Bundel - Commissie Bestuur van 19 juni 2025

Agenda bijlagen

- Spreektijd Statencommissies 4 uur
- Conceptagenda Commissie Bestuur 19 juni
- Conceptagenda Commissie Bestuur 26 juni
- Behandelvoorstel Kaderbrief 2026
- Beantwoording technische vragen commissie Bestuur 19 juni
- Opsomming aangekondigde in overweging genomen moties enof amendementen
- concept verslag Commissie Bestuur 19 juni 2025 TER VOORVISIE
- Verslag Commissie Bestuur 19 juni 2025

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen

- Conceptagenda Commissie Bestuur 19 juni
- Conceptagenda Commissie Bestuur 26 juni
- Conceptverslag Commissie Bestuur 19 mei

2.a Planningsoverzicht

3 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

3.a 13:00 - Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:
In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024.
Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. De bevindingen van de Rekeningencommissie van 5 juni jl. zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie Bestuur.
Behandelvoorstel:
Provinciale Staten adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2024 bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van deze vakcommissie.

- Brief aan PS over Jaarstukken 2024
- Jaarstukken 2024 Definitieve lezing
- Voordracht 29-2025 Jaarstukken 2024
- Beantwoording technische vragen Jaarstukken 2024
- Conceptverslag rekeningencommissie 5 juni 2025

3.a.1 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle commissies) (toegevoegd op 27 mei)

Publiek Belang Accountants is in de afrondende fase van de controle over de jaarrekening 2024 en heeft hierover gerapporteerd in een concept Verslag van bevindingen. Het college geeft een bestuurlijke reactie op de bevindingen en aandachtspunten uit het accountantsverslag en stuurt de bestuurlijke reactie ter informatie aan Provinciale Staten.
Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

- Brief aan PS over bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2024 Publiek Belang Accountants
- 25022 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2024 def_Geredigeerd
- 25023A Provincie Noord-Holland 2024 Controleverklaring (zonder handtekening)_Geredigeerd

3.b 13:45 - Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2026 die in november door PS zal worden behandeld.
GS stelt met een verwijzing naar de briefing over zero based budgetting van 14 april jl,. voor om motie 55-2024 als afgedaan te beschouwen.
Behandelvoorstel:
1e termijn: debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)
2e termijn: debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (mn. paragraaf 6.2)
3e termijn: Voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3)
Laatste termijn:
- integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel
- resume aangekondigde moties/amendementen
- accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.
Meerdere woordvoerders per fractie, per termijn 1 woordvoerder per fractie.
Fracties wordt verzocht de bijdrage in deze 4 onderdelen voor te bereiden en de spreektijd bij dit agendapunt te verdelen over de 4 termijnen. Zie verder de memo bij de algemene bijlagen.

Voordracht 30-2025 Kaderbrief 2026
Brief aan PS over Kaderbrief 2026
Kaderbrief 2026 - versie PS
Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026
Bijlage onderbouwing faunabeheer_TV Ja 21 regel 17 en bij regel 53 vraag PVV
Financiën: Verzoek aan de accountant om advies over voorgestelde kengetallen in de Kaderbrief (Cie bestuur 19 juni 2025, betrekken bij agendapunt 3b)
Advies van de accountant over voorgestelde kengetallen in de Kaderbrief (Cie bestuur 19 juni 2025, betrekken bij agendapunt 3b)

3.b.1 Reacties van derden op voorstellen Kaderbrief 2026

Zienswijze Kaderbrief 2026 Recreatieschap West-Friesland (Cie Bestuur 19 juni 2025, betrekken bij agendapunt 3b)
Reactie TBKN op bezuiniging waterrecreatie in Kaderbrief 2026 (Cie Bestuur 19 juni 2025, betrekken bij agendapunt 3b)
Reactie Collectief gemeenten, destinatiemarketingorganisaties en private partijen over toerismebeleid
Reactie Stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord over toerismebeleid
Inspreektekst dhr Rüter afkoop reguliere pacht

4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

4.a 16:15 - Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd.
Behandelvoorstel:
PS te adviseren over de voorgestelde zienswijzen.

Brief aan PS over financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
PS-Voordracht financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Bijlage Voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Excuusbrief doorbelasting loonkosten - Plassenschap Loosdrecht_Geredigeerd
pakket financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o_Geredigeerd
Pakket financiele stukken GGA_Geredigeerd
pakket financiële stukken T-W_Geredigeerd
pakket financiele stukken RAUM_Geredigeerd
pakket financiele stukken SPW (3)_Geredigeerd

5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

5.a 17:00 - IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (NIET BEHANDELD)

Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken. Ter begeleiding van de bespreking hiervan in PS heeft het College van GS een brief opgesteld.
Behandelvoorstel:
Indien daar aanleiding toe is aandachtspunten meegeven over de conceptbegroting aan de AV-leden voor de vergadering van de AV op 24 juni a.s..

Brief aan PS over conceptbegroting IPO en BIJ12 2026
bijlage 1-Conceptbegroting 2026 Vereniging IPO
bijlage 2-Tussenrapportage 2025 Vereniging IPO
Inventarisatie aandachtspunten van fracties over de conceptbegroting 2026 van IPO

6 Schorsing tot donderdag 26 mei 14.45 uur (na TB Onderzoeksrapport ROM RRK)

15 C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

15.a Asiel: Consultatiereacties op de contourennota intrekking spreidingswet (C-agenda alle commissies juni 2025)
Het kabinet heeft in een contourennota uitgewerkt hoe het de opvang van asielzoekers vorm wil geven zonder een wettelijke taak voor gemeenten (intrekking spreidingswet). GS besluiten kennis te nemen van de brief van de commissaris van de Koning aan Provinciale Staten wat betreft de vier consultatiereacties van het IPO, de VNG, de Kring van commissarissen van de Koning en de PRT Noord-Holland op de contourennota intrekking spreidingswet.

Brief aan PS over consultatiereacties op de contourennota intrekking spreidingswet
1. Contourennota intrekking spreidingswet
2. Reactie Kring van commissarissen van de Koning - contourennota intrekking spreidingswet
3. Reactie VNG - contourennota intrekking spreidingswet
4. Reactie PRT Noord-Holland - contourennota intrekking spreidingswet
5. Reactie IPO - contourennota intrekking spreidingswet

15.b MRA: MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 94 (C-agenda alle commissies juni 2025)

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 94

15.c Bestuur: Jaarverslag Interbestuurlijk toezicht 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)
Een van de kerntaken van de provincie is toezicht houden op de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. In het beleid 2022-2025 van Interbestuurlijk Toezicht is aangegeven wat de belangrijkste risicodomeinen zijn en hoe het instrumentarium wordt toegepast. Jaarlijks wordt een verslag opgesteld over het toezichtjaar. Met dit besluit hebben Gedeputeerde Staten het jaarverslag 2024 van Interbestuurlijk Toezicht vastgesteld.

Brief aan PS over Jaarverslag 2024 Interbestuurlijk Toezicht
Jaarverslag IBT 2024 met infographic

15.d Concern control: Auditopvolgingslijst peildatum 1 maart 2025 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)
Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september (gelijktijdig met de begroting) gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

Brief aan PS over Auditopvolging per 1 maart 2025
Auditopvolgingslijst per 1 maart 2025 Bestuurlijk
GS notitie auditopvolging maart 2025

15.e Bestuur: Besluit inzake mogelijkheden Mediafonds (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
Op 8 juli 2024 hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de Kaderbrief gesproken over de mogelijkheden van een Mediafonds, naar aanleiding van een motie van de heer Mülder (D66). De portefeuillehouder heeft toen toegezegd met een brief te komen over de wenselijkheid van zo'n fonds in Noord-Holland. Op basis van ervaringen in andere provincies hebben Gedeputeerde Staten besloten in Noord-Holland geen apart provinciaal Mediafonds op te richten.

Brief aan PS over Mediafonds

15.f Europa: Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) Werkplan 2025 en Lobbyfiches (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
De Provincie Noord-Holland is actief lid van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Het HNP is de vooruitgeschoven post van de Nederlandse provincies voor Europese zaken. Via dit samenwerkingsverband worden relevante Europese beleidsontwikkelingen gevolgd en de belangen van de provincies behartigd, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. In navolging op het werkplan van de Europese Commissie, heeft ook het HNP haar werkplan voor 2025 vastgesteld in haar bestuursvergadering van 10 april 2025.

Brief aan PS over werkplan 2025 en lobbyfiches van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel

HNP-werkplan 2025 - definitieve versie 10 april_compressed
HNP-Lobbyfiches mei 2025 - Statenleden

15.g Bestuur: Zienswijze op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
Gedeputeerde Staten ondersteunen het herindelingsadvies Hilversum – Wijdemeren. De herindeling zorgt voor de bestuurskrachtversterking die Wijdemeren zeer nodig heeft en is van belang voor een sterke regio Gooi en Vechtstreek. Dit is opgenomen in de zienswijze op het herindelingsadvies, die wij met het herindelingsadvies aanbieden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Brief aan PS over zienswijze GS op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren - Samen Sterker
Bijlage 1 Financiële analyse PNH herindelingsadvies Hilversum Wijdemeren
Bijlage 2 Herindelingsadvies Samen Sterker - Wijdemeren-Hilversum 27 maart 2025 - kopie
Bijlage 3 Herindelingsadvies - Bijlagenboek A
Bijlage 4 Brief AB van Gooi en Vechtstreek aan Wijdemeren

15.h IPO: Conceptagenda Algemene Vergadering 24 juni (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
250624 AV 1a. Conceptagenda AV 24 juni

15.i IPO: Agenda BAC Financiën en Openbaar Bestuur 3 juni (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
20250603 agenda BAC FOB 3 juni 2025

15.j IPO: Conceptagenda's IPO Bestuur 10 juni en 19 juni (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
250619 BV 1a. Conceptagenda IPO-bestuursvergadering 19 juni 2025
250610 BV 1. Agenda extra IPO-bestuursvergadering 10 juni 2025

16 C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

16.a Grond: Intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie (ER)
De gemeente Purmerend wenst een tijdelijke opvanglocatie te realiseren op een perceel grond van de provincie Noord-Holland langs de provinciale weg N244. Voorafgaand aan een mogelijke gebruiksovereenkomst sluiten de gemeente en provincie een overeenkomst om hun intenties in vast te leggen.
Brief aan PS over intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie

17 C-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

17.a Recreatie: Statutenwijziging Recreatie Noord-Holland N.V. d.d. 24 april 2025 (ER)
n.v.t.
Brief aan PS over statutenwijziging Recreatie Noord-Holland N.V.

17.b Recreatie: Actualisatie Verkenning Waterrecreatie (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)
Actualisatie Verkenning Waterrecreatie 2025

17.c Recreatie: Informatiebrief RAUM inzake project Saskerlei (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
Informatiebrief project Saskerlei voor Raadsleden en Statenleden_Geredigeerd

18 C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

18.a Economie: Economische verkenning 2025 (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)
De economische verkenning 2025 is toegelicht in de technische briefing van 22 mei jl.
Brief aan PS over Economische verkenning Noord-Holland 2025
Economische verkenning Noord-Holland 2025

18.b Economie: IPO conceptagenda BAC Regionale Economie en Cultuur 22 mei (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)
20250522 1.1 0 agenda BAC REC 22 MEI 2025

Spreektijd Statencommissies (Presidium 3 februari 2025)

Verdeling per Fractie	**Zetels**	**Cie 4 uur**
VVD	**9**	17 min. (5+12)
BBB	**8**	16 min. (5+11)
PvdA	**7**	14 min. (5+7)
GroenLinks	**7**	14 min. (5+7)
D66	**4**	10 min. (5+5)
PvdD	**4**	10 min. (5+5)
JA21	**3**	9 min. (5+3)
PVV	**3**	9 min. (5+3)
VOLT	**2**	8 min. (5+3)
CDA	**2**	8 min. (5+3)
Forum voor Democratie	**2**	8 min. (5+3)
SP	**2**	8 min. (5+3)
50PLUS	**1**	6 min. (5+1)
ChristenUnie	**1**	6 min. (5+1)
GS (25%)		*48 min.*

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	19-06-2025
Tijd	13:00 - 17:15
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	Deze vergadering wordt na punt 5 geschorst en hervat op de uitloopdatum van donderdagmiddag 26 juni a.s.. De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan zowel fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Bestuur. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag) door het aanmeldformulier in te vullen: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Daarnaast vindt het inspreekhalfuur plaats op de uitloopvergadering van 26 juni.

1	**Opening en mededelingen**
2	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen**
2.a	**Planningsoverzicht**
3	**A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**
3.a 13:00	**Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)** Toelichting: In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken

bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie.
De bevindingen van de Rekeningencommissie van 5 juni jl. zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie Bestuur.

Behandelvoorstel:
Provinciale Staten adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2024 bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van deze vakcommissie.

3.a.1 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle commissies) (toegevoegd op 27 mei)

Publiek Belang Accountants is in de afrondende fase van de controle over de jaarrekening 2024 en heeft hierover gerapporteerd in een concept Verslag van bevindingen. Het college geeft een bestuurlijke reactie op de bevindingen en aandachtspunten uit het accountantsverslag en stuurt de bestuurlijke reactie ter informatie aan Provinciale Staten.

Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

13:45

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2026 die in november door PS zal worden behandeld.

GS stelt met een verwijzing naar de briefing over zero based budgetting van 14 april jl,. voor om motie 55-2024 als afgedaan te beschouwen.

Behandelvoorstel:
1e termijn: debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)
2e termijn: debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (mn. paragraaf 6.2)
3e termijn: Voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3)

Laatste termijn:
- integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel
- resume aangekondigde moties/amendementen
- accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.

Meerdere woordvoerders per fractie, per termijn 1 woordvoerder per fractie. Fracties wordt verzocht de bijdrage in deze 4 onderdelen voor te bereiden en de spreektijd bij dit agendapunt te verdelen over de 4 termijnen. Zie verder de memo bij de algemene bijlagen.

4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

16:15

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd.

Behandelvoorstel:
PS te adviseren over de voorgestelde zienswijzen.

5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda Cie bestuur 19 mei 2025)

17:00

Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken. Ter begeleiding van de bespreking hiervan in PS heeft het College van GS een brief opgesteld.

Behandelvoorstel:
Indien daar aanleiding toe is aandachtspunten meegeven over de conceptbegroting aan de AV-leden voor de vergadering van de AV op 24 juni a.s..

6 Schorsing tot donderdag 26 mei 14.45 uur (na TB Onderzoeksrapport ROM RRK)

15 C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

15.a Asiel: Consultatiereacties op de contourennota intrekking spreidingswet (C-agenda alle commissies juni 2025)

Het kabinet heeft in een contourennota uitgewerkt hoe het de opvang van asielzoekers vorm wil geven zonder een wettelijke taak voor gemeenten (intrekking spreidingswet). GS besluiten kennis te nemen van de brief van de commissaris van de Koning aan Provinciale Staten wat betreft de vier consultatiereacties van het IPO, de VNG, de Kring van commissarissen van de Koning en de PRT Noord-Holland op de contourennota intrekking spreidingswet.

15.b MRA: MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 94 (C-agenda alle commissies juni 2025)

15.c Bestuur: Jaarverslag Interbestuurlijk toezicht 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)

Een van de kerntaken van de provincie is toezicht houden op de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. In het beleid 2022-2025 van Interbestuurlijk Toezicht is aangegeven wat de belangrijkste risicodomeinen zijn en hoe het instrumentarium wordt toegepast. Jaarlijks wordt een verslag opgesteld over het toezichtjaar. Met dit besluit hebben Gedeputeerde Staten het jaarverslag 2024 van Interbestuurlijk Toezicht vastgesteld.

15.d Concern control: Auditopvolgingslijst peildatum 1 maart 2025 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)

Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september (gelijktijdig met de begroting) gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

15.e Bestuur: Besluit inzake mogelijkheden Mediafonds (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

Op 8 juli 2024 hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de Kaderbrief gesproken over de mogelijkheden van een Mediafonds, naar aanleiding van een

motie van de heer Mülder (D66). De portefeuillehouder heeft toen toegezegd met een brief te komen over de wenselijkheid van zo'n fonds in Noord-Holland. Op basis van ervaringen in andere provincies hebben Gedeputeerde Staten besloten in Noord-Holland geen apart provinciaal Mediafonds op te richten.

15.f **Europa: Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) Werkplan 2025 en Lobbyfiches (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)**

De Provincie Noord-Holland is actief lid van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Het HNP is de vooruitgeschoven post van de Nederlandse provincies voor Europese zaken. Via dit samenwerkingsverband worden relevante Europese beleidsontwikkelingen gevolgd en de belangen van de provincies behartigd, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. In navolging op het werkplan van de Europese Commissie, heeft ook het HNP haar werkplan voor 2025 vastgesteld in haar bestuursvergadering van 10 april 2025.

15.g **Bestuur: Zienswijze op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)**

Gedeputeerde Staten ondersteunen het herindelingsadvies Hilversum – Wijdemeren. De herindeling zorgt voor de bestuurskrachtversterking die Wijdemeren zeer nodig heeft en is van belang voor een sterke regio Gooi en Vechtstreek. Dit is opgenomen in de zienswijze op het herindelingsadvies, die wij met het herindelingsadvies aanbieden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

16 **C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

16.a **Grond: Intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie (ER)**

De gemeente Purmerend wenst een tijdelijke opvanglocatie te realiseren op een perceel grond van de provincie Noord-Holland langs de provinciale weg N244. Voorafgaand aan een mogelijke gebruiksovereenkomst sluiten de gemeente en provincie een overeenkomst om hun intenties in vast te leggen.

17 **C-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)**

17.a **Recreatie: Statutenwijziging Recreatie Noord-Holland N.V. d.d. 24 april 2025 (ER)**

n.v.t.

17.b **Recreatie: Actualisatie Verkenning Waterrecreatie (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)**

18 **C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)**

18.a **Economie: Economische verkenning 2025 (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)**

De economische verkenning 2025 is toegelicht in de technische briefing van 22 mei jl.

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	26-06-2025
Tijd	14:45 - 16:15
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	Uitloopvergadering van 19 juni 2025. De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. U kunt zich tot woensdag 25 juni aanmelden om in te spreken bij de commissie Bestuur via de volgende link: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering.

0	**Technische briefing Rekenkameronderzoek Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (14.00)**
7 14:45	**Inspreekhalfuur**
8	**Vaststelling verslag van de vorige vergadering, planningsoverzicht, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
9	**terugkoppeling uit relevante gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK**
10	**A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)**
10.a 15:15	**RRK: Concept begroting 2026 Randstedelijke rekenkamer voor zienswijze (A-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)** Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft een conceptbegroting opgesteld voor 2026 en legt deze om een zienswijze voor aan PS. behandelvoorstel: PS adviseren over de voordracht met daarin een zienswijze over de opbouw van het weerstandvermogen.

11 **Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk**

12 **A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

12.a **Financien: Wijzigingsbesluit Legesverordening 2025 (A-agenda Cie. Bestuur 19**
15:45 **juni 2025)**

Toelichting:
Het wijzigingsbesluit Legesverordening 2025 en de bijbehorende tarieventabel 2025 is noodzakelijk vanwege het ontbreken van de grondslag bepaald in artikel 9 van de Legesverordening 2025 en om geconstateerde hiaten te corrigeren.

behandelvoorstel:
PS adviseren over de wijziging van de Legesverordening 2025.

13 **Rondvraag gedeputeerde Rommel**

14 **Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer**

Provincie Noord-Holland

Aan
Leden van PS
Kopie aan
Leden commissie Bestuur

Uw contactpersoon
J. Faber
AD/STG

Telefoonnummer +31629678433
CommissieBestuur@noord-holland.nl

Betreft: Behandelvoorstel Kaderbrief 2026 in vier termijnen in commissie Bestuur van 19 juni 2025

Memo

In de Agendacommissie is besloten om de Kaderbrief 2026 integraal te behandelen in de commissie Bestuur van 19 juni a.s. en dus niet apart te agenderen in de andere commissies.

Dit behandelvoorstel is vastgesteld in de agendacommissie van 3 juni en ziet er als volgt uit:

- *Voor de integrale behandeling wordt 2,5 uur ingepland.*
- *Behandeling in 4 termijnen op basis van een thema-indeling.*
- *Meerdere woordvoerders per fractie zijn toegestaan, maar per termijn 1 woordvoerder per fractie.*

Fracties wordt gevraagd om de bijdrage in deze 4 onderdelen voor te bereiden en de eigen spreektijd voor dit deel van de vergadering goed te verdelen over de thema's.

Toelichting
Gelet op het voorgelegde conceptbesluit en het politieke belang van de voorgestelde besluitonderdelen is het voorstel om te debatteren in 4 termijnen met elk een duidelijke eigen focus:

- 1e termijn (ca. 40 min):
  - debat over **voorgestelde keuzes in het financieel beleid** zoals realistisch ramen, doorlichting en striktere inzet van reserves en werken met signaalwaardes bij het sturen op kengetallen
- - het betreft de inhoud van de paragrafen 4 en 5 uit de Kaderbrief
  - reactie gedeputeerde Financiën

- 2e termijn (ca. 40 min)
  - debat over de **nieuwe voorstellen in het financieel kader**
- - het betreft met name de voorstellen in paragraaf 6.2

  - reactie GS

- 3e termijn (ca. 40 min)
  - Debat over de **voorgestelde besparingsvoorstellen**
  - betreft paragraaf 6.3
  - reactie GS

- Laatste termijn (ca. 30 min)
  - Afrondend debat met **integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel**
  - resume aangekondigde moties/amendementen
  - accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.

Voorbereiding in de fractie

De voorzitter verzoekt de fracties om de inbreng voor het debat over de Kaderbrief volgens bovengenoemde thema's in 4 delen voor te bereiden. En daarbij rekening te houden met de verdeling van uw spreektijd.
Eenzelfde verzoek wordt nadrukkelijk gedaan aan GS. Verdeel de spreektijd over de termijnen en portefeuillehouders.

De technische vragenronde is afgerond en de beantwoording van de gestelde vragen ontvangt u op 12 juni a.s. Het uitgangspunt is dat eventuele technische vragen tijdens dit debat niet mondeling beantwoord worden vanuit GS.

Graag uw aandacht voor

- De vergadering start om 13.00 uur.
  Naast de kaderbrief staan er nog twee voordrachten op de agenda welke op deze middag moeten worden afgerond in verband met tijdige vaststelling in PS van 30 juni a.s.: de jaarstukken 2024 en de financiële stukken van de recreatieschappen.
- De totale spreektijd is vastgesteld op 4 uur.
- Alle vaste agendapunten en rondvragen zijn geagendeerd op de uitloopvergadering van donderdagmiddag 26 juni a.s..
- Voor die vergadering is een aparte spreektijd vastgesteld.

Technische vragen commissie Bestuur 19 juni 2025						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	PvdD	5a	Beemsterboer	Conceptbegroting IPO	Er gaat extra geld naar stikstof: Expertiseteam Stikstof en Natura 2000: € 57.190. Wat is het totale bedrag dat IPO in 2026 wil uitgeven aan 'Stikstof'?	Het totale bedrag dat wordt besteed aan het Expertiseteam Stikstof & Natura 2000 in 2026 is €700.000
2	PvdD	17c	Rommel	Recreatie informatiebrief RAUM inzake project Saskerlei	Heeft er enige vorm van participatie met omwonenden plaatsgevonden, anders dan dat er informatie is gegeven op de website? In navolging van de aanbevelingen van het Rijk: Omwonenden en diepe plassen Een belevingsonderzoek | Rapport | Rijksoverheid.nl	De visie van het recreatieschap is op 7 juli 2021 vastgesteld. Bij de totstandkoming daarvan heeft uitgebreid participatie plaatsgevonden. Door middel van (digitale) participatie is breed getoetst of het recreatieschap alle belangen in het gebied op een juiste manier heeft afgewogen. Ook zijn de participatiesessies gebruikt om de ontwikkeldoelen meer kleur te geven. In de visie is ook de uitvoering van het oever- en natuurontwikkelingsproject Saskerleidam (fase 2) meegenomen.

Korte opsomming aangekondigde / in overweging genomen moties/amendementen.

De term is een aanduiding en niet de titel.

U kunt de griffie betrekken bij de voorbereiding van de moties/amendementen.

Agendapunt 3b Kaderbrief 2026

CDA 4 stuks: alertheid signaalwaarden (M); rekeningresultaat (muv NNN voornemen JR 2024) inzetten ter aflossing van schulden (M); waterplanten (A); besparing toerisme (A)

JA21 3 stuks: NNN (M/A), zerobased opzetten van een programma in de B2026 (A/M); geen verhoging opcenten (A)

D66 2 stuks: systematiek t.a.v. signaalwaarden (M), “IMPI” voor NNN (M)

PVV: onafhankelijke toets (M)

Volt: niet uitvoeren onderzoek naar moties zonder dekking (A)

50+: toerisme (M/A), ouderenbeleid (M)

PvdD: besparing toerisme (A) - evt mee indienen CDA motie

Agendapunt 4b fin stukken recreatieschappen.

PvdD 2 stuks (M/A): twiskepoort natura2000, ecologisch beheer Spaarnwoude

Verslag concept
Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	19 juni 2025
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:			
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	Dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD	Mw. M. Poot, dhr. G. de Vries,
		GroenLinks	Statenleden A. Gielen, P. Korzelius
		D66	Dhr. W. van der Heijden
		PvdA	Mw. F. Oulad Hadj, dhr. T. Wagelaar
		JA21	Mw. K. Uiterwijk
		CDA	Dhr. D. Heijnen
		FvD	Dhr. R. Dekker
		PvdD	Mw. I. Haas, dhr. J. Hollebeek
		PVV	Mw. N. Cornelisse
		SP	Dhr. J. Kes, mw. R. Alberts-Oosterbaan
		CU	Dhr. M. Klein
		50PLUS	Mw. A. van der Helm-Chandansingh
		Volt	Mw. J. Schneemann
Gedeputeerden	:	Commissaris van de Koning A. van Dijk, Mw. E. Rommel (VVD), dhr. J. Beemsterboer (BBB), dhr. J. Olthof (PvdA)	
Afwezig: *(Met bericht van verhindering)*	:		
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

1 Opening en mededelingen
2 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen
2.a Planningsoverzicht
3 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
3.a Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
3.a.1 Bestuurlijke reactie Accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle

commissies)
3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
3.b.1 Reacties van derden op voorstellen Kaderbrief 2026
5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur
5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda commissie Bestuur 19 mei 2025)
4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)
4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
6 Schorsing tot donderdag 26 juni 14.45 uur (na TB Onderzoeksrapport ROM RRK)

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Bestuur van 19 juni 2025 om 13.01 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- De spreektijd is vastgesteld op 4 uur.
- Voorafgaand aan de vergadering hebben zich drie insprekers aangemeld voor agendapunt 3.b, Kaderbrief 2026.

2 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen

Vaststellen van de agenda

De **voorzitter** informeert de commissie dat tijdens de uitloopvergadering op 26 juni 2025 een aantal vaste punten en een aantal voorstellen worden behandeld waar tijdens dit eerste deel van de vergadering geen ruimte voor is. Ook is er dan ruimte voor het doen van mededelingen. Aangezien de agenda vol is, vraagt de voorzitter medewerking van de commissie en Gedeputeerde Staten voor het goed verdelen van de tijd, zodat de drie voordrachten kunnen worden afgerond voor de Provinciale Statenvergadering van 30 juni a.s. en de commissie ten slotte de AV-leden aandachtspunten kunnen meegeven voor de IPO-vergadering van maandag 24 juni 2025 over de financiële stukken.

De agenda van de commissie Bestuur van 19 juni 2025 is ongewijzigd vastgesteld.

2.a Planningsoverzicht

Dit agendapunt is aangehouden tot de uitloopvergadering van donderdag 26 juni.

3 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

3.a Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:

In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. De bevindingen van de Rekeningencommissie van 5 juni jl. zijn ter kennis gebracht aan de commissie Bestuur. Vooraf konden technische vragen gesteld worden. Eventuele aanvullende technische vragen zullen achteraf schriftelijk worden beantwoord. De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2024 bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van deze vakcommissie.

en

3.a.1 Bestuurlijke reactie Accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle commissies)

Publiek Belang Accountants is in de afrondende fase van de controle over de jaarrekening 2024 en heeft hierover gerapporteerd in een concept Verslag van bevindingen. Het college geeft een bestuurlijke reactie op de bevindingen en aandachtspunten uit het accountantsverslag en stuurt de bestuurlijke reactie ter informatie aan Provinciale Staten.

Dit is geen apart agendapunt maar de commissie kan het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Poot** (VVD) vindt de jaarrekening een waardevol document omdat het college zowel financieel als inhoudelijk verantwoording aflegt. Volgens de VVD is er het afgelopen jaar veel bereikt en is dit ook besproken in de commissies. De controle op de jaarrekening verloopt dit keer goed, wat vorig jaar nog een punt van zorg was. Mevrouw Poot complimenteert de ambtelijke organisatie met de verbetering.

De VVD vindt het document goed leesbaar, ondanks het grote aantal pagina's. Dat is logisch bij een verslag over een heel jaar.

Wel maakt mevrouw Poot zich zorgen over het forse overschot van meer dan 100 miljoen euro op een begroting van 700 miljoen. Dat is ongeveer 15% en daarmee volgens de VVD ongewenst. De helft van dit bedrag komt door onderbesteding.

Mevrouw Poot stoort zich aan de kwalificatie van onderbestedingen als financiële meevaller. Volgens de VVD betekent dit juist dat er te ruim is begroot. Het geld had anders besteed kunnen worden als er realistischer was gepland. Ze vraagt het college hierop te reflecteren.

Daarnaast vindt de VVD het lastig dat onderbestedingen worden toegeschreven aan uitgestelde intenties. Mevrouw Poot wijst erop dat de beschikbare capaciteit beperkt is. Als plannen worden doorgeschoven, is de kans groot dat ze ook volgend jaar niet worden uitgevoerd. Ze pleit daarom voor realistischer begroten om een ophoping van werk ("boeggolf") te voorkomen.

Op een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) of onderbestedingen en uitgestelde plannen niet in wezen hetzelfde zijn, antwoordt mevrouw **Poot** (VVD) dat onderbestedingen meerdere oorzaken kunnen hebben. Ze erkent dat capaciteit vaak de hoofdreden is, maar noemt ook andere mogelijke oorzaken zoals vergunningsprocedures.

Tot slot hoopt mevrouw Poot dat onderbestedingen volgend jaar verleden tijd zijn. Ze verwijst daarbij naar de kadernota waarin geprobeerd is om meer "lucht" uit de begroting te halen. Afgezien van het punt over onderbestedingen is de VVD tevreden met de jaarrekening en stemt ermee in.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt het college en de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de jaarstukken. Volgens het CDA is er hard gewerkt en zijn de stukken inhoudelijk goed opgebouwd. Ook spreekt de heer Heijnen waardering uit voor het gesprek met de accountant in

de Rekeningencommissie. Daarbij zijn enkele opvallende punten besproken, zoals de vrijval van de voorziening voor PALLAS, de functiescheiding en de inrichting van de treasuryfunctie.

Net als de VVD maakt het CDA zich zorgen over de forse onderbesteding. Hoewel deze te verklaren is, vindt de heer Heijnen het zorgelijk dat dit probleem elk jaar terugkomt. Het CDA heeft bovendien moeite met de manier waarop het financiële resultaat wordt bestemd. Hierop komt de fractie later terug bij de bespreking van de kaderbrief.

Inhoudelijk wil het CDA verder overleg over de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in West-Nederland. De heer Heijnen merkt op dat er weinig financieringen zijn verstrekt, terwijl de kosten van de ROM relatief hoog zijn. Dit onderwerp neemt het CDA mee naar de technische briefing van volgende week.

Met inachtneming van deze punten stemt het CDA in met de jaarstukken.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) spreekt zijn waardering uit voor het verbeterde proces rond de jaarrekening. Volgens GroenLinks is het document dit jaar merkbaar zorgvuldiger opgesteld. Al Korzelius bedankt de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden voor hun inzet. De technische vragen van GroenLinks zijn volledig en naar tevredenheid beantwoord.

Al Korzelius wijst erop dat het financiële resultaat van 106 miljoen een vertekend beeld geeft. Dat komt vooral door de vrijval van 44 miljoen uit de voorziening voor de PALLAS-reactor. Zonder deze vrijval en zonder de onttrekking aan de reserves blijft een resultaat van 32,7 miljoen over.

Het belangrijkste aandachtspunt voor GroenLinks is de structurele onderbesteding, vooral bij programma 4: Bereikbaarheid. Al Korzelius vraagt zich af wat de onderliggende oorzaak is. Mogelijke verklaringen zijn te hoge ambities, te weinig ambtelijke capaciteit of een te ruime begroting. Waarschijnlijk is er sprake van een combinatie van factoren.

Als voorbeeld noemt Statenlid Korzelius dat de oorspronkelijke begroting van programma 4 op 241 miljoen ligt. Die stijgt door een begrotingswijziging naar 266 miljoen. De uiteindelijke realisatie blijft nagenoeg gelijk aan het oorspronkelijke bedrag, wat wijst op beperkte voortgang ondanks de bijstelling.

GroenLinks stelt de vraag of het mogelijk is om bij structurele onderbesteding een stelpost op te nemen in de begroting. Statenlid Korzelius begrijpt echter dat dit wettelijk niet is toegestaan. Wel benadrukt hij dat het probleem blijft bestaan: middelen worden vastgezet die elders hard nodig zijn. Daardoor zijn bezuinigingen op andere terreinen soms onnodig.

Op de vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over hoe een stelpost voor onderbesteding zou moeten werken, geeft Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) aan dat dit wettelijk niet is toegestaan. Toch blijft het volgens GroenLinks belangrijk om realistischer te begroten, zoals ook de accountant aanbeveelt. Statenlid Korzelius verwijst naar de kaderbrief, waarin volgens hem een eerste stap is gezet om de budgetten beter af te stemmen op de daadwerkelijke uitgaven. GroenLinks ziet dit als een gewenste ontwikkeling. Hoewel een formele stelpost onderbesteding niet mogelijk is, benadrukt Korzelius dat structureel realistischer begroten het doel moet zijn.

Statenlid Korzelius gaat verder in op de vraag hoe onderbesteding kan worden beperkt. Volgens GroenLinks is realistischer begroten de sleutel, zoals ook de accountant adviseert. Daarbij hoort een strakkere inschatting van wat daadwerkelijk nodig is en vooral wat uitvoerbaar is binnen een jaar. Statenlid Korzelius onderstreept het belang van een uitvoerbare planning, in plaats van ambities die niet binnen de beschikbare capaciteit passen.

Tot slot wijst hij op de opmerking van de accountant dat de financiële positie van de provincie op de balansdatum solide is. GroenLinks vindt het belangrijk om die sterke positie vast te houden. De verdere bespreking hierover volgt bij de kaderbrief.

De heer **Wagelaar** (PvdA) bedankt de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de heldere en uitgebreide jaarstukken. Net als eerdere sprekers maakt de PvdA zich zorgen over de structurele onderbesteding. Volgens de heer Wagelaar leidt dit ertoe dat urgente opgaven blijven liggen, zoals natuurontwikkeling en het verbeteren van de bereikbaarheid in Noord-Holland.

De PvdA benoemt twee concrete aandachtspunten. Het eerste aandachtspunt betreft de structureel hoger uitvallende rijksbijdrage. De heer Wagelaar wijst op de jaarlijkse meevallers vanuit het Rijk, zoals blijkt uit de septembercirculaire. In 2024 gaat het om 46,8 miljoen euro. Volgens de PvdA vloeien deze bedragen over het algemeen naar de algemene reserve. Dat maakt het voor Provinciale Staten lastig om er actief over te besluiten. De fractie stelt voor om te onderzoeken of het mogelijk is om deze middelen tussentijds via begrotingswijzigingen te benutten. Zo kunnen ze alsnog worden ingezet voor provinciale doelen. Als voorbeeld noemt de heer Wagelaar een nieuwe meevaller van 2,9 miljoen euro uit de meicirculaire, die nog niet in de jaarstukken is verwerkt.

Het tweede aandachtspunt betreft de structurele krapte op de arbeidsmarkt. De PvdA ziet dat de beperkte ambtelijke capaciteit vaak als reden wordt genoemd voor het niet realiseren van ambities. In de jaarstukken staat echter weinig over de aanpak van dit probleem. Op technische vragen hierover kreeg de fractie slechts een algemeen antwoord: er lopen wervingsacties en maatregelen om de beschikbare capaciteit beter te benutten. De PvdA wil weten wat dat in de praktijk betekent. De fractie wil geen directe bemoeienis met de ambtelijke organisatie, maar vindt het belangrijk om inzicht te krijgen als ambities worden bijgesteld of prioriteiten worden verschoven. Zeker omdat de arbeidsmarktkrapte naar verwachting structureel blijft.

Tot slot benadrukt de heer Wagelaar dat ook de PvdA het belang onderschrijft van realistischer begroten. Een verdere uitwerking hiervan volgt bij de bespreking van de kaderbrief.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) bedankt het college voor de duidelijke en goed leesbare jaarstukken. Ook Volt richt zich op de structurele onderbesteding. In tegenstelling tot fracties die vooral pleiten voor realistischer begroten, benadrukt Volt – net als de PvdA – dat het belangrijk is om de oorzaken van de onderbesteding beter te begrijpen.

Volt vraagt in het bijzonder aandacht voor de personeelstekorten. Mevrouw Schneemann stelt de vraag of de provincie daar niet actiever op kan inspelen. Traineeships zijn volgens Volt nuttig, maar mogelijk is er sprake van een mismatch. De fractie stelt voor om starters met een brede opleiding via on-the-job training technische kennis bij te brengen. Dat levert op korte termijn

investeringskosten op, maar kan op de lange termijn structureel bijdragen aan het personeelsbestand.

Daarnaast uit Volt zorgen over het omgaan met faunaschade, die onder de niet-gekwantificeerde overige risico's valt. Mevrouw Schneemann vindt het niet realistisch om voor de hoogte van faunaschade alleen uit te gaan van de schade in het afgelopen jaar. Volgens Volt is er geen reden om te veronderstellen dat hiermee een maximum is bereikt. Daarom pleit de fractie voor een realistischer inschatting van dit risico in de komende jaren.

De heer **Valk** (BBB) spreekt zijn waardering uit voor de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden. Volgens BBB is het rekeningenproces duidelijk verbeterd ten opzichte van vorig jaar. De onderbouwing van posten is sterker en de SISA-verantwoording is ordentelijk verlopen. Ook de positieve beoordeling door de accountant draagt bij aan het vertrouwen in de betrouwbaarheid van het proces. Wat BBB betreft kan de behandeling van de jaarstukken als hamerstuk worden afgerond.

Toch uit de heer Valk een duidelijke zorg over de structurele onderbesteding, in het bijzonder over uitgestelde intenties. BBB erkent dat vertragingen kunnen voorkomen, maar vraagt zich af waarom dit jaar op jaar terugkomt. In 2024 gaat het om meer dan 200 miljoen euro.
De heer Valk wil voorkomen dat uitgestelde intenties een sluimerende status krijgen, vergelijkbaar met de eerder genoemde "boeggolf". BBB vraagt het college om meer inzicht te geven in de oorzaken van uitstel. Is het alleen een capaciteitstekort, of spelen ook externe factoren mee zoals aannemersproblemen of leveringskwesties?

Daarnaast stelt BBB voor om duidelijke afspraken te maken over de houdbaarheid van uitgestelde plannen. Als een project niet binnen een redelijke termijn wordt uitgevoerd, zou het bijbehorende budget opnieuw bekeken moeten worden. Zo kan het vrijvallen voor heroverweging en eventueel opnieuw worden toegekend, aan hetzelfde project of een ander doel. Volgens de heer Valk voorkomt dit dat de begroting onnodig zwaar en minder geloofwaardig wordt.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) wijst op het financiële resultaat van de jaarstukken: 76 miljoen euro voordelig vóór en 106 miljoen euro na onttrekkingen uit de reserves. Dat betekent dat opnieuw 30 miljoen uit de reserves is gehaald. JA21 vindt dit zorgelijk, omdat de reserves volgens de fractie steeds verder afnemen.

De grootste zorg van JA21 betreft de structurele onderbesteding van zo'n 100 miljoen euro. Ongeveer de helft hiervan komt doordat er minder is uitgegeven dan gepland. Mevrouw Uiterwijk benadrukt dat dit vooral zichtbaar is bij programma 4: Bereikbaarheid. Volgens JA21 is dit juist een kerntaak van de provincie, waardoor onderbesteding op dit onderdeel extra zorgwekkend is.

Tegelijkertijd wijst JA21 erop dat er ook programma's zijn met overbesteding, zoals natuurbeheer met 6,5 miljoen euro. Mevrouw Uiterwijk pleit ervoor om verder te kijken dan het totaalcijfer en te analyseren hoe het geld verdeeld wordt over de verschillende programma's. Dit biedt volgens JA21 waardevol inzicht in waar de uitvoering wel of juist niet lukt.

Daarnaast spreekt JA21 haar zorgen uit over de algemene reserve, die volgens mevrouw Uiterwijk nog maar net voldoet aan de norm van 25%. De fractie pleit voor meer financiële ruimte om toekomstige tegenvallers op te vangen.

Tot slot merkt JA21 op dat onderbesteding extra nadelig is sinds de provincie geld moet lenen. Wanneer er onnodig wordt geleend, ontstaan dubbele kosten: rentelasten over geleend geld dat vervolgens ongebruikt blijft staan. Mevrouw Uiterwijk roept het college op om de onderbesteding beter onder controle te krijgen. Ondanks stappen die al zijn gezet, ziet JA21 nog te weinig verbetering. De fractie pleit daarom voor een actieplan om de situatie vóór het einde van deze Statenperiode te verbeteren.

Mevrouw **Haas** (PvdD) sluit zich aan bij de zorgen over de onderbesteding. De fractie vraagt of de accountant hierover nog een nadere verklaring kan geven.

Daarnaast richt mevrouw Haas zich op drie inhoudelijke punten. De Partij voor de Dieren vindt het positief dat de Brede Basismonitor wordt ingezet als monitoringinstrument voor 2024. Mevrouw Haas stelt voor om deze ook te gebruiken als sturingsinstrument. Zo kunnen beleidskeuzes worden gebaseerd op een bredere kijk op welvaart, niet alleen op economische indicatoren. De fractie ziet dit nog te weinig terug in de jaarstukken en andere beleidsstukken. Mevrouw Haas nodigt andere fracties en het college uit om hierop te reflecteren.

Tijdens een werkbezoek in Brussel hoorde de Partij voor de Dieren over de actieve lobby vanuit het Huis van de Provincies. Mevrouw Haas is positief over de inzet, maar uit zorgen over de inhoud van de lobbydossiers. Volgens de fractie is de insteek te eenzijdig economisch. Een voorbeeld is het landbouwdossier, waarin biologische landbouw en eiwittransitie ontbreken. Mevrouw Haas vraagt de portefeuillehouder Europa hoe Noord-Hollandse wensen vooraf beter kunnen worden meegenomen in de lobby. De fractie vindt het proces nu niet transparant genoeg.

Tot slot uit mevrouw Haas zorgen over de ondersteuning van Provinciale Staten door de ambtelijke organisatie. Volgens haar sluit die onvoldoende aan bij de behoeften van Provinciale Staten. In 2024 is een professionaliseringsslag gestart bij de griffie. De Partij voor de Dieren ziet daarvan al snel de positieve effecten. Tegelijk blijkt uit antwoorden op technische vragen dat de rest van de organisatie hierin niet meebeweegt. Mevrouw Haas noemt dit een gemiste kans. De fractie pleit voor een actievere rol van de organisatie in het ondersteunen van zorgvuldige beleidscycli. Instrumenten zoals de Brede Basismonitor kunnen daarin een nuttige rol spelen. Als voorbeeld noemt mevrouw Haas de pKEV, waarbij door het ontbreken van duidelijke kaders vooraf steeds meerdere versies op de agenda komen. Dat leidt tot onnodige herhaling en verlies van tijd. De Partij voor de Dieren roept op om PS meer in hun kracht te zetten, door de organisatie beter te laten aansluiten op de werkwijze en wensen van Provinciale Staten.

De heer **Kes** (SP) sluit zich aan bij de zorgen over de onderbesteding die veel andere fracties al hebben genoemd. Tegelijkertijd waarschuwt hij voor de gevolgen van het te strikt aanpakken van dit probleem.

Volgens de SP leidt een krapper geraamde begroting mogelijk tot overschrijdingen bij uitvoering. Dat kan op zijn beurt weer tot vertragingen leiden. De heer Kes stelt dat het enige echte

alternatief het “ontschotten” van begrotingsmiddelen is, zodat plussen en minnen tussen programma’s kunnen worden verrekend.

De heer Kes vraagt zich af of Provinciale Staten zo’n vergaande ingreep wel willen. Volgens hem ligt een deel van de verantwoordelijkheid ook bij de Staten zelf. Hij pleit ervoor om het gesprek over doelmatigheid te blijven voeren, maar waarschuwt ervoor om onderbesteding niet tot een doel op zich te maken. De SP vindt dat het streven naar minder onderbesteding niet mag leiden tot nieuwe problemen elders in de begroting.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) spreekt haar waardering uit voor de volledigheid van de jaarstukken, die volgens haar goed inzicht geven in zowel maatschappelijke als financiële prestaties en uitdagingen. De economie groeit met 1%, maar wordt volgens 50PLUS onder druk gezet door hoge inflatie, internationale spanningen en een gebrek aan duidelijke landelijke kaders.

50PLUS pleit voor een blijvend evenwicht tussen financiële stabiliteit en sociale samenhang. De fractie deelt de zorgen over de onderbesteding. In plaats van het uitstellen van projecten, moet de provincie volgens 50PLUS juist nú investeren. Er zijn volgens de fractie voldoende beleidsvelden waar dit kan, zoals woningbouw en onderhoud. Uitstel leidt tot hogere toekomstige kosten en gemiste kansen voor de regionale economie en werkgelegenheid.

De vrijval van de PALLAS-voorziening en extra rijksmiddelen bieden volgens 50PLUS ruimte om structureel te investeren. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh pleit voor investeringen in woningbouw en in het bijzonder in de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor ouderen en mensen met een beperking, een belangrijke doelgroep voor 50PLUS.

De fractie kan instemmen met de jaarstukken en vindt dat dit agendapunt als hamerstuk kan worden behandeld in de Provinciale Statenvergadering.

Na een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over welke investeringen in de openbare ruimte specifiek ten goede komen aan ouderen, geeft mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) aan dat openbaar vervoer in niet-stedelijke gebieden een belangrijk voorbeeld is. Volgens 50PLUS ervaren ouderen daar problemen met bereikbaarheid, en investeringen in OV dragen direct bij aan hun mobiliteit. Daarnaast benoemt mevrouw Van der Helm-Chandansingh het bevorderen van arbeidsparticipatie onder ouderen. Daarbij wijst zij op leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt.

De heer Van der **Heijden** (D66) merkt op dat ov-verbeteringen iedereen ten goede komen, niet alleen ouderen. Ook plaatst hij vraagtekens bij de rol van de provincie in het bestrijden van leeftijdsdiscriminatie.

Hoewel dit primair een landelijke verantwoordelijkheid is, stelt mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) dat provincies via uitvoeringsbeleid en regionale samenwerking toch invloed kunnen uitoefenen. Volgens haar kan de provincie bijdragen door ondersteunende maatregelen te nemen en niet weg te kijken met het argument dat het om rijksbeleid gaat.

De heer **Dekker** (FvD) uit zorgen over de structurele onderbesteding. Volgens Forum voor Democratie maakt onderbesteding de begroting minder transparant en verstoort het het zicht op de werkelijke uitvoering. De fractie steunt het pleidooi voor realistischer begroten, zoals ook andere partijen hebben aangedragen.

Specifiek bij de kerntaak mobiliteit waarschuwt de heer Dekker dat structurele onderbesteding en uitgestelde projecten kunnen leiden tot achteruitgang van het wegennet. Dat brengt volgens FvD het risico op hinder voor de mobiliteit en economische schade met zich mee. De fractie vraagt het college om hierop te reflecteren en aan te geven in hoeverre zij hier structurele problemen zien die om een oplossing vragen.

Voor andere beleidsterreinen met structurele onderbesteding stelt FvD voor om niet steeds extra middelen beschikbaar te houden, maar juist te bezuinigen. In dat kader pleit de heer Dekker ervoor om het klimaatbeleid en de energietransitie voorlopig stil te leggen. Volgens FvD ontbreekt het aan doelmatigheid en brengen deze beleidslijnen de provincie meer schade dan voordeel.

Tot slot vraagt FvD aandacht voor het rekeningresultaat van 2024. De fractie is tegen het gebruik van dit resultaat voor verdere uitvoering van plannen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), dat zij aanduidt als "tekentafelnatuur". In plaats daarvan wil FvD onderzoeken of de opcenten op de motorrijtuigenbelasting kunnen worden teruggebracht naar het niveau van vóór de recente verhoging.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) bedankt de ambtelijke organisatie en het college voor het beantwoorden van de technische vragen. De PVV sluit zich aan bij de zorgen en opmerkingen van de SP, JA21 en Forum voor Democratie.

Daarnaast doet mevrouw Cornelisse een voorstel om de jaarstukken toegankelijker te maken. In de gemeente waar zij zelf fractievoorzitter is, wordt gewerkt met een “jaarrekening in één oogopslag”. Dit is een overzichtelijk vel waarop de resultaten in één keer duidelijk zichtbaar zijn. De PVV vraagt of zo’n overzicht ook kan worden meegenomen in de volgende begroting of jaarrekening van 2025. Mevrouw Cornelisse informeert daarbij of hier een formeel instrument voor nodig is, of dat dit op andere wijze kan worden opgepakt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt het college en de organisatie voor het opstellen van de jaarstukken. Hij is positief over de goedkeurende verklaring van de accountant en complimenteert iedereen die daaraan heeft bijgedragen.

De ChristenUnie deelt de zorgen over de onderbesteding, maar waarschuwt – in lijn met de SP – voor het verliezen van de juiste verhouding tussen doelen en middelen. Volgens de heer Klein is het niet wenselijk om begrotingsposten te ontschotten om onderbesteding enkel administratief weg te werken. Dat kan volgens hem meer kwaad dan goed doen.

De heer Klein merkt op dat de onderbesteding dit jaar iets hoger ligt dan vorig jaar. Hij vraagt of dat duidt op een structurele ondergrens in wat nog bij te sturen is. Of ziet GS nog ruimte om dit verder terug te dringen? De ChristenUnie vindt het bovendien belangrijk om onderscheid te maken tussen soorten onderbesteding, zoals uitgestelde projecten enerzijds en bijvoorbeeld

subsidies die door gemeenten niet worden aangevraagd anderzijds. De fractie pleit voor scherper inzicht in wat binnen de invloedssfeer van de provincie ligt en wat niet.

Een tweede aandachtspunt betreft de planning van inkomsten en uitgaven. De heer Klein wijst erop dat de accountant ook dit punt benoemt. Door de onzekerheid rond de hoogte van rijksbijdragen ontstaan meevallers die lastig zijn in te schatten. Tegelijk vindt de ChristenUnie het onwenselijk dat er in een jaar geleend wordt, terwijl er uiteindelijk met een groot overschot wordt afgesloten. De heer Klein vraagt het college of dit beter te voorspellen is, of dat het simpelweg een gevolg is van het landelijke financieringsmodel, waarbij fluctuaties onvermijdelijk zijn.

Schorsing van 13.35 tot 13.41 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** bedankt de Staten voor de complimenten aan de ambtelijke organisatie. Zij benadrukt dat er hard wordt gewerkt aan meer inzicht in de begrotingsstukken, zoals de jaarrekening, kaderbrief en begrotingswijzigingen. Die verbetering is in gang gezet na het coalitieakkoord.

Over de onderbesteding legt gedeputeerde Rommel uit dat het om verschillende posten gaat, die soms door elkaar lopen. Ze licht het financiële resultaat toe:

- €60,9 miljoen extra baten uit rijksbijdragen;
- €44 miljoen vrijval van de voorziening PALLAS;
- €55 miljoen minder uitgaven doordat projecten niet zijn uitgevoerd;
- Daarvan gaat €54 miljoen terug naar de bestemmingsreserves;
- Slechts €1,1 miljoen komt terecht in de algemene reserve.

Volgens gedeputeerde Rommel is het belangrijk om te onderscheiden wat daadwerkelijk overblijft en wat opnieuw wordt ingezet. Veel middelen zijn geoormerkt en blijven beschikbaar voor het oorspronkelijk beoogde doel.

Over de suggestie om rijksmeevallers sneller in te zetten, bijvoorbeeld zoals de PvdA voorstelt, zegt gedeputeerde Rommel dat dit lastig blijft. Pas als middelen daadwerkelijk zijn ontvangen, kunnen ze verantwoord worden ingezet. Voorspellen op basis van circulaires brengt risico's met zich mee, zoals blijkt uit ervaringen bij het ramen van de belastingcapaciteit.

Over realistisch begroten, zoals door VVD, GroenLinks en andere fracties gevraagd, wijst gedeputeerde Rommel op de inzet binnen de kaderbrief. Daarin is al begonnen met het doorlichten van de bestemmingsreserves. Als die afnemen, moet ook de begroting scherper worden opgesteld. Ze erkent daarbij het punt van de SP dat realistischer begroten ook kan leiden tot overbesteding. Toch verwacht zij dat de provincie beter zal sturen op uitgaven.

Een stelpost onderbesteding, zoals voorgesteld door GroenLinks, vindt gedeputeerde Rommel lastig uitvoerbaar. Zij verwijst naar een eerdere motie in de Tweede Kamer hierover. Het ministerie van BZK heeft aangegeven daar geen invulling aan te geven. Volgens gedeputeerde Rommel blijkt pas tijdens het jaar wat er daadwerkelijk niet lukt, en dan is dat bedrag vaak al begroot.

Vervolgens reageert zij op de vraag van de PvdA over de meicirculaire. De gedeputeerde bevestigt dat de daarin genoemde meevaller van €2,9 miljoen niet is opgenomen in de jaarstukken. De provincie baseert zich op zekerheden en neemt pas bedragen op als ze daadwerkelijk beschikbaar zijn. Hierover kan volgens gedeputeerde Rommel verder worden gesproken bij de behandeling van de begroting.

Gedeputeerde Rommel reageert op de zorgen over de begroting van faunaschade, een onderwerp dat valt onder de portefeuille van gedeputeerde Beemsterboer. De financiële inschatting ervan valt echter onder haar verantwoordelijkheid. De inschatting van faunaschade wordt gebaseerd op cijfers van BIJ12. Die voorspelling wordt indien nodig aangepast, maar de provincie baseert zich op de meest recente cijfers om onnodige onzekerheid te voorkomen. Gedeputeerde Rommel noemt de aanpak realistisch, ook gezien het voornemen van gedeputeerde Beemsterboer om extra middelen in te zetten om de schade actief te verminderen.

Op de vraag van BBB over hoelang een uitgestelde intentie blijft staan, verwijst gedeputeerde Rommel naar de provinciale financiële verordening. Volgens die regels mag een uitgestelde uitgave maximaal één jaar worden doorgeschoven. Daarna moet heroverweging plaatsvinden.

JA21 uitte zorgen over het feit dat de algemene reserve nog maar net voldoet aan de 25%-norm. Gedeputeerde Rommel begrijpt die kwalificatie, maar wijst erop dat het risico niet groter is geworden door de verhoging van de opcenten.

Op de opmerking van JA21 dat onderbesteding leidt tot onnodige rentelasten, reageert gedeputeerde Rommel dat dit niet klopt. De treasuryafdeling houdt scherp toezicht op het moment van uitgaven en leent alleen wanneer dat echt nodig is. Er wordt dus niet standaard voor een heel jaar vooruit geleend. Hierdoor ontstaan bij onderbesteding geen onnodige rentekosten.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of de treasuryafdeling mogelijk eerder zicht heeft op structurele onderbestedingen dan Provinciale Staten en of het mogelijk is om op basis daarvan eerder geïnformeerd te worden.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat dit niet het geval is. De treasuryafdeling richt zich uitsluitend op het voldoen aan de liquiditeitsbehoefte van de provincie. Zij analyseert dus *wanneer* er geld nodig is, maar kijkt niet *waarom* dat geld nodig is of of er sprake is van onderbesteding. Treasury beoordeelt de timing van uitgaven, maar niet de inhoudelijke voortgang van projecten of subsidieregelingen.

Volgens gedeputeerde Rommel ligt het inzicht in mogelijke onderbesteding bij de beleidsafdelingen zelf. Zij kunnen signaleren of bijvoorbeeld subsidies niet worden aangevraagd of projecten vertragen. Capaciteit blijft daarbij een onzeker factor, en pas richting het einde van het jaar wordt vaak duidelijk wat er wel of niet uitgevoerd is. Daarom is vroegtijdige briefing over onderbesteding via treasury niet mogelijk.

Op de vraag van de Partij voor de Dieren of de accountant een verklaring kan geven voor de onderbesteding, antwoordt gedeputeerde Rommel dat dit niet tot de taak van de accountant behoort. De accountant valideert uitsluitend de cijfers, maar geeft geen inhoudelijk oordeel over

waarom uitgaven niet zijn gedaan. De verklaring voor onderbesteding ligt bij de afdelingen binnen de organisatie die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van beleid.

Op de vraag van de heer Klein (ChristenUnie) of onderbesteding beter in te schatten is, antwoordt gedeputeerde Rommel dat dit in de praktijk erg lastig is. Soms valt vooraf te voorzien dat een subsidie niet wordt opgevraagd, en in enkele gevallen wordt dat bijgesteld om helderheid te geven. Bij grote infraprojecten is er vaak eerder zicht op vertraging door aanbestedingsprocedures. Toch blijft het moeilijk om een nauwkeurige inschatting te maken van onderbesteding, zeker op programma's met veel variabelen en externe afhankelijkheden.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** gaat in op drie onderwerpen die in de bespreking op zijn portefeuille naar voren zijn gekomen.

Commissaris van de Koning Van Dijk herkent het probleem van de krappe arbeidsmarkt, maar ziet ook positieve ontwikkelingen. Toen hij begon, kwamen nieuwe medewerkers vaak via langdurige detachering. Inmiddels worden maandelijks nieuwe mensen beëdigd die direct van buiten komen, waaronder veel jongeren.

De provincie voert diverse wervingsacties en neemt deel aan traineeships, onder meer via de Metropoolregio Amsterdam. Doel is om talent binnen te halen én te behouden. Een deel van de trainees blijft uiteindelijk in dienst. Daarnaast zijn er initiatieven zoals een intern netwerk voor jonge medewerkers, buddy-systemen en opleidingsmogelijkheden. Ook het Young Professional-programma helpt bij het aantrekken en vasthouden van kennis.

Op de vraag van Partij voor de Dieren over hoe de lobbyfiches tot stand komen binnen het *Huis van de Nederlandse Provincies* (HNP), waarin alle twaalf provincies samenwerken, legt de commissaris uit dat deze fiches zijn gebaseerd op de actuele agenda van de Europese Commissie. Commissaris van de Koning Van Dijk benadrukt dat de gezamenlijke lobby moet aansluiten op waar de Europese Commissie ontvankelijk voor is. Dat betekent dat niet iedere provincie of partij zich volledig herkent in de inhoud. Er wordt gezocht naar een gemeenschappelijke deler. Vanuit Noord-Holland leveren gedeputeerden, waaronder gedeputeerde Rommel, inhoudelijke input op thema's zoals circulaire economie en industrie. De commissaris nodigt Provinciale Staten uit om in de Staten zelf opdrachten en accenten mee te geven aan de vertegenwoordiging in Brussel.

Over de kritiek van Partij voor de Dieren dat de provinciale organisatie onvoldoende ondersteuning biedt aan Provinciale Staten, zegt de commissaris dat hij dit beeld niet herkent. Er loopt momenteel een traject om de organisatie strategisch sterker te positioneren en de beleidsinstrumenten te verbeteren, in overleg met PS. Commissaris van de Koning Van Dijk geeft aan dat hij geen signalen heeft gekregen van grote structurele knelpunten, maar staat open voor toelichting en verdere toelichting vanuit de fractie.

Mevrouw **Haas** (PvdD) benadrukt dat zij niet heeft gezegd dat er "hele grote problemen" zijn, maar wijst op een concreet aandachtspunt. Uit de beantwoording van technische vragen blijkt dat de ambtelijke organisatie zich niet heeft aangepast aan de wens van Provinciale Staten om beter de beleidscyclus te kunnen doorlopen. Volgens de Partij voor de Dieren is het belangrijk dat PS

vooraf kaders kunnen stellen in plaats van alleen achteraf te reageren. Mevrouw Haas pleit ervoor om te onderzoeken hoe de organisatie hier beter op kan aansluiten.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** geeft aan dat mevrouw Haas en hij elkaar mogelijk niet goed hebben. Hij stelt dat als er een wens leeft bij een meerderheid van Provinciale Staten – en dus niet alleen bij individuele leden – daar zeker opvolging aan kan worden gegeven. Commissaris van de Koning Van Dijk onderstreept het belang van goede samenwerking tussen PS, griffie en ambtelijke organisatie, zeker in het kader van de verbeterde beleidscyclus. Hij stelt voor om hierover op een geschikt moment gezamenlijk verder in gesprek te gaan, om te kijken waar en hoe verdere verbeteringen mogelijk zijn.

Gedeputeerde **Olthof** reageert op opmerkingen over onderbesteding binnen het mobiliteitsprogramma. Hoewel het een financieel onderwerp betreft, vindt hij het belangrijk om inhoudelijke toelichting te geven vanuit zijn portefeuille.

Gedeputeerde Olthof bevestigt dat scherpte op onderbesteding noodzakelijk is en waardeert de kritische blik van Provinciale Staten. Tegelijk waarschuwt hij voor een te eenzijdig beeld: de onderbesteding binnen mobiliteit is niet het gevolg van één of twee grote posten, maar van veel kleinere en uiteenlopende mutaties.

De gedeputeerde noemt enkele oorzaken en voorbeelden:

- Externe factoren zoals een lagere energierekening dan verwacht, wat direct leidt tot onderbesteding.
- Weersafhankelijke kosten zoals gladheidsbestrijding, waar inmiddels concrete maatregelen zijn genomen om beter te begroten.
- Subsidies aan gemeenten, waarbij het soms niet lukt om jaarlijks over alle benodigde stukken te beschikken. Daarom is een nieuwe subsidieregeling ontwikkeld met een meerjarige aanpak op projectbasis om onderbesteding te voorkomen.
- Reserves, bijvoorbeeld voor groot onderhoud. Als een aannemer zijn planning niet haalt, valt het bedrag terug in de reserve en wordt het later alsnog uitgevoerd.
- Administratieve correcties, bijvoorbeeld bij bevoorschotting van ov-vervoerders.

Gedeputeerde Olthof benadrukt dat niet alles terug te voeren is op capaciteitstekort; het gaat om een combinatie van factoren. Binnen de invloedssfeer probeert het college actief te sturen.

Tot slot sluit Olthof zich aan bij de eerdere toelichting van gedeputeerde Rommel over de rentelasten. Geld wordt pas geleend op het moment dat een project daadwerkelijk wordt uitgevoerd, en niet zodra krediet wordt aangevraagd. Zo worden onnodige rentelasten vermeden.

De heer **Dekker** (FvD) vraagt of onderbesteding bij mobiliteit niet het risico met zich meebrengt dat de kwaliteit van het wegennet verslechtert. Hij concludeert dat gedeputeerde Olthof dit eerder niet expliciet uitsloot en vraagt om bevestiging.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de provincie werkt met afgesproken normen voor beeldkwaliteit binnen het Netwerk Instandhoudings Kwaliteit Gebiedsgericht (NIKG). Deze normen gelden als uitgangspunt voor onderhoud en beheer. Aannemers worden hier ook op beoordeeld.

Daarmee geeft gedeputeerde Olthof aan dat de wegenkwaliteit gewaarborgd blijft, ondanks mogelijke onderbesteding.

Gedeputeerde **Rommel** reageert aanvullend op haar eerste termijn op de suggestie van de PVV om te werken met een "jaarrekening in één oogopslag". Zij verwijst naar pagina 6 van de jaarstukken, waar een samenvattend overzicht is opgenomen. Daarnaast is er op de website van de provincie een infographic beschikbaar die de kernpunten van de jaarrekening visueel weergeeft. Gedeputeerde Rommel nodigt de PVV uit om feedback te geven op deze bestaande middelen en hoort graag hoe die worden ervaren.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt voldoende is besproken. Aanvankelijk was de conclusie ook dat de Jaarstukken 2024 als hamerstuk kunnen worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni en 7 juli 2025.

Mevrouw **Haas** (PvdD) maakt een punt van orde en wijst erop dat ook andere commissies nog moeten oordelen of dit stuk als hamerstuk doorgaat. Volgens haar is het nog geen definitieve conclusie.

De **voorzitter** erkent dit en verduidelijkt dat deze commissie het stuk als hamerstuk wil doorgeleiden, maar dat andere commissies daar hun eigen besluit over nemen. Als een andere commissie het als bespreekstuk agendeert, wordt het alsnog besproken in Provinciale Staten.

De heer **Heijnen** (CDA) maakt eveneens een punt van orde. Hij wijst erop dat andere commissies het stuk niet als hamerstuk hebben geagendeerd. Bovendien vindt hij dat de jaarstukken, gezien hun belang binnen de Planning & Control-cyclus, principieel niet als hamerstuk zouden moeten worden afgehandeld.

De **voorzitter** geeft aan dat hij zijn conclusie eerder al had getrokken en dat hij op dat moment geen bezwaren hoorde. Hij vraagt de heer Heijnen of hij wil dat het voorstel alsnog in stemming wordt gebracht.

De heer **Heijnen** (CDA) herhaalt zijn standpunt dat de Jaarstukken 2024 zich vanuit fatsoen en zorgvuldigheid niet lenen om als hamerstuk naar de Provinciale Statenvergadering te worden doorgeleid. Dat geldt volgens hem breder voor alle stukken binnen de Planning & Control-cyclus.

De heer Heijnen vindt het belangrijk dat juist de commissie Bestuur dit signaal meegeeft: zulke documenten verdienen bespreking en publieke reflectie. Mocht het desondanks nodig zijn om hierover een stemming te houden, dan staat hij daar volledig achter.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) grijpt in met een punt van orde: als één commissielid aangeeft dat het geen hamerstuk mag zijn, dan vervalt de mogelijkheid tot afhandeling als hamerstuk automatisch. Stemmen is dan niet nodig.

De **voorzitter** concludeert dat de Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) als bespreekstuk zullen worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

3.b.1 Reacties van derden op voorstellen Kaderbrief 2026

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2026 die in november door PS zal worden behandeld.GS stelt met een verwijzing naar de briefing over zero based budgetting van 14 april 2025 voor om motie 55-2024 als afgedaan te beschouwen.

Behandelvoorstel:

- *1e termijn: debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5);*
- *2e termijn: debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2);*
- *3e termijn: voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3);*
- *4e termijn:*
  - *Integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel;*
  - *Resume aangekondigde moties/amendementen;*
  - *Accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.*

Voorafgaand aan de vergadering hebben zich drie insprekers aangemeld op dit agendapunt. De eerste inspreker is de heer **Rüter**. Hij spreekt in namens Landschap Noord-Holland, Vereniging Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.

De heer Rüter brengt voorafgaand aan de bespreking van de Kaderbrief 2026 twee hoofdpunten in.

De heer Rüter bedankt het college en de Staten voor het toekennen van dit substantiële bedrag. Dit is volgens hem hard nodig om het NNN af te ronden en natuur en landschap in de drukke provincie Noord-Holland te beschermen. De bijdrage maakt het mogelijk om, ondanks eerdere vertraging, alsnog gezamenlijk voortgang te boeken. Het bedrag draagt bovendien bij aan het naleven van landelijke en Europese verplichtingen, zoals de Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en de EU-natuurherstelverordening. Hoewel het niet het volledige benodigde bedrag is, is het volgens de heer Rüter groot genoeg om nu door te pakken. De betrokken natuurorganisaties zullen zich proactief opstellen, ook buiten de focusgebieden.

De heer Rüter ondersteunt de aanvullende investering in de vrijwillige beëindiging van reguliere pachtcontracten. Hij benadrukt dat reguliere pacht een risico vormt voor natuurkwaliteit in veengebieden, omdat die juridisch moeilijk te handhaven is. Een vrijwillige afkoop in ruil voor een langjarig geliberaliseerd pachtcontract is volgens hem de enige werkbare route.

Uit eigen ervaring meldt hij dat agrariërs bereid zijn tot deze stap, mits het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) definitief wordt beëindigd. In combinatie met het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) ontstaat dan volgens hem een beter handhaafbare regeling.

De heer Rüter heeft een concreet voorstel aan de provincie. De provincie is eigenaar van circa 2.000 hectare grond. De heer Rüter stelt voor om agrariërs die vrijwillig afstand doen van reguliere

pacht, voorrang te geven op pacht van provinciale grond via geliberaliseerde contracten. Dat maakt het verdienmodel sluitend en biedt ook mestplaatsingsruimte, een belangrijk onderdeel van agrarisch ondernemerschap. Volgens de heer Rüter levert dat een “winst voor natuur én boer” op.

De heer **Weegink**, regiomanager van de ANWB in Noord-Holland, spreekt in namens de vereniging ANWB (niet namens de commerciële tak). Hij reageert op de voorgenomen bezuiniging op het provinciale toerismebudget en wijst de Staten op twee hoofdpunten.

Vanaf 2026 wordt het volledige toerismebudget van €600.000 geschrapt. De heer Weegink benadrukt dat dit een relatief bescheiden bedrag is voor een provincie als Noord-Holland. Toch betekent het volledig schrappen van deze post dat de provincie haar rol als stimulator en coördinator op het gebied van toerisme en recreatie volledig verliest.

Het budget wordt gebruikt voor zowel toerisme als recreatie. Dat betekent dat het ook direct ten goede komt aan de eigen inwoners en aan recreanten uit andere delen van het land. Door het schrappen van de hele post komt dus ook recreatie in het gedrang.

De heer Weegink verwijst naar een breed ondertekende brief van gemeenten, marketingorganisaties en brancheverenigingen. In die brief wordt niet gepleit voor het volledig terugdraaien van de bezuiniging, maar wel voor een verzachting ervan. Zo ontstaat ruimte om tot een afgewogen en politiek gedragen oplossing te komen.

Tot slot wijst hij op de symboliek van het moment: in september is Noord-Holland gastheer van de Nationale Toerisme Top, met als thema *“Verleiden tot verandering”*. Hij nodigt de Staten uit om zich hierdoor te laten inspireren en hun voorgenomen besluit te heroverwegen.

De heer **Kruijer**, wethouder van de gemeente Schagen, spreekt in namens de Stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland-Noord en namens zeventien regiogemeenten. Hij sluit aan op de eerdere oproep van de ANWB en richt zich op het voorgenomen schrappen van de provinciale bijdrage aan het programma Vitale Verblijfsrecreatie.

De gemeenten werken sinds 2017 intensief samen met de provincie aan dit programma. De afgelopen anderhalf jaar is in gezamenlijkheid toegewerkt naar een verlenging. Er is een evaluatie uitgevoerd met positieve uitkomsten, plannen zijn uitgewerkt en een Europese aanbesteding is voorbereid. Alles gebeurde zonder voorbehoud vanuit de provincie. De plotselinge bezuiniging op het laatste moment noemt de heer Kruijer teleurstellend en een breuk met de manier waarop de regio de samenwerking graag ziet. Hij zegt daar zelfs een beetje boos over te zijn.

Volgens hem is het gevolg van deze bezuiniging dat gemeenten, die het financieel al zwaar hebben, mogelijk zullen afhaken. Daarmee zou het hele programma kunnen instorten. De bijdrage van de provincie van 115.000 euro is 50% van het budget. Die bijdrage is volgens de heer Kruijer geen kostenpost, maar een hefboom die zorgt voor economische en maatschappelijke meerwaarde.

Hij noemt drie concrete resultaten van het programma. Allereerst het tegengaan van de zogeheten

verRoompotisering: de trend waarbij traditionele campings plaatsmaken voor luxe chaletparken. Zonder sturing verdwijnt daarmee betaalbaar recreatief aanbod en het karakter van de regio. Ten tweede de aanpak van veiligheidsproblemen zoals ondermijning, illegale bewoning en verrommeling. De taskforce levert expertise die gemeenten zelf niet in huis hebben. Tot slot noemt hij de gebiedsontwikkeling in Petten, waar natuur, recreatie, kustveiligheid en landbouw worden gecombineerd in één integraal plan. Volgens de heer Kruijer is dat precies de aanpak die werkt.

Het programma draagt volgens hem bij aan brede welvaart in de regio: economie, leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid gaan hand in hand. Hij roept Provinciale Staten op om de bezuiniging te heroverwegen. Niet alleen vanwege de inhoudelijke waarde van het programma, maar ook omwille van de bestuurlijke betrouwbaarheid. Er is jarenlang samen gebouwd aan iets waardevols. Dat mag niet verloren gaan.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer **Van der Heijden** (D66) richt zich eerst tot de heer Rüter. Hij vraagt of er agrariërs zijn die daadwerkelijk gebruik willen maken van de ontbrekende schakel die Rüter eerder noemde in zijn betoog over pachtconstructies.
De heer **Rüter** antwoordt dat nagenoeg iedere pachter die hij spreekt, bereid is om gebruik te maken van deze mogelijkheid.

Vervolgens stelt de heer **Van der Heijden** (D66) een vraag aan de heer Kruijer. Hij refereert aan zijn uitspraak over 'behoorlijk bestuur' en zijn boosheid. De heer Van der Heijden vraagt of hij daarmee spreekt namens alle betrokkenen in Noord-Holland-Noord.
De heer **Kruijer** bevestigt dat. Volgens hem zit de teleurstelling vooral in het feit dat er een langdurig traject met de provincie is doorlopen. Nu, vlak voor afronding, dreigt het alsnog te stranden. Vooral de timing en dat er geen voorbehoud is gemaakt maakt het wrang. De Europese aanbesteding is al gestart, en op dat moment het proces laten vallen voelt voor de regio als onbetrouwbaar en onzorgvuldig.

De heer **Klein** (ChristenUnie) stelt een vraag aan de heer Rüter over zijn voorstel om agrariërs die afstand doen van reguliere pacht voorrang te geven bij provinciale pachtgronden. De heer Klein wil weten of dit idee al eerder is besproken met de provincie of dat het nu voor het eerst wordt ingebracht.
De heer **Rüter** antwoordt dat het voorstel informeel al eens als suggestie is genoemd, ook in gesprekken met specialisten en incidenteel bestuurlijk één op één. Het is echter nooit formeel onderdeel geweest van de besprekingen tussen de betrokken natuurorganisaties en de provincie.

Mevrouw **Haas** (PvdD) stelt een vraag aan de heer Kruijer. Zij vraagt of de aangekondigde bezuiniging vooraf is besproken met de partij die in het traject een regisserende rol vervult, of dat deze beslissing voor de stuurgroep onverwacht kwam.
De heer **Kruijer** legt uit dat binnen de stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie, waarin de drie regio's zijn vertegenwoordigd, regelmatig overleg plaatsvindt. Bij die overleggen is ook de provincie steeds aanwezig geweest. Het traject is volgens hem zorgvuldig en gezamenlijk doorlopen, met als doel om op basis van evaluatie en gedeelde conclusies tot een vervolg te komen. Dat was het gezamenlijke uitgangspunt. De bezuiniging kwam daarom voor de betrokken partijen onverwacht en plaatst het hele proces nu in een ander licht. Dat heeft hij in zijn inspraak ook toegelicht.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt aan de heer Kruijer hoe de stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland-Noord is ontstaan en hoe de provincie daarin betrokken is. Ze wil weten of de provincie vanaf het begin een volwaardige partner was, en of er ooit is aangegeven dat de betrokkenheid of financiële bijdrage een eindigheid kende.
De heer **Kruijer** legt uit dat de provincie vanaf het begin volledig en gelijkwaardig heeft deelgenomen aan het traject. Er is nooit expliciet gesproken over een einddatum of een tijdelijke bijdrage. De samenwerking was steeds intensief en gericht op de lange termijn. Volgens hem is het ook logisch dat dit structureel is opgezet, gezien de hardnekkige problemen op bepaalde recreatieparken, zoals verrommeling, illegale bewoning en ondermijning. Hij benadrukt dat het programma juist bedoeld is om die problemen aan te pakken, en dat het stopzetten van de provinciale bijdrage in zijn ogen een onverstandige stap zou zijn. Hij noemt het "penny wise, pound foolish" als dit waardevolle traject nu wordt beëindigd.

Mevrouw **Poot** (VVD) bedankt alle insprekers en richt haar vraag specifiek aan de heer Weegink van de ANWB. Zij vraagt welke activiteiten van de provincie in het kader van toerisme en recreatie hij het meest ziet verdwijnen als gevolg van de voorgenomen bezuiniging.
De heer **Weegink** noemt dat meerdere activiteiten onder druk komen te staan, zoals beschreven in de gezamenlijke brief aan Provinciale Staten. Hij noemt specifiek de Provinciale Raad voor Recreatie en Toerisme, een overlegorgaan waarin provincie, brancheorganisaties, terreinbeheerders en de wetenschap samenkomen. Als de provincie daaraan blijft deelnemen zonder financiële middelen, verliest het volgens hem zijn geloofwaardigheid en effectiviteit.
Daarnaast noemt hij het routeplatform. Routes zijn volgens de ANWB essentieel om bezoekers te verleiden en te spreiden over de provincie. Zonder provinciale bijdrage kunnen deze initiatieven moeilijk worden voortgezet. De heer Weegink maakt duidelijk dat het niet om één activiteit gaat, maar om een samenhangend geheel van instrumenten en samenwerkingen die door de bezuiniging geraakt worden.

De heer **Valk** (BBB) richt zijn vraag aan de heer Rüter en spreekt zijn dank uit aan alle insprekers. Hij vraagt hoe het zit met de bescherming die agrariërs nu hebben via reguliere pacht, zoals het recht om pacht door te geven aan volgende generaties. Daarnaast vraagt hij of het klopt dat er sprake is van druk of zelfs dreiging met onteigening, en of het afkoopbod in zulke gevallen wel hoog genoeg is. Ook wil hij weten wie de kosten van die afkoop draagt.
De heer **Rüter** antwoordt dat de compensatieregeling een provinciale regeling is en dat de kosten dus volledig door de provincie worden gedragen. De afkoop betreft een vergoeding voor toekomstige gederfde inkomsten. Hij bevestigt dat reguliere pacht in principe eeuwigdurend is en overdraagbaar naar volgende generaties. De provincie heeft echter al eerder beleid vastgesteld waarin is bepaald dat reguliere pacht binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) uiterlijk op 31 december 2028 eindigt. Het nu aanbieden van geliberaliseerde pachtcontracten, met daarbij een compensatie, is dus géén beleidswijziging, maar een uitvoering van bestaand beleid.
Over onteigening is de heer Rüter helder: dat is geen instrument waar de natuurorganisaties over beschikken, noch iets waar zij op aansturen. De intentie is om uitsluitend vrijwillige, langjarige contracten aan te gaan, passend binnen de Pachtwet. Hij geeft aan dat er op dit moment ook ruimte ontstaat binnen die wet om natuurpacht flexibeler en langduriger vast te leggen, wat goed past bij hun aanpak.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt een vraag aan de heer Kruijer over de wijze waarop hij en de andere betrokken gemeenten op de hoogte zijn gesteld van de voorgenomen bezuiniging op het programma Vitale Verblijfsrecreatie.

De heer **Kruijer** antwoordt dat dit is gebeurd in een overleg waarbij alle zeventien betrokken gemeenten aanwezig waren. Tijdens dat overleg heeft gedeputeerde Rommel één-op-één toegelicht dat er sprake is van een bezuinigingsronde en dat het programma Vitale Verblijfsrecreatie daarin komt te vervallen.

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt de heren Rüter, Weegink en Kruijer voor hun inspraak.

Eerste termijn commissie, debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)

De heer **Valk** (BBB) beschouwt de Kaderbrief 2026 als een belangrijk moment van omschakeling voor de provincie. Waar Noord-Holland jarenlang kon rekenen op financiële ruimte dankzij de Nuon-gelden, is die comfortabele positie nu voorbij. Dat vraagt volgens BBB om een andere manier van begroten. Voor BBB, als nieuwe partij in Provinciale Staten, is die omslag vanzelfsprekend: de fractie kijkt pragmatisch naar wat wél mogelijk is, ook bij tegenwind.

De heer Valk merkt op dat bij het sluiten van het coalitieakkoord nog werd gerekend op extra rijksmiddelen. Op basis daarvan zijn ambitieuze plannen opgesteld, maar later bleek dat de liquiditeitspositie van de provincie onder druk stond. Desondanks ligt er volgens BBB nu een kaderbrief waarin de financiële tegenvallers zijn opgevangen en de afgesproken ambities grotendeels overeind blijven. BBB spreekt waardering uit voor de samenwerking binnen de coalitie en is trots op het resultaat.

BBB is positief over de introductie van signaalwaarden bij financiële kengetallen, omdat die helpen om risico's eerder te signaleren. Wel plaatst de fractie een kanttekening bij het gebruik van de solvabiliteitsratio. Omdat de provincie vooral activa bezit die niet verkoopbaar zijn, zoals bruggen, sluizen en wegen, geeft deze ratio volgens de heer Valk een vertekend beeld. Hij stelt voor om de signaalwaarden aan te passen of onderscheid te maken tussen verkoopbare en niet-verkoopbare activa. BBB vraagt de gedeputeerde om een reflectie op dit punt.

De kapitaallastenratio noemt BBB daarentegen wel bruikbaar, omdat die inzicht biedt in de druk van investeringen op de begroting. De fractie benadrukt dat zulke kengetallen altijd in onderlinge samenhang moeten worden beoordeeld.

Tot slot noemt de heer Valk het gereserveerde bedrag van 3 miljoen euro voor het terugdringen van faunaschade. BBB is blij met deze inzet en vraagt hoe de gedeputeerde Provinciale Staten hierover tussentijds zal informeren. De fractie wil graag tijdige terugkoppeling ontvangen, zeker als de doelen niet gehaald dreigen te worden, inclusief een analyse van de oorzaken.

BBB is tevreden over de kaderbrief en ziet het stuk graag als hamerstuk behandeld, met begrip voor het feit dat andere fracties daar mogelijk anders over denken.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) spreekt haar dank uit aan het college en de ambtelijke organisatie voor de beantwoording van technische vragen en het opstellen van de kaderbrief. Tegelijkertijd is de PVV kritisch op de inhoud. De fractie vindt dat de kaderbrief vaag en onvoldoende onderbouwd is. Juist in deze tijd had het college volgens de PVV de kans moeten grijpen om zero based budgetting serieus toe te passen, waarbij elke uitgave van nul wordt heroverwogen.

De PVV signaleert dat posten worden opgevoerd zonder herijking of duidelijke toelichting. Als voorbeeld noemt mevrouw Cornelisse de noodzakelijke investeringen in de ambtelijke organisatie: het is volgens haar niet duidelijk wat dit inhoudt of oplevert. Ook andere uitgaven worden onvoldoende toegelicht, zoals de 5,5 miljoen voor vervanging van bedrijfsvoeringssystemen en de jaarlijkse 2 tot 3 miljoen voor cybersecurityobjecten. De PVV wil weten om welke objecten het gaat en welke risico's hiermee worden afgedekt.

Verder uit mevrouw Cornelisse kritiek op het gebruik van vage termen zoals 'sinusmaaier' of 'e-dienstverlening'. Volgens de PVV verduidelijken deze termen niet, maar verhullen ze juist de inhoud. De fractie vindt dat het college onvoldoende gebruik heeft gemaakt van het rapport *Naar een nieuwe balans* om kritisch te kijken naar personele inzet, prioritering van taken en interne efficiëntie.

Ook de informatie over schuldopbouw en rentelasten noemt de PVV ontoereikend. De toezegging dat er pas bij de Begroting 2026 duidelijkheid komt, vindt de fractie te laat. Volgens de PVV vraagt de huidige financiële situatie om meer dan standaardramingen en algemeenheden. Mevrouw Cornelisse roept het college daarom op om alsnog werk te maken van een serieuze toepassing van zero based budgetting.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om opheldering over de opzet van het debat. Zij herinnert eraan dat is afgesproken om de bespreking van de kaderbrief in vier termijnen te voeren. Mevrouw Uiterwijk krijgt de indruk dat sommige fracties nu al hun volledige bijdrage geven en wil weten of de voorzitter dat toestaat.

De **voorzitter** bevestigt dat de afspraak over vier termijnen nog steeds geldt. Fracties zijn vrij om hun eigen bijdrage in te delen, maar de bedoeling is om het debat stap voor stap te voeren. Desgevraagd verzoekt de voorzitter mevrouw Uiterwijk daarom vriendelijk om zich in deze ronde te beperken tot haar eerste termijn.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de ambtelijke organisatie voor het beantwoorden van de technische vragen. Die antwoorden hebben op onderdelen duidelijkheid gegeven.

Over het financiële beleid zegt JA21 dat er opnieuw wordt gesproken over het "lucht halen uit de begroting" en over "realistisch ramen". Mevrouw Uiterwijk merkt op dat die termen al meerdere jaren worden gebruikt, maar dat het effect nog steeds uitblijft. Zij vraagt daarom wat er dit jaar fundamenteel anders gebeurt, waardoor het nu wél zou lukken om realistischer te begroten. De onderbesteding, vooral bij mobiliteit, baart de fractie nog steeds zorgen.

JA21 vraagt verder of het college meerwaarde ziet in het toepassen van 'zero based budgetting'. Daarmee zou over meerdere jaren telkens een deel van de begroting grondig kunnen worden doorgelicht.

De fractie noemt het begrijpelijk dat de bestemmingsreserves worden doorgelicht, maar vindt het opvallend dat incidenteel vrijgekomen geld direct wordt doorgeschoven naar het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daar zal JA21 op een later moment op terugkomen.

Ten slotte spreekt JA21 steun uit voor het opnemen van kengetallen en signaalwaarden in de kaderbrief. Dat is belangrijk vanwege de toenemende langlopende leningen. De fractie vraagt echter wat er gebeurt als zo'n signaalwaarde wordt bestempeld als risicovol. JA21 wil weten of er dan ook een plan van aanpak klaarligt om snel bij te kunnen sturen. Analyseren alleen is volgens de fractie onvoldoende.

Mevrouw **Haas** (PvdD) ziet in zowel de jaarrekening als de kaderbrief meerdere signalen dat de provincie nog onvoldoende ingrijpt op urgente crises. Als voorbeeld noemt zij de Kaderrichtlijn Water (KRW), die deze maand nog in commissies wordt besproken. Volgens de Partij voor de Dieren is nu al duidelijk dat er extra middelen nodig zijn om aan de KRW-doelen te voldoen. Mevrouw Haas ziet echter geen nieuwe voorstellen in de kaderbrief die hierop anticiperen.

Zij vraagt daarom aan Gedeputeerde Staten waarom er geen voorbereiding of reservering zichtbaar is voor zulke noodzakelijke opgaven. Ook wil zij weten of hiervoor wel extra middelen beschikbaar zijn en zo ja, waar deze vandaan zouden moeten komen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat deze kaderbrief draait om het aanscherpen van het financieel beleid. Volgens 50PLUS is dat in de huidige situatie een verstandige stap. De fractie ziet echter risico's bij het gebruik van verruimde normen, zoals de netto schuldquote van 150 tot 200 procent. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh vraagt of gedeputeerde Rommel erkent dat zulke ruime marges kunnen leiden tot onverantwoorde financiële risico's voor toekomstige generaties.

Ook vraagt zij om een toelichting op de meerwaarde van het nieuwe kengetal kapitaallastenratio. Zij wil weten welke inzichten dit oplevert over de samenhang tussen beleidsterreinen en hoe deze informatie gebruikt wordt.

Verder vraagt 50PLUS of de ruimte in de structurele exploitatie ook kan worden ingezet voor verbeteringen in de publieke voorzieningen, zoals het openbaar vervoer en de toegankelijkheid, onderwerpen die belangrijk zijn voor hun achterban.

Tot slot geeft 50PLUS aan dat de kaderbrief voor deze fractie geen hamerstuk is binnen de planning- en controlcyclus, in tegenstelling tot de hiervoor besproken jaarstukken.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) complimenteert de organisatie met de heldere kaderbrief en de beantwoording van technische vragen. Hij stelt dat onderbesteding een breed voorkomend probleem is bij overheden, niet alleen in Noord-Holland. GroenLinks ziet realistischer begroten als een goede ontwikkeling. Statenlid Korzelius benadrukt dat eventuele budgetoverschrijdingen geen groot probleem hoeven te zijn, zeker niet met de aanwezige reserves. Hij vindt dat het provinciebestuur dat risico kan en moet durven nemen.

De fractie van GroenLinks steunt het voorstel om bestemmingsreserves te herzien en stelt dat het uitgangspunt ‘geen reserves tenzij’ logisch is. Wel moet er ruimte blijven voor specifieke reserves met een duidelijke functie, zoals de reserve voor groen.

Statenlid Korzelius is positief over het opnemen van nieuwe financiële kengetallen en signaalwaarden. Hij erkent dat deze minder goed vergelijkbaar zijn met andere provincies, maar vindt de voorgestelde benadering acceptabel. De signaalwaarden zijn volgens hem niet statisch en kunnen worden bijgesteld op basis van ervaring. GroenLinks waardeert het citaat van de accountant over de verhouding tussen investeringen en schuldquote: als je ambities hebt, horen daar ook hogere schulden bij. Dat is volgens Statenlid Korzelius een realistisch en acceptabel uitgangspunt.

Deze kaderbrief kan volgens GroenLinks niet als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat de ChristenUnie zich in grote lijnen kan vinden in het voorgestelde financieel beleid. Wel plaatst hij een kanttekening bij de gekozen signaalwaarden voor de netto schuldquote. Volgens de heer Klein zijn deze aan de hoge kant. Hij wijst erop dat de accountant aangeeft dat zulke hoge grenswaarden ertoe kunnen leiden dat risico’s minder snel worden gesignaleerd.

De ChristenUnie vraagt daarom om een toelichting van Gedeputeerde Staten: waarom is juist 150% gekozen als bovengrens voor een gezonde schuldquote? De heer Klein erkent dat een provincie anders functioneert dan een gemeente waar de bovengrens op 90% staat, maar wil wel weten op welke onderbouwing deze keuze rust.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) erkent de financiële uitdagingen en begrijpt dat bezuinigingen nodig zijn. Tegelijkertijd benadrukt Volt dat de provincie moet blijven investeren in de lange termijn, bijvoorbeeld in belangrijke maatschappelijke transities.

Mevrouw Schneemann steunt het gebruik van signaalwaarden voor financiële kengetallen, maar vindt het onduidelijk wat er gebeurt zodra een waarde als risicovol wordt aangemerkt. Volt vraagt daarom aan Gedeputeerde Staten of er actief wordt gecommuniceerd over het bereiken van deze grenswaarden, de analyses die daarop volgen en de maatregelen die dan genomen worden. Dit is belangrijk voor de controlerende rol van Provinciale Staten.

Over de opcenten zegt Volt tevreden te zijn met het terugbrengen naar een normaler niveau, maar vraagt ook waarom geen indexering is toegepast.

Volt herinnert aan een eerdere bijeenkomst over zero based budgetting en vraagt of het college van plan is dit instrument toe te passen op één of twee programma’s.

Tot slot wijst mevrouw Schneemann op de risico’s van al te veel ‘kaasschaaf’-bezuinigingen. Volt vreest dat de organisatie op termijn uitgehold raakt. Zij vraagt of er manieren zijn om dit effect te monitoren. Ook benoemt zij in dit kader het risico van een lege post onvoorzien, bijvoorbeeld in relatie tot de mogelijke BTW-verplichting voor het Servicepunt Duurzame Energie.

De heer **Heijnen** (CDA) herinnert eraan dat het CDA in 2024 tegen de begroting stemde vanwege het ontbreken van een financieel kader bij het aantrekken van vreemd vermogen. De heer Heijnen is daarom tevreden dat deze kaderbrief dat kader nu wél bevat. Hij waardeert de bezuinigingen en de gematigde verhoging van de opcenten. Volgens het CDA toont de coalitie hiermee verantwoordelijkheid.

Ook over de signaalwaarden is het CDA overwegend positief. Wel stoort de heer Heijnen zich aan de term 'neutraal' in de categorie-indeling van de kengetallen. CDA stelt voor om deze te vervangen door het woord 'alertheid'. Hij vraagt de gedeputeerde om een toezegging hierover, en kondigt anders een amendement aan.

De kern van zijn kritiek betreft het ontbreken van beleid voor het afbouwen of beheersen van schulden. In de ogen van het CDA stuurt de provincie alleen op het aangaan van schulden en negeert zij de opbouw die daarmee gepaard gaat. De heer Heijnen verwijst naar het Rijk, waar een positief rekeningresultaat automatisch wordt gebruikt voor het aflossen van schulden. Hij pleit ervoor om dit mechanisme ook in Noord-Holland in te voeren. Het CDA komt hiervoor met een motie, gericht op toekomstige boekjaren. De bestaande bestemming van het rekeningresultaat 2024 voor NNN laat hij daarbij dus buiten beschouwing.

Mevrouw **Poot** (VVD) constateert dat deze kaderbrief sterk afwijkt van eerdere jaren. Hoewel de accountant de financiële positie eerder als solide beoordeelde, is de situatie inmiddels flink veranderd. Volgens de VVD was dat ook te verwachten. Tijdens eerdere presentaties werd al duidelijk dat onder andere inflatie en toenemende faunaschade grote druk op de begroting zouden zetten. Mevrouw Poot noemt het daarom logisch dat nu ingrijpende keuzes nodig zijn.

Schorsing van 14.50 tot 14.56 uur vanwege een technische storing.

Mevrouw **Poot** (VVD) benoemt in het vervolg van haar betoog het spanningsveld tussen het realiseren van ambities en het op orde houden van de financiële huishouding. De VVD waardeert dat het college eerst heeft gekeken naar wat écht nodig is aan nieuw beleid, vervolgens kritisch heeft gekeken naar bezuinigingen en als laatste pas naar de verhoging van de opcenten. Dat laatste noemt mevrouw Poot een pijnlijke maar noodzakelijke stap. De VVD-fractie staat daar alleen achter omdat zij volledig overtuigd is van de noodzaak ervan.

De heer **Van der Heijden** (D66) herinnert aan een eerdere uitspraak van mevrouw Poot tijdens een commissievergadering anderhalf jaar geleden. Toen zou zij hebben gezegd dat zij het niet opnieuw zou meemaken dat de opcenten verhoogd zouden worden. Omdat dat nu toch gebeurt, vraagt hij hoe mevrouw Poot daarop reflecteert en of zij haar zetel heeft overwogen op te geven.

Mevrouw **Poot** (VVD) geeft aan dat zij zich die uitspraak niet letterlijk herinnert, maar erkent dat zij en haar fractie niet blij zijn met de verhoging van de opcenten. Tegelijkertijd benadrukt zij dat zij ook verantwoordelijkheid voelt voor een structureel sluitende begroting. Volgens haar is het zaak om binnen een coalitie samen keuzes te maken en ambities waar te maken. Zij ziet daarom geen reden om haar zetel op te geven.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) stelt dat de verhoging van de opcenten neerkomt op ongeveer € 15 per auto per jaar. Zij vraagt of de VVD niet te lang gewacht heeft met deze verhoging.

Mevrouw **Poot** (VVD) vindt het verkeerd om deze noodzakelijke maatregel te framen als een last voor inwoners. Volgens haar zijn de bezuinigingen nodig omdat de politiek eerder onvoldoende heeft opgelet. Ze vindt het niet juist om de schuld bij de Noord-Hollander te leggen en roept Volt op om ook verantwoordelijkheid te nemen richting de eigen kiezers en eerst te kijken naar mogelijke bezuinigingen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) antwoordt dat Volt de verhoging kan uitleggen aan kiezers, omdat het geld wordt ingezet voor natuur en een gezondere leefomgeving. Dat levert volgens haar meer op dan het kost.

Mevrouw **Poot** (VVD) erkent het recht op een andere mening, maar blijft bij haar standpunt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt het interessant te vinden dat deze interruptiediscussie een inkijkje geeft in de totstandkoming van de keuzes. Hij vraagt of mevrouw Poot kan toelichten hoe het gewijzigde opcententarief van 82,1% precies tot stand is gekomen in de onderhandelingen.

Mevrouw **Poot** (VVD) antwoordt eerlijk dat zij daar niet bij aanwezig was. Ze legt uit dat volgens haar het proces is verlopen door eerst te kijken naar de ambities, vervolgens naar het nieuwe beleid, daarna naar mogelijke bezuinigingen en dat het tekort uiteindelijk is opgevangen met de verhoging van de opcenten. Ze benadrukt dat Noord-Holland met dit tarief nog steeds de provincie is met het laagste opcententarief van Nederland, iets wat voor de VVD belangrijk is en ook in het verkiezingsprogramma staat.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt het met haar eens te zijn dat dit het ideale scenario is: eerst naar beleid kijken, dan naar het beschikbare geld en pas dan naar aanvullende inkomsten. Toch merkt hij op dat als het laagste tarief in Nederland 82,2% is en Noord-Holland kiest voor 82,1%, en daar direct op wordt vermeld dat Noord-Holland zo het laagste tarief behoudt, het hem moeilijk valt te geloven dat dit toeval is. Hij denkt dat het doel om het laagste tarief van Nederland te blijven zwaarder woog dan de financiële overwegingen. Hij vraagt of mevrouw Poot dat kan ontkrachten.

Mevrouw **Poot** (VVD) herhaalt dat het is gegaan zoals zij heeft aangegeven. Ze zegt te begrijpen dat de heer Klein graag iets anders wil horen, maar houdt vol dat dit hele pakket op deze manier is samengesteld.

De heer **Klein** (ChristenUnie) reageert cynisch met de opmerking dat het dan toevallig zo is dat bij het uitvoeren van alle ambities het tarief precies op 82,1% uitkomt.

Mevrouw **Poot** (VVD) vervolgt haar betoog met waardering voor de introductie van de nieuwe set kengetallen en de daarbij horende signaalwaardes. Ze benadrukt dat deze cijfers essentieel zijn, vooral nu de provincie overstapt op het financieren van investeringen met geleend geld.

Over de signaalwaarde voor de netto schuldquote zegt mevrouw Poot dat VVD deze grens van 200% als risicovol prima vindt. Tegelijkertijd waarschuwt ze ervoor dat er in de praktijk momenten kunnen zijn waarop deze grens tijdelijk wordt overschreden. Voor de VVD is vooral de

trend belangrijk, en dus ook de vraag hoe de provincie omgaat met een tijdelijke overschrijding van die grens.

Het tweede kengetal, de kapitaallastenratio, noemt zij minstens zo belangrijk. Volgens mevrouw Poot is het cruciaal om goed te begrijpen hoeveel de kapitaallasten, inclusief rente, drukken op de operationele begroting. Ze herinnert eraan dat dit onderwerp al eerder in de Staten besproken is, en is blij dat het nu ook in de kengetallen is opgenomen.

Tot slot wijst mevrouw Poot op de afwijkingen die zichtbaar zijn tussen de cijfers in de Jaarrekening 2024 en de Begroting 2025. Die verschillen vindt zij groot, en dat maakt het volgens haar lastig om daadwerkelijk op trends te sturen, zoals het college zelf ook zegt te willen doen. Ze vraagt daarom aan de gedeputeerde hoe de waarden er halverwege 2025 uitzien en hoe het college denkt te voorkomen dat de verschillen in de toekomst weer zo groot zijn.

De heer **Heijnen** (CDA) uit zijn zorgen over de houding van de VVD ten aanzien van de schuldenpositie van de provincie. Hij vindt dat mevrouw Poot zich te laconiek uitlaat over het mogelijk overschrijden van de signaalwaarde van 200% voor de netto schuldquote. Volgens de heer Heijnen is hij normaal gesproken blij als de VVD de portefeuille Financiën beheert, omdat dat garant zou staan voor een zuinig beleid. Die lijn herkent hij echter niet in de woorden van mevrouw Poot. Hij vraagt zich zelfs hardop af of zij nog wel echt VVD'er is.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert kort en bevestigt volmondig dat zij VVD'er is. Ze zegt begrip te hebben voor de vraag van de heer Heijnen. Wat betreft de VVD is het aflossen van schulden geen doel op zich. Belangrijker vindt de VVD dat er gezamenlijke ambities zijn en dat er sprake is van prudent financieel beleid. Als aan die voorwaarden wordt voldaan, vindt de VVD het acceptabel dat de provincie schulden maakt en dus ook niet actief aflost. Mevrouw Poot wijst er bovendien op dat herfinanciering van leningen wél degelijk wordt meegenomen in de beoordeling van de financiële positie, vooral door de treasuryafdeling.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt dat hij niet per se spreekt over aflossen, maar over het beheren van de schuldenlast. Hij hoopt alsnog op steun van de VVD bij de komende Provinciale Statenvergadering, om te zoeken naar manieren om de schuldenlast niet verder te laten oplopen.

Mevrouw **Poot** (VVD) sluit af door te zeggen dat ze de term 'beheer van schulden' een goede vindt. Volgens haar is dat ook precies waar de kengetallen op gericht zijn en waar de treasury scherp op let. Ze doet echter geen toezegging over steun aan een mogelijke motie of amendement, omdat ze de inhoud daarvan nog niet kent.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) sluit aan bij de eerdere zorgen van het CDA over de houding van de VVD ten opzichte van de oplopende schulden. Ze uit haar bezorgdheid over de suggestie van mevrouw Poot dat aflossen geen prioriteit is en dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij de treasury zou liggen. Volgens mevrouw Van der Helm is het afwenden van verantwoordelijkheid niet correct. Ze vraagt daarom expliciet of mevrouw Poot vindt dat het afbouwen van schulden ook een verantwoordelijkheid is van de collegepartijen, het college en van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Mevrouw **Poot** (VVD) bevestigt dat het de verantwoordelijkheid is van PS en GS om de signaalwaarden in de gaten te houden en daar actie op te nemen. Ze wijst erop dat dat ook precies de reden is waarom die signaalwaarden nu in de kaderbrief staan. In haar betoog wilde ze vooral benadrukken dat het belangrijk is om te kijken naar de trends in de cijfers. Daarbij merkt ze op dat het lastig is om trends te ontdekken, omdat er grote verschillen zijn tussen de jaarrekening 2024 en de begroting 2025.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) blijft kritisch. Ze zegt in het eerdere betoog van de VVD geen bezorgdheid over de signaalwaarden te hebben gehoord. Integendeel, mevrouw Poot stelde volgens haar dat het mogelijk moest zijn om zelfs boven de 200% uit te komen. Dat vindt zij zorgelijk. Ze vraagt of mevrouw Poot het met haar eens is dat zij met haar woorden een opening heeft geboden om de signaalwaarde te verhogen.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert door te verduidelijken dat zij niet pleit voor het verhogen van de signaalwaarden, maar dat het belangrijk is om vooral naar de trend te kijken. Volgens haar zijn signaalwaarden bedoeld als waarschuwingssignalen, en duidelijk is welke actie ondernomen moet worden. Ze benadrukt dat zij signaalwaarden niet dogmatisch wil benaderen. Het is volgens haar denkbaar dat een ratio tijdelijk boven een risicogrens uitkomt, mits dat onderbouwd en uitlegbaar is. Dat is volgens haar iets anders dan wat mevrouw Van der Helm stelt.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat het lastig was om het betoog op te splitsen in vier termijnen, maar hij houdt zich daaraan en kondigt aan het kort te houden. De fractie van D66 is blij dat de provincie nu weer inzet op realistisch ramen. Volgens de heer Van der Heijden kan dat helpen om structurele onderbesteding tegen te gaan. Hij onderstreept dat onderbesteding niet als doel op zich bestreden moet worden, waarmee hij aansluit bij een eerder punt van de heer Kes (SP) bij de bespreking van de Jaarrekening 2024. Het gaat uiteindelijk om het uitvoeren van de provinciale taken. Tegelijkertijd waarschuwt de heer Van der Heijden dat structurele onderbesteding de provincie ook uitholt, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur.

Over de nieuwe kengetallen is D66 overwegend positief. De heer Van der Heijden sluit zich aan bij de waardering van de heer Heijnen (CDA) voor deze ontwikkeling. Wel heeft hij twee kanttekeningen. Hij vindt de norm voor sommige kengetallen, zoals de schuldquote, te hoog. Daarnaast kondigt hij een motie aan. Die motie vraagt Gedeputeerde Staten niet alleen om de kengetallen te hanteren, maar ook om bij de begroting een systematiek te introduceren waarbij automatisch actie wordt ondernomen zodra een signaalwaarde de status ‘neutraal’ of ‘risicovol’ bereikt.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) vraagt aan de heer Van der Heijden (D66) waarom hij de voorgestelde schuldquote te hoog vindt.

De heer **Van der Heijden** (D66) antwoordt dat dit oordeel onderbouwd wordt door de eigen accountant van de provincie, die aangaf dat de schuldquote relatief ruim is.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) vraagt daarop of de heer Van der Heijden ook heeft gekeken naar hoe de schuldquote zich verhoudt tot die van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen. Hij wijst erop dat gemeenten doorgaans een lagere kapitaalintensiteit hebben

dan provincies, terwijl die van waterschappen juist veel hoger ligt. Daarom vindt hij de gekozen signaalwaarden verdedigbaar.

De heer **Van der Heijden** (D66) reageert dat hij zich als voormalig ambtenaar van een waterschap goed bewust is van de hogere schuldquote bij waterschappen, die daar gemiddeld rond de 300 à 400 procent ligt. Toch blijft hij bij zijn standpunt dat de gekozen bovengrens van 150 procent aan de hoge kant is. Wat hem betreft had dit ook op 120 procent kunnen liggen. Daarmee stelt hij dat er een verschil van inzicht is tussen D66 en GroenLinks.

De heer **Dekker** (FvD) sluit zich in zijn betoog verrassend genoeg aan bij de zorgen van het CDA en D66 over het financieel beheer van de provincie. Hij benadrukt dat de financiële ruimte die voortkwam uit de Nuon-erfenis inmiddels volledig is benut. Daardoor is de provincie nu afhankelijk van externe financiering, met bijbehorende rentelasten. Dat baart Forum voor Democratie zorgen.

Daarnaast uit de heer Dekker kritiek op de manier waarop het positieve rekeningresultaat over 2024 zonder verdere afweging wordt ingezet voor de realisatie van de ambities binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hij noemt dit zorgelijk.

Wel is hij positief over de norm dat programmabudgetten niet overschreden mogen worden vanuit het oogpunt van begrotingsrechtmatigheid. FvD ondersteunt dan ook de bezuinigingsvoorstellen die vanuit dit principe zijn opgesteld. Tot slot vraagt hij de gedeputeerde om toe te lichten hoe dit principe in de praktijk wordt toegepast. Daarmee sluit hij zijn eerste termijn over de financiële paragraaf af.

De heer **Kes** (SP) vraagt vanwege een praktisch probleem thuis coulance om zijn volledige inbreng over alle termijnen in één keer te mogen doen.

De **voorzitter** stemt daarmee in, met de kanttekening dat de beantwoording van GS wel per termijn blijft verlopen.

In zijn eerste termijn reflecteert de heer **Kes** (SP) op de financiële situatie van de provincie. Hij stelt dat Provinciale Staten nu voor voldongen feiten staan: de grote som geld uit de Nuon-erfenis is op, en dat vraagt om een andere manier van begroten. Volgens de SP valt te betwijfelen of in de tijd van financiële overvloed de doelmatigheid altijd goed in het vizier bleef. De heer Kes vraagt zich af of het niet verstandiger was geweest om jaarlijks dividend te trekken uit die erfenis, in plaats van het bedrag ineens op te maken. Hij noemt dit een les voor de toekomst, mocht zich ooit weer een dergelijke situatie voordoen.

Als tweede oorzaak van de huidige financiële druk noemt de heer Kes het afbraakbeleid van het Rijk, bijvoorbeeld in het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De provincie moet daardoor keuzes maken en beloftes worden volgens hem niet nagekomen.

In zijn tweede termijn uit de heer Kes zorgen over de forse toename van het bedrag dat wordt uitgetrokken voor faunaschade. Hoewel dat positief wordt gepresenteerd, ziet de SP het vooral als een subsidie aan specifieke ondernemers, een compensatie voor geleden schade. De heer Kes vraagt

zich af of deze uitgaven op deze schaal wel gerechtvaardigd zijn en hoort daar graag een reactie van GS op.

De heer **Valk** (BBB) vraagt de heer Kes (SP) of de SP daadwerkelijk voorstaat dat ondernemers geen dieren mogen doden vanwege het beleid "nee, tenzij", maar vervolgens ook opdraaien voor de schade die zij hierdoor oplopen.

De heer **Kes** (SP) reageert daarop door te wijzen op het bredere plaatje. Hij stelt dat landbouwactiviteiten ook milieuschade veroorzaken, bijvoorbeeld door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Die schade wordt volgens hem niet altijd gecompenseerd richting de maatschappij. Hij benadrukt dat het niet eerlijk is om selectief te kijken naar alleen faunaschade en ondernemerscompensatie, zonder ook de maatschappelijke schade van agrarische activiteiten mee te nemen. Volgens de heer Kes is de huidige omvang van de faunaschadevergoeding te fors.

De heer Kes merkt in het vervolg van zijn betoog op dat in paragraaf 6.2 het woord ‘openbaar vervoer’ ontbreekt. Eerder heeft hij daar al een bijdrage over geleverd. Hij ziet in deze kaderbrief geen extra investeringen, maar in paragraaf 6.3 wordt openbaar vervoer ook niet genoemd, wat hem geruststelt. De waarde en indexatie blijven volgens hem behouden, dus verwacht hij geen extra pijn bovenop wat er al speelt in het openbaar vervoer.

Tot slot uit hij zijn zorgen over de bezuiniging op onderzoeken naar aanleiding van aangenomen moties. Hij noemt dit symbolisch belangrijk, omdat het raakt aan het werk van de Staten. De heer Kes roept de Staten op hier kritisch op te zijn en geeft aan dat de SP overweegt verdere stappen te zetten naar aanleiding van deze maatregel.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat hem deze passage over onderzoeksmoties in de kaderbrief is ontgaan die de heer Kes (SP) wél heeft gezien. Hij vraagt om toelichting.

De heer **Kes** (SP) verwijst naar bladzijde 26 van de kaderbrief. Daarin staat dat de provincie kritischer gaat kijken naar welke onderzoeken worden uitgevoerd. Onderzoeken naar aanleiding van moties waarvoor geen dekkingsvoorstel is opgenomen, zullen niet meer automatisch plaatsvinden. De heer Kes noemt dit een trendbreuk. Tot nu toe werd dit volgens hem wel gedaan. Hij vindt dat dit raakt aan het werk van Statenleden, zeker omdat het opstellen van een dekkingsvoorstel niet voor elke fractie even eenvoudig is. De SP is daarom tegen deze wijziging.

De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn tevredenheid uit over het feit dat realistisch ramen nu expliciet als ambitie is opgenomen in de kaderbrief. Volgens hem draagt dit bij aan beter gebruik van publiek geld voor publieke opgaven. De PvdA is benieuwd hoe dit in de praktijk verder wordt uitgewerkt. Het college noemt het doorlichten van alle begrotingsposten, maar er zijn volgens de PvdA ook andere manieren. In de technische beantwoording worden bijvoorbeeld genoemd: het formuleren van duidelijke doelstellingen, het inzetten van doeltreffendheidsonderzoeken, het stellen van heldere prioriteiten en het beter koppelen van activiteiten aan middelen. De fractie vraagt of het college nog meer instrumenten wil inzetten. Ook stelt de heer Wagelaar voor om bij de begroting te komen met een uitgebreider plan om het begrotingsrealisme te verbeteren.

De PvdA vindt de lichte stijging van de opcenten verantwoord en begrijpelijk gezien de huidige financiële situatie. Gezien de inflatie van de afgelopen jaren kan de fractie zich ook voorstellen dat de opcenten in de toekomst standaard geïndexeerd worden, al is dat nu nog niet aan de orde omdat de begroting sluitend is.

Wat betreft de kengetallen is de PvdA positief over de gekozen systematiek van signaalwaarden in plaats van vaste maxima. De heer Wagelaar onderstreept dat financiële keuzes altijd politiek van aard zijn. Kengetallen moeten vooral signaleren wanneer het gesprek in Provinciale Staten nodig is, waarna GS met een analyse komt.

De PvdA waarschuwt nadrukkelijk tegen automatische mechanismen in de financiële cyclus, zoals het automatisch inzetten van rekeningresultaten voor schuldafbouw. Volgens de fractie moet daarover altijd een politieke afweging worden gemaakt, afhankelijk van de context en de prioriteiten op dat moment. Daarmee reageert de heer Wagelaar alvast op voorstellen van CDA en D66 die pleiten voor meer automatisme.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt aan de heer Wagelaar de vraag of het CDA-voorstel voor automatische schuldafbouw acceptabel zou zijn als Provinciale Staten daar gemotiveerd van kunnen afwijken. Hij wijst erop dat PS die bevoegdheid immers altijd behoudt.

De heer **Wagelaar** (PvdA) antwoordt dat hij het zuiverder vindt als Provinciale Staten volledige zeggenschap houdt over de inzet van algemene reserves. Volgens hem moet PS per situatie kunnen besluiten of aflossen van schulden op dat moment de juiste keuze is. Een automatische regeling, ook al is afwijken formeel mogelijk, maakt het volgens de PvdA lastiger om daar inhoudelijk van af te wijken. Daardoor dreigt een technische regel leidend te worden in plaats van een politieke afweging.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aan de heer Wagelaar waarom een systeem waarbij Provinciale Staten in meerderheid besluiten tot automatische schuldafbouw, met de mogelijkheid om daarvan gemotiveerd af te wijken, het budgetrecht zou aantasten. Hij ziet niet in hoe dat het geval is.

De heer **Wagelaar** (PvdA) erkent dat "budgetrecht" wellicht niet de juiste term was, maar benadrukt dat zijn fractie waarde hecht aan volledige beleidsvrijheid voor Provinciale Staten bij financiële meevallers. Volgens de PvdA maakt een automatische regeling het in de praktijk moeilijker om op een ander moment tot een andere inzet van middelen te besluiten, ook als dat beter past bij actuele opgaven. Wagelaar wijst erop dat de huidige systematiek – waarbij kengetallen in samenhang worden beoordeeld en GS met een analyse komt – al ruimte biedt voor sturing zonder automatisme.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat zijn motie niet oproept tot automatische actie bij overschrijding van één kengetal. Hij wil een systematiek die kijkt naar het totaalbeeld van de kengetallen. De motie laat de invulling daarvan over aan Gedeputeerde Staten.

De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert daarop door te stellen dat hij weinig verschil ziet tussen het voorstel van D66 en de bestaande praktijk. In het huidige systeem komt GS ook al met een

analyse als meerdere signaalwaarden in het geel of rood komen. Hij vindt dat een beproefde en werkbare aanpak, zoals ook toegepast in Zuid-Holland.

Schorsing van 15.27 tot 15.32 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten, debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)
Richting de BBB legt gedeputeerde **Rommel** uit dat het onderscheid tussen gemeenschappelijk nut en economisch nut geen meerwaarde heeft. Dit onderscheid komt volgens haar niet terug in de definities van de kengetallen.

Op kritiek van JA21 dat het college 'lucht uit de begroting haalt', zegt gedeputeerde Rommel dat juist nu duidelijk is waar besparingen plaatsvinden. Deze zijn bewust gekoppeld aan het beleid. Zij benadrukt dat het college meerwaarde ziet in 'zero based budgeting'. Tijdens de technische sessie bleek dat dit begrip nog nader moet worden ingevuld. Volgens gedeputeerde Rommel is er veel mogelijk, en moet het gesprek daarover nog worden gevoerd. Het college is al begonnen met het kritisch doornemen van de programmabestedingen. Dat is volgens haar een eerste stap in het bepalen van waar mogelijk geschrapt kan worden en waar ruimte zit.

Op de vraag welke acties het college onderneemt, wijst gedeputeerde Rommel op het bestaande plan van aanpak. Daarbij worden verschillende knoppen ingezet: ambities bijstellen, bezuinigen, investeringen afschalen, inkomsten verhogen en programma's stopzetten. Ook worden de bestemmingsreserves doorgelicht. Voor de begroting van 2026 is dit proces al gestart. De bedoeling is dat delen van deze reserves vervallen in de algemene reserve. Gedeputeerde Rommel onderstreept dat zij financiële hygiëne belangrijk vindt.

Over de reserve Groen zegt gedeputeerde Rommel dat dit een apart besluitpunt is dat bij de begroting voorligt. De kaderbrief is een schets van de financiële kaders, waarover later concrete besluiten worden genomen.

Tegenover de Partij voor de Dieren stelt gedeputeerde Rommel dat er op dit moment geen sprake is van een financiële crisis. De provincie werkt juist aan een gezonde financiële positie. Daarmee wil het college voorkomen dat er in de toekomst wél een crisis ontstaat. Bovendien wil de provincie haar programma's kunnen uitvoeren zonder steeds afhankelijk te zijn van het Rijk.

Mevrouw **Haas** (PvdD) verduidelijkt dat zij doelt op de natuur- en watercrisis, niet op een financiële crisis.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat zij deze opmerking heeft begrepen.

Richting 50PLUS legt gedeputeerde Rommel uit dat signaalwaarden zijn opgesteld om risico's tijdig te kunnen bijsturen. Deze waarden worden gebruikt in combinatie met kengetallen om grip te houden op de financiële situatie.

Richting het CDA reageert gedeputeerde Rommel op het voorstel om de kwalificatie 'neutraal' te vervangen door 'alert'. Volgens haar is de provincie bij een neutrale status al alert. De term is afgestemd op het gebruik in andere provincies, zodat vergelijking mogelijk blijft. Tegelijk erkent

gedeputeerde Rommel dat het om een Noord-Hollandse keuze gaat. Zij staat open voor de term ‘alert’, maar wil liever een toezegging doen dan reageren op een motie. Ze wil eerst weten of hiervoor breder draagvlak bestaat in Provinciale Staten.

Op een suggestie van 50PLUS om een begrotingsoverschot in te zetten voor voorzieningen, antwoordt gedeputeerde Rommel dat het rekeningresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Wat daarna gebeurt, is een politieke keuze. In de kaderbrief doet het college hierover een voorstel. Uiteindelijk besluit Provinciale Staten hierover bij de begroting.

De ChristenUnie vroeg uitleg over de gekozen grens van 150% voor de nettoschuldquote. Gedeputeerde Rommel legt uit dat Noord-Holland hogere investeringen doet dan gemeenten, die vaak 130% hanteren. Waterschappen zitten zelfs op 250%, en Zuid-Holland op 200%. Daarom kiest Noord-Holland nu voor 150% als werkbare grens. Dit percentage kan worden bijgesteld als blijkt dat ambities hoger liggen dan nu verwacht. Gedeputeerde Rommel benadrukt dat Provinciale Staten hierbij een rol houden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wijst erop dat gemeenten 130% als grens voor risicovol beschouwen. De neutrale of ‘alerte’ grens ligt daar al bij 90%.

Gedeputeerde **Rommel** beschouwt deze opmerking als een duiding, niet als een vraag, en bedankt de heer Klein voor de toelichting.

Gedeputeerde Rommel vervolgt met de beantwoording. Aan Volt geeft gedeputeerde Rommel aan dat er actief wordt gecommuniceerd over risico’s. De signaalwaarden worden minimaal twee keer per jaar gedeeld, bij de begroting en de jaarrekening. Dan kan Provinciale Staten bepalen of bijsturing nodig is.

Op de vraag waarom de opcenten niet zijn geïndexeerd, legt gedeputeerde Rommel uit dat dit een bewuste politieke keuze is. Deze afspraak staat in het coalitieakkoord.

Tegenover Volt wijst gedeputeerde Rommel het idee van een kaasschaafmethode af. Zij geeft aan dat het college bewust heeft gekeken naar afzonderlijke begrotingsposten. Daarbij is ook rekening gehouden met suggesties van de Staten, zoals de oproep om te letten op kerntaken. De aanpak is volgens haar zorgvuldig en stapsgewijs uitgevoerd.

Daarnaast benadrukt gedeputeerde Rommel dat een positief jaarrekeningresultaat niet automatisch betekent dat er geld op de bank staat. Als er geld over is, moet voor nieuwe uitgaven meestal alsnog worden geleend, tenzij er daadwerkelijk liquide middelen beschikbaar zijn.

Aan de VVD herhaalt gedeputeerde Rommel dat signaalwaarden alleen zichtbaar zijn bij de jaarrekening en de begroting. Tussentijdse rapportages zijn volgens haar weinig betrouwbaar, omdat cijfers sterk fluctueren. Zij merkt op dat de Treasury nu al signalen geeft dat het financieel minder hard gaat dan begroot.

Tot slot antwoordt gedeputeerde Rommel op een technische vraag van de PvdA. Volgens haar zijn er al veel maatregelen genomen, met duidelijke beleidsafbakening. De antwoorden op de

technische vragen geven hier inzicht in. Tegelijk roept zij op om samen te blijven kijken naar wat er nog meer mogelijk is en daarvan te leren.

Gedeputeerde **Olthof** reageert op een mogelijke motie van D66 over de schuldquote. Hij wijst erop dat Noord-Holland de komende jaren grote investeringen moet doen. Als de schuldquote nu lager wordt vastgesteld, kan dat volgens hem leiden tot beperkingen in het investeringsvermogen. Dat zou negatieve gevolgen kunnen hebben, bijvoorbeeld voor de verkeersveiligheid.

Gedeputeerde Olthof pleit ervoor om het gesprek over de schuldquote gaande te houden. De systematiek wordt jaarlijks geëvalueerd. Hij benadrukt dat een lagere schuldquote kan botsen met noodzakelijke vervangingsinvesteringen en andere ambities van de provincie.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat hij geen motie aankondigde om de schuldquote te verlagen. Hij wil juist dat het college in actie komt als het geheel van kengetallen op 'alert' springt.

Gedeputeerde **Olthof** bedankt hem voor deze geruststelling.

De **voorzitter** concludeert dat de eerste termijn van zowel de commissie als Gedeputeerde Staten is afgerond. Op verzoek van enkele partijen stelt de voorzitter voor om de drie resterende termijnen samen te voegen. Er is brede instemming in de zaal.

De voorzitter opent daarom nu het tweede termijn en roept de leden op om hierin hun resterende opmerkingen te maken. Daarbij wijst de voorzitter op de spreektijd en geeft aan streng te zullen handhaven.

Debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2), voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3) en accordering afdoeningsvoorstel van motie 55-2024

De heer **Van der Heijden** (D66) spreekt zijn zorgen uit over de financiële keuzes in de kaderbrief, vooral met betrekking tot het klimaatbeleid, faunaschade en recreatie. Hij begint zijn bijdrage met een kritische opmerking over het ontbreken van extra middelen voor klimaatmaatregelen.

Zijn fractiegenoot, woordvoerder klimaat, mist in de kaderbrief een financiële vertaling van de conclusies uit de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV). In die verkenning blijkt dat Noord-Holland achterloopt op de doelen voor CO_2-reductie in sectoren zoals mobiliteit, gebouwde leefomgeving, industrie en landbouw. D66 wil van het college weten waarom deze achterstand geen aanleiding is geweest om extra geld vrij te maken in de kaderbrief.

Daarna richt D66 zich op de voorgestelde bezuinigingen, in het bijzonder op het gebied van recreatie. Er wordt volgens de heer Van der Heijden fors gesneden in budgetten voor waterrecreatie en toerisme, terwijl dit juist in tegenspraak is met een motie van het CDA uit 2024 die zich hiertegen keerde. Bovendien is de recreatiedruk op natuur- en buitengebieden in Noord-Holland al zeer hoog. D66 vindt het opmerkelijk dat het college toch kiest voor deze maatregel, zeker nu zelfs het Recreatieschap Westfriesland zich er kritisch over uitlaat. De heer Van der Heijden wijst erop dat dit recreatieschap bekendstaat als daadkrachtig en gewaardeerd wordt

door de gedeputeerde. Dat juist zij hun zorgen uiten, noemt hij veelzeggend. D66 ondersteunt daarom de vier bezwaren die het recreatieschap heeft aangedragen.

Daarnaast plaatst hij de bezuiniging op recreatie in een bredere context. Door minder te investeren in recreatievoorzieningen ontstaat volgens D66 meer druk op kwetsbare natuurgebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waar recreatie niet altijd samengaat met het behalen van natuurdoelen. De heer Van der Heijden vindt het onverstandig dat de provincie op dit punt bezuinigt terwijl het risico op conflicten met natuurbescherming juist toeneemt.

Ten aanzien van het klimaatbeleid merkt D66 op dat het college wel doelen stelt, maar dat het allerminst zeker is of die ook gehaald worden. De heer Van der Heijden verwijst naar het recente debat over de pKEV en noemt het college “planningsoptimistisch” in de verwachtingen die worden uitgesproken. Hij noemt als voorbeeld het projectbureau klimaat, dat volgens hem minstens een jaar nodig heeft voordat duidelijk wordt wat het effect is op CO_2-besparing. D66 mist een duidelijke keuze voor focus en prioritering. Volgens de fractie worden er in de kaderbrief geen scherpe keuzes gemaakt. In plaats van te kiezen voor een paar stevige bezuinigingen, wordt er op veel plekken een beetje ingeleverd, zonder duidelijke lijn.

Tot slot reflecteert de heer Van der Heijden op het proces rondom de kaderbrief. Hij complimenteert Gedeputeerde Staten en de griffie met de manier waarop het proces is verlopen. Zijn fractie heeft ervaren dat er goed aan beeldvorming is gedaan en is positief over de inhoudelijke verbetering ten opzichte van voorgaande jaren. D66 is ook verrast dat het college er in is geslaagd om überhaupt tot een kaderbrief te komen, gelet op de politieke verhoudingen. De kwaliteit ervan noemt hij beter dan verwacht.

Toch plaatst hij ook een politieke kanttekening. Hij is blij dat er een einde lijkt te komen aan vijftien jaar VVD-beleid waarin verhoging van de opcenten werd tegengehouden. Volgens D66 heeft dat geleid tot het uithollen van de provinciale organisatie. Tegelijk merkt hij op dat de VVD de lage opcenten nog steeds inzet als marketingmiddel. Hij noemt het opmerkelijk dat Noord-Holland nu slechts 0,1 procentpunt onder de op één na goedkoopste provincie zit. Hij vraagt zich spottend af of de VVD binnenkort borden langs de snelweg plaatst met de tekst “registreer uw auto in Noord-Holland, wij zijn de goedkoopste”.

Vervolgens komt de heer Van der Heijden terug op het faunaschadebeleid. Zijn fractie heeft hierover meerdere technische vragen gesteld. Hij uit zijn zorg over het feit dat er grote bedragen worden uitgegeven aan schadecompensatie, terwijl de effectiviteit daarvan onduidelijk is. In de technische beantwoording wordt gesteld dat pas in 2029 bekend wordt of het beleid daadwerkelijk helpt. D66 vraagt of er tussentijdse evaluatiemomenten zijn ingebouwd om eerder zicht te krijgen op de werking van het beleid en om bij te kunnen sturen als dat nodig blijkt. De fractie wil voorkomen dat het geld in een "bodemloze put" verdwijnt.

Volgens hem worden de extra inkomsten uit de verhoging van de opcenten voor een groot deel besteed aan het vergoeden van faunaschade. D66 stelt vast dat van de 18 miljoen aan extra inkomsten ruim 15 miljoen naar deze schadevergoeding gaat. Daarmee, zo stelt hij, financiert de automobilist indirect de schade die boeren lijden.

De heer **Valk** (BBB) reageert op de opmerking van D66 dat de automobilist de boer financiert via de vergoeding van faunaschade. Hij benadrukt dat boeren schade lijden waar zij niets aan kunnen doen en ook niets tegen mogen doen. Dat is volgens BBB een gezamenlijke keuze geweest. Daarom vindt hij het terecht dat de schade collectief wordt vergoed. Hij verzet zich tegen de suggestie dat dit neerkomt op subsidiëring.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat hij sprak van “financieren” en niet van “subsidiëren”. Hij erkent dat de schade vervelend is, maar wijst erop dat er volgens hem ook andere oplossingen mogelijk zijn. D66 hoopt dat het beleid bijdraagt aan het beperken van faunaschade. Tegelijk constateert de fractie dat van de 18 miljoen euro aan extra opcenten meer dan 15 miljoen naar faunaschade gaat. Volgens D66 financiert de automobilist daarmee wel degelijk de schade van boeren.

De heer **Valk** (BBB) herhaalt dat het hier gaat om een gezamenlijke afspraak en dat schadevergoeding gerechtvaardigd is. Hij vindt het onterecht dat één groep (boeren) wordt weggezet als ontvanger van middelen, terwijl het om compensatie van collectief bepaalde regels gaat.

De heer **Van der Heijden** (D66) sluit af door te zeggen dat beide partijen naar hetzelfde kijken, maar het verschillend taxeren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) levert in haar tweede termijn een uitgebreide en kritische reactie op de kaderbrief. Zij begint met het voorstel voor extra formatie bij het Huis van Hilde. JA21 vindt het opvallend dat opnieuw extra fte wordt voorgesteld en vraagt zich af of hier een duidelijke businesscase achter zit. Mevrouw Uiterwijk wil weten hoe dit in de toekomst begrensd kan worden en of er alternatieven zijn voor verdere uitbreiding.

Vervolgens gaat zij in op het faunaschadebeleid. JA21 begrijpt dat boeren recht hebben op compensatie voor schade die zij niet kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door schade van houtduiven. Tegelijk vindt de fractie het niet houdbaar om jaarlijks structureel extra geld toe te voegen zonder zicht op verbetering. Zij vraagt om een onderbouwd reductiepad en een langetermijnvisie, zodat de provincie niet blijft bijstorten zonder grip op de ontwikkeling van faunaschade.

Daarna noemt JA21 het onderwerp vergroening van Tata Steel. Mevrouw Uiterwijk wijst erop dat de SPUK-regeling van het Rijk inmiddels is uitgeput, terwijl de provincie nu zelf 2,8 miljoen euro reserveert. Zij vraagt hoe de gesprekken met het Rijk verlopen en of er uitzicht is op nieuwe middelen. Volgens haar moet de provincie zorgvuldig zijn in het reserveren van eigen middelen als er nog geen helderheid is over Rijksbijdragen.

Ook de voortzetting van investeringen in doorfietsroutes roept vragen op. Mevrouw Uiterwijk vraagt zich af of deze routes voldoende effectief zijn en of er evaluaties plaatsvinden. Als voorbeeld noemt zij een route in de IJmond die eindigt bij een pont die slechts enkele keren per uur vaart. Hierdoor verdwijnt volgens haar het tijdsvoordeel van de route en is de effectiviteit beperkt.

JA21 zet daarnaast vraagtekens bij de taakstelling van 1 miljoen euro op de omgevingsdiensten. Mevrouw Uiterwijk wijst erop dat er onlangs nog een nadeel van 6,4 miljoen is opgevangen bij dezelfde diensten. Zij vraagt of het realistisch is om daar nu een bezuiniging op te zetten. Volgens haar zijn de risico's op uitvoeringsproblemen groot.

De grootste zorg van JA21 gaat over de investeringen in het Natuurnetwerk Nederland. Mevrouw Uiterwijk stelt dat het Rijk zijn bijdrage aan het PPLG heeft bijgesteld, terwijl de provincie onverminderd doorgaat met het realiseren van de eigen ambities. Zij noemt het financieel onverantwoord dat de provincie 200 miljoen euro wil reserveren, waarvan 100 miljoen uit het jaarresultaat en 100 miljoen via het doorlichten van bestaande reserves. Volgens JA21 leidt dit tot een grootschalige afwaardering van grond en ontbreekt een financiële onderbouwing. De fractie kondigt aan met een motie of amendement te komen om deze aanpak te stoppen.

Ook over de verhoging van de opcenten is JA21 uitgesproken kritisch. Mevrouw Uiterwijk herinnert eraan dat vorig jaar werd gezegd dat de verhoging eenmalig zou zijn. Nu ziet zij dat de opcenten opnieuw stijgen, terwijl er tegelijkertijd bezuinigd wordt op kleinere posten zoals toerisme. Ze noemt het beleid "penny wise, pound foolish" en vindt het niet uit te leggen dat automobilisten meer gaan betalen terwijl de provincie elders bespaart op voorzieningen.

Tot slot spreekt JA21 zich positief uit over het instrument van zero based budgeting. Volgens mevrouw Uiterwijk kan dit effectief zijn bij programma's waar structureel sprake is van onderbesteding, zoals bij mobiliteit. Zij stelt voor om dit instrument eerst toe te passen op één programma, namelijk mobiliteit, en kondigt een motie aan om dit richting Provinciale Staten te formaliseren.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) uit in haar bijdrage stevige kritiek op de financiële onderbouwing van de kaderbrief en het gebrek aan prioritering in het voorgestelde beleid. Zij plaatst vooral vraagtekens bij de grote investering van 200 miljoen euro in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), die volgens haar niet goed wordt onderbouwd. Er wordt volgens de PVV niet uitgelegd waarom dit bedrag juist nu nodig is, welke concrete resultaten verwacht worden en waarom de provincie deze kosten volledig zelf moet dragen. Mevrouw Cornelisse noemt dit een landelijke opgave die nu zonder compensatie op het bord van Noord-Holland terechtkomt.

Ook op andere onderdelen van de kaderbrief ontbreekt volgens de PVV een heldere toelichting. Zo worden extra uitgaven aan faunabeheer, vergunningverlening en ambtelijke capaciteit gepresenteerd als vanzelfsprekend. De fractie vraagt wat deze extra uitgaven opleveren en waarom zij niet kritisch worden afgewogen tegen het bestaande personeelsbudget. Verder noemt mevrouw Cornelisse de forse ICT-investeringen, zoals de vervanging van bedrijfsvoeringssystemen en de opstart van digitale programma's. Ook hierbij ontbreekt volgens haar informatie: er wordt niet duidelijk welke systemen worden vervangen, waarom dat nodig is en wat de verwachte baten zijn. Een onderbouwende businesscase ontbreekt.

De PVV stoort zich aan de presentatie van vrijwel alle uitgaven als onvermijdelijk of structureel noodzakelijk. Mevrouw Cornelisse vindt dat onderscheid tussen echte noodzaak en wensdenken onvoldoende gemaakt wordt in de kaderbrief, zeker in een periode waarin het financiële meerjarenbeeld onder druk staat. Zij wijst op een opvallende tegenstelling: aan de ene kant stelt de provincie voor om 200 miljoen euro extra te reserveren voor het NNN, terwijl aan de andere

kant wordt bezuinigd op verkeerscentrales, vaarwegenonderhoud en gladheidsbestrijding. Daarbij wordt onderbesteding als reden genoemd, maar er wordt niet toegelicht waarom die onderbesteding optreedt of hoe het lagere budget is bepaald. Volgens mevrouw Cornelisse is dit precies het soort praktijk dat met een aanpak als zero based budgeting voorkomen zou kunnen worden. Zij is dan ook geïnteresseerd in de motie die JA21 hierover aankondigde en overweegt deze mede in te dienen.

De PVV benadrukt het belang van transparantie en inhoudelijke onderbouwing bij financiële keuzes, zoals ook aanbevolen in het rapport *Naar de nieuwe balans*. Mevrouw Cornelisse vraagt waarom deze principes in deze kaderbrief onvoldoende zijn toegepast. Zij vindt het zorgelijk dat juist kerntaken geraakt worden, terwijl andere beleidsmatige keuzes met financiële ruimte ongemoeid blijven. Volgens haar is dat geen logisch gevolg van scherpe keuzes, maar van onvoldoende heroverweging van prioriteiten.

In haar integrale beschouwing noemt mevrouw Cornelisse de kaderbrief teleurstellend vaag op essentiële onderdelen. In plaats van een serieuze financiële reset mist zij de noodzakelijke scherpte, herijking en inhoudelijke onderbouwing. De meerjarenraming blijft volgens de PVV structureel onder druk staan, met een geraamd tekort van ruim 7 miljoen euro in 2029. Mevrouw Cornelisse constateert dat het college aan de ene kant bijna 30 miljoen euro aan nieuw beleid toevoegt, en aan de andere kant bezuinigt oplopend naar 31 miljoen euro, zonder daarmee tot een structureel sluitende begroting te komen. Daarbij merkt zij op dat de ruimte vanuit technische bijstellingen elk jaar verder afneemt.

De PVV vindt dat het college onvoldoende politieke richting toont. Als vier jaar lang wordt bezuinigd en het resultaat toch een tekort blijft, moet volgens haar de vraag worden gesteld of het college bereid is ambities echt te heroverwegen. Zij pleit ervoor om een onafhankelijke toets te laten uitvoeren naar de houdbaarheid van het financiële beleid. Zo'n toets moet zich richten op risico's, realiteitszin en robuustheid, los van politieke ambities. De fractie overweegt een motie hierover.

Tot besluit zegt mevrouw Cornelisse dat het voor de PVV geen vanzelfsprekendheid is dat de kaderbrief als geheel kan worden vastgesteld. Vanwege de beperkte onderbouwing houdt haar fractie zich het recht voor om tijdens de stemming een definitief oordeel te vellen.

De heer **Dekker** (FvD) is verheugd dat enkele aanbevelingen uit het door zijn fractie geïnitieerde Berenschot-onderzoek zijn terug te zien in de plannen van het college. Tegelijkertijd noemt hij het vooral een symbolisch gebaar en waarschuwt hij dat het in deze fase niet meer lijkt dan een lippendienst. Hij roept het college op om daadwerkelijk terug te keren naar de kerntaken van de provincie. Volgens FvD behoort het beheer van natuur daar wel toe, maar het ontwikkelen van nieuwe ambities, gebaseerd op eigen interpretaties van Europese regels, niet. Hij vraagt het college expliciet of zij deze visie delen.

Een andere kerntaak die FvD belangrijk vindt is het op orde houden van het wegennet. De heer Dekker wijst op de structurele onderbestedingen van de afgelopen jaren op dit gebied. Volgens hem is er een aanzienlijke achterstand ontstaan die dringend moet worden ingehaald. Hij pleit ervoor om de beperkte middelen van de provincie niet te verspreiden over allerlei beleidsterreinen, maar te concentreren op zaken die direct bijdragen aan de welvaart en

veiligheid van inwoners, zoals goed onderhoud van infrastructuur. Hij vraagt het college hoe het hierover denkt.

Met betrekking tot het faunabeleid is de heer Dekker positief. FvD is blij dat het beleid verruimd wordt om het afschieten van dieren mogelijk te maken. Volgens hem is dit nodig om de jaarlijks toenemende schade onder controle te krijgen. Hij noemt het een broodnodige stap, waar zijn fractie al langere tijd op aandringt.

Zorgen zijn er echter over de toenemende druk op de begroting door het provinciale beleid ten aanzien van Tata Steel. De heer Dekker ziet dat er steeds meer toezicht wordt ingesteld, wat leidt tot oplopende kosten. Als het toezicht gericht is op het terugdringen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), dan steunt FvD dat, mits het gebaseerd is op realistische doelen. Wanneer het beleid daarentegen wordt ingezet om klimaatambities te realiseren, dan neemt FvD er nadrukkelijk afstand van.

De heer Dekker wijst erop dat de druk vanuit politiek en media op Tata Steel steeds groter wordt. Hij maakt zich zorgen dat het maatschappelijke en politieke klimaat rond het bedrijf het investeringsklimaat zodanig aantast, dat Tata Steel zich op termijn mogelijk genoodzaakt ziet om haar activiteiten in de regio te beëindigen. Volgens FvD zou dat desastreuze gevolgen hebben voor de economische en sociale vitaliteit van de regio. Om dat te voorkomen, pleit de heer Dekker voor een terughoudender en voorzichtiger benadering van het bedrijf. Volgens hem moet de provincie prudent handelen en de lange termijn niet uit het oog verliezen.

Mevrouw **Poot** (VVD) geeft aan dat haar fractie in grote lijnen akkoord kan gaan met de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Wel plaatst zij een inhoudelijke vraag bij het onderdeel faunaschade, een onderwerp dat tijdens de vergadering meerdere keren aan bod is gekomen. De VVD ondersteunt het voorstel voor aanvullend faunabeheer (punt T) en vindt het goed dat de provincie daar actief mee aan de slag gaat. Tegelijkertijd wijst mevrouw Poot op punt B in de kaderbrief, waarin wordt voorgesteld om het uitgaveniveau voor faunaschade op peil te houden tot en met 2029. In de stukken wordt echter ook gesteld dat vanaf 2028 een sterke daling wordt verwacht. Mevrouw Poot vraagt het college om uitleg over deze afweging: waarom blijft het budget stabiel als men verwacht dat de schade juist gaat afnemen?

Over het pakket aan bezuinigingen is mevrouw Poot realistisch. Zij erkent dat bezuinigen nooit plezierig is, maar benadrukt dat het hier deels gaat om het structureel aanpassen van posten waar al jarenlang sprake is van onderbesteding. In die gevallen vindt zij het logisch en zelfs positief dat deze middelen worden gekort. Volgens haar is dit een manier om lucht uit de begroting te halen en sluit het aan bij een financieel verantwoorde aanpak. Mevrouw Poot spreekt haar waardering uit voor het feit dat onderbesteding nu daadwerkelijk wordt aangepakt in plaats van structureel te worden meegenomen in de begrotingsopzet.

De heer **Van der Heijden** (D66) richt zich tot mevrouw Poot van de VVD met een verwijzing naar het debat van vorig jaar. Hij herinnert eraan dat de VVD toen verklaarde pas te willen instemmen met het verhogen van inkomsten (zoals via opcenten), nadat er eerst op alle bovenwettelijke taken bezuinigd zou zijn. De heer Van der Heijden vraagt kritisch welke substantiële bezuiniging op bovenwettelijke taken de VVD daadwerkelijk heeft binnengehaald, gegeven deze eerdere stellingname.

Mevrouw **Poot** (VVD) antwoordt dat er in de kaderbrief is gekeken naar de ambities zoals die in het coalitieakkoord zijn vastgelegd. Daarbij is volgens haar vastgesteld dat er op een aantal punten sprake is van structurele onderbesteding. Juist op die posten is nu gekort, wat de VVD een verstandige en logische stap vindt. Volgens haar is dat de lijn die nu wordt gevolgd, en zij spreekt haar steun daarvoor uit.

De heer **Van der Heijden** (D66) concludeert daarop dat de VVD geen substantiële bezuiniging op bovenwettelijke taken heeft gerealiseerd, ondanks haar uitgesproken wens daartoe in het vorige jaar.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert daarop door te benadrukken dat zij zich in een coalitie met vier partijen bevindt. In een democratisch stelsel, ook in een coalitie zoals die van Noord-Holland, is het volgens haar niet mogelijk om alle partijpunten volledig gerealiseerd te krijgen. Zij had graag meer VVD-standpunten doorgevoerd, maar erkent dat compromis nodig is. Mevrouw Poot stelt dat er een evenwichtige kadernota voorligt, waarin voor elke coalitiepartij winst- en verliespunten zitten. Wat haar betreft is dat het resultaat van samenwerken in een coalitie. Ze stelt dat de discussie over het schrappen van bovenwettelijke taken minder relevant is dan de vraag of er een plan ligt waar alle partijen zich in kunnen vinden. Volgens haar is dat met deze kaderbrief het geval.

Mevrouw Poot gaat in haar slotopmerking in op de leges. Ze erkent dat terecht wordt opgemerkt dat leges op dit moment niet kostendekkend zijn. Volgens haar is het belangrijk om hier iets aan te doen, maar ze benadrukt dat er meer manieren zijn om kostendekkendheid te bereiken dan alleen het verhogen van tarieven. Ook het efficiënter uitvoeren van processen kan bijdragen. Zij vraagt het college om beide mogelijkheden serieus te onderzoeken. Mevrouw Poot spreekt de wens uit dat deze afweging zichtbaar wordt in de legestabel die over twee jaar wordt vastgesteld.

Tot slot herhaalt zij haar algemene oordeel over de kaderbrief. Volgens de VVD ligt er een afgewogen voorstel dat enerzijds ruimte biedt om de ambities van het college waar te maken en anderzijds de financiële huishouding van de provincie op de lange termijn op orde houdt.

De heer **Heijnen** (CDA) spreekt zijn waardering uit voor het feit dat er in de kaderbrief daadwerkelijk bezuinigingen zijn opgenomen. Net als mevrouw Poot (VVD) ziet hij dat er op diverse plekken lucht uit de begroting wordt gehaald. Tegelijkertijd plaatst hij een aantal stevige kanttekeningen bij de keuzes die het college maakt, en doet hij vier concrete oproepen.

Ten eerste richt hij zich op het voorstel om in totaal 200 miljoen euro te reserveren voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), verdeeld over een directe reservering van 100 miljoen en een latere claim van nog eens 100 miljoen. De heer Heijnen vraagt zich af hoe dit bedrag onderbouwd is, aangezien het al jarenlang zeer lastig blijkt om gronden voor het NNN aan te kopen. Hij verwijst naar de antwoorden op technische vragen, waarin het college zelf aangeeft dat de voortgang afhankelijk is van de lokale situatie en er geen concreet uitvoeringsplan ligt. Volgens het CDA is het dan onverstandig om zulke grote bedragen opzij te zetten zonder helderheid over hoe en wanneer deze effectief kunnen worden ingezet. Hij vraagt het college om een toelichting op deze werkwijze. Vervolgens bespreekt de heer Heijnen drie bezuinigingen die het CDA grote zorgen baren. Allereerst gaat hij in op de bezuiniging op de verkeersveiligheid. Hij begrijpt dat het college strakker wil

begroten, maar vraagt nadrukkelijk om de garantie dat verkeersveiligheid daardoor niet in het geding komt. Ook vraagt hij de zekerheid dat bij een strenge winter gewoon gestrooid wordt, ook als dat betekent dat het budget wordt overschreden.

De tweede bezuiniging die hij bekritiseert is die op toerisme en recreatie. De heer Heijnen herinnert eraan dat het CDA vorig jaar al met succes een motie indiende om eerdere bezuinigingen op dit vlak tegen te houden. Het belang van toeristische spreiding is volgens hem groot, en de provincie werkt hierin samen met veel partners. Dat blijkt volgens hem ook uit de massale oproep van 29 gemeenten, elf regionale marketingorganisaties en zes brancheverenigingen om de voorgenomen bezuiniging van zes ton terug te draaien. Het CDA sluit zich volledig aan bij deze brandbrief en vindt het onbegrijpelijk dat de provincie zoveel lokale partners voor het hoofd wil stoten voor een relatief klein bedrag. De heer Heijnen kondigt aan dat zijn fractie een motie zal indienen om deze bezuiniging te schrappen en op een andere manier te dekken.

Tot slot spreekt hij zijn verbazing uit over de voorgenomen bezuiniging van 1 miljoen euro op waterrecreatie. Hij wijst op de hardnekkige problematiek van woekerende waterplanten in het IJsselmeergebied en de Randmeren, waar de provincie de afgelopen jaren juist steeds beter grip op begon te krijgen. De heer Heijnen noemt voorbeelden van lokale investeringen in recreatie-infrastructuur, zoals in Hoorn en Huizen, die afhankelijk zijn van goed beheer van deze waterplanten. Volgens hem dreigt dit beheer nu te worden losgelaten. Hij noemt dat letterlijk “verstikkend” en kondigt aan ook voor deze bezuiniging met een motie te komen, met het doel om deze terug te draaien en te voorzien van alternatieve dekking.

Samenvattend stelt de heer Heijnen dat het CDA de noodzaak tot bezuinigen erkent, maar dat de keuzes zorgvuldiger moeten worden afgewogen. Zijn fractie zal daarom met meerdere moties komen om schadelijke of onverstandige bezuinigingen terug te draaien.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) opent haar bijdrage met de bezuinigingen. Zij geeft aan dat het voor haar logischer voelt om met de moeilijke onderwerpen te beginnen, voordat zij ingaat op de positieve voorstellen in de kaderbrief. Statenlid Gielen erkent dat bezuinigen nodig is om tot een sluitende begroting te komen. GroenLinks is daar niet enthousiast over, maar begrijpt de noodzaak. Tegelijkertijd benadrukt zij dat het merendeel van de voorgestelde bezuinigingen betrekking heeft op lucht in de begroting, oftewel op het realistischer inschatten van wat daadwerkelijk wordt besteed. Vanuit dat perspectief kan haar fractie zich vinden in de bezuinigingsmaatregelen, omdat de gevolgen grotendeels te overzien zijn.

Toch noemt zij ook bezuinigingen die haar pijn doen, zoals het schrappen van het zogenoemde ‘ingroeipad klimaat’. Deze maatregel raakt volgens GroenLinks aan een onderwerp dat voor de fractie essentieel is. Desondanks plaatst zij deze bezuiniging in context. Volgens haar wordt er geen lopend beleid gestopt, maar wordt er slechts van afgezien om het klimaatbudget verder te laten doorgroeien zoals oorspronkelijk gepland. Daardoor valt de impact volgens haar te relativeren. Zij noemt het teleurstellend, maar niet desastreus.

Op een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over de technische beantwoording – waarin staat dat op klimaat bezuinigd kan worden omdat de doelen worden gehaald – licht Statenlid **Gielen** (GroenLinks) haar standpunt verder toe. Zij legt uit dat het stopzetten van het ingroeipad in feite betekent dat er geen nieuw beleid wordt toegevoegd. Ze wijst erop dat het feit dat er sinds deze

coalitieperiode überhaupt structureel geld voor klimaat is, voor GroenLinks nog steeds een belangrijke winst is. De keuze om het klimaatbudget niet verder te laten groeien is voor haar dan ook pijnlijk, maar te begrijpen in het licht van de huidige financiële situatie.

Verder wijst Gielen op het perspectief van mogelijke rijksbijdragen. Voor het komende jaar is er volgens haar nog ruimte om het wegvallende bedrag aan te vullen met rijksmiddelen. Bovendien wijst zij op de politieke dynamiek op nationaal niveau. De vorming van een nieuw kabinet zou volgens haar kunnen leiden tot meer serieuze investeringen in klimaatbeleid, wat extra ruimte kan bieden. Daarmee toont zij zich voorzichtig optimistisch over de toekomst van het provinciale klimaatbeleid, ondanks de tijdelijke pas op de plaats.

Statenlid Gielen benadrukt dat de keuze om het ingroeipad niet voort te zetten geen keuze van voorkeur is voor GroenLinks. Het is volgens haar één van de minst gewenste bezuinigingen in het voorstel. Desondanks accepteert haar fractie deze maatregel als onderdeel van een groter, evenwichtig financieel geheel.
Statenlid Gielen vervolgt haar bijdrage met een positieve beoordeling van de kaderbrief als geheel. GroenLinks is in brede zin zeer tevreden over het voorstel, vooral vanwege de investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen. Deze reservering stelt de provincie volgens haar in staat om ambitieus verder te werken aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Statenlid Gielen noemt dit een belangrijke stap vooruit. De investering draagt volgens haar niet alleen bij aan het versterken van de natuur en het vergroten van biodiversiteit, maar dient ook een ander cruciaal doel: het helpt Noord-Holland om van het stikstofslot af te komen.

De heer **Van der Heijden** (D66) plaatst een kritische kanttekening bij de door GroenLinks geprezen investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hij vergelijkt het met het verbouwen van een huis op basis van de overwaarde van een volgend huis: volgens hem is het bedrag van 200 miljoen niet zeker. Hij wijst erop dat de tweede 100 miljoen pas beschikbaar komt via toekomstige jaarrekeningresultaten en het doorlichten van reserves, en dat het bovendien om geleend geld gaat. Volgens hem is het dus geen vaststaand bedrag dat al daadwerkelijk is verkregen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) is het daar niet mee eens en stelt dat het bedrag van 200 miljoen wel degelijk stevig is onderbouwd. Zij legt uit dat het bestaat uit twee onderdelen: 100 miljoen uit het positieve rekeningresultaat, dat volgens haar al zeker is, en 100 miljoen uit het doorlichten van bestaande reserves op basis van het principe “geen reserves tenzij”. Statenlid Gielen vertrouwt erop dat dit tweede bedrag ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt, mede doordat het college dit in de kaderbrief niet alleen als streven maar zelfs als ondergrens heeft benoemd. Zij beschouwt dat als een duidelijke beleidsmatige toezegging. Volgens haar zou het college zulke concrete bedragen niet opnemen als daar nog fundamentele onzekerheid over bestond. Daarom ziet GroenLinks dit bedrag van 200 miljoen als reëel en uitvoerbaar.

De heer **Van der Heijden** (D66) reageert nogmaals kritisch op het optimisme van GroenLinks over de 200 miljoen euro die is gereserveerd voor de reserve Groen. Hij benadrukt dat een bestemmingsreserve geen spaarrekening is met direct beschikbaar geld. Als de provincie deze middelen daadwerkelijk wil inzetten, moeten daar leningen voor worden afgesloten. Hij vindt daarom dat GroenLinks de financiële realiteit rooskleuriger voorstelt dan gerechtvaardigd is.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) spreekt dat tegen. Zij vindt het niet vreemd dat dit geld nog niet als liquide middel beschikbaar is. Volgens haar is het logisch dat de provincie voor dit soort investeringen geld leent, en dat is juist ook een terugkerend thema in het debat geweest. Zij erkent dat het om geleend geld gaat, maar vindt dat geen bezwaar voor de realisatie. Wat telt is dat er een duidelijke politieke afspraak is gemaakt over het bedrag. Volgens haar verandert de herkomst van de middelen niets aan het feit dat het college de ambitie heeft vastgelegd en dat het bedrag daadwerkelijk zal worden ingezet.

Statenlid Gielen vervolgt haar betoog met een hernieuwde onderstreping van het belang van de investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen. Voor GroenLinks is dit niet alleen een investering in natuur, maar ook een cruciale stap om Noord-Holland van het stikstofslot te halen. Volgens haar maakt dit beleid het mogelijk om weer nieuwe woningen te bouwen, duurzame energie te ontwikkelen en tegelijkertijd perspectief te bieden aan boeren.

Statenlid Gielen spreekt haar waardering uit voor de positieve reacties van natuurorganisaties op dit voorstel. Zij verwijst daarbij ook naar de inspraakreacties die eerder tijdens de vergadering zijn gedeeld. GroenLinks neemt deze oproepen en de bredere inhoudelijke aanbevelingen serieus mee in de verdere uitwerking.

Daarnaast is zij tevreden over de structurele nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Statenlid Gielen is in het bijzonder blij dat het sinusmaaien, een ecologisch maaibeheer dat de biodiversiteit bevordert, nu structureel beleid wordt. De pilot is volgens haar succesvol verlopen en bewezen effectief voor natuurherstel. GroenLinks ziet dit als een logische stap vooruit.

Tot slot noemt Statenlid Gielen de investeringen in doorfietsroutes positief. Zij is blij dat er wordt ingezet op de voortgang van dit beleid en dat verdere ontwikkeling niet wordt afgeremd. Voor GroenLinks zijn dit belangrijke investeringen in duurzame mobiliteit en leefbaarheid.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft een gemengde beoordeling van de kaderbrief. Zijn fractie is in beginsel positief over de investering van 200 miljoen euro in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), maar plaatst tegelijkertijd kritische kanttekeningen bij het bezuinigingspakket en het ontbreken van doorvertaald klimaatbeleid.

Ten aanzien van de nieuwe voorstellen constateert hij dat het overgrote deel technisch van aard is. De reservering van 200 miljoen euro voor het NNN noemt hij daarentegen wél een echt nieuw element. De ChristenUnie staat hier in principe positief tegenover, maar ziet ook dat dit samengaat met zware en ingrijpende bezuinigingen. Volgens de heer Klein is de balans daardoor zoek.

In het verlengde van de discussie over stikstof en natuur verwijst hij naar een suggestie van een inspreker om provinciale gronden in te zetten voor mestverwerking of mestverplaatsing. Hij vraagt het college om te reageren op die oproep en aan te geven of daar mogelijkheden voor zijn.

Bij het onderwerp faunaschade dankt de heer Klein Gedeputeerde Staten voor de toelichting op het aanvullend beheer. Toch is zijn fractie teleurgesteld over de inzet van de extra middelen.

Volgens hem gaat het vooral om traditioneel beheer – gericht op bestrijding – en nauwelijks om coördinatie of preventieve maatregelen. Hij vraagt specifiek in hoeverre het beleid erop is gericht om de aantrekkelijkheid van Noord-Holland voor ganzen structureel te verminderen. De ChristenUnie wil niet alleen dat populaties worden beheerd, maar ook dat leefomstandigheden zodanig veranderen dat de overlast afneemt.

De heer Klein is uitgesproken kritisch over het bezuinigingspakket. Sommige keuzes begrijpt zijn fractie, zoals het schrappen van stelposten of het weghalen van onderbesteding. Maar hij ziet ook maatregelen die haaks staan op eerder vastgesteld beleid. Zo noemt hij de bezuiniging op de flexibele schil van de woningbouwregeling (onder de Actieagenda Wonen) onbegrijpelijk. Die regeling werd vorig jaar nog door Provinciale Staten omarmd als noodzakelijk om de woningbouw te versnellen. Nu wordt er al op gekort.

Ook de bezuiniging op het Programma Landelijk Gebied (PPLG) stuit op onbegrip. De heer Klein erkent dat het Rijk zijn rol en financiering nog niet volledig waarmaakt, maar stelt dat dit geen reden mag zijn voor de provincie om dan ook de eigen inzet terug te schroeven. Juist in een tijd van onduidelijkheid zou de provincie haar financiële ruimte moeten behouden.

Hij uit ook kritiek op het klimaatbeleid, of beter gezegd: het gebrek daaraan in deze kaderbrief. De ChristenUnie begrijpt niet waarom er 7 miljoen euro wordt bezuinigd op klimaatbeleid, terwijl de opgave nog onverminderd groot is. Daarbovenop vindt hij het schrappen van de functie van circulaire en werkambassadeur onbegrijpelijk. Die functie werd nog in januari als cruciaal benoemd in de door de Staten vastgestelde uitvoeringsagenda Circulaire en Duurzame Economie. Nu wordt de functie binnen enkele maanden alweer geschrapt, zonder dat duidelijk is hoe de doelen uit de uitvoeringsagenda dan nog gehaald gaan worden. De heer Klein vraagt of deze bezuiniging echt noodzakelijk is, zeker in het licht van het huidige begrotingsoverschot. Hij had liever gezien dat het college meer tijd had genomen en de bezuinigingen had getemporiseerd.

Tot slot komt de heer Klein op wat hij het grootste bezwaar van de ChristenUnie noemt: het volledig ontbreken van de implementatie van de Noord-Hollandse klimaataanpak. Die afspraak houdt in dat, als uit de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV) blijkt dat doelen niet gehaald worden, er in de begroting aanvullende maatregelen moeten komen. Die maatregelen zijn volgens hem nergens terug te vinden in de kaderbrief. Hij vraagt het college om uit te leggen hoe hieraan invulling wordt gegeven en wat de uitkomst is van de voortgangsbespreking die in het eerste kwartaal van dit jaar zou plaatsvinden, zoals vastgelegd in de klimaataanpak.

Aanvullend merkt de heer Klein op dat de vergadering erg krap is gepland, terwijl het onderwerp – de kaderbrief – van groot belang en omvang is. Hij benadrukt daarmee impliciet dat de beschikbare spreektijd eigenlijk onvoldoende is om alle inhoudelijke punten zorgvuldig te behandelen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) spreekt haar steun uit voor de versterking van de reserve Groen. Voor haar fractie is het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) essentieel, mede vanwege eerdere afspraken. Wel benadrukt zij dat een concreet uitvoeringsplan nodig is, zodat het geld daadwerkelijk effectief kan worden besteed. Zonder zo'n plan blijft het volgens Volt lastig om te beoordelen of het budget goed terechtkomt.

Tegelijkertijd plaatst zij kritische kanttekeningen bij de bezuinigingen op het Programma Landelijk Gebied (PPLG). Volt vindt het onlogisch dat de uitvoeringscapaciteit nu al wordt afgeschaald, terwijl nog onduidelijk is of het nieuwe kabinet alsnog middelen beschikbaar stelt. Volgens mevrouw Schneemann loopt het college hiermee vooruit op mogelijke tegenvallers, terwijl juist flexibiliteit gewenst is. Zij vraagt het college hoe snel opnieuw kan worden opgeschaald als er alsnog extra rijksmiddelen komen.

Over digitale dienstverlening spreekt Volt zich positief uit. De fractie is blij met de investering in e-dienstverlening, zodat de provincie kan voldoen aan de eisen van nieuwe digitale wetgeving. Ook bij de omgevingsdiensten (OD's) ziet Volt positieve ontwikkelingen, zoals de extra middelen voor taken rond Tata Steel. Tegelijkertijd maakt de fractie zich zorgen over de bezuinigingen die tegelijkertijd op de OD's worden doorgevoerd. Die raken volgens Volt belangrijke taken voor een gezonde leefomgeving. Mevrouw Schneemann vraagt daarom om een terugkoppeling van het college over de gesprekken die hierover met de OD's plaatsvinden. Volt vreest dat bezuinigingen kunnen leiden tot uitholling van capaciteit.

Ten aanzien van de klimaatmaatregelen is Volt uitgesproken kritisch. De fractie vindt het onverstandig dat er wordt bezuinigd op klimaatbeleid, zeker omdat het college aangeeft dat de CO_2-doelen onzeker zijn door de afhankelijkheid van rijksmiddelen. Juist die onzekerheid had volgens Volt een reden moeten zijn om niet te bezuinigen. Mevrouw Schneemann wijst er bovendien op dat de pKEV – de provinciale Klimaat- en Energieverkenning – in de kaderbrief nog niet is verwerkt, terwijl die juist inzicht moet geven in de voortgang van de klimaatdoelen. Dat vergroot de zorg van haar fractie verder. Volt vindt het college hierin te afwachtend en te laks.

Daarnaast uit mevrouw Schneemann onbegrip over een procedureel punt in de kaderbrief: het college stelt dat moties zonder dekkingsvoorstel niet langer in behandeling worden genomen. Volt vindt dat een onterechte beperking. Volgens haar bepaalt Provinciale Staten zelf welke moties zij indient en bespreekt, niet Gedeputeerde Staten. Zij kondigt daarom aan dat Volt hierover met een amendement zal komen.

Op het gebied van wonen stelt mevrouw Schneemann vragen over het verdwijnen van de flexibele schil binnen de woningbouwondersteuning. In de stukken staat dat hiervoor een vervanger moet komen, maar het is nog onduidelijk wanneer dat gebeurt. Het huidige projectbureau neemt bovendien niet alle taken over, zoals het beschikbaar stellen van ambtelijke capaciteit aan gemeenten. Volt heeft eerder al gevraagd om te onderzoeken of een provinciaal projectbureau kan helpen bij het oplossen van het tekort aan ambtelijke capaciteit bij gemeenten. Mevrouw Schneemann vraagt of het college het bestaande projectbureau als dé oplossing ziet, of dat er nog andere voorstellen volgen.

In haar integrale beschouwing sluit zij af met een oproep om niet alleen te bezuinigen, maar ook koersvast te blijven richting een toekomstbestendige provincie. Volgens Volt is juist nú het moment om structureel te investeren in de lange termijn. Een manier om dat concreet te doen is het invoeren van een generatietoets: een beoordeling van nieuw beleid of uitvoeringsagenda's op de gevolgen voor toekomstige generaties. Steeds meer provincies werken hiermee, en Volt ziet goede resultaten. Zij vraagt het college of het bereid is om te experimenteren met een generatietoets in Noord-Holland.

De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn brede steun uit voor de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. In het bijzonder is zijn fractie positief over de investering in doorfietsroutes. Hij benadrukt dat dit op de lange termijn een belangrijke provinciale taak is die direct bijdraagt aan het welzijn van inwoners. De mogelijkheid om comfortabel en veilig te kunnen doorfietsen is volgens de PvdA van grote waarde, en hij is blij dat dit beleid nu wordt voortgezet en versterkt.

Tegelijkertijd benoemt hij faunaschade als een blijvend punt van zorg. Hoewel dit onderwerp eerder uitvoerig is besproken in de commissie Landelijk Gebied, onderstreept hij dat het van belang blijft voor de PvdA. Hij voegt daaraan toe dat zijn fractie hier de ontwikkelingen kritisch zal blijven volgen.

Ook over de omgevingsdiensten uit de heer Wagelaar zorg. In het bijzonder vraagt hij blijvende aandacht voor de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Door de verhoogde inzet van de provincie richting Tata Steel is daar structureel meer geld nodig. Dat vindt de PvdA logisch, gezien de grote maatschappelijke opgaven en gezondheidsrisico's in dat gebied. Tegelijk prijst hij het initiatief van GroenLinks en de VVD om een breder gesprek te organiseren over het functioneren van het omgevingsdienstenstelsel in Noord-Holland. De PvdA steunt dit idee en vindt het goed dat dit op de agenda komt.

Met betrekking tot de bezuinigingen laat de heer Wagelaar weten dat de PvdA deze accepteert in het licht van de noodzaak om tot een gezonde begroting te komen. Hij erkent dat sommige keuzes, zoals het schrappen van middelen voor woningbouw en klimaatbeleid, pijnlijk zijn. Dat geldt vooral omdat juist deze thema's voor de PvdA belangrijk zijn. Toch kan de fractie de onderbouwing volgen die het college geeft, onder andere in de beantwoording van de technische vragen. Voor de PvdA zijn dit geen favoriete onderdelen van de kaderbrief, maar zij vinden het pakket als geheel wel evenwichtig en overzichtelijk.

De heer Wagelaar benadrukt dat de PvdA het belangrijk vindt dat de provincie haar ambitieniveau behoudt. Volgens hem voorkomt de kaderbrief dat Noord-Holland verwordt tot een uitvoeringsorganisatie zonder eigen richting. Dat beschouwt zijn fractie als winst. Hij ziet dat de provincie ook in moeilijke omstandigheden koers houdt en verantwoordelijkheid neemt.

In zijn integrale beschouwing spreekt de heer Wagelaar zijn tevredenheid uit over de kaderbrief als geheel. Hij noemt de investering van 200 miljoen euro voor natuur de belangrijkste winst. Hiermee kan de provincie volgens hem serieus werk maken van het uitbreiden en versterken van natuurgebieden. Voor de PvdA is dat niet alleen belangrijk vanwege biodiversiteit, maar ook omdat dit helpt om Noord-Holland van het stikstofslot te halen. Dat creëert volgens hem ruimte voor woningbouw, duurzame energie, ondernemers en agrariërs. Hij prijst het college voor het nemen van verantwoordelijkheid, juist nu het Rijk die laat liggen.

Tot slot ziet hij ook een positief politiek signaal. Volgens hem laat deze kaderbrief zien dat partijen als BBB, VVD, PvdA en GroenLinks constructief kunnen samenwerken. Hij noemt dit een voorbeeld van *Verbindend Vooruit!* en is blij dat dit in Noord-Holland lukt.

Mevrouw **Haas** (PvdD) spreekt zich positief uit over een aantal nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Haar fractie steunt de aanvulling van de reserve Groen, het structureel maken van

sinusmaaien en investeringen in het Huis van Hilde. Toch uit zij ook duidelijke zorgen over wat er níet in de kaderbrief terugkomt en wat volgens haar nog op de provincie afkomt.

Een belangrijk punt van teleurstelling is de behandeling van de Voedselvisie, die al meer dan een jaar is uitgesteld. Die bespreking staat nu pas gepland voor het najaar. Mevrouw Haas wijst erop dat dit mogelijk zal leiden tot aanvullende financiële besluiten bij de begroting of via een begrotingswijziging, mocht blijken dat er extra budget nodig is om de visie uit te voeren. Zij vindt het onwenselijk dat een inhoudelijk belangrijk traject daardoor financieel buiten de kaderbrief blijft.

Daarnaast spreekt zij haar zorg uit over het ontbreken van extra maatregelen voor de CO_2-reductiedoelen uit de pKEV (provinciale Klimaat- en Energieverkenning). In eerdere debatten is toegezegd dat bij achterblijvende doelen aanvullende acties zouden worden genomen, maar die zijn nu niet zichtbaar in de kaderbrief. Mevrouw Haas mist deze vertaalslag. Ook de KRW-doelen (Kaderrichtlijn Water) blijven volgens haar onderbelicht, al staat dit onderwerp nog geagendeerd voor de vergadering van volgende week. Zij wil weten wat daarvan uiteindelijk in de begroting zichtbaar zal worden.

Ten aanzien van de Bossenstrategie noemt mevrouw Haas dat de doelstellingen bij lange na niet gehaald worden. Zij roept het college op om dit jaar nog een provinciedekkende kansenkaart op te stellen die inzicht geeft waar in Noord-Holland extra bomen geplant kunnen worden. Daarbij vraagt zij om aandacht voor verschillende vormen van bosaanplant, zoals agroforestry. In de commissie Landelijk Gebied is volgens haar al gesproken over bestaande kaarten, maar die zijn nog niet dekkend voor de hele provincie. Zij vindt dat ook particuliere initiatieven via zo'n kaart een duidelijke kans moeten krijgen om bij te dragen aan de realisatie van de Bossenstrategie. Mevrouw Haas nodigt andere fracties uit om dit idee te steunen.

Over de besparingsvoorstellen spreekt mevrouw Haas haar zorg uit over de bezuiniging op toerisme. Volgens haar is deze bezuiniging niet goed onderbouwd en lijkt deze uit de lucht te zijn gegrepen. Zij wijst erop dat vorig jaar nog een motie van het CDA is aangenomen om juist níet te bezuinigen op dit thema. De keuze om dat nu toch te doen vindt zij niet transparant. Daarbij wijst zij op de strategische rol van de provincie, vooral in gebieden zoals de Kop van Noord-Holland. Volgens mevrouw Haas kan de provincie haar regierol niet zomaar laten vallen, zeker niet als de uitvoering elders is belegd.

Zij benadrukt bovendien dat deze bezuiniging haaks staat op andere beleidsdoelen, zoals het beschermen van kwetsbare natuurgebieden. Juist nu die gebieden steeds vaker worden bezocht, is het volgens haar noodzakelijk om te blijven investeren in spreiding van recreatie. Als die spreiding niet wordt ondersteund en bestaande instrumenten daarvoor worden verwaarloosd, dreigt volgens haar verdere ecologische schade. Ze noemt dit een punt van ernstige zorg.
Tot slot laat mevrouw Haas weten dat de Partij voor de Dieren overweegt om samen met andere fracties, zoals het CDA, een motie of amendement in te dienen om de bezuinigingen op toerisme terug te draaien. Ze roept op tot samenwerking en hoort graag van andere fracties hoe zij aankijken tegen het voorstel voor een provinciedekkende kansenkaart voor de Bossenstrategie.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) sluit zich aan bij opmerkingen en vragen van andere fracties over de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Zij richt haar eigen bijdrage vooral op de voorgestelde bezuinigingen, in het bijzonder die op toerisme en recreatie.

50PLUS maakt zich zorgen over deze bezuinigingen en overweegt een motie om deze maatregelen terug te draaien. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh geeft aan hiervoor mogelijk samen te willen optrekken met fracties als het CDA en de PvdA, die eerder al vergelijkbare zorgen uitten.

Daarnaast legt zij nadruk op een ander belangrijk speerpunt voor haar fractie: het ouderenbeleid. Volgens haar wordt hier in de provincie nog te weinig aandacht aan besteed. 50PLUS vindt dat er meer oog moet komen voor de belangen en behoeften van ouderen in het provinciaal beleid. De fractie bereidt daarom meerdere moties voor, waaronder één die gemeenten oproept om expliciet beleid te ontwikkelen voor ouderen.

Schorsing van 16.28 tot 16.38 uur.

Debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2), voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3) en accordering afdoeningsvoorstel van motie 55-2024

Gedeputeerde **Rommel** reageert op de vragen over de bezuinigingen op toerisme en recreatie en koppelt dit aan de financiële situatie van de provincie. Zij herinnert eraan dat de provincie begin 2024 geconfronteerd werd met oplopende tekorten: 11 miljoen euro in 2025, oplopend tot 90 miljoen euro in 2029. Volgens gedeputeerde Rommel dwong dat College van Gedeputeerde Staten tot het nemen van stevige maatregelen. Die maatregelen bestaan uit een combinatie van bezuinigingen en een verhoging van de opcenten.

Gedeputeerde Rommel legt uit dat de uitgaven aan recreatie in de toekomst verder stijgen. In 2027 verwacht zij een stijging van 1 miljoen euro, in 2028 1,6 miljoen euro, en in 2029 2,2 miljoen euro. Deze stijgende uitgaven vormen volgens haar mede aanleiding om keuzes te maken binnen de begroting. In haar eigen portefeuille heeft zij gekeken naar de kerntaken, zoals Provinciale Staten ook hebben gevraagd. Daarbij is geconcludeerd dat toerisme geen kerntaak van de provincie is. Daarom is besloten om op dit terrein te bezuinigen.

Tegelijkertijd benadrukt gedeputeerde Rommel dat er niet is bezuinigd op recreatie in brede zin. Zo blijft de jaarlijkse 1 miljoen euro voor waterrecreatie, zoals eerder vastgelegd in het coalitieakkoord, behouden. Dat bedrag wordt gefinancierd uit het budgetoverschot op deze post.

Wel is er discussie over het beheer van waterplanten, waar ook zorgen over zijn geuit. Gedeputeerde Rommel geeft aan dat Noord-Holland eerder trekker was van deze aanpak, maar inmiddels ligt die verantwoordelijkheid bij Flevoland. Zij heeft bij Flevoland geïnformeerd waarom het beheer niet goed van de grond komt. Flevoland blijkt zelf ook geen duidelijke verklaring te hebben. Uit navraag blijkt dat andere provincies en gemeenten, die ook verantwoordelijk zijn, niet bereid zijn om actief bij te dragen aan de uitvoering. Volgens gedeputeerde Rommel rechtvaardigt dit gebrek aan medewerking de keuzes die het college heeft gemaakt.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt zich af of het schrappen van de provinciale bijdrage aan toerisme echt verantwoord is, gezien de relatief kleine besparing en de forse politieke en bestuurlijke onvrede die het oplevert. Hij wijst op boze wethouders en betrokken partijen en vraagt of het schrappen van zo'n relatief klein bedrag – circa zes ton – het echt waard is.

Gedeputeerde **Rommel** nuanceert het bedrag en stelt dat het om €115.000 gaat, verspreid over drie jaar. Het betreft volgens haar een plus-opdracht die is ondergebracht bij het Ontwikkelingsbedrijf. Gedeputeerde Rommel legt uit dat zij bij het Ontwikkelingsbedrijf al vooraf een voorbehoud heeft gemaakt over deze extra opdracht, onder meer omdat er een aanbesteding mee gemoeid is.

Gedeputeerde Rommel benadrukt dat de provincie nu voor de helft van de kosten opdraait, en dat dit niet vanzelfsprekend is. Als de totale kosten bijvoorbeeld eerlijk verdeeld zouden worden over de zeventien betrokken gemeenten en de provincie, zou elke partij slechts ongeveer €10.000 betalen. Dat zou in haar ogen een meer evenwichtige en rechtvaardige verdeling zijn.

Volgens gedeputeerde Rommel is deze bezuiniging onderdeel van een bredere noodzaak om de provinciale begroting sluitend te krijgen. Zij vindt het dus gerechtvaardigd om ook op deze relatief kleine post kritisch te zijn, zeker omdat het niet om een kerntaak van de provincie gaat.

Mevrouw **Haas** (PvdD) uit haar zorgen over de gevolgen van de bezuiniging op toerismebeleid voor gemeenten. Zij wijst erop dat veel gemeenten te maken hebben met een aankomend ravijnjaar en dat de provinciale bezuiniging juist in die context als onverwacht en pijnlijk wordt ervaren. Mevrouw Haas vraagt gedeputeerde Rommel om hier met meer begrip en verantwoordelijkheid naar te kijken, zeker omdat er al veel is geïnvesteerd.

Gedeputeerde **Rommel** erkent dat de taskforce goed werk heeft geleverd, maar geeft aan dat het besluitmoment samenvalt met een noodzakelijke aanbesteding. Volgens gedeputeerde Rommel is de situatie voor de provincie net zo nijpend als voor gemeenten. Ook de provincie kampt met oplopende tekorten, en die situatie rechtvaardigt in haar ogen de bezuiniging. Ze benadrukt dat de keuze niet voortkomt uit desinteresse, maar uit financiële noodzaak. De bijdrage van de provincie, in dit geval 50% van de kosten, wordt in 2029 bovendien steeds groter, oplopend tot twee miljoen euro extra. Dat maakt het voor GS noodzakelijk om deze uitgave nu te heroverwegen en niet aan te besteden. Gedeputeerde Rommel stelt dat de Staten uiteindelijk beslissen, maar dat dit het voorstel van GS is binnen de kaderbrief.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of de bezuiniging op het maaien van waterplanten is afgestemd met hulpdiensten zoals de reddingsbrigade en de brandweer.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat het maaien van waterplanten officieel een taak is van het Rijk. De provincie Noord-Holland heeft in 2015 tijdelijk de regie genomen, maar die is inmiddels overgedragen aan Flevoland.

Noord-Holland heeft geprobeerd afspraken te maken om een oplossing te vinden, bijvoorbeeld via de aanschaf van een maaiboot. Maar volgens gedeputeerde Rommel blijkt dat niet haalbaar en is er zelfs sprake van een voorstel om een maaiboot in Afrika aan te schaffen. Zij vindt dat de situatie nu eerst duidelijk moet worden via overleg met andere provincies, gemeenten en het Rijk.

Flevoland blijft trekker van het project. Gedeputeerde Rommel roept het Rijk op om meer verantwoordelijkheid te nemen.

Gedeputeerde Rommel reageert tot slot op zorgen van de ChristenUnie over het schrappen van de functie van circulair ambassadeur. Zij benadrukt dat de provincie niet stopt met het beleid rond circulaire economie. Volgens gedeputeerde Rommel heeft de ambassadeur goed werk verricht en heeft de provincie daarvan veel geleerd. Die kennis en inzet worden nu voortgezet binnen de organisatie en via samenwerkingen, onder andere met de Amsterdam Economic Board.

Gedeputeerde Rommel stelt dat de aanpak nu wordt verstevigd en verbreed. De rol van de ambassadeur wordt dus niet letterlijk voortgezet, maar de provincie blijft zich actief inzetten voor de circulaire economie. De opgebouwde ervaring vormt daarvoor de basis.

Gedeputeerde **Kocken** reageert ten eerste op de suggestie over het inzetten van provinciale gronden voor mestverwerking, zoals ook aangehaald door een van de insprekers op dit agendapunt. Die suggestie kent zij vanuit de taskforce pacht. Gedeputeerde Kocken sluit het niet uit, maar waarschuwt dat niet alle gronden zomaar hiervoor beschikbaar zijn. Ze neemt het idee serieus, maar roept op tot realisme.

Gedeputeerde Kocken gaat vervolgens in op de zorgen over het ontbreken van aanvullende klimaatmaatregelen in de kaderbrief. Zij benadrukt dat het huidige klimaatbudget voldoende is om de huidige activiteiten, zoals de klimaataanpak en planvorming, voort te zetten. Maar dat betekent niet dat alle noodzakelijke maatregelen binnen dit budget vallen. Uit de pKEV blijkt volgens haar duidelijk dat de huidige inzet onvoldoende is om de doelen te halen. Daarom verwacht gedeputeerde Kocken dat er later alsnog extra maatregelen en bijbehorende middelen nodig zijn.

Vervolgens legt zij uit waarom er nu nog geen aanvullingen in deze kaderbrief staan. De pKEV is pas kort geleden vastgesteld. Daardoor heeft GS nog geen concrete voorstellen uitgewerkt per portefeuille. De verwachting is dat dit in een later stadium alsnog zal gebeuren, omdat Noord-Holland zich wel aan de klimaatdoelen heeft gecommitteerd.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) wil weten of er bij de begroting in november al concrete plannen zijn voor de uitvoering van de pKEV. Zij benadrukt dat het niet wenselijk is om nog een jaar te wachten met het nemen van maatregelen.

Gedeputeerde **Kocken** erkent dit en is het ermee eens dat bijsturing noodzakelijk is. Uit de pKEV blijkt duidelijk dat de huidige inzet onvoldoende is om de klimaatdoelen te halen.

Gedeputeerde Kocken legt uit dat zij binnenkort de klimaatbegroting bespreekt binnen haar staf en dat zij daaruit keuzes maakt voor haar portefeuille. Tegelijkertijd is het klimaatbeleid gedeeld eigenaarschap van meerdere gedeputeerden. Daarom kunnen niet alle maatregelen uit haar eigen klimaatbudget worden gefinancierd. Andere portefeuilles moeten ook bijdragen aan de uitvoering.

Op de vraag van mevrouw **Schneemann** (Volt) of alle acties voor de begroting van november al bekend zijn, geeft gedeputeerde **Kocken** aan dat zij dat hoopt, maar geen garanties kan geven.

Zij zal haar collega's nadrukkelijk wijzen op hun aandeel in de klimaatopgave. Want het realiseren van de doelen vraagt inzet vanuit meerdere domeinen, niet alleen vanuit klimaat.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wijst op de afgesproken tijdslijn uit de Noord-Hollandse klimaataanpak. Daarin staat dat in februari de voorbereiding van aanvullend klimaatbeleid zou starten en in mei afgerond zou zijn, zodat dit in juni in de kaderbrief verwerkt kon worden. Volgens de heer Klein is dat niet gebeurd, terwijl dit wel gezamenlijk is vastgesteld.

Gedeputeerde **Kocken** stelt dat het college de pKEV (Provinciale Klimaat- en Energieverkenning) heeft gedeeld met Provinciale Staten en dat op basis daarvan pas nieuwe conclusies getrokken kunnen worden. Ze erkent dat de pKEV en het opstellen van de kaderbrief qua timing te dicht op elkaar zaten om al met concrete voorstellen te komen. Daardoor is er in deze kaderbrief nog niets opgenomen over aanvullende klimaatmaatregelen. Gedeputeerde Kocken noemt dat jammer, maar vindt het begrijpelijk gezien de omvang van de opgave waarvoor het college stond.

Volgens gedeputeerde Kocken was het uitgangspunt om de kaderbrief strak te houden en te richten op bezuinigingen en het structureel sluitend maken van de begroting. Daar hoorde niet bij dat er op veel terreinen geld zou worden gereserveerd. Ondanks de beperkte ruimte is zij tevreden dat zij met de huidige middelen het bestaande klimaatbeleid kan voortzetten, en dat ook voor natuur geldt dat er vooruitgang mogelijk is.

Vervolgens gaat gedeputeerde Kocken in op de vraag waarom de provincie de kosten voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zelf draagt. Zij legt uit dat deze verantwoordelijkheid in 2013 van het Rijk naar de provincies is gegaan, met bijbehorende middelen. Sindsdien heeft het Rijk gezegd dat de provincies het met dat budget moeten doen. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat hierover best discussie mogelijk is en dat zij bereid is die te voeren als zich een kans voordoet. Zij vindt het goed te beargumenteren waarom het Rijk alsnog zou moeten bijdragen.

De reden dat het college nu zelf geld voor het NNN reserveert, is volgens gedeputeerde Kocken dat natuurherstel belangrijk is als zelfstandig doel én als middel om de vergunningverlening op gang te houden. Zonder extra budget zouden lopende natuurprojecten stilvallen, en die zijn volgens haar niet zomaar weer op te starten. De gedeputeerde is tevreden met het opgenomen bedrag, al erkent zij dat dit niet voldoende zal zijn voor de volledige opgave. Het bedrag is wel genoeg om het huidige tempo vast te houden en op termijn mogelijk te versnellen. Dat is volgens haar van groot belang, en precies waarvoor deze reservering bedoeld is.

De heer **Van der Heijden** (D66) stelt voor om een motie in te dienen om een iMPI (integraal Meerjarenprogramma Investeringen) voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) op te richten. Daarmee wil D66 de besteding van het beschikbare budget beter planbaar en inzichtelijk maken.

Gedeputeerde **Kocken** wijst erop dat dit voorstel al eerder is besproken en toen ook door haar is beantwoord. Zij vindt dat het idee van een iMPI in dit geval een verkeerde verwachting wekt. Volgens gedeputeerde Kocken wordt het iMPI ten onrechte als een universele oplossing gezien, terwijl het realiseren van het NNN een fundamenteel andere opgave is dan de projecten die normaal via het iMPI lopen.

Gedeputeerde Kocken stelt dat het beeld dat een iMPI voor NNN zou zorgen voor eenvoud en overzichtelijkheid, niet klopt. Ze is wel bezig met een actualisatie van de NNN-realisatiestrategie. Die moet binnenkort naar Provinciale Staten komen. Daarin staat welke stappen er worden gezet en in welke volgorde het beschikbare budget wordt benut.

Volgens gedeputeerde Kocken wordt met die strategie eigenlijk aan de behoefte voldaan die de heer Van der Heijden uitspreekt, zonder de verwarring die het label iMPI volgens haar zou veroorzaken. Ze begrijpt de wens om duidelijkheid te krijgen over de inzet van middelen en deelt die behoefte. Ze benadrukt dat ze met het beschikbare budget nu voor het eerst reëel met de uitvoering aan de slag kan. Daarbij verwijst ze naar de opdracht om het NNN uiterlijk in 2027 te realiseren. Gedeputeerde Kocken verwacht dat zij in 2027 kan aantonen dat de provincie maximaal heeft ingezet op de uitvoering van het NNN en alle stappen heeft gezet die binnen de beschikbare tijd en middelen mogelijk zijn.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** behandelt twee onderwerpen. Over de ICT en operationele technologie verwijst commissaris van de Koning Van Dijk naar hoofdstuk 6.2 van de kadernota, met name paragraaf Q over bedrijfsvoeringssystemen en R over cybersecurity van objecten. Volgens de commissaris staat daarin duidelijk beschreven wat de provincie gaat doen. De investeringen zijn aanzienlijk, maar noodzakelijk. De vernieuwing is al jaren in voorbereiding en wordt nu daadwerkelijk uitgevoerd. Commissaris van de Koning Van Dijk belooft Provinciale Staten periodiek te informeren over de voortgang, omdat het bestuur hier nauw op betrokken blijft.

Commissaris van de Koning Van Dijk wijst erop dat alle operationele systemen van de provincie moeten voldoen aan Europese regelgeving op het gebied van cybersecurity. Die verplichtingen zijn ook van kracht in Nederland. Commissaris van de Koning Van Dijk verwijst daarbij naar hoofdstuk 6.2 van de kadernota, waar dit helder is beschreven. Hij benadrukt dat het om noodzakelijke investeringen gaat, onder meer vanwege het grote aantal kunstwerken dat op afstand wordt bediend.

De tweede vraag betreft het meenemen van toekomstige generaties in beleid, een onderwerp dat door Volt is opgebracht. De commissaris herinnert eraan dat de Staten vorig jaar symbolisch een Toekomststoel in ontvangst hebben genomen. Die stoel is sindsdien bij elke vergadering aanwezig. Hij benadrukt dat het de gezamenlijke verantwoordelijkheid is van bestuur én Staten om steeds af te wegen wat beslissingen betekenen voor toekomstige generaties. Commissaris van de Koning Van Dijk vindt het minder wenselijk om hiervoor een vast hoofdstuk in beleidstukken op te nemen, omdat de invulling daarvan per fractie kan verschillen. Wel zal hij zorgen dat de Toekomststoel bij de vergadering van 30 juni duidelijk zichtbaar is opgesteld.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) benadrukt dat de Toekomststoel een goed symbool is, maar dat een generatietoets juist bedoeld is om de gevolgen van beleid voor toekomstige generaties zichtbaar en concreet te maken. Volt wil onderzoeken of er onderdelen zijn die zich lenen voor een experiment met zo'n toets, zonder direct te pleiten voor uitgebreide hoofdstukken in elk beleidsstuk. Het gaat volgens mevrouw Schneemann vooral om het inzichtelijk maken van effecten op de lange termijn.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** reageert door te zeggen dat Statenleden daar zelf vandaag al mee kunnen beginnen door kritische vragen te stellen over de impact van beleid op toekomstige generaties. Hij waarschuwt dat het moeilijk is om vooraf alle wensen van fracties in beleidsstukken op te nemen, omdat die uiteenlopen. De commissaris moedigt Statenleden daarom aan om het college uit te dagen tijdens de bespreking van beleid en ziet de Toekomststoel als een effectief hulpmiddel om daarbij stil te staan.

Gedeputeerde **Beemsterboer** gaat uitgebreid in op de faunaschade en de vragen die hierover zijn gesteld. Hij erkent dat de schade, ondanks de inzet van de provincie, nog steeds toeneemt. In 2023 bedroeg de totale schade 15 miljoen euro. In 2024 is dit gestegen naar 27 miljoen. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht dat ook 2025 opnieuw een zwaar jaar wordt. Deze cijfers zijn op de dag van het debat definitief bekendgemaakt.

De provincie richt zich nu vooral op het terugdringen van de schade door grauwe ganzen. Die soort is verantwoordelijk voor het grootste deel van de schade, namelijk 14 miljoen euro. Gedeputeerde Beemsterboer stelt dat de ambitie is om die schade binnen drie jaar terug te brengen naar een bedrag van 1 tot 2 miljoen euro. Dat is volgens hem realistisch, ook op basis van positieve ervaringen op Texel. Tegelijkertijd geeft hij aan dat ganzenschade in bepaalde gebieden, zoals de aangewezen foerageergebieden, altijd zal blijven bestaan.

Een tweede punt van zorg is de schade door houtduiven. Die is in korte tijd fors gestegen, van 1,5 miljoen naar 8,5 miljoen euro. Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat er op dit moment geen passend beleid voor is, omdat het plan voor algemene soorten eerder is verworpen. De provincie werkt nu aan een nieuw faunaplan voor de houtduif. De eerste stappen daarvoor zijn gezet, maar het is complex en vergt tijd. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht pas na de jaarwisseling echt zicht te hebben op concrete maatregelen. Zodra er relevante informatie is, zoals nieuwe cijfers of beleidsvoorstellen, zegt hij toe de Staten daarover te informeren. Dat gebeurt via de reguliere financiële verantwoording, maar ook tussentijds als daar aanleiding voor is.

Verder reageert gedeputeerde Beemsterboer op een vraag van de ChristenUnie over het onaantrekkelijk maken van Noord-Holland voor ganzen. Volgens hem is dat een ingewikkelde kwestie. Er spelen veel factoren tegelijk een rol. Hij noemt als voorbeeld dat minder eiwitrijk gras minder aantrekkelijk is voor ganzen, maar dat dit weer leidt tot meer methaanuitstoot per liter melk bij koeien. Ook landschapselementen zoals bomen kunnen een rol spelen: ganzen voelen zich minder prettig in gebieden met veel bomen. Dergelijke mogelijkheden worden onderzocht, maar gedeputeerde Beemsterboer verwacht daar op korte termijn geen grootschalig effect van. Zeker niet gezien de huidige hoge ganzenpopulatie in de provincie. De provincie onderzoekt dus wel welke opties er zijn, maar er is volgens gedeputeerde Beemsterboer voorlopig nog geen sluitende oplossing.

Mevrouw **Haas** (PvdD) vraagt of gedeputeerde Beemsterboer de voorkeur geeft aan het besteden van faunaschadebudget aan het realiseren van de Bossenstrategie.

Gedeputeerde **Beemsterboer** wijkt in eerste instantie uit en verwijst naar een eerdere opmerking van D66. Die partij koppelde de faunaschade aan een verhoging van de opcenten. Gedeputeerde Beemsterboer stelt dat er in de Staten niemand op dat voorstel heeft gereageerd. Hij concludeert

daaruit dat er kennelijk brede instemming is met het idee dat, zodra de faunaschade daalt, ook de belastingen omlaag kunnen. Hij voegt toe dat hierover pas over een paar jaar uitsluitsel komt.

Op aandringen van mevrouw **Haas** (PvdD) gaat gedeputeerde **Beemsterboer** alsnog inhoudelijk in op haar vraag. Hij verduidelijkt dat er inderdaad onderzoek komt naar de effecten van bepaalde landschappelijke maatregelen, waaronder de aanplant van bomen, op de aanwezigheid van ganzen. Maar hij stelt dat dit waarschijnlijk eerder over groenblauwe dooradering zal gaan dan over het aanplanten van bossen in het kader van de Bossenstrategie. Pas als het onderzoek uitwijst dat bomen echt helpen bij het terugdringen van ganzenschade, kan overwogen worden om daar gerichter op in te zetten. Volgens de gedeputeerde is het nu dan ook te vroeg om geld van faunaschadebestrijding naar bosaanleg te schuiven.

De heer **Valk** (BBB) vraagt of de provincie Utrecht bijdraagt aan de faunaschade in Noord-Holland, bijvoorbeeld doordat Utrecht ganzen verjaagt die vervolgens in Noord-Holland terechtkomen. Hij wil weten of hierover contact is met Utrecht en of die provincie mogelijk ook zou kunnen meebetalen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat Utrecht samen met vier andere provincies meedoet aan het Faunabeheerplan Gans. De betrokken faunabeheereenheden stemmen hun aanpak op elkaar af. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht dat vooral de intensievere inzet op beheer in de Oostvaardersplassen effect zal hebben, omdat dit een belangrijk rustgebied is voor ganzen die in Noord-Holland foerageren. Hij bevestigt dat ook in Utrecht hetzelfde instrumentarium beschikbaar is als in Noord-Holland. Dat betekent dat ook daar wordt ingezet op verjaging en het gericht afschieten van ganzen. Het doel is om de populatie te verkleinen en zo de schade terug te dringen.

Gedeputeerde Beemsterboer vervolgt met de beantwoording en reageert op vragen van D66 en Volt over het projectbureau Wonen. Beide partijen vroegen zich af of dit bureau voldoende is om het wegvallen van de flexibele schil op te vangen.

De gedeputeerde legt uit dat het projectbureau onderdeel is van de Actieagenda Wonen en momenteel wordt opgestart. Het doel is om kennis over woningbouwprojecten binnen de provincie te houden, ook wanneer medewerkers tijdelijk bij gemeenten worden ingezet. Volgens gedeputeerde Beemsterboer klagen veel gemeenten nu dat externe krachten ingewerkt moeten worden, wat veel capaciteit vraagt. Met het projectbureau verwacht hij efficiënter te kunnen werken en de samenwerking met gemeenten te verbeteren.

Voor de opstartfase zijn middelen beschikbaar uit het actieprogramma Wonen. Op de langere termijn moet het bureau zichzelf kunnen bedruipen. Gemeenten kunnen dan het bureau betalen uit bestaande budgetten voor vacaturevervulling, omdat woningbouw voor hen in principe een rendabele taak is. Het idee is dat het projectbureau personeel levert dat direct inzetbaar en meer waardevast is.

Tot 2028 blijven zowel het projectbureau als de flexibele schil bestaan. Pas daarna wordt de flexibele schil geleidelijk afgebouwd. Zo ontstaat volgens gedeputeerde Beemsterboer een soepele overgang en wordt kennisverlies voorkomen.

De heer **Van der Heijden** (D66) heeft nog een onbeantwoorde vraag of er tussentijdse evaluaties plaatsvinden van het beleid om Noord-Holland minder aantrekkelijk te maken voor bepaalde diersoorten.

Gedeputeerde **Beemsterboer** gaat ervan uit dat dit over ganzen gaat en benadrukt dat Noord-Holland voor veel andere dieren juist wél aantrekkelijk wil zijn. Hij geeft aan dat er op dit moment nog geen tussenevaluaties zijn van specifiek het beleid om de provincie minder aantrekkelijk te maken voor ganzen. Dat komt doordat de effectiviteit van dit beleid eerst onderzocht moet worden. Dat onderzoek is in voorbereiding en valt binnen het beschikbare onderzoeksbudget van € 800.000. Pas na dit onderzoek kan het beleid worden ingezet en geëvalueerd.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert tot slot op twee vragen van JA21. Ten eerste gaat hij in op de suggestie dat het Huis van Hilde zichzelf mogelijk financieel zou kunnen bedruipen. Volgens de gedeputeerde is dat niet realistisch. Het Huis van Hilde vervult een wettelijke taak op het gebied van archeologie en publieksinformatie over de geschiedenis van Noord-Holland. Een deel van de kosten wordt weliswaar gedekt, maar het grootste deel blijft voor rekening van de provincie. Gedeputeerde Beemsterboer vindt dat verantwoord, omdat het belangrijk is om inwoners te betrekken bij hun gezamenlijke verleden. Het extra budget waar nu over gesproken wordt, gaat bovendien alleen over de uitbreiding van de formatie met één fte vanwege toenemende taken.

Daarnaast gaat gedeputeerde Beemsterboer in op de taakstelling bij de omgevingsdiensten. Die krijgen steeds meer werk, voortvloeiend uit nieuwe regelgeving en rapporten zoals dat van Aartsen. Daarom nemen ook de beschikbare middelen toe. Tegelijk stelt de provincie een taakstelling van eerst één en later twee miljoen euro in. Dit betekent dat de omgevingsdiensten kritisch moeten kijken naar hun efficiëntie, ondanks de groeiende werkdruk. Daarnaast moeten de leges – de vergoedingen voor diensten aan inwoners en ondernemers – vaker kostendekkend worden. Dat alles vormt samen de aanpak van de provincie, aldus de gedeputeerde.

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt een aantal vragen over mobiliteit, het ov, groen staal, doorfietsroutes, gladheidsbestrijding en de inzet van reserves.

Aan de SP bevestigt gedeputeerde Olthof dat er geen bezuinigingen op het openbaar vervoer zijn.

JA21 vroeg naar de voortgang rond groen staal. De gedeputeerde geeft aan dat de eerdere SPUK-regeling is beëindigd. Daarvoor in de plaats komt een bijdrage via het Provinciefonds, maar het exacte bedrag en de verdeling tussen provincies zijn nog niet bekend.

Over de doorfietsroutes meldt gedeputeerde Olthof dat er jaarlijks geëvalueerd wordt. De provincie werkt samen met gemeenten aan aaneengesloten routes om fietsen aantrekkelijker te maken. Dankzij een nieuwe subsidieregeling kunnen gemeenten beter en meerjarig plannen. Dit voorkomt een race om subsidie en zorgt voor stabielere samenwerking. Gemeenten maken hier volop gebruik van.

Over gladheidsbestrijding legt gedeputeerde Olthof uit dat de provincie eerder uitging van een strenge winter als basis voor het budget, maar dat dit leidde tot structurele onderbesteding van ongeveer 1,3 miljoen euro per jaar. Daarom kiest de provincie nu voor een realistischer,

gemiddeld scenario. Als er toch een strenge winter komt, wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Die is daar volgens de gedeputeerde ook voor bedoeld. De gladheidsbestrijding zelf blijft dus altijd doorgaan.

Verder licht gedeputeerde Olthof toe dat de kaderbrief veel posten op mobiliteit bevat. Sommige zijn al structureel ingeboekt, andere niet voor de hele periode. De provincie heeft kritisch gekeken naar de reserves en de feitelijke uitgaven om lucht uit de begroting te halen. Dit is geen zero-based budgettering in de strikte zin, maar wel een scherpere afweging van wat echt nodig is. Als Statenleden dat wensen, biedt de gedeputeerde een technische briefing aan over hoe dit is aangepakt bij de reserves voor wegen en vaarwegen. Zo kunnen Staten inzicht krijgen in de werkwijze achter deze keuzes. De briefing kan dienen als voorbereiding op de volgende kaderbrief, omdat het voor de begroting in november waarschijnlijk te krap wordt qua tijd.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. Verschillende fracties hebben amendementen en/of moties aangekondigd. De Kaderbrief 2026 zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda commissie Bestuur 19 mei 2025)

Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken. Ter begeleiding van de bespreking hiervan in PS heeft het College van GS een brief opgesteld. De commissie is gevraagd, indien daar aanleiding toe is, aandachtspunten mee te geven over de conceptbegroting aan de AV-leden voor de vergadering van de AV op 24 juni 2025.

De **voorzitter** stelt voor om agendapunt 5.a, de conceptbegroting 2026 van het IPO, als eerste te behandelen. Statenlid Valk (BBB) vertegenwoordigt de Staten bij de Algemene Vergadering van het IPO op 24 juni 2025. De voorzitter vraagt of er suggesties zijn voor de heer Valk of dat deze ook schriftelijk kunnen worden aangeleverd.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat hij formeel namens de Staten spreekt. Hij vindt het daarom lastig als er alleen losse schriftelijke reacties komen. Zonder gewogen besluit kan hij geen standpunt namens de Staten innemen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) stelt voor om alle schriftelijke inbreng te bundelen. Volgens haar kan dan alsnog een meerderheid worden gepeild. Zij stelt voor dat de griffie daarbij helpt.

De **voorzitter** concludeert dat schriftelijke reacties vóór het weekend bij de griffie moeten worden aangeleverd. De griffie bundelt deze en maakt een samenvatting. Commissieleden kunnen eventueel nog inhoudelijk daarop reageren. Iedereen stemt in met deze werkwijze. De voorzitter concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude,

Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht en omstreken. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de voorgestelde zienswijzen.

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) uit zorgen over de financiële positie van de recreatieschappen. Hij stelt dat deze in het verleden zijn ingericht met veel natuurgebieden, waardoor er geen mogelijkheid is om omzet te genereren. Daardoor is er structureel extra geld van de provincie nodig. De heer Van der Heijden vindt het niet passend dat de gedeputeerde daar kritisch over is, terwijl het probleem mede door keuzes van de provincie is ontstaan.

Ook spreekt hij zijn onvrede uit over de opstelling van de gedeputeerde richting het recreatieschap RAUM. De provincie weigert extra middelen toe te kennen met als reden dat RAUM zichzelf gaat opheffen. De heer Van der Heijden vindt dit oneerlijk, omdat de datum van de begroting gelijk is aan de datum waarop het besluit tot opheffing is genomen. De gedeputeerde stelt zich in zijn ogen onterecht veroordelend op.

De heer **Hollebeek** (PvdD) vraagt om een aanpassing in de zienswijze richting recreatieschap Twiske-Waterland. Partij voor de Dieren maakt zich zorgen over de combinatie van een breder recreatief aanbod en de ontwikkeling van Twiske Poort. De heer Hollebeek benadrukt dat recreatieve voorzieningen niet per definitie onwenselijk zijn, maar dat deze wel moeten passen binnen het ecologisch draagvlak van het Natura 2000-gebied.

Bij het derde punt van de voorgestelde zienswijze wil PvdD daarom een toevoeging dat het stellen van prioriteiten en het eventueel bijstellen van ambities moet gebeuren met inachtneming van de Natura 2000-status. Partij voor de Dieren overweegt hiervoor een amendement in te dienen bij de Provinciale Statenvergadering.

Daarnaast wijst de heer Hollebeek op het schrappen van ecologisch beheer in Spaarnwoude, waardoor er nog met klepelmaaiers gewerkt wordt. Omdat dit leidt tot het doden van ongeveer 90% van de insecten, overweegt PvdD ook hierover een motie in te dienen.

De heer **De Vries** (VVD) reageert op de zorgen van D66 over het recreatieschap RAUM. De heer De Vries vindt het juist verstandig dat het college terughoudend is met nieuwe investeringen zolang RAUM zichzelf mogelijk gaat opheffen. Volgens de VVD is het logisch en gepast om in deze situatie een pas op de plaats te maken.

De heer **Wagelaar** (PvdA) geeft aan dat de fractie het besluit van het college om de 1,1 miljoen euro niet toe te kennen aan recreatieschap RAUM goed kan volgen. Tegelijkertijd vraagt Statenlid Wagelaar of het college zicht heeft op de gevolgen van dit besluit voor de lopende processen binnen RAUM. De PvdA wil weten of het recreatieschap hierdoor op korte termijn in de problemen kan komen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) sluit zich aan bij de zorgen van de PvdA over de financiële situatie van recreatieschap RAUM.

Daarnaast spreekt Statenlid Gielen steun uit voor de eerste twee strategische doelen van Twiske-Waterland: het vergroten van de biodiversiteit en het beter spreiden van drukte. Tegelijkertijd uit zij zorgen over het derde doel, het verbreden van het recreatief aanbod. Vooral verblijfsrecreatie en festivals in een Natura 2000-gebied vindt GroenLinks problematisch. Deze zorgen wil Gielen nadrukkelijk meegeven aan het college van GS.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat zijn fractie zich goed kan vinden in de zienswijze van de gedeputeerde. Wat betreft recreatieschap RAUM sluit BBB zich aan bij de lijn van de VVD: pas op de plaats maken bij nieuwe investeringen is volgens hen verstandig.

Wel plaatst Valk een kritische kanttekening bij de rol van de provincie Noord-Holland binnen RNH. De provincie is namelijk tegelijk aandeelhouder, beheerder én uitvoerder. Valk vraagt zich af of gedeputeerde daar ongemak bij voelt en verzoekt om een reflectie op deze bundeling van verantwoordelijkheden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Rommel** erkent dat de provincie in sommige situaties meerdere rollen tegelijk vervult, en dat dit soms ongemakkelijk voelt. Ze verwijst naar het Goois Natuurreservaat, waar Noord-Holland zich om die reden als deelnemer heeft teruggetrokken.

Gedeputeerde Rommel geeft aan dat er momenteel breder wordt gekeken naar de structuur van de recreatieschappen. Daarbij wordt de vraag gesteld of deze vorm nog past bij de rol die de provincie wil spelen. Ze noemt als voorbeeld dat schappen nu geen middelen kunnen aanvragen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), wat tot belemmeringen leidt.

Over recreatieschap RAUM benadrukt gedeputeerde Rommel dat er bewust is gekozen voor een pas op de plaats, maar dat dit alleen geldt voor nieuwe investeringen. Beheer en onderhoud blijven gewoon doorgaan. De gedeputeerde verwacht voor het einde van het jaar duidelijkheid te kunnen geven over de toekomst van RAUM.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. Partij voor de Dieren heeft amendementen en/of moties aangekondigd. De Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen zullen als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni en 7 juli 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

6 Schorsing tot donderdag 26 mei 14.45 uur (na technische briefing Onderzoeksrapport ROM RRK)

De voorzitter schorst de vergadering om 17.25 uur en kondigt aan dat deze wordt voortgezet op donderdag 26 juni 2025. Daarbij zullen nieuwe spreektijden gelden.

Ook wijst de voorzitter op het grote aantal aangekondigde moties en amendementen. De griffie biedt ondersteuning aan bij het opstellen ervan en roept Statenleden op om hier vroegtijdig gebruik van te maken. Tot slot bedankt de voorzitter alle aanwezigen voor hun inzet en energie.

Schorsing om 17.25 uur.

Verslag concept
Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	19 juni 2025
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:			
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	Dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD	Mw. M. Poot, dhr. G. de Vries,
		GroenLinks	Statenleden A. Gielen, P. Korzelius
		D66	Dhr. W. van der Heijden
		PvdA	Mw. F. Oulad Hadj, dhr. T. Wagelaar
		JA21	Mw. K. Uiterwijk
		CDA	Dhr. D. Heijnen
		FvD	Dhr. R. Dekker
		PvdD	Mw. I. Haas, dhr. J. Hollebeek
		PVV	Mw. N. Cornelisse
		SP	Dhr. J. Kes, mw. R. Alberts-Oosterbaan
		CU	Dhr. M. Klein
		50PLUS	Mw. A. van der Helm-Chandansingh
		Volt	Mw. J. Schneemann
Gedeputeerden	:	Commissaris van de Koning A. van Dijk, Mw. E. Rommel (VVD), dhr. J. Beemsterboer (BBB), dhr. J. Olthof (PvdA)	
Afwezig: *(Met bericht van verhindering)*	:		
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

1 Opening en mededelingen
2 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen
2.a Planningsoverzicht
3 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
3.a Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
3.a.1 Bestuurlijke reactie Accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle

commissies)
3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
3.b.1 Reacties van derden op voorstellen Kaderbrief 2026
5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur
5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda commissie Bestuur 19 mei 2025)
4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)
4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)
6 Schorsing tot donderdag 26 juni 14.45 uur (na TB Onderzoeksrapport ROM RRK)

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Bestuur van 19 juni 2025 om 13.01 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- De spreektijd is vastgesteld op 4 uur.
- Voorafgaand aan de vergadering hebben zich drie insprekers aangemeld voor agendapunt 3.b, Kaderbrief 2026.

2 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen

Vaststellen van de agenda

De **voorzitter** informeert de commissie dat tijdens de uitloopvergadering op 26 juni 2025 een aantal vaste punten en een aantal voorstellen worden behandeld waar tijdens dit eerste deel van de vergadering geen ruimte voor is. Ook is er dan ruimte voor het doen van mededelingen. Aangezien de agenda vol is, vraagt de voorzitter medewerking van de commissie en Gedeputeerde Staten voor het goed verdelen van de tijd, zodat de drie voordrachten kunnen worden afgerond voor de Provinciale Statenvergadering van 30 juni a.s. en de commissie ten slotte de AV-leden aandachtspunten kunnen meegeven voor de IPO-vergadering van maandag 24 juni 2025 over de financiële stukken.

De agenda van de commissie Bestuur van 19 juni 2025 is ongewijzigd vastgesteld.

2.a Planningsoverzicht

Dit agendapunt is aangehouden tot de uitloopvergadering van donderdag 26 juni.

3 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

3.a Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:

In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. De bevindingen van de Rekeningencommissie van 5 juni jl. zijn ter kennis gebracht aan de commissie Bestuur. Vooraf konden technische vragen gesteld worden. Eventuele aanvullende technische vragen zullen achteraf schriftelijk worden beantwoord. De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2024 bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van deze vakcommissie.

en

3.a.1 Bestuurlijke reactie Accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle commissies)

Publiek Belang Accountants is in de afrondende fase van de controle over de jaarrekening 2024 en heeft hierover gerapporteerd in een concept Verslag van bevindingen. Het college geeft een bestuurlijke reactie op de bevindingen en aandachtspunten uit het accountantsverslag en stuurt de bestuurlijke reactie ter informatie aan Provinciale Staten.

Dit is geen apart agendapunt maar de commissie kan het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Poot** (VVD) vindt de jaarrekening een waardevol document omdat het college zowel financieel als inhoudelijk verantwoording aflegt. Volgens de VVD is er het afgelopen jaar veel bereikt en is dit ook besproken in de commissies. De controle op de jaarrekening verloopt dit keer goed, wat vorig jaar nog een punt van zorg was. Mevrouw Poot complimenteert de ambtelijke organisatie met de verbetering.

De VVD vindt het document goed leesbaar, ondanks het grote aantal pagina's. Dat is logisch bij een verslag over een heel jaar.

Wel maakt mevrouw Poot zich zorgen over het forse overschot van meer dan 100 miljoen euro op een begroting van 700 miljoen. Dat is ongeveer 15% en daarmee volgens de VVD ongewenst. De helft van dit bedrag komt door onderbesteding.

Mevrouw Poot stoort zich aan de kwalificatie van onderbestedingen als financiële meevaller. Volgens de VVD betekent dit juist dat er te ruim is begroot. Het geld had anders besteed kunnen worden als er realistischer was gepland. Ze vraagt het college hierop te reflecteren.

Daarnaast vindt de VVD het lastig dat onderbestedingen worden toegeschreven aan uitgestelde intenties. Mevrouw Poot wijst erop dat de beschikbare capaciteit beperkt is. Als plannen worden doorgeschoven, is de kans groot dat ze ook volgend jaar niet worden uitgevoerd. Ze pleit daarom voor realistischer begroten om een ophoping van werk ("boeggolf") te voorkomen.

Op een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) of onderbestedingen en uitgestelde plannen niet in wezen hetzelfde zijn, antwoordt mevrouw **Poot** (VVD) dat onderbestedingen meerdere oorzaken kunnen hebben. Ze erkent dat capaciteit vaak de hoofdreden is, maar noemt ook andere mogelijke oorzaken zoals vergunningsprocedures.

Tot slot hoopt mevrouw Poot dat onderbestedingen volgend jaar verleden tijd zijn. Ze verwijst daarbij naar de kadernota waarin geprobeerd is om meer "lucht" uit de begroting te halen. Afgezien van het punt over onderbestedingen is de VVD tevreden met de jaarrekening en stemt ermee in.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt het college en de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de jaarstukken. Volgens het CDA is er hard gewerkt en zijn de stukken inhoudelijk goed opgebouwd. Ook spreekt de heer Heijnen waardering uit voor het gesprek met de accountant in

de Rekeningencommissie. Daarbij zijn enkele opvallende punten besproken, zoals de vrijval van de voorziening voor PALLAS, de functiescheiding en de inrichting van de treasuryfunctie.

Net als de VVD maakt het CDA zich zorgen over de forse onderbesteding. Hoewel deze te verklaren is, vindt de heer Heijnen het zorgelijk dat dit probleem elk jaar terugkomt. Het CDA heeft bovendien moeite met de manier waarop het financiële resultaat wordt bestemd. Hierop komt de fractie later terug bij de bespreking van de kaderbrief.

Inhoudelijk wil het CDA verder overleg over de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in West-Nederland. De heer Heijnen merkt op dat er weinig financieringen zijn verstrekt, terwijl de kosten van de ROM relatief hoog zijn. Dit onderwerp neemt het CDA mee naar de technische briefing van volgende week.

Met inachtneming van deze punten stemt het CDA in met de jaarstukken.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) spreekt zijn waardering uit voor het verbeterde proces rond de jaarrekening. Volgens GroenLinks is het document dit jaar merkbaar zorgvuldiger opgesteld. Al Korzelius bedankt de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden voor hun inzet. De technische vragen van GroenLinks zijn volledig en naar tevredenheid beantwoord.

Al Korzelius wijst erop dat het financiële resultaat van 106 miljoen een vertekend beeld geeft. Dat komt vooral door de vrijval van 44 miljoen uit de voorziening voor de PALLAS-reactor. Zonder deze vrijval en zonder de onttrekking aan de reserves blijft een resultaat van 32,7 miljoen over.

Het belangrijkste aandachtspunt voor GroenLinks is de structurele onderbesteding, vooral bij programma 4: Bereikbaarheid. Al Korzelius vraagt zich af wat de onderliggende oorzaak is. Mogelijke verklaringen zijn te hoge ambities, te weinig ambtelijke capaciteit of een te ruime begroting. Waarschijnlijk is er sprake van een combinatie van factoren.

Als voorbeeld noemt Statenlid Korzelius dat de oorspronkelijke begroting van programma 4 op 241 miljoen ligt. Die stijgt door een begrotingswijziging naar 266 miljoen. De uiteindelijke realisatie blijft nagenoeg gelijk aan het oorspronkelijke bedrag, wat wijst op beperkte voortgang ondanks de bijstelling.

GroenLinks stelt de vraag of het mogelijk is om bij structurele onderbesteding een stelpost op te nemen in de begroting. Statenlid Korzelius begrijpt echter dat dit wettelijk niet is toegestaan. Wel benadrukt hij dat het probleem blijft bestaan: middelen worden vastgezet die elders hard nodig zijn. Daardoor zijn bezuinigingen op andere terreinen soms onnodig.

Op de vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over hoe een stelpost voor onderbesteding zou moeten werken, geeft Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) aan dat dit wettelijk niet is toegestaan. Toch blijft het volgens GroenLinks belangrijk om realistischer te begroten, zoals ook de accountant aanbeveelt. Statenlid Korzelius verwijst naar de kaderbrief, waarin volgens hem een eerste stap is gezet om de budgetten beter af te stemmen op de daadwerkelijke uitgaven. GroenLinks ziet dit als een gewenste ontwikkeling. Hoewel een formele stelpost onderbesteding niet mogelijk is, benadrukt Korzelius dat structureel realistischer begroten het doel moet zijn.

Statenlid Korzelius gaat verder in op de vraag hoe onderbesteding kan worden beperkt. Volgens GroenLinks is realistischer begroten de sleutel, zoals ook de accountant adviseert. Daarbij hoort een strakkere inschatting van wat daadwerkelijk nodig is en vooral wat uitvoerbaar is binnen een jaar. Statenlid Korzelius onderstreept het belang van een uitvoerbare planning, in plaats van ambities die niet binnen de beschikbare capaciteit passen.

Tot slot wijst hij op de opmerking van de accountant dat de financiële positie van de provincie op de balansdatum solide is. GroenLinks vindt het belangrijk om die sterke positie vast te houden. De verdere bespreking hierover volgt bij de kaderbrief.

De heer **Wagelaar** (PvdA) bedankt de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de heldere en uitgebreide jaarstukken. Net als eerdere sprekers maakt de PvdA zich zorgen over de structurele onderbesteding. Volgens de heer Wagelaar leidt dit ertoe dat urgente opgaven blijven liggen, zoals natuurontwikkeling en het verbeteren van de bereikbaarheid in Noord-Holland.

De PvdA benoemt twee concrete aandachtspunten. Het eerste aandachtspunt betreft de structureel hoger uitvallende rijksbijdrage. De heer Wagelaar wijst op de jaarlijkse meevallers vanuit het Rijk, zoals blijkt uit de septembercirculaire. In 2024 gaat het om 46,8 miljoen euro. Volgens de PvdA vloeien deze bedragen over het algemeen naar de algemene reserve. Dat maakt het voor Provinciale Staten lastig om er actief over te besluiten. De fractie stelt voor om te onderzoeken of het mogelijk is om deze middelen tussentijds via begrotingswijzigingen te benutten. Zo kunnen ze alsnog worden ingezet voor provinciale doelen. Als voorbeeld noemt de heer Wagelaar een nieuwe meevaller van 2,9 miljoen euro uit de meicirculaire, die nog niet in de jaarstukken is verwerkt.

Het tweede aandachtspunt betreft de structurele krapte op de arbeidsmarkt. De PvdA ziet dat de beperkte ambtelijke capaciteit vaak als reden wordt genoemd voor het niet realiseren van ambities. In de jaarstukken staat echter weinig over de aanpak van dit probleem. Op technische vragen hierover kreeg de fractie slechts een algemeen antwoord: er lopen wervingsacties en maatregelen om de beschikbare capaciteit beter te benutten. De PvdA wil weten wat dat in de praktijk betekent. De fractie wil geen directe bemoeienis met de ambtelijke organisatie, maar vindt het belangrijk om inzicht te krijgen als ambities worden bijgesteld of prioriteiten worden verschoven. Zeker omdat de arbeidsmarktkrapte naar verwachting structureel blijft.

Tot slot benadrukt de heer Wagelaar dat ook de PvdA het belang onderschrijft van realistischer begroten. Een verdere uitwerking hiervan volgt bij de bespreking van de kaderbrief.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) bedankt het college voor de duidelijke en goed leesbare jaarstukken. Ook Volt richt zich op de structurele onderbesteding. In tegenstelling tot fracties die vooral pleiten voor realistischer begroten, benadrukt Volt – net als de PvdA – dat het belangrijk is om de oorzaken van de onderbesteding beter te begrijpen.

Volt vraagt in het bijzonder aandacht voor de personeelstekorten. Mevrouw Schneemann stelt de vraag of de provincie daar niet actiever op kan inspelen. Traineeships zijn volgens Volt nuttig, maar mogelijk is er sprake van een mismatch. De fractie stelt voor om starters met een brede opleiding via on-the-job training technische kennis bij te brengen. Dat levert op korte termijn

investeringskosten op, maar kan op de lange termijn structureel bijdragen aan het personeelsbestand.

Daarnaast uit Volt zorgen over het omgaan met faunaschade, die onder de niet-gekwantificeerde overige risico's valt. Mevrouw Schneemann vindt het niet realistisch om voor de hoogte van faunaschade alleen uit te gaan van de schade in het afgelopen jaar. Volgens Volt is er geen reden om te veronderstellen dat hiermee een maximum is bereikt. Daarom pleit de fractie voor een realistischer inschatting van dit risico in de komende jaren.

De heer **Valk** (BBB) spreekt zijn waardering uit voor de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden. Volgens BBB is het rekeningenproces duidelijk verbeterd ten opzichte van vorig jaar. De onderbouwing van posten is sterker en de SISA-verantwoording is ordentelijk verlopen. Ook de positieve beoordeling door de accountant draagt bij aan het vertrouwen in de betrouwbaarheid van het proces. Wat BBB betreft kan de behandeling van de jaarstukken als hamerstuk worden afgerond.

Toch uit de heer Valk een duidelijke zorg over de structurele onderbesteding, in het bijzonder over uitgestelde intenties. BBB erkent dat vertragingen kunnen voorkomen, maar vraagt zich af waarom dit jaar op jaar terugkomt. In 2024 gaat het om meer dan 200 miljoen euro.
De heer Valk wil voorkomen dat uitgestelde intenties een sluimerende status krijgen, vergelijkbaar met de eerder genoemde "boeggolf". BBB vraagt het college om meer inzicht te geven in de oorzaken van uitstel. Is het alleen een capaciteitstekort, of spelen ook externe factoren mee zoals aannemersproblemen of leveringskwesties?

Daarnaast stelt BBB voor om duidelijke afspraken te maken over de houdbaarheid van uitgestelde plannen. Als een project niet binnen een redelijke termijn wordt uitgevoerd, zou het bijbehorende budget opnieuw bekeken moeten worden. Zo kan het vrijvallen voor heroverweging en eventueel opnieuw worden toegekend, aan hetzelfde project of een ander doel. Volgens de heer Valk voorkomt dit dat de begroting onnodig zwaar en minder geloofwaardig wordt.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) wijst op het financiële resultaat van de jaarstukken: 76 miljoen euro voordelig vóór en 106 miljoen euro na onttrekkingen uit de reserves. Dat betekent dat opnieuw 30 miljoen uit de reserves is gehaald. JA21 vindt dit zorgelijk, omdat de reserves volgens de fractie steeds verder afnemen.

De grootste zorg van JA21 betreft de structurele onderbesteding van zo'n 100 miljoen euro. Ongeveer de helft hiervan komt doordat er minder is uitgegeven dan gepland. Mevrouw Uiterwijk benadrukt dat dit vooral zichtbaar is bij programma 4: Bereikbaarheid. Volgens JA21 is dit juist een kerntaak van de provincie, waardoor onderbesteding op dit onderdeel extra zorgwekkend is.

Tegelijkertijd wijst JA21 erop dat er ook programma's zijn met overbesteding, zoals natuurbeheer met 6,5 miljoen euro. Mevrouw Uiterwijk pleit ervoor om verder te kijken dan het totaalcijfer en te analyseren hoe het geld verdeeld wordt over de verschillende programma's. Dit biedt volgens JA21 waardevol inzicht in waar de uitvoering wel of juist niet lukt.

Daarnaast spreekt JA21 haar zorgen uit over de algemene reserve, die volgens mevrouw Uiterwijk nog maar net voldoet aan de norm van 25%. De fractie pleit voor meer financiële ruimte om toekomstige tegenvallers op te vangen.

Tot slot merkt JA21 op dat onderbesteding extra nadelig is sinds de provincie geld moet lenen. Wanneer er onnodig wordt geleend, ontstaan dubbele kosten: rentelasten over geleend geld dat vervolgens ongebruikt blijft staan. Mevrouw Uiterwijk roept het college op om de onderbesteding beter onder controle te krijgen. Ondanks stappen die al zijn gezet, ziet JA21 nog te weinig verbetering. De fractie pleit daarom voor een actieplan om de situatie vóór het einde van deze Statenperiode te verbeteren.

Mevrouw **Haas** (PvdD) sluit zich aan bij de zorgen over de onderbesteding. De fractie vraagt of de accountant hierover nog een nadere verklaring kan geven.

Daarnaast richt mevrouw Haas zich op drie inhoudelijke punten. De Partij voor de Dieren vindt het positief dat de Brede Basismonitor wordt ingezet als monitoringinstrument voor 2024. Mevrouw Haas stelt voor om deze ook te gebruiken als sturingsinstrument. Zo kunnen beleidskeuzes worden gebaseerd op een bredere kijk op welvaart, niet alleen op economische indicatoren. De fractie ziet dit nog te weinig terug in de jaarstukken en andere beleidsstukken. Mevrouw Haas nodigt andere fracties en het college uit om hierop te reflecteren.

Tijdens een werkbezoek in Brussel hoorde de Partij voor de Dieren over de actieve lobby vanuit het Huis van de Provincies. Mevrouw Haas is positief over de inzet, maar uit zorgen over de inhoud van de lobbydossiers. Volgens de fractie is de insteek te eenzijdig economisch. Een voorbeeld is het landbouwdossier, waarin biologische landbouw en eiwittransitie ontbreken. Mevrouw Haas vraagt de portefeuillehouder Europa hoe Noord-Hollandse wensen vooraf beter kunnen worden meegenomen in de lobby. De fractie vindt het proces nu niet transparant genoeg.

Tot slot uit mevrouw Haas zorgen over de ondersteuning van Provinciale Staten door de ambtelijke organisatie. Volgens haar sluit die onvoldoende aan bij de behoeften van Provinciale Staten. In 2024 is een professionaliseringsslag gestart bij de griffie. De Partij voor de Dieren ziet daarvan al snel de positieve effecten. Tegelijk blijkt uit antwoorden op technische vragen dat de rest van de organisatie hierin niet meebeweegt. Mevrouw Haas noemt dit een gemiste kans. De fractie pleit voor een actievere rol van de organisatie in het ondersteunen van zorgvuldige beleidscycli. Instrumenten zoals de Brede Basismonitor kunnen daarin een nuttige rol spelen. Als voorbeeld noemt mevrouw Haas de pKEV, waarbij door het ontbreken van duidelijke kaders vooraf steeds meerdere versies op de agenda komen. Dat leidt tot onnodige herhaling en verlies van tijd. De Partij voor de Dieren roept op om PS meer in hun kracht te zetten, door de organisatie beter te laten aansluiten op de werkwijze en wensen van Provinciale Staten.

De heer **Kes** (SP) sluit zich aan bij de zorgen over de onderbesteding die veel andere fracties al hebben genoemd. Tegelijkertijd waarschuwt hij voor de gevolgen van het te strikt aanpakken van dit probleem.

Volgens de SP leidt een krapper geraamde begroting mogelijk tot overschrijdingen bij uitvoering. Dat kan op zijn beurt weer tot vertragingen leiden. De heer Kes stelt dat het enige echte

alternatief het “ontschotten” van begrotingsmiddelen is, zodat plussen en minnen tussen programma’s kunnen worden verrekend.

De heer Kes vraagt zich af of Provinciale Staten zo’n vergaande ingreep wel willen. Volgens hem ligt een deel van de verantwoordelijkheid ook bij de Staten zelf. Hij pleit ervoor om het gesprek over doelmatigheid te blijven voeren, maar waarschuwt ervoor om onderbesteding niet tot een doel op zich te maken. De SP vindt dat het streven naar minder onderbesteding niet mag leiden tot nieuwe problemen elders in de begroting.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) spreekt haar waardering uit voor de volledigheid van de jaarstukken, die volgens haar goed inzicht geven in zowel maatschappelijke als financiële prestaties en uitdagingen. De economie groeit met 1%, maar wordt volgens 50PLUS onder druk gezet door hoge inflatie, internationale spanningen en een gebrek aan duidelijke landelijke kaders.

50PLUS pleit voor een blijvend evenwicht tussen financiële stabiliteit en sociale samenhang. De fractie deelt de zorgen over de onderbesteding. In plaats van het uitstellen van projecten, moet de provincie volgens 50PLUS juist nú investeren. Er zijn volgens de fractie voldoende beleidsvelden waar dit kan, zoals woningbouw en onderhoud. Uitstel leidt tot hogere toekomstige kosten en gemiste kansen voor de regionale economie en werkgelegenheid.

De vrijval van de PALLAS-voorziening en extra rijksmiddelen bieden volgens 50PLUS ruimte om structureel te investeren. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh pleit voor investeringen in woningbouw en in het bijzonder in de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor ouderen en mensen met een beperking, een belangrijke doelgroep voor 50PLUS.

De fractie kan instemmen met de jaarstukken en vindt dat dit agendapunt als hamerstuk kan worden behandeld in de Provinciale Statenvergadering.

Na een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over welke investeringen in de openbare ruimte specifiek ten goede komen aan ouderen, geeft mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) aan dat openbaar vervoer in niet-stedelijke gebieden een belangrijk voorbeeld is. Volgens 50PLUS ervaren ouderen daar problemen met bereikbaarheid, en investeringen in OV dragen direct bij aan hun mobiliteit. Daarnaast benoemt mevrouw Van der Helm-Chandansingh het bevorderen van arbeidsparticipatie onder ouderen. Daarbij wijst zij op leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt.

De heer Van der **Heijden** (D66) merkt op dat ov-verbeteringen iedereen ten goede komen, niet alleen ouderen. Ook plaatst hij vraagtekens bij de rol van de provincie in het bestrijden van leeftijdsdiscriminatie.

Hoewel dit primair een landelijke verantwoordelijkheid is, stelt mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) dat provincies via uitvoeringsbeleid en regionale samenwerking toch invloed kunnen uitoefenen. Volgens haar kan de provincie bijdragen door ondersteunende maatregelen te nemen en niet weg te kijken met het argument dat het om rijksbeleid gaat.

De heer **Dekker** (FvD) uit zorgen over de structurele onderbesteding. Volgens Forum voor Democratie maakt onderbesteding de begroting minder transparant en verstoort het het zicht op de werkelijke uitvoering. De fractie steunt het pleidooi voor realistischer begroten, zoals ook andere partijen hebben aangedragen.

Specifiek bij de kerntaak mobiliteit waarschuwt de heer Dekker dat structurele onderbesteding en uitgestelde projecten kunnen leiden tot achteruitgang van het wegennet. Dat brengt volgens FvD het risico op hinder voor de mobiliteit en economische schade met zich mee. De fractie vraagt het college om hierop te reflecteren en aan te geven in hoeverre zij hier structurele problemen zien die om een oplossing vragen.

Voor andere beleidsterreinen met structurele onderbesteding stelt FvD voor om niet steeds extra middelen beschikbaar te houden, maar juist te bezuinigen. In dat kader pleit de heer Dekker ervoor om het klimaatbeleid en de energietransitie voorlopig stil te leggen. Volgens FvD ontbreekt het aan doelmatigheid en brengen deze beleidslijnen de provincie meer schade dan voordeel.

Tot slot vraagt FvD aandacht voor het rekeningresultaat van 2024. De fractie is tegen het gebruik van dit resultaat voor verdere uitvoering van plannen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), dat zij aanduidt als "tekentafelnatuur". In plaats daarvan wil FvD onderzoeken of de opcenten op de motorrijtuigenbelasting kunnen worden teruggebracht naar het niveau van vóór de recente verhoging.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) bedankt de ambtelijke organisatie en het college voor het beantwoorden van de technische vragen. De PVV sluit zich aan bij de zorgen en opmerkingen van de SP, JA21 en Forum voor Democratie.

Daarnaast doet mevrouw Cornelisse een voorstel om de jaarstukken toegankelijker te maken. In de gemeente waar zij zelf fractievoorzitter is, wordt gewerkt met een “jaarrekening in één oogopslag”. Dit is een overzichtelijk vel waarop de resultaten in één keer duidelijk zichtbaar zijn. De PVV vraagt of zo’n overzicht ook kan worden meegenomen in de volgende begroting of jaarrekening van 2025. Mevrouw Cornelisse informeert daarbij of hier een formeel instrument voor nodig is, of dat dit op andere wijze kan worden opgepakt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt het college en de organisatie voor het opstellen van de jaarstukken. Hij is positief over de goedkeurende verklaring van de accountant en complimenteert iedereen die daaraan heeft bijgedragen.

De ChristenUnie deelt de zorgen over de onderbesteding, maar waarschuwt – in lijn met de SP – voor het verliezen van de juiste verhouding tussen doelen en middelen. Volgens de heer Klein is het niet wenselijk om begrotingsposten te ontschotten om onderbesteding enkel administratief weg te werken. Dat kan volgens hem meer kwaad dan goed doen.

De heer Klein merkt op dat de onderbesteding dit jaar iets hoger ligt dan vorig jaar. Hij vraagt of dat duidt op een structurele ondergrens in wat nog bij te sturen is. Of ziet GS nog ruimte om dit verder terug te dringen? De ChristenUnie vindt het bovendien belangrijk om onderscheid te maken tussen soorten onderbesteding, zoals uitgestelde projecten enerzijds en bijvoorbeeld

subsidies die door gemeenten niet worden aangevraagd anderzijds. De fractie pleit voor scherper inzicht in wat binnen de invloedssfeer van de provincie ligt en wat niet.

Een tweede aandachtspunt betreft de planning van inkomsten en uitgaven. De heer Klein wijst erop dat de accountant ook dit punt benoemt. Door de onzekerheid rond de hoogte van rijksbijdragen ontstaan meevallers die lastig zijn in te schatten. Tegelijk vindt de ChristenUnie het onwenselijk dat er in een jaar geleend wordt, terwijl er uiteindelijk met een groot overschot wordt afgesloten. De heer Klein vraagt het college of dit beter te voorspellen is, of dat het simpelweg een gevolg is van het landelijke financieringsmodel, waarbij fluctuaties onvermijdelijk zijn.

Schorsing van 13.35 tot 13.41 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** bedankt de Staten voor de complimenten aan de ambtelijke organisatie. Zij benadrukt dat er hard wordt gewerkt aan meer inzicht in de begrotingsstukken, zoals de jaarrekening, kaderbrief en begrotingswijzigingen. Die verbetering is in gang gezet na het coalitieakkoord.

Over de onderbesteding legt gedeputeerde Rommel uit dat het om verschillende posten gaat, die soms door elkaar lopen. Ze licht het financiële resultaat toe:

- €60,9 miljoen extra baten uit rijksbijdragen;
- €44 miljoen vrijval van de voorziening PALLAS;
- €55 miljoen minder uitgaven doordat projecten niet zijn uitgevoerd;
- Daarvan gaat €54 miljoen terug naar de bestemmingsreserves;
- Slechts €1,1 miljoen komt terecht in de algemene reserve.

Volgens gedeputeerde Rommel is het belangrijk om te onderscheiden wat daadwerkelijk overblijft en wat opnieuw wordt ingezet. Veel middelen zijn geoormerkt en blijven beschikbaar voor het oorspronkelijk beoogde doel.

Over de suggestie om rijksmeevallers sneller in te zetten, bijvoorbeeld zoals de PvdA voorstelt, zegt gedeputeerde Rommel dat dit lastig blijft. Pas als middelen daadwerkelijk zijn ontvangen, kunnen ze verantwoord worden ingezet. Voorspellen op basis van circulaires brengt risico's met zich mee, zoals blijkt uit ervaringen bij het ramen van de belastingcapaciteit.

Over realistisch begroten, zoals door VVD, GroenLinks en andere fracties gevraagd, wijst gedeputeerde Rommel op de inzet binnen de kaderbrief. Daarin is al begonnen met het doorlichten van de bestemmingsreserves. Als die afnemen, moet ook de begroting scherper worden opgesteld. Ze erkent daarbij het punt van de SP dat realistischer begroten ook kan leiden tot overbesteding. Toch verwacht zij dat de provincie beter zal sturen op uitgaven.

Een stelpost onderbesteding, zoals voorgesteld door GroenLinks, vindt gedeputeerde Rommel lastig uitvoerbaar. Zij verwijst naar een eerdere motie in de Tweede Kamer hierover. Het ministerie van BZK heeft aangegeven daar geen invulling aan te geven. Volgens gedeputeerde Rommel blijkt pas tijdens het jaar wat er daadwerkelijk niet lukt, en dan is dat bedrag vaak al begroot.

Vervolgens reageert zij op de vraag van de PvdA over de meicirculaire. De gedeputeerde bevestigt dat de daarin genoemde meevaller van €2,9 miljoen niet is opgenomen in de jaarstukken. De provincie baseert zich op zekerheden en neemt pas bedragen op als ze daadwerkelijk beschikbaar zijn. Hierover kan volgens gedeputeerde Rommel verder worden gesproken bij de behandeling van de begroting.

Gedeputeerde Rommel reageert op de zorgen over de begroting van faunaschade, een onderwerp dat valt onder de portefeuille van gedeputeerde Beemsterboer. De financiële inschatting ervan valt echter onder haar verantwoordelijkheid. De inschatting van faunaschade wordt gebaseerd op cijfers van BIJ12. Die voorspelling wordt indien nodig aangepast, maar de provincie baseert zich op de meest recente cijfers om onnodige onzekerheid te voorkomen. Gedeputeerde Rommel noemt de aanpak realistisch, ook gezien het voornemen van gedeputeerde Beemsterboer om extra middelen in te zetten om de schade actief te verminderen.

Op de vraag van BBB over hoelang een uitgestelde intentie blijft staan, verwijst gedeputeerde Rommel naar de provinciale financiële verordening. Volgens die regels mag een uitgestelde uitgave maximaal één jaar worden doorgeschoven. Daarna moet heroverweging plaatsvinden.

JA21 uitte zorgen over het feit dat de algemene reserve nog maar net voldoet aan de 25%-norm. Gedeputeerde Rommel begrijpt die kwalificatie, maar wijst erop dat het risico niet groter is geworden door de verhoging van de opcenten.

Op de opmerking van JA21 dat onderbesteding leidt tot onnodige rentelasten, reageert gedeputeerde Rommel dat dit niet klopt. De treasuryafdeling houdt scherp toezicht op het moment van uitgaven en leent alleen wanneer dat echt nodig is. Er wordt dus niet standaard voor een heel jaar vooruit geleend. Hierdoor ontstaan bij onderbesteding geen onnodige rentekosten.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of de treasuryafdeling mogelijk eerder zicht heeft op structurele onderbestedingen dan Provinciale Staten en of het mogelijk is om op basis daarvan eerder geïnformeerd te worden.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat dit niet het geval is. De treasuryafdeling richt zich uitsluitend op het voldoen aan de liquiditeitsbehoefte van de provincie. Zij analyseert dus *wanneer* er geld nodig is, maar kijkt niet *waarom* dat geld nodig is of of er sprake is van onderbesteding. Treasury beoordeelt de timing van uitgaven, maar niet de inhoudelijke voortgang van projecten of subsidieregelingen.

Volgens gedeputeerde Rommel ligt het inzicht in mogelijke onderbesteding bij de beleidsafdelingen zelf. Zij kunnen signaleren of bijvoorbeeld subsidies niet worden aangevraagd of projecten vertragen. Capaciteit blijft daarbij een onzeker factor, en pas richting het einde van het jaar wordt vaak duidelijk wat er wel of niet uitgevoerd is. Daarom is vroegtijdige briefing over onderbesteding via treasury niet mogelijk.

Op de vraag van de Partij voor de Dieren of de accountant een verklaring kan geven voor de onderbesteding, antwoordt gedeputeerde Rommel dat dit niet tot de taak van de accountant behoort. De accountant valideert uitsluitend de cijfers, maar geeft geen inhoudelijk oordeel over

waarom uitgaven niet zijn gedaan. De verklaring voor onderbesteding ligt bij de afdelingen binnen de organisatie die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van beleid.

Op de vraag van de heer Klein (ChristenUnie) of onderbesteding beter in te schatten is, antwoordt gedeputeerde Rommel dat dit in de praktijk erg lastig is. Soms valt vooraf te voorzien dat een subsidie niet wordt opgevraagd, en in enkele gevallen wordt dat bijgesteld om helderheid te geven. Bij grote infraprojecten is er vaak eerder zicht op vertraging door aanbestedingsprocedures. Toch blijft het moeilijk om een nauwkeurige inschatting te maken van onderbesteding, zeker op programma's met veel variabelen en externe afhankelijkheden.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** gaat in op drie onderwerpen die in de bespreking op zijn portefeuille naar voren zijn gekomen.

Commissaris van de Koning Van Dijk herkent het probleem van de krappe arbeidsmarkt, maar ziet ook positieve ontwikkelingen. Toen hij begon, kwamen nieuwe medewerkers vaak via langdurige detachering. Inmiddels worden maandelijks nieuwe mensen beëdigd die direct van buiten komen, waaronder veel jongeren.

De provincie voert diverse wervingsacties en neemt deel aan traineeships, onder meer via de Metropoolregio Amsterdam. Doel is om talent binnen te halen én te behouden. Een deel van de trainees blijft uiteindelijk in dienst. Daarnaast zijn er initiatieven zoals een intern netwerk voor jonge medewerkers, buddy-systemen en opleidingsmogelijkheden. Ook het Young Professional-programma helpt bij het aantrekken en vasthouden van kennis.

Op de vraag van Partij voor de Dieren over hoe de lobbyfiches tot stand komen binnen het *Huis van de Nederlandse Provincies* (HNP), waarin alle twaalf provincies samenwerken, legt de commissaris uit dat deze fiches zijn gebaseerd op de actuele agenda van de Europese Commissie. Commissaris van de Koning Van Dijk benadrukt dat de gezamenlijke lobby moet aansluiten op waar de Europese Commissie ontvankelijk voor is. Dat betekent dat niet iedere provincie of partij zich volledig herkent in de inhoud. Er wordt gezocht naar een gemeenschappelijke deler. Vanuit Noord-Holland leveren gedeputeerden, waaronder gedeputeerde Rommel, inhoudelijke input op thema's zoals circulaire economie en industrie. De commissaris nodigt Provinciale Staten uit om in de Staten zelf opdrachten en accenten mee te geven aan de vertegenwoordiging in Brussel.

Over de kritiek van Partij voor de Dieren dat de provinciale organisatie onvoldoende ondersteuning biedt aan Provinciale Staten, zegt de commissaris dat hij dit beeld niet herkent. Er loopt momenteel een traject om de organisatie strategisch sterker te positioneren en de beleidsinstrumenten te verbeteren, in overleg met PS. Commissaris van de Koning Van Dijk geeft aan dat hij geen signalen heeft gekregen van grote structurele knelpunten, maar staat open voor toelichting en verdere toelichting vanuit de fractie.

Mevrouw **Haas** (PvdD) benadrukt dat zij niet heeft gezegd dat er "hele grote problemen" zijn, maar wijst op een concreet aandachtspunt. Uit de beantwoording van technische vragen blijkt dat de ambtelijke organisatie zich niet heeft aangepast aan de wens van Provinciale Staten om beter de beleidscyclus te kunnen doorlopen. Volgens de Partij voor de Dieren is het belangrijk dat PS

vooraf kaders kunnen stellen in plaats van alleen achteraf te reageren. Mevrouw Haas pleit ervoor om te onderzoeken hoe de organisatie hier beter op kan aansluiten.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** geeft aan dat mevrouw Haas en hij elkaar mogelijk niet goed hebben. Hij stelt dat als er een wens leeft bij een meerderheid van Provinciale Staten – en dus niet alleen bij individuele leden – daar zeker opvolging aan kan worden gegeven. Commissaris van de Koning Van Dijk onderstreept het belang van goede samenwerking tussen PS, griffie en ambtelijke organisatie, zeker in het kader van de verbeterde beleidscyclus. Hij stelt voor om hierover op een geschikt moment gezamenlijk verder in gesprek te gaan, om te kijken waar en hoe verdere verbeteringen mogelijk zijn.

Gedeputeerde **Olthof** reageert op opmerkingen over onderbesteding binnen het mobiliteitsprogramma. Hoewel het een financieel onderwerp betreft, vindt hij het belangrijk om inhoudelijke toelichting te geven vanuit zijn portefeuille.

Gedeputeerde Olthof bevestigt dat scherpte op onderbesteding noodzakelijk is en waardeert de kritische blik van Provinciale Staten. Tegelijk waarschuwt hij voor een te eenzijdig beeld: de onderbesteding binnen mobiliteit is niet het gevolg van één of twee grote posten, maar van veel kleinere en uiteenlopende mutaties.

De gedeputeerde noemt enkele oorzaken en voorbeelden:

- Externe factoren zoals een lagere energierekening dan verwacht, wat direct leidt tot onderbesteding.
- Weersafhankelijke kosten zoals gladheidsbestrijding, waar inmiddels concrete maatregelen zijn genomen om beter te begroten.
- Subsidies aan gemeenten, waarbij het soms niet lukt om jaarlijks over alle benodigde stukken te beschikken. Daarom is een nieuwe subsidieregeling ontwikkeld met een meerjarige aanpak op projectbasis om onderbesteding te voorkomen.
- Reserves, bijvoorbeeld voor groot onderhoud. Als een aannemer zijn planning niet haalt, valt het bedrag terug in de reserve en wordt het later alsnog uitgevoerd.
- Administratieve correcties, bijvoorbeeld bij bevoorschotting van ov-vervoerders.

Gedeputeerde Olthof benadrukt dat niet alles terug te voeren is op capaciteitstekort; het gaat om een combinatie van factoren. Binnen de invloedssfeer probeert het college actief te sturen.

Tot slot sluit Olthof zich aan bij de eerdere toelichting van gedeputeerde Rommel over de rentelasten. Geld wordt pas geleend op het moment dat een project daadwerkelijk wordt uitgevoerd, en niet zodra krediet wordt aangevraagd. Zo worden onnodige rentelasten vermeden.

De heer **Dekker** (FvD) vraagt of onderbesteding bij mobiliteit niet het risico met zich meebrengt dat de kwaliteit van het wegennet verslechtert. Hij concludeert dat gedeputeerde Olthof dit eerder niet expliciet uitsloot en vraagt om bevestiging.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de provincie werkt met afgesproken normen voor beeldkwaliteit binnen het Netwerk Instandhoudings Kwaliteit Gebiedsgericht (NIKG). Deze normen gelden als uitgangspunt voor onderhoud en beheer. Aannemers worden hier ook op beoordeeld.

Daarmee geeft gedeputeerde Olthof aan dat de wegenkwaliteit gewaarborgd blijft, ondanks mogelijke onderbesteding.

Gedeputeerde **Rommel** reageert aanvullend op haar eerste termijn op de suggestie van de PVV om te werken met een "jaarrekening in één oogopslag". Zij verwijst naar pagina 6 van de jaarstukken, waar een samenvattend overzicht is opgenomen. Daarnaast is er op de website van de provincie een infographic beschikbaar die de kernpunten van de jaarrekening visueel weergeeft. Gedeputeerde Rommel nodigt de PVV uit om feedback te geven op deze bestaande middelen en hoort graag hoe die worden ervaren.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt voldoende is besproken. Aanvankelijk was de conclusie ook dat de Jaarstukken 2024 als hamerstuk kunnen worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni en 7 juli 2025.

Mevrouw **Haas** (PvdD) maakt een punt van orde en wijst erop dat ook andere commissies nog moeten oordelen of dit stuk als hamerstuk doorgaat. Volgens haar is het nog geen definitieve conclusie.

De **voorzitter** erkent dit en verduidelijkt dat deze commissie het stuk als hamerstuk wil doorgeleiden, maar dat andere commissies daar hun eigen besluit over nemen. Als een andere commissie het als bespreekstuk agendeert, wordt het alsnog besproken in Provinciale Staten.

De heer **Heijnen** (CDA) maakt eveneens een punt van orde. Hij wijst erop dat andere commissies het stuk niet als hamerstuk hebben geagendeerd. Bovendien vindt hij dat de jaarstukken, gezien hun belang binnen de Planning & Control-cyclus, principieel niet als hamerstuk zouden moeten worden afgehandeld.

De **voorzitter** geeft aan dat hij zijn conclusie eerder al had getrokken en dat hij op dat moment geen bezwaren hoorde. Hij vraagt de heer Heijnen of hij wil dat het voorstel alsnog in stemming wordt gebracht.

De heer **Heijnen** (CDA) herhaalt zijn standpunt dat de Jaarstukken 2024 zich vanuit fatsoen en zorgvuldigheid niet lenen om als hamerstuk naar de Provinciale Statenvergadering te worden doorgeleid. Dat geldt volgens hem breder voor alle stukken binnen de Planning & Control-cyclus.

De heer Heijnen vindt het belangrijk dat juist de commissie Bestuur dit signaal meegeeft: zulke documenten verdienen bespreking en publieke reflectie. Mocht het desondanks nodig zijn om hierover een stemming te houden, dan staat hij daar volledig achter.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) grijpt in met een punt van orde: als één commissielid aangeeft dat het geen hamerstuk mag zijn, dan vervalt de mogelijkheid tot afhandeling als hamerstuk automatisch. Stemmen is dan niet nodig.

De **voorzitter** concludeert dat de Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) als bespreekstuk zullen worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

3.b.1 Reacties van derden op voorstellen Kaderbrief 2026

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2026 die in november door PS zal worden behandeld.GS stelt met een verwijzing naar de briefing over zero based budgetting van 14 april 2025 voor om motie 55-2024 als afgedaan te beschouwen.

Behandelvoorstel:

- *1e termijn: debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5);*
- *2e termijn: debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2);*
- *3e termijn: voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3);*
- *4e termijn:*
  - *Integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel;*
  - *Resume aangekondigde moties/amendementen;*
  - *Accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.*

Voorafgaand aan de vergadering hebben zich drie insprekers aangemeld op dit agendapunt. De eerste inspreker is de heer **Rüter**. Hij spreekt in namens Landschap Noord-Holland, Vereniging Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.

De heer Rüter brengt voorafgaand aan de bespreking van de Kaderbrief 2026 twee hoofdpunten in.

De heer Rüter bedankt het college en de Staten voor het toekennen van dit substantiële bedrag. Dit is volgens hem hard nodig om het NNN af te ronden en natuur en landschap in de drukke provincie Noord-Holland te beschermen. De bijdrage maakt het mogelijk om, ondanks eerdere vertraging, alsnog gezamenlijk voortgang te boeken. Het bedrag draagt bovendien bij aan het naleven van landelijke en Europese verplichtingen, zoals de Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en de EU-natuurherstelverordening. Hoewel het niet het volledige benodigde bedrag is, is het volgens de heer Rüter groot genoeg om nu door te pakken. De betrokken natuurorganisaties zullen zich proactief opstellen, ook buiten de focusgebieden.

De heer Rüter ondersteunt de aanvullende investering in de vrijwillige beëindiging van reguliere pachtcontracten. Hij benadrukt dat reguliere pacht een risico vormt voor natuurkwaliteit in veengebieden, omdat die juridisch moeilijk te handhaven is. Een vrijwillige afkoop in ruil voor een langjarig geliberaliseerd pachtcontract is volgens hem de enige werkbare route.

Uit eigen ervaring meldt hij dat agrariërs bereid zijn tot deze stap, mits het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) definitief wordt beëindigd. In combinatie met het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) ontstaat dan volgens hem een beter handhaafbare regeling.

De heer Rüter heeft een concreet voorstel aan de provincie. De provincie is eigenaar van circa 2.000 hectare grond. De heer Rüter stelt voor om agrariërs die vrijwillig afstand doen van reguliere

pacht, voorrang te geven op pacht van provinciale grond via geliberaliseerde contracten. Dat maakt het verdienmodel sluitend en biedt ook mestplaatsingsruimte, een belangrijk onderdeel van agrarisch ondernemerschap. Volgens de heer Rüter levert dat een “winst voor natuur én boer” op.

De heer **Weegink**, regiomanager van de ANWB in Noord-Holland, spreekt in namens de vereniging ANWB (niet namens de commerciële tak). Hij reageert op de voorgenomen bezuiniging op het provinciale toerismebudget en wijst de Staten op twee hoofdpunten.

Vanaf 2026 wordt het volledige toerismebudget van €600.000 geschrapt. De heer Weegink benadrukt dat dit een relatief bescheiden bedrag is voor een provincie als Noord-Holland. Toch betekent het volledig schrappen van deze post dat de provincie haar rol als stimulator en coördinator op het gebied van toerisme en recreatie volledig verliest.

Het budget wordt gebruikt voor zowel toerisme als recreatie. Dat betekent dat het ook direct ten goede komt aan de eigen inwoners en aan recreanten uit andere delen van het land. Door het schrappen van de hele post komt dus ook recreatie in het gedrang.

De heer Weegink verwijst naar een breed ondertekende brief van gemeenten, marketingorganisaties en brancheverenigingen. In die brief wordt niet gepleit voor het volledig terugdraaien van de bezuiniging, maar wel voor een verzachting ervan. Zo ontstaat ruimte om tot een afgewogen en politiek gedragen oplossing te komen.

Tot slot wijst hij op de symboliek van het moment: in september is Noord-Holland gastheer van de Nationale Toerisme Top, met als thema *“Verleiden tot verandering”*. Hij nodigt de Staten uit om zich hierdoor te laten inspireren en hun voorgenomen besluit te heroverwegen.

De heer **Kruijer**, wethouder van de gemeente Schagen, spreekt in namens de Stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland-Noord en namens zeventien regiogemeenten. Hij sluit aan op de eerdere oproep van de ANWB en richt zich op het voorgenomen schrappen van de provinciale bijdrage aan het programma Vitale Verblijfsrecreatie.

De gemeenten werken sinds 2017 intensief samen met de provincie aan dit programma. De afgelopen anderhalf jaar is in gezamenlijkheid toegewerkt naar een verlenging. Er is een evaluatie uitgevoerd met positieve uitkomsten, plannen zijn uitgewerkt en een Europese aanbesteding is voorbereid. Alles gebeurde zonder voorbehoud vanuit de provincie. De plotselinge bezuiniging op het laatste moment noemt de heer Kruijer teleurstellend en een breuk met de manier waarop de regio de samenwerking graag ziet. Hij zegt daar zelfs een beetje boos over te zijn.

Volgens hem is het gevolg van deze bezuiniging dat gemeenten, die het financieel al zwaar hebben, mogelijk zullen afhaken. Daarmee zou het hele programma kunnen instorten. De bijdrage van de provincie van 115.000 euro is 50% van het budget. Die bijdrage is volgens de heer Kruijer geen kostenpost, maar een hefboom die zorgt voor economische en maatschappelijke meerwaarde.

Hij noemt drie concrete resultaten van het programma. Allereerst het tegengaan van de zogeheten

verRoompotisering: de trend waarbij traditionele campings plaatsmaken voor luxe chaletparken. Zonder sturing verdwijnt daarmee betaalbaar recreatief aanbod en het karakter van de regio. Ten tweede de aanpak van veiligheidsproblemen zoals ondermijning, illegale bewoning en verrommeling. De taskforce levert expertise die gemeenten zelf niet in huis hebben. Tot slot noemt hij de gebiedsontwikkeling in Petten, waar natuur, recreatie, kustveiligheid en landbouw worden gecombineerd in één integraal plan. Volgens de heer Kruijer is dat precies de aanpak die werkt.

Het programma draagt volgens hem bij aan brede welvaart in de regio: economie, leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid gaan hand in hand. Hij roept Provinciale Staten op om de bezuiniging te heroverwegen. Niet alleen vanwege de inhoudelijke waarde van het programma, maar ook omwille van de bestuurlijke betrouwbaarheid. Er is jarenlang samen gebouwd aan iets waardevols. Dat mag niet verloren gaan.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer **Van der Heijden** (D66) richt zich eerst tot de heer Rüter. Hij vraagt of er agrariërs zijn die daadwerkelijk gebruik willen maken van de ontbrekende schakel die Rüter eerder noemde in zijn betoog over pachtconstructies.
De heer **Rüter** antwoordt dat nagenoeg iedere pachter die hij spreekt, bereid is om gebruik te maken van deze mogelijkheid.

Vervolgens stelt de heer **Van der Heijden** (D66) een vraag aan de heer Kruijer. Hij refereert aan zijn uitspraak over 'behoorlijk bestuur' en zijn boosheid. De heer Van der Heijden vraagt of hij daarmee spreekt namens alle betrokkenen in Noord-Holland-Noord.
De heer **Kruijer** bevestigt dat. Volgens hem zit de teleurstelling vooral in het feit dat er een langdurig traject met de provincie is doorlopen. Nu, vlak voor afronding, dreigt het alsnog te stranden. Vooral de timing en dat er geen voorbehoud is gemaakt maakt het wrang. De Europese aanbesteding is al gestart, en op dat moment het proces laten vallen voelt voor de regio als onbetrouwbaar en onzorgvuldig.

De heer **Klein** (ChristenUnie) stelt een vraag aan de heer Rüter over zijn voorstel om agrariërs die afstand doen van reguliere pacht voorrang te geven bij provinciale pachtgronden. De heer Klein wil weten of dit idee al eerder is besproken met de provincie of dat het nu voor het eerst wordt ingebracht.
De heer **Rüter** antwoordt dat het voorstel informeel al eens als suggestie is genoemd, ook in gesprekken met specialisten en incidenteel bestuurlijk één op één. Het is echter nooit formeel onderdeel geweest van de besprekingen tussen de betrokken natuurorganisaties en de provincie.

Mevrouw **Haas** (PvdD) stelt een vraag aan de heer Kruijer. Zij vraagt of de aangekondigde bezuiniging vooraf is besproken met de partij die in het traject een regisserende rol vervult, of dat deze beslissing voor de stuurgroep onverwacht kwam.
De heer **Kruijer** legt uit dat binnen de stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie, waarin de drie regio's zijn vertegenwoordigd, regelmatig overleg plaatsvindt. Bij die overleggen is ook de provincie steeds aanwezig geweest. Het traject is volgens hem zorgvuldig en gezamenlijk doorlopen, met als doel om op basis van evaluatie en gedeelde conclusies tot een vervolg te komen. Dat was het gezamenlijke uitgangspunt. De bezuiniging kwam daarom voor de betrokken partijen onverwacht en plaatst het hele proces nu in een ander licht. Dat heeft hij in zijn inspraak ook toegelicht.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt aan de heer Kruijer hoe de stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland-Noord is ontstaan en hoe de provincie daarin betrokken is. Ze wil weten of de provincie vanaf het begin een volwaardige partner was, en of er ooit is aangegeven dat de betrokkenheid of financiële bijdrage een eindigheid kende.
De heer **Kruijer** legt uit dat de provincie vanaf het begin volledig en gelijkwaardig heeft deelgenomen aan het traject. Er is nooit expliciet gesproken over een einddatum of een tijdelijke bijdrage. De samenwerking was steeds intensief en gericht op de lange termijn. Volgens hem is het ook logisch dat dit structureel is opgezet, gezien de hardnekkige problemen op bepaalde recreatieparken, zoals verrommeling, illegale bewoning en ondermijning. Hij benadrukt dat het programma juist bedoeld is om die problemen aan te pakken, en dat het stopzetten van de provinciale bijdrage in zijn ogen een onverstandige stap zou zijn. Hij noemt het "penny wise, pound foolish" als dit waardevolle traject nu wordt beëindigd.

Mevrouw **Poot** (VVD) bedankt alle insprekers en richt haar vraag specifiek aan de heer Weegink van de ANWB. Zij vraagt welke activiteiten van de provincie in het kader van toerisme en recreatie hij het meest ziet verdwijnen als gevolg van de voorgenomen bezuiniging.
De heer **Weegink** noemt dat meerdere activiteiten onder druk komen te staan, zoals beschreven in de gezamenlijke brief aan Provinciale Staten. Hij noemt specifiek de Provinciale Raad voor Recreatie en Toerisme, een overlegorgaan waarin provincie, brancheorganisaties, terreinbeheerders en de wetenschap samenkomen. Als de provincie daaraan blijft deelnemen zonder financiële middelen, verliest het volgens hem zijn geloofwaardigheid en effectiviteit.
Daarnaast noemt hij het routeplatform. Routes zijn volgens de ANWB essentieel om bezoekers te verleiden en te spreiden over de provincie. Zonder provinciale bijdrage kunnen deze initiatieven moeilijk worden voortgezet. De heer Weegink maakt duidelijk dat het niet om één activiteit gaat, maar om een samenhangend geheel van instrumenten en samenwerkingen die door de bezuiniging geraakt worden.

De heer **Valk** (BBB) richt zijn vraag aan de heer Rüter en spreekt zijn dank uit aan alle insprekers. Hij vraagt hoe het zit met de bescherming die agrariërs nu hebben via reguliere pacht, zoals het recht om pacht door te geven aan volgende generaties. Daarnaast vraagt hij of het klopt dat er sprake is van druk of zelfs dreiging met onteigening, en of het afkoopbod in zulke gevallen wel hoog genoeg is. Ook wil hij weten wie de kosten van die afkoop draagt.
De heer **Rüter** antwoordt dat de compensatieregeling een provinciale regeling is en dat de kosten dus volledig door de provincie worden gedragen. De afkoop betreft een vergoeding voor toekomstige gederfde inkomsten. Hij bevestigt dat reguliere pacht in principe eeuwigdurend is en overdraagbaar naar volgende generaties. De provincie heeft echter al eerder beleid vastgesteld waarin is bepaald dat reguliere pacht binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) uiterlijk op 31 december 2028 eindigt. Het nu aanbieden van geliberaliseerde pachtcontracten, met daarbij een compensatie, is dus géén beleidswijziging, maar een uitvoering van bestaand beleid.
Over onteigening is de heer Rüter helder: dat is geen instrument waar de natuurorganisaties over beschikken, noch iets waar zij op aansturen. De intentie is om uitsluitend vrijwillige, langjarige contracten aan te gaan, passend binnen de Pachtwet. Hij geeft aan dat er op dit moment ook ruimte ontstaat binnen die wet om natuurpacht flexibeler en langduriger vast te leggen, wat goed past bij hun aanpak.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt een vraag aan de heer Kruijer over de wijze waarop hij en de andere betrokken gemeenten op de hoogte zijn gesteld van de voorgenomen bezuiniging op het programma Vitale Verblijfsrecreatie.

De heer **Kruijer** antwoordt dat dit is gebeurd in een overleg waarbij alle zeventien betrokken gemeenten aanwezig waren. Tijdens dat overleg heeft gedeputeerde Rommel één-op-één toegelicht dat er sprake is van een bezuinigingsronde en dat het programma Vitale Verblijfsrecreatie daarin komt te vervallen.

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt de heren Rüter, Weegink en Kruijer voor hun inspraak.

Eerste termijn commissie, debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)

De heer **Valk** (BBB) beschouwt de Kaderbrief 2026 als een belangrijk moment van omschakeling voor de provincie. Waar Noord-Holland jarenlang kon rekenen op financiële ruimte dankzij de Nuon-gelden, is die comfortabele positie nu voorbij. Dat vraagt volgens BBB om een andere manier van begroten. Voor BBB, als nieuwe partij in Provinciale Staten, is die omslag vanzelfsprekend: de fractie kijkt pragmatisch naar wat wél mogelijk is, ook bij tegenwind.

De heer Valk merkt op dat bij het sluiten van het coalitieakkoord nog werd gerekend op extra rijksmiddelen. Op basis daarvan zijn ambitieuze plannen opgesteld, maar later bleek dat de liquiditeitspositie van de provincie onder druk stond. Desondanks ligt er volgens BBB nu een kaderbrief waarin de financiële tegenvallers zijn opgevangen en de afgesproken ambities grotendeels overeind blijven. BBB spreekt waardering uit voor de samenwerking binnen de coalitie en is trots op het resultaat.

BBB is positief over de introductie van signaalwaarden bij financiële kengetallen, omdat die helpen om risico's eerder te signaleren. Wel plaatst de fractie een kanttekening bij het gebruik van de solvabiliteitsratio. Omdat de provincie vooral activa bezit die niet verkoopbaar zijn, zoals bruggen, sluizen en wegen, geeft deze ratio volgens de heer Valk een vertekend beeld. Hij stelt voor om de signaalwaarden aan te passen of onderscheid te maken tussen verkoopbare en niet-verkoopbare activa. BBB vraagt de gedeputeerde om een reflectie op dit punt.

De kapitaallastenratio noemt BBB daarentegen wel bruikbaar, omdat die inzicht biedt in de druk van investeringen op de begroting. De fractie benadrukt dat zulke kengetallen altijd in onderlinge samenhang moeten worden beoordeeld.

Tot slot noemt de heer Valk het gereserveerde bedrag van 3 miljoen euro voor het terugdringen van faunaschade. BBB is blij met deze inzet en vraagt hoe de gedeputeerde Provinciale Staten hierover tussentijds zal informeren. De fractie wil graag tijdige terugkoppeling ontvangen, zeker als de doelen niet gehaald dreigen te worden, inclusief een analyse van de oorzaken.

BBB is tevreden over de kaderbrief en ziet het stuk graag als hamerstuk behandeld, met begrip voor het feit dat andere fracties daar mogelijk anders over denken.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) spreekt haar dank uit aan het college en de ambtelijke organisatie voor de beantwoording van technische vragen en het opstellen van de kaderbrief. Tegelijkertijd is de PVV kritisch op de inhoud. De fractie vindt dat de kaderbrief vaag en onvoldoende onderbouwd is. Juist in deze tijd had het college volgens de PVV de kans moeten grijpen om zero based budgetting serieus toe te passen, waarbij elke uitgave van nul wordt heroverwogen.

De PVV signaleert dat posten worden opgevoerd zonder herijking of duidelijke toelichting. Als voorbeeld noemt mevrouw Cornelisse de noodzakelijke investeringen in de ambtelijke organisatie: het is volgens haar niet duidelijk wat dit inhoudt of oplevert. Ook andere uitgaven worden onvoldoende toegelicht, zoals de 5,5 miljoen voor vervanging van bedrijfsvoeringssystemen en de jaarlijkse 2 tot 3 miljoen voor cybersecurityobjecten. De PVV wil weten om welke objecten het gaat en welke risico's hiermee worden afgedekt.

Verder uit mevrouw Cornelisse kritiek op het gebruik van vage termen zoals 'sinusmaaier' of 'e-dienstverlening'. Volgens de PVV verduidelijken deze termen niet, maar verhullen ze juist de inhoud. De fractie vindt dat het college onvoldoende gebruik heeft gemaakt van het rapport *Naar een nieuwe balans* om kritisch te kijken naar personele inzet, prioritering van taken en interne efficiëntie.

Ook de informatie over schuldopbouw en rentelasten noemt de PVV ontoereikend. De toezegging dat er pas bij de Begroting 2026 duidelijkheid komt, vindt de fractie te laat. Volgens de PVV vraagt de huidige financiële situatie om meer dan standaardramingen en algemeenheden. Mevrouw Cornelisse roept het college daarom op om alsnog werk te maken van een serieuze toepassing van zero based budgetting.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om opheldering over de opzet van het debat. Zij herinnert eraan dat is afgesproken om de bespreking van de kaderbrief in vier termijnen te voeren. Mevrouw Uiterwijk krijgt de indruk dat sommige fracties nu al hun volledige bijdrage geven en wil weten of de voorzitter dat toestaat.

De **voorzitter** bevestigt dat de afspraak over vier termijnen nog steeds geldt. Fracties zijn vrij om hun eigen bijdrage in te delen, maar de bedoeling is om het debat stap voor stap te voeren. Desgevraagd verzoekt de voorzitter mevrouw Uiterwijk daarom vriendelijk om zich in deze ronde te beperken tot haar eerste termijn.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de ambtelijke organisatie voor het beantwoorden van de technische vragen. Die antwoorden hebben op onderdelen duidelijkheid gegeven.

Over het financiële beleid zegt JA21 dat er opnieuw wordt gesproken over het "lucht halen uit de begroting" en over "realistisch ramen". Mevrouw Uiterwijk merkt op dat die termen al meerdere jaren worden gebruikt, maar dat het effect nog steeds uitblijft. Zij vraagt daarom wat er dit jaar fundamenteel anders gebeurt, waardoor het nu wél zou lukken om realistischer te begroten. De onderbesteding, vooral bij mobiliteit, baart de fractie nog steeds zorgen.

JA21 vraagt verder of het college meerwaarde ziet in het toepassen van 'zero based budgetting'. Daarmee zou over meerdere jaren telkens een deel van de begroting grondig kunnen worden doorgelicht.

De fractie noemt het begrijpelijk dat de bestemmingsreserves worden doorgelicht, maar vindt het opvallend dat incidenteel vrijgekomen geld direct wordt doorgeschoven naar het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daar zal JA21 op een later moment op terugkomen.

Ten slotte spreekt JA21 steun uit voor het opnemen van kengetallen en signaalwaarden in de kaderbrief. Dat is belangrijk vanwege de toenemende langlopende leningen. De fractie vraagt echter wat er gebeurt als zo'n signaalwaarde wordt bestempeld als risicovol. JA21 wil weten of er dan ook een plan van aanpak klaarligt om snel bij te kunnen sturen. Analyseren alleen is volgens de fractie onvoldoende.

Mevrouw **Haas** (PvdD) ziet in zowel de jaarrekening als de kaderbrief meerdere signalen dat de provincie nog onvoldoende ingrijpt op urgente crises. Als voorbeeld noemt zij de Kaderrichtlijn Water (KRW), die deze maand nog in commissies wordt besproken. Volgens de Partij voor de Dieren is nu al duidelijk dat er extra middelen nodig zijn om aan de KRW-doelen te voldoen. Mevrouw Haas ziet echter geen nieuwe voorstellen in de kaderbrief die hierop anticiperen.

Zij vraagt daarom aan Gedeputeerde Staten waarom er geen voorbereiding of reservering zichtbaar is voor zulke noodzakelijke opgaven. Ook wil zij weten of hiervoor wel extra middelen beschikbaar zijn en zo ja, waar deze vandaan zouden moeten komen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat deze kaderbrief draait om het aanscherpen van het financieel beleid. Volgens 50PLUS is dat in de huidige situatie een verstandige stap. De fractie ziet echter risico's bij het gebruik van verruimde normen, zoals de netto schuldquote van 150 tot 200 procent. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh vraagt of gedeputeerde Rommel erkent dat zulke ruime marges kunnen leiden tot onverantwoorde financiële risico's voor toekomstige generaties.

Ook vraagt zij om een toelichting op de meerwaarde van het nieuwe kengetal kapitaallastenratio. Zij wil weten welke inzichten dit oplevert over de samenhang tussen beleidsterreinen en hoe deze informatie gebruikt wordt.

Verder vraagt 50PLUS of de ruimte in de structurele exploitatie ook kan worden ingezet voor verbeteringen in de publieke voorzieningen, zoals het openbaar vervoer en de toegankelijkheid, onderwerpen die belangrijk zijn voor hun achterban.

Tot slot geeft 50PLUS aan dat de kaderbrief voor deze fractie geen hamerstuk is binnen de planning- en controlcyclus, in tegenstelling tot de hiervoor besproken jaarstukken.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) complimenteert de organisatie met de heldere kaderbrief en de beantwoording van technische vragen. Hij stelt dat onderbesteding een breed voorkomend probleem is bij overheden, niet alleen in Noord-Holland. GroenLinks ziet realistischer begroten als een goede ontwikkeling. Statenlid Korzelius benadrukt dat eventuele budgetoverschrijdingen geen groot probleem hoeven te zijn, zeker niet met de aanwezige reserves. Hij vindt dat het provinciebestuur dat risico kan en moet durven nemen.

De fractie van GroenLinks steunt het voorstel om bestemmingsreserves te herzien en stelt dat het uitgangspunt ‘geen reserves tenzij’ logisch is. Wel moet er ruimte blijven voor specifieke reserves met een duidelijke functie, zoals de reserve voor groen.

Statenlid Korzelius is positief over het opnemen van nieuwe financiële kengetallen en signaalwaarden. Hij erkent dat deze minder goed vergelijkbaar zijn met andere provincies, maar vindt de voorgestelde benadering acceptabel. De signaalwaarden zijn volgens hem niet statisch en kunnen worden bijgesteld op basis van ervaring. GroenLinks waardeert het citaat van de accountant over de verhouding tussen investeringen en schuldquote: als je ambities hebt, horen daar ook hogere schulden bij. Dat is volgens Statenlid Korzelius een realistisch en acceptabel uitgangspunt.

Deze kaderbrief kan volgens GroenLinks niet als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat de ChristenUnie zich in grote lijnen kan vinden in het voorgestelde financieel beleid. Wel plaatst hij een kanttekening bij de gekozen signaalwaarden voor de netto schuldquote. Volgens de heer Klein zijn deze aan de hoge kant. Hij wijst erop dat de accountant aangeeft dat zulke hoge grenswaarden ertoe kunnen leiden dat risico’s minder snel worden gesignaleerd.

De ChristenUnie vraagt daarom om een toelichting van Gedeputeerde Staten: waarom is juist 150% gekozen als bovengrens voor een gezonde schuldquote? De heer Klein erkent dat een provincie anders functioneert dan een gemeente waar de bovengrens op 90% staat, maar wil wel weten op welke onderbouwing deze keuze rust.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) erkent de financiële uitdagingen en begrijpt dat bezuinigingen nodig zijn. Tegelijkertijd benadrukt Volt dat de provincie moet blijven investeren in de lange termijn, bijvoorbeeld in belangrijke maatschappelijke transities.

Mevrouw Schneemann steunt het gebruik van signaalwaarden voor financiële kengetallen, maar vindt het onduidelijk wat er gebeurt zodra een waarde als risicovol wordt aangemerkt. Volt vraagt daarom aan Gedeputeerde Staten of er actief wordt gecommuniceerd over het bereiken van deze grenswaarden, de analyses die daarop volgen en de maatregelen die dan genomen worden. Dit is belangrijk voor de controlerende rol van Provinciale Staten.

Over de opcenten zegt Volt tevreden te zijn met het terugbrengen naar een normaler niveau, maar vraagt ook waarom geen indexering is toegepast.

Volt herinnert aan een eerdere bijeenkomst over zero based budgetting en vraagt of het college van plan is dit instrument toe te passen op één of twee programma’s.

Tot slot wijst mevrouw Schneemann op de risico’s van al te veel ‘kaasschaaf’-bezuinigingen. Volt vreest dat de organisatie op termijn uitgehold raakt. Zij vraagt of er manieren zijn om dit effect te monitoren. Ook benoemt zij in dit kader het risico van een lege post onvoorzien, bijvoorbeeld in relatie tot de mogelijke BTW-verplichting voor het Servicepunt Duurzame Energie.

De heer **Heijnen** (CDA) herinnert eraan dat het CDA in 2024 tegen de begroting stemde vanwege het ontbreken van een financieel kader bij het aantrekken van vreemd vermogen. De heer Heijnen is daarom tevreden dat deze kaderbrief dat kader nu wél bevat. Hij waardeert de bezuinigingen en de gematigde verhoging van de opcenten. Volgens het CDA toont de coalitie hiermee verantwoordelijkheid.

Ook over de signaalwaarden is het CDA overwegend positief. Wel stoort de heer Heijnen zich aan de term 'neutraal' in de categorie-indeling van de kengetallen. CDA stelt voor om deze te vervangen door het woord 'alertheid'. Hij vraagt de gedeputeerde om een toezegging hierover, en kondigt anders een amendement aan.

De kern van zijn kritiek betreft het ontbreken van beleid voor het afbouwen of beheersen van schulden. In de ogen van het CDA stuurt de provincie alleen op het aangaan van schulden en negeert zij de opbouw die daarmee gepaard gaat. De heer Heijnen verwijst naar het Rijk, waar een positief rekeningresultaat automatisch wordt gebruikt voor het aflossen van schulden. Hij pleit ervoor om dit mechanisme ook in Noord-Holland in te voeren. Het CDA komt hiervoor met een motie, gericht op toekomstige boekjaren. De bestaande bestemming van het rekeningresultaat 2024 voor NNN laat hij daarbij dus buiten beschouwing.

Mevrouw **Poot** (VVD) constateert dat deze kaderbrief sterk afwijkt van eerdere jaren. Hoewel de accountant de financiële positie eerder als solide beoordeelde, is de situatie inmiddels flink veranderd. Volgens de VVD was dat ook te verwachten. Tijdens eerdere presentaties werd al duidelijk dat onder andere inflatie en toenemende faunaschade grote druk op de begroting zouden zetten. Mevrouw Poot noemt het daarom logisch dat nu ingrijpende keuzes nodig zijn.

Schorsing van 14.50 tot 14.56 uur vanwege een technische storing.

Mevrouw **Poot** (VVD) benoemt in het vervolg van haar betoog het spanningsveld tussen het realiseren van ambities en het op orde houden van de financiële huishouding. De VVD waardeert dat het college eerst heeft gekeken naar wat écht nodig is aan nieuw beleid, vervolgens kritisch heeft gekeken naar bezuinigingen en als laatste pas naar de verhoging van de opcenten. Dat laatste noemt mevrouw Poot een pijnlijke maar noodzakelijke stap. De VVD-fractie staat daar alleen achter omdat zij volledig overtuigd is van de noodzaak ervan.

De heer **Van der Heijden** (D66) herinnert aan een eerdere uitspraak van mevrouw Poot tijdens een commissievergadering anderhalf jaar geleden. Toen zou zij hebben gezegd dat zij het niet opnieuw zou meemaken dat de opcenten verhoogd zouden worden. Omdat dat nu toch gebeurt, vraagt hij hoe mevrouw Poot daarop reflecteert en of zij haar zetel heeft overwogen op te geven.

Mevrouw **Poot** (VVD) geeft aan dat zij zich die uitspraak niet letterlijk herinnert, maar erkent dat zij en haar fractie niet blij zijn met de verhoging van de opcenten. Tegelijkertijd benadrukt zij dat zij ook verantwoordelijkheid voelt voor een structureel sluitende begroting. Volgens haar is het zaak om binnen een coalitie samen keuzes te maken en ambities waar te maken. Zij ziet daarom geen reden om haar zetel op te geven.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) stelt dat de verhoging van de opcenten neerkomt op ongeveer € 15 per auto per jaar. Zij vraagt of de VVD niet te lang gewacht heeft met deze verhoging.

Mevrouw **Poot** (VVD) vindt het verkeerd om deze noodzakelijke maatregel te framen als een last voor inwoners. Volgens haar zijn de bezuinigingen nodig omdat de politiek eerder onvoldoende heeft opgelet. Ze vindt het niet juist om de schuld bij de Noord-Hollander te leggen en roept Volt op om ook verantwoordelijkheid te nemen richting de eigen kiezers en eerst te kijken naar mogelijke bezuinigingen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) antwoordt dat Volt de verhoging kan uitleggen aan kiezers, omdat het geld wordt ingezet voor natuur en een gezondere leefomgeving. Dat levert volgens haar meer op dan het kost.

Mevrouw **Poot** (VVD) erkent het recht op een andere mening, maar blijft bij haar standpunt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt het interessant te vinden dat deze interruptiediscussie een inkijkje geeft in de totstandkoming van de keuzes. Hij vraagt of mevrouw Poot kan toelichten hoe het gewijzigde opcententarief van 82,1% precies tot stand is gekomen in de onderhandelingen.

Mevrouw **Poot** (VVD) antwoordt eerlijk dat zij daar niet bij aanwezig was. Ze legt uit dat volgens haar het proces is verlopen door eerst te kijken naar de ambities, vervolgens naar het nieuwe beleid, daarna naar mogelijke bezuinigingen en dat het tekort uiteindelijk is opgevangen met de verhoging van de opcenten. Ze benadrukt dat Noord-Holland met dit tarief nog steeds de provincie is met het laagste opcententarief van Nederland, iets wat voor de VVD belangrijk is en ook in het verkiezingsprogramma staat.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt het met haar eens te zijn dat dit het ideale scenario is: eerst naar beleid kijken, dan naar het beschikbare geld en pas dan naar aanvullende inkomsten. Toch merkt hij op dat als het laagste tarief in Nederland 82,2% is en Noord-Holland kiest voor 82,1%, en daar direct op wordt vermeld dat Noord-Holland zo het laagste tarief behoudt, het hem moeilijk valt te geloven dat dit toeval is. Hij denkt dat het doel om het laagste tarief van Nederland te blijven zwaarder woog dan de financiële overwegingen. Hij vraagt of mevrouw Poot dat kan ontkrachten.

Mevrouw **Poot** (VVD) herhaalt dat het is gegaan zoals zij heeft aangegeven. Ze zegt te begrijpen dat de heer Klein graag iets anders wil horen, maar houdt vol dat dit hele pakket op deze manier is samengesteld.

De heer **Klein** (ChristenUnie) reageert cynisch met de opmerking dat het dan toevallig zo is dat bij het uitvoeren van alle ambities het tarief precies op 82,1% uitkomt.

Mevrouw **Poot** (VVD) vervolgt haar betoog met waardering voor de introductie van de nieuwe set kengetallen en de daarbij horende signaalwaardes. Ze benadrukt dat deze cijfers essentieel zijn, vooral nu de provincie overstapt op het financieren van investeringen met geleend geld.

Over de signaalwaarde voor de netto schuldquote zegt mevrouw Poot dat VVD deze grens van 200% als risicovol prima vindt. Tegelijkertijd waarschuwt ze ervoor dat er in de praktijk momenten kunnen zijn waarop deze grens tijdelijk wordt overschreden. Voor de VVD is vooral de

trend belangrijk, en dus ook de vraag hoe de provincie omgaat met een tijdelijke overschrijding van die grens.

Het tweede kengetal, de kapitaallastenratio, noemt zij minstens zo belangrijk. Volgens mevrouw Poot is het cruciaal om goed te begrijpen hoeveel de kapitaallasten, inclusief rente, drukken op de operationele begroting. Ze herinnert eraan dat dit onderwerp al eerder in de Staten besproken is, en is blij dat het nu ook in de kengetallen is opgenomen.

Tot slot wijst mevrouw Poot op de afwijkingen die zichtbaar zijn tussen de cijfers in de Jaarrekening 2024 en de Begroting 2025. Die verschillen vindt zij groot, en dat maakt het volgens haar lastig om daadwerkelijk op trends te sturen, zoals het college zelf ook zegt te willen doen. Ze vraagt daarom aan de gedeputeerde hoe de waarden er halverwege 2025 uitzien en hoe het college denkt te voorkomen dat de verschillen in de toekomst weer zo groot zijn.

De heer **Heijnen** (CDA) uit zijn zorgen over de houding van de VVD ten aanzien van de schuldenpositie van de provincie. Hij vindt dat mevrouw Poot zich te laconiek uitlaat over het mogelijk overschrijden van de signaalwaarde van 200% voor de netto schuldquote. Volgens de heer Heijnen is hij normaal gesproken blij als de VVD de portefeuille Financiën beheert, omdat dat garant zou staan voor een zuinig beleid. Die lijn herkent hij echter niet in de woorden van mevrouw Poot. Hij vraagt zich zelfs hardop af of zij nog wel echt VVD'er is.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert kort en bevestigt volmondig dat zij VVD'er is. Ze zegt begrip te hebben voor de vraag van de heer Heijnen. Wat betreft de VVD is het aflossen van schulden geen doel op zich. Belangrijker vindt de VVD dat er gezamenlijke ambities zijn en dat er sprake is van prudent financieel beleid. Als aan die voorwaarden wordt voldaan, vindt de VVD het acceptabel dat de provincie schulden maakt en dus ook niet actief aflost. Mevrouw Poot wijst er bovendien op dat herfinanciering van leningen wél degelijk wordt meegenomen in de beoordeling van de financiële positie, vooral door de treasuryafdeling.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt dat hij niet per se spreekt over aflossen, maar over het beheren van de schuldenlast. Hij hoopt alsnog op steun van de VVD bij de komende Provinciale Statenvergadering, om te zoeken naar manieren om de schuldenlast niet verder te laten oplopen.

Mevrouw **Poot** (VVD) sluit af door te zeggen dat ze de term 'beheer van schulden' een goede vindt. Volgens haar is dat ook precies waar de kengetallen op gericht zijn en waar de treasury scherp op let. Ze doet echter geen toezegging over steun aan een mogelijke motie of amendement, omdat ze de inhoud daarvan nog niet kent.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) sluit aan bij de eerdere zorgen van het CDA over de houding van de VVD ten opzichte van de oplopende schulden. Ze uit haar bezorgdheid over de suggestie van mevrouw Poot dat aflossen geen prioriteit is en dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij de treasury zou liggen. Volgens mevrouw Van der Helm is het afwenden van verantwoordelijkheid niet correct. Ze vraagt daarom expliciet of mevrouw Poot vindt dat het afbouwen van schulden ook een verantwoordelijkheid is van de collegepartijen, het college en van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Mevrouw **Poot** (VVD) bevestigt dat het de verantwoordelijkheid is van PS en GS om de signaalwaarden in de gaten te houden en daar actie op te nemen. Ze wijst erop dat dat ook precies de reden is waarom die signaalwaarden nu in de kaderbrief staan. In haar betoog wilde ze vooral benadrukken dat het belangrijk is om te kijken naar de trends in de cijfers. Daarbij merkt ze op dat het lastig is om trends te ontdekken, omdat er grote verschillen zijn tussen de jaarrekening 2024 en de begroting 2025.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) blijft kritisch. Ze zegt in het eerdere betoog van de VVD geen bezorgdheid over de signaalwaarden te hebben gehoord. Integendeel, mevrouw Poot stelde volgens haar dat het mogelijk moest zijn om zelfs boven de 200% uit te komen. Dat vindt zij zorgelijk. Ze vraagt of mevrouw Poot het met haar eens is dat zij met haar woorden een opening heeft geboden om de signaalwaarde te verhogen.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert door te verduidelijken dat zij niet pleit voor het verhogen van de signaalwaarden, maar dat het belangrijk is om vooral naar de trend te kijken. Volgens haar zijn signaalwaarden bedoeld als waarschuwingssignalen, en duidelijk is welke actie ondernomen moet worden. Ze benadrukt dat zij signaalwaarden niet dogmatisch wil benaderen. Het is volgens haar denkbaar dat een ratio tijdelijk boven een risicogrens uitkomt, mits dat onderbouwd en uitlegbaar is. Dat is volgens haar iets anders dan wat mevrouw Van der Helm stelt.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat het lastig was om het betoog op te splitsen in vier termijnen, maar hij houdt zich daaraan en kondigt aan het kort te houden. De fractie van D66 is blij dat de provincie nu weer inzet op realistisch ramen. Volgens de heer Van der Heijden kan dat helpen om structurele onderbesteding tegen te gaan. Hij onderstreept dat onderbesteding niet als doel op zich bestreden moet worden, waarmee hij aansluit bij een eerder punt van de heer Kes (SP) bij de bespreking van de Jaarrekening 2024. Het gaat uiteindelijk om het uitvoeren van de provinciale taken. Tegelijkertijd waarschuwt de heer Van der Heijden dat structurele onderbesteding de provincie ook uitholt, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur.

Over de nieuwe kengetallen is D66 overwegend positief. De heer Van der Heijden sluit zich aan bij de waardering van de heer Heijnen (CDA) voor deze ontwikkeling. Wel heeft hij twee kanttekeningen. Hij vindt de norm voor sommige kengetallen, zoals de schuldquote, te hoog. Daarnaast kondigt hij een motie aan. Die motie vraagt Gedeputeerde Staten niet alleen om de kengetallen te hanteren, maar ook om bij de begroting een systematiek te introduceren waarbij automatisch actie wordt ondernomen zodra een signaalwaarde de status ‘neutraal’ of ‘risicovol’ bereikt.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) vraagt aan de heer Van der Heijden (D66) waarom hij de voorgestelde schuldquote te hoog vindt.

De heer **Van der Heijden** (D66) antwoordt dat dit oordeel onderbouwd wordt door de eigen accountant van de provincie, die aangaf dat de schuldquote relatief ruim is.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) vraagt daarop of de heer Van der Heijden ook heeft gekeken naar hoe de schuldquote zich verhoudt tot die van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen. Hij wijst erop dat gemeenten doorgaans een lagere kapitaalintensiteit hebben

dan provincies, terwijl die van waterschappen juist veel hoger ligt. Daarom vindt hij de gekozen signaalwaarden verdedigbaar.

De heer **Van der Heijden** (D66) reageert dat hij zich als voormalig ambtenaar van een waterschap goed bewust is van de hogere schuldquote bij waterschappen, die daar gemiddeld rond de 300 à 400 procent ligt. Toch blijft hij bij zijn standpunt dat de gekozen bovengrens van 150 procent aan de hoge kant is. Wat hem betreft had dit ook op 120 procent kunnen liggen. Daarmee stelt hij dat er een verschil van inzicht is tussen D66 en GroenLinks.

De heer **Dekker** (FvD) sluit zich in zijn betoog verrassend genoeg aan bij de zorgen van het CDA en D66 over het financieel beheer van de provincie. Hij benadrukt dat de financiële ruimte die voortkwam uit de Nuon-erfenis inmiddels volledig is benut. Daardoor is de provincie nu afhankelijk van externe financiering, met bijbehorende rentelasten. Dat baart Forum voor Democratie zorgen.

Daarnaast uit de heer Dekker kritiek op de manier waarop het positieve rekeningresultaat over 2024 zonder verdere afweging wordt ingezet voor de realisatie van de ambities binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hij noemt dit zorgelijk.

Wel is hij positief over de norm dat programmabudgetten niet overschreden mogen worden vanuit het oogpunt van begrotingsrechtmatigheid. FvD ondersteunt dan ook de bezuinigingsvoorstellen die vanuit dit principe zijn opgesteld. Tot slot vraagt hij de gedeputeerde om toe te lichten hoe dit principe in de praktijk wordt toegepast. Daarmee sluit hij zijn eerste termijn over de financiële paragraaf af.

De heer **Kes** (SP) vraagt vanwege een praktisch probleem thuis coulance om zijn volledige inbreng over alle termijnen in één keer te mogen doen.

De **voorzitter** stemt daarmee in, met de kanttekening dat de beantwoording van GS wel per termijn blijft verlopen.

In zijn eerste termijn reflecteert de heer **Kes** (SP) op de financiële situatie van de provincie. Hij stelt dat Provinciale Staten nu voor voldongen feiten staan: de grote som geld uit de Nuon-erfenis is op, en dat vraagt om een andere manier van begroten. Volgens de SP valt te betwijfelen of in de tijd van financiële overvloed de doelmatigheid altijd goed in het vizier bleef. De heer Kes vraagt zich af of het niet verstandiger was geweest om jaarlijks dividend te trekken uit die erfenis, in plaats van het bedrag ineens op te maken. Hij noemt dit een les voor de toekomst, mocht zich ooit weer een dergelijke situatie voordoen.

Als tweede oorzaak van de huidige financiële druk noemt de heer Kes het afbraakbeleid van het Rijk, bijvoorbeeld in het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De provincie moet daardoor keuzes maken en beloftes worden volgens hem niet nagekomen.

In zijn tweede termijn uit de heer Kes zorgen over de forse toename van het bedrag dat wordt uitgetrokken voor faunaschade. Hoewel dat positief wordt gepresenteerd, ziet de SP het vooral als een subsidie aan specifieke ondernemers, een compensatie voor geleden schade. De heer Kes vraagt

zich af of deze uitgaven op deze schaal wel gerechtvaardigd zijn en hoort daar graag een reactie van GS op.

De heer **Valk** (BBB) vraagt de heer Kes (SP) of de SP daadwerkelijk voorstaat dat ondernemers geen dieren mogen doden vanwege het beleid "nee, tenzij", maar vervolgens ook opdraaien voor de schade die zij hierdoor oplopen.

De heer **Kes** (SP) reageert daarop door te wijzen op het bredere plaatje. Hij stelt dat landbouwactiviteiten ook milieuschade veroorzaken, bijvoorbeeld door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Die schade wordt volgens hem niet altijd gecompenseerd richting de maatschappij. Hij benadrukt dat het niet eerlijk is om selectief te kijken naar alleen faunaschade en ondernemerscompensatie, zonder ook de maatschappelijke schade van agrarische activiteiten mee te nemen. Volgens de heer Kes is de huidige omvang van de faunaschadevergoeding te fors.

De heer Kes merkt in het vervolg van zijn betoog op dat in paragraaf 6.2 het woord ‘openbaar vervoer’ ontbreekt. Eerder heeft hij daar al een bijdrage over geleverd. Hij ziet in deze kaderbrief geen extra investeringen, maar in paragraaf 6.3 wordt openbaar vervoer ook niet genoemd, wat hem geruststelt. De waarde en indexatie blijven volgens hem behouden, dus verwacht hij geen extra pijn bovenop wat er al speelt in het openbaar vervoer.

Tot slot uit hij zijn zorgen over de bezuiniging op onderzoeken naar aanleiding van aangenomen moties. Hij noemt dit symbolisch belangrijk, omdat het raakt aan het werk van de Staten. De heer Kes roept de Staten op hier kritisch op te zijn en geeft aan dat de SP overweegt verdere stappen te zetten naar aanleiding van deze maatregel.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat hem deze passage over onderzoeksmoties in de kaderbrief is ontgaan die de heer Kes (SP) wél heeft gezien. Hij vraagt om toelichting.

De heer **Kes** (SP) verwijst naar bladzijde 26 van de kaderbrief. Daarin staat dat de provincie kritischer gaat kijken naar welke onderzoeken worden uitgevoerd. Onderzoeken naar aanleiding van moties waarvoor geen dekkingsvoorstel is opgenomen, zullen niet meer automatisch plaatsvinden. De heer Kes noemt dit een trendbreuk. Tot nu toe werd dit volgens hem wel gedaan. Hij vindt dat dit raakt aan het werk van Statenleden, zeker omdat het opstellen van een dekkingsvoorstel niet voor elke fractie even eenvoudig is. De SP is daarom tegen deze wijziging.

De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn tevredenheid uit over het feit dat realistisch ramen nu expliciet als ambitie is opgenomen in de kaderbrief. Volgens hem draagt dit bij aan beter gebruik van publiek geld voor publieke opgaven. De PvdA is benieuwd hoe dit in de praktijk verder wordt uitgewerkt. Het college noemt het doorlichten van alle begrotingsposten, maar er zijn volgens de PvdA ook andere manieren. In de technische beantwoording worden bijvoorbeeld genoemd: het formuleren van duidelijke doelstellingen, het inzetten van doeltreffendheidsonderzoeken, het stellen van heldere prioriteiten en het beter koppelen van activiteiten aan middelen. De fractie vraagt of het college nog meer instrumenten wil inzetten. Ook stelt de heer Wagelaar voor om bij de begroting te komen met een uitgebreider plan om het begrotingsrealisme te verbeteren.

De PvdA vindt de lichte stijging van de opcenten verantwoord en begrijpelijk gezien de huidige financiële situatie. Gezien de inflatie van de afgelopen jaren kan de fractie zich ook voorstellen dat de opcenten in de toekomst standaard geïndexeerd worden, al is dat nu nog niet aan de orde omdat de begroting sluitend is.

Wat betreft de kengetallen is de PvdA positief over de gekozen systematiek van signaalwaarden in plaats van vaste maxima. De heer Wagelaar onderstreept dat financiële keuzes altijd politiek van aard zijn. Kengetallen moeten vooral signaleren wanneer het gesprek in Provinciale Staten nodig is, waarna GS met een analyse komt.

De PvdA waarschuwt nadrukkelijk tegen automatische mechanismen in de financiële cyclus, zoals het automatisch inzetten van rekeningresultaten voor schuldafbouw. Volgens de fractie moet daarover altijd een politieke afweging worden gemaakt, afhankelijk van de context en de prioriteiten op dat moment. Daarmee reageert de heer Wagelaar alvast op voorstellen van CDA en D66 die pleiten voor meer automatisme.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt aan de heer Wagelaar de vraag of het CDA-voorstel voor automatische schuldafbouw acceptabel zou zijn als Provinciale Staten daar gemotiveerd van kunnen afwijken. Hij wijst erop dat PS die bevoegdheid immers altijd behoudt.

De heer **Wagelaar** (PvdA) antwoordt dat hij het zuiverder vindt als Provinciale Staten volledige zeggenschap houdt over de inzet van algemene reserves. Volgens hem moet PS per situatie kunnen besluiten of aflossen van schulden op dat moment de juiste keuze is. Een automatische regeling, ook al is afwijken formeel mogelijk, maakt het volgens de PvdA lastiger om daar inhoudelijk van af te wijken. Daardoor dreigt een technische regel leidend te worden in plaats van een politieke afweging.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aan de heer Wagelaar waarom een systeem waarbij Provinciale Staten in meerderheid besluiten tot automatische schuldafbouw, met de mogelijkheid om daarvan gemotiveerd af te wijken, het budgetrecht zou aantasten. Hij ziet niet in hoe dat het geval is.

De heer **Wagelaar** (PvdA) erkent dat "budgetrecht" wellicht niet de juiste term was, maar benadrukt dat zijn fractie waarde hecht aan volledige beleidsvrijheid voor Provinciale Staten bij financiële meevallers. Volgens de PvdA maakt een automatische regeling het in de praktijk moeilijker om op een ander moment tot een andere inzet van middelen te besluiten, ook als dat beter past bij actuele opgaven. Wagelaar wijst erop dat de huidige systematiek – waarbij kengetallen in samenhang worden beoordeeld en GS met een analyse komt – al ruimte biedt voor sturing zonder automatisme.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat zijn motie niet oproept tot automatische actie bij overschrijding van één kengetal. Hij wil een systematiek die kijkt naar het totaalbeeld van de kengetallen. De motie laat de invulling daarvan over aan Gedeputeerde Staten.

De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert daarop door te stellen dat hij weinig verschil ziet tussen het voorstel van D66 en de bestaande praktijk. In het huidige systeem komt GS ook al met een

analyse als meerdere signaalwaarden in het geel of rood komen. Hij vindt dat een beproefde en werkbare aanpak, zoals ook toegepast in Zuid-Holland.

Schorsing van 15.27 tot 15.32 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten, debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)
Richting de BBB legt gedeputeerde **Rommel** uit dat het onderscheid tussen gemeenschappelijk nut en economisch nut geen meerwaarde heeft. Dit onderscheid komt volgens haar niet terug in de definities van de kengetallen.

Op kritiek van JA21 dat het college 'lucht uit de begroting haalt', zegt gedeputeerde Rommel dat juist nu duidelijk is waar besparingen plaatsvinden. Deze zijn bewust gekoppeld aan het beleid. Zij benadrukt dat het college meerwaarde ziet in 'zero based budgeting'. Tijdens de technische sessie bleek dat dit begrip nog nader moet worden ingevuld. Volgens gedeputeerde Rommel is er veel mogelijk, en moet het gesprek daarover nog worden gevoerd. Het college is al begonnen met het kritisch doornemen van de programmabestedingen. Dat is volgens haar een eerste stap in het bepalen van waar mogelijk geschrapt kan worden en waar ruimte zit.

Op de vraag welke acties het college onderneemt, wijst gedeputeerde Rommel op het bestaande plan van aanpak. Daarbij worden verschillende knoppen ingezet: ambities bijstellen, bezuinigen, investeringen afschalen, inkomsten verhogen en programma's stopzetten. Ook worden de bestemmingsreserves doorgelicht. Voor de begroting van 2026 is dit proces al gestart. De bedoeling is dat delen van deze reserves vervallen in de algemene reserve. Gedeputeerde Rommel onderstreept dat zij financiële hygiëne belangrijk vindt.

Over de reserve Groen zegt gedeputeerde Rommel dat dit een apart besluitpunt is dat bij de begroting voorligt. De kaderbrief is een schets van de financiële kaders, waarover later concrete besluiten worden genomen.

Tegenover de Partij voor de Dieren stelt gedeputeerde Rommel dat er op dit moment geen sprake is van een financiële crisis. De provincie werkt juist aan een gezonde financiële positie. Daarmee wil het college voorkomen dat er in de toekomst wél een crisis ontstaat. Bovendien wil de provincie haar programma's kunnen uitvoeren zonder steeds afhankelijk te zijn van het Rijk.

Mevrouw **Haas** (PvdD) verduidelijkt dat zij doelt op de natuur- en watercrisis, niet op een financiële crisis.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat zij deze opmerking heeft begrepen.

Richting 50PLUS legt gedeputeerde Rommel uit dat signaalwaarden zijn opgesteld om risico's tijdig te kunnen bijsturen. Deze waarden worden gebruikt in combinatie met kengetallen om grip te houden op de financiële situatie.

Richting het CDA reageert gedeputeerde Rommel op het voorstel om de kwalificatie 'neutraal' te vervangen door 'alert'. Volgens haar is de provincie bij een neutrale status al alert. De term is afgestemd op het gebruik in andere provincies, zodat vergelijking mogelijk blijft. Tegelijk erkent

gedeputeerde Rommel dat het om een Noord-Hollandse keuze gaat. Zij staat open voor de term ‘alert’, maar wil liever een toezegging doen dan reageren op een motie. Ze wil eerst weten of hiervoor breder draagvlak bestaat in Provinciale Staten.

Op een suggestie van 50PLUS om een begrotingsoverschot in te zetten voor voorzieningen, antwoordt gedeputeerde Rommel dat het rekeningresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Wat daarna gebeurt, is een politieke keuze. In de kaderbrief doet het college hierover een voorstel. Uiteindelijk besluit Provinciale Staten hierover bij de begroting.

De ChristenUnie vroeg uitleg over de gekozen grens van 150% voor de nettoschuldquote. Gedeputeerde Rommel legt uit dat Noord-Holland hogere investeringen doet dan gemeenten, die vaak 130% hanteren. Waterschappen zitten zelfs op 250%, en Zuid-Holland op 200%. Daarom kiest Noord-Holland nu voor 150% als werkbare grens. Dit percentage kan worden bijgesteld als blijkt dat ambities hoger liggen dan nu verwacht. Gedeputeerde Rommel benadrukt dat Provinciale Staten hierbij een rol houden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wijst erop dat gemeenten 130% als grens voor risicovol beschouwen. De neutrale of ‘alerte’ grens ligt daar al bij 90%.

Gedeputeerde **Rommel** beschouwt deze opmerking als een duiding, niet als een vraag, en bedankt de heer Klein voor de toelichting.

Gedeputeerde Rommel vervolgt met de beantwoording. Aan Volt geeft gedeputeerde Rommel aan dat er actief wordt gecommuniceerd over risico’s. De signaalwaarden worden minimaal twee keer per jaar gedeeld, bij de begroting en de jaarrekening. Dan kan Provinciale Staten bepalen of bijsturing nodig is.

Op de vraag waarom de opcenten niet zijn geïndexeerd, legt gedeputeerde Rommel uit dat dit een bewuste politieke keuze is. Deze afspraak staat in het coalitieakkoord.

Tegenover Volt wijst gedeputeerde Rommel het idee van een kaasschaafmethode af. Zij geeft aan dat het college bewust heeft gekeken naar afzonderlijke begrotingsposten. Daarbij is ook rekening gehouden met suggesties van de Staten, zoals de oproep om te letten op kerntaken. De aanpak is volgens haar zorgvuldig en stapsgewijs uitgevoerd.

Daarnaast benadrukt gedeputeerde Rommel dat een positief jaarrekeningresultaat niet automatisch betekent dat er geld op de bank staat. Als er geld over is, moet voor nieuwe uitgaven meestal alsnog worden geleend, tenzij er daadwerkelijk liquide middelen beschikbaar zijn.

Aan de VVD herhaalt gedeputeerde Rommel dat signaalwaarden alleen zichtbaar zijn bij de jaarrekening en de begroting. Tussentijdse rapportages zijn volgens haar weinig betrouwbaar, omdat cijfers sterk fluctueren. Zij merkt op dat de Treasury nu al signalen geeft dat het financieel minder hard gaat dan begroot.

Tot slot antwoordt gedeputeerde Rommel op een technische vraag van de PvdA. Volgens haar zijn er al veel maatregelen genomen, met duidelijke beleidsafbakening. De antwoorden op de

technische vragen geven hier inzicht in. Tegelijk roept zij op om samen te blijven kijken naar wat er nog meer mogelijk is en daarvan te leren.

Gedeputeerde **Olthof** reageert op een mogelijke motie van D66 over de schuldquote. Hij wijst erop dat Noord-Holland de komende jaren grote investeringen moet doen. Als de schuldquote nu lager wordt vastgesteld, kan dat volgens hem leiden tot beperkingen in het investeringsvermogen. Dat zou negatieve gevolgen kunnen hebben, bijvoorbeeld voor de verkeersveiligheid.

Gedeputeerde Olthof pleit ervoor om het gesprek over de schuldquote gaande te houden. De systematiek wordt jaarlijks geëvalueerd. Hij benadrukt dat een lagere schuldquote kan botsen met noodzakelijke vervangingsinvesteringen en andere ambities van de provincie.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat hij geen motie aankondigde om de schuldquote te verlagen. Hij wil juist dat het college in actie komt als het geheel van kengetallen op 'alert' springt.

Gedeputeerde **Olthof** bedankt hem voor deze geruststelling.

De **voorzitter** concludeert dat de eerste termijn van zowel de commissie als Gedeputeerde Staten is afgerond. Op verzoek van enkele partijen stelt de voorzitter voor om de drie resterende termijnen samen te voegen. Er is brede instemming in de zaal.

De voorzitter opent daarom nu het tweede termijn en roept de leden op om hierin hun resterende opmerkingen te maken. Daarbij wijst de voorzitter op de spreektijd en geeft aan streng te zullen handhaven.

Debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2), voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3) en accordering afdoeningsvoorstel van motie 55-2024

De heer **Van der Heijden** (D66) spreekt zijn zorgen uit over de financiële keuzes in de kaderbrief, vooral met betrekking tot het klimaatbeleid, faunaschade en recreatie. Hij begint zijn bijdrage met een kritische opmerking over het ontbreken van extra middelen voor klimaatmaatregelen.

Zijn fractiegenoot, woordvoerder klimaat, mist in de kaderbrief een financiële vertaling van de conclusies uit de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV). In die verkenning blijkt dat Noord-Holland achterloopt op de doelen voor CO_2-reductie in sectoren zoals mobiliteit, gebouwde leefomgeving, industrie en landbouw. D66 wil van het college weten waarom deze achterstand geen aanleiding is geweest om extra geld vrij te maken in de kaderbrief.

Daarna richt D66 zich op de voorgestelde bezuinigingen, in het bijzonder op het gebied van recreatie. Er wordt volgens de heer Van der Heijden fors gesneden in budgetten voor waterrecreatie en toerisme, terwijl dit juist in tegenspraak is met een motie van het CDA uit 2024 die zich hiertegen keerde. Bovendien is de recreatiedruk op natuur- en buitengebieden in Noord-Holland al zeer hoog. D66 vindt het opmerkelijk dat het college toch kiest voor deze maatregel, zeker nu zelfs het Recreatieschap Westfriesland zich er kritisch over uitlaat. De heer Van der Heijden wijst erop dat dit recreatieschap bekendstaat als daadkrachtig en gewaardeerd wordt

door de gedeputeerde. Dat juist zij hun zorgen uiten, noemt hij veelzeggend. D66 ondersteunt daarom de vier bezwaren die het recreatieschap heeft aangedragen.

Daarnaast plaatst hij de bezuiniging op recreatie in een bredere context. Door minder te investeren in recreatievoorzieningen ontstaat volgens D66 meer druk op kwetsbare natuurgebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waar recreatie niet altijd samengaat met het behalen van natuurdoelen. De heer Van der Heijden vindt het onverstandig dat de provincie op dit punt bezuinigt terwijl het risico op conflicten met natuurbescherming juist toeneemt.

Ten aanzien van het klimaatbeleid merkt D66 op dat het college wel doelen stelt, maar dat het allerminst zeker is of die ook gehaald worden. De heer Van der Heijden verwijst naar het recente debat over de pKEV en noemt het college “planningsoptimistisch” in de verwachtingen die worden uitgesproken. Hij noemt als voorbeeld het projectbureau klimaat, dat volgens hem minstens een jaar nodig heeft voordat duidelijk wordt wat het effect is op CO_2-besparing. D66 mist een duidelijke keuze voor focus en prioritering. Volgens de fractie worden er in de kaderbrief geen scherpe keuzes gemaakt. In plaats van te kiezen voor een paar stevige bezuinigingen, wordt er op veel plekken een beetje ingeleverd, zonder duidelijke lijn.

Tot slot reflecteert de heer Van der Heijden op het proces rondom de kaderbrief. Hij complimenteert Gedeputeerde Staten en de griffie met de manier waarop het proces is verlopen. Zijn fractie heeft ervaren dat er goed aan beeldvorming is gedaan en is positief over de inhoudelijke verbetering ten opzichte van voorgaande jaren. D66 is ook verrast dat het college er in is geslaagd om überhaupt tot een kaderbrief te komen, gelet op de politieke verhoudingen. De kwaliteit ervan noemt hij beter dan verwacht.

Toch plaatst hij ook een politieke kanttekening. Hij is blij dat er een einde lijkt te komen aan vijftien jaar VVD-beleid waarin verhoging van de opcenten werd tegengehouden. Volgens D66 heeft dat geleid tot het uithollen van de provinciale organisatie. Tegelijk merkt hij op dat de VVD de lage opcenten nog steeds inzet als marketingmiddel. Hij noemt het opmerkelijk dat Noord-Holland nu slechts 0,1 procentpunt onder de op één na goedkoopste provincie zit. Hij vraagt zich spottend af of de VVD binnenkort borden langs de snelweg plaatst met de tekst “registreer uw auto in Noord-Holland, wij zijn de goedkoopste”.

Vervolgens komt de heer Van der Heijden terug op het faunaschadebeleid. Zijn fractie heeft hierover meerdere technische vragen gesteld. Hij uit zijn zorg over het feit dat er grote bedragen worden uitgegeven aan schadecompensatie, terwijl de effectiviteit daarvan onduidelijk is. In de technische beantwoording wordt gesteld dat pas in 2029 bekend wordt of het beleid daadwerkelijk helpt. D66 vraagt of er tussentijdse evaluatiemomenten zijn ingebouwd om eerder zicht te krijgen op de werking van het beleid en om bij te kunnen sturen als dat nodig blijkt. De fractie wil voorkomen dat het geld in een "bodemloze put" verdwijnt.

Volgens hem worden de extra inkomsten uit de verhoging van de opcenten voor een groot deel besteed aan het vergoeden van faunaschade. D66 stelt vast dat van de 18 miljoen aan extra inkomsten ruim 15 miljoen naar deze schadevergoeding gaat. Daarmee, zo stelt hij, financiert de automobilist indirect de schade die boeren lijden.

De heer **Valk** (BBB) reageert op de opmerking van D66 dat de automobilist de boer financiert via de vergoeding van faunaschade. Hij benadrukt dat boeren schade lijden waar zij niets aan kunnen doen en ook niets tegen mogen doen. Dat is volgens BBB een gezamenlijke keuze geweest. Daarom vindt hij het terecht dat de schade collectief wordt vergoed. Hij verzet zich tegen de suggestie dat dit neerkomt op subsidiëring.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt dat hij sprak van “financieren” en niet van “subsidiëren”. Hij erkent dat de schade vervelend is, maar wijst erop dat er volgens hem ook andere oplossingen mogelijk zijn. D66 hoopt dat het beleid bijdraagt aan het beperken van faunaschade. Tegelijk constateert de fractie dat van de 18 miljoen euro aan extra opcenten meer dan 15 miljoen naar faunaschade gaat. Volgens D66 financiert de automobilist daarmee wel degelijk de schade van boeren.

De heer **Valk** (BBB) herhaalt dat het hier gaat om een gezamenlijke afspraak en dat schadevergoeding gerechtvaardigd is. Hij vindt het onterecht dat één groep (boeren) wordt weggezet als ontvanger van middelen, terwijl het om compensatie van collectief bepaalde regels gaat.

De heer **Van der Heijden** (D66) sluit af door te zeggen dat beide partijen naar hetzelfde kijken, maar het verschillend taxeren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) levert in haar tweede termijn een uitgebreide en kritische reactie op de kaderbrief. Zij begint met het voorstel voor extra formatie bij het Huis van Hilde. JA21 vindt het opvallend dat opnieuw extra fte wordt voorgesteld en vraagt zich af of hier een duidelijke businesscase achter zit. Mevrouw Uiterwijk wil weten hoe dit in de toekomst begrensd kan worden en of er alternatieven zijn voor verdere uitbreiding.

Vervolgens gaat zij in op het faunaschadebeleid. JA21 begrijpt dat boeren recht hebben op compensatie voor schade die zij niet kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door schade van houtduiven. Tegelijk vindt de fractie het niet houdbaar om jaarlijks structureel extra geld toe te voegen zonder zicht op verbetering. Zij vraagt om een onderbouwd reductiepad en een langetermijnvisie, zodat de provincie niet blijft bijstorten zonder grip op de ontwikkeling van faunaschade.

Daarna noemt JA21 het onderwerp vergroening van Tata Steel. Mevrouw Uiterwijk wijst erop dat de SPUK-regeling van het Rijk inmiddels is uitgeput, terwijl de provincie nu zelf 2,8 miljoen euro reserveert. Zij vraagt hoe de gesprekken met het Rijk verlopen en of er uitzicht is op nieuwe middelen. Volgens haar moet de provincie zorgvuldig zijn in het reserveren van eigen middelen als er nog geen helderheid is over Rijksbijdragen.

Ook de voortzetting van investeringen in doorfietsroutes roept vragen op. Mevrouw Uiterwijk vraagt zich af of deze routes voldoende effectief zijn en of er evaluaties plaatsvinden. Als voorbeeld noemt zij een route in de IJmond die eindigt bij een pont die slechts enkele keren per uur vaart. Hierdoor verdwijnt volgens haar het tijdsvoordeel van de route en is de effectiviteit beperkt.

JA21 zet daarnaast vraagtekens bij de taakstelling van 1 miljoen euro op de omgevingsdiensten. Mevrouw Uiterwijk wijst erop dat er onlangs nog een nadeel van 6,4 miljoen is opgevangen bij dezelfde diensten. Zij vraagt of het realistisch is om daar nu een bezuiniging op te zetten. Volgens haar zijn de risico's op uitvoeringsproblemen groot.

De grootste zorg van JA21 gaat over de investeringen in het Natuurnetwerk Nederland. Mevrouw Uiterwijk stelt dat het Rijk zijn bijdrage aan het PPLG heeft bijgesteld, terwijl de provincie onverminderd doorgaat met het realiseren van de eigen ambities. Zij noemt het financieel onverantwoord dat de provincie 200 miljoen euro wil reserveren, waarvan 100 miljoen uit het jaarresultaat en 100 miljoen via het doorlichten van bestaande reserves. Volgens JA21 leidt dit tot een grootschalige afwaardering van grond en ontbreekt een financiële onderbouwing. De fractie kondigt aan met een motie of amendement te komen om deze aanpak te stoppen.

Ook over de verhoging van de opcenten is JA21 uitgesproken kritisch. Mevrouw Uiterwijk herinnert eraan dat vorig jaar werd gezegd dat de verhoging eenmalig zou zijn. Nu ziet zij dat de opcenten opnieuw stijgen, terwijl er tegelijkertijd bezuinigd wordt op kleinere posten zoals toerisme. Ze noemt het beleid "penny wise, pound foolish" en vindt het niet uit te leggen dat automobilisten meer gaan betalen terwijl de provincie elders bespaart op voorzieningen.

Tot slot spreekt JA21 zich positief uit over het instrument van zero based budgeting. Volgens mevrouw Uiterwijk kan dit effectief zijn bij programma's waar structureel sprake is van onderbesteding, zoals bij mobiliteit. Zij stelt voor om dit instrument eerst toe te passen op één programma, namelijk mobiliteit, en kondigt een motie aan om dit richting Provinciale Staten te formaliseren.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) uit in haar bijdrage stevige kritiek op de financiële onderbouwing van de kaderbrief en het gebrek aan prioritering in het voorgestelde beleid. Zij plaatst vooral vraagtekens bij de grote investering van 200 miljoen euro in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), die volgens haar niet goed wordt onderbouwd. Er wordt volgens de PVV niet uitgelegd waarom dit bedrag juist nu nodig is, welke concrete resultaten verwacht worden en waarom de provincie deze kosten volledig zelf moet dragen. Mevrouw Cornelisse noemt dit een landelijke opgave die nu zonder compensatie op het bord van Noord-Holland terechtkomt.

Ook op andere onderdelen van de kaderbrief ontbreekt volgens de PVV een heldere toelichting. Zo worden extra uitgaven aan faunabeheer, vergunningverlening en ambtelijke capaciteit gepresenteerd als vanzelfsprekend. De fractie vraagt wat deze extra uitgaven opleveren en waarom zij niet kritisch worden afgewogen tegen het bestaande personeelsbudget. Verder noemt mevrouw Cornelisse de forse ICT-investeringen, zoals de vervanging van bedrijfsvoeringssystemen en de opstart van digitale programma's. Ook hierbij ontbreekt volgens haar informatie: er wordt niet duidelijk welke systemen worden vervangen, waarom dat nodig is en wat de verwachte baten zijn. Een onderbouwende businesscase ontbreekt.

De PVV stoort zich aan de presentatie van vrijwel alle uitgaven als onvermijdelijk of structureel noodzakelijk. Mevrouw Cornelisse vindt dat onderscheid tussen echte noodzaak en wensdenken onvoldoende gemaakt wordt in de kaderbrief, zeker in een periode waarin het financiële meerjarenbeeld onder druk staat. Zij wijst op een opvallende tegenstelling: aan de ene kant stelt de provincie voor om 200 miljoen euro extra te reserveren voor het NNN, terwijl aan de andere

kant wordt bezuinigd op verkeerscentrales, vaarwegenonderhoud en gladheidsbestrijding. Daarbij wordt onderbesteding als reden genoemd, maar er wordt niet toegelicht waarom die onderbesteding optreedt of hoe het lagere budget is bepaald. Volgens mevrouw Cornelisse is dit precies het soort praktijk dat met een aanpak als zero based budgeting voorkomen zou kunnen worden. Zij is dan ook geïnteresseerd in de motie die JA21 hierover aankondigde en overweegt deze mede in te dienen.

De PVV benadrukt het belang van transparantie en inhoudelijke onderbouwing bij financiële keuzes, zoals ook aanbevolen in het rapport *Naar de nieuwe balans*. Mevrouw Cornelisse vraagt waarom deze principes in deze kaderbrief onvoldoende zijn toegepast. Zij vindt het zorgelijk dat juist kerntaken geraakt worden, terwijl andere beleidsmatige keuzes met financiële ruimte ongemoeid blijven. Volgens haar is dat geen logisch gevolg van scherpe keuzes, maar van onvoldoende heroverweging van prioriteiten.

In haar integrale beschouwing noemt mevrouw Cornelisse de kaderbrief teleurstellend vaag op essentiële onderdelen. In plaats van een serieuze financiële reset mist zij de noodzakelijke scherpte, herijking en inhoudelijke onderbouwing. De meerjarenraming blijft volgens de PVV structureel onder druk staan, met een geraamd tekort van ruim 7 miljoen euro in 2029. Mevrouw Cornelisse constateert dat het college aan de ene kant bijna 30 miljoen euro aan nieuw beleid toevoegt, en aan de andere kant bezuinigt oplopend naar 31 miljoen euro, zonder daarmee tot een structureel sluitende begroting te komen. Daarbij merkt zij op dat de ruimte vanuit technische bijstellingen elk jaar verder afneemt.

De PVV vindt dat het college onvoldoende politieke richting toont. Als vier jaar lang wordt bezuinigd en het resultaat toch een tekort blijft, moet volgens haar de vraag worden gesteld of het college bereid is ambities echt te heroverwegen. Zij pleit ervoor om een onafhankelijke toets te laten uitvoeren naar de houdbaarheid van het financiële beleid. Zo'n toets moet zich richten op risico's, realiteitszin en robuustheid, los van politieke ambities. De fractie overweegt een motie hierover.

Tot besluit zegt mevrouw Cornelisse dat het voor de PVV geen vanzelfsprekendheid is dat de kaderbrief als geheel kan worden vastgesteld. Vanwege de beperkte onderbouwing houdt haar fractie zich het recht voor om tijdens de stemming een definitief oordeel te vellen.

De heer **Dekker** (FvD) is verheugd dat enkele aanbevelingen uit het door zijn fractie geïnitieerde Berenschot-onderzoek zijn terug te zien in de plannen van het college. Tegelijkertijd noemt hij het vooral een symbolisch gebaar en waarschuwt hij dat het in deze fase niet meer lijkt dan een lippendienst. Hij roept het college op om daadwerkelijk terug te keren naar de kerntaken van de provincie. Volgens FvD behoort het beheer van natuur daar wel toe, maar het ontwikkelen van nieuwe ambities, gebaseerd op eigen interpretaties van Europese regels, niet. Hij vraagt het college expliciet of zij deze visie delen.

Een andere kerntaak die FvD belangrijk vindt is het op orde houden van het wegennet. De heer Dekker wijst op de structurele onderbestedingen van de afgelopen jaren op dit gebied. Volgens hem is er een aanzienlijke achterstand ontstaan die dringend moet worden ingehaald. Hij pleit ervoor om de beperkte middelen van de provincie niet te verspreiden over allerlei beleidsterreinen, maar te concentreren op zaken die direct bijdragen aan de welvaart en

veiligheid van inwoners, zoals goed onderhoud van infrastructuur. Hij vraagt het college hoe het hierover denkt.

Met betrekking tot het faunabeleid is de heer Dekker positief. FvD is blij dat het beleid verruimd wordt om het afschieten van dieren mogelijk te maken. Volgens hem is dit nodig om de jaarlijks toenemende schade onder controle te krijgen. Hij noemt het een broodnodige stap, waar zijn fractie al langere tijd op aandringt.

Zorgen zijn er echter over de toenemende druk op de begroting door het provinciale beleid ten aanzien van Tata Steel. De heer Dekker ziet dat er steeds meer toezicht wordt ingesteld, wat leidt tot oplopende kosten. Als het toezicht gericht is op het terugdringen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), dan steunt FvD dat, mits het gebaseerd is op realistische doelen. Wanneer het beleid daarentegen wordt ingezet om klimaatambities te realiseren, dan neemt FvD er nadrukkelijk afstand van.

De heer Dekker wijst erop dat de druk vanuit politiek en media op Tata Steel steeds groter wordt. Hij maakt zich zorgen dat het maatschappelijke en politieke klimaat rond het bedrijf het investeringsklimaat zodanig aantast, dat Tata Steel zich op termijn mogelijk genoodzaakt ziet om haar activiteiten in de regio te beëindigen. Volgens FvD zou dat desastreuze gevolgen hebben voor de economische en sociale vitaliteit van de regio. Om dat te voorkomen, pleit de heer Dekker voor een terughoudender en voorzichtiger benadering van het bedrijf. Volgens hem moet de provincie prudent handelen en de lange termijn niet uit het oog verliezen.

Mevrouw **Poot** (VVD) geeft aan dat haar fractie in grote lijnen akkoord kan gaan met de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Wel plaatst zij een inhoudelijke vraag bij het onderdeel faunaschade, een onderwerp dat tijdens de vergadering meerdere keren aan bod is gekomen. De VVD ondersteunt het voorstel voor aanvullend faunabeheer (punt T) en vindt het goed dat de provincie daar actief mee aan de slag gaat. Tegelijkertijd wijst mevrouw Poot op punt B in de kaderbrief, waarin wordt voorgesteld om het uitgaveniveau voor faunaschade op peil te houden tot en met 2029. In de stukken wordt echter ook gesteld dat vanaf 2028 een sterke daling wordt verwacht. Mevrouw Poot vraagt het college om uitleg over deze afweging: waarom blijft het budget stabiel als men verwacht dat de schade juist gaat afnemen?

Over het pakket aan bezuinigingen is mevrouw Poot realistisch. Zij erkent dat bezuinigen nooit plezierig is, maar benadrukt dat het hier deels gaat om het structureel aanpassen van posten waar al jarenlang sprake is van onderbesteding. In die gevallen vindt zij het logisch en zelfs positief dat deze middelen worden gekort. Volgens haar is dit een manier om lucht uit de begroting te halen en sluit het aan bij een financieel verantwoorde aanpak. Mevrouw Poot spreekt haar waardering uit voor het feit dat onderbesteding nu daadwerkelijk wordt aangepakt in plaats van structureel te worden meegenomen in de begrotingsopzet.

De heer **Van der Heijden** (D66) richt zich tot mevrouw Poot van de VVD met een verwijzing naar het debat van vorig jaar. Hij herinnert eraan dat de VVD toen verklaarde pas te willen instemmen met het verhogen van inkomsten (zoals via opcenten), nadat er eerst op alle bovenwettelijke taken bezuinigd zou zijn. De heer Van der Heijden vraagt kritisch welke substantiële bezuiniging op bovenwettelijke taken de VVD daadwerkelijk heeft binnengehaald, gegeven deze eerdere stellingname.

Mevrouw **Poot** (VVD) antwoordt dat er in de kaderbrief is gekeken naar de ambities zoals die in het coalitieakkoord zijn vastgelegd. Daarbij is volgens haar vastgesteld dat er op een aantal punten sprake is van structurele onderbesteding. Juist op die posten is nu gekort, wat de VVD een verstandige en logische stap vindt. Volgens haar is dat de lijn die nu wordt gevolgd, en zij spreekt haar steun daarvoor uit.

De heer **Van der Heijden** (D66) concludeert daarop dat de VVD geen substantiële bezuiniging op bovenwettelijke taken heeft gerealiseerd, ondanks haar uitgesproken wens daartoe in het vorige jaar.

Mevrouw **Poot** (VVD) reageert daarop door te benadrukken dat zij zich in een coalitie met vier partijen bevindt. In een democratisch stelsel, ook in een coalitie zoals die van Noord-Holland, is het volgens haar niet mogelijk om alle partijpunten volledig gerealiseerd te krijgen. Zij had graag meer VVD-standpunten doorgevoerd, maar erkent dat compromis nodig is. Mevrouw Poot stelt dat er een evenwichtige kadernota voorligt, waarin voor elke coalitiepartij winst- en verliespunten zitten. Wat haar betreft is dat het resultaat van samenwerken in een coalitie. Ze stelt dat de discussie over het schrappen van bovenwettelijke taken minder relevant is dan de vraag of er een plan ligt waar alle partijen zich in kunnen vinden. Volgens haar is dat met deze kaderbrief het geval.

Mevrouw Poot gaat in haar slotopmerking in op de leges. Ze erkent dat terecht wordt opgemerkt dat leges op dit moment niet kostendekkend zijn. Volgens haar is het belangrijk om hier iets aan te doen, maar ze benadrukt dat er meer manieren zijn om kostendekkendheid te bereiken dan alleen het verhogen van tarieven. Ook het efficiënter uitvoeren van processen kan bijdragen. Zij vraagt het college om beide mogelijkheden serieus te onderzoeken. Mevrouw Poot spreekt de wens uit dat deze afweging zichtbaar wordt in de legestabel die over twee jaar wordt vastgesteld.

Tot slot herhaalt zij haar algemene oordeel over de kaderbrief. Volgens de VVD ligt er een afgewogen voorstel dat enerzijds ruimte biedt om de ambities van het college waar te maken en anderzijds de financiële huishouding van de provincie op de lange termijn op orde houdt.

De heer **Heijnen** (CDA) spreekt zijn waardering uit voor het feit dat er in de kaderbrief daadwerkelijk bezuinigingen zijn opgenomen. Net als mevrouw Poot (VVD) ziet hij dat er op diverse plekken lucht uit de begroting wordt gehaald. Tegelijkertijd plaatst hij een aantal stevige kanttekeningen bij de keuzes die het college maakt, en doet hij vier concrete oproepen.

Ten eerste richt hij zich op het voorstel om in totaal 200 miljoen euro te reserveren voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), verdeeld over een directe reservering van 100 miljoen en een latere claim van nog eens 100 miljoen. De heer Heijnen vraagt zich af hoe dit bedrag onderbouwd is, aangezien het al jarenlang zeer lastig blijkt om gronden voor het NNN aan te kopen. Hij verwijst naar de antwoorden op technische vragen, waarin het college zelf aangeeft dat de voortgang afhankelijk is van de lokale situatie en er geen concreet uitvoeringsplan ligt. Volgens het CDA is het dan onverstandig om zulke grote bedragen opzij te zetten zonder helderheid over hoe en wanneer deze effectief kunnen worden ingezet. Hij vraagt het college om een toelichting op deze werkwijze. Vervolgens bespreekt de heer Heijnen drie bezuinigingen die het CDA grote zorgen baren. Allereerst gaat hij in op de bezuiniging op de verkeersveiligheid. Hij begrijpt dat het college strakker wil

begroten, maar vraagt nadrukkelijk om de garantie dat verkeersveiligheid daardoor niet in het geding komt. Ook vraagt hij de zekerheid dat bij een strenge winter gewoon gestrooid wordt, ook als dat betekent dat het budget wordt overschreden.

De tweede bezuiniging die hij bekritiseert is die op toerisme en recreatie. De heer Heijnen herinnert eraan dat het CDA vorig jaar al met succes een motie indiende om eerdere bezuinigingen op dit vlak tegen te houden. Het belang van toeristische spreiding is volgens hem groot, en de provincie werkt hierin samen met veel partners. Dat blijkt volgens hem ook uit de massale oproep van 29 gemeenten, elf regionale marketingorganisaties en zes brancheverenigingen om de voorgenomen bezuiniging van zes ton terug te draaien. Het CDA sluit zich volledig aan bij deze brandbrief en vindt het onbegrijpelijk dat de provincie zoveel lokale partners voor het hoofd wil stoten voor een relatief klein bedrag. De heer Heijnen kondigt aan dat zijn fractie een motie zal indienen om deze bezuiniging te schrappen en op een andere manier te dekken.

Tot slot spreekt hij zijn verbazing uit over de voorgenomen bezuiniging van 1 miljoen euro op waterrecreatie. Hij wijst op de hardnekkige problematiek van woekerende waterplanten in het IJsselmeergebied en de Randmeren, waar de provincie de afgelopen jaren juist steeds beter grip op begon te krijgen. De heer Heijnen noemt voorbeelden van lokale investeringen in recreatie-infrastructuur, zoals in Hoorn en Huizen, die afhankelijk zijn van goed beheer van deze waterplanten. Volgens hem dreigt dit beheer nu te worden losgelaten. Hij noemt dat letterlijk “verstikkend” en kondigt aan ook voor deze bezuiniging met een motie te komen, met het doel om deze terug te draaien en te voorzien van alternatieve dekking.

Samenvattend stelt de heer Heijnen dat het CDA de noodzaak tot bezuinigen erkent, maar dat de keuzes zorgvuldiger moeten worden afgewogen. Zijn fractie zal daarom met meerdere moties komen om schadelijke of onverstandige bezuinigingen terug te draaien.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) opent haar bijdrage met de bezuinigingen. Zij geeft aan dat het voor haar logischer voelt om met de moeilijke onderwerpen te beginnen, voordat zij ingaat op de positieve voorstellen in de kaderbrief. Statenlid Gielen erkent dat bezuinigen nodig is om tot een sluitende begroting te komen. GroenLinks is daar niet enthousiast over, maar begrijpt de noodzaak. Tegelijkertijd benadrukt zij dat het merendeel van de voorgestelde bezuinigingen betrekking heeft op lucht in de begroting, oftewel op het realistischer inschatten van wat daadwerkelijk wordt besteed. Vanuit dat perspectief kan haar fractie zich vinden in de bezuinigingsmaatregelen, omdat de gevolgen grotendeels te overzien zijn.

Toch noemt zij ook bezuinigingen die haar pijn doen, zoals het schrappen van het zogenoemde ‘ingroeipad klimaat’. Deze maatregel raakt volgens GroenLinks aan een onderwerp dat voor de fractie essentieel is. Desondanks plaatst zij deze bezuiniging in context. Volgens haar wordt er geen lopend beleid gestopt, maar wordt er slechts van afgezien om het klimaatbudget verder te laten doorgroeien zoals oorspronkelijk gepland. Daardoor valt de impact volgens haar te relativeren. Zij noemt het teleurstellend, maar niet desastreus.

Op een vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) over de technische beantwoording – waarin staat dat op klimaat bezuinigd kan worden omdat de doelen worden gehaald – licht Statenlid **Gielen** (GroenLinks) haar standpunt verder toe. Zij legt uit dat het stopzetten van het ingroeipad in feite betekent dat er geen nieuw beleid wordt toegevoegd. Ze wijst erop dat het feit dat er sinds deze

coalitieperiode überhaupt structureel geld voor klimaat is, voor GroenLinks nog steeds een belangrijke winst is. De keuze om het klimaatbudget niet verder te laten groeien is voor haar dan ook pijnlijk, maar te begrijpen in het licht van de huidige financiële situatie.

Verder wijst Gielen op het perspectief van mogelijke rijksbijdragen. Voor het komende jaar is er volgens haar nog ruimte om het wegvallende bedrag aan te vullen met rijksmiddelen. Bovendien wijst zij op de politieke dynamiek op nationaal niveau. De vorming van een nieuw kabinet zou volgens haar kunnen leiden tot meer serieuze investeringen in klimaatbeleid, wat extra ruimte kan bieden. Daarmee toont zij zich voorzichtig optimistisch over de toekomst van het provinciale klimaatbeleid, ondanks de tijdelijke pas op de plaats.

Statenlid Gielen benadrukt dat de keuze om het ingroeipad niet voort te zetten geen keuze van voorkeur is voor GroenLinks. Het is volgens haar één van de minst gewenste bezuinigingen in het voorstel. Desondanks accepteert haar fractie deze maatregel als onderdeel van een groter, evenwichtig financieel geheel.
Statenlid Gielen vervolgt haar bijdrage met een positieve beoordeling van de kaderbrief als geheel. GroenLinks is in brede zin zeer tevreden over het voorstel, vooral vanwege de investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen. Deze reservering stelt de provincie volgens haar in staat om ambitieus verder te werken aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Statenlid Gielen noemt dit een belangrijke stap vooruit. De investering draagt volgens haar niet alleen bij aan het versterken van de natuur en het vergroten van biodiversiteit, maar dient ook een ander cruciaal doel: het helpt Noord-Holland om van het stikstofslot af te komen.

De heer **Van der Heijden** (D66) plaatst een kritische kanttekening bij de door GroenLinks geprezen investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hij vergelijkt het met het verbouwen van een huis op basis van de overwaarde van een volgend huis: volgens hem is het bedrag van 200 miljoen niet zeker. Hij wijst erop dat de tweede 100 miljoen pas beschikbaar komt via toekomstige jaarrekeningresultaten en het doorlichten van reserves, en dat het bovendien om geleend geld gaat. Volgens hem is het dus geen vaststaand bedrag dat al daadwerkelijk is verkregen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) is het daar niet mee eens en stelt dat het bedrag van 200 miljoen wel degelijk stevig is onderbouwd. Zij legt uit dat het bestaat uit twee onderdelen: 100 miljoen uit het positieve rekeningresultaat, dat volgens haar al zeker is, en 100 miljoen uit het doorlichten van bestaande reserves op basis van het principe “geen reserves tenzij”. Statenlid Gielen vertrouwt erop dat dit tweede bedrag ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt, mede doordat het college dit in de kaderbrief niet alleen als streven maar zelfs als ondergrens heeft benoemd. Zij beschouwt dat als een duidelijke beleidsmatige toezegging. Volgens haar zou het college zulke concrete bedragen niet opnemen als daar nog fundamentele onzekerheid over bestond. Daarom ziet GroenLinks dit bedrag van 200 miljoen als reëel en uitvoerbaar.

De heer **Van der Heijden** (D66) reageert nogmaals kritisch op het optimisme van GroenLinks over de 200 miljoen euro die is gereserveerd voor de reserve Groen. Hij benadrukt dat een bestemmingsreserve geen spaarrekening is met direct beschikbaar geld. Als de provincie deze middelen daadwerkelijk wil inzetten, moeten daar leningen voor worden afgesloten. Hij vindt daarom dat GroenLinks de financiële realiteit rooskleuriger voorstelt dan gerechtvaardigd is.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) spreekt dat tegen. Zij vindt het niet vreemd dat dit geld nog niet als liquide middel beschikbaar is. Volgens haar is het logisch dat de provincie voor dit soort investeringen geld leent, en dat is juist ook een terugkerend thema in het debat geweest. Zij erkent dat het om geleend geld gaat, maar vindt dat geen bezwaar voor de realisatie. Wat telt is dat er een duidelijke politieke afspraak is gemaakt over het bedrag. Volgens haar verandert de herkomst van de middelen niets aan het feit dat het college de ambitie heeft vastgelegd en dat het bedrag daadwerkelijk zal worden ingezet.

Statenlid Gielen vervolgt haar betoog met een hernieuwde onderstreping van het belang van de investering van 200 miljoen euro in de reserve Groen. Voor GroenLinks is dit niet alleen een investering in natuur, maar ook een cruciale stap om Noord-Holland van het stikstofslot te halen. Volgens haar maakt dit beleid het mogelijk om weer nieuwe woningen te bouwen, duurzame energie te ontwikkelen en tegelijkertijd perspectief te bieden aan boeren.

Statenlid Gielen spreekt haar waardering uit voor de positieve reacties van natuurorganisaties op dit voorstel. Zij verwijst daarbij ook naar de inspraakreacties die eerder tijdens de vergadering zijn gedeeld. GroenLinks neemt deze oproepen en de bredere inhoudelijke aanbevelingen serieus mee in de verdere uitwerking.

Daarnaast is zij tevreden over de structurele nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Statenlid Gielen is in het bijzonder blij dat het sinusmaaien, een ecologisch maaibeheer dat de biodiversiteit bevordert, nu structureel beleid wordt. De pilot is volgens haar succesvol verlopen en bewezen effectief voor natuurherstel. GroenLinks ziet dit als een logische stap vooruit.

Tot slot noemt Statenlid Gielen de investeringen in doorfietsroutes positief. Zij is blij dat er wordt ingezet op de voortgang van dit beleid en dat verdere ontwikkeling niet wordt afgeremd. Voor GroenLinks zijn dit belangrijke investeringen in duurzame mobiliteit en leefbaarheid.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft een gemengde beoordeling van de kaderbrief. Zijn fractie is in beginsel positief over de investering van 200 miljoen euro in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), maar plaatst tegelijkertijd kritische kanttekeningen bij het bezuinigingspakket en het ontbreken van doorvertaald klimaatbeleid.

Ten aanzien van de nieuwe voorstellen constateert hij dat het overgrote deel technisch van aard is. De reservering van 200 miljoen euro voor het NNN noemt hij daarentegen wél een echt nieuw element. De ChristenUnie staat hier in principe positief tegenover, maar ziet ook dat dit samengaat met zware en ingrijpende bezuinigingen. Volgens de heer Klein is de balans daardoor zoek.

In het verlengde van de discussie over stikstof en natuur verwijst hij naar een suggestie van een inspreker om provinciale gronden in te zetten voor mestverwerking of mestverplaatsing. Hij vraagt het college om te reageren op die oproep en aan te geven of daar mogelijkheden voor zijn.

Bij het onderwerp faunaschade dankt de heer Klein Gedeputeerde Staten voor de toelichting op het aanvullend beheer. Toch is zijn fractie teleurgesteld over de inzet van de extra middelen.

Volgens hem gaat het vooral om traditioneel beheer – gericht op bestrijding – en nauwelijks om coördinatie of preventieve maatregelen. Hij vraagt specifiek in hoeverre het beleid erop is gericht om de aantrekkelijkheid van Noord-Holland voor ganzen structureel te verminderen. De ChristenUnie wil niet alleen dat populaties worden beheerd, maar ook dat leefomstandigheden zodanig veranderen dat de overlast afneemt.

De heer Klein is uitgesproken kritisch over het bezuinigingspakket. Sommige keuzes begrijpt zijn fractie, zoals het schrappen van stelposten of het weghalen van onderbesteding. Maar hij ziet ook maatregelen die haaks staan op eerder vastgesteld beleid. Zo noemt hij de bezuiniging op de flexibele schil van de woningbouwregeling (onder de Actieagenda Wonen) onbegrijpelijk. Die regeling werd vorig jaar nog door Provinciale Staten omarmd als noodzakelijk om de woningbouw te versnellen. Nu wordt er al op gekort.

Ook de bezuiniging op het Programma Landelijk Gebied (PPLG) stuit op onbegrip. De heer Klein erkent dat het Rijk zijn rol en financiering nog niet volledig waarmaakt, maar stelt dat dit geen reden mag zijn voor de provincie om dan ook de eigen inzet terug te schroeven. Juist in een tijd van onduidelijkheid zou de provincie haar financiële ruimte moeten behouden.

Hij uit ook kritiek op het klimaatbeleid, of beter gezegd: het gebrek daaraan in deze kaderbrief. De ChristenUnie begrijpt niet waarom er 7 miljoen euro wordt bezuinigd op klimaatbeleid, terwijl de opgave nog onverminderd groot is. Daarbovenop vindt hij het schrappen van de functie van circulaire en werkambassadeur onbegrijpelijk. Die functie werd nog in januari als cruciaal benoemd in de door de Staten vastgestelde uitvoeringsagenda Circulaire en Duurzame Economie. Nu wordt de functie binnen enkele maanden alweer geschrapt, zonder dat duidelijk is hoe de doelen uit de uitvoeringsagenda dan nog gehaald gaan worden. De heer Klein vraagt of deze bezuiniging echt noodzakelijk is, zeker in het licht van het huidige begrotingsoverschot. Hij had liever gezien dat het college meer tijd had genomen en de bezuinigingen had getemporiseerd.

Tot slot komt de heer Klein op wat hij het grootste bezwaar van de ChristenUnie noemt: het volledig ontbreken van de implementatie van de Noord-Hollandse klimaataanpak. Die afspraak houdt in dat, als uit de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV) blijkt dat doelen niet gehaald worden, er in de begroting aanvullende maatregelen moeten komen. Die maatregelen zijn volgens hem nergens terug te vinden in de kaderbrief. Hij vraagt het college om uit te leggen hoe hieraan invulling wordt gegeven en wat de uitkomst is van de voortgangsbespreking die in het eerste kwartaal van dit jaar zou plaatsvinden, zoals vastgelegd in de klimaataanpak.

Aanvullend merkt de heer Klein op dat de vergadering erg krap is gepland, terwijl het onderwerp – de kaderbrief – van groot belang en omvang is. Hij benadrukt daarmee impliciet dat de beschikbare spreektijd eigenlijk onvoldoende is om alle inhoudelijke punten zorgvuldig te behandelen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) spreekt haar steun uit voor de versterking van de reserve Groen. Voor haar fractie is het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) essentieel, mede vanwege eerdere afspraken. Wel benadrukt zij dat een concreet uitvoeringsplan nodig is, zodat het geld daadwerkelijk effectief kan worden besteed. Zonder zo'n plan blijft het volgens Volt lastig om te beoordelen of het budget goed terechtkomt.

Tegelijkertijd plaatst zij kritische kanttekeningen bij de bezuinigingen op het Programma Landelijk Gebied (PPLG). Volt vindt het onlogisch dat de uitvoeringscapaciteit nu al wordt afgeschaald, terwijl nog onduidelijk is of het nieuwe kabinet alsnog middelen beschikbaar stelt. Volgens mevrouw Schneemann loopt het college hiermee vooruit op mogelijke tegenvallers, terwijl juist flexibiliteit gewenst is. Zij vraagt het college hoe snel opnieuw kan worden opgeschaald als er alsnog extra rijksmiddelen komen.

Over digitale dienstverlening spreekt Volt zich positief uit. De fractie is blij met de investering in e-dienstverlening, zodat de provincie kan voldoen aan de eisen van nieuwe digitale wetgeving. Ook bij de omgevingsdiensten (OD's) ziet Volt positieve ontwikkelingen, zoals de extra middelen voor taken rond Tata Steel. Tegelijkertijd maakt de fractie zich zorgen over de bezuinigingen die tegelijkertijd op de OD's worden doorgevoerd. Die raken volgens Volt belangrijke taken voor een gezonde leefomgeving. Mevrouw Schneemann vraagt daarom om een terugkoppeling van het college over de gesprekken die hierover met de OD's plaatsvinden. Volt vreest dat bezuinigingen kunnen leiden tot uitholling van capaciteit.

Ten aanzien van de klimaatmaatregelen is Volt uitgesproken kritisch. De fractie vindt het onverstandig dat er wordt bezuinigd op klimaatbeleid, zeker omdat het college aangeeft dat de CO_2-doelen onzeker zijn door de afhankelijkheid van rijksmiddelen. Juist die onzekerheid had volgens Volt een reden moeten zijn om niet te bezuinigen. Mevrouw Schneemann wijst er bovendien op dat de pKEV – de provinciale Klimaat- en Energieverkenning – in de kaderbrief nog niet is verwerkt, terwijl die juist inzicht moet geven in de voortgang van de klimaatdoelen. Dat vergroot de zorg van haar fractie verder. Volt vindt het college hierin te afwachtend en te laks.

Daarnaast uit mevrouw Schneemann onbegrip over een procedureel punt in de kaderbrief: het college stelt dat moties zonder dekkingsvoorstel niet langer in behandeling worden genomen. Volt vindt dat een onterechte beperking. Volgens haar bepaalt Provinciale Staten zelf welke moties zij indient en bespreekt, niet Gedeputeerde Staten. Zij kondigt daarom aan dat Volt hierover met een amendement zal komen.

Op het gebied van wonen stelt mevrouw Schneemann vragen over het verdwijnen van de flexibele schil binnen de woningbouwondersteuning. In de stukken staat dat hiervoor een vervanger moet komen, maar het is nog onduidelijk wanneer dat gebeurt. Het huidige projectbureau neemt bovendien niet alle taken over, zoals het beschikbaar stellen van ambtelijke capaciteit aan gemeenten. Volt heeft eerder al gevraagd om te onderzoeken of een provinciaal projectbureau kan helpen bij het oplossen van het tekort aan ambtelijke capaciteit bij gemeenten. Mevrouw Schneemann vraagt of het college het bestaande projectbureau als dé oplossing ziet, of dat er nog andere voorstellen volgen.

In haar integrale beschouwing sluit zij af met een oproep om niet alleen te bezuinigen, maar ook koersvast te blijven richting een toekomstbestendige provincie. Volgens Volt is juist nú het moment om structureel te investeren in de lange termijn. Een manier om dat concreet te doen is het invoeren van een generatietoets: een beoordeling van nieuw beleid of uitvoeringsagenda's op de gevolgen voor toekomstige generaties. Steeds meer provincies werken hiermee, en Volt ziet goede resultaten. Zij vraagt het college of het bereid is om te experimenteren met een generatietoets in Noord-Holland.

De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn brede steun uit voor de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. In het bijzonder is zijn fractie positief over de investering in doorfietsroutes. Hij benadrukt dat dit op de lange termijn een belangrijke provinciale taak is die direct bijdraagt aan het welzijn van inwoners. De mogelijkheid om comfortabel en veilig te kunnen doorfietsen is volgens de PvdA van grote waarde, en hij is blij dat dit beleid nu wordt voortgezet en versterkt.

Tegelijkertijd benoemt hij faunaschade als een blijvend punt van zorg. Hoewel dit onderwerp eerder uitvoerig is besproken in de commissie Landelijk Gebied, onderstreept hij dat het van belang blijft voor de PvdA. Hij voegt daaraan toe dat zijn fractie hier de ontwikkelingen kritisch zal blijven volgen.

Ook over de omgevingsdiensten uit de heer Wagelaar zorg. In het bijzonder vraagt hij blijvende aandacht voor de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Door de verhoogde inzet van de provincie richting Tata Steel is daar structureel meer geld nodig. Dat vindt de PvdA logisch, gezien de grote maatschappelijke opgaven en gezondheidsrisico's in dat gebied. Tegelijk prijst hij het initiatief van GroenLinks en de VVD om een breder gesprek te organiseren over het functioneren van het omgevingsdienstenstelsel in Noord-Holland. De PvdA steunt dit idee en vindt het goed dat dit op de agenda komt.

Met betrekking tot de bezuinigingen laat de heer Wagelaar weten dat de PvdA deze accepteert in het licht van de noodzaak om tot een gezonde begroting te komen. Hij erkent dat sommige keuzes, zoals het schrappen van middelen voor woningbouw en klimaatbeleid, pijnlijk zijn. Dat geldt vooral omdat juist deze thema's voor de PvdA belangrijk zijn. Toch kan de fractie de onderbouwing volgen die het college geeft, onder andere in de beantwoording van de technische vragen. Voor de PvdA zijn dit geen favoriete onderdelen van de kaderbrief, maar zij vinden het pakket als geheel wel evenwichtig en overzichtelijk.

De heer Wagelaar benadrukt dat de PvdA het belangrijk vindt dat de provincie haar ambitieniveau behoudt. Volgens hem voorkomt de kaderbrief dat Noord-Holland verwordt tot een uitvoeringsorganisatie zonder eigen richting. Dat beschouwt zijn fractie als winst. Hij ziet dat de provincie ook in moeilijke omstandigheden koers houdt en verantwoordelijkheid neemt.

In zijn integrale beschouwing spreekt de heer Wagelaar zijn tevredenheid uit over de kaderbrief als geheel. Hij noemt de investering van 200 miljoen euro voor natuur de belangrijkste winst. Hiermee kan de provincie volgens hem serieus werk maken van het uitbreiden en versterken van natuurgebieden. Voor de PvdA is dat niet alleen belangrijk vanwege biodiversiteit, maar ook omdat dit helpt om Noord-Holland van het stikstofslot te halen. Dat creëert volgens hem ruimte voor woningbouw, duurzame energie, ondernemers en agrariërs. Hij prijst het college voor het nemen van verantwoordelijkheid, juist nu het Rijk die laat liggen.

Tot slot ziet hij ook een positief politiek signaal. Volgens hem laat deze kaderbrief zien dat partijen als BBB, VVD, PvdA en GroenLinks constructief kunnen samenwerken. Hij noemt dit een voorbeeld van *Verbindend Vooruit!* en is blij dat dit in Noord-Holland lukt.

Mevrouw **Haas** (PvdD) spreekt zich positief uit over een aantal nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Haar fractie steunt de aanvulling van de reserve Groen, het structureel maken van

sinusmaaien en investeringen in het Huis van Hilde. Toch uit zij ook duidelijke zorgen over wat er níet in de kaderbrief terugkomt en wat volgens haar nog op de provincie afkomt.

Een belangrijk punt van teleurstelling is de behandeling van de Voedselvisie, die al meer dan een jaar is uitgesteld. Die bespreking staat nu pas gepland voor het najaar. Mevrouw Haas wijst erop dat dit mogelijk zal leiden tot aanvullende financiële besluiten bij de begroting of via een begrotingswijziging, mocht blijken dat er extra budget nodig is om de visie uit te voeren. Zij vindt het onwenselijk dat een inhoudelijk belangrijk traject daardoor financieel buiten de kaderbrief blijft.

Daarnaast spreekt zij haar zorg uit over het ontbreken van extra maatregelen voor de CO_2-reductiedoelen uit de pKEV (provinciale Klimaat- en Energieverkenning). In eerdere debatten is toegezegd dat bij achterblijvende doelen aanvullende acties zouden worden genomen, maar die zijn nu niet zichtbaar in de kaderbrief. Mevrouw Haas mist deze vertaalslag. Ook de KRW-doelen (Kaderrichtlijn Water) blijven volgens haar onderbelicht, al staat dit onderwerp nog geagendeerd voor de vergadering van volgende week. Zij wil weten wat daarvan uiteindelijk in de begroting zichtbaar zal worden.

Ten aanzien van de Bossenstrategie noemt mevrouw Haas dat de doelstellingen bij lange na niet gehaald worden. Zij roept het college op om dit jaar nog een provinciedekkende kansenkaart op te stellen die inzicht geeft waar in Noord-Holland extra bomen geplant kunnen worden. Daarbij vraagt zij om aandacht voor verschillende vormen van bosaanplant, zoals agroforestry. In de commissie Landelijk Gebied is volgens haar al gesproken over bestaande kaarten, maar die zijn nog niet dekkend voor de hele provincie. Zij vindt dat ook particuliere initiatieven via zo'n kaart een duidelijke kans moeten krijgen om bij te dragen aan de realisatie van de Bossenstrategie. Mevrouw Haas nodigt andere fracties uit om dit idee te steunen.

Over de besparingsvoorstellen spreekt mevrouw Haas haar zorg uit over de bezuiniging op toerisme. Volgens haar is deze bezuiniging niet goed onderbouwd en lijkt deze uit de lucht te zijn gegrepen. Zij wijst erop dat vorig jaar nog een motie van het CDA is aangenomen om juist níet te bezuinigen op dit thema. De keuze om dat nu toch te doen vindt zij niet transparant. Daarbij wijst zij op de strategische rol van de provincie, vooral in gebieden zoals de Kop van Noord-Holland. Volgens mevrouw Haas kan de provincie haar regierol niet zomaar laten vallen, zeker niet als de uitvoering elders is belegd.

Zij benadrukt bovendien dat deze bezuiniging haaks staat op andere beleidsdoelen, zoals het beschermen van kwetsbare natuurgebieden. Juist nu die gebieden steeds vaker worden bezocht, is het volgens haar noodzakelijk om te blijven investeren in spreiding van recreatie. Als die spreiding niet wordt ondersteund en bestaande instrumenten daarvoor worden verwaarloosd, dreigt volgens haar verdere ecologische schade. Ze noemt dit een punt van ernstige zorg.
Tot slot laat mevrouw Haas weten dat de Partij voor de Dieren overweegt om samen met andere fracties, zoals het CDA, een motie of amendement in te dienen om de bezuinigingen op toerisme terug te draaien. Ze roept op tot samenwerking en hoort graag van andere fracties hoe zij aankijken tegen het voorstel voor een provinciedekkende kansenkaart voor de Bossenstrategie.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) sluit zich aan bij opmerkingen en vragen van andere fracties over de nieuwe voorstellen in de kaderbrief. Zij richt haar eigen bijdrage vooral op de voorgestelde bezuinigingen, in het bijzonder die op toerisme en recreatie.

50PLUS maakt zich zorgen over deze bezuinigingen en overweegt een motie om deze maatregelen terug te draaien. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh geeft aan hiervoor mogelijk samen te willen optrekken met fracties als het CDA en de PvdA, die eerder al vergelijkbare zorgen uitten.

Daarnaast legt zij nadruk op een ander belangrijk speerpunt voor haar fractie: het ouderenbeleid. Volgens haar wordt hier in de provincie nog te weinig aandacht aan besteed. 50PLUS vindt dat er meer oog moet komen voor de belangen en behoeften van ouderen in het provinciaal beleid. De fractie bereidt daarom meerdere moties voor, waaronder één die gemeenten oproept om expliciet beleid te ontwikkelen voor ouderen.

Schorsing van 16.28 tot 16.38 uur.

Debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (met name paragraaf 6.2), voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3) en accordering afdoeningsvoorstel van motie 55-2024

Gedeputeerde **Rommel** reageert op de vragen over de bezuinigingen op toerisme en recreatie en koppelt dit aan de financiële situatie van de provincie. Zij herinnert eraan dat de provincie begin 2024 geconfronteerd werd met oplopende tekorten: 11 miljoen euro in 2025, oplopend tot 90 miljoen euro in 2029. Volgens gedeputeerde Rommel dwong dat College van Gedeputeerde Staten tot het nemen van stevige maatregelen. Die maatregelen bestaan uit een combinatie van bezuinigingen en een verhoging van de opcenten.

Gedeputeerde Rommel legt uit dat de uitgaven aan recreatie in de toekomst verder stijgen. In 2027 verwacht zij een stijging van 1 miljoen euro, in 2028 1,6 miljoen euro, en in 2029 2,2 miljoen euro. Deze stijgende uitgaven vormen volgens haar mede aanleiding om keuzes te maken binnen de begroting. In haar eigen portefeuille heeft zij gekeken naar de kerntaken, zoals Provinciale Staten ook hebben gevraagd. Daarbij is geconcludeerd dat toerisme geen kerntaak van de provincie is. Daarom is besloten om op dit terrein te bezuinigen.

Tegelijkertijd benadrukt gedeputeerde Rommel dat er niet is bezuinigd op recreatie in brede zin. Zo blijft de jaarlijkse 1 miljoen euro voor waterrecreatie, zoals eerder vastgelegd in het coalitieakkoord, behouden. Dat bedrag wordt gefinancierd uit het budgetoverschot op deze post.

Wel is er discussie over het beheer van waterplanten, waar ook zorgen over zijn geuit. Gedeputeerde Rommel geeft aan dat Noord-Holland eerder trekker was van deze aanpak, maar inmiddels ligt die verantwoordelijkheid bij Flevoland. Zij heeft bij Flevoland geïnformeerd waarom het beheer niet goed van de grond komt. Flevoland blijkt zelf ook geen duidelijke verklaring te hebben. Uit navraag blijkt dat andere provincies en gemeenten, die ook verantwoordelijk zijn, niet bereid zijn om actief bij te dragen aan de uitvoering. Volgens gedeputeerde Rommel rechtvaardigt dit gebrek aan medewerking de keuzes die het college heeft gemaakt.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt zich af of het schrappen van de provinciale bijdrage aan toerisme echt verantwoord is, gezien de relatief kleine besparing en de forse politieke en bestuurlijke onvrede die het oplevert. Hij wijst op boze wethouders en betrokken partijen en vraagt of het schrappen van zo'n relatief klein bedrag – circa zes ton – het echt waard is.

Gedeputeerde **Rommel** nuanceert het bedrag en stelt dat het om €115.000 gaat, verspreid over drie jaar. Het betreft volgens haar een plus-opdracht die is ondergebracht bij het Ontwikkelingsbedrijf. Gedeputeerde Rommel legt uit dat zij bij het Ontwikkelingsbedrijf al vooraf een voorbehoud heeft gemaakt over deze extra opdracht, onder meer omdat er een aanbesteding mee gemoeid is.

Gedeputeerde Rommel benadrukt dat de provincie nu voor de helft van de kosten opdraait, en dat dit niet vanzelfsprekend is. Als de totale kosten bijvoorbeeld eerlijk verdeeld zouden worden over de zeventien betrokken gemeenten en de provincie, zou elke partij slechts ongeveer €10.000 betalen. Dat zou in haar ogen een meer evenwichtige en rechtvaardige verdeling zijn.

Volgens gedeputeerde Rommel is deze bezuiniging onderdeel van een bredere noodzaak om de provinciale begroting sluitend te krijgen. Zij vindt het dus gerechtvaardigd om ook op deze relatief kleine post kritisch te zijn, zeker omdat het niet om een kerntaak van de provincie gaat.

Mevrouw **Haas** (PvdD) uit haar zorgen over de gevolgen van de bezuiniging op toerismebeleid voor gemeenten. Zij wijst erop dat veel gemeenten te maken hebben met een aankomend ravijnjaar en dat de provinciale bezuiniging juist in die context als onverwacht en pijnlijk wordt ervaren. Mevrouw Haas vraagt gedeputeerde Rommel om hier met meer begrip en verantwoordelijkheid naar te kijken, zeker omdat er al veel is geïnvesteerd.

Gedeputeerde **Rommel** erkent dat de taskforce goed werk heeft geleverd, maar geeft aan dat het besluitmoment samenvalt met een noodzakelijke aanbesteding. Volgens gedeputeerde Rommel is de situatie voor de provincie net zo nijpend als voor gemeenten. Ook de provincie kampt met oplopende tekorten, en die situatie rechtvaardigt in haar ogen de bezuiniging. Ze benadrukt dat de keuze niet voortkomt uit desinteresse, maar uit financiële noodzaak. De bijdrage van de provincie, in dit geval 50% van de kosten, wordt in 2029 bovendien steeds groter, oplopend tot twee miljoen euro extra. Dat maakt het voor GS noodzakelijk om deze uitgave nu te heroverwegen en niet aan te besteden. Gedeputeerde Rommel stelt dat de Staten uiteindelijk beslissen, maar dat dit het voorstel van GS is binnen de kaderbrief.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of de bezuiniging op het maaien van waterplanten is afgestemd met hulpdiensten zoals de reddingsbrigade en de brandweer.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat het maaien van waterplanten officieel een taak is van het Rijk. De provincie Noord-Holland heeft in 2015 tijdelijk de regie genomen, maar die is inmiddels overgedragen aan Flevoland.

Noord-Holland heeft geprobeerd afspraken te maken om een oplossing te vinden, bijvoorbeeld via de aanschaf van een maaiboot. Maar volgens gedeputeerde Rommel blijkt dat niet haalbaar en is er zelfs sprake van een voorstel om een maaiboot in Afrika aan te schaffen. Zij vindt dat de situatie nu eerst duidelijk moet worden via overleg met andere provincies, gemeenten en het Rijk.

Flevoland blijft trekker van het project. Gedeputeerde Rommel roept het Rijk op om meer verantwoordelijkheid te nemen.

Gedeputeerde Rommel reageert tot slot op zorgen van de ChristenUnie over het schrappen van de functie van circulair ambassadeur. Zij benadrukt dat de provincie niet stopt met het beleid rond circulaire economie. Volgens gedeputeerde Rommel heeft de ambassadeur goed werk verricht en heeft de provincie daarvan veel geleerd. Die kennis en inzet worden nu voortgezet binnen de organisatie en via samenwerkingen, onder andere met de Amsterdam Economic Board.

Gedeputeerde Rommel stelt dat de aanpak nu wordt verstevigd en verbreed. De rol van de ambassadeur wordt dus niet letterlijk voortgezet, maar de provincie blijft zich actief inzetten voor de circulaire economie. De opgebouwde ervaring vormt daarvoor de basis.

Gedeputeerde **Kocken** reageert ten eerste op de suggestie over het inzetten van provinciale gronden voor mestverwerking, zoals ook aangehaald door een van de insprekers op dit agendapunt. Die suggestie kent zij vanuit de taskforce pacht. Gedeputeerde Kocken sluit het niet uit, maar waarschuwt dat niet alle gronden zomaar hiervoor beschikbaar zijn. Ze neemt het idee serieus, maar roept op tot realisme.

Gedeputeerde Kocken gaat vervolgens in op de zorgen over het ontbreken van aanvullende klimaatmaatregelen in de kaderbrief. Zij benadrukt dat het huidige klimaatbudget voldoende is om de huidige activiteiten, zoals de klimaataanpak en planvorming, voort te zetten. Maar dat betekent niet dat alle noodzakelijke maatregelen binnen dit budget vallen. Uit de pKEV blijkt volgens haar duidelijk dat de huidige inzet onvoldoende is om de doelen te halen. Daarom verwacht gedeputeerde Kocken dat er later alsnog extra maatregelen en bijbehorende middelen nodig zijn.

Vervolgens legt zij uit waarom er nu nog geen aanvullingen in deze kaderbrief staan. De pKEV is pas kort geleden vastgesteld. Daardoor heeft GS nog geen concrete voorstellen uitgewerkt per portefeuille. De verwachting is dat dit in een later stadium alsnog zal gebeuren, omdat Noord-Holland zich wel aan de klimaatdoelen heeft gecommitteerd.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) wil weten of er bij de begroting in november al concrete plannen zijn voor de uitvoering van de pKEV. Zij benadrukt dat het niet wenselijk is om nog een jaar te wachten met het nemen van maatregelen.

Gedeputeerde **Kocken** erkent dit en is het ermee eens dat bijsturing noodzakelijk is. Uit de pKEV blijkt duidelijk dat de huidige inzet onvoldoende is om de klimaatdoelen te halen.

Gedeputeerde Kocken legt uit dat zij binnenkort de klimaatbegroting bespreekt binnen haar staf en dat zij daaruit keuzes maakt voor haar portefeuille. Tegelijkertijd is het klimaatbeleid gedeeld eigenaarschap van meerdere gedeputeerden. Daarom kunnen niet alle maatregelen uit haar eigen klimaatbudget worden gefinancierd. Andere portefeuilles moeten ook bijdragen aan de uitvoering.

Op de vraag van mevrouw **Schneemann** (Volt) of alle acties voor de begroting van november al bekend zijn, geeft gedeputeerde **Kocken** aan dat zij dat hoopt, maar geen garanties kan geven.

Zij zal haar collega's nadrukkelijk wijzen op hun aandeel in de klimaatopgave. Want het realiseren van de doelen vraagt inzet vanuit meerdere domeinen, niet alleen vanuit klimaat.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wijst op de afgesproken tijdslijn uit de Noord-Hollandse klimaataanpak. Daarin staat dat in februari de voorbereiding van aanvullend klimaatbeleid zou starten en in mei afgerond zou zijn, zodat dit in juni in de kaderbrief verwerkt kon worden. Volgens de heer Klein is dat niet gebeurd, terwijl dit wel gezamenlijk is vastgesteld.

Gedeputeerde **Kocken** stelt dat het college de pKEV (Provinciale Klimaat- en Energieverkenning) heeft gedeeld met Provinciale Staten en dat op basis daarvan pas nieuwe conclusies getrokken kunnen worden. Ze erkent dat de pKEV en het opstellen van de kaderbrief qua timing te dicht op elkaar zaten om al met concrete voorstellen te komen. Daardoor is er in deze kaderbrief nog niets opgenomen over aanvullende klimaatmaatregelen. Gedeputeerde Kocken noemt dat jammer, maar vindt het begrijpelijk gezien de omvang van de opgave waarvoor het college stond.

Volgens gedeputeerde Kocken was het uitgangspunt om de kaderbrief strak te houden en te richten op bezuinigingen en het structureel sluitend maken van de begroting. Daar hoorde niet bij dat er op veel terreinen geld zou worden gereserveerd. Ondanks de beperkte ruimte is zij tevreden dat zij met de huidige middelen het bestaande klimaatbeleid kan voortzetten, en dat ook voor natuur geldt dat er vooruitgang mogelijk is.

Vervolgens gaat gedeputeerde Kocken in op de vraag waarom de provincie de kosten voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zelf draagt. Zij legt uit dat deze verantwoordelijkheid in 2013 van het Rijk naar de provincies is gegaan, met bijbehorende middelen. Sindsdien heeft het Rijk gezegd dat de provincies het met dat budget moeten doen. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat hierover best discussie mogelijk is en dat zij bereid is die te voeren als zich een kans voordoet. Zij vindt het goed te beargumenteren waarom het Rijk alsnog zou moeten bijdragen.

De reden dat het college nu zelf geld voor het NNN reserveert, is volgens gedeputeerde Kocken dat natuurherstel belangrijk is als zelfstandig doel én als middel om de vergunningverlening op gang te houden. Zonder extra budget zouden lopende natuurprojecten stilvallen, en die zijn volgens haar niet zomaar weer op te starten. De gedeputeerde is tevreden met het opgenomen bedrag, al erkent zij dat dit niet voldoende zal zijn voor de volledige opgave. Het bedrag is wel genoeg om het huidige tempo vast te houden en op termijn mogelijk te versnellen. Dat is volgens haar van groot belang, en precies waarvoor deze reservering bedoeld is.

De heer **Van der Heijden** (D66) stelt voor om een motie in te dienen om een iMPI (integraal Meerjarenprogramma Investeringen) voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) op te richten. Daarmee wil D66 de besteding van het beschikbare budget beter planbaar en inzichtelijk maken.

Gedeputeerde **Kocken** wijst erop dat dit voorstel al eerder is besproken en toen ook door haar is beantwoord. Zij vindt dat het idee van een iMPI in dit geval een verkeerde verwachting wekt. Volgens gedeputeerde Kocken wordt het iMPI ten onrechte als een universele oplossing gezien, terwijl het realiseren van het NNN een fundamenteel andere opgave is dan de projecten die normaal via het iMPI lopen.

Gedeputeerde Kocken stelt dat het beeld dat een iMPI voor NNN zou zorgen voor eenvoud en overzichtelijkheid, niet klopt. Ze is wel bezig met een actualisatie van de NNN-realisatiestrategie. Die moet binnenkort naar Provinciale Staten komen. Daarin staat welke stappen er worden gezet en in welke volgorde het beschikbare budget wordt benut.

Volgens gedeputeerde Kocken wordt met die strategie eigenlijk aan de behoefte voldaan die de heer Van der Heijden uitspreekt, zonder de verwarring die het label iMPI volgens haar zou veroorzaken. Ze begrijpt de wens om duidelijkheid te krijgen over de inzet van middelen en deelt die behoefte. Ze benadrukt dat ze met het beschikbare budget nu voor het eerst reëel met de uitvoering aan de slag kan. Daarbij verwijst ze naar de opdracht om het NNN uiterlijk in 2027 te realiseren. Gedeputeerde Kocken verwacht dat zij in 2027 kan aantonen dat de provincie maximaal heeft ingezet op de uitvoering van het NNN en alle stappen heeft gezet die binnen de beschikbare tijd en middelen mogelijk zijn.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** behandelt twee onderwerpen. Over de ICT en operationele technologie verwijst commissaris van de Koning Van Dijk naar hoofdstuk 6.2 van de kadernota, met name paragraaf Q over bedrijfsvoeringssystemen en R over cybersecurity van objecten. Volgens de commissaris staat daarin duidelijk beschreven wat de provincie gaat doen. De investeringen zijn aanzienlijk, maar noodzakelijk. De vernieuwing is al jaren in voorbereiding en wordt nu daadwerkelijk uitgevoerd. Commissaris van de Koning Van Dijk belooft Provinciale Staten periodiek te informeren over de voortgang, omdat het bestuur hier nauw op betrokken blijft.

Commissaris van de Koning Van Dijk wijst erop dat alle operationele systemen van de provincie moeten voldoen aan Europese regelgeving op het gebied van cybersecurity. Die verplichtingen zijn ook van kracht in Nederland. Commissaris van de Koning Van Dijk verwijst daarbij naar hoofdstuk 6.2 van de kadernota, waar dit helder is beschreven. Hij benadrukt dat het om noodzakelijke investeringen gaat, onder meer vanwege het grote aantal kunstwerken dat op afstand wordt bediend.

De tweede vraag betreft het meenemen van toekomstige generaties in beleid, een onderwerp dat door Volt is opgebracht. De commissaris herinnert eraan dat de Staten vorig jaar symbolisch een Toekomststoel in ontvangst hebben genomen. Die stoel is sindsdien bij elke vergadering aanwezig. Hij benadrukt dat het de gezamenlijke verantwoordelijkheid is van bestuur én Staten om steeds af te wegen wat beslissingen betekenen voor toekomstige generaties. Commissaris van de Koning Van Dijk vindt het minder wenselijk om hiervoor een vast hoofdstuk in beleidstukken op te nemen, omdat de invulling daarvan per fractie kan verschillen. Wel zal hij zorgen dat de Toekomststoel bij de vergadering van 30 juni duidelijk zichtbaar is opgesteld.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) benadrukt dat de Toekomststoel een goed symbool is, maar dat een generatietoets juist bedoeld is om de gevolgen van beleid voor toekomstige generaties zichtbaar en concreet te maken. Volt wil onderzoeken of er onderdelen zijn die zich lenen voor een experiment met zo'n toets, zonder direct te pleiten voor uitgebreide hoofdstukken in elk beleidsstuk. Het gaat volgens mevrouw Schneemann vooral om het inzichtelijk maken van effecten op de lange termijn.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** reageert door te zeggen dat Statenleden daar zelf vandaag al mee kunnen beginnen door kritische vragen te stellen over de impact van beleid op toekomstige generaties. Hij waarschuwt dat het moeilijk is om vooraf alle wensen van fracties in beleidsstukken op te nemen, omdat die uiteenlopen. De commissaris moedigt Statenleden daarom aan om het college uit te dagen tijdens de bespreking van beleid en ziet de Toekomststoel als een effectief hulpmiddel om daarbij stil te staan.

Gedeputeerde **Beemsterboer** gaat uitgebreid in op de faunaschade en de vragen die hierover zijn gesteld. Hij erkent dat de schade, ondanks de inzet van de provincie, nog steeds toeneemt. In 2023 bedroeg de totale schade 15 miljoen euro. In 2024 is dit gestegen naar 27 miljoen. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht dat ook 2025 opnieuw een zwaar jaar wordt. Deze cijfers zijn op de dag van het debat definitief bekendgemaakt.

De provincie richt zich nu vooral op het terugdringen van de schade door grauwe ganzen. Die soort is verantwoordelijk voor het grootste deel van de schade, namelijk 14 miljoen euro. Gedeputeerde Beemsterboer stelt dat de ambitie is om die schade binnen drie jaar terug te brengen naar een bedrag van 1 tot 2 miljoen euro. Dat is volgens hem realistisch, ook op basis van positieve ervaringen op Texel. Tegelijkertijd geeft hij aan dat ganzenschade in bepaalde gebieden, zoals de aangewezen foerageergebieden, altijd zal blijven bestaan.

Een tweede punt van zorg is de schade door houtduiven. Die is in korte tijd fors gestegen, van 1,5 miljoen naar 8,5 miljoen euro. Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat er op dit moment geen passend beleid voor is, omdat het plan voor algemene soorten eerder is verworpen. De provincie werkt nu aan een nieuw faunaplan voor de houtduif. De eerste stappen daarvoor zijn gezet, maar het is complex en vergt tijd. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht pas na de jaarwisseling echt zicht te hebben op concrete maatregelen. Zodra er relevante informatie is, zoals nieuwe cijfers of beleidsvoorstellen, zegt hij toe de Staten daarover te informeren. Dat gebeurt via de reguliere financiële verantwoording, maar ook tussentijds als daar aanleiding voor is.

Verder reageert gedeputeerde Beemsterboer op een vraag van de ChristenUnie over het onaantrekkelijk maken van Noord-Holland voor ganzen. Volgens hem is dat een ingewikkelde kwestie. Er spelen veel factoren tegelijk een rol. Hij noemt als voorbeeld dat minder eiwitrijk gras minder aantrekkelijk is voor ganzen, maar dat dit weer leidt tot meer methaanuitstoot per liter melk bij koeien. Ook landschapselementen zoals bomen kunnen een rol spelen: ganzen voelen zich minder prettig in gebieden met veel bomen. Dergelijke mogelijkheden worden onderzocht, maar gedeputeerde Beemsterboer verwacht daar op korte termijn geen grootschalig effect van. Zeker niet gezien de huidige hoge ganzenpopulatie in de provincie. De provincie onderzoekt dus wel welke opties er zijn, maar er is volgens gedeputeerde Beemsterboer voorlopig nog geen sluitende oplossing.

Mevrouw **Haas** (PvdD) vraagt of gedeputeerde Beemsterboer de voorkeur geeft aan het besteden van faunaschadebudget aan het realiseren van de Bossenstrategie.

Gedeputeerde **Beemsterboer** wijkt in eerste instantie uit en verwijst naar een eerdere opmerking van D66. Die partij koppelde de faunaschade aan een verhoging van de opcenten. Gedeputeerde Beemsterboer stelt dat er in de Staten niemand op dat voorstel heeft gereageerd. Hij concludeert

daaruit dat er kennelijk brede instemming is met het idee dat, zodra de faunaschade daalt, ook de belastingen omlaag kunnen. Hij voegt toe dat hierover pas over een paar jaar uitsluitsel komt.

Op aandringen van mevrouw **Haas** (PvdD) gaat gedeputeerde **Beemsterboer** alsnog inhoudelijk in op haar vraag. Hij verduidelijkt dat er inderdaad onderzoek komt naar de effecten van bepaalde landschappelijke maatregelen, waaronder de aanplant van bomen, op de aanwezigheid van ganzen. Maar hij stelt dat dit waarschijnlijk eerder over groenblauwe dooradering zal gaan dan over het aanplanten van bossen in het kader van de Bossenstrategie. Pas als het onderzoek uitwijst dat bomen echt helpen bij het terugdringen van ganzenschade, kan overwogen worden om daar gerichter op in te zetten. Volgens de gedeputeerde is het nu dan ook te vroeg om geld van faunaschadebestrijding naar bosaanleg te schuiven.

De heer **Valk** (BBB) vraagt of de provincie Utrecht bijdraagt aan de faunaschade in Noord-Holland, bijvoorbeeld doordat Utrecht ganzen verjaagt die vervolgens in Noord-Holland terechtkomen. Hij wil weten of hierover contact is met Utrecht en of die provincie mogelijk ook zou kunnen meebetalen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat Utrecht samen met vier andere provincies meedoet aan het Faunabeheerplan Gans. De betrokken faunabeheereenheden stemmen hun aanpak op elkaar af. Gedeputeerde Beemsterboer verwacht dat vooral de intensievere inzet op beheer in de Oostvaardersplassen effect zal hebben, omdat dit een belangrijk rustgebied is voor ganzen die in Noord-Holland foerageren. Hij bevestigt dat ook in Utrecht hetzelfde instrumentarium beschikbaar is als in Noord-Holland. Dat betekent dat ook daar wordt ingezet op verjaging en het gericht afschieten van ganzen. Het doel is om de populatie te verkleinen en zo de schade terug te dringen.

Gedeputeerde Beemsterboer vervolgt met de beantwoording en reageert op vragen van D66 en Volt over het projectbureau Wonen. Beide partijen vroegen zich af of dit bureau voldoende is om het wegvallen van de flexibele schil op te vangen.

De gedeputeerde legt uit dat het projectbureau onderdeel is van de Actieagenda Wonen en momenteel wordt opgestart. Het doel is om kennis over woningbouwprojecten binnen de provincie te houden, ook wanneer medewerkers tijdelijk bij gemeenten worden ingezet. Volgens gedeputeerde Beemsterboer klagen veel gemeenten nu dat externe krachten ingewerkt moeten worden, wat veel capaciteit vraagt. Met het projectbureau verwacht hij efficiënter te kunnen werken en de samenwerking met gemeenten te verbeteren.

Voor de opstartfase zijn middelen beschikbaar uit het actieprogramma Wonen. Op de langere termijn moet het bureau zichzelf kunnen bedruipen. Gemeenten kunnen dan het bureau betalen uit bestaande budgetten voor vacaturevervulling, omdat woningbouw voor hen in principe een rendabele taak is. Het idee is dat het projectbureau personeel levert dat direct inzetbaar en meer waardevast is.

Tot 2028 blijven zowel het projectbureau als de flexibele schil bestaan. Pas daarna wordt de flexibele schil geleidelijk afgebouwd. Zo ontstaat volgens gedeputeerde Beemsterboer een soepele overgang en wordt kennisverlies voorkomen.

De heer **Van der Heijden** (D66) heeft nog een onbeantwoorde vraag of er tussentijdse evaluaties plaatsvinden van het beleid om Noord-Holland minder aantrekkelijk te maken voor bepaalde diersoorten.

Gedeputeerde **Beemsterboer** gaat ervan uit dat dit over ganzen gaat en benadrukt dat Noord-Holland voor veel andere dieren juist wél aantrekkelijk wil zijn. Hij geeft aan dat er op dit moment nog geen tussenevaluaties zijn van specifiek het beleid om de provincie minder aantrekkelijk te maken voor ganzen. Dat komt doordat de effectiviteit van dit beleid eerst onderzocht moet worden. Dat onderzoek is in voorbereiding en valt binnen het beschikbare onderzoeksbudget van € 800.000. Pas na dit onderzoek kan het beleid worden ingezet en geëvalueerd.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert tot slot op twee vragen van JA21. Ten eerste gaat hij in op de suggestie dat het Huis van Hilde zichzelf mogelijk financieel zou kunnen bedruipen. Volgens de gedeputeerde is dat niet realistisch. Het Huis van Hilde vervult een wettelijke taak op het gebied van archeologie en publieksinformatie over de geschiedenis van Noord-Holland. Een deel van de kosten wordt weliswaar gedekt, maar het grootste deel blijft voor rekening van de provincie. Gedeputeerde Beemsterboer vindt dat verantwoord, omdat het belangrijk is om inwoners te betrekken bij hun gezamenlijke verleden. Het extra budget waar nu over gesproken wordt, gaat bovendien alleen over de uitbreiding van de formatie met één fte vanwege toenemende taken.

Daarnaast gaat gedeputeerde Beemsterboer in op de taakstelling bij de omgevingsdiensten. Die krijgen steeds meer werk, voortvloeiend uit nieuwe regelgeving en rapporten zoals dat van Aartsen. Daarom nemen ook de beschikbare middelen toe. Tegelijk stelt de provincie een taakstelling van eerst één en later twee miljoen euro in. Dit betekent dat de omgevingsdiensten kritisch moeten kijken naar hun efficiëntie, ondanks de groeiende werkdruk. Daarnaast moeten de leges – de vergoedingen voor diensten aan inwoners en ondernemers – vaker kostendekkend worden. Dat alles vormt samen de aanpak van de provincie, aldus de gedeputeerde.

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt een aantal vragen over mobiliteit, het ov, groen staal, doorfietsroutes, gladheidsbestrijding en de inzet van reserves.

Aan de SP bevestigt gedeputeerde Olthof dat er geen bezuinigingen op het openbaar vervoer zijn.

JA21 vroeg naar de voortgang rond groen staal. De gedeputeerde geeft aan dat de eerdere SPUK-regeling is beëindigd. Daarvoor in de plaats komt een bijdrage via het Provinciefonds, maar het exacte bedrag en de verdeling tussen provincies zijn nog niet bekend.

Over de doorfietsroutes meldt gedeputeerde Olthof dat er jaarlijks geëvalueerd wordt. De provincie werkt samen met gemeenten aan aaneengesloten routes om fietsen aantrekkelijker te maken. Dankzij een nieuwe subsidieregeling kunnen gemeenten beter en meerjarig plannen. Dit voorkomt een race om subsidie en zorgt voor stabielere samenwerking. Gemeenten maken hier volop gebruik van.

Over gladheidsbestrijding legt gedeputeerde Olthof uit dat de provincie eerder uitging van een strenge winter als basis voor het budget, maar dat dit leidde tot structurele onderbesteding van ongeveer 1,3 miljoen euro per jaar. Daarom kiest de provincie nu voor een realistischer,

gemiddeld scenario. Als er toch een strenge winter komt, wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Die is daar volgens de gedeputeerde ook voor bedoeld. De gladheidsbestrijding zelf blijft dus altijd doorgaan.

Verder licht gedeputeerde Olthof toe dat de kaderbrief veel posten op mobiliteit bevat. Sommige zijn al structureel ingeboekt, andere niet voor de hele periode. De provincie heeft kritisch gekeken naar de reserves en de feitelijke uitgaven om lucht uit de begroting te halen. Dit is geen zero-based budgettering in de strikte zin, maar wel een scherpere afweging van wat echt nodig is. Als Statenleden dat wensen, biedt de gedeputeerde een technische briefing aan over hoe dit is aangepakt bij de reserves voor wegen en vaarwegen. Zo kunnen Staten inzicht krijgen in de werkwijze achter deze keuzes. De briefing kan dienen als voorbereiding op de volgende kaderbrief, omdat het voor de begroting in november waarschijnlijk te krap wordt qua tijd.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. Verschillende fracties hebben amendementen en/of moties aangekondigd. De Kaderbrief 2026 zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda commissie Bestuur 19 mei 2025)

Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken. Ter begeleiding van de bespreking hiervan in PS heeft het College van GS een brief opgesteld. De commissie is gevraagd, indien daar aanleiding toe is, aandachtspunten mee te geven over de conceptbegroting aan de AV-leden voor de vergadering van de AV op 24 juni 2025.

De **voorzitter** stelt voor om agendapunt 5.a, de conceptbegroting 2026 van het IPO, als eerste te behandelen. Statenlid Valk (BBB) vertegenwoordigt de Staten bij de Algemene Vergadering van het IPO op 24 juni 2025. De voorzitter vraagt of er suggesties zijn voor de heer Valk of dat deze ook schriftelijk kunnen worden aangeleverd.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat hij formeel namens de Staten spreekt. Hij vindt het daarom lastig als er alleen losse schriftelijke reacties komen. Zonder gewogen besluit kan hij geen standpunt namens de Staten innemen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) stelt voor om alle schriftelijke inbreng te bundelen. Volgens haar kan dan alsnog een meerderheid worden gepeild. Zij stelt voor dat de griffie daarbij helpt.

De **voorzitter** concludeert dat schriftelijke reacties vóór het weekend bij de griffie moeten worden aangeleverd. De griffie bundelt deze en maakt een samenvatting. Commissieleden kunnen eventueel nog inhoudelijk daarop reageren. Iedereen stemt in met deze werkwijze. De voorzitter concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda commissie Bestuur 19 juni 2025)

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude,

Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht en omstreken. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de voorgestelde zienswijzen.

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) uit zorgen over de financiële positie van de recreatieschappen. Hij stelt dat deze in het verleden zijn ingericht met veel natuurgebieden, waardoor er geen mogelijkheid is om omzet te genereren. Daardoor is er structureel extra geld van de provincie nodig. De heer Van der Heijden vindt het niet passend dat de gedeputeerde daar kritisch over is, terwijl het probleem mede door keuzes van de provincie is ontstaan.

Ook spreekt hij zijn onvrede uit over de opstelling van de gedeputeerde richting het recreatieschap RAUM. De provincie weigert extra middelen toe te kennen met als reden dat RAUM zichzelf gaat opheffen. De heer Van der Heijden vindt dit oneerlijk, omdat de datum van de begroting gelijk is aan de datum waarop het besluit tot opheffing is genomen. De gedeputeerde stelt zich in zijn ogen onterecht veroordelend op.

De heer **Hollebeek** (PvdD) vraagt om een aanpassing in de zienswijze richting recreatieschap Twiske-Waterland. Partij voor de Dieren maakt zich zorgen over de combinatie van een breder recreatief aanbod en de ontwikkeling van Twiske Poort. De heer Hollebeek benadrukt dat recreatieve voorzieningen niet per definitie onwenselijk zijn, maar dat deze wel moeten passen binnen het ecologisch draagvlak van het Natura 2000-gebied.

Bij het derde punt van de voorgestelde zienswijze wil PvdD daarom een toevoeging dat het stellen van prioriteiten en het eventueel bijstellen van ambities moet gebeuren met inachtneming van de Natura 2000-status. Partij voor de Dieren overweegt hiervoor een amendement in te dienen bij de Provinciale Statenvergadering.

Daarnaast wijst de heer Hollebeek op het schrappen van ecologisch beheer in Spaarnwoude, waardoor er nog met klepelmaaiers gewerkt wordt. Omdat dit leidt tot het doden van ongeveer 90% van de insecten, overweegt PvdD ook hierover een motie in te dienen.

De heer **De Vries** (VVD) reageert op de zorgen van D66 over het recreatieschap RAUM. De heer De Vries vindt het juist verstandig dat het college terughoudend is met nieuwe investeringen zolang RAUM zichzelf mogelijk gaat opheffen. Volgens de VVD is het logisch en gepast om in deze situatie een pas op de plaats te maken.

De heer **Wagelaar** (PvdA) geeft aan dat de fractie het besluit van het college om de 1,1 miljoen euro niet toe te kennen aan recreatieschap RAUM goed kan volgen. Tegelijkertijd vraagt Statenlid Wagelaar of het college zicht heeft op de gevolgen van dit besluit voor de lopende processen binnen RAUM. De PvdA wil weten of het recreatieschap hierdoor op korte termijn in de problemen kan komen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) sluit zich aan bij de zorgen van de PvdA over de financiële situatie van recreatieschap RAUM.

Daarnaast spreekt Statenlid Gielen steun uit voor de eerste twee strategische doelen van Twiske-Waterland: het vergroten van de biodiversiteit en het beter spreiden van drukte. Tegelijkertijd uit zij zorgen over het derde doel, het verbreden van het recreatief aanbod. Vooral verblijfsrecreatie en festivals in een Natura 2000-gebied vindt GroenLinks problematisch. Deze zorgen wil Gielen nadrukkelijk meegeven aan het college van GS.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat zijn fractie zich goed kan vinden in de zienswijze van de gedeputeerde. Wat betreft recreatieschap RAUM sluit BBB zich aan bij de lijn van de VVD: pas op de plaats maken bij nieuwe investeringen is volgens hen verstandig.

Wel plaatst Valk een kritische kanttekening bij de rol van de provincie Noord-Holland binnen RNH. De provincie is namelijk tegelijk aandeelhouder, beheerder én uitvoerder. Valk vraagt zich af of gedeputeerde daar ongemak bij voelt en verzoekt om een reflectie op deze bundeling van verantwoordelijkheden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Rommel** erkent dat de provincie in sommige situaties meerdere rollen tegelijk vervult, en dat dit soms ongemakkelijk voelt. Ze verwijst naar het Goois Natuurreservaat, waar Noord-Holland zich om die reden als deelnemer heeft teruggetrokken.

Gedeputeerde Rommel geeft aan dat er momenteel breder wordt gekeken naar de structuur van de recreatieschappen. Daarbij wordt de vraag gesteld of deze vorm nog past bij de rol die de provincie wil spelen. Ze noemt als voorbeeld dat schappen nu geen middelen kunnen aanvragen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), wat tot belemmeringen leidt.

Over recreatieschap RAUM benadrukt gedeputeerde Rommel dat er bewust is gekozen voor een pas op de plaats, maar dat dit alleen geldt voor nieuwe investeringen. Beheer en onderhoud blijven gewoon doorgaan. De gedeputeerde verwacht voor het einde van het jaar duidelijkheid te kunnen geven over de toekomst van RAUM.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. Partij voor de Dieren heeft amendementen en/of moties aangekondigd. De Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen zullen als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 30 juni en 7 juli 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

6 Schorsing tot donderdag 26 mei 14.45 uur (na technische briefing Onderzoeksrapport ROM RRK)

De voorzitter schorst de vergadering om 17.25 uur en kondigt aan dat deze wordt voortgezet op donderdag 26 juni 2025. Daarbij zullen nieuwe spreektijden gelden.

Ook wijst de voorzitter op het grote aantal aangekondigde moties en amendementen. De griffie biedt ondersteuning aan bij het opstellen ervan en roept Statenleden op om hier vroegtijdig gebruik van te maken. Tot slot bedankt de voorzitter alle aanwezigen voor hun inzet en energie.

Schorsing om 17.25 uur.

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	19-06-2025
Tijd	13:00 - 17:15
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	Deze vergadering wordt na punt 5 geschorst en hervat op de uitloopdatum van donderdagmiddag 26 juni a.s.. De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan zowel fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Bestuur. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag) door het aanmeldformulier in te vullen: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Daarnaast vindt het inspreekhalfuur plaats op de uitloopvergadering van 26 juni.

1	**Opening en mededelingen**
2	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen**
2.a	**Planningsoverzicht**
3	**A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**
3.a 13:00	**Financiën: Jaarstukken 2024 (definitieve lezing) (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)** Toelichting: In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken

bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie.
De bevindingen van de Rekeningencommissie van 5 juni jl. zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie Bestuur.

Behandelvoorstel:
Provinciale Staten adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2024 bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van deze vakcommissie.

3.a.1 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2024 (betrekken bij Jaarstukken 2024, alle commissies) (toegevoegd op 27 mei)

Publiek Belang Accountants is in de afrondende fase van de controle over de jaarrekening 2024 en heeft hierover gerapporteerd in een concept Verslag van bevindingen. Het college geeft een bestuurlijke reactie op de bevindingen en aandachtspunten uit het accountantsverslag en stuurt de bestuurlijke reactie ter informatie aan Provinciale Staten.

Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

3.b Financiën: Kaderbrief 2026 (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

13:45

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2026 die in november door PS zal worden behandeld.

GS stelt met een verwijzing naar de briefing over zero based budgetting van 14 april jl,. voor om motie 55-2024 als afgedaan te beschouwen.

Behandelvoorstel:
1e termijn: debat over voorgestelde keuzes in het financieel beleid (paragrafen 4 en 5)
2e termijn: debat over de nieuwe voorstellen in het financieel kader (mn. paragraaf 6.2)
3e termijn: Voorgestelde besparingsvoorstellen (paragraaf 6.3)

Laatste termijn:
- integrale beschouwing op het kaderbriefvoorstel als geheel
- resume aangekondigde moties/amendementen
- accordering afdoeningsvoorstel van Motie 55-2024.

Meerdere woordvoerders per fractie, per termijn 1 woordvoerder per fractie. Fracties wordt verzocht de bijdrage in deze 4 onderdelen voor te bereiden en de spreektijd bij dit agendapunt te verdelen over de 4 termijnen. Zie verder de memo bij de algemene bijlagen.

4 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

4.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (A-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

16:15

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd.

Behandelvoorstel:
PS te adviseren over de voorgestelde zienswijzen.

5 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

5.a IPO: Conceptbegroting 2026 IPO (B-agenda Cie bestuur 19 mei 2025)

17:00

Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken. Ter begeleiding van de bespreking hiervan in PS heeft het College van GS een brief opgesteld.

Behandelvoorstel:
Indien daar aanleiding toe is aandachtspunten meegeven over de conceptbegroting aan de AV-leden voor de vergadering van de AV op 24 juni a.s..

6 Schorsing tot donderdag 26 mei 14.45 uur (na TB Onderzoeksrapport ROM RRK)

15 C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

15.a Asiel: Consultatiereacties op de contourennota intrekking spreidingswet (C-agenda alle commissies juni 2025)

Het kabinet heeft in een contourennota uitgewerkt hoe het de opvang van asielzoekers vorm wil geven zonder een wettelijke taak voor gemeenten (intrekking spreidingswet). GS besluiten kennis te nemen van de brief van de commissaris van de Koning aan Provinciale Staten wat betreft de vier consultatiereacties van het IPO, de VNG, de Kring van commissarissen van de Koning en de PRT Noord-Holland op de contourennota intrekking spreidingswet.

15.b MRA: MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 94 (C-agenda alle commissies juni 2025)

15.c Bestuur: Jaarverslag Interbestuurlijk toezicht 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)

Een van de kerntaken van de provincie is toezicht houden op de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. In het beleid 2022-2025 van Interbestuurlijk Toezicht is aangegeven wat de belangrijkste risicodomeinen zijn en hoe het instrumentarium wordt toegepast. Jaarlijks wordt een verslag opgesteld over het toezichtjaar. Met dit besluit hebben Gedeputeerde Staten het jaarverslag 2024 van Interbestuurlijk Toezicht vastgesteld.

15.d Concern control: Auditopvolgingslijst peildatum 1 maart 2025 (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2026)

Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september (gelijktijdig met de begroting) gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

15.e Bestuur: Besluit inzake mogelijkheden Mediafonds (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)

Op 8 juli 2024 hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de Kaderbrief gesproken over de mogelijkheden van een Mediafonds, naar aanleiding van een

motie van de heer Mülder (D66). De portefeuillehouder heeft toen toegezegd met een brief te komen over de wenselijkheid van zo'n fonds in Noord-Holland. Op basis van ervaringen in andere provincies hebben Gedeputeerde Staten besloten in Noord-Holland geen apart provinciaal Mediafonds op te richten.

15.f **Europa: Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) Werkplan 2025 en Lobbyfiches (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)**

De Provincie Noord-Holland is actief lid van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Het HNP is de vooruitgeschoven post van de Nederlandse provincies voor Europese zaken. Via dit samenwerkingsverband worden relevante Europese beleidsontwikkelingen gevolgd en de belangen van de provincies behartigd, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. In navolging op het werkplan van de Europese Commissie, heeft ook het HNP haar werkplan voor 2025 vastgesteld in haar bestuursvergadering van 10 april 2025.

15.g **Bestuur: Zienswijze op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren (C-agenda Cie. Bestuur 19 juni 2025)**

Gedeputeerde Staten ondersteunen het herindelingsadvies Hilversum – Wijdemeren. De herindeling zorgt voor de bestuurskrachtversterking die Wijdemeren zeer nodig heeft en is van belang voor een sterke regio Gooi en Vechtstreek. Dit is opgenomen in de zienswijze op het herindelingsadvies, die wij met het herindelingsadvies aanbieden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

16 **C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

16.a **Grond: Intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie (ER)**

De gemeente Purmerend wenst een tijdelijke opvanglocatie te realiseren op een perceel grond van de provincie Noord-Holland langs de provinciale weg N244. Voorafgaand aan een mogelijke gebruiksovereenkomst sluiten de gemeente en provincie een overeenkomst om hun intenties in vast te leggen.

17 **C-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)**

17.a **Recreatie: Statutenwijziging Recreatie Noord-Holland N.V. d.d. 24 april 2025 (ER)**

n.v.t.

17.b **Recreatie: Actualisatie Verkenning Waterrecreatie (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)**

18 **C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)**

18.a **Economie: Economische verkenning 2025 (C-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)**

De economische verkenning 2025 is toegelicht in de technische briefing van 22 mei jl.

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	26-06-2025
Tijd	14:45 - 16:15
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	Uitloopvergadering van 19 juni 2025. De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. U kunt zich tot woensdag 25 juni aanmelden om in te spreken bij de commissie Bestuur via de volgende link: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering.

0	**Technische briefing Rekenkameronderzoek Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (14.00)**
7 14:45	**Inspreekhalfuur**
8	**Vaststelling verslag van de vorige vergadering, planningsoverzicht, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
9	**terugkoppeling uit relevante gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK**
10	**A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)**
10.a 15:15	**RRK: Concept begroting 2026 Randstedelijke rekenkamer voor zienswijze (A-agenda Cie Bestuur 19 juni 2025)** Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft een conceptbegroting opgesteld voor 2026 en legt deze om een zienswijze voor aan PS. behandelvoorstel: PS adviseren over de voordracht met daarin een zienswijze over de opbouw van het weerstandvermogen.

11 **Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk**

12 **A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

12.a **Financien: Wijzigingsbesluit Legesverordening 2025 (A-agenda Cie. Bestuur 19**
15:45 **juni 2025)**

Toelichting:
Het wijzigingsbesluit Legesverordening 2025 en de bijbehorende tarieventabel 2025 is noodzakelijk vanwege het ontbreken van de grondslag bepaald in artikel 9 van de Legesverordening 2025 en om geconstateerde hiaten te corrigeren.

behandelvoorstel:
PS adviseren over de wijziging van de Legesverordening 2025.

13 **Rondvraag gedeputeerde Rommel**

14 **Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer**

Verslag concept
Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	19 mei 2025
Commissievoorzitter	:	Dhr. I. Mantel
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. I. Mantel	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	Dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD	Dhr. G. de Vries, dhr. H. Stulemeijer
		GroenLinks	Statenleden A. Gielen, P. Korzelius
		D66	Dhr. S. Mülder
		PvdA	Mw. F. Oulad Hadj, dhr. J. Stam
		JA21	Mw. K. Uiterwijk
		CDA	Dhr. S. Dijk
		FvD	-
		PvdD	Statenlid E. Jorna, dhr. J. Hollebeek
		PVV	Mw. N. Cornelisse
		SP	Dhr. J. Kes, dhr. M. Dijksen
		CU	Dhr. M. Klein
		50PLUS	Mw. A. van der Helm-Chandansingh
		Volt	Mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	Commissaris van de Koning A. van Dijk, Mw. E. Rommel (VVD), dhr. J. Beemsterboer (BBB), dhr. J. Olthof (PvdA)	
Afwezig: *(Met bericht van verhindering)*	:	Mw. Alberts-Oosterbaan (SP), dhr. W. van der Heijden (D66)	
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

0.a Interactieve sessie toekomstbeeld (uitloopavond 22 mei (18.15-19.45) deels fysiek)
0.b Technische briefing Toezicht waterschap AGV
1 Opening en mededelingen
2 Inspreekhalfuur
3 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
4 Terugkoppeling uit relevantie gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK

6	A-agenda Financiën (bestuur algemeen, integriteit, Europa)
6.a	MRA: voordracht Voortgangsnota 2024 Metropoolregio Amsterdam (MRA) (A-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025)
7	B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)
7.a.1	Bestuur: Concept zienswijze Hilversum Wijdemeren (B-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025 (nazending GS 22 april)
7.a.2	Bestuur: Samen Sterker – Herindelingsadvies Wijdemeren-Hilversum raden 27 maart 2025 (B-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025, GS-advies volgt)
8	B-agenda Organisatiezaken (inkoop, personeel en organisatie, communicatie, huisvesting, juridisch, etc)
8.a	Inkoop: Inkoopbeleid 2025 e.v. (B-agenda Commissie Bestuur 24 maart 2025) doorgeschoven naar 19 mei 2025)
9	Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk
10	B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee)havens, circulaire economie)
10.a	Economie: Discussienota arbeidsmigratie PvdA
11	Rondvraag gedeputeerde Rommel
12	B-agenda IPO
12.a	IPO: IPO Notitie slagvaardige vereniging (B-agenda Cie. Bestuur 19 mei 2025)
5	Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
13	Sluiting

0.a Interactieve sessie toekomstbeeld (uitloopavond 22 mei (18.15-19.45) deels fysiek)

0.b Technische briefing Toezicht waterschap AGV

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Bestuur van 19 mei 2025 om 13.16 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- De spreektijd is vastgesteld op 3,5 uur.
- De griffie heeft een bericht van verhindering ontvangen van de heer Van der Heijden (D66). Ook mevrouw Alberts-Oosterbaan (SP) is afwezig. De heer Dijksen (SP) neemt namens haar deel aan de vergadering.
- Er is één rondvraag ingediend door Volt aan gedeputeerde Beemsterboer inzake de Europese digitale infrastructuur.
- Voorafgaand aan de vergadering heeft zich één inspreker aangemeld voor agendapunt 7.a, de concept-zienswijze Hilversum-Wijdemeren.
- Voorafgaand aan de vergadering heeft de griffie geen technische vragen ontvangen. De voorzitter benadrukt dat het debat zich richt op politieke onderwerpen. De voorzitter vraagt de commissie om gedeputeerden geen technische vragen te stellen tijdens de vergadering.

Mededelingen Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** licht de commissie in over lopende gesprekken met verschillende recreatieschappen over hun toekomst. In november 2024 geeft de provincie opdracht voor een breed onderzoek naar het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM). Dit onderzoek richt zich op de governance, kerntaken, financiële houdbaarheid en uitvoeringsorganisatie van het schap.

De huidige samenwerking binnen RAUM sluit niet meer goed aan op de recreatie-opgaven in het gebied. Daarom zet het Algemeen Bestuur van RAUM op 14 april 2025 een tussenstap richting de toekomst van het schap. De voorlopige uitkomst van het onderzoek is dat opheffing van de gemeenschappelijke regeling de voorkeur heeft.

Gedeputeerde Rommel benadrukt dat dit nog geen definitief besluit is. Er volgt een uitgebreide mededeling via de griffie en afstemming met de deelnemende partijen. Het doel blijft om recreatie in het gebied in stand te houden, op een financieel en uitvoerings-technisch haalbare manier. Gedeputeerde Rommel komt hier op een later moment op terug.

2 Inspreekhalfuur

Voorafgaand aan de vergadering hebben zich geen insprekers aangemeld. Dit agendapunt is vervallen.

3 Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

De voorzitter opent met de vaststelling van de agenda. Omdat er geen vragen zijn ingediend, vervallen de rondvragen onder agendapunten 9 en 11. Dit betreft de vragen aan commissaris van de Koning Van Dijk en gedeputeerde Rommel. De rondvraag aan gedeputeerde Beemsterboer (punt 5) wordt behandeld na agendapunt 12. De commissie stemt in met de aangepaste agenda.

Het verslag van de vergadering van 24 maart 2025 is aangepast door de griffie. Statenlid Stulemeijer is toegevoegd aan de lijst van aanwezigen. Er zijn verder geen opmerkingen binnengekomen. De commissie stelt het verslag aldus vast.

De commissie stemt in met de lijsten van openstaande moties en toezeggingen. Het geactualiseerde planningsoverzicht roept geen vragen of opmerkingen op.

4 Terugkoppeling uit relevantie gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK

De **voorzitter** deelt mee dat bij agendapunt 12 de notitie over de toekomst van de IPO-vereniging wordt besproken. Daarna vraagt de voorzitter naar terugkoppelingen uit de relevante gemeenschappelijke regelingen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) geeft een korte update namens de Randstedelijke Rekenkamer. De heer Cornelis van der Werf wordt voorgedragen als nieuwe plaatsvervangend bestuurder. Het bijbehorende persbericht is enkele weken geleden verspreid. De voordracht wordt besproken in het Presidium en vervolgens mogelijk als hamerstuk vastgesteld in Provinciale Staten.

Daarnaast meldt mevrouw Schneemann dat de onderzoeken naar de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), netcongestie en de Handreiking Hernieuwbare Energie binnenkort worden afgerond. Het onderzoek naar de ROM's komt waarschijnlijk in september op de agenda van de commissie.

Verder zijn de onderzoeksopzetten over de thema's wonen, water en omgevingsdiensten gedeeld met de commissieleden. Voor het onderzoek naar de omgevingsdiensten wordt via de Commissie Leefomgeving om input gevraagd. De griffie werkt aan een planning daarvoor.

6 A-agenda Financiën (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

6.a MRA: voordracht Voortgangsnota 2024 Metropoolregio Amsterdam (MRA) (A-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025)

Toelichting:
Op 21 maart 2025 ontving de provincie Noord-Holland de Voortgangsnota 2024 van de MRA, met het verzoek om ter zake wensen en opvattingen te formuleren en die uiterlijk 30 mei 2025 aan de MRA te doen toekomen. De commissie is gevraagd te adviseren over de voordracht en de conceptreactie aan MRA over deze voortgangsnota.

Eerste termijn commissie
De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat de BBB akkoord is met de voordracht. De fractie stemt voor en wil er een hamerstuk van maken.

De heer **Stulemeijer** (VVD) sluit zich aan bij de bijdrage van de heer Valk (BBB) en steunt de voordracht. De VVD wil de MRA Voortgangsnota 2024 als hamerstuk behandelen.

De heer Stulemeijer vindt het lastig om deze nota nu te bespreken, omdat de nieuwe MRA-agenda 2025-2028 al eerder is vastgesteld. Toch wil de VVD enkele punten benadrukken.

De VVD is vooral positief over de laatste alinea van de conceptbrief van het college. Het college vraagt daarin aandacht voor betere verbindingen met andere regio's, en vooral met Noord-Holland Noord. De heer Stulemeijer ondersteunt dit nadrukkelijk en geeft aan dat hij daar al jaren voor pleit.

Verder noemt de VVD goede resultaten bij de bedrijfsstrategie, de NOVEX MRA en de financiering van het Zuidasdok. Volgens de heer Stulemeijer zijn deze zaken dankzij de MRA tot stand gekomen of anders veel moeilijker geweest. De VVD is daarom tevreden met de voortgang en ondersteunt de voordracht.

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt het MRA-bureau voor het delen van de voortgangsnota. De ChristenUnie waardeert het inzicht in de behaalde resultaten en de eerlijke erkenning dat sommige onderdelen achterblijven.

De ChristenUnie maakt zich zorgen over die punten waar de voortgang beperkt blijft. Als eerste noemt de heer Klein dat de economische strategie niets zegt over de overgang naar een circulaire economie. Volgens de ChristenUnie bevat de strategie vooral verouderde termen zoals "economische kracht". De fractie vraagt de gedeputeerde waarom circulaire uitgangspunten hierin ontbreken.

De ChristenUnie ziet de circulaire economie wel terug op andere plekken in de nota, maar ook daar is het beeld teleurstellend. Zo staat op pagina 17 dat afspraken uit het programma Circulaire Economie niet altijd worden nagekomen door MRA-overheden. De heer Klein vindt dit pijnlijk, zeker omdat bestuurders die afspraken samen maken.

Ook op het gebied van mobiliteit uit de ChristenUnie kritiek. De heer Klein noemt het metropolitane fietsnetwerk als voorbeeld. Op papier is het goed uitgewerkt, maar de voortgang verloopt volgens de nota "traag maar gestaag". De ChristenUnie hoopt op een goed eindresultaat, maar vindt het tempo nu teleurstellend.

Tot slot doet de ChristenUnie een suggestie voor de conceptbrief van het college. De brief benadrukt nu vooral dat de MRA geen taken moet oppakken die andere overheden al uitvoeren. De ChristenUnie onderschrijft dat uitgangspunt, maar mist een tweede punt: dat sommige overheden hun afspraken niet nakomen. De fractie stelt daarom voor om in de brief op te nemen dat de MRA de controle op de uitvoering steviger moet aanpakken.

De heer **Hollebeek** (PvdD) sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Klein (ChristenUnie) over de beperkte voortgang en het ontbreken van aandacht voor de circulaire economie. Ook het thema 'uitvoering' vindt de Partij voor de Dieren belangrijk.

De heer Hollebeek merkt op dat in de voortgangsnota veel verwezen wordt naar documenten zoals rapporten, programma's, agenda's en verkenningen. Hij noemt dat 'papier' en vraagt aandacht voor de vertaling naar concrete resultaten. Volgens de Partij voor de Dieren is dat vooral relevant met het oog op de nieuwe MRA-agenda 2025-2028.

De heer Hollebeek stelt dat het goed is als de MRA zich in de uitvoering meer richt op wat inwoners direct merken van het beleid. Rapporten en voorbereidingen zijn nodig, maar ze moeten uiteindelijk leiden tot zichtbare resultaten in de praktijk.

Tot slot geeft de heer Hollebeek aan de inhoud van de conceptbrief van het college te onderschrijven. De Partij voor de Dieren stemt in met de voordracht en wil het stuk als hamerstuk behandelen.

De heer **Stam** (PvdA) sluit zich aan bij de bijdragen van de heer Klein (ChristenUnie) en de heer Hollebeek (PvdD). De PvdA ondersteunt de conceptbrief van het college en vindt deze duidelijk geformuleerd.

De heer Stam waardeert het begrip "dienstbaarheid van de MRA aan de partners". Volgens de PvdA geeft dit goed aan wie verantwoordelijk is voor de uitvoering. De heer Stam sluit zich aan bij het punt van de heer Klein: als partners verantwoordelijk zijn, moeten ze ook leveren.

Daarnaast spreekt de beeldspraak van de buitenboordmotor de PvdA aan. De heer Stam benadrukt dat zo'n motor niet vanzelf werkt: iemand moet sturen en gas geven. Hij vraagt aandacht voor de actieve rol die partners hierin moeten spelen.

Verder doet de heer Stam een suggestie over de Human Capital Agenda. De PvdA pleit voor samenwerking met álle sociale partners, ook in sectoren waar nu tekorten zijn, zoals zorg, politie en onderwijs. De heer Stam noemt dit een aandachtspunt voor de toekomst, niet voor opname in de brief.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Klein (ChristenUnie) over de beperkte aandacht voor de circulaire economie in de voortgangsnota. GroenLinks deelt de zorg dat dit thema sterker in de strategie had moeten terugkomen.

Daarnaast stelt Statenlid Korzelius twee inhoudelijke vragen naar aanleiding van de conceptbrief van het college. De eerste vraag gaat over de samenwerking op het gebied van wonen. In de brief wordt onder andere verwezen naar huisvestingsverordeningen en een volkshuisvestingsprogramma. GroenLinks wil weten of het streven is om te komen tot één gezamenlijke regelgeving binnen de MRA, of dat deze bevoegdheid bij gemeenten en regio's blijft.

De tweede vraag gaat over de verbinding met andere regio's, in het bijzonder met Noord-Holland Noord. GroenLinks onderschrijft het belang hiervan en vindt dat deze regio niet over het hoofd mag worden gezien. Statenlid Korzelius vraagt aan de gedeputeerde welke concrete resultaten deze samenwerking tot nu toe heeft opgeleverd en op welke terreinen nu daadwerkelijk wordt samengewerkt. Ook wil GroenLinks weten wat het beoogde effect is van die samenwerking.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) bedankt voor de uitgebreide update over de MRA. Volt is positief over de toegenomen aandacht voor wat er speelt in de regio en steunt het streven naar meer samenwerking vooraf. De fractie waardeert dat de provincie hierin haar verbindende rol naar de rest van Noord-Holland serieus neemt.

Volt heeft een aantal opmerkingen bij verschillende uitvoeringslijnen:

Bij uitvoeringslijn 0.5 (Europese samenwerking) is Volt blij met de sterkere aanwezigheid in Brussel. Tegelijk waarschuwt de fractie dat de beperkte tijd daar niet te veel moet worden versnipperd over verschillende netwerken. Volt vraagt om een duidelijke toelichting op de bijdrage van het MRA-netwerk in Brussel aan de lobby-inzet van de provincie.

Bij uitvoeringslijn 1.5 (energie-infrastructuur) ziet Volt de rol van de MRA vooral in het faciliteren van gesprekken, het signaleren van conflicterende ambities en het zoeken naar meerwaarde in gezamenlijke aanpakken.

Bij uitvoeringslijn 2.2 (wonen) stelt Volt een inhoudelijke vraag over bladzijde 23 van de voortgangsnota. Mevrouw Van den Bogaerde vraagt of de daar gestelde vragen A, B en C specifiek door de MRA moeten worden opgepakt, of dat dit onderwerpen zijn die op lokaal niveau thuishoren.

Over toerisme uit Volt zorgen over het bouwen van verblijfsaccommodaties ten koste van woonruimte. Tegelijk vindt de fractie dat de MRA partners actief moet ondersteunen op het gebied van toerisme.

Bij uitvoeringslijn 3.1 (openbaar vervoer) benadrukt Volt het grote belang van de schaalsprong in het ov. De fractie is zeer bezorgd over het feit dat het Rijk 1,8 miljard euro aan eerder toegezegde middelen heeft ingetrokken. Mevrouw Van den Bogaerde wijst op het belang van het doortrekken van de Noord-Zuidlijn, niet alleen voor de metropoolregio, maar ook voor het vrijmaken van capaciteit in de Schipholtunnel voor intercity's richting Noord-Holland Noord. Volt vraagt hoe GS deze terugtrekkende stap van het kabinet beoordeelt en wat dit betekent voor de 24 miljard euro die de provincie Noord-Holland zelf heeft toegezegd.

Verder is Volt positief over de verbouwing van Amsterdam Centraal. De fractie ziet hierin een belangrijke stap naar betere internationale treinverbindingen, wat volgens Volt essentieel is om korte afstandsvluchten te verminderen en de overlast van Schiphol terug te dringen.

Tot slot vraagt Volt aandacht voor de genoemde BRT-onderzoeken. De fractie ziet Bus Rapid Transit (BRT) als een mogelijk alternatief voor de dure IJmeerverbinding met de metro en vraagt of GS bereid is om dit als onderzoeksrichting mee te geven in het MIRT-overleg.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat JA21 de stukken van de MRA met aandacht heeft gelezen en tevreden is met de reactie van Gedeputeerde Staten in de conceptbrief. De fractie vindt de brief kritisch en waardeert dat er duidelijke aandachtspunten worden meegegeven aan de MRA. Volgens JA21 lijkt de MRA steeds vaker een vorm van lobbyconcurrentie te voeren met de eigen deelnemers. Mevrouw Uiterwijk benadrukt dat dit niet de bedoeling kan zijn van een samenwerkingsorgaan als de MRA. De fractie vindt dat de MRA meer aandacht moet hebben voor

wat er lokaal speelt en voor de activiteiten van de eigen partners. Dat ziet JA21 goed terug in de brief, met name in de oproep dat de MRA zich dienstbaar moet opstellen. Dit uitgangspunt onderschrijft JA21 volledig.

In de laatste alinea van de brief herkent JA21 het punt dat de MRA in Den Haag nog te veel wordt gezien als een instrument voor de Randstad, en dan vooral Amsterdam. Mevrouw Uiterwijk stelt dat dit beeld breder wordt gedeeld, ook buiten Den Haag.

JA21 is tevreden met de brief en wil het stuk als hamerstuk behandelen. Wel plaatst de fractie een kritische kanttekening. JA21 merkt dat de provincie vaker soortgelijke signalen afgeeft, maar dat dit bij de MRA weinig lijkt te veranderen. Daarom vraagt mevrouw Uiterwijk hoe de gedeputeerde erop toeziet dat de opmerkingen ook echt worden opgevolgd.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) spreekt haar waardering uit voor de voortgangsnota 2024 van de MRA. Volgens 50PLUS laat de nota zien dat regionale samenwerking leeft, wat positief is.

De fractie vindt het belangrijk om bij dit soort documenten stil te staan bij de concrete betekenis voor inwoners. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht voor ouderen. Zij sluit zich aan bij eerdere opmerkingen, onder andere van de heer Klein (ChristenUnie), over het ontbreken van aandacht voor de circulaire economie. 50PLUS herkent dat punt.

Daarnaast wijst 50PLUS op het belang van betaalbare, levensloopbestendige woningen. De fractie ziet dat dit onderwerp nauwelijks terugkomt in de voortgangsnota, terwijl het woningtekort ook in Noord-Holland groot is. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh vraagt de gedeputeerde om op dit soort onderwerpen meer te sturen binnen de samenwerking met de MRA.

Over het idee van één huisvestingsverordening binnen de MRA deelt 50PLUS de twijfel die eerder door Statenlid Korzelius (GroenLinks) is uitgesproken. Volgens 50PLUS hoort regelgeving over huisvesting primair thuis bij gemeenten.

Ook voorzieningen in het landelijk gebied blijven voor 50PLUS een punt van zorg. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh sluit zich aan bij eerdere sprekers die hier aandacht voor vroegen.

Tot slot roept 50PLUS op om in de reactie aan de MRA het belang van verschillende maatschappelijke groepen te benoemen. De fractie vraagt dus niet alleen aandacht voor ouderen, maar ook voor jongeren, met nadruk op bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen.

De heer **Kes** (SP) houdt zijn bijdrage kort, omdat veel onderwerpen al zijn besproken. Toch wil de SP één punt nadrukkelijk onder de aandacht brengen: het openbaar vervoer.

De heer Kes vindt het teleurstellend dat het thema openbaar vervoer zo weinig aandacht krijgt in de voortgangsnota. Hij heeft het document doorzocht en zag dat “openbaar vervoer” slechts twee keer voorkomt, en dan nog niet als zelfstandig onderwerp. Ook de zoekterm “ov” levert volgens hem wel veel treffers op, maar geen duidelijk en samenhangend verhaal over het onderwerp.

De SP benadrukt dat openbaar vervoer juist een belangrijke uitvoeringsopgave is binnen de MRA-regio. Daarom vindt de fractie het gemis in de nota zorgelijk. De heer Kes begrijpt dat de gedeputeerde dit mogelijk niet in de brief heeft verwerkt, maar pleit er wel voor om in toekomstige documenten meer en concreter aandacht te besteden aan openbaar vervoer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat dit de laatste voortgangsrapportage is van de vorige MRA-agenda (2021-2025). Vanaf nu bespreekt de provincie de uitvoering vaker en thematischer, bijvoorbeeld jaarlijks per portefeuille, zoals wonen, mobiliteit of ruimte. Zo kan de Staten meer in de inhoud duiken dan bij een algemene voortgangsrapportage.

Over Noord-Holland Noord zegt Gedeputeerde Olthof dat hij dit onderwerp vaak aankaart, vooral vanuit zijn mobiliteitsportefeuille. De gedeputeerde wijst erop dat de MRA-grens formeel bij bepaalde gemeenten stopt, maar dat de economische en sociale verbindingen verder reiken. Hij noemt het voorbeeld van Hoorn en Purmerend, dat net zo sterk verbonden is met Amsterdam als andere MRA-gemeenten. Volgens gedeputeerde Olthof is het dus logisch én noodzakelijk dat de MRA verbinding zoekt met de rest van Noord-Holland.

Bij het MIRT-overleg schuift inmiddels ook een vertegenwoordiger van het Platform Mobiliteit uit Noord-Holland Noord aan. Daarbij noemt de gedeputeerde concrete projecten zoals de Poort van Hoorn en de Ring Alkmaar. Volgens hem laat dit zien dat de gezamenlijke lobby richting Den Haag sterker wordt. De gedeputeerde wil blijven inzetten op samenwerking tussen regio's, ondanks de verschillende bestuurlijke verantwoordelijkheden.

Over circulariteit, een punt dat de ChristenUnie en andere fracties naar voren brachten, erkent Gedeputeerde Olthof dat dit in de huidige nota onderbelicht is. De vorige agenda startte in 2021, toen circulariteit nog minder centraal stond. In de nieuwe MRA-agenda is circulariteit benoemd als een van de kernopgaven. De gedeputeerde nodigt Provinciale Staten uit om het college daarop in de toekomst actiever aan te spreken.

Wel wijst gedeputeerde Olthof op de grenzen van de samenwerking. De MRA is geen bestuurslaag met democratische legitimiteit, maar een vrijwillig samenwerkingsverband. Daardoor kunnen gemeenten niet worden gedwongen om beleid uit te voeren. Er worden wel afspraken gemaakt, maar de uitvoering is afhankelijk van politieke keuzes binnen gemeentelijke raden. Als voorbeeld noemt hij zijn eigen ervaring als wethouder wonen: ondanks gezamenlijke afspraken binnen de MRA, kan een gemeenteraad besluiten om sociale huurwoningen alleen voor eigen inwoners beschikbaar te stellen.

De gedeputeerde vindt dat deze spanning open besproken moet worden binnen de MRA-platforms. Tegelijk ziet hij geen ruimte voor het invoeren van bijvoorbeeld één gezamenlijke huisvestingsverordening voor de hele MRA. In zijn ogen blijft dit de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten. Wel blijft hij inzetten op woonakkoorden en andere samenwerkingsvormen, maar altijd met respect voor de lokale autonomie.

Over het metropolitane fietsnetwerk bevestigt Gedeputeerde Olthof de omschrijving "traag maar gestaag". Volgens hem staat fietsen nadrukkelijk op de agenda van het mobiliteitsbeleid en worden er stappen gezet, bijvoorbeeld in de regio Utrecht-Amsterdam-Het Gooi. Daarbij ligt de focus op

doorfietsroutes. De gedeputeerde erkent dat de voortgang traag is, maar benadrukt dat de samenwerking met en afhankelijkheid van gemeenten veel afstemming vraagt. Hij hoopt op versnelling, maar vindt het vooral belangrijk dat het werk in elk geval gestaag doorgaat.

Over het voorstel van de ChristenUnie en anderen om in de conceptbrief te benadrukken dat MRA-partners hun 'huiswerk' moeten doen, is Gedeputeerde Olthof terughoudend. De brief aanpassen kan hij niet zomaar, omdat deze onderdeel is van het formele Statenproces. Wel zegt hij toe het signaal bestuurlijk in te brengen binnen de MRA-platforms. Hij wil daar het gesprek voeren over de vraag hoe partners afspraken beter nakomen en gezamenlijk richting geven aan de ambities.

Op het punt van zichtbaarheid en communicatie, dat de Partij voor de Dieren aanhaalde, erkent Gedeputeerde Olthof dat dit aandacht vraagt. De MRA voert zelf niet altijd concrete projecten uit die direct zichtbaar zijn voor inwoners, zoals bij openbaar vervoer. Die uitvoering ligt vaak bij andere partijen, zoals de provincie of vervoersregio's. Toch wil de gedeputeerde kritisch blijven kijken naar de manier van communiceren over de meerwaarde van de MRA, ook om draagvlak bij inwoners te behouden. Of inwoners altijd kunnen zien wat de MRA concreet voor hen doet, blijft volgens hem wel de vraag.

Over de verbinding met Noord-Holland Noord, zoals benoemd door GroenLinks, herhaalt gedeputeerde Olthof dat deze regio inmiddels actief meedoet. Hij verwijst naar de aanwezigheid van vertegenwoordigers van Noord-Holland Noord aan tafel bij onder meer het MIRT-overleg. Daarbij noemt hij opnieuw concrete projecten zoals de Poort van Hoorn en de Ring Alkmaar.

Over het MRA-netwerk in Brussel, een punt dat Volt aanhaalde, legt de gedeputeerde uit dat verschillende bestuurslagen aanwezig zijn in Brussel. De provincie, de MRA, Amsterdam en het IPO zijn daar actief. Gedeputeerde Olthof is zelf portefeuillehouder Europa binnen het Platform Mobiliteit. Hij benadrukt dat er goede afstemming plaatsvindt om één gezamenlijke boodschap te communiceren. Zo wordt voorkomen dat partijen met tegenstrijdige standpunten opereren in Europa.

De gedeputeerde benoemt de verscheidenheid aan gemeenten binnen de MRA als een realiteit die spanning met zich meebrengt. Hij noemt het verschil tussen een kleine gemeente als Oostzaan en een grote speler als Amsterdam. Volgens gedeputeerde Olthof is dat soms lastig in de uitvoering, maar ook de kracht van het samenwerkingsverband. Verschillende politieke kleuren en schaalniveaus zorgen voor diversiteit, maar maken het niet altijd eenvoudig.

Over het doortrekken van de Noord-Zuidlijn, zoals Volt benoemde, deelt gedeputeerde Olthof de zorgen. Hij ziet in het publieke debat vaak weerstand omdat dit project wordt gekoppeld aan Amsterdam. Volgens hem is dat onterecht. De provincie benadrukt voortdurend dat de Noord-Zuidlijn een nationaal belang dient. Zonder deze verbinding raakt ook het regionale en internationale treinverkeer vast. De provinciale bijdrage van 24 miljoen euro is specifiek gekoppeld aan het doortrekken van de lijn naar Hoofddorp.

Wat betreft het BRT-onderzoek (Bus Rapid Transit), meldt gedeputeerde Olthof dat er momenteel één pilot loopt: de verbinding tussen Haarlem Nieuw-Zuid en Amsterdam. Daarvoor is tweemaal 1 miljoen euro beschikbaar gesteld via het MIRT. De gedeputeerde wil eerst de resultaten van deze

pilot afwachten voordat hij andere BRT-trajecten, zoals de IJmeerverbinding, in overweging neemt. Volgens hem kent de IJmeerverbinding bovendien een geheel eigen dynamiek.

Op de opmerking van JA21 over lobbyconcurrentie binnen de MRA zegt gedeputeerde Olthof dat hij deze niet herkent. Volgens hem wordt juist veel gedaan om lobbyboodschappen goed op elkaar af te stemmen. Mocht JA21 concrete voorbeelden hebben, dan hoort hij die graag.

Vervolgens reageert de gedeputeerde op de suggestie dat Amsterdam een dominante positie inneemt binnen de MRA. Hij erkent dat Amsterdam een grote en belangrijke speler is, mede vanwege de Vervoerregio Amsterdam. Toch ziet hij binnen de samenwerking geen dominantie van Amsterdam. Volgens Gedeputeerde Olthof is er sprake van een gelijkwaardige samenwerking tussen alle deelregio's, gericht op gezamenlijke belangen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) maakt in een interruptie een belangrijke nuance bij haar eerdere opmerking. Zij benadrukt dat JA21 níet bedoelde dat de MRA bewust een lobby voert tégen haar eigen deelnemers. Wat JA21 signaleert is dat de MRA soms parallel aan gemeenten eigen lobbytrajecten voert, en dat deze op detailpunten met elkaar kunnen schuren. Mevrouw Uiterwijk vraagt daarom om meer aandacht binnen de MRA voor de vraag: in welke gremia lobbyt de MRA, en hoeveel ruimte laat zij aan haar deelnemers om dat zelf te doen?

Over de lobbypositie van de MRA verduidelijkt gedeputeerde **Olthof** dat het niet gaat om een tegenstelling tussen MRA en gemeenten, maar dat de MRA vaak het grotere verhaal vertegenwoordigt. Individuele gemeenten kunnen daarbij op detailniveau eigen accenten leggen. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat de MRA in lobbytrajecten juist kiest voor dossiers die bovenlokale belangen raken, zoals de Noord-Zuidlijn of Zuidasdok, en zich bewust niet op lokale projecten richt. Hij waardeert de nuance van JA21 en onderstreept dat afstemming met de gemeenten zorgvuldig gebeurt.

Wat betreft het bewaken van de voortgang zegt gedeputeerde Olthof toe dat de input uit deze vergadering wordt ingebracht binnen de MRA en haar platforms. Hij stelt voor om volgend jaar samen met Provinciale Staten terug te kijken op de gemaakte opmerkingen en te bespreken wat ermee is gedaan. Hij erkent dat Statenleden terecht verwachten dat hun inbreng wordt opgevolgd.

Over wonen reageert Gedeputeerde Olthof op de oproep van 50PLUS om meer te sturen op levensloopbestendige en betaalbare woningen. De gedeputeerde wijst erop dat woonbeleid voornamelijk door gemeenten zelf wordt ingevuld via woningbouwprogramma's. Binnen de MRA worden hier wel gezamenlijke afspraken over gemaakt, maar de uitvoering blijft lokaal. Hij zal de zorgen en suggesties van 50PLUS doorgeven aan zijn collega binnen het Portefeuillehoudersoverleg Wonen, maar laat het aan Provinciale Staten of zij dit ook formeel in de brief willen opnemen.

Voor wat betreft meerdere doelgroepen, zoals ouderen en jongeren, wijst gedeputeerde Olthof erop dat dit soort aandachtspunten veelal aan bod komen binnen programma's en werkgroepen. Hij noemt deze opmerkingen waardevol, maar ziet ze als te gedetailleerd om in de brief zelf op te nemen. Ook deze punten zal hij bestuurlijk doorgeven.

Op het punt van de SP over openbaar vervoer erkent gedeputeerde Olthof dat dit in de voortgangsnota onvoldoende zichtbaar is. Hij noemt dit een belangrijk punt en neemt het zichzelf

kwalijk dat het niet duidelijker is teruggekomen. Hij benadrukt dat het ov wel degelijk veel aandacht krijgt binnen de MRA, VRA, provincie en ook landelijk – vooral in relatie tot de bezuinigingen van 100 miljoen euro op ov-uitkeringen. De lobby daartegen is krachtig en gebeurt gezamenlijk met andere regio's en provincies. Hij zegt toe dit onderwerp bij een volgende voortgangsrapportage nadrukkelijker te belichten.

Ten aanzien van de sociale agenda, zoals benoemd door de PvdA, vraagt gedeputeerde Olthof om toelichting. Hij wijst erop dat sociaal beleid (zoals jeugdzorg) buiten de formele taken van de MRA valt, waardoor het lastig is om zulke onderwerpen in de voortgangsrapportage op te nemen.

De heer **Stam** (PvdA) verduidelijkt dat het hem gaat om de arbeidsmarktpositie van werknemers. Werkgevers en bedrijven zijn vaak goed betrokken bij de economische agenda van de MRA, maar de PvdA pleit ervoor ook de stem van werknemers sterker te verankeren, met name bij thema's rond arbeidsmarktbeleid.

Gedeputeerde **Olthof** zegt toe dit punt door te geven aan gedeputeerde Rommel, die verantwoordelijk is voor de economische agenda. Hij stelt voor om bij de uitwerking van de nieuwe agenda hierop terug te komen.

Tweede termijn commissie

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt gedeputeerde Olthof voor de toezegging om het signaal over het naleven van afspraken bestuurlijk op te pakken binnen de MRA.

De ChristenUnie vindt het waardevol dat het gesprek hierover gevoerd wordt in de platforms. Tegelijk vraagt de heer Klein nogmaals om te overwegen toch een zin toe te voegen aan de brief. Volgens hem hoeft dat niet ingewikkeld te zijn en zou het helpen om de boodschap kracht bij te zetten. Hij benadrukt dat het belangrijk is om elkaar scherp te houden op uitvoering van de gemaakte afspraken.

De heer **Hollebeek** (PvdD) bedankt Gedeputeerde Olthof voor de uitgebreide en nette beantwoording, maar hij heeft nog twee aanvullende punten.

Allereerst vraagt de Partij voor de Dieren opnieuw aandacht voor de zichtbaarheid van het MRA-beleid in de praktijk. De heer Hollebeek erkent dat MRA-beleid vaak abstract is en zich richt op het grotere geheel, maar benadrukt dat beleid uiteindelijk moet leiden tot concrete resultaten. Hij waarschuwt dat het anders lijkt alsof er vooral beleid om het beleid wordt gemaakt. Daarom vindt hij het belangrijk om in de communicatie en uitvoering nadrukkelijker te laten zien wat inwoners concreet merken van het MRA-beleid.

Ten tweede wijst de heer Hollebeek op mogelijke vertragingen in de NOVEX MRA en de samenhang met andere ruimtelijke trajecten. Hij noemt dat Provinciale Staten voorheen veel sturing gaven via de verstedelijkingsstrategie, waar meestal concrete afspraken uit voortkwamen. Nu is dat overgegaan in het NOVEX-traject, dat volgens de Partij voor de Dieren nu vertraging lijkt op te lopen.

De heer Hollebeek verwijst daarbij naar het uitgestelde Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) en de geplande BO-MIRT in november. Hij noemt ook de aankomende uitvoeringsagenda, de

regionale investeringsagenda, het ruimtelijk arrangement en de nieuwe Omgevingsvisie van de provincie, die nog in deze Statenperiode moet worden vastgesteld.

De Partij voor de Dieren vraagt of deze trajecten nog wel goed op elkaar aansluiten en of de genoemde termijnen haalbaar zijn. De heer Hollebeek verzoekt om meer inzicht in de planning en samenhang van deze trajecten.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) bedankt de gedeputeerde voor de beantwoording en de toezegging om haar aandachtspunten over te brengen aan de MRA.

Ze erkent dat haar inbreng wellicht erg de diepte in ging en dat bepaalde onderwerpen niet expliciet in de voortgangsnota aan bod komen. Toch sluit zij zich aan bij de woorden van de heer Hollebeek (PvdD): Statenleden moeten kunnen meegeven welke concrete maatschappelijke vertaling zij van beleid verwachten.

Volgens 50PLUS is het belangrijk dat de provincie voldoende inhoudelijke kennis en instrumenten inbrengt bij MRA-overleggen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh benadrukt dat deze nota's niet als bestuurskundige momentopnames mogen worden gezien. Provinciale Staten hebben de taak om kritisch te blijven en scherpte in de samenwerking te houden. Dat is ook de reden waarom zij dit soort onderwerpen aankaart.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) spreekt zijn waardering uit voor de zorgvuldige beantwoording door gedeputeerde Olthof. Vooral de uitleg over de relatie tussen de MRA en Noord-Holland Noord vindt GroenLinks duidelijk en concreet.

Ook op het punt van wonen is Statenlid Korzelius gerustgesteld. Hij begrijpt nu dat de rol van de MRA vooral faciliterend is bij onderwerpen zoals de huisvestingsverordening en volkshuisvestingsprogramma's, en niet regulerend. Dat vindt GroenLinks een belangrijke verduidelijking.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Olthof** reageert op enkele laatste punten uit het debat.

Op de oproep van de ChristenUnie om een extra zin toe te voegen aan de conceptbrief, legt de gedeputeerde uit dat dit niet voortkomt uit onwil, maar uit de formele procedure. Zodra een stuk bij de Staten ligt, kan hij de tekst niet zelfstandig aanpassen tijdens de vergadering, ook al lijkt het om een klein detail te gaan. Dit moet volgens hem via de gebruikelijke weg verlopen.

Over de oproep van de Partij voor de Dieren om communicatie te verbeteren, zegt gedeputeerde Olthof toe dat hij dit serieus meeneemt. Hij erkent dat duidelijke communicatie over de toegevoegde waarde van de MRA belangrijk is, zeker om draagvlak bij inwoners te behouden.

Op de aanvullende vraag van de heer Hollebeek (PvdD) over het planningsproces van NOVEX, de uitvoeringsagenda en de Omgevingsvisie, verwijst gedeputeerde Olthof naar zijn collega gedeputeerde Rommel. Hij geeft aan dat het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) volgens zijn informatie begin juni plaatsvindt, en het BO-MIRT in november.

De heer **Hollebeek** (PvdD) reageert daarop in een interruptie en stelt dat het BOL volgens het planningsoverzicht is uitgesteld tot na de zomer. Hij bevestigt dat hij deze inhoudelijke vraag zal meenemen naar gedeputeerde Rommel.

Tot slot richt gedeputeerde **Olthof** zich tot 50PLUS. Hij herhaalt dat Provinciale Staten ervan mogen uitgaan dat het provinciaal beleid leidend is in de bijdragen van het college aan de MRA. Dat betekent dat gedeputeerden in de MRA-platforms altijd de inhoud, kennis en uitgangspunten inbrengen die zijn vastgesteld door de Staten. De gedeputeerde erkent de punten van 50PLUS als terecht en zegt toe dat hij er samen met zijn collega's op blijft toezien dat deze inbreng ook structureel plaatsvindt.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De voordracht Voortgangsnota 2024 Metropoolregio Amsterdam (MRA) zal als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 2 juni 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de PS-vergadering worden toegevoegd.

7 B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

7.a.1 Bestuur: Concept zienswijze Hilversum-Wijdemeren (B-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025 (nazending GS 22 april)

7.a.2 Bestuur: Samen Sterker – Herindelingsadvies Wijdemeren-Hilversum raden 27 maart 2025 (B-agenda Commissie Bestuur 19 mei 2025, GS-advies volgt)

Toelichting:
Het vaststellen van de provinciale zienswijze op een herindelingsadvies van gemeenten is een bevoegdheid van GS op grond van de Wet algemene regels herindeling. Gedeputeerde Staten hebben het voornemen om het herindelingsadvies Hilversum – Wijdemeren te ondersteunen. De herindeling zorgt voor de bestuurskrachtversterking die Wijdemeren zeer nodig heeft en is van belang voor een sterke regio Gooi en Vechtstreek. Dit is opgenomen in de concept-zienswijze op het herindelingsadvies, die wordt voorgelegd aan de Statencommissie Bestuur van 19 mei 2025. Na de commissie zullen Gedeputeerde Staten hun zienswijze definitief vaststellen en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vóór 1 juli 2025 aanbieden. De commissie is gevraagd in commissieverband en met de portefeuillehouder vragen en opmerkingen over de concept-zienswijze te bespreken.

Voorafgaand aan de vergadering heeft mevrouw Siderius zich aangemeld als inspreker op dit agendapunt. Aanvullend heeft mevrouw Siderius een brief aan Gedeputeerde Staten gestuurd. Deze staat bij de C-agendastukken onder punt 13.d. Door technische omstandigheden lukt het niet om mevrouw Siderius tijdens de vergadering te laten inspreken. Haar inspraakreactie is schriftelijk opgenomen onder agendapunt 7.a.3.

De heer **Kes** (SP) maakt een punt van orde. Hij geeft aan dat hij niet in vaste dienst is bij de gemeente Hilversum, maar daar op projectbasis werkt aan vier specifieke opdrachten. Vanwege mogelijke schijn van belangenverstrengeling voelt hij zich niet prettig bij het meevoeren van het gesprek over dit onderwerp. De heer Kes is daarom blij dat de heer Dijksen vandaag namens de SP het woord voert, in verband met de afwezigheid van mevrouw Alberts-Oosterbaan.

De **voorzitter** bedankt de heer Kes (SP) voor zijn toelichting en vindt het goed dat hij dit aangeeft. De voorzitter bevestigt dat de heer Dijksen namens de SP het woord voert in dit debat.

De voorzitter heet burgemeester Verheijen van Wijdemeren welkom. De heer Verheijen spreekt ook namens burgemeester Van den Top van Hilversum. Op voorstel van de portefeuillehouder stelt de voorzitter voor om burgemeester Verheijen te laten deelnemen aan de beraadslagingen. De commissie stemt hiermee in. De heer Verheijen mag nu namens de gemeenten vragen over het proces en de participatie beantwoorden, binnen de spreektijd van Gedeputeerde Staten.

Eerste termijn commissie

De heer **Dijksen** (SP) vindt het belangrijk dat besluiten zoals deze breed gedragen worden, vooral door de inwoners. Voor zover bij de SP bekend is, is dat hier ook het geval. De fractie heeft geen signalen ontvangen die daarop afwijken. Daarom beoordeelt de SP de zienswijze als prima.

De heer **Mülder** (D66) sluit zich aan bij de positieve geluiden over de voorliggende zienswijze. D66 is tevreden over wat er is gelezen en beoordeelt het voorstel als positief.

Tegelijkertijd plaatst de heer Mülder een bredere overweging. Volgens D66 komt dit soort besluitvorming vaak met stoom en kokend water tot stand, op het moment dat een gemeente het hoofd nauwelijks boven water kan houden. Op zo'n moment ontstaat er dan ineens brede steun voor een fusie.

De heer Mülder kijkt breder naar de regio en stelt vast dat er in Noord-Holland meer gemeenten zijn met beperkte slagkracht. Volgens D66 is het nu al duidelijk dat in sommige gevallen op termijn meer nodig is om bestuurlijk sterk te blijven. Daarom pleit D66 voor een provinciale visie op gemeentelijke herindelingen. De heer Mülder noemt het voorbeeld van Wijdemeren, dat zelf een fusiegemeente is sinds begin jaren 2000. Hij stelt dat het belangrijk is om op tijd te werken aan sterkere gemeenten, waarbij tegelijk de identiteit van de afzonderlijke kernen behouden blijft. Daarom vraagt de heer Mülder of de commissaris van de Koning op termijn kan reflecteren op wat zo'n visie van de provincie zou kunnen zijn.

De heer **Klein** (**ChristenUnie**) blikt terug op de lange aanloop naar dit herindelingsadvies. De gemeente **Wijdemeren** is volgens de ChristenUnie al jarenlang een kwetsbare gemeente, die zelfs onder preventief financieel toezicht van de provincie stond. De heer Klein noemt het besluit van de gemeenteraad van Wijdemeren in 2023 om zich te willen samenvoegen met een andere gemeente een dappere stap. Inmiddels ligt er een breed gedragen advies om Wijdemeren te laten opgaan in Hilversum, waar de gemeenteraad van Wijdemeren zelfs unaniem mee heeft ingestemd. Ook het proces zelf is volgens de ChristenUnie zorgvuldig verlopen, met betrokkenheid van alle regiogemeenten.

De ChristenUnie had zelf liever een samenvoeging met Gooise Meren gezien, omdat die gemeente volgens de heer Klein qua karakter en regionale balans beter zou passen bij Wijdemeren. Maar omdat de gemeenteraad van Gooise Meren niet openstond voor die optie, is dat volgens hem niet haalbaar gebleken.

Al met al kan de ChristenUnie zich vinden in het herindelingsadvies en instemmen met de conceptzienswijze van Gedeputeerde Staten.

Tot slot vraagt de heer Klein om de brief nog even goed na te kijken, omdat er een komma ontbreekt in een lijstje met gemeenten.

De heer **Mülder** (D66) reageert op de bijdrage van de heer Klein (ChristenUnie) en vraagt zich af of het bij een herindeling echt "ophoudt" wanneer één gemeente niet wil meewerken. Volgens D66 is dat een belangrijk gesprekspunt. De heer Mülder vraagt zich af of de provincie in zulke gevallen niet meer regie moet nemen en gemeenten actiever moet verleiden of stimuleren om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken.

De heer **Klein** (ChristenUnie) erkent dat het een interessante vraag is. De ChristenUnie hecht veel waarde aan de autonomie van gemeenten. Als een gemeente twijfelt, vindt de heer Klein dat de provincie best kan helpen door feiten en opties goed op een rij te zetten. Maar als een gemeenteraad zich duidelijk en in meerderheid tegen een herindeling uitspreekt, dan vindt de ChristenUnie niet dat de provincie moet ingrijpen of alsnog moet gaan sturen. In zo'n geval moet de keuze van de raad gerespecteerd worden.

De heer **Hollebeek** (PvdD herkent zijn eigen gedachten in de bijdrage van de heer Mülder (D66), al spreekt die zich volgens hem soms stelliger uit. De Partij voor de Dieren deelt de zorg over de bestuurskracht van gemeenten, die in meerdere gevallen tekortschiet. Dat klinkt hard, aldus de heer Hollebeek, maar het wordt in de praktijk zichtbaar.

Als voorbeeld noemt hij het traject van de WOL-gemeenten, die uiteindelijk pas na jaren tot het inzicht kwamen dat samenwerking onvermijdelijk was om niet opgeslokt te worden door een grotere gemeente. Volgens de heer Hollebeek lijkt dat patroon zich te herhalen. Hij verwijst naar Waterland, een gemeente die nu aangeeft zelfstandig verder te willen, terwijl er signalen zijn dat de lasten voor inwoners stijgen door nieuwe gemeentelijke taken, zoals het overnemen van wegen van het hoogheemraadschap.

De Partij voor de Dieren stelt daarom de vraag of dit soort situaties niet het volgende herindelingsprobleem worden, en of er dan niet nu al zicht moet zijn op betere oplossingen. Hoewel de fractie de lijn van de commissaris begrijpt – dat herindeling van onderop moet komen – pleit de heer Hollebeek voor het ontwikkelen van een provinciale visie op gemeentelijke herindelingen. Niet als blauwdruk om gemeenten te dwingen, maar om voorbereid te zijn op toekomstige gesprekken. Hij vermoedt dat Gedeputeerde Staten hier al aan werkt, maar zou het goed vinden als Provinciale Staten daar ook zicht op hebben.

Wat betreft de herindeling van Wijdemeren sluit de Partij voor de Dieren zich aan bij het positieve oordeel van andere fracties. De heer Hollebeek noemt het een zorgvuldig proces en ziet brede steun. Hij deelt daarbij de opmerking van de heer Klein (ChristenUnie) dat Gooise Meren wellicht een logischere fusiepartner was geweest. Maar: wie niet wil, dat gaat niet.

Tot slot vraagt de heer Hollebeek aandacht voor de wijze waarop participatie en inspraak zijn verwerkt in de brief. Hij merkt op dat de nadruk vooral ligt op participatie nadát het besluit tot fusie is genomen. Hij vraagt of er ook vóór die keuze voldoende ruimte is geweest voor inwoners om hun mening te geven. Als dat zo is, stelt hij voor om dat in de brief duidelijker te benoemen.

De heer **Dijk** (CDA) benadrukt dat het CDA fusies tussen gemeenten alleen steunt als die van onderop komen en kunnen rekenen op brede steun van inwoners en de gemeenteraad. Volgens de fractie was de positie van Wijdemeren als zelfstandige gemeente onhoudbaar geworden. Het CDA is positief over het feit dat Hilversum zich als fusiepartner heeft aangediend en dat beide gemeenten de fusie met enthousiasme en energie hebben voorbereid.

De heer Dijk spreekt zijn waardering uit voor het zorgvuldige proces en de grote mate van lokale steun die is ontstaan. Hij complimenteert de gemeenten met het verloop en de uitkomst van het traject en bedankt ook de commissaris van de Koning voor zijn inzet achter de schermen.

Het CDA steunt de conceptbrief van de provincie aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en wenst alle betrokken partijen veel succes in het vervolgproces.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) geeft aan dat Volt van oordeel is dat er een zorgvuldig proces is doorlopen door de betrokken partijen in het traject rond de herindeling van Hilversum en Wijdemeren.

Volgens Volt is ook ruimschoots voldaan aan de participatieplicht door de gemeente. Daarom kan de fractie zich vinden in de zienswijze van de provincie over het herindelingsadvies.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) complimenteert de gemeenten Hilversum en Wijdemeren met het zorgvuldig en succesvol doorlopen herindelingsproces. Volgens GroenLinks is het traject moeilijk, maar zorgvuldig geweest, met voldoende aandacht voor participatie.

Statenlid Korzelius wijst erop dat er breed is gekeken naar fusieopties. Niet alleen Hilversum is overwogen, maar ook Gooise Meren, dat echter bewust besloot niet deel te nemen aan het proces. Daarnaast is er gekeken naar Stichtse Vecht. Daarbij is volgens GroenLinks zelfs gesproken over het overhevelen van delen van Wijdemeren. De regiogemeenten in de Gooi- en Vechtstreek hebben er echter nadrukkelijk voor gepleit om Wijdemeren als geheel binnen de regio te houden. Dat is volgens GroenLinks ook verstandig, gezien de demografische krimp in de regio. Het behoud van Wijdemeren binnen dit verband is daarom belangrijk voor de regionale balans.

Op de beoordelingscriteria — draagvlak, bestuurskracht, interne samenhang, nabijheid van bestuur en regionale samenhang — scoort de herindeling volgens GroenLinks goed. Alleen op het punt van de afstand tussen bestuur en bewoners plaatst de fractie een kanttekening. Statenlid Korzelius vraagt daarom aan burgemeester Verheijen hoe hij deze afstand ziet en hoe hij van plan is de relatie met de kernen van Wijdemeren te versterken binnen de nieuwe fusiegemeente.

GroenLinks deelt de positieve beoordeling van Gedeputeerde Staten over de samenvoeging per 1 januari en hoopt op spoedige besluitvorming in Den Haag.

Tot slot merkt Statenlid Korzelius op dat bestuurskracht ook in andere gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek onder druk staat. Dat is bevestigd in gesprekken met de GroenLinks-fracties in Hilversum en Wijdemeren. Hij verwijst daarbij naar de opmerking van de heer Mülder (D66) over de regierol van de provincie. GroenLinks wijst er echter op dat die actieve regierol bij herindelingen inmiddels tot het verleden behoort.

De heer **De Vries** (VVD) spreekt zijn steun uit voor de voorstellen die voorliggen. De VVD vindt dat er een gedegen en zorgvuldig proces is gevolgd, waarin in de beginfase verschillende alternatieven nadrukkelijk zijn onderzocht.

De heer De Vries stelt vast dat Wijdemeren een kwetsbare gemeente was die niet langer zelfstandig kon functioneren. De VVD ziet de fusie met Hilversum dan ook als een verrijking voor beide gemeenten. Daarbij wijst hij op de betrokkenheid van inwoners, organisaties en ondernemers, die volgens de fractie positief is verlopen. Hij noemt het fusietraject zelfs bijna een schoolvoorbeeld van hoe een herindeling zou moeten verlopen.

De heer De Vries stelt vervolgens twee vragen:

1. Aan burgemeester Verheijen: Wat waren, terugkijkend op het gehele proces, de meest bepalende factoren die hebben bijgedragen aan het succes van deze herindeling?
2. Aan de commissaris van de Koning: Welke leerpunten kan de provincie trekken uit dit traject? En hoe kunnen die lessen worden meegenomen in toekomstige fusie- of samenwerkingsprocessen, mede in het licht van de eerder genoemde behoefte aan een visie?

Tot slot complimenteert en feliciteert de VVD de gemeenten Hilversum en Wijdemeren met het behaalde resultaat van deze herindeling.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) erkent het belang van de voorgestelde herindeling. De gemeente Wijdemeren staat al jaren onder druk en bestuurlijke versterking is noodzakelijk. De samenwerking met Hilversum lijkt – gezien het zorgvuldige proces en het brede draagvlak – een logische keuze.

Tegelijkertijd plaatst 50PLUS een kanttekening: elk herindelingsverhaal heeft twee kanten. De fractie steunt het uitgangspunt van Gedeputeerde Staten dat de fusie niet alleen Wijdemeren versterkt, maar ook de regio Gooi en Vechtstreek als geheel ten goede komt. Wel vraagt mevrouw Van der Helm-Chandansingh nadrukkelijk aandacht voor het behoud van de unieke identiteit van het dorp, voor nabijheid van bestuur, maatwerk in voorzieningen, en voor een goede monitoring van financiële risico's.

Daarbij stelt 50PLUS drie concrete vragen:

1. Wordt de financiële situatie van de nieuwe gemeente na de herindeling structureel gemonitord, en wie is daarvoor verantwoordelijk?
2. Ziet Gedeputeerde Staten risico's voor de regionale balans in de Gooi en Vechtstreek, nu er een grotere centrumgemeente ontstaat?
3. Zijn er afspraken gemaakt over het inzetten van eventuele extra inkomsten uit de algemene uitkeringen als gevolg van de herindeling?

De fractie roept op om deze punten duidelijk te blijven volgen en benoemen tijdens en na het fusieproces.

De heer **Stam** (PvdA) sluit zich aan bij de eerder gemaakte complimenten aan de gemeenten Wijdemeren en Hilversum voor

De heer **Valk** (BBB) sluit zich van harte aan bij de complimenten die andere partijen hebben uitgesproken aan Hilversum en Wijdemeren. Volgens de Partij van de Arbeid is het uitzonderlijk dat een herindelingsproces zoveel draagvlak kent en zo zorgvuldig is doorlopen. De heer Stam vindt het knap dat, ondanks de bestaande noodzaak, het draagvlak daadwerkelijk is opgebouwd.

De heer Stam benoemt specifiek het belang van de positie van kleine kernen binnen een grotere fusiegemeente. In veel regio's, ook in Noord-Holland, is het een uitdaging om kleine kernen goed te positioneren binnen een stedelijk bestuur. Hij vindt het positief dat wordt ingezet op het behouden van de eigenheid van elke kern, maar benadrukt dat dit niet van bovenaf moet worden bepaald. De Partij van de Arbeid pleit ervoor om de inwoners zelf, politiek ongebonden, te laten formuleren wat hun kern bijzonder maakt. Dat moet gepaard gaan met ontwikkelmogelijkheden om die lokale identiteit te versterken.

Over de eerdere discussie over een provinciale visie op herindelingen, zoals geopperd door D66, is de heer Stam terughoudend. Hij vindt het proces van onderop van essentieel belang en waarschuwt dat een provinciale visie al snel kan leiden tot sturing van bovenaf. Dat acht hij ongewenst.

Tegelijkertijd doet de PvdA een concreet voorstel: bij deze en andere fusies zou na een aantal jaren een evaluatie moeten plaatsvinden. De heer Stam wijst erop dat veel fusies met enthousiasme starten, maar later kunnen leiden tot financiële problemen of onvrede in de kernen. Daarom pleit hij ervoor om vooraf duidelijk vast te leggen aan welke voorwaarden een fusie moet voldoen. Zo ontstaat een meetlat waarmee de provincie na verloop van tijd kan beoordelen of de doelen zijn bereikt. Tot slot noemt de heer Stam dat er in de provincie nog stevige herindelingsvraagstukken aankomen, zoals in Waterland, Oostzaan en ook de BOEG-gemeenten. Juist daarom vindt de PvdA het belangrijk om vooraf heldere evaluatiecriteria vast te leggen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Burgemeester **Verheijen** bedankt Provinciale Staten voor de gelegenheid om te reageren en vragen te beantwoorden. Hij spreekt mede namens burgemeester Van den Top van Hilversum en noemt het een eer om in deze zaal het woord te voeren.

Hij schetst kort de achtergrond van gemeente Wijdemeren, die volgend jaar precies 25 jaar bestaat. Hij herinnert aan de woorden van voormalig minister Klaas de Vries bij de oprichting, die destijds stelde: "Laten we kijken of deze gemeente 25 jaar mee kan." Die voorspelling is volgens burgemeester Verheijen uitgekomen. Hoewel 25.000 inwoners in principe voldoende is om als gemeente zelfstandig te functioneren, waren het vooral structurele problemen op het gebied van financiën en bestuurskracht die Wijdemeren kwetsbaar maakten.

De burgemeester benadrukt dat de fusie niet uit luxe, maar uit overtuiging plaatsvindt. Hij noemt onder andere het onevenwicht tussen hoge woonlasten en beperkte dienstverlening, de onbenutte potentie van het gebied, en het groeiende besef bij inwoners en raadsleden dat zelfstandigheid niet langer houdbaar was. Zelfs partijen die eerder voor zelfstandigheid pleitten, hebben uiteindelijk unaniem ingestemd met de fusie met Hilversum.

Burgemeester Verheijen licht toe dat het participatietraject op drie momenten plaatsvond: in het voortraject bij de vraag of en met wie Wijdemeren zou fuseren; in de periode waarin werd gekeken naar drie kandidaten (Hilversum, Gooise Meren en Stichtse Vecht); en in de uitwerkingsfase, waarin bewoners via themabijeenkomsten konden meedenken over identiteit, kernwaarden en opgaven van de nieuwe gemeente. Deze bijeenkomsten werden redelijk goed bezocht.

Over Stichtse Vecht geeft burgemeester Verheijen aan dat die gemeente zich al vroeg actief heeft afgemeld, zowel voor een fusie als voor grenscorrecties. De gemeente gaf aan de handen vol aan zichzelf te hebben.

De burgemeester benoemt de afstand tussen bestuur en inwoners als een centrale opgave. In het herindelingsadvies zijn twee inhoudelijke speerpunten geformuleerd voor de periode tot aan de herindelingsdatum: wijken en dorpen, en participatie. Wijdemeren kende tot nu toe geen dorpsraden of vergelijkbare structuren, waar Hilversum juist een uitgewerkte wijkenaanpak kent. In de komende anderhalf jaar wordt gewerkt aan een nieuwe, van onderop opgebouwde structuur waarin dorpen en wijken zich kunnen organiseren. Dat moet helpen om de lokale identiteit te behouden en te zorgen dat de stem van kernen gehoord blijft worden binnen de grotere gemeente. Burgemeester Verheijen gelooft dat een herindeling de identiteit van dorpen juist kan versterken, omdat het inwoners dwingt om actief na te denken over hun rol en positie in de nieuwe gemeente.

Tot slot onderstreept hij zijn overtuiging dat het een zorgvuldig proces met breed draagvlak is geweest. Tegelijk erkent hij dat er nog veel moet gebeuren. Hilversum zal straks als centrumgemeente een belangrijke rol in de regio vervullen. Om die rol goed te kunnen invullen, is ook in de toekomst steun van de provincie nodig. Er wordt nu gewerkt aan een investeringsagenda met betrokken overheden om een vliegende start te maken met de nieuwe gemeente van ruim 120.000 inwoners. Volgens de burgemeester is dit een passende schaal voor goed bestuur, waar zowel de regio als de inwoners van zullen profiteren.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** begint met het feliciteren van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren. Volgens hem is er een flinke klus geklaard, vooral op het gebied van tempo en samenwerking. Hij spreekt daarnaast zijn waardering uit voor de inzet van de ambtenaren van beide gemeenten én die van de provincie.

Commissaris van de Koning Van Dijk gaat vervolgens in op de vraag van de heer Mülder over een provinciale visie. Hij legt uit dat in 2018 en daarvoor Wijdemeren al betrokken was bij een ARHI-procedure, die toen werd stopgezet. Dat had alles te maken met het nieuwe beleidskader van het Rijk uit 2018. Na de Thorbeckelezing stelde de toenmalige minister dat herindelingen nog meer dan voorheen echt van onderop moesten komen. Voor die tijd had de provincie meer regie, maar dat is sindsdien gewijzigd. Omdat een herindeling een wetstraject is dat uiteindelijk door de Tweede en Eerste Kamer moet worden vastgesteld, ligt het initiatief vooral bij gemeenten zelf.

Volgens commissaris Van Dijk is de stopzetting van de eerdere ARHI-procedure niet hetzelfde als het oplossen van de onderliggende problemen. Hij geeft aan dat de provincie inmiddels nauwer is gaan samenwerken met gemeenten, onder andere via de Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur. In dat traject zijn met de raad van Wijdemeren gesprekken gevoerd over financiële situatie, bestuurskracht en toekomstperspectief. Ambtenaren van de provincie uit meerdere disciplines – financieel, bestuurlijk en juridisch – hebben daarbij ondersteuning geboden. Ook is voortdurend

aangegeven dat gemeenten bij vragen terechtkunnen. De provincie heeft zo vroeg mogelijk geprobeerd duidelijk te maken dat incidentele financiële meevallers, zoals een overgebleven twee miljoen euro na een begrotingsbehandeling, niet betekenen dat het structurele probleem is opgelost.

De commissaris benadrukt dat het belangrijk is om het hele plaatje in beeld te hebben, dus niet alleen de positieve momenten, maar ook de structurele achterstanden zoals uitgesteld onderhoud en stijgende lasten voor inwoners. Daarnaast speelt de regionale positie van gemeenten mee. Geen enkele gemeente is een eiland; meedoen in de regio is essentieel.

De leerpunten uit het proces met Wijdemeren zijn verwerkt in de Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur, waarin de provincie actiever en meer ondersteunend optreedt, zonder de autonomie van gemeenten aan te tasten en het gesprek breder te voeren. Niet vanuit een regisserende houding, maar juist als ondersteunende partner. Dat is ook de aanpak die de provincie toepast in regio's zoals Zaanstreek-Waterland en bij de BOEG-gemeenten. De commissaris van de Koning bezoekt daar zelf gemeenteraden om hen een spiegel voor te houden en met hen te bespreken waar zij naartoe willen.

Over de verkiezingen bevestigt commissaris van de Koning Van Dijk dat de verkiezingen voor Wijdemeren zijn uitgesteld tot november 2026. De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 zijn dus niet van invloed op het herindelingsproces. Hij merkt wel op dat bij sommige gemeenten de wens om zelfstandig te blijven soms meer voortkomt uit identiteit dan uit realistische bestuurskracht. In Wijdemeren speelde dat ook, maar in het nu voorliggende herindelingsadvies ziet hij juist een sterke nadruk op het behouden van de identiteit van de kernen. Dat is een positief en belangrijk uitgangspunt.

Wat betreft het toezicht op de financiële situatie bevestigt de commissaris dat de provincie hier een wettelijke taak heeft. De nieuwe gemeente zal vanaf dag één onder interbestuurlijk financieel toezicht staan. De provincie monitort de situatie dus vanaf het begin, ook al voorafgaand aan de formele fusie.

Hij noemt het traject een monsterklus, maar dan wel op een positieve manier. De unanieme steun van beide gemeenteraden én de instemming van de regio maken volgens hem duidelijk dat dit traject zorgvuldig is doorlopen.

Tot slot onderstreept Van Dijk het belang van de regionale samenhang. De regio Gooi en Vechtstreek blijft in stand en wordt door deze fusie zelfs versterkt. Hij wijst erop dat herindelingen nooit zonder gevolgen zijn voor buurgemeenten. Als één gemeente stappen zet, raken die altijd de hele regio. Dat is de boodschap die de provincie ook uitdraagt in gesprekken met andere gemeenten, zoals in Waterland en bij de BOEG-gemeenten. Alleen zeggen dat je zelfstandig wilt blijven is volgens de commissaris niet genoeg. Gemeenteraden moeten die wens altijd plaatsen binnen de bredere context van een veranderende bestuurlijke omgeving. Wat dat betreft is het traject van Wijdemeren en Hilversum een goed voorbeeld van hoe het kan.

De heer **Stam** (PvdA) herinnert de commissaris eraan dat hij eerder is benaderd over het belang van terugkijken op gemeentelijke herindelingen. Volgens de Partij van de Arbeid is het van belang om, na verloop van tijd, te toetsen of de doelen van een herindeling daadwerkelijk zijn

behaald. Hij merkt op dat er fusies zijn geweest waarbij later de vraag rijst waarom ze eigenlijk zijn doorgevoerd, omdat de situatie niet is verbeterd. Daarom doet hij de oproep om – in lijn met het beleidskader van 2018 – structureel een evaluatiemoment in te bouwen.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** erkent het belang van terugkijken, maar wijst ook op de complexiteit van herindelingen. Hij noemt als voorbeeld de gemeente Gooise Meren, waar zes jaar na de fusie de gevolgen nog steeds merkbaar zijn. Volgens hem lijkt het eenvoudig om twee gemeenten samen te voegen, maar het verweven van systemen, processen en culturen kost veel tijd.

Tegelijk vindt Commissaris van de Koning Van Dijk het ook een opdracht aan de gemeenten zelf om die evaluatie continu uit te voeren. Hij verwijst naar Dijk en Waard, waar de fusie met Langedijk nog relatief recent is. Die gemeente werkt nu aan een gebiedsgerichte aanpak om de fusie verder te verdiepen. Commissaris van de Koning Van Dijk zal daar bij een komend ambtsbezoek met het college en de raad over spreken. Hij biedt aan om Provinciale Staten daarover bij gelegenheid terugkoppeling te geven.

De commissaris onderstreept dat evaluatie formeel een rijksverantwoordelijkheid is, omdat het gaat om wetgeving, maar dat het voor de nieuwe gemeente Hilversum van groot belang is dat de gemeenteraad zichzelf de opdracht geeft om de doelen van de fusie regelmatig tegen het licht te houden. Zo kan worden vastgesteld of de uitgangspunten van de herindeling ook daadwerkelijk worden waargemaakt.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) bedankt de commissaris voor de beantwoording, maar geeft aan dat één van haar drie vragen niet volledig naar tevredenheid is beantwoord. Ze doelt op haar vraag over mogelijke risico's voor de regionale balans in de Gooi en Vechtstreek, nu er met Hilversum een grotere centrumgemeente ontstaat. Ze vraagt om een duidelijker inschatting van die risico's.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** reageert dat hierover ook binnen het algemeen bestuur van de regionale samenwerking is gesproken, en dat daarover een positieve zienswijze ligt. Volgens hem worden er op regionaal niveau duidelijke afspraken gemaakt, en is er in dit geval geen sprake van risico's voor de regionale balans.

Sterker nog, hij stelt dat het risico juist groter was geweest als Wijdemeren zou zijn opgegaan in Stichtse Vecht, want dan was de Gooi en Vechtstreek te klein geworden als regio. Commissaris van de Koning Van Dijk benadrukt het belang van een voldoende sterke regio, ook in het licht van samenwerkingsverbanden zoals de Metropoolregio Amsterdam, de veiligheidsregio en rijksregelingen die vaak eisen stellen aan omvang en bestuurskracht.

Hij verwijst ook naar het verlies van Weesp aan Amsterdam, een beslissing die destijds veel impact had op de regio. Volgens commissaris van de Koning Van Dijk is daaruit geleerd: in dit herindelingstraject is veel beter samengewerkt, en is iedereen betrokken bij het proces om te voorkomen dat een gemeente buiten de regio zou vallen. Dat is volgens hem nu goed gelukt.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

De voorzitter bedankt de heer Verheijen hartelijk voor zijn bijdrage. Namens de commissie wenst hij de gemeenten veel succes met het vervolgproces.

Schorsing van 14.47 tot 14.59 uur.

8 B-agenda Organisatiezaken (inkoop, personeel en organisatie, communicatie, huisvesting, juridisch, etc)

8.a Inkoop: Inkoopbeleid 2025 e.v. (B-agenda Commissie Bestuur 24 maart 2025) doorgeschoven naar 19 mei 2025)

Toelichting:
Het huidige inkoopbeleid (2021 – 2024) dient, ook gezien landelijke (politieke) ontwikkelingen en afspraken, provinciale doelstellingen en ervaringen uit de praktijk, geactualiseerd te worden. Het inkoopbeleid stimuleert en faciliteert de provinciale organisatie door met haar inkopen bij te dragen aan organisatorische- en maatschappelijke doelstellingen op het gebied van maatschappelijk welzijn, waarbij het uitgangspunt is: wij kopen duurzaam in, tenzij... De commissie is gevraagd met de portefeuillehouder de voorgestelde aanpak bespreken en eventuele opmerkingen mee te geven aan GS.

Eerste termijn commissie
De heer **Kes** (SP) spreekt zijn waardering uit voor het voorliggende Inkoopbeleid 2025 e.v.. Hij benadrukt dat de commissie vaker over dit onderwerp spreekt. Volgens de heer Kes moet doelmatigheid centraal staan bij inkoop. Het huidige beleid bevat duidelijke grensbedragen, wat positief is. Toch pleit hij voor flexibiliteit bij sommige projecten. Zo wil de heer Kes in bepaalde gevallen sneller kunnen schakelen of andere accenten kunnen leggen. Daarbij denkt hij aan meervoudig onderhands inkopen in plaats van nationaal openbaar. Europees openbaar inkopen is vastgelegd, maar nationaal openbaar biedt ruimte. Hij roept de commissie op om effectief met de regels om te gaan. Regels zijn belangrijk, maar de praktijk moet leidend zijn.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat zijn fractie bijna alle uitgangspunten van het inkoopbeleid ondersteunt. Hij waardeert vooral het stimuleren van sociale inkoop. Volgens de heer Valk is het belangrijk dat bedrijven mensen helpen die verder van de arbeidsmarkt staan. De provincie pakt hierin goed haar verantwoordelijkheid.

Toch plaatst de heer Valk een kanttekening bij het voorstel op pagina vijf. Hierin staat dat opdrachtgevers mogelijk verplicht worden om workshops over inclusie te organiseren. De BBB vindt inclusie belangrijk, maar is tegen verplichte maatregelen. De heer Valk pleit voor meer vrijheid voor bedrijven. Hij stelt voor om stageplaatsen en leertrajecten aan te bieden als alternatief. Daarmee kunnen bedrijven zelf verantwoordelijkheid nemen zonder gedwongen te worden.

Over circulair inkopen zegt de heer Valk dat de BBB dit steunt. Efficiënt omgaan met grondstoffen is belangrijk, maar het moet haalbaar en betaalbaar blijven. Als regels de kosten voor ondernemers verhogen, moet de provincie daar voorzichtig mee zijn. Overregulatie kan kostprijsverhogend werken waardoor de inkoopkosten voor de provincie ook hoger worden. BBB pleit voor samenwerking met de markt en geen onnodige verplichtingen.

De heer Valk benadrukt ook het belang van ketenverantwoordelijkheid. De provincie moet misstanden zoals kinderarbeid tegengaan, maar niet via overmatige bureaucratie of certificeringen. Realistische eisen bieden juist kansen voor eerlijke handel en betere omstandigheden in andere landen.

Ten slotte spreekt de heer Valk steun uit voor klimaatneutraal en natuurinclusief inkopen. Wel wil de BBB voorkomen dat dit leidt tot extra lasten voor ondernemers. Innovaties moeten de ruimte krijgen, zonder extra heffingen of verplichtingen. Volgens de heer Valk moet de provincie vooral ondersteunend zijn, in lijn met het coalitieakkoord.

Statenlid **Jorna** (PvdD) verwijst naar het RIVM-rapport van februari 2025. Daaruit blijkt dat overheden de doelen voor maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen nog niet halen. Hoewel er minder uitstoot en grondstofgebruik is, vlakt die daling af. Volgens het RIVM blijven veel mogelijkheden onbenut. Statenlid Jorna vraagt daarom of er al een evaluatie van het provinciale inkoopbeleid is en wat de uitkomsten zijn.

De Partij voor de Dieren steunt het streven naar inkoop met maximaal positief effect voor milieu en menswaardigheid. Statenlid Jorna pleit voor concrete doorvertaling van dit beleid naar de praktijk. Zij noemt als voorbeeld dat provinciale catering, relatiegeschenken en bloemen altijd biologisch, plantaardig, fairtrade en natuurinclusief moeten zijn. Dit moet passen bij het beleid zoals beschreven in de stukken.

Verder uit Statenlid Jorna kritiek op de formulering over dierenwelzijn. De term ‘waar mogelijk’ vindt zij te vrijblijvend. Volgens haar moet dierenwelzijn altijd worden meegenomen, omdat dat een bewuste beleidskeuze is.

Tot slot vraagt Statenlid Jorna naar de interne communicatie binnen de organisatie. Zij wil weten of er een ambassadeur is die het duurzaamheidsbeleid uitdraagt en bewaakt.

De heer **Mülder** (D66) vindt het inkoopdocument goed leesbaar, maar heeft wel enkele vragen.

D66 is positief over de nadruk op ketenverantwoordelijkheid. De heer Mülder vraagt of daarin ook aandacht is voor mensenrechten, zoals via Human Rights Reporting. Hij wil weten hoe dat concreet wordt meegenomen.

Daarnaast vraagt hij hoe de provincie omgaat met de opgestelde standaarden. Volgens de heer Mülder blijft het nu te onduidelijk hoe keuzes in de praktijk worden afgewogen. Hij mist transparantie over situaties waarin bijvoorbeeld toch voor de goedkoopste optie wordt gekozen. D66 wil weten hoe GS deze informatie terugkoppelt.

De heer Mülder kondigt een verzoek voor een 2-minutendebat aan. Dit doet hij naar aanleiding van een gesprek in Brussel met Marco Mensink van CEFIC, een lobbyorganisatie voor de Europese industrie. Volgens Mensink bepalen overheden met hun inkoopbeleid mede of strategische industrie in Europa kan blijven. De heer Mülder stelt daarom voor dat de provincie waar mogelijk kiest voor Europese inkoop. Daarmee neemt de provincie verantwoordelijkheid in een veranderende geopolitieke context. Hij wijst op het belang van consistent beleid: je kunt niet streven naar een groene Tata Steel en tegelijk goedkoper staal uit China inkopen.

De heer **Valk** (BBB) vraagt zich af waar de grens ligt. Hij verwijst naar Tata Steel, dat voornamelijk staal produceert voor de auto-industrie. Volgens hem is die sector in Nederland beperkt aanwezig. Daardoor ontstaat een situatie waarin producten worden geëxporteerd en andere juist weer geïmporteerd. De heer Valk benadrukt dat BBB niet tegen import of export is. Hij vraagt zich af of grote bedrijven ook hun productie moeten aanpassen.

De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat de grens bij Europa ligt. Hij wijst op staalindustrieën binnen Europa, zoals in Italië, Duitsland, Polen en België. Volgens hem is het mogelijk om alternatieven binnen Europa te vinden, ook voor andere producten zoals asfalt en auto's. de heer Mülder erkent dat het een lastige afweging is, zeker omdat hij gelooft in de vrije markt. Toch vindt hij dat bij strategische industrieën Europees inkopen een rol moet spelen in het afwegingskader.

De heer **Valk** (BBB) verduidelijkt zijn eerdere vraag. Hij bedoelt met ‘waar trek je de grens’ vooral de financiële grens. Hij vraagt wanneer het gerechtvaardigd is om meer te betalen puur omdat iets uit Europa komt.

De heer **Mülder** (D66) herhaalt dat het Inkoopbeleid geen harde grenzen stelt. Hij geeft aan dat de keuzes per geval worden gemaakt. Volgens hem gaat het erom dat de overheid bereid moet zijn om niet altijd de goedkoopste optie te kiezen, maar wel een Europese. Hij bevestigt dat dit betekent dat de overheid soms dieper in de buidel moet tasten.

De heer **Valk** (BBB) vraagt of D66 het ermee eens is dat minder regeldruk bedrijven helpt om concurrerender te zijn. Volgens hem zorgt regeldruk voor hogere kosten. Als bedrijven minder regels hoeven na te leven, kunnen ze goedkoper produceren en beter concurreren met landen als China.

De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat hij achter de regels in het inkoopdocument staat. Hij wil deze regels niet versoepelen. Wel wil hij Europees inkopen als extra afwegingspunt toevoegen aan het beleid.

De **voorzitter** vraagt aan de heer Mülder of hij een motie heeft voorbereid, omdat hij eerder een mogelijk tweeminutendebat heeft aangekondigd.

De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat hij een motie in concept heeft. Hij nodigt andere partijen uit om mee te denken als zij het onderwerp belangrijk vinden.

De **voorzitter** sluit af door te zeggen dat hij de verdere uitwerking van de motie zal afwachten.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) geeft aan blij te zijn met het voorliggende stuk over het inkoopbeleid. Volgens GroenLinks worden hierin de juiste uitgangspunten centraal gesteld: sociaal, circulair en duurzaam. Deze principes zouden volgens de fractie leidend moeten zijn voor al het provinciale beleid, en het is goed dat dat hier ook zo is. Statenlid Gielen onderstreept dat het onderwerp bovendien belangrijk is, aangezien de provincie jaarlijks voor ongeveer € 300 miljoen inkoopt.

Statenlid Gielen heeft twee aanvullende punten die volgens haar logisch voortvloeien uit de gekozen uitgangspunten. Ten eerste sluit zij aan bij een eerder gestelde vraag van Statenlid Jorna over de inkoop van bloemen. De provincie koopt jaarlijks aanzienlijke hoeveelheden bloemen in, en als duurzaamheid en natuurinclusiviteit werkelijk leidend zijn, zou het volgens GroenLinks logisch zijn om voortaan standaard biologisch gekweekte bloemen in te kopen. Daarmee kan de provincie ook de markt helpen verduurzamen.

De heer Klein (ChristenUnie) vraagt of dat niet al staand beleid is.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) antwoordt dat het haar niet bekend is dat dit al vastligt. Ze verwijst naar een eerdere discussie over dit onderwerp en zegt dat zij openstaat voor een bevestiging door het college.

De heer **Klein** (ChristenUnie) herinnert aan een gezamenlijk initiatiefvoorstel van GroenLinks en de ChristenUnie waarin dit punt stond, dat destijds is aangenomen.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) neemt dit ter kennisgeving aan en is benieuwd naar de reactie van het college op dit punt.

Het tweede punt dat Statenlid Gielen inbrengt betreft lokaal inkopen. Zij had dit in eerste instantie geïnterpreteerd als: inkopen binnen Noord-Holland. Ze vindt het echter interessant dat D66 in het debat ook een Europese interpretatie van lokaal opwerpt. Dat idee wil ze nog laten bezinken, maar ze vindt het waardevol om te onderzoeken of dat iets zou kunnen toevoegen aan het beleid.

Daarnaast blijft voor GroenLinks de vraag relevant hoe Noord-Hollands geld ook zoveel mogelijk in de provincie zelf kan landen. Statenlid Gielen ziet kansen om via het inkoopbeleid de lokale economie te stimuleren, uiteraard binnen de geldende uitgangspunten. Ze vraagt het college of er manieren zijn om dit aspect nog concreter invulling te geven, en op welke manier samenwerking met partners of andere provincies hierin mogelijk is.

De heer **Stulemeijer** (VVD) vindt de gedachten die tijdens het debat worden gedeeld interessant en het waard om verder over na te denken. Tegelijk uit hij zijn zorg dat dit soort aanvullingen kunnen leiden tot extra regeldruk, terwijl dat volgens hem juist níet de bedoeling zou moeten zijn.

De VVD heeft het Inkoopbeleid 2025 gelezen en noemt het een gedegen stuk. Volgens de fractie wordt alles wat van belang is geraakt en is het provinciaal beleid voor de toekomst duidelijk en volledig weergegeven. Daar is de VVD blij mee.

De heer Stulemeijer wijst er verder op dat uit het stuk blijkt dat het beleid breed wordt gedragen binnen de organisatie. Dat vindt de VVD belangrijk, want als beleid intern niet gedragen wordt, blijft het volgens hem een papieren werkelijkheid. Het feit dat er sprake is van draagvlak, geeft volgens hem vertrouwen voor een succesvolle uitvoering.

De VVD bedankt tot slot iedereen die heeft meegewerkt aan het opstellen van het rapport en spreekt de hoop uit dat het beleid op korte termijn effectief zal zijn.

De heer **Dijk** (CDA) bedankt Gedeputeerde Staten voor het opstellen van het inkoopbeleid en spreekt zijn waardering uit voor de mooie doelstellingen en ambities in het stuk. Het CDA kan zich daarin goed vinden.

Volgens de fractie is het belangrijk dat de overheid bij inkoop het goede voorbeeld geeft, zowel bij producten als diensten. Wel stelt de heer Dijk een kritische vraag over de praktische toepassing van het beleid. Hij vraagt zich af hoe doorslaggevend de duurzaamheidsambities zijn bij de uiteindelijke inkoopkeuzes.

De CDA-fractie erkent dat inkoop altijd een afweging is tussen prijs, kwaliteit en ambitie, maar wil van het college weten hoe zwaar de duurzaamheidsambities meewegen. De heer Dijk vraagt concreet of het klopt dat de provincie er in sommige gevallen bewust voor kiest om meer te betalen of genoegen te nemen met andere kwaliteit, om op die manier de maatschappelijke doelen uit het beleid te realiseren.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) wijst erop dat de provincie Noord-Holland jaarlijks bijna € 300 miljoen uitgeeft aan inkoop. Volgens de PvdA brengt dit een duidelijke verantwoordelijkheid met zich mee om die marktmacht in te zetten voor duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en eerlijke arbeidsvoorwaarden.

De PvdA ziet dat het nieuwe inkoopbeleid mooie ambities bevat, met aandacht voor sociale waarden, duurzaamheid en fatsoenlijk werk. De fractie steunt die intenties, maar benadrukt dat goede bedoelingen alleen niet voldoende zijn. Wat de PvdA betreft moet het beleid zichtbaar en concreet worden in het inkoopgedrag van de provincie.

Mevrouw Oulad Hadj noemt specifiek het thema diversiteit en inclusie. In het beleid staat dat de provincie hierin samen met de markt en andere overheden lerend te werk gaat. Dat vindt de PvdA te vrijblijvend. Diversiteit en inclusie zijn volgens haar geen bijzaak, maar horen net zo goed bij aanbesteding meegewogen te worden als prijs en kwaliteit. Ze vraagt Gedeputeerde Staten of zij bereid zijn om meer harde eisen op dit vlak te stellen, in plaats van alleen te stimuleren.

Ook vraagt de PvdA om het circulaire doel te vervroegen van 2050 naar 2030. Volgens de fractie is dat realistischer én ambitieuzer, en past het beter bij de urgentie van de opgave. Ze vraagt GS of zij mogelijkheden zien om deze versnelling door te voeren.

Op het gebied van social return ziet de PvdA eveneens te weinig concrete verplichtingen. Mevrouw Oulad Hadj vraagt waarom het beleid nog beperkt blijft tot intenties, terwijl er volgens haar duidelijke afspraken en controlemechanismen nodig zijn. De provincie zou alleen zaken moeten doen met bedrijven die werk maken van inclusie en eerlijke arbeidsvoorwaarden.

Tot slot vraagt de PvdA welke instrumenten standaard kunnen worden ingezet om te garanderen dat de maatschappelijke doelen ook echt gehaald worden, en hoe de provincie controleert of bedrijven hun beloftes waarmaken.

De PvdA roept op tot een inkoopbeleid dat niet alleen mooi is op papier, maar ook in de praktijk zichtbaar bijdraagt aan een rechtvaardige, duurzame en inclusieve samenleving.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt haar waardering uit voor het inkoopbeleid en noemt het een goed stuk, vooral vanwege de aandacht voor ketenverantwoordelijkheid van de provincie.

Volt heeft één punt van aandacht. Nu vegetarisch eten niet langer de standaard is bij de provincie, vindt de fractie het cruciaal dat vlees en vis die wel worden geserveerd afkomstig zijn uit een duurzame en diervriendelijke keten. Dat is volgens Volt een minimale voorwaarde. Met die opmerking sluit mevrouw Van den Bogaerde haar bijdrage af.

De heer **Klein** (ChristenUnie) spreekt zijn waardering uit voor het inkoopbeleid. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er aandacht is voor mens, milieu en sociale ketenverantwoordelijkheid, en dat circulaire, klimaatrelevante en natuurinclusieve aspecten daarin een duidelijke plek krijgen. Volgens de fractie geeft het beleid de provincie ook de kans om haar voorbeeldfunctie waar te maken.

De ChristenUnie is met name positief over de concretisering van ethisch inkopen en de manier waarop ketenverantwoordelijkheid nu beter is uitgewerkt. In eerdere versies van het beleid vond de fractie dat nog minder duidelijk terug.

Tegelijkertijd heeft de heer Klein een aantal vragen en suggesties. Allereerst merkt hij op dat in de thematische categorieën het onderwerp ‘water’ ontbreekt, terwijl dit volgens de ChristenUnie een steeds belangrijker thema is. Hij vraagt of dat niet alsnog expliciet opgenomen kan worden in het beleid.

Het tweede punt gaat over het gebruik van keurmerken en labels bij onderhandse aanbestedingen. In het stuk wordt een reeks labels genoemd, maar volgens de ChristenUnie staan daarin kwalitatief verschillende keurmerken door elkaar. De heer Klein stelt voor om te werken met een ranglijst van keurmerken, waarbij de provincie aangeeft welke labels de voorkeur hebben. Zo kan de provincie sturen op hogere standaarden. Als voorbeeld noemt hij de koffiemarkt, waar veel merken inmiddels een label voeren, maar waar pas echt impact ontstaat als wordt gekozen voor fair chain inkoop, waarbij een groter deel van de opbrengst in het land van herkomst blijft.

Ook sluit de ChristenUnie zich aan bij eerder gestelde vragen over de doelstelling voor circulair inkopen. Het huidige streven om dit in 2050 volledig te realiseren, vindt de fractie te laat. De heer Klein vraagt of dit niet ambitieuzer en concreter geformuleerd kan worden.

Tot slot vraagt de ChristenUnie aandacht voor de passage waarin staat dat voorwaarden soms niet worden toegepast. De heer Klein wil weten wanneer dat het geval is en hoe wordt voorkomen dat dit te vaak gebeurt. De fractie vindt het belangrijk dat de uitzonderingen tot een minimum worden beperkt.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) spreekt haar waardering uit voor het vernieuwde inkoopbeleid en vindt het goed dat de provincie haar voorbeeldrol serieus neemt. Zij sluit zich aan bij eerdere opmerkingen over kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, diversiteit en inclusie, en circulair en milieuvriendelijk handelen.

Toch mist 50PLUS in het beleid een expliciete focus op ouderen. Volgens mevrouw Van der Helm-Chandansingh worden ouderen in het stuk nauwelijks genoemd, terwijl zij in de praktijk vaak te maken hebben met arbeidsmarktdiscriminatie, eenzaamheid en beperkingen in mobiliteit. Zij roept op om in het vervolg meer aandacht te besteden aan deze groep binnen het sociaal beleid van de provincie.

Daarnaast pleit 50PLUS voor een scherpere blik op de toegankelijkheid van aanbestedingen voor kleine, regionale ondernemers. Volgens de fractie moeten opdrachten op Europees niveau kunnen worden aanbesteed als het om grote projecten gaat, maar bij kleinere opdrachten wil 50PLUS liever dat er nadrukkelijk wordt gekeken naar mogelijkheden om lokaal of regionaal te gunnen. Noord-Hollandse ondernemers moeten volgens haar niet onnodig buitenspel worden gezet.

Vanwege de beperkte spreektijd richt mevrouw Van der Helm-Chandansingh zich vervolgens op drie concrete vragen:

1. Hoe wordt bij aanbestedingen beoordeeld of een opdracht zich leent voor toepassing van alle relevante beleidsthema's, zoals mens en milieu?
2. Hoe zorgen we dat kleine ondernemers niet worden buitengesloten door te hoge duurzaamheids- of administratieve eisen?
3. Hoe worden de effecten van dit beleid gemonitord en gerapporteerd, bijvoorbeeld op het gebied van social return of CO_2-reductie?

Met deze vragen vraagt 50PLUS aandacht voor praktische toepasbaarheid, gelijke kansen en transparantie in de uitvoering van het inkoopbeleid.

De heer **Hollebeek** (PvdD) maakt een punt van orde en wijst erop dat zowel de ChristenUnie als 50PLUS inmiddels door hun spreektijd heen zijn. Volgens hem is dat mede te verklaren doordat er vandaag extra tijd is genomen voor de bijdrage van de burgemeester, wat ook terecht was gezien het belang van het onderwerp. Tegelijkertijd vindt de heer Hollebeek dat de tijdsplanning voor deze vergadering erg krap is. Hij benadrukt dat ook het volgende agendapunt – een discussienota van de PvdA – voldoende aandacht verdient, zodat alle partijen daar nog aan bod kunnen komen. Hij doet daarom een beroep op coulance van de voorzitter bij het hanteren van de spreektijd.

De **voorzitter** bedankt de heer Hollebeek voor zijn opmerking en zegt dat hij daar zeker rekening mee zal houden. Hij geeft aan zelf ook al met die overweging bezig te zijn geweest, zeker omdat de commissaris van de Koning nog aan het woord moet komen in de eerste termijn.

De voorzitter merkt bovendien op dat ook Gedeputeerde Staten inmiddels stevig door de spreektijd gaan, mede doordat er namens de commissie veel vragen zijn gesteld aan de commissaris. Daarom vraagt de voorzitter aan de commissaris van de Koning om in de beantwoording in de eerste termijn kort en bondig te reageren.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Commissaris van de Koning **Van Dijk** opent zijn beantwoording met een dankwoord aan de SP voor de complimenten. Hij erkent dat het om een groot bedrag gaat – € 300 miljoen – maar plaatst dat in perspectief: dit is wat de provincie uitgeeft, maar natuurlijk niet het geheel van wat

er in Nederland gebeurt. Juist daarom vindt commissaris van de Koning Van Dijk het belangrijk dat de provincie duidelijk, transparant en met missie omgaat met haar inkoopopgave.

Over de mogelijkheden tot nationale inkoop onder de EU-drempels benadrukt de commissaris dat die er zijn. Met goede argumenten kan worden afgeweken van Europese aanbesteding, en dan wordt er nationaal aanbesteed. De provincie past dat toe waar mogelijk en nuttig.

De vraag van de BBB over workshops wordt ook beantwoord. Commissaris van de Koning Van Dijk legt uit dat deze niet verplichtend bedoeld zijn, maar als voorbeeld zijn opgenomen. Ze kunnen gebruikt worden als basis, mocht besloten worden om tot nadere regels te komen. Die zijn in dit beleid nog niet uitgewerkt. Hij benadrukt dat zulke vormen alleen werken als er brede steun voor is binnen de organisatie en politiek.

Tegenover de Partij voor de Dieren bevestigt de commissaris dat de provincie bij de inkoop van bloemen en catering al biologisch en duurzaam inkoopt. Dit is verwerkt in de aanbestedingen. De Staten hebben hierover in het verleden besluiten genomen en die zijn correct uitgevoerd. De provincie blijft deze lijn volgen.

Op de vraag over monitoring van het beleid legt de commissaris uit dat de provincie werkt met inkoopambassadeurs. Deze specialisten zijn verbonden aan alle beleidsdirecties en ondersteunen bij de uitvoering. Er geldt het principe van ‘comply or explain’: als duurzaam of sociaal inkopen bij een specifieke opdracht niet mogelijk is, moet dat onderbouwd worden. Bijvoorbeeld als circulaire alternatieven (nog) niet beschikbaar zijn, zoals bij de aanbesteding van een viaduct.

Over ketenverantwoordelijkheid (vraag van D66) zegt commissaris van de Koning Van Dijk dat de provincie hierin het Rijk volgt. De nadruk ligt op sectoren met de grootste risico’s. De provincie hoeft daar niet zelf over te rapporteren, maar de bedrijven die meedoen aan aanbestedingen wel. Zij moeten een openbare due diligence tonen, zodat inzichtelijk is hoe zij hun verantwoordelijkheid in de keten invullen.

Commissaris van de Koning Van Dijk noemt het Europese aanbestedingskader soms beperkend. De discussie over nationaal versus Europees inkopen is terecht. Wat lokaal kan, probeert de provincie ook lokaal in te kopen. Hij noemt in dit verband de rapporten van Draghi en Letta, die pleiten voor meer strategische autonomie van Europa. De commissaris stelt voor om hier als provincie actief op in te zetten, ook als onderdeel van de Europese lobby. Hij benadrukt dat Europa lange tijd afhankelijk is geweest van lagelonenlanden, maar dat het tijd is om weer meer binnen Europa te produceren en in te kopen.

Ten aanzien van de bloemeninkoop (vraag van GroenLinks) verwijst hij opnieuw naar het eerder gegeven antwoord. Hij voegt daaraan toe dat de provincie samenwerkt met andere provincies. De gezamenlijke inkoopkracht van de twaalf provincies is aanzienlijk groter dan Noord-Holland alleen. Daarom stemt Noord-Holland beleidsmatig en praktisch af met andere provincies.

Richting het CDA antwoordt commissaris van de Koning Van Dijk dat duurzaamheidsambities altijd moeten worden afgewogen tegen prijs en kwaliteit. Dat is soms een lastige balans. Daarom wordt gewerkt met kennisspecialisten, die vooraf helpen bij het maken van die keuzes. Hij wijst erop dat duurzaam niet per definitie duurder is, zeker niet op de lange termijn.

De PvdA stelde voor om de doelstelling van 100% circulair inkopen te vervroegen van 2050 naar 2030. Commissaris van de Koning Van Dijk zegt daarover dat 2030 niet haalbaar is, mede gezien de huidige beschikbaarheid, productiecapaciteit en prijzen. Noord-Holland werkt hierin samen met andere partijen, zoals in het MRA-verband. Als eerder dan 2050 haalbaar blijkt, bijvoorbeeld in 2045, dan is dat wenselijk. Maar het beleid moet realistisch zijn. Zonder voldoende vraag in de markt blijft het aanbod beperkt. Dan zouden aanvullende maatregelen zoals subsidies nodig zijn om circulair produceren te stimuleren.

Over de inkoop van vlees en vis (vraag van Volt) meldt de commissaris dat dit gebeurt met keurmerken als MSC, wat betekent dat het duurzaam gevangen is. Dit is onderdeel van de aanbestedingsafspraken.

Op de vraag van de ChristenUnie over 'water' als thema, antwoordt commissaris van de Koning Van Dijk dat dit onderwerp onder het bredere thema 'natuurinclusief' valt. Hij erkent dat het goed is dat het nog eens expliciet onder de aandacht wordt gebracht.

Wat betreft het gebruik van labels bij aanbestedingen, erkent de commissaris dat er grote verschillen zijn tussen keurmerken. De provincie kijkt per productgroep welk label het meest passend is. Hij erkent ook dat de markt onoverzichtelijk is, mede doordat er steeds nieuwe labels ontstaan. De provincie probeert te voorkomen dat verschillende overheden uiteenlopende eisen stellen.

Over social return stelt commissaris van de Koning Van Dijk dat Noord-Holland op dat punt landelijk tot de koplopers behoort. Hij geeft aan dat er al vaker is gerapporteerd over de goede resultaten en spreekt zijn waardering uit voor de inzet van de organisatie op dit thema.

Ten aanzien van diversiteit en inclusie erkent hij dat dit onderwerp eerder steviger verwoord was, maar dat het nog lastig is om dit meetbaar en uitvoerbaar te maken. Commissaris van de Koning Van Dijk wil daarom het gesprek aangaan met leveranciers: wat betekent diversiteit en inclusie concreet, en hoe kunnen daar gezamenlijke afspraken over worden gemaakt? Een generieke eis – zoals '10%' – vindt hij op dit moment nog niet werkbaar zonder dat duidelijk is wat dit inhoudt. Hij stelt voor dit onderwerp eerst verder inhoudelijk en praktisch uit te werken, zodat de provincie en haar partners een gedeeld beeld hebben van wat haalbaar en wenselijk is.

Commissaris van de Koning Van Dijk benadrukt dat dit inkoopbeleid niet in de eerste plaats een stuk is om aan Provinciale Staten verantwoording af te leggen, maar om de organisatie te sturen en verantwoordelijkheid te geven. Managers en directies zijn aan zet om het beleid in de praktijk toe te passen. Met ondersteuning van inkoopprofessionals, ambassadeurs en specialisten moet het beleid gaan leven in de organisatie.

Hij besluit met een opmerking richting 50PLUS, die vroeg naar de positie van ouderen. Commissaris van de Koning Van Dijk zegt dat social return in Noord-Holland effectief wordt toegepast. Als voorbeeld noemt hij dat hij recent de eed heeft afgenomen van een nieuwe medewerker van 65 jaar. Deze persoon werkte al via detachering bij de provincie, maar is nu officieel in dienst gekomen. Volgens commissaris van de Koning Van Dijk laat dit zien dat de provincie ook op dit vlak stappen zet.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

9 Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan de commissaris van de Koning Van Dijk. Dit agendapunt is vervallen.

10 B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee)havens, circulaire economie)

10.a Economie: Discussienota arbeidsmigratie PvdA

Toelichting:
De PvdA legt een discussienotitie voor met het doel om kritisch te kijken welke rol de provincie heeft bij het creëren van menswaardige omstandigheden voor arbeidsmigranten.
De PvdA heeft de volgende vragen aan de commissie:

1. *Delen de commissieleden de genoemde zorgen over arbeidsmigratie? En zo ja, welke ontwikkelingen baren hen zorgen?*
2. *Is de commissie het met de PvdA eens dat de provincie een rol moet pakken in het creëren van menswaardige omstandigheden voor arbeidsmigranten in Noord-Holland?*
3. *Welke ideeën hebben de commissieleden voor de invulling van deze rol?*

De commissie is gevraagd de vragen van de PvdA in commissieverband te bespreken.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) presenteert de *discussienota arbeidsmigratie* aan de commissie. Voor haar is dit een persoonlijk en belangrijk onderwerp. Ze benadrukt dat het gaat om mensen die ons land helpen draaiende te houden, maar die structureel tekort worden gedaan.

Volgens de PvdA is er sprake van een systeemfalen. Arbeidsmigranten werken vaak onder zware omstandigheden in sectoren zoals bouw, distributie en tuinbouw. Ze ontvangen lage lonen, hebben weinig zekerheid en vallen vaak buiten de sociale vangnetten. Mevrouw Oulad Hadj vertelt een persoonlijk verhaal over een arbeidsmigrant die na uitval letterlijk op straat belandde, in werkkleding, met plastic tassen. Een beeld dat haar raakt, mede omdat zij zelf kind is van een arbeidsmigrant. Haar ouders werkten hard, onzichtbaar en zonder ondersteuning. Vijftig jaar later ziet ze dat er weinig is veranderd, met een nieuwe generatie arbeidsmigranten.

De PvdA stelt dat de provincie misschien niet alles kan, maar wel degelijk een rol kan en moet pakken. Er is invloed op thema's als huisvesting, regionale afstemming en ketenverantwoordelijkheid. De provincie kan – zoals in Limburg – partijen bij elkaar brengen: gemeenten, werkgevers, vakbonden en instanties. Niet om te vergaderen, maar om echte oplossingen te realiseren.

De oproep van de PvdA is om als provincie niet weg te kijken, maar vooruit te handelen, te voorkomen in plaats van te genezen. Als samenleving kunnen we niet wél profiteren van iemands arbeid, maar níet investeren in iemands bestaanszekerheid en waardigheid.

Daarom vraagt de PvdA drie concrete dingen:

1. Een verkennend gesprek met de provincie Limburg, om te leren van hun werkwijze;

2. Een serieuze oriëntatie op een coördinerende rol van de provincie, waarin de provincie actief verbindt en faciliteert tussen gemeenten, werkgevers, zorginstellingen en maatschappelijke organisaties;
3. Een structurele aanpak die breder is dan alleen huisvesting. De provincie moet werken aan beleid en/of instrumenten die ook aandacht hebben voor zorg, arbeid, integratie en rechtspositie.

De PvdA sluit af met een krachtige boodschap: dit is geen ruimtelijke kwestie alleen, en het is onvoldoende om het alleen over huisvesting te hebben. De fractie roept de commissie op om dit gesprek serieus en structureel te voeren, en samen verantwoordelijkheid te nemen voor menswaardige omstandigheden voor arbeidsmigranten in Noord-Holland.

De commissieleden worden expliciet gevraagd:
1. Delen zij de zorgen van de PvdA over arbeidsmigratie?
2. Vinden zij ook dat de provincie hierin een rol moet spelen?
3. Welke ideeën hebben zij over de invulling van die rol?

De PvdA hoopt op een open, inhoudelijke bespreking van deze vragen.

De **voorzitter** stelt voor is om eerst de fracties die nog spreektijd over hebben het woord te geven richting de Partij van de Arbeid. Daarna krijgen de fracties die geen spreektijd meer hebben de gelegenheid kort en bondig hun inbreng te leveren.

Eerste termijn commissie
Mevrouw **Schneemann** (Volt) noemt arbeidsmigratie een belangrijk thema voor zowel de Europese als de Noord-Hollandse economie. Volgens Volt profiteren bedrijven én arbeidsmigranten als het systeem goed werkt. Tegelijkertijd waarschuwt de fractie voor malafide praktijken, die niet alleen migranten schaden, maar ook de samenleving en bonafide bedrijven onder druk zetten.

Volt vindt het schokkend dat er zo weinig inzicht is in de omvang van uitbuiting. De fractie pleit daarom voor Europese standaarden voor arbeidsrechten, zodat gelijke behandeling binnen de EU de norm wordt. Volt ziet vooral risico's in de grote afhankelijkheid van arbeidsmigranten van hun werkgever, bijvoorbeeld voor huisvesting en andere basisvoorzieningen.

Volgens Volt zijn handhaving en het creëren van goede omstandigheden onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarnaast merkt de fractie op dat arbeidsmigranten vaak niet goed weten wat hun rechten zijn in Nederland. Volt vindt dat de provincie hierin een faciliterende rol kan spelen, onder andere door actieve voorlichting over rechten en plichten. Volt vraagt gedeputeerde Staten hoe zij tegen deze mogelijkheid aankijken.

Volt beantwoordt de drie vragen van de PvdA als volgt:
1. Ja, Volt deelt de zorgen, vooral over het gebrek aan inzicht en toezicht op malafide bedrijven.
2. Ja, de provincie heeft wat Volt betreft een rol, niet alleen bij het creëren van menswaardige omstandigheden, maar ook in het faciliteren van handhaving.

3. Als concrete ideeën noemt Volt: meer toezicht, gebruik van een kadasterdatabase en het steunen van initiatieven zoals die van vakbond CNV of het Eindhovense project voor arbeidsmigranten.

De heer **Dijk** (CDA) bedankt de Partij van de Arbeid voor het agenderen van dit belangrijke onderwerp. Volgens het CDA zijn arbeidsmigranten essentieel voor de Nederlandse arbeidsmarkt, of het nu gaat om de zorg, land- en tuinbouw, bouw of ICT. De heer Dijk erkent dat in sommige sectoren de arbeidsomstandigheden tekortschieten, zoals de PvdA terecht stelt. Hij noemt het een veelkoppig monster.

In het verkiezingsprogramma van het CDA staat dat arbeidsmigranten van groot belang zijn voor de regionale economie. De partij pleit daarom voor goede huisvesting, gerealiseerd in samenwerking met gemeenten en ondernemers. Concreet noemt het CDA twee vormen:

1. Grootschalige huisvesting nabij dorps- of stadskernen, met voldoende basisvoorzieningen, zoals een supermarkt, horeca en toegang tot ontspanning, bijvoorbeeld een bioscoop.
2. Kleinschalige huisvesting op erven van agrarische bedrijven.

Grootschalige huisvesting mag volgens het CDA een tijdelijk karakter hebben, mits goed ingericht. De heer Dijk verwijst naar het coalitieakkoord, waarin een vergelijkbare afspraak is opgenomen. Zijn eerste vraag aan gedeputeerde Staten is of het college überhaupt is toegekomen aan de uitvoering van deze afspraak uit het coalitieakkoord. En als dat het geval is: hoe is dit aangepakt?

Volgens het CDA ligt de prioriteit bij uitvoering van bestaande afspraken. De heer Dijk stelt dat de provincie op dit moment te weinig inzet toont op dit vlak. Daarom pleit de CDA-fractie ervoor om eerst te focussen op wat al is afgesproken, voordat de provincie nieuwe taken of rollen op zich neemt in het arbeidsmigratiebeleid.

De heer **De Vries** (VVD) spreekt zijn waardering uit voor het feit dat de discussienota op tafel ligt. Volgens de VVD is het goed dat de provincie zich buigt over de geschetste problematiek, die via verschillende kanalen zichtbaar en hoorbaar is. De heer De Vries wijst erop dat ook in het coalitieakkoord aandacht is voor dit onderwerp, evenals in het rapport van de commissie Roemer uit 2019. In dat rapport wordt arbeidsmigratie omschreven als een systeem waarbij mensen onder erbarmelijke omstandigheden en vaak rechteloos moeten leven.

De VVD sluit zich aan bij het CDA: arbeidsmigranten zijn onmisbaar voor de Nederlandse economie, in verschillende sectoren. Daarom is het volgens de fractie belangrijk dat deze mensen op een menswaardige manier kunnen participeren in de samenleving.

De heer De Vries ziet dus zeker het belang van aandacht voor dit onderwerp. Tegelijkertijd stelt hij de vraag naar de precieze rol van de provincie. Veel aspecten van arbeidsmigratie liggen volgens hem bij gemeenten en het Rijk, die al actief zijn op dit terrein. De VVD wil daarom helderheid over wat de provincie concreet kan en moet doen.

De heer De Vries erkent dat de provincie bij ruimtelijke ordening een duidelijke verantwoordelijkheid heeft, zoals ook genoemd in de discussienota. Tegelijkertijd begrijpt hij het

standpunt van de PvdA dat dit niet voldoende is. Daarom is hij benieuwd naar de aanpak in Limburg. Wat heeft Limburg gedaan buiten de ruimtelijke kaders om daadwerkelijk te zorgen voor menswaardige leefomstandigheden voor arbeidsmigranten?

De VVD-fractie staat positief tegenover verder onderzoek naar de rol van de provincie, maar vraagt om meer input en voorbeelden om te kunnen bepalen wat realistisch en effectief is binnen de provinciale taak.

De heer **Becker** (BBB) bedankt de Partij van de Arbeid voor het indienen van de discussienota. De BBB waardeert dat partijen gebruikmaken van alle beschikbare middelen om hun zorgen onder de aandacht te brengen. Tegelijkertijd geeft de fractie aan genuanceerder tegen het onderwerp aan te kijken.

Volgens de BBB worden excessen rondom arbeidsmigratie terecht benoemd en moeten deze ook worden aangepakt. Maar de fractie benadrukt dat er ook veel goed gaat. Gemeenten en ondernemers nemen volgens de BBB hun verantwoordelijkheid en houden zich aan de landelijke wet- en regelgeving.

De heer Becker wijst op de nieuwe landelijke aanpak arbeidsmigratie, die in november 2024 is aangekondigd. Als voorbeeld noemt hij de invoering van de Wet goed verhuurderschap, waarin het loskoppelen van arbeidsovereenkomst en huurcontract verplicht is. Dit maakt arbeidsmigranten minder afhankelijk van hun werkgever voor huisvesting.

Verder noemt de BBB:

- De voorbereiding van een doelgroepencontract voor arbeidsmigranten door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, om de huurpositie van arbeidsmigranten verder te versterken.
- De Jaarrapportage arbeidsmigranten die in mei 2025 aan de Tweede Kamer is aangeboden.
- Een notitie uit april 2025: Samenhang en samenwerking in toezicht en handhaving rond EU-arbeidsmigranten, opgesteld door ketenpartners en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze notitie richt zich op de voortgang van de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, ook wel bekend als de commissie Roemer, en bevat extra maatregelen tegen misstanden en malafide verdienmodellen.

Daarnaast verwijst de heer Becker naar het coalitieakkoord van BBB, VVD, GroenLinks en PvdA. Op pagina 8 staat daarin al opgenomen dat de provincie samen met gemeenten toeziet op goede ruimtelijke ordening en huisvesting van arbeidsmigranten, inclusief toegang tot basisvoorzieningen.

De BBB concludeert dat het onderwerp primair op rijks- en gemeentelijk niveau thuishoort. De fractie ziet op dit moment geen aanvullende rol voor de provincie Noord-Holland in deze discussie.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) reageert op het betoog van de heer Becker (BBB) en zegt dat zij had gehoopt dat malafide praktijken explicieter erkend zouden worden. Volgens mevrouw Schneemann benoemt de heer Becker vooral maatregelen van het Rijk, maar zij vraagt zich af of

die ook daadwerkelijk effectief zijn. Ze vraagt of de BBB-fractie denkt dat dit echt verandering brengt, of dat de partij zich neerlegt bij de huidige situatie.

De heer **Becker** (BBB) antwoordt dat hij in zijn betoog juist heeft aangegeven dat er veel zaken goed gaan. Hij verwijst naar een werkbezoek aan een sierteeltbedrijf in Andijk, samen met andere partijen. Daar zijn volgens hem keurige woonunits gerealiseerd, met een geldige vergunning en onder gemeentelijk toezicht. Volgens de BBB is het vooral een kwestie van handhaven, en als dat goed gebeurt, ziet de fractie geen reden tot zorg.

De heer **Kes** (SP) stelt een kritische vraag aan de heer Becker (BBB). Volgens de SP lijkt het alsof de BBB geen problemen erkent, omdat alleen positieve voorbeelden worden genoemd. De heer Kes wijst op de al jarenlang bekende misstanden rond arbeidsmigratie, zoals beschreven in het rapport van de commissie Roemer. Hij vindt het zorgelijk dat deze problemen vijf jaar na dato nog steeds bestaan. De SP ontkent niet dat er goede initiatieven zijn, maar benadrukt dat er ook sprake is van ernstige misstanden. De heer Kes vraagt of de BBB die erkent, en of de BBB vindt dat het nut heeft om daar serieus naar te kijken, ook vanuit een provinciale verantwoordelijkheid.

De heer **Becker** (BBB) antwoordt dat hij de ernst van het rapport van de commissie Roemer erkent. Hij wijst erop dat dit rapport heeft geleid tot nieuwe wetgeving, die nu ook wordt uitgevoerd in samenwerking met gemeenten. Als het misgaat, vindt hij dat gemeenten verantwoordelijk zijn, en pas in uiterste gevallen de provincie. Volgens de BBB ligt de primaire verantwoordelijkheid bij het Rijk en de gemeenten, omdat het om landelijke wetgeving gaat waar iedereen zich aan moet houden.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) verwijst naar de discussienota en indirect naar het coalitieakkoord, waarin staat dat de provincie samen met gemeenten toeziet op ordentelijke huisvesting van arbeidsmigranten en dat seizoenswerknemers toegang moeten hebben tot basisvoorzieningen. Op de vraag aan de heer Becker of hij vindt dat deze afspraken op dit moment voldoende worden nageleefd, antwoord de heer **Becker** (BBB) bevestigend.

De heer **Mülder** (D66) stelt duidelijk dat ook D66 het probleem rondom arbeidsmigratie ziet en spreekt zijn waardering uit voor het feit dat de PvdA het onderwerp agendeert. Volgens de heer Mülder is het goed dat dit opnieuw wordt besproken, aangezien er na het coalitieakkoord weinig aandacht meer voor is geweest. De cijfers in de discussienota maken indruk, maar D66 wijst erop dat toename in aantallen niet automatisch een probleem hoeft te zijn.

Tegelijkertijd ziet D66 wel degelijk concrete problemen, zoals overlast, dakloosheid en uitbuiting. De heer Mülder pleit ervoor om het probleem zorgvuldig te ontrafelen. De partij wil het vrij verkeer van arbeid binnen de EU behouden, maar erkent dat structurele uitbuiting en afhankelijkheid van arbeidsmigranten om actie vragen.

D66 herinnert aan bestaand provinciaal beleid uit 2019, inclusief een rapport uit 2021 over arbeidsmigratie. De partij vindt het verstandig om daar nu vervolg aan te geven. Tegelijkertijd benadrukt de heer Mülder dat niet alles op het bord van de provincie ligt.

D66 ziet wel ruimte voor actie op twee terreinen:

1. Landbouw en regio-economie: veel arbeidsmigranten werken in de land- en tuinbouw, vaak op vergunde huisvestingslocaties op agrarische erven. Dat raakt direct aan de provinciale bevoegdheden op het gebied van vergunningverlening en ruimtelijke ordening.
2. Economie en innovatie: D66 stelt dat Nederland te maken heeft met een arbeidstekort in bepaalde sectoren en dat er laagbetaalde, ongeschoolde arbeid uit het buitenland wordt gehaald. Dit belemmert volgens de heer Mülder de innovatie en productiviteitsgroei. Hij stelt dat bedrijven door goedkope arbeid minder worden gestimuleerd om te investeren in digitalisering en automatisering.

De heer Mülder vraagt zich hardop af of we arbeidsmigranten in alle gevallen echt nodig hebben, of dat het makkelijk is geworden om voor goedkope arbeid te kiezen. Volgens D66 moet de provincie bedrijven actiever verleiden om te investeren in innovatie, in plaats van afhankelijk te blijven van goedkope buitenlandse arbeidskrachten. Dit geldt met name voor sectoren als de bloementeelt, waarin Noord-Holland sterk vertegenwoordigd is.
Tot slot maakt D66 een onderscheid met andere provincies: Limburg heeft meer te maken met distributiecentra, terwijl in Noord-Holland vooral de landbouwsector relevant is in dit debat.

De heer **Becker** (BBB) reageert kritisch op de bijdrage van de heer Mülder (D66). Volgens de BBB wordt in het debat steeds de nadruk gelegd op de landbouw en sierteelt, terwijl arbeidsmigranten volgens de heer Becker juist in veel meer sectoren onmisbaar zijn, zoals in de bouw. Hij vraagt D66 om een breder perspectief: waar werken arbeidsmigranten precies, en in welke sectoren gaan dingen mis?

De heer **Mülder** (D66) dankt de heer Becker voor de vraag en gebruikt die om zijn punt te verduidelijken. Volgens de heer Mülder is het verschil dat D66 onderscheid maakt tussen noodzakelijke arbeid en vervangbare arbeid. D66 ziet het belang van arbeidsmigranten in sectoren als de zorg – bijvoorbeeld “handen aan het bed” – en in ambachten zoals stucwerk, die moeilijk te automatiseren zijn.

Daartegenover plaatst de heer Mülder sectoren zoals de land- en tuinbouw, waar nog vaak wordt gekozen voor goedkope, handmatige arbeid, zoals bij het uitsteken van asperges. Volgens D66 moet daar de vraag gesteld worden of dit soort werk niet te automatiseren is, en dus niet te makkelijk wordt uitbesteed aan arbeidsmigranten onder lage lonen.

De heer Mülder erkent dat arbeidsmigranten in veel sectoren werken, maar hij stelt dat de provincie vooral een rol heeft bij de regio-economie, en dat daar ruimte ligt voor sturing en innovatiebevordering. D66 wil niet op de stoel van het Rijk, gemeenten of de Arbeidsinspectie zitten, maar vindt wel dat de provincie haar regierol steviger kan invullen.

Tot slot stelt de heer Mülder voor om te onderzoeken hoe groot het probleem precies is, en hoe de provincie bedrijven kan verleiden tot innovatie, in plaats van structureel te blijven inzetten op goedkope arbeid. Daarbij wil D66 ook naar de landbouwsector kijken en het gebruik van arbeidsmigranten daarin. Wat de heer Mülder betreft is dat voldoende aanleiding voor een inhoudelijk vervolg op dit gesprek.

Statenlid **Gielen** (GroenLinks) deelt de zorgen over arbeidsmigratie zoals geuit door de PvdA en andere fracties. GroenLinks erkent dat de problematiek op alle overheidsniveaus speelt: gemeenten, provincie en Rijk hebben ieder hun rol. Als voorbeeld noemt Statenlid Gielen een recent werkbezoek van minister Van Hijum en wethouder Groot Wassink aan een opvanglocatie voor dakloze arbeidsmigranten in Amsterdam. Volgens GroenLinks laat dit werkbezoek zien dat de problematiek serieus wordt genomen en ook in beeld is bij andere overheden.

Een specifieke zorg van GroenLinks is de koppeling tussen werkgeverschap en huisvesting. Statenlid Gielen zet vraagtekens bij de verwachting van de BBB dat dit met nieuwe wetgeving wordt opgelost. GroenLinks is bang dat de praktische afhankelijkheid van arbeidsmigranten blijft bestaan, ook als arbeid en huisvesting formeel via losse contracten worden geregeld. De partij noemt dat een blijvende bron van zorg, omdat arbeidsmigranten in de praktijk vaak nog steeds voor hun basisvoorzieningen afhankelijk zijn van dezelfde partij.

GroenLinks ziet dat de provincie een belangrijke rol heeft bij huisvesting, maar benadrukt dat dit niet de enige rol is. De fractie vraagt zich af hoe het huidige beleid wordt voortgezet, en verwijst naar een eerder onderzoek met gemeenten in de Noordkop naar veertien huisvestingslocaties. GroenLinks vraagt zich af hoe die lijn wordt doorgezet en of de provincie haar regierol voldoende benut.

Daarnaast wijst GroenLinks op de noodzaak van voorzieningen in het landelijk gebied, zeker waar het gaat om landbouwgerelateerde arbeidsmigratie. Juist op die plekken ziet de partij een grotere provinciale verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld omdat de afstand tot voorzieningen groot is en er vaak een gebrek aan vervoersmogelijkheden is. Dat raakt volgens GroenLinks aan basale levensbehoeften, zoals toegang tot supermarkten, sportvoorzieningen en huisartsen. Als huisvesting niet goed wordt geregeld, komen deze voorzieningen direct onder druk te staan.

Ten slotte spreekt Statenlid Gielen steun uit voor het voorstel van de PvdA om als provincie een coördinerende rol te spelen. GroenLinks ziet daarin een herkenbare taak voor de provincie, en noemt als voorbeeld de deelname aan de campagne "Arbeidsmigratie werkt", waar de provincie nu al samenwerkt met maatschappelijke partners en andere overheden. GroenLinks pleit ervoor om dit soort samenwerking structureler vorm te geven, en stelt voor om met deze partijen meerjarig overleg te voeren over hoe structurele oplossingen vorm kunnen krijgen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de PvdA voor het agenderen van het onderwerp en geeft aan dat JA21 de zorgen deelt over de situatie van arbeidsmigranten. De fractie maakt zich vooral zorgen over de snelle groei van het aantal arbeidsmigranten, de vaak slechte woon- en leefomstandigheden, het gebrek aan maatschappelijke participatie en de overlast die hieruit voortkomt. JA21 sluit zich aan bij D66 wat betreft de noodzaak tot innovatie.

Volgens JA21 is het probleem complex, maar ligt de rol van de provincie vooral bij het ondersteunen van gemeenten. Gemeenten hebben volgens mevrouw Uiterwijk weinig zicht op de arbeidsmigranten in hun stad of dorp. Er is sprake van illegale bewoning, woningen worden verkamerd en onttrokken aan de woningmarkt, en migranten verhuizen voortdurend tussen panden waardoor er geen noodzaak is zich op een adres in te schrijven. Daardoor blijft een groot deel van hen buiten beeld.

Gemeenten worstelen met handhaving op deze situaties, aldus JA21. Daarom ziet de fractie een taak voor de provincie in het verbeteren van ondersteuning op lokaal niveau, zowel op het gebied van toezicht en handhaving, als op het bevorderen van maatschappelijke participatie van arbeidsmigranten. Wat JA21 betreft moet de aanpak vooral van onderop gebeuren, maar wel met een duidelijke ondersteunende rol van de provincie.

De heer **Kes** (SP) noemt de situatie van arbeidsmigranten een van de vele uitwassen van het ongebreidelde kapitalisme. Volgens de SP worden mensen in het huidige systeem niet als mensen, maar als middelen of goederen behandeld. De nadruk ligt volgens de heer Kes op het leveren van arbeid en niet op de waardigheid van de mens zelf. De SP is dan ook blij met het initiatief van de PvdA en wil graag samen optrekken als de PvdA daarvoor openstaat.

De heer Kes verwijst naar de geschiedenis van de eerste generatie arbeidsmigranten. Hij noemt het voorbeeld van de 'Turkenpensions' en stelt dat er niets is geleerd van het verleden. De huidige omstandigheden waarin arbeidsmigranten verkeren, lijken volgens hem sterk op de fouten die toen zijn gemaakt. Ook hekelt hij de passieve houding van het Rijk, zoals in de tijd van minister Koolmees, die stelde dat het keurmerk voor huisvesting naar eigen inzicht kon worden afgegeven. Die keuze leidde tot misstanden, waarna de commissie Roemer in het leven werd geroepen.

De SP vindt dat alle overheden hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Volgens de heer Kes kan geen enkele bestuurslaag zich aan dit probleem onttrekken. De provincie moet dus een actieve rol pakken, bijvoorbeeld bij het uitvoeren van de aanbevelingen van de commissie Roemer. Hij roept op om deze aanbevelingen erbij te pakken en te onderzoeken wat Noord-Holland concreet kan doen.

Ten slotte reageert de heer Kes op de bijdrage van de BBB. Die partij wees erop dat het probleem niet alleen in de landbouwsector speelt. Volgens de heer Kes is dat geen reden om de landbouw niet te benoemen, zeker omdat ook BBB juist bij positieve voorbeelden de landbouw wel expliciet noemt. De SP pleit ervoor om alle sectoren mee te nemen in de discussie: landbouw, industrie, bouw, transport en ook constructies waarbij niet-EU-migranten onder moeilijke omstandigheden aan het werk zijn gezet. Iedereen die in Nederland werkt, moet volgens de SP gelijk behandeld worden en vallen onder dezelfde cao en arbeidsvoorwaarden als andere werknemers.

De heer **Becker** (BBB) complimenteert de heer Kes (SP) en stelt dat hij in feite hetzelfde zegt als de BBB: noem álle sectoren, en pak misstanden aan waar die zich voordoen. Tegelijkertijd benadrukt Becker dat er ook veel goed gaat, en dat dit niet vergeten mag worden.

De heer **Kes** (SP) onderschrijft deze opmerking en bevestigt dat het belangrijk is alle sectoren te benoemen, maar wijst erop dat dit ook geldt voor de landbouw. Volgens de heer Kes moet de politiek niet wegkijken als het juist daar, zoals vaak blijkt, fout gaat. Dat geldt ook voor de industrie en de bouw. Het benoemen van de landbouwsector heeft dus wél waarde, omdat het een onderdeel van het bredere probleem is.

De heer **Becker** (BBB) sluit af met de herhaling dat alle sectoren benoemd moeten worden, maar dat geen enkele sector er onterecht uitgepikt moet worden.

De heer **Kes** (SP) steunt het verzoek van de PvdA om in Limburg te onderzoeken hoe daar met arbeidsmigratie wordt omgegaan. Hij verwijst met waardering naar de heer Roemer, die daar actief is, en moedigt gedeputeerde Staten aan om met hem in gesprek te gaan. Daarnaast roept hij op om ook het Rijk actief te betrekken, zeker als provincies of gemeenten knelpunten ervaren. Volgens de SP is het essentieel dat alle bestuurslagen hun verantwoordelijkheid nemen, ook als ze problemen niet zelfstandig kunnen oplossen.

De heer Kes uit daarnaast scepsis over het optimisme van de heer Becker (BBB) en stelt dat hij nog weinig concrete oplossingen ziet die het probleem daadwerkelijk aanpakken. Daarom pleit hij ervoor dat de provincie actief informatie ophaalt bij andere overheden die al verder zijn met het aanpakken van deze problematiek en duidelijk benoemt waar het misgaat, ook als de provincie zelf geen bevoegdheid heeft om het op te lossen.

De heer Kes heeft begrepen dat wordt overwogen de uitkomsten te vervatten in een initiatiefvoorstel. De SP wil daar graag aan bijdragen.

Statenlid **Jorna** (PvdD) bedankt de Partij van de Arbeid voor de discussienota en spreekt haar waardering uit voor het persoonlijke en gepassioneerde betoog. Ze deelt dat ze zelf kleindochter is van een arbeidsmigrant en voelt zich daardoor extra geraakt. Volgens Statenlid Jorna worden arbeidsmigranten te vaak vergeten, terwijl zij net als ieder ander recht hebben op goede huisvesting, zorg, voeding en voorzieningen.

Partij voor de Dieren pleit ervoor dat de provincie Noord-Holland actiever wordt, naar het voorbeeld van Limburg. Volgens haar hebben we het hier over mensen, en ieder mens verdient een menswaardige behandeling. Ze verwijst naar het coalitieakkoord *Verbindend Vooruit!* en roept op om die verbinding niet alleen in beleid, maar ook in menselijke waardigheid te zoeken.

Ze is positief over de aangescherpte doelstelling van het stuk en sluit zich inhoudelijk aan bij eerdere bijdragen van GroenLinks, D66, SP en Volt. Tot slot doet ze een oproep om samen concreet werk te maken van dit onderwerp, want volgens Statenlid Jorna is dat precies waar Provinciale Staten voor bedoeld zijn: het verschil maken voor mensen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt de Partij van de Arbeid voor het agenderen van het onderwerp en geeft aan dat de ChristenUnie de zorgen over arbeidsmigratie deelt. Volgens de heer Klein is het belangrijk dat Provinciale Staten hier aandacht voor hebben.

Als suggestie pleit de ChristenUnie voor een zorgvuldige inventarisatie van de problematiek. Hij benadrukt dat dit niet alleen via werkgevers kan, maar dat breder onderzoek nodig is. Hij noemt het rapport van de commissie Roemer als een waardevolle basis met bruikbare elementen voor een mogelijke Noord-Hollandse aanpak.

Volgens de heer Klein is het van belang eerst goed in beeld te brengen waar de problemen precies liggen en wat de provincie op dit moment al doet. Pas daarna kan op verantwoorde wijze worden besloten welke vervolgstappen nodig zijn.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) deelt de zorgen van de Partij van de Arbeid over arbeidsmigratie en noemt het een complex en veelzijdig vraagstuk. Volgens 50PLUS zijn de geschetste problemen reëel.

Mevrouw Van der Helm-Chandansingh benadrukt dat de provincie al het nodige doet, zoals monitoring van waar arbeidsmigranten wonen en werken. Tegelijkertijd merkt zij op dat er minder zicht is op mensen die korter dan vier of vijf jaar in Nederland verblijven.

Ze wijst op een voorbeeld uit Brabant, waar de provincie sinds 2019 een aanjagerrol vervult. Daar treedt de provincie op als verbinder tussen gemeenten en werkgevers. Deze aanpak wil 50PLUS ook voor Noord-Holland onder de aandacht brengen. Volgens 50PLUS is het belangrijk dat arbeidsmigranten die naar Nederland komen om te werken, dat kunnen doen onder menswaardige omstandigheden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Beemsterboer** sluit zich aan bij de complimenten voor het agenderen van het onderwerp arbeidsmigratie. Hij benadrukt dat het goed is om het gesprek hierover met elkaar te voeren.

Volgens gedeputeerde Beemsterboer is het belangrijk onderscheid te maken tussen verschillende groepen arbeidsmigranten. In Noord-Holland zijn er veel kenniswerkers die vaak duur worden gehuisvest. Daarnaast zijn er seizoensarbeiders die juist kiezen voor goedkope huisvesting om zoveel mogelijk geld mee terug te nemen naar hun land van herkomst. Andere arbeidsmigranten blijven langer, schrijven zich in als inwoner en kopen bijvoorbeeld een woning of huren in de sociale sector. Gedeputeerde Beemsterboer wijst erop dat arbeidsmigranten, net als andere Europeanen, vrij zijn zich in Nederland te vestigen voor werk.

De gedeputeerde erkent dat er naast de woningnood ook andere serieuze zorgen zijn, zoals onveilige werkomstandigheden en afhankelijkheidsrelaties met de werkgever. Hij vindt het terecht dat onder andere D66 stelt dat de provincie niet op de stoel van gemeenten of de Arbeidsinspectie moet gaan zitten, maar dat een aanjagende rol wel degelijk past.

Gedeputeerde Beemsterboer verwijst naar een probleemanalyse uit 2020 en eerdere initiatieven in de Kop van Noord-Holland. Hij noemt zijn eigen betrokkenheid als wethouder in Schagen, waar de provincie destijds stevig druk uitoefende door te dreigen met een provinciaal inpassingsplan (PRIP). Die aanpak leidde ertoe dat gemeenten in actie kwamen om arbeidsmigrantenhuisvesting te regelen.

Er is volgens de gedeputeerde nog steeds een groot tekort aan legale slaapplekken, wat leidt tot veel ongeregistreerde huisvesting – vaak onder slechte omstandigheden. Hij ziet wel vooruitgang. De vroegere situatie met caravans op boerenerven komt steeds minder voor en er is inmiddels meer professionele huisvesting. Ook de kwaliteit van huisvesting en arbeidsrelaties krijgt sinds het rapport Roemer meer aandacht.

Toch zijn er nog steeds uitwassen, zoals overbewoning van reguliere woningen of huisvesting op onveilige locaties. Gedeputeerde Beemsterboer staat daarom positief tegenover het voorstel om in gesprek te gaan met de provincie Limburg. Tegelijkertijd benadrukt hij dat ook daar het probleem

nog niet is opgelost. Hij onderstreept dat het hier om een hardnekkige kwestie gaat waar al twintig jaar aan gewerkt wordt.

De heer **Kes** (SP) benadrukt dat niemand verwacht dat gedeputeerde Beemsterboer alle problemen oplost. Volgens de SP gaat het om inzet, bereidheid en de wil om structureel te verbeteren. De SP zal die inzet kritisch blijven volgen. De heer Kes besluit met een knipoog dat de problemen pas echt opgelost zijn als het hele verkiezingsprogramma van de SP is uitgevoerd.

Gedeputeerde **Beemsterboer** vult aan dat de situatie rond arbeidsmigrantenhuisvesting complexer is dan alleen de rol van de agrarische sector. Vijf jaar geleden bleek al dat veel huisvesting die door agrariërs was gebouwd, in praktijk werd gebruikt voor fabrieksarbeid. In West-Friesland werden bijvoorbeeld arbeidsmigranten met bussen vervoerd naar distributiecentra in Flevoland, zoals het distributiecentrum van Bol.com. Ook in het noorden van de provincie vestigde een grote groenteverwerker veel arbeidsmigranten in voormalige agrarische huisvesting. Volgens de gedeputeerde laat dit zien dat ook industrie en fabrieken verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de vraag naar arbeidsmigranten. Dat vraagt volgens hem om een bredere en structurele aanpak van arbeidsmigrantenhuisvesting, niet alleen voor seizoensarbeid in de landbouw, maar juist ook voor permanent werk in de industrie.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert vervolgens op de gestelde vragen en opmerkingen vanuit de commissie over arbeidsmigratie. Gedeputeerde Beemsterboer is het eens met D66 dat de provincie niet op de stoel van gemeenten of de Arbeidsinspectie moet gaan zitten. Wel erkent hij het belang van de balans tussen innovatie en de inzet van goedkope arbeid. Robotisering verandert de arbeidsvraag in snel tempo. De provincie moet daar alert op inspelen.

Gedeputeerde Beemsterboer erkent dat de regierol van de provincie op dit dossier lange tijd stil heeft gelegen. Pas sinds eind 2024 is die rol weer actiever opgepakt, mede op verzoek van gemeenten zoals in de Kop van Noord-Holland en West-Friesland. Deze gemeenten gaven eerder aan de regie terug te willen nemen, maar volgens gedeputeerde Beemsterboer blijkt nu dat veel projecten zijn stilgevallen. Dit vraagt opnieuw om een actievere rol van de provincie.

Hij geeft aan dat er destijds in de Kop van Noord-Holland veertien zoekgebieden voor in totaal 3.000 huisvestingsplaatsen waren en in West-Friesland negentien zoekgebieden voor nog eens 3.000 plaatsen. In Schagen zijn twee locaties gerealiseerd met samen ongeveer 650 plekken. In Hollands Kroon sneuvelde een locatie met 200 plaatsen door strijdigheid met provinciaal beleid. In de rest van de regio's zijn nog geen projecten succesvol afgerond.

Gedeputeerde Beemsterboer merkt op dat grotere huisvestingslocaties (vanaf 300 plekken) beter toezicht mogelijk maken en door arbeidsmigranten zelf vaak als positief worden ervaren. De huisvesting is meestal sober, maar voldoet aan de normen uit het rapport van commissie Roemer. Arbeidsmigranten kiezen daar bewust voor vanwege de betaalbaarheid en het doel om geld te sparen.

Tot slot benadrukt gedeputeerde Beemsterboer het belang van het onderwerp en de rol van de provincie. Hij ziet kansen om zowel de sociale omstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren als om druk op reguliere woningmarkt te verlichten door huisvesting van arbeidsmigranten beter te

organiseren. Hij bedankt de PvdA voor het agenderen van het onderwerp en zegt graag mee te denken over vervolgstappen.

Tweede termijn commissie
De heer **Kes** (SP) benadrukt dat hij worstelt met de belangenafweging rondom de inzet van recreatieparken voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Hij vraagt gedeputeerde Beemsterboer om een toezegging dat Provinciale Staten geïnformeerd worden als dit soort keuzes worden overwogen. Volgens de heer Kes is het geen pleidooi om bevoegdheden over te nemen van gemeenten, maar een verzoek om betrokken te worden vanuit de informatieplicht, gezien ook de ruimtelijke impact.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert terughoudend op het idee om Staten direct te betrekken bij dit soort afwegingen. Hij wijst erop dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de keuze om recreatieterreinen om te zetten naar arbeidsmigrantenhuisvesting. Tegelijkertijd erkent hij het belang van de recreatiesector en zegt toe dit aspect in gesprekken met gemeenten mee te nemen.

Wanneer de provincie formeel betrokken is bij de ruimtelijke procedures, bijvoorbeeld als het buiten de bebouwde kom valt, zegt gedeputeerde Beemsterboer toe dat Provinciale Staten dan geïnformeerd worden. Dat valt volgens hem onder de normale informatieplicht.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) geeft aan tevreden te zijn met de beantwoording van gedeputeerde Beemsterboer en de brede steun vanuit de verschillende fracties. Ze benadrukt opnieuw dat het onderwerp arbeidsmigratie breder is dan alleen huisvesting of ruimtelijke ordening. Het gaat volgens haar om een menswaardig bestaan en het garanderen van bestaanszekerheid.

Ze maakt duidelijk dat het haar niet gaat om het overnemen van verantwoordelijkheden van gemeenten of andere bestuurslagen, maar dat de provincie een faciliterende, ondersteunende of aanjagende rol zou kunnen vervullen. Welke invulling daaraan het beste gegeven kan worden, wil de PvdA in een initiatiefvoorstel vastleggen.

Tot slot doet mevrouw Oulad Hadj een oproep aan andere fracties: partijen die zich hierin herkennen of willen meedenken, kunnen zich bij haar of bij de heer Stam (PvdA) melden om samen dit initiatief verder uit te werken.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

11 Rondvraag gedeputeerde Rommel

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan gedeputeerde Rommel. Dit agendapunt is vervallen.

Schorsing van 16.27 tot 16.37 uur.

12 B-agenda IPO

12.a IPO: IPO Notitie slagvaardige vereniging (B-agenda Cie. Bestuur 19 mei 2025)

Toelichting:

In IPO-verband wordt gesproken over de toekomst van de vereniging IPO. Op 24 maart 2025 heeft de commissie gesproken over een voorkeur voor een van drie voorgestelde scenario's voor de toekomst van de vereniging. Dit was een voorbereiding op een bespreking in de Algemene Ledenvergadering van het IPO op 25 maart 2025. De AV heeft bijgaande notitie opgesteld voor bespreking in de Staten. De notitie is door de griffie in afstemming met de AV-leden voorzien van een behandelvoorstel. De commissie is gevraagd, gelet op de bespreking van 24 maart 2025 te focussen op twee vragen en daarover aandachtspunten mee te geven aan de AV-leden voor de Algemene Vergadering van het IPO op 24 juni 2025.

Eerste termijn commissie

De heer **Valk** (BBB) krijgt als eerste het woord vanuit zijn functie als lid van de Algemene Vergadering van het IPO. De heer Valk blikt terug op de commissievergadering van 24 maart 2025 waarin Provinciale Staten van Noord-Holland kozen voor scenario 2 als voorkeur voor de toekomst van het IPO. Tijdens de daaropvolgende Algemene Vergadering van het IPO bespraken de provincies deze scenario's in gemengde tafelsamenstelling. Daarbij bleek dat sommige provincies de voorkeur gaven aan een 'scenario 1+', terwijl anderen neigden naar 'scenario 2-'. Het IPO heeft naar aanleiding daarvan aangegeven met een nieuw, aangepast voorstel te komen.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt de voorkeur uit voor het behoud van het halfjaarlijkse congres zoals opgenomen in scenario 2. Volgens mevrouw Van den Bogaerde hoort een toename in werklast bij het proces van vernieuwing en vormt dat geen bezwaar. Wat betreft de benodigde statutenwijzigingen ziet Volt geen problemen.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) pleit ervoor om bij scenario 2 nadrukkelijk het inhoudelijke karakter van het congres te behouden. Volgens GroenLinks biedt een congres waarin resoluties kunnen worden ingediend en inhoudelijk debat mogelijk is, meerwaarde ten opzichte van een bijeenkomst die enkel gericht is op netwerken of informeel overleg.

Over de statutenwijzigingen stelt Statenlid Korzelius dat het mogelijk maken van plaatsvervangende AV-leden een verstandig voorstel is. Ook het formaliseren dat AV-leden namens Provinciale Staten spreken, sluit aan bij de huidige werkwijze in Noord-Holland en kan volgens hem zonder bezwaar worden vastgelegd.

Tot slot vraagt GroenLinks aan de heer Valk om een nadere toelichting op twee specifieke onderdelen: de voorgenomen wijziging van stemverhoudingen binnen de Algemene Vergadering en het voorstel rondom tijdelijke bestuursbezetting na Statenverkiezingen.

De heer **Valk** (BBB) licht toe dat er een wijziging wordt voorgesteld in de stemverhouding binnen de Algemene Vergadering (AV) van het IPO. Op dit moment stemt elke aanwezige afgevaardigde individueel. Het voorstel is om dit aan te passen naar één stem per provincie, ongeacht het aantal aanwezige vertegenwoordigers. Deze wijziging moet statutair worden vastgelegd om rechtsgeldig te zijn. Het doel is om de stemverhoudingen te vereenvoudigen en gelijkwaardiger te maken tussen provincies.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat JA21 geen meerwaarde ziet in het organiseren van een tweede congres binnen het IPO. Volgens JA21 brengt dit vooral extra kosten met zich mee zonder dat het veel toevoegt.

De fractie maakt zich vooral zorgen over de voorgestelde statutenwijziging waarin AV-leden formeel namens Provinciale Staten spreken. Dit zou volgens JA21 meer afstemming vereisen met de volledige Staten of in elk geval met de commissie Bestuur. Mocht deze wijziging toch worden doorgevoerd, dan vraagt JA21 dat AV-leden structureel terugkoppelen en actief de afstemming zoeken.

Over het voorstel om stemverhoudingen aan te passen naar één stem per provincie is JA21 positief. Deze aanpassing wordt als eerlijk en werkbaar beschouwd.

De heer **Valk** (BBB) benadrukt dat hij zich als AV-lid inzet om het IPO goed af te stemmen met Provinciale Staten via de commissie Bestuur. Hij probeert daarbij actief terug te koppelen wat er gebeurt en ervaart zijn rol als vertegenwoordiger van de hele Staten, niet van zijn eigen partij.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bevestigt dit beeld en twijfelt niet aan de inzet van de heer Valk. Tegelijkertijd vindt JA21 het IPO nog steeds een vrij abstract en ver van de Staten afstaand orgaan. Mocht de statutenwijziging doorgaan waarbij AV-leden formeel namens Provinciale Staten spreken, dan vindt JA21 het noodzakelijk dat de Staten actiever en dieper worden meegenomen in besluitvorming. De huidige werkwijze met korte terug- en vooruitblikken is dan volgens JA21 niet meer toereikend; er is dan behoefte aan een structureel overleg- of discussieplatform.

Statenlid **Jorna** (PvdD) begrijpt de wens van JA21 dat Provinciale Staten beter worden meegenomen als AV-leden namens de Staten spreken. Tegelijkertijd spreekt zij haar vertrouwen uit in de heer Valk als vertegenwoordiger van Provinciale Staten. Volgens Statenlid Jorna laat hij consequent blijken dat hij namens de hele Staten spreekt, ook als hij standpunten meeneemt waar hij persoonlijk of partijpolitiek wellicht anders in staat. Dat waardeert zij en wilde zij expliciet benoemen.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) sluit zich aan bij de woorden van Statenlid Jorna (PvdD). Statenlid Korzelius vindt dat de heer Valk (BBB) altijd zorgvuldig inventariseert wat de standpunten zijn van de verschillende fracties en die meeneemt naar de IPO-vergaderingen. Hij spreekt zijn waardering daarvoor uit.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benadrukt dat haar opmerkingen niet persoonlijk gericht zijn aan de heer Valk (BBB), maar gaan over het functioneren van het IPO als instituut en de rol van AV-leden in het algemeen. Ze pleit voor een toekomstgerichte benadering waarin Provinciale Staten beter worden meegenomen in het voortraject van besluiten die binnen het IPO genomen worden. Mevrouw Uiterwijk vindt dat de rol van Staten belangrijker wordt naarmate AV-leden expliciet namens PS spreken, en ziet daarom behoefte aan meer afstemming vooraf, inclusief inzicht in onderliggende stukken en mogelijke besluiten.

De heer **Mülder** (D66) spreekt zijn waardering uit voor de heer Valk (BBB) als IPO-vertegenwoordiger namens de Staten.

De heer Mülder deelt tegelijk deels de zorg van mevrouw Uiterwijk (JA21): naarmate het IPO meer invloed krijgt, vindt D66 dat Provinciale Staten ook nauwer betrokken moeten worden bij de standpuntbepaling.

Daarnaast vraagt de heer Mülder om een toelichting op de stemverhouding binnen het IPO. Nu elke provincie één stem krijgt, wil hij weten hoe daarin rekening wordt gehouden met het verschil in omvang tussen bijvoorbeeld Noord-Holland en een kleinere provincie als Drenthe.

De heer **Valk** (BBB) bevestigt dat bij de stemverhouding binnen het IPO elke provincie momenteel één stem heeft, ongeacht grootte of inwonersaantal. Hij erkent het punt van de heer Mülder (D66) dat Noord-Holland groter is dan bijvoorbeeld Drenthe, maar legt uit dat het IPO niet werkt met gewogen stemmen. Mocht Provinciale Staten daar verandering in willen, dan is dat een onderwerp dat in IPO-verband besproken en ingebracht moet worden.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

5 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Rondvraag inzake Europese Digitale Infrastructuur, ingediend door Volt.
Mevrouw **Schneemann** (Volt) benadrukt dat de digitale infrastructuur van de provincie veilig moet zijn. Digitale soevereiniteit speelt hierin een belangrijke rol. De fractie wijst op de huidige afhankelijkheid van Amerikaanse cloud- en softwarediensten. Tegelijkertijd merkt Volt op dat er meer aandacht komt voor Europese technologie. Zo neemt de Tweede Kamer moties aan die Europese oplossingen stimuleren.

Mevrouw Schneemann herinnert eraan dat gedeputeerde Beemsterboer vorig jaar aankondigde het informatieveiligheidsbeleid in 2024 te actualiseren. De fractie stelt daarom de volgende vragen aan de gedeputeerde:

1. Wanneer is de actualisatie van het informatieveiligheidsbeleid klaar? Waarom is er sprake van vertraging?
2. Welke partij wint de ICT-aanbesteding die in de zomer van 2024 is gedaan?
3. Is gedeputeerde Beemsterboer het met Volt eens dat het belangrijk is om Europese cloud- en softwarediensten te gebruiken?
4. Is gedeputeerde Beemsterboer van plan om aan te sluiten bij de landelijke onderzoeksinitiatieven rond Europese digitale diensten?
5. Staat de gedeputeerde open voor het uitrollen van Europese alternatieven in Noord-Holland, zodra die beschikbaar zijn via het Rijk?
6. Welke maatregelen neemt de gedeputeerde nu al om gegevens in de cloud goed te beschermen?

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat Europa op het gebied van digitale technologie nog achterloopt. Toch werkt Europa hard aan alternatieven. De gedeputeerde verwacht dat deze in de toekomst wel beschikbaar komen.

Op de eerste vraag over de actualisatie van het informatieveiligheidsbeleid antwoordt gedeputeerde Beemsterboer dat de implementatie van de Europese NIS2-wetgeving is vertraagd. De provincie past het beleid hierop aan. Na de zomer verwacht het college duidelijkheid over de consequenties.

De tweede vraag ging over de aanbesteding van ICT-diensten. Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat dit gaat over diensten zoals werkplekbeheer, servicedesk en telefonie. Deze zijn in 2024 opnieuw aanbesteed. De Franse dienstverlener Sogeti heeft de opdracht gekregen.

Op de derde vraag zegt de gedeputeerde dat digitale soevereiniteit belangrijk is. De provincie en het Rijk onderzoeken daarom hoe zij minder afhankelijk kunnen worden van Amerikaanse bedrijven. Europese diensten zijn daarbij een optie, mits ze betrouwbaar en functioneel zijn.

Op de vierde vraag meldt gedeputeerde Beemsterboer dat Noord-Holland deelneemt aan een provinciale werkgroep over digitale soevereiniteit. Deze werkgroep sluit aan bij de Nederlandse digitaliseringsstrategie. Noord-Holland werkt hierin samen met andere provincies.

De gedeputeerde zegt op de vijfde vraag dat het college openstaat voor het gebruik van Europese alternatieven zodra die beschikbaar zijn via het Rijk. Minder afhankelijk worden van IT-leveranciers is daarbij het belangrijkste doel.

Tot slot zegt de gedeputeerde over het beschermen van gegevens in de cloud dat Noord-Holland samen met andere provincies al afspraken heeft over dataopslag in Europa. De provincie maakt ook eigen back-ups en gebruikt voornamelijk SaaS-diensten van Nederlandse en Europese aanbieders. Zo spreidt Noord-Holland de risico's en zorgt zij voor meer veiligheid.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of de lopende onderzoeksinitiatieven van de provincies op het gebied van digitale soevereiniteit onder de vlag van het IPO plaatsvinden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** bevestigt dit.

13 Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering met een korte samenvatting van de besproken onderwerpen. De commissie stemt in met het agenderen van de voordracht Voortgangsnota 2024 Metropoolregio Amsterdam als hamerstuk voor de PS-vergadering van 2 juni 2025.

Daarnaast zijn vier onderwerpen inhoudelijk besproken:

- het Herverdelingsadvies Hilversum-Wijdemeren,
- het Inkoopbeleid 2025 en verder,
- de discussienota Arbeidsmigranten van de Partij van de Arbeid,
- en de toekomst van de IPO-vereniging.

De voorzitter wijst de leden tot slot op de interactieve sessie Toekomstbeeld Economie, die plaatsvindt op donderdag 22 mei van 18.15 tot 19.45 uur.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 16.53 uur.

Sluiting om 16.53 uur.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier dhr. R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R. Cebula
CZ/FIN

Telefoonnummer (023) 514 4964
cebular@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2025

Kenmerk
2315423/2406773

Uw kenmerk

Betreft: Jaarstukken 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de jaarstukken 2024

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht PS
2. Jaarstukken 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2024 1
1. Inleiding 3
2. In één oogopslag 6
Jaarverslag 10
3. Programmaverantwoording 2024 11
Programma 1 Bestuur 12
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving 22
Programma 3 Ruimte en Wonen 31
Programma 4 Bereikbaarheid 41
Programma 5 Natuur en landelijk gebiedaccountant 54
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur 74
Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie 84
4 Paragrafen 90
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 91
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 105
4.3 Financiering 108
4.4 Bedrijfsvoering 113
4.5 Wet open overheid 120
4.6 Verbonden partijen 121
4.7 Grondbeleid 137
4.8 Provinciale heffingen 142
5 Jaarrekening 150
6. Bijlagen 256

1. Inleiding

Inleiding

De economie ontwikkelde zich in 2024 gematigd positief. Er was een bescheiden groei (ongeveer 1%) en een lage werkloosheid. Met als kanttekening dat de inflatie duidelijk hoger was dan in andere landen van de EU. Die hoge inflatie kan leiden tot hogere looneisen die de arbeidsverhoudingen onder druk zetten, en zorgt voor onzekerheid bij consumenten.

Die onzekerheid wordt ook gevoed door de onzekere internationale situatie. Denk aan de oorlog in Oekraïne en het aantreden van een Amerikaanse president die dreigt met tariefmuren en handelsoorlogen. De Nederlandse economie is afhankelijk van internationale handel. Daarbij zijn vooral de ontwikkelingen binnen de EU van belang. In 2024 is de samenstelling van het Europees Parlement sterk veranderd en in het najaar trad een nieuwe Europese Commissie aan. Begin 2025 hebben de Bondsdagverkiezingen in Duitsland plaatsgevonden, dat een belangrijke handelspartner is. Internationale politieke en economische ontwikkelingen raken ook het provinciale beleid. Zo zet de provincie zich samen met gemeenten in om opvangplaatsen te realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. En ook de provincie krijgt te maken met gestegen prijzen voor energie, grondstoffen en de inhuur van aannemers. De arbeidsmarkttekorten hebben invloed op de provinciale organisatie en op de planning van grote opgaven en projecten. Ook de financiële positie van de provincie vereist specifieke aandacht. Uitgaven uit de lopende begroting moet de provincie financieren door op verantwoorde wijze leningen aan te gaan.

Het aantreden van het kabinet-Schoof had in 2024 uiteraard een directer effect op het provinciale beleid. Dit kabinet kiest op enkele beleidsterreinen een andere koers, vergeleken met het kabinet-Rutte IV. Dat stelt de provincie voor uitdagingen, vooral binnen het domein van natuur en landbouw. Het vervallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het Transitiesfonds maakt het halen van de doelen voor het landelijk gebied onzeker.

Dat neemt niet weg dat acute problemen rond stikstof en mest opgelost moeten worden. Tegelijk zijn er op korte termijn veel nieuwe woningen nodig en vinden grote veranderingen plaats in het landelijk gebied. Het elektriciteitsnet moet worden versterkt om netwerkcongestie te verminderen en verduurzaming mogelijk te maken. Bij het realiseren van de grote ruimtelijke transities in het landelijk gebied heeft het kabinet de medewerking van provincies nodig. Maar die kunnen hun medewerking pas verlenen als er helderheid bestaat over landelijke (juridische) kaders, de bestuurlijke rolverdeling en de bekostiging. In de tweede helft van 2024 hebben de provincies hierover intensief met het kabinet overlegd, met als doel om meer duidelijkheid te krijgen. De aanvullende kabinetsplannen om de stikstofuitstoot te verlagen en Nederland ‘van het slot te krijgen’ zijn door provincies kritisch ontvangen. Het ontbreekt aan financiering om natuurdoelen te behalen en ook is onduidelijk in hoeverre deze plannen zullen leiden tot de noodzakelijke vermindering van de stikstofuitstoot. Daardoor kan de vergunningverlening niet voor de zomer op gang komen.

Het provinciebestuur van Noord-Holland probeert, rekening houdend met de veranderingen in de buitenwereld, koersvast uitvoering te geven aan het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit!’. Ondanks alle onzekerheden en externe ontwikkelingen heeft de provincie in 2024 de doelen weer dichterbij weten te brengen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer vindt u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en een toelichting op een aantal algemene onderdelen.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen opgenomen moeten worden in de jaarstukken van een provincie. De jaarstukken van de provincie Noord-Holland voldoen hieraan.

De jaarstukken 2024 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- SiSa-verantwoording
- Rechtmatigheidsverantwoording

Bijlagen

Met de Brede Basismonitor Noord-Holland worden de belangrijke trends in de provincie op een overzichtelijke en systematische manier gevolgd. Met als doel het verbeteren van de informatie- en sturingswaarde van het beleid. Een deel van de indicatoren komt voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Provincies zijn verplicht deze indicatoren op te nemen in de begroting en jaarrekening. De overige indicatoren sluiten aan bij diverse landelijke en provinciale monitoren. Voor de indicatoren in deze jaarstukken wordt de Brede Basismonitor gebruikt. De Brede Basismonitor kunt u raadplegen via de website: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

De Brede Basismonitor kan niet gebruikt worden ter verantwoording voor het gevoerde beleid en doet geen uitspraak over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van het beleid. De maatschappelijke en beleidsopgaven zijn namelijk complex en kennen meerdere betrokken actoren en autonome trends. Daardoor is het directe effect van provinciaal beleid op de waargenomen trends in de Brede Basismonitor niet aan te tonen. De monitor kan wel aanleiding geven tot verdiepend onderzoek, evaluaties of het maken van nieuw beleid. Een aantal indicatoren uit de Brede Basismonitor is niet direct te koppelen aan de begroting. Dat komt met name doordat het brede ontwikkelingen zijn die niet specifiek raken aan een begrotingsprogramma. Deze zijn wel opgenomen in de Brede Basismonitor omdat ze relevante trends weergegeven.

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de balans en de toelichting, de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de SiSa-verantwoording. Sinds boekjaar 2023 maakt daarnaast de rechtmatigheidsverantwoording deel uit van de jaarrekening. Deze documenten tezamen vormen de onderwerpen waar de accountant hoofdzakelijk de controle op richt. Deze beoordeelt daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid. Daarnaast beoordeelt de accountant of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft van het financieel handelen en rechtmatige (volgens de regels) totstandkoming van de baten, lasten, balansmutaties en specifieke uitkeringen.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)	Ontwerp begroting 2024 **	Actuele begroting 2024 **	Jaarrekening 2024 **	Bedrag verschil *
Lasten	720.494	711.644	621.094	90.550
Baten	-636.807	-698.992	-697.788	-1.203
Saldo van baten en lasten	**83.687**	**12.653**	**-76.694**	**89.347**
Stortingen reserves	182.834	359.366	366.491	-7.126
Onttrekking reserves	-266.520	-425.563	-395.810	-29.753
Resultaat	**0**	**-53.544**	**-106.013**	**52.468**

*een positief verschil is voordelig
**een negatief bedrag bij resultaat is voordelig

Analyse jaarstukken op hoofdlijnen
De jaarstukken bieden inzicht in de cijfers van het afgelopen jaar en kunnen het vormgeven van de kaderbrief ondersteunen. In de kaderbrief worden de strategische beleidsdoelen en financiële kaders voor de komende periode besproken. Deze verbinding zorgt ervoor dat lessen uit het verleden zoveel mogelijk worden meegenomen in de kaderbrief en de begroting, hetgeen bijdraagt aan goede keuzes op toekomstige uitdagingen en het meerjarig en structureel in evenwicht houden van inkomsten en uitgaven.

Het rekeningresultaat 2024 voor bestemming bedraagt € 106 miljoen voordelig. Dit is te verklaren door de vrijval van de voorziening lening Pallas van € 44 miljoen (minder lasten), meer dekkingsmiddelen (meer baten) van € 60,9 miljoen ten opzichte van de ontwerp begroting, onderbesteding op programma's die als gevolg van reservemutaties het resultaat met € 1,1 miljoen beïnvloeden.

Bijkomende dekkingsmiddelen

De bijkomende dekkingsmiddelen (€ 60,9 miljoen meer baten) komen voort uit bijstellingen van Rijksuitkeringen bij de mei-, september- en decembercirculaires (waarvan € 22,1 miljoen algemene uitkering en € 24,7 miljoen decentralisatie-uitkering), meer opbrengst uit opcenten (€ 2,9 miljoen) en dividenden (€ 11,2 miljoen). De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de decembercirculaire meer baten staan opgenomen dan wij hebben begroot op basis van de meicirculaire. Het blijft voor de provincie een uitdaging hoelang het Rijk hiermee doorgaat. Tegelijkertijd is het belangrijk voorzichtig te blijven uitgeven, aangezien de uitkering van het provinciefonds vanaf 2025 en verder onder druk staat en het, na het wegvallen van het transitiefonds, niet helder is waar het Rijk wel en geen geld voor geeft.

Onderbestedingen

Naast de bijkomende dekkingsmiddelen wordt het voordelige resultaat veroorzaakt door onderbestedingen bij verschillende programma's (totaal € 55,4 miljoen minder lasten, waarvan € 1,1 miljoen betrekking heeft op het resultaat).

Deze onderbestedingen zijn met name bij programma 4 op diverse onderhoudswerkzaamheden en minder subsidieaanvragen. Diverse structurele onderhoudswerkzaamheden, subsidieaanvragen en/of investeringen zijn nog niet gerealiseerd, waardoor de bestedingen doorschuiven naar volgend jaar of volgende jaren. Deze meevaller door uitgestelde projecten en subsidieaanvragen is eenmalig als gevolg van de complexiteit van de (onderliggende) projecten. Door de lagere lasten is deels ook het saldo van de reservemutaties lager. Het effect hiervan is dat de reservemutaties (saldo van stortingen en onttrekkingen) € 54,3 miljoen lager zijn. Zodra deze investeringen (alsnog) worden gestart, nemen de uitgaande kasstromen toe, evenals de financieringsbehoefte. Deze toename in de financieringsbehoefte kan leiden tot extra rentelasten.

Mede door de ontwikkelingen op het gebied van het provinciefonds, de wijzigingen vanuit het Rijk, inflatie (stijgende kosten), het doorschuiven van investeringen, blijft de situatie op langere termijn aandacht vragen.

Financiële positie 2024
De totale omvang van de algemene reserve van de provincie bedraagt eind 2024 €147 miljoen en is circa 27% van de structurele algemene dekkingsmiddelen. De financiële verordening stelt de ondergrens voor het eigen vermogen op 25%, wat overeenkomt met €137 miljoen eind 2024. Dit biedt een buffer tegen financiële tegenvallers. De provincie heeft de beschikking over beperkte liquide middelen. Aan de passiva-zijde van de balans staan de algemene reserve en andere reserves, terwijl de activa-zijde de bezittingen bevat, zoals investeringen in bruggen, panden, en wegen die in het verleden zijn aangelegd. Bij nieuwe investeringen moet er geld worden geleend, wat op de balans verschijnt als zowel een investering als een schuld die moet worden afbetaald. De netto schuldquote in 2024 (van 62%) is lager dan de begrote 86% doordat er minder vreemd vermogen is aangetrokken en de baten van de provincie ook hoger zijn uitgevallen dan begroot. Door uitgestelde investeringen, lagere uitgaven dan verwacht (onderbesteding op diverse onderhoudswerkzaamheden), de hogere Rijksuitkeringen bij dekkingsmiddelen en ontvangen Specifieke uitkeringen (SPUK) van het rijk (leiden nooit tot een resultaateffect omdat hier altijd lasten tegenover staan) was er een positieve kasstroom in 2024. Deze oorzaken – uitstel van investeringen, projecten en hogere dekkingsmiddelen – leiden ook tot een positieve bijstelling van het EMU-saldo. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht. Het EMU-saldo over 2024 geeft aan dat de provincie via reële transacties afgelopen jaar minder uitgegeven heeft dan dat de provincie heeft ontvangen.

Resultaat ten opzichte van laatste begrotingswijziging
Over een deel van het gerealiseerde resultaat van € 106 miljoen (van 2024) zijn Provinciale Staten bij de laatste begrotingswijziging 2024 geïnformeerd (stand laatste begrotingswijziging met een resultaat van € 53,5 miljoen). Dit resultaat kwam toen met name door hogere dekkingsmiddelen en ook op verzoek van GS en PS intensievere monitoring op budgetuitputting. Dit heeft voornamelijk in programma 4 (bij OV-concessies en (onderhoud)-infrastructuur) en programma 7 (bij algemene uitkering) geleid tot aanzienlijke bijstellingen in de laatste begrotingswijziging. De nadruk in de voorliggende jaarstukken ligt bij de geactualiseerde begroting 2024 (laatste begrotingswijziging). Het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat is met € 52,5 miljoen toegenomen.

Hieronder volgt een beknopte opsomming van de grootste verschillen (van in totaal € 52,5 miljoen): Deze opsomming is op hoofdlijnen en verklaart dus niet het volledige verschil.

Programma 4 Bereikbaarheid
Lagere lasten van totaal € 7,6 miljoen op diverse onderhoudswerkzaamheden. Dit heeft te maken

met onder andere de daling van energieprijzen op wegenonderhoud. Ook is er voor onderhoud minder uitgegeven vanwege geplande werkzaamheden die niet volledig zijn uitgevoerd.

Programma 5 Natuur en Landelijk Gebied
Hogere lasten van € 6,7 miljoen BIJ12/Faunafonds. De achterliggende oorzaak hiervan is dat het aantal aanvragen fors is toegenomen (35% meer aanvragen ten opzichte van 2023) en het schadebedrag per aanvraag hoger is. De financiële gevolgen van faunaschade lopen sterk op. Dit komt niet alleen door ganzen, maar zeker ook door schade van de houtduif bij kapitaalintensieve gewassen (zo is bijvoorbeeld de schade aan bloemkool gestegen van € 0,9 miljoen naar € 5,3 miljoen).

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Voor de Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 43,9 miljoen (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. De gehele lening van € 43,9 miljoen was voorzien. In 2024 is de publieke financiering (Rijk) voor Pallas definitief geworden en daarmee is invulling gegeven aan de vereisten voor vrijval van de voorziening. Voor het programma Economie, Leefbaarheid en Cultuur betekent dit een totaal voordeel van € 40 miljoen. De rente op de lening aan stichting Pallas was (totaal € 3,9 miljoen) is vrijgevallen in programma 7 overzicht algemene middelen en organisatie.

Programma 7 Overzicht algemene middelen en organisatie
In 2024 waren de capaciteitskosten € 8,3 miljoen lager dan begroot. Dit is het gevolg van lagere loonkosten door een krappe arbeidsmarkt. Met name in technische functies zoals projectleider en ingenieur speelt deze krapte. Daarnaast waren er onzekerheden over de vraag of er extra budgetten zouden komen voor nieuwe opgaven vanuit het Rijk, bijvoorbeeld in het groene domein. De provincie wilde gereed zijn voor deze nieuwe opgaven en daarom is een formatie-uitbreiding in de begroting opgenomen. Omdat de onzekerheden bleven, is er voorzichtig omgegaan met het invullen van vacatures.

De afwijking in de baten wordt veroorzaakt door meerdere factoren. Zo nam de algemene uitkering van het provinciefonds met € 7,4 miljoen toe vanwege nieuwe decentralisatie-uitkeringen.

Reservemutaties
De afwijking op de stortingen bedraagt € 7,1 miljoen (meer gestort) en op de onttrekkingen € 29,8 miljoen (lagere onttrekkingen). Bij de stortingen gaat het voornamelijk om twee grote mutaties die niet begroot waren. Dit betreft een overheveling vanuit een reserve en een storting aan de reserve bedrijfsvoering vanwege de lagere materiële personeelslasten. De lagere onttrekkingen kennen diverse oorzaken, waaronder € 12,5 miljoen aan lagere uitgaven door het uitstellen van investeringen, projecten of onderhoud, evenals een vermindering in subsidieaanvragen binnen programma 4. Binnen programma 5 bedraagt het totaal € 13,3 miljoen. Deze lagere uitgaven leiden daarom tot een lagere onttrekking aan de reserves.

Alle verschillen zijn gedetailleerd per programma terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Balans 2024 zie uitgebreide balans en volledige toelichting in 5.1 Balans en Toelichting

ACTIVA		31-12-2024	31-12-2023
		x € 1.000	x € 1.000
	Materiële vaste activa	**1.177.066**	**1.120.038**
	Financiële vaste activa	**347.178**	**287.897**
	Vlottende Activa	**255.898**	**190.788**
	Totaal	**1.780.142**	**1.598.723**
PASSIVA		**31-12-2024**	**31-12-2023**
		x € 1.000	x € 1.000
	Eigen Vermogen	**1.060.218**	**983.523**
	Waarvan Algemene Reserves	146.958	119.569
	Waarvan Bestemmingsreserves	807.247	819.875
	Gerealiseerd resultaat	106.013	44.080
	Voorzieningen	**29.467**	**30.954**
	Vaste schulden met rentetypische looptijd één jaar of langer	**160.000**	**0**
	Vlottende Passiva	**530.457**	**584.247**
	Totaal	**1.780.142**	**1.598.723**

Investeringen in infrastructuur en duurzame projecten zijn voortgezet, waaronder een bedrag van € 10,5 miljoen voor NNN (€ 1,8 miljoen gedekt door het programma Natuur), en € 7,2 miljoen voor strategische grondaankopen. Verder werd in 2024 € 69,4 miljoen geïnvesteerd in openbare ruimte met maatschappelijk nut, zoals grond-, weg- en waterbouwkundige werken.

Voor de Pallas-reactor een rentedragende geldlening van € 43,9 miljoen (inclusief toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. De gehele lening van € 43,9 miljoen was voorzien en opgenomen op de balans. Deze voorziening is nu vrijgevallen en als voordeel in de exploitatie opgenomen. Daarnaast vonden in 2024 agiostortingen plaats in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. De grootste investeringen bedroegen in 2024 € 9,7 miljoen voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) en € 4 miljoen voor ROM InWest Regio B.V. Daar tegenover staan toevoegingen aan de voorziening waardering verbonden partijen voor InWest Regio B.V., ROM InWest B.V., PDENH en Life Science Fund Amsterdam (LSFA) B.V. van totaal 3,2 miljoen.

De financiering van bovenstaande activiteiten kwam gedeeltelijk uit vooruit ontvangen SiSa-middelen, maar vooral vanuit de beschikbare liquide middelen en het aantrekken van vreemd vermogen (totaalfinanciering). Het aantal SiSa-regelingen stijgt nog steeds. Door de stijging van de doeluitkeringen (SiSa-regelingen) en de verstrekking van subsidies zijn ook de vooruitbetaalde bedragen toegenomen met € 38,2 miljoen. Daarnaast is er € 7,4 miljoen aan subsidies begroot waarvan de besteding (de last) in 2025 en verder valt.

Vanwege de beperkt beschikbare liquide middelen van de provincie is het noodzakelijk om vreemd vermogen aan te trekken om de activiteiten te kunnen financieren. Voor 2024 zijn twee langlopende leningen bij de BNG aangetrokken om een mogelijke overschrijding van de kasgeldlimiet te voorkomen. De eerste lening (€ 70 miljoen) dient in 2025 te worden afgelost, de tweede lening (€ 90 miljoen) in 2026. De liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 2024

Programma 1 Bestuur

Doelenboom

1. Bestuur
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur
1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's
1.3 Uitvoeren van rijksbeheertaken
1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Maatschappelijk doel

Overheden raken steeds meer met elkaar verweven. Gemeenten werken veel samen in regionaal verband, terwijl regio's en lidstaten meer te maken krijgen met Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet de provincie Noord-Holland aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen. Met als streven om van Noord-Holland, samen met inwoners en partners, een nog mooiere provincie te maken, en de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. De provincie Noord-Holland werkt als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, met oog voor iedereen en waardering voor inbreng van buiten.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 Bestuur

	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	24.068	25.031	25.440	-410
Baten	-59	-446	-452	6
Saldo van baten en lasten	24.009	24.585	24.989	-404
Stortingen reserves	1.243	1.200	1.200	0
Onttrekking reserves	0	-2.209	-2.242	33
Resultaat	**25.252**	**23.576**	**23.947**	**-371**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

Wat hebben we bereikt?

1. Het beschermen van de integriteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland.

2. Het versterken van het vertrouwen en draagvlak, door duidelijke, effectieve en betrouwbare communicatie.

3. Het actief betrekken van Noord-Hollanders bij beleids- en besluitvorming.

4. Het bieden van adequate ondersteuning van het provinciaal bestuur.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet zijn de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht:

- Aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel).
- Inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren bouw, ICT en milieu.
- Aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties.

Met de Bibob-toetsen is in 2024 de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook Bibob-onderzoeken uit voor de provincie Utrecht, de provincie Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten.

De provincie deelde in 2024 haar kennis met andere overheden. Bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

1.2 Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te brengen en om dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom is er beleid om niet-integer gedrag of ander gedrag dat grensoverschrijdend of ongewenst is, tegen te gaan. En om professionele tegenspraak te stimuleren. De stappen die gezet zijn om dit te bereiken, staan in het jaarverslag Integere en Weerbare Provincie.

2.1. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord kwam er een nieuwe communicatiestrategie (2024–2027). Deze is besproken met PS. De strategie rust op 3 pijlers: bouwen aan vertrouwen, vinger aan de pols en zorgen voor verbinding.

2.2. Het nieuw sponsorbeleid 2024-2027 is vastgesteld door PS. In aanvulling hierop is een tijdelijke sponsorregeling voor kleine sportevenementen ingesteld. Ook is een start gemaakt met de voorbereiding voor SAIL Amsterdam, een groot sponsorevenement, waarvoor zowel in de begroting 2024 als 2025 extra budget beschikbaar is gesteld.

2.3. De provincie heeft een aantal activiteiten uitgevoerd waarvoor in het coalitieakkoord extra geld beschikbaar is gesteld. Het gaat om activiteiten op het gebied van inwonersparticipatie, het scholierenprogramma, grote communicatiecampagnes, deelname aan Pride en aandacht voor het koloniale verleden (Keti Koti). Op het gebied van participatie vond in 2024 onder meer een grote

participatiecampagne plaats over de bereikbaarheid van de kust bij Bloemendaal en Zandvoort. Ook kwamen er plannen voor participatie rond Regie op de Ruimte en werd het online platform Open Stad in gebruik genomen.

3.1. In overleg met de werkgroep participatie van PS zijn onderwerpen geselecteerd voor inwonersparticipatie waarbij geëxperimenteerd zal worden met nieuwe vormen van participatie. Inmiddels is het plan voor de inwonersparticipatie rond Regie op de Ruimte besproken met PS.

3.2 De vernieuwing van de website is vrijwel gereed. De verwachting is dat de nieuwe site in het eerste kwartaal van 2025 live gaat. De studio is onder meer ingezet voor interne en externe uitzendingen, webinars en video-opnamen.

4.1. De Statengriffie faciliteerde PS bij alle vergaderingen en ondersteunde de agendacommissie en het presidium. De Statengriffie maakte de activiteiten van PS zichtbaar met live-uitzendingen van de vergaderingen en vertelde over het werk van PS, onder meer via de website, sociale media en persberichten.

4.2. De Statengriffie organiseerde de 19e Willem Arondéuslezing die Natascha van Weezel op 15 mei uitsprak in de Grote of St.-Bavo Kerk in Haarlem.

4.3. GS kregen secretariële ondersteuning, vervoer voor de GS-leden en ondersteuning bij de organisatie en uitvoering van representatieve bijeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.1 — Faciliteren van het provinciaal bestuur (bedragen x €1.000)

	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	10.939	14.782	15.568	-786
Baten	-59	-434	-447	13
Saldo van baten en lasten	10.880	14.348	15.121	-773
Stortingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Resultaat	**10.880**	**14.348**	**15.121**	**-773**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie heeft zich in 2024 samen met gemeenten ingezet om de kwaliteit van het openbaar bestuur verder te versterken.

- Regionale en gemeentelijke ontwikkelingen werden tijdens collegebezoeken en ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning (CdK) besproken.
- In deze gesprekken hebben gemeenten regelmatig hun zorgen geuit over de houdbaarheid van de gemeentelijke financiën op lange termijn.

- Deze signalen bespraken GS binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en met het Rijk.
- Daarnaast ondersteunde de provincie gemeenten om de bestuurskracht te versterken. Hierdoor kwamen gespreken tussen gemeenten op gang. Twee daarvan kozen voor samenvoeging (Hilversum en Wijdemeren).
- De provincie heeft samen met de gemeente Dijk en Waard een evaluatieonderzoek gedaan naar de uitkomsten van de herindeling Langedijk – Heerhugowaard. Dit gebeurde op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het onderzoek kwam voort uit een motie van de Tweede Kamer, met het verzoek om te onderzoeken of een grenscorrectie voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is. Dit bleek niet het geval.

2. In 2024 heeft de provincie het beleid op verschillende terreinen bijgestuurd en verantwoord op basis van actuele informatie en data. Dit gebeurde op het terrein van het Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG), mobiliteit, economie, wonen en energietransitie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Regiomanagers zijn het vaste aanspreekpunt voor de partners in de acht bestuurlijke regio's in de provincie (Amstelland-Meerlanden, Westfriesland, Kop van Noord-Holland, regio Alkmaar, Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland en IJmond en Amsterdam). Ze zijn verantwoordelijk voor het inhoudelijk verbinden van het netwerk in de regio en de provinciale organisatie.

In de Gooi en Vechtstreek kwam in 2024 een nieuwe samenwerkingsagenda tussen de provincie en regio tot stand. Voor andere regio's, zoals Zuid-Kennemerland, zijn opties voor een vervolg in kaart gebracht. Het uiteindelijke product verschilt per regio (de vorm en inhoud van een regionale samenwerkingsagenda en de onderlinge uitvoeringsafspraken). Het gezamenlijk proces hiertoe is leidend. Voor Noord-Holland Noord (NHN) werd al samengewerkt in het kader van het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. Door de Regiodeal te ondersteunen, wordt de samenwerking verstevigd. Op die manier zijn bijdragen geleverd aan de bestuurlijke, regionale samenwerkingsbijeenkomsten en (meer structureel) aan het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg NHN. Bij de Amstelscheg was de inzet om de vijf betrokken overheden tot een gezamenlijk toekomstkader te laten komen. Er zijn regiobezoeken voor GS georganiseerd (met alle colleges van de gemeenten in de bestuurlijke regio's en de waterschappen), twee kennismakingsbijeenkomsten met GS en PS, diverse ambtelijke praktijkbezoeken en een MT-tour naar Noord-Holland Zuid.

1.2 De provincie Noord-Holland leverde een actieve bijdrage aan de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), door zowel ambtelijke als bestuurlijke inzet. Daarbij stond in 2024 de opstelling van een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2025–2028 centraal. Deze agenda is een visiedocument dat de koers voor de komende vier jaar aangeeft. De agenda kent een meerjarenuitvoeringsprogramma en -begroting. In december 2024 zijn de MRA-Agenda en de bijbehorende stukken door de algemene vergadering van de MRA vastgesteld.

1.3 In 2024 is het programma naar aanleiding van de 'Verkenning Sterke gemeenten, sterke regio's' ontwikkeld. GS hebben dit als concept 'Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur' in december 2024 vastgesteld. Eerder dat jaar kwam het 'Leernet Noord-Holland Versterkend bestuur' tot stand en werd gepubliceerd op de website van de provincie. Verder zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd met diverse gemeenten, waarbij ook oog was voor de regionale context. Ook is financiële ondersteuning verstrekt op grond van de 'Uitvoeringsregeling Versterken Bestuurskracht gemeenten Noord-Holland 2024'. De aanvragen waren voor de verkenning naar een samenwerkingspartner, de herijking van een regionale samenwerking en voor bestuurskrachtonderzoeken.

1.4 De wijze waarop GS toezicht houden, staat in de beleidsnota ‘Interbestuurlijk Toezicht 2022–2025’ (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2024 zijn te vinden in het ‘Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht’. Dit jaarverslag is gepubliceerd op de website van de provincie Noord-Holland, onder ‘Interbestuurlijk toezicht - provincie Noord-Holland’. Financieel toezicht houdt toezicht op de financiën van 44 gemeenten en 39 gemeenschappelijke regelingen.

Voor het interbestuurlijk toezicht (IBT) Omgevingsrecht geldt dat op 1januari 2024 de Omgevingswet is ingegaan. In dit eerste jaar van de Omgevingswet onderzocht IBT Omgevingsrecht of de 44 gemeenten de juiste en actuele documenten voor het omgevingsrecht beschikbaar hebben. Daarnaast is steekproefsgewijs toezicht uitgevoerd; de bevindingen worden gedeeld met alle gemeenten. Ook behandelde IBT Omgevingsrecht meldingen van burgers.

Interbestuurlijk toezicht op het informatie- en archiefbeheer houdt toezicht op het informatie- en archiefbeheer van de gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Het toezicht over 2023 werd steekproefgewijs uitgevoerd. Interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van statushouders is volgens het beleid uitgevoerd. De conclusie is dat steeds meer gemeenten niet kunnen voldoen aan hun taakstelling door de verstopte huizenmarkt.

2.1 In 2024 voerde de provincie de volgende beleidsevaluaties uit die hebben bijgedragen aan de bijsturing van bestaand beleid:

- evaluatie werkambassadeur
- evaluatie koplopers traject PPLG
- evaluatie wonen voor winkels
- evaluatie circulair ambassadeur
- bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050

Naast deze beleidsevaluaties evalueerde de provincie de volgende provinciale subsidieregelingen volgens het Evaluatiekader Subsidies:

- evaluatie eenmalige subsidie ‘Regio Deal Maritiem Cluster Kop van NH’
- evaluatie ‘UVR Kleine Infrastructuur’
- subsidie-evaluatie ‘UVR-duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven’.

2.2 Verder zetten de provincie met dashboards en viewers actuele (geo)data in voor goed onderbouwde besluitvorming. In 2024 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd:

- dashboard Asielopvang
- dashboard Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
- dashboard OV-Knooppunten
- dashboard Circulaire bouwmaterialen
- dashboard Woondeals
- dashboard Energietransitie

Een volledig overzicht is te vinden op het Portaal Kaart en Data.

2.3 Voor de monitoring van trends en ontwikkelingen voor het provinciale beleid zijn het afgelopen jaar onder meer de Brede Basismonitor (zie hiervoor Profieltaart) en de Monitor

Woningbouw aangevuld en geactualiseerd. Een volledig overzicht van de monitors is te vinden op het Portaal Kaart en Data.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.2				Werken aan gemeenten en sterke regio's (bedragen x €1.000)
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	8.876	4.720	4.483	237
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	8.876	4.720	4.483	237
Stortingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Resultaat	**8.876**	**4.720**	**4.483**	**237**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage	78%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage	51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage	59%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal	1	Totaal Nederland: 2 Bron: Rijksoverheid.nl

1.3 Verzekeren van openbare orde en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

1. Het bevorderen van goed bestuur, door te zorgen voor goede burgemeesters.

2. Toezicht houden op en bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.

3. Inwoners overzicht verschaffen van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen.

4. Goede bestuurlijke contacten onderhouden tussen de provincie en andere overheden.

5. Het tegengaan van ondermijning en stimuleren van de eigen en lokale weerbaarheid.

6. Het uitvoeren van taken voor het Koninklijk Huis en de koninklijke onderscheidingen.

7. Het verzekeren van de veiligheid van de provinciale tunnels, onafhankelijk van regulier beheer. Voor de provincie gaat het om de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De CdK heeft als voorzitter van de provinciale Regietafel Asiel de samenwerking tussen gemeenten en het COA bevorderd, door afspraken te maken over de asielopvang. Op 1 februari 2024 waren er in Noord-Holland 9.548 opvangplaatsen beschikbaar. De taakstelling vanuit de Spreidingswet bedroeg 16.290 plaatsen. Op 31 december 2024 faciliteerden de gemeenten 10.560 plaatsen.

In het mogelijk maken van asielopvang hebben GS geen formele verantwoordelijkheid. Die taak ligt sinds de inwerkingtreding van Spreidingswet bij gemeenten. Via de eigen reguliere bevoegdheden, zoals het RO-instrumentarium, hebben GS echter wel invloed op deze opgave. Daarnaast heeft de CdK vanuit zijn rol als Rijksorgaan een formele rol: als voorzitter van de Provinciale Regietafel Asiel heeft hij de taak de samenwerking tussen gemeenten en het COA te bevorderen, om zo de opgave te realiseren. Op 1 februari 2024 waren er in Noord-Holland 9.548 asielopvangplaatsen operationeel. Noord-Holland kreeg vanuit de Spreidingswet de opgave om 16.290 opvangplekken te realiseren. Hierover zijn de Noord-Hollandse gemeenten in 2024 via de provinciale en regionale regietafels in gesprek gegaan. Op 31 oktober zond de CdK zijn verslag naar de minister van Asiel en Migratie: gezamenlijk zegden Noord-Hollandse gemeenten 14.463 opvangplaatsen toe. Op 31 december 2024 faciliteerden Noord-Hollandse gemeenten 10.560 opvangplaatsen (1.011 meer ten opzichte van 1 februari 2024).

Tussen 1 juli 2025 en 1 februari 2026 zullen gemiddeld 10.974 opvangplaatsen operationeel zijn (afgaande op de locatieplannen die de gemeenten eind januari 2025 hebben vastgesteld). Dat betekent dat gemeenten in de eerste helft van 2025 nog voor ruim 5.300 aanvullende opvangplekken locaties moeten vaststellen en realiseren. Pas dan voldoen ze aan de taakstelling vanuit de Spreidingswet

Hoe de provincie ondermijning tegengaat en de weerbaarheid stimuleert, is terug te vinden in het Jaarverslag Integriteit en Weerbaarheid 2024.

1.1 De CdK is verantwoordelijk voor goede en zorgvuldige benoemingsprocedures voor burgemeesters. Ook in 2024 zijn er nieuwe burgemeesters benoemd. Zie verder het jaarverslag rijkstaken en provincietaken - Jaarverslag cvdK 2024.

2.1 In 2024 was er doorlopend ambtelijk en bestuurlijk contact en samenwerking tussen de 5 veiligheidsregio's en 44 gemeenten in de provincie Noord-Holland.

2.2 De verantwoordelijkheid om snel en adequaat op crises te reageren, ligt volledig bij de veiligheidsregio's. De CdK heeft in 2024 twee netwerkbijeenkomsten voor bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken de deelnemers thema's rondom veiligheid en crisisbeheersing.

2.3 De provincie stond in 2024 doorlopend in contact met de veiligheidsregio's en de gemeenten.

3.1 Met de Risicokaart krijgen inwoners een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de 'Regeling provinciale Risicokaart' maken en beheren de provincies de Risicokaart.

- Gemeenten en omgevingsdiensten hebben in 2024 de risicogegevens actueel gehouden.
- De provincie heeft in 2024 daarbij specifiek gezorgd voor het actueel houden van de risico's van overstromingen.
- Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart werkte de provincie in IPO-verband samen met de andere provincies.
- De Risicokaart is via internet in te zien, op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid.
- Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart heeft de provincie in 2024 een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

4.1 De CdK legt reguliere bezoeken aan gemeenten af, bemiddelt, adviseert en intervenieert bij bestuurlijke problemen, en verbindt publieke partijen. Hij organiseert bestuurlijke bijeenkomsten, rapporteert over bestuurlijke problematiek en gaat in gesprek. Zie hiervoor Ontmoeten en verbinden - Jaarverslag cvdK 2024

5.1 Samen met de gemeenten heeft de provincie gewerkt langs de lijn van de Noord-Hollandse Weerbaarheidsnorm. Deze is vastgesteld in januari 2025.

6.1 De koning en leden van het Koninklijk Huis worden in de provincie begeleid door de commissaris. Hij adviseert over organisaties en initiatieven die koninklijke aandacht verdienen en draagt bij aan de organisatie van bezoeken. Hij adviseert over voordrachten voor onderscheidingen en predicaten. Ook in 2024 hield de commissaris zich bezig met bemiddeling. Zie hiervoor Ontmoeten en verbinden - Jaarverslag cvdK 2024.

7.1 Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren, is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder van de directie Beheer en Uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.3				Verzekeren van Openbare orde en veiligheid (bedragen x €1.000)
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	481	1.047	858	190
Baten	0	-12	-5	-7
Saldo van baten en lasten	481	1.035	853	183
Stortingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Resultaat	**481**	**1.035**	**853**	**183**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

1.4 Belangen van provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Wat hebben we bereikt?

1 Veel grote, actuele bestuurlijke vraagstukken raken de transities in het landelijk gebied. Bij de aanpak daarvan heeft het Rijk de medewerking van provincies nodig. De rol van provincies in het openbaar bestuur is dan ook sterker geworden. De provincie Noord-Holland heeft in 2024 meer ambtelijke en bestuurlijke inzet gepleegd voor de lobby in Den Haag en Brussel, en voor de provinciekoepel IPO. Daarmee heeft de provincie Noord-Holland een sterkere positie gekregen binnen het politiek-bestuurlijke krachtenveld in Den Haag.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De participatie van Noord-Hollandse bestuurders en ambtenaren binnen interprovinciale overlegstructuren is versterkt, de voorbereiding van vergaderingen en bijeenkomsten is geïntensiveerd, de aanwezigheid van onze ambtenaren en bestuurders in Den Haag en Brussel. De vraagstukken die daar spelen komen vaker en uitgebreider aan de orde in GS en PS.

1.2 In het kader van de Europastrategie 2022–2030 werkte de provincie Noord-Holland actief aan het beïnvloeden van Europees beleid. Samen met Europese partners bracht de provincie haar standpunten onder de aandacht in Brussel. De provincie voerde gesprekken met vertegenwoordigers van Europese instellingen en de Nederlandse Permanente vertegenwoordiging in Brussel. Met als doel om belemmeringen in Europees beleid aan te kaarten. Daarnaast schreef de provincie, samen met partners, visiepapers over onderwerpen als bio-economie en cohesiebeleid. Deze papers werden gepresenteerd aan Europese instanties.

1.3 In Brussel werkte de provincie samen in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Het Huis van de Nederlandse Provincies wordt bestuurd door dertien provinciale bestuurders: één bestuurder per provincie en de HNP-voorzitter namens het IPO. De commissaris van de Koning is voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies. Het HNP maakt het mogelijk om Europees beleid efficiënter te monitoren en gezamenlijke standpunten effectiever onder de aandacht te brengen. In HNP-verband volgde de provincie de ontwikkelingen in Brussel op de voet. Zo kon de provincie de provinciale organisatie en het bestuur op de hoogte houden van mogelijke gevolgen

van nieuw EU-beleid. De provincie nam actief deel aan de HNP-werkgroepen die aansluiten bij de prioritaire onderwerpen in de provinciale Europastrategie, namelijk de werkgroepen Agrifood, Mobiliteit, Circulaire Economie en Klimaat & Energie. Gedeputeerde Rommel was bestuurlijk trekker van de werkgroep Circulaire Economie en heeft vanuit die rol HNP aangesloten bij het position paper over de EU bio-economie strategie.

1.4 Naast samenwerking in IPO-verband en de andere Nederlandse provincies, werkte de provincie ook samen met andere partijen met gelijkwaardige belangen richting EU. Door de krachten te bundelen en kennis uit te wisselen in Europese netwerken, kan de provincie efficiënter en met meer impact haar Europastrategie uitvoeren. Met dat doel is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties, zoals het Comité van de Regio's. Naast zijn rol als HNP-voorzitter is de commissaris van Koning delegatieleider van de Nederlandse delegatie in het t Comité van de Regio's. Ook is de provincie lid van EU-netwerken, zoals de CPMR (belangenorganisatie en denktank van maritieme regio's), POLIS (een netwerk van Europese steden en regio's op het gebied van innovatieve vervoersoplossingen) en ERIAFF (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry).

1.5 De provincie is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Hieronder vallen Kansen voor West 3 (KVW3) en Interreg (de programma's North West Europe en North Sea Region). Dit geldt ook voor het Europese Just Transition Fund dat voor Noord-Holland aan de regio IJmond is toegewezen. In 2024 zijn er in al deze programma's openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. Deze programma's dragen bij aan de uitvoering van het Noord-Hollands coalitieakkoord. Daarom heeft de provincie twee uitvoeringsregelingen met als doel Noord-Hollandse partijen te stimuleren meer gebruik te maken van deze EU-subsidieprogramma's. In 2024 zijn in beide uitvoeringsregelingen aanvragen gedaan.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.4	Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau (bedragen x €1.000)			
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	3.772	4.481	4.532	-51
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.772	4.481	4.532	-51
Stortingen reserves				
1.4 Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.243	1.200	1.200	0
Onttrekkingen reserves				
1.4 Reserve Cofinanciering Europese projecten	0	-2.209	-2.242	33
Resultaat	**5.015**	**3.472**	**3.490**	**-18**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Doelenboom

2. Klimaat en gezonde leefomgeving
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland committeert zich aan het landelijk klimaatakkoord en de afspraken die daarna zijn gemaakt om voor 2030 55% CO_2-reductie te behalen (vergeleken met 1990). Daarom is het bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering één van de speerpunten. De energietransitie speelt hierin een belangrijke rol: de overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen en het realiseren van een duurzame energieproductie. De provincie draagt op verschillende manieren bij aan de vermindering van CO_2-uitstoot: via verduurzaming van mobiliteit, de gebouwde omgeving, de industrie, de energieopwek, de landbouw en het landgebruik. Hoe dat gebeurt, komt aan bod in de verschillende hoofdstukken van de begroting onder bereikbaarheid, economie (hier gaat het om maatregelen in de industrie en het bedrijfsleven) en bij andere onderwerpen.

De provincie Noord-Holland wil een gezondere fysieke leefomgeving voor inwoners. Dat is nodig, omdat er in de provincie veel industrie en verkeer is nabij woonwijken. En doordat Schiphol zorgt voor veel milieu- en geluidbelasting. Om een goede balans te vinden tussen alle functies, kiest de provincie voor gezondheid als uitgangspunt. Daarbij zoeken we naar oplossingen die zowel de leefomgeving als de economie ten goede komen.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Klimaat en gezonde leefomgeving
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	86.591	64.375	63.401	974
Baten	-6.324	-7.414	-8.913	1.499
Saldo van baten en lasten	80.267	56.961	54.488	2.473
Stortingen reserves	2.523	649	649	0
Onttrekking reserves	-22.888	-23.831	-22.868	-963
Resultaat	**59.902**	**33.779**	**32.269**	**1.510**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen
2	Alliander N.V.	Energievoorziening
2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Wat hebben we bereikt?

1. Klimaat en energie

Om het klimaatdoel van 55%-reductie in broeikasgasuitstoot in 2030 te behalen, stelde de provincie in 2024 de Noord-Hollandse Klimaataanpak vast. Daarmee is het reductiedoel onderdeel geworden van de provinciale begrotingscyclus. Dit betekent onder meer dat elke gedeputeerde binnen haar of zijn portefeuille verantwoordelijk is voor het realiseren van de afgesproken reducties. De voortgang op weg naar het behalen van de 2030-doelstelling wordt gemonitord met de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV).

1.a Regionale Energiestrategie (RES)

De provincie ondersteunt gemeenten bij de RES door subsidies te verstrekken en participatie te bevorderen. Hierdoor konden energiecoöperaties professionaliseren en ontstonden nieuwe initiatieven. De samenwerking tussen gemeenten is verbeterd, en daarmee ook de afstemming bij energieopwekking.

Aanlanding wind op zee

De provincie heeft een proces opgesteld om te komen tot een breed gedragen regioadvies voor de aanlanding van windenergie. De energiebehoefte op land werd in kaart gebracht. Als gevolg van deze inventarisatie bleek het niet langer nodig om te onderzoeken of de omgeving Den Helder geschikt is voor het aan land brengen van elektriciteit die op zee wordt opgewekt.

1.b Warmte

De provincie werkte aan de versnelling van de ontwikkeling van warmtenetten in Noord-Holland en verkreeg inzicht in geschikte organisatievormen voor een publiek warmtebedrijf. Gemeenten kregen ondersteuning van de provincie bij de warmtetransitie. Hierdoor zetten zij een stap met het warmteprogramma. Bedrijven zijn gestimuleerd om energiemaatregelen te nemen die tot verdere verduurzaming leidden.

2. Energie-infrastructuur
De samenwerking met netbeheerders en gemeenten leidde tot inzicht in de netcongestie en tot een toekomstvisie op het energiesysteem. De provincie ondersteunden gemeenten en bedrijven bij energie-infrastructuurprojecten. Dat gebeurde onder meer via de New Energy Coalition en door de inzet op energiebesparing via de omgevingsdiensten.

3. Waterstof

Noord-Holland positioneerde zich nationaal en internationaal als Hydrogen Valley. De verduurzaming van zware mobiliteit en scheepvaart is bevorderd, onder andere door samenwerking in het RH2INE-programma (Rhine Hydrogen Integration Network of Excellence). Daarnaast kwam er een nieuw waterstofprogramma tot stand, met daarin concrete stappen om waterstof binnen de provincie verder te ontwikkelen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Klimaat en Energie

De provincie stelde de Noord-Hollandse Klimaataanpak op en voerde de provinciale Klimaat- en Energieverkenning uit. Ook werden onderzoeken naar monitoring en evaluatie opgezet. Het draagvlak is versterkt via burgerpeilingen en door advies in te winnen bij Klimaatverbond Nederland. Daarnaast onderzocht de provincie hoe klimaatadaptatie en -verandering elkaar kunnen versterken. Dit leidde onder meer tot aanpassingen in de omgevingsverordening.

a. Regionale Energiestrategie (RES)

De provincie verstrekte subsidies voor zonneparken, zonne-energie boven parkeerplaatsen en participatieprocessen. Dit bood kansen (onder andere aan energiecoöperaties) om zich verder te ontwikkelen. Er is een windkwartiermaker aangesteld om gezamenlijke initiatieven voor windenergie te stimuleren. Daarnaast inventariseerde de provincie in onderzoek naar de effecten van windturbines op vogels en in zonne-energieprojecten langs snelwegen.

b. Aanlanding wind op zee

De provincie is begonnen met het opstellen van het regioadvies. Hiermee wordt de inbreng van de gemeenten geborgd bij de ontwikkeling van de aanlanding van windenergie en het 380kV-netwerk. Er zijn twee Cluster Energie Strategieën (CES) ontwikkeld. Samen met gemeenten en netbeheerders is gewerkt aan energie-infrastructuurprojecten, waaronder het project hoogspanningsstation A9 Zuid, waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

1.2 Warmte

De provincie analyseerde 4 warmtenetcases om een keuze te kunnen maken over de rol die zij kan vervullen bij een publiek warmtebedrijf. Het Servicepunt Duurzame Energie ondersteunde (mede door de provincie) gemeenten, regio's en andere betrokkenen op het gebied van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Via het Energiebesparingsakkoord kregen bedrijven een stimulans om energiemaatregelen te treffen. Ook werd er een tussenevaluatie uitgevoerd.

2.1 Energie-infrastructuur

De provincie werkte samen in de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland en in de Energyboard. Er werden subsidies verstrekt voor ruimtelijke procedures en energiehubs. Bedrijven kregen via de SON-regeling (subsidie voor netcongestie-oplossingen) inzicht in hun elektriciteitsprofiel. Verder stelde de provincie de Energievisie 2.0 op.

3.1 Waterstof

De provincie heeft kennis opgebouwd over waterstofveiligheid en waterverbruik van elektrolysers. Via lobbybrieven en evenementen werd Noord-Holland gepromoot als Hydrogen Valley. Daarnaast werkte de provincie samen met het projectbureau NZKG (Noordzeekanaalgebied) en het Ontwikkelingsbedrijf NHN om waterstofontwikkelingen te coördineren.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 2.1		Bijdragen aan de energietransitie			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		31.727	14.850	14.290	560
Baten		-47	-4.317	-3.814	-503
Saldo van baten en lasten		31.680	10.533	10.476	57
Stortingen reserves					
2.1	Reserve Duurzame Elektriciteit	33	33	33	0
2.1	Reserve Warmte Transitie	1.137	-863	-863	0
2.1	Reserve Energietransitie	33	33	33	0
Onttrekkingen reserves					
2.1	Reserve Duurzame Elektriciteit	-1.534	-4.329	-4.311	-18
2.1	Reserve Warmte Transitie	-9.255	-1.118	-1.152	34
2.1	Reserve Subsidies Warmtetransitie	-770	1.004	1.008	-4
2.1	Reserve Energietransitie	-7.623	-10.816	-10.830	14
Resultaat		**13.702**	**-5.522**	**-5.605**	**83**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal	12.723.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2023 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal	27.431.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2022 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

1. Op 15 juli 2024 stelden PS de startnotitie ‘Gezonde Leefomgeving’ vast. Deze startnotitie markeert een beginpunt voor verdere beleidsontwikkeling voor een gezonde leefomgeving. Dit gebeurt langs drie lijnen: vermindering van uitstoot (bronbeleid), bescherming en verbetering van de gezonde leefomgeving, en kennis van en inzicht in de gezonde leefomgeving. De provincie gaat een veilige, gezonde, fysieke leefomgeving volwaardig laten meewegen bij het maken ruimtelijke keuzen. Bijvoorbeeld als het gaat om woningbouw in de nabijheid van industrie. De voorgenomen beleidsontwikkeling voor het thema gezonde leefomgeving kreeg daarom een nauwe relatie met het traject Regie op de Ruimte (op weg naar een nieuwe omgevingsvisie voor Noord-Holland).

2. De omgevingsdiensten in Noord-Holland borgen de basiskwaliteit van onze leefomgeving. Hiertoe verrichtten zij in 2024 in opdracht van de provincie uitvoerings- en handhavingstaken: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), op basis van de wet en onze Omgevingsverordening.

3. De provincie voerde taken uit om de grondwaterkwaliteit en drinkwatervoorziening te beschermen:

- Er vond bodemsanering van spoedlocaties plaats
- Verontreinigingen werden onderzocht en aangepakt
- Er vond nazorg plaats bij stortplaatsen

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Lucht en geur

- Voor het Schone Lucht Akkoord is een decentraal uitvoeringsplan 2024 vastgesteld.

- De evaluatie van het provinciale luchtmeetnet (gestart in 2023) is in 2024 afgerond; GS hebben besluiten genomen over vervolgacties.
- De vervanging van apparatuur van het luchtmeetnet was voorzien voor 2024. De uitvoering is in handen van de GGD Amsterdam en vindt plaats in 2025.
- Eind 2024 startte de provincie met de voorbereidingen voor een meerjarig vervolg van Hollandse Luchten.
- In 2024 maakte de provincie afspraken met de omgevingsdiensten over het toepassen van vermijdings- en reductieprogramma's (VRP) bij afvalbedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Voor andere bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is, zijn eind 2024 afspraken gemaakt met de omgevingsdienst voor het opnieuw indienen van VRP's in 2025.
- Eind 2024 is de jaarrapportage van het e-nosenetwerk opgeleverd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

1.2 Geluid

- De provincie is begonnen met het opstellen van een 'Actieplan Geluid' en ging van start met de implementatie van SWUNG-2 ('Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid'), voor zowel provinciale wegen als industrieterreinen van regionaal belang.

1.3 Omgevingsveiligheid

- De provincie werkte samen met de gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam om beleid op te stellen voor de omgevingsveiligheid in het gebied Westpoort. Dat beleid kwam in 2024 niet tot stand, doordat nader onderzoek nodig was. In 2025 werken de partijen verder aan het opstellen van het beoogde beleid.
- Met het oog op de energietransitie liet de provincie samen met de gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam onderzoek uitvoeren naar de veiligheidsrisico's en het ruimtebeslag die de energietransitie vraagt in het kader van omgevingsveiligheid.

1.4 Milieuruimte

- In de uitvoeringsagenda NOVEX NZKG is een hoofdstuk opgenomen over een gezondere leefomgeving, met daarin een lijst van actiepunten op het gebied van milieuruimte en gezonde leefomgeving.
- De provincie speelde een actieve rol (mede dankzij de startnotitie Gezonde Leefomgeving) bij het agenderen van het belang van een gezonde leefomgeving bij andere overheden.

1.5 Beleidsontwikkeling gezonde leefomgeving

- In juli 2024 stelden PS de startnotie 'Gezonde Leefomgeving' vast. Deze startnotitie markeert een beginpunt voor verdere beleidsontwikkeling voor een gezonde leefomgeving.
- In oktober 2024 stelden GS het 'Plan van aanpak beleidsontwikkeling Gezonde Leefomgeving' vast. Hierin staat een procesvoorstel voor de beleidsontwikkeling voor het komende anderhalf jaar.
- In 2024 maakte het RIVM, in opdracht van de provincie, een ruimtelijke analyse van de gezonde leefomgeving en de kwetsbaarheid in Noord-Holland Noord. De rapportage werd begin 2025 openbaar gemaakt.

1.6 Stortplaats Nauerna

- In 2024 is het onderzoek van het RIVM afgerond naar veilige recreatie op een gesloten stortplaats. Het resultaat is een generiek beoordelingskader dat het bevoegd gezag en initiatiefnemers kunnen gebruiken om te beoordelen of en hoe op een stortplaats op een veilige manier recreatie kan plaatsvinden.
- Het RIVM voerde in 2024 in opdracht van de provincie een locatiespecifieke beoordeling uit voor recreatie op Park Nauerna. Op basis hiervan koos de provincie samen met de uitvoeringspartners een scenario voor de inrichting van de stortplaats en het park. In 2025 krijgt de uitvoering van de afspraken een vervolg.

2.1 Sturen op VTH

- GS stelden in 2024 de 'Nota Uitvoering en handhaving' vast. Deze biedt omgevingsdiensten belangrijke kaders en richtlijnen. Ze gebruiken deze bij het opstellen van zowel hun meerjarige regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie, als voor de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's per omgevingsdienst. De financiële vertaling van de uitvoeringsprogramma's vindt plaats in de overeenkomsten (dienstverleningsovereenkomst, uitvoeringsovereenkomst of afsprakenkader) en in de begrotingen van de omgevingsdiensten. Deze begrotingen zijn eind 2024 door GS vastgesteld voor het komende jaar.

2.2 Interbestuurlijk programma VTH

- Het 'Interbestuurlijk programma versterking stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving' (IBP VTH) is per 30 september 2024 afgerond. De 58 resultaten van dit programma zijn vastgelegd in een borgingsnotitie. Hierin is voor alle producten vastgelegd wie in de komende jaren verantwoordelijk is voor de implementatie. Enkele resultaten van het programma zijn: het beter en meer delen van kennis over innovaties in bedrijfsprocessen, effectieve handhaving door het delen van de juiste informatie, meer financiële armslag bij omgevingsdiensten (zodat ze meer kwaliteit en innovatie kunnen bieden) en extra inzet op de onderwerpen die uit regionale risicoanalyses naar voren komen.
- Het IBP VTH heeft in zogeheten robuustheidscriteria de ondergrens vastgelegd voor alle omgevingsdiensten in Nederland. In Nederland zijn slechts 2 omgevingsdiensten robuust, waaronder de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in Noord-Holland. Dat betekent dat 3 van de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland nu niet robuust zijn. Zij moesten een plan van aanpak inleveren, waarin staat hoe ze ervoor zorgen dat ze voor 1 april 2026 wél robuust zijn.

2.3 TATA Steel

- GS stelden begin 2024 het geactualiseerde 'Programma Tata Steel 2024–2030' vast.
- Op het gebied van monitoring en onderzoek zijn eind 2024 een nieuw depositieonderzoek en een opinieonderzoek onder omwonenden uitgevoerd.
- De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft in 2024 diversen emissiemetingen uitgevoerd, onder andere bij de twee kooksfabrieken van Tata Steel. Ook leverde de omgevingsdienst een evaluatie op van het geluidzonebeheermodel.
- De Omgevingsdienst heeft in 2024 het toezicht en de handhaving bij Tata Steel opgevoerd, in het bijzonder bij de kooks- en gasfabriek 2.

- De verduurzaming van Tata Steel met het project Heracless-Groen Staal is een omvangrijke ontwikkeling. De provincie en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied staan voor de belangrijke taak om een projectbesluit te nemen en vergunningen te verlenen. Als onderdeel hiervan is in 2024 de ‘Notitie Reikwijdte en Detailniveau’ (NRD) van Tata Steel binnen de Milieueffectrapport procedure beoordeeld. Dit leidde tot een advies op deze notitie. Hierbij zijn ook adviezen van andere overheden en zienswijzen van onder andere omwonenden en milieuorganisaties betrokken.
- Informatievoorziening en participatie zijn belangrijke onderwerpen als het gaat om Tata Steel. In 2024 organiseerde de omgevingsdienst over de NRD voor het project Heracless-Groen Staal twee informatieavonden. In mei was een brede informatieavond over industrie en gezondheid in de IJmond deze is georganiseerd door de gezamenlijke overheden (gemeenten, provincie en het Rijk).
- Het bestuurlijk overleg Industrie en Gezondheid IJmond vond meerdere keren plaats. Daarmee werd een bijdrage geleverd aan de samenwerking tussen overheden, GGD Kennemerland en de Omgevingsdiensten NZKG en IJmond.

3.1 Mijnbouwwet

- In 2024 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie uit aan het Rijk. Dit in het kader van de Mijnbouwwet. Deze adviezen worden opgesteld in samenwerking met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

3.2 Bescherming grond- en drinkwater

- In 2024 stelde de provincie in het kader van gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi meerdere scenario’s op om de risico's van verspreiding van verontreiniging van het grondwater te ondervangen. Deze risico’s betreffen de drinkwaterwinning bij Laren. De uitwerking van de scenario’s loopt door in 2025.

3.3 Bodemsanering

- De provincie heeft in 2024 de provinciale bodemtaken voortgezet volgens de landelijke ‘Bestuurlijke Afspraken Bodem en Ondergrond 2023–2030’.
- De provincie Noord-Holland telt 95 spoedlocaties bodemsanering. Op 57 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 33 locaties is een sanering gaande en op 5 locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico’s in ieder geval zijn beheerst.
- Het onderzoek naar loodverontreinigingen in schooltuinen is afgerond. Hieruit zijn geen saneringslocaties voortgekomen.
- Het onderzoek naar PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) in de duintuinen is afgerond. Hierbij zijn metingen gedaan naar PFAS in de geteelde gewassen. Het onderzoek geeft geen aanleiding tot het nemen van maatregelen. Wel zijn in afstemming met de GGD en het RIVM gebruiksadviezen gegeven.
- Het onderzoek naar PFAS-aandachtslocaties is voortgezet, met daadwerkelijk bodemonderzoek op 5 locaties. Op 1 locatie loopt vervolgonderzoek in verband met aangetroffen verhogingen aan PFAS in het grondwater.

- De provincie verleende de eerste subsidies aan gemeenten op grond van de uitvoeringsregeling subsidie diffuus lood. Eind 2024 viel het besluit om deze subsidieregeling in 2025 te verlengen.
- De provincie heeft in 2024 het overleg voortgezet met het Rijk, kustprovincies, onderzoeksinstituten en drinkwaterbedrijven over het opzetten van een breed onderzoek naar PFAS en seaspray. In 2024 heeft de provincie een SPUK-aanvraag (specifieke uitkering) gedaan voor onderzoek naar PFAS en seaspray, onderdeel bodem. Deze aanvraag is gehonoreerd.
- De provincie heeft zich blijvend ingezet voor het overdragen van kennis over bodem en water, op een breed aantal thema's naast bodemverontreiniging. Ook in 2024 vond op regelmatige basis (bodem)overleg plaats met de omgevingsdiensten. In 2024 is een ambtelijk bodemberaad georganiseerd met hulp van de provincie Noord-Holland. Deze bijeenkomst was voor alle decentrale overheden die zich met bodem bezighouden.

3.4 Landelijk bodemoverleg

- De provincie nam in IPO-verband deel aan overleg om te komen tot afstemming met VNG, Rijk en Unie van Waterschappen. Vanaf 2024 is de provincie hiervoor overigens niet langer bestuurlijk portefeuillehouder binnen het IPO.

3.5 Nazorg stortplaatsen

- In 2024 is de lopende sluitingsprocedure van een stortplaats (Schoteroog) niet afgerond. Deze staat nu gepland op 1 juli 2025.
- In 2024 is een nazorgplan van de stortplaats Nauerna namens GS goedgekeurd. Op de 2 gesloten stortplaatsen (De Poel en Insteekhaven) wordt in opdracht nazorg uitgevoerd. De sluitingsprocedure voor 1 stortplaats (Hollandse Brug) is opgestart.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 2.2					Bevorderen gezonde leefomgeving (bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		54.864	49.525	49.111	414
Baten		-6.277	-3.097	-5.100	2.003
Saldo van baten en lasten		48.587	46.428	44.012	2.416
Stortingen reserves					
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	1.000	1.000	1.000	0
2.2	Reserve Bodemsanering	319	445	445	0
Onttrekkingen reserves					
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-2.667	-6.803	-6.731	-72
2.2	Reserve Bodemsanering	-1.039	-1.769	-852	-917
Resultaat		**46.200**	**39.301**	**37.874**	**1.427**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Programma 3 Ruimte en Wonen

Doelenboom

3. Ruimte en Wonen
3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening
3.2 Versnellen en programmeren woningbouw
3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Maatschappelijk doel

De Omgevingsvisie NH2050 vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een gezonde, veilige en goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Alle ontwikkelingen die spelen, vragen om ruimte. Denk aan de geplande woningbouw, de aanleg van energie-infrastructuur, de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), de belangen van bedrijvigheid, landbouw en natuur en de eisen die samenhangen met de klimaatverandering. Juist op provinciale schaal moet de afweging worden gemaakt over wat waar en op welke manier kan.

Als woningmarktregisseur zet de provincie zich actief in om de grote woonopgave in Noord-Holland te realiseren. De provincie kiest een aanjagende rol, met als doel om tot en met 2030 191.000 woningen te realiseren en wil de gemiddelde bouwproductie flink verhogen vergeleken met de afgelopen jaren. Samen met gemeenten en het Rijk formuleert de provincie de uitgangspunten en kaders voor de regionale woningbouwprogrammering. Hierbij worden niet alleen afspraken gemaakt over voldoende plancapaciteit en bouwlocaties. Maar ook over voldoende betaalbare huizen en ruimte voor doorstroming, zowel koop als huur. De provincie streeft daarbij naar een evenwichtige woningvoorraad per gemeente en regio. Daarnaast stimuleert de provincie woningbouw op goed bereikbare locaties, zoals ov-knooppunten, nabij werk en voorzieningen.

De provincie heeft de taak om, samen met de waterpartners, de waterveiligheid te waarborgen, voor voldoende en schoon zoet- en drinkwater te zorgen, de (ruimtelijke) omgeving afdoende voor te bereiden op de gevolgen van het veranderende klimaat en rekening te houden met de draagkracht en kwaliteit van de bodem binnen de provincie.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Wonen
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	28.926	27.288	25.813	1.475
Baten	-6.692	-220	-1.339	1.119
Saldo van baten en lasten	22.234	27.068	24.474	2.594
Stortingen reserves	1.200	80.079	80.079	0
Onttrekking reserves	-8.971	-18.312	-17.640	-672
Resultaat	**14.463**	**88.835**	**86.913**	**1.922**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
3	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
3	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening

Wat hebben we bereikt?

1. Als regisseur in de ruimtelijke ordening heeft de provincie in 2024 het volgende bereikt:

- De provincie stelde het ‘Ruimtelijk Voorstel’ vast en de ‘Startnotitie voor Regie op de Ruimte’. In dat traject gaat de provincie ruimtelijke keuzen maken.
- De provincie bood ruimte aan woningbouwprojecten aan de randen van kernen en in dorpslinten in het beschermd landschap. Dit in het kader van de leefbaarheid, voorzieningen en vitaliteit van kernen en dorpslinten.

2. Als het gaat om de regionale luchthavens heeft de provincie in 2024 het volgende bereikt:

- Samen met de Rijkspartners werkte de provincie aan de uitvoering van het programma NOVEX Schipholregio.
- De luchthavens werkten binnen hun bestaande milieuruimte.

- In Europa en bij het ministerie van IenW is gewerkt aan wet- en regelgeving om nieuwe luchtvaartoepassingen, zoals drones, mogelijk te maken, waarbij een goede relatie is gelegd met ruimtelijke ordening.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie heeft in 2024 de 'Samenwerkingsovereenkomst Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord' ondertekend. Alle gemeenten in Noord-Holland Noord en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zetten hun handtekening onder dit document. Daarnaast stelde de provincie het ruimtelijk voorstel 'Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland. Op weg naar een Ruimtelijk Voorstel' vast. Dit werd aangeboden aan het Rijk. Verder stelde de provincie de startnotie 'Regie op de Ruimte' vast; de opmaat naar de actualisatie van de Omgevingsvisie. Er is nog geen ruimtelijk arrangement met het Rijk vastgesteld. Dat komt doordat er nog geen overeenstemming was tussen Rijk en provincies over de vorm, het proces en de inhoud van het ruimtelijk arrangement.

1.2 Eind 2024 kwam de 'Uitvoeringsagenda Noordzeekanaalgebied' gereed en werd aangeboden aan PS. Binnen de NOVEX Schipholregio heeft de provincie samen met gemeenten en het Rijk gewerkt aan de uitvoering van deze agenda. In 2024 werkte de NOVEX MRA aan de 3 hoofdopgaven: meerkernige ontwikkeling met menselijke maat, groenblauw netwerk en toekomstbestendig watersysteem in en om de stad, en Infrastructuur en duurzame energie. Dit alles als voorbereiding op de 'Uitvoeringsagenda MRA NOVEX' en de Investeringsagenda (vaststelling 2025) die daarbij hoort. Voor de NOVEX-Groene Hart zijn de Ontwikkelstrategie en de realisatieagenda in 2024 vastgesteld.

1.3 Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet inwerking. Het afgelopen jaar stond in het teken van het leren werken met de wet en het bijbehorende Digitaal Stelsel Omgevingswet. Het eigen maken van nieuwe werkwijzen en instrumenten was daarvan een belangrijk onderdeel. Dit gebeurde zowel intern als in de samenwerking met ketenpartners, zoals gemeenten en omgevingsdiensten.

1.4 De provincie heeft dit jaar de Omgevingsverordening herzien voor de borging van haar belangen in relatie tot onder andere woningbouw, zonne-energie en klimaatadaptatie. De wijzigingen zijn doorgevoerd als onderdeel van de reguliere wijzigingscyclus.

1.5 De provincie stelde adviezen op voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact. De provincie heeft ook diverse onderzoeken en projecten uitgevoerd ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. Het betreft de volgende onderzoeken: een onderzoek naar voorzieningen in heel Noord-Holland, en daarbinnen de gemeente Bergen; een ontwerpend onderzoek naar de ruimtelijke energie-regimes in Noord-Holland (een nieuw perspectief op de samenhang tussen energie en ruimte, en wat dit betekent voor de keuzen vandaag); een actualisatie van de monitor arbeidsmigranten en een onderzoek naar de gezonde leefomgeving in Noord-Holland Noord. Dit laatste onderzoek dient als input voor het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. Verder startte de provincie met een verkenning van transformatie van verouderde glastuinbouwgebieden in de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn.

1.6 De provincie werkte aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit door het inzetten van de adviescommissie ruimtelijke ontwikkelingen (ARO), het ambtelijke adviesteam ruimtelijke kwaliteit (ARK) en het ontwerpteam. De ARO bracht 15 adviezen uit, het ambtelijke adviesteam 76. Het ontwerpteam nam deel in diverse provinciale projecten en programma's.

1.7 De provincie bood in de Omgevingsverordening ruimte aan woningbouw tot en met 25 woningen aan de randen van kernen en in dorpslinten in het beschermd landschap. Daarnaast stelde de provincie een notitie vast waarmee ruimte ontstaat voor woningbouwprojecten vanaf 25 woningen in beschermd gebied. Het gaat dan om maatwerk voor bijzondere gevallen. Beide initiatieven passen in het kader van de leefbaarheid, voorzieningen en vitaliteit van deze kernen en dorpslinten. De provincie startte in 2024 ook met de evaluatie van het beleid voor vrijkomende agrarische en niet-agrarisch bebouwing in het landelijk gebied. Functiewijziging wordt hierin meegenomen.

2.1 De provincie werkte via de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) samen met het Rijk aan het versterken van de leefomgevingskwaliteit in de NOVEX Schipholregio. Dankzij deze samenwerking kwam er ruimte voor kleinschalige woningbouwontwikkeling in Rijssenhout en op Kronenburg in Amstelveen. De impact van de luchtvaart en de ruimtelijke belangen heeft de provincie actief ingebracht in de trajecten van het ministerie van IenW.

2.2 Voor de Westeinderscheg stelde de provincie een eerste programmaraming op. Op basis hiervan werd in 2024 begonnen met het maken van een concept-uitvoeringsprogramma. Een aantal projecten uit het werkprogramma van de Westeinderscheg zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda's van de verschillende NOVEX-gebieden (MRA, Schipholregio en Groene Hart). In 2024 is een project gerealiseerd dat via de uitvoeringsregeling Westeinderscheg is gesubsidieerd: het Legmeerbos in Uithoorn. Dit project is feestelijk geopend.

2.3 De provincie heeft de luchthavens in het provinciaal luchtvaartoverleg gevraagd met een plan te komen over een emissievrije luchthaven (2030) en emissievrije luchtvaart (2050).

2.4 Er zijn 22 TUG-aanvragen (Ontheffing tijdelijk en uitzonderlijk gebruik luchtvaartuigen) binnengekomen in 2024. De provincie heeft er 17 behandeld. Bij de overige 5 aanvragen was sprake van een dubbele of verkeerde aanvraag, of het bleek te gaan om een aanvraag voor ballonvaart of drones.

2.5 In 2024 gaf de provincie de eerste aanzet voor een kennisprogramma voor innovatieve luchtvaarttoepassingen, zoals drones en elektrisch vliegen. Een van de onderdelen wordt het Sustainable Air Mobility Lab. Hierin wil de provincie ruimte geven aan experimenten en demonstraties in Noord-Holland. De provincie werkt hierin samen met regionale overheden, kennisinstellingen en bedrijven, die actief zijn op dit gebied.

2.6 Tijdens de Sustainable Air Mobility-innovatiemissie maakte het Nederlandse ecosysteem van bedrijven, kennisinstituten en overheden (waaronder de provincie Noord-Holland) kennis met innovatieve ontwikkelingen in Californië. Daar is ook een Letter of Intent getekend om samen te werken om deze nieuwe vormen van luchtvaart op een zorgvuldige manier verder te ontwikkelen. Dit heeft onder andere geleid tot plannen voor de luchthaven in Den Helder, in samenwerking met het Maritiem Cluster.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.1		Regie voeren op ruimtelijke ordening (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		5.872	7.008	6.294	713
Baten		-20	-170	-95	-75
Saldo van baten en lasten		5.852	6.838	6.199	639
Stortingen reserves					
	N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves					
3.1	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	-272	0	0	0
Resultaat		**5.580**	**6.838**	**6.199**	**639**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie heeft zich ingezet voor een passende woning voor iedereen.

2. De provincie gaf een extra impuls aan cruciale integrale gebieds- en knooppuntontwikkelingen.

3. De provincie verkende de mogelijkheden van een actief grondbeleid voor het uitvoeren van 2 pilotprojecten, zodra zich hiervoor kansen voordoen.

4. De provincie ondersteunde gemeenten bij het versnellen van de woningbouw, onder andere door de inzet van gebiedsontwikkelaars en extra ambtelijke capaciteit.

5. De provincie zette in op kennisontwikkeling en onderzoek op het gebied van woningbouw, regionale afspraken en knooppuntontwikkeling (ter ondersteuning van gemeenten) en het monitoren van de provinciale doelstellingen. De kennisuitwisseling vond plaats tussen overheden, marktpartijen, corporaties en andere stakeholders.

6. De provincie stimuleerde circulair en biobased bouwen door kennisvergaring, samen met partners, en het delen van deze kennis met gemeenten en bouwende partijen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie stelde de ‘Actieagenda Wonen 2024–2027’ op, die door GS en PS is vastgesteld.

1.2 De provincie heeft diverse versnellingstafels georganiseerd op woondealregio-niveau, evenals thematische bijeenkomsten, onder andere over netcongestie. De uitwerking als het gaat om betaalbaarheid, aandachtsgroepen en woningen voor ouderen is gestart. Hiertoe werkt de provincie samen met het Rijk, de gemeenten en de deelregio’s. Dit proces loopt nog.

1.3 Er is in 2024 een subsidieregeling uitgewerkt voor de uitvoering van de woondeals in 2025. Hieronder vallen ook de volkshuisvestingsprogramma’s en woonzorgvisies. De provincie ontving hiervoor SPUK-middelen van het Rijk.

1.4 In samenwerking met de MRA werkte de provincie aan een aanpak voor Flexwonen. Het voornemen is om dit als onderdeel van de woondeals NHN & MRA en de Woontopafspraken uit te werken.

2.1 In 2024 is het 'Investeringskader Versnellen Woningbouw en Duurzame Bereikbaarheid' van € 76,4 miljoen vastgesteld. € 20 miljoen is gereserveerd voor de gebiedsontwikkelingen Haarlem Nieuw Zuid (€ 13 miljoen), Poort van Hoorn (€ 3 miljoen) en het Stationsgebied Hilversum (€ 4 miljoen). Bij circa 30 projecten en gebiedsontwikkelingen wordt nog gekeken of ze voldoende kansrijk zijn.

2.2 De provincie maakte afspraken over het Stadmakersfonds: een revolverend fonds voor lokale initiatieven die zorgen voor een maatschappelijke, sociale en financiële meerwaarde. Er is nog geen subsidie verleend.

2.3 De provincie werkt samen met partners aan regionale actieprogramma's voor de integrale ontwikkeling van knooppunten, maatregelen op het gebied van ov-bereikbaarheid en ketenmobiliteit. Samen met de betrokken partijen stelde de provincie een actieprogramma voor de Zaancorridor op. Voor de Gooicorridor is samen met betrokken partijen gewerkt aan een hubstrategie.

Op de Helderse Lijn stelde de provincie samen met gemeenten, NS, Teso en de VVV een lijst aan maatregelen op die bijdragen aan het verbeteren van de ketenreis (een reis waarbij de reiziger gebruikmaakt van verschillende vormen van vervoer) of die een impuls geven aan de kwaliteit van de stationsomgevingen. In 2024 ging de uitvoering van start van een deel van deze maatregelen waarvoor subsidie is verleend.

De provincie stelde een factsheet op voor diverse corridors op. Met als doel de ontwikkelingen op corridor- en knooppuntniveau met gemeenten en andere betrokken partijen te bespreken. Daarnaast verleende de provincie een subsidie aan de gemeente Heiloo voor het uitbreiden van de fietsenstalling bij het station.

3.1 De provincie heeft met een aantal gemeenten verkennende gesprekken gevoerd over een actief grondbeleid. Deze hebben nog niet geleid tot concrete projectvoorstellen.

4.1 In september 2024 ging de nieuwe bouwambassadeur aan de slag. Met als doel de woningbouw aan te jagen en als onafhankelijk adviseur doorbraken in project- en gebiedsontwikkelingen te realiseren. Samen met overheden, marktpartijen en overige partners.

Er is een team Versnellen Woningbouw ingesteld met gebiedsontwikkelaars en experts, gericht op het ondersteunen van gemeenten bij de versnelling van de woningbouw. En er kwam een loket Versnellen Woningbouw om alle informatie over woningbouwversnelling op één plek te verzamelen.

Via de flexibele schil is voor 35 woningbouwprojecten (circa 51.000 woningen) en gebiedsontwikkelingen ongeveer € 9,9 miljoen subsidie beschikt. Dit betreft zowel werkzaamheden aan projecten in 2023 als in 2024.

De provincie sloot een intentieovereenkomst voor het ov-knooppunt Dijk en Waard.

Er zijn financiële middelen gereserveerd binnen het Investeringskader voor de integrale gebiedsontwikkelingen rondom de knooppunten Haarlem Nieuw-Zuid, Hilversum en Hoorn.

De provincie droeg vanuit haar kennisrol onder andere bij aan de ontwikkeling van de knooppunten Hilversum Sportpark, Purmerend, Alkmaar, Castricum, Dijk en Waard, Duivendrecht, Hoofddorp, Hoorn, Haarlem, Haarlem Nieuw Zuid, Amsterdam Sloterdijk, Amsterdam Bijlmer, Bussum Zuid, Wormerveer en Zaandijk Zaanse Schans.

5.1 De data in het dashboard ov-knooppunten zijn volledig geactualiseerd. Ook zijn de voorbereidingen voor de doorontwikkeling van het dashboard in gang gezet (inclusief de integratie met andere kennisproducten). Dat geldt ook voor de actualisatie van de viewer (de oplevering vond plaats in februari 2025). Het belevingsonderzoek naar stationsomgevingen is afgerond (de publicatie volgde in het eerste kwartaal van 2025).

5.2 De gemeenten voerden twee keer een update uit van de plancapaciteit. Hierbij zijn de indicatoren aangevuld zoals beoogd. Er is een aanpak gemaakt voor het betrekken van marktpartijen en corporaties bij de monitoring. Dit gebeurde vooruitlopend op de afspraken over publiek-private monitoring die op de Woontop zijn gemaakt en vanaf medio 2025 worden geïmplementeerd. De jaarlijkse monitor woningbouw is eind 2024 opgesteld.

5.3 In 2024 kwam de klankbordgroep marktpartijen 4 keer bij elkaar. De deelnemers bespraken onder andere de voortgang van de woningbouw en de monitoring daarvan (rol marktpartijen), de concept-actieagenda wonen en het investeringskader.

6.1 De provincie is begonnen met het ontwikkelen van een plan van aanpak voor biobased bouwen in samenwerking met Building Balance. De provincie bracht de initiatieven bij elkaar en besprak welke acties en maatregelen nodig zijn om te komen tot opschaling. Een van de bestaande trajecten is het MRA Houtbouw Convenant. Ook werkte de provincie verder aan de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN. Er lopen nu diverse pilots in de gevormde ketensamenwerking. De provincie heeft de volgende tools gemaakt: gestandaardiseerde planregels voor gemeenten (met het kennisplatform CircuLaw), een standaard voor een toekomstbestendige anterieure overeenkomst en een tendertool. Voor het vraagstuk grondstoffenhubs voor de opslag van circulaire bouwmaterialen loopt een verkenning.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.2 — Versnellen en programmeren woningbouw (bedragen x €1.000)

		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		16.746	10.443	9.105	1.337
Baten		-6.672	-50	-1.244	1.194
Saldo van baten en lasten		10.074	10.393	7.861	2.531
Stortingen reserves					
3.2	Reserve Woningbouw	1.200	80.079	80.079	0
Onttrekkingen reserves					
3.2	Reserve Woonbeleid	-750	-1.979	-1.817	-162
3.2	Reserve Woningbouw	-2.650	-3.639	-3.450	-189
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-570	-1.757	-757	-1.000
3.2	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	0	-1.994	-2.016	22
3.2	Reserve subsidies OD 3.4.1	-312	-380	-380	0
Resultaat		**6.992**	**80.723**	**79.520**	**1.202**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie werkt, samen met andere partijen, aan het waarborgen van de waterveiligheid, met het oog op het veranderende klimaat. Hierin zijn in 2024 weer nieuwe stappen gezet. In het Deltaprogramma 2024 is een nieuwe regio op de kaart gezet: Centraal Holland. Dit programma werkt, met Rosan Kocken als bestuurlijk trekker, specifiek aan wateroverlast, zoetwaterbeschikbaarheid, waterveiligheid en ruimtelijke adaptatie. Daarnaast nam de provincie actief deel aan diverse andere deltaprogramma's, te weten: Kust, Wadden, IJsselmeergebied, Zoetwater, Ruimtelijke Adaptatie en Waterveiligheid. Ook droeg de provincie bij aan het ontwikkelen van langetermijnstrategieën in het kader van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KPZSS).

2. De provincie zet zich, samen met partners, in om in 2050 klimaatbestendig te zijn. In dat kader werkt de provincie aan een volgende editie van de ‘Noord-Hollandse Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie’. Verder werd de ‘Signaalkaart Klimaatadaptatie’ doorontwikkeld, werd artikel 6.75 van de Omgevingsverordening over klimaatadaptatie aangescherpt en werd de Actieagenda Wonen vastgesteld. Met deze actieagenda stimuleert de provincie overheden en marktpartijen om stad, land en infrastructuur klimaatbestendig in te richten.

De provincie hanteert het principe ‘meer rekening houden met het water- en bodemsysteem’. Om die reden werkt de provincie aan waterveiligheidslandschappen en aan het verkrijgen van inzicht in de effecten van ruimtelijke ontwikkeling op waterveiligheid. De provincie volgt de route uit het Nationale Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Dijkversterkingen

Voor de versterkingen van diverse primaire keringen droeg de provincie bij aan de totstandkoming van voorkeursalternatieven. Een gebiedsgerichte aanpak, ruimtelijke inpassing en landschappelijke kwaliteit spelen daarbij een belangrijke rol. In 2024 werkte de provincie aan de conceptverkenningsrapportage voor de Markermeerkust. Dit in voorbereiding op de voorkeurbeslissing voor de PAGW Markermeerkust die nog genomen moet worden (PAGW staat voor: programmatische aanpak grote wateren). In samenwerking met het Rijk, Staatsbosbeheer, het Hoogheemraadschap Noorderkwartier, de provincie Noord-Holland en de betrokken gemeenten is gewerkt aan het opstellen en onderbouwen van het voorkeursalternatief voor de ‘PAGW Verkenning Noord-Hollandse Markermeerkust’. Ook leverde de provincie een inhoudelijke en procesmatige bijdrage aan het MIRT-onderzoek Wieringerhoek van het Rijk.

1.2 Regionaal Waterprogramma

De provincie voerde de maatregelen (deelprogramma’s overstromingsrisico’s, oppervlaktewater en grondwater) uit, zoals vastgelegd in het Regionaal Waterprogramma 2022–2027. Zo werkte de provincie aan de beheersing van de overstromingsrisico's door uitvoering te geven aan meerlaagse veiligheid. En aan de goede ruimtelijke inpassing van primaire waterkeringen die versterking nodig hebben. Voor de Kaderrichtlijn Water vond in 2024 een tussentijdse evaluatie plaats (oppervlakte- en grondwater). Hierbij kon de provincie meeliften met de landelijke mid-term. Voor overstromingsrisico's vond geen landelijke tussentijdse evaluatie plaats. Een dergelijk onderzoek op provinciaal niveau bleek niet noodzakelijk; de provincie loopt op schema met de uitvoering van de wettelijke Europese verplichtingen, die voortvloeien uit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (EU ROR).

1.3 Klimaatadaptatie

De provincie werkt aan een volgende editie van de ‘Noord-Hollandse Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie’. Deze volgende versie focust op de periode 2025–2027.

2.1 Landelijke Database Overstromingen (LDO) en het Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO)

De nieuwe Landelijke Database Overstromingen (LDO) is operationeel. Namens het IPO was de provincie Noord-Holland voorzitter van het LDO. Het LDO is nu beschikbaar als instrument voor het maken van overstromingsrisico- en gevaarkaarten in het kader van de EU ROR. Ook is fase 1 van het implementatieplan van de Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO) uitgevoerd. Overheden werken beter samen, vanuit één loket met overstromingsinformatie.

2.2 Water-Bodem-Sturend

De provincie voerde de Kamerbrief ‘Water-Bodem-Sturend’ (WBS) uit met een tijdelijk programma van april 2023 tot eind 2024. Dit programma richtte zich op 4 sporen:

- Basis op orde in gebiedsopgaven: de provincie leverde de eerste review van de ‘Signaalkaart’ op en gaf opdracht om deze aan te vullen met KRW (Kaderrichtlijn Water), grondwater en bodem. Ook werkte de provincie mee aan het onderzoek naar de gevolgen van peilopzet in veenweidegebieden.
- Inbreng in lopende opgaven: WBS werd opgenomen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied PPLG (2023 en 2024). Het gedachtegoed van WBS werd stevig ingebracht in het ‘Ruimtelijk Voorstel’ en meegenomen in gebiedsopgaven, zoals NOVEX Groene Hart en NZKG.
- Borging in beleid: er is een onderzoek naar borging van WBS in provinciaal beleid uitgevoerd en het artikel Klimaatadaptatie in de Omgevingsverordening is herzien.
- Communicatie: de provincie organiseerde ‘De Week van WBS’, er werd een werkgroep met partners opgericht en er is afstemming gezocht binnen bestaande gebiedsopgaven.

2.3 Toezicht op de waterschappen

In 2024 voerde de provincie de toezichtstaken ten aanzien van de waterschappen uit en maakte zij een start met de actualisatie van de ‘Nota Toezicht op de Waterschappen’. Voor deze actualisatie consulteerde de provincie de waterschappen. Naar verwachting wordt de actualisatie in het najaar 2025 afgerond met de vaststelling van de nieuwe ‘Nota Toezicht op de Waterschappen’.

2.4 Extreme weersituaties

Wat als de Limburgbui van 2021 op de Randstad valt? Samen met een aantal partijen verricht de provincie een studie om het antwoord op deze vraag te vinden. In dit project wordt samengewerkt met onder meer: de provincies Utrecht en Zuid-Holland, Rijkswaterstaat en de betrokken waterschappen. Dit project loopt nog.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.3		Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		6.308	9.838	10.414	-576
Baten		0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		6.308	9.838	10.414	-576
Stortingen reserves					
	N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves					
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-2.017	-5.370	-5.895	525
3.3	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	-2.400	-2.983	-2.983	0
3.3	Reserve Klimaatadaptatie	0	-210	-341	131
Resultaat		**1.891**	**1.275**	**1.194**	**81**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	**Aantal water-lichamen**	**Goed**	**Matig**	**Ontoereikend**	**Slecht**
Hollands Noorderkwartier	51	0%	51%	47%	2%
Rijnland	11	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	27	0%	30%	44%	26%
Peildatum	2024				

Bron: https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-bronbestanden

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Realiseren perspectief mobiliteit
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken
4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen en goederen op weg naar hun bestemming. De provincie droeg er in 2024 aan bij dat zij deze slim, schoon en veilig konden bereiken. Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid zijn een belangrijke opgave voor de provincie. Tot 2030 moeten in Noord-Holland ruim 191.000 woningen gerealiseerd worden. Daarnaast moet ook de groei van de werkgelegenheid worden gefaciliteerd. Dit leidt tot meer mobiliteit met allerlei consequenties voor de verschillende beleidsopgaven.

In de Omgevingsvisie is vastgelegd dat de provincie streeft naar balans tussen leefbaarheid en economische groei. En dat zij daarbij aandacht heeft voor een groot aantal actuele thema's: klimaat, gezondheid en veiligheid, biodiversiteit en natuur, verduurzaming van de economie, verstedelijking, duurzame mobiliteit, het landschap en de energietransitie. De toename van het aantal inwoners, woningen en banen leidt tot groei van mobiliteit. Verminderen of beperken van mobiliteit kan en moet een bijdrage leveren aan vrijwel alle opgaven waar de provincie voor staat. De provincie heeft daarom in 2024 de mobiliteitstransitie doorgezet:

- In 2024 stelde PS de 'Investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse Infrastructuur' (iNHi) vast. Hierin staat wat de provincie deze bestuursperiode belangrijk vindt bij het maken van keuzen op het gebied van investeringen in de provinciale infrastructuur. Hierbij zijn leefbaarheid en verkeersveiligheid met stip de belangrijkste criteria, naast de noodzaak om Noord-Holland bereikbaar te houden.
- De 'Visie Publieke Mobiliteit' is in 2024 vastgesteld. Deze visie vormt het kader voor de hernieuwde aanbesteding van de ov-concessie Noord-West Noord-Holland.
- Binnen de provincie Noord-Holland is de focus gericht op het onderhouden en vervangen van het bestaande areaal. In 2024 is de infrastructuur op het afgesproken kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Enkele vervangingsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. Verschillende sluizen en bruggen zijn de komende jaren toe aan vervanging. Dit heeft een prominente rol op de agenda bij het beheer en onderhoud. Om die reden is het project 'Samen Slimmer Renoveren en Vervangen' in 2024 verder uitgewerkt.
- Daarnaast zijn Smart Mobility-instrumenten (zie beleidsdoel 4.4) ingezet om de infrastructuur optimaal beschikbaar te houden.
- ·Voor de bediening en besturing van de beweegbare bruggen en sluizen kregen in 2024 zeven bruggen en twee sluizen een aansluiting op de bediencentrale.

De uitvoering ging ook in 2024 gepaard met flinke uitdagingen:

- Stikstof vormde een stevige belemmering voor de aanpassing (aanleg en renovatie) van infrastructuur.
- De klimaatopgave (verminderen CO_2-uitstoot) had impact op infrastructurele vraagstukken (onderhoud en aanleg).
- De kosten van aanleg en onderhoud van infrastructuur zijn verder gestegen, onder andere door inflatie, impact vanuit klimaat, tekorten op de arbeidsmarkt en grondstoffen.
- De chauffeurstekorten bij busbedrijven lopen steeds verder op. Dit geldt ook voor de chauffeurs die de gladheidsbestrijding doen op vrachtwagens. Het wordt steeds moeilijker voor de aannemer om mensen te vinden die 's nachts dit werk willen doen.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	251.349	275.527	254.473	21.053
Baten	-10.138	-9.080	-8.846	-234
Saldo van baten en lasten	241.211	266.447	245.627	20.819
Stortingen reserves	64.913	86.525	89.812	-3.288
Onttrekking reserves	-70.826	-102.287	-90.787	-11.500
Resultaat	**235.297**	**250.684**	**244.653**	**6.032**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
4	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.
4	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

Wat hebben we bereikt?

1. Rijk en regio gaven invulling aan de uitdagingen voor de realisatie van het mobiliteitsbeleid, zoals verstedelijking, stikstof, CO_2-reductie en schaarse middelen.

2. De leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming is verbeterd voor voetgangers, fietsers, gemotoriseerd vervoer, vaartransport en openbaar vervoer.

3. Het regionale fiets- en voetgangersnetwerk is verbeterd en er is een (grote) vermindering van het aantal verkeersslachtoffers.

4. De provincie gaf uitvoering aan de duurzame mobiliteitsmaatregelen uit het ‘Regionale Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland’ (klimaatakkoord).

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Samen met gemeenten en Vervoerregio Amsterdam werkte de provincie verder aan de uitvoering van de afspraken Wonen en Mobiliteit (WoMo) uit 2022. Daarnaast vroeg de provincie in financieel opzicht aandacht voor een aantal projecten (samen met gemeenten en Vervoerregio Amsterdam in het bestuurlijk overleg Leefomgeving en het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Om er enkele te noemen: de Openbaar Vervoer Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer (OVAH), de Poort van Hoorn en Haarlem Nieuw Zuid. De afspraak is om dit appel te opnieuw te doen bij het bestuurlijk overleg leefomgeving en het bestuurlijk overleg MIRT in 2025. Dan worden immers nieuwe financiële middelen toegekend van de ministeries van VRO en IenW (dat was in 2024 nog niet het geval).

1.2 Zoals ieder jaar nam de provincie deel aan diverse samenwerkingsverbanden, zoals het Platform Mobiliteit MRA, het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord, Samen bouwen aan Bereikbaarheid (SbaB), de Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden (PVVB-en) op deelregioniveau, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van Duurzame Mobiliteit. Onze deelname is altijd gebaseerd op de doelstellingen uit het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland.

1.3 In 2024 nam de provincie samen met vele andere deelnemende partijen het STOMP-principe op in het Convenant Toekomstbestendig Bouwen. STOMP is een ordeningsprincipe voor duurzame mobiliteit en staat voor: stappen (lopen), trappen (fietsen), openbaarvervoer, mobility as a service (deelauto of deelfiets) en particuliere auto.

1.4 In 2024 stelde de provincie, samen met de Vervoerregio Amsterdam en de betrokken gemeenten, Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM's) op voor de regio Zaanstreek-Waterland en de regio Amstelland-Meerlanden. Daarnaast is de RAM Zuid Kennemerland-IJmond geactualiseerd. Ook werd er een begin gemaakt met het opstellen van een RAM voor de Gooi en Vechtstreek en de actualisatie van de RAM West-Friesland. Los van het opstellen en actualiseren van RAM’s, zijn de acties die erin staan verder gebracht.

2.1 De provincie actualiseerde de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). In een gezamenlijke sessie met PS zijn de ambities vastgesteld. Met geactualiseerde data leidt dat tot een lijst van projecten die tussen 2024–2028 in het ‘integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur’ (iMPI) worden opgenomen. PS stelden het ‘iNHi 2024–2028’ in oktober vast.

2.2 De provincie investeerde in onderhoud, vervanging en de verbetering van provinciale infrastructuur, volgens het iMPI. Een totaaloverzicht is te vinden in het iMPI 2025–2032. In 2024 is gewerkt aan de studiefase van 61 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn 8 projecten gepromoveerd naar de plan- dan wel realisatiefase en zijn 9 studieprojecten beëindigd. In de actualisatie van het iMPI 2025–2032 zijn de prioritaire trajecten uit de iNHi 2024–2028 geduid die nog niet in het iMPI waren geprogrammeerd.

3.1 Op het gebied van Actieve Mobiliteit is uitvoering gegeven aan de 8 actielijnen uit de ‘Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022–2027’. De provincie subsidieerde 19 fietsprojecten van gemeenten voor de verbetering en aanleg van 14 kilometer fietspad (11 kilometer bestaand en 3 kilometer nieuw fietspad). Daarnaast verleende de provincie een subsidie van € 150.000 voor de instandhouding van de Pont Ilpendam. Op provinciaal areaal zijn 2 fietsprojecten afgerond (bij

Medemblik en Texel) en 15 fietsprojecten verder gebracht naar de studie-, plan- of realisatiefase. Verder werkte de provincie, samen met partners, aan de planvorming voor uitbreiding van fietsparkeerplekken bij ov-knooppunten (onder andere bij Crailo, Muiden, Heiloo. Bij 22 R-nethaltes zijn recreatieve wandel- en fietsnetwerken uitgebreid (onder andere een wandelnetwerk ten oosten van Castricum). Ook werd het gebruik van de fiets gestimuleerd, onder andere via werkgevers. Tot slot zijn op meer dan 100 punten fietstellingen uitgevoerd en is de digitale fietsnetwerkenkaart geactualiseerd.

3.2 In april is de 'Actualisatie Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid 2024–2030' vastgesteld. Hierin staan maatregelen die de provincie neemt op om wegen veiliger te maken en veilig gedrag te stimuleren. De provincie subsidieerde 20 projecten van gemeenten om de verkeersveiligheid op wegen en fietspaden te verbeteren. Op provinciaal areaal zijn 7 snelheidsremmers aangelegd (onder andere bij de oversteeklocatie van de N200 bij de kop van de Zeeweg) en is 110 km provinciaal fietspad voorzien van kantmarkering. Verder maakte de provincie een analyse van provinciale n-wegen waar met relatief kleine maatregelen de verkeersveiligheid verbeterd kan worden. Hieruit zijn 30 risicolocaties naar voren gekomen. In 2024 zijn er meteen al 3 aangepakt (N504 bij Schoorldam, N246 bij Assendelft en N196 bij Rozenburg).

3.3 De subsidieregeling kleine infrastructuur, bedoeld voor doorfietsroutes en verkeersveiligheid, is voortgezet. Hiermee zijn 27 projecten gesubsidieerd voor een totaalbedrag van € 12 miljoen. Vanuit de subsidieregeling Verkeerseducatie zijn 31 verkeerseducatieprojecten gesubsidieerd voor basisscholen en 20 projecten voor middelbare scholen. Bij elkaar voor € 1,6 miljoen. Via deze projecten zijn circa 50.000 leerlingen bereikt. Verder verleende de provincie € 250.000 subsidie voor doortrapprojecten in 25 gemeenten. Hiermee zijn ruim 4.440 ouderen bereikt met voorlichting over veilig fietsgedrag en beschermingsmiddelen.

4.1 De provincie gaf uitvoering aan het 'Regionaal Mobiliteitsprogramma' volgens de menukaart die daarin is opgenomen (waaronder smart mobility, zero emissie, laadinfra MRA-Elektrisch en de Werkgeversaanpak). De provincie stelde regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit op (als onderdeel van de RAM's).

- In de regio Gooi en Vechtstreek startte de provincie met het 'Maatregelpakket ZE-goederenvervoer'. Ook gingen de eerste gesprekken over de Werkgeversaanpak van start.
- In de regio Alkmaar werd een start gemaakt met het maatregelpakket Deelmobiliteit, MaaS (mobility as a service) en hubs.
- De provincie voerde een doelgroepanalyse uit voor de hublocaties. Verder ging er een pilot 'Mobiliteitsprogramma van Eisen' van start.
- In de regio Zuid-Kennemerland werd een start gemaakt met het maatregelpakket 'Deelmobiliteit, MaaS en hubs' en in de regio IJmond met het pakket 'Werkgebonden personenmobiliteit'.
- De provincie stelde een ontwerp op voor het dashboard duurzame mobiliteit.
- Op basis van de gesprekken met de gemeenten actualiseerde de provincie de potentietool RMP. Hiermee wordt een globale inschatting gemaakt van de CO_2-uitstoot in 2030.
- De coördinatie en het penvoerderschap Werkgeversaanpak is volledig bij de provincie belegd. Deze aanpak richt zich op het maken van afspraken met de werkgevers over anders en duurzaam reizen van hun werknemers.

4.2 De provincie werkte aan de uitvoering van het 'Actieprogramma Slimme en Schone Logistiek'.

- Het ‘Multimodaal Netwerk Goederenvervoer’ is opgeleverd. Dit vormde de basis voor het inzetplan van het realisatiepact MRA. Verder werd het inzetplan voor het realisatiepact opgesteld.
- Gezamenlijk met andere provincies is een concept gelanceerd om goederenvervoer ook voor kleinere volumes over water toegankelijk en rendabel te maken (Metropolitaan Hubsysteem).
- De provincie nam deel aan het koepeloverleg vers-logistiek. Hierin worden samen met het ministerie van I&W, greenports en bedrijfsleven projecten uitgevoerd en wordt kennis gedeeld over vers-logistiek.
- In het kader van duurzame en efficiënte logistiek is een ‘Bereikbaarheidskaart’ ontwikkeld, zodat vervoerders weten welke wegen zij mogen gebruiken.
- De provincie ontwikkelde een ‘Dashboard Bouwlogistiek’ dat informatie geeft over de impact van maatregelen om bouwlogistiek-verkeer duurzamer te maken.
- De ‘Druktemonitor Purmerend’ is opgeleverd, waarin staat waar de knelpunten zijn en wat de impact kan zijn van de mogelijke maatregelen.

4.3 De provincie werkte aan de uitvoering van de ‘Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek’ (RUAS). Zo werd een praktische gids opgeleverd; een levend document met handelingsperspectieven en maatregelen voor gemeenten om de stadslogistiek te verduurzamen.

Om gemeenten verder te ondersteunen, is een regionale overlegtafel stadslogistiek ingesteld. Met als doel kennisdeling over verschillende thema’s rondom verduurzaming van stadslogistiek.

Het ZERA-evenement (Zero Emissie Regio Amsterdam) vond plaats. Bij dit evenement is met de gemeenten Amsterdam, Haarlem en Zaanstad een dag georganiseerd voor ondernemers. Zij konden vragen stellen over de ZE-zones in deze gemeenten. Ook was er informatie over onder meer ZE-voertuigen, financiering en ontheffingen.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.1		Realiseren perspectief Mobiliteit			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		25.423	35.875	31.248	4.627
Baten		-2.307	-4.344	-5.877	1.533
Saldo van baten en lasten		23.116	31.531	25.371	6.160
Stortingen reserves					
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	255	255	0
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	10.511	14.511	14.511	0
4.1	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	0	2.872	5.220	-2.348
Onttrekkingen reserves					
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.287	-1.601	-1.564	-37
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-17.108	-24.830	-21.039	-3.791
4.1	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	0	-5.134	-4.712	-422
Resultaat		**15.437**	**17.604**	**18.041**	**-437**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Wat hebben we bereikt?

1. Waarborgen inzet openbaar vervoer (busvervoer) en goed concessiebeheer.

2. Een stabiel lijnennet voor de komende jaren.

3. Optimaliseren van ov-knooppunten en –ketens.

4. Het openbaar vervoer toegankelijk houden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Samen met de vervoerder gaf de provincie uitvoering aan de huidige drie concessies, waarbij het voorzieningenniveau zo veel mogelijk gelijk wordt gehouden aan het niveau van 2023.

Openbaar vervoer is een wettelijke taak en belegd bij de provincie. Samen met de vervoerder is uitvoering gegeven aan onze 3 ov-concessies (Noord-Holland Noord, Haarlem/IJmond en Gooi en Vechtstreek). Hiervoor zijn vervoerplannen opgesteld, afgestemd op de reizigersvraag. Het ov-gebruik in 2024 lag op circa 90% vergeleken met 2019 (als gevolg van corona). Dat is een kleine toename ten opzichte van 2023. De waardering voor de geleverde diensten is nog altijd hoog. Tijdens het onderzoek van de ov-klantenbarometer van het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) kregen de concessies van de provincie Noord-Holland gemiddeld een cijfer van 8,1. Hiermee is de provincie de best beoordeelde concessieverlener van Nederland. En er is nog meer goed nieuws: de concessie Gooi en Vechtstreek is sinds het voorjaar van 2024 de eerste ov-concessie in Nederland die volledig wordt uitgevoerd met ZE-bussen.

1.2 De provincie maakte een start met de voorbereiding van nieuwe aanbesteding van de concessies Haarlem-IJmond en Noord Holland Noord.

In 2024 zijn grote stappen gezet in de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe ov-concessie NoordWest Noord-Holland (NWNH). In juni 2024 is de Visie Publieke Mobiliteit, het kader voor de aanbesteding, vastgesteld (zie ook 2.3). Hieraan voorafgaand is eerst besloten de huidige ov-concessies Noord-Holland Noord en Haarlem/IJmond samen te voegen tot één ov-concessie NWNH. Tenslotte is eind 2024 de Tarievenvisie als input voor de nieuwe ov-concessie NWNH en de Nota van Uitgangspunten van de nieuwe ov-concessie NWNH vastgesteld.

1.3 De provincie trof voorbereidingen voor het aansluiten van ZE-laadinfrastructuur voor de concessies Noord-Holland Noord en Haarlem/IJmond. Met als doel dat deze op het moment dat de concessies ingaan (in 2027/2028) beschikbaar zijn, zodat de exploitatie volledig op basis van zero emissie mogelijk is.

Er vonden voorbereidende gesprekken plaats met Grondzaken en externe partijen. In 2025 worden er afspraken gemaakt over strategische activa (stallingen en laadpunten).

1.4 Er kwam een plan voor de strategische ov-activa (denk aan stallingen en de beschikbaarheid van stroom).

Er is inmiddels een plan voor strategische ov-activa opgesteld en met de verantwoordelijke gedeputeerde besproken. In 2025 vindt de verdere uitwerking plaats. Zie ook 1.3. Als uitgangspunt geldt dat dit gerealiseerd is bij de start van de nieuwe concessie NoordWest Noord-

Holland (in 2028). Daarmee is invulling gegeven aan het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus.

2.1 De provincie paste de ov-vervoerplannen aan om het wegvallen van de Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer en Transitie Vangnet Openbaar Vervoer op te kunnen vangen.

Er vonden gesprekken plaats met de vervoerder over de financiële herijking van de ov-concessies Gooi en Vechtstreek en Noord-Holland Noord. Extra uitdaging is de schaarste op de arbeidsmarkt (chauffeurs en technisch personeel) en de ontwikkelingen bij busfabrikanten. Zie ook 1.1.

2.2 Er vond een herijking plaats van het mobiliteitssysteem in Noord-Holland Noord.

De provincie voerde het ov-ontwikkelperspectief openbaar vervoer Noord-Holland Noord uit en implementeerde dit in juli 2024. Netwerkoptimalisaties onder het motto ‘niet meer, maar ander ov’ zijn doorgevoerd. Dit perspectief is ontwikkeld in nauwe samenwerking met NS, Transdev en de betrokken gemeenten.

2.3 De provincie stelde een ambitie ‘publieke mobiliteit’ op.

De ambitie en visie Publieke Mobiliteit zijn opgesteld en ook vastgesteld in juni 2024. De visie is een nadere uitwerking van het Perspectief Mobiliteit. Het vormt het kader voor diverse mobiliteitsvraagstukken. Bij publieke mobiliteit staat het totale mobiliteitssysteem centraal, waarvan openbaar vervoer een onderdeel is. Publieke mobiliteit gaat over al het vervoer dat reizigers niet zelf bezitten. Tot de publieke vervoersmiddelen horen, naast ov, ook vraaggestuurd-vervoer en deelvervoer. Hubs en knooppunten spelen hierbij een belangrijke een rol.

2.4 Er vond een bijstelling plaats van de ‘onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040’.

In 2024 is gewerkt aan een herijking van het ‘Toekomstbeeld Openbaar Vervoer’. De effecten hiervan worden in 2025 naast het ‘Regionaal OV Toekomstbeeld’ (ROVT) gelegd. De provincie verkende projecten uit het ROVT en ging ermee aan de slag. Om enkele voorbeelden te noemen: de verdere uitwerking R-Net Metrobus (BRT) Haarlem-Schiphol/Amsterdam (zie ook 2.5), het verrichten van onderzoek naar de verbinding Almere-Utrecht, het vervolg van het doortrekken van de Noord/Zuidlijn (via onderzoek Openbaar Vervoer Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer). En via de spoorcorridors en woningbouwopgaven wordt gekeken naar optimalisaties in het mobiliteitssysteem.

2.5 De provincie onderzoekt hoe zij (samen met de VRA) een vervolg kan geven aan fase 3 van de BRT-studie Haarlem-Schiphol-Amsterdam, bijvoorbeeld door te starten met quickwins op het traject.

In 2024 is fase 4 van de R-Net Metrobus (BRT-)corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam van start gegaan. Het doel van deze fase is om kortetermijnmaatregelen uit te voeren (vóór 2030) te identificeren en te implementeren, en het eindbeeld van de BRT voor 2040 vast te stellen. Hiervoor is in 2024 een eerste analyserapport opgeleverd dat in 2025 verder wordt uitgewerkt. Tegelijk heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor pilots. De voorstellen hiervoor zijn uitgewerkt en worden in 2025 en 2026 uitgevoerd.

2.6 De provincie voert een verkenning uit naar innovaties op het gebied van smart mobility in het openbaar vervoer.

De verkenning naar deze innovaties loopt. Inmiddels is de pilot ondertekend om te starten met be-in be-out (een nieuw betaalsysteem). Verder vindt onderzoek plaats naar autonoom vervoer.

3.1 De provincie voerde projecten uit van het programma ‘OV-Knooppunten en Ketenaanpak’ (Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland).

In 2024 zijn voor 5 projecten subsidies gereserveerd dan wel ingediend voor het verbeteren van de ketenreis. Denk aan het uitbreiden van fietsenstallingen en het verbeteren van fietsroutes van en naar de knooppunten. Er is budget gereserveerd voor station Hoorn en Hilversum en busstation Haarlem Nieuw-Zuid. De provincie verleende subsidie aan Heiloo en voor Crailo. Verder is er een wijzigingsverzoek ingediend en geaccordeerd als gevolg van een optimalisatie van het plan.
Het Rijk kende P+R Muiden middelen toe voor de uitbreiding. Zie verder 3.4.

3.2 Er vond onderzoek plaats naar de inzet van nachtbussen.

In 2024 besloot de provincie te starten met de nieuwe nachtlijn (N50) tussen Den Oever en Alkmaar, een wens uit het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!'. Wegens succes is eind 2024 besloten deze nachtlijn in 2025 voort te zetten.

3.3 De provincie werkt nauwer samen met de Vervoerregio Amsterdam om openbaar vervoer samen slimmer te organiseren. En om investeringen in infrastructuur beter op elkaar te laten aansluiten.

De samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam is het afgelopen jaar intensiever geworden. Zo wordt minimaal 1 keer per kwartaal met elkaar gesproken over de ov-concessieuitvoering. Daarnaast wordt er intensief samengewerkt binnen projecten. Bijvoorbeeld R-Net Metrobus (BRT) Haarlem-Schiphol/Amsterdam. Ook neemt de gedeputeerde deel aan het portefeuillehoudersoverleg van de Vervoerregio Amsterdam.

3.4 De hubstrategie is verder uitgewerkt (met nadruk op het verbeteren van de ontsluiting per openbaar vervoer in het landelijke gebied).

In Noord-Holland Noord zijn zogenaamde mobipunten (hubs) omgevormd in de landelijke hubstijl. 3 projecten zijn in 2024 gerealiseerd: station Schagen, station Den Helder en een op- en overstappunt bij de veerhaven van de Teso in Den Helder. De provincie draagt hieraan financieel aan bij. Zie verder 3.1.

4.1 De provincie gaf invulling aan het convenant ‘Landelijke OV-toegankelijkheid’ (bestuursakkoord ‘Toegankelijkheid OV’ van 7 november 2022).

Voor de zomer 2024 is het ‘Uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2024-2028’ vastgesteld. Hierin staat wat de provincie de komende 4 jaar op dit thema gaat doen. Het toegankelijk maken van bushaltes voor reizigers met een visuele of motorische beperking is daarbij het belangrijkst. Aanvullend hierop is eind 2024 een subsidieregeling voor haltetoegankelijkheid opgesteld, die in 2025 wordt opengesteld.

4.2 De provincie werkte nieuw beleid uit voor het betaalbaar houden van het ov (samen met Vervoerregio Amsterdam), in combinatie met het nieuwe ov-betalen (een nieuw betaalsysteem van Europay, Mastercard en Visa).

Een Tarievenvisie (beleid) is opgesteld en vastgesteld in november 2024. Daarnaast reizen vanaf 2024 kinderen tot en met 11 jaar in alle ov-concessies van de provincie gratis (onder begeleiding van een volwassene). Hiermee leren kinderen al op jonge leeftijd hoe het is om met het openbaar vervoer te reizen. Ook denkt de provincie mee met de Vervoerregio Amsterdam over het opstellen van hun Tarievenkader. Het streven is zoveel mogelijk gemeenschappelijkheid te krijgen. Tot slot zijn in 2024 dankzij de zogeheten Bikker- en Krulgelden de ticketprijzen voor het busvervoer gelijk gebleven. Ditzelfde geldt voor de bijdrage aan de ov-studentenkaart.

4.3 De komst van de nieuwe buurtbussen in Noord-Holland Noord.

In februari 2024 kwamen de laatste nieuwe buurtbussen voor de concessie Noord-Holland Noord. Ze rijden allemaal naar tevredenheid.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.2		Openbaar vervoer waarborgen			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		65.727	62.946	64.376	-1.430
Baten		0	0	1.500	-1.500
Saldo van baten en lasten		65.727	62.946	65.876	-2.930
Stortingen reserves					
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	12.604	12.604	0
Onttrekkingen reserves					
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-2.386	-10.508	-9.531	-977
Resultaat		**63.408**	**65.042**	**68.949**	**-3.907**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem.	8.0	Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2024)

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Wat hebben we bereikt?

1. In 2024 is het gebruik van het provinciale netwerk verder geoptimaliseerd. Hierbij werd rekening gehouden met toenemende overlast door calamiteiten en werkzaamheden van wegbeheerders.

2. In 2024 heeft de provincie stappen gezet om de Europese Cyber Security-richtlijn te implementeren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie koos voor een verdere aanpak bij incidenten met de inzet van de weginspecteurs in een vroeg- en laatrooster. Hierdoor bleef de vertraging en filevorming tot een minimum beperkt.

Daarnaast ging er binnen de groep met weginspecteurs een onderzoek van start naar een optimalisatie van de inzet tijdens de diensten om de meerwaarde van de inzet te verbeteren.

Rond de evenementen is er met partijen structureel overleg geweest op verkeerskundig gebied om de verschillende evenementen op mobiliteitsgebied te begeleiden en te sturen. Tijdens de Formule 1 in Zandvoort zijn wederom goede resultaten geboekt en het evenement is vlekkeloos verlopen dankzij inzet van alle betrokken partijen.

Door het servicepunt zijn het afgelopen jaar circa 18.000 vragen en klachten vanuit de maatschappij beantwoord of voor afhandeling doorgezet naar een medewerker of derde partij. Vragen en klachten die het beheer van ons areaal betroffen binnen de gebiedscontracten, zijn doorgezet naar betreffende gebiedsaannemer. Het aantal vragen en klachten is niet afgenomen. Er waren opvallend veel vragen over de aanpak van vervanging en renovatie binnen de provincie Noord-Holland.

In 2024 heeft de provincie circa 1.000 omgevingsvergunningen behandeld en van advies voorzien. Daarnaast zijn er circa 2.000 ontheffingen afgehandeld voor werkzaamheden langs de provinciale infrastructuur.

De weginspecteurs, gebiedsaannemer en sleepdienst zijn ingezet om op de weg ontstane incidenten op te heffen en ontstane schade te verhelpen.

Bij sneeuw, ijzel en nachtvorst heeft de provincie de weg veilig opengehouden met het strooien van zout en het verwijderen van sneeuw.

1.2 Vanuit het programma ‘Bediening op afstand’ is het afgelopen jaar hard gewerkt aan de toename van de centrale bediening. Dit leidde tot een uitbreiding van de bezetting op de bediencentrale en een afbouw bij het lokaal bedienen.

Er zijn in 2024 9 extra objecten aangesloten op de bediencentrale (Brug/Sluis Purmerend, Burgemeester Visserbrug, Tolhuissluis, Hefbrug Oterleek, Vlotbrug 't Zand, Burgervlotbrug, Sint Maartensvlotbrug, Kooysluis/Oostoeverburg en de Rekervlotbrug).

In het najaar van 2024 heeft de provincie een grote technische doorontwikkeling van de bediencentrale gerealiseerd. Dit droeg substantieel bij aan de optimalisatie van de centrale.

1.3 Bij VMaas zijn de verkeersmanagementtaken bij een externe partij belegd. Enkele kleine aanpassingen worden nog doorgevoerd om de samenwerking op de weg en de verkeerscentrale goed op elkaar te laten aansluiten.

2.1 De Europese richtlijn Cyber Security die in oktober 2024 in Nederland is geaccepteerd is (NIS2), vraagt de komende jaren nog om de nodige inspanning van de provinciale organisatie. In 2024 heeft de provincie een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van deze richtlijn. Deze implementatie wordt uitgevoerd zodra er middelen beschikbaar komen.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken (bedragen x €1.000)			
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	38.041	43.964	36.568	7.396
Baten	-1.753	-2.325	-2.709	384
Saldo van baten en lasten	36.288	41.639	33.858	7.780
Stortingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Resultaat	**36.288**	**41.639**	**33.858**	**7.780**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Wat hebben we bereikt?

1. In 2024 werkte de provincie verder aan het vervangen, verbeteren en uitbreiden van de provinciale infrastructuur. En aan het oplossen van knelpunten in de verkeersveiligheid en het verbeteren van openbaarvervoerhaltes binnen de opgestelde beleidskaders en kwaliteitseisen. Deze zijn vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2022-2029 die door PS zijn vastgesteld.

2. Duurzaamheid en circulariteit zijn waar mogelijk meegenomen tijdens de uitvoering van provinciale projecten.

3. De provincie heeft in 2024 de infrastructuur veilig in stand gehouden en waar nodig verder geoptimaliseerd en vervangen.

4. De provincie zette stappen om het wegennet efficiënter te gebruiken via innovatieprojecten. Bijvoorbeeld smart mobility-toepassingen. Dit gebeurde in samenwerking met partners.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In 2024 zijn de projecten Bereikbaarheid Royal Flora Holland (OLV-Greenport Aalsmeer), N241 AC de Graafweg en de Zaanbrug afgerond en opgeleverd.

Verder vond concrete realisatie (nieuwe damwandconstructies, waar mogelijk met oof voor de natuur) plaats op Oevertrajecten T13 bij Purmerend, T1 bij Den Helder en ging de provincie van start op T22-23 bij Broek in Waterland. Hierbij zijn de oeverconstructies toekomstbestendig verstevigd. Verder zijn de baggeractiviteiten afgerond in de Amstel (24 km van Amsterdam tot en met Uithoorn) en de Oostelijke Vechtplassen. De baggeractiviteiten en de oeversteviging is met elektrisch materieel uitgevoerd, om zo een bijdrage te leveren aan de vermindering van CO_2-uitstoot.

De provincie heeft een efficiëntere werkwijze ontwikkeld voor kleine ingrepen aan de infrastructuur. Denk aan het verhelpen van verkeersveiligheidsknelpunten en het verbeteren van openbaarvervoerhaltes. Dit leidde ertoe dat er in 2024 meerdere kleine ingrepen zijn uitgevoerd. Om enkele voorbeelden te noemen: het aanbrengen van 110 km-kantmarkeringen op provinciale fietspaden en het aanleggen van drempels op de Zeeweg (N200) en de Dijkweg (N239). Hiermee zijn de fietspaden veiliger geworden dankzij de betere zichtbaarheid met gebruik van kantmarkering.

In 2024 zijn er bij alle beweegbare kunstwerken van de provincie QR-borden geplaatst om de objectinformatie toegankelijker te maken voor de schippers. Ook zijn alle objecten van 088-nummers voorzien, zodat ze sneller en efficiënter bediend kunnen worden.

1.2 Het iMPI is geactualiseerd. Dit nieuwe overzicht is te vinden in het Integraal_meerjarenprogramma_infrastructuur_2025_2032.

2.1 Tijdens de realisatie van oevertrajecten zijn waar mogelijk natuurvriendelijke oevers toegepast, om zo de biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen.

2.2 De provincie heeft IFD (industrieel, flexibel en demontabel bouwen) toegepast bij de volgende projecten in de realisatiefase: Cruquiusbrug, Stolperbasculebrug en de N240b (2 bruggen).

2.3 De provincie nam betonnen liggers over van Rijkswaterstaat en paste deze toe binnen het provinciale areaal.

3.1 In opdracht van de provincie voerden aannemerscombinaties vast en variabel onderhoud binnen het provinciaal areaal uit aan de hand van gebiedscontracten. Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabele onderhoudsprojecten vindt u in het Integraal_meerjarenprogramma_infrastructuur_2025_2032.

3.2 Er werden diverse inspecties van de oeverconstructies uitgevoerd op basis waarvan de programmering is aangescherpt.

3.3 In 2024 ging de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding van het gebiedscontract Kop van Noord-Holland van start.

4.1 Om de doorstroming voor fietsers te verbeteren, is de werking van 8 verkeersregelinstallaties (VRI's) geanalyseerd. 7 daarvan kunnen anders worden ingesteld waardoor de doorstroming verbetert. Bij 3 VRI's die eerder zijn aangepast is de werking geëvalueerd.

De toolbox 'Smart Mobility bij evenementen' is dit jaar gelanceerd. Deze wordt veelvuldig bekeken op internet. Voor de kerstmarkt in Haarlem werd een maatwerkadvies smart mobility uitgebracht. Actieve mobiliteit staat hier voorop.

Om het goederenvervoer efficiënter en duurzamer te maken, zijn diverse dataproducten beschikbaar gekomen:

- Een bereikbaarheidskaart, zodat vervoerders weten welke wegen ze in mogen
- Een reistijdvoorspeller die gekoppeld kan worden aan logistieke software
- Het dashboard bouwlogistiek dat informatie geeft over de impact van maatregelen om het bouwlogistiek verkeer te verduurzamen

- De druktemonitor Purmerend

Daarnaast zijn er 4 scenario's opgeleverd. Ze vormen een toetsingskader voor toekomstvastheid van beleid en projecten.

Op 2 plaatsen wordt nu gewerkt met het 'Mobiliteitsprogramma van Eisen' dat binnen Smart Mobility is ontwikkeld.

Gezamenlijk met andere provincies is een concept gelanceerd om goederenvervoer ook voor kleinere volumes over water toegankelijk en rendabel te maken.

De verkenning naar autonoom openbaar vervoer is uitgevoerd en dient als basis om logische vervolgstappen te bezien.

4.2 Het afgelopen jaar was de samenwerking tussen de provincie en TU Delft gericht op de ontwikkeling van levensduurverlengende innovaties. Daarnaast zijn biodynamische oevers gerealiseerd. Hierbij worden natuurlijke, levende gewassen toegepast in plaats van harde (dode) materialen. Ook heeft de provincie de toepassing van mossen op beton als bescherming verkend.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.4		Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		122.158	132.742	122.282	10.460
Baten		-6.078	-2.411	-1.760	-651
Saldo van baten en lasten		116.080	130.331	120.522	9.809
Stortingen reserves					
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	19.574	19.574	19.574	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	889	420	469
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	0	0	1.226	-1.226
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	22.199	22.668	22.668	0
4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	12.357	13.152	13.152	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	0	0	182	-182
Onttrekkingen reserves					
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-1.450	-3.006	-3.782	776
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-641	-149	-1.155	1.006
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-1.655	-69	-68	-1
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-31.057	-38.021	-32.114	-5.907
4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-11.375	-15.663	-14.312	-1.351
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-3.582	-2.642	-1.836	-806
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	-285	-664	-674	10
Resultaat		**120.164**	**126.399**	**123.804**	**2.596**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Doelenboom

5. Natuur en landelijk gebied
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur
5.2 Beheren van natuur
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water
5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied
5.6 Versterken kansrijke landbouw

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

De provincie werkt hiervoor aan de verbetering van de ruimtelijke, water- en milieu- condities om de balans mogelijk te maken tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds.

Het jaar 2024 wordt gekenmerkt door veel veranderingen in het rijksbeleid. Het gevolg daarvan is veel onzekerheid voor de uitvoering. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is weggevallen als kader voor de uitvoering van ons beleid op het gebied van natuur, water, recreatie, stikstof en landbouw. Onze uitvoeringsplannen hebben we aangepast aan de nieuwe situatie. De eerder opgestelde uitvoeringsstrategieën om deze doelstellingen te behalen zijn aangepast. Deze zullen in 2025 definitief kunnen worden gemaakt.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Natuur en landelijk gebied
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	174.607	151.074	134.393	16.680
Baten	-20.781	-26.739	-17.710	-9.029
Saldo van baten en lasten	153.826	124.335	116.684	7.651
Stortingen reserves	27.486	35.460	35.592	-132
Onttrekking reserves	-89.528	-64.727	-51.383	-13.344
Resultaat	**91.784**	**95.068**	**100.893**	**-5.825**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
5	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
5	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie heeft in 2024 de volgende projecten gestart of afgerond:

- Het project Waterlandtak/Diemerscheg is in 2024 afgerond en overgedragen aan de beheerder.
- In de gemeente Bergen bij Egmond aan de Hoef realiseerde het waterbedrijf PWN in opdracht van de provincie 5,2 hectare binnenduinrandnatuur.
- Op 4 juni 2024 stelde de gemeenteraad van Castricum het bestemmingsplan voor de natuurontwikkeling Zanderij Noord vast. PWN is inmiddels begonnen met de voorbereiding voor de inrichting in opdracht van de provincie.
- De provincie gaf opdracht voor de voorbereiding van de realisatie van Natuurontwikkeling De Bleek in Egmond aan den Hoef.
- De gemeenteraad van Bergen stemde op 26 september 2024 in met de begrenzing van de Zuurvensepolder als NNN. Het voorstel gaat mee in de Herbegrenzingen vijfde tranche. Dit voorstel wordt naar verwachting in juli 2025 definitief, waarna de voorbereiding van de inrichting van start kan.
- In 2024 vond de oplevering plaats van de inrichting Schil Naardermeer fase 1.
- In Kortenhoef West en Ankeveen wordt in opdracht van de provincie gewerkt aan het project Moerasvogels. Natuurmonumenten heeft € 2,5 miljoen SPUK-gelden (specifieke uitkering) ontvangen uit het Programma Natuurherstel voor de inrichting van de gebieden. Natuurmonumenten begon eind 2024 met de realisatie van deze gebieden. Volgens de planning is de uitvoering in maart 2026 gereed. Er wordt niet gewerkt tijdens het broedseizoen.
- In de Loosdrechtse Plassen is de provincie opdrachtgever van de inrichting van het leefgebied van moerasvogels. Begin februari 2025 start de aannemer met de werkzaamheden en de verwachting is dat het project medio april 2025 wordt opgeleverd.

- In 2024 is een adviesbureau begonnen met het opstellen van een inrichtingsplan en diverse bijbehorende onderzoeken voor het project Jelgersma De Hoop. Deze documenten worden begin april 2025 opgeleverd. Dan worden de vergunningen aangevraagd, start de aanbesteding en begint met de inrichting.

- In de Groene Uitweg bevinden zich veel projecten in de uitvoeringsfase, bijvoorbeeld de inrichting van de omgeving van het Muiderslot. Er zijn twee projecten op het gebied van ecologische verbindingen afgerond.

In verschillende projecten kost de voorbereiding meer tijd dan verwacht en/of hebben projecten in de uitvoering vertraging opgelopen, zoals Peereboom, Opperwoud en de Nes, Park 21, Schil Naardermeer fase 2, Horstermeerpolder en in de Oostelijke Vechtplassen. Hiervoor zijn verschillende oorzaken.

Met het wegvallen van het Transitiefonds is grote onzekerheid ontstaan over de financiering van de uitvoering. Hierdoor aarzelen stakeholders, met vertraging als gevolg. Daarnaast kost(te) het verkrijgen van de benodigde vergunningen bij sommige projecten meer tijd dan verwacht. Ook gaat het in sommige gevallen om complexe gebiedsprocessen en -ontwikkelingen, die vaak een lange adem vragen.

Ondanks vertraging, wordt in genoemde projecten nog steeds voortgang geboekt. Daardoor schuift de besteding van budgetten door naar volgende jaren.

2. In samenwerking met andere organisaties is in 2024 een aanvraag ingediend voor de ‘Rijksregeling Programma Natuur fase 2’, gericht op natuurherstel en boscompensatie voor bos gekapt als natuurherstelmaatregel. Van het Rijk ontving de provincie een beschikking ter waarde van € 90 miljoen waarmee het ‘Provincie ontvangt ruim € 90 miljoen voor natuurherstel’ uitgevoerd kan worden. In het lopende programma natuurherstel zijn veel maatregelen in uitvoering. Dit programma bestaat uit Natuurpact-geld en al verplichte maatregelen uit het ‘Programma Natuur fase 1’. In 2024 zijn grote projecten afgerond als de boskap bij Bergen en het project de Dennen op Texel. Verder zijn er 5 kerven in de duinen gegraven bij Castricum.

3. De brede stikstofaanpak is als geïntegreerd onderdeel in het ‘Provinciaal Programma Landelijk Gebied’ (PPLG) opgenomen. De bedoeling is om deze aanpak verder uit te rollen, zowel provinciebreed als in de gebiedsprocessen. Maar door het vervallen van het ‘Nationaal Programma Landelijk Gebied’ (NPLG) en het daarmee samenhangende Transitiefonds is een belangrijke pijler onder een geborgde aanpak voor natuurherstel weggevallen.

4. Bodemdaling: Zie Beleidsdoel 5.3, onderdeel 1. Met de startversie van het PPLG is ook de ‘Regionale Veenweide Strategie 2.0’ opgeleverd.

5. De provincie heeft de middelen vanuit de eerste tranche ‘Programma Natuur voor boscompensatie’ verdeeld. Ze zijn ingezet voor combinatiekansen met gemeentelijke projecten die ook de recreatiemogelijkheden voor onze inwoners vergroten. Zie Ruim 30 hectare aan nieuw bos in Noord-Holland - Provincie Noord-Holland. In 2024 zijn 2 projecten gerealiseerd, in Castricum en Zaanstad. De overige projecten zijn in voorbereiding. Op 23 oktober was de opening van het Legmeerbos in de Westeinderscheg in de gemeente Uithoorn, oorspronkelijk een burgerinitiatief. Ook diverse andere burgerinitiatieven hebben bomen geplant. Dit gebeurde bijvoorbeeld in Vijfhuizen met steun van het provinciale ‘Betrekken bij Groen Fonds’ en ‘MeerBomenNu’ aan de rand van recreatiegebied Spaarnwoude. Een groep studenten bracht de kansen en uitdagingen van agroforestry in kaart.

6. Voor recreatieve voorzieningen wordt verwezen naar Beleidsdoel 5.2.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In 2024 realiseerde de provincie Noord-Holland volgens planning alle projecten in de Oostelijke Vechtplassen. Op 2 projecten na: de inrichting van het gebied Egelshoek in de Weersloot en project Moerasvogels. Deze zijn door vertraging in het aanbestedingsproces doorgeschoven naar 2025.

1.2 In de gebiedsprocessen Laag Holland Wormer- en Jisperveld en Oostzanerveld zijn de gebiedsvisies in 2024 (zo goed als) afgerond, waarmee de verkenningsfase voor beide processen tot een einde komt. Vanuit beide visies zijn projecten in kaart gebracht om mee aan de slag te gaan. Deze projecten krijgen de komende periode een nadere uitwerking door de diverse belanghebbenden. In Polder Westzaan zijn 4 concrete projecten uitgewerkt die vervolgens worden opgepakt. Dit zijn: de verbrakking, de aanpak veenmosrietlanden, de aanpak weidevogels en een agrarische verkenning. Daarnaast loopt al een aantal projecten. Voor het deelgebied Peereboom en Opperwoud in Waterland Oost, startte in 2024 het proces van overdracht naar Bodem & Groen. Voor Polder Mijzen zijn doelen en mogelijke maatregelen omschreven en is een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een toekomstbestendig beheerplan. Voor Eilandspolder zijn ook doelen en mogelijke maatregelen geformuleerd. Echter de verdere werkzaamheden liggen door wegvallen van de procesmanager sinds halverwege 2024 grotendeels stil. Wel is een lijst met maatregelen opgesteld die relatief eenvoudig te nemen zijn. Landschap Noord-Holland heeft een aanbod gedaan om voor het Ilperveld een gedragen plan te maken, onder andere voor het behalen van Natura2000-doelen en NNN-realisatie in het gebied. Hiervoor is een bedrag (€ 100.000) voor een subsidieaanvraag gereserveerd. Ook heeft Landschap Noord-Holland toegezegd de verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering hiervan. De gesprekken over de organisatorische kant hiervan lopen nog.

1.3 In de Groene Uitweg bevinden veel projecten zich in de uitvoeringsfase, zoals bijvoorbeeld de inrichting van de omgeving van het Muiderslot. Er zijn twee projecten met betrekking tot ecologische verbindingen afgerond met het vaststellen van de subsidie. Een aantal subsidies zijn verschoven naar 2025. De stuurgroep heeft aan een aantal projecten extra budget toegekend om gestegen uitvoeringskosten op te vangen of meer doelen te realiseren.

In 2024 is door de stuurgroep besloten om een extra bijdrage van € 2,5 miljoen toe te kennen vanuit de reserve Groene Uitweg oen aan het project Faunapassage Maxisweg, waardoor dit project samen met een bedrag uit de Reserve Groen en Koplopersgelden in 2025 kan worden aanbesteed.

Stikstofaanpak

Met het stopzetten van het NPLG komt er een einde aan de aanpak van het vorige kabinet dat stikstofruimte moest opleveren voor onder meer het legaliseren van de Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders. Op Texel wachten nog zo'n 11 PAS-melders op een oplossing. Hier worden sinds een jaar gesprekken gevoerd met PAS-melders en andere stakeholders over maatwerkoplossingen ten behoeve van legalisatie. De uitspraak van de Raad van State van 18 december 2024 heeft onder andere tot gevolg dat initiatiefnemers voor intern salderen weer een vergunning moeten aanvragen. Met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020. De Commissie Schoof komt vóór de zomer 2025 met een plan van aanpak. Er is al eerder richting het Rijk aangegeven dat de provincie graag afspraken wil maken om gezamenlijk aan onder meer het herstel van de natuur te werken.

Bossenstrategie

De provincie heeft middelen aangevraagd en toegekend gekregen voor boscompensatie. Het gaat om € 7,8 miljoen (in totaal heeft het Rijk € 90,8 miljoen toegekend in het kader van de tweede tranche 'Programma Natuur', deze middelen kunnen tot en met 2032 worden ingezet).

Daarnaast zijn zogeheten koplopersmiddelen aangevraagd en gekregen. Deze worden besteed aan 107 ha nieuw bos en parklandschap, waarvan 59 ha vlakdekkend bos. Deze projecten gaan nu richting definitieve planvorming. Voor de ontwikkeling van meer bos binnen NNN is geanalyseerd waar ecologisch en op andere aspecten (zoals kabels en leidingen) ruimte is voor verandering van grasland naar ambitietype bos. Dat gaat om ongeveer 90 ha. De kansrijke voorstellen hiervoor lopen in 2025 mee met de aanpassing van het Natuurbeheerplan 2026. Combineren van bos met andere ontwikkelingen, zoals woningbouw, blijft onder de aandacht. Via de aanpak 'Groen Kapitaal' steunt de provincie het maatschappelijk initiatief voor het planten van bomen. Via de 'Voedselvisie' steunt de provincie de ontwikkeling van agroforestry-initiatieven (landbouw gecombineerd met bomen).

Oostelijke Vechtplassen

In 2024 heeft de provincie gebaggerd in de Loosdrechtse plassen (plas1 tot en met 5). Dat gebeurde in samenwerking met partners uit het gebiedsakkoord fase I. Ook trof de provincie voorbereidingen voor het baggeren van fase 2 (havens) en fase 3 (beheer). Er zijn ecologische verbindingen aangelegd in de Vuntus voor de verbetering van de biodiversiteit in NNN. Ook zijn er voorbereidende maatregelen voor het moerasvogelproject getroffen die in 2025 worden uitgevoerd voor het beschermen van soorten in het kader van Natura 2000. In 2024 heeft de provincie Noord-Holland werkzaamheden uitgevoerd in het kader van ganzenbeheer in het gebied, ter verbetering van de biodiversiteit en soortenbescherming N2000. De provincie gaf als trekker van het 'Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen' voorlichting over de verschillende gebiedsprocessen en gebiedsprojecten. De bureaukosten die de provincie maakte namens de 21 partijen kwamen lager uit dan begroot.

Gebiedsprogramma Laag Holland

Het onderzoek naar hydrologisch systeemherstel voor Natura 2000-doelen in 2024 is in Laag Holland breed voortgezet. Het onderzoek werd uitgebreid met aanvullende onderzoeken naar uit- en afspoeling en de impact op KRW-doelen. Ook is een individuele agrarische beheercheck, met bijbehorende rekentool, ontwikkeld. Het loket Veenweideboeren (vanuit Impulsgelden Veenweide) kon rekenen op grote interesse van de agrariërs. De organisatie van dit loket was in handen van de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken.

Voor de oplevering van de projecten van het 'Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland' (sinds 2023 in uitvoering) kreeg de provincie een jaar uitstel. Zo krijgen de projecten meer tijd om resultaten op te leveren. Het gaat hier namelijk om projecten die meer tijd vergen voordat de resultaten zichtbaar zijn. Denk aan het realiseren van groeiend veen in het Ilperveld, de effecten van hydrologische maatregelen om de omstandigheden voor weidevogels te verbeteren in het Wormer-Jisperveld en de effecten van maatregelen om bodemdaling tegen te gaan in agrarisch Landelijk Noord.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.1		Beschermen en ontwikkelen van natuur (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		87.521	53.343	38.523	14.819
Baten		-13.058	-17.334	-9.599	-7.735
Saldo van baten en lasten		74.463	36.009	28.925	7.084
Stortingen reserves					
5.1	Reserve Groen	15.705	15.707	15.924	-217
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	0	1.167	156	1.011
5.1	Reserve Groene Uitweg	107	44	44	0
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	4.058	4.058	0
Onttrekkingen reserves					
5.1	Reserve Groen	-63.470	-41.727	-34.934	-6.793
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-118	-70	-62	-8
5.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	-4.262	-4.262	-4.262	0
5.1	Reserve Groene Uitweg	-3.334	-2.381	-1.760	-621
5.1	Reserve subs. Groene Uitweg	0	0	295	-295
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-6.403	-1.749	-1.646	-103
5.1	Reserve Laag Holland	-1.250	-260	-253	-7
Resultaat		**15.496**	**6.536**	**6.485**	**51**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	3.168	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 10e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	6.064	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 10e Voortgangsrapportage Natuur)

Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare	52.447	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 10e Voortgangsrapportage Natuur)

5.2 Beheren van natuur

Wat hebben we bereikt?

1. en 2. De gerealiseerde natuurgebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en natuur op landbouwgronden zijn beheerd volgens de landelijk vastgestelde beleidsdoelen en criteria. Meer informatie is hier te vinden.

3. De Natura 2000 gebieden zijn in opdracht van de provincie beheerd.

4. t/m 6. De provincie heeft uitvoering gegeven aan haar wettelijke taken die zij o.b.v. de Omgevingswet heeft op het gebied van het beschermen, behouden en herstellen van bedreigde dier- en plantsoorten, effectieve bestrijding van invasieve exoten en het bevorderen van dierenwelzijn.

7. De provincie zorgde voor het uitvoeren van het Faunabeleid en voor een adequate afhandeling van aanvragen die door ondernemers waren ingediend in kader van de 'Tegemoetkoming Faunaschade'.

8. De provincie zorgde voor adequaat beheer van de recreatiegebieden die onder verantwoordelijkheid van de recreatieschappen vallen. Om beter regie te voeren op de doorontwikkeling van recreatieve routestructuren, is het proces gestart om tot een route-alliantie te komen. Dit wordt in 2025 verder vormgegeven.

In 2024 is een wandelpad in Castricum geopend waarmee het Wandelnetwerk Noord-Holland weer een stukje is uitgebreid. Verder is er een onderzoek gedaan naar de stand van zaken van onze 120 kilometer gecontracteerde boerenlandpaden. Deze liggen er voor het overgrote deel uitstekend bij.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden en waardevolle agrarische landschappen. Om deze in stand te houden, verstrekt provincie Noord-Holland subsidie voor het beheer van natuurgebieden (SVNL) en agrarische natuur (ANLb).

- Het Natuurbeheerplan 2025 is vastgesteld, met daarin de natuurdoelen en criteria voor het beheer van het NNN en het agrarische gebied.
- Er zijn begin 2024 subsidiebeschikkingen SVNL verleend, waardoor het areaal onder SVNL beheerde natuur in 2024 gestegen is van 28.223 ha naar 28.618 ha (peildatum 31 december 2023, respectievelijk 31 december 2024). Deze toename met 395 ha bestaat uit nieuw gerealiseerde NNN en latere instroom van al eerder gerealiseerde NNN.

- Via de Kadernota hebben PS middelen beschikbaar gesteld om de kostenstijging en uitbreiding van het SVNL en Anlb te kunnen opvangen;

- Er is budget voor 2025 beschikbaar gesteld voor extra Anlb en voor beheer NNN (nieuw gerealiseerde NNN en opnieuw afsluiten van bestaande en/of aflopende natuurbeheercontracten).

- De gesubsidieerde percelen (zowel SVNL als Anlb) zijn gemonitord volgens de afgesproken protocollen.

- Met de natuurbeheerders en agrarische collectieven zijn goede gesprekken gevoerd over de uitvoering van het beheer en de resultaten daarvan.

2.1 Zie 1.1 hierboven.

- Daarnaast is de provincie is gestart met pilots in de gebieden Peereboom en Opperwoud in Waterland-Oost om het leefgebied weidevogels te verbeteren.

- Ook is in 2024 gestart met het integreren van het Actieplan Weidevogels en het Aanvalsplan Grutto in het Actieplan Boerenlandvogels (gereed medio 2025). Hierin krijgen ook de akkervogels een plek.

3.1 In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000-gebieden. De provincie is voor 14 hiervan verantwoordelijk voor de Natura 2000-beheerplannen. Voor alle gebieden is een beheerplan vastgesteld dat elke 6 jaar wordt geactualiseerd.

- Voor 5 gebieden in de duinen zijn in 2024 projecten gestart om te komen tot nieuwe beheerplannen.

- De evaluatie van het Natura 2000 Beheerplan Naardermeer is gestart.

4.1 De aanpak voor de vergunningverlening voor gebouwbewonende soorten, zoals vleermuizen en gierzwaluwen, is in 2024 concreet geworden. Inmiddels is er duidelijkheid over de voorwaarden waaronder een gebiedsgerichte ontheffing voor isolatie-activiteiten door de omgevingsdienst Noord-Holland kan worden afgegeven. De basis hiervoor zijn de preSMP- en SMP-systematiek, waarbij SMP staat voor soortmanagementplan. Gemeenten, isolatiebedrijven en adviesbureaus hebben hun kennis ingebracht en zijn hierover geïnformeerd.

5.1 In 2024 is het ‘Programma Invasieve Exoten’ vastgesteld. Dit programma richt zich op de verbetering van kennisdeling en afstemming in de aanpak van invasieve exoten. Vooral wanneer die een bedreiging vormen voor Vogel- en Habitatrichtlijndoelen. In het ‘Programma Herstelmaatregelen’ zijn ook diverse projecten voor de bestrijding van invasieve exoten opgenomen.

6.1 Dierenwelzijn is een aspect dat in de Omgevingswet is benoemd. Dit wordt dan ook meegewogen in alle besluitvorming die impact kan hebben op het welzijn van dieren. In de Omgevingswet is dit benoemd onder de ‘zorgplicht’. In het dossier wildopvang is het welzijn van de opgevangen dieren een belangrijk onderwerp. De aanbevelingen van Wageningen Environmental Research (‘Formats voor wildopvangcentra in Noord-Holland’) zijn als leidraad gebruikt voor de afstemming hierover met het Rijk en gemeenten. Het Rijk heeft de nieuwe beleidsregels voor de opvang van wilde dieren inmiddels aangescherpt. De uitvoering van de motie, die oproept tot een incidentele bijdrage aan de wildopvang, is in uitvoering genomen.

7.1.1 In 2024 is het faunabeheerplan ganzen opgesteld. Dit plan geldt als onderbouwing voor de benodigde vergunningverlening voor de uitvoering van het beheer van de ganzen. Dit beheer is erop gericht om, binnen de kaders van de wet, de natuur- en landbouwschade te verminderen en de vliegveiligheid te verbeteren. Besluitvorming en uitvoering volgen in 2025.

In 2023 is door de Raad van State uitgesproken dat de landelijke vrijstellingen voor algemene soorten (zoals de Houtduif) onvoldoende onderbouwd zijn en daarom niet meer geldig zijn. Dat heeft ervoor gezorgd dat het beheer van deze soorten niet meer uitgevoerd kon worden in 2024. Dat leidde tot een stijging in de uitbetaalde tegemoetkomingen faunaschade. De provincie startte een onderzoek om de onderbouwing te verbeteren, zoals de Raad van State adviseerde. De resultaten worden niet eerder verwacht dan in 2025.

7.1.2 De omvang van de tegemoetkomingen in schade is in 2024 wederom aanzienlijk toegenomen vergeleken met het voorgaande jaar. Dit komt onder andere door de prijsontwikkeling van agrarische producten en door de weersomstandigheden. Maar ook door het wegvallen van beheermogelijkheden, waardoor boeren vaker in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de schade veroorzaakt door houtduiven.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12 van januari 2025 raamt de provincie de totale lasten in 2024 op circa € 30 miljoen. Dat is meer dan begroot.

8.1.1 De betrokkenheid van de provincie bij de recreatieschappen en de inzet op recreatieve routes zijn belangrijk voor de uitwerking van onze provinciale Visie Recreatie en Toerisme. Aanvullend zet de provincie zich ook in op de (duurzame) bereikbaarheid van en de verbinding tussen de recreatiegebieden, en tussen de stad en het landelijk gebied.

8.1.2 Een deel van de recreatiegebieden in Noord-Holland is via de recreatieschappen in beheer bij Recreatie Noord-Holland (RNH). De provincie is deelnemer in 5 van deze recreatieschappen. In 2024 is verder gewerkt aan de vernieuwing van de raamovereenkomsten met RNH om voor de komende periode een goede basis tot samenwerking te leggen.

8.1.3 De provincie leverde de jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad.

8.1.4 Voor de ontwikkelingen op toeristisch recreatief gebied, is in 2024 een recreatieve kansenkaart opgesteld (afronding eerste kwartaal 2025). Deze kansenkaart maakt inzichtelijk welke ambities en kansen de gebieden, gemeenten en provincie hebben op het gebied van recreatieve voorzieningen. De kansenkaarten vormen belangrijke input voor de nadere uitwerking van ‘Regie op de Ruimte’, ‘PPLG’ en het ‘Ruimtelijk Voorstel Noord-Hollland Noord’.

8.1.5 Op 13 november 2024 organiseerde de provincie het jaarlijkse congres Recreatie en Toerisme, dat in het teken van verbinding stond. Het congres is bedoeld als inspiratie voor betrokkenen uit het veld, zoals bestuurders en beleidsmakers van gemeenten en terreinbeherende-, natuur- en promotieorganisaties. Tijdens het congres werden diverse inspirerende lezingen gegeven en werden provinciale projecten besproken vanuit de uitvoering van onze visie ‘Recreatie en Toerisme’. Het congres trok ruim 150 bezoekers. Deelnemers waardeerden de dag met een 7,9.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.2	Beheren van natuur			(bedragen x €1.000)
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	50.769	58.810	65.399	-6.589
Baten	-898	-1.254	-1.274	20
Saldo van baten en lasten	49.871	57.556	64.125	-6.569
Stortingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
N.v.t.	0	0	0	0
Resultaat	**49.871**	**57.556**	**64.125**	**-6.569**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Wat hebben we bereikt?

1. Er zijn 2 subsidieregelingen opengesteld. Naast het veenweideloket is er een landelijke regeling samenwerking in veenweidegebieden en overgangsgebieden N2000. Er zijn diverse grondeigenaren die bij één van de regelingen subsidies hebben aangevraagd voor het uitvoeren van maatregelen om de uitstoot van broeikasgas te verminderen. Het Veenweideloket wordt gefinancierd uit Rijksmiddelen (SPUK L10). De maatregelen worden de komende jaren uitgevoerd.

2. Via de aanpak Groen Kapitaal is actief kennis gedeeld, onder andere via een nieuwe LinkedIn-groep. Daarnaast zijn nieuwe initiatieven geworven via de uitvraag Toekomstversnellers (gestart in 2023). Op 3 april 2024 werden de 5 winnaars van de Toekomstversnellers bekend na een pitch waarbij er per regio 3 genomineerden waren. Via de kennis en het netwerk van Groen Kapitaal zijn deze winnaars verder op weg geholpen, maar ook de andere indieners voor zover ze dat wilden. 1 van de winnaars richt zich op een bloemrijk Texel. Via een consortium van veel partijen is de actuele kennis over een – groene - gezonde leefomgeving dicht bij huis verzameld, visueel gemaakt en gedeeld. In de inspiratiegids voor gemeenten (namens de provincie opgesteld door de Natuur- en Milieufederatie) is dit jaar ook het thema gezonde leefomgeving toegevoegd. Een initiatief dat hier specifiek actief op inzet, is Groen Vitaal. Zij is als indiener bij de Toekomstversnellers op weg geholpen.

3. Groene vrijwilligers hebben in 2024 weer een goede bijdrage geleverd in landschapsbeheer, natuurinrichting, versterken van de biodiversiteit (variatie in flora en fauna), bescherming van plant- en diersoorten. Ze droegen bovendien op allerlei manieren bij aan het delen van kennis daarover. Een bijzonder initiatief was dit jaar 'De stem van de natuur'. In 2024 hebben 30 projecten van het 'Betrekken bij Groen Fonds' (onderdeel van het programma) een bijdrage ontvangen. Het betrof onder meer de aanschaf van warmtebeeldcamera's voor vleermuisonderzoek, het vergroenen van schoolpleinen en parken, herstel van duinrellen (beekjes), vervanging van gereedschappen, het verrijken van akkerranden met kruidenmengsels en plaatsing van vogelnestkasten en een informatiepaneel over nachtvlinders.

4. In 2024 werkte de provincie als trekker van MRA Landschap, samen met andere MRA-partners, aan het versterken en ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteit. De belangrijkste resultaten waren:

- Een selectie van de belangrijkste groene maatregelpakketten die tot 2030 nodig zijn voor een robuust groenblauw netwerk (zie onderdeel 3.2 op pag. 8), voor de uitvoeringsagenda NOVEX MRA. De maatregelpakketten werden vervolgens gecombineerd met de blauwe maatregelen (water en klimaat). Resultaat: een kaart met groenblauwe maatregelpakketten (zie pag. 7-8) die eerste prioriteit hebben om uitgevoerd te worden.

- Een verkenning van een 'Klimaatbestendig landschap Oer-IJ'. Resultaat (oplevering eerste kwartaal 2025) is meer inzicht in het bodem- en watersysteem, dat gebruikt kan worden voor ruimtelijk ontwikkelingen in dit gebied. Bij dit compacte en kennisintensieve traject waren provincie, waterschappen, natuurorganisaties en gemeenten betrokken.

- Een maatschappelijke businesscase MRA 'Groen in en om de stad', samen met het Rijk, met inzicht in kosten en baten van groen in en om de stad.

- Een concept 'Meerjarig Uitvoeringsprogramma Groenblauw groeit mee' (nadere uitwerking vindt medio 2025 plaats) voor de invulling en concretisering van de nieuwe MRA Agenda 2025–2028. Hierin trokken MRA Landschap en MRA Klimaatbestendig gezamenlijk op.

5. Het Ontwikkelperspectief NOVEX Groene Hart is opgeleverd en door het Bestuurlijk Platform Groene Hart vastgesteld.

6. De Nationale Parken Zuid-Kennemerland en Texel worden goed bezocht en gewaardeerd. Een aandachtspunt is de recreatiedruk op de natuur. Dit is opgepakt door de beheerders: zij nemen hiervoor nu acties. Daarnaast is de Regio Deal MRA West Beter in Balans gesloten. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland neemt deel, samen met het Rijk, de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Zandvoort, Beverwijk en Velsen, PWN, De Groene Stelling; hoogheemraadschap Rijnland en de provincie. De Regio Deal zet in op een groene, aantrekkelijke leefomgeving, die inwoners aanzet tot meer bewegen, een actievere leefstijl en laagdrempelige ontmoetingen.

7. Voor het Waddenfonds hebben in 2024 5 organisaties een subsidieverzoek ingediend, waarvan er 3 inmiddels zijn gehonoreerd. De overige 2 aanvragen zijn nog in behandeling. De 3 projecten die in 2024 een subsidie hebben ontvangen, zijn:

'Het Zilte pad', een pelgrimsroute voor bezinningstoerisme. De fiets- en wandelroutes van het Zilte pad verbinden 22 historische kerken tussen Den Helder en Oost-Groningen.

Het project 'Frisse wind door het Reddingmuseum' richt zich op vernieuwing van het museum in Den Helder.

Het project 'Stinzenplanten' is een aanvulling op een eerder project. Het richt zich op het in kaart brengen, restaureren en herinrichten, en op het delen van kennis over de planten.

Daarnaast is er in 2024 veel tijd gestoken in de voorbereiding van nieuwe projecten, passend binnen het Investeringskader Waddengebied. Het gaat dan bijvoorbeeld om projecten gericht op het versterken en vermarkten van het werelderfgoed Waddenzee.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Met de startversie van het PPLG is ook de 'Regionale Veenweide Strategie 2.0' opgeleverd.

2.1 Het platform Groen Kapitaal en het delen van berichten op LinkedIn blijven belangrijk voor het community-management (aanjagen van de beweging die een natuurinclusieve samenleving nastreeft). Daarnaast gaat het om het persoonlijk meedenken met initiatieven en het inbrengen van kennis in het netwerk. Nu er een landelijk Collectief Natuurinclusief is, sluit de provincie daar zo goed mogelijk op aan. Dat gaat om kennis delen en onze initiatieven verbinden, in het bijzonder op de domeinen infrastructuur en vrijetijdseconomie.

3.1 De provincie heeft in 2024 via het programma 'Betrekken bij Groen' (uitgevoerd met en door de Noord-Hollandse natuurorganisaties) het beleid voor groene vrijwilligers ondersteund. Hiervoor was een budget van € 608.000 beschikbaar. Activiteiten waren onder andere: het organiseren van een Dialoogdag voor en met vrijwilligers, waarbij de gedeputeerde en vele ambtenaren aanwezig waren, en de Natuurwerkdag, waarbij geïnteresseerden en vrijwilligers kennis konden nemen van projecten en mee konden werken. In 2024 is ook het nieuwe 'Meerjarenprogramma 2025–2028' voorbereid. Via een enquête en op de Dialoogdag is hiervoor input opgehaald bij de vrijwilligers.

4.1 De provincie zette haar trekkersrol op verschillende manieren in om samen de partners van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) te komen tot bovengenoemde resultaten. Het ging om de rol als:

- bestuurlijk en ambtelijk trekker van MRA Landschap
- ambtelijke coördinatie input landschap voor NOVEX MRA en
- projectleider verkenning 'Klimaatbestendig Landschap Oer-IJ'

5.1 In oktober 2024 stelde het Bestuurlijk Platform Groene Hart de 'Realisatieagenda NOVEX Groene Hart' vast.

6.1 De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken Zuid-Kennemerland en Texel, en denkt mee in beide overlegorganen. In 2023 was de verkenning afgerond naar de mogelijkheden voor bezoekersmanagement in Zuid-Kennemerland. In navolging daarop is in 2024 met alle regionale partners een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de leefstijlsegmentatie, voor zowel de vraagzijde als het aanbod in de regio. Deze analyse is ook vertaald naar een regionale leidraad en een inspiratieboek. Beide worden toegepast door de diverse beheerders bij de plannen en ontwikkelingen in hun gebied. Om zo vanuit een regionaal perspectief beter richting te geven aan het bezoekersmanagement en daarmee de spreiding van bezoekers. Deze inzet krijgt ook in 2025 een vervolg.

7.1 Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland. De 3 Waddenprovincies (Groningen, Fryslân en Noord-Holland) zijn partners in het Waddenfonds en werken daarnaast samen in het 'Investeringskader Waddengebied' (IKW). Financiering van projecten die vallen binnen dit Investeringskader gebeurt grotendeels met financiële middelen uit het Waddenfonds.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.3		Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		24.354	20.488	14.237	6.251
Baten		-5.700	-4.000	-2.213	-1.787
Saldo van baten en lasten		18.654	16.488	12.025	4.464
Stortingen reserves					
5.3	Reserve Landschap	4.000	0	0	0
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	854	832	832	0
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	0	925	-925
Onttrekkingen reserves					
5.3	Reserve Landschap	0	-3.643	-3.529	-114
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-3.182	-2.028	-2.083	55
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	-2.951	-2.951	340	-3.291
Resultaat		**17.375**	**8.698**	**8.510**	**189**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water

Wat hebben we bereikt?

1. De maatregelen in deelprogramma grondwater zijn in uitvoering. Deze betreffen onder andere:

- het ondersteunen van drinkwaterbedrijven bij winplaatsonderzoek,
- het samen met gemeenten opstellen van bodemenergieplannen (om de capaciteit voor de opslag van warm en koud water in de bodem zo goed mogelijk te benutten voor open bodem energiesystemen (warmte koude opslag ofwel WkO's)) en
- het nemen van grondwaterbeheermaatregelen in natuurgebieden. Vanwege overvloedige regenval is afgelopen jaar, in samenwerking met PWN, gemeenten en waterschappen, bijzondere aandacht uitgegaan naar aanpak wateroverlast Kennemerland.

Over het algemeen is het grondwater in een goede toestand. Enige uitzondering zijn de hoge fosfaatgehaltes in en rond de duinen. Samen met Zuid-Holland worden oorzaken en maatregelen onderzocht.

2. De doelen voor schoon en voldoende oppervlaktewater in Noord-Holland zijn nog niet gehaald. De landelijke tussenevaluatie KRW laat zien dat er weliswaar voortuitgang wordt geboekt maar dat er op het gebied van nutriënten en stoffen nog een flinke opgave ligt. In 2027 moet de kwaliteit van het oppervlaktewater aan de normen van de KRW (zie pag. 7) voldoen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1. In 2024 heeft de provincie er via haar VTH-taken voor gezorgd dat de ondergrond duurzaam (d.w.z. dat de verschillende systemen elkaar niet tegenwerken) wordt gebruikt. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied voert deze taken voor de provincie uit. De omgevingsdienst heeft 40 vergunningen verleend in 2024.

1.2 De provincie heeft, als onderdeel van een landelijk programma, samen met de drinkwaterbedrijven een regionaal actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen opgesteld. Dit programma zal naar verwachting in april 2025 bestuurlijk worden vastgesteld.

1.3 In 2024 is de grondwaterstand op 440 plaatsen in Noord-Holland continue gemeten. Daarnaast heeft er in 2024 een meetronde plaatsgevonden naar de kwalitatieve toestand van het grondwater. De analyse van de meetgegevens en de rapportage hierover volgt in 2025.

2.1 De provincie heeft gewerkt aan de uitvoering van de oppervlaktewater maatregelen die zijn opgenomen in het Regionale Waterprogramma 2022- 2027 (vispasseerbaar maken van provinciale sluizen en hydrologische maatregelen in Natura 2000 gebieden). Daarnaast heeft ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de waterschappen over de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.

2.2 De provincie heeft voor het badseizoen 2024 de zwemwaterlocaties in Noord-Holland aangewezen. Bovendien heeft de provincie samen met de waterschappen, de omgevingsdienst en gemeenten voorbereidingen getroffen om vanaf het badseizoen 2025 vier extra locaties aan te wijzen, te weten: Hoorn Zuid (Gemeente Hoorn), Camperduin Lagune (Gemeente Bergen), Wijdenes (Gemeente Drechterland) en het Marineterrein in Amsterdam. Tot slot is er subsidie verleend aan vier projecten die het doel hebben om de (zwem)waterkwaliteit te verbeteren.

2.3 De provincie neemt deel aan de pilot op Texel waar een gemeenschappelijke ondergrondse berging bij agrarische bedrijven is aangelegd en die in 2024 tot een samenwerkingsovereenkomst heeft geleid waarin is afgesproken hoe het opgevangen water onderling verdeeld kan worden. Vanuit het Landbouwportaal is aan diverse landbouwbedrijven subsidie verleend voor zoetwater besparende maatregelen. Met PWN heeft de provincie besproken hoe industrieel drinkwatergebruik door de industrie kan worden beperkt. Dit zal in 2025 nader worden uitgewerkt. Binnen de regio IJsselmeergebied en nationaal wordt nagegaan hoe we middels vergunningverlening watergebruikers bewuster kunnen maken van hun, en eventuele voorwaarden kunnen stellen aan hun watergebruik. Intern is meegewerkt aan de datacenterstrategie om het koelwatergebruik te beperken. Verder wordt het watergebruik bij de ontwikkeling voor de waterstofproductie en elektrolysers nauwlettend gevolgd en gestuurd. De provincie is betrokken bij de diverse deltaprogramma's waar de herijking van de deltabeslissingen worden voorbereid (waterverdeling, buffervergroting etc.).

3.1 Waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. In 2024 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd: Innovatie en duurzaamheid, Kleine voorzieningen en diensten en Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart. Er werd in 2024 een substantiële bijdrage gedaan aan de voorbereiding op SAIL 2025. Verschillende kleine projecten, onderzoeken en convenanten de buiten de uitvoeringsregelingen vallen, ontvingen in 2024 een bijdrage, zoals de realisatie van twee nieuwe locaties om loodvrij vissen te stimuleren, de ontwikkeling van virtuele historische belevingspunten langs de trekvaart Haarlem-Leiden, onderzoek naar waterrecreatievoorzieningen in het OVP (Wijde Blik) en deelname aan het convenant Varen doe je Samen!

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.4		Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		4.450	4.965	5.405	-440
Baten		-1.125	-2.167	-2.716	549
Saldo van baten en lasten		3.325	2.798	2.690	109
Stortingen reserves					
5.4	Reserve Waterrecreatie	1.562	1.552	1.552	0
Onttrekkingen reserves					
5.4	Reserve Waterrecreatie	-2.053	-2.728	-2.714	-14
Resultaat		**2.834**	**1.622**	**1.527**	**95**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Wat hebben we bereikt?

- De startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) van juni 2023 is verder uitgewerkt onder andere resulterend in een overzicht van doelen voor natuur, water en bodem, klimaat, landbouw en recreatie dat in november 2024 door PS is behandeld. Ondanks de onzekerheid in 2023 over de koers van het Rijk zijn we in Noord-Holland doorgegaan met de samenwerking met partners in de verschillende lopende gebiedsprocessen. Daar wordt gewerkt aan de opgaven voor het landelijk gebied waarbij het realiseren van de NNN een centrale plek inneemt.

- De provincie heeft Rijksmiddelen beschikbaar gekregen voor koplopersprojecten die bijdragen aan de doelen voor het landelijk gebied voor natuur, water en bodem, klimaat, landbouw en een beleefbaar landelijk gebied.

Instrumenten:

- Het instrument Provinciale Doelenbank voor PAS-melders en interimmers, interimmers en vrijgestelde bedrijven werd in april 2024 opgericht.

- Het registreren van de Intern of extern salderen vindt plaats en tevens is op het landelijk podium gevraagd dit centraal te gaan doen.

- In april 2024 is het verleasen in de beleidsregels van de provincie als mogelijkheid verankerd.

Voor het instrument doelenbank en verleasen geldt dat deze instrumenten tot op heden nog niet gebruikt zijn. Dit komt onder andere omdat in Noord-Holland de vraag naar stikstofruimte groter is dan het aanbod van stikstofruimte. Bovendien moet bij de uitgifte van ruimte uit de doelenbank steeds getoetst worden of de staat van de natuur niet in de weg staat aan het gebruik van de stikstofruimte (additionaliteitstoets). Dat maakt vergunningverlening met gebruik van salderen met ruimte uit de doelenbank complex.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De definitieve aanvragen voor Koplopersprojecten bij het Rijk ingediend en gehonoreerd gekregen.

1.2 Aanvullende aanvragen Koplopersprojecten ingediend bij het Rijk en gehonoreerd gekregen.

1.3 In een tweetal technische sessie is PS geïnformeerd over de stappen die zijn gezet in de beleidsuitwerking van het PPLG.

1.4 Voor concrete maatregelen, projecten en activiteiten om invulling te geven aan de doelen voor het landelijk gebied is gewerkt aan een Korte termijnagenda voor de periode 2025 -2027.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.5		Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		2.000	6.150	5.798	352
Baten		0	-1.984	-1.908	-76
Saldo van baten en lasten		2.000	4.166	3.889	277
Stortingen reserves					
5.5	Reserve PPLG	0	10.900	10.900	0
Onttrekkingen reserves					
5.5	Reserve PPLG	0	-366	-409	43
Resultaat		**2.000**	**14.700**	**14.381**	**320**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

5.6 Versterken kansrijke landbouw

Wat hebben we bereikt?

1. T.a.v. Kringlooplandbouw is het volgende bereikt:

- De provincie gaf Wageningen Plant Research en Wageningen Lifestock Research opdracht om onderzoek te doen naar mestbewerkingstechnieken voor de extensieve veehouderij in Noord-Holland. Denk hierbij aan monomestvergisters of stikstofstrippers (een stikstofstripper verwijdert stikstof uit mest of digestaat, een restproduct van vergisting van mest, en maakt daarbij een vloeibare stikstofkunstmest). Recentelijk is ook het onderzoek afgerond naar het sluiten van agrarische nutriëntenkringlopen in de provincie.

- Het Fieldlab Groene Hart ging van start met het ontwikkelen van innovatieve maatregelen gericht op de afname van uitstoot van schadelijke stoffen, zoals stikstof bij melkveehouders. Daartoe ging dit fieldlab een samenwerking aan met de provincies Utrecht en Zuid-Holland.

- De provincie neemt deel aan het Regieorgaan Versnellen Innovatie Emissiereductie Duurzame Veehouderij, dat zich landelijk richt op versnelling van stalinnovaties gericht op emissiereductie.

- Met de Universiteit Leiden, Wageningen University & Research, adviesbureau Boerenverstand en het agrarisch collectief Water, Land en Dijken, werkte de provincie aan een afrekenbare stoffenbalans op gebiedsniveau (REMAS). Dit betreft het in kaart brengen van de mineralenstromen van en naar de boerderij op gebiedsniveau, monitoring en doelsturing.

- De provincie ontving koplopersmiddelen van het Rijk voor subsidies die boeren ondersteunen bij innovaties en het implementeren van managementmaatregelen (meer weidegang toepassen, ander voerbeleid). Ook werd hiermee een opleidingstraject ontwikkeld.

- In 2024 is gewerkt aan verbreding van het Landbouwportaal, waarvoor de provincie koplopersmiddelen van het Rijk ontving.

2. Vanuit de Voedselvisie is het volgende gerealiseerd: KPI-K pilot melkveehouderij (Kritische Prestatie-indicatoren Kringlooplandbouw), schuurgesprek ‘mest’, Bio Fieldlab Noord-Holland, ‘Plant Protein Forward programma’, ‘BEAN DEAL’ en de aanbestedingsprocedure cateraar. Meer informatie is hier te vinden.

3. Met het netwerk 'Voedsel Verbindt' brengt de provincie partijen van stad en platteland bijeen rond het thema voedsel. Het platform Boer en Business in Balans en bijvoorbeeld de podcastserie van Greenport Noord Holland Noord worden benut om de innovatieve landbouwsector van Noord-Holland beter voor het voetlicht te brengen bij een breed publiek.

In 2024 is gewerkt aan verbreding van het Landbouwportaal, waarvoor de provincie koplopersmiddelen van het Rijk ontving.

4. T.a.v. Verduurzamen Landbouw is het volgende bereikt:

- Het netwerk Greenport Noord-Holland Noord kon extra middelen aantrekken om te investeren in smart farming projecten. Resultaten van Greenport Noord-Holland Noord zijn te vinden in het magazine https://www.greenportnhn.nl/.

- Voor het glastuinbouwgebied Alton in de Dijk & Waard is het gebiedsakkoord met de partners geactualiseerd. Greenport Aalsmeer heeft een studie uitgevoerd naar netcongestie in het gebied Kudelstaart de Kwakel en werkt met gemeenten aan een plan van aanpak warmte. De provincie ondersteunt Greenport Aalsmeer met subsidie.

- Via het NSP 2023-2027 en de afronding POP3 (2015–2025) zijn investeringsregelingen opengesteld gericht op het verduurzamen van het watersysteem en voor de aanleg van groen-blauwedooradering. Daarnaast is in 2024 een innovatieregeling opengesteld die bijdraagt aan innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht in de landbouw.

- Via de LEADER-subsidieregeling is bijgedragen aan plattelandsontwikkeling via een theaterproductie over het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, en aan een museale en educatieve ontvangstruimte Westfriesland, aan een varkenshouder die omschakelt naar biologische landbouw en aan een museale en educatieve ontvangstruimte in Korenmolen de Hoop in 't Zand.

- De provincie trof voorbereidingen voor productieve investeringsregelingen voor jonge landbouwers en voor een ‘samenwerkingsregeling integrale gebiedsontwikkeling’. Deze regelingen gaan in het eerste kwartaal 2025 open. Voor deze samenwerkingsregeling hebben we via de koplopersmiddelen van het Rijk € 2,5 miljoen ontvangen om gebiedsprocessen extra te ondersteunen.

5. Met inzet van het Bestuurlijk Platform Visserij is een visserijontwikkelplan opgesteld. De provincie neemt sinds 2024 als partner deel in 2 convenanten. Deze zijn gericht op een duurzame visserijketen en de versterking van de sociaaleconomische positie van visserijgemeenschappen. Voor 5 visserijregio’s zijn projecten om visserijgemeenschappen toekomstbestendig te maken. In Noord-Holland zijn er plannen gemaakt voor de regio’s Kop van Noord-Holland en de Hollandse Haringkust. De Hollandse Haringkust bestaat uit de plaatsen IJmuiden, Katwijk en Scheveningen.

6. Met de bollensector, ketenpartijen, experts en het waterschap voerde de provincie gesprekken over verduurzaming, KPI’s (kritische prestatie-indicatoren) en een regionale aanpak. Daarbij is voortgebouwd op ervaring die is opgedaan in Zuid-Holland en bij de Greenport Duin- en Bollenstreek. De inzet is het verminderen van gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen. Er zijn 2 projecten opgestart: regioaanpak verduurzamen bollenteelt in Noord-Kennemerland en monitoring en kennisdeling met ondernemers en het waterschap in West-Friesland. Er zijn meerdere sporen in de projecten en het bestaande Fieldlab Bol om de milieu-impact te verlagen. Zoals regeneratieve teelttechnieken, innovatieve teelt- en spuittechniek, gebruik van waarschuwingsmodellen en het uitwerken van duurzaamheids-KPI’s. De sector werkt toe naar een landelijk convenant.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1

- De provincie zet in op de 7 paden richting kringlooplandbouw: biologische landbouw, multifunctionele landbouw, extensieve landbouw, stoppen, hightech open landbouw, hightech gesloten landbouw, natuurbeheer en natuurontwikkeling (zie paragraaf 6.2 van het PPLG). De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten ziet de provincie daarom als een positieve ontwikkeling en deze heeft zij in 2024 gestimuleerd. Daarnaast vindt de provincie het belangrijk om korte ketens te stimuleren, onder andere bij haar eigen bedrijfsvoering.

- De provincie heeft haar partners en netwerken in 2024 geactiveerd in samenwerking met waterschappen, gemeenten, IPO en Rijk. Ook werd gewerkt aan de 7 doelen van kringlooplandbouw (onder meer via landbouwtafels en bijeenkomsten). Verder heeft de provincie partijen gestimuleerd om aan kringlooplandbouw te werken met Europese, nationale en provinciale middelen.De provincie liet in 2024 onderzoek uitvoeren naar agrarische nutriëntenbalansen en de haalbaarheid van mestbewerking in de Noord-Hollandse regio's. Deze onderzoeken vormen de basis voor een op te stellen mestplan. Een plan dat aansluit op de extensieve veehouderij in Noord-Holland en kansen biedt voor betere benutting van nutriënten in agrarische bedrijven in Noord-Holland.

- Voor het Fieldlab Groene Hart ging de provincie een samenwerking met Zuid-Holland en Utrecht aan. Kern van het Fieldlab is om te onderzoeken of verschillende ontwikkelsporen van (technische) innovaties een maatschappelijk, technisch, economisch en juridisch houdbaar verdienmodel bieden voor melkveehouders.

- De provincie verrichtte het voorwerk voor een uitgebreide stikstofaanpak. Het doel hiervan is het vaststellen van heldere doelstellingen voor een brede stikstofaanpak, met de staat van instandhouding van natuur als centraal uitgangspunt. De inzet is te komen tot structurele oplossingen via samenwerking met het Rijk, andere provincies, de agrarische sector, experts en onderzoekers.

- De provincie startte in 2024 een bodemonderzoek, onder meer gericht op het potentieel voor koolstofopslag in landbouwbodems.

- Landbouwopgaven zijn verwerkt in het PPLG en in aanvragen voor koplopersgelden van het Rijk.

- De beide regionale Greenports hebben zich volgens de jaarplannen van 2024 ingezet voor onder andere huisvesting van internationale medewerkers, duurzame gebiedsontwikkeling, innovatie in de landbouw, energietransitie en duurzame logistiek. Greenport Aalsmeer, waar de provincie onderdeel van is, heeft voor de provincie en gemeenten verkend wat er mogelijk is op het gebied van toekomstbestendige glastuinbouw en slim ruimtegebruik. Greenport Noord-Holland Noord kent een brede opzet, waarin verschillende landbouwsectoren samenwerken aan actuele thema's, zoals zoetwateropslag, agrowaterstof en groen onderwijs.

1.2

- De provincie heeft zich ingezet voor ketensamenwerking en netwerkvorming (waaronder de uitvoeringsagenda Voedsel Verbindt 2024–2027), het stimuleren van kennisdeling, data(deling) en innovatie. Ook heeft de provincie ingezet op gebiedsprojecten, ketenbrede eiwitprojecten en logistieke projecten. Op het platform Boer en Business in Balans staat meer informatie over de projecten: https://www.boerenbusinessinbalans.nl/.

- In het kader van de ‘Voedselvisie’ is in 2024 aan 19 acties uitvoering gegeven gericht op natuurinclusieve landbouw, het sluiten van kringlopen en de korte keten. Daarbij is er gebiedsgericht gewerkt, in netwerken opgetrokken en zijn data- en kennis gedeeld en innovatie gestimuleerd. Verder is gewerkt aan de tussentijdse beleidsevaluatie, die in het eerste kwartaal 2025 aan PS wordt aangeboden.

2.1 Het landbouwportaal is ingezet voor ondernemers voor kringlooplandbouw, de inzet van maatregelen op het gebied van bodem en water en voor coaching. Kennisdeling werd versterkt via Greenports en schuurbijeenkosten.

3.1 De provincie heeft zich ingezet voor ketensamenwerking en netwerkvorming (waaronder de uitvoeringsagenda Voedsel Verbindt 2024–2027), het stimuleren van kennisdeling, data(deling) en innovatie. Ook heeft de provincie ingezet op gebiedsprojecten, ketenbrede eiwitprojecten en logistieke projecten. Op het platform Boer en Business in Balans staat meer informatie over de projecten: www.boerenbusinessinbalans.nl/.

3.2 Samen met het netwerk van Voedsel Verbindt is het Streekdiner georganiseerd in Purmerend. Tijdens dit diner gingen Statenleden en ondernemers in gesprek over de toekomst van het landelijk gebied.

4.1 Via ambtelijke en bestuurlijke tafels investeerde de provincie in samenwerking tussen de agrarische sector, natuurorganisaties en waterschappen. Om op die manier te werken aan opgaven van natuur en stikstof, klimaat, water en landbouw. Met natuurorganisaties en

agrarische collectieven verkende de provincie mogelijkheden voor het versterken van (agrarisch) natuurbeheer.

5.1 Voor de verduurzaming van de visserijketen en de visserijgemeenschappen is gewerkt aan een ‘Visserij Ontwikkel Plan’ voor de regio’s Kop van Noord-Holland en de Hollandse Haringkust.

6.1 Met de bollensector, ketenpartijen experts en het waterschap worden gesprekken gevoerd over verduurzaming en kritische prestatie-indicatoren, en een regionale aanpak. De inzet is het verminderen van gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen.

6.2 Er is een ‘Uitvoeringsstrategie 300 ha NNN in de binnenduinrand’ opgesteld. Hiervoor maakte de provincie een analyse op basis van ecologie, hydrologie, economie en maatschappelijke belangen. Deze analyse heeft geresulteerd in sleutelgebieden voor begrenzing en zoekgebieden voor ontgrenzing. Bij dit proces waren interne en externe stakeholders betrokken. In de korte-termijnagenda wordt een besluit genomen over de inzet voor de komende jaren en de realisatie van een aantal ha NNN.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.6		Versterken kansrijke landbouw			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		5.513	7.317	5.031	2.286
Baten		0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		5.513	7.317	5.031	2.286
Stortingen reserves					
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	1.200	1.200	1.200	0
Onttrekkingen reserves					
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	-2.505	-2.562	-365	-2.197
Resultaat		**4.208**	**5.955**	**5.866**	**90**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Doelenboom

6. Economie, leefbaarheid en cultuur
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie
6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed
6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Maatschappelijk doel

In 2024 is de 'Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025–2029' opgesteld. Deze nieuwe agenda is de integratie van de bestaande 'Uitvoeringsagenda Economie 2021–2023' en de 'Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025' die hiermee worden vervangen. Met het samenvoegen krijgt de transitie naar een circulaire economie de volwaardige plek binnen het economisch beleid, passend bij de opgave en urgentie van de grondstoffentransitie. De nieuwe agenda is in 2024 2 keer besproken met Provinciale Staten (PS) en wordt in 2025 definitief vastgesteld door Gedeputeerde Staten (GS). Het versterken van de brede welvaart vanuit economisch perspectief staat nog steeds centraal. Met subsidieregelingen zijn onder meer de verduurzaming van bedrijventerreinen en de publiek-private samenwerking voor een veerkrachtige en duurzame technische arbeidsmarkt gestimuleerd. Verschillende stimuleringsregelingen en instrumenten hebben het innovatieve mkb in Noord-Holland ondersteund. Denk aan ROM InWest, het Innovatiefonds Noord-Holland en de MKB Innovatie Topsectoren-regeling (MIT). Daarnaast is nieuw of aangepast beleid vastgesteld. Dit vormt de basis voor de stimulering van de Noord-Hollandse economie, zoals het 'Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied'.

De provincie maakte in 2024 duurzaam behoud van het waardevolle erfgoed mogelijk. Dit is onder andere gedaan door het inzetten van subsidies voor onderhoud, verduurzaming, restauratie en herbestemming van provinciale en rijksmonumenten, inclusief de forten van de Hollandse Waterlinies Noord-Holland. Meer dan 30.000 bezoekers vonden in 2024 hun weg naar het Huis van Hilde, het Noord-Hollands archeologisch depot en museum

Naast cultureel erfgoed, heeft Noord-Holland een veelzijdige en kwalitatief sterke culturele infrastructuur, met podia, musea, beeldende kunstinstellingen en bibliotheken. De provincie wil het aanbod voor alle inwoners en bezoekers toegankelijk houden. Daarom is de provinciale inzet die is gericht op regionale samenwerking tussen gemeenten, voortgezet. In 2024 leidde dit onder meer in een officieel erkende cultuurregio Noord-Holland Noord.

Voor het behoud van het voorzieningenniveau heeft de provincie ingezet op de toekomstbestendigheid van accommodaties door het verduurzamen ervan. Hiervoor heeft de provincie met subsidies, begeleiding en ontzorgen, eigenaren van maatschappelijk vastgoed ondersteund.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Economie, leefbaarheid en cultuur
	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten	38.341	66.120	25.815	40.305
Baten	-100	-3.627	-3.245	-382
Saldo van baten en lasten	38.241	62.493	22.570	39.923
Stortingen reserves	10.181	22.856	22.856	0
Onttrekking reserves	-11.636	-34.384	-33.376	-1.008
Resultaat	**36.786**	**50.965**	**12.050**	**38.915**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
6	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
6	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.
6	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie
6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie
6	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.
6	ROM InWest B.V.	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de jaarstukken.

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

Wat hebben we bereikt?

1 De integratie van het algemeen en circulair economisch beleid via de nieuwe uitvoeringsagenda is een belangrijke stap in de bijdrage van de provincie aan een toekomstbestendige en duurzame economie. Een duidelijk voorbeeld van koploperschap in de omschakeling naar circulariteit, is de ‘Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen’. De trekker hiervan was de provinciale ketenaanjager circulaire bouw. Deze deal is door meer dan 45 Noord-Hollandse bedrijven en organisaties ondertekend. Nationaal en internationaal is dit een voorbeeld voor andere regio's.

2 Met het totaalpakket van ondersteuningsinstrumenten voor het Noord-Hollandse mkb levert de provincie een belangrijke bijdrage aan een zo mkb-vriendelijk mogelijke provincie. Ondernemers kunnen onder andere terecht voor advisering over financiering, financiering van onderzoeks- en innovatie projecten en ondersteuning bij de start en doorontwikkeling van hun bedrijf, via programma’s als PIM en GO NH! die in 2024 beschikbaar waren.

3 Met het doorzetten van het ‘Manifest Werken en Ontwikkelen in 2024’ is de samenwerkingsbasis tussen ondernemers, onderwijs en overheden verlengd. Dit netwerk maakt het mogelijk om actief te interveniëren. Met als doel de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt inhoudelijk te verbeteren, instroom te bevorderen, uitstroom uit cruciale sectoren (techniek en technologie) tegen te gaan. Zodat de Noord-Hollandse economie een passende arbeidsinzet kent.

4 De toekomstbestendigheid van de havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder wordt in de publiek-private samenwerkingsverbanden mede vormgegeven door de provincie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In Noord-Holland Zuid is een bedrijventerreinenstrategie vastgesteld. Deze strategie is een visie zoals bedoeld in de omgevingsverordening. In de omgevingsverordening is de verplichting tot regionale afstemming opgenomen. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om tot een nieuwe kantorenstrategie te komen. In Noord-Holland Noord zijn de 3 regio’s aan de slag met de uitvoering van regionale afspraken over de planning en programmering van bedrijventerreinen.

1.2 Voor de uitvoeringsregeling ‘Toekomstbestendige Bedrijventerreinen’ was in 2024 € 1 miljoen beschikbaar voor fysieke maatregelen, waaronder herstructurering en vergroening. Hiervoor is 1 aanvraag gedaan. Daarnaast konden gemeenten een duurzaamheidsfonds aanvragen voor een subsidieregeling voor verduurzamingsmaatregelen voor ondernemers. Hiervoor zijn 5 aanvragen gedaan. Voor de uitvoeringsregeling ‘Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties’ (OTW) was in 2024 € 600.000 beschikbaar voor bedrijventerreinen en winkelgebieden. In 2024 zijn voor het onderdeel bedrijventerreinen 23 aanvragen gedaan. Voor het onderdeel winkelgebieden waren dat er 13. Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen door tot het einde van 2024. Deze opdracht werd uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN.

1.3 De verkenning van een verdozingstrategie leidde tot de conclusie dat er geen aparte strategie wordt opgesteld. In plaats daarvan krijgen de afspraken over grote (logistieke) partijen die zich

willen vestigen een nadere uitwerking. Dat gebeurt in het kader van de verplichte regionale afspraken rond planning en programmering van bedrijventerreinen in MRA en Noord-Holland Noord. Deze uitwerking vindt plaats in 2025.
Datacenters hebben ook een impact op het landschap. In 2024 is in overleg met de datacentersector, nutsbedrijven en gemeenten gewerkt aan een herziening van de Datacenterstrategie die begin 2025 in PS wordt vastgesteld. Voorwaarden voor landschappelijke inpassing van nieuwe datacenters maken daarvan deel uit.

1.4 De provincie heeft circulair ondernemen en het circulair maken van grondstofketens in 2024 onder meer gestimuleerd via de ketenaanjager circulaire bouw. Met de ruimtelijke verkenning naar circulaire werklocaties zijn de randvoorwaarden om ruimte te bieden aan een circulaire economie in beeld gebracht. Met de circulair ambassadeur en een aantal innovatieprogramma's zijn mkb'ers gestimuleerd tot circulair ondernemen. Op basis van de evaluatie is besloten om de subsidieregeling circulaire ketensamenwerking te beëindigen.

1.5 De provincie heeft voor inkopen zoveel mogelijk circulaire aanbestedingen verricht. Vanuit inkopen zijn er in verschillende inkooptrajecten circulaire ambities en eisen opgenomen.

1.6 Met de ketenaanjager circulair bouwen heeft de provincie de samenwerking op het gebied van circulair slopen aangejaagd. De 'Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen' is door meer dan 45 Noord-Hollandse bedrijven en organisaties ondertekend. In samenwerking met C-creators werkte de provincie aan het stimuleren en aanjagen van circulair bouwen. Verder heeft de provincie samen met Building Balance een aanpak biobased bouwen opgesteld, aansluitend op de nationale aanpak van het Rijk.

2.1 De provincie evalueerde de uitvoeringsregeling 'MKB Innovatiestimulering Topsectoren' (MIT). Onder meer door interviews af te nemen en een enquête te houden onder mkb-ondernemers. Dit gaf inzicht in het bereik en de effectiviteit van de MIT-subsidies in de provincie die zijn meegenomen bij de openstelling in 2025.

2.2 In 2024 ontvingen 11 Noord-Hollandse ondernemingen via de Rom InWest financiering uit het MKB-fonds en 7 Noord-Hollandse ondernemingen uit het Transitiefonds. Verder zijn 2 nieuwe en 9 vervolginvesteringen gedaan voor in totaal € 4,7 miljoen. Het opgetelde bedrag van de investeringen per 31 december 2024 is € 13 miljoen. De 'MKB Innovatiestimulering Topsectoren' (MIT) heeft in 2024 geleid tot circa 88 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel haalbaarheid. Vanuit het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) zijn 12 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 3,9 miljoen. Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) investeert sinds de beheerfase alleen nog in de al bestaande portfoliobedrijven binnen de nog resterende ruimte van de oorspronkelijke € 85 miljoen. Dit betreft vervolginvesteringen. Eind 2024 had PDENH 22 bedrijven in portefeuille. In 2024 vonden daarin 10 vervolginvesteringen plaats, ter waarde van € 5,2 miljoen. In 2024 waren er 4 faillissementen. 2 bedrijven zitten niet langer in het fonds.

3.1 In 2024 is de 2.0 versie van het 'Manifest Werken & Ontwikkelen 2030' met alle deelnemende partijen vastgesteld. De actieagenda van dit manifest is gericht op vraagstukken die een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt voor techniek en technologie in de weg staan. Obstakels waarbij de triple helix (bedrijfsleven, onderwijs en overheden) nodig is om tot oplossingen te komen. Een voorbeeld is het beperken van uitstroom van studenten en medewerkers uit technische opleidingen.

3.2 De subsidieregeling ‘Versterking en verduurzaming van regionale techniek- en technologiecampussen’ is in 2024 weer opengesteld. Hiervan hebben 3 regionale campussen en 2 bovenregionale publiek-private samenwerkingen gebruik gemaakt.

4.1 In 2024 hebben PS het ‘Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied’ vastgesteld als leidraad voor het toekomstig provinciaal beleid. Eind 2024 is de bijbehorende uitvoeringsagenda gedeeld met PS. In 2024 heeft de provincie met de 6 gemeenten in het Noordzeekanaalgebied ook een aanvraag gedaan voor een bijdrage uit het landelijke fonds Gebiedsinvesteringen Netten op Zee. Hieruit is totaal € 50 miljoen toegekend voor projecten die bijdragen aan het realiseren van het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.

4.2 De provincie Noord-Holland werkt met partners in de regio en het Rijk aan de realisatie van de Energiehaven. In 2024 is hiervoor onder meer het technisch ontwerp opgeleverd. Dit biedt de basis voor de gesprekken over de financiële bijdrage van het Rijk en de ruimtelijke procedure.

4.3 Op basis van het bestuursakkoord (2023) is in 2024 het programma voor de ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder gestart. Het programma is gericht op het versterken van de regionale economie en de kansen door de energietransitie. Met de gemeente Den Helder en het ministerie van Defensie is gewerkt aan de verplaatsing en nieuwbouw van bruggen, aanpassing van de N250 en de ontwikkeling van een nieuwe wijk voor legering van marinepersoneel. Daarnaast heeft de provincie samen met Defensie en de gemeente een toekomstperspectief voor de Luchthaven Den Helder laten opstellen. Dit vormt de basis voor het versterken van de civiel-militaire samenwerking op en rond de luchthaven.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.1		Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		21.100	28.735	-10.016	38.751
Baten		-100	-3.277	-2.938	-339
Saldo van baten en lasten		21.000	25.458	-12.954	38.412
Stortingen reserves					
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	4.922	4.922	4.922	0
6.1	Reserve Circulaire Economie	1.180	1.180	1.180	0
Onttrekkingen reserves					
6.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	0	-3.150	-3.106	-44
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-5.237	-3.477	-3.202	-274
6.1	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	-2.032	-1.872	-160
6.1	Reserve Circulaire Economie	-1.180	-1.991	-1.427	-564
Resultaat		**20.685**	**20.910**	**-16.459**	**37.369**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage	76,8%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in vierde kwartaal 2024. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage	7,2%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2022 ten opzichte van 2021 (Waarde 2022, recentere cijfers niet beschikbaar) Bron: CBS

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

Wat hebben we bereikt?

1. De cultuurhistorische waarden van het landschap zijn versterkt bij ruimtelijke ontwikkelingen en beter verankerd in gemeentelijk erfgoedbeleid.

2. De provincie zette actief in op het behoud en publiek toegankelijk maken van archeologisch erfgoed. Hierin heeft Huis van Hilde een belangrijke taak vervuld. Met 30.089 bezoekers is het jaarlijkse streefaantal van minimaal 30.000 bezoekers gehaald.

3. Er is ingezet op verder behoud, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Hierdoor verkeren Rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland veelal in goede bouwkundige staat en zijn ze duurzamer in gebruik. Voor Rijksmonumenten was het restauratievolume in 2024 14,59%.

4. Nieuwe bebording maakt de waarden van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies beter bekend en de toegang voor het publiek is erdoor verbeterd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie gaf het Steunpunt Cultureel Erfgoed de opdracht om gemeenten te ondersteunen bij hun erfgoedbeleid voor het gebouwde, groene en archeologisch erfgoed. De implementatie van de Omgevingswet bij erfgoedbeleid kreeg daarbij extra aandacht.

1.2 De provincie zette zich ervoor in om de ontwikkelprincipes van de ‘Leidraad Landschap & Cultuurhistorie’ en de kernkwaliteiten uit de Omgevingsverordening onder de aandacht te brengen van gemeenten, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers.

2.1 In de 10 geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot zorgvuldige omgang met deze waarden. Bijvoorbeeld door het uitbrengen van de laatste 10 archeoglossy’s voor het archeologiegebied de Rede van Texel, met de daar

aanwezige historische scheepswrakken. De provincie bracht ook in 2024 de archeologische kroniek van Noord-Holland uit (over 2023). Hierin zijn resultaten van vele tientallen archeologische opgravingen en ontdekkingen gebundeld. Deze opgravingen werden gedaan als uitvloeisel van het ruimtelijk beleid van met name gemeenten. De provincie heeft zich ook ingezet voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen.

2.2 In Huis van Hilde zijn in 2024, naast de vaste tentoonstelling, 2 tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. Ook zijn er diverse archeologische publicaties uitgegeven door Huis van Hilde en zijn er diverse lezingen over archeologische thema's gehouden.

3.1 Voor het behoud en de verduurzaming van monumenten heeft de provincie subsidies vertrekt. Het aantal ontvankelijke aanvragen voor restauratiesubsidies voor rijksmonumenten (niet-woonhuizen) betrof in 2024 44. Hiervan heeft de provincie 25 aanvragen kunnen honoreren en 19 moeten afwijzen vanwege het bereikte subsidieplafond. Een groot deel van deze restauratieprojecten draagt substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van het gebouwde erfgoed, door de combinatie van restauratie met energiebesparende maatregelen. Voor het onderhoud aan provinciale monumenten zijn 12 subsidies verstrekt en 2 voor restauratie van deze monumenten. Voor onderhoud aan de historische rijksmonumentale windmolens is aan 101 molens een subsidie verleend. Voor de onderzoeken herbestemming/verduurzaming monumenten en energiescans zijn 8 subsidieverzoeken gehonoreerd.

3.2 In samenspraak met gemeenten zijn in 2024 richtlijnen opgesteld voor het behoud en de bescherming van stolpboerderijen die niet beschermd zijn als monument.

3.3 Voor gemeenten bestond het plan om een handelingsperspectief op te stellen voor de omgang van klimaatrisico's voor erfgoed. Dit onderwerp wordt in 2025 opgepakt, in samenwerking met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

4.1 In 2024 is verder gewerkt aan het aanjagen, stimuleren en co-financieren van het herstel van de liniedijken van de Stelling van Amsterdam, de restauratie en herbestemming van diverse onderdelen van het werelderfgoed als ook de verduurzaming. Ook is voor het versterken van de beleving van het strategisch landschap en het watermanagementsysteem geïnvesteerd in nieuwe bebording langs de Stelling van Amsterdam.

Tot slot kreeg Artis in september 2024 een bijdrage van €12,7 miljoen voor restauratie van het aquarium. Dit bedrag is tot stand gekomen door de motie 'M187-2022 Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium', waarbij € 2,7 miljoen beschikbaar werd gesteld vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. Daarnaast is op basis van de motie (M187) het Rijk bewogen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Artis Aquarium. Dit heeft geresulteerd in een Rijksbijdrage van €10 miljoen die via het provinciefonds is ontvangen.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.2		Behouden kwaliteit van erfgoed			(bedragen x €1.000)
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		9.767	20.081	18.689	1.392
Baten		0	-350	-308	-42
Saldo van baten en lasten		9.767	19.731	18.381	1.350
Stortingen reserves					
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	4.079	3.821	3.821	0
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	233	233	0
Onttrekkingen reserves					
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	-4.119	-10.444	-10.430	-14
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.100	-2.245	-2.294	49
6.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	-885	-885	0
Resultaat		**8.627**	**10.211**	**8.826**	**1.385**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie ‘matig’ en ‘slecht’ (BBV indicator)	Percentage	11,6%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2023) In Nederland: 10,4% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage	2,4%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2023) In Nederland: 3,0% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie verkreeg door een eerste verkenning in het kader van de regionale voorzieningenakkoorden een beter inzicht in de knelpunten met betrekking tot voorzieningen.

2. De provincie stimuleerde het ontwikkelen van regionaal sport- en cultuurtalent door het inzetten van meerdere (SPUK-)regelingen.

3. Via Probiblio kregen bibliotheken ondersteuning in hun ontwikkeling naar een bredere maatschappelijke en educatieve functie.

4. De provincie verbeterde de toegankelijkheid van het aanbod op het gebied van sport en cultuur door verdere regionale samenwerking.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In 2024 is de provincie gestart met een verkenning naar regionale voorzieningenakkoorden, zoals afgesproken in het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!'. Als basis voor deze verkenning is een inventarisatie verricht naar de culturele voorzieningen in Noord-Holland.

1.2 Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed is gericht op het helpen van eigenaren van maatschappelijk vastgoed bij het verduurzamen van hun gebouwen. In het kader van dit programma gingen ook in 2024 meerdere trajecten voor cultureel vastgoed en monumentale gebouwen van start.

2.1 Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met brancheorganisaties van verschillende culturele sectoren. De resultaten hiervan worden meegenomen in de regionale voorzieningenakkoorden (zie ook 6.3).

3.1 Onze ondersteuningsinstelling Probiblio heeft in 2024 een nieuw bibliotheekconvenant als ook een meerjarenplan 2024-2028 opgesteld. Dit naar aanleiding van wetswijzigingen in het bibliotheekwerk.

4.1 De provincie heeft in 2024 haar jaarlijkse bijdrage van € 750.000 aan Plein C voor Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) voorgezet. GS hebben besloten om voor de periode 2025–2028 de jaarlijkse bijdrage voor CmK voort te zetten.

4.2 In maart 2024 is de samenwerking op het gebied van cultuur door 16 gemeenten in de Kop van Noord-Holland (cultuurregio Noord-Holland Noord) officieel erkend door het ministerie van OCW. Dit leidde tot het opstellen van een meerjarig cultuurprogramma Noord-Holland Noord. In de regio MRA is de bestaande samenwerking op het gebied van cultuur gecontinueerd en zijn nieuwe uitgangspunten voor cultuur binnen de MRA-agenda 2025–2028 vastgelegd. De provincie heeft een voortrekkersrol genomen bij het opstellen van zogenaamde 'Cultuurconvenanten 2025–2028' voor de regio's MRA en Noord-Holland Noord. Deze convenanten gaan onder meer in op afspraken over subsidies aan meerjarig ondersteunde instellingen, de omgang met publieke collecties, talentontwikkeling en de gezamenlijke ambities op het gebied van cultuur. Op 24 oktober 2024 organiseerde de provincie een wethoudersdiner, met als thema 'Kiezen voor cultuur'. Dit om de samenwerking op het gebied van cultuur in de regio's MRA en NHN verder te bevorderen. Circa 30 bestuurders met cultuur in hun portefeuille namen hieraan deel.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.3		Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen (bedragen x €1.000)			
		Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
Lasten		7.474	17.304	17.142	162
Baten		0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		7.474	17.304	17.142	162
Stortingen reserves					
6.3	Reserve verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	0	12.700	12.700	0
Onttrekkingen reserves					
6.3	Reserve verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	0	-10.160	-10.160	0
Resultaat		**7.474**	**19.844**	**19.682**	**162**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Doelenboom

7. Overzicht Algemene middelen en organisatie
7.1 Algemene dekkingsmiddelen
7.2 Organisatie

7.0 Overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien conform BBV

Bij het opstellen van deze jaarrekening is gebleken dat de indeling van de tabellen in dit hoofdstuk (zoals opgenomen in de begroting) niet helemaal voldoen aan de voorgeschreven indeling volgens het BBV. De begroting en de jaarrekening moeten dezelfde opbouw hebben én de provincie moet voldoen aan de wettelijke vereisten. Daarom is deze paragraaf 7.0 met tabellen volgens het BBV toegevoegd en is de opstelling conform de begroting opgenomen vanaf paragraaf 7.1. In komende begrotingen en jaarrekeningen wordt dit aangepast. De dubbeling in informatie is dan niet meer nodig. De cijfers in deze paragraaf 7.0 verschillen niet van de cijfers in 7.1. Het betreft slechts een andere presentatie volgens de wettelijke voorschriften.

Budgettabel (x € 1.000)

	Algemene dekkingsmiddelen				
	Lasten	**Ontwerp begroting 2024**	**Actuele begroting 2024**	**Jaarrekening 2024**	**Bedrag verschil ***
7.1.3	Dividend		245	123	122
7.1.4	Financieringsfunctie	3.369	1.893	3.702	-1.809
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	460	483	418	65
7.1.6	Grondbeleid	2.250	3.133	2.955	178
7.1.8	Stelposten	17.488	-2.150	-2.405	255
7.1.9	Capaciteit	1.539	4.555	4.641	-86
	Baten				
7.1.1	Lokale heffingen	-269.167	-275.600	-272.118	-3.482
7.1.2	Uitkering provinciefonds	-306.333	-345.251	-352.671	7.420
7.1.3	Dividend	-7.250	-18.450	-18.690	240
7.1.4	Financieringsfunctie	-1.927	-1.920	-3.817	1.897
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	-549	-1.979	-2.600	621
7.1.6	Grondbeleid	-4.800	-7.720	-6.660	-1.060
7.1.8	Stelposten	-2.150			
7.1.9	Capaciteit	-330	-330	-402	72

	Totaal lasten	**25.106**	**8.159**	**9.435**	**-1.276**
	Totaal baten	**-592.506**	**-651.250**	**-656.958**	**5.708**
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-567.400**	**-643.091**	**-647.523**	**4.432**

*een positief verschil is voordelig

LET OP: In deze tabel wijkt de weergave van de kolom Ontwerp begroting af van de cijfers zoals in de begroting 2024 is gepresenteerd. Het saldo op de beleidsdoelen is echter hetzelfde, het betreft een verschuiving tussen onderliggende posten die is ontstaan doordat de wijziging naar beleidsdoelen en het wijzigen van de lay-out van dit programma bij de begroting niet volledig kon worden afgerond. Omdat in de “gewone begrotingsprogramma’s" op beleidsdoel wordt gerapporteerd, zijn deze verschuivingen daar niet aan de orde.

Budgettabel (x € 1.000)

Overhead

	Lasten	**Ontwerp begroting 2024**	**Actuele begroting 2024**	**Jaarrekening 2024**	**Bedrag verschil ***
7.2.1	Materiële overhead	37.187	35.221	28.498	6.723
7.2.6	Capaciteit overhead	50.685	60.041	58.125	1.917
	Baten				
7.2.1	Overhead	-207	-215	-328	113
	Totaal lasten	**87.872**	**95.262**	**86.623**	**8.639**
	Totaal baten	**-207**	**-215**	**-328**	**113**
	Totaal overhead	**87.665**	**95.047**	**86.295**	**8.752**

*een positief verschil is voordelig

Budgettabel (x € 1.000)

Vennootschapsbelasting

	Lasten	**Ontwerp begroting 2024**	**Actuele begroting 2024**	**Jaarrekening 2024**	**Bedrag verschil ***
7.2.2	Vennootschapsbelasting	3.634	28	18	10
	Baten				
7.2.2	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal lasten	**3.634**	**28**	**18**	**10**
	Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal vennootschapsbelasting	**3.634**	**28**	**18**	**10**

*een positief verschil is voordelig

Budgettabel (x € 1.000)

	Onvoorzien				
	Lasten	**Ontwerp begroting 2024**	**Actuele begroting 2024**	**Jaarrekening 2024**	**Bedrag verschil ***
7.2.3	Onvoorzien	0	0	0	0
	Baten				
7.2.3	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal lasten	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal onvoorzien	**0**	**0**	**0**	**0**

*een positief verschil is voordelig

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

Elk programma had in 2024, naast de lasten, ook baten die direct tot dat programma behoorden. Denk aan specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten waren niet altijd toereikend om de lasten te dekken.

Tegenover deze nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die in dit overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen. Per saldo vertoont de jaarrekening een positief saldo.

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestonden in 2024 uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. Daarnaast behoren de ontvangen dividenden en het renteresultaat (de financieringsfunctie) tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

De jaarrekening kent naast de zes inhoudelijke programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Deze onderwerpen zijn, volgens het BBV, in één overzicht opgenomen onder 7.1.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

7.1.1 Een toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting vindt u in de paragraaf Provinciale heffingen van deze jaarstukken.

7.1.3 Het ontvangen dividend in 2024 bestaat uit ontvangsten van zeven deelnemingen: Alliander, Bank Nederlandse Gemeenten, Afvalzorg Holding, Life Science Fund, Nederlandse Waterschapsbank, Life Science Fund en Zeehaven IJmuiden. Een toelichting op de deelnemingen staat in de paragraaf Verbonden partijen in deze jaarstukken.

7.1.4 Onder de financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie verstaan. Een overzicht van het renteresultaat staat in de paragraaf Financiering van deze jaarstukken.

7.1.5 Op de post overige algemene dekkingsmiddelen staat het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef. Verder is hier in 2024 de storting in de reserve Coalitieakkoord begroot en verantwoord, evenals de overhevelingen vanuit deze reserve naar de betreffende bestemmingsreserves.

7.1.6 De baten en lasten die voortvloeiden uit het provinciale grondbeleid worden verantwoord in de paragraaf Grondbeleid van deze jaarstukken.

7.1.7 Hierna staan de lasten voor de afwikkeling van lasten van het programma ‘economisch herstel en duurzaamheid’, zoals dat tot en met 2023 in de begroting en de jaarrekening als afzonderlijk begrotingsprogramma 7 was verantwoord.

7.1.8 In 2024 is gebruik gemaakt van twee stelposten; één voor toekomstige prijsstijgingen en één voor mogelijke toekomstige tegenvallers. De stelpost prijsstijgingen is gebruikt ter dekking van kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeiden. Het (restant) van de stelpost macro-economische tegenvallers is in 2024 ingezet om het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord te dekken.

Onder de stelposten is ook de ‘doorschuif btw’ opgenomen. Het betreft btw die vanuit de deelnemingen aan de provincie is doorberekend en die de provincie kan declareren bij het btw-compensatiefonds.

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

	Lasten	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil *
7.1.3	Dividend	0	245	123	122
7.1.4	Financieringsfunctie	3.369	1.893	3.702	-1.809
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	720	483	418	65
	Deels naar 7.1.9 Capaciteit				
7.1.6	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale	3.421	3.133	2.955	178
	Deels naar 7.1.9 Capaciteit				
7.1.7	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	108	0	0	0
7.1.8	Stelposten	17.488	-2.150	-2.405	255
7.1.9	Capaciteit	0	4.555	4.641	-86
	Baten				
7.1.1	Lokale heffingen	-269.167	-275.600	-272.118	-3.482
7.1.2	Uitkering provinciefonds	-306.333	-345.251	-352.671	7.420
7.1.3	Dividend	-7.250	-18.450	-18.690	240
7.1.4	Financieringsfunctie	-1.927	-1.920	-3.817	1.897
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	-879	-1.979	-2.600	621
	Deels naar 7.1.9 Capaciteit				
7.1.6	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale	-4.800	-7.720	-6.660	-1.060
7.1.8	Stelposten	-2.150	0	0	0
7.1.9	Capaciteit	0	-330	-402	72
	Totaal lasten	**25.106**	**8.159**	**9.435**	**-1.276**
	Totaal baten	**-592.506**	**-651.250**	**-656.958**	**5.708**
	Saldo van lasten en baten	**-567.400**	**-643.091**	**-647.523**	**4.432**
	Stortingen				
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	67.868	107.862	107.862	0
7.1.6	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale	6.000	12.055	12.055	0
	Onttrekkingen				
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-95.400	-94.400	-1.000
7.1.7	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	-53.000	0	0	0
Resultaat		**-546.532**	**-618.574**	**-622.006**	**3.432**

*een positief verschil is voordelig

7.2 Organisatie

Wat heeft het gekost?

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder 5.1.1 Toelichting per programma.

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werken, worden verantwoord bij de betreffende beleidsdoelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgt de provincie de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschaps-belasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog gold dit enkel voor de participatie in Polanenpark C.V. en de reclameopbrengsten op de bushokjes.

De post ‘afrekeningsverschillen’ heeft betrekking op de afwikkeling van lasten en baten die we in een eerder jaar in de jaarrekening hebben verantwoord. Het kan bijvoorbeeld gaan om de definitieve vaststelling van een subsidie die in een eerder jaar is verleend. Als de vaststelling lager uitkomt dan de verlening, is sprake van een ‘afrekeningsverschil'. Ditzelfde geldt bij het verschil tussen de werkelijke hoogte van de facturen die in 2024 werden ontvangen over activiteiten uit 2023 en de kosten die in de jaarrekening 2023 al zijn opgenomen.

7.2	Organisatie				
	Lasten	**Ontwerp begroting 2024**	**Actuele begroting 2024**	**Jaarrekening 2024**	**Bedrag verschil ***
7.2.1	Overhead	87.872	35.221	28.498	6.723
	Deels naar 7.2.6 Capaciteit overhead				
7.2.2	Vennootschapsbelasting	3.634	28	18	10
7.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-1.220	-4.319	2.199
7.2.6	Capaciteit overhead	0	60.041	58.125	1.917
	Baten				
7.2.1	Overhead	-207	-215	-328	113
7.2.4	Afrekeningsverschillen	0	0	-2	898
	Totaal lasten	**91.506**	**94.070**	**82.322**	**10.848**
	Totaal baten	**-207**	**-215**	**-325**	**1.010**
	Saldo van lasten en baten	**91.299**	**93.855**	**81.997**	**11.858**
	Stortingen				
7.2.1	Overhead	1.420	1.420	5.126	-3.706
7.2.5	Algemene reserve beheren	0	11.260	11.260	0
	Onttrekkingen				
7.2.1	Overhead	-7.432	-6.909	-5.615	-1.294
7.2.5	Algemene reserve beheren	-2.239	-77.504	-77.499	-5
Resultaat		**83.048**	**22.122**	**15.269**	**6.853**

*een positief verschil is voordelig

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van kengetallen, werkt relevante risico's uit en toont het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor 1 en 4 jaar. Deze bedragen worden vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen. De paragraaf sluit af met de verplichte BBV-kengetallen.

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: de provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's draagt bij aan het 'in control zijn' van de organisatie. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de Financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve (minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen) en de hierin aan te houden risicoreservering (zie berekening weerstandsvermogen).

Overzicht belangrijkste cijfers

Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste cijfers, waarbij de volgorde is bepaald door het moment van opstellen. In de volgende hoofdstukken worden de kengetallen nader toegelicht. In het afsluitende hoofdstuk van deze paragraaf volgt een beoordeling van de kengetallen aan de hand van signaalwaarden.

Risico-inventarisatie (x € 1.000) *	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2025	Rekening 2024
Bruto risicobedrag	€ 49.750	€ 45.796	€ 48.190	€ 94.813
Hoogte risico's 1 jaar	€ 31.289	€ 29.200	€ 30.061	€ 66.925
Hoogte risico's 4 jaar	€ 34.900	€ 33.013	€ 33.141	€ 73.953
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	3,8	4,1	4,4	2,2
Weerstandsvermogen 4 jaar	18,5	23,7	29,3	12,9
Kengetallen				
Netto schuldquote	129%	67%	129%	62%
Gecorrigeerde netto schuldquote	113%	50%	114%	41%
Solvabiliteitsratio	39%	61%	44%	60%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	-5%	2%	6%
Belastingcapaciteit	91%	81%	89%	89%

** Overige niet-gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en het daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

De provincie doet continu aan risicomanagement. Twee keer per jaar worden de risico's geïnventariseerd en tegen de weerstandscapaciteit gehouden.

Alleen risico's met een risicoscore (gevolgklasse x kansklasse) van 4 of hoger staan in de risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

	Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
	Strategische risico's			
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
4.	Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
5.	Deelneming PDENH	€ 6.785.021	4	Weerstandsvermogen
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 3.800.000	6	Weerstandsvermogen
7.	Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	Weerstandsvermogen
8.	Lening Pallas	€ 43.984.173	4	Weerstandsvermogen

	Externe risico's			
9.	Dividenduitkering	€ 4.641.750	6	Weerstandsvermogen

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure
De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die deze diensten namens de provincie nemen. Fouten in de procedures kunnen leiden tot schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen. De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht.

2. Kosten opruimen afvalinrichting
De provincie is het bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. Als dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, door bijvoorbeeld brand of wijzigingen in regelgeving, mogelijk met faillissement als gevolg, dan is het denkbaar dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel
Wateroverlast heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten. De provincie blijft het waterpeil in het gebied tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen. Treedt er ondanks alle onderzoeken en maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat daarvan de oorzaak is. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

4. Lening Nationaal Restauratiefonds
De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)
Het PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland.

Omdat het PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door het PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor het PDENH uitgegaan van 10 procent van het geïnvesteerde vermogen. Dit bedrag dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook al een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij het PDENH.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland
De provincie kent het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU- en provinciale middelen. De POP3-subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit kan tot kosten leiden voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hiervoor tot 2026 alsnog Europese middelen beschikbaar komen. Onze overprogrammering van € 7,2 miljoen is eind 2024 gedaald tot € 3,8 miljoen. De verwachting is dat dit bedrag komend jaar (einde van de POP3-periode) nog verder zal dalen, doordat er projecten onverhoopt niet door gaan en er extra EU-middelen beschikbaar komen voor onze provincie.

7. Deelneming ROM
ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is voor € 40 miljoen aandeelhouder in ROM InWest. Het totaalkapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30% opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

8. Lening Pallas

De Provincie Noord-Holland heeft vanaf 2015 een lening verstrekt aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor. De rechtsopvolger van deze stichting is vanaf medio 2025 de besloten vennootschap NRG Pallas B.V., een 100% staatsdeelneming. In een nog af te sluiten nieuwe leningsovereenkomst wordt opgenomen dat de provincie in 2035 als eerste schuldeiser zal worden afgelost. Er bestaat een risico dat de lening niet kan worden afgelost; dan wordt het openstaande bedrag niet terugbetaald. Ultimo 2024 is het openstaande bedrag € 43.984.173.

De kans dat dit eenmalige risico optreedt wordt gedurende de looptijd van de lening ingeschat op 20%. De beheersmaatregelen voor dit risico zijn:

- De provincie heeft een preferentie ten opzichte van andere schuldeisers;
- De Rijksoverheid heeft de financiering van de B.V. verzorgd;
- Er vindt periodiek overleg plaats met de enig aandeelhouder van de B.V., de Minister van VWS.

De komende maanden zal de aangepaste leningsovereenkomst worden aangegaan.

Externe risico's

9. Dividenduitkeringen
Jaarlijks ramen we de dividendinkomsten van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald. De dividendinkomsten maken deel uit van de structurele dekkingsmiddelen. Daarom reserveert de provincie volgens besluitvorming van PS 25% van de inkomsten die voor dat jaar zijn geraamd als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie, wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet worden uitgekeerd. De impact van het risico beperkt de provincie door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierbij worden de mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken. Eventueel worden maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen de keuze worden gemaakt om dividend uit te keren uit winsten die in het verleden zijn behaald.

Overige risico's niet-gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich zowel landelijk als wereldwijd voordoen en waarvan de omvang en eventuele schade nog niet verder te kwantificeren zijn.

Strategische risico's

Stikstof
De maatregelen en wetgeving vanuit de rijksoverheid om stikstof te verminderen, hebben gevolgen voor de snelheid en kosten voor het uitvoeren van provinciaal beleid. Denk aan de verschillende grote opgaven en de aanleg, het beheer en het onderhoud van infrastructuur.

Inflatie
De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en vormt een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend is.

Externe risico's

Extreme weersomstandigheden
Het ontwerp van onze infrastructuur is gebaseerd op klimaatuitgangspunten waar minder extreme situaties voorkomen. Deze extreme situaties kunnen gevolgen hebben voor onze (water-)wegen, bruggen, viaducten en dijken. Door het monitoren van het provinciaal areaal houden we deze risico's in beeld.

Faunaschade
Onder programma 5.2 'Beheren van natuur' wordt rekening gehouden met faunaschade. De hieraan gerelateerde tegemoetkoming varieert door verschillende externe componenten waar de provincie geen invloed op heeft. Hierdoor lopen we het risico dat de compensatie hoger uitvalt dan oorspronkelijk begroot.

Vervallen vrijstelling motorrijtuigenbelasting elektrische voertuigen
Het vervallen van de vrijstelling motorrijtuigenbelasting elektrische voertuigen leidt in eerste instantie tot extra inkomsten voor de provincie. Het Rijk kan echter anders besluiten zonder compensatie voor provincies met een minder gunstige situatie tot gevolg.

Te voorkomen risico's

Indexering op begrotingen omgevingsdiensten
Hier is sprake van als de indexering op de begrotingen van de verschillende omgevingsdiensten hoger uitkomt dan eerder is begroot. Het gaat hier om de gewogen indexeringscijfers ten aanzien van de cao en de prijsinflatie van materiële kosten. De timing van deze indexering is afhankelijk van de gemeentelijke cao-onderhandelingen, waarvan de afsluiting niet samenvalt met de provinciale planning- en controlcyclus. Dit kan leiden tot onverwacht hogere kosten. Het risico heeft zich voorgedaan in 2024.

Cybersecurity & Informatiebeveiliging
Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat zij getroffen wordt. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde securitynormen en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op cyberincidenten. Als een cyberincident zich voordoet, kan dit leiden tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Personeelsschaarste
Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. Met als gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Dit geldt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan de doorloop van projecten en het behalen van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

PFAS
Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Als de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, heeft dit vertraging in de projecten tot gevolg.

Hogere kwaliteitseisen assets
Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

Verdeling provinciefonds
Het Rijk werkt aan de toekomstige verdeling van het provinciefonds. Deze verdeling kan zowel positief als negatief uitvallen voor de provincie Noord-Holland.

Verloop risico's

Om het verloop van de risico's inzichtelijk te maken, wordt het bruto-risicobedrag per categorie weergegeven per boekjaar.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2025	Rekening 2024	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 47.938	€ 47.938	€ 43.233	€ 46.465	€ 90.171	Toename
Externe risico's	€ 1.783	€ 1.813	€ 2.563	€ 1.725	€ 4.642	Toename
Overig niet-gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 49.721	€ 49.751	€ 45.796	€ 48.190	€ 94.813	Toename

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2025*

Ten opzichte van de begroting 2025 (stand juni 2024) is het risicoprofiel bij de jaarrekening 2024 (stand januari 2025) toegenomen. De toename van € 46,5 miljoen wordt met name veroorzaakt door het opnemen van de lening Pallas en in mindere mate de hogere prognose van het dividend.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van 4 jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van 1 jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit vergeleken met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 94,8 miljoen (exclusief PM-posten). Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, wordt een risicobedrag berekent waar de gevolgschade voor de termijn van 1 en 4 jaar met 99% zekerheid onder zullen vallen. Bij de jaarrekening 2024 betreffende deze € 66,9 miljoen (1 jaar) en € 73,9 miljoen (4 jaar). Beide risicobedragen zijn sterk gestegen door het toevoegen van de lening Pallas.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit kan de provincie eenmalig inzetten om financiële tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, spreken we van incidenten. In dergelijke gevallen wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat we maatregelen moeten nemen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing bij het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- PS wordt geïnformeerd over het incident, inclusief de achtergronden.
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht wordt, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn.
- Als de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd.
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan PS.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door

de totale (huidige) weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van 1 jaar (incidentele weerstandsvermogen) of 4 jaar (structureel weerstandsvermogen). De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Als ondanks genomen beheersmaatregelen het totale of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen GS financiële voorstellen om het weerstandsvermogen weer terug te brengen tot het minimale niveau. Daarnaast kent de financiële verordening de norm om de algemene reserve op minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2024	Totaal
Incidentele capaciteit		
Algemene reserve	146,96	146,96
Onvoorzien		
Totaal incidentele capaciteit	146,96	146,96
Berekende risico's voor 1 jaar		66,93
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar		**2,20**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	146,96				146,96
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	146,96	-	-	-	146,96
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		231,84	281,08	295,59	808,51
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	231,84	281,08	295,59	808,51
Totale weerstandscapaciteit					**955,47**
Berekende risico's voor 4 jaar					73,95
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**12,92**

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft een actueel overzicht van de risico's afgezet tegen het huidige weerstandsvermogen. Daarom wordt deze vergeleken met de meest recente analyse, in dit geval de begroting 2025 zoals berekend in juni 2024.
Uit voorgaand overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 2,2 bedraagt (dit was 4,4 bij de begroting 2025). Deze afname komt doordat de lening Pallas is toegevoegd.

Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 12,9 (dit was 29,9 bij de begroting 2025). Deze afname wordt veroorzaakt door de toevoeging van de Lening Pallas.

Zowel het incidentele als structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusie
Bij de jaarrekening 2024 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 94.8 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komend jaar bedraagt € 66,9 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 74,0 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2024 bedraagt € 147 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 2,2. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 955 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 12,9. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen'

	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
1. Netto schuldquote	67%	86%	62%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	50%	72%	41%
3. Solvabiliteitsratio	61%	52%	60%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	-5%	2%	6%
6. Belastingcapaciteit	81,1%	91,4%	88,6%

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

1. Berekening netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
A	Vaste schulden (art. 46)	0	215	160
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	153	18	62
C	Overlopende passiva (art. 49)	432	576	469
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	136	135	224
F	Liquide middelen (art. 40)	0	6	1
G	Overlopende activa (art. 40a)	54	60	32
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	586	705	698
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**67%**	**86%**	**62%**

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen, wordt sinds 2023 geld geleend. De schuldquote in 2024 is gedaald, zie voor een toelichting hierop in de paragraaf financiering.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote. Met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
A	Vaste schulden (art. 46)	0	215	160
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	153	18	62
C	Overlopende passiva (art. 49)	432	576	469
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	100	100	148
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	136	135	224
F	Liquide middelen (art. 40)	0	6	1
G	Overlopende activa (art. 40a)	54	60	32
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	586	705	698
	Gecorrigeerde netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**50%**	**72%**	**41%**

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

Zie voor opmerkingen hetgeen onder de netto schuldquote is gemeld. Zoals hierboven is vermeld, zit het verschil in het feit dat bij deze berekening ook de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met de netto schuldquote is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
A	Eigen vermogen (art. 42)	984	919	1.060
B	Balanstotaal	1.600	1.759	1.780
	Solvabiliteit A/B * 100%	**61%**	**52%**	**60%**

* 2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie van de financiële positie van de provincie. De lichte daling komt door een toename van de vaste schulden en nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen vanuit het Rijk.

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	586	705	698
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

De provincie beschikt niet over gronden die in exploitatie zijn genomen. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo

van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten, is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
A	Totale structurele lasten	570	576	613
B	Totale structurele baten	574	602	677
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	34	26	23
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	3	3
E	Totale baten	586	705	698
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**-5%**	**0%**	**6%**

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot een bepaald maximaal. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar 't' (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar 't-1' (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2023	Begroting 2024*	Rekening 2024
A	Aantal opcenten MRB	67,9	77,4	77,4
B	Landelijk gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	83,7	84,7	87,4
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in het jaar ervoor (A/B) * 100%	81,1%	91,4%	88,6%

*2024 tot en met tweede begrotingswijziging 2024

De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde als het gaat om de heffing van opcenten; de provincie heeft zelfs het laagste opcententarief van alle provincies. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen.

Bovenstaande tabellen geven op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling daarvan is het belangrijk om deze financiële positie (en het verwachte verloop), in relatie te bekijken en tegen een norm te houden. In het overzicht hieronder zijn signaalwaarden, verkregen vanuit het Rijk, opgenomen. Er is immers geen harde norm waaraan de provincie zich moet houden. Signaalwaarden 6 en 7 zijn interne richtlijnen,

vastgelegd in de financiële verordening en in de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

	Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	JR 2022	JR 2023	JR 2024	Begr 2025
1a	NSQ	< 90%	90 - 130%	> 130%	41%	67%	62%	129%
1b	NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 90%	90 - 130%	> 130%	23%	50%	41%	114%
2	Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	69%	61%	60%	44%
3	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%
4	Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	< 0%	7%	-5%	6%	2%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	81%	81%	89%	89%
6	Weerstandsratio 1 jaar	> 1,5	0,8 - 1,5	< 1,5	19,3	4,1	2,2	4,4
7	25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	30%	27%	27%	29%

1 De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2025 is er sprake van een solvabiliteitsrisico (het niet meer kunnen betalen van langlopende leningen) doordat er vreemd vermogen wordt aangetrokken ter financiering van bedrijfsactiviteiten. Het aantrekken van vreemd vermogen zet zich door, waardoor er vanaf 2025 sprake is van een verhoogd risicoprofiel.

2 De verwachte solvabiliteitsratio is minder hard gedaald dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het balanstotaal.

3 De provincie Noord-Holland heeft geen grondexploitatie. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties of risico's te verwachten.

4 Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten de komende jaren groter dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.

5 Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Het percentage opcenten van Noord-Holland (77,4%) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 87%). Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de jaarrekening 2024 van € 215 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

6 en 7 De weerstandsratio voor 1 jaar laat zien in hoeverre de provincie de gesimuleerde risico's kan dekken. Deze is en blijft ruimschoots boven de waarde 1, waardoor de provincie in staat is tegenvallers op te vangen. Dit is met name dankzij de algemene reserve welke minimaal gelijk dient te zijn aan het bedrag dat overeenkomst met weerstandsratio 1.
Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de cijfers in de jaarrekening een positief beeld geven. De provincie in staat om tegenvallers op te vangen. Vanaf 2025 is met name

de schuldquote een risico voor de provincie. De situatie wordt nauwkeurig gemonitord om te voorkomen dat de cijfers zich verder negatief ontwikkelen.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Het beheren van de (provinciale) infrastructuur behoort tot de kerntaken van de provincie. De provincie beheert circa 645 kilometer wegen, 427 kilometer fietspaden, 60 kilometer busbanen, 253 kilometer vaarwegen (bodem en oevers), 610 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM-systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door onderhoud en vervanging. Zo blijven functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil. Dat voorkomt kapitaalvernietiging.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. De infrastructuur wordt doelmatig en efficiënt in stand gehouden.

De provincie ging in 2024 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de provinciale assets is verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Belangrijke thema's zijn duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering, energieverbruik, digitalisering en innovatie.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de 'Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen' (NIKG), die in 2024 is vastgesteld voor de periode 2024–2028. Hierbij is ook voorgesteld om de parallelwegen met een doorfietsroute op hetzelfde niveau te onderhouden als de fietspaden en stroomwegen. Dat is goed voor het fietsgebruik, borgt de duurzaamheid en maakt van biodiversiteit een integraal onderdeel van instandhoudingsprojecten. In het NIKG is vastgelegd welke financiële middelen jaarlijks gemiddeld nodig zijn om het areaal in stand te houden.

De afweging om budget beschikbaar te stellen voor voorgenomen beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen, zoals omschreven in de NIKG, wordt (jaarlijks) bij de kaderbrief gemaakt.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	0%	24%	76%	0%	0%	100%	95%	100%
Overige wegen	C	0%	34%	46%	14%	5%	100%	95%	95%
Fietspaden	B	40%	33%	19%	6%	1%	100%	95%	92%
Busbanen (incl. haltes)	B	7%	4%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal								**95%**	**95%**

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers of de opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van de panden als winkel of kantoor aan derden.

In 2023 is een nieuw contract voor het technisch beheer en onderhoud (TBO) aanbesteed. Hierin zijn naast de nieuwbouwpanden ook de historische panden opgenomen. Het TBO is opgedeeld in de volgende delen:

- Planmatig onderhoud. Dit betreft werkzaamheden die voor en vaste aanneemsom zijn ondergebracht bij de onderhoudsleverancier. Voorbeelden hiervan zijn verplichte inspecties en keuringen en het verhelpen van afgekochte storingen.
- Correctief onderhoud. Dit betreft de werkzaamheden die volgens het meerjarenonderhoudsplan worden uitgevoerd, inclusief vervangingen. Daarnaast behoren het verhelpen van storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden tot het correctief onderhoud.

Bovenstaande geldt voor de steunpunten en projectlocaties van de provincie Noord-Holland. Deze zijn onderdeel van de gebiedscontracten.

Maincontract

Planmatig onderhoud

Voor de kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde en voor de panden Paviljoen Welgelegen, Dokterswoning en Paviljoenslaan 3 en 5 is 1 contract (een zogeheten ‘maincontract’) afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht- en elektrotechniek. In 2023 is de aanbesteding van het huidige maincontract TBO aanbesteed. Het contract is gestart op 1 juli 2023 en heeft een looptijd van vijf jaar met een optie om nog 5 jaar te verlengen.

Correctief onderhoud

Voor het correctief onderhoud, zowel bouwkundig als installatietechnisch, aan alle panden werkt de provincie sinds 1 juli 2023 met een jaarplan. Dit jaarplan is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Het bevat het planmatig onderhoud op bouwkundig en installatietechnisch gebied. Voorbeelden hiervan zijn schilderwerk, dakrenovatie, vervangen gebouwbeheersysteem en het vervangen van de warmtepomp. Het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van inspecties. Wijzigingen in het meerjarenplan (bijvoorbeeld het eerder of later uitvoeren van onderhoud) zorgt voor aanpassingen in het jaarplan en de begroting.

De provincie liet onder meer onderhoud uitvoeren aan de gebouwbeheersystemen Paviljoen en Houtplein. Er is schilderwerk uitgevoerd op Paviljoenslaan 3 en 5, in Paviljoen Welgelegen en op het Houtplein. De vloer van de Statenzaal is onderhouden en er zijn draagbalken vervangen in de Statenzaal. Op het Houtplein kwamen 1-persoons werkplekken. De koelmachine van het Paviljoen is vervangen en er is krachtstroom aangelegd op de Dreef. Daar zijn ook de vochtproblemen in de kelder aangepakt. In alle panden zijn energiebesparende maatregelen genomen. Tochtproblemen bij het Paviljoen zijn aangepakt. Op het Houtplein is een bronpomp vervangen van de installatie voor warmte-koudeopslag.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Alle vervangingsmaatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot gepland. Zo kan de studiefase van een infraproject tijdig van start gaan. Bestuurlijk wordt een doorkijk van het infrastructurele programma vastgelegd in het ‘integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur’ (iMPI). De vervangingskredieten hiervan worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door de PS beschikbaar gesteld.

Het vast en variabel onderhoud is grotendeels in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze is verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering.

Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud waarvan het efficiënter is om deze in andere contracten te beleggen, zoals centrale brugbediening en dynamisch verkeersmanagement (DVM).

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot 2024	Besteed 2024	Verschil
A. Grootonderhoud gepland	€ 34.070.000	€ 28.348.488	€ 5.721.512
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 1.845.000	€ 1.875.326	€ -30.326
C. Vast onderhoud wegen	€ 4.108.000	€ 1.668.193	€ 2.439.807
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 40.440.000	€ 39.184.126	€ 1.255.874
E. Tunnels	€ 7.055.000	€ 5.709.016	€ 1.345.984
F. DVM-areaal wegen	€ 5.470.000	€ 4.785.150	€ 684.851
G. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 2.103.000	€ 1.428.421	€ 674.579
H. Correctief onderhoud gebouwen	€ 925.000	€ 1.333.691	€ -408.691
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 96.016.000**	**€ 84.332.411**	**€ 11.683.589**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot 2024	Besteed 2024	Verschil
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 8.405.000	€ 7.059.779	€ 1.345.221
B. Beheer vaarwegen	€ 847.000	€ 1.101.443	-€ 254.443
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.612.000	€ 2.499.834	€ 1.112.166
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 5.014.000	€ 4.590.605	€ 423.395
E. DVM areaal vaarwegen	€ 3.799.000	€ 4.298.914	-€ 499.914
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 21.677.000**	**€ 19.550.576**	**€ 2.126.424**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2023;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2024;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

Deze wettelijke kaders bevatten regels voor het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat heel duidelijk wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten wordt verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten. Dat is in 2024 niet veranderd.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen bieden voor een eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak).
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden.

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het korte en lange vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en een afgesloten lening met bijbehorende rentelasten. De rentekosten worden evenwel aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend, zodat inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses leveren informatie op over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's, evenals het aantrekken van kort en lang vreemd vermogen wanneer er een tekort aan liquide middelen dreigt te ontstaan.

In 2024 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies. De liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn liet dit niet toe. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maakt de provincie gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen, om zo de marktconformiteit vast te stellen.

De provincie heeft in 2024 voor het eerst lang vreemd vermogen moeten aantrekken in de vorm van een 1-jarige en een 2-jarige lening. Het bedrag dat op 31 december 2024 uitstond aan langlopende leningen bedraagt € 160 miljoen. Het saldo van de uitstaande kasgeldlening bedroeg per diezelfde datum € 0.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met het verplichte schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de

twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd als het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen, maakt de provincie gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Vanwege de aflopende financiële ruimte zijn er in 2024 geen overtollige middelen bij andere overheden dan het Rijk uitgezet.

De provincie had eind 2023 bij de schatkist € 30,33 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2024 was dit bedrag € 109 miljoen. De stijging op de rekening-courant wordt veroorzaakt door hogere SPUK-baten en een hogere uitkering van het provinciefonds dan geprognotiseerd en lagere (investerings)uitgaven dan begroot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 16 januari 2025 bij een deposito van 10 jaar een rente op van 2,81%. De rente op de rekening-courant bij de schatkist bedraagt op dezelfde peildatum 2,92%.

Financieringstekort

In 2024 trok de provincie voor € 160 miljoen aan langlopende financiering aan. Voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van middelen op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop van het aantrekken van langlopende en kortlopende financiering handelt de provincie volgens het financieringsstatuut.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting. Deze is in 2024 ieder kwartaal opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2025 een gelijkblijvende rente verwachten vergeleken met het laatste kwartaal 2024. Ondanks dat, is besloten de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Dit gezien de ontwikkeling van het saldo in de schatkist.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2024 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, ondanks dat er in 2024 kasgelden waren aangetrokken om aan de financieringsbehoefte te kunnen voldoen. Het uitstaande bedrag aan kasgeldleningen op 31 december 2024 bedroeg € 0 miljoen. De kasgeldleningen zijn in de loop van 2024 afgelost en volgens het financieringsstatuut omgezet naar langlopende financiering.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2024 (bedragen x € 1.000)

Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 94.441	€ 33.313	€ 61.128	€ 1.947
Gemiddelde Kw 2	€ 54.458	€ 27.172	€ 27.286	€ 35.947
Gemiddelde Kw 3	€ 9.695	€ 72.887	€ -63.192	€ 126.425
Gemiddelde Kw 4	€ 3.290	€ 75.972	€ -72.681	€ 135.914
(4) Gemiddelde van (3)	€ 40.471	€ 52.336	€ -11.865	€ 75.059
Stappen (5–9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 63.233
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 75.059
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				

(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting	€ 903.328
(8)	Percentage regeling	7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet	€ 63.233

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2024 heeft de provincie rentebaten van bijna € 3,7 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen met een looptijd langer dan 1 jaar en deels ook door de rentevergoeding op de schatkist die in 2024 is gestegen. De rentelasten voor 2024 bedroegen € 6,0 miljoen. Deze bestonden met name uit rentelasten voor (kort) opgenomen geldleningen.

Het renteresultaat is doorbelast aan de taakvelden via een omslagrente.

							Realisatie				**Begroting**
							2024				**2024**
	Bedragen x € 1.000										
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering						6.038				6.600
B	De externe rentebaten (idem)					-/-	3.722			-/-	1.920
	Saldo rentelasten en rentebaten						2.316				4.680
C1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-						-		
C2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-						-		
C3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	-						-		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente						2.316				4.680
D1	Rente over eigen vermogen					+/+	-			+/+	-
D2	Rente over voorzieningen					+/+	-			+/+	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente						2.316				4.680
E	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)					-/-	2.354			-/-	4.707
F	Renteresultaat op het taakveld Treasury						-38				-27

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. De renterisiconorm voor 2024 is 20% van het begrotingstotaal van de ontwerpbegroting en bedraagt € 180 miljoen.

Voor 2024 zijn twee langlopende leningen bij de BNG aangetrokken om een mogelijke overschrijding van de kasgeldlimiet te voorkomen. Het bedrag aan opgenomen langlopende financiering bedraagt € 160 miljoen. De eerste lening (€ 70 miljoen) dient in 2025 te worden afgelost, de tweede lening (€ 90 miljoen) in 2026. Voor 2024 tot en met 2028 wordt met de huidige leningportefeuille de renterisiconorm niet overschreden.

Toerekening rente aan taakvelden

Vanaf het jaar 2024 heeft de provincie Noord-Holland, op basis van de Financiële verordening Noord-Holland 2024, rente baten en lasten intern doorberekend aan de taakvelden waar deze betrekking op hebben. De doorberekening van deze rente baten en lasten is op basis van de boekwaarde van de activa per 1 januari 2024 tegen een zogenoemd renteomslag percentage. Voor 2024 is de werkelijke omslagrente 0,18% geweest.

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijke opgaven van de provincie zijn veelomvattend en – vanwege de onderlinge verwevenheid – in toenemende mate complex. Een robuuste én wendbare bedrijfsvoering zorgt ervoor dat de provincie deze opgaven en wettelijke taken adequaat kan vervullen. Op het gebied van het interne functioneren van de organisatie, het faciliteren van in- en externe samenwerking, en het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig.

De afgelopen jaren lag in de organisatie van de bedrijfsvoering de nadruk op het in orde brengen van de basis. Daardoor is de provincie nu beter in staat om tijdig in te spelen op politiek-maatschappelijke ontwikkelingen. Omdat de basis op orde is, stond 2024 in het teken van onderhoud en doorontwikkeling. De provincieorganisatie deed dat op de volgende thema's in de bedrijfsvoering:

1. Professionalisering
2. Digitalisering en datagedreven werken
3. Bedrijfsvoeringssystemen
4. Informatiebeheer

1. Professionalisering

De provincie wil het coördinerend middelpunt van de regio zijn: wendbaar in haar taak en voorop in de samenwerking. Medewerkers kunnen met hun kennis en ervaring samen oplossingen vinden voor ruimtelijke en economische opgaven. Een bijzonder relevante ambitie met het oog op de uitdagingen waar de provincie voor staat. Het betekent dat de provincie wendbaar, professioneel, vernieuwend en trots wil zijn.

Om dit te bereiken, ging in 2024 het programma 'Samenwerken' van start en werd er een leiderschapsprogramma opgezet. Door deze programma's zijn medewerkers, waaronder leidinggevenden, beter voorbereid op de opgaven waaraan de provincie werkt. In lijn met de cao is in 2024 het beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid geactualiseerd. Met programma's op het gebied van werving & selectie, ontwikkeling en trainees, is gewerkt aan het vinden, binden en ontwikkelen van gekwalificeerde medewerkers. En aan de diversiteit van de organisatie.

In 2024 was versterking van de interne communicatie opnieuw een belangrijk speerpunt. Dit komt doordat medewerkers nog steeds veel thuiswerken. Het doel was dan ook niet alleen om collega's te informeren, maar ook om ze, zowel inhoudelijk als sociaal, te verbinden. Dat gebeurde onder meer via het intranet dat in 2023 is vernieuwd. Een blik op het intranet is voor elke medewerker de start van de werkdag. Daarnaast maakt de organisatie voor de interne communicatie gebruik van onder meer livestreams, videoboodschappen, e-mails van de directie, achtergrondverhalen en interviews. Tot slot ging in 2024 een onderzoek naar de interne communicatie van start.

2. Digitalisering en datagedreven werken

AI- en datastrategie 2025–2026
Eind 2023 liep de looptijd van de data- en digitaliseringsstrategie af. Er is toen besloten om in

2024 een nieuwe strategie op te stellen. Gezien de huidige ontwikkelingen op het gebied van artificiële intelligentie (AI) en data, zijn dit de 2 hoofdonderwerpen in de strategie. De focus ligt daarbij op de vraag hoe AI en data kunnen helpen bij het maken van ruimtelijke keuzen. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de 3 prioritaire opgaven, maar naar álle opgaven benoemd in het coalitieakkoord. De inhoud van de strategie is volgens planning in 2024 opgesteld en volgt begin 2025 het bestuurlijke proces. Naar verwachting wordt de AI- en datastrategie in mei 2025 vastgesteld door PS.

ICT-visie
In 2024 is verder gewerkt aan de doelstellingen uit de ICT-visie. Eind 2024 is de eerste rapportage opgesteld door de Architectuurboard. Daaruit is een gemengd beeld naar voren gekomen wat de voortgang betreft. Dat valt grotendeels te verklaren door de relatief korte periode tussen de vaststelling van de visie en het opstellen van de rapportage. De provincie zet stappen, maar niet altijd in samenhang. Dit geldt zowel voor het datagedreven werken als de ondersteunende ICT. In de aankomende AI- en datastrategie is opgenomen hoe de provincie de komende jaren het datafundament versterkt. Verder zijn er op operationeel niveau de nodige inspanningen gedaan om een hoger securityniveau te bereiken.

Vernieuwing ICT-basisdiensten
De provincie Noord-Holland werkt continu aan de verbetering van de ICT-basisdiensten. In 2024 zijn drie grote aanbestedingen succesvol afgerond: provinciale telefonie, hardware, en cloud- en werkplekdiensten. De aanbesteding voor cloud- en werkplekdiensten is gegund aan Sogeti. De implementatiefase ging in de zomer van 2024 van start. De doorlooptijd bedraagt maximaal twee jaar. Verder is er begonnen met de aanbesteding voor het beheer en doorontwikkelen van de netwerkdiensten. Tot slot zijn er enkele applicaties gemoderniseerd en vervangen, en is SharePoint verder uitgerold en doorontwikkeld. Hiermee is in 2024 aan de verwachtingen voldaan, zijn de beoogde resultaten behaald en worden de geleerde lessen meegenomen in vervolgprojecten.

Interprovinciale samenwerking
Op het gebied van interprovinciale samenwerking en lobby is aan de verwachtingen voldaan. Het IPO-werkprogramma ‘Digitalisering’ heeft verder vorm gekregen en we zijn betrokken bij veel interprovinciale werkgroepen.

Het afgelopen jaar heeft de provincie te maken gehad met nieuwe wet- en regelgeving vanuit Europa. Zoals verwacht, lag de focus voornamelijk op AI- en datagebruik. Deels wordt er binnen de provincie al gewerkt aan de implementatie en deels wordt er nog vanuit het Rijk een vertaalslag gemaakt. De impact is groter dan verwacht en zal de komende jaren veel van de provincie vergen.

3. Bedrijfsvoeringssystemen

De provincie gebruikt voor de ondersteuning van het financiële, personele en een deel van het inkoopproces al jaren een systeem van SAP, een producent en leverancier van softwareoplossingen en bedrijfsapplicaties. Het betreft een systeem dat voor de besturing en bedrijfsvoering van cruciaal belang is. Dit zogeheten kernsysteem is sterk verouderd en voldoet niet meer. Vervanging is dan ook noodzakelijk. Dit is in 2024 met het bepalen van de aanbestedingsstrategie en de implementatiestrategie voorbereid. Daarbij is onder andere kennisgenomen van ervaringen van andere (publieke) organisaties. De aanbesteding vindt in 2025 plaats.

In 2024 heeft de provincie met succes een systeem voor aanvraag en afhandeling van subsidies geïmplementeerd. Ook daarbij is geleerd van ervaringen van andere organisaties. Daarnaast is een leverancier geselecteerd voor een contractmanagementapplicatie. De implementatie vindt in 2025 plaats.

4. Informatiebeheer

Verschillende uitvoeringskaders zijn geüpdatet. Voor het informatiebeheer zijn online trainingen beschikbaar via het LMS. Alle managementlagen kregen in 2024 inzicht in de staat van het informatiebeheer en aanbevelingen om dat te verbeteren.

In 2024 zijn de informatiebeheereisen meegenomen in de ICT-vernieuwingen. Daarnaast is SharePoint geïmplementeerd. Dit programma voldoet aan de eisen van Informatiebeheer.

Kaderstelling

De provincie vertaalt onder meer externe regelgeving in interne kaders, voor zowel het primair proces als de bedrijfsvoering. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk zijn en praktisch toepasbaar in de context van de opgaven van de provincie.

Europese en nationale wet- en regelgeving op digitaal gebied is van groot belang voor de provinciale opgaven, omdat de impact op de provincie groot is. De werkgroep Digitale Wetgeving zorgt voor een actueel overzicht van digitale wetgeving. Ook zorgt de werkgroep ervoor dat er eigenaren belegd zijn en actie wordt ondernomen als dat nodig is.

In 2024 heeft provincie Noord-Holland gewerkt aan de implementatie van een groot aantal digitale wetten:

De Single Digital Gateway (SDG) geeft burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de Europese Unie. In de AAC is afgesproken om te kiezen voor een minimale implementatie, die inmiddels is afgerond. In 2025 worden nog een aantal aanvullende acties uitgevoerd, zodat de provincie aan de wettelijke vereisten voldoet.

Er is in 2024 gewerkt aan de Wet open overheid (Woo), die verplicht overheidsorganisaties bepaalde informatie actief openbaar te maken.

- De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) regelt dat burgers en bedrijven hun zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen. De implementatie van de Wmebv is gestart en wordt in 2025 afgerond.

- De Wet digitale overheid (Wdo) zorgt ervoor dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de overheid. De implementatie van de Wdo is begonnen en wordt afgerond als het Stelsel Toegang[1] beschikbaar komt.

- Overheidsorganisaties moeten hun websites en apps toegankelijk maken en houden, en daar een verklaring over publiceren. Dat staat in het Besluit digitale toegankelijkheid overheid. Het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen begonnen om dit besluit te implementeren. Naar verwachting gaat hiervoor in het tweede kwartaal van 2025 een project van start.

[1] Het Stelsel Toegang maakt het technisch mogelijk dat in de nabije toekomst kan worden ingelogd met zowel publieke inlogmiddelen, zoals DigiD, als met erkende private inlogmiddelen.

Sturing & beheersing

De provincie stuurt op het behalen van de doelstellingen via de planning- & controlcyclus. Het coalitieakkoord is vertaald in de begroting 2024. Intern stuurt de provincie steeds meer met dashboards. In 2024 kwamen veel nieuwe dashboards en datagedreven analyses op het gebied van bedrijfsvoering beschikbaar voor het management en voor medewerkers. Ook integreerde de provincie in 2024 diverse dashboards ter ondersteuning van het management.

De focus op interne beheersing lag op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij gaat de aandacht uit naar zowel doelmatigheid en doeltreffendheid als rechtmatigheid. Hiertoe is een controlframework ingericht dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control, zoals opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt, onder meer aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. De voortgang op de versterking van de verschillende elementen van control wordt periodiek besproken en zo nodig bijgesteld.

Rechtmatigheidsverantwoording

Over het boekjaar 2024 heeft het college van GS zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven. In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden groter dan € 400.000. Onrechtmatigheden die door de Provinciale Staten zijn geaccepteerd of onder de rapportagegrens liggen worden niet toegelicht. De afspraken voor de toelichting op onrechtmatigheden en welke onrechtmatigheden zijn geaccepteerd zijn vastgelegd in de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (gewijzigd) en in de Financiële Verordening provincie Noord-Holland.

De toelichting op de onrechtmatigheden bestaat uit:

- Een beschrijving van de geconstateerde afwijking;
- De maatregelen die worden ondernomen om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

In 2024 zijn de volgende rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden boven de rapportagegrens vastgesteld:

	Omschrijving en proces	**Fouten**	**Onduidelijkheden**
1.	Onrechtmatigheden proces Aanbesteden	€ 3,1 mln.	-

De fouten en onduidelijkheden worden hieronder toegelicht.

Beschrijving van de geconstateerde afwijking

In het proces Aanbesteden zijn vanuit de gegevensgerichte controle voor € 3,1 miljoen aan fouten geconstateerd. De in 2024 geconstateerde onrechtmatigheden (€ 1,3 miljoen) betreffen met name overschrijdingen van de Europese aanbestedingsdrempel óf het uitbreiden dan wel voortzetten

van de initiële opdracht, waardoor alsnog de aanbestedingsgrenzen zijn overschreden. De overige fouten komen voort uit de doorwerking van dossiercontroles 2023 (€ 1,8 miljoen).

Maatregelen ter voorkoming in de toekomst

Voor 2025 staan verbeteracties gepland, onder andere op het gebied van contractbeheer en tussentijdse monitoring van de spend worden op basis van dashboard en evaluaties verbeteringen doorgevoerd.

Ook bij deze jaarrekening is een rechtmatigheidsverantwoording van GS aanwezig (zie rechtmatigheidsverantwoording). Dit is mogelijk door een goed ingerichte (verbijzonderde) interne controlefunctie, waarvan ook de externe accountant gebruik maakt om tot een oordeel te komen. Daartoe vindt periodiek afstemming plaats met de accountant.

Kosten bedrijfsvoering

De kosten voor bedrijfsvoering bestaan uit de materiële overhead en de capaciteitskosten.

Materiële overhead betreft de fysieke en infrastructurele kosten die nodig zijn voor de algemene werking van de provincie. Voorbeelden van materiële overhead zijn huisvestingskosten, zoals huur en onderhoud van gebouwen, en ICT-kosten, zoals aanschaf en onderhoud van hardware en software.

Capaciteitskosten zijn eigen personeelskosten en inhuurkosten die nodig zijn om de capaciteit van de provincie op peil te houden. Kosten voor interne medewerkers bestaan uit salarissen en overige arbeidsvoorwaardelijke kosten, zoals opleidingen en reiskosten. Daarnaast zijn er inhuurkosten voor extern ingehuurde medewerkers.

Verder is er ook personele overhead, deze behoort zowel tot de overhead als tot de capaciteitskosten. Personele overheadkosten zijn personeelsgerelateerde kosten die niet direct kunnen worden toegewezen aan specifieke projecten of producten, maar die noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering als geheel. Onder personele overhead vallen bijvoorbeeld de salarissen en aanvullende uitgaven voor HR, administratie en management.

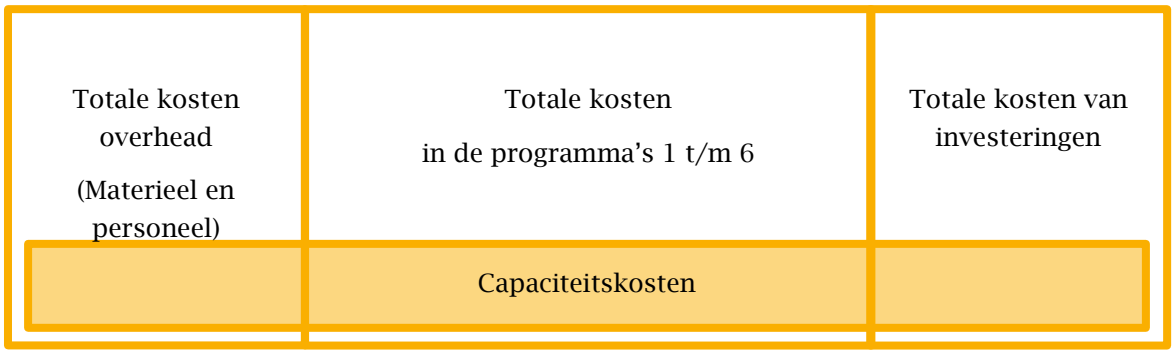

Voor de bepaling van personele overhead wordt uitgegaan van de functies zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV, aangevuld met een aantal interne uitgangspunten. Hierin is voor specifieke functies, in lijn met de uitgangspunten van de BBV-notitie, vastgelegd of deze tot overhead of tot programmakosten behoren.

Het totaal van de capaciteitskosten wordt verdeeld over de programma's, de investeringen en de overhead op basis van de in de laatste begrotingswijziging opgenomen geactualiseerde

verdeelsleutel. Er wordt geen materiële of personele overhead aan investeringen of programma's toegerekend. Voorgaande figuur visualiseert dit.

Materiële overhead 2024

Deze werkelijke kosten zijn weergegeven en toegelicht bij beleidsdoel 7.2.

Capaciteitskosten 2024

Totale capaciteitskosten met verschil tussen begroting en realisatie

Bedragen x € 1 miljoen	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is minder besteed dan begroot)
Loonkosten	132	126,1	-5,9
Inhuur	24,6	24	-0,6
Overig	6,6	4,8	-1,9
Totaal capaciteitskosten	163,2	154,9	-8,3

In totaal is € 8,32 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Hiervoor zijn verschillende verklaringen.

De arbeidsmarkt blijft moeilijk, vooral voor technische functies, zoals projectleider en ingenieur. Dit leidt tot hogere prijzen voor (tijdelijk) ingehuurd personeel, terwijl de vacatures open blijven staan.

Daarnaast waren er onzekerheden over de vraag of er extra budgetten zouden komen voor nieuwe opgaven vanuit het Rijk, bijvoorbeeld in het groene domein. De provincie wilde gereed zijn voor deze nieuwe opgaven en daarom is een formatieuitbreiding in de begroting opgenomen. Omdat de onzekerheden bleven is er voorzichtig omgegaan met het invullen van vacatures.

Verder maken medewerkers vaker gebruik van de mogelijkheid om verlofdagen te kopen. Dit leidt tot een verschuiving van kosten naar een later moment in de tijd, wanneer de medewerker het verlof opneemt. Om die reden is hiervoor in programma 7 een storting in de voorziening verlofsparen gedaan.

Ook wordt de onderbesteding een klein deel veroorzaakt door onder andere opleidingskosten en andere algemene personele kosten (overig kosten).

Toerekening van capaciteitskosten aan de programma's

Om de capaciteitskosten te kunnen toerekenen aan de programma's en investeringen, is halverwege het jaar een inventarisatie gemaakt van de programma's waaraan medewerkers van de provincie werken. Deze inventarisatie leidde tot de verdeelpercentages die in de laatste begrotingswijziging van 2024 door PS zijn vastgesteld.

Deze begrote verdeelpercentages worden ook gebruikt voor het toerekenen van de capaciteitskosten aan de programma's en investeringen in de jaarrekening. Het gerealiseerde percentage wijkt iets af van het begrote percentage. Dit komt doordat onderliggend het percentage verfijnd wordt naar een afzonderlijk percentage voor de vier hoofd-organisatorische

eenheden. Omdat niet alle organisatorische eenheden in gelijke mate werken aan alle programma's, ontstaan getalsmatige afwijkingen van de totaalpercentages.

Voor de bepaling van personele overhead wordt uitgegaan van de functies, zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV. Deze lijst is aangevuld met een aantal interne uitgangspunten, zoals het uitgangspunt dat geen overhead wordt toegerekend aan investeringsbudgetten (dit is ook opgenomen in de financiële verordening).

Bedragen x € 1 miljoen	Begroting €	%	Realisatie €	%	Verschil %
1. Bestuur	10,1	6,2%	9,6	6,2%	0,0%
2. Klimaat en gezonde leefomgeving	8,4	5,2%	8,0	5,1%	0,0%
3. Ruimte en Wonen	9,5	5,8%	8,9	5,8%	0,0%
4. Bereikbaarheid	35,2	21,5%	32,6	21,1%	0,4%
5. Natuur en landelijk gebied	18	11,0%	16,9	10,9%	0,1%
6. Economie, leefbaarheid en cultuur	6,7	4,1%	6,4	4,1%	0,0%
7. Overzicht Algemene middelen en organisatie	64,6	39,6%	62,7	40,5%	-0,9%
Investeringen	10,7	6,6%	9,8	6,3%	0,2%
Totaal	163,2	100%	154,9	100%	0%

De verschillen in deze tabel weerspiegelen de moeilijke arbeidsmarktsituatie. De organisatorische eenheid met de meeste technische functies werkt voor een groot deel aan mobiliteit en aan investeringsprojecten en minder aan taken die onder de overhead vallen. De toegerekende percentages zijn hiermee in overeenstemming.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de provincie Noord-Holland. Artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Met deze paragraaf legt de provincie een beschrijvende verantwoording op hoofdlijnen af over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de drie speerpunten van de Woo: passieve openbaarmaking, (verbetering van) de informatiehuishouding en actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

In 2024 zijn er 86 Woo-verzoeken ingediend en in behandeling genomen; een daling van circa 23% ten opzichte van 2023. Er zijn vijf bezwaarprocedures ingediend en behandeld. Het aantal Woo-verzoeken dat binnen de wettelijke termijn wordt afgedaan, is ten opzichte van 2023 gestegen met 15 %. De personele capaciteit van de Woo-unit is uitgebreid en daarmee op peil gebracht. Er is ingezet op contact en afstemming met de verzoeker over de wijze en voortgang van de behandeling van het verzoek, zodat het verzoek zoveel mogelijk naar tevredenheid wordt voorzien van een antwoord. Ongeveer 50 % van de verzoeken is in overleg met de verzoeker informeel afgedaan.

Woo-verzoeken	Aantal	% tijdig (binnen de wettelijke termijn 4 + 2 wkn)	% niet tijdig	tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen	niet tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen
2023	111	65%	35%	40	127
2024	86	75%	25%	35	90

Digitale informatiehuishouding

In 2024 zijn de informatiebeheer-eisen meegenomen in de ICT-vernieuwingen. Daarnaast is de SharePoint-werkomgeving volledig geïmplementeerd. Deze voldoet aan de eisen van Informatiebeheer. Door onlinetrainingen is er doorlopend aandacht voor de bewuste omgang met informatie en het belang van goed informatiebeheer.

Meer informatie over de digitale informatiehuishouding vindt u bij het onderdeel ‘informatiebeheer’ in de paragraaf ‘bedrijfsvoering’.

Actieve openbaarmaking

Een derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. De Woo-index van het ministerie van BZK is inmiddels in gebruik (het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties, kortweg KOOP). Bestuursorganen publiceren de informatie op de eigen website. Via een digitale link naar de Woo-index is deze informatie vindbaar voor de burger. De provincie voldoet aan de verplichte publicatie van de eerste tranche documenten van 1 november 2024. Voor de publicatie van de volgende tranches maakt het ministerie van BZK keuzen die gaan over een aantal technische aspecten. Afhankelijk daarvan is op den duur een publicatieplatform voor de provincie noodzakelijk om te voldoen aan de actieve openbaarmaking.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit een bedrag dat de provincie ter beschikking heeft gesteld en niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook gaan om een bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan de provincie deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën: (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn historisch ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding ervan nog een provinciaal belang dient.

Voor de participaties in ontwikkelingsvennootschappen (SADC en PolanenPark) gelden sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening. Zolang de doelstelling van de betreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in vier fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel in 4 omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking optimaliseert de condities waaronder provincies werken en stimuleert provinciale vernieuwingsprocessen.

De provincie is lid van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een tweetal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied;
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden.

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Hiermee betalen we de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Dit gebeurt zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeel of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Informatie over de overige aspecten van de invulling van de aandeelhoudersrol vindt u in de kadernota Verbonden partijen 2020.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 besloten Gedeputeerde Staten (GS) een verkenning uit te voeren naar de vraag of, en zo ja hoe, een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Er is door Staatsbosbeheer een non-binding offer gedaan, dit heeft echt niet geleid de verkoop en levering van de aandelen aan Staatsbosbeheer. GS hebben in september 2024 besloten het verkoopproces te beëindigen en zich te beraden op de toekomstige verhouding met Recreatie Noord-Holland N.V.

- In de jaarrekening 2024 van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is bij de Niet uit de balans blijkende verplichtingen een claim opgenomen voortkomend uit een duikongeval dat in 2019 heeft plaats gevonden. Op dit moment is het nog onduidelijk of deze claim eventuele (financiële) gevolgen heeft voor de deelnemers in het recreatieschap en de provincie in het bijzonder. Zodra hier meer over bekend is zullen de effecten van deze claim indien nodig worden opgenomen in de risicoparagraaf.

- Het management van Participatiefonds Duurzame Economie B.V. is per april 2024 belegd bij ROM Inwest B.V.

- In december 2023 is SolaRoad B.V. i.l. ontbonden en de vereffening is in 2024 afgerond.

- Per 1 januari 2023 voert het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. namens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de provincie de Vroegefasefinanciering Noord-Holland uit (fondsvermogen van € 10 miljoen, provincie € 5 miljoen). Eind 2023 is hiervoor een leningovereenkomst getekend. De eerste twee leningdelen zijn in 2024 overgeboekt. Het derde en laatste deel volgt in 2025.

- In 2024 zijn alle gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie deelneemt aangepast aan wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen die op 1 juli 2022 inging. De gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap Loosdrecht e.o. voldeed reeds aan de gewijzigde wetgeving bij de omvorming naar een bedrijfsvoeringsorganisatie op 1 januari 2023.

- De statuten van de Stichting Bevordering Kwaliteit Leefomgeving Schipholregio zijn op 6 december 2024 gewijzigd. Hierdoor er geen sprake meer is van een bestuurlijk belang in deze stichting en daarmee is er geen sprake meer van een verbonden partij.

- De aandelen in Zeestad Beheer B.V. en Zeestad C.V. zijn op 23 december 2024 overgedragen aan de gemeente Den Helder. Daarmee zijn beide entiteiten geen verbonden partij meer voor de provincie.

- De Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is 30 december 2024 gefuseerd met de Stichting Nuclear Research and Consultancy Group tot de nieuwe Stichting NRG PALLAS. Binnen deze nieuwe stichting heeft de provincie geen bestuurlijk belang, zodat deze stichting niet is aan te merken als verbonden partij.

- De evaluatie van de verbonden partijen ging in 2024 van start en loopt door in 2025. Wanneer deze is afgerond wordt de Kadernota Verbonden Partijen waar nodig aangepast aan de hand van de resultaten van deze evaluatie.

- De provincie Noord-Holland is met terugwerkende kracht per 1 januari 2024 toegetreden als aandeelhouder in het kapitaal van ROM InWest B.V. Dit gebeurde samen met de overige regionale aandeelhouders die nu ook deelnemen in InWest Regio B.V. GS heeft op 26 november 2024 besloten als aandeelhouder toe te treden tot het kapitaal van ROM InWest B.V. PS hebben op 11 november 2024 aangegeven geen bedenkingen te hebben.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen staan in de verschillende programma's. De lasten in verband met toevoegingen aan de voorziening waardering verbonden partijen voor InWest Regio B.V., ROM InWest B.V., PDENH en Life Science Fund Amsterdam (LSFA) B.V. van totaal 3,2 miljoen staat onder beleidsdoel 6.1. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten staan onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2024 circa € 18,6 miljoen 2024 aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen. Voor 2025 raamt de provincie circa € 6,9 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximumbedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.

- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.

- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.

- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de 4 aandeelhouders: voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Per boekjaar wordt bekeken of de inzet hiervan nodig is.

- De provincie verstrekte in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen aan Alliander voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

- De provincie verstrekte in december 2023 een lening van € 5 miljoen aan Het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. voor de uitvoering van de Vroege Fase Financiering Noord-Holland. In 2025 wordt de derde en laatste tranche verstrekt aan het fonds.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25 procent van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd. Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als risico’s verbonden partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.749.000.000	€ 6.038.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.877.000.000	€ 6.908.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 267.000.000	€ 976.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 7.502.000	€ 15.872.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Energievoorziening
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander.

N.V. Afvalzorg Holding

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 77.752.000	€ 73.717.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 156.043.000	€ 171.425.000
% belang	90	Resultaat	€ 6.136.000	- € 2.779.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€ 1.125.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 286.070.000	€ 289.548.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 606.657.000	€ 643.859.000
% belang	100	Resultaat	€ 16.746.000	€ 3.887.000
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd in 2024 over het boekjaar 2023, het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, die nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater.

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 2.698.065	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.745.623	
% belang	100	Resultaat	€ 6.663	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Gedeputeerde Staten besloten in 2021 een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Er is een non-binding offer ontvangen van Staatsbosbeheer. Dit heeft echter niet geleid tot verkoop en levering van de aandelen van RNH aan Staatsbosbeheer. GS hebben in september 2024 besloten het verkoopproces te beëindigen en zich te beraden op de toekomstige verhouding met RNH.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 123.208.000	€ 129.288.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.967.000	€ 21.018.000
% belang	25	Resultaat	€ 1.321.000	€ 6.080.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.203.624	€ 1.225.055
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 3.628.427	€ 4.252.334
% belang	49	Resultaat	-€ 75.546	€ 21.432
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC

Publiek doel	Ontwikkeling Economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 425.406	€ 461.300
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 1.322.405	€ 1.321.390
% belang	50	Resultaat	€ 40.423	€ 35.894
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark C.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.723.316	€ 5.724.072
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 9.229.010	€ 5.497.774
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 32.154.000	
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 31.276.000	
% belang	8,40	Resultaat	€ 3.108.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad Beheer B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 0	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	0	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De deelneming in Zeestad Beheer B.V. is per 23 december 2024 beëindigd door verkoop van de aandelen aan de gemeente Den Helder.

Zeestad C.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 68.024.599	€ 0
% belang	0	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De deelneming in Zeestad C.V. is per 23 december 2024 beëindigd door overdracht van het aandeel aan de gemeente Den Helder.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.721.000.000	€4.777.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 110.819.000.000	€123.164.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 254.000.000	€ 294.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.525.875	€ 1.318.356

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 2.060.000.000	€2.094.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 73.849.000.000	€76.674.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 125.000.000	€94.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 106.591	€ 106.591

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.195.396	€ 5.445.516
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 58.398	€ 46.040
% belang	20	Resultaat	€ 1.861.709	-€ 204.871
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 372.609	€ 243.026

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 62.451.399	
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.084.821	
% belang	100	Resultaat	€ 1.222.346	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen. In 2023 is de beheerfase van het fonds ingegaan. Er worden geen nieuwe participaties aangegaan.

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 10.192.271	€ 12.613.863
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 4.663.998	€ 7.016.406
% belang	50	Resultaat	-€ 646.433	€ 296.591
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Per april 2024 is de heer Wouter Keij opgevolgd door de heer Ludolf Stavinga als directeur/bestuurder van het Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

InWest Regio B.V. (ROM)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 41.611.829	€ 41.579.147
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 131.082	€ 386.742
% belang	33,25	Resultaat	-€ 2.921.012	-€ 1.853.809
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA

Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 januari 2024 hebben de regionale aandeelhouders de door InWest Regio B.V. gehouden aandelen in ROM InWest B.V. overgenomen en is Janet Nieboer benoemd als directeur bestuurder. De directeuren Zijl en Reiding zijn per 1 januari 2024 ontslagen. De achtergrond van deze herstructurering is om te zorgen dat er een fiscale eenheid bestaat tussen de verschillende InWest vennootschappen.

ROM InWest B.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	n.v.t.	€ 37.202.572
Nominale waarde aandelen	€ 9996	Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 2.800.255
% belang	16,66%	Resultaat	n.v.t.	-€ 2.070.777
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	n.v.t.	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 januari 2024 is de provincie Noord-Holland toegetreden tot het kapitaal van ROM InWest B.V. door middel van overname van een deel van de aandelen die door InWest Regio B.V. werden gehouden in het kapitaal van ROM InWest B.V. Door deze herstructurering is er een fiscale eenheid ontstaan tussen de verschillende InWest vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 3.027.122	€ 3.275.346
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 13.728.038	€ 14.033.832
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 4.829.404	€ 5.660.195
		Resultaat	-€ 800.533	€ 305.794

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Eén lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en is deze conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 1.024.894	€ 1.108.935
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€ 2.154.633	€ 2.303.402
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 2.799.058	€ 3.092.551
		Resultaat	€ 157.617	€ 148.769

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.511.651	€ 1.635.606
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€ 5.203.785	€ 5.417.155
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 694.281	€ 755.886
		Resultaat	-€ 28.797	€ 213.370

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 848.677	€ 908.933
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€ 1.426.103	€ 1.452.448
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 1.097.395	€ 1.634.332
		Resultaat	-€ 47.043	€ 26.345

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Op maandag 15 april 2025 heeft het algemeen bestuur besloten voornemens te zijn om het recreatieschap op te heffen

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 556.475	€ 575.862
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 1.080.557	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 6.520.396	
		Resultaat	€ 428.864	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2023	2024
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij één provincie belegd: de provincie Noord-Holland.
Publiek doel	Het beheer van de Amstel
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 470.339	€ 472.749
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 354.289	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 1.004.576	
		Resultaat	€ 0	

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2023	2024
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 130.474.976	€ 51.917.239
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 79.309.808	€ 159.202.222
		Resultaat	€ 2.153.209	-€ 78.557.738

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2023	2024
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 605.705	€ 571.392
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 3.173.135	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 4.693.261	
		Resultaat	€ 1.169.879	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2023	2024
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 26.872.000	€ 31.684.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 5.932.000	€ 9.357.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 32.665.000	€ 40.341.000
		Resultaat	€ 3.652.000	€ 4.486.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het algemeen bestuur. Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2023	2024
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 9.659.000	€ 9.749.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 4.188.000	€ 3.566.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.837.000	€ 6.759.000
		Resultaat	€ 1.742.000	€ 1.690.000

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst IJmond

			2023	2024
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 1.138.601	€ 449.496
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 729.707	€ 742.091
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 12.106.613	€ 13.348.423
		Resultaat	€ 105.487	€ 124.232

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2023	2024
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 833.034	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 0	
		Resultaat	-€ 16.416	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder is Cultureel erfgoed is lid van het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2023	2024
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 2.425.075	€ 2.298.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€ 9.393.432	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 38.268.737	
		Resultaat	€ 3.676.547	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2023	2024
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 258.848	€ 341.820
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 825.719	
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 4.484.347	
		Resultaat	€ 316.269	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 20.324.920	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 247.772	
		Resultaat	- € 461.702	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Door een wijziging van de statuten is deze stichting sinds 6 december 2024 geen verbonden partij meer voor de provincie Noord-Holland.

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2023	2024
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 531.362	€ 619.727
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 316.197	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 1.664.884	
		Resultaat	€ 6.019	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2023	2024
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 32.154.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 31.276.000	
		Resultaat	€ 3.108.000	

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2023	2024
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	-€ 416.474.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 458.197.000	
		Resultaat	-€ 147.902.000	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor

Eventuele ontwikkelingen/risico's	Sinds 30 december 2024 is deze stichting geen verbonden partij meer voor de Provincie Noord-Holland vanwege een fusie met een andere stichting.

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 56.554.990	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 42.859	
		Resultaat	€ 5.330.641	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Staten zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. De grondactiviteiten van de provincie vinden plaats binnen de kaders van de vijfde Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Daarbij voldoet de provincie aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam).

De aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Alleen als het noodzakelijk is, start de provincie een onteigeningsprocedure. In 2024 is dat niet gebeurd.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in het bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats via verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of door aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting via een zogeheten Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL-subsidie), is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat dan een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar krijgt vervolgens compensatie voor de waardevermindering van de grond.

In 2020 besloten PS om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee werd het mogelijk om op basis van volledige schadeloosstelling aan te kopen. Het onteigeningsinstrument wordt alleen ingezet nadat in een gebiedsproces een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken. In 2024 is er 1 minnelijke aankoop gedaan waarbij sprake was van betaling van volledige schadeloosstelling om ter onteigening te voorkomen. De overige aankopen binnen dit thema waren passieve verwervingen op vrijwillige basis. (Stoppende) agrariërs of grondeigenaren die hun grond willen verkopen, weten, de provincie te vinden (vaak via agrarische makelaars). Hierin speelt mee dat geëigende financierders (zoals de Rabobank) momenteel zeer terughoudend zijn met de financiering van verhuizende en/of startende boeren. Hierdoor hebben stoppers geen mogelijkheid hun bedrijf te verkopen om zo hun pensioen veilig te stellen. In 2024 zijn er in totaal 14 aankopen gepasseerd bij de notaris, waarmee de provincie 1.175.926 m^2 NNN (ruil)grond heeft verworven.

Volgens het BBV worden de aankopen voor het NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). De aankoop van (meestal) agrarische gronden voor het NNN leidt tot een (forse) waardedaling. Dit geldt zeker voor de extra kosten voor de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde. Dit vormt een risico voor het moment dat deze grond, zijnde natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserve Groen, steeds bij de tweede begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld. En wel met het verschil tussen de verwervingskosten van de aangekochte NNN-gronden die in het vorige jaar zijn aangekocht en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden. Deze is gestandaardiseerd op € 1 per vierkante meter.

Een bijzondere vorm van activering zijn aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen. Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de verwerving van gronden, om deze vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave. Gronden die in dit kader worden aangekocht, worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet. En direct daarna met de SPUK-Rijksbijdrage (zijnde 'bijdrage derde') afgewaardeerd tot € 1. Hiermee blijven deze aankopen wel zichtbaar op de balans. In 2024 is 1 transactie – voor de NNN-realisatie – bekostigd met SPUK-gelden. Deze aankoop maakt deel uit van nummer 20 van de tabel 'overzicht provinciale gronden'.

De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille gekregen van het Rijk voor de afronding van het NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede komt van de reserve Groen.

De ervaring leert dat een grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. Inbreng van provinciale gronden in (kavel)ruilprocessen, vormde ook in het afgelopen jaar de motor van de gebiedsgerichte aanpak. Door de belangrijke opgaven in het landelijk gebied is de provincie de afgelopen jaren terughoudend geweest met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Grootschalige projectmatige verwervingen zijn niet aan de orde. Het gaat om diverse kleinere projecten, waarbij bijvoorbeeld sprake is van verwerving voor onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en de aanleg van rotondes. Deze taakgebonden verwervingen vallen onder het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het betreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet in het kader van het 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders in de vijfde Nota Grondbeleid worden bewaakt. Ook in 2024 verwierf de provincie grond voor de provinciale infrastructuur. Het betreffen enkele grondtransacties van de projecten N240-14 N240b en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum.

Grondbanken

In het 'Programma Natuurontwikkeling' (PNO) 2019–2023 is besloten de voormalige beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland (zie regel 18 in onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet voor provinciale doelen. Is dat niet aan de orde, dan worden de gronden, als dit destijds contractueel is vastgelegd, aangeboden aan de zittende pachters. In 2024 was sprake van 2 verkopen op basis van die contractuele afspraak.

Strategische grondaankopen

Met het krediet Strategische grondaankopen hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op ontwikkelingen voor provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Met de PS-voordracht 2023-12 (6 maart 2023) bedraagt het krediet € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2024 circa € 37,9 miljoen 'vast' in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in de tabel onder 'Materiële vaste activa (strategische grondaankopen)'.

In 2024 is één strategische aankoop gedaan (zie regel 16 in onderstaande tabel): de aankoop Balgweg te Breezand. Daarnaast heeft uit aankoop 2023 een resterende overdracht plaatsgevonden. Het betreft gronden en opstallen van een bollenbedrijf. Aangrenzend aan de te verwerven gronden heeft de provincie al circa 16 ha cultuurgrond in (strategisch) eigendom. Er zijn voor aankoop diverse relevante mogelijkheden in kaart gebracht om met deze gronden op korte- of (midden)lange termijn provinciale doelen te realiseren.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5% van de gehele provincie Noord-Holland. Circa 3.100 hectare hiervan valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 hectare grond wordt circa 2.800 hectare verpacht aan circa 370 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt meer dan 1.000 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Met de verhuur en verpachtingen ontvangt de provincie ongeveer € 4,2 miljoen per jaar. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd, in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

De percelen binnen de begrenzing van het NNN en/of met een weidevogeldoelstelling, verpacht de provincie met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen voor natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit. Eind 2024 bedroeg het areaal NNN-eigendommen circa 500 ha.

Verantwoording GS aan PS

De provincie streeft altijd naar maximale transparantie als het gaat om grondtransacties. In de begroting worden kosten en opbrengsten in enig jaar zo goed mogelijk geraamd. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie. Het is dan ook niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daarom wijkt de realisatie altijd af van de raming, die uiteraard achteraf wordt verklaard.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden, kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld over taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er wordt daarom zo nodig een beroep gedaan op geheimhouding.

Overzicht provinciale gronden op balans

Hieronder volgt een overzicht van de boekwaarden per 31 december 2024 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2024	Mutaties (waarde) 2024	SPUK dekking 2024	Boekwaarde per 31-12-2024	Oppervlakte m2 31-12-2024
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)						
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894	€ 0	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281	€ 0	€ 0	€ 4.626.281	48.050
7. Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek		€ 4.568.386	€ 507.599	€ 0	€ 5.075.985	149.208
8. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 0	€ 170.000	705
9. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	-€ 92.460	€ 0	€ 981.492	170.077
10. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 0	€ 1.071.708	67.880
11. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.112.405	€ 0	€ 0	€ 2.112.405	378.839
12. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846	€ 0	€ 0	€ 390.846	72.875
13. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl		€ 347.590	€ 0	€ 0	€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland		€ 1.087.698	€ 0	€ 0	€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef		€ 1.671.920	€ 0	€ 0	€ 1.671.920	232.872
16. Balgweg 105 te Breezand		€ 0	€ 6.704.724	€ 0	€ 6.704.724	277.665
Subtotaal		€ 31.755.488	€ 7.119.863	€ 0	€ 38.875.351	3.812.235
Overige materiële vaste activa						
17. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 4.703.504	€ 0	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
18. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland		€ 936.040	€ 0	€ 0	€ 936.040	859.265
19. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)		€ 24.008.871	-€ 327.289	€ 0	€ 23.681.582	12.500.754
20. NNN-eigendom		€ 33.898.422	€ 10.513.078	-€ 1.830.000	€ 42.581.500	5.348.122

21. Ronde Hoep Bodemdaling		€ 1	€ 0	€ 0	€ 1	320.000
22. Renovatie Houtplein grond		€ 7.700.000	€ 0	€ 0	€ 7.700.000	-
23. Grond archeologisch depot te Castricum		€ 1.308.715	€ 0	€ 0	€ 1.308.715	-
Subtotaal		€ 72.555.553	€ 10.185.788	-€ 1.830.000	€ 80.911.341	21.210.711
Totalen		€ 104.311.042	€ 17.305.651	-€ 1.830.000	€ 119.786.692	25.022.946

Voorraad jaarrekening 2024	Categorie	Boekwaarde per 01-01-2024	Mutaties (waarde) 2024	SPUK dekking 2024	Boekwaarde per 31-12-2024	Oppervlakte m2 31-12-2024
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 91.506	-€ 91.506	€ 0	€ 0	0
Beheergrondbank Assendelft P 1210	18. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 83.002	-€ 83.002	€ 0	€ 0	0
Totalen		€ 174.508	-€ 174.508	€ 0	€ 0	

NB: een opmerking over Perceel 20. NNN-eigendom heeft als boekwaarde per 1 januari 2024 een ander bedrag dan de boekwaarde per 31december 2023 in de jaarstukken over 2023. De telling in de jaarstukken 2023 voor dit perceel was niet juist. De eindpositie in 2023 was hoger. Hierbij is de transactie met verkoop en mutatie op dit perceel niet verwerkt, hetgeen leidt tot een verschil van € 474.270. Dit verschil is alleen op het niveau van de toelichting in de paragraaf grondbeleid in de jaarstukken 2023 en was dus een presentatiefout in de paragraaf grondbeleid in de jaarstukken 2023. In 2024 is dit gecorrigeerd.

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten die door de inwoners en ondernemers binnen de provincie worden betaald. Met provinciale belastingen en heffingen creëert de provincie de mogelijkheid om, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen te financieren. Bij het heffen wordt uitgegaan van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen staan de beleidslijnen die PS hebben vastgesteld en de gerealiseerde belastingopbrengsten. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 tot en met 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in beperkte mate, de collectieve lastendruk. Ze zijn dus medebepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de bijdrage die betaald moet worden. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het BBV bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Toelichting belastingen en heffingen

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland valt de grondwaterheffing hieronder.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.
- Nazorgheffing: in de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

Hierna volgt een toelichting op de belastingen en heffingen.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Boven op de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcententarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het wettelijk maximum dat het Rijk bepaalt. In 2024 is het tarief van de opcenten in Noord-Holland verhoogd van 67,9 naar 77,4 opcenten. Het wettelijk maximum voor 2024 bedroeg 138,3 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie voor de jaren 2024, 2023 en 2022.

Provincie	2024	2023	2022
Noord-Holland	77,4	67,9	67,9
Utrecht	81,9	79,4	77,5
Overijssel	82,2	79,9	79,9
Noord-Brabant	82,8	80,8	79,6
Flevoland	83,0	82,2	82,2
Limburg	83,1	80,6	79,1
Zeeland	84,4	82,3	82,3
Friesland	89,6	87,0	87,0
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Groningen	95,7	95,7	94,5
Gelderland	97,9	93,0	90,6
Zuid-Holland	98,7	95,7	91,8
Gemiddeld	**87,4**	**84,7**	**83,7**
Maximum tarief	**138,3**	**125,8**	**118,4**

Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

De volgende tabellen geven een overzicht van de samenstelling van de voertuigen die in Noord-Holland zijn geregistreerd, over de jaren 2020 tot en met 2024. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen jaarlijks stijgt. Daarnaast valt de stijging op van zowel benzine- als elektrische voertuigen, zowel relatief als in absolute aantallen. Het aandeel en aantal dieselvoertuigen daalt de laatste jaren.

Aantal voertuigen	2020	2021	2022	2023	2024
Benzine	1.251.388	1.282.449	1.300.845	1.364.231	1.367.942
Diesel	162.887	142.066	128.338	111.306	94.683
Elektro	40.197	59.122	73.488	133.801	163.643

Overige brandstoffen	17.818	17.327	17.141	17.030	15.989
Totaal	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**	**1.626.368**	**1.642.257**

% Brandstofverbruik	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Benzine	85,0%	85,4%	85,6%	83,9%	83,3%
Diesel	11,1%	9,5%	8,4%	6,8%	5,8%
Elektro	2,7%	3,9%	4,8%	8,2%	10,0%
Overige brandstoffen	1,2%	1,2%	1,1%	1,0%	1,0%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

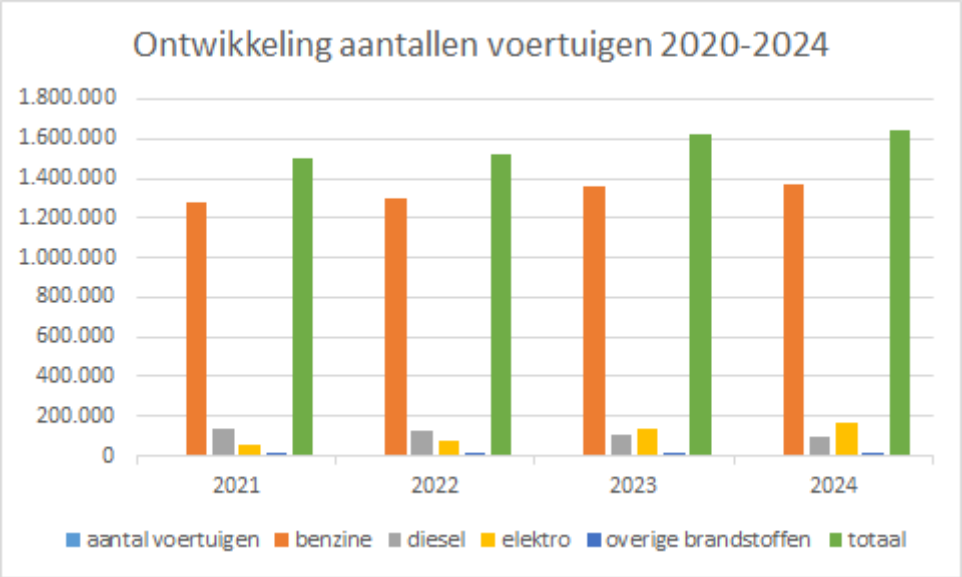

Uit het overzicht ontvangen van de belastingdienst ‘gerealiseerde opbrengst vastgesteld op 22 januari 2025’ blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2024 in totaal € 280,3 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. In de jaren 2022 en 2023 was dat respectievelijk € 229,8 miljoen en € 234,9 miljoen.

Medio april 2025 heeft de Belastingdienst aangegeven dat zij mogelijk een fout hebben gemaakt in de berekening van de opcenten in de maanden oktober t/m december 2024. Medio mei 2025 is dat bevestigd door de Belastingdienst en is gebleken dat de oorspronkelijke opbrengst van € 280,3 miljoen met een bedrag van € 8,2 miljoen te hoog was opgegeven. Hierdoor komt de uiteindelijke opbrengst over 2024 uit op een bedrag van €272,1 miljoen. Dit bedrag is verwerkt in deze jaarrekening.

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is daarom niet geheel gewaarborgd. Er blijft dus enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Opbrengsten opcenten MRB	2022	2023	2024
Jaarrekening	229,8	234,9	272,1
Begroting	229,1	231,5	275,6

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Bij zo'n verandering kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder of een leasebedrijf naar een andere provincie. De volgende tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland.

Noord-Holland	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
GWH					
Personenauto's	154.179	161.035	175.403	270.321	282.787
Motoren	77	100	103	28	121
	154.256	**161.135**	**175.506**	**270.349**	**282.908**

Particulieren	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Personenauto's	51.026	56.012	58.078	61.454	142.418
Motoren	40	52	78	74	35
	51.066	**56.064**	**58.156**	**61.528**	**142.453**

Totaal	205.322	217.199	233.662	331.877	425.361

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximumaantal opcenten dat provincies mogen heffen, wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2024 was dat vastgesteld op 138,3 opcenten.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	Opcenten tarief 2024	Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2024	Maximale opbrengst 2024 (*€ 1 mln.	Onbenutte belastingcapaciteit 2024 (*€1 mln.)
€ 272,12	77,40	€ 3,52	138,30	€ 486,82	€ 214,7

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 was de grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. Door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 wordt deze heffing gebaseerd op de Omgevingswet en wordt dan grondwateronttrekkingsheffing genoemd. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2023 bedroeg de opbrengst van de grondwaterheffing €

736.000 (afgerond). In 2024 bedroeg de opbrengst € 838.892. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. Deze is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. De voorziening is in 2024 met € 760.060 afgenomen.

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2024	€ 3.316.658
31-12-2024	€ 2.556.598

Leges

Provincies hebben een aantal taken waarvan individuele diensten worden afgenomen door inwoners of bedrijven. De afnemers van deze diensten moeten leges betalen. Daarmee kan de provincie deze diensten bekostigen (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel die hoort bij de legesverordening zijn voor de provincie tarieven opgenomen voor het verstrekken van een aantal vergunningen: vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving, water, natuurbescherming, ontgrondingen en sinds 2024 voor het eerst ook voor milieuvergunningen.

Uitgangspunt van PS is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Volgens het beleid van PS wordt dit in eerste instantie bereikt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Om te berekenen of de kosten worden gedekt, gaat de provincie uit van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst en provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In het vierde kwartaal van 2023 zijn de legestarieven 2024 ter vaststelling aangeboden aan PS.

Kostendekkendheid leges in 2024

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH- taken) is toegewezen aan de omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond) en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De integrale kosten voor de uitvoering van de VTH-taken betaalt de provincie per omgevingsdienst, op basis van hun eigen opgestelde dienstverleningsovereenkomst.

Bij de berekening van de leges en de kostendekkendheid mogen alleen de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend. Toezicht en handhaving worden dus niet doorberekend in de kostendekkendheid.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen, gebruikt de provincie de Activity Based Costing method (ABC-methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de VNG. De ABC-methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland, en/of een uurtarief van de medewerker van de omgevingsdiensten. Met ingang van 2020 maakt de provincie gebruik van de Rijkstarieven. Voor het uurtarief van de provincie wordt gerekend met schaal 9.

Volgens artikel 10 van het BBV mogen de geraamde baten niet de geraamde lasten overschrijven. De kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn. Eventueel kruis subsidiëren is wel toegestaan.

De geraamde lasten die zijn opgenomen in de begroting 2024 zijn berekend door: het verwachte aantal uren dat een medewerker besteedt aan het afhandelen van de aanvraag te vermenigvuldigen met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal verwachte aanvragen in 2024.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2024	Lasten begroot 2024	Kostendekkendheid begroot 2024	Baten realisatie 2024
Fysieke leefomgeving	OD NZKG	€ 1.600.000	€ 1.571.000	101,8%	€ 2.422.498
Milieubelastende activiteiten	OD NZKG, ODIJ	€ 500.000	€ 4.533.000	11,0%	€ 0
Wegen/waterwegen	Provincie Noord-Holland	€ 460.000	€ 564.000	81,6%	€ 425.000
Wateractiviteiten	OD NZKG	€ 325.000	€ 862.000	37,7%	€ 47.832
Baden en zwemmen	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%	€ 0
Ontgrondingactiviteiten	OD NZKG	€ 60.000	€ 63.000	95,2%	€ 53.450
Natura 2000 flora en fauna activiteiten	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	23,8%	€ 676.480
Luchtvaartwet	OD NZKG en PNH	€ 20.000	€ 42.000	47,6%	€ 32.045
Wadlopen*	Provincie Friesland	€ 1.000	€ 37.000	2,7%	€ 1.569
Schadevergoeding*	BIJ12/Faunafonds	€ 350.000	€ 700.000	50,0%	€ 533.400
Overige	Provincie Noord-Holland	€ 10.000	€ 0	0,0%	€ 0
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.746.000**	**€ 10.085.000**	**42,2%**	**4.192.274**

* De leges Wet Natuurbescherming (BIJ12) en Wadloop worden ontvangen bij de uitvoerende organisaties, respectievelijk. BIJ12/faunafonds en de provincie Friesland. Deze legesopbrengsten worden verrekend met de bijdrage die de provincie Noord-Holland moet betalen. Daarmee lopen deze baten niet via de begroting van de provincie.

Voor 2024 is de totale gerealiseerde legesopbrengst € 4,2 miljoen. De gerealiseerde opbrengsten zijn meer dan geraamd bij de begroting voor 2024. Deze meeropbrengst is met name het gevolg van de toename van het aantal verleende vergunningen voor Natura 2000 flora en fauna activiteiten en de hogere tarieven aan leges die zijn opgelegd voor vergunningen die vallen onder de fysieke leefomgeving.

Hieronder volgt een overzicht aan van het aantal verleende vergunningen over de jaren 2023 tot en met 2024.

Aantal verstrekt vergunningen		2024 realisatie	2024 geraamd	2023 realisatie
Fysieke leefomgeving	ODNZKG	108	117	208
Milieubelastende activiteiten		0	150	nvt
Wegenwet	provincie Noord-Holland	479	400	391
Verkeersreglement	provincie Noord-Holland	21	20	22
Vaarwegen	provincie Noord-Holland	273	300	297
Wateractiviteiten	ODNZKG	16	99	57
Baden en zwemmen	ODNHN	0	10	6

Ontgrondingsactiviteiten	ODNZKG	2	9	1
Natura 2000 flora en faunaactiviteiten	ODNHN	309	200	206
Luchtvaartwet	ODNZKG	15	16	16
Wadloop	provincie Friesland	15	100	118
Faunafonds Schadevergoeding	BIJ12	1.778	1.300	1.379
Overige	provincie Noord-Holland	0	17	11
Totaal aantal verstrekte vergunningen		**3.016**	**2.738**	**2.712**

Ontwikkelingen met betrekking tot leges

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 heeft voor een verschuiving gezorgd in de vergunningsaanvragen. Er zijn meer algemene regels van toepassing en er zijn minder vergunningsplichten voor bedrijven. Ook neemt het aantal bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is, licht af. Dit komt doordat het bevoegd gezag aan de gemeenten is toegewezen. Daar staat tegenover dat het aantal mogelijke situaties waarvoor leges kunnen worden geheven toeneemt door de ruimere werkingssfeer van de Omgevingswet

De vrijstelling van leges voor milieuvergunningen is per 1 januari 2024 komen te vervallen. Dit maakt het mogelijk leges te heffen voor milieubelastende activiteiten. In 2024 zijn er een aantal vergunningsaanvragen voor milieubelastende activiteiten ontvangen in het derde kwartaal. Er zijn nog geen leges opgelegd voor deze vergunningsaanvragen.

De gemiddelde tijdsbesteding van een milieuvergunningsaanvraag is voor dit moment een weloverwogen schatting, daar er nog geen ervaring is met de tijdsbesteding van een milieuvergunningsaanvraag. Aan de hand van de ervaringen die de provincie in 2025 en 2026 opdoet, kan beoordeeld worden of de geschatte gemiddelde tijdsbesteding klopt. Zo nodig vindt aanpassing plaats, zodat de leges kostendekkend zijn.

Met ingang van 1 januari 2024 trad ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in werking. Zoals uit de Statenbrief van 17 juli 2024 is gebleken, is de inwerkingtreding soepel verlopen. De aanvragen voor activiteiten op provinciale wegen en vaarwegen komen binnen via het Omgevingsloket en worden tijdig afgehandeld. Het optimaliseren van het Omgevingsloket blijft ook in 2025 nog van toepassing.

In elke regio werkt de provincie samen met lokale en regionale (overheids)partners. De provincie neemt ook deel aan deze samenwerkingsoverleggen.

Door de inwerkingtreding van de Wkb, per 1 januari 2024, zijn meer bouwwerken vergunningsvrij voor bouwactiviteiten. Of deze verandering effect heeft op de aantal vergunningsaanvragen, zal blijken. Het aantal vergunningsaanvragen voor de fysieke leefomgeving is in 2024 gedaald na de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024. In december 2023 daarentegen piekte het aantal vergunningsaanvragen voor de fysieke leefomgeving.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

De nazorgregeling Wet milieubeheer geldt sinds 1 april 1998. Deze geldt voor stortplaatsen waarop of na 1 september 1996 afval is gestort.
De stortplaatsen mogen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe moet eeuwigdurende nazorg plaatsvinden waarvoor de provincie verantwoordelijk is.

De provincie moet maatregelen nemen om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Verder moeten de bodembeschermende voorzieningen regelmatig worden geïnspecteerd en moet de bodem onder de stortplaats worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. Via een tarieventabel stellen PS de jaarlijkse heffing vast. De tarieven worden berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden gestort in het Nazorgfonds (dat alleen nazorg als taak heeft). Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In dit fonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

In 2024 kreeg baggerstortplaats Insteekhaven (Den Helder) een negatieve eindheffing. Op 1 januari 2024 is deze stortplaats gesloten verklaard. Het doelvermogen is vastgesteld op € 843.977. Op 31 december 2023 was dit € 1.067.727. Hierdoor vond er een negatieve eindheffing plaats van € 223.750.

De tarieventabel 2024 moest worden gewijzigd vanwege de negatieve eindheffing aan insteekhaven Den Helder. In december 2024 stelden PS de aangepaste tarieventabel vast.

Opbrengst belastingen en lokale heffingen

Voor 2024 bedraagt de totale opbrengst belastingen en lokale heffingen € 277,12 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Opcenten motorrijtuigenbelasting	€ 272,1	€ 234,9	€ 229,8
Grondwaterheffing	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8
Leges			
* Fysieke leefomgeving	€ 2,4	€ 3,1	€ 2,0
* Overige leges	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,5
Totaal	**€ 277,1**	**€ 240,6**	**€ 234,1**

5 Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Hier worden de verschilverklaringen toegelicht. Hierbij is -/- nadelig (meer lasten/minder baten/minder onttrekking/meer storting) en + voordelig (minder lasten/meer baten/meer onttrekking/minder storting).

Wijziging doelenboom 2024

In de begroting 2024 is de doelenboom aangepast. Hierover zijn de Provinciale Staten op 25 juli 2023 middels een brief van Gedeputeerde Staten – kenmerk 2079145/2083152 – geïnformeerd. Dit heeft geleid tot een verschuiving van beleidsdoelen tussen programma's. Door deze verschuiving is de indeling van de programma's en de vergelijkende cijfers 2023 ten opzichte van de jaarstukken 2023 gewijzigd voor de programma's 2, 3, 5, 6 en 7. In de bijlage is één tabel opgenomen die een overzicht biedt van de oude en nieuwe doelenboom en de afwijkingen. In de afwijkingen is te zien van welke programma's de bedragen afkomstig zijn.

Programma1 Bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Bestuur

	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	23.011	24.068	25.031	25.440	-410
Baten	-63	-59	-446	-452	6
Saldo van baten en lasten	**22.949**	**24.009**	**24.585**	**24.989**	**-404**
Stortingen reserves	3.043	1.243	1.200	1.200	0
Onttrekking reserves	-943	0	-2.209	-2.242	33
Resultaat	**25.049**	**25.252**	**23.576**	**23.947**	**-371**

Verschillenanalyse programma 1

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 1	**- 410**	**6**	**0**	**33**	**- 371**
1.1					
Functioneren van Gedeputeerde staten: Er is meer gestort (€ 1,5 miljoen) in de pensioenvoorziening voor (oud-)GS-leden. De rekenrente, waarmee moet worden gerekend, is verlaagd, waardoor de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen hoger uitvalt. Tevens zijn de pensioenen in 2024 verhoogd.	- 1.532				- 1.532
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	577				577

Overige verschillen afzonderlijk programma 1 ≤ € 250.000	545	6	0	33	584

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Klimaat en gezonde leefomgeving	
	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	74.419	86.591	64.375	63.401	974
Baten	-6.073	-6.324	-7.414	-8.913	1.499
Saldo van baten en lasten	**68.346**	**80.267**	**56.961**	**54.488**	**2.473**
Stortingen reserves	23.319	2.523	649	649	0
Onttrekking reserves	-25.672	-22.888	-23.831	-22.868	-963
Resultaat	**65.992**	**59.902**	**33.779**	**32.269**	**1.510**

Verschillenanalyse programma 2

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 2	**974**	**1.499**	**0**	**- 963**	**1.510**
2.1. Bijdragen aan de warmtetransitie					
Door de overgang naar een andere leverancier voor het service-punt duurzame energie is € 385.000 aan prestatie en lasten uitgesteld naar 2025. Het overige verschil van € 53.000 bestaat uit afwijkingen in diverse kleinere posten.	332				332

De verwachting was dat de provincie de SPUK middelen voor naderingsdetectie (rode waarschuwing lampen op de windmolens) in 2024 zou ontvangen, maar door vertraging in de aanvraag van deze SPUK ontvangt de provincie deze middelen pas in 2025 (€ 300.000). Het andere verschil (€ 300.000) wordt verklaard doordat de capaciteitsbaten op een andere boekingscombinatie worden verantwoord. De lasten worden wel verantwoord op deze boekingscombinatie.		- 600		- 600
2.2. VTH taken uitvoeren en coördineren				
Verschil baten (€1,4 miljoen) zit op dwangsommen. De verwachte baten op dwangsommen kunnen niet worden opgenomen in de begroting. Dit komt doordat de hoogte van dwangsommen vaak onbekend is en het verder ook erg onzeker of ze ook geïnd kunnen worden.		1.423		1.423
Vergoeding UP VTH taken milieu 2024 NHN (€ 361.000) De omgevingsdienst NHN heeft laten weten dat dit niet gefactureerd gaat worden. Het voorschot was te hoog omdat een gedeelte vanuit een reserve werd bekostigd. In januari 2025 heeft de omgevingsdienst NZKG laten weten dat de voorlopige afrekening 2024 € 1,3 miljoen lager is. De definitieve afrekening volgt later dit jaar. Verder is er nog een teruggaaf van € 498.000 van de OD NZKG over 2023. Gezien het tijdstip waarop het bekend werd kon dit niet meer meegenomen worden in de cijfers van 2023.	2.071			2.071
2.2. Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren				
De overschrijding van € 2 miljoen op de lasten wordt voor het grootste deel verklaard door de lasten van € 2,86 miljoen voor subsidie BUVR aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht voor waterbodemsanering die in 2024 is beschikt en vastgesteld. Deze was ten onrechte niet begroot. Omdat deze hogere lasten en de onttrekking aan de reserve Bodemsanering niet waren begroot, wordt bij de resultaatbestemming voorgesteld deze € 2,86 miljoen alsnog ten laste van de reserve bodemsanering te brengen. Daarnaast zijn voor meerdere bodemsaneringsprojecten lagere lasten gerealiseerd waardoor een lagere onttrekking heeft plaatsgevonden aan de reserve bodemsanering.	- 2.054		- 917	- 2.971

Voor de SPUK E94 'specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022' zijn in 2024 € 585.000 aan lasten verantwoord door de uitvoerder, waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Daar tegenover zijn de baten vanuit de SPUK geboekt. Deze lasten en baten waren niet begroot omdat het uitgangspunt was dat dit een B-regeling zou zijn die pas in 2025 tot lasten en baten zou gaan leiden. Pas na afronding van het boekjaar 2024 bleek dat het ministerie deze SPUK toch niet als B-regeling aanmerkt. Verantwoord is nu het uitbetaalde voorschotbedrag.	- 585	585			0

Capaciteitskosten					
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	478				478
Overige verschillen afzonderlijk programma 2 ≤ € 250.000	732	91	0	- 46	777

Programma 3 Ruimte en Wonen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3 — Ruimte en Wonen

	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	25.621	28.926	27.288	25.813	1.475
Baten	-151	-6.692	-220	-1.339	1.119
Saldo van baten en lasten	**25.470**	**22.234**	**27.068**	**24.474**	**2.594**
Stortingen reserves	13.950	1.200	80.079	80.079	0
Onttrekking reserves	-22.937	-8.971	-18.312	-17.640	-672
Resultaat	**16.483**	**14.463**	**88.835**	**86.913**	**1.922**

Verschillenanalyse programma 3

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 3	**1.475**	**1.119**	**0**	**-672**	**1.922**
3.1. Beleid luchthavens uitvoeren					
Lasten zijn € 90.000 lager omdat er vertraging was bij de uitvraag van een opdracht. Opdracht is in januari 2025 vergund. Verder was voor de inhuur van twee externe medewerkers budget gereserveerd. Echter is dit uiteindelijk uit een ander budget gefinancierd (€ 117.000).	259				259
3.2. Bijdragen aan versnelling woningbouw					
De subsidie is op verzoek van de gemeente Ouder-Amstel ingetrokken. Hiermee vloeit het bedrag van € 1 miljoen terug naar de reserve woningbouw.	1.000			-1.000	
3.3. Beoordelen versterkingsplannen primaire waterkeringen					

PNH ontvangt op basis van de 'Samenwerkingsovereenkomst meekoppelkansen dijkversterking Markermeerdijken' in 2024 en 2025 facturen van haar partners voor voorbereidings- en uitvoeringskosten. De verdeling van de hieruit voortkomende lasten vallen anders uit dan geraamd. Meer lasten (€ 525.000) dan geraamd in 2024 betekent minder lasten in 2025. Door de hogere lasten in 2024 is de onttrekking aan de reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterking hoger dan begroot (€ 525.000).	-525			525	0

Capaciteitskosten

Programma 4 Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	233.847	251.349	275.527	254.473	21.053
Baten	-8.602	-10.138	-9.080	-8.846	-234
Saldo van baten en lasten	**225.245**	**241.211**	**266.447**	**245.627**	**20.819**
Stortingen reserves	120.430	64.913	86.525	89.812	-3.288
Onttrekking reserves	-96.053	-70.826	-102.287	-90.787	-11.500
Resultaat	**249.622**	**235.297**	**250.684**	**244.653**	**6.032**

Verschillenanalyse programma 4

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 4	**21.053**	**- 234**	**- 3.288**	**- 11.500**	**6.032**
4.1. Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen					
Hogere lasten als gevolg van een tekort van € 722.000. Deze worden onder andere veroorzaakt binnen het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP). Dit betreft de projecten Studiekosten en project Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, die niet waren voorzien. De hogere baten van € 300.000 zijn veroorzaakt door de vrijval van de balanspost SPUK gelden E56. Deze had vorig jaar al geboekt moeten worden, maar is door foutherstel pas in 2024 gecorrigeerd. Overige betreft lager dan € 50.000	- 722	350			- 372
4.1. Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren					
De hogere lasten (€ 1,6 miljoen) worden veroorzaakt door de extra activiteiten welke zijn uitgevoerd door de MRA-E in 2024 welke in eerste instantie pas in 2025 zouden worden uitgevoerd. Deze lasten worden volledig gedekt door de SPUK E106.	- 1.619	1.619			0

Lagere lasten (€ 5,3 miljoen) en lagere onttrekking (€ 3,8 miljoen) uit de reserve Mobiliteit uitvoering als gevolg van de uitvoering die gepland was voor december 2024 bij een gemeente. De verwachte subsidieaanvraag van de gemeente is in 2024 niet ontvangen. De aanvraag is door nieuwe inzichten van de gemeente naar 2025 doorgeschoven, wat resulteert in onder andere een verschil van € 1 miljoen voor OV SAAL. Voor UVR Klein Infra is er een verschil van € 1.100.000 door lagere vastgestelde subsidiebeschikkingen in voorgaande jaren. Voor UVR Klein Infra is er een verschil van € 500.000. Volgens concessiebesluiten vallen de omrijkosten binnen het eigen risico van de vervoerder; dit wordt pas zichtbaar bij jaarafsluiting(OV € 276.000). Daarnaast een aantal administratieve correcties van meerdere jaren voor de beschikking Zaanbrug uit voorgaande jaren bedragen € 900.000. Daarnaast ook lagere lasten door het niet volledig uitkeren van de regio bijdrage op het project Werkgeversaanpak MRA (€ 700.000) omdat er niet voldoende subsidieaanvragen in 2024 hiervoor ontvangen zijn. Restant lagere lasten (€ 253.000) schuift door naar 2025. Overige kleine verschillen tellen op tot een bedrag van €500.000.	5.275			- 3.790	1.485
Minder lasten door minder aanvraag op de projecten doorfietsroutes (€420.000) en lagere definitieve vastgestelde beschikking van gemeente voor fietsnetwerken (€ 100.000).	521				521
Lagere vastgestelde subsidie aanvragen van een totaal bedrag van € 427.000 euro. Dit zit onder andere in de volgende projecten, Toegankelijkheid bushaltes 2021 een bedrag van € 108.000, het project Oosttangent een bedrag terug ontvangen van € 87.000 en € 5.000 in overige. Verder is voor het project Uithoorlijn een bedrag van €227.000 niet uitgevoerd.	427				427
€436.500 hogere baten omdat er in de begroting dubbel is geraamd vanwege een administratieve verwerking in de inkomsten.		- 437			- 437
Lagere subsidielasten doordat het geld nog niet kan worden uitgegeven, omdat er nog onderhandelingen met gemeenten plaatsvinden over de wijze van uitvoering voor de haven van Boekelermeer. Deze lasten worden daarom doorgeschoven naar 2025. Hierdoor ook een lagere onttrekking op de reserve Verleende subsidies. Zowel de subsidie voor Prins Bernardlaan (€ 800.000) als voor Herinrichting Zandvoort nieuw noord (€ 1,5 miljoen) is vanuit de reserve uitvoeren Mobiliteit meer overgeheveld naar de reserve Verleende subsidies Mobiliteit.	803		- 2.348	- 421	- 1.966

4.2. OV-concessies beheren en verlenen					
Als gevolg van een centrale actie bij DOVA in de planning van de uit te voeren activiteiten op de marketing zijn er in 2024 minder marketingskosten gemaakt. Deze resulteert in lagere lasten van € 300.000. De kosten schuiven door naar 2025. Schaarste op de energiemarkt hierdoor kan Liander niet voldoen aan de aanvraag van de Provincie voor extra laad infra. En resulteert achterstanden bij Liander en hebben bijgedragen aan minder uitgaven voor laad infra eindpunt Haarlem (€ 250.000). De lagere lasten leiden tot een lagere onttrekking uit de reserve Openbaar Vervoer projecten	791			- 977	- 186
Er zijn hogere lasten bij het opstellen van de voorlopige eindafrekening in vergelijking met het te laag vastgestelde voorschot. Dit verschil van circa € 4,1 mln is ontstaan door een combinatie aan factoren. In de aanlevering aanvraag van de bevoorschotting zijn componenten van Transdev niet meegenomen, zoals de Meer Partijen Overeenkomst (MPO) en bikkergelden, door een te lage aanvraag van de bevoorschotting in de begroting en een hoger dan verwachte eindafrekening. MPO is een afspraak tussen Connexxion, ING en Provincie Noord-Holland en werkt samen ter bevordering van elektrische bussen. Dit vraagt aan alle betrokken partijen een verbetering in de overdracht van informatie. Verder zijn de baten in 2024 lager: de boete van €1,5 miljoen is in 2023 opgelegd omdat Connexxion niet op tijd zero emissie materieel had ingezet tegen eerder gemaakte afspraken. Het bedrag is als vordering in jaarrekening 2023 opgenomen en stond op balans. De vordering wordt echter niet ontvangen, maar d.m.v. extra diensten afgelost. Daardoor vervalt de reservering en is nu als negatieve baten geboekt in resultatenrekening.	- 4.143	- 1.500			- 5.643
Door correcties die in 2024 zijn gemaakt voor de boekjaren 2021 en 2022, zijn er lagere lasten met betrekking tot de Beschikbaar Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) 2021, evenals correcties in de afrekening van voorgaande boekjaren als gevolg van gewijzigde inzichten. Dit resulteert in een bedrag van € 1,9 miljoen.	1.856				1.856

4.3. Netwerkmanagement en verkeerskundig beheren			
Voor meerdere samenwerkingsverbanden is in totaal € 421.000 minder ingezet vanwege het wegvallen van de Rijksbijdrage (BO-MIRT). Voor 2024 is door de deelnemers van het Regionaal Datateam gekozen om de activiteiten beperkt door te zetten.Ook voor het Regionaal iVRIteam is minder gedaan dan begroot. Omdat wegbeheerders in Noord-Holland en Flevoland in het algemeen voorzichtig zijn met het realiseren van iVRI's is in NH en Flevoland gekozen om de landelijke ontwikkelingen te volgen in plaats van zelf actief te zijn op dit thema. Minder inspanningen dus ook minder kosten. Voor beide samenwerkingen zijn daarom ook geen bijdragen van de andere deelnemers opgevraagd.	421		421
Na een periode van erg hoge energieprijzen zijn deze in 2024 weer flink gedaald. Daardoor zijn deze lasten in 2024 fors lager. Een voordeel van € 2,3 miljoen.	2.305		2.305
Voor het onderhoud aan de tunnels geldt dat het de aannemer niet is gelukt de in 2024 geprogrammeerde werkzaamheden allemaal uit te voeren. Deze werkzaamheden schuiven door naar 2025. Daardoor € 1,3 miljoen lagere lasten voor het tunnelonderhoud.	1.346		1.346
In 2024 is € 841.000 minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding dan begroot. Voorzichtigheidshalve zijn deze lasten niet voortijdig verlaagd omdat het strooiseizoen aan het eind van het jaar slecht voorspelbaar is. Daardoor is deze begrotingsruimte onbenut.	841		841
Lagere lasten dan begroot voor VerkeersManagement as a Service (VMaaS). De begroting was in 2024 incidenteel hoger i.v.m. de invoering van VMaaS. Verder zijn er hogere baten: Begin 2025 liet het ministerie van I&W weten dat voor SPUK E34 iDiensten Mobiliteit een deel van de kosten die in 2024 gemaakt zijn, alsnog vallen onder de SPUK-voorwaarden. Daardoor zijn voor 2024 extra, niet begrote, baten van € 499.000 ingeboekt. Daarnaast zijn lagere baten als gevolg van verminderde activiteiten in regionale samenwerkingen van € 130.000 gerealiseerd.	336	348	684
Als gevolg van lagere energieprijzen in 2024 zijn de lasten voor energie zo'n € 250.000 lager dan begroot. Daarnaast zijn (onderhouds)werkzaamheden aan de steunpunten doorgeschoven naar 2025. De onderbesteding daarvan bedraagt € 428.000.	678		678

Als gevolg van lagere lasten voor het door derden bedienen van bruggen en sluizen blijft hier € 1,1 miljoen over. Deze lasten zijn lager omdat steeds meer objecten aangesloten zijn op de bediencentrale in Heerhugowaard.	1.091				1.091
De overschrijding van € 500.000 wordt vooral veroorzaakt door hogere uitgaven aan beheer en onderhoud van de bediencentrale Heerhugowaard. Dit als gevolg van een nieuw afgesloten onderhoudscontract.	- 499				- 499
4.4. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten					
- Hogere lasten (€ 488.000) als gevolg van het niet ondertekenen van de realisatieovereenkomst voor de Nieuwe Bennebroekerweg. Hierdoor bevindt het project zich nog in de planuitwerkfase, wat leidt tot vertragingen en budgetoverschrijdingen. Daarnaast zijn er ook lasten over 2023 in rekening gebracht voor de Nieuwe Bennebroekerweg. Deze lasten worden niet gedekt door de reserve OPI. - Het project Weg on de Zuid is in 2024 niet meer doorgegaan. Er was al voor € 591.000 geinvesteerd welke nu in zijn geheel is afgeschreven. Daarnaast is er aanvullende afschrijving voor € 80.000 van project N243a-04 gestart in 2024 welke initeel pas in 2025 zou starten. Ook onttrekking kapitaallasten is daardoor hoger. - Project Busbaan Wijckerpoort is ten onrechte niet begroot (€ 1,2 miljoen) als storting op de reserve kapitaallasten, maar begroot zonder dekking vanuit de OPI reserve. Hierdoor heeft een hogere onttrekking vanuit de OPI-reserve naar de Reserve dekking kapitaallasten plaatsgevonden (hogere storting). Hiernaast is Project HOV Greenport uitgesteld tot 2025, waardoor er een lagere onttrekking (€ 420.000) vanuit de OPI-reserve naar de Reserve dekking kapitaallasten weginfrastructuur (lagere storting). Per saldo een hogere onttrekking op de OPI-reserve. Daarnaast nog ook een hogere onttrekking kapitaallasten voor het project Duinpolderweg omdat deze in 2024 niet meer doorgegaan. Er was al voor € 584.160 geinvesteerd welke nu in zijn geheel is afgeschreven. Ook onttrekking kapitaallasten is daardoor hoger.	- 1.160	- 757	1.782	- 135
Omslagrente is lager (€ 258.189) door de lagere rentelasten en hogere rentebaten.	258				258

4.4. Infrastructuur beheren en in stand houden			
Lagere lasten aan strategisch en algemeen beheer wegen (€ 1,4 miljoen) doordat er baggerwerkzaamheden door de aannemer zijn doorgeschoven naar 2025, verder zijn er een aantal zaken (uitvoeren duiker inspecties en de inspectie Schagerbrug A) binnen objectbeheer kunstwerken die wat vertraging hebben opgelopen en daardoor doorschuiven naar 2025. Daarnaast is als gevolg van het uit dienst gaan van de dossierhouder bij de gemeente Alkmaar voor de trajectaanpak N244-N246 nog geen factuur ontvangen van € 900.000. Verder was er voor de aanpak van Chroom 6 € 448.000 aan kosten begroot. Deze werkzaamheden hebben niet plaatsgevonden in 2024. In een aantal gebieden zijn werkzaamheden aan variabel onderhoud binnen de gebiedscontracten niet uitgevoerd. Dit betreft: - GBC 1 wegen Een onderbesteding van € 250.000 om het vervangen deklaag en tussenlaag is geschrapt en € 200.000 onderbesteding vanwege een vertraging in de vervanging van ANWB-masten. Tot slot is € 400.000 minder uitgegeven aan diverse kleine zaken op asfaltgebied doordat de offerte niet tijdig was ingediend. - GBC2/3 wegen Lagere lasten van € 779.000 veroorzaakt door de lagere kosten voor het gerealiseerde groot onderhoud N242. - GBC 4 wegen Lagere lasten van € 137.000 door uitgestelde uitvoering van beschoeiing Houtvaart, lagere lasten van € 115.000 door uitstel van het kappen en herplanten van populieren N200 en lagere lasten van € 250.000 vanwege vertraging in het opstellen van plan plus de kap van populieren langs de N513. - GBC 5 wegen Er is € 300.000 niet uitgegeven aan N246-N244, dit werk wordt pas in 2025 uitgevoerd omdat daar niet gewerkt mocht worden omdat Rijkswaterstaat in die periode aan de A7 aan het werk was. - GBC 7 wegen: Voor € 220.000 als gevolg van vertraging met de opdracht voor N201 verlichting fase 1&2. Prestatie voor fase 1 kon niet meer geleverd vanwege levertijd van materiaal. Fase 2 ging over innovatieve verlichting en die is komen te vervallen omdat dit te duur bleek. De lagere lasten aan variabel onderhoud wegen, strategisch en algemeen beheer wegen en variabel onderhoud wegen Gebiedscontracten zorgen voor een € 5,7 miljoen lagere onttrekking aan de reserve Groot Onderhoud wegen. Daarnaast is er € 300.000 minder onttrokken voor capaciteitskosten.	5.692	- 5.907	- 215

4.4. Infrastructuur beheren en in stand houden			
Lagere lasten (€ 469.362) door een lager GWW indexcijfer dan waar bij de begroting rekening mee gehouden is. Volgens contract wordt achteraf de werkelijke indexatie in rekening gebracht door de gebiedsaannemers.	469		469
4.4. Vaarwegen beheren en in stand houden			
De overschrijding van € 280.000 wordt vooral veroorzaakt door de kosten van het beheer en onderhoud aan de Wilhelminasluis in 2024 . Daar is een nieuwe beheerovereenkomst met de gemeente Zaanstad voor gesloten.	- 281		- 281
Lagere lasten voor indexatie van de kosten van de gebiedscontracten van € 411.000 door een lager GWW indexcijfer dan bij de begroting is geschat. De gebiedsaannemers hebben recht op indexatie van de vaste contractsom, echter zijn de indexcijfers lager dan geschat bij de begroting.	411		411
In een aantal gebieden is de uitvoering van werkzaamheden aan variabel onderhoud binnen de gebiedscontracten anders gegaan dan verwacht. Dit betreft: - GBC 1 vaarwegen De kosten van het verwijderen van de oude palenrij van de Rolpaalbrug zijn voor € 400.000 lager uitgevallen doordat de palen minder diep verwijderd hoefden te worden dan eerder aangenomen was en de opdracht deels is doorgeschoven naar 2025. Het veilig stellen van de deuren van de Koopvaardersschutsluis is niet uitgevoerd doordat er gewacht werd op een rapportage. Dit veroorzaakt € 250.000 lagere lasten. Opleverdossier VS+, Vanuit de mogelijkheden die WaakSaam aanvankelijk aanbood was door voortschrijdend inzicht toch minder nodig dan eerder bedacht, waardoor de kosten € 220.000 lager uit zijn gevallen. - GBC 5 vaarwegen Hogere lasten van € 170.000 voor vervanging van slijtlaag Broek in Waterland is naar 2025 uitgesteld doordat de busmaatschappij EBS de dienstregeling moest aanpassen i.v.m. volledige stremming van de brug. EBS had daarvoor langer de tijd nodig. Deze lagere lasten leiden tot een € 1,35 miljoen lagere onttrekking aan de Reserve Groot Onderhoud vaarwegen.	1.342	- 1.351	- 9

4.4 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren					
Voor € 350.000 aan opdrachten is van 2024 doorgeschoven naar 2025 vanwege te lage personele bezetting. Daarnaast was € 300.000 gereserveerd voor kansen die zich zouden kunnen voordoen. Dat is niet gebeurd. Minder onttrekking aan de reserve vanwege lagere lasten, voor het grootste deel lagere lasten Smart Mobility.	708			- 806	- 98
Capaciteitskosten					
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	2.533				2.533
Overige verschillen afzonderlijk programma 4 ≤ € 250.000	1.373	- 614	- 183	- 30	546

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Natuur en landelijk gebied

	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	127.835	174.607	151.074	134.393	16.680
Baten	-16.004	-20.781	-26.739	-17.710	-9.029
Saldo van baten en lasten	**111.831**	**153.826**	**124.335**	**116.684**	**7.651**
Stortingen reserves	40.039	27.486	35.460	35.592	-132
Onttrekking reserves	-47.492	-89.528	-64.727	-51.383	-13.344
Resultaat	**104.378**	**91.784**	**95.068**	**100.893**	**-5.825**

Verschillenanalyse programma 5

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 5	**16.680**	**-9.029**	**-132**	**-13.344**	**-5.825**
5.1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natuur					
De voornaamste oorzaken van de lagere lasten en onttrekking uit de reserve Groen zijn: Proceskosten € 1,4 miljoen; met het wegvallen van het Transitiefonds is grote onzekerheid ontstaan over de financiering van de uitvoering. Door onzekerheid over budget voor uitvoering zijn de processen ter voorbereiding van de uitvoering ook vertraagd. Subsidies € 2,2 miljoen; voor een bedrag van € 1,1 miljoen komt dit door subsidies die eind 2024 lager vastgesteld zijn (projecten zijn bijvoorbeeld goedkoper uitgevallen of sommige opgevoerde kosten voldoen niet aan de subsidievoorwaarden, ook heeft een aanvrager zelf gevraagd zijn subsidie in te trekken). Hiernaast is het niet gelukt om alle subsidieaanvragen in 2024 af te handelen, er is bijvoorbeeld een aanvraag langer blijven liggen omdat er veel onduidelijkheid over de status van de aanvraag was, deze schuiven door naar 2025. Inrichtingskosten € 500.000; met het wegvallen van het Transitiefonds is grote onzekerheid ontstaan over de financiering van de uitvoering. Door de onzekerheid over toekomstig budget zijn er minder projecten tot uitvoering gekomen. Bijkomende kosten grondaankopen € 462.000; in 2024 is minder aangekocht dan verwacht, er zijn een aantal aankopen naar 2025 geschoven, inclusief de bijkomende kosten. Groenprojecten; minder uitgevoerde werkzaamheden aan de faunapassage A1 en de faunapassage Maxisweg (€ 776.000) daarnaast is er voor € 90.000 meer uitgegeven aan faunapassages OVP. Als gevolg van lagere investeringskosten faunapassages N201 is er € 1 miljoen minder overgeheveld van de reserve Groen naar de reserve Kapitaallasten Groen.	5.371		1.011	-6.793	-411

Voornaamste oorzaken van de lagere lasten en baten uit SPUK L16 (Programma Natuur): Voor € 4,4 miljoen omdat de subsidies die via de B-regeling aan medeoverheden zijn verstrekt via de balans ontvangen en doorbetaald worden, zonder dat de baten en lasten worden geraakt (kassiersfunctie). Voor € 3,3 miljoen is de verplichting doorgeschoven naar volgende jaar ivm de BBV regels mbt subsidies van meer dan € 1,5 miljoen.	7.818	-7.887		-69
5.1. Programma Groene uitweg uitvoeren				
Voor € 474.000 zijn werkzaamheden en subsidieverantwoordingen doorgeschoven naar 2025. Dat heeft meerdere redenen, waaronder langere afstemming met een terreinbeherende organsatie. Daarnaast zijn voor € 140.000 voor subsidies lagere eindverantwoordingen ingediend. Een verleende subsidie voor buitenplaats Trompenburgh blijkt voor € 295.000 niet te realiseren, deze subsidie valt vrij. Per saldo € 909.000 lagere lasten dan begroot. Per saldo een € 621.000 lagere onttrekking aan de reserve Groene Uitweg.	909		-916	-7
5.2. Tegemoetkoming faunaschade uitkeren				
Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2024 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 28,8 miljoen. De achterliggende oorzaak hiervan is dat het aantal aanvragen fors is toegenomen (35% meer aanvragen tov 2023) en er is een hoger schadebedrag per aanvraag. Dit laatste komt voornamelijk door schade van de houtduif bij kapitaalintensieve gewassen (bijvoorbeeld de schade aan bloemkool van € 0,9 miljoen naar € 5,3 miljoen).	-6.674			-6.674
5.3. Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen				
Op de SPUK Impuls veenweiden zijn minder lasten gerealiseerd doordat enkele subsidies later worden beschikt dan verwacht. De baten uit de SPUK verschuiven mee met de lasten. De bestedingstermijn van de Spuk-middelen is verlengd tot 2028, waardoor genoeg tijd resteert om de gelden te besteden.	1.787	-1.787		0
5.3. Balans ecologie en economie Waddengebied				

Hogere storting in de reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee en lagere lasten uit de reserve Cofinanciering Wadden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een aanvullende subsidie van € 925.000 voor het project “Waddenbaai fase 1”. De oorspronkelijke subsidie voor dit project was meer dan € 1,5 miljoen, daarom is ook voor deze aanvullende subsidie de BBV regels van meer dan € 1,5 miljoen van toepassing. Als gevolg hiervan wordt het bedrag van € 925.000 in de reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee gestort ipv deze rechtstreeks als last te nemen uit de reserve Cofinanciering Waddenzee. Lagere lasten uit de reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee omdat bij de aanvullende subsidie voor het project Waddenbaai fase 1 tegelijkertijd ook het uitgavenpatroon over de afgelopen en toekomstige jaren aangepast is.	4.154		-925	-3.291	-62
5.4. Schoon en voldoende grondwater bevorderen					
De lasten die toe te schrijven zijn aan de Grondwaterheffing zijn € 0,6 miljoen hoger uitgevallen dan begroot. De baten zijn met de lasten op gelijke hoogte gebracht door een onttrekking aan de Voorziening Grondwaterheffing. Lasten en baten Grondwaterheffing leveren per saldo € 0 resultaat op. Dat er toch een verschil van € 40.000 zichtbaar is, komt door leges voor vergunningen grondwateronttrekking. Begroting en realisatie van deze leges hadden op een ander beleidsdoel moeten landen dan de grondwaterheffing. Met ingang van 2025 is dit geëffectueerd.	-611	572			-39
5.6. Europese landbouwprojecten cofinancieren					
De lasten en de onttrekking aan de reserve Europese landbouwsubsidies zijn fors lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door correcties op lasten en onttrekkingen. De openstaande verplichting voor de cofinanciering is met € 998.000 naar beneden bijgesteld. RVO berekent de openstaande verplichtingen op de subsidieregelingen per 31-12. Binnen POP3 vinden in 2024 en 2025 de eindvaststelingen plaats. Dit levert lagere verplichtingen op en een lagere onttrekking aan de reserve. Verder hebben correcties plaatsgevonden op 2021 (€ 237.000) en 2023 (€ 209.000) waardoor de onttrekking in 2024 lager uitvalt.	2.197			-2.197	0
Capaciteitskosten					
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5 wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	1.066	104			1.170
Overige verschillen afzonderlijk programma 5 ≤ € 250.000	663	-31	-218	-147	267

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Economie, leefbaarheid en cultuur	
	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	34.544	38.341	66.120	25.815	40.305
Baten	-3.932	-100	-3.627	-3.245	-382
Saldo van baten en lasten	**30.613**	**38.241**	**62.493**	**22.570**	**39.923**
Stortingen reserves	29.736	10.181	22.856	22.856	0
Onttrekking reserves	-11.673	-11.636	-34.384	-33.376	-1.008
Resultaat	**48.675**	**36.786**	**50.965**	**12.050**	**38.915**

Verschillenanalyse programma 6

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 6	**40.305**	**- 382**	**0**	**- 1.008**	**38.915**
6.1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen en transitie naar een circulaire economie					

Voor de lening aan stichting Pallas was een voorziening getroffen. Deze is in 2024 vrijgevallen (hoofdbestandsdeel van € 40,1 miljoen). Daarnaast is er in 2024 een hoger subsidiebudget beschikbaar gesteld voor de uitvoeringsregeling Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties. Dit budget is uiteindelijk niet geheel benut omdat hiervoor een beperktere opstellingstijd was. Vanwege beperkte capaciteit bij het externe Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen kon pas later een aanvullende opdracht aan hen verstrekt worden die daardoor in omvang kleiner was. Daarnaast is op basis van de evaluatie besloten om de subsidieregeling circulaire ketensamenwerking in 2024 niet opnieuw open te stellen. Ook is de ketenaanpak biobased bouwen later gestart. Dit zorgt voor lagere lasten en een lagere onttrekking aan de reserve circulaire economie.	40.721		- 564	40.157
6.1. Een innovatief klimaat bevorderen				
Op basis van de-jaarrekeningen 2024 van InWest Regio B.V., ROM in West B.V., Life Sciences Fund Amsterdam B.V. en PDENH zijn aanvullende stortingen gedaan in de voorziening voor duurzame waardevermindering (totaal € 3,2 miljoen hogere lasten). Lagere MIT lasten (overige verschillen kleiner dan € 250.000) door minder aanvragen in 2024 en deels door lagere capaciteitskosten. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de reserve MKB	- 3.231		- 681	- 3.912
6.1. Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplex				
Bij de uitvoeringsregeling Duurzame zeehavens zijn enkele subsidies lager vastgesteld. De lasten voor bijdrage programmabureau NZKG uit dit budget zijn € 90.000 lager uitgevallen. Van Port of Amsterdam ontvingen we € 53.000 terug, dit was niet opgenomen in de begroting. Daarnaast zijn de uitgaven die geraamd waren voor onderzoeken en opdrachten lager uitgevallen dan geraamd.	298			298
6.2. Investeren in behoud en herbestemming van provinciale en rijksmonumenten				

UVR restauratie Rijksmonumenten 2024 e.v.: € 970.483,- over: er is € 671.483 retour ontvangen betreffende (restauraties die bij de afrekening lager uitvielen) en € 299.000 restbedrag van 2023. Het totale bedrag van € 970.483,-. Deels valt terug in de reserve coalitieakkoord. UVR Molens: € 169.970: Niet alle molen-eigenaren hebben in 2024 een subsidie aangevraagd. Dankzij deze meevallers wordt er totaal €1 miljoen minder onttrokken aan de reserve coalitieakkoord (deze worden ook verantwoord op programma 7). De overige lasten waren lager dan € 100.000.	1.266				1.266
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6 wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	315				315
Overige verschillen afzonderlijk programma 6 ≤ € 250.000	936	- 382	0	237	791

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Overzicht Algemene middelen en organisatie

	Jaarrekening 2023	Ontwerp begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Bedrag verschil
Lasten	92.382	116.612	102.229	91.757	10.472
Baten	-551.464	-592.713	-651.465	-657.283	5.817
Saldo van baten en lasten	**-459.082**	**-476.101**	**-549.236**	**-565.526**	**16.290**
Stortingen reserves	10.380	75.288	132.597	136.303	-3.706
Onttrekking reserves	-105.578	-62.671	-179.813	-177.514	-2.299
Resultaat	**-554.280**	**-463.484**	**-596.452**	**-606.737**	**10.285**

Verschillenanalyse programma 7

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 7	**10.472**	**5.817**	**- 3.706**	**- 2.299**	**10.285**
7.1 - Lokale heffingen					
De lagere opbrengst van € 3,482 miljoen in 2024 komt doordat de werkelijke afrekening van de Belastingdienst lager was dan verwacht dit wordt verklaard door een afname van het aantal belaste voertuigen in 2024.		-3.482			-3.482

7.1 - Uitkering provinciefonds			
De toename van € 7,4 miljoen wordt verklaard door een achttal nieuwe decentralisatie uitkeringen. Via resultaatbestemming wordt in de voordracht een voorstel gedaan om deze middelen via het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve zodat de middelen in 2025 tot besteding kunnen komen. Het gaat hierbij om de volgende decentralisatie uitkeringen: - Uitvoeringskosten Lbv en Lbv+ ad € 4.000 - Nationaal programma Landelijk Gebied ad € 2.335.000 - Spreidingswet ad € 2.164.000 - Natuurbrandpreventie en mitigatie ad € 945.000 - Natuur bij energieprojecten ad € 925.000 - Weerbaar bestuur kleine gemeenten ad € 217.000 - Toekomst bestendig maken energiebeleid ad € 741.000 - Novex ad € 80.000.	7.420		7.420
7.1 - Overige algemene dekkingsmiddelen			
De lagere onttrekking van € 1 miljoen (reserve coalitieakkoord) wordt veroorzaakt door lagere bestedingen voor Monumenten in programma 6. In programma 6 is daar het volgende over vermeld: UVR restauratie Rijksmonumenten 2024 e.v.: € 807.813,- over. Verklaring: er is € 508.000 retour ontvangen (restauraties die bij de afrekening lager uitvielen) en € 299.000 restbedrag van 2023. Het totale bedrag van € 807.813,- valt terug in de Reserve en dient als dekking voor de UVR voor komende jaren; UVR energiescans en onderzoeken herbestemming gebouwd erfgoed: € 96.000,-. Verklaring: De markt voor het financieren van energiemaatregelen voor monumenten is momenteel moeilijk. Om die reden zijn er ook minder aanvragen voor energiescans c.q. onderzoeken herbestemming geweest in 2024. Het bedrag valt terug in de Reserve en zal onder meer worden benut voor de (nieuwe) UVR Energiescans NH 2025. UVR Molens: € 169.970 over. Verklaring: Niet alle molen-eigenaren hebben in 2024 een subsidie aangevraagd. Dit bedrag van € 169.970 valt terug in de Reserve.		- 1.000	- 1.000
€ 459.154 hogere baten doordat Elan wonen per abuis elders binnen programma 7 is begroot.	459		459
7.1 - Grondbeleid uitvoeren			
De afwijking op deze baten hangt samen met de afwijking op de lagere begrote baten van Elan wonen (€ 459.154). De overige baten (€ 169.417) betreffen ovierige kleine mutaties.	- 629		- 629
Er zijn twee transacties binnen Grond uitgesteld met gezamenlijke opbrengst van € 744.850. Tegelijkertijd is één transactie naar voren geschoven en in 2024 gepasseerd met opbrengst van € 209.807.	- 535		- 535

7.1 - Dividend			
De omslagrente is resultante van lagere rentelast dan begroot en hogere rentebaten dan begroot (€ 122.263). Het verschil wordt verklaard door hogere dividendontvangsten van een aantal deelnemingen. De grootste hiervan zijn: - Bank Nederlandsche Gemeenten ad € 118.000 - Alliander ad € 72.000 - Life Science Fund ad € 43.000.	122	240	362
7.1 - Financieringsfunctie			
Het verschil in de rentelasten wordt vooral verklaard door: - Lagere rentelasten opgenomen geldleningen: Omdat er minder leningen afgesloten zijn dan verwacht zijn de rentelasten hiervan ook lager (-/- € 790.000). Dit wordt veroorzaakt door lagere uitgaven en hogere inkomsten. - Effect van de lagere rentelaten en rentebaten op de omslagrente. De omslagrente houdt in dat het saldo van rentelasten en rentebaten wordt doorbelast aan de programma's. Die omslagrente wordt als negatieve last verantwoord onder de financieringsfunctie (en als last op de programma's). Doordat de rentelasten lager zijn uitgavallen dan begroot en rentebaten hoger dan begroot, is ook de omslagrente lager dan begroot : € 2,4 miljoen. Doordat de omslagrente als negatieve last verantwoord wordt, leidt het verschil ten opzichte van de begroting tot hogere lasten onder de financieringsfunctie (en lagere lasten op de programma's). - Het verschil aan rentebaten wordt verklaard door: Hogere rentevergoeding (in procenten) op de schatkist gedurende het jaar en een hoger banksaldo dan verwacht. De verwachte negatieve kasstroom over 2024 is lager uitgevallen door achterblijvende uitgaven en hogere baten (voordeel € 1,7 miljoen).	- 1.809	1.897	88
7.1 - Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale			
Er zijn twee verkooptransacties binnen grond uitgesteld. Deze transacties hebben gezamenlijke boekwaarde van € 514.295. Tegelijkertijd is één transactie naar voren geschoven en gepasseerd en dus afgerond in 2024 met boekwaarde van € 226.592. De genoemnde lasten hebben te maken met de verschuiving van de passiringsdatum van de verkopen en de afboeking van de boekwaardes die voor een deel niet in de begroting waren meegenomen. Dit betekent dat deze lasten niet worden afgeboekt omdat de passering van de grond nog niet heeft plaatsgevonden.	330		330

7.1 - Stelposten					
De doorschuif BTW is hoger uitgevallen dan begroot. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen naar de provincie wordt doorgeschoven en die de provincie kan declareren bij het BTW-compensatiefonds. De provincie kan hier niet op sturen.	255				255
7.2 - Overhead					
Voor de rente op de lening aan stichting Pallas was een voorziening getroffen. Deze is in 2024 vrijgevallen. Zie ook BD 6.1. Daar tegenover is een voorziening getroffen van € 500.000 voor verstrekte voorschotten op subsidies aan organisaties die inmiddels failliet zijn verklaard.	4.133				4.133

- Minder kosten voor I-projecten: De migratie van de vaste telefonie bleek minder complex dan ingeschat door de IT-leverancier. Hierdoor werd het project succesvol afgerond en werden er minder kosten gemaakt. Daarnaast worden applicaties vanuit een datacenter naar de cloud gemigreerd. De geplande verhuizing van een aantal applicaties is in 2024 nog niet afgerond (€ 276.000 minder lasten). - Vanaf de zomer van 2024 is gestart met de transitie naar een nieuwe leverancier voor de IT-basisdiensten (werkplek en cloud). Daardoor was er minder gelegenheid dan gepland om wijzigingen en vernieuwingen door te voeren in de werkplek, de cloud-omgeving en in applicaties van de provincie. Uitgaven worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering (€ 298.000 minder lasten). - In 2024 deed de provincie mee aan een interprovinciale aanbesteding waarbij een mantelcontract is afgesloten met meerdere hardwareleveranciers. Op basis van deze contracten doet de provincie zogeheten mini-competities voor het bestellen van hardware. Door uitloop van deze aanbesteding en mini-competitie zijn kosten voor vervanging van hardware begin 2025 gemaakt in plaats van in Q4 2024. Uitgaven worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering (€ 732.000 minder lasten). - Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering. Het gaat hierbij in 2024 vooral om lagere materiële personeelslasten. Deze lagere lasten zijn onderdeel van de capaciteitskosten en komen als voordeel op alle begrotingsprogramma's terecht. Zie ook de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. Daarnaast is er ook een lagere onttrekking gedaan doordat er minder uitgaven waren voor ICT-hardware en I-projecten (zie hierboven).	1.306		- 3.706	- 1.275	- 3.675
7.2 - Afrekeningsverschillen					
In de jaarrekening 2023 zijn kosten opgenomen voor subsidieverplichtingen. Doordat een aantal subsidies in 2024 lager zijn vastgesteld leidt dit tot een positef afrekeningsverschil. Lagere lasten doordat de bodemsanering Parnassia bijna is afgerond. Nu de monitoringsfase ingaat is duidelijk dat minder geld nodig is. Daardoor kan er € 0,9 miljoen vrijvallen uit de voorziening.	2.714				2.714

Capaciteitskosten					
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7 wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering	1.830				1.830
Overige verschillen afzonderlijk programma 7 ≤ € 250.000	1.591	447	0	- 24	2.014

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Bestuur	24.068	25.031	25.440	-59	-446	-452	24.009	24.585	24.989
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	86.591	64.375	63.401	-6.324	-7.414	-8.913	80.267	56.961	54.488
3	Ruimte en Wonen	28.926	27.288	25.813	-6.692	-220	-1.339	22.234	27.068	24.474
4	Bereikbaarheid	251.349	275.527	254.473	-10.138	-9.080	-8.846	241.211	266.447	245.627
5	Natuur en landelijk gebied	174.607	151.074	134.393	-20.781	-26.739	-17.710	153.826	124.335	116.684
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	38.341	66.120	25.815	-100	-3.627	-3.245	38.241	62.493	22.570
Saldo van baten en lasten		**603.882**	**609.415**	**529.337**	**-44.094**	**-47.526**	**-40.506**	**559.787**	**561.889**	**488.832**

Specificatie programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering inclusief BBV-overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien(x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	0	0	0	-269.167	-275.600	-272.118	-269.167	-275.600	-272.118
Uitkering provinciefonds	0	0	0	-306.333	-345.251	-352.671	-306.333	-345.251	-352.671
Dividend	0	245	123	-7.250	-18.450	-18.690	-7.250	-18.205	-18.567
Financierings-functie	3.369	1.893	3.702	-1.927	-1.920	-3.817	1.442	-27	-115
Overige algemene dekkingsmiddelen	460	483	418	-549	-1.979	-2.600	-89	-1.496	-2.182
Grondbeleid	2.250	3.133	2.955	-4.800	-7.720	-6.660	-2.550	-4.587	-3.705
Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stelposten	17.488	-2.150	-2.405	-2.150	0	0	15.338	-2.150	-2.405
Totaal algemene dekkings-middelen	**23.567**	**3.604**	**4.793**	**-592.176**	**-650.920**	**-656.556**	**-568.609**	**-647.316**	**-651.763**
Onvoorzien									
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onvoorzien	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Vennootschaps-belasting									
Vennootschaps-belasting	3.634	28	18	0	0	0	3.634	28	18
Totaal vennootschaps-belasting	**3.634**	**28**	**18**	**0**	**0**	**0**	**3.634**	**28**	**18**
Overhead									
Overhead	37.187	35.221	28.498	-207	-215	-328	36.980	35.006	28.170
Totaal overhead	**37.187**	**35.221**	**28.498**	**-207**	**-215**	**-328**	**36.980**	**35.006**	**28.170**
Capaciteit									
Capaciteit	52.224	64.596	62.766	-330	-330	-402	51.894	64.266	62.365
Totaal capaciteit	**52.224**	**64.596**	**62.766**	**-330**	**-330**	**-402**	**51.894**	**64.266**	**62.365**
Overige programma-kosten programma 7									
Afrekenings-verschillen	0	-1.220	-4.319	0	0	2	0	-1.220	-4.317
Totaal generaal	**116.612**	**102.229**	**91.757**	**-592.713**	**-651.465**	**-657.284**	**-476.101**	**-549.236**	**-565.527**
Saldo van baten en lasten	**720.494**	**711.644**	**621.094**	**-636.807**	**-698.992**	**-697.790**	**83.687**	**12.653**	**-76.694**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

		Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties	
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Bestuur	1.243	1.200	1.200	0	-2.209	-2.242	1.243	-1.009	-1.042
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	2.523	649	649	-22.888	-23.831	-22.868	-20.365	-23.182	-22.219
3	Ruimte en Wonen	1.200	80.079	80.079	-8.971	-18.312	-17.640	-7.771	61.767	62.439
4	Bereikbaarheid	64.913	86.525	89.812	-70.826	-102.287	-90.787	-5.913	-15.762	-975
5	Natuur en landelijk gebied	27.486	35.460	35.592	-89.528	-64.727	-51.383	-62.042	-29.267	-15.791
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	10.181	22.856	22.856	-11.636	-34.384	-33.376	-1.455	-11.528	-10.520
7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	75.288	132.597	136.303	-62.671	-179.813	-177.514	12.617	-47.216	-41.211
Totaal mutaties reserves		182.834	359.366	366.491	-266.520	-425.563	-395.810	-83.686	-66.197	-29.319
Resultaat		**903.328**	**1.071.010**	**987.586**	**-903.327**	**-1.124.554**	**-1.093.598**	**0**	**-53.544**	**-106.013**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2024		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**-12.592**	**-64.102**	**-76.694**
Baten			*-20.910*	*-676.878*	*-697.788*
	1	Bestuur	-375	-77	-452
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-2.220	-6.694	-8.913
	3	Ruimte en Wonen	-1.244	-95	-1.339
	4	Bereikbaarheid	40	-8.886	-8.846
	5	Natuur en landelijk gebied	-13.705	-4.004	-17.710
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-875	-2.370	-3.245
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-2.531	-654.752	-657.283
Lasten			*8.318*	*612.776*	*621.094*
	1	Bestuur	561	24.879	25.440
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	7.047	56.355	63.401
	3	Ruimte en Wonen	11.636	14.177	25.813
	4	Bereikbaarheid	8.683	245.791	254.473
	5	Natuur en landelijk gebied	13.557	120.836	134.393
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-31.969	57.784	25.815
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.196	92.953	91.757
Totaal Reserves			**-49.974**	**20.655**	**-29.319**
Baten			*-393.090*	*-2.720*	*-395.810*
	1	Bestuur	-2.242	0	-2.242
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-22.868	0	-22.868
	3	Ruimte en Wonen	-17.640	0	-17.640
	4	Bereikbaarheid	-88.891	-1.896	-90.787
	5	Natuur en landelijk gebied	-51.321	-62	-51.383
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-33.376	0	-33.376
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-176.752	-762	-177.514
Lasten			*343.116*	*23.376*	*366.491*
	1	Bestuur	1.200	0	1.200
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	649	0	649
	3	Ruimte en Wonen	80.079	0	80.079
	4	Bereikbaarheid	89.812	0	89.812
	5	Natuur en landelijk gebied	21.163	14.428	35.592
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	19.035	3.821	22.856
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	131.177	5.126	136.303
Eindtotaal			**-62.566**	**-43.447**	**-106.013**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

Beleidsdoel	Toelichting	Incidentele Baten	Incidentele Lasten	Totaal
1.4	Baten door onttrekking aan reserve t.b.v. UVR cofinanciering EU projecten 2024-2026. Storting in reserve t.b.v. projecten versterking arbeidsmarkt.	-2.242	1.200	-1.042
2.1	Betreft baten t.b.v. invulling taakstelling Coalitieakkoord2023; uit SPUK RVO Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoeden; voor project energiebesparingsakkoord Amsterdam UVR stimulerend energietoezicht bedrijven NH 2021; uit waardevermindering nav aankoop NNN gronden 2023 en uit een overheveling i.v.m. aanvulling reserve. Lasten i.v.m. inhuur personeel t.b.v. SPUK Ontzorgingsprogramma RVO; ter dekking kosten div.warmtetransitieprojecten en uit overhevelingen voor subsidieverlening i.h.k.v. UVR aardwarmte-onderzoek NH	-16.057	1.764	-14.293
2.2	Betreft baten t.b.v. invulling taakstelling Coalitieakkoord2023; baten uit SPUK E94 Waterbodemsanering 2022 en onttrekking uit reserve t.b.v. dekking capaciteitslasten Programma Klimaat en gezonde leefomgeving voor div. projecten kwaliteitsverbetering bodem en ondergrond. Storting in reserve vanuit coalitieakkoord ter bevordering gezonde leefomgeving incl. leefbaarheidsfonds, asbest en geluidsschermen.	-7.629	1.000	-6.629
3.2	Baten uit SPUK's voor Woondeals, Flexibele inzet woningbouw; voor UVR Subsidie Woonakkoorden NH 2021 en i.h.k.v. Woonvisie opdrachten; voor subsidie BUVR voor project Gebiedsontwikkeling rondom station Alkmaar-Noord en voor project Vernieuwen Zeekade Grote Hout te Velsen-Noord; voor subsidie BUVR voor project Geluidscherm Weesp OV SAAL (PHS) en subsidie BUVR voor project Herinrichting Heijermans- en doctor HG Scholtenstraat Zandaam en t.b.v. invulling taakstelling binnen programma volgens Coalitieakkoord2023. Storting in reserve vanuit coalitieakkoord ter bevordering woonakkoorden en aanjaagteams; lasten i.h.k.v. subsidie BUVR i.h.k.v. bestedingsplan OV-fonds; door overheveling van reserve Coalitieakkoord i.v.m. woningbouw incl. knelpuntenbudget en t.b.v. Stadsmakersfonds en lagere lasten i.v.m. intrekken subsidieaanvraag BUVR voor project 'Flexwonen Pbus'.	-8.927	80.279	71.352
3.3	Betreft baten i.h.k.v. projecten meekoppelkansen Markemeerdijken en voor subsidie BUVR voor project Realisatie bereikbaarheid Oeverdijk en stadsstrand. Lasten i.v.m. uitbesteed werk div.projecten i.h.k.v. meekoppelkansen Markermeerdijken en fiets- en wandelverbindingen en voor subsidie BUVR voor project Bereikbaarheid Oeverdijk en stadsstrand.	-8.879	8.474	-405
4.1	Baten door onttrekking aan reserve t.b.v. dekking capaciteitslasten Programma Bereikbaarheid voor o.a. Amsterdamse logistics program; studiekosten iMPI wegen; project fietsknelpunten en project werkgevers aanpak; voor div.projecten voorlichtingscampagne verkeersveiligheid, aanpak doorfietsroutes en bereikbaarheid Zuid-Kennemerland; voor dekking lasten project Zaanbrug, voor UVR subsidie kleine infrastructuur NH 2023-2024 en BUVR subsidie voor project Verbindindsweg Assendelft; voor BUVR subsidie project Integraal inpassingsplan HOV Huizen en uit een overheveling voor integraal inpassingenplan HOV Huizen en herinrichting Prins Bernhardlaan. Storting in reserve betreft voorn. overhevelingen vanuit beëindigde reserves nav Nieuwe begroting 2019 en voor een deel een storting vanuit coalitieakkoord t.b.v. bereikbaarheid en mobiliteit incl. aanpak kust Zuid-Kennemerland, Den Helder, de ondertunneling N247 Broek in Waterland, Gooi- en Vechtstreek en lasten i.h.k.v. subsidie BUVR voor project Integraal inpassingsplan HOV Huizen; subsidie BUVR voor project Havenontwikkeling Boekelermeer.	-27.250	22.028	-5.222

4.2	Baten uit afrekening OV consessie NHN en Haarlem-Ijmond en door vrijval reservering opgelegde boete OV-concessie. Stortingen in reserve o.a. n.a.v. BDU-uitkering provinciefonds; uitkering vanuit meicirculaire t.b.v. herijken/verbeteren en op peil houden OV-reisproduct en ter compensatie tariefstijging OV.	-8.031	12.604	4.573
4.4	Baten door onttrekking aan reserve en overheveling/vrijval uit reserve voor vast en variabel onderhoud provinciale (vaar)wegen gebiedscontracten incl. baggerwerkzaamheden, project Cruquiusbrug; t.b.v. dekking capaciteitslasten Programma Bereikbaarheid voor het beheren en instandhouden van infrastructuur; voor studiekosten div. overige investeringsprojecten en project Nieuwe Bennebroekerweg; voor MRA-programma Focus Smart Mobility; voor dekking kapitaallasten projecten OV en wegen en baten uit afwikkeling reserve economisch herstel en duurzaamheid regiodeal Wadden en uit oude reservering Kaderbrief2019. Storting komt uit de omzetting van voorziening naar reserve Groot onderhoud (vaar)wegen; deels indexeringen 2024-2031 en ophoging budget; deels project baggerwerkzaamheden Amstel; uit storting kapitaallasten OV en een storting vanuit coalitieakkoord ter bevordering bereikbaarheid en mobiliteit. Lasten ook uit afrekeningen: aanleg div.technische installaties B&O Bediencentrale HHW en Solaroad licht verkeer; lasten uitbesteed werk div.projecten i.h.k.v. meerjareninvesteringen wegen en Focus Smart Mobility; i.v.m. projecten Nieuwe Bennebroekerweg en Weg om de Zuid; project Realisatie vernieuwen Zaanbrug en uit een overheveling van reserve Groot onderhoud vaarwegen en vanuit beëindigde reserves nav Nieuwe begroting 2019.	-51.785	59.650	7.865
5.1	Baten door onttrekking aan reserve t.b.v. dekking capaciteitslasten Programma Natuur en landelijk gebied voor div. NNN projecten; voor UVR subsidie natuurherstelmaatregelen en kwaliteitsimpuls landschap NH; voor lasten faunapassageprojecten en biodiversiteitsprojecten, voor project baggerwerkzaamheden Loosdrechtse Plassen vanuit gebiedsprogramma; ook baten uit overheveling i.v.m. waardevermindering nav aankoop NNN gronden 2023 en voor project Doorfietsroutes en baten uit SPUK's Programma Natuur en IBP Vitaal Platteland gebiedsplan Laag Holland en bijdrage derden voor Programma Oostelijke Vechtplassen. Lasten uit overheveling middelen t.b.v. projecten t.b.v. Faunapassage Maxisweg en A1 en voor projecten Oostelijke Vechtplassen; door subsidie BUVR voor project Dorpsbos/waterberging Ursem, voor project Waterland Oost fase 1; voor diverse projecten i.h.k.v. integrale gebiedsontwikkeling en agrarisch natuur- en landschapsbeheer vanuit RVO plattelandsprogramma; door baggerwerkzaamheden Loosdrechtse Plassen vanuit gebiedsprogramma en voor proceskosten SPUK Programma Natuur.	-50.913	7.065	-43.848
5.3	Baten door onttrekking aan reserve voor UVR subsidie cofinanciering Waddenfonds NH, voor kosten investeringskader Waddengebied; uit overheveling/vrijval reserve i.v.m. project Waddenbaai fase I, voor invulling taakstelling Coalitieakkoord2023 en uit SPUK Impulsgelden bodemdaling Veenweidengebieden. Storting aan reserve t.b.v. investeringskader Waddengebied en cofinanciering Waddenfonds en uit een overheveling voor project Waddenbaai fase I. Lasten door div. overige Waddenprojecten en uit projecten Loket veenweideboeren NH en Polderprogramma Prachtige Bovenkerkerpolder.	-7.494	4.240	-3.254
5.4	Baten door onttrekking aan reserve t.b.v. UVR subsidie waterrecreatie voor uitbreiden vaarnetwerk voor kleine pleziervaart, voorzieningen en diensten NH; voor subsidie BUVR voor projecten SAIL Amsterdam en voor de invulling taakstelling binnen programma volgens Coalitieakkoord2023. Storting in reserve t.b.v. uitvoering Visie Waterrecreatie.	-2.714	1.552	-1.162
5.5	Baten uit SPUK-regeling L34 Capaciteit uitvoeringskosten PPLG. Lasten door overheveling reserve t.b.v. incidentele uitgaven PPLG.	-1.835	10.900	9.065
5.6	Storting in reserve t.b.v. uitvoering gemeenschappelijk landbouwbeleid.	0	1.200	1.200

6.1	Baten door onttrekking aan reserve voor div. BUVR subsidies i.h.k.v. Actieagenda Circulaire Economie en ketensamenwerking; voor subsidie opstellen toekomstplan Haven Beverwijk en herstel Noorderkade; voor UVR subsidie MKB innovatiestimulering topsectoren en voor projecten verduurzaming en toekomstbestendeigheid i.h.k.v. herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijfsterreinen; ook baten uit vrijval t.b.v. invulling taakstelling binnen programma volgens Coalitieakkoord2023 en SPUK MIT stimuleringsregelingen MKB Haalbaarheidsprojecten. Storting in reserve voor MIT t.b.v. stimuleringsregelingen MKB binnen de regio; negatieve lasten door vrijval voorziening i.v.m. lening Pallas; lasten i.v.m. projecten Circulaire Economie en i.v.m. uitgaven Haven Beverwijk herstel Noorderkade.	-10.050	-32.248	-42.298
6.2	Baten door onttrekking aan reserve t.b.v. lasten subsidies BUVR i.h.k.v. uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam, (Nieuwe) Hollandse Waterlinies en Herstel Liniedijken en voor lasten UVR subsidies restauratie rijksmonumenten NH. Lasten betreft subsidies BUVR voor project Verder met Vesting Muiden i.h.k.v. uitvoeringprogramma (Nieuwe) Hollandse Waterlinies en lasten projecten Herstel Liniedijken Spaarndam.	-13.609	2.594	-11.015
6.3	Baten door onttrekking aan reserve voor project restauratie Artis Aquarium volgens Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022. Storting in reserve voor toegekende subsidie verduurzaming Artis.	-10.160	12.700	2.540
7.1	Baten uit grondverkoop; uit overheveling reserve i.v.m. incidentele lasten PPLG en t.b.v. woningbouw incl. knelpuntenbudget en het Stadmakersfonds en uit afwikkeling reserve economisch herstel en duurzaamheid regiodeal Wadden. Storting in reserve t.b.v. invulling taakstelling volgens Coalitieakkoord2023 en overheveling i.v.m. afwaardering grond NNN.	-96.796	119.917	23.121
7.2	Baten uit onttrekking aan reserve t.b.v. dekking capaciteitslasten volgens bestedingsplan reserve bedrijfsvoering, voor ICT transitie en transformatie, voor restauratie Artis en LSBU regelingen resv. economisch herstel en duurzaamheid (reservering jaarrekening 2023) en voor invulling taakstelling binnen programma volgens Coalitieakkoord2023. Storting betreft voorn. aframing UI-posten naar Algemene reserve t.b.v. budget 2025 en deels een storting vanuit septembercirculaire t.b.v. agrarisch natuur- en landschapsbeheer; lagere lasten door vrijval voorziening project bodemsanering Parnassia lagere vaststelling lasten i.h.k.v. projecten UVR duurzaamheid, verduurzamen culturele instellingen en dorps- en buurthuizen en oplossingen bij netcongestie en i.v.m. vrijval door intrekken subsideaanvraag UVR Versterken maatschappelijke sector.	-82.206	9.032	-73.174
	Overige mutaties < € 0,5 miljoen	-7.423	27.484	20.061
Eindtotaal		**-414.000**	**351.434**	**-62.566**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

BD	Onderwerp	Structurele stortingen
5.1	Resv. Groen	14.428
6.2	Resv. Monumenten	3.821
7.2	Resv. Bedrijfsvoerin	5.126
Eindtotaal		**23.376**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

BD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
4.4	Resv. Kaplst. Innov	-674
4.4	Resv. Kaplst. OV	-68
4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-1.155
5.1	Resv. Kaplst. Groen	-62
7.2	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		**-2.720**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2024 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000,- (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**M. van Kuijk**	**K. Bolt**
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 30/04
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,033	1
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 180.519,-	€ 44.716,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.313,-	€ 6.789,-
Subtotaal	*€ 203.832,-*	*€ 51.505,-*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 233.000,-	€ 77.030,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**€ 203.832,-**	**€ 51.505,-**

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023[14]		
	M. van Kuijk	**K. Bolt**
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/06 -31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1	1
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.447,-	€ 117.918,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.812,-	€ 20.876,-
Subtotaal	€ 106.259,-	€ 138.795,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 130.745,-	€ 223.000,-
Bezoldiging	**€ 106.259,-**	**€ 138.795,-**

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12[1]

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**M. van Dam**			
Functiegegevens[3]	Statengriffier			
Kalenderjaar[4]	2024	**2023**		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	08/04 t/m 31/12	n.v.t.		

Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar [5]	9	0		
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar[6]	1.021	n.v.t.		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar[7]	€ 221,-	€ 212,-		
Maxima op basis van de normbedragen per maand[8]		€ 0,-		
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12[9]	€ 225.641,-			
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)				
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 173.570,-	€ 0,-		
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 [10]	€ 173.570,-			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.			
Bezoldiging	**€ 173.570,-**			
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.			

Tabellen 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2024 x € 1.000	Werkelijk 2024 x € 1.000	Verschil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-83.687	76.694	160.381
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	267.771	57.028	-210.743
(2)	Mutatie voorzieningen	783	-1.487	-2.270
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-175	-175
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-350.675**	**18.354**	**369.029**

Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht. Het EMU-saldo over 2024 geeft aan dat de provincie via reële transacties afgelopen jaar minder uitgegeven heeft dan dat de provincie heeft ontvangen.

De mutatie (im)materiële vaste activa bedroeg volgens de tabel EMU-saldo in de ontwerpbegroting € 267,8 miljoen. Dit bedrag was niet juist. In deze begrote mutatie (im)materiële vaste activa werd uitgegaan van een bedrag aan investeringen van € 293,9 miljoen. Dit had € 134,5 miljoen moeten zijn. Het resterende verschil tussen begrote en werkelijke mutaties in (im)materiële vaste activa van € 51,3 miljoen wordt veroorzaakt door minder grondaankopen dan begroot en een lager investeringsvolume in wegen dan begroot, omdat nog niet alle verwachte investeringen in de realisatiefase zitten waardoor de aanbestedingsfase en de uitvoering van de projecten nog niet zijn gerealiseerd. Het verschil in mutaties voorzieningen wordt veroorzaakt door een hogere onttrekking aan de voorzieningen dan verwacht o.a. in de voorziening bodembeheertaken (Bosa).

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2024	31-12-2023
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.524.244**	**1.407.935**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**1.177.066**	**1.120.038**
a	Investeringen met een economisch nut	173.017	160.354
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.004.049	959.684
(3)	**Financiële vaste activa**	**347.178**	**287.897**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	198.902	*187.505*
	waarvan aan deelnemingen	198.895	187.498
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*92.189*	*88.789*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	58.989	55.589
c	*Overige langlopende leningen*	*56.087*	*11.603*
	Vlottende Activa	**255.898**	**190.788**
(4)	**Voorraden**	**0**	**175**
	Voorraad gronden	0	175
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**223.629**	**135.728**
	Vorderingen op openbare lichamen	106.169	100.079
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	109.093	30.238
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.225	4.268
	Overige vorderingen	4.142	1.143
(6)	**Liquide middelen**	**708**	**458**
	Banksaldi	708	458
(7)	**Overlopende activa**	**31.561**	**54.427**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	0
	- het Rijk	3.101	5.742
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.599	3.065
	- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	24.861	45.620
	Totaal	**1.780.142**	**1.598.723**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2024	31-12-2023
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.249.685**	**1.014.476**
(8)	**Eigen Vermogen**	**1.060.218**	**983.523**
	Waarvan Algemene Reserves	146.958	119.569
	Waarvan Bestemmingsreserves	807.247	819.875
	Gerealiseerd resultaat	106.013	44.080
(9)	**Voorzieningen**	**29.467**	**30.954**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	29.467	30.954
(10)	**Vaste schulden met rentetypische looptijd één jaar of langer**	**160.000**	**0**
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	160.000	0
	Vlottende Passiva	**530.457**	**584.247**
(11)	**Netto-vlottende schulden**	**61.551**	**152.573**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.080	2.658
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	100.000
	Overige schulden	58.471	49.915
(12)	**Overlopende passiva**	**468.906**	**431.674**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.569	219.132
	Nog te betalen verplichtingen	55.387	72.995
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	0
	- het Rijk	175.620	124.238
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	18.227	15.088
	Overige vooruitontvangen bedragen	103	220
	Totaal	**1.780.142**	**1.598.723**
(13)	Gewaarborgde geldleningen	0	0
	Garantstellingen	2.000	6.310

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2024 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden. De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort. De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2024 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2024 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens jaarlijks lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale waarde c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
De reserves, voorzieningen en aangegane zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

Niet in de balans opgenomen verplichtingen
Borg- en Garantstellingen Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (gewijzigd) en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 16 december 2024 door Provinciale Staten is vastgesteld;

    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan Provinciale Staten zijn gemeld.

    - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid (als onderdeel van de nota Fraudebleid) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Indien bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties is toegepast op het geconstateerde misbruik wordt dit niet meer opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording, de jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn tenietgedaan. Via de paragraaf bedrijfsvoering geeft de provincie inzicht in de aard en (financiële) impact van het geconstateerde misbruik.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening en Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit betekent dat:

    - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 9,9 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;

    - Een rapporteringstolerantie van € 400.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen indien de verantwoordingsgrens wordt overschreden.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2023	Reclassificatie	Investeringen 2024	Des-investeringen 2024	Bijdragen van derden 2024	Afwaarderingen 2024	Afschrijving 2024	Boekwaarde per 31-12-2024
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**160.354**	-	**18.212**	**420**	**1.832**	-	**3.297**	**173.017**
	- Gronden en terreinen	104.311		17.728	420	1.832	-		119.787
	- Bedrijfsgebouwen	54.458		541	-	-	-	3.297	51.702
	- Machines apparaten installaties	1.585		57-	-	-	-	-	1.528
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut**	**959.684**	-	**69.362**	-	**7.962**	-	**17.036**	**1.004.049**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	959.684		69.362		7.962	-	17.036	1.004.049
	Totaal materiële vaste activa	**1.120.038**	-	**87.574**	**420**	**9.794**	-	**20.332**	**1.177.066**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**1.120.038**	-	**87.574**	**420**	**9.794**	-	**20.332**	**1.177.066**

Toelichting:

De bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 10,5 mln. (waarvan € 1,8 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,2 mln.) Voor meer informatie zie paragraaf Grondbeleid.

De investeringen in bedrijfsgebouwen betroffen € 0,3 mln. voor steunpunt Vijfhuizen en € 0,2 mln. voor energie neutraal maken van steunpunten.

De grootste investeringen en bijdragen derden in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen:

Investeringen PMI:
Wegen: € 18,3 mln. waarvan N241 € 12,4 mln., N247 Waterland € 2,0 mln. en N243 € 0,8 mln.
Bruggen/sluizen : € 4,0 mln. waarvan Cruquiusbrug € 3,6 mln., Stolperbasculebrug € 0,2 mln., Wilhelminasluis € 0,2 mln.
HOV: € 4,9 mln. waarvan HOV 't Gooi € 0,7 mln., HOV Royal Flora € 2,8 mln., Busbaan Wijkerpoort € 1,1 mln.

Investeringen PMO:
Wegen: € 2,6 mln. aan onderhoud en vervanging bij N-wegen waarvan N240 € 1,1 mln. en N243 € 0,4 mln.
Bruggen: € 9,2 mln. waarvan Cruquiusbrug € 5,2 mln., Brug Krommenie N203 € 2,5 mln..
Waterwegen: € 11,3 mln. voor onderhoud aan oevers en vaarwegen.
Sluizen: KVSS € 6,1 mln.
Technische installaties: € 12,7 mln. waarvan MRL € 6,4 mln. en CAB € 6,2 mln.

Bijdragen van derden:
Bijdragen van derden € 8 mln., onder andere ontvangen van gemeenten en overige overheden, waaronder € 2,7 mln. voor de HOV 't Gooi en HOV Royal Flora Aalsmeer, € 2,3 mln. voor de N247 en € 1,3 mln. voor de N241.

Afschrijvingen:
Ten behoeve van de jaarlijkse afschrijvingen is er voor eigen panden € 3,3 mln. en voor geactiveerde projecten € 17 mln. in 2024 afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2023	Investeringen in 2024	Desinvesteringen in 2024	Herwaardering in 2024	Afschrijvingen oninbaarheid in 2024	Boekwaarde per 31-12-2024
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	187.498	18.032	3.804	3.231-	400-	198.895
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	55.589	3.400		-	-	58.989
C. Overige langlopende leningen	11.603	1.150		43.334	-	56.087
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**287.897**	**22.582**	**3.804**	**40.103**	**400-**	**347.178**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 9,7 mln. in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,92 mln. in het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. en € 4,0 mln. in InWest Regio B.V.

Daarnaast heeft InWest Regio B.V. (ROM) haar aandelen in ROM InWest B.V. per 1 januari 2024 overgedragen aan de aandeelhouders van InWest Regio B.V. Daardoor is in de jaarrekening van PNH € 3,4 mln. agio gedesinvesteerd in InWest Regio B.V. (ROM) en als investering opgenomen in ROM InWest B.V.

- Leningen aan deelnemingen: Er is een nieuwe lening € 3,4 mln. is verstrekt aan Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

- Overige langlopende leningen: Jaarlijkse toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,66 mln.

Desinvesteringen

- Deelnemingen: De aandelen van Zeestad Beheer B.V. voor € 0,009 mln. zijn overgedragen aan gemeente Den Helder.

De afwikkeling van de liquidatie van Solaroad B.V. heeft in 2024 plaatsgevonden. De boekwaarde van deze verbonden partij was nihil. De kapitaalstorting van € 0,4 mln., evenals de voorziening die voor Solaroad voor € 0,4 mln. was gevormd zijn afgeboekt. Deze boeking heeft geen resultaateffect.

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft stortingen in voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van deelnemingen InWest Regio B.V. (ROM) van € 0,6 mln., ROM InWest B.V. van € 0,3 mln., PDENH van € 1,4 mln. en Life Sciences Fund Amsterdam B.V. van € 0.9 mln. De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor tot en met 2024 € 2,1 mln. en voor ROM InWest B.V. € 0,3 mln. De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2024 € 14 mln. en voor Life Sciences Fund Amsterdam B.V. € 0,9 mln.

- Overige langlopende leningen: Aan de Stg. Voorbereiding Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 43,9 mln. (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. In 2024 is er € 0,66 mln. rente toegevoegd aan deze lening. Deze rentevordering staat onder de kortlopende vorderingen. De gehele lening van € 43,9 mln. was voorzien. In 2024 is de publieke financiering (Rijk) voor Pallas definitief geworden en daarmee is invulling gegeven aan de vereisten voor vrijval van de voorziening.

Investeringsuitgaven en kredieten

Voor de specificatie van investeringsuitgaven en kredieten zie de bijlage.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Voorraad gronden	0	175

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2024	175	44
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	419	175
Verkopen	-594	-44
Voorraden per 31-12-2024	0	175

Toelichting
Afgelopen jaar zijn gering aantal gronden verkocht. Daarbij zijn de gronden die eind 2023 op de voorraden stonden volledig verkocht

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	62.615	74.635
Te vorderen Vennootschapsbelasting	575	104
Motorrijtuigenbelasting	19.260	19.826
Nog te ontvangen Provincies	27	20
Nog te ontvangen Rijksoverheid	468	70
Nog te vorderen Gemeenten	21.418	698
Overige nog te ontvangen	1.806	4.726
	106.169	100.079
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	109.093	30.238
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	4.225	4.268
Overige vorderingen		
Debiteuren	2.889	1.047
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	1.224	12
Overige posten	28	84
	4.142	1.143
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	223.629	135.728

Toelichting

De toename van het bedrag aan vorderingen met circa € 92 mln. wordt grotendeels veroorzaakt door de uitzettingen in ‘s Rijksschatkist met (€ 78,9 mln), de nog te ontvangen opcenten (€ 3,2 mln.) en vorderingen op gemeenten (€ 20,7 mln.).

De vordering op gemeenten is dit jaar zo hoog omdat de Zaanbrug is afgewikkeld en de bijdragen van die gemeenten is gefactureerd (€ 19,3 mln.).

Medio april 2025 heeft de Belastingdienst aangegeven dat zij een fout hebben gemaakt in de berekening van de opcenten in de maanden oktober t/m december 2024. Volgens opgave blijkt een lagere opbrengst en te vorderen bedrag van € 8,2 miljoen voor de provincie. Dit bedrag is in mindering gebracht op de vordering over december 2024.

Bij de debiteuren is dit jaar rekening gehouden met dubieuze debiteuren. Er is een voorziening van € 0,5 mln. in mindering gebracht, als gevolg van lopende faillissementen. De post is als last in programma 7 opgenomen.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2024 is € 0,708 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,665 mln.), de BNG bankrekening (€ 0,001 mln.) en de post kruisposten (€ 0,042 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2024			
(1)	**Drempelbedrag**	**10.645**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**417**	**493**	**561**	**639**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.228	10.153	10.085	10.006
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				

(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	822.749			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	322.749			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.645			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	37.948	44.860	51.592	58.805
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	417	493	561	639

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 22,8 mln.

De afname komt met name door een daling in de nog te ontvangen bedragen van € 18,9 mln. Deze daling komt voornamelijk doordat de doorbelasting van het project Zaanbrug in 2024 heeft plaatsgevonden. Deze post staat nu onder de debiteuren. Daarnaast hebben we vanuit de doeluitkeringen enkelen bedragen ontvangen (€ 3,7 mln.).

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2023	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2024
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbruggingsjaar (E58)	1.400			1.400	-
Regeling Wilhelminasluis (E37)	3.072				3.072
Programma Aanpak Stikstof (PAS-melders L24)	804			804	-
Regeling veilig, slim, doelmatig en duurzaam gebruik mobiliteitsinfrastructuur	466			466	-
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)			29		29
Totaal Rijk	**5.742**	-	**29**	**2.670**	**3.101**
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.065		794	320	3.539
UVR Kennis Bodem en Water	-		810	750	60
Totaal overige	**3.065**		**1.604**	**1.070**	**3.599**
Totaal	**8.807**	-	**1.633**	**3.740**	**6.700**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2024	31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	4.390	23.367
Overige vooruitbetaalde bedragen	20.471	22.253
	24.861	45.620

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2024	Resultaat-bestemming 2023	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2024
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	119.569	93.629	11.260	-	76.558	-	941	146.958
Totaal algemene reserves (a)	**119.569**	**93.629**	**11.260**	**-**	**76.558**	**-**	**941**	**146.958**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	3.718	-	1.200	-	2.242	-	-	2.676
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving								
Reserve Bodemsanering	24.128	-	445	-	852	-	-	23.721
Reserve Duurzame elektriciteit	5.179	-	33	-	18-	-	4.329	901
Reserve Energietransitie	14.721	-	33	-	314	1.104	9.412	3.924
Reserve Gezonde leefomgeving	8.027	-	1.000	-	315	-	6.416	2.296
Reserve Subsidie Warmtetransitie	1.535	-	-	-	992	2.000-	-	2.543
Reserve Warmtetransitie	6.262	-	33	896-	366	-	786	4.247

Programma 3 Ruimte en Wonen								
Reserve Klimaatadaptatie	1.367	-	-	-	341	-	-	1.025
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	11.716	-	-	-	5.895	-	-	5.821
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	17.682	-	-	-	2.016	-	-	15.667
Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	2.983	-	-	-	2.983	-	-	-
Reserve Subsidie OV-fonds (OD 3.4.1)	5.339	-	-	-	380	-	-	4.958
Reserve Woningbouw	4.619	-	1.160	78.919	281	-	3.169	81.248
Reserve Verleende subsidies Woningbouw	3.752	-	-	-	757	-	-	2.995
Reserve Woonbeleid	1.979	-	-	-	588	-	1.229	162
Programma 4 Bereikbaarheid								
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	7.588	-	13.152	-	7.136	5.333	1.843	6.428
Reserve Groot onderhoud wegen	29.481	-	17.568	5.100	30.714	-	1.400	20.036
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	12.431	-	-	-	1.654	182	-	10.595
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.606	-500	50	205	1.564	-	-	1.797
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	88.548	-	19.574	-	1.555	1.646	581	104.340
Reserve Openbaar Vervoer projecten	16.238	-	12.604	-	9.531	-	-	19.311
Reserve Uitvoeren mobiliteit	78.041	-	10.511	4.000	15.590	5.425	25	71.512
Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	4.083	-	-	5.220	4.712	-	-	4.591
Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
Reserve Cofinanciering Waddenzee	6.072	-	832	-	1.158	925	-	4.821
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	4.417	-	1.200	-	365	-	-	5.252
Reserve Groen	114.736	-	14.428	1.496	18.723	16.211	-	95.727
Reserve Groene Uitweg	9.598	-	44	-	264	1.496	-	7.882
Reserve Laag Holland	788	-	-	-	253	-	-	535
Reserve Landschap	3.713	-	-	-	44-	-	3.573	184
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	17.246	-	58	4.000	1.647	-	-	19.657

Reserve PPLG incidentele middelen CA 2023	-	-	-	10.900	409	-	-	10.491
Reserve Subsidies Groene Uitweg	902	-	-	-	295-	-	-	1.197
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	6.257	-	-	925	340-	-	-	7.522
Reserve Subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	17.172	-	-	-	4.262	-	-	12.910
Reserve Waterrecreatie	3.385	-	1.552	-	1.387	-	1.328	2.222
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
Reserve Circulaire economie	1.108	-	1.180	-	547	-	880	861
Reserve Herstructurering bedrijventerrein	3.149	-	-	-	975	-	2.131	43
Reserve MKB	13.060	-	4.922	-	3.202	-	-	14.780
Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	8.951	-	3.821	-	10.430	-	-	2.342
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	14.688	-	-	-	1.872	-	-	12.817
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.312	-	-	233	2.294	-	-	4.251
Reserve Subsidies SvA/NHW Werelderfgoed	3.025	-	-	-	885	-	-	2.140
Reserve Subsidies kwaliteit cultuur en voorzien.	-	-	12.700	-	10.160	-	-	2.540
Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								
Reserve Bedrijfsvoering	12.826	-	5.126	-	4.852	-	-	13.100
Reserve Coalitieakkoord	-	14.055	107.862	-	-	93.819	581	27.517
Reserve Huisvesting	11.434	-	-	-	762	-	-	10.672
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	18.059	-	-	12.055	-	-	-	30.114
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	63.104	63.104-	-	-	-	-	-	-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	31.240	-	-	420	1.155	-	-	30.505
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	85.165	-	-	1.226	68	-	-	86.322
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	6.686	-	-	182	674	-	-	6.194

Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.761	-	-	156	62	-	-	3.855
Totaal bestemmingsreserves	**819.877**	**-49.549**	**231.088**	**124.141**	**156.487**	**124.141**	**37.683**	**807.247**
Totaal reserves(a + b)	**939.446**	**44.080**	**242.348**	**124.141**	**233.045**	**124.141**	**38.624**	**954.205**
Resultaat 2024								106.013
Totaal eigen vermogen								1.060.218

Algemene reserve Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2023 is € 30,52 miljoen gestort in de Algemene reserve. Daarnaast is vanwege het opheffen van de reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid (EHDF) ultimo 2023 ook € 63,1 miljoen in 2024 toegevoegd aan de algemene reserve

Stortingen:

- In 2024 is € 11,26 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreft de volgende toevoegingen:
- € 9,57 miljoen: Bij de Laatste begrotingswijziging 2024 is besloten om een aantal zogenaamde Uitgestelde intenties (UI) in de algemene reserve te storten zodat deze middelen meegenomen kunnen worden naar 2025;
- € 1,69 miljoen: Dit betreft een decentralisatie uitkering voor Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) uit de septembercirculaire 2024 van het provinciefonds. Bij de Laatste begrotingswijziging 2024 is besloten om deze middelen te storten in de algemene reserve.

Onttrekkingen:

In 2024 is € 76,56 miljoen aan de algemene reserve onttrokken of overgeheveld naar een andere reserve. Dit bedrag bestaat onder andere uit:

- Een onttrekking van € 53 miljoen die gestort is in de reserve Coalitieakkoord. Dit conform het ontwerpbesluit bij de jaarrekening 2023;
- Een onttrekking van € 19,03 uit de Eerste begrotingswijziging 2024. Het gaat hierbij om een onttrekking van diverse decentralisatie uitkeringen uit de decembercirculaire 2023 van € 10,8 miljoen, € 6,62 miljoen onttrekkingen voor nog lopende toezeggingen vanuit de reserve EHDF en € 1,61 miljoen voor Uitgestelde intenties;
- Een onttrekking van € 1,9 miljoen uit de kaderbrief 2024. Het gaat hierbij om een onttrekking voor VMaas ad € 1,5 miljoen en een onttrekking van € 0,4 miljoen voor de decentralisatie uitkering Weerbaar bestuur;
- Diverse overige kleinere onttrekkingen uit de begroting 2024 en de Tweede begrotingswijziging 2024 ad € 2,48 miljoen.

Vrijval:

- Bij de kaderbrief 2025 is besloten om € 941.000 van de reserve EHDF in zet zetten voor de taakstelling op de reserves van € 40 miljoen en over te hevelen naar de reserve Coalitieakkoord. Omdat de reserve EHDF ultimo 2023 is opgeheven loopt dit via de algemene reserve. Het eindsaldo van de reserve EHDF is in 2024 toegevoegd aan de algemene reserve.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25 % van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de algemene uitkering van het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de (vrij besteedbare) structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2024 bedraagt € 542,1 miljoen. 25 % hiervan is € 135,5. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's € 66,9 miljoen voor het komende jaar zijn en € 73,9 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 135,5 miljoen moet zijn. De eindstand van de algemene reserve bedraagt 147 miljoen. De algemene reserve heeft op basis hiervan een surplus van € 11,5 miljoen ultimo 2024 en voldoet hiermee aan de gestelde kaders.

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	1.4
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 1.200.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 2.241.997 onttrokken aan de reserve. Het betreft ter dekking van gerealiseerde kosten voor Kansen voor West (KvW), Just transition fund (JTF) en Interreg.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 2,7 miljoen) zullen worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.2
Toelichting stortingen	De jaarlijkse storting voor capaciteitskosten bodemsanering bedroeg € 319.000, daarnaast is er nog een storting van € 126.000 uit de uitkering van het Provinciefonds i.v.m. de wet Bodemsanering.
Toelichting onttrekkingen	Voor uitgaven aan bodemsaneringssubsidies en -projecten is € 852.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2024 bedraagt € 23,7 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	De storting van €33.000 betreft de verdeling van de reserve energietransitie in 3 OD's
Toelichting onttrekkingen	Voor € 4,33 miljoen is dit de onttrekking met betrekking tot de begrote vrijval en € -0,018 miljoen aan overige onttrekkingen.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2024 bedraagt € 901.000. In 2022 is de totale reserve Energietransitie gesplitst in drie reserves: Energietransitie, Warmtetransitie en Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een apart bestedingsplan gemaakt.

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	Dit storting van € 33.000 betreft de verdeling van de reserve energietransitie in 3 OD's
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 10.830.000 onttrokken aan de reserve. Deze gelden zijn besteed aan: € 0,3 miljoen aan energieneutraal maken eigen organisatie, € 1,1 aan overheveling reserves en € 9,4 miljoen begrote vrijval
Toelichting stand	De eindstand bedraagt € 3,9 miljoen. in 2022 is de reserve Energietransitie gesplitst in drie reserves: Energietransitie, Warmtetransitie, Duurzame electriciteit

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma ‘Gezonde Leefomgeving’ opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.2
Toelichting stortingen	De storting betreft een begrote storting van € 1 miljoen
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op Actieplan Gevelmaatregelen (€ 0,3 miljoen) en € 6.4 miljoen taakstelling vanuit het Coalitieakkoord.
Toelichting stand	De eindstand bedraagt € 2.296 miljoen. Deze middelen worden voor diverse uitvoeringsregelingen ingezet

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Dit betreft een overheveling van reserve warmtetransitie i.h.k.v. onderzoek aardwarmte van € 2 miljoen. Verder is er in 2024 € 0,77 miljoen uitgetrokken voor Energiebesparingsakkoord Amsterdam en een bedrag van € 0,222 miljoen Ultvoeringsregeling aardwarmte-onderzoek.
Toelichting stand	De stand eind 2024 is € 2,543 miljoen en wordt enkel gebruikt voor de subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	Deze bestaat uit voor het grootste gedeelte uit een overheveling van € 0,896 miljoen en € 0,033 miljoen betreft de verdeling van de reserve energietransitie in 3 OD's
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen € 0,134 miljoen Initiatieven Burgercollectieven, € 0,095 miljoen Uitvoeringsregeling gebouwde omg NH 2022, € 0,050 miljoen Verduurzamingsinitiatieven, € 0,078 miljoen Servicepunt duurzame energie, € 0,004 miljoen overige en een taakstelling coalitieakkoord van € 0,786 miljoen.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2024 is € 4,2 miljoen. In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit.

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zijn in 2024 hoger uitgekomen dan begroot, omdat een subsidie aan WUR toch in 2024 is verleend.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2024 bedraagt € 1.026.000. Dit is voldoende om de lopende activiteiten uit te voeren. Het bestedingsplan zal kritisch tegen het licht worden gehouden zodat duidelijk wordt of er eventueel een bedrag kan vrijvallen. De looptijd van de reserve eindigt 31-12-2025.

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	In 2024 is € 0 gestort in de reserve Meekoppelkansen.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bedroegen in 2024 € 5,9 miljoen. De onttrekkingen betreffen de lasten van diverse onderdelen van het project Markermeerdijken.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2024 bedraagt € 5,8 miljoen. De in de reserve resterende middelen worden ingezet conform de samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken. De provincie werkt in het project samen met onder meer de gemeente Hoorn en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het resterende bedrag is naar verwachting voldoende om het project conform de samenwerkingsovereenkomst af te ronden.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	Niet van toepassing
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 2 miljoen bestaat grotendeels uit: € 1,2 miljoen onttrekking voor knooppunt ontwikkeling Alkmaar, € 0,54 miljoen OV-knooppunten proceskosten en € 0,23 Heiloo ketenreis
Toelichting stand	De eindstand is € 15,7 miljoen en wordt ingezet voor met name ontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid (€ 8 miljoen), Guisweg, Zaanstad (€ 6 miljoen) en Ketenreis (€ 1,6 miljoen)

	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	In 2024 heeft geen storting in deze reserve plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 2.983.000 aan deze reserve onttrokken. Dit betrof een subsidie aan de gemeente Hoorn.
Toelichting stand	De stand van deze reserve is per 31-12-2024 € 0.

	Reserve Subsidie OV-fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.

Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Voor werkzaamheden voor de ontwikkeling van de Poort van Hoorn is in 2024 een bedrag van € 0,4 miljoen onttrokken
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden va de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze reserve gaat het om de subsidie voor de Poort van Hoorn die in 2021 is verleend. Eindstand in 2024 bedraagt € 5 miljoen.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	Dit betreft een storting m.b.t. aanjaagteam van € 1,2 miljoen en een bedrag van € 79 miljoen overheveling vanuit het coalitieakkoord i.v.m. Woningbouw.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 3,2 miljoen is op basis van de invulling van de taakstelling uit het coalitieakkoord en een onttrekking van € 0,1 miljoen voorinzet capaciteit en € 0,17 miljoen uitvoeringsregeling versnelling woningbouw.
Toelichting stand	De eindstand bedraagt per 31 december 2024 € 81 miljoen.

	Reserve Verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	Niet van toepassing
Toelichting onttrekkingen	Deze onttrekking bestaat uit € 1,2 miljoen Bloemendalerpolder-Weesp, een intrekking van € 1,0 miljoen gemeente Ouder-Amstel en € 0,55 miljoen knooppunt Kogerveld, Zaanstad
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekkingen bedragen € 1,8 miljoen. Dit bestaat uit de begrote vrijval van € 1,23 miljoen a.g.v. invulling taakstelling Coalitieakkoord en € 0,59 miljoen aan onttrekkingen t.b.v. exploitatielasten (uitvoering woonakkoord en opdracht woonvisie
Toelichting stand	In het nieuwe coalitieakkoord is er budget beschikbaar gesteld voor Wonen. Dit budget is in de reserve Woningbouw terecht gekomen. Er zal daarom geen gebruik meer worden gemaakt van de reserve Woonbeleid en kan derhalve vrijvallen.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 13,2 miljoen conform begroting.
Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 5,1 miljoen naar reserve Groot Onderhoud wegen conform begroting en overheveling van € 233.000 naar de reserve Stelling van Amsterdam/Werelderfgoed. Onttrekking wegens vrijval van € 1,8 miljoen. Daarnaast de onttrekking van € 7,1 miljoen voor het uitgevoerde variabel onderhoud.
Toelichting stand	Stand van € 6,4 miljoen per 31-12-2024 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen.

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 17,6 miljoen conform begroting, daarnaast conform begroting een overheveling uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 5,1 miljoen.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking wegens vrijval van € 1,4 miljoen, daarnaast de onttrekking van € 30,7 miljoen ten behoeve van het uitvoering van variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur.
Toelichting stand	Stand van € 20 miljoen per 31-12-2024 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen aan variabel onderhoud.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 1,56 miljoen uitgegeven aan projecten Smart Mobility. Voor het overige (€ 94.000) zijn uitgaven gedaan voor duurzaamheid en circulaire provinciale infrastructuur. Vanwege aanleg van LED-verlichting is € 182.000 overgeheveld naar de kapitaallastenreserve.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2024 bedraagt € 10,6 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit als Smart Mobility, Solaroad en circulaire provinciale infrastructuur.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 255.000 gestort. Hiervan is € 205.000 overgeheveld uit andere reserve naar deze reserve in 2024.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2024 € 1.564.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit. Eindstand 2024 bedraagt € 1,8 miljoen.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 19,6 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is een onttrekking van € 1,6 miljoen en een overheveling van € 1,6 miljoen naar de reserve kapitaallasteng edaan die betrekking hebbend op de netto investeringen van enkele werken, met name een paar grote projecten waaronder investeringsprojecten HOV-03. Daarnaast is er een vrijval van Met nam € 0,6 mln.Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelermeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen. Eind stand 2024 bedraagt € 104,3 miljoen.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	Beschikbaar
Beleidsdoel	4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten. daarnaast zijn door de motie KRUL en motie Bikker extra stortingen in de reserve. Hierdoor komt de totale storting in 2024 op €12,6 miljoen .
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 10,5 miljoen onttrokken aan deze reserve in 2024.
Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen en om uitgestelde projecten te kunnen realiseren. Stand eind 2024 bedraagt € 19,3 miljoen

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	In 2024 is € 14,5 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 4 miljoen overgeheveld uit de coalitieakkoord reserve. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2024 is € 21 miljoen. Hiervan is € 15,6 miljoen onttrokken voor diverse bestedingen en enkele administratieve correcties en € 5,4 miljoen overgeheveld naar de reserve verleende subsidies en 25K vrijgevallen. De overige onttrekkingen bestaan uit diverse projecten die in 2024 zijn uitgevoerd voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken.
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Bennebroekerweg, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten. Stand eind 2024 is € 71,5 miljoen.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Beschikbaar
Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	Door overheveling is € 5,2 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Door een administratieve correcties is de totale onttrekking € 4,7 miljoen.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de infrastructurele projecten gedekt en eindstand van de reserve bedraagt €4,6 miljoen in 2024

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2024 € 832.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 2 miljoen hadden o.a. betrekking op: • € 193.000 uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds; • € 523.000 subsidies Buiten UVR; • € 320.000 Aan proceskosten voor met name het IKW (Investeringskader Waddengebied); • € 122.000 capaciteitskosten ten behoeve van inhuur. Hiernaast is er een bedrag van € 925.000 overgeheveld naar de reserve Verleende subsidies Cofinanciering Waddenzee voor het project “Waddenbaai fase 1”.
Toelichting stand	De stand eind 2024 is € 4,8 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied.

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.6
Toelichting stortingen	In 2024 is conform begroting een bedrag van € 1,2 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 0,37 miljoen onttrokken voor de provinciale cofinanciering van regelingen uit het POP3 programma. In 2024 zijn de eerste subsidies verleend uit het NSP (Nationaal Strategisch Plan), het vervolgprogramma binnen het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid). RVO voert alle subsidieregelingen uit voor de provincies. In 2024 beliepen de uitvoeringskosten van RVO € 1,3 miljoen. Dit kwam vooral door het inregelen van nieuwe subsidieregelingen binnen het NSP, een late factuur voor 2023 en hogere automatiseringskosten. De onttrekkingen zijn gecorrigeerd voor het bedrag aan openstaande verplichtingen dat RVO meldt (-€ 998.000), een foutief geboekt bedrag uit 2021 (-€ 237.000) en een meevaller op de kosten 2023 (-€ 209.000).
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2024 is voldoende om de komende jaren aan de verplichtingen te voldoen.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel: · het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), inclusief de daarvoor benodigde natuurverbindingen, · het uitvoeren van natuurcompensatieprojecten, · het uitvoeren van Natura2000 Herstelmaatregelen, · het uitvoeren van maatregelen in het kader van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering en · het realiseren van recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Programma Natuurnetwerk (PNN), dat mogelijk per begrotingsjaar 2024 wordt geïntegreerd in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 7, Overzicht Algemene middelen en organisatie, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2024 een bedrag van € 15,9 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; • € 3 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; • € 217.000 opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; • Vanuit de reserve Groene Uitweg is er € 1,5 miljoen overgeheveld naar de reserve Groen voor 2 Faunapassages.

Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen van totaal € 34,9 miljoen hebben o.a. betrekking gehad op: • € 8,6 miljoen voor Subsidies (zowel Uitvoeringsregelingen als subsidies buiten UVR); • € 2,1 miljoen voor diverse uitvoeringsprojecten; • € 2 miljoen voor de oude regeling SKNL-functiewijziging; • € 2,9 miljoen capaciteitskosten; • € 338.000 voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; • € 1 miljoen voor Masterplan Biodiversiteit; • € 221.000 voor KRW projecten; • € 1,3 miljoen proceskosten. Hiernaast is er € 12,1 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en € 4 miljoen naar de reserve OVP.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken. Het eindsaldo per 31-12-2024 bedraagt € 95,7 miljoen.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Omdat minder aanlegplaatsen in de trekvaart bij Muiden gerealiseerd kunnen worden, vloeit € 44.000 terug in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 1.496.000 overgeheveld naar de reserve Groen. Dat betreft € 270.000 voor de faunapassage A1 en € 1.226.000 voor de faunapassage Maxisweg, zoals besloten bij de EBW 2024. Voor realisatie van diverse projecten is € 264.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2024 bedraagt € 7,9 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Totaal is in 2024 € 253.000 onttrokken aan de reserve. Dit betrof een subsidie buiten UVR (€ 64.000) en proceskosten.
Toelichting stand	De stand eind 2024 is € 535.000. Dit is toereikend om de plannen in de resterende looptijd te realiseren.

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020

Bestedingsplan	Bij de Jaarrekening 2024 zal deze reserve opgeheven worden.
Beleidsdoel	5.3
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Uit deze reserve is er € 3,6 miljoen vrijgevallen i.v.m. het besluit uit de Kaderbrief 2025 m.b.t. het Invullen van de taakstelling uit het Coalitieakkoord 2023. Door lager vastgestelde subsidies uit voorgaande jaren is er € 44.000 teruggevloeid in deze reserve.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2024 bedraagt €184.000 dat i.v.m. het opheffen van deze reserve zal terugvloeien in de algemene reserve.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	In 2024 is € 4,1 miljoen in de reserve OVP gestort. Dit bestaat voornamelijk uit een overheveling vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 1,65 miljoen hebben voornamelijk betrekking gehad op baggerwerkzaamheden.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2024 is € 19,66 miljoen. Het programma Oostelijke Vechtplassen (OVP) is in 2018 gestart met de uitvoering. De planning is om de projecten uit het Gebiedsakkoord af te ronden in 2027. De voortgang en planning van de projecten worden jaarlijks opgenomen in het PNN.

	Reserve PPLG
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve is het doorontwikkelen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) en het opstarten van de uitvoering. De nieuwe coalitie heeft € 35 miljoen beschikbaar gesteld om te voorkomen dat de voortgang wordt vertraagd of beperkt door externe of financiële factoren. De reserve kan worden ingezet voor extra capaciteit, voor voorfinanciering van maatregelen waarvoor Rijksmiddelen worden verwacht, om in cofinancieringsconstructies te kunnen deelnemen en voor andere incidentele initiatieven. Voor deze bestemmingsreserve zijn kaders vastgesteld waar binnen bestedingsvoorstellen door GS kunnen worden goedgekeurd. Overige bestedingen worden ter goedkeuring aan PS voorgelegd.
Instellingsbesluit	Eerste begrotingswijziging 2024
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.5
Toelichting stortingen	In 2024 is € 10,9 miljoen in deze reserve gestort. Dit was een overheveling uit de Reserve Coalitieakkoord die pas kon plaatsvinden na de instelling van de reserve bij de EBW 2024.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 409.000 onttrokken aan de reserve PPLG. De helft betrof capaciteitskosten en de helft proceskosten, onder meer bijdragen aan gebiedspartners. Door de onzekerheid rond het Rijksbeleid en het Transitiefonds is in 2024 terughoudend omgegaan met de eigen middelen. In 2024 waren bestedingen begroot voor capaciteit. Halverwege het jaar kwam voor capaciteitskosten toch nog een specifieke uitkering van het Rijk beschikbaar, waardoor nog slechts € 0,2 miljoen ten laste van de reserve kwam. Voor voorfinanciering was de reserve niet meer nodig nadat de beschikking van de koplopersmiddelen ontvangen was.

Toelichting stand	De stand van de reserve PPLG bedraagt per 31-12-2024 € 10,5 miljoen. In 2025 wordt vanuit de reserve Coalitieakkoord nog eens € 4,9 miljoen overgeheveld. Dit betekent dat nog € 19,2 miljoen moet worden overgeheveld om de € 35 miljoen uit het Coalitieakkoord te bereiken. Voorwaarde voor overhevelingen uit de reserve Coalitieakkoord is een bestedingsplan. Het bestedingsplan voor 2025 is verwerkt in de Begroting 2025. Dit betreft € 2 miljoen voor voorfinanciering (geld dat terugkomt in de reserve) en € 2 miljoen voor het verschil tussen de werkelijke lasten van de koplopersprojecten en het SPUK-plafond. Het bestedingsplan voor de resterende middelen is begin 2025 verschenen in de vorm van de Korte Termijn Agenda Landelijk gebied 2025-2027 (KTA). De KTA bevat een tiental projecten en plannen die optellen tot € 32,6 miljoen. Na vaststelling van de KTA liggen er bestedingsplannen voor de volledige € 35 miljoen.

	Reserve Subsidies Groene Uitweg
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Vanwege het wegvallen van een deel van de subsidie voor Buitenplaats Trompenburgh een terugstorting van € 295.000 in de subsidiereserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2024 is ter dekking van verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.

	Reserve verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.3
Toelichting stortingen	In 2024 is er een aanvullende subsidie verstrekt voor het project “Waddenbaai fase 1”, omdat daar de BBV regels van meer dan € 1,5 miljoen van toepassing zijn is het bedrag van € 925.000 in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Bij de aanvullende subsidie voor het project Waddenbaai fase 1 is tegelijkertijd ook het uitgavenpatroon over de afgelopen en toekomstige jaren aangepast waardoor er in 2024 een negatieve onttrekking van € 340.000 geboekt is.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2024 is € 7,5 miljoen. Dit is voor de subsidie Waddenbaai fase I.

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2024 € 4,3 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies die in 2022 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2022 beschikt zijn.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2024 is € 12,9 miljoen. Dit is bestemt voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.4
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,4 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 778.000. Hiernaast is er € 580.000 uitgegeven ter voorbereiding op de SAIL 2025. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten. Hiernaast is er € 1,3 miljoen vrijgevallen i.v.m. het besluit uit de Kaderbrief 2025 m.b.t. het Invullen van de taakstelling uit het Coalitieakkoord 2023.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2024 bedraagt € 2,2 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 plaatsvinden.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	In 2024 is € 1.180.000,- in de reserve Circulaire Economie gestort
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2024 een totaal van € 547.000 onttrokken uit de Reserve Circulaire Economie. Aan de hand van de actieagenda Circulaire Economie is een kasraming opgenomen en een vrijval van € 880.000.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2024 is € 861.000;

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve ‘Herstructurering Bedrijventerreinen’ opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	nvt
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3,1 miljoen, waarvan € 2,1 miljoen een vrijval en een bedrag van € 975.000 onttrokken uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen. Dit geld is uitgegeven aan: • HIRB plus • HIRB+ toekomstbest. werklocaties • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden • HIRB+ toekomstbest. werklocaties • Overige kleinere subsidies
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2024 bedraagt € 43.000. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	In 2024 is er € 4,9 miljoen gestort in de Reserve MKB, € 4,9 miljoen voor de MIT-Regelingen
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3,2 miljoen onttrokken uit de Reserve MKB. Dit geld is besteed aan: • MIT 2022 R&D projecten • MIT Haalbaarheidsprojecten 2023 • PIM opdrachten • GO-NH opdrachten • European digital innovation hub • Innnovatiefonds PNH beheerskosten • MIT Haalbaarheidsprojecten 2022 • MIT 2018 Haalbaarheidsonderzoek • Lagere vaststelling subsidies MIT voorgaande jaren • Capaciteit
Toelichting stand	Per 31-12-2024 is de reserve nog € 14,8 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT-regelingen 2024 en de uitvoeringskosten van de MIT regelingen.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	In 2024 is er € 3,8 miljoen gestort in de Reserve Monumenten. Dit was ten behoeve van de UVR Rijksmiddelen monumentenzorg
Toelichting onttrekkingen	Er is totaal in 2024 €10,4 miljoen onttrokken aan de reserve Monumenten. Dit geld is besteed aan: • UVR Restauratie Rijksmonumenten (€9,3 miljoen) • UVR Provinciale monumenten (€0,1 miljoen) • UVR Restauratie provinciale monumenten (€0,4 miljoen) • UVR Molens (€0,5 miljoen) • UVR Energiescans & onderzoek herbestemming erfgoed (€0,1 miljoen)
Toelichting stand	Per 31-12-2024 is in de reserve nog € 2,3 miljoen beschikbaar dit geld zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 1,9 miljoen, dit geld is uitgegeven aan jacht/museumhaven.
Toelichting stand	In 2024 is de eind stand van de reserve Ontwikkeling Havencomplexen uitgekomen op: €12,8 miljoen.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde storting betreft de overheveling uit Reserve GOV ten behoeve van Damsluizencomplex Ringvaart (€0,233 miljoen)
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2024 bedroegen €2,3 miljoen, en bestonden uit: • BUV Gemeente Weesp, Schanzen (€0,5 miljoen) • BUV Gemeente GM, Muiden Vestingwallen (€0,6 miljoen) • BUV RS Spaarnwoude, liniedijk Spaarndam (€0,6 miljoen) • UVR Stichting uiteraard Uitermeer (€0,1 miljoen) • Damsluizen Haarlemmerringvaart (€0,4 miljoen) • overige kleine opdrachten (€0,1 miljoen)
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2024 is € 4,3 miljoen. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2025.

	Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam / NHW Werelderfgoed
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2024 € 0,885 miljoen onttrokken, dit geld is besteed aan subsidie vesting Muiden.
Toelichting stand	De reserve (€ 2,1 miljoen) is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2025.

	Reserve verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit beleidsdoel.
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.3
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2024 €10,16 miljoen verstrekt als subsidie.
Toelichting stand	De reserve (€12,7 miljoen) is bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het beleidsdoel minus reeds genomen lasten voor deze subsidies.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.2

Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.706.133 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en materiele capaciteitskosten in 2024.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we onder andere de kosten van aanschaf van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen. In 2024 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 223.000). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2024 ging het om een bedrag van € 3,29 miljoen. Doordat het pand aan het Houtplein inmiddels meer dan 10 jaar in gebruik is, is het nodig om een deel van de installaties en de inrichting te vervangen. Hiervoor is in het structurele budget van de materiële overhead geen ruimte. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de reserve bedrijfsvoering. Aan dergelijke huisvestingsprojecten is in 2024 € 1,29 miljoen besteed. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2024 bedroegen de kosten € 49.000.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 13,1 miljoen is voor projecten in het I-domein € 6,5 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen is € 1,3 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere voor vervanging van de brandinstallatie en voor vervanging van meubilair) is € 4,2 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,5 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Coalitieakkoord
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve coalitieakkoord is het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Wanneer in het akkoord incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld voor een specifieke ambitie worden deze in de reserve coalitieakkoord gereserveerd voor deze ambitie. Wanneer voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is vastgesteld worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen plaatsvinden.
Instellingsbesluit	Begroting 2024
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.1
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit een bedrag van € 14.055.000 uit de winstbestemming 2023. Daarnaast is vanuit de taakstelling op de reserves € 39.994.000 gestort. Bij het Coalitieakkoord zijn middelen vrijgespeeld met een waarde van € 67.868.000 die gestort zijn in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Er wordt voor een bedrag van € 93.820.000 overgeheveld naar: reserve Mobiliteit ad € 4 miljoen, reserve PPLG ad € 10,9 miljoen en de reserve Woningbouw ad € 78,92 miljoen.
Toelichting stand	De eindstand van de reserve bedraagt € 27.517.000

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.2
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedraagt eind 2024 € 10,7 miljoen. In de komende 14 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 14 jaar volledig besteed.

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.1
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 12 miljoen uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst. Stand per 31-12-2024 is € 30,1 miljoen.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 420.000 voor de dekking van de kapitaallasten van de aanleg fietsverbinding Haarlem-Bloemendaal N208 en de uitritten N250.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 1,2 miljoen onttrokken ter dekking van kapitaallasten van bestaande investeringen in weginfrastructuur.
Toelichting stand	Per 31-12-2024 is er in de reserve nog € 30,5 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	In 2024 is € 1.225.000 gestort in de reserve ter dekking van kapitaallasten van provinciale OV-infrastructuur. Dat betreft voor € 1,1 miljoen HOV Beverwijk en voor € 125.000 HOV 't Gooi.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de afschrijvingen is in 2024 € 68.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2024 is er in de reserve € 86,3 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen in het Openbaar Vervoer.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	In 2024 is € 156.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen vanwege de realisatie van faunapassages in de N201.
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is € 62.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Verminderd met de reeds onttrokken kapitaallasten. Stand per 31-12-2024 bedraagt € 3,9 miljoen.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Overheveling van € 182.000 vanuit de reserve Innovatieve projecten Mobiliteit t.b.v. dekking van kapitaallasten vanwege aanleg van LED-verlichting. Vanwege aanleg van LED-verlichting is € 182.000 overgeheveld naar de kapitaallastenreserve.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 674.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde innovatieve mobiliteitsprojecten.
Toelichting stand	Stand per 31-12-2024 van € 6,2 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van innovatieve mobiliteitsprojecten.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2024
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	4.645	-	1.420	550	2.675
Voorziening Pensioenen leden GS	8.856	1.978	580	-	10.254
Voorziening Grondwaterheffing	3.317	-	760	-	2.557
Voorziening Bodembeheertaken	1.479	-	445	-	1.035
Voorziening sanering Parnassia	1.450	-	140	900	410
Voorziening Agriport	5.000	-	-	-	5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	6.205	4.275	2.943	-	7.537
Totaal voorzieningen	**30.952**	**6.253**	**6.288**	**1.450**	**29.467**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2024
€ 0	€ 1.970.000	€ 2.675.000

Toelichting stortingen	geen stortingen in 2024
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is een bedrag van € 1.420.000 onttrokken aan de voorziening in verband met betaling van een claim bij het project N243 in verband met gestegen prijzen. Daarnaast is € 550.000 vrijgevallen ook inverband met een claim van de N243. Het totale bedrag van € 1.970.000 was in 2023 toegevoegd aan de voorziening.
Toelichting stand	In deze voorziening zit het risico voor de volgende onderdeel: - Planschade voor de Ronde Hoep Voor het bedrag van het risico van de Ronde Hoep hebben in 2024 geen mutaties plaatsgevonden. - Schadeclaim N243 De provincie is in goed overleg uit de claim gekomen en hierdoor heeft er een vrijval plaatsgevonden van het bedrag dat er in 2023 op de balans opgenomen was.

	Voorziening Pensioenen Leden GS	
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.	
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	1 Bestuur	
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2024**
€ 1.978.137	€ 580.232	€ 10.253.851
Toelichting stortingen	Jaarlijks wordt door ProAmbt bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen. In 2024 moest een bedrag van € 1.978.137 worden gestort.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 580.232.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door ProAmbt bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.	

	Voorziening Grondwaterheffing	
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Natuur en landelijk gebied	
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2024**
	€ 760.000	€ 2.557.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	In het jaar 2024 zijn de lasten die te maken hebben met de grondwaterheffing hoger dan de baten. De hogere lasten geven geen aanleiding om het tarief te verhogen. Daarom wordt in 2024 een bedrag van € 760.060 onttrokken aan de voorziening.	
Toelichting stand	De stand van de Voorziening Grondwaterheffing per 31-12-2024 is € 2.556.597,60. Dit bedrag is voldoende om in de toekomst onvoorziene schades en incidentele hogere lasten op te vangen.	

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen. Hierna zijn er twee opvolgende convenanten getekend te weten 2014-2020 en het huidig geldende 2021-2030.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2024
	€ 445.000	€ 1.035.000

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van €445.000 is gedaan ter dekking van de kosten binnen het project GBG 't Gooi over 2024.
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2024 bedraagt € 1.035.000 en is bedoeld voor de toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2024
	€ 1.040.000	€ 410.000

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Voorziening is in 2019 gevormd t.b.v. de Bodemsanering bij voormalig psychiatrisch ziekenhuis. PNH neemt de bodemsanering voor haar rekening. De onttrekkingen zijn de bijdragen die voor 2024 zijn gedaan. Daarnaast is gebleken dat het huidige saldo niet geheel nodig is. Hierdoor heeft er een vrijval van € 0,9 miljoen plaats gevonden.
Toelichting stand	De stand van € 410.000 is toereikend voor de toekomstige verplichtingen voor de bodemsanering Parnassia.

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2024
		€ 5.000.000

Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De huidige stand is bedoeld voor de kosten van het kruispunt. Dit wordt de komende jaren gerealiseerd.

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.

Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid	
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2024**
€ 4.275.234	€ 2.943.423	€ 7.536.445
Toelichting stortingen	In 2024 is er voor € 4,27 mln aan extra verlof gekocht door de medewerkers binnen de provincie. Dit is volgens de regels van het BBV opgenomen als verplichting in de voorziening.	
Toelichting onttrekkingen	In 2024 is voor € 2,94 miljoen aan bovenwettelijk verlof opgenomen door de medewerkers. Dit is volgens de regels van het BBV als onttrekking uit de voorziening verantwoord.	
Toelichting stand	De voorziening is gevormd op basis van de uitspraak van de commissie BBV (2022) en gebaseerd op de verlofregistratie voor bovenwettelijk verlof. Het bedrag in de voorziening is het saldo verlof per 31 december.	

Vaste schulden met rentetypische looptijd één jaar of langer

x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag	Rente-percentage	Boekwaarde per 1 januari 2024	Opname in 2024	Aflossing in 2024	Aflossings-verplichting 2025	Boekwaarde per 31 december 2024	Rente 2024
1-BNG	70.000	3,485%	0	70.000	0	70.000	70.000	2.453
2-BNG	90.000	3,164%	0	90.000	0	0	90.000	2.028

Afgelopen jaar is er een lening van € 160 miljoen aangetrokken ten behoeven van het huidige financieringstekort.

Einddatum van leningdeel twee is 15-4-2026.

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2024	31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	3.080	2.658
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	100.000
Overige schulden		
Crediteuren	36.892	33.841
Nog af te dragen loonheffing	5.714	5.262
Nog af te dragen omzetbelasting	3.235	839
Nog af te dragen Vennootschapsbelasting	0	0
Nog af te dragen pensioenpremies	1.671	1.750
Nog te betalen Rijk	6.299	6.844
Nog te betalen rentelasten	4.481	416
Overige nog te betalen	177	963
	58.471	49.915
Totaal netto-vlottende schulden	61.550	152.573

De netto vlottende schulden zijn in 2024 ten opzichte van 2023 gedaald. Dit komt grotendeels door de onderhandse lening die kortdurend was en in 2024 is afgelost.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.569	219.131
Nog te betalen verplichtingen	55.387	72.995
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	0	0
het Rijk	175.620	124.239
Overige Nederlandse overheidsorganen	18.227	15.088
Overig	103	220
	193.950	139.547
Totaal overlopende passiva	468.906	431.673

De overlopende passiva zijn gestegen. Dit komt voornamelijk door de vooruitontvangen bedragen voor de doeluitkeringen (toename € 54,5 mln.), die in het volgende overzicht per SPUK-regeling te zien zijn. Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk (€ 51,4 mln.) en de stijging in de doeluitkeringen/bijdragen van overige overheden (€ 3,1 mln.).

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2023	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2024
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Totaal Europese overheidsorganen		-	-		-
Rijk					
Interprovinciaal overleg	375	-	2.729	3.104	-
SPUK Bermmaatregelen (E12)	856	-	-	-	856
SPUK IBP-Vitaal Platteland (L7)	1.667	-	-	900	767
SPUK Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	14.361	-	-	2.213	12.148
SPUK Novi-gebieden (J59)			114	-	114
SPUK Regionale MIT-regeling (F12)	72	-	-	-	72
SPUK i-Diensten Mobiliteit (E34)	478	-	-	478	0
SPUK Flexibele inzet woningbouw (J41)	1.168		-	1.168	0
SPUK Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	27.638	-
SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (J13)	333	-	-	54	279
SPUK Beschikb.verg. reg. OV-concessies (E52)	1.110	-	36	1.146	-
SPUK Snelfietsroutes (E10)	919	-	-	-	919
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.226	-	-	195	1.031
SPUK Regionale MIT-regeling 2021(F14)	497	-	-	38-	536

SPUK Programma Natuur (L16)	25.950	-	-	13.804	12.147
SPUK Doelm. duurz. gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	300	-
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	352	-	-	62	290
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	6.825	-	-	114	6.711
SPUK Woondeals (J81)	456	-	-	111	346
SPUK OV-concessies (E86)	1.092	-	-	-	1.092
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	2.129	309	-	538	1.900
SPUK Regionale MIT-regeling (F25)	580	-	5.454	2.950	3.084
SPUK Flex.inz.onderst.woningb. (J210)	8.108	-	-	-	8.108
SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed (J86)	2.039	-	1.649	1.380	2.308
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)	88	-	-	88	0
SPUK (Water)bodemsanering 2022 (E94)	5.000	-	3.523	585	7.938
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E84)	485	-	-	-	485
SPUK Versn.voorst. trans. landelijk gebied (L25)	939	-	-	32	907
SPUK Uitbreiding capaciteit OD NZKG (F39)	2.500	500	-	690	2.310
SPUK Deltaprogramma (E87)	204	-	200	155	249
SPUK Capaciteit klimaat-en energiebeleid (K28)	2.547	-	8.050	2.380	8.218
SPUK Nat. Progr. Lokale Warmtetransitie (J95)	2.084	-	1.027	0-	3.111
SPUK Bodem buitenproportionele uitgaven (E113)	-	-	3.244	-	3.244
SPUK Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (J117)	7.024	-	7.108	-	14.132
SPUK. NGF Toekomstbestendige Leefomgeving (J104)	127	-	-	25	102
SPUK Reg. Aanpassing Laadinfrastructuur (E106)	1.580	-	4.680	3.918	2.342
SPUK Uitvoering aanpak piekbelasting (L32)	-	-	389	104	286
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)	1.583	-	-	-	1.583
SPUK Woondeals tweede tranche (J103)	978	-	-	-	978
SPUK Slim, veilig, doelmatig en duurzaam keline en micro-ondernemingen en bedrijventerreinen (E103)	-	-	607	554	53
SPUK Schoon en emissieloos bouwen (E111)	-	-	169	38	132
SPUK Ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro-ondernemingen en bedrijventerreinen (J118)	-	-	6.483	-	6.483
SPUK Prov.maatregelen landelijk gebied - uirvoering 2024 (L34)	-	-	1.835	1.835	-
SPUK Ganzenbeheerplan Schiphol (E109)	100		-	100	-
SPUK NOVEX (J112)	319		68	63	324
SPUK Capaciteit Natuurmonitoring (L29)	149		-	112	37
SPUK Provinciale maatregelen landelijk gebied - uitvoering koplopers (L35)	-	-	12.422	73	12.348
SPUK Duurzame en circulaire infrastructuur (E115)	-	-	327	309	18
SPUK Prov. maatr. PAS meldersstructuur (L37)	-	-	7.900	-	7.900
SPUK Woondeals derde tranche (J5)	-	-	970	-	970
SPUK Programma Natur 2de fase (L33)	-	-	28.986	39	28.947
SPUK Flex.inzet woningbouw (J6)	-	-	6.738	-	6.738

SPUK Gebiedsinvestering Net op Zee (K2/K2B)	-	-	12.700	-	12.700
SPUK Compensatie WOO (C130)	-	-	69	-	69
SPUK Sanering verkeerslawaai (E122)	-	-	309	-	309
Totaal Rijk	***124.238***	***809***	***117.786***	***67.216***	***175.620***
					-
Overige Nederlandse overheidsorganen					-
Fietspad Markermeerdijk	2.215	-	-	-	2.215
Bodemsanering het Gooi	1.965	-	-	-	1.965
Geothermie	764	-	-	-	764
MRA-e 2021	2.081	-	33	-	2.114
MRA-e 2024			2.543		2.543
N515	250	-	-	-	250
Duinpolderweg	80	-	-	80	-
Bennebroekweg	-	-	1.181	-	1.181
Collectieve Energie Provincies	180	-	-	180	-
Koopstromen onderzoek	38	-	-	-	38
Amsterdam Circulaire economie	26	-	-	26	-
Communicatie Strategie Buitenpoorten	8	-	-	-	8
Regionale Samenwerking en Data Top 15	472	-	-	283	189
Groenfonds	6.919	-	807	857	6.869
Asielbeleid	91	-	-	-	91
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	***15.088***	***-***	***4.564***	***1.426***	***18.227***
Totaal	**139.326**	**809**	**122.350**	**68.642**	**193.847**

De correcties voorgaand jaar:
Voor de regelingen E83 en F39 is de beginstand aangepast omdat we B-regelingen met ingang van 2024 verantwoorden via de balans (kassiersfunctie) in plaats van via de exploitatie.

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening worden gespecificeerd: er zijn op dit moment geen leningen verstrekt.

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2024

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2024 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023 Totaal (x € 1.000)
		-		-	-

Over 2024 bestaan geen gewaarborgde leningen.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2024

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2024 (x € 1.000)
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV	2.000
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	
Totaal		2.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	594
Leaseplan (lease van het wagenpark)	2.234
Sogeti	11.221
TBO (technisch beheer kantoren)	10.186
Canon (printers)	1.672
Fujitsu (outsourcing ICT)	16.775
Facilicom	24.638
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	159
Maas (koffiemachines)	29
Niet uit de balans blijkend recht	
Huuropbrengsten Elan wonen	432

Beleid en Beheer	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	68.361

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 31,2 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2015 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen.
In het jaar 2014 hebben we voor een deel van deze kosten de aflossing al als Last genomen, eind 2024 is dat een bedrag van € 6,3 miljoen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2025:

Per 2023 is het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start gegaan. Agrariërs binnen het NNN kregen met ingang van beheerjaar 2023 de mogelijkheid

om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van zes jaar. De beschikkingen voor ANLb zijn gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar.

Daarnaast is er extra ANLb-beheer afgesloten, een zogenaamde uitbreiding. Deze nieuwe beschikkingen zijn in 2023 aangegaan. De Europese Unie draagt (op basis van het IPO advies van 7 april 2022) vanaf 2023 65% bij aan het ANLb tot een maximum van € 34,4 miljoen. Deze cofinancieringsafspraak loopt tot en met 2027, omdat het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de nationale afspraken daarover (NSP) vanaf 2023 maar 5 jaar gelden en geen 6 jaar zoals onze beschikking.
Er wordt echter gerekend op een continuering van het GLB-NSP waarbij 2028 gedekt wordt.

In totaal is of wordt er de komende jaren (2025 - 2028) maximaal voor € 45,6 miljoen beschikt, waarvan € 18 miljoen ten laste van de provincie. De uitbetaling aan RVO in 2025 is al vastgelegd in 2024 omdat het beheer in 2024 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2024		Rekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-345.251	0	-352.671
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-275.600	0	-272.118
0.3 Geldleningen en uitzettingen	1.893	-1.920	3.702	-3.817
0.4 Deelnemingen	245	-18.450	130	-18.690
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-1.667	-2.289	-8.494	-2.999
0.6 Overhead	95.262	-215	90.757	-328
0.7 Vennootschapsbelasting	28	0	18	0
0.8 Mutaties reserves	359.366	-425.563	366.491	-395.810
1.1 Provinciale Staten	5.343	0	5.241	0
1.2 Gedeputeerde Staten	4.157	0	5.418	-1
1.3 Kabinetszaken	2.352	-418	2.182	-424
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.039	0	6.664	0
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	1.304	0	1.240	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.080	-28	858	-27
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	3.535	-20	3.479	0
2.1 Landwegen	174.955	-5.805	156.653	-7.501
2.2 Waterwegen	26.905	-1.238	24.292	-1.245
2.3 Openbaar vervoer	66.855	0	67.825	1.500
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	7.160	-2.037	6.047	-1.600
3.1 Waterkeringen	8.933	0	9.542	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	901	-835	875	-914
3.3 Kwantiteit grondwater	2.151	-1.075	2.757	-1.647
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	2.756	-257	2.600	-155
3.5 Kwaliteit grondwater	1.180	-80	983	-30
3.9 Water, overige baten en lasten	1.035	0	974	0
4.1 Bodembescherming	1.774	-135	4.320	-731
4.2 Luchtverontreiniging	105	0	97	0
4.3 Geluidhinder	379	0	273	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	31.123	-2.185	29.054	-3.641
4.5 Ontgrondingen	0	-60	0	-53
4.6 Duurzaamheid	20.942	-8.844	18.173	-6.580
4.9 Milieu, overige baten en lasten	3.962	-110	3.598	-117
5.1 Natuurontwikkeling	63.642	-17.054	44.920	-9.509
5.2 Beheer natuurgebieden	37.261	-648	36.851	-571
5.3 Beheer flora en fauna	26.229	-756	32.919	-776
5.9 Natuur, overige baten en lasten	852	-225	514	-32
6.1 Agrarische aangelegenheden	8.103	0	5.916	0
6.2 Logistiek	9.133	-414	-32.390	-263
6.3 Kennis en innovatie	14.087	-3.033	15.580	-2.744
6.4 Recreatie en toerisme	11.959	-55	11.497	-58
6.9 Regionale economie, overige baten en	4.289	0	5.560	0
7.1 Cultuur	31.526	-350	30.061	-308
7.2 Maatschappij	5.586	0	5.491	0
8.1 Ruimtelijke ordening	16.845	-9.554	15.810	-8.495
8.2 Volkshuisvesting	7.958	-50	6.627	-1.279
8.3 Stedelijke vernieuwing	2.485	0	2.478	35
Resultaat (taakveld 0.9)	1.071.010	-1.124.554	987.586	-1.093.598

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E105: Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV concessies 2023.

Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is. 1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg. 2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen; 3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan: “IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV concessies 2023 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”

5.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C130**	**Compensatie VS Woo**		Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C130/01*					
				€ 0					
IenW	**E10**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** Provincies		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
			1	Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Project is voorlopig on hold gezet
			2	Subsidie Haarlem	€ 45.967	€ 45.967	Nee	Nee	Einddatum project is uitgesteld naar 1 mei 2025
			3	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Eind 2024 is een nieuwe projectleider gestart. Uitvoering start in 2025.
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
			1	Subsidie Velsen 2	Ja	Ja	Nee	€ 0	
			2	Subsidie Haarlem	Nee	Nee	Nee	€ 0	
			3	Provincie NH ontbrekende	Nee	Ja	Ja	€ 0	

IenW	**E12**	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen** Provincies	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*		
			€ 0	€ 3.661.793	Ja		
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/04*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/07*
			1	N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee
			2	N243 (0,6-14,4)	Nee	27600 13800	Nee
			3	N243 (14,8-15,7)	Nee	1800	Nee
			4	N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee
			5	N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee
			6	N506 (25,0-33,2)	Nee	16400	Nee
			7	N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee
			8	N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee
			9	N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
			€ 390.570	€ 438.242	€ 219.121	Nee	
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*
			1	101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden | aantal in meters	Nee	96.999	
IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*		
			€ 478.210	€ 619.835	Ja		
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*		
			1	*inzet experts*	€ 194.885		
			2	*inzet tbv medeoverheden*	€ 0		

IenW	E37	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*
			-€ 12.024.107	€ 0	€ 0	€ 21.453	-€ 12.045.560	Ja

IenW	E53	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**		Beschikkingsnummer / en projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*
			1	SPUKLA-22-03318341	€ 16.803	€ 59.193	2-5-2022	31-12-2024	Ja
			2	SPUKLA-23-03591102	€ 100.000	€ 100.000	44927	45657	Ja

				Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*
			1	SPUKLA-22-03318341	2022	Ja
			2	SPUKLA-23-03591102	2023	Ja

IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*
			1	Diffuus verspreid lood: sanering	€ 0	€ 389.051	Ja	€ 8.327	Ja
			2	Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 61.902	€ 143.077	Ja	€ 0	Nee
			3	Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie Cindu	€ 33.233	€ 208.026	Ja	€ 0	Nee
			4	Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 81.092	€ 81.092	Nee	€ 0	Nee

				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*
				Nee

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 477.209	Nee	€ 0	€ 477.209	
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus	€ 0	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 5.565	Ja	€ 0	€ 65.565	
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 60.743	Nee	€ 0	€ 60.743	

	Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*
1	Gehonoreerde projecten/locaties	Ja		Nee
2	Gehonoreerde projecten per	Ja		Nee
3	Gehonoreerde projecten per	Ja		Nee
4	Gehonoreerde projecten per	Ja		Nee

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*
Nee

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h|aantal in meters	Nee	0			
			2	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
			3	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in	Nee	0			
			4	380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur weg|aantal in Meters	Nee	0			
IenW	**E87**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater**	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/01*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/03*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/04*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/05*	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/06*	
			1	IENW/BSK-2023/105429	€ 50.000	€ 50.000	€ 0	€ 0	Ja
			2	IENW/BSK-2023/363799	€ 105.000	€ 105.000	€ 0	€ 0	Ja
				Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/07*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/09*			
			1	IENW/BSK-2023/105429	€ 0	Nee			
			2	IENW/BSK-2023/363799	€ 0	Nee			
IenW	**E94**	**Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E94/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/03*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/04*	Toelichting *Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/05*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/06*	
			1	IENW/BSK-2022/307565	€ 585.404	€ 585.404	Ja		Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/07*					
				Nee					

IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E97/02*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E97/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/05*	
			1	BSK-2021/329852	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
				Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/09*		
			1	BSK-2021/329852	Nee	Project is gestart in 2024.	Nee		
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/10*					
				Nee					
IenW	**E103**	**Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027**		Projectcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/01*	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Geldt alleen voor SiSa 2023* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/02*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E103/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/04*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/05*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/06*
			1	A	€ 0	€ 553.956	€ 553.956	Ja	Ja
				Kopie projectcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/07*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E103/08*				
			1	A	€ 0				
				Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E103/09*					
				Ja					
IenW	**E105**	**Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023**		Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E105/01*	Concessienaam zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E105/02*	Maximale TVOV *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E105/03*	Prestatieafhankelijke bijdragen concessieverlener, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/04*	Totaal subsidies conform contract, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/05*	OCW-contract studentenkaart, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/06*
			1						
				Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E105/07*	Directe opbrengsten van reizigers, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/08*	Extra bijdrage concessieverlener om reden transitie 2023, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/09*	Andere opbrengsten, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/10*	Werkelijke kosten in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 *Aard controle R* *Indicator: E105/11*	
			1						

IenW	**E106**	**Regionale Aanpak Laadinfrastructuur**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E106/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/02*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/04*			
			€ 3.918.140	€ 3.918.140	€ 0	Nee			
IenW	**E109**	**Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol**	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E109/01*						
			€ 100.000						
IenW	**E111**	**Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E111/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E111/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E111/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E111/04*		
			1	SPUK-SEB24-03695062	€ 37.875	€ 37.875	Ja		
			2	SPUK-SEB24-03697237	€ 0	€ 0	Nee		
			3	SPUK-SEB24-03697254	€ 0	€ 0	Nee		
			4	SPUK-SEB24-03728515	€ 0	€ 0	Ja		
			5	SPUK-SEB24-03728561	€ 0	€ 0	Ja		
IenW	**E113**	**Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030**	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad *Aard controle R* *Indicator: E113/01*	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/02*	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E113/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/05*		
			€ 0	Ja	€ 0	€ 0	Nee		
IenW	**E115**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E115/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E115/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E115/03*				
			€ 308.951	€ 308.951	Nee				
IenW	**E122**	**Sanering Verkeerslawaai 2024**		Budgetnummer, nr. deelprogramma code geluidmaatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/01*	Is de geluidmaatregel 1) gevelisolatie of 2) een geluidbeperkende maatregel? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/02*	Verplicht invullen bij 1: Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor gevelisolatie *Aard controle R* *Indicator: E122/03*	Verplicht invullen bij 1: Correctie over totale besteding t/m jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/04*	Verplicht invullen bij 1: Cumulatieve besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/05*	
			1	nvt	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	nvt	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	nvt	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie budgetnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/06*	Verplicht invullen bij 2: Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor geluidbeper- *Aard controle R* *Indicator: E122/07*	Verplicht invullen bij 2: Correctie over totale besteding t/m jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/08*	Verplicht invullen bij 2: Cumulatieve besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/09*	Geluidmaatregel afgerond Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/10*	Eindverantwoording over de beschikking Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E122/11*
			1	*nvt*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee
			2	*nvt*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee
			3	*nvt*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee

EZ	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*			
			-€ 117.860	€ 8.310.235	Ja	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikkingen			
EZ	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*			
			-€ 38.377	€ 3.926.694	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikkingen			
EZ	**F25**	**Regeling specifieke uitkering MIT**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F25/02*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F25/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/05*	
			1	1300033152	-€ 397.882	€ 4.053.138	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikkingen	
			2	1300034466	€ 2.330.955	€ 3.299.660	Nee		
			3	1300035345	€ 1.016.817	€ 1.016.817	Nee		
EZ	**F39**	**Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F39/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/03*	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: F39/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/05*		
			€ 690.128	€ 690.128	Nee	€ 0	Nee		
VRO	**J5**	**Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J5/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J5/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J5/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				
VRO	**J6**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: J6/01*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: J6/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/03*	Cofinanciering (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: J6/04*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: J6/05*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/07*	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/08*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J6/10*			
			0	0	Ja	Nee			

VRO	**J13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: J13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: J13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J13/06*
			€ 54.068	€ 1.669.014	210	101	187	Ja
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: J13/09*			
			Ja	Ja	€ 0			
VRO	**J41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: J41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: J41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: J41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J41/06*
			€ 0	€ 6.190.083	€ 6.432.938	9	38	85.861
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J41/08*				
			Nee	Nee				
VRO	**J59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J59/01*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J59/02*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J59/03*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: J59/04*	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J59/05*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J59/06*
			€ 0	€ 318.182	Ja	€ 0	Ja	Nee
VRO	**J81**	**Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J81/01*	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J81/02*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J81/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J81/04*		
			€ 194.466	2	Ja	Nee		

VRO	**J86**	**Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J86/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J86/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: J86/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J86/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: J86/05*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J86/06*
			€ 1.380.101	€ 1.658.056	90	54	204	Ja
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J86/07*	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J86/08*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J86/09*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J86/10*		
			Ja	Ja	Nee			
VRO	**J95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/05*	
			€ 0	€ 0	Nee	SPUK-middelen worden pas vanaf 2025 gebruikt voor de uitvoering van de activiteiten	Nee	
VRO	**J103**	**Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J103/01*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J103/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J103/03*			
			€ 0	Ja	Nee			
VRO	**J104**	**Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J104/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J104/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J104/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J104/04*		
			NGFTLSP01	€ 25.200	€ 25.200	Nee		
VRO	**J112**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J112/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J112/02*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J112/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J112/04*		
			€ 63.141	€ 63.141	Ja	Nee		

VRO	**J117**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117/01*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: J117/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: J117/03*				
			1	Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0				
			2	Handhaving	€ 0	€ 0				
			3	Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0				
			4	Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0				
				Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: J117/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117/05*					
				€ 0	Nee					
VRO	**J118**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen**		Naam programma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J118/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/03*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/04*	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/05*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/06*	
			1	MKB Ontzorgingsprogramma	€ 0	€ 0	Nee	Nee		
			2	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 0	€ 0	Nee	Nee		
				Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming *Programma verduurzaming bedrijventerreinen* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/07*	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming *Programma verduurzaming bedrijventerreinen* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/08*	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *MKB Ontzorgingsprogramma* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/09*	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee) MKB Ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J118/10*			
				0	1	0	Nee			
VRO	**J210**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies		Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J210/01*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: J210/02*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210/03*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210/05*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210/06*	
				€ 0	€ 0	35	35	51.590	Nee	
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210/07*						
				Nee						

KGG	**K2**	**Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee**	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: K2/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: K2/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K2/03*	Zijn alle acties conform het regioplan gebiedsinvesteringen Net op Zee afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K2/04*	Correctie bestedingen (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Vanaf SiSa 2025* *Aard controle R* *Indicator: K2/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 2.122.820	€ 256.813	€ 0	€ 2.379.633	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
LVVN	**L7**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 177.196	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 222.832	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Ja	
		4	Amsterdam Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 93.406	Nee	Nee	
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 0	€ 752.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		6	HHNK Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Nee	Nee	
		7	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 0	€ 17.000	Ja	Ja	
		8	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 0	€ 276.000	Ja	Nee	
		9	Natuurmonumenten 2006102/2116593	€ 0	€ 958.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		10	Staatsbosbeheer 1924272/2105147	€ 900.000	€ 1.700.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen

LVVN	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 0	€ 266.300	Nee		
		2	Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933 + Slappe bodem 1200026570	€ 10.000	€ 28.264	Nee		
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Ja		
		4	Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 0	€ 300.000	Nee		
		5	Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 20.108	€ 49.943	Ja	Er zijn nog aanvullende bestedingen opgevoerd in 2024 ter afronding van dit project	
		6	Aankoop gronden veenweiden	€ 0	€ 1.912.431	Nee		
		7	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 0	€ 30.000	Nee		
		8	Cofinanciering Prov. Zuid-Holland VIP-NL	€ 209.973	€ 1.170.455	Nee		
		9	Bodem/klimaattraject CONO boeren (Wij Land) 1767728/1927723	€ 12.996	€ 50.000	Nee		
		10	Loket Veenweideboeren 2216144/2227177	€ 1.295.000	€ 1.295.000	Nee		
		11	Polderprogramma Prachtige Bovenkerkerpolder 2229590/2318872	€ 664.500	€ 664.500	Nee		

LVVN	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
		1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 190.327	€ 7.821.292	€ 0	Ja	Nee
		2	PN02. voorverkenning hydro-buffer Zwanenwater	€ 28.625	€ 28.625	€ 0	Ja	Nee
		3	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 47.423	€ 53.805	€ 7.051	Ja	Nee
		4	PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 159.327	€ 180.604	€ 23.689	Ja	Nee
		5	PN05. Dynamisch kustbeheer Texel	€ 290.834	€ 341.160	€ 0	Ja	Nee
		6	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 0	€ 17.192	€ 0	Ja	Nee
		7	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 236.745	€ 246.933	€ 0	Ja	Nee
		8	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 971.641	€ 1.533.725	€ 0	Ja	Nee
		9	PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 0	€ 250.000	€ 0	Ja	Nee
		10	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 0	€ 425.000	€ 0	Ja	Nee

11	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 0	€ 232.500	€ 0	Ja	Nee
12	PN12. mineralengift heide	€ 0	€ 742.500	€ 0	Ja	Nee
13	PN13 Berijfsverpl. LH	€ 1.830.000	€ 1.830.000	€ 0	Ja	Nee
14	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 491.504	€ 1.249.167	€ 0	Ja	Nee
15	PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€ 200.227	€ 409.757	€ 0	Ja	Nee
16	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 59.794	€ 68.305	€ 8.890	Ja	Nee
17	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 318.729	€ 361.282	€ 47.389	Ja	Nee
18	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 730.469	€ 828.341	€ 108.607	Ja	Nee
19	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 21.560	€ 210.062	€ 162.062	Ja	Nee
20	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€ 0	€ 700.000	€ 0	Ja	Nee
21	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 109.401	€ 116.873	€ 0	Ja	Ja
22	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 104.969	€ 1.117.735	€ 15.607	Ja	Nee
23	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 0	€ 143.615	€ 15.606	Ja	Nee
24	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 625.000	€ 732.832	€ 0	Ja	Nee
25	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)	€ 2.352.315	€ 2.612.487	€ 0	Ja	Nee
26	PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 139.656	€ 184.895	€ 0	Ja	Nee
27	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water	€ 0	€ 1.100.000	€ 128.938	Ja	Nee
28	PN30 defosfatering water Vechtplassen	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	Nee
29	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 461.031	€ 483.448	€ 0	Ja	Nee
30	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 15.558	€ 17.686	€ 2.313	Ja	Nee
31	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 63.731	€ 72.242	€ 9.476	Ja	Nee
32	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 14.776	€ 928.042	€ 0	Ja	Nee
33	Bossenstrategie / boscompensatie	€ 0	€ 49.174	€ 0	Ja	Nee
34	PN99	€ 0	€ 129.378	€ 0	Ja	Nee

	Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09*
1	*PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja
2	*PN02. voorverkenning hydro-buffer Zwanenwater*		Ja
3	*PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland*		Ja
4	*PN04. Vernatten natuur duinen Texel*		Ja
5	*PN05. Dynamisch kustbeheer Texel*		Ja

		6	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)		Ja	
		7	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum		Ja	
		8	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen		Ja	
		9	PN09. Revitalisering bos Leyduin		Ja	
		10	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi		Ja	
		11	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen		Ja	
		12	PN12. mineralengift heide		Ja	
		13	PN13 Berijfsverpl. LH		Ja	
		14	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)		Ja	
		15	PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland		Ja	
		16	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden		Ja	
		17	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras		Ja	
		18	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan		Ja	
		19	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots		Ja	
		20	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder		Ja	
		21	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel		Ja	
		22	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen		Ja	
		23	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering		Nee	
		24	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen		Ja	
		25	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)		Ja	
		26	PN27. hydrologische verkenning Gooi		Ja	
		27	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water		Nee	
		28	PN30 defosfatering water Vechtplassen		Nee	
		29	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen		Ja	
		30	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin		Ja	
		31	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers		Ja	
		32	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel		Ja	
		33	Bossenstrategie / boscompensatie		Nee	
		34	PN99		Ja	

LVVN	**L25**	**Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied**	Naam versnellingsvoorstel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L25/02*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/03*	Baten (jaar T) vermogensvorming *Aard controle R* *Indicator: L25/04*	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/05*
		1	Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 32.052	€ 32.052	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/06*				
			Nee				
LVVN	**L29**	**Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring**	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L29/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L29/02*			
			1	€ 111.662			
LVVN	**L32**	**Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting**	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: L32/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/04*	
		1	Werkafspraken	€ 103.917	€ 103.917	Nee	
LVVN	**L33**	**Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase**	Onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L33/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L33/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L33/03*		
		1	Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0		
		2	Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 38.546	€ 38.546		
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: L33/04*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: L33/05*	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: L33/06*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L33/07*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
LVVN	**L34**	**Specifieke uitkering indirecte uitvoeringskosten Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L34/01*				
			€ 1.834.961				

LVVN	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	Naam maatregelpakket *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L35/01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Zelfstandige uitvoering* *Aard controle R* *Indicator: L35/02*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen *Vanaf SiSa 2025* *Aard controle R* *Indicator: L35/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L35/04*		
		1	*Fieldlab Groene Hart*	€ 44.010	€ 0	€ 44.010		
		2	*Fietspad Blijdesteinsweg*	€ 29.480	€ 0	€ 29.480		
		3	*Integrale samenwerking NSP*	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	*Aanleg Bos en Parklandschap*	€ 0	€ 0	€ 0		
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen *Zelfstandige uitvoering* *Aard controle R* *Indicator: L35/05*	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen *Vanaf SiSa 2025* *Aard controle R* *Indicator: L35/06*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: L35/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L35/08*		
			€ 44.010	€ 0	€ 44.010	Nee		
LVVN	**L37**	**Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/03*			
		1	€ 0	€ 0	Nee			
			Omschrijving van de maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/04*	Karakter van de maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/05*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L37/06*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/07*	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)? *Aard controle D1* *Indicator: L37/08*	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen? *Aard controle R* *Indicator: L37/09*
		1	*nvt*	*nvt*	€ 0	€ 0	*N.v.t*	€ 0
			Kopie naam/nummer van de maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/10*	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)? *Aard controle D1* *Indicator: L37/11*	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)? *Aard controle D1* *Indicator: L37/12*			
		1	*nvt*	*Nee*	*Nee*			
			Kopie naam/nummer van de maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/13*	Naam opgelost gemeld PAS-project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L37/14*	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project? *Aard controle R* *Indicator: L37/15*	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project *Aard controle R* *Indicator: L37/16*		
		1	*nvt*	*nvt*	€ 0	€ 0		

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de Provinciale Staten op 16 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de Provinciale Staten bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 9,9 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Gedeputeerde Staten stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3,8 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 9,9 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0,4 miljoen acceptabel op basis van door de Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

6. Bijlagen

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Rectificaties krediet t/m 2023	krediet mutaties 2024	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2024	Besteding t/m 2023	Rectificaties Besteding t/m 2023	Besteding 2024	Besteding tm 2024	Restant krediet (bruto) ultimo 2024	Te realiseren bijdrage derden t/m 2024	Realisatie bijdrage derden tm 2024	Nog te realiseren bijdrage derden 2024
MATERIELE VASTE ACTIVA												
a. Investeringen met een economisch nut:												
Gronden en terreinen												
Krediet strategische grondaankopen	60.000	0	0	60.000	31.755	0	7.120	38.875	21.125	0	0	0
Krediet SPUK Gronden	30.000	0	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	24.864	1.912	22.952
Krediet NNN gronden	250.000	0	0	250.000	39.961	0	10.515	50.476	199.524	7.894	7.894	0
	340.000	0	0	340.000	73.629	0	17.635	91.264	248.736	32.758	9.807	22.952
ICT												
Krediet technische installaties	1.670	0	0	1.670	1.584	0	-57	1.527	143	0	0	0
Investeringen Steunpunten B&U												
Krediet gebouwen	6.535	0	700	7.235	708	36	541	1.285	5.950	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	**348.205**	**0**	**700**	**348.905**	**75.921**	**36**	**18.119**	**94.076**	**254.829**	**32.758**	**9.807**	**22.952**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:												
Vervangingsinvesteringen												
Krediet PMO kunstwerken - sluizen	40.700	0	0	40.700	19.262	0	6.081	25.343	15.357	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen	121.781	0	6.100	127.881	77.040	0	9.099	86.139	41.742	0	0	0

Krediet PMO vaarwegen en oevers	55.822	0	19.695	75.517	37.064	0	10.814	47.878	27.639	0	0	0
Krediet PMO wegen	76.282	0	26.400	102.682	57.445	0	2.627	60.072	42.610	0	0	0
Krediet technische installaties	49.398	0	13.400	62.798	19.525	0	12.668	32.193	30.605	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	0	0	1.400	1.400	0	0	411	411	989	0	0	0
	343.983	0	66.995	410.978	210.336	0	41.700	252.036	158.942	0	0	0
Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen												
Krediet PMI kunstwerken - bruggen	71.664	0	0	71.664	57.469	0	3.820	61.289	10.375	10.839	8.753	2.086
Krediet PMI kunstwerken - sluizen	54.300	0	112	54.412	52.042	0	195	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609
Krediet PMI openbaar vervoer	265.247	-12.649	1.700	254.298	195.644	8.849	4.594	209.087	45.211	84.579	74.860	9.718
Krediet PMI wegen	338.990	0	6.091	345.081	264.924	0	17.783	282.707	62.374	63.988	61.115	2.873
Krediet Innovatieve projecten	7.473	0	0	7.473	7.078	0	180	7.258	215	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	630	8.360	-390	8.600	328	0	361	689	7.911	0	0	0
	738.303	-4.289	7.513	741.528	577.487	8.849	26.932	613.268	128.260	199.617	182.331	17.286
Programma natuurontwikkeling												
Krediet Groenprojecten	2.072	0	0	2.072	343	0	156	499	1.573	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.084.358**	**-4.289**	**74.508**	**1.154.578**	**788.166**	**8.849**	**68.788**	**865.803**	**288.775**	**199.617**	**182.331**	**17.286**
Totaal	**1.432.563**	**-4.289**	**75.208**	**1.503.483**	**864.087**	**8.885**	**86.907**	**959.879**	**543.603**	**232.376**	**192.138**	**40.238**

Specificatie van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Rectificaties krediet t/m 2023	krediet mutaties 2024	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2024	Besteding t/m 2023	Rectificatie Besteding t/m 2023	Besteding 2024	Besteding tm 2024	Restant krediet (bruto) ultimo 2024	Te realiseren bijdrage derden t/m 2024	Realisatie bijdrage derden tm 2024	Nog te realiseren bijdrage derden 2024
MATERIELE VASTE ACTIVA												
a. Investeringen met een economisch nut:												
Gronden en terreinen												
Krediet strategische grondaankopen												
P.00183 - Aankoop strategische gronden	30.084	0	415	30.499	30.084	0	415	30.499	0	0	0	0
P.00228 - Aankoop strategische gronden	1.672	0	0	1.672	1.672	0	0	1.672	0	0	0	0
P.00233 - Aankoop strategische gronden 2	0	0	6.705	6.705	0	0	6.705	6.705	0	0	0	0
Nog te besteden voorschotkrediet strategische gronden	28.245	0	-7.120	21.125	0	0	0	0	21.125	0	0	0
	60.000	0	0	60.000	31.755	0	7.120	38.875	21.125	0	0	0
Krediet SPUK Gronden				0								
P.00205 - Aankoop gronden Veenweiden (CO2 red.)	30.000	0	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	24.864	1.912	22.952
	30.000	0	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	24.864	1.912	22.952
Krediet NNN gronden												
P.00182 - Grond aankopen NNN GROEN	249.353	-1	0	249.352	39.313	0	10.515	49.828	199.524	7.894	7.894	0
NNN Gronden Oostelijke Vechtplassen	647	1	0	648	648	0	0	648	0	0	0	0
	250.000	0	0	250.000	39.961	0	10.515	50.476	199.524	7.894	7.894	0
Totaal Gronden	**340.000**	**0**	**0**	**340.000**	**73.629**	**0**	**17.635**	**91.264**	**248.736**	**32.758**	**9.807**	**22.952**
ICT												
Krediet technische installaties												
P.00219 - Netwerkvoorziening buiten-werklocaties	1.670	0	0	1.670	1.584	0	-57	1.527	143	0	0	0
Totaal ICT	**1.670**	**0**	**0**	**1.670**	**1.584**	**0**	**-57**	**1.527**	**143**	**0**	**0**	**0**

Investeringen Steunpunten B&U

Krediet gebouwen												
P.00058 - Verbouwing steunpunt Vijfhuizen	915	0	0	915	342	36	308	686	229	0	0	0
P.00145 - Energie neutraal maken steunpunten	3.820	0	700	4.520	366	0	233	599	3.921	0	0	0
P.00144 - Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	1.800	0	0	1.800	0	0	0	0	1.800	0	0	0
	6.535	0	700	7.235	708	36	541	1.285	5.950	0	0	0
Totaal Investeringen Steunpunten B&U	**6.535**	**0**	**700**	**7.235**	**708**	**36**	**541**	**1.285**	**5.950**	**0**	**0**	**0**
Totaal investeringen met een economisch nut	**348.205**	**0**	**700**	**348.905**	**75.921**	**36**	**18.119**	**94.076**	**254.829**	**32.758**	**9.807**	**22.952**

b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen

Krediet PMO kunstwerken - sluizen												
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	40.700	0	0	40.700	19.262	0	6.081	25.343	15.357	0	0	0
	40.700	0	0	40.700	19.262	0	6.081	25.343	15.357	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen												
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	3.600	0	0	3.600	1.278	0	219	1.497	2.103	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	17.255	0	0	17.255	16.336	0	0	16.336	919	0	0	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	17.705	0	0	17.705	8.461	0	5.224	13.685	4.020	0	0	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	3.600	0	1.100	4.700	1.561	0	217	1.779	2.921	0	0	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	7.674	0	0	7.674	8.043	0	0	8.043	-369	0	0	0
P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	17.525	0	5.000	22.525	14.424	0	2.452	16.876	5.649	0	0	0
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	22.810	0	0	22.810	21.971	0	149	22.119	691	0	0	0
P.00065 - VIK vervangen Broekhornerbrug	2.427	0	0	2.427	441	0	0	441	1.986	0	0	0

P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	25.700	0	0	25.700	2.728	0	663	3.392	22.308	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	1.985	0	0	1.985	1.782	0	75	1.857	128	0	0	0
P.00189 - Vervanging Schagerbrug	1.500	0	0	1.500	14	0	100	114	1.386	0	0	0
	121.781	0	6.100	127.881	77.040	0	9.099	86.139	41.742	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers												
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	840	0	0	840	840	0	0	840	0	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	1.065	0	0	1.065	1.064	0	0	1.064	1	0	0	0
P.00063 - K4/5/6a-01 Vervangen oevers vwv 18	7.973	0	0	7.973	5.551	0	-28	5.523	2.450	0	0	0
P.00064 - K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vwv 21	4.800	0	0	4.800	4.449	0	6	4.455	345	0	0	0
P.00129 - K18a-01+K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 16	8.764	0	968	9.732	8.339	0	508	8.847	885	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	7.520	0	2.680	10.200	6.726	0	276	7.003	3.197	0	0	0
P.00133 - K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	1.940	0	0	1.940	1.913	0	111	2.024	-84	0	0	0
P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	1.600	0	0	1.600	1.547	0	-140	1.407	193	0	0	0
P.00180 - K19o-a-01 - Vaarwegvak 32	1.600	0	0	1.600	0	0	0	0	1.600	0	0	0
P.00181 - K19o-b-01 K19o-b-01 Vaarwegvak 33	1.690	0	0	1.690	0	0	0	0	1.690	0	0	0
P.00197 - K20-z-b01 Vervanging vaarwegvak 13	12.205	0	0	12.205	5.172	0	5.958	11.130	1.075	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	1.604	0	13.568	15.172	61	0	1.860	1.921	13.251	0	0	0
P.00208 - K11-b-01Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw	168	0	-168	0	155	0	-155	0	0	0	0	0
P.00209 - K18-a-02Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	484	0	-484	0	191	0	-191	0	0	0	0	0
P.00210 - K18-b-02Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaa	484	0	-484	0	191	0	-191	0	0	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	1.285	0	415	1.700	105	0	764	869	831	0	0	0
P.00221 - Vaarwegvak 1	1.000	0	3.200	4.200	758	0	2.036	2.794	1.406	0	0	0
P.00234 - Vervanging afmeervoorziening Amstel	500	0	0	500	0	0	0	0	500	0	0	0
P.00235 - Vervanging calamiteitensteiger NH kanaal	300	0	0	300	0	0	0	0	300	0	0	0
	55.822	0	19.695	75.517	37.064	0	10.814	47.878	27.639	0	0	0
Krediet PMO wegen												
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	4.296	0	0	4.296	3.011	0	13	3.024	1.272	0	0	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	1.200	0	0	1.200	638	0	146	784	416	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	6.000	0	0	6.000	6.000	0	0	6.000	0	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	2.700	0	0	2.700	2.500	0	7	2.506	194	0	0	0

P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	4.160	0	0	4.160	4.160	0	0	4.160	0	0	0	0
P.00057 - N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	4.680	0	0	4.680	3.348	0	17	3.365	1.315	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	17.600	0	0	17.600	17.638	0	0	17.638	-38	0	0	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	2.200	0	0	2.200	1.809	0	-14	1.794	406	0	0	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	9.480	0	0	9.480	7.741	0	376	8.116	1.364	0	0	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	3.700	0	0	3.700	2.780	0	9	2.789	911	0	0	0
P.00113 - Busbaan Wijckerpoort (velsertraverse-bus	0	0	750	750	0	0	0	0	750	0	0	0
P.00122 - N240c-01 Herplant bomen N240	750	0	0	750	747	0	11	758	-8	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.156	0	0	2.156	179	0	178	357	1.799	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b-01 1e deel	5.200	0	-1.463	3.737	4.167	0	-430	3.737	0	0	0	0
P.00169 - Herplant bomen langs traject N244	480	0	0	480	487	0	0	487	-7	0	0	0
P.00174 - N242a-05 - Vervangen geluidsschermen	1.500	0	0	1.500	997	0	11	1.008	492	0	0	0
P.00193 - 09D01-01 Visserbrug verv. remmingwerk	730	0	0	730	682	0	0	682	48	0	0	0
P.00195 - LED-verlichting 2e fase	5.950	0	0	5.950	0	0	0	0	5.950	0	0	0
P.00206 - SLS-01, vervanging- sleutelsysteem obj	1.900	0	0	1.900	89	0	170	259	1.641	0	0	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	900	0	11.100	12.000	176	0	587	763	11.237	0	0	0
P.00232 - N511a-04 Vervanging 5 paddentunnels	700	0	0	700	298	0	84	381	319	0	0	0
P.00237 - N250a-04 Toepass. circulaire geleiderail	0	0	350	350	0	0	314	314	36	0	0	0
P.00238 - N511a-05 Vervangen paddentunnels (6st)	0	0	1.400	1.400	0	0	0	0	1.400	0	0	0
P.00242 - N240-14 N240b-01 2e deel	0	0	14.263	14.263	0	0	1.148	1.148	13.115	0	0	0
	76.282	0	26.400	102.682	57.445	0	2.627	60.072	42.610	0	0	0

Krediet technische installaties

P.00071 - K08 Hefbrug Oterleek-01 GO KW 19B45	99	0	0	99	93	0	2	95	4	0	0	0
P.00134 - Projecten Machinerichtlijn	4.820	0	0	4.820	1.146	0	181	1.327	3.493	0	0	0
P.00136 - Uitrol intelligente Verkeerslichten iVR	4.515	0	0	4.515	0	0	0	0	4.515	0	0	0
P.00137 - Vervanging observatiecamera's VRI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00138 - Vervanging Scada systeem	1.500	0	0	1.500	1.530	0	33	1.563	-63	0	0	0
P.00146 - K05 Roskamsluis zelfbediening Roskamslui	723	0	0	723	91	0	11	102	621	0	0	0
P.00215 - 24-uurs centrale bediening 2e deel	37.741	0	7.400	45.141	16.664	0	12.441	29.105	16.036	0	0	0
P.00248 - Verv Dynamische Reizigersinfo.sys (DRIS)	0	0	6.000	6.000	0	0	0	0	6.000	0	0	0
	49.398	0	13.400	62.798	19.525	0	12.668	32.193	30.605	0	0	0

Voorschotkrediet uit 10 miljoen												
P.00239 - 25E22-02 Verv pontveer het Schouw	0	0	400	400	0	0	289	289	111	0	0	0
P.00240 - N242ld-02 Verv Huygenbrug	0	0	1.000	1.000	0	0	122	122	878	0	0	0
	0	0	1.400	1.400	0	0	411	411	989	0	0	0
Totaal Vervangingsinvesteringen	**343.983**	**0**	**66.995**	**410.978**	**210.336**	**0**	**41.700**	**252.036**	**158.942**	**0**	**0**	**0**

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI openbaar vervoer												
P.00084 - HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	45.926	0	0	45.926	45.094	0	-18	45.076	849	36.617	36.617	0
P.00113 - Busbaan Wijckerpoort (velsertraverse-bus	24.550	0	1.350	25.900	4.280	0	1.101	5.381	20.519	0	0	0
P.00114 - HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum	138.084	-12.649	0	125.435	117.877	0	694	118.571	6.864	6.619	6.619	0
P.00115 - HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk	44.445	0	0	44.445	22.050	8.849	5	30.905	13.540	36.550	27.090	9.460
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	12.242	0	350	12.592	6.343	0	2.811	9.154	3.438	4.792	4.534	259
	265.247	-12.649	1.700	254.298	195.644	8.849	4.594	209.087	45.211	84.579	74.860	9.718
Krediet PMI wegen												
P.00026 - Smart Mobility Schiphol	2.785	0	0	2.785	2.096	0	0	2.096	689	113	113	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	13.192	0	0	13.192	13.294	0	0	13.294	-102	5	5	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	56.695	0	0	56.695	38.165	0	2.042	40.206	16.489	17.852	15.442	2.410
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	2.984	0	0	2.984	2.580	0	7	2.587	397	600	600	0
P.00042 - N208-05 aanl.fietsverb/pad Hlem/Bldaal	3.250	0	0	3.250	2.173	0	305	2.478	772	63	63	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	14.945	0	0	14.945	14.207	0	1	14.208	737	70	70	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	3.700	0	0	3.700	1.834	0	74	1.908	1.792	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	39.125	0	0	39.125	38.493	0	0	38.493	632	23.858	23.858	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	260	0	0	260	299	0	0	299	-39	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	5.900	0	0	5.900	5.881	0	-4	5.877	23	4.782	4.782	0
P.00078 - N241, Herinrichting gedeelte N242-N248	48.000	0	0	48.000	45.747	0	-64	45.683	2.317	10.273	10.273	0
P.00081 - N236-11 Reconst N236, deel 6 Noordereind	1.500	0	1.100	2.600	298	0	63	360	2.240	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	60.000	0	0	60.000	39.127	0	12.440	51.568	8.432	2.736	2.736	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	6.150	0	0	6.150	6.614	0	0	6.614	-464	318	318	0

P.00086 - N243 Trajectbenadering	41.820	0	0	41.820	39.942	0	843	40.785	1.035	927	927	0
P.00088 - N509-05 km 1.48-2.45 Traj.benadering GO	600	0	0	600	617	0	11	628	-28	0	0	0
P.00089 - Kruispunt N525 Westerheide-oud postweg,	2.006	0	0	2.006	1.707	0	-6	1.702	304	6	6	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	1.270	0	0	1.270	1.109	0	2	1.111	159	0	0	0
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	2.862	0	0	2.862	1.562	0	344	1.906	956	813	769	44
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	460	0	0	460	25	0	39	64	396	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b-01 1e deel	3.750	0	-1.400	2.350	2.715	0	-365	2.350	0	0	0	0
P.00150 - Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	1.800	0	0	1.800	141	0	0	141	1.659	0	0	0
P.00191 - VM-maatregelen N242	50	0	-50	0	33	0	-33	0	0	0	0	0
P.00196 - Trajectbenadering groot onderhoud N202a	660	0	0	660	537	0	9	546	114	0	0	0
P.00192 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute	359	0	1.641	2.000	271	0	55	325	1.675	0	0	0
P.00201 - Wadweg Waardpolder hoofdweg	575	0	0	575	533	0	0	533	42	26	26	0
P.00202 - N23 Westfrisiaweg Restwzh GBC	7.700	0	0	7.700	4.090	0	824	4.914	2.786	850	734	116
P.00204 - N516-04 Ambacht-N516-Thorbeckeweg(AVANT)	15.167	0	0	15.167	0	0	0	0	15.167	0	0	0
P.00211 - N240-16: Aanleg bermverharding	700	0	0	700	692	0	11	703	-3	173	173	0
P.00224 - N200-06-Korteterm.maatreg.Kop vd Zeeweg	150	0	100	250	25	0	185	210	40	0	0	0
P.00226 - N244-10 Aansluiting N244-N247	375	0	0	375	88	0	278	366	9	26	26	0
P.00227 - ALG-45 — kantmarkering fietspaden	200	0	2.300	2.500	29	0	505	534	1.966	498	195	303
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	0	0	250	250	0	0	0	0	250	0	0	0
P.00236 - N250-05 Uitritten N250	0	0	150	150	0	0	101	101	49	0	0	0
P.00242 - N240-14 N240b-01 2e deel	0	0	1.400	1.400	0	0	117	117	1.283	0	0	0
P.00249 - Verbetering - Aanleg bronbemaling	0	0	600	600	0	0	0	0	600	0	0	0
	338.990	0	6.091	345.081	264.924	0	17.783	282.707	62.374	63.988	61.115	2.873
Krediet PMI kunstwerken - bruggen												
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	24.404	0	0	24.404	22.530	0	0	22.530	1.874	14	14	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	12.570	0	0	12.570	6.905	0	3.579	10.484	2.086	4.447	2.361	2.086
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	28.990	0	0	28.990	27.700	0	67	27.767	1.223	6.378	6.378	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	5.700	0	0	5.700	333	0	174	507	5.193	0	0	0
	71.664	0	0	71.664	57.469	0	3.820	61.289	10.375	10.839	8.753	2.086
Krediet PMI kunstwerken - sluizen												
P.00077 - Alg-29, Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.300	0	112	54.412	52.042	0	195	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609
	54.300	0	112	54.412	52.042	0	195	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609

Krediet Innovatieve projecten												
P.00157 - LED-verlichting	6.050	0	0	6.050	5.639	0	182	5.822	228	0	0	0
P.00121 - Samenwerking zonnefietspaden	1.423	0	0	1.423	1.439	0	-2	1.437	-14	0	0	0
	7.473	0	0	7.473	7.078	0	180	7.258	215	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen												
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	500	0	0	500	237	0	29	265	235	0	0	0
P.00194 - N501-03 Reconstructie kruispunt	130	0	0	130	91	0	0	91	39	0	0	0
P.00243 - HOV-12 - HOV Noordwijk-Schiphol	0	0	1.100	1.100	0	0	299	299	801	0	0	0
P.00246 - N241-14 - Maatregelen parallelwegen N241	0	0	50	50	0	0	0	0	50	0	0	0
P.00247 - N242-26 - Poortconstr. overgang A9-N242	0	0	150	150	0	0	33	33	117	0	0	0
P.00149 - Nog te verdelen voorschotkrediet	0	8.360	-1.690	6.670	0	0	0	0	6.670	0	0	0
	630	8.360	-390	8.600	328	0	361	689	7.911	0	0	0
Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen	**738.303**	**-4.289**	**7.513**	**741.528**	**577.487**	**8.849**	**26.932**	**613.268**	**128.260**	**199.617**	**182.331**	**17.286**
Programma natuurontwikkeling												
Krediet Groenprojecten												
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.072	0	0	2.072	343	0	156	499	1.573	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.084.358**	**-4.289**	**74.508**	**1.154.578**	**788.166**	**8.849**	**68.788**	**865.803**	**288.775**	**199.617**	**182.331**	**17.286**
Totaal	**1.432.563**	**-4.289**	**75.208**	**1.503.483**	**864.087**	**8.885**	**86.907**	**959.879**	**543.603**	**232.376**	**192.138**	**40.238**

Wijziging doelenboom 2023-2024

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	
Programma 1				
Exploitatie	**€ 22.949**	**€ 22.949**	**€ 0**	
Baten	-€ 63	-€ 63	€ 0	
Lasten	€ 23.011	€ 23.011	€ 0	
Reserves	**€ 2.100**	**€ 2.100**	**€ 0**	
Onttrekkingen	-€ 943	-€ 943	€ 0	
Toevoegingen	€ 3.043	€ 3.043	€ 0	
Realisatie 2023	**€ 25.049**	**€ 25.049**	**€ 0**	

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 2				
Exploitatie	**€ 65.402**	**€ 68.346**	**-€ 2.943**	7 en 6
Baten	-€ 5.107	-€ 6.073	€ 967	7 en 6
Lasten	€ 70.509	€ 74.419	-€ 3.910	7 en 6
Reserves	**-€ 2.607**	**-€ 2.353**	**-€ 254**	7 en 6
Onttrekkingen	-€ 26.276	-€ 25.672	-€ 604	7 en 6
Toevoegingen	€ 23.669	€ 23.319	€ 350	7 en 6
Realisatie 2023	**€ 62.795**	**€ 65.992**	**-€ 3.197**	7 en 6

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 3				
Exploitatie	**€ 24.068**	**€ 25.470**	**-€ 1.403**	5, 6 en 7
Baten	-€ 11.249	-€ 151	-€ 11.098	5, 6 en 7
Lasten	€ 35.317	€ 25.621	€ 9.695	5, 6 en 7
Reserves	**€ 2.921**	**-€ 8.987**	**€ 11.908**	5, 6 en 7
Onttrekkingen	-€ 25.019	-€ 22.937	-€ 2.082	5, 6 en 7
Toevoegingen	€ 27.940	€ 13.950	€ 13.990	5, 6 en 7
Realisatie 2023	**€ 26.988**	**€ 16.483**	**€ 10.505**	5, 6 en 7

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	
Programma 4				
Exploitatie	**€ 225.245**	**€ 225.245**	**€ 0**	
Baten	-€ 8.602	-€ 8.602	€ 0	
Lasten	€ 233.847	€ 233.847	€ 0	
Reserves	**€ 24.378**	**€ 24.378**	**€ 0**	
Onttrekkingen	-€ 96.053	-€ 96.053	€ 0	
Toevoegingen	€ 120.430	€ 120.430	€ 0	
Realisatie 2023	**€ 249.622**	**€ 249.622**	**€ 0**	

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 5				
Exploitatie	**€ 104.611**	**€ 111.831**	**-€ 7.220**	3 en 6
Baten	-€ 14.644	-€ 16.004	€ 1.360	3 en 6
Lasten	€ 119.255	€ 127.835	-€ 8.579	3 en 6
Reserves	**-€ 7.431**	**-€ 7.453**	**€ 22**	3 en 6
Onttrekkingen	-€ 45.408	-€ 47.492	€ 2.084	3 en 6
Toevoegingen	€ 37.977	€ 40.039	-€ 2.062	3 en 6
Realisatie 2023	**€ 97.180**	**€ 104.378**	**-€ 7.198**	3 en 6

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 6				
Exploitatie	**€ 32.271**	**€ 30.613**	**€ 1.658**	2, 3 en 5
Baten	-€ 3.752	-€ 3.932	€ 179	2, 3 en 5
Lasten	€ 36.023	€ 34.544	€ 1.479	2, 3 en 5
Reserves	**€ 7.753**	**€ 18.063**	**-€ 10.309**	2, 3 en 5
Onttrekkingen	-€ 11.071	-€ 11.673	€ 603	2, 3 en 5
Toevoegingen	€ 18.824	€ 29.736	-€ 10.912	2, 3 en 5
Realisatie 2023	**€ 40.024**	**€ 48.675**	**-€ 8.651**	2, 3 en 5

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 7				
Exploitatie	**€ 13.218**	**-€ 459.082**	**€ 472.300**	2, 3 en 8
Baten	-€ 967	-€ 551.464	€ 550.497	2, 3 en 8
Lasten	€ 14.185	€ 92.382	-€ 78.197	2, 3 en 8
Reserves	**-€ 21.906**	**-€ 95.198**	**€ 73.292**	2, 3 en 8
Onttrekkingen	-€ 22.495	-€ 105.578	€ 83.082	2, 3 en 8
Toevoegingen	€ 589	€ 10.380	-€ 9.791	2, 3 en 8
Realisatie 2023	**-€ 8.688**	**-€ 554.280**	**€ 545.592**	2, 3 en 8

Jaarrekening 2023	Doelenboom 2023 x € 1.000	Doelenboom 2024 x € 1.000	Verschil	Door wijziging indeling van programma:
Programma 8				
Exploitatie	**-€ 462.393**	**€ 0**	**-€ 462.393**	7
Baten	-€ 541.905	€ 0	-€ 541.905	7
Lasten	€ 79.512	€ 0	€ 79.512	7
Reserves	**-€ 74.658**	**€ 0**	**-€ 74.658**	7
Onttrekkingen	-€ 83.082	€ 0	-€ 83.082	7
Toevoegingen	€ 8.425	€ 0	€ 8.425	7
Realisatie 2023	**-€ 537.050**	**€ 0**	**-€ 537.050**	7

Wettelijk en provinciaal beleidskader

Programma 1. Bestuur

Wettelijk beleidskader

· Gemeentewet

· Provinciewet

· Wet algemene regels herindeling

· Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

· Evaluatiekader Subsidies 2018

· MRA-agenda 2020-2024

· Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland

· Beleidsnota IBT 2022-2025

· Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland

· Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht

· Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing

· Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019

· Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019

· Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012

· Regeling gedragscode ambtelijke integriteit

· Regeling melden vermoeden misstand

· Agenda toekomst van het toezicht

Programma 2. Klimaat en gezonde leefomgeving

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat

- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- Plan van aanpak waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid
- Elektriciteitswet
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Programma 3. Ruimte en Wonen

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet versterking regie op de Volkshuisvesting
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wijzigingswet Wet luchtvaart (regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML))
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water
- (concept) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025

- Masterplan Wonen versie 1, versie 1.5 en versie 2Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten (“Maak Plaats!”)
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie publieke mobiliteit (2024-2034)
- Regionaal waterprogramma 2022 - 2027

Programma 4. Bereikbaarheid

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (in werking januari 2024)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieagenda Actieve Mobiliteit
- Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Programma 5. Natuur en landelijk gebied

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming (vervallen)
- Omgevingswet. Op 1 januari is de Omgevingswet geldig geworden, waarin de Wet natuurbescherming is opgenomen.

Provinciaal beleidskader

- **Programma Natuurnetwerk 2023**
- **Masterplan Biodiversiteit**
- **Visie Recreatie & Toerisme**
- **Groen Kapitaal**
- **Betrekken bij Groen**
- **Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen**
- **Agenda Natuurinclusief**

Programma 6. Economie, leefbaarheid en cultuur

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Besluit Kwaliteit Leefomgeving
- Omgevingswet
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH2022
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

6.4 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
VVD	9
BBB	8
Groen Links	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
Volt	2
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	1
ChristenUnie	1

6.5 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.6 Lijst van Gemeenten

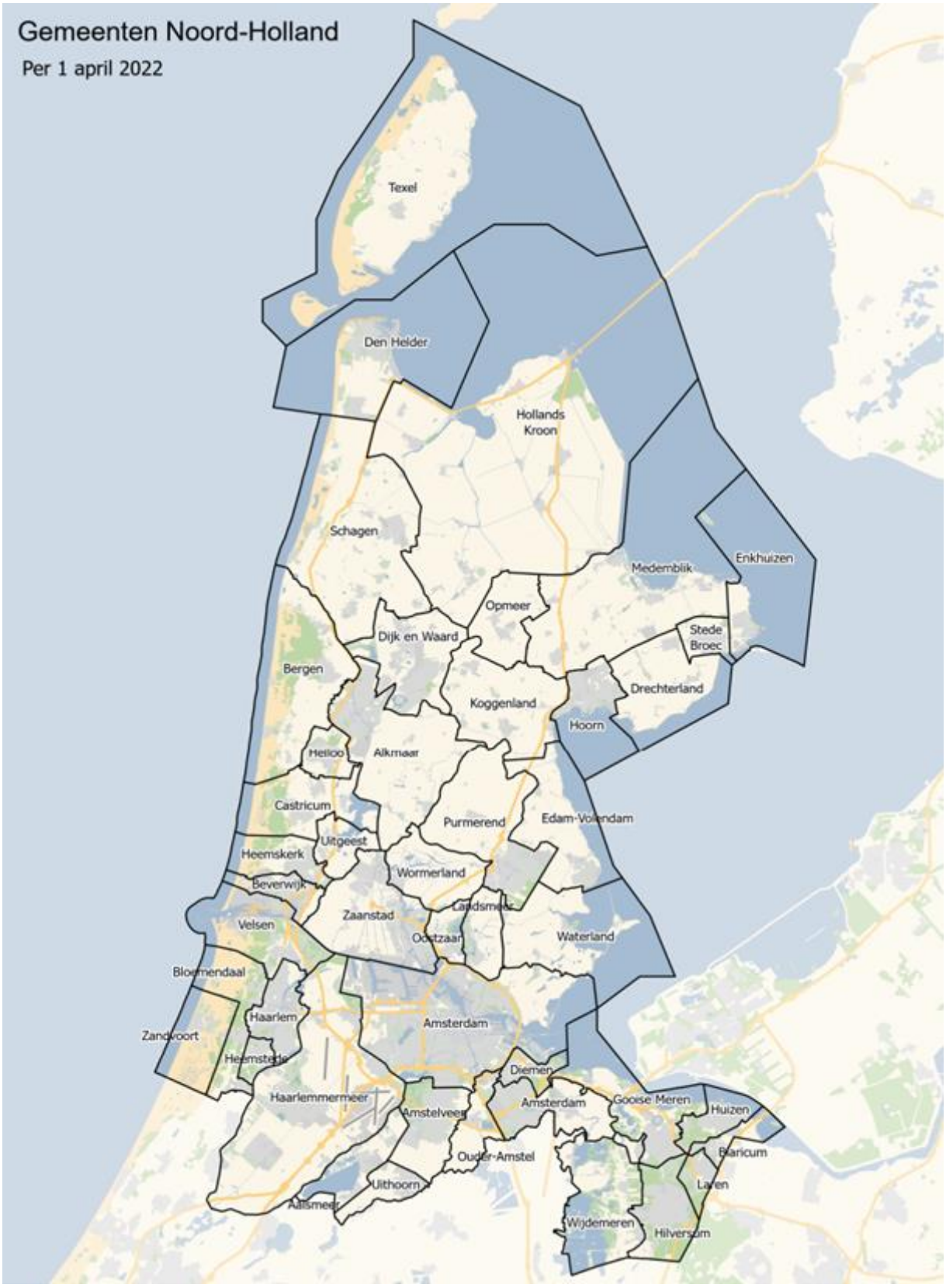

A
Aalsmeer
Alkmaar
Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
K
Koggenland
L
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

Provincie Noord-Holland

2025 | 29

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 20 mei 2025

Onderwerp: Jaarstukken 2024

Kenmerk: 2315423/2406776

Jaarstukken 2024

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2024 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2024. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2024 en bijgesteld in begrotingswijzigingen.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 6 beleidsinhoudelijke programma's en het programma 'Overzicht Algemene middelen en organisatie', zoals die in de begroting 2024 waren opgenomen.

Deze voordracht bevat beslispunten over de jaarstukken, de onderbouwing van deze beslispunten en een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2024. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 22 mei ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/

Tot slot zenden wij de jaarstukken 2024 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Status controle externe accountant
Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats en een onafhankelijke kwaliteitsbeoordeling door een tweede accountant. Bij deze controles is ook het bericht van de Belastingdienst over de opcenten meegenomen. De Belastingdienst heeft aangegeven dat zij een fout hebben gemaakt in de berekening van de opcenten in de maanden oktober tot en met december 2024. Het betreft een bedrag van €8,2 miljoen. Dit is verwerkt in deze jaarrekening. Indien er nog wijzigingen uit de laatste controles in de jaarstukken volgen, informeren wij uw Staten hierover. De accountant verwacht medio mei het concept accountantsrapport gereed te hebben. Deze wordt besproken in de rekeningencommissie van 5 juni in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS worden tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening aan u toegezonden.

2. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 106 miljoen te bestemmen:
   I. € 1,7 miljoen extra uitkering septembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   II. € 7,4 miljoen extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   III. € 1,5 miljoen te onttrekken aan de reserve OV projecten.
   IV. € 0,6 miljoen te onttrekken aan de reserve Ontwikkeling prov. Infrastructuur.
   V. € 2,9 miljoen te onttrekken aan de reserve Bodemsanering.
   VI. € 0,3 miljoen vrij te laten vallen door het opheffen van twee reserves, zie besluit 3.
   VII. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 102,2 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve.

3. Het opheffen van enkele reserves, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

3. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2024

Het rekeningresultaat 2024 voor bestemming bedraagt € 106 miljoen voordelig. Dit is te verklaren door de vrijval van de voorziening lening Pallas van € 44 miljoen (minder lasten), meer dekkingsmiddelen (meer baten) van € 60,9 miljoen, onderbesteding op programma's die als gevolg van reservemutaties het resultaat met € 1,1 miljoen beïnvloeden.

Bijkomende dekkingsmiddelen

De bijkomende dekkingsmiddelen (€ 60,9 miljoen meer baten) komen voort uit bijstellingen van Rijksuitkeringen bij de mei-, september- en decembercirculaires (waarvan € 22,1 miljoen algemene uitkering en € 24,7 miljoen decentralisatie uitkering), meer opbrengst uit opcenten (€ 2,9, miljoen), dividenden (€ 11,2 miljoen). De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de decembercirculaire meer baten staan opgenomen dan wij hebben begroot op basis van de meicirculaire. Het blijft voor de provincie een uitdaging hoelang het Rijk hiermee doorgaat. Tegelijkertijd is het belangrijk voorzichtig te blijven uitgeven, aangezien de uitkering van het provinciefonds vanaf 2025 en verder onder druk staat en het, na het wegvallen van het transitiefonds, niet helder is waar het Rijk wel en geen geld voor geeft.

De trend is dat de laatste jaren in de decembercirculaire meer baten staan opgenomen dan wij hebben begroot op basis van de meicirculaire. Het blijft voor de provincie een uitdaging hoe lang het Rijk hiermee doorgaat. Tegelijkertijd is het belangrijk voorzichtig te blijven uitgeven, aangezien de uitkering van het provinciefonds vanaf 2025 en verder onder druk staat en het, na het wegvallen van het transitiefonds, niet helder is waar het Rijk wel en geen geld voor geeft. Het overige deel van de dekkingsmiddelen betreft opcenten motorijtuigenbelasting, dividenden en SPUK-bijdragen. Tegenover de SPUK-bijdragen staan altijd lasten, hierdoor hebben ze geen invloed op het resultaat.

Onderbestedingen

Naast de bijkomende dekkingsmiddelen wordt het voordelige resultaat onder andere veroorzaakt door onderbestedingen bij verschillende programma's (€ 55,4 miljoen minder lasten). Dit is met name bij programma 4 op diverse onderhoudswerkzaamheden en minder subsidieaanvragen. Diverse structurele onderhoudswerkzaamheden, subsidieaanvragen en/of investeringen zijn nog niet gerealiseerd, waardoor de bestedingen doorschuiven naar volgend jaar of volgende jaren. Deze meevallers door uitgestelde projecten en subsidieaanvragen is eenmalig als gevolg van de complexiteit van de (onderliggende) projecten. Door de lagere lasten is deels ook het saldo van de reservemutaties lager dan begroot. Het effect hiervan is dat de reservemutaties (saldo van stortingen en onttrekkingen) € 54,3 miljoen lager zijn. Zodra deze investeringen (alsnog) worden gestart, nemen de uitgaande kasstromen toe, evenals de financieringsbehoefte. Deze toename in de financieringsbehoefte kan leiden tot extra rentelasten.

Mede door de ontwikkelingen op het gebied van het provinciefonds, de wijzigingen vanuit het Rijk, inflatie (stijgende kosten), het doorschuiven van investeringen, blijft de situatie op langere termijn aandacht vragen. Het is belangrijk dat hierop continu sturing plaatsvindt, zodat er in de kaderbrief 2026 mogelijk keuzes gemaakt kunnen worden.

Financiële positie

De totale omvang van de algemene reserve van de provincie bedraagt eind 2024 €147 miljoen en is circa 27% van de structurele algemene dekkingsmiddelen. De financiële verordening stelt de ondergrens voor het eigen vermogen op 25%, wat overeenkomt met €137 miljoen eind 2024. Dit biedt een buffer tegen financiële tegenvallers. De provincie heeft de beschikking over beperkte liquide middelen. Aan de passiva-zijde van de balans staan de algemene reserve en andere reserves, terwijl de activa-zijde de bezittingen bevat, zoals investeringen in bruggen, panden, en wegen die in het verleden zijn aangelegd. Bij nieuwe investeringen moet er geld worden geleend, wat op de balans verschijnt als zowel een investering als een schuld die moet worden afbetaald. De netto schuldquote in 2024 (van 62%) is lager dan de begrote 86% doordat er minder vreemd vermogen is aangetrokken en de baten van de provincie ook hoger zijn uitgevallen dan begroot. Door uitgestelde investeringen, lagere uitgaven dan verwacht (onderbesteding op diverse onderhoudswerkzaamheden), de hogere Rijksuitkeringen bij dekkingsmiddelen en ontvangen Specifieke uitkeringen (SPUK) van het rijk (leiden nooit tot een resultaateffect omdat hier altijd lasten tegenover staan) was er een positieve kasstroom in 2024. Deze oorzaken – uitstel van investeringen, projecten en hogere dekkingsmiddelen – leiden ook tot een positieve bijstelling van het EMU-saldo. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht. Het EMU-saldo over 2024 geeft aan dat de provincie via reële transacties afgelopen jaar minder uitgegeven heeft dan dat de provincie heeft ontvangen.

Resultaat ten opzichte van laatste begrotingswijziging

Over een deel van het gerealiseerde resultaat van € 106 miljoen (van 2024) zijn Provinciale Staten bij de laatste begrotingswijziging 2024 geïnformeerd (stand laatste begrotingswijziging met een resultaat van € 53,5 miljoen). Dit resultaat kwam toen met name door hogere dekkingsmiddelen en ook, op verzoek van GS en PS, intensievere monitoring op budgetuitputting. Dit heeft voornamelijk in programma 4 (bij OV-concessies en (onderhoud)-infrastructuur) en programma 7 (bij algemene uitkering) geleid tot aanzienlijke bijstellingen in de laatste begrotingswijziging. De nadruk in de voorliggende jaarstukken ligt bij de geactualiseerde begroting 2024 (laatste begrotingswijziging). Het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat is met € 52,5 miljoen toegenomen.

Hieronder een uiteenzetting van de belangrijkste mutaties – groter dan € 2 miljoen – die het verschil van € 52,5 miljoen in het resultaat veroorzaken. De overige verschillen per programma boven de € 250.000 zijn in hoofdstuk 5 van de jaarstukken verklaard.

Ontwikkeling	Beleidsdoel	Financieel effect op het rekeningresultaat (x € 1 miljoen)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
A. Lagere lasten en hogere baten bij milieutaken	2.2	3,5	V
B. Hogere lasten bij kwaliteit bodem en ondergrond	2.2	-2,1	N
C. Hogere lasten bij OV concessies beheren en verlenen	4.2	-4,1	N
D. Lagere lasten bij netwerkmanagement en verkeerskundig beheer	4.3	7,3	V
E. Hogere lasten Faunaschade	5.2	-6,7	N
F. Lagere lasten vrijval voorziening stichting Pallas	6.1 & 7.1	44,0	V
G. Hogere lasten InWest Regio, ROM In west B.V. LSFA B.V.en PDENH.	6.1	-3,2	N
H. Hogere algemene uitkering	7.1	7,4	V
I. Lagere opcenten	7.1	-3,5	N
J. Hogere storting egalisatiereserve bedrijfsvoering	7.2	-3,7	N
K. Lagere lasten bij afrekenverschillen	7.2	2,7	V
L. Capaciteitskosten Provinciale organisatie		8,3	V
Overige financiële mutaties die het resultaat beïnvloeden		2,6	V
Verschil rekeningresultaat (voor bestemming)		**52,5**	**V**

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

A. Lagere lasten zijn het gevolg van een teruggave van € 1,3 miljoen door de Omgevingsdienst NZKG, omdat zij in totaal minder hebben uitgegeven aan lasten. De overige lasten betreffen een terugbetaling van NZKG uit 2023. Daarnaast was er sprake van niet gefactureerde posten die het gevolg zijn van onderbezetting. Ten slotte waren de verwachte baten uit dwangsommen niet opgenomen in de begroting, wat resulteerde in € 1,4 miljoen extra baten.

B. De overschrijding van € 2,1 miljoen op de lasten wordt voor het grootste deel verklaard door de lasten van € 2,86 miljoen voor subsidie BUVR aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht voor waterbodemsanering die in 2024 is beschikt en vastgesteld. Deze was ten onrechte niet begroot. Omdat deze hogere lasten en de onttrekking aan de reserve Bodemsanering niet waren begroot, wordt bij de resultaatbestemming voorgesteld deze € 2,86 miljoen alsnog ten laste van de reserve bodemsanering te brengen.
C. Er zijn hogere lasten bij het opstellen van de voorlopige eindafrekening. In vergelijking met het te laag vastgestelde voorschot. Dit verschil van circa € 4,1 miljoen is ontstaan door een combinatie aan factoren, in de aanlevering van de bevoorschotting zijn componenten van Transdev niet meegenomen zoals de Meer Partijen Overeenkomst (MPO) en bikkergelden. I.v.m. een te lage aanvraag van de bevoorschotting in de begroting en een hoger dan verwachte eindafrekening. Dit vraagt aan alle betrokken partijen een verbetering in de overdracht van informatie.
D. Lagere lasten van totaal € 7,3 miljoen bestaan uit:
    - € 2,3 miljoen aan vast onderhoud wegen bij netwerkmanagement en verkeerskundig beheer doordat de hoge energieprijzen gedurende 2024 flink zijn gedaald.
    - € 1,3 miljoen voor het onderhoud aan de tunnels. Het was de aannemer niet gelukt om de geprogrammeerde werkzaamheden in 2024 allemaal uit te voeren.
    - € 0,8 miljoen minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding wegen. Voorzichtigheidshalve zijn deze lasten niet voortijdig verlaagd omdat het strooiseizoen aan het eind van het jaar slecht voorspelbaar is.
    - € 0,7 miljoen minder bij steunpunten (vaar)wegen als gevolg van € 0,3 miljoen lagere energieprijzen in 2024. Voor het overige zijn (onderhouds)werkzaamheden aan de steunpunten doorgeschoven naar 2025.
    - € 1,1 miljoen lager vast onderhoud vaarwegen omdat steeds meer objecten aangesloten zijn op de bediencentrale in Heerhugowaard.
    - € 1,1 miljoen lager door diverse kleine posten onder de € 0,5 miljoen. Deze posten zijn wel toegelicht in hoofdstuk 5 in de verschillenverklaring per programma.
E. Hogere lasten Faunaschade: Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2024 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 28,8 miljoen. Dat is € 6,7 miljoen meer dan begroot. De achterliggende oorzaak hiervan is dat het aantal aanvragen fors is toegenomen (35% meer aanvragen ten opzichte van 2023) en er is een hoger schadebedrag per aanvraag. Dit laatste komt voornamelijk door schade van de houtduif bij kapitaalintensieve gewassen (bijvoorbeeld de schade aan bloemkool van € 0,9 miljoen naar € 5,3 miljoen).
F. Voor de lening aan stichting Pallas was een voorziening getroffen. Deze is in 2024 vrijgevallen (hoofdbestandsdeel van € 40,1 miljoen). De rente bij programma 7 (overhead totaal € 3,9 miljoen) op de lening aan stichting Pallas was ook onderdeel van de voorziening. Deze voorziening is in 2024 vrijgevallen.
G. Hogere lasten voor duurzame waardevermindering (totaal € 3,2 miljoen). Er zijn op basis van de concept-jaarrekeningen 2024 van InWest Regio B.V., ROM InWest B.V., Life Sciences Fund Amsterdam (LSFA) B.V. en PDENH aanvullende stortingen gedaan in de voorziening voor duurzame waardevermindering.
H. De algemene uitkering van het provinciefonds is toegenomen met € 7,4 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een achttal nieuwe decentralisatie uitkeringen.

Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen. Bij het verwachte rekeningresultaat, zie punt 4 zal een voorstel gedaan worden om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve zodat deze middelen in 2025 ingezet kunnen worden voor het doel waarvoor ze in 2024 zijn toegekend.

I. Lagere opcenten
Het verschil van € 3,5 miljoen in 2024 komt doordat de werkelijke afrekening van de Belastingdienst lager was dan verwacht. Dit wordt verklaard door een afname van het aantal belaste voertuigen in 2024.

J. Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering. Het gaat hierbij in 2024 vooral om lagere materiële personeelslasten. Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering.

K. In de jaarrekening 2023 zijn kosten opgenomen voor subsidieverplichtingen. Doordat een aantal subsidies in 2024 lager zijn vastgesteld leidt dit tot een positief afrekeningsverschil (totaal €1,8 miljoen) en lagere lasten doordat de bodemsanering Parnassia bijna is afgerond. Nu de monitoringsfase ingaat is duidelijk dat minder geld nodig is. Daardoor kan er € 0,9 miljoen vrijvallen uit de voorziening.

L. In 2024 zijn de gerealiseerde capaciteitskosten € 8,3 miljoen lager dan begroot. De loonkosten zijn lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt, vooral voor technische functies, zoals projectleider en ingenieur. Daarnaast waren er onzekerheden over de vraag of er extra budgetten zouden komen voor nieuwe opgaven vanuit het Rijk, bijvoorbeeld in het groene domein. De provincie wilde gereed zijn voor deze nieuwe opgaven en daarom is een formatie-uitbreiding in de begroting opgenomen. Omdat de onzekerheden bleven is er voorzichtig omgegaan met het invullen van vacatures.

Ontwikkelingen jaarrekening:

De belangrijkste (financiële) ontwikkelingen in de jaarrekening 2024 zijn:

Eén van de belangrijkste verandering dit jaar is dat het boekwerk circa 274 pagina's zal bevatten ten opzichte van 305 (in 2023). Dit komt doordat we niet meer verantwoorden op operationeeldoelniveau maar op beleidsdoelniveau, zoals opgenomen in de begroting 2024. Daarmee is het gevoerde beleid meer op hoofdlijnen en worden deze in de jaarstukken 2024 beter verantwoord.

Rechtmatigheidsverantwoording:
Vanaf 2023 informeren gedeputeerde staten met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De interne controle wijst op beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden blijft onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa € 9,9 miljoen in 2024.

Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Kredietenstaat:
Ook is in de jaarstukken van 2024 de kredietstaat naar de bijlage verplaatst in tegenstelling tot voorgaande jaren. Daarnaast zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht is verwerkt.

Specifieke uitkering:
Ook in 2024 is sprake van toename in de nog te besteden doeluitkeringen, met name van het Rijk als gevolg van het ontvangen van meer specifieke uitkeringen in 2024 in vergelijking met 2023. Dit gaf ook dit jaar een hogere druk op het ambtelijke apparaat en de controle van de jaarstukken.

Besluit 2: Bestemming jaarresultaat 2024

	Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
	Rekeningresultaat	**106,0**	**V**
	Resultaatbestemming		
I	Uitkering septembercirculaire storten in de algemene reserve	-1,7	N
II	Uitkering decembercirculaire storten in de algemene reserve	-7,4	N
III	Onttrekking aan de reserve OV projecten	1,5	V
IV	Onttrekking aan de reserve Ontwikkeling prov. infrastructuur	0,6	V
V	Onttrekking aan de reserve Bodemsanering	2,9	V
VI	Vrijval reserves	0,3	V
VII	**Gerealiseerde resultaat 2024**	**102,2**	**V**

Toelichting:

Van een positief resultaat van circa € 106 miljoen voor bestemming gaan we naar een positief resultaat van € 102,2 miljoen na bestemming.

Het voorstel resultaatbestemming betreft een PS-besluit bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie.

Hieronder volgt per post uit de voorgaande tabel een korte toelichting:

I. *Extra uitkering septembercirculaire provinciefonds 2024*
In de septembercirculaire 2024 van het provinciefonds heeft de provincie € 1,7 miljoen van het Rijk ontvangen voor Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb). Ook dit geld is niet besteed en daarom laten wij dit geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2024, zodat het in 2025 weer onttrokken kan worden aan de algemene reserve.

II. *Extra uitkering decembercirculaire provinciefonds 2024*
In de decembercirculaire 2024 van het provinciefonds heeft de provincie € 7,4 miljoen van het Rijk ontvangen voor indirecte uitvoeringskosten Nationaal programma Landelijk gebied, spreidingswet, natuurbrandpreventie- en migratie, natuur en energieprojecten, toekomstbestendig maken energiebeleid, weerbaar bestuur kleine gemeenten, novex en uitvoeringskosten LBV en LBV+. Dit geld is niet meer besteed en daarom laten wij dit geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2024, zodat het in 2025 weer onttrokken kan worden aan de algemene reserve.

III. *Aanvullende onttrekking aan de reserve OV projecten*
In 2023 is een boete opgelegd omdat Connexxion niet op tijd zero emissie materieel had ingezet tegen eerder gemaakte afspraken. Het bedrag is was als vordering in jaarrekening 2023 opgenomen en stond op balans. Nu blijkt dat het niet betaald wordt, maar d.m.v. extra diensten wordt afgelost. Daardoor vervalt reservering, en is als negatieve baten geboekt in het resultaat. Deze negatieve bate is niet begroot en daarom onttrokken van de reserve OV projecten. Wij stellen voor om deze middelen € 1,5 miljoen alsnog via resultaatbestemming te onttrekken aan de reserve OV projecten.

IV. *Aanvullende onttrekking aan de reserve Ontwikkeling prov. Infrastructuur*
De uitgaven op beleidsdoel 4.4 waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Ontwikkeling prov. infrastructuur waren hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting 2024 is deze niet verwerkt in de jaarrekening 2024. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserve.

V. *Aanvullende onttrekking aan de reserve Bodemsanering*
Ter dekking van een subsidie van € 2,9 miljoen die in 2024 is beschikt en vastgesteld aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) wordt voorgesteld ter dekking € 2,9 miljoen te onttrekken aan de reserve Bodemsanering. De € 2,9 miljoen is in 2021 door het Rijk in de vorm van een doeluitkering bodemsanering uitbetaald aan de provincie en toen toegevoegd aan de reserve bodemsanering. De onttrekking is niet begroot. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserve.

VI. *Vrijval reserves*
Er wordt voorgesteld om twee reserves op te heffen, zie besluit 3. Wij stellen voor om het resterende bedrag in deze reserves vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat.

VII. *Resultaat na bestemming*
Het resultaat na bestemming komt uit op € 102,2 miljoen positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve, mede gezien de grote onzekerheden en opgaven die momenteel op ons af komen.

Besluit 3: Opheffen reserves

De volgende reserves worden opgeheven:

I. Reserve Landschap, saldo € 184.000.
II. Reserve Woonbeleid, saldo € 162.000.

I. Eerder is besloten dat de reserve tot 31-12-2024 zou lopen. Er worden geen uitgaven meer voorzien. Daarom zal deze reserve worden opgeheven. In deze reserve zit nog een klein bedrag van afgerond € 0,2 miljoen. Dit bedrag valt vrij ten gunste van het te bestemmen resultaat 2024.

II. Voor het woonbeleid geldt dat de middelen uit deze reserve volledig tot besteding zijn gekomen en dat de reserve om deze reden geen functie meer heeft. In het nieuw coalitieakkoord is budget beschikbaar gesteld voor wonen. Dit budget is in de reserve woningbouw terechtgekomen. Het resterende deel van de reserve Woonbeleid valt vrij in het te bestemmen resultaat van 2024.

Het opheffen van de bovenstaande reserves zijn hiermee dan ook een financieel technisch besluit en heeft geen invloed op de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserve in het verleden gebruikt zijn. Het opheffen van deze reserves is in lijn met de uitgangspunten uit de nota reserves.

Besluit 4: Decharge en afsluiten van enkele projecten

Er zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht, zie ontwerpbesluit is verwerkt.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 29-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 20 mei 2025;

besluiten:

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 106 miljoen te bestemmen:
   I. € 1,7 miljoen extra uitkering septembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   II. € 7,4 miljoen extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   III. € 1,5 miljoen te onttrekken aan de reserve OV projecten.
   IV. € 0,6 miljoen te onttrekken aan de reserve Ontwikkeling prov. Infrastructuur.
   V. € 2,9 miljoen te onttrekken aan de reserve Bodemsanering.
   VI. € 0,3 miljoen vrij te laten vallen door het opheffen van twee reserves, zie besluit 3.
   VII. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 102,2 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve.

3. De volgende reserves op te heffen:

   I. Reserve Landschap, eindsaldo € 184.000.
   II. Reserve Woonbeleid, eindsaldo € 162.000.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten:

Decharge en afsluiten investeringskredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Project (Dekkings bron)	Beschikbaar krediet	Cumulatief besteed t/m 2024
N242Ld-01 vervangen km 43,9-45,1	P.00040.1	350	217
N245-13 Trajectben GO N245a	P.00040.5	90	72
N242-21 rec oost afrit N242-N243/4	P.00040.6	520	407
Gladheidmanagementsysteem	P.00043.1.01	140	134
Nieuwbouw Langebalk HHWD (25 jaar)	P.00043.2	3.100	3.091
MRL programma 24 uurs bediening	P.00043.3	12.574	12.471
CAB 24BB inrichting centrale	P.00043.4	8.528	8.283
MRL 24BB inrichting centrale	P.00043.5	2.047	2.047
Nieuwbouw Langebalk HHWD (10 jaar)	P.00043.8	2.730	2.730
K20-07 Verlengen Koopvaardersschutsluis	P.00059.3	1.720	1.716
N201-29 Trajectben Heemstede-Fokkerweg	P.00092.2	8.300	8.156
Vervanging observatiecamera's VRI	P.00137.1	1.000	522
Bereikb H'mmermeer Bollenstr.(DPW)	P.00143.1	4.800	1.080
N197a-01 Wateroverlast - PMO VIGO	P.00176.1	0	71
Alg-46 Bermmaatregelen Geb 6	P.00223.1	2.700	1.298
N203-18 kortetermmaatreg	P.00225.1	750	494
TOTAAL		49.349	42.788

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
1	VVD	Bas de Wit	23	Bijdragen aan de energietransitie	"De samenwerking tussen gemeenten is verbeterd, en daarmee ook de afstemming bij energieopwekking." Kunt u deze stelling over de verbeterde samenwerking tussen gemeenten staven met onderliggende feiten en indrukken? Waaruit blijkt deze verbetering? En hoe toekomstbestendig is dat (mede in het licht van toenemende spanning om de RES-biedingen te realiseren)?	De samenwerking tussen gemeenten in de energieregio's Noord-Holland Noord en Zuid is duidelijk verbeterd, wat heeft geleid tot een betere afstemming bij energieopwekking. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de hoge mate van deelname en betrokkenheid tijdens (bestuurlijke) overleggen. Deze samenwerking is toekomstbestendig door de dynamische aanpak van de RES, de gezamenlijke aanpak van infrastructuuruitdagingen en de continue monitoring en bijsturing van het proces. Hoewel er uitdagingen blijven bestaan, zoals het realiseren van de RES-biedingen en het omgaan met netcongestie, biedt de huidige samenwerkingsstructuur een solide basis om deze aan te pakken	Leefomgeving	Rosan Kocken	
2	VVD	Bas de Wit	24	Klimaat en Energie	"Het draagvlak is versterkt via burgerpeilingen en door advies in te winnen bij Klimaatverbond Nederland." Hoe hebben de peiling en het advies ervoor gezorgd dat het draagvlak onder inwoners en ondernemers in Noord-Holland is versterkt? Het inwinnen van advies door de provincie en het uitvoeren van een peiling dragen in zichzelf nog niet per se bij aan draagvlak.	Het klopt dat een peiling of advies op zichzelf nog geen draagvlak creëert. In Noord-Holland is het draagvlak echter versterkt doordat de resultaten van de peilingen én het externe advies worden verwerkt in beleid en communicatie. 1. Burgerpeilingen: van input naar actie De peiling onder inwoners liet zien dat: 93% het bestaan van klimaatverandering erkent; Een ruime meerderheid klimaatmaatregelen steunt, mits deze rechtvaardig zijn; Burgers invloed willen op beleid, via participatie met transparante communicatie. Door duidelijk te laten zien dat zorgen, wensen en voorwaarden van inwoners zijn meegenomen, voelen mensen zich gehoord en serieus genomen. Dát is wat het draagvlak versterkt – niet de peiling zelf, maar de respons erop. 2. Advies van Klimaatverbond Nederland: inhoudelijke onderbouwing en geloofwaardigheid. Het advies van Klimaatverbond Nederland heeft geholpen om keuzes in het beleid inhoudelijk te onderbouwen en beter te communiceren. Dat zorgt voor meer duidelijkheid, geloofwaardigheid en vertrouwen – ook richting ondernemers, die belang hechten aan voorspelbaar en onderbouwd beleid.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
3	VVD	Bas de Wit	22	Rekening Programma 2	In de tabel op pagina 22 is te zien dat ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2024 de afwijkingen groot zijn met de actuele begroting en de jaarrekening 2024 (zo'n EUR 23 mln lager dan begroot; waarvan EUR 17 mln in beleidsdoel 2.1). Waar in de begroting wordt een toelichting gegeven op deze feiten, de oorzaken daarvan en wat dit betekent voor (de manier van begroten in) de komende jaren? In paragraaf 5.1.1. kan ik dat niet terugvinden.	Wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting vinden gedurende het jaar plaats door middel van begrotingswijzigingen. De toelichtingen en oorzaken worden hierin toegelicht. Dit maakt deel uit van de reguliere P&C-cyclus.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
4	JA21	Kelly Uiterwijk	6	Financieel beeld	We zien ten opzichte van de ontwerpbegroting lagere lasten van 100 miljoen en ten opzichte van de actuele begroting 90 miljoen aan lagere lasten. Dit wordt deels verklaart door de Pallas-lening, 44 miljoen. Hoe wordt het restant verklaart?	De belangrijkste afwijking tussen (actuele) begroting en realisatie zijn lagere lasten € 44 miljoen Pallas (Programma 6 & 7). Het restant van het verschil van circa € 46 miljoen wordt voornamelijk verklaard door doorgeschoven onderhoudskosten en subsidiekosten en/of lager vastgestelde subsidies (voornamelijk in programma's 4 en 5). Ook zijn de capaciteitskosten lager dan begroot (€ 8,3 miljoen). Het resterende deel van de lagere lasten is gespecificeerd in de voordracht. Daarnaast zijn alle verklaringen voor afwijkingen in de (baten en) lasten gespecificeerd in hoofdstuk 5.1.1 van de jaarrekening.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
5	JA21	Kelly Uiterwijk	29	Spoedlocaties saneren	Wanneer wordt iets aangemerkt als een spoedlocatie saneren? Wat is de bevoegdheid van de provincie hierin ten opzichte van de gemeente? Is de provincie ook financieel verantwoordelijk? Is dit opgenomen in onze risicoparagraaf?	De Wet bodembescherming (Wbb) stelt dat er sprake is van een spoedlocaties indien er sprake is van een bodemverontreinging met onacceptabele risico's voor mens of milieu. In een landelijke cirulaire zijn de criteria vastgelegd om te bepalen wanneer er in de praktijk sprake is van onacceptabele risico's. Tot 1 januari 2024 was de provincie bevoegd gezag om te beoordelen of er sprake is van spoedeisenheid op een verontreinigde locatie. Sinds de inwerkingtreding van de omgevingswet per 1 januari 2025 zijn de gemeenten bevoegd gezag voor het beoordelen van bodemverontreiniging. De provincie blijft verantwoordelijk voor locatie die onder de Wbb beoordeeld zijn. De Wbb stelt dat de kosten indien mogelijk verhaald moeten worden op de veroorzaker, dan wel de eigenaar indien er sprake is van een schuldig eigenaar. Indien de kosten niet verhaald kunnen worden, stelt het Rijk budget beschikbaar aan de provincie om de locatie te saneren. Derhalve zijn spoedlocaties niet opgenomen in de risicoparagraaf.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
6	JA21	Kelly Uiterwijk	36	Wonen	Is er 13 of 20 miljoen gereserveerd onder 2.1. voor Haarlem Nieuw-Zuid?	Aanvankelijk was er 8 miljoen gereserveerd, maar vanwege financiële tekorten is besloten om uit het Investeringskader nogmaals 13 miljoen te reserveren. Dit omdat Haarlem Nieuw Zuid één van de projecten is waar op korte termijn kan worden gestart met het bouwen van woningen. Daarmee komt de provinciale bijdrage in totaal uit op 21 miljoen. Er wordt nog aan aanvullende financiële afspraken gewerkt omdat de Vervoerregio Amsterdam niet direct kan bijdragen buiten haar werkingsgebied, maar wel een belang heeft in de uitvoering van het project en veel R-net lijnen zullen rijden via de hub Haarlem Nieuw Zuid. Zie ook de brief aan PS van 8 november 2024 (2325768/2332400).	Ruimte	Jeroen Olthof	
7	JA21	Kelly Uiterwijk	43	Mobiliteit	Wat was de rol en de financiële bijdrage van de provincie aan het ZERA-evenement?	Het ZERA-evenement is vanuit de gemeente Amsterdam georganiseerd, als RUAS-partner was de rol van Noord-Holland financiële steun aan het evenement. Het totale budget voor de uitvoering van alle activiteiten binnen RUAS bestaat uit een bijdrage van €40.000 door de provincie Noord-Holland, €10.000 door de provincie Flevoland en €100.000 door de Vervoerregio Amsterdam (totaal: €150.000 waarvan NH dus 27% voor haar rekening neemt). De bijdrage van de provincie Noord-Holland is bij het GS-besluit van 12 september 2023 vastgesteld. Vanuit het RUAS-budget zelf van 2024 is €30.000 bijgedragen aan het evenement ZERA. Naar rato gerekend komt deze bijdrage van de provincie Noord-Holland uit op een bedrag van €8000.	Ruimte	Jeroen Olthof	
8	PvdA	Tim Wagelaar	118	Bedrijfsvoering	- In de jaarstukken wordt gesproken over de krappe arbeidsmarkt. Met name in technische functies zoals projectleider en ingenieur speelt deze krapte, waardoor de prijzen oplopen voor (tijdelijk) ingehuurd personeel, terwijl de vacatures open blijven staan. Hoe heeft het college geprobeerd in te spelen op deze krappe arbeidsmarkt, die voorlopig aanhoudt? - Wat zijn de andere voornaamste belemmeringen geweest bij de beleidsuitvoering?	Vanuit de ambtelijke organisatie is een task force B&U opgezet die gericht is op de arbeidsmarkt benadering in samenwerking met HRM. Daarnaast lopen er diverse wervingsacties en acties gericht op de verbetering van capaciteitsbeheersing met als doel beschikbare capaciteit optimaal in te zetten.	Bestuur	Arthur van Dijk	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
9	GroenLinks	Nicole van der Waart	23	aanlanding Wind op Zee	Er wordt gesteld dat onderzoek naar aanlanding Wind op Zee bij Den Helder niet langer nodig is. Dat komt niet overeen met het beeld dat we in de commissie krijgen, graag een toelichting.	Den Helder is in beeld voor de aanlanding van waterstof. Voor wat betreft het aansluiten van een elektriciteitsaanlanding is Den Helder in een eerdere fase in beeld geweest. Echter ontbreekt het in Den Helder aan (plannen voor) een 380 kV-station die wel nodig is voor een aanlanding. Om een dergelijk nieuw station te kunnen onderbouwen heeft het Rijk de provincie en Kopgemeenten gevraagd te inventariseren welke toename in elektriciteitsvraag er in de omgeving Den Helder wordt verwacht. Dit is de inventarisatie waar in de jaarstukken naar verwezen wordt. Mede op basis van deze inventarisatie is de conclusie getrokken dat de huidige verwachting niet voldoende basis is om een 380 kV-station te rechtvaardigen. Dit hebben we december 2024 medegedeeld aan het ministerie van Klimaat & Groene Groei (KGG). Daarmee hebben we ingestemd met het voorstel van KGG om de omgeving van Den Helder niet verder te onderzoeken als locatie waar elektriciteit vanaf zee aangesloten wordt op het landelijk hoogspanningsnet. Voor de volledigheid verwijzen we u ook naar het toentertijd gepubliceerde nieuwsbericht: https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Geen_groot_hoogspanningsstation_en_bovengrondse_elektriciteitsmasten_in_de_buurt_van_Den_Helder	Leefomgeving	Rosan Kocken	https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Geen_groot_hoogspanningsstation_en_bovengrondse_elektriciteitsmasten_in_de_buurt_van_Den_Helder
10	GroenLinks	Nicole van der Waart	23	Warmtenetten	Er wordt gesteld dat bedrijven gestimuleerd zijn te verduurzamen. Op welke wijze zijn zij gestimuleerd (het gaat dus om warmte)?	Met de volgende aanpakken stimuleren wij bedrijven om te verduurzamen: 1) verduurzaming maatschappelijk vastgoed: maatschappelijke organisaties worden geadviseerd over voor hen geschikte verduurzamingsmaatregelen. 2) Verduurzaming MKB: midden- en kleinbedrijven worden geadviseerd over de voor hen geschikte verduurzamingsmaatregelen. 3) Energiebesparingsakkoord: Bedrijven met een energiebesparingsplicht worden erop gewezen dat zij deze plicht hebben en er worden afspraken met hen gemaakt over wanneer de maatregelen worden getroffen. Bij deze trajecten kan het gaan over besparing van warmte en elektriciteit, maar ook over opwekken van duurzame warmte en elektriciteit.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
11	GroenLinks	Nicole van der Waart	24	Energie-infrastructuur	Er wordt gesteld dat via inzet van de omgevingsdiensten bedrijven zijn gestimuleerd energie te besparen. Op welke wijze en wat zijn de effecten hiervan?	De omgevingsdiensten zien onder meer toe op uitvoering wet-en regelgeving t.a.v. energiebesparing. Bedrijven die grootverbruiker of zeer grootverbruiker van energie zijn, zijn verplicht te investeren in maatregelen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn. Zeer grootverbruikers dienen hiervoor een onderzoeksrapportage in te leveren en de maatregelen die daarin staan uit te voeren (Onderzoeksplicht). De omgevingsdienst geeft de bedrijven desgevraagd ook advies en waar nodig maatwerkadvies, waarbij de kosteneffectiviteit van maatregelen wordt meegewogen. Van de 112 bedrijven waar de provincie bevoegd gezag voor is, zijn 46 rapportages ingediend, goed voor 4,18 Mton CO2-besparing	Leefomgeving	Rosan Kocken	
12	GroenLinks	Nicole van der Waart	26	Beleidsindicatoren	CO2 emissie wordt als indicator voor luchtverontreiniging genomen, wat is hier de reden van? Wordt niet bedoeld dat dit een indicator is voor broeikasgassen of voor de klimaatdoelstelling?	Dit is een verplichte BBV-indicator. Dit betreft de emissie van broeikasgassen in Noord-Holland. Provincies hanteren voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de programma's en de programmaverantwoording de beleidsindicatoren die zijn opgenomen in de regeling beleidsindicatoren provincies. De BBV-indicatoren zijn uniforme indicatoren die deze vergelijkbaarheid vergroten en moeten worden opgenomen in dit jaarverslag.	Bestuur	Esther Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
13	GroenLinks	Peter Korzelius	9	2. In één oogopslag	De voorziening voor de lening Pallas-reactor van € 43,9 miljoen is vrijgevallen om dat het Rijk de lening financiert. Moet een vrijval van een voorziening altijd via de exploitatie lopen? Aangezien dat het zicht op het werkelijk rekeningresultaat diffuser maakt.	Ja, dit moet op basis van de verslaggevingsrichtlijnen (BBV). De voorziening is in het verleden ten laste van het exploitatie gevormd. Als in één van de volgende jaren vervolgens blijkt dat de voorziening niet (geheel) nodig is, moet het restant weer terugstromen ten gunste van exploitatie.	Bestuur	Esther Rommel	
14	GroenLinks	Peter Korzelius	35	Programma 3 Ruimte en Wonen	Punt 3.2.3. Kan er iets meer toegelicht worden op de verkenning mogelijkheden actief grondbeleid? En ook waarom dat niet tot resultaat heeft geleid?	Er was geen animo bij gemeenten, bovendien was het beschikbare bedrag relatief laag tov investeringen in woningbouw. GS hebben in de kaderbrief 2026 voorgesteld het gereserveerde bedrag te schrappen.	Ruimte	Esther Rommel	
15	GroenLinks	Peter Korzelius	40	Programma 3 Ruimte en Wonen	De tabel over de waterkwaliteit op deze pagina geeft een onthutsend beeld over de ecologische kwaliteit van de waterlichamen. Is er al een prognose te geven over het halen van de KRW-doelstellingen in 2027 bij waterlichamen in de drie waterschappen?	Ja, zie hiervoor de Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland. Wij hebben u op 28 mei 2025 hierover een brief gestuurd.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
16	GroenLinks	Peter Korzelius	91	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Is er aanleiding om de kadernota Risicomanangment en Weerstandsvermogen 2022-2025 te herzien aangezien deze gedateerd is?	De kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zal eind 2025 worden geactualiseerd. Afgezien van de signaleringswaarden die bij de Kaderbrief zijn voorgesteld zijn de kaders nog van toepassing.	Bestuur	Esther Rommel	
17	GroenLinks	Peter Korzelius	94	4.1 Weerstandsvermogen en risicobheersing	Is het juist dat nu de voorziening Pallsas-reactor is vrijgevallen aangezien de lening door het Rijk gefinancieerd wordt kan dan ook Lening Pallas als risico komen te vervallen? punt 8 op pagina 94 vinden wij op dit punt onhelder.	Nee, dit is niet juist. De financiering voor de nieuwe Pallas-reactor is geregeld. Dit was de randvoorwaarde voor vrijval van de voorziening, omdat het risico op niet terugontvangen van de verstrekte lening hierdoor verkleind is. Er blijft echter gedurende de looptijd van de lening een risico bestaan dat de lening niet of niet volledig kan worden terugbetaald. De kans dat dit risico zich voordoet is kleiner dan in de situatie waarin nog geen externe financiering was verkregen. Voorzichtigheidshalve is dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing ondergebracht.	Bestuur	Esther Rommel	
18	CDA	Simon Dijk	36	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	4.1 In september 2024 ging de nieuwe bouwambassadeur aan de slag. Met als doel de woningbouw aan te jagen en als onafhankelijk adviseur doorbraken in project- en gebiedsontwikkelingen te realiseren. Samen met overheden, marktpartijen en overige partners. Vraag: zijn er ondertussen doorbraken tot stand gebracht? En zo ja, welke?	De bouwambassadeur zal in het najaar rapporteren aan GS en de commissie Ruimte. U kunt dan ook rechtstreeks vragen aan hem stellen.	Ruimte	Jelle Beemsterboer	
19	CDA	Simon Dijk	42	Programma 4 Bereikbaarheid	De chauffeurstekorten bij busbedrijven lopen steeds verder op. Dit geldt ook voor de chauffeurs die de gladheidsbestrijding doen op vrachtwagens. Het wordt steeds moeilijker voor de aannemer om mensen te vinden die ’s nachts dit werk willen doen. Vraag: In de kaderbrief 2026 is te lezen dat er bezuinigd gaat worden op gladheidsbestrijding, omdat hier structureel sprake is van onderbesteding. Is het chauffeurstekort hier een van de oorzaken van? En zijn er door dit tekort situaties geweest waarin de veiligheid in het geding kwam?	De reservering die gedaan wordt voor de verwachte uitgaven voor gladheidsbestrijding is altijd uitgegaan van een scenario met veel strooiacties. Dit hebben wij op basis van historische inzichten bijgesteld. Als er een nieuwe aanbesteding gaat plaatsvinden zal de kostprijs voor gladheidsbestrijding naar verwachting door toegenomen kosten anders worden.	Ruimte	Jeroen Olthof	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
20	CDA	Simon Dijk	43	4.1 Realiseren perspectief mobiliteit	De provincie paste de ov-vervoerplannen aan om het wegvallen van de Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer en Transitie Vangnet Openbaar Vervoer op te kunnen vangen. Er vonden gesprekken plaats met de vervoerder over de financiële herijking van de ov-concessies Gooi en Vechtstreek en Noord-Holland Noord. Extra uitdaging is de schaarste op de arbeidsmarkt (chauffeurs en technisch personeel) en de ontwikkelingen bij busfabrikanten. Vraag: Zijn er door deze problemen ook diensten uitgevallen? En zo ja, hoeveel?	Rituitval komt helaas altijd voor. In onze ov-jaarverslagen publiceren we dit. Het laatst gepubliceerde jaarverslag is 2023 zie: https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Jaarverslag%202023%20Openbaar%20Vervoer%20provincie%20Noord-Holland.pdf. Op pagina 8 zijn de rituitvalcijfers van de afgelopen jaren te zien. De cijfers over 2024 worden op dit moment nog besproken met Connexxion/Transdev. De bedoeling is om na de zomer het ov-jaarverslag 2024 uit te geven.	Ruimte	Jeroen Olthof	https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Jaarverslag%202023%20Openbaar%20Vervoer%20provincie%20Noord-Holland.pdf.
21	CDA	Dennis Heijnen	6	Analyse jaarstukken op hoofdlijnen	In hoeverre had de vrijval voor voorzieningen van de lening Pallas kunnen worden voorzien voor het jaar 2024?	De vrijval van de voorziening hangt samen met de financiering van de reactor door het Rijk. In een Kamerbrief van 20 september 2022 heeft de Minister van VWS de voorwaarden voor Rijksfinanciering vermeld. De voorwaarde van het succesvol doorlopen van de staatssteunprocedure is pas in juli 2024 vervuld. Daarmee is de Rijksfinanciering pas definitief geworden. Het overleg met het ministerie over de concrete voortgang van het project/traject en met de accountant over de feitelijke vrijval van de voorziening als gevolg van de gebeurtenissen heeft na het laatste begrotingsproduct 2024 plaatsgevonden.	Bestuur	Esther Rommel	
22	CDA	Dennis Heijnen	77	6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	onderwerp 2.2 Aangegeven wordt dat enkele ondernemingen financiering hebben ontvangen uit de Rom InWest en uit het Transitiefonds. Het totaal van investeringen is 13 miljoen. Wat zijn de kosten (ambtenaren, proceskosten, bureaukosten) die zijn gemaakt voor het verstrekken van deze lening. Wat is de ratio tussen de gemaakte interne kosten ten opzichte van de verstrekte financiering?	De ROM InWest heeft meerdere regionale aandeelhouders waaronder provincie Noord-Holland die elk kapitaal hebben ingelegd bij oprichting, dat is verdeeld over een Transitiefonds en een MKB-fonds. Hiermee doet de ROM investeringen, op basis van de investeringsreglementen die ook bij oprichting zijn vastgesteld. Dit gebeurt op afstand van de aandeelhouders. Er is geen direct verband te leggen tussen de investeringen van de ROM enerzijds en de interne ambtelijke kosten (bureau/proceskosten) van de aandeelhouders voor het houden van de aandelen anderzijds. Dit geldt dus ook voor de provincie. De kosten die de ROM zelf maakt voor investeringen (bijvoorbeeld behandelen aanvragen, investeren en beheren van de investeringen) worden gedekt uit het fondsvermogen van het MKB-fonds en het Transitiefonds. Uitgangspunt van de ROM InWest is dit zo efficiënt en effectief mogelijk te doen, hiervoor bestaat geen vaste ratio.	Bestuur	Esther Rommel	
23	CDA	Dennis Heijnen	94	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Hoe verhoudt het risico van de lening Pallas zich tot de reden van de vrijval van de voorziening?	De vrijval van de voorziening hangt samen met de financiering van de reactor door het Rijk. De financiering voor de nieuwe Pallas-reactor is inmiddels geregeld. Dit was de randvoorwaarde voor vrijval van de voorziening, omdat het risico op niet terugontvangen van de verstrekte lening hierdoor verkleind is. Daarmee vervalt de reden voor de voorziening. Er blijft echter gedurende de looptijd van de lening een risico bestaan dat de lening niet of niet volledig kan worden terugbetaald. De kans dat dit risico zich voordoet is kleiner dan in de situatie waarin nog geen externe financiering was verkregen. Voorzichtigheidshalve is dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing ondergebracht.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
24	CDA	Dennis Heijnen	95	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Waarom wordt ervoor gekozen om de inflatie als strategisch risico aan te merken en hier geen bedrag aan te hangen. Er zijn verschillende methodes om de gemiddelde inflatie te berekenen. Bijvoorbeeld het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar, of het gemiddelde van de afgelopen x jaar met uitzondering van de pieken (omhoog en omlaag).	Er is geen bedrag gekoppeld aan inflatie omdat via indexeringen al rekening wordt gehouden met inflatie. Het benoemde strategisch risico kan niet worden gekwantificeerd doordat de provincie niet goed kan inschatten in hoeverre deze indexeringen aansluiten bij de werkelijke inflatie.	Bestuur	Esther Rommel	
25	GroenLinks	Peter Korzelius	96	4.1 Weerstandsvermogen en risicobheersing. Cybersecurity & Informatiebeveiliging	Gelet op de afhankelijkheid van de provincie van Amerkaanse techbedrijven voor de ICT verdient het geen aanbeveling te onderzoeken of er alternatieven zijn die die afhankelijkheid verminderen?	Zowel interprovinciaal als binnen de provincie Noord-Holland onderzoeken we op dit moment welke alternatieven er zijn voor de Amerikaanse big tech. Hierbij kijken we uiteraard ook naar Europese bedrijven. Een doelstelling is om meer baas te worden over eigen data en überhaupt minder afhankelijk te worden van ICT-leveranciers.	Bestuur	Esther Rommel	
26	GroenLinks	Peter Korzelius	98	4.1 Weerstandsvermogen en risicobheersing.	Kan toegelicht worden waarom de toevoeging Lening Pallas leidt tot een afname van de weerstandscapaciteit terwijl de voorziening daarvoor is vrijgevallen?	De opgenomen toelichting vermeld onterecht dat de weerstandscapaciteit is afgenomen. Hier had moeten worden vermeld dat het weerstandsvermogen is afgenomen. De weerstandscapaciteit is zowel incidenteel als structureel toegenomen. De vrijval van de voorziening hangt samen met de financiering van de reactor door het Rijk. De financiering voor de nieuwe Pallas-reactor is inmiddels geregeld. Dit was de randvoorwaarde voor vrijval van de voorziening, omdat het risico op niet terugontvangen van de verstrekte lening hierdoor verkleind is. Daarmee vervalt de reden voor de voorziening. Er blijft echter gedurende de looptijd van de lening een risico bestaan dat de lening niet of niet volledig kan worden terugbetaald. De kans dat dit risico zich voordoet is kleiner dan in de situatie waarin nog geen externe financiering was verkregen. Voorzichtigheidshalve is dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing ondergebracht. De vrijval van de voorziening resulteert in een hogere weerstandscapaciteit. Het opnemen van het risico deelt de beschikbare weerstandscapaciteit door een groter risicobedrag. Dit resulteert in een lager weerstandsvermogen.	Bestuur	Esther Rommel	
27	GroenLinks	Peter Korzelius	103	4.1 Weerstandsvermogen en risicobheersing.	Is er momenteel al iets te zeggen over de ontwikkelling van de NSQ in 2025?	Bij de begroting 2026 zal een nieuwe berekening van de kengetallen voor 2025 en verder plaatsvinden. Deze berekening hanteert de cijfers van de tweede begrotingswijziging 2025 en is op dit moment nog niet beschikbaar. Als de trend van de afgelopen jaren zich voortzet, wordt verwacht dat het kengetal lager uitkomt dan de begrote 114%.	Bestuur	Esther Rommel	
28	GroenLinks	Peter Korzelius	137	4.7 Grondbeleid	De aankopen voor het NNN wordt op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten. De aankoop van agrarische gronden voor natuur leidt tot een forse waardedaling. Daarvoor is een reserve toekomstige afwaardering NNN-gronden. De aanvulling daarvan wordt ten laste gebracht van de reserve Groen. Dit leidt er toe dat de reserve Groen afneemt en er minder budget is voor het afmaken van het NNN. Is het ook mogelijk de aangekochte gronden tegen aanschafwaarde op te nemen op de balans en deze in 40 of 50 jaar af te schrijven?	Het is op basis van de verslaggevingsregels niet mogelijk af te schrijven op gronden. De aangekochte gronden worden op dit moment tegen aanschafwaarde op de balans opgenomen en afgewaardeerd naar lagere waarde wanneer deze worden omgezet in NNN-gronden. Om deze waardedaling in de toekomst te kunnen dekken zijn gelden in de genoemde reserve waarderverandering gereserveerd en uit de reserve Groen onttrokken, zodat een beter inzicht bestaat in het resterende beschikbare saldo in de reserve Groen.	Bestuur	Esther Rommel	
29	GroenLinks	Peter Korzelius	145	4.8 Provinciale heffingen	Is het mogelijk om een overzicht te krijgen (al dan niet vertrouwelijk) van de bedrijven die aangeslagen zijn voor de grondwaterheffing ?	Dit is mogelijk binnen de kaders van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Er zal separaat een geanonimiseerde lijst worden gedeeld met het aantal betrokken bedrijven, waarbij per bedrijf het totaal onttrokken grondwater wordt vermeld, zonder dat bedrijfsnamen worden genoemd.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
30	GroenLinks	Peter Korzelius	146	4.8 Provinciale heffingen	Er is een voorziening grondwaterheffing mede bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te betalen? Over welke schades gaat het hier?	De provincie Noord- Holland kent een voorziening grondwaterheffing die is ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te betalen zoals: maatregelen ter voorkoming en bestrijding van nadelige gevolgen van grondwateronttrekkingen, noodzakelijke onderzoeken voor het grondwaterbeleid, het bijhouden van een register met gegevens over grondwateronttrekkingsactiviteiten en vergoeding van schade die het gevolg is van een grondwateronttrekkingsactiviteit.	Bestuur	Esther Rommel	
31	GroenLinks	Peter Korzelius	147	4.8 Provinciale heffingen	De leges zijn bij lange na niet kostendekkend. Welke mogelijkheden zijn er om de kostendekkendheid te vergroten?	Uit de eerste ervaringen met de Omgevingswet, per 1 januari 2024, blijkt dat de kosten per activiteit kunnen verschillen. We willen de kosten voor vergunningverlening stap voor stap beter in beeld brengen. Bij de milieu leges verwachten we dat er in de komende jaren ruimte is om de tarieven te verhogen, zodat deze beter aansluiten op de kosten. Om dit over het algemeen goed te kunnen bepalen, hebben we eerst meer data nodig. Die hopen we in 2025 en 2026 te verzamelen. De data hangt ook af van het aantal vergunningsaanvragen dat we ontvangen.	Bestuur	Esther Rommel	
32	GroenLinks	Peter Korzelius	136	4.6 Verbonden partijen	De relatie van de provincie met de Pallas-reactor is voor ons een groot raadsel. Op deze pagina wordt gemeld dat de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor geen verbonden partij meer is vanwege een fusie met een andere stichting. Gaarne een wat uitgebreidere toelichting ook in relatie met de verstrekte lening en het vrijvallen van de voorziening.	De Stichting Voorbereiding Pallas-reactor was een verbonden partij vanwege het bestaan van een financieel en een bestuurlijk belang (het recht om bestuurders te benoemen). Door de fusie en statutenwijziging per 30 december 2024 is het bestuurlijke belang vervallen en is de nieuwe stichting (per 1 mei 2025 omgezet in de 100% staatsdeelneming NRG Pallas B.V.) geen verbonden partij meer voor de provincie. Onze rol als schuldeiser van NRG Pallas B.V. blijft uiteraard bestaan. De vrijval van de voorziening hangt samen met de financiering van de reactor door het Rijk. De financiering voor de nieuwe Pallas-reactor is inmiddels geregeld. Dit was de randvoorwaarde voor vrijval van de voorziening, omdat het risico op niet terugontvangen van de verstrekte lening hierdoor verkleind is. Daarmee vervalt de reden voor de voorziening.	Bestuur	Esther Rommel	
33	GroenLinks	Peter Korzelius	139	4.7 Grondbeleid	Langs rijkswegen worden de rechten tot vestiging van tankstations geveild, hetgeen hoge opbrengsten genereert voor de rijksoverheid. Op welke wijze komt de vestiging van tankstations langs provinciale wegen tot stand?	Door de provincie wordt enkel de ondergrond verhuurd aan bestaande tankstations. Dit is een bestaande situatie sinds halverwege de vorige eeuw. In 2012 is een nieuw tankstationbeleid opgesteld. Als er sprake is van vestiging van een nieuw tankstation dan wordt dit openbaar aangeboden en wordt een erfpachtcontract gesloten.	Bestuur	Esther Rommel	
34	GroenLinks	Peter Korzelius	206	Balans Passiva Eigen-vermogen - Reserves	De provincie heeft per ultimo 2024 807,2 miljoen aan bestemmingsreserves. De mutaties zijn opgenomen in de balans en vanaf pagina 208 e.v. staat een toelichting op deze reserves. In hoeverre is de hoogte van alle bestemmingsreserves getoetst op hun actuele nut en noodzaak?	Jaarlijks wordt van elke reserve in de toelichting op de balans aangegeven of er vrije ruimte dan wel tekorten te verwachten zijn, gegeven het restantbedrag per 31-12. De bestemmingsreserves worden daarnaast, confom de nota reserves, doorgelicht. De uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen in de besluitvorming over de begroting 2026. In paragraaf 4.2 van de Kaderbrief 2026 is hierop een toelichting opgenomen. Het is het voornemen van het college om de resultaten van de doorlichting gelijktijdig met het vaststellen van de conceptbegroting vast te stellen en aan PS te verzenden.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
35	GroenLinks	Peter Korzelius	226	Toelichting voorzieningen	In totaal heeft de provincie in totaal 29,5 miljoen aan voorzieningen. Ook hier de vraag of deze jaarlijks getoetst worden op de gewenste of noodzakelijke hoogte.	Binnen de organisatie worden de voorziening minimaal 4x per jaar bekeken met betrekking van voortgang en uitputting. Voor sommige, zoals verlof, is dit vaker dan 4 keer. De laatste toetsing wordt bij de jaarafsluiting en het opstellen van de jaarrekening gedaan. Hierbij wordt gekeken of de voorziening nog toereikend is of eventueel te hoog is opgenomen. Waar nodig is valt er dan een bedrag of gehele voorziening vrij. Daarnaast worden de voorzieningen en de onderliggende dossier getoetst door de accountant bij de jaarrekening. Hierbij wordt ook gekeken naar de toekomstige verwachtingen en risico's.	Bestuur	Esther Rommel	
36	GroenLinks	Peter Korzelius	272	6.4 Bestuur en directie	Hier staat dat de VVD 9 zetels heeft in PS en 50Plus 1 zetel per ultimo 2024. Is dit juist omdat de heer H. Stulemeijer begin februari officieel 2025 is toegetreden tot de fractie van de VVD?	De verdeling van de zetels is juist vermeld. Echter, dit keer is het van belang, vanwege de overstap van de heer Stulemeijer per 3-2-2025, dat er een peildatum wordt vermeld.	Bestuur	Arthur van Dijk	
37	GroenLinks	Ruchama Bwefar	29	3.3 Bodemsanering	4e punt: wat zijn de gebruiksadviezen die in afstemming met de GGD en het RIVM zijn gegeven?	Advies voor de eigenaren van de tuintjes is: wissel de consumptie van zelf geteelde groenten en fruit af met de consumptie van producten uit de supermarkt wanneer zij het risico op een mogelijk verhoogde PFAS inname willen beperken	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
38	GroenLinks	Ruchama Bwefar	29	3.3 Bodemsanering. 5e punt	Wat is de locatie met de aangetroffen PFAS verhoging in het grondwater?	Het gaat om een locatie in Velsen. De locatie is gelegen in een woonwijk. Vroeger was op deze locatie een brandweeroefenplek. (zie ook 51)	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
39	GroenLinks	Tessa van Wijnen	95	paragrafen	waarom wel stikstof als strategisch risico benoemen en niet natuurherstel? Immers ook daarvoor wel taken, maar onvoldoende duidelijkheid over financiering?	Stikstof wordt als strategisch risico benoemd omdat de stikstofproblematiek een directe impact heeft op de uitvoerbaarheid van het provinciaal beleid, waaronder natuurherstel. Bij natuurherstel is er geen sprake meer van onzekerheid over de financiering, dit is inmiddels een gegeven waarmee in het beleid al rekening moet worden gehouden.	Bestuur	Esther Rommel	
40	GroenLinks	Tessa van Wijnen	145/169	grondwaterheffing	hoeveel % van de opbrengsten van de grondwaterheffing komen te n gunste van provinciaal grondwaterbeleid? Hoeveel % van de kosten van provinciaal grondwaterbeleid zijn daarmee gedekt?	De grondwateronttrekkingsheffing is een bestemmingsheffing. De genoemde bepalingen in de wet zorgen ervoor dat de opbrengsten uit de grondwateronttrekkingsheffing uitsluitend (100%) kunnen worden ingezet voor activiteiten die bijdragen aan het beheer en de bescherming van grondwater. Zie tevens het antwoord op vraagnr. 30. Voorafgaand het jaar is niet te voorspellen wat de kosten zullen gaan worden. Om deze reden is de voorziening grondwater ingesteld. Bij te weinig opbrengsten wordt er onttrokken uit de voorziening, bij meer ontvangen opbrengsten wordt er in de voorziening gestort.	Bestuur	Esther Rommel	
41	GroenLinks	Tessa van Wijnen	147	kostendekkendheid leges	Er zijn 0 milieubelastende vergunningen verstrekt. Wat betekent dat voor de kosten van VTH taken?	In 2024 zijn er geen vergunningen verleend voor milieubelastende activiteiten. Wel zijn er vanaf het derde kwartaal van 2024 vergunningsaanvragen ingediend. De kosten voor de VTH-taken hebben onder andere betrekking op de behandeling van vergunningaanvragen. Zodra een aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt ontvangen, wordt deze in behandeling genomen. De behandeling van de vergunningaanvraag brengt kosten met zich mee. De kosten worden dus wel al gemaakt door de omgevingsdienst om tot een vergunningte komen.	Bestuur	Esther Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
42	PvdD	Ilona Haas	13	1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur	Hoe beweegt de organisatie mee met de behoefte van PS om wijzigingen door te voeren in het systeem van beleidsontwikkeling, waarbij meer ingezet wordt op een volledige cyclus van visie tot en met uitvoering en evaluatie?	Zie ook het antwoord op vraag 62. Er zijn momenteel geen plannen om de organisatie in zijn geheel hier op mee te laten bewegen, of hierop aan te passen. De beleidscyclus is een belangrijk instrument in de organisatie. Kennis hierover, de wijze waarop we deze als organisatie toepassen en relevante beleidsinstrumenten worden verzameld, uitgedragen (bijvoorbeeld via leertrajectjen) en geborgd door de sector Onderzoek en Informatie. Deze kennis wordt actief uitgedragen (ondermeer via leertrajecten zoals de Leergang Strategisch Beleisadviseur) en toegepast. Er is hiermee meer aandacht ontstaan voor monitoring, evauatie en de mogelijkheid tot bijstelling van beleid.	Bestuur	Arthur van Dijk	
43	GroenLinks	Tessa van Wijnen	147	kostendekkenheid leges	Hoe werkt dat met Wadlopen? Er is 1/6 van het verwachtte aantal vergunningen gerealiseerd, maar 150% van de verwachtte baten gerealiseerd. Moet dat corresponderen?	Er zijn verschillende soorten activiteiten waarvoor je een wadloopvergunning moet aanvragen. Voor deze activiteiten gelden verschillende tarieven. De conclusie die je kunt trekken wanneer er meer opbrengsten zijn ontvangen dan begroot maar minder vergunningsaanvragen heb ontvangen dan begroot, is dat de tarieven van de aangevraagde activiteiten relatief hoog waren.	Bestuur	Esther Rommel	
44	PvdD	Ilona Haas	4	Inleiding	Hoe wordt de Brede Basismonitor gebruikt in beleidsevaluaties en beleidsontwikkeling? Graag enkele voorbeelden.	De Brede Basismonitor wordt momenteel vooral gebruikt als signalerend instrument om brede maatschappelijke trends in Noord-Holland in beeld te brengen en kan aanleiding geven om een beleidsevaluatie uit te voeren of nieuw beleid te ontwikkelen. De monitor biedt vooral context en achtergrondinformatie bij grote beleidsstukken, zoals de Omgevingsvisie NH2050, maar de indicatoren zijn meestal niet rechtstreeks te koppelen aan de effecten van provinciaal beleid.	Bestuur	Esther Rommel	
45	PvdD	Ilona Haas	20	1.4 Belangen van provincie behartigen op landelijk en Europees niveau	In 1.2: “Daarnaast schreef de provincie, samen met partners, visiepapers over onderwerpen als bio-economie en cohesiebeleid. Deze papers werden gepresenteerd aan Europese instanties.” Welke papers waren dit en we ontvangen deze graag of waar zijn deze terug te lezen?	In samenwerking met de Nederlandse provincies en de Duitse deelstaat Baden-Württemberg schreef de provincie het position paper ‘Towards a more circular bioeconomy. Taking full advantage of secondary raw material streams’. De link naar dit paper is terug te vinden in de laatste kolom. Over het onderwerp cohesiebeleid schreef de provincie mee aan het visiepaper 'Cohesiebeleid na 2027. Gezamenlijke visie van de Nederlandse centrale, regionale en lokale overheid'. De hyperlink naar dit -door de Nederlandse Rijksoverheid, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) ondertekende paper- is eveneens opgenomen in de laatste kolom.	Bestuur	Arthur van Dijk	https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Joint HNP position paper Baden-W%C3%BCrttemberg Bioeconomy final sent.pdf https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/10/04/visiepaper-cohesiebeleid-post-2027

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
46	PvdD	Ilona Haas	21	1.4 Belangen van provincie behartigen op landelijk en Europees niveau	Circulaire economie: Welke voorbeelden en in welke Noord-Hollandse situaties werd of wordt de bio-economie strategie in uitvoering gebracht?	Gedeputeerde Rommel is in het Huis van de Nederlandse Provincies verantwoordelijk voor het EU dossier Circulaire Economie. Vanuit deze rol is het initiatief genomen voor een gezamenlijk HNP position paper om het belang van circulaire economie te benadrukken m.b.t. de herziening van de EU Bioeconomy Strategy, die naar verwachting eind 2025 door de Europese Commissie wordt gepresenteerd. Het position paper (zie link in de laatste kolom) is gezamenlijk opgesteld met de deelstaat Baden-Württemberg en roept op tot het beter mogelijk maken van hergebruik van grondstoffen uit reststromen (einde-afval status beter harmoniseren binnen de EU). Om het position paper kracht bij te zetten, en op initiatief van Noord-Holland, is het Bioeconomy Strategy event (zie link in de laatste kolom) op 27 maart 2025 in Brussel georganiseerd. Met 10 innovatieve circulaire bedrijven is met de Europese Commissie gesproken over belemmeringen in de huidige Bioeconomy Strategy maar vooral ook verbetervoorstellen besproken vanuit het bedrijfsleven, vanuit de praktijk, voor de herziening van de EU Bioeconomy Strategy.	Bestuur	Arthur van Dijk	https://www.nl-prov.eu/hergebruik-van-grondstoffen-uit-afval-behoeft-europese-afstemming-aldus-nederlandse-provincies/ https://www.nl-prov.eu/samen-naar-een-circulaire-toekomst-de-rol-van-de-provincies-in-de-eu-bio-economie-strategie/
47	PvdD	Ilona Haas	21	1.4 Belangen van provincie behartigen op landelijk en Europees niveau	Europa en landbouw: NH neemt deel aan de werkgroep Agrifood, waarbij een duurzame agrifoodsector wordt nagestreefd: welke definitie van duurzaamheid wordt gehanteerd in deze werkgroep?	De werkgroep draagt bij aan Europees landbouwbeleid dat boeren stimuleert om bij te dragen aan de provinciale opgaven op natuur, water, bodem en klimaat en op milieubeleid met gezondheid als uitgangspunt, via een integrale aanpak van bodem, water en lucht.	Bestuur	Arthur van Dijk	
48	PvdD	Angeline Egbers	28	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	“2.1 Sturen op VTH” Wat zijn de vervolgstappen geweest op de pilot indirecte lozingen om na de pilot een verdere invulling te geven aan de VTH taken op indirecte lozingen van bedrijfsafvalwater op de riolering.	De pilot heeft een vervolg gekregen in een programmatische aanpak. Het plan van aanpak hiervoor is begin 2025 door betrokken partijen geaccordeerd.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
49	PvdD	Ilona Haas	29	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	“Het onderzoek naar PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) in de duintuinen is afgerond.” Wat is de bronverwijzing van rapportage en waar is deze te vinden?	PFAS gewasonderzoek Duintuinen Egmond, SWECO, 15-4-2024. Te vinden op https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/PFAS.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/PFAS
50	PvdD	Ilona Haas	29	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	“Op 1 locatie loopt vervolgonderzoek”. Om welke locatie gaat het? Welke maatregelen zijn genomen om risico voor mens en natuur te beperken, ook zolang het onderzoek loopt?	Het gaat om een locatie in Velsen. De locatie is gelegen in een woonwijk. Vroeger was op deze locatie een brandweeroefenplek. De verontreiniging bevindt zich niet aan de oppervlakte. Er is derhalve geen directe blootstelling mogelijk en er is geen sprake van risico's voor mens of natuur. Derhalve zijn ook geen maatregelen getroffen. Het vervolgonderzoek richt zich op het in beeld brengen van mogelijke verspreiding van de verontreiniging. Als blijkt dat deze groter is, dan criteria op basis van de Wet bodembescherming hiervoor, kunnen maatregelen nodig zijn om de verspreiding te beperken.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
51	PvdD	Angeline Egbers	27	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	1.4 Milieuruimte “In de uitvoeringsagenda NOVEX NZKG is een hoofdstuk opgenomen over een gezondere leefomgeving, met daarin een lijst van actiepunten op het gebied van milieuruimte en gezonde leefomgeving. Hoeveel geld is in 2024 naar deze uitvoeringsagenda (naar het aspect gezonde leefomgeving) gegaan en aan welke onderdelen (GL1 t/m GL7) is dit besteed?	Er is geen geld vanuit de provincie naar de acties gegaan opgenomen in de Uitvoeringsagenda NZKG. Beleidsmatig is de provincie wel bezig met de acties GL2, GL4, GL5 en het ontwikkelen van provinciaal beleid op het gebied van gezonde leefomgeving. Voor de acties GL6, GL7, GL8 en GL9 geldt dat deze volledig gefinancierd worden uit de Europese subsidie van het Rijk, gebiedsinvesteringen Netten op Zee.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
52	PvdD	Angeline Egbers	27	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	1.4 Milieuruimte “De provincie speelde een actieve rol (mede dankzij de startnotitie Gezonde Leefomgeving) bij het agenderen van het belang van een gezonde leefomgeving bij andere overheden.” Zijn hier concrete voorbeelden van te geven? En wat waren de concrete uitgaven?	Er waren geen concrete uitgaven. Concrete voorbeelden van agendering van het belang is oa. dat de provincie Noord-Holland een ruimtelijke analyse heeft laten maken over de gezonde leefomgeving in de regio Noord-Holland Noord. Het dient als inbreng voor het opstellen van het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord en daarmee agendeerd de PNH het belang van gezonde leefomgeving bij de 17 gemeenten in Noord-Holland Noord en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) die samen met de provincie Noord-Holland werken aan de ruimtelijke toekomst van Noord-Holland Noord. Ander voorbeeld is dat GS negatief gereageerd hebben naar de gemeente Beverwijk op de gebiedsontwikkeling inclusief woningbouw op het Bazaarterrein in Beverwijk	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
53	PvdD	Angeline Egbers	27	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	1.5 Beleidsontwikkeling gezonde leefomgeving “In juli 2024 stelden PS de startnotitie ‘Gezonde Leefomgeving’ vast. Deze startnotitie markeert een beginpunt voor verdere beleidsontwikkeling voor een gezonde leefomgeving.” Welk bedrag was hiervoor gereserveerd in 2024? Is dit bedrag uitgegeven? Waaraan?	We hebben een bedrag van 6.000,- euro uitgegeven. Dit is besteed aan een tekstschrijver, om zorg te dragen dat de startnotitie goed leesbaar is. We hebben deze kosten gedekt uit het algemeen Milieubudget.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
54	PvdD	Angeline Egbers	29	2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving	2.3 TATA STEEL “Informatievoorziening en participatie zijn belangrijke onderwerpen als het gaat om Tata Steel. In 2024 organiseerde de omgevingsdienst over de NRD voor het project Heracless-Groen Staal twee informatieavonden.” Op welke manier is vormgegeven aan participatie (en dus niet alleen informatievoorziening) en is dit ergens terug te zien in de uitgaven?	Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar het participatieplan van Tata Steel dat voor het project Heracless-Groen Staal is opgesteld en in maart 2023 is gepubliceerd met de start van het project. U bent daar eerder per brief over geïnformeerd (kenmerk 1987567/1987583, d.d. 22 maart 2023). Sindsdien bent u twee keer geïnformeerd over de voortgang van het participatietraject (kenmerk 2069251/2069258, d.d. 19 juli 2023 en kenmerk 2257443/2257448, d.d. 18 juni 2024). De manier waarop de participatie is vormgegeven is niet als eigenstandige uitgave terug te zien in de jaarstukken 2024.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/20230320%20HeraCless%20Participatieplan%20-%20definitief.pdf
55	PvdD	Angeline Egbers	22	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving Algemeen	De omgang met bestrijdingsmiddelen ontbreekt in de paragraaf voor een gezonde leegomgeving, terwijl dit onderwerp wel onderwerp van beleid is. Er staat wel iets over onder ‘Natuur en landelijk gebied’ (5.6, blz. 71 en 73). Kan over bestrijdingsmiddelen ook iets worden opgenomen onder ‘leefomgeving’, desnoods met een verwijzing naar ‘landelijk gebied’?	Vanuit Gezonde Leefomgeving maakt 'gewasbeschermingsmiddelen' onderdeel uit van het dossier Zeer Zorgwekkende Stoffen. Het gebruik van deze middelen en de effecten daarvan relateert aan meerdere beleidsopgaven, zoals landbouw, Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en ruimtelijke ordening. Op het moment dat duidelijk is of en zo ja, welk handelingsperspectief de provincie wil gaan benutten kunnen we het onderwerp 'gewasbeschermingsmiddelen' die plek in de begroting geven. Naar verwachting is hier eind 2025 duidelijkheid over.	Leefomgeving	Jeroen Olthof/Rosan Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
56	PvdD	Henrice Vonck	23	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	1. Klimaat en energie: Op welke manier is de Noord-Hollandse Klimaataanpak en het reductiedoel onderdeel geworden van de provinciale begrotingscylus in 2024?	De Noord-Hollandse Klimaataanpak is sinds 2024 stevig ingebed in de provinciale begrotingscyclus via de invoering van de klimaatbegroting. Deze vervangt de eerdere klimaatparagraaf en maakt klimaatbeleid tot een integraal onderdeel van de sturing, uitvoering en verantwoording van provinciaal beleid. De cyclus begint bij de kaderbrief, waarin – mede op basis van de tweejaarlijkse Provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV) – wordt bepaald welke reductieopgave de provincie heeft, en welke bijsturing daarvoor nodig is. De klimaatbegroting vertaalt deze opgave vervolgens naar concrete maatregelen, budgetten en indicatoren per transitiepad, waaronder mobiliteit, industrie en landbouw. Gedurende het jaar geeft het Dashboard Klimaat en Energie inzicht in de stand van zaken en voortgang, zodat tijdig kan worden bijgestuurd. Tot slot worden de resultaten vastgelegd in de jaarstukken, waarmee Provinciale Staten verantwoording wordt afgelegd over de effectiviteit en inzet van middelen. De klimaatbegroting is opgezet als groeimodel: elk jaar wordt deze verder verdiept, verbreed en aangepast aan nieuwe inzichten en ontwikkelingen, zodat de provincie gericht blijft sturen op het behalen van haar klimaatdoelen.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
57	PvdD	Henrice Vonck	23	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	1.a Aanlanding wind op zee: ‘De energiebehoefte op land werd in kaart gebracht.’ Wat is het resultaat van deze inventarisatie per gebied, en welke gebieden zijn dat? Waarop is deze behoefte gebaseerd, en is er Europees of landelijk beleid op een mogelijk verdelingsvraagstuk bij schaarste: wie gaat voor wie?	Dit betreft de verwachte groei naar de elektriciteitsvraag in de regio Den Helder. Het doel van deze inventarisatie was om te kijken of er een onderbouwing te vinden is voor een 380 kV-station in de omgeving van Den Helder, welke op zijn beurt nodig is voor een eventuele aanlanding van elektriciteit vanaf zee. Het resultaat is dat dit niet het geval is. Zie ook het anwoord op vraag 9. De inventarisatie is gebaseerd op de verwachte autonome groei van de elektriciteitsvraag aangevuld met de gewenste ontwikkelingen in de economie door gemeente en provincie in dit gebied.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
58	PvdD	Henrice Vonck	23	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	1.b warmte: ‘Bedrijven zijn gestimuleerd om energiemaatregelen te nemen die tot verdere verduurzaming leidden.’ Welke verduurzaming is hiermee bereikt bij welke bedrijven? Hoeveel energie is hiermee bespaard?	Met drie aanpakken worden bedrijven gestimulleerd energiemaatregelen te treffen (zie ook antwoord op vraag 10). Wij hebben geen volledig overzicht van het aantal bedrijven dat heeft verduurzaamd, welke maatregelen zij hebben getroffen en welke besparing daarmee is bereikt. Wij monitoren wel de trend van verduurzaming van bedrijven met de provinciale klimaat enenergieverkenning (pKEF) en met het dashboard klimaat en energie: https://energietransitie-nh.incijfers.nl/dashboard/klimaat-en-energie/industrie-en-bedrijven .	Leefomgeving	Rosan Kocken	https://energietransitie-nh.incijfers.nl/dashboard/klimaat-en-energie/industrie-en-bedrijven

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
59	PvdD	Henrice Vonck	24	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	2. Energie-infrastructuur: Welke en hoeveel energiebesparing is bereikt door de inzet op energiebesparing via de omgevingsdiensten, en bij welke bedrijven? Is deze besparing al opgenomen in de laatste evaluatie van het EBA?	De vier omgevingsdiensten zien toe op de Informatiie, Energiebesparings-((middel)grootverbruikers) en Onderzoeksplicht (zeer grootverbruikers). Van de bedrijven waarvan bekend is dat ze vallen onder de Energiebesparingsplicht en die gecontroleerd zijn, voldoet 69% aan de plicht. Dat is meer dan landelijk gemiddeld. Deze bedrijven hebben de verplichte maatregelen genomen van de Erkende Maatregelen Lijst (de EML). Hoeveel energie daarmee bespaard is, is nog niet bekend (en ook niet in de evaluatie van het EBA beschreven), maar landelijk is de OmgevingsdienstNL bezig om per erkende maatregel een inschatting te maken van de energiebesparing die het nemen van zo'n maatregel oplevert. Mogelijk kunnen we bij einde akkoord in 2026 hier meer over zeggen. Ook krijgen de omgevingsdiensten (wegens een wijiging van de Energiewet in 2024) einde 2025 (naar verwachting) goed inzicht in het energieverbruik er bedrijf. Vanaf dat moment kan dan ook gezien worden of een bedrijf energie bespaart , maar als een bedrijf voldoet een de energiebesparingsplichten kan het toch zijn dat deze meer is gaan of gaat verbruiken door bijvoorbeeld uitbreiding van activiteiten.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
60	PvdD	Henrice Vonck	24	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	1.2 Warmte: 'Via het Energiebesparingsakkoord kregen bedrijven een stimulans om energiemaatregelen te treffen.' Waaruit bestond die stimulans?	De provincie heeft gemeenten extra armslag geboden door een subsidieregeling Energiebesparend toezicht bedrijven (SEB) voor hen open te stellen. Gemeenten hebben deze subsidie aangevraagd voor enerzijds extra inzet door hun omgevingsdienst op gebied van toezicht en handhaving en anderzijds (meestal) door henzelf op gebied van stimulering als het aanbieden van energiescans aan bedrijven. Gemeenten hebben voor de vereiste cofinanciering van 50% voor de uitvoering van hun plan gezorgd.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
61	PvdD	Henrice Vonck	24	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	2.1 Energie-infrastructuur: 'Er werden subsidies verstrekt voor ruimtelijke procedures en energiehubs.' In welke fase bevinden de gesubsidieerde energiehubs zich?	Energiehubs bevinden zich over het algemeen in de begin fase van ontwikkeling. Een aantal al langer lopende initiatieven op bedrijven terreinen zijn verder ontwikkeld en sluiten met hun ontwikkeling goed aan bij de inrichting van een energiehub.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
62	PvdD	Ilona Haas	113	4.4 Bedrijfsvoering	Professionalisering organisatie: Uitdrukkelijk vanuit PS komt in 2024 de vraag om de organisatie beter in te richten op het doorlopen van de volledige beleidscyclus. Op welke wijze wordt de organisatie hierin getraind en ingericht?	Zie ook antwoord op vraag 42. Er zijn momenteel geen plannen om de organisatie in zijn geheel hier op mee te laten bewegen, of hierop aan te passen. De beleidscyclus is een belangrijk instrument in de organisatie. Kennis hierover, de wijze waarop we deze als organisatie toepassen en relevante beleidsinstrumenten worden verzameld, uitgedragen (bijvoorbeeld via leertrajectjen) en geborgd door de sector Onderzoek en Informatie. Deze kennis wordt actief uitgedragen (ondermeer via leertrajecten zoals de Leergang Strategisch Beleisadviseur) en toegepast. Er is hiermee meer aandacht ontstaan voor monitoring, evauatie en de mogelijkheid tot bijstelling van beleid.	Bestuur	Arthur van Dijk	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
63	Volt	Beppie van den Bogaerde	154	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving	Onder 2.1 Bijdragen aan de energietransitie staat: “De verwachting was dat de provincie de SPUK middelen voor naderingsdetectie (rode waarschuwing lampen op de windmolens) in 2024 zou ontvangen, maar door vertraging in de aanvraag van deze SPUK ontvangt de provincie deze middelen pas in 2025 (€ 300.000). Het andere verschil (€ 300.000) wordt verklaard doordat de capaciteitsbaten op een andere boekingscombinatie worden verantwoord. De lasten worden wel verantwoord op deze boekingscombinatie.” Dit zou dus moeten staan onder Bedrijfsvoering (blz. 179) – blijkbaar, maar ik kon het daar niet vinden. Kunt u aangeven op welke blz. of onder welke kop deze informatie staat?	In de paragraaf Bedrijfsvoering (vanaf pagina 113) worden de kosten van de Bedrijfsvoering benoemd, alleen zijn deze op totaalniveau en als zodanig worden de kosten niet gesplitst naar een lager niveau, vandaar dat het niet 1 op 1 terug te vinden is.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
64	Volt	Beppie van den Bogaerde	83	Beleidsdoel 6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	Op blz. 83 van de Jaarstukken bij 6.3 ‘Wat heeft het gekost’ staat bij Lasten onder Ontwerpbegroting 2024 een bedrag van 7.474 milj. Onder Actuele begroting 2024 staat een bedrag van 17.304 milj. Dit bedrag staat ook in de dec’24 LBW, maar stond niet in de sept’ 24 BW. Wij kunnen echter nergens vinden waar dit verschil van plm. 10 milj verklaard wordt. Graag een verwijzing of een verklaring.	Van het Rijk hebben we 10 miljoen ontvangen tbv de restauratie Artis Aquarium. Vervolgens is dit in 2024 op de begroting gezet.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	
65	Volt	Julia Schneemann	75	programma 6	Tabel ‘Rekening Programma - Wat heeft het gekost’ voor programma 6: Waarom zijn de Onttrekking reserves hoger dan de Lasten bij de Jaarrekening 2024?	Voor de lening aan Pallas was een voorziening getroffen. Deze is in 2024 vrijgevallen. Vandaar ook het grote verschil tussen de actuele begroting 2024 en de jaarrekening 2024. Daarom ontstaat ook het beeld dat de onttrekking hoger is dan de lasten bij de jaarrekening 2024. Zie ook pagina 170 van de Jaarstukken 2024.	Bestuur	Esther Rommel	
66	PvdD	Ilona Haas	56	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Agroforestry: Hoe worden de resultaten van het onderzoek door studenten verder gebracht? Wat heeft GS nodig hierbij?	Het studentenonderzoek laat goed zien dat er heel veel vormen van agroforestry zijn en dat het vooral helpt als agrariërs hierin van elkaar kunnen leren. Dit wordt verder opgepakt in het EIP project living lab van de Natuur- en Milieufederatie.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
67	PvdD	Ilona Haas	57	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Natuur: Eilandspolder ontwikkeling ligt sinds wegvallen procesmanager stil. Is dit proces inmiddels hervat? Hoe kan het dat een dergelijk proces op de beschikbaarheid van een individu hangt? Waarom is deze niet direct vervangen?	Het gebiedsproces Eilandspolder lag stil door enerzijds onvoldoende energie/draagvlak voor een gebiedsproces vanuit het gebied en anderzijds onvoldoende zicht op financiën. Niet vanwege ontbreken procesmanager.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
68	PvdA	Amar Karar	36	Ruimte en Wonen	Waarom zijn er nog geen concrete projectvoorstellen opgesteld met betrekking tot actief grondbeleid?	Er is geen animo bij gemeenten. GS stellen bij de Kaderbrief 2026 voor dit budget te schrappen.	ruimte	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
69	Volt	Julia Schneemann	76	beleidsdoel 6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	Wat hebben we gedaan 1.2: Is de subsidieverdeling logisch, als er voor de uitvoeringsregeling 'Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' van €1 miljoen slechts 1 aanvraag was, terwijl er voor de uitvoeringsregeling 'Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties' van €600.000 23 aanvragen waren? "..." Wat was het gemiddelde subsidiebedrag in die 23 aanvragen voor de uitvoeringsregeling 'Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' en wat was het bedrag van de aanvraag voor Toekomstbestendige Bedrijventerreinen? "..." Hoeveel van de 23 aanvragen bij de uitvoeringsregeling 'Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' zijn gehonoreerd?	De regeling Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW) is bedoeld voor procesondersteuning en onderzoek. De regeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (TOBED) is bedoeld voor fysieke maatregelen, zoals de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van een bedrijventerreinen. Ook kunnen gemeenten via deze regeling een duurzaamheidsfonds aanvragen, waarmee ze een eigen regeling kunnen maken voor verduurzamingsmaatregelen voor bedrijfspanden. Bedragen voor procesondersteuning en onderzoek liggen lager dan fysieke maatregelen. Daarom is het maximum subsidiebedrag voor de OTW 25.000 euro. Bij de regeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen ligt dit bedrag veel hoger, namelijk op 300.000 euro en 50.000 euro voor een duurzaamheidsfonds. Kortgezegd kunnen er met de OTW-regeling dus met een kleiner bedrag veel meer aanvragen gehonoreerd worden, omdat het gaat om activiteiten (proces & onderzoek) waarvan de bedragen veel lager liggen dan de activiteiten die gesubsidieerd worden met de TOBED-regeling (fysieke maatregelen). In 2024 zijn er 23 aanvragen voor de OTW (onderdeel bedrijventerreinen) verleend. Dit ging om een gemiddeld bedrag van 20.000 euro per aanvraag. Voor de TOBED zijn er 7 aanvragen ontvangen, waarvan er één is ingetrokken. Van deze 6 aanvragen waren er 5 aanvragen voor een duurzaamheidsfonds (a 50.000 euro per fonds). Het achterblijven van het aantal aanvragen voor de TOBED had verschillende redenen. Zo was er bij gemeenten een gebrek aan capaciteit en was er slechts een periode van 6 weken waarin een aanvraag kon worden ingediend. Ook waren er een aantal 'vaste aanvragers' die vorig jaar de keus hebben gemaakt geen aanvraag in te dienen, omdat ze op dat moment al te veel andere lopende projecten in de pijpleiding hadden zitten. De TOBED-regeling staat in 2025 voor een veel langere periode open. Op dit moment zijn er al 7 aanvragen ontvangen voor een totaalbedrag van circa 600.000 euro.	Bestuur	Esther Rommel	
70	PvdD	Ilona Haas	57	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Stikstof: "maatwerkoplossingen" op Texel worden gezocht ten behoeve van legalisatie. Valt onder een maatwerkoplossing ook het voorkomen dat stikstof neerslaat?	Om eventuele vergunningen te borgen zal er ook ingezet worden op het verlagen van de stikstofdeken. Het is niet het primaire doel van deze pilot maar wel een belangrijke randvoorwaarde. Via het landbouwspoor vanuit het bredere programma stikstof werken we ook aan het verlagen van de emissies. Specifiek voor Texel zetten we ook in op een pilot met stikstofkrakers die zowel leiden tot een verlaging van de stalemissie als de veldemissie.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
71	Volt	Julia Schneemann	85	programma 7	Waarom valt de materiële overhead (Budgettabel 7.2.1) zo veel lager uit dan begroot?	Alle verklaringen voor afwijkingen in de baten en lasten zijn gespecificeerd in hoofdstuk 5.1.1 van de jaarrekening. Zie pagina 176 en 177.	Bestuur	Arthur van Dijk/Esther Rommel	
72	PvdD	Ilona Haas	57	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Stikstofaanpak: met hoeveel mol stikstof/ha/jr is de stikstofdepositie in de Noord-Hollandse N2000-gebieden afgenomen?	Volgens gegevens van het RIVM is de gemiddelde depositie in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden ongeveer 350 mol/ha/jr lager in 2022 ten opzichte van 2005.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
73	PvdA	Amar Karar	39	Ruimte en Wonen	Wanneer kunnen we de resultaten verwachten van de studie over extreme weersituaties? Kan er daarnaast ingegaan worden op de studieopzet. Wordt er ingegaan op zowel preventieve maatregelen als acties gedurende een noodsituatie?	De uiteindelijke resultaten met de voorgestelde maatregelen verwachten we in 2027. In 2024 en 2025 hebben we scenario's uitgewerkt met de Limburgbui uit 2021 als basis en via modelberekeningen maken we zogenaamde ""waterbeelden" (hoe diep kan het worden en hoe lang blijft het water staan in gebieden voordat het weer droog is). In 2025 -2026 bepalen we op basis van deze waterbeelden de gevolgen in de vorm van mogelijke schade, slachtoffers en eventueel maatschappelijke ontwrichting, omdat er domino effecten kunnen plaatsvinden (als bv door uitval van energie, gemalen, Schiphol en/of ziekenhuizen niet meer functioneren en het een bovenregionaal of zelfs een nationaal probleem wordt). Dit doen we onder andere samen met Vitale en Kwetsbare sectoren zoals de telecom, energiesector en veiligheidsregio's. In 2026-2027 beoordelen we met behulp van zogenaamde risicodialogen de uiteindelijk impact (hoe erg vinden we de gevolgen) en welke noodzakelijke maatregelen we moeten treffen. Dit moet landen in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma Bovenregionaal Wateroverlast ARK-NZK, nu gepland in 2027. Hier gaat het om zowel preventieve maatregelen, zoals inzet extra gemalen, verhogen van kades of aanwijzen van waterbergingsgebieden als noodmaatregelen waarop we ons moeten voorbereiden.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
74	PvdD	Ilona Haas	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Bossenstrategie: Er zijn voorstellen om grasland binnen NNN om te zetten in bos. In hoeverre wordt gekeken of ook buiten NNN hiertoe mogelijkheden zijn om extra natuur te realiseren als bufferzone van beschermde natuur? Om welke gebieden gaat de genoemde 90 ha?	Op dit moment wordt er niet gericht gestuurd op bos als bufferzone rond beschermde natuur. Mocht het in een gebiedsproces als goede optie naar voren komen, dan wordt dat natuurlijk wel meegenomen. De genoemde 90 ha is voornamelijk op gronden van Staatsbosbeheer. In 2024 is in de Weelen 7,68 ha nieuw bos aangeplant en voor 8,79 ha spontaan bos toegevoegd.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
75	Volt	Julia Schneemann	94	hoofdstuk 4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Lening Pallas: Op pagina 6 wordt geschreven dat het voordelig uitvallen (onder meer) "te verklaren [is] door de vrijval van de voorziening lening Pallas van € 44 miljoen." Tegelijkertijd staat er bij de risicoanalyse op pagina 94 dat het openstaande schuldbedrag €43.984.173,- is. Is dit risico nog actueel, met de vrijval van de voorziening lening? Zo ja, waarom?	Dit risico is actueel. De financiering voor de nieuwe Pallas-reactor is inmiddels geregeld. Dit was de randvoorwaarde voor vrijval van de voorziening, omdat het risico op niet terugontvangen van de verstrekte lening hierdoor verkleind is. Daarmee vervalt de reden voor de voorziening. Er blijft echter gedurende de looptijd van de lening een risico bestaan dat de lening niet of niet volledig kan worden terugbetaald. De kans dat dit risico zich voordoet is kleiner dan in de situatie waarin nog geen externe financiering was verkregen. Voorzichtigheidshalve is dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing ondergebracht.	Bestuur	Esther Rommel	
76	Volt	Julia Schneemann	96	Hoofdstuk 4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Komt de hoge rekening 2024 voor de risico-inventarisatie door de Pallas-lening? Zo ja, vervalt die dan niet? Als de hoge rekening door Pallas komt en dat risico niet vervalt, waarom is dit niet begroot voor 2025?	Nee, risico's die zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing hebben geen effect op de hoogte van de jaarrekening. Het hoge rekeningenresultaat is (deels) ontstaan omdat het Rijk zekerheden heeft gesteld voor de financiering van de Pallas-reactor, waardoor de voorziening kon vrijvallen. Dit had een positief effect op het jaarrekeningsresultaat. Het onderliggende risico bestaat nog wel, maar is afgenomen en daarom opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
77	PvdD	Ilona Haas	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Bossenstrategie: “Combineren van bos met andere ontwikkelingen, zoals woningbouw, blijft onder de aandacht.” Tot welk resultaat heeft ‘deze aandacht’ tot nu toe geleid?	Het leidt nu vooral tot koppeling met de Subsidieregeling Boscompensatie. Substantieel groen aanleggen bij woningbouw is zonder deze subsidie vaak onmogelijk als gevolg van de wens betaalbare woningen te realiseren. Deze projecten dragen bij aan de compensatie voor gekapte bomen voor natuurdoelen.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
78	PvdD	Ilona Haas	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Bossenstrategie/Agroforestry: Op welke manier heeft de provincie de ontwikkeling van agroforestry-initiatieven gesteund in 2024?	In 2024 is dit vanuit de provincie vooral gesteund vanuit de Voedselvisie, onder ander via de PPS agroforestry. Provincie Noord-Holland is sinds 2022 één van de deelnemende partijen aan het onderzoeks- en samenwerkingsprogramma voor verdienmodellen in de agroforestry. Daarnaast zijn er proefpercelen agroforestry op provinciale grond op basis van experimenteerruimte in onze pacht ingericht in de Haarlemmermeer.	Landelijk gebied	Rosan Kocken/Jelle Beemsterboer	
79	Volt	Julia Schneemann	107	hoofdstuk 4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	Wat verklaart de grote onderbesteding op het beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)? Is dat niet juist relatief goed te begroten, aangezien het provinciale aanbestedingen zijn en niet bijvoorbeeld subsidies?	Zie voor de verklaring voor de onderbesteding op groot (ook wel variabel genoemd) onderhoud wegen blz. 163 van de Jaarrekening. Zie voor de verklaring voor de onderbesteding op variabel onderhoud vaarwegen blz. 164 van de Jaarrekening.	Ruimte	Jeroen Olthof	
80	PvdD	Ilona Haas	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Faunabeheer/Loosdrechtse plassen: “In 2024 heeft de provincie Noord-Holland werkzaamheden uitgevoerd in het kader van ganzenbeheer in het gebied”. Waaruit bestonden deze werkzaamheden en met welk doel en wat was het effect?	Er zijn nieuwe ganzenrasters geplaatst en ganzenrasters beheerd in het belang van habitatherstel, aangroei van riet en oeverbescherming voor moerasvogels.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
81	Volt	Julia Schneemann	3	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie, capaciteitskosten	Er wordt geschreven over arbeidsmarkt-tekorten. Hoe zorgt de provincie ervoor een aantrekkelijke werkgever te zijn? Kan er een inschatting worden gegeven welk deel personeelskosten worden gemaakt door vaste werknemers, en hoe veel door externe inhuur?	a. werkgeverschap: Dit doet de provincie door middel van ondermeer arbeidsvoorwaarden (bijvoorbeeld via de CAO), traineeships (om jongere medewerkers te binden), inzet op duurzame inzetbaarheid van medewerkers, en een programma Vinden & Binden wat zich zowel richt op het binnenhalen van personeel als het behouden ervan. b. personeelskosten: De kosten van (vaste en tijdelijke) eigen medewerkers en externe inhuur zijn vermeld op pagina 118 van de jaarrekening. De loonkosten van eigen medewerkers bedragen 126,1 miljoen en de kosten van ingehuurde medewerkers bedragen 24 miljoen.	Bestuur	Arthur van Dijk/Esther Rommel	
82	PvdD	Ilona Haas	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Veenweidestrategie: Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken beheerde het loket. Welke kosten werden hiervoor in rekening gebracht en uit welke middelen werden deze vergoed? Wat was hun opdracht?	Aan ANV Water, Land en Dijken (WLD) is een subsidie verstrekt van € 1.295.000 in het kader van het project 'Loket Veenweideboeren Noord-Holland' om maatregelen te nemen bij agrariërs in het Noord-Hollandse veenweidegebied. Het ging hierbij in alle gevallen om activiteiten en diensten met betrekking tot (het realiseren van) Niet Productieve Investeringen met als doel de CO2 uitstoot in het veenweidegebied van Noord-Holland te reduceren. Het overgrote deel van het budget is naar de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen gegaan. Daarnaast was een klein deel van het budget (ongeveer € 79.000) bedoeld voor ANV WLD zelf om activiteiten uit te voeren. De kosten zijn t.l.v. ‘SPUK L10 Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden’ gebracht. Dit betreft een eenmalige Rijksbijdrage (zie hyperlink in de laatste kolom).	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer/ Rosan Kocken	wetten.nl - Regeling - Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden - BWBR0044220
83	Volt	Julia Schneemann	168	Programma 5 Natuur en landelijk gebied	Tegemoetkoming Faunaschade. Kan er al een gedetailleerde uitsplitsing worden gegeven van de schade? Dus het aantal aanvragen/per dier/per gewas/waarde van de aanvraag?	Bij12 publiceert de cijfers over de schade per provincie en diersoort elk jaar op: https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
84	Volt	Bart Bonekamp	37	Beleidsdoel 3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	Saldo van baten en lasten in 3.2 versnellen en programmeren woningbouw wijkt nog 2.5M af van geactualiseerde begroting, zowel door hogere baten en lagere lasten. Waar zit dit met name in?	Dit zit hem in de lastige voorspelbaarheid van de uitgaven voor OV-knooppunten. Het gaat om grote bedragen en het moment van uitbetaling is erg afhankelijk van bijdragen van Rijk, prorail, VRA en gemeente. Daardoor schuiven gereserveerde budgetten soms door.	Ruimte	Jeroen Olthof	
85	PvdD	Ilona Haas	61	5.2 Beheren van natuur	6.1 Dierenwelzijn “De uitvoering van de motie, die oproept tot een incidentele bijdrage aan de wildopvang, is in uitvoering genomen” Welke activiteiten zijn hiertoe ondernomen?	Er zijn meerdere overleggen gevoerd met de sector en met gemeenten. Met hen is een conceptbestedingsplan besproken. Verdere uitvoering van de motie is afhankelijk van de uitkomst van de bespreking van motie 40 2025.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
86	Volt	Bart Bonekamp	44	beleidsdoel 4.1 Realiseren perspectief mobiliteit	Wat zit er in het maatregelpakket deelmobilteit, MaaS en hubs en zit er verschil tussen het pakket van regio Alkmaar en die van regio Zuid-Kennemerland?	Dit maatregelpakket bevat tien maatregelen die gezamenlijk bijdragen aan het bevorderen van duurzame mobiliteit door het stimuleren van een modal shift van auto naar alternatieve vervoersmiddelen. De tien maatregelen binnen dit pakket zijn: lagere parkeernormen, deelmobiliteit en MaaS, ITS (intelligente verkeerssystemen), betaald parkeren uitbreiden, autoluwe zones, stimuleren van actieve mobiliteit, knooppuntenbeleid, C-V2X (communicatie tussen voertuigen en infrastructuur), aantrekkelijk maken van OV-gebruik, verhogen van de OV-capaciteit. De regio’s zetten in op maatregelen uit het maatregelpakket die in lijn zijn met de lokale behoeften, prioriteiten en ambities. Daarom kan het accent in de ene regio anders liggen dan in de andere regio. In regio Alkmaar is het maatregelpakket al uitgewerkt tot een regionale uitvoeringsagenda duurzame mobiliteit. Het accent ligt hier op mobiliteitshubs, beleid voor deelmobiliteit, streekhubs en knooppuntenbeleid. De regio Zuid-Kennemerland IJmond is nog bezig met de uitwerking, maar hier lijkt het accent tot nu toe meer te liggen op het ontwikkelen van een regionale strategie voor mobiliteitshubs gericht op recreanten, het regionaal verbeteren en meer uniform maken van mobiliteitshubs en het (gemeentelijk) aanbieden van deelfietsen	Ruimte	Jeroen Olthof	
87	Volt	Bart Bonekamp	159	Programma 4 Bereikbaarheid	Lagere lasten op mobiliteitsbeleid van 5,3M doordat een uitvoering van een gemeente in december 2024 niet heeft plaatsgevonden. Om welke gemeente en wat voor project gaat het hier? Of wordt deze gemeente bewust niet genoemd en zo ja, waarom?	Het betreft de gemeente Hilversum voor het OV SAAL project Kleine spoorbomen. 5,3 mln is de totale onderbesteding. Gemeente Hilversum is nu bezig met de aanvraag voor de ondergrondse fietsenstalling. Daarvan komt een deel uit het OV SAAL budget (2,75 miljoen). Dit project was eerder in 2024 voorzien, maar is vertraagd vanwege uitloop van aanbesteding. Project de Kleine Spoorbomen wordt pas voorzien in 2026. Daar is 1 miljoen voor gereserveerd. Die stond er ook voor 2024 op. Geld wordt besteed aan aangrenzende infrastructuur (door het sluiten van de overweg, moet er aan de omliggende wegen het een en ander worden aangepast voor doorstroming en verkeersveiligheid).	Ruimte	Jeroen Olthof	
88	PvdD	Ilona Haas	65	5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	“Nu er een landelijk Collectief Natuurinclusief is, sluit de provincie daar zo goed mogelijk op aan. Dat gaat om kennis delen en onze initiatieven verbinden, in het bijzonder op de domeinen infrastructuur en vrijetijdseconomie.” Dus niet op de overige domeinen, zoals landbouw, bouw, energie, water en bedrijventerreinen? Om welke redenen?	Zeker ook op de andere domeinen. Voor de genoemde domeinen zitten wij vanuit Noord-Holland in de kernteams van de domeinen infrastructuur en vrijetijdseconomie, met als reden omdat we daarin al koplopers zijn. De overige 8 domeinen zijn verdeeld over de andere provincies.	Landelijk gebied	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
89	PvdD	Ilona Haas	67	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	2.1 KRW “Daarnaast heeft ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de waterschappen over de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.“ Wat is de uitkomst van deze overleggen? Welke activiteiten worden ondernomen door de waterschappen om de KRW doelen te halen en welke afspraken zijn gemaakt om de resultaten te monitoren?	Wij hebben met de waterschappen de voortgang van de uitvoering van de maatregelen, de verwachtingen van het doelbereik en de knelpunten die hierbij ervaren besproken. Zie verder de Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland. Wij hebben u hierover op 28 mei 2025 een brief gestuurd.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
90	PvdA	Amar Karar	36	Ruimte en Wonen	Wat is het percentage aan sociale huur en sociale koopwoningen van de woningbouwprojecten waaraan de provincie een bijdrage heeft geleverd via het investeringskader versnellen woningbouw en duurzame bereikbaarheid en de flexibele schil voor woningbouwprojecten (team versnellen woningbouw)?	Op dit moment is 1 bijdrage gelabeld (de overige zitten nog in de pijplijn) . Bij dit project is het percentage sociale huur 100%. De flexibele schil betreft het vergroten van de capaciteit van gemeenten tbv woningbouw, waaraan de provincie een deel bijdraagt (rijksmiddelen). Welk deel van deze capaciteit aan sociale woningbouw wordt besteed wordt niet gemonitord. Wij gaan er van uit dat alle gemeenten zich aan de woondealafspraken houden (minimaal 30% sociaal)	Ruimte	Jelle Beemsterboer	
91	PvdD	Ilona Haas	68	5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	PAS: Instrumenten doelenbank en verleasen zijn nog niet toegepast. Hoeveel heeft de oprichting en inrichting van deze instrumenten gekost? Sinds wanneer is bekend dat aanbod van de stikstofruimte kleiner is dan de vraag?	Het inrichten van deze instrumenten heeft geen extra kosten met zich meegebracht. Op de tweede vraag kunnen we geen antwoord geven want dit is een onderdeel van vraag en aanbod op de markt en de toepassing dient getoetst te worden aan het additionaliteitsvereiste.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
92	PvdD	Ilona Haas	70	5.6 Versterken kansrijke landbouw	“2. Vanuit de Voedselvisie is het volgende gerealiseerd: KPI-K pilot melkveehouderij (Kritische Prestatie-indicatoren Kringlooplandbouw), schuurgesprek ‘mest’, Bio Fieldlab Noord-Holland, ‘Plant Protein Forward programma’, ‘BEAN DEAL’ en de aanbestedingsprocedure cateraar. Meer informatie is hier te vinden.” Infographic_Resultaten_Voedselvisie_final.pdf Wat hielden de drie pachtgrondexperimenten in? En wat hebben ze opgeleverd? Wat is er binnen de Bean Deal aan projecten in Noord-Holland uitgevoerd? Is er een vervolg gekomen op het icoonproject Duinrandboeren?	De pachtexperimenten gaan over agroforestry, monitoring is opgestart. Het tweede project is strokenteelt. Ook dit project is nog gaande. Het derde project is Greenbase, bermen, akkerranden, sloten en erven in de Haarlemmermeer. Projecten dragen bij aan meer biodiversiteit en inzicht in aanleg en beheer. Binnen de Bean deal is een project gedaan in de Wieringermeer, akkerbouwers telen veldbonen en zaaien akkerranden in. Zie de link in de laatste kolom. Het project Duinboeren heeft een vervolg gekregen door inzet van de gemeente.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	https://www.boerenbusinessinbalans.nl/
93	CDA	Willemien Koning	56	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Kunt u voorbeelden geven wat de provincie daadwerkelijk heeft gedaan aan stikstofaanpak naast de PAS-melderspilot op Texel? Hoeveel PAS-melders zijn er in 2024 gelegaliseerd?	De verificatie van de PAS-melders is versneld en nu nagenoeg afgerond. Voor de legalisering van de PAS-melders zijn we ook afhankelijk van de maatregelen van het Rijk. Vooralsnog richten we onze pijlen op de afronding van de pilot Texel. Daarnaast hebben we gewerkt aan natuurherstel, het PPLG, de Korte Termijn Agenda en fieldlab Groene Hart als voorbeelden.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
94	PvdD	Ilona Haas	70	5.6 Versterken kansrijke landbouw	“Via het NSP 2023-2027 en de afronding POP3 (2015–2025) zijn investeringsregelingen opengesteld gericht op het verduurzamen van het watersysteem en voor de aanleg van groen-blauwe dooradering.” Wat is er in 2024 concreet uitgevoerd aan de groen-blauwe dooradering?	Bij de regeling voor GBDA (groen-blauwe dooradering) zijn 3 aanvragen goedgekeurd. Hiervoor zijn de verleningsbeschikkingen recentelijk verstuurd of gaan deze op korte termijn uit. Hierdoor kunnen landschapselementen bij 23 agrarische bedrijven worden gerealiseerd. Er wordt o.a. 6 km aan natuurvriendelijke oevers gerealiseerd en er worden diverse houtige elementen aangelegd. Via de regeling voor verduurzaming van het watersysteem is in 2024 een subsidie verleend aan AVL WLD voor de aanleg van 14 km natuurvriendelijke oever. (zie vraag 111).	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
95	CDA	Willemien Koning	56	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Op pagina 56 staat: ‘‘Met het wegvallen van het Transitiefonds is grote onzekerheid ontstaan over de financiering van de uitvoering. Hierdoor aarzelen stakeholders, met vertraging als gevolg. Daarnaast kost(te) het verkrijgen van de benodigde vergunningen bij sommige projecten meer tijd dan verwacht. Ook gaat het in sommige gevallen om complexe gebiedsprocessen en -ontwikkelingen, die vaak een lange adem vragen.’’ Wat is de reden dat het verkrijgen van vergunningen zo lang duurt? Wat voor soort vergunningen gaat het om? Speelt hierbij stikstof ook een rol?	Vertragingen in de uitvoering van natuurprojecten zijn veelal gekoppeld aan het feit dat het seizoen waarin werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zeer kort is; tussen einde broedseizoen (vanwege verstoring broed) en start van de natte periode in de herfst (vanwege begaanbaarheid terrein met machines). In deze situatie leidt ook een korte vertraging in bijvoorbeeld vergunningverlening, of de noodzaak van extra onderzoek vanwege een specifieke, lokale parameter (bijv. bodemkenmerken) snel tot een vertraging van een jaar. Omdat projecten ter verbetering van N2000 vrijgesteld zijn van een stikstofvergunning speelt stikstof voor een groot deel van de natuurprojecten geen beperkende rol.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
96	PvdD	Ilona Haas	70	5.6 Versterken kansrijke landbouw	Met welk percentage areaal is biologische landbouw in 2024 toegenomen?	Het areaal Biologisch is in 2024 in Noord-Holland met 12,9 % gestegen. De informatie over 2024 komt later dit jaar beschikbaar in Agrimatie noord-holland.nl onder het thema Biologische Landbouw (zie link).	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	Home - Agrifood Noord-Holland
97	CDA	Willemien Koning	58	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Op deze pagina staat geschreven: ‘‘Voor de ontwikkeling van meer bos binnen NNN is geanalyseerd waar ecologisch en op andere aspecten (zoals kabels en leidingen) ruimte is voor verandering van grasland naar ambitietype bos’’ Waarom beperkt u het zoekgebied voor ambitietype bos alleen naar grasland?	Binnen de Noord-Hollandse NNN is omzetten van grasland naar bos de meest voor de hand liggende optie als we aanvullend nieuw bos willen realiseren. Omzetten van hei in bos (en tegelijk bos in hei) gebeurt soms, om de samenhang tussen bospercelen en hei ten behoeve van natuurverbindingen te verbeteren. Dit levert per saldo geen extra bos op. Andere natuurtypes die in NH voorkomen zijn niet geschikt voor de omzetting naar bos.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
98	Volt	Julia Schneemann	174-175	Verschillenanalyse programma 7	Zowel op pagina 174 als op pagina 175 wordt verwezen naar verkochte grondposities. De bedragen verschillen. Gaat dit om dezelfde of verschillende grondposities, dus gaat het over 3 of 6 gronden?	Bedragen verschillen, maar het gaat over dezelfde gronden, namelijk gronden die vallen onder label: Strategische Gronden Groen. Het eerste bedrag op pag. 174 ad € 535K zijn baten en verwijst naar de afwijking in de verkoopprijs tussen begroting en realisatie. Het tweede bedrag op pag .175 ad € 330K zijn lasten, een verschil tussen begroting en gerealiseerde boekwaarde afboeking (afboeking van de balans in verband met verkoop van dezelfde gronden). Per saldo gaat het om 3 transacties voor deze gronden.	Bestuur	Esther Rommel	
99	PvdD	Ilona Haas	71	5.6 Versterken kansrijke landbouw	“6. Met de bollensector, ketenpartijen, experts en het waterschap voerde de provincie gesprekken over verduurzaming, KPI’s (kritische prestatie-indicatoren) en een regionale aanpak.” Welke KPI’s betreffen dit? En welke regionale aanpak is hier bedoeld? Wanneer wordt PS hierover geïnformeerd?	Het betreft KPI bodem, water, biodiversiteit, plantgezondheid. Het betreft de regionale aanpak zoals deze al in de provincie Zuid-Hollond is gestart door de KAVB en de Greenport. In Noord-Holland is in Kennemerland Noord een start gemaakt, de voorbereiding. Inmiddels is er in meerdere regio's in Noord-Holland ambitie om een regio-aanpak te realiseren, echter de middelen zijn beperkt. De ambitie is om in 2025 met subsidie een bijdrage te leveren aan de regio-aanpak (uit de PPLG reserve innovatie) en uw Staten daarover te informeren.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	
100	CDA	Willemien Koning	66	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Zet de provincie zich ook in om te stimuleren dat de vervuiling door riooloverstorten wordt beperkt. Zo ja hoe, zo nee waarom niet?	De provincie heeft hierin geen rol. Dit is een taak van gemeente (rioleringszorg) en waterschap (waterbeheerder). In het specifieke geval dat een riooloverstort invloed heeft op zwemwater dan kan er wel subsidie bij de provincie worden aangevraagd voor maatregelen ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit.	Leefomgeving	Rosan Kocken	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
101	PvdD	Ilona Haas	71	5.6 Versterken kansrijke landbouw	5. Visserij Wat betekent 'toekomstbestendig maken van visserijgemeenschappen'? Welk doel geldt hierbij en welke kaders worden gehanteerd?	Dit betreft investeringen in de visserijregio's als flankerend beleid voor de effecten van de afname van de aanvoer van vis (door erdere sanering van de visserijvloot) met als doel nieuw sociaal-economische activiteiten gerelateerd aan de visserij zoals herbestemming van de visafslagen, cultuurhistorie, recreatie en scholing. De kaders (gesteld door LVVN), betreffen vooral de relatie met het visserijcluster, samenwerking en de impact voor de regio (zie brief 2230766/2230769 aan PS over dit onderwerp).	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
102	CDA	Willemien Koning	68	5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	Doelenbank voor PAS-melders etc. Heeft daar nog nooit stikstofruimte in gezeten? Hoe verloopt dan de interactie tussen aanbod en vraag?	Er wordt zo veel mogelijk met partijen afgesproken dat resterende ruimte uit externe salderingen in de provinciale doelenbank voor PAS-melders opgenomen kan worden. In de Beleidsregels salderen is bovendien opgenomen dat GS de mogelijkheid hebben om te besluiten vrijgevallen ruimte die normaal gesproken automatisch naar de microdepositiebank gaat, te bestemmen voor een van de provinciale doelenbanken. Wanneer er ruimte in de provinciale doelenbanken zit	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
103	PvdD	Ilona Haas	72	5.6 Versterken kansrijke landbouw	Blz. 72 "In het kader van de 'Voedselvisie' is in 2024 aan 19 acties uitvoering gegeven gericht op natuurinclusieve landbouw, het sluiten van kringlopen en de korte keten. Daarbij is er gebiedsgericht gewerkt, in netwerken opgetrokken en zijn data- en kennis gedeeld en innovatie gestimuleerd. Verder is gewerkt aan de tussentijdse beleidsevaluatie, die in het eerste kwartaal 2025 aan PS wordt aangeboden." Welke 19 acties zijn dit?	De 19 acties zijn te vinden op het platform boer en business in balans https://www.boerenbusinessinbalans.nl/wp-content/uploads/2024/05/Infographic_Resultaten_Voedselvisie_final.pdf en op https://agrimatie.nl/noord-holland/kerncijfers/middelen-activiteiten-en-prestaties-voedselvisie/	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	https://www.boerenbusinessinbalans.nl/wp-content/uploads/2024/05/Infographic_Resultaten_Voedselvisie_final.pdf https://agrimatie.nl/noord-holland/kerncijfers/middelen-activiteiten-en-prestaties-voedselvisie/
104	CDA	Willemien Koning	69-70	5.6 Versterken kansrijke landbouw	Er worden diverse onderzoeken gedaan en projecten opgezet zoals ontwikkelen van een stikstoffenbalans. Wanneer stuurt u de uitkomsten van die onderzoeken etc. naar de Staten toe?	Dit is een uitwerking van de Korte Termijn Agenda die dit jaar is vastgesteld. Het is ook een onderdeel van de landelijk stikstofaanpak waar de commissie MC E&N bezig is. Daarnaast werken we samen met de sector aan afspraken om te komen tot een geborgde emissie-reductie in samenhang met geborgd natuurherstel.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
105	PvdD	Ilona Haas	73	5.6 Versterken kansrijke landbouw	4.1 samenwerking landbouw: Wat was het resultaat van de verkenning voor het versterken van (agrarisch) natuurbeheer?	Dit is een meerjarig traject, en onderdeel van de landelijke uitwerking van ANB naar een Interbestuurlijk Programma ANB. Versterking van de effectiviteit o.a. op basis van de adviezen van PBL (april 2025) is hier onderdeel van. Eerste resultaat wordt na de zomer verwacht, is oa een uitbreiding ANLb binnen bestaande kaders en zicht op de benodigde gebiedsinvesteringen, grond, en versterking van de collectieven en monitoring. Aanpassing doelenkader in 2027.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
106	PvdD	Ilona Haas	73	5.6 Versterken kansrijke landbouw	6.1: Bollenteelt "De inzet is het verminderen van gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen." Welke concrete doelen zijn geformuleerd voor 'het verminderen'?	Er zijn geen concrete doelen geformuleerd. De sector heeft in mei een toekomstplan gepresenteerd met onder meer twee hoofddoelen voor plantgezondheid : • Halvering van de milieubelasting in 2030 ten opzichte van 2019. • Uitfasering van hoog-impact gewasbeschermingsmiddelen. Om deze doelen te realiseren worden onder andere de volgende standaarden ingevoerd: • FSI-certificering. • Biodiversiteitsmonitor Bloembollen en Regiocertificering. (regio-aanpak)	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	
107	PvdD	Marieke van Aesch	67	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren water	De provincie heeft gewerkt aan de uitvoering van de oppervlaktewater maatregelen die zijn opgenomen in het Regionale Waterprogramma (o.a. het vispasseerbaar maken van provinciale sluizen). Welke provinciale sluizen zijn hierbij nu concreet aangepakt om de vispasseerbaarheid te verbeteren? En op welke wijze worden de andere sluizen en passages gemonitord en gecoördineerd?	Het betreft de volgende provinciale sluizen: de Molenkolksluis, de Koopvaardersschutsluis, de Wilhelminasluis, de Braaksluis en de Roskamsluis. De andere sluizen in de provincie worden door de eigenaren/beheerders ervan vispasseerbaar gemaakt. Dit zijn in de regel de waterschappen en Rijkswaterstaat. Deze partijen verzorgen zelf ook de monitoring.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
108	PvdD	Marieke van Aesch	67	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheer water	De realisatie van twee nieuwe locaties om loodvrij vissen te stimuleren. Hoeveel subsidie is hier verleend? Wat zijn de resultaten?	In 2024 is in totaal 22.500 euro subsidie verleend voor het realiseren van twee pilotlocaties in Hilversum en Zaanstad. Resultaten zijn onder andere het plaatsen van informatieborden, het organiseren van een voorlichtingsevenement rondom het thema op de locatie, voorlichting in het algemeen en het realiseren van diverse omruilpunten, waar vissers lood kosteloos hebben omgeruild voor alternatieven. Het project is onderdeel van een landelijke campagne in het kader van de Green Deal Sportvisserij.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer/ Rosan Kocken	
109	PvdD	Marieke van Aesch	66	5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheer water	Wanneer kunnen PS de resultaten van het onderzoek rondom de hoge fosfaatgehaltes in de duinen verwachten?	De rapportage hierover wordt na het zomerreces naar PS gestuurd.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
110	PvdD	Marieke van Aesch	70	5.6 versterken kansrijke landbouw	Vanuit de Voedselvisie is het volgende gerealiseerd KPI-K pilot-melkveehouderij (Kritische Prestatie-indicatoren Kringlooplandbouw),melkveehouderij (Kritische Prestatie-indicatoren Kringlooplandbouw), Wat waren de doelstellingen bij de kritische prestatie indicatoren kringlooplandbouw (KPI-k pilot) in relatie tot melkveehouderij? Wat zijn de Resultaten? Wat heeft dit bijgedragen aan de doelstellingen van de Voedselvisie? Wat heeft het schuurgesprek mest opgeleverd in de de bijdrage aan de doelstellingen van de voedselvisie? Hoe heeft de evaluatie plaatsgevonden? Hoeveel is er in totaal uitgegeven aan de Voedselvisie?	Het rapport over de pilot Ontwikkeling KPI-set Melkveehouderij Noord-Holland is openbaar beschikbaar op Boer en Business in Balans. Hierin vindt u ook de drempel- en streefwaarden voor 14 KPI's die volgens ons voldoende zijn om onze gebiedsdoelen te behalen en die tegelijkertijd werkbaar zijn voor boeren. Daarnaast is onderzocht welke vormen van beloning boeren kunnen stimuleren om extra inspanningen te leveren en hoe een stimuleringsregeling het beste geprogrammeerd kan worden. De pilot heeft waardevolle inzichten opgeleverd over de praktische toepasbaarheid van zo'n regeling, met als doel boeren via doelsturing te ondersteunen in de transitie naar kringlooplandbouw. In 2024 is circa 1 miljoen uitgegeven. In totaal is 6 miljoen uitgegeven. Zie de link in de laatste kolom.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	https://agrimatie.nl/noord-holland/kerncijfers/middelen-activiteiten-en-prestaties-voedselvisie/
111	PvdD	Marieke van Aesch	70	5.6 Versterken kansrijke landbouw	Hoeveel groen-blauwe dooradering is er in 2024 gerealiseerd? Is er inmiddels vanuit een landelijke definitielijst van elementen en bijbehorende inventarisatiemethodiek en monitoring een totaal overzicht van de uitvoering in Noord-Holland? Zo ja, wanneer wordt deze gedeeld met PS? Hoeveel natte dooradering (ha) en % en droge dooradering (ha) moet er nog gerealiseerd worden om de doelstellingen te behalen in 2030?	Realisatie is uiteengezet bij antwoord vraag 94. Er is nog geen landelijk vastgestelde definitielijst van elementen en inventarisatiemethodiek en monitoring. De Groenblauwe dooradering (GBDA) was een opgave uit het NPLG maar die is vervallen. De opgave voor GBDA is door het Rijk als een van de opgaven opgenomen in het Agrarisch Natuurbeheer (contouren stelsel ANB, kamerbrief 26 november 2024). De verwachting is dat eind juni 2025 een nadere uitwerking van de ANB wordt gepresenteerd. De verwachting is dat dan ook het verdere proces en prioritering en nadere uitwerking van de opgave voor GBDA duidelijk wordt, evenals het deel van de ogave buiten het agrarisch gebied. De verwachting is dat wij uw staten hierover in september nader over kunnen informeren.	Landelijk gebied	Jelle Beemsterboer	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
112	PvdD	Marieke van Aesch	71	5.6 versterken kansrijke landbouw	5. Bestuurlijk Platform Visserij Wat wordt verstaan onder een duurzame visserij keten? Aan welke criteria voldoet dat?	Dit betreft visserijketens die kunnen inspelen op de krimpende, steeds meer wisselende aanvoer van zeevis en nieuwe producten zoals algen en wieren. De criteria hiervoor zijn gesteld door het Rijk en betreffen onder meer dat er een gezond verdienmodel ontstaat en dat de investeringen impact hebben op meer dan één individuele onderneming (brief 2230766/2230769 aan PS).	Landelijk gebied	jelle Beemsterboer	
113	PvdD	Marieke van Aesch	56	5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur	Hoeveel compensatiebos is er in 2024 aangelegd? Wat was de opgave? Hoeveel ha agroforestry is er in 2024 bijgekomen? Is er een overzichtskaart van kansrijke gebieden voor agroforestry met planning en plan van aanpak?	In 2024 is ruim 1 ha compensatiebos aangelegd in Zaanstad op het Hembrugterrein. De totale opgave compensatiebos is 103 ha. De voortgang op ha agroforestry wordt landelijk gemonitord via het LEI (Landbouw Economisch Instituut), we hebben als provincie zelf geen inzicht in die gegevens. Wel bekend is dat de Natuur- en Milieufederatie in 2024 5 nieuwe proefpercelen samen met agrariers heeft aangelegd. We zien Haarlemmermeer en de Kop van Noord-Holland/West-Friesland als kansrijke gebieden voor agroforestry. Het blijft overigens altijd maatwerk of en hoe in te passen in de bedrijfsvoering en het landschap. Er wordt via een EIP project (Europees Innovatie Partnerschap) nader ervaring opgedaan via een Living lab.	Landelijk gebied	Rosan Kocken	https://www.mnh.nl/project/living-lab-agroforestry-noord-holland/
114	PvdD	Jaap Hollebeek	42	Programma 4 Bereikbaarheid	Inleiding: “Stikstof vormde een stevige belemmering voor de aanpassing (aanleg en renovatie) van infrastructuur. Voor welke projecten vormde stikstof een stevige belemmering? En is dat nog steeds zo?	In zijn algemeenheid kunnen we zeggen dat we bij álle infrastructuurprojecten aanlopen tegen stikstofbeperkingen. Dit wordt in de meeste projecten opgelost. Dit leidt tot ontwerpaanpassingen, wijzingen van uitvoeringsmethodes of vertragingen en daardoor tot kostenverhoging. In de huidige situatie is er één, project A9/Aansluiting Heiloo, waarvoor stikstof de uitvoering van het project in gevaar brengt. Daarnaast is er onzekerheid m.b.t. stikstof in de projecten HOV Beverwijk en bruggen Krommenie. Dit betekent een risico op vertraging en/of meerkosten.	Ruimte	Jeroen Olthof	
115	Volt	Julia Schneemann	41-54	programma 4	Het valt in programma 4 op dat veel subsidies niet zijn aangevraagd of niet goed zijn uitgevoerd, waardoor de lasten lager zijn. Wat is de reden dat er minder subsidies zijn aangevraagd en wat zijn de redenen dat niet aan subsidievoorwaarden wordt voldaan?	Naast enkele administatieve correcties zijn de redenen divers: aangevraagde subsidies hebben een kasritme verspreid over meerdere jaren. Eerder verwachte subsidieaanvragen in 2024 worden pas in 2025 aangevraagd (OV SAAL kleine spoorbomen, kustbussen). Omrijkosten OV zijn binnen de subsidievoorwaarden voor rekening van de vervoerder. Deel van de subsidies voor werkgeversaanpak schuift door naar 2025. Haven Boekelermeer is deels eigen areaal en geen subsidie. Voor fietsroutes is een in eerste instantie aangevraagde subsidie uiteindelijk niet doorgegaan, vanwege andere bestuurlijke besluitvorming in de gemeente. Lager vastgestelde subsidie beschikkingen over voorgaande jaren geven een lagere last. Redenen hiervoor kunnen zijn dat gemeenten (bepaalde onderdelen van) het project niet uitvoeren conform de voorwaarden. Bijvoorbeeld door een fietsroute te smal, met niet comfortabele ondergrond en/of uit de voorrang aan te leggen.	Ruimte	Jeroen Olthof	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
116	PvdD	Jaap Hollebeek	42	4.1 Realiseren perspectief mobiliteit	De leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming is verbeterd voor voetgangers, fietsers, gemotoriseerd vervoer, vaartransport en openbaar vervoer. In welke wijze is de leefbaarheid en verkeersveiligheid van dieren hierbij betrokken?	Hier is aandacht voor bij zowel provinciale projecten als projecten waar we als provincie subsidie aan verlenen. Bij provinciale investeringsprojecten is ontsnippering een randvoorwaarde en in het geval van beheer en onderhoud en vervangingsinvesteringen worden ontsnippermaatregelen meegewogen op technische inpasbaarheid en financiële haalbaarheid. Het risico op wildaanrijdingen wordt verminderd door het aanbrengen van faunapassages. Ook worden andere maatregelen getroffen, zoals bijvoorbeeld het plaatsen van zogenaamde Kerkuilrollers bij vervanging van hectometerpaaltjes en het kiezen voor diervriendelijker kleurenverlichting. Bij het verlenen van subsidies is ook aandacht voor dierenwelzijn. Bij de subsidieregeling ‘Kleine infrastructuur’ bijvoorbeeld is één van de subsidievoorwaarden dat, indien het project gesitueerd is op infrastructuur met een ontsnipperingsopgave, de faunavoorzieningen die worden getroffen en de verwachte effecten hiervan op de doelsoorten in de omgeving worden benoemd. Hier denken we actief over mee. Verder zijn er provinciale subsidieregelingen die verband houden met natuurbeheer en het vergroten van biodiversiteit, die (indirect) kunnen bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en verkeersveiligheid van dieren.	Ruimte/Landelijk gebied	Jeroen Olthof	
117	PvdD	Jaap Hollebeek	53	4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	Daarnaast zijn biodynamische oevers gerealiseerd. Hierbij worden natuurlijke, levende gewassen toegepast in plaats van harde (dode) materialen. Ook heeft de provincie de toepassing van mossen op beton als bescherming verkend. Worden deze toepassingen gecontinueerd of was het eenmalig?	De pilot van de biodynamische oever bij de Westfriesche vaart loopt tot het einde van 2025 door. Vanuit de eerste tussenevaluatie blijkt dat ligging, type grond en inrichting van de oever belangrijke onderdelen zijn om dit succesvol te kunnen inzetten. In Q1 2026 wordt het definitieve onderzoeksresultaat aan de provincie opgeleverd.	Ruimte	Jeroen Olthof	
118	PvdD	Jaap Hollebeek	52	4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	2.1 Tijdens de realisatie van oevertrajecten zijn waar mogelijk natuurvriendelijke oevers toegepast, om zo de biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen. Hoeveel natuurvriendelijke oevers van provinciale vaarwegen zijn er inmiddels gerealiseerd?	Ad a. Dit betreft de aanleg van natuurvriendelijke oevers in vaarwegen die in beheer zijn van de provincie Noord-Holland. In de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2024-2028 is nu het uitgangspunt vastgelegd: een natuurvriendelijke oever; tenzij. Of en welk type NVO mogelijk is moet per reconstructie bepaald worden en is vooral afhankelijk van de constructieve eisen aan de oeverbescherming (gezien het gebruik van de vaarweg en de oever en de mogelijk impact van golfslag) en de hoeveel ruimte die er is om een NVO aan te leggen. De financiering van de maatregelen is integraal onderdeel van de vervangingsinvesteringen. Ad b. Vanaf 2020 is het zoeken naar kansen voor het verhogen van de biodiversiteit in oeververvangingsprojecten vast onderdeel in de oeververvangingsprojecten. We kunnen niet met cijfers onderbouwen wat er meer gerealiseerd is dan voorheen. Wel kunnen we melden dat het totaal aantal strekkende kilometers NVO langs provinciale vaarwegen ten opzichte van 2020 met 6,1 km is toegenomen tot 16,1 kilometer is (bron: NIKG 2020-2023 en 2024 – 2028). Ad c. In de praktijk blijkt dat de aanleg van NVO’s in de meeste gevallen niet tot extra kosten hoeft te leiden bij oeververvanging. Het leidt tot andere oeverconstructies.	Ruimte	Jeroen Olthof	
119	PvdD	Jaap Hollebeek	32	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	Op welke wijze is het toepassen van de Basiskwaliteit Natuur, zoals aangereikt door het Ministerie van LVVN, onderdeel van het regie voeren op ruimtelijk beleid. Op welke wijze vertaalde dit richting woningbouwprojecten?	Invloed op landschap en natuur is standaard onderdeel van een integrale ruimtelijke afweging op het moment dat sprake is van impact is op provinciale belangen.	Ruimte	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
120	PvdD	Jaap Hollebeek	39	3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	39 De provincie voerde de Kamerbrief 'Water-Bodem-Sturend' (WBS) uit met een tijdelijk programma van april 2023 tot eind 2024. Op welke wijze is WBS onderdeel geweest van het beleid richting woningbouwprojecten? Worden deze programma's gecontinueerd?	Hoewel het programma WBS niet is voortgezet, worden de uitgangspunten ervan momenteel wel opgenomen als richtinggevend kader binnen het volgende beleid: - Woondeal MRA (afspraak 8.8) en Woondeal Noord-Holland Noord (afspraken 3.8.2 t/m 3.8.5): Woningen die nu gebouwd worden moeten ook in het toekomstige klimaat veilig, aantrekkelijk en betaalbaar zijn. Partijen in deze Woondeal spannen zich dan ook in om klimaatadaptief en natuurinclusief te (ver)bouwen en in te richten. - Actieagenda wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028 (actiepunt 3.7): We stimuleren overheden en marktpartijen om stad, land en infrastructuur klimaatbestendig in te richten. Bijvoorbeeld door rekening te houden met mogelijke overlast van water en hitte, in lijn met onder andere de Kamerbrief Water en Bodem sturend en de Intentieovereenkomst Klimaatbestendige Nieuwbouw MRA. - De Provincie Noord-Holland is mede-ondertekenaar van het Convenant Toekomstbestendig Bouwen 2.0. Hierin staan onder andere ambities i.r.t. WBS. - WBS wordt tevens opgepakt in het 'Plan van Aanpak Versnellen Woningbouw'.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
121	PvdD	Henrice Vonck	32	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	Onder 'Wat hebben we bereikt?' 1: Geldt ook voor luchthaven Schiphol dat die werkt binnen hun bestaande milieuruimte? En wat is de bestaande milieuruimte voor Schiphol wat betreft geluid- en luchtkwaliteit? Is de leefomgevingskwaliteit op het gebied van luchtkwaliteit in de Schipholregio in 2024 verbeterd? Zo ja, in welke mate?	Wij zijn als provincie niet het bevoegde gezag voor Schiphol, dat is het Rijk. Ook het toezicht en de handhaving ligt bij het Rijk. Het Rijk werkt aan een nieuwe vergunning voor Schiphol, een zogenaamd luchthavenverkeersbesluit (LVB). in de stappen daarnaartoe zijn steeds rechtzaken waardoor er geen nieuwe piketpalen zijn. De formele ruimte is het oude LVB met een aanwijzing op het zogenaamde nieuwe normen en handhavingsstelsel (preferentieel vliegen) recent aangevuld met een plafond van 474.000 vluchten. De rapportage van luchtmeetnet Haarlemmermeer over het meetjaar 2024 is nog niet gepubliceerd. De meerjarige trend van de afgelopen jaren is dat de luchtkwaliteit verbetert.	Ruimte	Esther Rommel	
122	PvdD	Henrice Vonck	33	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	Wat hebben we ervoor gedaan? 1.2: In 2024 werkte de NOVEX MRA aan de 3 hoofdopgaven: […] groenblauw netwerk en […] duurzame energie. Wat is hier concreet bereikt of voorbereid?	De provincie heeft samen met de MRA-partners input geleverd op de 3 hoofdopgaven, ten behoeve van de Uitvoeringsagenda NOVEX MRA 1.0. Dit is een uitwerking van het Ontwikkelperspectief NOVEX MRA, die in 2022 als Verstedelijkingsconcept door alle MRA-partners en het Rijk is onderschreven.	Ruimte	Esther Rommel	
123	PvdD	Henrice Vonck	34	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	2.1 'De impact van de luchtvaart en de ruimtelijke belangen heeft de provincie actief ingebracht in de trajecten van het ministerie van IenW.' Wat heeft de provincie concreet hiervoor gedaan of gezegd? Was gezondheid hiervan een onderdeel?	In het uitvoeringsprogramma Novex-Schipholregio staat de samenhang en balans tussen lucht- en landzijdige belangen centraal. Daarbij wordt inderdaad breed gekeken naar de gezondheid, welvaart en welzijn.	Ruimte	Esther Rommel	
124	PvdD	Henrice Vonck	34	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	2.3: Wanneer verwacht PS dit gevraagde plan over een emissievrije luchthaven in 2030 te ontvangen?	Op de website van Schiphol kunt u lezen welke maatregelen Schiphol neemt om invulling te geven aan deze ambitie.	Ruimte	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
125	PvdD	Henrice Vonck	34	3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening	at hebben we ervoor gedaan? 2.5/6: Waar is informatie te vinden over het gestarte 'kennisprogramma voor innovatieve luchtvaarttoepassingen, zoals drones en elektrisch vliegen, en het beoogde Sustainable Air Mobility Lab en -innovatiemissie.'? En hoeveel geld is hieraan besteed?	Als één van de uitkomsten van de innovatiemissie zijn we in 2024 een samenwerking gestart met Amsterdam Dronelab/gemeente Amsterdam, METIP/gemeente Den Helder en de provincie om te komen tot een Sustainable Airmobility Lab. We werken vanuit onze eigen programma's en opgaven aan gezamenlijke programmalijnen. Door actief de verbinding te leggen proberen we meer synarchie te creeren. Het gaat dus om het slim combineren van beperkte capaciteit en budgetten. We verwachten rond de zomer 2025 programmapagina op de site te lanceren. De bijdrage daaraan is vooralsnog in kind. Tijdens de innovatiemissie hebben de CdK en de gedeputeerde actief gecommuniceerd via de provinciale website. Die informatie is nog steeds online beschikbaar. De kosten voor de missie bedroegen € 50403,72 dit is belast op de budgetten van Internationaal en luchtvaart.	Ruimte	Esther Rommel	
126	PvdD	Henrice Vonck	35	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	6. Waar en hoe is deze vergaarde kennis over circulair en biobased bouwen toegankelijk? Wie zijn de bouwende partijen?	We werken samen met onze partners Building Balance en C-creators aan het stimuleren van circulair en biobased bouwen. Deze stichtingen delen kennis op diverse manieren, naast bijeenkomsten en webinars staat kennis op hun websites, waar wij naartoe linken vanaf de website PNH. Ook diverse marktpartijen delen hun kennis op hun sites.	Ruimte	Jelle Beemsterboer	
127	PvdD	Henrice Vonck	35	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	6: In 2030 moeten 260.000 woningen verduurzaamd zijn. Dit wordt niet genoemd in de jaarstukken. Is dit programma voortgezet in 2024? Hoeveel woningen zijn er verduurzaamd in 2024? Wat is nog de restopgave?	Het aantal te verduurzamen woningen in 2030 is bijgesteld naar 226.000. We gebruiken hiervoor aantallen die zijn afgeleid van het Rijksprogramma Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving. Het beleid verduurzaming gebouwde omgeving is onderdeel van de Noord-Hollandse Klimaataanpak. Met de provinciale Klimaat en Energieverkenning (pKEV) monitoren we de jaarlijkse voortgang van het programma. Er zijn geen cijfers beschikbaar van het aantal verduurzaamde woningen. We monitoren wel de trend van verduurzaming van de gebouwde omgeving met het dashboard klimaat en energie : https://energietransitie-nh.incijfers.nl/dashboard/klimaat-en-energie/gebouwde-omgeving---wonen.	Ruimte	Jelle Beemsterboer	https://energietransitie-nh.incijfers.nl/dashboard/klimaat-en-energie/gebouwde-omgeving---wonen.
128	PvdD	Henrice Vonck	35	3.2 Versnellen en programmeren woningbou	In de inleiding (p.3) staat: 'Acute problemen rond stikstof […] moeten opgelost worden. Op korte termijn zijn veel woningen nodig.' Voor welke woningbouwprojecten vormt stikstof een belemmering?	Het is lastig om precies aan te geven hoeveel woningbouwprojecten geraakt worden door de stikstofproblematiek. Initiatiefnemers stellen het indienen van hun vergunningaanvraag doorgaans uit totdat er meer duidelijkheid is over de haalbaarheid of voorwaarden. De provincie Noord-Holland heeft alleen zicht op de projecten die door gemeenten bij ons worden gemeld (via ambtelijk contact of de versnellingstafels) en waarbij advies wordt gevraagd. De namen van deze projecten maken wij extern niet bekend, vanwege het risico op bezwaarprocedures. De grootste woningbouwopgave ligt binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA), en daarom verwachten we dat de stikstofimpact daar het meest voelbaar zal zijn. De problemen rondom stikstof en woningbouw zijn sinds de uitspraken van de Raad van State op 18 december 2024 verergerd. Vóór de uitspraken was stikstof vooral een belemmering voor woningbouwprojecten in de vorm van vertraging en extra kosten. Initiatiefnemers slaagden er doorgaans in om binnen de regels een oplossing te vinden. De mogelijkheden voor intern salderen zijn momenteel sterk ingeperkt, waardoor voor veel projecten geldt dat er onzekerheid is of deze projecten uitgevoerd kunnen worden.	Ruimte	Jelle Beemsterboer	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
129	PvdD	Henrice Vonck	36	3.2 Versnellen en programmeren woningbouw	6.1: “Ook werkte de provincie verder aan de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN.” Welke secundaire bouwmaterialen wil de provincie meer toegepast zien in de woningbouw? Betreft dit ook de categorie bouwstof/afvalstof?	We zetten in op het stimuleren van circulair oogsten. Dit is niet specifiek gekoppeld aan bepaalde materialen. Het gaat om het zodanig slopen, ontmantelen, demonteren en remonteren, dat de vrijgekomen grondstoffen en materialen in andere projecten kunnen worden toegepast zonder verlies van kwaliteit. Deze vrijkomende materialen gaan zoveel als mogelijk naar verwerkers en leveranciers van secundaire bouwmaterialen, die vervolgens zelf zorgen voor de afzet hiervan. Op deze manier wordt de circulaire keten van verschillende materialen aangejaagd. De provincie heeft daarin geen specifieke uitspraken gedaan over welke bouwmaterialen wel of niet toegepast moeten worden in de woningbouw, dat laat zij over aan de markt.	Ruimte	Esther Rommel/ Jelle Beemsterboer	
130	PvdD	Henrice Vonck	232	Overlopende passiva	Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen’: De reserve ‘Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (J117)’ blijkt niet te zijn benut, Wat is hiervoor de reden?	De SPUK-gelden zijn pas in 2023 en 2024 ontvangen. De bestedingsperiode loopt tot 31-12-2030 en vanaf het boekjaar 2025 zullen de eerste SPUK-gelden worden benut.	Bestuur	Esther Rommel	
131	PvdD	Henrice Vonck	248	5.4.2 SiSa-tabel	‘Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen.’ Hoeveel van deze bedrijven en/of terreinen zijn in 2024 verduurzaamd? Wat is de restopgave?	Voor het Bedrijventerrein Breekland is de opdracht eind 2024 gestart en zullen deze werkzaamheden in 2025 verder worden uitgevoerd. Looptijd van deze SPUK is tot mei 2027.	Bestuur	Esther Rommel	
Nagekomen vragen									
132	PvdA	Tino Wallaart	88	7.1, Algemene Dekkingsmiddelen, regel 7.1.2	•In de Jaarrekening is de uitkering van het Provinciefonds uitgekomen op € 352.671 mln. In de Meicirculaire van het Rijk (bijlage 7, pagina 41) staat dat de uitkering aan Noord-Holland is uitgekomen op € 354.618 mln. Kunt u bevestigen dat de daadwerkelijke baten uit het Provinciefonds in 2024 daarom € 1.947 miljoen hoger lagen? •Welke bestemming stelt GS voor deze meevallende baten voor?	- Nee dat is niet correct. Het werkelijke verschil tussen de decembercirculaire 2024 en de meicirculaire 2025 bedraagt €2,9 miljoen voordelig (zie bijlage 8 van de meicirculaire 2025). Het verschil met het door u genoemde bedrag van €1,9 miljoen wordt veroorzaakt door de eindafrekening (of nog te verrekenen bedragen) over het voorgaande jaar 2023 (zie bijlage 8 van de meicirculaire 2024). Deze verrekeningen worden niet meer meegeteld als opbrengsten in de circulaires van het volgende jaar maar worden uiteraard wel afgerekend. Vandaar dat wij ze wel als baten (of last) meenemen. - Dit bedrag wordt volgens de reguliere procedure opgenomen in de tweede begrotingswijziging 2025, die ter besluitvorming wordt voorgelegd.	Bestuur	Esther Rommel	
133	PvdA	Amar Karar	36	Ruimte en Wonen	Welk beoordelingskader (aangaande bijvoorbeeld efficiëntie en doelmatigheid) hanteert GS m.b.t de investeringen vanuit het Investeringskader versnellen woningbouw en duurzame bereikbaarheid en de flexibele schil voor woningbouwprojecten?	GS hanteren een format/ kader voor het beoordelen van investeringsaanvragen (conform de kaders in hfd. 3.3 van het investeringskader). De flexibele schil is een Rijksregeling, die wij co-financieren. Daarbij volgen wij de rijksregels.	Ruimte	Jeroen Olthof en Jelle Beemsterboer	
134	JA21	Kelly Uiterwijk	6	Pagina 6 van het statenvoorstel onder I.	Het verschil van 3,5 miljoen komt doordat de daadwerkelijke afrekening van de belastingdienst lager uitviel dan verwacht. Dit wordt verklaard door een afname van het aantal belaste voertuigen in 2024. Vorig jaar zijn we juist de opcenten hoger gaan ramen, omdat er telkens een groei van heg wagenpark was. Zet deze groei nu toch minder dan verwacht door? Heeft dit ook meerjarige effecten?	Het is op basis van 1 jaar lastig in te schatten of deze trend de komende jaren doorzet. Wel is bij de Kaderbrief 2026 voorgesteld om het groeipercentage van 2%, zoals dat is voorgesteld bij het Coalitieakkoord, los te laten. Dit percentage wordt vervangen door de groeipercentages die gehanteerd worden in de circulaires van het provinciefonds.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording Technische Vragen Jaarstukken 2024

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Jaarstukken 2024	Programma, beleidsdoel of hoofdstuk	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
135	JA21	Kelly Uiterwijk	77		Onder 2.2. Staat dat er 4 faillissementen waren bij bedrijven die meedoen aan ROM InWest. Heeft dat financiële gevolgen voor de provincie?	Er zijn geen 4 faillissementen geweest bij portfoliobedrijven van ROM Inwest maar bij PDENH. In de provinciale jaarrekening is voor PDENH een verliesvoorziening genomen ter grootte van het waardeverschil tussen het eigen vermogen van PDENH en het door de provincie gestorte kapitaal. Het waardeverschil is ontstaan door mutaties in boekwaarden (herwaardering) van de financieringen verstrekt door PDENH, faillissementen van vennootschappen waaraan financiering is verstrekt en door opbrengsten uit exits die opnieuw zijn geïnvesteerd. Doordat deze waardes in de toekomst kunnen veranderen wordt dit verschil niet afgeboekt (of bijgeboekt) op de provinciale deelneming in PDENH. Wat uiteindelijk de financiële gevolgen zullen zijn geweest van de faillissementen zal pas duidelijk zijn bij het einde van het fonds.	Bestuur	Esther Rommel	
136	JA21	Kelly Uiterwijk	84		Op pagina 84 zien we dat de financieringsfunctie zowel bij lasten als bij baten een fikse afwijking laat zien. Wat is hier de oorzaak van?	De oorzaak van deze afwijkingen wordt met name veroorzaakt door de techniek (omslagrente) waarop de rentelasten volgens het BBV verdeeld dienen te worden over de programma's die deze rentelasten veroorzaken. Deze grote afwijkingen worden veroorzaakt door hogere rentebaten dan begroot, verklaring hiervoor is een hoger saldo op de rekening courant met het rijk (liquide middelen) en een hogere rentevergoeding (in %) op deze rekeningcourant. Deze hogere rente baten hebben invloed op de omslagrente. De omslagrente is het saldo van rente baten en lasten wat vanuit de financieringsfunctie wordt doorbelast over de programma's. Omdat het saldo van de rente baten en lasten lager is dan begroot worden er ook minder rentelasten doorbelast, hierdoor is er een lagere omslagrente vergoeding aan de lasten kant dan begroot. De begrote toe te rekenen omslagrente was 4,7 miljoen (lasten), de werkelijke toe te rekenen omslagrente is 2,3 miljoen (lasten). de doorberekende omslagrente is daardoor 2,4 miljoen lager. De correctie op de rentelasten (de doorbelaste omslagrente over de programma's) is daardoor ook lager dan begroot. Het uiteindelijke renteresultaat (saldo van baten en lasten en doorberekende omslagrente) is nagenoeg gelijk aan de begroting. Zie ook de paragraaf financiering, hierin zijn de begrote en werkelijke omslagrente berekeningen opgenomen. Daaruit blijkt dat de rentelasten conform begroting zijn en dat de rentebaten de verschillen veroorzaakt.	Bestuur	Esther Rommel	
137	JA21	Kelly Uiterwijk	224		De reserve waardevermindering grondaankopen groen moet verliezen dekken van gronden die verkocht worden tegen natuurwaarde. Is deze reserve naar schatting 100% kostendekkend voor ons arsenaal? Zo nee, in hoeverre is deze reserve naar verwachting kostendekkend indien verkoop van alle gronden zich zou voordoen?	Deze reserve Waardervermindering rondaankopen Groen is naar schatting 100% kostendekkend voor alle gronden die als NNN aangekocht zijn. Hierbij wordt vanuit gegaan dat alle gronden die als NNN aangekocht worden, na de transformatie tot NNN niet de aankoopprijs waard zullen zijn maar de natuurprijs a € 1 per m2. Het verschil tussen de aankoopprijs en de verwachte natuurprijs bij verkoop wordt in de reserve gestort. Dat is de werkwijze vanaf de oprichting van deze reserve en wordt nog steeds gehanteerd.	Bestuur	Esther Rommel	

Verslag Rekeningencommissie

Datum vergadering	:	5 juni 2025
Commissievoorzitter	:	De heer D.G. Heijnen
Commissie-adviseur	:	De heer C. Borst
Telefoonnummer/e-mail	:	06 29678433 / corne.borst@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter:	de heer D. Heijnen	
Commissie adviseur:	de heer C. Borst	
Leden van de commissie:	BBB	de heer V.H. Valk
	D66	de heer S. Mülder
	CDA	de heer D. Heijnen
	VVD	mevrouw M. Poot
	GL	statenlid P.P. Korzelius
	PvdA	mevrouw F. Oulad Hadj
Gedeputeerde:	mevrouw E.A.S. Rommel	
Commissaris:	de heer A. van Dijk	
Ambtelijke ondersteuning	de heer P. Brouwer (Financiën), de heer N. Kluwer (concern control), de heer A. Soy (Financiën), mevrouw S. Verhagen (Financiën), mevrouw J. van Riel (Concern Control), mevrouw F. Ohman (Concern Control)	
Publiek Belang Accountants	de heer M. Dubbelman en de heer R.D.H. Killeen	
Notulist	mevrouw H. Fuite (Notuleerservice Nederland)	

1. Opening

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet de commissieleden welkom evenal de heer Killeen en de heer Dubbelman van Publiek Belang Accountants en de ambtenaren vai de sector Financiën en Concern Control. Mevrouw Uiterwijk (JA21) en de heer Hollebeek (Pvd hebben zich afgemeld voor deze bijeenkomst. Tot slot heet hij Gedeputeerde Rommel en de Commissaris van de Koning de heer Van Dijk, welkom.

2. Vaststellen agenda en het verslag van de vorige vergadering

Er zijn geen mededelingen en de agenda en het verslag worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Jaarstukken 2024 en verslag accountant en bestuurlijke reactie accountantsverslag

De **voorzitter** geeft het woord aan de accountants voor een toelichting, de commissieleden krijgen vervolgens de gelegenheid om vragen te stellen.

De **accountant** geeft aan dat het jaarrekeningproces over 2024 beter en soepeler is verlopen dan in het voorgaande jaar. Naar aanleiding van de controle over 2023 is samen met de organisatie een evaluatie uitgevoerd, waaruit een lijst met verbeterpunten voor 2024 is voortgekomen. De controle van 2023 werd gestart terwijl er nog posten moesten worden geboekt en daarom is besloten dit jaar pas te starten na de laatste boeking, met volledige documentatie van eventuele wijzigingen. Enkele verwachte correcties zijn uitgevoerd op basi van nog te ontvangen informatie van derden; het ging daarbij om voorspelbare posten waarvan alleen de omvang nog niet vaststond.

Het aantal SISA-regelingen groeit jaarlijks: in 2023 waren het er 40, inmiddels 51 en dit blijf toenemen door het meerjarige karakter van veel regelingen. Voor de controle van 2024 is besloten om vanaf januari de al afgeronde regelingen vroegtijdig te controleren, zodat bij de start van de jaarrekeningcontrole een deel al was afgehandeld. Op deze manier werd het jaarrekeningtraject ontlast. De provincie was goed voorbereid volgens de accountant; de dossiers waren compleet, waardoor de controle soepel verliep. De interne beheersing voor d jaarrekening is op orde. De verbijzonderde interne controle op inkopen, salarissen, betalinge en opbrengsten is van hoog niveau.

De IT-organisatie is in 2024 beter op orde, zo blijkt uit een hernieuwde IT-audit. Een van de aandachtspunten is onder meer de toekenning van rollen en rechten, change management, toegangsbeveiliging en wachtwoordbeheer. Belangrijk is dat duidelijk is welke medewerker controles of goedkeuringen uitvoert, om fraude te voorkomen. Door de aangebrachte verbeteringen wordt in SAP het vierogenprincipe geborgd. Het is gangbaar om rechten toe te wijzen op basis van rollen, om zo functievermenging te voorkomen. Deze omschakeling wor met prioriteit opgepakt, mede met het oog op de komst van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem. Een ander aandachtspunt is het in kaart brengen van de cruciale applicatieve (geautomatiseerde) controles, omdat deze nog onvoldoende in beeld zijn. De accountant adviseert om deze controles op te nemen in het bestek van de aanbesteding voo het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem, zodat deze goed ingebed zijn. De accountant benadruk dat een goed ingericht rollen- en rechtenbeheer en een solide applicatieve controles nodig zijn om over te kunnen stappen op een systeemgerichte controleaanpak.

De EU-aanbestedingen en de centrale opbrengstregistratie zijn terugkerende thema's in de rapportages. Beide blijven aandachtspunten, maar er is sprake van positieve ontwikkeling. Voor EU-aanbestedingen is het belangrijk deze regelmatiger te monitoren om risico's op onrechtmatigheden tijdig te signaleren. Het niveau van onrechtmatigheden daalt en is lager dan vorig jaar. De centrale opbrengstregistratie wordt in 2025 afgerond.
Een risicopunt bij de afronding van het jaarrekeningtraject was een fout van het Rijk in de afdracht van de opcenten aan provincies. De provincie maakte zelf een raming, wat leidde to een correctie van 8 miljoen euro. Bij een vergelijkbare situatie 25 jaar geleden, leidde overleg met het Rijk en het IPO tot een convenant om de betrouwbaarheid van de informatie te verbeteren. In alle provinciale jaarrekeningen wordt vermeld dat men afhankelijk is van

informatie van het Rijk. Dit is aanleiding om via het IPO aandacht te vragen voor een andere controleaanpak door de ADR op de afdrachten door het Rijk.
Tijdens de accountantscontrole is ook de informatie van verbonden partijen verwerkt, met name de deelnemingen in PDNH en ROM InWest. Op basis van de definitieve cijfers is in de jaarrekening een afwaardering opgenomen van 1,3 miljoen euro voor PDNH en 0,9 miljoen euro voor ROM InWest.

Een belangrijke post in de jaarrekening is de herwaardering van de lening aan Pallas. Doorda aan steeds meer voorwaarden is voldaan, is de lening teruggezet naar de oorspronkelijke waarde. Aflossing volgt pas over 10 jaar, waardoor het belangrijk blijft de risico's goed te blijven monitoren. In het weerstandsvermogen is 20 procent van het leningsbedrag gereserveerd om mogelijke risico's op te vangen.
De RVO voert voor alle provincies subsidies uit op het gebied van grondgebonden en niet-grondgebonden regelingen, met name gericht op herverdeling van landbouwgrond naar natuurgrond met inzet van Europese middelen. Tot nu toe verzorgde de Auditdienst Rijk de controle, waardoor provincies bij hun jaarrekening konden steunen op RVO-cijfers met accountantsverklaring. De grondgebonden regeling is complex en langdurig ('trappenhuis'-model), maar is in 2025 overgedragen aan de provincies. Vanwege de benodigde kennis en capaciteit adviseert de accountant om dit te organiseren via BIJ12 of het IPO, ook kan de provincie het gesprek aangaan met de RVO om de overdracht te heroverwegen. Het is van belang dat de provincie tijdig kennis opbouwt of samenwerking zoekt met andere provincies

De **accountant** vraagt aandacht voor de informatiewaarde van de jaarrekening. Bij de vele do de provincie verstrekte subsidies ontbreekt vaak informatie over de effectiviteit. Meer inzicht in de doeltreffendheid zou de jaarrekening op dit punt versterken.
De financiële positie is de afgelopen jaren omgeslagen van een financieringsoverschot naar een tekort, waardoor leningen moeten worden aangetrokken. Opvallend is dat de gerealiseerde investeringen achterblijven bij de begroting. Dit beïnvloedt de noodzaak tot financiering. Door te optimistische investeringsramingen en hogere rijksbijdragen dan nodig ontstaat risico op overfinanciering. Dit vindt de accountant een belangrijk aandachtspunt.
De SiSa-controle is goed verlopen. De accountant complimenteert de provincie met de aanwezige SiSa-kennis, wat bijdroeg aan een soepele controle met weinig aanpassingen. In totaal zijn 51 langjarige regelingen onderzocht, inclusief afloopjaren, ontvangen rijksmiddelen en bestedingen. Van de regelingen die in 2024 aflopen, is 2 miljoen euro besteed. Voor regelingen die in 2025 aflopen resteert nog 39 miljoen euro; tijdig uitstel aanvragen bij het Rijk is daarom belangrijk. Het bedrag van 174 miljoen euro aan rijksmiddelen was eind 2024 nog niet besteed, wat betekent dat het Rijk de provincie voorfinanciert. Dit is een aandachtspunt voor de treasurer, zowel qua besteding als in de prognose. In 2024 is in totaal 35 miljoen euro besteed aan SiSa-regelingen, wat laat zien dat dit een forse uitvoeringslast met zich meebrengt.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen.

Statenlid **Korzelius** (GL) vindt de jaarrekening positiever dan voorgaande jaren. Hij heeft de volgende vragen:
Europese aanbestedingen

Waarom is in de bestuurlijke reactie niet ingegaan op de zorgen rond Europese aanbestedingen?
Kan GS hierover alsnog mondeling toelichting geven?
Jaarresultaat en Pallas-lening
Klopt het dat het werkelijke resultaat, gecorrigeerd voor reservemutaties, uitkomt op 32,7 miljoen euro in plaats van 106 miljoen euro?
Welke risico's brengt de vrijval van de Pallas-lening nog met zich mee, en hoe beïnvloeden deze de weerstandscapaciteit?
Effectiviteit subsidies
De jaarrekening bevat geen informatie over de doeltreffendheid van de subsidieregelingen, wat verwacht de accountant op dit punt van GS?
Tool SafeSpend
Kan de accountant toelichten hoe SafeSpend wordt ingezet en geïmplementeerd in de controle?
Functiehuis en functiescheiding
Waarom is een indeling met drie functies volgens de accountant onvoldoende voor functiescheiding?
Financiering en SiSa-gelden
Is het mogelijk om financiering die achteraf onnodig blijkt (door vroege Rijksbetalingen) in d toekomst te voorkomen?
Welke rol speelt de vooruit ontvangen 174 miljoen euro, zoals vermeld in de SiSa-tabel, in d afwegingen van de treasury?
Fouten in opcenten
Hoe beoordeelt de accountant de mogelijkheid om fouten in de opcenten te voorkomen?
Vindt de accountant dat dit in IPO-verband moet worden opgepakt?
Nieuw bedrijfsvoeringssysteem
Kan de gedeputeerde aangeven wat de stand van zaken rond de invoering van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem?

Mevrouw **Poot** (VVD) vindt het stevige rekeningresultaat verklaarbaar, maar het is opvallend dat de uitkeringen uit het Provinciefonds en de specifieke uitkeringen (SPUK's) zoveel hoger uitvallen dan verwacht. Zij vraagt of dit alleen geldt voor Noord-Holland, of dat dit ook speel bij andere provincies? Zij wil weten of deze ontwikkeling wordt besproken in IPO-verband. W betreft de onderbesteding van 55 miljoen euro vraagt mevrouw **Poot** hoe de organisatie aankijkt tegen de uitgestelde investeringsintenties, de kans is groot dat deze zich structuree blijven doorschuiven naar volgende jaren. Zij wil weten wat er wordt gedaan om dit patroon t doorbreken. Met betrekking tot de voorgefinancierde SiSa-gelden van 174 miljoen euro vraa mevrouw **Poot** of dit bedrag daadwerkelijk nog op de rekening van de provincie staat, of dat het al is uitgegeven aan andere zaken dan waarvoor het oorspronkelijk bedoeld was. Mevrou **Poot** is benieuwd naar het oordeel van de accountant over het treasurybeleid van de provinci

De heer **Valk** (BBB) sluit zich aan bij de vorige sprekers en vraagt of de provincie rente ontvangt over de vooruit ontvangen 174 miljoen euro aan rijksmiddelen.

De heer **Mülder** (D66) vindt dat het bij de Pallas-lening klonk alsof nog niet aan alle voorwaarden is voldaan. Hij wil weten hoe dit proces is verlopen, wie dit heeft bepaald en op

basis waarvan. Verder vraagt hij om een toelichting op de SiSa-tabel en is hij positief over de 38 miljoen euro die in de komende 12 maanden nog besteed moet worden. Hij vraagt hoe di bedrag is ontstaan. Tot slot wijst hij op een specifieke SiSa-regeling: bij snelfietsroutes is nie gevraagd om een verlenging, terwijl er wel kosten worden gemaakt in 2025. Hij vraagt waarom dit zo is verlopen en hoe de provincie daarmee omgaat.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat in het rapport van bevindingen staat dat een systeemgerichte controle nog niet binnen bereik ligt. Hij vraagt of de accountant kan aangeven wanneer dit doel bereikt is. Daarnaast sluit hij zich aan bij de vragen over de SiSa-regelingen, maar wijst op het risico dat een deel van de middelen mogelijk niet wordt bestee en terug moet naar het Rijk. Hij vraagt of dit risico niet in de risicoparagraaf moet worden opgenomen. Tot slot gaat hij in op de treasuryfunctie: er is hard aan gewerkt door de provincie, maar hoe beoordeelt de accountant deze functie in vergelijking met andere overheden die al langer ervaring hebben met het aantrekken van vreemd vermogen?
Tot slot vraagt de heer **Heijnen** hoe de accountant kijkt naar het instellen van signaalwaarden voor kengetallen, zoals de schuldquote, nu de provincie met vreemd vermogen werkt. Zijn er op basis van ervaringen bij andere provincies nuttige richtwaarden te geven? Hij ontvangt graag advies hierover vanuit de rol van de accountant als adviseur van de Staten.

De **voorzitter** geeft het woord aan de accountant voor beantwoording van de vragen.

De heer **Dubbelman** licht toe dat het de jaarrekening van de provincie betreft en dat de vereiste diepgang daarin niet wettelijk is vastgelegd. In een ander document is wel terug te vinden welke doelen met de subsidieverstrekking zijn bereikt. Hij adviseert om bij grotere subsidieregelingen met een substantieel financieel belang wél de doelmatigheid van de bereikte doelen toe te lichten. De provincie hanteert in de financiële beheersverordening een grens van 1,5 miljoen euro voor wat als grote subsidieverstrekking geldt. Deze grens kan dienen als criterium om die subsidies in de jaarrekening inhoudelijk toe te lichten, bijvoorbeeld wat betreft doelmatigheid en bereikte resultaten.
SafeSpend maakt gebruik van big data en richt zich op het signaleren van mogelijke risico's bij betalingen. Dit is relevant voor de provincie, omdat zij zowel subsidies verstrekt als de inkoopfacturen verwerkt. In het financiële systeem worden verantwoorde subsidies en facturen opgenomen in een betaaladvieslijst. Deze lijst wordt vervolgens via de bankapplicat verwerkt, waarna de betalingen door de provincie worden uitgevoerd. SafeSpend analyseert deze betaaladvieslijst vooraf om verdachte of risicovolle transacties te signaleren.
De provincie hanteert drie functierollen in het HRM-systeem, waarbij iedere medewerker aan één van deze rollen is gekoppeld. Binnen deze beperkte indeling is het niet mogelijk om alle noodzakelijke functiescheidingen goed te borgen. De accountant adviseert daarom om de rollen specifieker te maken en op basis daarvan gerichter rechten toe te kennen en te vertale naar de IT-organisatie.

In IPO-verband kunnen acties worden ondernomen rond de motorrijtuigenbelasting. Zo kan de Auditdienst Rijk worden gevraagd een specifieke controle uit te voeren op de berekening van de opcenten en de uitkeringen aan provincies. Dit zou meer duidelijkheid geven over het bedrag waarop de afzonderlijke provincies recht hebben.

De heer **Killeen** licht toe dat de Pallas-lening is geherwaardeerd, omdat het Rijk nu de onderneming financiert en de provincie recht heeft op aflossing over 10 jaar. Hoewel het aannemelijk is dat de lening volledig wordt terugbetaald, is vanwege het resterende risico 20 procent als buffer opgenomen in het weerstandsvermogen. Monitoring blijft nodig, maar de herwaardering is nu goed onderbouwd.

De heer **Dubbelman** wijst erop dat de voorfinanciering van 174 miljoen euro aan SiSa-middelen door het Rijk niet op de bankrekening staat en ook niet is ondergebracht via schatkistbankieren. Het is gebruikt voor andere uitgaven, wat op zich niet problematisch is, omdat dit voordeliger is dan het aantrekken van leningen. Wel vraagt dit om een goed functionerende treasuryfunctie bij de provincie. Het is belangrijk dat de treasury actief informatie ophaalt binnen de organisatie en bij de budgethouders, om zo tijdig en betrouwbaar liquiditeitsprognoses op te kunnen stellen.
De regeling van de snelfietsroutes is een voorbeeld van een regeling die is afgelopen zonder dat de provincie om verlenging heeft gevraagd. De accountant adviseert om alsnog in gespre te gaan met het Rijk, omdat de kans groot is dat het Rijk akkoord gaat met het openhouden van de regeling.
De systeemgerichte controle is op dit moment nog niet haalbaar. Er zijn twee vormen van controle: een gegevensgerichte controle achteraf en een systeemgerichte controle, waarbij wordt gekeken naar functiescheiding en of controles daadwerkelijk zijn uitgevoerd. De systeemgerichte aanpak biedt meer betrouwbaarheid en borging van rechtmatige uitgaven. Het advies is om functies en rollen goed in te richten, met duidelijke functiescheiding en dit implementeren in het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem zodat kan worden overgestapt op een systeemgerichte controleaanpak.
Voor signaalwaarden van financiële kengetallen gelden in Nederland vastgestelde grenswaarden voor decentrale overheden. In de jaarrekening is op pagina 103 een tabel opgenomen waarin met kleur wordt aangegeven in hoeverre deze signaalwaarden in 2024 en 2025 worden gehaald. Deze normwaarden zijn landelijk bepaald door het Rijk.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat de netto schuldquote tussen de 90 en 130 ligt, terwijl in de kaderbrief andere signaalwaarden worden voorgesteld nu de provincie overstapt naar een positie met vreemd vermogen. Hij vindt het lastig te beoordelen of deze voorgestelde waarde redelijk zijn. Daarom vraagt hij om de blik van de accountant die hierin een natuurlijke adviesfunctie heeft. Tot slot vraagt hij aan de griffie of hiervoor een overleg kan worden gepland.

Statenlid **Korzelius** (GL) merkt op dat de normwaarden gelden voor alle indicatoren en kengetallen in de kaderbrief. Gedeputeerde **Rommel** voegt toe dat de commissie ook eigen normwaarden kan hanteren naast die van het Rijk. De heer **Heijnen** (CDA) wil, mede op basis van vergelijkingen, inzicht in wanneer zorgen over schulden en solvabiliteit terecht zijn.

Mevrouw **Poot** (VVD) informeert of de tabellen op pagina 103 gebaseerd zijn op waarden voo gemeenten en of deze wel passend zijn voor provincies gezien hun andere financieringsstructuur.

De **accountant** bevestigt dat provincies een heel andere investeringsfunctie hebben dan gemeenten en vaak op langere termijn financieren. Daarom is het goed om ook te kijken naa passende normwaarden voor provincies en waterschappen.

De **voorzitter** stelt voor dat de commissie vragen opstelt en die begin volgende week via de griffie aan de accountant voorlegt, met als centraal aandachtspunt wat de bevindingen betekenen voor de kaderbrief.

De **voorzitter** geeft het woord aan de organisatie voor de beantwoording van de vragen.

Mevrouw **Verhagen** zegt dat de rechtmatigheid rond Europese aanbestedingen in het huidige systeem lastig te borgen is, maar dat dit in het nieuwe systeem eenvoudiger wordt. Op dit moment wordt gekeken of tussentijdse controle mogelijk is. Wat betreft de aanbesteding var het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem: het HR-systeem is al apart aanbesteed en is de afgelop maand in de markt gezet; de selectie van de leverancier volgt dit najaar, met als doel implementatie in 2026-2027. Voor het financiële- en inkoopsysteem volgt een aparte aanbesteding eind 2025, de selectie staat gepland in de zomer van 2026 en implementatie i 2028. Het is nog niet bekend of het huidige SAP-systeem de noodzakelijke koppelingen kan ondersteunen.

De heer **Soy** beantwoordt de vraag over financiering die achteraf niet nodig bleek en of dat te voorkomen was. Het antwoord is zowel ja als nee. De provincie werkt met totale financieringsrichtlijnen, waarbij niet alles met kort vreemd vermogen kan worden gefinancier vanwege rentegevoeligheid. Er is sprake van een geleidelijke opbouw van de portefeuille ove meerdere jaren, wat onderdeel is van het werk van treasury. De SiSa-regelingen maken dit bovendien complexer. Hij vindt dat het opnemen van het SiSa-risico in de risicoparagraaf nuance mist. Als de middelen worden besteed, moeten er ook kosten worden gemaakt; het i geen gratis geld en uitgaven moeten voldoen aan de regels van de SiSa-regelingen. De besteding ook leidt tot een bate en er is geen sprake van een terugbetalingsrisico. Dat er no 38 miljoen euro aan SiSa-middelen te besteden is, komt doordat regelingen een bepaalde looptijd hebben en de besteding gespreid plaatsvindt. Dit is geen reden tot zorg. Hoewel de bedragen toenemen, groeit ook de monitoring en sturing. De provincie is voortdurend in gesprek met budgethouders en in de begroting is opgenomen wat waaraan wordt uitgeveer Er wordt ook actief gestuurd op looptijden en verlenging van regelingen waar nodig.

De heer **Mülder** (D66) vraagt waarom het bedrag voor 2025 significant hoger is dan in ander jaren.

Volgens de heer **Soy** komt dit vaak door één grote regeling die in 2025 afloopt en dat daarnaast regelmatig om uitstel wordt gevraagd, wat de hoogte van het bedrag kan verklaren Over de onderbesteding van 55 miljoen euro benadrukt de heer **Soy** dat het draait om hoe realistisch je begroot en of de intenties daadwerkelijk uitvoerbaar zijn in het daaropvolgende jaar. Het blijft een uitdaging om ramingen voortdurend bij te stellen en realistisch te houden Er speelt planningsoptimisme, maar ook de wens om te voldoen aan begrotingsrechtmatigheid. In sommige gevallen is het lastig om nauwkeurig te begroten.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of er bij begrotingen altijd rekening moet worden gehouden met een zekere mate van planningsoptimisme, of dat er manieren zijn om dit te voorkomen en d begroting realistischer te maken.

Volgens mevrouw **Verhagen** is er altijd enig planningsoptimisme en wordt uit rechtmatigheid vaak onderbesteed. Met de kaderbrief is geprobeerd structurele overschotten in begrotingen te beperken, al brengt dat het risico op overbesteding met zich mee. Onderbesteding brengt minder risico's met zich mee voor de financiering. Bij overbesteding kunnen echter extra leningen nodig zijn, wat leidt tot hogere rentelasten en een oplopende schuldenlast. Door in de informatie op te nemen wanneer afronding en resultaat worden verwacht, ontstaat meer inzicht in de voortgang. Dit helpt zowel PS als de ambtelijke organisatie om meer grip te krijgen en elkaar daarin te versterken. Reserves kunnen het inzicht vertroebelen, omdat ze meer ruimte bieden om te schuiven binnen de begroting.
De SiSa-gelden van 174 miljoen maken deel uit van de totale financiering, ongeacht of ze op de bank staan of al zijn uitgegeven. Over de jaren heen scheelt dit ongeveer 3% aan rentelasten.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat de SPUK's de aandacht hebben. In september 2024 is hierover een overzicht ontvangen, begin dit jaar opnieuw en binnenkort ontvangt GS weer ee update.

Op de vraag van statenlid **Korzelius (GL)** of de accountant ook iets kan zeggen over het meerjarenperspectief antwoordt de heer **Killeen** dat de beroepsregels slechts toestaan om éé jaar vooruit te kijken, gericht op de begroting van 2025 en eventuele signalen van ernstig financieel verval, verder reikt de opdracht niet.

De heer **Mülder** (D66) vraagt hoe de recente evaluatie van subsidies en de toelichting op doelmatigheid zich tot elkaar verhouden en of dit in lijn is met de bevindingen van de accountant.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat subsidies boven 1,5 miljoen als groot gelden. GS komt met een overzicht, zodat de commissieleden zelf kunnen kiezen welke subsidies zij geëvalueerd willen zien. Dit komt terug in de commissie Bestuur.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of het hoge aantal SPUK's ook in andere provincies speelt.
Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat er wel contact is met andere provincies over SPUK-uitkeringen maar niet over het totale aantal SPUK's. De uitvoering vraagt veel van provincies en is niet altijd eenvoudig.

De **voorzitter** meldt dat het verslag van de Rekeningencommissie bij de commissie Bestuur wordt gevoegd.

4. Rondvraag

Er zijn geen vragen.

5. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 19.55 uur en dankt de aanwezigen voor hun aanwezigheid en hun inbreng.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Riel
AD/CC

Doorkiesnummer +31235145736
jolanda.riel@noord-holland.nl

Betreft: Bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2024 Publiek Belang Accountants

Verzenddatum
27 MEI 2025

Kenmerk
2394121/2394130

Uw kenmerk

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

Onze bestuurlijke reactie op het "Verslag van bevindingen 2024" van Publiek Belang Accountants. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de wettelijke controle van de jaarrekening.

Inleiding
De accountant rapporteert twee keer per jaar; één keer naar aanleiding van de interim-controle, één keer naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole. In november 2024 is de Managementletter 2024 aan de provincie Noord-Holland opgeleverd. In de Managementletter is gerapporteerd over de interim-controle 2024.

Het nu voorliggende verslag gaat specifiek in op de belangrijkste controlebevindingen en aanbevelingen vanuit de controle van de jaarrekening 2024.

Algemeen beeld van het accountantsverslag
De controle door de accountant richt zich in het jaar 2024 op de getrouwheid van de cijfers evenals de getrouwheid van de door Gedeputeerde Staten afgegeven rechtmatigheidsverantwoording.

De jaarrekening voldoet aan de verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden. Dit betekent dat de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft.

De interne controle ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording wijst op beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden (€ 3,1 miljoen) blijft onder de door Provinciale Staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa € 9,9 miljoen in 2024. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Duiding van het algemene beeld
In het kort merkt de accountant in zijn verslag de volgende punten op:

Wat ging er goed en is verbeterd?
- Evaluatie van het jaarrekeningproces 2023 heeft geleid tot verbeteringen in het jaarrekeningenproces. Het jaarrekening- en controleproces is aanzienlijk soepeler verlopen dan in voorgaand jaar.
- De financiële positie van de provincie is solide. Er is ruimte om financiële tegenvallers en risico's op te vangen.
- SiSa[1]-kennis is binnen de eigen organisatie opgebouwd.
- De verbijzonderde interne controles gedurende het jaar worden goed uitgevoerd en de controledossiers zijn goed bruikbaar voor de accountantscontrole.

Wat kan en moet er beter?
- De betrouwbaarheid van de IT-omgeving voor jaarrekeningdoeleinden is verbeterd; voor de omgang met rollen en het beheer van rechten bestaan belangrijke aandachtspunten.
- Europese aanbestedingsregels zijn niet altijd gevolgd en spendanalyse moet frequenter worden uitgevoerd.
- Een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden ontbreekt. Het risico is dat niet alle baten worden ontvangen. In 2024 zijn wel stappen gezet ter verbetering.

Specifieke bevindingen
Naast een duiding van het algemene beeld gaan wij hieronder in op de meer specifieke adviezen van de accountant. De opvolging hiervan monitort de organisatie door middel van het systeem van auditopvolging.

In onderstaande tabel zijn de door de accountant specifiek benoemde adviezen en de reactie van het college daarop opgenomen. De focus is hier gelegd op aspecten die de aandacht vragen. De accountant herhaalt in zijn verslag constateringen uit de interim- controle. Voor de bestuurlijke reactie op deze punten verwijzen we u naar de auditopvolgingsrapportage.

[1] SiSa (single information, single audit) is een methodiek waarmee de provincie jaarlijks verantwoording aflegt aan de Rijksoverheid over de besteding van middelen die een specifieke doelbesteding kennen.

Pag.	Aanbeveling Publiek Belang	Bestuurlijke reactie
	Het beeld van uw jaarrekening	
1	Onderbesteding op programma's 1. Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2024 blijven de werkelijke lasten ruim achter. [...] De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon. Op vrijwel geen van de programma's is sprake van een overschrijding van de begrote lasten en uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare begrotingsonderschrijdingen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om na te gaan hoe de voorspellende kracht van de begroting kan toenemen.	De afwijking tussen de gewijzigde begroting en de werkelijke lasten is voornamelijk veroorzaakt door een incidentele vrijval van de voorziening Pallas (€ 44 miljoen). Op dit moment loopt een verkenning naar de reserves. Door een (mogelijke) afname van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt verwacht dat de voorspellende kracht van de begroting op termijn zal toenemen.
2	EMU-saldo 2. Uit de toelichting op deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2024 € 18 miljoen minder (2023: € 94 miljoen meer) heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau. Wij adviseren u de oorzaken goed te analyseren vanwege de mogelijke gevolgen voor planning en inzet van capaciteit en financiering.	Vanuit de Treasury Commissie zijn al de benodigde acties ondernomen om de voorspelbaarheid van de kasstromen toe te laten nemen. Hierbij wordt gekeken naar de programmering van de investeringen, de aankopen van gronden, de realisatie in de exploitatie en naar betere grip op de inkomende geldstromen.
	IT-omgeving	
3	Functiehuis en functiescheiding 3. De provincie heeft een functiehuis met drie functies, die worden gebruikt voor alle afdelingen. Vanuit een informatiebeveiligings-oogpunt geeft het gebruik van slechts drie functies voor alle medewerkers onvoldoende mogelijkheden voor het inrichten en aantoonbaar maken van de noodzakelijke functiescheiding. Wij adviseren om meer onderscheid te maken binnen het functiehuis, zodat de noodzakelijke functiescheiding eenvoudiger kan worden ingericht en aantoonbaar gemaakt. [...] Ook met het oog op de aanbesteding van een nieuw Bedrijfsvoeringssysteem, adviseren wij om tijdig voldoende onderscheidende functies te definiëren. Dit voorkomt dat de huidige structuur wordt overgezet naar het nieuwe systeem.	Onderzocht wordt om: - Een PNH rollenmodel in te richten naast het algemeen functiehuis. - De opdracht te geven aan Sector MWO om op basis van het provinciale Informatiebeveiligingsbeleid, beleid te ontwikkelen ten aanzien van functieroepnamen en een plan van aanpak op te stellen om dit te implementeren in het nieuwe Bedrijfsvoeringssysteem.

4	Bio pre-audit 4. De provincie wil voldoen aan de eisen van de Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Om toe te werken naar dit informatiebeveiligings-niveau heeft een extern bureau begin 2024 een 'pre-audit' gedaan op de naleving van de BIO en is ingegaan op de formele aspecten van het Information Security Management Systeem (ISMS). Op basis van de auditresultaten van deze pre-audit, zou de auditor "*bij een formele certificatieaudit een negatief advies hebben gegeven voor certificering op de ISO27001:2017 en BIO-eisen.*" [...] Om toe te werken naar een beter informatiebeveiligingsniveau heeft uw directieteam een programmaplan vastgesteld. Wij adviseren om het tempo van de verbeteringen te volgen en uw directieteam periodiek te laten informeren over de voortgang.	Het streven naar een hoger niveau van informatiebeveiliging heeft de aandacht. Het implementeren van een ISMS-tool staat op de planning van 2025. In 2024 zijn reeds voorbereidende werkzaamheden getroffen, zoals het schrijven van een businesscase en programma van eisen. Tot de verwezenlijking van de ISMS-tool, zal het ISMS-proces nog plaatsvinden in de bestaande standaardsoftware. Verder is het de bedoeling dat met de komst van een nieuwe CISO het programmaplan zo snel mogelijk zal worden uitgevoerd. De wervingsprocedure is reeds gestart.
5	**Treasury** 5. De provincie heeft de afgelopen jaren kortdurende financieringen afgesloten, waarvan eind 2024 € 160 miljoen resteert. Eind 2024 beschikt de provincie ook over liquide middelen tot een bedrag van circa € 110 miljoen. Hoewel deze liquiditeitspositie een momentopname is en de beschikbare liquide middelen deels afkomstig zijn van laat in het boekjaar ontvangen Rijksbijdragen, adviseren wij u de oorzaak van deze positie te betrekken bij de treasuryplanning naar de toekomst om onnodige externe financiering zoveel mogelijk te voorkomen.	Zie beantwoording aanbeveling 2.

5	**Opcenten Motorrijtuigenbelastingen** 6. Op 13 mei 2025 heeft de Belastingdienst de provincies geïnformeerd over foutieve afdrachten van deze provinciale opcenten 2024 als gevolg van de invoering van een nieuw systeem bij de Belastingdienst [...] Overigens geeft de Belastingdienst aan dat de fout eveneens in 2025 voorkomt en dit gecorrigeerd zal worden met maandelijkse afdrachten in 2025. [...] Wij bevelen aan de maandelijkse afdrachten in de komende periode met verhoogde aandacht te monitoren.	In de processen met betrekking tot de opcenten Motorrijtuigenbelastingen zijn diverse interne controles ingebouwd om de ontwikkeling van de opcenten te monitoren. Wij zullen bij deze interne controles de komende periode de afdrachten van de Belastingdienst met extra aandacht volgen en waar nodig aanvullende acties ondernemen. Hierin blijft een afhankelijkheid van de Belastingdienst bestaan, zoals ook in overleg met de accountant jaarlijks toegelicht in de paragraaf provinciale heffingen.
5	**Subsidies RVO** 7. Tot en met 2024 controleerde de accountant van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) de geldstromen en gaf daarbij een controleverklaring af. Vanaf 2025 is de provincie zelf verantwoordelijk voor de controle op deze geldstromen. Wij raden aan om op korte termijn te zorgen voor interne controle op deze geldstromen en daarmee samenhangende verplichtingen.	De organisatie is bekend dat een aantal geldstromen vanuit RVO overkomen. Hiervoor zijn inmiddels acties opgezet om de beheersing van deze geldstroom op te zetten. De komende periode zullen wij deze interne controles verder inrichten.
6	**Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden** 8. De provincie heeft geen centrale primaire registratie die de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden bewaakt. Wel is op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, onder andere door de gerealiseerde opbrengsten af te stemmen met de begroting en door vergelijking met vorig jaar. In 2024 is gewerkt aan het opzetten van een centrale registratie, maar dit is nog niet afgerond. Wij adviseren u dit proces af te ronden.	Project voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van inkomende subsidies is onder handen. Verwachte realisatie is Q3-2025. Daarna wordt invulling gegeven aan de verbetering en beschrijving van het proces Bijdragen aan derden.

6	**Rechtmatigheid** 9. Een aandachtspunt is dat de spendanalyse pas laat in (en gedeeltelijk na) het boekjaar is opgesteld. Tijdens het jaar bestond minder inzicht in de (on)rechtmatigheid van de inkopen. Wij adviseren om de spendanalyse frequenter tussentijds op te stellen, zodat onrechtmatige aanbestedingen eerder worden gesignaleerd en de mogelijkheid bestaat om bij te sturen.	Met de inrichting van het huidige systeem is dit alleen met heel veel handwerk te doen. Aanpassing van de inrichting is lastig doordat dit bij de leverancier ligt. We blijven onderzoeken wat er mogelijk is qua tussentijdse analyses. Ten aanzien van onrechtmatige inkopen constateren we dat ondanks de aandacht die we hier voortdurend voor hebben zich toch nog onrechtmatigheden blijven voordoen. Dit wordt mede verklaard door de steeds striktere interpretatie van de regelgeving. Wij zullen er daarom op blijven inzetten om fouten te voorkomen.
8	**Sisa-bijlage** <u>Analyse Sisa-bestedingen</u> 10. Voor deze regelingen moet in 2025 nog € 39 miljoen worden besteed. Dat is meer dan de totale besteding in 2024 over alle regelingen van alle jaarlagen samen. Het is de vraag of een besteding van deze omvang in 2025 reëel is. Het advies is om voor de regelingen die in 2025 aflopen na te gaan of het verzoeken om een langere looptijd wenselijk is.	Wij hebben een bestedingsoverzicht van alle Specifieke Uitkeringen met afloop 2025 in beeld. Het nog te besteden bedrag in 2025 is lager dan de gestelde € 39 miljoen doordat de looptijd van het Programma Natuur inmiddels is uitgesteld tot 2026. Het resterende deel te besteden van 2025 bedraagt € 5 miljoen. Dit is zeer reëel te noemen. Een en ander wordt nader toegelicht in de jaarrekening 2024.
8	<u>Regeling IenW E10, Specifieke uitkering snelfietsroutes</u>. 11. De regeling is op verzoek van de provincie verlengd tot eind 2024. Wij merkten op dat in 2025 nog bestedingen plaatsvinden. De provincie heeft niet opnieuw om verlenging gevraagd. Hierdoor zijn de bestedingen in 2025 niet rechtmatig (buiten de bestedingsperiode) waardoor deze zeer waarschijnlijk niet door het Rijk worden vergoed. Wij raden aan om opnieuw verlenging aan te vragen.	De regeling is onder de aandacht bij de projectleider. Deze zal tijdig zorgdragen voor het aanvragen van de verlenging van de looptijd bij het Rijk.

8	<u>Regeling LVVN L33, Specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase.</u> 12. De administratie kent geen onderscheid tussen de verschillende projecten en uitvoeringskosten. Dit maakt bewaking complex. Wij raden aan om vanaf 2025 in de administratie onderscheid te maken om in de komende jaren de besteding te kunnen volgen, om tijdig dreigende overschrijding van maxima te signaleren en om jaarlijks goed verantwoording af te kunnen leggen.	Intern is deze regeling onder de aandacht. Er is een plan gemaakt samen met de projectleider om deze regeling administratief beter in kaart te brengen.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u met deze brief inzicht te hebben gegeven hoe wij met de opmerkingen van de accountant zullen omgaan. Via de auditopvolgingslijst informeren wij u over de follow-up.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/v.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
J. Olthof

1 bijlage(n)
- Concept Verslag van bevindingen 2024 Publiek Belang Accountants d.d. 15 mei 2025

Verslag van bevindingen 2024

Provincie Noord-Holland

27 mei 2025

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

PUBLIEK BELANG
accountants

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

Datum:
27-05-2025

Behandeld door:
[redacted]

Ons kenmerk:
25022

Onderwerp:
Verslag van bevindingen 2024

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2024 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

Hoogachtend,

Pub
drs. [redacted]

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2024

Onze opdracht

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 9 juli 2024 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2024. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- Het jaarrekeningproces is ten opzichte van voorgaand jaar sterk verbeterd en SiSa-kennis is binnen eigen organisatie opgebouwd.
- De verbijzonderde interne controles gedurende het jaar worden goed uitgevoerd en de controledossiers zijn goed bruikbaar voor onze controle.
- De betrouwbaarheid van uw IT-omgeving voor jaarrekeningdoeleinden is duidelijk verbeterd; voor de omgang met rollen en het beheer van rechten bestaan belangrijke aandachtspunten.
- Europese aanbestedingsregels zijn niet altijd gevolgd en spendanalyse moet frequenter worden uitgevoerd.
- Een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden ontbreekt. Het risico is dat niet alle baten worden ontvangen. In 2024 zijn wel stappen gezet ter verbetering.
- De financiële positie van de provincie is op balansdatum solide. Er is ruimte om financiële tegenvallers en risico's op te vangen.

Het beeld van uw jaarrekening

Uw financiële positie

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 106,0 miljoen. Tijdens het jaar is € 29,3 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het voordelig resultaat € 76,7 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2024 met € 76,7 miljoen is toegenomen. Ruim de helft van deze toename hangt samen met de vrijval van de voorziening op de lening aan Pallas.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2024 blijven de werkelijke lasten ruim achter. Circa 92% van de begrote lasten (gecorrigeerd voor de vrijval van bovengenoemde voorziening) is gerealiseerd. In 2023 was dat 90% en in 2022 was dat 95%. De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon.

Op vrijwel geen van de programma's is sprake van een overschrijding van de begrote lasten en uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare begrotingsonderschrijdingen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om na te gaan hoe de voorspellende kracht van de begroting kan toenemen.

Het EMU-saldo is een belangrijke indicator voor de ontwikkeling in de financiële positie van de provincie. Uit de toelichting op deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2024 € 18 miljoen minder (2023: € 94 miljoen meer) heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau. Wij adviseren u de oorzaken goed te analyseren vanwege de mogelijke gevolgen voor planning en inzet van capaciteit en financiering.

Verslag van bevindingen 2024

Informatiewaarde van de jaarstukken

Om de doelstellingen van de provincie te bereiken verstrekt de provincie jaarlijks meer dan € 200 miljoen aan subsidies en bijdragen. In het jaarverslag staat dat de provincie stuurt op het behalen van de doelstellingen via de planning- en controlcyclus. De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid van de provinciale subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen.

Jaarrekening-proces

Het jaarrekeningproces is sterk verbeterd

Uw medewerkers en wij hebben wij het jaarrekeningproces 2023 uitgebreid samen geëvalueerd. Dit heeft geleid tot verbeteringen die hebben geleid tot een aanzienlijk soepeler jaarrekening- en controleproces over 2024. De succesfactoren zijn:

- De conceptjaarstukken die wij ontvingen bij de start van de controle bevatten ook de laatste boekingsperiode, waardoor het aantal bij te houden correcties na start controle aanzienlijk is beperkt.
- Bij het onderbouwen van jaarrekeningposten 2024 is rekening gehouden met aandachtspunten uit de controle over 2023. Dit resulteerde in veel minder vragen en aanvullingen uit onze controle.
- Door een deel van de SiSa-controles vanaf januari en daarmee voor de start van de jaarrekeningcontrole uit te voeren is werkdruk verminderd en is de doorlooptijd van het jaarrekening- en controleproces verbeterd.

Mede door deze maatregelen is het aantal en de omvang van de correcties vergeleken met vorig jaar zeer beperkt.

Wij kijken terug op een plezierige samenwerking en spreken wij onze waardering uit voor de grote inzet van uw medewerkers.

Interne beheersing

Managementletter 2024

De managementletter uit oktober 2024 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing. Wij concludeerden dat de Verbijzonderde interne controle (VIC) goed op orde is en dat bestuur en management gestructureerd worden geïnformeerd over (de opvolging van) bevindingen uit interne en externe onderzoeken en audits. De belangrijkste processen zijn beschreven en de frauderisicobeheersing heeft nadrukkelijk de aandacht.

Als belangrijk risico signaleerden wij de onrechtmatigheid van (Europese) aanbestedingen. Ook adviseerden wij om:

- de jaarafgrenzing van lasten en baten scherper te controleren door afwijkingen uit 2023 die in 2024 zijn gebleken
- het zicht op de volledigheid van baten te verbeteren door een goede primaire registratie te voeren
- met het oog op de aanstaande aanbesteding van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem vooraf te definiëren welke applicatieve controls de provincie noodzakelijk vindt, zodat deze in de aanbestedingsdocumentatie vermeld kunnen worden.

Voor onze overige bevindingen op het gebied van interne beheersing verwijzen wij naar onze managementletter.

Betaalproces

De provincie heeft de interne beheersing van het betaalproces adequaat ingericht. Tegelijkertijd nemen in het algemeen de criminaliteitsrisico's toe, waaronder risico's van CEO-fraude en nepfacturen. Wij zullen in komende controles de nieuwe tool Safespend toepassen in de controle. Deze tool analyseert aan de hand van beschikbare big-data of een betaling een verhoogd frauderisico bevat. Voordeel van deze aanpak is dat alle betalingen in beginsel in de analyse worden betrokken. Wij hebben afgesproken onze ervaringen met deze tool met de provincie te delen. In de toekomst kunt u overwegen Safespend ook in te zetten als onderdeel van uw eigen interne beheersing omdat hiermee ook voorafgaand aan de betaling dezelfde analyses op het betalingsvoorstel kunnen worden uitgevoerd.

IT-omgeving

Uit onze eerdere IT-audits in het kader van de jaarrekeningcontroles bleek dat de IT-omgeving onvoldoende betrouwbaar is voor jaarrekeningdoeleinden. Medio 2024 hebben wij van uw directieteam begrepen dat verbeteringen zijn doorgevoerd, waardoor wij de IT-audit hebben uitgevoerd naar de stand van eind december 2024.

Scope

Kort samengevat zijn de werkzaamheden gericht op de maatregelen die de betrouwbaarheid van de gegevensverwerkende systemen waarborgen voor zover die een relatie hebben met de financiële verantwoording. Het accent ligt op de IT General Controls (ITGC) met betrekking tot toegang, wijzigingen en uitvoering en het betaalproces via SAP en de betaalapplicatie ABN Amro. De onderzoeksgebieden zijn in opzet en bestaan beoordeeld. Overige applicaties en Applicatieve Controls vallen buiten de scope van dit onderzoek. De IT-audit bevindingen die met uw organisatie zijn afgestemd, geven een nadere toelichting op de scope van het onderzoek en de afzonderlijke bevindingen.

Bevindingen

De afgelopen tijd zijn veel relevante acties geïnitieerd die tot daadwerkelijke verbeteringen hebben geleid in de processen en in de inrichting van het informatievoorzieningsproces. De resterende aandachtspunten uit 2021 met betrekking tot het accountbeheer, voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole, zijn opgelost.

Over de toekenning van rechten merken wij het volgende op. De provincie heeft een functiehuis met drie functies, die worden gebruikt voor alle afdelingen. Vanuit een informatiebeveiligingsoogpunt geeft het gebruik van slechts drie functies voor alle medewerkers onvoldoende mogelijkheden voor het inrichten en aantoonbaar maken van de noodzakelijke functiescheiding.

Wij adviseren om meer onderscheid te maken binnen het functiehuis, zodat de noodzakelijke functiescheiding eenvoudiger kan worden ingericht en aantoonbaar gemaakt. Nu worden rechten op individueel medewerkersniveau toegekend, waardoor het risico op functievermenging ontstaat. Door rechten per functie in te richten en medewerkers aan functies te koppelen, kunnen bevoegdheden periodiek beter worden gecontroleerd.

Ook met het oog op de aanbesteding van een nieuw Bedrijfsvoeringssysteem, adviseren wij om tijdig voldoende onderscheidende functies te definiëren. Dit voorkomt dat de huidige structuur wordt overgezet naar het nieuwe systeem.

Verslag van bevindingen 2024

Bio pre-audit

De provincie wil voldoen aan de eisen van de Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Om toe te werken naar dit informatiebeveiligingsniveau heeft een extern bureau begin 2024 een ‘pre-audit’ gedaan op de naleving van de BIO en is ingegaan op de formele aspecten van het Information Security Management Systeem (ISMS). Op basis van de auditresultaten van deze pre-audit, zou de auditor “*bij een formele certificatieaudit een negatief advies hebben gegeven voor certificering op de ISO27001:2017 en BIO-eisen*.”

De auditor merkt wel op dat “*het nieuwe ISO-team alle credits krijgt voor de nieuwe start van het ISMS. Het team is goed op weg en de eerste contouren van een compliance ISMS zijn gemaakt. Veel zaken zijn nog niet op orde, maar deze heeft het ISO-team zelf ook al gesignaleerd en deze op de eigen backlog geregistreerd. Hiermee kon het team aantonen dat ze weten wat ze moeten doen.*”

Om toe te werken naar een beter informatiebeveiligingsniveau heeft uw directieteam een programmaplan vastgesteld. Wij adviseren om het tempo van de verbeteringen te volgen en uw directieteam periodiek te laten informeren over de voortgang.

Gevolg voor onze controleaanpak

Net als andere jaren volgen wij een volledig gegevensgerichte controle en steunen wij niet op (IT-)controls binnen processen, waardoor deze tekortkomingen geen invloed hebben op onze controleaanpak.

Investerings-kredieten

In 2023 is gestart met het opschonen van de investeringskredieten en de tabel met kredieten in te korten door alleen lopende projecten toe te lichten. Dit project is in 2024 afgerond. In deze jaarrekening 2024 is, vanuit het oogpunt van leesbaarheid, de tabel verplaatst naar de bijlagen bij de jaarrekening. Dit draagt bij aan het inzicht dat de jaarrekening biedt. De analyse van de begrotingsrechtmatigheid van de investeringen is gedegen uitgevoerd en er zijn geen overschrijdingen van kredieten boven de verantwoordingsgrens.

De provincie heeft een belangrijke taak in het kader van de mobiliteit voor het beheer, onderhoud en vervanging van de infrastructuur. In 2024 is de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2028 vastgesteld. Hierin toetst de provincie of de middelen die in de begroting zijn gereserveerd, voldoende zijn om het areaal in stand te houden. Uit deze toets blijkt een positief beeld, er zijn voldoende middelen beschikbaar. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat de aannames en onderhoudsplannen die ten grondslag liggen aan deze toets actueel worden gehouden.

De daadwerkelijke planning en realisatie van de hiermee samenhangende uitgaven is opgenomen in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). Door diverse factoren blijft de realisatie van deze plannen achter op de begroting waardoor budgetten minder en/of later worden aangewend. Dit heeft ook consequenties voor de financieringsbehoefte van de provincie. Het is daarom van belang de integrale samenhang tussen enerzijds de voorgenomen uitgaven voor beheer en investeringen, de onderhoudsplannen en de begroting en anderzijds de haalbaarheid en realisatie daarvan goed te blijven bewaken. Op die wijze kan ook de kwaliteit van de voorspelling van de financieringsbehoefte verder worden verbeterd.

Verslag van bevindingen 2024

Treasury	De provincie heeft de afgelopen jaren kortdurende financieringen afgesloten, waarvan eind 2024 € 160 miljoen resteert. Eind 2024 beschikt de provincie ook over liquide middelen tot een bedrag van circa € 110 miljoen. Hoewel deze liquiditeitspositie een momentopname is en de beschikbare liquide middelen deels afkomstig zijn van laat in het boekjaar ontvangen Rijksbijdragen, adviseren wij u de oorzaak van deze positie te betrekken bij de treasuryplanning naar de toekomst om onnodige externe financiering zoveel mogelijk te voorkomen.
Lening Pallas	Voor de Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 44 miljoen (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. De gehele lening van € 44 miljoen was tot en met 2023 voorzien. In 2024 is de publieke financiering door het Rijk voor Pallas definitief geworden omdat de Europese Commissie heeft ingestemd met het plan van de Nederlandse regering om geld te investeren in de bouw van de Pallas-reactor. De staatssteuntoets is daarmee afgerond en daarmee is invulling gegeven aan de vereisten voor vrijval van de voorziening. Voor het programma Economie, Leefbaarheid en Cultuur betekent dit een totaal voordeel van € 40 miljoen. De rente op de lening aan stichting Pallas (totaal € 4 miljoen) is vrijgevallen in programma 7 overzicht algemene middelen en organisatie.
Opcenten Motorrijtuigen-belastingen	De Belastingdienst verzorgt de heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarvan de provinciale opcenten deel uitmaken. De opcenten worden maandelijks afgedragen aan de provincies. De Auditdienst Rijk controleert deze belastingopbrengsten die onderdeel zijn van de totale verantwoording van de Belastingdienst. Op 13 mei 2025 heeft de Belastingdienst de provincies geïnformeerd over foutieve afdrachten van deze provinciale opcenten 2024 als gevolg van de invoering van een nieuw systeem bij de Belastingdienst. Voor de provincie Noord-Holland heeft dit tot gevolg dat de Belastingdienst € 8,2 miljoen teveel opcenten over 2024 heeft afgedragen. De provincie heeft deze correctie verwerkt in de jaarstukken 2024. Overigens geeft de Belastingdienst aan dat de fout eveneens in 2025 voorkomt en dit zal gecorrigeerd worden met de maandelijkse afdrachten in 2025. Tevens zal de correctie onderwerp van de controle zijn door de Auditdienst Rijk in 2025. Wij bevelen aan de maandelijkse afdrachten in de komende periode met verhoogde aandacht te monitoren.
Subsidies RVO	Tot en met 2024 verzorgde de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voor alle provincies de Grondgebonden subsidies. Met ingang van 2025 heeft RVO deze regelingen, op initiatief van RVO, overgedragen aan de provincies. Dit gaat om regelingen die de functieverandering van grond financieren en kennen een zeer lange looptijd met complexe regelgeving. Tot en met 2024 controleerde de accountant van RVO de geldstromen en gaf daarbij een controleverklaring af. Vanaf 2025 is de provincie zelf verantwoordelijk voor de controle op deze geldstromen. Wij raden aan om op korte termijn te zorgen voor interne controle op deze geldstromen en de daarmee samenhangende verplichtingen.
Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden	De provincie kent veel verschillende inkomsten, zoals de algemene uitkering, de provinciale opcenten, subsidiebaten, bijdragen van andere overheden in investeringen, heffingen, leges, verkopen van grond en overige inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen zoals de algemene uitkering en de opcenten is het relatief eenvoudig om de volledigheid vast te stellen.

Bij andere opbrengsten is dit lastiger omdat die van jaar tot jaar verschillen. De provincie heeft geen centrale primaire registratie die de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden bewaakt. Wel is op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, onder andere door de gerealiseerde opbrengsten af te stemmen met de begroting en door vergelijking met vorig jaar. In 2024 is gewerkt aan het opzetten van een centrale registratie, maar dit is nog niet afgerond. Wij adviseren u dit proces af te ronden.

Rechtmatigheid

Het college van gedeputeerde staten informeert met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De interne controle wijst op zeer beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden blijft ver onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa €9,9 miljoen. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van onze controle.

Naleving aanbestedingsregels

Voor uw organisatie gelden nationale en Europese aanbestedingsregels. U beschikt over inkoop- en aanbestedingsbeleid en een bureau Inkoop waarin expertise rond aanbestedingen is samengebracht. Jaarlijks maakt uw organisatie een meerjarige spendanalyse om per leverancier vast te stellen of de totale inkopen passen binnen de aanbestedingsdrempels. Overschrijding van de drempel kan betekenen dat de lasten onrechtmatig zijn.

Uit de spendanalyse blijkt dat in 2024 € 3,1 miljoen (2023: € 5,5 miljoen) onrechtmatig is aanbesteed. Een aandachtspunt is dat de spendanalyse pas laat in (en gedeeltelijk na) het boekjaar is opgesteld. Tijdens het jaar bestond minder inzicht in de (on)rechtmatigheid van de inkopen. Wij adviseren om de spendanalyse frequenter tussentijds op te stellen, zodat onrechtmatige aanbestedingen eerder worden gesignaleerd en de mogelijkheid bestaat om bij te sturen.

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt de provincie verantwoording af over de besteding van Rijksmiddelen. De afgelopen jaren is sprake van een forse toename van het aantal subsidieregelingen dat onder de SiSa-verantwoording is gebracht. In 2020 waren dit nog 4 regelingen, in 2023 al 40 regelingen en in 2024 gaat het om 51 regelingen.

SiSa-team

SiSa legt een grote administratieve druk op uw organisatie. De verschillende regelingen stellen eigen specifieke inhoudelijke eisen aan de besteding van de middelen en aan de inhoud van de verantwoording. Om een goede SiSa-verantwoording mogelijk te maken heeft de provincie een SiSa-team ingericht, dat bestaat uit inhoudelijke projectdeskundigen, financieel deskundigen en SiSa-specialisten. Eerder steunde de provincie in belangrijke mate op externe deskundigheid, maar in 2024 is de SiSa-deskundigheid met eigen medewerkers en zeer beperkte externe ondersteuning in uw organisatie geborgd. Dat is een belangrijke verbetering, waardoor kennis in uw organisatie blijft.

Verslag van bevindingen 2024

Het SiSa-team heeft controledossiers aangemaakt die goed bruikbaar zijn voor onze controle. De uitkomsten van de controles door de provincie zijn duidelijk vastgelegd en dossiers kennen voor alle regelingen dezelfde opbouw. De goede voorbereiding door het SiSa-team droeg bij aan een soepele SiSa-controle, met weinig correcties.

Analyse Sisa-bestedingen

In vorige jaren bestond de indruk dat de bestedingen ten laste van SiSa-middelen achterblijven, waardoor beleidsdoelen mogelijk in mindere mate worden bereikt. Op basis van onze waarnemingen hebben wij een analyse gemaakt die dit beeld, in ieder geval voor 2024, in ander perspectief plaatst.

Wij maakten onderstaand overzicht van de ontvangsten, bestedingen en nog te besteden bedragen voor alle 51 SiSa-regelingen naar de stand van 31.12.2024, gerecapituleerd naar einddatum van de SiSa-regelingen. Hieruit blijkt onder meer de omvang van de nog te besteden SiSa-middelen in de komende jaren.

SiSa einddatum	Ontvangen	Besteding 2024	Besteding tot en met 2024	Vooruit ontvangen / nog te besteden
2024	€ 24.243.264	€ 4.059.040	€ 21.938.265	€ 2.304.998
2025	€ 86.123.593	€ 21.351.613	€ 47.170.907	€ 38.952.686
2026	€ 26.844.245	€ 1.548.545	€ 5.711.545	€ 21.132.700
2027	€ 41.097.413	€ 6.864.622	€ 12.562.303	€ 28.535.110
2028	€ 14.123.778	€ 439.693	€ 439.693	€ 13.684.085
2029 en verder	€ 71.441.800	€ 758.290	€ 1.934.243	€ 69.507.557
Totaal	**€263.874.093**	**€ 35.021.803**	**€ 89.756.956**	**€ 174.117.136**

Hieruit blijkt dat:

- De provincie voor de SiSa-regelingen in totaal € 264 miljoen van het Rijk heeft ontvangen. Daarvan is in het jaar 2024 € 35 miljoen besteed. Samen met de besteding in eerdere jaren is eind 2024 totaal € 90 miljoen besteed.
- Het per eind 2024 vooruit ontvangen bedrag aan Rijksmiddelen € 174 miljoen is. Dit betekent dat de provincie voor € 174 miljoen door het Rijk wordt (voor)gefinancierd. De nog te besteden middelen per jaarlaag geven een indicatie van de verwachte uitgaven per jaar. Dit is relevante informatie voor de Treasurer.
- Van de regelingen die afliepen in 2024 € 2 miljoen niet is besteed. Dit bedrag zal worden terugbetaald aan het Rijk. De uitputting is ca. 90% en dat is meer dan eerder werd verwacht.
- Voor de regelingen die in 2025 aflopen is dat beeld mogelijk anders. Voor deze regelingen moet in 2025 nog € 39 miljoen worden besteed. Dat is meer dan de totale besteding in 2024 over alle regelingen van alle

jaarlagen samen (die was zoals eerder opgemerkt € 35 miljoen). Het is de vraag of een besteding van deze omvang in 2025 reëel is. Het advies is om voor de regelingen die in 2025 aflopen na te gaan of het verzoeken om een langere looptijd wenselijk is. Dit mede in het licht van de relatief beperkter resterende opgaaf uit de jaarlaag 2026 van € 21 miljoen.

Over specifieke regelingen merken wij nog het volgende op:

- Regeling IenW E10, Specifieke uitkering snelfietsroutes. De regeling is op verzoek van de provincie verlengd tot eind 2024. Wij merkten op dat in 2025 nog bestedingen plaatsvinden. De provincie heeft niet opnieuw om verlenging gevraagd. Hierdoor zijn de bestedingen in 2025 niet rechtmatig (buiten de bestedingsperiode) waardoor deze zeer waarschijnlijk niet door het Rijk worden vergoed. Wij raden aan om opnieuw verlenging aan te vragen.

- Regeling LVVN L33, Specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase. De Rijksbijdrage is € 90 miljoen met een looptijd tot en met 2032. De beschikking stelt maxima aan projectonderdelen en maximeert verschillende soorten uitvoeringskosten. De administratie kent geen onderscheid tussen de verschillende projecten en uitvoeringskosten. Dit maakt bewaking complex. Wij raden aan om vanaf 2025 in de administratie onderscheid te maken om in de komende jaren de besteding te kunnen volgen, om tijdig dreigende overschrijding van maxima te signaleren en om jaarlijks goed verantwoording af te kunnen leggen.

- Regeling VRO J59 Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden. In de SiSa bijlage was vermeld dat dit een eindverantwoording betreft. De toegekende bedragen zijn volledig besteed, maar de regeling loopt nog door tot en met 2025. Op ons advies is nagevraagd of een aanvullende toekenningsbeschikking mogelijk is. Hieruit bleek dat deze al was toegekend voor € 0,1 miljoen met een looptijd tot eind 2026. De SiSa-bijlage is op dit punt gecorrigeerd, waardoor € 0,1 miljoen aanvullend kan worden gedeclareerd.

De bijlage bij dit verslag bevat de SiSa-tabel waarmee wij u per regeling informeren over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen resterende fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Bij enkele regelingen constateerden wij fouten of onzekerheden boven de rapportagegrens die wij in de tabel toelichten.

Bijlage

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle richtte zich op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties die samenhangen met de SiSa-verantwoording. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in augustus 2024 onze risicoanalyse gedeeld met de Rekeningencommissie. Onze controle richtte zich vooral op:

- De toereikende onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording
- Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten
- Juiste toerekening van lasten aan het jaar bij subsidietoekenningen > eur 1,5 miljoen
- Volledigheid van de baten
- Juistheid van de waardering van deelnemingen
- Juistheid van waardering en presentatie van gronden
- Juistheid van financieringstransacties
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV, SiSa en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij het governance orgaan en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle zo te plannen en uit te voeren dat wij een redelijke zekerheid krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals toegelicht in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, de provinciesecretaris, het directieteam en (concern)control over de interne

beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Noord-Holland en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de organisatie- en governancestructuur, de interne beheersing, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college c.q. management, de gedragscode en klokkenluidersregeling.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het management en bij het College van Gedeputeerde Staten of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

Het risico is dat de directie maatregelen van interne controle doorbreekt. In dat kader hebben wij aandacht besteed aan journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt, aan schattingen en aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. management zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. management bij deze posten.

Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde crediteurenanalyse, en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau. Hierbij is vastgesteld dat in een aantal gevallen (van in totaal niet-materiële omvang)

niet de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd. Steekproefsgewijs hebben wij vastgesteld dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.

Wij hebben frauderisico's onderscheiden op opdrachtverlening voor meerwerk op infrastructurele werken en op de rechtmatigheid van betalingen en op deze frauderisico's met verhoogde aandacht gerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd: over 2024 hebben wij een handmatige betaling die buiten het gestandaardiseerde betaalproces om heeft plaatsgevonden gecontroleerd. Ook hebben wij kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Tenslotte hebben wij gezorgd voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen voor fraude gebleken.

Frauderisico-analyse
Uw organisatie heeft een actuele en gedegen frauderisico-analyse, die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hiermee is fraude-analyse en fraudepreventie onderdeel van uw interne beheersing. De analyse bevat naast reguliere frauderisico's ook risico's op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit.

Ontwikkelpunt is om de frauderisico's en onderkende beheersingsmaatregelen zichtbaar te koppelen aan procesbeschrijvingen zoals die van het proces Inkoop omdat in dit proces fraude- en corruptierisico's kunnen voorkomen.

Zo kan worden vastgesteld of naast de reguliere interne controles in de processen nog specifieke preventieve maatregelen nodig zijn. Wij vinden het een positieve ontwikkeling dat met ingang van 2023 bij de evaluatie van de uitkomsten van de verbijzonderde interne controles expliciet is bekeken of geconstateerde afwijkingen of bevindingen signalen voor fraude kunnen bevatten. Mede naar aanleiding daarvan heeft het VIC team aanvullende controles uitgevoerd. Deze hebben niet geleid tot fraudesignalen.

Continuïteit

Accountants rapporteren vanaf 2022 in de controleverklaring bij de jaarrekening over de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten moet het college inzicht geven in gebeurtenissen of omstandigheden met invloed op de financiële positie. De

financiële positie is het vermogen van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.

De financiële positie is een breder begrip dan het (weerstands)vermogen. Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de reguliere exploitatie. In de praktijk komt het gevraagde inzicht in de financiële positie vooral tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag.

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.
- Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

SiSa-tabel

Met de volgende tabel informeren wij over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
BZK C130	Compensatie VS Woo	geen	0	
IenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0	
IenW E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	geen	0	
IenW E105	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	geen	0	
IenW E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	geen	0	
IenW E109	Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol	geen	0	
IenW E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	geen	0	
IenW E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	geen	0	
IenW E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	geen	0	
IenW E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	geen	0	
IenW23 E122	Sanering Verkeerslawaai 2024	geen	0	
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	geen	0	
IenW E34	Incidentele specifieke iDiensten Mobiliteit	fout	478.000	De provincie heeft betalingen gedaan vóór gemeenten in plaats van áán gemeenten zoals de regeling stelt.
IenW E37	Regeling Wilhelminasluis	geen	0	
IenW E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	geen	0	
IenW E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	geen	0	
IenW E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	geen	0	
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	geen	0	
IenW E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	geen	0	
IenW E94	Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022	onzekerheid	585.000	Omdat geen B-regeling is aangevraagd, bestaat geen zekerheid over de getrouwheid en

				rechtmatigheid van de bestedingen van de medeoverheid.
IenW E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	geen	0	
EZ F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	geen	0	
EZ F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	geen	0	
EZ F25	MIT-regeling	geen	0	
EZ F39	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	geen	0	
VRO J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	geen	0	
VRO J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	geen	0	
VRO J104	Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige leefomgeving	geen	0	
VRO J112	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden	geen	0	
VRO J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	geen	0	
VRO J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	geen	0	
VRO J13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	geen	0	
VRO J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
VRO J41	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
VRO J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-NOVEX- gebieden	geen	0	
VRO J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	geen	0	
VRO J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	geen	0	
VRO J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	geen	0	
VRO J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	geen	0	
KGG K2	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	geen	0	
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	geen	0	
LVVN L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0	
LVVN L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	geen	0	
LVVN L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	geen	0	
LVVN L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	geen	0	

LVVN L29	Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring	geen	0
LVVN L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	geen	0
LVVN L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	geen	0
LVVN L34	Specifieke uitkering indirecte uitvoeringskosten Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied	geen	0
LVVN L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	geen	0
LVVN L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole.

In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding.

Functieniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren
Registeraccountants	470	652
Senior manager	485	596
Overige medewerkers	285	148
Totaal	**1.240**	**1.396**

De opdracht die u ons heeft verstrekt

In het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. voor de controle van uw jaarrekening, bevestigen wij elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Daarmee geeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht tot de controle van de jaarrekening. Er is geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle en er waren geen meningsverschillen met het management. Tijdens de uitvoering van de controle zijn geen belangrijke aanpassingen in de geplande reikwijdte van de gedaan. Wij vinden de reikwijdte van onze controle voldoende om een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland af te kunnen geven.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met een analyse van de risico's voor de jaarrekening van uw provincie. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving een zo goed mogelijke risicoanalyse te maken, als basis voor onze controle. Het gaat vooral om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering en deze inventarisatie focust op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening door fraude of fouten.

Interimcontrole

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet alleen op de jaarrekening, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interimcontrole de procesrisico's, om te bepalen of in de processen voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met verbeterpunten voor de interne beheersing.

Wij voeren onze analyse en evaluatie uit in het kader de controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming en inschatting dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat door fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden. Deze risico-inschattingen zijn niet bedoeld om een oordeel te geven over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn bij een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie bestaande tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de verslaggevingsvoorschriften en of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om materiële afwijkingen te ontdekken. Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Publiek Belang Accountants B.V.
Sir Winston Churchilllaan 370 F 442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van de provincie Noord-Holland op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het College van Gedeputeerde Staten over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024 ;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie De Maatschappelijke Accountants

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 9.860.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa-, of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Wij hebben risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Noord-Holland en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico’s en het interne beheersingssysteem monitort.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de organisatie- en governancestructuur, de interne beheersing, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college c.q. management, de gedragscode en klokkenluidersregeling.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het management en bij het College van Gedeputeerde Staten of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico’s, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico’s.

Het risico is dat de directie maatregelen van interne controle doorbreekt. In dat kader hebben wij aandacht besteed aan journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de

jaarrekening zijn gemaakt, aan schattingen en aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. management zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. management bij deze posten.

Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde crediteurenanalyse, en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau. Hierbij is vastgesteld dat in een aantal gevallen (van in totaal niet-materiële omvang) niet de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd. Steekproefsgewijs hebben wij vastgesteld dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.

Wij hebben frauderisico's onderscheiden op opdrachtverlening voor meerwerk op infrastructurele werken en op de rechtmatigheid van betalingen en op deze frauderisico's met verhoogde aandacht gerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd: over 2024 hebben wij een handmatige betaling die buiten het gestandaardiseerde betaalproces om heeft plaatsgevonden gecontroleerd. Ook hebben wij kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Tenslotte hebben wij gezorgd voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen voor fraude gebleken.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag heeft Gedeputeerde Staten een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de provincie om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het kennisnemen van de (risico)analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen. Wij hebben ons mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie wel over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa.
Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.
Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het College van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de provincie de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de provincie, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de provincie. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 27 mei 2025

Publiek Belang Accountants B.V.

Was getekend: [redacted]

Provincie Noord-Holland

2025 | 30

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 13 mei 2025

Onderwerp: Kaderbrief 2026

Kenmerk: 2351741/2406940

Bijlagen:

1. Kaderbrief 2026

1. Inleiding

Het college van Gedeputeerde Staten is halverwege de bestuursperiode en houdt vast aan de ambities uit het coalitieakkoord ‘Verbindend Vooruit!’. Tegelijkertijd staat de provinciale begroting onder druk. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de aanhoudend hoge inflatie, de toename van kosten voor faunaschade, en het vervallen van een groot deel van de voorziene dekking uit het (landelijk geschrapte) transitiefonds voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. De kaderbrief schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2026 en meerjarenraming 2026–2029. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we keuzes maken om het meerjarig financieel beeld sluitend te krijgen en financiële stabiliteit te waarborgen.

Om te zorgen voor een sluitende begroting en perspectief op een langjarig stabiele financiële situatie, zijn keuzes noodzakelijk. Daarbij hebben wij gezocht naar maatregelen met zo min mogelijk effect op het voorzieningenniveau en bestaand beleid. Om de ambities uit het coalitieakkoord waar te kunnen maken binnen een meerjarig sluitende begroting zetten we in op een mix van realistisch ramen, het versoberen van een aantal uitgaven en het verhogen van de opcenten.

In lijn met de uitgangspunten voor financieel beleid die wij in ons coalitieakkoord hebben vastgelegd zullen wij voorafgaand aan de begrotingsbehandeling in november alle bestemmingsreserves doorlichten en kritisch beoordelen op nut, noodzaak en actualiteit.

De realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) zet het college door. Gelet op de aard van de uitgaven zullen wij hiervoor incidentele middelen inzetten.

Het college stelt voor om bij deze kaderbrief een surplus in de algemene reserve ad € 100 miljoen over te hevelen naar de reserve Groen. Bij de begrotingsbehandeling in november zullen wij een voorstel doen om op basis van de resultaten van de doorlichting van reserves aanvullend €100 miljoen in de reserve Groen te storten.

De financiële consequenties van de keuzes en ontwikkelingen zijn uitgewerkt in het geactualiseerde financieel kader 2026–2029. Dit bevat voorstellen die op basis van het bestaande provinciaal beleid als onvermijdelijk en onafwendbaar kunnen worden beschouwd. Door kritisch te kijken naar activiteiten en de kosten hebben wij tevens een pakket aan besparende maatregelen samengesteld die zorgen voor een sluitende begroting zonder de opcenten onevenredig veel te verhogen.

Tot slot doen wij in deze kaderbrief een voorstel voor een raamwerk voor het gebruik van kengetallen. Dit dient als hulpmiddel voor het duiden van de financiële positie van de provincie zodat wij ontwikkelingen op dit vlak tijdig signaleren en daarmee onze begroting flexibel en wendbaar houden. Wij zien dit raamwerk als een goede aanvulling op de bestaande financiële kaders en zijn voornemens deze, zoals gebruikelijk voor dergelijke kaders, periodiek te verfijnen en actualiseren.

In aanloop naar deze kaderbrief hebben uw Staten een aantal technische briefings gehad, alsmede een expertmeeting zero-based budgeting. Daarmee hebben wij invulling gegeven aan een aantal toezeggingen en vragen wij u om motie M55-2024 als afgedaan te beschouwen. Ook de toezeggingen over flexibel programmeren en het tegengaan van onderbesteding hebben een plek gekregen in deze kaderbrief, voor zover dat op dit moment mogelijk is.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door PS over de kaderbrief zullen deze kaders door GS verder uitgewerkt worden in de begroting 2026.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 30-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 13 mei 2025;

gelet op de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2025,

Besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2026
2. In te stemmen met het geactualiseerde financieel kader voor de meerjarenraming 2026–2029;
3. In te stemmen met de voorgestelde ontwikkelingen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6.1 en 6.2 van deze kaderbrief;
4. In te stemmen met de besparingsvoorstellen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6.3 van de kaderbrief;
5. In te stemmen met de overheveling van € 100 miljoen vanuit de algemene reserve naar de reserve Groen;
6. De Kaderbrief 2026 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
G.C. de Vries
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145709
gosse.de.vries@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 MEI 2025

Kenmerk
2351741/2406939

Uw kenmerk

Betreft: Kaderbrief 2026

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Kaderbrief 2026.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht Kaderbrief 2026
2. Kaderbrief 2026

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Kaderbrief 2026

Versie – 13 mei 2025

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding en Samenvatting 3
2 Trends en Ontwikkelingen 4
3 Financieel perspectief in relatie tot ambities 5
4 Financieel beleid 8
4.1 Realistisch ramen 8
4.2 Doorlichting bestemmingsreserves 8
4.3 Sturen op financiële kengetallen 9
5 Financiële normering via kengetallen 10
6 Geactualiseerde meerjarenraming 2026-2029 13
6.1 Autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen 13
6.2 Nieuwe voorstellen Kaderbrief 2026 17
6.3 Besparingsvoorstellen 22
7 Aandachtpunten en onzekerheden 27
8 Bijlagen: Bijlage 1: Toelichting op kengetallen 28

1 Inleiding en Samenvatting

Het college is halverwege de bestuursperiode en wij houden vast aan onze ambities uit het coalitieakkoord. Deze staan echter wel onder druk als gevolg van diverse ontwikkelingen. Om te zorgen voor een sluitende begroting en om perspectief te houden op een langjarig stabiele financiële situatie zijn verschillende keuzes noodzakelijk. De belangrijkste oorzaken van die druk op de begroting zijn de inflatie, de steeds verder toenemende kosten voor faunaschade en het wegvallen van een deel van de voorziene dekking voor provinciale ambities in het provinciaal programma landelijk gebied door het schrappen van het transitiefonds landelijk gebied vanuit het Rijk.

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. De kaderbrief schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2026 en meerjarenraming 2026–2029. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we keuzes maken om het meerjarig financieel beeld sluitend te krijgen en financiële stabiliteit te waarborgen.

Om onze ambities toch waar te kunnen maken binnen een meerjarig sluitende begroting zetten we in op een mix van realistisch ramen, het versoberen van een aantal uitgaven, het verhogen van de opcenten en het strikt inzetten van reserves voor incidentele uitgaven. De reserves worden de komende tijd verder doorgelicht om te kijken welke reserves hieraan voldoen en welke niet. De realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) zetten we door. Omdat dit incidentele uitgaven zijn zullen wij hiervoor incidentele middelen inzetten. Daartoe versterken we de Reserve Groen met in elk geval het rekeningresultaat 2024 en mogelijke vrijval van reserves na een grondige doorlichting.

We willen grip houden op onze financiën. Daarbij streven we naar stabiliteit en flexibiliteit. Sturing op onze begroting, investeringen en liquide middelen gaan daarbij hand in hand. Om op de ontwikkeling van de balans te kunnen sturen zijn er (financiële) kengetallen. We breiden onze set met financiële kengetallen uit en ontwikkelen daarbij signaalwaarden.

Het begrotingssaldo 2026 van deze kaderbrief laat door bovenstaande toepassingen een sluitend beeld zien.

Gedeputeerde Staten
Haarlem, 13 mei 2025

2 Trends en Ontwikkelingen

De uitvoering van het in juli 2023 opgestelde coalitieakkoord *Verbindend Vooruit!* is halverwege. De afspraken uit dit akkoord blijven het richtsnoer voor ons beleid, dat is gericht op een leefbare en economisch krachtige provincie voor alle Noord-Hollanders. Het provinciaal bestuur is nauw verbonden met de Noord-Hollandse samenleving. De uitvoering van beleid houdt rekening met de, soms onstuimige, ontwikkelingen elders in Nederland, in Europa en in de wereld.

De provincie heeft sinds afgelopen zomer te maken met een nieuw kabinet dat op een aantal beleidsterreinen een andere inhoudelijke focus heeft dan het voorgaande. Op het gebied van bereikbaarheid en mobiliteit zijn keuzes gemaakt die ook de provincie raken. Het vervallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het schrappen van het Transitiefonds noodzaken tot een nadere reflectie over het behalen van de eigen provinciale doelen betreffende natuurontwikkeling en de transitie van de landbouw. Samen met andere provincies overlegt Noord-Holland in IPO-verband (Inter Provinciaal Overleg) met het kabinet over het aanpakken van de acute en complexe problemen rond onder meer vergunningverlening inzake stikstof en het verminderen van het mestoverschot.

Structurele oplossingen voor de gelaagde ruimtelijke problematiek rond natuurbescherming, waterkwaliteit en landbouwtransitie zijn alleen mogelijk binnen de wettelijke kaders die worden vastgesteld op Europees niveau. Daarbij speelt de nieuwe Europese Commissie die in december 2024 is aangetreden een sleutelrol. Het is voor de provincie van groot belang op welke wijze de nieuwe Commissie invulling zal geven aan de Europese Natuurherstelwet, die door de lidstaten en het Europees parlement is aanvaard. Duidelijkheid over de Europese en landelijke beleidskaders is nodig om tot samenhangende gebiedsontwikkeling te komen in de diverse Noord-Hollandse regio's.

Als provinciebestuur voeren we regie. We kunnen bij het realiseren van onze provinciale ambities en het uitvoeren van gebiedsprojecten echter nooit zonder de medewerking van medeoverheden zoals waterschappen en gemeenten. Het lokale bestuur worstelt met een afnemende bestuurskracht vanwege personeelsschaarste, oplopende taken en achterblijvende financiering. We zullen bij het Rijk blijven pleiten voor een duurzame oplossing voor het dreigende tekort uit gemeente- en provinciefonds voor de gemeenten en provincies.

De instabiele internationale situatie, met de voortslepende oorlog in Oekraïne en de dreiging van een handelsoorlog tussen de VS en de EU, is niet gunstig voor de Nederlandse economie en de overheidsfinanciën. Ook de provincie Noord-Holland heeft bij de uitvoering van projecten te maken met stijgende prijzen voor energie en grondstoffen. Daarnaast heeft ook personeelsschaarste een belemmerend effect op onze ambities. De financiële situatie voor de provincie Noord-Holland was lange tijd relatief gunstig. Dat is inmiddels niet zonder meer het geval. Onze liquide middelen zijn schaars geworden en we moeten – net als veel andere overheden – geld lenen om incidentele uitgaven en investeringen te kunnen doen.

3 Financieel perspectief in relatie tot ambities

Om te zorgen voor een sluitende begroting en perspectief te houden op een langjarig stabiele financiële situatie zijn verschillende keuzes noodzakelijk. Om noodzaak en richting van de voorstellen te duiden, is het van belang stil te staan bij de oorzaken van de huidige financiële situatie.

De begroting van de provincie is onder druk komen te staan door verschillende ontwikkelingen en tegenvallers. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de aanhoudend hoge inflatie, waardoor hogere kosten, de steeds verder toenemende kosten voor faunaschade en het wegvallen van een deel van de voorziene dekking voor provinciale ambities in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied door het schrappen van het transitiefonds landelijk gebied vanuit het Rijk.

De afgelopen jaren is sprake geweest van bovengemiddelde prijsstijgingen. Omdat ongeveer drie kwart van de provinciale uitgaven jaarlijks wordt geïndexeerd aan de hand van kengetallen zoals de GWW-index (grond-, weg- en waterbouw), de consumentenprijsindex (CPI) en de CAO afspraken, stijgen de uitgaven harder dan de inkomsten. De inkomsten uit het provinciefonds worden slechts voor een beperkte termijn bijgesteld, en de opbrengsten uit opcenten worden niet geïndexeerd. Dit leidt tot een structureel knelpunt dat zonder dempende maatregelen groter wordt in de loop van de jaren. De gevolgen worden bovendien versterkt door het cumulatieve effect van inflatie. Net als bij rente-op-rente zorgen opeenvolgende jaren van hoge inflatie voor een stapeling van stijgende kosten. Dit effect vertaalt zich zichtbaar in onze begroting. Waar in 2020 de correctie voor prijsstijgingen op een gemiddelde toename van € 6,6 miljoen per jaar werd berekend, is dat in 2025 opgelopen tot gemiddeld € 11 miljoen per jaar.

Tegelijkertijd nemen ook de kosten van faunaschade de laatste jaren significant toe, wat leidt tot een verdere druk op de begrotingsruimte. Waar de faunaschade in 2020 nog een omvang had van € 6 mln. bedraagt deze inmiddels bijna € 29 mln.

Op een andere manier dan de hiervoor genoemde oorzaken vormt ook het achterwege blijven van financiering vanuit het Rijk voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) een forse tegenvaller in onze begroting. Bij het opstellen van het provinciaal coalitieakkoord is gerekend op substantiële middelen uit het rijk, op basis van eerdere landelijke afspraken. Nu deze middelen vooralsnog uitblijven, is een deel van onze provinciale ambities in dit landelijk gebied niet langer financieel gedekt. Zo is in ieder geval aanvullende dekking nodig om de geplande realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te realiseren.

Naast de hiervoor genoemde tegenvallers speelt de zogenoemde ‘Nuon-erfenis’ een belangrijke rol in de veranderende financiële positie van de provincie. De verkoop van de aandelen in energiebedrijf Nuon leverde destijds aanzienlijke middelen op, waarmee Noord-Holland jarenlang in staat was te investeren in maatschappelijke opgaven zonder daarbij afhankelijk te zijn van externe financiering. Dankzij het ontbreken van rentelasten op leningen en het versneld kunnen afschrijven op investeringen, ontstond ruimte voor nieuwe ambities. Deze situatie bood gedurende een lange tijd veel financiële armslag. Dat is niet meer het geval. Dat betekent dat we nu bij incidentele uitgaven boven op de structurele begroting en bij investeringen ook rekening houden met het aantrekken van financiële middelen en de bijbehorende rentelasten. Deze situatie is voor de meeste provincies en gemeenten gebruikelijk. Voor ons is deze situatie nieuw.

Reden voor ons om op verschillende aspecten van onze financiële huishouding maatregelen te treffen. Daardoor kunnen wij vasthouden aan de ambities uit het akkoord en de afspraken die wij

daarin met elkaar hebben gemaakt. Wij blijven ons inzetten voor een leefbare provincie waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

In ons coalitieakkoord hebben wij de ambitie uitgesproken om het NNN af te maken, omdat dit naast natuurherstel tevens bijdraagt aan het op gang helpen van de noodzakelijke vergunningverlening voor onder meer infrastructuurprojecten, (agrarische) ondernemers en verduurzaming van de industrie. Wij stellen vast dat er nu onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor de volledige realisatie van het NNN. De uitgaven voor de realisatie van NNN betreffen eenmalige grondverwerving en inrichtingskosten. Dat betekent dat we voor de dekking de reserve moeten aanvullen. We houden daarnaast rekening met de structurele natuurbeheerkosten die voortvloeien uit de NNN realisatie. Gegeven het vastgestelde uitvoeringstempo stellen wij voldoende incidentele middelen beschikbaar om een aantal jaren vooruit te kunnen met de realisatie. Voor de komende periode achten wij een toevoeging van € 200 miljoen aan de reserve ten behoeve van Groen voldoende om voortvarend vooruit te gaan. Omdat het programma bestaat uit meerjarige projecten is in 2027 nadere besluitvorming nodig over aanvullende middelen voor het NNN.

De (incidentele) dekking voor de realisatie komt in 2025 deels vanuit de algemene reserve voor zover de financiële normen (weerstandvermogen en 25% inkomsten) dit toelaten. Concreet betekent dit dat het surplus in de algemene reserve (alles boven de normbedragen) in aanmerking komt om in te zetten voor NNN realisatie.

Voor de komende periode achten wij een toevoeging aan de reserve Groen van € 200 miljoen voldoende om voortvarend vooruit te gaan. Besluitvorming over de eerste overheveling vanuit de algemene reserve vindt bij de vaststelling van deze kaderbrief plaats. Uitgaande van een rekeningresultaat 2024 van ruim € 100 miljoen, een verwacht saldo van de algemene reserve van € 250 miljoen wordt die overheveling € 100 miljoen. Het andere deel van de dekking in 2025 zal uit de opschoning van de reserves komen, zie hiervoor hoofdstuk 4.2.. Verder programmeren wij de opgave van het resterende deel van de NNN over de komende jaren.

Wij richten ons daarnaast op Rijk en EU om aanvulling te krijgen op de benodigde middelen. De capaciteit die voor verwerving van extra middelen benodigd is ramen wij binnen het PPLG budget. We zetten de extra investeringen in nieuwe natuur niet alleen in voor NNN doelstellingen en vergunningverlening maar ook als passende maatregel voor legalisatie van PAS-melders, interimmers en vrijgestelden in onze provincie. Het Rijk investeert in agrarisch natuurbeheer en werkt hiervoor een regeling uit, minister Wiersma heeft de hoofdlijnen hierover naar de Kamer gestuurd. Zodra we duidelijkheid over de invulling hebben, bekijken we in hoeverre het realiseren van Noord-Hollandse natuurdoelen kan samengaan met agrarisch ondernemerschap binnen de NNN gebieden, waarbij voortzetting van ANLB oude stijl in het NNN niet aan de orde is. Bij de realisatie van NNN gaan we efficiënt en zorgvuldig met de beperkte beschikbare budgetten om, teneinde de natuur te versterken. We herbevestigen de afspraken in het coalitieakkoord met betrekking tot (het voorkomen van) onteigening.

De lasten voor faunaschade blijven elk jaar toenemen. Om de faunaschade door ganzen en later houtduiven terug te dringen gaan wij aan de slag met actief beheer waarvoor in deze kaderbrief ook een voorstel wordt gedaan. Zo zullen wij de oplopende kosten voor schadevergoedingen binnen drie jaar terugdringen.

Daarnaast nemen wij ook maatregelen om aan wet- en regelgeving te blijven voldoen en doen wij de noodzakelijke investeringen in de ambtelijke organisatie om deze toekomstbestendig te houden.

Onze ambities in het kader van mobiliteit zetten wij onverminderd voort. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt, waar zowel wij als onze aannemers mee te maken hebben, kijken we naar een realistische programmering.

De financiële samenvatting van de keuzes die wij in deze kaderbrief voorleggen zijn in onderstaande tabel samengevat. Een nadere toelichting op dit financieel kader is te vinden in hoofdstuk 6.

(N= nadelig, V= voordelig):

Financieel kader	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo begroting 2025	9,59 V	9,17 N	11,26 N	27,15 N
Technische bijstellingen	19,62 V	20,51 V	18,30 V	18,01 V
Nieuwe voorstellen	31,73 N	33,95 N	33,28 N	29,76 N
Besparingsvoorstellen	15,79 V	25,59 V	30,99 V	31,49 V
Eindstand Kaderbrief 2026	**13,27 V**	**2,98 V**	**4,75 V**	**7,41 N**

4 Financieel beleid

Het college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Daarbij hoort een meerjarig sluitende begroting. Onze begroting moet duurzaam houdbaar zijn. Dat betekent dat we alleen structurele uitgaven doen als daar structurele dekking voor is. Incidentele uitgaven kunnen, waar nodig, uit reserves worden gedekt. Deze uitgangspunten hebben wij vastgelegd in het coalitieakkoord en toegepast bij de keuzes die we hebben gemaakt. Het doorlichten van de bestemmingsreserves past in deze lijn.

Naast een structureel sluitende begroting is het ook belangrijk om de kasstromen te bewaken. Daarvoor zijn er kengetallen, welke altijd in samenhang worden bezien.

We hanteren financiële kaders die ons helpen bij het maken van keuzes. Beleidsvoorstellen moeten vanaf de start financieel gedekt zijn. En waar de bestaande kaders onvoldoende houvast bieden, zullen we deze aanscherpen.

4.1 Realistisch ramen

Nu de financiële middelen schaarser worden neemt het belang van realistische ramingen toe. Ook vanuit het oogpunt van begrotingsrechtmatigheid zijn overschrijdingen op programmabudgetten niet toegestaan. Sinds 2024 zijn ook onderschrijdingen niet rechtmatig tenzij goed toegelicht. In het kader van realistisch ramen hebben wij alle begrotingsposten kritisch tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot het naar beneden bijstellen van een aantal budgetten zonder dat dat direct ten koste gaat van de doelen waarvoor de budgetten bestemd zijn. Een deel van de voorstellen bij 6.3 besparingsvoorstellen moeten in dit licht worden gezien. Keerzijde van realistischer ramen is dat bij tegenvallers er vaker overschrijdingen op budgetten kunnen voor komen.

4.2 Doorlichting bestemmingsreserves

Het gebruik maken van bestemmingsreserves als dekkingsmogelijkheid heeft voor- en nadelen. De hoeveelheid, de omvang en het gebruik van de bestemmingsreserves bij de provincie Noord-Holland vertroebelen het financieel beeld. Daarbij kan het onvermoede rentekosten opleveren als de uitgaven tlv de reserves onvoldoende zijn afgedekt door liquide middelen. Het is daarom wenselijk dat het gebruik hiervan wordt verminderd. Daarnaast kan het goed doornemen van de bestemmingsreserves leiden tot geactualiseerde inzichten voor de bestedingsplannen; ‘is deze reservering voor nu echt wel nodig voor het uitvoeren van het beleid?’. Door alle bestemmingsreserves goed door te lichten verwachten we incidenteel geld vrij te spelen. Dit zullen wij doen aan de hand van de stelregel **‘geen reserve tenzij’.** Dit is in lijn met de uitgangspunten uit de nota Reserves die uw Staten in 2024 hebben vastgesteld:

> *Het uitgangspunt is dat een jaarbudget in de begroting de voorkeur heeft boven een reserve. Dat doet recht aan het principe dat we het geld zo snel mogelijk inzetten voor Noord-Hollandse doelen, en het niet “oppotten” voor later gebruik. Met jaarbudgetten geven PS ook het meest direct sturing aan de in de begroting opgenomen activiteiten. Bij gebruik van een reserve is de koppeling met de uit te voeren activiteiten minder sterk: immers PS stellen in het ene jaar een storting in een reserve vast, die (soms jaren) later pas tot besteding komt.*

De uitkomsten van dit onderzoek worden, conform de nota Reserves, meegenomen in de besluitvorming over de Begroting 2026.

4.3 Sturen op financiële kengetallen

Om grip te houden op onze financiën gaan sturing op begroting, investeringen en liquide middelen hand in hand. Dit doen we mede aan de hand van financiële kengetallen. In de afgelopen jaren, toen de provincie geen vreemd vermogen hoefde aan te trekken om haar ambities te kunnen betalen, was dat minder relevant dan nu. Om tijdig de balans tussen genoemde aspecten in beeld te hebben en hierop te kunnen sturen, werken we met signaalwaarden. In hoofdstuk 5 gaan we hier dieper op in.

5 Financiële normering via kengetallen

We willen grip houden op onze financiën. Daarbij streven we naar stabiliteit en flexibiliteit. Om op de ontwikkeling van de begroting en de balans te kunnen sturen zijn er (financiële) kengetallen.

Kengetallen
De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die provinciale staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol.

Een afzonderlijk kengetal zegt nog weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de provincie. De kengetallen zijn daarom gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Huidige situatie
De provincie rapporteert tweemaal per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, conform het BBV [1] over de wettelijk verplichte kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De paragraaf bevat ten minste een kengetal voor de:

1a°. netto schuldquote;
1b°. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2°. solvabiliteitsratio;
3°. grondexploitatie;
4°. structurele exploitatieruimte; en
5°. belastingcapaciteit.

Daarnaast is een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie verplicht. Verder heeft de provincie in haar financiële verordening[2] opgenomen dat de omvang van de algemene reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald. Verder zijn er nog de geprognosticeerde meerjarenbalans en de ontwikkeling van het EMU-saldo als verplichting overzichten die een beeld geven van de ontwikkeling van onze financiële positie.

Signaalwaarden
Het is niet verstandig om maxima te koppelen aan kengetallen, beter is om over signaalwaarden te spreken. De afgelopen jaren zijn de wettelijke kengetallen van de provincie vergeleken met de signaalwaarden die worden gehanteerd bij die van de gemeenten. De signaalwaarden die worden gebruikt voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten zijn specifiek afgestemd op de kenmerken en verantwoordelijkheden van gemeenten. Deze kengetallen houden rekening met de specifieke financiële situatie van gemeenten, zoals de samenstelling van hun budget, de bronnen van inkomsten en uitgaven, hun investeringsniveau, en de manier waarop ze hun financiën beheren.

[1] Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
[2] Financiële verordening provincie Noord-Holland

Bij het beoordelen van de financiële positie van een provincie kunnen soortgelijke kengetallen en waarden worden gebruikt als bij gemeenten, maar er kunnen zich ook specifieke verschillen voordoen. Provincies hebben andere verantwoordelijkheden financiële taken en verdienvermogen (belastinggebied) dan gemeenten, wat invloed heeft op de toepasbaarheid van bepaalde financiële kengetallen. Het is dus belangrijk om bij het beoordelen van de financiële positie van een provincie rekening te houden met deze specifieke kenmerken en om eventueel aangepaste of aanvullende financiële indicatoren te gebruiken die beter aansluiten bij de financiële situatie van een provincie.

Naar een nieuwe set van kengetallen
Omdat de provincie sinds 2024 langlopende leningen is aangegaan om haar bestedingen te financieren, achten we het nodig de huidige set van kengetallen en signaalwaardes aan te passen. Deze nieuwe financieringsmethode brengt verschillende financiële verplichtingen met zich mee, zoals rentelasten, renterisico's en aflossingsverplichtingen. Om op een verantwoorde manier met deze verplichtingen om te kunnen gaan en een gezonde financiële positie te behouden, is het essentieel dat de provincie stuurt op basis van haar financiële kengetallen. Door nieuwe signaalwaardes te hanteren die rekening houden met deze veranderde omstandigheden, kan de provincie beter anticiperen op de gevolgen van haar beslissingen en een beter inzicht krijgen in haar financiële gezondheid.

Daarnaast streeft de provincie ernaar om een voldoende wendbare begroting te behouden, zodat zij flexibel kan inspelen op onvoorziene omstandigheden en veranderingen. Door het hanteren van aangepaste signaalwaardes voor haar financiële kengetallen, kan de provincie haar begroting beter monitoren en tijdig bijsturen waar nodig, om zo haar financiële stabiliteit en veerkracht te waarborgen. Het vaststellen van nieuwe kengetallen en signaalwaardes is daarom een belangrijke stap om de financiële gezondheid van de provincie te waarborgen bij een veranderende financiële realiteit. In de tabel op de volgende bladzijde zijn de verschillende signaalwaardes van de kengetallen weergegeven. In bijlage 1 worden deze uitgebreid toegelicht.

Wanneer op een of meer van de kengetallen de signaalwaarde van de classificatie ‘risicovol’ bereikt worden zullen GS een analyse opstellen waarin de ontwikkeling van deze kengetallen nader geduid worden en welke handelingsperspectieven het college ziet om de kengetallen weer in de neutrale of gezonde categorie terug te brengen.

Tabel 1 Signaalwaarden kengetallen

		Signaalwaarden PNH				
	Kengetal	**Gezond**	**Neutraal**	**Risicovol**	**(Concept) Jaarrekening 2024***	**(begroting) 2025**
Key-indicatoren	Netto schuldquote gecorrigeerd	<150%	150-200%	>200%	40%	114%
	Kapitaalslastenratio	<10%	10-15%	>15%	< 10%	< 10%
BBV	Netto schuldquote	<150%	150-200%	>200%	61%	129%
	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	60%	44%
	Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	12%	2%
	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	89%	89%
	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	0%	0%
Overige	Rente risiconorm*	<20%	20%	>20%	0%	8.1%
	Kasgeldlimiet*	<7%	7%	>7%	0%	<7%
	Weerstandsratio	>2	1-2	<1		
	Norm algemene reserve	>25%	25%	<25%		

* De renterisiconorm en Kasgeldlimiet worden (wettelijk bepaald) berekend op basis van de primaire begroting.

6 Geactualiseerde meerjarenraming 2026–2029

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2026-2029. In de hiernavolgende overzichten zullen wij het financieel kader onderverdelen in drie categorieën. Per categorie wordt toegelicht waar de mutatie betrekking op heeft. De drie categorieën gezamenlijk resulteren in het meerjarenbegrotingssaldo bij de kaderbrief 2026.

(N= nadelig, V= voordelig):

Financieel kader	2026	2027	2028	2029
Saldo begroting 2025	9,59 V	9,17 N	11,26 N	27,15 N
6.1 Technische bijstellingen	19,62 V	20,51 V	18,30 V	18,01 V
6.2 Nieuwe voorstellen	31,73 N	33,95 N	33,28 N	29,76 N
6.3 Besparingsvoorstellen	15,79 V	25,59 V	30,99 V	31,49 V
Eindstand Kaderbrief 2026	**13,27 V**	**2,98 V**	**4,75 V**	**7,41 N**

6.1 Autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen

In deze paragraaf zijn de bijstellingen naar aanleiding van de actualisatie van berekeningen op basis van bestaand eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome ontwikkelingen waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds opgenomen.

Tabel 6.1 – Overzicht autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen (Bedragen x € 1 miljoen, N= nadelig, V= voordelig)

Regel	Financieel kader	2026	2027	2028	2029
A	**Saldo begroting 2025**	9,59 V	9,17 N	11,26 N	27,15 N
B.1	Provinciefonds verwerking septembercirculaire 2024	2,12 V	2,51 V	2,44 V	2,44 V
B.2	Provinciefonds verwerking decembercirculaire 2024	0,74 V	1,15 V	1,66 V	2,07 V
C.	Opcenten motorrijtuigenbelasting (effect van verhoging opcenten naar 82,1 opcenten)	18,16 V	18,16 V	18,16 V	18,16 V
D.	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	4,22 N	4,39 N	5,90 N	6,65 N
E.	Areaaluitbreiding	0,30 N	0,28 N	0,44 N	0,39 N

F.	Dividendopbrengsten	0,80 V	1,00 V	-	-
G.	Leges	0,18 V	0,18 V	0,17 V	0,17 V
H.	Renteresultaat	3,22 V	3,22 V	3,22 V	3,22 V
I.	PDENH: BTW blijkt niet compensabel	0,34 N	0,30 N	0,27 N	0,27 N
J.	Wijziging in het BBV in relatie tot overheadfuncties	0,67 N	0,67 N	0,67 N	0,67 N
K.	Mutaties IPO-bijdragen	0,22 N	0,22 N	0,22 N	0,22 N
L.	Overig	0,15 V	0,15 V	0,15 V	0,15 V
	Subtotaal technische bijstellingen	19,62 V	20,51 V	18,30 V	18,01 V
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**29,21 V**	**11,34 V**	**7,04 V**	**9,14 N**

A. Vigerende meerjarenraming 2025:

Het startpunt voor het financieel kader 2026-2029 is het saldo van de meerjarenraming in de vastgestelde begroting 2025 inclusief de mutaties zoals door uw Staten zijn vastgesteld bij de Eerste begrotingswijziging 2025.

B. Provinciefonds o.b.v. September- en decembercirculaire 2024:

De raming van het provinciefonds wordt meerjarig naar boven bijgesteld als gevolg van hogere accressen in de jaren.

C. Opcenten (extra opbrengst als gevolg van verhogen opcenten naar 82,1 opcenten

Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2025 verhoogd van 138,3 in 2024 naar 139,9[3] in 2025. Met het huidige niveau van de opcenten (77,4) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2025 uit op € 241,4 miljoen (in 2024 € 216,8 miljoen). Dit biedt een theoretische ruimte om de structurele inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten.

In deze Kaderbrief zijn wij uitgegaan van een gewijzigd opcententarief naar 82,1% voor volgend jaar. Hiermee blijft het tarief in Noord-Holland het laagste tarief in Nederland.

[3] Er zijn meerdere bronnen die een maximumtarief in 2025 noemen van 147,1. Dit is echter niet correct. Het maximumbedrag is vastgelegd in art. 222 Provinciewet en is in 2025 139,9.

De tabel hieronder geeft de gehanteerde opcentenpercentages weer van de afgelopen jaren (van hoog naar laag): *Tabel – Overzicht tarief opcenten per provincie en wettelijk maximum tarief*

Provincie	2023	2024	2025
Zuid-Holland	95,7	98,7	101,5
Gelderland	93,0	97,9	101,2
Groningen	95,7	95,7	95,7
Friesland	87,0	89,6	92,1
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Limburg	80,6	83,1	85,8
Noord-Brabant	80,8	82,8	84,9
Zeeland	82,3	84,4	84,4
Utrecht	79,4	81,9	84,2
Flevoland	82,0	83,0	83,9
Overijssel	79,9	82,2	82,2
Noord-Holland	67,9	77,4	77,4
Gemiddeld	**84,7**	**87,4**	**88,8**
Maximumtarief	**125,8**	**138,3**	**139,9**

D. *Indexeringen: ophogen stelpost indexering*

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. De benodigde indexering wordt opgenomen in de stelpost indexering. Elk jaar wordt deze post bij de Kadebrief geactualiseerd op basis van de meest recente rentepercentages en op basis van de te indexeren budgetten. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur
- de capaciteitskosten, de materiële overheadkosten
- de omgevingsdiensten en de recreatieschappen
- de openbaar vervoer concessies
- de fractievergoedingen
- de provinciale bijdrage aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- prijsindexatie voor verbeter en uitbreidingsinvesteringen iMPI;
- bibliotheek indexering
- indexering op de decentralisatie-uitkering Erfgoed
- indexering Huis van Hilde

E. *Areaaluitbreiding*

Bij nieuw areaal worden, conform de hiervoor opgestelde kaders, de budgetten voor het onderhouden van het areaal bijgesteld. Met elke toename van het areaal zullen de onderhoudslasten van de provincie dus toenemen. Indien er minder areaal bijkomt dan voorheen was begroot dan wordt het budget naar beneden bijgesteld. Deze mutaties zijn op deze regel in de Kaderbrief opgenomen.

F. *Dividendopbrengsten*

De raming van de dividendopbrengsten wordt naar boven bijgesteld door hogere verwachte dividendopbrengsten van Life Science Amsterdam B.V. Dit wordt veroorzaakt door hogere verwachte inkomsten.

G. *Leges*

De raming voor de verwachte leges opbrengsten is geactualiseerd. Per saldo levert dat de mutaties op zoals die zijn opgenomen op regel F.

H. *Renteresultaat*

Omdat verwacht wordt dat we de komende jaren minder geld hoeven te lenen dan eerder werd begroot, is de raming van de rentelasten structureel naar beneden bijgesteld.

De rentebaten die worden ontvangen op het positieve saldo op onze rekening courant bij de schatkist waren 2025 niet begroot. Gezien het positieve saldo op de RC en de nog relatief hoge rentevergoeding ad 2,6% over het saldo op de RC kunnen de rentebaten voor 2025 hoger worden begroot. Van nihil naar 1,7 miljoen aan baten.

Voor de jaren na 2025 is de verwachting dat er structureel 6 miljoen op de rekening courant staat. De rentebaten voor 2026 en verder kunnen dan geraamd worden op 0,12 miljoen. (saldo rekening courant ad 6 miljoen * 2% rente).

I. *PDENH: BTW blijkt niet compensabel*

De provincie heeft in 2024 geconstateerd dat de kosten voor de deelneming PDENH ten onrechte als compensabel (en dus exclusief BTW) in de begroting staan opgenomen. Dit is waarschijnlijk niet juist; deze kosten moeten inclusief BTW in de begroting. Momenteel wordt de kwestie nog met de fiscus besproken. De mogelijk extra BTW-lasten zijn op regel G opgenomen.

J. *Wijziging in het BBV in relatie tot overheadfuncties*

Op grond van de nieuwe notitie Overhead van de commissie BBV mag de inzet van overheadfuncties als Inkoop en Communicatie niet langer worden toegerekend aan de investeringen. Als gevolg daarvan komen deze lasten met ingang van 2025 structureel ten laste van de exploitatie. Voor 2025 en verder is dat een structurele last van € 673.000.

K. *Mutaties IPO- bijdragen*

In de Eerste begrotingswijziging 2025 zijn de budgetten voor 2025 opgehoogd om te kunnen voldoen aan de bijdragen aan het IPO en BIJ12 op basis van de IPO/BIJ12 begroting voor 2025. Dit zijn structurele verhogingen en daarom worden deze bedragen vanaf 2026 structureel doorgetrokken.

Overige kleine mutaties

Onder dit onderdeel zit een correctie op het doorschuiven van BTW van €150.000

6.2 Nieuwe voorstellen Kaderbrief 2026

Hieronder zal een onderbouwing gegeven worden van de inhoudelijke voorstellen bij de kaderbrief 2026. De voorgelegde inhoudelijke voorstellen betreffen bijstellingen die vanuit het bestaande provinciaal beleid als noodzakelijk worden beschouwd.

Tabel 6.2 – Overzicht nieuwe voorstellen (Bedragen x € 1 miljoen, N= nadelig, V= voordelig)

Regel	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**29,21 V**	**11,34 V**	**7,04 V**	**9,14 N**
M.	Indexatie Recreatieschappen	0,59 N	1,12 N	1,65 N	2,23 N
N.	E-Dienstverlening	0,42 N	0,31 N	0,31 N	0,31 N
O.	Huis van Hilde	0,18 N	0,18 N	0,18 N	0,18 N
P.	Faunaschade op niveau 2024 brengen	13,30 N	13,30 N	13,30 N	13,30 N
Q.	Bedrijfsvoeringssystemen	5,50 N	7,30 N	2,10 N	-
R.	Cybersecurity objecten	2,00 N	2,00 N	3,00 N	3,00 N
S.	Omgevingsdiensten	6,24 N	6,24 N	6,24 N	6,24 N
T.	Faunaschade aanvullend beheer	3,00 N	3,00 N	3,00 N	1,00 N
U.	Biodiversiteit (sinusmaaien)	0,50 N	0,50 N	0,50 N	0,50 N
V.	Doorfietsroutes	-	-	3,00 N	3,00 N
	Subtotaal nieuwe voorstellen	*31,73 N*	*33,95 N*	*33,28 N*	*29,76 N*
	saldo kaderbrief na nieuwe voorstellen	**2,52 N**	**22,61 N**	**26,24 N**	**38,90 N**

M. *Indexatie Recreatieschappen*

Voor de 4 recreatieschappen (Spaarnwoude, Groengebied Amstelland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Twiske-Waterland) - met als uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH) - is een indexatie voor de vastgestelde begrotingen 2025 (vastgesteld door de Algemeen Besturen) aangehouden van 6,2%.

Op basis van het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) en Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van het Plassenschap neemt de deelnemersbijdrage voor 2026 met 8,75% toe.

N. E- Dienstverlening

Vanuit de Europese Unie en het Rijk komt er nieuwe wetgeving op de provincie af, op het gebied van digitale dienstverlening. Concrete voorbeelden zijn Single Digital Gateway (SDG), Wet Digitale Overheid (WDO), Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid, Electronic Identities And Trust Services verordening (EIDAS) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

Voor de vertaling en de uitvoering van deze wetten is de provincie gestart met een programma e-Dienstverlening. Het werkveld van e-Dienstverlening is continu in beweging en de scope van het programma is breed.

Op dit moment voldoet slechts 1 van de 84 websites en apps aan de wettelijke eisen. In opdracht van het ministerie van BZK heeft Digi-toegankelijk op 14 oktober 2024 een brief aan het College van Gedeputeerde Staten gestuurd. In de brief meldt Digi-toegankelijk dat de provincie Noord-Holland nog niet voldoet aan het Besluit digitale toegankelijkheid en verzoekt de provincie om maatregelen te nemen. Er zijn ook Statenvragen (nr. 55-2024) gesteld over dit onderwerp.

Met het project Digitale toegankelijkheid wordt geregeld dat Provincie Noord-Holland aan de toegankelijkheidseisen kan voldoen. Zo wordt digitale toegankelijkheid geborgd bij inkoopopdrachten, en worden bestanden digitaal toegankelijk gemaakt. Daarvoor is ook een aantal structurele coördinerende en uitvoerende taken die uitgevoerd moeten worden.

O. Huis van Hilde

Om de professionalisering van het museale deel van Huis van Hilde te waarborgen en de wettelijke taak van het archeologisch depot, dat in Huis van Hilde is ondergebracht, adequaat te kunnen uitvoeren, verzoeken we om uitbreiding in fte voor twee functies:

1. Front- en backoffice medewerker (24 uur, schaal 8). Op dit moment zijn er te veel verantwoordelijkheden ondergebracht bij de vrijwilligers, wat risico's geeft en wat ons ook kwetsbaar maakt ten opzichte van de Fair Practice Code waaraan we als geaccrediteerd Museum moeten voldoen.

2. Allround collectiebeheerder (36 uur, schaal 9). Voor een efficiënte en zorgvuldige omgang met onze groeiende collectie is uitbreiding van het team essentieel. Op dit moment groeit het aantal opgravingen en lopen de achterstanden op. Daardoor kan de uitvoering van onze wettelijke taak in gevaar komen.

P. Faunaschade op niveau 2024 brengen

In 2024 is de faunaschade flink gestegen ten opzichte van 2023. In belangrijke mate wordt de faunaschade veroorzaakt door ganzen en houtduiven. Het aantal schadeclaims is ook flink gestegen. Veel van de schade wordt getaxeerd in kapitaalintensieve vollegrondsgroenten zoals broccoli en bloemkool, wat de kosten snel opdrijft. Omdat de omvang van de faunaschade op voorhand niet precies te voorspellen is ramen wij deze kosten door jaarlijks het bedrag in de begroting bij te stellen naar het laatst bekend niveau (in dit geval 2024). Gelet op de stijgende lijn van faunaschade is het te verwachten dat, bij gelijke omstandigheden, de kosten over 2025 en verder waarschijnlijk hoger dan 2024 zullen zijn.

Q. Bedrijfsvoeringssystemen

Binnen het programma BVS worden in verschillende projecten nieuwe applicaties ter ondersteuning van de bedrijfsvoeringprocessen aanbesteed en geïmplementeerd. Hieronder vallen onder anderen applicaties voor HR, Financiële en Inkoopprocessen en voor projectbeheersing. Momenteel worden deze bedrijfsvoeringprocessen ondersteund door SAP ECC software. De reguliere ondersteuning van SAP ECC stopt op 31 december 2027 (end-of-service). De Provincie is genoodzaakt over te stappen naar andere applicaties en zet hiermee een belangrijke stap in de richting van een toekomstbestendige opbouw van het ICT-landschap. Er is gekozen voor:

- Standaardisering van processen; geen maatwerk en het werken met SaaS-applicaties
- Flexibiliteit en schaalbaarheid door moderne architectuur
- Beheersing van kosten en behoud van kwaliteit beheersysteem
- Moderne en veilige IT-infrastructuur

- Eénmalige vastlegging data en meervoudig gebruik
- Verhoogde gebruiksvriendelijkheid en waar mogelijk efficiëntieslagen
- Aflossen technische schuld
- Reducering van complexiteit in het opbouwen hiervan door de applicaties per onderdeel aan te besteden en te implementeren.

De afgelopen jaren zijn de onderzoeken uitgevoerd, bovenstaande keuzes gemaakt en de voorbereidingen getroffen. In 2025 realiseert het programma de aanbesteding van de HR-applicatie. In 2026 tot en met 2028 volgen de aanbestedingen van de applicaties voor de Financiële en inkoopprocessen en voor projectbeheersing en de implementaties van al deze applicaties. Op die manier wordt het grotere SAP ECC-systeem gaandeweg door kleinere (meer gestandaardiseerde) onderdelen vervangen. Dit is een eenmalige grote ontwikkelstap om in de toekomst meer verspreid en gemakkelijker applicaties te vervangen wanneer dat nodig is. Hiervoor zijn extra middelen nodig.

R. Cybersecurity objecten

16 Oktober 2024 is de Europese richtlijn 'Network and Information Security directive (NIS2)' vastgesteld. De EU-lidstaten hebben één jaar om deze richtlijn om te zetten in nationale wetgeving. In Nederland gaat deze Cyberbeveiligingswet (CBW) naar verwachting na de zomer 2025 in werking (consultatie is gaande). Alle overheden moeten aan de CBW voldoen. Het huidige cybersecurityniveau voor de objecten van de provincie (met Operationele Technologie) stamt uit 2016 en is niet meer passend voor de CBW. Om aan de gestelde eisen te voldoen voor alle objecten met OT, is een aanzienlijke inspanning nodig. Maatregelen behelzen niet alleen techniek, maar ook processen en gedrag om de weerstand tegen dreigingen te verhogen. Cybersecurity conform wetgeving wordt daarmee de standaard voor de objecten van B&U.

S. Omgevingsdiensten

1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied:

Er gaat meer vraag van provincie naar de omgevingsdiensten waarvoor momenteel onvoldoende budget is geraamd in de begroting. Het betreffen de volgende activiteiten:

- ZZS: Om de zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in kaart te brengen en de wettelijk verplichte beoordeling van VRP's op voldoende niveau uit te voeren, is vergroting van de capaciteit nodig. Daarnaast is met de bestuurlijke adviescommissie Ruimte en Leefomgeving van het IPO afgesproken dat de omgevingsdiensten namens de provincies vanaf 2025 de ZZS bij de afvalbedrijven uitvragen. (€ 217.000)
- Uitvoering geven aan de PS-motie Robuust meten en monitoren door omgevingsdienst (€395.000). Afhankelijk van de verkenning is vanaf 2027 meer budget nodig voor het uitbreiden van het aantal metingen en meetaspecten (geluid, geur e.d.).
- Autonome ontwikkelingen en volumegroei en gevolgen van bestaand beleid zoals:
    - Investeren in de uitvoering van VTH-taken voor Tata Steel, gericht op (aanscherping van) vergunningverlening, intensiever toezicht en scherpere handhaving (€ 1.502.000).
    - De wettelijke taken met een plicht tot handhaving ten aanzien van Toezicht en handhaving bodem Tata Steel (€ 325.000).
    - Investeren en innoveren in digitalisering/AADV (€ 238.000).
    - Een wettelijke actualisatieplicht voor vergunningen door de Omgevingswet (€ 56.000).
    - In de aangenomen motie 'Vooruitkijken' van 02-10-2023, is GS gevraagd uit te werken hoe de provincie de IPO Bouwstenenvisie CE en VTH gaat verwerken in eigen

beleid en het VTH-instrumentarium gaat inzetten om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. (€ 54.000).
    - Deze extra middelen worden structureel verminderd met € 190.000 door minder uitgaven voor EPBD Label C (-/- € 9.000) en administratieve inzet Omgevingswet (€ 181.000). Het totaal structureel benodigd bedrag komt daarmee op € 5.397.000.
- Groen staal: In 2025 wordt de SPUK uitgeput. Via het IPO zijn we met het Rijk in gesprek over een vervolg van de financiering van de SPUK. De omvang, verdeling en planning van deze uitkering is nog onbekend. De OD NZKG is verplicht om de VTH-taken in het kader van 'groen staal' uit te voeren én om geen vertraging op te lopen in het proces is het noodzakelijk dat de provincie zorgt voor voldoende middelen voor de OD NZKG (€ 2.800.000).

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

- Extra kosten door: Zwemwater: Er zijn extra uren benodigd, omdat er vanwege de Omgevingswet extra badinrichtingen onder de wet vallen en er extra indicatoren en informatieverplichtingen geïntroduceerd zijn. (€ 119.448). Overgangsrecht Wet Bodembescherming: Het gaat om de extra inzet ten behoeve van extra (meer dan eerder voorziene) bodemzaken die conform overgangsafspraken door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord namens de provincie worden afgehandeld (€ 133.274).
- Aanvullende inzet soorten/gebieden: Het betreft de inzet die vanuit de Omgevingswet ontstaan is, maar die (nog) niet onder de verschillende taken is verdeeld. Het gaat om de inzet op de provinciale plustaken Soorten, Natuur en Stikstof op kwaliteits- en dataverbetering, vakinhoudelijke ondersteuning en beleid, voorlichting, vooroverleg en de toegenomen inzet op juridische ondersteuning (€ 591.278).

T. Faunaschade aanvullend beheer

Om de faunaschade te verminderen is een nieuw Faunabeheerplan Ganzen 2025-2031 (FBP) gemaakt door de Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE). Dit plan laat zien dat een opschaling van de beheerinzet nodig is om de ganzenschade te verkleinen. Daarom worden de komende jaren extra middelen beschikbaar gesteld voor het verstevigen van de inzet op ganzenbeheer. Hierbij wordt onder meer geïnvesteerd in het versterken van de regionale samenwerking, extra ondersteuning van wildbeheereenheden (WBE's), ondersteuning in het veld en het uitvoeren van onderzoeken zoals naar de winterrust. De verwachting is dat de faunaschade na 2028 aanzienlijk zal dalen, als het ganzenbeheer succesvol blijkt te zijn. We verwachten daarom dat de faunaschade vanaf 2028 fors lager zal zijn.

U. Biodiversiteit (sinusmaaien)

In 2020 hebben Uw Staten besloten om € 2.000.000 vrij te maken voor het bevorderen van biodiversiteit langs provinciale infrastructuur. Hiervoor is € 500.000 per jaar opgenomen voor de jaren 2020-2023. In 2024 en 2025 is opnieuw € 500.000 beschikbaar gesteld. Waarbij in de Kaderbrief 2025 is opgenomen dat op basis van de uitkomsten van de evaluatie 'aanpak bevordering biodiversiteit langs de provinciale infrastructuur 'via de Kaderbrief 2026 wordt geadviseerd over het al dan niet structureel voorzetten van de maatregelen.

Uit de evaluatie blijkt dat de 'aanpak bevordering biodiversiteit langs de provinciale infrastructuur' succesvol is. Daarom willen we de aanpak voorzetten. Het voorstel is om vanaf 2026 hiervoor structureel een bedrag van € 500.000 op te nemen in de begroting.

V. Doorfietsroutes

In zowel het Coalitieakkoord als het Perspectief Mobiliteit wordt het belang van het vervoer per fiets genoemd. Het realiseren van regionale doorfietsroutes tussen steden en kernen, zoals vastgelegd in het Regionaal Fietsnetwerk 2040, heeft hierbij prioriteit. Aangezien 2/3de van het doorfietsroutenetwerk op gemeentelijk areaal ligt, is de realisatie hiervan voor een groot deel afhankelijk van de inzet van gemeenten. Om die reden is sinds 2019, in aanvulling op diverse subsidies buiten uitvoeringsregeling, een subsidieregeling voor regionale fietsroutes (vanaf 2021 als onderdeel van UVR Kleine Infra). De gemeenten willen, net als de provincie, meerdere jaren vooruitkijken bij hun programmering van projecten. Het hebben van zekerheid over de continuïteit van de subsidieregeling is een cruciaal element voor het al dan niet (kunnen) programmeren van doorfietsrouteprojecten door gemeenten.

Op dit moment is t/m 2027 subsidiegeld begroot. Om een rem op de realisatie van doorfietsroutes door gemeentes te voorkomen wordt in deze kaderbrief voorgesteld om, in lijn met de subsidie voor verkeersveiligheidsprojecten, budget te reserveren voor het continueren van de subsidie voor doorfietsrouteprojecten na 2027. Op deze manier blijft de bestaande energie en gereserveerde budgetten bij gemeenten behouden, met als doel om te werken aan de regionale doorfietsroutes en te zorgen voor continuïteit in de uitvoering van de plannen.

6.3 Besparingsvoorstellen

Deze paragraaf bevat concrete voorstellen die bijdragen aan een meerjarig begrotingsevenwicht. Door kritisch te kijken naar activiteiten en de kosten hebben wij een pakket aan besparende maatregelen samengesteld die ervoor zorgen dat de begroting weer sluitend wordt zonder de opcenten onevenredig veel te verhogen. Het gaat daarbij zowel om voorstellen waarbij op basis van ervaring van de afgelopen jaren meer realistisch wordt geraamd als voorstellen voor bezuiniging.

Tabel 6.3 – Besparingsvoorstellen (Bedragen x € 1 miljoen, N= nadelig, V=voordelig)

Regel	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	2,52 N	22,61 N	26,24 N	38,90 N
W.	Omgevingsdiensten	-	1,00 V	2,00 V	2,00 V
X.	Inkomsten leges	-	1,00 V	2,50 V	2,50 V
Y.	Gladheidsbestrijding	1,26 V	1,26 V	1,26 V	1,26 V
Z.	Sparen BiW	1,00 V	1,00 V	1,00 V	1,00 V
AA.	Stelpost uitbreiding en verbeteren	1,00 V	1,00 V	1,00 V	1,00 V
AB.	Stelpost vervanging en instandhouding	1,00 V	1,00 V	1,00 V	1,00 V
AC.	Verkeersmanagement	0,25 V	0,25 V	0,25 V	0,25 V
AD.	Steunpunt vaarwegen	0,20 V	0,20 V	0,20 V	0,20 V
AE.	Onderhoud vaarwegen (i.v.m. aansluiting bediencentrale)	0,50 V	0,50 V	0,50 V	0,50 V
AF.	Reserve Groot Onderhoud vaarwegen	-	2,00 V	2,00 V	2,00 V
AG.	Reserve Groot onderhoud wegen	-	2,00 V	2,00 V	-
AH.	Flexibele schil woningbouw	-	-	1,50 V	3,00 V
AI.	Waterrecreatie	1,00 V	1,00 V	1,00 V	1,00 V
AJ.	PPLG	-	2,00 V	3,00 V	4,00 V
AK.	Inzet ambassadeurs afbouwen	0,50 V	0,50 V	0,50 V	0,50 V
AL.	Stoppen pilot actief grondbeleid	0,30 V	0,30 V	0,30 V	0,30 V
AM.	Toerisme	0,60 V	0,60 V	0,60 V	0,60 V
AN.	Servicepunt duurzame energie	0,40 V	0,40 V	0,40 V	0,40 V
AO.	Vrijval post onvoorzien	6,50 V	6,50 V	6,50 V	6,50 V
AP.	Erfgoed	0,20 V	0,20 V	0,20 V	0,20 V
AQ.	Klimaat	1,00 V	2,00 V	2,00 V	2,00 V
AR.	Taakstelling/onderzoeken/ overleggen	-	0,80 V	1,20 V	1,20 V
AS.	Overige	0,08 V	0,08 V	0,08 V	0,08 V

	besparingsvoorstellen				
	Subtotaal besparingsvoorstellen	*15,79 V*	*25,59 V*	*30,99 V*	*31,49 V*
	Eindstand Kaderbrief 2026	**13,27 V**	**2,98 V**	**4,75 V**	**7,41 N**

W. Omgevingsdiensten

Samen met de omgevingsdiensten wordt bepaald hoe kerntaken behouden blijven en risico's beheersbaar zijn via prioritering en efficiëntere inzet van capaciteit. De inzet wordt risico gestuurd en opgavegericht, waardoor de focus ligt op de meest urgente activiteiten. Dit heeft gevolgen voor inzet op nieuwe opgaven.

X. Inkomsten leges

De provincie heft milieuleges op basis van een landelijke format, maar deze is nog niet volledig kostendekkend. Het potentieel voor aanvullende inkomsten is aanwezig, maar onzeker. Juridisch houdbare kostendekkendheid vraagt om een andere systematiek en landelijke afstemming. Implementatie kost tijd en kan op z'n vroegst vanaf 2027.

Y. Gladheidsbestrijding

De bezuiniging volgt uit structurele onderbesteding in voorgaande jaren en betekent een scherpere raming. Bij een strenge of wisselvallige winter kan de begrotingsruimte ontoereikend zijn. Bij overschrijding wordt via begrotingswijziging of in de jaarrekening verantwoording afgelegd.

Z. Sparen ondertunneling Broek in Waterland

Sparen voor toekomstige investeringen is niet in lijn met het BBV. Kapitaallasten worden, na besluitvorming, ten laste van de stelpost gebracht.

AA. Stelpost uitbreiding en verbeteren

Met het huidige investeringsprogramma, biedt de stelpost vanaf 2026 ruimte om €1 miljoen vrij te laten vallen, zonder dat dit tot een tekort leidt, de uitvoering van het programma onder druk zet of negatieve gevolgen heeft voor ambities van het investeringsprogramma.

AB. Stelpost vervanging en instandhouding

Met de huidige programmering, biedt de stelpost vanaf 2026 ruimte om €1 miljoen vrij te laten vallen, zonder dat dit tot een tekort leidt, de uitvoering van de programmering onder druk wordt gezet of negatieve gevolgen heeft voor de ambities bij vervanging en instandhouding.

AC. Verkeersmanagement

Deze bezuiniging raakt aan samenwerkingsovereenkomsten met partners als RWS, VRA en Amsterdam. PNH kan afspraken niet eenzijdig wijzigen, waardoor risico's ontstaan als partners vasthouden aan de oorspronkelijke verdeelsleutels. De bezuiniging kan leiden tot financiële knelpunten als afspraken met partners nageleefd moeten worden.

AD. Steunpunt vaarwegen

De bezuiniging verlaagt de ruimte voor energiekosten. Bij stijgende energieprijzen kan aanvullende begrotingsruimte nodig zijn. Bij overschrijding wordt dit verantwoord in de jaarrekening.

AE. Onderhoud vaarwegen (i.v.m. aansluiting bediencentrale)

Deze bezuiniging houdt in dat er minder begrotingsruimte beschikbaar is voor de inzet van externe brug- en sluisbediening. De onderbesteding van de afgelopen jaren biedt ruimte om deze bezuiniging door te voeren zonder directe uitvoeringsrisico's. Het belangrijkste risico is dat het contract voor de lokale bediening in november 2025 afloopt, en er nog geen definitieve keuze is gemaakt over of we zelf de resterende bedieningstaken gaan uitvoeren of dit opnieuw aanbesteden.

AF. Reserve Groot Onderhoud vaarwegen/AG. Reserve Groot onderhoud wegen

De bezuiniging betreft het verlagen van de stortingen in de reserves voor groot onderhoud van wegen en vaarwegen voor 2027-2028 (wegen) en 2027-2029 (vaarwegen). De programmering en onderhoudsplannen kijken beperkt vooruit, en het meerjarenbeeld is niet compleet, bijvoorbeeld door een incompleet beeld van de staat van ons areaal. Onlangs zijn er inspecties uitgevoerd die extra onderhoudsbehoeften hebben aangetoond die nog niet in de plannen zijn verwerkt. Ook is er een toenemende trend van extra budgetten die worden gevraagd voor onvoorziene werkzaamheden door de gebiedsaannemer. Dit kan het risico met zich meebrengen dat, zodra het meerjarenbeeld verbetert, de volledige storting alsnog noodzakelijk blijkt te zijn.

AH. Flexibele schil woningbouw

Het betreft een extra provinciale bijdrage van €3 miljoen bovenop de Rijksbijdrage van €8 miljoen aan gemeenten. Deze inzet helpt gemeenten bij het versnellen van geplande woningbouwlocaties via het meebetalen aan door hen ingehuurde capaciteit (50%). Hoewel woningbouw in de kern een gemeentelijke taak is. Wij zijn voornemens samen met gemeenten een projectbureau op te zetten dat vanaf 2028 deze taak van de flexibele schil deels overneemt.

AI. Waterrecreatie

De bezuiniging kan een negatief effect hebben op de groei van de waterrecreatie en daarmee op de regionale economie en werkgelegenheid. Door minder middelen voor vaarwegen en toerisme dreigt de provincie haar rol als partner in de ontwikkeling van het routenetwerk en voorzieningen te verliezen. De risico's worden deels afgedekt, maar enkele projecten, zoals passantenplaatsen, aanpak waterplanten en uitvoeringsregelingen, kunnen slechts in versoberde vorm doorgang vinden.

AJ. PPLG

Er zijn middelen in de begroting opgenomen voor PPLG doelen zoals NNN realisatie en de daaraan gekoppelde doelen en legaliseren van PAS melders. Vertraging in de realisatie leidt tot een kleinere capaciteitsgroei dan eerder beoogd.

AK. Inzet ambassadeurs afbouwen

Er zijn op verschillende beleidsterreinen ambassadeurs actief, met uiteenlopende kosten en opdrachtomschrijvingen. Wij bouwen de inzet van ambassadeurs af. Concreet stoppen we met de inzet van de ketenaanjagers, de circulair ambassadeur en de werkambassadeur.

AL. Stoppen pilot actief grondbeleid

In het coalitieakkoord was budget gereserveerd voor rentelasten die voortvloeien uit een pilot met actief grondbeleid. De uitvoering van deze pilots wordt stopgezet, wat leidt tot een besparing op de rentelasten. Deze besparing is verwerkt in de bijstelling van de rentelasten.

AM. Toerisme

Beperkte middelen raken onder andere de spreiding van bezoekers, de bescherming van kwetsbare natuurgebieden en bereikbaarheid. Gevolgen zijn beheersbaar, met oog voor regionale verschillen.

AN. Servicepunt duurzame energie

Bij aanvang was het nog niet zeker of provincie voor de activiteiten in het kader van het servicepunt duurzame energie btw-plichtig is. Zekerheidshalve is daarom destijds de raming destijds inclusief btw in de begroting verwerkt. Naar het zich laat aanzien is de btw toch compensabel waarmee de noodzaak om de btw-component in de begroting aan te houden kleiner is.

AO. Vrijval post onvoorzien

Bij de Kaderbrief 2025 is budget opgenomen voor onvoorziene tegenvallers. Dat ging toen om een post met een omvang van ongeveer 1% van de omvang van de begroting (€6.5 miljoen structureel). Deze middelen worden nu ingezet om de begroting sluitend te maken.

AP. Erfgoed

De bezuiniging betreft voornamelijk uitvoeringskosten van aflopende projecten. De kern van het erfgoedbeleid blijft hierdoor behouden.

AQ. Klimaat

Het ingroeipad zoals voorgesteld in het coalitieakkoord wordt niet voortgezet.. Voor het komend begrotingsjaar wordt dit tekort opgevangen met middelen vanuit het Rijk. De continuïteit van deze Rijksmiddelen is echter onzeker, waardoor na dit begrotingsjaar het risico bestaat dat onze ambities alsnog onder druk komen te staan. Voor nu blijft het effect binnen aanvaardbare grenzen.

AR. Taakstelling/onderzoeken/overleggen

Wij leggen onszelf een taakstellende besparing op door kritischer te selecteren welke onderzoeken wij wel en niet laten uitvoeren. Hierbij zal ook het doen van onderzoek ten behoeve moties waar geen dekkingsvoorstel bij zit niet meer gebeuren

AS. Overige voorstellen

Dit betreft een aantal kleinere besparingsvoorstellen.

7 Aandachtpunten en onzekerheden

a) Provinciefonds: opmerkingen over ontwikkelingen nieuw verdeelmodel

De middelen in het Provinciefonds worden verdeeld over de 12 provincies volgens een systematiek die sinds 2017 van kracht is. In dit zogenaamde verdeelmodel zit een aantal weeffouten die leiden tot een onrechtvaardige verdeling van de middelen. Voor Noord-Holland gaat het om de wijze waarop de overheveling van de middelen voor de Jeugdzorg van het Provinciefonds naar het Gemeentefonds is verwerkt, en de wijze waarop Noord-Holland gekort wordt in het Provinciefonds vanwege de aanwezigheid van de MRA. Deze weeffouten leiden tot een toenemende benadeling en zijn de reden dat Noord-Holland krachtig heeft gepleit voor een snelle invoering van een nieuw verdeelmodel.

Na jaren overleg en onderhandeling heeft de fondsbeheerder, ministerie van BZK, besloten om per 2026 een nieuw verdeelmodel in te voeren, met een ingroeipad om de financiële herverdelingseffecten geleidelijk te laten verlopen. In dit nieuwe model zijn de voor Noord-Holland nadelige weeffouten hersteld, hetgeen een gunstig effect zal hebben op de uitkering uit het Provinciefonds. Er is echter ook een aantal grondslagen aangepast die een negatief effect zullen hebben op de uitkering. De belangrijkste daarvan zijn de verevening van de inkomsten uit opcenten en het veronderstelde rendement op de Overige Eigen Middelen (OEM)

Ook in het nieuwe model zullen de inkomsten uit opcenten verevend worden tussen de provincies. Deze vorm van nivellering vindt plaats door elke provincie te korten op hun uitkering uit het Provinciefonds. Deze korting wordt berekend door de omvang van het wagenpark te vermenigvuldigen met een vast tarief (het rekentarief). In het huidige verdeelmodel wordt deze korting berekend met een vast tarief van 65,9. In het nieuwe model zal deze aanzienlijk hoger komen te liggen. De verwachting is dat de fondsbeheerder zal kiezen voor een rekentarief van 90% van het gemiddelde opcententarief. Dat betekent dat de korting op de uitkering voor Noord-Holland in het nieuwe model op dit punt groter zal zijn dan in het huidige model. Voor 2025 zou dan als aftrek in het provinciefonds een tarief gelden van 79,9 opcenten terwijl wij zelf een tarief hanteren van 77,4 opcenten. Een tarief per 2026 van 82,1 ligt boven deze norm, hetgeen het nadelige effect verkleint.

De andere onzekerheid betreft de korting die gebaseerd is op de Overige Eigen Middelen. Ook dit is een vorm van verevening tussen de provincies om het verschil in eigen vermogen tussen provincies te compenseren. Op dit moment is de fondsbeheerder bezig om de details van het nieuwe verdeelmodel uit te werken. Definitief uitsluitsel over de gedetailleerde uitwerking van het model en de berekening van de financiële effecten verwachten wij bij de septembercirculaire. Dan zal ook duidelijk worden hoe het ingroeipad naar het nieuwe model eruit komt te zien. De uitkomst is nog onzeker.

b) Opcenten:

Voor de berekening van de opbrengst aan opcenten volgen wij de prognoses van het Rijk. Deze prognoses worden ook verwerkt bij de berekening van de aftrek van de opcenten in het provinciefonds. Dit betekent dat bij de begroting de raming van de opcenten en het provinciefonds bijgewerkt worden op basis van de meicirculaire van het provinciefonds. Bij de kaderbrief gebeurt dat op basis van de raming van de septembercirculaire van het voorgaande jaar. Dit betekent dat de aanname uit het Coalitieakkoord van een jaarlijkse autonome groei van 2% voor de opbrengst van de opcenten losgelaten wordt. Deze aanname zorgt er namelijk voor dat de raming van het provinciefonds afwijkt van hetgeen in de circulaires wordt opgenomen (dit omdat een hogere verwachte groei van opcenten leidt tot een hoger aftrek in het provinciefonds. Omdat de provinciefondscirculaires leidend zijn voor de baten uit het provinciefonds, is het niet wenselijk om met andere groeipercentages te rekenen.

8 Bijlagen: Bijlage 1: Toelichting op kengetallen

Belangrijkste kengetallen en hun signaalwaarde.

Netto schuldquote gecorrigeerd:
De gecorrigeerde netto schuldquote van een provincie is een van de belangrijkste indicatoren voor de financiële gezondheid van de provincie. Deze ratio wordt berekend door de netto schuld (incl. verstrekte leningen) van de provincie te delen door de totale baten in één jaar.

Voor gemeenten wordt een ratio van 130% beoordeeld als risicovol, bij waterschappen wordt veelal een ratio van 250% gehanteerd. Omdat de provincie meer kapitaalintensief is dan gemeenten (veel grote en dure investeringen in wegen en natuur) en minder kapitaalintensief dan waterschappen, wordt er voorgesteld om een signaalwaarde voor een risicovolle NSQ te hanteren van 200%.

Een gecorrigeerde netto schuldquote van 200% betekent dat de provincie twee keer zoveel schulden heeft als haar totale baten. Deze ratio moet ervoor zorgen dat de provincie in staat is om haar schulden af te lossen met behoud van een gezonde financiële positie. Een hoge netto schuldquote kan namelijk leiden tot financiële moeilijkheden en een verhoogd risico op betalingsproblemen.

Voorstel signaalwaarde netto schuldquote gecorrigeerd: categorie A (gezond) < 150%, categorie B 150-200%, categorie C risicovol) > 200%

Kapitaalslastenratio:
Een kapitaallastenratio is een financiële maatstaf die de verhouding weergeeft tussen de kapitaallasten van de provincie en de beschikbare baten voor de dekking van deze kapitaallasten. Kapitaallasten omvatten de rente en afschrijvingen die toegerekend worden aan de exploitatie voor gerealiseerde investeringen in kapitaalgoederen, zoals gebouwen en infrastructuur. De kapitaallastenratio is een belangrijke indicator voor de financiële houdbaarheid, wendbaarheid en duurzaamheid van de provincie, en wordt gebruikt om de betaalbaarheid van investeringen en leningen te beoordelen.

In het verleden heeft de provincie investeringen in een keer ten laste van de exploitatie gebracht in plaats van te activeren. Inmiddels mag dit niet meer van het BBV maar hierdoor heeft de provincie relatief lage afschrijvingslasten. Dit maakt dat de huidige kapitaalslastenratio niet maatgevend is.

De kapitaalslastenratio voor een gemeente, provincie of waterschap ligt over het algemeen tussen de 10-15%. Een ratio binnen deze range duidt meestal op een gezonde financiële situatie en geeft aan dat er ruimte is om te investeren in toekomstige projecten zonder de financiële stabiliteit in gevaar te brengen.

Voorstel signaalwaarde kapitaalslastenratio: categorie A (gezond) < 10%, categorie B 10-15%, categorie C (risicovol) > 15%

Overige waarborgen
Naast eerder behandelde kengetallen zijn er ook nog andere (wettelijke) normeringen die helpen bij een gezonde financiële situatie:

Rente risiconorm:
De renterisiconorm die is opgenomen in de wet Financiering decentrale overheden[4] (Fido) heeft als voornaamste doel om de financiële risico's te beperken met betrekking tot renteschommelingen en renterisico's. De norm beperkt het risico dat overheden lopen door te grote financiële verplichtingen aan te gaan op basis van variabele rentetarieven. De norm betekent dat de totale rentelasten die een decentrale overheid draagt (gerelateerd aan haar langlopende schulden), niet meer dan 20% van haar totale (primaire) begrotingslasten mogen bedragen. Het naleven van de renterisiconorm helpt om de financiële stabiliteit en weerbaarheid van de decentrale overheden te versterken en draagt bij aan een duurzaam financieel beheer.

Kasgeldlimiet:
De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal De kasgeldlimiet voor de provincie bedraagt 7% van het begrotingstotaal (primaire begroting).

Door de invoering van de kasgeldlimiet wordt van decentrale overheden verwacht dat zij hun financiele positie niet teveel middels korte termijn financiering op orde brengen. Dit kan namelijk leiden tot sterk fluctuerende rentekosten en een suboptimaal liquiditeitsbeheer. Hierdoor wordt de financiële positie van decentrale overheden geoptimaliseerd en wordt er efficiënter omgegaan met publieke middelen.

Weerstandsratio:
Het BBV schrijft provincies voor een risicoprofiel op te stellen, expliciet risicomanagementbeleid te voeren en op basis van hun risicoprofiel het (financiële) weerstandsvermogen in beeld te brengen. Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan, heeft de provincie een buffer nodig. Het weerstandsvermogen bepaalt in hoeverre de provincie in staat is de financiële gevolgen van opgetreden risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen kan gemeten worden als de verhouding tussen de weerstandscapaciteit die de provincie beschikbaar heeft en de verwachte financiële gevolgen van de risico's en kan weergegeven worden als een ratio:

Beschikbare weerstandscapaciteit/Risico's (risicoprofiel)
Gesteld kan worden dat als er precies genoeg weerstandscapaciteit is om de risico's af te dekken, een ratio van 1, het weerstandsvermogen is voldoende is. Als de ratio meer dan 2 is, heeft de provincie meer dan twee keer zoveel reserve voorradig als benodigd voor risico's die het loopt. De weerstandsratio van een provincie wordt gebruikt als een maatstaf voor de financiële weerbaarheid en robuustheid van de provincie. De weerstandsratio wordt gebruikt als een instrument voor financiële sturing en risicomanagement binnen provincies.

Norm algemene reserve en weerstandsvermogen:
In artikel 4.4.4. van de Financiële Verordening staat dat de algemene reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen moet bedragen. Deze norm kan gezien worden als een dubbel slot op duur voor de omvang van de algemene reserve, de weerstandsratio is namelijk een wettelijke verplichtingen met betrekking tot de omvang van de algemene reserve.

Op het gebruik van deze normering zijn twee kanttekening te plaatsen:

- Als de omvang van de algemene dekkingsmiddelen (o.a. algemene uitkering en opcenten) toeneemt moet de omvang van de algemene reserve ook toenemen. Terwijl het risicoprofiel niet noodzakelijkerwijs verandert.

[4] Wet financiering decentrale overheden

- In de algemene uitkering is een korting ingebouwd op basis van de omvang van de algemene reserve. Mogelijk dat in de toekomst deze korting nog wordt verhoogd. Een hoger algemene reserve heeft dus zijn weerslag op de omvang van de algemene uitkering.

Voorstel 25% norm algemene reserve: handhaven op 25% maar de realisatie niet zelfstandig te beoordelen maar in relatie tot en samenhang met de overige kengetallen.

EMU Saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat provincies ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken. Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de provincie, berekend op transactiebasis. De begroting van de provincie is opgesteld op basis van een stelsel van baten en lasten. Samen met de geprognosticeerde balans geeft het inzicht in toekomstige ontwikkelingen van de financieringsbehoefte van de provincie. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de provincie.

Samenvattend

Kengetallen zijn een goed hulpmiddel om de financiële positie van de provincie te beoordelen. Een kengetal op zichzelf zegt niets en zal altijd in samenhang met de andere kengetallen bekeken moeten worden. De beoordeling van de financiële positie vereist een adequate toelichting en indien nodig maatregelen om te voorkomen dat de positie te risicovol wordt. Bij de beoordeling van de financiële positie zullen de key-indicatoren een belangrijke positie innemen, maar ook deze zullen altijd in samenhang met de overige kengetallen worden beoordeeld. In onderstaande tabel zijn de verschillende signaalwaardes van de kengetallen weergegeven.

		Signaalwaarden		
	Kengetal	**Gezond**	**Neutraal**	**Risicovol**
Key-indicatoren	Netto schuldquote gecorrigeerd	<150%	150-200%	>200%
	Kapitaalslastenratio	<10%	10-15%	>15%
BBV	Netto schuldquote	<150%	150-200%	>200%
	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
	Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Overige	Rente risiconorm*	<20%	20%	>20%
	Kasgeldlimiet*	<7%	7%	>7%
	Weerstandsratio	>2	1-2	<1
	Norm algemene reserve	>25%	25%	<25%

* De renterisiconorm en Kasgeldlimiet worden (wettelijk bepaald) berekend op basis van de primaire begroting.

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
1	D66	Wesley van der Heijden	6	Er komt 200 miljoen bij voor NNN. Hoeveel extra hectare kunnen we hiervan realiseren? Daarnaast spreekt u over dat het surplus van de algemene reserve wordt ingezet. Hoe zeker is die 200 miljoen dan? Of is dat surplus bovenop die 200 miljoen?	Het surplus maakt onderdeel uit van de 200 miljoen. Een exact aantal hectares is niet op te hangen aan een bedrag. Voor het grootste deel is het nodig eerst de gronden beschikbaar te krijgen waarna ze kunnen worden ingericht. Van de 4379 ha restantopgave is nog 2960 ha niet beschikbaar en moet dus nog verworven worden. Met de verwerving van gronden zal het meeste geld gemoeid zijn. Het is dus afhankelijk van de situatie (waar kan verworven worden, en waar kan ingericht worden) waar we welke stappen naar realisatie kunnen zetten.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
2	D66	Wesley van der Heijden	13	U schaart de verhoging van de opcenten onder technische bijstellingen. Waarom kwalificeert u dit niet als een beleidskeuze?	De keuze voor een nieuw tarief is inderdaad een bewuste keuze. Er is echter niet één concreet beleidseffect aan te koppelen zoals dat wel het geval is bij de categorie 'nieuwe voorstellen' in paragraaf 6.2. De extra opbrengsten die deze technische keuze opleveren zijn algemene dekkingsmiddelen en daarom niet aan één concreet beleidseffect te koppelen.	Bestuur	Esther Rommel	
3	D66	Wesley van der Heijden	16	U geeft aan dat we minder hoeven te lenen. Wat was voor de kaderbrief de verwachting dat we zouden moeten lenen en wat is nu die verwachting?	De verwachting was dat wij tot en met 2025 een bedrag ad 425 miljoen moesten lenen, dat bedrag komt nu voor 2025 uit op 180 miljoen (verschil 245 miljoen). Dat wij minder hoeven te lenen is geen direct resultaat van de mutaties in de kaderbrief maar meer een gevolg van het resultaat over 2024 (en de hieruit voortvloeiende kasstromen) en de verwachting voor 2025. Voor 2025 is de verwachting dat wij geen aanvullende leningen hoeven af te sluiten bovenop de reeds opgevraagde leningen. Tot en met 2030 is de lening portefeuille daarom ook met 245 miljoen naar beneden bijgesteld tot (naar schatting) een lening portefeuille ad 545 miljoen.	Bestuur	Esther Rommel	
4	D66	Wesley van der Heijden	17	U schrijft dat met het plan van actief beheer de verwachting is dat in de komende drie jaar de uitgaven dalen. We begrijpen dat we dat nog niet kunnen verwerken in de meerjarenraming. Wanneer verwacht u deze daling te kunnen kwantificeren? Zijn er nog andere opties als dit plan niet werkt?	BIJ12 levert jaarlijks rond mei een rapportage waarbij het voorgaande schadeseizoen van november t/m oktober wordt gepresenteerd, wat wordt gebruikt voor ons jaarverslag. De verwachting is dat we rond mei 2029 goed in beeld hebben wat drie jaar gecoördineerd beheer op de schadetegemoetkomingen heeft opgeleverd. De hoop is natuurlijk dat we al eerder effect gaan zien.	Bestuur	Esther Rommel	
5	D66	Wesley van der Heijden	18 en 19	Over bedrijfsvoeringssystemen schrijft u dat de aanbesteding loopt tot en met 2028. Vanuit ervaring met ICT projecten zien we vaak dat die langer duren dan gepland en uitlopen in de kosten. Is het niet raadzaam om rekening te houden met langere ondersteuning van SAP ECC? Ook na 2028? Als de reguliere ondersteuning ophoudt wordt de ondersteuning vaak ook extra duur. Is dat hier ook het geval?	Ja, dat is inderdaad raadzaam en mogelijk wordt extra ondersteuning duurder. De programmabegroting is opgesteld voor 4 jaar. Binnen het budget is een risicoreservering opgenomen van 10%. Het risico wat u benoemt is in beeld en wordt vanuit de mijlpalen planning continu gemonitord. Voor een eventueel 5e jaar is nu geen begroting gemaakt. Mocht het risico inderdaad optreden en niet met de 10% risicoreservering kunnen worden opgevangen dan zullen we daar begin 2027 pas een realistische begroting op kunnen maken.	Bestuur	Arthur van Dijk	
6	D66	Wesley van der Heijden	21	U stelt 3 miljoen extra subsidie ter beschikking vanaf 2028. Hoeveel kilometer door fietsroute zouden we hiermee kunnen realiseren?	Hoeveel kilometer hiermee gerealiseerd kan worden verschilt. De subsidie is zowel voor het opwaarderen van bestaande fietsroutes naar doorfietsroutekwaliteit (o.a. asfalteren en breder maken) als voor het aanleggen van ontbrekende delen. Aanleggen is, afhankelijk van de situatie, ca. 2x duurder dan opwaarderen. Als duimregel kan worden gehanteerd dat, bij gelijkblijvend subsidiepercentage, per 1 miljoen subsidie ca. 1 km nieuw fietspad kan worden aangelegd of ca. 2 km bestaand fietspad opgewaardeerd. Afhankelijk van de projecten kan met 3 miljoen dus ca. 3 tot 6 km doorfietsroute worden gerealiseerd. (overigens gaat het niet om extra subsidie, maar om het vanaf 2028 structureel maken van een t/m 2027 incidenteel geregeld budget voor subsidie)	Ruimte	Jeroen Olthof	
7	D66	Wesley van der Heijden	24	Onder andere voor regel X als AC, we gaan hier uit van een bezuiniging waar in de toelichting staat dat het onzeker is of we dit kunnen realiseren. Waarom wordt deze dan toch opgevoerd? Dat is toch niet in lijn met conversatief boekhouden?	Bij het afwegen van de keuze of we een besparing doorvoeren of niet hebben wij rekening gehouden met het uitgangspunt van behoedzaam ramen. De voorstellen voor het verhogen van inkomsten uit leges en besparingen op verkeersmanagement hebben wij beoordeeld op realiteitsgehalte en hebben de inschatting gemaakt dat deze besparingen reëel zijn. 100% zekerheid is in deze gevallen echter niet gegarandeerd, vandaar dat we dit in de toelichting de kansen en risico's hebben genuanceerd. Laat onverlet dat we ons hard zullen maken om deze besparing te realiseren. Voor regel AC: zie het antwoord op vraag 31.	Bestuur	Esther Rommel	
8	D66	Wesley van der Heijden	25	Wat is de reden dat we stoppen met de circulair ambassadeur en de werkambassadeur? Is dat puur een financiële kwestie? Zijn hun resultaten ook getoetst? Wat heeft het ons opgeleverd de afgelopen jaren, in relatie tot onze beleidsdoelstellingen?	In november 2022 is de circulair ambassadeur aangesteld voor een periode van twee jaar met mogelijkheid tot verlenging van tweemaal één jaar. Het betrof een tijdelijke, pionierende functie om het MKB te stimuleren om met circulair ondernemen aan de slag te gaan. In de tussenevaluatie die op 20 januari jl. op de C-agenda van de Commissie Bestuur stond, is de inzet van de circulair ambassadeur kwalitatief geëvalueerd. Op basis van de evaluatie is in november 2024 besloten tot verlenging van de aanstelling met één jaar. De aanstelling van de circulair ambassadeur loopt tot 1 december 2025. Vanwege de bezuiniging zal geen gebruik worden gemaakt van de optie tot nog eenmaal verlenging met één jaar. De rol van circulair ambassadeur betrof een tijdelijke rol die als vliegwiel moest functioneren. In de afgelopen drie jaar is er veel veranderd in het netwerk rondom circulaire economie en in het stimuleren van het MKB. Er staat nu een stevig netwerk en wij zullen als provincie een rol blijven spelen in het verbinden van het netwerk. De reden om nu te stoppen met de rol van de werkambassadeur is een financiële kwestie. Evaluatie van dit instrument stond gepland voor 2027 (Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028). Evaluaties hebben eerder plaatsgevonden in 2023 en 2017. Daarnaast heeft de werkambassadeur vier maal per jaar overleg met gedeputeerde over de voortgang van zijn agenda.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
9	D66	Wesley van der Heijden	25	Klimaat Hoeveel Mton co2 verwachten we minder te besparen door deze bezuiniging?	Het is op dit moment niet goed te beoordelen hoeveel Mton CO_2-reductie mogelijk verloren gaat door deze bezuiniging. De maatregelen zoals genoemd in de kaderbrief zijn (nog) niet doorgerekend op reductiepotentieel. De bezuiniging zal eerst moeten worden vertaald naar het niveau van concrete maatregelen, pas dan kan een inschatting worden gemaakt van het effect op de CO_2-uitstoot. Dit geldt overigens ook voor andere bezuinigingen en extra uitgaven in de kaderbrief.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
10	D66	Wesley van der Heijden	25	Klimaat Wat is de reden dat we deze bezuiniging doorvoeren?	De bezuiniging is doorgevoerd omdat we op korte termijn verwachten dat we onze huidige klimaat- en energieambities/taken grotendeels kunnen realiseren met het huidige provinciale budget en de aanvullende Rijksmiddelen. Vanuit die inschatting is ervoor gekozen om structureel lagere provinciale middelen in te zetten. Tegelijkertijd erkennen we dat de beschikbaarheid van Rijksmiddelen op de middellange termijn onzeker is. We blijven deze ontwikkeling nauwlettend volgen, zodat we indien nodig tijdig kunnen bijsturen. Voor nu blijft het effect van deze bezuiniging binnen aanvaardbare grenzen.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
11	D66	Wesley van der Heijden	27	Wat heeft de aanname van de autonome groei van het wagenpark de afgelopen jaren opgeleverd aan concrete opbrengsten? Of zijn we defacto meer gekort op het provinciefonds?	Onze eigen aanname van 2% jaarlijkse groei heeft ons niets opgeleverd maar was een eigen schatting om toekomstige baten beter te kunnen ramen. Bij het bepalen van de opbrengst aan opcenten (en de aftrek hiervan in het provinciefonds) zijn de cijfers zoals die verstrekt worden door de Belastingdienst leidend. Omdat onze eigen aanname van autonome groei geen rol speelt in de berekening van de opbrengst opcenten (en aftrek provinciesfonds) hebben we bij deze kaderbrief voorgesteld om hiervan af te stappen. Omdat wij 77,4 opcenten hanteren voor de opcenten en de aftrek in het provinciefonds tegen 65,9 opcenten gaat, zouden we nooit meer gekort worden dan we extra binnen zouden krijgen.	Bestuur	Esther Rommel	
12	jA21	Kelly Uiterwijk	5	Waardoor wordt de toename van de faunaschade veroorzaakt en welk deel hangt samen met de eerdere verlaging van het eigen risico?	In belangrijke mate wordt de toename in de faunaschade veroorzaakt door houtduiven, en in mindere mate ganzen. Het aantal schadeclaims is ook gestegen. Veel van de schade wordt getaxeerd in kapitaalintensieve vollegrondsgroenten zoals broccoli en bloemkool, wat de kosten snel opdrijft. Het verlagen van het eigen risico voor ganzenschade was begroot op 2,5 mln euro.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
13	JA21	Kelly Uiterwijk	14	Er wordt een positief renteresultaat verwacht, mede doordat men verwacht minder te moeten lenen. Welke bedragen waren er geraamd om te lenen en naar welk bedrag is dit nu bijgesteld?	De verwachting was dat wij eind 2026 voor een totaal bedrag ad 490 miljoen moesten lenen. Deze is nu, door het resultaat 2024, de positieve kasstroom over 2024 en de verwachting van de kasstromen over 2025 bijgesteld. De actuele prognose gaat uit van een leningenportefeuille van 245 miljoen eind 2026 oplopend naar 545 miljoen in 2030. Naast de lagere rentelasten die voortvloeien uit deze bijstelling zijn voor 2025 tevens de rentebaten verhoogd vanwege de positieve liquiditeitspostitie die wij hebben en de gunstige rente op de rekeningcourant met de schatkist (het Rijk).	Bestuur	Esther Rommel	
14	JA21	Kelly Uiterwijk	17 en 22	Bij de nieuwe voorstellen is er een structureel nadeel van 6,24 miljoen op de omgevingsdiensten. Bij de besparingsvoorstellen wordt er 1 mln oplopend tot 2 mln bespaard op de omgevingsdiensten. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar?	De € 6,24 mln. is noodzakelijk om de ontwikkelingen en groei in VTH-taken binnen bestaand beleid op te vangen. Dit zijn wettelijke verplichte taken of de uitvoering van moties waarvoor op dit moment onvoldoende budget is bij de omgevingsdiensten. Daarnaast gaan we met de omgevingsdiensten in gesprek om te bepalen om welke wijze we door prioritering en efficiëntere inzet van capaciteit kunnen besparen (€ 1 mln. oplopend tot € 2 mln.) in de bestaande taakuitvoering van de omgevingsdiensten.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	
15	JA21	Kelly Uiterwijk	20	In 2025 wordt de SPUK voor Groen Staal uitgeput. Er wordt nu geraamd dat de provincie voldoende middelen voor de vergunningverlening beschikbaar moet stellen ad. 2,8 miljoen. Wat is de stand van zaken rond een verlenging van de SPUK? Worden deze lasten ook deels weer vergoed door legesinkomsten?	De SPUK (specifieke uitkering) loopt in 2025 af en wordt niet verlengd. In de plaats van deze SPUK komt een DU (decentrale uitkering) in het Provinciefonds. Het Rijk heeft een budget beschikbaar gesteld voor het 'versterken vergunningverlening maatwerkaanpak' voor de periode 2026 - 2030 voor de provincies met bedrijven die deelnemen aan de maatwerkaanpak. De verdeling van dit budget is binnen het IPO bestuurlijk afgesproken en doorgegeven aan het Rijk. Met de septembercirculaire van het Provinciefonds wordt bekend welke provincie welke middelen ontvangen. Daarnaast ontvangt de provincie nog inkomsten vanuit de milieuleges, de hoogte hiervan is afhankelijk van het indienen van aanvragen voor omgevingsvergunningen.	Leefomgeving	Jeroen Olthof	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
16	JA21	Kelly Uiterwijk	20	Er wordt ingezet op aanvullend beheer van de ganzenschade. Richt deze aanpak zich enkel op ganzen of ook op andere dieren? Wat gaat deze aanpak concreet uitrichten, waardoor de faunaschade verminderd wordt?	De aanpak richt zich primair op ganzenschade. Ganzen veroorzaken nog altijd verreweg de meeste schade van alle dieren, waardoor daar primair de extra inzet het meest nodig is. Deze aanpak richt zich op het efficiënter inzetten van bestaande mankracht in het veld, door in te zetten op een gebiedsgerichte, gecoördineerde samenwerking met de betrokken partijen. Voor een nadere specificering van de aanpak verwijs ik naar bijgevoegd document. Dit wordt nog verder uitgewerkt dus de exacte cijfers kunnen nog wijzigen.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
17	JA21	Kelly Uiterwijk	22	Bij PPLG zien we een besparing van 2 mln oplopend tot 4 mln. Gelijktijdig wordt er voorgesteld forse stortingen te doen in de reserve groen en meer NNN te realiseren. Waar is deze besparing op gebaseerd?	In het coalitie akkoord was afgesproken om extra budget beschikbaar te stellen voor capaciteit om de PPLG opgaven te kunnen realiseren. Hierbij was uitgegaan van het NPLG en het Transitiefonds van het Rijk. Inmiddels heeft het Rijk het NPLG ingetrokken en is het Transitiefonds komen te vervallen, waardoor er momenteel minder middelen beschikbaar zijn gekomen dan eerder was verwacht. Hierdoor neemt de benodigde capaciteit minder snel toe dan in het coalitie akkoord was verwacht. Daarom het voorstel om minder gelden beschikbaar te stellen voor de toename van capaciteit om PPLG doelen te realiseren.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
18	JA21	Kelly Uiterwijk	24	De flexibele schil woningbouw wordt afgebouwd. Wat zijn hiervan de concrete gevolgen voor de woningbouwontwikkeling?	De middelen worden geleidelijk afgebouwd omdat het nog op te richten projectbureau capaciteit woningbouw de taken gaat overnemen.	ruimte	Jelle Beemsterboer	
19	Forum voor Democratie	Johan Dessing	5	3e alinea: Geconstateerd wordt dat de afgelopen jaren sprake is geweest van bovengemiddelde prijsstijgingen. In hoeverre wordt in de Kaderbrief 2026 de mogelijkheid van voortdurende prijsstijgingen verdisconteerd?	We maken elk jaar een schatting van de toekomstige prijsstijgingen en de financiele gevolgen hiervan worden cumulatief verwerkt in de stelpost voor indexeringen (zie regel D Kaderbrief 2026). Voor de meerjarenprognose van het effect van prijsstijgingen baseren wij ons op de voorspellingen van onder meer de ECB. Het scenario dat de prijsstijgingen komende jaren voortdurend boven die voorspellingen uitkomen zal dus een negatief effect hebben op het begrotingssaldo.	Bestuur	Esther Rommel	
20	Forum voor Democratie	Johan Dessing	6	Alinea 2: De ambitie is om het NNN af te maken. De daarvoor benodigde investeringen komen ten laste van de reserve (rekeningresultaat 2024, vermeerderd met mogelijke vrijval reserves na een grondige doorlichting). Dat is voldoende voor de komende jaren, zo wordt in de Kaderbrief 2026 gesteld. Is er ook enig zicht op de toename van de structurele beheerkosten van NNN-gebieden en de bijbehorende dekkingsmogelijkheden op de langere termijn?	In 2025 bedragen de structurele jaarlijkse beheerkosten 17 mln. Deze nemen toe door indexatie en afronding van het NNN. Tot en met 2032 kunnen we de beheerkosten van de bestaande en nog te realiseren NNN dekken. Na 2032 moet voor de laatste nog te realiseren 1.600 ha (van de 56.600 ha NNN) het beheer nog gedekt worden. Dit nemen we mee in de gesprekken met het Rijk (zijn immers eindverantwoordelijk) over het Natuurpact 2.0 en zit daarom nu nog niet in de begroting. De beheermiddelen zitten in de provinciale begroting en niet in de Reserve Groen en zijn structureel (lopen dus ook door na 2032).	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
21	Forum voor Democratie	Johan Dessing	6	Alinea 4: Er is hier sprake van aanvullingen op de benodigde middelen ter realisering van NNN vanuit het Rijk en de EU. In hoeverre verwacht u daar inderdaad positieve resultaten van a) op Rijksniveau en b) op EU-niveau? Is er een concreet idee welke middelen op EU-niveau hiervoor bestemd zouden kunnen worden? Wat is de kans dat die middelen ook daadwerkelijk aan de Provincie zullen worden toegekend? En om welke bedragen moeten we dan denken?	We werken momenteel aan de actualisatie van de realisatiestrategie van het NNN, waarin we de financiële programmering voor de afronding van het NNN opnemen. Onderdeel van de realisatiestrategie is een financieringsplan waarbij op hoofdlijnen wordt aangegeven waar we financieringsmogelijkheden verwachten. Het is op dit moment niet duidelijk hoeveel het Rijk beschikbaar zal stellen voor deze opgave. In aanvulling werken we aan een betere benutting van EU subsidies, waaronder in ieder geval LIFE subsidies. Het is op dit moment niet mogelijk exact inzicht te geven in mogelijke of verwachte omvang van deze subsidies.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
22	Forum voor Democratie	Johan Dessing	8	Alinea 5: In lijn met het uitgangspunt dat een jaarbudget de voorkeur heeft boven een reserve wordt het aanhouden van bestemmingsreserves worden beperkt. In hoeverre kan dit negatieve effecten hebben op de beschikbaarheid van middelen voor grote investeringen in mobiliteitsprojecten, inclusief het risico op het ontstaan van achterstallig onderhoud op wegen, bruggen en vaarwegen?	In pincipe heeft dit geen negatieve gevolgen. Investeringen in mobiliteitsprojecten en vervangingsinvesteringen worden gekapitaliseerd en over 50 jaar afbetaald. Jaarlijks word de programmering van de investerings- en vervangingsprojecten vastgesteld in het IMPI. Dan wordt ook aangegeven of deze investeringen passen binnen de stelpost Kapitaallasten.	Ruimte	Jeroen Olthof	

Faunabeheer kaderbrief	2025	2026	2027	2028
€*100.000	5	30	30	30
Uitvoering intensief populatiebeheer en ontzorgen WBEs	2	9	9	9
Structurele versterking uitvoering		3,5	3,5	3,5
Coordinatie uitvoering en onderzoek, databeheer en communicatie	0,5	5	5	5
Voorbereiding afzet ganzenvlees		2		
Infrastructuur afzet gedode ganzen (poeliers, koelingen, bakken)		1	1	1
Aanpak voorkomen crippling		0,5	0,5	0,5
Pilot winterrust	2,5	2,5	2,5	2,5
Onderzoeksagenda		8	8	8
Onderzoek vliegveiligheid (NIOO)			2,5	2,5
Som	5	31,5	29,5	29,5

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
23	Forum voor Democratie	Johan Dessing	23	Alinea 3: Besparingsvoorstellen volgen uit structurele onderbesteding in voorgaande jaren, zo wordt hier gesteld. Dat leidt enerzijds tot een 'realistischer' raming. Maar wat is het risico dat bij onderbesteding optreedt voor de handhaving en verbetering van de kwaliteit van kapitaalintensieve goederen als wegen, bruggen en vaarwegen?	De kwaliteit blijft gehandhaafd. Verbetering van kapitaalintensieve goederen daarvoor is krediet beschikbaar om in te zetten. Vanuit het programma iMPI is er op basis van de bezuinigingen voldoende om tot een realistische raming te komen. Voor verbeteringen moet altijd extra investeringsgeld worden gevraagd.	Ruimte	Jeroen Olthof	
24	CDA	Willemien Koning	6	Ondanks noodzaak tot bezuinigen wordt er wel 100 miljoen van algemene reserve naar reserve groen gestort (rekeningsresultaat 2024) en later zal er nog eens 100 miljoen in reserve groen gestort worden. Wat maakt NNN zo belangrijk ten opzichte van alle andere taken dat provincie voor NNN 200 miljoen beschikbaar stelt? Wat gebeurt er als we niet twee keer maar een keer 100 miljoen in reserve groen storten? Waar is storting in de reserves terug te vinden in de Kaderbrief? Waar is de opschoning van de reserves t.b.v. NNN terug te vinden in de Kaderbrief?	De realisatie van het NNN is noodzakelijk om de biodiversiteitsdoelstellingen van de Europese Vogel- en habitatrichtlijn (VHR) te behalen (uiterlijk 2050) en is daarmee ook van belang voor de stikstofaanpak in het land. Indien maar een keer 100 miljoen in de reserve Groen wordt gestort in plaats van 2x 100 miljoen, dan kunnen we veel minder realisatie in gang zetten. Het meeste budget zal vooral in de eerste jaren worden ingezet om de gronden beschikbaar te krijgen, alvorens we deze als NNN kunnen inrichten. Minder middelen betekent een vertraging in de voortgang. Zie ook antwoord op vraag 86.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
25	CDA	Dennis Heijnen	12	Bij de signaalwaarde staat een verwachte waarde voor de begroting van 2025. Is de verwachte waarde ook meerjarig meer te geven (in ieder geval voor vier jaar). Zo ja, kunnen deze waardes worden gedeeld. Dit geeft een beeld van ‘wanneer’ de signaalwaardes geraakt gaan worden en hoe deze waardes beoordeeld moeten worden.	Op dit moment zijn wij de signaalwaardes opnieuw aan het berekenen voor de begroting 2026 (tevens meerjarenraming 2026-2029). Deze waardes zullen in de begroting 2026 worden opgenomen in de paragraaf financiering.	Bestuur	Esther Rommel	
26	CDA	Willemien Koning	18	Faunaschade - Het aantal schadeclaims is gestegen. Kunt u een overzicht geven van de stijging van het aantal schadeclaims over de afgelopen 5 jaar? In welke gebieden neemt het aantal schadeclaims toe?	Het aantal aanvragen om tegemoetkoming in faunaschade; 2020: 963, 2021: 1125, 2022: 1160, 2023: 1300, 2024: 1753. Schade door ganzen is verpreid over de provincie en met name geconcentreerd in omgeving Laag-Holland en Zeevang. Ganzen zijn de grootste schadeveroorzakers aan grasland en gedeeltelijk aan akkerbouwgewassen en groenteteelt. De schade door houtduiven is met name op groenteteeltpercelen en akkerbouw in West-Friesland. Overige schade is verspreid over de provincie. De toename van het aantal aanvragen is het grootst als gevolg van aanvragen voor tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door houtduiven geconcentreerd in West-Friesland.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
27	CDA	Simon Dijk	23	De bezuiniging volgt uit structurele onderbesteding in voorgaande jaren en betekent een scherpere raming. Bij een strenge of wisselvallige winter kan de begrotingsruimte ontoereikend zijn. Bij overschrijding wordt via begrotingswijziging of in de jaarrekening verantwoording afgelegd. Vraag: Betekent deze bezuiniging dat er vooraf vanuit gegaan wordt dat er in de winter minder uitgereden wordt? Brengt dit nog veiligheidsrisico’s met zich mee?	Nee er wordt niet minder uitgereden. De noodzakelijk acties voor gladheidsbestrijding worden uitgevoerd. Vanuit veiligheidsaspect is er rekening gehouden met de mogelijkheid om bij extreme wintersituaties voldoende voorraad te hebben geregeld in de begrotingsruimte.	Ruimte	Jeroen Olthof	
28	CDA	Dennis Heijnen	23	Sparen ondertunneling Broek in Waterland. Betekent dit dat de volledige toekomstige investering in de ondertunneling uit vreemd vermogen moet komen?	Als een besluit tot investering wordt genomen, wordt vanuit totaalfinanciering bekeken of we dit met eigen middelen of vreemd vermogen financieren, ongeacht of daar voor 'gespaard' is in een reserve. Er is in het verleden een reserve verhoogd vanuit het voornemen om te kunnen sparen, dit is echter strijdig met de werkwijze waarin investeringen gekapitaliseerd worden (afgeschreven over een periode) die is voorgeschreven in het BBV sinds 2017.	Bestuur/ Ruimte	Esther Rommel / Jeroen Olthof	
29	CDA	Willemien Koning	24	Op pagina 24 wordt aangegeven dat er wordt bezuinigd op de aanpak van waterplanten. Deze planten kunnen in bepaalde situaties hinder of soms gevaar opleveren voor waterrecreanten. Hoe wordt met deze bezuiniging alsnog gezorgd dat het veilig en goed toegankelijk blijft voor waterrecreatie? En behoren daarbij ook de invasieve exoten en bijvoorbeeld Cabomba? Hoe voorkomt u dat deze bezuiniging op de langere termijn tot veel grotere problemen gaat leiden vanwege de groei van de waterplanten? Gaat u hiermee niet al het werk dat tot nu toe gedaan is om waterplanten te verwijderen te niet doen?	De voorgestelde bezuiniging zal tot gevolg hebben dat de aanpak van waterplanten verminderd wordt, wat betekent dat de waterrecreatie de komende jaren overlast blijft houden van deze planten.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
30	CDA	Simon Dijk	24	De bezuiniging betreft het verlagen van de stortingen in de reserves voor groot onderhoud van wegen en vaarwegen voor 2027-2028 (wegen) en 2027-2029 (vaarwegen). De programmering en onderhoudsplannen kijken beperkt vooruit, en het meerjarenbeeld is niet compleet, bijvoorbeeld door een incompleet beeld van de staat van ons areaal. Vraag: Wanneer verwacht GS wel een volledig meerjarenbeeld te hebben? Hoe groot zijn de risico’s bij het doorzetten van deze bezuiniging?	Aan de hand van inspecties is er een redelijk goed beeld voor de programmering. Om een compleet beeld te krijgen wordt een inspectiestrategie toegepast voor die objecten die nu nog niet goed zijn vastgelegd. Dit maakt het mogelijk om verder vooruit te kijken en een completer beeld te krijgen. Naar verwachting zal vanaf 2026 het meerjarenbeeld meer compleet worden. Het doorzetten van de bezuiniging kan in het uiterste geval mogelijk tijdelijk tot prioritering leiden: welke werkzaamheden eerst en welke later uitgevoerd worden.	Ruimte	Jeroen Olthof	
31	CDA	Willemien Koning	24	Bezuiniging AC – verkeersmanagement – u geeft aan dat deze bezuiniging tot knelpunten kan leiden. Waarom boekt u deze bezuiniging dan toch in? Kunt u het knelpunt nader toelichten.	Wij voorzien nu geen knelpunten. Een realistische planning biedt ruimte om de bezuiniging door te voeren.	Ruimte	Jeroen Olthof	
32	CDA	Willemien Koning	24	Pagina 24 AF – bezuiniging wegen en vaarwegen – Is het inboeken van deze bezuiniging wel reëel? U geeft zelf aan dat het zeer onzeker is of dit mogelijk is.	Onzeker is het naar verwachting wel. Maar door realistisch te plannen en programmeren is het inboeken van de bezuiniging reeel.	Ruimte	Jeroen Olthof	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
33	CDA	Willemien Koning	24	Pagina 24 - Flexibele schil woningbouw – bezuinigd vanaf 2028. Is het 100% zeker dat de gemeenten vanaf 2028 zelf de kosten van het bureau kunnen betalen?	Het nog op te richten projectbureau capaciteit woningbouw, gaat taken overnemen van gemeenten. Gemeenten houden middelen over vanwege niet ingevulde vacatures die hiervoor ingezet worden.	Ruimte	Jelle Beemsterboer	
34	CDA	Dennis Heijnen	25	Bezuinigingen op toerisme Motie: Provinciaal onderzoek naar binnenlandse dagtoeristen PS verzoeken GS: • Onderzoek te laten doen naar de spreiding en het gedrag van binnenlandse toeristenstromen in Noord-Holland, met specifieke aandacht voor dagtoerisme; • Op basis van de onderzoeksresultaten een plan van aanpak op te stellen om binnenlandse dagtoeristen te verleiden minder bekende plekken in Noord-Holland te bezoeken. • Hierover goede afstemming te zoeken met de regio's en andere belanghebbende. In november 2024 is een motie aangenomen die oproept tot een onderzoek en plan van aanpak voor het spreiden van toeristen. In de Kaderbrief wordt echter bezuinigd op toerisme, en specifiek op toerismespreiding. Vraag: Hoe verhoudt deze bezuiniging zich tot de aangenomen motie? En op welke manier wordt er dan alsnog uitvoering gegeven aan het gevraagde onderzoek en plan van aanpak?	Binnen dit budget werken we aan zowel toerisme als recreatie. Een bezuiniging op dit punt betekent dat er op een andere manier een invulling gegeven wordt aan de uitvoering van de motie. Dit vraagt nadere uitwerking. Binnen de beschikbare budgetten (voor 2025) werken we aan het opzetten van de routealliantie. Dat is een samenwerkingsverband tussen belanghebbende partijen zoals gemeentes, DMO's, terreinbeherende organisatie en waterschappen. Onderdeel van de routealliantie is het routeplatform (een website en database met alle route afhankelijke informatie). De routealliantie draagt bij aan het bestemmingsmanagement en de spreiding van de bezoekers, niet alleen toeristen, over de hele provincie.	Ruimte	Esther Rommel	
35	CDA	Simon Dijk	25	Beperkte middelen raken onder andere de spreiding van bezoekers, de bescherming van kwetsbare natuurgebieden en bereikbaarheid. Gevolgen zijn beheersbaar, met oog voor regionale verschillen. Vraag: De uitleg is nogal summier te noemen. Zou er een uitgebreidere uitleg kunnen komen? Vanwaar deze bezuiniging?	zie ook antwoord 34. De reden van de bezuining is geen technisch te beantwoorden vraag.	Ruimte	Esther Rommel	
36	PvdA	Tim Wagelaar	Over de Netto Schuldquote	Veel zorg is er, ook in PS, over de netto schuldquote (NSQ). ● Is er een (wettelijke of beleidsmatige) norm voor de NSQ van de provincie en zo ja: waar ligt die vast en hoe hoog is die? ● De (gecorrigeerde) NSQ voor 2024 was begroot op 113%. Waar komt deze in de praktijk op uit? ● Hieronder een overzicht van de oorspronkelijk begrote NSQ en de gerealiseerde NSQ in de jaarrekening. Jaar Begroting (oorspronkelijk, gecorrigeerd) Rekening 2021 47,7% 17% 2022 63% 41% 2023 86% 67% 2024 113% 2025 114% ● Kunt u deze cijfers bevestigen? Hoe komt het dat de gerealiseerde NSQ structureel fors lager uitkomt dan de begrote NSQ?	Onderdeel van de routealliantie is het routeplatform (een website en database met alle route afhankelijke informatie). De routealliantie draagt bij aan het bestemmingsmanagement en de spreiding van de bezoekers, niet alleen de toeristen, over de hele provincie.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
37	PvdA	Tim Wagelaar	Over Onderhandse leningen bij banken en vorderingen op openbare lichamen	Bij de ‘vlottende passiva’ op de balans van de jaarstukken 2023 staat (10) Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen. (EUR 100 mln). ●Bij welke financiële instellingen zijn deze leningen afgesloten? Hoe lang lopen deze leningen nog? Wat is het aflossingsschema? Hoeveel rente betaalt de provincie over deze leningen in 2024, 2025 en verder? Tegenover deze leningen staat bij de ‘vaste activa’ op de balans bij ‘Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar (5) Vorderingen op openbare lichamen. (EUR 100 mln) ●Uit de toelichting ‘4.4 overige financiële overzichten’ van de Begroting 2025 (pagina 219 ev) staat dat op ruim 100 miljoen euro aan openstaande leningen in 2025 een rentebaat van € 1,9 miljoen verwacht wordt. Klopt dit en wat is het verschil met het verwachte renteresultaat van de voornoemde onderhandse leningen? ●Klopt de indruk dat de genoemde onderhandse leningen bij de passiva afgesloten zijn om de leningen aan openbare lichamen (activa) te financieren? ●In hoeverre beïnvloeden de onderhandse leningen en de vorderingen op openbare lichamen de NSQ? Bent u het ermee eens dat het effect op de NSQ nul zou moeten zijn?	Betreft een vraag over de jaarrekening 2023, in de jaarrekening 2024 deels niet meer relevant. In 2023 zijn er kasgeldleningen afgesloten bij een pensioenfonds, Rail OV, de rente lasten zijn in de jaarrekening 2023 opgenomen. In 2024 zijn deze volledig afgelost. Kasgeldleningen zijn leningen met een looptijd korter dan 1 jaar (in ons geval 1 a 2 maanden). Vorderingen op openbare lichamen betreffen voornamelijk vorderingen omzetbelasting (€ 74,6 mln) en motorrijtuigenbelasting (€ 19,8 mln). Dit zijn geen verstrekte leningen en houden geen verband met de kortlopende schuld onder de post onderhandse leningen. De rente verwachting voor de rente baten en lasten zijn in de kadernota bijgesteld. In de begroting 2025 is uitgegaan van een andere uitgangspositie, gezien het resultaat 2024 en de verwachting 2025 zijn zowel de rente lasten als rente baten bijgesteld. Deze zijn ook verwerkt in de kadernota. De onderhandse leningen zijn niet gebruikt om de leningen aan openbare lichamen te financieren (de leningen aan openbare lichamen zijn in het verleden afgesloten), de leningen die de provincie heeft opgenomen zijn bedoeld om de provincie uitgaven voor het lopende en toekomstige jaren te financieren (totaal financiering). Onderhandse leningen en vorderingen openbare lichamen worden meegenomen in de NSQ. Het effect hoeft niet 0 te zijn, deze posten staan los van elkaar.	Bestuur	Esther Rommel	
38	PvdA	Tim Wagelaar	Schulden versus vorderingen	Bij de ‘vaste activa’ op de balans van 2023 staat onder ‘Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar’ (5) Uitzettingen bij ‘s Rijks schatkist korter dan een jaar (EUR 30,238 mln) ●Is dit een vrij opneembare rekening courant in het kader van schatkist bankieren? ●Als dit niet vrij opneembaar is, wat zijn dan de condities van deze uitzetting bij het Rijk? ●Welke rentevergoeding ontvangt de provincie over dit saldo ? ●Waarom zijn deze middelen niet (deels) ingezet voor de financiering van de onderhandse lening aan openbare lichamen ? ●Waar is deze post verwekt in de NSQ op pagina 96 van de begroting 2025? ●Als de bovenbedoelde middelen vrij opneembaar zijn behoren deze tot F (liquide middelen) in de berekening NSQ? Zo nee, waarom niet? ●Als dit geen liquide middelen zijn, zijn het dan financiële vaste activa (D)? Bij de ‘overige schulden’ (EUR 49,915 mln) op de balans van 2023 valt op dat de post ‘crediteuren’ sterk is opgelopen in 2023 door het instellen van een betalingstermijn van 30 dagen. Met name de post ‘crediteuren’ (EUR 33,841 mln) is sterk opgelopen ●Kunt u een overzicht maken van de belangrijkste schulden (zeg >25k) van deze post? ●Hoe lang duurde het gemiddeld werkelijk voordat deze rekeningen betaald werden?	Deze vraag gaat over de jaarrekening 2023 en heeft geen betrekking op de kaderbrief. Echter deze post heeft betrekking op schatkistbankieren. Als provincie zijn wij verplicht onze overtollige geldmiddelen uit te zetten in rijksschatkist (het zijn in feite onze liquide middelen). Deze zijn dagelijks vrij opneembaar. De rente fluctueerd op dagbasis en zit op dit moment rond de 2,11%. Omdat tegenover dit saldo ook leningen staan om onze financiële positie postitief te houden mogen wij cf de wet deze niet herbeleggen. Het saldo ad 30 miljoen is ons banksaldo waar we de dagelijke uitgavenmee betalen. Het bedrag wordt meegenomen in de berekening van de NSQ. Dat deze middelen niet opgenomen zijn onder de post liquide middelen komtdoor onze verslaggevingsregels (het BBV). Deze stelt dat RC verhouding met het Rijk (schatkistbankieren) worden gepresenteerd onder de post Uitzettingen < 1 jaar. Overige schulden betreft meer dan alleen crediteuren, de toelichting op de post crediteuren klopt. Tot 2023 betaalden we de facturen zodra deze goedgekeurd waren, in 2023 is gezien de liquiditeitspostitie van de provincie besloten deze conform de wettelijke termijn van 30 dagen uit te betalen. De provincie betaald alle facturen binnen 30 dagen conform de wettelijke termijn	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
39	PvdA	Tim Wagelaar	Overlopende posten/transitoria	De transitoria hebben grote invloed op de NSQ. Daarom is het belangrijk dat PS goed inzicht krijgt in hoe deze overlopende posten in elkaar steken. ● Is het juist dat iedere transitorische post een effectieve schuld vertegenwoordigt? ● Is het juist dat transitorische schulden met betrekking tot verstrekte subsidies uitsluitend worden opgenomen wanneer er in de betrokken periode zowel een goedgekeurde verplichting (beschikking) is aangegaan en een prestatie door de subsidie ontvanger is geleverd ? ● Is het juist dat transitorische schulden met betrekking tot specifieke uitkeringen uitsluitend worden opgenomen voor ontvangen gelden waarvoor in de gerapporteerde periode nog geen prestatie door de provincie is geleverd ? ● Welke criteria hanteert de administratie en de accountant voor het begrenzen van deze transitoria en het (niet) erkennen van geleverde prestaties? ● Wordt er jaarlijks een afloopcontrole gedaan op de transitorische posten van het voorgaande jaar? Kunt u deze analyse over 2023 met ons delen? De essentie is dat tegenover geboekte verplichtingen daadwerkelijke prestaties staan. Is het juist dat wanneer een verplichting wordt geboekt zonder prestatie, er de facto sprake is van een reserve. ● Is het correct om transitoria waar geen prestatie tegenover staat niet mee te tellen voor de NSQ? Wat opvalt is dat in de geprognosticeerde balans (pagina 181 Begroting 2025) de transitorische (passiva) post sterk oploopt: van 431 (zie Jaarstukken 2023) naar 576 mln op 31-12-2024. (NB: is dit beeld nog actueel?). Na 2024 loopt deze post geleidelijker op naar 590, 600, 613 miljoen en verder.	● Dit is een vraag die op meerdere manier gelezen kan worden. Voor de indeling van onze balans en rapportage richtlijnen volgen wij het BBV en onze externe accountant toetst of wij dit juist hebben gedaan. Overlopende posten/transitoria zijn geen termen die wij op onze balans gebruiken. Overlopende passiva wel, die bestaan uit nog te betalen subsidieverplichtingen, nog te betalen verplichtingen, nog te besteden voorschotbedragen doeluitkeringen en overige vooruitontvangen bedragen. De aard van elke van bovengenoemde post is anders. ● Er wordt pas een subsidieverplichting opgenomen indien er een beschikking is opgesteld en goedgekeurd door de provincie. Vaak wordt niet 100% van de subsidie bevoorschot, het restant tussen het voorschot en totale subsidiebeschikking wordt als nog te betalen subsidieverplichtingen opgenomen op de balans. De verhouding tussen prestatielevering en schuldpositie wordt met name gelegd bij subsidiebeschikkingen groter dan € 1,5mln. ● Ja ● Een onderbouwde inschatting van het leveren van de prestatie en het muteren van deze transitoratie wordt door de ambtelijke organisatie gemaakt en gevalideerd door de externe accountant in haar controle. De controle van een accountant richt zich bij de bezittingen op het valideren van de juistheid en bij schulden op de volledigheid. ● De balansposten worden continu gemonitord op juistheid, hiervan is geen separate rapportage. Het gaat te ver om alle balansposten en verklaringen hierbij met u te delen; de juistheid en volledigheid van de transitorische posten per jaareinde is onderdeel van accountantscontrole waartoe u jaarlijks opdracht geeft. ● Boekhoudkundig wordt een verplichting aangemaakt bij het aangaan van een contract met een externe partij. Per jaareinde worden bij verplichtingen waar (nog) geen afroep van het contract heeft plaatsgevonden deze verplichtingen overgezet naar het volgende boekjaar en zijn deze dus niet opgenomen als schuld in de jaarrekening. Reserves zijn bestemmingen van vermogen van de provincie waar PS de bestemming en besteding bepaald. Dus het antwoord op bovengenoemde vraag is nee. ● De berekening van de netto schuldquote is aan de hand van de grondslag welke is opgenomen in de wet. ● Het beeld dat deze post oploopt is actueel, in de jaarrekening 2024 bedragen de vlottende passiva € 530 miljoen.	Bestuur	Esther Rommel	
40	PvdA	Tim Wagelaar	Investeringsstaten	Een veelgehoord argument is dat de reserves, die zijn opgebouwd ten tijde van de verkoop van het energiebedrijf, inmiddels opgesoupeerd zijn - en dat we daarom nu geld moeten lenen. ● Kunt u een overzicht verstrekken van de storting in de reserves als gevolg van de verkoop van het energiebedrijf? Welk bedrag is in welke reserve per programma gestort? ● Voor welke lasten en voor welke investeringen zijn deze stortingen in de afgelopen jaren ingezet? ● Kunt u een sluitend overzicht verstrekken van de benutting van deze middelen uit verkoop per programma en de gevolgen ervan voor de cashflow en daarmee de NSQ? ● Verklaart het hierboven gevraagde overzicht de sprong van een positief kasbankieren saldo (30mln) in 2023 naar een begrote schuld ultimo 2024 (215) ? ● Als die sprong daar niet geheel door verklaard wordt, kunt u dan een sluitende analyse van dat verschil verstrekken? ● Kunt u per programma aangeven vanaf de voornoemde verkoop van het energiebedrijf de investeringen zich hebben ontwikkeld? ● Kunt u ook aangeven hoe de kapitaallasten en afschrijvingen zich ontwikkeld hebben? ● Kunt u aangeven wat de aansluiting is op de begroting van deze verloopstaat? In de begroting 2025 paragraaf 4.3.6.2 ‘Staat van de investeringen en financiering’ staat dat in 2025 in totaal 151,461 miljoen geïnvesteerd wordt. ● Kunt u een uitsplitsing geven van deze investeringen per programma? ● Waarom lopen de leningen in de geprognosticeerde balans 2025 (pagina 178-179 Begroting 2025) dan op met 215 miljoen (looptijd > 1 jaar)?	● Nee, dit kunnen wij niet. De verkoop van aandelen (in 2009/2010) heeft geleid tot een winst in betreffend boekjaar (verschil tussen boekwaarde en verkoopprijs). Indien dit resultaat bij het bestemmen van het jaarrekeningresultaat niet specifiek bestemd wordt valt deze vrij in de algemene reserve. Daarmee vormt het onderdeel van het provinciale vermogen en zijn deze middelen niet specifiek meer te volgen. ● Het geld (verkoopprijs van € 940 mln) is ingezet om het verschil tussen inkomsten en uitgaven (exploitatie en investeringen) te bekostigen. De boekhoudkundige winst is omgezet in reserves. ● Nee, de provincie doet aan totaalfinanciering dit is helaas niet mogelijk. ● Dit wordt veroorzaakt doordat het saldo van inkomsten en uitgaven (exploitatie en investeringen) negatief is welke wij niet meer kunnen betalen uit eigen middelen (kon in het verleden dus wel uit de middelen verkregen uit de verkoop van aandelen nuon betaald worden). ● N.V.T. ● Investeringen worden bekostigd uit kredieten waarvoor PS middels het IMPI goedkeuring aan geven. In het verloopoverzicht van de activa in de jaarrekening is per jaar inzichtelijk welke investeringen er hebben plaatsgevonden. Doordat de provincie aan totaalfinanciering doet is het niet mogelijk om te volgen welk deel hiervan uit de verkoop van aandelen NUON daadwerkelijk zijn betaald. ● Tot en met 2023 zijn de kapitaallasten en afschrijvingen gelijk (er was geen sprake van rente doorbelasting aan investeringen). De afschrijvingslasten zijn terug te vinden in de jaarrekening bij de toelichting op de balans op pagina 230. ● De kapitaallasten behorende bij de investeringen zijn als lasten begroot. ● De investeringen zijn niet te splitsen per programma, maar zijn een optelling van diverse projecten (kredieten) waarvoor in het IMPI goedkeuring door PS is gegeven. ● Dit is het totaal saldo van de liquiditeitsbehoefte die er is, deze komt voort uit saldo van investeringen en exploitatiesaldo (inzet reserves).	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
41	PvdA	Tim Wagelaar	Sneeuwschuif versus sneeuwkanon	●Kunt u per programma voor de begrotingsjaren 2021-2024 aangeven hoeveel investeringen er in de oorspronkelijke begroting gepland waren? Kunt u daartegen afzetten hoeveel investeringen blijkens de jaarstukken daadwerkelijk gerealiseerd zijn? Kunt u aangeven wat deze getallen zijn voor 2024? ●Hoe gaat GS om met onderuitputtingen in de investeringen per programma? Welke deel van de onderuitputting van begrotingsjaar n wordt toegevoegd aan de investeringsopgave voor begrotingsjaar n+1, n+2 en verder? ●Klopt de indruk dat dit over het algemeen werkt als een sneeuwschuif (met andere woorden: investeringen die in jaar n niet gedaan zijn, worden in de begroting doorgeschoven naar begrotingsjaar n+1? ●Welke effect zou een 'sneeuwkanon' ofwel gradueel uitstel van de investeringen (bijvoorbeeld: 40% jaar n+1, 30% jaar n+2, 20% jaar n+3 en 10% jaar n+4) hebben op de NSQ? ●Welk effect zou een egalisatie van de investeringen over de jaren 2025-2028 hebben op afschrijving, rente en cashflow in de meerjarenbegroting?	●In de begroting worden geen investeringen gepland, die worden gepland in het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (IMPI). In het IMPI wordt een krediet geautoriseerd door PS voor de looptijd van het project, deze wordt ambtelijk vertaald in een jaarplanning. Gemiddeld genomen realiseren wij 75% van de geplande investeringen per jaar. ●Onderuitputting in jaar X op een investeringsproject zegt niet zo veel op realisatie van het totaal project. ●JA en Nee, dit is niet de verklaring voor de toenemende (begrote) schuld. ●Het uitstellen van investeringen kan leiden tot een lagere schuldpositie en een lagere schuldquote. ●Indien de omvang van de investeringen in zijn geheel niet wijzigingen zal de impact gering zijn.	Bestuur	Esther Rommel	
42	PvdA	Tim Wagelaar	Reserve Coalitieakkoord	In (4.3.7.1) staat van het verloop van de reserves (Begroting 2025) wordt een doorkijkje gegeven naar de ontwikkeling van de reserves de komende jaren. Onderdeel hiervan is de zogenaamde 'reserve coalitieakkoord', die gevuld is op basis van afspraken uit het coalitieakkoord Verbindend Vooruit, om te besteden aan de prioriteiten van het coalitieakkoord. ●Hoe verklaart u dat deze reserve ultimo 2028 op 89,693 miljoen staat? Was het niet de bedoeling om deze reserve uit te geven aan coalitiedoelen en zou deze daarom ultimo 2028 op nul moeten staan? ●Waar in de begroting zien we anders de incidentele middelen uit het coalitieakkoord belanden?	●De reserve coalitieakkoord is gevuld met alle incidentele middelen die voor de uitvoering van het akkoord beschikbaar zijn gesteld (140 miljoen) en worden conform het akkoord verdeeld over de verschillende beleidsterreinen (i.e. begrotingsprogramma's en beleidsdoelen). Op het moment dat een beleidsdoel concrete uitwerking heeft gekregen en en er een plan is met een programmering van de uitgaven, worden de middelen overgeheveld vanuit de reserve coalitieakkoord naar het betreffende beleidsdoel (al dan niet in de daar aanwezige reserve). Aangezien nog niet alle plannen uitvoeringsgereed zijn is een deel van de incidentele coalitieakkoordmiddelen nog gestald in de reserve coalitieakkoord. In het verloopoverzicht zal deze reserve dus pas op nul staan als alle plannen van het coalitieakkoord uitgewerkt, geprogrammeerd en overgeheveld zijn. ●Uit het antwoord op de vorige vraag volgt dat de incidentele middelen uit het coalitieakkoord worden overgeheveld naar het betreffende beleidsdoel waarin de ambitie uit het coalitieakkoord is vastgelegd.	Bestuur	Esther Rommel	
43	PvdA	Tim Wagelaar	8	In de kaderbrief schrijft het college over het belang van realistisch ramen. Hierbij noemt het college het naar tegen het licht houden van alle begrotingsposten. Wij hebben nog de volgende vragen: -Welke instrumenten zijn er verder beschikbaar om het realisme van de begroting te verbeteren? En hoe wil het college die inzetten? -Hoe wordt het realisme van de begroting gemeten? Kan dit vorm krijgen via een analyse bij het jaarverslag? -Specifiek bij mobiliteit noemt het college het belang van een realistische programmering vanwege de krappe arbeidsmarkt. Hoe gaat het college hier concreet mee om bij dit beleidsterrein? En in hoeverre speelt dit ook bij andere beleidsterreinen?	Ad 1 Zonder een uitputtende lijst van instrumenten op te noemen zijn er verschillende manieren om het realisme van de begroting verder te verbeteren. Bijvoorbeeld door duidelijke doelstellingen te formuleren, de doelgroep voor het beleid duidelijk af te bakenen, inzetten van doeltreffendheid en doelmatigheidsonderzoeken om beleid bij te stellen, heldere prioriteiten te stellen, en in het algemeen nadrukkelijk de koppeling te leggen tussen de activiteiten en middelen aan de hand van de drie W-vragen (Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen en Wat mag het kosten) Ad 2 De jaarrekening is daartoe het aangewezen instrument. Daarin wordt verantwoord wat men wilde bereiken, wat men daarvoor heeft gedaan en wat het gekost heeft. Deze verklaring wordt gegeven door de realisatie van de drie W-vragen te vergelijken met de begroting (verschilverklaring). Ad 3 De provincie is trekker van het programma Samen Slimmer Vervangen en Renoveren. Binnen dit programma stemmen wij de toekomstige investeringen af met o.a. gemeentes en Rijkswaterstaat en kijken we waar we gezamenlijk opdrachten in de markt kunnen zetten.	Bestuur/ Ruimte	Esther Rommel/ Jeroen Olthof	
44	PvdA	Tim Wagelaar	13	De Belastingdienst heeft excuses gemaakt aan de provincies voor een rekenfout bij de uitkering van wegenbelasting. De twaalf provincies hebben afgelopen jaar gezamenlijk bijna € 57 miljoen te veel gekregen, staat in een brief van de fiscus aan het Interprovinciaal Overleg (IPO). De Belastingdienst trekt de te veel uitgekeerde bedragen af van de uitkeringen die de provincies dit jaar nog krijgen. Heeft dit invloed op de financiële positie van Noord-Holland in het aankomende jaar?	Dat heeft geen invloed op de financiele positie omdat deze ramingen nog niet verwerkt zijn in de administratie. Zoals in de kaderbrief valt te lezen (blz 27 laatste alinea) passen we de raming in de kaderbrief aan op basis van informatie uit de septembercirculaire van het voorgaande jaar. Bij deze circulaire was de foutieve hogere opbrengst niet verwerkt. Bij de aankomende begroting passen we de raming aan op basis van de informatie uit de meicirculaire 2025. De Belastingdienst is op dit moment druk om de correctie te bepalen en we gaan ervan uit dat de juiste informatie ook verwerkt wordt in de meiciculaire. Hierdoor speelt de fout van de Belastingdienst dus geen rol in onze administratie en heeft het dus ook geen invloed op de financiele positie.	Bestuur	Esther Rommel	
45	Christen Unie	Yvonne Buit	24	Bij de toelichting AC. Verkeersmanagement staat dat dat de bezuiniging raakt aan de samenwerkingsovereenkomsten met andere partners. De bezuiniging kan leiden tot financiële knelpunten als afspraken met partners nageleefd moeten worden. Wat houdt deze bezuiniging concreet in? Betekent dit dat we onze afspraken niet naleven om geld te besparen en vervolgens hopen dat de partners hier akkoord mee gaan?	Nee , de ruimte om te investeren zal iets lager worden. Daar er jaarlijks minder uitgegeven is de afgelopen jaren is er ruimte om deze bezuiniging verantwoord te nemen.	Ruimte	Jeroen Olthof	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
46	Christen Unie	Yvonne Buit	17	Waarom staat de indexatie recreatieschappen onder nieuwe voorstellen en niet onder de technische bijstellingen?	Dit bedrag is bepaald op basis van een systematiek die in de algemeen besturen van de recreatieschappen is vastgesteld. Die methode wijkt af van de reguliere indexaties die wij op budgetten toepassen (i.e. algemeen aanvaarde index zoals GWW of CPI). Om die reden is deze post niet onder de technische bijstellingen gezet. Wij kunnen ons er overigens prima in vinden om deze post voortaan onder de technische bijstellingen te vermelden.	Bestuur	Esther Rommel	
47	Christen Unie	Yvonne Buit	5	Hoeveel andere provincies zijn afhankelijk van externe financiering en kan je aangeven per provincie wat het bedrag is dat zij aan externe financiering binnen halen?	Wij weten dat de provincie Zuid-Holland al langer gebruik maakt van lang vreemd vermogen. Daarnaast weten we dat de provincie Zeeland gebruik maakt van kasgeldleningen. Wij hebben op dit moment geen actueel inzicht in de financieringsbehoeftes van andere provincies.	Bestuur	Esther Rommel	
48	PVV	Daniel de Moel	21	1. Kan het college specificeren hoeveel geld er in de komende jaren wordt besteed aan provinciale wegen en hoeveel aan fietspaden? Wat is de verdeling tussen deze twee categorieën? Kan het college tevens aangeven hoe deze middelen zijn uitgesplitst per jaar en per modaliteit?	Een totaaloverzicht hiervan is op dit moment niet te geven. In het IMPI staan de projecten wel uitgesplitst, maar werkzaamheden worden vaak gezamenlijk in de markt gezet in een combinatie van werkzaamheden aan fietspaden en wegen, waardoor de kosten niet altijd specifiek toe te delen zijn. Een overzicht apart met de kosten vergt erg veel uitzoekwerk.	Bestuur/ Ruimte	Esther Rommel / Jeroen Olthof	
49	PVV	Daniel de Moel	23-24	Worden de kosten voor het onderhoud van bestaande infrastructuur uitgesplitst per modaliteit (wegen, fietspaden, vaarwegen)? Graag een overzicht per jaar en modaliteit.	De kosten worden niet uitgesplitst per modaliteit. Werkzaamheden omvatten vaak meerdere delen van modaliteiten die in een contract geregeld zijn. Een overzicht is dan ook niet te leveren.	Bestuur/ Ruimte	Esther Rommel / Jeroen Olthof	
50	PVV	Ronald van Tiggelen	6-7, 18	Hoe is het bedrag van € 29 miljoen aan faunaschade opgebouwd? Graag een uitsplitsing naar diersoort, regio en type schade.	Bij12 publiceert deze cijfers jaarlijks: https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/
51	PVV	Ronald van Tiggelen	18	Wat zijn de verwachte effecten (en meetpunten) van het actieve faunabeheer dat wordt ingezet?	Het verwachte effect van actief faunabeheer is dat de faunaschade zal dalen. Jaarlijks wordt gerapporteerd over aantal gedode ganzen, populatieomvang van de verschillende soorten, de omvang en aard van de faunaschade en de uitbetaalde tegemoetkomingen. Aan de hand van die rapportages is de voortgang van de aanpak te volgen.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
52	PVV	Ronald van Tiggelen	18	Hoe worden de middelen voor aanvullend beheer (€ 3 mln/jaar) precies verdeeld over maatregelen en regio's?	voor de specificering van de 3 mio per jaar verwijs ik u naar dit bestand. De aanpak wordt nog verder uitgewerkt, dus de exacte cijfers kunnen nog wijzigen. **Faunabeheer kaderbrief** / **2025** / **2026** / **2027** / **2028** **€*100.000** / **5** / **30** / **30** / **30** Uitvoering intensief populatiebeheer en ontzorgen WBEs / 2 / 9 / 9 / 9 Structurele versterking uitvoering / / 3,5 / 3,5 / 3,5 Coordinatie uitvoering en onderzoek, databeheer en communicatie / 0,5 / 5 / 5 / 5 Voorbereiding afzet ganzenvlees / / 2 / / Infrastructuur afzet gedode ganzen (poeliers, koelingen, bakken) / / 1 / 1 / 1 Aanpak voorkomen crippling / / 0,5 / 0,5 / 0,5 Pilot winterrust / 2,5 / 2,5 / 2,5 / 2,5 Onderzoeksagenda / / 8 / 8 / 8 Onderzoek vliegveiligheid (NIOO) / / / 2,5 / 2,5 **Som** / **5** / **31,5** / **29,5** / **29,5**	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
53	PVV	Daniel de Moel	6, 17	Hoeveel woningbouwprojecten zijn in 2026–2029 (mede) afhankelijk van financiering vanuit de provinciale post ‘flexibele schil woningbouw’? Wat is het effect van een bezuiniging op deze post, uitgesplitst per project of regio?	De huidige regeling flexibele schil is een subsidieregeling waar gemeenten kunnen aanvragen. Wij kunnen pas achteraf aangeven welke projecten en regio's hiervan gebruik gemaakt hebben. De middelen voor de flexibele schil worden geleidelijk afgebouwd omdat het nog op te richten projectbureau deze taken deels gaat overnemen.	ruimte	Jelle Beemsterboer	
54	PVV	Ilse Bezaan	9-11, 15	Wat is het geplande leenschema (in euro per jaar) tot en met 2029?	Het leenschema wordt voor de begroting 2026 bijgewerkt en zal in de financieringsparagraaf 2026 uiteen wordden gezet. Hierbij wordt rekening gehouden met de kengetallen die voor de provincie gelden	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
55	PVV	Ilse Bezaan	9	Wat zijn de verwachte rentelasten bij het huidige rentepercentage, en bij een stijging van +1%?	De huidige begrote rentelasten (stand na kaderbrief) voor 2026 € 10,8 mln. Als de rente op onze totale leningportefeuille (€ 180 mln) zou stijgen met 1%, leidt dit tot een stijging van onze jaarlijkse rentelast met € 1.800.000. Dit is echter een hypothetisch scenario. De begrote rentelasten zijn gebaseerd op afgesloten leningen met vaste rentepercentages, die zullen gedurende de contractduur niet wijzigen. De stijging van de rentelasten is dus afhankelijk van welk deel van onze leningen we op welk moment dienen te herfinancieren tegen de op dat moment geldende rentestanden. Middels de renterisiconorm wordt voorkomen dat een groot deel van deze herfinanciering in één jaar dient plaats te vinden. Dit voorkomt dat de ontwikkeling van de rentestanden een te groot effect heeft op de begrote rentelasten.	Bestuur	Esther Rommel	
56	PVV	Ilse Bezaan	11-12, 15	Hoe ontwikkelt de schuldquote zich in het meerjarenbeeld, en hoe verhoudt deze zich tot provinciale normen of signaleringswaarden?	De schuldquote neemt de komende jaren toe en blijft binnen de voorgestelde signaalwaarden. Bij de begroting 2026 zal een preciezer beeld gegeven worden van de ontwikkeling van de schuldquote, waarbij ook de actualisatie van de investeringen is meegenomen.	Bestuur	Esther Rommel	
57	PvdA	Amar Karar	24	1. In de kaderbrief staat dat een nieuw projectbureau vanaf 2028 de flexibele schil woningbouw deels overneemt. Welke delen neemt het over en welke delen niet? 2. Hoe groot zal het financiële aandeel zijn van de provincie, het Rijk en de gemeenten in projectbureau dat de flexibele schil woningbouw vanaf 2028 overneemt? 3. Volgens de begroting 2024 ontvangt de provincie 6,6 miljoen vanuit het Rijk (SPUK) voor de flexibele schil woningbouw. Heeft de provincie ook recht op deze gelden wanneer de flexibele schil woningbouw overgaat in een projectbureau?	1. het uitlenen van capaciteit naar gemeenten voor realisatie woningbouwprojecten, de subsidieaanvragen door gemeenten en afhandeling door de sector subidies van de provincie vervalt hiermee 2. Het financiele aandeel van de provincie bedraagt in 2028 50%, van gemeenten eveneens 50% en van het Rijk 0%, vanaf 2029 is het aandeel van gemeenten richting 100% en financiert de provincie alleen de overheadkosten (zoals de programmamanager en officemanager) 3. ja, dit staat los van de provinciale bijdrage	ruimte	Jelle Beemsterboer	
58	PvdA	Timothy Veenboer	17	op pagina 20 staat bij T. Faunaschade aanvullend beheer dat met de drie miljoen per jaar de verwachting is dat de faunaschade vanaf 2028 ‘ fors lager zal zijn’ , maar op pagina 17 is bij P een jaarlijks bedrag opgenomen van 13,3 miljoen. Waarom is dat bedrag van 13,3 miljoen ook voor 2028 en 2029 opgenomen terwijl de verwachting is dat het in die jaren ‘fors lager zou zijn’ ?	Het valt niet cijfermatig te voorspellen hoe de schade zich zal ontwikkelen, omdat er geen lineaire relatie is tussen het aantal ganzen en de hoeveelheid schade. Daarom de kosten geraamd op basis van de schadecijfers van het voorgaande jaar. De verwachting is dat deze schade zal afnemen in de loop der jaren, maar deze raming stellen wij jaarlijks bij op basis van de resultaten van het voorgaande schadejaar. Vandaar dat nu de jaren 2028 en 2029 dezelfde bedragen hebben. Dit wordt bijgesteld zodra er nieuwe data beschikbaar komt.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
59	PvdA	Marloes ten Ham	19	Het huidige cybersecurityniveau voor de objecten van de provincie (met Operationele Technologie) stamt uit 2016 en is niet meer passend voor de Cyberbeveiligingswet. Er wordt gesteld dat er een aanzienlijke inspanning nodig is om aan de gestelde eisen te voldoen. Waarom is ervoor gekomen om het zwaartepunt in 2028 en 2029 te leggen en minder nadrukkelijk in 2026 en 2027 gezien de nieuwe wet (CBW) naar verwachting na de zomer 2025 in werking gaat in Nederland en er zoals eerder gesteld flinke inspanning geleverd moeten worden om de inhaalslag te maken en daarmee cybersecurity conform wetgeving te standaardiseren in Noord Holland?	Wij moeten als provincie voldoen aan de cyberwetgeving. Die gaan wij stapsgewijs realiseren. De uitvoering zal enkele jaren in beslag nemen. Waarbij alle objecten en verbindingen uitgevoerd met operationele technologie beveiligd moeten zijn. De nadruk op 2028 en 2029 is realistisch gezien de noodzakelijke werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden.	ruimte	Jeroen Olthof	
60	Volt	Julia Schneemann	10	Waarom acht het College het ‘niet verstandig’ om maxima te koppelen aan kengetallen?	Het koppelen van maxima aan kengetallen zou kunnen leiden tot een beperking in investeringen en de maximale schuld positie wanneer de maxima wordt bereikt. De kengetallen dienen in gezamenlijkheid beoordeeld te worden en zijn de uitkomst van gemaakte keuzes en geen doel of oordeel op zich. Vandaar dat wij met signaalwaarden gaan werken zodat tijdig keuzes gemaakt kunnen worden danwel bijstellingen plaats kunnen vinden in plaats van maxima die bereikt kunnen worden.	Bestuur	Esther Rommel	
61	Volt	Julia Schneemann	17	Maakt de provincie het bedrag van €180.000,- over naar het Huis van Hilde, of wordt dit bedrag aan hen toegekend? Als er minder wordt besteed, krijgen we dan een deel terug?	Huis van Hilde is onderdeel van de provincie Noord-Holland. Als er minder wordt besteed valt het geld terug naar de algemene middelen.	ruimte	Jelle Beemsterboer	
62	Volt	Julia Schneemann	17	Er wordt in de meerjarenbegroting vanuit gegaan dat de komende jaren de kosten voor faunaschade op het niveau van 2024 blijven. Gezien de stijgende lijn van faunaschade, is dat realistisch?	Zie vraag ook 58. Het valt niet cijfermatig te voorspellen hoe de schade zich zal ontwikkelen, omdat er geen lineaire relatie is tussen het aantal ganzen en de hoeveelheid schade. Daarom de kosten geraamd op basis van de schadecijfers van het voorgaande jaar. De verwachting is dat deze schade zal afnemen in de loop der jaren, maar deze raming stellen wij jaarlijks bij op basis van de resultaten van het voorgaande schadejaar. Vandaar dat nu de jaren 2028 en 2029 dezelfde bedragen hebben. Dit wordt bijgesteld zodra er nieuwe data beschikbaar komt.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
63	Volt	Julia Schneemann	17-18	Is het budget voor het project bij de bedrijfsvoeringssystemen toereikend? In hoeverre wordt er rekening gehouden met tegenslagen?	Wij verwachten dat het budget toereikend is. In de programmabegroting is een realistische bandbreedte van te verwachten leverancierskosten op basis van marktverkenning en soortgelijke projecten bij andere overheden. Daarnaast is een risicoreservering opgenomen van 10%.	Bestuur	Arthur van Dijk	
64	Volt	Julia Schneemann	19-20, 23	Wordt er gebruikgemaakt van Europese subsidies om de kosten voor de Omgevingsdiensten te financieren?	De kosten voor de VTH-taken die de omgevingsdiensten voor de provincie uitvoeren worden niet direct gefinancierd via Europese subsidies.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
65	Volt	Julia Schneemann	17-20	In het kader van de kosten voor het aanvullend beheer bij faunaschade: Welk deel van de huidige faunaschade komt momenteel door ganzen?	Zie vraag ook 50. Bij12 publiceert deze cijfers jaarlijks: https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schadecijfers/
66	Volt	Julia Schneemann	23	Bij de omgevingsdiensten wordt er geschreven dat de bezuiniging gevolgen heeft voor de inzet op nieuwe opgaven. Wat voor opgaven moeten we aan denken?	Opgaven van de provincie waarvoor inzet van de omgevingsdiensten nodig is op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies. Zo kunnen bijvoorbeeld de ambities van de provincie op het gebied van energietransitie, klimaatopgave of woningbouw nieuwe of extra VTH-taken van de omgevingsdiensten vragen. Of nieuwe wettelijke taken zoals bij het actualiseren van de vergunningen voor het stellen van financiële zekerheid.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	
67	Volt	Julia Schneemann	5	Er wordt bezuinigd op PPLG, omdat er vertraging is in de realisatie. De uitdaging blijft echter staan. Welke onderdelen van het PPLG zijn vertraagd en kunnen niet gerealiseerd worden?	In de Korte Termijn Agenda is uitgewerkt voor welke activiteiten en bijbehorende doelstellingen voldoende middelen beschikbaar zijn. Afgezet tegen de ambitie van het NPLG en het PPLG is voor alle overige onderdelen onzeker of de termijnen gehaald kunnen worden en bestaat het risico op vertraging. Dit is in belangrijke mate afhankelijk van beleid van het Rijk dat op dit moment nog wordt uitgewerkt. Een nadere duiding van welke onderdelen vertragen of vervallen is op dit moment niet te geven. De stappen die we zelf nu kunnen zetten zijn onderdeel van de KTA.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
68	Volt	Julia Schneemann	25	Hoe groot blijft de post ‘onvoorzien’? Of is deze nu leeg?	In de aankomende Tweede begrotingswijziging valt het restant in 2025 vrij van €2,02 miljoen. In deze kaderbrief wordt voorgesteld om deze meerjarig te laten vrijvallen.	Bestuur	Esther Rommel	
69	Volt	Julia Schneemann	25	Door de onzekerheid van Rijksgelden blijven de provinciale klimaatambities onder druk staan. Om welke ambities gaat het specifiek? En wat zouden eventuele gevolgen zijn?	Het gaat om de ambitie om in 2030 55% minder CO2 t.o.v. 1990 uit te stoten. En in 2050 klimaatneutraal. De inhoudelijke gevolgen zijn nog niet bekend buiten wat er in de Voorjaarsnota 2025, het aanvullend klimaatpakket 'Maatregelen voor groene groei' en het Meerjarenbegroting Klimaatfonds is aangekondigd (wordt 5-6-25 in vaste kamercommissie besproken) In 2024 en 2025 ontvingen provincies nog zo’n 50 miljoen euro per jaar: ongeveer 28 miljoen aan incidentele middelen en 22 miljoen uit het eerdere ROB1-advies. Vanaf 2026 valt dit terug naar circa 30 miljoen euro per jaar, door toekenning van slechts 25% van het gevraagde ROB2-bedrag en een generieke korting van 10% op de ROB1-middelen. Dit komt neer op een structurele verlaging van 40% ten opzichte van het niveau in 2024-2025, en 50% ten opzichte van wat op basis van ROB2 nodig wordt geacht. KGG heeft toegezegd deze gang van zaken binnenkort nader toe te lichten in een brief. Besluitvorming hierover moet nog in de kamer plaatsvinden.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
70	Volt	Bart Bonekamp	27	De herverdeling van het provinciefonds corrigeert weeffouten. Hoe werkt deze verrekening met 90% gemiddelde opcenten en de omvang van het wagenpark? Graag voorbeeldberekening van korting voor 2026 obv nieuwe NH opcententarief.	Deze vraag kan niet goed beantwoord worden omdat: a) De correctie van de weeffouten en de aftrek van de opcenten zijn weliswaar beide onderdeel van het verdeelmodel maar zijn niet aan elkaar gekoppeld. b) Het corrigeren van de weeffouten is onderdeel van een grotere herziening en herverdeling van het Provinciefonds. De provincie Noord-Holland heeft samen met de provincie Zuid-Holland een berekening gemaakt van het nadelinge effect in de afgelopen jaren van deze weeffouten. Volgens ons zou dat bedrag gecompenseerd moeten worden. Of en hoe dat gecompenseerd gaat worden is nog niet duidelijk. c) Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de weeffouten meegenomen gaan worden en welke bedrag hiermee is gemoeid.	Bestuur	Esther Rommel	
71	Volt	Bart Bonekamp	13	Wat is de gemiddelde toename van de opbrengst per auto per jaar door het stijgen van de opcenten?	Dat verschilt uiteraard per gewichtsklasse van de auto. Maar als we als voorbeeld uitgaan van de gewichtklasse waar de meeste auto's zich bevinden in de provincie Noord-Holland (t/m1.350 kg, benzinemotor) dan geldt daarvoor: - Hoofdsom MRB bij 1.350 kg: €323,45 - Te betalen bedrag bij 77,4 opcenten: €250,35 (0,774*€323,45) - Te betalen bedrag bij 82,1 opcenten: €265,55 (0,821*€323,45) Extra te betalen aan opcenten op jaarbasis: €15,20	Bestuur	Esther Rommel	
72	Volt	Bart Bonekamp	24	Zijn de partners van de samenwerkingsovereenkomsten verkeersmanagement op de hoogte van de wijziging? Zijn ze al akkoord? Zo niet, als ze niet akkoord gaan, wat is dan het alternatief?	Hiervoor wordt geen akkoord gevraagd. De besparing is het deel wat jaarlijks niet werd ingezet. Dit heeft dus geen invloed op de samenwerkingsovereenkomsten verkeersmanagement.	Ruimte	Jeroen Olthof	
73	Volt	Bart Bonekamp	28	Er wordt gekort op Flexibele schil woningbouw, maar het projectbureau kost natuurlijk ook geld. Waar is dat begroot?	De opzet van het bureau wordt gefinancierd uit het investeringskader, onderdeel innovatie.	ruimte	Jelle Beemsterboer	
74	Volt	Bart Bonekamp	12	Wanneer worden in ‘tabel 1 signaalwaarden kengetallen’ de weerstandsratio en norm algemene reserve ingevuld?	Deze zal bij de begroting 2026 in de betreffende paragrafen worden aangevuld.	Bestuur	Esther Rommel	
75	Volt	Bart Bonekamp	18	In hoeverre heeft het realiseren van NNN invloed op de faunaschade?	Dat is niet te voorspellen. Veel is afhankelijk van de concrete afspraken in de NNN-gebieden. Zolang een NNN-gebied een bedrijfsmatige agrarische functie behoudt, zal er in bepaalde omstandigheden tegemoetkoming mogelijk blijven.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
76	Volt	Beppie van den Bogaerde	27	Wie beslist over het al dan niet indexeren van de opcenten?	Het is de bevoegdheid van Provinciale Staten om jaarlijks een opcententarief vast te stellen.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
77	Volt	Beppie van den Bogaerde	19	Voor de IPO bouwstenen visie wordt €54.000,- begroot. Is dit genoeg om de motie uit te voeren?	Met deze extra middelen kan de OD NZKG extra investeren in de benodigde expertise en kennisontwikkeling. Het implementeren van de bouwstenennotitie betekent vooral dat de circulaire transitie wordt geïntegreerd in de huidige VTH-taken. Het zijn dus niet volledig nieuwe taken, maar huidige taken waarbij de focus meer komt te liggen op circulaire transitie én waarbij gebruik wordt gemaakt van kennis en expetise over circulaire economie. Dit betekent wel een verbreding van de huidige taken.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	
78	Volt	Beppie van den Bogaerde	24	Wat zijn de gevolgen van de versobering van projecten omtrent waterplanten voor waterrecreatie en voor de biodiversiteit?	Zie ook vraag 29. De versobering heeft naar verwachting geen negatieve effecten op de biodiversiteit.	Ruimte	Esther Rommel	
79	Volt	Beppie van den Bogaerde	11	Kan GS meer vertellen over wanneer de risicoanalyse bij de signaalwaarden gedaan wordt en wat voor soort acties kunnen we daaruit verwachten?	De risicoanalyse wordt bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening uitgevoerd. Tot op heden zijn geen acties noodzakelijk geweest. In het geval van overschrijden van signaalwaarden zal GS de oorzaak analyseren, en waar nodig bij sturen en/of met passende voorstellen komen voor een financieel gezond beleid.	Bestuur	Esther Rommel	
80	Volt	Beppie van den Bogaerde	12	Zolang de reserve groen gevuld blijft, betekent dit dat de structurele exploitatieruimte op risicovol blijft staan?	Het kengetal voor de structurele exploitatieruimte staat op 6% en kan daarmee als gezond worden gezien. Er is geen sprake van een risicovolle structurele exploitatieruimte, wat het geval zou zijn als het kengetal negatief is. In de kaderbrief wordt voorgesteld de reserve Groen te vullen met incidentele middelen. Dit heeft geen effect op het kengetal; alleen structurele stortingen en onttrekkingen in de reserves - naast structurele baten en lasten - hebben effect op de structurele exploitatieruimte.	Bestuur	Esther Rommel	
81	GroenLinks	Nicole van der Waart	16	Bij I, PDENH BTW blijkt niet compensabel staat dat de extra BTW lasten op regel G zijn opgenomen, dat begrijp ik niet. Moet dat regel I zijn, anders graag een toelichting.	Dat moet inderdaad regel I zijn. De verwijzing is per abuis verkeerd in de toelichting terecht gekomen.	Bestuur	Esther Rommel	
82	Volt	Beppie van den Bogaerde	24	In november 2025 moet de provincie een besluit hebben genomen over de lokale bediening van externe brug- en sluisbediening. Hoe ver is GS met de besluitvorming over dit thema en wanneer wordt dit besloten?	We verwachten, op basis van een onderzoek, dit in Q3 2025 voor te kunnen leggen aan GS.	Ruimte	Jeroen Olthof	
83	GroenLinks	Nicole van der Waart	16	G: Meeropbrengsten leges: wordt dit veroorzaakt door indexatie van de leges of door het uitgeven van meer leges?	Nee, dit komt niet door indexatie. Op basis van de eerste ervaringen met milieuleges is de verwachting dat deze op dit moment niet volledig kostendekkend zijn en dat er ruimte is om de legesinkomsten de komende jaren te verhogen door meer kostendekkende tarieven te hanteren. Om dit goed te onderbouwen, is echter eerst meer data nodig, die we in 2025/2026 hopen te verzamelen. Dit is uiteraard afhankelijk van het aantal aanvragen.	Bestuur	Esther Rommel	
84	GroenLinks	Nicole van der Waart	16	G Zelfde vraag als bij I: moet toelichting leges niet bij regel G ipv F?	Dat moet inderdaad regel G zijn. De verwijzing is per abuis verkeerd in de toelichting terecht gekomen.	Bestuur	Esther Rommel	
85	GroenLinks	Peter Korzelius	5 en 18	De kosten voor de faunaschade zijn toegenomen tot 29 miljoen. Is het mogelijk deze kosten te beperken bijvoorbeeld door een hoger eigen risico?	Dit vraagstuk ligt momenteel voor bij de Raad van State als gevolg van de bezwaren die zijn ingediend tegen de verhoging van het eigen risico in de voorgaande collegeperiode.	Landelijk Gebied	Esther Rommel	
86	GroenLinks	Peter Korzelius	6	Aan de reserve Groen wordt € 200 miljoen toegevoegd. Kunnen GS in technische zin uiteenzetten hoe deze dotatie tot stand komt? Zowel op pagina 6 als in paragraag 4.2. is de uitleg niet geheel duidelijk.	De toevoeging van 200 miljoen aan de reserve Groen is voorzien in twee tranches. Beide vinden plaats via een overheveling van de algemene reserve naar de reserve Groen. Voorwaarde is dat de algemene reserve op niveau blijft conform de daarvoor geldende normen. De eerste dotatie kan plaatsvinden na bestemming van het rekeningresultaat 2024. De tweede vindt plaats wanneer de algemene reserve is aangevuld op basis van een voorstel dat gebaseerd wordt op de doorlichting van de bestemmingsreserves. Besluitvorming over de tweede tranche vindt derhalve plaats bij de begroting 2026.	Bestuur	Esther Rommel	
87	GroenLinks	Peter Korzelius	7	Kunnen GS de meeste recente inzicht geven in de ontwikkeling van de uitkering uit het Provinciefonds zodra de Mei-circulaire is verschenen?	Ja.	Bestuur	Esther Rommel	
88	GroenLinks	Peter Korzelius	8	De bestemmingsreserves worden doorgelicht en meegenomen in de begroting 2026. Is het mogelijk om het resultaat van deze doorlichting zodra deze gereed is aan PS te verstrekken?	Het is het voornemen van het college om de resultaten van de doorlichting gelijktijdig met het vaststellen van de conceptbegroting vast te stellen en aan PS te verzenden.	Bestuur	Esther Rommel	
89	GroenLinks	Peter Korzelius	12	Is het zinvol de grondexploitatie als kengetal te blijven hanteren voor de PNH als deze geen rol speelt in onze provincie?	Grondexploitatie is een verplichte BBV-indicator en dient daarom, ongeacht de rol binnen PNH, opgenomen te worden.	Bestuur	Esther Rommel	
90	GroenLinks	Peter Korzelius	24	Voorgesteld wordt om de flexibele schil woningbouw met ingang van 2028 te verminderen en samen met de gemeenten een projectbureau op te zetten. Hoe vindt de dekking van de kosten daarvan plaats?	De opzet van het bureau wordt gefinancieerd uit het investeringskader, onderdeel innovatie.	ruimte	Jelle Beemsterboer	
91	GroenLinks	Peter Korzelius	26	Begrijpen wij goed dat bij iedere motie voor het doen van onderzoek het aageven van de dekking van kosten daarvan voorwaarde is?	Dat klopt.	Bestuur	Esther Rommel	
92	GroenLinks	Peter Korzelius	27	Met ingang van 2026 wordt een nieuw verdeelmodel ingevoerd voor de uitkering uit het Provinciefonds dat voordelen en nadelen voor NH heeft. Rekening houdende met de verhoging van opcenten naar 82,1 is er dan een indicatie te geven van het effect op de uitkeringen uit het Provinciefonds voor NH?	Dat is op dit moment nog niet mogelijk. De fondsbeheerder werkt momenteel aan de uitwerking van de technische details die ten grondslag liggen aan het model. Zolang die uitgangspunten nog niet vaststaan is een berekening niet mogelijk. Op basis van de informatie die tot nu toe door de fondsbeheerder met de provinces is gedeeld is het wel onze verwachting dat een hoger tarief een gunstig effect heeft op de uitkering uit het provinciefonds.	Bestuur	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
93	GroenLinks	Peter Korzelius	29	In de Financiële Verordening (art 4.4.4) staat dat de algemene reserve tenminste 25% van de structurele dekkingsmiddelen moet bedragen. Nu we de financiële positie van de provincie in samenhang gaan beoordelen op een complete zet van kengetallen ligt het dan niet voor de hand de norm voor de algemene reserve in de financiële verordening te schrappen?	Een extra slot op minima voor het eigen vermogen is inderdaad een dubbel slot. Bij het actualiseren van de Financiële verordening zal de nut en noodzaak van dit slot opnieuw beoordeeld en voorgelegd worden aan de Staten.	Bestuur	Esther Rommel	
94	GroenLinks	Ruchama Bwefar	19	"Onder R; Er wordt aangegeven dat het huidige cybersecurityniveau voor de objecten van de provincie (met Operationele Technologie) stamt uit 2016. Is het gebruikelijk dat een dergelijk systeem, zeker gezien de snelle veranderingen op dit gebied, zolang meegaan? Hoe vaak wordt het cybersecurityniveau van de provincie getest, wat zijn de minimum vereisten en hoe worden die vastgesteld? "	Er kan worden gesproken over een complex samenstel van componenten en systemen die samen het weerstandsniveau tegen ongewenste verstoringen per object vormen. Hierin zijn verschillende levensduren van toepassing, in sommige gevallen gaat vervanging voor einde van de technologische levensduur, in andere gevallen niet. De minimumvereisten worden bepaald aan de hand van een risicoclasificatie. Er worden verschillende tactische doorsnedes(testen) geprogrammeerd, hierbij wordt niet altijd een 100% toets uitgevoerd, omdat dit vaak niet kosteneffectief is.	Ruimte	Jeroen Olthof	
95	GroenLinks	Ruchama Bwefar	19	Vervolg: Worden de gegevens van de provincie en de back up hiervan, in Europa opgeslagen?	De gegevens van infrastructurele objecten, zoals bruggen, sluizen, tunnels, worden opgeslagen in datacentra van de provincie zelf, of bij gecontracteerde Nederlandse lokale aannemers met eigen datacentra. Er vindt geen opslag plaats in de (publieke) cloud.	ruimte	Jeroen Olthof	
96	GroenLinks	Ruchama Bwefar	19	Vervolg: Wordt ons cybersecuritysysteem inhouse geregeld of besteedt de provincie dit uit? Wordt bij het testen en bij de minimale vereisten van het cybersecurityniveau ook rekening gehouden met een verhoogd risico bij niet uit Europa afkomstige leveranciers en software?	Het cybersecuritysysteem is gebaseerd op elementen in eigendom van de provincie, die inhouse staan opgesteld. Aangevuld met uitbestede diensten aan lokale aannemers uit Nederland. Veel fabrikanten zijn afkomstig uit Europa. Waar dat niet het geval is, vinden risicoanalyses plaats op de gevolgen van geopolitieke ontwikkelingen.	ruimte	Jeroen Olthof	
97	GroenLinks	Ruchama Bwefar	20	De kosten voor Zwemwater zijn toegenomen, wat zijn sinds de wijziging de indicatoren en informatieverplichtingen?	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) per januari 2024 vallen er meer badwaterbassins onder het bevoegd gezag van de provincie, voor wat betreft het toezien op de waterkwaliteit en de veiligheid. Bovendien zijn er met het Bal extra kwaliteitseisen gaan gelden waaraan normadressaat (degene die zorgdraagt voor de naleving van de regels van de activiteit, betreffende zwemmen of baden in een badwaterbassin) dient te voldoen. Concreet houdt dit voor een normadressaat in dat deze cf. het Bal maandelijks meetgegevens ter controle dient aan te leveren bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN). In opdracht van de provincie controleert de OD NHN voor de badwaterbassins die onder het Bal vallen, in hoeverre de normadressaat voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
98	GroenLinks	Ruchama Bwefar	o.a. 18	Met betrekking tot toegenomen faunaschade; wat zijn onze verplichtingen als provincie in het vergoeden van de schade en waar ligt juridisch onze grens?	Voor de OD NHN vraagt de uitvoering van de controles meer personele capaciteit. Om deze controles uit te kunnen voeren is het voorstel om hiervoor extra financiële middelen beschikbaar te stellen aan de OD NHN	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
99	GroenLinks	Tessa van Wijnen	26	Hoeveel is er de laatste 4 jaar jaarlijks besteed aan " ongedekte' onderzoeksmoties vanuit PS en hoe verhoudt zich dat tot bestediingen over alle domeinen aan onderzoek in totaal? Welke indicatoren worden gebruikt om achteraf vast te stellen of onderzoek zinnig, zuinig en zorgvuldig was? Hoe kunnen onderzoeken vanuit PS of anderzins onderscheiden worden?	Deze vraag kan op dit moment niet beantwoord worden omdat niet alle gegevens waar om gevraagd wordt als zodanig geregistreerd worden. Zo registreren wij geen aparte categorie 'onderzoekskosten' en beoordelen wij niet consequent elk onderzoek dat wij doen op de criteria zinnig, zuinig en zorgvuldig.	Bestuur	Esther Rommel	
100	GroenLinks	Tessa van Wijnen	12	Wat betekent het dat grondexploitatie op 0 staat? Wat betekent het als het groter is dan 0?	De provincie voert geen actief grondbeleid zoals gemeenten dat doen. Derhalve staat deze op 0.	Bestuur	Esther Rommel	
101	PvdA	Marloes ten Ham	25	Er wordt gesteld dat dat beperkte middelen onder andere de spreiding van bezoekers raken, bescherming van kwetsbare natuurgebieden en bereikbaarheid. In welke mate is er rekening gehouden met het behoud van voorzieningen in relatie tot de regionale verschillen (kwetsbare gemeenten en dorpskernen)?	Deze vraag is niet technisch te beantwoorden.	ruimte	Esther Rommel	
102	Partij voor de Dieren	Ilona Haas	24	Welke gevolgen heeft de versobering aanpak waterplanten voor de biodiversiteit en waterkwaliteit? Nu wordt er alleen iets gezegd over het gevolg voor toerisme en vaarwegen. Op welke plekken zijn de gevolgen merkbaar?	De versobering heeft naar verwachting geen negatief effect op de waterkwaliteit.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
103	Partij voor de Dieren	Ilona Haas	25	Toerisme: Welke activiteiten worden beperkt waardoor bescherming van natuurgebieden wordt verminderd? Welke gevolgen kan dat hebben en welke financiële consequenties zal dat voor de toekomst hebben?	De zonering van natuur- en recreatiegebieden, de spreiding van de recreanten, communicatie over spreiding en verleiding en alle overige maatregelen mbt bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling. Mogelijke gevolgen kunnen zijn; meer drukte op de bekende hotspots, minder bewustzijn van andere mogelijkheden door recreanten en toeristen etc. financiële consequenties zijn onbekend.	ruimte	Esther Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
104	Partij voor de Dieren	Marieke van Aesch	4	“Het vervallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het schrappen van het Transitiefonds noodzaken tot een nadere reflectie over het behalen van de eigen provinciale doelen betreffende natuurontwikkeling en de transitie van de landbouw.” Is er voor volgend jaar geld gereserveerd voor de Voedselvisie? Zo ja, hoeveel? Is dit bedrag gebaseerd op de Evaluatie van de Voedselvisie die heeft plaatsgevonden in relatie tot het doelbereik?	De Voedselvisie is de afgelopen jaren gefinancierd vanuit een reserve. Deze middelen zijn inmiddels gebruikt. Op basis van de tussenevaluatie werken we aan de transitie van de landbouw en daarin zullen we mogelijk de succesvolle onderdelen van de Voedselvisie meenemen. Er is geen apart geld meer voor de Voedselvisie.	Landelijk Gebied	Jelle Beemsterboer	
105	Partij voor de Dieren	Marieke van Aesch	5	Het achterwege blijven van financiering vanuit het Rijk voor het PPLG vormt een tegenvaller op de begroting. Daardoor is een deel van de provinciale ambities in het landelijke gebied niet gedekt. Er is aanvullende dekking nodig om de geplande realisatie van het NNN te realiseren. Valt hier ook de uitvoering van de Bossenstrategie onder? En hoeveel wordt hiervoor gereserveerd?	Nee, de uitvoering van de Bossenstrategie valt hier niet onder. We kunnen een klein deel van de ambitie op de Bossenstrategie realiseren met nog beschikbare Rijksmiddelen (zie Korte termijn agenda Landelijk Gebied). Voor (aangepaste) uitvoering en financiering van de Bossenstrategie zijn we in gesprek met het Rijk. We trekken hiervoor via het IPO gezamenlijk op.	Landelijk Gebied	Rosan Kocken	
106	Partij voor de Dieren	Marieke van Aesch	17	Er is nog een grote opgave om de KRW-doelen te halen in 2027. Zie o.a. de landelijke evaluatie KRW (Kamerbrief december 2024). Zijn er in 2026 extra financiële middelen beschikbaar om de KRW-doelen te gaan halen? Zo ja, hoeveel?	Nee, er zijn geen extra middelen beschikbaar. In de Reserve Groen, onderdeel KRW is nog budget beschikbaar voor het uitvoeren van een aantal provinciale KRW maatregelen. Indien uit het onderzoek naar het verbod op kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen in Natura 2000 en grondwaterbeschermingsgebieden blijkt dat er meer middelen noodzakelijk zijn, zullen we hier een voorstel voor doen in de Kaderbrief 2027.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
107	Partij voor de Dieren	Henrice Vonck	22	Hoeveel is er opgenomen voor de voortzetting van het Energiebesparingsakkoord (loopt eind ’25 af) in 2026?	Het Energiebesparingsakkoord is in 2024 tussentijds geëvalueerd en is in 2025 (GS besluit 20 mei) op basis van de evaluatie bijgesteld én verlengd t/m 2026. De extra impuls (van 2022-2026) voor de naleving van de energiebesparingsplichten door bedrijven is incidenteel gefinancierd door de provincie en gemeenten. Er is met besluit tot verlenging geen extra geld bijgekomen. Eind 2026 wordt het akkoord geëvalueerd en besluiten de partijen tot al of niet verlenging van de samenwerking en een vervolg op dit impuls. NB. Omdat alle taken op gebied van energiebesparing bedrijven sinds 2023 een basistaak voor de omgevingsdiensten is geworden, wordt de uitvoering structureel door de bevoegde gezagen gefinancierd. Omdat er sinds 2023 taken bij gekomen zijn, die eerst bij het Rijk lagen, heeft het Rijk toegezegd ook middelen naar gemeenten en provincie (of direct naar omgevingsdiensten) over te dragen. Met de behandeling van de Rijksvoorjaarsnota is dit onderwerp niet behandeld en wachten we nog op een uitslag.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
108	Partij voor de Dieren	Jaap Hollebeek	12	Is in tabel 1 Kengetallen Signaalwaarden op basis van deze Kadernota 2026 al een kolom Begroting 2026, of een indicatie daarvan, toe te voegen?	Dit zal in de financieringsparagraaf bij de begroting 2026 worden opgenomen. Met de huidige inzichten op basis van de kadernota zal de financieringsbehoefte van de provincie niet wijzigen.	Bestuur	Esther Rommel	
109	Partij voor de Dieren	Angeline Egbers	22	Bezuinigingsvoorstellen: Regel W: OD’s 2027 1 mln, 2028 2 mln, 2029 2 mln. “Samen met de omgevingsdiensten wordt bepaald hoe kerntaken behouden blijven en risico’s beheersbaar zijn via prioritering en efficiëntere inzet van capaciteit. De inzet wordt risico gestuurd en opgavegericht, waardoor de focus ligt op de meest urgente activiteiten. Dit heeft gevolgen voor inzet op nieuwe opgaven.” Hoeveel geld is bij OD’s beschikbaar voor VTH-taken voor gemeenten resp. provincie op indirecte lozingen?	In 2026 zal er bij de vier OD’s gezamenlijk € 1.031.000,- beschikbaar zijn voor VTH-taken voor indirecte lozingen. Dit bedrag is inclusief bijdragen door HHNK, PWN, RWS en bij de OFGV ook door provincie Flevoland en de Flevolandse gemeenten. Het is (nog) niet bekend hoe dit bedrag verdeeld zal worden over taken onder gemeentelijke of provinciale bevoegdheid en -in het geval van de OFGV- tussen werkzaamheden op Noord-Hollands of Flevolands grondgebied.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	
110	Partij voor de Dieren	Jaap Hollebeek	22	Bezuinigingsvoorstellen: Regel X: Inkomsten leges. “De provincie heft milieuleges op basis van een landelijke format, maar deze is nog niet volledig kostendekkend. Het potentieel voor aanvullende inkomsten is aanwezig, maar onzeker.” Hoe groot is het verschil tussen de huidige inkomsten en volledige kostendekkendheid?	Om het verschil in de huidige inkomsten en volledige kostendekkenheid te bepalen, is eerst volledig inzicht nodig in de kosten voor vergunningverlening en de baten via leges. Hiervoor gebruiken we de ervaringen uit de jaren 2024 en 2025. Op basis van deze ervaringen kunnen we het verschil tussen kostendekkenheid en inkomsten bepalen.	Leefomgeving	Jelle Beemsterboer	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2026

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid	Pagina Kaderbrief 2026	Vraag	Antwoord	Commissie	Portfeuillehouder	Hyperlink
111	Christen Unie	Michel Klein	25	AK: De circulair ambassadeur en de werkambassadeur worden afgebouwd. In de vastgestelde Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie spelen beide een belangrijke rol. Wat is het effect op de uitvoering van deze agenda? Specifiek, tijdens de bespreking van de pKEV bleek dat de CO2 impact van de Uitvoeringsagenda nog niet meegenomen. Kan een grove inschatting gegeven worden van de CO2 impact van de oorspronkelijke Uitvoeringsagenda (en de versie zonder ambassadeurs)?	De circulair ambassadeur richt zich op het stimuleren van circulair ondernemerschap. We blijven hierop inzetten met andere instrumenten ook benoemd in de uitvoeringsagenda, o.a. met MKB-innovatieprogramma's en door een aanpak gericht op maakindustrie. De werkambassadeur is een verbinder met name gericht op onderwijsvernieuwing en vernieuwing van de beroepspraktijk (via de campusstructuur waarin onderwijs en bedrijfsleven samenwerken). Daarnaast legt de werkambassadeur verbindingen met (landelijke) programma's zoals het aanvalsplan techniek en ICT en programma's ten aanzien van om- en bijscholing (leven lang ontwikkelen) en waterstof die zo geïmplementeerd kunnen worden in Noord-Holland. De werkambassadeur blijft tot het einde van zijn lopende contract aan de slag: juni 2026. Hiermee is er tijd voor de samenwerkende partijen (waaronder de provincie) om te boordelen of en hoe zij deze functie willen voortzetten, waaronder mogelijke alternatieven voor de uitvoering en andere financieringsbronnen, en de uitvoering hiervan in gang zetten.	Bestuur	Esther Rommel	

Faunabeheer kaderbrief	2025	2026	2027	2028
€*100.000	**5**	**30**	**30**	**30**
Uitvoering intensief populatiebeheer en ontzorgen WBEs	2	9	9	9
Structurele versterking uitvoering		3,5	3,5	3,5
Coordinatie uitvoering en onderzoek, databeheer en communicatie	0,5	5	5	5
Voorbereiding afzet ganzenvlees		2		
Infrastructuur afzet gedode ganzen (poeliers, koelingen, bakken)		1	1	1
Aanpak voorkomen crippling		0,5	0,5	0,5
Pilot winterrust	2,5	2,5	2,5	2,5
Onderzoeksagenda		8	8	8
Onderzoek vliegveiligheid (NIOO)			2,5	2,5
Som	**5**	**31,5**	**29,5**	**29,5**

Verzoek aan de accountant om advies over voorgestelde kengetallen in de Kaderbrief

De provincie Noord-Holland is sinds kort afhankelijk van het aantrekken van vreemd vermogen. Gedeputeerde Staten stellen in de Kaderbrief 2026 – Hoofdstuk 5 financiële normering voor via kengetallen. Deze kengetallen moeten Provinciale Staten beter in staat stellen te sturen op de begroting en de balans. De kengetallen zijn niet nieuw, wel stelt GS voor signaalwaarden in te stellen waarop GS een analyse zullen opstellen met een nadere duiding en handelingsperspectieven om de kengetallen weer in neutrale of gezonde categorie terug te brengen. In tabel 1 in de Kaderbrief 2026 worden de voorgestelde signaalwaarden weergegeven.

De rekeningencommissie heeft de volgende adviesvragen aan de accountant:

- Welk wettelijk kader heeft de provincie voor het opstellen van provincie Noord-Holland specifieke signaalwaarden voor de kengetallen?
- Zijn de signaalwaarden voor de kengetallen logisch gezien de balans van de provincie?
- Hoe verhouden deze signaalwaarden tot hetgeen de accountants als gebruikelijk zien in de markt?
- Hoe beoordeelt de accountant het handelingsperspectief dat GS voorstelt wanneer de signaalwaarden in neutraal en/of risicovol terecht komen?
- Hoe beoordeelt de accountant het verloop van de waardes van de kengetallen tussen de (concept) jaarrekening 2024 en de (begroting) 2025 zoals weergegeven in tabel 1.
- Hoe beoordeelt de accountant het feit dat in de gehele kaderbrief geen mechanisme wordt voorgesteld de schulden te laten afnemen?
- Is de samenhang van de kengetallen relevant voor de signaalwaardes en is deze nu logisch gezien de balans van de provincie?

Dit verzoek wordt gedaan vanuit de natuurlijke adviesfunctie van de accountant aan Provinciale Staten.

PUBLIEK BELANG
accountants

Sir Winston Churchilllaan 370 F 442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

Aan de Rekeningencommissie van Provinciale Staten
van de Provincie Noord-Holland
t.a.v. dhr. C. Borst
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum:	Behandeld door:	Ons kenmerk:
15-6-2025	drs. M.E. Dubbelman RA	25051

Onderwerp:

CONCEPT Advies over voorgestelde kengetallen en signaalwaarden in de Kaderbrief 2026

Geachte heer Borst,

De provincie Noord-Holland trekt sinds kort vreemd vermogen aan. De Kaderbrief 2026 bevat voorstellen voor financiële normering via kengetallen. Deze kengetallen moeten de organisatie en Provinciale Staten faciliteren bij het sturen op de begroting en de balans. De Rekeningencommissie van Provinciale Staten heeft ons gevraagd te adviseren over de kengetallen en de signaalwaarden. In deze brief beantwoorden wij de vragen van de Rekeningencommissie.

Samenvatting

Kapitaallasten zijn het gevolg van ambitie. De ambitie om te investeren betekent, gegeven de liquiditeitspositie van de provincie, dat leningen nodig zijn. De rente op de leningen, in combinatie met de afschrijvingslasten van de investeringen, bepalen de kapitaallasten. Hogere kapitaallasten leggen een beslag op de beschikbare structurele exploitatieruimte. De structurele exploitatieruimte kan toenemen door structureel te besparen op andere lasten of door het realiseren van hogere structurele baten.

De ‘Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten’ schrijft opname van 5 verplichte kengetallen in begroting en jaarverslag van provincies en gemeenten voor. Door het kapitaalintensieve karakter van provincies, zijn de bijbehorende door het Rijk gehanteerde signaalwaarden voor gemeenten niet noodzakelijk goed toepasbaar bij provincies. Overigens monitort het Rijk de financiële positie van provincies op basis van dezelfde signaalwaarden als voor gemeenten (Findo - Data Financiën Decentrale Overheden https://findo.nl/).

De netto schuldquote is een indicator die is gebaseerd op kortlopende én langlopende balansposities (zoals langlopende leningen) en is geen goede indicator voor de kapitaallasten, ongeacht de gekozen signaalwaarden. De Kapitaalslastenratio die in de Kadernota wordt geïntroduceerd is naar onze mening een betere indicator voor het sturen op kapitaallasten en meer direct gelieerd aan het provinciale ambitie- en investeringsniveau. Nader onderzoek moet uitwijzen of de gekozen signaalwaarden (< 10% tot > 15%) passend zijn voor de provincie Noord-Holland.

Hierna werken wij de adviesvragen van de Rekeningencommissie uit.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke
Accountants

Uitwerking

1. Welk wettelijk kader heeft de provincie voor het opstellen van specifieke signaalwaarden voor de kengetallen?

De 'Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten' stelt uitsluitend kengetallen vast en bevat geen bepalingen over de signaalwaarden. De commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt in antwoord 2018.12.169 dat: '…*het een bewuste keuze is om geen norm te bepalen voor kengetallen. Een kengetal of de ontwikkeling daarvan is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Hierin kunnen bewuste keuzes zijn gemaakt. Bovendien zegt één kengetal op zich niet veel. Het gaat om de onderlinge samenhang van de kengetallen en de uitleg hierbij.'*

Wij merken op dat voor het toezicht op gemeentefinanciën wel afspraken zijn gemaakt over signaalwaarden voor kengetallen. Overigens monitort het Rijk de financiële positie van provincies op basis van dezelfde signaalwaarden die gelden voor gemeenten (Findo - Data Financiën Decentrale Overheden https://findo.nl/).

2. Zijn de signaalwaarden voor de kengetallen logisch gezien de balans van de provincie?

Het BBV definieert 5 kengetallen. Dat zijn:

- Netto schuldquote (en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen)
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Voor deze kengetallen zijn voor provincies geen signaalwaarden voorgeschreven. Door het kapitaalintensieve karakter van provincies, in vergelijking tot gemeenten, zijn de signaalwaarden voor de netto schuldquote (< 90% en > 130%), zoals die gelden voor gemeenten, minder passend voor provincies. Dat geldt overigens niet voor de signaalwaarden voor de solvabiliteitsratio, de grondexploitatie, de structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit, die wel relevant zijn voor provincies.

Wij merken op dat de in de Kadernota voorgestelde hogere signaalwaarden voor de netto schuldquote (< 150% en > 200%) tot gevolg hebben dat minder snel wordt geconcludeerd dat sprake is van een risico.

Het BBV noemt nog het Weerstandsvermogen, waarvoor geen signaalwaarde is vastgesteld. Dat is kort samengevat de relatie tussen de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken en alle belangrijke risico's voor de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Hiervoor benoemt het BBV geen signaalwaarde. De signaalwaarden in de Kadernota (> 2 en < 1) zijn min of meer willekeurig gekozen. De exacte signaalwaarde is minder relevant. Het is belangrijker is om de ontwikkeling van het gekozen kengetal voor het Weerstandsvermogen meerjarig te volgen.

De Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (UFDO) definieert 2 kengetallen:

- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm

UFDO regelt de grensbedragen, ook voor provincies, waardoor geen keuze mogelijk is.

De overige kengetallen in de Kadernota (de Kapitaalslastenratio en de Norm algemene reserve) zijn facultatieve kengetallen. De Kapitaallastenratio die in de Kadernota wordt geïntroduceerd is naar onze mening een goede indicator voor het sturen op kapitaallasten (als gevolg van het ambitie- en investeringsniveau van de provincie). Nader onderzoek moet uitwijzen of de gekozen signaalwaarden (< 10% tot > 15%) passend zijn voor de provincie Noord-Holland.

De signaalwaarden voor de Norm algemene reserve (> 0,25 en < 0,25) zijn min of meer willekeurig gekozen. De exacte signaalwaarde is minder relevant. Het is belangrijker om de ontwikkeling van het gekozen kengetal voor de Norm algemene reserve meerjarig te volgen.

3. Hoe verhouden deze signaalwaarden tot hetgeen de accountants als gebruikelijk zien in de markt?

Zonder limitatief te zijn belichten wij het gebruik van signaalwaarden bij drie provincies. Hieruit blijkt een divers beeld van beargumenteerd wel of niet volgen van algemene signaalwaarden.

Provinciale Staten van Zeeland hebben enkele jaren geleden onderzoek gedaan naar de wenselijkheid van provincie specifieke signaalwaarden. Argumenten om geen specifieke signaalwaarden af te spreken waren:

- het vergelijk met andere provincies wordt lastiger
- het toepassen van ruimere signaalwaarden heeft als gevolg dat de provincie meer risico's gaat lopen en daarmee grotere druk op haar begroting legt
- de provincie is toezichthouder op de gemeenten en het voor zichzelf toepassen van ruimere signaalwaarden kan afbreuk doen aan de wijze waarop zij toezicht uitoefent op de gemeenten.

De Provincie Zuid-Holland hanteert een ruimere signaalwaarde voor de netto schuldquote (<200%), omdat de provincie op grotere schaal kapitaalintensieve investeringen heeft gedaan en daardoor een relatief hoge schuldquote heeft. Zoals wij eerder hebben opgemerkt is de netto schuldquote een indicator die is gebaseerd op kortlopende én langlopende balansposities (zoals langlopende leningen) en is dit geen goede indicator voor de kapitaallasten (ongeacht de gekozen signaalwaarden).

De Kapitaalslastenratio die de provincie Noord-Holland in de Kadernota introduceert is wél een goede indicator voor het sturen op kapitaallasten. De provincie Zuid-Holland heeft een vergelijkbare indicator: Structurele lasten investeringen. Dit kengetal laat de verhouding zien tussen aan de ene kant de som van de afschrijvingslasten, rentelasten en meerjarige leaseverplichtingen en aan de andere kant de totale baten. Hiervoor hanteert de provincie Zuid-Holland een signaleringswaarde van 20%.

De Provincie Utrecht hanteert eigen signaalwaarden voor de Belastingcapaciteit en heeft een eigen signaalwaarde (< 1 en > 1,4) voor de omvang van het Weerstandsvermogen.

Tenslotte plaatsen wij nog een belangrijke kanttekening bij de vergelijkbaarheid van kengetallen tussen provincies onderling: in het verleden stond het provincies vrij om investeringen met een maatschappelijk nut niet te activeren, maar deze in één keer ten laste van het resultaat te brengen. Als gevolg hiervan bestonden voor deze investeringen in volgende jaren geen kapitaallasten. Hoewel het afschaffen van deze mogelijkheid de vergelijkbaarheid tussen provincies heeft bevorderd, is door de lange afschrijvingsduur van deze investeringen (in sommige gevallen 50-100 jaar) het effect op de vergelijkbaarheid ook nu nog aanwezig.

4. Hoe beoordeelt de accountant het handelingsperspectief dat GS voorstelt wanneer de signaalwaarden in neutraal en/of risicovol terecht komen?

De kadernota stelt over het handelingsperspectief: '*Wanneer op een of meer van de kengetallen de signaalwaarde van de classificatie 'risicovol' bereikt worden, zullen GS een analyse opstellen waarin de ontwikkeling van deze kengetallen nader geduid worden en welke handelingsperspectieven het college ziet om de kengetallen weer in de neutrale of gezonde categorie terug te brengen*.'

In algemene zin denken wij dat prudent beheer van financiën, bestuurlijke keuzes inhoudt, die ervoor zorgen dat maatregelen worden getroffen om neutrale of gezonde kengetallen te realiseren. Het inbouwen van een 'remweg' om te voorkomen dat kengetallen vooraf gedefinieerde grenzen overschrijden, kan daarbij behulpzaam zijn. Overigens wordt deze remweg eerder aangesproken als de signaalwaarden voor gemeenten worden gebruikt.

5. Hoe beoordeelt de accountant het verloop van de waardes van de kengetallen tussen de (concept) jaarrekening 2024 en de (begroting) 2025 zoals weergegeven in tabel 1.

Enkele kengetallen tonen een relatief groot verschil tussen het kengetal in de concept jaarrekening 2024 en de begroting 2025. Het vraagt nader onderzoek naar de oorzaken van deze verschillen om hierover een gefundeerde uitspraak te kunnen doen. Wij kunnen wel stellen dat de realisatie 2024 sterk afweek van de begroting 2024, dus dat niet op voorhand kan worden geconcludeerd dat de begrotingswaarden als realistisch moeten worden beschouwd.

6. Hoe beoordeelt de accountant het feit dat in de gehele kaderbrief geen mechanisme wordt voorgesteld om de schulden te laten afnemen?

Wij denken dat de afname van schulden niet het gevolg is van een mechanisme, maar samenhangt met de uitvoering van beleid of juist het achterwege laten van de uitvoering van beleid. Als de ambities om grote investeringen vragen, is een meer nadelige schuldquote hiervan een logisch gevolg. Tegelijkertijd omvangrijk investeren in combinatie met een afnemende schuldquote, is geen te verwachten ontwikkeling. Dit is anders als het beleid van de provincie (en niet het mechanisme) is gericht op het besparen op andere lasten en/of het vergroten van de baten van de provincie. Ook dit vraagt om beleidsmatige keuzes en is niet het gevolg van de werking van een mechanisme.

7. Is de samenhang van de kengetallen relevant voor de signaalwaarden en is deze nu logisch gezien de balans van de provincie?

Kengetallen dragen bij aan transparantie en hebben tot doel provinciale staten inzicht te geven in de financiële positie ten behoeve van hun kaderstellende en controlerende rol. Zoals eerder opgemerkt is de Commissie BBV van mening dat: '*één kengetal op zich niet veel zegt. Het gaat om de onderlinge samenhang van de kengetallen en de uitleg hierbij'*. Om deze reden vraagt het BBV om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Enkele kengetallen zijn eenvoudig in samenhang te zien. Zo is er een duidelijk verband tussen de Netto schuldquote, de Renterisiconorm en de Kasgeldlimiet. De Renterisiconorm en de Kasgeldlimiet geven nader inkleuring aan risico's die samenhangen met een ongunstige Netto schuldquote.

De Belastingcapaciteit kan dienen om de kengetallen naar gunstiger waarden te brengen, maar dat leidt tot lastenverzwaring. Dat geldt ook voor de Structurele exploitatieruimte. Meer baten leiden tot meer ruimte, maar meer investeringen leiden tot meer structurele lasten en dus minder structurele exploitatieruimte. De Kapitaallastenratio is hiervoor eveneens een goede indicator.

Omdat de provincie Noord-Holland geen grondexploitatie heeft, is dit kengetal niet relevant te koppelen aan andere kengetallen.

Wij vertrouwen erop met dit advies een bijdrage te leveren aan de behandeling door Provinciale Staten van de Kadernota 2026 waarvan de kengetallen en de signaalwaarden onderdeel zijn.

Hoogachtend,

RECREATIESCHAP WESTFRIESLAND

De Middend 2
1611 KW Bovenkarspel

Postbus 20
1610 AA Bovenkarspel

0228-565750
info@recreatieschapwestfriesland.nl
www.recreatieschapwestfriesland.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland
p/a Statengriffie
statengriffie@noord-holland.nl

Datum : 13-6-2025

Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 638078

Contactpersoon : [redacted]
Telefoonnummer : [redacted]
E-mail : [redacted]

Betreft : Zienswijze Kaderbrief 2026

Geachte leden van Provinciale Staten,

Met deze zienswijze willen wij onze zorgen uitspreken over de in de Kaderbrief 2026 aangekondigde bezuinigingen op het terrein van recreatie, specifiek de versobering van de subsidie voor waterrecreatieprojecten en het schrappen van middelen voor toerisme.

In uw kaderbrief staat een voorgestelde (structurele) bezuiniging van € 1.000.000 op waterrecreatieprojecten vermeld. Naast de subsidie voor groen (voor onder meer het wandelnetwerk en Toeristische Overstappunten), is dit de enige substantiële provinciale regeling ter ondersteuning van recreatieve voorzieningen. Juist op en rond het water ligt nog veel potentie voor uitbreiding en verbetering van recreatieve mogelijkheden – van vaarverbindingen voor de kleine recreatievaart tot voorzieningen voor kanovaarders en suppers – die nu onbenut dreigt te blijven.

Deze bezuiniging staat bovendien haaks op de opgave die er ligt voor recreatie. Uit onderzoek door de provincie uit 2022 blijkt dat er nu al een fors tekort is aan recreatiemogelijkheden. Gezien de druk op de ruimte liggen er juist kansen in het verbeteren van routes voor fietsen, varen en wandelen.

Hoewel wij het positief vinden dat er middelen zijn gereserveerd voor de afronding van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), gaat het hierbij vrijwel uitsluitend om grondaankoop. Wij constateren dat er al een tekort is aan middelen voor het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen binnen de NNN-gebieden, zoals paden, picknickplekken en informatievoorziening. In verschillende gebieden leidt dit ertoe dat de kwaliteit van voorzieningen fors is afgenomen of deze voorzieningen zelfs helemaal verdwijnen. In veel beleidsstukken wordt natuurontwikkeling nog steeds gekoppeld aan recreatieve toegankelijkheid, maar in de praktijk gaat dit niet altijd samen (bijvoorbeeld (weide)vogelgebied) en is deze veelal niet structureel geborgd.

Daarbij komt dat ook op het thema toerisme een bezuiniging van € 600.000 wordt aangekondigd. Dit staat haaks op eerder ingezet beleid, waarin toeristische infrastructuur – zoals de routealliantie en routenetwerken – juist werd gepresenteerd als middel voor druktespreiding en spreiding van economische kansen in de regio. Deze beleidslijnen lijken nu vroegtijdig te worden losgelaten.

Recreatievisie Westfriesland
Momenteel werken wij aan een nieuwe recreatievisie voor onze regio. Het ambitieniveau daarvoor is al unaniem door de regio vastgesteld. Ondanks financiële en ruimtelijke uitdagingen heeft de regio bewust gekozen voor een stevige ambitie op het gebied van recreatie waarbij wordt ingezet op uitbreiding van recreatiemogelijkheden, met de nadruk op routes en verbindingen. Wij zien de provincie Noord-Holland hierin als een onmisbare samenwerkingspartner voor de uitvoering van onze visie. In dat licht achten wij de voorgestelde bezuinigingen buitengewoon onwenselijk.

Een oproep voor structurele inzet op recreatie en toerisme
Wij doen daarom een dringende oproep aan Provinciale Staten en het college om de voorgestelde bezuinigingen op de budgetten voor recreatie en toerisme te heroverwegen en waar mogelijk om te buigen naar structurele versterking. In vrijwel alle ruimtelijke, economische en maatschappelijke beleidsstukken – van woningbouw en energietransitie tot mobiliteit en (fysieke en mentale) gezondheid – wordt recreatie als essentiële randvoorwaarde genoemd. Toch merken wij dat dit in de praktijk zelden leidt tot een evenredige financiële inzet. Dat zien wij helaas ook terug in uw Kaderbrief. Dat wringt, en doet geen recht aan de maatschappelijke waarde van recreatie voor inwoners én bezoekers van de provincie.

Daar komt bij dat de nu al forse druk op natuur- en recreatiegebieden blijft toenemen. Uw voornemen om hierin niet meer te investeren, zal deze druk alleen maar verder vergroten en de oplossing op termijn moeilijker en waarschijnlijk ook kostbaarder maken.

Wij vragen u daarom aan GS te vragen:
1. Heroverweeg de bezuiniging op waterrecreatieprojecten en onderzoek mogelijkheden voor behoud of compensatie via andere regelingen;
2. Investeer structureel in beheer en gebruik van recreatieve voorzieningen binnen én buiten NNN-gebieden, zodat natuur en recreatie daadwerkelijk samen kunnen gaan;
3. Heroverweeg de voorgestelde korting op het toerismebudget zodat onder andere de inzet op de routealliantie, ontwikkeling van routenetwerken en druktespreidingsmaatregelen gecontinueerd kunnen worden;
4. Neem als provincie een grotere, structurele (financiële) verantwoordelijkheid voor recreatie als volwaardig onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling en leefomgevingskwaliteit.

Wij zijn graag bereid om hierover met u in gesprek te gaan en mee te denken over oplossingsrichtingen.

Namens het bestuur van het Recreatieschap Westfriesland,

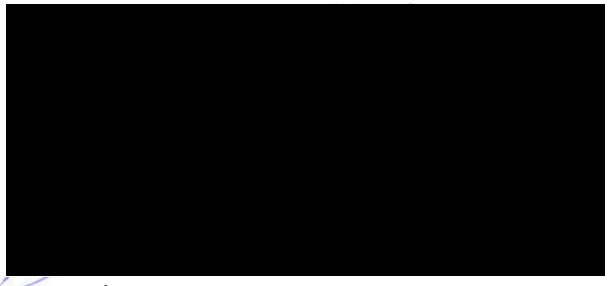

N. Slagter,
Voorzitter Recreatieschap Westfriesland

TOERISTISCHE KANO BOND NEDERLAND

p/a Stroband 32
3962 TG Wijk bij Duurstede

info@tkbn.nl
www.tkbn.nl

KvK: 40.398.191
Iban: NL78INGB0003054019

Provinciale Staten Noord-Holland
Commissie Bestuur

Den Helder, 12 juni 2025

Betreft: Bezuinigingen waterrecreatie

Geachte heer, Mevrouw,

Met enige zorg hebben wij kennis genomen van de Kaderbrief 2026 van 13 mei jl. en de daarin aangekondigde besparingsvoorstellen op Waterrecreatie en onderhoud vaarwegen.

Wij begrijpen de uitleg in de Kaderbrief 2026 omtrent de noodzaak van besparingen en snappen ook dat de provincie onvrijwillig wordt geconfronteerd met inflatie en toenemende faunaschade.

Indien ook de waterrecreatie niet ontkomt aan besparingen geven wij graag in overweging mee dat er binnen de waterrecreatie grote verschillen zijn waarmee bij de uitwerking van de besparingsvoorstellen rekening kan worden gehouden. Want binnen waterrecreatie vallen zowel passieve (o.a. dieselmotorjachten en sloepen) maar ook actieve vormen van recreatie zoals kanovaren en suppen.

Besparingen op waterrecreatie hebben niet alleen een negatieve invloed op de regionale economie en werkgelegenheid, maar in het geval van de *actieve* waterrecreatie ook op bewegingsarmoede en het faciliteren van een gezonde leefomgeving. Een uitgangspunt in het sportbeleid van de provincie is de bijdrage aan de duurzame beweegvriendelijke omgeving; het versterken van mogelijkheden voor kanoërs wordt in dit beleidsstuk specifiek genoemd.

Wij doen dan ook de dringende oproep om de actieve waterrecreatie te ontzien van de voorgenomen besparingen en onverminderd door te gaan met de ontwikkeling van kanoroutes, pauze- en overdraagplaatsen en het bevaarbaar houden van kleine vaarwateren.

Met vriendelijke groet,

drs. René Paardekooper
Voorzitter TKBN en Regio Vertegenwoordiger Noord Holland
rv-noordhollandnoord@tkbn.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland, commissie Bestuur
p/a Staten- en commissieadviseur Jesca Faber
commissiebestuur@noord-holland.nl
kopie: statengriffie@noord-holland.nl

Betreft: Cruciale rol provincie in toerismebeleid Noord-Holland – verzoek tot behoud structureel budget

Amsterdam, 17 juni 2025

Geachte leden van Provinciale Staten,

Binnenkort bespreekt u de Kaderbrief 2026, waarin onder meer wordt voorgesteld om het volledige structurele budget voor toerisme per 2026 te schrappen. Daarmee zou niet alleen een eerdere intensivering van €200.000 vervallen, maar het gehele budget van €600.000 komen te vervallen. Wij doen een dringend beroep op u om deze bezuiniging te verzachten en het belang van structurele inzet op toerisme en recreatie te onderstrepen.

De urgentie: exponentiële groei van toerisme

Noord-Holland is een toeristische topregio in Nederland. In 2023 vonden er meer dan 36 miljoen overnachtingen plaats, waarvan ruim 17 miljoen buiten Amsterdam. In totaal waren er dat jaar 15,4 miljoen verblijfsgasten in de provincie, van wie 5,3 miljoen binnenlands en 10,2 miljoen internationaal. Deze aantallen blijven stijgen.

Volgens het NBTC zal Noord-Holland in 2035 circa 21,1 miljoen verblijfsgasten ontvangen – een toename van 37% ten opzichte van 2023. Het inkomend toerisme zal naar verwachting groeien met +47%, en ook het binnenlands toerisme stijgt met +18%.

Deze groei is geen uitzondering: het toerisme in Nederland groeit met +24% naar ruim 61 miljoen verblijfsgasten in 2035. De internationale context onderstreept deze trend: het aantal grensoverschrijdende toeristen in Europa steeg in 2024 met 6-7% boven het pre-coronaniveau. In deze context is toerisme meer dan ooit een 'hot topic' op beleidsagenda's, van Brussel tot Barcelona.

Provincie als regisseur in een versnipperd speelveld

De opgaven op het gebied van recreatie en toerisme overstijgen gemeentegrenzen. Terwijl sommige gebieden – zoals de kust, Amsterdam en natuurgebieden – onder druk staan, zoeken andere regio's juist naar manieren om bezoekers te spreiden. De provincie is hierin onmisbaar als neutrale regisseur: zij overziet het geheel, verbindt partijen en zorgt voor balans tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid.

De provincie is in de constructieve route naar een beter gespreid, eerlijker verdeeld een aantrekkelijk toerismebeleid een essentiële bouwsteen. Voor een stad als bijvoorbeeld Amsterdam waar de destructieve route vaak het narratief aan de hand neemt, is de constructieve partner op het gebied van toerisme van groot belang.

Gemeenten, destinatiemarketingorganisaties (DMO's) en private partners zoals ANWB, HISWA-RECRON en KHN hebben baat bij één overkoepelend kader en aanspreekpunt. De provincie vervult deze functie met gezag en visie, onder meer via de Provinciale Raad voor Recreatie en Toerisme, waarin overheid, ondernemers en kennisinstellingen samenkomen.

Wat staat er op het spel?

Het schrappen van het volledige budget brengt diverse strategische initiatieven direct in gevaar:

- De uitvoering van de Visie Recreatie & Toerisme 2030, die breed is gedragen en gericht is op duurzame spreiding;
- De kracht en continuïteit van de Provinciale Raad voor Recreatie & Toerisme;
- Onderzoek en monitoring van bezoekersstromen, trends en impact;
- Routeontwikkeling en onderhoud, zoals fiets-, vaar- en wandelnetwerken, inclusief het op te richten Routeplatform.

Belangen van regionale partners

- Gemeenten vragen om hulp bij bezoekersspreiding, leefomgevingskwaliteit en draagvlak onder bewoners;
- Juist (kleinere) gemeenten met een groeiende behoefte aan regulering van, spreiding van en participatie in een duurzame bezoekerseconomie zijn gebaat bij een overkoepelend partner;
- DMO's kunnen zonder ondersteuning van de provincie minder slagkrachtig opereren op het gebied van positionering en data;
- Maatschappelijke organisaties, zoals de ANWB, hechten groot belang aan een goede publiek-private samenwerking op het terrein van toerisme in Noord-Holland;
- Ondernemers, zoals leden van HISWA-RECRON en KHN, investeren structureel in gastvrijheid maar hebben behoefte aan bestuurlijke afstemming en consistente randvoorwaarden.

Samen vooruitkijken

Op 22 september is Noord-Holland gastheer van de landelijke Toerisme Top, met als thema Verleiden tot Verandering. Laat dat ook de inzet zijn van dit verzoek: geef de provincie de middelen om de motor van samenwerking te blijven. Alleen dan kunnen we toerisme blijven benutten als hefboom voor leefbare steden, vitale dorpen en waardevolle natuur.

Wij verzoeken u dan ook dringend om Gedeputeerde Staten te vragen:

- De voorgestelde korting op het toerismebudget van €600.000 niet door te voeren;
- De provincie actief in positie te houden als verbindende en strategische partner in toerisme, zowel regionaal/lokaal als internationaal.

Met vriendelijke groet,

Collectief van gemeenten, destinatiemarketingorganisaties en private partijen

Bronnen:

1. UNWTO World Tourism Barometer, mei 2024
2. European Travel Commission, European Tourism Trends & Prospects Q1/2024
3. McKinsey & Co., Reimagining European Tourism, 2024 Update
4. NBTC/CELTH Forecast 2035 – Provincie factsheet Nederland & Noord- Holland, mei 2024
5. NBTC Factsheet 2023 Noord Holland
6. CBS StatLine, Toerisme; overnachtingen logiesaccommodaties per regio (2022)

gemeente UITGEEST	GEMEENTE Medemblik	gemeente beverwijk
Wethouder Schouten, gemeente Uitgeest	Wethouder Harry Nederpelt, gemeente Medemblik	Gemeente Beverwijk
Gemeente Amstelveen	Gemeente Diemen	gemeente BERGEN
Wethouder Adam Elzakalai, gemeente Amstelveen	Milan Plug, Gemeente Diemen	Wethouder Marco Wiesehahn-Vrijman, Gemeente Bergen
Gemeente De Ronde Venen	gm gemeente gooisemeren	gemeente Haarlemmermeer
Gemeente Ronde Venen	Gemeente Gooise Meren	Wethouder Marja Ruigrok, gemeente Haarlemmermeer
GEMEENTE HEILOO	GEMEENTE VELSEN	gemeente CASTRICUM
Mascha ten Bruggencate, Burgemeester Gemeente Heiloo	Gemeente Velsen	Roel Beems, Gemeente Castricum
DIJK EN WAARD	Gemeente Amsterdam	Gemeente WATERLAND
Wethouder Fred Ruiten, Gemeente Dijk en Waard	Wethouder Sofyan Mbarki & Stadsdeelvoorzitter Centrum Amélie Strens, gemeente Amsterdam	Wethouder Harm Scheepstra, gemeente Waterland

Wethouder Nico Slagter, gemeente Stede Broec	Wethouder Jan Franx & Wethouder Win Bijman gemeente Enkhuizen	Wethouder Idso Brouwer, gemeente Drechterland
Wethouder Aad Schoorl, gemeente Heemskerk	Marijn van Houdt, gemeente Zandvoort	Wethouder Angelique Bootsman, gemeente Edam Volendam
Wethouder Arthur Helling, Gemeente Hoorn	Wethouder Jan Hazen, gemeente Uithoorn	Wethouder Simon Kruijer, gemeente Schagen
Wethouder V.B. Buis, gemeente Opmeer	Wethouder Bart Krijnen, gemeente Koggenland	Wethouder Jos Kea, gemeente Wijdemeren
Wethouder Sven Spaargaren, gemeente Aalsmeer	Wethouder R. Boom, gemeente Huizen	

Den Helder Marketing	Anne-Marije Hogenboom, Directeur Haarlem Marketing	Monique Wilson, Directeur amsterdam&partners
Annemiek Hageman, Stichting Marketing Enkhuizen	Marc Bibbe, Directeur Zandvoort Marketing	Bureau Toerisme Laag Holland
Anneke Wijdogen-Vis, Directeur Stichting Marketing Zaanstreek	VVV Texel	Ger Welbers, Directeur Hart van Noord-Holland & Partners
Friso Huizinga, City Marketing Velsen	Henk van Voornveld, directeur Visit Flevoland	

Gerdina Krijger, HISWA-RECRON	Achmed Baâdoud, MKB-Metropool Amsterdam	Guido Frankfurther, Stichting Welkom Amsterdam
Marga de Jager, Bestuursvoorzitter ANWB	Rob Baltus, Regiovoorzitter KHN Noord-Holland	Professor Ko Koens, Onderzoeksgroep New Urban Tourism, Hogeschool Inholland

Provinciale Staten van Noord-Holland
p/a Statengriffie
statengriffie@noord-holland.nl

Onderwerp: Verzoek tot continuering Programma Vitale Verblijfsrecreatie (Kaderbrief 2026)
Medemblik, 17 juni 2025

Geachte leden van de Provinciale Staten ,

De Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland stelt voor om het budget voor toerisme te schrappen, wat verstrekkende gevolgen heeft voor Noord-Holland Noord en het Programma Vitale Verblijfsrecreatie NHN. Waar we begrijpen dat ook de Provincie moet bezuinigen, pleit de Stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord (Regio West-Friesland, Regio De Kop en Regio Alkmaar) met deze brief om het besluit aan te passen en het budget specifiek voor verblijfsrecreatie te behouden.

Met dit budget wordt een taskforce vitale verblijfsrecreatie gefinancierd. Deze bestaat uit enkele specialisten die gemeenten en ondernemers bijstaat bij vraagstukken om te zorgen voor een vitale recreatiesector. Denk o.a. aan het vitaal maken, c.q. houden van recreatieparken en zo onder meer ondermijning en achteruitgang van leefbaarheid tegen te gaan. De gemeentes hebben deze kennis niet zelf in huis. Het budget voor deze opdracht wordt voor de ene helft gefinancierd door de provincie en voor de andere helft gefinancierd door de gemeentes zelf. Zonder de bijdrage van de provincie dreigt de samenwerking te stranden, wat zorgt voor nadelige effecten in de gemeenten. We vragen u in deze brief dan ook om deze specifieke bijdrage (van € 115.000), welke deel uit maakt van een breder pakket bezuinigingen waarover u als Provinciale Staten moet beslissen, vanuit de provincie in stand te laten en zo voortzetting van het werk van de taskforce mogelijk te maken. Ons dringende verzoek aan u is om de taskforce gezamenlijk in stand te houden.

- **Het principe van behoorlijk bestuur en “afspraak=afspraak”**: Op verzoek van de provincie werken we sinds 2017 als regiogemeenten NHN nauw samen met de Provincie aan verblijfsrecreatie. Sinds 2021 verdubbelt de provincie jaarlijks de bijdrage van de gemeenten aan het programma Vitale Verblijfsrecreatie (€ 115.000). Afgelopen jaar is door de Provincie, zonder voorbehoud tijdens stuurgroep-vergaderingen Vitale Verblijfrecreatie NHN, ingestemd met alle procesbesluiten om het programma vitale verblijfsrecreatie te verlengen en aan te besteden vanaf 2026. Door het budget te schrappen worden plotseling gemaakte afspraken terug gedraaid, die door de Noord-Holland Noord gemeenten recent al onderschreven zijn. Als het besluit van GS gehandhaafd wordt zorgt dit ervoor dat de Provincie het principe “afspraak=afspraak” loslaat en op dit dossier wordt gezien als een onvoorspelbare partner voor de regio(gemeenten).
- **Sneeuwbaleffect op de regionale samenwerking in Noord-Holland Noord**: Door het ravijnjaar kunnen er geen extra bijdrage van gemeenten verwacht worden. Veel hebben

(grote) tekorten in hun meerjarige begrotingen. Het zal diverse gemeenten mogelijk ook doen besluiten hun bijdrage voor vitale verblijfsrecreatie te besparen en in te trekken. Dit zal vermoedelijk gaan leiden tot het stoppen van de regionale samenwerking op verblijfsrecreatie. Het behouden van de steun van de provincie is de enige mogelijkheid om het programma in de huidige vorm uitvoerbaar te houden.

- **Taskforce levert veel kennis en expertise:** Bij gemeenten ontbreken capaciteit en specialistische competenties om de juiste afwegingen te maken op het gebied van verblijfsrecreatie, zowel bij nieuwe initiatieven als bij bestaande locaties. Met een kleine investering werken de gemeenten in NHN en de Taskforce zeer efficiënt en effectief samen op dit onderwerp. Na alle inspanningen van afgelopen jaren behaalt de taskforce nu de resultaten om de verblijfsrecreatiesector in NHN verder te verbeteren. Samen sturen we op onderwerpen zoals: campings met jaarplaatsen voor iedereen borgen, vakantieparken met ondermijning en criminaliteit voorkomen en samen werken aan een vitale economie.
- **Provinciale samenwerking is nodig bij het begeleiden van toeristische groei:** Het provinciale toerismebeleid, en specifiek de inzet van de regionale Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie NHN, is niet gericht op het stimuleren van méér toerisme, maar op begeleiden/managen van toerisme en de kwaliteit ervan. Hier liggen veel kansen om te werken aan een gastvrije en recreatief sterke provincie. Het is hard nodig om hier samen in op te blijven trekken gezien de schaarse ruimte en automatische toerismegroei die op ons afkomt.

Het behoud van de samenwerking en financiering van de programma-aanpak vitale verblijfsrecreatie in NHN (door €115.000 per jaar te blijven bijdragen) zorgt ervoor dat we wildgroei en extra vitaliteitsproblemen van verblijfsaccomodaties in onze regio kunnen voorkomen. Daarnaast ondersteunt dit onze afspraken om de visie verblijfsrecreatie 2030 programmatisch uit te voeren.

Op de volgende pagina's leest u de uitgebreide toelichting en de relatie met eerder aangenomen moties van de provincie. Mocht u vragen hebben, dan zijn we zeer bereid telefonisch toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
namens de stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord,

[redacted]

[redacted]

Uitgebreide toelichting op brief aan Provinciale Staten van stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord

Op verzoek van de provincie werken de gemeenten in de regio West-Friesland, regio Alkmaar en De Kop van Noord-Holland (ook wel regio Noord-Holland Noord) sinds 2017 samen met de provincie aan het onderwerp verblijfsrecreatie. Toentertijd is een regionale visie opgesteld Visie verblijfsrecreatie NHN 2017-2030[1]. Uitvoering van deze visie gebeurt door een programma-aanpak:

a. Afstemming van nieuwe verblijfsrecreatieontwikkelingen in de RAC-verblijfsrecreatie door de ambtelijk-bestuurlijke werkafspraak om nieuwe en uitbreidingsontwikkelingen regionaal met elkaar af te stemmen. Dit is op verzoek van de Provinciale Omgevingsverordening. Deze werkafspraken zijn recent geëvalueerd en bestendigd.
b. We hanteren het regionale Ontwikkelkader verblijfsrecreatie en communiceren hierover ook naar marktpartijen. Dit Ontwikkelkader is recent met instemming van de provincie geëvalueerd en aangescherpt.
c. We voeren een revitaliseringsaanpak van bestaande verblijfsrecreatieterreinen uit en we ontwikkelen en delen hierover kennis met gemeenten en ondernemers. Dit voorkomt het afglijden van parken en het ontstaan van problematiek als ondermijning en criminaliteit.

Dit programma wordt uitgevoerd door een regionale Taskforce, waardoor we als regiogemeenten de afgelopen jaren bijzonder prettig met de Provincie samenwerken. Door de bijdrage van de provincie konden de gemeenten in de regio met een kleine investering gebruik maken van een instrument met hoog rendement. Het programma loopt einde van dit jaar af. Na een evaluatie, collegebesluiten en stuurgroep-vergaderingen, en instemming van de provincie, stond alles klaar om een Europese aanbesteding te starten voor de continuering. Als de bijdrage van de provincie zou wegvallen staat de samenwerking in Noord-Holland Noord onder druk en ligt een sneeuwbaleffect van terugtrekkende gemeenten voor de hand.

Waarom is continueren van de samenwerking op verblijfsrecreatie in NHN nodig?
De flinke toeristische groei die nog op Nederland, Noord-Holland en de regio NHN in het bijzonder, afkomt, is de komende 10 jaar aanzienlijk (zeker 30% groei van logiestoerisme volgens recent onderzoek van NBTC). Deze groei leidt tot ruimtelijke-economische keuzes waar de provincie en gemeenten op moeten samenwerken. Want de groei zal niet gelijk over de provincie én Noord-Holland Noord verdeeld zijn. Zo zal de ontwikkeldruk op de kuststrook van Regio Alkmaar tot en met Texel enorm hoog blijven. Welke ontwikkelingen zijn dan waar gewenst en ten koste van of in combinatie met welk grondgebruik is dit mogelijk? En hoe zorgen we ervoor dat de leefbaarheid van de inwoners niet onder druk komt? In het binnenland en aan de IJsselmeer/Markermeerkust is het werken aan kwaliteit,

bestemmingsontwikkeling en functietransformatie cruciaal. Verblijfsrecreatie en toerisme zijn daar essentieel in het behouden/versterken van de leefbaarheid. Logiesbeleid in de kernen moet gebalanceerd plaatsvinden, zodat de kernen zelf krachtiger worden en ze samen een krachtig netwerk vormen voor de zakelijke en leisure-markt en voor eigen inwoners.

In juli 2024 heeft u een motie aangenomen die pleitte voor continuering van sterke betrokkenheid van de Provincie bij toerisme en daarvoor € 200.000 extra beschikbaar gesteld. Bovendien zal het regionale Ontwikkelperspectief van NHN ook voor het onderwerp toerisme en specifiek voor verblijfsrecreatie invulling moeten krijgen.

We moeten samen gebiedsgericht blijven optrekken en daar is de Taskforce bij nodig.
Naast deze regionale verschillen in ontwikkeldruk en vitaliteitsproblemen speelt verblijfsrecreatie in NHN ook in veel gebiedsprocessen een sleutelrol. Gebiedsontwikkeling op het gebied van wonen, kustontwikkeling, de toekomst van de landbouw en natuur. Er zijn onnoembaar veel voorbeelden waarin de Provincie en de regiogemeenten gezamenlijk moeten optrekken en beleidsuitvoering moeten geven:

i. Wel/niet wonen op verblijfsrecreatieterreinen?
ii. Wel/niet een extensief natuurkampeerterrein nabij een NNN-gebied ontwikkelen?
iii. Recreatieappartementen wel/niet aanwenden voor wonen in een toeristische kern?
iv. Een gebiedsontwikkeling aan de kust in goede banen leiden waarbij natuur, recreatie, verblijfsrecreatie en leefbaarheid samengaan.
v. Bollenboeren in de kwetsbare kustzone die naarstig zoeken naar alternatieve toekomstige invulling (landgoedontwikkeling in combinatie met verblijfsrecreatie?).
vi. Jaarplaats terreinen die worden opgekocht door projectontwikkelaars die hier luxe villa's willen bouwen ten koste van de 'gewone recreant'. Willen we dit voorkomen en hoe dan? Kennis op dit vlak is cruciaal en de provincie faciliteerde deze kennisontwikkeling tot nu toe flink.
vii. Wel/geen opvang van statushouders in hotels?

Bij gemeenten ontbreken capaciteit en specialistische competenties om zich hiermee bezig te houden en om de juiste afwegingen te maken. Bij de Provincie treffen we deze capaciteit en competenties ook niet. Daarom blijven we een gezamenlijke Taskforce nodig hebben waarin we als regiogemeenten en provincie zeer efficiënt en effectief samenwerken.

De behoefte aan kennis(deling) is urgent.
We werken samen met u aan kennisontwikkeling en kennisdeling, mede gevoed door moties in Provinciale Staten. Zo maakten we samen:

a) Handreiking centrale bedrijfsmatige exploitatie, om planologisch te borgen dat nieuwe verblijfsrecreatieontwikkelingen gebruikt worden zoals ze bedoeld zijn.
b) Handreiking juridische instrumenten om negatieve gevolgen van Verroompottisering tegen te gaan. Deze kwam tot stand door een motie in PS en deze handreiking wordt nu in de praktijk van alle dag gebruikt.
c) Masterclasses voor bestuurders en ambtenaren hoe we om moeten gaan met projectontwikkelaars in verblijfsrecreatie.
d) Masterclasses voor verblijfsrecreatieondernemers over natuurinclusief ondernemen (met IVN). Dit gebeurt en gebeurde op uw initiatief.

Ook de komende periode zullen we dit soort kennisproducten met elkaar moeten blijven maken en delen. Dit pleit voor bestendiging van onze programmatische samenwerking.

Kortom, de Taskforce werkt er samen met u en ons als regiogemeenten in de praktijk aan dat de juiste (kwaliteits-)plannen op de juiste plek (locatie) landen. Dit blijft bij uitstek de komende periode hard nodig. Het behoud van de samenwerking en financiering van de programma-aanpak vitale verblijfsrecreatie in NHN (door €115.000 per jaar te blijven bijdragen) zorgt ervoor dat we wildgroei en extra vitaliteitsproblemen van verblijfsaccomodaties in onze regio kunnen voorkomen. Daarnaast ondersteunt dit onze afspraken om de visie verblijfsrecreatie 2030[1] programmatisch uit te voeren. Wij werken als overheden samen aan het in balans houden van de markt in combinatie met onze maatschappelijke doelen: People (leefbaarheid, functietransformatie, brede welvaart) en Planet (landschap, natuur, kwaliteit, gebiedsontwikkeling). Daar hebben we de samenwerking met u voor nodig.

[1] Zie oorspronkelijk visiedocument op uw website: https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Visie%20verblijfsrecreatie%20NHN.pdf

Meneer/mevrouw de voorzitter: Dank voor de mogelijkheid om in te spreken. Ik spreek mede namens Vereniging Natuurmonumenten en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland en wil graag twee punten onder de aandacht brengen.

punt 1:

- Op 17 maart heeft Ninouk Vermeer bij de cie Landelijk Gebied ingesproken met de oproep om voldoende budget voor de NNN beschikbaar te stellen.

- Mijn felicitaties met de toevoeging van € 200 miljoen aan de reserve Groen! Dit biedt ruimte om de NNN af te maken en natuur & landschap in onze drukke provincie te beschermen voor ons allemaal. dDt hadden we ons voorgenomen en loopt vertraging op, maar kan nu in goede samenwerking door dankzij deze duidelijkheid.

- Dit draagt bij aan de doelen die wij onszelf hebben gesteld, maar ook de beloftes die we als land en als Europese unie gedaan hebben met o.a. de Natura 2000 en de kaderrichtlijn Water.

- Het bedrag is bijna de helft van wat nodig is, maar wij rekenen erop dat de andere helft op het passende moment ook gevonden wordt. Nu gaan we vooral samen aan de slag! Wij zullen actief initiatief nemen om kansen te benutten buiten de focusgebieden. En we zullen actief meewerken met Provincie en belanghebbenden binnen de focusgebieden. De samenwerking met de afdeling Groen en Grondzaken verloopt daarvoor uitstekend.

- Samengevat: onze felicitaties en dank voor het getoonde leiderschap! Op ons kunt u rekenen bij de uitvoering.

punt 2:

- U combineert deze investering van € 200 miljoen met een miljoenen investering in het overtuigen van pachters om vrijwillig af te zien van reguliere pacht. Dat is terecht en welkom. Want uit de kwaliteitstoets van het natuurbeheer in veengebieden blijkt dat de reguliere pacht de grootste bedreiging vormt voor de natuurkwaliteit. Simpelweg omdat afspraken niet te handhaven zijn en er zelfs als grondbezitter dus geen grip is op de bedrijfsvoering.

- Voor het optimaal functioneren van de NNN moeten dus beide investeringen optimaal ingezet worden. Een daar wringt de schoen.

- In de kaderbrief wordt namelijk ook vermeld dat gekeken wordt in hoeverre natuurdoelen samengaan met agrarisch ondernemerschap, waarbij voortzetting van ANLB oude stijl niet aan de orde is.

- Ik heb als grondeigenaar de afgelopen twee jaar tientallen keukentafelgesprekken gevoerd om de afkoop reguliere pacht aan te bieden. Iedere pachter geeft aan: zo lang er ANLB is teken ik niets. Het is simpelweg financieel niet interessant en ik verlies dure mestplaatsingsruimte.

- Als de einddatum van eind 2028 voor de ANLB niet overeind blijft, kunt u de moeite voor de afkoop reguliere pacht besparen. Dan gooit u miljoenen weg. En levert die € 200 miljoen ook niet de natuur op die we allemaal willen. Wij roepen daarom op om duidelijk te blijven: 1.1.29 eindigt ANLB in de NNN.

- Hebben wij een oplossing voor deze boeren? Ja! die heet afwaarderings-subsidie in combinatie met SNL. En als extra tegemoetkoming een aanpassing van de pachtvoorwaarden voor grond van de provincie. Geef boeren die hun reguliere pacht laten afkopen voorrang bij de pacht of aankoop van deze gronden. Dat biedt mestplaatsingsruimte. Dan kan de boer door én wint de natuur.

- Samengevat: blijf duidelijk dat de ANLB eind 2028 stopt in de NNN, gebruik alleen de SNL en biedt voorrang op pacht van provinciegrond voor pachters die hun reguliere pacht laten afkopen. Om de omvangrijke investeringen van meer dan € 200 miljoen optimaal te laten renderen voor natuur, landschap, boeren en burgers van Noord-Holland.

Ik dank u voor uw aandacht.
Bas Rüter
Directeur Landschap Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
S. Koycu
BEL/NR

Telefoonnummer +31235143769
koycus@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2025

Kenmerk
2403765/2403777

Uw kenmerk

Betreft: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de financiële stukken van de recreatieschappen voor zienswijzen

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)
Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2025

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 20 mei 2025

Onderwerp: financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Kenmerk: 2403765/2403775

Bijlagen: 8 (brief GS aan PS, Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen)

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regelingen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in vijf recreatieschappen:

- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Plassenschap Loosdrecht e.o.

Recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. De eerste 4 recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH). Het beheer van Plassenschap Loosdrecht e.o. is belegd bij de gemeente Wijdemeren.

RNH en gemeente Wijdemeren bieden als uitvoeringsorganisatie jaarlijks middels de begrotingen van de recreatieschappen een totaalpakket aan diensten aan. Tot de uitvoerende taken van de uitvoeringsorganisaties behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen.

Hoofddoelstelling van recreatieschappen
Het doel van recreatieschappen is conform de vastgelegde gemeenschappelijke regelingen:
a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Activiteiten van recreatieschappen dragen bij aan deze doelen. Daarnaast geven de vigerende visies van recreatieschappen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van recreatieschappen.

Een selectie van actuele ontwikkelingen voor 2025/2026 bij de recreatieschappen

Recreatieschap Spaarnwoude
Met het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park bouwt het recreatieschap aan een toekomstbestendig en aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebied brede ecologisch beheer en de revitalisering van vijf ontvangstgebieden. Daarnaast biedt zij een opvangbuffer voor spreiding van de regionale recreatiedruk.

<u>Uitgangspunten</u>
1. Doorgaan met alle gebiedsconcepten (vervreemden vastgoed, herontwikkeling erfgoed, verhogen inkomsten, minder onderhoudslasten):
- Fort Benoorden
- Boerderij Borneohoeve
- Boerderij Lage Dijk
- Hotelontwikkeling openbare golfbaan Spaarnwoude

2. Doorgaan met alle projecten waarvan eerder de investeringsbeslissing genomen is:
- Ontvangstgebied Groene Weelde
- Ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij
- Plesmanhoek

3. Doorgaan met ingezet gebiedsproces
- Polder Dijkland opvolging gebiedsproces t.b.v. realisatie NNN-doelen

4. Basisambitie in de overige ontvangstgebieden:
- Spaarnwoude Heuvels/Velsen SnowWorld: alleen groot onderhoud en inkomsten evt. inkomsten uit hotel investeren
- Amsterdam Houtrak: alleen groot onderhoud en inkomsten Borneohoeve terug investeren
- Haarlem Veerplas investeren op basis van bijdrage gemeente Haarlem,
- Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij alleen groot onderhoud en inkomsten Spaarnwoude Park deels terug investeren

5. Gedeeltelijke uitvoering ecologisch beheerplan
- Dankzij subsidie bosrevitalisatie van de Provincie Noord-Holland wordt gewerkt aan gezonde bossen.
- Dankzij een bijdrage van Rijnland worden natuurvriendelijke oevers aangelegd in de Haarlemmermeer (Park Vijfhuizen, Groene Weelde, Buitenschot en Boseilanden) en Haarlem (Mooie Nel, De Liede).

6. Verbeteren knelpunten fietsverbinding Amsterdam-kust
- In samenwerking met PNH, VRA en gemeenten, verbeteren van knelpunten bij knooppunt Zijkanaal F – Wethouder Van Essenweg en de Liedebrug.

7. Gedeeltelijke uitvoering Big Spotters Hill
- Realiseren uitzichtpunt en trap- en sokkelrenovatie.

8. Gedeeltelijke uitvoering revitaliseringsplan voormalig Floriade terrein
- Opwaarderen van bestaande elementen ten behoeve van een aantrekkelijk parkachtig recreatiegebied.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Het bestuur van het recreatieschap heeft in de vergadering van 14 april 2025 het voornemen uitgesproken het recreatieschap te willen op heffen. De komende periode zal het recreatieschap benutten om te onderzoeken wat er geregeld moet worden om aan de recreatieopgave voor de regio te kunnen blijven voldoen. U wordt hier in een later stadium separaat over geïnformeerd. Het bestuur heeft eerder benadrukt dat het haar verantwoordelijkheid is, om gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een voortzetting op de huidige manier achtte het bestuur te onzeker om gezamenlijk te kunnen voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied.
Het recreatieschap heeft aangegeven in de overgangsperiode zich volop in te blijven zetten voor het dagelijks beheer en onderhoud en de al in werking gezette projecten, namelijk:
- het schoon, heel en veilig houden van het gebied;
- uitvoering van project Saskerleidam, inclusief het aangaan van een lening hiervoor;
- Vitaal Platteland;
- en het plaatsen van het nieuwe toiletgebouw bij Dorregeest.

Op de volgende projecten wordt voorlopig geen inzet gepleegd:
- Ontwikkeling oeverparken Dorregeest en Uiterdam;
- Ontwikkeling Aagtenpark;
- Verdienmodellen Recreatiearken en Reclamemasten;
- Vervangen beschoeiingen.

De bovenstaande ontwikkelingen hebben uiteraard invloed op de programmabegroting van 2025, 2026 en verder. Hierover leest u meer onder de paragraaf 3.

Recreatieschap Twiske-Waterland
Het bestuur heeft haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: meer biodiversiteit, het beter spreiden van toenemende recreatiedruk en een breder recreatief aanbod. Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende beheer en onderhoud, aangevuld met een meerjarenontwikkelprogramma. Daarmee wil het recreatieschap zorg gedragen voor instandhouding van het gebied en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau.

<u>Actuele ontwikkelingen</u>
Met het meerjarenontwikkelpogramma zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2026 gaat het vooral om:
- Uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken en daarmee samenhangende projecten zoals Zeesluis, routestructuren;
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied ‘Twiske-Poort’;
- Recreatiedruk spreiden aan de hand van het zoneringsdocument;
- Onderzoek realisatie pluktuin Amsterdam-Noord.

Recreatieschap Groengebied Amstelland

Eind 2023 heeft het bestuur het ambitiedocument “Sprong naar de Toekomst” vastgesteld. Recreatieschap Groengebied Amstelland zet zich zodoende de komende 10 jaar in om een bijdrage te leveren aan:
·Een breder recreatief aanbod;
·Betere spreiding van de recreatiedruk;
·Versterking van de biodiversiteit.
De ambities sluiten aan bij de recreatieve wensen van de bezoekers en het landschappelijk beleid van de participanten en voorzien daarnaast in het streven naar een optimale balans tussen natuur en recreatie.

Actuele ontwikkelingen
Het recreatieschap werkt aan enkele ontwikkelscenario’s, namelijk basis en midden, waarin de ambities zijn uitgewerkt in concrete opgaven.
Het ontwikkelprogramma van het recreatieschap is adaptief, het beweegt voortdurend mee met voortschrijdend inzicht en onverwachte ontwikkelingen. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat nieuwe projecten aan het ontwikkelprogramma worden toegevoegd. Het bestuur beslist in 2025 over de eventuele toevoeging van de volgende projecten:
· Meer voorzieningen voor mensen met een fysieke beperking;
· Actualiseren slimme verbindingen fietsknooppuntennetwerk;
· Haalbaarheidsstudie verbinding recreatiegebied Ouderkerkerplas;
· Meer kleinschalige recreatievoorzieningen in het Penbos;
· Revitaliseren en uitbreiden toiletvoorzieningen.
Daarnaast werkt Groengebied Amstelland de komende jaren intensief aan een upgrade van het recreatiedeelgebied Gaasperplas. De uitvoeringsfase is in 2025 gestart en heeft een tijdspanne tot en met 2027. Samen met de gemeente wordt, waar gewenst en mogelijk, uitbreiding gegeven aan het voorzieningenniveau.
Verder neemt het recreatieschap deel in meerdere gebiedsprocessen. Zo wordt in de Diemerscheg en de Amstelscheg samengewerkt met de provincie, gemeenten en andere terrein beherende organisaties om voldoende recreatiemogelijkheden te bieden.

Plassenschap Loosdrecht e.o.
De aangeboden financiële stukken, namelijk de jaarrekening 2024 en de programmabegroting 2026 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., zijn opgesteld door de gemeente Wijdemeren, in opdracht van het bestuur van het Plassenschap. Ingevolge de in 2022 tussen partijen opgestelde samenwerkingsovereenkomst is de gemeente Wijdemeren verantwoordelijk voor de taakuitvoering van het Plassenschap, binnen de door het bestuur vastgestelde kaders en budgetten.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio. De taak van het Plassenschap is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. De eigendommen van het Plassenschap zijn divers en omvatten zowel natuurlijke als recreatieve voorzieningen. Ze zijn van groot belang voor het beheer en de ontwikkeling van het gebied, en dragen bij aan de recreatieve mogelijkheden, biodiversiteit en de ecologische waarde van zowel het plassengebied in Wijdemeren als het veenweidegebied in Stichtse Vecht.

Actuele ontwikkelingen
FUSIE Wijdemeren met HILVERSUM: De gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdemeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Vooruitlopend op de bestuurlijke fusie zal er met ingang van 2026 sprake zijn van een ambtelijke fusie waarbij het personeel dat nu nog in dienst is bij de gemeente Wijdemeren in dienst komt bij de gemeente Hilversum. Het uitgangspunt is dat de nieuwe gemeente Hilversum de opdrachtnemende rol van

de gemeente Wijdemeren overneemt. Hiervoor zal de tekst van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. moeten worden aangepast.

Beleidsarm beheerorganisatie: het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. In 2024 heeft het bestuur van het Plassenschap een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP), een Meerjareninvesteringsplan (MJIP), een 4-jarig Uitvoeringsplan en een 4-jarig financieel perspectief vastgesteld.

Zie verder in de bijlage van deze voordracht een meer financiële toelichting over de ingediende stukken van recreatieschappen.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie
De resultaten uit de jaarrekeningen 2024 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht. Het voorstel bij alle recreatieschappen is om de positieve resultaten toe te voegen aan de algemene/bestemming reserve van de betreffende recreatieschappen.

De concept jaarrekeningen 2024, concept begrotingswijzigingen 2025 en conceptbegrotingen 2026 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor het indienen van zienswijzen toegestuurd.

Indexatie 2026
De vier recreatieschappen (behalve Plassenschap Loosdrecht) hanteren voor de prijsindexatie in 2026 een indexcijfer (Consumenten Prijs Index (CPI)) van 3%.
Voor Plassenschap Loosdrecht is de prijsindex (autonome ontwikkelingen) 3,19%.

Extra verhoging deelnemersbijdragen in 2026 naast de prijsindexatie.
Bij Plassenschap Loosdrecht e.o. en bij RAUM is er sprake van de verhoging van deelnemersbijdragen naast de prijsindexatie.
Door Plassenschap wordt een extra toename van 6,3% verhoging van deelnemersbijdrage in 2026 gevraagd als gevolg van de (vervangings)investeringen in het gebied. Dit betekent voor de provincie NH een extra verhoging van onze bijdrage van € 41.321,- in 2026.

Door RAUM wordt een incidentele verhoging van € 1.133.000,- van de deelnemersbijdrage in 2026 gevraagd voor investeringen. Dit betekent voor de provincie NH een extra verhoging van onze bijdrage van € 557.436,- in 2026.

Reactie provincie
Provincie levert jaarlijks een stevige bijdrage aan recreatieschappen zowel in beleidsmatige, bestuurlijke en ambtelijke inzet als in financiële zin. In 2025 betaalt de provincie € 8.103.596,- aan 5 recreatieschappen als deelnemersbijdrage. Voor 2026 wordt aan de provincie in totaal € 8.954.564,- gevraagd.
Wij kunnen instemmen met de door recreatieschappen toegepaste indexering voor 2026, namelijk 3% voor vier recreatieschappen (waarbij het beheer door RNH wordt gedaan) en 3,19% voor één recreatieschap (Plassenschap Loosdrecht e.o.). Afgelopen periode hebben wij bij de recreatieschappen waarbij het beheer door RNH wordt gedaan, gepleit voor een nieuwe indexatiemethodiek en daarover akkoord met andere deelnemers bereikt. Voor het jaar 2026 wordt nog de huidige indexatiemethodiek gebruikt omdat het dan voor iedereen voordeliger uitpakt (3% tegen 3,24%) en vanaf 2027 wordt de nieuwe indexatiemethodiek toegepast. In de nieuwe methodiek worden de meerjarenbegroting en de participantenbijdrage in kadernota's en begrotingen gebaseerd op de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB), zoals die in februari van elk jaar gepubliceerd worden in het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit zorgt voor een realistischer meerjarenperspectief en voor een stabielere ontwikkeling van de participantenbijdragen.

Wij kunnen instemmen met de door het Plassenschap Loosdrecht e.o. gevraagde extra verhoging van deelnemersbijdragen van € 41.321,- voor 2026 naast de indexatie. Dit is volgens de eerder gemaakte afspraken (het in 2024 vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan, MJOP) met het bestuur.

Wij kunnen niet instemmen met de door RAUM aan de provincie gevraagde incidentele verhoging van € 557.436,- van de deelnemersbijdrage in 2026 voor investeringen. Er is hier geen bestuurlijke discussie of besluit over aanwezig. Bij de verwachtingen in de kadernota's 2025 en 2026 zijn veel lagere bedragen vermeld. In de kadernota 2026 staat een incidentele bijdrage van € 88.683,- voor de provincie-. De beknopte verklaring op pagina 4 van de begroting achten wij daarom onvoldoende. Zoals u op de bladzijde 3 heeft kunnen lezen, heeft het bestuur op 14 april 2025 een besluit genomen tot het voornemen van het opheffen van het recreatieschap. Tegelijkertijd heeft het recreatieschap bepaald dat tijdens de onderzoeksperiode naar de gevolgen van eventuele opheffing bepaalde ontwikkelingen niet mogen doorgaan. Het bestuur heeft besloten dat op de projecten oeverparken Dorregeest en Uiterdam, ontwikkeling Aagtenpark, verdienmodellen Recreatiearken en Reclamemasten, en vervangen beschoeiingen, voorlopig geen inzet wordt gepleegd. Dit betekent een uiterste terughoudendheid met het starten van nieuwe ontwikkelingen. In de ingediende programmabegroting 2026 is nog geen rekening gehouden met het besluit van het algemeen bestuur op 14 april 2025 . Wij zijn van mening, gezien de bovengenoemde ontwikkelingen het bestuur van het recreatieschap eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om met elkaar de discussie te voeren over de prioritering van taken, liquide middelen etc van het recreatieschap. Vervolgens kan het bestuur een weloverwogen keuze maken over de benodigde deelnemersbijdrage in 2026 en daarna. Bij de discussie zou dan onze inzet kunnen zijn om de deelnemersbijdrage niet te verhogen zoals we dat al jaren in onze zienswijzen meegeven.

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

<u>Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dus dit niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met de conceptbegroting 2026.

<u>Voor recreatieschappen Spaarnwoude en Twiske-Waterland</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dit dus dit niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met uw concept gewijzigde begroting 2025 en conceptbegroting 2026. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

<u>Voor het recreatieschap Groengebied Amstelland</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en daarbij kiezen wij, zoals door u voorgesteld, het positief saldo van € 149.000,- toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma en dit niet (deels) terug te laten vloeien naar de deelnemers.
- Wij kunnen instemmen met uw concept gewijzigde begroting 2025 en concept begroting 2026.
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen

en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

Voor het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer (RAUM)

- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dit dus dit niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met de concept gewijzigde begroting 2025;
- Wij kunnen niet instemmen met de concept begroting 2026 omdat u daarbij zonder (logische) onderbouwing een incidentele bijdrage van € 1.133.000,- (waarvan het aandeel provincie € 557.436,-) vraagt. Uw bestuur heeft recent een besluit genomen tot het voornemen voor het opheffen van het recreatieschap en daarbij geen investeringen meer te willen plegen op een aantal ontwikkelingen. In de ingediende begroting 2026 heeft u nog geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen. Wij zijn van mening dat het bestuur van het recreatieschap eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om met elkaar de discussie te voeren over de prioritering van taken, liquide middelen etc van het recreatieschap. Vervolgens kan het bestuur een weloverwogen keuze maken over de benodigde deelnemersbijdrage in 2026 en daarna. Zoals wij de afgelopen jaren ervoor hebben gepleit, verzoeken wij u te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen en de deelnemersbijdragen niet te verhogen. Wij gaan akkoord met een prijsindex van 3% in 2026.
- U heeft ons geïnformeerd over uw voornemen tot opheffen van het recreatieschap. Hierover worden wij nog apart gevraagd onze zienswijzen in te dienen. Voor nu wensen wij u succes met het onderzoek daarnaar en gaan wij ervanuit dat het proces zorgvuldig zal verlopen met het oog op het belang van bezoekers in recreatiegebieden.

4. Proces en procedure

Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen versturen wij aan de (dagelijkse) besturen van de recreatieschappen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. nummer PS-besluit vult de griffie in

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 20 mei 2025;

gelet op artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,,

besluiten:

1. Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

<u>Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dit dus niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met de concept begroting 2026.

<u>Voor recreatieschappen Spaarnwoude en Twiske-Waterland</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dit dus dit niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met uw concept gewijzigde begroting 2025 en concept begroting 2026. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

<u>Voor het recreatieschap Groengebied Amstelland</u>
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en daarbij kiezen wij, zoals door u voorgesteld, het positief saldo van € 149.000,- toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma en dit niet (deels) terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met uw concept gewijzigde begroting 2025 en concept begroting 2026;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap

vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

Voor het Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer (RAUM)

- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekening 2024 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo en dit dus dit niet terug te laten vloeien naar de deelnemers;
- Wij kunnen instemmen met de concept gewijzigde begroting 2025;
- Wij kunnen niet instemmen met de concept begroting 2026 omdat u daarbij zonder (logische) onderbouwing een incidentele bijdrage van € 1.133.000,- (waarvan het aandeel provincie € 557.436,-) vraagt. Uw bestuur heeft recent een besluit genomen tot het voornemen voor het opheffen van het recreatieschap en daarbij geen investeringen meer te willen plegen op een aantal ontwikkelingen. In de ingediende begroting 2026 heeft u nog geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen. Wij zijn van mening dat het bestuur van het recreatieschap eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om met elkaar de discussie te voeren over de prioritering van taken, liquide middelen etc. van het recreatieschap. Vervolgens kan het bestuur een weloverwogen keuze maken over de benodigde deelnemersbijdrage in 2026 en daarna. Zoals wij de afgelopen jaren ervoor hebben gepleit, verzoeken wij u te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen en de deelnemersbijdragen niet te verhogen. Wij gaan akkoord met een prijsindex van 3% in 2026.
- U heeft ons geïnformeerd over uw voornemen tot opheffen van het recreatieschap. Hierover worden wij nog apart gevraagd onze zienswijzen in te dienen. Voor nu wensen wij u succes met het onderzoek daarnaar en gaan er vanuit dat het proces zorgvuldig zal verlopen met het oog op het belang van bezoekers in recreatiegebieden.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage 2403765/2403776

Provinciale bijdrage aan recreatieschappen						
Recreatieschap	Oorsponkelijke begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Spaarnwoude SPW						
Spaarnwoude SGP	€ 3.478.418	€ 3.478.418	€ 3.582.770	€ 3.790.571	€ 4.010.424	€ 4.243.028
Alkmaarder-en	*€ 965.287*	*€ 965.287*	*€ 994.246*	*€ 1.051.913*	*€ 1.112.924*	*€ 1.177.474*
Uitgeestermeer	*€ 96.663*	*€ 33.948*	*€ 557.436*	*€ 92.988*		
Buitenlanden/ IJ-Z	€ 1.061.950	€ 999.235	€ 1.551.682	€ 1.144.901	€ 1.112.924	€ 1.177.474
Twiske-Waterland	€ 1.737.014	€ 1.696.123	€ 1.789.124	€ 1.892.893	€ 2.002.681	€ 2.118.836
Groengebied Amstelland	€ 1.177.689	€ 1.177.689	€ 1.213.020	€ 1.283.375	€ 1.357.811	€ 1.436.564
Plassenschap Loosdrecht*	€ 752.131	€ 752.131	€ 817.968	€ 892.918	€ 955.385	€ 1.034.682
Totale bijdrage PNH	€ 8.207.202	€ 8.103.596	€ 8.954.564	€ 9.004.658	€ 9.439.225	€ 10.010.585
** inclusief BTW*	*€ 7.898.000 beschikbaar in 2026 op basis van de meerjaren begroting PNH*					
RAUM: r = regulier en i = incidenteel						

Rekeningresultaat 2024

Recreatieschap	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Verschil
Spaarnwoude	€ -601.734	€ 305.794	€ 907.528
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ -252.000	€ 26.000	€ 278.000
Twiske-Waterland	€ -200.851	€ 213.370	€ 414.221
Groengebied Amstelland	€ -267.000	€ 149.000	€ 416.000
Plassenschap Loosdrecht	€ -266.900	€ 628.578	€ 895.478

Spaarnwoude:

Jaarrekening 2024

De geconsolideerde jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positief exploitatieresultaat van € 305.794. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van - € 601.734 is dit een positieve financiële afwijking van € 907.528. De lasten zijn lager en de baten zijn hoger dan begroot. Het positief saldo wordt aan de reserves toegevoegd.

De Begrotingswijziging 2025

Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een grotere onttrekking uit de reserves. Oorspronkelijk had de programmabegroting een resultaat van € 222.296 negatief en na de begrotingswijziging wordt dat € 448.000 positief. Het begrote resultaat is daarmee € 670.296 positiever. Het betreft vooral extra baten in programma 2. Per saldo wordt € 448.000 aan de reserves toegevoegd.
De begrotingswijziging 2025 geeft geen aanleiding voor het verhogen van de deelnemersbijdrage in 2025. Onze bijdrage aan dit recreatieschap blijft in 2025 hetzelfde.

Begroting 2026
Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 397.874 negatief. De totale lasten liggen € 364.605 hoger dan de begrotingswijziging 2025. Dit wordt vooral veroorzaakt door stijging van de kosten voor beheer en onderhoud en door investeringen die nu kunnen worden gedaan dankzij de toekenning van de Regiodeal. De baten dalen met € 481.269,-. Dit komt vooral doordat er in 2025 incidentele baten uit vastgoedontwikkelingen waren die voor 2026 (nog) niet begroot kunnen worden, door minder verwachtte inkomsten uit evenementen en door lagere rentebaten. Het negatief saldo wordt gedekt uit de reserves. De omvang van totale reserves, na het dekken van het negatief saldo, op 31-12-2026 is €14.083.958. De omvang van de (onderhouds)voorzieningen per deze datum is €1.217.31.

Alkmaarder en Uitgeestermeer:
Jaarrekening 2024
De jaarrekening 2024 laat per saldo een positief resultaat zien van € 26.000.
Dit resultaat omvat een:

- positief resultaat van € 97.000 op reguliere bedrijfsvoering;
  negatief resultaat van € 71.000 op incidentele werkzaamheden/projecten.

Het positieve resultaat over het boekjaar 2024 is ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2024 €1.452.448.

Begrotingswijziging 2025
De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 279.564 negatief. Dit is € 179.853 negatiever dan aanvankelijk begroot. Het verlies van € 279.564 komt ten laste van de reserves. De lasten nemen toe met een bedrag van € 71.560 en de baten nemen af met € 108.293. De wijziging van € 179.853 per programma:

- Programma 1: Per saldo € 84.684 negatief;
- Programma 2: Per saldo € 12.381 negatief;
- Programma 3: Per saldo € 43.676 positief;
- Programma 4: Per saldo € 38.590 negatief;
- Programma 5: Per saldo € 87.874 negatief.

De begrotingswijziging 2025 geeft geen aanleiding voor het verhogen van de deelnemersbijdrage in 2025. De incidentele storting, die in de oorspronkelijke begroting 2025 was gevraagd, is per deelnemer naar beneden bijgesteld. Hierdoor wordt de incidentele storting van de provincie € 33.948 in plaats van € 96.663 na deze gewijzigde begroting.

Begroting 2026

Het recreatieschap presenteert een begroting met een heel hoog positief saldo van € 869.774. In de toelichting staat dat voor 2026 3% indexatie wordt toegepast en naast de reguliere bijdragen ook incidentele bijdragen van € 1.113.000 van deelnemers wordt opgenomen. Het is echter onjuist dat dit in lijn met het besluit van het AB (Kadernota 2026 d.d. 29-11-2024) is. In deze kadernota staat een incidentele bijdrage van €180.250 vermeld. Er is nogal een groot verschil met de € 1.133.000 uit de begroting 2026 dat niet (afdoende) wordt toegelicht. Daarom hebben wij in de zienswijze geadviseerd niet akkoord te gaan met de incidentele bijdrage in de begroting 2026. De omvang van totale reserves op 31-12-2026 is €1.566.262. De omvang van de (onderhouds)voorzieningen per deze datum is €403.032.

Twiske-Waterland:

Jaarrekening 2024

De jaarrekening laat over 2024 een positief resultaat zien van € 213.370 terwijl een negatief resultaat van € 200.851 was begroot. Het positieve verschil van € 414.221 wordt verklaard door:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 284.000 positief). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2025;
- Hogere baten door rente (€ 64.000 positief);
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief);
- Hogere parkeeropbrengsten (€ 24.000 positief);
- Lagere kosten betaald parkeren (€ 22.000 positief);
- Divers (€ 5.000 negatief).

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 213.370 (positief) toe te voegen aan de reserves.

Begrotingswijziging 2025

De begrotingswijziging over 2025 sluit met een onttrekking uit de reserves van € 181.793. Dit is een hogere onttrekking dan de toevoeging van € 9.325 die in de programmabegroting begroot was. Het nadeel van € 191.118 is het gevolg van de volgende voor- en nadelige wijzigingen in de begroting:

- Eenmalige lagere participantenbijdrage (€ 73.000 nadeel).
- Doorschuiven baten door vertraging project Landvasten naar 2026 (€ 50.000).
- Hogere kosten door extra werkzaamheden nieuwe incidentele projecten (€ 38.000 nadeel).
- Extra werkzaamheden op het gebied van strategische communicatie (€ 36.000 nadeel).
- Kosten beheer en onderhoud Markermeerdijken conform Kadernota 2026 (€ 31.000 nadeel);

- Hogere rentebaten (€ 25.000 voordeel);
- De kosten voor doorgeschoven incidentele projecten uit 2024 naar 2025 is lager dan verwacht (€ 20.000 voordeel);
- Overige afwijkingen (€ 8.000 nadeel).

De begrotingswijziging 2025 geeft geen aanleiding voor het verhogen van de deelnemersbijdrage in 2025. Onze bijdrage aan dit recreatieschap is in de gewijzigde begroting 2025 verlaagd met € 40.891 vanwege hanteren van een lagere indexatie t.o.v. oorspronkelijke begroting 2025.

Begroting 2026
De programmabegroting 2026 sluit met een negatief saldo van € 117.249. Dit negatieve saldo zal uit de reserves worden gedekt. De stand van de totale reserves zal per 31-12-2026 naar verwachting € 5.118.113 bedragen (waarvan de omvang van de algemene reserve € 2.472.936). De omvang van de (onderhouds)voorzieningen per deze datum is €209.674.

Groengebied Amstelland:

Jaarrekening 2024
De jaarrekening laat over 2024 een positief resultaat zien van € 149.000 terwijl een negatief resultaat van € 267.000 was begroot. Het verschil tussen jaarrekening en begroting van € 416.000 is hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten (€ 44.000 positief) en hogere inkomsten uit evenementen (€ 97.000 positief). Daarnaast is per saldo sprake van minder inzet RNH (€ 141.000 positief).

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma of (deels) terug te laten vloeien naar de deelnemers, tenzij door het bestuur anders besloten is geweest. De omvang van deze reserves bedroeg eind 2024 € 2.303.402.
In onze zienswijzen geven we aan dat positief saldo aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma toe te voegen.

Begrotingswijziging 2025
Het saldo van de begroting na wijziging 2025 sluit op € 32.500,- negatief. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.
De vastgestelde begroting 2025 sloot op € 108.000,- positief resultaat. Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 172.000,- en de baten met € 31.000,-. Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 141.000,-.
De begrotingswijziging 2025 geeft geen aanleiding voor het verhogen van de deelnemersbijdrage in 2025. Onze bijdrage aan dit recreatieschap blijft in 2025 hetzelfde.

Begroting 2026

Bijlage 2403765/2403776

De programmabegroting 2026 sluit met een negatief saldo van € 92.127. Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren. Dit negatief saldo wordt gedekt uit de reserves. Op 31-12-2026 zal dan de omvang van totale reserves, na het aftrekken van dit negatief saldo, € 2.178.597 bedragen. De omvang van de (onderhouds)voorzieningen per deze datum is €946.110.

Plassenschap Loosdrecht e.o.:

Jaarrekening 2024

De jaarrekening 2024 heeft een positief saldo t.o.v. de begroting 2024 (ná 1e wijziging) van per saldo € 628.578. In de jaarrekening is in het overzicht van baten en lasten een analyse opgenomen ten opzichte van de begroting. Hieruit blijkt dat het behaalde resultaat met name een incidenteel karakter heeft en hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat in 2024 een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdemeren de werkzaamheden voor het Plassenschap in 2024 heeft uitgevoerd.

Het bestuur heeft bij het vaststellen van de ontwerp jaarrekening besloten om het resultaat als volgt te bestemmen:

- Een bedrag van € 240.000 storten in een nieuwe bestemmingsreserve kapitaallasten (ten behoeve van de meerkosten voor de bouw van het nieuwe werkschip);
- Een bedrag van € 168.900 storten in een nieuwe bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen (ter voorkoming van mogelijke verhoging deelnemersbijdragen i.v.m. eventuele hogere kosten ten opzichte van het vastgestelde MJOP);
- Het restant toe te voegen aan de algemene reserve.

Begrotingswijziging 2025

Voor 2025 is geen begrotingswijziging ingediend.

Begroting 2026

Plassenschap heeft voor 2026 een sluitende begroting. Door onttrekking van € 71.000 uit de reserves komt het saldo op 0 uit.

De deelnemersbijdragen voor 2026 nemen t.o.v. de begroting 2025 € 212.500 toe, dat is 9,49%. Deze toename bestaat voor € 70.800 (3,19%) uit autonome ontwikkelingen/prijsindexatie en voor € 141.700 (6,3%) uit extra toename als gevolg van de vervangingsinvesteringen in het gebied. Op 31-12-2026 bedraagt de omvang van totale reserves, € 1.274.200. En de stand van de onderhoudsvoorziening is eind 2026 € 660.500.

Gemeente Wijdemeren
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht

Bezoekadres
Rading 1
1231 KB Loosdrecht
T. 14 035
T. +31 35 65 59 595
E. info@wijdemeren.nl
www.wijdemeren.nl

Plassenschap Loosdrecht e.o.
t.a.v. [redacted]
Postbus 190
1230 AB LOOSDRECHT

Datum	17 juni 2025
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	Z.87804/D.440161
Onderwerp	Foutief berekende doorbelasting loonkosten 2024

Geachte mevrouw Brand,

Diverse medewerkers van de gemeente Wijdemeren voeren, conform afspraak, werkzaamheden uit voor het Plassenschap Loosdrecht e.o.. De loonkosten die dit met zich meebrengt worden jaarlijks doorbelast vanuit de gemeente Wijdemeren aan het Plassenschap Loosdrecht e.o..

Bij het opstellen en controleren van alle stukken over het jaar 2024 is helaas gebleken dat de factuur, die wij voor deze werkzaamheden aan u gestuurd hebben, is gebaseerd op onvolledige gegevens en daardoor te laag is uitgevallen. U heeft in eerste instantie een factuur ontvangen van € 595.105,50 excl. BTW.

De uren, die onze medewerkers in 2024 gewerkt hebben voor het Plassenschap Loosdrecht e.o., hebben wij opnieuw gecontroleerd en daaruit bleek een hoger aantal door te belasten uren. Hierbij komen wij op een totaal door te belasten bedrag van € 793.655,73 excl. BTW over het jaar 2024. U ontvangt van ons derhalve nog een factuur van € 198.550,23 excl. BTW.

Wij betreuren deze gang van zaken enorm en bieden u hiervoor dan ook onze welgemeende excuses aan.

Vragen
Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met de heer [redacted] van team Financiën van onze gemeente. We zijn te bereiken op telefoonnummer [redacted].

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Wijdemeren,

[redacted]

Teammanager Financiën

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

TELEFOON
14 035

POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

BEZOEKADRES
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.:
de raden van de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren en de Staten van de provincies Noord-Holland en Utrecht.

Ons kenmerk: Z.87076
Referentie: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Bijlage(n): 2
Onderwerp: Ontwerp Jaarverslag 2024 en Ontwerp Begroting 2026

Loosdrecht, d.d. 21 maart 2025,

Geachte deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Bijgevoegd ontvangt u het Ontwerp Jaarverslag 2024 en de Ontwerp Begroting 2026 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. en wordt u in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen.

Toelichting

Op 17 maart 2025 heeft het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. het Ontwerp Jaarverslag en 2024 en de Ontwerp Begroting 2026 voorlopig vastgesteld.

Het Ontwerp Jaarverslag moet nog door de accountant worden gecontroleerd. Dit betekent dat er als gevolg van de controle nog financiële en inhoudelijke wijzigingen plaats kunnen vinden.
De jaarrekening heeft een (voorlopig) positief resultaat ten opzichte van de raming.

Zienswijze

Conform de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze op het Ontwerp Jaarverslag 2024 en op de Ontwerp Begroting 2026 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. in te dienen. Uw zienswijzen worden samen met een Nota van Antwoord geagendeerd voor de bestuursvergadering op 10 juli 2025.

Graag ontvangen wij uw zienswijze vóór 13 juni 2025 zodat het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o. uw zienswijzen kan betrekken in de definitieve besluitvorming over het Jaarverslag 2024 en de Begroting 2026.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Jitske Brand
Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2024

MAART 2025

1 Voorwoord

1.1 Jaarverslag en jaarrekening

Voor u ligt het ontwerp jaarverslag en de ontwerp jaarrekening van het plassenschap Loosdrecht e.o. over het jaar 2024.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1-1-2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De taak van het Plassenschap Loosdrecht e.o. ingevolge deze BVO is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van natuur en landschapsschoon, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. Het gebied omvat alle wateren van de Loosdrechtse plassen, de beide Kievitsbuurten, een pad en enkele terreinen en paden in het Veenweidegebied ten westen van de A2. Het plassengebied biedt daarmee publieke mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners én bezoekers van de regio. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. zet zich in voor openluchtrecreatie en zorgt voor het behoud van natuur, landschap en de cultuurhistorische elementen die bepalend zijn voor de kwaliteit van het recreatiegebied. Daarnaast zorgt het Plassenschap voor het nautisch- en vaarwegbeheer van het openbaar water binnen het werkgebied.

De jaarrekening 2024 heeft een positief saldo t.o.v. de begroting 2024 (ná 1e wijziging) van per saldo € 628.578 (In 2023 was er een positief saldo van € 428.864). In de jaarrekening is in het overzicht van baten en lasten een analyse opgenomen ten opzichte van de begroting. Hieruit blijkt dat het behaalde resultaat met name een incidenteel karakter heeft en hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat in 2024 een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdemeren de werkzaamheden voor het Plassenschap in 2024 heeft uitgevoerd.

Het bestuur heeft bij het vaststellen van de ontwerp jaarrekening besloten om het resultaat als volgt te bestemmen:

- Een bedrag van € 240.000 storten in een nieuwe bestemmingsreserve kapitaallasten (ten behoeve van de meerkosten voor de bouw van het nieuwe werkschip);
- Een bedrag van € 168.900 storten in een nieuwe bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen (ter voorkoming van mogelijke verhoging deelnemersbijdragen i.v.m. eventuele hogere kosten ten opzichte van het vastgestelde MJOP);
- Het restant toe te voegen aan de algemene reserve.

Voor een gedetailleerd overzicht van en een nadere toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u naar paragraaf 12.2.

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het bestuur d.d. 10 juli 2025

De heer H. van den Akker	Mevr. J. Brand
Voorzitter	Secretaris a.i

Inhoudsopgave

1 VOORWOORD 2

1.1 JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2

ONDERTEKENING 3

JAARVERSLAG 6

2 PROGRAMMAVERANTWOORDING 6

2.1 PROGRAMMA 1: BEHEER EN ONDERHOUD 6
2.2 PROGRAMMA 2: TOEZICHT EN HANDHAVING 8
2.3 PROGRAMMA 3: ONTWIKKELING 9
2.4 PROGRAMMA 4: EXPLOITATIE 10
2.5 PROGRAMMA 5: ALGEMEEN (INCL. OVERHEAD) 12

3 PARAGRAFEN 14

3.1 LOKALE HEFFINGEN 14
3.2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 15
3.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 17
3.4 FINANCIERING 18
3.5 BEDRIJFSVOERING 18
3.6 VERBONDEN PARTIJEN 19
3.7 GRONDBELEID 19

JAARREKENING 20

4 BALANS PER 31 DECEMBER 2023 (BEDRAGEN IN €) 20

5 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (BEDRAGEN IN €) 22

6 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 23

6.1 INLEIDING 23
6.2 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING 23
6.3 VASTE ACTIVA 23
6.4 VLOTTENDE ACTIVA 24
6.5 VASTE PASSIVA 24
6.6 VLOTTENDE PASSIVA DE VLOTTENDE PASSIVA WORDEN GEWAARDEERD TEGEN DE NOMINALE WAARDE 25
6.7 GRONDSLAGEN VOOR DE RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING 25

7 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023 26

7.1 VASTE ACTIVA 26
7.2 VLOTTENDE ACTIVA 28
7.3 EIGEN VERMOGEN 31
7.4 VOORZIENINGEN 32
7.5 VASTE SCHULDEN 33
7.6 NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTE TYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR 33
7.7 OVERLOPENDE PASSIVA 34
7.8 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN 34

8 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 35

8.1 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING 35
8.2 OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 36
8.3 OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 36

9 WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR 37

9.1 OVERIGE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WNT 38
9.2 LEDEN EN PLAATSVERVANGENDE LEDEN EN SECRETARIS VAN HET BESTUUR LSD 38

10 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM 38

BIJLAGEN 39

11 STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 39

12 PROGRAMMAREKENING 'OUDE STIJL' 40

12.1 PROGRAMMAREKENING INGEDEELD NAAR VOORMALIGE BEGROTINGSPOSTEN 40
12.2 TOELICHTING AFWIJKINGEN PER BEGROTINGSPOST 41

2 Programmaverantwoording

2.1 Programma 1: Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (regulier, groot- en vervangings-) onderhoud van de terreinen en plassen, fiets- en wandelpaden en het onderhouden van voorzieningen. Het niveau van beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van gebruik en de behoefte van recreanten en de opdracht van het Plassenschap. In onderstaande alinea's wordt per opgave in het programma de voortgang geschetst.

Optimalisatie werkprocessen

Opgave

De gemeente Wijdemeren voert per 1 januari 2023, in opdracht- en voor rekening van het Plassenschap Loosdrecht, het beheer over het werkgebied van het Plassenschap Loosdrecht e.o.. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. 2023.

Het jaar 2023 hebben de deelnemers een transitieperiode afgesproken. Dat jaar is gebruikt om de gemeente Wijdemeren als nieuwe beheerder vertrouwd te maken met het werkgebied en de kapitaalgoederen. In 2024 zijn hier verdere stappen in gemaakt.

Realisatie

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het Beheerplan Vastgoed en het Beheerplan Sluizen. Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027. Deze stukken zijn samen met de1e Begrotingswijziging 2024 op 13 december 2023 in concept vastgesteld en aan de deelnemers aangeboden voor zienswijzen. In maart 2024 zijn al deze stukken definitief vastgesteld in het bestuur.

In 2024 zijn alle fases afgerond van het vervangen van de beschoeiing bij de Strook..

Het project vervangen remmingswerken Mijndense sluis is in 2023 opgestart en afgerond in 2024.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2023	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	1.389.350	2.435.900	2.027.978	(407.922)
Baten	1.389.350	2.367.400	2.416.052	48.652
Saldo van baten en lasten	**-**	**68.500**	**(388.074)**	**(456.574)**
Toevoegingen aan reserves	-	2.400	2.400	-
Onttrekkingen aan reserves	-	70.900	70.900	-
Gerealiseerd resultaat	**-**	**-**	**(456.574)**	**(456.574)**

Deze lasten en baten komen als volgt ten laste van dit programma:

Omschrijving	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	706.000	395.237	(310.763)
Kwaliteitsbijdrage aan derden t.b.v. toezicht en handhaving	325.000	325.000	-
Inhuur personeel derden	116.000	65.451	(50.549)
Kapitaallasten	384.000	284.175	(99.825)
Onderhoud en vuilafvoer	535.900	552.088	16.188
Onderhoudsinspecties (incidenteel)	-	27.057	27.057
Dotatie voorziening groot onderhoud	212.000	212.200	200
Belastingen en verzekeringen	33.000	39.369	6.369
Energie- en waterkosten	26.000	22.365	(3.635)
Overige kosten	98.000	105.035	7.035
Totaal lasten	**2.435.900**	**2.027.978**	**(407.922)**

Omschrijving	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Externe baten onderhoud gebied	215.700	220.000	(4.300)
Diverse baten	470.500	536.788	(66.288)
Transparantie BTW	218.000	187.683	30.317
Instandhoudingsbijdrage	112.200	112.200	-
Toegerekende deelnemersbijdrage	1.351.000	1.359.380	(8.380)
Totaal baten	**2.367.400**	**2.416.052**	**(48.652)**
Totaal resultaat programma 1	**68.500**	**(388.074)**	**(456.574)**
Toevoegingen aan reserves	**2.400**	**2.400**	0
Onttrekkingen aan reserves	**70.900**	**70.900**	0
Gerealiseerd resultaat	**-**	**(456.574)**	**(456.574)**

Lasten
De doorbelaste personeelskosten betreffen de kosten van de onderhoudsmensen in dienst bij de gemeente Wijdemeren.

De besteding van het budget “Doorbelaste personeelskosten” is binnen dit programma zichtbaar gemaakt. De inhuur betreft inhuur extra sluiswachters om het rooster rond te krijgen.

Er zijn geplande investeringen in het gebied geweest. De afschrijving hiervan start een jaar later dan in de begroting is opgenomen. Dit verklaart de onderschrijding.

Baten
In de begroting zijn de deelnemersbijdragen naar rato aan de programma’s toegerekend, waardoor het mogelijk was dat een programma een batig saldo had door deze toerekening. De deelnemersbijdragen zijn bedoeld om het saldo van lasten en baten van de programma’s kostendekkend te laten zijn. Een eventueel overschot aan deelnemersbijdragen wordt verantwoord bij programma 5.

2.2 Programma 2: Toezicht en handhaving

Vanaf 2023 voert het Plassenschap de taken uit het voormalige programma “Toezicht en Handhaving” niet meer uit. In juni 2022 heeft de Plassenraad nog wel besloten een solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving op te nemen in de begroting. De deelnemers aan het Plassenschap besluiten gezien het gemeenschappelijk belang om de kosten voor beheer, onderhoud en exploitatie te beheersen, om een onverplichte financiële bijdrage te leveren voor deze taken via de begroting van het Plassenschap. De twee gemeenten ontvangen daarvoor vanuit de begroting van het Plassenschap een vergoeding in de vorm van een solidariteitsbijdrage voor toezicht en handhaving, die overeenkomt met het gebudgetteerde nadeel van de twee gemeenten. In dit geval blijven de uitgaven van het Plassenschap per saldo even hoog, Het Plassenschap verstrekt een solidariteitsbijdrage aan beide gemeenten van in totaal € 325.000 (prijspeil 2024). Deze kosten worden verantwoord in programma 1.

De opbrengsten van vergunningen en met name van de snelvaarontheffingen zijn met ingang van 2023 bij het Plassenschap komen te vervallen, daar komt voor terug een instandhoudingsbijdrage voor het gebied vanuit de gemeente Wijdemeren. Deze instandhoudingsbijdrage bestaat uit de door de gemeente Wijdemeren ontvangen opbrengsten van de snelvaarontheffingen met daarop in mindering gebracht de gemaakte kosten. In deze jaarrekening is de instandhoudingsvergoeding als bate toegevoegd. Het saldo tussen de verstrekte “solidariteitsbijdrage”” en de ontvangen “instandhoudingsbijdrage”, is als extra deelnemersbijdrage “kwaliteitsbijdrage” opgevoerd. De “kwaliteitsbijdrage” en de “instandhoudingsbijdrage” zijn samen gelijk aan de hiervoor genoemde bijdrage aan de beide gemeenten voor toezicht en handhaving en zijn communicerende vaten. De kwaliteitsbijdrage en de instandhoudingsbijdrage zijn verantwoord onder programma 1. Zie aldaar.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2023	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**-**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

2.3 Programma 3: Ontwikkeling

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

Het Plassenschap brengt zelf geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt daaraan wel actief mee. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is mede ondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Binnen het OVP zijn diverse projecten benoemd, waarbij de medewerking van het Plassenschap een belangrijke rol speelt. Het Plassenschap is voor het project baggeren een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000. Deze bijdrage wordt volgens een vastgesteld kasritme bijgedragen in de periode 2017-2028. Tot en met 2026 wordt jaarlijks een bedrag verantwoord van afgerond € 70.900. In het laatste jaar van het project wordt het resterende deel ineens afgewikkeld of een eventueel restant verrekend. Voor het baggerproject heeft Plassenschap een bestemmingsreserve oostelijke Vechtplassen in het leven geroepen, de jaarlijks te betalen vergoeding komt ten laste van deze bestemmingsreserve.

Met ingang van 2024 is programma 3 komen te vervallen en is toegevoegd aan programma 1.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2023	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	70.914	-	-	-
Baten	2.393	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**68.521**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen aan reserves	2.393	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	70.914	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

2.4 Programma 4: Exploitatie

Met ingang van 2024 is dit programma komen te vervallen en is toegevoegd aan programma 1. Hieronder nog wel de realisatiecijfers van 2023.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2023	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	599.784	-	-	-
Baten	599.784	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**-**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

2.5 Programma 5: Algemeen (incl. overhead)

Programma 5 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens algemene kosten en overhead opgenomen. Het betreft doorbelaste personeelskosten op grond van uitvoering van de reguliere functies zoals financiën, programmamanagement, juridische zaken, communicatie en bestuursondersteuning. De taken worden grotendeels door eigen formatie dan wel door inhuur uitgevoerd. De functies zijn, behoudens de functie van secretaris van het bestuur, ingebed in de reguliere organisatie van Wijdemeren.

De hier verantwoorde lasten betreffen de directe uren van eigen personeel. Functies zoals HRM, control, ICT, algemeen management en archief (DIV) worden doorbelast op basis van een opslagpercentage van 25,2% over de doorbelaste personeelskosten.

De functie van secretaris van het bestuur wordt geleverd via de provincie Utrecht. Verder zijn de kosten van de werkhaven Rimboe hier ondergebracht.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2023	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	419.448	658.000	434.885	(223.115)
Baten	848.312	658.000	675.388	17.388
Saldo van baten en lasten	**(428.864)**	**-**	**(240.504)**	**(240.504)**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**(428.864)**	**-**	**(240.504)**	**(240.504)**

Omschrijving Lasten	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Doorbelaste personeelskosten	361.000	165.616	(195.384)
Doorbelaste overhead	249.000	141.188	(107.812)
Inhuur personeel derden	-	37.600	37.600
Kapitaallasten	-	-	-
Onderhoud en vuilafvoer	-	7.176	7.176
Belastingen en verzekeringen	-	1.703	1.703
Energie- en waterkosten	-	5.910	5.910
Nagekomen lasten	-	-	-
Overige lasten	48.000	75.691	27.691
Totaal lasten	**658.000**	**434.885**	**(223.115)**

Omschrijving	Begroting 2024 ná 1e wijziging	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Ontvangen rente	-	35.862	35.862
Diverse baten	-	-	-
Transparantie BTW	106.480	88.007	(18.473)
Toegerekende deelnemersbijdrage	551.520	551.520	(0)
Totaal baten	**658.000**	**675.388**	**17.388**
Totaal resultaat programma 5	**-**	**(240.504)**	**(240.504)**
Toevoegingen aan reserves	**-**	**-**	-
Onttrekkingen aan reserves	**-**	**-**	-
Gerealiseerd resultaat	**-**	**(240.504)**	**(240.504)**

Lasten
De doorbelaste personeelskosten zijn aanzienlijk lager dan begroot. Een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdemeren heeft ook in 2024 de werkzaamheden t.b.v. het Plassenschap uitgevoerd.

Dit leidt tot een forse onderschrijding van de doorbelaste personeelskosten. Direct gekoppeld aan alle doorbelaste personeelskosten is de doorbelaste overhead. Door de over de hele linie lagere doorbelaste personeelskosten valt ook deze post navenant lager uit.

De inhuur betreft de bestuurssecretaris voor het Plassenschap Loosdrecht e.o., die conform afspraak is ingehuurd via de Provincie Utrecht.

Baten
De overtollige liquide middelen worden, zoals wettelijk verplicht, ondergebracht in de schatkist. Over de gelden die hier staan wordt rente vergoed. Dat leidt tot rente-inkomsten van € 35.862 welke niet begroot is.

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragaaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Wel	Per 1-1-2023 naar gemeenten
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie paragraaf 3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie paragraaf 3.3
Financiering	Wel	Zie paragraaf 3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie paragraaf 3.5
Verbonden partijen	Niet	Zie paragraaf 3.6
Grondbeleid	Niet	Zie paragraaf 3.7
Openbaarheid	Wel	Zie paragraaf 3.8

3.1 Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleende ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Plassenschap Loosdrecht, Voorrangsregeling Mijndense Sluis, Woonschepen-verordening en het Besluit Motorboten. Met ingang van 1-1-2023 zijn deze taken teruggevallen naar de gemeente Wijdemeren. In 2023 zijn ook de laatste middelen vrijgevallen in de exploitatie.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De begroting van het Plassenschap bestaat voor een deel uit te realiseren exploitatie-opbrengsten, zoals schutten bij de sluis en evenementen. Het schap onderscheidt per 31 december 2024 de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	15.000	2024 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	6.000	2024 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	2024 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	9.000	2024 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2024 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerking	P.M.	2024 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP	28.000	2024 e.v.	Jaarlijks
8	Onvoorziene risico's	45.000	2024 e.v.	Jaarlijks
	Totaal risico's	183.000		
	Totaal risico's met correctie kansberekening (90%)	**164.700**		

We gaan er vanuit dat niet alle risico' s zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt, conform de begroting 2024, een percentage van 90% berekend over het totaal berekende risicobedragen.

Toelichting op de genoemde risico's:

1. Erfpacht en huur

De geraamde omzet voor 2024 bedraagt ca. € 300.000. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet. Zijnde afgerond € 15.000. Dit risico heeft zich overigens niet voorgedaan in 2024.

2. Schutgelden Mijndense sluis

De omzet voor 2024 is nagenoeg gelijk aan de raming en de in 2023 gerealiseerde opbrengst. Dit komt hoofdzakelijk door wisselende weersomstandigheden op de momenten, dat het ertoe doet. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst lager uitvallen dan begroot. Het gemiddelde risico bedraagt € 10.000. Dit risico heeft zich in 2024 deels voorgedaan. Het is niet noodzakelijk om het weerstandsvermogen aan te spreken.

3. **Van bestrijding naar beheersing van overmatige waterplanten**

Bestrijding van hinderlijke waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (OVP), waarbinnen een gezamenlijk plan – thans nog concept - is opgesteld. De gedachten zijn tot nu toe: de verschillende beherende overheden dragen hun eigen kosten; voor het uitvoeren van maatregelen bij bedrijven wordt aan 50% cofinanciering gedacht, waarvoor externe dekking wordt gezocht. Ook wordt een fonds gevormd voor bijzondere omstandigheden. Het schap is bereid aan de uitvoering van de plannen mee te werken maar niet bereid om extra geld beschikbaar te stellen voor een calamiteitenfonds en een innovatiefonds. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van hinderlijke waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van aannames een bedrag van € 40.000

Het Plassenschap heeft voor dit project in 2024, evenals in 2023, geen kosten gemaakt anders dan personele inzet en het reguliere vaarwegbeheer.

4. Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is in de begroting 2024 geraamd op 3%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze verwachting resulteert bij de een lening van 1 miljoen in een structureel risico van € 10.000 per jaar. De rente is in 2024 binnen dezeze 3% gebleven. Het geraamde risico zou zich niet hebben voorgedaan, als er een nieuwe geldlening zou zijn aangetrokken. Er is in 2024 echter geen nieuwe lening aangegaan. Voor de komende jaren zal fors worden geïnvesteerd, waarbij rekening is gehouden met een rentepercentage van 3,5%. Voor de komende 4 jaar wordt gemiddeld € 2.600.000 per jaar aan vreemd vermogen aangetrokken. Het risico wordt voor de komende jaren geraamd € 26.000.

5. Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- Langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn), maar ook een korter snoeiseizoen daar bomen weer eerder uitlopen. Daardoor kan achterstand ontstaan in hakhout snoei en omdat te voorkomen moeten er soms ook snoeiwerk uitbesteed worden.
- Wateroverlast en droogte alsmede wind (storm) hierdoor raken oevers beschadigd alsmede de beschoeiingen. Ook meer kosten aan beplanting en beschoeiingen om de terreinen veilig te houden. Alsmede kosten aan water te geven om jonge aanplant te laten aanslaan
- Ontwikkeling van ziektes en invasieve exoten (o.a de ziekte essentaksterfte, die herplant en veilighouden terreinen noodzakelijk maken..

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Evenals in 2023, zijn er in 2024 in het werkgebied van het Plassenschap geen grote excessen geweest welke direct verband houden met klimaatverandering.

6. Marktwerking en kostenstijgingen onderhoud

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 28.000.

7. Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in en een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld. Er is sprake van achterstanden in het groot onderhoud, waarvoor een “voorziening groot onderhoud” is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud conform plan worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico’s op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

8. Onvoorziene risico’s

Naast bovengenoemde grote risico’s heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico’s, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

Kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het plassenschap.

	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	118%	120%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	118%	120%
Solvabiliteitsratio	14%	20%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	15%	21%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.

3.2.1 Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het plassenschap ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote is hoog, maar met de deelnemers is afgesproken dat de basisvoorzieningen in het gebied op orde moet zijn, daar zijn vervangingsinvesteringen in de komende jaren bij nodig. Dit zal leiden tot een netto schuldquote hoger dan 130%. Zolang de deelnemers het nadelig saldo van het plassenschap betalen zal een hogere schuldquote niet tot financiële problemen leiden.

3.2.2 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen uit. Hoe hoger het percentage hoe beter het plassenschap in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. In dit kengetal is het positieve resultaat 2024 in de vergelijking opgenomen. Zonder toevoeging van dit resultaat aan de algemene reserve is de solvabiliteitsratio aanzienlijk lager namelijk, geen 20% maar 12%.

3.2.3 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat gekeken wordt naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Door de lagere doorbelasting van personeelskosten is er een batig saldo over 2024 ontstaan. De lagere doorbelasting wordt veroorzaakt, doordat slechts een relatief kleine groep medewerkers zich heeft beziggehouden met de werkzaamheden m.b.t. het plassenschap.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het “Beheerplan Vastgoed” en het “Beheerplan Sluizen”. Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027. Deze stukken zijn samen met de1e Begrotingswijziging 2024 op 13 december 2023 in concept vastgesteld en aan de deelnemers aangeboden voor zienswijzen.
In maart 2024 zijn deze stukken definitief door het bestuur vastgesteld.

3.4 Financiering

In het Treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelatie en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

3.4.1 Risicobeheer

Binnen de Wet FIDO zijn twee normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het plassenschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.4.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting 2024 bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet 2023 bedraagt 8,2% van € 3.093.900 zijnde € 253.700. In de praktijk is in 2024 geen kasgeld opgenomen.

3.4.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm was en is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm bedraagt over 2024 € 2.500.000 (het minimum bedrag op grond van artikel 2 lid 3 van de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). Op de vaste geldleningen is een bedrag afgelost van € 251.913. Renteherziening op vaste schuld heeft niet plaatsgevonden.

3.5 Bedrijfsvoering

Het onderhoud en beheer, de ontwikkeling, de bedrijfsvoering en handhaving en toezicht van het schap werd tot 1 januari 2023 uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling (GR) Recreatie Midden-Nederland (RMN) in opdracht van de GR Plassenschap Loosdrecht e.o.

Met ingang van 1-1-2023 is de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap aangepast, deze is omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) met minder bevoegdheden dan de eerdere gemeenschappelijke regeling. Zo zijn de taken in het kader van verordeningen, vergunningverlening, toezicht en handhaving teruggegaan naar de gebiedsgemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren.

Vanaf 1-1-2023 is R.M.N. gestopt met uitvoeren van deze taken en is de uitvoering overgenomen door de gemeente Wijdemeren. De door het personeel van de gemeente Wijdemeren uitgevoerde taken worden op basis van uren x tarief doorbelast aan het Plassenschap. Over het door te belasten uurtarief is voor 2024 een overheadpercentage toegerekend van 25,2%.

Naast het uitvoeren van taken door personeel van de gemeente Wijdemeren worden veel externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot)onderhoud en het verrichten van investeringen.

3.6 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.7 Grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal 660 hectare grond en water binnen het werkgebied.

Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen (eilanden, Strook, Bosdijk etc.), de legakkers (Zuidelijke Kievitsbuurt e.d.), oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant. Ruiling van percelen die tot verbetering van het algemeen nut zullen leiden, worden overwogen.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als verwerving ervan van belang is voor uitvoering van een project. De bestemming die de gemeenten, tot nog toe, aan de gronden hebben toegekend, biedt geen ruimte voor commerciële exploitatie.

Alleen de grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven aan een exploitant. Op het terrein de Strook zijn twee opstalrechten verleend aan een horecaondernemer. Deze opstalrechtovereenkomsten worden één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

4 Balans per 31 december 2024 (bedragen in €)

Hierna wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in jaar 2024 gerealiseerde beleid.

Activa (bedragen in €)	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Subtotaal immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	853.921	771.973
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.713.688	4.825.250
Subtotaal materiële vaste activa	*6.567.609*	*5.597.223*
Totaal vaste activa	**6.567.609**	**5.597.223**
Voorraden		
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Subtotaal voorraden	-	-
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	341.518	597.633
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	807.377	912.081
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Overige vorderingen	-	3.877
Subtotaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	*1.148.895*	*1.513.591*
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	68.880	132.266
Overlopende activa		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	364.203	387.219
Subtotaal overlopende activa	*364.203*	*387.219*
Totaal vlottende activa	**1.581.978**	**2.033.077**
Totaal activa	**8.149.587**	**7.630.300**

Passiva (bedragen in €)	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Eigen vermogen		
Algemene reserve	486.783	57.919
Bestemmingsreserves	525.253	593.774
Gerealiseerd resultaat	628.578	428.864
Subtotaal eigen vermogen	*1.640.613*	*1.080.557*
Voorzieningen		
Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt (egalisatievoorziening)	*1.304.769*	*1.179.800*
Subtotaal voorzieningen	*1.304.769*	*1.179.800*
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	*3.657.372*	*3.909.285*
Waarborgsommen	-	-
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	
Subtotaal vaste schulden	*3.657.372*	*3.909.285*
Totaal vaste passiva	**6.602.754**	**6.169.642**
Netto vlottende schulden		
Overige schulden	1.192.604	953.933
Subtotaal netto vlottende schulden	*1.192.604*	*953.933*
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	350.839	503.334
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	3.390	3.390
Subtotaal overlopende passiva	*354.229*	*506.725*
Totaal vlottende passiva	**1.546.833**	**1.460.658**
Totaal passiva	**8.149.587**	**7.630.300**

5 Overzicht van baten en lasten (bedragen in €)

Programma	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten				
Programma 1 Beheer & onderhoud	1.389.350	2.435.900	2.027.978	(407.922)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	70.914	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	599.784	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	419.448	658.000	434.885	(223.115)
- Overhead	419.448	654.900	434.885	(220.015)
- Bedrag onvoorzien	-	3.100	-	(3.100)
Totaal lasten	**2.479.496**	**3.093.900**	**2.462.862**	**(631.038)**
Baten				
Programma 1 Beheer & onderhoud	1.389.350	2.367.400	2.347.552	(19.848)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	2.393	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	599.784	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	848.312	658.000	675.389	17.388
- Overhead	848.312	658.000	675.389	17.389
- Bedrag onvoorzien	-	-	-	-
Totaal baten	**2.839.839**	**3.025.400**	**3.022.940**	**(2.460)**
Saldo van baten en lasten	**360.343**	**(68.500)**	**560.078**	**628.578**
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	-
Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	-
Totaal mutaties reserves	**68.521**	**68.500**	**68.500**	**-**
Gerealiseerd resultaat	**428.864**	**-**	**628.578**	**628.578**

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

6.1 Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

6.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. De doorbelasting van de personeelslasten vindt plaats, vanuit de gemeente Wijdemeren, op basis van het aantal gewerkte uren x het van toepassing zijnde uurtarief. Over de uitkomst, uren x tarief, wordt voor 2024 een overheadpercentage gerekend van 25,2%. Het aantal gewerkte uren is bepaald op basis van tijdschrijven. Het uurtarief dat voor 2024 is toegepast is het tarief dat is vastgelegd in de publicatie "Handleiding Overheids Tarieven 2024".

Het bestuur heeft het normenkader voor de jaarrekening 2024 vastgesteld. In dit normenkader is opgenomen welke externe wet- en regelgeving van toepassing is bij de controle op de jaarrekening en aan welke interne regelgeving moet worden getoetst.

6.3 Vaste activa

6.3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Momenteel zijn er geen immateriële vaste activa.

6.3.2 Materiële vaste activa

6.3.2.1 Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

6.3.2.2 Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

ACTIEF	PERCENTAGE
Grond en water	0%
Bouwkundige werken	2,5% - 20%
Beschoeiing	2,5% - 4%
Bedrijfsgebouwen	2,5% - 8,33%
Machines, apparaten en installaties	5% - 20%
Vervoermiddelen	3,33% - 20%
Overige vaste activa	5% - 20%

6.4 Vlottende activa

6.4.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

6.4.1.1 Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De mogelijke voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

6.4.1.2 Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.5 Vaste passiva

6.5.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

6.5.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen ter egalisering van kosten stoelen op een actuele meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. Voor het achterstallig onderhoud is een voorziening getroffen. Op basis van het in september vastgestelde plan groot onderhoud worden in de periode 2024-2027 groot onderhoud uitgevoerd.

De vorming van voorziening, dan wel een dotatie aan de reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten lasten van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

6.5.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

6.6 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.7 Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV van november 2023. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door het bestuur is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is binnen LSD vooralsnog geen nota M&O beleid opgesteld. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van LSD inclusief de dotaties aan de reserves (zijnde € 92.817) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 10.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

7 Toelichting op de balans per 31 december 2024

7.1 Vaste activa

7.1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
Totaal	**-**	**-**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2024
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio							-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald	-	-	-	-	-	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden							-
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

In 2024 zijn geen investeringen in immateriële vaste activa gedaan.

7.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Investeringen met een economisch nut	853.921	771.973
Waarvan in erfpacht uitgegeven	-	-
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	-	-
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.713.688	4.825.250
Totaal	**6.567.609**	**5.597.223**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	407.753	-	-	-	-	-	407.753
Waarvan in erfpacht uitgegeven	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	36.658	-	-	1.866	-	-	34.792
Vervoermiddelen	256.304	-	-	15.606	-	-	240.698
Machines, apparaten en installaties	63.258	116.349	-	15.404	-	-	164.203
Overige materiële vaste activa	8.000	-	-	1.525	-	-	6.475
Totaal	**771.973**	**116.349**	**-**	**34.401**	**-**	**-**	**853.921**

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa met economisch nut in 2024 betreffen:

Omschrijving	Investering 2024
Aanschaf Deutz	81.500
Deel investering werkschip	34.849
Totaal	**116.349**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	549.721	-	-	-	-	-	549.721
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	38.957	-	-	9.739			29.218
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.192.436	580.153		136.790	-	-	4.635.798
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	1.168	-	-	598	-	-	570
Overige materiële vaste activa	42.969	466.428		11.016	-	-	498.381
Totaal	**4.825.250**	1.046.581	-	158.143	-	-	**5.713.688**

De belangrijkste investeringen met maatschappelijk nut in 2024 zijn:

Omschrijving	Investering
Vervangen beschoeiing Strook 2024	545.647
Remmingswerken Mijndense Sluis en gemaal	193.001
Vervangen damwand Weer	273.193
Vaste picknicksets	34.740
Totaal	**1.046.581**

7.2 Vlottende activa

7.2.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn als volgt onderverdeeld:

	Uitzetting per 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2024	Uitzetting per 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	341.518		341.518	601.510	-	597.633
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				-	-	-
Overige verstrekte kasgeldleningen				-	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	807.377		807.377	912.081	-	912.081
Rekening-courantverhouding met het Rijk				-	-	-
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-		-	-	-	-
schuldpapier				-	-	-
Overige vorderingen	-		-	3.877	-	3.877
Overige uitzettingen				-	-	-
Totaal	**1.148.895**	**-**	**1.148.895**	**1.517.467**	**-**	**1.513.590**

7.2.1.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit openstaande debiteuren betreffende diverse gemeenten en de provincie Utrecht. Gelet op de aard van de vorderingen wordt het niet noodzakelijk geacht een voorziening voor oninbaarheid te vormen.

7.2.1.2 Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Op balansdatum heeft het Plassenschap geen overtollige middelen boven de drempel van het schatkistbankieren in het kader van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF). De middelen boven de drempel dienen in de schatkist van het Rijk worden aangehouden. Op balansdatum staat € 807.377 op de rekening van het schatkistbankieren. Deze middelen staan ter vrije beschikking aan het Plassenschap. In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen, zoals het drempelbedrag. Dit is een minimumbedrag afhankelijk van de omvang van de organisatie dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor het Plassenschap was dat voor 2024 € 1.000.000. Voor organisaties met een begrotingstotaal kleiner dan € 500 mln. bedraagt de drempel € 1.000.000. Het Plassenschap heeft met de BNG de afspraak gemaakt dat een aanzienlijk lager saldo op de reguliere betaalrekening automatisch dagelijks wordt afgeroomd naar de schatkist.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2024 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**37**	**141**	**129**	**79**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	963	859	871	921
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag		-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	3.094			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	3.094			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	3.330	12.865	11.842	7.290
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	37	141	129	79

Uit de tabel blijkt dat geen sprake is van een overschrijding van het drempelbedrag gedurende 2024.

7.2.1.3 Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit de volgende bedragen. Er is geen voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Overige vorderingen	-	3.877
Totaal	**-**	**3.877**

7.2.2 Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen en zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Banksaldi	68.628	131.585
Kassaldi	252	682
Totaal	**68.880**	**132.266**

7.2.3 Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Nog te ontvangen bedragen	346.685	361.450
Vooruitbetaalde bedragen	17.518	25.770
Totaal	**364.203**	**387.219**

7.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het Plassenschap wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Reserve	Saldo per 31-12-2023	Toevoegingen en onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar	Saldo per 1-1-2024	Toevoegingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Verminderingen in verband met afschrijvingen op activa	Saldo per 31-12-2024
Algemene reserve	57.919	428.864	486.783		-	-	486.783
Subtotaal algemene reserve	***57.919***	***428.864***	***486.783***	***-***	***-***	***-***	***486.783***
Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen	593.774		593.774	€ 2.393	70.914	-	525.253
Totaal bestemmingsreserves	***593.774***	***-***	***593.774***	***2.393***	***70.914***	***-***	***525.253***
Gerealiseerd resultaat	-	-	-	628.578			628.578
Totaal	***651.693***	***428.864***	***1.080.557***	***630.971***	***70.914***	***-***	***1.640.613***

7.3.1 Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen

Deze reserve is ontstaan als gevolg van deelname aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Het Plassenschap is hiermee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000, hetgeen conform een vastgesteld kasritme voldaan moet worden. In 2023 is heeft er conform begroting een onttrekking plaatsgevonden van € 70.914.

7.4 Voorzieningen

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

Voorziening	Saldo per 31-12-2023	Toevoegingen	Ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen	Aanwendingen	Saldo per 31-12-2024
Voorziening egalisatie onderhoud	1.179.800	212.200	-	87.231	1.304.769
Totaal egalisatievoorzieningen	*1.179.800*	*212.200*	*-*	*87.231*	*1.304.769*
Totaal	**1.179.800**	**212.200**	**-**	**87.231**	**1.304.769**

7.4.1 Voorziening egalisatie onderhoud

In 2023 heeft een inventarisatie van de staat van onderhoud van het gebied plaatsgevonden, om zo inzicht te krijgen in de omvang van de achterstanden van het groot onderhoud aan de eigendommen van het Plassenschap. Tevens zijn de vervangingsinvesteringen meerjarig in kaart gebracht en is bepaald hoeveel budget nodig is voor het reguliere dagelijkse onderhoud. Deze inventarisaties zijn nader uitgewerkt in een beheerplan onderhoud, een meerjarenplan groot onderhoud (MJOP) en een meerjaren investeringsplan (MJIP).

In de nieuwe gemeenschappelijke regeling staat dat er een 4-jarig uitvoeringsplan moet worden opgesteld. In het uitvoeringsplan 2024-2027 is weergegeven in welke jaarschijf van de periode 2024-2027 de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt om zo de basis op orde te hebben. Inclusief de verwachte inflatie in de periode 2024-2027 is een bedrag voor groot onderhoud nodig van afgerond € 1.304.769. In deze rekening bedraagt de dotatie groot onderhoud € 212.200. Met deze dotatie wordt het benodigde bedrag voor deze voorziening bereikt.

Vanaf 2024 wordt gestart met de opbouw van een voorziening groot onderhoud voor de periode vanaf 2028.Het jaarlijks te doteren bedrag is berekend op € 212.200 (prijspeil 2023).

7.5 Vaste schulden

De vaste schulden zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.657.372	3.909.285
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
Door derden belegde gelden:		
Waarborgsommen	-	-
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal	**3.657.372**	**3.909.285**

Het verloop van de vaste schulden gedurende het jaar was als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Vermeerderingen	Aflossingen/ vrijval	Boekwaarde per 31-12-2024	Rentelast 2024
Obligatieleningen	-			-	
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-			-	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.909.285	-	251.913	3.657.372	94.357
- binnenlandse bedrijven	-			-	
- openbare lichamen	-			-	
- overige binnenlandse sectoren	-			-	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-			-	
Door derden belegde gelden:					
Waarborgsommen					
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-		-	-	-
Totaal	**3.909.285**	**-**	**251.913**	**3.657.372**	**94.357**

Voor een specificatie van de langlopende leningen ad. € 3.909.285 wordt verwezen naar het verloopoverzicht in hoofdstuk 11.

7.6 Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	1.192.604	953.933
Totaal	**1.192.604**	**953.933**

7.7 Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend	350.839	503.334
Van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	3.390	3.390
Totaal	**354.229**	**506.725**

7.8 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In 2017 heeft het Plassenschap het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, waaraan het Plassenschap deelneemt voor een bedrag van € 906.000 over de periode 2007 tot en met 2027. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd.

8 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

8.1 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten we toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Bestuur vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.
Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 92.817.

Het Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Algemeen

In deze rekening 2024 zijn de lasten verantwoord op basis van de in de begroting 2024 opgenomen verdeling. Deze verdeling leidt bij geen van de programma's tot een overschrijding van de lasten. Wel zijn er binnen de programma's verschuivingen zichtbaar tussen de onderlinge posten. Deze worden bij de programma's kort toegelicht. Voor een verdere de toelichting op de baten en lasten verwijzen wij ook naar paragraaf 12.2.

In euro's

Programma	Begroting 2024	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.435.900	2.027.978	(407.922)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	658.000	434.885	(223.115)
- Overhead	654.900	434.885	(220.015)
- Bedrag onvoorzien	3.100	-	(3.100)
Totaal lasten	**3.093.900**	**2.462.862**	**(631.038)**

8.2 Overzicht van incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten 2024 betreffen:

Programma 1

Gebiedsakkoord, baggeren		€ 70.914
Mutaties reserves:		
Bij: Toevoeging reserve		€ 2.393
Af: Onttrekking reserves		€ 70.914
Subtotaal	-/-	€ 68.521
Saldo		**€ 2.393**

8.3 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	-	37.600	37.600
0.4 Overhead	67.042	379.034	311.992
0.5 Treasury	45.014	97.036	52.022
2.3 Recreatieve havens	86.286	170.922	84.636
2.4 Economische havens en waterwegen	-	169.691	169.691
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.120.359	1.477.063	(643.296)
7.3 Afval	75.661	131.516	55.855
Saldo van baten en lasten	***2.394.362***	***2.462.862***	***68.521***
0.10 Mutaties reserves	70.914	2.393	(68.521)
0.11 Saldo van baten en lasten	628.578	-	(628.578)
Gerealiseerd resultaat	**3.093.854**	**2.465.255**	**(628.578)**

9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De WNT is van toepassing op Plassenschap Loosdrecht. Het voor het Plassenschap toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000.

Mw. E.T. Halman, gemeentesecretaris van de gemeente Wijdemeren tot 01-09-2024 én mw. E. Ruizeveld-de Winter, gemeentesecretaris van de gemeente Wijdemeren van 01-09-2024 tot 31-12-2024 dienen op grond van de mandaatregeling aangemerkt te worden als topfunctionaris. Over de vergoeding in het kader van haar functie als topfunctionaris zijn geen nadere afspraken tussen het Plassenschap en de gemeente Wijdemeren gemaakt. Er worden geen rechtstreekse vergoedingen aan beiden door het Plassenschap verstrekt. Zij ontvangen haar bezoldiging via de gemeente Wijdemeren en deze organisatie verantwoordt haar bezoldiging via haar eigen jaarrekening. Aangaande de doorbelasting van de kosten, die de gemeente Wijdemeren maakt voor haar dienstverlening zijn afspraken gemaakt, waarbij indirect de kosten die gemaakt worden door de gemeente in het kader van de functie van gemeentesecretaris versleuteld zitten in de afspraken en in de overhead van de tarieven die door de gemeente worden doorbelast. Ten aanzien van de door te belasten directe kosten is voor beiden geen tijdsregistratie aanwezig op basis waarvan de werkelijke omvang van het dienstverband kan worden bepaald.

Hierdoor is de vergoeding die betaald wordt voor de inhuur van de topfunctionaris niet te herleiden. Op basis van de inschatting van het bestuur is de werkelijke tijdsbesteding van de gemeentesecretaris aan het Plassenschap verwaarloosbaar ten opzichte van zaken als gemeentesecretaris van de gemeente Wijdemeren en bedraagt daarmee minder dan € 1.900.

De individuele bezoldiging van de directie en Toezichthouders, die ook dient als verantwoording in het kader van de WNT, zijn in onderstaande tabellen gespecificeerd:

Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder.

Gegevens 2023		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	Alle andere WNT-instellingen waarbij de leidinggevende topfunctionaris eveneens in dienstbetrekking is als leidinggevende topfunctionaris
Mw. E.T. Halman	Gemeentesecretaris	N.v.T.
Mw. E. Ruizeveld-de Winter	Gemeentesecretaris	N.v.T.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Mw. (Brand-) Dijkstra is het gehele jaar werkzaam geweest als bestuurssecretaris. In deze functie is zij geen topfunctionaris. Maar zij heeft wel werkzaamheden verricht voor het Plassenschap waar zij in 202 als topfunctionaris vermeld stond en daarom is zij opgenomen in Bezoldiging topfunctionarissen.

Gegevens 2024

bedragen x € 1	J. Dijkstra	
Functiegegevens	Bestuurssecretaris	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,3	
Dienstbetrekking?	nee	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	37.600	
Beloningen betaalbaar op termijn	0	
Subtotaal	*37.600*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	66.900	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	37.600	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Gegevens 2023

bedragen x € 1	J. Dijkstra
Functiegegevens	Bestuurssecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0.3
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	37.600
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Subtotaal	*37.600*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
Bezoldiging	233.300

9.1 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Behalve mw. Halman en mw. Ruizeveld-de Winter zijn er geen topfunctionarissen conform de WNT met dienstbetrekking in 2024 en die een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. In 2024 zijn geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

9.2 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur LSD

Het hoogste uitvoeringsorgaan van het Plassenschap Loosdrecht is het bestuur. Het bestuur bestaat uit bestuurders van de deelnemers. Het individueel WNT maximum van de voorzitter bedraagt € 33.450, voor de overige leden bedraagt dit maximum € 22.300. Er is geen dienstverband tussen de leden en de plaatsvervangende leden en het Plassenschap Loosdrecht e.o.. De onderstaand genoemde personen zijn in 2024 lid of plaatsvervangend lid van het bestuur geweest. Aan deze lijst is toegevoegd de secretaris ad interim van het bestuur.

De bestuursleden hebben geen bezoldiging ontvangen. De samenstelling van het bestuur is hieronder opgenomen.

9.2.1 Bestuur

Periode	Functie	Naam	Deelnemer
Jan-juni 2024	Plv. voorzitter / lid	Mw. E. Kruijt	Gemeente Wijdemeren
Juli-december 2024	Plv. voorzitter / lid	Dhr. J. Kea	Gemeente Wijdemeren
Jan-juni 2024	lid	Dhr. F. van Liempdt	Gemeente Stichtse Vecht
Juli-december 2024	Voorzitter / lid	Dhr. H.C. van den Akker	Gemeente Stichtse Vecht
Heel 2024	Lid	Dhr. R. van Muilekom	Provincie Utrecht
Heel 2024	Lid	Mw. E.A.S. Rommel	Provincie Noord-Holland

10 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

11 Staat van langlopende geldleningen

Lening-nummer	Geldgever	Datum sluiten lening	Oorspronkelijk bedrag	Looptijd in jaren	Rentepercentage	Type	Restantbedrag van de lening per 31-12-2023	Nieuw opgenomen leningen 2024	Aflossing 2024	Restantbedrag van de lening per 31-12-2024	Rentelast 2024
40.95833	BNG	17-10-2002	600.000	20	4,93%	Lineair	-	-	-	-	-
40.98976	BNG	30-03-2004	500.000	20	4,32%	Lineair	25.000	-	25.000	-	267
40.100731	BNG	07-09-2005	200.000	20	3,86%	Lineair	20.000	-	10.000	10.000	650
40.104808	BNG	17-12-2009	500.000	20	4,30%	Lineair	150.000	-	25.000	125.000	6.411
40.112062	BNG	19-7-2018	2.000.000	20	1,58%	Lineair	1.714.285	-	57.143	1.657.142	26.597
1.0031755	NWB Bank	30-12-2022	2.000.000	20	3,03%	Lineair	2.000.000	-	134.770	1.865.230	60.432
Totaal			**5.200.000**				**3.909.285**	**-**	**251.913**	**3.657.372**	**94.357**

12 Programmarekening ‘oude stijl’

12.1 Programmarekening ingedeeld naar voormalige begrotingsposten

Omwille van de vergelijkbaarheid hebben we onderstaand de programmarekening ‘oude’ stijl opgenomen:

	Begrotingspost	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	*Afwijking begroting - realisatie*
1a	Doorbelaste personeelskosten	511.135	1.028.000	560.268	*467.732*
1b	Doorbelaste apparaatskosten	128.806	267.300	141.773	*125.527*
3	Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving	315.000	327.900	325.000	*2.900*
5	Inhuur personeel derden	206.383	37.900	103.051	*(65.151)*
7	Rente en afschrijvingen	291.881	346.100	284.175	*61.925*
9	Huur en pachten	-	-	-	*-*
11	Bestuurs- en apparaatskosten	73.831	43.300	178.426	*(135.126)*
13	Belastingen en verzekeringen	41.593	32.900	41.072	*(8.172)*
15	Energie- en waterkosten	30.759	26.600	28.275	*(1.675)*
17	Onderhoud en vuilafvoer	548.189	668.300	490.979	*177.321*
17a	Bijdrage gebiedsakkoord	70.914	70.900	70.914	*(14)*
17b	Routebureau	-	22.200	24.878	*(2.678)*
19	Voorzieningen	269.387	212.200	212.200	*-*
21	Publiciteits- en overige kosten	2.554	7.200	1.852	*5.348*
23	Nagekomen lasten	(10.936)	-	-	*-*
25	Onvoorzien	-	3.100	-	*3.100*
	Totaal lasten	**2.479.496**	**3.093.900**	**2.462.862**	**631.038**
2	Opbrengsten van eigendommen	415.056	408.000	397.388	*(10.612)*
4	Rechten	18.062	-	-	*-*
6	Rente	45.416	-	35.862	*35.862*
8	Overige baten	65.614	62.500	70.880	*8.380*
10	Instandhoudingsbijdrage	220.844	215.700	220.000	*4.300*
12	Nagekomen baten	-	-	-	*-*
14	Dekkingsmiddelen	2.074.848	2.339.200	2.298.790	*(40.410)*
	Deelnemersbijdrage	*1.765.703*	*1.910.900*	*1.910.900*	*-*
	Instandhoudingsbijdrage	*94.156*	*112.200*	*112.200*	*-*
	Transparantie BTW	*214.989*	*316.100*	*275.690*	*(40.410)*
	Totaal baten	**2.839.840**	**3.025.400**	**3.022.919**	**(2.481)**
	Saldo van baten en lasten	**360.344**	**(68.500)**	**560.057**	*628.557*
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.393	*(7)*
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.914	*14*
	Gerealiseerd resultaat	**428.864**	**-**	**628.578**	**628.578**

12.2 Toelichting afwijkingen per begrotingspost

Onderstaand is een toelichting opgenomen per begrotingspost op de belangrijke over- en onderschrijdingen:

Lasten

1a Doorbelaste personeelskosten

Met ingang van 2023 worden de taken van het plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdemeren. Kosten worden doorbelast op basis van werkelijk gewerkte uren. Het jaar 2024 was een jaar, waarin de werkzaamheden door de gemeente Wijdemeren, met behulp van externe adviseurs, met een relatief kleine groep medewerkers uitgevoerd. Dit resulteert in een forse onderschrijding van de doorbelaste personeelskosten t.o.v. de raming.

1b Doorbelaste apparaatskosten

De in 2024 verantwoorde lasten betreft de doorbelasting van de overhead over de doorbelaste personeelskosten. Dit percentage bedraagt voor 2024 25,2%. Door de lagere doorbelasting van de personeelskosten, is ook de doorbelaste overhead aanzienlijk lager dan geraamd.

5. Inhuur personeel derden

Bij deze post zijn begroot én verantwoord de kosten van de via de provincie Utrecht ingehuurde bestuurssecretaris ad. € 37.600. Kosten voor de extra inhuur van personeel voor het schutten van de boten bij de Mijndense Sluis is niet in de raming opgenomen.

7. Rente en afschrijvingen

In de begroting 2024 was rekening gehouden met meer investeringen (waaronder verhardingen, meubilair). Investeringen zijn wel gedaan, echter die projecten zijn pas in 2024 afgerond, waardoor afschrijving pas plaats vindt vanaf 2025.

11. Bestuurs- en apparaatskosten

Hierin opgenomen zitten vooral advieskosten van externen voor diverse projecten én de accountantskosten. Beide waren niet in de begroting opgenomen.

13. Belastingen en verzekeringen

Het budget voor belastingen en verzekeringen is te laag geraamd. In 2025 wordt dit, zo mogelijk, budgetneutraal, aangepast.

15. Energie en waterkosten

-

17. Onderhoud en vuilafvoer

Ten opzichte van de voorgaande jaren is het budget voor onderhoud en vuilafvoer in de begroting 2024 fors bijgesteld.
In 2023 heeft een inventarisatie van het werkpakket voor het reguliere onderhoud plaatsgevonden. Op basis hiervan is een beheerplan opgesteld. Dit beheerplan is door het bestuur in september 2023 vastgesteld. Uit het beheerplan volgt dat het benodigde budget voor regulier onderhoud veel hoger is dan het in de begroting 2023 geraamde, naar beneden bijgestelde, budget. Via een begrotingswijziging is dit bijgesteld in 2024. Uit de realisatie blijkt dat de kosten vooralsnog niet extreem zijn. In 2024 zijn, evenals in voorgaande jaren, de reguliere onderhoudswerkzaamheden in het werkgebied uitgevoerd.

19. Voorzieningen

In 2023 heeft inventarisatie van de nog weg te werken achterstanden in het groot onderhoud plaatsgevonden, daarbij is bepaald welke kosten daarmee gemoeid zijn. In het 4-jarig uitvoeringsplan is de verdeling van deze werkzaamheden uitgesmeerd over de periode 2024-2027. De dotatie groot onderhoud 2024 is bepaald aan de hand van dit uitvoeringsplan bepaald op € 212.200. Dit is lager dan de raming 2023, die nog uitging van de eerder berekende bedragen voor groot onderhoud.

21. Publiciteits- en overige kosten

Op deze post zijn de uitgaven onder de beschikbare budgetten gebleven. De uitgaven 2022 en 2023 verschillen niet veel.

Baten

2. Opbrengsten eigendommen

Dit betreft de opbrengsten van schutten van de Mijndense sluis, de erfpacht Mijnden en de huur, opstalrechten en erfpacht van de strook en Eiland Meent, jachtrecht en visrecht. In mindere mate verhuur van diverse terreinen.

6. Rente

Eind 2022 is een nieuwe vaste geldlening van € 2.000.000 afgesloten bij de Nederlandsche Waterschapsbank. Deze middelen waren niet direct nodig voor financiering van de investeringen, verder is de liquiditeitspositie continu gemonitord. Het hele jaar door waren er voldoende middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de taken. Niet direct benodigde middelen zijn door het plassenschap, conform de wet, aangehouden in de Schatkist. Over de in de Schatkist aangehouden middelen vergoedt het Rijk rente. Hiertoe is in 2024 een bedrag van ruim € 35.000 ontvangen.

8. Overige baten

Dit betreft met name de aan de gebiedsgemeenten doorbelaste kosten voor de vuilnisophaaldienst.

10. Externe baten onderhoud gebied

De externe bijdrage, die wordt bepaald op basis van door de gemeente Wijdemeren ontvangen bedragen is nagenoeg gelijk aan de raming. Dit wordt veroorzaakt door iets hogere opbrengst, door meer verstrekte vergunningen en per saldo lager, dan geraamde lasten voor de uitvoering van de vergunningverlening. Deze bijdrage staat in directe relatie met de “Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving”.

14. Dekkingsmiddelen

Het verschil ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de BTW op de kosten. Omdat de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot is het aandeel BTW in de deelnemersbijdrage tevens lager dan begroot. De deelnemersbijdrage zelf is gelijk aan het begrote bedrag.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

BEGROTING 2026

27 februari 2025

1 Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2026 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., opgesteld door de gemeente Wijdemeren, in opdracht van het bestuur van het Plassenschap.

Ingevolge de in 2022 tussen partijen opgestelde Samenwerkingsovereenkomst is de gemeente Wijdemeren verantwoordelijk voor de taakuitvoering van het Plassenschap, binnen de door het bestuur vastgestelde kaders en budgetten.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De taak van het Plassenschap is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. De eigendommen van het Plassenschap zijn divers en omvatten zowel natuurlijke als recreatieve voorzieningen. Ze zijn van groot belang voor het beheer en de ontwikkeling van het gebied, en dragen bij aan de recreatieve mogelijkheden, biodiversiteit en de ecologische waarde van zowel het plassengebied in Wijdemeren als het veenweidegebied in Stichtse Vecht. Het Plassenschap werkt samen met verschillende partners om deze eigendommen te onderhouden en te verbeteren.

Conform de afspraken tussen de deelnemers zijn de besparingen die gerealiseerd zijn op de overhead gedurende de jaren 2023 en 2024 ingezet ten behoeve van kwaliteitsverbetering van het product.

In 2023 heeft het bestuur van het Plassenschap een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP), een Meerjareninvesteringsplan (MJIP), een 4-jarig Uitvoeringsplan en een 4-jarig financieel perspectief vastgesteld. Deze stukken geven een helder en compleet beeld van de werkzaamheden die nodig zijn voor de instandhouding van het Plassengebied op zodanige wijze dat het zijn recreatieve opvangfunctie kan blijven vervullen, nu en in de nabije toekomst. Deze beleidsstukken vormen tevens de basis voor de begroting 2026

FUSIE Wijdemeren met HILVERSUM

De gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdemeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Vooruitlopend op de bestuurlijke fusie zal er met ingang van 2026 sprake zijn van een ambtelijke fusie waarbij het personeel dat nu nog in dienst is bij de gemeente Wijdemeren in dienst komt bij de gemeente Hilversum. Het uitgangspunt is dat de nieuwe gemeente Hilversum de opdrachtnemende rol van de gemeente Wijdemeren overneemt. Hiervoor zal de tekst van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. moeten worden aangepast. Het is van groot belang dat het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen van het Plassenschap na de samenvoeging zonder onderbreking doorgaan, dat de huidige kwaliteit en efficiëntie van de diensten worden gehandhaafd en de contractuele verplichtingen doorgang vinden. Daarnaast is voor het Plassenschap belangrijk dat er financiële transparantie geboden wordt.

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het bestuur d.d. 10 juli 2025

Dhr. H. van den Akker
Voorzitter

Mevr. J. Brand
Secretaris a.i.

Inhoud

1 Voorwoord....2
2 Programmaplan....5
2.1 Inleiding....5
2.1.1. Formatie (binnen en buiten)....6
2.1.2 Salarisontwikkeling en prijsindex....6
2.1.4. Uitvoeringsplan 2024-2028. Extra toegevoegd jaarschijf 2029.....7
2.1.5. Financieel arrangement toezicht....8
2.1.6. Routebureau provincie Utrecht....8
2.1.7. Verhoging tarieven inkomsten....9
2.1.8. Vergoeding Wijdemeren i.h.k.v. snelvaarvergunningen....9
2.1.9. Verhoging eigen inkomsten....9
2.1.10. Financiering....9
2.1.11. Weerstandsvermogen....9
2.1.12. Deelnemersbijdragen....10
2.2 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie.....11
2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?....11
2.2.2 Wat mag het kosten?....13
2.3 Programma 2: Algemeen (incl. overhead)....15
2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?....15
2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?....15
2.3.3 Wat mag het kosten?....17
3 Paragrafen....20
3.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing....20
3.2 Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit....22
3.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen....24
3.5 Paragraaf financiering....25
3.5.1 Beleidsuitgangspunten....25
3.5.2 Risicobeheer....25
3.5.3 Kasgeldlimiet....25
3.5.4 Renterisiconorm....25
3.5.5 Mutaties in de leningenportefeuille....25
3.5.6 BBV en rentetoerekening....26
3.6 Paragraaf bedrijfsvoering....26
3.6.1 Bedrijfsvoering....26

3.6.2 Overhead en toerekening personeelskosten 26
3.7 Paragraaf verbonden partijen 26
4 Overzicht baten en lasten per programma en toelichting 27
5 Overzicht baten en lasten per kostensoort 28
6 Overzicht incidentele baten en lasten 29
6.3 Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting 29
6.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo 29
7 Uiteenzetting van de financiële positie 30
7.3 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid 30
7.4 geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar 30
7.5 EMU-saldo 30
7.6 Meerjaren investeringsbegroting (MJIP 2025-2029) 31
7.7 Stand en verloop van de reserves en voorzieningen 32
7.8 Baten en lasten per taakveld 34
7.9 Deelnemersbijdrage 2026 35

2 Programmaplan

2.1 Inleiding

Het Plassenschap richt zich als BVO op een doelmatig beheer van de bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied. Naast de recreanten en inwoners die er ontspanning zoeken wordt er een aanzienlijke bijdrage aan het economisch klimaat van de regio geleverd.

Het Plassenschap is eigenaar van de volgende eilanden: Geitekaai, Markus Pos, Meent, Robinson Crusoe en Weer. Verder de terreinen: de Aa, Bijltje, Bosdijk, de Geer, Fuut, Oukoperdijk, de Strook en Zwaan. Daarnaast bezit het schap een aantal fiets- en wandelpaden – de Boterwal, fietspad Scheendijk en de Uitweg van Portengen – alsmede diverse vaarwegen en alle sluizen die toegang geven tot de Loosdrechtse plassen. Het schap bezit vele legakkers en natuuroevers, zowel in de Loosdrechtse plassen als de Noordelijke- en Zuidelijke Kievitsbuurt.

De gemeente Wijdemeren verzorgt het beheer voor het Plassenschap, maar stemt keuzes die gemaakt moeten worden af met ambtelijke vertegenwoordigers van de vier deelnemers. Waar nodig wordt opgeschaald naar het bestuur, dat zich hoofdzakelijk bezig houdt met kaderstelling (o.a. beeldkwaliteitsnorm) en de vaststelling van de budgetten. Het bestuur wordt ondersteund door een bestuurssecretaris. Om een integer proces te waarborgen is de bestuurssecretarisfunctie ondergebracht bij de provincie Utrecht. Hiermee wordt de overhead slank en doeltreffend georganiseerd.

De begroting 2026 is, conform de begroting 2025, opgebouwd naar de aard van de activiteiten van het schap:

- Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie (inclusief baggerbijdrage)
- Programma 2. Algemeen (incl. overhead).

Kadernota 2026

Op grond van artikel 18 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt de algemene financiële kadernota (4 jarig financieel perspectief) als apart onderdeel opgenomen in de begroting.

2.1.1. Formatie (binnen en buiten)

De formatie, die nodig is voor het uitvoeren van de taken van het Plassenschap is in de vastgestelde begroting 2025 geraamd op afgerond 9,8 fte.

De formatie bestaat voor afgerond 5,6 fte. uit medewerkers buitendienst, die fulltime voor het Plassenschap werkzaam zijn: sluiswachters Mijndense Sluis (1,6 fte.), vakspecialisten onderhoud (3,0 fte.) en een areaalbeheerder /opzichter projecten (1,0 fte.). Daarnaast bestaat de formatie voor per saldo 3,9 fte. uit medewerkers uit diverse disciplines van de binnendienst, die op uurbasis voor het Plassenschap werken. Het betreft o.a. de programmanager Plassenschap en een projectleider investeringen. Het betreft verder medewerkers beleid en ontwikkeling, communicatie, financiën, personeelszaken, juridisch adviseur etc. De medewerkers komen per 1 januari 2026 in dienst bij de gemeente Hilversum. In de huidige situatie speelt 'het Team' Plassenschap binnen de gemeente Wijdemeren een cruciale rol in het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen. Wij gaan ervan uit dat dit team ook binnen de nieuwe gemeente Hilversum een plek krijgt en zijn expertise en ervaring kan blijven inzetten voor het Plassenschap. De korte lijnen zijn essentieel voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Het behoud van dit team zorgt ervoor dat de opgebouwde kennis en ervaring behouden blijven, wat belangrijk is voor de succesvolle voortzetting van de taken.

De belangrijkste taak van de bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. is de uitvoering van regulier (Beheerplan) en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen (Uitvoeringsplan). In 2026 en verder worden deze werkzaamheden conform de planning uitgevoerd (begrotingsposten 1a en 1b deels, 7b, 17 en 19). Voor 2026 blijft de de benodigde formatie geraamd op 9,8 fte,. De verdeling van de formatie binnen en buiten blijft ongewijzigd. Voor de salarisontwikkeling gedurende de periode 2026-2028 zie onder 2.

2.1.2 Salarisontwikkeling en prijsindex

Op moment van schrijven zijn er onderhandelingen gaande tussen de bonden én de VNG omtrent een nieuwe cao gemeenten. De huidige cao loopt tot 1 april 2025.

In de ramingen van deze begroting 2026-2028 gaan we uit van onderstaande prognoses. Voor 2029 zijn vooralsnog dezelfde cijfers als die van 2028 gehanteerd.

Prijsindexen CPB, MEV 2025 en CEP 2024 (2026-2028)				
	2026	2027	2028	2029
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,4%	2,3%	2,4%	2,4%
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	4,5%	3,9%	3,9%	3,9%

2.1.3. Beheerplan

Ten behoeve van het opstellen van een beheerplan heeft in 2023 een complete inventarisatie van het areaal van het plassengebied plaatsgevonden. Op basis van deze inventarisatie zijn de structureel benodigde budgetten voor regulier en groot onderhoud berekend voor het gehele werkgebied op basis van landelijk gehanteerde normbedragen. Deze methode is ook toegepast voor de berekening van de structurele dotatie aan de voorziening groot onderhoud.
Vanaf 2024 neemt het benodigde budget voor regulier onderhoud fors toe t.o.v. de eerder vastgestelde raming 2024. De structurele dotatie voor uitvoering van groot onderhoud neemt daarentegen af. Rekening is

gehouden met de nieuwe salaris- en prijsontwikkeling zoals het CPB heeft aangegeven (zie onder punt 2 en 3).
In de eerste van onderstaande tabellen zijn weergegeven de budgetten 2024-2027 voor regulier onderhoud exclusief BTW en dotatie groot onderhoud (geen BTW), zoals ook in het beheerplan opgenomen.
In de tweede tabel zijn dezelfde budgetten 2024-2027 opgenomen waarbij het budget voor regulier onderhoud inclusief BTW is verantwoord. Na aftrek van de transparantie BTW zijn de budgetten op totaal niveau weer aan elkaar gelijk. Dit resulteert in de volgende overzichten m.b.t. de budgetten regulier en groot onderhoud:

Budgetten exclusief BTW										
Post	**Omschrijving**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**		**Budget**	**Budget**	**Budget**	**Budget**
		2025	**2026**	**2027**	**2028**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1	Tot. 3 fte. (excl. Overhead , excl. BTW)	€ 212.600	€ 221.500	€ 230.300	€ 239.500		€ 215.000	€ 224.600	€ 233.400	€ 242.500
17	Onderhoudsbudget (exclusief BTW)	€ 287.900	€ 294.800	€ 301.900	€ 309.200		€ 494.000	€ 505.900	€ 517.500	€ 529.400
17	Niet uitgev. werkzaamheden (excl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -		€ 56.400	€ 57.800	€ 59.100	€ 60.500
17	Onderhoud pilot legakkers (excl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -		€ 29.000	€ 29.700	€ 30.400	€ 31.100
19	Dotatie groot onderhoud (geen BTW)	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000		€ 217.500	€ 222.700	€ 227.800	€ 233.000
	Beschikbaar excl. BTW	**€ 788.500**	**€ 804.300**	**€ 820.200**	**€ 836.700**		**€ 1.011.900**	**€ 1.040.700**	**€ 1.068.200**	**€ 1.096.500**
	Verschil						**€ 223.400**	**€ 236.400**	**€ 248.000**	**€ 259.800**
Budgetten inclusief BTW										
Post	**Omschrijving**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**		**Budget**	**Budget**	**Budget**	**Budget**
		2025	**2026**	**2027**	**2028**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1	tot. 3 fte. (excl. Overhead , incl. BTW)	€ 257.200	€ 268.000	€ 278.700	€ 289.800		€ 260.200	€ 271.800	€ 282.400	€ 293.400
17	Onderhoudsbudget (inclusief BTW)	€ 333.400	€ 341.400	€ 349.600	€ 358.000		€ 581.600	€ 595.600	€ 609.300	€ 623.300
17	Niet uitgev. werkzaamheden (incl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -		€ 68.200	€ 69.900	€ 71.500	€ 73.200
17	Onderhoud pilot legakkers (incl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -		€ 35.100	€ 35.900	€ 36.800	€ 37.600
19	Dotatie groot onderhoud (geen BTW)	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000		€ 217.500	€ 222.700	€ 227.800	€ 233.000
	Beschikbaar incl. BTW	**€ 878.600**	**€ 897.400**	**€ 916.300**	**€ 935.800**		**€ 1.162.600**	**€ 1.195.900**	**€ 1.227.800**	**€ 1.260.500**
Af:	Transparantie BTW	€ 90.100	€ 93.100	€ 96.100	€ 99.100		€ 150.700	€ 155.200	€ 159.600	€ 164.000
	Beschikbaar excl. BTW	**€ 788.500**	**€ 804.300**	**€ 820.200**	**€ 836.700**		**€ 1.011.900**	**€ 1.040.700**	**€ 1.068.200**	**€ 1.096.500**
	Verschil						**€ 223.400**	**€ 236.400**	**€ 248.000**	**€ 259.800**

2.1.4. Uitvoeringsplan 2024-2028. Extra toegevoegd jaarschijf 2029.

In het “Uitvoeringsplan” zijn per jaarschijf de werkzaamheden in het kader van groot onderhoud en de investeringen zichtbaar gemaakt.

In het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen, de in de komende jaren in het gebied noodzakelijke investeringen op het gebied van beschoeiingen, sluizen, landterreinen, materieel en vastgoed. Bij de toekomstige vervangingsinvestering van beschoeiingen zal in tegenstelling tot eerdere projecten geen gebruik worden gemaakt van kunststof, maar van hardhout. Dit is aanzienlijk goedkoper dan kunststof, de afschrijvingstermijn is korter (kunststof 40 jaar, hardhout 30 jaar).

De uitvoering van het groot onderhoud is niet van invloed op de exploitatie, de uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de voorziening groot onderhoud.

Voor het investeringsplan zijn de kapitaallasten, die daaruit volgen berekend. Voor het bepalen van de bijbehorende rente is uitgegaan van 2,90% (basis marktrente per ultimo november 2024) .

Onderstaande tabellen bevatten de geraamde investeringen 2025-2029 en de daaruit volgende kapitaallasten 2025-2029. Voor de totale omvang van de kapitaallasten moeten in de ramingen nog de kapitaallasten van de gerealiseerde investeringen worden toegevoegd.

Overzicht investeringen 2025-2029					
Jaar	Beschoeiingen	Sluizen	Land-terreinen	Facilitair: materieel en vastgoed	Eindtotaal
2025	€ 2.544.200	€ 308.900	€ 350.000	€ 60.000	€ 3.263.100
2026	€ 1.159.200	€ 744.400	€ 400.000	€ 110.500	€ 2.414.100
2027	€ 1.281.600	€ 649.200		€ 30.000	€ 1.960.800
2028	€ 1.674.000	€ 3.400		€ 64.000	€ 1.741.400
2029	€ 1.575.000	€ 3.000			€ 1.578.000
Eindtotaal	**€ 8.234.000**	**€ 1.708.900**	**€ 750.000**	**€ 264.500**	**€ 10.957.400**

Kapitaallasten horend bij investeringsplan 2025-2029

Jaar	Afschrijving	Rente 2,9%	Totaal
2025	€ 58.000	€ 87.400	€ 145.400
2026	€ 103.200	€ 167.400	€ 270.600
2027	€ 237.400	€ 225.900	€ 463.300
2028	€ 316.600	€ 271.500	€ 588.100
2029	€ 367.400	€ 309.700	€ 677.100

2.1.5. Financieel arrangement toezicht

Er is in 2023 een financieel arrangement toezicht overeengekomen tussen het Plassenschap en de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren. Conform deze afspraak verstrekt het Plassenschap een solidariteitsbijdrage aan beide gemeenten van in totaal € 325.000 (prijspeil 2024). De verdeling is € 195.000 voor Wijdemeren en € 130.000 voor Stichtse Vecht. Wijdemeren brengt conform afspraak een bedrag van € 120.000 excl. BTW in rekening bij de gemeente Stichtse Vecht voor het uitvoeren van toezichttaken in het gebied van Stichtse Vecht. De resterende € 10.000 besteedt Stichtse Vecht aan verkeersregelaars bij de Nieuweweg. De door het CPB in de septembercirculaire 2023 opgegeven reeks is ook hier voor de periode 2025-2028 van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2. Jaarlijks wordt er een rapportage opgesteld over de uitgevoerde taken op het gebied van toezicht en handhaving in het Loosdrechts plassengebied. Voordat de fusie met Hilversum plaatsvindt is het wenselijk het financieel arrangement toezicht te evalueren.

2.1.6. Routebureau provincie Utrecht

In 2023 heeft het Plassenschap een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het Routebureau Utrecht gesloten en is daarmee één van de opdrachtgevers geworden. De eerdere overeenkomst in dit kader liep nog getrapt via Recreatie Midden Nederland. De bijdrage is voor 2024 € 20.560 exclusief BTW). De routes bevinden zich hoofdzakelijk in het veenweidegebied. De bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de nationale consumentenprijsindex. Zie de consumentenprijsindex onder 2. Vanuit Wijdemeren wordt niet deelgenomen aan de overlegstructuur van het Routebureau Utrecht. Het is wenselijk de deelname aan het Routebureau Utrecht te evalueren voor de fusie met de gemeente Hilversum plaatsvindt.

2.1.7. Verhoging tarieven inkomsten

Voor de inkomsten, zoals tarieven voor ligplaatsen, erfpachten, huren en gebruik terreinen etc. wordt een stijgingspercentage van 2,9% voor 2026 t.o.v. 2025 aangehouden. De door het CPB in de septembercirculaire opgegeven reeks is hier voor de periode van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2.

2.1.8. Vergoeding Wijdemeren i.h.k.v. snelvaarvergunningen

De vergunningverlening voor snelvaren is sinds 1 januari 2023 een taak van de gemeente Wijdemeren. Het aantal verstrekte jaarvergunningen voor particulieren is gemaximaliseerd op 800. De gerealiseerde opbrengst vloeit, na aftrek van de in het kader van de vergunningverlening gemaakte kosten, conform de met het college van de gemeente Wijdemeren gemaakte afspraak, terug naar het Plassenschap Loosdrecht e.o.. Uitgangspunt van deze regeling is dat het Plassenschap het snelvaren in het gebied mede mogelijk maakt en dat het daarmee gerechtvaardigd is om een deel van de beheer en onderhoudskosten (20%) van het Plassenschap door te belasten aan de gemeente Wijdemeren. Ook deze regeling vraagt samen met het onder 5.1.2. genoemde financieel arrangement om een evaluatie voordat de gemeente Wijdemeren gaat fuseren met de gemeente Hilversum.

2.1.9. Verhoging eigen inkomsten

Dit onderwerp is in de afgelopen jaren in het voormalige bestuur van het Plassenschap herhaaldelijk aan de orde geweest. De conclusie was steevast dat de mogelijkheden zeer beperkt zijn, omdat het werkgebied van het Plassenschap veelal in “Natura 2000 gebied” ligt. Het bestuur van het Plassenschap heeft toch een aantal nader te onderzoeken inkomstenverhogende maatregelen benoemd:

a. Verhoging sluisgelden (structureel)
b. Invoering liggelden bij de eilanden (structureel
c. Verkoop recreatieterreinen (incidenteel, bijkomend voordeel lagere lasten)
d. Verkoop niet-strategische percelen, w.o. legakkers (incidenteel, mogelijk voordeel lagere lasten)

Er vindt in deze begroting geen financiële vertaling plaats.

2.1.10. Financiering

Het Plassenschap heeft onvoldoende eigen vermogen om de in het investeringsplan geraamde investeringen te kunnen financieren. Om die reden moet er vreemd vermogen worden aangetrokken. De huidige rente op vaste langlopende geldleningen bedraagt ca. 2,9%. In de berekeningen wordt van deze rente uitgegaan over de investeringsbedragen.
De financiering van de investeringen met vreemd vermogen heeft gevolgen voor het kengetal netto-schuldquote, die ver boven het maximaal gewenste getal uitstijgt. Zolang de participanten echter de verplichte deelnemersbijdragen betalen is er geen probleem.

2.1.11. Weerstandsvermogen

Het bestuur van het Plassenschap stelt aan de hand van een risico-inventarisatie de benodigde omvang van het weerstandsvermogen vast. De algemene reserve fungeert als buffer voor deze risico’s. Dat betekent dus ook dat deze reserve minimaal moet overeenkomen met deze benodigde buffer. Een eventueel hoger saldo in de algemene reserve kan ingezet worden om een exploitatietekort op te vangen.

Dat laatste kan alleen incidenteel, omdat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. De kaders hiervoor zijn opgenomen in de financiële verordening.

In de vastgestelde begroting 2024 is het benodigde weerstandsvermogen berekend op € 155.000, waarbij ook nog posten P.M. zijn geraamd. Per 1-1-2023 was de algemene reserve dus minstens
€ 97.000 te laag. Het bestuur heeft uitgesproken dat het weerstandsvermogen weer op peil moet worden gebracht. Het weerstandsvermogen is op peil wanneer de verhouding beschikbaar weerstandsvermogen en aanwezige risico's minimaal 1,0 bedraagt. Het bestuur streeft ernaar om dit niveau te bereiken uiterlijk per ultimo 2026.

Gevolg van voorlopig resultaat jaarrekening 2024
De concept-jaarrekening 2024 geeft een voorlopig batig saldo te zien van € 400.000. Door resultaatbestemming kan dit bedrag aan de algemene reserve worden toegevoegd. De algemene reserve heeft dan weer voldoende omvang om risico's op te kunnen vangen en om incidenteel exploitatietekorten op te kunnen vangen. De weerstandsratio komt ruim boven de eerder gestelde 1 uit. De hiervoor genoemde extra verhoging van de deelnemersbijdragen kan achterwege blijven.

2.1.12. Deelnemersbijdragen

De deelnemersbijdragen bestaan uit de reguliere bijdragen op basis van de berekeningen volgend uit het financieel perspectief, de berekende transparantie BTW en de kwaliteitsbijdrage. Deze kwaliteitsbijdrage is het saldo van de solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving en de ontvangen "Instandhoudingsbijdrage" van de gemeente Wijdemeren.

De komende jaren zijn een groot aantal vervangingsinvesteringen gepland. De afschrijvingen en rente, die hieruit volgen resulteren in een sterke toename van deelnemersbijdragen.

2.2 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie.

2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1.1 Beheer en onderhoud algemeen (beheerplannen regulier en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen).

In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een uitvoeringsplan. De uitkomsten zijn verwerkt in een het financieel perspectief 2024-2027 en een eerste begrotingswijziging 2024. De stukken zijn separaat aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Dit kan gevolgen hebben voor de hoogte van de hier verantwoorde budgetten.

2.2.1.2 Beheer & Onderhoud (lasten)

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (dagelijks, groot- en vervangings-) onderhoud van de bezittingen. Het niveau van het beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van het gebruik en de behoefte van de gebruikers. Het bestuur van het Plassenschap heeft het daarbij behorende, gedifferentieerde kwaliteitsniveau vastgesteld. Ook op het gebied van beheer & onderhoud moeten we inspelen op en rekening houden met diverse ontwikkelingen. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste ontwikkelingen geschetst.

Om efficiënter te kunnen werken is, uit de besparingen op overhead ,de onderhoudsploeg m.i.v. 2023 reeds versterkt met een coördinerend schipper, naast twee 'gewone' schippers.

2.2.1.3 Duurzaamheid/natuur

De thema's duurzaamheid 'klimaatverandering'/'klimaatadaptatie', 'biodiversiteit', 'circulaire economie' en 'energietransitie' staan steeds hoger en prominenter op de politieke agenda's. Het schap heeft in de afgelopen jaren een aantal stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Waar mogelijk wordt ecologisch beheerd ter bevordering van de biodiversiteit en worden natuurvriendelijke oevers aangelegd. In 2025 streven we naar verdere verduurzaming. Het Natura2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen wordt hierbij betrokken maar natuurbeheerplannen zullen niet worden opgesteld. Het Plassenschap is immers niet ingericht als TBO en ontvangt derhalve ook geen beheervergoedingen.

2.2.1.4 Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

De financiële bijdrage van het Plassenschap aan het gebiedsakkoord betreft een aandeel in de kosten van, de in het plassengebied, uit te voeren baggerwerkzaamheden. Zie hierna.

Het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is mede ondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Binnen het OVP zijn diverse projecten benoemd, waarbij de medewerking van het Plassenschap een rol speelt. Het Plassenschap is daarmee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000 als bijdrage aan de uit te voeren baggerwerkzaamheden. De totale bijdrage dient volgens een vastgesteld kasritme te worden bijgedragen in de periode 2017-2027

Sinds 2020 wordt jaarlijks een bijdrage verantwoord van afgerond € 70.900. In het laatste jaar van het baggerproject wordt het resterende deel van de bijdrage van maximaal € 390.600 verrekend.
Vanaf 2023 is het Plassenschap binnen de organen van het Gebiedsakkoord vertegenwoordigd door

de gemeenten Wijdemeren en Stichtse Vecht. Gezien de betrokkenheid van het Plassenschap bij een aantal projecten is het Plassenschap in 2024 toch weer vertegenwoordigd in de Regieroep OVP en de Stuurgroep OVP.

2.2.1.5 Routebureau (lasten)

Het Plassenschap is – namens deelnemende gemeenten - een van de opdrachtgevers van het Routebureau Utrecht. Een uniform beheer en onderhoud, ontwikkeling en informatievoorziening & marketing m.b.t. de bewegwijzerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen (sloepen) loopt via het Routebureau. De bijdrage van het Plassenschap bedraagt, op basis van de cijfers 2023, in 2025 € 27.300 (2024 afgerond € 20.560). Deze toename wordt veroorzaakt doordat er BTW aan de kosten zijn toegerekend, waar dat voorheen niet het geval was. Deze BTW komt weer terug via de transparantie B.T.W., zodat deze verhoging netto geen impact heeft. Met het Routebureau moet nog worden geëvalueerd of deze bijdrage nog wel recht doet aan de geleverde diensten. De routes liggen hoofdzakelijk in het veenweidegebied, dat niet behoort tot het schapsgebied. Totdat de evaluatie is afgerond, wordt budget voor het Routebureau geraamd.

2.2.1.6 Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving (lasten)

Dit betreft de bijdrage van het Plassenschap aan de gebiedsgemeenten m.b.t. toezicht en handhaving. Daar staat tegenover een van de gemeente Wijdemeren ontvangen instandhoudingsbijdrage.

Sinds 1 januari 2023 voert het Plassenschap de taken van Toezicht en Handhaving niet langer uit. In plaats daarvan wordt een “kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving” opgenomen in de begroting. De twee plassengemeenten ontvangen vanuit de begroting van het Plassenschap een vergoeding in de vorm van een “kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving”, die overeenkomt met het gebudgetteerde nadeel van de twee gemeenten. Zie onder 2.1.5

2.2.1.7 Instandhoudingsbijdrage Wijdemeren en deelnemers (baten)

De te betalen vergoeding voor de ontheffing snelvaren omvat naast leges een component ‘instandhoudingsbijdrage’ gerelateerd aan de extra druk die het snelvaren op het gebied legt. Dit bedrag stelt de gemeente Wijdemeren, die deze instandhoudingsbjjdrage feitelijk incasseert, ter beschikking aan het Plassenschap. Deze instandhoudingsbijdrage is afhankelijk van het feitelijk aantal uitgegeven ontheffingen en de kosten die de gemeente maakt voor het verstrekken ervan. Het hier geraamde bedrag kan als gevolg hiervan fluctueren. Zie onder 2.1.8

De instandhoudingsbijdrage is tot stand gekomen bij uitspraak van het DB in november 2022.

In deze begroting is deze instandhoudingbijdrage geraamd op € 229.500. Daar staat tegenover dat er een “kwaliteitsbijdrage voor toezicht en handhaving” van totaal € 345.900 (Zie 2.2.1.5) aan de gemeenten wordt verstrekt. Het geraamde saldo van deze twee bedragen bedraagt in 2026 € 116.400. Dit bedrag is als extra bijdrage aan de deelnemersbijdragen toegevoegd.

2.2.1.8 Exploitatie (baten)

Exploitatie biedt de mogelijkheid om de recreatieve meerwaarde van het gebied te vergroten en/of meer inkomsten te genereren. Tegenover de gerealiseerde opbrengsten staan de kosten van onder meer personeel, beheer en onderhoud, kapitaallasten, belasting en verzekeringen, energie en overige kosten.

De exploitatie van het Plassenschap is zeer beperkt en betreft het uitbaten van bezittingen, via erfpacht-, opstal-, huur- en gebruiksovereenkomsten. Erfpachtovereenkomsten worden voor een lange termijn aangegaan, huur- en gebruiksovereenkomsten zijn vaak voor een korte(re) termijn.

Het schap heeft erfpachtovereenkomsten voor Paviljoen De Strook, Recreatiecentrum Mijnden en (tegen een symbolisch tarief) eiland Robinson Crusöe. De opstal op eiland Meent wordt verhuurd. Deze

overeenkomsten vormen een belangrijke bron van inkomsten (met name Recreatiecentrum Mijnden) en/of dragen bij aan recreatief gebruik van het Plassengebied.
Huur- en gebruiksovereenkomsten worden verder aangegaan voor het gebruik van terreinen door hondenuitlaatservices, het gebruik van een steiger, visrecht, het gebruik van de werkhaven Rimboe voor overslag door aannemers, het gebruik van een eiland of terrein voor een activiteit zoals een scoutingkamp, suppen etc. Dit zijn zeer diverse overeenkomsten voor (regelmatig terugkerende) eenmalige activiteiten of korte termijn gebruik.
Behoudens de reguliere contractuele aanpassingen door de prijsindex zijn deze baten stabiel.
Verder is er de Mijndense Sluis waar sluiswachters de boten schutten.
Voor het schutten worden sluisgelden geïnd, die na 5 jaren op op een gelijk niveau zijn gebleven, met ingang van 2025 verhoogd met € 1,-- Aanpassing van de tarieven op basis van inflatiecijfers leidt in de praktijk tot onwerkbare situaties.

Mogelijkheden voor het verkrijgen van extra inkomsten zijn in het verleden diverse keren onderzocht maar niet haalbaar gebleken In de begroting 20256en verder zijn geen extra baten geraamd.

2.2.2 Wat mag het kosten?

We presenteren een sluitende begroting. De deelnemersbijdragen dekken per saldo het negatieve resultaat van de programma's.

	Bedragen x € 1.000	
Programma 1	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Lasten	€ 2.628	€ 2.836
Baten	€ 2.560	€ 2.768
Saldo van baten en lasten	**€ 68**	**€ 68**
Toevoegingen aan reserves	€ 3	€ 3
Onttrekkingen aan reserves	€ 71	€ 71
Gerealiseerd resultaat	**€ -**	**€ -**

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden:		
Programma 1	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
a. Doorbelaste personeelskosten beheer en onderhoud en exploitatie	€ 643	€ 672
b. Inhuur personeel derden	€ 45	€ 46
c. Onderhoud en vuilafvoer	€ 685	€ 701
d. Routebureau	€ 27	€ 28
e. Dotatie voorziening groot onderhoud	€ 218	€ 223
f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	€ 341	€ 352
g. Kapitaallasten	€ 517	€ 659
h. Baggerbijdrage OVP (gebiedsakkoord)	€ 71	€ 71
i. Energie- en waterkosten	€ 33	€ 33
j. Belastingen en verzekeringen	€ 43	€ 44
k. Bestuurs-, apparaats-, en overige kosten	€ 5	€ 6
Totaal lasten	**€ 2.628**	**€ 2.836**
Toevoegingen aan reserves	€ 3	€ 3
Onttrekkingen aan reserves	€ 71	€ 71
Saldo	**€ 2.560**	**€ 2.768**

De uitgaven zijn bruto weergegeven, dus daar waar van toepassing inclusief BTW. Deze BTW wordt naar rato doorgeschoven naar de deelnemers. Het aandeel transparantie BTW in de lasten bedraagt voor programma 1 afgerond € 215.000. Dit bedrag is verantwoord bij de baten.

2.2.2.1 Toelichting lasten

Ad. a. De lasten zijn in 2025 gebaseerd op de inzet van 4,0 fte. (2024 4,0 fte) aan formatie voor dagelijks beheer en onderhoud en 1,0 fte. aan formatie voor groot onderhoud en vervangings- investeringen. Totaal voor beheer en onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen 5,0 fte.

Voor de exploitatie cq. bediening van de Mijndense Sluis is onverminderd 1,55 fte. beschikbaar.

Ad. b Betreft een budget van € 46.300 budget voor inhuur van sluiswachters bij de Mijndense Sluis. Het geraamde bedrag is gebaseerd op de werkelijke uitgaven 2023 en de verwachting voor 2026.

Ad. c. Betreft het beschikbare budget t.b.v. beheer en onderhoud in het gebied. In 2023 is een beheerplan opgesteld voor regulier beheer en onderhoud. Uit dit beheerplan kwam naar voren dat los van het budget voor eigen personeel, er nog een budget nodig is van € 668.300. Dit budget bedrag is vastgesteld in de eerste wijziging 2024. Voor 2026 is het budget voor onderhoud t.o.v. de begroting 2025, conform het financieel perspectief 2024-2027, met 2,3% verhoogd.

Ad. d. Betreft de bijdrage aan het routebureau. Zie de toelichting bij 2.3.1.5.

Ad. e. In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een vierjarig uitvoeringsplan. Voor groot onderhoud is berekend dat een structureel bedrag van € 217.500 (prijspeil 2025) moet worden gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud om de werkzaamheden in het gebied cyclisch te kunnen uitvoeren.

Ad. f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving. Zie de toelichting bij 2.3.1.6.

Ad.g. De raming van de kapitaallasten is gebaseerd op de feitelijke investeringen tot en met de jaarrekening 2023, de uitgevoerde/nog uit te voeren investeringen 2024 uit de vastgestelde begroting 2024 en de rente van de in deze begroting opgenomen investeringen 2025 . De rente is berekend op 3,5% en volgt uit de staat van geldleningen.

Ad. h. Baggerbijdrage Oostelijke Vechtplassen. De jaarlijkse bijdrage loopt tot en met 2027 en wordt gedekt uit de reserve Oostelijke Vechtplassen. Zie de toelichting bij 2.3.1.4.

2.2.2.2 Toelichting baten

De baten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Programma 1	Begroting 2025	Begroting 2026
Opbrengsten van eigendommen	€ 425	€ 434
Overige baten	€ 67	€ 68
Instandhoudingsbijdrage Wijdemeren	€ 224	€ 231
Deelnemersbijdragen		
Toegerekende deelnemersbijddragen	€ 1.520	€ 1.699
Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	€ 117	€ 121
Transparantie BTW	€ 207	€ 215
Totaal baten	**€ 2.560**	**€ 2.768**
Saldo	**€ 2.560**	**€ 2.768**

De opbrengsten van eigendommen bestaan uit erfpacht Mijnden, erfpacht Strook en de sluisgelden Mijndense sluis. Deze baten zijn al 90% van de totale opbrengsten. De overige 10% bestaan uit verhuur kiosk eiland Meent, de verhuur van ligplaatsen in de 's Gravelandse Vaart, honden- uitlaatservices en overige opbrengsten.
Los van deze reguliere inkomsten zijn geen extra inkomsten geraamd.

2.3 Programma 2: Algemeen (incl. overhead)

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Programma 5 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens de lasten voor overhead hier verantwoord. De overhead betreft de uitvoering van de reguliere overheadfuncties zoals HRM, financiën en control, ICT, communicatie, management, juridische zaken en archief (DIV). De functies zijn ingebed in de reguliere organisatie van Wijdemeren. Deze worden doorbelast op basis van een opslagpercentage. Voor 2026 is een percentage van 25,2% gehanteerd.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Programma 5 bestaat hoofdzakelijk uit doorbelasting van personeel en kosten overhead (apparaatskosten) vanuit de gemeente Wijdemeren. De bedrijfsvoeringsfuncties vervullen de volgende taken:

a) het management geeft adequate leiding en (bij)sturing aan de uitvoering van werkzaamheden, deze worden gecoördineerd vanuit het team Beheer Openbare Ruimte.
b) HRM zorgt voor de personeels- en salarisadministratie alsmede de HR beleidskaders
c) Juridische ondersteuning zorgt voor juridische kaders, juridische beleid en juridische advisering

d) Huisvesting en facilitaire zaken zorgt voor adequate huisvesting en facilitaire ondersteuning.
e) Communicatie zorgt voor adequate informatie aan burgers en bedrijven; de website van de gemeente Wijdemeren wordt hiervoor ingezet.
f) DIV zorgt voor documentenstromen en archivering
g) ICT zorgt voor de beschikbare kantoorautomatisering, ICT advisering en overige digitale systemen
h) Financiën zorgt voor administratie en consolidatie van de inkomsten en uitgaven, financiële advisering van het bestuur en levert de ten behoeve van de jaarstukken de benodigde informatie.

Vanuit bedrijfsvoering van de gemeente Wijdemeren wordt een relatie gelegd met de bestuurssecretarisfunctie, welke door de provincie Utrecht wordt ingevuld.

2.3.3 Wat mag het kosten?

				Bedragen x € 1.000
Programma 2		**Begroting 2025**		**Begroting 2026**
Lasten	€	731	€	763
Baten	€	731	€	763
Saldo van baten en lasten	**€**	**-**	**€**	**-**
Toevoegingen aan reserves	€	-	€	-
Onttrekkingen aan reserves	€	-	€	-
Gerealiseerd resultaat	**€**	**-**	**€**	**-**

2.3.3.1 Toelichting lasten en baten

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden				Bedragen x € 1.000
Programma 2		**Begroting 2025**		**Begroting 2026**
a. Doorbelaste personeelskosten	€	414	€	433
b. Doorbelaste overhead (apparaatskosten)	€	267	€	279
c. Rente en afschrijving	€	-	€	-
d. Bestuurs- en apparaatskosten	€	41	€	42
e. Belastingen en verzekeringen	€	-	€	-
f. Publiciteits- en overige kosten	€	9	€	9
Totaal lasten	**€**	**731**	**€**	**763**
Saldo	**€**	**731**	**€**	**763**

Betreft de door de gemeente Wijdemeren gemaakte kosten t.b.v. de bedrijfsvoering. De lasten bestaan uit doorbelaste kosten personeel en overhead. Betreft alle lasten in kader van overhead. Zie de toelichting bij 2.4.3.4.

De baten kunnen als volgt gespeciiceerd worden				Bedragen x € 1.000
Programma 2		**Begroting 2025**		**Begroting 2026**
Deelnemersbijdragen				
Rente schatkist	€	8	€	6
Toegerekende deelnemersbijdragen	€	602	€	631
Transparantie BTW	€	121	€	126
Totaal baten	**€**	**731**	**€**	**763**
Saldo	**€**	**731**	**€**	**763**

2.3.3.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. Het BBV schrijft voor een overzicht algemene dekkingsmiddelen op te nemen. In onderstaand overzicht worden de bedragen voor de begroting van 2024 t/m 2028 weergegeven evenals realisatiecijfers van 2023. Omdat conform de regeling taakvelden de deelnemersbijdrage toegerekend dient te worden aan de taakvelden waaraan zij besteed wordt, is bij het Plassenschap geen sprake van algemene dekkingsmiddelen.

	2023 Realisatie	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0

2.3.3.3 Bedrag onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording is het verplicht het jaarlijks opgenomen bedrag voor onvoorziene lasten in de begroting afzonderlijk te presenteren. De omvang van de post onvoorzien is gebaseerd op circa 0,1% van de totale lasten en bedraagt voor 2026 € 3.600.

	2023 realisatie	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Post onvoorzien	0	3.400	3.600	4.200	4.100	4.200
In % totale lasten	0%	0,10%	0,10%	0,10%	0,10%	0,10%

2.3.3.4 Overzicht overhead

Sinds de begroting van 2018 moeten gemeenschappelijke regelingen overhead centraal begroten en verantwoorden in de begroting en jaarstukken. Voor 2026 zijn, evenals in voorgaande jaren, de kosten voor overhead separaat opgenomen. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Enkele voorbeelden van overhead zijn: leidinggevende primair proces, juridische zaken, facilitaire zaken, ICT, huisvesting en financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie. Deze werkzaamheden worden sinds 2023 voor het Plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdemeren. Het is verplicht een overzicht van kosten van overhead op te nemen.

	Bedragen x € 1.000	
Overhead	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	674	706
Baten	674	706
Saldo van baten en lasten	***0***	***0***
Toevoegingen aan reserves	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0
Gerealiseerd resultaat	***0***	**0**

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragaaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Niet	Niet van toepassing
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie §3.1 en 3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie §3.3
Financiering	Wel	Zie §3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie §3.5
Verbonden partijen	Wel	Er zijn geen verbonden partijen
Grondbeleid	Niet	LSD voert geen grondbeleid.

3.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's van het Plassenschap hebben zowel betrekking op de te realiseren exploitatie-opbrengsten als op de kosten voor beheer & onderhoud vanwege achterstanden in het onderhoud, klimaatveranderingen en kostenstijging als gevolg van de diverse problemen in de wereld. Het schap onderscheidt de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	17.000	2026 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	10.000	2026 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	2026 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	26.000	2026 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2026 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerking	29.000	2026 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten beheerplan, MJOP en MJIP	PM	n.v.t.	n.v.t.
8	Onvoorziene risico's	50.000	2026 e.v.	Jaarlijks
	Totaal	**212.000**	en P.M.	
	Totaal bij 50% risico	**106.000**		

We gaan er niet vanuit dat alle onder dit volgnummer genoemde risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt een percentage van 50% berekend over het totaal berekende risicobedragen. Deze verlaging van het percentage uit de begroting 2023 van 90% naar 50% sluit meer aan bij de realiteit.

3.1.1 Erfpacht en huur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 340.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 17.000.

3.1.2 Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in 2023 achtergebleven bij het gemiddelde van de jaren daarvoor. De opbrengsten bij de sluis zijn sterk weersafhankelijk. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden valt de opbrengst € 10.000 lager uit. Met ingang van 2025 zijn de sluistarieven na een periode van 5 jaar verhoogd met € 1.--.

3.1.3 Bestrijding overlastgevende waterplanten

Bestrijding van overlastgevende waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (AOVP), waarbinnen een gezamenlijk plan – thans nog concept - wordt opgesteld. Op dit moment is het Plassenschap verantwoordelijk voor het bevaarbaar houden van de openbare vaarwegen die het schap in eigendom heeft. De bestrijding van overlastgevende waterplanten blijft tot nu toe beperkt tot het 2x per jaar maaien en afvoeren van exotische waterplanten in de Raaisloot. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van overlastgevende waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we op basis van aannames een bedrag van € 40.000.

3.1.4 Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2026 geraamd op 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Voor de periode 2024 tot en met 2027 moet naar verwachting per jaar 2,6 miljoen vreemd vermogen worden aangetrokken. Een rente van 1,0% hoger dan de verwachte 3,5% resulteert in structurele extra lasten van € 26.000 per jaar.

3.1.5 Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn, die extra kosten met zich meebrengen);
- droogte, waarmee begroeiingen verloren gaan;
- wateroverlast (beschadiging van oevers, beschoeiingen en beplanting);

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Droogte, extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Op basis van de ervaringscijfers in eerdere jaren hebben we het risico, conform voorgaande jaren, ook voor 2025 ingeschat op € 40.000.

3.1.6 Marktwerking

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 29.000.

3.1.7 Beheerplan, MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld.

Er is sprake van achterstanden in het onderhoud, waarvoor een voorziening groot onderhoud is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

3.1.8 Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico's, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

3.2 Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen waarover Plassenschap Loosdrecht beschikt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen. Net als tegenvallers kan ook de weerstandscapaciteit worden onderverdeeld in incidenteel en structureel. Incidentele weerstandscapaciteit is aanwezig in de vorm van begrotingsposten voor onvoorzien en aanwezige reserves met een weerstandsfunctie. Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat dan om herschikking binnen bestaande budgetten van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

De omvang van de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit worden hieronder gepresenteerd.

3.3.1 Incidentele weerstandscapaciteit

	Begroot 2025
Algemene reserve (afgerond)	58
Resultaat 2023	429
Stille reserves materiële vaste activa[1]	0
Post onvoorzien in de begroting	3
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	**490**

3.3.2 Structurele weerstandscapaciteit

	Beschikbaar 31-12-2023
Heroverweging bestaand beleid	P.M.
Totaal structurele weerstandscapaciteit	0

Heroverweging bestaand beleid

In het transitiejaar 2023 zijn de formatie, het regulier en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot beheerplannen en een meerjarig investeringsplan. Dit alles om de basis op orde te krijgen. Van nieuw beleid is geen sprake.

De materiele vaste activa zijn conform het BBV gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingprijs dan wel lagere marktwaarde. Indien de marktwaarde echter boven de verkrijgings- of vervaardigingsprijs ligt dan is sprake van een stille reserve. Deze wordt gekapitaliseerd bij verkoop van het betreffende actief.

3.3.2.1 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

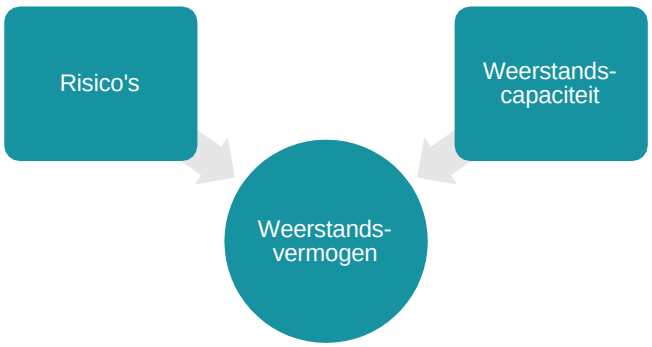

Het bestuur heeft al in de kadernota 2024 vastgelegd dat per ultimo 2026 de algemene reserve minimaal gelijk moet zijn aan de omvang van de gekwantificeerde risico's. Door het (waarschijnlijk) batig resultaat over 2024 van naar verwachting ca. € 400.000, kan door het resultaat te bestemmen ten behoeve van de algemene reserve, de weerstandspositie van het Plassenschap wederom sterk worden verbeterd. Hierdoor kunnen de afgesproken extra stortingen in de algemene reserve, in ieder geval voorlopig, achterwege blijven.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt, inclusief het te verwachten resultaat over 2024, voor 2026 begroot op € 890.000.

De weerstandsratio wordt berekend door de risico's te delen door de beschikbare weerstandscapaciteit. Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit van afgerond € 890.000 en op basis van de berekende risico's van per saldo € 106.000 komt de verhouding tussen het weerstandsvermogen en de risico's in de begroting 2026 uit op 8,4.

Relatie weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Gemeenschappelijke regelingen zijn verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen een zestal financiële kengetallen op te nemen voor het laatste rekeningjaar, het lopende begrotingsjaar en het nieuwe begrotingsjaar.

In onderstaande tabel zijn de betreffende kengetallen opgenomen en vervolgens voorzien van een beoordeling. De kengetallen grondexploitaties en onbenutte belastingcapaciteit zijn als niet van toepassing opgenomen omdat het Plassenschap Loosdrecht geen grondexploitaties heeft en geen gemeentelijke belastingen oplegt.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	8%	203%	282%	327%	347%	358%
Netto schuldquote gecorrigeerd	118%	203%	282%	327%	347%	358%
Solvabiliteit	14%	12%	8%	6%	3%	3%
Kengetal grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	15%	0%	0%	0%	0%	0%
Onbenutte belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Omdat de kengetallen in de eerste plaats bedoeld zijn om inzicht te geven in de financiële positie ten behoeve van de horizontale verantwoording is een externe normering niet aan de orde. Het is de rol van het bestuur om aan de hand van de kengetallen de financiële positie te duiden en indien nodig bijstellingen voor te stellen. Het bestuur volgt de tot nog toe gestelde normen ten aanzien van de financiële kengetallen:

- Schuldquote: Indien de schuldquote groter dan 130% wordt is het zaak te beoordelen of maatregelen nodig zijn.
- Situatie Plassenschap. De netto schuldquote komt de komende jaren structureel ver boven 130% uit. De belangrijkste taak van het Plassenschap is de instandhouding van het gebied inclusief de daarmee gepaard gaande vervangingsinvesteringen. Doordat er de komende jaren een omvangrijk investeringspakket ligt in het gebied en het schap nauwelijks eigen vermogen heeft, lijkt een sterke toename van de netto schuldquote onontkoombaar. Vervanging van beschoeiingen, investeringen in sluizen, gebouwen en materieel zullen plaatsvinden met behulp van vreemd vermogen, de daaruit volgende kapitaallasten vormen een belangrijk onderdeel van het totale budget van het Plassenschap. Het tekort van de exploitatie van het Plassenschap is een verplichte bijdrage voor de deelnemers. Zolang zij die bijdrage voldoen zegt het kengetal dat er veel extern is gefinancierd, maar is er geen reden om investeringen te temporiseren of te stoppen. Een mogelijke optie is dat (een deel van) de deelnemers ervoor kiest om hun aandeel in investeringen ineens te betalen, op die manier wordt een lagere netto schuldquote bereikt.

- Solvabiliteit: Deze moet tenminste 15% bedragen. Ook hier geldt door een sterk toegenomen vreemd vermogenspositie, zonder dat het eigen vermogen toeneemt, volgt in een sterke afname van het solvabiliteitsratio.

- Structurele exploitatieruimte: Deze moet ten minste 0,0% bedragen.

- Weerstandsvermogen: de verhouding tussen het *weerstandsvermogen* en de risico's zoals gekwantificeerd in de risicoparagraaf van de begroting en jaarstukken dient minimaal 1:1 te zijn. Afgesproken is dat het weerstandsvermogen per ultimo 2026 weer een ratio van 1 moet hebben. Doordat de rekening 2024 sluit met een batig saldo van (waarschijnlijk) bijna € 400.000, kan door resultaatbestemming de algemene reserve worden versterkt en stijgt de ratio tot ver boven de 1.

3.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In 2023 zijn samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het "Beheerplan Vastgoed" en het "Beheerplan Sluizen". Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld.

Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

3.5 Paragraaf financiering

3.5.1 Beleidsuitgangspunten

Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

3.5.2 Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.5.3 Kasgeldlimiet

In de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden (UFDO) geeft het ministerie aan tot welk bedrag gemeenschappelijke regelingen mogen financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting, zijnde momenteel 8,2 %. Als de gemeenschappelijke regeling deze kasgeldlimiet structureel overschrijdt, dient ze de kortlopende schuld om te zetten in een langlopende schuld. Met name bij korte financiering is er sprake van een renterisico.

De verwachte kasgeldlimiet voor 2026 kan als volgt worden weergegeven: Totaal van de lasten begroting 2026 € 3.598.900 (2025 € 3.359.100). De verwachte limiet is 8,2% zijnde afgerond € 295.800 (2025 € 275.400).

3.5.4 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen.

De verwachte renterisiconorm voor 2026 kan als volgt worden weergegeven. Totaal van de lasten begroting 2026 € 3.598.900 (2025 € 3.359.100). De limiet is 20% zijnde afgerond € 719.800 (2025 € 671.800). De begrote aflossingen voor 2026 zijn € 345.000 (2025 € 285.000) zodat deze binnen de limiet passen.

3.5.5 Mutaties in de leningenportefeuille

Omschrijving (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	9.281	11.350	13.331	14.488
Nieuwe leningen	2.414	2.461	1.741	1.429
Reguliere aflossing	345	480	584	584
Stand per 31 december	**11.350**	**13.331**	**14.488**	**15.333**

Op basis van het vastgestelde MJIP wordt in deze begrotingsperiode in totaal € 10.380.000 aan nieuwe leningen opgenomen. Dit is met name ter afdekking van voorgenomen investeringen en om te waarborgen dat vaste activa ook met vaste passiva worden gefinancierd.

Het meerjareninvesteringsplan (MJIP) is voor een belangrijk deel bepalend voor de omvang van de toekomstige leningenportefeuille.

3.5.6 BBV en rentetoerekening

Het BBV bevat voorschriften met betrekking tot de rentetoerekening. De interne rentetoerekening is afhankelijk van de verhouding netto rentelasten afgezet tegen de integraal gefinancierde activa. Het schap heeft geen grondexploitaties zodat een aparte renteberekening hiervoor buiten beschouwing kan worden gelaten. Projectfinanciering is eveneens niet van toepassing.

De interne rentetoerekening loopt via het taakveld 0.5 treasury. Conform historie wordt er geen renteresultaat begroot en worden de netto rentelasten 100% verdeeld naar de omvang van de vaste activa. Over reserves, voorzieningen en eigen vermogen wordt geen rente toegerekend.

3.6 Paragraaf bedrijfsvoering

3.6.1 Bedrijfsvoering

In de begroting van het schap is geen apart programma bedrijfsvoering opgenomen. Dit komt omdat de bedrijfsvoering inclusief al het personeel is ondergebracht bij de gemeente Wijdemeren. Hiertoe worden de personeels- en apparaatskosten in eerste instantie binnen de begroting van de gemeente Wijdemeren geraamd. Op basis van werkelijk gemaakte uren worden de kosten doorbelast aan het Plassenschap. Over deze door te belasten uren is voor 2026 een voorlopige opslag overhead geraamd van 25,2%.

3.6.2 Overhead en toerekening personeelskosten

Overeenkomstig het BBV dienen de kosten van overhead verantwoord te worden op een afzonderlijk daarvoor aangewezen taakveld. Dit betreft enerzijds (een percentage van) de personele kosten zoals management en medewerkers van ondersteunende afdelingen. Anderzijds betreft het apparaatskosten zoals ICT en huisvesting.

Direct toewijsbare personeels- en apparaatskosten dienen op het taakveld verantwoord te worden waar deze betrekking op hebben. De verdeling op taakveldniveau is in bijlage 4 van deze begroting opgenomen.

De (doorbelaste) overhead voor de begroting 2026 is bepaald op afgerond € 763.000 (2025 € 731.000) waarvan € 433.000 (202€ 415.000) aan personeelslasten. De overige kosten van overhead bestaan uit de doorbelaste overhead (apparaatslasten) vanuit de gemeente Wijdemeren.

3.7 Paragraaf verbonden partijen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is een gemeenschappelijke regeling en heeft sinds de opheffing van Recreatie Midden-Nederland geen verbonden partijen.

FINANCIËLE BEGROTING

4 Overzicht baten en lasten per programma en toelichting

M.i.v. 2024 zijn de programma's 1, 3 en 4 samengevoegd tot 1 programma "Beheer, onderhoud en exploitatie". De cijfers uit de jaarrekening 2023 worden hier ook samengevoegd weergegeven.

Programma	Rekening 2023	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.070.358	2.628.000	2.835.800	3.398.400	3.211.500	3.267.700
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	409.138	731.100	763.100	792.500	821.300	851.300
• *Waarvan overhead*	409.138	674.400	704.100	730.800	757.700	798.600
• *Waarvan onvoorzien*	0	3.400	3.600	4.200	4.100	4.200
• *Waarvan overig*	0	53.300	55.400	57.500	59.500	48.500
Totaal lasten	**2.479.496**	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**	**4.119.000**
Baten						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.001.838	2.559.500	2.767.300	3.010.200	3.211.500	3.267.700
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	838.002	731.100	763.100	792.500	821.300	851.300
• *Waarvan overhead*	0	674.400	704.100	730.800	757.700	798.600
• *Waarvan onvoorzien/overig*	0	56.700	59.000	61.700	63.600	52.700
Totaal baten	**2.839.840**	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**	**4.119.000**
Saldo van baten en lasten	**360.343**	**68.500**	**68.500**	**388.200**	**0**	**0**
Mutaties reserves						
Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	2.400	0	0
Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	390.600	0	0
Totaal mutaties reserves	**-68.521**	**-68.500**	**-68.500**	**-388.200**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**428.684**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De baten, lasten en mutaties in reserves zijn gebaseerd op de beleidsinhoudelijke doelstellingen zoals per programma opgenomen in het programmaplan. Voor een nadere toelichting verwijzen wij daarom naar de individuele programma's in het programmaplan.

5 Overzicht baten en lasten per kostensoort

	Begrotingspost	Rekening 2023	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1a	Wij: Doorbel. personeelskst. (incl bestuurssecr.)	511.135	1.058.000	1.105.600	1.148.700	1.193.500	1.240.000
1b	Wij: Doorbel. overhead/apparaatskst.	117.870	266.700	278.700	289.600	300.900	312.600
3	Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving aan derden	315.000	340.700	352.400	363.200	374.300	373.900
5	Personeel derden (sluiswachters)	206.383	45.200	46.300	47.400	48.500	49.700
7a	Rente en afschrijvingen (bestaand)	291.881	353.500	353.300	329.200	333.400	333.400
7b	Rente en afschrijvingen (nieuw)	-	163.500	305.200	510.000	644.300	644.300
11	Bestuurs- en apparaatskosten	48.533	44.400	45.500	46.500	47.600	48.700
13	Belastingen en verzekeringen	41.593	43.100	44.100	45.100	46.100	47.200
15	Energie- en waterkosten	30.759	32.600	33.400	34.200	35.000	35.800
17	Onderhoud en vuilafvoer	548.189	684.900	701.400	717.600	734.100	751.700
17a	Gebiedsakkoord, baggeren	70.914	70.900	70.900	390.600	-	-
17b	Routebureau, bijdrage	25.299	27.300	28.200	29.000	30.000	30.700
19	Voorziening groot onderhoud	269.387	217.500	222.700	227.800	233.000	238.600
21	Publiciteits- en overige kosten	2.554	7.400	7.600	7.800	8.000	8.200
25	Onvoorzien	-	3.400	3.600	4.200	4.100	4.200
	Totaal lasten	**2.479.496**	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**	**4.119.000**
2	Opbrengsten van eigendommen	417.623	425.300	433.500	441.500	449.700	460.500
6	Rente	45.416	8.000	6.000	6.000	6.000	6.000
8	Overige baten	81.109	66.600	68.200	69.800	71.400	73.100
10	Externe baten toezicht en handhaving	220.844	223.700	231.000	237.900	245.000	250.900
14	**Dekkingsmiddelen**	**2.074.848**	**2.567.000**	**2.791.700**	**3.047.500**	**3.260.700**	**3.328.500**
14a	*Deelnemersbijdragen (begroting 24)*	*1.859.859*	*1.917.200*	*1.956.400*	*1.986.300*	*2.045.300*	*2.084.000*
14b	*Deelnemersbijdragen (extra)*	*-*	*204.400*	*373.300*	*584.000*	*722.800*	*740.100*
14c	*Instandhoudingsbijdrage plassengebied*	*-*	*117.000*	*121.400*	*125.300*	*129.000*	*132.100*
14d	*Transparantie BTW*	*214.989*	*328.400*	*340.600*	*351.900*	*363.600*	*372.300*
	Totaal baten	**2.839.840**	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**	**4.119.000**
	Saldo van baten en lasten	**360.343**	**(68.500)**	**(68.500)**	**(388.200)**	**-**	**-**
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	2.400	-	-
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	390.600	-	-
	Gerealiseerd resultaat	**428.864**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

6 Overzicht incidentele baten en lasten

6.3 Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de notitie Incidentele baten en lasten van de Commissie BBV is het verplicht een overzicht op te nemen van de incidentele baten en lasten in de begroting inclusief een toelichting op de belangrijkste posten hieruit.

In euro's

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Incidentele lasten				
Betaling OVP	70.900	390.600	0	0
Totaal incidentele lasten	***70.900***	***390.600***	***0***	***0***
Incidentele baten				
Totaal incidentele baten	***0***	***0***	***0***	***0***
Mutaties in reserves				
Incidentele toevoegingen aan reserves	2.400	2.400	0	0
Incidentele onttrekkingen aan reserves	70.900	390.600	0	0
Totaal incidentele mutaties in reserves	***68.500***	***388.200***	***0***	***0***
Saldo incidentele baten en lasten	**-2.400**	**-2.400**	**0**	**0**

Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten, lasten en reservemutaties (groter dan € 50.000) toegelicht:

- Op basis van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen heeft Plassenschap Loosdrecht een verplichting om in totaal € 906.000 bij te dragen, deze bijdragen loopt volgens een vastgesteld kasritme van € 70.900 tot-en-met 2027. Om dit te bereiken dient er jaarlijks een klein aanvullend bedrag van € 2.400 gestort te worden in de reserve.

6.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Om inzicht te bieden in het structureel begrotingssaldo is onderstaand opgenomen wat het effect is van de incidentele baten en lasten op de begroting 2026-2029. Dit overzicht is gebaseerd op het modeloverzicht zoals geadviseerd door de Commissie BBV in de notitie Incidentele baten en lasten.

	2026	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo van baten en lasten	68.500	388.200	0	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-68.500	-388.200	0	0
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-2.400	-2.400	0	0
Structureel begrotingssaldo (positief bedrag = tekort)	**-2.400**	**-2.400**	**0**	**0**

7 Uiteenzetting van de financiële positie

7.3 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De begroting 2025 van het Plassenschap is conform de opgaven een beleidsarme begroting voor wat betreft nieuwe ontwikkelingen. Het vastgestelde meerjarig investeringsplan m.b.t. noodzakelijke vervangingsinvesteringen is wel volledig geraamd.

7.4 geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar

(Bedragen in €)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	8.008.700	10.981.700	13.062.700	14.573.200	15.790.900	16.900.000
Totaal vaste activa	***8.008.700***	***10.981.700***	***13.062.700***	***14.573.200***	***15.790.900***	***16.900.000***
Uitzettingen < 1 jaar	300.000	300.000	300.000	400.000	400.000	400.000
Liquide middelen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Overlopende activa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	***500.000***	***500.000***	***500.000***	***600.000***	***600.000***	***600.000***
Totaal activa	**8.508.700**	**11.481.700**	**13.562.700**	**15.173.200**	**16.390.900**	**17.500.000**
Passiva						
Eigen vermogen	1.012.000	943.500	875.000	486.800	486.800	486.800
Voorzieningen	844.200	775.000	660.500	880.200	880.200	880.200
Vaste schuld	5.802.700	9.280.500	11.349.300	13.330.700	14.488.400	15.333.000
Totaal vaste passiva	***7.658.900***	***10.999.000***	***12.884.800***	***14.697.700***	***15.855.400***	***16.700.000***
Vlottende schuld	500.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
.Overlopende passiva	349.800	82.700	277.900	75.500	135.500	400.000
Totaal vlottende passiva	***849.800***	***482.700***	***677.900***	***475.500***	***535.500***	***800.000***
Totaal passiva	**8.508.700**	**11.481.700**	**13.562.700**	**15.173.200**	**16.390.900**	**17.500.000**

7.5 EMU-saldo

Het (EMU-saldo) is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Deze informatie wordt middels enquêtes aangeleverd bij het CBS. Voor de EMU-enquête worden de gemeenten, de provincies en de waterschappen integraal waargenomen. Bij de gemeenschappelijke regelingen wordt een deelwaarneming gedaan. Een gemeenschappelijke regeling valt binnen de deelwaarneming indien het totaal aan baten of lasten op de exploitatierekening groter is dan 20 miljoen euro. Omdat het begrotingstotaal van het Plassenschap onder deze grens van € 20 miljoen ligt is toelichting van het EMU saldo niet verplicht en derhalve niet opgenomen.

7.6 Meerjaren investeringsbegroting (MJIP 2025-2029)

In 2023 is een **nieuw** meerjarig investeringsprogramma (MJIP 2024-2035) opgesteld, die de vervangingsinvesteringen gedurende een langere periode inzichtelijk maakt.

In deze begroting is van het meerjarig investeringsprogramma, de periode 2024-2028 verwerkt. De investeringen zijn gebaseerd op de netto investering (investering -/- eventueel van derden ontvangen specifieke bijdrage/subsidie). Op investeringen wordt afgeschreven vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikname van het activum.

Dit investeringsplan heeft grote gevolgen voor de omvang van de balans (materiele vaste activa versus vaste schulden) en daaruit volgende jaarlijkse kapitaallasten.

Overzicht investeringen 2024-2035					
Jaar	Beschoeiingen	Sluizen	Land-terreinen	Facilitair: materieel en vastgoed	Eindtotaal
2025	€ 2.544.200	€ 308.900	€ 350.000	€ 60.000	€ 3.263.100
2026	€ 1.159.200	€ 744.400	€ 400.000	€ 110.500	€ 2.414.100
2027	€ 1.281.600	€ 649.200		€ 30.000	€ 1.960.800
2028	€ 1.674.000	€ 3.400		€ 64.000	€ 1.741.400
2029	€ 1.575.000	€ 3.000			€ 1.578.000
Eindtotaal	€ 8.234.000	€ 1.708.900	€ 750.000	€ 264.500	€ 10.957.400

7.7 Stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Reserves zijn middelen die onder het eigen vermogen vallen en waarvan het algemeen bestuur over de inzet kan besluiten. Onderstaand is per reserve het verloop gedurende de begrotingsperiode weergegeven.

		2026			2027			2028			2029		
	Stand ultimo 2025	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
Algemene reserve													
Algemene reserve	486.000			486.000			486.000			486.000			486.000
Totaal algemene reserve	**486.000**			**486.000**			**486.000**			**486.000**			**486.000**
Bestemmingsreserves													
Oostelijke Vecht en Plassen	456.700	2.400	70.900	388.200	2.400	390.600	0	0	0	0	0	0	0
Inspecties													
Totaal													
bestemmingsreserves	**456.700**	**2.400**	**70.900**	**388.200**	**2.400**	**390.600**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rekeningresultaat	**400.000**	**0**	0	**400.000**	0	0	**400.000**	**0**	**0**	**400.000**	0	0	**400.000**
Totaal reserves	**1.342.700**	**2.400**	**70.900**	**1.274.200**	**2.400**	**390.600**	**886.000**	**0**	**0**	**886.000**	**0**	**0**	**886.000**

Voorzieningen zijn middelen die dienen ter dekking van risico's en verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Daarnaast kunnen voorzieningen gevormd ter egalisatie van lasten (bijv. groot onderhoud). Onderstaand is per voorziening het verloop gedurende de begrotingsperiode opgenomen

		2026			2027			2028			2029		
	Stand ultimo 2025	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
Voorzieningen													
Onderhoudsvoorziening	775.000	222.700	337.200	660.500	227.800	8.100	880.200	233.000	233.000	880.200	238.600	238.600	880.200
Totaal voorzieningen	**775.000**	**222.700**	**337.200**	**660.500**	**227.800**	**8.100**	**880.200**	**233.000**	**233.000**	**880.200**	**238.600**	**238.600**	**880.200**

Dit betreft de dotatie op basis van het door het bestuur van het Plassenschap in 2023 vastgestelde MJOP. Mede met de informatie uit dit MJOP is een vierjarig uitvoeringsplan opgesteld. Het uitvoeringsplan beslaat een periode tot en met 2027. Ook in 2029 wordt een dotatie groot onderhoud opgenomen. De onttrekking moet nog nader worden bepaald, maar wordt vooralsnog gelijk gesteld aan de dotatie (dit bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de door het CPB geraamde inflatie).

7.8 Baten en lasten per taakveld

Conform artikel 7 lid 3 sub c van het BBV is het verplicht een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld op te nemen in de begroting. Dit overzicht, inclusief de koppeling van taakvelden naar programma's, is hieronder opgenomen.

Taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1 Bestuur	48.000	50.000	52.000	54.000	56.000
0.4 Overhead	674.400	704.100	730.800	757.700	798.600
0.8 Overige baten en lasten	3.400	3.600	4.200	4.100	4.200
2.3 Recreatieve havens	245.200	281.300	338.500	377.900	392.000
2.4 Economische havens en vaarwegen	183.200	196.600	244.600	316.200	330.500
3.4 Economische promotie	5.300	5.400	5.500	5.500	5.600
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.083.600	2.238.900	2.701.100	2.400.600	2.414.600
7.3 Afvalstoffen	116.000	119.000	114.200	116.800	117.500
Totaal van de lasten	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**	**4.119.000**
0.1 Bestuur	48.000	50.000	52.000	54.000	56.000
0.4 Overhead	674.400	704.100	730.800	757.700	798.600
0.8 Overige baten en lasten	3.400	3.600	4.200	4.100	4.200
2.3 Recreatieve havens	245.200	281.300	338.500	377.900	392.000
2.4 Economische havens en vaarwegen	183.200	196.600	244.600	316.200	330.500
3.4 Economische promotie	5.300	5.400	5.500	5.500	5.600
5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.015.100	2.170.400	2.312.900	2.400.600	2.414.600
7.3 Afvalstoffen	116.000	119.000	114.200	116.800	117.500
Totaal van de baten	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**	**4.119.000**
Saldo van baten en lasten	**68.500**	**68.500**	**388.200**	**0**	**0**
0.10 Mutaties reserves (stortingen)	2.400	2.400	2.400	0	0
0.10 Mutaties reserves (onttrekkingen)	70.900	70.900	390.600	0	0
Totaal resultaat van baten en lasten	**-68.500**	**-68.500**	**-388.200**	**0**	**0**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

7.9 Deelnemersbijdrage 2026

In de nieuwe GR is een andere verdeelsleutel voor de deelnemersbijdragen opgenomen. Deze verdeelsleutel is vanaf de begroting 2023 toegepast.

De deelnemersbijdragen voor 2026 nemen t.o.v. de begroting 2025 € 212.500 toe, dat is 9,49%. Deze toename bestaat voor € 70.800 (3,19%) uit autonome ontwikkelingen en voor € 141.700 (6,3%) uit extra toename als gevolg van de investeringen in het gebied. Ook in de jaren na 2026 is er een extra toename van de deelnemersbijdragen, ook deze toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de investeringen in het werkgebied.

Op basis van het voorgaande worden de deelnemersbijdragen voor 2025-2029 als volgt:

Deelnemersbijdragen 2024-2029

Jaar	2025	2026	2027	2028	2029
Deelnemersbijdragen begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Deelnemersbijdragen (autonoom)	1.917.200	1.956.400	1.986.300	2.045.300	2.084.000
Deelnemersbijdragen (extra)	204.400	373.300	584.000	722.800	740.100
Instandhoudingsbijdrage	117.000	121.400	125.300	129.000	132.100
Subtotaal	**2.238.600**	**2.451.100**	**2.695.600**	**2.897.100**	**2.956.200**
Transparantie BTW	328.400	340.600	351.900	363.600	372.300
Totaal	**2.567.000**	**2.791.700**	**3.047.500**	**3.260.700**	**3.328.500**

Voor de bijdrage per deelnemer over de jaren 2025-2029, zie het overzicht op de volgende pagina.

Jaar	Vastgesteld of nieuw	Provincie Utrecht	Provincie Noord-Holland	Gemeente Stichtse Vecht	Gemeente Wijdemeren	Totaal
		25,61%	**29,30%**	**17,76%**	**27,33%**	**100,00%**
Begroting 2025						
2025	Bijdragen	573.305	655.910	397.575	611.809	2.238.600
2025	Transparantie BTW	84.103	96.221	58.324	89.752	328.400
2025	**Totaal**	**657.409**	**752.131**	**455.899**	**701.561**	**2.567.000**
Begroting 2026						
2026	Bijdragen	627.727	718.172	435.315	669.886	2.451.100
2026	Transparantie BTW	87.228	99.796	60.491	93.086	340.600
2026	**Totaal**	**714.954**	**817.968**	**495.806**	**762.972**	**2.791.700**
Begroting 2027						
2027	Bijdragen	690.343	789.811	478.739	736.707	2.695.600
2027	Transparantie BTW	90.122	103.107	62.497	96.174	351.900
2027	**Totaal**	**780.465**	**892.918**	**541.236**	**832.882**	**3.047.500**
Begroting 2028						
2028	Bijdragen	741.947	848.850	514.525	791.777	2.897.100
2028	Transparantie BTW	93.118	106.535	64.575	99.372	363.600
2028	**Totaal**	**835.065**	**955.385**	**579.100**	**891.149**	**3.260.700**
Begroting 2029						
2029	Bijdragen	757.083	866.167	525.021	807.929	2.956.200
2029	Transparantie BTW	95.346	109.084	66.120	101.750	372.300
2029	**Totaal**	**852.429**	**975.251**	**591.142**	**909.679**	**3.328.500**

GROENGEBIED AMSTELLAND

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 20 maart 2025
Ons kenmerk: U20250254
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze financiële jaarstukken recreatieschap Groengebied Amstelland
Bijlage(n): Jaarstukken en infographic 2024, Begrotingswijziging 2025, Programmabegroting 2026
Behandeld door: [redacted]

Geachte raads- en Statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland u de programmabegroting 2026, begrotingswijziging 2025 en de resultaatbestemming in de jaarstukken 2024 aan, zoals deze in ontwerp werden vastgesteld in de vergadering van 20 maart jongstleden. Volgens het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) nodigt het u uit om binnen 12 weken (12 juni 2025) uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt in de vergadering van 10 juli 2025 hierover een definitief besluit. Deze worden vervolgens vóór 15 juli 2025 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor uw informatie sturen we ook de infographic 2024 en de jaarstukken 2024 mee.

De jaarrekening 2024 sluit met een reguliere winst van € 278.256,- zijnde reguliere bedrijfsvoering en een verlies van € 129.487,- op incidentele werkzaamheden/projecten. Het algemeen bestuur zal in haar vergadering van 10 juli 2025 een definitieve keuze maken over de bestemming van het resultaat.

De begroting na wijziging 2025 sluit op een negatief saldo van € 49.849,-. Daarbij is het van belang dat de begrotingswijziging en programmabegroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over de toestand in de wereld kunnen een grote betekenis hebben voor de uitvoering van beheer en beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2026 is een negatief saldo van € 92.127,-. Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren. De voornaamste reden hiervoor is dat er nog geen volledige raming is voor de ontwikkelprogramma projecten in 2026. Deze zullen voortvloeien uit een scenariokeuze over de ambities welke naar verwachting volgt in de tweede helft van 2025.

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni). Het indexatiecijfer voor 2026 komt uit op 3%. Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2026 is 5%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (5%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3% voor 2026. Ook de deelnemers-bijdrage is met deze index verhoogd.

In het geval dat de behandeling vertraging oploopt, u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op nemen met [redacted]

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Groengebied Amstelland

[redacted]
Voorzitter

2024 in vogelvlucht

Groengebied Amstelland

Recreatieruimte, natuur en stilte op loopafstand van de stad: Groengebied Amstelland ligt tussen Amsterdam Zuidoost, Ouder-Amstel, Amstelveen en Diemen. Het bestaat uit veenweiden, bosgebieden en recreatieterreinen zoals de Gaasperzoom en Elsenhove, de Gaasperplas, de Ouderkerkerplas en de Hoge Dijk. Het gebied is van grote waarde voor de natuur en de gezondheid van de stedelingen. Jaarlijks worden de natuur en recreatieplassen miljoenen keren bezocht voor fietsen, varen, wandelen, zwemmen en nog veel meer!

Wat hebben we gerealiseerd?

Start GGA-ontwikkelprogramma en Toekomstplan Gaasperplas

In 2024 zijn de ambities uitgewerkt in het ontwikkelprogramma Groengebied Amstelland. Het programma ziet toe op drie projecten die de ambities van het Groengebied waarborgen: Een toekomstbestendiger beheerbudget, scherpere recreatiezonering en natuurinclusiever beheer. Het ontwikkelprogramma beweegt voortdurend mee met voortschrijdende inzichten en onverwachte ontwikkelingen. Daarnaast werkt het recreatieschap nauw samen met de gemeente Amsterdam aan het Toekomstplan Gaasperplas. In 2024 startte het wegwerken van achterstallig onderhoud. De werkzaamheden starten in 2025 en hebben een doorloop tot uiterlijk 2027.

Aandacht voor de natuur

In het najaar van 2024 gaf het bestuur groen licht voor twee natuurinclusieve pilots. Samen met Waterschap Amstel, Gooi en Vecht leggen we in de Gaasperzoom een natuurvriendelijke oever aan. Vanuit duurzame bedrijfsvoering start als pilot een pachter met natuurbosbouw bij de Gaasperplas. Daarnaast lieten we rond de Ouderkerkerplas opnieuw een broedvogelonderzoek uitvoeren. Er zijn 423 territoria van 52 verschillende soorten broedvogels geregistreerd. De diversiteit in het aantal soorten is toegenomen.

Hoe staat het schap er voor?

De jaarrekening van Recreatieschap Groengebied Amstelland geeft een voordeliger resultaat tussen de cijfers van de jaarrekening 2024 en de begroting 2024 na wijziging. De hogere baten waren hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten en hogere inkomsten uit evenementen.

Waar ging het geld naartoe?

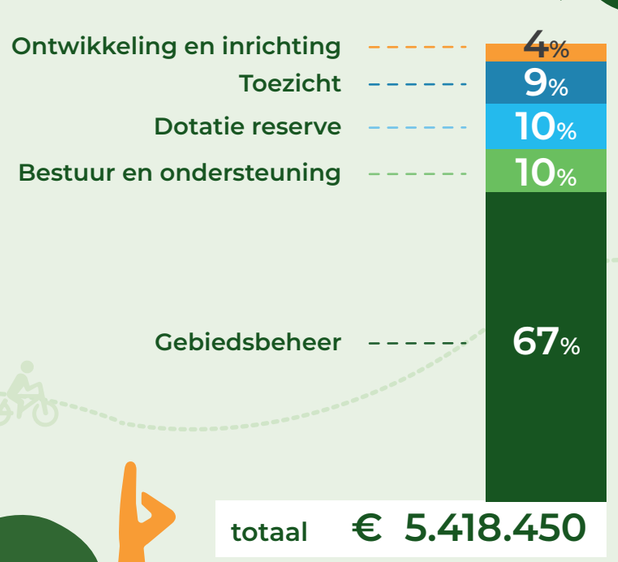

Waar kwam het geld vandaan?

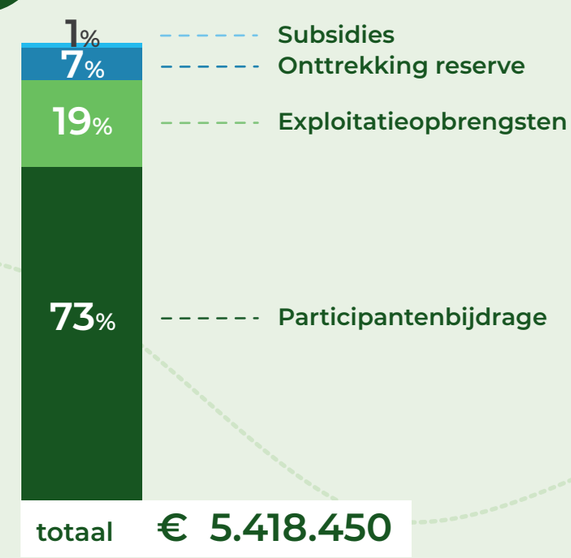

2024 highlights

Groengebied Amstelland

Het Poldernest in Ronde Hoep geopend

Naast de A9-verbreding heeft Rijkswaterstaat een uitkijktoren (18m) gebouwd met uitzicht over de wegwerkzaamheden en polder de Ronde Hoep. Een mooie uitbreiding van het recreatief aanbod. Op 6 november was de feestelijke opening. Groengebied Amstelland verzorgt de komende 30 jaar het beheer en onderhoud van de toren en de tijdelijke, natuurinclusieve tuin, die na afloop van de wegwerkzaamheden in 2027 verder wordt ingericht.

Gebiedsborden up-to-date

Allerlei welkomst- en informatieborden zijn aangepast naar de nieuwe huisstijl. De teksten van de informatieborden, zoals het laarzenpad in de Duivendrechtsepolder, zijn weer up-to-date. Ook zijn er nieuwe informatieborden met de belangrijkste regels gemaakt voor bij de Gaasperplas, en borden over het biodiversiteitseiland en de Langenackervlonder bij de Ouderkerkerplas.

Permanent loket voor lokale omgevingsinitiatieven

Het loket voor lokale omgevingsinitiatieven startte als pilot in 2023. Bewoners en organisaties konden maximaal € 3.000,- financiële steun aanvragen voor kansrijke omgevingsinitiatieven die bijdragen aan de ambities van het schap. Vier initiatieven ontvingen financiële steun. De pilot was zeer geslaagd. Het bestuur besloot daarom voor een permanente verlenging: maximaal € 2.000,- per initiatief en jaarlijks maximaal vijf initiatieven.

2,7 mln.

bezoekers 2023

Bezoekerscijfers van 2023 zijn aangehouden vanwege huidige wijzigingen in de telgebieden.

Toekomstplan Gaasperplas richting uitvoeringsfase

De gemeente Amsterdam gaat het Gaasperplasgebied opwaarderen en samen met recreatieschap Groengebied Amstelland toekomstbestendig maken met een investering van € 9,5 miljoen. De verbreding van de hoofdentree en een nieuwe zwemplek aan de noordkant zijn als eerste aan de beurt. Ook het wandel-/fietsrondje Gaasperplas met zicht op het water. Het recreatieschap werkt achterstallig onderhoud weg in de deelgebieden waar nog geen opwaardering is gepland. De gemeente wil graag ook de overige deelgebieden toekomstbestendig maken.

30+

verenigingen actief

3

grote evenementen

> 5.000 bezoekers

3.743

volgers Facebook

55.754

website bezoekers

Broedvogelstand

In 2024 werd voor de derde keer een broedvogelonderzoek uitgevoerd rond de Ouderkerkerplas. Er werden 423 territoria van 52 soorten vastgesteld, waaronder nieuwkomers zoals de kroeend, holenduif, groene specht en staartmees. De diversiteit is toegenomen ten opzichte van 2022. Ook bij de Korte Dwarsweg werden broedvogels geïnventariseerd, met een dominantie van struweelvogels, waaronder de winterkoning, zwartkop, kleine karekiet, bosrietzanger en groenling.

Nieuwe sport- en (honden)speeltoestellen

Een gulle schenker financierde mooie nieuwe speeltoestellen langs de Ouderkerkerplas. Onder andere een nieuw waterspeeltoestel, jeu de boulesbaan en tafeltennistafel. Een verouderd speeltoestel is vervangen. Ook aan honden is gedacht: zij kunnen hun energie kwijt bij de nieuwe hondenspeeltoestellen op het hondeneiland.

GROENGEBIED AMSTELLAND

Jaarstukken 2024

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 13 maart 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **9**

Programmaverantwoording 12

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 14

Programma 2. Beheer en onderhoud 17

Programma 3. Toezicht en veiligheid 22

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 23

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 25

Paragrafen 27

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 28

B. Kapitaalgoederen 31

C. Financiering 38

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo 41

E. Grondbeleid 46

F. Participanten 48

Jaarrekening **51**

Overige gegevens **64**

Bijlagen **69**

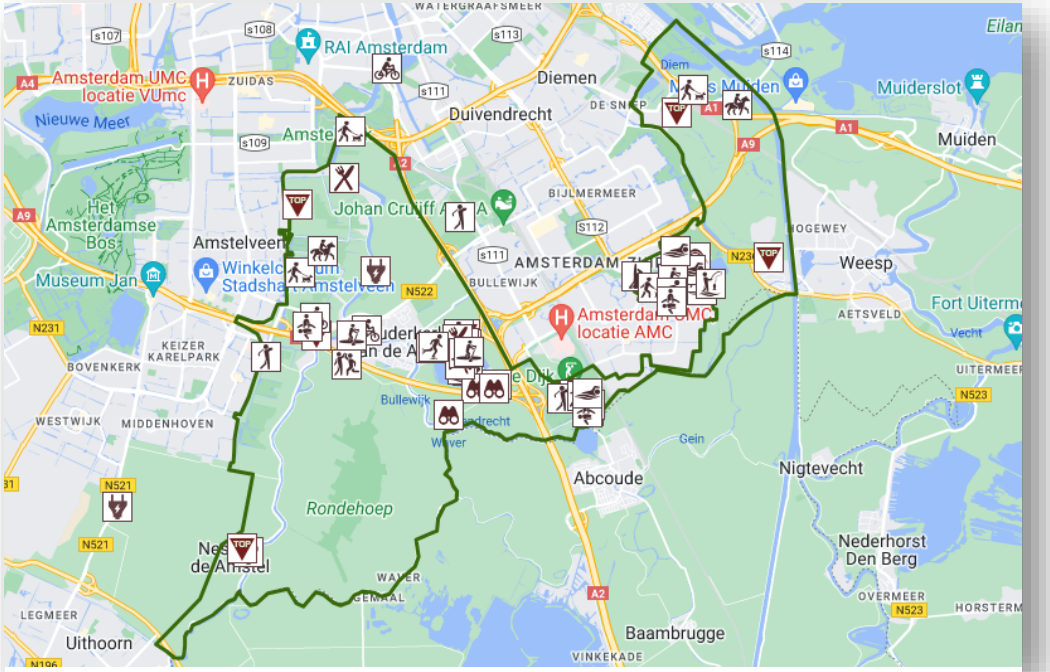

Figuur 1: Het werkgebied van recreatieschap Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland. Het recreatieschap beheert, ontwikkelt en onderhoudt recreatie- en natuurgebieden, recreatieve routes en objecten in Amstelland. De werkzaamheden worden uitgevoerd door uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH). De schapskosten worden gedekt uit inkomsten van huren, pachten, evenementen, projectsubsidies en de vaste deelnemersbijdrage. Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- Meer dan 2.7 miljoen bezoeken bij de laatste telling in 2023.

Ontwikkelingen in 2024: van ambities naar concrete opgaven

Eind 2023 heeft het bestuur het ambitiedocument “Sprong naar de Toekomst” vastgesteld. Recreatieschap Groengebied Amstelland zet zich zodoende de komende 10 jaar in om een bijdrage te leveren aan:

- Een breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

De ambities sluiten aan bij de recreatieve wensen van onze bezoekers en het landschappelijk beleid van de participanten en voorzien daarnaast in het streven naar een optimale balans tussen natuur en recreatie. Met de ambities als leidraad is in 2024 gewerkt aan een drietal ontwikkelscenario’s, waarin de ambities zijn uitgewerkt in concrete opgaven. Eind 2024 heeft het bestuur formeel het startsignaal gegeven voor het ontwikkelprogramma van Groengebied Amstelland. Op basis van de overgebleven scenario’s “basis” en “midden” zal in 2025 een keuze worden gemaakt over welke projecten op welke termijn worden uitgevoerd.

Scenario basis bestaat uit:

- Toekomstbestendig beheerbudget;
- Scherpere recreatiezonering;
- Natuurinclusiever beheer.

Scenario midden is een uitbreiding op scenario basis en bestaat uit:

- Meer voorzieningen voor mensen met een fysieke beperking;
- Actualiseren slimme verbindingen fietsknooppuntennetwerk;
- Haalbaarheidsstudie verbinding recreatiegebied Ouderkerkerplas;
- Meer kleinschalige in het recreatievoorzieningen Penbos;
- Revitaliseren en uitbreiden toiletvoorzieningen.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2024 een positief resultaat zien van € 149.000,- terwijl een negatief resultaat van € 267.000,- was begroot.

Het verschil tussen jaarrekening en begroting van € 416.000,- is hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten (€ 44.000,- positief) en hogere inkomsten uit evenementen (€ 97.000,- positief). Daarnaast is per saldo sprake van minder inzet RNH (€ 141.000,- positief). Verder was sprake van diverse afwijkingen met betrekking tot de incidentele projecten. Zo is het project ontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (€ 66.000,- positief) doorgeschoven en zijn er per saldo minder kosten gemaakt voor diverse projecten (€ 46.000,- positief) en zijn per saldo meer opbrengsten en subsidies ontvangen ten behoeve diverse projecten (€ 18.000,- positief). Tot slot was sprake van overschrijdingen en besparingen op diverse programma’s (€ 4.000,- positief). Een nadere toelichting is te vinden in de ‘programmaverantwoording ⇗.

Wat heeft het in 2024 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Groengebied Amstelland bedroegen € 4.883.000,-.
Hiervan werd € 3.645.000,- besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 181.000,- werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning bedroeg € 558.000,-, veiligheid en toezicht € 498.000,- en tot slot een bedrag van € 1.000,- ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van Groengebied Amstelland waren € 5.032.000,-. Hiervan kwam € 3.975.000,- uit de participantenbijdragen. Huren, pachten, evenementen en rentebaten brachten € 1.023.000,- op. Een bedrag van € 34.000,- werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

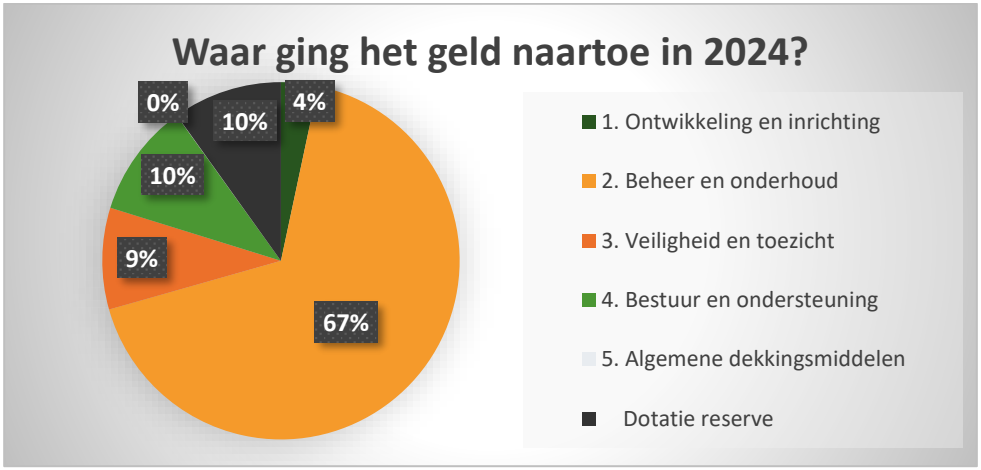

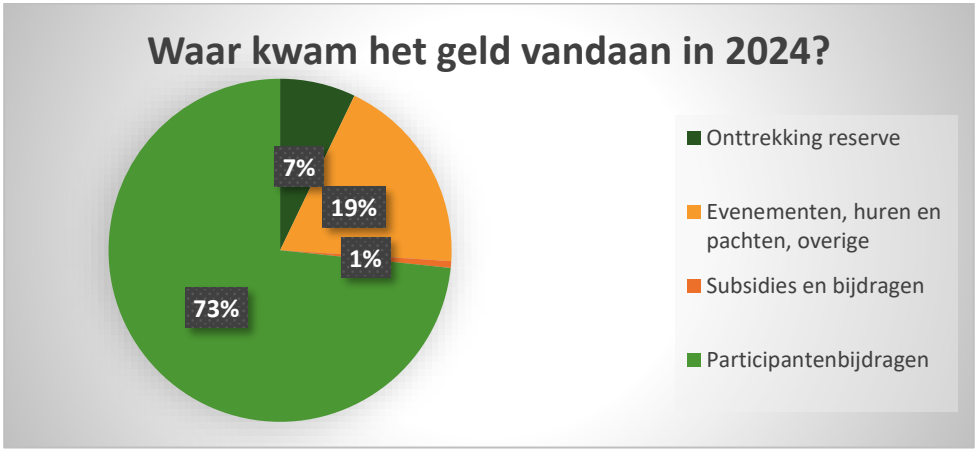

Financieel resultaat

De jaarrekening 2024 laat per saldo een positief resultaat zien van € 149.000,-.
Dit resultaat omvat een:

- Winst van € 278.000,- op de reguliere bedrijfsvoering;
- Verlies van € 129.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma of (deels) terug te laten vloeien naar de deelnemers, tenzij door het bestuur anders besloten is geweest.

Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de incidentele werkzaamheden te onttrekken uit de algemene reserves en/of bestemmingsreserves.

Resultaat totaal 2024

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	4.882.981	5.139.961	-256.979
Baten	5.031.750	4.872.615	159.135
Saldo	**148.769**	**-267.346**	**416.114**

Het totale resultaat is € 416.000,- hoger dan begroot bij de begrotingswijziging. Het hogere resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 137.000,- positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 195.000,- positief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 46.000,- positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 6.000,- negatief);
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen (€ 44.000,- positief).

De programma's worden in de 'programmaverantwoording' uitgewerkt ⇗.

Participantenbijdrage

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2024 was deze index 8,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	27,90%	1.024.894	1.108.935
Gemeente Amstelveen	15,40%	565.714	612.103
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.803.669	1.951.570
Gemeente Diemen	5,20%	191.019	206.683
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	88.163	95.392
Totaal	**100,00%**	**3.673.459**	**3.974.683**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma of (deels) terug te laten vloeien naar de deelnemers, tenzij door het bestuur anders besloten is geweest. De omvang van deze reserves bedroeg eind 2024 € 2.303.402,-.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve	1.274.743	1.350.120	-75.377
Bestemmingsres. Investeringen	444.909	445.602	-693
Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	510.051	276.000	234.051
Bestemmingsres. kapitaallasten	73.699	82.911	-9.212
Totaal reserves	**2.303.402**	**2.154.633**	**148.769**
Voorziening groot onderhoud	1.625.113	1.516.658	108.455
Totaal reserves en voorzieningen	**3.928.514**	**3.671.291**	**257.223**

Het jaar van Groengebied Amstelland

Het recreatieschap heeft in 2024 de onderstaande onderdelen van het programma Groengebied Amstelland kunnen realiseren.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling

De vorige gemeenschappelijke regeling dateerde uit 2007 en moest worden herzien. Dit vanwege de wijziging Wet Gemeenschappelijke Regeling uit 2022 en praktische redenen zoals de toevoeging van Weesp aan de gemeente Amsterdam. Het bestuur heeft in 2024 de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Groengebied Amstelland vastgesteld en dat is vervolgens door de provincie gepubliceerd op www.overheid.nl.

Gebiedsborden up-to-date

Er is een grote slag geslagen met de vervanging van allerlei welkomst- en informatieborden. Alles staat nu in de nieuwe huisstijl van het gebied. De teksten van de informatieborden, zoals bijvoorbeeld het Laarzenpad in de Duivendrechtsepolder, zijn weer up-to-date. Ook zijn er nieuwe informatieborden met de belangrijkste regels gemaakt voor bij de Gaasperplas, en borden over het biodiversiteitseiland en de Langenackervlonder bij de Ouderkerkerplas.

Richting de uitvoeringsfase van het Toekomstplan Gaasperplas

De gemeente Amsterdam gaat het Gaasperplasgebied opwaarderen en samen met recreatieschap Groengebied Amstelland toekomstbestendig maken. Hiervoor investeert de gemeente € 9,5 miljoen in het recreatiegebied. De eerste werkzaamheden bestaan uit het verbeteren van de toegankelijkheid met verbreding van de hoofdentree en de aanleg van een nieuwe zwemplek aan de noordzijde van de plas. Ook het wandel- en fietsrondje Gaasperplas met voortdurend zicht op het water staat in de planning.

Ondertussen werkt Groengebied Amstelland achterstallig onderhoud weg in de deelgebieden van de Gaasperplas die voorlopig niet worden opgewaardeert. De gemeente heeft de intentie inspanningen te blijven verrichten om ook de overige deelgebieden naar een toekomstbestendig niveau te brengen.

Ingebruikname uitkijktoren het Poldernest in de Ronde Hoep

Naast verbreding van de A9 is door Rijkswaterstaat een 18-meter hoge uitkijktoren met uitzicht over de snelwegwerkzaamheden en de historische polder de Ronde Hoep gebouwd. Groengebied Amstelland verzorgt de komende 30 jaar het beheer en onderhoud van de uitkijktoren en de omliggende natuur. De uitkijktoren heeft voor recreanten een meerwaarde aan de beleving van de Ronde Hoep; een mooie uitbreiding van het recreatief aanbod. Vanwege lopende werkzaamheden aan de snelweg is er tot en met 2027 een tijdelijke, natuurinclusieve inrichting rondom de uitkijktoren gerealiseerd. De Uitkijktoren is op 6 november 2024 feestelijk geopend.

Figuur 2: Jet van Wijngaarden, bedenkster van de torennaam (links) en GGA-bestuurslid Paulette Koek-Baks (rechts) openen uitkijktoren het Poldernest

Permanent loket voor lokale omgevingsinitiatieven

In 2023 is een pilot gestart voor een loket voor lokale omgevingsinitiatieven. Bij de loket konden bewoners en organisaties in (de directe omgeving van) de recreatiegebieden van Groengebied Amstelland financiële steun aanvragen voor kansrijke lokale omgevingsinitiatieven die bijdragen aan de ambities van het recreatieschap. De financiële ondersteuning van het recreatieschap per initiatief betrof maximaal € 3.000,-. Uiteindelijk is aan 4 initiatieven steun toegekend. De pilot is als zeer geslaagd ervaren, en in het najaar heeft het bestuur besloten dat het loket permanent open zal blijven, waarbij de maximale financiële ondersteuning € 2.000,- per initiatief bedraagt voor in totaal 5 initiatieven per jaar.

Twee natuurinclusieve pilots

In het najaar van 2024 heeft het bestuur groen licht gegeven voor de start van twee natuurinclusieve pilots. In de Gaasperzoom zal samen met het waterschap Amstel, Gooi en Vecht een natuurvriendelijke oever worden gerealiseerd. Nabij de Gaasperplas zal in het kader van duurzame bedrijfsvoering met een pachter een pilot worden gestart met natuurbosbouw. Natuurbosbouw is een eeuwenoude landbouwpraktijk waarbij er doelgericht bomen en planten worden geïmplementeerd en geïntegreerd op landbouwgronden waardoor meer biodiversiteit ontstaat.

Broedvogelstand

Om op lange termijn inzicht te krijgen in de stand van de broedvogels hebben we rondom het recreatiegebied Ouderkerkerplas in 2024 voor de 3e maal (evenals in 2022 en 2020) een integraal broedvogelonderzoek laten uitvoeren. In totaal werden 423 territoria van 52 verschillende soorten broedvogels vastgesteld in dit onderzoeksgebied. Geconcludeerd kan worden dat met de nieuwkomers de krooneend, holenduif, groen specht en staartmees, de diversiteit in het aantal verschillende soorten rond de Ouderkerkerplas is vastgesteld (52) in 2024 verder is gegroeid ten opzichte van 2022 (47).

Ook bij de Korte Dwarsweg, gelegen boven de Ouderkerkerplas, is op broedvogels geïnventariseerd. Opvallend bij de Korte Dwarsweg is de dominantie van de struweelvogels zoals de winterkoning, zwartkop, merel, kleine karekiet, vink, bosrietzanger en groenling.

Nieuwe sport- en (honden)speeltoestellen

In 2024 heeft de Ouderkerkerplas mooie nieuwe spel- en speeltoestellen gerealiseerd, gefinancierd door een gulle schenker. De Ouderkerkerplas is onder andere een nieuw waterspeeltoestel, jeu de boulesbaan en tafeltennistafel rijker. Verder is er een verouderd speeltoestel vervangen. Naast kinderen en volwassenen kunnen ook de trouwe viervoeters hun energie kwijt op en in de nieuwe hondenspeeltoestellen op het hondeneiland.

Figuur 3: De nieuwste aanwinst bij de Ouderkerkerplas

Groengebied Amstelland in beeld

In 2024 is met diverse doelgroepen en over allerlei onderwerpen gecommuniceerd: belangrijke momenten, veranderingen in het gebied of noodzakelijke werkzaamheden. Natuurlijk zijn de recreatiemogelijkheden in alle gebieden en de wandel- en fietsroutes gepromoot naast activiteiten van samenwerkingspartners en ondernemers in Groengebied Amstelland.

Website en social media

Zowel op de website als via social media was er aandacht voor :

- Aanpak bosrevitalisatie door beheer. Er is een uitlegfilmpje met een beheermedewerker gemaakt en geplaatst op social media.
- De kwaliteit van het zwemwater bij Ouderkerkerplas, De Hoge Dijk als de Gaasperplas was soms verminderd, waardoor er extra uitleg nodig was voor recreanten via de website en social media. Waar kon men nog wel of niet veilig zwemmen? Ook is over dit onderwerp bijgedragen aan de gemeentekrant van Amsterdam Zuidoost.
- De opening van de uitkijktoren Het Poldernest. Communicatie droeg bij aan de werkgroep voor de organisatie van de opening, verzorgde persberichten en informatie op de website en social media.
- De content voor de nieuwe website ter promotie van de Diemerscheg. Deze website gaat in 2025 live. Groengebied Amstelland is ook vertegenwoordigd in de werkgroep communicatie Diemerscheg.
- En kleinere zaken zoals het georganiseerde behoefte- en waarderingsonderzoek onder recreanten, de Amstellanddag in juni met de opening van het voedselbos Amstelland en de verwijdering van de Tjaskermolen plus een enquête over de vervangende inrichting.

Promotie Groengebied Amstelland

Via de website Kidsproof, gericht op families met jonge kinderen, is aangesloten bij twee campagnes: de zomer met tips over zwemlocaties en strandjes en de herfst met leuke, korte wandelingen in alle deelgebieden. Via NH-media is er deelgenomen aan de campagne Start van het Weidevogelseizoen. De live-uitzending op tv met de opening van het seizoen vond plaats bij het Landje van Geijsel waar veel grutto's, scholeksters, wulpen en tureluurs vertoeven en broeden. Een van onze beheermedewerkers kwam aan het woord en vertelde over de rol van Groengebied Amstelland en de balans tussen recreatie en natuur. Alle promotiecampagnes betroffen betaalde campagnes.

Figuur 4: Beheerder Bart van Vliet wordt geïnterviewd tijdens de jaarlijkse opening van het weidevogelseizoen

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Groengebied Amstelland en werkgebied zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (2024):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Strategische doelen

In 2024 is ingezet op het realiseren van haar ambities. De onderstaande ambities zijn leidend voor de programmering van de komende jaren:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Operationele doelen

Naast beheren en onderhouden van de gebieden en voorzieningen werd in 2024 gerealiseerd:

- Het faciliteren van natuurinclusieve recreatie;
- Ambities concretiseren naar opgaven en scenariokeuze;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen door onder meer ruimte bieden aan vrijwilligers voor zelfbeheer en inzetten van werkvoorzieningsschappen;
- Exploiteren van evenementen plus een succesvolle werving voor de evenementenlocatie Ouderkerkerplas;
- Uitvoeren van toezicht en handhaving in de deelgebieden;
- Uitvoeren communicatieplan, waaronder succesvolle herhaling van een zwerfafvalcampagne;
- Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen;
- Vastgoedcontracten herijken;
- Voorbereiden inrichting perceel Korte Dwarsweg;
- Het verplaatsen van de milieustraat van de Abcouderstraatweg naar de Langbroekdreef;
- Realisatie in beheername uitkijktoren het Poldernest;
- Uitvoeren behoefte- en waarderingsonderzoek recreanten;
- Realisatie rondje Diemerscheg.
- Deelname aan voorbereidingsfase Toekomstplan Gaasperplas;
- Deelname aan gebiedsproces Diemerscheg;
- Deelname aan gebiedsproces Amstelscheg;

Een start is gemaakt met, maar nog niet afgerond:

- Onderzoek naar toekomstbestendigheid beheerbudget recreatieschap met conceptberekeningen om bevolkingsgewicht als één van de grondslagen te gaan hanteren bij de totstandkoming van de participantenbijdrage;
- Voorbereidingen richting start ontwikkelprogramma door middel van het opstellen van projectbladen;
- Onderzoek naar mogelijke uitruil locaties Langerlust met Abcouderstraatweg;
- Elektrificatie pontjes de Smient en de Fuut;
- Vernieuwing erfpachtcontracten Staatsbosbeheer;
- Optimalisatie Natuur Netwerk Nederland recreatieschappen (NNN);

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- De rechtmatigheidscontrole en -verantwoording uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen hebben geleid tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- De vernieuwing van het meerjarencontract met RNH en een producten- en dienstencatalogus voorbereid;
- Mede op advies van de externe accountant overgestapt op een ander betaalpakket van de bank;
- Het privacy-beleid vernieuwd en opgenomen in een handboek in relatie tot de Wet politiegegevens (WPG) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Gewerkt aan verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap werd geconfronteerd met ontwikkelingen, waarop moest worden ingespeeld. De belangrijkste is de (te verwachten) recreatiedruk en extreme weersomstandigheden. Verder zijn ervan te noemen:

- Spanningen tussen toenemend recreatief gebruik, beperkte groene recreatieruimte en de natuurdoelstellingen;
- Vertraging locatieontwikkelingen door uitblijvende besluiten, onvoldoende ontwikkelcapaciteit en/of de mindere economische vooruitzichten;
- Extremer wordende weersituaties zoals het extreem natte voorjaar. Beheerkosten zijn toegenomen vanwege de extreme natte weersomstandigheden en de daarmee gepaard gaande herstelwerkzaamheden;
- De Gemeenschappelijke Regeling van Groengebied Amstelland is aangepast. In 2024 is de Gemeenschappelijke Regeling in werking getreden en daarmee in lijn gebracht met de nieuwe wettelijke norm;
- Vanwege de aanpassing van de Wet gemeenschappelijk regeling (Wgr) en de daar op aangepast gemeenschappelijke Regeling Groengebied Amstelland moeten verouderde verordeningen zoals de algemene verordening en het reglement van orde aangepast worden. In 2024 zijn werkzaamheden verricht om het proces van aanpassing in werking te laten treden;
- De onderhandelingen tussen Provincie Noord-Holland en Staatsbosbeheer voor de verkoop van de aandelen van uitvoeringsorganisatie RNH zijn gestrand. In 2023 hadden Staatsbosbeheer en de provincie een intentieovereenkomst getekend voor de overname van de aandelen. Daarna zijn diverse stappen gezet om tot de uiteindelijke overname van de aandelen te komen. Dit traject heeft niet geleid tot een definitieve overeenkomst. Dit heeft voor het recreatieschap in 2024 niet tot merkbare effecten geleid.

Ook in de komende tijd zullen woningbouw en aangescherpte regelgeving invloed hebben. Met de groei van het aantal woningen, zal ook het aantal gebruikers en daarmee de druk op de recreatiegebieden toenemen. In het najaar van 2022 bracht de provincie de resultaten van een onderzoek naar ‘druk en draagkracht’ uit. De perceptie is dat er vele duizenden hectares en kilometers paden te kort zullen zijn om de vraag te accommoderen. Dit uit zich voor Groengebied Amstelland in:

- Meervoudige aanspraken op bestaande gebieden (intensiever recreatief gebruik, omzetten agrarische bebouwing in burgerwoningen, bossenstrategie, RES, infrastructuur etc.);
- In 2023 is de woondeal Metropoolregio Amsterdam gesloten. Alleen al participantengemeenten van Groengebied Amstelland zullen gezamenlijk al meer dan 80.000 nieuwe woningen realiseren tegen 2030. Dit zal een significant effect hebben op de recreatiedruk, wat betekent dat het van belang is om de balans tussen recreatie en natuur te monitoren;
- Een greep uit de nieuwbouwplannen in de omgeving van Groengebied Amstelland: De Nieuwe Kern, Amstel III, Overamstel, De Sniep, Bloemendalerpolder, Westwijk en de woningbouwopgave Amsterdam-Zuidoost;

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2024 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

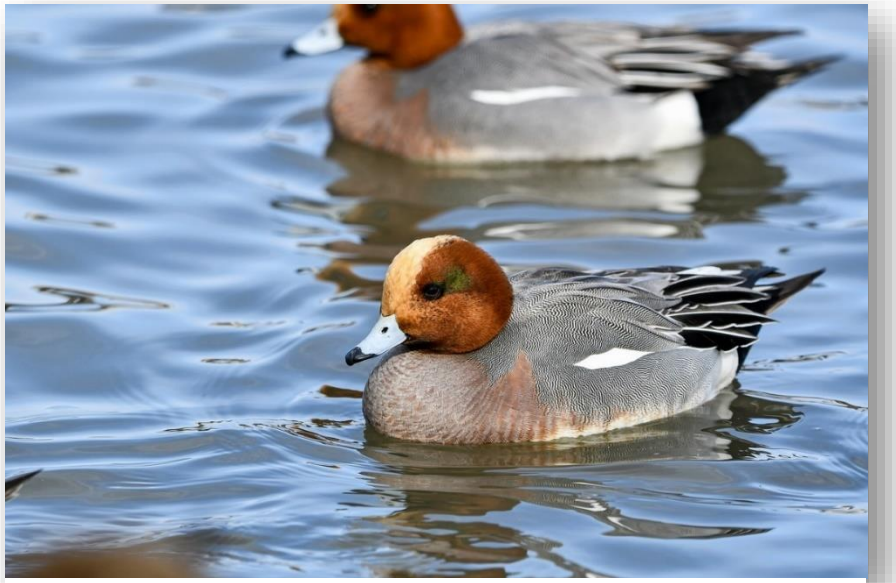

Figuur 5: Overwinterende smienten op de Ouderkerkerplas

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes, rentebaten en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	180.828	39.541	-141.287
2. Beheer en onderhoud	3.644.851	837.989	-2.806.861
3. Veiligheid en toezicht	498.097	-	-498.097
4. Bestuur en ondersteuning	557.898	-	-557.898
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.308	4.154.220	4.152.911
Totaal voor bestemming	**4.882.981**	**5.031.750**	**148.769**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	535.468	386.700	-148.769
Totaal na bestemming	**5.418.450**	**5.418.450**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2024 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	243	122	Eigen vermogen	2.303	2.155
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.625	1.517
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***243***	***122***	***Subtotaal***	***3.929***	***3.671***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	200	112	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	384	401
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	4.036	3.845	Overlopende passiva	1.083	882
Liquide middelen	918	875			
Subtotaal	***5.153***	***4.832***	***Subtotaal***	***1.467***	***1.282***
Totaal	**5.396**	**4.954**	**Totaal**	**5.396**	**4.954**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	180.828	39.541	-141.287	300.418	21.950	-278.468	190.343	24.154	-166.189
2. Beheer en onderhoud	3.644.851	837.989	-2.806.861	3.742.797	740.982	-3.001.815	3.295.275	766.375	-2.528.899
3. Veiligheid en toezicht	498.097	-	-498.097	544.461	-	-544.461	478.338	28.407	-449.931
4. Bestuur en ondersteuning excl overhead	115.469	-	-115.469	108.965	-	-108.965	110.656	-	-110.656
5. Algemene dekkingsmiddelen excl mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.308	4.154.220	4.152.911	1.250	4.109.683	4.108.433	1.343	3.842.490	3.841.147
Overhead	442.429	-	-442.429	442.070	-	-442.070	427.855	-	-427.855
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.882.981**	**5.031.750**	**148.769**	**5.139.961**	**4.872.615**	**-267.346**	**4.503.810**	**4.661.427**	**157.617**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	287.468	362.845	-75.377	3.594	176.896	-173.302	285.372	393.578	-108.206
Bestemmingsreserve	248.000	23.854	224.146	-	94.044	-94.044	276.000	10.177	265.823
Totaal mutaties reserves	**535.468**	**386.700**	**148.769**	**3.594**	**270.940**	**-267.346**	**561.372**	**403.755**	**157.617**
Gerealiseerd resultaat	**5.418.450**	**5.418.450**	**-**	**5.143.555**	**5.143.555**	**-**	**5.065.182**	**5.065.182**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2024 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2024 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2024. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2024, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2024 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform de begrotingswijziging.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De totale lasten op dit taakveld zijn € 24.591,- lager dan begroot. Doordat de besluitvorming over het ontwikkelprogramma meer tijd in beslag nam dan begroot zijn de gereserveerde participatiewerkzaamheden niet in 2024 uitgevoerd, deze werkzaamheden schuiven door naar 2025. Daarnaast zijn per saldo iets meer kosten gemaakt voor de incidentele projecten die onder economische ontwikkeling vallen. Ook zijn er op dit taakveld € 1.659,- minder baten behaald dan begroot. Dit ziet op het project beheer projectrekening Diemerbos, welke geheel gedekt is vanuit het Groenfonds. Op dit project zijn minder kosten gerealiseerd en dus ook minder opbrengsten.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen in het gebied. De totale lasten zijn € 71.000,- lager dan begroot als gevolg van uitstel van het bouwrijp maken van de ontwikkeling Abcouderstraatweg 79. Reden hiervoor is een onderzoek naar een eventuele ruil tussen de locaties boerderij Langerlust en Abcouderstraatweg 79, op verzoek van de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn er advieswerkzaamheden verricht voor opkomende dossiers zoals een mogelijk haalbaarheidsonderzoek voor een fietsroute aan de zuidoever van de Gaasperplas.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland behandelt vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers en begeleiden dit zo nodig verder. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform de begrotingswijziging.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten zijn € 23.619,- lager dan begroot. Deze afwijking omvat diverse afwijkingen op incidentele projecten, welke in detail te zien zijn in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’. De grootste afwijkingen komen voort uit minder kosten voor de voorbereidingswerkzaamheden richting de uitvoeringsfase van het Toekomstplan Gaasperplas, de eventuele ruil tussen de locaties boerderij Langerlust en de Abcouderstraatweg 79, het loket kansrijke lokale omgevingsinitiatieven en de impasse over de wijze van voortzetten van de financiering onderhoud Diemerbos. Al deze afwijkingen zijn reeds opgenomen en toegelicht in de najaarsnotitie 2024.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	27.977	100.714	-72.737	62.841
Overige bedrijfskosten	-	-	-	-
Inzet RNH	152.851	199.704	-46.853	127.503
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	***180.828***	***300.418***	***-119.590***	***190.343***
Opbrengsten	37.164	15.991	21.173	-
Subsidies en projectbijdragen	2.377	5.959	-3.582	24.154
Totale baten	***39.541***	***21.950***	***17.591***	***24.154***
Saldo	**-141.287**	**-278.468**	**137.181**	**-166.189**

Lasten en baten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	101.024	1.436	125.615	3.095	76.874	1.524
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	71.381	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	79.804	38.105	103.422	18.855	113.469	22.630
Totaal	**180.828**	**39.541**	**300.418**	**21.950**	**190.343**	**24.154**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (rea minus begr)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	-	**-**	-	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	64.939	-	83.331	-	-18.392	-
3.1	Participatie GGA-ontwikkelprogramma	18.248	-	14.738	-	3.511	-
3.1	In beheername uitkijktoren het Poldernest	2.452	-	6.036	-	-3.584	-
3.1	Werkgroep GGA-ontwikkelprogramma	13.949	-	18.415	-	-4.466	-
3.1	Beheer Projectrekening Diemerbos (Groenfonds)	1.436	1.436	3.095	3.095	-1.659	-1.659
	Subtotaal taakveld 3.1	**101.023**	**1.436**	**125.615**	**3.095**	**-24.591**	**-1.659**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Bouwrijp maken ontwikkellocatie Abcouderstraatweg 79	-	-	66.775	-	-66.775	-
3.2.1	Haalbaarheidsonderzoek fietsroute zuidoever Gaasperplas	-		4.606	-	-4.606	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	-	**71.381**	-	**-71.381**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	-	**-**	-	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.726		5.460	-	-1.734	-
5.7.1	Voorbereidingswerkzaamheden Toekomstplan Gaasperplas	10.354	10.354	15.991	15.991	-5.637	-5.637
5.7.1	Subsidieproject Gaasperplas Centraal	1.634	941	4.952	2.864	-3.318	-1.923
5.7.1	Loket kansrijke lokale omgevingsinitiatieven	3.714		10.000	-	-6.286	-
5.7.1	Ontwikkeling Abcouderstraatweg 79	12.472		32.000	-	-19.528	-
5.7.1	Ontwikkeling Abcouderstraatweg 79 - doorbelasting Gemeente Amsterdam	26.810	26.810	-	-	26.810	26.810
5.7.1	Ontwikkeling verenigingsgebouw Abcouderstraatweg 77	14.702		15.000	-	-299	-
5.7.1	Ontwikkeling Amstelslag 9	6.392		10.020	-	-3.628	-
5.7.1	Voortzetten financiering onderhoud Diemerbos	-		10.000	-	-10.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**79.804**	**38.105**	**103.423**	**18.855**	**-23.619**	**19.250**
	Totaal	**180.828**	**39.541**	**300.418**	**21.950**	**-119.590**	**17.591**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2024 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit AB;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden en bediening pontveren;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater, op alle stranden is het streven naar minimaal score 'goed';
- Het leveren van extra inzet met betrekking tot het schoonhouden van gebieden.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Er was op dit taakveld sprake van een onderschrijding van € 16.407,- door minder inzet RNH. Deze inzet is echter wel uitgevoerd maar uitgevoerd op het 5.7.2 taakveld openbaar groen en openluchtrecreatie.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Jaarlijks wordt invulling gegeven aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Groengebied Amstelland blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving.

Op dit taakveld was sprake van een onderschrijding op de kosten van € 11.070,-.
Er zijn minder advieskosten geweest en de aankoop van het perceel Middenweg is niet in 2024 uitgevoerd; deze werkzaamheden zullen doorschuiven naar 2025. Verder zijn er € 8.752,- meer inkomsten gegenereerd dan begroot .

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn € 2.764,- lager dan begroot.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Op dit taakveld zijn de kosten iets lager uitgevallen dan begroot € 5.094,-. Daarentegen zijn de opbrengsten flink hoger uitgevallen € 97.391,-. Op dit taakveld is relatief conservatief begroot, omdat meerdere organisatoren in zwaar weer verkeerden en reeds bekend was dat Festival Macumba en Guilty Pleasure geen doorgang zouden vinden. Echter bleek na het vaststellen van de begrotingswijziging dat Guilty Pleasure tóch doorgang kon vinden. Dit kon door een nieuw concept in samenwerking met Lavish Live waarvoor de kaartverkoop relatief laat kon worden opgestart. Ondanks dat de organisatoren aangaven in zwaar weer te verkeren konden de evenementen Amsterdam Open Air en Reggae Lake in 2024 volgens planning plaatsvinden. Daarnaast waren ook de bezoekersaantallen voor deze evenementen goed, wat de hoger uitgevallen variabele opbrengsten verklaart. Naast de grote evenementen waren er ook kleinere activiteiten zoals de Gaasperplascross en meerdere kofferbakmarkten.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- Extra inzet gepleegd om de terreinen schoon te houden;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Onderhoud aan het laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder;
- Extra waterplantenbeheer en biodiversiteit bevordering in waterrijke-en natuurlijke zones;
- Plaatsing en ingebruikname van extra speelvoorzieningen aan de Ouderkerkerplas.

Figuur 6: Festivalgangers bij Guilty Pleasure aan de Gaasperplas

De inkomsten op dit taakveld waren € 9.136,- lager dan begroot. Reden hiervoor is dat er een verlies genomen is op een auto die door schade onbruikbaar is geworden. Deze auto is derhalve gedesinvesteerd. In 2025 zal deze auto naar verwachting vervangen worden. Verder is er iets minder opbrengst op leges behaald.

De kosten op dit taakveld waren € 62.611,- lager dan begroot. Dit als gevolg van een openstaande vacature voor boswachter. De groene werkzaamheden zijn deels opgevangen door de beheermedewerkers. Verder zijn er minder kosten gemaakt vanuit het Routebureau vanwege uitloop actualisatie fietsknooppuntennetwerk naar 2025. Tevens zijn er minder kosten gemaakt ten behoeve van de realisatie van natuur- en diervriendelijke verlichting bij de Ouderkerkerplas. Al deze afwijkingen waren reeds opgenomen en toegelicht bij de najaarsnotitie 2024.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	1.584.791	1.593.274	-8.483	1.360.604
Overige bedrijfskosten	285.773	319.292	-33.519	330.143
Inzet RNH	851.248	902.581	-51.333	906.257
GO*	791.545	1.053.363	-261.817	833.192
Kapitaallasten	23.038	27.650	-4.612	25.157
Subtotaal lasten	***3.536.396***	***3.896.160***	***-359.764***	***3.455.353***
Dotatie voorziening GO*	900.000	900.000	-	610.000
Onttrekking voorziening GO*	-791.545	-1.053.363	261.817	-770.078
Saldo mutaties voorziening GO	***108.455***	***-153.363***	***261.817***	***-160.078***
Totale lasten	**3.644.851**	**3.742.797**	**-97.946**	**3.295.275**
Opbrengsten	805.854	708.847	97.007	696.554
Projectsubsidies	32.135	32.135	0	69.822
Totale baten	**837.989**	**740.982**	**97.007**	**766.375**
Saldo	**-2.806.861**	**-3.001.815**	**194.954**	**-2.528.899**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten zich niet kwalificeren als investering.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	743.089	-	759.496	-	472.514	-
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	108.074	414.702	119.144	405.950	136.812	397.382
3.4 Economische promotie	101.431	-	104.195	-	111.902	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	85.357	369.566	90.450	272.175	83.101	270.909
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.606.901	53.721	2.669.512	62.857	2.490.946	98.084
Totaal	**3.644.851**	**837.989**	**3.742.797**	**740.982**	**3.295.275**	**766.375**

Figuur 5: Wandelpad in het Penbos te Diemen

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (rea minus begr)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	218.089	-	234.496	-	-16.407	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	525.000	-	525.000	-	-	-
2.1.2	GO/VV	530.938	-	759.397	-	-228.458	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-530.938	-	-759.397	-	228.458	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**743.089**	**-**	**759.496**	**-**	**-16.407**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	100.889	414.702	105.918	405.950	-5.029	8.752
3.2.2	Koudewinning Ouderkerkerplas	7.185	-	7.226	-	-41	-
3.2.2	Aankoop perceel Middenweg	-	-	6.000	-	-6.000	-
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**108.074**	**414.702**	**119.144**	**405.950**	**-11.070**	**8.752**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	101.431	-	104.195	-	-2.764	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**101.431**	**-**	**104.195**	**-**	**-2.764**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie		-	-	-	-	-
5.3	Evenementen	85.357	369.566	90.450	272.175	-5.094	97.391
	Subtotaal taakveld 5.3	**85.357**	**369.566**	**90.450**	**272.175**	**-5.094**	**97.391**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.154.586	21.586	2.195.810	30.722	-41.224	-9.136
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	375.000	-	375.000	-	-	-
5.7.2	GO/VV	260.607	-	293.966	-	-33.359	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-260.607	-	-293.966	-	33.359	-
5.7.2	Kapitaallasten	23.038	-	27.650	-	-4.612	-
5.7.2	Verlichting Ouderkerkerplas	11.206	-	17.500	-	-6.294	-
5.7.2	Bossenrevitalisatie	32.241	32.135	32.135	32.135	106	0
5.7.2	Routebureau	10.830	-	21.417	-	-10.588	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.606.901**	**53.721**	**2.669.512**	**62.857**	**-62.611**	**-9.136**
	Totaal	**3.644.851**	**837.989**	**3.742.797**	**740.982**	**-97.946**	**97.007**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil het recreatieschap het gevoel van vertrouwen en veiligheid bij haar bezoekers vergroten.

Prestaties per taakveld in 2024

Specificatie van dit programma is te vinden in de tabel “Baten en lasten”.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Er is sprake van een onderschrijding van € 46.364,- op dit taakveld door uitval en onderbezetting. In de huidige markt is het moeilijk om boswachters voor het toezicht te vinden. De wens om meer toezicht is deels ingevuld met inhuur van externe toezichthouders. Dit was ook opgenomen en toegelicht in de najaarsnotitie 2024.

Gezamenlijk fonds beheer en exploitatie Diemerbos

In 2011 hebben Groengebied Amstelland en Staatsbosbeheer (SBB) overeenstemming bereikt over de programmatische aanwending van het fonds beheren exploitatie Diemerbos ter grootte van (destijds) € 180.000,- waarmee het beheer en de exploitatie van het Diemerbos wordt versterkt.

In de uitwerking van deze punten is door beide partijen een aantal passende maatregelen benoemd waaronder het gezamenlijk invulling geven aan een goed gastheerschap van het Diemerbos.

Op verzoek van SBB en voor rekening van fonds ‘beheer en exploitatie Diemerbos’ heeft Groengebied Amstelland toezicht uitgevoerd in het Diemerbos voor het jaar 2024. Dit is ook van belang voor de recreanten die Groengebied bezoeken. Voor 2025 en deels 2026 hebben we budget om dit uit het gezamenlijke fonds te bekostigen. Hierna moet er voor het voortzetten van toezicht in het Diemerbos een andere oplossingen gevonden worden. Voor de periode tot 31 december 2024 heeft SBB opnieuw verzocht om de toezichttaken te bekostigen uit het gezamenlijke fonds. Het bestuur van Groengebied Amstelland heeft in het voorjaar van 2024 hiermee ingestemd. Volledigheidshalve wordt verwezen naar het bestuurlijke besluit van Groengebied Amstelland d.d. 14 april 2011 en d.d. 8 mei 2024.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	37.425	33.600	3.825	40.884
Inzet RNH	460.672	510.861	-50.189	437.453
Totale lasten	**498.097**	**544.461**	**-46.364**	**478.338**
Opbrengsten	-	-	-	28.407
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**28.407**
Saldo	**-498.097**	**-544.461**	**46.364**	**-449.931**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	498.097	-	544.461	-	478.338	-
Totaal	**498.097**	**-**	**544.461**	**-**	**478.338**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2024 waren de speerpunten:

- Monitoren en deelnemen in grote gebiedsprocessen: BOS Diemerscheg, Toekomstkader Amstelscheg en Toekomstplan Gaasperplas;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Actualiseren risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Ondersteunen bestuursbureau;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Verwerken van de ambities in financiële scenario's;
- Opzetten en uitwerken van het (concept) ontwikkelprogramma.

Prestaties per taakveld in 2024

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel "Specificatie taakveld 0.4 overhead".

Taakveld 0.1 Bestuur

- Diverse werkzaamheden ten behoeve aanpassen GR / verordening(en);
- Accountantscontrole bij jaarrekening 2024;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- Interimcontrole 2024;
- Werkzaamheden bestuursbureau (€ 94.000,-). Per saldo zijn € 6.000,- meerkosten gemaakt ten opzichte van de begroting, met name vanwege één bestuurlijke sessie met bureau &MAES. Conform de DVO bestuursbureau recreatieschappen 2022 (artikel 5) heeft het algemeen bestuur de provincie gerechtigd om zonder instemming van recreatieschappen de uitvoering van diensten op te dragen aan derden, mits zij de recreatieschappen hierover vooraf informeert, en vervolgens om de kosten in rekening te brengen bij de recreatieschappen.

Taakveld 0.4 Overhead

Overheadkosten waren per saldo conform begroting. Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	133.474	127.359	6.115	130.490
Inzet RNH	424.424	423.676	748	408.021
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**557.898**	**551.035**	**6.863**	**538.511**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-557.898**	**-551.035**	**-6.863**	**-538.511**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	115.469	-	108.965	-	110.656	-
0.4 Overhead	442.429	-	442.070	-	427.855	-
Totaal	**557.898**	**-**	**551.035**	**-**	**538.511**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Onderdeel	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	230.373	-	202.474	-	27.899	-
Secretariaat	30.915	-	29.989	-	926	-
Financiële control en administratie	102.617	-	129.236	-	-26.619	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	60.520	-	61.977	-	-1.457	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.005	-	18.394	-	-389	-
Totaal	**442.429**	**-**	**442.070**	**-**	**359**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2024

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Ontvangst van rentebaten;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

In het boekjaar 2024 is er aan rentebaten € 44.532,- meer ontvangen dan begroot.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2024 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen↗.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2024 en het verschil ten opzichte van de begrotingswijziging 2024.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	1.308	1.250	58	1.343
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**1.308**	**1.250**	**58**	**1.343**
Participantenbijdragen	3.974.683	3.974.683	-	3.673.459
Opbrengsten	179.537	135.000	44.537	169.031
Totale baten	**4.154.220**	**4.109.683**	44.537	**3.842.490**
Saldo voor bestemming	**4.152.911**	**4.108.433**	**44.478**	**3.841.147**
Mutaties reserves	148.769	-267.346	416.114	157.617
Saldo na bestemming	**4.004.143**	**4.375.779**	**-371.636**	**3.683.530**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	287.468	362.845	-75.377	3.594	176.896	-173.302	285.372	393.578	-108.206
Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	248.000	13.949	234.051	-	18.416	-18.416	276.000	-	276.000
Bestemmingsreserve investeringen	-	693	-693	-	66.428	-66.428	-	965	-965
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	9.200	-9.200	-	9.212	-9.212
Totaal mutaties reserves	**535.468**	**386.700**	**148.769**	**3.594**	**270.940**	**-267.346**	**561.372**	**403.755**	**157.617**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve	1.274.743	1.350.120	-75.377
Bestemmingsreserve	1.028.659	804.513	224.146
Totaal reserves	**2.303.402**	**2.154.633**	**148.769**

In 2019 is een bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten opgericht ten behoeve van maatschappelijk nut reserveringen. In 2023 is een bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma opgericht ten behoeve van dekking projecten volgend uit de uitwerking van de ambities.

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 Treasury	1.308	179.532	1.250	135.000	1.343	169.028
0.8 Overige baten en lasten	-	3.974.688	-	3.974.683	-	3.673.463
0.9 Vennootschaps-belasting	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	535.468	386.700	3.594	270.940	561.372	403.756
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**536.777**	**4.540.919**	**4.844**	**4.380.623**	**562.716**	**4.246.246**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico is de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2024, € 562.5000,- , zie bijlage VI Risico-inventarisatie 2024 ⇗.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) per 31-12-2024 bedraagt € 1.274.743,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door extern beleid;
- Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve	1.274.743	1.350.120	-75.377
Bestemmingsreserve investeringen	444.909	445.602	-693
Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	510.051	276.000	234.051
Bestemmingsreserve kapitaallasten	73.699	82.911	-9.212
Totaal	**2.303.402**	**2.154.633**	**148.769**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma

Deze bestemmingsreserve zal ingezet worden voor projecten uit het realiseren van de vastgestelde ambities. Deze reserve zal, na besluit van het algemeen bestuur, verder aangevuld worden met de eventueel behaalde reguliere winsten.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Groengebied Amstelland heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteit geeft informatie over het gevoerde beleid. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. In de regel wordt een solvabiliteitsratio >50% als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Conclusie solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio houdt verband met behaalde resultaten van de afgelopen jaren. In de regel wordt een solvabiliteitsratio > 50% als voldoende beschouwd. Zoals hieronder te zien komt de solvabiliteitsratio voor 2024 uit op 51% (2023: 53%).
Wat als voldoende beschouwd kan worden.

Kengetallen

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	-73%	-70%	-76%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-73%	-70%	-76%
Solvabiliteitsratio	51%	49%	53%
Structurele exploitatieruimte	6%	0%	5%
Grondexploitatie	N.v.t.		
Belastingcapaciteit	N.v.t.		

Figuur 6: Het voedselbos de Amstelaar op de voormalige boomgaard de Bongerd

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit B te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/ jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	1.584.791	1.593.274	1.360.604
Groot onderhoud en kleine vervangingen	791.545	1.053.363	833.192
Kapitaallasten	23.038	27.650	25.157
Totaal	**2.399.375**	**2.674.287**	**2.218.954**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	155.184	-	2.452

De economische vervangingen hebben betrekking op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Hiermee is in 2023 begonnen en is verder doorgelopen in 2024. Naar verwachting lopen deze investeringen nog door tot Q1-2025. Ook is er in 2024 een nieuwe auto gekocht.

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Figuur 7: Het beheerkantoor van Groengebied Amstelland in Amstelveen

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Verhardingen	424.368	605.376	171.620
Civiele kunstwerken	239.831	288.844	304.905
Inzet RNH	84.827	99.673	66.148
En per saldo toevoeging /onttrekking aan de voorziening GO	-5.938	-234.397	-70.159
Totaal	**743.089**	**759.496**	**472.514**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 onder andere de volgende herstelwerkzaamheden uitgevoerd:

- Half-verharding voetpaden in verschillende gebieden;
- Grootonderhoud straatwerk rondom toiletgebouwen en onderhoudsloods.
- Asfalteerwerkzaamheden in deelgebied Gaasperplas.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	86.799	81.379	68.659
Groot onderhoud en kleine vervangingen	337.570	523.997	102.961
Totaal	**424.368**	**605.376**	**171.620**

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers. De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud drie voetgangersbruggen in recreatiegebied Ouderkerkerplas;
- Leuningen vervangen fietsbrug Gaasperplas;
- Groot onderhoud vlonder waterspeelplaats;
- Vervangen kanosteiger in recreatiegebied De Hoge Dijk;
- Vervangen één voetgangersbrug in recreatiegebied de Gaasperplas.
- Vervangen burg voor duiker in recreatiegebied Gaasperplas.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	46.463	53.444	36.407
Groot onderhoud en kleine vervangingen	193.369	235.400	268.498
Totaal	**239.831**	**288.844**	**304.905**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Groen	898.366	904.611	848.477
Water, oevers en stranden	267.410	287.634	369.644
Pontjes	64.844	60.500	55.718
Terreinmeubilair	204.702	230.286	191.513
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	241.091	232.363	194.565
Gebouwen en materieel	58.762	64.673	82.512
Overige bedrijfskosten	261.882	248.117	284.901
Inzet RNH	483.052	529.907	553.535
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	114.393	81.034	-89.919
Totaal	**2.594.502**	**2.639.125**	**2.490.946**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Biodiversiteit bevorderend maaibeleid;
- Beplanting na stormschade Henk hersteld;
- Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden;
- Boomveiligheidsinspectie solitaire- en laanbeplanting;
- Werkzaamheden uit de veiligheidsinspectie zijn deels uitgevoerd;
- Dunningswerkzaamheden in het kader van bosrevitalisatie in verschillende gebieden;
- Verschillende buurtinitiatieven zijn uitgevoerd zoals: uitzichtheuvel, nestgelegenheden, e.d.

GROEN	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	782.665	775.153	735.170
Groot onderhoud en kleine vervangingen	115.701	129.458	113.307
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**898.366**	**904.611**	**848.477**

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in haar beheergebieden in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m2 zandstrand. De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Periodiek onderhoud aan de stranden;
- Waterplantenbeheer met maaien en afvoeren;
- Verschillende doorspoelpompen vervangen;
- Pilotproject met vrijwilligers kwaliteitsverbetering sloot Middelpolder;
- Waarschuwingsborden geplaatst tegen verdrinkingsgevaar Gaasperplas in overleg met politie en omgevingsdienst;
- Dieptemetingen laten uitvoeren in de Gaasperplas.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	238.587	245.154	209.006
Groot onderhoud en kleine vervangingen	28.823	42.480	160.638
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**267.410**	**287.634**	**369.644**

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes.
De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Regulier onderhoud zoals schilderwerk, doorsmeren e.d.;
- Subsidiebeschikking verkregen voor elektrificatie van de pontjes. In het najaar is met de uitvoering gestart. Gekoerst wordt op het gebruik van elektrische pontjes in recreatieseizoen 2025.

PONTJES	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	64.844	60.500	55.718
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**64.844**	**60.500**	**55.718**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	108.537	-	2.452

De economische investering ziet op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Deze investering zal nog verder doorlopen in 2025.

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1144 stuks terreinmeubilair, waarvan 44 speeltoestellen en 1100 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen, speelvoorzieningen voor honden en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voorbereidingen voor het vervangen van de informatieborden zijn getroffen;
- Welkomborden met nieuwe huisstijl zijn geplaatst;
- 1 speeltoestel Ouderkerkerplas vervangen;

- Tjaskermolen is verplaatst en wordt gerestaureerd;
- Hondenspeeltoestellen geplaatst Ouderkerkerplas middels schenking;
- 4 extra speeltoestellen geplaatst Ouderkerkerplas middels schenking;
- In beheer genomen uitkijktoren “het Poldernest” in de Ronde Hoep;
- Damhek en klappoort laten plaatsen in de Diemerpolder i.v.m. overlast fietsers op voetpad.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	110.905	116.296	38.183
Groot onderhoud en kleine vervangingen	93.797	113.990	153.330
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**204.702**	**230.286**	**191.513**

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 14 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 16 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden.

Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 1 rioolpomp en 1 elektrakast vervangen.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	222.442	232.363	194.565
Groot onderhoud en kleine vervangingen	18.649	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**241.091**	**232.363**	**194.565**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Grootonderhoud aan verschillende gebouwen volgens bouwkundige inspectie (BBA);
- In gebruik name van de onderhoudsloods en opslagterrein aan de Loosdrechtdreef;
- Het laten plaatsen van een elektrisch hek bij de nieuwe onderhoudsloods

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	32.087	28.985	22.897
Groot onderhoud en kleine vervangingen	3.637	8.038	34.457
Kapitaallasten	23.038	27.650	25.157
Totaal	**58.762**	**64.673**	**82.512**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	46.647	-	-

De economische investering ziet op het vervangen van een auto voor Beheer. In 2025 zal er nog een auto aangeschaft worden ter vervanging van de auto die in 2024 is gedesinvesteerd.

Figuur 8: De nieuwe hondenspeeltoestellen bij de Ouderkerkerplas

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 13 juli 2023 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	5.139.961
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	421.500

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000,- geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000,-, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000,- is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	5.139.961
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	1.027.992
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De kasgeldlimiet voor Groengebied Amstelland bedraagt op basis van de begroting 2024 € 421.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	421	421	421	421	421	421
Ruimte onder limiet		421			421	
Overschrijding		0			0	
Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	421	421	421	421	421	421
Ruimte onder limiet		421			421	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij Groengebied Amstelland hebben geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van Recreatie Noord-Holland geëvalueerd en vervolgens heeft Recreatie Noord-Holland een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar Recreatie Noord-Holland de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van Recreatie Noord-Holland in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met Recreatie Noord-Holland, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van Recreatie Noord-Holland zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van Recreatie Noord-Holland voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2024 was het bedrag voor inzet Recreatie Noord-Holland € 1.907.256,-. Dit is € 161.457,- lager dan begroot.

Ook werkt Recreatie Noord-Holland aan de voorbereiding en begeleiding van investeringsprojecten, waarvan de investeringskosten op de balans geboekt worden om in de jaren daarna jaarlijks op af te schrijven. In 2024 heeft Recreatie Noord-Holland voor € 7.947,- aan inzet geleverd voor investeringsprojecten.

De werkzaamheden die het Routebureau van Recreatie Noord-Holland in opdracht van het recreatieschap verricht, zijn uitgesplitst in beheer- en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting- en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds.
Beheer- en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 68.982,-). Deze bedragen dekken de inzet van Recreatie Noord-Holland en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud.

De inrichting- en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 (zie programma 1 – specificatie van de projecten per taakveld) en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt Recreatie Noord-Holland aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;

- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.882.981,-) bedraagt het percentage overhead 9% (2023: 9%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Bestuursadvisering en programmasturing	230.373	202.474
Secretariaat	30.915	29.989
Financiële control en administratie	102.617	129.236
Aansturing beheerteam en toezichthouders	60.520	61.977
Kantoor- en bedrijfskosten	18.005	18.394
Totaal	**442.429**	**442.070**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek of melding in te dienen. In 2024 zijn in totaal 292 schriftelijke aanvragen gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. De meldingen gingen voornamelijk over hinder door vegetatie zoals gevallen bomen of overhangende takken.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2024;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2024.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in BBV reglement Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. De materialiteitsgrens is 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2024 een bedrag van € 154.307).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau

gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2024 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2024 zijn de volgende materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen:

Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat alle vijf de programma's van de begroting een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024 en die niet zijn voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsnotitie en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 10.877 lagere lasten dan geautoriseerd in de najaarsnotitie en besluit 2024/ABGGA30 en € 16.456 lagere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 37.124 lagere lasten en € 89.854 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 3 Veiligheid en toezicht: € 15.308 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning: € 29.206 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen: € 15.527 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.

Om vervolgens antwoord te geven op de vraag of gehandeld is in afwijking met het budgetrecht en het beleid van het algemeen bestuur, zijn de oorzaken van de overschrijdingen onderzocht. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Minder inzet RNH inzake participatie GGA-ontwikkelprogramma (schuift door naar 2025).
- Een lagere bijdrage voor de voorbereidingswerkzaamheden voor het Toekomstplan Gaasperplas en ruil tussen de locaties Boerderij Langerlust en de Abcouderstraatweg 79.
- Minder inzet RNH en externe advieskosten voor de taakvelden 'openbaar groen en openluchtrecreatie' en 'verkeer en vervoer'..
- Vertraging bij incidentele projecten (aankoop perceel Middenweg, verlichting Ouderkerkerplas en Fietsroutenetwerk).
- Lagere afschrijvingskosten door het desinvesteren van een auto;
- Hogere opbrengsten uit evenementen.
- Minder inzet RNH voor het taakveld 'openbare orde en veiligheid'..
- Minder inzet RNH voor het taakveld 'overhead'; dit betreft met name de financiële administratie.
- Hogere rentebaten.

Het doel van deze verantwoording is, naast het geven van inzicht, te komen tot eenduidige afspraken tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur op welke wijze in de toekomst met dit soort afwijkingen moet worden omgegaan. Deze afspraken kunnen vervolgens worden vastgelegd in de financiële verordening. Voorgesteld wordt om de volgende afspraken te maken:

1. In november een actuele controle uitvoeren op de prognose die in augustus is gemaakt voor de najaarsnotitie, zodat bij de behandeling van de najaarsnotitie in het algemeen bestuur (in november of december) een aanvullende toelichting kan worden gegeven op de onderdelen waarvan het dagelijks bestuur verwacht dat de prognose mogelijk, waarschijnlijk of zeker

wordt over- of onderschreden met meer dan € 10.000 (of een ander door het bestuur te bepalen bedrag).
2. De eindafrekening van evenementen voortaan binnen één maand na afloop van een evenement te maken, zodat de werkelijke opbrengsten eerder in beeld komen.

Opvolging bevindingen 2023

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen van de externe accountant en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert over te stappen op een ander betaalpakket van de ING bank. Dit is met ingang van september 2024 gedaan en met ingang van januari 2025 zijn de transactielimieten in het eerder gebruikte betaalpakket verlaagd.

Aanbestedingen
De accountant adviseert om meer gebruik te maken van raamovereenkomsten bij het aanbesteden van jaarlijkse opdrachten voor bijvoorbeeld maai- en snoeiwerkzaamheden. Ook dit advies is overgenomen.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Groengebied Amstelland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo is in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden door het bestuursbureau actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Informatie over Woo-verzoeken 2024

In 2024 zijn geen WOO-verzoeken bij Groengebied Amstelland ingediend.

Archiveren

In 2024 heeft Recreatie Noord-Holland een Handboek Vervanging opgesteld. Door het dagelijks bestuur van de schappen is vervolgens een vervangingsbesluit genomen om over te gaan tot vervanging door digitale reproducties van de papieren archiefbescheiden, waarna deze papieren archiefbescheiden worden vernietigd. Hiermee voldoen de schappen aan de bepalingen van de Archiefwet voor vervanging en wordt dubbele archivering voorkomen.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4000	Hectare
Oppervlakte	736	Hectare
Waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	13	
Waarvan: in eigen beheer	13	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten in ondererfpacht uit te geven	1 2	Abcouderstraatweg 77 Abcouderstraatweg 79 Amstelslag 9

Gebouwen in eigendom

Groengebied Amstelland heeft 13 gebouwen in eigendom. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 7 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechterweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Verenigingsgebouw, Abcouderstraatweg 77;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groenbied Amstelland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data expireren. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Groenbied Amstelland wenselijk.

Namens Groenbied Amstelland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een

langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Groengebied Amstelland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zal het bestuur van Groenbied Amstelland in april van 2025 instemmen met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst. Daarna kunnen deze worden doorgeleid naar de notaris. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtacte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten uit de gronden te halen, worden sommige percelen uitgegeven voor commerciële activiteiten, agrarische activiteiten of bewoning. Hierbij wordt doorgaans gebruikgemaakt van standaardcontracten en -voorwaarden. Groengebied Amstelland heeft nog geen vastgesteld grondprijzenbeleid, maar hanteert marktconforme prijzen aansluitend bij de desbetreffende gemeente. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	348.554	350.460
Baten uit verhuren	49.727	55.490
Totaal	**398.281**	**405.950**

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met een reactietermijn van 21 dagen. Alle informatie hierover zal te vinden zijn op de eigen website.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben in 2024 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 was de index 8,2%

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	27,90%	1.024.894	1.108.935
Gemeente Amstelveen	15,40%	565.714	612.103
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.803.669	1.951.570
Gemeente Diemen	5,20%	191.019	206.683
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	88.163	95.392
Totaal	**100,00%**	**3.673.459**	**3.974.683**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Amsterdam: wethouder R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Diemen: wethouder M. Van den Berg (voorzitter) • Gemeente Ouder-Amstel: wethouder mevrouw P. Koek-Baks • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2023-2033 (BBV 15, 1a)	Eind 2023 zijn de nieuwe ambities voor de komende 10 jaar vastgesteld, met hierin als hoofdopgaven: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 1.720.949 31-12-2022 € 1.997.015 31-12-2023 € 2.154.633 31-12-2024 € 2.303.402
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 2.200.283 31-12-2022 € 2.193.862 31-12-2023 € 1.943.410 31-12-2024 € 2.188.831
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € -108.167 31-12-2022 € 276.066 31-12-2023 € 157.617 31-12-2024 € 148.769
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor in 2024 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie; 2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Waaronder beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's; 4. Zwemwater calamiteiten;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen; 6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen(organisatoren) of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door extern beleid; 8. Verminderde inkomsten door overheidsbezuinigingen; 9. Milieuvervuiling van grond en/of water door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS; 10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen; 11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstallen; 12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen; 14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen; 15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Het faciliteren van natuurinclusieve recreatie; • Ambities concretiseren naar opgaven en scenariokeuze; • Maatschappelijk verantwoord ondernemen door onder meer ruimte bieden aan vrijwilligers voor zelfbeheer en inzetten van werkvoorzieningsschappen; • Exploiteren van evenementen plus een succesvolle werving voor de evenementenlocatie Ouderkerkerplas;	

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	• Uitvoeren van toezicht en handhaving in de deelgebieden; • Uitvoeren communicatieplan, waaronder succesvolle herhaling van een zwerfafvalcampagne; • Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen; • Vastgoedcontracten herijken; • Voorbereiden inrichting perceel Korte Dwarsweg; • Het verplaatsen van de milieustraat van de Abcouderstraatweg naar de Langbroekdreef; • Realisatie in beheername uitkijktoren het Poldernest; • Uitvoeren behoefte- en waarderingsonderzoek recreanten; • Realisatie rondje Diemerscheg. • Deelname aan voorbereidingsfase Toekomstplan Gaasperplas; • Deelname aan gebiedsproces Diemerscheg; • Deelname aan gebiedsproces Amstelscheg.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 283.862,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	4.681.818	4.824.136	-142.318
Baten	4.960.074	4.818.530	141.544
Saldo	**278.256**	**-5.606**	**283.862**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 132.252,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	201.164	315.825	-114.661
Baten	71.676	54.085	17.591
Saldo	**-129.487**	**-261.740**	**132.252**

Resultaat totaal 2024

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 416.114,- positiever dan begroot door (afgeronde bedragen):

- Hoger ontvangen rentebaten (€ 44.000,- positief);
- Doorschuiven incidenteel project ontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (€ 66.000,- positief);
- Lagere/hogere kosten incidentele projecten (€ 46.000,- positief);
- Meer opbrengsten incidentele projecten (€ 18.000,- positief);
- Minder inzet Recreatie Noord-Holland (€ 141.000,- positief);
- Meer opbrengst uit evenementen (€ 97.000,- positief);
- Overschrijdingen en besparingen op diverse programma’s (€ 4.000,- positief).

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	4.882.981	5.139.961	-256.979
Baten	5.031.750	4.872.615	159.135
Saldo	**148.769**	**-267.346**	**416.114**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Zie voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na bijlage V

balansdatum ⇗. Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 8 mei 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 154.307.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat de vijf programma's een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024 en die niet zijn voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsnotitie en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 10.877 lagere lasten dan geautoriseerd in de najaarsnotitie en besluit 2024/ABGGA30 en € 16.456 lagere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 37.124 lagere lasten en € 89.854 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 3 Veiligheid en toezicht: € 15.308 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning: € 29.206 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen: € 15.527 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de belangrijkste oorzaken van deze overschrijdingen benoemd en is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Begroting voor wijziging 2024		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	180.828	39.541	-141.287	300.418	21.950	-278.468	101.879	3.731	-98.148
2. Beheer en onderhoud	3.644.851	837.989	-2.806.861	3.742.797	740.982	-3.001.815	3.310.161	797.163	-2.512.998
3. Veiligheid en toezicht	498.097	-	-498.097	544.461	-	-544.461	523.302	-	-523.302
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	115.469	-	-115.469	108.965	-	-108.965	107.355	-	-107.355
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.308	4.154.220	4.152.911	1.250	4.109.683	4.108.433	1.250	4.022.183	4.020.933
Overhead	442.429	-	-442.429	442.070	-	-442.070	417.174	-	-417.174
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**4.882.981**	**5.031.750**	**148.769**	**5.139.961**	**4.872.615**	**-267.346**	**4.461.121**	**4.823.077**	**361.956**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	287.468	362.845	-75.377	3.594	176.896	-173.302	371.156	-	371.156
Bestemmingsreserve UP	248.000	13.949	234.051	-	18.416	-18.416			
Bestemmingsreserve investeringen	-	693	-693	-	66.428	-66.428	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	9.200	-9.200		9.200	-9.200
Totaal mutaties reserves	**535.468**	**386.700**	**148.769**	**3.594**	**270.940**	**-267.346**	**371.156**	**9.200**	**361.956**
Gerealiseerd resultaat	**5.418.450**	**5.418.450**	**-**	**5.143.555**	**5.143.555**	**-**	**4.832.277**	**4.832.277**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2024: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2024 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 3 juli 2024.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2024 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 13 juli 2023.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en;
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000,- voor activa met economisch nut;
- € 50.000,- voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten		
Elektrische motor	20	
reguliere motor	15	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton en/of staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig - verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur.

Bestemmingsreserve investeringen

In het AB van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve investeringen te vormen, hieruit moet het lopende investeringsprogramma gedekt worden.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma

De bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma is met ingang van 1 januari 2023 ingesteld. Per boekjaar wordt bepaald of er sprake is van een positief resultaat voortkomend uit reguliere bedrijfsvoering. Indien dit het geval is wordt aan het bestuur voorgelegd dit positieve resultaat toe te voegen aan de bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma. De bedoeling van deze reserve is om uitwerkingsprojecten van de ambities te kunnen bekostigen.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve egalisatie is met ingang van 1 januari 2020 ingesteld. Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten is een begrenzing en kan allen gevormd worden voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2024 en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	73.699	82.911
Investeringen met een economisch nut	168.888	39.158
Subtotaal materiële vaste activa	*242.587*	*122.069*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***242.587***	***122.069***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	7.704	8.546
Overige nog te ontvangen bedragen	89.327	96.189
Overige vorderingen	103.001	7.236
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	***200.032***	***111.974***
Uitzettingen rente typische looptijd korter dan een jaar		
's Rijks schatkist rente typische looptijd korter dan een jaar	4.035.613	3.844.834
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	***4.035.613***	***3.844.834***
Liquide middelen		
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	903.719	855.649
ING bank	13.952	18.843
Kas	49	323
Subtotaal liquide middelen	***917.720***	***874.815***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**5.153.365**	**4.831.623**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**5.395.952**	**4.953.692**

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	1.274.743	1.350.120
Bestemmingsreserve investeringen	444.909	445.602
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	510.051	276.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten	73.699	82.911
Subtotaal eigen vermogen	*2.303.402*	*2.154.633*
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	1.625.113	1.516.658
Subtotaal voorzieningen	***1.625.113***	***1.516.658***
Schulden op lange termijn		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***3.928.514***	***3.671.291***
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	384.477	400.850
Subtotaal netto-vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar	**384.477**	**400.850**
Overlopende passiva		
Overige vooruit ontvangen bedragen	179.241	25.903
In beheer gehouden gelden proj.rek. Diemerbos	903.719	855.649
Subtotaal overlopende passiva	***1.082.960***	***881.551***
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**1.467.438**	**1.282.401**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**5.395.952**	**4.953.692**

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	92.123	92.123
Netto investeringen boekjaar	-	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	92.123	**92.123**
Afschrijvingen tot boekjaar	9.212	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	9.212	9.212
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	-
Boekwaarde per 31 december	**73.699**	**82.911**

Investering ten behoeve van het realiseren van het complete wandelnetwerk voor Amstelland, inclusief Amsterdamse Bos en gemeenten Aalsmeer en Uithoorn

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	163.284	160.832
Netto investeringen boekjaar	155.184	2.452
Desinvesteringen boekjaar	-43.605	-
	274.863	**163.284**
Afschrijvingen tot boekjaar	124.126	108.181
Afschrijvingen lopend boekjaar	13.826	15.945
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-31.977	-
	105.975	**124.126**
Boekwaarde per 31 december	**168.888**	**39.158**

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**7.704**	**8.549**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2024 bestonden uit kosten voor de huur, elektra, verzekeringen en abonnementen over 2024.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**89.327**	**96.189**
Specificatie:		
Rentebaten Q4	39.487	44.937
Project Beheer Diemerbos	1.436	1.524
Te ontvangen subsidie Korte Dwarsweg	-	21.321
Tegemoetkoming Groene BOA's	-	28.407
Bosrevitalisatie subsidie	35.156	-
Ontwikkeling Toekomstplan Gaasperplas	10.354	-
Overige	2.894	-

Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	**103.001**	**7.236**

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**4.035.613**	**3.844.834**

Rijksschatkist

Drempelbedrag 01-01-2024 t/m 31-12-2024 € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	13.521	14.932	16.830	13.952
Ruimte onder drempelbedrag	986.479	985.068	983.170	986.048
Overschrijding van het drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	903.719	855.649
ING bank r/c	13.952	18.843
ING bank zakelijke spaarrekening	-	-
Kas	49	323
Totaal liquide middelen	**917.720**	**874.814**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	1.350.120	1.458.326
Af: Saldo onttrekking	-114.845	-117.578
Af: overboeking bestemmingsreserve	-248.000	-276.000
Bij: Dotatie conform begroting	-	-
Bij/Af: Saldo exploitatie	287.468	285.372
Saldo per 31 december	**1.274.743**	**1.350.120**

De algemene reserve is gevormd uit de van het Rijk ontvangen afkoopsom ten behoeve van de inrichting van de Ouderkerkerplas. De onttrekking over het boekjaar 2024 ad € 114.845,- ziet op de realisatie van diverse incidentele projecten.

Bestemmingsreserve investeringen	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	445.602	446.567
Bij/Af: investering van bestemmingsreserve egalisatie	-	-
Af: Saldo onttrekking	-693	-965
Saldo per 31 december	**444.909**	**445.602**

De onttrekking ad € 693,- betreft de bijdragen t.b.v. GU Gaasperplas Centraal.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	276.000	-
Bij: Saldo toevoeging	248.000	276.000
Af: Saldo onttrekking	-13.949	-
Saldo per 31 december	**510.051**	**276.000**

Bij het opmaken van de jaarrekening 2022 is er besloten om een nieuwe bestemmingsreserve ten behoeve van projecten volgend uit de uitwerking van de ambities in te stellen. De bedoeling is om deze reserve verder aan te vullen met de eventueel behaalde reguliere winsten over het betreffende boekjaar ter bekostiging van de projecten die voortkomend uit de vastgestelde ambities.

Bestemmingsreserve kapitaallasten	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	82.911	92.123
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-9.212	-9.212
Saldo per 31 december	**73.699**	**82.911**

De onttrekking ziet toe op de dekking in de kapitaallasten t.a.v. de investering t.b.v. realisatie wandelnetwerk Amstelland.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	1.516.658	1.676.736
Bij: Saldo toevoeging	900.000	610.000
Af: Saldo onttrekking	-791.545	-770.078
Saldo per 31 december	**1.625.113**	**1.516.658**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	31-12-2024	31-12-2023
Overige schulden	**384.477**	**400.850**

De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.

Crediteuren	31-12-2024
Recreatie Noord-Holland NV	152.223
Allround pomptechniek BV	6.630
Belastingdienst	6.235
Dirks Handelsonderneming	4.181
Lindenhoff open tuin	3.715
Waternet / AGV	41.101
Gemeente Amstelveen	3.022
Zeldenrijk Groenvoorziening	32.501
Jaap de Vries	5.748
BooArt Cleaning	1.367
Nieuwe Stroom	2.760
Overige crediteuren	2.710
Totaal crediteuren	**262.192**

Nog te betalen bedragen	31-12-2024
Bestuursbureau kosten	6.581
Onderhoudskosten	22.321
Waterschapsbelasting	79.384
Accountantskosten	10.000
Advieskosten	4.000
Overige	-
Totaal nog te betalen bedragen	**122.286**

Overlopende passiva	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen		
Schade afrekening auto	18.479	-
Bijdrage t.b.v. project Baggeren Hoge Dijk	-	-15.000
Bijdrage t.b.v. project GU Gaasperplas Centraal	146.157	42.098
Bijdrage t.b.v. project bossenrevitalisatie	-	-3.021
Verplichting die in volgend boekjaar tot betaling komen	12.782	-
Borg	1.826	1.826
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**179.243**	**25.903**

	31-12-2023	**31-12-2022**
In beheer gehouden gelden projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds	**903.719**	**855.649**

Toelichting bij projectrekening Diemerbos

In 2014 is met de gemeenten Amsterdam en Diemen, Stadsdeel Zuidoost en Staatsbosbeheer (SBB) de Samenwerkingsovereenkomst Investeringen Diemerbos fase 2 ondertekend. Hiermee werden een aantal investeringen in nieuwe recreatieve en natuurvoorzieningen in het bos gekoppeld aan de werkzaamheden die Rijkswaterstaat uitvoerde in het kader van de verbreding van de A9. In de samenwerkingsovereenkomst was tevens voorzien in het instellen van een beheerfonds om het beheer en onderhoud van voorzieningen waarvoor de Rijksfinanciering vanwege bezuinigingen is weggevallen te kunnen blijven financieren.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend op naam van Groengebied Amstelland, dat ook het beheer over de projectrekening voert. Groengebied Amstelland is verantwoordelijk voor het innen van inkomsten en het uitbetalen van vergoedingen voor het beheer conform de samenwerkingsovereenkomst.

De kosten voor het beheer van de projectrekening worden geheel gefinancierd vanuit de projectrekening.

In bijlage II ⇗ is een financieel overzicht over 2024 gegeven. In bijlage III ⇗ is de stand van zaken van de projecten ultimo 2024 weergegeven.

De Samenwerkingsovereenkomst duurt voort totdat de partijen aan hun verplichtingen hebben voldaan. De belangrijkste actie is nu nog het regelen van de financiering van de beheerkosten die niet door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland vanuit de reguliere begrotingen worden gedekt. In 2024 is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst aangegaan, waarin de ambities uit de in 2021 vastgestelde Beheer- en Ontwikkel Strategie Diemerscheg worden vastgelegd. De afspraken uit de oude samenwerkingsovereenkomst blijven echter van kracht voor wat betreft de doelen en het beheer van de projectrekening bij het Nationaal Groenfonds.

Deelbudgetten partijen Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos	31-12-2024	31-12-2023
Dienst Landelijk Gebied / Amsterdam	-	-
Gemeente Amsterdam	-	109.341
Gemeente Diemen	-	-
Groengebied Amstelland	-	-
Stuurgroep	127.864	-
Staatsbosbeheer	109.341	127.864
Stadsdeel Zuidoost	-	-
Overige deelbudgetten	-	-
Verevening	122.383	123.907
Beheerfonds	517.922	469.742
Renteopbrengsten	26.210	24.796
Totaal van de deelbudgetten	**903.719**	**855.650**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	Bestuur	115.469	108.965	6.504
0.4	Overhead	442.429	442.070	359
0.5	Treasury	1.308	1.250	58
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	535.468	3.594	531.874
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	498.097	544.461	-46.364
2.1	Verkeer en vervoer	743.089	759.496	-16.407
2.2	Parkeren	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	101.024	125.615	-24.591
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	108.074	190.525	-82.451
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	101.431	104.195	-2.764
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	85.357	90.450	-5.094
5.5	Cultureel erfgoed	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.686.705	2.772.934	-86.229
	Totaal lasten	**5.418.450**	**5.143.555**	**274.895**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	179.532	135.000	44.532
0.8	Overige baten en lasten	3.974.688	3.974.683	5
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	386.700	270.940	115.760
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	1.436	3.095	-1.659
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	414.702	405.950	8.752
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	369.566	272.175	97.391
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	91.826	81.712	10.114
	Totaal baten	**5.418.450**	**5.143.555**	**274.895**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Bijdrage participant gemeente Amstelveen	612.103	612.103	-
Bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.951.570	1.951.570	-
Bijdrage participant gemeente Diemen	206.683	206.683	-
Bijdrage participant gemeente Ouder-Amstel	95.392	95.392	-
Bijdrage participant provincie Noord Holland	1.108.935	1.108.935	-
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	5	-	5
			-
Totaal	**3.974.688**	**3.974.683**	**5**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Totaal lasten	4.882.981	5.139.961	-256.979
Totaal baten	5.031.750	4.872.615	159.135
Saldo	**148.769**	**-267.346**	**416.114**

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	773.486	1.021.472	-247.986
Pachten	1.289	1.488	-199
Ingeleend personeel	1.907.256	2.068.712	-161.457
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	2.068.150	2.172.751	-104.602
Rente	1.308	1.250	58
Mutatie voorzieningen	108.455	-153.363	261.817
Afschrijvingen	23.038	27.650	-4.612
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**4.882.981**	**5.139.961**	**-256.979**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	348.554	350.460	-1.906
Huren	49.727	55.490	-5.763
Leges en andere rechten	11.679	16.722	-5.043
Overige goederen en diensten	399.250	286.175	113.075
Subsidies	34.512	38.094	-3.582
Inkomensoverdrachten	4.011.847	3.990.674	21.173
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	179.532	135.000	44.532
Overige verrekeningen	-3.351	-	-3.351
Totaal baten	**5.031.750**	**4.872.615**	**159.135**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2024

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M (Matthijs). Van den Berg (voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	dhr. S. (Simion) Blom (Zuidoost)* (afgetreden)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F (Floor). Gordon**

Gemeente Ouder-Amstel
Wethouder mevr. P. (Paulette) Koek-Baks ***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. E (Esther). Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2024 en 2026. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2024 en 2026

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 10 juli 2025. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2024 als van het vermogen van Recreatieschap Groengebied Amstelland op 31 december 2024, alsmede van de financiële positie van het recreatieschap in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld over 2024 en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 8 mei 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden bezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 |2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 54.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Voor de Wnt-verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2024. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse standaard 720.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en Algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2024 van Recreatieschap Groengebied Amstelland, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 8 mei 2024.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het recreatieschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de vigerende controleverordening Recreatieschap Groengebied Amstelland, het Controleprotocol Wnt 2024, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materiele betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, XX maart 2025
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 10 juli 2025.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2024
Bijlage II	Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2024
Bijlage III	Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2
Bijlage IV	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024
Bijlage V	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage VI	Risico-inventarisatie 2025
Bijlage VII	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2024

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Stand per 31-12-2024
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	122.069	155.184	-11.628	23.038	242.587
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**122.069**	**155.184**	**-11.628**	**23.038**	**242.587**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.350.120	287.468	-362.845	-	1.274.743
2	Bestemmingsreserve investeringen	445.602	-	-693	-	444.909
3	Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	276.000	248.000	-13.949	-	510.051
4	Bestemmingsreserve kapitaallasten	82.911	-	-9.212	-	73.699
5**	Voorziening groot onderhoud	1.516.658	900.000	-791.545	-	1.625.113
6	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**3.671.291**	**1.435.468**	**-1.178.245**	**-**	**3.928.514**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**3.549.222**	**1.280.284**	**-1.166.617**	**-23.038**	**3.685.927**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Stand per 31-12-2024
5**	**Specificatie voorziening groot onderhoud**					
	Verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	1.078.997	310.000	-337.570	-	1.051.427
	Categorie civiele kunstwerken	166.857	220.000	-193.369	-	193.488
		1.245.854	**530.000**	**-530.938**	**-**	**1.244.916**
	Openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	49.422	129.000	-115.701	-	62.721
	Categorie water, oevers en stranden	60.649	77.000	-28.823	-	108.826
	Categorie terreinmeubilair	113.539	111.000	-93.797	-	130.742
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	2.861	27.000	-18.649	-	11.212
	Categorie gebouwen	44.333	26.000	-3.637	-	66.696
		270.804	**370.000**	**-260.607**	**-**	**380.197**
	Totaal	**1.516.658**	**900.000**	**-791.545**	**-**	**1.625.113**

Bijlage II Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2024

nr.	deelbudget	projecttrekker	Budget per 1-1-2024	Stortingen door derden	Betalingen aan projecttrekkers	Budget per 31-12-2024
1	Fietspad Penbos-Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
2	Diemerbosboom en landmark	Stuurgroep	111.775	-	-	111.775
3	Verbreding watergangen	Staatsbosbeheer	85.479	-	-	85.479
4	Bouwrijp maken scoutingterrein	Staatsbosbeheer	-	-	-	-
5	Aansluiting wandelpad Landlust	Staatsbosbeheer	23.861	-	-	23.861
6	Faunapassages Provincialeweg	Stadsdeel Zuidoost	-	-	-	-
7	Zonering fietspad Diemen-Diemerbos	Gemeente Diemen	-	-	-	-
8	Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek	Gemeente Diemen	-	-	-	-
9	Fietspaden naar extra onderdoorgang A9	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
10	Fietsbrug over de Gaasp	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
11	Aansluiting fietsverbinding IJburg	Gemeente Amsterdam	-	-	-	-
12	Fietspad oostkant Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
13	Natuurcompensatie Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat	-	-	-	-
14	Promotie en evenementen	Stuurgroep	16.089	-	-	16.089
15	Verevening	Stuurgroep	123.907	-	1.524	122.383
16	Beheerfonds	Staatsbosbeheer en Groengebied A.	494.538	23.634	250	517922
17	Renteopbrengsten	naar Beheerfonds	-	26.210	-	26.210
18	Marketing en communicatie Diemerscheg	Stuurgroep				
	Totaal		**855.649**	**49.844**	**1.774**	**903.719**

Bijlage III Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2

In het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2 uit 2014 zijn veertien projecten benoemd. Van deze veertien projecten zijn er elf tot uitvoering gekomen. Tien projecten zijn voltooid. Drie projecten zijn afgevoerd van de lijst. Het project Promotie en evenementen is geen apart project, maar een budgetreservering voor promotieactiviteiten. Tegelijk met het uitvoeringsprogramma is het Beheerfonds Diemerbos ingesteld. Voor de financiering van het programma is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend, die namens de Stuurgroep Diemerbos wordt beheerd door Groengebied Amstelland.

Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken per project/deelbudget.

1. Fietspad Penbos-Diemerbos. Niet in uitvoering genomen.
2. Diemerbosboom en landmark. Dit project is niet in uitvoering genomen wegens onvoldoende budget. De Stuurgroep heeft op 22 april 2021 besloten om het budget in te zetten voor projecten uit de Beheer- en Ontwikkelstrategie Diemerscheg: Pilot nat klimaatbos, Rondje Diemerscheg en Natuurverbindingen. In 2024 zijn geen uitgaven gedaan.
3. Verbreding watergangen. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer.
4. Bouwrijp maken scoutingterrein. Gerealiseerd in 2015.
5. Aansluiting wandelpad Landlust. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer. In 2024 zijn geen kosten gedeclareerd. De door Staatsbosbeheer gemaakte kosten over 2023 worden in 2025 gedeclareerd.
6. Faunapassages Provincialeweg. Gerealiseerd in 2015 en 2019.
7. Zonering fietspad Diemen-hoofdingang Diemerbos. Gerealiseerd in de periode 2015-2018. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
8. Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek. Niet in uitvoering genomen.
9. Fietspaden naar extra onderdoorgang A9. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
10. Fietsbrug over de Gaasp. Gerealiseerd in 2021. Reservering voor beheer oostelijke toeritten uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
11. Aansluiting fietsverbinding IJburg. Gerealiseerd in 2017. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
12. Fietspad oostkant Diemerbos. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
13. Natuurcompensatie Rijkswaterstaat. Gerealiseerd in 2015.
14. Promotie en evenementen. In 2024 geen uitgaven op dit budget.
15. Verevening. Ingesteld om overschotten van projectbudgetten te kunnen inzetten voor tekorten op andere projecten. In 2024 zijn conform stuurgroepbesluit de kosten voor het beheer van de projectrekening uit dit budget betaald.
16. Beheerfonds. Het fonds is oorspronkelijk gevuld door garantiebijdragen van de gemeente Amsterdam, de gemeente Diemen en de provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn de inkomsten uit evenementen en exploitaties, de overschotten van projectbudgetten en de renteopbrengsten in het beheerfonds gestort. De uitgaven betreffen de niet door SNL-subsidies of andere begrotingen gedekte kosten voor onderhoud door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland. In 2024 zijn geen betalingen gedaan, behalve de beheerkosten van het Nationaal Groenfonds. De door Staatsbosbeheer gemaakte kosten over 2023 worden in 2025 gedeclareerd.
17. Renteopbrengsten. Over 2024 is een bedrag van € 26.210,40 aan rente uitgekeerd. Dit is conform afspraak gestort in het Beheerfonds.

Groengebied Amstelland,
6 januari 2025.

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Omschrijving	jaar van investering	Geactiv. t/m 2023	Investering 2024	Desinvestering 2024	Geactiv. t/m 2024	Termijn	Boekwaarde 1-1-2024	Afschr. t/m 2023	Afschr. 2024	Afschr. desinv. 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen maatschappelijk nut											
Inrichting & ontwikkeling											
Realisatie wandelnetwerk	2019	92.123	-		92.123	10	82.911	-9.212	-9.212	-	73.699
		92.123	**-**	**-**	**92.123**		**82.911**	**-9.212**	**-9.212**	**-**	**73.699**
Investeringen economisch nut											
Vervoermiddelen											
SUBARU FORESTER 2.0I VHS-21-K	2020	43.605		-43.605	-	5	17.442	-26.163	-5.814	-31.977	-
Kia E-Niro elektrisch N-732-BG	2021	36.121			36.121	5	19.265	-16.856	-7.224		12.041
Peugeot-e-Partner EV V-22-KJX	2024		46.647		46.647	5	-	-	-788		45.859
		79.725	**46.647**	**-43.605**	**82.767**		**36.706**	**-43.019**	**-13.826**	**-31.977**	**57.899**
Vaartuigen											
Pont over Amstel	2005	81.107	-	-	81.107	20	-	-81.107	-	-	-
Elektrificeren pontjes Smient en Fuut	2023	2.452	108.537	-	110.989	n.v.t.	2.452	-	-	-	110.989
		83.559	**108.537**	**-**	**192.096**		**2.452**	**-81.107**	**-**	**-**	**110.989**
Totaal		**255.407**	**155.184**	**-43.605**	**366.987**		**122.069**	**-133.338**	**-23.038**	**-31.977**	**242.588**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage VI Risico-inventarisatie 2025

Voor recreatieschap Groengebied Amstelland is het belangrijk alle mogelijke risico's in beeld te hebben, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het recreatieschap. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen ervan. Rond de jaarwisseling zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in 2025 kaart gebracht. Hierin zijn de risico's beschreven aan de hand van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact wanneer het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

De geïnventariseerde risico's voor recreatieschap Groengebied Amstelland in 2025 zijn:

1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie;
2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Waaronder beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's;
4. Zwemwater calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen(organisatoren) of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door extern beleid;
8. Verminderde inkomsten door overheidsbezuinigingen;
9. Milieuvervuiling van grond en/of water door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS;
10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstallen;
12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen;
15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix. Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 11, 12	1, 9	6
2 = 10 – 40 %	8	4, 10, 14, 15	5
3 = > 40 %		7, 13	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7 en 13. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat één of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Door verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden is de kans groter dat een gepland evenement geen doorgang zal vinden.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Niet kunnen laten plaatsvinden van (grote) evenementen waardoor het recreatieschap essentiële inkomsten misloopt.</td><td>Oorzaak:
(Grote) evenementen hebben het lastig. Door voornamelijk verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden bestaat er een kans dat een gepland evenement niet doorgaat.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 2
10-40 %</td><td>Gevolg (cijfer): 3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Organisatoren zijn vanwege de verstrengde eisen in mindere mate bereid om evenementen te organiseren alsmede minder grote marges. Bovendien zijn evenementen met minder dan 10.000 bezoekers niet rendabel. Vanwege de bovenstaande redenen is het lastiger om een geschikte partij te vinden die een evenement kan organiseren;
▪ Het schap mist cruciale inkomsten ten gunste van beheer en onderhoud van het gebied;
▪ Vertraging van uitgiften;
▪ Vermindering van het recreatief aanbod;
▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek.</td></tr>
</table>

Beheersmaatregel:

- Uitvoeringsbeleid evenementen aanpassen op veranderde wet- en regelgeving;
- Meerjarenovereenkomsten herijken op overmachtsclausule;
- Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);
- Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
- *€ 87.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

7. Verminderde inkomsten door extern beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege nationale, provinciale en gemeentelijke beleidsveranderingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Externe beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap.</td><td>Oorzaak:
Door verandering van het politiek klimaat kan het beleid omtrent recreatie en natuur veranderen waardoor het recreatieschap rekening moet houden met minder subsidies en incidentele middelen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg (cijfer): 2
100.000 - 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Bezuinigingen op beheer en onderhoud wat leidt tot gebiedsafsluitingen en kwaliteitsachterstanden;
▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud en een verminderde beeldkwaliteit;
▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijke schadeclaims van (schaps)contractanten;</td></tr>
</table>

		▪ Verminderende maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Belang van recreatie en natuur onder de aandacht brengen; ▪ Hogere benodigde deelnemersbijdrage; ▪ Bezuinigingen op beeldkwaliteitsniveau; ▪ Juridische procedures; ▪ Omgevingsmanagement om te kunnen anticiperen op beleidsveranderingen; ▪ *€ 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. Extreme (plaatselijke) weersomstandigheden hebben een steeds grotere impact, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden.

Risico/kans: Onveilige situaties in de gebieden en extra herstelwerkzaamheden als gevolg van extreme weersomstandigheden.		**Oorzaak:** Frequentere-, plaatselijkere- en extremere weersomstandigheden waardoor rekening gehouden moet worden met grotere (herstel)schade in de gebieden.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Meer droogte en/of stormschade; ▪ Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; ▪ Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling;

		▪ Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; ▪ Uitstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims; ▪ Periodieke interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding.
Beheersmaatregel: ▪ (Tijdelijke) gebiedsafsluitingen; ▪ Toekomstbestendig beheerplan opstellen; ▪ Ecologisch beheerplan opstellen; ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer; ▪ *€ 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 562.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen	10-40% (0,25)	€ 87.500
7. Verminderde inkomsten door extern beleid	> 40% (0,50)	€ 125.000
14. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 125.000
Overige risico's		€ 225.000
Totaal		**€ 562.500**

Ten opzichte van vorig jaar zijn zowel aantal geïnventariseerde risico's als het benodigde weerstandsvermogen toegenomen. In 2024 werden er twaalf risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 508.750,-.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's.

Bijlage VII WNT-verantwoording 2024

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Groengebied Amstelland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2024

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M (Matthijs). Van den Berg (Voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	Dhr. S. (Simion) Blom (Zuidoost)* (afgetreden)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F (Floor) Gordon**

Gemeente Ouder-Amstel
Wethouder mevr. P (Paulette) Koek-Baks***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. E (Esther) Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2022 en 2024. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2022 en 2024

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2024

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2025

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 13 maart 2025

Samenvatting

De vastgestelde begroting 2025 sloot op € 108.000,- positief resultaat.
Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 172.000,- en de baten met € 31.000,-.
Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 141.000,-.

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	182.198	12.635	-169.563	105.668	14.952	-90.716	287.866	27.587	-260.279
2. Beheer en onderhoud	3.839.326	908.078	-2.931.248	57.329	46.043	-11.287	3.896.655	954.121	-2.942.535
3. Veiligheid en toezicht	566.980	-	-566.980	1.850	-	-1850	568.830	-	-568.830
4. Bestuur en ondersteuning	573.898	-	-573.898	6.647	-	-6.647	580.545	-	-580.545
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.350	4.351.112	4.349.762	250	-30.000	-30.250	1.600	4.321.112	4.319.512
Totaal voor bestemming	**5.163.752**	**5.271.825**	**108.073**	**171.743**	**30.995**	**-140.749**	**5.335.495**	**5.302.820**	**-32.676**
Ad 5. Mutaties reserves	260.764	152.691	-108.073	-10.531	130.218	140.749	250.233	282.909	32.676
Totaal na bestemming	**5.424.516**	**5.424.516**	**-**	**161.212**	**161.212**	**-**	**5.585.728**	**5.585.728**	**-**

Het saldo van de begroting na wijziging 2025 sluit op € 32.500,- negatief.
De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De belangrijkste wijzigingen:

- Programma 1: Per saldo € 91.000,- negatief;
- Programma 2: Per saldo € 11.000,- negatief;
- Programma 3: Per saldo € 2.000,- negatief;
- Programma 4: Per saldo € 6.500,- negatief;
- Programma 5: Per saldo € 30.000,- negatief.

Specificatie van de baten	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Subsidies en projectbijdragen	6.198	981	7.179
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pacht, rente	1.044.515	30.014	1.074.529
Participantenbijdragen	4.221.112	-	4.221.112
Totaal baten voor bestemming	**5.271.825**	**30.995**	**5.302.820**

Een uitgebreide toelichting treft u aan de Bijlage I.

Resultaat totaal

Het saldo van de begroting na wijziging 2025 sluit op € 32.500,- negatief.
Dit resultaat omvat een:

- Reguliere winst van € 10.500,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel verlies van € 43.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Lasten	5.163.752	171.743	5.335.495
Baten	5.271.825	30.995	5.302.820
Saldo	**108.073**	**-140.749**	**-32.676**

Resultaat reguliere werkzaamheden

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Lasten	5.046.637	25.962	5.072.599
Baten	5.067.190	16.043	5.083.233
Saldo	**20.553**	**-9.920**	**10.633**

Resultaat incidentele werkzaamheden

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Lasten	117.115	145.781	262.896
Baten	204.635	14.952	219.587
Saldo	**87.520**	**-130.829**	**-43.309**

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 2.111.106,- opgenomen als totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten voor inzet RNH € 2.141.123,-. Het verschil (€ 30.017,-) laat zich als volgt verklaren (bedrag afgerond):

- Per saldo iets hogere inzet op de reguliere werkzaamheden € 1.000,-
  - Minder reguliere inzet afdeling beheer € 17.000;
  - Minder reguliere inzet afdeling financiën € 22.000;
  - Meer reguliere inzet afdeling bedrijfsbureau € 15.000;
  - Meer reguliere inzet afdeling programmasturing € 6.000;
  - Meer reguliere inzet afdeling evenementen € 3.500;
  - Meer reguliere inzet afdeling projecten € 8.000;
  - Meer reguliere inzet afdeling communicatie € 11.500;
  - Minder reguliere inzet afdeling vastgoed € 4.000;
- Diverse incidentele projecten; per saldo € 30.000,- meer inzet:
  - Minder inzet ontwikkeling Abcouderstraatweg 79 € 61.000,-
  - Meer inzet uitruil Langerlust - Abcouderstraatweg 79 € 29.000,-
  - Meer inzet Toekomstplan Gaasperplas € 17.000,-
  - Meer inzet uitwerken ontwikkelprogramma € 25.000,-
  - Meer inzet erfpacht- en samenwerkingsovereenkomst SBB € 3.000,-
  - Meer inzet uitwerken koepelvrijstelling € 4.000,-
  - Meer inzet Algemene verordening en Legesverordening € 8.000,-
  - Meer inzet Reglement van Orde € 5.000,-

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 2.235.938,-. De inzet RNH is gebaseerd op basis van ureninzet € 2.141.123,- en € 94.815,- voor de werkzaamheden van het Routebureau. Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (onder andere om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd.

Wijzigingen per programma

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het eerste programma per saldo € 90.716,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 105.668,- (negatief) worden vooral veroorzaakt door vertraging in de ontwikkeling van de Abcouderstraatweg 79. Dit heeft verband met het onderzoek naar de mogelijke uitruil tussen boerderij Langerlust en de Abcouderstraatweg 79, op verzoek van de gemeente Amsterdam (per saldo € 38.000,- negatief). Daarnaast zijn kosten opgevoerd voor de saneringswerkzaamheden op de ontwikkellocatie Abcouderstraatweg 77 (€ 15.000,- negatief). Ook de reeds voorgefinancierde grondonderzoeken zijn door het recreatieschap gefinancierd.

Verder zullen in 2025 de eerste werkzaamheden van het Toekomstplan Gaasperplas worden uitgevoerd. In voorbereiding hierop zijn de kosten voor dit project opgehoogd ten opzichte van de eerdere begroting (€ 17.000,- negatief), waarbij de planvormingskosten conform besluit van 24 november 2022 zullen worden gedekt door de gemeente Amsterdam. Ook zullen de hoofdopgaves van de vastgestelde ambities in 2025 uitgewerkt worden in financiële scenario's (€ 25.000,- negatief).

Ook is gebleken de dat kosten voor het Groene Uitweg subsidieproject Gaasperplas Centraal iets lager uit zullen vallen (€ 3.000,- positief). Vanwege de onzekerheid omtrent het haalbaarheidsonderzoek voor een fietsroute aan de zuidoever van de Gaasperplas worden deze kosten vanuit reguliere middelen gedekt (€ 5.000,- positief).

De werkzaamheden inzake de actualisatie van het fietsknooppuntennetwerk worden verder uitgevoerd in 2025 (€ 10.000,- negatief). Naar verwachting zal er meer inzet RNH vanuit de afdeling projecten nodig zijn voor ecologische advies uren (€ 8.000 negatief).

De hogere baten (€ 14.952,- positief) komen voort uit de hogere dekking vanuit de gemeente Amsterdam ten aanzien van de werkzaamheden van het Toekomstplan Gaasperplas en het subsidieproject Gaasperplas Centraal, waarvoor naar inschatting minder kosten gemaakt zullen worden en dus ook minder opbrengsten.

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 11.287,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 57.329,- (negatief) worden verklaart door het permanent instellen van een loket voor lokale kansrijke omgevingsinitiatieven. In 2024 is een pilot gehouden welke door de omgeving dermate enthousiast is ontvangen dat het bestuur heeft besloten het loket vanaf het boekjaar 2025 structureel te begroten (€ 15.000,- negatief). Daarnaast zullen de werkzaamheden voor een nieuwe erfpacht- en samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer in 2025 verder opgepakt worden (€ 13.000,- negatief). Ook zal de aankoop van perceel Middenweg (doorschuif uit 2024) in 2025 plaatsvinden (€ 6.000,- negatief) en is verdere inzet begroot voor het dossier koudewinning Ouderkerkerplas (€ 6.500,- negatief).

Daarnaast worden er iets meer kosten voor dagelijks onderhoud (€ 7.000,- negatief) en overige bedrijfskosten (€ 3.000,- negatief) verwacht. De afschrijvingskosten worden iets lager geschat (€ 4.000,- positief). Verder zal meer inzet RNH vanuit de afdelingen bedrijfsbureau (€ 7.000,- negatief) en evenementen (€ 3.500,- negatief) nodig zijn.

Vanuit de afdeling vastgoed is de inschatting dat er iets minder inzet zal plaatsvinden dan eerder begroot (€ 4.000,- positief). Bij de afdeling communicatie zal meer inzet volgen vanuit RNH door het wegvallen van een extern bedrijf, waardoor de bedrijfskosten promotiemateriaal lager zullen zijn. Per saldo is er dus geen effect in het resultaat ten aanzien van de meer inzet communicatie. Verder worden er iets meer kosten verwacht voor werkzaamheden van het Routebureau (€ 5.000,- negatief).

De hogere baten (€ 46.043,- positief) ontstaan door een aantal ontwikkelingen. Rond de jaarwisseling heeft een succesvolle werving voor een nieuw evenement bij de Ouderkerkerplas plaatsgevonden. Door de komst van het nieuwe evenement verwachten wij een hogere opbrengst (€ 22.000,- positief). Verder zijn er meer inkomsten begroot (€ 24.000,- positief) uit inkomsten huur, erfpacht, bijdragen.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De hogere lasten op dit programma bedragen € 1.850,- (negatief), er zijn iets hogere bedrijfskosten bij toezicht.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten bedragen per saldo € 6.647,- (negatief). De oorzaak hiervan is divers van aard. Er wordt minder inzet RNH voor reguliere werkzaamheden verwacht van de afdelingen beheer (€ 17.000,- positief) en financiën (€ 22.000,- positief). Daarnaast wordt er meer inzet verwacht vanuit reguliere werkzaamheden voor de afdelingen bedrijfsbureau (€ 8.000,- negatief) en programmasturing (€ 6.000,- negatief).

Verder worden er vanuit dit programma een aantal projecten uitgevoerd, waarbij er meer kosten opgevoerd zijn. Het gaat om werkzaamheden voor de herijking van de Algemene verordening en Legesverordening (€ 8.500,- negatief) en werkzaamheden aan het Reglement van Orde (€ 6.000,- negatief). Verder zullen de accountants-diensten aanbesteedt moeten worden (€ 4.000,- negatief) en zullen er werkzaamheden uitgevoerd worden inzake het uitwerken van de koepelvrijstelling (€ 6.000,- negatief). Ook worden er meer kosten voor de accountant verwacht (€ 7.000,- negatief).

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 30.250,- bedraagt (negatief). Dit is gelegen in het feit dat het spaarrente aan het dalen is, hierdoor worden er minder rentebaten verwacht.

Figuur 1: Beheer bij de speelsloot van de De Hoge Dijk

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De lange termijn (reguliere) financiële raming voor het recreatieschap is positief. Zie voor meer informatie de programmabegroting 2026. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen verder te verhogen dan de gebruikelijke indexatie (6,2%).

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	27,90%	1.108.935	1.177.689
Gemeente Amstelveen	15,40%	612.103	650.053
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.951.570	2.072.567
Gemeente Diemen	5,20%	206.683	219.497
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	95.392	101.306
Totaal	**100,00%**	**3.974.683**	**4.221.112**

Gevolgen voor de reserves

De lasten van Groengebied Amstelland zijn in 2025 hoger dan de baten.
We verwachten een afname in de reserves van € 32.676,-. Dit resultaat omvat een:

- Reguliere winst van € 10.633,- op reguliere bedrijfsvoering.
- Per saldo een incidenteel verlies van € 43.309,-, waarbij een incidentele opbrengst inzake afkoopsom in beheername uitkijktoren Het Poldernest ad. € 192.000,- is opgenomen (toegevoegd aan bestemmingsreserve), dus het verlies op incidentele werkzaamheden/projecten bedraagt € 235.309,-.

Zie de onderstaande tabel voor een compleet overzicht van de gevolgen voor de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Toevoeging algemene reserve	68.764	-10.531	58.233
Onttrekking algemene reserve	-85.706	-124.666	-210.372
Toevoeging bestemmingsreserve	192.000	-	192.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-66.985	-5.552	-72.537
Totaal	**108.073**	**-140.749**	**-32.676**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2024	begroot resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
Algemene reserve	1.274.743	-152.138	1.122.604
Bestemmingsreserve	1.028.657	119.464	1.148.121
Totaal reserves	**2.303.400**	**-32.676**	**2.270.724**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 10 juli 2025.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging**

Bijlage I Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging

	2025	2025	2025
	mutatie Kadernota	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2025*
Stand volgens programmabegroting 2025	**108.073**		
Wijzigingen nadien met AB besluit			
1. Kansrijke omgevingsinitiatieven	-15.000	-	-15.000
2. Algemene verordening en Legesverordening	-6.500	-1.900	-8.400
3. Reglement van Orde	-4.600	-1.650	-6.250
4. Nieuwe erfpacht- en samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer	-	-12.800	-12.800
5. Aanbesteden accountantsdiensten	-	-3.800	-3.800
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	**-26.100**	**-20.150**	**-46.250**
Autonome ontwikkelingen			
1. Doorschuiven incidentele projecten 2024 naar 2025	-54.000	-1.500	-55.500
2. Herijking index kosten en opbrengsten	-	-	-
3. Meer/minder reguliere inzet RNH	-10.485	10.000	-485
4. Stijging diverse bedrijfskosten	-9.500	-	-9.500
5. Stijging kosten Routebureau	-6.500	-2.400	-8.900
6. Hogere opbrengsten evenementen	14.000	10.000	24.000
7. Hogere opbrengsten erfpacht/huur/leges	13.500	8.750	22.250
8. Daling overige bedrijfskosten	5.500	3.000	8.500
9. Daling verwachtte rentebaten	-	-30.000	-30.000
10. Daling afschrijvingskosten	-	4.000	4.000
11. Overige	4.898	-4.512	386
Totaal autonome ontwikkelingen	**-42.587**	**-2.662**	**-45.249**

	2025	2025	2025
Nieuw beleid			
1. Haalbaarheidsonderzoek fietsroute zuidoever Gaasperplas	5.000	-	5.000
2. Werkgroep GGA-ontwikkelprogramma – uitwerking financiële scenario's	-20.000	-4.750	-24.750
3. Bouwrijp maken ontwikkellocatie Abcouderstraatweg 79	20.500	-	20.500
4. Ontwikkeling Abcouderstraatweg 79	41.000	-	41.000
5. Onderzoek naar mogelijke uitruil locaties Abcouderstraatweg 79 met Langerlust	-	-50.000	-50.000
6. Toezicht Diemerbos	-2.500	-500	-3.000
7. Koudewinning Ouderkerkerplas	-6.500	-	-6.500
8. Actualisatie fietsknooppuntennetwerk	-4.500	-6.000	-10.500
9. Ontwikkeling verenigingsgebouw Abcouderstraatweg 77	-	-15.000	-15.000
10. Uitwerken koepelvrijstelling	-	-6.000	-6.000
11. Uitvoeringsfase GGA-ontwikkelprogramma	-	-	-
Totaal incidentele ontwikkelingen	**33.000**	**-82.250**	**-49.250**
Totaal wijzigingen	-35.687	-105.062	-140.749
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
	-	-	-
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**-**	**-**	**-**
resultaat VOOR bestemming	**72.386**	**-105.062**	**-32.676**
Resultaatbestemming			
Stand volgens kadernota 2024	**72.386**	**-105.062**	**-32.676**
Dekking uit algemene reserves	72.014	80.125	152.139
Dekking uit bestemmingsreserves	-144.400	24.937	-119.464
(resultaat NA bestemming)	**-**	**-**	**-**

Programmabegroting 2026

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 20 maart 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **7**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 9
Programma 2. Beheer en onderhoud 11
Programma 3. Toezicht en veiligheid 15
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 16
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 18

Paragrafen **20**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 21
B. Kapitaalgoederen 23
C. Financiering 28
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid WOO 29
E. Grondbeleid 33
F. Participanten 35

Overzicht van baten en lasten **38**

Bijlagen **48**

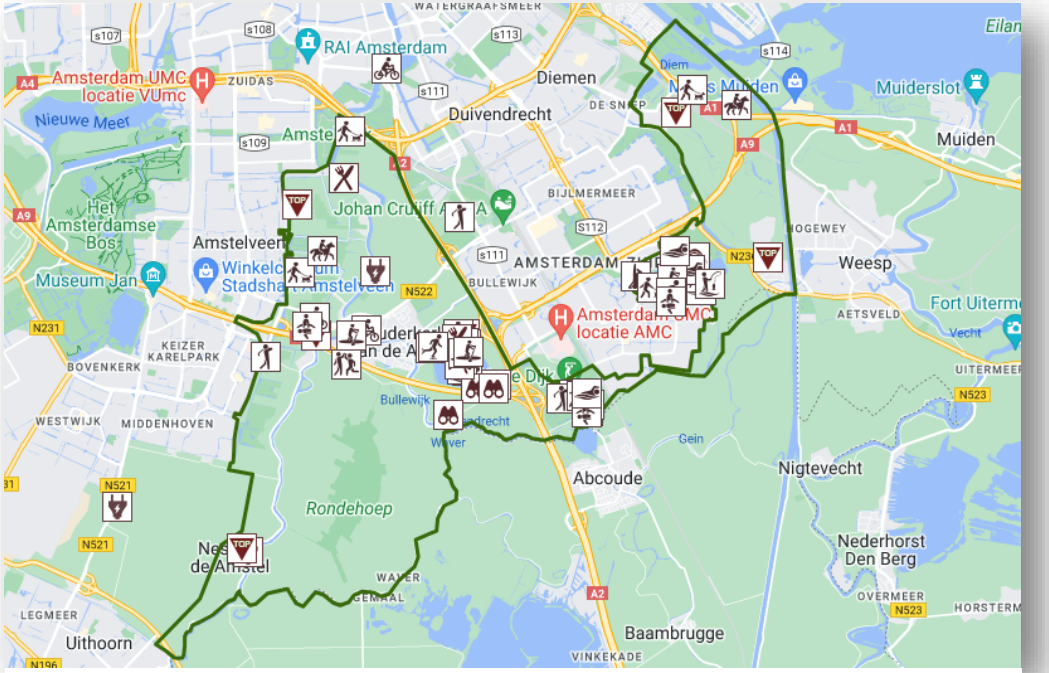

Figuur 1: Het werkgebied van Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland. Het recreatieschap beheert, ontwikkelt en onderhoudt recreatie- en natuurgebieden, recreatieve routes en objecten in Amstelland. De werkzaamheden worden uitgevoerd door uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH). De kosten worden gedekt uit inkomsten van huren, pachten, evenementen, projectsubsidies en de deelnemersbijdrage. Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling (2024):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- Meer dan 2.7 miljoen bezoeken bij de laatste telling in 2023.

Woningbouw, gezondheid en natuur: toenemende recreatiedruk

Groengebied Amstelland biedt recreatieruimte, natuur en stilte op loopafstand van de stedelijke bebouwing van de metropoolregio Amsterdam. Bezoekers kunnen genieten van het groen en de recreatieve mogelijkheden op een steenworp afstand van hun huis. Ook leveren de terreinen van Groengebied Amstelland een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van de inwoners door natuurbeleving en gelegenheid tot sporten en bewegen. Deze voorzieningen staan de komende jaren onder grote druk.

Rondom het recreatieschap, bijvoorbeeld in Amsterdam Zuidoost, worden alleen al meer dan 15.000 woningen gerealiseerd. Daarnaast verdubbeld Ouder-Amstel in het aantal inwoners. De snelle groei van de woonkernen zal leiden tot veel nieuwe inwoners die willen recreëren in de nabije omgeving. De toenemende druk leidt tot meer druk óp- en minder ruimte vóór groen, ook wel de recreatieparadox genoemd. Het recreatieschap houdt rekening met een met een fors hogere druk op de deelgebieden met een zwaardere beheertaak en uiteenlopende behoeften.

Om de recreatiedruk in financiële zin op te kunnen vangen, zijn de deelnemers aan het onderzoeken of de grondslag voor de berekening van de participantenbijdrage realistischer kan door deze te stoelen op bevolkingsgewicht. Onderzocht wordt of dit, gelijklopend met het zwaartepunt van de woningbouw, vanaf 2028 kan worden toegepast. Ondanks dat er op dit moment al sprake is van te weinig ruimte voor recreatie, wordt ook het tekort aan recreatieruimte alleen maar groter. Dit maakt het nog urgenter om met de ambities aan de slag te gaan in de vorm van een actiegericht ontwikkelprogramma. Naar verwachting beslist het bestuur van Groengebied Amstelland hierover in de tweede helft van 2025. Verwacht wordt dat de effecten zichtbaar zijn in de kadernota 2027 en de begrotingswijziging 2026.

Figuur 2: Drukte bij Ouderkerkerplas

Reacties op de kadernota 2026

In het najaar stelde het bestuur de kadernota 2026 vast. De inhoud van deze editie was gericht op continuïteit. De kadernota is beleidsarm van opzet in afwachting van besluitvorming over de uitwerking van de ambities. Aansluitend werden de deelnemers in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de kadernota 2026. Dit biedt de mogelijkheid voor reactie op het te voeren beleid. De indicatief aangegeven doelen in de kadernota worden onderstaand in de programma's uitgewerkt.

Wat willen we bereiken?

Groengebied Amstelland zorgt met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en (zwem)voorzieningen binnen haar gebied. Het recreatieschap werkt hiermee de beeldkwaliteit catalogus openbare ruimte van het kenniscentrum CROW. Er zijn vijf prestatieniveau te onderscheiden; A+/A/B/C/D, daarbij is A+ het hoogste niveau en D het laagste. Recreatieschap Groengebied Amstelland hanteert met de beheerwerkzaamheden het gemiddelde beeldkwaliteit Niveau B niveau, welke in de systematiek wordt beschouwd als basis en functioneel.

Eind 2023 heeft het bestuur het ambitiedocument "Sprong naar de Toekomst" vastgesteld. Recreatieschap Groengebied Amstelland zet zich zodoende de komende 10 jaar in om een bijdrage te leveren aan:

- Een breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

De ambities sluiten aan bij de recreatieve wensen van onze bezoekers en het landschappelijk beleid van de participanten en voorzien daarnaast in het streven naar een optimale balans tussen natuur en recreatie. Met de ambities als leidraad is gewerkt aan een drietal ontwikkelscenario's, waarin de ambities zijn uitgewerkt in concrete opgaven. Eind 2024 heeft het bestuur hierop formeel het startsignaal gegeven voor het ontwikkelprogramma van Groengebied Amstelland.

Op basis van de overgebleven scenario's "basis" en "midden" zal in 2025 een keuze worden gemaakt over welke projecten op welke termijn worden uitgevoerd. Het basisscenario ziet toe op een drietal hoofdopgaven welke direct voortvloeien uit de vastgestelde ambities:

- Toekomstbestendig beheerbudget;
- Scherpere recreatiezonering;
- Natuurinclusiever beheer.

Het ontwikkelprogramma is adaptief, het beweegt voortdurend mee met voortschrijdend inzicht en onverwachte ontwikkelingen. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat nieuwe projecten aan het ontwikkelprogramma worden toegevoegd. Het bestuur beslist in 2025 over de eventuele toevoeging van de volgende projecten:

- Meer voorzieningen voor mensen met een fysieke beperking;
- Actualiseren slimme verbindingen fietsknooppuntennetwerk;
- Haalbaarheidsstudie verbinding recreatiegebied Ouderkerkerplas;
- Meer kleinschalige in het recreatievoorzieningen Penbos;
- Revitaliseren en uitbreiden toiletvoorzieningen.

Daarnaast werkt Groengebied Amstelland de komende jaren intensief aan een upgrade van het recreatiedeelgebied Gaasperplas. De uitvoeringsfase is in 2025 gestart en heeft een tijdspanne tot en met 2027. Samen met de gemeente wordt waar gewenst en mogelijk, uitbreiding gegeven aan het voorzieningenniveau.

Verder neemt het recreatieschap deel in meerdere gebiedsprocessen. Zo wordt in de Diemerscheg en de Amstelscheg samengewerkt met de provincie, gemeenten en andere terrein beherende organisaties om voldoende recreatiemogelijkheden te bieden.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	130.581	19.100	-111.481
2. Beheer en onderhoud	4.032.968	784.757	-3.248.211
3. Veiligheid en toezicht	589.540	-	-589.540
4. Bestuur en ondersteuning	584.141	-	-584.141
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.500	4.442.746	4.441.246
Totaal voor bestemming	**5.338.730**	**5.246.603**	**-92.127**
Ad 5. Mutaties reserves	-	92.127	-92.127
Totaal na bestemming	**5.338.730**	**5.338.730**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2026 sluit met een negatief saldo van € 92.127,-.

	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	5.338.730	5.335.495	4.882.981
Baten	5.246.603	5.302.820	5.031.750
Saldo	**-92.127**	**-32.676**	**148.769**

De totale begrote lasten liggen € 3.000,- hoger dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer kosten door indexatie (€ 161.000,-);
- Meer advieskosten externen en herberekening van beheerlasten door Cyber per saldo (€ 6.000,-);
- Meer kosten dagelijks onderhoud en hogere dotatie groot onderhoud door verwachtte groei bevolking (€ 47.000,-);
- Minder inzet RNH (€ 6.000,-);
- Minder (overige) bedrijfskosten (€ 4.000,-);
- Meer kapitaalslasten door investering (€ 3.000,-);
- Minder kosten inzake incidentele projecten welke in 2025 zijn opgevoerd maar in 2026 grotendeels nog niet inzichtelijk zijn. De voornaamste reden hiervoor is dat er nog geen volledige raming is voor de ontwikkelprogramma projecten in 2026. Meer toelichting hierover is te vinden in de paragraaf incidentele middelen ⇗ (€ 204.000,-).

De begrote baten zijn € 56.000,- lager dan de begroting 2025 na wijziging.
Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door indexatie (3%) participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling (€ 127.000,-);
- Minder opbrengst door storting Rijkswaterstaat met betrekking tot beheer en onderhoud uitkijktoren het Poldernest welke eens in de vijf jaar wordt gestort en geïndexeerd op een termijn van 30 jaar (€ 192.000,-);
- Meer opbrengsten door indexatie op pacht, huur en leges (€ 22.000,-);
- Minder rentebaten (€ 5.000,-);
- Minder projectsubsidies (€ 8.000,-).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve	1.122.604	1.090.087	-32.517
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	485.115	473.105	-12.010
Bestemmingsreserve In beheername uitkijktoren het Poldernest	444.908	444.908	-
Bestemmingsreserve investeringen	153.600	115.200	-38.400
Bestemmingsreserve egalisatie	64.498	55.298	-9.200
Totaal reserves	**2.270.724**	**2.178.597**	**-92.127**
Voorziening groot onderhoud	1.282.018	946.110	-335.908
Totaal reserves en voorzieningen	**3.552.742**	**3.124.707**	**-428.035**

Figuur 2: De jongste deelnemers van de Gaasperplascross 2024

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door beleid;
- Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen.

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 562.500,-. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling (2024):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende ambities en beleid van de participanten richting aan de activiteiten.

Actuele ontwikkelingen voor het recreatieschap

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2026 en de jaren erna beïnvloed en soms ook gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop (al) in 2026 moet worden geanticipeerd, zullen zijn:

- 'Ravijnjaar' bij gemeenten. Gemeenten krijgen in 2026 te maken met een negatieve bijstelling van hun gemeentefonds, waardoor gemeenten hoogst waarschijnlijk financiële krapte zullen ervaren. Dit kan mogelijk tot gevolgen leiden voor het recreatieschap;
- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). De participantengemeenten van Groengebied Amstelland groeien tot en met 2030 alleen al met ruim 80.000 inwoners. Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio. Hiervoor is het recreatieschap aan het onderzoeken om de deelnemersbijdrage te stoelen op bevolkingsgewicht, zodat de opvangcapaciteit van de gebieden optimaal kan worden ingezet;
- Het beter verbinden van groen met de stad. Dit biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Door klimaatverandering krijgt Nederland steeds vaker te maken met extremer weer; van droogte tot extremere stormen, het recreatieschap moet voorbereid zijn door te adapteren aan het extremere klimaat;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Tussen onder meer het NNN en de voor initiatieven gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden, kan spanning ontstaan. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebieds- en routebeheerder en doet jaarlijks begrenzing- en ontgrenzingsverzoeken voor de optimalisatie van Natuurnetwerk Nederland;
- Gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaam en gezond bewegen en betrokkenheid bij voedselproductie die de sociale en gezondheidsfunctie van onze gebieden aanspreken;
- Herziening van de (duur van) erfpachten met Staatbosbeheer. Begin 2025 is overeenkomst bereikt over de samenwerkings- en erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer. Deze contracten worden met 60 jaar verlengd tot 2099, met de mogelijkheid om nogmaals met 60 jaar te verlengen;
- In de voormalig Recreatie-om-de-stad (RodS) gebieden die door Staatsbosbeheer worden beheert, waaronder het Diemerbos, is sprake van een structureel exploitatietekort. Door Staatsbosbeheer wordt onderzocht hoe het beheer en onderhoud van deze weesgebieden gefinancierd kunnen worden. Hierbij wordt ook gekeken naar opvolging van de inmiddels verlopen samenwerkingsovereenkomst Diemerbos. Bij dit onderzoek zijn ook weesgebieden in Spaarnwoude en Twiske-Waterland betrokken.

Programma's

Groengebied Amstelland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2026 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	130.581	19.100	-111.481
2. Beheer en onderhoud	4.032.968	784.757	-3.248.211
3. Veiligheid en toezicht	589.540	-	-589.540
4. Bestuur en ondersteuning	584.141	-	-584.141
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.500	4.442.746	4.441.246
Totaal voor bestemming	**5.338.730**	**5.246.603**	**-92.127**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	92.127	-92.127
Totaal na bestemming	**5.338.730**	**5.338.730**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	7.933
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, rentebaten	890.924
Participantenbijdragen	4.347.746
Totaal baten voor bestemming	**5.246.603**

Reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is negatiever dan de begroting na wijziging 2025, zoals in onderstaande tabel te zien is. Het negatievere resultaat is hoofdzakelijk het gevolg van de verwachtte meer kosten inzake de verwachtte bevolkingsgroei rondom de gebieden waarvoor in 2026 een bedrag van € 47.000,- is opgenomen.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	5.279.896	5.072.599	4.681.818
Baten	5.227.503	5.083.233	4.960.074
Saldo	**-52.393**	**10.633**	**278.256**

Incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De voornaamste reden hiervoor is dat er nog geen volledige raming is voor de ontwikkelprogramma projecten in 2026. Deze zullen voortvloeien uit de scenario keuze welke naar verwachting in de zomer van 2025 gecompleteerd zal worden, waarna voorstellen ter uitvoering van deze projecten zullen volgen. Daarnaast zijn de baten een stuk lager doordat er in 2025 incidenteel een opbrengst volgt vanuit Rijkswaterstaat ten behoeve van beheer en onderhoud uitkijktoren het Poldernest.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	58.834	262.896	201.164
Baten	19.100	219.587	71.676
Saldo	**-39.734**	**-43.309**	**-129.487**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2026 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van projecten uit het in 2025 vastgestelde ontwikkelprogramma. Gelijklopend aan het ambitiedocument uit 2023 hebben deze opgaves een doorlooptijd tot en met 2033 en worden jaarlijks geëvalueerd;
- Mede-realisatie projecten Toekomstplan Gaasperplas met de gemeente Amsterdam. Deze werkzaamheden starten in 2025 met een doorlooptijd tot en met 2027. Voor de realisatiefase is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de gemeente Amsterdam en Groengebied Amstelland.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Voor de recreant is horeca een belangrijke waarde voor het verblijf in de gebieden. Groengebied zet zich in voor voldoende rustplaatsen en duurzame horeca.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland behandeld vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers en begeleiden dit zo nodig verder. Dat geldt ook voor de organisatoren van grote evenementen, die worden begeleid bij de uitvoering. Het gaat om evenementen die passen binnen de beleidsruimte die door de gemeenten is aangegeven. De begeleiding door het recreatieschap richt zich onder andere op het minimaliseren van de impact op de natuur en leefomgeving.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Ondersteuning voor planmatige uitvoering van groot onderhoud en vervangingen;
- Coördinatie voor beheer en communicatie over zwemwaterkwaliteit;
- Opzetten van een biodiversiteitsmonitor;
- Opzetten van een natuurplatvorm.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	-	90.600	27.977
Inzet RNH	130.581	186.678	152.033
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***130.581***	***277.278***	***180.009***
Opbrengsten	14.109	23.210	37.164
Subsidies en projectbijdragen	4.991	4.377	2.377
Totale baten	***19.100***	***27.587***	***39.541***
Saldo	**-111.481**	**-249.691**	**-140.469**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	--	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	Ambitiedocument en ontwikkelprogramma	99.022	3.412
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	--	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	-	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten	31.559	15.688
Totaal		**130.581**	**19.100**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2026	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	83.500	-
	Diemerbos	3.412	3.412
	Werkgroep ontwikkelprogramma financieel	12.110	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**99.022**	**3.412**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	14.721	-
	Ontwikkeling Toekomstplan Gaasperplas	14.109	14.109
	GU Gaasperplas Centraal	2.729	1.579
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**31.559**	**15.688**
	Totaal	**130.581**	**19.100**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2026 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- In standhouden en bevorderen variatie in beheerdoeltypen;
- Samenwerking met partners in natuur- en landschapsbeheer (kennis en ondersteuning);
- Samenwerking op het gebied van natuurbeleving en voorlichting;
- Opstellen van een ecologisch beheerplan;
- Inzetten van onderhoud voor vergroting biodiversiteit;
- Het meewerken aan uitvoering van zelfbeheer in de stadsranden.

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Instandhouding van routevoorzieningen;
- Aantrekkelijk, schoon, heel en veilig houden van de recreatiegebieden;
- Het onderhouden van het recreatieve aanbod en inspelen op de toegenomen en toenemende recreatiedruk;
- Schone recreatiegebieden: beheersing afvalproblematiek;
- Actueel houden accenten en inzet (kwalitatief en kwantitatief) toezicht en handhaving.

Voor een breder recreatief aanbod gaan we:

- Operationele afstemming met gemeenten over vergunningen en ontheffingen;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Een bijdrage leveren aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen door onder meer het betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

De werkzaamheden onder dit taakveld bestaan uit:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van wegen, paden, kunstwerken, wegmeubilair. Inclusief afschrijvingen;
- Dagelijks onderhoud om bijvoorbeeld in het najaar de bladeren van de fietspaden op te ruimen en het leegzuigen van straatkolken.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van toerisme en recreatie in samenwerking samen met gemeenten, het communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van lokale kleine en grote evenementen zoals SLOWtriatlon, Run for Kika, Open Air en Reggae Lake

- Onderzoek naar mogelijke stroompunten op de evenementenlocaties ter verduurzaming.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor vindt jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van onder andere gras, beplanting, water, stranden en speeltoestellen plaats:

- Voeren van beheer dat de biodiversiteit ondersteunt en bevordert in de natuurlijke zones. Dit bestaat o.a. uit het natuurlijke beheer van riet, bloemrijke velden en bermen, terugdringen spontane opslag (bijvoorbeeld bramen en Japanse duizendknoop) en het rekening houden met bloeiperiodes van zeldzame bloemen bij het maaibeheer;
- Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd. De taken van het Routebureau worden uitgevoerd door medewerkers van Recreatie Noord-Holland. Voor de recreatieschappen houdt dat in dat het Routebureau onder andere opdrachten voor het betreffende recreatieschap uitvoert. In het geval van Groengebied Amstelland houdt dat in de verkenning van de actualisatie van het fietsknooppuntennetwerk en het beheer en onderhoud van het Wandelnetwerk Amstelland.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2026-2029

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit 2025 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen. Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanning gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende 10 jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud. In 2026 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Dunnen beplanting;
- Groot onderhoud verharding, bruggen en toiletgebouwen;
- Vervangen speeltoestellen, terreinmeubilair;
- Voorbereiding en uitvoering onderdelen Toekomstplan Gaasperplas.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO*	1.814.840	1.723.624	1.584.791
Overige bedrijfskosten	278.242	281.224	285.773
Inzet RNH	995.886	957.807	851.248
GO*	1.242.908	1.243.095	791.545
Kapitaallasten	37.000	34.000	23.038
Subtotaal lasten	***4.368.876***	***4.239.750***	***3.536.396***
Dotatie voorziening GO*	907.000	900.000	900.000
Onttrekking voorziening GO*	-1.242.908	-1.243.095	-791.545
Saldo mutaties voorziening GO	***-335.908***	***-343.095***	***108.455***
Totale lasten	**4.032.968**	**3.896.655**	**3.644.851**
Opbrengsten	781.815	951.319	805.854
Projectsubsidies	2.942	2.802	32.135
Totale baten	**784.757**	**954.121**	**837.989**
Saldo	**-3.248.211**	**-2.942.535**	**-2.806.861**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen. DO betreft dagelijks onderhoud.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	767.718	-
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	123.242	451.635
3.4 Economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	115.177	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	Evenementen	102.028	304.600
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	2.924.803	28.522
Totaal		**4.032.968**	**784.757**

Figuur 3: House of Bird restaurant in het Diemerbos

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2026	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	242.718	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	525.000	-
2.1.2	GO/VV	775.280	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-775.280	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**767.718**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	123.242	451.635
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**123.242**	**451.635**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	115.177	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**115.177**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	102.028	304.600
	Subtotaal taakveld 5.3	**102.028**	**304.600**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.505.803	28.522
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	382.000	-
5.7.2	GO/VV	467.628	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-467.628	-
5.7.2	Kapitaallasten	37.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.924.803**	**28.522**
	Totaal	**4.032.968**	**784.757**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Reguliere (standaard) werkzaamheden:

- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden door middel van het flexibilisering van de inzet van boswachters;
- Vervullen van gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar in het gebied. Boswachters informeren en communiceren met recreanten, bezoekers en andere stakeholders. Verder geven zij voorlichting over onder andere de gebruiksregels;
- Gedurende circa 200 dagen per jaar (met name in de periode april-oktober) wordt er geüniformeerd toezicht door onze groene Boa's gehouden en gehandhaafd op het gebruik van het recreatiegebied volgens wet- en regelgeving, waaronder de Algemeen verordening Groengebied Amstelland. Hiervoor gelden vier primaire aandachtsvelden:
    a. Hondenoverlast;
    b. Wild kamperen/zwervers;
    c. Afval incl. verwijdering lachgascilinders en capsules;
    d. Zedendelicten.
- Storytelling: het verhaal van het landschap vertellen aan de recreant;
- Inzet op het creëren van kwalitatieve- en kwantitatieve beleving en een gevoel van veiligheid in overleggen vanuit beheer, toezicht en handhaving;
- Meer beleving en gevoel van veiligheid creëren;
- Aanwezig zijn ten tijde van recreatie in Groengebied Amstelland. Dit kan betekenen dat ook in het laagseizoen extra inzet in de weekenden kan plaatsvinden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters;
- Toezicht houden en handhaven volgens de Algemene Verordening;
- Verbeteren van zichtbaarheid.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	35.000	37.800	37.425
Inzet RNH	554.540	531.030	460.672
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**589.540**	**568.830**	**498.097**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-589.540**	**-568.830**	**-498.097**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 Openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	589.540	-
Totaal		**589.540**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen voor het ontwikkelprogramma.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2025;
- Werkzaamheden bestuursbureau (€ 99.428,-).

Taakveld 0.4 Overhead

- Het percentage overhead bedraagt 9% en is in lijn met het voorgaande jaar;
- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met bestuurders en adviescommissieleden;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, interne afdelingsplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van de ambities;
- Proactief omgevingsmanagement;
- Jaarlijks herijking en evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van eventuele WOO-verzoeken;
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	144.178	144.598	133.474
Inzet RNH	439.963	432.125	424.424
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**584.141**	**576.723**	**557.898**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-584.141**	**-576.723**	**-557.898**

Figuur 4: Recreanten in de Middelpolder

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	Accountantscontrole en Bestuursbureau	124.058	-
0.4 Overhead	Zie onderstaande specificatie	460.083	-
Totaal		**573.898**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	227.422	-
Secretariaat	40.994	-
Financiële control en administratie	122.462	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	49.085	-
Kantoor- en bedrijfskosten	20.120	-
	460.083	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.5 Treasury

- Financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo min mogelijk financieringskosten;
- Rentebaten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Groengebied Amstelland heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	1.500	1.600	1.308
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**1.500**	**1.600**	**1.308**
Participantenbijdragen	4.347.746	4.221.112	3.974.683
Opbrengsten	95.000	100.000	179.532
Totale baten	**4.442.746**	**4.321.112**	**4.154.215**
Saldo voor bestemming	**4.441.246**	**4.319.512**	**4.152.906**
Mutaties reserves	-92.127	-32.676	148.769
Saldo na bestemming	**4.533.373**	**4.352.188**	**4.004.138**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	-	58.233	287.468
Onttrekking algemene reserve	-32.517	-210.372	-362.845
Toevoeging bestemmingsreserve	-	192.000	248.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-59.610	-72.537	-23.854
Totaal	**-92.127**	**-32.676**	**148.769**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	Bank- en rentekosten	1.500	95.000
0.8 Overige baten en lasten	Participantenbijdragen	-	4.347.746
0.9 Vennootschapsbelasting		-	-
0.10 Mutaties reserves	Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	-	92.127
0.11 Resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**1.500**	**4.534.873**

Figuur 5: Recreanten bij zwemstrand De Hoge Dijk

Paragrafen

Indexatie

Het Groengebied hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2026 komt uit op 3%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 5%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (5%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3% voor 2026. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd

Over de jaren 2027 tot en met 2029 is gerekend met een indexatie van 5,8% (gemiddelde CPI 2022-2024)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door beleid;
- Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2024, € 562.500,-, zie bijlage I Risico-inventarisatie 2025.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2026 € 1.090.087,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

	Stand per 01-01-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve	1.122.604	1.090.087	-32.517
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	485.115	473.105	-12.010
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	444.908	444.908	-
Bestemmingsreserve investeringen	153.600	115.200	-38.400
Bestemmingsreserve egalisatiereserve	64.498	55.298	-9.200
Totaal reserves	**2.270.724**	**2.178.597**	**-92.127**
Voorziening groot onderhoud	1.282.018	946.110	-335.908
Totaal	**3.552.742**	**3.124.707**	**-428.035**

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2025 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de jaren na 2025 wordt de raamovereenkomst steeds stilzwijgend verlengd voor een jaar met een opzeg termijn van één heel kalenderjaar. Voor de periode vanaf 1 januari 2026 wordt gewerkt aan een voorstel voor vernieuwing van een meerjarenraamovereenkomst.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	-73%	-62%	-55%	-52%	-50%	-47%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-73%	-62%	-55%	-52%	-50%	-47%
Solvabiliteitsratio	51%	57%	62%	60%	58%	57%
Structurele exploitatieruimte	6%	0%	-1%	-1%	-1%	-1%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

Figuur 6: Het wijds landschap van de Duivendrechtsepolder

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair en speeltoestellen;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	1.814.840	1.952.375	2.095.443	2.243.863
GO - kleine vervangingen	1.242.908	1.390.292	1.052.998	852.734
Kapitaallasten	37.000	32.500	32.500	42.500
Totaal	**3.094.748**	**3.375.167**	**3.180.941**	**3.139.097**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	50.000

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Verhardingen	403.591	587.144	476.440	300.762
Civiele kunstwerken	519.167	404.428	295.015	298.810
Inzet RNH	95.240	100.002	105.002	110.252
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-232.701	-310.540	-81.374	100.083
Totaal	**785.297**	**781.034**	**795.083**	**809.907**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.
De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	89.017	94.180	99.642	105.421
GO - kleine vervangingen	314.574	492.964	376.798	195.341
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**403.591**	**587.144**	**476.440**	**300.762**

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft in totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.
De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

KUNSTWERKEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	58.461	61.852	65.439	69.234
GO - kleine vervangingen	460.706	342.576	229.576	229.576
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**519.167**	**404.428**	**295.015**	**298.810**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Groen	1.033.846	1.101.439	1.114.292	1.187.565
Water, oevers en stranden	434.539	450.093	404.049	421.459
Pontjes	68.500	87.667	89.167	90.167
Terreinmeubilair	266.343	334.372	325.191	333.427
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	297.046	326.206	379.423	397.485
Gebouwen en materieel	71.716	83.818	97.364	109.422
Overige bedrijfskosten	233.456	234.299	256.764	258.197
Inzet RNH	589.846	619.339	650.306	682.821
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-85.628	-148.085	-32.957	-7.150
Totaal	**2.909.664**	**3.089.148**	**3.283.599**	**3.473.393**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

GROEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	840.562	908.155	978.508	1.051.781
GO - kleine vervangingen	193.284	193.284	135.784	135.784
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.033.846**	**1.101.439**	**1.114.292**	**1.187.565**

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moet middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m^2 zandstrand.

De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	268.165	283.719	300.175	317.585
GO - kleine vervangingen	166.374	166.374	103.874	103.874
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**434.539**	**450.093**	**404.049**	**421.459**

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes. De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

PONTJES	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	68.500	70.000	71.500	72.500
GO - kleine vervangingen	-	17.667	17.667	17.667
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**68.500**	**87.667**	**89.167**	**90.167**

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 44 speeltoestellen en 1100 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen, speelvoorzieningen voor honden en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	178.592	186.016	193.835	202.070
GO - kleine vervangingen	87.751	148.356	131.356	131.357
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**266.343**	**334.372**	**325.191**	**333.427**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 14 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 16 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	279.838	314.909	350.854	387.724
GO - kleine vervangingen	17.208	11.297	28.569	9.761
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**297.046**	**326.206**	**379.423**	**397.485**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	31.705	33.544	35.490	37.548
GO - kleine vervangingen	3.011	17.774	29.374	29.374
Kapitaallasten	37.000	32.500	32.500	42.500
Totaal	**71.716**	**83.818**	**97.364**	**109.422**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	50.000

De geplande economische vervanging in 2029 ziet op de vervanging van een auto.

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 13 juli 2023 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	Begroting 2026
Begrotingstotaal (lasten)	5.338.730
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	437.776

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	Begroting 2026
Begrotingstotaal (lasten)	5.338.730
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	1.067.746
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid WOO

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 2.156.128,- opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 88.438,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en –ontwikkeling.

In het jaar 2026 is vooralsnog geen sprake van investeringsprojecten.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een bestuursbureau opgericht. Het bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. In 2025 vindt een evaluatie over de instelling van het bestuursbureau plaats. Recreatieschap Geestmerambacht heeft de overeenkomst met het bestuursbureau opgezegd en zal per 1 januari 2025 geen gebruik maken van de diensten van het bureau. De financiële gevolgen van dit besluit voor de andere schappen worden in 2025 inzichtelijk gemaakt.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	227.422	-
Secretariaat	40.994	-
Financiële control en administratie	122.462	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	49.085	-
Kantoor- en bedrijfskosten	20.120	-
Totaal	**460.083**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1.	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2.	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit)	€0,40
2.	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1.	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan
3.	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de Algemene Verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1.	Art. 2.2 AV - VERVALLEN (betreft: vergunning voor evenementen)	Nihil
3.2.	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-

3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, nonprofit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:
- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Groengebied Amstelland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4000	Hectare
Oppervlakte	736	Hectare
Waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	13	
Waarvan: in eigen beheer	13	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten in ondererfpacht uit te geven	1 2	Abcouderstraatweg 77 Abcouderstraatweg 79 Amstelslag 9

Gebouwen in eigendom

Groengebied Amstelland heeft 13 gebouwen in eigendom. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 7 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechterweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Verenigingsgebouw, Abcouderstraatweg 77;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groenbied Amstelland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data expireren. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Groenbied Amstelland wenselijk.

Namens Groenbied Amstelland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een

langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Groengebied Amstelland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zal het bestuur van Groenbied Amstelland in april van 2025 instemmen met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst. Daarna kunnen deze worden doorgeleid naar de notaris. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtacte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten uit de gronden te halen, worden sommige percelen uitgegeven voor commerciële activiteiten, agrarische activiteiten of bewoning. Hierbij wordt doorgaans gebruikgemaakt van standaardcontracten en -voorwaarden. Groengebied Amstelland heeft nog geen vastgesteld grondprijzenbeleid, maar hanteert marktconforme prijzen aansluitend bij de desbetreffende gemeente. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	365.218	358.069
Baten uit verhuren	70.967	68.900

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met een reactietermijn van 21 dagen. Alle informatie hierover zal te vinden zijn op de eigen website.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord Holland	27,90%	1.177.689	1.213.020
Gemeente Amstelveen	15,40%	650.053	669.555
Gemeente Amsterdam	49,10%	2.072.567	2.134.744
Gemeente Diemen	5,20%	219.497	226.082
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	101.306	104.345
Totaal	**100,00%**	**4.221.112**	**4.347.746**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Amsterdam: wethouder R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Diemen: wethouder M. Van den Berg (voorzitter) • Gemeente Ouder-Amstel: wethouder mevrouw P. Koek-Baks • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	De voorgaande visie van Groengebied vastgesteld dateerde uit 2009. Eind 2023 zijn de nieuwe ambities vastgesteld met hierin als hoofdopgaven: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2023 € 2.154.633 31-12-2024 € 2.303.402 31-12-2025 € 2.270.724 31-12-2026 € 2.178.097
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 1.943.410 31-12-2024 € 2.188.831 31-12-2025 € 1.675.018 31-12-2026 € 1.339.110
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2023 € 157.617 31-12-2024 € 148.769 31-12-2025 € -32.676 31-12-2026 € -92.127
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor vanaf 2025 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie; 2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Hieronder valt ook beperkingen ontwikkelingen landelijk gebied; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's; 4. Zwemwater calamiteiten

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen 6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door beleid; 8. Verminderde inkomsten door bezuinigingen; 9. Milieuvervuiling (van bv. Grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS; 10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen; 11. Eindewaardevergoeding opstallen; 12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 13. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, lange periodes van droogte); 14. Brand/hittestress door klimaatveranderingen; 15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Het faciliteren van recreatie op een natuurinclusieve manier; • Maatschappelijk verantwoord ondernemen; • Conform planning uitvoeren van evenementen; • Uitvoeren van toezicht en handhaving; • Uitvoeren communicatieplan; • Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen; • Beheren vastgoedcontracten en opbrengsten genereren; • Voorbereiden gebiedsmaatregelen Toekomstplan Gaasperplas;	

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	• Deelname aan werkgroep Beheer- en ontwikkelstrategie Diemerbos; • Deelname aan werkgroep herijking Toekomstkader Amstelscheg; • Vaststelling ambities.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	130.581	19.100	-111.481
2. Beheer en onderhoud	4.032.968	784.757	-3.248.211
3. Veiligheid en toezicht	589.540	-	-589.540
4. Bestuur en ondersteuning	584.141	-	-584.141
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.500	4.442.746	4.441.246
Totaal voor bestemming	**5.338.730**	**5.246.603**	**-92.127**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	92.127	-92.127
Totaal na bestemming	**5.338.730**	**5.338.730**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	Bestuur	125.268	124.058	130.458	137.190	144.270
0.4	Overhead	455.277	460.083	483.248	507.581	533.141
0.5	Treasury	1.600	1.500	1.550	1.600	1.650
0.10	Mutaties reserves	250.233	-	3.092	571	4.328
1.2	Openbare orde en veiligheid	568.830	589.540	595.946	626.040	657.655
2.1	Verkeer en vervoer	758.887	767.718	781.034	795.083	809.907
3.1	Economische ontwikkeling	112.897	99.022	87.675	92.058	96.661
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	192.554	123.242	128.111	130.126	136.692
3.4	Economische promotie	110.264	115.177	121.183	127.504	134.156
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	101.195	102.028	107.145	112.519	118.163
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.908.724	2.956.362	3.102.834	3.298.853	3.490.294
	Totaal lasten	**5.585.728**	**5.338.730**	**5.542.276**	**5.829.125**	**6.126.917**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.5	Treasury	100.000	95.000	90.000	90.000	90.000
0.8	Overige baten en lasten	4.221.112	4.347.746	4.599.915	4.866.710	5.148.979
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	282.909	92.127	47.600	47.600	47.600
3.1	Economische ontwikkeling	3.249	3.412	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	441.969	451.635	465.185	479.140	493.515
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	292.100	304.600	310.000	315.000	315.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	244.390	44.210	29.576	30.675	31.823
	Totaal baten	**5.585.728**	**5.338.730**	**5.542.276**	**5.829.125**	**6.126.917**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Totaal baten	5.585.728	5.338.730	5.542.276	5.829.125	6.126.917
	Totaal lasten	5.585.728	5.338.730	5.542.276	5.829.125	6.126.917
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	1.177.689	1.213.020	1.283.375	1.357.811	1.436.564
84312	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTELVEEN	650.053	669.555	708.389	749.476	792.946
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	2.072.567	2.134.744	2.258.559	2.389.555	2.528.149
84318	BIJDRAGE GEMEENTE DIEMEN	219.497	226.082	239.195	253.068	267.746
84328	BIJDRAGE GEMEENTE OUDER-AMSTEL	101.306	104.345	110.397	116.800	123.574
	Totaal	**4.221.112**	**4.347.746**	**4.599.915**	**4.866.710**	**5.148.979**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Duurzame goederen	1.207.750	1.209.611	773.486
Pachten	1.627	1.580	1.289
Ingeleend personeel	2.156.128	2.141.123	1.907.256
Overige goederen en diensten	2.270.633	2.290.676	2.068.150
Rente	1.500	1.600	1.308
Mutatie voorzieningen	-335.908	-343.095	108.455
Afschrijvingen	37.000	34.000	23.038
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**5.338.730**	**5.335.495**	**4.882.981**

Baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Pachten	365.218	358.069	348.554
Huren	70.967	68.900	49.727
Leges en andere rechten	11.330	11.000	11.679
Overige goederen en diensten	334.300	321.350	399.250
Subsidies	7.933	7.179	34.512
Inkomensoverdrachten	4.361.855	4.436.322	4.011.847
Rente	95.000	100.000	179.532
Overige verrekeningen	-	-	-3.351
Totaal baten	**5.246.603**	**5.302.820**	**5.031.750**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Totaal lasten	5.338.730	5.335.495	4.882.981
Totaal baten	5.246.603	5.302.820	5.031.750
Saldo	**-92.127**	**-32.676**	**148.769**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	-	58.233	287.468
Onttrekking algemene reserve	-32.517	-210.372	-362.845
Toevoeging bestemmingsreserve	-	192.000	248.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-59.610	-72.537	-23.854
Totaal mutaties reserves	**-92.127**	**-32.676**	**148.769**

Geprognotiseerde balans 2026

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2026	2025	PASSIVA	2026	2025
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	222	259	Eigen vermogen	2.178	2.271
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	946	1.282
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***222***	***259***	***Subtotaal***	***3.124***	***3.553***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	156	156	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	393	393
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.204	3.595	Overlopende passiva	982	982
Liquide middelen	918	918			
Subtotaal	***4.278***	***4.669***	***Subtotaal***	***1.375***	***1.375***
Totaal	**4.499**	**4.928**	**Totaal**	**4.499**	**4.928**

Financiële meerjarenraming 2025-2029

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	287.866	130.581	103.132	108.288	113.703
2. Beheer en onderhoud	3.896.655	4.032.968	4.224.850	4.447.855	4.672.170
3. Veiligheid en toezicht	568.830	589.540	595.946	626.040	657.655
4. Bestuur en ondersteuning	580.545	584.141	613.706	644.771	677.411
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.600	1.500	1.550	1.600	1.650
Totaal	**5.335.495**	**5.338.730**	**5.539.184**	**5.828.554**	**6.122.589**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	27.587	19.100	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	954.121	784.757	804.761	824.815	840.338
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	4.321.112	4.442.746	4.689.915	4.956.710	5.238.979
Totaal	**5.302.820**	**5.246.603**	**5.494.676**	**5.781.525**	**6.079.317**

Saldo lasten en baten	-32.676	-92.127	-44.508	-47.029	-43.272

Reguliere werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	5.072.599	5.279.896	5.534.949	5.828.554	6.122.589
Baten	5.083.233	5.227.503	5.494.676	5.781.525	6.079.317
Saldo	**10.633**	**-52.393**	**-40.273**	**-47.029**	**-43.272**

Incidentele werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	262.896	58.834	4.235	-	-
Baten	219.587	19.100	-	-	-
Saldo	**-43.309**	**-39.734**	**-4.235**	**-**	**-**

Resultaat totaal

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	5.335.495	5.338.730	5.539.184	5.828.554	6.122.589
Baten	5.302.820	5.246.603	5.494.676	5.781.525	6.079.317
Saldo	**-32.676**	**-92.127**	**-44.508**	**-47.029**	**-43.272**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	-152.139	-32.517	3.092	571	4.328
Bestemmingsreserve	119.464	-59.610	-47.600	-47.600	-47.600
Totaal	**-32.676**	**-92.127**	**-44.508**	**-47.029**	**-43.272**

Standen reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	1.122.604	1.090.087	1.093.179	1.093.750	1.098.078
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	485.115	473.105	473.105	473.105	473.105
Bestemmingsreserve investeringen	444.908	444.908	444.908	444.908	444.908
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	-	115.200	76.800	38.400	0
Bestemmingsreserve egalisatie	64.498	55.298	46.098	36.898	27.698
Totaal reserves	**2.117.124**	**2.178.597**	**2.134.089**	**2.087.060**	**2.043.788**
Voorziening groot onderhoud	1.282.018	946.110	469.818	337.820	413.086

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2025 – 2029

(bedragen x 1000)

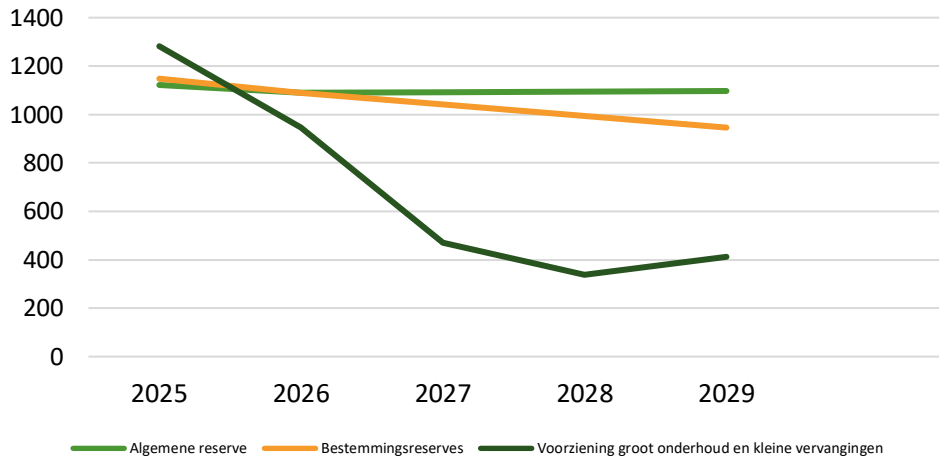

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve in 2026 gaat afnemen. De algemene reserve is ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Volgens de huidige meerjarenraming zal de algemene reserve in 2029 € 1.098.078,- bedragen. Hierbij dient vermeld te worden dat in deze programmabegroting 2025 geen rekening is gehouden met de kosten van de uitvoering van de projecten uit het ontwikkelprogramma. De opstelling van het ontwikkel inclusief de projecten moet immers nog plaatsvinden.

De bestemmingsreserves nemen af doordat bij de bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren jaarlijks een bedrag vrij valt. Verder is er een afname zichtbaar in de bestemmingsreserve egalisatie wat de jaarlijkse afschrijving m.b.t. maatschappelijk nut investering betreft.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2025	1.274.743	210.372	58.233	1.122.604
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	2025	510.051	24.937	-	485.115
Bestemmingsreserve B&O Uitkijktoren	2025	-	38.400	192.000	153.600
Bestemmingsreserve investeringen	2025	444.908	-	-	444.908
Bestemmingsreserve egalisatie	2025	73.698	9.200	-	64.498
Totaal reserves		**2.303.400**	**282.909**	**250.233**	**2.270.724**
Voorziening GO	2025	1.625.113	1.243.095	900.000	1.282.018
Totaal voorziening		**1.625.113**	**1.243.095**	**900.000**	**1.282.018**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2026	1.122.604	32.517	-	1.090.087
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	2026	485.115	12.010	-	473.105
Bestemmingsreserve B&O Uitkijktoren	2026	153.600	38.400	-	115.200
Bestemmingsreserve investeringen	2026	444.908	-	-	444.908
Bestemmingsreserve egalisatie	2026	64.498	9.200	-	55.298
Totaal reserves		**2.270.724**	**92.127**	**-**	**2.178.597**
Voorziening GO	2026	1.282.018	1.242.908	907.000	946.110
Totaal voorziening		**1.282.018**	**1.242.908**	**907.000**	**946.110**

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve	1.122.604	1.090.087	-32.517
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	485.115	473.105	-12.010
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	153.600	444.908	291.308
Bestemmingsreserve investeringen	444.908	115.200	-329.708
Bestemmingsreserve egalisatie	64.498	55.298	-9.200
Totaal reserves	**2.270.724**	**2.178.597**	**-92.127**
Voorziening GO	1.282.018	946.110	-335.908
Totaal voorziening	**1.282.018**	**946.110**	**-335.908**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 10 juli 2025.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2025**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2025

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de mogelijke risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van Groengebied Amstelland. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Rond de jaarwisseling zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in 2025 kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Eind 2024 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie;
2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Waaronder beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's;
4. Zwemwater calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen(organisatoren) of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door extern beleid;
8. Verminderde inkomsten door overheidsbezuinigingen;
9. Milieuvervuiling van grond en/of water door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS;
10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstallen;
12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen;
15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix. Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 11, 12	1, 9	6
2 = 10 – 40 %	8	4, 10, 14, 15	5
3 = > 40 %		7, 13	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7 en 13. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat één of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Door verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden is de kans groter dat een gepland evenement geen doorgang zal vinden.

Risico/kans: Niet kunnen laten plaatsvinden van (grote) evenementen waardoor het recreatieschap essentiële inkomsten misloopt.		**Oorzaak:** (Grote) evenementen hebben het lastig. Door voornamelijk verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden bestaat er een kans dat een gepland evenement niet doorgaat.
Kans(cijfer): **2** 10-40 %	Gevolg (cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Organisatoren zijn vanwege de verstrengde eisen in mindere mate bereid om evenementen te organiseren alsmede minder grote marges. Bovendien zijn evenementen met minder dan 10.000 bezoekers niet rendabel. Vanwege de bovenstaande redenen is het lastiger om een geschikte partij te vinden die een evenement kan organiseren; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten ten gunste van beheer en onderhoud van het gebied; ▪ Vertraging van uitgiften; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek.
Beheersmaatregel: ▪ Uitvoeringsbeleid evenementen aanpassen op veranderde wet- en regelgeving; ▪ Meerjarenovereenkomsten herijken op overmachtsclausule; ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); ▪ Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status); ▪ *€ 87.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

7. Verminderde inkomsten door extern beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege nationale, provinciale en gemeentelijke beleidsveranderingen.

Risico/kans: Externe beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap.		Oorzaak: Door verandering van het politiek klimaat kan het beleid omtrent recreatie en natuur veranderen waardoor het recreatieschap rekening moet houden met minder subsidies en incidentele middelen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg (cijfer): **2** 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Bezuinigingen op beheer en onderhoud wat leidt tot gebiedsafsluitingen en kwaliteitsachterstanden; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud en een verminderde beeldkwaliteit;

		▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijke schadeclaims van (schaps)contractanten; ▪ Verminderende maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Belang van recreatie en natuur onder de aandacht brengen; ▪ Hogere benodigde deelnemersbijdrage; ▪ Bezuinigingen op beeldkwaliteitsniveau; ▪ Juridische procedures; ▪ Omgevingsmanagement om te kunnen anticiperen op beleidsveranderingen; ▪ *€ 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. Extreme (plaatselijke) weersomstandigheden hebben een steeds grotere impact, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden.

Risico/kans: Onveilige situaties in de gebieden en extra herstelwerkzaamheden als gevolg van extreme weersomstandigheden.		**Oorzaak:** Frequentere-, plaatselijkere- en extremere weersomstandigheden waardoor rekening gehouden moet worden met grotere (herstel)schade in de gebieden.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Meer droogte en/of stormschade; ▪ Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; ▪ Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg;
		▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; ▪ Uitstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims; ▪ Periodieke interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding.
Beheersmaatregel: ▪ (Tijdelijke) gebiedsafsluitingen; ▪ Toekomstbestendig beheerplan opstellen; ▪ Ecologisch beheerplan opstellen; ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer; ▪ *€ 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 562.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen	10-40% (0,25)	€ 87.500
7. Verminderde inkomsten door extern beleid	> 40% (0,50)	€ 125.000
14. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 125.000
Overige risico's		€ 225.000
Totaal		**€ 562.500**

Ten opzichte van vorig jaar zijn zowel aantal geïnventariseerde risico's als het benodigde weerstandsvermogen toegenomen. In 2024 werden er twaalf risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 508.750,-.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's.

recreatieschap twiske-waterland

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.twiske-waterland.nl
K.v.K. 58592199

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten

Velsen-Zuid: 20 maart 2025
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: U2024
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze financiële jaarstukken Recreatieschap Twiske-Waterland
Bijlage(n): Jaarverslag en infographic 2024, Begrotingswijziging 2025, Programmabegroting 2026
Behandeld door: [redacted]
Contactgegevens: [redacted]

Geachte raads- en Statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland u de programmabegroting 2026, begrotingswijziging 2025 en de resultaatbestemming in de jaarstukken 2024, zoals deze in ontwerp zijn vastgesteld in haar vergadering van 20 maart jongsleden. Volgens het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regeling nodigt zij u uit om binnen 12 weken, en dus uiterlijk op 12 juni 2025 uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerp-programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 2 juli a.s. het besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2025 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor uw informatie stuur ik u ook de infographic 2024 en de jaarstukken 2024 voor het recreatieschap toe. In het proces van het opstellen van de financiële stukken is sprake van een strakke plannning. Derhalve heeft de accountant nog geen concept goedkeurende verklaring afgeven. Wel is de accountant voornemens om deze goedkeurende verklaring af te geven welke verwacht wordt voor de vergadering van het algemeen bestuur op 2 juli 2025, waarin de jaarstukken worden vastgesteld.

De begroting na de wijziging 2025 sluit op een negatief saldo van € 181.793,-. Daarbij is het van belang dat de begrotingswijziging en begroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. Voor de uitvoering van het beheer, beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap moet er altijd ingespeeld worden op ontwikkelingen buiten de invloedsfeer van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2026 is een negatief saldo van € 117.249, - bestaande uit een reguliere winst van € 314.859,-, zijnde het resultaat van de reguliere bedrijfsvoering en een incidenteel verlies van € 413.108,- zijnde het resultaat van de incidentele werkzaamheden en de bijdragen aan projecten.

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni)). Het indexatiecijfer voor 2026 komt daarmee uit op 3%. Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2026 is 5%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (5%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3% voor 2026. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd. Het recreatieschap is zich bewust van de bezuinigingsopgave van 5% welke vanuit Zaanstreek-Waterland is gewenst. In het najaar zullen scenario’s in beeld worden gebracht met daarin de mogelijke gevolgen voor de activiteiten van het recreatieschap en de financiën.

In het geval dat de behandeling vertraging oploopt, u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op nemen met [redacted]

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland

Yassmine El Ksaihi,
Voorzitter

2024 in vogelvlucht

Twiske - Waterland

Of je nu liever wandelt, fietst, of vaart: Twiske-Waterland biedt talloze recreatieve mogelijkheden en routes die het ontdekken waard zijn. Geniet van het groen of een dagje aan het water in Het Twiske. Of bezoek landschap Waterland, met zijn pittoreske dorpen, kleine sloten, kronkelende dijken en routes langs het prachtige werelderfgoed in dit eeuwenoude polderlandschap. Jaarlijks genieten miljoenen mensen van de recreatie mogelijkheden in het Twiske-Waterland!

Wat hebben we gerealiseerd?

In 2024 heeft het recreatieschap stappen gemaakt voor het realiseren van de ambities in het ontwikkelprogramma. Zo is er een prachtige visie opgesteld voor de herontwikkeling van de Twiske-Poort en zijn de eerste objecten op de Markermeerdijken in beheer genomen. Ook stond 2024 in het teken van het 40-jarige jubileum van recreatiegebied het Twiske. Het jubileum is feestelijk gevierd met de opening van nieuwe trimtoestellen, een foto wedstrijd en de nieuwe Twiske-route. Ook is Landschap Waterland in het zonnetje gezet met promoties voor de prachtige routes die door het landschap lopen.

Derde prijs Monique Hoving-Sneek

Tweede prijs Anita Haak

Eerste prijs Gerda van Putten

Vierde prijs Adriaan Veenhoven

Fotowedstrijd!

Het Twiske 40 jaar in erfpacht bij recreatieschap Twiske-Waterland!

Vijfde prijs Mike Geskus

Hoe staat het schap er voor?

Het jaar werd met een voordeliger saldo afgesloten dan was begroot. De baten zijn hoger dan verwacht; dit kwam onder andere door meer inkomsten uit rente en hogere baten uit evenementen en parkeeropbrengsten. Verder zijn een aantal projecten doorgeschoven naar 2025 waardoor de kosten voor 2024 lager uitvielen.

Waar ging het geld naartoe?

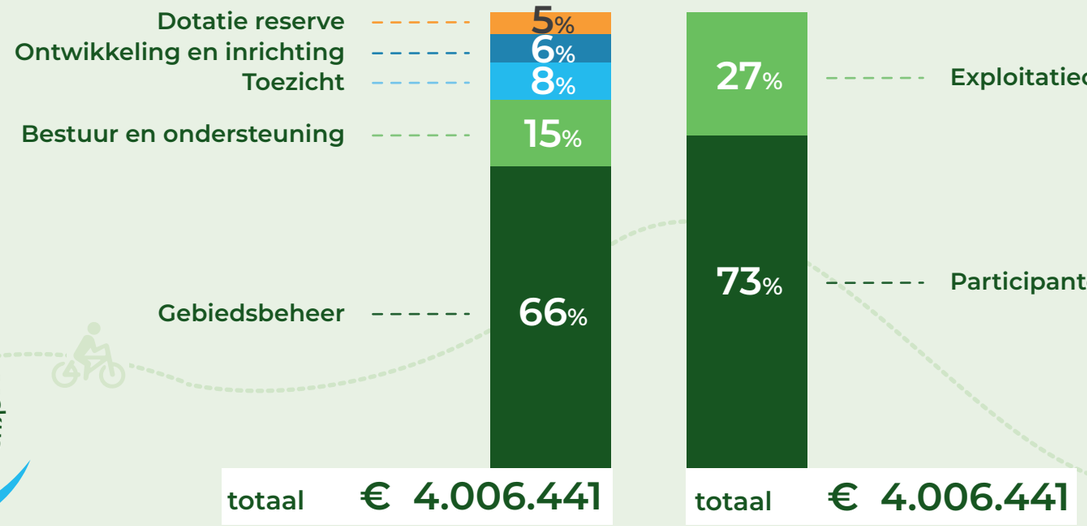

Waar kwam het geld vandaan?

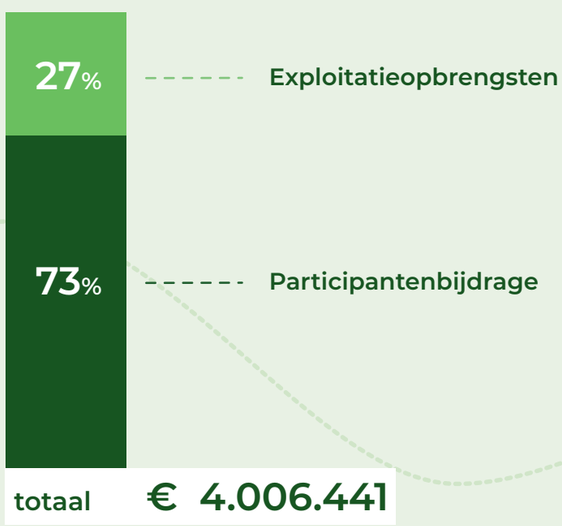

2024 highlights

Twiske - Waterland

Vaststelling evenementenbeleid

Het uitvoeringsbeleid evenementen was verouderd en toe aan vernieuwing. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 16 mei 2024 ingestemd met het nieuwe uitvoeringsbeleid evenementen. Een belangrijk aspect van dit nieuwe beleid is de afweging welke evenementen, van klein tot groot, georganiseerd kunnen worden, waarbij rekening wordt gehouden met een evenwichtige balans tussen leefbaarheid, levendigheid en natuur. Voor 2026 wordt er actief geworven voor een mooi nieuw evenement op de evenementenlocatie in Landsmeer.

Pontje Holysloot krijgt nieuwe schipper

Het pontje Holysloot wordt onderhouden en beheerd door Recreatieschap Twiske-Waterland. In 2024 is het recreatieschap op zoek gegaan naar een nieuwe schipper, omdat de toenmalige schipper wilde stoppen met de vaarwerkzaamheden. In oktober 2024 is het contract met de nieuwe schipper afgesloten. Het pontje ligt in de buurt van de fietsknooppunten 76 en 78 in Holysloot.

Nieuwe Gemeenschappelijke regeling en Verordening financieel beheer

Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 16 mei 2024 besloten in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling (GR) en Verordening financieel beheer. Voorafgaand aan het besluit is vanuit alle participanten een positieve zienswijze ontvangen. Met de publicatie van de nieuwe GR door de provincie is deze in de 2de helft van het jaar ingegaan.

Rapport “Versterking Recreatief Netwerk Laag Holland”

De besturen van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Alkmaarder- en Uitgeestermeer hebben in 2024 besloten om het rapport ‘Versterking Recreatief Netwerk Laag Holland’ openbaar te maken. Het rapport is toegezonden aan de deelnemende gemeentes van de gemeenschappelijke regeling en aan de partijen, die vanaf 2021 bij het proces zijn betrokken. De reacties op het rapport zijn positief en het rapport wordt gebruikt in beleidsprocessen van gemeentes en de provincie.

2,2 mln.
bezoekers in 2023

Bezoekerscijfers van 2023 zijn aangehouden vanwege huidige wijzigingen in de telgebieden.

1
groot evenement
> 5.000 bezoekers

6.221
volgers Facebook

1.059
volgers Instagram

102.901
website bezoekers

Vervanging brug Pikpotweg in Het Twiske

In 2024 is de brug aan de Pikpotweg in opdracht van het recreatieschap volledig vervangen. De werkzaamheden bestonden uit het demonteren van de brug en daarna het aanbrengen van nieuwe stalen buispalen, nieuwe buitenste liggers en een nieuw houten dek en leuningen. Daar waar mogelijk zijn onderdelen van de oude brug hergebruikt.

Feestelijke Open Dag Het Twiske op zaterdag 22 juni 2024

Het recreatiegebied Het Twiske vierde in 2024 haar 40-jarig jubileum, want in 1984 is dit gebied in erfpacht genomen door het voormalige recreatieschap Het Twiske, tegenwoordig recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatiegebied vierde dit met een feestelijk open dag op zaterdag 22 juni. Op deze dag zijn allerlei activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Het was een zonnige en geslaagde dag.

www.twiske-waterland.nl

recreatieschap twiske-waterland

Jaarstukken 2024

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 13 maart 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **6**

Programmaverantwoording *11*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *13*

Programma 2. Beheer en onderhoud *18*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *23*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *24*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *26*

Paragrafen *28*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *29*

B. Kapitaalgoederen *31*

C. Financiering *38*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid *41*

E. Grondbeleid *46*

F. Participanten *48*

Jaarrekening **51**

Overige gegevens **68**

Bijlagen **72**

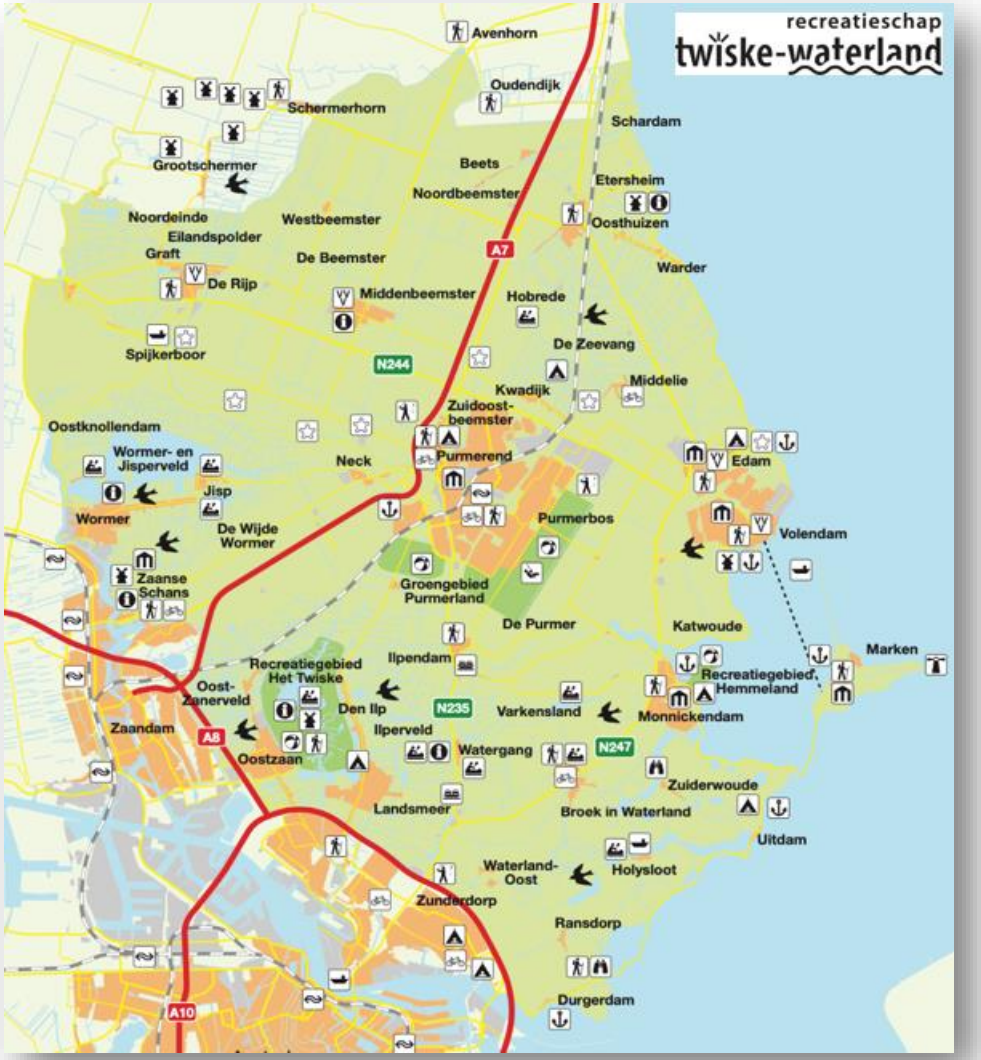

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap bestaat uit het grondgebied van de gemeenten Amsterdam (Landelijk Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en het voormalige Graft de Rijp (nu gemeente Alkmaar). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) nemen samen met Provincie Noord-Holland deel aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en ontwikkelt recreatieterreinen, natuurterreinen en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen, projectsubsidies en bijdragen van de participanten. Recreatie Noord-Holland is de uitvoeringsorganisatie voor het recreatieschap.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden plm. 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. Het Twiske is een recreatiegebied met een Natura2000 status. Dit houdt onder andere in dat er met het beheer en ontwikkelingen rekening gehouden wordt met de natuur, biodiversiteit en de bijbehorende wet- en regelgeving. Een voorbeeld hiervan is onze actieve rol bij het uitvoeren van het Natura2000 beheerplan.

Bestuurlijke ontwikkelingen

In het najaar zijn de heer Bas ten Have namens gemeente Landsmeer en de heer Harm Scheepstra namens gemeente Waterland aangesloten bij het Algemeen Bestuur. Met het vertrek van mevrouw van Boeijen en de heer Schalkwijk heeft er ook een wijziging van de vertegenwoordiging in het DB plaatsgevonden. In het DB hebben de heer Eelco Taams namens de gemeente Oostzaan en de heer Dirk Dijkshoorn namens de gemeente Edam-Volendam plaatsgenomen.

Namens:

Amsterdam:	mevrouw Yassmine el Ksaihi, tevens voorzitter
Edam-Volendam:	de heer Dirk Dijkshoorn
Landsmeer:	de heer Bas ten Have
Oostzaan:	de heer Eelco Taams
Purmerend:	de heer Mario Hegger
Waterland:	de heer Harm Scheepstra
Wormerland:	de heer Jeroen Schalkwijk, tevens vicevoorzitter
Zaanstad:	de heer Wessel Breunesse
Provincie:	mevrouw Esther Rommel

Het dagelijks bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de gemeenten: Amsterdam, Edam-Volendam, Oostzaan en Zaanstad. Het bestuur wordt ondersteund door het bestuursbureau Recreatieschappen Noord-Holland.

Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering.

In 2024 is de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling (GR) Twiske-Waterland vastgesteld en in werking getreden. De nieuwe GR kan gevonden worden op Gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland | Lokale wet- en regelgeving. Met het inwerking treden van de nieuwe GR voldoet het recreatieschap aan de wijziging Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) welke in 2022 is ingegaan.

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 3.793.071. Hiervan is € 2.619.740 besteed aan het beheren en onderhouden van de schapsgebieden. Daarnaast is € 597.041 benut voor het ondersteunen van het bestuur. Dit is inclusief de kosten van het bestuursbureau. Verder is € 327.761 uitgegeven aan veiligheid en toezicht. Tenslotte hebben ontwikkeling en inrichting € 246.102 en algemene dekkingsmiddelen € 2.427 gekost.

De totale baten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 4.006.441. Hiervan kwam € 2.918.630 uit de participantenbijdrage. Daarnaast bestond € 1.086.697 van de baten uit parkeeropbrengsten, evenementeninkomsten, rentebaten en huren en pachten. Tot slot kwam € 1.114 uit subsidies en (project)bijdragen.

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 213.370 (positief) toe te voegen aan de reserves.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat is een stuk beter dan vooraf begroot. De jaarrekening laat over 2024 een positief resultaat zien van € 213.370, terwijl een negatief resultaat van € 200.851 was begroot. Het positieve verschil van € 414.221 wordt verklaard door:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 284.000 positief). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2025;
- Hogere baten door rente (€ 64.000 positief);
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief);
- Hogere parkeeropbrengsten (€ 24.000 positief);
- Lagere kosten betaald parkeren (€ 22.000 positief);
- Divers (€ 5.000 negatief).

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	3.793.071	4.083.198	-290.127
Baten	4.006.441	3.882.347	124.094
Saldo	**213.370**	**-200.851**	**414.221**

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 was de index 8,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.511.651	1.635.606
Gemeente Amsterdam	23,56%	635.528	687.642
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	35.877	38.818
Gemeente Landsmeer	1,62%	43.780	47.370
Gemeente Oostzaan	0,66%	17.875	19.340
Gemeente Purmerend	6,96%	187.757	203.152
Gemeente Waterland	0,65%	17.494	18.928
Gemeente Wormerland	0,61%	16.383	17.726
Gemeente Zaanstad	8,57%	231.098	250.048
Totaal	**100,00%**	**2.697.443**	**2.918.630**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel is te zien dat het positieve resultaat van de jaarrekening is toegevoegd aan de reserves, waarbij de bestemmingsreserves met € 739.775 zijn toegenomen en de algemene reserve met € 526.404 is afgenomen. De reserves van Twiske-Waterland bedroegen eind 2024 € 5.417.155.

De voorziening groot onderhoud is in 2024 toegenomen en bedraagt eind 2024 € 477.631. Dit geld is nodig voor de uitvoering van groot onderhoud in komende jaren.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve	2.786.155	3.312.560	-526.404
Bestemmingsreserves	2.630.999	1.891.225	739.775
Totaal reserves	**5.417.155**	**5.203.785**	**213.370**
Voorziening groot onderhoud	477.631	411.749	65.883
Totaal reserves en voorzieningen	**5.894.786**	**5.615.533**	**279.253**

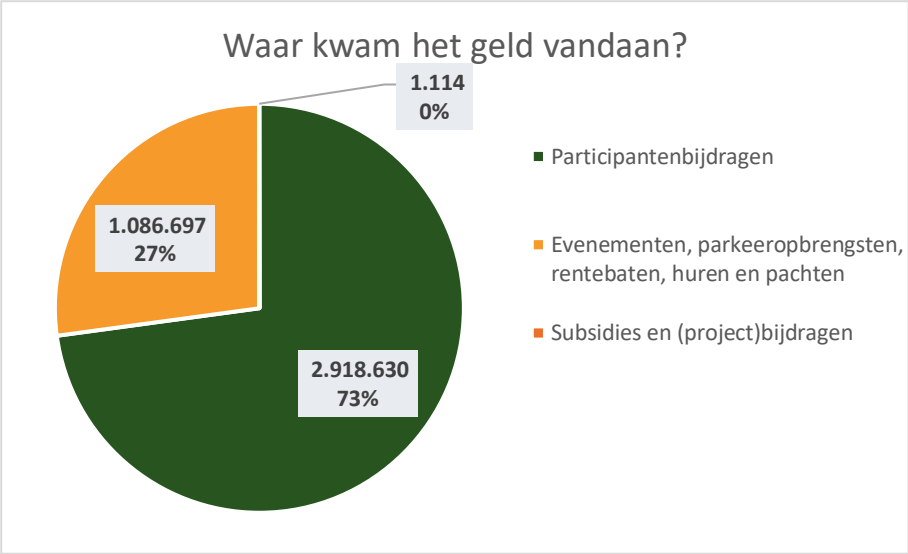

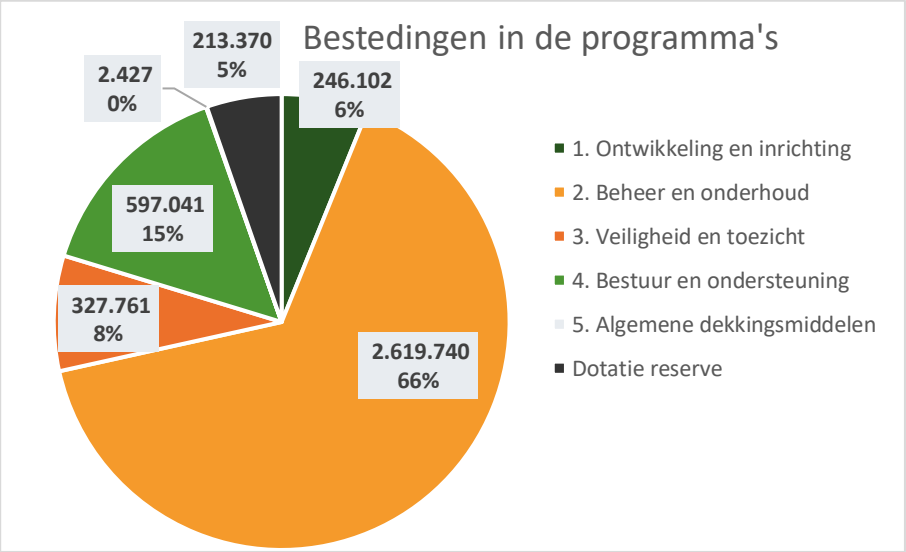

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 16 mei 2024:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Strategische doelen 2024

In 2020 werd het Ambitiedocument en ontwikkelprogramma vastgesteld. De strategische doelen zijn daarin vastgesteld. Dit is ‘waar we het voor doen’:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding recreanten;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen

Het in stand houden van de gebieden en voorzieningen maakt het leeuwendeel van de inspanningen en bestedingen uit. Maar daarnaast werd in 2024 ook gewerkt aan:

- Het evalueren en actualiseren van het voortschrijdend ontwikkelprogramma;
- Herzien van het evenementenbeleid (vastgesteld 16 mei 2024);
- De procesbegeleiding en contractvorming van zorgboerderij De Marsen;
- Het faciliteren van natuur inclusieve recreatie;
- Vormgeven van recreatieve elementen Markermeerdijken en omlegging van bestaande routes tijdens de werkzaamheden en tevens oplevering van de eerste modules in het project;
- Vaststellen van een visie voor de Twiske Poort (vastgesteld 16 mei 2024);
- Herstelwerkzaamheden aan 2 wandelbruggen in de Vennen;
- Voorbereidingen voor- en vervanging van de Pikpotwegbrug;
- Gesprekken voor het vernieuwen van de erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer (SBB);
- Starten met de procedure voor het ontgrenzen en begrenzen van Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden, bij de provincie;
- Viering van het 40-jarige bestaan van het Twiske.

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werd:

- de rechtmatigheidscontrole en -verantwoording uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen hebben geleid tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- de vernieuwing van het meerjarencontract met RNH en een producten- en dienstencatalogus voorbereid;
- mede op advies van de externe accountant overgestapt op een ander betaalpakket van de ING bank;
- het privacy-beleid vernieuwd en opgenomen in een handboek in relatie tot de Wet politiegegevens (WPG) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- gewerkt aan verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven.

Het jaar van recreatieschap Twiske-Waterland

Twiske-Waterland heeft in 2024 veel van voortgang kunnen boeken op de projecten van het ontwikkelprogramma.

Samenwerking

De werkzaamheden van het recreatieschap stonden in 2024 vooral in het teken van het uitvoeren van onderhoud aan de natuur en recreatieve voorzieningen. Samenwerking in het netwerk was vooral aan de orde bij de uitwerking van de projecten van het Ontwikkelprogramma. Bij die samenwerking werd veel nadruk gelegd op het 40 jarige jubileum van recreatiegebied het Twiske en alle routes in het werkgebied van Twiske-Waterland. In het kader van de zorg voor natuur is in 2024 gewerkt met het in 2022 geactualiseerde beheer- en onderhoudsplan. Hiermee zorgt het recreatieschap op een adaptieve manier voor instandhouding en waar mogelijk, vergroting van de biodiversiteit. De zorg voor de natuur leverde ook een groei van de ganzenpopulatie op. Deze groei is zodanig dat deze onbeheersbaar is en ook neveneffecten heeft, zoals: verdringing van andere broedvogels en kwaliteitsproblemen voor ligweiden, stranden en zwemwater.

Samenwerking werd ook gezocht met de participanten. Zo heeft het recreatieschap geparticipeerd bij de totstandkoming van de recreatieve visie van de gemeente Purmerend. Bij het opstellen van deze visie is veel input opgehaald uit het rapport '*Versterking recreatief netwerk Laag-Holland en de recreatieparadox bespreekbaar gemaakt*' wat in opdracht van het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland is ontwikkeld. Samenwerking met natuurverenigingen, gemeenten en sponsors leverde ook resultaat op bij het herstellen van wandelroutes of om meekoppelkansen te creëren waardoor een breder aanbod en een rijkere ervaring voor de recreanten ontstaan. Dat betekent ook dat in een aantal gevallen de routes en voorzieningen werden omgelegd of (tijdelijk) gesloten om natuur te beschermen. Voor natuurherstel werden vele hectares natte natuur na jaren van successie teruggezet en werden exoten als bramen uit de rietvelden, bermen en bosopstanden verwijderd.

In mei heeft de eerste bacteriologische verontreiniging plaatsgevonden op het Doesstrand, Vennegatstrand en Speelsloot. Gedurende het zwemseizoen is er op bijn elk strand overlast geweest van Blauwalg. Toename van de Blauwalg is inherent aan klimaatveranderingen; warmer weer zorgt voor meer en versnelde groei van algen in het zwemwater. Maatregelen om de vervuiling van het zwemwater tegen te gaan zijn bijvoorbeeld het extra rondpompen schoon water.

Ontwikkeling recreatiedruk

De recreatieve waarden van de gebieden worden onderstreept door de ontwikkeling van de recreatiedruk. De aanwas van het aantal bezoeken zal stijgen, doordat het aantal inwoners in de omgeving toeneemt en de komende jaren ook blijft stijgen[1]. Gezamenlijk zal het inwonertal van de participanten tot aan 2050 met meer dan 10% groeien. Dit zal de behoefte aan recreatiegebieden- en voorzieningen vergroten zoals teruggelezen kan worden in het rapport Recreatief Grid. Dit is reden temeer voor het nemen van maatregelen voor het spreiden van de recreatiedruk en het bieden van een breder palet van recreatieve voorzieningen (twee van de drie ambities). Bij het nemen van maatregelen om de recreatiedruk te spreiden besteed het recreatieschap veel aandacht aan de balans tussen natuur en recreatie.

Ecologisch beheer van het Twiske

Het Twiske kent al sinds de visie 2006 een recreatieve zonering met onderscheid tussen intensieve en extensieve gebieden. Deze zonering volgt de indeling van het gebied, zoals aangelegd in de jaren '70. Het jaarlijks terugkerend onderhoud en het

[1] CBS prognose bevolkingsgroei 2022-2050: Groei en krimp per gemeente | CBS

meerjarige grootonderhoud zijn gericht op instandhouding en waar mogelijk verbetering van de recreatieve gebruiks- en natuurwaarden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van ecologische kennis, vergaard uit ecologische onderzoeken, het Natura2000 beheerplan en periodiek overleg met natuurbeheerders en vrijwilligers. Specifiek onderzoek als voorwaarde voor vergunningverlening van de evenementen levert inzicht in de aanwezige waarden en eventuele mitigerende of beschermende maatregelen. Met die jaarlijkse onderzoeken zijn de delen van de intensieve zone; de evenemententerreinen en directe omgeving goed in beeld. Ecologisch beheer wordt zoveel mogelijk meegenomen in het regulieren beheer. Dit is terug te zien in bijvoorbeeld een aangepast maaibeleid van de bermen; de bermen worden 2 tot 3 keer per jaar gemaaid waarbij maximaal een meter naast het pad wordt gemaaid. In 2025 wordt er gestart met het monitoren van de bermen door middel van de nectarindex. Deze index is een objectieve meetmethode waarbij een tevoren bepaald perceel berm wordt onderzocht op de aanwezigheid van bepaalde bloemen.

Versterking Markermeerdijken

De versterking van de Markermeerdijken is inmiddels enkele jaren onderweg. De betrokkenheid van het recreatieschap daarin is het vormgeven aan- en uitvoeren van de recreatieve voorzieningen, zoals het fietspad en de bankjes. Voor de uitvoering vindt gefaseerd overleg plaats met de Alliantie Markermeerdijken, de provincie, recreatieschap Westfriesland en de betrokken gemeenten. In 2024 zijn de eerste modules opgeleverd. Er vinden momenteel gesprekken plaats met de provincie waarna de eerste module in beheer zal komen van het recreatieschap. Hierbij zal het recreatieschap het beheer van recreatieve elementen, zoals meubilair en het wandel- en fietspad in beheer nemen.

Daarnaast heeft bureau Cyber in 2024 de beheerraming van het fietspad en recreatieve elementen geactualiseerd. Deze valt binnen de begroting zoals opgesteld in 2017. De eerste raming dateert uit 2017, we zijn inmiddels 7 jaar verder, waardoor er een correctie voor (grote) prijsstijgingen moest plaatsvinden. De raming wordt dienovereenkomstig aangepast, wat ook tot uiting zal komen in de bestemmingsreserve voor de Markermeerdijken. Deze bestemmingsreserve dient immers ter dekking van het beheer.

Werkzaamheden aan de Markermeerdijken

Landvasten Laagholland

Met het project ‘Landvasten Laagholland’ worden openbare aanlegvoorzieningen (landvasten) uitgebreid en verbeterd voor de kleine recreatievaart (sloepen, fluisterboten, kano’s en SUP’s). Dit zorgt voor een verbetering van het sloepennetwerk. Het project omvat een aantal deelprojecten waarbij bestaande aanlegsteigers worden omgevormd naar landvasten, nieuwe landvasten worden gerealiseerd en een loswal van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt omgevormd naar een landvastlocatie.

In de praktijk loopt het project vertraging op door zaken buiten de invloedsfeer van het recreatieschap. Zo verloopt de vergunningaanvraag langzaam door onderbezetting bij betreffende gemeenten en moet de projectleider veelvuldig in gesprek met belanghebbende partijen vanwege ingediende vragen of bezwaarschriften van omwonenden. Naar verwachting worden de eerste landvastlocaties begin 2025

opgeleverd. Het jaar 2025 zal tevens in het teken staan voor het zoeken naar alternatieve locaties voor landvasten. Dat betekent onder andere dat hierbij gedacht kan worden aan locaties in het Noord-Hollands kanaal, waarvoor momenteel gesprekken met de gemeente Purmerend en provincie Noord-Holland plaatsvinden.

40 jarig bestaan van Het Twiske!

Het recreatiegebied Het Twiske vierde in 2024 haar 40-jarig jubileum. In 1984 is dit gebied immers in erfpacht genomen door het voormalige recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatiegebied vierde dit heugelijke feit met een feestelijke open dag op zaterdag 22 juni 2024. Op deze dag waren allerlei feestelijke activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Het recreatieschap organiseerde dit samen met de ondernemers, aannemers, verenigingen en organisaties in Het Twiske.

Zo werden in aanwezigheid van een aantal bestuursleden van het algemeen bestuur en andere genodigden de nieuwe sporttoestellen door de heer Breunesse, wethouder van Zaanstad en Peter Jansen namens de skivereniging Waterland-Zaanstreek onthuld. Daarnaast werd er een fotowedstrijd in samenwerking met Bureau Toerisme Laag Holland georganiseerd.

Speciaal voor het jubileum lanceerde het recreatieschap Twiske-Waterland op 22 juni 2024 het vernieuwde wandelrouteboekje ‘De Twiskeroute’. Het routebureau van Recreatie Noord Holland was op 22 juni ook aanwezig met een stand waar bezoekers het boekje gratis konden af halen. Ook werden bezoekers ingelicht over de mooie wandelroutes in het gevarieerde Waterlands landschap, waar in 2023 nog verschillende nieuwe routes met historische verhalen zijn gelanceerd.

Heropening Schanszichtpad

Op 14 juli 2023 is het Schanszichtpad officieel heropend. 2024 markeerde als het jaar waarin het recreatieschap weer is begonnen met beheer aan het heropende Schanszichtpad. Ook zijn er in 2024 nog een aantal aanpassingen gedaan en voorbereid voor 2025.

Evaluatie ontwikkelprogramma

Op 20 december 2020 is een eerste versie van het ontwikkelprogramma vastgesteld voor de uitvoering van het ambitiedocument. De inhoud van het programma is samengesteld op basis van een eerste inventarisatie van onder andere gemeentelijke programma’s. In 2024 is veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van het gebied wat bijvoorbeeld terug te zien is in de vastgestelde visie voor de Twiske Poort. 2024 markeerde daarnaast als een jaar met bestuurlijk wisselingen. In het kader van een goed verloop van projecten en betrokkenheid van de participanten bij ontwikkelingen in het recreatieschap, is het bestuurlijk trekkerschap van de projecten herzien en in het najaar vastgesteld door het bestuur. Dit bestuurlijk trekkerschap helpt ook om de sturing op projecten uit het Ontwikkelprogramma beter vorm te geven.

Vaststelling van het evenementenbeleid

In 2024 heeft het bestuur van recreatieschap Twiske-Waterland het nieuwe evenementenbeleid vastgesteld. In dit beleid zijn de kaders voor de werving van nieuwe evenementen en de wijze waarop deze dienen te worden gehouden, vastgelegd. In 2025 zal begonnen worden met de werving van een nieuw evenement voor de evenementlocatie Hogelkamp.

Evaluatie bestuursbureau

1 Januari 2022 is het bestuursbureau van start gegaan met als doel een duidelijkere afscheiding van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen de recreatieschappen en de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland. Bij de oprichting is overeengekomen dat in 2025 een evaluatie zal plaatsvinden. Op het moment van schrijven is die evaluatie gestart.

Communicatie 2024

In 2024 is weer veel aan (online) communicatie gedaan vanuit Twiske-Waterland. Onderstaand een greep uit de communicatieberichten uit 2024.

In 2024 zijn weer regelmatig nieuwsberichten op de website twiske-waterland.nl gepubliceerd over actuele onderwerpen en de voortgang en afronding van de werkzaamheden in het kader van de vernieuwde verkeersbrug aan de Pikpotweg, vervanging loopvlonders avonturenspeelplaats, deelname van het recreatieschap aan de Zaanse Natuurwerkdag, 40-jarig jubileum van Het Twiske, wegwerkzaamheden, festivals (op- en afbouw en bereikbaarheid), broedseizoen, nieuwe fiets- en wandelroutes, stormen en de water kwaliteit in het zwemseizoen.

Het recreatieschap werkt al een paar jaar constructief en succesvol samen met Bureau Toerisme Laag Holland voor de promotie van het Twiske-Waterland. Het toeristisch magazine ‘dagje uit’ komt drie keer per jaar uit en wordt in de regio (Laag-Holland) huis-aan-huis verspreid aan 95.400 huishoudens. Dagje uit is er op gericht om de regiobewoners te activeren om op pad te gaan in de eigen regio. In het magazine zijn in opdracht van Twiske-Waterland in 2024 artikelen verschenen over onder andere het 40-jarig jubileum van Het Twiske, jubileum wandelroute- en boekje in Het Twiske, nieuwe online en offline wandelrouteboekje Breek en Waterland, wandelroute Uitdamroute inclusief pontje Holysloot, de nieuwe fietsroute ‘weidevogels in Het Wormer- en Jisperveld, nieuwe sporttoestellen in Het Twiske en wandelroute Purmerland. Het magazine is een uitgave van Bureau Toerisme Laag-Holland.

Het aantal volgers op social media steeg in 2024 op Facebook met circa 4% en op Instagram met circa 13%.

In 2024 werd zowel offline als online aan gebiedspromotie/communicatie gedaan o.a.:

- De websites van de recreatieschappen hebben in 2024 een nieuwe homepage gekregen en zijn opgeschoond;
- De honden- en barbecueflyer zijn vernieuwd;
- Frames met spandoeken in de trant van honden moeten aan de lijn behalve op de daarvoor speciaal aangewezen losloopgebieden;
- Vernieuwde sup- en kanoflyer.

Verder heeft het Twiske in 2024 behoorlijk wat aandacht gekregen in de pers. Het betreft hier een veelheid aan onderwerpen, waardoor communicatie ook een inspanning op geleverd is. Bijvoorbeeld bij vragen over het evenementenbeleid, het ganzenbeheer en de ontwikkelingen bij de Twiske Poort.

Maatschappelijke rol

Het Recreatieschap pakt ook haar maatschappelijke rol op. Dit doen we door maatschappelijk verantwoord ondernemen onderdeel te laten zijn van onze bedrijfsvoering. Zo bieden we stageplaatsen voor studenten toegepaste biologie van het Aeres college in Almere. Daarbij bieden we kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kwam in 2024 opnieuw tot uiting in de samenwerking met Werkom.

Grootonderhoud aan brug 33 op de pikpotweg

Programmaverantwoording

Zoals in de onderstaande tabel kan worden gelezen zijn de verschillende taken die het recreatieschap uitvoert verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	246.102	-	-246.102
2. Beheer en onderhoud	2.619.740	873.022	-1.746.718
3. Veiligheid en toezicht	327.761	-	-327.761
4. Bestuur en ondersteuning	597.041	-	-597.041
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.427	3.133.419	3.130.992
Totaal voor bestemming	**3.793.071**	**4.006.441**	**213.370**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	213.370	-	-213.370
Totaal na bestemming	**4.006.441**	**4.006.441**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2024 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	1.099	422	Eigen vermogen	5.417	5.204
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	478	412
			Vaste schulden met een rente typische looptijd van> 1 jaar	-	-
Subtotaal	***1.099***	***422***	***Subtotaal***	***5.895***	***5.616***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	121	271	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd < een jaar	175	198
Uitzettingen met een rente typische looptijd < een jaar	4.931	5.173	Overlopende passiva	103	84
Liquide middelen	22	32			
Subtotaal	***5.074***	***5.476***	***Subtotaal***	***278***	***283***
Totaal	**6.173**	**5.898**	**Totaal**	**6.173**	**5.898**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	246.102	-	-246.102	537.816	-	-537.816	276.045	63.034	-213.012
2. Beheer en onderhoud	2.619.740	873.022	-1.746.718	2.678.683	813.715	-1.864.969	2.946.398	1.050.016	-1.896.382
3. Veiligheid en toezicht	327.761	-	-327.761	284.930	-	-284.930	291.508	21.157	-270.351
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	115.700	-	-115.700	108.728	-	-108.728	120.133	-	-120.133
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.427	3.133.419	3.130.992	2.124	3.068.632	3.066.508	2.253	2.892.300	2.890.047
Overhead	481.342	-	-481.342	470.917	-	-470.917	418.967	-	-418.967
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**3.793.071**	**4.006.441**	**213.370**	**4.083.198**	**3.882.347**	**-200.851**	**4.055.305**	**4.026.508**	**-28.797**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	504.401	-1.030.806	-526.404	-	-1.030.806	-1.030.806	832.008	-832.177	-169
Bestemmingsreserves	858.050	-118.275	739.775	858.050	-28.095	829.955	273.708	-302.336	-28.628
Totaal mutaties reserves	**1.362.451**	**-1.149.081**	**213.370**	**858.050**	**-1.058.901**	**-200.851**	**1.105.716**	**-1.134.513**	**-28.797**
Gerealiseerd resultaat			**-**			**-**			**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2024 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2024 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2024. Voor een vergelijking tussen de begroting voor- en na wijziging 2024, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2024 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. Het belangrijkste projecten is ‘recreatief grid Laag Holland’. De totale lasten zijn € 60.665 lager dan begroot. Dit komt doordat minder inzet nodig was voor de reguliere werkzaamheden, lagere kosten op het project Recreatief Grid zijn gemaakt en doordat er een stelpost was opgenomen, die deels is aangewend voor projecten uit het ontwikkelprogramma op andere taakvelden.

Recreatief Grid

Het project Recreatief Grid Laag Holland nadert haar voltooiing. De eindrapportage *Versterking recreatief netwerk Laag-Holland en de recreatieparadox bespreekbaar gemaakt* is gepubliceerd op de websites van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Alkmaarder- en Uitgeestermeer en er is een presentatie verzorgd aan medewerkers van de provincie Noord-Holland samen met een presentatie van het rapport van de Veen & Poldercoalitie Laag Holland (Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, Recreatie Noord-Holland, Staatsbosbeheer) over natuurherstel in de veenlandschappen van Laag Holland. Deze rapportages doen zichtbaar hun werk in beleidsprocessen van gemeenten en provincie. Ook TenneT maakt gebruik van de rapportages in het voorbereidingsproces voor het bepalen van trajecten voor een 380kV hoogspanningsleiding tussen het Noordzeekanaal en Middenmeer.

Afgelopen jaar is gericht geïnvesteerd in promotie van 2 fiets en 2 wandelroutes die te beginnen en te eindigen zijn bij twee beoogde Buitenpoorten, de NS stations van Wormerveer en Castricum. Door Bureau Toerisme Laag Holland (BTLH) en de Gezonde Stad zijn in de periode februari – juni promotiemaatregelen uitgevoerd. BTLH richtte zich op de Nederlandse treinreizigers met een promotiecampagne en de gezonde stad op de inwoners van de gemeente Amsterdam. Op basis van de metingen van de digitale middelen, websites en sociale media zijn de getalsmatige doelstellingen gehaald.

Het voorjaar van 2024 was bijzonder nat. Dit heeft een effect gehad op het aantal bezoeken dat wandelaars aan routes brengen. Bij de in de etalage gezette routes heeft dit zeker ook gespeeld. Met Landschap Noord-Holland is een overeenkomst gesloten voor de aanleg van nieuwe aanlegsteigers ter vervanging van oude en in verval geraakte exemplaren in het Ilperveld. Met de inzichten van nu verwachten we dat de nieuwe steigers begin maart 2025 klaar zijn. De bijdrage van recreatieschap Twiske-Waterland ten gunste van deze aanlegsteigers komt ten laste van het budget van het project recreatief grid laag Holland. Met de gemeente Zaanstad en Staatsbosbeheer zijn we in overleg van realisatie van steigers in de polder Westzaan en bij het station Wormerveer. Dat is een langlopend proces – mede door andere prioriteiten bij NS, ProRail en provincie - waardoor we die ontwikkeling namens het recreatieschap Twiske-Waterland hebben ondergebracht in het project Landvasten. Dat project heeft een langere doorlooptijd.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen. De belangrijkste projecten zijn 'entreegebied Twiske Poort en 'uitgifte De Marsen'. De kosten op dit taakveld tezamen zijn in lijn met de begroting.

Entreegebied Twiske Poort

Het bestuur heeft besloten om de oude Blauwe Poort (nu Twiske Poort) nieuw leven in te blazen als modern ontvangstgebied in het Twiske. Het doel hierbij is om het gebied klaar te maken voor de verwachte recreatiedruk in de toekomst. Dit is conform het opgestelde zoneringsplan waarin de Twiske Poort wordt aangemerkt als 'dynamisch ontvangstgebied'. De ontwikkeling van de Twiske Poort is natuurinclusief en draagt bij aan het realiseren van de beoogde bestemming van het gebied en toenemende recreatiedruk.

In 2024 heeft het recreatieschap gewerkt aan de visie en voorbereidingen voor een beeldkwaliteitsplan en de afstemming met bestaande ondernemers op de locatie. Het bestuur heeft de visie in het voorjaar van 2024 vastgesteld waarbij ook een eerste voorkeur voor een ontwikkelvariant kenbaar is gemaakt. In 2025 wordt het bestuur het beeldkwaliteitsplan voorgelegd en zal een strategisch wervingsplan worden voorbereid voor bestuurlijke vaststelling.

In 2024 was het budget voor dit project € 17.336. In mei 2024 heeft het AB € 50.000 extra budget beschikbaar gesteld voor de visie entreegebied. De werkelijke kosten zijn € 21.104 en blijven dus achter. Dit heeft te maken met het beeldkwaliteitsplan wat extra tijd vergt, waardoor de werving van nieuwe ondernemers bij de toekomstige Twiske-Poort vertraging heeft opgelopen.

De Marsen

Twiske Zorg en de Raphaelstichting hebben een intentieovereenkomst ondertekend om te onderzoeken of een haalbare exploitatie van een woon-zorgcomplex op De Marsen mogelijk is. De zorgaanbieder heeft het programma van eisen opgesteld en dit is vertaald in het ontwerp door de architect, dat met de gemeente is besproken. Er zijn meerdere afstemmingrondes geweest. In het ontwerpproces zijn tevens de wensen van ouders/verzorgers meegenomen. Vooroverleg met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (vml. Welstandscommissie) heeft aandachtspunten opgeleverd die inmiddels zijn verwerkt en er wordt verwacht dat het ontwerp de formele welstandstoets kan doorstaan.

Ondertussen heeft er een forse stijging van de bouwkosten voor De Marsen plaatsgevonden vanwege inflatie en de situatie in de bouwwereld. Twiske Zorg zoekt naar manieren om tot een haalbare businesscase te komen. Ook het recreatieschap heeft er in 2024 zo veel mogelijk aan gedaan om het bouwproces voor de ondernemer te optimaliseren, zoals het verbeteren van de ontsluiting en het uitvoeren van groot onderhoud aan de huidige opstallen.

De inspanning van het recreatieschap bestaat uit procesbegeleiding van deze locatie-ontwikkeling. In de begroting is € 11.000 beschikbaar gesteld. Daarvan is ultimo 2024 € 8.076 besteed. Het project heeft vertraging opgelopen door de langdurende gesprekken die Twiske Zorg heeft gevoerd met de Welstand. Hierdoor zijn de kosten voor de inzet vanuit het recreatieschap beperkt gebleven.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2024 nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. In 2024 is het herijken van de beheerplannen op basis van natuuronderzoeken succesvol afgerond.

De totale lasten op dit taakveld € 231.893 lager dan begroot. Een aantal projecten heeft vertraging opgelopen en zullen doorschuiven naar de volgende jaren. Dit zijn de belangrijkste projecten:

- Financiële bijdrage aan verkennen en overnemen recreatieve infrastructuur (€ 64.740). De gemeente Wormerland ondervindt problemen met het verkrijgen van omgevingsvergunning van de omgevingsdienst Noord-Holland Noord voor de bouw van steigers in het Wormer en Jisperveld. Mede hierdoor wordt de doorlooptijd van het project verlengd. De projectleider is regelmatig in contact met gemeente Wormerland om samen de aanpak richting de omgevingsdienst Noord-Holland Noord te bespreken;
- Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (€ 20.860). Dit betreft het onderzoek voor het gehele werkgebied van het recreatieschap naar het overnemen van recreatieve voorzieningen van het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK) en gemeenten door het recreatieschap. In 2024 is door capaciteitsgebrek bij de betrokken gemeenten een flinke onderschrijding van de kosten te zien;
- Project Landvasten (€ 125.217). Dit project heeft vertraging opgelopen doordat vergunningaanvragen langzaam verlopen door onderbezetting bij betrokken partijen. Daarnaast moet de projectleider relatief vaak in gesprek met belanghebbende partijen vanwege ingediende vragen of bezwaarschriften van omwonenden wat voor verdere vertraging zorgt;
- Opstellen zoneringskaart Twiske (€ 7.436). Vanwege capaciteitsgebrek bij de uitvoeringsorganisatie heeft dit project vertraging opgelopen. In 2025 wordt dit project actief opgepakt;
- Verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk (€ 9.196) Dit project heeft vertraging opgelopen vanwege de complexiteit van de verkenning en de gefragmenteerde reactie van de stakeholders.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	124.870	411.891	-287.021	136.833
Inzet RNH	121.231	125.924	-4.693	139.213
Totale lasten	***246.102***	***537.816***	***-291.714***	***276.045***
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	-	-	63.034
Totale baten	**-**	**-**	**-**	***63.034***
Saldo	**-246.102**	**-537.816**	**291.714**	**-213.012**

Lasten-en-baten-per-taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	81.004	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	29.180	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	135.918	-
Totaal	**246.102**	**-**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2024 Lasten	Jaarrekening 2024 Baten	Begroting na wijziging 2024 Lasten	Begroting na wijziging 2024 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.583	-	9.501	-	-5.918	-
3.1	Recreatief Grid Laag Holland	77.421	-	82.168	-	-4.747	-
3.1	Stelpost ontwikkelprogramma	-		50.000		-50.000	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**81.004**	**-**	**141.669**	**-**	**-60.665**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Entreegebied Twiske-Poort	21.104		17.336		3.768	-
3.2.1	Uitgifte De Marsen	8.076	-	11.000	-	-2.924	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**29.180**	**-**	**28.336**	**-**	**844**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.105	**-**	4.550	**-**	-1.445	-
5.7.1	Opstellen zoneringskaart Twiske	1.283	-	8.719	-	-7.436	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (financiële bijdrage)	-	-	64.740	-	-64.740	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur	9.710	-	30.569	-	-20.860	-
5.7.1	Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	43.387	-	30.000	-	13.387	-

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2024 Lasten	Jaarrekening 2024 Baten	Begroting na wijziging 2024 Lasten	Begroting na wijziging 2024 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
5.7.1	Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam	9.893	-	26.000	-	-16.107	-
5.7.1	Landvasten Laag-Holland	56.283	-	181.500	-	-125.217	-
5.7.1	Verkenning actualisatie Fietsknooppunten Netwerk	4.538	-	13.733	-	-9.196	-
5.7.1	Herijken beheerplannen op basis van natuuronderzoeken	7.720	-	8.000		-280	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**135.918**	**-**	**367.811**	**-**	**-231.893**	**-**
	Totaal	**246.102**	**-**	**537.816**	**-**	**-291.714**	**-**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2024 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot C;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater; voor alle stranden is het streven minimaal een ‘goed’ score.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗. Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Hiervoor zijn onder andere de voetpaden opgeschoond en aangevuld, de ruiterpaden onderhouden, de wegen schoongehouden en is onderhoud gepleegd aan de bestrating bij de toiletvoorzieningen. De reguliere werkzaamheden bedroegen € 183.330 en dat is € 10.381 lager dan begroot.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud van € 256.000 was conform de begroting. De onttrekking van € 207.133 voor het groot onderhoud wegen en paden is € 188.325 lager dan begroot. Bij controles vanuit het recreatieschap op de uitvoering van het werk bleek dat een aantal werken door de onderaannemers niet naar behoren was uitgevoerd. Dit werk en de betaling van die kosten wordt doorgeschoven naar 2025.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat het jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van het betaald parkeersysteem. De lasten voor reguliere werkzaamheden waren € 14.138 lager dan begroot. Dit heeft te maken met minder slijtage kosten en investeringen die doorgeschoven worden. De kapitaallasten waren in lijn met de begroting en bedroegen € 4.738. Bij de parkeerinkomsten (€ 474.337) was een stijging te zien van 5% ten opzichte van de begroting.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. Het recreatieschap heeft gezorgd voor de afhandeling van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Er is sprake van een onderschrijding van € 5.290 op de reguliere werkzaamheden. De opbrengsten zijn € 6.309 hoger dan begroot.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De reguliere uitgaven op dit taakveld zijn € 9.314 lager dan begroot. Verder zijn hier de kosten van het 40 jarig bestaan van het recreatiegebied zichtbaar. Dit project is succesvol en volgens budget uitgevoerd.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Dit taakveld betreft het faciliteren en begeleiden van evenementen, waaronder in 2024 alleen het evenement Lentekabinet valt. De baten uit evenementen zijn € 125.485, en daarmee € 25.485 hoger dan begroot. Dit komt doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, conservatief wordt begroot omdat dit een onzeker factor is. De lasten van € 35.077 zijn in lijn met de begroting.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Dit met inachtname van het Natura2000 beheerplan. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Onderhoud gepleegd door middel van snoei aan laanbeplanting;
- Aanbesteding voor snoeiwerkzaamheden;
- Aanbesteding voor intensieve- en extensieve grasvegetatie;
- Grondverbetering bij de laanbeplanting langs de Zuiderlaaik;
- Riet gemaaid en afgevoerd in deelgebied De Belt;
- Maatregelen genomen tegen de Eikenprocessierups en Reuze Bereklauw;
- Windschermen rondom het terras bij pannenkoekenrestaurant “de Appel” vervangen.

Op dit taakveld zijn de kosten voor reguliere werkzaamheden € 1.521.178 in lijn met de begroting.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud openbaar groen en openluchtrecreatie van € 124.000 was conform de begroting. De onttrekking van € 106.984 is € 17.270 lager dan begroot. Dit komt vooral door scherpere inschrijving.

Verder zijn hier de werkzaamheden voor de voor de projecten ‘proef vriendelijk ganzenbeheer’ en het ‘onderzoek naar de wenselijkheid van zonnepanelen bij de parkeerplaats’ opgenomen.

Najaarsschouw 2024

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	1.138.560	1.138.107	452	844.558
Overige bedrijfskosten	290.310	317.887	-27.578	689.032
Inzet RNH	795.688	822.594	-26.906	774.094
GO*	314.117	519.713	-205.596	370.827
Kapitaallasten	15.182	20.094	-4.912	10.714
Subtotaal lasten	***2.553.857***	***2.818.396***	***-264.539***	***2.689.225***
Dotatie voorziening GO*	380.000	380.000	-	628.000
Onttrekking voorziening GO*	-314.117	-519.713	205.595	-370.827
Saldo mutaties voorziening GO	65.883	-139.713	205.595	257.173
Totale lasten	**2.619.740**	**2.678.683**	**-58.943**	**2.946.398**
Opbrengsten	873.022	813.715	59.307	837.702
Projectsubsidies	-	-	-	212.314
Totale baten	**873.022**	**813.715**	**59.307**	**1.050.016**
Saldo	**-1.746.718**	**-1.864.969**	**118.251**	**-1.896.382**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen.

Baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	439.330	-
2.2 parkeren	182.362	474.337
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	76.803	245.416
3.4 economische promotie	215.199	-
5.3 cultuur presentatie en productie	35.077	125.485
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.670.969	27.783
Totaal	**2.619.740**	**873.022**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	183.330	-	193.711	-	-10.381	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	256.000	-	256.000	-	-	-
2.1.2	GO/VV	207.133	-	395.459	-	-188.326	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-207.133	-	-395.459	-	188.325	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**439.330**	**-**	**449.712**	**-**	**-10.382**	**-**
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	177.625	474.337	191.763	450.000	-14.138	24.337
2.2.2	Kapitaallasten	4.738	-	4.650	-	88	-
	Subtotaal taakveld 2.2.2	**182.362**	**474.337**	**196.413**	**450.000**	**-14.050**	**24.337**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	76.803	245.416	82.093	239.107	-5.290	6.309
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**76.803**	**245.416**	**82.093**	**239.107**	**-5.290**	**6.309**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	172.274	-	181.588	-	-9.314	-
3.4	40 Jarig bestaan recreatiegebied	42.925	-	44.500		-1.575	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**215.199**	**-**	**226.088**	**-**	**-9.314**	**-**

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.3	Evenementen	35.165	79.664	41.988	85.000	-6.823	-5.336
	Subtotaal taakveld 5.3	***35.165***	***79.664***	***41.988***	***85.000***	***-6.823***	***-5.336***
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.521.178	26.669	1.531.713	9.000	-10.535	17.669
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	124.000	-	124.000	-	-	-
5.7.2	GO/VV	106.984	-	124.254	-	-17.270	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-106.984	-	-124.254	-	17.270	-
5.7.2	Kapitaallasten	10.445	-	15.444	-	-4.999	-
5.7.2	2e tranche Natuurherstel	1.114	1.114	15.608	15.608	-14.494	-14.494
5.7.2	Proef diervriendelijk ganzenbeheer	8.800	-	-	-	8.800	-
5.7.2	Onderzoek wenselijkheid zonnepanelen bij parkeerplaatsen	5.432	-	-	-	5.432	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.670.969**	**27.783**	**1.686.765**	**24.608**	**-15.796**	**3.175**
	Totaal	**2.619.740**	**873.022**	**2.678.683**	**813.715**	**-57.369**	**59.307**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers het gevoel van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

In het afgelopen jaar werd:

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd;
- Ingespeeld op het intensievere gebruik van recreatiegebieden;
- Verkeerd gebruik van de recreatiegebieden zo veel mogelijk beheerst;
- Toezicht gehouden en gehandhaafd op basis van de Algemene Verordening.

Er is hierbij sprake van een overschrijding in de lasten van € 42.831 op dit taakveld. Er heeft meer inzet plaatsgevonden vanwege onder andere meer toezicht op loslopende honden en het illegaal gebruik maken en vernielen van plantvakken.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	18.712	16.800	1.912	20.442
Inzet RNH	309.049	268.130	40.919	271.066
Totale lasten	**327.761**	**284.930**	**42.831**	**291.508**
Opbrengsten	-	-	-	21.157
Totale baten	**-**	**-**	-	**21.157**
Saldo	**-327.761**	**-284.930**	**-42.831**	**-270.351**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	327.761	-
Totaal	**327.761**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2024 waren de speerpunten:

- Uitvoeren Ontwikkelprogramma;
- Recreatief Grid en deelname aan gebiedsprocessen en –ontwikkeling Vitaal platteland;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Actualiseren risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Meewerken aan de realisatie van de MRA doelen op gebied van recreatie en toerisme;
- Toegankelijkheid bevorderen door het ontwikkelen van entrees en de stad-landverbinding;
- Uitvoeren van een analyse van de financiële positie en de reserves.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2023;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023;
- Aanscherpen planning- en controlcyclus;
- Interimcontrole 2024.

De kosten van dit taakveld zijn € 6.972 hoger dan begroot. Dit wordt verklaard door hogere kosten van het bestuursbureau en hogere accountantskosten.

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten zijn € 10.425 hoger dan begroot. Dit wordt vooral verklaard door de extra werkzaamheden voor het actualiseren van de gemeenschappelijke regeling en het aanpassen van de algemene en legesverordening (€ 8.000). Daarnaast is er een extra analyse uitgevoerd van de reserves. Verdere acties op basis van deze analyse zullen een beslag krijgen in 2025. Hiertoe is door het bestuur opdracht gegeven.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	129.696	146.782	-17.086	136.731
Inzet RNH	467.345	432.863	34.482	402.369
Totale lasten	**597.041**	**579.645**	**17.396**	**539.100**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	-	**-**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.1 bestuur	115.700	-
0.4 overhead	481.342	-
Totaal	**597.041**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	268.997	-	230.808	-	38.189	-
Secretariaat	25.762	-	25.282	-	480	-
Financiële control en administratie	113.632	-	115.706	-	-2.074	-
Aansturing beheerteam toezichthouders	58.954	-	61.067	-	-2.113	-
Kantoor- en bedrijfskosten	13.996	-	38.054	-	-24.058	-
Totaal	**481.342**	**-**	**470.917**	**-**	**10.425**	**-**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Reguliere werkzaamheden bestuur	33.319	-	30.933	-	2.386	-
0.1	Bestuursbureau	82.381	-	77.795	-	4.586	-
	Subtotaal taakveld 0.1	**115.700**	**-**	**108.728**	**-**	**6.972**	**-**
0.4	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	473.516	-	470.917	-	2.599	-
0.4	Wijziging GR/Zienswijze verordening financieel beheer	5.986	-	-	-	5.986	-
0.4	Aanpassing Reglement van Orde	673	-	-	-	673	-
0.4	Aanpassing Algemene Verordening en Legesverordening	1.166	-	-	-	1.166	-
	Subtotaal taakveld 0.4	**481.342**	**-**	**470.917**	**-**	**10.425**	**-**
	Totaal	**597.041**	**-**	**579.645**	**-**	**17.396**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2024

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

Op dit taakveld zijn vooral de opbrengsten veel hoger dan begroot (€ 64.789). Dit komt door veel hogere rentevergoedingen op de schatkistbankrekening dan begroot. Na tijden van zeer lage rentestanden is de rente op de schatkistbankrekening aanzienlijk gestegen.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2024 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	2.427	2.124	303	2.253
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**2.427**	**2.124**	**303**	**2.253**
Participantenbijdragen	2.918.630	2.918.632	-2	2.697.443
Opbrengsten	214.789	150.000	64.789	194.857
Totale baten	**3.133.419**	**3.068.632**	**64.787**	**2.892.300**
Saldo voor bestemming	**3.130.992**	**3.066.508**	**64.483**	**2.890.047**
Mutaties reserves	213.370	-200.851	414.221	-28.797
Saldo na bestemming	**2.917.622**	**3.267.359**	**-349.738**	**2.918.844**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
(ad 5. Mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	504.401	-1.030.806	-526.404	-	-1.030.806	-1.030.806	832.008	-832.177	-169
Bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-6.282	-6.282
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-7.096	-7.096	-	-8.000	-8.000	-	-	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-	-216.998	-216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	788.050	-111.180	676.870	788.050	-20.095	767.955	203.708	-79.056	124.652
Totaal mutaties reserves	**1.362.451**	**-1.149.081**	**213.370**	**858.050**	**-1.058.901**	**-200.851**	**1.105.716**	**-1.134.513**	**-28.797**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve	2.786.155	3.312.560	-526.404
Bestemmingsreserves	2.630.999	1.891.225	739.775
Totaal reserves	**5.417.155**	**5.203.785**	**213.370**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.5 treasury	2.427	214.784
0.8 overige baten en lasten	-	2.918.635
0.9 vennootschapsbelasting	-	-
0.10 mutaties reserves	213.370	-
Totaal	**215.797**	**3.133.419**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2024 € 970.000, zie bijlage IV ⇗ Risico-inventarisatie 2025 Twiske-Waterland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 2.786.155 en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Externe ontwikkelingen

Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2023 niet tot merkbare effecten geleid.

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien).

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	-120%	-105%	-129%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-120%	-105%	-129%
Solvabiliteitsratio	88%	91%	88%
Structurele exploitatieruimte	15%	11%	6%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Bezoekers bij festival Lentekabinet in het Twiske

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2024 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote vervangingen, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	1.178.079	1.195.789	884.032
Groot onderhoud en kleine vervangingen	302.085	513.325	365.299
Kapitaallasten	15.182	20.094	10.714
Totaal	**1.495.347**	**1.729.208**	**1.260.045**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	634.864	728.050	117.116
Economische vervangingen >10.000	57.189	60.000	18.250

De maatschappelijke vervangingen hebben betrekking op de grootste brug in het Twiske (Pikpotweg). Deze brug is gerealiseerd in 2024.

Verder is er m.b.t. economische vervangingen in 2024 geïnvesteerd in kentekenherkenning bij de Lange Jap en in een nieuwe beheerauto.

In bijlage II ↗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Verhardingen	82.855	287.553	146.154
Civiele kunstwerken	189.004	201.097	208.940
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	106.572	94.133	53.763
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	60.899	-133.071	255.172
Totaal	**439.330**	**449.712**	**664.029**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland beheert in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Vanwege een nieuwe manier van meten is het aantal hectare aan verharding hoger ten opzichte van de voorafgaande metingen.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan gesloten (asfalt) verharding in de vorm van overlagen op diverse locaties in het Twiske;
- Opvullen asfaltscheuren en verwijderen bulten door het hele gebied.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	61.732	62.410	57.105
Groot onderhoud en kleine vervangingen	21.123	225.143	89.049
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**82.855**	**287.553**	**146.154**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er drie incidenten zijn aangetroffen in de vorm van slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud twee voetgangersbruggen in deelgebied “de Vennen”;
- Aanbesteding en uitvoering voor het vervangen van brug 33, de langste brug in het Twiske.,).

Groot onderhoud aan 4 vlonders op de avonturenspeelplaats.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	15.026	37.169	30.162
Groot onderhoud en kleine vervangingen	173.978	163.928	178.778
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**189.004**	**201.097**	**208.940**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	634.864	728.050	43.064
Economische vervangingen	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in het recreatiegebied Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. In 2024 is voor € 10.875 geïnvesteerd in kentekenherkenning bij de Lange Jap (economische nut).

Totale lasten 2.2 PARKEREN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Parkeren	99.294	121.470	103.119
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	83.068	74.943	63.579
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-
Totaal	**182.362**	**196.413**	**166.697**

PARKEREN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	94.556	116.820	100.381
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	4.738	4.650	2.738
Totaal	**99.294**	**121.470**	**103.119**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	10.875	10.000	18.250

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Groen	331.190	327.133	319.840
Water, oevers en stranden	92.476	80.584	71.910
Pontjes	19.465	18.839	14.583
Terreinmeubilair (incl. routebeheer)*	347.730	348.761	112.115
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	217.578	196.329	177.211
Gebouwen en materieel	115.755	147.442	106.173
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	529.760	567.932	1.006.303
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	17.016	-254	7.529
Totaal	**1.670.969**	**1.686.765**	**1.815.664**

* Routebeheer per 2024 ondergebracht bij terreinmeubilair. In vorige jaren stond dit onder overige bedrijfskosten.

Categorie groen

Het recreatieschap onderhoudt het groen in het Twiske en in recreatiegebied Purmerland. In totaal gaat het om 298 hectare intensief en extensief beheerde graspercelen, hooilanden, rietgraslanden en beplanting. Opgaande beplanting in deze gebieden (78 ha) bestaat uit aangelegde bospercelen en laanbeplanting. Voor een deel heeft het zich op natuurlijke wijze kunnen ontwikkelen.
De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half)verharding en grasvegetatie is geaccepteerd.
De beeldkwaliteit voor cultuurlijke beplanting is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat de vitaliteit van de bomen over het algemeen goed is.

GROEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	324.187	314.707	307.174
Groot onderhoud en kleine vervangingen	7.003	12.425	12.667
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**331.190**	**327.133**	**319.840**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap bezit in het Twiske totaal 200 ha water. In dat water liggen 8 officiële zwemlocaties. Tijdens het zwemseizoen van 1 mei tot 1 oktober wordt het zwemwater op die locaties elke twee weken getest in opdracht van de provincie om te beoordelen of het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). Het recreatieschap heeft 1,1 ha zandstrand in het Twiske.

Hoewel blauwalg een probleem blijft veroorzaken tijdens warme periodes, is er dit jaar geen sprake geweest van vis- of vogelsterfte.

in 2024 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Onderhoud zoals egaliseren van stranden en opruimen van ganzenpoep aan alle stranden;
- Daarnaast het jaarlijkse regulier onderhoud van sloten en oeverbescherming;
- Baggerwerkzaamheden voortkomend uit de najaarsschouw van HHNK.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	78.089	61.946	57.819
Groot onderhoud en kleine vervangingen	14.387	18.638	14.090
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**92.476**	**80.584**	**71.910**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	74.052
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes. De huidige pontbaas van Holysloot zegt per 1 januari 2024 zijn overeenkomst op. In 2024 is er een nieuwe pontbaas gevonden die vanaf seizoen 2025 de pont gaat bedienen.

PONTJES	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	19.465	18.839	14.583
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**19.465**	**18.839**	**14.583**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal ca 2700 stuks terreinmeubilair, waarvan 68 speeltoestellen en verder terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.
De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek.

In 2024 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Grootonderhoud aan de glijbaan in het Purmerbos;
- Vervanging van het hekwerken in groengebied Purmerland en in het Twiske;
- Het plaatsen van extra kolenbakken ten behoeve van kolen en/of asresten na barbecueën. Vervangen van de kabel van de kabelbaan op de avonturenspeelplaats;
- GO aan de koninginnenschommel op de avonturenspeelplaats;
- Aanvullende bijdrage aan de sporttoestellen i.h.k.v. het 40-jarig jubileum.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	291.873	299.060	61.915
Groot onderhoud en kleine vervangingen	55.857	49.702	50.200
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**347.730**	**348.761**	**112.115**

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 17 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater en 19 electrakasten. Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen die in het seizoen dagelijks worden schoongemaakt.

In de verschillende terreinen staan 134 rolcontainers en 85 afvalbakken die in het hoogseizoen dagelijks worden geleegd. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent er op het gebied van zwerfafval kwalitatief goed gescoord wordt. Incidenteel is een straatkolkbelemmering door onkruid acceptabel.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	206.894	190.116	171.697
Groot onderhoud en kleine vervangingen	10.684	6.213	5.514
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**217.578**	**196.329**	**177.211**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer. Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 4 gebouwen verhuurd en/of in erfpacht uitgegeven. De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling is geconstateerd.

In 2024 zijn de volgende werkzaamheden gepleegd:

- Schilderwerk gebouwen bij zorgboerderij “de Marsen”;
- Schilderwerk overige openbare toiletvoorzieningen;
- Kozijnen vervangen bij zorgboerderij “de Marsen”;
- Windschermen rondom het terras bij pannenkoekenrestaurant “de Appel” vervangen;
- Molenromp en kozijnen geschilderd van de Twiskemolen.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	86.257	94.722	83.196
Groot onderhoud en kleine vervangingen	19.053	37.276	15.000
Kapitaallasten	10.445	15.444	7.977
Totaal	**115.755**	**147.442**	**106.173**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	46.314	50.000	-

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.083.198
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	334.800

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke rente-herzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000,- geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000,-, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000,- is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	4.083.198
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Berekende renterisiconorm	816.640
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2024 € 334.800. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Modelstaat A (x € 1.000)

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	335	335	335	335	335	335
Ruimte onder limiet		335			335	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	335	335	335	335	335	335
Ruimte onder limiet		335			335	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken.
De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-	
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
5	Betaalde aflossingen		-	
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
8	Renterisiconorm			-
9a	ruimte onder			-
9b	Overschrijding			-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-	
11	Vastgestelde percentage			
12	Renterisiconorm	(10x11)		-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2024 was het bedrag voor inzet RNH € 1,69 miljoen. Dit is € 40.000 hoger dan was begroot (€ 1,65 miljoen), zoals per programma is verantwoord. Verder is voor investeringsprojecten in 2024 het bedrag voor de RNH-inzet € 26.000. Op basis van door het bestuur vastgestelde investeringskredieten lopen deze kosten via de balans, waardoor deze inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg wel expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 223.250). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 (zie programma 1 – specificatie van de projecten per taakveld) en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2024 hebben de projecten ‘landvasten’ en ‘verkenning actualisatie fietsknooppunten netwerk’ vertraging opgelopen. Hierdoor zijn de werkelijk kosten € 60.820 in plaats van de begrote € 195.233.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;

- Natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Operationele doelen

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werd:

- de rechtmatigheidscontrole en -verantwoording uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen hebben geleid tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- de vernieuwing van het meerjarencontract met RNH en een producten- en dienstencatalogus voorbereid;
- mede op advies van de externe accountant overgestapt op een ander betaalpakket van de ING bank;
- het privacy-beleid vernieuwd en opgenomen in een handboek in relatie tot de Wet politiegegevens (WPG) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- gewerkt aan verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven.

Flexibele schil/ inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Twiske-Waterland inzet van Werkom in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 3.793.071) bedraagt het percentage overhead 13 %. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Bestuursadvisering en programmasturing	268.997	230.808
Secretariaat	25.762	25.282
Financiële control en administratie	113.632	115.706
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.954	61.067
Kantoor- en bedrijfskosten	13.996	38.054
Totaal	**481.342**	**470.917**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek in te dienen. In 2024 zijn in totaal 110 meldingen gedaan. De meest voorkomende meldingen hebben betrekking tot overlast van honden. Er zijn één klacht ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. Deze klacht is in 2024 beantwoord.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- De begrotingswijziging 2024;
- Separate bestuursvoorstellen;
- En de najaarsnotitie 2024.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2024.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. De materialiteitsgrens is 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2024 een bedrag van € 148.237).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2024 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2024 zijn de volgende materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen:

Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat twee programma's van de begroting een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024 en die niet zijn voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsrapportage en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 182.562 lagere lasten dan in de najaarsrapportage is geautoriseerd;
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 14.086 lagere lasten en € 56.165 hogere baten dan in de najaarsrapportage is geautoriseerd.

Om vervolgens antwoord te geven op de vraag of gehandeld is in afwijking met het budgetrecht en het beleid van het algemeen bestuur, zijn de oorzaken van de overschrijdingen onderzocht. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Lagere kosten voor projecten van het ontwikkelprogramma, met name Landvasten Laag-Holland en Entreegebied Twiske Poort. De vertraging van het project Landvasten Laag-Holland is het gevolg van ingediende vragen en bezwaren, waardoor de vergunningprocedures meer tijd in beslag nemen. De ontwikkeling van Entreegebied Twiske Poort wacht op het vaststellen van het beeldkwaliteitsplan door de gemeente Oostzaan. De resterende projectbudgetten schuiven door naar 2025;
- Lagere kosten voor het betaald parkeren en hogere opbrengsten uit betaald parkeren;
- Hogere opbrengsten uit evenementen;
- Ontvangen bijdrage voor de Twiskemolen.

Het doel van deze verantwoording is, naast het geven van inzicht, te komen tot eenduidige afspraken tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur op welke wijze in de toekomst met dit soort afwijkingen moet worden omgegaan. Deze afspraken

kunnen vervolgens worden vastgelegd in de financiële verordening. Voorgesteld wordt om de volgende afspraken te maken:

1. In november een actuele controle uitvoeren op de prognose die in augustus is gemaakt voor de najaarsrapportage, zodat bij de behandeling van de najaarsrapportage in het algemeen bestuur (in november of december) een aanvullende toelichting kan worden gegeven op de onderdelen waarvan het dagelijks bestuur verwacht dat de prognose mogelijk, waarschijnlijk of zeker wordt over- of onderschreden met meer dan € 10.000 (of een ander door het bestuur te bepalen bedrag);
2. De eindafrekening van evenementen voortaan binnen één maand na afloop van een evenement te maken, zodat de werkelijke opbrengsten eerder in beeld komen.

Opvolging bevindingen 2023

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen van de externe accountant en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert over te stappen op een ander betaalpakket van de ING bank. Dit is met ingang van september 2024 gedaan en met ingang van januari 2025 zijn de transactielimieten in het eerder gebruikte betaalpakket verlaagd.

Aanbestedingen
De accountant adviseert om meer gebruik te maken van raamovereenkomsten bij het aanbesteden van jaarlijkse opdrachten voor bijvoorbeeld maai- en snoeiwerkzaamheden. Ook dit advies is overgenomen.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).
In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2024

In 2024 is één WOO-verzoeken bij het recreatieschap ingediend en behandeld. Voor het verzoeken geld dat deze weer werd ingetrokken nadat een medewerker van het recreatieschap persoonlijk contact had opgenomen met de indiener van het verzoek. Dit bespaarde zowel tijd als kosten voor het recreatieschap.

In het verzoek werd gevraagd naar informatie over het plaatsen van woonunits voor Oekraïners in het Twiske. Met de desbetreffende indiener is contact opgenomen en gezamenlijk is er een oplossing gevonden voor de vraag.

Archiveren

In 2024 heeft RNH een Handboek Vervanging opgesteld. Door het dagelijks bestuur van de schappen is vervolgens een vervangingsbesluit genomen om over te gaan tot vervanging door digitale reproducties van de papieren archiefbescheiden, waarna deze papieren archiefbescheiden worden vernietigd. Hiermee voldoen de schappen aan de bepalingen van de Archiefwet voor vervanging en wordt dubbele archivering voorkomen.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in erfpacht gekregen van Staatsbosbeheer	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer, hiervan zijn er 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezig het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende dataexpireren. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Twiske-Waterland wenselijk.

Namens Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een

verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Twiske-Waterland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zal het bestuur van Twiske-Waterland in april van 2025 instemmen met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst. Daarna kunnen deze worden doorgeleid naar de notaris. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtacte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Het beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt enerzijds beperkingen op aan het gebruik van de gronden, maar anderzijds geeft het ook kansen aan natuurontwikkeling.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te verkrijgen uit de gronden, zijn sommige percelen voor commerciële en agrarische activiteiten of bewoning uitgegeven. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is (nog) geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij marktconforme prijzen in de regio. Bovendien is er sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	164.440	161.433
Baten uit verhuren	79.818	76.673

Lekker opstarten in het Twiske. Bronvermelding: Anita Haak

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties hebben ook in 2023 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling, wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 was de index 8,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.511.651	1.635.606
Gemeente Amsterdam	23,56%	635.528	687.642
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	35.877	38.818
Gemeente Landsmeer	1,62%	43.780	47.370
Gemeente Oostzaan	0,66%	17.875	19.340
Gemeente Purmerend	6,96%	187.757	203.152
Gemeente Waterland	0,65%	17.494	18.928
Gemeente Wormerland	0,61%	16.383	17.726
Gemeente Zaanstad	8,57%	231.098	250.048
Totaal	**100,00%**	**2.697.443**	**2.918.630**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: De heer B. Ten Have • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer H. Scheepstra • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; 3. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2022-2025 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2022 vastgestelde geüpdatet ontwikkelprogramma bij het ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Zaanstad 8,57% • Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Landsmeer 1,62%

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	• Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten/ de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2020 € 4.971.199 31-12-2021 € 5.091.543 31-12-2022 € 5.232.582 31-12-2023 € 5.203.785 31-12-2024 € 5.417.155
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 571.889 31-12-2021 € 468.981 31-12-2022 € 615.681 31-12-2023 € 694.281 31-12-2024 € 755.886
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2020 € 71.587 31-12-2021 € 120.345

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	31-12-2022 € 141.039 31-12-2023 € - 28.797 31-12-2024 € 213.370
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Onrechtmatig factureren; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Terugbetalen subsidies; 4. Zwemwater: Calamiteiten; 5. Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen; 6. Verminderde inkomsten door: Faillissement van evenementen of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door: Beleid; 8. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen; 9. Beperkingen ontwikkelingen landelijk gebied (bv. NNN/ Natura 2000/ PBL); 10. Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve exoten; 11. Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/ verzilting/piekbuien);

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	12. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken; 13. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak.
Beleidsverslag/ Ontwikkelingen In 2024 werden de volgende zaken uitgevoerd: • Het updaten van het ontwikkelprogramma; • Het uitvoeren van meerjarig ecologisch onderzoek.	

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 154.939 positiever dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De baten zijn aanzienlijk hoger dan begroot (€ 138.588). Dit komt door hogere rentebaten (€ 64.000 positief), hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief), hogere parkeeropbrengsten (€ 24.000 positief) en hogere diverse baten waaronder bijdrage aan beheer molen, verkoop houtsnippers, huur en pacht (€ 26.000 positief).

De reguliere lasten zijn € 16.351 lager dan begroot (positief). Dit wordt vooral verklaard door de lagere kosten betaald parkeren (€ 22.000 positief), lagere kosten beheer team (€ 33.000 positief) en meer inzet van team toezicht (€ 43.000 negatief).

REGULIER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	3.405.179	3.421.530	-16.351
Baten	4.005.327	3.866.739	138.588
Saldo	**600.148**	**445.209**	**154.939**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 259.282 positiever dan begroot. Dit is het gevolg van lagere kosten (€ 273.776 positief) en lagere baten (€ 14.494 negatief).

De lagere kosten zitten vooral in de vertraging bij incidentele projecten (€ 284.000 positief) waardoor deze kosten nog niet in 2024 zijn gemaakt. Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2025. Verder zijn er extra werkzaamheden op het gebied van de gemeenschappelijke regeling, aanpassing algemene & legesverordening en aanpassing reglement van orde uitgevoerd (€ 8.000 negatief) en zijn de kosten van het bestuursbureau hoger dan begroot (€ 5.000 negatief).

De lagere baten komen voort uit het subsidieproject 2e tranche natuurherstel (€ 14.000 negatief). Dit betreft een subsidieproject waarbij de kosten geheel gedekt worden uit de subsidie en dus voor het schap resultaat neutraal. De kosten in 2024 zijn € 14.000 lager en daardoor zijn ook de baten € 14.000 lager.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	387.892	661.668	-273.776
Baten	1.114	15.608	-14.494
Saldo	**-386.778**	**-646.060**	**259.282**

Resultaat totaal 2024

In plaats van een begrote onttrekking uit de reserve van € 200.851 is de werkelijke toevoeging aan de reserve in 2024 € 213.370. Het positieve verschil van € 414.221 is het gevolg van:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 284.000 positief). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2025;
- Hogere rentebaten (€ 64.000 positief);
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief;)
- Hogere parkeeropbrengsten (€ 24.000 positief);
- Lagere kosten betaald parkeren (€ 22.000 positief);
- Diverse posten (€ 5.000 negatief).

TOTAAL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	3.793.071	4.083.198	-290.127
Baten	4.006.441	3.882.347	124.094
Saldo	**213.370**	**-200.851**	**414.221**

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.
Zie bijlage III ⇗ voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.
Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 16 mei 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 148.237.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat twee programma's een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024 en die niet zijn voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsrapportage en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 182.562 lagere lasten dan in de najaarsrapportage is geautoriseerd.
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 14.086 lagere lasten en € 56.165 hogere baten dan in de najaarsrapportage is geautoriseerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de belangrijkste oorzaken van deze overschrijdingen benoemd en is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Begroting voor wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	246.102	-	-246.102	537.816	-	-537.816	482.143	42.009	-440.134
2. Beheer en onderhoud	2.619.740	873.022	-1.746.718	2.678.683	813.715	-1.864.969	2.622.716	757.027	-1.865.689
3. Veiligheid en toezicht	327.761	-	-327.761	284.930	-	-284.930	282.831	-	-282.831
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	115.700	-	-115.700	108.728	-	-108.728	106.606	-	-106.606
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.427	3.133.419	3.130.992	2.124	3.068.632	3.066.508	2.047	2.938.632	2.936.585
Overhead	481.342	-	-481.342	470.917	-	-470.917	432.248	-	-432.248
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**3.793.071**	**4.006.441**	**213.370**	**4.083.198**	**3.882.347**	**-200.851**	**3.928.591**	**3.737.668**	**-190.922**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	504.401	-1.030.806	-526.404	-	-1.030.806	-1.030.806	-	-805.538	-805.538
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-7.096	-7.096	-	-8.000	-8.000	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	788.050	-111.180	676.870	788.050	-20.095	767.955	564.000	-19.384	544.616
Totaal mutaties reserves	**1.362.451**	**-1.149.081**	**213.370**	**858.050**	**-1.058.901**	**-200.851**	**634.000**	**-824.922**	**-190.922**
Gerealiseerd resultaat			**-**			**-**			**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2024: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2024 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 4 juli 2024.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2024 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 14 juli 2023.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VI.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2024, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	749.512	117.116
Investeringen met een economisch nut	349.853	305.378
Subtotaal materiële vaste activa	*1.099.365*	*422.494*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***1.099.365***	***422.494***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	66.066	133.526
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	52.751	102.953
Overige vorderingen	1.883	34.575
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	*120.700*	*271.054*
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.930.736	5.172.821
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	*4.930.736*	*5.172.821*
Liquide middelen		
ING bank	22.149	31.559
Kas	91	137
Subtotaal liquide middelen	*22.240*	*31.696*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	***5.073.676***	***5.475.571***
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**6.173.041**	**5.898.066**

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.786.155	3.312.560
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	11.388	18.483
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.595.247	1.525.247
Bestemmingsreserve egalisatie	1.024.365	347.494
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	*5.417.155*	*5.203.785*
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	477.631	411.749
Subtotaal voorzieningen	*477.631*	*411.749*
Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***5.894.786***	***5.615.533***
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	175.392	198.414
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	*175.392*	*198.414*
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	58.718	39.974
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	44.144	44.144
Subtotaal overlopende passiva	*102.862*	*84.118*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	***278.255***	***282.532***
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**6.173.041**	**5.898.066**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	N.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten		
Elektrische motor	20	
Reguliere motor	15	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	Afhankelijk van investering
Openbare toiletgebouwen	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en – waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen werd voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het gebied door vernieuwing. Deze reserve is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 opgeheven per 1 januari 2023.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het beheer en onderhoud van de aanleg van ruiterpaden in het Purmerbos.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van groot onderhoud in het werkgebied. Deze reserve is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 opgeheven per 1 januari 2023.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken

De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van de realisatie van de infrastructuur van de Markermeerdijken. Het algemeen bestuur heeft besloten vanaf 1 januari 2014 het saldo van de bestemmingsreserve op te hogen uit het resultaat van de jaarrekening, per jaar zal het algemeen bestuur besluiten over de hoogte van de toevoeging.

Bestemmingsreserve egalisatie

Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Hierbij heeft geen terugwerkende kracht plaatsgevonden inzake investeringen vóór 1-1-2019 en daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	117.116	-
Netto investeringen boekjaar	634.864	117.116
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	751.980	***117.116***
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	2.468	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	2.468	**-**
Boekwaarde per 31 december	**749.512**	**117.116**

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	625.400	607.150
Netto investeringen boekjaar	57.189	18.250
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	682.589	***625.400***
Afschrijvingen tot boekjaar	320.022	309.308
Afschrijvingen lopend boekjaar	12.714	10.714
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	332.736	***320.022***
Boekwaarde per 31 december	**349.853**	**305.378**

In 2024 zijn de volgende investeringen gedaan:

- Brug 33 Pikpotweg - maatschappelijk nut
- Uitbreiding kentekenherkenning Lange Jap - economisch nut
- Beheer auto – economisch nut

Deze investeringen zijn geactiveerd.
In bijlage II ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**66.066**	**133.526**

Specificatie:	
Vooruitbetaalde kosten project landvasten	53.377
Vooruitbetaalde kosten gas en water	11.026
Vooruitbetaalde abonnementskosten	906
Vooruitbetaalde verzekeringskosten	757
Totaal nog te betalen bedragen	**66.066**

	31-12-2024	**31-12-2023**
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	52.751	102.953

Specificatie:	
Rente schatkistbankrekening 4e kwartaal 2024	45.896
Eindafrekeningen elektra en gas 2024	5.478
Divers	1.377
Totaal nog te ontvangen bedragen	**52.751**

Overige vorderingen	**1.883**	**34.575**
Specificatie:		
Hus Zaanstreek	1.239	
Overige debiteuren	644	
Totaal debiteuren	**1.883**	

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**4.930.736**	**5.172.821**

Rijksschatkist
Drempelbedrag 01-01-2024 t/m 31-12-2024: € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijksschatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	25.787	35.996	36.076	22.240
Ruimte onder drempelbedrag	974.213	964.004	963.924	977.760
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
ING bank r/c	22.149	25.561
ING bank zakelijke spaarrekening	-	5.998
Kas	91	137
Totaal liquide middelen	**22.240**	**31.696**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	3.312.560	3.312.729
Bij: Dotatie vanuit bestemmingsreserve investeringen	-	6.282
Bij: Dotatie vanuit bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	216.998
Bij: Overboeking vanuit bestemmingsreserve egalisatie	95.997	68.342
Bij: Saldo exploitatie	408.404	540.386
Af: Onttrekking conform begroting	-1.030.806	-572.177

Af: Overboeking naar voorziening groot onderhoud		-260.000
Saldo per 31 december	**2.786.155**	**3.312.560**

In 2024 is conform begroting € 1.030.806 aan de algemene reserve onttrokken. Het positieve resultaat op investeringen van € 95.997 is vanuit de bestemmingsreserve egalisatie overgeboekt naar de algemene reserve. Dit heeft te maken met de werkelijke investeringen die lager zijn dan de begrote investeringen. Hieronder is een specificatie opgenomen.

Investeringen	Begroot	Realisatie	Verschil	Opmerking
Lage brug 33 Pikpotweg	728.050	634.864	-93.186	Gunstigere aanbesteding
Kentekenherkenning Lange Jap	10.000	10.875	875	
Beheerauto	50.000	46.314	-3.686	
Totaal	**788.050**	**692.053**	**-95.997**	

Tenslotte is het voordelige exploitatiesaldo van € 408.404 toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	-	6.282
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-6.282
Saldo per 31 december	**-**	**-**

In 2023 is conform bestuursbesluit 2024ABTW03 de bestemmingsreserve investeringen opgeheven.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	18.483	18.483
Bij: Storting	-	-
Af: Onderhoudskosten	-7.096	-
Saldo per 31 december	**11.388**	**18.483**

In 2024 bedroegen de werkelijke onderhoudskosten € 7.096.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	-	216.998
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-216.998
Saldo per 31 december	**-**	**-**

In 2023 is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 de bestemmingsreserve investeringen opgeheven.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	1.525.247	1.455.247
Bij: Storting	70.000	70.000
Af: Onderhoudskosten	-	-
Saldo per 31 december	**1.595.247**	**1.525.247**

Conform begroting is € 70.000 toegevoegd aan bestemmingsreserve Markermeerdijken.

Bestemmingsreserve egalisatie	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	347.494	222.842
Bij: Dotatie conform begroting	788.050	203.708
Af: Overboeking naar algemene reserve	-95.997	-68.342
Af: Saldo afschrijvingslasten	-15.182	-10.714
Saldo per 31 december	**1.024.365**	**347.494**

In 2024 is conform begroting € 788.050 gedoteerd aan de bestemmingsreserve egalisatie. De werkelijk investeringen zijn € 95.997 lager dan begroot. Dit gedeelte is overgeboekt naar de algemene reserve. Tot slot is er nog een onttrekking van € 15.182. Deze onttrekking heeft betrekking op de kapitaallasten van de loods, damwand P4, uitbreiding kentekenherkenning (slagbomen ingang Oostzaan en Lange Jap) en de votex blazer.

Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	411.749	154.575
Bij: Saldo toevoeging	380.000	368.000
Bij: Extra dotatie 4 bruggen de Vennen	-	260.000
Af: Saldo onttrekking	-314.117	-370.827
Saldo per 31 december	**477.631**	**411.749**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Schulden op lange termijn	**31-12-2024**	**31-12-2023**
N.v.t.	**-**	**-**

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige schulden	**175.392**	**198.414**

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Specificatie:	
Recreatie Noord-Holland NV	123.743
Belastingdienst	19.652
IV-Infra BV	12.469
PWN Waterleidingsbedrijf	9.272
Stichting FBE Noord-Holland	8.800
Overige crediteuren	1.456
Totaal crediteuren	**175.392**

Overlopende passiva	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**58.718**	**39.974**

Specificatie:	
Kosten hekwerken 2024	16.535
Accountantskosten 2024	12.478
Kosten maaien en afvoeren rietgraslanden 2024	11.580
Kosten hygiënische maatregelen 2024	5.077
Belastingadvies 2024	5.022
Eindafrekening kosten bestuursbureau 2024	4.034
Divers	3.992
Totaal nog te betalen bedragen	**58.718**

	31-12-2024	**31-12-2023**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**44.144**	**44.144**

Specificatie:	
Ontvangen subsidie project Landvasten	40.000
Ontvangen bijdragen project Recreatief Grid	4.144
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**44.144**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	Bestuur	115.700	108.728	6.972
0.4	Overhead	481.342	470.917	10.425
0.5	Treasury	2.427	2.124	303
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	213.370	-	213.370
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	327.761	284.930	42.831
2.1	Verkeer en vervoer	439.330	449.712	-10.382
2.2	Parkeren	182.362	196.413	-14.050
3.1	Economische ontwikkeling	81.004	141.669	-60.665
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	105.983	110.429	-4.446
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	215.199	226.088	-10.889
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	35.077	37.613	-2.536
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.806.887	2.054.576	-247.689
	Totaal lasten	**4.006.441**	**4.083.198**	**-76.757**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	214.784	150.000	64.784
0.8	Overige baten en lasten	2.918.635	2.918.632	2
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	200.851	-200.851
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	474.337	450.000	24.337
3.1	Economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	245.416	239.107	6.309
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	125.485	100.000	25.485
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	27.783	24.608	3.175
	Totaal baten	**4.006.441**	**4.083.198**	**-76.757**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
	Totaal baten	4.006.441	4.083.198	-76.757
	Totaal lasten	4.006.441	4.083.198	-76.757
	Saldo	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
	Provincie Noord-Holland	1.635.606	1.635.606	-
	Gemeente Amsterdam	687.642	687.642	-
	Gemeente Edam-Volendam	38.818	38.819	-1
	Gemeente Landsmeer	47.370	47.370	-
	Gemeente Oostzaan	19.340	19.340	-
	Gemeente Purmerend	203.152	203.153	-1
	Gemeente Waterland	18.928	18.929	-1
	Gemeente Wormerland	17.726	17.726	-
	Gemeente Zaanstad	250.048	250.048	-
	Overige verrekeningen	5	-	5
	Totaal	**2.918.635**	**2.918.632**	**2**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	314.117	519.713	-205.596
Pachten	46	531	-485
Ingeleend personeel	1.693.313	1.649.511	43.802
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.702.102	2.030.937	-328.835
Rente en bankkosten	2.427	2.124	303
Mutatie voorzieningen	65.883	-139.713	205.595
Afschrijvingen	15.182	20.094	-4.912
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**3.793.071**	**4.083.198**	**-290.127**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Grond	-	-	-
Huren	79.818	76.673	3.144
Leges en andere rechten	27.828	10.000	17.828
Overige goederen en diensten	599.822	550.000	49.822
Pachten	164.440	161.433	3.006
Participantenbijdragen	2.918.630	2.918.632	-2
Rente baten	214.784	150.000	64.784
Overige verrekeningen	5	-	5
Subsidies en (project)bijdragen	1.114	15.608	-14.494
Totaal baten	**4.006.441**	**3.882.347**	**124.094**

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Totaal lasten	3.793.071	4.083.198	-290.127
Totaal baten	4.006.441	3.882.347	124.094
Saldo	**213.370**	**-200.851**	**414.221**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2024

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. el Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer – wethouder B. Ten Have
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder H. Scheepstra
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk (vicevoorzitter)
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is op de onderstaande pagina's ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2024 als van het vermogen van Recreatieschap Twiske-Waterland op 31 december 2024, alsmede van de financiële positie van het recreatieschap in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld over 2024 en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Normenkader 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden bezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 |2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 52.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2024. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse standaard 720.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader 2024 van Recreatieschap Twiske-Waterland, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 16 mei 2024.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het recreatieschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de vigerende controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland, het Controleprotocol Wnt 2024, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materiele betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, XX April 2025
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur
Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 2 juli 2025.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2024

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2025

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2024

Bijlage VI WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2024

Nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Stand per 31-12-2024
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	422.494	692.053	-	15.182	1.099.364
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	**422.494**	**692.053**	**-**	**15.182**	**1.099.364**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	3.312.560	504.401	-1.030.806	-	2.786.155
2	Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	-	-7.096	-	11.388
3	Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.525.247	70.000	-	-	1.595.247
4	Bestemmingsreserve egalisatie	347.494	788.050	-111.180	-	1.024.365
5**	Voorziening groot onderhoud	411.749	380.000	-314.117	-	477.631
6	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**5.615.533**	**1.742.451**	**-1.463.199**	**-**	**5.894.786**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**5.193.039**	**1.050.399**	**-1.463.199**	**-15.182**	**4.795.422**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Stand per 31-12-2024
5**	**Specificatie voorziening groot onderhoud**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	88.958	174.000	-27.831	235.127
	Categorie civiele kunstwerken	238.286	82.000	-179.302	140.984
		327.245	**256.000**	**-207.133**	**376.111**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	9.114	12.000	-7.003	14.111
	Categorie water, oevers en stranden	5.592	17.000	-14.387	8.205
	Categorie terreinmeubilair	32.771	69.000	-55.857	45.914
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	5.087	6.000	-10.684	403
	Categorie gebouwen & materieel	31.941	20.000	-19.053	32.888
		84.504	**124.000**	**-106.984**	**101.520**
	Totaal	**411.749**	**380.000**	**-314.117**	**477.631**

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2023	Investering	Desinvestering	Geactiv. t/m 2024	Termijn	Boekwaarde 1-1-2024	Afschr. t/m 2023	Afschr. 2024	Afschr. desinv. 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Restwaarde
Investesteringen in maatschappelijk nut												
Beschoeiingen												
Damwand P4	2023	74.052	-	-	74.052		74.052	-	-2.468	-	71.584	-
		74.052	**-**	**-**	**74.052**		**74.052**	**-**	**-2.468**	**-**	**71.584**	**-**
Kunstwerken												
Brug 33 Pikpotweg	2023	43.064	634.864	-	677.928		43.064	-	-	-	677.928	-
		43.064	**634.864**	**-**	**677.928**		**43.064**	**-**	**-**	**-**	**677.928**	**-**
Investeringen maatschappelijk nut		**117.116**	**634.864**	**-**	**751.980**	**-**	**117.116**	**-**	**-2.468**	**-**	**749.512**	**-**
Investeringen in economisch nut												
Gebouwen												
Fort aan de Neckerweg	2006	61.032	-	-	61.032	10	-	-61.032	-	-	-	-
Loods Noorderlaaik 1	2019	297.258	-	-	297.258	40	280.589	-16.669	-5.556	-	275.032	75.000
		358.290	**-**	**-**	**358.290**		**280.589**	**-77.701**	**-5.556**	**-**	**275.032**	**75.000**
Betaald Parkeren												
Overgang naar Pin	2014	40.950	-	-	40.950	5	-	-40.950	-	-	-	-
Vervangen camera's	2016	26.971	-	-	26.971	5	-	-26.971	-	-	-	-
Intercom parkeesysteem	2017	11.640	-	-	11.640	5	-	-11.640	-	-	-	-
Parkeer afhandelingssysteem	2017	99.200	-	-	99.200	5	-	-99.200	-	-	-	-
Uitbreiding kentekenherkenning	2023	18.250	-	-	18.250	5	15.512	-2.738	-3.650	-	11.862	-
Uitbreiding kentekenherkenning Lange Jap	2024	-	10.875	-	10.875	5	-	-	-1.088	-	9.788	-
		197.011	**10.875**	**-**	**207.886**		**15.512**	**-181.499**	**-4.738**	**-**	**21.650**	**-**
Machines/gereedschap												
Votex B60 Blazer	2022	12.100	-	-	12.100	5	9.277	-2.823	-2.420	-	6.857	-
		12.100	**-**	**-**	**12.100**		**9.277**	**-2.823**	**-2.420**	**-**	**6.857**	**-**
Vervoermiddelen												
Suzuki 46-JBF-3	2009	25.751	-	-	25.751	5	-	-25.751	-	-	-	-
Mitsubishi L200 VV-638-S	2016	32.248	-	-	32.248	5	-	-32.248	-	-	-	-
Peugeot e-Partner V-14-KJX	2024	-	46.314	-	46.314	5	-	-	-	-	46.314	-
		57.999	**46.314**	**-**	**104.313**		**-**	**-57.999**	**-**	**-**	**46.314**	**-**
Investeringen economisch nut		**625.400**	**57.189**	**-**	**682.589**	**-**	**305.378**	**-320.022**	**-12.714**	**-**	**349.853**	**75.000**
Totaal		**742.516**	**692.053**	**-**	**1.434.569**	**-**	**422.494**	**-320.022**	**-15.182**	**-**	**1.099.364**	**75.000**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2025

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

In een risicosessie begin 2025 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnventariseerde risico's
Begin 2025 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Onrechtmatig factureren;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Terugbetalen subsidies;
4. Zwemwater: Calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door: Faillissement van evenementen of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door: Beleid;
8. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen;
9. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL);
10. Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
11. Overmacht door: klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien);
12. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
13. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 9	6	
2 = 10 – 40 %	1	4, 8, 13	
3 = > 40 %	12	5, 7, 10, 11	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7, 10 en 11. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5: Verminderde inkomsten door afgelasten van evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege bijvoorbeeld verzwaarde regelgeving en het veranderende klimaat is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan.

Risico/kans: Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.		Oorzaak: Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te kunnen organiseren. Hiernaast is het Twiske een Natura 2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 150.000	Gevolg/impact: ▪ Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten; ▪ Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ De maatschappelijke perceptie van het schap verslechterd; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); ▪ Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid; ▪ (Kleine) evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan; ▪ Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status); ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

7: Verminderde inkomsten door: Beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

Risico/kans: Beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap		Oorzaak: Door de wisseling van de politieke vertegenwoordiging van gemeente, provincie of het rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 150.000	Gevolg/impact: ▪ Onbekende effecten; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud;

		▪ Verminderde maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau; ▪ Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

10: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de landelijke en provinciale overheid en bij lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën, pandemieën, plagen en/of invasieve exoten		Oorzaak: Uitbreken van een grootschalig besmettelijk virus en/of de toename van natuurlijke vijanden (predatoren en invasieve exoten) die inheemse flora en/of fauna bedreigen (zowel (roof)dieren als planten)
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 150.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Verminderde (evenementen) inkomsten;

		▪ Toename recreanten en intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten; ▪ Afname/bedreiging biodiversiteit.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Bedenken creatieve oplossingen om sterkere biodiversiteit te realiseren om predatoren/invasieve soorten af te schrikken/ geen kans te geven; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

11: Overmacht door: klimaatveranderingen (brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien);

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer zoals stormen, hittestress en droogte. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, hittestress, verzilting en piekbuien.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 200.000	Gevolg/impact: ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen);

		▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.

Beheersmaatregel:

- Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures;
- Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan;
- Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig;
- Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden;
- Beheerplan voor extreme weerssituaties;
- Communicatieplan bij risico's;
- *€ 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 531.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's. Daarnaast is in het AB van 5 december 2024 besloten dat een bedrag opgenomen moet worden voor het risico dat het schap loopt met de mogelijke overname van recreatieve voorzieningen van HHNK. Dit risico wordt apart genoemd (zie onderstaande tabel). Hoewel het risico eerst op een hoger bedrag werd geraamd is het risico in het licht van de actuele ontwikkelingen lager geraamd in deze risico-inventarisatie waardoor het totale gewenste weerstandvermogen, conform het bestuursbesluit, op € 970.000 uitkomt.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5: Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
7. Verminderde inkomsten door: Beleid	> 40% (0,50)	€ 75.000
10: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve exoten	> 40% (0,50)	€ 75.000
11: Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/ verzilting/piekbuien)	> 40% (0,50)	€ 100.000
Overige risico's		€ 206.250
Overname recreatieve voorzieningen van HHNK		€ 438.750
Totaal		€ 970.000

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2024

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LVVN	**L7B**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/02*	*Aard controle R* *Indicator: L7B/03*	*Aard controle R* *Indicator: L7B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/05*	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/06*
		1	050869 Recreatieschap Twiske-Waterland	030007 Provincie Noord-Holland	€ 0	€ 177.196	Nee	
		2						
		10						

Bijlage VI WNT-verantwoording 2024

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuurfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2024

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. El Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse (vice-voorzitter)
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer - wethouder B. Ten Have
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder H. Scheepstra
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2024

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hiernaast vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2025

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 20 maart 2025.

Samenvatting

Bij de vaststelling van de begroting 2025 waren de eenmalige verlaging van de participantenbijdrage en de extra kosten voor incidentele projecten nog niet bekend. Het doorschuiven van project landvasten heeft eveneens een onvoorzien effect op de begroting. Daarnaast zullen er extra werkzaamheden voor de Markermeerdijken plaatsvinden en vallen de rentebaten hoger uit.

Financieel resultaat

De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2025 sluit met een onttrekking uit de reserves van € 181.793. Dit is een hogere onttrekking dan de toevoeging van € 9.325 die in de programmabegroting begroot was. Het nadeel van € 191.118 is het gevolg van de volgende voor- en nadelige wijzigingen in de begroting:

- Eenmalige lagere participantenbijdrage (€ 73.000 nadeel). In het AB van juli 2024 is hiertoe besloten;
- Doorschuiven baten door vertraging project Landvasten (€ 50.000). In de jaarstukken 2024 is aangegeven dat het project vertraging heeft opgelopen. Naar verwachting wordt het project afgerond in 2026 i.p.v. 2025. Dit betekent dat de subsidie van € 50.000 doorschuift van 2025 naar 2026;
- Hogere kosten door extra werkzaamheden nieuwe incidentele projecten (€ 38.000 nadeel). Het betreft o.a. nieuw erfpachtcontract en samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer, aanpassen algemene en legesverordening, proef diervriendelijk ganzenbeheer en scenario's koepelvrijstelling voor de btw;
- Extra werkzaamheden op het gebied van strategische communicatie met name om invulling te geven aan het ambitiedocument en ontwikkelprogramma (€ 36.000 nadeel). Dit is conform hetgeen vermeld in de Kadernota 2026;
- Kosten beheer en onderhoud Markermeerdijken conform Kadernota 2026 (€ 31.000 nadeel);
- Hogere rentebaten (€ 25.000 voordeel);
- De kosten voor doorgeschoven incidentele projecten uit 2024 naar 2025 is lager dan verwacht (€ 20.000 voordeel);
- Overige afwijkingen (€ 8.000 nadeel).

Fietstocht in het Twiske. Bron: Gerard van Putten

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	461.656	94.144	-367.512	-24.583	-50.000	-25.417	437.073	44.144	-392.929
2. Beheer en onderhoud	2.751.632	812.869	-1.938.763	76.971	6.951	-70.021	2.828.603	819.820	-2.008.783
3. Veiligheid en toezicht	296.381	-	-296.381	33.534	-	-33.534	329.915	-	-329.915
4. Bestuur en ondersteuning	585.351	-	-585.351	13.862	-	-13.862	599.213	-	-599.213
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.256	3.199.588	3.197.332	319	-47.966	-48.285	2.575	3.151.622	3.149.047
Totaal voor bestemming	**4.097.276**	**4.106.601**	**9.325**	**100.103**	**-91.015**	**-191.118**	**4.197.379**	**4.015.586**	**-181.793**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**
Ad 5. Mutaties reserves	9.325	-	9.325	-	-191.118	-191.118	-	-181.793	-181.793
Totaal na bestemming	**4.106.601**	**4.106.601**	**-**	**100.103**	**100.103**	**-**	**4.197.379**	**4.197.379**	**-**

Specificatie van de baten	**Begroting 2025**	**Wijziging 2025**	**Begroting na wijziging 2025**
Subsidies en (project)bijdragen	94.144	-50.000	44.144
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, rentebaten en parkeren	912.869	31.951	944.820
Participantenbijdragen	3.099.588	-72.966	3.026.622
Totaal baten voor bestemming	**4.106.601**	**91.015-**	**4.015.586**

Wijzigingen per programma

Inzet Recreatie Noord-Holland

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren en kosten. In de begrotingswijziging 2025 is € 1.773.000 opgenomen. Dit is € 42.000 hoger dan de programmabegroting 2025. De stijging wordt vooral verklaard door werkzaamheden op het gebied van strategische communicatie. Dit is nodig om uitvoering te geven aan het door het bestuur vastgestelde ambitiedocument en ontwikkelprogramma.

Voor investeringsprojecten in 2025 is geen bedrag voor de RNH-inzet meegenomen omdat hier geen werkzaamheden worden verwacht. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 242.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2025 staan werkzaamheden voor de realisatie Landvasten en verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk gepland voor een bedrag van € 162.000.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 dalen de lasten met € 24.583 en de inkomsten met € 50.000, per saldo een wijziging van € 25.417 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt nu € 392.929 negatief (was € 367.512 negatief). De belangrijkste wijzigingen in de lasten van incidentele projecten zijn:

PR	Projectnaam	PB25*	BW25**	Verschil
OP2	Opstellen zoneringskaart Twiske; 'wat kan waar' voor recreatie en natuur, breder trekken en regionaal trekkerschap benoemen	-	7.436	7.436
OP8a	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes (financiële bijdrage)	-	64.740	64.740
OP8b	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes	-	7.920	7.920
OP11	Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOP's Markermeerdijken (routebureau)	25.000	-	-25.000
OP20	Recreatief Grid	52.500	47.955	-4.545
OP21a	Landvasten Laag-Holland (routebureau)	166.539	151.250	-15.289
OP80	Entreegebied voormalige Blauwe Poort	-	36.896	36.896
##	OP projecten (stelpost)	147.000	30.000	-117.000
	De Marsen	-	14.199	14.199
	Verkenning actualisatie fietsknoop-puntennetwerk (routebureau)	-	10.588	10.588
	Totaal	**447.039**	**426.983**	**20.056**

* PB25 = programmabegroting 2025

**BW25 = begrotingswijziging 2025

In totaal zijn de kosten van incidentele projecten bij programma 1 € 20.000 lager. Het restant wordt verklaard door lagere kosten inzet RNH op reguliere werkzaamheden.

De baten van project Landvasten zijn in 2025 € 50.000 lager dan verwacht. In de jaarstukken 2024 is aangegeven dat het project vertraging heeft opgelopen. In de programmabegroting is nog uitgegaan van realisatie van het project in 2025, maar dit is bijgesteld naar 2026. De baten zullen dan ook pas in 2026 worden genomen in plaats van 2025. Voor 2025 betekent dit € 50.000 lagere baten.

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 76.971 en de baten met € 6.951, per saldo € 70.021 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 2 is nu € 2.008.783 negatief (was € 1.938.763 negatief). De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Extra werkzaamheden voor strategische communicatie (€ 36.000 nadeel). Dit is conform de Kadernota 2026;
- Kosten voor beheer en onderhoud Markermeerdijken (€ 31.000 nadeel). In 2024 zijn de eerste modules opgeleverd en ook in 2025 zullen modules worden opgeleverd;
- Extra werkzaamheden voor incidentele projecten (€ 19.000 nadeel). Het betreft de projecten nieuw erfpachtcontract en samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer en proef diervriendelijk ganzenbeheer;
- Lagere kosten voor betaald parkeren (€ 14.000 voordeel).

De hogere baten van € 7.000 worden verklaard door hogere baten uit leges en bijdragen aan beheer.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

In de jaarrekening 2024 is een stijging van de toezichtskosten zichtbaar. De verwachting is dat ook in 2025 meer toezicht nodig zal zijn (€ 33.534 nadeel).

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 13.862 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 4 wordt nu € 599.213 (negatief). Dat was € 585.351 (negatief). Dit is het gevolg van:

- Extra werkzaamheden voor incidentele projecten (€ 18.000 nadeel). Het betreft de projecten aanpassing reglement van orde, aanpassing algemene en legesverordening, scenario's koepelvrijstelling btw en de aanbesteding van de accountsdienst;
- Lagere kantoorkosten (€ 4.000 voordeel).

Programma 5 Algemene en inrichting

Bij programma 5 stijgen de lasten met € 319 en dalen de baten met € 47.966, per saldo € 48.285 (nadeel). Dit wordt verklaard door:

- Eenmalige lagere participantenbijdrage (€ 73.000 nadeel). In het AB van juli 2024 is hiertoe besloten;
- Hogere rentebaten (€ 25.000 voordeel).

Figuur 1: Werkzaamheden aan de grootste brug in Het Twiske

Gevolgen

Geen gevolgen voor de participanten

De wijzigingen in de begroting hebben geen financiële gevolgen voor de participanten. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde indexatie voor de participantenbijdrage is conform begroting en bedraagt 6,2%.

Wel is een eenmalige lagere participantenbijdrage van € 73.000 doorgevoerd in 2025 conform het besluit van het AB van juli 2024. Deze verlaging is in de tabel verwerkt.

Participant	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.635.606	1.696.123
Gemeente Amsterdam	23,56%	687.642	713.084
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	38.818	40.255
Gemeente Landsmeer	1,62%	47.370	49.123
Gemeente Oostzaan	0,66%	19.340	20.056
Gemeente Purmerend	6,96%	203.152	210.670
Gemeente Waterland	0,65%	18.928	19.629
Gemeente Wormerland	0,61%	17.726	18.382
Gemeente Zaanstad	8,57%	250.048	259.299
Totaal	**100,0 %**	**2.918.630**	**3.026.622**

Gevolgen voor de reserves

De begrote uitgaven van Twiske-Waterland zijn voor 2025 hoger dan de begrote baten. Het resultaat voor bestemming is € 181.793 negatief. Hieronder is het resultaat uitgesplitst naar reguliere en incidentele werkzaamheden.

Resultaat reguliere werkzaamheden	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Lasten	3.567.619	82.682	3.650.301
Baten	4.012.457	-41.015	3.971.442
Saldo	**444.838**	**-123.697**	**321.141**

Resultaat incidentele werkzaamheden	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Lasten	529.657	17.421	547.078
Baten	94.144	-50.000	44.144
Saldo	**-435.513**	**-67.421**	**-502.934**

Resultaat totale werkzaamheden	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	4.097.276	100.103	4.197.379
Baten	4.106.601	-91.015	4.015.586
Saldo	**9.325**	**-191.118**	**-181.793**

De totale reserves nemen in 2025 met hetzelfde bedrag van € 181.793 af. Eind 2025 bedragen de totale reserves € 5.235.362.

In de tabellen wordt een compleet overzicht weergegeven van de mutaties in de reserves en de verwachten standen van de reserves per einde van het jaar.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Mutaties reserves	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Toevoeging algemene reserve	-	-	-
Onttrekking algemene reserve	-93.527	-152.399	-245.925
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-8.000	-8.000
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-31.164	-31.164
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	84.650	-118	84.533
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-51.799	562	-51.236
Totaal*	**9.325**	**-191.118**	**-181.793**

* - is onttrekking en + is toevoeging

Stand van de reserves

	Stand per 31-12-2024	begroot resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
Algemene reserve	2.786.155	-245.925	2.540.230
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	11.388	-8.000	3.388
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.595.247	38.836	1.634.083
Bestemmingsreserve egalisatie	1.024.365	33.296	1.057.661
Totaal reserves	**5.417.155**	**-181.793**	**5.235.362**

Windsurfen op de Stootersplas. Bron: Mike Geskus

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 2 juli 2025.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Programmabegroting 2026

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 20 maart 2025.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **6**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 9
Programma 2. Beheer en onderhoud 12
Programma 3. Toezicht en veiligheid 17
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 19
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 21

Paragrafen **23**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
B. Kapitaalgoederen 25
C. Financiering 32
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid 33
E. Grondbeleid 38
F. Participanten 40

Overzicht van baten en lasten **43**

Bijlagen **56**

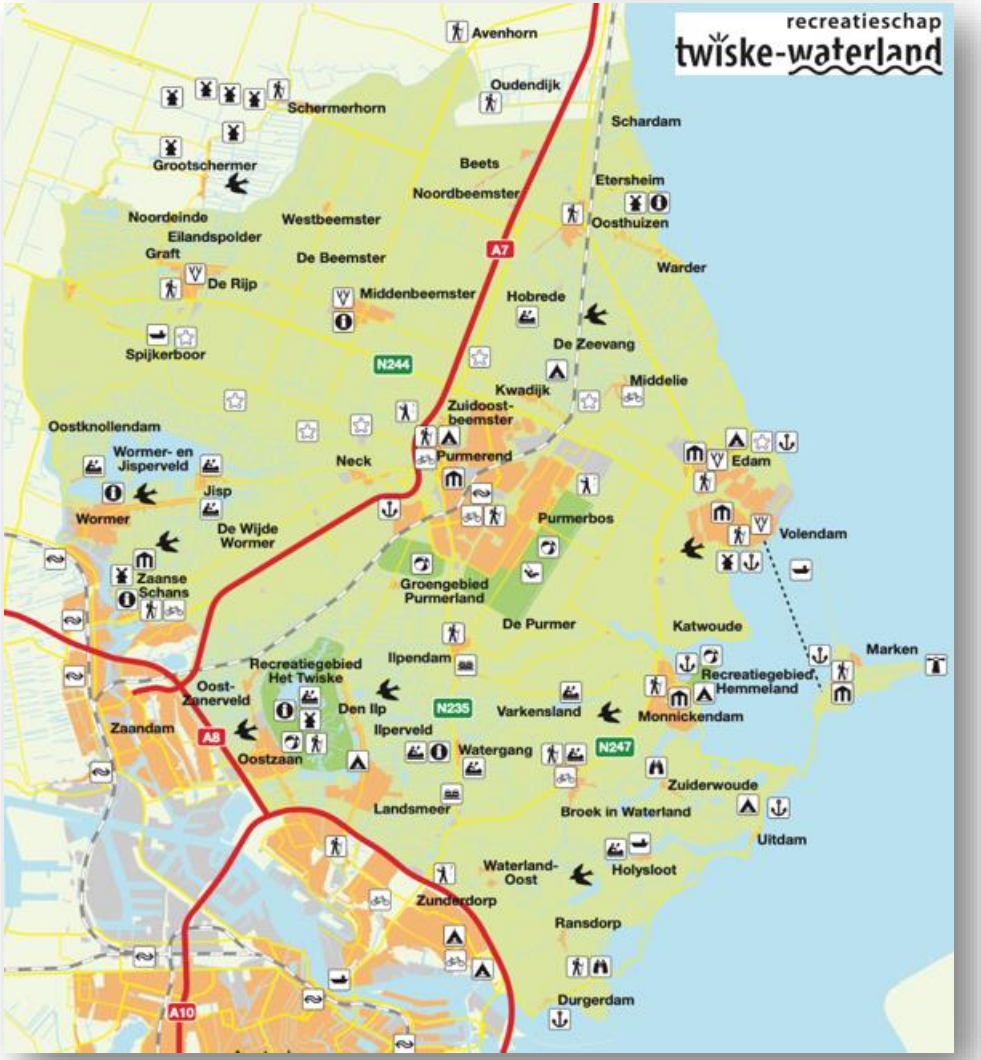

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap beslaat de gemeenten Amsterdam (Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en een deel van de gemeente Alkmaar (voorheen Graft de Rijp). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen, recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden ca. 1330 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. De bezoekersaantallen tenderen naar een lichte daling ten opzichte van 2023. De precieze aantallen worden in de recreatiemonitor in de zomerronde kenbaar gemaakt.

Doel

Het doel van recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 16 mei 2024:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Ontwikkelprogramma

Het ontwikkelprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd waarbij de recreatieve en groene ambities van de participanten en/of gebiedspartners aan het programma worden toegevoegd. Binnen het ontwikkelprogramma wordt altijd gekeken naar meekoppelkansen bij reeds lopende projecten. Tevens is sprake van de start van de realisatie van een aantal nieuwe ambities. De realisatie van projecten is afhankelijk van prioritering door de partners, doorlopen van participatieprocessen, procedureverloop, beschikbare externe financiering en regeling van beheer en onderhoud. Onder taakveld 3.1 zijn de projecten benoemd die in 2026 worden uitgevoerd. Daarnaast starten in 2026 de voorbereidingen voor besluiten over, en vormgeven van de projecten die in de jaren erna aan de orde komen. Bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het ontwikkelprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks herijkt.

Externe invloeden in 2026

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2026 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap.
In 2026 verwachten gemeenten een negatieve bijstelling van hun gemeentefondsuitkering, waardoor er financiële krapte zal ontstaan bij de gemeenten. Deze sombere financiële vooruitzichten leiden ertoe dat participanten kritisch kijken naar de financiële bijdrage aan het recreatieschap. Voor het recreatieschap levert dit de opgave op om kritisch te kijken naar haar uitgaven en naar haar inspanningen in relatie tot de doelstellingen. Enerzijds is er sprake van een toenemende recreatiedruk, anderzijds is sprake van beperkte middelen om voldoende recreatieve voorzieningen te realiseren. Dit levert de zogenaamde recreatieparadox op. Daarnaast is sprake van een hogere- en zwaardere stormfrequentie, verdroging en is aandacht voor waterkwaliteit (klimaatadaptatie) onderdeel van bovenregionale aanpak. Het recreatieschap werkt hierbij samen met lokale stakeholders, collega terrein beherende organisaties en het hoogheemraadschap.

Reacties op de Kadernota 2026

In het najaar stelde het bestuur de kadernota 2026 vast. De kadernota is beleidsarm opgesteld en door het bestuur ter kennisname naar de participanten van het recreatieschap gestuurd.

Wat willen we bereiken

Het recreatieschap zorgt met haar beheer, onderhoud en projecten voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. De ambitie is om daarmee bij te dragen aan:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld verder uitgewerkt.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	406.100	50.000	-356.100
2. Beheer en onderhoud	2.928.949	827.435	-2.101.514
3. Veiligheid en toezicht	344.057	-	-344.057
4. Bestuur en ondersteuning	605.500	-	-605.500
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.652	3.292.575	3.289.923
Totaal voor bestemming	**4.287.259**	**4.170.010**	**-117.249**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-117.249	-117.249
Totaal na bestemming	**4.287.259**	**4.287.259**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2026 sluit met een negatief saldo van € 117.249.

	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	4.287.259	4.197.379	3.793.071
Baten	4.170.010	4.015.586	4.006.441
Saldo	**-117.249**	**-181.793**	**213.370**

Bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het ontwikkelprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks geactualiseerd.

De totale begrote lasten liggen € 91.000 hoger dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. De belangrijkste verklaringen zijn:

- Indexering van 2026 t.o.v. 2025 (€ 125.000 nadeel). De bedrijfskosten zijn in 2026 geïndexeerd met 3,0% (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2024). Inzet RNH is geïndexeerd met 5%;
- Extra kosten voor beheer en onderhoud Markermeerdijken (€ 31.000 nadeel) t.o.v. 2025. Gedurende 2025 zullen meer modules worden opgeleverd en dat betekent voor 2026 ook hogere beheer en onderhoudskosten;
- Actualisering van incidentele projecten (€ 65.000 voordeel). Ten opzichte van 2025 zijn de geraamde lasten van incidentele projecten in 2026 aanzienlijk lager.

De begrote baten zijn € 155.000 hoger dan de begroting 2025 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Indexering van 2026 t.o.v. 2025 (€ 101.000 voordeel). De participantenbijdragen is conform het CPI index verhoogd. Voor 2026 wordt

het percentage 3,0% aangehouden (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2024). Tevens zijn de huren en pachten geïndexeerd;
- Geen korting op participantenbijdrage in 2026 (€ 73.000 voordeel). In het AB van juli 2024 is besloten om eenmalig de participantenbijdrage van 2025 neerwaarts bij te stellen met € 73.000. Deze verlaging geldt niet voor 2026 en dus in de participantenbijdrage € 73.000 hoger dan in 2025;
- De verwachte subsidie is in 2026 hoger dan in 2025 (€ 6.000 voordeel). In 2026 wordt naar verwachting het subsidie project 'landvasten Noord-Holland' afgerond (€ 50.000) en in 2025 het project 'recreatief grid' (€ 44.000). Het verschil in 2026 t.o.v. 2025 is hiermee € 6.000;
- Neerwaarts bijstellen van de rentebaten in 2026 t.o.v. 2025 (€ 25.000 nadeel).

Bovenstaande bewegingen resulteren in een onttrekking uit de reserves van € 117.249 (nadeel). Dat is een lagere onttrekking dan in 2025. De stand van de totale reserves zal per 31-12-2026 naar verwachting € 5.118.113 bedragen.

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 01-01-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve	2.540.230	2.472.936	-67.294
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	3.388	-	-3.388
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.634.083	1.641.570	7.487
Bestemmingsreserve egalisatie	1.057.661	1.003.606	-54.054
Totaal reserves	**5.235.362**	**5.118.113**	**-117.249**
Voorziening groot onderhoud	240.737	209.674	-31.063
Totaal reserves en voorzieningen	**5.476.099**	**5.327.787**	**-148.312**

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:
- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien);
- Overname recreatieve voorzieningen.

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 970.000. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Ambitie

Het bestuur heeft in 2020 haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het Ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: meer biodiversiteit, het beter spreiden van toenemende recreatiedruk en een breder recreatief aanbod.

Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende onderhoud en beheer, aangevuld met een meerjarenontwikkelprogramma, zorg gedragen voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld uitgewerkt.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2026 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop in (al) 2026 moet worden geanticipeerd, zijn:

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio. Spreiding van het groeiend aantal toeristen staat hoog op de agenda;
- In 2026 verwachten gemeenten een kleinere uitkering uit het gemeentefonds, waardoor er financiële krapte zal ontstaan bij de gemeenten. Dit leidt ertoe dat participanten kritisch kijken naar de financiële bijdrage aan het recreatieschap. Voor het recreatieschap levert dit de opgave op om kritisch te kijken naar haar uitgaven en naar haar inspanningen in relatie tot de doelstellingen. Daarbij wordt permanent gezocht naar meekoppelkansen, mogelijkheden om werk met werk te maken en bepaalde werkzaamheden zo kosten efficiënt mogelijk uit te voeren. Dit met vanuit het adagium met meer voor hetzelfde geld;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Het beter verbinden van groen met de stad. Dit biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Door klimaatverandering krijgt Nederland steeds vaker te maken met extremer weer; van droge of zeer natte perioden tot extremer wordende stormen, het recreatieschap moet voorbereid zijn door te adapteren aan het extremere klimaat;
- Samenwerking van de recreatieschappen met Staatsbosbeheer (SBB), Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten en lokale agrarische- en natuurverenigingen; Het rapport van het recreatief Grid wat in opdracht van het algemeen bestuur is opgesteld, wordt door participanten gebruikt bij de totstandkoming van de recreatieve en toeristische visies;
- In 2025 is er begonnen met het doorlopen van een zorgvuldig proces voor de werving van een nieuw evenement voor het evenemententerrein Hogelkamp. In samenspraak met de gemeente Landsmeer wordt hier gewerkt aan een passende invulling waarbij in 2026 een mooi nieuw evenement zal plaatsvinden;
- Vanuit de regiodeal ZaanIJ groen en meedoen is geld beschikbaar gekomen voor een drietal achterstandswijken in Zaanstad en Amsterdam om een programma te ontwikkelen om meer in het groen te recreëren. Dit betekent ook dat voor het recreatieschap gekeken zal moeten worden naar mogelijkheden om de bereikbaarheid voor de doelgroep te verbeteren;
- In 2025 is gestart met de herontwikkeling van het dynamische ontvangstgebied Twiske-poort.

Programma's

Twiske-Waterland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2026 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	406.100	50.000	-356.100
2. Beheer en onderhoud	2.928.949	827.435	-2.101.514
3. Veiligheid en toezicht	344.057	-	-344.057
4. Bestuur en ondersteuning	605.500	-	-605.500
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.652	3.292.575	3.289.923
Totaal voor bestemming	**4.287.259**	**4.170.010**	**-117.249**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-117.249	-117.249
Totaal na bestemming	**4.287.259**	**4.287.259**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en (project)bijdragen	50.000
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, parkeren en rentebaten	927.435
Participantenbijdragen	3.192.575
Totaal baten voor bestemming	**4.170.010**

Reguliere werkzaamheden

Het begrote saldo van de reguliere baten en lasten (€ 314.859) is in lijn met de begroting 2025. De totale wijziging van € 7.000 (nadeel) wordt verklaard door:

- Extra kosten voor beheer en onderhoud Markermeerdijken (€ 31.000 nadeel) t.o.v. 2025. Gedurende 2025 zullen meer modules worden opgeleverd en dat betekent voor 2026 ook hogere beheer en onderhoudskosten;
- Neerwaarts bijstellen van de rentebaten in 2026 t.o.v. 2025 (€ 25.000 nadeel).
- Totaal effect indexering (24.000 nadeel). De indexering van de kosten leidt tot een nadeel van € 125.000. De indexering van de baten leidt tot een voordeel van € 101.000, per saldo een nadelig effect van € 24.000;
- Geen korting op participantenbijdrage in 2026 (€ 73.000 voordeel). In het AB van juli 2024 is besloten om eenmalig de participantenbijdrage van 2025 neerwaarts bij te stellen met € 73.000. Deze verlaging geldt niet voor 2026 en dus in de participantenbijdrage € 73.000 hoger dan in 2025.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	3.805.151	3.650.301	3.405.179
Baten	4.120.010	3.971.442	4.005.327
Saldo	**314.859**	**321.141**	**600.148**

Incidentele werkzaamheden

Het begrote saldo van de incidentele baten en lasten is met € 70.826 positiever dan de begroting 2025. De lasten zijn in 2026 € 65.000 lager dan in 2025 door actualisering van incidentele projecten. Projecten zoals recreatief grid, aanbesteding van accountantsdiensten en scenario's koepelvrijstelling btw zijn naar verwachting in 2025 afgerond en daar worden dus geen kosten meer voor gemaakt in 2026.

De baten zijn in 2026 € 6.000 hoger dan in 2025 door verrekening subsidiegelden. In 2026 wordt naar verwachting het subsidie project 'landvasten Noord-Holland' afgerond (€ 50.000) en in 2025 het project 'recreatief grid' (€ 44.000). Het verschil in 2026 t.o.v. 2025 is hiermee € 6.000.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	482.108	547.078	387.892
Baten	50.000	44.144	1.114
Saldo	**-432.108**	**-502.934**	**-386.778**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2026 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken en daarmee samenhangende projecten zoals Zeesluis, routestructuren;
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied 'Twiske-Poort';
- Recreatiedruk spreiden aan de hand van het zoneringsdocument;
- Onderzoek realisatie pluktuin Amsterdam-Noord.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het ontwikkelprogramma bestaat uit concrete projecten die ieder jaar worden ge-evalueert op het bereiken van de doelen. In 2026 worden, afhankelijk van het verkrijgen van budget, opgepakt:

- Continuering van het bestaande evenementenbeleid met een nieuw evenement op locatie Hogelkamp;
- Onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van een pluktuin in Amsterdam Noord.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit;
- Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken;
- Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOPs Markermeerdijken;
- Realisatie project Landvasten Noord-Holland;
- Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam;
- Revisie van het fietsknooppuntennetwerk;
- Onderzoek naar meerwaarde van het overnemen van recreatieve infrastructuur van Waterschap en deelnemende gemeenten;
- Stelpost voor nader te bepalen projecten.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	376.207	332.311	124.870
Inzet RNH	29.893	104.762	121.231
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***406.100***	***437.073***	***246.102***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en (project)bijdragen	50.000	44.144	-
Totale baten	***50.000***	***44.144***	***-***
Saldo	**-356.100**	**-392.929**	**-246.102**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	Diverse projecten ontwikkelprogramma	4.765	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten ontwikkelprogramma	401.335	50.000
Totaal		**406.100**	**50.000**

Suppen in Het Twiske

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2026 Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	4.765	-
	Subtotaal taakveld 3.1	***4.765***	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.829	
5.7.1	OP09 Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	30.000	
5.7.1	OP11 Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOP's Markermeerdijken	25.000	
5.7.1	OP21a Landvasten	140.506	50.000
5.7.1	OP stelpost	200.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	***401.335***	***50.000***
	Totaal	**406.100**	**50.000**

Duikers in Het Twiske. Bron: Rob de Vries

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2026 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- Natuurwaarden behouden en versterken;
- Vanuit het ecologisch beheerplan concrete aanpassingen uitvoeren;
- Landschap behouden en versterken;
- Onze rol pakken in klimaatadaptie door bij te dragen aan de bossenstrategie en vernatting;
- Samenwerken met partners in natuurbeheer (kennis en ondersteuning).

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Sturen op recreatiedruk aan de hand van het zoneringsdocument;
- Instandhouding TOP (toeristische overstappunten);
- Toegankelijkheid bevorderen door ontwikkelen buitenpoorten en verbinding binnen het gebied;
- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen: Recreatie en toerisme en agrarische transformatie.

Voor een breder recreatief aanbod gaan we:

- Educatiemogelijkheden faciliteren en verbinding zoeken met "natuurclubs";
- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen op het gebied van recreatie en toerisme;
- Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot B;
- Werken aan schoon zwemwater. Streven is om op alle stranden minimaal de score 'goed' te behouden of verkrijgen;
- Groot onderhoud en vervanging voorzieningen om deze veilig te houden;
- Waar mogelijk meedenken en in beheer nemen en/of realiseren routevoorzieningen, wegen en paden en kunstwerken;
- Betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Het in beheer nemen van recreatieve voorzieningen op en langs de Markermeerdijk;
- Onderzoek naar in beheer nemen van recreatieve voorzieningen Waterland;
- Het overnemen van het recreatiegebied Jagersveld/Jagersplas, waarbij ook gekeken wordt naar een mogelijke versterking van de recreatieve functie en ontwikkelmogelijkheden.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld bevat groot onderhoud en dagelijks onderhoud van gesloten verhardingen (asfalt), ruiter- en voetpaden en bestrating rondom openbare toiletgebouwen.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat werkzaamheden rondom het parkeersysteem in Het Twiske. Hierbij moet gedacht worden aan het operationeel houden van het parkeersysteem, onderhoud aan de parkeervoorzieningen en vervanging van de camerasystemen.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Twiske Waterland blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften volgens, in overeenstemming met de beleidskaders en relevante wet- en regelgeving.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van begeleiden toerisme en recreatie samen met gemeenten uitwerken en communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van evenementen, waaronder evenementen groter dan 5000 bezoekers zoals Lentekabinet. Voor kleinere activiteiten en evenementen wordt een evenementenkalender afgestemd met de gemeenten Oostzaan en Landsmeer.
Het recreatieschap is bezig met een evaluatie van het evenementenbeleid. Na vaststelling van het nieuwe evenementenbeleid in 2024 zal de werving van nieuwe evenementen starten. De ambitie is om in 2026 een nieuw evenement te faciliteren.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld bevat het zorgen voor een schoon- en veilig recreatiegebied door het jaarlijks terugkerend onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Daarnaast wordt inzet gepleegd ten behoeve van 2e tranche natuurherstelmaatregelen, het bevorderen van biodiversiteit door aanpassingen in beheer en onderhoud.

Onderhoud aan de ruiterpaden in Het Twiske

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO*	1.281.263	1.215.708	1.138.560
Overige bedrijfskosten	264.739	273.135	290.310
Inzet RNH	948.893	908.524	795.688
GO**	411.063	616.894	314.117
Kapitaallasten	54.054	51.236	15.182
Subtotaal lasten	***2.960.012***	***3.065.497***	***2.553.857***
Dotatie voorziening GO**	380.000	380.000	380.000
Onttrekking voorziening GO**	-411.063	-616.894	-314.117
Saldo mutaties voorziening GO	-31.063	-236.894	65.883
Totale lasten	**2.928.949**	**2.828.603**	**2.619.740**
Opbrengsten	827.435	819.820	873.022
Projectsubsidies	-	-	-
Totale baten	**827.435**	**819.820**	**873.022**
Saldo	**-2.101.514**	**-2.008.783**	**-1.746.718**

*) DO betreft dagelijks onderhoud. Hieronder vallen dagelijkse werkzaamheden die de instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen tot doel hebben.

**) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP)

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit het MJOP wordt doorgeschoven naar 2026 kan het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op voorbereidingswerkzaamheden op de volgende doelen:

- Groot onderhoud verhardingen;
- Vervanging oeverbescherming;
- Vervanging speeltoestellen en terreinmeubilair;
- Vervanging beplanting en GO intensieve grasvegetatie;
- Onderhoud en vervanging civiele kunstwerken.

De Noorderlaaik in de herfst

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1.2 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	357.913	-
2.2.2 parkeren	Parkeersysteem van Het Twiske	203.965	450.000
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	95.448	261.435
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	235.702	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen	27.576	100.000
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	2.008.345	16.000
Totaal		**2.928.949**	**827.435**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2026 Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	182.209	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	150.000	-
2.1.2	GO/VV	156.334	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-156.334	-
2.1.2	Kapitaallasten	25.704	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	***357.913***	***-***
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	198.140	450.000
2.2.2	Kapitaallasten	5.825	
	Subtotaal taakveld 2.2.2	***203.965***	***450.000***
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	93.028	261.435
3.2.2	Nieuw erfpachtcontract en samenwerkingsovereenkomst SBB	2.420	
	Subtotaal taakveld 3.2.2	***95.448***	***261.435***
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	235.702	-
	Subtotaal taakveld 3.4	***235.702***	***-***
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-
5.3	Evenementen	27.576	100.000
	Subtotaal taakveld 5.3	***27.576***	***100.000***
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.755.820	16.000
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	230.000	-
5.7.2	GO/VV	254.729	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-254.729	-
5.7.2	Kapitaallasten	22.525	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	***2.008.345***	***16.000***
	Totaal	**2.928.949**	**827.435**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Reguliere (standaard) werkzaamheden:

- Vervullen van gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar in het gebied. Boswachters informeren en communiceren met recreanten, bezoekers en andere stakeholders. Verder geven zij voorlichting over onder andere de gebruiksregels van het gebied. Daarnaast nemen zij vanuit het veld meldingen en klachten aan en verwerken deze;
- Gedurende circa 200 dagen per jaar (met name in de periode april-oktober) wordt er geüniformeerd toezicht gehouden en gehandhaafd op het gebruik van het recreatiegebied volgens wet- en regelgeving, waaronder de Algemene Verordening Twiske-Waterland. Hiervoor gelden 4 primaire aandachtsvelden:
    - Verkeer in het algemeen;
    - Zeden;
    - Hondenoverlast;
    - Barbecueën.
- Meer beleving en een gevoel van veiligheid creëren;
- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van het recreatiegebied. Hiervoor worden boswachters flexibel ingezet;
- Aanwezigheid ten tijde van recreatie in het gebied. Dit betekent dat ook in het laagseizoen extra inzet in weekenden kan plaatsvinden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters in samenwerking met IVN;
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en de Natura2000 doelen;
- Verbeteren van zichtbaarheid;
- Er loopt een aanvraag bij de direct toezichthouder van de politie om de wapenstok en pepperspray weer als uitrusting te mogen toevoegen aan de bewapening van de Boa's. In het eerste kwartaal van 2025 verwachten wij hier de uitkomst van.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	17.500	18.900	18.712
Inzet RNH	326.557	311.015	309.049
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**344.057**	**329.915**	**327.761**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-344.057**	**-329.915**	**-327.761**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	344.057	-
Totaal		**344.057**	**-**

Bomen planten in Het Twiske

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen in het ontwikkelprogramma.
Speerpunten voor 2026 zijn:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2025.

Taakveld 0.4 Overhead

- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met adviescommissie en bestuursbureau;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van het ontwikkelprogramma;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	148.356	150.346	129.696
Inzet RNH	457.144	448.867	467.345
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**605.500**	**599.213**	**597.041**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	***-605.500***	***-599.213***	***-597.041***

Schotse hooglander in Het Twiske

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en bestuursbureau	122.906	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie	482.594	-
Totaal		**605.500**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	251.892	-
Secretariaat	30.492	-
Financiële control en administratie	126.679	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	48.081	-
Kantoor- en bedrijfskosten	25.450	-
Totaal	**482.594**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo weinig mogelijk financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen;
- Rente-inkomsten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	2.652	2.575	2.427
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**2.652**	**2.575**	**2.427**
Participantenbijdragen	3.192.575	3.026.622	2.918.630
Opbrengsten	100.000	125.000	214.789
Totale baten	**3.292.575**	**3.151.622**	**3.133.419**
Saldo voor bestemming	**3.289.923**	**3.149.047**	**3.130.992**
Mutaties reserves	-117.249	-181.793	213.370
Saldo na bestemming	**3.407.172**	**3.330.840**	**2.917.622**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	-	-	504.401
Onttrekking algemene reserve	-67.294	-245.925	-1.030.806
Toevoeging bestemmingsreserve	70.000	154.533	858.050
Onttrekking bestemmingsreserve	-119.955	-90.400	-118.275
Totaal	**-117.249**	**-181.793**	**213.370**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	bank- en rentekosten en rentebaten	2.652	100.000
0.8 Overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	3.192.575
0.10 Mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	-117.249	-
Totaal		**-114.597**	**3.292.575**

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (januari t/m juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2026 komt uit op 3,0%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2026 is 5,0%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH, afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3,0% voor 2026. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

Over de jaren 2027 tot en met 2029 is gerekend met een indexatie van 5,8% (gemiddelde CPI 2022-2024)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien);
- Overname recreatieve voorzieningen.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2024 € 970.000, zie bijlage I ⇗ Risico-inventarisatie 2025.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2024 € 2.786.155 en ligt ruim boven het niveau van het benodigde weerstandsvermogen (€ 970.000).

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	-120%	-110%	-104%	-98%	-88%	-81%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-120%	-110%	-104%	-98%	-88%	-81%
Solvabiliteitsratio	88%	92%	92%	89%	90%	89%
Structurele exploitatieruimte	15%	8%	8%	7%	6%	5%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". Het beeldkwaliteitsniveau kan per categorie verschillen. De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totaal kapitaalgoederen	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	1.330.703	1.331.031	1.402.907	1.478.664
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	371.710	310.866	330.028	427.361
Kapitaallasten	51.799	54.620	67.667	76.363
Totaal	**1.686.347**	**1.696.518**	**1.800.602**	**1.982.387**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2026	2027	2028	2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	134.500	-	-

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	2026	2027	2028	2029
Verhardingen	222.554	132.693	230.242	234.655
Civiele kunstwerken	64.844	86.920	228.660	122.775
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	75.089	79.444	84.051	88.926
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-4.574	69.424	-163.292	-54.866
Totaal	**357.913**	**368.480**	**379.662**	**391.491**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt ca 15 ha) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid vanwege lage verkeersintensiteit.

VERHARDINGEN	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	67.980	71.923	76.094	80.508
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	154.574	60.770	154.148	154.148
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**222.554**	**132.693**	**230.242**	**234.655**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren mogelijk zijn.

CIVIELE KUNSTWERKEN	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	39.140	41.410	43.812	46.353
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	-	19.806	159.144	50.718
Kapitaallasten	25.704	25.704	25.704	25.704
Totaal	**64.844**	**86.920**	**228.660**	**122.775**

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. In 2027 zijn investeringen gepland van €134.500 voor onderhoud aan het betaald parkeren systeem.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	2026	2027	2028	2029
Parkeren	119.125	139.146	156.811	162.167
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	84.840	89.761	94.967	100.475
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-	-
Totaal	**203.965**	**228.907**	**251.778**	**262.642**

PARKEREN	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	113.300	119.871	126.824	134.180
Groot onderhoud en vervangingen <50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	5.825	19.275	29.988	27.988
Totaal	**119.125**	**139.146**	**156.811**	**162.167**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2026	2027	2028	2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	134.500	-	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2026	2027	2028	2029
Groen	381.071	414.733	450.413	482.341
Water, oevers en stranden	78.262	82.309	86.393	90.740
Pontjes	24.720	25.963	27.101	28.305
Terreinmeubilair	496.412	450.949	443.716	455.009
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	243.206	269.057	296.670	320.039
Gebouwen en materieel	163.867	150.192	129.066	173.930
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	645.537	682.979	722.591	764.502
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-24.729	57.461	109.583	80.603
Totaal	**2.008.345**	**2.133.642**	**2.265.533**	**2.395.468**

Categorie groen

Recreatieschap Twiske-Waterland bevat in totaal 220 hectare aan gras en rietland in de vorm van ligweiden en groene stranden (41 ha) en kruidenrijke hooilanden, moeras en rietvelden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 78 ha beplanting bestaande uit beplanting. De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B.

De beeldkwaliteit voor beplanting is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half verharding) en grasvegetatie kan voorkomen. De vitaliteit van de bomen is over het algemeen goed.

GROEN	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	369.020	402.354	438.081	470.009
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	12.051	12.379	12.332	12.332
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**381.071**	**414.733**	**450.413**	**482.341**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water en 8 zandstranden (1,1 ha). De inrichting van de zwemplekken en het zwemwater moeten aan de wettelijke eisen voldoen: de wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	66.950	70.833	74.941	79.288
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.026	6.189	6.166	6.166
Kapitaallasten	5.286	5.286	5.286	5.286
Totaal	**78.262**	**82.309**	**86.393**	**90.740**

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes.

PONTJES	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	18.540	19.615	20.753	21.957
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.180	6.348	6.348	6.348
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**24.720**	**25.963**	**27.101**	**28.305**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2627 stuks terreinmeubilair, waarvan 49 speeltoestellen en 2578 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW systematiek. Dat betekent dat er incidenteel overgroei van beplanting mogelijk is.

TERREINMEUBILAIR	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	325.893	344.795	364.793	385.951
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	170.519	106.154	78.924	69.058
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**496.412**	**450.949**	**443.716**	**455.009**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Het Recreatieschap Twiske-Waterland heeft drie doorspoelgemalen in bedrijf voor het bevorderen van de zwemwaterkwaliteit: Bij de Speelsloot, het Vennegatstrand en het Doesstrand.

Het recreatieschap heeft in totaal 10 toiletgebouwen in het Twiske, die in het seizoen meerdere keren per week schoongemaakt worden. De aansluiting van de toiletgebouwen en overige bebouwing op het gemeentelijke rioolstelsel gebeurt met 14 rioolgemalen en 11.700 meter persriolering. Voor schoon water voorzieningen zijn er watertappunten en 11.000 meter waterleiding.

In de verschillende terreinen staan in totaal 19 electrakasten. De 134 rolcontainers en 85 afvalbakken worden in het hoogseizoen dagelijks geleegd. Ook het periodiek rapen van zwerfvuil en het verwijderen van gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er in het gebied weinig zwerfafval ligt.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	237.180	262.867	290.504	313.873
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.026	6.189	6.166	6.166
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**243.206**	**269.057**	**296.670**	**320.039**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling mogelijk is.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	2026	2027	2028	2029
Dagelijks onderhoud	92.700	98.077	103.765	109.783
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000 per object	53.928	35.279	10.482	49.327
Kapitaallasten	17.239	16.836	14.819	14.819
Totaal	**163.867**	**150.192**	**129.066**	**173.930**

Werkzaamheden aan de pikpotweg brug

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 december 2022 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 219 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.287.259
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	351.600

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	4.287.259
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Berekende renterisiconorm	857.452
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH, maar de provincie wil de aandelen verkopen aan SBB.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2026 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2026 is de geraamde inzet RNH € 1.762.000.

Voor investeringsprojecten in 2026 is geen bedrag voor de RNH-inzet meegenomen omdat hier geen werkzaamheden worden verwacht. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 254.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2026 staan werkzaamheden voor de realisatie landvasten en het aanpassen van wandel en fietsroutenetwerk en tops Markermeerdijken gepland voor een bedrag van € 166.000.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;

- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een bestuursbureau opgericht. Het bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen. In 2025 vindt een evaluatie van het bestuursbureau plaats. Per 1 januari 2025 zegt heeft het Recreatieschap Geestmerambacht de overeenkomst met het bestuursbureau opgezegd.

Flexibele schil / inhuur

Bij het inzetten van de flexibele schil wordt rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij de uitvoering van onderhoudswerk en schoonmaakwerkzaamheden zet het recreatieschap bij voorkeur mensen in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor 2026 wordt voortzetting van de werkafspraken met Werkom voorzien.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 11%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	251.892	-
Secretariaat	30.492	-
Financiële control en administratie	126.679	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	48.081	-
Kantoor- en bedrijfskosten	25.450	-
Totaal	**482.594**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2026;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2026.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in

sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2022.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Twiske-Waterland op 3 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	**Documenten**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	
2	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	
3	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	€ 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	€ 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.. In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de WOO.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in eigendom	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	Marsen*

*Geen rekening gehouden met zorgboerderij "de Marsen"

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer waarvan 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezig het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende dataexpireren. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Twiske Waterland wenselijk.

Namens Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel'

gebieden, die wel door Twiske-Waterland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zal het bestuur van Twiske-Waterland in april van 2025 instemmen met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst. Daarna kunnen deze worden doorgeleid naar de notaris. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtacte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De vogelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Concreet worden de volgende maatregelen genomen om de natuur en biodiversiteit te versterken:

- Extensieve grasvegetaties worden minder frequent gemaaid, het maaisel wordt afgevoerd en mozaïekbeheer wordt toegepast.
- Er wordt zorggedragen voor een natuurlijke overgang tussen kort gemaaid gras en hoog opgaand hout.
- Extra planten van bloem- en vruchtdragende bomen en struiken.
- Jaarlijks wordt houtopslag verwijderd en het riet deels gemaaid en afgevoerd om de riet- en moerasbiotoop te versterken voor de N2000-doelsoorten.
- In de kwetsbare moerasgebieden worden recreanten middels borden geïnformeerd over de kwetsbaarheid van het gebied in het broedseizoen.

Natuur inclusieve berm

Commerciële activiteiten

Om baten te halen uit de gronden is een aantal daarvan voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden geactualiseerd of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2026	Begroting 2025
Baten uit (erf)pachten	175.677	170.560
Baten uit verhuren	84.625	82.160

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde index is 3,0%.
In de tabel is een eenmalige korting op de participantenbijdrage van € 73.000 in 2025 verwerkt. Hiertoe is in het AB van juli 2024 is besloten.

Participant	Bijdragen-verdeling*	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.696.123	1.789.124
Gemeente Amsterdam	23,56%	713.084	752.184
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	40.255	42.462
Gemeente Landsmeer	1,62%	49.123	51.816
Gemeente Oostzaan	0,66%	20.056	21.156
Gemeente Purmerend	6,96%	210.670	222.221
Gemeente Waterland	0,65%	19.629	20.705
Gemeente Wormerland	0,61%	18.382	19.390
Gemeente Zaanstad	8,57%	259.299	273.517
Totaal	**100,00%**	**€ 3.026.622**	**€ 3.192.575**

* Onder voorbehoud van wijzigingen tijdens de bestuur cyclus van 2024.

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi (voorzitter) • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: de heer B. Ten Have • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer H. Scheepstra • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.

Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2020 vastgestelde Uitvoeringsprogramma bij het Ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61% • Gemeente Zaanstad 8,57%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten.

	In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2023 € 5.203.785 31-12-2024 € 5.417.155 31-12-2025 € 5.318.362 (begroting) 31-12-2026 € 5.201.114 (begroting)
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 694.280 31-12-2024 € 755.886 31-12-2025 € 490.737 (begroting) 31-12-2026 € 459.737 (begroting)
Financieel resultaat voor bestemming	- € 117.249
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Onrechtmatig factureren; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Terugbetalen subsidies; 4. Zwemwater: Calamiteiten; 5. Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen; 6. Verminderde inkomsten door: Faillissement van evenementen of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door: Beleid; 8. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen; 9. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL); 10. Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;

	11. Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien); 12. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken; 13. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak.

Ontwikkelingen

Recreatieschap Twiske-Waterland:

- Stelde in 2020 een Ambitiedocument vast met daaraan gekoppeld een Ontwikkelprogramma. Dit Ambitiedocument gaat in op de beleidsdoelstellingen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en beoogt realisatie daarvan op de eigen taakvelden. Het Ontwikkelprogramma benoemt projecten in 2024 en de jaren erna, plaatst uitvoering in de tijd en gaat in op voorbereiding, participatie en financiering;
- Begeleidt evenementen en het ontwikkelen van routes en locaties;
- Draagt met haar beheer en onderhoud bewust bij aan biodiversiteit en verleent medewerking aan participatie in onderhoud en projecten voor zelfbeheer;
- Zorgt voor structureel (financieel) evenwicht;
- Zorgt voor een aantrekkelijke recreatieomgeving met veilige en begaanbare voorzieningen;
- Werkt mee aan het effectueren van de nieuwe governancestructuur;
- Werkt samen met haar erfpachtgevers aan een duurzame toekomst van de recreatiegebieden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	406.100	50.000	-356.100
2. Beheer en onderhoud	2.928.949	827.435	-2.101.514
3. Veiligheid en toezicht	344.057	-	-344.057
4. Bestuur en ondersteuning	605.500	-	-605.500
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.652	3.292.575	3.289.923
Totaal voor bestemming	**4.287.259**	**4.170.010**	**-117.249**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-117.249	-117.249
Totaal na bestemming	**4.287.259**	**4.287.259**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	Bestuur	122.511	122.906	130.035	137.577	146.746
0.4	Overhead	476.702	482.594	500.005	529.005	577.018
0.5	Treasury	2.575	2.652	2.806	2.969	3.141
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	329.915	344.057	364.012	385.125	407.462
2.1	Verkeer en vervoer	365.289	357.913	368.480	379.662	391.491
2.2	Parkeren	196.624	203.965	228.907	251.778	262.642
3.1	Economische ontwikkeling	52.493	4.765	5.041	5.334	5.643
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	152.612	95.448	100.843	105.342	111.451
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	225.313	235.702	249.373	263.836	279.139
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	34.969	27.576	29.176	30.868	32.593
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.238.376	2.409.680	2.538.683	2.670.867	2.801.111
	Totaal lasten	**4.197.379**	**4.287.259**	**4.517.362**	**4.762.362**	**5.018.439**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	125.000	100.000	100.000	100.000	100.000
0.8	Overige baten en lasten	3.026.622	3.192.575	3.377.745	3.573.654	3.780.926
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	181.793	117.249	197.019	230.068	261.899
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000
3.1	Economische ontwikkeling	44.144	-	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	253.820	261.435	276.598	292.640	309.614
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	16.000	66.000	16.000	16.000	16.000
	Totaal baten	**4.197.379**	**4.287.259**	**4.517.362**	**4.762.362**	**5.018.439**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Totaal baten	4.197.379	4.287.259	4.517.362	4.762.362	5.018.439
	Totaal lasten	4.197.379	4.287.259	4.517.362	4.762.362	5.018.439
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Provincie Noord-Holland	1.696.123	1.789.124	1.892.893	2.002.681	2.118.837
	Gemeente Amsterdam	713.084	752.184	795.810	841.967	890.801
	Gemeente Edam-Volendam	40.255	42.462	44.925	47.531	50.288
	Gemeente Landsmeer	49.123	51.816	54.822	58.001	61.365
	Gemeente Oostzaan	20.056	21.156	22.383	23.681	25.055
	Gemeente Purmerend	210.670	222.221	235.110	248.746	263.173
	Gemeente Waterland	19.629	20.705	21.906	23.177	24.521
	Gemeente Wormerland	18.382	19.390	20.514	21.704	22.963
	Gemeente Zaanstad	259.299	273.517	289.381	306.165	323.923
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**3.026.622**	**3.192.575**	**3.377.745**	**3.573.654**	**3.780.926**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	411.063	616.894	314.117
Pachten	217	206	46
Ingeleend personeel	1.762.488	1.773.168	1.693.313
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	2.087.848	1.990.194	1.702.102
Rente en bankkosten	2.652	2.575	2.427
Mutatie voorzieningen	-31.063	-236.894	65.883
Afschrijvingen	54.054	51.236	15.182
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**4.287.259**	**4.197.379**	**3.793.071**

Baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Grond	-	-	-
Huren	84.625	82.160	79.818
Leges en andere rechten	17.133	17.100	27.828
Overige goederen en diensten	550.000	550.000	599.822
Pachten	175.677	170.560	164.440
Participantenbijdragen	3.192.575	3.026.622	2.918.630
Overige verrekeningen	-	-	5
Rente baten	100.000	125.000	214.784
Subsidies en (project)bijdragen	50.000	44.144	1.114
Totaal baten	**4.170.010**	**4.015.586**	**4.006.441**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Totaal lasten	4.287.259	4.197.379	3.793.071
Totaal baten	4.170.010	4.015.586	4.006.441
Saldo	**-117.249**	**-181.793**	**213.370**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve		-	504.401
Onttrekking algemene reserve	-66.553	-245.925	-1.030.806
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-3.388	-8.000	-7.096
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-62.513	-31.164	-
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	-	84.533	788.050
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-54.795	-51.236	-111.180
Totaal mutaties reserves	**-117.249**	**-181.793**	**213.370**
Gerealiseerd resultaat	**-**	**-**	**-**

Beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Geen van deze indicatoren zijn toepasbaar voor het recreatieschap.

Geprognotiseerde balans 2025 -2029

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.133	1.079	1.146	1.070	996
Financiële vast activa	-	-	-	-	-
Subtotaal	***1.133***	***1.079***	***1.146***	***1.070***	***996***
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.646	4.552	4.433	4.225	4.062
Liquide middelen	30	30	30	30	30
Subtotaal	***4.676***	***4.582***	***4.463***	***4.255***	***4.092***
Totaal	**5.809**	**5.661**	**5.609**	**5.325**	**5.089**
Passiva	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**	**31-12-2029**
Vaste financieringsmiddelen					
Algemene reserve	*2.548*	*2.481*	*2.237*	*2.132*	*2.014*
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	*3*	*-*	*-*	*-*	*-*
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	*1.634*	*1.642*	*1.622*	*1.572*	*1.502*
Bestemmingsreserve egalisatie	*1.133*	*1.079*	*1.146*	*1.070*	*996*
Eigen vermogen	5.318	5.201	5.004	4.774	4.512
Voorzieningen	241	210	355	301	327
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	-	-	-	-	-
Subtotaal	***5.559***	***5.411***	***5.359***	***5.075***	***4.839***

Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	250	250	250	250	250
Overlopende passiva	-	-	-	-	-
Subtotaal	***250***	***250***	***250***	***250***	***250***
Totaal	**5.809**	**5.661**	**5.609**	**5.325**	**5.089**

Financiële meerjarenraming 2025-2029

Voor de meerjarenraming 2027 t/m 2029 in de programmabegroting is gerekend met het indexcijfer 5,8% (gemiddelde CPI 2022-2024).

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	437.073	406.100	410.083	410.668	411.286
2. Beheer en onderhoud	2.828.603	2.928.949	3.110.421	3.297.019	3.472.785
3. Veiligheid en toezicht	329.915	344.057	364.012	385.125	407.462
4. Bestuur en ondersteuning	599.213	605.500	630.039	666.582	723.764
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.575	2.652	2.806	2.969	3.141
Totaal	**4.197.379**	**4.287.259**	**4.517.362**	**4.762.362**	**5.018.439**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	44.144	50.000	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	819.820	827.435	842.598	858.640	875.614
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	3.151.622	3.292.575	3.477.745	3.673.654	3.880.926
Totaal	**4.015.586**	**4.170.010**	**4.320.342**	**4.532.294**	**4.756.539**
Saldo lasten en baten	-181.793	-117.249	-197.019	-230.068	-261.899

Resultaat reguliere werkzaamheden	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	3.650.301	3.805.151	4.027.003	4.269.323	4.520.003

Baten	3.971.442	4.120.010	4.320.342	4.532.294	4.756.539
Saldo	**321.141**	**314.859**	**293.340**	**262.972**	**236.536**

Resultaat incidentele werkzaamheden	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	547.078	482.108	490.359	493.039	498.436
Baten	44.144	50.000	-	-	-
Saldo	**-502.934**	**-432.108**	**-490.359**	**-493.039**	**-498.436**

Resultaat totaal	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	4.197.379	4.287.259	4.517.362	4.762.362	5.018.439
Baten	4.015.586	4.170.010	4.320.342	4.532.294	4.756.539
Saldo	**-181.793**	**-117.249**	**-197.019**	**-230.068**	**-261.899**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	-245.926	-67.294	-244.418	-104.271	-118.102
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	-8.000	-3.388	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	38.836	7.487	-20.000	-50.000	-70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	33.296	-54.054	67.399	-75.797	-73.797
Totaal	**-181.793**	**-117.249**	**-197.019**	**-230.068**	**-261.899**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2025 – 2029

(bedragen x 1000)

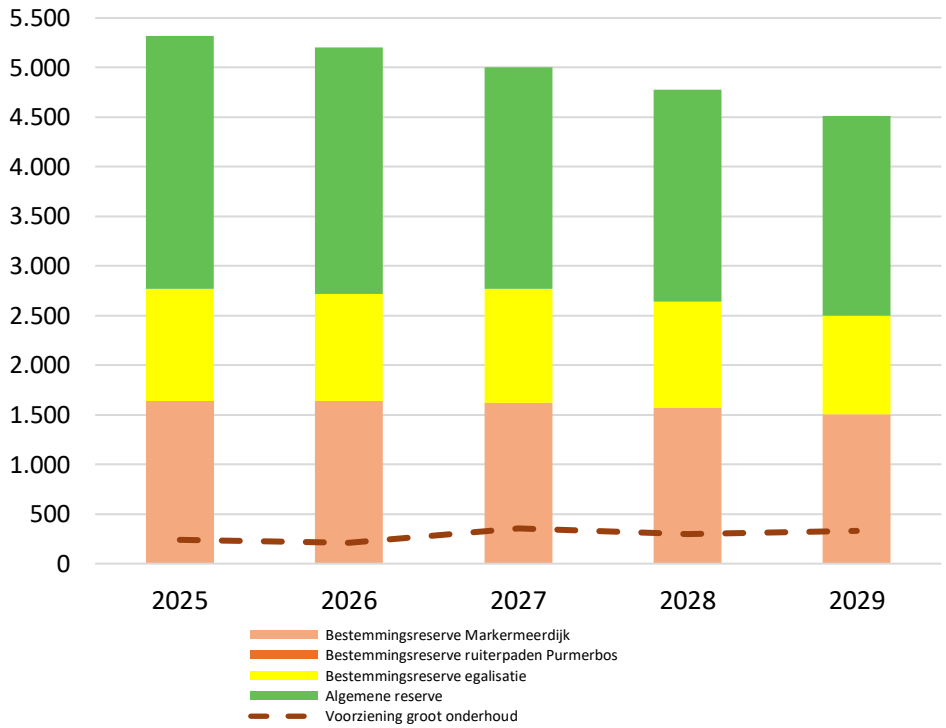

Notabene: In 2024 heeft er een analyse van de reserves plaatsgevonden. Op basis hiervan vindt in 2025 besluitvorming plaats over het instellen van nieuwe bestemmingsreserves. Dit zal worden verwerkt in de najaarsnotitie in 2025.

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve de komende jaren zal afnemen van € 2,5 miljoen in 2025 naar € 2,0 miljoen in 2029. Dit komt doordat de kosten van het meerjaren ontwikkelprogramma (ingeschat op jaarlijks € 400.000) het positieve resultaat uit de reguliere werkzaamheden (jaarlijks ongeveer € 300.000) overstijgt. De algemene reserve blijft ook in 2029 ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Ook is de verwachting dat alle bestemmingsreserves tezamen zullen afnemen van € 2,8 miljoen eind 2025 naar € 2,5 miljoen eind 2029. Deze daling wordt verklaard doordat de toenemende afschrijvingslasten (o.a. afschrijvingslasten brug Pikpotweg) ten laste van de bestemmingsreserve egalisatie worden gebracht. Verder wordt, de komende jaren, de bestemmingsreserve Markermeerdijken aangewend om het beheer en onderhoud van de Markermeerdijken te bekostigen.

De voorziening groot onderhoud fluctueert over de jaren en heeft een bandbreedte tussen de € 210.000 en € 355.000.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2025	2.786.155	-245.926	-	2.540.230
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2025	11.388	-8.000	-	3.388
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2025	1.595.247	-	38.836	1.634.083
Bestemmingsreserve egalisatie	2025	1.024.365	-	33.296	1.057.661
Totaal reserves		**5.417.155**	**-253.926**	**72.132**	**5.235.362**
Voorziening GO	2025	477.631	-616.894	380.000	240.737
Totaal voorziening		**477.631**	**-616.894**	**380.000**	**240.737**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2026	2.540.230	-67.294	-	2.472.936
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2026	3.388	-3.388	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2026	1.634.083	-	7.487	1.641.570
Bestemmingsreserve egalisatie	2026	1.057.661	-54.054	-	1.003.606
Totaal reserves		**5.235.362**	**-124.736**	**7.487**	**5.118.113**
Voorziening GO	2026	240.737	411.063-	380.000	209.674
Totaal voorziening		**240.737**	**-411.063**	**380.000**	**209.674**

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve	2.540.230	2.472.936	-67.294
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	3.388	-	-3.388
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.634.083	1.641.570	7.487
Bestemmingsreserve egalisatie	1.057.661	1.003.606	-54.054
Totaal reserves	**5.235.362**	**5.118.113**	**-117.249**
Voorziening GO	240.737	209.674	-31.063
Totaal reserves en voorzieningen	**240.737**	**209.674**	**-31.063**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 2 juli 2025.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2025**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2025

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

In een risicosessie begin 2025 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnventariseerde risico's
Begin 2025 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

14. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
15. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Onrechtmatig factureren;
16. Inkoop en aanbestedingsrisico's: Terugbetalen subsidies;
17. Zwemwater: Calamiteiten;
18. Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
19. Verminderde inkomsten door: Faillissement van evenementen of ondernemers;
20. Verminderde inkomsten door: Beleid;
21. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen;
22. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL);
23. Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
24. Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien);
25. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
26. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 9	6	
2 = 10 – 40 %	1	4, 8, 13	
3 = > 40 %	12	5, 7, 10, 11	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7, 10 en 11. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5: Verminderde inkomsten door afgelasten van evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege bijvoorbeeld verzwaarde regelgeving en het veranderende klimaat is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.</td><td>Oorzaak:
Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te kunnen organiseren. Hiernaast is het Twiske een Natura 2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 2
150.000</td><td>Gevolg/impact:
Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten;
Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren;
Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
De maatschappelijke perceptie van het schap verslechterd;
Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen;
Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);
Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid;
(Kleine) evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan;
Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

7: Verminderde inkomsten door: Beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap</td><td>Oorzaak:
Door de wisseling van de politieke vertegenwoordiging van gemeente, provincie of het rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 2
150.000</td><td>Gevolg/impact:
Onbekende effecten;
Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten;
Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien;
Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud;</td></tr>
</table>

		▪ Verminderde maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau; ▪ Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

10: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de landelijke en provinciale overheid en bij lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën, pandemieën, plagen en/of invasieve exoten		Oorzaak: Uitbreken van een grootschalig besmettelijk virus en/of de toename van natuurlijke vijanden (predatoren en invasieve exoten) die inheemse flora en/of fauna bedreigen (zowel (roof)dieren als planten)
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 150.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Verminderde (evenementen) inkomsten; ▪ Toename recreanten en intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten; ▪ Afname/bedreiging biodiversiteit.

Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Bedenken creatieve oplossingen om sterkere biodiversiteit te realiseren om predatoren/invasieve soorten af te schrikken/ geen kans te geven; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

11: Overmacht door: klimaatveranderingen (brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien);

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer zoals stormen, hittestress en droogte. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, hittestress, verzilting en piekbuien.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 200.000	Gevolg/impact: ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen); ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures;		

- Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan;
- Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig;
- Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden;
- Beheerplan voor extreme weerssituaties;
- Communicatieplan bij risico's;
- *€ 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 531.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's. Daarnaast is in het AB van 5 december 2024 besloten dat een bedrag opgenomen moet worden voor het risico dat het schap loopt met de mogelijke overname van recreatieve voorzieningen van HHNK. Hoewel het risico eerst op een hoger bedrag werd geraamd is het risico in het licht van de actuele ontwikkelingen lager geraamd in deze risico-inventarisatie waardoor het totale gewenste weerstandvermogen, conform het bestuursbesluit, op € 970.000 uitkomt.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5: Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
7. Verminderde inkomsten door: Beleid	> 40% (0,50)	€ 75.000
10: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve exoten	> 40% (0,50)	€ 75.000
11: Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/ verzilting/piekbuien)	> 40% (0,50)	€ 100.000
Overige risico's		€ 206.250
Overname recreatieve voorzieningen van HHNK		€ 438.750

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Velsen-Zuid:	14 april 2025
Uw kenmerk:	n.v.t.
Ons kenmerk:	U20250296
Projectnummer:	
Onderwerp:	Reactie uitvoeringsorganisatie op zienswijzen Kadernota 2026 en aanbieding financiële documenten 2025
Bijlage(n):	Tabel zienswijzen en reactie RAUM en de financiële documenten 2025
Behandeld door:	[redacted]
Contactgegevens:	[redacted]

Geachte raadsleden en leden van Provinciale Staten,

In deze brief willen wij u informeren over c.q. verzoeken om:

1. De huidige situatie
2. de reactie van het algemeen bestuur van het recreatieschap over de ontvangen zienswijzen Kadernota 2026;
3. en het verzoek om een zienswijze op de meegestuurde financiële documenten 2025, zijnde de Jaarstukken 2024 inclusief de resultaatsbestemming 2024, de begrotingswijziging 2025 en de programmabegroting 2026.

Ad 1 Huidige situatie

In de aanbiedingsbrief van de Kadernota 2026 aan de gemeenteraden en provinciale staten heeft het bestuur van het recreatieschap benadrukt dat het haar verantwoordelijkheid is om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een voortzetting op de huidige manier acht het bestuur onzeker om gezamenlijk te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied. Daartoe heeft het algemeen bestuur een bestuursopdracht geformuleerd. Over de uitkomsten hiervan neemt het algemeen bestuur van het recreatieschap dit jaar een besluit. De uitkomst van dit onderzoek is bepalend voor het vervolg van de naaste toekomst van het recreatieschap. Vooruitlopend hierop neemt het bestuur al besluiten over het aangaan van nieuwe verplichtingen. Deze te nemen besluiten worden verwerkt in de Kadernota 2027.

Ad 2 Reactie AB-RAUM ontvangen zienswijzen Kadernota 2026

Het dagelijks bestuur heeft op 29 november 2025 de Kadernota 2025 Alkmaarder- en Uitgeestermeer met een aanbiedingsbrief toegestuurd aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten. Op grond van het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is de mogelijkheid geboden om binnen tien weken een zienswijze kenbaar te maken. De participanten zijn verzocht om vóór 1 maart 2025 hun zienswijze toe te sturen.

Reactie op zienswijzen

Er zijn 7 zienswijzen ontvangen: Zaanstad, Beverwijk, Alkmaar, Heemskerk, Uitgeest, Heiloo en Castricum. Voor een overzicht van de ontvangen zienswijzen en een reactie hierop van het RAUM verwijs ik u naar de tabel in bijlage 1.

Structureel sluitende meerjarenbegroting

De rode draad in de zienswijzen is dat de vier gemeenteraden (Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk en Heemskerk) hun zorgen uiten over het structurele evenwicht tussen kosten en opbrengsten. Het bestuur onderschrijft het verzoek om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting. Daarvoor zijn reeds eerder diverse stappen gezet die voorvloeien uit de besluitvorming bij de Kadernota 2025 en het daarbij gepresenteerde financieel perspectief om te komen tot een structureel evenwicht. De verwachting destijds was dat de uitwerking daarvan moest leiden tot een structureel evenwicht vanaf 2030. Een voorwaarde daarvoor zijn ook de inspanningen die de participanten moeten leveren.

Het recreatieschap zet zich maximaal in om de beoogde verdiencapaciteit te realiseren. Op dit moment wordt, naast de ontwikkelprojecten uit het uitvoeringsplan, ingezet op de haalbaarheid van de gepresenteerde inkomsten: reclamemasten, recreatiearken en de opdracht aan bureau Ginder voor onderzoek naar extra commerciële mogelijkheden. Een belangrijke voorwaarde bij deze projecten zijn ook de inspanningen die de participanten moeten leveren om de ontwikkelingen mogelijk te maken. Verder wordt waar mogelijk bij het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen al samenwerking gezocht met bestaande en potentiële ondernemers.

Bezuinigingsopdracht

Op basis van de huidige financiële situatie, het vastgestelde financieel perspectief 2024-2028 (Kadernota 2025 d.d. 06-12-2023) en de governance-opdracht (onderzoek governance, kerntaken, financiën en organisatie RAUM) is het presenteren van bezuinigingsvoorstellen op dit moment niet passend. De uitkomsten van het governance-onderzoek worden gepresenteerd in de tweede helft van 2025. Op basis van die bestuurlijke besluitvorming, en de effecten daarvan vertaald in de Kadernota 2027, wordt door het bestuur (in samenwerking met raden en Staten) richting bepaald voor de toekomst van het RAUM en de wijze waarop dit vorm en inhoud wordt gegeven.

Besluit algemeen bestuur over de zienswijzen op de kadernota

Het besluit van het algemeen bestuur (AB 14-04-2025) luidt als volgt:

1. kennis te nemen van de ontvangen zienswijzen;
2. en op de binnengekomen reacties per brief te reageren conform de bijgevoegde conceptbrief.

Ad 3 Aanbieding financiële documenten 2025

Hierbij bieden wij u de voorlopige financiële documenten 2025 aan van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. U wordt hiermee in de gelegenheid gesteld om binnen 10 weken uw zienswijze op de jaarstukken 2024, de begrotingswijziging 2025 en de programmabegroting 2026 naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur heeft deze stukken in haar vergadering van 24 maart 2025 behandeld en geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur op 30 juni 2025.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. De genoemde financiële documenten zijn als bijlage 3, 4 en 5.

Verzoek zienswijze resultaatsbestemming

Tenslotte wordt conform de nieuwe GR de raden en de Staten verzocht hun zienswijze te geven op de voorgestelde resultaatsbestemming voor het boekjaar 2024;

1. van het regulier behaalde resultaat ad € 97.248 (positief) toe te voegen aan de algemene reserve;
2. en het incidenteel behaalde resultaat € 70.903 (negatief) te onttrekken aan de daarvoor bestemde reserves zijnde de bestemmingsreserves € 59.534 en algemene reserve € 11.369.

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Het algemeen bestuur neemt op 9 juli a.s. een besluit om de financiële stukken vast te stellen. Deze worden vóór 15 juli 2024 toegezonden ter goedkeuring aan het Ministerie van BZK.

Vetrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd verblijf ik.
Hoogachtend,

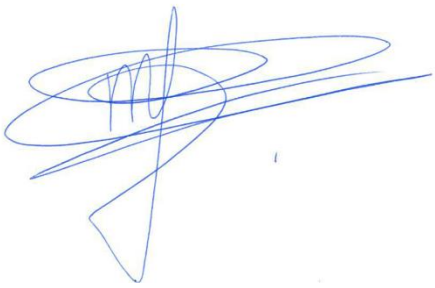

Moira Faber
Programmamanager Recreatie Noord-Holland N.V.

Bijlagen:
1. Tabel zienswijzen – reactie RAUM
2. Jaarstukken 2024
3. Jaarstukken 2024 – Dashboard
4. Jaarstukken 2024 – Infographic
5. Begrotingswijziging 2025
6. Prgrammabegroting 2026

Bijlage 2 - Reactie AB-RAUM op ingebrachte zienswijzen Kadernota 2026

Alkmaar 1. Opdracht te geven aan het bestuur om in de op te stellen conceptbegroting 2026 de bezuinigingsscenario's 3, 5 en 7% te verwerken zodat bij de zienswijze over deze begroting een definitieve keuze gemaakt kan worden voor het desbetreffende scenario. Indien voor deze opdracht in het Algemeen Bestuur van GR RAUM geen meerderheid bestaat, dan het bezuinigingsscenario 5% in ieder geval op te nemen in de conceptbegroting 2026. 2. Opdracht te geven aan het bestuur om gelet op de zorgwekkende financiële situatie van RAUM een sluitende meerjarenbegroting op te stellen. Dit is essentieel om de financiële impact van het ravijnjaar 2026 op te vangen en te zorgen voor een duurzaam financieel perspectief voor de toekomst.	**Reactie AB-RAUM:** 1. <u>Bezuinigingsopdracht</u> Het besluit tot het doorvoeren van bezuinigingen en/of aanpassingen van de participantenbijdragen is de verantwoordelijkheid van het AB. Op basis van de huidige financiële situatie, het vastgestelde financieel perspectief 2024-2028 (Kadernota 2025 d.d. 06-12-2023) en de governance-opdracht (onderzoek governance, kerntaken, financiën en organisatie RAUM) is het presenteren van bezuinigingsvoorstellen niet passend. De uitkomsten van het governance-onderzoek) worden gepresenteerd in de tweede helft van 2025. Op basis van die bestuurlijke besluitvorming, en de effecten daarvan vertaald in de Kadernota 2027, wordt richting bepaald voor de toekomst van het RAUM en de wijze waarop dit vorm en inhoud wordt gegeven. In 2024 is al bezuinigd door Onderhoud-groen van “B” naar “C” te verlagen. Verder heeft het verhogen van de inkomsten doorlopend de aandacht van het bestuur. 2. <u>Opstellen structureel sluitende meerjarenbegroting</u> Het bestuur onderschrijft de wens/opdracht om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2024. Daarvoor zijn reeds eerder diverse stappen gezet die voorvloeien uit de besluitvorming bij de Kadernota 2025, het financieel perspectief om te komen tot een financieel structureel evenwicht en de aanvullende besluiten (stopzetten recreatiekaart, onderzoek Ginder). De verwachting destijds was dat de uitwerking daarvan moest leiden tot een structureel evenwicht, zonder incidentele participantenbijdrage, vanaf 2030. Een van de voorwaarden daarvoor zijn ook de inspanningen die de participanten moeten leveren. Het besluit van het AB (d.d. 29-11-2025) om een governance-onderzoek uit te voeren leidt tot een situatie waarvan duidelijk moet worden of het in gang gezette proces tot financiële verbetering een vervolg krijgt danwel dat tot een bijstelling wordt besloten.
Beverwijk 1. <u>Structureel sluitende begroting opstellen</u> Aansluitend op onze eerdere zienswijzen ziet de raad verbeteringen in de begroting, maar constateert ook dat er nog steeds geen sprake is van een structureel sluitende begroting. De kadernota moet voor ons een heldere basis zijn voor de Begroting.	**Reactie AB-RAUM:** 1. <u>Opstellen structureel sluitende meerjarenbegroting</u> Zie Reactie ad 2. – Alkmaar

Nu zitten er nog te veel onzekerheden en onduidelijkheden in; het potentieel van de extra opbrengsten blijft onzeker, de incidentele bijdragen van de participanten kan daardoor hoger uitvallen en daarmee een structureel karakter krijgen en de tekorten te dekken uit de reserves. Dit is geen financieel duurzame en evenwichtige positie. De raad vraagt daarom nogmaals om een begroting die structureel in evenwicht is. 2. <u>Verhoging participantenbijdrage</u> De raad van Beverwijk begrijpt dat een andere oplossing dan het (incidenteel) verhogen van de participantenbijdrage op dit moment niet anders dan mogelijk is om een sluitende meerjarenraming te realiseren. Zij is hier, ook gezien de herverdeling van het gemeentefonds niet blij mee. Behoud van de kwaliteit en gebruiksmogelijkheden van het recreatiegebied geeft echter een belangrijke meerwaarde van de leefomgeving en gezondheid voor haar inwoners. De raad begrijpt dat voor nu een incidentiele verhoging van de participanten de enige mogelijkheid is om de begroting sluitend te krijgen. 3. <u>Onderzoek toekomst van het schap</u> Het nadenken over de governance van het schap, een kerntaken discussie en het onderzoeken of de (recreatie) opgaven in het gebied op een andere (goedkopere) manier georganiseerd en gefinancierd kunnen worden ziet de raad als een positieve en aanvullende mogelijkheid om misschien de financiën wel in balans te krijgen. Zij onderschrijft daarom de wens van het bestuur om hiertoe een goede en volledige bestuursopdracht te formuleren.	2. <u>Incidentele verhoging participantenbijdrage</u> Wij waarderen uw reactie en het begrip voor de door het bestuur te maken keuzes. Net als u hechten wij veel waarde aan de aanwezigheid van recreatiegebied(en) en het gebruik daarvan door uw inwoners c.q. onze recreanten. 3. <u>Governance-opdracht</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. Wij danken u voor uw steun in het doen naar een onderzoek.
Heemskerk (samengevat) 1. <u>Opstellen structureel sluitende meerjarenbegroting</u> (….) Dit leidt ertoe dat de in de Kadernota 2026 geprognosticeerde meerjarenbegroting niet structureel sluitend is. (…) Wij stellen nogmaals als voorwaarde aan het bestuur van het RAUM om een structureel sluitende meerjarenbegroting aan te bieden, waarin bovengenoemde ontwikkelingen en structurele dekking vanuit reserves geen onderdeel vormen. 2. <u>Bezuinigingsopdracht</u> Het RAUM stelt in de aanbiedingsbrief dat het aandragen van bezuinigingen op dit moment niet relevant is. Het woord 'relevant' is niet handig gekozen. Dit is wel degelijk relevant met oog op de financiële situatie van zowel het recreatieschap als de participerende	**Reactie AB-RAUM:** 1. <u>Opstellen structureel sluitende meerjarenbegroting</u> Zie Reactie ad 2. – Alkmaar 2. <u>Bezuinigingsopdracht</u> Zie Reactie ad 1. – Alkmaar

gemeenten. In de zienswijze van 27 juni 2024 heeft de raad van Heemskerk gevraagd om commerciële mogelijkheden in het gebied te verkennen en betreurt dat hier nog geen nadere ontwikkelingen in te melden zijn. 3. <u>Herprioritering 5 projecten</u> Daarnaast zijn in de Kadernota 2026 vijf projecten opgenomen. In het kader van het mogelijk vrij maken van financiële middelen is herprioritering van de projecten een belangrijke stap. Hierbij geven wij het bestuur van het RAUM de opdracht om deze vijf projecten te herprioriteren. 4. <u>Onvoldoende gevolg geven aan negatieve zienswijzen</u> In de afgelopen jaren heeft de raad van Heemskerk achtereenvolgens negatieve zienswijzen afgegeven op de financiële stukken van het RAUM (…). Wij concluderen dat onvoldoende invulling is gegeven aan de eerder afgegeven negatieve zienswijzen.	3. <u>Herprioritering 5 projecten</u> In het oorspronkelijke ontwikkelprogramma was er sprake van meerdere projecten. Bij de Kadernota 2025 is destijds door het AB besloten een herprioritering toe te passen in het kader van de beschikbare financiële ruimte en noodzaak tot uitvoering in relatie tot verdienmogelijkheden. Dat was ook onderdeel van het scenario “Midden” (AB 06-12-2023). 4. <u>Onvoldoende gevolg geven aan negatieve zienswijzen</u> De door de participanten ingebrachte zienswijzen worden als waardevol ervaren en daarom serieus meegewogen in het uiteindelijke besluit van het AB. In het verlengde daarvan heeft het bestuur ook verregaande maatregelen genomen om de te streven naar kostenbesparingen en verdienmogelijkheden. Zie daarvoor ook onze reactie bij “3 – Herprioritering”.
Zaanstad (samengevat) 1. <u>Doorontwikkeling bestaand beleid</u> U gaat verder op de koers waarbij geïnvesteerd wordt in projecten en ontwikkelingen die leiden tot het structureel verhogen van de inkomsten en het rendement. Tegelijkertijd worden waar mogelijk de onderhoudskosten teruggebracht. …….. Wij constateren dat de doorontwikkeling plaats vindt binnen de afgesproken kaders en dat stemt ons tevreden 2. <u>Onderzoek naar Governance en Samenwerkingsstructuur</u> Zaanstad steunt het onderzoek naar de huidige governance- en samenwerkingsstructuur en of deze toekomstbestendig is en welke alternatieven mogelijk zijn. Het blijft belangrijk om invulling te geven aan de recreatieopgaven in de regio; door toenemende verstedelijking en veranderende wensen ten aanzien van de woonomgeving is de behoefte aan recreatie groot. …… Een grondige analyse is noodzakelijk om de financiële, juridische en bestuurlijke consequenties van dergelijke alternatieven in kaart te brengen. …… 3. <u>Conclusie</u> Het stoppen met de GR is voor Zaanstad bespreekbaar op het moment dat er alternatief zicht is op borging van de ambities. Wij waarderen dat recreatieschap haar verantwoordelijkheid neemt; ook Zaanstad ziet dat de huidige werkwijze haar grenzen heeft.	**Reactie AB-RAUM:** 1. <u>Doorontwikkeling bestaand beleid</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. 2. <u>Onderzoek naar Governance en Samenwerkingsstructuur</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. Wij danken u voor uw steun in het doen naar een onderzoek. 3. <u>Conclusie</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. Wij danken u voor uw steun in het doen naar een onderzoek.

Wij begrijpen dat deze fundamentele reflectie voorrang krijgt boven het opstellen van scenario's met 5% minder participantenbijdrage (zoals verzocht in de brief van de Regietafel Noord-Holland Noord d.d. 5 juli 2024). Wij kunnen ons vinden in de gedachte dat het opstellen van scenario's gepauzeerd wordt om fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap de ruimte te geven.	
Uitgeest 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> De raad stelt vast dat de Kadernota RAUM 2026 een sluitende meerjarenbegroting presenteert, maar benadrukt het belang van een duidelijk onderscheid tussen gegarandeerde en niet-gegarandeerde inkomsten in de meerjarenraming en begroting, met een transparante risicoanalyse van mogelijke tegenvallers. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> De raad dringt aan op een geïntegreerd financieel overzicht van het gehele RAUM-gebied, waarbij zowel de huidige financiële situatie als de potentiële risico's, inclusief de gevolgen van mogelijk landelijk toezicht en de impact op participantenbijdragen, inzichtelijk worden gemaakt. c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> De raad maakt zich zorgen over de toekomstbestendigheid van de huidige samenwerkingsstructuur binnen het RAUM, gezien de noodzaak van een effectieve governance en adequate financiële kaders. 2) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> op te roepen tot een gezamenlijk onderzoek naar de toekomst van het RAUM, specifiek gericht op de samenwerkingsstructuur. Dit onderzoek richt zich op de effectiviteit van de huidige bestuurlijke en organisatorische samenwerking en mogelijke alternatieven, waarbij de uitkomsten bijdragen aan een toekomstbestendige samenwerking tussen alle deelnemende partijen. 3) <u>Effect van gemeentefinanciën op begroting RAUM</u> Kenbaar te maken dat met de behandeling van de Kadernota 2026 van de gemeente Uitgeest een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder én dat dit effect kan hebben op de zienswijze van de raad van Uitgeest op de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling RAUM later dit jaar.	**Reactie AB-RAUM:** 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> In het kader van het governance-onderzoek wordt een uitgebreide analyse opgesteld van hele RAUM gebied met inkomsten, beheer en onderhoud, verplichtingen en eventuele risico's. c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> Het besluit van het AB (d.d. 29-11-2025) om een governance-onderzoek uit te voeren leidt tot een situatie waarvan duidelijk moet worden of het in gang gezette proces tot financiële verbetering een vervolg krijgt danwel dat tot een bijstelling wordt besloten. Zie ook Reactie ad 2. – Alkmaar 2) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> Zie Reactie ad 2. – Alkmaar. Het onderzoek is reeds gestart. 3) <u>Effect van gemeentefinanciën op begroting RAUM</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

Heiloo 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> De raad stelt vast dat de Kadernota RAUM 2026 een sluitende meerjarenbegroting presenteert, maar benadrukt het belang van een duidelijk onderscheid tussen gegarandeerde en niet-gegarandeerde inkomsten in de meerjarenraming en begroting, met een transparante risicoanalyse van mogelijke tegenvallers. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> De raad dringt aan op een geïntegreerd financieel overzicht van het gehele RAUM-gebied, waarbij zowel de huidige financiële situatie als de potentiële risico's, inclusief de gevolgen van mogelijk landelijk toezicht en de impact op participantenbijdragen, inzichtelijk worden gemaakt. c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> De raad maakt zich zorgen over de toekomstbestendigheid van de huidige samenwerkingsstructuur binnen het RAUM, gezien de noodzaak van een effectieve governance en adequate financiële kaders. 2) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> De raad roept op tot een gezamenlijk onderzoek naar de toekomst van het RAUM, specifiek gericht op de samenwerkingsstructuur. Dit onderzoek richt zich op de effectiviteit van de huidige bestuurlijke en organisatorische samenwerking en mogelijke alternatieven, waarbij de uitkomsten bijdragen aan een toekomstbestendige samenwerking tussen alle deelnemende partijen.	**Reactie AB-RAUM:** 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> In het kader van het governance-onderzoek wordt een uitgebreide analyse opgesteld van hele RAUM gebied met inkomsten, beheer en onderhoud, verplichtingen en eventuele risico's. c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> Het besluit van het AB (d.d. 29-11-2025) om een governance-onderzoek uit te voeren leidt tot een situatie waarvan duidelijk moet worden of het in gang gezette proces tot financiële verbetering een vervolg krijgt danwel dat tot een bijstelling wordt besloten. Zie ook Reactie ad 2. – Alkmaar 2) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> Zie Reactie ad 2. – Alkmaar. Het onderzoek is reeds gestart.
Castricum 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> Vast te stellen dat de Kadernota RAUM 2026 een sluitende meerjarenbegroting presenteert, maar te benadrukken dat het belang van een duidelijk onderscheid tussen gegarandeerde en niet-gegarandeerde inkomsten in de meerjarenraming en begroting zichtbaar is, met een transparante risicoanalyse van mogelijke tegenvallers. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> Aan te dringen op geïntegreerd financieel overzicht van het gehele RAUM-gebied, waarbij zowel de huidige financiële situatie als de potentiële risico's, inclusief de gevolgen van mogelijk landelijk	**Reactie AB RAUM:** 1) a) <u>Onderscheid inkomsten en risico's</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. b) <u>Geïntegreerd financieel overzicht</u> In het kader van het governance-onderzoek wordt een uitgebreide analyse opgesteld van hele RAUM gebied met inkomsten, beheer en onderhoud, verplichtingen en eventuele risico's.

toezicht en de impact op participantenbijdragen, inzichtelijk worden gemaakt. c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> De raad maakt zich zorgen over de toekomstbestendigheid van de huidige samenwerkingsstructuur binnen het RAUM, gezien de noodzaak van een effectieve governance en adequate financiële kaders. 2) <u>Effect van gemeentefinanciën op begroting RAUM</u> kenbaar te maken dat met de behandeling van de Kadernota 2026 van de gemeente Uitgeest een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder én dat dit effect kan hebben op de zienswijze van de raad van Uitgeest op de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling RAUM later dit jaar. 3) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> op te roepen tot een gezamenlijk onderzoek naar de toekomst van het RAUM, specifiek gericht op de samenwerkingsstructuur. Dit onderzoek richt zich op de effectiviteit van de huidige bestuurlijke en organisatorische samenwerking en mogelijke alternatieven, waarbij de uitkomsten bijdragen aan een toekomstbestendige samenwerking tussen alle deelnemende partijen.	c) <u>Toekomstbestendigheid huidige samenwerkingsstructuur</u> Het besluit van het AB (d.d. 29-11-2025) om een governance-onderzoek uit te voeren leidt tot een situatie waarvan duidelijk moet worden of het in gang gezette proces tot financiële verbetering een vervolg krijgt danwel dat tot een bijstelling wordt besloten. Zie ook Reactie ad 2. – Alkmaar 2) <u>Effect van gemeentefinanciën op begroting RAUM</u> Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen 3) <u>Onderzoek naar toekomst van RAUM</u> Zie Reactie ad 2. – Alkmaar. Het onderzoek is reeds gestart.

Jaarstukken **2024**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

DB 24-03-2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **4**

Jaarverslag **9**

Programmaverantwoording **11**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *13*

Programma 2. Beheer en onderhoud *17*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *21*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *23*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *26*

Paragrafen **29**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *30*

B. Kapitaalgoederen *33*

C. Financiering *40*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo *43*

E. Grondbeleid *48*

F. Participanten *50*

Jaarrekening 2024 ..... **54**

Overige gegevens **66**

Bijlagen **68**

Bijlage I Overzichten A-UM *69*

Bijlage II Overzichten IJ-Z *71*

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2024 ..... *73*

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024 ..... *76*

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum *78*

Bijlage VI Risicoanalyse *79*

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2024 => nieuwe nog *83*

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2024 ..... *84*

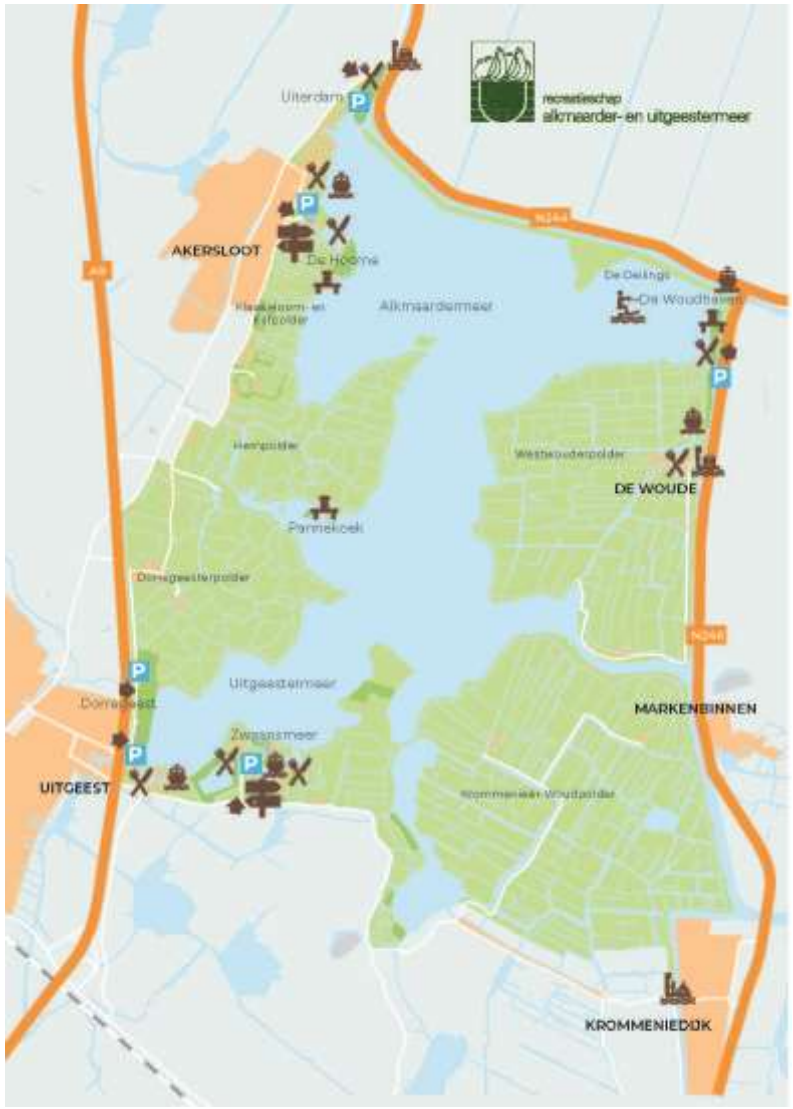
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uitdam
AKERSLOOT
De Hoorns
Alkmaardermeer
De Woudhaven
DE WOUDE
Uitgeestermeer
MARKENBINNEN
UITGEEST
KROMMENIEDIJK

BEVERWIJK
ASSENDELFT
ASSENDELFT

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen, en met subsidies en overige bijdragen.

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit twee deelgebieden, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en het deelgebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z).

- Werkgebied van 2040 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer (648 ha A-UM en 88 ha IJ-Z);
- Waarvan 525 ha water;
- Meer dan 1,5 miljoen bezoeken in 2024 (2023 : 1,4 miljoen);

	Aantal bezoeken	Percentage van totaal
Totaal RAUM	**1.567.000**	**100%**
Water	420.000	27%
Oeverparken	872.500	56%
Aagtenpark	95.000	6%
Buitenlanden	62.500	4%
Omzoom	117.000	7%

Hoogtepunten

Uitvoering opdrachten Kadernota 2025

In het AB van december 2023 is de Kadernota 2025 vastgesteld. Centraal stond de inzet op het realiseren van een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Het recreatieschap is in 2024 bezig geweest met de uitwerking van deze opgave, bestaande uit:

- beeldkwaliteit “B” voor het algemeen onderhoud en beeldkwaliteit “C” voor groenonderhoud;
- het uitvoeren van de vijf uitvoeringsprojecten;
- en een onderzoek naar structurele verdienmogelijkheden door bureau Ginder.

Daarbij moet rekening worden gehouden met de opgaven uit de visie, de financieel-economische omstandigheden bij de participanten en de maatschappelijke opgaven (groeiend aantal inwoners, recreatie, natuur, klimaat en milieu).

Realisatie uitvoeringsplan en verdienmogelijkheden

Conform het AB-besluit (Kadernota 2025) wordt er, de verdienmodellen, gewerkt aan de volgende ontwikkelingen:

- Vitaal Platteland/waterkwaliteit
- 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam
- Dorregeest
- Uiterdam (zonder verplaatsing)
- Beplanting en visieschets Aagtenpark

Deze projecten dragen bij aan de aantrekkelijkheid van het gebied en de balans tussen natuur en recreatie. Omdat deze ontwikkelingen voor het overgrote deel niet passen binnen bestaand (RO) beleid, is het vrijmaken van capaciteit bij het bevoegd gezag randvoorwaardelijk om deze ontwikkelingen mogelijk te maken. In 2024 is ingezet op met name de afstemming met diverse stakeholders (gemeente Zaanstad, DilVis en de aannemer) bij het project Saskerleidam met als resultaat een positief besluit in het AB van 29-11-2024. En dat geldt ook voor het project Vitaal Platteland dat nauw samenhangt met de Saskerleidam.

Voor het Aagtenpark is de visie gepresenteerd en vastgesteld. In een later stadium wordt met de gemeente Beverwijk (Aagtenpark) het RO proces opgestart.

Voor het project Dorregeest was de visieschets eind 2024 gereed. Alsmede het scheppen van RO-technische ruimte door de gemeente Uitgeest in het Omgevingsplan Dorregeest als samenloop met het project Entreegebied Dorregeest. Op verzoek van de gemeente Uitgeest is er echter pas op de plaats gemaakt om zelf een alternatief uit te werken. De besluitvorming is aangehouden. gevraagd om het scheppen Een dergelijk traject zal in een later stadium ook met de gemeente Beverwijk (Aagtenpark) moeten worden opgestart.

Voor Uiterdam geldt dat wordt ingezet op aanpassing van de Uiterdam met verplaatsing. Dit is een afwijking van hetgeen is besloten in de kadernota. Hiervoor wordt in 2025 allereerst een business case uitgewerkt.

In opdracht van het AB is bureau Ginder (najaar 2024) gestart met een onderzoek naar extra verdienmogelijkheden. De uitkomsten daarvan worden medio april aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Op basis van het rapport van het Bureau Buiten over extra verdienmogelijkheden had het AB besloten om drie opbrengstmogelijkheden (recreatie-arken, reclamezuilen en recreatiekaart) uit te werken en de resultaten daarvan te presenteren in de Kadernota 2026. Dat is gebeurd voor de recreatie-arken en de reclamezuilen. Aan de invoering van de recreatiekaart kleven echter onoverkomelijke juridische bezwaren. Het project is daarom op verzoek van het bestuur stopgezet.

Verdere realisatie in hoofdlijnen

In 2024 heeft het recreatieschap zich verder ingezet voor:

- Het huidige toiletgebouw op recreatieterrein Dorregeest moet worden vervangen. Het gebouw is in slechte staat zodat het jaarlijks onderhoud te duur wordt en grootschalig renoveren onevenredig veel kost. In Q3 is een aangepast plan gemaakt en aan het bestuur voorgelegd en goedgekeurd: geplande uitvoering in Q3-2025.
- Na een periode van voorbereiding van meer dan tien jaar is op 27 augustus 2024 het startsein gegeven voor de bouw van een restaurant in de Woudhaven. Er is een grondruil gerealiseerd en een uitgifte in erfpacht. De ondernemer is nu formeel verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de jachthaven. Naast het restaurant wordt er een havengebouw gerealiseerd.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer laat een positief resultaat zien van € 26.000, terwijl een negatief resultaat van € 252.000 was begroot.

Het verschil tussen jaarrekening en begroting van € 278.000 minder lasten is onder andere het gevolg van het later uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma vanwege latere of gewijzigde besluitvorming. Dit is het geval bij de verdienpotenties (reclame zuilen/recreatie arken) waardoor de kosten (€ 38.000) doorschuiven naar 2025. Ook bij het project Visieschets Aagtenpark is vertraging opgelopen, de kosten (€ 64.000) zijn lager uitgevallen en schuiven grotendeels door naar 2025. Het bestuur heeft besloten te stoppen met de recreatiekaart (€ 8.000 minder kosten) en het onderzoek fietsknooppunt netwerk is in 2024 niet helemaal afgerond, waardoor de kosten (€ 13.000) lager zijn uitgevallen en deels zullen doorschuiven naar 2025.

Doordat bij het investeringsproject Saskerleidam het bestuur nader onderzoek wenste inzake de grondwaarden van de gebruikte bagger bij dit project is voor de uitvoering van dit project een flinke achterstand opgelopen.

De financiering van Saskerleidam wordt gedaan middels het aangaan van een lening. Deze lening is door de vertraging niet in 2024 aangevraagd waardoor er minder rentelasten (€ 52.000) zijn.

Het maaien van waterplanten is in 2024 niet nodig geweest (€ 70.000 minder kosten) en er waren minder kosten voor de veerpont (€ 9.000). Verder is gebleken dat de spaarrente in 2024 toch hoger is uitgevallen dan eerder gedacht, hierdoor zijn er meer rentebaten (€ 28.000) ontvangen. Daarnaast diende er een bestemmingsreserve (€ 42.000) gevormd te worden, waarbij de mutatie via het resultaat loopt.

Daarentegen zijn er meer kosten (€ 16.000) voor het bestuursbureau geweest voor bestuurlijke sessies met bureau & Maes. En is er meer inzet RNH geweest voor het financieel advies en programmasturing (€ 30.000) zoals het opstellen van financieel scenario’s.

Wat heeft het in 2024 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van het Alkmaarder- Uitgeestermeer bedroegen € 2.317.000. Hiervan werd € 1.572.000 besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 114.000 werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 520.000, veiligheid en toezicht € 110.000 en tot slot een bedrag van € 1.000 ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van het Alkmaarder- Uitgeestermeer waren € 2.343.000. Hiervan kwam € 1.838.000 uit de participantenbijdragen. Huren, pachten, overige inkomsten en rentebaten brachten € 470.000 op. Een bedrag van € 35.000 werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Financieel resultaat

De jaarrekening 2024 laat per saldo een positief resultaat zien van € 26.000.
Dit resultaat omvat een:

- positief resultaat van € 97.000 op reguliere bedrijfsvoering;
- negatief resultaat van € 71.000 op incidentele werkzaamheden/projecten.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de algemene reserve.

Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de incidentele werkzaamheden te onttrekken uit de algemene reserves en/of bestemmingsreserves.

Resultaat totaal 2024

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	2.317.429	2.609.232	-291.803
Baten	2.343.774	2.357.084	-13.310
Saldo	**26.345**	**-252.148**	**278.493**

Het totale resultaat is € 278.000 minder negatief dan begroot. Het minder negatieve resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 112.000 positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 103.000 positief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 2.000 negatief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 57.000 negatief);
- Programma 5 algemene dekkingsmiddelen (€ 122.000 positief).

De programma's worden bij de paragraaf 'programmaverantwoording' uitgewerkt ⇗.

Participantenbijdragen

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2024 was de index voor participantenbijdrage 7,1%.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	848.677	908.933
Gemeente Beverwijk	116.498	124.769
Gemeente Heemskerk	91.547	98.046
Gemeente Uitgeest	85.049	91.087
Gemeente Alkmaar	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	389.717	417.388
Gemeente Castricum	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	30.217	32.362
Totaal	**1.716.569**	**1.838.444**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het positieve resultaat over het boekjaar 2024 is ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2024 € 1.452.448.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	41.729	43.165	-1.436
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	459.660	448.449	11.211
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	53.222	20.000	33.222
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	45.514	-	45.514
Bestemmingsreserve B&O De Hoorne	145.123	139.981	5.142
Algemene reserve IJ-Z	80.519	131.716	-51.197
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	566.196	579.147	-12.951
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.077	63.239	-3.162
Totaal reserves	**1.452.448**	**1.426.105**	**26.343**
Voorziening groot onderhoud RAUM	476.977	462.159	14.818
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	395.459	403.972	-8.513
Totaal reserves en voorzieningen	**2.324.885**	**2.292.236**	**32.649**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

De gebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) zijn ingericht als recreatiegebieden om de steden, de kuststrook en de natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan inwoners uit de omliggende gemeenten en de regio. Het doel van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
- het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op bovengenoemde doelen.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. De ambitie is:

Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat in de zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt.

Strategische doelen 2024

In 2024 is vooral ingezet op de uitwerking van de doelen die zijn vastgesteld bij het besluit van de Kadernota 2025 om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Tevens is gestart met een onderzoek door bureau Ginder naar extra verdienmogelijkheden naast de onderzoeken: recreatiekaart, recreatie-arken en reclamezuilen. Het AB heeft in haar vergadering van 29-11-2024 besloten het onderzoek naar de recreatiekaart stop te zetten i.v.m. juridische bezwaren om tot invoering over te gaan.

Externe ontwikkelingen

- Het proces om te komen tot een verkoop van de RNH-aandelen door de Provincie Noord-Holland aan Staatsbosbeheer is stopgezet.
- De gemeenten verwachten een neerwaartse bijstelling van hun gemeentefondsuitkering. Deze financiële vooruitzichten leiden ertoe dat de participanten terughoudend zijn om hun financiële bijdragen te verhogen. Zij vragen de gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen hiermee rekening te houden.
- De spanningen tussen maatschappelijk-ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven op het gebied van stikstof, woningbouw, klimaat en waterbeheer, in combinatie met de recreatieve opgaven;
- Maatschappelijke tendens is dat de gewenste (en noodzakelijke) recreatieve voorzieningen onder druk staan als het gaat om de afweging met de natuur.

Interne acties

Ter verbetering van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- de rechtmatigheidscontrole en -verantwoording uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen hebben geleid tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- de vernieuwing van het meerjarencontract met RNH en een producten- en dienstencatalogus voorbereid;
- mede op advies van de externe accountant overgestapt op een ander betaalpakket van de ING bank;

- het privacy-beleid vernieuwd en opgenomen in een handboek in relatie tot de Wet politiegegevens (WPG) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- gewerkt aan verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven.

Externe opdracht Governance

Het bestuur van het recreatieschap ziet het als zijn verantwoordelijkheid om fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een voortzetting op de huidige manier is niet houdbaar zonder extra participantenbijdragen. Dat fundamenteel nadenken gaat om governance, kerntaken en de vraag of de recreatieopgaven in het gebied op een andere manier georganiseerd en gefinancierd kunnen worden. En wat daarin de rol is van gemeenten, provincie, terreinbeherende organisaties, waterschap etc. Daartoe wordt een bestuursopdracht geformuleerd in het eerste kwartaal 2025.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2024 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

Figuur 1 Belevingscentrum en Theehuis Fort Kijk bij Krommeniedijk

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen.

Een groot deel van de kosten wordt gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten, participantenbijdragen, subsidies en overige bijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarstukken van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	114.312	7.544	-106.767
2. Beheer en onderhoud	1.571.828	348.497	-1.223.331
3. Veiligheid en toezicht	109.936	-	-109.936
4. Bestuur en ondersteuning	520.118	-	-520.118
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.235	1.987.733	1.986.497
Totaal voor bestemming	**2.317.429**	**2.343.774**	**26.345**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	417.068	390.723	-26.345
Totaal na bestemming	**2.734.497**	**2.734.497**	**0**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2024 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	348	206	Eigen vermogen	1.452	1.426
			Voorzieningen	872	866
Subtotaal	***348***	***206***	***Subtotaal***	***2.325***	***2.292***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	47	86	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	186	206
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.680	2.170	Overlopende passiva	576	24
Liquide middelen	11	62			
Subtotaal	***2.738***	***2.318***	***Subtotaal***	***762***	***231***
Totaal	**3.087**	**2.523**	**Totaal**	**3.087**	**2.523**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	114.312	7.544	-106.767	219.172	-	-219.172	239.630	51.709	-187.920
2. Beheer en onderhoud	1.571.828	348.497	-1.223.331	1.765.769	439.140	-1.326.629	1.583.680	325.277	-1.258.403
3. Veiligheid en toezicht	109.936	-	-109.936	107.489	-	-107.489	97.980	1.447	-96.533
4. Bestuur en ondersteuning	87.437	-	-87.437	74.188	-	-74.188	50.788	-	-50.788
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.235	1.987.733	1.986.497	53.550	1.917.944	1.864.394	1.066	1.984.752	1.983.686
Overhead	432.681	-	-432.681	389.064	-	-389.064	437.084	-	-437.084
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.317.429**	**2.343.774**	**26.345**	**2.609.232**	**2.357.084**	**-252.148**	**2.410.228**	**2.363.186**	**-47.043**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	185.061	237.692	-52.631	30.864	94.525	-63.661	201.556	107.833	93.723
Bestemmingsreserve	232.008	153.031	78.976	29.146	217.633	-188.487	302.004	442.770	-140.766
Totaal mutaties reserves	**417.068**	**390.723**	**26.345**	**60.010**	**312.158**	**-252.148**	**503.560**	**550.603**	**-47.043**
Gerealiseerd resultaat	**2.734.497**	**2.734.497**	**-**	**2.669.242**	**2.669.242**	**-**	**2.913.788**	**2.913.789**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2024 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de Jaarstukken 2024 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2024. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2024, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 in de Jaarstukken.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma Ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. De belangrijkste opgave voor het schap is het realiseren van een structureel gezond recreatieschap. De vaststelling van de visie en het uitvoeringsplan (2021) was de eerste aanzet geweest, de vaststelling van de Kadernota 2026 de tweede. Het afgelopen jaar is vooral ingezet om gegeven de financieel-economische omstandigheden te komen tot een realistisch en haalbaar toekomstbeeld.

- Het meest omvangrijke project bij het RAUM betrof de Natuurontwikkeling Saskerleidam in combinatie met het Vitaal Platteland/waterkwaliteit en Dorregeest. In het AB van 29-11-2024 heeft het bestuur besloten tot gunning van het werk. De werkzaamheden in 2024 betroffen met name het overleg met de diverse stakeholders en de vergunningverleners. Het bestuur heeft besloten tot het scenario gebruik van 75% eigen grond voor de aanleg van het natuurgebied.
- Voor het project Aagtenpark geldt dat in 2024 de visieschets is gepresenteerd en vastgesteld. Voor Aagtenpark geldt dat in het kader van het opstellen van de visieschets er ook gesprekken zijn geweest met alle belanghebbenden. De geplande aanplanting van het bomenlint in 2024 door de gemeente Beverwijk wordt verschoven naar 2025. Er is een nauwe samenwerking met de gemeente Beverwijk rondom het Aagtenpark.
- In 2024 zijn in verband met de voorbereidingen voor de herontwikkeling van Dorregeest diverse technische onderzoeken uitgevoerd en wordt er met de gemeente nagedacht over de wijze waarop de gemeente het omgevingsplan van Dorregeest gaat vast stellen. Een dergelijk traject moet in een later stadium ook met de gemeente Beverwijk (Aagtenpark) worden opgestart. De visieschets die eind 2024 gereed was, is aangehouden op verzoek van de Gemeente Uitgeest. Door hen wordt een onderzoek gedaan naar een alternatief.
- Voor Uiterdam geldt dat wordt ingezet op aanpassing van de Uiterdam met verplaatsing. Hiervoor wordt in 2025 allereerst een business case uitgewerkt.
- In 2024 zijn ook de verdienmogelijkheden recreatie-arken, reclamezuilen en recreatiekaart verder uitgewerkt:
    - Voor de reclamezuilen is een ruimtelijke verbeelding gemaakt en er worden slimme combinaties gezocht met andere ontwikkelingen zoals horeca Dorregeest en uitkijktorens Aagtenpark.
    - In Q3 is een RO-onderzoek gedaan naar de technische haalbaarheid van de plaatsing van twee reclamezuilen.
    - Er is een verzwaarde elektra aansluiting bij voorbaat aangevraagd, welke eveneens van nut is voor de aansturing van de pomp voor de zwemwaterverbetering (Dorregeest).
- De verdienmogelijkheid recreatiekaart is door het AB stopgezet i.v.m. juridische bezwaren.

Binnen programma 1 zijn de gerealiseerde kosten € 105.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 7.500 hoger dan begroot. Per saldo is het verschil in dit programma € 112.000 (positief) lager dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat het ambitie- en visieproces, de programmering in een ontwikkelprogramma en de werving van ondernemers.
Dit taakveld heeft een onderschrijding van ruim € 51.000 (positief) door:

- Vertraging werkzaamheden recreatie-arken;
- Vertraging werkzaamheden reclamezuilen;
- Stopzetten onderzoek verdiencapaciteit recreatiekaart;
- Meer inkomsten dan begroot op het project herontwikkeling Dorregeest.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen waarbij er een overschrijding was bij de lasten (€ 4.500 - negatief), als gevolg van:

- Het project Revitalisatie van De Woudhaven. In augustus 2024 is gestart met de bouw van een restaurant en (later) een havengebouw. De ondernemer is formeel verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de jachthaven.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2024 nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichting projecten en heeft een onderschrijding bij de lasten (€ 65.000 positief) hoofdzakelijk doordat er minder werkzaamheden voor de Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden is uitgevoerd. Deze werkzaamheden met het bijbehorende budget schuiven door naar 2025.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	43.095	98.500	-55.405	132.112
Inzet RNH	71.216	120.672	-49.456	107.518
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	***114.312***	***219.172***	***-104.860***	***239.630***
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	7.544	-	7.544	51.709
Totale baten	***7.544***	***-***	***7.544***	***51.709***
Saldo	**-106.767**	**-219.172**	**112.405**	**-187.920**

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 economische ontwikkeling	86.924	-	131.061	-	24.889	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	12.599	7.544	8.022	-	55.642	51.709
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	219	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.789	-	80.089	-	158.880	-
Totaal	**114.312**	**7.544**	**219.172**	**-**	**239.630**	**51.709**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	2.389	-	3.128	-	-739	-
3.1	Ontwikkeling Uiterdam	19.287		16.936	-	2.351	-
3.1	Herontwikkeling Dorregeest	38.896	7.544	39.087	-	-191	7.544
3.1	Inkomst potentie reclame zuilen	12.365	-	29.010	-	-16.645	-
3.1	Inkomst Potentie recreatiekaart	14.390	-	20.800	-	-6.410	-
3.1	Inkomst potentie recreatie arken	-	-	22.100	-	-22.100	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**87.326**	**7.544**	**131.061**	**-**	**-43.735**	**7.544**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-		-	-	-	-
3.2.1	Revitalisatie Woudhaven	12.599		8.022	-	4.577	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**12.599**	**-**	**8.022**	**-**	**4.577**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Taakveld		Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.070	-	3.128	-	-1.058	-
5.7.1	Visieschets Aagtenpark en BTL	12.317	-	76.961	-	-64.644	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**14.387**	**-**	**80.089**	**-**	**-65.702**	**-**
	Totaal	**114.312**	**7.544**	**219.172**	**-**	**-104.860**	**7.544**

Figuur 2 Speelveld en boten bij De Woudhaven

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van de natuur en recreatie. In 2024 ging het vooral om:

- Op 9 juni was de officiële in gebruik name van het elektrisch aangedreven pontje door wethouder Wessel Breunesse van Zaanstad. Voorafgaand hieraan zijn de nodige aanpassingen verricht, zodat het pontje voortaan elektrisch aangedreven kan varen. Zo'n 25.000 fietsers maken jaarlijks de overtocht met het pontje dat (met tussenposen) al sinds 1634 op deze plek de overtocht op de Nauernasche Vaart mogelijk maakt. Het pontje is een belangrijke schakel van de populaire Pontjesroute.
- Als gevolg van diverse stormen (zomer en najaar) zijn extra veel noodgedwongen kapwerkzaamheden uitgevoerd om het recreatiegebied weer veilig te krijgen. Dit is exclusief eventuele herplanting in 2024.
- Het maaien van waterplanten was niet nodig.
- Uitstroombegeleider en golfbreker bij Zwaansmeer zijn vervangen. Er is gestart met de voorbereidingen voor het vervangen van het toiletgebouw (met kiosk) op Dorregeest, mede in overleg met de gemeente Uitgeest.
- Starten van de inspecties voor vervanging van de beschoeiingen van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- Vervangen van de toiletgroep beheerkantoor Lagendijk.
- Onderzoek naar verduidelijking duikgevaar. Er is door RNH een inventarisatie van de mogelijke gevaarlijke situaties uitgevoerd. Op deze plekken zijn extra waarschuwingsborden geplaatst voor het zwemseizoen 2024. Daarnaast is/wordt via sociale media meer gecommuniceerd in het zwemseizoen over de gevaren van duiken en zwemmen.
- Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een sw-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via Zaffier.
- Bestuurlijk is besloten (AB 6-12-2023) voor de komende jaren de beeldkwaliteit voor groen te verlagen van B naar C. Daarbij is op de ligvelden minder intensief gemaaid in verband met de besparingsmaatregel.
- 3 oktober 2024 werd op landgoed Rorik de Herenboerderij geopend, een duurzame coöperatie bestaande uit 250 huishoudens.

Bij het programma 2 zijn de gerealiseerde kosten € 194.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 91.000 lager dan begroot. Per saldo resulteert dit in een positiever resultaat van € 103.000 voor dit programma.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2024

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel "specificatie van de projecten per taakveld".

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Wat betreft de geplande werkzaamheden is er een onderschrijding van € 28.000 (positief) en die niet uitgevoerde werkzaamheden worden in 2025 alsnog uitgevoerd. Werkzaamheden die in 2024 zijn uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan de halfverharding rondom Zwaansmeer.
- Groot onderhoud aan de halfverharding wandelpaden en asfalt in Aagtenpark.
- Herinrichting van het terrein rondom het beheerkantoor.
- Inspecties van verhardingen en kunstwerken.
- Vervangen beschoeiing bij Zwaansmeer.
- Vervangen van de grote schommel bij Zwaansmeer.
- Plaatsen van fietssluizen bij Zwaansmeer.
- Plaatsen van extra bebording ondiep zwemwater.
- Plaatsen van hondenafvalbakken bij Dorregeest.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld (vastgoedbeheer) heeft € 10.000 (positief) hogere (pacht)inkomsten gerealiseerd. Verder is er meer inzet RNH bedrijfsbureau en vastgoed geweest € 19.000 (negatief) en waren er meer advieskosten € 2.000 (negatief).

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en communicatie waarbij de kosten iets lager zijn uitgevallen € 7.000 (positief).

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat het onderhouden van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc. De werkelijke totale lasten waren in 2024 € 163.000 lager (positief) dan begroot en de opbrengsten zijn € 101.000 (negatief) lager uitgekomen. De lagere kosten zijn het gevolg van:

- Het maaien van de waterplanten is in 2024 niet nodig geweest. De groei van de planten was beperkt door meteorologische omstandigheden zoals temperatuur en neerslag.
- Minder kosten Routebureau doordat werkzaamheden voor het fietsknooppunten-netwerk opschuiven naar 2025.
- De realisatie van de aanplant van het ecologisch bosje / bomenlint Aagtenpark is in 2024 niet uitgevoerd; de uitvoering van dit project loopt niet meer via het schap. Dit zal de gemeente Beverwijk zelf uitvoeren. Dit project wordt bekostigd uit Tennet Gelden (via de gemeente Beverwijk), deze dekking/opbrengst is derhalve ook niet gerealiseerd.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	345.871	432.463	-86.593	307.157
Overige bedrijfskosten	268.841	358.121	-89.280	322.677
Inzet RNH	609.675	631.855	-22.180	613.911
GO	315.525	418.513	-102.988	172.223
Kapitaallasten	25.612	21.500	4.112	9.936
Subtotaal lasten	***1.565.523***	***1.862.452***	***-296.929***	***1.425.903***
Dotatie voorz. GO	321.830	321.830	-	330.000
Onttrekking voorz. GO	-315.525	-418.513	102.988	-172.223
Saldo mutaties voorziening GO	***6.305***	***-96.683***	***102.988***	***157.777***
Totale lasten	**1.571.828**	**1.765.769**	**-193.941**	**1.583.680**
Opbrengsten	325.497	323.640	1.857	302.053
Projectsubsidies	23.000	115.500	-92.500	23.225
Totale baten	**348.497**	**439.140**	**-90.643**	**325.277**
Saldo	**-1.223.331**	**-1.326.629**	**103.298**	**-1.258.403**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	180.587	-	209.049	-	192.988	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	100.428	286.853	78.909	276.294	94.484	261.981
3.4 economische promotie	106.085	-	113.098	-	103.719	-
5.3 cultuur presentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.184.729	61.644	1.364.713	162.846	1.192.489	63.296
Totaal	**1.571.828**	**348.497**	**1.765.769**	**439.140**	**1.583.680**	**325.277**

Figuur 3 Paarden op de Saskerleidam

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	83.757	-	112.219	-	-28.462	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	96.830	-	96.830	-	-	-
2.1.2	GO/V	156.149	-	249.527	-	-93.378	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-156.149	-	-249.527	-	93.378	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**180.587**	**-**	**209.049**	**-**	**-28.462**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	100.428	286.853	78.909	276.294	21.519	10.559
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**100.428**	**286.853**	**78.909**	**276.294**	**21.519**	**10.559**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	106.085	-	113.098	-	-7.013	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**106.085**	**-**	**113.098**	**-**	**-7.013**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	928.945	61.644	1.004.296	70.346	-75.351	-8.702
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	225.000	-	225.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	159.376	-	168.986	-	-9.610	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-159.376	-	-168.986	-	9.610	-
5.7.2	Kapitaallasten	25.612	-	21.500	-	4.112	-
5.7.2	Aanplant ecologisch bosje en bomenlint Aagtenpark	634		92.500	92.500	-91.866	-92.500
5.7.2	Routebureau incidenteel	4.538		21.417	-	-16.880	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.184.729**	**61.644**	**1.364.713**	**162.846**	**-179.984**	**-101.202**
	Totaal	**1.571.828**	**348.497**	**1.765.769**	**439.140**	**-193.941**	**-90.643**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door goed gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Speerpunten

- Vaartoezicht en landtoezicht met de nadruk in het hoogseizoen. Er hebben zich dit jaar geen noemenswaardige bijzonderheden voorgedaan. Controle op de Algemene verordening, illegale overnachtingen, vaarbewijzen, snelvaren en overlast naar de omgeving heeft de meeste aandacht gevraagd.
- Extra aandacht is er voor handhaving bij Landgoed Rorik. Met name op veiligheid van de wegen, schoonhouden van de wegen, ongeoorloofd opslag van materialen op en naast de weg en achterstallig onderhoud (kan voor gevaarlijke situaties zorgen). Daar wordt in samenspraak met Landgoed Rorik en gemeente Beverwijk aandacht aan geschonken.
- Er heeft een kleinschalige drugsdumping plaatsgevonden op Dorregeest.
- Met de politie samen is succesvol opgetreden tijdens Fuikdag.
- Bijzonder te vermelden is dat de plaatsing van het kunstwerk Contemplatorium op De Hoorne, dat vervolgens is verdwenen.

Bij het programma 3. Toezicht en veiligheid zijn de werkelijke kosten € 110.000 en daarmee iets hoger uitgekomen dan de begroting.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd.
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en de Noodverordening COVID-19.
- Jaarlijks wordt een handhavingsplan opgesteld.

Figuur 4 Informatie-vergaren bij TOP - Fort Veldhuis-Aagtendijk

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	11.856	13.850	-1.994	10.221
Inzet RNH	90.579	86.139	4.440	80.259
Kapitaallasten	7.500	7.500	-	7.500
Totale lasten	**109.936**	**107.489**	**2.447**	**97.980**
Opbrengsten	-	-	-	1.447
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**1.447**
Saldo	**-109.936**	**-107.489**	**-2.447**	**-96.533**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	109.936	-	107.489	-	97.980	-
Totaal	**109.936**	**-**	**107.489**	**-**	**97.980**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Met het programma Bestuur en ondersteuning heeft het recreatieschap zich ingezet voor de bestuurlijke ondersteuning, bestuursadvisering, programmasturing, secretariaat, financiële control en administratie en de aansturing van het beheerteam en toezichthouders.

Speerpunten

Voor 2024 waren de speerpunten:

- Het vaststellen van de Jaarstukken 2023, de begrotingswijziging 2024, de programmabegroting 2025 en de najaarsrapportage 2024.
- Als uitvloeisel van de bestuursopdracht om onderzoek te doen naar meer verdienmogelijkheden is het eerst het traject met Bureau Buiten opgezet en de drie verdienmogelijkheden onderzocht. In het vervolg daarvan is in het najaar met bureau Ginder het vervolgtraject gestart om in overleg met het bestuur, stakeholders en RNH extra verdienmogelijkheden te onderzoeken. Dit laatste leidde tot een startsessie met bestuurs-, raads- en Statenleden en Ginder gecombineerd met een raads- en Statenexcursie naar de Saskerleidam en de Woudhaven.
- Ondersteuning bij de diverse bestuurlijke gesprekken rondom de bestuurlijke en/of projectmatige bijeenkomsten in het kader van de natuurontwikkeling Saskerleidam (2de fase) i.c.m. VP/Waterkwaliteit.
- o.b.v. de ontvangen reacties van de participanten de nieuwe GR en verordening Financieel Beheer laten vaststellen (d.d. 16 mei 2024).

Bij het programma 4. Bestuur en ondersteuning zijn de werkelijke kosten € 57.000 hoger dan begroot. Zie de taakvelden 0.1 en 0.2 voor de verklaring.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

De bestuurskosten waren per saldo € 13.000 hoger dan begroot door:

- Extra kosten door het bestuursbureau (€ 16.000) door met name door de bestuurlijke sessie met bureau &MAES. Conform de DVO Bestuursbureau Recreatieschappen 2022 (artikel 5) heeft het algemeen bestuur de provincie gerechtigd om zonder instemming van recreatieschappen de uitvoering van diensten op te dragen aan derden, mits zij de recreatieschappen hierover vooraf informeert, en vervolgens om de kosten in rekening te brengen bij de recreatieschappen.
- Tevens zijn er meer kosten opgenomen voor de accountant (€ 5.500).
- Daarentegen zijn er minder advieskosten externen (€ 8.000).

Taakveld 0.4 Overhead

De kosten voor overhead in 2024 waren € 44.000 hoger dan begroot door:

- Meer inzet programmasturing en financiën als gevolg van de extra werkzaamheden betreffende de financiële scenario's en de extra overlegrondes met AC- en bestuursleden.
- Meer kosten gemaakt voor de incidentele projecten:
    - Wijziging GR/Zienswijze Verordening financieel beheer
    - Aanpassing Regelement van Orde
    - Aanpassing Algemene Verordening en legesverordening

Bovengenoemde projecten zullen, behalve Regelement van Orde (hier is vanuit het Alkmaarder- Uitgeestermeer niet verder aan bijgesloten) doorlopen in 2025.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	113.440	91.488	21.952	117.221
Inzet RNH	406.678	371.764	34.914	370.651
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**520.118**	**463.252**	**56.866**	**487.872**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-520.118**	**-463.252**	**-56.866**	**-487.872**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	87.437	-	74.188	-	50.788	-
0.4 overhead	432.681	-	389.064	-	437.084	-
Totaal	**520.118**	**-**	**463.252**	**-**	**487.872**	**-**

Figuur 5 Wingfoilen op het Uitgeestermeer

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	235.326	-	200.940	-	34.386	-
Secretariaat	17.175	-	17.244	-	-69	-
Financiële control en administratie	103.570	-	97.591	-	5.979	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	50.608	-	55.989	-	-5.381	-
Kantoor- en bedrijfskosten	26.003	-	17.300	-	8.703	-
Totaal	**432.681**	**-**	**389.064**	**-**	**43.617**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Bij het programma 5 zijn de werkelijke kosten een stuk lager dan begroot (€ 52.000 positief) omdat er in 2024 nog geen lening is aangegaan voor de uitvoering van het project Saskerleidam. Dit zal naar verwachting in het volgende boekjaar plaatsvinden.

De opbrengsten zijn hoger € 69.000 (positief), echter van dit bedrag is € 41.000 voor het vormen van bestemmingsreserve (waterplantenbeheer). Het restant ad € 28.000 van de hogere opbrengsten komt door meer ontvangen rentebaten.

Gebeurtenissen per taakveld in 2024

Taakveld 0.5 Treasury

De taken van dit taakveld zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- ontvangst rentebaten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Dit betreffen de participantenbijdragen en overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld.

In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2024 geldt.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	1.235	53.550	-52.315	1.066
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**1.235**	**53.550**	**-52.315**	**1.066**
Participantenbijdragen	1.838.444	1.838.444	-	1.716.569
Opbrengsten	149.289	79.500	69.789	268.183
Totale baten	**1.987.733**	**1.917.944**	**69.789**	**1.984.752**
Saldo voor bestemming	**1.986.497**	**1.864.394**	**122.103**	**1.983.686**
Mutaties reserves	26.345	-252.148	278.493	-47.043
Saldo na bestemming	**1.960.152**	**2.116.542**	**-156.390**	**2.030.729**

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen↗.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2024 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2023.

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	41.729	43.165	-1.436
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	459.660	448.449	11.211
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	53.222	20.000	33.222
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	145.123	139.981	5.142
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	45.514	-	45.514
Algemene reserve IJ-Z	80.519	131.716	-51.197
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	566.196	579.147	-12.951
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.077	63.239	-3.162
Totaal reserves	**1.452.448**	**1.426.105**	**26.343**

Figuur 6 Landwinkel in de Buitenlanden

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve A-UM	185.061	186.494	-1.433	30.864	29.146	1.718	76.556	78.784	-2.228
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	145.130	133.919	11.211	29.146	137.672	-108.526	78.784	107.041	-28.257
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	5.142	-	5.142	-	-	-	139.981	-	139.981
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer A-UM	45.514	-	45.514	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor A-UM	31.222	3.000	28.222	-	-	-	20.000	-	20.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	5.000	-	5.000	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	-	51.198	-51.198	-	65.379	-65.379	125.000	29.049	95.951
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	12.951	-12.951	-	76.961	-76.961	-	335.729	-335.729
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	-	3.162	-3.162	-	3.000	-3.000	63.239	-	63.239
Totaal mutaties reserves RAUM	**417.068**	**390.723**	**26.345**	**60.010**	**312.158**	**-252.148**	**503.560**	**550.603**	**-47.043**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	1.235	107.921	53.550	79.500	1.066	88.756
0.8 overige baten en lasten	-	1.879.812	-	1.838.444	-	1.895.996
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	417.068	390.723	60.010	312.158	503.561	550.604
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**418.304**	**2.378.456**	**113.560**	**2.230.102**	**504.627**	**2.535.355**

Paragrafen

Figuur 7 Kanoën bij zonsondergang op het Uitgeestermeer

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen (geconsolideerd) bedraagt € 461.250. De onderbouwing hiervan is als bijlage VI opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 122.248 (begrotingen A-UM + IJ-Z) en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn (in het kort):

- verminderde inkomsten door wijziging landelijk, provinciaal en/of gemeentelijk beleid;
- verminderde inkomsten door bezuinigingen;
- beperkingen ontwikkelingen gebied (bijv. omgevingsplannen, NNN, Natura 2000, PBL en/of Unesco);
- veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	41.729	43.165	-1.436
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	459.660	448.449	11.211
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	53.222	20.000	33.222
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	145.123	139.981	5.142
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	45.514	-	45.514
Algemene reserve IJ-Z	80.519	131.716	-51.197
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	566.196	579.147	-12.951
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.077	63.239	-3.162
Totaal reserves	**1.452.448**	**1.426.105**	**26.343**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserves. Een toevoeging en/of onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden na een besluit van het Algemeen Bestuur.

Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Holland Noord om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.
De maximale omvang van de algemene reserve A-UM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform AB-besluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve IJ-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM

In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne

In het AB van 2 december 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve, gevuld met de bijdrage die de gemeente Castricum heeft voldaan ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van de recreatieve versterking van recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer

Bij het opmaken van de jaarrekening 2023 is besloten om de regulier behaalde winst te storten in een bestemmingsreserve Waterplantenbeheer met het idee deze aan te vullen tot € 100.000. Vanaf het moment dat het saldo van de bestemmingsreserve gerealiseerd is zal er geen begrotingsbedrag meer opgenomen worden ter dekking van het waterplantenbeheer.

Bestemmingsreserve specifieke projecten

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve kapitaalslasten dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Kengetallen

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	-84%	-78%	-88%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-84%	-78%	-88%
Solvabiliteitsratio	47%	52%	57%
Structurele exploitatieruimte	4%	-0,8%	2%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- verhardingen
- civiele kunstwerken
- groen
- water, oevers en stranden
- pontjes
- terreinmeubilair
- hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- gebouwen en materieel

Beeldkwaliteitsniveau

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit in 2023 op “B” (voldoende kwaliteit) en voor onderhoud “groen” op “C”.

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/jaarlijks onderhoud

Dagelijks onderhoud omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het recreatieschap dekt deze uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

Groot onderhoud omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of indien mogelijk door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse

waardedaling. De waardedaling leidt tot jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	345.871	432.463	307.157
Groot onderhoud en kleine vervangingen	315.525	418.513	172.223
Kapitaallasten	25.612	21.500	9.936
Totaal	**687.007**	**872.476**	**489.316**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	393.213	-	6.634
Economische vervangingen	22.277	-	201.850

Maatschappelijk nut investeringen

Dit betreffen een aantal investeringen, te weten:

- gebiedsontwikkeling Vitaal Platteland
- gebiedsontwikkeling Oever en natuurontwikkeling Saskerleidam
- een nieuw toiletgebouw met kiosk op Dorregeest.

Economische vervangingen

In 2023 was er reeds een start gemaakt met het vernieuwen van het toilettencomplex in het beheerkantoor. Deze zijn in 2024 afgerond.

Zie tevens bijlage IV toelichting materieel vaste activa voor een nadere specificatie van de maatschappelijke- en economische investeringen.

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Verhardingen	123.393	114.500	16.846
Civiele kunstwerken	46.969	175.027	29.234
Inzet RNH	69.545	72.219	86.803
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-59.319	-152.697	60.105
Totaal	**180.587**	**209.049**	**192.988**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. De wegen en paden worden periodiek door een externe partij geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning is in 2024 het groot onderhoud uitgevoerd aan:

- Halfverharding rondom Zwaansmeer.
- Halfverharding van wandelpaden in het Aagtenpark.
- Asfalt in het Aagtenpark.
- Elementenverharding rondom het beheerkantoor.

- Tevens zijn dit jaar de inspecties aan verhardingen uitgevoerd. Volgende inspectie is in 2026.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	14.212	16.000	9.185
Groot onderhoud en kleine vervangingen	109.180	98.500	7.662
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**123.393**	**114.500**	**16.846**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 141 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 67 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen, 1 molenfundatie en 1 kano-overhaal.
Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen van beschoeiing bij Zwaansmeer.
- Gestart met voorbereidingen voor groot onderhoud en vervanging van de beschoeiingen van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer (uitvoering 2025 en 2026).
- Tevens is dit jaar de inspectie aan beschoeiingen uitgevoerd. De volgende inspectie is in 2029.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	-	24.000	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	46.969	151.027	29.234
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**46.969**	**175.027**	**29.234**

Gedurende de jaren 2024 tot en met 2027 zullen de beschoeiingen die o.b.v. een inspectierapport (uitgevoerd in 2023) als slechte/redelijke staat zijn aangemerkt worden vervangen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Categorie groen

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Groen	155.123	169.558	222.311
Water, oevers en stranden	54.698	125.000	37.433
Pontjes	9.839	19.000	24.617
Terreinmeubilair	117.926	110.463	38.472
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	90.937	82.000	76.335
Gebouwen en materieel	88.122	76.928	44.068
Overige bedrijfskosten	234.457	321.081	288.384
Inzet RNH	368.002	404.669	363.198
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	65.624	56.014	97.673
Totaal	**1.184.729**	**1.364.713**	**1.192.489**

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bevat in totaal 87,6 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Snoeien van bosvakken in het Aagtenpark.
- Kappen van bomen met iepenziekte.
- Groot gedeelte van het onderhoud in Aagtenpark uitgevoerd met permanente begrazing van schapen.
- Het snoeien van bosvakken in Dorregeest is dit jaar niet gebeurd vanwege de bezuiniging in kwaliteit op groen van CROW B naar C.
- Daarbij is op de ligvelden ook minder intensief gemaaid in verband met de besparingsmaatregel.

GROEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	108.955	99.250	144.565
Groot onderhoud en kleine vervangingen	46.168	70.308	77.746
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**155.123**	**169.558**	**222.311**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 ha zandstrand en 9,3 km aan oevers. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Oeverherstel in De Omzoom.
- Voor het zwemseizoen zijn de strandjes op Zwaansmeer en Dorregeest geïnspecteerd en hersteld.
- Aanpassen van de veerstoepen pontje Molletjesveer gaat naar 2025..
- De kosten voor beheer van de waterplanten is niet nodig gebleken.
- Onderzoek naar verduidelijking duikgevaar. Er is door RNH een inventarisatie van de mogelijke gevaarlijke situaties uitgevoerd. Op deze plekken zijn extra waarschuwingsborden geplaatst voor het zwemseizoen 2024. Daarnaast is/wordt via sociale media meer gecommuniceerd in het zwemseizoen over de gevaren van duiken en zwemmen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	37.609	106.000	36.471
Groot onderhoud en kleine vervangingen	17.089	19.000	962
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**54.698**	**125.000**	**37.433**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	379.628	-	-
Economische vervangingen	-	-	-

De maatschappelijke investeringen zien op de projecten Saskerleidam en Vitaal Platteland. Met de uitvoering van deze projecten is gestart in 2024. De werkzaamheden zullen nog doorlopen tot en met 2027.

Categorie pontjes

Dit betreft het pontje Molletjesveer. Het vernieuwde pontje (dat door vrijwilligers wordt bemand) is na een investering geëlektrificeerd en is besloten deze apart in de begroting op te nemen. Het vaarseizoen is van half april tot half oktober.

PONTJES	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	9.839	19.000	24.617
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**9.839**	**19.000**	**24.617**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	63.239

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen van twee banken.
- Aanbrengen van een fietssluizen bij Zwaansmeer.
- Nieuwe schommel bij Zwaansmeer.
- Hondenafvalbakken bij Dorregeest.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	66.033	64.213	14.140
Groot onderhoud en kleine vervangingen	51.892	46.250	24.332
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**117.926**	**110.463**	**38.472**

Categorie hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden.
Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 geen maatregelen voor groot onderhoud uitgevoerd.

HYGIËNISCHE MAATREGELEN / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	90.937	82.000	76.335
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**90.937**	**82.000**	**76.335**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 15 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen van de toiletgroep beheerkantoor Lagendijk.
- Groot onderhoud (en herstelschade vandalisme) aan diverse toiletgebouwen op de terreinen.
- Groot onderhoud aan toiletgebouwen (schilderen).

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	18.284	22.000	1.845
Groot onderhoud en kleine vervangingen	44.227	33.428	32.287
Kapitaallasten	25.612	21.500	9.936
Totaal	**88.122**	**76.928**	**44.068**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	13.586	-	6.634
Economische vervangingen	22.277	-	138.611

In 2024 is het vernieuwen van het toilettencomplex in het beheerkantoor afgerond. Verder is er gestart met de investering in het toiletgebouw op Dorregeest, de verdere realisatie hiervan zal in 2025 plaatsvinden.

Figuur 8 Naderend onweer boven maisveld in de Buitenlanden

Figuur 9 Luchtfoto van Erfgoedpark De Hoop en jachthaven Uitgeest

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor 2024 bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	2.609.232
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	214.000

Rente-risiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke rente-herzieningen en deze is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimumbedrag van € 2.500.000. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	2.609.232
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Berekende renterisiconorm	521.846
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2024 € 214.000. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	214	214	214	214	214	214
Ruimte onder limiet		214			214	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	214	214	214	214	214	214
Ruimte onder limiet		214			214	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. Het renterisico is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens-heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2024 was het bedrag voor inzet RNH € 1,18 miljoen.

Ook werkt RNH aan de voorbereiding en begeleiding van investeringsprojecten, waarvan de investeringskosten op de balans geboekt worden om in de jaren daarna jaarlijks op af te schrijven. In 2024 heeft RNH voor € 145.379,- aan inzet geleverd voor investeringsprojecten.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen.
Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2024 gaat het om een bedrag van € 59.712,- waarvan € 23.000,- rechtstreeks door gemeenten wordt bekostigd. Dit laatste bedrag vloeit via (project)bijdragen weer als baten terug naar het schap. Per saldo zijn de kosten voor het schap dus € 36.712,-.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- archivering;
- natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- omgevingsmanagement;
- planning en control.

Flexibele schil/inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer ook de inzet van het werkvoorzieningsschap in, te weten Zaffier (voorheen WNK: Werkvoorzieningsschap Noord Kennemerland).

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 2.317.429) bedraagt het percentage overhead 19% (2023: 18%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Bestuursadvisering en programmasturing	235.326	200.940
Secretariaat	17.175	17.244
Financiële control en administratie	103.570	97.591
Locatiebeheerder en management	50.608	55.989
Kantoor- en bedrijfskosten	26.003	17.300
Totaal	**432.681**	**389.064**

Archivering

In 2024 heeft RNH een Handboek Vervanging opgesteld. Door het dagelijks bestuur van de schappen is vervolgens een vervangingsbesluit genomen om over te gaan tot vervanging door digitale reproducties van de papieren archiefbescheiden, waarna deze papieren archiefbescheiden worden vernietigd. Hiermee voldoen de schappen aan de bepalingen van de Archiefwet voor vervanging en wordt dubbele archivering voorkomen.

Op basis van de uitkomsten van een interne en externe audit is het privacy-beleid van RNH aangescherpt wat betreft de Avg (Algemene verordening gegevensbescherming) en Wpg (Wet politie gegevens). In de Wpg zijn vereisten en regels opgenomen voor het verwerken van persoonsgegevens die nodig zijn om de opsporing van strafbare feiten goed te kunnen uitvoeren door de boswachters. De Wpg zorgt daarbij voor een evenwicht tussen de belangen die met het uitvoeren van de opsporing van strafbare feiten gemoeid zijn en het beschermen van de privacy van burgers.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Er zijn geen klachten en meldingen ontvangen over het gebied zelf.

Er zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2024;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie 2024.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven BBV reglement Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Wet op openbaarheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo (Wet open overheid), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2024

In 2024 is er geen Woo-verzoek ingediend bij het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Operationele doelen

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werd:

- de rechtmatigheidscontrole en -verantwoording uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen hebben geleid tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- de vernieuwing van het meerjarencontract met RNH en een producten- en dienstencatalogus voorbereid;
- mede op advies van de externe accountant overgestapt op een ander betaalpakket van de ING bank;
- het privacy-beleid vernieuwd en opgenomen in een handboek in relatie tot de Wet politiegegevens (WPG) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- gewerkt aan verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. De materialiteitsgrens is 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2024 een bedrag van € 80.077).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2024 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2024 zijn de volgende materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen:

Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat drie programma's van de begroting een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024.
Deze zijn niet voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsnotitie en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 47.179 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 107.745 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen: € 11.265 lagere lasten en € 37.279 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.

Om vervolgens antwoord te geven op de vraag of gehandeld is in afwijking met het budgetrecht en het beleid van het algemeen bestuur, zijn de oorzaken van de overschrijdingen onderzocht. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Lagere lasten voor incidentele projecten, met name de reclamezuilen, recreatiekaart en recreatie arken.
- Lagere beheerlasten omdat het maaien van waterplanten niet nodig was, eenmalig minder kosten Routebureau (Landvasten Laag-Holland en Verkenning actualisatie Fietsroutenetwerk), minder kosten aan de geëlektrificeerde pontjes en lagere advieskosten.
- Lagere rentekosten omdat de lening in 2024 nog niet is aangevraagd in relatie tot de voortgang van het natuurontwikkelingsproject Saskerleidam.
- Hogere baten door onder andere de vorming van een bestemmingsreserve voor waterplantenbeheer.

Het doel van deze verantwoording is, naast het geven van inzicht, te komen tot eenduidige afspraken tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur op welke wijze in de toekomst met dit soort afwijkingen moet worden omgegaan. Deze afspraken kunnen vervolgens worden vastgelegd in de financiële verordening. Voorgesteld wordt om de volgende afspraken te maken:

> In november een actuele controle uitvoeren op de prognose die in augustus is gemaakt voor de najaarsnotitie, zodat bij de behandeling van de najaarsnotitie in het algemeen bestuur (in november of december) een aanvullende toelichting kan worden gegeven op de onderdelen waarvan het dagelijks bestuur verwacht dat de prognose mogelijk, waarschijnlijk of zeker wordt over- of onderschreden met meer dan € 10.000 (of een ander door het bestuur te bepalen bedrag).

Opvolging bevindingen 2023

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen van de externe accountant en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert over te stappen op een ander betaalpakket van de ING bank. Dit is met ingang van september 2024 gedaan en met ingang van januari 2025 zijn de transactielimieten in het eerder gebruikte betaalpakket verlaagd.

Aanbestedingen
De accountant adviseert om meer gebruik te maken van raamovereenkomsten bij het aanbesteden van jaarlijkse opdrachten voor bijvoorbeeld maai- en snoeiwerkzaamheden. Ook dit advies is overgenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij het ruilen van gronden (bijvoorbeeld om een fietspad te realiseren), die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de GR.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (9)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer (RAUM) 2-Toilet klein Zwaansmeer (RAUM) 3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) (RAUM evt. in huur uitgegeven?) 4-Toilet De Hoorne (RAUM) 5-Toilet De Woudhaven eiland (derden) 6-Toilet De Woudhaven parkeerterrein (derden) 7-Toiletgebouw Dorregeesterweg (magazijn) (RAUM) 8-Toiletgebouw Dorregeesterweg (Meerzicht) (RAUM was BRUOV008) 9-Toiletgebouw Dorregeest (terrein erfgoedpark) (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In erfpacht bij derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
Restaurant Krelis op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden

De Juffer (receptie - erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Houtdroogloods (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Fundering Molen de Hoop		In erfpacht bij derden
Uitkijkpunt Dorregeesterpolder		RAUM
Cafetaria 't Pontje		Verhuurd aan derden
Aantal gebouwen	19	(incl. Erfgoedpark en Woudhaven)
waarvan: in eigen beheer	8	
contractueel uitgegeven	11	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit de visie en het uitvoeringsplan onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de gangbare prijzen in de regio van vergelijkbare percelen. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	95.598	86.491
Baten uit verhuren	191.256	189.803
Totaal	**286.853**	**276.294**

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties van de participanten hebben ook in 2024 goed samengewerkt met het bestuursbureau en met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	848.677	908.933
Gemeente Beverwijk	116.498	124.769
Gemeente Heemskerk	91.547	98.046
Gemeente Uitgeest	85.049	91.087
Gemeente Alkmaar	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	389.717	417.388
Gemeente Castricum	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	30.217	32.362
Totaal	**1.716.569**	**1.838.444**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	49,20%	619.480	663.463
Gemeente Beverwijk	4,30%	54.144	57.988
Gemeente Heemskerk	2,90%	36.513	39.105
Gemeente Uitgeest	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Alkmaar	7,10%	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	23,70%	298.406	319.593
Gemeente Castricum	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	2,40%	30.217	32.362
Totaal	**100,00%**	**1.259.093**	**1.348.487**

Participanten IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	50,10%	229.197	245.470
Gemeente Beverwijk	13,63%	62.354	66.781
Gemeente Heemskerk	12,03%	55.034	58.941
Gemeente Uitgeest	4,28%	19.580	20.970
Gemeente Zaanstad	19,96%	91.311	97.795
Totaal	**100,00%**	**457.476**	**489.957**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. J. Nieuwenhuizen Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het RAUM is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant; 3. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Beleidsvoornemens 2024-2027 (BBV 15, 1a)	Het RAUM levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap; 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: <u>Verdeelsleutel A-UM:</u> Provincie Noord-Holland - 49,2 % Gemeente Alkmaar - 7,1 % Gemeente Beverwijk - 4,3 % Gemeente Castricum - 5,2 % Gemeente Heemskerk - 2,9 % Gemeente Heiloo - 2,4 % Gemeente Uitgeest - 5,2 % Gemeente Zaanstad - 23,7 % <u>Verdeelsleutel IJ-Z:</u> Provincie Noord Holland – 50,10 % Gemeente Beverwijk – 13,63 % Gemeente Heemskerk – 12,03 % Gemeente Uitgeest – 4,28 % Gemeente Zaanstad – 19,96 %

Bestuurlijk belang	Het doel is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede; • het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde belangen.
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de Jaarstukken en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 1.760.722 31-12-2022 € 1.473.147 31-12-2023 € 1.426.103 31-12-2024 € 1.452.448

Vreemd vermogen	31-12-2021 € 907.201 31-12-2022 € 1.094.471 31-12-2023 € 1.097.396 31-12-2024 € 1.634.332
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € 353.586 (winst) 31-12-2022 € 287.576 -/- (verlies) 31-12-2023 € 47.043 -/- (verlies) 31-12-2024 € 26.345 -/- (winst)
Website	https://www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen o.b.v. de huidige afspraken (algemene reserve is maximaal 2,5% van de totale lasten) => De afspraak is dat de participanten garant staan voor de gevolgen van risico's die zich voordoen en waarbij de aanwezige weerstandscapaciteit niet voldoende is.

Beleidsverslag/Ontwikkelingen

1. Het uitvoeren van de bijgestelde visie in de Kadernota 2025 met de daarbij vastgestelde projecten, uitwerking van de opbrengstmogelijkheden en de bezuinigingen (AB 6-12-2023);
2. Om daarmee te zorgen voor structureel (financieel) evenwicht;
3. Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties;
4. Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het gebiedsbeheer;
5. Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie.

Jaarrekening 2024

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 115.063 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	2.197.161	2.282.399	-85.238
Baten	2.294.409	2.264.584	29.825
Saldo	**97.248**	**-17.815**	**115.063**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 163.430 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	120.268	326.833	-206.565
Baten	49.365	92.500	-43.135
Saldo	**-70.903**	**-234.333**	**163.430**

Resultaat totaal 2024

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 278.493 minder negatief dan begroot door (afgeronde bedragen):

- Diverse afwijkingen over de programma’s m.b.t. incidentele projecten in beide gebieden (€ 123.000 positief);
- lagere onderhoudskosten, het maaien van de waterplanten is in 2024 niet nodig geweest en minder kosten pontje (€ 79.000 positief);
- meer rentebaten ontvangen dan begroot (€ 28.000 positief);
- financiële boekingen inzake vormen beheerreserve (€ 42.000 positief);
- minder rentelasten, nog geen lening aangegaan (€ 52.000 positief);
- meer kosten bestuursbureau (€ 16.000 negatief);
- meer inzet door RNH voor financieel advies en programmasturing, zoals het opstellen van financieel scenario’s (€ 30.000 negatief);

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	2.317.429	2.609.232	-291.803
Baten	2.343.774	2.357.084	-13.310
Saldo	**26.345**	**-252.148**	**278.493**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en lasten. Zie bijlage V voor een verdere uitwerking.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Begroting voor wijziging 2024		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	114.312	7.544	-106.767	219.172	-	-219.172	1.682.749	1.469.455	-213.294
2. Beheer en onderhoud	1.571.828	348.497	-1.223.331	1.765.769	439.140	-1.326.629	1.692.267	346.739	-1.345.528
3. Veiligheid en toezicht	109.936	-	-109.936	107.489	-	-107.489	108.977	-	-108.977
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	87.437	-	-87.437	74.188	-	-74.188	22.393	-	-22.393
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.235	1.987.733	1.986.497	53.550	1.917.944	1.864.394	964	1.865.944	1.864.980
Overhead	432.681	-	-432.681	389.064	-	-389.064	420.344	-	-420.344
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**2.317.429**	**2.343.774**	**26.345**	**2.609.232**	**2.357.084**	**-252.148**	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve RAUM	185.061	186.494	-1.433	30.864	29.146	1.718	33.117	33.117	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	145.130	133.919	11.211	29.146	137.672	-108.526	-	129.024	-129.024
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	5.142	-	5.142	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer A-UM	45.514	-	45.514			-	-	-	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten RAUM	36.222	3.000	33.222	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	-	51.198	-51.198	-	65.379	-65.379	-	4.287	-4.287
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	12.951	-12.951	-	76.961	-76.961	-	112.245	-112.245
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	-	3.162	-3.162	-	3.000	-3.000	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**417.068**	**390.723**	**26.345**	**60.010**	**312.158**	**-252.148**	**33.117**	**278.673**	**-245.556**
Gerealiseerd resultaat	**2.734.497**	**2.734.497**	**-**	**2.669.242**	**2.669.242**	**-**	**3.960.811**	**3.960.811**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de Jaarstukken 2024: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag:

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2024 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 12 juli 2024.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII .

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
De materiële activa worden onderverdeeld in:

- activa met een economisch nut en;
- activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut;
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hieronder weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vaste activa		looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten		
Elektrische motor	20	
Reguliere motor	15	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve A-UM
De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserve. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur. De maximale omvang van de algemene reserve A-UM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform bestuursbesluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve Y-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM
In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne A-UM
In het AB van 2 december 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve waarbij de gemeente Castricum een bijdrage heeft voldaan ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve versterking recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve waterplantenbeheer A-UM
In het AB van 12 juli 2024 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve waterplantenbeheer en deze reserves aan te vullen tot een bedrag van € 100.000,- vanuit toekomstige reguliere winsten. Wanneer het bedrag van de reserve is gevormd dient deze ter dekking voor het geval er wel waterplantenbeheer uitgevoerd dient te worden en zal er geen bedrag meer in de begroting opgenomen worden. De bestemmingsreserve dient bij realisatie weer aangevuld te worden.

Bestemmingsreserve IJ-Z
De bestemmingsreserve IJ-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap.

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten
In het AB van 2 december is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie. Deze is gevormd uit de bestemmingsreserve en vervolgens verder aangevuld vanuit de algemene reserve.

Bestemmingsreserve kapitaallasten
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Geconsolideerde balans per 31 december 2024

Onderstaand volgt de geconsolideerde balans per 31 december 2024 en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	161.194	6.634
Investeringen met een economisch nut	187.285	198.867
Subtotaal materiële vaste activa	*348.479*	*205.501*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***348.479***	***205.501***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	15.395	2.698
Overige nog te ontvangen bedragen	24.359	43.103
Overige vorderingen	7.544	40.348
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	**47.299**	**86.149**
Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar		
's Rijks schatkist rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.679.824	2.170.347
Subtotaal uitzettingen looptijd korter dan een jaar	***2.679.824***	***2.170.347***
Liquide middelen		
ING bank	11.010	61.195
Kas	168	307
Subtotaal liquide middelen	***11.178***	***61.502***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**2.738.301**	**2.317.998**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**3.086.780**	**2.523.499**

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Kapitaal	408	408
Algemene reserve RAUM	41.729	43.165
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	459.660	448.449
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	53.222	20.000
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	145.123	139.981
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	80.519	131.716
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	566.196	579.147
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.077	63.239
Subtotaal eigen vermogen	***1.452.448***	***1.426.105***
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud RAUM	476.977	462.159
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	395.459	403.972
Subtotaal voorzieningen	***872.437***	***866.131***
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***2.324.885***	***2.292.236***
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden renteypische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	186.181	206.396
Subtotaal vlottende schulden looptijd korter dan een jaar	**186.181**	**206.396**
Overlopende passiva		
Overige vooruitontvangen bedragen	575.714	24.867
Subtotaal schulden op korte termijn	**575.714**	**24.867**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**761.895**	**231.263**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**3.086.780**	**2.523.499**

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	6.634	-
Netto investeringen boekjaar	393.213	6.634
Ontvangen subsidie	-238.653	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	161.194	**6.634**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	**-**
Boekwaarde per 31 december	**161.194**	**6.634**

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	349.034	211.019
Netto investeringen boekjaar	22.277	201.850
Desinvesteringen boekjaar	-16.824	-63.835
	354.487	**349.034**
Afschrijvingen tot boekjaar	150.167	195.566
Afschrijvingen lopend boekjaar	33.112	17.436
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-16.077	-63.835
	167.202	**150.167**
Boekwaarde per 31 december	**187.285**	**198.867**

De investeringen in het boekjaar 2024 zien op een aantal investeringen, zie bijlage II Toelichting materieel vaste activa.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	15.395	2.698

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2024 bestaan uit kosten voor abonnementen, contributies en overige kosten ten behoeve van het boekjaar 2025.

	31-12-2024	**31-12-2023**
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**24.359**	**43.103**
Specificatie:	**24.359**	**43.103**
Bijdrage gemeente Beverwijk inzake Aagtenpark	-	1.109
Recreatie Noord Holland	-	15.711
Rentebaten Q4	24.288	24.836
Tegemoetkoming Groene Boa's	-	1.447
Raetsheren verzekering	71	-

Overige vorderingen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Debiteuren algemeen	7.544	40.348

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Uitzetting Rijk's schatkist RAUM	2.679.824	2.170.347

Rijks schatkist
Drempelbedrag 01-01-2024 t/m 31-12-2024 € 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	12.424	9.914	14.038	11.010
Ruimte onder drempelbedrag	987.576	990.086	985.962	988.990

Liquide middelen	**31-12-2024**	**31-12-2023**
ING bank r/c	11.010	11.195
ING bank zakelijke spaarrekening	-	50.000
Kas	168	307
Totaal liquide middelen	**11.178**	**61.502**

PASSIVA		
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Kapitaal	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	408	408
Bij:	-	-
Af:	-	-
Saldo per 31 december	**408**	**408**

Algemene reserve A-UM	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	43.162	45.392
Bij: Saldo exploitatie	185.061	76.554
Af: saldo onttrekkingen	-41.364	-
Bij/Af: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	-145.130	-78.784
Saldo per 31 december	**41.729**	**43.162**

Er is een regulier behaald resultaat van € 185.061,- (winst), deze is toegevoegd aan de algemene reserve A-UM. Verder is er een bedrag onttrokken van € 41.364,- ten behoeve van diverse bestemmingsreserves. De onttrekking van € 145.130,- is de afroming van het weerstandsvermogen per 31 december 2024. Dit bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve conform bestuursbesluit 2012/12 (de Algemene reserve/weerstandsvermogen dient 2,5% van de lasten te bedragen).

Bestemmingsres. exploitatie A-UM	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	448.449	476.706
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-88.405	-107.041
Bij/Af: naar bestemmingsreserve waterplantenbeheer	-45.514	-
Af/Bij: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	145.130	78.784
Saldo per 31 december	**459.660**	**448.449**

De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2024 zag op:

- Wijziging Gemeenschappelijke regeling	€ 2.794
- Aanpassing Regelement van Orde	€ 317
- Aanpassing Algemene Verordening en legesverordening	€ 544
- Dorregeest - herontwikkeling	€ 31.352
- Revitalisatie Woudhaven	€ 12.599
- Ontwikkeling Uiterdam	€ 19.287
- Uitwerking verdienmodel reclamemasten	€ 6.182
- Recreatiekaart opbrengstpotentie	€ 10.792
- Routebureau	€ 4.538
	€ 88.405

Verder is er een bedrag van € 45.514,- overgeheveld naar de bestemmingsreserve waterplantenbeheer.

Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	20.000	-
Bij: Saldo toevoeging	36.222	20.000
Af: Saldo onttrekking	-3.000	-
Saldo per 31 december	**53.222**	**20.000**

De toevoeging ziet voor een bedrag van € 31.222 op de dekking van toekomstige afschrijvingskosten t.a.v. de investering in toiletten beheergebouw. En € 5.000 voor de dekking van de toekomstige afschrijvingskosten van het toiletgebouw Dorregeest.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	139.981	-
Bij: Saldo toevoeging	5.142	139.981
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**145.123**	**139.981**

In het boekjaar 2022 is er een geldbedrag ontvangen van de gemeente Castricum ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve versterking recreatiegebied De Hoorne voor een periode van 25 jaar.

Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	45.514	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**45.514**	**-**

Bij het opmaken van de jaarrekening 2023 is besloten om de regulier behaalde winst te storten in een bestemmingsreserve Waterplantenbeheer met het idee deze aan te vullen tot € 100.000. Vanaf het moment dat het saldo van de bestemmingsreserve gerealiseerd is zal er geen begrotingsbedrag meer opgenomen worden ter dekking van het waterplantenbeheer.

Algemene reserve IJ-Z	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	131.717	34.765
Bij: saldo toevoeging/onttrekkingen	-39.830	-10.149
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-11.369	-18.900
Af: overheveling bestemmingsreserve specifieke projecten	-	125.000
Saldo per 31 december	**80.519**	**131.717**

Er is een regulier behaald resultaat van € 39.830 (verlies), deze is in mindering gebracht op de algemene reserve A-UM. De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2024 zag op:

- Wijziging Gemeenschappelijke regeling	€ 1.197
- Aanpassing Regelement van Orde	€ 158
- Aanpassing Algemene Verordening en legesverordening	€ 233
- Uitwerking verdienmodel reclamemasten	€ 6.182
- Recreatiekaart opbrengstpotentie	€ 3.597
	€ 11.369

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	579.147	914.876
Bij: vormen reserve t.b.v. uitvoering UP	-	-
Af: bedrag retour naar algemene reserve	-	-125.000
Af: bedrag naar bestemmingsreserve kapitaallasten	-	-63.239
Af: saldo onttrekking incidentele projecten	-12.951	-147.490
Saldo per 31 december	**566.196**	**579.147**

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke UP projecten volgend uit de visie. Vanuit het bestuur is ervoor gekozen om o.a. het project elektrificeren pontje Molletjesveer te bekostigen uit de specifieke reserve. De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2024 zag op:

- Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden	€ 12.317
- Aanplant ecologisch bos en bomenlint Aagtenpark	€ 634
	€ 12.951

Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	63.239	-
Bij: Saldo toevoeging	-	63.239
Af: Saldo onttrekking	-3.162	-
Saldo per 31 december	**60.077**	**63.239**

Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud A-UM	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	462.160	381.954
Bij: Saldo toevoeging	237.330	243.000
Af: Saldo onttrekking	-222.513	-162.794
Saldo per 31 december	**476.977**	**462.160**

Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	403.972	326.401
Bij: Saldo toevoeging	84.500	87.000
Af: Saldo onttrekking	-93.013	-9.429
Saldo per 31 december	**395.459**	**403.972**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige schulden	**186.181**	**206.396**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen m.b.t. het huidige boekjaar worden in onderstaande tabellen gespecificeerd.	**186.181**	**206.396**
Specificatie:		

Crediteuren	31-12-2024
Recreatie Noord-Holland NV	86.400
Jonker Advocaten NV	5.940
Keijsper Hoveniers	1.954
Bart Meijns Hoveniers	15.125
Ginder	11.223
Loonbedrijf Van Vliet	13.782
Water Land & Dijken	3.110
Zaffier	5.424
Erdi-Wegbebakening	7.067
Belastingdienst	-9
Overige crediteuren	3.711
Totaal crediteuren	**153.727**

Nog te betalen bedragen	31-12-2024
Bestuursbureau kosten	16.347
Accountantskosten	10.000
Stichting Jachthaven	4.750
Overige ntb kosten	1.307
Borg	50
Totaal nog te betalen bedragen	**32.453**

	31-12-2024	**31-12-2023**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**575.714**	**24.867**
Bijdrage voor beheer van de recreatiekaart	8.087	8.087
Bijdrage Tennet opstalrechten	42.528	53.028
Bijdrage voor project Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	525.100	-36.247
Tussenrekening beheer/onderhoud De Hoorne	-	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**575.714**	**24.868**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

- De gemeente Heiloo heeft bij monde van de burgemeester in 2023 laten weten dat zij overwegen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Voor nu wachten ze op de uitkomsten van het governance-onderzoek.

- Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een contract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Op 25 juli 2019 vond een duikongeval plaats bij locatie Dorregeest met voor het slachtoffer ernstig letsel ten gevolg. De verzekeraar heeft namens het recreatieschap aansprakelijkheid erkend. In juli 2022 is deze aansprakelijkheid vastgesteld op 80 procent. In haar vergadering van 6 december 2023 is het bestuur mondeling geïnformeerd dat de mogelijkheid bestaat dat de omvang van de schade de verzekerde som zal overschrijden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 16 mei 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 80.077.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. Bij de controle op het proces van budgetbewaking is geconstateerd dat drie programma's een materiële overschrijding van de lasten en/of baten hebben ten opzichte van de door het algemeen bestuur vastgestelde gewijzigde begroting 2024 en die niet zijn voorzien in de prognose van de door het algemeen bestuur vastgestelde najaarsnotitie en ook niet in een ander besluit door het algemeen bestuur zijn geautoriseerd. Dit betreft:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting: € 47.179 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 2 Beheer en onderhoud: € 107.745 lagere lasten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen: € 11.265 lagere lasten en € 37.279 hogere baten dan in de najaarsnotitie is geautoriseerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de belangrijkste oorzaken van deze overschrijdingen benoemd en is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	bestuur	87.437	74.188	13.249
0.4	overhead	432.681	389.064	43.617
0.5	treasury	1.235	53.550	-52.315
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	417.068	60.010	357.058
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	109.936	107.489	2.447
2.1	verkeer en vervoer	180.587	209.049	-28.462
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	86.924	131.061	-44.137
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	113.027	86.931	26.096
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	106.085	113.098	-7.013
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.199.518	1.444.802	-245.284
	Totaal lasten	**2.734.497**	**2.669.242**	**65.255**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	107.921	79.500	28.421
0.8	overige baten en lasten	1.879.812	1.838.444	41.368
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	390.723	312.158	78.565
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	294.398	276.294	18.104
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	61.644	162.846	-101.202
	Totaal baten	**2.734.497**	**2.669.242**	**65.255**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	41.368	-	41.368
Bijdrage gemeente Alkmaar	95.742	95.742	-
Bijdrage gemeente Beverwijk	124.769	124.769	-
Bijdrage gemeente Castricum	70.117	70.117	-
Bijdrage gemeente Heemskerk	98.046	98.046	-
Bijdrage gemeente Heiloo	32.362	32.362	-
Bijdrage gemeente Uitgeest	91.087	91.087	-
Bijdrage gemeente Zaanstad	417.388	417.388	-
Bijdrage Provincie Noord-Holland	908.933	908.933	-
Totaal	**1.879.812**	**1.838.444**	**41.368**

Lasten en baten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	307.182	391.315	-84.133
Pachten	1.026	1.684	-658
Ingeleend personeel	1.186.492	1.237.628	-51.136
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	782.077	992.738	-210.661
Rente	1.235	53.550	-52.315
Mutatie voorzieningen	6.305	-96.683	102.988
Afschrijvingen	33.112	29.000	4.112
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**2.317.429**	**2.609.232**	**-291.803**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	95.598	86.491	9.107
Huren	191.256	189.803	1.453
Leges en andere rechten	19.131	20.500	-1.369
Overige goederen en diensten	10.934	13.388	-2.454
Subsidies	30.545	115.500	-84.955
Inkomensoverdrachten	1.846.570	1.851.902	-5.332
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	107.921	79.500	28.421
Overige verrekeningen	41.821	-	41.821
Totaal baten	**2.343.774**	**2.357.084**	**-13.310**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Totaal lasten	2.317.429	2.609.232	-291.803
Totaal baten	2.343.774	2.357.084	-13.310
Saldo	**26.345**	**-252.148**	**278.493**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2024

PROVINCIE NOORD-HOLLAND:	Mevrouw E. Rommel
GEMEENTE ALKMAAR:	De heer R. te Beest
GEMEENTE BEVERWIJK:	De heer N. Wijmenga
GEMEENTE CASTRICUM:	De heer R. Beems
GEMEENTE HEEMSKERK:	De heer A.W.M. Schoorl
GEMEENTE HEILOO:	Mevrouw M. ten Bruggencate
GEMEENTE UITGEEST:	Mevrouw J. Kloosterman (voorzitter)
GEMEENTE ZAANSTAD:	De heer W. Breunesse (vice-voorzitter)

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 30 juni 2025. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

Nog nieuwe controleverklaring invoegen

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze Jaarstukken wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 30 juni 2025.

Voorzitter,
Mevrouw J. Kloosterman

Bijlagen

Bijlage I Overzichten A-UM

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2024

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage VI Risicoanalyse 2024

Bijlage VII SiSa-verantwoordingsinformatie 2024

Bijlage VIII WNT-verantwoording

Bijlage I Overzichten A-UM

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	90.878	7.544	-83.334
2. Beheer en onderhoud	1.150.599	289.889	-860.710
3. Veiligheid en toezicht	79.275	-	-79.275
4. Bestuur en ondersteuning	347.265	-	-347.265
5. Algemene dekkingsmiddelen	1.235	1.465.476	1.464.240
Totaal voor bestemming	**1.669.253**	**1.762.909**	**93.656**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	417.068	323.412	-93.656
Totaal na bestemming	**2.086.321**	**2.086.321**	**0**

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Subsidies en projectbijdragen	34.929	27.458	78.140
Inkomsten uit gebiedsexploitatie	379.493	312.532	503.176
Participantenbijdragen	1.348.487	1.348.487	1.259.093
Totaal baten voor bestemming	**1.762.909**	**1.688.477**	**1.840.409**

Participantenbijdragen	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	49,20%	619.480	663.463
Gemeente Beverwijk	4,30%	54.144	57.988
Gemeente Heemskerk	2,90%	36.513	39.105
Gemeente Uitgeest	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Alkmaar	7,10%	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	23,70%	298.406	319.593
Gemeente Castricum	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	2,40%	30.217	32.362
Totaal	**100,00%**	**1.259.093**	**1.348.487**

Resultaat - regulier	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	1.573.304	1.657.613	-84.309
Baten	1.713.544	1.688.477	25.067
Saldo	**140.240**	**30.864**	**109.376**

Resultaat - incidenteel	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	95.949	137.672	-41.723
Baten	49.365	-	49.365
Saldo	**-46.584**	**-137.672**	**91.088**

Resultaat - totaal	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	1.669.253	1.795.285	-126.032
Baten	1.762.909	1.688.477	74.432
Saldo	**93.656**	**-106.808**	**200.464**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	41.731	43.164	-1.433
Bestemmingsreserve B&O De Hoorne A-UM	145.123	139.981	5.142
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	459.660	448.449	11.211
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer A-UM	45.514	-	45.514
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor A-UM	48.222	20.000	28.222
Totaal reserves	**740.659**	**652.002**	**88.656**
Voorziening groot onderhoud RAUM	476.977	462.160	14.817
Totaal reserves en voorzieningen	**1.217.636**	**1.114.162**	**103.474**

Lasten en baten over het begrotingsjaar 2024	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	90.878	7.544	-83.334	121.373	-	-121.373	82.253	51.709	-30.544
2. Beheer en onderhoud	1.150.599	289.889	-860.710	1.243.258	286.490	-956.768	1.228.380	277.455	-950.925
3. Veiligheid en toezicht	79.275	-	-79.275	76.961	-	-76.961	71.388	969	-70.419
4. Bestuur en ondersteuning	55.958	-	-55.958	49.306	-	-49.306	32.111	-	-32.111
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.235	1.465.476	1.464.240	53.550	1.401.987	1.348.437	1.066	1.510.276	1.509.210
Overhead	291.307	-	-291.307	250.837	-	-250.837	295.716	-	-295.716
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.669.253**	**1.762.909**	**93.656**	**1.795.285**	**1.688.477**	**-106.808**	**1.710.913**	**1.840.409**	**129.496**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	185.061	186.494	-1.433	30.864	29.146	1.718	76.556	78.784	-2.228
Bestemmingsreserve	232.008	136.919	95.089	29.146	137.672	-108.526	238.765	107.041	131.724
Totaal mutaties reserves	**417.068**	**323.412**	**93.656**	**60.010**	**166.818**	**-106.808**	**315.321**	**185.825**	**129.496**
Gerealiseerd resultaat	**2.086.321**	**2.086.321**	**-**	**1.855.295**	**1.855.295**	**-**	**2.026.234**	**2.026.234**	**-0**

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	23.434	-	-23.434
2. Beheer en onderhoud	421.229	58.608	-362.621
3. Veiligheid en toezicht	30.660	-	-30.660
4. Bestuur en ondersteuning	172.853	-	-172.853
5. Algemene dekkingsmiddelen	-	522.257	522.257
Totaal voor bestemming	**648.176**	**580.865**	**-67.311**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	67.311	67.311
Totaal na bestemming	**648.176**	**648.176**	**-**

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Subsidies en projectbijdragen	-	92.500	1.109
Inkomsten uit gebiedsexploitatie	90.908	86.150	64.191
Participantenbijdragen	489.957	489.957	457.476
Totaal baten voor bestemming	**580.865**	**668.607**	**522.776**

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	50,10%	229.197	245.470
Gemeente Beverwijk	13,63%	62.354	66.781
Gemeente Heemskerk	12,03%	55.034	58.941
Gemeente Uitgeest	4,28%	19.580	20.970
Gemeente Zaanstad	19,96%	91.311	97.795
Totaal	**100,00%**	**457.476**	**489.957**

Resultaat - regulier	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	623.857	624.786	-929
Baten	580.865	576.107	4.758
Saldo	**-42.992**	**-48.679**	**5.687**

Resultaat - incidenteel	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	24.319	189.161	-164.842
Baten	-	92.500	-92.500
Saldo	**-24.319**	**-96.661**	**72.342**

Resultaat - totaal	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	648.176	813.947	-165.771
Baten	580.865	668.607	-87.742
Saldo	**-67.311**	**-145.340**	**78.029**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	80.518	131.716	-51.198
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve specifieke projecten IJ-Z	566.196	579.147	-12.951
Bestemmingsreserve kapitaallasten Molletjesveer	60.077	63.239	-3.162
Totaal reserves	**706.791**	**774.102**	**-67.311**
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	395.459	403.972	-8.513
Totaal reserves en voorzieningen	**1.102.251**	**1.178.074**	**-75.824**

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	23.434	-	-23.434	97.799	-	-97.799	157.376	-	-157.376
2. Beheer en onderhoud	421.229	58.608	-362.621	522.511	152.650	-369.861	355.301	47.822	-307.478
3. Veiligheid en toezicht	30.660	-	-30.660	30.528	-	-30.528	26.593	478	-26.115
4. Bestuur en ondersteuning	31.479	-	-31.479	24.882	-	-24.882	18.677	-	-18.677
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	522.257	522.257	-	515.957	515.957	-	474.476	474.476
Overhead	141.374	-	-141.374	138.227	-	-138.227	141.369	-	-141.369
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**648.176**	**580.865**	**-67.311**	**813.947**	**668.607**	**-145.340**	**699.315**	**522.776**	**-176.539**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	-	51.198	-51.198	-	65.379	-65.379	125.000	29.049	95.951
Bestemmingsreserve	-	16.113	-16.113	-	79.961	-79.961	63.239	335.729	-272.490
Totaal mutaties reserves	**-**	**67.311**	**-67.311**	**-**	**145.340**	**-145.340**	**188.239**	**364.778**	**-176.539**
Gerealiseerd resultaat	**648.176**	**648.176**	**-**	**813.947**	**813.947**	**-**	**887.554**	**887.554**	**-**

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2024

nr	Omschrijving	Stand per 01-01-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Stand per 31-12-2024
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	205.501	415.490	-239.400	33.112	348.479
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	**205.501**	**415.490**	**-239.400**	**33.112**	**348.479**
	PASSIVA					
1	Kapitaal	408	-	-	-	408
2	Algemene reserve A-UM	43.165	185.061	-186.494	-	41.732
3	Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	448.449	-45.514	56.725	-	459.660
4	Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	139.981	5.142	-	-	145.123
5	Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	-	45.514	-	-	45.514
6	Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	20.000	36.222	-3.000	-	53.222
7	Algemene reserve IJ-Z	131.716	-39.830	-11.369	-	80.518
8	Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	579.147	-	-12.951	-	566.196
9	Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	63.239	-	-3.162	-	60.077
10**	Voorziening groot onderhoud A-UM	462.159	237.330	-222.513	-	476.976
11**	Voorziening groot onderhoud IJ-Z	403.972	84.500	-93.013	-	395.459
12	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	**2.292.236**	**508.425**	**-475.775**	**-**	**2.324.886**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**2.086.735**	**92.935**	**-236.375**	**-33.112**	**1.976.407**

	Omschrijving	Stand per 01-01-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Stand per 31-12-2024
10**	**Specificatie voorziening groot onderhoud A-UM**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	27.807	96.000	-66.345	57.462
	Categorie civiele kunstwerken	138.281	34.830	-43.300	129.811
		166.088	**130.830**	**-109.645**	**187.273**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	27.823	33.070	-17.745	43.148
	Categorie water, oevers en stranden	70.015	26.000	-1.359	94.656
	Categorie terreinmeubilair	93.482	15.000	-49.537	58.945
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	61.050	15.000	-	76.050
	Categorie gebouwen	43.701	17.430	-44.227	16.904
		296.071	**106.500**	**-112.867**	**289.704**
	Totaal voorziening groot onderhoud RAUM	**462.159**	**237.330**	**-222.513**	**476.976**

	Omschrijving	Stand per 01-01-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Stand per 31-12-2024
11**	**Specificatie voorziening groot onderhoud IJ-Z**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	149.635	8.000	-42.835	114.800
	Categorie civiele kunstwerken	116.930	3.000	-3.668	116.262
		266.565	**11.000**	**-46.504**	**231.061**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	86.031	59.500	-28.423	117.108
	Categorie water, oevers en stranden	10.255	7.000	-15.730	1.525
	Categorie terreinmeubilair	41.121	7.000	-2.356	45.765
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-
	Categorie gebouwen	-	-	-	-
		137.407	**73.500**	**-46.509**	**164.398**
	Totaal voorziening groot onderhoud IJ-Z	**403.972**	**84.500**	**-93.013**	**395.459**
	Totaal	**866.131**	**321.830**	**-315.525**	**872.436**

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2023	Investering	subsidie	Des-investering	Geactiv. t/m 2024	Termijn	Boekwaarde 01-01-2024	Afschr. t/m 2023	Afschr. 2024	Afschr. desinv. 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen maatschappelijk nut												
Realisatie Saskerleidam	2024	0	140.974	-		140.974		-	-	-	-	140.974
Realisatie Vitaal Platteland	2024	0	238.653	-238.653		0		-	-	-	-	0
Realisatie Uiterdam	2024	0	-	-		-		-	-	-	-	-
		0	**379.628**	**-238.653**	**-**	**140.975**		**-**	**-**	**-**	**-**	**140.975**
Inrichting & ontwikkeling												
Toiletgebouw Dorregeest	2023	6.634	13.586	-	-	20.220	30	6.634	-	-	-	20.220
Beschoeiing	2024	0	0	0								
		6.634	**13.586**	**-**	**-**	**20.220**		**6.634**	**-**	**-**	**-**	**20.220**
Investeringen economisch nut												
Onroerend goed												
toiletten beheerkantoor	2023	28.945	22.277	-	-	51.222	10	28.945	-	-3.842	-	47.381
		28.945	**22.277**	**-**	**-**	**51.222**		**28.945**	**-**	**-3.842**	**-**	**47.381**
Kantoormachines												
Kyocera Copier	2008	6.002	-	-	-	6.002	3	-	-6.002	-	-	-
		6.002	**-**	**-**	**-**	**6.002**		**-**	**-6.002**	**-**	**-**	**-**

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2023	Investering	subsidie	Des-investering	Geactiv. t/m 2024	Termijn	Boekwaarde 01-01-2024	Afschr. t/m 2023	Afschr. 2024	Afschr. desinv. 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Vervoermiddelen												
Aanhangwagen Hapert, Colbalt	2017	4.552	-	-	-	4.552	5	-	-4.552	-	-	-
Toyota Proace electric	2023	53.204	-	-	-	53.204	5	46.110	-7.094	-10.641	-	35.469
Renault Kangoo electric	2023	37.184	-	-	-	37.184	5	35.325	-1.859	-7.437	-	27.888
		94.940	**-**	**-**	**-**	**94.940**		**81.435**	**-13.505**	**-18.078**	**-**	**63.357**
Vaartuigen												
Pont Molletjesveer	2005	26.933	-	-	-	26.933	15	748	-26.185	-748	-	-0
Pont Oost Knollendam	2005	16.824	-	-	-16.824	-	15	1.121	-15.703	-374	-16.077	-
Werkschip met toebehoren	2005	25.447	-	-	-	25.447	10	-	-25.447	-	-	-
Alumax 660 Tender	2005	52.162	-	-	-	52.162	5	-	-52.162	-	-	-
Kraanboot Mitsubishi S4S kielkoeling	2021	15.264	-	-	-	15.264	5	6.614	-8.650	-3.053	-	3.562
reparatie en revisie werkschip	2023	19.278	-	-	-	19.278	5	17.029	-2.249	-3.856	-	13.173
Elektrificatie pont Molletjesveer	2023	63.239	-	-	-	63.239	20	62.976	-264	-3.162	-	59.814
		219.147	**-**	**-**	**-16.824**	**202.323**		**88.488**	**-130.659**	**-11.193**	**-16.077**	**76.548**
Totaal		**355.669**	**415.490**	**-238.653**	**-16.824**	**515.682**	**-**	**205.502**	**-150.167**	**-33.112**	**-16.077**	**348.480**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Opmerkingen:

- De gemeente Heiloo heeft bij monde van de burgemeester in 2023 laten weten dat zij overwegen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Voor nu wachten ze op de uitkomsten van het governance-onderzoek.
- Op 25 juli 2019 vond een duikongeval plaats bij locatie Dorregeest met voor het slachtoffer ernstig letsel ten gevolg. De verzekeraar heeft namens het recreatieschap aansprakelijkheid erkend. In juli 2022 is deze aansprakelijkheid vastgesteld op 80 procent. In haar vergadering van 6 december 2023 is het bestuur mondeling geïnformeerd dat de mogelijkheid bestaat dat de omvang van de schade de verzekerde som zal overschrijden.

Bijlage VI Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

In een risicosessie zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1) Continuïteit dienstverlening
   a) Uitvoeringsorganisatie
   b) Erfpachtcontracten Staatbosbeheer
2) Veranderende en/ of verzwarende wet- en regelgeving
3) Inkoop en aanbestedingsrisico's: Onrechtmatige facturering/Terugbetalen subsidies
4) Calamiteiten
   a) Ongevallen in beheergebied
   b) Kwaliteit zwemwater
5) Verminderde inkomsten door
   b) Faillissement van evenementen of ondernemers
   c) Beleid
   d) Bezuinigingen
6) Milieuvervuiling (van bv. grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/ chroom/ asbest/ PFAS
7) Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
8) Eindwaardevergoeding opstallen
9) Beperkingen ontwikkelingen landelijk gebied (omgevingsplannen, NNN/ Natura 2000/ PBL/ UNESCO)
10) Overmacht door
    a) pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten
    b) door klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)
11) Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken
12) Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak

In de onderstaande tabel worden de geïnventariseerde risico's weergegeven. De vermenigvuldiging van "kans x financieel gevolg" leidt tot de positionering in de matrix:

- Lage scores (groen gekleurd) geven aanvaardbare risico's weer en deze behoevengeen/weinig aandacht.
- Middelmatige scores (oranje) zijn risico's die aandacht verdienen maar waarvoor nog niet direct ingrijpen noodzakelijk is.
- Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar en dienen nauwlettend te worden gevolgd en/of waarvoor maatregelen moeten worden getroffen.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 – 200.000	3 = > 200.000
1 = < 10%	2,3,4b,5b,6,7,8,10a,	1, 11	4a
2 = 10 – 40 %		10b	
3 = > 40 %		5a,5c,9,12	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5c, 5d, 9 en 12. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5c. Verminderde inkomsten door: Beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Beleidsverandering leidt tot hogere kosten en/of lagere opbrengsten</td><td>Oorzaak:
Door wisseling van de politiek vertegenwoordiging van gemeenten, provincie of rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):

> 40% = 3</td><td>Gevolg(cijfer):
€ 200.000

100.000–300.000
= 2</td><td>Gevolg/impact:
▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten;
▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijke schadeclaims van dien;
▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud;
▪ Verminderende maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Participantenbijdrage verhogen;
▪ Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau;
▪ Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid;
▪ € 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

5d. Verminderde inkomsten door: bezuinigingen

Dit risico omvat de mogelijkheid dat participanten bezuinigen op de participantenbijdragen en/of indexatie van die bijdragen waardoor het recreatieschap minder inkomsten heeft.

Risico/kans:	Oorzaak:

Beleidsverandering leidt tot minder inkomsten gemeenten wat leidt tot bezuinigingen bijdragen GR.		Door mindering van het geld dat het rijk beschikbaar stelt aan gemeenten moeten zij bezuinigen in uitgaven. Ook de gemeenschappelijke regelingen kunnen hierdoor geraakt worden waardoor het recreatieschap rekening moet houden met korting van de participantenbijdrage.
Kans(cijfer): > 40% = 3	Gevolg(cijfer): **€ 100.000** 100.000–300.000 = 2	Gevolg/impact: ▪ Vermindering van de inkomsten van het recreatieschap; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud;
Beheersmaatregel: ▪ Het onderhoud kwaliteitsniveau (CROW) bijstellen; ▪ Bezuinigen; ▪ ***€ 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.***		

9. Beperkingen ontwikkelingen gebied (bijv. omgevingsplannen, NNN, Natura 2000, PBL en/of Unesco)

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de landelijke en provinciale overheid en bij lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Niet of deels kunnen realiseren van vastgestelde/gewenste ontwikkel.		Oorzaak: Beperkingen dan wel onmogelijkheden bij wet- en regelgeving om ontwikkelingen te realiseren c.q. uitblijven van provinciale en/of lokale steun/medewerking bij ontwikkelingsplannen en de kans dat die organen kiezen voor natuur ipv recreatie.
Kans(cijfer): > 40% = 3	Gevolg(cijfer): **€ 150.000** 100.000–300.000 = 2	Gevolg/impact: ▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten); ▪ Geen ruimte voor ondernemers; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied; ▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).
Beheersmaatregel: ▪ Bestuurlijk portefeuillehouder “ontwikkeling” benoemen; ▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening ▪ Omgevingsmanagement		

▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL). ▪ ***€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf***

12. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.

Risico/kans: Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.		Oorzaak: Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.
Kans(cijfer): > 40% = 3	Gevolg(cijfer): **€ 100.000** 100.000 – 300.000 = 2	Gevolg/impact: ▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van gewenste recreatieve ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten); ▪ Geen/minder ruimte voor ondernemers met als gevolg minder structurele inkomsten; ▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).
Beheersmaatregel: ▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures ▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL) ▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering) ▪ ***€ 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf***		

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2024 => nieuwe nog

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 07-02-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L7B	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland** SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01*	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06*
		1	0202 Recreatieschap Alkmaarder-Uitgeestermeer	030007 Provincie Noord-Holland	€ 44.879	€ 222.832	Nee	
		2						
		10						

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2024

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de Jaarstukken kan volstaan worden met de naam en de functie.
De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2024

Naam	Functie	
Mevrouw E. Rommel	Lid AB	Prov. NH
Mevrouw J. Kloosterman	Lid AB en DB (vice-vrz./voorzitter)	Uitgeest
De heer J. Nieuwenhuizen	Lid AB	Alkmaar
De heer R. te Beest	Lid AB en DB	Alkmaar
De heer A.W.M. Schoorl	Lid AB en DB	Heemskerk
De heer R. Beems	Lid AB	Castricum
De heer N. Wijmenga	Lid AB	Beverwijk
Mevrouw M. ten Bruggencate	Lid AB	Heiloo
De heer W. Breunesse	Lid AB en DB (vice-voorzitter)	Zaanstad

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2024

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Concept-voortgangsrapportage

Ontwikkelprogramma Recreatieschap RAUM

April 2025

- Loopt volgens laatst vastgestelde planning
- Loopt niet volgens planning + vermelding reden + risico
- Nog niets te melden

recreatieschap alkmaarder- en uitgeestermeer

	Project	Loopt volgens planning	Doel	Eindresultaat	Wat hebben we gedaan	Wat gaan we doen in 2025/2026
1	**Saskerleidam** 		• Versterking natuurwaarden bestaande NNN • Versterken betekenis Saskerlei als stapsteen in ecologische verbindingszone tussen N2000 gebieden NH duinreservaat en Eilandspolder • Behoud en versterking van de Saskerlei door aanleg van een vooroever met kreek zodat verdere afslag wordt voorkomen en het oppervlakte aan zachte overgangsgebied van land naar water wordt vergoot. • Behoud waterbergend vermogen Schermerboezem	• Aanleg van een 5 tot 7 hectare groot rietnatuurgebied naast de ongeveer 5 hectare grote oorspronkelijke landtong Saskerlei. • Aanleg van een ondiepe kreek door het rietland ten gunste van waterplanten, vissen, amfibieën, watervogels en insecten.	• Gesprekken met stakeholders (continue proces) • Laten uitvoeren onderzoeken • Overleggen met vergunningverleners HHNK en gemeente Castricum • Toezegging subsidie van HHNK • Uitwerken Verwerkingsplan voor daadwerkelijke start werkzaamheden in 2024 • Kostenramingen en dekkingsvoorstel aan bestuur aangeboden. • Extra opdracht door bestuur verstrekt voor uitwerking van 2 alternatieve verwerkingsplannen met kostenramingen en risicomatrix.	• Verwerkingsplannen afronden met aannemer • Risico's beheersen en kwantificeren • Omgevingsmanagement c.q. communicatieplan continueren • • ~~Besluit laten nemen door bestuur~~ • ~~Afhankelijk van besluit bestuur en ecologische voorwaarden de uitvoering starten in winter 2024/2025~~
2	**Vitaal Platteland** 		• Het versterken van de vitaliteit van het AUM d.m.v. verdieping in het Uitgeestermeer voor een grotere biodiversiteit (andere – niet woekerende – waterplanten en meer leefgebied voor grote vissen) van de onderwaterwereld • Verbeteren zwemwaterkwaliteit oeverpark Dorregeest	• Een verbeterde en vergrote biodiversiteit onderwaterwereld Uitgeestermeer door aanleg van een druppelvormige kuil van wisselende waterdiepten. Respectievelijk 5 en 12 meter. • Toegenomen kwaliteit van zwemwater bij oeverpark Dorregeest (maatregelen zijn aanleg zwembaai, aanvoerleiding schoon water uit druppelvormige kuil en pompinstallatie)	• Overleg met vergunningverleners gemeente, PNH en HHNK • Binnenhalen subsidies PNH voor verbetering vitaliteit en zwemwaterkwaliteit • Schetsontwerp opgewerkt tot Definitief ontwerp. • Natuur- en milieuonderzoeken • Vergunningen aanvragen. • Gesprekken met stakeholders (continue proces) • Extra schetsontwerp en kostenraming voor een nog grotere verdieping van het Uitgeestermeer	• Uitstel gevraagd en gekregen van subsidiegever tot 31 dec 2026. • Uitvoeringsontwerp maken • Aanbesteding aannemer • Besluit laten nemen door bestuur over gunning werk voor uitvoering in 2025 met uitloop in 2026

CONCEPT

	Project	Loopt volgens planning	Doel	Eindresultaat	Wat hebben we gedaan	Wat gaan we doen in 2025/2026
3	**Oeverpark Dorregeest** 		• Aantrekkelijker een kwalitatief verbeterd oeverpark voor meerdere bezoekersgroepen • Het project wordt integraal opgepakt met de verbetering zwemwaterkwaliteit.	• Grotere horecalocatie met daarbij toiletgroepen en activiteiten en veilig en schoon zwemwater	• Uitvoering technische vooronderzoeken (bodem- en geluidsonderzoek + quickscan ecologie. •	• Besluit instemming omgevingsvisie i.s.m. Gemeente Uitgeest • Gemeente wil in 2025 Omgevingsplan in procedure brengen • Inrichten zwembaai, nieuw toiletgebouw met kiosk, mogelijkheden onderzoeken inpassing reclamemast in 2025 • Werven ondernemer 2026 • "On hold" i.v.m. governance-onderzoek
4	**Uiterdam** 		• Kwalitatieve versterking van de recreatieve voorzieningen • Versterking verbinding dorp met waterkanten, ook in relatie met nieuwe woonwijk • Ontwikkelen tot recreatieknooppunt	• Voldoende recreatieve mogelijkheden • Nieuwe exploitant van vergrote horecagelegenheid • Verbetering natuurwaarden	• Verkenning situatie middels schetsen • Gesprekken met gemeente, huidige exploitant	• Gesprekken met gemeente • Visieschets opstellen • "On hold" i.v.m. governance-onderzoek i.c.m. besluit tot aangaan verplichtingen •
5	**Aagtenpark** 		• Opstellen schets met verkenning mogelijkheden en voorstellen verbeterde inrichting van het gebied	• Aansluiten op nieuwe woonwijken B'wijk (o.a. Regiodeal) • Uitbreiding recreatieve voorzieningen • Natuurwaarden verbeteren	• Gesprekken met ondernemers • Gebiedstafels en opstellen eerste schetsen • Vaststelling visie Aagtenpark Buitenlanden • Inrichten ondernemersloket voor initiatieven die passen binnen de visie • Leveren input-projecten voor Regiodeal namens gemeente Beverwijk	• Met Beverwijk gewerkt aan het bomenplan. • Uitvoering wordt door en/of met de gemeente gedaan en financieel gedekt door de gemeente vanuit de compensatiegelden van TenneT. • Verwachting is dat de aanplant wordt uitgevoerd in najaar 2025. • "On hold" i.v.m. governance-onderzoek i.c.m. besluit tot aangaan verplichtingen

CONCEPT

	Project	Loopt volgens planning	• Doel	• Eindresultaat	• Wat hebben we gedaan	• Wat gaan we doen in 2025/2026
6	**Recreatiekaart**		• Het genereren van extra inkomsten om het huidige begrotingstekort te verkleinen	• Sluitend digitaal/geautomatiseerd systeem voor aanschaf en gebruik (incl. toezicht) recreatiekaart • Begrip en volwaardig gebruik door bezoekers. Aansluiting bij regiovisie toerisme en recreatie	• Opzet opdracht en eerste inventarisatie • Tussentijdse evaluatie in Q3-2024 met conclusie dat invoering recreatiekaart juridisch niet realiseerbaar is • Voorstel tot onderzoek betaald parkeren (Q1-Q2 in 2025)	• Inventarisatie mogelijkheden en gebruik bij RAUM en welke deelgebieden • (Financiële) haalbaarheid : go, no-go • Stoppen => juridisch niet haalbaar
7	**Recreatie-arken**		• Verbreding recreatieve overnachtingen op het water en versterking inkomsten	• Overeenstemming met PNH-gemeenten over plaatsen voor recreatie-arken • Versterking recreatief aanbod binnen de natuurwaarden	• Afstemming met AB nav beperkingen door eigen Algemene verordening • Verkennende gesprekken met PNH	• Afronding gesprekken met PNH over de beperkingen • Opstellen haalbaarheidsplan voor de komende jaren • Gesprekken met huidige exploitanten • “On hold” i.v.m. governance-onderzoek i.c.m. besluit tot aangaan verplichtingen
8	**Reclamezuilen**		• Versterking inkomsten RAUM door plaatsen reclamemasten	• Diverse reclamemasten die voldoende structurele inkomsten genereren	• Er is ruimtelijke verbeelding gemaakt en slimme combinaties worden gezocht met andere ontwikkelingen zoals Horeca Dorregeest en uitkijktorens Aagtenpark • Aanvraag verzwaarde elektra aansluiting is gereed, kan van nut zijn voor aansturing pomp voor de zwemwaterverbetering. • Uitgeest gevraagd om scheppen van RO-technische ruimte in het Omgevingsplan Dorregeest (samenloop met project Entreegebied Dorregeest).	• Een dergelijk traject (RO-technische ruimte) in later stadium ook met Beverwijk (Aagtenpark) opstarten • “On hold” i.v.m. governance-onderzoek i.c.m. besluit tot aangaan verplichtingen

CONCEPT

2024 in vogelvlucht

Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Tussen Alkmaar, het Noordzeekanaal en Zaanstad kun je uitstekend recreëren. Het Alkmaarder- en Uitgeestermeer biedt een scala aan watersportmogelijkheden, agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed zoals forten en molens. Een blik op de omgeving heb je vanaf de begroeide heuvels van het Aagtenpark, waar je ook heerlijk kunt struinen. Wil je terug naar de natuur? Beleef dan de biologische landbouw op Landgoed Rorik. De vele wandel- en fietsroutes in de streek leiden je over slingerende dijken en langs polders en het meer.

Wat hebben we gerealiseerd?

Start met projecten Vitaal Platteland, Saskerleidam en Dorregeest

Het grootste project binnen dit traject is de natuurontwikkeling bij Saskerleidam, in combinatie met Vitaal Platteland en waterkwaliteit, en de ontwikkelingen in Dorregeest. Op 29 november 2024 heeft het bestuur de opdracht officieel gegund. In 2024 lag de focus vooral op overleg met betrokken partijen en vergunningverleners. Het bestuur heeft gekozen voor een scenario waarbij 75% van de benodigde grond uit eigen bezit wordt gebruikt voor de aanleg van het natuurgebied.

Onderzoeken verdienmogelijkheden

In 2024 zijn diverse verdienmogelijkheden verder uitgewerkt zoals:

- Voor de reclamezuilen is een ruimtelijke visualisatie gemaakt en kijken we naar slimme combinaties met andere ontwikkelingen, zoals horeca in Dorregeest en uitkijktorens in het Aagtenpark.
- In Q3 is een ruimtelijk ordeningsonderzoek uitgevoerd naar de technische haalbaarheid van twee reclamezuilen.
- Een verzwaarde elektra-aansluiting is aangevraagd, ook bruikbaar voor de pomp die het zwemwater in Dorregeest verbetert.
- De verdienmogelijkheid recreatiekaart is door het bestuur stopgezet i.v.m. juridische bezwaren.
- Bureau Ginder is in 2024 gestart met onderzoek naar aanvullende verdienmogelijkheden. Zij presenteren de resultaten medio 2025 aan het bestuur.

Hoe staat het schap er voor?

Het recreatieschap staat voor enkele financiele uitdagingen. Om het RAUM financieel gezond te maken, heeft het bestuur op 6 december 2023 belangrijke besluiten genomen. In 2024 lag de focus op de verdere uitwerking van vijf uitvoeringsprojecten en het onderzoek naar verdienmogelijkheden, zoals recreatie-arken, reclamezuilen en de recreatiekaart.

De vijf projecten zijn:

- Vitaal Platteland & waterkwaliteit
- Tweede fase natuurontwikkeling
- Saskerleidam
- Dorregeest
- Uiterdam (zonder verplaatsing van de kiosk)

Governance-opdracht

Het bestuur van het recreatieschap neemt de verantwoordelijkheid om fundamenteel na te denken over de toekomst. Voortzetting op de huidige manier is zonder extra bijdragen van participanten niet haalbaar. Daarom onderzoekt het bestuur governance, kerntaken en alternatieve organisatie- en financieringsmodellen voor de recreatieopgaven. Ook de rol van gemeenten, provincie, terreinbeherende organisaties en het waterschap wordt daarin meegenomen. In Q1 2025 formuleren we hiervoor een bestuursopdracht.

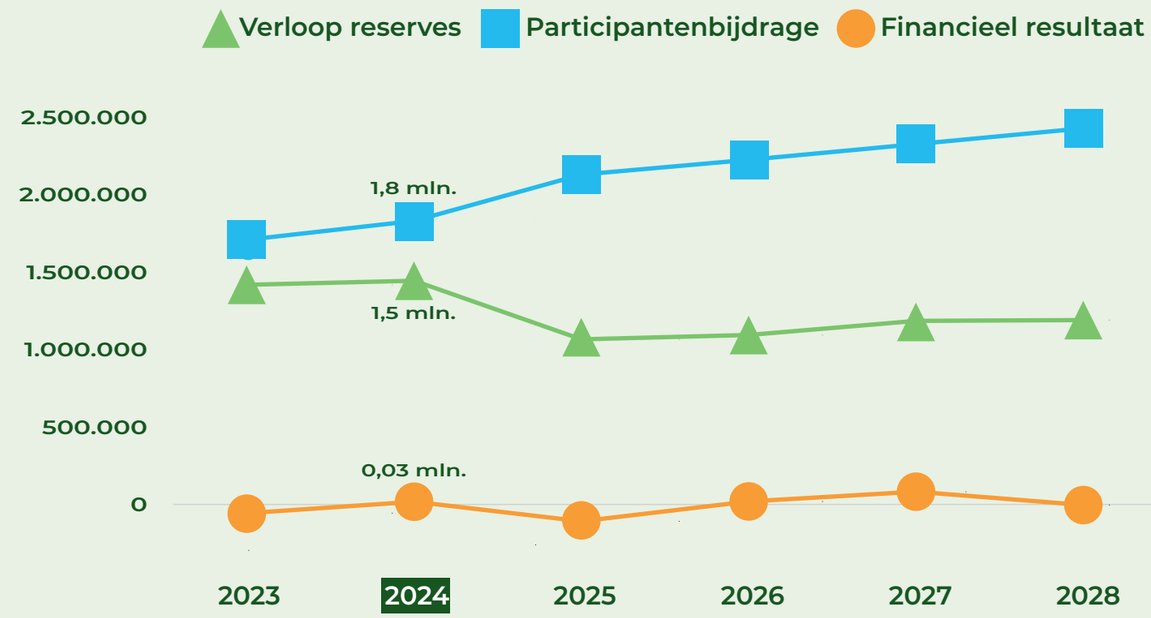

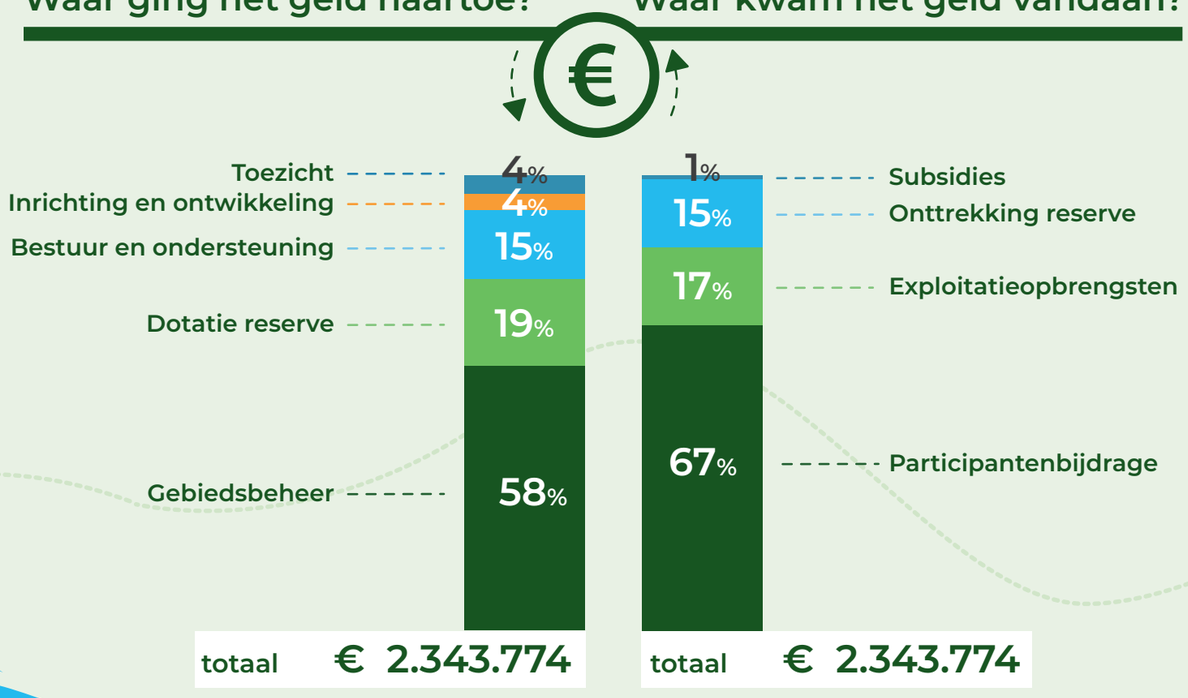

2024 highlights

Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Visieschets Dorregeest

De visieschets voor het entreegebied Dorregeest was eind 2024 gereed. Dit proces hangt sterk samen met de ruimtelijke ordening binnen het Omgevingsplan Dorregeest van de gemeente Uitgeest. Op verzoek van de gemeente is het project tijdelijk gepauzeerd om alternatieve scenario's verder uit te werken.

Woudhaven

Na meer dan tien jaar voorbereiding werd op 27 augustus 2024 officieel gestart met de bouw van een restaurant in de Woudhaven. Er is een grondruil gerealiseerd en een uitgifte in erfpacht. De ondernemer is nu formeel verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de jachthaven. Naast het restaurant wordt er een havengebouw gerealiseerd.

Visieschets Aagtenpark

Ook voor het Aagtenpark is de visieschets vastgesteld, na gesprekken met belanghebbenden.
De geplande aanplanting van het bomenlint door de gemeente Beverwijk, oorspronkelijk gepland voor 2024, wordt verschoven naar 2025. Er is een nauwe samenwerking met de gemeente Beverwijk rondom het Aagtenpark.

Aandacht voor biodiversiteit

Op 9 juni 2024 werd het elektrisch aangedreven pontje officieel in gebruik genomen door wethouder Wessel Breunesse van Zaanstad. Voorafgaand zijn de nodige aanpassingen uitgevoerd om de overgang naar elektrische aandrijving mogelijk te maken. Het pontje is een essentiële schakel in de populaire Pontjesroute, waar jaarlijks zo'n 25.000 fietsers gebruik van maken.

Uiterdam

In 2024 vond overleg plaats tussen Recreatie Noord-Holland en de gemeente Castricum over de verdere inrichting van het gebied. De focus ligt op een herinrichting met verplaatsing, waarvoor in 2025 een business-case wordt uitgewerkt.

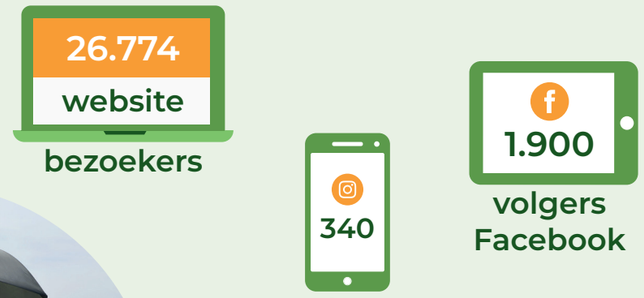

www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Begrotingswijziging **2025**

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

DB 24-03-2025

Samenvatting

Saldo

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 279.564 negatief. Dit is € 179.853 negatiever dan aanvankelijk begroot. De lasten nemen toe met een bedrag van € 71.560 en de baten nemen af met € 108.293.

De wijziging van € 179.853 per programma:

- Programma 1: Per saldo € 84.684 negatief;
- Programma 2: Per saldo € 12.381 negatief;
- Programma 3: Per saldo € 43.676 positief;
- Programma 4: Per saldo € 38.590 negatief;
- Programma 5: Per saldo € 87.874 negatief.

Bij elk programma worden de belangrijkste verschillen verklaard.

Specificatie van de baten	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Subsidies en projectbijdragen	23.920	31.007	54.927
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	426.010	-23.300	402.710
Participantenbijdragen	2.137.426	11.470	2.021.426
Totaal baten voor bestemming	**2.587.356**	**19.177**	**2.479.063**

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	186.324	-	-186.324	114.684	30.000	-84.684	301.009	30.000	-271.009
2. Beheer en onderhoud	1.714.471	384.930	-1.329.541	-9.912	-22.293	-12.381	1.704.558	362.637	-1.341.921
3. Veiligheid en toezicht	151.484	-	-151.484	-43.676	-	43.676	107.808	-	-107.808
4. Bestuur en ondersteuning	484.812	-	-484.812	38.590	-	-38.590	523.402	-	-523.402
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	149.976	2.202.426	2.052.450	-28.126	-116.000	-87.874	121.850	2.086.426	1.964.576
Totaal voor bestemming	**2.687.067**	**2.587.356**	**-99.711**	**71.560**	**-108.293**	**-179.853**	**2.758.627**	**2.479.063**	**-279.564**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	533.547	99.711	-193.140	-13.288	179.853	240.695	520.259	279.564
Totaal na bestemming	**3.120.903**	**3.120.903**	**-**	**-121.581**	**-121.581**	**-**	**2.999.322**	**2.999.322**	**-**

Toelichting op RAUM (geconsolideerd)

Vaststelling scenario Midden

In de vergadering van 6 december 2023 heeft het AB met de Kadernota 2025 het scenario “Midden” met onder andere de inzet op de volgende uitvoeringsprojecten vastgesteld:

- Vitaal Platteland/waterkwaliteit
- 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam
- Dorregeest
- Uiterdam (zonder verplaatsing)
- Visieschets Aagtenpark

In opdracht van het AB heeft Bureau Buiten in 2023 onderzoek gedaan naar nieuwe, structurele verdienmogelijkheden. Op basis van dit rapport zijn door het AB de volgende opbrengstmogelijkheden geselecteerd om uit te werken. Het ging daarbij om recreatiearken, reclamezuilen en recreatiekaart. Stand van zaken:

- recreatiearken => Begin 2025 is gestart met de het opstellen van een startnotitie welke in Q2-2025 aan het AB wordt voorgelegd;
- reclamezuilen => daarvoor zijn ruimtelijke verbeeldingen gemaakt in het Aagtenpark en Dorregeest rekening houdend met de vastgestelde visies. In overleg met de betrokken gemeenten moet dat in 2025 worden opgepakt;
- recreatiekaart => is stopgezet (AB-besluit 29-11-2024).

Extra onderzoek verdienmogelijkheden

Tevens is door het dagelijks bestuur (DB d.d. 12-04-2024) een opdracht verstrekt om naast de huidige inkomstenmogelijkheden, verdere kansen te onderzoeken voor commerciële verdienmogelijkheden. De uitkomst van dat onderzoek, uitgevoerd door bureau Ginder, wordt medio 2025 aan het bestuur voorgelegd.

Een onderdeel van de bovengenoemde stappen zijn ook de inspanningen die de participanten moeten leveren, waar deze randvoorwaardelijk zijn. Een belangrijke voorwaarde is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.

De participanten worden na elke vergadering van het algemeen bestuur, middels een dashboard en bestuursmededelingen, op de hoogte gehouden over de voortgang.

Figuur 1 Schotse hooglanders in het water

Toelichting per programma

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten (€ 30.000) en hogere lasten (€ 114.684) leiden tot wijziging van programma 1 van per saldo € 84.684 (negatief). Dit is het gevolg van diverse mutaties:

- Voor het project Visieschets Aagtenpark zijn de bedrijfskosten uit 2024 doorgeschoven naar 2025 en dus meer kosten begroot (€ 50.000).
- De kosten voor ontwikkeling Uiterdam zijn verhoogd door een nieuw besluit en om de business case te onderzoeken (€ 35.000). Daarentegen is door de gemeente Castricum toegezegd (AB 29-11-2024) om een bijdrage te leveren van de helft van de gemaakte kosten voor dit nadere onderzoek, dus hogere baten (€ 30.000).
- De bedrijfskosten van de verdienmogelijkheid recreatie-arken zijn van 2024 doorgeschoven naar 2025, per saldo leidt dit tot hogere kosten voor 2025 (€ 22.500).
- De kosten die geraamd waren voor marketing- en promotieplan worden een jaar opgeschoven naar 2026, dus een verlaging van de kosten (€ 20.000).
- De kosten voor de herontwikkeling Dorregeest zijn i.v.m. versnelling in de procedure bij de gemeente Uitgeest (€ 17.500).
- Verder zijn de kosten voor het fietsknooppunt netwerk vanuit programma 2 verschoven naar programma 1 en zijn de kosten opgehoogd, totaal verwachtte kosten (€ 10.000).
- Verder is het project Woudhaven in 2024 afgerond en worden er alleen nog kosten verwacht voor begeleiding van de ondernemer in het kader van nazorg. De kosten voor dit project zijn verlaagd (€ 6.000).
- Er zijn meer kosten voor inzet RNH vanuit Projecten (€ 5.000). Er zijn meer kosten voor inzet RNH vanuit Projecten (€ 5.000).

Programma 2 Beheer en onderhoud

De lagere baten (€ 22.293) en de per saldo iets lagere lasten (€ 9.912) maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 12.381 bedraagt (negatief). Dit is het gevolg van:

- Het budget dagelijks onderhoud is per saldo verlaagd in kosten (€ 58.000), dit komt onder andere door het waterplantenbeheer, welke vanaf 2025 niet meer als kosten begroot worden (hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd) wat een verlaging in kosten geeft (€ 70.000). Verder is het budget dagelijks onderhoud per saldo verhoogd omdat het beter aansluit op de werkelijk te maken kosten (€ 12.000).
- Door het stopzetten van de verdienmogelijkheid recreatiekaart dalen de baten (€ 19.000). Hierdoor zijn er geen kosten voor toezicht nodig, wat in programma 2 leidt tot een daling in kosten vanuit inzet beheer (€ 10.000).
- Meer regulier inzet RNH benodigd voor het aanbesteden van onderhoudscontracten (€ 18.000) en diverse advieswerkzaamheden vanuit projecten (€ 10.000), meer inzet voor bedrijfsbureau inzake juridische advisering (€ 17.000) en iets meer inzet voor beheer (€ 4.000).
- Voor de inzet vanuit de afdeling beheer is er een verschuiving vanuit programma 4 waardoor de kosten in programma 2 hoger worden (€ 17.000)
- Lagere afschrijvingslasten als gevolg van uitstel investeringen (€ 13.500).
- Per saldo meer overige bedrijfskosten (€ 10.000).
- De kosten voor de werkzaamheden vanuit het Routebureau worden iets hoger geraamd (€ 7.000).
- Er zijn meer kosten voor inzet RNH vanuit Beheer (€ 5.000) en minder kosten voor de werkzaamheden voor het fietsknooppunt netwerk (€ 6.500).
- Naast het wegvallen van de verwachtte inkomsten uit de recreatiekaart is tevens de verwachting voor de inkomsten vanuit de veerpont naar beneden bijgesteld (€ 4.000).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De lagere lasten bedragen € 43.676 (positief) en is hoofdzakelijk het gevolg van het stopzetten van de verdienmogelijkheid recreatiekaart. Hierdoor is er geen aanvullend toezicht nodig in de gebieden (€ 38.000). Verder zijn er wat minder overige bedrijfskosten begroot (€ 5.000).

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten van € 38.590 (negatief) zijn het gevolg van:

- Vanuit dit programma loopt het onderzoek door Ginder naar aanvullende verdienmogelijkheden, wat meer kosten met zich meebrengt (€ 22.500) en volgt het uitzoekwerk Governance, wat ook meer kosten betekent voor de begroting (€ 15.500).
- Voor de inzet vanuit de afdeling beheer is er een verschuiving vanuit programma 4 naar programma 2, hierdoor worden de kosten voor bestuur en ondersteuning lager (€ 17.000)
- Verder worden er vanuit dit programma een aantal projecten uitgevoerd, waarbij er meer kosten opgevoerd zijn. Het gaat om werkzaamheden Algemene verordening en Legesverordening (€ 4.500), er zullen werkzaamheden uitgevoerd worden inzake het uitwerken van de koepelvrijstelling (€ 3.500) en zullen de accountantsdiensten aanbesteedt moeten worden (€ 2.000)
- Ook worden er meer kosten voor de accountant verwacht (€ 7.500 negatief).

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De lagere baten (€ 116.000) zien toe op lagere incidentele participantenbijdrage in het jaar 2025 door een wijziging in aanpak omtrent de incidentele bijdragen.

De (reeds ingestemde) incidentele bijdragen hangen samen met de financiering van een aantal grote investeringen die in het gebied gaan plaatsvinden, waarbij de btw op deze investeringen via de participanten teruggevorderd wordt van de belastingdienst.

Door het gelijk stellen van de kasstromen die voortkomen uit de teruggaaf van de belastingdienst met die van de (reeds ingestemde) incidentele participantenbijdragen vervalt voor de participanten de voorfinancieringsfunctie.

Naast een wijziging in de systematiek is aan het bestuur voorgelegd om alle teruggaaf belasting op investeringsprojecten terug te laten vloeien naar het schap.
Hierdoor zijn er meer geldmiddelen beschikbaar en is het niet nodig om een lening aan te vragen voor de investering van het vervangen van de beschoeiing.

De lagere lasten (€ 28.126) is het gevolg van de bestuurlijke keuze om het project Saskerleidam uit te stellen, hierdoor is er vertraging opgelopen in de uitvoering van het project en daardoor ook het aanvragen van de lening ter financiering van het project Saskerleidam en worden er dus lagere rentelasten in 2025 verwacht doordat deze doorschuiven.

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 1.277.967 opgenomen aan totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten € 1.299.146. Het verschil van € 21.179 (nadeel) laat zich als volgt verklaren (afgeronde bedragen):

- Per saldo iets lagere inzet op de reguliere werkzaamheden € 9.000
    - Minder reguliere inzet afdeling Toezicht € 38.000
    - Meer reguliere inzet afdeling Projecten € 23.000
    - Meer reguliere inzet afdeling Bedrijfsbureau € 17.000
    - Minder reguliere inzet afdeling Beheer € 11.000
- Diverse incidentele projecten; per saldo € 30.000,- meer inzet:
    - Meer inzet Dorregeest € 14.000
    - Meer inzet Uitzoekwerk Governance € 11.000
    - Meer inzet Uiterdam € 10.000
    - Minder inzet Marketing- en promotieplan € 9.500

- Meer inzet Algemene verordening en Legesverordening € 4.500
- Minder inzet Woudhaven € 4.500
- Meer inzet recreatie arken € 2.500
- Meer inzet uitwerken koepelvrijstelling € 2.000

Jaaropdracht RNH

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 1.539.148. De inzet RNH is gebaseerd op basis van ureninzet € 1.299.146, inzet op investeringsprojecten € 169.566 en € 70.436 voor de werkzaamheden van het Routebureau. Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd.

.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

In 2022 en 2023 heeft het bestuur in overleg met RNH en de AC-leden diverse scenario's laten opstellen en doorrekenen. Doel was het realiseren van een structureel evenwicht in de kosten en opbrengsten rekening houdend met de opgaven uit de visie, de financieel-economische omstandigheden bij de participanten en de maatschappelijke opgaven (groeiend aantal inwoners, recreatie, natuur, klimaat en milieu). De resultaten daarvan zijn vertaald in de Kadernota 2025 die in de vergadering van het AB van 6 december 2023 is vastgesteld.

Uitgangspunt van de meerjarenbegroting is dat de gestelde inkomstenpotentie gerealiseerd kan worden doordat er sprake is van de noodzakelijke mede- en samenwerking van de participanten. Een tweede uitgangspunt is dat de aanwezige reserves in het schap zoveel als mogelijk worden ingezet ter dekking van de begroting. Bij het vaststellen van het gekozen scenario "Midden" waren de reserves toereikend om de gehele ontwikkeling te financieren. Daarvoor zijn incidentele stortingen van de participanten nodig. De hoogte van deze incidentele stortingen zijn afhankelijk van de gerealiseerde inkomsten.

Het bestuur is conform het vaststellen van de kadernota 2025 akkoord met de benodigde incidentele participantenbijdragen over de jaren 2025 t/m 2031 van in totaal € 1,15 miljoen, met daarbij de dekking voor de participanten vanuit de BCF-btw van de investeringsprojecten. De investeringsprojecten leiden tot kosten die de liquiditeit van het schap beperken en mogelijk kunnen leiden tot het aangaan van leningen.

Het bestuur is gevraagd akkoord te gaan met het voorstel om alle btw op investeringsprojecten die de participanten ontvangen, te laten terugvloeien naar het RAUM via de incidentele participantenbijdragen.

De hogere inkomsten uit de BCF-btw die via incidentele bijdragen naar het schap terugvloeien, dienen ter dekking van het vervangen van de beschoeiingen. Hierdoor hoeft er geen extra lening afgesloten te worden, wat een besparing aan rentelasten oplevert.

De verhoging van de participantenbijdrage, die opgenomen is in deze begrotingswijziging, betreft voor de AUM-participanten een incidentele bijdrage van in totaal € 69.000 en het gehanteerde indexpercentage van 6,2%.

Participant	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	908.933	999.235
Gemeente Beverwijk	124.769	135.471
Gemeente Heemskerk	98.046	106.126
Gemeente Uitgeest	91.087	100.322
Gemeente Alkmaar	95.742	106.577
Gemeente Zaanstad	417.388	459.619
Gemeente Castricum	70.117	78.052
Gemeente Heiloo	32.362	36.024
Totaal	**1.838.444**	**2.021.426**

Externe opdracht Governance

Het bestuur van het recreatieschap ziet het als zijn verantwoordelijkheid om fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een voortzetting op de huidige manier is niet houdbaar zonder extra structurele participantenbijdragen. Dat fundamenteel nadenken gaat om governance, kerntaken en de vraag of de recreatieopgaven in het gebied op een andere manier georganiseerd en gefinancierd kunnen worden.

En wat daarin de rol is van gemeenten, provincie, terreinbeherende organisaties, waterschap etc. Daartoe wordt een bestuursopdracht geformuleerd in het eerste kwartaal 2025.

Gevolgen voor de reserves

De totale begrotingswijziging leidt tot een verlies van € 279.564 in plaats van de begrote € 99.711 welke ten laste van de reserves zal komen.

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Toevoeging algemene reserve	248.836	-131.626	117.209
Onttrekking algemene reserve	-301.037	182.825	-118.212
Toevoeging bestemmingsreserve	185.000	-61.514	123.486
Onttrekking bestemmingsreserve	-232.510	-169.538	-402.047
Totaal	**-99.711**	**-179.853**	**-279.564**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2024	begroot resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve AUM	41.731	7.735	49.466
Bestemmingsreserves AUM	703.519	-116.101	587.419
Algemene reserve IJ-Z	80.518	-8.737	71.781
Bestemmingsreserves IJ-Z	626.273	-162.461	463.812
Totaal reserves	**1.452.450**	**-279.564**	**1.172.886**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Figuur 2 Wandeling over het Noorderveenpad

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 30 juni 2025.

Voorzitter,
Mevr. J. Kloosterman

Bijlagen I – specificatie van A-UM

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	91.352	-	-91.352	82.926	30.000	-52.926	174.279	30.000	-144.279
2. Beheer en onderhoud	1.273.946	310.905	-963.041	-26.883	-17.218	9.665	1.247.063	293.687	-953.376
3. Veiligheid en toezicht	109.739	-	-109.739	-32.587	-	32.587	77.152	-	-77.152
4. Bestuur en ondersteuning	312.851	-	-312.851	45.452	-	-45.452	358.302	-	-358.302
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	149.976	1.662.093	1.512.117	-28.126	-115.500	-87.374	121.850	1.546.593	1.424.743
Totaal voor bestemming	**1.937.864**	**1.972.998**	**35.134**	**40.782**	**-102.718**	**-143.500**	**1.978.646**	**1.870.280**	**-108.366**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	398.701	-35.134	-243.140	-99.641	143.500	190.695	299.061	108.366
Totaal na bestemming	**2.371.699**	**2.371.699**	**-**	**-202.359**	**-202.359**	**-**	**2.169.341**	**2.169.341**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2024	begroot resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve RAUM	41.731	7.735	49.466
Bestemmingsreserve RAUM	703.519	-116.101	587.419
Totaal reserves	**745.659**	**-108.366**	**637.293**

Bijlagen II – Specificatie van IJ-Z

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	94.972	-	-94.972	31.758	-	-31.758	126.730	-	-126.730
2. Beheer en onderhoud	440.525	74.025	-366.500	16.971	-5.075	-22.046	457.496	68.950	-388.546
3. Veiligheid en toezicht	41.745	-	-41.745	-11.089	-	11.089	30.656	-	-30.656
4. Bestuur en ondersteuning	171.961	-	-171.961	-6.862	-	6.862	165.099	-	-165.099
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	540.333	540.333	-	-500	-500	-	539.833	539.833
Totaal voor bestemming	**749.203**	**614.358**	**-134.845**	**30.778**	**-5.575**	**-36.353**	**779.981**	**608.783**	**-171.198**
Ad 5. Mutaties reserves	-	134.845	134.845	50.000	86.353	36.353	50.000	221.198	171.198
Totaal na bestemming	**749.203**	**749.203**	**-**	**80.778**	**80.778**	**-**	**829.981**	**829.981**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2024	begroot resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
Algemene reserve IJ-Z	80.518	-8.737	71.781
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	626.273	-162.461	463.812
Totaal reserves	**706.791**	**-171.198**	**535.593**

Bijlagen III – Financieel overzicht geconsolideerd

	2025	2025	2025	2025
("-" = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	*mutatie Kadernota-AUM*	*mutatie Kadernota-IJZ*	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2025*
Saldo programmabegroting 2025	**-149.866**	**-134.845**		**-284.711**
Wijzigingen nadien met AB besluit				
1. Algemene verordening en Legesverordening	-3.010	-1.268	-500	-4.778
2. Regelement van Orde	-2.083	-893	2.976	-
3. Stopzetten recreatiekaart - niet haalbaar gebleken	22.316	7.403	-	29.719
4. Aanbesteden accountantsdiensten	-	-	-2.350	-2.350
5. Uitwerken koepelvrijstelling	-	-	-3.300	-3.300
6. Onderzoek verdienmogelijkheden	-	-	-22.500	-22.500
7. Uitzoekwerk Governance	-	-	-15.500	-15.500
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	**17.223**	**5.242**	**-41.174**	**-18.709**
Autonome ontwikkelingen				
1. Doorschuiven aanbesteden onderhoudscontracten 2024 naar 2025	-12.000	-6.000	-	-18.000
2. Doorschuiven incidentele projecten 2024 naar 2025	-	-50.000	-	-50.000
3. Verhoging accountantskosten	-	-	-7.500	-7.500
4. Meer reguliere inzet RNH (deels andere verdeling)	-46.000	13.000	2.000	-31.000
5. Stijging diverse bedrijfskosten	-8.000	-	6.500	-1.500
6. Opname lagere rentelasten	-9.000	-	37.500	28.500
7. Aanpassing kosten Dagelijks onderhoud	-	-	58.000	58.000
8. Stijging kosten Routebureau	-7.000	-	-	-7.000
9. Hogere opbrengsten erfpacht/huur/leges	1.500	-	-	1.500
10. Wijziging afschrijvingskosten door investeringen	15.400	-	-1.900	13.500

	2025	2025	2025	2025
11. Overig	1.867	-336	-377	1.154
Totaal autonome ontwikkelingen	**-63.233**	**-43.336**	**94.223**	**-12.346**
Nieuw beleid				
1. Woudhaven	6.450	-	-	6.450
2. Dorregeest ontwikkeling	-17.750	-	-	-17.750
3. Ontwikkeling Uiterdam	25.000	-	-60.000	-35.000
4. Inkomst potentie recreatie-arken	-2.500	-	-20.000	-22.500
5. Routebureau inzake fietsknooppuntnetwerk	-	-	-10.000	-10.000
6. Marketing- en promotieplan	-	20.000	-	20.000
Totaal nieuw beleid	**11.200**	**20.000**	**-90.000**	**-58.800**
Totaal wijzigingen	-34.810	-18.094	-36.951	-89.855
Dekkingsmiddelen / ombuigingen				
1. Incidentele stortingen Provincie Noord-Holland	96.663	-	-62.715	33.948
2. Incidentele stortingen Gemeente Zaanstad	46.563	-	-30.210	16.353
3. Incidentele stortingen Gemeente Beverwijk	8.448	-	-5.481	2.967
4. Incidentele stortingen Gemeente Heemskerk	5.698	-	-3.697	2.001
5. Incidentele stortingen Gemeente Alkmaar	13.949	-	-9.050	4.899
6. Incidentele stortingen Gemeente Uitgeest	10.216	-	-6.628	3.588
7. Incidentele stortingen Gemeente Castricum	10.216	-	-6.628	3.588
8. Incidentele stortingen Gemeente Heiloo	4.715	-	-3.059	1.656
9. Bijdrage gemeente Castricum inzake helft van de kosten project Dorregeest	-	-	30.000	30.000
10. Minder inkomsten veerpont	-	-	-4.000	-4.000
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**196.470**	**-**	**-101.468**	**95.002**
resultaat VOOR bestemming	**11.794**	**-152.939**	**-138.419**	**-279.564**

Resultaatbestemming	2025	2025	2025	2025
Stand volgens kadernota 2025	**11.794**	**-152.939**	**-138.419**	**-279.564**
Dekking uit algemene reserves	3.785	9.360	-14.147	-1.002
Dekking uit bestemmingsreserves	8.009	-162.299	-124.272	-278.562
Saldo reserves	**-**	**-**	**-**	**-**

Programmabegroting **2026**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

DB 24-03-2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **9**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 12
Programma 2. Beheer en onderhoud 16
Programma 3. Toezicht en veiligheid 22
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 24
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 26

Paragrafen **29**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 30
B. Kapitaalgoederen 32
C. Financiering 38
D. Bedrijfsvoering 39
E. Grondbeleid 43
F. Participanten 45

Overzicht van baten en lasten **49**

Bijlagen **60**

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer 61
Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) 64
Bijlage III Risicoanalyse 67

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met rentebaten, (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit de deelgebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied waarvan 736 hectare het beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied A-UM (123 hectare land en 525 hectare water) en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ-Z.
In 2024 waren er bijna 1,6 mln bezoekers (1,4 mln in 2023).

Actuele stand van zaken

In de aanbiedingsbrief van de Kadernota 2026 aan de gemeenteraden en provinciale staten heeft het bestuur van het recreatieschap benadrukt dat het haar verantwoordelijkheid is om, gezien het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een voortzetting op de huidige manier acht het bestuur onzeker om gezamenlijk te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied. Dit fundamentele nadenken betreft governance, kerntaken, en de vraag of de recreatieopgaven in het gebied op een andere manier georganiseerd en gefinancierd kunnen worden. Hierbij wordt ook gekeken naar de rol van gemeenten, provincie, terreinbeherende organisaties, waterschap, etc.

Governance-opdracht

Voor het genoemde onderzoek heeft het algemeen bestuur een opdracht geformuleerd. Over de uitkomsten hiervan neemt het algemeen bestuur van het recreatieschap dit jaar een besluit. De uitkomst van dit onderzoek is bepalend voor het vervolg van de naaste toekomst van het recreatieschap.

Vooruitlopend hierop neemt het bestuur al besluiten over het aangaan van nieuwe verplichtingen. Deze te nemen besluiten worden verwerkt in de Kadernota 2027.
Deze programmabegroting 2026 is tot stand gekomen op basis van de Kadernota 2025 (AB d.d. 6-12-2023) met uitvoering van scenario "Midden". De onderstaande activiteiten zijn bij de vaststelling van de Kadernota 2026 (AB d.d. 29-11-2024) opnieuw vast en/of bijgesteld:

- Beheer en onderhoud van de (recreatie)gebieden en voorzieningen op kwaliteit "B" en voor het onderhoud en beheer groen op kwaliteit "C".
- Het uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten (2023) voor:
  - Recreatiearken;
  - reclamezuilen;
- de verdiepende opdracht "Commerciële opbrengstmogelijkheden " (Bureau Ginder – AB-2024).
- Vernieuwing toiletgebouw Dorregeest.
- Vervangen van beschoeiingen.
- inzetten op succesvolle uitgiftes voor de ontvangstgebieden Dorregeest, Aagtenpark en Uiterdam, resulterend in een verdere besparing op de (berekende) beheerlasten en toenemende exploitatiebaten (progr. 2 en 4).
- Het inzetten op het zo veel mogelijk in gezamenlijkheid met het bevoegd gezag aanpakken van:
  - oever- en natuurontwikkeling Saskerleidam – fase 2;
  - uitvoering Vitaal Platteland-Alkmaarder- en Uitgeestermeer;

  - de realisatie van Dorregeest.
- Realiseren van financieel evenwicht voor de lange termijn.
- Het voeren van omgevingsmanagement bij bovenstaande ontwikkelingen.
- Governance-opdracht van het bestuur (AB d.d. 29-11-2024).

Incidentele bijdragen

Bij de vaststelling van de Kadernota 2025 (AB d.d. 06-12-2023) onder meer besloten (agendapunt 09b – besluitpunt 2f) het volgende besloten:

> *de tekorten in de begrotingsjaren 2025 t/m 2029 te dekken met incidentele bijdragen door de participanten ten gunste van de reserves conform de geldende verdeelsleutel;*

De volgende incidentele stortingen van de participanten (zie tabel) zijn in deze programmabegroting opgenomen. De spreiding is afwijkend ten opzichte van de Kadernota 2025. De reden hiervoor is de benodigde liquiditeit voor de uitvoering van de projecten. Het is nu als volgt in de jaren 2025, 2026, 2027 en 2030 begroot:

2025	€ 69.000
2026	€ 1.133.000
2027	€ 189.000
2030	€ 25.000

De bovenstaande incidentele bijdragen zijn inclusief de verhoging ten behoeve van de beschoeiingen. In de zomerronde 2025 wordt definitief besloten voor deze vorm van financiering of het aangaan van een lening.

Resultaat 2026

De programmabegroting 2026 laat een positief resultaat zien van € 869.774. Dit positieve resultaat geeft mogelijk een vertekenend beeld, doordat in 2026 een incidentele bijdrage van de participanten verwerkt is ter medefinanciering van de projecten in het gebied én ter dekking van de verwachte negatieve resultaten over de jaren 2026 t/m 2030. Vanaf 2031 is een sluitende begroting in zicht mits de ontwikkelingen in het gebied succesvol afgerond zijn inclusief de projecten rondom het vergroten van inkomsten. Randvoorwaardelijk voor het slagen van de projecten is de medewerking van de participanten zowel bestuurlijk als ambtelijk.

=> Voorstel onderstaande 2 kopjes weglaten gezien situatie

~~Ambities~~

~~Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:~~

~~a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen;~~
~~b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;~~
~~c. Vormgeven aan het bijgestelde ontwikkelprogramma 2022-2030 (AB-besluit Kadernota 2025 d.d. 6-12-2023).~~

~~Wat wil het recreatieschap bereiken?~~

~~Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:~~

- ~~RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;~~
- ~~openheid en bereikbaarheid van het gebied en relatie met omliggende natuurgebieden;~~
- ~~ontwikkeling gebruik en voorzieningen;~~
- ~~ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.~~

Wat gaat het kosten?

De lasten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.832	-	-171.832
2. Beheer en onderhoud	1.771.717	375.094	-1.396.623
3. Veiligheid en toezicht	111.649	-	-111.649
4. Bestuur en ondersteuning	498.121	-	-498.121
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	148.500	3.196.499	3.047.999
Totaal voor bestemming	**2.701.819**	**3.571.593**	**869.774**
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.462.689	869.774
Totaal na bestemming	**5.034.282**	**5.034.282**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2026 sluit met een positief saldo van € 869.774.

	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	2.701.819	2.758.627	2.317.429
Baten	3.571.593	2.479.063	2.343.774
Saldo	**869.774**	**-279.564**	**26.345**

De totale begrote lasten liggen afgerond € 56.500 lager dan de begroting 2025 na wijziging, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Minder kosten inzake incidentele projecten (€ 174.000);
- Kosten stijging door indexatie (80.000);
- Meer rentelasten door looptijd lening een heel jaar (€ 27.000);
- Minder inzet RNH inzake aanbesteden onderhoudscontracten (€ 19.000);
- Meer kapitaalslasten door diverse investeringen (€ 15.000);
- Meer advieskosten externen, met name Cyber (€ 14.500).

De begrote baten zijn afgerond € 1.092.500 hoger dan de begroting 2025 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door incidentele bijdrage participanten (€ 1.064.000). Bij de vaststelling van de Kadernota 2025 heeft het AB besloten om de tekorten in de begrotingsjaren 2025 t/m 2029 te dekken met incidentele bijdrage door de participanten ten gunste van de reserves conform de geldende verdeelsleutel;
- Meer opbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling en overige opbrengsten (€ 58.500);
- Minder subsidie opbrengsten incidentele projecten (€ 30.000);
- Meer opbrengsten uit erfpacht en overige opbrengsten als gevolg van indexatie (€ 12.500);
- Minder rentebaten door teruglopen banksaldi en lagere spaarrente (€ 12.500).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	49.466	50.482	1.016
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	299.673	1.232.727	933.053
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	43.122	38.022	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.623	139.623	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	5.000	5.000	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	100.000	100.000	-
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	-35.505
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	406.897	386.369	-20.528
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	56.915	53.753	-3.162
Totaal reserves	**1.172.886**	**2.042.659**	**869.774**
Voorziening groot onderhoud AUM	404.735	403.032	-1.703
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	445.831	424.190	-21.641
Totaal reserves en voorzieningen	**2.023.452**	**2.869.881**	**846.430**

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn (gebaseerd op de risicoanalyse januari/februari 2025):

- verminderde inkomsten door wijziging landelijk, provinciaal en/of gemeentelijk beleid;
- verminderde inkomsten door bezuinigingen;
- beperkingen ontwikkelingen gebied (bijv. omgevingsplannen, NNN, Natura 2000, PBL en/of Unesco);
- veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Met name de mogelijke opbrengsten zijn nog niet voldoende gedekt door concrete afspraken, planningen en overeenkomsten. Wanneer de mogelijke opbrengsten niet of slechts deels gerealiseerd kunnen worden, zal dit impliciet effect hebben op de benodigde bijdragen vanuit de participanten om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Een belangrijke voorwaarde daarbij is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.

Voor een uitgebreide uiteenzetting van de risicoanalyse wordt verwezen naar paragraaf A – Weerstandsvermogen en risicobeheersing en bijlage III – Risicoanalyse.

Verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH)

De provincie Noord-Holland is in het najaar van 2024 gestopt met het verkoopproces van de aandelen van Recreatie Noord-Holland (RNH).

Standen reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve AUM	49.466	50.482	50.482	50.482	50.482
Bestemmingsreserves AUM	587.419	1.515.372	1.550.444	1.296.108	1.120.447
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	31.886	32.545	54.146
Bestemmingsreserves IJ-Z	463.812	440.122	436.960	433.798	430.636
Totaal reserves	**1.172.886**	**2.042.659**	**2.070.180**	**1.813.341**	**1.656.119**
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	850.566	827.222	989.769	987.335	991.163

Figuur 1 Avondzon aan de rand van het meer

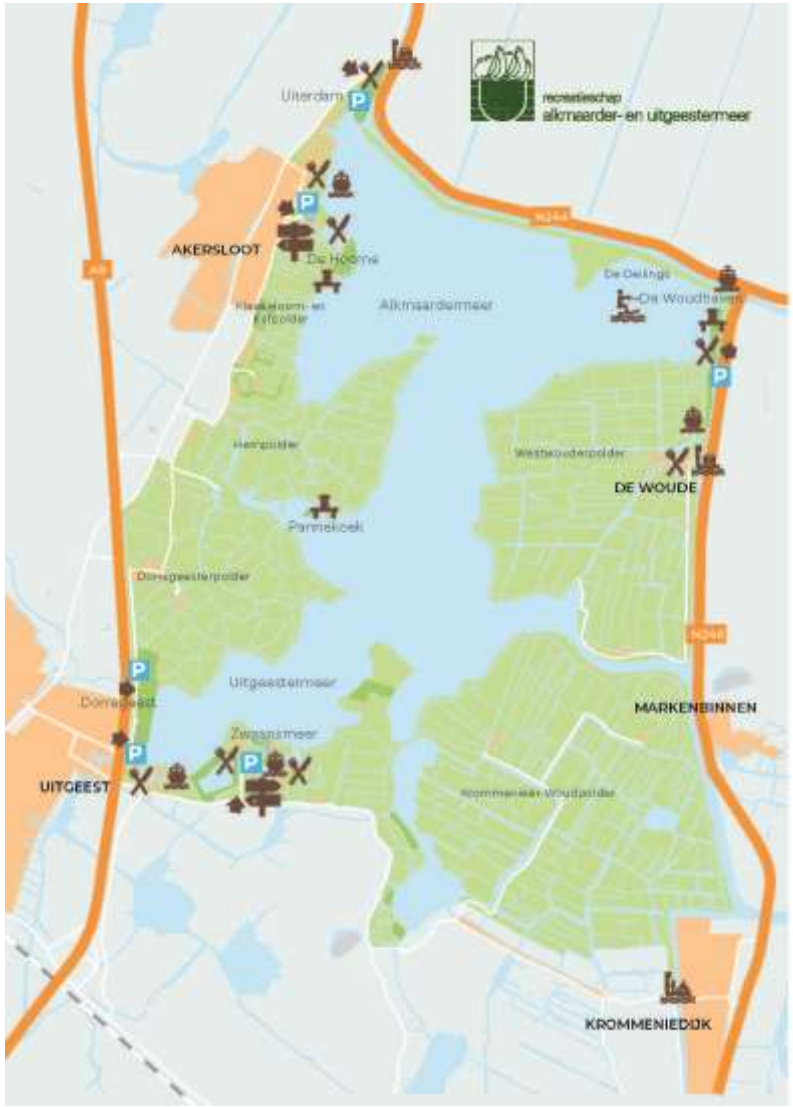
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uitdam
AKERSLOOT
De Hoorns
Alkmaardermeer
De Woudhoeve
DE WOUDE
Pannekoek
Uitgeestermeer
Zwanenmeer
UITGEEST
MARKENBINNEN
KROMMENIEDIJK

BEVERWIJK
ASSENDELFT
ASSENDELFT

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de in 2021 vastgestelde visie en het ontwikkelprogramma, de strategische en operationele doelen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Visie

Het AB heeft in 2018 besloten te gaan werken aan de formulering van gezamenlijke bestuurlijke ambities en doelstellingen voor het gehele recreatiegebied RAUM. Om uiteindelijk te komen tot een duurzame toekomstvisie, kortweg: van ambitie (2018), visie (2019-2020) naar uitvoeringsprogramma (2021) naar realisatie (2022-2030).

In het kader een financieel structureel gezond recreatieschap heeft het algemeen bestuur bij de vaststelling van de Kadernota 2025 (d.d. 6-12-2023) de projecten, doelstellingen en opbrengstmogelijkheden bijgesteld.

De ambitie is:

Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt

Strategische doelen 2025 – 2028

Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Belangrijke strategische voorwaarden daarbij zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM conform de visie en het bijhorende ontwikkelprogramma;
- het verkrijgen van voldoende draagvlak bij participanten en stakeholders voor de gebiedsontwikkelingen;
- een financieel sluitende meerjarenbegroting.

Actuele ontwikkelingen

- Het (door)ontwikkelen van het recreatieschap op basis van de visie en het ontwikkelprogramma. Dit programma dient als leidraad voor de uitvoering en onderdelen daarvan zijn:

- Het duurzaam beheren en doorontwikkelen van de gebieden gericht op optimaal recreatief gebruik en tegelijkertijd verhogen van biodiversiteit.
- Vergroten van het gebruik van de gebieden door inwoners van de regio en daarbuiten.
- Meer participatie met omgeving en verbeterde communicatie leidt tot meer begrip en geaccepteerde ontwikkelingen in het kader van de visie/ontwikkelprogramma.
- Extra inkomsten realiseren, onder andere door ontwikkeling van de recreatiegebieden Dorregeest en De Hoorne en het genereren van inkomsten door toestaan van recreatiearken en reclamezuilen alsmede de opdracht naar extra (commerciële) verdienmogelijkheden (Bureau Ginder).
- Bijdragen aan een duurzame samenleving en ruimte voor energietransitie en klimaatadaptatie.
- In het kader van Natuurnetwerken Nederland het verder uitwerken van de regionale routestructuren. Om daarmee de balans te borgen tussen natuur- en recreatieontwikkeling.
- Een bijdrage leveren aan de uitkomsten van het rapport Recreatief Grid Laag Holland.

- Zetten van vervolgstappen in het verbeterproces om te komen tot een structureel financieel evenwicht. Belangrijke voorwaarde daarbij is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.
- De beoogde aandelenverkoop aan Staatsbosbeheer (SBB) is in 2024 afgeblazen door beide partijen. Binnen de schapsbesturen en in overleg met de provincie en RNH wordt opnieuw nagedacht wat de meest passende governance-vorm is voor de recreatieschappen.

Programma's

Alkmaarder- en Uitgeestermeer wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2025 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.832	-	-171.832
2. Beheer en onderhoud	1.771.717	375.094	-1.396.623
3. Veiligheid en toezicht	111.649	-	-111.649
4. Bestuur en ondersteuning	498.121	-	-498.121
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	148.500	3.196.499	3.047.999
Totaal voor bestemming	**2.701.819**	**3.571.593**	**869.774**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.462.689	869.774
Totaal na bestemming	**5.034.282**	**5.034.282**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	30.791
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	396.803
Participantenbijdragen (inclusief incidentele bijdragen)	3.143.999
Totaal baten voor bestemming	**3.571.593**

Reguliere werkzaamheden

De omvang van de reguliere werkzaamheden en de dekking daarvan zijn in 2026 beide hoger dan de voorgaande jaren. Het begrote negatieve saldo ad € 103.773 is negatiever dan het begrote resultaat uit 2025.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	2.542.366	2.421.148	2.197.161
Baten	2.438.593	2.380.063	2.294.409
Saldo	**-103.773**	**-41.085**	**97.248**

Incidentele werkzaamheden

In 2026 zijn de lasten lager en de baten hoger dan begroot in 2025. De lager lasten worden veroorzaakt doordat een volledige inschatting van de incidentele projecten voor het jaar 2026 lastig is.

Een belangrijk uitgangspunt in de meerjarenbegroting (Kadernota 2026) is dat de gestelde inkomstenpotentie gerealiseerd kan worden door de noodzakelijke mede- en samenwerking van de participanten. Het niet/deels realiseren van deze inkomsten kan gevolgen hebben voor de participanten. De aanwezige reserves in het schap worden zoveel als mogelijk ingezet ter dekking van de begroting en er zijn incidentele stortingen van de participanten nodig welke zijn aangevangen in het boekjaar 2025. De hoogste incidentele bijdrage zal in 2026 zijn, wat ook de verklaring is voor de stijging van de baten.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	159.453	337.478	120.268
Baten	1.133.000	99.000	49.365
Saldo	**973.547**	**-238.478**	**-70.903**

Resultaat totaal

Het begrotingsjaar 2026 wordt afgesloten met een positief saldo van € 869.774.

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	2.701.819	2.758.627	2.317.429
Baten	3.571.593	2.479.063	2.343.774
Saldo	**869.774**	**-279.564**	**26.345**

Figuur 2 Dorregeestermolen bij Akersloot

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma Ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- op basis van de bijgestelde visie en ontwikkelprogramma (6 december 2023) richting geven aan de activiteiten en doelen van het RAUM;
- verdere intensivering van de ontwikkellocaties gericht op lagere beheerskosten en toenemende exploitatiebaten;
- te komen tot een duurzame toekomstvisie voor het RAUM met 2030 als horizon.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

De aanleg van wegen, paden en kunstwerken.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

De ambitie en het bijgestelde ontwikkelprogramma vormen de leidraad voor het toekomstige programma van het recreatieschap. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de provinciale en gemeentelijke coalitieprogramma's en visies.
Activiteiten met betrekking tot de visie en programmering:

- Na afronding van de uitgestelde visievorming in 2024 en nadat door de gemeente de gewenste ontwikkelingen heeft aangepast in haar omgevingsplan Dorregeest (2025), wordt in 2026 ingezet op de werving en selectie van een exploitant c.q. recreatieondernemer.
- In 2025 wordt samen met de gemeente Castricum een businesscase uitgewerkt op basis van het voorkeursscenario: horeca aan de kade, met gebiedsinrichting. Aan de hand van de uitkomst maakt het bestuur naar verwachting eind 2025 een definitieve keuze over de revitalisatie van recreatiegebied Uiterdam. 2026 staat in het teken van inregeling in het omgevingsplan, en werving en selectie van een exploitant. Afhankelijk van de voortgang hiervan start de uitvoering van de gebiedsinrichting en horecaontwikkeling begin 2027.
- In het kader van de opdracht voor het genereren van extra inkomsten (AB 6-12-2023) is voor de gemeente Beverwijk en voor de gemeente Uitgeest een aanpassing nodig van het omgevingsplan, na positief verloop wordt voor het plaatsen van reclamezuilen (2025) in 2026 een openbare werving uitgeschreven.
- Een essentieel onderdeel bij de uitvoering van de genoemde projecten is het operationeel omgevingsmanagement om alle belanghebbenden te betrekken en te informeren.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Locatie- en vastgoedontwikkelingen.

- sloop en sanering (commercieel) vastgoed;
- groot onderhoud of vervanging (commercieel) vastgoed;
- bouwrijp maken ontwikkellocaties;
- omgevingsmanagement;
- afronding van de overdracht van de Woudhaven.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Conform de toekomstschets voor het Aagtenpark/Buitenlanden en het rond komen van de Regiodeal (2025) moeten in 2026 concrete projecten in uitvoering zijn genomen. Hiervoor volgt in 2025 een voorstel voor de bestuurlijke vaststelling potentiële initiatieven en uitvoeringsprojecten.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	37.940	161.338	43.095
Inzet RNH	133.892	139.671	71.216
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***171.832***	***301.009***	***114.312***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	30.000	7.544
Totale baten	***-***	***30.000***	***7.544***
Saldo	**-171.832**	**-271.009**	**-106.767**

Figuur 3 Spelende kinderen bij De Hoorne - Akersloot

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Dorregeest en reclamezuilen			93.063	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			28.970	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			49.800	-
Totaal				**171.832**	**-**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2026	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer & vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.636	-
3.2	Herontwikkeling Dorregeest	54.716	-
	Inkomst potentie reclame zuilen	10.884	-
	Inkomst potentie recreatie arken	23.828	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**93.064**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Vitaal Platteland	28.970	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**28.970**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.742	-
	Promotie- en marketingplan	41.056	
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**49.798**	**-**
	Totaal	**171.832**	**-**

Figuur 4 Visieschets van het dorpsaanzicht Akersloot bij het Alkmaardermeer

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- het vervolgen van de bestuursopdracht om met omvorming, genereren van inkomsten en het uit beheer nemen of afstoten van voorzieningen de baten en lasten van het recreatiegebied voor de lange termijn in evenwicht brengen;
- het realiseren van een structureel evenwicht voor groot onderhoud en vervangingen ten opzichte van het genereren van meer inkomsten.
- Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Het reguliere onderhoud betreft het (groot)onderhoud aan wegen, paden, kunstwerken, en weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- op basis van de vastgestelde visie en het ontwikkelprogramma de vertaling naar korte- en lange termijn gebiedsprogramma's, met name de drie projecten die nauw samenhangen, Vitaal Platteland (verbetering zwemwaterkwaliteit Dorregeest en vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (natuurontwikkeling). Voor de Saskerleidam:
  - voorjaar 2025 graafwerk en voorbereidende werkzaamheden;
  - aanleggen dam (4-5 maanden);
  - aanvullen van het natuurontwikkelingsgebied;
  - winter 2026/2027 ruwe natuurbouw voltooid waarna nog drie jaren volgen van rietaanplant en verzorging en verzorging van de kreek en dam;
- ontwikkeling en onderhoud van locaties en (her-)ontwikkeling van panden. In 2025 wordt bij Dorregeest het nieuwe toiletgebouw met kiosk geplaatst met aansluitend de werving van een ondernemer;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties;
- het genereren van inkomsten en reguleren van gebruik van het gebied door de uitgifte van vergunningen en gebruiksovereenkomsten;
- de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

De opbrengsten moeten de komende jaren toenemen als gevolg van de groei van de activiteiten op de diverse locaties, zoals het Erfgoedpark, Landgoed Rorik en nu ook de Woudhaven. Voor nieuwe ontwikkelingen is extra benodigde capaciteit van vastgoed in de projectplannen opgenomen.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit betreffen activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van het RAUM als het gaat om:

- het actief communiceren van behaalde resultaten van het RAUM naar pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten;
- het ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders);

- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers, stakeholders en het recreatieschap.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het duurzaam in stand houden van de recreatieve voorzieningen en zorgdragen voor een schoon, heel en veilig te gebruiken recreatiegebied beheerd op een gemiddeld overeengekomen CROW-niveau "B" en voor groen-onderhoud op "C. Dat betreft:

- natuurbescherming en onderhoud van natuurgebieden;
- jaarlijks (groot) onderhoud, vervanging en/of aanleg van bomen, gras, beplanting, water (o.a. vaarwegmarkering), stranden en speel- en recreatievoorzieningen;
- specifieke aandacht voor de waterplantenproblematiek in het gehele meer en de waterkwaliteit in vooral het Zwaansmeer;
- verzamelen van zwerfafval en legen van semi-ondergrondse afvalcontainers;
- routenetwerken;
- en begeleiding uitvoering van de natuurontwikkeling Saskerleidam met als planning de afronding in het laatste kwartaal van 2026.

De baten van betreffen opbrengsten uit onder andere:

- pacht- en huuropbrengsten;
- overige inkomsten (Snelvaarontheffingen/leges/veergelden);
- en bijdragen van gemeente aan WNW Regio Alkmaar en Midden Kennemerland en TOP's Beheer Regio Alkmaar en Midden Kennemerland (Routebureau).

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	437.224	425.288	362.637
Overige bedrijfskosten	288.925	266.801	252.075
Inzet RNH	688.076	669.977	609.675
GO*	340.174	338.700	315.525
Kapitaallasten	40.662	25.662	25.612
Subtotaal lasten	***1.795.061***	***1.726.428***	***1.565.523***
Dotatie voorziening GO*	316.830	316.830	321.830
Onttrekking voorziening GO*	-340.174	-338.700	-315.525
Saldo mutaties voorziening GO	***-23.344***	***-21.870***	***6.305***
Totale lasten	**1.771.717**	**1.704.558**	**1.571.828**
Opbrengsten	348.921	337.710	325.497
Projectsubsidies	26.173	24.927	23.000
Totale baten	**375.094**	**362.637**	**348.497**
Saldo	**-1.396.623**	**-1.341.921**	**-1.223.331**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2026-2029

De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau (CROW – Cyber).

In 2026-2029 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd, onderverdeeld in groot onderhoud (GO) en vervangingsinvesteringen (VV):

Meerjarenonderhoudsplanning A-UM 2026-2029		
	GO/VV/V	
1	GO	Solitaire bomen
2	GO	Knotbomen
3	GO	Dunnen bosvakken
4	VV	Grasvegetatie intensief
5	VV	Bermen
6	GO	Elementverharding
7	GO	Halfverharding
8	GO	Baggeren sloten
9	GO	Vaartuigen
10	GO	Egaliseren stranden
11	GO&VV	Civiele kunstwerken
12	GO	Gebouwen
13	VV	Picknicksets
14	VV	Afvalcontainers
15	GO	Speeltoestellen
16	VV	Palen en bebording
17	GO	Informatieborden
18	VV	Vitrines
19	VV	Vaarwegmarkering
20	GO	Trailerhelling
21	VV	Riolering pompen

Meerjarenonderhoudsplanning IJ-Z 2026-2029		
	GO/VV/V	
1	GO	Dunnen bosvakken
2	VV	Gras intensief
3	VV	Bermen
4	GO	Elementverharding
5	GO	Halfverharding
6	GO	Gesloten verharding
7	GO&VV	Civiele kunstwerken
8	VV	Palen en bebording

Figuur 5 Net aangelegd strand - Dorregeest

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair		Beeldkwaliteit B	222.618	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer		Beeldkwaliteit B	120.018	301.080
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			117.979	-
5.3 cultuur presentatie en productie				-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.		Beeldkwaliteit voor groenvoorzieningen C	1.311.102	74.014
Totaal				**1.771.717**	**375.094**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2026	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	125.788	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	96.830	-
2.1.2	GO/V	196.908	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-196.908	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**222.618**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	120.018	301.080
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**120.018**	**301.080**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	117.979	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**117.979**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.050.440	74.014
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	220.000	-
5.7.2	GO/V	143.266	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-143.266	-
5.7.2	Kapitaallasten	40.662	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.311.102**	**74.014**
	Totaal	**1.771.717**	**375.094**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De belangrijkste doelen zijn:

- vervullen rol gastheer in de gebieden;
- toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- jaarlijks opstellen handhavingsplan;
- en zichtbaarheid verbeteren.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	8.800	9.500	11.856
Inzet RNH	95.349	90.808	90.579
Kapitaallasten	7.500	7.500	7.500
Totale lasten	**111.649**	**107.808**	**109.936**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-111.649**	**-107.808**	**-109.936**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	Continu	Bezoekers voelen zich veilig, houden zich aan de regels en de kwaliteit van het gebied blijft geborgd.	111.649	-
Totaal					**-**

Figuur 6 Kruisende zeilboten op het meer

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Visie

Speerpunten voor 2025 zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM en de bijbehorende concrete ontwikkelingen;
- participatie vormgeven op relevante onderdelen van het uitvoeringsprogramma en voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

De belangrijkste doelen zijn:

- initiëren en ondersteunen bestuurlijke besluitvorming over de uitvoering van de visie en het ontwikkelprogramma, de drie grote bestuurlijke projecten en de financiële stabiliteit;
- bewustzijn van onze partners vergroten en aanhalen (omgevingsmanagement);
- bijdragen aan een doelmatig besluitvormingsproces;
- financieel sluitende meerjarenbegroting voor het recreatieschap;
- goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- ondersteuning bestuurlijk traject om te komen tot de meest passen governance-vorm voor de gezamenlijke recreatieve-natuur opgaven.

Taakveld 0.4 Overhead

De belangrijkste doelen zijn:

- goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken. Voorbereiden, bewaken en rapporteren van de jaaropdracht. Voorbereiding en uitvoering van beleid en bestuursbesluiten;
- invulling geven aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma gericht op het realiseren van de doelen en ambities van het nieuwe ontwikkelprogramma;
- doorlopend aandacht voor verbetering van het proces bestuursadvisering (afstemming, tijdigheid en volledigheid);
- proces bestuurlijke besluitvorming afstemmen op voorschriften, wensen en mogelijkheden;
- planning- en controldocumenten voldoen aan de normen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- operationeel omgevingsmanagement gericht op realiseren draagvlak doelen;
- beantwoorden van bestuurlijke vragen en coördineren van WOO-verzoeken;
- en zorgdragen voor uitvoering van het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	107.703	134.201	113.440
Inzet RNH	390.418	389.201	406.678
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**498.121**	**523.402**	**520.118**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-498.121**	**-523.402**	**-520.118**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen 2024	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Uitwerking ontwikkelprogramma	continu	Bestuurlijke en maatschappelijk draagvlak voor visie en uitvoeringsprogramma resulterend in sluitende meerjarenexploitatie	86.358	-
	Vergroten bewustzijn partners (omgevingsmanagement)	continu			
	Bijdragen aan doelmatig besluitvormingsproces	mei + juli + dec. 2025			
	Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024	Maart 2025			
0.4 overhead	Goede programmasturing, uitvoering & rapportage jaaropdracht en voorbereiding & uitvoering beleid	doorlopend	Optimale uitvoering van schapstaken waar het nieuwe ontwikkelprogramma onderdeel van uit maakt. Administratie en P&C-documenten BBV-proof Het recreatieschap is een volwaardige partij voor deelnemers en partners Er is draagvlak voor de plannen	411.763	-
	Invulling uitvoeringsprogramma obv visie	doorlopend			
	Aandacht voor bestuursadvisering	doorlopend			
	Jaarlijkse vernieuwing risicoanalyse	jaarrekening en begroting			
	Operationeel omgevingsmanagement	doorlopend			
	Beantwoorden vragen en coördineren WOB-verzoeken	doorlopend			
Totaal				**498.121**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	223.992	-
Secretariaat	22.937	-
Financiële control en administratie	105.440	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	38.049	-
Kantoor- en bedrijfskosten	21.345	-
Totaal	**411.763**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.5 Treasury

De belangrijkste doelen zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Deze post bestaat uit Overige opbrengsten en Participantenbijdragen.
De reguliere participantenbijdragen zijn gestegen met de indexering van 3%. Daarnaast is er in 2026 een incidentele participantenbijdrage van de AUM participanten voor een bedrag van € 1.133.000,- (2025: € 69.000).

Baten en lasten

Programma 5.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	148.500	121.850	1.235
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**148.500**	**121.850**	**1.235**
Participantenbijdragen	3.143.999	2.021.426	1.838.444
Opbrengsten	52.500	65.000	149.289
Totale baten	**3.196.499**	**2.086.426**	**1.987.733**
Saldo voor bestemming	**3.047.999**	**1.964.576**	**1.986.497**
Mutaties reserves	869.774	-279.564	26.345
Saldo na bestemming	**2.178.225**	**2.244.140**	**1.960.152**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	1.199.463	117.209	185.061
Onttrekking algemene reserve	-1.233.952	-118.212	-237.692
Toevoeging bestemmingsreserve	1.133.000	123.486	232.008
Onttrekking bestemmingsreserve	-228.737	-402.047	-153.031
Totaal	**869.774**	**-279.564**	**26.345**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	148.500	52.500
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	3.143.999
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	2.332.463	1.462.689
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**2.480.963**	**4.659.188**

Figuur 7 Uitzicht vanaf De Woudhaven bij avondzon

Paragrafen

Recreëren tussen Alkmaar, Beverwijk en Zaanstad. Een gebied met agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed als forten en molens. Voorbeelden zijn de Stelling van Amsterdam, de uitgestrekte veenweiden en de vele bewaarde gebieden van het Oer-IJ en de zeedijken. En het is bekend om de vele watersportmogelijkheden op het grote Alkmaarder- en Uitgeestermeer, zoals zwemmen, waterskiën en zeilen. En soms, als het weer het toe laat, kan je er prachtige schaatstochten maken.

Verder liggen er tussen IJmond en Zaanstad prachtige, zoals de Pontjes(fiets)route, die de recreanten langs verschillende interessante natuur- en cultuurhistorisch plekken brengt. In het recreatiegebied De Buitenlanden kan je gebruik maken van een ludieke B&B-gelegenheid, een biologisch groentepakket kopen of een hapje eten. Voor een wijds uitzicht ga je de bloemrijke heuvels van het Aagtenpark op.

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (CPI gemiddelde jan-juni 2023). Het indexatiecijfer voor 2026 bedraagt 3%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor het CBS indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 5,0%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (5,0%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3% voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

Over de jaren 2027 tot en met 2029 is gerekend met een indexatie van 5,8% (gemiddelde CPI 2022-2024)

Figuur 8 Schotse hooglandeer met fazant in Dorregeesterpolder

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt € 461.250. De onderbouwing hiervan is als bijlage III opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 86.757 (31-12-2026) en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen € 461.250. Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio om slechts een beperkte algemene reserve voor AU-M aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten.

De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

De gronden en gebouwen van RNH zijn wel op de balans opgenomen maar de boekwaarde daarvan is op "0" gewaardeerd.

	Stand per 01-01-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	49.466	50.482	1.016
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	299.673	1.232.727	933.053
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	43.122	38.022	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.623	139.623	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	5.000	5.000	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	100.000	100.000	-
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	-35.505
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	406.897	386.369	-20.528
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	56.915	53.753	-3.162
Totaal reserves	**1.172.886**	**2.042.659**	**869.774**
Voorziening groot onderhoud AUM	404.735	403.032	-1.703
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	445.831	424.190	-21.641
Totaal	**2.023.452**	**2.869.881**	**846.430**

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft tot het jaar 2025 geen leningen, vandaar het negatieve percentage (- 88%). Vanaf het boekjaar 2025 gaat het schap een lening afsluiten. Vanaf dat moment verandert de schuldquote en is er sprake van een positief percentage.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel (BBV) als voldoende beschouwd. Bij het vaststellen van de Kadernota 2025 (AB-besluit d.d. 06-12-2024) is gekozen voor een oplossing om te komen tot een structurele verbetering van het financieel evenwicht. Hiermee is besloten tot het maximaal benutten van de beschikbare reserves, het afsluiten van leningen en het incidenteel verhogen van de participantenbijdragen. Deze maatregelen hebben hun weerslag op het solvabiliteitsratio.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	-84%	158%	106%	135%	135%	127%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-84%	158%	106%	135%	135%	127%
Solvabiliteitsratio	47%	17%	28%	28%	25%	23%
Structurele exploitatieruimte	4%	-2%	-3%	-2%	-5%	-2%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit vastgesteld op B (voldoende kwaliteit). Voor het onderhoud en beheer voor groen geldt kwaliteit "C" (AB-besluit Kadernota 6-12-2024).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks en jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende vijf jaar, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Voor grote vervangingen (VV), maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen en auto's) boven de € 10.000, dient., voor zover de reserves dat toelaten, vanuit de bestemmingsreserve exploitatie een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie, ter dekking van de kapitaalslasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans staan. Daarbij wordt rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die daling leidt tot jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De bedragen voor (groot) onderhoud, vervangingen en investeringen zijn gebaseerd op het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Jaarlijks worden dotaties aan de voorziening groot onderhoud gedaan voor het op peil houden van de voorziening om de jaarlijkse onttrekkingen voor het daadwerkelijke onderhoud te dekken. De kapitaalslasten van de vervangingsinvesteringen worden gedekt door onttrekkingen uit de bestemmingsreserve egalisatiekapitaalslasten. Deze reserve wordt gevoed met de som van de totale kapitaalslasten op het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	437.224	477.954	497.752	519.285
Groot onderhoud en kleine vervangingen	340.174	154.283	311.866	328.604
Kapitaallasten	40.662	70.662	233.162	222.162
Totaal	**818.060**	**702.899**	**1.042.780**	**1.070.051**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	1.080.000	134.000	-	-
Economische vervangingen	140.000	5.000	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Verhardingen	85.354	18.589	48.687	49.448
Civiele kunstwerken	154.938	27.311	96.656	97.861
Inzet RNH	82.404	86.524	90.851	95.394
Onttrekking/toevoeging aan de voorziening GO	-100.078	96.830	-351	342
Totaal	**222.618**	**229.254**	**235.843**	**243.045**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden in beheer. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.
Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud elementenverhardingen en halfverhardingen

VERHARDINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	17.570	18.589	19.868	20.953
Groot onderhoud en kleine vervangingen	67.784	-	28.819	28.495
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**85.354**	**18.589**	**48.687**	**49.448**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 140 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 69 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen en 1 kano/boten-overhaal in beheer.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervanging van beschoeiingen

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	25.814	27.311	28.691	30.265
Groot onderhoud en kleine vervangingen	129.124	-	67.965	67.596
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**154.938**	**27.311**	**96.656**	**97.861**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	265.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Gedurende de jaren 2025 tot en met 2026 zullen de beschoeiingen die o.b.v. een inspectierapport (uitgevoerd in 2023) als slechte staat zijn aangemerkt worden vervangen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Groen	184.106	193.513	217.884	215.738
Water, oevers en stranden	54.111	63.480	93.224	118.596
Pontjes	12.500	12.500	13.000	14.000
Terreinmeubilair	136.389	158.220	161.535	165.814
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	103.244	109.049	119.801	124.995
Gebouwen en materieel	87.418	120.237	291.993	283.599
Overige bedrijfskosten	247.160	244.194	273.384	264.170
Inzet RNH	423.295	495.610	489.633	523.568
Onttrekking/toevoeging aan de voorziening GO	76.734	65.717	-2.083	-215.082
Totaal	**1.324.957**	**1.462.520**	**1.658.371**	**1.495.398**

Categorie groen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 84 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan bomen en knotwilgen
- Groot onderhoud aan bosvakken
- Groot onderhoud aan grasvegetatie

GROEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	126.292	133.617	132.686	135.370
Groot onderhoud en kleine vervangingen	57.814	59.896	85.198	80.368
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**184.106**	**193.513**	**217.884**	**215.738**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 m2 zandstrand en 9,3 km aan oevers in beheer. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz: Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Herstellen oevers
- Herstellen stranden Zwaansmeer en Dorregeest

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	40.751	58.114	65.540	68.040
Groot onderhoud en kleine vervangingen	13.360	5.366	27.684	50.556
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**54.111**	**63.480**	**93.224**	**118.596**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	815.000	134.000	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

De maatschappelijke investeringen zien op de projecten Saskerleidam. Met de uitvoering van dit project is gestart in 2025. De werkzaamheden zullen nog doorlopen tot en met 2027.

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft twee pontjes, het Molletjesveer en Oostknollendam in beheer als onderdeel van de recreatieve Pontjes fietsroute Noord-Holland (Pontjesroute). Mede door vernieuwing van het pontje Molletjesveer in 2023, zijn er de komende jaren naar verwachting alleen dagelijks onderhoudskosten aan de pontjes.

PONTJES	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	12.500	12.500	13.000	14.000
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**12.500**	**12.500**	**13.000**	**14.000**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Diverse vervangingen of groot onderhoud meubilair, palen, bebording en hekwerken

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	80.873	86.371	89.121	93.595
Groot onderhoud en kleine vervangingen	55.516	71.849	72.414	72.219
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**136.389**	**158.220**	**161.535**	**165.814**

Categorie hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	94.956	100.463	105.190	110.584
Groot onderhoud en kleine vervangingen	8.288	8.586	14.611	14.411
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**103.244**	**109.049**	**119.801**	**124.995**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 10 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2026 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud toiletgebouwen
- Groot onderhoud machines en voertuigen

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	38.468	40.989	43.656	46.478
Groot onderhoud en kleine vervangingen	8.288	8.586	15.175	14.959
Kapitaallasten	40.662	70.662	233.162	222.162
Totaal	**87.418**	**120.237**	**291.993**	**283.599**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	140.000	5.000	-	-

De economische vervanging ziet op het project Uiterdam (zonder verplaatsing).

Figuur 9 Voetpad bij parkeerplaats De Hoorne

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2026 wordt de limiet niet overschreden.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	2.701.819
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	221.549

Door het vaststellen van de Kadernota 2025 (AB d.d. 06-12-2023) kan het project Natuurontwikkeling Saskerleidam worden gestart en conform het besluit dient ter financiering van dit project een lening te worden aangetrokken. Deze lening is in het jaar 2025 afgesloten.

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke rente-herzieningen en deze is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar met een minimumbedrag van € 2.500.000. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	2.701.819
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Berekende renterisiconorm	540.364
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt in opdracht van de schappen voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt.

In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 1.316.524 opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 62.841,-). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil - inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt het recreatieschap ook de inzet van het werkvoorzieningsschap Zaffier in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 15%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	223.992	-
Secretariaat	22.937	-
Financiële control en administratie	105.440	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	38.049	-
Kantoor- en bedrijfskosten	21.345	-
Totaal	**411.763**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 25 november 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - commerciële doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	Van € 250,- tot €750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

4.	Overnachten passantenplaatsen in de Woudhaven	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
4.1	Overnachten in de Woudhaven: - bij een bootlengte tot 7 meter, per nacht - bij een bootlengte van 7 tot 9 meter, per nacht - bij een bootlengte van meer dan 9 meter, per nacht	 € 3,- € 5,- € 7,-

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Geestmerambacht heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo. In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties

(databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld.

Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Figuur 10 uitzicht over het haventje De Woude

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij de ruiling van gronden, die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (9)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer (RAUM) 2-Toilet klein Zwaansmeer (RAUM) 3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) (RAUM evt. in huur uitgegeven?) 4-Toilet De Hoorne (RAUM) 5-Toilet De Woudhaven eiland (derden) 6-Toilet De Woudhaven parkeerterrein (derden) 7-Toiletgebouw Dorregeesterweg (magazijn) (RAUM) 8-Toiletgebouw Dorregeesterweg (Meerzicht) (RAUM was BRUOV008) 9-Toiletgebouw Dorregeest (terrein erfgoedpark) (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In erfpacht bij derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
Restaurant Krelis op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
De Juffer (receptie - erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Houtdroogloods (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Fundering Molen de Hoop		In erfpacht bij derden
Uitkijkpunt Dorregeesterpolder		RAUM

Cafetaria 't Pontje		Verhuurd aan derden
Aantal gebouwen	19	(incl. Erfgoedpark en Woudhaven)
waarvan: in eigen beheer	8	
contractueel uitgegeven	11	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Gebouwen in eigendom

Naast de toiletgebouwen heeft het recreatieschap ook een aantal gebouwen in eigendom. Daarvan is het Beheerkantoor voor "eigen gebruik". De overige panden zijn in bruikleen bij derden of worden verhuurd aan derden.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	99.613	95.361
Baten uit verhuren	201.467	195.599

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2026 is dat 3%. Naast de reguliere bijdragen worden in lijn met het besluit van het AB (Kadernota 2026 d.d. 29-11-2024) ook de incidentele bijdragen vermeld.

Participant	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	965.287	994.246
Gemeente Beverwijk	132.504	136.479
Gemeente Heemskerk	104.125	107.249
Gemeente Uitgeest	96.734	99.636
Gemeente Alkmaar	101.678	104.728
Gemeente Zaanstad	443.266	456.564
Gemeente Castricum	74.464	76.698
Gemeente Heiloo	34.368	35.399
Incidentele bijdragen participanten	69.000	1.133.000
Totaal	**2.021.426**	**3.143.999**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	49,20%	704.598	725.736
Gemeente Beverwijk	4,30%	61.583	63.430
Gemeente Heemskerk	2,90%	41.530	42.776
Gemeente Uitgeest	5,20%	74.464	76.698
Gemeente Alkmaar	7,10%	101.678	104.728
Gemeente Zaanstad	23,70%	339.408	349.590
Gemeente Castricum	5,20%	74.464	76.698
Gemeente Heiloo	2,40%	34.368	35.399
Provincie Noord-Holland - incidenteel	49,20%	33.948	557.436
Gemeente Beverwijk - incidenteel	4,30%	2.967	48.719
Gemeente Heemskerk - incidenteel	2,90%	2.001	32.857
Gemeente Uitgeest - incidenteel	5,20%	3.588	58.916
Gemeente Alkmaar - incidenteel	7,10%	4.899	80.443
Gemeente Zaanstad - incidenteel	23,70%	16.353	268.521
Gemeente Castricum - incidenteel	5,20%	3.588	58.916
Gemeente Heiloo - incidenteel	2,40%	1.656	27.192
Totaal	**100,00%**	**1.501.093**	**2.608.055**

Participant IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	50,10%	260.689	268.510
Gemeente Beverwijk	13,63%	70.921	73.049
Gemeente Heemskerk	12,03%	62.595	64.473
Gemeente Uitgeest	4,28%	22.270	22.938
Gemeente Zaanstad	19,96%	103.858	106.974
Totaal	**100,00%**	**520.333**	**535.944**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. J. Nieuwenhuizen Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;

	3. Realiseren van het ontwikkelprogramma 2022-2030 en het investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2023 (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap: 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak; 5. Het realiseren van structureel financieel in evenwicht zijnde meerjarenbegroting.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk.
	Verdeelsleutel A-UM
	Provincie Noord-Holland 49,2%
	Gemeente Alkmaar 7,1%
	Gemeente Beverwijk 4,3%
	Gemeente Castricum 5,2%
	Gemeente Heemskerk 2,9%
	Gemeente Heiloo 2,4%
	Gemeente Uitgeest 5,2%
	Gemeente Zaanstad 23,7%
	Verdeelsleutel IJ-Z
	Provincie Noord-Holland 50,10%
	Gemeente Beverwijk 13,63%
	Gemeente Heemskerk 12,03%
	Gemeente Uitgeest 4,28%
	Gemeente Zaanstad 19,96%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen Provinciale Staten en de gemeenteraden hun zienswijzen geven over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Bestuurlijk belang	
Eigen vermogen	31-12-2023 € 1.426.103
	31-12-2024 € 1.452.448
	31-12-2025 € 1.172.886
	31-12-2026 € 2.042.659
Vreemd vermogen	31-12-2023 € 1.097.471
	31-12-2024 € 1.634.332
	31-12-2025 € 5.580.899
	31-12-2026 € 5.274.222

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2023	€ -47.043
	31-12-2024	€ 26.345
	31-12-2025	€ -279.564
	31-12-2026	€ 869.774
Website	www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen, de vastgestelde visie en de veranderde economische en financiële omstandigheden bestuurlijke keuzes worden gemaakt.	
Belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren		

1. Het uitvoeren van de bijgestelde visie conform de Kadernota 2025 met de daarbij vastgestelde projecten, uitwerking van opbrengstmogelijkheden en de bezuinigingen (AB 6-12-2023);
2. Om daarmee te zorgen voor structureel (financieel) evenwicht;
3. Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties;
4. Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het gebiedsbeheer;
5. Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie;
6. Het uitvoeren van de bestuursopdracht naar de meest passende governance-structuur voor de recreatieve-natuurlijke opgaven.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.832	-	-171.832
2. Beheer en onderhoud	1.771.717	375.094	-1.396.623
3. Veiligheid en toezicht	111.649	-	-111.649
4. Bestuur en ondersteuning	498.121	-	-498.121
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	148.500	3.196.499	3.047.999
Totaal voor bestemming	**2.701.819**	**3.571.593**	**869.774**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.462.689	869.774
Totaal na bestemming	**5.034.282**	**5.034.282**	**-**

Figuur 11 Grazende schapen bij Aagtenpark

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	bestuur	122.857	86.358	91.399	96.190	101.231
0.4	overhead	399.146	411.763	432.521	454.329	477.236
0.5	treasury	121.850	148.500	144.050	139.100	134.150
0.10	mutaties reserves	240.695	2.332.463	337.828	249.894	192.161
1.2	openbare orde en veiligheid	107.808	111.649	116.927	114.973	120.800
2.1	verkeer en vervoer	219.383	222.618	229.254	235.843	243.045
3.1	economische ontwikkeling	171.011	93.063	48.599	90.009	71.208
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	126.932	148.988	175.790	153.851	171.030
3.4	economische promotie	113.042	117.979	124.174	130.694	137.559
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.376.599	1.360.902	1.406.002	1.629.785	1.674.498
	Totaal lasten	**2.999.322**	**5.034.282**	**3.106.544**	**3.294.668**	**3.322.918**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.5	treasury	65.000	52.500	42.500	35.000	28.000
0.8	overige baten en lasten	2.021.426	3.143.999	2.316.635	2.251.037	2.381.596
0.10	mutaties reserves	520.259	1.462.689	310.307	506.733	349.383
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	320.960	301.080	318.543	359.519	398.592
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	71.677	74.014	118.559	142.379	165.347
	Totaal baten	**2.999.322**	**5.034.282**	**3.106.544**	**3.294.668**	**3.322.918**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Totaal baten	2.999.322	5.034.282	3.106.544	3.294.668	3.322.918
	Totaal lasten	2.999.322	5.034.282	3.106.544	3.294.668	3.322.918
	Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Bijdrage gemeente Alkmaar	101.678	104.728	110.802	117.229	124.028
	Bijdrage gemeente Beverwijk	132.504	136.479	144.395	152.770	161.631
	Bijdrage gemeente Castricum	74.464	76.698	81.146	85.852	90.831
	Bijdrage gemeente Heemskerk	104.125	107.249	113.469	120.050	127.013
	Bijdrage gemeente Heiloo	34.368	35.399	37.452	39.624	41.922
	Bijdrage gemeente Uitgeest	96.734	99.636	105.414	111.528	117.996
	Bijdrage gemeente Zaanstad	443.266	456.564	483.044	511.060	540.701
	Bijdrage Provincie Noord-Holland	965.287	994.246	1.051.913	1.112.924	1.177.474
	Bijdrage gemeente Alkmaar - incidenteel	4.899	80.443	13.419	-	-
	Bijdrage gemeente Beverwijk - incidenteel	2.967	48.719	8.127	-	-
	Bijdrage gemeente Castricum - incidenteel	3.588	58.916	9.828	-	-
	Bijdrage gemeente Heemskerk - incidenteel	2.001	32.857	5.481	-	-
	Bijdrage gemeente Heiloo - incidenteel	1.656	27.192	4.536	-	-
	Bijdrage gemeente Uitgeest - incidenteel	3.588	58.916	9.828	-	-
	Bijdrage gemeente Zaanstad - incidenteel	16.353	268.521	44.793	-	-
	Bijdrage Provincie Noord-Holland - incidenteel	33.948	557.436	92.988	-	-
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**2.021.426**	**3.143.999**	**2.316.635**	**2.251.037**	**2.381.596**

Lasten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	331.385	329.211	307.182
Pachten	1.842	1.788	1.026
Ingeleend personeel	1.316.524	1.299.146	1.186.492
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	878.750	995.340	782.077
Rente	148.500	121.850	1.235
Mutatie voorzieningen	-23.344	-21.870	6.305
Afschrijvingen	48.162	33.162	33.112
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**2.701.819**	**2.758.627**	**2.317.429**

Baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Grond	-	-	-
Pachten	99.613	95.361	95.598
Huren	201.467	195.599	191.256
Leges en andere rechten	22.424	21.771	19.131
Overige goederen en diensten	20.799	20.361	14.676
Subsidies	26.173	54.927	30.545
Inkomensoverdrachten	3.148.617	2.026.044	1.842.828
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	52.500	65.000	107.921
Overige verrekeningen	-	-	41.821
Totaal baten	**3.571.593**	**2.479.063**	**2.343.774**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Totaal lasten	2.701.819	2.758.627	2.317.429
Totaal baten	3.571.593	2.479.063	2.343.774
Saldo	**869.774**	**-279.564**	**26.345**

Resultaatbestemming	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	1.199.463	117.209	185.061
Onttrekking algemene reserve	-1.233.952	-118.212	-237.692
Toevoeging bestemmingsreserve	1.133.000	123.486	232.008
Onttrekking bestemmingsreserve	-228.737	-402.047	-153.031
Totaal mutaties reserves	**869.774**	**-279.564**	**26.345**

Geprognotiseerde balans 2026

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2026	2025	PASSIVA	2026	2025
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	6.648	5.945	Reserves	2.043	1.173
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	827	851
			Schulden op lange termijn	4.230	4.543
Subtotaal	***6.648***	***5.945***	***Subtotaal***	***7.100***	***6.567***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	67	67	Schulden op korte termijn	217	187
Liquide middelen	602	742			
Subtotaal	***669***	***809***	***Subtotaal***	***217***	***187***
Totaal	**7.317**	**6.754**	**Totaal**	**7.317**	**6.754**

Standen reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve AUM	49.466	50.482	50.482	50.482	50.482
Bestemmingsreserves AUM	587.419	1.515.372	1.550.444	1.296.108	1.120.447
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	31.886	32.545	54.146
Bestemmingsreserves IJ-Z	463.812	440.122	436.960	433.798	430.636
Totaal reserves	**1.172.886**	**2.042.659**	**2.070.180**	**1.813.341**	**1.656.119**
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	850.566	827.222	989.769	987.335	991.163

Financiële meerjarenraming 2025-2029

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	301.009	171.832	57.779	99.648	81.329
2. Beheer en onderhoud	1.704.558	1.771.717	1.926.040	2.140.534	2.216.011
3. Veiligheid en toezicht	107.808	111.649	116.927	114.973	120.800
4. Bestuur en ondersteuning	523.402	498.121	523.920	550.519	578.467
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	121.850	148.500	144.050	139.100	134.150
Totaal	**2.758.627**	**2.701.819**	**2.768.716**	**3.044.774**	**3.130.757**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	30.000	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	362.637	375.094	437.102	501.898	563.939
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.086.426	3.196.499	2.359.135	2.286.037	2.409.596
Totaal	**2.479.063**	**3.571.593**	**2.796.237**	**2.787.935**	**2.973.535**

Saldo lasten en baten	-279.564	869.774	27.521	-256.839	-157.222

Reguliere werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	2.421.148	2.542.366	2.672.785	2.935.824	3.030.208
Baten	2.380.063	2.438.593	2.607.237	2.787.935	2.973.535
Saldo	**-41.085**	**-103.773**	**-65.548**	**-147.889**	**-56.673**

Incidentele werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	337.478	159.453	95.931	108.950	100.549
Baten	99.000	1.133.000	189.000	-	-
Saldo	**-238.478**	**973.547**	**93.069**	**-108.950**	**-100.549**

Resultaat totaal

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	2.758.627	2.701.819	2.768.716	3.044.774	3.130.757
Baten	2.479.063	3.571.593	2.796.237	2.787.935	2.973.535
Saldo	**-279.564**	**869.774**	**27.521**	**-256.839**	**-157.222**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	-1.002	-34.489	-4.389	659	21.601
Bestemmingsreserve	-278.561	904.263	31.910	-257.498	-178.823
Totaal	**-279.564**	**869.774**	**27.521**	**-256.839**	**-157.222**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2025 – 2026

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2025	408	-	-	408
Algemene reserve AUM	2025	41.731	59.474	67.209	49.466
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	2025	459.660	228.987	69.000	299.673
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2025	48.222	5.100	-	43.122
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2025	145.123	5.500	-	139.623
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	2025	5.000	-	-	5.000
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	2025	45.514	-	54.486	100.000

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve IJ-Z	2025	80.518	58.737	50.000	71.781
Bestemmingsreserve IJ-Z	2025	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2025	566.196	159.299	-	406.897
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2025	60.077	3.162	-	56.915
Totaal reserves		**1.452.450**	**520.259**	**240.695**	**1.172.886**
Voorziening groot onderhoud AUM	2025	476.977	304.572	232.330	404.735
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2025	395.459	34.128	84.500	445.831
Totaal voorziening		**872.436**	**338.700**	**316.830**	**850.566**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2026	408	-	-	408
Algemene reserve AUM	2026	49.466	1.198.447	1.199.463	50.482
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	2026	299.673	199.947	1.133.000	1.232.727
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2026	43.122	5.100	-	38.022
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2026	139.623	-	-	139.623
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	2026	5.000	-	-	5.000
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	2026	100.000	-	-	100.000
Algemene reserve IJ-Z	2026	71.781	35.505	-	36.275
Bestemmingsreserve IJ-Z	2026	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2026	406.897	20.528	-	386.369
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2026	56.915	3.162	-	53.753
Totaal reserves		**1.172.886**	**1.459.527**	**2.332.463**	**2.042.659**
Voorziening groot onderhoud AUM	2026	404.735	234.033	232.330	403.032
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2026	445.831	106.141	84.500	424.190
Totaal voorziening		**850.566**	**340.174**	**316.830**	**827.222**

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	49.466	50.482	1.016
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	299.673	1.232.727	933.053
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	43.122	38.022	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.623	139.623	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	5.000	5.000	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	100.000	100.000	-
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	-35.505
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	406.897	386.369	-20.528
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	56.915	53.753	-3.162
Totaal reserves	**1.172.886**	**2.042.659**	**869.774**
Voorziening groot onderhoud AUM	404.735	403.032	-1.703
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	445.831	424.190	-21.641
Totaal reserves en voorzieningen	**2.023.452**	**2.869.881**	**846.430**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 30 juni 2025.

Voorzitter,
Mevr. J. Kloosterman

Bijlagen

Bijlage I Tabellen gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek

Bijlage III Risicoanalyse 2025

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Samenvatting

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	142.689	-	-142.689
2. Beheer en onderhoud	1.300.358	302.684	-997.674
3. Veiligheid en toezicht	79.630	-	-79.630
4. Bestuur en ondersteuning	348.093	-	-348.093
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	148.500	2.645.555	2.497.055
Totaal voor bestemming	**2.019.270**	**2.948.239**	**928.969**
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.403.494	928.969
Totaal na bestemming	**4.351.733**	**4.351.733**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	30.791
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	309.393
Participantenbijdragen	2.608.055
Totaal baten voor bestemming	**2.948.239**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	1.885.786	1.786.873	1.573.304
Baten	1.815.239	1.771.280	1.713.544
Saldo	**-70.547**	**-15.594**	**140.240**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	133.484	191.772	95.949
Baten	1.133.000	99.000	49.365
Saldo	**999.516**	**-92.772**	**-46.584**

Resultaat totaal

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	2.019.270	1.978.646	1.669.253
Baten	2.948.239	1.870.280	1.762.909
Saldo	**928.969**	**-108.366**	**93.656**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve	49.466	50.482	1.016
Bestemmingsreserve exploitatie	299.673	1.232.727	933.053
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	43.122	38.022	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.623	139.623	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	5.000	5.000	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	100.000	100.000	-
Totaal reserves	**637.293**	**1.566.262**	**928.969**
Voorziening groot onderhoud	404.735	403.032	-1.703
Totaal reserves en voorzieningen	**1.042.028**	**1.969.294**	**927.266**

Financiële meerjarenraming 2025-2029

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	174.279	142.689	54.446	96.148	77.654
2. Beheer en onderhoud	1.247.063	1.300.358	1.437.714	1.622.311	1.681.619
3. Veiligheid en toezicht	77.152	79.630	83.297	79.650	83.700
4. Bestuur en ondersteuning	358.302	348.093	365.520	384.092	403.606
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	121.850	148.500	144.050	139.100	134.150
Totaal	**1.978.646**	**2.019.270**	**2.085.027**	**2.321.301**	**2.380.729**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	30.000	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	293.687	302.684	340.492	390.844	438.184
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.546.593	2.645.555	1.779.607	1.676.121	1.766.884
Totaal	**1.870.280**	**2.948.239**	**2.120.099**	**2.066.965**	**2.205.068**

Saldo lasten en baten	-108.366	928.969	35.072	-254.336	-175.661

Reguliere werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	1.786.873	1.885.786	1.989.096	2.212.351	2.280.180
Baten	1.771.280	1.815.239	1.931.099	2.066.965	2.205.068
Saldo	**-15.594**	**-70.547**	**-57.997**	**-145.386**	**-75.112**

Incidentele werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	191.772	133.484	95.931	108.950	100.549
Baten	99.000	1.133.000	189.000	-	-
Saldo	**-92.772**	**999.516**	**93.069**	**-108.950**	**-100.549**

Resultaat totaal

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	1.978.646	2.019.270	2.085.027	2.321.301	2.380.729
Baten	1.870.280	2.948.239	2.120.099	2.066.965	2.205.068
Saldo	**-108.366**	**928.969**	**35.072**	**-254.336**	**-175.661**

Diverse saldi

	2025	2026	2027	2028	2029
financieel resultaat	-108.366	928.969	35.072	-254.336	-175.661
participantenbijdrage	1.501.093	2.608.055	1.749.608	1.651.123	1.746.889
saldo reserves	637.293	1.566.262	1.601.334	1.346.999	1.171.338

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z)

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	29.144	-	-29.144
2. Beheer en onderhoud	471.359	72.410	-398.949
3. Veiligheid en toezicht	32.019	-	-32.019
4. Bestuur en ondersteuning	150.028	-	-150.028
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	550.944	550.944
Totaal voor bestemming	**682.550**	**623.354**	**-59.196**
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	-	59.196	-59.196
Totaal na bestemming	**682.550**	**682.550**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	87.410
Participantenbijdragen	535.944
Totaal baten voor bestemming	**623.354**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	656.580	634.275	623.857
Baten	623.354	608.783	580.865
Saldo	**-33.226**	**-25.492**	**-42.992**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	25.970	145.706	24.319
Baten	-	-	-
Saldo	**-25.970**	**-145.706**	**-24.319**

Resultaat totaal

	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	682.550	779.981	648.176
Baten	623.354	608.783	580.865
Saldo	**-59.196**	**-171.198**	**-67.311**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	71.781	36.275	-35.505
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	406.897	386.369	-20.528
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	56.915	53.753	-3.162
Totaal reserves	**535.593**	**476.397**	**-59.196**
Voorziening groot onderhoud	445.831	424.190	-21.641
Totaal reserves en voorzieningen	**981.424**	**900.587**	**-80.837**

Financiële meerjarenraming 2025-2029

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	126.730	29.144	3.333	3.500	3.675
2. Beheer en onderhoud	457.496	471.359	488.326	518.224	534.393
3. Veiligheid en toezicht	30.656	32.019	33.630	35.323	37.100
4. Bestuur en ondersteuning	165.099	150.028	158.400	166.427	174.861
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	-	-	-	-
Totaal	**779.981**	**682.550**	**683.689**	**723.474**	**750.029**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	68.950	72.410	96.610	111.054	125.755
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	539.833	550.944	579.528	609.916	642.712
Totaal	**608.783**	**623.354**	**676.138**	**720.970**	**768.467**

Saldo lasten en baten	-171.198	-59.196	-7.551	-2.504	18.439

Reguliere werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	634.275	656.580	683.689	723.474	750.029
Baten	608.783	623.354	676.138	720.970	768.467
Saldo	**-25.492**	**-33.226**	**-7.551**	**-2.504**	**18.439**

Incidentele werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	145.706	25.970	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	**-145.706**	**-25.970**	**-**	**-**	**-**

Resultaat totaal

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	779.981	682.550	683.689	723.474	750.029
Baten	608.783	623.354	676.138	720.970	768.467
Saldo	**-171.198**	**-59.196**	**-7.551**	**-2.504**	**18.439**

Diverse saldi

	2025	2026	2027	2028	2029
financieel resultaat	-171.198	-59.196	-7.551	-2.504	18.439
participantenbijdrage	520.333	535.944	567.029	599.916	634.712
saldo reserves	535.593	476.397	468.846	466.343	484.781

Bijlage III Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

In een risicosessie zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1) Continuïteit dienstverlening
   a) Uitvoeringsorganisatie
   b) Erfpachtcontracten Staatbosbeheer
2) Veranderende en/ of verzwarende wet- en regelgeving
3) Inkoop en aanbestedingsrisico's: facturering/subsidies
4) Calamiteiten
   a) Ongevallen in beheergebied
   b) Kwaliteit zwemwater
5) Verminderde inkomsten door
   b) Faillissement van evenementen of ondernemers
   c) Beleid
   d) Bezuinigingen
6) Milieuvervuiling door bijvoorbeeld zware metalen/ chroom/ asbest/ PFAS
7) Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
8) Eindwaardevergoeding opstallen
9) Beperkingen ontwikkelingen landelijk gebied (omgevingsplannen, NNN/ Natura 2000/ PBL/ UNESCO)
10) Overmacht door
    a) pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten
    b) door klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)
11) Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken
12) Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak

In de onderstaande tabel worden de geïnventariseerde risico's weergegeven. De vermenigvuldiging van "kans x financieel gevolg" leidt tot de positionering in de matrix:

- Lage scores (groen gekleurd) geven aanvaardbare risico's weer en deze behoevengeen/weinig aandacht.
- Middelmatige scores (oranje) zijn risico's die aandacht verdienen maar waarvoor nog niet direct ingrijpen noodzakelijk is.
- Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar en dienen nauwlettend te worden gevolgd en/of waarvoor maatregelen moeten worden getroffen.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%			
2 = 10 – 40 %			1
3 = > 40 %		2, 6 en 7	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5c, 5d, 9 en 12. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5c. Verminderde inkomsten door: Beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

Risico/kans: Beleidsverandering leidt tot hogere kosten en/of lagere opbrengsten		Oorzaak: Door wisseling van de politiek vertegenwoordiging van gemeenten, provincie of rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.
Kans(cijfer):	Gevolg(cijfer): **€ 200.000**	Gevolg/impact: ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijke schadeclaims van dien;
> 40% = 3	100.000–300.000 = 2	▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud; ▪ Verminderende maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Participantenbijdrage verhogen; ▪ Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau; ▪ Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid; ▪ ***€ 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf***.		

5d. Verminderde inkomsten door: bezuinigingen

Dit risico omvat de mogelijkheid dat participanten bezuinigen op de participantenbijdragen en/of indexatie van die bijdragen waardoor het recreatieschap minder inkomsten heeft.

Risico/kans: Beleidsverandering leidt tot minder inkomsten gemeenten wat leidt tot bezuinigingen bijdragen GR.		Oorzaak: Door mindering van het geld dat het rijk beschikbaar stelt aan gemeenten moeten zij bezuinigen in uitgaven. Ook de gemeenschappelijke regelingen kunnen hierdoor geraakt worden waardoor het recreatieschap rekening moet houden met korting van de participantenbijdrage.
Kans(cijfer):	Gevolg(cijfer): **€ 100.000**	Gevolg/impact: ▪ Vermindering van de inkomsten van het recreatieschap;

> 40% = 3	100.000–300.000 = 2	▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud;
Beheersmaatregel: ▪ Het onderhoud kwaliteitsniveau (CROW) bijstellen; ▪ Bezuinigen; ▪ ***€ 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.***		

9. Beperkingen ontwikkelingen gebied (bijv. omgevingsplannen, NNN, Natura 2000, PBL en/of Unesco)

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de landelijke en provinciale overheid en bij lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Niet of deels kunnen realiseren van vastgestelde/gewenste ontwikkel.		Oorzaak: Beperkingen dan wel onmogelijkheden bij wet- en regelgeving om ontwikkelingen te realiseren c.q. uitblijven van provinciale en/of lokale steun/medewerking bij ontwikkelingsplannen en de kans dat die organen kiezen voor natuur ipv recreatie.
Kans(cijfer): > 40% = 3	Gevolg(cijfer): **€ 150.000** 100.000–300.000 = 2	Gevolg/impact: ▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten); ▪ Geen ruimte voor ondernemers; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied; ▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).
Beheersmaatregel: ▪ Bestuurlijk portefeuillehouder "ontwikkeling" benoemen; ▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening ▪ Omgevingsmanagement ▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL). ▪ ***€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf***		

12. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.</td><td>Oorzaak:
Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):

> 40% = 3</td><td>Gevolg(cijfer):
€ 100.000

100.000 – 300.000
= 2</td><td>Gevolg/impact:
▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van gewenste recreatieve ontwikkelingen;
▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten);
▪ Geen/minder ruimte voor ondernemers met als gevolg minder structurele inkomsten;
▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement
▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures
▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)
▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Aan: de raden van deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 19 maart 2025
Uw kenmerk: --
Onderwerp: Financiële jaarstukken recreatieschap Spaarnwoude
Bijlage(n):
1. Jaarrekening 2024
2. Infographic '2024 in vogelvlucht'
3. Begrotingswijziging 2025
4. Concept Programmabegroting 2026
5. Projectenoverzicht

Behandeld door: [redacted]

Geachte Raads- en Statenleden,

Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 19 maart 2025 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld.

Hierbij zenden wij u:
- De jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag Spaarnwoude 2024 (bijlage 1) met de Infographic '2024 in vogelvlucht' (bijlage 2)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude 2025 (bijlage 3)
- De Concept Programmabegroting Spaarnwoude 2026 (bijlage 4).

Wij verzoeken u eventuele zienswijzen kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 10 juli 2025 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken. Daarna worden deze vóór 15 juli 2024 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Vanwege de strenge eisen aan de indieningstermijnen verzoeken wij u met klem uw reactie te versturen uiterlijk 13 juni 2024, zodat het dagelijks bestuur uw zienswijze kan behandelen op 19 juni 2025 en vervolgens agenderen voor de vergadering van het algemeen bestuur van 10 juli 2025. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

Resultaat 2024 en uitvoering vanaf 2025
2024 is afgesloten met een positief resultaat van drie ton. Het programma is grotendeels volgens planning uitgevoerd in lijn met de begroting. Het positieve resultaat is vooral te danken aan incidentele inkomsten voor landschapsplan en voor aanleg en beheer natuurvriendelijke oevers. Door deze incidentele inkomsten kan er meer worden gedaan aan ecologisch beheer.

In 2025 kunnen mooie stappen worden gezet naar een toekomstbestendig Spaarnwoude Park. Doorgaan met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma met ambitieniveau basis, mede in verband met het ravijnjaar 2026, betekent een financieel verantwoord uitvoeringsniveau van de uitvoering van de Visie Spaarnwoude Park 2040. Per saldo wordt in 2025 bijna viereneenhalve ton aan de reserves toegevoegd. Met de toekenning van de Regiodeal met in totaal circa drie miljoen euro rijksbijdrage waarvan de eerste bedragen in 2025 kunnen worden uitgegeven wordt bovendien meer gerealiseerd bij de ingebrachte projecten uit het uitvoeringsprogramma en wordt de regionale

samenwerking versterkt. In de Kadernota 2026 is al aangekondigd door het recreatieschap dat wordt voortgebouwd op het financieel terughoudende scenario.

Op korte termijn bieden incidentele inkomsten de mogelijkheid om de waarde van het recreatieschap voor de regio op het gebied van natuur en recreatie te vergroten. Dit is noodzakelijk in een regio met een grote woningbouwopgave waar de leefbaarheid en brede welvaart onder druk staan. Deze ontwikkeling maakt de opdracht om te onderzoeken hoe het recreatieschap duurzaam gefinancierd kan worden, ook voor structureel beheer en onderhoud, steeds belangrijker. Het bestuur van het recreatieschap heeft dan ook besloten om, gezien de zorgen om de financiële meerjarenbegroting, dit jaar prioriteit te geven aan een onderzoek naar een financieel gezonde toekomst voor het schap. Het effect van de ravijnjaren vanaf 2026 wordt daarin meegenomen. Mede door samen te werken in de regio kan het recreatieschap hier invulling aan geven, onder andere binnen het crossthema ‘duurzame gebiedsfinanciering’ van de Regiodeal.

Financiële jaarstukken in een compacte vorm conform BBV
Het recreatieschap presenteert de jaarstukken conform de regels van de BBV én in een compacte vorm: namelijk geconsolideerd. Dit houdt in dat er geen of beperkte verantwoording per deelbegroting wordt gegeven, conform het advies van het ministerie van BZK. Eind 2023 heeft het algemeen bestuur besloten om de deelbegrotingen SPW en SGP samen te voegen. Deelbegroting SMG loopt nog tot 2033.

Indien u vragen heeft of nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met ondergetekende via [redacted]

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude

Peter Harmsen
Programmamanager Spaarnwoude

2024 in vogelvlucht

Spaarnwoude Park

Spaarnwoude Park bestaat uit verschillende parkachtige gebieden tussen Haarlem, Hoofddorp en Amsterdam. Groene gebieden die allemaal net iets anders zijn maar samen één groot samenhangend parklandschap vormen. Door hun ligging dichtbij grote steden en wijken zijn ze enorm belangrijk. Het zijn grote 'stadsparken' waarin je even kunt ontsnappen aan de drukte van alledag.

Wat hebben we gerealiseerd?

De visie Spaarnwoude Park 2040 is de toekomst in grote lijnen met een park dat is rijk aan natuur, een sprankelend buitenleven en bijzondere verhalen uit het verleden. Hiermee bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijke leefomgeving voor bewoners uit de regio. Door betere verbindingen tussen het groen, door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling mooie bestemmingen, allemaal in balans met de natuur.

Samen met partners in de regio hebben we ons dit jaar ingespannen voor meer ruimte voor groen, recreatie, ontspanning en ontmoeting en dat er meer aandacht is voor gezonder eten. Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld, dit is de regiodeal MRA West beter in Balans en daarmee kunnen we projecten in uitvoering brengen.

Hoe staat het schap er voor?

De geconsolideerde jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positief exploitatie resultaat van € 305.794. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € - 601.734 is dit een positieve financiële afwijking van € 907.528. De lasten zijn lager en de baten zijn hoger dan begroot.

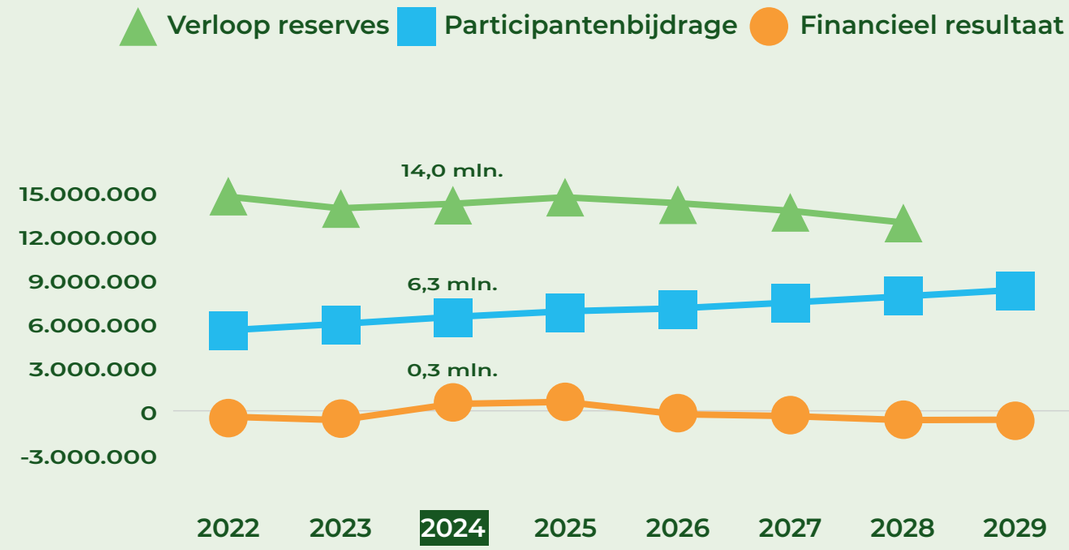

Waar ging het geld naartoe?

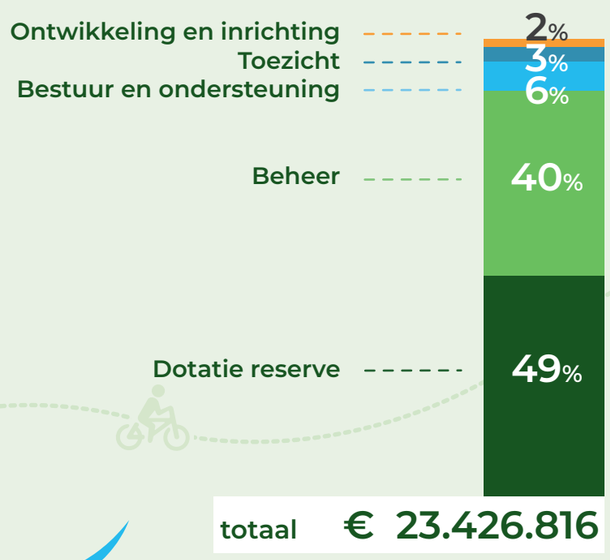

totaal € 23.426.816

Waar kwam het geld vandaan?

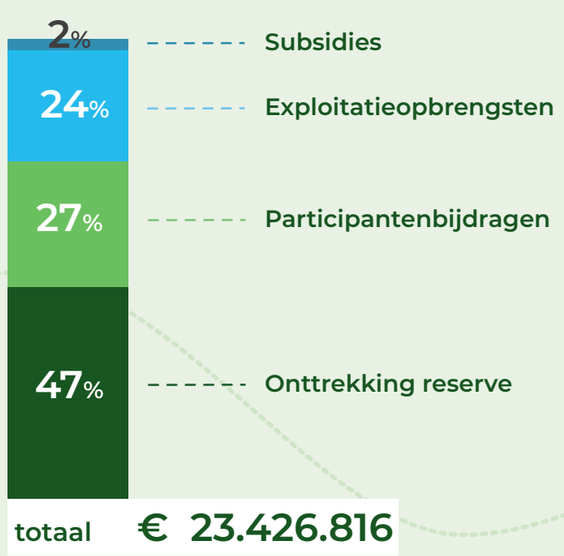

totaal € 23.426.816

2024 highlights

Spaarnwoude Park

Schuilplekken voor slimme dieren

De boommarter, nog altijd zeldzaam in Nederland, het is een klein, bruinharig roofdier, dat zich vlug en lenig door bomen verplaatst. En de bunzing, een nieuwsgierig diertje die als een dief in de nacht voedsel steelt van andere dieren. Deze dieren voelen zich thuis in ons park en profiteren van het laten liggen van takken en houtstapels als schuilplek.

Highlinen tussen de heuvels

Een lijn spannen tussen twee ankerpunten en er vervolgens als een koorddanser overheen lopen, dat is nu ook mogelijk bij Spaarnwoude Heuvels. De vereniging Slackned heeft toestemming gekregen om bij de schijven en de klimmuur twee ankerpunten te realiseren om een highline te bevestigen. Je kunt vanaf heden op grote hoogte genieten van de natuur.

Start natuurtuin

De natuurtuin in Park Vijfhuizen is een initiatief van bewoners van de dorpsvereniging Vijfhuizen. Met de fruitbomen, struiken, poelen, natuurvriendelijke oevers, bloemen en planten ontstaat een aantrekkelijker park waar meer te beleven en te doen is.

www.spaarnwoudepark.nl

40+ verenigingen actief

15 grote evenementen
> 5.000 bezoekers

1.437 volgers Instagram

5.168 volgers Facebook

162K website bezoekers

Welkomstborden in een nieuw jasje

De welkomstborden waren aan vervanging toe. Het nieuwe ontwerp zorgt in het uitgestrekte gebied voor één herkenbaar geheel. De borden zijn van duurzaam materiaal zoals Europees hout en Cortenstaal met een verwachte levensduur van 25 jaar. Bewegwijzering kwam naar voren als een van de verbeterpunten uit het bezoekersonderzoek in 2022.

Opwaardering Plesmanhoek

De Plesmanhoek, een onontdekt pareltje grenzend aan het Haarlemmermeerse bos. Om dit park met agrarisch landschap en kleurrijke akkers voor bezoekers aantrekkelijk te maken is er een schuilplaats toegevoegd aan het hondenveldje, er zijn paden rolstoelvriendelijk gemaakt, speelvoorzieningen opgeknapt. Het Oogstfest, georganiseerd samen met historische vereniging Meerhistorie, werd een druk bezocht en gezellig familie evenement.

Natuurvriendelijke oevers voor een biodivers ecosysteem

Met behulp van het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn oevers natuurvriendelijk gemaakt. In het park Vijfhuizen, de Groene Weelde, Buitenschot en de Boseilanden lopen de oevers nu gedeeltelijk af in het water wat zorgt voor een rijke habitat voor planten en dieren zoals watervogels, amfibieën, insecten en vissen. Bovendien vergroten ze ook de recreatiemogelijkheden zoals het spotten van vogels.

Spaarnwoude Park

Spaarnwoude Park

Jaarstukken **2024**

Recreatieschap Spaarnwoude

versie DB 19 maart 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **10**

Programmaverantwoording *12*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 15

Programma 2. Beheer en onderhoud 21

Programma 3. Toezicht en veiligheid 27

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 27

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 30

Paragrafen *33*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 34

B. Kapitaalgoederen 38

C. Financiering 45

D. Bedrijfsvoering 49

E. Grondbeleid 53

F. Participanten 56

Jaarrekening **60**

Overige gegevens **80**

Bijlagen **84**

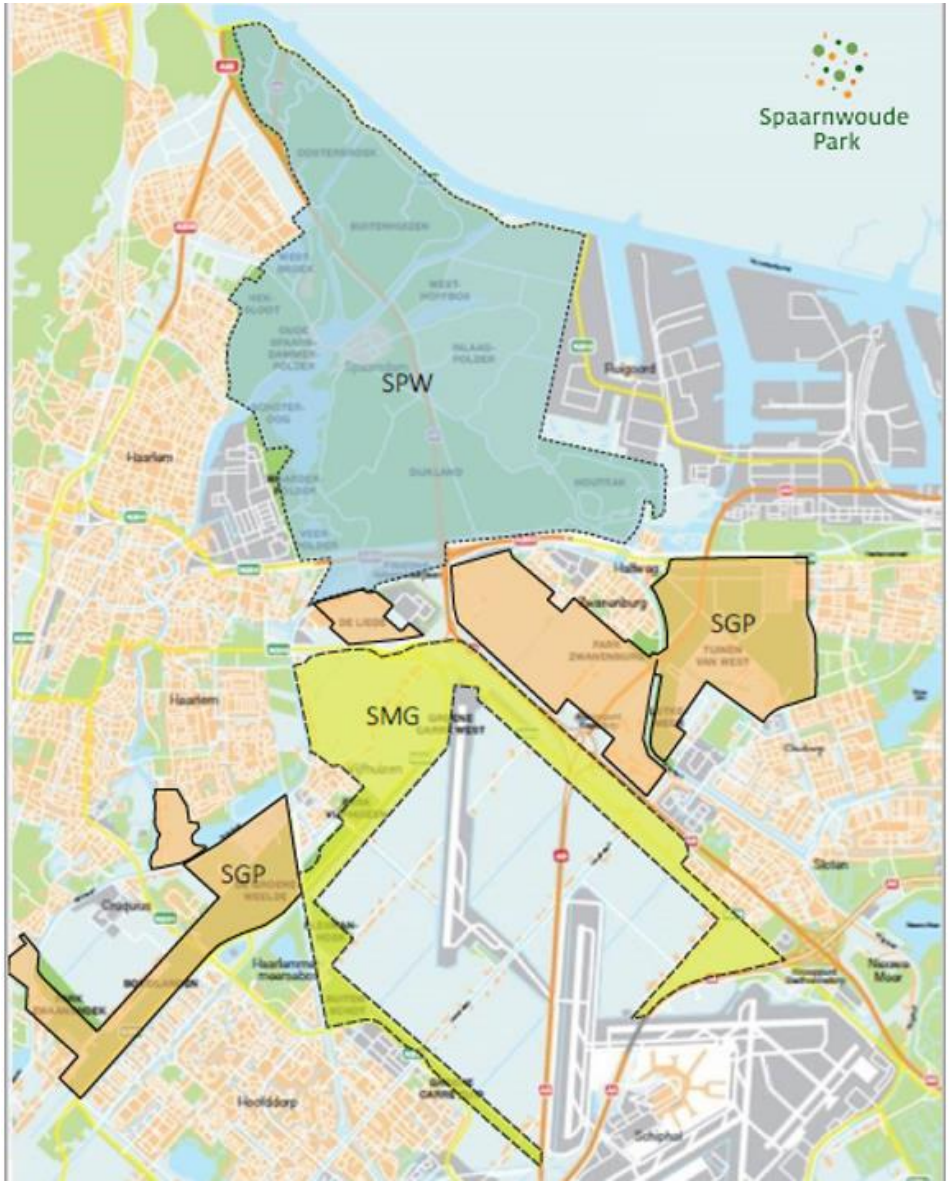

Samenvatting

In 2024 is het programma grotendeels volgens planning uitgevoerd. Met relatief kleine afwijkingen blijken zowel de lasten als de baten in lijn met de begroting, met uitzondering van incidentele baten voor landschapsplan en aanleg en beheer natuurvriendelijke oevers. Daarnaast zijn een aantal projecten doorgeschoven naar 2025. Dit maakt dat er financieel wel grote verschuivingen te zien zijn.

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De geconsolideerde jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positief exploitatie resultaat van € 305.794. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € - 601.734 is dit een positieve financiële afwijking van € 907.528. De lasten zijn lager en de baten zijn hoger dan begroot.

Financieel resultaat

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	12.002.874	12.349.670	-346.796
Baten	12.308.668	11.747.936	560.732
Saldo	**305.794**	**-601.734**	**907.528**

Op de volgende pagina's worden per programma de belangrijkste afwijkingen uit de geconsolideerde weergave genoemd, die in de programmaverantwoording worden toegelicht.

Inleiding

De gemeenten Amsterdam, Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren het grootste deel van de jaarlijkse exploitatie. Dit wordt aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en exploitatiebudget. De jaarstukken zijn geconsolideerd weergegeven en doet waar relevant uitspraken over de situatie per deelgebied. De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200, begrensd door het Noordzeekanaalgebied, Haarlem en de havens van Amsterdam West.
- SGP - Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde.
- SMG - Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan (Polderbaan) van Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens: 6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water. Het overige gebied wordt beheerd door lokale agrariërs- en bewoners. Er waren 8,3 miljoen bezoeken in 2023 (vanwege een nieuwe telmethodiek zijn de cijfers over 2024 nog niet beschikbaar).

Realisatie in hoofdlijnen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040: rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden. De ambitie is om van Spaarnwoude Park een natuurrijk park te maken tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Het uitvoeringsprogramma heeft als belangrijkste punten:

- Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie
- Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk
- Het succesvol wegwerken van het achterstallig onderhoud in het oudere deelgebied SPW
- Uitgeven in ondererfpacht van gedateerde gebouwen
- Fietsbereikbaarheid (in Spaarnwoude en van- en naar de steden)

In 2024 is een start gemaakt met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park op ambitieniveau basis. Dit houdt in dat de ontwikkelingen worden gefinancierd uit eigen middelen (bijvoorbeeld uit extra erfpachtinkomsten bij uitgiftes) en subsidies. Naast de projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn er in 2024 mooie stappen gemaakt om effectief invulling te geven aan de hoofddoelstelling om steden en natuurgebieden te ontlasten en een aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Ten aanzien van het beheer van het recreatiegebied volgt hieronder een selectie van activiteiten:

- Regulier periodiek onderhoud en beheer
- Begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschap
- Voorbereiden en updaten uitvoering meerjarenplanning groot onderhoud en vervangingen
- Beheren vastgoedcontracten en genereren opbrengsten
- Controleren veiligheids- en onderhoudssituatie
- Toezicht houden, handhaving en contacten met recreanten, gebruikers en ondernemers
- Bestuurlijk-logistieke processen voorbereiden en begeleiden aan de hand van jaarprogramma, begroting en doelstellingen
- Advisering bestuur (juridisch, financieel, bestuurlijk)
- Promotie gebied en gebruiksmogelijkheden
- Uitvoering communicatieplan – omgevingsmanagement

Geurtuin Boerenerf Spaarnwoude

Overzicht van baten en lasten (geconsolideerd) over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	596.165	108.629	-487.536	857.626	260.000	-597.626	887.868	166.544	-721.324
2. Beheer en onderhoud	9.289.352	5.260.876	-4.028.476	9.471.164	4.664.961	-4.806.203	9.209.189	4.825.305	-4.383.884
3. Veiligheid en toezicht	770.783	-	-770.783	722.468	-	-722.468	760.687	37.780	-722.907
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	226.037	-	-226.037	250.903	-	-250.903	247.586	-	-247.586
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.499	6.939.163	6.936.665	1.525	6.822.975	6.821.450	2.076	6.294.361	6.292.285
Overhead	1.118.039	-	-1.118.039	1.045.984	-	-1.045.984	1.017.117	-	-1.017.117
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**12.002.874**	**12.308.668**	**305.794**	**12.349.670**	**11.747.936**	**-601.734**	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	4.579.414	6.270.828	-1.691.414	4.319.670	6.153.411	-1.833.741	610.368	210.675	399.693
Bestemmingsreserves	6.844.527	4.847.319	1.997.208	6.227.525	4.995.518	1.232.007	614.855	1.815.080	-1.200.225
Totaal mutaties reserves	**11.423.941**	**11.118.147**	**305.794**	**10.547.195**	**11.148.929**	**-601.734**	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**
Gerealiseerd resultaat	**23.426.816**	**23.426.816**	**-**	**22.896.865**	**22.896.865**	**-**	**13.349.747**	**13.349.747**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2024 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2024 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2024. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2024, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 in de jaarrekening.

Programma 1 Ontwikkeling en Inrichting

Binnen programma 1 Ontwikkeling en inrichting is inzet gepleegd op de projecten van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude park. De gerealiseerde kosten zijn € 596.165, dat is € 261.461 lager dan begroot. De lagere lasten van € 261.461 is vooral het gevolg van:

- Doorschuiven van budget naar 2025 (€ 184.500):
  het gaat om de projecten Veerplas (€ 140.000) en trimparcours Houtrak (€ 44.500). De werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2025 (o.a.) vanwege de Regiodeal.
- Vertragingen van projecten (€ 124.100):
  Het gaat om de projecten Groene Weelde, Big Spotters Hill en Expo-terrein. Voor de Groene Weelde is inzet gepleegd op de benodigde ontgrenzingen van de NNN. De projecten Big Spotters Hill en verbetering Expo-terrein zijn halverwege 2024 opgestart.
- Hogere lasten aan project erfpacht Tuinen van West (€ 34.900)
- Hogere lasten werving ondernemers voor de Zandschuur en de Watergeus (€ 19.700)
- Lagere lasten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 10.500, zie ook lagere baten/kostenneutraal)
- En diverse andere afwijkingen (per saldo € 3.039)

De opbrengsten zijn € 108.629, dat is € 151.371 lager dan begroot. Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen van de lagere baten van € 151.371 opgesomd:

- Lagere baten uit projecten van het uitvoeringsprogramma (€ 135.900), hiervan schuift tbv ontvangstgebied Veerplas € 140.000 door naar 2025
- Doorschuiven budget trimparcours Houtrak naar 2025 (€ 25.000).
- Lagere baten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 10.500, zie ook lagere lasten/kostenneutraal)
- Hogere baten aan project erfpacht Tuinen van West (€ 20.000):
  vanwege een bijdrage van de gemeente Amsterdam voor kadastrale kosten.

Programma 2 Beheer en onderhoud

In programma 2 Beheer en onderhoud heeft het recreatieschap inzet gepleegd op de instandhouding van recreatie en natuur. De gerealiseerde kosten zijn € 9.289.352, dat is € 181.812 lager dan begroot. De lagere lasten van € 181.812 is vooral het gevolg van:

- Lagere lasten aan reguliere werkzaamheden (€ 16.400)
- Lagere lasten groot onderhoud (€ 75.600)
  door o.a. de zoektocht naar een locatie voor bagger i.v.m. Veerplas en langere voorbereidingen i.v.m. stikstofwetgeving.
- Doorschuiven werkzaamheden naar 2025 voor nieuwe evenementenafrit A22 (84.000)
- Lagere lasten terreinverbetering Houtrak (€ 27.600, kostenneutraal)
- Hogere lasten natuur inclusieve bossenrevitalisatie (€ 52.000, kostenneutraal)
- Vrijvallen geraamde budget beheergebieden SBB (€ 24.500)
  Vanuit het voorzittersoverleg was besloten om mee te denken naar een oplossing voor het structurele beheertekort van SBB (SPW: Houtrakpolder en Venneperhout), dit heeft niet geleidt tot een gezamenlijke oplossing.
- En diverse andere afwijkingen (per saldo 5.712)

De opbrengsten zijn € 5.260.876 dat is € 595.915 hoger dan begroot. Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen van de hogere baten van € 595.915 opgesomd:

- Hogere baten aan reguliere werkzaamheden (€ 20.400)
- Hogere baten aan evenementen inkomsten (€ 29.400)
  Bij een aantal overeenkomsten wordt een variabele vergoeding gerekend. Uitgaande van de trend, die laat zien dat evenementen niet meer volledig uitverkocht zijn, is de begroting voorzichtig geraamd.
- Lagere baten vanwege provinciale subsidie groot onderhoud liniedijken (€ 94.100, schuift door naar 2025)
- Hogere baten vanwege provinciale subsidie groot onderhoud damsluis Fort bezuiden (€ 18.500)

- Hogere baten aan ontvangen bijdragen t.b.v. ecologisch beheer (natuurvriendelijke oevers Rijnland) en landschapsherstel (Tennet) (€ 595.800)
- Lagere baten terreinverbetering Houtrak (€ 27.600, zie ook lagere lasten/kostenneutraal)
- Hogere baten natuurinclusieve bosrevalisatie (€ 52.000)
- En diverse andere afwijkingen (per saldo € 1.515)

Programma 3 Toezicht en veiligheid

In programma 3 Toezicht en veiligheid heeft het recreatieschap inzet gepleegd op het houden van toezicht door gastheerschap. Vanuit deze rol zorgen onze boswachters voor de bescherming van de natuur door o.a. bijdragen aan het beheer en onderhoud, veiligheid van de bezoekers en handhaven van de regels. De werkelijke kosten voor dit programma zijn € 770.783 en daarmee € 48.315 hoger uitgekomen dan de begroting. De afwijkingen worden veroorzaakt door:

- Hogere lasten aan inzet RNH en bedrijfskosten (autokosten/kleding/opleiding)

Programma 4 Bestuur en ondersteuning (inclusief overhead)

De werkelijke kosten voor het programma bestuur en ondersteuning (inclusief overhead) heeft een overschrijding van lasten van € 47.189. Deze afwijking wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten extra benodigde inzet voor reguliere werkzaamheden (€ 12.000)
- Hogere lasten incidenteel (€ 35.200) op basis van bestuursbesluiten. Het gaat om de besluiten: inzet regiodeal, Algemene verordening, legesverordening en reglement van orde om deze weer te laten aansluiten op de vernieuwde gemeenschappelijke regeling en de omgevingswet.

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

Bij het programma 5. Algemene dekkingsmiddelen zijn de werkelijke kosten van € 2.499 iets gestegen ten opzichte van de begroting. Het gaat om een stijging van de lasten van € 974. De opbrengsten zijn daarentegen hoger € 6.939.163. Dit is een stijging van € 116.188. Deze afwijking wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten door een stijging van bankkosten (€ 974).
- Hogere baten door rente inkomsten op schatkistrekening (€ 113.892)
- Overige mutaties bij de baten (€ 2.297)

sprinkhaan

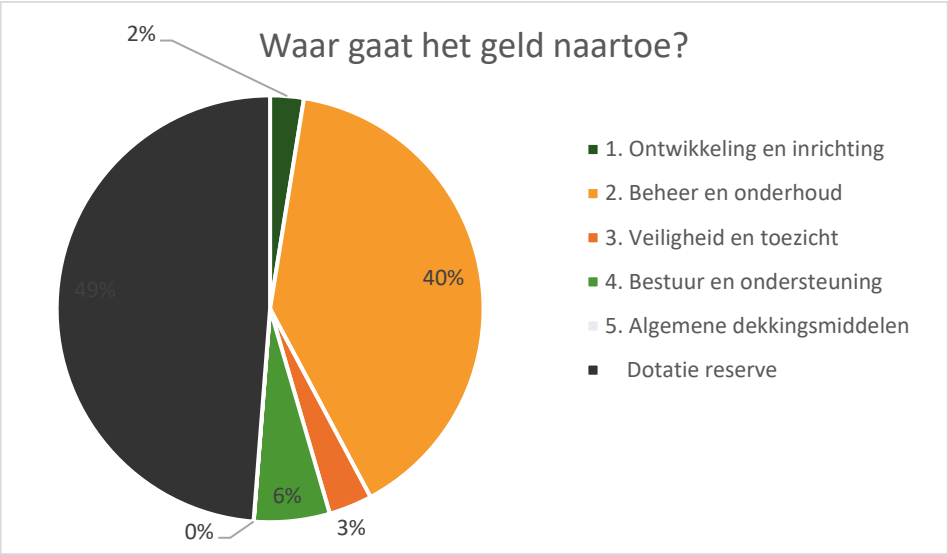

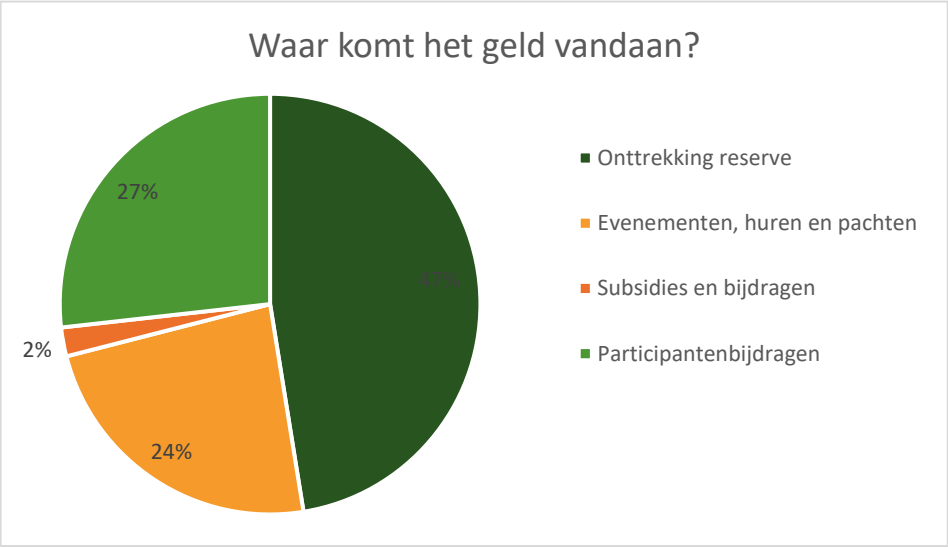

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling is de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd op basis van de CPI. Voor 2024 was de index 8,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	52,20%	3.027.122	3.275.346
Gemeente Amsterdam	18,70%	1.080.683	1.169.299
Gemeente Haarlem	13,40%	778.557	842.398
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	596.580	645.500
Gemeente Velsen	5,40%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**5.797.574**	**6.272.975**

Participantenbijdragen SPW Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	53,10%	2.198.283	2.378.542
Gemeente Amsterdam	22,10%	914.916	989.939
Gemeente Haarlem	12,80%	529.906	573.358
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	182.157	197.094
Gemeente Velsen	7,60%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**4.139.894**	**4.479.365**

Participantenbijdragen SGP Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	50,00%	828.839	896.804
Gemeente Amsterdam	10,00%	165.767	179.360
Gemeente Haarlem	15,00%	248.651	269.040
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	414.423	448.406
Totaal	**100,00%**	**1.657.680**	**1.793.610**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2024 € 14.033.832.

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve SPW	-	59.064	-59.064
Bestemmingreserve SPW	-	2.024.476	-2.024.476
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-3.779.964
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	-	2.147.613
Bestemmingsreserve SPW/SGP	6.797.757	2.473.099	4.324.658
Bestemmingsreserve SMG	5.088.461	5.391.435	-302.974
Totaal reserves	**14.033.832**	**13.728.038**	**305.794**
Voorziening groot onderhoud SPW	950.418	619.911	330.506
Voorziening groot onderhoud SGP	429.656	427.434	2.222
Voorziening groot onderhoud SMG	586.616	505.431	81.185
Totaal reserves en voorzieningen	**16.000.521**	**15.280.814**	**719.708**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende visie en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Spaarnwoude.

Strategische doelen 2024

In 2024 is vooral ingezet op het realiseren van de volgende doelen:

- Het uitvoeringsprogramma op ambitieniveau basis:
  - Doorgaan met alle gebiedsconcepten;
  - Doorgaan projecten investeringsbeslissing: ontvangstgebied Groene Weelde, ontvangstgebied Boerenerf (buitenruimte) en Plesmanhoek;
  - Gebiedsproces Dijkland
  - Basisambitie ontvangstgebieden: De Heuvels, Houtrak, Veerplas, Boerenerf Spaarnwoude
  - Ecologisch beheerplan (waar kansen zich voordoen)
  - Knelpunten wegnemen fietsverbinding Amsterdam-kust
  - Realiseren uitzichtpunt en trap- en sokkelrenovatie Big Spotters Hill
  - Gedeeltelijke uitvoering revitaliseringsplan voormalig Floriade terrein.
- Toewerken naar duidelijke en eenduidige begrotingsstructuur (samenvoegen van de deelbegrotingen SPW en SGP)

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap heeft te maken met een aantal ontwikkelingen, waar in 2024 op moest worden ingespeeld. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Implementatie Omgevingswet: Per 1 januari 2024 moeten alle overheden werken volgens de Omgevingswet.
- De gemeenten verwachten een neerwaartse bijstelling van hun gemeentefondsuitkering. Deze financiële vooruitzichten leiden ertoe dat de participanten terughoudend zijn om hun financiële bijdragen te verhogen.
- De spanningen tussen maatschappelijk-ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven op het gebied van natuur, stikstof, woningbouw, klimaat en waterbeheer, in combinatie met de recreatieve opgaven;
- Klimaatveranderingen, zoals het extreem natte voorjaar, dit kan leiden tot hogere beheerlasten voor herstelwerkzaamheden.
- Diverse ruimtelijke opgaven, Spaarnwoude Park is beleidsmatig zoekgebied voor diverse provinciale en nationale ruimtelijke opgaven (RES, Novex). Vanuit de visie Spaarnwoude Park en de doelen van de Gemeenschappelijke Regeling heeft het gebied een zorgplicht voor natuur, recreatie en (behoud open) landschap.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2024 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

Tuinderij het Groene Leven

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over 4 programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zijn naast kosten ook exploitatieopbrengsten opgenomen, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	596.165	108.629	-487.536
2. Beheer en onderhoud	9.289.352	5.260.876	-4.028.476
3. Veiligheid en toezicht	770.783	-	-770.783
4. Bestuur en ondersteuning	1.344.076	-	-1.344.076
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.499	6.939.163	6.936.665
Totaal voor bestemming	**12.002.874**	**12.308.668**	**305.794**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	11.423.941	11.118.147	-305.794
Totaal na bestemming	**23.426.816**	**23.426.816**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2024 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

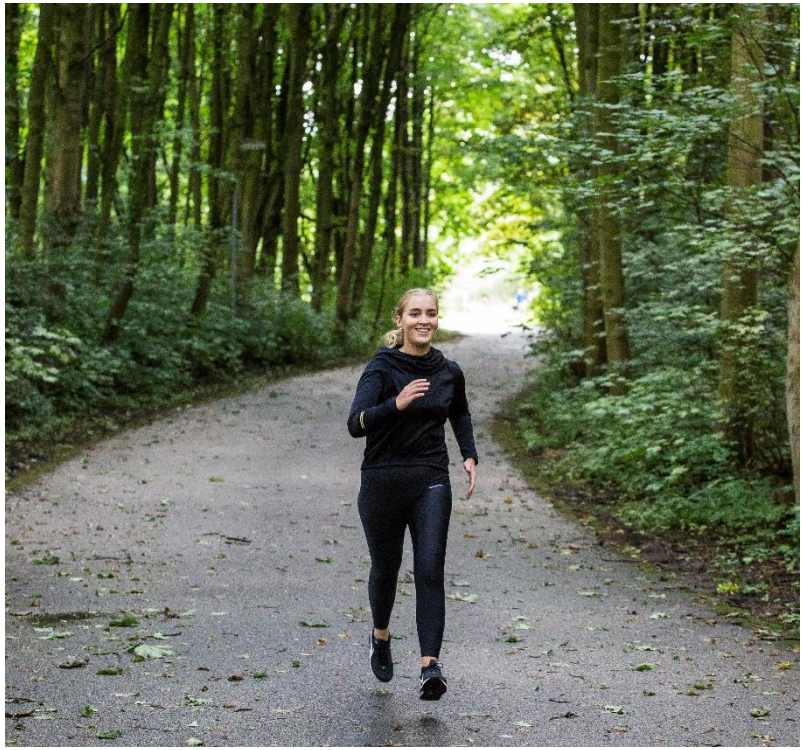

Hardlopen in de Houtrak

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	2.229	2.162	Eigen vermogen	14.034	13.728
Financiële vaste activa	458	471	Voorzieningen	1.967	1.553
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	**2.687**	**2.634**	***Subtotaal***	**16.001**	**15.281**
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	428	724	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	876	1.050
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	16.527	15.154	Overlopende passiva	2.818	2.227
Liquide middelen	52	46			
Subtotaal	**17.007**	**15.924**	***Subtotaal***	**3.694**	**3.277**
Totaal	**19.694**	**18.557**	**Totaal**	**19.694**	**18.557**

Geconsolideerd overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	596.165	108.629	-487.536	857.626	260.000	-597.626	887.868	166.544	-721.324
2. Beheer en onderhoud	9.289.352	5.260.876	-4.028.476	9.471.164	4.664.961	-4.806.203	9.209.189	4.825.305	-4.383.884
3. Veiligheid en toezicht	770.783	-	-770.783	722.468	-	-722.468	760.687	37.780	-722.907
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	226.037	-	-226.037	250.903	-	-250.903	247.586	-	-247.586
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.499	6.939.163	6.936.665	1.525	6.822.975	6.821.450	2.076	6.294.361	6.292.285
Overhead	1.118.039	-	-1.118.039	1.045.984	-	-1.045.984	1.017.117	-	-1.017.117
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**12.002.874**	**12.308.668**	**305.794**	**12.349.670**	**11.747.936**	**-601.734**	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	4.579.414	6.270.828	-1.691.414	4.319.670	6.153.411	-1.833.741	610.368	210.675	399.693
Bestemmingsreserves	6.844.527	4.847.319	1.997.208	6.227.525	4.995.518	1.232.007	614.855	1.815.080	-1.200.225
Totaal mutaties reserves	**11.423.941**	**11.118.147**	**305.794**	**10.547.195**	**11.148.929**	**-601.734**	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**
Gerealiseerd resultaat	**23.426.816**	**23.426.816**	**-**	**22.896.865**	**22.896.865**	**-**	**13.349.747**	**13.349.747**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2024 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2024 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2024. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2024, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2024 zijn er zichtbare resultaten geleverd door het programmateam in het uitvoeringsprogramma:

- Voorbereiding en realisatie ontwikkelingen nieuwe locaties/gebieden en het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
- Advies en omgevingsmanagement op het gebied van natuur, landschap en RO
- Gedragscode ecologie en evenementen opstellen

Bij programma 1 Ontwikkeling en inrichting zijn de werkelijke baten en lasten € 110.090 lager dan begroot. De afwijkingen worden bepaald door plussen en minnen. Hieronder zijn een aantal projecten uitgelicht met de grootste afwijkingen. De projecten staan benoemd in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’.

Lagere lasten en lagere baten ontvangstgebied Veerplas

Ontvangstgebied Haarlem Veerplas wordt ontwikkeld als aantrekkelijk, herkenbaar, groen en levendig startpunt waar je als bezoeker wordt uitgenodigd om op ontdekkingstocht te gaan in Spaarnwoude Park. Deze ontwikkeling heeft vertraging opgelopen. De ontwikkeling van de horecavoorziening door het Veerkwartier BV zal niet plaatsvinden. Deze ontwikkeling is van vitaal belang voor de ontwikkeling van het ontvangstgebied. Er zal in 2025 een nieuwe zoektocht worden gestart naar een ondernemer.

Lagere lasten ontvangstgebied Groene Weelde

Het recreatieschap verbetert de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid bij de entree van de Groene Weelde. Dit sluit aan op de realisatie van het nieuwe, eigentijdse pannenkoekenpaviljoen, dat in 2022 is geopend. De vernieuwde entree biedt meer parkeergelegenheid aan auto's en ook e-bikes. In de afgelopen periode is intensief gewerkt aan het mogelijk maken van noodzakelijke herbegrenzingen van NNN in Zwaanshoek. Dit is een complex en tijdrovend proces.

Lagere lasten en lagere baten realisatie geboortebos park Zwanenburg

In het kader van de bossenstrategie wordt een geboortebos aangelegd met subsidie. Dit project loopt van 2021 t/m 2025 en is kostenneutraal.

Hogere lasten incidentele uitgifte objecten in ondererfpacht

Er wordt een ondernemer geworven voor de Zandschuur (Velsen), in lijn met de koers van het bestuur om objecten in ondererfpacht uit te geven. Uitgeven bespaart het schap toekomstige uitgaven en levert structureel (bescheiden) inkomsten op.
Boerderij Noord-Akendam (Haarlem) wordt overgedragen aan de gemeente Haarlem voor de ontwikkeling van 6 Skaeve Huse. Het bestemmingsplan is 25 april 2024 vastgesteld door de gemeenteraad van Haarlem, waardoor overdracht eind 2024 kan plaatsvinden.

Lagere lasten trimparcours Houtrak

Ontvangstgebied Houtrak bestaat uit volgroeid bos met een parkachtige uitstraling in de stijl van het Amsterdamse bos, en is half zo groot als het Amsterdamse bos. Er ligt een voorlopig ontwerp, waarbij meer beleving en kwaliteit wordt toegevoegd en een efficiënter beheer. Met de Rijkssubsidie uit de regiodeal wordt een trimparcours aangelegd in 2025.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Het recreatieschap heeft gezorgd voor de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Vanuit de visie Spaarnwoude park ligt een ambitie voor een stevige recreatieve fietsverbinding van Amsterdam naar de kust. Het project valt buiten het gekozen ambitieniveau, daarom is enkel inzet gepleegd op oplossingen voor twee knelpunten voor de verkeersveiligheid. De kosten voor dit project worden gedekt vanuit het gebiedsfonds en zijn hiermee kostenneutraal.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat de programmering in een uitvoeringsprogramma en de werving van ondernemers. Met Spaarnwoude Park wordt een bewuste stap gemaakt naar een gebalanceerde ontwikkeling van recreatie met natuur en landschap

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen, maar in 2024 heeft het recreatieschap geen ontwikkelingsprojecten die bij dit taakveld horen.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket zijn de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Dit taakveld omvat de herontwikkeling van forten en molens. Vanuit de provincie is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de bescherming en herstel van de liniedijken van de stelling van Amsterdam in de periode 2021 tot 2025. De kosten van dit project worden grotendeels gedekt door de provincie Noord-Holland. In 2024 zijn de plannen verder uitgewerkt.

Liniedijk bij Spaarndam

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	291.329	469.500	-178.171	495.752
Inzet RNH	304.836	388.126	-83.290	392.116
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**596.165**	**857.626**	**-261.461**	**887.868**
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	108.629	260.000	-151.371	166.544
Totale baten	**108.629**	**260.000**	**-151.371**	**166.544**
Saldo	**-487.536**	**-597.626**	**110.090**	**-721.324**

Lasten en baten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	9.061	9.061	5.000	5.000	13.907	13.907
3.1 Economische ontwikkeling	348.080	60.048	598.259	200.000	416.332	14.103
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.395	-	20.770	-	11.073	-
5.5.1 Cultureel erfgoed	105.250	-	91.900	-	69.773	-598
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	123.380	39.520	141.697	55.000	376.783	139.134
Totaal	**596.165**	**108.629**	**857.626**	**260.000**	**887.868**	**166.544**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
2.1.1	De Groene F200 (pr 2048)	9.061	9.061	5.000	5.000	4.061	4.061
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**9.061**	**9.061**	**5.000**	**5.000**	**4.061**	**4.061**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	10.271	-	12.059	-	-1.788	-
3.1	Hotel Spaarnwoude Park (pr 2030)	870	-	7.000	-	-6.130	-
3.1	Ontvangstgebied Haarlem Veerplas (pr 2022)	60.048	60.048	230.000	200.000	-169.952	-139.952
3.1	Toekomstperspec en realisatie NNN Dijkland (pr 2033)	31.299	-	50.000	-	-18.701	-
3.1	Ontvangstgebied Velsen Snowworld (pr 2024)	18.684	-	40.000	-	-21.316	-
3.1	Ontvangstgebied Zorgvrij (pr 2042)	63.754	-	30.000	-	33.754	-
3.1	Lagedijk 5 Spaarndam LG (pr 2046)	33.340	-	20.000	-	13.340	-
3.1	Optimalisatie NNN (pr 2117)	21.428	-	5.000	-	16.428	-
3.1	Gebiedsconcept Borneohoeve (pr 2025)	20.250	-	56.000	-	-35.750	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
3.1	Ontvangstgebied Houtrak (pr 2049)	-	-	-	-	-	-
3.1	Herontwikkeling Zandschuur (pr 2130)	34.449	-	14.700	-	19.749	-
3.1	Pannenkoekenpaviljoen de Groene Weelde (2034)	9.523	-	51.000	-	-41.477	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park (2037)	32.511	-	25.000	-	7.511	-
3.1	Bezoekersdek Big Spotters Hill (2173)	10.898	-	37.500	-	-26.602	-
3.1	Herinrichting Expo terrein (2177)	754	-	20.000	-	-19.246	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**348.080**	**60.048**	**598.259**	**200.000**	**-250.179**	**-139.952**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.395	-	20.770	-	-10.375	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**10.395**	**-**	**20.770**	**-**	**-10.375**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-	-	-	-	-
5.5.1	Oriëntatie v. werving exploitant Fort benoorden (pr 1999)	83.914	-	75.000	-	8.914	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.5.1	Overdracht Noord-Akendam aan Haarlem (pr 2108)	17.806	-	10.700	-	7.106	-
5.5.1	Herstel liniedijken (pr 2066)	3.529	-	6.200	-	-2.671	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**105.250**	**-**	**91.900**	**-**	**13.350**	**-**
5.7.1.	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.901	-	12.697	-	-3.796	-
5.7.1	Verplaatsing pontveer De Opstapper (pr 1923)	5.150	-		-	5.150	-
5.7.1	Trimparcours Houtrak	544	-	45.000	25.000	-44.456	-25.000
5.7.1	Groene verbindingszone NPZK	5.077	-	5.000	-	77	-
5.7.1	Erfpacht Tuinen van West (pr 1934)	78.881	20.000	44.000	-	34.881	20.000
5.7.1	Belangenbehartiging en realisatie GeboortebosZWB (pr 2087)	19.520	19.520	30.000	30.000	-10.480	-10.480
5.7.1	Natuurtuin in Park Vijfhuizen	5.306	-	5.000	-	306	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**123.380**	**39.520**	**141.697**	**55.000**	**-18.317**	**-15.480**
	Totaal	**596.165**	**108.629**	**857.626**	**260.000**	**-261.461**	**-151.371**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2024 ging het vooral om:

- Instandhouding van recreatiegebieden volgens de CROW beeldkwaliteit B
- verhoging biodiversiteit en duurzaamheid door fasering beheer, zonering en opbouw beplantingen en overgangen beheerdoeltypen
- Waar mogelijk inhuur van werknemers vanuit sociale werkvoorziening
- Advies vanuit de beheerpraktijk op projecten en processen uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2025
- Duurzame programmering van evenementen afgestemd op de MRA-evenementenstrategie, stimuleren duurzaamheidsverbeteringen en bewaken van landschap- en natuurwaarden
- Jaarlijks actualiseren van beheerplan en bijbehorende meerjarenbegroting
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen (GO/V): voor de vele projecten wordt doorverwezen naar bijlage B. De bijbehorende overzichtskaarten zijn bijgevoegd in bijlage C.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Samen met onze participanten werken wij aan het versterken van de natuur en de biodiversiteit in Spaarnwoude. Met het ecologisch beheerplan wordt gewerkt aan de instandhouding van de soortenrijkdom en het vergroten van de biodiversiteit. Het ecologisch beheerplan wordt uitgevoerd waar dit kostenneutraal kan.

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een SW-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via IJmond werkt en Paswerk. Naast een bijdrage aan een inclusieve samenleving levert deze keuze nog een voordeel op: de beeldkwaliteit die afgeleverd wordt door de SW-bedrijven is hoger dan de vastgestelde beeldkwaliteit (B-kwaliteit). Het personeel kent geen ‘half’ werk, schoon is schoon en dat betekent dat het zwerfvuil zorgvuldig wordt opgeruimd.

Het saldo van baten en lasten is 777.727 hoger ten opzichte van de begroting. De afwijkingen worden bepaald door plussen en minnen. Hieronder zijn een aantal projecten uitgelicht met de grootste afwijkingen.

Lagere lasten en lagere baten uitvoeringsprogramma herstel liniedijken

De provincie Noord-Holland heeft middels het programma Herstel Liniedijken 2020-2025 middelen beschikbaar gesteld voor herstelmaatregelen ten behoeve van de Stelling van Amsterdam. De uitvoering wordt gecombineerd opgepakt met grootonderhoudswerkzaamheden.

Hogere lasten advieskosten

In lijn met de koers van het bestuur zijn voor diverse objecten wervingen gestart voor uitgifte in ondererfpacht. Uitgeven bespaart het schap toekomstige uitgaven en levert structureel (bescheiden) inkomsten op. De hogere advieskosten betreffen kosten voor de uitgiften van opstallen, bodemonderzoeken, ecologisch onderzoek en het actualiseren van onderhoudsbestekken.

Hogere lasten dagelijks onderhoud

Er zijn extra kosten door nagekomen kosten voor herstelwerkzaamheden (o.a. snoeien en herplant) veroorzaakt door stormen (o.a. Poly) en afrekening bermenbestek 2023. Verder was dit jaar de nationale herdenking van de slachtoffers van vlucht MH17, wat extra kosten meebracht.

Nationaal monument MH17

Hogere baten Landschapsplan en natuurvriendelijke oevers

Speerpunten uit het ecologisch beheerplan zijn onder andere revitaliseren beplantingen en oevers, sloten en slootkanten. Met behulp van het Hoogheemraadschap Rijnland hebben we gedeeltelijk uitvoering kunnen geven aan dit speerpunt. Eind 2024 is een start gemaakt met de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij vier locaties in de Haarlemmermeer: Park Vijfhuizen, Groene Weelde, Buitenschot en Boseilanden.

Zie onderstaande specificatie van de taakvelden. De projecten staan benoemd in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’ en bijlagen B en C.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Spaarnwoude blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling.
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving;

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De lasten overschrijden de begroting in beperkte mate.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Dit taakveld betreft het faciliteren en begeleiden van evenementen. In 2024 een totaal van 16 evenementen. Spaarnwoude heef in februari 2024 het nieuwe festival Winter Garden verwelkomd en Mud masters is succesvol uitgebreid naar 3 dagen. In Velsen is de tweede dag van LatinVillage vervangen door het nieuwe R2 en heeft Dutch Valley een doorstart gemaakt onder de naam Zin in de zomer. Daarentegen heeft de Libelle

Zomerweek besloten geen gebruik meer te maken van het terrein van het recreatieschap en is het beoogde nieuwe festival bij de Veerplas, Frontier Festival, niet doorgegaan vanwege tegenvallende kaartenverkoop. Het schap houdt voorzichtig rekening met lagere baten door diverse ontwikkelingen in de evenementenbranche, zoals beschreven in de najaarsnotitie. Ondanks deze ontwikkelingen heeft het schap nog steeds een mooie opbrengst uit evenementen.

Taakveld 5.5.2 Cultuurhistorische monumenten

Het recreatieschap heeft Rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten onder haar beheer, zoals forten van de stelling van Amsterdam, molen (de Veer) en boerderijen. Ten opzichte van de begroting zijn de lasten en de baten lager, maar de afwijkingen hebben een beperkte omvang. Voor 2025 staat groot onderhoud gepland voor molen de Veer.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het recreatieschap onderhoudt het openbaar groen (gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.). Jaarlijks wordt een planning gemaakt van jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen.

Festival Winter Garden

Baten en lasten

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	3.182.504	3.131.730	50.774	3.190.612
Overige bedrijfskosten	1.083.978	1.256.330	-172.352	1.507.881
Inzet RNH	2.635.505	2.617.994	17.511	2.515.768
GO*	1.862.586	2.712.600	-850.014	1.423.681
Kapitaallasten	110.865	113.010	-2.145	106.842
Subtotaal lasten	**8.875.438**	**9.831.664**	**-956.226**	**8.744.784**
Dotatie voorziening GO*	2.252.100	2.252.100	-	1.856.500
Onttrekking voorziening GO*	-1.838.186	-2.612.600	774.414	-1.392.095
Saldo mutaties voorziening GO	**413.914**	**-360.500**	**774.414**	**464.405**
Totale lasten	**9.289.352**	**9.471.164**	**-181.812**	**9.209.189**
Opbrengsten	4.871.009	4.364.911	506.098	4.397.850
Projectsubsidies	389.867	300.050	89.817	427.456
Totale baten	**5.260.876**	**4.664.961**	**595.915**	**4.825.305**
Saldo	**-4.028.476**	**-4.806.203**	**777.727**	**-4.383.884**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	1.941.426	117.441	1.943.184	184.651	1.774.001	124.429
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	650.495	2.706.643	659.541	2.666.981	843.289	2.577.794
3.4 Economische promotie	250.803	-	251.635	-	243.850	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	249.249	1.304.076	247.967	1.274.653	221.715	1.438.096
5.5.2 Cultureel erfgoed	32.095	16.507	32.425	22.451	36.331	16.879
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.165.285	1.116.210	6.336.412	516.225	6.090.004	668.107
Totaal	**9.289.352**	**5.260.876**	**9.471.164**	**4.664.961**	**9.209.189**	**4.825.305**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	422.306	93.041	483.684	84.651	-61.378	8.390
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.421.100	-	1.286.100	-	135.000	-
2.1.2	GO/V	1.365.029	-	1.595.800	-	-230.771	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.340.629	-	-1.495.800	-	155.171	-
2.1.2	Kapitaallasten	73.619	-	73.400		219	-
2.1.2	Projectsubsidie	-	24.400	-	100.000	-	-75.600
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**1.941.426**	**117.441**	**1.943.184**	**184.651**	**-1.758**	**-67.210**
3.2.2	Reguliere werkzaamh. beheer fysieke bedrijfsinfrastr.	650.495	2.706.643	659.541	2.666.981	-9.046	39.662
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**650.495**	**2.706.643**	**659.541**	**2.666.981**	**-9.046**	**39.662**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	250.803	-	251.635	-	-832	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**250.803**	**-**	**251.635**	**-**	**-832**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamh. cultuurpresentatie en productie	249.249	-	247.967	-	1.282	-
5.3	Evenementen	-	1.304.076	-	1.274.653	-	29.423
	Subtotaal taakveld 5.3	**249.249**	**1.304.076**	**247.967**	**1.274.653**	**1.282**	**29.423**
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	29.989	15.665	27.925	17.951	2.064	-2.286
5.5	Molen de Veer	2.105	842	4.500	4.500	-2.395	-3.658
	Subtotaal taakveld 5.5	**32.095**	**16.507**	**32.425**	**22.451**	**-330**	**-5.944**
5.7.2	Reguliere werkzaamh. beheer openb. groen en openluchtrecr.	5.015.883	295.289	4.964.376	320.675	51.507	-25.386

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	831.000		966.000	-	-135.000	-
5.7.2	GO/V	497.557		1.116.800		-619.243	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-497.557		-1.116.800	-	619.243	-
5.7.2	Kapitaallasten	37.245		39.610		-2.365	-
5.7.2	Verplaatsen vissteiger Zijkanaal C (pr 1990)	11.236	11.236	16.000	16.000	-4.765	-4.765
5.7.2	Terreinverbetering Oosterbroek (Nieuwe evenementenafrit A22)	62.334		146.376	-	-84.042	-
5.7.2	Realisatie terreinverbetering Houtrak (pr 1805)	13.503	13.503	41.100	41.100	-27.597	-27.597
5.7.2	Natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas	8.714	14.976	10.000	10.000	-1.286	4.976
5.7.2	Natuurinclusieve bossenrevitalisatie	180.427	180.427	128.450	128.450	51.977	51.977
5.7.2	Realisatie Terreinverbetering Mysteryland	4.943	4.943	-	-	4.943	4.943
5.7.2	Financiering beheergebieden SBB	-		24.500	-	-24.500	-
5.7.2	Projectsubsidie	-	595.836	-		-	595.836
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**6.165.285**	**1.116.210**	**6.336.412**	**516.225**	**-171.127**	**599.985**
	Totaal	**9.289.352**	**5.260.876**	**9.471.164**	**4.664.961**	**-181.812**	**595.915**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Vervullen van de rol van gastheer in de gebieden en verbeteren van de zichtbaarheid.
- Corrigeren van ongewenst gebruik van de recreatiegebieden.
- Onderhouden en beheren van het recreatiegebied
- Bevorderen van de samenwerking met partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)

Het saldo van baten en lasten is € 48.315 hoger ten opzichte van de begroting. Deze financiële afwijking wordt verklaard door:

Hogere bedrijfskosten en reguliere inzet op gastheerschap

De bedrijfskosten zijn hoger dan begroot door hogere lasten aan inzet RNH en bedrijfskosten (autokosten/kleding/opleiding)

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	56.496	50.400	6.096	62.408
Inzet RNH	714.287	672.068	42.219	698.279
Totale lasten	**770.783**	**722.468**	**48.315**	**760.687**
Opbrengsten	-	-	-	37.780
Totale baten	-	-	-	**37.780**
Saldo	**-770.783**	**-722.468**	**-48.315**	**-722.907**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	770.783	-	722.468	-	760.687	37.780
Totaal	**770.783**	**-**	**722.468**	**-**	**760.687**	**37.780**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

- Aansturen van uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040.
- Goede bestuursadvisering, programmasturing en omgevingsmanagement.
- Aanscherpen planning & controlcyclus.
- Vernieuwen risicoanalyse.
- Voorbereiden en uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole.

Prestaties per taakveld in 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interim controle en accountantscontrole over jaarrekening.
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.
- Ondersteuning van het bestuur door het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- Implementatie van de financiële transitie;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Verbeterde planning & control;
- Verbeterd omgevingsmanagement.

Het saldo is € 47.189 hoger ten opzichte van de begroting, zoals al in de najaarsnotitie als prognose is aangegeven. Deze financiële afwijking wordt verklaard door:

Hogere lasten

Structurele en incidentele (schapsoverstijgende) taken bij programmasturing en financiën zorgen voor hogere lasten. Er waren hogere kosten voor het Bestuursbureau. Daarnaast was een hogere inzet op basis van bestuursbesluiten voor de Regiodeal, Algemene Verordening, legesverordening en reglement van orde. Er waren minder advieskosten, door lagere externe juridische kosten. Er waren bijvoorbeeld minder Woo-verzoeken.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	264.387	309.147	-44.760	295.970
Inzet RNH	1.079.689	987.740	91.949	968.733
Totale lasten	**1.344.076**	**1.296.887**	**47.189**	**1.264.703**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	**-1.344.076**	**-1.296.887**	**-47.189**	**-1.264.703**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Jaarrekening 2023	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	226.037	-	250.903	-	247.586	-
04 Overhead	1.118.039	-	1.045.984	-	1.017.117	
Totaal	**1.344.076**	**-**	**1.296.887**	**-**	**1.264.703**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2024		Begroting na wijziging 2024		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	528.587	-	446.300	-	82.287	-
Secretariaat	73.852	-	66.143	-	7.709	-
Financiële control en administratie	363.966	-	361.629	-	2.337	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	123.570	-	134.868	-	-11.298	-
Kantoor- en bedrijfskosten	28.065	-	37.044	-	-8.979	-
Totaal	**1.118.039**	**-**	**1.045.984**	**-**	**72.055**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2024

Taakveld 0.5 Treasury

De uitvoeringsorganisatie streeft naar de volgende financiële doelstellingen:

- De financiering van het vastgestelde beleid
- Het minimaliseren van de financieringskosten
- Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten (43%); de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2024 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen.

In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Afwijking 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	2.499	1.525	974	2.076
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**2.499**	**1.525**	**974**	**2.076**
Participantenbijdragen	6.272.975	6.272.975	-	5.797.574
Opbrengsten	666.188	550.000	116.188	496.787
Totale baten	**6.939.163**	**6.822.975**	**116.188**	**6.294.361**
Saldo voor bestemming	6.936.665	6.821.450	115.215	6.292.285
Mutaties reserves	305.794	-601.734	907.528	-800.533
Saldo na bestemming	**6.630.871**	**7.423.184**	**-792.313**	**7.092.818**

Dit programma heeft per saldo een voordeel van € 116.188, waarvan € 113.892 door rente inkomsten op de schatkistrekening dankzij de toegenomen marktrente.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2023		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve SPW	-	59.064	-59.064	-	59.064	-59.064	3.280	-	3.280
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-	-	-	-	23.560	638.311	-614.751
Bestemmingsreserve investeringen SPW	-	7.861	-7.861	-	7.861	-7.861	36.345	432.705	-396.359
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	2.016.615	-2.016.615	-	2.016.615	-2.016.615	108.038	76.926	31.112
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-3.779.964	-	3.779.964	-3.779.964	607.088	210.675	396.413
Best.reserve verv.investeringen SGP	105.690	1.810.099	-1.704.409	100.300	1.810.099	-1.709.799	163.626	119.127	44.500
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	4.579.414	2.431.801	2.147.613	4.319.670	2.314.384	2.005.286	-	-	-
Bestemmingreserve UP SPW park	1.918.565	326.472	1.592.093	1.903.660	426.500	1.477.160	-	-	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	-	595.836	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.921.665	80.527	3.841.138	3.921.665	82.640	3.839.025	-	-	-
Bestemmingsreserve SMG	240.649	519.295	-278.646	205.100	489.519	-284.419	188.360	406.683	-218.323
Best. reserve SMG beh. monument MH17	33.670	70.844	-37.174	28.700	85.484	-56.784	17.176	81.554	-64.378
Bestemmingsreserve SMG investering	21.274	15.606	5.668	18.100	76.800	-58.700	27.750	59.775	-32.026
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	7.179	-	7.179	50.000	-	50.000	50.000	-	50.000
Totaal mutaties reserves	**11.423.941**	**11.118.147**	**305.794**	**10.547.195**	**11.148.929**	**-601.734**	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2023	Verschil
Algemene reserve SPW	-	59.064	-59.064
Bestemmingreserve SPW	-	2.024.476	-2.024.476
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-3.779.964
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	-	2.147.613
Bestemmingsreserve SPW/SGP	6.797.757	2.473.099	4.324.658
Bestemmingsreserve SMG	5.088.461	5.391.435	-302.974
Totaal reserves	**14.033.832**	**13.728.038**	**305.794**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2024 Lasten	Baten	Begroting na wijziging 2024 Lasten	baten	Jaarrekening 2023 Lasten	Baten
0.5 treasury	2.499	663.892	1.525	550.000	2.076	536.190
0.8 overige baten en lasten	-	6.275.272	-	6.272.975	-	5.758.172
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	11.423.941	11.118.147	10.547.195	11.148.929	1.225.223	2.025.756
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**11.426.440**	**18.057.311**	**10.548.720**	**17.971.904**	**1.227.299**	**8.320.117**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.
Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2024 € 1.062.500.
De onderbouwing hiervan is als bijlage IV opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves. Omdat bestemmingsreserves al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves kunnen echter wel worden ingezet middels een bestuursbesluit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Berekende weerstandscapaciteit per begin 2025

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke "resterende" risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met "resterende" risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende "in control" zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.
De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2025. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het "vrije deel" in reserves. De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2023	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene reserve SPW	-	59.064	-
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen SPW	-	7.861	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	2.016.615	-
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	768.690	2.473.099	-
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	-	950.000
Bestemmingreserve UP SPW park	1.592.093	-	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.841.138	-	-
Bestemmingsreserve SMG	4.069.940	4.348.586	100.000
Best. reserve SMG beh. monument MH17	571.255	608.429	-
Bestemmingsreserve SMG investering	390.088	384.420	-
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	57.179	50.000	-
Totaal	**14.033.832**	**13.728.038**	**1.050.000**

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.050.000 aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De

berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld paden en bruggen structureel wordt gedekt. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemd t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve UP SPW Park

De bestemmingsreserve UP SPW Park wordt voornamelijk ingezet om jaarlijks de netto uitgaven te onttrekken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie 2024 2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	-108%	-102%	-112%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-108%	-102%	-112%
Solvabiliteitsratio	71%	75%	74%
Structurele exploitatieruimte	2%	0%	3%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Pontjes
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018".
De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent “weinig onkruid” en B “in beperkte mate onkruid”. Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op kwaliteitsniveau B op basis van het beschikbare beheerbudget. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV (maatschappelijke vervangingen boven tot € 100.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen en evenemententerreinen) dekt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de

jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Op het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve kan dekken, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie te dekken, bijvoorbeeld uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	3.182.504	3.131.730	3.190.612
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.862.586	2.712.600	1.423.681
Kapitaallasten	110.865	113.010	106.842
Totaal	**5.155.955**	**5.957.340**	**4.721.135**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >100.000	103.248	-	158.038
Economische vervangingen	81.244	-	46.108

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Verhardingen	1.233.922	1.245.680	833.381
Civiele kunstwerken	566.185	812.138	496.558
Inzet RNH	53.864	77.860	31.520
Overige bedrijfskosten	6.983	17.206	6.893
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	80.471	-209.700	405.649
Totaal	**1.941.426**	**1.943.184**	**1.774.001**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude beheert in totaal 94 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Omdat de beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B wordt bij gladheid de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	183.149	205.580	146.872
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.050.773	1.040.100	686.509
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**1.233.922**	**1.245.680**	**833.381**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 486 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 299 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	178.310	183.038	178.212
Groot onderhoud en kleine vervangingen	314.256	555.700	248.328
Kapitaallasten	73.619	73.400	70.018
Totaal	**566.185**	**812.138**	**496.558**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	108.038
Economische vervangingen	-	-	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Groen	1.727.994	1.662.293	1.886.516
Water, oevers en stranden	236.965	416.110	353.512
Pontjes	-	2.787	9.286
Terreinmeubilair	478.113	726.936	343.534
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	608.203	644.548	550.600
Gebouwen en materieel	304.573	446.848	247.747
Overige bedrijfskosten	897.721	1.066.680	1.125.347
Inzet RNH	1.578.274	1.521.010	1.514.705
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	333.443	-150.800	58.756
Totaal	**6.165.285**	**6.336.412**	**6.090.004**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 635 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 398 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	1.642.894	1.461.093	1.768.756
Groot onderhoud en kleine vervangingen	85.100	201.200	117.760
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**1.727.994**	**1.662.293**	**1.886.516**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 277 hectare water en in totaal circa 14 hectare aan oevers en stranden. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	172.751	187.610	164.596
Groot onderhoud en kleine vervangingen	64.215	228.500	188.915
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**236.965**	**416.110**	**353.512**

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden geen pontjes. In 2024 waren enkel de afwikkelingen van de verkoop van het enige pontje, De opstapper.

PONTJES	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	-	2.787	728
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	8.559
Totaal	**-**	**2.787**	**9.286**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5172 stuks terreinmeubilair, waarvan 97 speeltoestellen en 5075 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	241.755	226.676	216.159
Groot onderhoud en kleine vervangingen	215.001	478.900	106.018
Kapitaallasten	21.358	21.360	21.358
Totaal	**478.113**	**726.936**	**343.534**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 28.500 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook kosten voor het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	608.203	644.548	550.600
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**608.203**	**644.548**	**550.600**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft diverse gebouwen in eigen beheer. Niet al deze gebouwen zijn openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel. Beide genoemde gebouwen maken onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025 waarvoor een nieuwe bestemming gezocht zal worden.

GEBOUWEN EN MATERIEEL)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Dagelijks onderhoud	155.443	220.398	164.689
Groot onderhoud en kleine vervangingen	133.242	208.200	76.151
Kapitaallasten	15.888	18.250	6.908
Totaal	**304.573**	**446.848**	**247.747**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >100.000	103.248	-	50.000
Economische vervangingen	81.244	-	46.108

Borneohoeve, Houtrak

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.
Op 9 december 2022 het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s. Recreatieschap Spaarnwoude is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	12.349.670
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	1.012.700

Rente-risico-norm

De rente-risico-norm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het rente-risico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De rente-risico-norm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de rente-risico-norm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	12.349.670
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Berekende rente-risico-norm	2.469.934
Minimumbedrag rente-risico-norm	2.500.000

Landje van Gruijters

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2024 € 1.013.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	1.013	1.013	1.013	1.013	1.013	1.013
Ruimte onder limiet		1.013			1.013	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	1.013	1.013	1.013	1.013	1.013	1.013
Ruimte onder limiet		1.013			1.013	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De rente risiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
nieuw uitgezette lange leningen		-	
netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
Betaalde aflossingen		-	
herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
Renterisiconorm			-
ruimte onder			-
Overschrijding			-

Renterisiconorm

Stand van de vaste schuld		-	
Vastgestelde percentage			
Renterisiconorm	(10x11)		-

D. Bedrijfsvoering en Openbaarheid WOO

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten. In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met Recreatie Noord-Holland, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van Recreatie Noord-Holland zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. Deze categorie bestaat zowel uit medewerkers met een vast of tijdelijk contract als inhuurkrachten van RNH. In 2024 was het bedrag voor de inzet RNH € 4.861.295. Dit is € 45.467 hoger dan was begroot (€ 4.815.828), zoals per programma is verantwoord. Daarnaast is voor investeringsprojecten in 2024 het bedrag voor de inzet RNH € 55.248. Op basis van door het bestuur vastgestelde investeringskredieten lopen deze kosten via de balans, waardoor deze inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg wel expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht, zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2024 waren de kosten € 59.300 en dat is € 16.643 lager dan begroot (€ 75.943) omdat een deel van de ontwikkelingsprojecten doorschuiven naar 2025. Het recreatieschap ontving voor de werkzaamheden van het Routebureau € 21.800 aan bijdragen van gemeenten, overeenkomstig de begroting.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement

- Planning en control

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Spaarnwoude de inzet van het werkvoorzieningsschap in.

Percentage overhead

Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Bestuursadvisering en programmasturing	528.587	446.300
Secretariaat	73.852	66.143
Financiële controle en administratie	363.966	361.629
Aansturing beheerteam en toezichthouders	123.570	134.868
Kantoor- en bedrijfskosten	28.065	37.044
Totaal	**1.118.039**	**1.045.984**

Totale lasten	**12.002.874**	**12.349.670**
Percentage overhead	**9,00%**	**8,00%**

Meldingen- en klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek, melding of klacht in te dienen. In 2024 zijn in totaal 651 meldingen via telefoon, meldformulier of mail gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2024;
- separate bestuursvoorstellen;
- de najaarsnotitie 2024.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de kadernota-rechtmatigheid-2024.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De materialiteitsgrens is 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2024 een bedrag van € 686.906).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden hebben tot de conclusie dat mutaties in 2024 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2024 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen. Dit komt vooral doordat de verantwoordingsgrens voor 2024 hoger ligt ten opzichte van 2023 als gevolg van het samenvoegen van reserves.

Het doel van deze verantwoording is, naast het geven van inzicht, te komen tot eenduidige afspraken tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur op welke wijze in de toekomst met afwijkingen moet worden omgegaan. Deze afspraken kunnen vervolgens worden vastgelegd in de financiële verordening. Voorgesteld wordt om de volgende afspraken te maken:

1. In november een actuele controle uitvoeren op de prognose die in augustus is gemaakt voor de najaarsnotitie, zodat bij de behandeling van de najaarsnotitie in het algemeen bestuur (in november of december) een aanvullende toelichting kan worden gegeven op de onderdelen waarvan het dagelijks bestuur verwacht dat de prognose mogelijk, waarschijnlijk of zeker wordt over- of onderschreden met meer dan € 10.000 (of een ander door het bestuur te bepalen bedrag).
2. De eindafrekening van evenementen voortaan binnen één maand na afloop van een evenement te maken, zodat de werkelijke opbrengsten eerder in beeld komen.

Vervolg bevindingen 2023

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De externe accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert over te stappen op een ander betaalpakket van de ING bank. Dit is met ingang van september 2024 gedaan en met ingang van januari 2025 zijn de transactielimieten in het eerder gebruikte betaalpakket verlaagd.

Aanbestedingen
De accountant adviseert om meer gebruik te maken van raamovereenkomsten bij het aanbesteden van jaarlijkse opdrachten voor bijvoorbeeld maai- en snoeiwerkzaamheden. Ook dit advies is overgenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo is in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Informatie over Woo-verzoeken 2024

In 2024 zijn geen Woo-verzoeken bij recreatieschap Spaarnwoude ingediend.

Archiveren

In 2024 heeft RNH een Handboek Vervanging opgesteld. Door het dagelijks bestuur van de schappen is vervolgens een vervangingsbesluit genomen om over te gaan tot vervanging door digitale reproducties van de papieren archiefbescheiden, waarna deze papieren archiefbescheiden worden vernietigd. Hiermee voldoen de schappen aan de bepalingen van de Archiefwet voor vervanging en wordt dubbele archivering voorkomen.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, onder het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2500	Hectare
Oppervlakte in eigendom	2123	Hectare
waarvan: in eigen beheer	1361	Hectare
contractueel uitgegeven	1216	Hectare
Aantal contracten gronden		
Gebouwen		
Aantal gebouwen*	41	
waarvan: in eigen beheer	25	
contractueel uitgegeven	17	
potentieel af te stoten	12	

*Betreft opstallen waar het recreatieschap onderhoudsverplichtingen heeft

Gronden in eigendom en uitgegeven

Spaarnwoude voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data-expireren. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Spaarnwoude wenselijk.

Namens het recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming is bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de ‘beheer zonder titel’ gebieden, die wel door Spaarnwoude werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zal het bestuur van Spaarnwoude in april van 2025 instemmen met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst. Daarna kunnen deze worden doorgeleid naar de notaris. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de

nieuwe erfpachtacte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

Het recreatieschap beheert ook aantal gebieden van Staatsbosbeheer in de Haarlemmermeer, waar het recreatieschap nog geen formele titel heeft. De Staatsbosbeheer heeft de intentie uitgesproken om deze gebieden bij het aangaan van het vernieuwde erfpachtcontract in erfpacht over te dragen aan het recreatieschap. Hiertoe worden momenteel de voorbereidingen getroffen

Gebouwen in eigendom

Soort object	Aantal	Voorkeur (uitgifte in erfpacht
Big Spotters Hill	1	
Fort	2	1
Gebouwen van een dubbelwoonhuis en schuur.	1	1
Horeca / recreatieobject	3	3
Kantoor	2	
Kiosk - toiletgebouw	1	1
Molen	1	
Munitiecomplex	1	1
Schuur / Stal / Opslag	5	3
Toiletgebouw	13	
Vacuumstation	1	
Woonhuis	7	2
Zorgvrij	3	
Eindtotaal	**41**	**12**

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Spaarnwoude is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	2.199.533	2.168.000
Baten uit verhuren	465.246	449.245

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties en het bestuursbureau hebben in 2024 samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Totaaloverzicht

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	52,20%	3.027.122	3.275.346
Gemeente Amsterdam	18,70%	1.080.683	1.169.299
Gemeente Haarlem	13,40%	778.557	842.398
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	596.580	645.500
Gemeente Velsen	5,40%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**5.797.574**	**6.272.975**

Deeloverzichten

Participant SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	53,10%	2.198.283	2.378.542
Gemeente Amsterdam	22,10%	914.916	989.939
Gemeente Haarlem	12,80%	529.906	573.358
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	182.157	197.094
Gemeente Velsen	7,60%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**4.139.894**	**4.479.365**

Participant SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	50,00%	828.839	896.804
Gemeente Amsterdam	10,00%	165.767	179.360
Gemeente Haarlem	15,00%	248.651	269.040
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	414.423	448.406
Totaal	**100,00%**	**1.657.680**	**1.793.610**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan of namens de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap ook aan bij regionale samenwerkingsverbanden zoals de Metropool Regio Amsterdam.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	E.A.S. Rommel Provincie Noord-Holland A. den Boer Provincie Noord-Holland B. Diepstraten gemeente Velsen R. van Dantzig gemeente Amsterdam (vertegenwoordigt door de heer N. Türkkol) R. Berkhout gemeente Haarlem M. Sedee-Schuitemaker gemeente Haarlemmermeer
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: • goed bereikbare, herkenbare en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant • rustieke gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
	• Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk. Provincie Noord-Holland 52,20% Gemeente Amsterdam 18,70% Gemeente Haarlem 13,40% Gemeente Haarlemmermeer 10,30% Gemeente Velsen 5,40%
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten.

	In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 15.095.472 31-12-2022 € 14.528.570 31-12-2023 € 13.728.038 31-12-2024 € 14.033.832
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 3.538.270 31-12-2022 € 3.860.853 31-12-2023 € 4.829.403 31-12-2024 € 5.660.194
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € -1.093.430 31-12-2022 € -566.901 31-12-2023 € -800.533 31-12-2024 € 305.794
Website	https://www.spaarnwoudepark.nl/
Risicoprofiel	Hoog/middel/laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	

Beleidsverslag / Ontwikkelingen
De belangrijkste ontwikkelingen van 2024 zijn op de eerste pagina's van deze jaarrekening benoemd.

Bloeiende berm

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 209.337 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

REGULIER	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	11.097.401	11.143.044	-45.643
Baten	11.351.580	11.187.886	163.694
Saldo	**254.179**	**44.842**	**209.337**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt € 698.191 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	905.474	1.206.626	-301.152
Baten	957.089	560.050	397.039
Saldo	**51.615**	**-646.576**	**698.191**

Resultaat totaal 2024

Het saldo van de baten en lasten ligt in totaal € 907.528 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

TOTAAL	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Lasten	12.002.874	12.349.670	-346.796
Baten	12.308.668	11.747.936	560.732
Saldo	**305.794**	**-601.734**	**907.528**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.
Zie bijlage III voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming van deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024

	Jaarrekening 2024			Begroting na wijziging 2024			Begroting voor wijziging 2024		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	596.165	108.629	-487.536	857.626	260.000	-597.626	139.381	-	-139.381
2. Beheer en onderhoud	9.289.352	5.260.876	-4.028.476	9.471.164	4.664.961	-4.806.203	8.657.172	4.660.900	-3.996.272
3. Veiligheid en toezicht	770.783	-	-770.783	722.468	-	-722.468	767.907	-	-767.907
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	226.037	-	-226.037	250.903	-	-250.903	235.633	-	-235.633
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.499	6.939.163	6.936.665	1.525	6.822.975	6.821.450	1.525	6.342.975	6.341.450
Overhead	1.118.039	-	-1.118.039	1.045.984	-	-1.045.984	933.046	-	-933.046
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**12.002.874**	**12.308.668**	**305.794**	**12.349.670**	**11.747.936**	**-601.734**	**10.734.664**	**11.003.875**	**269.211**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve SPW	-	59.064	-59.064	-	59.064	-59.064	1.000	-	1.000
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-	-	-	-	233.604	-	233.604
Bestemmingsreserve investeringen SPW	-	7.861	-7.861	-	7.861	-7.861	15.300	56.376	-41.076
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	2.016.615	-2.016.615	-	2.016.615	-2.016.615	405.800	82.640	323.160
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-3.779.964	-	3.779.964	-3.779.964	30.599	84.950	-54.351
Best.reserve verv.investeringen SGP	105.690	1.810.099	-1.704.409	100.300	1.810.099	-1.709.799	358.000	-	358.000

Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	4.579.414	2.431.801	2.147.613	4.319.670	2.314.384	2.005.286	-	-	-
Bestemmingreserve UP SPW park	1.918.565	326.472	1.592.093	1.903.660	426.500	1.477.160	-	-	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	-	595.836	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.921.665	80.527	3.841.138	3.921.665	82.640	3.839.025	-	-	-
Bestemmingsreserve SMG	240.649	519.295	-278.646	205.100	489.519	-284.419	16.200	514.342	-498.142
Best. reserve SMG beh. monument MH17	33.670	70.844	-37.174	28.700	85.484	-56.784	2.400	56.784	-54.384
Bestemmingsreserve SMG investering	21.274	15.606	5.668	18.100	76.800	-58.700	1.400	50.000	-48.600
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	7.179	-	7.179	50.000	-	50.000	50.000	-	50.000
Totaal mutaties reserves	**11.423.941**	**11.118.147**	**305.794**	**10.547.195**	**11.148.929**	**-601.734**	**1.114.303**	**845.092**	**269.211**
Gerealiseerd resultaat	**23.426.816**	**23.426.816**	**-**	**22.896.865**	**22.896.865**	**-**	**11.848.967**	**11.848.967**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2024: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag↗.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2024 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 11 juli 2024.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2024 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 13 juli 2023.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage V ↗.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2024, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA		31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa			
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		2.041.613	2.033.343
Investeringen met een economisch nut		187.452	129.096
Subtotaal materiële vaste activa		**2.229.065**	**2.162.439**
Financiële vaste activa			
Effecten		32.689	32.689
Hypothecaire leningen u/g		425.612	438.381
Subtotaal financiële vaste activa		**458.302**	**471.070**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**2.687.367**	**2.633.508**
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen en overlopende activa			
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		6.308	4.085
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		178.312	236.714
Overige vorderingen		243.171	483.345
Subtotaal vorderingen en overlopende activa		**427.791**	**724.144**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		16.526.931	15.154.050
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**16.526.931**	**15.154.050**
Liquide middelen			
ING bank		50.397	44.979
Kas		1.539	759
Subtotaal liquide middelen		**51.936**	**45.738**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**17.006.659**	**15.923.933**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**19.694.026**	**18.557.441**

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve SPW	-	59.064
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-
Bestemmingsreserve investeringen SPW	-	7.861
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	2.016.615
Algemene reserve SGP	-	3.779.964
Best.reserve verv.investeringen SGP	768.690	2.473.099
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	-
Bestemmingreserve UP SPW park	1.592.093	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.841.138	-
Bestemmingsreserve SMG	4.069.940	4.348.586
Best. reserve SMG beh. monument MH17	571.255	608.429
Bestemmingsreserve SMG investering	390.088	384.420
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	57.179	50.000
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	**14.033.832**	**13.728.038**
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud SPW	950.418	619.911
Voorziening groot onderhoud SGP	429.656	427.434
Voorziening groot onderhoud SMG	586.616	505.431
Subtotaal voorzieningen	**1.966.690**	**1.552.776**
Schulden op lange termijn		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	**16.000.521**	**15.280.814**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	875.517	1.049.748
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**875.517**	**1.049.748**
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	75.712	64.905
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar kozmen	2.025.113	1.412.466
Investeringssubsidies	2.201	2.201
Investeringsbijdragen	714.962	747.308
Subtotaal overlopende passiva	**2.817.988**	**2.226.880**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**3.693.504**	**3.276.628**
Totaal	**19.694.026**	**18.557.441**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Voor maatschappelijke investeringen zijn bijdragen van reserves aan activeerbare investeringen niet toegestaan.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 100.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vast activa		Looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten		
Elektrische motor	20	
Reguliere motor	15	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton en/of staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve Spaarnwoude
Aan de algemene reserve wordt naast rente opbrengsten m.i.v. 2005 jaarlijks een deel van het exploitatieoverschot toegevoegd. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve beheer Spaarnwoude
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten. Dit bedrag wordt bepaald bij de vaststelling van de begroting van het desbetreffende jaar. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve beheer Spaarnwoude opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park.

Bestemmingsreserve investeringen Spaarnwoude
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve investeringen de netto uitgaven onttrokken van de investeringen. Een deel van de renteopbrengst, alsmede de opbrengst door verkoop van onroerende zaken wordt toegevoegd aan deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve investeringen Spaarnwoude opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park.

Algemene reserve SGP
Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemd t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve egalisatie SGP
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Algemene reserve SPW/SGP
Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingreserve UP SPW park
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve UP SPW Park de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingreserve ecologisch beheer en landschapsherstel
Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie (2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve

ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie Spaarnwoude
De bestemmingsreserve is per 01-01-2019 ingesteld. De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het gebied, zoals overeengekomen met Stichting Mainport Groen. Het exploitatieoverschot en een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen SMG
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve beheer Nationaal Monument MH17 SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument.

Bestemmingsreserve egalisatie SMG
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen Spaarnwoude
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorzieningen SMG
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorzieningen SGP
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Toerekening zal geschieden o.b.v. de periode waarop zij betrekking hebben (lasten) of waarin zij gerealiseerd worden (baten).

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord in het jaar van realisatie.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Bruto investeringen tot boekjaar	2.361.571	2.203.533
Bruto investeringen boekjaar	379.800	198.834
Bijdrage derden	-276.552	-40.796
Netto investering	**2.464.819**	**2.361.571**
Afschrijvingen tot boekjaar	328.228	236.852
Afschrijvingen lopend boekjaar	94.977	91.376
	423.205	328.228
Boekwaarde per 31 december	**2.041.613**	**2.033.343**

Investering betreffen uitvoering van de projecten Plesmanhoek en ontvangstgebied Groene Weelde.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Netto investeringen tot boekjaar	411.377	365.268
Netto investeringen boekjaar	81.244	46.108
Desinvesteringen boekjaar	-29.176	-
	463.444	**411.377**
Afschrijvingen tot boekjaar	282.281	266.814
Afschrijvingen lopend boekjaar	15.888	15.467
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-22.176	-
	275.993	**282.281**
Boekwaarde per 31 december	**187.452**	**129.096**

Investering betreft verbouwing melktanklokaal Zorgvrij

n BIJLAGE II is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Financiële vaste activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Effecten	**32.689**	**32.689**
Specificatie:		
Campina obligaties / ledencertificaten	32.689	32.689
Hypothecaire leningen	**425.612**	**438.381**
Specificatie:		
De Ettingen BV	81.352	83.708
Koningshoeve BV	317.476	327.163
St. Agrarische bedrijven	26.785	27.510

effecten			**2024**	**2023**
omschrijving	*rente*	*vervaldatum*		
Campina obligaties / ledencertificaten	0,80	doorlopend	32.689	32.689
Totaal effecten			**32.689**	**32.689**
Hypothecaire leningen	rente %		**2024**	**2023**
De Ettingen BV	4,00		81.352	83.708
Koningshoeve BV	4,00		317.476	327.163

St. Agrarische bedrijven	4,00		26.785	27.510
Totaal hypothecaire leningen			**425.612**	**438.381**
Nadere specificatie hypothecaire leningen:			**2024**	**2023**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
De Ettingen BV, Leningdeel II	30 jaar	1-1-2026	19.534	20.100
De Ettingen BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2026	61.818	63.608
			81.352	**83.708**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
Koningshoeve BV, leningdeel I	30 jaar	1-1-2029	-	1.651
Koningshoeve BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2029	56.821	58.259
Koningshoeve BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2029	260.656	267.253
			317.476	**327.163**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
St. Agrarische bedrijven	30 jaar	1-1-2029	26.785	27.510
			26.785	**27.510**

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.308	4.085

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2024 bestaan uit kosten abonnementen 2025 voorschot termijnen electra/water.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		
Specificatie:		
Project RWS verplaatsen steiger	-	4.973
Bijdrage watercompensatie Veerplas	14.976	-
Subsidie Provincie NH damsluis fort bezuiden	18.500	-
Tegemoetkoming Groene Boa	-	37.780
Afrekening evenementen vergoeding	-	29.819
Rente 4e kw Schatkist	144.441	163.179
Vergoeding terreinmeubilair	-	964
Overig	396	-
Totaal nog te ontvangen bedragen	**178.312**	**236.714**

Overige vorderingen	**243.171**	**483.345**
Debiteuren algemeen	241.452	466.868
CAMPINA leden reserve rekening	1.719	16.477
Specificatie:		
Friesland Campina	1.687	16.477
Totaal overige vorderingen	**1.687**	**16.477**

Overige vorderingen op Friesland Campina in verband met de melkleveringsovereenkomsten € 1.687.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen in 's Rijks schatkist SPW	**16.526.931**	**15.154.050**

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2024 t/m 31-12-2024 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	21.855	50.499	39.506	50.397
Ruimte onder drempelbedrag	978.145	949.501	960.494	949.603
Overschrijding van het drempelbedrag				

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
ING bank r/c	50.397	44.979
Kas	1.539	759
Totaal liquide middelen	**51.936**	**45.738**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Reserves

Algemene reserve SPW	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	59.064	55.784
Bij: Dotatie rente	-	3.280
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen algemene reserve SPW/SGP	-59.064	-
Saldo per 31 december	**-**	**59.064**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsres. Beheer SPW	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	-	400.745
Bij: Dotatie rente	-	23.560
Bij: Overheveling tekort best. res. beheer naar best. res. invest.	-	214.006
Af: Saldo onttrekking projecten	-	-230.000
Af: Saldo exploitatie	-	-408.311
Saldo per 31 december	**-**	**-**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve Beheer SPW, bestemmingsreserve investeringen SPW en bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP wordt samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park

Bestemmingsres. Investeringen SPW	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	7.861	618.226
Bij: Dotatie rente	-	36.345
Af: Saldo onttrekking	-	-432.705
Af: Overheveling tekort best. res. beheer naar best. res. invest.	-	-214.006
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen bestemmingsreserve UP SPW Park	-7.861	-
Saldo per 31 december	**-**	**7.861**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve Beheer SPW, bestemmingsreserve investeringen SPW en bestemmingsreserve

vervangingsinvesteringen SGP wordt samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude

Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten SPW	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	2.016.615	1.985.504
Bij: Saldo toevoeging	-	108.038
Af: Saldo onttrekking	-	-76.926
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	-2.016.615	-
Saldo per 31 december	**-**	**2.016.615**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie SGP en SPW worden samengevoegd tot één bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP

Bestemmingsres. Algemene reserve SGP	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	3.779.964	3.383.550
Bij: Dotatie rente	-	139.553
Bij: Saldo exploitatie	-	467.535
Af: Bijdrage Tuinen van West	-	-953
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SPW / SGP	-	-55.957
Af: Bijdrage Vaste stroomaansluiting Mysteryland	-	-126.802
Af: Financiering beheergebieden SBB	-	-435
Af: Terreinverbetering Mysteryland	-	-26.528
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen algemene reserve SPW/SGP	-3.779.964	-
Saldo per 31 december	**-**	**3.779.964**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Best. Reserve verv. Investeringen SGP	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	2.473.099	2.428.599
Bij: Saldo toevoeging	69.000	63.460
Bij: Dotatie rente	36.690	100.166
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen bestemmingsreserve UP SPW Park	-1.810.099	-
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SGP	-	-28.316
Af: MTB route	-	-81.036
Af: Saldo onttrekking	-	-9.775
Saldo per 31 december	**768.690**	**2.473.099**

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemt t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Best.reserve Egalisatie Kapitaallasten SGP	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	-	-

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie SGP en SPW worden samengevoegd tot één bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP

Algemene reserve SPW/SGP	31-12-2024	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Overheveling algemene reserve SPW	59.064	
Bij: Overheveling algemene reserve SGP	3.779.964	
Bij: Dotatie rente	231.004	-
Bij: Explitatiesaldo SPW/SGP	166.994	
Af: Onttrekking 2021ABSPW42 Ontvangstgebied De Groene Weelde	-1.905.050	-
Af: Onttrekking 2022ABSPW21 Nieuwe evenementenafrit A22	-62.334	-
Af: Onttrekking 2016ABSPW11 sgp_erfpacht_tvw	-58.881	-
Af: Onttrekking 2024ABSPW01 Ureninzet opgavemanager SPW Regiodeal en overall kwartiermaker Regiodeal	-30.655	-
Af: Onttrekking 2024ABSPW04 Wijziging Gemeenschappelijke regeling en zienswijzen Verordening financieel beheer	-15.964	-
Af: Onttrekking 2024ABSPW13 Aanpassing Algemene Verordening en Legesverordening	-4.970	-
Af: Onttrekking 2022ABSPW16/Integrale begrotingsherziening SPW/SGP	-1.659	-
Af: Onttrekking 2024ABSPW11 Stand van zaken voorbereiding vernieuwde erfpachtovereenkomst met Staatsbosbeheer	-9.900	-
Saldo per 31 december	**2.147.613**	-

Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd. Verder worden in 2024 diverse onttrekkingen gedaan conform AB besluiten.

Bestemmingreserve UP SPW park	31-12-2024	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Overheveling bestemmingsres. Investeringen SPW	7.861	-
Bij: Overheveling bestemmingsres. Investeringen SGP	1.810.099	-
Bij: Dotatie rente	100.605	-
Af: Saldo onttrekking	-326.472	-
Saldo per 31 december	**1.592.093**	-

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve Beheer SPW, bestemmingsreserve investeringen SPW en bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP wordt samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve UP SPW Park de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	31-12-2024	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Tennetgelden landschapsplan SPW	144.483	-
Bij: Tennetgelden landschapsplan	296.777	-
Bij: Bijdrage Hoogheemraadschap tbv natuurvriendelijke oevers	154.576	-
Af: Saldo onttrekking	-	-

Saldo per 31 december	**595.836**	-

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie 2024 (2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	2.016.615	-
Bij: Saldo toevoeging	1.905.050	-
Af: Saldo onttrekking	-80.527	-
Saldo per 31 december	**3.841.138**	**-**

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve SMG	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	4.348.586	4.566.910
Bij: Dotatie rente	240.649	188.360
Af: Saldo exploitatie	-519.295	-406.683
Saldo per 31 december	**4.069.940**	**4.348.586**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2024 (240.649). Resterend onttrekking exploitatieresultaat van (519.295).

Best.reserve SMG beh. Monument MH17	31-12-2024	31-12-2023
Saldo per 1 januari	608.429	672.807
Bij: Dotatie rente	33.670	17.176
Af: Saldo exploitatie	-70.844	-81.554
Saldo per 31 december	**571.255**	**608.429**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2024 (33.670). De onttrekking aan de reserve betreft kosten beheer van het Nationaal Monument MH17 (70.844).

Bestemmingsreserve SMG Investering	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	384.420	416.445
Bij: Dotatie rente	21.274	27.750
Af: Saldo onttrekking	-8.427	-9.775
Af: Investering naar best.res. egalisatie	-7.179	-50.000
Saldo per 31 december	**390.088**	**384.420**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2024 (21.274). Het saldo onttrekking betreft vooral de uitgaven aan de natuurtuintuin park Vijfhuizen (8.427) en overheveling van Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering naar egalisatiereserve (7.179).

Bestemmingsres.Egalisatie Kapitaallasten SMG	**31-12-2024**	**31-12-2023**

Saldo per 1 januari	50.000	-
Bij: Saldo toevoeging	7.179	50.000
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	57.179	50.000

Het saldo toevoeging betreft Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering (7.179).

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud SPW	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	619.911	369.163
Bij: Saldo toevoeging	1.914.100	1.543.500
Af: Saldo onttrekking	-1.583.594	-1.292.752
Saldo per 31 december	**950.418**	**619.911**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SGP	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	427.434	282.214
Bij: Saldo toevoeging	225.000	208.000
Af: Saldo onttrekking	-222.778	-62.780
Saldo per 31 december	**429.656**	**427.434**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SMG	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Saldo per 1 januari	505.431	436.994
Bij: Saldo toevoeging	113.000	105.000
Af: Saldo onttrekking	-31.815	-36.564
Saldo per 31 december	**586.616**	**505.431**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige schulden	**875.517**	**1.049.748**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.	**875.517**	**1.049.748**

Specificatie

Crediteuren	31-12-2024	31-12-2023
Recreatie Noord-Holland NV	379.444	380.519
Peter Heeremans Hoveniers	-	146.543
Strukton Civiel B.V.	-	132.887
Belastingdienst BTW 4e kwartaal	4.303	83.473
Verhart Groen	23.283	33.185
LV-Infra B.V.	-	13.052
B&D Natuuradvies	32.564	12.573
Mysteryland holding B.V.	-	11.162
Pot Jonker	-	9.802
BK Ingenieurs B.V.	-	7.651
Spaarne werkt	11.101	1.224
IJmond Groen	27.192	-
RvR hoofddorp B.V.	18.323	-
HB Adviesbureau B.V.	30.058	-

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	9.262	-
Maatschap Petrie	22.073	-
Schut van de Ven notariskantoor	44.576	
DVC Sign	52.807	
Thomas Cultuurtechniek	10.880	
Overige crediteuren	32.790	51.630
Totaal crediteuren	**698.656**	**883.701**

Nog te betalen bedragen	31-12-2024	31-12-2023
Kosten beheer en bediening fietsbrug Zwanenburg	97.000	86.000
Afrekening gas/electra/water	7.531	13.912
Afrekening bestuursbureau	8.883	10.631
Kosten dagelijks/groot onderhoud	33.003	37.869
Advieskosten	11.734	6.817
Reservering accountantskosten	7.000	-
Taxatiekosten	8.992	-
Kosten UP SPW Park	1.634	9.066
Overig	1.084	1.752
Totaal nog te betalen bedragen	**176.860**	**166.047**

Overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**75.712**	**64.905**

	31-12-2024	31-12-2023
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**2.025.113**	**1.412.466**

Huren / pachten	32.310	21.065
Schadeherstel beplantingen	143.499	176.951
Awakenings investeringsbijdrage	70.457	83.960
Mysteryland investeringsbijdrage	214.738	179.680
DDL investeringsbijdrage	60.000	40.000
Nationaal restauratiefonds molen de Veer	5.158	-
Voorschotten nutsvoorzieningen	10.773	8.073
Gebiedsfonds Spaarnwoude	-	287.728
Borg	13.020	12.270
Herstel liniedijken	29.100	-
Bijdrage Bosrevitalisatie	77.407	102.534
Bijdrage Veerplas	630.952	91.000
Bijdrage Groene Weelde	370.000	-
Bijdrage Plesmanhoek	192.700	409.204
Bijdrage bezoekersdek Big Spotters Hill	150.000	-
Bijdrage Natuurtuin Park Vijfhuizen	25.000	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**2.025.113**	**1.412.466**

	31-12-2024	31-12-2023
Provincie - Investeringssubsidies	**2.201**	**2.201**
Specificatie:		
Subsidie veerpont de Opstapper	2.201	2.201
Totaal Provincie - Investeringssubsidies	**2.201**	**2.201**

	31-12-2024	31-12-2023
Derden - Investeringsbijdrage	**714.962**	**747.308**
specificatie		
Bijdrage de groene F200	221.577	230.638

Bijdrage aanleveren grond	25.030	25.030
Verbetering Plesmanhoek	-	3.765
Bijdrage Amsterdam baggeren Kluur	60.000	60.000
Bijdrage Gem. Haarlemmermeer	266.143	266.143
Bijdrage gem. Haarlem Opstapper	55.000	55.000
Verplaatsen Opstapper (verkoop)	34.500	34.500
Verplaatsen Opstapper (verkoop)	34.500	-
Bijdrage gem. Haarlem Zonneweiden	-	881
Geboortebos SGP	52.712	72.232
Totaal Derden-investeringsbijdrage	**714.962**	**747.308**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft zich vanaf 1996 bezig gehouden met de uitvoering van het Convenant Mainport Schiphol en Groen. Daarbij heeft de stichting gronden laten verwerven en inrichten. In het Convenant is bepaald dat de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk zijn voor het beheer van de ingerichte terreinen. Deze partijen hebben de uitvoering van het operationeel beheer toegewezen aan het Recreatieschap Spaarnwoude, conform het bij het Convenant behorende uitvoeringsplan. De beschikbaar gestelde afkoopsom bedraagt € 7.266.000,-. De afkoop is berekend over een periode van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente Haarlemmermeer op de langere termijn elk voor 50% garant voor de voortzetting van het beheer van de gebieden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 29 mei 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op van € 686.906.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 686.906.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging2024	Verschil
0.1	Bestuur	226.037	250.903	-24.866
0.4	Overhead	1.118.039	1.045.984	72.055
0.5	Treasury	2.499	1.525	974
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	11.423.941	10.547.195	876.746
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	770.783	722.468	48.315
2.1	Verkeer en vervoer	1.950.487	1.948.184	2.303
3.1	Economische ontwikkeling	348.080	598.259	-250.179
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	650.495	659.541	-9.046
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.395	20.770	-10.375
3.4	Economische promotie	250.803	251.635	-832
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	249.249	247.967	1.282
5.5	Cultureel erfgoed	137.345	124.325	13.020
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	6.288.665	6.478.109	-189.444
	Totaal lasten	**23.426.816**	**22.896.865**	**529.950**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging2024	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	663.892	550.000	113.892
0.8	Overige baten en lasten	6.275.272	6.272.975	2.297
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	11.118.147	11.148.929	-30.782
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	126.501	189.651	-63.150
3.1	Economische ontwikkeling	60.048	200.000	-139.952
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.706.643	2.666.981	39.662
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.304.076	1.274.653	29.423
5.5	Cultureel erfgoed	16.507	22.451	-5.944
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.155.730	571.225	584.505
	Totaal baten	**23.426.816**	**22.896.865**	**529.950**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
	Totaal baten	23.426.816	22.896.865	529.950
	Totaal lasten	23.426.816	22.896.865	529.950
	Saldo	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
	bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.169.299	1.169.299	-
	bijdrage participant gemeente Haarlem	842.398	842.398	-
	bijdrage participant gemeente Haarlemmermeer	645.500	645.500	-
	bijdrage participant provincie Noord Holland	3.275.346	3.275.346	-
	bijdrage participant gemeente Velsen	340.432	340.432	-
	overige exploitatieinkomsten	-	-	-
	overige verrekeningen	2.297	-	2.297
	Totaal	**6.275.272**	**6.272.975**	**2.297**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	1.735.608	2.562.700	-827.092
Pachten	4.384	2.526	1.858
Ingeleend personeel	4.861.295	4.815.828	45.467
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	4.874.310	5.214.581	-340.271
Rente	2.499	1.525	974
Mutatie voorzieningen	413.914	-360.500	774.414
Afschrijvingen	110.865	113.010	-2.145
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**12.002.874**	**12.349.670**	**-346.796**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	2.199.533	2.168.000	31.533
Huren	465.246	449.245	16.001
Leges en andere rechten	8.375	15.192	-6.817
Overige goederen en diensten	1.719.805	1.710.720	9.085
Subsidies	60.008	134.704	-74.696
Inkomensoverdrachten	7.189.513	6.720.075	469.438
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	663.892	550.000	113.892
Overige verrekeningen	2.297	-	2.297
Totaal baten	**12.308.668**	**11.747.936**	**560.732**

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Verschil
Totaal lasten	12.002.874	12.349.670	-346.796
Totaal baten	12.308.668	11.747.936	560.732
Saldo	**305.794**	**-601.734**	**907.528**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2024

Provincie Noord-Holland	mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	mevrouw A. den Boer
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzig (vertegenwoordigd door de heer N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	de heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer mevrouw	mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is hieronder ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2024 als van het vermogen van Recreatieschap Spaarnwoude op 31 december 2024, alsmede van de financiële positie van het recreatieschap in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld over 2024 en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Normenkader 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden bezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 |2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 234.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2024. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse standaard 720.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader 2024 van Recreatieschap Spaarnwoude, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 29 mei 2024.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het recreatieschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de vigerende controleverordening Recreatieschap Spaarnwoude, het Controleprotocol Wnt 2024, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materiele betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, 17 April 2025
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 10 juli 2025.

Voorzitter,
De heer B. Diepstraten

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2024
Bijlage II	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024
Bijlage III	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage IV	Risicoanalyse 2024
Bijlage V	WNT-verantwoording
Bijlage VI	Sisa verklaring

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2024

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Stand per 31-12-2024
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	2.162.439	184.491	-7.000	110.865	2.229.065
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**2.162.439**	**184.491**	**-7.000**	**110.865**	**2.229.065**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve SPW	59.064	-	-59.064	-	-
2	Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-	-	-
3	Bestemmingsreserve investeringen SPW	7.861	-	-7.861	-	-
4	Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.016.615	-	-2.016.615	-	-
5	Algemene reserve SGP	3.779.964	-	-3.779.964	-	-
6	Best.reserve verv.investeringen SGP	2.473.099	105.690	-1.810.099	-	768.690
7	Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-	-	-
8	Algemene reserve SPW/SGP	-	4.237.025	-2.089.412		2.147.613
9	Bestemmingreserve UP SPW park	-	1.918.565	-326.472		1.592.093
10	Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	-	595.836	-		595.836
11	Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	-	3.921.665	-80.527		3.841.138
12	Bestemmingsreserve SMG	4.348.586	240.649	-519.295	-	4.069.940
13	Best. reserve SMG beh. monument MH17	608.429	33.670	-70.844	-	571.255
14	Bestemmingsreserve SMG investering	384.420	21.274	-15.606	-	390.088
15	Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	7.179	-	-	57.179
	Totaal reserves	**13.728.038**	**11.081.553**	**-10.775.759**	**-**	**14.033.832**
16**	Voorziening groot onderhoud SPW	619.911	1.914.100	-1.583.594	-	950.418
17**	Voorziening groot onderhoud SGP	427.434	225.000	-222.778	-	429.656

18**	Voorziening groot onderhoud SMG	505.431	113.000	-31.815	-	586.616
19	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	**15.280.814**	**13.333.653**	**-12.613.945**	**-**	**16.000.521**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**13.118.375**	**13.149.161**	**-12.606.945**	**-110.865**	**13.771.456**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024		Stand per 31-12-2024
16**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SPW**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	240.309	761.600	-1.001.566		344
	Categorie civiele kunstwerken	5.437	450.500	-189.882		266.055
		245.746	**1.212.100**	**-1.191.448**		**266.399**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	61.071	85.800	-60.369		86.502
	Categorie water, oevers en stranden	25.385	211.800	-39.978		197.207
	Categorie terreinmeubilair	220.235	255.600	-159.361		316.474
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	67.474	148.800	-132.437		83.837
		374.165	**702.000**	**-392.146**		**684.019**
	Totaal	**619.911**	**1.914.100**	**-1.583.594**		**950.418**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024		Stand per 31-12-2024
17**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SGP**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	111.145	28.000	-42.967		96.178
	Categorie civiele kunstwerken	102.487	113.000	-103.721		111.766
		213.632	**141.000**	**-146.688**		**207.944**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	74.663	34.000	-16.748		91.915
	Categorie water, oevers en stranden	40.383	6.000	-24.237		22.146
	Categorie terreinmeubilair	94.949	26.000	-35.105		85.843
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	3.808	18.000	-		21.808
		213.802	**84.000**	**-76.090**		**221.712**
	Totaal	**427.434**	**225.000**	**-222.778**		**429.656**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024		Stand per 31-12-2024
18**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SMG**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	233.974	52.000	-340		285.634
	Categorie civiele kunstwerken	82.244	16.000	-2.153		96.091
		316.218	**68.000**	**-2.493**		**381.725**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	77.802	18.000	-8.602		87.200
	Categorie water, oevers en stranden	12.949	2.000	-		14.949
	Categorie terreinmeubilair	98.462	25.000	-20.720		102.742
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	-	-	-		-
		189.213	**45.000**	**-29.322**		**204.891**
	Totaal	**505.431**	**113.000**	**-31.815**		**586.616**

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2024

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2023	Investering	Desinvestering	Bijdrage derden	Geactiv. t/m 2024	Termijn	Boekwaarde 1-1-2024	Afschr. t/m 2023	Afschr. 2024	Afschr. desinv. 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen maatschappelijk nut												
Civiele Kunstwerken												
Bruggen 157/158/162/604	2018	974.003	-	-		974.003	30	814.832	-159.171	32.593	-	782.239
Bruggen 154	2019	218.338	-	-		218.338	30	189.226	-29.112	7.278	-	181.948
Civiele kunstwerken	2020	467.378	-	-		467.378	30	420.640	-46.738	15.579	-	405.061
Civiele kunstwerken	2021	437.026		-		437.026	30	407.891	-29.135	14.568	-	393.323
Civiele kunstwerken	2023	108.038	-			108.038	30	108.038	-	3.601	-	104.437
		2.204.783	**-**	**-**		**2.204.783**		**1.940.628**	**-264.155,3**	**73.619**	**-**	**1.867.008**
Terreinmeubilair												
Divers terreinmeubilair	2020	106.788	-	-		106.788	5	42.715	-64.073	21.358	-	21.357
		106.788	**-**	**-**		**106.788**		**42.715**	**-64.073**	**21.358**	**-**	**21.357**
UP SPW Park												
Ontvangstgebied Haarlem Veerplas	2024 t/m 2027	-	60.048		-60.048	-		-	-	-	-	-
Plesmanhoek uitwerking Basis Plus	2023/2024	50.000	223.683		-216.504	57.179		50.000	-	-	-	57.179
Ontvangstgebied Haarlemmermeer | Gro	2024	-	96.069			96.069		-	-	-	-	96.069
		50.000	**379.800**	**-**	**-276.552**	**153.248**		**50.000**	**-**	**-**	**-**	**153.248**
Totaal Investeringen maatschappelijk nut		**2.361.571**	**379.800**	**-**	**-276.552**	**2.464.819**		**2.033.343**	**-328.228**	**94.977**	**-**	**2.041.613**
Investeringen economisch nut												
Vervoermiddelen												
Mercedes 44-VTJ-6	2008	29.176	-	-29.176		-	5	7.000	-22.176	-	-22.176	-
Fiat Qubo 65-XDH-9	2012	15.852	-			15.852	5	-	-15.852	-		-
Iveco Daily VN-446-V	2015	51.068	-			51.068	5	-	-51.068	-		-
Mitsubishi Outlander NB-933-T	2017	37.161	-			37.161	5	-	-37.161	-		-
Beheerauto VOLVO 536 XC40 T-122-LP	2023	44.900	-			44.900	5	44.900	-	8.980		35.920
		178.157	**-**	**-29.176**		**148.981**		**51.900**	**-126.257**	**8.980**	**-22.176**	**35.920**
Vaartuigen												
Pont De Opstapper	2009	128.392	-	-		128.392	15	-	-128.392	-	-	-
		128.392	**-**	**-**		**128.392**		**-**	**-128.392**	**-**	**-**	**-**
Diverse voorzieningen												
Zonne-Panelen	2019	103.619	-	-		103.619	15	75.988	-27.632	6.908	-	69.080
Vervanging melktanklokaal Zorgvrij	2023/2024	1.208	81.244	-		82.452	10	1.208	-	-	-	82.452
		104.828	**81.244**	**-**		**186.071**		**77.196**	**-27.632**	**6.908**	**-**	**151.532**
Totaal Investeringen economisch nut		**411.377**	**81.244**	**-29.176**	**-**	**463.444**		**129.096**	**-282.281**	**15.888**	**-22.176**	**187.452**
Totaal Investeringen maatschappelijk/economisch nut		**2.772.947**	**461.044**	**-29.176**	**-276.552**	**2.928.263**		**2.162.439**	**-610.509**	**110.865**	**-22.176**	**2.229.065**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

In november 2024 is het convenant Regiodeal MRA West Beter in Balans getekend. Er is in totaal voor de regio €20 miljoen aan Rijkssubsidie toegekend. Voor Spaarnwoude zal op basis van het convenant circa €3 miljoen beschikbaar komen voor projecten in drie verschillende ‘Cases for Change’ en voor de thema’s Duurzame gebiedsfinanciering en ‘Leren en Ontwikkelen’. De looptijd van dit programma is vooralsnog vier jaar vanaf
1 januari 2025. Er is vereist dat er minimaal 50% cofinanciering vanuit de regio plaatsvindt. Dit kan voor het recreatieschap plaatsvinden met middelen die in de Kadernota reeds waren voorzien.

Bijlage IV Risicoanalyse 2024

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2025 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Inkoop en aanbestedingsrisico: Subsidies (risico terugbetalen)
2. Inkoop en aanbestedingsrisico: onrechtmatige facturen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
4. Zwemwater: kwaliteit
5. Zwemwater: Calamiteiten
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumping
8. Eindwaarde vergoeding opstallen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO, Natura 2000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken
13. Verminderde inkomsten door beleid (Verwachtte bezuinigingen gemeentelijk en provinciaal budget)

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1	4,5,8	
2 = 10 – 40 %	12	2,7, 9, 13	3, 6
3 = > 40 %		11	10

3. Milieuvervuiling (van bv. grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/ chroom/ asbest/ PFAS

Dit risico omvat het scenario dat de grond of water vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het recreatieschap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Milieuvervuiling		**Oorzaak:** Vervuiling vanwege verouderde bouw, grondgebruik van derden of historisch grondgebruik.
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt ▪ Kwijtraken van investeerders vanwege de hoge kosten;
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het recreatieschap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting.

Risico/kans: Verminderde inkomsten door het niet doorgaan van evenementen.		**Oorzaak:** Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: ▪ Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen ▪ Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen ▪ Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen ▪ Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten ▪ Onderzoek naar effecten klimaatverandering		

10. Overmacht door klimaatverandering

Dit zijn de risico's die samenhangen met de klimaatveranderingen dan wel weersextremen die leiden tot acuut ingrijpen. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn storm, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		**Oorzaak:** Extreem weer over langere periode (hitte, droogte, extreme neerslag) , brand door blikseminslag in gebouwen en eventueel mensenmenigte bij evenementen/veel bezoek en acute weersextremen zoals storm, hitte, neerslag)
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.

Beheersmaatregel:
- Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen
- Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig
- Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden
- Meer inzet op toezicht en handhaving
- Beheerplan voor extreme weerssituaties
- Communicatieplan bij risico's

11. Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening niet gegarandeerd kan worden.
De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt of (langdurige) ziekte van medewerkers waardoor bijvoorbeeld externen ingehuurd moeten worden.

Risico/kans: Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie		**Oorzaak:** Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd; ▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op; ▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten;
Beheersmaatregel:		

- Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers
- Anticiperen op de arbeidsmarkt;
- Archiveringsnorm instellen voor overdracht;

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 962.500.

Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.062.500.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)	>40 % (0,50)	€ 250.000
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)	>40 % (0,50)	€ 300.000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	>40 % (0,50)	€ 100.000
11. Continuïteit dienstverlening	10 - 40% (0,25)	€ 37.500
Overige risico's		€ 375.000
Totaal		**€ 1.062.500**

Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.050.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.062.500, - .

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.062.500.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico’s worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.
Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continue proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Bijlage V WNT-verantwoording 2024

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Spaarnwoude van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2024

Naam	Functie
Provincie Noord-Holland	Mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	Mevrouw A. den Boer
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzigt (vertegenwoordigt door dhr. N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	De heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer	Mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2024

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Bijlage VI Sisa verantwoording 2024

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J4B	**Regiodeals 5e tranche**		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/02*	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/03*	Besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J4B/04*	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. *Aard controle R* *Indicator: J4B/05*	
		SiSa tussen medeoverheden	1	060453 Gemeente Velsen	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Velsen	€ 0	€ 0	
			2	060394 Gemeente Haarlemmermeer	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Haarlemmermeer	€ 0	€ 0	
			3	060392 Gemeente Haarlem	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Haarlem	€ 0	€ 0	
			100						
				Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/06*	Totale cumulatieve besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J4B/07*	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. *Aard controle R* *Indicator: J4B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/09*		
			1	*060453 Gemeente Velsen*	€ 0	€ 0			
			2	*060394 Gemeente Haarlemmermeer*	€ 0	€ 0			
			3	*060392 Gemeente Haarlem*	€ 0	€ 0			
			100						
				Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage *Aard controle R* *Indicator: J4B/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J4B/11*				
LVVN	L16B	**Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur**		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/01*	Naam uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/02*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle R* *Indicator: L16B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/04*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/05*	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/06*
		SiSa tussen medeoverheden	1	030007 Provincie Noord-Holland	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	€ 180.427	€ 276.591	€ 22.787	Ja
			2						
			100						
				Kopie uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/07*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/08*	Toelichting per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/09*			
			1	*050449 Recreatieschap Spaarnwoude*	Nee				
			2						
			100						

Recreatieschap Spaarnwoude

Begrotingswijziging **2025**

Spaarnwoude Park

Versie DB 19 maart 2025

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft op basis van de vastgestelde programmabegroting 2025 en de kadernota 2026 de begrotingswijziging voor 2025 opgesteld.

In 2025 worden mooie stappen gezet naar een toekomstbestendig Spaarnwoude Park. De nieuwe identiteit wordt stapsgewijs zichtbaar in het gebied. Doorgaan met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma met ambitieniveau basis betekent een financieel verantwoord niveau van uitvoering van de Visie Spaarnwoude Park 2040 waarbij al wordt geanticipeerd op de komende periode waarin provincie en gemeenten te maken krijgen met kortingen op de bijdragen van het Rijk.

Per saldo wordt € 448.000 aan de reserves toegevoegd. Gezien de wijze van financieren van de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is deze begrote toevoeging een verantwoorde handeling, omdat deze reserves deels voor ontwikkeling bedoeld zijn en de ontwikkeling op termijn voor beheer en onderhoud kostenneutraal is. De uitdaging blijft wel onverminderd bestaan om de komende jaren een duurzame wijze van financiering voor het hele gebied te zoeken. Binnen de Regiodeal MRA West is Spaarnwoude in het kader van integrale gebiedsfinanciering in de eerste fase onderzoeksgebied hiervoor. Dit biedt mogelijk perspectief op concrete invulling aan de financiële zoektocht.

Met de toekenning van de Regiodeal wordt gewerkt aan een mooie regionale samenwerking en ingebrachte projecten uit het uitvoeringsprogramma: Ontvangstgebieden Groene Weelde, Veerplas (inclusief waterkwaliteit), Houtrak (toevoeging skeelerroute, trimparcours en natuurspeeltuin) en Boerenerf Spaarnwoude en gebiedsontwikkeling Plesmanhoek. Naast deze projecten wordt vanuit de Regiodeal gewerkt aan Natuurtuin Park Vijfhuizen.

Door de vele ruimtelijke vraagstukken in deze regio (klimaatontwikkelingen, woningbouwopgave, energietransitie, Novex) wordt de groene recreatieve functie van Spaarnwoude Park steeds belangrijker.

Sporten, Houtrak

Inleiding

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

De gemeenten Haarlem, Amsterdam, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met de provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdrage een deel van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap kent drie deelgebieden:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens:
- 6.097 hectare werkgebied, waarvan:
- 2.477 hectare beheergebied met 227 hectare water

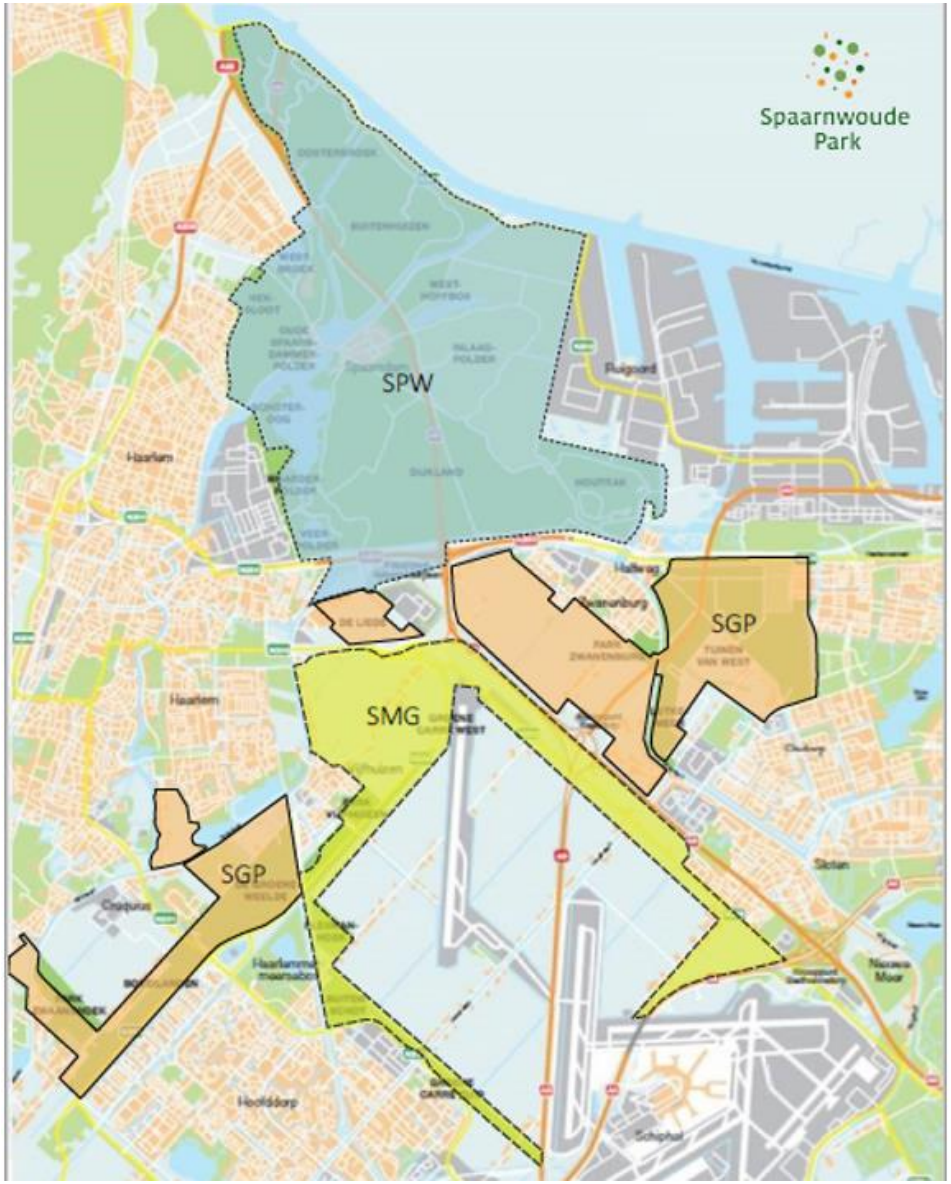

Hoofddoelstelling

Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Ambities

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma

Visie

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*:

Een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden
- Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant
  - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren
  - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn
- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed
- Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

Ontwikkelingen van invloed op de begroting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden.
Spaarnwoude Park is een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Met het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park bouwt het recreatieschap aan een toekomstbestendig en aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebied brede ecologisch beheer en de revitalisering van vijf ontvangstgebieden. Daarnaast biedt zij een opvangbuffer voor spreiding van de regionale recreatiedruk.

Om dit doel te bereiken is recreatieschap Spaarnwoude een prominente speler in regio deal MRA West beter in balans. Door de krachten te bundelen worden verschillende uitdagingen in de regio rondom het tekort aan recreatie en groen integraal opgepakt. De opgaven komen tot uiting in vijf cases for change, waarvan recreatieschap Spaarnwoude in drie van de vijf cases for change participeert. Het recreatieschap heeft de opgaven uit de visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ingebracht in de regio deal; het opwaarderen van de ontvangstgebieden Groene Weelde, Veerplas en Boerenerf Spaarnwoude, het verbeteren van de waterkwaliteit bij de Veerplas (blauwalg aanpak), het verbeteren van verbindingen (van en naar de woonkernen) en toevoegen van diverse recreatieve voorzieningen (o.a. skeelerroute, trimparcours, natuurspeeltuin, rolstoelsteiger) en de aanleg van natuurtuin Park Vijfhuizen (een initiatief van bewoners). Samen met de partners worden stappen gezet naar een toegankelijk en duurzaam Spaarnwoude Park, die uitnodigt om te bewegen, te ontspannen en elkaar te ontmoeten in combinatie met sociale programmering in de wijken.

Uitgangspunten

1. Doorgaan met alle gebiedsconcepten (vervreemden vastgoed, herontwikkeling erfgoed, verhogen inkomsten, minder onderhoudslasten):
   - Fort Benoorden
   - Boerderij Borneohoeve
   - Boerderij Lage Dijk
   - Hotelontwikkeling openbare golfbaan Spaarnwoude

2. Doorgaan met alle projecten waarvan eerder de investeringsbeslissing genomen is:
   - Ontvangstgebied Groene Weelde
   - Ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij
   - Plesmanhoek

3. Doorgaan met ingezet gebiedsproces
   - Polder Dijkland opvolging gebiedsproces t.b.v. realisatie NNN-doelen

4. Basisambitie in de overige ontvangstgebieden:
   - Spaarnwoude Heuvels/Velsen SnowWorld: alleen groot onderhoud en inkomsten evt. inkomsten uit hotel investeren
   - Amsterdam Houtrak: alleen groot onderhoud en inkomsten Borneohoeve terug investeren
   - Haarlem Veerplas investeren op basis van bijdrage gemeente Haarlem,
   - Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij alleen groot onderhoud en inkomsten Spaarnwoude Park deels terug investeren

5. Gedeeltelijke uitvoering ecologisch beheerplan
   - Dankzij subsidie bosrevitalisatie van de Provincie Noord-Holland wordt gewerkt aan gezonde bossen.

- Dankzij een bijdrage van Rijnland worden natuurvriendelijke oevers aangelegd in de Haarlemmermeer (Park Vijfhuizen, Groene Weelde, Buitenschot en Boseilanden) en Haarlem (Mooie Nel, De Liede).

6. Verbeteren knelpunten fietsverbinding Amsterdam-kust
   - In samenwerking met PNH, VRA en gemeenten, verbeteren van knelpunten bij knooppunt Zijkanaal F – Wethouder Van Essenweg en de Liedebrug.

7. Gedeeltelijke uitvoering Big Spotters Hill
   - Realiseren uitzichtpunt en trap- en sokkelrenovatie

8. Gedeeltelijke uitvoering revitaliseringsplan voormalig Floriade terrein
   - Opwaarderen van bestaande elementen ten behoeve van een aantrekkelijk parkachtig recreatiegebied.

Big Spotters Hill, Groene Weelde

Begrotingswijziging per programma

	Begroting 2025			Wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	379.293	42.205	-337.088	116.150	75.295	-40.855	495.443	117.500	-377.943
2. Beheer en onderhoud	10.034.038	5.027.875	-5.006.163	-208.495	784.099	992.594	9.825.543	5.811.974	-4.013.569
3. Veiligheid en toezicht	752.243	-	-752.243	11.536	-	-11.536	763.779	-	-763.779
4. Bestuur en ondersteuning	1.326.181	-	-1.326.181	147.127	-	-147.127	1.473.308	-	-1.473.308
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.620	7.200.999	7.199.379	880	-121.900	-122.780	2.500	7.079.099	7.076.599
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Totaal voor bestemming	**12.493.375**	**12.271.079**	**-222.296**	**67.198**	**737.494**	**670.296**	**12.560.573**	**13.008.573**	**448.000**
Ad 5. Mutaties reserves	953.693	1.175.989	222.296	720.448	50.152	-670.296	1.674.141	1.226.141	-448.000
Totaal na bestemming	**13.447.068**	**13.447.068**	**-**	**787.646**	**787.646**	**-**	**14.234.714**	**14.234.714**	**-**

Specificatie van de baten	**Begroting 2025**	**Wijziging 2025**	**Begroting na wijziging 2025**
Subsidies en projectbijdragen	569.808	716.577	1.286.385
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	5.039.372	20.917	5.060.289
Participantenbijdragen	6.661.899	-	6.661.899
Totaal baten voor bestemming	**12.271.079**	**737.494**	**13.008.573**

Toelichting

Saldo

Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een grotere onttrekking uit de reserves. Oorspronkelijk had de programmabegroting een resultaat van € 222.296 negatief en na de begrotingswijziging wordt dat € 448.000 positief. Het begrote resultaat is daarmee € 670.296 positiever. Het betreft vooral extra baten in programma 2.

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Hieronder staan de belangrijkste wijzigingen per programma opgesomd.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de lasten met € 116.150 en de baten stijgen met € 75.295, per saldo een wijziging van € 40.855 negatief. Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt € 377.943 negatief (was € 337.088 negatief).

De toename van de lasten (€ 116.150) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere lasten aan incidentele projecten UP SPW Park (€ 102.550)**
  Voor de Regiodeal, het betreft cofinanciering voor de overhead en cross-over thema's (€ 60k) en de aanleg van de natuurtuin Park Vijfhuizen (bewonersinitiatief (€ 50k). Spaarnwoude Park wordt in het cross-over thema gebiedsfinanciering als pilot genomen voor onderzoek naar alternatieve financieringskansen.

  In de Kadernota 2026 zijn voor 2025 reeds hogere kosten voor de ontwikkeling van Fort Benoorden (milieuonderzoeken) en optimalisatie NNN opgenomen.

- **Hogere lasten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 20.000, kostenneutraal)**
  Voor dit meerjarige project is een bijdrage beschikbaar gesteld door Staatsbosbeheer voor het inrichten van geboortebossen in het kader van de bossenstrategie. Het doel van een geboortebos is om op symbolische wijze tot uitdrukking te brengen dat elk kind, ongeacht zijn/haar afkomst moet kunnen opgroeien in een groene, gezonde wereld. Het project loopt dit jaar af. In verband met gunstige inkoop is er een mogelijkheid om het project met een jaar te verlengen. Dit wordt besloten in overleg met Staatsbosbeheer.

- **En diverse andere afwijkingen (€ 6.400)**

De toename van de baten (€ 75.295) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere baten aan incidentele projecten UP SPW Park (€ 55.295)**
  Dit betreft de cofinanciering van de cross-over thema's van de regiodeal en de aanleg van de natuurtuin Park Vijfhuizen (zie ook bij lasten).

- **Hogere baten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 20.000, kostenneutraal)**
  Het gaat om baten uit een bijdrage van Staatsbosbeheer voor geboortebos park Zwanenburg in het kader van de bossenstrategie, zoals hierboven beschreven bij de lasten.

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 dalen de lasten met € 208.495 en de baten stijgen met

€ 784.099, per saldo een wijziging van € 992.594 positief. Het totale geraamde resultaat voor programma 2 wordt € 4.013.569 negatief (was € 5.006.163 negatief).

De afname van de lasten (€ 208.495) worden veroorzaakt door:

- **Lagere lasten aan reguliere werkzaamheden (€ 15.030)**

- **Hogere lasten aan groot onderhoud door actualisatie werkvoorraad, doorschuif van werkzaamheden uit 2024 en lagere onttrekking uit voorziening groot onderhoud (€ 615.150)**
  Er zijn een aantal werkzaamheden doorgeschoven van 2024 naar 2025 door o.a. de zoektocht naar een locatie voor bagger t.b.v. Veerplas en langere voorbereidingen i.v.m. stikstofwetgeving.

  Conform de besluitvorming over de ontwikkeling van het Boerenerf wordt voor het ontvangstgebied budget uit de voorziening GO ingezet voor de investering van de ontwikkeling als cofinanciering voor de Regiodeal en wordt daarom toegevoegd aan de bestemmingsreserve egalisatie. Hiermee worden de toekomstige kapitaallasten gedekt.

- **Hogere lasten nieuwe evenementenafrit A22 (€ 84.000)**
  De werkzaamheden zijn doorgeschoven van 2024 naar 2025.

- **Hogere lasten terreinverbetering Houtrak/Mysteryland (€ 129.750, kostenneutraal)**
  Met een bijdrage van de organisator van Mysteryland worden terreinverbetering gedaan in de Houtrak. Er worden betonnen bankjes geplaats en zitplaatsen toegevoegd op een eiland.

- **Hogere lasten natuurinclusieve bosrevitalisatie (€ 110.000, kostenneutraal)**
  Met een ontvangen subsidie van de provincie Noord-holland wordt jaarlijks een bosperceel opgeknapt. De planning voor 2025 is geactualiseerd.

- **Hogere lasten voor realisatie van nieuwe erfpachtcontracten tussen Staatsbosbeheer en de recreatieschappen (€ 91.935)**
  Het betreft de benodigde inzet om te komen tot de noodzakelijke vernieuwing van de erfpachtcontracten tussen Staatsbosbeheer en de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland. Voor Spaarnwoude worden deze kosten gefinancierd uit het gebiedsfonds en zijn daarmee kostenneutraal.

- **Overige mutaties lasten** (**€ 5.893**)

De toename van de baten (€ 784.099) worden veroorzaakt door:

- **Hogere baten aan reguliere werkzaamheden (€65.383)**
  Dit zijn voornamelijk hogere geprognotiseerde vastgoed inkomsten uit herzieningen en nieuwe contracten.

- **Lagere baten project Herstel Liniedijken (€ 377.100)**
  Dit meerjarige project wordt gesubsidieerd vanuit de provincie Noord-Holland. De werkzaamheden voor 2025 worden gelijktijdig opgepakt met gepland groot onderhoud, waardoor de inkomsten voor 2025 lager uitkomen. Dit project loopt door tot 2027.

- **Hogere baten terreinverbetering Houtrak/Mysteryland (€ 129.750, kostenneutraal)**
  Zoals beschreven bij de hogere lasten.

- **Hogere baten natuur inclusieve bosrevitalisatie (€ 110.000, kostenneutraal)**
  Zoals beschreven bij de hogere lasten.

- **Hogere baten aan voorstel erfpacht 2.0 uit gebiedsfonds (€ 91.935, kostenneutraal)**
  Zoals beschreven bij de hogere lasten.

- **Hogere incidentele baten vanwege uitgiftes onroerend goed (€ 500.000)**
  In lijn met de koers van het bestuur zijn twee objecten in ondererfpacht uitgegeven, waarvoor een (eenmalige) vergoeding wordt ontvangen voor de opstallen. Het betreft een perceel aan de Liedeweg (Haarlemmermeer) en De Watergeus (Velsen). Naast deze eenmalige vergoeding worden inkomsten uit erfpacht ontvangen.

- **Hogere incidentele baten vanwege Initiële vergoeding overeenkomst Iron Mountain en Spaarnwoude (€ 229.000)**
  In verband met watercompensatie van Datacenterbedrijf Iron Mountain heeft het recreatieschap een overeenkomst gesloten met Iron Mountain, waarin het schap verantwoordelijk is voor de realisatie en instandhouding van de watercompensatie en natuurontwikkeling bij de Oeverlanden aan de Liede (Veerplas). Dit project heeft vertraging opgelopen bij de vergunningsprocedure. De verwachting is dat een eerste betaling van de vergoeding in 2025 wordt ontvangen.

- **En diverse andere afwijkingen (per saldo € 35.131 hogere baten)**

NB: In deze begrotingswijziging zijn kosten voor SAIL 2025 nog niet financieel geraamd. De insteek van het recreatieschap bij SAIL 2020 was dat de benodigde maatregelen voor SAIL kostenneutraal zijn voor het schap (gedekt uit betaald parkeren). Er is sprake van zeer sterk gestegen kosten. De inschatting is dat er een beroep wordt gedaan voor een substantiële bijdrage van het recreatieschap. Gezien de onzekerheid over de hoogte van deze bijdrage is deze post nog niet begroot en zal apart worden voorgelegd ter besluitvorming aan het bestuur.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

Bij programma 3 stijgen de lasten met € 11.536. Het totaal geraamde resultaat voor programma 3 wordt € 763.779 negatief. De hogere lasten worden veroorzaakt door reguliere inzet RNH en doorberekening van bedrijfskosten vanuit RNH voor autokosten, kleding en opleiding van boswachters.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 147.127. Het totaal geraamde resultaat voor programma 4 wordt € 1.473.308 negatief. De hogere lasten worden veroorzaakt door extra werkzaamheden:

- **Hogere lasten aan reguliere werkzaamheden (€ 62.000)**
  Dit betreft extra inzet voor het uitvoeringsprogramma (Regiodeal), hogere kosten voor bestuursondersteuning en extra inzet m.b.t. verzekeringen en privacy wetgeving.

- **Hogere lasten aan reguliere werkzaamheden bedrijfskosten (€ 23.900)**
  De bedrijfskosten zijn hoger door een toename aan accountantskosten. Daarnaast is er een stijging van de kosten van het bestuursbureau.

- **Hogere lasten incidenteel op basis van bestuursbesluiten (€ 32.820)**
  Het gaat om de besluiten: Revisie Algemene Verordening en Legesverordening (2024ABSPW13) (€ 20.072) en aanpassing Reglement van Orde (2024ABSPW14) (€ 12.748).

- **Hogere lasten voor uitwerking scenario's koepelvrijstelling (€ 14.309)**
  In verband met een striktere toepassing van de regels omtrent de koepelvrijstelling voor de btw, waar het recreatieschap al jaren gebruik van maakt, worden scenario's uitgewerkt voor toekomstige toepassing.

- **Hogere lasten aanbestedingsproces accountantsdiensten (€ 9.131)**
  Door een stijging van de accountantskosten is het volgens de inkoop- en aanbestedingsrichtlijn nodig om over te gaan tot aanbesteding van de accountantsdiensten.

- **Overige mutaties lasten programma 4 bestuur en ondersteuning (€ 4.967)**

Programma 5 Algemene en dekkingsmiddelen

Bij programma 5 stijgen de lasten met € 880 en dalen de baten met 121.900. Deze afwijking wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten op bankkosten (€ 880)
- Lagere baten aan rente opbrengsten op schatkistrekening (€ 121.900)

start recreatieseizoen

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Spaarnwoude hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni), conform AB-besluit van 11 mei 2023/ABSPW02 Indexatie financiële stukken recreatieschappen. Het indexatiecijfer voor 2025 komt uit op 6,2%.

Participantenbijdragen geconsolideerd	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	52,21%	3.275.346	3.478.418
Gemeente Amsterdam	18,64%	1.169.299	1.241.795
Gemeente Haarlem	13,43%	842.398	894.626
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	645.500	685.521
Gemeente Velsen	5,43%	340.432	361.539
Totaal	**100,00%**	**6.272.975**	**6.661.899**

Participantenbijdragen SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	53,10%	2.378.542	2.526.012
Gemeente Amsterdam	22,10%	989.939	1.051.315
Gemeente Haarlem	12,80%	573.358	608.906
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	197.094	209.314
Gemeente Velsen	7,60%	340.432	361.539
Totaal	**100,00%**	**4.479.365**	**4.757.086**

Participantenbijdragen SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	50,00%	896.804	952.406
Gemeente Amsterdam	10,00%	179.360	190.480
Gemeente Haarlem	15,00%	269.040	285.720
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	448.406	476.207
Totaal	**100,00%**	**1.793.610**	**1.904.813**

Gevolgen voor de reserves

Spaarnwoude kent vanuit de gemeenschappelijke regeling twee deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsvorm: deelbegroting SPW/ SGP en deelbegroting SMG. Deelbegroting SMG is gefinancierd vanuit een afkoopsom, waarbij de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland beiden verantwoordelijk zijn, zodra de afkoopsom is uitbetaald. Deze programmabegroting is geconsolideerd, conform de eis van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Per saldo wordt € 448.000 aan de reserves toegevoegd. Deze toevoeging is mogelijk dankzij hogere incidentele en reguliere baten.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2025	Begroot verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	2.573.173	-425.560
Bestemmingreserve UP SPW park	1.592.093	1.753.693	-161.600
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	595.836	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	768.690	873.890	-105.200
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.841.138	4.048.238	-207.100
Bestemmingsreserve SMG	4.069.940	3.673.949	395.991
Best. reserve SMG beh. monument MH17	571.255	536.186	35.069
Bestemmingsreserve SMG investering	390.088	326.866	63.221
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	57.179	100.000	-42.821
Totaal	**14.033.832**	**14.481.832**	**-448.000**

	Begroting 2025	Wijziging 2025	Begroting na wijziging 2025
Toevoeging algemene reserve	511.793	50.227	562.020
Onttrekking algemene reserve	-140.368	3.908	-136.460
Toevoeging bestemmingsreserve	441.900	670.221	1.112.121
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.035.621	-54.060	-1.089.681
Totaal	**-222.296**	**670.296**	**448.000**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 10 juli 2025.

Voorzitter,
De heer B. Diepstraten

Bijlage 1 Financieel overzicht geconsolideerd

	2025	2025	2025
	Mutaties 2025 conform Kadernota 2026	*Nadere wijzigingen*	*Totaal begrotingswijziging 2025*
Stand volgens programmabegroting 2025 (resultaat voor bestemming)	**-222.296**		**-222.296**
Wijzigingen nadien met AB besluit			
1. Verkeersveiligheid Liedebrug en Zijkanaal F – Wethouder van Essenweg	-30.000	-	-30.000
2. Verkeersveiligheid Liedebrug en Zijkanaal F – Wethouder van Essenweg (dekking gebiedsfonds)	30.000	-	30.000
3. Algemene verordening en Legesverordening	-15.700	-4.400	-20.100
4. Regelement van Orde	-10.950	-1.820	-12.770
5. Voorstel scenario's koepelvrijstelling	-	-14.300	-14.300
6. Voorstel aanbesteden van accountantsdiensten	-	-9.140	-9.140
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	**-26.650**	**-29.660**	**-56.310**
Autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering			
1. Doorschuiven incidentele projecten 2024 naar 2025	-19.500	-	-19.500
2. Hogere reguliere inzet RNH door tariefstijging	-43.020	-	-43.020
3. Hogere reguliere inzet RNH door extra ureninzet van diverse afdelingen	-58.800	-15.140	-73.940
4. Uitvoeringsprogramma Herstel Liniedijken Spaarndam (doorschuif naar 2026)	404.800	8.830	413.630
5. Mutatie voorziening groot onderhoud	-7.750	225.970	218.220
6. Hogere kosten accountant	-9.600	-	-9.600
7. Hogere advieskosten scan vaste stroom evenementen/uitgifte vastgoedcontracten	-23.100	-	-23.100
8. Hogere lasten t.b.v. ecologisch beheer en landschapsherstel	-35.800	35.800	-
9. Hogere overige bedrijfskosten bestuursbureau	-7.000	-7.300	-14.300
10. Lagere opbrengsten evenementen	-147.100	122.100	-25.000
11. Hogere opbrengst vanuit rentebaten	60.900	-182.800	-121.900
12. Hogere opbrengsten erfpacht/huur	-10.900	117.300	106.400
13. Overigen	20.923	-2.607	18.316
Totaal autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering	**124.053**	**302.153**	**426.206**

Nieuw beleid			
1. Incidentele lasten UP SPW Park	17.450	-40.000	-22.550
2. Incidentele lasten overig	-153.800	-324.950	-478.750
3. OP Groene Weelde beheerlasten	40.000	-	40.000
4. Beheerlasten OP Plesmanhoek	22.500	-	22.500
Totaal nieuw beleid	**-73.850**	**-364.950**	**-438.800**
Totaal wijzigingen	23.553	-92.457	-68.904
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
1. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten UP SPW park	-42.200	30.000	-12.200
2. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten overig	139.000	241.100	380.100
3. Bijdrage/Subsidies Uitvoeringsprogr. Herstel Liniedijken Spaarndam	-384.000	6.900	-377.100
4. Bijdrage/Subsidies uitgifte ondererfpacht Liedeweg 5a	300.000	-	300.000
5. Bijdrage/Subsidies uitgifte ondererfpacht Watergeus	-	200.000	200.000
6. Bijdrage/Subsidies initiële vergoeding van Iron Mountain	-	229.000	229.000
7. Bijdrage/Subsidies canonherziening 2024	-	7.400	7.400
8. Bijdrage/Subsidie ontvangstgebied Boerenerf	-	12.000	12.000
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**12.800**	**726.400**	**739.200**
Totale wijziging	**36.353**	**633.943**	**670.296**
Stand (resultaat VOOR bestemming)	**-185.943**	**633.943**	**448.000**

Resultaatbestemming			
Dekking uit algemene reserves	-338.490	-87.070	-425.560
Dekking uit bestemmingsreserves	524.433	-546.873	-22.440
Stand (resultaat NA bestemming)	-	-	-

Reserves (standen per 31-12)			
Algemene reserve	2.081.507	491.666	2.573.173
Bestemmingsreserve	6.618.725	652.932	7.271.657
Totaal	**8.700.232**	**1.144.598**	**9.844.830**

Programmabegroting **2026**

Recreatieschap Spaarnwoude

Spaarnwoude Park

versie DB 19 maart 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **8**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 11
Programma 2. Beheer en onderhoud 14
Programma 3. Toezicht en veiligheid 18
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 19
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 21

Paragrafen **23**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
B. Kapitaalgoederen 28
C. Financiering 34
D. Bedrijfsvoering 35
E. Grondbeleid 39
F. Participanten 41

Overzicht van baten en lasten **44**

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar programmabegroting voor 2026 opgesteld. De programmabegroting 2026 is gebaseerd op de Kadernota en de meerjarenraming 2026-2030 en de begrotingswijziging 2025.

De programmabegroting 2026 is vooralsnog een voorzichtige begroting, mede gezien de financiële positie van provincie en gemeenten in dit zogeheten 'ravijnjaar'. Spaarnwoude bouwt voort aan het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 met ambitieniveau basis. Dit houdt in dat het programma wordt gefinancierd uit eigen middelen, een toename van verwachte erfpachtbaten, subsidies en incidentele bijdragen zoals de Regiodeal. Bij groot onderhoudsprojecten kijken we in hoeverre we aanpassingen uit de vastgestelde ontwerpen kunnen meenemen. Voor de realisatie van nieuwe ambities geldt dat deze veelal worden beschouwd als mee koppelkansen van reeds lopende projecten. De participantenbijdragen worden niet verhoogd en alleen geïndexeerd.

In 2024 is de keuze gemaakt om de deelbegrotingen SPW en SGP samen te voegen. Dit verbetert het overzicht en de leesbaarheid van de stukken. Het recreatieschap kent in 2026 twee deelbegrotingen met elk een eigen financieringsstroom. Deelgebied SMG wordt gefinancierd uit een afkoopsom.

De belangrijkste punten voor de Programmabegroting 2026 zijn:

1. Toekenning Regiodeal MRA-West 'Beter in Balans'. Hiervoor is in totaal € 20 miljoen toegekend aan de regiopartners, waarvan circa 3 miljoen aan Spaarnwoude Park. Met gelden van de Regiodeal worden investeringen gedaan in het 'basis' uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park.
2. Lagere geraamde inkomsten van evenementen.
3. Lagere geraamde inkomsten uit vastgoedontwikkelingen (o.a. hotels), omdat meer doorlooptijd voor de werving van ondernemers nodig is.
4. Lagere inkomsten uit rente door lagere rentestanden
5. Lagere erfpachtinkomsten in verband met lagere verwachte indexatie ten opzichte van kosten
6. Het samenvoegen van de deelbegrotingen SPW en SGP, waarbij de huidige verdeelsleutel (geconsolideerd) blijft gehandhaafd, om te komen tot een duidelijke en eenduidige begrotingsstructuur.

Inleiding

De gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Amsterdam participeren samen met provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdragen gemiddeld de helft van het jaarlijkse budget. De andere helft komt uit extra projectinkomsten, (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Een natuurrijk 'stadspark', vol leven en tegelijkertijd een oase van rust: dat is Spaarnwoude Park. Een groen paradijs, op steenworp afstand van het drukke stadsleven. Midden in de natuur, tussen de ruisende bomen en de weidse polders, hoef je niets maar kan je van alles.

Spaarnwoude Park is enorm divers en echt voor iedereen. Het park is een aaneenschakeling van verschillende groene gebieden, elk met een eigen sfeer en verrassende mogelijkheden. Een sportieve buitenactiviteit, een festival of fort bezoeken, rustig wandelen of lekker een terrasje pakken. Kan allemaal. Of je nu komt op een zondagmiddag of een aantal dagen blijft overnachten. Je bent verzekerd van heerlijke ontspanning en lekker genieten op jouw manier; gewoon door buiten te zijn en te voelen dat je leeft!

Dus zoek je de bruisende hartslag van een metropolitaan park én het ongedwongen gevoel van de natuur, kom dan naar Spaarnwoude Park. Van de beste evenementen tot bijzondere weidevogels en rijke historische verhalen. Spaarnwoude Park geeft je energie.

Het recreatieschap Spaarnwoude bestaat uit drie deelgebieden:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200 met gebieden als de Houtrak, Westbroekplas en Veerplas
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West, Groene Weelde, park Zwaanshoek en park Zwanenburg
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek en Buitenschot.

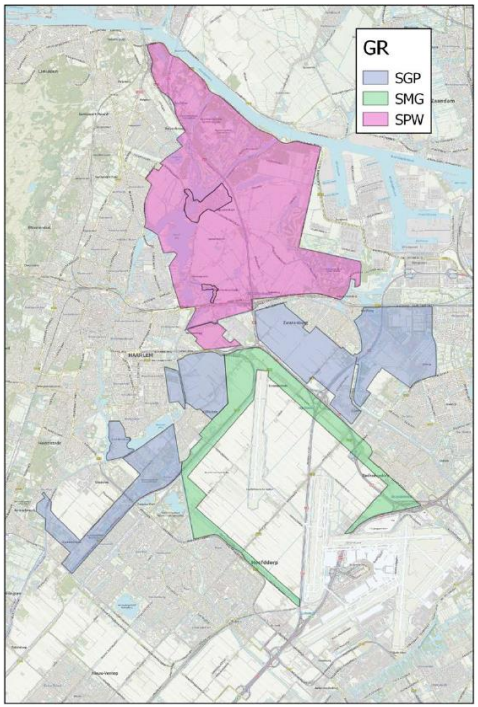

Kerngegevens:
6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water.

Ambities

De terreinen van Spaarnwoude Park zijn ingericht als recreatiegebieden om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Visie Spaarnwoude Park 2040

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040: '*rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden'*. Spaarnwoude Park is een natuur-rijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar en veelzijdig, met regionale bekendheid, waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.
Met het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebied brede ecologisch beheer en de revitalisering van vijf ontvangstgebieden.

Met de toekenning van de Regiodeal wordt gewerkt aan een mooie regionale samenwerking en ingebrachte projecten uit het uitvoeringsprogramma: Ontvangstgebieden Groene Weelde, Veerplas (inclusief waterkwaliteit), Houtrak (toevoeging skeelerroute, trimparcours en natuurspeeltuin) en Boerenerf Spaarnwoude en gebiedsontwikkeling Plesmanhoek. Naast deze projecten wordt vanuit de Regiodeal gewerkt aan Natuurtuin Park Vijfhuizen.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur.
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de omliggende, groeiende steden.
- Een balans tussen openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie.
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad – land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in de behoeften van de recreant;
  - rustieker gebieden waar het landschap, natuur en cultuurhistorie; prevaleren
  - en gebieden die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn.
- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant.
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed.
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen.

Wat gaat het recreatieschap daarvoor doen?

Recreatieschap Spaarnwoude zorgt met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en zwemvoorzieningen binnen haar gebied. Dit wordt conform onderhoudsniveau CROW-systematiek niveau B uitgevoerd.

Overzicht te verwachten nieuwe ontwikkelingen (2026 en verder)

De opgaven in de regio van de MRA zoals een hoge milieubelasting vanuit de industrie en een stevige groei van het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude zorgen voor een schaarse groene ruimte om in te ontspannen. Wat deze omgeving nodig heeft is een natuur-robuust, toegankelijk en duurzaam buitengebied. Het recreatieschap biedt een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, bezoekers, dieren en planten in haar gebied. Als partner in de Regiodeal van de MRA West wil het Recreatieschap Spaarnwoude verder bouwen aan een toekomstbestendig Spaarnwoude Park en een verbindende rol in de regio spelen door actief bij te dragen aan de drie primaire doelen van de Regiodeal:

1. Inrichten van een groene, gezonde leefomgeving
2. Stimuleren van een actieve en gezonde leefstijl
3. Versterken sociale cohesie en bewustwording ten aanzien van gezondheid, groen & natuur.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten van Spaarnwoude zijn als volgt opgebouwd.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	419.991	92.500	-327.491
2. Beheer en onderhoud	10.216.670	5.173.050	-5.043.620
3. Veiligheid en toezicht	800.832	-	-800.832
4. Bestuur en ondersteuning	1.485.110	-	-1.485.110
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.575	7.261.754	7.259.179
Totaal voor bestemming	**12.925.178**	**12.527.304**	**-397.874**
Ad 5. Mutaties reserves	1.885.738	2.283.612	-397.874
Totaal na bestemming	**14.810.916**	**14.810.916**	**-**

Financieel resultaat

Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 397.874 negatief zoals in de tabel is weergegeven.

	Begroting 2026	Begrotingswijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	12.925.178	12.560.573	12.002.874
Baten	12.527.304	13.008.573	12.308.668
Saldo	**-397.874**	**448.000**	**305.794**

De totale lasten liggen € 364.605 hoger dan de begrotingswijziging 2025, zoals in de tabel is weergegeven. Dit wordt vooral veroorzaakt door stijging van de kosten voor beheer en onderhoud en door investeringen die nu kunnen worden gedaan dankzij de toekenning van de Regiodeal. De baten dalen € 481.269. Dit komt vooral doordat er in 2025 incidentele baten uit vastgoedontwikkelingen waren die voor 2026 (nog) niet begroot kunnen worden, door minder verwachtte inkomsten uit evenementen en door lagere rentebaten.

IJsvogel

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.573.173	2.690.265	117.092
Bestemmingreserve UP SPW park	1.753.693	836.069	-917.624
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	595.836	-
Best.reserve vervanging investeringen SGP	873.890	981.090	107.200
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.048.238	4.796.262	748.024
Bestemmingsreserve SMG	3.673.949	3.257.808	-416.141
Best. reserve SMG beh. monument MH17	536.186	499.201	-36.985
Bestemmingsreserve SMG investering	326.866	60.766	-266.100
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	366.660	266.660
Totaal reserves	**14.481.832**	**14.083.958**	**-397.874**
Voorziening groot onderhoud SPW	578.638	682.938	104.300
Voorziening groot onderhoud SGP	148.756	26.756	-122.000
Voorziening groot onderhoud SMG	580.616	507.616	-73.000
Totaal reserves en voorzieningen	**15.789.841**	**15.301.267**	**-488.574**

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Zie verder paragraaf A – Weerstandsvermogen.

Indien risico's voor de bedrijfsvoering, de organisatie of het recreatieschap optreden, wordt daarover gerapporteerd. Indien het risico vermeldenswaardig is qua impact en gevolg wordt daarover via de gebruikelijke P&C-cyclus, via een bestuursvoorstel of mededeling, of direct via de betrokken verantwoordelijke gemeld.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Met name de mogelijke opbrengsten zijn nog niet voldoende gedekt door concrete afspraken, planningen en overeenkomsten. Wanneer de mogelijke opbrengsten niet of slechts deels gerealiseerd kunnen worden, zal dit effect hebben op de benodigde bijdragen vanuit de participanten om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Programma's

Ambities

Het algemeen bestuur heeft haar ambities vastgesteld voor instandhouding en verbetering van de recreatieve voorzieningen en natuurwaarden in de Visie Spaarnwoude Park 2040 en het hierbij behorende uitvoeringsprogramma.
Dit toekomstplan is samen met de provincie, gemeenten, ondernemers, organisaties en bewoners gemaakt.

Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. Samen met de regio hebben we de ambitie om dit gebied te ontwikkelen tot een natuur-robuust, toegankelijk en duurzaam buitengebied. Een aantrekkelijke gebied wat bijdraagt aan een leefomgeving die het lichamelijk (fysiek), geestelijk (mentaal) en sociaal welbevinden van mensen stimuleert. De omgeving moet uitnodigen tot ontspanning, bewegen, spelen en sporten, fietsen, wandelen en ontmoeten.

Het doel is meer variatie in landschap en natuur, de historie te gebruiken als drager voor ontwikkelingen, ruimte te bieden aan initiatieven en de bereikbaarheid en verbindingen stad – land te verbeteren.

De visie is hier te vinden: https://www.spaarnwoude.nl/spaarnwoude-park/over-spaarnwoude-park

Actuele ontwikkelingen

Actuele externe ontwikkelingen

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio.
- 'Ravijnjaar' bij gemeenten: Gemeenten krijgen in 2026 te maken met een bijstelling van hun gemeentefonds, waardoor veel gemeenten hoogst financiële krapte ervaren.
- Regiodeal MRA Beter in Balans: Dit programma is toegekend aan de Regio voor een bedrag van € 20 miljoen in totaal. Bij Regio Deals werken Rijk en regio als partners samen om belangrijke opgaven in Nederland aan te pakken en de brede welvaart te vergroten.
- Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (NOVEX NZKG) en MRA: Spaarnwoude is onderdeel van twee NOVEX-gebieden, waarin ruimtelijke afwegingen gemaakt worden over toekomstige ruimtevraagstukken, zoals o.a. de energie-infrastructuur en groen-blauwe netwerken.

Actuele interne ontwikkelingen Spaarnwoude

- Natuurnetwerk Nederland (NNN): Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.
- Natuurplatform
  PM
- Inzet sociale werkvoorziening voor specifieke onderhoudswerkzaamheden wordt per jaar enkelvoudig onderhandse opdrachten verstrekt aan IJmond Werkt en Spaarne Werkt. Er is sprake van een marktconforme prijsstelling.

Voorbereiding natuurvriendelijke oever

Programma's

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's.
Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2026 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	419.991	92.500	-327.491
2. Beheer en onderhoud	10.216.670	5.173.050	-5.043.620
3. Veiligheid en toezicht	800.832	-	-800.832
4. Bestuur en ondersteuning	1.485.110	-	-1.485.110
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.575	7.261.754	7.259.179
Totaal voor bestemming	**12.925.178**	**12.527.304**	**-397.874**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.885.738	2.283.612	-397.874
Totaal na bestemming	14.810.916	14.810.916	-

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	668.108
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.997.442
Participantenbijdragen	6.861.754
Totaal baten voor bestemming	**12.527.304**

Reguliere werkzaamheden	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	12.468.078	11.592.128	11.097.401
Baten	11.883.504	11.667.788	11.351.580
Saldo	**-584.574**	**75.660**	**254.179**

Incidentele werkzaamheden	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	457.100	968.445	905.474
Baten	643.800	1.340.785	957.089
Saldo	**186.700**	**372.340**	**51.615**

De lasten van de reguliere werkzaamheden zijn hoger dan in 2025. Daar staat een lagere groei van de baten tegenover. Het saldo is daarom negatief. Het saldo van de incidentele baten en lasten is echter gunstiger dan voorgaande jaren. Deze programmabegroting gaat uit van een voorzichtige, basale raming.

Resultaat totaal	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Lasten	12.925.178	12.560.573	12.002.874
Baten	12.527.304	13.008.573	12.308.668
Saldo	**-397.874**	**448.000**	**305.794**

Het saldo van de totale baten is lager en de lasten zijn hoger dan voorgaande jaren, zoals in de tabel is weergegeven.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap onderstaande operationele doelen realiseren in de programma's.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

- Aanleg en (her-)ontwikkeling van wegen, paden, steigers, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair.
- Inrichtingsprojecten openbaar groen en openluchtrecreatie, zoals updaten fietsroutenetwerken Amstelland, Meerlanden.
- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam
- Noodzakelijke aanpassingen infrastructuur van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust) met noordelijke aftakkingen t.b.v. de verkeersveiligheid.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

- Uitvoeren van projecten uit het vastgestelde uitvoeringprogramma; De toegekende regio deal 'MRA West Beter in Balans' vormt een significante bijdrage aan de ambities voor Spaarnwoude Park. De vereiste cofinanciering is deels al ingevuld vanuit bestaande jaren.
- Bijdrage planontwikkeling NOVEX Noordzeekanaalgebied.
- Realisatie zonneweide Schoteroog: in 2021 is gestart met de planvoorbereidingsfase voor een zonneweide van 3,5 ha op Schoteroog. Deze locatie is vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) aangewezen als projectgebied. In 2025 start de bouw van het park, wat in 2026 doorloopt.
- Opvolging geven aan het in 2024 vast te stellen gebiedsplan Duurzaam Dijkland, waarin in een gebiedsproces met PNH, agrariërs, waterschap, vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland toegewerkt wordt naar het halen van de NNN-doelen met toekomstperspectief voor de agrariërs.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Vastgoed- en locatieontwikkelingen:

- Sloop en sanering van commercieel vastgoed
- Groot onderhoud of vervanging van commercieel vastgoed
- Bouwrijp maken voor locatieontwikkelingen
- Operationeel omgevingsmanagement

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- Restauratie en participatie voor toekomstig gebruik Fort Benoorden Spaarndam.
- Uitvoering geven aan enkele projecten van het meerjarig provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Inrichtingsprojecten van de recreatieterreinen, waaronder:

- Optimalisatieslag NNN: Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur.
- Natuurplatform: PM
- uitvoering geven aan landschapsinrichtingsplan TenneT rond Groene Weelde
- verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren.
- afronden aanleg geboortebos (ca. 4 ha) in park Zwanenburg vanuit Bossenstrategie, periode 2022 – 2025, met mogelijke verlenging naar 2026.
- watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede *(realisatie was voorzien in 2025, maar is zeker met een jaar vertraagd vanwege de vergunningverlening)*

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	347.000	208.750	291.329
Inzet RNH	72.991	286.693	304.836
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**419.991**	**495.443**	**596.165**
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	92.500	117.500	108.629
Totale baten	**92.500**	**117.500**	**108.629**
Saldo	**-327.491**	**-377.943**	**-487.536**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2026 Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	13.294	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	235.000	55.000
	Subtotaal taakveld 3.1	**248.294**	**55.000**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15.697	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**15.697**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	92.000	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**92.000**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	14.000	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	50.000	37.500
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**64.000**	**37.500**
	Totaal	**419.991**	**92.500**

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park	Focus op ambitieniveau Basis	248.294	55.000
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			-	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket		Gronduitgiftes via uitgiftebeleid	15.697	-
5.5.1 cultureel erfgoed	Diverse projecten			92.000	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			64.000	37.500
Totaal				**419.991**	**92.500**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. In het algemeen neemt het programma Beheer en onderhoud ongeveer 2/3e van het totale Spaarnwoude-budget voor haar rekening. Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap onderstaande operationele doelen realiseren in de programma's.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

- het jaarlijks (groot) onderhoud van wegen, paden, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair, inclusief afschrijvingen.
- uitvoeren van de cyclische kwaliteit inspecties naar de verhardingen, kunstwerken en speeltoestellen in de gebieden
- vanuit het integraal plan bewegwijzering en wayfinding Spaarnwoude Park vervangen van fietsbewegwijzering en welkomstborden

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- (her)ontwikkeling en (groot) onderhoud van ontwikkellocaties, ligweiden en dagkampeerterreinen;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties.
- uitgifte van gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen.
- Werken conform het vastgestelde uitgifteprotocol vastgoed (n.a.v. arrest Didam openbaar en transparant).
- Organiseren jaarlijkse seizoensaftrap i.s.m. ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie en andere partners
- Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg Veerplas
- afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit zijn de activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van Spaarnwoude. De reguliere werkzaamheden betreffen:

- uitvoering geven aan de communicatievisie en strategie
- het verhaal van Spaarnwoude Park meer uitdragen op het thema natuur, landschap en cultuurhistorie
- het met communicatiemiddelen ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders)
- het actief communiceren van behaalde resultaten van het recreatieschap, ten behoeve van zichtbaarheid en draagvlak op politiek-bestuurlijk niveau (pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten)
- informeren van doelgroepen over ontwikkelingen en activiteiten
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap.
- vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en in samenhang communiceren over de projecten ecologisch beheer
- gebiedspromotie: informeren van doelgroepen bestuur, ondernemers en gebruikers over ontwikkelingen en activiteiten

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

- Werving van nieuwe evenementen
- Begeleiding van grote evenementen in de voorbereiding, opbouw, tijdens de uitvoering en in de afbouw en evaluatie, waaronder Strong Viking, Mysteryland, Awakenings, Mud Masters en Dance Valley.
- Duurzame programmering van evenementen, zoals het gebruik van aggregaten, vermijden van plastic.
- Aandacht voor biodiversiteit bij evenementen: het rekening houden met de natuur door de evenementorganisator.
- Evenementenlocatie Groene Weelde draait sinds 2023 op vaste, groene stroom. Hiermee is een grote stap gezet richting duurzame evenementen met een forse CO2-reductie. Het evenemententerrein Veerplas gaat in uitvoering. Voor de evenementlocaties Spaarnwoude Heuvels, de Ven wordt in 2025 toegewerkt aan een haalbare business case o.b.v. eerder uitgevoerde quickscans. Locatie Houtrak volgt later.

Taakveld 5.5.2 cultuurhistorische monumenten

- Conserveren en publiekelijk toegankelijk houden van erfgoed.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.
- Adviesbureau Cyber opnieuw een nulmeting uitvoeren naar de beeldkwaliteit in de gebieden (behalen CROW-norm niveau B).
- routenetwerken onderhouden, beheren en promoten (wandelen, fietsen, varen)

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	3.403.678	3.281.257	3.182.504
Overige bedrijfskosten	1.037.551	1.363.567	1.083.978
Inzet RNH	2.889.041	2.775.309	2.635.505
GO*	2.861.300	2.931.930	1.862.586
Kapitaallasten	115.800	132.160	110.865
Subtotaal lasten	**10.307.370**	**10.484.223**	**8.875.438**
Dotatie voorziening GO*	2.440.400	2.388.400	2.252.100
Onttrekking voorziening GO*	-2.531.100	-3.047.080	-1.838.186
Saldo mutaties voorziening GO	**-90.700**	**-658.680**	**413.914**
Totale lasten	**10.216.670**	**9.825.543**	**9.289.352**
Opbrengsten	4.621.750	4.666.689	4.871.009
Projectsubsidies	551.300	1.145.285	389.867
Totale baten	**5.173.050**	**5.811.974**	**5.260.876**
Saldo	**-5.043.620**	**-4.013.569**	**-4.028.476**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2026-2029

De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau B (CROW – Cyber).

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit 2025 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2, alvast worden ingezet op (voorbereidings-werkzaamheden voor) deze doelen.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair			2.705.895	563.796
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer			761.602	3.049.104
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			272.474	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen			277.682	1.152.000
5.5.2 cultureel erfgoed	Cultuurhistorische monumenten			29.355	19.636
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.			6.169.662	388.514
Totaal				**10.216.670**	**5.173.050**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2026	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	501.795	92.596
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.772.400	
2.1.2	GO/V	2.082.300	
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.724.100	
2.1.2	Kapitaallasten	73.500	
2.1.2	Projectsubsidie		471.200
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**2.705.895**	**563.796**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	737.402	3.024.904
3.2.2	Nieuwe Erfpacht en samenwerkingsafspraken met SBB	24.200	24.200
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**761.602**	**3.049.104**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	272.474	
	Subtotaal taakveld 3.4	**272.474**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	277.682	
5.3	Evenementen		1.152.000
	Subtotaal taakveld 5.3	**277.682**	**1.152.000**
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	29.355	19.636
5.5.2	Molen de Veer	-	-
	Subtotaal taakveld 5.5.2	**29.355**	**19.636**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	5.487.362	332.614
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	668.000	
5.7.2	GO/V	779.000	
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-807.000	
5.7.2	Kapitaallasten	42.300	
5.7.2	Projectsubsidie		55.900
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**6.169.662**	**388.514**
	Totaal	**10.216.670**	**5.173.050**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten. De kerntaken van toezicht in het recreatieschap zijn het vervullen van gastheerschap en zorgdragen voor een goed functionerend en veilig gebied. De geüniformeerde boswachters zijn maximaal in het veld herkenbaar aanwezig en aanspreekbaar voor bezoekers. Zij staan in contact met recreanten en passanten, bewoners en omwonenden, ondernemers en hun medewerkers, en zijn mede de ogen en oren in het gebied. Door hun aanwezigheid en handelen worden hinderlijk gedrag en overlast voorkomen en waar nodig aangepakt.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- vervullen rol van gastheer in de gebieden
- toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en naleving wet- en regelgeving, met vijf aandachtsgebieden (ruiters/MTB buiten paden, zedendelicten, illegale dumping, hondenoverlast en voorkomen dierenleed sportvisserij)
- tijd- en plaatsspecifieke acties zoals handhaving loslopende honden in broedseizoen weidevogels
- in het dalseizoen (winter) inzet op beheer en onderhoudsprojecten
- bevorderen samenwerking partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)
- meer zichtbaarheid op social media met een brede scope op het werkveld (zwerfvuil, dumpingen, biodiversiteit)
- gebruik van wildcamera's. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- terreinregie en toezicht bij evenementen
- begeleiden van maatschappelijke stages

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	58.504	56.800	56.496
Inzet RNH	742.328	706.979	714.287
Totale lasten	**800.832**	**763.779**	**770.783**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-800.832**	**-763.779**	**-770.783**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	800.832	-
Totaal		**800.832**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

Met het programma bestuur en ondersteuning zet het recreatieschap zich in voor goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken. Dit programma valt uiteen in een drietal uitvoerende teams, te weten: bestuursadvisering, bestuurssecretariaat en de financiële administratie.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interim controle en accountantscontrole over de jaarrekening.
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.
- Ondersteuning van het bestuur door het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- Aansturen Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, met bijsturing waar nodig middels voortgangsrapportage
- Bestuursadvisering en programmasturing algemeen: voorbereiding en uitvoering besluiten in opdracht van het Bestuursbureau als opdrachtgever voor de recreatieschappen
- Coördineren afhandeling WOO-verzoeken
- Optimaliseren recreatiemonitor: meten van aantal bezoekers met GPS i.s.m. met alle schappen (met ingang van 2023 gestart)
- Financiële administratie (o.a. opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, interne afdelingsplannen en najaarsnotitie)
- Bestuurssecretariaat: ondersteuning bij besluitvormingsproces, zorgdragen adequate informatievoorziening en bewaken wettelijke termijnen
- Informatieveiligheid (o.a. Privacy beleid, bewustwording binnen de uitvoeringsorganisatie, jaarplan privacy
- Uitvoeren van de social mediastrategie
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording

Het percentage overhead bedraagt 9% en is in lijn met het voorgaande jaar.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	341.344	344.834	264.387
Inzet RNH	1.143.766	1.128.474	1.079.689
Totale lasten	**1.485.110**	**1.473.308**	**1.344.076**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en ondersteuning door bestuursbureau	Interimcontrole in november en jaarcontrole in februari		300.305	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie			1.184.805	-
Totaal				**1.485.110**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing			505.122	
Secretariaat			97.960	
Financiële control en administratie			387.634	
Aansturing beheerteam en toezichthouders			153.050	
Kantoor- en bedrijfskosten			41.039	
			1.184.805	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2026

Taakveld 0.5 Treasury

1. De financiering van het vastgestelde beleid
2. Zo weinig mogelijk financieringskosten
3. Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Hieronder vallen alle opbrengsten die als dekking voor de kosten dienen. Deze bestaan uit:

- De gestegen paricipantenbijdrage (Dit betreft enkel de indexatie).
- Overige verrekeningen

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De verwachting is dat Spaarnwoude ook in 2025 geen vennootschapsbelasting hoeft te betalen. Dit moet wel ieder jaar beoordeeld worden door een belastingadviseur. De kosten voor de beoordeling zijn onderdeel van de advieskosten in programma 4, taakveld 0.1

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	2.575	2.500	2.499
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**2.575**	**2.500**	**2.499**
Participantenbijdragen	6.861.754	6.661.899	6.272.975
Opbrengsten	400.000	417.200	666.188
Totale baten	**7.261.754**	**7.079.099**	**6.939.163**
Saldo voor bestemming	**7.259.179**	**7.076.599**	**6.936.665**
Mutaties reserves	-397.874	448.000	305.794
Saldo na bestemming	**7.657.053**	**6.628.599**	**6.630.871**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Begrotings-wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	402.314	562.020	4.579.414
Onttrekking algemene reserve	-285.222	-136.460	-4.365.778
Toevoeging bestemmingsreserve	1.483.424	1.112.121	6.844.527
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.998.390	-1.089.681	-6.752.369
Totaal	**-397.874**	**448.000**	**305.794**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	2.575	400.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	6.861.754
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	1.885.738	2.283.612
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**1.888.313**	**9.545.366**

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni 2023). Het indexatiecijfer voor 2026 is bepaald op 3%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor het CBS indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2026 is 5%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (5%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 3 % voor 2026. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

Over de jaren 2027 tot en met 2029 is gerekend met een indexatie van 5,8% (gemiddelde CPI 2022-2024)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.
Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2024 € 1.062.500.
De onderbouwing hiervan is als bijlage IV opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves. Omdat bestemmingsreserves al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves kunnen echter wel worden ingezet middels een bestuursbesluit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Berekende weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke "resterende" risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met "resterende" risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende "in control" zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.
De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2025. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het "vrije deel" in reserves. De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2023	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene reserve SPW	-	59.064	-
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen SPW	-	7.861	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	2.016.615	-
Algemene reserve SGP	-	3.779.964	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	768.690	2.473.099	-
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	-	950.000
Bestemmingreserve UP SPW park	1.592.093	-	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.841.138	-	-
Bestemmingsreserve SMG	4.069.940	4.348.586	100.000
Best. reserve SMG beh. monument MH17	571.255	608.429	-
Bestemmingsreserve SMG investering	390.088	384.420	-
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	57.179	50.000	-
Totaal	**14.033.832**	**13.728.038**	**1.050.000**

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.050.000 aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De

berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld paden en bruggen structureel wordt gedekt. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemd t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve UP SPW Park

De bestemmingsreserve UP SPW Park wordt voornamelijk ingezet om jaarlijks de netto uitgaven te onttrokken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie 2024 2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2025 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de jaren na 2025 wordt de raamovereenkomst steeds stilzwijgend verlengd voor een jaar met een opzeg termijn

van één heel kalenderjaar. Voor de periode vanaf 1 januari 2026 wordt gewerkt aan een voorstel voor vernieuwing van een meerjarenraamovereenkomst.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek. 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	-108%	-104%	-123%	-124%	-129%	-135%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-108%	-104%	-123%	-124%	-129%	-135%
Solvabiliteitsratio	71%	74%	74%	71%	67%	63%
Structurele exploitatieruimte	2%	1%	-5%	-3%	-6%	-6%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau B vastgesteld voor alle kapitaalgoederen op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigennaam. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent "weinig onkruid" en B "in beperkte mate onkruid". Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op basis van het beschikbare beheerbudget. Inmiddels is een onderzoeksrapport uitgekomen waarbij het niveau B is behaald.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV zijn de maatschappelijke vervangingen boven de € 100.000 en economische vervangingen (voor bijvoorbeeld gebouwen en voertuigen) boven de € 10.000. het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve beheer overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Investeringen lager dan deze grens betaalt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve beheer (SPW), bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (SGP) en bestemmingsreserve investering (SMG). Deze reserves zijn dus niet samengevoegd.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve beheer kan betalen, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten te betalen uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	3.403.678	3.623.592	3.862.459	4.103.436
Groot onderhoud en kleine vervangingen	2.861.300	2.265.000	2.741.000	2.848.000
Kapitaallasten	115.800	140.000	188.800	188.800
Totaal	**6.380.778**	**6.028.592**	**6.792.259**	**7.140.236**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	4.656.357	2.297.650	1.285.100	450.000
Economische vervangingen	50.000	-	-	-

De vervangingsinvesteringen in de periode 2026 – 2029 zijn (bruto) investeringen UP SPW Park ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude, Veerplas (incl. waterkwaliteit), Houtrak (avontureneiland) Groene Weelde, bezoekersdek Big Spotters Hill, Expo (revitaliseren openbare ruimte), Fort Benoorden, Borneohoeve (Houtrak) en Lagedijk. De economische vervangingen heeft betrekking op de aanschaf van een nieuwe beheerauto in verband met nieuwe wetgeving (vervanging dieselauto).

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Verhardingen	1.728.482	1.111.314	1.040.151	1.084.731
Civiele kunstwerken	833.886	821.335	1.072.447	1.116.262
Overige bedrijfskosten	7.725	8.173	8.647	9.149
Inzet RNH	87.502	91.877	96.471	101.295
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	48.300	158.300	252.500	184.500
Totaal	**2.705.895**	**2.190.999**	**2.470.216**	**2.495.937**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 95 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn hier in opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	209.182	221.314	234.151	247.731
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.519.300	890.000	806.000	837.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.728.482**	**1.111.314**	**1.040.151**	**1.084.731**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 522 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 355 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	197.386	208.835	220.947	233.762
Groot onderhoud en kleine vervangingen	563.000	539.000	778.000	809.000
Kapitaallasten	73.500	73.500	73.500	73.500
Totaal	**833.886**	**821.335**	**1.072.447**	**1.116.262**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Groen	1.815.677	1.926.996	2.319.903	2.464.719
Water, oevers en stranden	401.976	412.995	299.654	316.988
Pontjes	-	-	-	-
Terreinmeubilair	540.513	620.528	782.943	818.311
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	683.695	735.726	814.963	862.533
Gebouwen en materieel	376.549	399.698	462.198	476.692
Overige bedrijfskosten	827.968	816.848	864.227	914.354
Inzet RNH	1.662.284	1.746.560	1.835.117	1.928.172
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-139.000	109.000	-109.800	-148.800
Totaal	**6.169.662**	**6.768.351**	**7.269.205**	**7.632.969**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 565 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 393 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	1.660.677	1.756.996	1.888.903	2.016.719
Groot onderhoud en kleine vervangingen	155.000	170.000	431.000	448.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.815.677**	**1.926.996**	**2.319.903**	**2.464.719**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De officiële zwemwaterlocaties zijn: Peddelpoel, Westbroekplas, naaktrecreatieterrein en Veerplas. De locatie Watergeus is sinds 2021 geen officiële zwemlocatie meer.

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in de verschillende gebieden in totaal 2 ha zandstrand, wat onderdeel uitmaakt van in totaal 14 ha aan oevers en stranden.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	189.976	200.995	212.654	224.988
Groot onderhoud en kleine vervangingen	212.000	212.000	87.000	92.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**401.976**	**412.995**	**299.654**	**316.988**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft geen pontjes meer. Het laatste pontje betreft de Opstapper die in 2024 is verkocht.

PONTJES	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	-	-	-	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 5276 stuks terreinmeubilair, waarvan 96 speeltoestellen en 5372 stuks overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	267.513	305.528	321.943	339.311
Groot onderhoud en kleine vervangingen	273.000	315.000	461.000	479.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**540.513**	**620.528**	**782.943**	**818.311**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 24.600 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 12 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse tankcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	655.695	693.726	733.963	776.533
Groot onderhoud en kleine vervangingen	28.000	42.000	81.000	86.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**683.695**	**735.726**	**814.963**	**862.533**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Niet al deze gebouwen zijn (nog) openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel (foto hieronder). Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, zoals toiletgebouwen.

Niet in deze paragraaf kapitaalgoederen opgenomen gebouwen zijn:

- Gebouwen die niet voor recreatief gebruik zijn en slechts tijdelijk door het recreatieschap worden beheerd (taakveld 0.3)
- Onderhoud aan het beheerkantoor (taakveld 0.4)

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Dagelijks onderhoud	223.249	236.198	249.898	264.392
Groot onderhoud en kleine vervangingen	111.000	97.000	97.000	97.000
Kapitaallasten	42.300	66.500	115.300	115.300
Totaal	**376.549**	**399.698**	**462.198**	**476.692**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Maatschappelijke vervangingen >100.000	4.656.357	2.297.650	1.285.100	450.000
Economische vervangingen	50.000,00	-	-	-

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als doel het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	12.925.178
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	1.059.865

De rente-risico-norm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke rente-herzieningen. De rente-risico-norm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	
Begrotingstotaal (lasten)	12.925.178
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Berekende rente-risico-norm	2.585.036
Minimum bedrag rente-risico-norm	2.500.000

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren formeel als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude bevat. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor totaal een budget van € 4.848.126 opgenomen voor reguliere werkzaamheden. Voor incidentele werkzaamheden en investeringsprojecten wordt ook inzet aan RNH gevraagd. Deze wordt in de begrotingswijziging specifiek geraamd en is in deze begroting verwerkt in de post bedrijfskosten. Voor investeringsprojecten lopen de investeringskredieten via de balans, waardoor deze inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren.

Het Routebureau van RNH zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken. Voor de werkzaamheden die het Routebureau in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld per jaar worden gemaakt voor routebeheer en ontwikkeling. In 2026 is de opdrachtsom voor de regio Zuid-Kennemerland en IJmond € 71.800. De gemeenten betalen € 24.300 hiervan apart, omdat de routes soms buiten de grenzen van het beheergebied van Spaarnwoude Park liggen. Netto zijn de kosten voor het recreatieschap dus € 47.500.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt recreatieschap Spaarnwoude inzet van werkvoorzieningsschappen in. De inzet SW-bedrijven verloopt tot nu toe via een afwijking op de aanbestedingsrichtlijn. Mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied. In 2025 wordt het aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Het is – ook conform Europese regelgeving – niet langer wenselijk om één op één aan SW-bedrijven opdrachten te verlenen. Social return zal integraal in de uitvraag opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat SW-bedrijven niet mee gaan dingen

en de opdrachten daarmee duurder uit gaan vallen en dat ingeleverd wordt op de hoge kwaliteit die SW-bedrijven leveren. Voor de SW-bedrijven valt dan ook een belangrijke klant weg.

Percentage overhead

Als de overhead (€ 1.184.805) wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 12.925.178) bedraagt het percentage overhead 9%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	505.122	-
Secretariaat	97.960	-
Financiële control en administratie	387.634	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	153.050	-
Kantoor- en bedrijfskosten	41.039	-
Totaal	**1.184.805**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- de begrotingswijziging;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Afgelopen jaren is daarvan geen gebruik gemaakt. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Met ingang van 2022 is het doen van een melding over een probleem in de openbare ruimte vereenvoudigd met een makkelijke ingang via de website.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 17 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van algemeen bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 wordt jaarlijks aandacht besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid.

De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- actieve openbaarmaking
- passieve openbaarmaking
- verbetering van de informatiehuishouding

Actieve openbaarmaking

Recreatieschap Spaarnwoude heeft de verplichte categorieën uit de 1e tranche van de Woo actief openbaar gemaakt. Dit betreft informatie over de organisatie en werkwijze en bereikbaarheidsgegevens. In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website iBabs.

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Fietsers Veerplas

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2500	hectare
Oppervlakte in eigendom	2123	hectare
waarvan: in eigen beheer	1361	hectare
contractueel uitgegeven	1216	hectare
Aantal contracten gronden		
Gebouwen		
Aantal gebouwen*	41	
waarvan: in eigen beheer	25	
Contractueel uitgegeven	17	
potentieel af te stoten	12	

* betreft opstallen waar het recreatieschap onderhoudsverplichtingen heeft

Gronden in eigendom en uitgegeven

Alle gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen twee verschillende erfpachtcontracten mee, die allebei expireren in 2049.

Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 27 jaar. Met Staatsbosbeheer is daarom voor de korte termijn afgesproken dat zij meetekenen met het ondererfpachtcontract, zodat een langere looptijd gegarandeerd kan worden. Voor de langere termijn loopt binnen de gehele Metropool Regio Amsterdam een proces voor herziening erfpacht. Mei 2022 is een afsprakenkader overeengekomen met uitgangspunten en bouwstenen voor de verlening van het erfpacht worden vastgelegd (periode van 60 jaar).

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. Dat geldt ook voor de andere beschermingsregimes in het landelijk gebied: Bijzonder Provinciaal Landschap (beschermd landschap met kernkwaliteiten) en Unesco (beschermd erfgoed).

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Recreatieschap Spaarnwoude heeft sinds eind 2020 een vastgesteld grondprijzenbeleid. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	2.504.651	2.431.700
Baten uit verhuren	474.933	461.100

Uitgiftes

Voor nieuwe ontwikkelingen wordt gewerkt conform het Uitgiftekader vastgoed (2022). Voor grote ontwikkelingen worden biedingsboeken opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

Lagedijk, Penningsveer

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. Voor 2026 is de index 3%.

Participant geconsolideerd	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdragen-verdeling 2026	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord Holland	52,21%	52,21%	3.478.418	3.582.770
Gemeente Amsterdam	18,64%	18,64%	1.241.795	1.279.048
Gemeente Haarlem	13,43%	13,43%	894.626	921.465
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	10,29%	685.521	706.086
Gemeente Velsen	5,43%	5,43%	361.539	372.385
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**6.661.899**	**6.861.754**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor brengt het recreatieschap vier keer per jaar een bestuursmededeling uit. Financiële stukken worden aangeboden voor een zienswijze.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Velsen, Haarlemmermeer en Haarlem
Bestuurlijke vertegenwoordiging en stemverhouding (na gemeenteraadsverkiezing maart 2022)	Provincie Noord-Holland: E. Rommelen Provincie Noord-Holland: A. Den Boer (tezamen 33,33%) Amsterdam: R. van Dantzig met mandaat vertegenwoordigd door N. Türkkol (16,67%) Velsen: B. Diepstraten (16,67%) Haarlemmermeer: M. Sedee (16,67%) Haarlem: R. Berkhout (16,67%)
(BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij **(BBV 15, 1a)**	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15,1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden • Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk, indien de reserves ontoereikend zijn. In totaal betekent dit per participant: Provincie Noord-Holland – 52,2% Gemeente Amsterdam – 18,7% Gemeente Velsen – 5,4 % Gemeente Haarlemmermeer – 10,3%

	Gemeente Haarlem – 13,4%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Eigen vermogen	31-12-2022 € 14.528.570 31-12-2023 € 13.728.038 31-12-2024 € 13.126.304 31-12-2025 € 12.904.008
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 3.860.853 31-12-2023 € 4.829.403 31-12-2024 € 2.241.748 31-12-2025 € 1.663.000
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022 € -566.901 31-12-2023 € -800.533 31-12-2024 € -601.734 31-12-2025 € -222.296
Website	www.spaarnwoudepark.nl
Risicoprofiel	laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	Voor de berekende risico's is de weerstandscapaciteit voldoende
Ontwikkelingen • Uitvoering geven aan toekomstvisie Spaarnwoude Park en Uitvoeringsprogramma voor meerjarige investeringen (MJIP) • Participatie regiodeal • Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het beheer van Spaarnwoude Park. Binnen begroting en met subsidies worden al enkele stappen gezet (o.a. natuurvriendelijke oevers (i.s.m. Rijnland) en bossenrevitalisering en randenbeheer). De rest van het ecologisch beheerplan wacht op financiering.	

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	419.991	92.500	-327.491
2. Beheer en onderhoud	10.216.670	5.173.050	-5.043.620
3. Veiligheid en toezicht	800.832	-	-800.832
4. Bestuur en ondersteuning	1.485.110	-	-1.485.110
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.575	7.261.754	7.259.179
Totaal voor bestemming	**12.925.178**	**12.527.304**	**-397.874**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.885.738	2.283.612	-397.874
Totaal na bestemming	**14.810.916**	**14.810.916**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	bestuur	296.788	300.305	317.723	336.150	355.647
0.4	overhead	1.176.520	1.184.805	1.245.084	1.308.435	1.375.017
0.5	treasury	2.500	2.575	2.724	2.882	3.049
0.8	overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	1.674.141	1.885.738	926.205	590.561	680.214
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	763.779	800.832	841.731	884.724	929.920
2.1	verkeer en vervoer	2.092.312	2.705.895	2.190.999	2.470.216	2.495.937
3.1	economische ontwikkeling	293.160	248.294	368.966	129.673	129.916
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	795.800	761.602	799.288	814.704	856.353
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	14.950	15.697	16.490	17.324	18.200
3.4	economische promotie	260.749	272.474	286.737	301.750	317.552
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	264.778	277.682	291.762	306.558	322.105
5.5	cultureel erfgoed	138.253	121.355	30.951	32.633	34.408
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.460.984	6.233.662	6.783.064	7.284.668	7.649.220
	Totaal lasten	**14.234.714**	**14.810.916**	**14.101.724**	**14.480.278**	**15.167.538**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	bestuur	-	-	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-	-	-
0.5	treasury	417.200	400.000	400.000	400.000	400.000
0.8	overige baten en lasten	6.661.899	6.861.754	7.259.736	7.680.801	8.126.285
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	1.226.141	2.283.612	1.451.021	1.394.568	1.463.694
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-

1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	verkeer en vervoer	254.749	563.796	97.967	103.649	109.661
3.1	economische ontwikkeling	30.000	55.000	227.205	143.205	189.205
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.536.085	3.049.104	3.141.114	3.211.759	3.309.527
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.220.000	1.152.000	1.152.000	1.152.000	1.152.000
5.5	cultureel erfgoed	33.464	19.636	20.775	21.980	23.255
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	855.176	426.014	351.906	372.316	393.911
	Totaal baten	**14.234.714**	**14.810.916**	**14.101.724**	**14.480.278**	**15.167.538**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Totaal baten	14.234.714	14.810.916	14.101.724	14.480.278	15.167.538
	Totaal lasten	14.234.714	14.810.916	14.101.724	14.480.278	15.167.538
	Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	3.478.418	3.582.770	3.790.571	4.010.424	4.243.028
84320	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEM	894.626	921.465	974.910	1.031.455	1.091.279
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.241.795	1.279.048	1.353.233	1.431.720	1.514.759
84321	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEMMERMEER	685.521	706.086	747.039	790.368	836.209
84322	BIJDRAGE GEMEENTE VELSEN	361.539	372.385	393.983	416.834	441.010
	Totaal	**6.661.899**	**6.861.754**	**7.259.736**	**7.680.801**	**8.126.285**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	2.861.300	2.795.630	1.735.608
Pachten	2.763	2.683	4.384
Ingeleend personeel (excl. inzet incidentele projecten)	4.848.126	5.033.755	4.861.295
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	5.185.314	5.252.525	4.874.310
Rente	2.575	2.500	2.499
Mutatie voorzieningen	-90.700	-658.680	413.914
Afschrijvingen	115.800	132.160	110.865
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**12.925.178**	**12.560.573**	**12.002.874**

Baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Grond	-	-	-
Pachten	2.504.651	2.431.700	2.199.533
Huren	474.933	461.100	465.246
Leges en andere rechten	16.610	16.126	8.375
Overige goederen en diensten	1.601.248	1.656.163	1.719.805
Subsidies	510.508	187.850	60.008
Inkomensoverdrachten	7.019.354	7.838.434	7.189.513
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	400.000	417.200	663.892
Overige verrekeningen	-	-	2.297
Totaal baten	**12.527.304**	**13.008.573**	**12.308.668**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Totaal lasten	12.925.178	12.560.573	12.002.874
Totaal baten	12.527.304	13.008.573	12.308.668
Saldo	**-397.874**	**448.000**	**305.794**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Toevoeging algemene reserve	402.314	562.020	4.579.414
Onttrekking algemene reserve	-285.222	-136.460	-4.365.778
Toevoeging bestemmingsreserve	1.483.424	1.112.121	6.844.527
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.998.390	-1.089.681	-6.752.369
Totaal mutaties reserves	**-397.874**	**448.000**	**305.794**

Beleidsindicatoren

De uniforme basisset beleidsindicatoren voor gemeenten conform het BBV zijn voor het recreatieschap niet van toepassing.

Geprognotiseerde balans 2026

De geprognotiseerde balans per 31 december 2026 kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2026	2025	PASSIVA	2026	2025
Vaste activa					***Vaste financieringsmiddelen***
Materiële vaste activa	4.670	2.780	Eigen vermogen	14.084	14.482
Financiële vaste activa	458	458	Voorzieningen	1.217	1.308
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	**5.128**	**3.238**	***Subtotaal***	**15.301**	**15.790**
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	428	428	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	876	876
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	13.386	15.765	Overlopende passiva	2.818	2.818
Liquide middelen	52	52			
Subtotaal	13.866	16.245	***Subtotaal***	3.694	3.694
Totaal	**18.994**	**19.483**	**Totaal**	**18.995**	**19.484**

Standen reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve SPW/SGP	2.573.173	2.690.265	2.668.653	2.432.998	2.266.164
Bestemmingreserve UP SPW park	1.753.693	836.069	577.869	594.669	661.469
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	595.836	595.836	595.836	595.836
Best.reserve verv.investeringen SGP	873.890	981.090	1.092.290	1.208.490	1.329.690
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.048.238	4.796.262	4.941.662	4.792.262	4.583.362
Bestemmingsreserve SMG	3.673.949	3.257.808	2.786.138	2.279.602	1.736.258
Best. reserve SMG beh. monument MH17	536.186	499.201	458.679	414.415	366.192
Bestemmingsreserve SMG investering	326.866	60.766	77.166	93.566	109.966
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	366.660	363.320	350.980	338.640
Totaal reserves	**14.481.832**	**14.083.958**	**13.561.614**	**12.762.819**	**11.987.578**

Financiële meerjarenraming 2025 - 2029

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2029 in deze programmabegroting gaan we uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer van 5,8%.

Lasten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	495.443	419.991	400.169	162.460	164.367
2. Beheer en onderhoud	9.825.543	10.216.670	10.368.088	11.195.066	11.659.324
3. Veiligheid en toezicht	763.779	800.832	841.731	884.724	929.920
4. Bestuur en ondersteuning	1.473.308	1.485.110	1.562.807	1.644.585	1.730.664
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.500	2.575	2.724	2.882	3.049
Totaal	**12.560.573**	**12.925.178**	**13.175.519**	**13.889.717**	**14.487.324**

Baten per programma	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontwikkeling en inrichting	117.500	92.500	227.205	143.205	189.205
2. Beheer en onderhoud	5.811.974	5.173.050	4.763.762	4.861.704	4.988.354
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	7.079.099	7.261.754	7.659.736	8.080.801	8.526.285
Totaal	**13.008.573**	**12.527.304**	**12.650.703**	**13.085.710**	**13.703.844**

Saldo lasten en baten	448.000	-397.874	-524.816	-804.007	-783.480

Reguliere werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	11.592.128	12.468.078	12.793.847	13.769.505	14.364.585
Baten	11.667.788	11.883.504	12.399.298	12.942.505	13.514.639
Saldo	**75.660**	**-584.574**	**-394.549**	**-827.000**	**-849.946**

Incidentele werkzaamheden

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	968.445	457.100	379.200	115.000	114.500
Baten	1.340.785	643.800	251.405	143.205	189.205
Saldo	**372.340**	**186.700**	**-127.795**	**28.205**	**74.705**

Resultaat totaal

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	12.560.573	12.925.178	13.173.047	13.884.505	14.479.085
Baten	13.008.573	12.527.304	12.650.703	13.085.710	13.703.844
Saldo	**448.000**	**-397.874**	**-522.344**	**-798.795**	**-775.241**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	425.560	117.092	-21.612	-235.655	-166.834
Bestemmingsreserve	22.440	-514.966	-500.732	-563.140	-608.407
Totaal	**448.000**	**-397.874**	**-522.344**	**-798.795**	**-775.241**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.573.173	2.690.265	117.092
Bestemmingreserve UP SPW park	1.753.693	836.069	-917.624
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	595.836	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	873.890	981.090	107.200
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.048.238	4.796.262	748.024
Bestemmingsreserve SMG	3.673.949	3.257.808	-416.141
Best. reserve SMG beh. monument MH17	536.186	499.201	-36.985
Bestemmingsreserve SMG investering	326.866	60.766	-266.100
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	366.660	266.660
Totaal reserves	**14.481.832**	**14.083.958**	**-397.874**
Voorziening groot onderhoud SPW	578.638	682.938	104.300
Voorziening groot onderhoud SGP	148.756	26.756	-122.000
Voorziening groot onderhoud SMG	580.616	507.616	-73.000
Totaal voorziening	**1.308.010**	**1.217.310**	**-90.700**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 10 juli 2025

Voorzitter,
Dhr. B. Diepstraten

Bijlagen

Bijlage I **Risicoanalyse**

Bijlage I Risicoanalyse

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2025 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Inkoop en aanbestedingsrisico: Subsidies (risico terugbetalen)
2. Inkoop en aanbestedingsrisico: onrechtmatige facturen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
4. Zwemwater: kwaliteit
5. Zwemwater: Calamiteiten
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumping
8. Eindwaarde vergoeding opstallen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO, Natura 2000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken
13. Verminderde inkomsten door beleid (Verwachtte bezuinigingen gemeentelijk en provinciaal budget)

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1	4,5,8	
2 = 10 – 40 %	12	2,7, 9, 13	3, 6
3 = > 40 %		11	10

3. Milieuvervuiling

Dit risico omvat het scenario dat de grond of water vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het recreatieschap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Milieuvervuiling		**Oorzaak:** Vervuiling vanwege verouderde bouw, grondgebruik van derden of historisch grondgebruik.
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt ▪ Kwijtraken van investeerders vanwege de hoge kosten;
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het recreatieschap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting.

Risico/kans: Verminderde inkomsten door het niet doorgaan van evenementen.		**Oorzaak:** Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: ▪ Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen ▪ Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen ▪ Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen ▪ Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten ▪ Onderzoek naar effecten klimaatverandering		

10. Overmacht door klimaatverandering

Dit zijn de risico's die samenhangen met de klimaatveranderingen dan wel weersextremen die leiden tot acuut ingrijpen. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn storm, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		**Oorzaak:** Extreem weer over langere periode (hitte, droogte, extreme neerslag) , brand door blikseminslag in gebouwen en eventueel mensenmenigte bij evenementen/veel bezoek en acute weersextremen zoals storm, hitte, neerslag)
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving ▪ Beheerplan voor extreme weerssituaties ▪ Communicatieplan bij risico's		

11. Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening niet gegarandeerd kan worden.
De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt of (langdurige) ziekte van medewerkers waardoor bijvoorbeeld externen ingehuurd moeten worden.

Risico/kans: Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie		**Oorzaak:** Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd; ▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op; ▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten;
Beheersmaatregel: ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers ▪ Anticiperen op de arbeidsmarkt; ▪ Archiveringsnorm instellen voor overdracht;		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 962.500.

Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.062.500.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)	>40 % (0,50)	€ 250.000
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)	>40 % (0,50)	€ 300.000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	>40 % (0,50)	€ 100.000
11. Continuïteit dienstverlening	10 - 40% (0,25)	€ 37.500
Overige risico's		€ 375.000
Totaal		**€ 1.062.500**

Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.050.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.062.500, - .

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.062.500.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico’s worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.
Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continue proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Project	Omschrijving totaal project	Wat gaan we doen in 2025	Link naar de projectwebsite	Baten	Uren inzet RNH 2025	Bedrijfskosten 2025	Investering 2025	Akkoord AB	Regio Deal
ONTVANGSTGEBIEDEN	Spaarnwoude Park 2040 begint of eindigt bij herkenbare, groene en levendige ontvangstgebieden aan de randen nabij stad, dorp, station, hoofdwegen en soms ook in het gebied.							AB 07-05-2020 vaststelling visie Spaarnwoude Park 2040 en het uitvoeringsprogramma	
Ontvangstgebied 1. Heuvels/SnowWorld	Het ontvangstgebied Spaarnwoude Heuvels is een bekende entree tot Spaarnwoude vanwege SnowWorld en de vele sportieve en culturele outdoor activiteiten in deze omgeving. De opgave ligt in het versterken van de sportieve en culturele identiteit van het gebied, het uitbreiden van recreatieve aanbod en een uitnodigende uitstraling, waarbij de brede doelgroep wordt verwelkomd.	Schetsontwerp (AB 14-12-23) verder uitwerken tot een Voorlopig Ontwerp (in samenhang met de ruimtelijke ontwikkeling met het plan SnowWorld). Het project ligt feitelijk stil tot er overeenstemming is over de inpassing van het hotel. Dan wordt er een voorlopig ontwerp voor het ontvangstgebied gemaakt. De verwachting is dat dit in 2025 kan.	Ontwikkeling ontvangstgebied Spaarnwoude Heuvels - Projecten - Spaarnwoude Park	++	€ 25.000	€ 5.000		AB 14-12-2023 vaststelling schetsontwerp	Nee
Ontvangstgebied 2. Boerenerf Spaarnwoude	Het ontvangstgebied boerenerf Spaarnwoude ligt midden in recreatiegebied Spaarnwoude bij Velsen-Zuid. De opgave ligt in een authentieker, aantrekkelijker en gastvrijere inrichting en functies, zodat iedereen snel zijn/ haar fijne plek vindt en een ontspannen vrijetijdsbeleving ontstaat (leefstijl gezellig lime). Het visieconcept kijkt breder naar de boerderij, het erf, de weides en bossen die liggen in en om het ontvangstgebied. Gezocht wordt naar ruimte voor de verbinding en verbreding met concept versterkende en identiteit versterkend samenhangende initiatieven welke gepaard gaan met extra inkomsten voor doorontwikkeling.	De buitenruimte wordt in vijf jaar tijd (2022-2026) gefaseerd opgeknapt met bestaand budget uit Groot Onderhoud, in 2025 wordt het fietspad omgelegd, tezamen met de herontwikkeling voorplein en de aanleg van het voedsel-struinpad. Voor de binnenruimte wordt gefaseerd een start gemaakt met ontwikkelingen in het gebouw.	Ontwikkeling Boerenerf Spaarnwoude - Projecten - Spaarnwoude Park	+	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	€ 500.000 Waarvan € 250.000 Rijksbijdrage Regiodeal	AB 16-12-2021 vaststelling visieschets en voorlopig ontwerp	Ja
Ontvangstgebied 3. Houtrak	Het ontvangstgebied de Houtrak ligt in de Haarlemmermeer, nabij halfweg. Houtrak is een volwassen bos met een parkachtige uitstraling in de stijl van het Amsterdamse bos, ontworpen door Jacoba Mulder. De opgave ligt in het vergroten van haar aantrekkingskracht door het toevoegen van meer beleving en kwaliteit. De Houtrak bestaat uit meerdere “werelden” (entreegebied station, Borneohoeve, kunsteiland, natuureiland, avontureneiland etc.). Met het voorlopig ontwerp is getracht om de verschillende “werelden” onderling meer te differentiëren en gezamenlijk meer met elkaar in verbinding te brengen en de fysieke relatie met het station Halfweg/Zwanenburg te verbinden met de rest van het gebied.	De eerste projectuitvoering betreft een trimparcours.	Ontwikkeling ontvangstgebied De Houtrak - Projecten - Spaarnwoude Park	0	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	€ 44.500 Waarvan € 19.500 Rijksbijdrage Regiodeal	AB 09-12-2022 vaststelling voorlopig ontwerp, als handelskader (zonder financiële middelen)	ja
Ontvangstgebied 4. De Groene Weelde	Het ontvangstgebied De Groene Weelde ligt nabij het dijkdorp Cruquius, ten zuiden van Haarlem en aan de westzijde van de Haarlemmermeer. De opgave ligt in het geven van een impuls aan dit gebied door het verbeteren van de routing, bereikbaarheid en vindbaarheid van het gebied. De herinrichting sluit aan bij het nieuwe pannenkoekenpaviljoen en de (verwachte) toename van bezoekers.	Start uitvoering van: een verbeterde entree van het gebied voor wandelaars, een aantrekkelijker beeld vanaf de provinciale weg N201; het vergroten van de parkeerplaats tegenover het restaurant Pannenkoekenpaviljoen; het opheffen van de tijdelijke, tegenwoordig in NNN-gelegen parkeerstrook; aanleg van een natuurspeelplaats; aanleg van een hondentrimveld; verbetering van wandelpaden van en naar parkeerplaats; het verhogen van biodiversiteit door middel van maatregelen ten behoeve van vleermuizen; laadpunten auto’s en fietsen; bloemrijke bermen.over 2025 en 2026	Ontwikkeling ontvangstgebied De Groene Weelde - Projecten - Spaarnwoude Park	0	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	€ 568.750 Waarvan € 332.410 Rijksbijdrage Regiodeal	AB 02-11-2023 vaststelling definitief ontwerp AB 16-12-2021 investeringsbeslissing	ja

Ontvangstgebied 5. Haarlem Veerplas	Het ontvangstgebied Veerplas ligt in Haarlem, nabij Ikea (industrieterrein Waarderpolder). De opgave ligt in het verbeteren van verbindingen met de stad, nieuwe wandelpaden, natuurontwikkeling aan de Oeverlanden, een nieuw horeca paviljoen en toevoegen kunstzinnige objecten en activiteiten.	• Opfrissen parkeerplaats • Vast stroompunt evenementen • Werving camperplek • Haalbaarheid solar carport	Ontwikkeling ontvangstgebied Haarlem Veerplas - Projecten - Spaarnwoude Park	+	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	€ 200.000 Waarvan € 30.000 Rijksbijdrage Regiodeal	AB 14-12-2023 vaststelling voorlopig ontwerp, als handelskader (zonder kosten).	Ja
Ontvangstgebied 5. Haarlem Veerplas	Zwemwaterkwaliteit verbeteren	Voorbereiding baggeren ivm verbeteren zwemwaterkwaliteit icm andere maatregelen					€ 300.000 Waarvan 250.000 bijdrage gemeente Haarlem en € 50.000 gebiedsfonds	Rijksbijdrage over 2026 en 2027 € 500.000	Ja
Gebiedsconcepten	Gewerkt wordt aan gebiedsconcepten gericht op een complementaire/ versterkende, commerciële invulling- en exploitatiemogelijkheden.								
Fort Benoorden	Het uitvoeren van de werving van een exploitant voor fort benoorden en het voormalige munitiecomplex. Samen met de omgeving willen we Fort benoorden Spaarndam met het munitiebos een nieuwe toekomst geven waarin we de cultuurwaarden behouden en de toegankelijkheid vergroten.	2025: afsluiten intentieovereenkomst omgevingsplan 2026/2027: uitgifte in ondererfpacht en start herbestemming)	Herontwikkeling Fort benoorden Spaarndam en munitiecomplex - Projecten - Spaarnwoude Park	+	€ 29.000	€ 45.000		AB 11-05-23 Instemming rangschikking ingediende plannen en toewerken go/no go voor Kwartiermaker	Nee
Borneohoeve	De Borneohoeve ligt in het ontvangstgebied Houtrak.De Borneohoeve wordt ontwikkeld tot een aantrekkelijke voorziening met behoud van het karakter van het pand. De voorziening draagt bij aan de opwaardering van Houtrak, door bijvoorbeeld activiteiten op het gebied van sport- en spel aan te bieden, kleinschalige evenementen te organiseren een aanvullende horecavoorziening te exploiteren of een bijdrage te leveren aan het beheer van de omgeving. Bij voorkeur wordt ook het water betrokken bij het aanbod aan voorzieningen.	Opstarten werving	Ontwikkeling gebiedsconcept boerderij Borneohoeve - Projecten - Spaarnwoude Park	+	€ 15.000	€ 5.000		AB 09-12-2022 vaststelling voorlopig ontwerp Houtrak, als handelskader (zonder financiële middelen)	Niet
Lage Dijk 5	De voormalige boerderij Lagedijk 5, te Spaarndam, wordt ontwikkeld of gerevitaliseerd tot recreatieve bestemming. Een plek waar commerciële activiteiten en extensieve recreatie in balans met de natuur ontwikkeld kan worden.	Sluiten intentieovereenkomst Begeleiding plan ondernemer.	Ontwikkeling gebiedsconcept Lagedijk 5 in Penningsveer - Projecten - Spaarnwoude Park	+	€ 15.000	€ 5.000		AB 16-12-2021 Instemming gebiedsconcept en openbare wervings- en selectieprocedure voor nieuwe invulling.	Niet
Golfbaan hotel Spaarnwoude Park (voorheen The Green)	De initiatiefnemer van de Golfbaan Spaarnwoude wil een duurzaam hotel realiseren, waarbij het hotel de schakel wordt tussen de golfbaan en het natuurgebied.	Afronding erfpachtovereenkomst. Start bouwvoorbereiding.	https://www.velsen.nl/spaarnwoude-park-hotel-voorheen-hotel-green-velsen-zuid	++	€ 5.000			AB 17-12-2020 instemming uitbreiding en verlenging ondererfpachtovereenkomst hotel The Green.	Niet
Plesmanhoek	Langs de rand van het Haarlemmermeerse Bos ligt de Plesmanhoek. Het gebied heeft een doorgaande karakter en heeft de potentie om ontwikkeld te worden naar een plek van bestemming, waar commerciële activiteiten en extensieve recreatie in balans met de natuur ontwikkeld wordt. De Plesmanhoek wordt ontwikkeld conform scenario basis plus. Dit houdt in een versterking van het recreatieve basisaanbod met als belangrijkste punten: Een hondenspeeltuin met nieuw uitlaatveld, een rolstoelvriendelijk rondje, toevoeging vissteiger en schuilplekken en uitbreiding kinderspeeltuin	Het project is grotendeels gerealiseerd, Er volgt nog realisatie (rolstoelvriendelijke) vissteiger, vergroening en speelgelegenheid.	Ontwikkeling gebiedsconcept Plesmanhoek - Projecten - Spaarnwoude Park	-			€ 275.521 Waarvan € 40.000 Regiodeal	AB 09-12-2022 instemming	Ja
Overige uitgiftes		In 2025 wordt de uitgifte van de Zandschuur en de Watergeus voortgezet		+	€ 20.000	€ 15.000			Niet
OVERIGE PROJECTEN									
Toekomstperspectief & realisatie NNN Dijkland (actielijn 8 ontwikkelprogramma)	Het Recreatieschap Spaarnwoude verpacht agrarische gronden aan verschillende boeren waaronder aan de SAS boeren (Koningshoeve-Ettingen BV). De gronden zijn gelegen binnen het Nationaal Natuurnetwerk (NNN).	Voortzetting gebiedsproces	Ontwikkeling duurzaam toekomstperspectief en realisatie	-	€ 10.000	€ 40.000		AB 27-10-2022 instemming verkenning duurzaam toekomstperspectief Dijkland	Niet

	Het recreatieschap wil de NNN-doelstellingen verwezenlijken en samen met de boeren kijken hoe het ingezette weidevogelbeheer geoptimaliseerd kan worden. Dit project wordt in gezamenlijkheid met de PNH opgepakt.		Nationaal Natuur Netwerk Dijkland - Projecten - Spaarnwoude Park						
De Groene F200 Fietspad (actielijn 10 ontwikkelprogramma)	De visie Spaarnwoude Park 2040 zet sterk in op bereikbaarheid van de recreatiegebieden en op de onderlinge verbinding van de verschillende deelgebieden daarbinnen. Grootschalige infrastructuur scheidt de verschillende delen en het maken van nieuwe verbindingen is daarmee ook de grootste (financiële) opgave van de visie. De GF200 is één van de fietsverbindingen in het ontwikkelprogramma.	Vanwege ambitieniveau basis staat dit project on-hold. Voorbereiding aanpassen verkeersveiligheidsaspecten (2 locaties) uit projectinventarisatie	Realisatie fietsverbinding Amsterdam – kust - Projecten - Spaarnwoude Park	0	€ 10.000	€ 20.000		AB 18-12-2023 instemming kadernota met keuze ambitieniveau basis ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park	Niet
Ontwikkelgsprogramma Spaarnwoude Park	Programmabrede inzet communicatie Spaarnwoude Park	Programmabrede inzet Communicatie Spaarnwoude Park		0	€ 20.000	€ 5.000		AB 17-12-2020 vaststelling uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, met instemming met het ontwikkelen/hernieuwen van het merkverhaal/de gebiedsidentiteit van Spaarnwoude Park 2040.	Niet
Optimalisatie NNN	De opgave ligt in het maken van concrete, gedragen en haalbare voorstellen voor het ontgrenzen van NNN op prioritaire ontwikkellocaties in Spaarnwoude en het herbegrenzen van NNN in de voor natuur potentierijke gebieden binnen of buiten Spaarnwoude.	Projectleiding en natuuronderzoeken.		0	€ 5.000	€ 20.000		AB 07-05-2020 vaststelling visie Spaarnwoude Park 2040 en het uitvoeringsprogramma	Niet
Bezoekersdek Big Spotters Hill	De Big Spottershill is een icoon in de Groene Weelde. In 2020 is een ontwerp gemaakt voor een nieuw bezoekersdek/uitzichtpunt. Samen met de gemeente en betrokken partijen waaronder ID&T wordt dit ontwerp uitgewerkt naar een voorlopig en definitief ontwerp. Gelijktijdig dient de sokkel en de trap gerenoveerd te worden.	Eerste stap is inspectie van de huidige staalconstructie, waarvoor inmiddels opdracht is gegeven. Verder worden inspanningen verricht om het ontwerp van de toevoegingen aan het kunstwerk te actualiseren en door te rekenen naar huidig prijspeil. Hierbij worden ook de investeringsmogelijkheden in kaart gebracht. Vervolgstap is een gesprek met de gemeente Haarlemmermeer en ID&T (Mysteryland) om te komen tot afspraken over uitvoering, prioritering en cofinanciering. Beoogd wordt in Q1 of Q2 scenariokeuze voor te leggen inclusief gedragen ontwerp en een exploitatietoets		0	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	* de kosten in 2025 komen ten laste van de investering	€ 37.500	AB 18-12-2023 instemming kadernota (reservering project vóór samenvoegen reserves SPW en SGP)	Nee
Herinrichting Expo terrein	In 2019 is een gebiedsvisie opgesteld voor de revitalisering en verbetering van de kwaliteit van het voormalig Floriadeterrein. De gebiedsvisie richt op een jaarrond aantrekkelijk parkachtig recreatiegebied met ecologische accenten, tevens geschikt als cultuurhistorische trekpleister (respectvol omgaan met het erfgoed van de Floriade). Het park faciliteert vele vormen van recreatie waarbij Mysteryland een aanzienlijke plaats inneemt. De voorgestelde maatregelen zorgen ervoor dat het Floriade-terrein er opnieuw aantrekkelijk uitziet, terwijl ook de natuurwaarden toenemen. Het blijft een attractief gebied voor de recreant, maar ook voor flora en fauna.	Project- en procesbegeleiding voor uitwerking voorlopig ontwerp.		0	€ 15.750	€ 4.750		AB 18-12-2023 instemming kadernota (reservering project vóór samenvoegen reserves SPW en SGP)	Nee
Geboortebos Zwanenburg	Het Geboortebos is tot stand gekomen door een samenwerking van Recreatieschap Spaarnwoude, Staatsbosbeheer en Stichting Nationale Boomfeestdag. Recreatieschap Spaarnwoude verzorgt het beheer van het Geboortebos. Staatsbosbeheer is de financier en initiatiefnemer van het Geboortebos. Wij verzorgen de verkoop van de Geboortebomen en organiseren de feestelijke plantdag.	Laatste plantdag dit jaar. Mogelijk ruimte voor verlenging.	https://www.geboortebos.nl/geboortebos-park-zwanenburg	0	€ 6.000	€ 14.000			Nee

Herstel Liniedijken	Samen met de Provincie Noord-Holland en andere beheerders en eigenaren willen we de Liniedijken beter zichtbaar en beleefbaar maken.		https://www.spaarnwoudepark.nl/projecten/eerherstel-voor-de-liniedijken/46						
Natuurtuinpark Vijfhuizen	Een groep bewoners uit het dorp Vijfhuizen heeft in 2022 vanuit de Dorpsvereniging het initiatief genomen om een deel van het Park Vijfhuizen aantrekkelijker te maken voor mens, plant en dier. Samen met de medewerkers van Spaarnwoude/RNH is het 'Ecologisch & recreatief plan Natuurtuin in Park Vijfhuizen' tot stand gekomen.	Faciliteren bewonersinitiatief			€ 10.000	€ 40.000	50% van de inzet wordt gefinancierd uit de rijksbijdrage Regiodeal	AB 18-12-2023	Ja
Ecologisch beheerplan	Het realiseren van een evenwichtig, aantrekkelijk vrijetijdsmilieu voor omwonenden en een natuur-inclusievere leefomgeving voor de planten en dieren, een ecologischere inrichting van recreatievoorzieningen, kwalitatieve upgrade voor NNN en het geconcentreerd aanleggen van voorzieningen, waardoor een betere balans ontstaat in zonering (rust/ reuring).	Vanwege subsidiebudget kan een deel van de ambities uit het ecologisch beheerplan gerealiseerd worden, namelijk bossenstrategie en natuurvriendelijke oevers.		0				AB 18-12-2023 Bij de keuze voor ambitieniveau basis is de uitvoering van het ecologisch beheerplan voorlopig getemporiseerd, volledige uitvoering betekent een jaarlijkse toename van € 250.000 aan dagelijks onderhoud.	Nee
Regiodeal	Overhead en inzet crossthema's 'Leren en ontwikkelen' en 'Duurzame gebiedsfinanciering'			-	€ 60.000		Waarvan € 30.000 Rijksbijdrage		Ja

Voortgang projecten zie deze link: https://www.spaarnwoudepark.nl/projecten

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.W. Vos
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2025

Kenmerk
2391585/2403690

Uw kenmerk

Betreft: Conceptbegroting IPO en BIJ12 2026

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Bestuur van 19 juni 2025 te plaatsen.

Inleiding
Op 15 mei 2025 heeft het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) de conceptbegroting 2026 voor het IPO-vereniging (inclusief de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12) vastgesteld. De conceptbegroting staat gelijk aan wat bij de provincie de Kaderbrief wordt genoemd. De begroting 2026 wordt opgesteld aan de hand van de input van het IPO-bestuur en die van de Algemene Ledenvergadering. Uw Staten wordt gevraagd aan de hand van deze brief en de conceptbegroting 2026 een discussie te voeren en input te leveren aan de twee Noord-Hollandse AV-leden. Zodat zij die kunnen inbrengen tijdens de vergadering van de AV waarin zij hun goedkeuring moeten geven aan de conceptbegroting 2026.

De conceptbegroting 2026 is gebaseerd op de tussenrapportage 2025 (begrotingswijziging 2025). De totale bijdrage van PNH aan IPO/BIJ12 (exclusief Faunaschades) komt voor 2026 uit op € 6.725.000, een stijging van € 1.286.000, met de aanname dat alle budgetaanvragen vastgesteld worden door het bestuur en goedgekeurd door de AV. Het bedrag dat provincies moeten besteden aan het compenseren van faunaschade loopt sterk op. De raming voor 2026 komt uit op €96,1 miljoen, terwijl het IPO aanvankelijk nog rekening had gehouden met €61,5 miljoen. De kosten voor faunaschade worden voor 2026 voor de provincie Noord-Holland op €34.401.000 geschat, een stijging van € 17.718.000.
In de conceptbegroting 2026 worden enkele voorstellen gedaan die leiden tot de hierboven genoemde stijging van de bijdrage aan BIJ12:

- De Gemeenschappelijke Beheerorganisatie (GBO), Incidenteel € 257.109 en structureel € 285.542 voor herontwikkeling Applicatielandschap;
- LISA (Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen), € 483.000, structureel. De Stichting LISA voerde jaarlijks enquête-onderzoek uit naar bedrijfsvestigingen en werkgelegenheid. Deze Stichting wordt echter opgeheven en het verzoek aan het

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

IPO is om deze dienstverlening voor de provincies te continueren;
- Expertiseteam Stikstof en Natura 2000: € 57.190.

Voor het IPO zelf neemt de bijdrage van Noord-Holland toe met €11.030. Wat met name komt door extra inzet op werkgeverszaken (CAO-capaciteit).

De kosten die de provincie Noord-Holland maakt door de Openeinderegeling Faunaschade nemen in totaal toe met € 17.718.000 in vergelijking met de begroting 2025. Deze stijging is ook vermeld in de tussenrapportage 2025 voor dat begrotingsjaar. De stijging komt voort uit o.a. een groeiend aantal aanvragen voor compensatie, stijgende voedselprijzen en het toekennen van schadevergoeding voor meer dieren zoals de houtduif. De kosten van deze openeinde regeling stijgen voor alle provincies in rap tempo. De verhoging voor de provincie Noord-Holland stijgt zeker dit jaar een stuk sneller. Het is aan de 12 provincies samen, maar deels ook aan elke provincies zelf, om invulling te geven aan het beleid voor deze regeling. De vraag hierbij is wat de provincie Noord-Holland hiermee wil. Als de stijging van de kosten doorzet, kunnen die op termijn onbetaalbaar worden.

De vraag aan de provincies bij de conceptbegroting 2026 is: maak een afweging voor de financiële claims en stel deze vervolgens vast. Het lastige is alleen dat de nu aangeleverde stukken deze discussie niet goed faciliteren. Wel speelt er tussen het IPO en haar leden de discussie over de balans tussen taken en middelen. Dit biedt voor de 12 provincies ook de kans om met elkaar de discussie te voeren: wat zou de IPO-vereniging (inclusief BIJ12) moeten doen? Maar ook: wat moeten ze juist niet doen, en waarvoor staan provincies zelf aan de lat?

Tot slot

Op basis van de door het IPO-bestuur vastgestelde conceptbegroting 2026 wordt de begroting 2026 opgesteld voor de IPO-vereniging (inclusief BIJ12). Met daarbij de input vanuit de AV.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen: Conceptbegroting 2026 Vereniging IPO; tussenrapportage 2025 Vereniging IPO

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

BIJ12
Werkt voor provincies

Concept-begroting Interprovinciaal Overleg

2026

Interprovinciaal Overleg

Gezamenlijke provincies

WWW.IPO.NL - WWW.BIJ12.NL

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Deel A. Verenigingsbegroting 7
1. Bestuur- en Verenigingszaken 8
1.1. Bestuur- en Verenigingszaken 9
2. Beleidsvoorbereiding 10
2.1. Ruimte en Leefomgeving 11
2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur 14
2.3. Landelijk Gebied 16
2.4. Klimaat en Energie 19
2.5. Regionale economie en Cultuur 21
2.6. Financiën en Openbaar Bestuur 23
2.7. Digitalisering 24
2.8. Werkgeverszaken 26
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12 28
3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000 29
3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer 31
3.3. Faunazaken 33
3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) 34
3.5. Drugsafvaldumpingen 35
3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO-provincies) 36
4. Overige ramingen en uitkeringen 40
5. Bedrijfsvoering 43
6. Businesscases 49
6.3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000 49
6.3.2 Natuurinformatie en Natuurbeheer 49
Deel B. Raming Kassiersfunctie 53
Bijlagen 56

Inleiding

Voor u ligt de Conceptbegroting 2026 van de Vereniging IPO, die de start vormt van een nieuw begrotingsjaar (2026). Het is een instrument dat gebruikt kan worden door Gedeputeerde Staten (GS) in hun eigen begrotingsproces, om desgewenst het gesprek met Provinciale Staten (PS) aan te gaan over de nut en noodzaak van en de bijdrage van de samenwerking met de andere 11 provincies aan verschillende beleidsdoelstellingen van de eigen provincie: “waarom werken wij samen met de andere provincies op t.a.v. deze doelstelling, wat kost het en wat levert het ons op?” Dat gesprek tussen GS en PS kan worden gevoerd via de in de individuele provincies geijkte manier: in de plenaire vergadering, via beleidscommissies of andere vormen.

Plaats conceptbegroting in de P&C-cyclus

Via de P&C-cyclus plant, stuurt en verantwoordt het bestuur van de Vereniging de uitvoering van de werkzaamheden die de samenwerkende provincies hebben belegd bij de Vereniging. Daarbij gaat het om beleidskeuzes ten aanzien van de belangenbehartiging en om de uitvoering en ondersteuning van opdrachten van de gezamenlijke provincies. In alle gevallen betreft het werkzaamheden die bij de Vereniging IPO zijn of worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgaves efficiënter en effectiever te realiseren.

Met ingang van 2025 bestaat de P&C-cyclus van de Vereniging IPO uit de volgende P&C-producten:

- Conceptbegroting
- Definitieve begroting
- Tussenrapportage
- Jaarverslag en Jaarrekening.

Schematisch is de P&C-cyclus weergegeven in de figuur hiernaast.

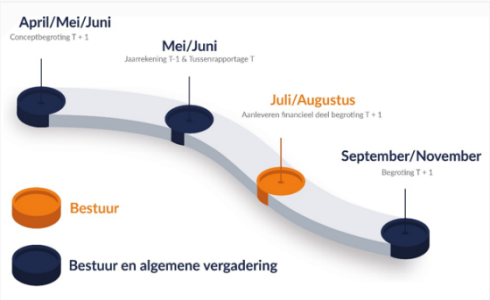

Doel van de Conceptbegroting

Het doel van de Conceptbegroting is het leggen van de basis voor de nieuw op te stellen Begroting 2026 van de Vereniging IPO. De Conceptbegroting bevat onderwerpen en ontwikkelingen die aanvullend zijn op de meerjarenraming 2026-2028 (als onderdeel van de vastgestelde en goedgekeurde Begroting 2025) en voor zover ze op dit moment zijn te voorzien. De wijzigingen zijn noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden die de Vereniging IPO in opdracht van de provincies uitvoert.

Opzet van de Conceptbegroting 2026

De opzet van de Conceptbegroting 2026 sluit aan op de opzet van de Begroting 2025. Aanvullend hierop is in de Conceptbegroting 2026 geanticipeerd op het besluit van uw Bestuur van 13 februari 2025 om de raming van de faunaschades buiten de Verenigingsbegroting in beeld te brengen. Hiermee ontstaat een 'knip' in de begroting van het IPO en bestaat de Conceptbegroting 2026 uit twee delen:

- Deel A. Verenigingsbegroting
  Dit deel bestaat ten eerste uit de vier hoofstukken van de Begroting 2025, te weten:
  1. Bestuur- en Verenigingszaken
  2. Beleidsvoorbereiding

3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12
4. Overige ramingen en uitkeringen

Vervolgens hebben wij hier voor de Conceptbegroting twee hoofdstukken aan toegevoegd.

a. Een hoofdstuk 'Bedrijfsvoering' waarin wij ingaan op begrotingsvoorstellen binnen deze afdeling. In de definitieve Begroting 2026 rekenen wij deze voorstellen (als onderdeel van alle bedrijfsvoeringslasten) toe aan de vier hierboven genoemde delen.
b. Een hoofdstuk 'Businesscases' waarin begrotingsvoorstellen zijn opgenomen waarvan de advisering reeds heeft plaatsgevonden in de BAC, maar waarover het IPO-bestuur nog over dient te besluiten.

- Deel B. Raming kassiersfunctie, waaronder Faunaschades (bij de definitieve Begroting 2026 wordt dit een apart document).

In deel A. geven we per programma aan welke inhoudelijke ontwikkelingen zich binnen de programma's hebben voorgedaan na vaststelling van de Begroting 2025 en geven we aan welke keuzes we hierbij maken. Van de begrotingsvoorstellen die volgen op onze keuzes geven we per deel een opsomming. Bij de begrotingsvoorstellen hebben we onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

I. Capaciteit/werkdruk
   Onder deze categorie vallen de voorstellen die noodzakelijk worden geacht om de bestuurlijk erkende hoge werkdruk die ervaren wordt door de IPO-organisatie aan te pakken. Ook gaat het hier om investeringen die bijdragen aan een kwaliteitsverhoging van de uitvoering van taken en de dienstverlening aan de provincies.
II. Autonome ontwikkeling/Omissies
   Onder deze categorie vallen niet-beïnvloedbare voorstellen die worden veroorzaakt door externe factoren. Denk bijvoorbeeld aan gestegen prijzen als gevolg van inflatie. Ook het herstel van enkele financiële omissies valt hieronder.
III. BAC-adviezen/Businesscases
   Onder deze categorie gaat het om nieuwe dossiers waarop vanuit de BAC's gewenst wordt op samen te werken. Veelal betreffen het businesscases die betrekking hebben op gezamenlijke uitvoering.
IV. Applicatie landschap
   Het programma Transitie Applicatielandschap richt zich op het moderniseren en toekomstbestendig maken van de informatievoorziening van de Vereniging IPO door de overstap met 10 Informatieproducten naar een cloudgebaseerd platform. Dit programma is een vervolg op de crisis rondom de financiële situatie bij Atos/Eviden in 2024 en vormt de structurele oplossing om de daaruit gebleken kwetsbaarheden duurzaam weg te nemen. Deze is als aparte categorie opgenomen om twee redenen:
   - Het betreft een meerjarig project waarvoor het totaal benodigde budget bekend is, maar niet wat dit per jaar gaat zijn (dat hangt immers af van de voortgang etc.)
   - Het voorstel aan het bestuur gaat zijn dat dit project, ihkv de organisatieontwikkeling, een ultiem voorbeeld is van een niet-politiek-bestuurlijk dossier, maar puur de uitvoering van een wettelijke taak. Daarmee is het logischer de verantwoording hieromtrent via de KPS te doen.

Beeld van de Conceptbegroting 2026 Vereniging IPO

De Conceptbegroting 2026 van de Vereniging IPO heeft onder andere als doel het indicatieve begrotingsvolume te geven voor begrotingsjaar 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Dit volume is in tabel 1. opgenomen.

Tabel 1. Indicatieve begrotingsvolume Vereniging IPO 2026 t/m 2029 (inclusief vertrekpunt)

	2026	2027	2028	2029
1. Vertrekpunt Verenigingsbegroting (in aansluiting op Begroting 2025)				
Totaal lasten	132.290	132.659	133.349	133.349
Totaal baten**	132.290	132.659	133.349	133.349
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**
*** Waarvan bijdragen provincies*	*128.574*	*128.942*	*129.632*	*129.632*
Verwerking besluit IPO-bestuur 13-02-205: Ontvlechting kassiersstromen uit verenigingsbegroting				
1. Gecorrigeerd vertrekpunt: Verenigingsbegroting 2026 exclusief Kassiersfunctie				
Totaal lasten	70.783	71.152	71.842	71.842
Totaal baten**	70.783	71.152	71.842	71.842
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**
*** Waarvan bijdragen provincies*	*67.067*	*67.435*	*68.125*	*68.125*
2. Wijzigingen in Conceptbegroting 2026				
I. Bestuur- en Verenigingszaken	0	0	0	0
2. Beleidsvoorbereiding	135	135	135	135
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12	6.642	6.465	3.495	3.895
4. Overige ramingen en uitkeringen	1.452	1.460	1.474	1.475
Bedrijfsvoering	310	310	310	310
Businesscases	3.364	3.364	3.364	3.364
Tolaal wijzigingen in Verenigingsbegroting * **	**11.903**	**11.733**	**8.778**	**9.178**
3. Verwachte omvang Begroting 2026 Vereniging IPO				
Totaal lasten	82.686	82.886	80.620	81.020
Totaal baten**	82.686	82.886	80.620	81.020
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**
*** Waarvan bijdragen provincies*	*78.969*	*79.169*	*76.903*	*77.303*

x € 1.000

***** Onderverdeling in categorieën**

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk	1.287	1.287	1.287	1.687
II. Autonome ontwikkeling/Omissies	3.292	3.300	3.314	3.315
III. BAC-adviezen/Businesscases	3.384	3.384	3.384	3.384
IV. Applicatie landschap	3.940	3.763	793	793
Saldo	**11.903**	**11.733**	**8.778**	**9.178**

x € 1.000

Toelichting bij tabel 1.

1. De door de AV goedgekeurde Begroting 2026 (inclusief meerjarenraming 2026-2029) is het vertrekpunt voor de Begroting 2026 (omvang € 132,3 miljoen). Dit vertrekpunt is vervolgens aangepast naar € 70,9 miljoen, conform het bestuursbesluit van 13 februari 2025 inzake de raming voor faunaschades. Hieruit blijkt ook de bijdrage van de provincies aan de Vereniging IPO (€ 67,1 miljoen).
2. In de Conceptbegroting 2026 zijn bij de afzonderlijke hoofdstukken en programma's verschillende begrotingsvoorstellen opgenomen en toegelicht. Het totaal van die voorstellen is opgenomen in tabel 1. Voor begrotingsjaar 2026 gaat het dan in totaliteit om € 11,9 miljoen.
3. Door het totaal aan wijzigingen (zie 2.) op te tellen bij het vertrekpunt (zie 1.) ontstaat de verwachte omvang van de Verenigingsbegroting 2016 (zie 3.) in deze Conceptbegroting, te weten afgerond € 82,7 miljoen. De bijdrage van de provincies hierin bedraagt € 79,0 miljoen.

*** Zoals hiervoor aangegeven, hebben wij de begrotingsvoorstellen verdeeld in vier categorieën, om duidelijk overzicht te geven waar de benodigde middelen betrekking op hebben. Onder tabel 1. is de verdeling over de categorieën weergegeven.

Raming Kassiersfuncties

Zoals hiervoor aangegeven vallen vanaf de Begroting 2026 de ramingen waarin het IPO als kassier optreedt buiten de begroting van de Vereniging IPO. Wel willen we de provincies inzicht geven in de omvang van de kassiersfunctie en hun bijdrage daarin. Om die redenen hebben wij in de Conceptbegroting 2026 die omvang verwerkt.

Bijdrage per provincie

Het is voor de provincies - voor hun eigen begrotingsproces - van belang tijdig te weten wat de hoogte van hun bijdrage aan de Vereniging IPO wordt. Die informatie is opgenomen in bijlage 1.

Deel A. Verenigingsbegroting

1. BESTUURS- EN VERENIGINGSZAKEN

1.1. Bestuur- en Verenigingszaken

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Niet van toepassing.

Keuzes voor de Begroting 2026

De uitkomst van de scenario-besprekingen in Provinciale Staten, de Algemene Vergadering en het bestuur van het IPO over de slagvaardigheid van de vereniging kunnen leiden tot nieuwe wensen voor de organisatie van de samenwerking binnen de vereniging. Hetzelfde geldt voor de lopende evaluatie van de Commissiestructuur van de vereniging.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Afhankelijk van de door de Algemene Vergadering en/of het bestuur gewenste veranderingen moet gekeken worden welke kosten daarmee gemoeid zijn en of deze niet binnen begroting opgevangen kunnen worden.

Opsomming wijzigingen binnen dit hoofdstuk

In de Conceptbegroting 2026 zijn binnen dit hoofdstuk geen extra benodigde middelen opgenomen.

2. BELEIDSVOORBEREIDING

2.1. Ruimte en Leefomgeving

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Het kabinet heeft het gedachtengoed van water en bodem sturend losgelaten door in haar rijksbeleid uit te gaan van rekening houden met water en bodem alsook het Nationaal Programma Landelijk Gebied te beëindigen terwijl tegelijk de 33 structurerende keuzes uit de beleidsbrief van november 2022 nog overeind staan, maar onbekend is hoe deze in het ruimtelijk beleid doorwerken.

Het rijk zal in 2026 naar alle waarschijnlijkheid de definitieve Nota Ruimte publiceren. Daarbij creëert het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) het beeld dat we geen al te hoog gespannen verwachtingen moeten hebben over de keuzes die het rijk gaat maken.

Het IPO heeft zich verbonden aan de (proces)afspraken in de Woontop van 11 december 2024, tezamen met alle andere daaraan verbonden partners, waaronder de minister van VRO, VNG, Aedes, NEPROM, Bouwend Nederland, Nederlandse Vereniging van Makelaars, Vereniging Eigen Huis.

Het IPO heeft januari 2025 de samenwerkingsafspraken versterking VTH ondertekend. Daarmee hebben de provincies zich gecommitteerd aan de meerjarige inspanning om het VTH-stelsel te versterken. Daarbij (her)formuleren de 12 provincies hun eigen rol als aanvulling op de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk.

Keuzes voor de Begroting 2026

De afspraken van de Woontop dragen bij aan onze drie bestuurlijke doelen: 100.000 woningen per jaar (versnelling), 2/3e betaalbaar en toekomstbestendig. Nakoming van deze afspraken is essentieel voor onze geloofwaardigheid en strategische positie als betrouwbare partner. Onze inzet richt zich onder meer op voldoende financiën, adequate regelgeving, onder meer gericht op standaardisatie en uniformering, die deze doelen ondersteunen, beter benutten bestaande voorraad, innovatieve bouwwijzen (waar we streven naar een coalition of the willing), Publiek Private Monitor.

Om de politiek-bestuurlijke aandacht en tegelijk de media-aandacht voor het invullen van de noodzakelijke randvoorwaarden om daadwerkelijk woningen te realiseren plegen we als samenwerkende provincies extra inzet om inzichtelijk te maken welke randvoorwaarden nu het meest belemmerend zijn voor de realisatie van de woningbouw.

We plegen extra inzet op het proces van totstandkoming van de Nota Ruimte, conform de wens van het IPO-bestuur om als samenwerkende provincies een stap vooruit te zetten. Daartoe is op basis van 5 hoofdthema’s in beeld gebracht wat de gezamenlijke rode draden zijn, waar witte vlekken zitten en tegen welke schuurpunten en dilemma’s provincies aanlopen bij het uitblijven van noodzakelijke keuzes van het rijk. De strategische vraag die daarbij speelt is de balans tussen bieden op rijksniveau van level playing field versus regionaal maatwerk en gelijktijdig het in positie houden van provincies in hun rol (als (gebieds)regisseur) in de ruimtelijke inrichting van Nederland.

Op het vlak van KRW is extra inzet nodig om die doelen te behalen die we voor 2027 met extra inspanning nog kunnen behalen, dan wel doelen die we na 2027 kunnen halen.

De implementatie van de producten die binnen Interbestuurlijk programma VTH zijn ontwikkeld wordt in 2026 gecontinueerd, waarbij IPO bijdraagt aan de implementatie van de regionale beleidscyclus. Verder wordt de lobby gecontinueerd op verduidelijking van de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk, mede afhankelijk van de uitkomsten van de wetswijziging versterking VTH. Tenslotte is inzet nodig vanuit het IPO voor de digitalisering van het VTH-domein. De inzet op de digitalisering VTH wordt gecombineerd met de inzet op het Digitale stelsel Omgevingswet vanwege de sterke onderlinge samenhang. Vooralsnog is de verwachting dat dit met de reeds beschikbare formatie kan worden ingevuld.

Er zijn een aantal ontwikkelingen binnen de programmalijn Duurzame leefomgeving, die extra aandacht vragen. Allereerst de ontwikkelingen die nodig zijn om de energietransitie veilig mogelijk te maken. Door de integrale aard van dit thema en omdat de provincies in veel gevallen bevoegd gezag zijn, vraagt dit extra inzet vanuit IPO. Naast de lobby op de Circulaire Economie-wet levert IPO ook input op zaken als het circulair materialen plan en nationaal Milieuprogramma. Daarnaast geven we uitvoering aan de bestuurlijke afspraken uit het traject krachtenbundeling met name op het thema VTH. Provincies zijn samen met IPO bezig met de implementatie van de IPO bouwstenenvisie. Tenslotte vergt niet alleen de financiering van vergunningverlening bij de maatwerkaanpak veel tijd maar wordt IPO vanuit Omgevingsdienst Nederland vaak gevraagd mee te denken en kijken op Meerjarig uitvoeringsprogramma voor de energiebesparingsplicht en de professionalisering van de uitvoering.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Wonen en Ruimte - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Om aan de gewenste extra inzet voor het nakomen van de Woontop-afspraken te kunnen voldoen, volstaat de huidige capaciteit in de begroting niet. Deze capaciteit belemmert nu al een goede en gedegen uitwerking van de Woontop afspraken in komend half jaar. Dit betekent dat we prioriteren welke bestuurlijke opdrachten we wel en niet doen.
Daarnaast belemmert de capaciteit op Ruimte momenteel ernstig om aan verzoeken van het IPO-bestuur te kunnen voldoen voor een betekenisvolle stap vooruit te zetten over de inhoud van de Nota Ruimte.
Door middel van herprioritering trachten wij invulling te geven aan de hierboven genoemde extra inzet.

Duurzame leefomgeving - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Binnen Leefomgeving ervaren wij een knelpunt op de Programmalijn Duurzame leefomgeving. Hier komen wij capaciteit tekort waardoor wij onvoldoende aandacht kunnen besteden aan klimaat en VTH. Extra capaciteit is nodig voor de belangenbehartiging aangaande de financiering van vergunningverlening bij de maatwerkaanpak, belangenbehartiging op het Nationaal Milieuprogramma, om met Omgevingsdienst Nederland mee te denken op het uitvoeringsplan voor de energiebesparingsplicht en de professionalisering van de uitvoering. Vanuit ons standpunt in het IBP VTH ten aanzien van OD NL zien we het als een goede ontwikkeling dat de vereniging van uitvoeringsdiensten de verenigingen van haar opdrachtgevers bij zulke ontwikkelingen om input en advies vraagt, maar we kunnen dit nu niet waarmaken. Ook hiervoor geldt dat dit knelpunt middels prioritering opgelost moet worden.

Nationaal Hydrologisch Instrumentarium - Categorie III. BAC-adviezen/Businesscases

We betalen als provincies mee aan doorontwikkeling en beheer van het NHI. Het belang van het NHI voor de provincies is daarbij evident voor o.a. langjarige studies voor zoetwaterschikbaarheid, droogte/natschadeberekening in afgeleide modellen of de hydrologische doorvertaling van de klimaatscenario's en het handelingsprincipe water en bodem sturend. In de recente Stuurgroep RLMI van 27 november '24 is gevraagd om de achterbannen te raadplegen t.a.v. een concept meerjarenvisie NHI en een financieringsvraag voor ontwikkeling van het NHI in 2025. De financieringsvraag bedraagt € 128.500 voor 2025 en € 20.000 (voor beheer) vanaf 2026.

2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Achter de implementatie van de eerder door het Rijk vastgestelde Mobiliteitsvisie via de lijn van de Landelijke Aanpak Beter Benutten (w.o. Spits spreiden en mijden) en de implementatie van een nieuw concept van Bereikbaarheidsdoelen en het kabinetsstandpunt Bereikbaarheid op Peil, komen andere (bestuurlijke) overleggen achter weg en de implementatie van dit beleid moet goed worden ingeregeld.

Het Rijk voert een verkenning uit naar Publieke Mobiliteit, w.o. de rol en positie van het Rijk, de decentrale overheden en andere organisaties (w.o. doelgroepenvervoer). Dit jaar zal hierover besluitvorming plaatsvinden, hetgeen kan leiden tot een systeemwijziging.

Ten aanzien van Openbaar Vervoer (OV) zal het eerder vastgestelde Toekomstbeeld OV 2024 worden herzien. Dit kan consequenties hebben voor de inzet van de gezamenlijke provincies voor 2026. Indien het Rijk in het kader van het Social Climate Fund dit jaar kiest voor de implementatie van de zgn. Onderwegpas, een regionaal OV-vervoerbewijs voor minder draagkrachtigen, dan zal de implementatie hiervan inzet vergen.

De uitrol van het Meerjarenplan Fietsveiligheid start, waarbij provincies en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat samenwerken binnen het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Het doel is een soepele implementatie om de verkeersveiligheid voor fietsers te verbeteren.

Assetmanagement (beheer en onderhoud, vervanging en renovatie van infrastructuur) krijgt meer aandacht vanwege de grote opgaven die er liggen, ook t.a.v. provinciale infrastructuur, en de beperkte middelen die beschikbaar zijn voor nieuwe infrastructuur. In het kader van het BOFv wordt in samenwerking met IenW en VNG-onderzoek uitgevoerd door Arcadis/Berenschot naar de opgaven voor infrastructuur en naar de balans tussen ambities, middelen, taken en uitvoeringskracht. Er moet in kaart worden gebracht welke handelingsperspectieven er zijn om de opgaven op te pakken in het licht van beperkte middelen die beschikbaar zijn. Uitkomsten hiervan kunnen resulteren in vervolgstappen voor 2026.

De BAC B&I heeft besloten de volgende onderwerpen in 2025 en 2026 op te willen pakken, in aanvulling op het Bestuursprogramma en het daarop vastgestelde werkprogramma:

- De BAC B&I wil proactief acteren, zodat provincies zich aan de voorkant van beleidsvelden positioneren, zodat mobiliteit geen sluitstuk is van de aanpak van maatschappelijke opgaven (onder de noemer “Navigeren over nieuwe wegen”). Voorbeelden hiervan zijn de Nota Ruimte en de woningbouwopgave.
- Op het terrein van Goederenvervoer en Logistiek en Goederenvervoercorridors wordt de gezamenlijke ambitie van de provincies vastgesteld, die de komende periode zal moeten worden opgepakt.
- Bijdragen aan de inhoudelijke Europese lobby binnen de kaders van Bereikbaarheid en Infrastructuur in samenwerking met het HNP, in het licht van de nieuwe EU-commissie, als aanvulling op het eerder vastgestelde Bestuursprogramma.

Keuzes voor de Begroting 2026

De genoemde ontwikkelingen betreffen deels:

- doorontwikkeling en vervolgstappen op werkzaamheden die reeds ingang zijn gezet.
- veranderingen van beleid, dat op een andere wijze wordt ingestoken.

Hierdoor zal sprake zijn van een beperkte intensivering van inzet. De benoemde ontwikkelingen kunnen binnen de huidige capaciteit worden opgepakt om het Bestuursprogramma uit te voeren. Hierbij wordt voor het OV-beleid en de uitvoering daarvan samengewerkt met DOVA, en met CROW/Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV), waar het de kennisontwikkeling en -deling betreft.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Diverse programmalasten - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Uit de in de begroting opgenomen raming voor programmalasten (€ 276.000) worden een aantal gezamenlijke projecten betaald op het terrein van Bereikbaarheid en Infrastructuur, waar de gezamenlijke provincies baat bij hebben en die van belang zijn. Op grond van de besteding van deze middelen in de afgelopen jaren, kan deze post naar beneden worden bijgesteld tot € 200.000.

2.3. Landelijk Gebied

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

De opgaven in het landelijke gebied zijn onverminderd groot. De verschillende gerechtelijke uitspraken, waaronder die over intern salderen en de zaak van Greenpeace, hebben de druk op zowel de vergunningverlening als op het nemen van maatregelen vergroot. Hoewel er de afgelopen jaren al veel stappen zijn gezet om stikstof te reduceren en natuur te herstellen, is er nog geen structurele oplossing. De focus voor nu is gericht op het weer van de grond krijgen van vergunningverlening samen met natuurbehoud en -herstel. Daarbij gaat het niet alleen om geborgde daling van emissies, maar ook om geborgd natuurherstel. Hierbij is de verbetering van hydrologie en een goed beheer essentieel. Provincies hebben in deze aanpak een cruciale rol, als bevoegd gezag voor vergunningverlening, verantwoordelijke voor natuurmaatregelen en vanuit de rol van gebiedsregisseur.

Provincies hebben een sleutelrol bij het treffen van de juiste maatregelen voor natuur, maar willen ook voorkomen dat ze komende jaren met extra opgaven voor klimaat en water op het boerenerf langs moeten komen. Met het stopzetten van het NPLG zijn deze integrale doelen niet van tafel maar wordt er vanuit het Rijk niet langer gestuurd op een integrale aanpak om de opgaven inzake natuur, water en klimaat aan te pakken. Daarbij is er sprake van een toenemende druk op de ruimte vanuit de verschillende maatschappelijke opgaven. Hoewel het Rijk er niet op stuurt, blijft een gezamenlijke integrale aanpak nodig om te voorkomen dat negatieve effecten optreden op bijvoorbeeld klimaat en waterkwaliteit.

De ministeriële commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) komt in de loop van dit voorjaar met de contouren van een programma van maatregelen om Nederland van het stikstofslot te halen. Het IPO Bestuur heeft een bestuurlijke kopgroep ingesteld om daarvoor de inbreng te leveren. Naar verwachting komen de maatregelen overeen met de pijlers die het kabinet kiest om wettelijke doelen te halen en toekomstperspectief voor de landbouw en het landelijk gebied te realiseren. Het gaat dan om de pijlers van doelsturing, innovatie, beëindigingsregelingen, ANB en de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur.

Daarnaast zal op andere dossiers binnen het natuurdomein nauw geschakeld moeten worden met het Rijk. In 2026 zal Nederland, als onderdeel van de implementatie van de Europese natuurherstelverordening, een natuurplan op moeten stellen. Hierbij wordt ook met provincies vanuit hun beleids- en uitvoeringsverantwoordelijkheid samengewerkt. Het verbrede agrarisch natuurbeheer zal in uitvoering komen in 2026, met een eerste versterking van het bestaande ANLb, en de bredere implementatie van het agrarisch natuurbeheer zal voorbereid moeten worden. De Agenda Natuurinclusief krijgt verder vorm. En met LVVN wordt gewerkt aan de uitwerking van de Landelijke Aanpak Wolf. Daarnaast wordt verwacht dat ook andere dossiers waar mens-dier-relaties centraal staan, zoals de aanwezigheid van de Amerikaanse rivierkreeft, om aandacht blijven vragen.

Keuzes voor de Begroting 2026

Met de opeenvolgende rechterlijke uitspraken op het vlak van stikstof wordt de druk op handhaving en de mogelijkheid tot intrekkingsverzoeken groter. Met het voorlopige uitblijven van een geborgd pakket aan maatregelen, komt hiermee de stikstofproblematiek in de volle breedte op het bordje van

provincies als bevoegd gezag vergunningverlening. Invoering doelsturing zal daarnaast gepaard gaan met extra inzet op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Als de ministeriële commissie met een programma van maatregelen komt moet daarbij ook duidelijk gemaakt worden welk deel van de opgave er bij provincies komt te liggen en in hoeverre knelpunten bij de vergunningverlening daarmee worden opgelost. Vanwege het grillige karakter van de landelijke aanpak is het noodzakelijk om pro-actief deze ontwikkelingen te volgen en te beïnvloeden vanuit provinciaal perspectief.

Een ander aspect is dat -provincies om diverse redenen een disbalans ervaren tussen de middelen die provincies i.k.v. Natuurpact ter beschikking hebben gekregen en de daadwerkelijke taken. Reden daarvoor zijn de sterk gestegen kosten, de taakverzwaring die heeft plaatsgevonden en de open einde regeling voor faunaschade. Consequentie kan zijn dat het Rijk aanvullende financiering beschikbaar stelt, of provincies moeten prioriteiten stellen binnen de maatregelen die nodig zijn. In 2025 vindt een gezamenlijke inventarisatie plaats van de kosten van het Natuurpact, die inzicht zal geven welke keuzes in 2026 en verder te nemen zijn.

De nieuwe aanpak van het Kabinet “Ruimte voor Landbouw en Natuur” (RLN), die in de plaats komt van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, is in ontwikkeling. Deze aanpak bevat 3 sporen: 1) Ruimtelijke keuzes; 2) Extra inzet op Rijksgebieden; 3) verbinding beleid en uitvoering. Voor een deel van deze sporen zijn financiën ter beschikking gesteld. Dit vraagt extra inzet voor het interbestuurlijk afstemmen van ruimtelijke keuzes voor landbouw en natuur tussen Rijk en provincies, maar ook met medeoverheden. De inrichting en realisatie van het, qua financieel volume, vervijfvoudigde agrarische natuurbeheer vraagt ook extra inzet evenals het opstellen en uitwerken van het eerder genoemde Natuurplan in het kader van de Europese Natuurherstelverordening.

Vanuit het ministerie wordt op verschillende inhoudelijke dossiers (bijvoorbeeld het natuurvriendelijk isoleren, landelijke aanpak wolf, landelijke doelen Natura2000) aan de provincies om een extra capaciteitsinzet gevraagd, terwijl provincies op dit moment de bestaande capaciteit nodig hebben om de bestaande wettelijke taken uit te voeren. Provincies ervaren dit alsof zij kostbare inzet moeten leveren op het werk wat door het rijk gedaan moet worden. Het IPLG kan deze vraag op dossiers waar provincies prioriteit aan willen geven opvangen. Wel kunnen deze vragen om extra inzet zal vragen.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

De voornaamste processen die om inzet vragen in 2026 zijn op dit moment nog in uitwerking. Het gaat dan om het uitwerken van het innovatiespoor, verschillende dossiers rondom landbouw, doelsturing, de aanpak RLN, en zo zijn er nog veel dossiers in ontwikkeling en is het nog niet duidelijk. Omdat de RLN nog in ontwikkeling is (voortgangsbrief juni, verdere programmering herfst 2025) en de maatregelen van de MCEN nog niet bekend zijn, is er nog geen prognose van de financiële gevolgen van de te verwachten extra inzet te geven. Ook de implementatie van het nieuwe agrarisch natuurbeheer is nog in voorbereiding, maar zal naar verwachting zowel van provincies als interprovinciaal een extra inzet vragen.

De inbreng in het nationale Natuurplan vraagt ook aanvullende inzet, maar de verwachting is dat het Rijk financiering beschikbaar zal stellen aan IPO en provincies voor de inbreng bij de uitwerking van dit plan.

2.4. Klimaat en Energie

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Er is momenteel veel in beweging op het terrein van Klimaat en Energie. Veel van die ontwikkelingen hebben ook invloed op wat van de provincies gevraagd wordt en ook waar we in gezamenlijkheid in willen optrekken. De meest relevante ontwikkelingen sinds de vaststelling van de begroting 2025 zijn hieronder weergegeven.

Interbestuurlijke samenwerkingsagenda

Eind 2024 heeft het ministerie van KGG, IPO, VNG en UVW een interbestuurlijke samenwerkingsagenda vastgesteld. De samenwerkingsagenda beslaat ook provinciale taken zoals de doorontwikkeling van de provinciale energievisies en PMIEKS. De samenwerkingsagenda wordt de komend tijd uitgewerkt tot interbestuurlijke afspraken. Gepoogd wordt dit binnen de bestaande capaciteit op te vangen, maar dit staat onder druk.

Verder is zeer relevant of de ROB herijking van de voor energie-infra benodigde uitvoeringsmiddelen wordt toegekend - zo niet dan heeft dat impact op de werkzaamheden van provincies en zal dit op termijn ook consequenties kunnen hebben voor de IPO inzet. Interne prioriteiten zullen dan ook synchroon moeten lopen met de politieke prioriteiten ikv uitkomsten voorjaarsnota van het kabinet.

Netcongestie

Netcongestie is ondanks de interbestuurlijke inzet de komende tijd een blijvend en steeds groter wordend issue. Vanwege een niet vervulde vacature is hier de afgelopen periode minder inzet op gepleegd dan gewenst.

Natuurvriendelijk Isoleren

In samenwerking met Landelijk Gebied wordt gewerkt aan natuurvriendelijk isoleren. Vanwege de tegenstrijdige doelen vanuit (de wet en regelgeving over) enerzijds natuurbeheer en soortenbescherming en anderzijds de klimaatdoelstellingen en de bijdrage die isoleren daaraan kan leveren, zijn politieke keuzes nodig. Het voorbereiden hiervan vraagt meer inzet dan nu vanuit Landelijk Gebied en Klimaat en Energie geleverd kan worden.

NMIEK

Op verzoek van provincies verkennen we de mogelijkheden om een gezamenlijk NMIEK project in te dienen om zo de regionale waterstof-backbone (een grote wens van provincies) dichterbij te brengen.

Keuzes voor de Begroting 2026

Interbestuurlijke samenwerkingsagenda

Voor de verdere uitwerking van de interbestuurlijke samenwerkingsagenda in interbestuurlijke afspraken wordt van de betrokken partijen een aanvullend inzet gevraagd. Gepoogd wordt dit binnen de bestaande capaciteit op te vangen, maar dit staat onder druk.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Op de begroting van Klimaat & Energie staan aanvullende middelen die we van het rijk in 2024-2026 krijgen voor energie-infra capaciteit. We hadden toen de hoop dat het rijk (KGG) vanaf 2026 ook structureel hiervoor middelen beschikbaar zou stellen, maar de kans daarop lijkt ondertussen klein, terwijl de werkzaamheden wel doorlopen. Zoals al in de Begroting 2025 aangegeven, hebben wij de hiermee samenhangende personele lasten - omdat het gaat om structurele taken - structureel doorgetrokken.

2.5. Regionale economie en Cultuur

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Regionale Economie

De geopolitieke situatie en rapporten van Draghi, Letta en de doorzetting daarvan in het EU Kompas voor concurrentievermogen maakt dat provincies gezamenlijk willen analyseren wat dit voor de regionale economie in Nederland betekent, o.a. ten opzichte van Europa, welke stappen gezet moeten worden en daar ook op verder inzetten om de concurrentiekracht van de regio te versterken en een gunstig vestigingsklimaat te realiseren

Daarbij speelt ook de vraag in hoeverre investeringen in het regionaal economisch beleid, alsook het cultuur beleid (beiden met veel beleidsvrijheid) onder druk staan door ontwikkelingen op beleidsterreinen met beperkte beleidsvrijheid (o.a. infrastructuur, natuur, OV). Specifiek voor diverse beleidsopgaven:

- Ruimtelijke economie
  Bestuurlijke afspraken Grip worden verbreed naar afspraken voor ruimte voor economie. Doorontwikkeling van de ambities zoals opgenomen in de gezamenlijke provinciale position paper Samenwerken aan ruimte voor economie.
- Circulaire economie
  In het kader van de Krachtenbundeling Rijk-medeoverheden werken vernieuwde samenwerking aan governance en aan het versnellen van de CE-doelen voor zes thema's (ruimte en CE, VTH, MKB dienstverlening, kennis en ketens) voor 2025 en verder.
- Digitale economie
  Meer aandacht is nodig voor toenemende dreiging van digitale aanvallen op bedrijven, de noodzaak het MKB digitaal vaardig te maken, waaronder stimuleren van de toepassing van digitale sleuteltechnologien, zoals AI.
- Innovatie en MKB dienstverlening
  Innovatieve ontwikkelingen staan onder druk, noodzakelijk is slimme samenwerking tussen en binnen regio’s en keuzes maken. Het belang van defensie in relatie tot innovatie (dual-use) maar ook in de waardeketens vraagt ook om een gezamenlijk optrekken en een strategie bepalen. Ondersteuning (lokale) initiatieven door het verder uitbouwen van de vraagontwikkeling van het MKB en beleid daarop inrichten.
- Vrijetijdseconomie
  Verdere uitwerking van de in 2025 opgeleverde position paper gericht op het creëren van meer recreatieruimte door het integraal meewegen in gebiedsontwikkelingen én recreatie en toerisme benutten voor economische dynamiek, regionale vitaliteit en leefbaarheid.

Cultuur

De ontwikkelingen benoemt in het Bestuursprogramma worden uitgevoerd. Er wordt dankzij inzet van provincies op regionale en landelijke schaal ‘als één overheid’ samengewerkt. Op deze manier zorgen wij dat iedereen in Nederland toegang heeft tot cultuur. De komende periode werken we in IPO verband op de vier bestuursopdrachten (Bibliotheken, Cultuureducatie en -participatie, Erfgoed en Cultuur) voortzetten. In 2025 zijn we gestart met het interbestuurlijke gesprek ten aanzien van een nieuw cultuurstelsel, dit wordt in 2026 verder doorgezet.

Keuzes voor de Begroting 2026

We hebben op basis van het bestuursprogramma jaarlijks € 364.000 nodig voor de uitvoering van de beleidsopgaven binnen dit programma. Hiervoor is echter structureel € 209.000 beschikbaar. Getracht wordt de opgaven hierbinnen uit te voeren. Mocht dat niet lukken dan zullen de ambities binnen de bestuursopdrachten moeten worden bijgesteld.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Voor de uitvoering van de beleidsopgaven is aan programmabudget momenteel jaarlijks totaal € 209.000 beschikbaar (€ 164.000 voor Regionale economie en € 45.0000 voor Cultuur). Over het eventueel bijstellen van ambities komen wij op terug bij de Tussenrapportage 2026.

2.6. Financiën en Openbaar Bestuur

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Ingegeven door de roerige internationale context en de komende verkiezingen voor gemeenteraden (2026), waterschappen en Provinciale Staten (2027) wordt in de landelijke ontwikkelingen meer gefocust op aspecten van democratische rechtsstaat en goed bestuur. Het gaat binnen het thema Openbaar bestuur dan vooral om integriteit, veiligheid en weerbaarheid van decentrale volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren. Ook de weerbaarheid van het openbaar bestuur en de rol van decentrale overheden als publieke organisaties wordt hierin betrokken.

In toenemende mate is vanuit Europa en het rijk meer aandacht voor toezicht op en naleving van wet- en regelgeving (o.a. digitalisering, overheidsinformatie, erfgoed, volkshuisvesting, etc.). Dit heeft impact op het thema Openbaar bestuur, met name wat betreft inpasbaarheid en uitvoerbaarheid van nieuwe en/of intensivering van taken in horizontaal toezicht en interbestuurlijk toezicht.

Onder druk van de beperkte ruimte in de rijksfinanciën en de heroriëntatie van rijksbeleid komt de financiering van gemeenten en provincies meer in het licht te staan van de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht. Hierdoor staat in de dialoog met het rijk het bestuurlijk arrangement in zijn geheel centraal. Meerdere elementen: de omvang van taak- en opgaverealisaties, realisatiekracht, bekostiging en risicodeling, informatie-efficiency, kennis en innovatie, liggen tegelijk op tafel. Dit heeft impact op de bestuurlijke verhoudingen en noodzaakt voor het behoud van voorzieningen, financiële slagkracht en beleidsvrijheid een sterkere integrale benadering.

Keuzes voor de Begroting 2026

In het Bestuursprogramma is gefocust op de realisatie van goede financiële verhoudingen. De inzet op de bredere bestuurlijke verhoudingen en op het thema Openbaar bestuur is daarin beperkt gehouden. Gezien de actuele trends en ontwikkelingen is een verhoogde inzet op onderwerpen als taaktoedeling, toezicht en weerbaarheid, en een intensievere inzet op bestuurlijke arrangementen vanuit het perspectief bestuurlijke en financiële verhoudingen nodig.

Binnen het programma Financiën en Openbaar bestuur is extra capaciteit nodig voor de invulling van beleidscoördinatie, proces- en adviesondersteuning op bestuurlijke verhoudingen en het thema Openbaar bestuur.

Voor het onderdeel Financiën betekent het in balans brengen van ambitie, taken, middelen en uitvoeringskracht dat in 2026 de uitkomsten van de onderzoeken voor OV, Natuur, Infra en REC worden uitgewerkt, met het doel de ontwikkeling van het Provinciefonds in te lijn te krijgen met de ontwikkeling van het BBP.

Daarnaast zal ingezet blijven worden op een robuust belastinggebied, als het Rijk mocht besluiten tot hervorming van de autobelastingen die ook effect heeft op de inkomsten uit de opcenten Motorrijtuigenbelasting.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Vooralsnog trachten wij deze extra benodigde capaciteit op te vangen binnen de bestaande formatie.

2.7. Digitalisering

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Impact van digitale transformatie op de opgaven in de fysieke leefomgeving blijft groot

De impact van de digitale transformatie op het werk van provincies blijft onverminderd groot. Om de juiste beleidskeuzes te kunnen maken bij de opgaven in de fysieke leefomgeving is een goede informatiepositie essentieel, zowel voor de opgaven afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

Missiegedreven innoveren helpt de opgaven in de fysieke leefomgeving vooruit

Opkomende technologieën en kunstmatige intelligentie (AI) kunnen als versneller werken. De afgelopen jaren hebben provincies op dit gebied intensief samengewerkt met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Binnen de Dutch Societal Innovation Hub (DSIH) is de methodiek van missiegedreven innoveren succesvol toegepast, onder andere door de inzet van remote sensing (AI-analyses op basis van satellietdata) voor natuurmonitoring, in opdracht van de AAC Landelijk Gebied.

Samenwerking op gebied van digitale autonomie en soevereiniteit is urgent

In tijden van toenemende geopolitieke spanningen neemt het belang van digitale open strategische autonomie en digitale soevereiniteit voor provincies sterk toe.

Nationale ontwikkelingen: de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)

Ook het kabinet onderkent de impact van de hierboven geschetste ontwikkelingen. De Staatssecretaris voor Digitalisering en Koninkrijksrelaties komt daarom in 2025 met de “Nederlandse Digitaliseringsstrategie” (NDS): een interbestuurlijke strategie waarmee Rijk en medeoverheden nog sterker dan voorheen samenwerken om daadwerkelijk versnelling te bereiken. Het IPO-bestuur zal gevraagd worden om de NDS te onderschrijven als basis voor samenwerking als één digitaal Huis van Thorbecke.

Keuzes voor de Begroting 2026

Impact van digitale transformatie op de opgaven in de fysieke leefomgeving blijft groot

Het programma Digitalisering ondersteunt de overige programma’s in de IPO-begroting hierbij. Dit gebeurt onder andere bij de aansluiting van de provincies op het Bestuursakkoord Digitale Gebouwde Omgeving (via de BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur) en de realisatie van een digitaal VTH-stelsel (via de BAC Ruimte en Leefomgeving).

Missiegedreven innoveren helpt de opgaven in de fysieke leefomgeving vooruit

Voor de samenwerking in de DSIH ontving IPO de afgelopen jaren co-financiering vanuit het ministerie van BZK en de Europese Commissie. Met hulp van deze co-financiering konden de afgelopen jaren op tijdelijke basis een innovatiemanager en innovatiemakelaar worden aangetrokken binnen het programma Digitalisering.

Samenwerking op gebied van digitale autonomie en soevereiniteit is urgent

Alleen door goed samen te werken kunnen provincies zich afdoende wapenen tegen cyberdreiging van statelijke actoren, en kunnen zij de afhankelijkheid van commerciële buitenlandse big tech bedrijven (zoals Microsoft en Google) verminderen. Binnen het programma Digitalisering wordt hier in 2025 nadrukkelijk aandacht aan besteed.

Nationale ontwikkelingen: de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)

De NDS gaat uit van 6 prioriteiten waarop deze versnelling nodig is:

1. We zetten cloudtechnologie gezamenlijk in
2. We delen en benutten data op een verantwoorde manier over overheidslagen heen
3. We benutten de kansen van AI
4. We zetten burgers en ondernemers centraal
5. We versterken digitale weerbaarheid en digitale autonomie van de overheid
6. We hebben digitaal toegeruste ambtenaren.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Missiegedreven innoveren - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

De co-financiering vanuit BZK voor de Dutch Societal Innovation Hub valt vanaf 2026 weg. Missiegedreven innoveren blijft echter onverminderd belangrijk. Om die reden wordt bij de begroting 2026 structureel een bedrag van € 207.000 overgeheveld van programmalasten Digitalisering naar personeelsbudget digitalisering (budgetneutraal).

2.8. Werkgeverszaken

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Sinds de vaststelling van de begroting is begonnen met de voorbereidingen voor nieuwe cao voor de provinciale sector. Het huidige cao loopt af op 30 juni 2025 en de planning is erop gericht op 1 juli een nieuwe cao te hebben afgesloten. Focus en prioriteit ligt op de bijbehorende werkzaamheden, inclusief de daarbij behorende ondersteuning van de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie. Er is met het oog op een volgende cao ronde wel vast begonnen met een verkenning op een meer toekomstbestendige cao.

Keuzes voor de Begroting 2026

Met het oog op de cao onderhandelingen na de huidige ronde is er bij provincies behoefte om in IPO verband samen te werken aan een toekomstbestendige cao waarin doorgepakt kan worden op een aantal onderwerpen die bij recente cao's al langer op tafel liggen, maar die nog niet gedegen aangepakt zijn. Er is ook behoefte om gemaakte afspraken doorlopend beter te monitoren en te evalueren. Deze ontwikkelingen vragen in rest van de bestuursperiode om extra inzet vanuit IPO werkgeverszaken. Ook andere ontwikkelingen hebben invloed op de benodigde extra inzet. Te denken valt aan de steeds omvangrijker geworden regelgeving en de daarmee samenhangende complexere voorbereiding op cao's. Ook de kortere duur van de cao's hebben invloed, het cao werk is daardoor structureel geworden. Andere bestuursopdrachten zoals de meer algemene borging van goed werkgeverschap, de belangenbehartiging richting het rijk en de bijbehorende consultaties over wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het terrein van de positie van politieke ambtsdragers en pensioenen, waarbij in de komende jaren extra inzet wordt gevraagd aan de overdracht van het pensioen van politieke ambtsdragers naar het ABP, maar ook de samenwerking met andere decentrale overheden en de borging en bemensing van gezamenlijke inter- en bovensectorale geschillenbeslechting zijn in het gedrang gekomen. De huidige beperkte capaciteit maakt het team tot slot te kwetsbaar bij personeelswisselingen.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

CAO-capaciteit - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Met het oog op bovenstaande ontwikkelingen wordt voorgesteld de huidige capaciteit bij IPO werkgeverszaken uit te breiden.

Opsomming wijzigingen binnen dit hoofdstuk

	2026	2027	2028	2029	Cat.
Lasten					
2.1. Ruimte en Leefomgeving					
Wonen en Ruimte	0	0	0	0	I.
Duurzame leefomgeving	0	0	0	0	I.
Nationaal Hydrologisch Instrumentarium	20	20	20	20	III.
2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur					
Diverse programmalasten	-76	-76	-76	-76	I.
2.3. Landelijk Gebied	0	0	0	0	
2.4. Klimaat en Energie	0	0	0	0	
2.5. Regionale economie en Cultuur	0	0	0	0	
2.6. Financiën en Openbaar Bestuur	0	0	0	0	
2.7. Digitalisering					
Missiegedreven innoveren	0	0	0	0	I.
2.8. Werkgeverszaken					
CAO-capaciteit	191	191	191	191	I.
Totaal lasten	**135**	**135**	**135**	**135**	
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Saldo	**135**	**135**	**135**	**135**	

x € 1.000

Onderverdeling in categorien

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk	115	115	115	115
II. Autonome ontwikkeling/Omissies				
III. BAC-adviezen/Businesscases	20	20	20	20
IV. Applicatie landschap				
Saldo	**135**	**135**	**135**	**135**

x € 1.000

3. ONDERSTEUNING PROVINCIALE UITVOERING DOOR BIJ12

3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Het kabinet slaat een nieuwe koers in het landelijk gebied in: voedselzekerheid en innovatie van de land- en tuinbouw staan centraal. Boeren en tuinders moeten ruimte krijgen om te ondernemen en langjarige duidelijkheid krijgen over de doelen waaraan zij moeten voldoen. Beleid moet werkbaar zijn: uitvoerbaar, handhaafbaar, geënt op het vakmanschap, de kundigheid en het verantwoordelijkheidsbesef van de ondernemer inclusief het oog hebben voor de maatschappelijke en sociale consequenties. In samenwerking met sector- en ketenpartijen wordt een (op termijn afrekenbare) stoffenbalans ontwikkeld, gericht op stikstof, nutriënten en broeikasgassen. Deze wordt in 2025 getoetst met pilots, gericht op haalbaarheid en uitvoerbaarheid in de praktijk. We brengen in beeld wat nodig is om te werken met een stoffenbalans voor verschillende duurzaamheidsthema's, zoals broeikasgassen, stikstof en waterkwaliteit.

Het kabinet werkt aan een nieuw stelsel van stalbeoordeling in het programma Vernieuwing Stalbeoordeling. Dit biedt een toetsingskader voor milieubelastende activiteiten én kan ook een basis bieden voor toestemmingverlening en de bruikbaarheid van de Regeling Ammoniak Veehouderij (RAV, nu onderdeel van de Omgevingswet). Het kabinet ondersteunt de toepassing van innovatieve stal- en managementmaatregelen, innovaties voor weerbare teelten, robotisering en digitalisering. We stimuleren het gebruik van een nieuw systeem waarbij werkelijke emissies op basis van (sensor)meetsystemen en datasystemen inzichtelijk gemaakt worden.

De opgave voor natuur kan niet los worden gezien van de opgaven in de landbouw. Juist door verbinden ontstaat er meer ruimte voor beide. De natuurmonitoring wordt versterkt en geïntensiveerd, mede in het kader van de natuurherstelverordening. De daadwerkelijke staat van de natuur wordt leidend voor verdere ontwikkelingen in het landelijk gebied. We zoeken oplossingen voor realisatie van belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen die stagneren vanwege de vergunningsverleningsproblematiek. We werken aan een juridisch houdbaar alternatief in plaats van sturen op de kritische depositiewaarde (KDW), waarmee de huidige omgevingswaarden voor stikstofdepositie in de Omgevingswet kunnen worden vervangen. Daarnaast willen we meer eenheid brengen in het beleid voor toestemmingverlening en saldering, om verschillen tussen provincies tegen te gaan en meer duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers. We onderzoeken het invoeren van een juridisch houdbare rekenkundige ondergrens.

De provincies vervullen een sleutelrol bij het aanpakken en (helpen) oplossen van maatschappelijke vraagstukken in hun rol als middenbestuur en als gebiedsregisseur, zeker in het landelijk gebied. Ten aanzien van de taken van (de unit Expertiseteam NN2 van) Vereniging IPO leidt het nieuwe kabinetsbeleid tot het continueren van de in 2024 ingeslagen weg, plus de intensivering van:

1. kennis over de landbouwsector, -bedrijfsvoering en (on)mogelijkheden voor innovatie in relatie tot vergunningverlening, én met name Toezicht en Handhaving.
2. verbreding en versterking van de informatievoorziening, van (alleen) stikstof en Natura2000 naar het integrale aandachtgebied van het Landelijk gebied.

Keuzes voor de Begroting 2026

Verbreden en intensiveren kennis(positie) VTH

De plannen van het kabinet (en de inzet van de IPLG, zie 2.3 Landelijk Gebied) leidt tot:

- focus op integrale staat van de natuur in plaats van op de KDW
- ruimte voor “ondernemerschap” bij agrarische bedrijven
- overgang van middelsturing naar doelsturing
- vlottrekken van vergunningverlening in combinatie met maatschappelijke doelen

Dat vraagt een pro-actievere houding van de Vereniging IPO: actief kennishiaten signaleren, adresseren, invullen en kennisdocumenten opstellen en delen. Enkele belangrijke kennisvelden, te weten landbouw en toezicht & handhaving, bedienen we momenteel met inhuur van expertise. Wenselijk is hiervoor formatie te creëren. Belangrijkste argumenten zijn:

1) het nieuwe kabinetsbeleid vraagt om intensivering van de kennisvelden.

2) door het creëren van formatieruimte kunnen we medewerkers boeien en binden waardoor kennis en kunde duurzaam blijft behouden.

Voor team VTH bij de Vereniging IPO wordt daarom voorgesteld tot een structurele extra bijdrage van € 160.000 voor het creëren van formatieruimte voor Toezichthouding en handhaving.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Risicokaart - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Voorgesteld wordt een structurele extra bijdrage van € 160.000 voor het creëren van formatieruimte voor Toezichthouding en handhaving.

Risicokaart - Categorie II. Omissies

Dit betreft een meerjarige bestuurlijke opdracht aan GBO en het programmateam Ruimte en Leefomgeving voor een totaalbedrag van € 880.000. In 2023 - toen IPO-bureau en BIJ12 ieder nog beschikte over een 'eigen' begroting - zijn tussen BIJ12 en IPO-bureau afspraken gemaakt om (structureel) een deel van het budget over te hevelen van BIJ12 naar IPO-bureau. Vanaf 2024 zijn bij BIJ12 de middelen (nodig voor beheer applicatie) wel begroot (€ 340.000), maar niet bij IPO-bureau waardoor een tekort is ontstaan van € 540.000. Dit vraagt om meerjarig herstel van deze omissie via de Conceptbegroting 2026.

3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Bestaande ondersteuning van provincies bij de uitvoering van hun taken op het gebied van natuur wordt in 2026 voortgezet, waaronder meetnetten voor natuurmonitoring, informatievoorzieningen, kennismontage en kennisdeling voor passieve soortbescherming, het Subsidiestelsel Natuur en Landschap en kennisontwikkeling voor natuurbeheer.

Na vaststelling van de Begroting 2025 zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

1. Provincies vragen meer ondersteuning bij de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van passieve soortbescherming, met name ten aanzien van kennisproducten en kennisdeling en informatievoorzieningen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving om invulling te geven aan bestuurlijke afspraken in het kader van natuurvriendelijk isoleren.
2. Door wijzigingen in de Omgevingswet vervallen de gedragscodes passieve soortbescherming. Voor de Vereniging IPO betekent dit dat de ondersteuning van gedragscode voor provinciale infrastructuur vervalt.
3. De Europese Natuurherstelverordening vraagt een versterking van de monitoring en informatievoorziening op het gebied van natuurherstel. Provincies en Rijk stemmen af welke aanpassing van bestaande monitoring, informatievoorzieningen en rapportages dit vraagt. Dit leidt mogelijk tot wijziging of uitbreiding van de taken van de vereniging IPO.
4. De kosten voor de monitoring van de groeiende wolvenpopulatie stijgen. De vereniging IPO ontwikkelt een voorstel om deze stijging te beperken en de provincie-specifieke kosten te betrekken bij de verrekening van de kosten naar provincies. De groeiende vraag naar informatie over wolven leidt tot een groeiende inzet van specialisten van de Vereniging IPO. In de voorstellen voor een Landelijk Informatiepunt Wolf is hiermee rekening gehouden.
5. Vanaf 2026 wordt de inzet op agrarisch natuurbeheer vanuit het Rijk vergroot. Een belangrijk deel van de middelen hiervoor wordt ingezet in instrumenten van de provincies die door de vereniging IPO worden beheerd en doorontwikkeld.
6. Het belang van een goede kwaliteitsborging van het natuurbeheer neemt toe. De Stichting Certificering Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), die door de provincies in het leven is geroepen voor het certificeren en controleren van natuurbeheerders die gebruik maken van subsidies, heeft deze trend vertaald naar haar meerjarenbegroting. Deze laat in 2026 een beperkte stijging zien.

De uitvoering van het interbestuurlijke Programma Verbetering Natuurmonitoring is sinds 2023 bij BIJ2 belegd. Dit programma wordt in 2026 voortgezet met de verwachting dat dit doorloopt tot en met 2030. Resultaten uit het programma die centraal ondergebracht moeten worden zullen leiden tot aanpassing van het werkpakket.

De transitie van de Nationale Databank Flora en Fauna wordt in 2026 afgerond. Hiervoor wordt het resterende transitiebudget ingezet. Voor de situatie na transitie is een nieuwe begroting opgesteld.

Keuzes voor de Begroting 2026

Overige genoemde wijzigingen leiden per saldo tot een beperkte aanpassing van de begrotingsposten Uitvoeringskosten Natuurinformatie en Uitvoeringskosten Natuurbeheer.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Natuurmonitoring - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Bij de Conceptbegroting 2025 zijn middelen voor Natuurmonitoring toegevoegd met een oplopend ritme t/m 2030. Na toevoeging van de jaarschijf 2029 is daar € 400.000 aan toegevoegd, cf voorgesteld ritme.

Wolf - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Voor DNA-analyse en monitoring van de wolf zijn extra middelen benodigd.

Gedragscode - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

Deze taak - en de daarmee corresponderende middelen van € 51.000 - komt per 2026 te vervallen.

3.3. Faunazaken

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Sinds de vaststelling van de Begroting 2025 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan, die extra inzet hebben gevraagd. Concreet betreft dit:

- een groei in het aantal aanvragen tegemoetkomingen en afhandeling van de bezwaren.
- de aanbesteding van een aantal opdrachten aan taxatiebureaus.
- de afronding van het Wolvenplan.
- het opzetten van het Landelijk Informatiepunt Wolf. In het BO Natuur op 27 maart 2025 heeft de staatssecretaris van LVVN de financiering van dit Informatiepunt op zich te nemen. In de Voorjaarsnota zal hier het definitieve besluit over genomen worden.

Keuzes voor de Begroting 2026

De uitvoering van de tegemoetkomingverlening is een wettelijke taak die BIJ12 in opdracht van provincies uitvoert. Het aantal aanvragen voor een tegemoetkoming in faunaschade is de laatste jaren toegenomen (2020: 6.000 aanvragen, 2024: 10.000 aanvragen). De verwachting is dat deze stijging blijvend is. Het toenemende aantal besluiten voor een tegemoetkoming zorgt tevens voor een stijging van bezwaren. Afgelopen jaren is hiervoor capaciteit ingehuurd. Het is wenselijk deze inhuur via vaste capaciteit vorm te geven, namelijk voor een consulent en een bezwaarjurist. De BAC LG heeft hier positief over geadviseerd.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Tegemoetkomingsaanvragen - Categorie I. Capaciteit/werkdruk

In 2025 is het aantal aanvragen voor tegemoetkomingen en af te handelen bezwaren toegenomen. Om het proces van tegemoetkomingsaanvragen, taxaties en afhandeling van bezwaren goed uit te kunnen blijven voeren is extra capaciteit nodig, ten bedrage van € 194.000.

3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden in relatie tot deze taak. De werkzaamheden van de ACSG blijven in de kern bestaan uit het continueren van kwalitatief hoogwaardige en onafhankelijke advisering over grondwaterschade ten gevolge van vergunde grondwateronttrekkingen of infiltratie. De primaire taak van het secretariaat, dat bij de Vereniging IPO is gevestigd, is het secretarieel ondersteunen van de commissie en het opstellen van de adviezen in opdracht van de afzonderlijke GS'en.

Keuzes voor de Begroting 2026

Niet van toepassing.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Niet van toepassing.

3.5. Drugsafvaldumpingen

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

In afwachting van besluitvorming over een definitieve rijksregeling, zal deze taak vanaf 2026 niet meer door provincies worden uitgevoerd. Vanaf 2026 zijn vooralsnog geen middelen aan deze taak toegekend.

Keuzes voor de Begroting 2026

Indien de rijksregeling niet tijdig gereed is, kan het verzoek aan provincies worden gedaan om de provinciale verordening nogmaals te verlengen.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

Indien de uitvoering van deze taak naar het Rijk gaat, komt de hiervoor bestemde capaciteit beschikbaar, waarvan de financiering tot op heden op basis van de Rijksgelden plaatsvindt. Indien het verzoek komt tot verlenging van de provinciale subsidieregeling, kan de vereniging IPO dit weer uitvoeren namens de 12 provincies.

3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO-provincies)

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

GBO ontwikkelt en beheert informatieproducten voor de provincies. Hiermee ondersteunt GBO de provincies bij de uitvoering van diverse wettelijke taken. Om deze ondersteuning in de toekomst effectief en kwalitatief te blijven leveren, is voortdurend aandacht nodig voor het verstevigen van de informatiepositie van de provincies. Zo wordt de vraag naar gestandaardiseerde en betrouwbare data, hoogwaardige informatieproducten, volwaardige monitoring en gedegen kennis en expertise steeds groter en urgenter.

De meerjarige budgettaire ruimte van GBO kan hier niet in voorzien, met als gevolg dat de nadruk momenteel ligt op de continuïteit van de informatieproducten en basiscomponenten, met een minimale doorontwikkeling die zich met name richt op het oplossen van problemen en wettelijke noodzaak.

Daarnaast dient voor de langere termijn ook de basis op orde te blijven: investeren in een toekomstbestendige, veilige en flexibele IT-infrastructuur is noodzakelijk om de provincies op kosteneffectieve wijze te blijven ondersteunen in hun informatievoorziening en maatschappelijke opgaven.

Keuzes voor de Begroting 2026

Programma Transitie Applicatie Landschap (TAL) - Categorie IV. Applicatie landschap

Het programma Transitie Applicatielandschap richt zich op het moderniseren en toekomstbestendig maken van de informatievoorziening van de Vereniging IPO door de overstap met 10 Informatieproducten naar een cloudgebaseerd platform. Dit programma is een vervolg op de crisis rondom de financiële situatie bij Atos/Eviden in 2024 en vormt de structurele oplossing om de daaruit gebleken kwetsbaarheden duurzaam weg te nemen. Alle provincies maken – elk in hun eigen tempo – de beweging richting de cloud, vanuit dezelfde behoefte aan flexibiliteit, schaalbaarheid en modernisering. Het is dan ook logisch en noodzakelijk dat de Vereniging IPO deze beweging volgt, zodat we blijven aansluiten op de technologische richting en behoeften van onze deelnemers. Het programma omvat het migreren van 10 bestaande informatieproducten naar een uniforme, veilige en schaalbare infrastructuur, het opknippen van de huidige full service dienstverlening bij Eviden/Atos in losse kavels (housing, security en applicatieontwikkeling), én het versterken van de regieorganisatie om deze nieuwe structuur goed aan te kunnen sturen. Daarmee geven we concreet invulling aan de doelarchitectuur van de Vereniging IPO, waarin flexibiliteit, wendbaarheid en modulaire opbouw van de informatievoorziening centraal staan en we (nieuwe) informatiebehoeften vanuit de provincies snel kunnen realiseren. Het gaat om een structureel en omvangrijk programma dat gefaseerd wordt uitgevoerd over meerdere jaren (2025–2026–2027), met heldere tussenresultaten en sturingsmomenten per fase.

Basiscomponenten en cloud - Categorie IV. Applicatie landschap

De GBO regieorganisatie moet geschikt worden gemaakt voor de nieuwe situatie, ten behoeve van een tijdelijke taak (programma support) en een continue taak (regievoering naar zowel afnemers als leveranciers), in de context van de transitie naar de cloud. Eerder is in de conceptbegroting 2025 aangekondigd dat een investering nodig is om de cloud-regieorganisatie verder te ontwikkelen en

professionaliseren. Dit betrof een cloud-specialist en een cloud-beheerder. Het voorstel is om de hiervoor benodigde middelen structureel op te nemen in de (concept)begroting 2026. Daarnaast wordt voorgesteld om een Architect Basiscomponenten en cloud toe te voegen aan de formatie (structureel € 127.000) om deze basis verder te versterken.

Informatieveiligheid - Categorie IV. Applicatie landschap
Door middel van pentesten kunnen veiligheidsrisico's worden geïdentificeerd en krijgen we inzicht in hoe de informatieproducten en systemen kunnen worden versterkt tegen aanvallen. Door de groei van het landschap en de toename van kwetsbaarheden, nemen de pentesten toe in aantal, frequentie en omvang. Voor het laten uitvoeren van deze pentesten is structureel een extra budget van € 117.000 nodig. Om kwetsbaarheden snel op te kunnen lossen heeft de Information Security Officer (ISO) een eigen budget nodig om de leveranciers direct opdracht te kunnen geven om bugs op te lossen. Hiervoor is jaarlijks € 110.000 nodig.
Voor de uitvoering van risicoanalyses, het ondersteunen bij pentesten en ondersteunen bij andere security maatregelen is uitbreiding van de formatie met een Technisch Informatie Security Officier noodzakelijk, de kosten hiervoor bedragen jaarlijks € 110.000.

Tooling - Categorie IV. Applicatie landschap
Voor de uitvoering van taken rond Agile werken, servicemanagement en portfoliomanagement is een extra investering benodigd. Dit betreft de uitbreiding van een licentie voor de applicatie Jira (€ 75.000) en extra capaciteit in de vorm van een functioneel beheerder (€ 92.000) die zich richt op het beheer van deze tooling en licenties.

Professionalisering data-organisatie - Categorie IV. Applicatie landschap
Het genereren van betrouwbare en herleidbare informatie wordt een steeds belangrijkere opgave. Het gestandaardiseerd ophalen, opslaan en beschikbaar stellen van data wordt de komende tijd verder doorontwikkeld. Data dient te voldoen aan de FAIR principes (vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar), zodat deze door provincies en BIJ12 gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld om invulling geven aan de gebiedsprocessen.
Om deze ontwikkeling mogelijk te maken werken we aan het inrichten van een datacatalogus. Voor deze toepassing is € 50.000 per jaar nodig. Ook is meer capaciteit noodzakelijk voor het uitvoeren van het databeleid. Hiervoor is uitbreiding van het team data-professionals nodig. De extra geschatte kosten bedragen op jaarlijkse basis € 112.000.

Landelijke Databank overstromingsrisico - Categorie I. Capaciteit/werkdruk
De kaarten in de Landelijke Databank Overstromingsrisico's (LDO) worden steeds gedetailleerder; dit neemt extra opslagruimte in beslag. Extra budgetruimte is benodigd om deze opslagruimte te vergroten (€ 100.000 structureel). Daarnaast is structureel € 15.000 extra nodig voor doorontwikkeling.

Ontwikkelvraagstukken - Categorie I. Capaciteit/werkdruk
Provincies doen met regelmaat een beroep op ons om mee te denken en te werken aan nieuwe ontwikkelingen. GBO doet dit graag en heeft competenties in huis. Echter, de formatie laat weinig tot geen ruimte om effectief hieraan bij te dragen en wordt er extern ingehuurd. Door twee

projectleiders toe te voegen aan de formatie kunnen we kosteneffectiever en sneller inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het benodigde budget hiervoor is € 224.000.

Correctie begroting GBO - Categorie II. Omissies

Bij de Begroting 2024 is abusievelijk een bedrag van € 1,3 miljoen structureel in mindering gebracht op de begroting van de Unit GBO vanaf het jaar 2025. Deze had incidenteel moeten worden verwijderd. Vanaf 2025 komt de unit GBO daarom € 1,3 miljoen tekort voor de basistaken. Via de Conceptbegroting 2026 willen we deze omissie corrigeren.

Financieel gevolg ten opzichte van de Begroting 2025

De bovengenoemde keuzes voor de Begroting 2026 kunnen als volgt worden samengevat:

- Programma Transitie Applicatielandschap 3.147.000 in 2026 en 2.970.000 in 2027
- Basiscomponenten en cloud 127.000 (structureel)
- Informatieveiligheid 337.000 (structureel)
- Tooling 167.000 (structureel)
- Professionalisering data-organisatie 162.000 (structureel)
- Landelijke Databank Overstromingsrisico 115.000 (structureel)
- Ontwikkelvraagstukken 224.000 (structureel)
- Correctie begroting GBO 1.300.000 (structureel)

Opsomming wijzigingen binnen dit hoofdstuk

	2026	2027	2028	2029	Cat.
Lasten					
3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000					
Risicokaart	540	540	540	540	II.
Toezichthouding en handhaving	160	160	160	160	I.
3.2 Natuurinformatie en Natuurbeheer					
Natuurmonitoring	0	0	0	400	I.
Wolf	220	220	220	220	I.
Gedragscode	-51	-51	-51	-51	I.
3.3 Faunazaken					
Tegemoetkomingsaanvragen	194	194	194	194	I.
3.4 AdviesCommissie Schade Grondwater	0	0	0	0	I.
3.5 Drugsafvaldumpingen	0	0	0	0	I.
3.6 GBO					
Programma Transitie Applicatielandschap	3.147	2.970	0	0	IV.
Basiscomponenten en cloud	127	127	127	127	IV.
Informatieveiligheid	337	337	337	337	IV.
Tooling	167	167	167	167	IV.
Professionalisering data-organisatie	162	162	162	162	IV.
Landelijke Databank Overstromingsrisico	115	115	115	115	I.
Ontwikkelvraagstukken	224	224	224	224	I.
Correctie begroting GBO	1.300	1.300	1.300	1.300	II.
Totaal lasten	**6.642**	**6.465**	**3.495**	**3.895**	
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Saldo	**6.642**	**6.465**	**3.495**	**3.895**	

x € 1.000

Onderverdeling in categorien

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk	862	862	862	1.262
II. Autonome ontwikkeling/Omissies	1.840	1.840	1.840	1.840
III. BAC-adviezen/Businesscases				
IV. Applicatie landschap	3.940	3.763	793	793
Saldo	**6.642**	**6.465**	**3.495**	**3.895**

x € 1.000

4. OVERIGE RAMINGEN & UITKERINGEN

Loon- en prijscompensatie
Jaarlijks verhogen wij de budgetten in onze begroting vanwege de inflatie. Voor deze zogenaamde indexatie maken we gebruik van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), zoals opgenomen in de kerngegevenstabel raming februari 2025 (CEP 2025). Op basis hiervan indexeren we in 2026 de personele budgetten (omvang € 34,2 miljoen) met 2,0% en de materiele budgetten (omvang € 36,6 miljoen (excl. Faunaschades)) met 2,1%. Hiermee komen wij op een bedrag van afgerond € 1,5 miljoen.

Nieuwe CAO
Werkgevers en vakbonden (FNV, CNV, AVV en CMHF) hebben op 16 april 2025 een nieuw resultaat bereikt over de arbeidsvoorwaarden (cao) voor medewerkers van provincies. Ook de medewerkers binnen de Vereniging IPO vallen onder deze cao. Deze afspraken gelden van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026. In deze periode gaan de lonen met 4% omhoog. Ook krijgen medewerkers een eenmalige uitkering van € 1.000 bruto. Daarnaast wordt het mogelijk om met het Individueel Keuzebudget (IKB) een deel van de eigen studieschuld af te lossen. De vakbonden en werkgevers leggen het resultaat nu voor aan hun leden. Als zij instemmen, worden de afspraken verder uitgewerkt en rekenen wij de effecten door voor onze Begroting 2026.

Opsomming wijzigingen binnen dit programma

	2026	2027	2028	2029	Cat.
Lasten					
4.1 Overige ramingen					
Loon en Prijscompensatie	1.452	1.460	1.474	1.475	II.
Totaal lasten	**1.452**	**1.460**	**1.474**	**1.475**	
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Saldo	**1.452**	**1.460**	**1.474**	**1.475**	

x € 1.000

Onderverdeling in categorien

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk				
II. Autonome ontwikkeling/Omissies	1.452	1.460	1.474	1.475
III. BAC-adviezen/Businesscases				
IV. Applicatie landschap				
Saldo	**1.452**	**1.460**	**1.474**	**1.475**

x € 1.000

BEDRIJFSVOERING

5. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen binnen dit programma na vaststelling Begroting 2025

Sinds 1 april 2024 zijn de taken met betrekking tot Bedrijfsvoering ondergebracht in één afdeling die werkt voor de gehele Vereniging IPO. Hieronder staan de prioriteiten voor 2026 vermeld om met het op orde brengen van de basis bij te dragen aan een slagvaardige vereniging.

In het najaar van 2025 hebben we als organisatie een verandering neergezet om de provincies nog beter te ondersteunen in hun maatschappelijke opgaven. We hebben een structuur neergezet die de traditionele taken van een koepelorganisatie representeert: Strategie (beleidbeïnvloeding en signaleren van overkoepelende trends en ontwikkelingen), Ontwikkeling (het delen van kennis, het versterken van gezamenlijk data-analyse en digitaliseringsmogelijkheden, het leren van elkaar, en bieden van handvaten en andere manieren van ontsluiten van informatie en het bevorderen van innovatie) en Realisatie (het gezamenlijk totstandbrenging van voorzieningen en uitvoeren van taken ten behoeve van de provincies en hun maatschappelijke opgaven). Onze managementstructuur is daarop aangepast. Ook in 2026 zullen we onze onderlinge samenwerking als organisatie en samen met de provincies moeten blijven ontwikkelen. De focus daarbij zal altijd zijn wat we als organisatie kunnen betekenen ten behoeve van onze leden.

Doelmatig en doeltreffend: Mens en Middelen

In de Conceptbegroting 2025 is aangegeven dat we overwegen om in de Bestuursperiode 2023-2027 te willen werken met de zogenaamde Mens- & Middelenmethodiek, in lijn met de aankondiging via de vastgestelde Kaderbrief 2023. Waarbij is aangegeven dat we ons in 2024 en in 2025 willen voorbereiden op het kunnen toepassen van deze nieuwe methodiek. In 2024 en begin 2025 zijn hiervoor verkennende gesprekken gevoerd op het inhoudelijk toepassen van deze methode. Ook hebben we aangegeven dat het van belang is dat de methodiek goed gefaciliteerd wordt door onze systemen, om in 2026 te kunnen proefdraaien.

We omarmen nog steeds de gedachte dat de organisatie integraal en gezamenlijk verantwoordelijk is voor het realiseren van de bestuurlijke opgaven. Echter, voortschrijdend inzicht heeft ons geleerd dat wij eerst de basis op orde dienen te brengen door onze administraties te harmoniseren via een EU-aanbesteding in 2026. De voorbereidingen op deze harmonisatie worden dit jaar 2025 getroffen. Maar ook dat we met de ambtelijke werkgroep Planning en Control dit jaar 2025 eerst de volgende zaken in beeld brengen: alle financieringsstromen, besparingsmogelijkheden, het meerjarig kunnen benutten van financiering, het werken met een reserve, het structureel oplossen van de stelpost van € 1 miljoen en bepalen wat we binnen begroting zien. Tot slot dienen deze inzichten te worden ingepast binnen de voorgenomen organisatiestructuur. We hebben voor de Begroting 2025 een pilot gedaan m.b.v. een stelpost prijsindexatie. Dit heeft inzicht gegeven in het werken met een redeneerlijn op het prioriteren van activiteiten en in het werken met een ‘baseline’. Gegeven de ontwikkelingen die op de organisatie afkomen i.c.m. de activiteiten om de basis op orde te brengen, staat er spanning op het op korte termijn willen introduceren van de Mens en Middelenmethodiek. Parallel aan de basis op de orde zal worden nagedacht hoe de methodiek het beste binnen de vereniging kan worden toegepast. Het streven is dit in 2026 te concretiseren.

Samenvoegen financiële administraties

Met de harmonisatie van bedrijfsvoering voor één vereniging, volgt onder meer ook het samenvoegen van de financiële administratie als één van de bedrijfsvoeringsprocessen. Het streven is om voor het boekjaar 2026 een nieuwe gezamenlijke financiële administratie te hebben ingericht en om in 2026 met deze nieuwe administratie te werken. De inrichting van de administratie volgt de

verenigingsstructuur, incl de verkenning wat aanpalende samenwerkingsafspraken in o.a. een stichting of transitie naar een gemeenschappelijke regeling betekenen voor de financiële administratie van een vereniging.

Liquiditeit: kassiersfunctie en financieringsstromen
We worden door zowel de provincies als onze omgeving gevraagd (RVO, Openeinderegelingen) om een kassiersfunctie op ons te nemen. Doordat betalingen vanuit de provincies niet tijdig bij ons binnenkomen, ligt het vraagstuk bij de vereniging om het bedrag voor te schieten. Dit komt onze liquiditeit als vereniging niet ten goede. Als we die rol op ons nemen, dienen we te stoppen met het voorschieten van niet ontvangen gelden. Daarnaast zijn er verschillende financieringsstromen om de taken van de vereniging uit te kunnen voeren. We zijn deze financieringsstromen in beeld aan het brengen t.b.v. een betere liquide positie van de vereniging.

Handhaving op schijnzelfstandigheid
De vereniging dient compliant te zijn aan de wet DBA. De wet DBA is bedoeld om schijnzelfstandigheid van m.n. ZZP-ers tegen te gaan. 2025 is een overgangsjaar om te zorgen dat eventuele risico's voor de vereniging in beeld zijn en om waar nodig passende maatregelen te kunnen treffen. Vanaf 2026 gaat de belastingdienst handhaven op schijnzelfstandigheid.

Shared Service dienstverlening
Op enkele bedrijfsvoerende taken wordt de vereniging verzocht om deze voor de provincies te organiseren. Zo hosten we een tool op cybersecurity bij GBO, is er een strategisch inkoper voor de provincies, zien we kansen op inkoop voor de provincies binnen het digitaliseringsprogramma, hebben we een kassiersfunctie en was de vereniging gevraagd capaciteit beschikbaar te stellen voor een interprovinciaal RechtmatigheidsAdviesCommissie (RAC) op Privacy. Tot slot wordt in de transitie van NDFF naar een gemeenschappelijke regeling onderzocht wat het effect hiervan is op de uitvoering in onze administratie en systemen. Er zal nader onderzocht moeten worden waar shared service activiteiten in de lijnorganisatie kunnen worden ondergebracht, mits daartoe wordt besloten.

3-lines model
Omdat we beleid en uitvoering actief verbinden binnen de vereniging, hebben we na te denken over een Governance, Risk and Compliance model. We hebben als vereniging nadrukkelijker in te zetten op het borgen van de kwaliteit van onze dienstverlening voor de leden. Daarnaast dient het zien van kansen (positief risico) en bedreigingen (negatief risico) onderdeel uit te maken van het besluitvormingsproces. Waarbij we een prominente rol zien van de vereniging op het gebied van data en informatie. Binnen de vereniging is daarom afgesproken om in de uitvoering op IT zoveel mogelijk aan te haken op de IT-standaarden van de provincies, tenzij (comply or explain). Om aantoonbaar in control voor onze leden verkent de vereniging een 3-lijns (of defense) inrichting. Hierbij willen we het kritisch vermogen van de provincies nadrukkelijk betrekken.

Informatiebeveiliging
De vereniging heeft zich reeds in 2018 gecommitteerd aan de interprovinciale doelstelling om in 2021 compliant te zijn aan de ISO27001, het normenkader op het gebied van informatiebeveiliging èn de BIO, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Hierna kortweg samengevat in de term ISO27001.
Tevens heeft de vereniging de doelstelling zich te willen richten op het ontwikkelen van informatieproducten. Dit betekent dat het proces van risicomanagement op de asset informatie en data, vereniging breed georganiseerd en structureel geborgd dient zijn op basis van een PDCA cyclus.

Beheer Kantoorautomatisering
Ten behoeve van de harmonisatie van Bedrijfsvoering voor één Vereniging worden in 2025 een drietal Europese aanbestedingen uitgevoerd. Dit is voor Kantoorautomatisering, het Financieel

systeem van de vereniging en voor Telefonie. Hier zijn voor 2026 een drietal leveranciers uit gekozen die het beheer op zich nemen voor de drie genoemde onderdelen. Dit vraagt tevens om een robuuste beheersmatige inrichting binnen bedrijfsvoering om te kunnen sturen op de geleverde kwaliteit en op de doorontwikkeling van deze systemen (obv gebruikerswensen) en beleidskaders voor een veilig gebruik. In 2025 wordt een inrichtingsvoorstel uitgewerkt hoe de Vereniging in control blijft op haar kantoorautomatisering. Hieruit volgt een voorstel op rollen, taken en functies voor het inrichten van functioneel en technisch beheer voor de vereniging. Het voorstel zal worden afgezet tegen de beschikbare formatie binnen de vereniging.

General Agreement Microsoft
De vereniging is in 2025 tijdens de publicatie van de Europese aanbesteding door de KPS verzocht deel te nemen aan de General Agreement van de gezamenlijke provincies met Microsoft, mede agv de recente geopolitieke ontwikkelingen. De vereniging is in dit verzoek van de KPS meegegaan. Dit leidt tot een vertraging van 3 maanden in de doorlooptijd van de EU-aanbesteding op kantoorautomatisering naar 1-4-2026 ipv 1-1-2026. Daarnaast zal in 2025 voor de aanpalende EU-aanbestedingen en ontwikkeltrajecten op het gebied van bedrijfsvoering moeten worden bezien wat het effect is agv de vertraging van de EU-aanbesteding KA.

Huisvesting
De vereniging is in de afgelopen jaren gegroeid in formatie. Dit betekent dat de huidige huisvestigingsstrategie niet toereikend meer is. De huidige strategie ziet toe op een klassieke bezetting waarbij de dinsdag en de donderdag de drukste dagen op beide kantoorlocaties zijn. De voorgenomen nieuwe organisatiestructuur schrijft meer verbinding voor tussen de eenheden strategie, ontwikkeling en realisatie en de stafafdelingen van de vereniging. Kernwaarden hierbij zijn innoveren, samenwerken, verbinden en ambtelijk vakmanschap. In 2025 is daarom een onderzoek uitgevoerd voor een nieuwe huisvestigingsstrategie, om te onderzoeken hoe huisvesting deze voorgenomen structuur en kernwaarden het beste kan faciliteren. Een investering volgt op de keuze voor een strategisch scenario.

Keuzes voor de Begroting 2026

HRM-advisering - Categorie I. Capaciteit/werkdruk
Doordat de organisatie is gegroeid en zich slagvaardiger wil opstellen voor haar leden is er in de organisatie structureel meer behoefte aan (strategische) advisering op het gebied van HRM. Dit betreft het actualiseren en samenvoegen van de verschillende HR-beleidskaders, het ontwikkelen van een Strategische Personeelsplanning, incl. ontwikkelplan en een HR-visie, het adviseren aan management en medewerkers, het optimaliseren van werkprocessen, het ondersteunen van recruitment voor het vinden van de juiste kandidaten in een krappe arbeidsmarkt en de coördinatie op deze activiteiten. Dit vraagt om een extra strategisch adviseur HRM.

Informatiebeveiliging - Categorie I. Capaciteit/werkdruk
De vereniging heeft op dit moment één formatieplaats voor een ISO (bij BIJ12/GBO) die door de hoeveelheid aan werkzaamheden hoofdzakelijk reactief en ad-hoc kan werken. De ervaring van elke ISO27001-organisatie is dat het ISO27001 compliant worden makkelijker is, dan het compliant blijven. Dit heeft te maken met het feit dat de norm eist dat een organisatie aantoonbaar continuïteit en continue verbetering laat zien. Daarnaast neemt de wet- en regelgeving toe en moeten wij zowel direct als indirect voor onze leden hier structureel proactief aantoonbaar voldoen aan de ISO27001 norm.
Dit geldt niet alleen voor de Cyberbeveiligingswet (NIS 2) maar bijvoorbeeld ook de AI Act.
Deze regelgevingen vereisen extra inspanning van informatiebeveiligingsfunctionarissen zelf en stellen bovendien vereisten op het gebied van bedrijfscontinuïteit (Business Continuity Management, BCM). Hierin moet bijvoorbeeld ook rekening gehouden worden met het kunnen bijdragen aan de

meldplicht van incidenten binnen 24 uur op processen die wij voor de provincies uitvoeren. Hiervoor wordt structurele uitbreiding voorgesteld voor extra ISO en een structureel budget van € 60.000 voor het ondersteunen van de PDCA-cyclus.

Opsomming wijzigingen binnen dit hoofdstuk

	2026	2027	2028	2029	Cat.
Lasten					
HRM-advisering					
HRM-advisering	125	125	125	125	I.
ICT					
Informatiebeveiliging	185	185	185	185	I.
Totaal lasten	**310**	**310**	**310**	**310**	
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Saldo	**310**	**310**	**310**	**310**	

x € 1.000

Onderverdeling in categorien

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk	310	310	310	310
II. Autonome ontwikkeling/Omissies				
III. BAC-adviezen/Businesscases				
IV. Applicatie landschap				
Saldo	**310**	**310**	**310**	**310**

x € 1.000

BUSINESSCASES

6. Businesscases

6.3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000

Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA) - Categorie III. BAC-besluiten / Businesscases
Provincies voeren jaarlijks een inventarisatie van bedrijfsvestigingen en arbeidsplaatsen uit. Stichting LISA verzamelde, beheerde en distribueerde die gegevens. Per 1 januari 2025 stopt stichting LISA. De Vereniging IPO is gevraagd om een voorstel voor continuering van de dienstverlening. Wij adviseren de volgende aanpak, bestaande uit 2 delen:

1. Korte termijn: Borgen van actualiteit en continuïteit van de informatievoorziening voor provincies, onder andere door uitvoering van het werkgelegenheidsonderzoek (en contractbeheer, aansturing, regievoering, coördinatie van het contract etc.) in 2025
2. Lange termijn: Opleveren van een businesscase (BuCa) in de eerste helft 2025, voor de structurele borging na 1-1-2026.

De meerwaarde voor provincies van zowel de korte als de lange termijn is vooral kwalitatief: provinciale en landelijke actuele, uniforme, betrouwbare, gevalideerde en verifieerbare gegevens over arbeids- en vestigingsplaatsen op een detailniveau dat op dit moment niet anders kan worden geleverd. Het IPO-bestuur heeft op 5 december 2024 conform advies (met enkele aandachtspunten) besloten inclusief het beschikbaar stellen van € 2,1 miljoen voor 2025.

Aan de Businesscase 2026 en verder wordt op dit moment volop gewerkt. Nog niet duidelijk, laat staan besloten is, welke financiële consequenties daarmee gemoeid zijn. Daarom nemen we voor 2026 (en verder) voorlopig het bedrag van 2025 over voorzien van reeds bekende wijzigingen. Zo is bekend dat het werkelijk aantal vestigingen groter is dan aanvankelijk gedacht. De kosten voor onderzoek (enquête) zijn gebaseerd op aantal vestigingen. Daarom wordt voor 2026 niet € 1,8 miljoen maar € 2,1 miljoen voorgesteld voor het onderzoek.

Indien het IPO-bestuur besluit om het beheer van de applicatie onder te brengen bij de vereniging is tevens extra capaciteit nodig voor een Productowner (PO) en Functioneel Applicatiebeheerder (FAB). Daarom verzoeken we de provincies bij de Begroting 2026 om de volgende bijdrage: € 2,07 miljoen (voor onderzoek), € 300.000 (voor begeleiding en de start), € 170.000 voor extra capaciteit = Totaal € 2,54 miljoen. Eventuele afwijkingen (te veel of te kort, mede naar aanleiding van definitief besluit IPO-bestuur over de BuCa halverwege 2025) verrekenen we met de Jaarrekening 2026.

6.3.2 Natuurinformatie en Natuurbeheer

Meldingsapplicatie Natuurvriendelijk Isoleren - Categorie III. BAC-adviezen/Businesscases
Ter uitvoering van de landelijke aanpak NVI is een landelijke meldingsapplicatie van de 12 provincies beschikbaar waarin isolatiebedrijven hun werkzaamheden kunnen melden en kunnen inzien waar werkzaamheden nog mogelijk zijn. Een landelijke applicatie is van belang omdat dit het draagvlak bij isolatiebedrijven, die vaak provincie-overstijgend werken, verhoogt. Op 6 februari heeft de BAC

Landelijk Gebied positief geadviseerd het beheer van deze app voor 5 jaar te beleggen bij de Vereniging IPO.

Opstellen en beheren Kennisdocumenten - Categorie III. BAC- adviezen/Businesscases
De businesscase 'Kennisdocumenten soorten' is 1 oktober 2024 vastgesteld in de BAC L.G. Het gekozen scenario leidt in 2026 en verder tot € 300.000 extra materiele lasten en € 336.000 aan structurele inzet

Opsomming wijzigingen binnen dit hoofdstuk

	2026	2027	2028	2029	Cat.
Lasten					
3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000					
LISA	2.537	2.537	2.537	2.537	III.
3.2 Natuurinformatie en Natuurbeheer					
Meldingsapplicatie Natuurvriendelijk Isoleren	191	191	191	191	III.
Opstellen en beheren Kennisdocumenten	636	636	636	636	III.
Totaal lasten	**3.364**	**3.364**	**3.364**	**3.364**	
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	
Saldo	**3.364**	**3.364**	**3.364**	**3.364**	

x € 1.000

Onderverdeling in categorien

	2026	2027	2028	2029
I. Capaciteit/werkdruk				
II. Autonome ontwikkeling/Omissies				
III. BAC-adviezen/Businesscases	3.364	3.364	3.364	3.364
IV. Applicatie landschap				
Saldo	**3.364**	**3.364**	**3.364**	**3.364**

x € 1.000

Deel B. Raming Kassiersfunctie

Actualisatie Faunaschades - Categorie V. Kassiersfunctie
Bij ieder P&C-document wordt de raming voor de faunaschades geactualiseerd. De definitieve kosten van de open-eind-regeling kunnen sterk veranderen vanwege de afhankelijkheid van het faunaschadebeleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de taxatiekosten, de hoogte van de schade en de gewasprijs. Op basis van de kosten in 2024 en rekening houdend met de stijging van de kosten in de afgelopen jaren is de volgende raming opgesteld (er is niet altijd een lineaire trend vast te stellen dus toename heeft een lagere betrouwbaarheid).
Totaal komt de raming voor 2026 uit op € 96,1 miljoen. We hielden rekening met € 61,5 miljoen. Het verschil nemen we mee in deze Conceptbegroting 2026.

AEWA- Categorie V. Kassiersfunctie
In de afgelopen jaren hebben provincies en Rijk (LNV, nu LVVN) bijgedragen aan de internationale ganzenaanpak onder de vlag van AEWA. Het betrof een onderzoeksbijdrage en contributie. De BAC LG heeft geadviseerd in te stemmen met het continueren van de deze bijdrage voor de periode 2025-2028 voor een bedrag van € 783.000. Voor 2026 betreft dit een bijdrage van € 171.000.

Landelijke Databank Overstromingsrisico's - Categorie V. Kassiersfunctie
Tussen 2024 en 2026 vervult IPO een kassiersfunctie voor LVO. Deze was in de Begroting 2024 voor het jaar 2024 geraamd, maar was tot op heden niet t/m 2026 doorvertaald in de begroting.

Opsomming wijzigingen binnen de raming Kassiersfunctie

	2026	2027	2028	2029
Lasten				
Actualisatie Faunaschades	34.652	34.652	34.652	34.652
AEWA	171	269	172	172
Landelijke Databank Overstromingsrisico's	238	0	0	0
Totaal lasten	**35.061**	**34.921**	**34.824**	**34.824**
Baten				
AEWA	**171**	269	172	172
Totaal baten	**171**	**269**	**172**	**172**
Saldo	**34.890**	**34.652**	**34.652**	**34.652**

x € 1.000

Bijlagen

Bijlage 1. Bijdragen per provincie

Uit de tabel hieronder blijkt per provincie de hoogte van hun bijdrage aan de Vereniging IPO.

		1. Bestuur- en Verenigings-zaken	2. Beleidsvoor-bereiding	3a. Onder-steuning provinciale uitvoering door BIJ12	3b. Businesscases	3c. LISA	3. Totaal	4. Overige ramingen en uitkeringen	Totaal IPO-vereniging	1. Raming Fauna-schades	2. Raming overige kassiers-functies	3. Totaal raming kassiers-functies
Totaal per deel		4.859	24.724	42.684	3.364	2.537	48.585	491	78.659	96.159	238	96.397
Toer. Bedrijfsvoering ->		19	97	168	13	10	191	2	310			
Te verdelen bedrag ->		**4.879**	**24.821**	**42.852**	**3.377**	**2.547**	**48.777**	**493**	**78.969**	**96.159**	**238**	**96.397**
Provincie	**Proc. aandeel**											
Groningen	6,80%	332	1.687	2.912	230	79	3.221	34	5.272	2.361	16	2.377
Fryslân	9,49%	463	2.354	4.065	320	138	4.523	47	7.387	19.129	23	19.152
Drenthe	8,12%	396	2.015	3.479	274	108	3.861	40	6.312	1.657	19	1.676
Overijssel	9,43%	460	2.341	4.041	318	188	4.547	47	7.394	3.688	22	3.710
Flevoland	5,30%	259	1.316	2.272	179	90	2.541	26	4.142	578	13	591
Gelderland	10,67%	521	2.648	4.572	360	300	5.232	53	8.454	7.313	25	7.338
Utrecht	7,78%	379	1.931	3.333	263	235	3.831	38	6.180	5.723	19	5.742
Noord-Holland	8,17%	398	2.027	3.500	276	483	4.259	40	6.725	34.401	19	34.420
Zuid-Holland	9,16%	447	2.273	3.924	309	467	4.700	45	7.465	15.131	22	15.153
Zeeland	5,96%	291	1.479	2.553	201	86	2.840	29	4.639	3.065	14	3.079
Noord-Brabant	10,89%	531	2.704	4.668	368	371	5.407	54	8.696	1.230	26	1.256
Limburg	8,25%	402	2.047	3.534	279	1	3.813	41	6.303	1.883	20	1.903
Totaal	**100,00%**	**4.879**	**24.821**	**42.852**	**3.377**	**2.547**	**48.777**	**493**	**78.969**	**96.159**	**238**	**96.397**

x € 1.000

Bijlage 2. Afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving
AAC	Ambtelijke adviescommissie
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACSG	Adviescommissie Schade Grondwater
Aedes	Vereniging Van Woningcorporaties
AEWA	Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds
AI	Kunstmatige intelligentie
ANLb	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer
ANB	Agrarisch natuurbeheer
AV	Algemene Vergadering
BAC	Bestuurlijke adviescommissie
BBP	Bruto binnenlands product
BCM	Business Continuity Management
BeSI	Beschermde soorten Indicato
B&I	Bereikbaarheid & Infrastructuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BO	Bestuurlijk overleg
BOFv	Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen
BZK	(ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
BuCa	Business-case
CE	Circulaire economie
CEP	Centraal economisch plan
CPB	Centraal Planbureau
CROW	Centrum Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw
DBA	Deregulering beoordeling arbeidsrelaties
DOVA	Decentrale OV-autoriteiten
DSIH	Dutch Societal Innovation Hub
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EU	Europese Unie
FAB	Functioneel Applicatiebeheerder
FTE	Fulltime-equivalent
GBO	Gemeenschappelijke Beheer Organisatie
GS	Gedeputeerde Staten
HNP	Huis Nederlandse Provincies in Brussel
HRM	Human Resource Management
IBT	Interbestuurlijk toezicht
IenW	(ministerie van) Infrastructuur en Waterstaat
IKN	InformatieKaart Natuur
IPB	Interbestuurlijk programma
IPLG	Interprovinciaal Programma Landelijk Gebied
ISO	Information Security Officer
KA	Kantoorautomatisering
KDW	kritische depositiewaarde
KenE	Klimaat en Energie
KGG	(ministerie van) Klimaat en Groene Groei
KpVV	Kennisprogramma Verkeer en Vervoer
KPS	Kring van Provinciesecretarissen
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCM	Life Cycle Management

LDO	Landelijke Databank Overstromingsrisico's
LG	landelijk gebied
LISA	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
LNV	(ministerie van) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LVVN	(ministerie van) Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
MCEN	Ministeriële commissie Economie en Natuurherstel
MKB	Midden- en kleinbedrijf
NDFF	Nationale Databank Flora en Fauna
NDS	Nederlandse Digitaliseringsstrategie
NEDPROM	Brancheorganisatie van maatschappelijk betrokken project- en gebiedsontwikkelaars in Nederland
NHI	Nationaal Hydrologisch Instrumentarium
NMP	Nationaal Milieuprogramma
NMIEK	Nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
NN2	Unit Stikstof en Natura2000
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
OenF	Organisatie en Formatierapport
ON NL	Omgevingsdienst Nederland
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar vervoer
OW	Wet openbaarheid van bestuur
P&C	Planning & control
PDCA	Plan-Do-Check-Act
pMIEK	provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
PO	Productowner
PMO	Project Management Ondersteuner
PS	Provinciale Staten
Q&A’s	Questions & Answers (antwoorden op veelgestelde vragen)
RAC	RechtmatigheidsAdviesCommissie
RAV	Regeling Ammoniak Veehouderij
RenL	Ruimte en Leefomgeving
RE	Regionale Economie
REC	Regionale Economie en Cultuur
RLMI	Regionale en Landelijke Modelinstrumentaria
RLN	Ruimte voor Landbouw en Natuur
ROB	Raad Openbaar Bestuur
RNN	Rekenmodule Natuurkwaliteit Natuur Netwerk Nederland
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SMP	Soortenmanagementplan
SMR	Kleine modulaire reactoren
SNL	Subsidiestelsel Natuur en Landschap
Spuks	Specifieke uitkeringen
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
TAL	Transitie Applicatie Landschap
T&H	Toezicht en Handhaving
UvW	Unie van Waterschappen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRO	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
VTE	Vrijetijdseconomie
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVM	Verbeterprogramma Vogel- en Habitatrichtlijn Monitoring
ZZP	Zelfstandige zonder Personeel

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

BIJ12
Werkt voor provincies

Tussenrapportage Interprovinciaal Overleg

2025

Interprovinciaal Overleg
Gezamenlijke provincies
WWW.IPO.NL

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Totaalbeeld uitvoering Begroting 2025 5
A. Specificatie Programma's 6
B. Specificatie Personeel 7
C. Specificatie Bedrijfsvoering 8
Bijlagen 9
Bijlage 1. Specificatie en toelichting begrotingswijzigingen 10
Bijlage 2. Bijdragen per provincie 14

Inleiding

Voor u ligt de Tussenrapportage 2025 van de Vereniging IPO. De Tussenrapportage is een nieuw P&C-instrument voor de Vereniging die we vanaf 2025 toepassen. De Tussenrapportage is - na de nieuwe Conceptbegroting 2025 en de nieuwe Begroting 2025 - het derde product bij de vernieuwing van de P&C-cyclus voor de totale Vereniging waartoe het bestuur eerder heeft besloten.

In deze inleiding gaan wij achtereenvolgens in op het doel van de Tussenrapportage, de plaats in de P&C-cyclus en de opzet ervan.

Doel van de Tussenrapportage

De Tussenrapportage heeft als doel het bestuur en de Algemene Vergadering *te informeren* over de voortgang van de Begroting van de Vereniging IPO. Vanaf 2025 gebeurt dat één keer per jaar. Voorheen vond de voortgangsrapportage over de Begroting plaats via de Voorjaarsnota's en de Najaarsnota's van IPO-bureau en BIJ12 afzonderlijk. Deze waren echter verschillend qua opzet en erg gedetailleerd qua inhoud.

De Tussenrapportage is ook een instrument om de Begroting van de Vereniging IPO bij te stellen. De betreffende begrotingswijzigingen worden *vastgesteld* door het bestuur en *ter goedkeuring* aangeboden aan de Algemene Vergadering.

Plaats Tussenrapportage in de P&C-cyclus

Via de P&C-cyclus plant, stuurt en verantwoordt het bestuur van de Vereniging de uitvoering van de werkzaamheden die de samenwerkende provincies hebben belegd bij de Vereniging. Daarbij gaat het om beleidskeuzes ten aanzien van de belangenbehartiging en om de uitvoering en ondersteuning van opdrachten van de gezamenlijke provincies. In alle gevallen betreffen het werkzaamheden die bij de Vereniging IPO zijn of worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgaves efficiënter en effectiever te realiseren.

Met ingang van 2025 bestaat de P&C-cyclus van de Vereniging IPO uit de volgende P&C-producten:

- Conceptbegroting
- Definitieve begroting
- Tussenrapportage
- Jaarverslag en Jaarrekening.

Schematisch is de P&C-cyclus weergegeven in de figuur hiernaast, waarbij T staat voor het huidige jaar (2025).

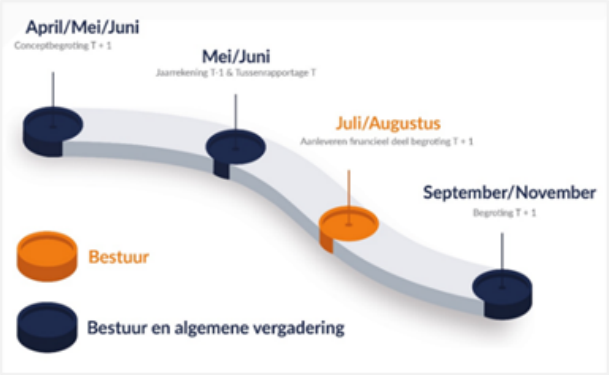

Opzet van de Tussenrapportage

De opzet van de Tussenrapportage is op 5 december 2024 door uw bestuur vastgesteld. De AV-leden van de P&C-klankbordgroep zijn geïnformeerd over dat besluit.

- De Tussenrapportage is in de kern voornamelijk financieel van aard. Het betreft een beknopte rapportage die op hoofdlijnen een financiële doorkijk geeft van de uitvoering van de lopende Begroting, aangevuld met eventuele voorstellen tot begrotingswijzigingen.

- De Tussenrapportage bestaat uit een aantal samenvattende tabellen die voorzien zijn van een korte inhoudelijke toelichting.
- De details van de cijfers worden via bijlagen beschikbaar gesteld.

Peildatum

Voor de Tussenrapportage 2025 is als peildatum 1 april 2025 genomen.

Bijdrage per provincie

Het is voor de provincies van belang te weten wat de wijziging in de hoogte van hun bijdrage aan de Vereniging IPO wordt. Die informatie is opgenomen in de bijlage.

Totaalbeeld uitvoering Begroting 2025

In tabel 1. is de uitvoering van de Begroting 2025 weergegeven, gesplitst over programma's, personeel en bedrijfsvoering. Het vertrekpunt hierbij is de door de AV goedgekeurde Begroting 2025. Op deze primitieve begroting zijn nog geen wijzigingen vastgesteld en goedgekeurd. Vervolgens zijn hier de totaal gerealiseerde, verplichte en de op dit moment nog te verwachten lasten en baten van de Vereniging IPO aan toegevoegd.

Tabel 1. Totaalbeeld uitvoering Begroting 2025 Vereniging IPO incl. begrotingswijzing

	Begroting (primitief)	Voortgang Realisatie	Verplicht	Verwacht	Totaal	Saldo	Begrotings-wijziging
A. Programma's							
Lasten	**95.240**	22.541	21.408	95.177	**139.127**	**-43.888**	**54.269**
Baten	**133.893**	51.000	82.893	0	**133.893**	**0**	**9.404**
Saldo	**-38.653**	**-28.459**	**-61.485**	**95.177**	**5.234**	**-43.887**	**44.865**
B. Personeel							
Lasten	**33.740**	6.083	24.626	3.832	**34.541**	**-800**	**1.121**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**125**
Saldo	**33.740**	**6.083**	**24.626**	**3.832**	**34.541**	**-800**	**996**
C. Bedrijfsvoering							
Lasten	**4.913**	2.547	1.480	2.080	**6.107**	**-1.195**	**1.510**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
Saldo	**4.913**	**2.547**	**1.480**	**2.080**	**6.107**	**-1.195**	**1.510**
Totaal							
Lasten	**133.893**	**31.172**	**47.514**	**101.089**	**179.775**	**-45.883**	**56.900**
Baten	**133.893**	**51.000**	**82.893**	**0**	**133.893**	**0**	**9.529**
Saldo	**0**	**-19.828**	**-35.379**	**101.089**	**45.882**	**-45.882**	**47.371**

x € 1.000

Toelichting op tabel

Uit tabel 1. blijkt dat € 31,2 miljoen aan *lasten* is gerealiseerd (23%). Dit roept - gelet op het feit dat op de peildatum het begrotingsjaar drie maanden onderweg is - geen bijzonderheden op.

Als we rekening houden met de openstaande verplichtingen en de nog te verwachten uitgaven (voor zover op dit moment bekend en gepland) dan hebben we - zonder aanpassing van de begroting - op basis van de huidige inzichten € 45,9 miljoen meer middelen nodig heeft dan begroot, wat met name veroorzaakt wordt door toename van faunaschades. Daarom stellen wij via deze Tussenrapportage een aantal begrotingswijzigingen voor met een totale omvang van € 47,4 miljoen (zie blauw gearceerde kolom in tabel 1.). Gelet op de ervaringen van afgelopen jaren gaan wij ervan uit dat het overschot van € 1,5 miljoen dat dan ontstaat (47,4 - 45,9), voor de komende negen maanden alsnog binnen de programma's besteed zal worden.

In de volgende drie tabellen (voor respectievelijk programma's, personeel en bedrijfsvoering) lichten wij de uitvoering van de Begroting 2025 en de daarop voorgestelde begrotingswijziging verder toe.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle voorgestelde begrotingswijzigingen 2025.

A. Specificatie Programma's

In tabel 2. is de verwachte besteding van de programmamiddelen 2025 weergegeven incl. de daarbinnen voorgestelde begrotingswijzigingen. De tabel sluit aan op de indeling van de Begroting 2025 die uit vier delen bestaat. Voor een toelichting op de kolom 'Begrotingswijziging' wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 2. Totaalbeeld verwachte besteding Programmamiddelen 2025 incl. begrotingswijzing

	Begroting (primitief)	Voortgang Realisatie	Verplicht	Verwacht	Totaal	Saldo	Begrotings-wijziging
1. Bestuur- en Verenigingszaken							
Lasten	**739**	25	525	40	**591**	**148**	**65**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
Saldo	**739**	**25**	**525**	**40**	**591**	**148**	**65**
2. Beleidsvoorbereiding							
Lasten	**11.466**	714	6.986	3.405	**11.105**	**362**	**772**
Baten	**520**	0	520	0	**520**	**0**	**0**
Saldo	**10.946**	**714**	**6.466**	**3.405**	**10.585**	**362**	**772**
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12							
Lasten	**81.617**	21.801	10.248	90.316	**122.365**	**-40.748**	**51.193**
Baten	**3.229**	0	3.229	0	**3.229**	**0**	**9.404**
Saldo	**78.388**	**21.801**	**7.019**	**90.316**	**119.136**	**-40.748**	**41.789**
4. Overige ramingen en uitkeringen							
Lasten	**1.417**	0	3.650	1.417	**5.067**	**-3.650**	**2.239**
Baten	**130.144**	51.000	79.144	0	**130.144**	**0**	**0**
Saldo	**-128.727**	**-51.000**	**-75.494**	**1.417**	**-125.077**	**-3.650**	**2.239**
Totaal							
Lasten	**95.240**	**22.541**	**21.408**	**95.177**	**139.127**	**-43.888**	**54.269**
Baten	**133.893**	**51.000**	**82.893**	**0**	**133.893**	**0**	**9.404**
Saldo	**-38.653**	**-28.459**	**-61.485**	**95.177**	**5.234**	**-43.887**	**44.865**

x € 1.000

Toelichting op tabel

Op basis van tabel 2. kan worden geconcludeerd dat we binnen de programmamiddelen € 43,9 miljoen meer aan middelen nodig hebben dan begroot. Het verschil wordt voor bijna € 35,0 miljoen verklaard door hogere lasten voor faunaschades (binnen deel 3.), waarvoor wij de raming via een begrotingswijziging willen bijstellen.

De resterende € 9,9 miljoen aan begrotingswijzigingen (44,9 - 35,0) hebben met name betrekking op:

- Het herstellen van een tweetal omissies in de begroting: Risicokaart en GBO: € 1,8 miljoen
- De structurele borging van Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA): € 2,1 miljoen
- Het programma Transitie Applicatielandschap: € 1,9 miljoen
- De doorbelasting van GID kosten RVO 2025: € 3,7 miljoen
- Overig: € 0,4 miljoen.

Daarnaast stellen wij enkele budgetneutrale begrotingswijzigingen voor waarbij de lasten en baten beide met € 9,4 miljoen toenemen. Dit betreffen diverse subsidies en bijdragen van derden voor het uitvoeren van onze programma's, waaronder het subsidieprogramma Verbetering Natuurmonitoring van € 7,9 miljoen.

B. Specificatie Personeel

In tabel 3. is de verwachte besteding van de personeelslasten 2025 weergegeven incl. de daarbinnen voorgestelde begrotingswijzigingen. Voor een toelichting op de kolom 'Begrotingswijziging' wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 3. Totaalbeeld verwachte besteding Personeelslasten 2025 incl. begrotingswijzing

	Begroting (primitief)	Voortgang Realisatie	Verplicht	Verwacht	Totaal	Saldo	Begrotings-wijziging
1. Bestuur- en Verenigingszaken							
Lasten	**3.170**	572	2.314	360	**3.245**	**-75**	**0**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
Saldo	**3.170**	**572**	**2.314**	**360**	**3.245**	**-75**	**0**
2. Beleidsvoorbereiding							
Lasten	**9.353**	1.686	6.827	1.062	**9.575**	**-222**	**267**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**125**
Saldo		**1.686**	**6.827**	**1.062**	**9.575**	**-222**	**142**
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12							
Lasten	**15.318**	2.762	11.180	1.740	**15.682**	**-363**	**794**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
Saldo	**15.318**	**2.762**	**11.180**	**1.740**	**15.682**	**-363**	**794**
4. Bedrijfsvoering							
Lasten	**5.899**	1.064	4.305	670	**6.039**	**-140**	**60**
Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
Saldo	**5.899**	**1.064**	**4.305**	**670**	**6.039**	**-140**	**60**
Totaal							
Lasten	**33.740**	**6.083**	**24.626**	**3.832**	**34.541**	**-800**	**1.121**
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**125**
Saldo	**33.740**	**6.083**	**24.626**	**3.832**	**34.541**	**-800**	**996**

x € 1.000

Toelichting op tabel

Gelet op de verwachte besteding verwachten wij voor de gehele vereniging dit jaar € 0,8 miljoen meer personeelsbudget nodig te hebben dan begroot. Wij streven ernaar dat de totale personeelslasten binnen de begroting van de Vereniging blijven.

Bij een aantal specifieke onderdelen stellen wij voor de formatie uit te breiden. Het gaat hierbij om:

- Werkgeverszaken
- Loketfunctie Stikstof
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Tegemoetkomingsaanvragen Faunaschades
- Businesscase Meldingsapplicatie Natuurvriendelijke Isoleren
- Implementatie High Value Data
- Informatiebeveiliging
- Opgavemanager Natuur

Per saldo gaat het hierbij om € 996.000.

NB. In de verwachte besteding is geen rekening gehouden met de nieuwe cao waarover werkgevers en vakbonden op 16 april 2025 een nieuw resultaat hebben bereikt. De nieuwe cao geldt van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026. Naar verwachting past de uitkomst hiervan in redelijke mate binnen de gehanteerde aannames bij het opstellen van de Begroting 2025.

C. Specificatie Bedrijfsvoering

In tabel 4. is de verwachte besteding van de bedrijfsvoeringslasten 2025 weergegeven incl. de daarbinnen voorgestelde begrotingswijzigingen. De tabel sluit aan op de indeling van de paragraaf Bedrijfsvoering binnen de Begroting 2025 die uit vier delen bestaat. Voor een toelichting op de kolom 'Begrotingswijziging' wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 4. Totaalbeeld verwachte besteding Bedrijfsvoeringslasten 2025 incl. begrotingswijzing

		Begroting (primitief)	Voortgang Realisatie	Verplicht	Verwacht	Totaal	Saldo	Begrotings-wijziging
1. HRM								
	Lasten	**1.506**	1.248	326	0	**1.574**	**-68**	**0**
	Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
	Saldo	**1.506**	**1.248**	**326**	**0**	**1.574**	**-68**	**0**
2. Facilitair								
	Lasten	**882**	660	601	0	**1.261**	**-380**	**10**
	Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
	Saldo	**882**	**660**	**601**	**0**	**1.261**	**-380**	**10**
3. Financieel								
	Lasten	**312**	14	33	80	**127**	**185**	**0**
	Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
	Saldo	**312**	**14**	**33**	**80**	**127**	**185**	**0**
4. ICT								
	Lasten	**2.213**	625	520	2.000	**3.145**	**-932**	**1.500**
	Baten	**0**	0	0	0	**0**	**0**	**0**
	Saldo	**2.213**	**625**	**520**	**2.000**	**3.145**	**-932**	**1.500**
Totaal								
	Lasten	**4.913**	**2.547**	**1.480**	**2.080**	**6.107**	**-1.195**	**1.510**
	Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Saldo	**4.913**	**2.547**	**1.480**	**2.080**	**6.107**	**-1.195**	**1.510**

x € 1.000

Toelichting op tabel

Gelet op de verwachte besteding verwachten wij voor de bedrijfsvoering van de Vereniging € 1,2 miljoen meer middelen nodig te hebben dan begroot. Dit komt met name door € 1,0 miljoen extra lasten als gevolg van de harmonisatie van de bedrijfsvoering op kantoorautomatisering. Daarnaast is € 0,5 miljoen extra benodigd vanwege de expertise voor de organisatieontwikkeling.

Bijlagen

Bijlage 1. Specificatie en toelichting begrotingswijzigingen

Nr	Onderwerp	Toelichting	PO*	Last (L) / Baat (B)	Bedrag 2025	Effect CB2026
Deel 1. Bestuur- en Verenigingszaken					**0**	0
Deel 2. Beleidsvoorbereiding						
1	Beheerkosten droogteportaal	In 2024 is geconstateerd dat de beheerkosten van het Droogteportaal zijn toegenomen en dat verbeterpunten en gebruikerswensen niet gehonoreerd kunnen worden terwijl die wel zijn geuit door de gebruikers in het gebruikersoverleg. Dit vraagt om doorontwikkeling van dit informatiesysteem en de kosten van de eenmalige impuls gelijkelijk te verdelen over UvW en IPO begroot op eenmalig € 25.000.	1.1	L	25	nvt
2	Nationaal Hydrologisch Instrumentarium	We betalen als provincies mee aan doorontwikkeling en beheer van het NHI. Het belang van het NHI voor de provincies is daarbij evident voor o.a. langjarige studies voor zoetwaterschikbaarheid, droogte/natschadeberekening in afgeleide modellen of de hydrologische doorvertaling van de klimaatscenario's en het handelingsprincipe water en bodem sturend. In de recente Stuurgroep RLMI van 27 november '24 is gevraagd om de achterbannen te raadplegen t.a.v. een concept meerjarenvisie NHI en een financieringsvraag voor ontwikkeling van het NHI in 2025. De financieringsvraag bedraagt € 128.500 voor 2025 en € 20.000 (voor beheer) vanaf 2026.	1.1	L	129	20
3	Mobiliteit	Op grond van de besteding van de programmamiddelen in de afgelopen jaren, kan het budget structureel naar beneden worden bijgesteld tot € 200.000.	2.2	L	-76	-76
4	CAO	Er is behoefte om in IPO-verband meer te werken aan een toekomstigbestendig cao en gemaakte cao-afspraken beter te monitoren en te evalueren. Daarnaast maakt de omvangrijker geworden regelgeving de cao-voorbereidingen complexer en is de duur van cao's korter, waardoor de werkzaamheden rondom onderhandelen structureel zijn geworden. Verder zijn andere bestuursopdrachten zoals de meer algemene borging van goed werkgeverschap, de belangenbehartiging richting het rijk en de bijbehorende consultaties over wet- en regelgeving, de samenwerking met andere decentrale overheden en de borging en bemensing van gezamenlijke inter- en bovensectorale geschillenbeslechting de laatste tijd in het gedrang gekomen.	2.8	L	142	191
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12						
5	Risicokaart	Dit betreft een meerjarige bestuurlijke opdracht aan GBO en het programmateam Ruimte en Leefomgeving voor een totaalbedrag van € 880.000. In 2023 - toen IPO-bureau en BIJ12 ieder nog beschikte over een 'eigen' begroting - zijn tussen BIJ12 en IPO-bureau afspraken gemaakt om (structureel) een deel van het budget over te hevelen van BIJ12 naar IPO-bureau. Vanaf 2024 zijn bij BIJ12 de middelen (nodig voor beheer applicatie) wel begroot (€ 340.000), maar niet bij IPO-bureau waardoor een tekort is ontstaan van € 540.000. Dit vraagt om structureel herstel van deze omissie via de Tussenrapportage 2025 en de concept-Begroting 2026.	3.1	L	540	540
6	Meerkosten loketfunctie Stikstof	Als gevolg van inhuur ipv vaste medewerkers zal het loket Stikstof duurder uitvallen dan begroot.	3.1	L	200	nvt
7	Formatie-uitbreidingen VTH	Plannen van het nieuwe kabinet vragen een pro-actievere houding in actief kennishiaten signaleren, adresseren, invullen en kennisdocumenten opstellen en delen. Momenteel wordt het kennisveld voor landbouw en toezicht & handhaving met inhuur bediend. Voorgesteld wordt hiervoor formatie te creëren.	3.1	L	80	160
8	Structurele borging LISA	Het IPO bestuur heeft op 5 december een besluit genomen over een tijdelijke constructie waarbij BIJ12 de activiteiten zo veel mogelijk ongewijzigd overneemt voor een overbruggingsperiode van 1 jaar. Medio 2025 wordt een voorstel aan het IPO bestuur voorgelegd.	3.1	L	2.100	2.537
9	Wolf	Europese aanbesteding uitvoeren en coördineren monitoring. Extra kosten voor DNA-analyse en monitoring wolf.	3.2	L	220	220

Nr	Onderwerp	Toelichting	PO*	Last (L) / Baat (B)	Bedrag 2025	Effect CB2026
10	Doorontwikkeling CARTO	Voor de doorontwikkeling van CARTO wordt voorgesteld € 160.000 incidenteel extra aan de reserve vegetatiekarteringen te onttrekken. Daarnaast is extra € 20.000 nodig voor de aanvullende dekking voor LESA.	3.2	L	180	nvt
			3.2	B	-180	nvt
11	Doorontwikkeling RNN (NINB)	Vanuit de reserve vegetatiekarteringen wordt een extra onttrekking voorgesteld ter dekking van de doorontwikkeling RNN	3.2	L	375	nvt
			3.2	B	-375	nvt
12	Doorontwikkeling NVDH	Vanuit de reserve vegetatiekarteringen wordt een extra onttrekking voorgesteld ter dekking van de doorontwikkeling NVDH	3.2	L	300	nvt
			3.2	B	-300	nvt
13	Subsidieprogramma Verbetering Natuurmonitoring	Voor het subsideprogramma Verbetering Natuurmonitoring is een aanvraag gedaan voor een subsidie, welke naar alle waarschijnlijkheid voor het deel van € 7.877.000 in 2025 wordt ontvangen. Eventuele verwerking voor 2026 en verder volgt, indien bekend, bij de Begroting 2026	3.2	L	7.877	nvt
			3.2	B	-7.877	nvt
14	Mutatie faunaschades	De raming voor de faunaschades is conform beleid bijgesteld. Het nieuwe totaal bedraagt € 96.159.000	3.3	L	34.652	34.652
15	AEWA	In de afgelopen jaren hebben provincies en Rijk (LNV, nu LVVN) bijgedragen aan de internationale ganzenaanpak onder de vlag van AEWA. Het betrof een onderzoeksbijdrage en contributie. De BAC LG heeft geadviseerd in te stemmen met het continueren van deze bijdrage voor de periode 2025-2028 voor een bedrag van € 783.000. Voor 2025 betreft dit een bijdrage van € 172.000.	3.3	L	172	171
			3.3	B	-172	-171
16	Extra capaciteit tegemoetkomingsaanvragen	In 2025 is het aantal aanvragen voor tegemoetkomingen en af te handelen bezwaren toegenomen. Om het proces van tegemoetkomingsaanvragen, taxaties en afhandeling van bezwaren goed uit te kunnen blijven voeren is extra capaciteit nodig.	3.3	L	96	194
17	Drugsafvaldumpingen	Bij de voorjaarsnota van het Rijk wordt 0,5 mln extra vrijgemaakt voor de Drugsafvaldumpingen	3.5	L	500	nvt
				B	-500	nvt
18	Businesscase Meldingsapplicatie Natuurvriendelijke Isoleren	Ter uitvoering van de landelijke aanpak NVI is een landelijke meldingsapplicatie van de 12 provincies beschikbaar waarin isolatiebedrijven hun werkzaamheden kunnen melden en kunnen inzien waar werkzaamheden nog mogelijk zijn. Een landelijke applicatie is van belang omdat dit het draagvlak bij isolatiebedrijven, die vaak provincie-overstijgend werken, verhoogt. Op 6 februari heeft de BAC Landelijk Gebied positief geadviseerd het beheer van deze app voor 5 jaar te beleggen bij BIJ12.	3.6	L	80	191
19	Landelijke Databank Overstromingsrisico's	Sinds 2024 voert IPO een kassiersfunctie uit voor LDO. Deze was in 2024 voor alleen het begrotingsjaar 2024 verwerkt. De kassiersfunctie loopt vooralsnog door tot 2026, De raming is derhalve doorgetrokken tot en met 2026.	3.6	L	238	238
20	Landelijke Databank Overstromingsrisico's	Voor LDO is vanwege de lopende ROR cyclus éénmalig extra geld nodig voor ondersteuning door Nelen en Schuurmans, kwaliteitscontroles door Deltares en voor extra opslagruimte. Voor extra opslagruimte zijn vanaf 2026 aanvullende middelen benodigd.	3.6	L	275	115
21	Landelijke Zwemwater Register	De doorontwikkeling van het nieuwe zwemwater portaal (www.zwemwater.nl) is vertraagd, waardoor afronding in 2025 en niet in 2024 plaatsvindt. De betreffende middelen waren incidenteel voor 2024 beschikbaar. In 2025 was hier geen budget voor geraamd. Voor de afronding is € 25.000 benodigd.	3.6	L	25	nvt
22	Implementatie High Value Data	Sinds 9 juni 2024 is de Europese High Value Data uitvoeringsverordening van kracht, waarmee specifieke hoogwaardige gegevenssets openbaar en herbruikbaar moeten worden gemaakt, een taak die BIJ12 namens de provincies uitvoert en waarvoor extra ontwikkelcapaciteit nodig is.	3.6	L	200	nvt
23	Aanschaf GEO-networks	BIJ12 beheert in opdracht van de provincies verschillende datasets. GEO-networks is een tool om de vindbaarheid, bruikbaarheid en de beheersbaarheid van deze data te verbeteren.	3.6	L	35	35

Nr	Onderwerp	Toelichting	PO*	Last (L) / Baat (B)	Bedrag 2025	Effect CB2026
24	Programma Transitie Applicatielandschap	Het doel van het programma Transitie Applicatielandschap is de realisatie van een veilig, flexibel en schaalbaar cloudplatform voor de informatieproducten van BIJ12, waarmee BIJ12 de provincies beter kan ondersteunen bij hun informatievoorziening. Het is een logische voortzetting van het tijdelijke crisisproject na de financiële problemen bij Atos/Eviden.	3.6	L	1.900	3.147
25	Correctie GBO-begroting	Bij de begroting 2024 is abusievelijk een bedrag van € 1,3 mln structureel in mindering gebracht op de begroting van de Unit GBO vanaf het jaar 2025. Deze had incidenteel moeten worden verwijderd. Vanaf 2025 komt de unit GBO daarom € 1,3 mln. tekort voor de basistaken. Via deze weg wordt dit gecorrigeerd.	3.6	L	1.300	1.300
Bedrijfsvoering						
26	Extra capaciteit informatiebeveiliging	Toenemende wet- en regelgeving vereisen extra inspanning (€ 125.000 vanaf 2026) van informatiebeveiligingsfunctionarissen zelf en stellen bovendien vereisten op het gebied van bedrijfscontinuïteit. Daarom is vanaf 2025 extra budget (€ 60.000) wenselijk voor een extra ISO en voor het ondersteunen van de PDCA-cyclus.	BV	L	60	185
27	Harmonisatie Bedrijfsvoering & Organisatieontwikkeling	Van deze middelen is ten eerste € 1,0 miljoen benodigd voor het opvangen van extra kosten tbv de harmonisatie van bedrijfsvoering op alle Kantoorautomatisering. Dit zijn onder andere migratiekosten voor het harmoniseren van 2 Microsoft omgevingen, kosten voor het migreren van lokaal opgeslagen data naar de Cloud, kosten voor het harmoniseren van 2 financiële administraties en aanpalende accorderingsprocessen, voor het vervangen van verouderde sturingssoftware op hardware, incl virtuele werkomgevingen als gevolg van aangescherpt veiligheidsbeleid. Het migreren brengt kosten met zich mee voor het overbrengen van het oude naar het nieuwe, maar ook het tijdelijk in stand houden van een twee omgevingen. Ten tweede is incidenteel € 0,5 miljoen benodigd voor de organisatieontwikkeling. DIt bedrag is benodigd voor het inhuren van externe expertise die benodigd is bij de organisatieontwikkeling.	BV	L	1.500	nvt
Budgetneutrale wijzigingen						
28	Verdeling stelpost prijsontwikkeling en werkbudget	In de Begroting 2025 is de stelpost prijsontwikkeling (€ 1.081.500) niet verdeeld over de programma's, maar apart gezet om te kunnen voorzien als dekking voor enkele specifieke knelpunten die nog niet meegenomen konden worden voordat de Begroting 2025 werd vastgesteld. De omvang van deze knelpunten (zoals hieronder weergegeven) is nu bekend. De extra lasten worden gedekt uit de € 1.081.500, aangevuld met de beschikbare middelen binnen het werkbudget van € 330.000.	2.1 2.5 2.5 2.4 2.1 2.3 3.3 3.6 3.2 3.2 3.3 3.2 3.2 4.1	L L L L L L L L L L L L L L	320 85 45 100 95 50 23 153 118 98 112 75 138 -1.412 **0**	320 85 45 100 95 50 23 153 118 98 112 75 138 -1.412 **0**
29	Energie-infrastructuur	Voor onze extra inzet voor de energie-infrastructuur hebben we van EZK € 125.000 meer ontvangen dan begroot. Deze extra rijksmiddelen zetten wij in voor dit programma-onderdeel.	2.4 2.4	L B	**125** **-125** **0**	0 0 **0**
30	Landelijk gebied	Het krediet '2.3.2 – Natuur' (€ 92.677) brengen we structureel onder bij het krediet voor IPLG.	2.3 2.3	L L	-93 93 **0**	-93 93 **0**
31	Communicatie	Het budget voor Communicatie staat momenteel op twee plekken in de begroting van de vereniging. Via de Tussenrapportage 2025 corrigeren we dat.	1.1 BV	L L	65 -65 **0**	65 -65 **0**

Nr	Onderwerp	Toelichting	PO*	Last (L) / Baat (B)	Bedrag 2025	Effect CB2026
32	Doorbelasting GID kosten RVO 2025	De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hanteert sinds 2024 een gewijzigde factureringssystematiek voor de opdrachten van de provincies uitgezet bij RVO. Vanwege die wijziging worden de kosten van Generieke Informatievoorziening en Dienstverlening (GID) die de RVO heeft gemaakt niet meer rechtstreeks gefactureerd bij de betrokken provincie, maar met 1 totale factuur gestuurd aan onze vereniging. * De factuur voor de opdrachten die in 2024 door de provincies zijn uitgezet bij RVO van € 4,3 miljoen is door het IPO aan het einde van 2024 aan de provincies doorbelast (op basis van de verdeelsleutel van het GLB). * De lasten voor 2025 – die lager uitvalt, namelijk € 3,65 miljoen - willen we tijdiger - namelijk via de Tussenrapportage - doorbelasten bij de provincies. * Voor 2026 gaan we op korte termijn in gesprek met RVO om te kijken of de betaling van de GID kosten zo georganiseerd kan worden dat het IPO hierin geen rol heeft. De huidige aanpak van betaling via het IPO heeft namelijk een groot effect op de liquiditeitspositie van het IPO.	4.2	L	3.650	0
	Totaal	**Lasten**			**56.900**	**43.820**
		Baten			**-9.529**	**-171**
		Saldo			**47.371**	**43.649**

x € 1.000

P = Programma	* PO = Programmaonderdeel
1. Bestuur- en Verenigingszaken	1.1. Bestuurs- en Verenigingszaken
2. Beleidsvoorbereiding	2.1. Ruimte en Leefomgeving
	2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur
	2.3. Landelijk Gebied
	2.4. Klimaat en Energie
	2.5. Regionale economie en Cultuur
	2.6. Financiën en Openbaar Bestuur
	2.7. Digitalisering
	2.8. Werkgeverszaken
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12	3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000
	3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer
	3.3. Faunazaken
	3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)
	3.5. Drugsafvaldumpingen
	3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie
4. Overige ramingen en uitkeringen	4.1 Overige ramingen
	4.2 Overige uitkeringen

Bijlage 2. Bijdragen per provincie

Uit de tabel hieronder blijkt per provincie de hoogte van hun bijdrage aan de voorgestelde begrotingswijziging bij de Tussenrapportage 2025.

				3. Ondersteuning provinciale uitvoering					
		1. Bestuur- en Verenigings-zaken	2. Beleidsvoor-bereiding	Onder-steuning provinciale uitvoering door BIJ12 m.u.v. open-einde regeling	Open-einde regeling**	LISA**	Totaal Onder-steuning provinciale uitvoering door BIJ12	4. Overige ramingen en uitkeringen	Totaal Vereniging IPO
Te verdelen bedrag ->		**219**	**761**	**5.906**	**34.652**	**2.100**	**42.658**	**3.734**	**47.371**
Provincie*	**Proc. aandeel**								
Groningen	6,80%	15	52	401	461	53	915	254	1.235
Fryslân	9,49%	21	72	560	3.049	100	3.709	354	4.156
Drenthe	8,12%	18	62	479	354	76	909	303	1.292
Overijssel	9,43%	21	72	557	1.425	146	2.128	352	2.573
Flevoland	5,30%	12	40	313	-15	68	366	198	616
Gelderland	10,67%	23	81	630	1.323	247	2.201	398	2.703
Utrecht	7,78%	17	59	459	1.269	196	1.925	290	2.291
Noord-Holland	8,17%	18	62	482	17.718	428	18.628	305	19.013
Zuid-Holland	9,16%	20	70	541	7.066	409	8.016	342	8.448
Zeeland	5,96%	13	45	352	902	62	1.316	222	1.597
Noord-Brabant	10,89%	24	83	643	515	314	1.473	407	1.986
Limburg	8,25%	18	63	487	585	0	1.072	308	1.461
Totaal	**100,00%**	**219**	**761**	**5.906**	**34.652**	**2.100**	**42.658**	**3.734**	**47.371**

* In dit overzicht zijn de provincies in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

x € 1.000

** Hier is sprake van andere verdeelsleutels.

Inventarisatie aandachtspunten van fracties over de conceptbegroting 2026 van IPO
Dit document wordt aangevuld voor het weekend.

Aanleiding

In de commissie Bestuur van 19 juni 2025 was op de B agenda de conceptbegroting van het IPO geagendeerd als agendapunt 5a. Tijdens de Algemene Vergadering van 24 juni 2025 zal de conceptbegroting 2026 van het IPO worden besproken.
Wegens tijdgebrek is afgesproken dat partijen hun inbreng voor het weekend (dus uiterlijk 21 juni) kunnen mailen aan commissiebestuur@noord-holland.nl zodat deze kunnen worden gedeeld met de heer Valk en mevrouw Koning, de afgevaardigden van PS NH.

De volgende reacties zijn ontvangen:

Het **CDA** kan zich vinden in de conceptbegroting van het IPO.
De stijgende kosten voor faunaschade blijven een punt van aandacht. De enige oplossing die wij zien is veel meer inzetten op beheer. De provincie Noord-Holland heeft nu een stap in de goede richting gezet, we zullen zien of dit voldoende is. Voor het CDA staat voorop dat de rekening voor het feit dat de provincie te beperkt beheer heeft toegestaan niet bij de boeren mag komen te liggen.

GroenLinks: We zien dat er in de concept-begroting wordt gerefereerd aan de ministeriele commissie economie en natuurherstel. Tegelijkertijd is sinds het versturen van de brief aan PS en het schrijven van deze ipo-begroting het kabinet gevallen en is het klip en klaar dat de echte aanpak van de stikstofcrisis een van de prioriteiten voor een komend kabinet zal moeten zijn. Aandachtspunt is om binnen de begroting van het IPO ruimte te houden om bij te sturen en een andere route te gaan volgen zodra er nieuw landelijk beleid ligt. Daar moeten we binnen deze begroting voldoende mogelijkheden voor behouden.

PvdD: Er wordt voor 540 duizend extra voor een risicokaart uitgetrokken en nog eens 160 duizend voor toezicht & handhaving. Noord-Holland draagt 57.190 euro bij aan deze 7 ton die derhalve ingezet lijkt te gaan worden aan meer van hetzelfde. Van hetzelfde dat tot op heden op geen enkele wijze heeft geholpen bij het herstel van onze kwetsbare natuur.

Het lijkt verstandiger om een volgend kabinet de kans te geven met een andere, wellicht meer succesvolle strategie, aan de slag te gaan. Juist vanuit de provincies is immers altijd bijvoorbeeld het geluid gekomen dat het PPLG behouden moest blijven.

We zijn niet tegen extra middelen, maar zouden liever zien dat we het IPO vragen extra geld opzij te zetten, en dit pas in te zetten als er weer een stabiele wind vanuit Den Haag waait.

En eigenlijk geld hetzelfde voor de veelbesproken faunaschade: meer schieten heeft vooralsnog niet gezorgd voor minder schade. Daarom nog maar eens een pleidooi richting IPO voor meer aandacht voor diervriendelijke alternatieven.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Commissaris van de Koning

Uw contactpersoon
N.C. Sonne
BEL/BS

Telefoonnummer +31235145751
sonnen@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 MEI 2025

Kenmerk
2406458/2406463

Uw kenmerk

Betreft: Consultatiereacties op de contourennota intrekking spreidingswet

Geachte leden,

Graag informeer ik u vanuit mijn Rijkstaken over de voorgenomen intrekking van de spreidingswet.

Voorgenomen intrekking spreidingswet
Op 14 april 2025 is een contourennota van het ministerie van Asiel en Migratie in consultatie gegaan. Daarin wordt het voornemen toegelicht om de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang-voorzieningen (hierna: spreidingswet) in te trekken na afloop van de eerste cyclus (31 januari 2026). Dit is een afspraak uit het Hoofdlijnenakkoord van het huidige kabinet. De spreidingswet, sinds 1 februari 2024 van kracht, heeft tot doel om asielopvang evenwichtiger over Nederland te spreiden en een nieuwe opvangcrisis te voorkomen.

De contourennota schetst een intrekkingsroute waarbij enkele elementen behouden blijven, zoals de capaciteitsraming, de provinciale regietafels (PRT's) en de mogelijkheid voor gemeentelijke exploitatie van opvanglocaties. Tegelijkertijd komt met de intrekking een einde aan het juridische kader dat opvang als gezamenlijke verantwoordelijkheid verankert. De internetconsultatie van de contourennota liep tot en met 15 mei 2025. De contourennota van het ministerie treft u bijgaand.

Consultatiereacties
Commissarissen van de Koning zijn, evenals het IPO, de VNG en het COA, uitgenodigd een consultatiereactie te geven op de contourennota. Bijgaand treft u ter informatie de consultatiereacties van de Kring van commissarissen van de Koning (hierna: de Kring), het IPO en de leden van de Provinciale Regietafel Asiel Noord-Holland (hierna: PRT). In alle drie de consultatiereacties wordt het belang van de spreidingswet onderstreept, en wordt de minister verzocht terughoudend om te gaan met intrekking van deze wet.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De consultatiereactie van het IPO is op 15 mei 2025 door de gezamenlijke provincies vastgesteld in IPO Bestuur. Omdat colleges van Gedeputeerde Staten geen wettelijke bevoegdheid binnen de spreidingswet hebben, is deze reactie met name gericht op de gevolgen van intrekking en het voorgestelde flankerende beleid op het huisvestingsdomein, en specifieker, de huisvesting van statushouders.

In de spreidingswet hebben commissarissen van de Koning wel een formele rol, als voorzitter van de PRT. Deze taken voeren commissarissen uit in hun rol als Rijksorgaan, en dus niet vanuit hun rol als voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten. Aan de PRT wordt bestuurlijk afgestemd over de uitvoering van de spreidingswet binnen de provincie. In de reacties van de Kring en de PRT wordt om die reden uitgebreider ingegaan op de gevolgen van intrekking en het geschetste alternatieve beleid op de asielketen als geheel. Het college van GS sluit zich aan bij de consultatiereactie van het IPO.

Vervolgproces
Het ministerie van Asiel en Migratie werkt momenteel aan een wetsvoorstel tot intrekking van de spreidingswet. De verwachting is dat dit voorstel later dit jaar via een formele consultatie wordt voorgelegd aan medeoverheden. De genoemde reacties op de contourennota zullen hierbij naar verwachting worden meegewogen. In de tussentijd wordt gewerkt aan bestuurlijke afspraken over de afronding van de eerste cyclus en mogelijke consolidatie van de gerealiseerde opvangplekken.

Als het wetsvoorstel formeel wordt voorgelegd, zal ik u daarover separaat informeren.

Hoogachtend,

De commissaris van de Koning
in de provincie Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk

5 bijlagen:

1. Contourennota intrekking spreidingswet
2. Consultatiereactie Kring cvdK's
3. Consultatiereactie PRT Noord-Holland
4. Consultatiereactie IPO
5. Consultatiereactie VNG

Ministerie van Asiel en Migratie

Directoraat-Generaal Migratie

Datum
14 april 2025

Contourennota intrekking Spreidingswet

In het Regeerprogramma van 13 september jl.[1] is de intrekking van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna 'Spreidingswet') aangekondigd. In deze contourennota wordt een schets gegeven van de wijze waarop het kabinet deze intrekking wil vormgeven.

1. Inleiding

In afwachting van de beslissing op de aanvraag moet elke asielzoeker op basis van het internationale recht en het Unierecht opvang worden geboden . Nederland kampt al langere tijd met een tekort aan reguliere opvangplekken in combinatie met grote voorraden bij de IND. Onder het vorige kabinet is de Spreidingswet ontwikkeld, met een uitkeringsregeling om gemeenten te stimuleren vrijwillig opvangplekken beschikbaar te stellen en een juridisch instrumentarium als sluitstuk.

Het aantal benodigde asielopvangplekken is van verschillende factoren afhankelijk. Het kabinet neemt daarom onder andere maatregelen om de instroom van asielzoekers te beperken en effectieve terugkeer te intensiveren. Het kabinet zet erop in dat deze maatregelen er ook toe leiden dat er op den duur minder opvangplekken nodig zijn. Tegelijkertijd gaat het kabinet met gemeenten in gesprek over het consolideren van de bij de lopende eerste cyclus van de wet aangeleverde opvangplekken. Conform nadere afspraken over de uitvoering van hoofdstuk 2 van het Hoofdlijnenakkoord, d.d. 25 oktober 2024, is dit kabinet tevens voornemens in overleg met medeoverheden tot een samenhangend pakket te komen dat voor de zomer gereed is.

2. Doel en hoofdlijnen

Het geheel van maatregelen en het wetsvoorstel tot intrekking van de Spreidingswet hebben tot doel te komen tot voldoende opvangplekken zonder dat er voor provincies en gemeenten een wettelijke taak is. Om gemeenten te ondersteunen in de vrijwillige realisatie van opvangplekken en de intrekking van de wet op ordentelijke wijze te laten verlopen is het kabinet voornemens elementen uit de Spreidingswet te behouden zonder dat het noodzakelijk is om die in de wet te verankeren. Het kabinet zet op het volgende in:

I. Behoud van gemeentelijke exploitatie van asielopvangvoorzieningen
II. Behoud van coördinatiemechanisme
III. Behoud van capaciteitsraming (zonder besluit)
IV. Consolidatie van zoveel mogelijk plekken uit eerste cyclus van de Spreidingswet

[1] P. 20 Regeerprogramma.

V. Moment van intrekking na eerste cyclus van de Spreidingswet
VI. Overgangsbepalingen voor afwikkeling financiële verplichtingen

Hieronder worden deze elementen nader toegelicht.

I. Gemeentelijke exploitatie van asielopvangvoorzieningen

Hiermee houden gemeenten de mogelijkheid om onder eigen verantwoordelijkheid een asielopvangvoorziening te exploiteren ondanks dat zij geen wettelijke taak meer hebben om asielopvang mogelijk te maken. Deze vorm, die is vastgelegd in de Wet COA, blijft dus behouden. Ook kunnen gemeenten zo kleinschalige opvang realiseren. Op dit moment wordt de praktische invulling van gemeentelijke exploitatie verder uitgewerkt.

II. Coördinatiemechanisme

Op dit moment bestaat een bestuurlijk coördinatie- en afstemmingsmechanisme in de vorm van de Provinciale- en Landelijke regietafels (PRT en LRT). Dit mechanisme is reeds vóór de komst van de Spreidingswet opgezet. Aan de LRT en de PRT vindt overleg plaats tussen gemeenten, provincie, COA en andere betrokken partijen over de realisatie en verdeling van opvangplekken. Op basis van de afstemming met de medeoverheden zal in de uitwerking van het herziene stelsel worden opgenomen welke aanvullende bestuurlijke afspraken nodig zijn om de LRT en de PRT maximaal in positie te brengen voor het realiseren van voldoende asielopvangplekken.

III. Capaciteitsraming (zonder besluit)

Op dit moment regelt de Spreidingswet dat eens in de twee jaar – voor 1 februari van het kalenderjaar – een capaciteitsramingsbesluit wordt genomen waarin twee jaar vooruit wordt gekeken. De capaciteitsraming, en meer specifiek de provinciale asielopvangopgave, vormt het startpunt voor het gesprek aan de PRT. De provinciale opgave bevat het aantal benodigde reguliere opvangplaatsen en het aantal benodigde bijzondere opvangplaatsen. Daarnaast is per gemeente indicatief aangegeven hoeveel plaatsen op basis een verdeelsleutel op gemeenteniveau verwacht worden. Met het behoud van de capaciteitsraming inclusief de indicatieve provinciale en gemeentelijke opvangopgave, geeft het kabinet gemeenten en provincies inzicht in de huidige en toekomstige behoefte aan asielopvangplekken. Dit biedt inhoud voor het gesprek in het bestuurlijk coördinatie- en afstemmingsmechanisme en kan benut worden voor de consolidatie van opvangplekken.

IV. Consolidatie van zoveel mogelijk aantal plekken uit eerste cyclus van de Spreidingswet

Bij de lopende eerste cyclus van de wet hebben gemeenten plannen aangeleverd voor de invulling van ca. 90.000 plekken van de in totaal 96.000 benodigde opvangplekken. De resterende plekken zijn verdeeld over 100 gemeenten die geen of te weinig plekken aanboden.

De verwachting van het COA is dat in 2025 iets meer dan driekwart van de in de verdeelbesluiten opgenomen plekken wordt gerealiseerd. Met een extra inspanning kan dit aantal hoger uitvallen, waarbij wel moet worden aangetekend dat we de komende periode rekening moeten houden met (geplande) sluitingen. Om deze plekken te consolideren treden we met gemeenten in gesprek en maken we bestuurlijke afspraken. Ook met gemeenten die duurzame opvangplekken (langer dan 5 jaar) hebben aangeboden gaan wij in gesprek om tot goede afspraken te komen.

V. Moment van intrekking na eerste cyclus van de Spreidingswet

De Spreidingswet zit in zijn eerste cyclus die gestart is op 1 februari 2024 en eindigt op 31 januari 2026. Het kabinet is voornemens om de Spreidingswet in te trekken bij voorkeur na afloop van deze eerste cyclus. Hiermee wordt aan medeoverheden duidelijkheid gegeven over de afwikkeling van de huidige cyclus en wordt er geen afbreuk gedaan aan de reeds geschapen verwachtingen en de verplichtingen die door zowel regering als medeoverheden zijn aangegaan in het kader van de uitvoering van de wet in deze eerste cyclus.

VI. Overgangsbepalingen

In het wetsvoorstel tot intrekking nemen wij overgangsbepalingen op ten behoeve van een ordentelijke afwikkeling van de geschapen verwachtingen en aangegane verplichtingen. Dit ziet met name op de financiële afwikkeling van de eerste cyclus. Zo kan het bijvoorbeeld noodzakelijk zijn om gemeenten te compenseren voor kosten die zij hebben gemaakt onder de Spreidingswet. Bovendien komen gemeenten voor de gerealiseerde plekken volgens de Spreidingswet in aanmerking voor specifieke uitkeringen. Een deel van deze uitkeringen wordt pas na afloop van de cyclus toegekend aan de gemeenten die hier recht op hebben. De grondslag voor de uitkering van deze specifieke uitkeringen staat in de Spreidingswet. Dit betekent dat in de overgangsbepalingen een grondslag moet worden opgenomen om de specifieke uitkeringen voor de eerste cyclus uit te kunnen blijven keren als de Spreidingswet na afloop van de eerste cyclus is ingetrokken. Dit is financieel ook mogelijk aangezien voor 2025 en 2026 er nog middelen zijn gereserveerd voor deze financiële verplichtingen in het kader van de Spreidingswet. Tot slot gaan wij in gesprek met gemeenten die duurzame opvangplekken (langer dan 5 jaar) hebben aangeboden om tot goede afspraken te komen.

3. Toelichting invulling asielopvangopgave en samenhangend pakket

Om te komen tot een beheersbare opvangopgave is dit kabinet voornemens in overleg met medeoverheden tot een samenhangend pakket te komen waarmee in voldoende beschikbare plekken kan worden voorzien, inclusief maatregelen om ervoor te zorgen dat statushouders uit de asielopvang gaan zonder dat daar de sociale woningvoorraad voor gebruikt wordt (conform nadere afspraken over de uitvoering van hoofdstuk 2 van het Hoofdlijnenakkoord, d.d. 25 oktober 2024). Het samenhangende pakket is door het kabinet bedoeld om het stelsel van opvang, uitstroom en bijdrage aan de samenleving overzichtelijker, resultaatgerichter en met een grotere nadruk op eigen verantwoordelijkheid vorm te geven. Snel integreren, meedoen op de arbeidsmarkt en een bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving staan hierbij centraal. Hierin tracht het kabinet gemeenten zo goed mogelijk te ondersteunen in de realisatie van de asielopvangopgave. Het kabinet streeft ernaar op deze wijze conform internationaalrechtelijke verplichtingen, invulling te geven aan de opvangopgave.

Bijlage I samenhangend pakket opvang en huisvesting

Directoraat-Generaal Migratie

Datum
14 april 2025

Inleiding

- Het Nederlandse asielsysteem is in de huidige vorm onhoudbaar: er zijn steeds meer asielopvangplekken nodig, asielaanvragen kunnen niet tijdig worden verwerkt, de overbelaste opvang leidt tot overlast en effectieve terugkeer is al jaren ingewikkeld.
- Veel Nederlanders zijn bezorgd over hun toekomst. De schaarse voorzieningen als wonen, zorg en onderwijs komen steeds verder onder druk te staan. Grip op migratie in noodzakelijk.

Hoofdlijnen van het voorstel

- Het kabinet zet in op het strengste asielbeleid ooit om te komen tot een beperking van de asielinstroom en tot een beheersbare opvangopgave, en intensiveert de inzet op effectieve terugkeer.
- Voor de invulling van de resterende opvangopgave presenteert dit kabinet in overleg met de medeoverheden een samenhangend pakket om tot voldoende beschikbare plekken te komen inclusief maatregelen om ervoor te zorgen dat statushouders uit de asielopvang gaan zonder de sociale woningbouw te belasten (conform nadere afspraken over de uitvoering van hoofdstuk 2 van het Hoofdlijnenakkoord, d.d. 25 oktober 2024). Snel integreren, meedoen op de arbeidsmarkt en een bijdrage leveren aan de Nederlandse maatschappij staan hierbij centraal.
- Het kabinet geeft op deze wijze invulling aan de opvangopgave en trekt de spreidingswet in.

Naar een beheersbare opvangopgave

- Mensen die vluchten voor vervolging, oorlog en geweld biedt de regering bescherming. Asielzoekers kunnen in Nederland asiel krijgen als zij hier recht op hebben. Het COA biedt hen onderdak tijdens de asielprocedure.
- Het aantal benodigde asielopvangplekken is van verschillende factoren afhankelijk. Het kabinet werkt met een combinatie van maatregelen om hierop te sturen.
- Voor de resterende opvangopgave wil het kabinet komen tot bestuurlijke afspraken.
- Inmiddels zijn via de verdeelbesluiten 90.000 asielopvangplekken vrijwillig aangeleverd door gemeenten. Het kabinet treedt in overleg met deze gemeenten om te kijken welke plaatsen zich lenen voor langdurige inzet en stelt hier een financieringsconstructie tegenover. In eerste instantie voor de asielopvang en na de daling van de asielopvangbehoefte mogelijk voor de huisvesting van andere groepen. Daarmee wordt een effectieve en toekomstgerichte bijdrage geleverd aan de woningvoorraad.

Beperken van de instroom en de opvangbehoefte

- Wanneer er minder mensen asiel aanvragen, zijn er minder opvangplekken nodig.
- Door de invoering van een tweestatusstelsel komt er een duidelijker onderscheid tussen de status van vluchtelingen en subsidiair beschermden, waardoor er striktere nareisvoorwaarden gesteld kunnen worden aan deze laatste groep. Nareis wordt hiermee beperkt en gefaseerd.
- De asielnoodmaatregelenwet bevat acht maatregelen om het asielsysteem direct en duurzaam te ontlasten en de instroom te verminderen.

- Verder is een beter functionerend Europees asielsysteem essentieel voor meer grip op migratie. Hiertoe wordt het Europese asiel- en migratiepact nationaal geïmplementeerd en een nieuwe, meer effectieve asielprocedure ingericht.
- Ook is het toetsingskader ten aanzien van de bewijslastverdeling, waaronder de geloofwaardigheidsbeoordeling, in lijn gebracht met het internationaal en Europees recht.
- In de tweede helft van 2024 was al een relatieve daling in de asielinstroom zichtbaar.
- Daarnaast wordt ingezet op een zo snel mogelijk afhandeling door de IND van kansarme asielaanvragen, zodat de groep niet langer dan strikt noodzakelijk een beroep doet op de asielopvang.

Terugkeer
- Afgewezen asielzoekers moeten zo snel als mogelijk vertrekken. In 2024 steeg het vertrekcijfer al verder ten opzichte van het jaar ervoor.
- Het kabinet intensiveert de inzet op terugkeer, waar nodig begeleid door de Dienst Terugkeer en Vertrek.
- Het niet meewerken aan vertrek wordt strafbaar gesteld, zodat het niet langer mogelijk is terugkeer te frustreren.
- Daarbij zijn er majeure geopolitieke ontwikkelingen, meest bepalend het veranderde regime in Syrië. Een grote groep Syriërs wil zelf terugkeren. Het kabinet kijkt hoe dit zoveel mogelijk te ondersteunen. Zodra het landenbeleid van Syrië verandert gaat het kabinet over tot herbeoordeling van de tijdelijke verblijfsvergunningen. Als duidelijk wordt dat er geen bescherming meer nodig is, wordt deze vergunning ingetrokken.

Afbouw van Oek-opvang en benutten voor andere doeleinden
- Circa 100.000 Oekraïners verblijven in gemeentelijke opvanglocaties. Het kabinet werkt aan langetermijnbeleid om perspectief te bieden aan gemeenten en ontheemden. De nadruk ligt hierbij op duurzame terugkeer zodra dit mogelijk is. Er wordt gewerkt aan een terugkeerprogramma dat erop gericht is ontheemden georganiseerd, duurzaam en begeleid te laten keren naar Oekraïne.
- Tevens zet het kabinet in op participatie en zelfredzaamheid. Vanaf 1 juli 2024 betalen volwassen ontheemden al een eigen bijdrage als zij gebruikmaken van gemeentelijke opvang.
- De met gemeenschapsgeld ingerichte opvanglocaties kunnen (op termijn) worden ingezet voor opvang en huisvesting van verschillende doelgroepen.

Doorstroom van wie mag blijven
- Een azc is voor opvang van asielzoekers.
- Wie mag blijven, moet in principe op eigen benen staan. Statushouders moeten zo snel mogelijk productief worden op de arbeidsmarkt en voorzien in eigen huisvesting.
- Een groot deel van de COA-populatie bestaat nu uit statushouders die moeten uitstromen naar eigen huisvesting. Inmiddels zijn er verschillende initiatieven genomen. Onderdeel van de maatregelen zijn twee financiële regelingen voor gemeenten die de uitstroom van statushouders naar gemeenten bevorderen die dit jaar van kracht zijn. Uitgangspunt hierbij is dat dit om een toevoeging aan en betere benutting van de woningvoorraad gaat.
- **Korte klap:** De eerste regeling betreft een eenmalige uitkering van 30.000 euro of 38.000 euro (als er geen kookgelegenheid is waardoor er catering nodig is) per statushouder aan gemeenten, die statushouders overnemen van het COA.

Dit bedrag is te gebruiken voor het realiseren van extra onzelfstandige wooneenheden of het beter benutten van (sociale) woningen door woningdelen. Ook is het mogelijk verblijf in vakantiewoning of hotels te bekostigen.

- **Doorstroomlocaties:** De tweede regeling betreft een specifieke uitkering (SPUK) voor gemeenten die een doorstroomlocatie realiseren. De doorstroomlocaties zijn specifiek bedoeld voor statushouders. De betreffende SPUK wordt zo spoedig mogelijk gepubliceerd. 60 gemeenten hebben tot zekere hoogte interesse in een doorstroomlocatie. Verder ziet het kabinet verschillende uitstroommogelijkheden.
- **Zelfredzaamheid:** Het kabinet wil een groter beroep doen op de zelfredzaamheid van statushouders, waarbij zij zelf of bijvoorbeeld via familie of werk huisvesting moeten vinden.
- **Samenvoegen regelingen:** Gemeenten hebben in toenemende mate te maken met diverse te huisvesten doelgroepen terwijl er een groot tekort is aan sociale woningen. De behoefte aan huisvesting kan per doelgroep wisselen in de tijd. Om die reden verkent het kabinet mogelijkheden voor het realiseren van alternatieve woonvoorzieningen (‘opstartwoningen’) voor verschillende doelgroepen, zoals Oekraïense ontheemden, statushouders en lokale spoedzoekers. Uitgangspunt hierbij is het realiseren van meer woonvoorzieningen, waarmee ook de asielopvang wordt ontlast en er geen extra druk komt op de sociale huurwoningvoorraad. Om gemeenten te ondersteunen in de realisatie van huisvestingsvoorzieningen, is het voornemen om vanuit VRO en AenM gezamenlijk te werken aan het samenvoegen van de bestaande bekostigingsregelingen tot een doelgroepflexibele regeling voor verschillende doelgroepen (zoals statushouders, ontheemden uit Oekraïne of andere spoedzoekers). De doelgroepflexibele regeling wordt, in overleg met de betrokken ministeries, medeoverheden en overige partijen (zoals woningcorporaties), verder uitgewerkt.
- **Rol werkgevers in huisvesting:** Asielzoekers en statushouders hebben een groot arbeidspotentieel dat benut kan worden op de krappe arbeidsmarkt. Werkgevers kunnen daarbij ook een rol spelen in hun huisvesting
- **Taakstelling:** Zolang de taakstelling bestaat, hebben gemeenten een wettelijke plicht om statushouders te huisvesten. Het kabinet werkt ondertussen aan het z.s.m. afschaffen van de taakstelling. Hiervoor wordt gekeken naar de relatie naar het inburgeringsstelsel en naar werk.

Bestuurlijke afspraken voor de resterende opvangopgave

- Ten einde de dure noodopvang zo snel mogelijk af te bouwen maakt het kabinet bestuurlijke afspraken om ervoor te zorgen dat de plekken die gemeenten nu mogelijk maken ook langdurig beschikbaar zijn, en zeker zijn van financiering. Deze opvang is bij voorkeur ook geschikt voor andere doelgroepen, zodat deze zodra de asielinstroom verder afneemt ingezet kunnen worden voor andere groepen en daarmee op termijn ook een bijdrage leveren aan de woningvoorraad.
- Daarnaast treedt het kabinet in overleg met de gemeenten die via de verdeelbesluiten nieuwe asielopvanglocaties hebben aangeboden om te kijken welke plaatsen zich lenen voor langdurige inzet en stelt hier eveneens een financieringsconstructie tegenover. Ook hier geldt dat deze locaties in eerste instantie benut worden voor de asielopvang en na daling van de asielopvangbehoefte worden ingezet voor de huisvesting van andere groepen. Daarmee wordt een effectieve, duurzame en toekomstgerichte bijdrage geleverd aan de woningvoorraad die alle Nederlanders ten goede komt.

Kring van commissarissen van de Koning

Ministerie van Asiel en Migratie
Minister M.H.M. Faber
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Groningen, 14 mei 2025

Betreft: Consultatiereactie kring van commissarissen van de Koning - contourennota intrekking Spreidingswet

Excellentie,

Per brief van 17 april 2025 heeft u de contourennota "Intrekking spreidingswet" er consultatie toegezonden aan de Kring van commissarissen van de Koning (hierna: de Kring). Graag maken wij gebruik van die mogelijkheid om te reageren.

De kern van onze reactie is als volgt:

Consultatiereactie in het kort:

- De Spreidingswet biedt gemeenten stabiliteit, draagvlak en perspectief uit de opvangcrisis.
- Een robuust opvangstelsel opbouwen blijft hard nodig om weerbaar te zijn bij onverwachte pieken.
- Vrijwilligheid alleen geeft ongelijke druk en een stelsel dat kwetsbaar is voor nieuwe crises.
- Het voorgestelde pakket biedt weinig perspectief op substantiële uitstroom van statushouders.
- Zonder wettelijke verankering verliezen PRT's en capaciteitsraming hun effect.
- Maak de Spreidingswet effectiever, maar val niet terug in vrijblijvendheid.
- Voer eerst een evaluatie en invoeringstoets uit voor nieuwe stelstelwijzigingen te overwegen.
- Borg samenhang en volgtijdelijkheid in lopende wetgevingstrajecten.
- Spreek steun uit voor het lokaal bestuur en bied het COA stabiele financiering.

Structurele opvangbuffer blijft noodzakelijk

De Kring onderschrijft het belang en de noodzaak de opvangbehoefte beheersbaar te houden en uitstroom van statushouders te bevorderen, om zo de druk op het opvangstelsel acceptabel te houden. Maar het verleden leert ons dat de opvangbehoefte in de toekomst zich met beleid nooit volledig laat beheersen.

Om een nieuwe opvangcrisis te voorkomen heeft een hele reeks adviesorganen, waaronder de Algemene Rekenkamer (2023)[1] daarom herhaaldelijk aangedrongen op het opbouwen van een stabiel opvanglandschap voor de lange termijn, die deels flexibel meebeweegt met de schommelende opvangbehoefte, en deels - 41.000 plekken - dient als vaste opvangbuffer. Zonder die buffer is het risico te groot dat bij onverwachte pieken een aantal gemeenten en regio's opnieuw onder disproportioneel hoge druk komt te staan, de opvang weer noodgedwongen plaatsvindt onder ontoereikende en onmenselijke omstandigheden, en tegen onaanvaardbaar hoge financiële en maatschappelijke kosten.

In de geactualiseerde *Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen* (2024) is de noodzaak dan ook bestendigd te werken aan een robuust en weerbaar opvanglandschap met een vaste opvangvoorraad. De Kring blijft onverkort achter deze ambities en afspraken staan. In de contourennota wordt echter voorgesteld de in 2024 geïntroduceerde instrumenten om een nieuwe opvangcrisis te voorkomen en een structurele buffer op te bouwen los te laten. Bovendien vervallen we met de in de nota genoemde maatregelen opnieuw in de aloude reflex opvangcapaciteit af te schalen zodra de opvangbehoefte daalt. Dat gebeurt op een moment dat de verwachte opvangbehoefte ondanks een dalende asielinstroom onveranderd hoog blijft.[2] De huidige geopolitieke dreigingen, ook op ons eigen continent, dwingen ons bovendien meer dan ooit weerbaar te zijn tegen onverwachte toenames van de opvangdruk in de toekomst, en daarmee het lokaal bestuur en onze samenleving te behoeden voor herhaling van noodscenario's uit het recente verleden.

Vrijwilligheid alleen kent grote risico's

Reeds voor invoering van de Spreidingswet was duidelijk dat een robuust en weerbaar opvanglandschap niet binnen één cyclus is gerealiseerd. Hoewel tijdens de eerste cyclus goede stappen zijn gezet,[3] is het huidige opvanglandschap nog altijd te kwetsbaar om onverwachte fluctuaties het hoofd te kunnen bieden. De Kring acht het daarom onverantwoord zonder evaluatie van de Spreidingswet en zonder grondige invoeringstoets van de voorgenomen stelselwijzigingen terug te keren naar een stelsel dat voor zowel opvang als huisvesting enkel op vrijwilligheid steunt. De recente geschiedenis leert ons dat een dergelijk systeem kwetsbaar is voor incidentele tekorten en daarmee disproportionele druk legt op het lokaal bestuur.

---

[1] https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2023/01/18/focus-op-opvangcapaciteit-voor-asielzoekers
[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/05/tk-bijlage-datavisualisatie-mpp-2024
[3] https://www.coa.nl/nl/nieuws/driekwart-van-de-opvangplekken-spreidingswet-op-1-juli-beeld

Heldere wettelijke kaders en continuïteit in de financiering van het COA blijven noodzakelijk om rust en stabiliteit te brengen en toegezegde plekken te kunnen consolideren. De Kring blijft daarnaast de grondslagen onderschrijven waarop de Spreidingswet is gefundeerd: een evenwichtige verdeling van de opvangopgave over het land, onderlinge solidariteit tussen gemeenten, het voorkomen van dure en humanitair ondermaatse noodopvang en de inzet op reguliere (duurzame) en lokaal goed ingebedde voorzieningen. Bovendien biedt de Spreidingswet ook bij een dalende opvangbehoefte een goed mechanisme om flexibele opvang evenwichtig te kunnen afschalen.

De Spreidingswet werkt, intrekking is niet verstandig

Zoals ook door de Raad van State bij het toenmalig wetsvoorstel is gesignaleerd,[4] kent de Spreidingswet tekortkomingen die in de uitvoeringspraktijk zijn herkend. De herhaaldelijke uitlatingen van de minister over handhaving en intrekking hebben de uitvoering van de Spreidingswet voor lokale bestuurders bovendien extra bemoeilijkt. Toch heeft deze wet als ordenend kader in de praktijk gewerkt. Waar noodopvang ad hoc en met veel onrust moet worden georganiseerd, stelt de Spreidingswet gemeenten in staat locaties zorgvuldig te realiseren: ruimtelijk goed ingepast en in constructief overleg met inwoners, gemeenteraad en buurgemeenten.

Ondersteund door de Spreidingswet realiseren gemeenten meer reguliere opvangfaciliteiten, waardoor dure noodopvang op boten en in hotels langzaam maar zeker kan worden afgeschaald. Intrekking van de wet tijdens deze bestuurlijke omslag is daarom buitengewoon onverstandig. De transitie die gemeenten nu in constructieve afstemming met hun inwoners maken, vraagt juist om continuïteit, heldere wettelijke kaders en een wetgever die hen daarin als betrouwbare partner steunt. Het lokaal bestuur heeft veel op zijn schouders, en verdient het om daarbij door de regering in woord en daad gesteund te worden. De Kring betreurt het, dat daarvan in de voorbije periode te weinig sprake is geweest.

Geschetste alternatieven ontberen geloofwaardigheid

Naast het werken aan een robuuste opvangvoorraad is het van belang de behoefte aan opvangplekken beheersbaar te houden. Uw voorstellen in de contourennota op dat vlak missen echter onderbouwing en perspectief voor de lange termijn. Onze vrees is dat deze plannen, zeker in combinatie met elkaar, eerder leiden tot de vraag naar méér opvangplekken. Dat geldt met name voor de voorstellen om de uitstroom van statushouders uit de opvang te bevorderen. De huisvestingstaakstelling en de voorrangsregeling worden afgeschaft – de belangrijkste middelen om uitstroom te bevorderen.

De maatregelen die die uitstroom toch op gang moeten brengen, zoals doorstroomlocaties, opstartwoningen en financiële regelingen, zijn weinig uitgewerkt, slechts gericht op de korte termijn en afhankelijk van de vrijwillige medewerking van gemeenten. Daarnaast is de inzet op

[4] https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@134624/w16-22-00210-ii/

zelfredzaamheid van statushouders in theorie aantrekkelijk, maar op de huidige woningmarkt niet realistisch. Ook de inzet op snelle terugkeer van Oekraïners en Syriërs is gezien de situatie in beide landen voorbarig. Van het pakket in deze vorm kan kortom geen substantiële uitstroom worden verwacht.

In de contourennota wordt verder de ambitie genoemd meer mogelijkheden te geven om combinaties van doelgroepen op te vangen, of opvangplekken na daling van de opvangbehoefte ook voor andere doelgroepen in te zetten. Dit kan zeker meerwaarde hebben, maar werkt alleen als er voldoende flexibiliteit is om opvangplekken, indien nodig, snel en eenvoudig opnieuw beschikbaar te maken voor het COA. Alleen dan voorkomen we een herhaling van eerdere tekorten en noodscenario's. Uit de contourennota blijkt niet dat in die flexibiliteit wordt voorzien.

PRT's zonder wettelijke verankering holt effectiviteit uit
In de contourennota wordt verder het voornemen benoemd de regietafels, de gemeentelijke exploitatie en de capaciteitsraming te behouden. Zonder wettelijke verankering zijn deze instrumenten echter vrijblijvend en verliezen zij hun kracht. De ervaring van de periode vóór de Spreidingswet leert dat deze overlegstructuren en de indicatieve verdelingen van de opvangopgave zonder bindende termijnen, juridische verankering en financiële waarborgen slechts zeer beperkt effect sorteren. De wettelijke structuur biedt ons thans een bestuurlijk fundament om de provinciale regietafels effectief voor te zitten, verslag te doen en overzicht te houden over voortgang en realisatie. Die rol wordt bij intrekking van de Spreidingswet feitelijk uitgehold.

Wetgeving is slechts een middel om maatschappelijke opgaven doeltreffend te organiseren, en geen doel op zich. De Kring signaleert dat de huidige wettelijke kaders, zoals de Spreidingswet en de huisvestingstaakstelling, op onderdelen effectiever kunnen. Daarover denken wij graag mee. Een voorbeeld hiervan is het voorstel in de contourennota om de huisvesting van verblijfsgerechtigden beter aan te sluiten op de behoeften op de arbeidsmarkt. Dergelijke voorstellen zijn interessant en het onderzoeken waard.

Evalueer eerst voor nieuwe stelselwijzigingen te overwegen
De Kring benadrukt het belang van zorgvuldigheid bij het doorvoeren van nieuwe stelselwijzigingen. Intrekking zonder grondige evaluatie van de eerste wetscyclus is in strijd met deze notie. Even zo essentieel is een gedegen invoeringstoets van de impact van de voorgestelde stelselwijzigingen rond opvang, huisvesting en integratie tezamen, mede gelet op de huidige staat van de opvangvoorraad, de woningmarkt en de geopolitieke risico's. Wij verzoeken u dan ook de intrekking van de Spreidingswet pas in overweging te nemen nadat een deugdelijke evaluatie en impactanalyse mét betrokkenheid van medeoverheden hebben plaatsgevonden.

Daarnaast blijft de Kring aandacht vragen voor de volgtijdelijkheid in de verschillende lopende wetgevingstrajecten rond opvang en huisvesting.

Anders is geenszins sprake van samenhang in beleid, hetgeen te grote risico's zal geven in de uitvoeringspraktijk.

Uitvoeringstoets en consultatietermijn
De Kring wijst ten slotte op de zeer korte consultatietermijn van vier weken. Gezien de impact van de voorgestelde stelselwijzigingen, is de geboden termijn onwenselijk. Wij hebben ook kennisgenomen van het verzoek om een ex ante uitvoeringstoets uit te voeren als onderdeel van deze consultatie. Wij maken op dit moment geen gebruik van deze mogelijkheid. De Kring acht zich in dit stadium, mede gelet op de korte reactietermijn en het ontbreken van concrete informatie over onder andere de financiering en de uitvoeringsvoorwaarden, niet in staat om een inhoudelijk verantwoorde uitvoeringstoets te doen. Wij beperken ons daarom tot deze consultatiereactie op hoofdlijnen. Wij verzoeken u bij indiening van een wetsvoorstel tot intrekking conform de Code Interbestuurlijke Verhoudingen de gebruikelijke formele consultatieperiode van acht weken aan te houden.

Tot besluit
Wij blijven pleiten voor beleid dat werkt: juridisch, bestuurlijk en maatschappelijk. Ook blijven wij vanuit onze rol bereid u en onze gemeenten bij te staan in het zoeken naar oplossingen voor de capaciteitsproblemen in de opvang. Maar daarvoor zijn een solide en betrouwbaar kader, continuïteit in interbestuurlijke afspraken, én steun van de wetgever voor het lokaal bestuur essentieel.

Wij zijn uiteraard bereid deze reactie nader toe te lichten. De Kring heeft tevens kennis kunnen nemen van de consultatiereacties van de VNG en het COA. Wij onderschrijven de inhoud van deze reacties.

Hoogachtend,
namens de kring van commissarissen van de Koning,

René Paas
doyen

Ministerie van Asiel en Migratie
Minister M.H.M. Faber
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

m.h.m.faber@minjenv.nl

Datum
13 mei 2025
Kenmerk
TIS/U202500248
Bijlage(n)
-

Consultatiereactie contourennota intrekking Spreidingswet

Geachte mevrouw Faber,

Met deze brief sturen wij u een reactie op de *contourennota intrekking Spreidingswet*. De VNG is tegen intrekking van de Spreidingswet. De kern van onze reactie is als volgt:

1. Spreidingswet werkt én is nodig; intrekking is niet doeltreffend
- Het intrekken van de Spreidingswet ondermijnt het doel om voldoende plekken te realiseren
- Te verwachten schaarste leidt tot juist hogere kosten
- Consolidatie opbrengst eerste cyclus heeft – als dit al lukt – slechts kortdurend effect

2. Vrijblijvendheid zet lokale bestuurders en onderlinge solidariteit verder onder druk
- Een kwestie van goed bestuur: wentel verantwoordelijkheid niet af op gemeenten
- Vrijblijvende opgaven zetten onderlinge solidariteit onder druk
- Provinciale Regietafels verliezen slagkracht

3. Niet nu, niet zo: volgordelijkheid en samenhang in beleid ontbreekt
- Intrekking voordat opvangbehoefte daadwerkelijk is teruggedrongen, is onverantwoord
- Chaos ligt op de loer en een slechter vertrekpunt voor participatie, inburgering en integratie
- Spreidingsmechanisme is altijd zinvol, ook bij lage instroom

4. Goede afspraken over afwikkeling zijn essentieel
- Geef tijdig duidelijkheid over het beoogde moment van intrekking
- Deugdelijke afspraken over financiering zijn noodzakelijk
- Voer de invoeringstoets en evaluatie uit

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Hieronder vindt u een nadere onderbouwing van ons standpunt.[1] Naast onze reactie op de nu voorliggende contourennota willen wij er bij het kabinet op aandringen alle regelgeving en beleid rond de keten van opvang, huisvesting, inburgering en integratie in samenhang te bezien en in samenhang voor uitvoeringstoetsen en bespreking in het Parlement aan te bieden. Zie hierover ook onze brief aan de Minister-President, waarin wij vragen om coördinatie, samenhang en samenwerking[2]. We zien nu dat deze samenhang ontbreekt door de versnipperde sturing en het verschil in timing en visie. Een goede integrale toets op de werking van het hele stelsel is daardoor onmogelijk.

1. Spreidingswet werkt én is nodig; intrekking is niet doeltreffend

Het intrekken van de Spreidingswet ondermijnt het doel om voldoende plekken te realiseren

De contourennota opent met een helder uitgangspunt: in afwachting van de beslissing op de aanvraag moet elke asielzoeker opvang worden geboden. Het kabinet stelt dat het geheel van maatregelen en het wetsvoorstel tot intrekking van de Spreidingswet tot doel hebben om te komen tot voldoende opvangplekken – zonder dat er voor provincies en gemeenten een wettelijke taak is.

In het verleden hebben we gezien dat het organiseren van asielopvang op basis van vrijwilligheid juist *niet* tot voldoende plekken leidt. Dit werd op de meest schrijnende wijze zichtbaar in Ter Apel in de zomer van 2022 – een situatie waar we nooit meer in willen belanden.

Gemeenten beamen dat de wet werkt: ruim 93% van de bevraagde gemeenten stelt dat de Spreidingswet geholpen heeft bij het beschikbaar stellen van opvangplekken. Dankzij het wettelijk kader maakten discussies over de vraag óf er opvang moest komen, plaats voor gesprekken over de vraag hóe het zou kunnen. De Spreidingswet heeft de dialoog met gemeenteraden en inwoners makkelijker gemaakt[3]. Het juridisch instrumentarium trok ook gemeenten die weinig of niets aan asielopvang deden over de streep. Ook zij willen zich graag houden aan de wet en zelf de teugels in handen houden - zelfs nu de minister in het midden laat of en hoe zij het interbestuurlijk toezicht gaat toepassen.

In de contourennota wordt gesteld dat Nederland al geruime tijd kampt met een tekort aan reguliere opvangplekken. In onze ogen is dit juist een argument vóór behoud van de Spreidingswet; intrekking van de wet zal op geen enkele manier bijdragen aan het terugdringen van de tekorten en het voorkomen van onnodig hoge kosten. Als het kabinet er werkelijk voor wil zorgen dat er voldoende plekken worden gerealiseerd, is de meest rationele keuze om vast te houden aan de wet.

Te verwachten schaarste leidt juist tot hogere kosten

Het kabinet stelt in de contourennota dat dure noodopvang zo snel mogelijk moet worden afgebouwd. De VNG is het daar volkomen mee eens: (crisis)noodopvang leidt tot hoge kosten,

[1] Deze consultatiereactie is tot stand gekomen op basis van een ambtelijke consultatie onder 60 gemeenten (van klein tot groot, verspreid over het land) en gesprekken met de Tijdelijke Commissie Asiel & Migratie. Onze standpunten zijn daarnaast in lijn met resoluties die op de ALV van de VNG met meer dan 95% van de stemmen zijn aangenomen, waarin gemeenten steun voor de Spreidingswet uitspreken.
[2] Zie: VNG brief 'Coördinatie, samenhang en samenwerking in het beleid', d.d. 4 maart 2025.
[3] 89% van de bevraagde gemeenten is het eens tot zeer eens met de stelling dat de Spreidingswet het gesprek tussen college en raad makkelijker had gemaakt. 81% van de gemeenten is het eens tot zeer eens met de stelling dat de Spreidingswet het gesprek met inwoners makkelijker had gemaakt.

zorgt voor politiek-bestuurlijke en maatschappelijke onrust en is bovendien slecht voor het welzijn van asielzoekers en statushouders.

Momenteel is de reguliere opvangcapaciteit niet toereikend om de noodopvang te kunnen afbouwen: de helft van de personen met recht op COA-opvang verblijft in noodopvang of Tijdelijke Gemeentelijke Opvang[4]. Dergelijke locaties zijn volgens het COA 2 á 3 keer duurder dan reguliere opvang.

Wij zien de huidige druk op de asielopvang vooral als gevolg van het opvangbeleid van de afgelopen decennia. Voortdurende onderfinanciering en een gebrek aan instrumenten om (snel) op te schalen, hebben ertoe geleid dat de opvang in continue crisismodus verkeert. Bij intrekking van de Spreidingswet is het waarschijnlijker dat het aanbod van reguliere opvanglocaties afneemt dan dat het toeneemt. Daardoor blijft het COA – tot het aantal mensen met recht op opvang substantieel is gedaald – aangewezen op inzet van hotels, schepen en andere prijzige opties. De intrekking van de Spreidingswet werkt dus averechts ten aanzien van de ambitie om dure opvang zo snel mogelijk af te bouwen en te voorkomen.

Consolidatie opbrengst eerste cyclus heeft – als dit al lukt – slechts kortdurend effect

Het kabinet zet in op consolidatie van zoveel mogelijk plekken uit de eerste cyclus van de Spreidingswet. Snelle verwezenlijking van de aangedragen plekken vinden wij een goed streven. We constateren echter dat – mede door de grote onzekerheid over de financiering vanaf 2027 en het voortbestaan van de Spreidingswet – veel bestuursovereenkomsten tussen het COA en gemeenten voor een relatief korte periode zijn afgesloten.

Zo'n 45% van de door VNG bevraagde gemeenten geeft aan dat intrekking van de Spreidingswet de kans verkleint dat de gemeente de bestuursovereenkomst verlengt. Hierdoor ontstaat een reëel risico dat de gecreëerde opvangcapaciteit vrij snel na de eerste cyclus verdampt.

2. Lokale bestuurders en onderlinge solidariteit verder onder druk

Een kwestie van goed bestuur: wentel verantwoordelijkheid niet af op gemeenten

Zolang er asielzoekers naar Nederland komen, is de overheid verplicht opvang te organiseren. Wij zien dit als een maatschappelijke opgave die de verschillende overheidslagen in gezamenlijkheid moeten oppakken. Het rijk is immers verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende asielopvangplekken, maar alle opvanglocaties moeten een plek krijgen in een gemeente. Vanwege draagvlak, participatie en integratie zijn we daarbij voorstander van de mogelijkheid tot kleinschalige opvang.

Met intrekking van de Spreidingswet onttrekt het kabinet zich aan haar verantwoordelijkheid: het rijk zadelt de medeoverheden op met de taak om in onderling overleg voldoende plekken te organiseren, zonder dwingend instrumentarium en zonder de noodzaak van asielopvang überhaupt te onderschrijven met wetgeving. Dit plaatst lokale bestuurders in een benarde positie. Zij worden nu al geconfronteerd met felle weerstand vanuit een deel van de bevolking, helaas niet zelden uitmondend in agressie, bedreigingen en verstoringen van de openbare orde. De (voorgenomen) intrekking van de Spreidingswet – terwijl de internationaalrechtelijke verplichting om opvang te

[4] Cijfers COA, peildatum 28 april 2025.

bieden aan eenieder die asiel aanvraagt blijft bestaan – helpt burgemeesters, wethouders en raadsleden allerminst.

Wij zijn er stellig van overtuigd dat het rijk haar verantwoordelijkheid niet mag ontlopen en handhavend moet optreden als er een tekort aan opvangplekken dreigt – een kwestie van goed bestuur.

Vrijblijvende opgaven zetten onderlinge solidariteit onder druk

In de contourennota staat dat de capaciteitsraming (inclusief indicatieve provinciale en gemeentelijke opgave) behouden kunnen blijven, maar dat dit na intrekking van de Spreidingswet niet meer gepaard gaat met een besluit. Daardoor worden alle aantallen vrijblijvend.

Dit brengt ons terug naar de situatie zoals die voor inwerkingtreding van de Spreidingswet was: steeds dezelfde welwillende gemeenten steken hun nek uit, terwijl anderen niets bijdragen. Dit zet de onderlinge solidariteit tussen gemeenten onnodig onder druk. Naar verwachting zal een deel van de gemeenten – al dan niet onder druk van inwoners – minder geneigd zijn om plekken te leveren. Dit kan ook bij welwillende gemeenten leiden tot onzekerheid, demotivatie en terughoudendheid.

Bijna 84% van de bevraagde gemeenten vindt dat de publicatie van indicatieve opgaven niet behulpzaam is wanneer er geen verplichting aan gekoppeld is. De overige gemeenten vinden “iets beter dan niets" om het gesprek aan te kunnen gaan, maar verwachten dat een richtlijn nauwelijks aanspoort tot actie.

De meeste gemeenten stellen dat juist het bindende karakter van de opgave helpt om elkaar in PRT-verband aan te spreken op ieders verantwoordelijkheid. Dat in de contourennota wordt gesuggereerd dat de 90.000 plekken ‘vrijwillig’ zijn aangeleverd, is in onze ogen dan ook een verkeerde voorstelling van zaken. Het is zeker waar dat een deel van de gemeenten intrinsiek gemotiveerd is om opvangplekken aan te bieden. Maar juist het verplichtende karakter van de wet heeft ertoe geleid dat ook anderen hun verantwoordelijkheid nemen.

Provinciale Regietafels verliezen slagkracht

In de contourennota staat dat de Landelijke en Provinciale Regietafels (LRT en PRT’s) met aanvullende bestuurlijke afspraken ‘maximaal in positie’ kunnen worden gebracht voor het realiseren van voldoende opvangplekken. Deze stellingname gaat voorbij aan het feit dat de Spreidingswet juist voortkomt uit een roep om méér bindend instrumentarium, omdat de PRT’s onvoldoende in staat waren om zaken in beweging te krijgen.

Ruim 88% van de bevraagde gemeenten geeft aan te verwachten dat de PRT na intrekking van de Spreidingswet minder slagvaardig wordt of (in enkele gevallen) zelfs geheel ophoudt te bestaan. De verwachting is dat gesprekken aan de PRT's (nog) minder effectief worden, wanneer het instrumentarium voor opvang en huisvesting verder wordt beperkt. Dat is betreurenswaardig, omdat de meeste gemeenten het wel zinvol vinden om de asielopgave, Oekraïne-opvang en huisvesting van statushouders in regionaal verband te bezien.

3. Niet nu, niet zo: volgordelijkheid en samenhang in beleid ontbreekt

Intrekking voordat opvangbehoefte daadwerkelijk duurzaam is teruggedrongen, is onverantwoord

In de contourennota wordt verwezen naar instroombeperkende en terugkeer-bevorderende maatregelen. Het kabinet ‘zet erop in dat deze maatregelen er ook toe leiden dat er op den duur minder opvangplekken nodig zijn’.

Hierin klinkt een hoge mate van onzekerheid en wensdenken door. Het ministerie van Asiel en Migratie geeft tot op heden aan het effect van de asielmaatregelen niet te kunnen kwantificeren. Dit maakt de opvangbehoefte nog onvoorspelbaarder dan nu. Afgaand op de meest recente informatie van het ministerie van A&M, gaan wij ervan uit dat de capaciteitsbehoefte in ieder geval tot eind 2027 oploopt.[5]

Onze vrees is dat het kabinetsbeleid – en zeker de ongecoördineerde stapeling van maatregelen – leidt tot een hogere druk op de opvang. Zo wil het kabinet de taakstelling voor gemeenten afschaffen en het met voorrang huisvesten van statushouders verbieden. Zoals eerder aangegeven, achten wij het niet reëel dat veel statushouders zelf op korte termijn huisvesting kunnen vinden, waardoor zij langer zijn aangewezen op asielopvang.[6] Onze verwachting is daarnaast dat de asielnoodmaatregelenwet en het tweestatusstelsel leiden tot langere asielprocedures, wat eveneens zal leiden tot langer verblijf in de opvang.[7] Juist in deze onzekere situatie wil je als overheid méér kunnen sturen op de opvangcapaciteit en -verdeling, en niet minder.

De VNG acht het onverantwoord om vooruitlopend op de effecten van de voorgenomen maatregelen – die grotendeels nog door het parlement moeten worden aangenomen – aan te sturen op afbouw van het aantal opvangplekken. Wij bepleiten de Spreidingswet op zijn minst te behouden tot de opvangbehoefte stabiel onder controle is, er geschikt flankerend beleid is én er daadwerkelijk grip is op de instroom, doorstroom en uitstroom.

Chaos ligt op de loer en een slechter vertrekpunt voor participatie, inburgering en integratie

In de contourennota benoemt het kabinet het voornemen om te komen tot een samenhangend pakket, dat moet bijdragen aan een beheersbare opvangopgave. In onze ogen zou dit pakket gereed moeten zijn voordat (een besluit over) intrekking van de Spreidingswet aan de orde kan zijn. Afgaand op de huidige planning is dit niet het geval. De doelgroepflexibele regeling waarnaar in de contourennnota wordt verwezen, moet bijvoorbeeld nog ontworpen worden. Het is daardoor op dit moment onmogelijk om goed te beoordelen of het samenhangend pakket op enige wijze bijdraagt aan het beperken van de risico's die ontstaan door intrekking van de Spreidingswet.

Als er vóór intrekking van de Spreidingswet geen uitvoerbaar, effectief en samenhangend flankerend beleid is om chaos in de keten van opvang tot en met huisvesting en integratie te voorkomen, ontstaat een onbeheersbare situatie die grote maatschappelijke consequenties heeft. Er is dan immers geen mechanisme meer om voldoende en gespreide opvang te bewerkstelligen.

[5] Beantwoording Kamervragen Rajkowski: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2025Z00616&did=2025D08674
[6] Zie onze reactie op het wetsvoorstel verbod op voorrang: Wetsvoorstel huisvesting statushouders onuitvoerbaar | VNG
[7] Zie VNG-reactie op asielnoodmaatregelenwet en tweestatusstelsel: VNG brief

Gemeenten vrezen meer maatschappelijke onrust, omdat er voortdurend een beroep gedaan moet worden op (crisis)noodopvang. Ook de verwachte gevolgen voor asielzoekers en statushouders zijn fors: langer verblijf in de asielopvang (die vaak overvol en van mindere kwaliteit zal zijn), vaker verhuizen, een turbulente start in Nederland en daarmee een slechter vertrekpunt voor participatie, inburgering en integratie. Een opvang die past in het lokale netwerk kan sneller betaald aan het werk gaan stimuleren, zoals we hebben ervaren in de Oekraïne-opvang. Een gemiste kans, gezien de ambitie van het kabinet om iedereen die in Nederland mag blijven maximaal te laten meedoen en bijdragen aan de maatschappij door betaald werk.

Spreidingsmechanisme is altijd zinvol, ook bij lage instroom

Hierboven bepleiten wij om de Spreidingswet in ieder geval niet nu in te trekken, en zeker niet zonder flankerend beleid. Aanvullend willen wij opmerken dat we behoud van de Spreidingswet altijd raadzaam achten. Cijfers van de laatste decennia tonen immers aan dat de asielinstroom fluctueert. Een robuust maar flexibel stelsel van opvang en huisvesting – zoals beschreven in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen – is dan ook essentieel.

Bijna 9 op de 10 bevraagde gemeenten vinden behoud van de Spreidingswet ook bij dalende instroom verstandig, omdat dit bijdraagt aan duidelijkheid, voorspelbaarheid en een evenredige verdeling.

4. Goede afspraken over vervolg en afwikkeling zijn essentieel

Geef tijdig duidelijkheid over het beoogde moment van intrekking

Gemeenten moeten erop aan kunnen dat de rijksoverheid gemaakte afspraken nakomt. Daarom ligt het in de rede dat de Spreidingswet in ieder geval niet wordt ingetrokken vóór het einde van de eerste cyclus. Uit de contourennota maken wij op dat dit ook de voorkeur van het kabinet heeft. Het heeft ons hoogst verbaasd dat de minister van Asiel en Migratie op X eigenstandig suggereert de wet nog in 2025 in te willen trekken. Wij ontvangen graag zo spoedig mogelijk een eenduidig standpunt van het kabinet over de beoogde planning. Wisselende en tegenstrijdige uitlatingen vanuit het kabinet vergroten immers de onzekerheid en maatschappelijke onrust ten aanzien van het asieldossier.

Gemeenten moeten tijdig weten of zij in hun politiek-bestuurlijke, ruimtelijke en personele planning rekening moeten houden met een nieuwe cyclus, die al op 1 februari 2026 van start zou gaan. Als dit inderdaad de beoogde datum voor intrekking is, is het zaak hierover zo snel mogelijk definitieve duidelijkheid te verschaffen. Tegelijkertijd benadrukken wij dat de snelheid in het (parlementaire) proces niet ten koste mag gaan van zorgvuldigheid.

Deugdelijke afspraken over financiering zijn noodzakelijk

Ook als de wettelijke verplichting om opvangplekken beschikbaar te stellen vervalt, blijft er een rol weggelegd voor gemeenten. Voor de kosten die hieruit voortvloeien (zoals het verkennen van locaties, de voorbereiding van PRT's en RRT's, vergunningentrajecten en juridische procedures) dient een passende bekostigingsregeling te worden opgesteld. Gemeenten dienen hier tijdig duidelijkheid over te krijgen.

Daarnaast is bij gemeenten de verwachting gewekt dat ze voor een deel van de aangedragen plekken een aanvullende vergoeding krijgen (de “bonus-SPUK”). Voor plekken die langjarig beschikbaar zijn gesteld, is de verwachting gewekt dat de vergoeding gedurende de hele looptijd van de bestuursovereenkomst kan worden aangevraagd; ook als die meerdere cycli overstijgt. We hechten eraan dat het kabinet deze gewekte verwachting gestand doet met een heldere regeling en daar spoedig duidelijkheid over geeft.

Voer de invoeringstoets en evaluatie uit

In de Spreidingswet is vastgelegd dat er 2 jaar na inwerkingtreding van de Spreidingswet een invoeringstoets plaatsvindt over de effecten van de wet in de praktijk. Na 4 jaar vindt een evaluatie plaats van de doeltreffendheid en effecten van de wet in de praktijk.

Wij hechten eraan dat de voorgenomen invoeringstoets wordt uitgevoerd. Hoewel wij positief zijn over de eerste effecten van de wet, zien wij ook ruimte voor verbetering. Zo denken wij dat het belangrijk is om de cycli beter op elkaar te laten aansluiten. Daarnaast constateren we dat sommige gemeenten verrast waren door de aantallen in het verdeelbesluit; ook dit kan in een volgende cyclus beter. Tot slot zien wij kansen voor het stimuleren van kleinschalige opvang en samenwerking. Wij kunnen ons vinden in het voorgestelde behoud van de mogelijkheid om onder gemeentelijke verantwoordelijkheid een asielopvangvoorziening te exploiteren. De kaders hiervoor dienen op korte termijn nader te worden uitgewerkt, waarbij voldoende financiële middelen en duidelijkheid daarover noodzakelijk is om ook opvang onder gemeente exploitatie georganiseerd te krijgen.

Conclusie: behoud de Spreidingswet

Wij zien de Spreidingswet als een essentieel instrument om te komen tot een duurzaam, flexibel en evenredig gespreid opvanglandschap. Wij voorzien dat intrekking van de Spreidingswet niet bijdraagt aan het op orde brengen van de asielketen; integendeel. De focus op vrijwilligheid – waarmee het rijk haar eindverantwoordelijkheid voor het organiseren van voldoende opvang tracht te ontlopen en lokale bestuurders in een onmogelijke positie plaatst – helpt gemeenten geenszins. De wet wordt niet ervaren als dwangwet, maar als steun in de rug. Bij afschaffing verwachten we dat de maatschappelijke onrust toeneemt, de onderlinge solidariteit verder onder druk komt te staan en de kosten stijgen.

De Spreidingswet is nodig en hij werkt: de rationele keuze is dus om de wet te behouden. Wij verzoeken u daarom met klem intrekking van de Spreidingswet te heroverwegen. Beschouw de wet als instrument om een maatschappelijke opgave in goede banen te leiden, met mogelijkheden voor kleinschaligheid en betere participatie en integratie. Voer na de evaluatie verbeteringen door en geef de wet de kans om tot bloei te komen. Stel gemeenten en het COA in staat om duidelijke, meerjarige afspraken te maken, zodat er duurzame en betaalbare opvang kan worden gerealiseerd.

In de contourennota lezen we geen argumentatie om de wet wél in te trekken. Indien u uw voornemen toch doorzet, zijn wij benieuwd naar een nadere onderbouwing van deze keuze. Ook raden wij u sterk aan eerst flankerend beleid te ontwikkelen, zodat er grip op instroom, doorstroom en uitstroom is voordat de Spreidingswet wordt ingetrokken. Daarnaast vragen wij u om een fatsoenlijke (financiële) afwikkeling.

Tot slot roepen wij u op een ordentelijk proces met de medeoverheden te doorlopen. Wij constateren dat het kabinet werkt aan diverse beleidsmaatregelen met grote impact op gemeenten, maar dat gemeenten niet of nauwelijks worden uitgenodigd om mee te denken. Ook voor deze consultatie is gekozen voor een korte reactietermijn, die niet aansluit bij de termijnen uit de Code Interbestuurlijke Verhoudingen. Wij verzoeken u daarom ons tijdig te informeren over het wetsvoorstel dat volgt op deze contourennota en voldoende tijd (de gebruikelijke 2 maanden) te bieden voor het opstellen van een zorgvuldige reactie inclusief het doorlopen van een ordentelijke uitvoerbaarheidstoets.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

b.a.

Mr L.K. Geluk
Algemeen Directeur

c.c. A.W.H Bertram, a.w.h.bertram@minjenv.nl

De minister van Asiel en Migratie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Consultatiereactie PRT Noord-Holland - contourennota intrekking spreidingswet

Datum: 14 mei 2025

Onze reactie in het kort:

- De spreidingswet werkt, en biedt ons een uitweg uit de opvangproblemen. Intrekking brengt ons weer terug bij af, en vergroot opnieuw het risico op een opvangcrisis.
- De geboden alternatieven zijn niet onderbouwd op effectiviteit, te vrijblijvend, en tonen te weinig samenhang. Dit pakket biedt gemeenten onvoldoende garanties een nieuwe opvangcrisis te voorkomen.
- Een vaste opvangvoorraad blijft ook bij een lagere opvangbehoefte essentieel om voorbereid te zijn op onverwachte pieken en crisissituaties te voorkomen.
- Zonder wettelijke basis verliest de PRT haar effectiviteit. Dat brengt ons terug naar slechts vrijblijvend overleg over noodmaatregelen.

Excellentie,

Middels deze brief maken wij gebruik van de mogelijkheid te reageren op de contourennota in het kader van de voorgenomen intrekking van de spreidingswet. Deze brief is ondertekend door de negen Noord-Hollandse gemeentebestuurders die deelnemen aan de Provinciale Regietafel Asiel Noord-Holland (PRT) en de commissaris van de Koning.

Voor de komst van de spreidingswet bevond de asielopvang zich jarenlang met enige regelmaat in een crisismodus. Onze gemeenten werden in dergelijke situaties onder hoge druk benaderd om in zeer korte tijd noodlocaties beschikbaar te stellen. Er was dan geen tijd voor zorgvuldigheid in de ruimtelijke voorbereiding, bestuurlijke afstemming en het participatieproces. Dat leidde tot bestuurlijke overbelasting van welwillende gemeenten, humanitair onwenselijke situaties, onbeheersbare kosten en grote onrust in onze lokale gemeenschappen. Intrekking van de spreidingswet geeft het onverantwoorde risico dat dit zwarte scenario zich in de nabije toekomst weer in alle hevigheid zal voordoen.

De spreidingswet heeft ons geholpen
De spreidingswet bracht ons juist een uitweg uit de opvangcrisis. De uitgangspunten ervan zijn helder: een eerlijke spreiding van opvangcapaciteit over het land, solidariteit tussen gemeenten, het voorkomen van dure en inhumane (crisis)noodopvang door duurzaam beschikbare opvangvoorzieningen, en een stabiele opvangcapaciteit die deels meebeweegt met de asielinstroom. Deze uitgangspunten zijn bestuurlijk nog altijd breed gedragen.

Op basis van onze ervaringen in de uitvoering van de eerste cyclus zien wij dat de spreidingswet op onderdelen verbetering verdient, maar in het algemeen helpt. Er is voor het eerst sprake van een wettelijk kader dat opvang als gezamenlijke verantwoordelijkheid verankert, bestuurlijke afstemming structureert en de basis biedt voor toekomstbestendige, evenwichtig verdeelde opvangcapaciteit. Ook mét de

spreidingswet is het organiseren van voldoende opvang in onze provincie een grote uitdaging, vooral ook met de aanvullende opgave voor de opvang van Oekraïners. De gestelde opgave voor onze provincie zal dan ook niet volledig op tijd gehaald worden. Het voornemen van het kabinet over de intrekking van de spreidingswet en uw uitlatingen over uw handhavingsbereidheid hebben het ons in de uitvoering van de spreidingswet bovendien extra moeilijk gemaakt.

Intrekking brengt ons terug bij af
Desondanks heeft de spreidingswet ons geholpen goede stappen te maken: ten opzichte van het jaar voorafgaand aan de spreidingswet, verwachten we komend jaar ruim een verviervoudiging van het aantal reguliere (duurzame) opvangplaatsen in onze provincie, waardoor we dure en onwenselijke noodopvang kunnen gaan sluiten. De locaties die we ervoor terugkrijgen zijn van betere kwaliteit, beter ingepast in de omgeving en bovendien veel goedkoper dan de dure noodopvang. De spreidingswet heeft ons als gemeentebestuurders daarbij de noodzakelijke ondersteuning geboden.

De wet helpt in de gesprekken met onze inwoners en raadsleden, en stimuleert ook de gemeenten die voorheen minder bereid waren hun steentje bij te dragen, zodat de last veel eerlijker wordt verdeeld dan voorheen. Hoewel we er nog niet zijn, is eindelijk ruimte ontstaan om te bouwen aan structurele oplossingen, en de crisismodus achter ons te laten. Terugkeer naar de situatie van vóór de spreidingswet zou daarom een ernstige stap achteruit betekenen.

Vaste voorraad blijft noodzaak
Ook bij een dalende instroom biedt de spreidingswet een goed mechanisme om flexibele opvangvoorraad evenwichtig en eerlijk te kunnen afschalen. Het landelijk toewerken naar een vaste voorraad blijft daarnaast in alle scenario's hard nodig, ook in periodes waarin de opvangbehoefte lager ligt. Op die manier zijn we in de toekomst voorbereid als er plotseling meer opvangplekken nodig zijn. Hoewel het kabinet inzet op het 'strengste asielbeleid ooit', door de toelatingsvoorwaarden strenger te maken en in te zetten op effectieve terugkeer, laat de behoefte aan opvangplekken zich niet volledig voorspellen of beheersen met (landelijk) beleid. Zeker niet nu de geopolitieke spanningen in de wereld toenemen, ook in Europa.

In de praktijk betekent het dat, wanneer de behoefte aan plekken opnieuw onverwachts toeneemt, er zonder wettelijk opvangkader geen planmatige aanpak meer mogelijk is en wij als gemeenten opnieuw onder druk komen te staan om ad hoc noodmaatregelen te treffen. De opvangvoorraad afschalen op slechts de hoop op een lagere opvangbehoefte is daarom voorbarig, riskant en onverantwoord.

Maatregelen uitstroom statushouders ontberen effectiviteit
Eén van de grotere uitdagingen van het opvangprobleem is de gestokte uitstroom van statushouders uit de opvang. In Noord-Holland zien wij ons geconfronteerd met een gezamenlijke achterstand van bijna tweeduizend te huisvesten statushouders. Dat komt in de eerste plaats doordat er over de volle breedte te weinig wordt gebouwd. Het kabinet is voornemens de gemeentelijke huisvestingstaakstelling van statushouders en de voorrangsmogelijkheid te schrappen. Dit zijn juist de twee belangrijkste instrumenten waarmee we deze uitstroom van opvang naar huisvesting kunnen organiseren. Daardoor zal de uitstroom ernstig dalen.

In de contourennota worden alternatieven benoemd om de uitstroom van statushouders toch op gang te houden, zoals doorstroomlocaties, opstartwoningen, en stimuleringsregelingen. Deze ideeën zijn echter nog niet uitgewerkt of

onderbouwd met een effectanalyse, slechts projectmatig van aard en beperkt in hun schaalbaarheid, en bovenal: afhankelijk van de vrijwillige medewerking van gemeenten. Zonder huisvestingstaakstelling en voorrangsmogelijkheid is onze inschatting dat dergelijke initiatieven in onze gemeenten maar zeer mondjesmaat van de grond gaan komen.

Daarnaast doet u een beroep op de zelfredzaamheid van statushouders. De suggestie dat statushouders via hun eigen netwerk of werkgevers woonruimte kunnen vinden, is wellicht in specifieke gevallen haalbaar. Zeker in de huidige gespannen woningmarkt is het echter onrealistisch om hiervan substantiële uitstroom te verwachten. Tot slot voorziet u dat de mogelijke terugkeer van ontheemden naar Oekraïne en Syrië meer mogelijkheden zal geven om statushouders te huisvesten. De geopolitieke en humanitaire ontwikkelingen in beide landen maken dat vooruitzicht echter nog uiterst onzeker.

Het pakket biedt kortom verre van voldoende aanknopingspunten om te veronderstellen dat de negatieve effecten van de eerder genoemde afschaffing van de huisvestingstaakstelling en voorrangsmogelijkheid op de uitstroom worden gecompenseerd. Het gevolg is voorspelbaar: de uitstroom stagneert, de druk op opvangcapaciteit neemt verder toe en het risico op overbezetting en (crisis)noodopvang wordt opnieuw reëel.

PRT zonder wettelijk fundament verliest haar kracht
In de contourennota wordt daarnaast voorgesteld een aantal elementen uit de spreidingswet te behouden, waaronder de afstemming aan PRT's, de capaciteitsraming en de gemeentelijke exploitatie. De PRT bestond overigens ook vóór de spreidingswet, maar kreeg met de komst van de spreidingswet wel instrumentarium en meer effectiviteit. De spreidingswet heeft de rol van de PRT als platform voor overleg, afstemming en monitoring versterkt. In het afgelopen jaar hebben wij daar aan de PRT positieve ervaringen mee opgedaan. Het behoud van de PRT's zonder wettelijk verankerde ijkmomenten, instrumentarium, bevoegdheden en financiering is feitelijk een teruggang naar de periode van vóór de spreidingswet, waarbij de PRT nagenoeg uitsluitend functioneerde als gremium voor bestuurlijke afstemming over binnen de provincie te nemen noodmaatregelen.

Daarnaast wordt in de contourennota het behoud genoemd van de indicatieve verdeling van de landelijke behoefte aan opvangplaatsen over gemeenten. Ook hier geldt dat een vorm hiervan reeds bestond in de periode vóór de spreidingswet. De ervaringen van destijds leren echter dat een dergelijke verdeling zonder verdere termijnen of juridische gevolgtrekking in de praktijk veel te weinig oplevert. Het laatste element dat u beoogt te behouden is de mogelijkheid tot gemeentelijke exploitatie van opvangvoorzieningen. Dit voornemen is te prijzen, maar zal weinig tot geen invloed hebben op de opvangbehoefte of -capaciteit, en heeft daarmee in de motivatie achter de intrekking van de spreidingswet weinig relevantie.

Consolidatie plekken eerste cyclus vergt duidelijkheid en actieve ondersteuning
Tot slot wordt in de contourennota het streven benoemd zo veel mogelijk opvangplekken uit de eerste cyclus van de spreidingswet te consolideren. Dit streven is op zichzelf bezien een verstandige en zeer wenselijke inzet. Tegelijkertijd blijft het onduidelijk op welke wijze u deze ambitie concreet wil ondersteunen. Tot nu toe hebben uw publieke uitlatingen over het voornemen tot intrekking van de wet, het handhaven van verdeelbesluiten en de financiering op lange termijn juist geleid tot

verwarring en terughoudendheid bij gemeenten om opvanginitiatieven voort te zetten of te formaliseren.

Dergelijke signalen ondergraven het proces van verzilvering en maken bestuurlijke afspraken minder houdbaar. Wil de eerste cyclus daadwerkelijk tot goede resultaten leiden, dan is bestuurlijke duidelijkheid én actieve ondersteuning vanuit het Rijk vereist. De uitfasering van grootschalige noodopvang en de opbouw van een eerlijk verdeelde reguliere voorraad aan opvang is echter een proces dat niet binnen één cyclus volledig kan worden gerealiseerd. Een effectief wettelijk kader op dit vlak blijft voorlopig dus noodzakelijk.

Consultatietermijn
Met betrekking tot de consultatietermijn van slechts vier weken in een vakantieperiode geeft u ons als ketenpartners te weinig ruimte om te komen tot een goed overwogen en afgestemde consultatiereactie. Wij verwachten dan ook van u dat, indien er toch een concept intrekkingswet gereed komt, u ons alsnog minstens de gebruikelijke acht weken geeft een formele reactie op te stellen.

Tot slot
Gemeenten, provincies en ketenpartners hebben de afgelopen periode, ondersteund door de spreidingswet, stappen gezet uit de crisissituatie. Deze omslag vergt tijd, bestuurlijke rust en vertrouwen in de continuïteit van afspraken. Midden in die overgang de wettelijke basis onder dit proces weghalen, is in onze optiek zeer onwenselijk en onverstandig. De in de contourennota benoemde alternatieven geven daarnaast geen vertrouwen in duurzame oplossingen. Graag denken wij bij de evaluatie van de eerste wetscyclus met u mee over manieren om de spreidingswet effectiever en werkbaarder te maken. Dat geldt ook voor andere oplossingen binnen de asielketen om de druk op de opvangcapaciteit, onze woningvoorraad en onze lokale samenleving te verlichten.

Met vriendelijke groet,

de leden van de PRT Noord-Holland:

dhr. Bonenkamp (Niels)
wethouder Landsmeer

dhr. Elzakalai (Adam)
wethouder Amstelveen

dhr. Groot Wassink (Rutger)
wethouder Amsterdam

dhr. Hamming (Jan)
burgemeester Zaanstad

dhr. Ter Heegde (Han)
burgemeester Gooise Meren

mw. Van Kampen (Marjan)
burgemeester Schagen en Bergen

mw. Lanphen (Joke)
wethouder Blaricum

dhr. Meerhoff (Sam)
wethouder Heemstede

dhr. Wienen (Jos)
burgemeester Haarlem

dhr. Van Dijk (Arthur)
commissaris van de Koning in Noord-Holland

Herengracht 23
2511 EG DEN HAAG
telefoon (070) 888 12 12
www.ipo.nl

Minister van Asiel en Migratie
mevrouw M.H.M. Faber-van de Klashorst
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
17-04-2025	6324979	ALG 11950/2025	15 mei 2025

onderwerp
Consultatiereactie IPO contourennota intrekken Spreidingswet

Geachte mevrouw Faber,

Het IPO heeft uw "Contourennota intrekking Spreidingswet" ontvangen waarin u om een bestuurlijke reactie vraagt. Wij willen opmerken dat wij als gezamenlijke provincies niet betrokken zijn bij de totstandkoming van deze contourenschets. Volgens de Code Interbestuurlijke Verhoudingen heeft een koepelorganisatie recht op een consultatietermijn van 8 weken. U heeft besloten de termijn in te korten tot 4 weken. Door de consultatietermijn tot slechts vier weken te beperken, en dat ook nog in een vakantieperiode, geeft u ons als ketenpartners niet voldoende ruimte om een goed overwogen en afgestemde reactie te formuleren. Wij verzoeken u met klem voor vervolgende consultaties de termijn te hanteren zoals afgesproken in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen en tevens rekening te houden met recesperiodes.

Reactie
De gezamenlijke provincies vragen u terughoudend om te gaan met de intrekking van de Spreidingswet zolang er geen volwaardig alternatief is uitgewerkt en waarbij de effecten en samenhang tussen de verschillende wetsvoorstellen en – wijzingen goed is geanalyseerd. Een alternatief met voldoende waarborging, met de daarbij behorende financiële middelen én dat breed bestuurlijk gedragen wordt.
Een nadere toelichting van ons standpunt vindt u hieronder.

Consultatiereactie IPO Spreidingswet (2022) en Huisvestingswet (2025)
De contourennota schetst hoe het kabinet vorm wil geven aan het intrekken van de Spreidingswet. U bent voornemens een aantal elementen uit de Spreidingswet te behouden zonder deze in een wet te verankeren, waaronder het behoud van het coördinatiemechanisme en de capaciteitsraming. Uw doel is de gemeenten te ondersteunen met een samenhangend pakket (waaronder huisvesting) om te komen tot vrijwillige realisatie van opvangplekken.

Inlichtingen bij : Meije Gildemacher
Email : mgildemacher@ipo.nl
Bijlagen : geen

In onze consultatiereactie van november 2022 op de huidig geldende Spreidingswet hebben wij, net als de ketenpartners, geconstateerd dat wetgeving wenselijk is om te komen tot een duurzaam en stabiel opvanglandschap waarbij wordt uitgegaan van solidariteit tussen gemeenten en een eerlijke en evenwichtige spreiding over het land. Met een evenwichtige spreiding wordt de verantwoordelijkheid gedeeld. Ook nu blijven wij het belang van solidariteit en een structureel, betrouwbaar en gezamenlijk systeem binnen de gehele keten onderstrepen.

In onze consultatiereactie op de 'Wijziging van de Huisvestingswet 2014 inzake het verbod op voorrang voor vergunninghouders ('Wet nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders') uitten wij onze zorg over de ingrijpende gevolgen van het intrekken van de Spreidingswet in samenhang met de aanpassing van de Huisvestingswet 2014. De voorgenomen wetswijzingen en intrekkingen hebben ingrijpende gevolgen voor de uitvoerbaarheid van onze provinciale taken binnen de asielketen. Een voorwaarde voor het uitvoeren van onze taak is dat onze de ketenpartners voldoende in staat worden gesteld hun taak effectief uit te voeren. De samenhang tussen opvang, huisvesting en doorstroom raakt ontregeld terwijl stabiliteit en samenwerking tussen bestuurslagen essentieel is om deze opgave beheersbaar te houden.

Volgordelijkheid diverse wetstrajecten in relatie tot 'samenhangend pakket'
In onze consultatiereactie op de Huisvestingswet hebben wij aangegeven dat het voornemen om op korte termijn enkele wettelijke verplichtingen (Spreidingswet, wijziging huisvestingswet) in te trekken en nieuwe wet- en regelgeving (Asielnoodmaatregelenwet en Wet invoering tweestatusstelsel) in te voeren de gehele asielketen kwetsbaar maakt. Zonder een juridisch sluitstuk bestaat het risico dat de druk opnieuw onevenredig bij een beperkt aantal gemeenten/regio's/provincies terechtkomt op zowel opvang als huisvesting. Dit raakt ook onze toezichthoudende rol. Daarnaast zullen de kosten voor (crisis/nood-)opvang enorm toenemen en zal huisvesting, maar ook inburgering en participatie van statushouders stagneren/vastlopen en het vergroot het risico op meer dakloosheid van mensen met en zonder verblijfsvergunning in gemeenten. Vraag is of deze aanpak zonder duidelijkheid over de impact en waarborgen voor langere termijn zal leiden tot een stabiel en duurzaam stelsel.

In onze consultatiereactie op de Huisvestingswet hebben wij tevens aangegeven dat er op dit moment geen sprake is van een volwaardig alternatief pakket met voldoende waarborgen. De contourennota geeft aan dat er wordt gewerkt aan een maatregelenpakket, inclusief maatregelen om ervoor te zorgen dat statushouders uit de asielopvang uitstromen zonder daarvoor de sociale woningvoorraad te gebruiken. Of al de genoemde maatregelen in bijlage bij de contourennota ook daadwerkelijk tot het gewenste effect zullen leiden is niet onderzocht middels een uitvoeringstoets dan wel impactanalyse.

Uitvoeringstoets en financiële ondersteuning
De gezamenlijke provincies vragen u terughoudend om te gaan met intrekking van de Spreidingswet zolang er geen volwaardig alternatief met voldoende waarborgen is uitgewerkt met een bijbehorende impactanalyse van alle voorgenomen wijzigingen van wetgeving en maatregelen die van invloed zijn op de gehele asielketen zoals wij ook hebben aangegeven in onze consultatiereactie 'Wet nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders'.

Wij verwachten dat bij de verdere uitwerking van het samenhangend pakket tevens de behorende financiële middelen worden meegenomen en dat dit alternatief breed bestuurlijk gedragen wordt.

Tot slot

Wij hebben kennis kunnen nemen van de reacties van VNG, de Kring van Commissarissen en het COA. Wij onderschrijven deze reacties.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

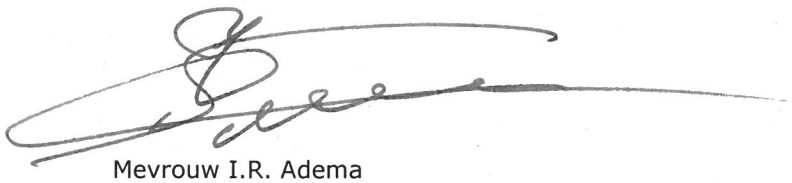

Mevrouw I.R. Adema
Voorzitter Interprovinciaal Overleg

metropool
regioamsterdam

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht (editie 94 – 20 mei 2025)

Geachte Raadsleden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze maandelijkse brief informeren wij u in het kort over actuele ontwikkelingen in de samenwerking binnen de MRA. Dit maandelijkse MRA Raads- en Statenleden Bericht wordt ook gearchiveerd op de MRA-website.

Nieuws uit de Metropoolregio Amsterdam

- Meer dan 250 initiatieven jongerencultuur in MRA met ruim € 7 miljoen subsidie van Rijk
- Netwerk doorfietsroutes in 2024 uitgebreid
- Inwoners regio Amsterdam ontvangen uitnodiging voor grootschalig woononderzoek
- Wat betekent de Europese 'Clean Deal' voor de industrie in de MRA?

Agenda's en verslagen Bestuur, Algemene Vergadering, Raadtafel en Platforms

Alle informatie, agenda's en stukken van het MRA Bestuur, MRA Raadtafel, MRA Algemene Vergadering, en de agenda's en verslagen van de platforms Economie, Ruimte en Mobiliteit kunt u vinden op de website van de MRA.

Eén pagina voor Jaarplanning 2025, Termijnagenda en Voortgangsnota

Op de website van de MRA is een speciale pagina gemaakt met daarop de meest actuele Jaarplanning van 2025 (versie 10 feb 2025) en de Termijnagenda en Voortgangsnota (eerste kwartaal 2025). Op de Jaarplanning 2025 treft u alle MRA-overleggen, waaronder alle bijeenkomsten van het Bestuur, de Algemene Vergadering, de Raadtafel en de bestuurlijke platforms. Hieronder staan de data van de eerstvolgende Raadtafel en Algemene Vergadering (AV):

Publicatie agenda/bijlagen	*MRA Raadtafel*	*MRA AV*
6 juni 2025 (*Raadtafel*)	wo 18 juni 2025 19.30 uur	27 juni 2025 10.00 uur

Het eerstvolgende Bericht aan Raden en Staten wordt aan het eind van volgende maand naar alle griffiers verzonden.

Middels deze brief hopen wij u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen of opmerkingen ben ik altijd bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

Termini 179
1025 XM Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Emiel Reiding
Directeur Metropoolregio Amsterdam
e.reiding@metropoolregioamsterdam.nl
06 - 39 36 20 77

*) De 33 deelnemers van de MRA zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam, Almere, Lelystad, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, de provincies Noord-Holland en Flevoland, en de Vervoerregio Amsterdam.
**) De 7 deelregio's zijn: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

Dit digitale 'MRA Raads- en Statenleden Bericht' verschijnt maandelijks, met uitzondering van de zomermaanden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Interbestuurlijk Toezicht
BEL/BS

Telefoonnummer 0800 0200 600
ibt-alg@noord-holland.nl

Verzenddatum
28 MEI 2025

Kenmerk
2402825/2402828

Uw kenmerk

Betreft: Jaarverslag 2024 Interbestuurlijk Toezicht

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de resultaten van het Interbestuurlijk toezicht over het jaar 2024.

In bijgaand jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht 2024 schetsen wij in de vorm van een infographic welke trends en ontwikkelingen wij hebben waargenomen in 2024 bij het toezicht op gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen op de vier risicodomeinen Financiën, Omgevingsrecht, Huisvesting verblijfgerechtigden en Informatie- en Archiefbeheer. Alle organisaties waar we toezicht op houden zijn per brief geïnformeerd.
Het jaarverslag is door Gedeputeerde Staten vastgesteld, het wordt gepubliceerd op de website van de provincie Noord-Holland en het wordt verzonden naar de gemeenten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/w

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n): Jaarverslag IBT 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Jaarverslag Interbestuurlijk toezicht 2024

Unit Toezicht

mei 2025

Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde Staten

BEL/BS

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Inhoud

Interbestuurlijk Toezicht 2024	2
Sanctiemiddelen	3
Financieel toezicht	4
Informatie- en archiefbeheer	5
Omgevingsrecht	5
Huisvesting van verblijfsgerechtigden	6
Meldingen en incidenten	6
Infographic	7

Interbestuurlijk Toezicht 2024

De toezichtstaken van de provincie Noord-Holland zijn ondergebracht bij de Unit toezicht. Deze Unit bestaat uit de teams Interbestuurlijk toezicht (IBT) en Financieel toezicht (FT).

De domeinen waarop het team IBT in 2024 toezicht heeft gehouden, zijn Informatie- en archiefbeheer, Omgevingsrecht en de Huisvesting van verblijfsgerechtigden. Voor het domein Huisvesting van verblijfsgerechtigden zorgen gemeenten (op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014) voor de huisvesting van statushouders (asielzoekers met een verblijfsvergunning) volgens een taakstelling. De taakstelling wordt elk half jaar bepaald door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente en het verwachte aantal statushouders.
In 2024 zijn er geen nieuwe thematische onderzoeken uitgevoerd. Binnengekomen meldingen/incidenten zijn opgepakt en behandeld.
De resultaten van het toezicht leiden tot een oordeel op het betreffende domein: groen betekent voldoende, geel betekent dat er enige verbetering noodzakelijk is, oranje houdt in dat er veel verbetering noodzakelijk is en bij rood is het onvoldoende.

Het Team FT houdt toezicht op de gemeentefinanciën. Wanneer een gemeente alle jaren structureel sluitend presenteert, krijgt deze de kwalificatie groen. Structureel houdt in dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Als enkel het begrotingsjaar structureel sluitend is, maar de meerjarenraming niet, krijgt deze de kwalificatie geel. Een oranje kwalificatie betekent dat het begrotingsjaar niet structureel sluitend is en binnen de termijn van de meerjarenraming wel. Een rode kwalificatie betekent dat zowel het begrotingsjaar als de meerjarenraming niet structureel sluitend is.

In de bijgevoegde infographic is te lezen hoe er op de verschillende domeinen is gescoord. Jaarlijks worden de resultaten ook weergegeven in een interactieve kaart op de website van de provincie Noord-Holland (Kaart en Data).

Sanctiemiddelen

Wanneer een gemeente haar wettelijk verplichte taken niet uitvoert, is er sprake van taakverwaarlozing. Als wij taakverwaarlozing constateren, kunnen we sanctiemiddelen inzetten. Interbestuurlijk toezicht heeft twee sanctiemiddelen, namelijk:

1. Indeplaatstreding. Dit wil zeggen dat de provincie de taken van de gemeente uitvoert namens en op kosten van die gemeente.
2. Schorsing en vernietiging. Wanneer we constateren dat een besluit in strijd is met de wet, kan het college van GS dit besluit voor schorsing of vernietiging voordragen aan de minister. De minister kan het besluit dan schorsen en/of vernietigen.

Het interbestuurlijk toezicht doorloopt bij interventies altijd een landelijk vastgestelde procedure, de zogenaamde interventieladder. De interventieladder geeft de stappen weer die doorlopen moeten worden voordat een van de twee sanctiemiddelen ingezet worden.

De interventieladder bestaat uit de volgende treden:

- Stap 1 – signaleren: vaststellen dat er vermoedelijk sprake is van taakverwaarlozing.
- Stap 2 – valideren: informatie opvragen bij de gemeente of het waterschap en andere belanghebbenden over gesignaleerde misstanden, valideren dat er sprake is van taakverwaarlozing en vaststellen wat de oorzaak is.
- Stap 3 – actief toezicht houden: afspraken maken met de gemeente over acties, termijnen en vervolg.
- Stap 4 – vooraankondiging van interventie: de gemeente aanzeggen dat het instrument indeplaatstreding zal worden toegepast en het openbaar publiceren van deze aanzegging.
- Stap 5 – laatste kans geven: besluiten tot indeplaatstreding met een laatste termijn voor de gemeente om alsnog zelf het gebrek op te lossen.
- Stap 6 – indeplaatstreding bij taakverwaarlozing: het uitvoeren van de verwaarloosde taak, namens en op kosten van de gemeente.

Financieel toezicht

In 2024 is van alle 44 gemeentebegrotingen een analyse gemaakt. Deze analyses zijn ambtelijk besproken. De Gemeenschappelijke regelingen zijn op basis van prioritering behandeld vanwege personele wisselingen. Van 3 van de 37 Gemeenschappelijke regelingen is in 2024 geen analyse gemaakt, omdat deze laag geprioriteerd zijn als risicovol.

Het is alle Noord-Hollandse gemeenten gelukt om een structureel en reëel sluitende begroting 2025 in te dienen. Bij een achttal gemeenten is dit gelukt met behulp van de inzet van maximaal 10% van het surplus van de algemene reserve. Vrijwel alle gemeenten hebben hun deel van de korting van € 675 miljoen korting op de Algemene Uitkering als eenmalige negatieve baat opgenomen. Met het ravijnjaar in het vooruitzicht heeft een aantal gemeenten (in regionaal verband) opdracht aan gemeenschappelijke regelingen gegeven om bezuinigingsmogelijkheden in de begroting 2026 in beeld te brengen.

Van de 44 gemeenten volgen 35 het VNG-advies op om een statement te maken: in de meerjarenraming daadwerkelijk het tekort niet meer te dichten of zodanige bezuinigingen op te nemen dat het ten koste gaat van hun voorzieningen. Als belangrijkste oorzaken van de tekorten worden vooral de volgende zaken benoemd: de gestegen kosten voor jeugdzorg en WMO, loonkosten van inhuur personeel en de significante korting op de algemene uitkering.

Eind 2024 zijn nog niet alle gemeenten van de provincie Noord-Holland begonnen met het treffen van maatregelen tegen de verwachte tekorten vanaf 2026. De meeste gemeenten bereiden zich in het voorjaar van 2025 voor op ombuigingen/bezuinigingen voor begrotingsjaar 2026.

Informatie- en archiefbeheer

Het domein Informatie- en archiefbeheer houdt toezicht op 66 organisaties. Er zijn in 2024 geen nieuwe beoordelingen uitgevoerd, lopende zaken zijn wel doorgegaan. In het eerste kwartaal van 2025 wordt een steekproef gedaan, hierbij worden 10 organisaties beoordeeld over beoordelingsjaar 2023. De steekproef wordt uitgevoerd op basis van de beoordelingen over toezichtjaren 2021 en 2022. Er worden 6 organisaties beoordeeld die niet goed hebben gepresteerd in 2022 en 4 organisaties die wel goed hebben gepresteerd. Een samenvatting van deze beoordelingen wordt gedeeld met de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen waar de provincie Noord-Holland toezicht op houdt.

Omgevingsrecht

Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is het systematisch toezicht beperkt gebleven tot het hebben van de juiste documenten, zoals het Uitvoerings- en Handhavingsbeleid, het jaarverslag, het uitvoeringsprogramma en hun kwaliteitsverordening. Deze documenten geven inzicht in beleidscyclus van de VTH-taken. Voor alle 44 gemeenten is beoordeeld of zij deze gevraagde documenten hebben aangeleverd aan de provincie. De resultaten hiervan zijn dat 8 gemeenten alle gevraagde documenten hebben aangeleverd, 11 gemeenten hebben 1 of 2 documenten niet aangeleverd en 25 gemeenten hebben 3 of meer documenten niet aangeleverd. De gemeenten die alle gevraagde documenten hebben aangeleverd ontvangen een compliment. De gemeenten die niet alle documenten hebben aangeleverd krijgen de mededeling welke documenten ontbreken en dat zij geacht worden de juiste documenten in 2025 wel op tijd aan te leveren. De waterschappen en omgevingsdiensten zijn niet beoordeeld.

Het toezicht binnen het domein omgevingsrecht is voor het beoordelingsjaar 2023 steekproefsgewijs uitgevoerd. Voor 10 van de 44 gemeenten zijn de aangeleverde documenten getoetst aan de kwaliteits- en procescriteria die zijn opgenomen in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit voor de Uitvoerings- en Handhavingstaken. Deze 10 gemeenten hebben een terugkoppeling ontvangen over deze toetsing en welke aandachtspunten wij hebben gevonden. Zo nodig

en/of gewenst zijn de aandachtspunten ambtelijk besproken met de betreffende gemeente. Vervolgens is de beoordeling definitief gemaakt en is een bestuurlijke brief aan het college van B&W gestuurd met de belangrijkste aandachtspunten en/of een overzicht van ontbrekende documenten. De aandachtspunten uit de inhoudelijke steekproef zijn samengevat en hebben wij met alle gemeenten gedeeld.

Huisvesting van verblijfsgerechtigden

Het toezicht op het domein huisvesting Verblijfsgerechtigden is conform het vastgestelde beleid uitgevoerd. Alle 44 Noord-Hollandse gemeenten hebben na de peildata 1 januari 2024 en 1 juli 2024 een beoordelingsbrief ontvangen. Met de 26 gemeenten die ‘oranje’ scoorden zijn op ambtelijk niveau gesprekken gevoerd over de oorzaken van, en mogelijke oplossingen voor de achterstand. Deze gemeenten zijn tevens gevraagd om een plan van aanpak op te stellen. De Unit Toezicht blijft naar aanleiding van de ingediende plannen met de gemeenten in gesprek over de voortgang.

Meldingen en incidenten

Burgers, maar ook organisaties, kunnen bij IBT een melding of klacht indienen als men van mening is dat een gemeente, omgevingsdienst of waterschap zich niet aan de wettelijke regels of rechterlijke uitspraken houdt. Dit geldt enkel voor de zogeheten medebewindstaken. In 2024 heeft de provincie 17 keer een dergelijke melding of klacht in behandeling genomen. In eerste instantie wordt onderzocht of de klager nog rechtsmogelijkheden heeft (dan moet de burger namelijk eerst deze mogelijkheden benutten) of bij de Ombudsman zijn klacht kan indienen. Heel soms betreft het klachten waarbij het lijkt of de gemeente de wettelijke regels niet heeft gevolgd of zich niet heeft gehouden aan een rechterlijke uitspraak. Dergelijke klachten vergen goed onderzoek van IBT, voordat er actie kan worden genomen richting gemeenten.

Provincie Noord-Holland

Uitvoering Interbestuurlijk Toezicht Noord-Holland

Interbestuurlijk toezicht (IBT) is het toezicht tussen de verschillende lagen van de overheid. Provincies hebben binnen IBT, op grond van de Wet revitalisering generiek toezicht (WRGT), een belangrijke rol. Provincies zijn verantwoordelijk voor het toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen, bij de uitvoering van een aantal specifieke wettelijke taken. Interbestuurlijk Toezicht is onderdeel van de kwaliteitsborging die ervoor moet zorgen dat de overheid zich aan de wet houdt en haar taken blijvend goed uitvoert en inwoners en bedrijven daarop kunnen vertrouwen.

JAARVERSLAG IBT 2024 PER DOMEIN:

INCIDENTEN/MELDINGEN

- De provincie houdt incidentgericht toezicht op medebewindstaken die niet als risicodomein zijn aangemerkt. Dat betekent dat op deze terreinen niet systematisch of specifieke informatie wordt uitgevraagd en beoordeeld.
- In 2024 is de provincie 17 keer in actie gekomen na een melding of klacht.

OMGEVINGSRECHT

Onder toezicht stonden:

- 44 gemeenten
- 4 Omgevingsdiensten
- 3 Waterschappen

- 10 gemeenten inhoudelijk getoetst (via steekproef)
  - Bevindingen gedeeld met alle gemeenten

- documenten aangeleverd door gemeenten getoetst op volledigheid en actualiteit:
- 8 gemeenten hebben alle gevraagde documenten aangeleverd
- 11 gemeenten hebben 1 of 2 documenten niet aangeleverd
- 25 gemeenten hebben 3 of meer documenten niet aangeleverd
- 0 gemeenten die geen documenten hebben aangeleverd

FINANCIEEL TOEZICHT

Gemeenten

- 1 groene gemeente
- 42 gele gemeenten
- Geen oranje gemeenten
- 1 rode gemeente

INDELEN 4-KLEUREN

- Groen: alle jaren structureel sluitend
- Geel: minimaal 2024 structureel sluitend
- Oranje: alleen laatste jaar structureel sluitend
- Rood: alle jaren structureel niet sluitend

- Voor 2024 hebben 43 Noord-Hollandse gemeenten een structureel en reëel sluitende begroting ingediend of (als er geen structureel sluitende begroting kon worden vastgesteld) is het evenwicht hersteld in de meerjarenraming (uiterlijk 2027).
- Omdat één gemeente geen structureel sluitende begroting 2024 heeft ingediend en het evenwicht ook niet hersteld zou zijn in 2027 is deze gemeente onder preventief toezicht o.b.v. Gemeentewet gesteld.
- Voor de overige 43 gemeenten was het repressief toezicht geldig.

- Veel gemeenten kampen met tekorten in de meerjarenraming 2025-2027. Belangrijkste oorzaken:
  - de gestegen prijzen van indexering en loonkosten van zowel de gemeenten als hun verbonden partijen,
  - de inzet van middelen voor het opstellen van omgevingsplannen en de ontwikkeling van de middelen binnen het sociaal domein.
  - Maar ook de duurdere inhuur van personeel.
- Daarbovenop komt nog de daling van de algemene uitkering vanaf 2026, wat voor grote problemen zal gaan zorgen.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

- 34 van de 37 regelingen zijn in 2024 geanalyseerd. Over de uitkomst van de analyse is een brief aan het bestuur gestuurd. Bij de regelingen maken we geen onderscheid in kleur.

De Gemeenschappelijke regelingen zijn op basis van prioritering behandeld. Van 3 van de 37 Gemeenschappelijke regelingen is in 2024 geen analyse gemaakt omdat deze laag geprioriteerd zijn als risicovol.

FINANCIEEL TOEZICHT OP DE WATERSCHAPPEN

Onder toezicht stonden:

- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV)

De begrotingen van de drie waterschappen zijn geanalyseerd

- Bevindingen zijn ambtelijk besproken en schriftelijk gedeeld met het waterschapsbestuur.
- Gelet op de financiële positie van Waterschap AGV hebben ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden van de toezichthoudende provincies Utrecht en Noord-Holland met AGV.
- Het herstelplan kasgeldlimiet AGV is goedgekeurd door GS van Utrecht en GS van Noord-Holland.'

HUISVESTINGSCIJFERS VERBLIJFSGERECHTIGDEN

Achterstand per 1 januari 2024:	1.627
Taakstelling 1e helft 2024:	3.104
Totaal te realiseren tot 1 juli 2024:	4.731
Gerealiseerd in 1e helft 2024:	1.334
Achterstand per 1 juli 2024:	2.576
Taakstelling 2 helft 2024:	2.812
Totaal te realiseren tot 1 jan. 2025:	5.388
Gerealiseerd in 2e helft 2024:	2.489
Achterstand te realiseren huisvesting per 1 januari 2025 :	2.899 personen

ONDER TOEZICHT STONDEN:

44 Gemeenten

- 8 groene gemeenten
- 10 gele gemeenten
- 26 oranje gemeenten

INDELEN 3-KLEUREN VERKEERSLICHT

- Groen: taakstelling tweede helft 2024 gehaald
- Geel: relatief kleine achterstand op de taakstelling tweede helft 2024
- Oranje: relatief grote achterstand op de taakstelling tweede helft 2024

INFORMATIE- EN ARCHIEFBEHEER

Onder toezicht stonden:

- 44 Gemeenten
- 19 Gemeenschappelijke regelingen, waaronder:
  - 4 omgevingsdiensten
  - 5 veiligheidsregio's
  - 1 vervoerregio
  - 2 GGD'en
  - 2 participatiebedrijven
  - 5 werkorganisaties
- 3 Waterschappen

- 10 organisaties beoordeeld over toezichtsjaar 2023 (uitgevoerd begin 2025)
- Met verschillende organisaties zijn er verificatie/ ambtelijk gesprekken gevoerd nav toetsingsjaar 2022.
- Met 1 gemeente een bestuurlijk gesprek nav toetsingsjaar 2022.
- Er stonden 2 gemeenten onder actief toezicht

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M.A. van Eijnatten
AD/CC

Telefoonnummer +31235144007
martijn.van.eijnatten@noord-holland.nl

Verzenddatum

28 MEI 2025

Kenmerk
2399701/2399716

Uw kenmerk

Betreft: Auditopvolging per 1 maart 2025

Geachte leden,

Wij hebben de auditopvolging peildatum 1 maart 2025 in onze vergadering van 27 mei 2025 vastgesteld. Auditopvolging is een instrument om de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren in beleid en uitvoering. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS. Bijgaand ontvangt u de notitie auditopvolging en de auditopvolgingslijst per 1 maart 2025. De notitie bevat een analyse van de status van de openstaande aanbevelingen per 1 maart 2025. De stand van zaken zelf ligt vast in de genoemde lijst. De volgende auditopvolging waarmee wij u informeren, is de auditopvolging peildatum 1 september 2025.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p.l.

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Auditopvolgingslijst per 1 maart 2025 bestuurlijk
2. Notitie auditopvolging per 1 maart 2025

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Bestuurlijke Aanbevelingen
Stand van zaken per 1 maart 2025

Toelichting:
In bijgaand overzicht zijn alle nog openstaande aanbevelingen opgenomen uit onderzoeksrapporten van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant en Concerncontrol. Bij de aanbevelingen wordt aangegeven uit welk onderzoeksrapport deze afkomstig is/zijn en hoeveel van de aanbevelingen uit dit onderzoek er zijn afgerond.

- aanbeveling is afgerond
- deadline is ongewijzigd
- deadline is eenmaal doorgeschoven
- deadline is meerdere malen doorgeschoven
- Aanbeveling is niet herhaald door accountant
- aanbeveling is vervallen

Aanbestedingsprocedure projecten boven EU-grenzen

Auteur onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 3 oktober 2017

Openstaande aanbevelingen: 1 /7

Openstaande aanbevelingen: 1 /7

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
3	Richt een centrale database in waar de risicoanalyses en evaluaties worden bewaard om zo het lerend vermogen binnen de provincie te versterken;	De aanbeveling inzake het inrichten van een centrale database voor het bijhouden en opvolgen van risicoanalyses en evaluaties zullen wij verkennen in concernbreed verband. Het lijkt namelijk effectiever om dit op te pakken voor alle grotere projectrisico's en evaluaties en niet alleen die rond het aanbestedingsproces.	AD/CC	2018-K4	Status ongewijzigd Momenteel lopen de voorbereidingen voor de aanschaf van een ISMS tool. Na aanschaf wordt verkend of deze breder als risicomanagementtool - met een centrale database waarin risicoanalyses en evaluaties kunnen worden bewaard - ingezet kan worden of dat een separate tool daar geschikter voor is.	2024-K3	De oorspronkelijke aanbesteding van het ISMS is niet geslaagd. Omwille hiervan wordt het ISMS gesplitst en gefocused op informatiebeveilingsaspect. Risicomanagement en de verbijzonderde interne controle worden hierbij losgekoppeld. Voor risicomanagement wordt samen met de nieuwe Concerncontroller gekeken hoe dit verder gebracht gaat worden.	2026-K1

Managementletter 2018

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 27 november 2018

Openstaande aanbevelingen: 1 /17

Openstaande aanbevelingen: 0 /17

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
8	**Volledige en juiste verantwoording van inkomende subsidies** De provincie ontvangt van diverse subsidiegevers subsidie. (...) De provincie heeft momenteel geen inzicht in de maatregelen die dit betreft. Er is geen sprake van een centrale registratie van inkomende subsidies en de functie om de volledigheid van inkomende subsidies te bewaken is binnen uw organisatie niet belegd. Wij adviseren u een inventarisatie van (rechten op) inkomende subsidies te maken en in de organisatie in te regelen dat de volledigheid van de verantwoorde inkomende subsidies periodiek wordt vastgesteld. De nadruk ligt daarbij ook op de manier waarop de provincie zorgt dat subsidiebaten juist (in overeenstemming met de geleverde prestaties) worden toegerekend aan het jaar.	In onze begroting en administratie zijn uiteraard de ontvangsten in het kader van de subsidies opgenomen en in beeld. Het punt wat de accountant maakt is dat wij moeilijk kunnen aantonen of deze registratie volledig is. Wij zullen bij de jaarrekening 2018 een eerste inventarisatie maken van de ontvangen subsidies en de wijze van toerekenen (op basis van geleverde prestaties). Voor de langere termijn zal onderzocht worden of de centrale registratie ook structureel in de organisatie ingericht moet worden met de daarbij behorende ambtelijke capaciteit.	CZ BEL B&U	2019-K3	Voor is een plan van aanpak geschreven voor de opdracht. Dit plan zal in Q4 2024 en Q1 2025 worden uitgevoerd. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2021, aanbeveling 11** - **Managementletter 2022, aanbeveling 5** - **Accountantscontrole 2022, aanbeveling 6** - **Managementletter 2023, aanbeveling 15**	2025-K1	In 2024 heeft Interne Audit onderzoek uitgevoerd naar de inkomende subsidies. Onderdeel hiervan is het structureel inrichten van de centrale registratie. De opvolging van de aanbevelingen zal bij het ambtelijke onderzoek plaats vinden. Op dit moment werkt een team vanuit Beleid, Financiën en Subsidies & Inkoop aan de processen rondom inkomende subsidies en de inbedding ervan in de organisatie. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2021, aanbeveling 11** - **Managementletter 2022, aanbeveling 5** - **Accountantscontrole 2022, aanbeveling 6** - **Managementletter 2023, aanbeveling 15**	Afgerond

Managementletter 2020

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 1 december 2020

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
5	**Risicomanagement en proces-inrichting** Koppel de beschreven processen duidelijk aan de beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	De aanbeveling om procesbeschrijvingen te koppelen aan een beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual maakt onderdeel uit van de planning. Het streven is om dit per jaareinde op hoofdlijnen voor de belangrijkste boekingsgangen af te ronden.	CZ/FIN	2021-K4	De accounting manual is gereed, maar nog niet gekoppeld aan de processen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2022, punt 9**	2024-K4	De koppeling van de accounting manual met de processen heeft minder prioriteit gekregen t.o.v. het daadwerkelijk beschrijven van de processen. Bij iedere update van een proces wordt de koppeling met het accounting manual meegenomen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2022, punt 9** - **Accountantscontrole 2022, punt 9** - **Managementletter 2023, punt 9** - **Managementletter 2024, punt 3**	2025-K4

Accountantscontrole 2021

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 24 mei 2022

Openstaande aanbevelingen: 1 /11

Openstaande aanbevelingen: 1 /11

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	**Naleving (EU) aanbestedingsregels** De interne controle op de naleving van de (EU) aanbestedingsregels was over 2021 minder goed geborgd dan voorheen. Ook de analyse achteraf op de totale bestedingen per leverancier was kwalitatief niet voldoende uitgevoerd. Advies - Draag zorg dat de aanbestedingsregels in de toekomst beter worden nageleefd. - Voer de analyse meer gespreid uit over het jaar, zodat aanbestedingsrisico's eerder worden gesignaleerd en (herstel)maatregelen mogelijk zijn. - Betrek wezenlijke wijzigingen bij de analyse. - Classificeer alle opdrachten volgens het CPV classificatiesysteem. - Draag zorg voor een nauwe samenwerking tussen lijnmanagement en bureau inkoop, met name voor risico-dossiers.	De organisatie herkent dat interne controle op de naleving van de aanbestedingsregels minder goed geborgd was dan voorheen. Dit heeft mogelijk niet alleen betrekking op de interne controle maar ook op de naleving van de aanbestedingsprocessen in de lijnorganisatie. De concerncontroller stelt voor om op basis van de eerste analyse van dit punt door Verbijzonderde Interne Controle, Internal Audit een onderzoek uit te laten voeren naar de oorzaken en een advies uit te brengen voor procesverbetering, samenwerking en kennisniveau. Het advies om tussentijds een analyse (spend) uit te voeren, zodat aanbestedingsrisico's eerder gesignaleerd worden, zal overgenomen worden. Het classificeren op CPV codes is met het huidige inkoopsysteem nog niet mogelijk. Deze worden alleen, conform wettelijke verplichting, vastgelegd bij gepubliceerde aanbestedingen.	AD/CC CZ/SI	2022-K4	Op de onrechtmatigheden in 2023 is follow up gedaan door Inkoop en de directiecontrollers. Op dit moment wordt een tussentijdse controle uitgevoerd op deze dossiers uit 2023. Ook wordt een eerste controle gedaan op mogelijke nieuwe onrechtmatige dossiers in het eerste halfjaar van 2024. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantscontrole 2022, punt 1**	2024-K3	In 2024 heeft de Interne Audit onderzoek uitgevoerd naar de Europese aanbestedingen. De aanbevelingen hiervan worden ambtelijk opgevolgd. Met betrekking tot tussentijdse signalering van aanbestedingsrisico's is er gewerkt aan het implementeren van de tussentijdse spend analyse. In 2024 is een eerste tussentijdse spend analyse uitgevoerd, maar nog niet tijdig opgeleverd. De spendanalyse per jaareinde is momenteel in uitvoering. In 2025 zal de tussentijdse analyse periodiek en tijdig worden uitgevoerd. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2022, punt 7** - **Accountantscontrole 2022, punt 1** - **Managementletter 2023, punt 11** - **Accountantscontrole 2023 punt 3**	2025-K2

Managementletter 2022

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 22 november 2022

Openstaande aanbevelingen: 2 /9

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
8	**Frauderisico-analyse** De organisatie beschikt inmiddels over fraudebeleid en een actuele frauderisicoanalyse die inzicht geeft in de frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. De accountant adviseert om de frauderisicoanalyse periodiek te agenderen in het college van gedeputeerde staten en de Rekeningencommissie. Dit draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke gespreksonderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.	Het fraudebeleid van de provincie bepaalt dat de frauderisico-analyse periodiek wordt geagendeerd in het college van Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie. Uw suggestie met betrekking tot mogelijke gespreksonderwerpen zullen wij bij daarbij betrekken.	AD/CC	2024-k2	Definition of done - De frauderisicoanalyse wordt periodiek uitgevoerd en geagendeerd in het college van bestuur en de rekeningencommissie. Status (ongewijzigd) Een eerste frauderisicoanalyse is ambtelijk uitgevoerd, maar nog niet bestuurlijk gedeeld. Onze inspanningen zijn erop gericht om de analyse later dit jaar bestuurlijk te delen en vervolgens een werkwijze te ontwikkelen om de analyse zowel ambtelijk als bestuurlijk periodiek te kunnen agenderen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 17**	2024-K4	De frauderisicoanalyse is niet voor een tweede keer uitgevoerd. In 2025 wordt, met de nieuwe concerncontroller, gekeken hoe dit nadere uitvoering krijgt. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 17** - **Managementletter 2024, punt 10**	2025-K4
9	**Procesbeschrijvingen** De provincie heeft een groot aantal (deel)processen gedefinieerd, waarvan wij 29 processen hebben aangemerkt als relevant voor uw financiële verslaggeving en voor onze accountantscontrole. Tijdens onze controle 2022 concludeerden wij dat inhoud en voortgang van de beschrijvingen ten opzichte van eerder jaren zijn verbeterd en dat met eerdere aanbevelingen van ons rekening is gehouden. a. Vul de beschrijvingen aan met een analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet of wijzigingen behoeft. b. Koppel de beschreven processen aan de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual. c. Leg de relatie tussen interne beheersmaatregelen en automatisering (application controls).	Ad a.: Analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet zijn onderdeel van de consistentiecheck op de procesbeschrijving die wordt uitgevoerd door de VIC voordat de procesbeschrijving wordt gepubliceerd. Ad b.: Deze aanbeveling zal de provincie betrekken bij de doorontwikkeling van het Accounting Manual. Ad c.: Deze aanbeveling van de accountant zal de provincie betrekken bij het verbeteren van de opzet, (geautomatiseerde) inrichting en werking van de relevante (financiële) bedrijfvoeringsprocessen.	ad a. AD/CC/VIC ad b. CZ/FIN ad c. CZ/FIN	2023-K2	Status ongewijzigd Ad a: Gereed Ad b: Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2020, aanbeveling 5.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling. Ad c: Bij de aanbesteding en implementatie van de nieuwe bedrijfsvoeringssystemen zal dit worden meegenomen in de op te stellen functionele eisen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 6**	2024-K4	Status ongewijzigd Ad a: Gereed Ad b: Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2020, aanbeveling 5.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling. Ad c: Dit is opgenomen in de het programma Vervanging Bedrijfsvoeringssystemen, bij het opstellen van de functionele eisen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 6**	Afgerond

Bron van bescherming

Auteur onderzoek: Randstedelijke rekenkamer

Vastgesteld op: 13 september 2021

Openstaande aanbevelingen: 6 /8

Openstaande aanbevelingen: 2 /8

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
6	Verken op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.	In het ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 hebben wij opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. In deze dossiers worden risico's en maatregelen in beeld gebracht. Wij zullen de verkenning binnen dit kader uitvoeren.	BEL/OMB	2023-K4	Lopende aanbeveling. De gebiedsdossiers voor de Noord-Hollandse drinkwaterwinningen worden momenteel opgesteld in samenwerking met alle betrokken partners. De afronding, inclusief aanbevelingen voor eventuele maatregelen, is voorzien voor het vierde kwartaal van 2024. Wat betreft het onderzoek naar nieuwe winplaatsen voor de drinkwaterwinning, participeren wij actief in de lopende processen.	2024-K4	Acties zijn vastgelegd in Regionaal Waterprogramma 2022-2027. Er is sprake van een cyclisch proces. Een nieuwe verkenning is in uitvoering en eerste resultaten zijn vastgelegd in concept-gebiedsdossiers. (Nieuwe) acties worden daarna vastgelegd met partijen en verwerkt in Regionaal Waterprogramma 2028-2034.	Afgerond
7	Ga na hoe de samenwerking met de drinkwaterbedrijven verder kan worden geïntensiveerd en geef hier in overleg met de drinkwaterbedrijven vorm aan. De drinkwaterbedrijven en de provincie weten elkaar te vinden, maar de drinkwaterbedrijven geven aan dat het overleg frequenter kan en er behoefte is aan meer samenwerking.	Wij zullen in overleg met de drinkwaterbedrijven bepalen op welke punten intensivering nodig is en hoe dit vorm kan worden gegeven.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Er is intussen sprake van een intensieve samenwerking. Deze samenwerking concentreert zich op twee punten: beschermen van huidige winningen en ontwikkelen van nieuwe winningen. Rond beide onderwerpen is sprake van gestructureerd periodiek overleg.	Afgerond
8	Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit voor het behartigen van het drinkwaterbelang en vergroot intern de bekendheid van de zorgplicht drinkwater en de regelgeving voor beschermingsgebieden. Het blijven uitvoeren (en verbeteren) van bestaande maatregelen en het opstarten van nieuwe maatregelen vraagt de inzet van voldoende ambtelijke capaciteit. In een van de gesprekken is aangegeven dat de provincie relatief weinig capaciteit heeft in vergelijking met bijvoorbeeld de provincie Utrecht. Door meer interne kennisdeling krijgen ook degenen die niet dagelijks met de bescherming van drinkwaterbronnen bezig zijn de zorgplicht beter in beeld.	Wij onderschrijven de suggestie niet dat de zorgplicht voor drinkwater en de regelgeving in de provinciale organisatie onvoldoende bekend zijn. Dat het beeld bestaat dat er in Noord-Holland relatief weinig ambtelijke capaciteit aanwezig is kan te maken hebben met het feit dat de zorg grotendeels is ingebed in bredere programma's, zoals CBG, en niet op zichzelf staat. Wij hebben geen indicaties van maatregelen die moeten worden verbeterd of van nieuwe risico's waar maatregelen nodig zijn. Wij zullen dit verder toetsen bij evaluatie en actualisatie van de gebiedsdossiers en de benodigde capaciteit dan opnieuw bepalen.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Er is op dit moment voldoende capaciteit voor behartigen van het drinkwaterbelang. Afhankelijk van ontwikkelingen, met name rond nieuwe winningen, kan capaciteit worden aangepast.	Afgerond
9	Actualiseer de gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's. Ga daarbij na welke lessen geleerd kunnen worden van de actualisaties in andere provincies. Ga in de geactualiseerde dossiers ook in op de waterkwantiteit en de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor drinkwaterbronnen. De gebiedsdossiers dateren van 2013-2014 en meerdere betrokken partners geven aan dat de dossiers verouderd zijn en dat de provincie haar regierol bij het actualiseren van de gebiedsdossiers niet oppakt. De Stuurgroep Water adviseert de gebiedsdossiers zes jaarlijks te actualiseren. Maatregelen in de uitvoeringsprogramma's baseren zich op de problemen en risico's die in de gebiedsdossiers naar voren komen.	Wij hebben in ons ontwerp regionaal waterprogramma opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. Het waterkwantiteitsvraagstuk is hiervan geen onderdeel, de doelen van de Kaderrichtlijn Water (geen toename van de zuiveringsinspanning) uiteraard wel. Voor wat betreft het waterkwantiteitsvraagstuk verwijzen eveneens naar ons ontwerp regionaal waterprogramma waarin is opgenomen dat wij participeren in onderzoek naar nieuwe winplaatsen. Met betrekking tot het advies van de Stuurgroep Water om elke zes jaar de gebiedsdossiers te actualiseren verwijzen wij naar onze reactie op de tweede conclusie in het rapport en naar aanbeveling 8.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Concept gebiedsdossiers zijn gereed. Zie ook aanbeveling 6. Kennisuitwisseling en afstemming vindt plaats in de landelijke werkgroep gebiedsdossiers.	2025-K4
10	Organiseer structureel gebiedsgesprekken. Zorg daarbij dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten. Gebiedsgesprekken tussen de provincie, het drinkwaterbedrijf en de gemeente waar onder andere de status van ruimtelijke ontwikkelingen wordt besproken vinden niet structureel plaats. De gebiedsgesprekken zijn de afgelopen vier Jaar niet gehouden.	Wij zullen dit doen, te beginnen met de genoemde evaluatie van de huidige gebiedsdossiers. Wij zullen de frequentie van de overleggen met betrokken partijen bepalen. Vanwege de raakvlakken met andere beleidsvelden (met name ruimtelijke ontwikkeling en milieu) zullen wij aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren zoals bij het programma GBG. Op deze manier willen wij conform wensen van geïnterviewden samenhang aanbrengen tussen preventie, sanering en beheersing van verontreiniging.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Gebiedsgesprekken vinden intussen structureel plaats op projectniveau. Dit geldt zowel voor bestaande als voor potentieel nieuwe winningen.	Afgerond
11	Bewaak de voortgang van de maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's en communiceer hierover richting de betrokken partijen.	In onze reactie op conclusie 2 hebben wij aangegeven dat alle maatregelen zijn uitgevoerd of in uitvoering zijn. In de hiervoor genoemde gebiedsgesprekken zullen wij de voortgang bespreken.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Dit is gebeurd en gebeurt, met name via uitvoering Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 en programma gebiedsgericht grondwaterbeheer Gooi.	Afgerond

Archiefinspectie 2021

Auteur onderzoek: Provincie archivaris

Vastgesteld op: 2 november 2022

Openstaande aanbevelingen: 2 7

Openstaande aanbevelingen: 1 7

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
2	Implementeer de applicatie SuccessFactors, ter vervanging van het huidige HRM systeem voor het beheer van de personeelsdossiers.	We bekijken de functionaliteiten van SuccesFactors nogmaals kritisch. Op basis daarvan maken we verdere keuzes. In de tussentijd blijven we werken conform de op 20 mei 2020 door de directeur concernzaken vastgestelde nota 'beheer pdossiers in SAP'. We blijven toewerken naar de implementatie van een compliant informatiesysteem voor het beheer van de personeelsdossiers.	CZ/MWO	2022-K4	Voor het beheer van onze analoge personeelsdossiers volgen we structureel de afgesproken werkwijze uit de directienota van april 2020 over dit onderwerp. Wat betreft het beheer van de digitale dossiers volgen we de werkafspraken uit diezelfde nota, waarmee we voldoen aan Wet- en regelgeving. De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoeringssystemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027. De eisen aan informatiebeheer zijn standaard onderdeel van het ICT-vernieuwingsproces en nemen we vanzelfsprekend ook in dit traject mee. **De provincie archivaris heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Archiefinspectie 2022, punt 2**	2027-K4	In mei 2025 wordt gestart met de aanbesteding van een nieuw HR-systeem. De informatiebeheer-eisen worden verwerkt in het programma van eisen. Livegang is gepland voor 1 januari 2027. **De provincie archivaris heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Archiefinspectie 2022, punt 2**	2027-K4
3a	Zorg voor een geslaagde migratie van de S schijf naar SharePoint, conform het migratieplan.	De provinciearchivaris heeft een positief advies afgegeven op het migratieplan. De migratie wordt de komende jaren conform dat plan uitgevoerd.	CZ/digitaal samen-werken	2024-K2	Vanwege de grote hoeveelheid BU-projecten en de complexiteit van deze dossiers is besloten de deadline uit te stellen naar eind dit jaar. Inmiddels zijn 82 van de 91 projecten gemigreerd. Alle andere dossiers van BU en de overige directies zijn conform migratieplan gemigreerd.	2024-K4	Besloten is dat B&U eerst met een plan moet komen voor de overgebleven dossiers op de S-schijf. Pas daarna wordt besloten of deze nog gemigreerd moeten worden en zo ja naar welk informatiesysteem. We zien deze aanbeveling als afgerond, omdat het migratieplan wel is uitgevoerd. Voor deze specifieke B&U dossiers moet eerst door B&U worden bepaald of migratie naar SharePoint wenselijk is, dat is een traject dat losstaat van de uitvoering van het migratieplan.	Afgerond

Managementletter 2023

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 14 november 2023

Openstaande aanbevelingen: 2 /15

Openstaande aanbevelingen: 2 /15

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
10	**Bijdragen verstrekken aan derden** Door de omvang van de geldstroom en de risico's van een te hoge of onrechtmatige verstrekking aan derden adviseert de accountant om dit proces te beschrijven.	Wij onderkennen het belang van het rechtmatig verstrekken van bijdragen aan derden. Daarom loopt een project om de daadwerkelijke omvang en typen bijdragen aan derden in kaart te brengen en vervolgens in Engage als proces te beschrijven. Het grootste gedeelte van de verstrekte bijdragen aan derden verloopt overigens via het reguliere verplichtingenproces. Dit proces is in concept beschreven.	CZ/FIN	2024-K4	De benodigde procesaanpassingen staan gepland. Verwachting is dat de realisatie uiterlijk 2025-K4 is afgerond.	2025-K4	Het verplichtingenproces is gepubliceerd. De planning voor het beschrijven van het proces Bijdragen voor derden is ongewijzigd. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantscontrole 2023, punt 12** - **Managementletter 2024, punt 7**	2025-K4
14	**Rechtmatigheid inkopen en aanbestedingen** Begin dit jaar informeerde de accountant over de toenemende financiële omvang van bekende en mogelijke afwijkingen van Europese aanbestedingsregels (in 2022 resp. eur 5,4 miljoen en eur 8,0 miljoen). De interne beheersing van het inkoopproces moet beter. De organisatie verwacht dat de eerder door ons geadviseerde Spendanalyse in november klaar is. Hierdoor is tussentijds bijsturen vrijwel onmogelijk. Met het oog op de rechtmatigheidsverantwoording door GS in de jaarrekening 2023, adviseert de accountant om het aanbestedingsproces met voorrang te verbeteren.	Naar aanleiding van de uitkomsten 2022 zijn er reeds enkele acties in gang gezet. In oktober is gestart met een eerste tussentijdse analyse en daarnaast is in beeld gebracht of de op de grootste onrechtmatigheden 2022 acties ondernomen zijn en/of nog benodigd zijn. Omdat de rechtmatigheid op de aanbestedingen een belangrijk onderdeel vormt van de rechtmatigheidsverantwoording wordt de voortgang van de genomen acties periodiek besproken en gemonitord in een gezamenlijk overleg tussen inkoop en concerncontrol.	CZ/SI	2024-K2	Op dit moment worden voorbereidingen getroffen voor het inrichten van een contractbeheersysteem om beter op rechtmatigheid en doelmatigheid te kunnen sturen en een dynamisch aankoopsysteem (DAS) in Mercell (q4 2024/Q1 2025) om inhuuropdrachten en specialistische diensten in aan te kunnen besteden. De DAS zal in verschillende aanbestedingen ingezet worden. Daarnaast heeft Inkoop stappen gezet in het ontwikkelen van account management en halen eerder informatie over komende aanbestedingen op en worden vaker op het juiste moment in het proces betrokken. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantscontrole 2023, punt 3**	2025-K1	Het inrichten van een contractbeheersysteem loopt. Opdrachtgevers hebben daarmee beter inzicht in de eigen contracten en Inkoop heeft het totaaloverzicht om beter op doelmatigheid te kunnen sturen. Daarnaast werkt Inkoop aan de ingebruikname van een dynamisch aankoopsysteem (DAS) in Mercell om inhuuropdrachten en specialistische diensten in aan te kunnen besteden. De DAS zal in 2025 in verschillende aanbestedingen ingezet worden. Daarnaast werkt Inkoop aan professionalisering door het geven van workshops en maken van e-learnings. De accountteams van Inkoop helpen de organisatie om de geconstateerde onrechtmatigheden in 2024 bij te sturen naar rechtmatige oplossingen. Ook wordt opnieuw gekekenn naar het zogenaamde 'instrumentenlab'. Hierdoor zou nog eerder en beter nagedacht moeten worden over de keuze subsidie/Inkoop hetgeen tot een beter bewustzijn rond te maken keuzes en ook tot een grotere rechtmatigheid zou moeten leiden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantscontrole 2023, punt 3** - **Managementletter 2024, punt 14**	2025-K4

Accountantscontrole 2023

Auteur onderzoek: Accountant
Vastgesteld op: 21 mei 2024

Openstaande aanbevelingen: 9 12

Openstaande aanbevelingen: 1 12

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	**Evalueren jaarrekeningproces** Wij adviseren om het jaarrekeningproces intern te evalueren. Het is belangrijk om de kwaliteit van de administratie gedurende het jaar te verbeteren en om de interne controles van jaarrekeningposten te vervroegen en kwalitatief te verbeteren.	De organisatie erkent dat nagekomen correcties een controleproces niet bevorderen. Ter voorkoming daarvan in komende controlejaren zal de organisatie vanaf controlejaar 2024 het proces als volgt wijzigen: • Verwerken van reeds geconstateerde correcties in versie die de accountant ter controle aangeboden krijgt (deze zal hiermee dan cijfermatig afwijken van de aan GS aangeboden versie ter eerste lezing); • Relevante controles (waaronder subsidies > € 1,5 mln) naar voren halen in tijd; • Het jaarrekeningproces evalueren om te bezien hoe correcties achteraf eerder gesignaleerd en/of voorkomen kunnen worden.	CZ/FIN	2024-K4	De evaluatie van het jaarrekeningtraject heeft plaatsgevonden en verbeteracties zijn gedefinieerd en onder handen. De jaarrekeningplanning is op genoemde verbeterpunten aangepast.	2024-K4	Voor jaarrekeningtraject 2024 zijn benodigde aanpassingen doorgevoerd. De evaluaties (en daaruit voortkomende verbeteracties) zijn standaard onderdeel van ieder jaarrekeningtraject.	afgerond
2	**Verbeteren en uitbreiden tussentijdse afsluitingen** Gelet op omvang en aantal van de correcties in het jaarrekeningtraject adviseren wij u ook tussentijdse afsluitingen te verbeteren en uit te breiden. Hierdoor wordt bevorderd dat ook gedurende het jaar een beter zicht bestaat op de financiële situatie en worden verrassingen achteraf beperkt.	Bij de evaluatie van het jaarrekeningtraject zal onder andere bekeken worden op welke wijze de tussentijdse afsluiting verbeterd en/of uitgebreid kunnen worden om gedurende het jaar al meer controles uit te kunnen voeren.	CZ/FIN	2024-K4	De evaluatie van het jaarrekeningtraject heeft plaatsgevonden en verbeteracties zijn gedefinieerd en onder handen. De jaarrekeningplanning is op genoemde verbeterpunten aangepast.	2024-K4	Voor jaarrekeningtraject 2024 zijn benodigde aanpassingen doorgevoerd. De evaluaties (en daaruit voortkomende verbeteracties) zijn standaard onderdeel van ieder jaarrekeningtraject.	afgerond
4	**IT-omgeving** Van 2019 tot en met 2021 heeft de accountant jaarlijks een IT-audit gedaan in het kader van de jaarrekeningcontrole. De IT-audit is gericht op die onderdelen van de IT-omgeving die relevant zijn voor betrouwbare verslaggeving. Hieruit bleek dat de IT-omgeving onvoldoende betrouwbaar is voor jaarrekeningdoeleinden waardoor de accountant gegevensgerichte controle uitvoert. In 2023 heeft de provincie onvoldoende voortgang geboekt bij het verstevigen van de IT-omgeving, om een nieuwe IT-audit zinvol te maken. Voor het tempo van het verbetertraject is aandacht van het management van de provincie nodig.	De organisatie is zich terdege bewust van het belang van de verbetering van de IT-omgeving. In 2024 worden verkenningen gedaan naar identity en access management. Dit zijn belangrijke onderwerpen om naar systeemgerichte controles te kunnen doorontwikkelen. Tevens is er een programma gestart voor de vervanging van de bedrijfsvoeringssystemen. Ook binnen dit programma wordt aandacht besteed aan de inrichting van de (nieuwe) IT-omgeving.	AD/CC	2027-K4	Identity en Accessmanagement (IAM): op initiatief van directeur CZ loopt er een audit naar de huidige status van IAM. Een rapport wordt verwacht in oktober 2024. Bedrijfsvoeringssystemen (BVS): vanuit CC en de stuurgroep BVS is er aandacht voor de normen die gesteld worden vanuit de te nemen ICT maatregelen in het kader van de jaarrekeningcontrole.	2024-K4	De audit naar Identity en Accessmanagement is afgerond en wordt ambtelijk besproken. De opvolging hiervan vind ambtelijk plaats. in 2025 wordt een nieuwe IT audit uitgevoerd. Bedrijfsvoeringssystemen (BVS): vanuit CC en de stuurgroep BVS is er aandacht voor de normen die gesteld worden vanuit de te nemen ICT maatregelen in het kader van de jaarrekeningcontrole.	Afgerond
6	**Salarislasten** Bij de provincie werken ruim 1.300 mensen. De afgelopen jaren wordt meer hybride gewerkt, waardoor het risico toeneemt dat ongemerkt salaris wordt betaald aan medewerkers die niet meer in dienst zijn. Om na te gaan of dit voorkomt, hebben wij samen met uw VIC team met data-analyse alle 1.300 medewerkers op dit risico onderzocht. Wij raden aan om deze controle eens per één of twee jaar te herhalen.	Deze controle wordt periodiek opgenomen in het controleplan verbijzonderde interne controle.	AD/CC	2024-K4	De genoemde aanvullende controle zal opgenomen worden in het controleplan 2024 om per 2 jaar uit te voeren.	2024-K4	De controle is voor het laatst uitgevoerd in 2023 en wordt om de 2 jaar uitgevoerd, dus per controlejaar 2025. Het is daarmee opgenomen als regulier werk.	Afgerond
8	**Verdeling capaciteitskosten** De kosten van personele capaciteit worden via de kostenverdeelsystematiek toegerekend aan de materiele vaste activa, de begrotingsprogramma's en aan overhead. In 2023 is de verdeling van kosten gebaseerd op de inventarisatie uit 2022. Hierdoor is de verdeling van capaciteitskosten over de programma's en overhead gebaseerd op mogelijk verouderde informatie. Uit oogpunt van goede capaciteitssturing adviseren wij om de toerekening van capaciteitskosten te baseren op actuele informatie over feitelijke inzet op programma's.	De vertaling van het coalitieakkoord naar inzet van capaciteit en aanpassing van de kostenverdeling zal plaatsvinden over 2024. Tevens loopt er in de organisatie momenteel een programma capaciteitssturing waarbij de systematiek van kostentoerekeningen nader bekeken worden.	CZ/FIN	2024-K4	De vertaling van het coalitieakkoord naar inzet van capaciteit en aanpassing van de kostenverdeling vindt plaats in LBW 2024 en zal daarbij worden geborgd in de dagelijkse processen.	2024-K4	In het jaarrekeningtraject is bij de toerekening uitgegaan van de meest recente begrotingscijfers (LBW). In het vervolgtraject worden de verdelingspercentages bij de TBW vastgesteld.	Afgerond
9	**Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden** De provincie kent veel verschillende inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen zoals de algemene uitkering en de opcenten is het relatief eenvoudig om de volledigheid vast te stellen. Bij andere opbrengsten is dit lastiger omdat die van jaar tot jaar verschillen. De provincie heeft geen centrale primaire registratie die de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden bewaakt. Wel is op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd. Hoewel deze maatregelen het risico op gemiste opbrengsten verminderen, adviseren wij u dit proces te verstevigen.	De organisatie erkent het belang van het verbeteren van de interne beheersing op de volledigheid van baten. In 2022 zijn reeds verbeteringen doorgevoerd in de registratie van bijdragen derden op projecten en met de aanvullende maatregelen wordt het risico op onvolledige verantwoording gemitigeerd. In de loop van 2024 wordt een project uitgevoerd voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van baten (waaronder bijdragen van derden en inkomende subsidies).	CZ/FIN	2025-K4	Project voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van baten (waaronder bijdragen van derden en inkomende subsidies) is onder handen. Verwachte realisatie voor inkomende subsidies is K2-2025, voor de bijdragen van derden is dit K4-2025.	2025-K4	Project voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van inkomende subsidies is onder handen. Verwachte realisatie is Q3-2025. Daarna wordt invulling gegeven aan de beschrijving van het proces Bijdragen aan derden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2024, aanbeveling 15**	2025-K4
10	**Rechtmatigheid** Uit de spend-analyse blijkt dat € 5,5 miljoen in 2023 onrechtmatig is aanbesteed. Dit is qua omvang vergelijkbaar met vorig jaar, maar de spend-analyse is kwalitatief verbeterd. Een aandachtspunt is wel dat de spend-analyse pas laat in (en gedeeltelijk na) het boekjaar is opgesteld. Daarbij is wel meer aandacht besteed aan opvolging van bevindingen over 2022, maar zijn nieuwe contracten onderbelicht gebleven. Tijdens het jaar bestond onvoldoende inzicht in de (on)rechtmatigheid van de inkopen. Wij adviseren om de spend-analyse frequenter tussentijds op te stellen, zodat onrechtmatige aanbestedingen eerder worden gesignaleerd en de mogelijkheid bestaat om bij te sturen zodat inkopen rechtmatig plaatsvinden.	De organisatie erkent het belang van het uitvoeren van tussentijdse spendanalyses en heeft daarom in 2023 al de eerste verbeteringen hierop ingezet. Deze waren echter pas later in het jaar in gang gezet. In 2024 wordt deze verbetering verder doorgezet waarbij onder andere een analyse van de onrechtmatigheden 2023 nog voor het zomerreces binnen de organisatie gedeeld worden om benodigde acties hierop te kunnen ondernemen.	CZ/SI	2025-K2	De grondigheid van de analyse over het boekjaar 2023 heeft opgeleverd dat er geen onzekerheden meer waren (in 2022 EUR 8 mijloen). Dit jaar zetten wij weer stappen om ervoor te zorgen dat het proces van de controle beter wordt ingericht en efficienter verloopt.	2025-K2	Van de 146 onrechtmatige aanbestedingen in 2023 lopen er nog 47 door in 2024. Er is voor deze (47 nog lopende) aanbestedingen 1.9 miljoen euro gefactureerd. We werken inmiddels met een eigen dashboard waar ook steeds nieuwe inzichten uitkomen en in worden verwerkt. Veel stappen in het proces zijn verder geautomatiseerd wat de workload vermindert en de analyse zuiverder maakt. Systeemvervuiling aan de voorkant wordt zoveel als mogelijk nu opgepakt in SAP en aanbevelingen daartoe worden meegenomen voor de aanbestedingen BVS. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2024, aanbeveling 14**	Afgerond
11	**SiSa-bijlage** Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt de provincie verantwoording af over de besteding van Rijksmiddelen. Sinds 2020 is sprake van een forse toename van het aantal subsidieregelingen dat onder de SiSa-verantwoording is gebracht. In 2020 waren dit nog 4 regelingen, in 2022 al 29 regelingen en inmiddels gaat het om 40 regelingen. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren niet vermindert, waardoor het belang van een goede SiSa-verantwoording groot blijft. De SiSa-specialisten zijn ons aanspreekpunt voor de controle. Twee van deze drie specialisten zijn extern ingehuurd. Dat maakt de provincie kwetsbaar. Wij raden aan om de SiSa-deskundigheid in uw organisatie te borgen.	De afgelopen jaren was de SiSa-kennis binnen de provincie belegd bij slechts 2 personen. Vanaf boekjaar 2023 is er binnen de provincie een breder SiSa-team opgericht om de verantwoording voor te bereiden. Dit team bestand uit 6 interne medewerkers waarbij 2 externe waren aangetrokken voor specifieke SiSa-kennis. Er is door het team en de experts veel tijd geïnvesteerd in goede vastlegging en onderbouwingen zodat de kennis voor 2024 goed overdraagbaar is aan de interne medewerkers.	CZ/FIN	2025-K2	Er heeft een goede overdracht van kennis plaatsgevonden. Voor 2024 wordt hier nader invulling aangegeven.	2025-K2	De overdracht van kennis heeft voorafgaand aan en gedurende het jaarrekeningtraject 2024 plaatsgevonden. Daarnaast is het proces om te komen tot de SiSa-verantwoording geborgd in de organisatie.	Afgerond
12	**SiSa-bijlage rol SiSa-teams** Balansposten die samenhangen met de ontvangsten en de bestedingen van Rijksmiddelen, bevatten veel onnodige afwijkingen. Wij raden aan om de SiSa-teams een rol te geven bij het opstellen van de met SiSa samenhangende balansposten.	Het advies om het SiSa-team bij de jaarrekening 2024 tevens een rol te geven bij de met SiSa samenhangende balansposten zal worden overgenomen.	CZ/FIN	2025-K2	Het advies om het SiSa-team bij de jaarrekening 2024 een rol te geven wordt voor de jaarstukken 2024 opgepakt	2025-K2	In het jaarrekeningtraject van 2024 is dit advies gerealiseerd.	Afgerond

Rapportage verbijzonderde interne controles 2023

Auteur onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 21 mei 2024

Openstaande aanbevelingen: 2 / 6

Openstaande aanbevelingen: 1 / 6

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
3	**Autorisatie bevoegdheden** In 2024 dient de VIC samen met I-control na te gaan in welke mate externe medewerkers mogelijk ongewenste autorisatie bevoegdheden hebben.	Er is geen bestuurlijke reactie opgenomen bij de Rapportage Verbijzonderde Interne Controles 2023. GS heeft het rapport op 21 mei 2024 vastgesteld en stemt daarmee indirect in met de aanbevelingen.	AD/CC	2024-K4	Ongewenste autorisatie bevoegdheden wordt opgenomen in het controleplan 2024.	2024-K4	Dit punt is uitgesteld vanwege beperkte bemensing I-control, punt wordt opgevolgd in 2025.	2025-K2
6	**SPUK-regelingen** Breng bij nieuwe SPUK regelingen tijdig in beeld wat de verantwoordingsvereisten zijn zodat deze op voorhand ingeregeld kunnen worden in de administratie.	Er is geen bestuurlijke reactie opgenomen bij de Rapportage Verbijzonderde Interne Controles 2023. GS heeft het rapport op 21 mei 2024 vastgesteld en stemt daarmee indirect in met de aanbevelingen.	CZ/FIN	2025-K2	Maakt onderdeel uit van het project voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van baten.	2025-K2	Het proces om te komen tot de SiSa-verantwoording is verbeterd en geborgd in de organisatie.	Afgerond

Archiefinspectie 2023

Auteur onderzoek: Provincie archivaris
Vastgesteld op: 10 september 2024

Openstaande aanbevelingen: 4 / 8

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	Bij de komende ronde van het ambtelijk toezicht wordt het proces aangepast, met als beoogde doel het vergroten van het bewustzijn bij de verantwoordelijken over hun rol bij het archief- en informatiebeheer. Evalueer of deze aanpassingen het beoogde effect bereiken.	De unit DIV evalueert het ambtelijk toezicht op het informatiebeheer jaarlijks, na iedere uitvoering, conform de daarvoor geldende procedure. Zij zullen dat na de huidige toezichtsronde dus ook weer doen.	CZ/CSC	2024 K1			Dit is een herhaald advies van **Archiefinspectie 2022, aanbeveling 1**. In de auditopvolgingslijst van maart 2024 is dit actiepunt reeds afgerond.	Afgerond
2	Zorg ervoor dat er een structurele oplossing komt voor het beheer van de personeelsdossiers. Deze moet compliant zijn aan wet en regelgeving.	Voor het beheer van de analoge personeelsdossiers volgt onze organisatie structureel de afgesproken werkwijze uit de directienota van april 2020 over dit onderwerp. Wat betreft het beheer van de digitale dossiers volgt onze organisatie de werkafspraken uit diezelfde nota, waarmee we voldoen aan Wet- en regelgeving. De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoerings-systemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027. De eisen aan informatiebeheer zijn standaard onderdeel van het ICT-vernieuwingsproces en onze organisatie neemt deze ook in dit traject mee.	CZ/MWO	2027 K4			Dit is een herhaald advies van **Archiefinspectie 2022, aanbeveling 2**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	Vervallen
3	Stel een plan van aanpak op voor de 'verweesde' informatie op de netwerkschijf, informatie waarvan niet duidelijk is wie de eigenaar is of de eigenaar niet meer werkzaam is bij de PNH, en deel dit plan met de provinciearchivaris.	Het plan van aanpak is vastgesteld door de sectormanager CID en gedeeld met de provinciearchivaris.	CZ/CID	2024 K1			Dit is een herhaald advies van **Archiefinspectie 2022, aanbeveling 3**. In de auditopvolgingslijst van maart 2024 is dit actiepunt reeds afgerond.	Afgerond
4	Zorg ervoor dat alle producten die onderdeel uitmaken van het uitvoeringskader aanwezig en actueel zijn.	Er komt een gedetailleerdere procedure kwaliteitszorg als onderdeel van het uitvoeringskader, die beschrijft hoe CSC hiervoor gaat zorgen.	CZ/CSC	2025 K4			De procedure kwaliteitszorg is in oktober 2024 vastgesteld. De achterstand is nog niet weggewerkt. Er is mogelijk te weinig capaciteit bij de adviseurs informatiebeheer van de unit DIV, dit wordt onderzocht in aanbeveling 6.	2025 K4
5	Onderzoek uit welke applicaties informatie vernietigd zou moeten worden.	CSC werkt aan een overzicht van informatiesystemen waarin o.a. wordt aangegeven aan welke informatiebeheer-eisen de systemen wel en niet voldoen. Een van de eisen is vernietiging. Zodra het overzicht is afgerond is er een overzicht beschikbaar uit welke applicaties vernietigd zou moeten worden.	CZ/CSC	2025 K2			De unit DIV pakt dit nu op met behulp van de Agile methodiek. Dit zorgt ervoor dat er structureel aan gewerkt wordt. Dankzij deze nieuwe aanpak groeit de achterstand niet meer, maar we halen die ook niet in. Om de achterstand weg te werken is mogelijk extra capaciteit nodig, dit wordt onderzocht in aanbeveling 6.	2025 K4
6	Onderzoek of de personele capaciteit voldoende is voor de tijdige uitvoering van alle reguliere en incidentele taken in het archief- en informatiebeheer.	CSC maakt een gedetailleerde taakomschrijving per rol in het informatiebeheer en onderzoekt de huidige tijdsbesteding per rol. Op basis van de uitkomsten neemt de directie CZ een besluit over de benodigde capaciteit voor de toekomst.	CZ/CSC	2024 K4			Er is nog geen gedetailleerde taakomschrijving per rol vastgesteld. Wel hebben de adviseurs informatiebeheer in 2024 gedurende 8 weken tijdgeschreven. Dit gaf een goed inzicht in de tijdsbesteding in relatie tot de taken die zij in het archief-en informatiebeheer moeten uitvoeren. Hier zijn nog geen conclusies aan verbonden. Dit staat gepland voor april 2025. Op basis van die conclusies zal de directeur CZ om een besluit gevraagd worden.	2025 K3
7	Beleg het beheer van SharePoint tijdig binnen de organisatie en onderzoek of de capaciteit voldoet om deze taak uit te voeren. Pas hier zo nodig de capaciteit op aan.	CID beschrijft de benodigde beheerorganisatie met daarin de (invulling van) rollen, capaciteit en verantwoordelijkheden. Daarna monitort CID periodiek of de staande beheerorganisatie nog passend is.	CZ/CID	2024 K4			Vanaf juni 2024 heeft het project Digitaal Samenwerken decharge gekregen. Vanaf dat moment is het multidisciplinair productteam Samenwerkingsdiensten verantwoordelijk voor het beheer van SharePoint. De Informatiecoaches (3fte) en het functioneel beheer voor document- en dossiermanagement (2 x 27 uur) blijft bij CSC/unit DIV. Rollen en verantwoordelijkheden zijn beschreven in het governance en beheerplan Samenwerkingsdiensten. Monitoring vindt plaats als onderdeel van reguliere processen.	Afgerond
8	Onderzoek de mate waarin gespleten dossiers zijn gevormd door het uitstellen van de ingebruikname van SharePoint voor de post- en besluitvormingsprocessen.	CSC maakt een plan van aanpak voor de uitvoering van dit onderzoek. We starten het onderzoek op het moment dat de post- en besluitvormingsprocessen in definitieve vorm zijn ingericht in SharePoint. Op basis van het onderzoek neemt de directie CZ een besluit over evt. maatregelen.	CZ/CSC	2025 K4			Zoals in de bestuurlijke reactie stond beginnen we pas met dit onderzoek als de post- en besluitvormingsprocessen in definitieve vorm zijn ingericht in SharePoint.	2025 K4

Managementletter 2024

Auteur onderzoek: Accountant
Vastgesteld op: 19 november 2024

Openstaande aanbevelingen: 6 | 17

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	Voer een kwaliteitstoets uit na actualisering van de procesbeschrijvingen en leg de uitkomsten hiervan vast.	De procesbeschrijvingen worden periodiek beoordeeld op kwaliteit.	AD/CC	Afgerond			A processen worden door directiecontrollers en adviseur procesmanagement getoetst bij oplevering van procesbeschrijving per 1 april.	Afgerond
2	Wij adviseren om voor belangrijke processen een kortere doorlooptijd te kiezen.	Wij onderkennen het belang van een korte doorlooptijd. Echter soms ontbreken de mensen of zijn er andere prioriteiten.	AD/CC	vervallen			Wij onderkennen het belang van een korte doorlooptijd. Echter soms ontbreken de mensen of zijn er andere prioriteiten. Het streven is een zo kort mogelijk doorlooptijd, maar betreft geen nadere actie.	vervallen
3	Koppel de beschreven processen aan de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	Wij zullen deze aanbeveling oppakken.	CZ/FIN	vervallen			Herhaald advies (zie eerder)	vervallen
4	Met het oog op de aanstaande aanbesteding van het ERP-systeem, adviseren wij om te inventariseren welke key-controls geautomatiseerd kunnen worden. Het vervangen van handmatige controles door geautomatiseerde controles draagt immers bij aan de efficiëntie van werkprocessen. Door voorafgaand aan de aanbesteding van een nieuw systeem na te denken over gewenste applicatieve controles, kunnen deze functionele eisen onderdeel worden van uw bestek voor de aanbesteding.	Bij de aanbesteding en later inrichting van een nieuw ERP-systeem zullen we deze aanbeveling oppakken	CZ	2025-K4			Op dit moment werken we aan de eisen en wensen die wij stellen aan het nieuwe systeem. De aanbevelingen worden meegenomen bij de formulering van het programma van functionele eisen waar mogelijk.	2025-K4
5	Een deel van de als belangrijk aangemerkte procesbeschrijvingen staat 'on hold' omdat de proceseigenaar niet tijdig heeft bevestigd dat de beschrijving actueel is en er conform de beschrijving wordt gewerkt. Wij adviseren om de actualiteit van processen scherper te monitoren.	Wij streven naar actuele procesbeschrijvingen. Echter soms is de praktijk weerbarstig door tekort aan menskracht en/of andere prioriteiten.	AD/CC	2026-K1			Er is capaciteit ingehuurd om de procesbeschrijvingen voor de betreffende (on hold) processen op orde te brengen. Daarnaast is actieve afstemming met sectormanagers en het team van Processen Centraal om deze processen te actualiseren.	2026-K1
6	**Proces:** *Aanbesteden* Aandachtspunt is dat aan het risico dat een onjuiste aanbestedingsvorm wordt gehanteerd nog geen goed beschreven beheersmaatregel is gekoppeld. Daarnaast is het risico niet onderkend dat onterecht gebruik wordt gemaakt van een uitzonderingsbepaling, waardoor ook geen op het risico gerichte beheersmaatregel bestaat. Tot slot ontbreekt het risico dat meerdere losse opdrachten worden verstrekt die samen boven de drempel uitkomen. Wij adviseren om de procesbeschrijving op deze onderwerpen aan te scherpen.	Momenteel wordt er gewerkt aan de verdere professionalisering van het procesmanagement binnen de provincie waarbij op basis van een risicobeoordeling processen worden beschreven en waar nodig verder op het gewenste niveau worden gebracht (onder andere het verder aanvullen van de processen met application controls en frauderisico's).	CZ/SI	2025-K4			Dit jaar worden de processen geactualiseerd en waar nodig aangescherpt. Binnen CC is een procescontroller aangesteld om hierbij te adviseren en faciliteren. Door tussentijdse controles en gebruik van het spenddashboard signaleren wij eerder of er meerdere losse opdrachten (onrechtmatig) geggeven worden en kunnen wij bijsturen. Daarnaast wordt gewerkt aan nieuwe aanbestedingsregels waarin de mogelijkheden voor uitzondering limitatief worden opgesomd. Dit bevordert transparantie en voorkomt willekeur.	2025-K4
8	**Proces:** *Subsidieverstrekkingen* In 2024 is gestart met Easyfunders als subsidietool voor nieuwe subsidieregelingen. Een procesbeschrijving van het proces met Easyfunders is nog niet beschikbaar. Wij adviseren u om de beschrijving op korte termijn af te ronden.	Wij onderkennen deze aanbeveling.	CZ/SI	2025-K4			Op dit moment wordt de procesbeschrijving gemaakt. Deze zal zo snel mogelijk worden vastgesteld.	2025-K4
9	**Proces:** *Memoriaalboekingen* Het financieel systeem dwingt geen functiescheiding af. Buiten het systeem om vindt met een 4-ogenprincipe wel controle plaats op de juistheid van de boekingen. Wij adviseren om aanvullend te beschrijven hoe wordt geborgd dat alle boekingen via het 4-ogenprincipe zijn beoordeeld.	In de huidige processen is handmatige controletechnische functiescheiding aanwezig. Het risico op boekingen zonder het genoemde 4- ogenprincipe is beperkt. Dit blijkt ook uit de uitvoerige VIC die jaarlijks op de memoriaalboekingen wordt uitgevoerd. In deze VIC zijn sinds de implementatie van dit proces geen boekingen naar voren gekomen die niet via het 4- ogenprincipe zijn beoordeeld. Bij de volgende evaluatie van het proces zal nagaan worden in hoeverre de gevraagde sluitende controle geïmplementeerd kan worden.	CZ/FIN	Afgerond			Betreft wat betreft de organisatie een restrisico, welke wordt geaccepteerd. In de huidige processen is handmatige control technische functiescheiding aanwezig. Het risico op boekingen zonder het genoemde 4- ogenprincipe is beperkt. Dit blijkt ook uit de uitvoerige VIC die jaarlijks op de memoriaalboekingen wordt uitgevoerd. In deze VIC zijn sinds de implementatie van dit proces geen boekingen naar voren gekomen die niet via het 4- ogenprincipe zijn beoordeeld. Advies is wel meegenomen als vereiste voor het nieuw te implementeren Bedrijfsvoeringssysteem.	Afgerond
11	**Data-analyse** Wij hebben de tool die wij gebruiken en de uitkomsten gepresenteerd aan uw medewerkers. Vooralsnog gaf de provincie nog geen concreet vervolg aan data-analyse. Data-analyse is voor de accountantscontrole van de jaarrekening geen noodzaak, maar kan wel bijdragen aan uw inzicht in de kwaliteit en betrouwbaarheid van financiële data en gebruikt worden voor verbetering van processen. Data-analyse zal (vrijwel zeker) niet leiden tot minder interne en externe controlewerkzaamheden. De bijzonderheden die de data-analysetool presenteert, worden na selectie inhoudelijk onderzocht. Dit leidt tot extra interne controlewerkzaamheden, maar resulteert ook in meer inzicht en kwalitatief betere data. Wij geven in overweging om na te gaan of en op welke manier data-analyse kan worden ingezet bij de provincie.	Zoals de accountant terecht aangeeft zal het invoeren van data-analyse in eerste instantie tot meer werk leiden voor de organisatie. Wij zullen de mogelijkheid zeker in gedachten houden om hier in de toekomst de nodige stappen in te kunnen zetten.	AD/CC	vervallen			Deze aanbeveling is generiek van aard en bevat geen specifieke actie en komt daarmee te vervallen.	vervallen
12	**Proces:** *Inkopen* Uit onze inkoopcontroles over het eerste kwartaal blijken kosten die in 2024 zijn verwerkt, maar in 2023 verantwoord hadden moeten worden. Deze posten hadden in de lijnorganisatie gesignaleerd moeten worden en als kosten en verplichting in 2023 worden verwerkt. De inzet van uw medewerkers leidt er wel toe dat het aantal afwijkingen ten opzichte van vorig jaar is verminderd. Wij herhalen onze aanbeveling de oorzaak van onjuiste afgrenzing van kosten te analyseren en na te gaan waarom deze afwijkingen niet bij de jaarafsluiting zijn ontdekt om ervoor te zorgen dat dergelijke afwijkingen niet meer voorkomen.	Bij de eindejaarsprocedures zal blijvend aandacht besteed worden aan de juistheid en volledigheid van de opgenomen verplichtingen.	CZ/FIN	afgerond			Bij de eindejaarsprocedure van 2024 is wederom diepgaande aandacht besteed aan de juistheid van afgrenzingen van boekingsperiodes.	afgerond
13	**Proces:** *Verstrekte subsidies* Uit onze controle bleek dat bij 1 subsidiedossier sprake was van een voorschot op basis van een geldleningsovereenkomst en niet van een subsidielast. 13. Wij adviseren u de verwerkingswijze aan te passen, zodat in de jaarrekening de lasten en balansposities juist worden verantwoord.	Wij nemen dit advies ter harte.	CZ/FIN	afgerond			In het jaarrekeningtraject zijn inhoudelijke controles ingericht om de juistheid van subsidies en subsidieverplichtingen vast te stellen. Subsidies groter dan € 1,5 mln worden per jaareinde integraal gecontroleerd. De genoemde subsidies in de managementletter van de accountant is ook in deze controle naar voren gekomen en gecorrigeerd.	afgerond
	Herhaalde aanbevelingen							
7	**Proces:** *Bijdragen verstrekken aan derden* Door de omvang van de geldstroom en de risico's van een te hoge of onrechtmatige verstrekking aan derden adviseren wij u om dit proces te beschrijven.	Wij onderkennen het belang van het rechtmatig verstrekken van bijdragen aan derden. Daarom loopt een project om de daadwerkelijke omvang en typen bijdragen aan derden in kaart te brengen en vervolgens in Engage als proces te beschrijven. Het grootste gedeelte van de verstrekte bijdragen aan derden verloopt overigens via het reguliere verplichtingenproces. Dit proces is in concept beschreven.	CZ/FIN	vervallen			Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2023, aanbeveling 10**	vervallen
10	**Frauderisico-analyse** De provincie heeft een goede en actuele frauderisicoanalyse die is verwerkt in de risicomatrix en onderdeel is van de processentool (Engage). Om een actueel inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie te houden hebben wij in 2023 geadviseerd de frauderisicoanalyse (mogelijk in samengevatte vorm) periodiek te agenderen in het college van gedeputeerde staten en de Rekeningencommissie. Dit is nog niet gebeurd.	Het fraudebeleid van de provincie bepaalt dat de frauderisico-analyse periodiek wordt geagendeerd in het college van Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie. Het beleid is geïmplementeerd in de organisatie. Periodieke agendering zal in navolging hierop opgepakt gaan worden.	AD/CC	vervallen			Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2022, aanbeveling 8**	vervallen
14	**Rechtmatigheid inkopen en aanbestedingen** Uit de spendanalyse over 2023 bleek dat voor € 5,5 miljoen onrechtmatig is aanbesteed door afwijkingen van Europese aanbestedingsregels. Spendanalyses voorkomen geen onrechtmatigheden, maar bieden gedurende het jaar wel de mogelijkheid om bij te sturen. Uw organisatie verwacht dat de (tussentijdse) spendanalyse 2024, net als in 2023, pas in november klaar zal zijn. Hierdoor is effectief bijsturen vrijwel onmogelijk. Wij herhalen onze aanbeveling om eerder in het jaar tussentijdse analyses uit te voeren om afwijkingen zoveel mogelijk te voorkomen.	De tussentijdse 'spendanalyse' is een beheersmaatregel om achteraf de inkoopdossiers te beoordelen op rechtmatigheid. Door middel van een recent nieuw gemaakt dashboard is het mogelijk per tertiaal analyses te maken van alle aanbestedingen. Op deze manier bundelt en verzamelt de sector Inkoop alle informatie op een eenduidige manier uit de hele organisatie en adviseert Inkoop over mogelijke bijsturing.	CZ/SI	vervallen			Dit is een herhaald advies van **Accountantantscontrol 2023, aanbeveling 10.**	vervallen

15	**Interne beheersing inkomende subsidies en bijdragen** Eerder adviseerden wij om de volledige verantwoording van inkomende subsidies en bijdragen beter te borgen met een adequate primaire registratie onder verantwoordelijkheid van de lijnorganisatie. Inmiddels zijn stappen gezet om in SharePoint een centrale registratie in te richten. Dit proces was tijdens onze interim controle in concept beschreven en nog niet geïmplementeerd. De procesbeschrijving is alleen gericht op inkomende subsidies en specifieke uitkeringen die via de SiSa-verantwoording lopen. Opbrengststromen zoals bijdragen van derden en overige opbrengsten zijn nog niet verwerkt in de beschrijving en registratie. Wij adviseren om de bijdragen van derden en overige opbrengsten ook te verwerken in de beschrijving en registratie en beheersmaatregelen op korte termijn te implementeren.	Wij zullen dit advies oppakken.	CZ/SI	vervallen			Dit is een herhaald advies van **Accountantantscontrol 2023, aanbeveling 9.**	vervallen
16	**Interne beheersing inkomende subsidies en bijdragen** De provincie legt regelmatig aan subsidieverstrekkers verantwoording af over de besteding van ontvangen subsidies. Afgelopen jaren kwamen subsidiedossiers moeizaam tot stand en werden subsidietermijnen regelmatig ruim overschreden. Ons advies om de interne beheersing bij de inkomende subsidies te verbeteren is opgevolgd. Tussentijds worden de risico's gemonitord die de uiteindelijke subsidiehoogte negatief kunnen beïnvloeden. Wij adviseren om de procesverbeteringen niet alleen toe te passen op nieuwe subsidieprojecten, maar ook op bestaande subsidies.	Wij zullen dit advies oppakken.	CZ/SI	2025-K4			Aan deze aanbeveling wordt opvolging gegeven door een projectgroep vanuit Subsidies & Inkoop, Financiën en Beleid.	2025-K4
17	**Aanbesteding financieel systeem** U bereidt een aanbesteding van uw financieel systeem voor. Momenteel bestaat binnen uw organisatie vanuit de beschreven processen nog onvoldoende zicht op beschikbare en toegepaste applicatieve controls. 17. Wij adviseren u als onderdeel van het aanbestedingstraject scherp inzicht te verwerven in gewenste applicatieve controls en toewijzing van bevoegdheden ter voorkoming dat de huidige inrichting één op één wordt overgezet naar de nieuwe situatie.	Wij nemen dit advies mee in het aanbestedingstraject dat nog loopt. Zie ook de reactie bij aanbeveling 4.	CZ	vervallen			Ook hiervoor geldt net als bij aanbeveling 4 dat wij bij het formuleren van onze eisen en wensen aan het nieuwe systeem de aanbeveling meenemen.	vervallen

Fietsbeleid

Auteur onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 6 februari 2023

Openstaande aanbevelingen: 0 | 10

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.	Deze aanbeveling nemen we in gewijzigde vorm over. Het concretiseren van de bijdrage van alleen de fietsroutes aan het aandeel actieve verplaatsingen zien we niet als haalbaar. Veelal hangen maatregelen zoals fietsroutes, voorzieningen en gedragsbeïnvloeding met elkaar samen en neemt het aandeel actieve verplaatsingen toe door het samenspel daarvan. In de periodieke voortgangsrapportages zal op een meetbare manier verslag worden gedaan van de voortgang op al deze maatregelen en over de behaalde prestatie.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. We doen dit in de jaarlijkse voortgangsrapportages over Actieve Mobiliteit en over de Doorfietsroutes.	Afgerond
2	Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven? Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.	Deze aanbeveling nemen we over. De looptijd van de Actieagenda Actieve Mobiliteit is 2022-2027. Omdat er in 2023 provinciale Statenverkiezingen plaatsvinden, bestrijkt de Actieagenda twee bestuursperiodes. De opgenomen financiën beperken zich tot de eerste bestuursperiode (2022 & 2023). Voorstellen voor de middelen die nodig zijn voor de ambities uit de Actieagenda vanaf 2024 worden in de tweede bestuursperiode bepaald. Dat is ook het moment waarop wordt besloten over de manier waarop de middelen en de ambities met elkaar in evenwicht worden gebracht. Dit kan worden gedaan door (deels) meer middelen ter beschikking te stellen of de ambities (deels) naar beneden bij te stellen of een combinatie daarvan.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. Bij het Coalitieakkoord 2023-2027 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van doorfietsroutes. Zowel voor eigen infra als voor subsidies aan gemeenten.	Afgerond
3	Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op. Toelichting aanbeveling 3: Aan de hand van zo'n voortgangsoverzicht kunnen activiteiten en de inzet van financiële middelen worden gevolgd en kunnen overleggen met betrokken partijen over specifieke vraagstukken worden ingepland.	Deze aanbeveling nemen we in iets gewijzigde vorm over. Vanuit onze regierol op doorfietsroutes bewaken we de voortgang en jagen we deze aan (stap 7 in de doorfietsroutenetkaart, zie p. 11 van de Actieagenda Actieve Mobiliteit). Dit doen we o.a. door monitoring. We doen dit niet per specifieke route, maar per deelregio. Op die manier wordt ook meteen duidelijk wat de effecten van de voortgang zijn op het totale (doorfiets)routenetwerk in de regio.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. We doen dit voor alle doorfietsroutes uit het Regionaal Toekomstbeeld Fiets in de jaarlijkse voortgangsrapportages over Doorfietsroutes, samen met de provincie Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam.	Afgerond
4	Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.	Deze aanbeveling is al geborgd in onze doorfietsaanpak. Hierin staat bij stap 7 'de provincie bewaakt de voortgang van de aanpak door monitoring, stimuleren en agenderen'. Dit geldt niet alleen voor de delen van de doorfietsroute op provinciale infra, maar ook voor de delen op areaal van anderen, zoals gemeenten.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. Monitoren doen we o.a. via de jaarlijkse voortgangsrapportage Doorfietsroutes, stimuleren doen we via onze regionale sessies met gemeenten en d.m.v. subsidies en agenderen doen we o.a. in onze regionale (bestuurlijke) Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden.	Afgerond
5	Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal. Toelichting aanbeveling 5: Door te monitoren wat er aan de huidige doorfietsroutes wordt besteed, kunnen de kosten voor de volgende doorfietsroutes accurater geraamd worden en kan aangescherpt worden hoeveel middelen daadwerkelijk nodig zijn voor het verwezenlijken van het geambieerde regionale doorfietsroutenetwerk.	Deze aanbeveling nemen we over. We nemen dit op in de voortgangsrapportages.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. In de jaarlijkse voortgangsrapportage Actieve Mobiliteit staat welk bedrag er is uitgegeven/gesubsidieerd aan doorfietsroutes op gemeentelijk areaal en voor welke projecten. Daarnaast staat er welke doorfietsroutes op eigen infra zijn opgepakt en wordt de link gelegd naar het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, waarin ook de corresponderende bedragen staan.	Afgerond
6	In hoeverre zijn de beschikbare middelen voor doofietsroutes besteed, dan wel gereserveerd? Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.	Deze aanbeveling nemen we over (zie ook reactie bij aanbeveling 2)	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. Bij het Coalitieakkoord 2023-2027 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van doorfietsroutes. Zowel voor eigen infra als voor subsidies aan gemeenten.	Afgerond
7	Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is. Toelichting aanbeveling 7: Als de ambtelijke capaciteit van een gemeente niet toereikend is voor de uitvoering van fietsroutes, maar de ambtelijke capaciteit van de provincie wel, dan kan het voor de voorgang van de uitvoering van doorfietsroutes wenselijk zijn dat de provincie de uitvoering (in mandaat van de gemeente) overneemt.	Deze aanbeveling nemen we over. Wij interpreteren de aanbeveling zo dat wij in gesprek gaan met gemeenten over prioritering van bepaalde (onderdelen van) doorfietsroutes. Niet alleen vanuit het vraagstuk van capaciteit van gemeente en provincie, maar ook vanuit andere vraagstukken, zoals financiën en meekoppelkansen. Het eventueel overnemen van de uitvoering (in mandaat van de gemeente) door de provincie als de capaciteit bij gemeenten niet toereikend is (wat in de toelichting bij de aanbeveling wordt genoemd), zien wij niet als kansrijk. Bij de provincie is hiervoor (ook) beperkte capaciteit aanwezig.	BEL/MOB				Deze aanbeveling is afgerond. In 2024 hebben we met de gemeenten een meerjarige aanpak ontwikkeld waarbij samen een prioritering is gemaakt van doorfiets- en verkeersveiligheidsprojecten. Dit herhalen we elk jaar. Bij deze prioritering wordt zowel gekeken naar de beschikbaarheid en verdeling van capaciteit als van financiën. Op deze manier proberen we samen zoveel mogelijk effect te bereiken.	Afgerond
8	Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.	Deze aanbeveling nemen we over en documenteren dit binnen aanbeveling 9.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. In 2024 is in IPO-verband een samenwerking opgestart waarbij kennis wordt gedeeld over gevonden oplossingen voor obstakels voor de realisatie en monitoring van doorfietsroutes. Deze kennis is ook breder gedeeld via de ploeg 'Hoogwaardige fietsroutes' van Tour de Force.	Afgerond
9	Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.	We leren graag samen met andere provincies en we zien mogelijkheden om dit op te pakken binnen Tour de Force. Dit samenwerkingsverband van overheden (waaronder alle provincies), kennisinstuten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties is gericht op een sterker fietsbeleid in Nederland en heeft ook een ploeg 'hoogwaardige fietsroutes'. Van hieruit kunnen activiteiten worden opgepakt om van elkaar te leren. Dit gebeurt nu overigens ook al.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. Idem aan de vorige aanbeveling: In 2024 is in IPO-verband een samenwerking opgestart waarbij kennis wordt gedeeld over gevonden oplossingen voor obstakels voor de realisatie en monitoring van doorfietsroutes. Deze kennis is ook breder gedeeld via de ploeg 'Hoogwaardige fietsroutes' van Tour de Force.	Afgerond
10	Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.	Deze aanbeveling nemen we over. Gekoppeld aan de eerste voortgangsrapportage doen we hiervoor een voorstel aan PS.	BEL/MOB				Aanbeveling is afgerond. De Voortgangsrapportage Doorfietsroutes 2023 is geagendeerd in de commissie Ruimte van 20 juni 2024 en de input van deze bespreking is meegenomen in de volgende voortgangsrapportage.	Afgerond

Landbouw- en voedseltransitie

Auteur onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 6 maart 2023

Openstaande aanbevelingen: 8 8

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	Zorg dat ook voor de onderdelen van landbouw die geen deel uitmaken van de Voedselvisie zoals bollenteelt, intensieve veehouderij en glastuinbouw helder is wat het transitiebeleid inhoudt en hoe dit samenhangt met de Voedselvisie en de daarin gestelde doelen. Bewaak daarbij het geheel van het landbouw- en voedseltransitiebeleid	Deze aanbeveling nemen wij over. Recent is het uitvoeringsprogramma economie 2021-2023 geactualiseerd. De uitvoerings-agenda Voedselvisie 2021-2022 maakt daarbinnen onderdeel uit van het strategisch doel "Een sterke en duurzame agrosector" en komt daarmee tegemoet aan aanbeveling 1. Ook wordt er gewerkt aan een agrarische kaart en worden in gebieden beheerchecks uitgevoerd. Daarnaast gaat het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) meer inzicht bieden in de grote samenhang tussen de aan elkaar grenzende beleidsterreinen natuur (waaronder stikstof), klimaat en water.	BEL/WBL				In de 70% versie van het PPLG zijn de onderdelen die geen deel uitmaken van de Voedselvisie opgenomen. Uiteindelijk is het PPLG nooit vastgesteld. In het Korte Termijn agenda zijn landbouwprojecten opgenomen die bijdragen aan de doelstellingen van het PPLG. Deze KTA is 7 april in PS besproken waarbij PS vraagt om een eerste actualisatie van de KTA. Wij werken eraan om de landbouwvisie onderdeel te laten zijn van het PLG.	2026-K1
2	Maak beter inzichtelijk hoe het beleid voor een duurzaam landbouw- en voedselsysteem samenhangt met aangrenzend beleid, en wat die samenhang betekent. Hierbij gaat het zowel om het eigen provinciaal beleid (bijvoorbeeld het biodiversiteitsbeleid en beleid voor recreatie en toerisme), als om het beleid van andere overheden.	Deze aanbeveling nemen we over. Zie ook onze reactie op aanbeveling 1.	BEL/WBL				Zie bij punt 1	2026-K1
3	Maak in de Jaarstukken beter inzichtelijk welke middelen besteed worden aan de landbouw- en voedseltransitie.	We gaan de mogelijkheden om deze aanbeveling op te volgen onderzoeken.	BEL/WBL				Dit is gelet op de fase waarin wij zitten nog niet volledig gedaan.	2026-K2
4	Zet in op de verdere uitvoering van de in het beleid voorgenomen instrumenten en start met de monitoring en evaluatie.	Deze aanbeveling nemen wij over en hebben wij reeds in uitvoering via de realisatie van ons monitoringsbeleid.	BEL/WBL				Er is een tussenevaluatie van de Voedselvisie recent (2025) verschenen. Wij kijken nu hoe we onderdelen kunnen onderbrengen in het PLG en nemen dat hierin mee.	2026-K1
5	Zorg – wanneer besloten wordt om het huidige beleid door te zetten – voor voldoende capaciteit en middelen passend bij de gestelde doelen voor de landbouw- en voedseltransitie.	Wij onderschrijven de aanbeveling dat capaciteit en middelen passend dienen te zijn bij de politieke doelen die worden gesteld. Ten aanzien van het bepalen van de politieke doelen achten wij het, gelet op het naderende einde van de huidige coalitieperiode, passend om ruimte te laten voor afwegingen door een volgend college van gedeputeerde staten.	BEL/WBL				Er is een tussenevaluatie van de Voedselvisie recent (2025) verschenen. Wij kijken nu hoe we onderdelen kunnen onderbrengen in het PLG. Daarna kijken we naar capaciteit en middelen.	2026-K1
6	Pak de transitie-opgaven ook bij de uitvoering van het beleid in samenhang op en maak in het belang van de landbouw en andere sectoren daarbij inzichtelijk welke keuzes de provincie heeft als het gaat om de functies van gebieden, bespreek de opties met PS en maak vervolgens keuzes. Communiceer op transparante wijze over de gemaakte keuzes.	Deze aanbeveling nemen wij over. U beschrijft in uw aanbeveling enkele principes van een zorgvuldig beleidsproces, zoals samenhang, het voorleggen van opties aan de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging en heldere en transparante communicatie. Wij trachten deze principes in al onze beleidsontwikkeling een goede plaats te geven.	BEL/WBL				In de 70% versie van het PPLG zijn de onderdelen die geen deel uitmaken van de Voedselvisie opgenomen. Uiteindelijk is het PPLG nooit vastgesteld. In het Korte Termijn agenda zijn landbouwprojecten opgenomen die bijdragen aan de doelstellingen van het PPLG. Deze KTA is 7 april in PS besproken waarbij PS vraagt om een eerste actualisatie van de KTA. Wij werken eraan om de landbouwvisie onderdeel te laten zijn van het PLG.	2026-K1
7	Geef aan wat je als provincie nodig hebt van andere partijen zoals het Rijk en ketenpartners.	Deze aanbeveling is onderdeel van onze inzet. In de voedselvisie staat dat indien wij knelpunten ontdekken in wet- en regelgeving op Europees- of Rijksniveau, wij deze zullen agenderen. Op dit moment zien wij in het kader van kringlooplandbouw vooral knelpunten bij het hergebruiken van reststromen en deze zijn door ons reeds geadresseerd op Rijksniveau. Op provinciaal niveau is al diverse keren (op ambtelijk- en bestuurlijk niveau) het gesprek met de supermarktketens aangegaan.	BEL/WBL				Er is een tussenevaluatie van de Voedselvisie recent (2025) verschenen. Wij kijken nu hoe we onderdelen kunnen onderbrengen in het PLG en nemen dat hierin mee	2026-K1
8	Inventariseer welke regelgeving de landbouw- en voedseltransitie in de weg zit en overweeg vervolgens om de regelgeving aan te passen indien het om provinciale regels gaat. Indien het niet om provinciale regelgeving gaat, overweeg dan om in gesprek te gaan met de betreffende medeoverheid. Deel de uitkomst van de overwegingen met PS.	We nemen deze aanbeveling over. Zie verder onze reactie bij aanbeveling 7.	BEL/WBL				Er is een tussenevaluatie van de Voedselvisie recent (2025) verschenen. Wij kijken nu hoe we onderdelen kunnen onderbrengen in het PLG	2026-K1

Circulaire economie

Auteur onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 2 oktober 2023

Openstaande aanbevelingen: 1 5

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	voortgang 1 september 2024	Status/ Deadline	voortgang 1 maart 2025	Status/ Deadline
1	Als nieuw of herzien circulaire-economiebeleid aan u voorgelegd wordt, draag GS op dan duidelijk aan te geven: a. Voor welke wijzigingen ten opzichte van het voorgaande circulaire-economiebeleid GS hebben gekozen. b. Op welke inzichten vanuit monitoring, verzamelde lessen en/of wetenschap het nieuwe circulaire-economiebeleid gebaseerd is. c. In hoeverre aangesloten wordt op landelijk circulair-economiebeleid en welke afwegingen GS daarbij hebben gemaakt. d. Op welke wijze dit nieuwe beleid middels VTH- en RO-beleid en -instrumentarium anticipeert op het inzetten van meer dwingende maatregelen zoals door Europa en het Rijk is aangekondigd. e. Hoe het beleid eraan zal bijdragen dat raakvlakken met andere opgaven en beleidsvelden benut worden. f. Welke impact de circulaire beleidskeuzes hebben op andere beleidsopgaven, medeoverheden, ondernemers en inwoners. Betrek deze informatie bij uw besluitvorming over het nieuwe of herziene circulaire-economiebeleid.	Wij kunnen deze aanbeveling volledig overnemen.	BEL/DE				Bij het opstellen van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie is de commissie Bestuur op verschillende momenten geïnformeerd over de wijzigingen in deze uitvoeringsagenda ten opzichte van de Actieagenda Circulaire Economie. Dit is o.a. in de eerste conceptversie van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire economie die in juni 2024 in de commissie Bestuur is besproken, aangegeven. In de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire economie, waarvan de eindversie in januari 2025 in de commissie Bestuur is besproken, zijn o.a. de lessen uit de Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie en het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer voor circulaire economie meegenomen inclusief de in deze aanbeveling genoemde punten.	Afgerond
2	Vraag GS om u te informeren in hoeverre de huidige interne sturing op transitiethema's toereikend is om de urgentie en verantwoordelijkheid voor circulaire economie in alle onderdelen van de provinciale organisatie te laten groeien.	Wij zullen deze aanbeveling meenemen in de tussenevaluatie van ons beleid voor circulaire economie die dit jaar wordt uitgevoerd. Deze tussenevaluatie is vooral gericht op de effecten van ons beleid op de transitiethema's en heeft een lerend karakter. De tussenevaluatie gaat over de circulaire inzet van alle onderdelen van de provinciale organisatie zoals opgenomen in de actieagenda.	BEL/DE				In de Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie is aangegeven hoe uitvoering is gegeven aan de samenhang met andere provinciale opgaven en wat de geleerde lessen zijn.	Afgerond
3	Draag GS op om bij het formuleren van nieuw beleid voor andere beleidsvelden dan circulaire economie (bijvoorbeeld voor Wonen of de Energietransitie) aandacht te (blijven) besteden aan: a. De raakvlakken met de circulaire transitie, en b. Het toelichten van de mogelijke impact van de gemaakte beleidskeuzes voor de circulaire transitie, andere (transitie)opgaven, medeoverheden, ondernemers en inwoners.	Wij zien het belang van het toetsen van de effecten van nieuw beleid van andere beleidsdomeinen op de transitie naar een circulaire economie. En ook het belang van het toelichten van de mogelijke impact van beleidskeuzes op belanghebbenden. Dit geldt ook voor andere transitie-opgaven zoals klimaat en energie. Met name voor de grote transities zijn we ons ervan bewust dat deze elkaar raken en in elkaar haken. Het beleid voor circulaire economie wint aan kracht als deze in samenhang wordt meegenomen in alle relevante beleidsterreinen en vice versa. Deze aanbeveling kunnen wij overnemen.	BEL/DE				We zetten actief in op het agenderen van de raakvlakken van circulaire economie met andere beleidsvelden en blijven hierop inzetten, omdat de ambitie voor circulaire economie alleen bereikt kunnen worden in samenhang met andere opgaven. Vanuit verschillende beleidsvelden is er aandacht voor circulaire economie. Zo zijn bijvoorbeeld de ambities op gebied van circulair bouwen opgenomen in de Actieagenda Wonen, is in de Energievisie aandacht voor circulaire economie en is in het Inkoopbeleid is circulair inkopen een van de thema's.	Afgerond
4	Vraag GS om het beleidsinstrument onderwijs toe te voegen aan het circulaire-economiebeleid ten einde de bekendheid met, kennis over, en draagvlak voor circulaire economie te vergroten.	Het klopt dat het thema 'onderwijs' momenteel niet expliciet is opgenomen als beleidsinstrument in onze Actieagenda. Toch wordt hier op kleine schaal wel op ingezet, zoals het programma 'Baas van de provincie' (gastlessen op bepaalde thema's op scholen), ad hoc verzoeken voor gastcolleges en de contacten die met kennisinstellingen zijn gelegd. Indien Provinciale Staten dit wensen, kunnen wij dit instrument toevoegen aan de (geactualiseerde) Actieagenda.	BEL/DE				In de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire economie is 'arbeidsmarkt en onderwijs' één van de vier speerpunten. We zetten in op techniek & technologie voor een duurzaam en circulair Noord-Holland. De circulaire opgave is ook verweven in het Manifest Werken en Ontwikkelen.	Afgerond
5	Draag GS op om in de monitoringsrapportages (verwacht eind 2023 en in 2025) inzicht te bieden in het doelbereik en de geleerde lessen.	Wij kunnen in de tussenevaluatie en de monitorings- of voortgangsrapportages deze aanbeveling meenemen. De tussenevaluatie focust daarbij op de geleerde lessen en hoever we staan met de uitvoering van het beleid voor circulaire economie extern en binnen onze eigen organisatie. De monitoringsrapportages bieden onder meer inzicht in het doelbereik.	BEL/DE				In juni 2025 zal de tweede provinciale monitor voor circulaire economie aan PS worden aangeboden. Deze monitor laat zien waar we staan in Noord-Holland in de transitie naar een circulaire economie en biedt inzicht in het doelbereik. In de Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie zijn de geleerde lessen van de uitvoering uitgewerkt.	2025-K2

Provincie Noord-Holland

Kenmerk: 2399701/2399809

Uw contactpersoon
M.M.A. van Eijnatten
AD/CC

Telefoonnummer +31235144007
martijn.van.eijnatten@noord-holland.nl

Betreft: Auditopvolging per 1 maart 2025

Memo

10 april 2025

Inleiding

De auditopvolgingslijst is een instrument om de opvolging van aanbevelingen systematisch en periodiek te monitoren en eventuele risico's binnen de organisatie onder de aandacht te brengen. Hierbij geeft de auditopvolgingslijst inzicht in de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen uit onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en van de concerncontroller van de provincie Noord-Holland.

Aan de hand van de auditopvolgingslijst rapporteert de concerncontroller per halfjaar (peildata 1 maart en 1 september) aan Gedeputeerde Staten over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten per bijgaande brief over deze voortgang.

De opvolging betreft de mate waarin de maatregelen zijn uitgevoerd die de opdrachtgevers hebben toegezegd naar aanleiding van de aanbevelingen uit de onderzoeken. De opdrachtgevers van de maatregelen zijn werkzaam bij één van de directies van de provincie Noord-Holland. Of en de mate waarin de maatregelen het gewenste effect hebben, is geen onderdeel van de auditopvolging.

De externe accountant en provinciearchivaris richten zich wel op de effectiviteit van de genomen maatregelen als onderdeel van hun reguliere controle, respectievelijk inspectie. De Randstedelijke Rekenkamer voert voor een deel van haar onderzoeken opvolgingsonderzoeken uit om te bepalen of de maatregelen effect hebben gehad. Ook de concerncontroller doet dit.

De auditopvolging is tot stand gekomen op basis van de ontvangen input van de opdrachtgevers en de medewerkers verantwoordelijk voor het treffen van adequate beheersmaatregelen.

Voorliggende notitie geeft een samenvatting van de auditopvolging tot 1 maart 2025. Hieronder wordt een analyse van de stand van zaken weergegeven.

De volgende tabel bevat de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen per 1 maart 2025 afgezet tegen de voortgang per september 2024.

	Totaal	Concern control	Accountant	Reken kamer	Provincie archivaris
Openstaand per september 2024	27	3	16	6	2
Nieuwe aanbevelingen	48	0	17	23	8
Totaal aanbevelingen waarover dit memo rapporteert	**75**	**3**	**33**	**29**	**10**
Afgeronde aanbevelingen	38	1	14	19	4
Vervallen aanbevelingen	9	0	8	0	1
Totaal afgerond/ vervallen	**47**	**1**	**22**	**19**	**5**
Openstaande aanbevelingen per maart 2025	**28**	**2**	**11**	**10**	**5**

Tabel 1: Verloop aanbevelingen auditopvolging in de periode van september 2024 tot maart 2025

Analyse

In de afgelopen periode zijn 38 aanbevelingen afgerond en 9 stuks komen te vervallen. De vervallen aanbevelingen zijn met name aanbevelingen die blijvende aandacht vereisen. Daarnaast zijn aanbevelingen vervallen indien deze afhankelijk zijn van toekomstige wetgeving en/of het risico zeer beperkt is. Het vervolg van deze analyse gaat in op de opvolging van de aanbevelingen ten aanzien van de interne bedrijfsvoering en het provinciaal beleid.

Hierbij wordt uitgegaan van de status die de verantwoordelijken voor het treffen van de maatregelen hebben opgegeven.

Vervanging bedrijfsvoering systemen

Bij de opvolging van de aanbevelingen wordt steeds vaker verwezen naar de vervanging van de bedrijfsvoeringssystemen (BVS). Aangezien dit vervangingstraject naar verwachting doorloopt tot in 2027, kunnen diverse aanbevelingen mogelijk langer op de auditopvolgingslijst blijven staan. Het is echter van belang te benadrukken dat een verwijzing naar het BVS-traject niet per definitie inhoudt dat er geen voortgang wordt geboekt met betrekking tot de opvolging van de aanbeveling. In sommige gevallen wordt een aanbeveling slechts gedeeltelijk opgevolgd binnen het vervangingstraject, terwijl er tegelijkertijd acties worden ondernomen op andere onderdelen van de aanbeveling. Ook wanneer een aanbeveling gerelateerd aan het BVS-traject vervalt, wordt ambtelijk bijgehouden welke aanbeveling in het BVS-traject meegenomen dient te worden.

Peildatum 1 maart 2025 zijn er 15 verwijzingen naar de vervanging van de bedrijfsvoering systemen.

Oude en doorgeschoven aanbevelingen

Op uw verzoek informeren wij u apart over de punten waarvan de planning niet is gehaald en één of meerdere keren zijn doorgeschoven.
De afgelopen periode is de deadline van 7 aanbevelingen uitgesteld naar een later moment.

Er bestaan verschillen in de oplostijd van aanbevelingen. Dit heeft te maken met het verschil in aard en complexiteit van de vraagstukken. Tot slot worden in voorkomende gevallen prioriteiten verlegd. In de auditopvolgingslijst is de status inzichtelijk gemaakt en gemarkeerd welke deadlines zijn doorgeschoven. Bij doorschuiven krijgt de aanbeveling de status “oranje”. Bij herhaald doorschuiven krijgt de aanbeveling de status “rood”.

Naast de constatering dat er steeds vaker wordt gerefereerd naar de vervanging van de bedrijfsvoeringssystemen, valt ook op dat er veel aanbevelingen zijn toegevoegd en zijn afgerond. Van de 45 nieuwe aanbevelingen zijn er 23 afkomstig uit onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer. Deze zijn onverhoopt sinds 2022 niet meegenomen in de auditopvolging. Concerncontrol gaat het proces om de rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer beter te volgen, het monitoren van de voortgang maar ook het aan de voorkant tijdig betrokken worden bij het opstellen van de managementreactie verbeteren. Desondanks is er in de afgelopen jaren wel aan de aanbevelingen gewerkt waardoor er 14 van de 23 aanbevelingen zijn afgerond.

De onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer betreffen het fietsbeleid, circulaire economie en landbouw- en voedseltransitie. De aanbevelingen betreffende het fietsbeleid en circulaire economie zijn nagenoeg allemaal afgerond. Het voornemen is om een tweede monitor voor de circulaire economie in juni aan PS aan te bieden. Er wordt onderzocht of de aanbevelingen met betrekking tot de landbouw- en voedseltransitie in het PLG kunnen worden opgenomen.

Ook de externe accountant en de provinciearchivaris hebben ieder een nieuw rapport opgeleverd. De provinciearchivaris gaat hierbij in op de migratie naar Sharepoint en herhaald enkele oudere aanbevelingen die in de tijd na het opstellen van het rapport zijn afgerond. De op te volgen aanbevelingen van de accountant benadrukken het belang van procesbeschrijvingen. Nog openstaande aanbevelingen hebben betrekking tot de nieuwe bedrijfsvoeringssystemen en de processen van subsidies en aanbestedingen.

Van de oudere aanbevelingen zijn bij deze auditopvolging 16 afgerond. Deze hadden betrekking tot de rechtmatigheid, SiSa’s, jaarrekeningprocessen, IT-omgeving, capaciteits(kosten) en drinkwaterbeheer.

De nog niet afgeronde aanbevelingen zijn deels grotere aanbevelingen waaronder het regionaal waterprogramma en de livegang van het nieuwe HR-systeem. Daarnaast is met name aandacht voor het verbeteren van het aanbestedingsproces, inkomende subsidies en bijdragen aan derden. Bij het verbeteren van deze procesbeschrijvingen wordt waar nodig ook het accountingmanual gekoppeld. Tot slot wordt met de komst van de nieuwe Concerncontroller gekeken naar de invulling van fraude- en regulier risicomanagement.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Fritz

CZ/COM

Telefoonnummer +31235143029

fritzj@noord-holland.nl

Verzenddatum

05 JUNI 2025

Kenmerk

2409228 / 2411569

Uw kenmerk

Betreft: Mediafonds

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Mediafonds

Inleiding

8 juli 2024 hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de Kaderbrief gesproken over de mogelijkheden van een Mediafonds, naar aanleiding van een motie van de heer Mülder (D66). Wij hebben u toen toegezegd met een brief te komen over de wenselijkheid van zo'n fonds in Noord-Holland. De motie werd naar aanleiding van deze toezegging ingetrokken.

Al eerder, op 29 mei 2017, diende de SP een motie in om Gedeputeerde Staten kennis te laten nemen van het onderzoek naar het opzetten van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek en daarover contact op te nemen met o.a. de burgemeester van Haarlem. Het zou de aanzet kunnen zijn voor de vorming van een eventueel fonds voor Noord-Holland.

Na reactie van de toenmalige portefeuillehouder Communicatie is ook die motie ingetrokken. Vervolgens is op 5 oktober 2018 een rondetafelgesprek georganiseerd. Dit gesprek was met de portefeuillehouder, deskundigen, burgemeesters van Hilversum, Haarlem en afgevaardigden vanuit de media, zoals de voorzitter van de NVJ en de toenmalige hoofdredacteur van Noord-Hollands dagblad. Tijdens dit gesprek werden de zorgen over het voortbestaan van een pluriform lokaal en regionaal medialandschap en de effecten daarvan op het functioneren van de lokale en regionale democratie breed onderschreven. Ook werd erkend dat de oorzaken hiervan complex zijn. Van een teruglopende advertentiemarkt tot ander mediagebruik en een veranderend medialandschap. Ook een fonds kwam toen ter sprake. Het zou wellicht iets helpen maar het zou, zo was de conclusie, het structurele probleem niet oplossen. Het gevaar bestond dat zo'n fonds een druppel op een gloeiende plaat is. De toen aantredende nieuwe coalitie heeft dan ook geen Mediafonds ingesteld.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Ervaringen in andere provincies

Inmiddels hebben de provincie Zuid-Holland en Utrecht wel een dergelijk fonds. Beide provincies hebben elk voor een ander model gekozen. Zuid-Holland heeft gekozen voor subsidie (jaarlijks €332.000) met onafhankelijke selectiecommissie en beroepsmogelijkheid. Utrecht heeft gekozen voor een onafhankelijke stichting met een jaarlijks budget van €300.000.

In Zuid-Holland is het fonds in 2024 geëvalueerd. De subsidie gaat deels naar twee gemeentelijke Mediafondsen van Leiden en Delft. Eén van de doelstellingen was dat met de bijdrage aan gemeentelijke Mediafondsen meer gemeenten een fonds zouden oprichten. Er zijn echter sindsdien geen gemeentelijke fondsen bijgekomen. Verder was het doel om de basiskwaliteit van de lokale en regionale journalistiek te versterken, met name in het landelijk gebied, en om de betrokkenheid van de Zuid-Hollander bij de regionale politiek te vergroten. Uit de evaluatie blijkt dat met bijdragen uit het provinciaal Mediafonds weliswaar een aantal journalistieke producties is gerealiseerd, maar dat daarmee de beoogde doelstelling niet is behaald. De subsidieregeling loopt af op 1 augustus 2025 en Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben naar aanleiding van deze evaluatie besloten niet opnieuw middelen te reserveren om het fonds daarna voort te zetten.

De provincie Utrecht zal dit jaar een evaluatie uitvoeren, en op basis daarvan bij de Kadernota 2027 bepalen of het fonds wordt voortgezet.

Standpunt Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten delen de zorgen over het voortbestaan van een pluriform lokaal en regionaal medialandschap. Die pluriformiteit is van groot belang voor de lokale en regionale democratie. Tegelijkertijd zien we dat deze afname wordt veroorzaakt door een reeks aan factoren, die door de provincie lastig zijn te beïnvloeden. Denk daarbij aan de teruglopende advertentiemarkt en het veranderend mediagebruik, zeker ook door jongere generaties.

Een Mediafonds kan zeker een bijdrage leveren aan het tot stand komen van enkele journalistieke producties, maar biedt geen structurele oplossing voor de onderliggende problemen. De ervaringen in Zuid-Holland onderschrijven dit. Bovendien brengt het instellen van een dergelijk fonds forse kosten met zich mee. In Zuid-Holland en Utrecht gaat het om 300.000 tot 400.000 euro per jaar, maar om echt impact te maken is wellicht in Noord-Holland nog een groter bedrag nodig.

In de vorig jaar ingetrokken motie wordt gesuggereerd om een Mediafonds te dekken uit programma 1.2 'Werken aan gemeenten en sterke regio's'. Dekking hieruit zou betekenen dat er minder geld beschikbaar is voor o.a. de bestuurskracht van gemeenten. Waar de motie beoogt de lokale democratie te versterken, zou dit dus eerder een omgekeerd effect hebben.

Gedeputeerde Staten zijn dan ook geen voorstander van het instellen van een Mediafonds in de provincie Noord-Holland. Dat neemt niet weg dat wij blijven zoeken naar wegen om de lokale en regionale democratie verder te verstevigen. Daarover gaan we uiteraard graag verder met u in gesprek.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/v.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. van Schepen
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143110
justin.van.schepen@noord-holland.nl

Verzenddatum

05 JUNI 2025

Kenmerk
2410561/2410565

Uw kenmerk

Betreft: Werkplan 2025 en lobbyfiches van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Het werkplan betreffende het jaar 2025 van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel en lobbyfiches voor de prioritaire onderwerpen van het HNP.

Het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel is de vooruitgeschoven post van de Nederlandse provincies voor Europese zaken. Via dit samenwerkingsverband worden relevante Europese ontwikkelingen gevolgd en de belangen van de provincies behartigd, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. De provincie Noord-Holland is hier ook bij betrokken.

Het HNP-bestuur bestaat uit de Europa-portefeuillehouders van alle twaalf provincies en de Europa-adviseur van het IPO-bestuur, die tevens voorzitter is van het HNP-bestuur. De provincie Noord-Holland wordt vertegenwoordigd in het HNP-bestuur door gedeputeerde Esther Rommel. Zij is tevens bestuurlijk trekker op de onderwerpen circulaire economie en industrie. De Commissaris van de Koning van Noord-Holland Arthur van Dijk zit het HNP-bestuur voor.

Met deze stukken willen wij:

- U inzicht geven in hoe de HNP-bestuurders en het HNP-team actief en strategisch de provinciale belangen vertegenwoordigen in Brussel en binnen de Europese besluitvorming, zodat deze beter worden meegenomen in Europese wet- en regelgeving.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354

- De zichtbaarheid en transparantie vergroten van de Europese inzet van de provincies via het HNP in de Europese Unie, zodat Provinciale Staten deze activiteiten kunnen verbinden met het eigen provinciale beleid.

- Bijdragen aan een goede inhoudelijke voorbereiding van Statenleden op het IPO-jaarcongres 2025. Het congres is op 30 september in Brussel, waar het belang van Europese samenwerking en invloed voor de provincies centraal staat.

De bestuurlijke HNP-dossierhouders zijn per HNP-dossier als aanspreekpunt vermeld in de lobbyfiches. Zij zijn bereikbaar via hnp@nl-prov.eu voor vragen en/of toelichting.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Werkplan 2025 van het HNP
2. HNP-lobbyfiches, versie mei 2025

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

2025 WERKPLAN

INHOUD

03 Inleiding

05 Gezamenlijke dossiers

19 Terugblik 2024

24 Communicatie en evenementen

29 Comité van de Regio's

30 HNP-bestuur

34 Financiering 2025

35 Afkortingenlijst

INLEIDING

"Het HNP bruist na 25 jaar als nooit tevoren. In de voortdurend veranderende context van Europa speelt het HNP een cruciale rol die flexibiliteit, alertheid en doorzettingsvermogen vereist. De toenemende invloed van EU-prioriteiten op decentrale overheden betekent dat het HNP proactief moet inspelen op ontwikkelingen in Brussel." Arthur van Dijk, Voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies

De Europese Parlementsverkiezingen van 2024 hebben een **nieuw politiek landschap** gecreëerd en de start van een nieuwe ambtstermijn voor de Europese Commissie markeert een belangrijk moment voor **hernieuwde beleidsprioriteiten**. In dit kader presenteert het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) het Werkplan 2025, dat de gezamenlijke inzet van de twaalf provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) richting de Europese instellingen vormgeeft.

De Europese context in 2025

De afgelopen jaren hebben aangetoond dat **strategische autonomie en veerkracht** voor de EU belangrijker zijn dan ooit. Door de geopolitieke spanningen staan de afhankelijkheid van energie en kritieke grondstoffen, de interne markt, industrie en defensie hoog op de Europese agenda. De nieuwe Europese Commissie heeft haar werkprogramma voor 2025 gepresenteerd met een sterk accent op **duurzame groei, technologische soevereiniteit en het versterken van de democratische waarden van de Unie**. De groene transitie blijft een speerpunt, met aanvullende maatregelen om klimaatdoelen te halen en de energietransitie te versnellen. Daarnaast krijgen digitale infrastructuur, artificiële intelligentie en grensoverschrijdende cybersecurity hogere prioriteit. Voor de Nederlandse provincies betekent dit zowel uitdagingen als kansen. Innovatieve oplossingen voor duurzame landbouw, energietransitie en slimme mobiliteit — thema's waar provincies direct invloed op hebben — staan centraal.

INLEIDING

Aanpak en werkwijze

De uitvoering van het werkplan gebeurt in nauwe samenwerking met de vertegenwoordigers van de provincies, nationale beleidsmakers en Europese instellingen. Door actieve deelname aan **Europese netwerken** en **directe lobby-activiteiten** in Brussel, zorgt het HNP voor een **sterke vertegenwoordiging van provinciale belangen**. Dit omvat het opstellen van position papers, het organiseren van evenementen en het voeren van gesprekken met Europese stakeholders, zoals Europarlementariërs en Eurocommissarissen.

Het HNP zet daarnaast in op **monitoring en vroegtijdige signalering** van relevante beleidsontwikkelingen, zodat provincies tijdig reageren. Regelmatige updates in de vorm van signaleringen, nieuwsartikelen en lobbyfiches zorgen ervoor dat het werkplan inspeelt op nieuwe uitdagingen en kansen die zich in 2025 voordoen.

Strategische prioriteiten voor de provincies

In het volgende hoofdstuk worden zeven inhoudelijke HNP-dossiers gepresenteerd, inclusief toelichting en inzet.

2025 en verder

Het jaar 2025 wordt, gezien de mondiale omstandigheden, bepalend voor de koers van de Europese Unie en daarmee ook voor de Nederlandse provincies. Het HNP blijft zich inzetten voor een sterk en veerkrachtig Europa, waarin regionale verschillen worden erkend en benut. De ambities voor 2025 reiken verder dan dit werkplan: ze leggen de basis voor de lange termijn.

Met het Werkplan 2025 wil het HNP de gezamenlijke slagkracht van de provincies vergroten en hun stem krachtig laten klinken in Brussel. Samen werken we aan een toekomstbestendig Nederland in een sterk Europa.

GEZAMENLIJKE DOSSIERS

De twaalf provinciale collegeprogramma's en de IPO-agenda, in combinatie met de actuele Europese beleidsontwikkelingen en het Werkprogramma voor 2025 van de Europese Commissie, zijn leidend voor de gezamenlijke Europese prioritering van de provincies en daarmee voor de gezamenlijke dossiers van het HNP. De gezamenlijke dossiers sluiten aan op de kerntaken van de provincies.

Het grote aantal initiatieven, de onderwerpen, de complexiteit van het Europees beleidsproces en de Europese besluitvorming vragen om **selectie en prioritering**.

Binnen de gezamenlijke dossiers ligt in 2025 de nadruk op de strategische lobby voor de nieuwe Commissieperiode (2024-2029).

De gezamenlijke dossiers binnen het HNP hebben elk een HNP-werkgroep, een ambtelijke HNP-dossierhouder en een of twee bestuurlijke HNP-dossierhouders. Daarbij vindt er **structureel afstemming** plaats met het IPO om onder meer inhoudelijke standpunten te bepalen en de input vanuit de provincies te organiseren. Op doorsnijdende onderwerpen wordt synergie georganiseerd tussen de verschillende werkgroepen. Op inhoud wordt de samenwerking voortgezet met partners in het HNP.

Daarnaast kunnen andere onderwerpen door een individuele provincie of een aantal provincies worden opgepakt. Deze maken geen onderdeel uit van dit werkplan, zoals bijvoorbeeld het Fries als Europese minderheidstaal en het (puls-)visserijdossier.

Regionaal denken en Europees handelen. Dat is onze werkwijze in Brussel.

KLIMAAT EN ENERGIE

REGIONALE ECONOMIE

INDUSTRIE

DIGITALISERING

LANDBOUW, NATUUR EN MILIEU

CIRCULAIRE ECONOMIE

MOBILITEIT

KLIMAAT EN ENERGIE

In 2025 ligt de focus van de nieuwe Europese Commissie op concurrentievermogen, veiligheid en strategische autonomie, ook op het gebied van Klimaat en Energie. De Clean Industrial Deal met als onderdeel het **Actieplan Betaalbare Energie** speelt hierin een centrale rol.

Met het Actieplan Betaalbare Energie, gepubliceerd op 26 februari 2025, wil de Europese Commissie de energiekosten voor bedrijven en huishoudens verlagen door te **investeren in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en in markthervormingen**.

Ook **netcongestie** is een groeiend Europees probleem, ziet de Commissie: met in 2022 kosten van 5,2 miljard euro in de EU, die verder oplopen tot 26 miljard euro in 2030. Op dit moment worden de provincies hard geraakt door netcongestie. Bedrijven staan al sinds 2022 in een wachtrij om aangesloten te worden op het net. Provincies proberen deze bedrijven te helpen door te pionieren met slimme oplossingen als de Smart Energy Hubs. Voor het stimuleren van de regionale economie is de toegang tot én de capaciteit van het energienet essentieel.

Een ander aspect van hoge energieprijzen is **energiearmoede** bij huishoudens. Provincies willen dit tegengaan met regelingen en financiering vanuit het Social Climate Fund.

De doelstelling van de Europese Commissie is om de terugdringing van uitstoot van broeikasgassen in 2040 met 90% vast te leggen in de Europese Klimaatwet, als mijlpaal naar volledige klimaatneutraliteit van het Europese continent in 2050. Dit is van invloed op de **klimaatadaptatie opgaven van de provincies** en de afspraken uit het klimaatakkoord.

KLIMAAT EN ENERGIE

Inzet 2025:

- Provincies stellen regionaal maatwerk en haalbaarheid voorop bij het vaststellen van de 90% terugdringing van de broeikasgassen-uitstoot in 2040.
- Provincies pleiten voor voldoende financiering en mogelijkheden uit Europese programma's voor innovaties, technologische ontwikkeling, bottom-up projecten en pilots ter bevordering van de energietransitie.
- Provincies vragen aandacht voor meer kwalitatieve in plaats van kwantitatieve normering en doelstelling inzake klimaat en energie. Dit om een gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken, rekening houdend met de schaarse ruimte.
- Provincies vragen de Commissie om een versterking van de (grensoverschrijdende) energie-infrastructuur binnen de EU, om de verduurzaming van de energievoorziening te bevorderen en de afhankelijkheid van derde landen te verminderen.

REGIONALE ECONOMIE

Europa bevindt zich op een cruciaal moment waarin geopolitieke en economische uitdagingen vragen om doortastend beleid op alle bestuursniveaus. De Commissie Von der Leyen II heeft het vergroten van de concurrentiekracht van Europa tot prioriteit gemaakt.

Het **Commissie Werkprogramma 2025** benadrukt het belang van structurele hervormingen om het concurrentievermogen te versterken. Bijna de helft van alle nieuwe Commissie voorstellen zijn gerelateerd aan de economie. De **horizontale strategie voor de eengemaakte markt** moet de grensoverschrijdende levering van goederen en diensten verbeteren en Europese bedrijven ondersteunen bij het betreden van nieuwe markten.

Administratieve lasten vormen een grote belemmering voor het mkb en regionale bedrijven. De Commissie presenteert daarom een **omnibuspakket voor vereenvoudiging**, gericht op onder andere duurzaamheidsrapportage en EU-financieringsprogramma's zoals InvestEU. Dit pakket draagt bij aan de ambitie om de administratieve lasten met 25% te verminderen, en zelfs met 35% voor het mkb. De werkgroep volgt deze ontwikkelingen nauw om de impact op provincies en regionale bedrijven te bewaken.

Daarnaast speelt innovatie een sleutelrol in het versterken van de Europese regio's. De Commissie werkt aan een **Europese Innovatiewet** en stimuleert strategische investeringen in sleuteltechnologieën. Via de **Clean Industrial Deal** wordt de regionale industrie ondersteund bij de transitie naar een klimaatneutrale economie, inclusief investeringen in energie-infrastructuur en de uitrol van hernieuwbare energie. De oprichting van een **Unie van Vaardigheden** moet de tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aanpakken, wat essentieel is voor regionale werkgelegenheid en economische groei.

Ook de rol van eigen middelen en financiering staat hoog op de agenda. De Commissie werkt aan een **nieuw Meerjarig Financieel Kader (MFK)** die EU-fondsen beter moet afstemmen op de economische prioriteiten van de regio's. Dit sluit aan bij de oproep van de rapporten van **Mario Draghi** (over concurrentievermogen) en **Enrico Letta** (over de interne markt) om meer te investeren in innovatie, infrastructuur en digitalisering.

REGIONALE ECONOMIE

Het HNP zet zich in voor een sterke, innovatieve en duurzame regionale economie voor de Nederlandse provincies binnen de EU. Hierbij staan het **Meerjarig Financieel Kader (MFK)** (het MFK-voorstel wordt deze zomer gepubliceerd), **cohesiebeleid en financieringsinstrumenten zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) centraal**.

Inzet 2025:

- Provincies hebben expertise in de uitvoering van regionaal economisch beleid en de uitvoering van Europese structuurfondsen programma's. Met voldoende investeringsmiddelen kunnen provincies bijdragen aan de EU-opgaven waaronder de klimaatopgave en de groene transitie.
- Het regionale uitvoeringsmodel is een rolmodel voor andere regio's in Europa. Daarom pleiten we in Europa voor voortzetting van regionale programma's.
- We willen Europese cohesiemiddelen ook na 2028 blijven inzetten voor meer ontwikkelde regio's en voor overgangsregio's.
- Provincies zijn actief op strategische sectoren en groene innovatie en willen daarom graag de kansen benutten van het Europees Fonds voor Concurrentievermogen.
- In het Europese semester willen provincies hun kennis aanbieden bij het bespreken van de landenspecifieke aanbevelingen voor Nederland.
- Provincies juichen administratieve lastenverlaging toe en een bredere toegang tot EU-financiering.
- Wij pleiten voor een volwaardig partnerschap bij het programmeren en uitvoeren van Europese fondsen.
- Het initiatief 'do no harm to cohesion' blijven wij ondersteunen, maar we willen de focus op uitsluitend armere lidstaten keren.
- Er zijn meer middelen nodig voor Europese, interregionale samenwerking: in het bijzonder voor grensoverschrijdende, interregionale en transnationale samenwerking. Het instrument Interregional Innovation Investments (I3) moet worden behouden.

INDUSTRIE

Begin 2025 heeft de Europese Commissie de **Competitiveness Compass** en de **Clean Industrial Deal** gepresenteerd. De Clean Industrial Deal is een overkoepelende strategie, die gaat over het **versterken van het concurrentievermogen en de decarbonisatie van de industrie**. Door verschillende uitdagingen heeft de industrie moeite om te wedijveren met producenten in andere werelddelen, terwijl die concurrentiekracht juist nodig is om de Europese economie schoon en groen te maken. Daarom stelt de Commissie dat er een transformatie nodig is, met de focus op twee sectoren: de energie-intensieve industrie en de clean-tech sector, om de emissies omlaag te brengen én om de technologieën van de toekomst voort te brengen.

We zullen ontwikkelingen volgen rondom het **Staatsteunkader** dat halverwege het jaar verwacht wordt. Dit voorstel zal de staatsteunregels herzien om financiering ten behoeve van de Clean Industrial Deal mogelijk te maken. Ook monitoren we de Industrial Accelerator Decarbonisation Act. De Act is voorzien om de vraagcreatie van de markt voor schonere producten te ondersteunen en vergunningverlening voor de vergroening van de industrie te versnellen.

Daarnaast benoemt de Europese Commissie dat het eind 2025 zal komen met een **Chemicals Industry Package** dat moet bijdragen aan het versterken van het concurrentievermogen van de industrie, en moet zorgen voor meer duidelijkheid over PFAS, als onderdeel van de zogeheten 'forever chemicals'.

Tot slot zal er een witboek verschijnen rondom de toekomst van de Europese defensie. Ook dit onderwerp wordt gevolgd waar het mogelijk raakvlakken heeft met de provinciale rol in met name de ruimtelijke ordening.

Inzet 2025:

Doordat industrie in het nieuwe commissiemandaat veel aandacht zal krijgen, is in HNP verband een nieuwe werkgroep rondom dit onderwerp gestart. De nieuwe HNP-werkgroep zal samen met de bestuurlijke dossierhouder(s) bekijken waar gezamenlijke standpunten worden gevormd namens de provincies.

DIGITALISERING

Digitalisering is een belangrijk onderwerp voor de Europese Commissie van 2024-2029. Het dossier digitalisering richt zich in 2025 op de onderdelen 1) Nieuw digitaliseringsbeleid en 2) Vereenvoudiging van bestaande wetgeving.

De Europese Commissie wil de Europese concurrentiekracht verbeteren door innovatie en technologieontwikkeling te versnellen. In 2025 staan **kunstmatige intelligentie, data- en cloudtoepassingen** centraal, samen met de **ontwikkeling van digitale infrastructuur** als randvoorwaarde voor brede economische groei. We verwachten in 2025 van de Commissie een **actieplan voor een AI-Continent**, gericht op het opzetten van AI-fabrieken en ecosystemen. Het HNP monitort dit nauwgezet en levert inbreng waar nodig. Provincies werken samen met kennisinstellingen, overheden en bedrijven, en een langetermijnstrategie van de EU draagt bij aan eenduidige regelgevende kaders en voldoende middelen.

De vorige Commissie heeft grote stappen gezet in wetgeving rond data, AI en cyberveiligheid. Nu ligt de uitvoering bij de nationale en decentrale overheden. De Commissie wil alles zo uitvoerbaar mogelijk maken en komt in 2025 met een pakket om cyberveiligheidswetgeving makkelijker te maken. **De Europese datastrategie** wil bestaande regels vereenvoudigen en een duidelijk kader bieden voor het delen van data, met hoge privacy- en veiligheidsnormen. Provincies moeten goed in de gaten houden wat er verandert in de Europese regelgeving.

In 2025 monitoren en signaleren we over de aankomende voorstellen van de Europese Commissie gericht op vereenvoudiging, nieuwe wetgevende kaders en actieplannen en de digitaliseringsprioriteiten binnen het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK) en het aankomende Competitiveness Fund.

DIGITALISERING

Inzet 2025:

- Focus op gebiedsgerichte invulling van de Europese digitaliseringsambities, zodat EU-wetgeving en kaders uitvoerbaar blijven voor provincies.
- Het Europese concurrentiebeleid moet aansluiten bij de ontwikkeling van provincies en het versterken van kennis- en innovatieclusters. Het mkb speelt een belangrijke rol in de digitalisering vanwege hun bijdrage aan het regionale verdienvermogen.
- Door de Interprovinciale Digitaliseringsagenda (en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie) te integreren met Europese initiatieven, kunnen provincies een samenhangende aanpak bevorderen en de impact van digitaliseringsstrategieën versterken.
- Regionaal maatwerk bij het opstellen van Europese AI-kaders en toegang voor regionale clusters tot bijvoorbeeld AI-fabrieken is cruciaal voor de digitale transitie.
- Digitalisering is een thema dat overal doorheen loopt, provincies vragen aandacht voor digitalisering als randvoorwaarde voor andere opgaven zoals energie, landbouw en mobiliteit.

LANDBOUW, NATUUR EN MILIEU

Op 19 februari heeft de Europese Commissie een visie gepresenteerd over de **toekomst van de landbouw en voedselproductie** binnen de EU. Deze visie, gebaseerd op conclusies uit de Strategische Dialoog die in januari 2024 werd gelanceerd, benadrukt het belang van de landbouwsector en voedselproductie voor voedselzekerheid, economie en leefbare plattelandsgebieden. De sector staat onder druk door klimaatverandering, geopolitieke spanningen en vergrijzing in de landbouw.

Om landbouw aantrekkelijker te maken wordt ingezet op:

- Eerlijke inkomens en minder bureaucratie voor boeren.
- Meer innovatie en duurzaamheid om concurrentievermogen te behouden.
- Sterkere dialoog en samenwerking met boeren, voedselbedrijven en burgers via nieuwe overlegstructuren.

De commissie wil hiermee zorgen voor een veerkrachtige, concurrerende en duurzame agri-foodsector voor de toekomst. Het is nu aan het HNP om een gezamenlijk standpunt in te brengen over de Visie bij de verschillende Europese actoren.

In 2025 wordt begonnen met het uitvoeren van de Visie aan de hand van een aantal relevante voorstellen. Een centraal thema in de Visie is het aantrekkelijker maken van het boerenberoep, vooral voor jongeren. Daarom komt de commissie in 2025 met de **Generational Renewal Strategy** die beleidsaanbevelingen zal bevatten m.b.t. generatievernieuwing in de landbouw. Daarnaast komt de commissie met **twee vereenvoudigingspaketten**, een met vereenvoudigingsmaatregelen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en een pakket dat zich zal richten op vereenvoudiging op boerderijniveau en voor voedselbedrijven in andere beleidsterreinen dan het GLB. Vanuit het HNP wordt input geleverd waar vereenvoudiging nodig is in de provincies. In 2025 wordt ook een voorstel gepubliceerd dat een versnelde toegang van bio-pesticiden op de markt mogelijk moet maken.

We monitoren daarnaast de herziening van de REACH-verordening die gaat over de evaluatie, registratie en toelating van chemische stoffen. Verwacht wordt dat deze aan het eind van 2025 door de Europese Commissie wordt gepresenteerd. We blijven ons daarbij inzetten in de gezamenlijke lobby voor een algeheel Europees **PFAS-verbod**.

LANDBOUW, NATUUR EN MILIEU

Tot slot is de Europese **Strategie voor Waterbestendigheid** een belangrijke strategie die in 2025 wordt gepubliceerd. Waterbeheer is een van de grootste uitdagingen waar we voor staan op het gebied van gevolgen van de klimaatverandering. Doel is om ervoor te zorgen dat waterbronnen worden beheerd en schaarste en vervuiling worden aangepakt, en om het concurrentievermogen van onze waterindustrie te vergroten.

Inzet 2025:

- Ervoor zorgen dat de Visie op landbouw en voedsel een lange termijn perspectief biedt voor het bedrijfsleven, ondernemers, waaronder landbouwers, vissers, MKB'ers en andere actoren in de voedselketen en aansluit bij de uitdagingen in de provincies.
- Ervoor zorgen dat, als onderdeel van de Visie op landbouw, er in de 'generational renewal strategy' aandacht wordt gevraagd bij de EU instellingen voor de knelpunten van jonge boeren voor bedrijfsoverneming en verduurzaming in de provincies.
- Er in het Vereenvoudigingspakket GLB voor zorgen dat er oog is voor de buitensporige administratieve lasten voor overheden en landbouwers worden verminderd. Erop toezien dat de vereenvoudiging van landbouwsubsidies gerealiseerd kan worden. Dit is van belang omdat provincies mede opdrachtgever zijn van het GLB. De hoge mate van verantwoording heeft impact op de aanvragen en benutting van de beschikbare middelen van het GLB.
- Ervoor zorgen dat de strategie voor de bio-economie bijdraagt aan meer circulaire en duurzame productie (zoals biobased bouwmaterialen). Ervoor zorgen dat er voor de productie gekeken wordt naar plaatsen waar het rendabel en zonder verdringing van humane voedselproductie kan plaatsvinden.
- Daarnaast zijn er richtlijnen die we nauwlettend blijven volgen zoals de bodemmonitoringsrichtlijn, de implementatie van de natuurherstelverordening en de richtlijn onder de KRW zoals:
    - Richtlijnen voor waterbeleid, grondwaterbescherming en milieukwaliteitsnormen, met focus op een vernieuwde voortgangsrapportage (i.r.t. het one-out all-out principe).
- Bijdragen aan de algemene discussie over de toekomst van en invulling van het het GLB post-2027 met daarbij bijzondere aandacht voor belang van plattelandsontwikkeling (inclusief LEADER).

CIRCULAIRE ECONOMIE

In 2025 wordt in het vierde kwartaal de **herziening van de Bioeconomy Strategy verwacht**. Vanuit het HNP is hier in 2024 al op voorgesorteerd met een gezamenlijk position paper. Dit paper is gepresenteerd en besproken met DG GROW tijdens de European Week of Regions and Cities, oktober 2024. Het belangrijkste onderdeel in het paper is de harmonisatie van einde-afval status. Op 27 maart 2025 is een follow-up op het position paper georganiseerd met de Europese Commissie. Doel is verbetervoorstellen te bespreken vanuit de industrie. Dit onderwerp is overigens niet beperkt tot de Bioeconomy Strategy en zal ook in de nieuwe verwachte Circulaire Economiewet een belangrijk onderwerp worden.

In 2024 is in een gezamenlijk position paper aandacht gevraagd voor de Biotechnology Strategy. Dit onderwerp wordt met de aankondiging van de EU Biotech Act (verwachting eind van 2025 of begin 2026) gevolgd.

De recent gepubliceerde Clean Industrial Deal heeft een sterke focus op circulaire economie vanuit het verbeteren van het concurrentievermogen van Europa. **De ambitie van Europa is om in 2030 wereldleider op het gebied van circulaire economie te zijn waarbij circulariteit de "driver" van innovatie wordt**. Een circulaire economie vergroot de economische concurrentiekracht doordat afval verminderd wordt, het uitstoot verlaagt en het een duurzamer, toekomstbestendig industrieel model mogelijk maakt. Europa is voor veel materialen afhankelijk van de rest van de wereld en heeft dus veel baat bij het efficiënt (her)gebruik van schaarse materialen. Door circulariteit centraal te stellen, wordt niet alleen de betaalbaarheid en toegankelijkheid van essentiële materialen verbeterd, maar ook de afhankelijkheid van kritieke en strategische grondstoffen wordt verminderd doordat materialen beter worden hergebruikt en gerecycled.

Centraal in de bovenstaande aanpak staat de nieuwe **EU Circular Economy Act**. Deze wordt tegen het einde van 2026 verwacht en heeft tot doel om Europese markten voor secundaire grondstoffen, afval en circulaire producten te realiseren en te stimuleren. Verwacht wordt dat bindende doelen worden voorgesteld om gerecycled of bio-gebaseerde content in producten te gebruiken om de markt aan te jagen.

CIRCULAIRE ECONOMIE

Andere belangrijke elementen zijn het herzien van de 'einde-afval' criteria, de digitalisering van sloopvergunningen en het doelmatig uitbreiden van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (EPR). Vanuit het HNP volgen we de ontwikkelingen in aanloop hiernaartoe.

De HNP werkgroep Circulaire Economie is agenderend op de thema's **einde afval status, circulaire industrie en zal voorsorteren op de nieuwe Circular Economy Act**. Dit gebeurt onder andere door het organiseren van HNP-evenementen en werkbezoeken, zoals naar aanleiding van het HNP-position paper over de Bioeconomy Strategy. Daarnaast staat op 23 september 2025 een werkbezoek aan Zweden gepland, gericht op de lobbyboodschap voor een groener belastingstelsel.

Inzet 2025:

- Kies voor een regionale aanpak van de circulaire transitie.
- Vergroot de marktkansen voor circulaire producten en promoot circulaire businesscases.
- Maak meer ruimte beschikbaar voor opschaling van circulaire innovaties.
- Maak afvalstoffenstromen en grondstoffenstromen (ook grensoverschrijdend) meer inzichtelijk.
- Zorg voor EU geharmoniseerde einde-afval status.
- Maak ambities en doelstellingen concreet.

MOBILITEIT

Dit jaar zijn er minder nieuwe voorstellen vanuit de Europese Commissie voor mobiliteit. In het derde kwartaal van 2025 komt het **Sustainable Transport Investment Plan, gericht op schone brandstoffen**. Dit plan bevat maatregelen ter ondersteuning van de versnelde uitrol van oplaad- en tankinfrastructuur.

Onder de Clean Industrial Deal wordt ook de **Port Strategy** (2026) en de **Maritime Strategy** (2026) verwacht die een relatie hebben met zowel mobiliteit als industrie.

We volgen daarnaast de herziening van het **Connecting Europe Facility** in het kader van de herziening van het Meerjarig Financieel Kader. Ook zullen we signaleren over de EU uitdagingen m.b.t. militaire mobiliteit, logistieke defensie opgaven en de rol van de provincies hierin.

Inzet 2025:

In samenwerking met netwerken zoals Polis, ERRIN en CPMR zetten de provincies in op beleid dat goed uitvoerbaar is voor provincies en regio's.

TERUGBLIK 2024

TERUGBLIK

Europees verkiezingsdebat

Europa ging in juni 2024 naar de stembus. Het Europees Parlement heeft 720 zetels te verdelen over 27 lidstaten. Voor Nederland zijn er 31 zetels beschikbaar. Het HNP organiseerde op 16 mei 2024 een lijsttrekkersdebat in het Nederlands instituut voor Beeld & Geluid. Presentator Twan Huys, bekend van Nieuwsuur, Buitenhof en Collegetour, leidde het debat. Dertien Nederlandse lijsttrekkers namen deel. In verschillende debatrondes werden actuele onderwerpen bediscussieerd die het provinciaal beleid raken.

TERUGBLIK

In 2024 speelde het HNP een actieve rol bij het organiseren van evenementen en bijeenkomsten die de provinciale belangen nadrukkelijk onder de aandacht brachten in Brussel. Hierdoor werd niet alleen de zichtbaarheid van de provincies vergroot, maar werd ook een brug geslagen tussen regionale en Europese belangen.

Daarnaast bleven de contacten met zowel de achterban in Nederland als met het internationale netwerk van Europese instituties, regio's, partners en koepelorganisaties in Brussel sterk. Door deze nauwe samenwerking kon het HNP meerdere succesvolle evenementen organiseren en belangrijke lobbyactiviteiten uitvoeren. De voortgang van deze gezamenlijke dossiers werd het hele jaar door vastgelegd in de HNP-lobbyfiches, waarmee de provincies hun invloed binnen de Europese besluitvorming verder versterken.

EU-masterclass Statenlidnu

Op verzoek van de beroepsvereniging van Nederlandse provinciale Statenleden, Statenlidnu, verzorgde het HNP in september een bijdrage aan een inhoudelijk programma voor een driedelige masterclass over Europa. Er vonden drie online bijeenkomsten plaats op de avonden van 10, 17 en 24 september 2024. De kern van de masterclass-serie: wat is de EU en hoe kan ik als Statenlid invloed uitoefenen?

HNP-ITEM Round Table over de Europese Verkiezingen

Op 11 september organiseerde het HNP en ITEM het vierde jaarlijkse rondetafelgesprek, dat live werd uitgezonden via YouTube. Tijdens dit evenement bespraken de panelleden de gevolgen van de verkiezingsuitslagen in Nederland, België en de EU voor grensregio's, met aandacht voor regionale ongelijkheden en de opkomst van nieuwe partijen aan de rechter zijde.

TERUGBLIK

Europeese Week van de Regio's en Steden

Op woensdag 9 oktober 2024 organiseerde het HNP als onderdeel van de Europese Week van Regio's en Steden (EWRC) een evenement voor 490 bestuurders, statenleden en ambtenaren uit de twaalf provincies. Het evenement had als doel de EU-kennis van provincies te vergroten, het Europese netwerk van de provincies te versterken en zichtbaarheid te creëren voor het werk van provincies in de EU. De bijeenkomst vond plaats in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Brussel.

Europese Week van de Regio's en Steden

IPO Jaarcongres

Kennismaking MEPs & assistenten

IPO Jaarcongres

Het IPO Jaarcongres vond op 1 en 2 oktober plaats in Amersfoort. Het HNP droeg bij via een workshop over provinciale belangenbehartiging in Brussel. Voorop stond de markering van 2024 als overgangsjaar: met een nieuw verkozen Europees Parlement, een aankomende nieuwe Europese Commissie.

Kennismaking MEPs & assistenten

Op 25 september organiseerde het HNP in samenwerking met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, de VNG en Unie van Waterschappen een informele kennisbijeenkomst met de nieuw verkozen Europarlementariërs en hun assistenten. Deze borrel bood bestuurders en medewerkers een goede gelegenheid om informeel kennis te maken.

TERUGBLIK

Visiepaper Cohesiebeleid post 2027

Op 4 oktober 2024 publiceerden de Nederlandse centrale, regionale en lokale overheden gezamenlijk het Visiepaper Cohesiebeleid post 2027, waarin zij hun visie op de toekomst van het Europese cohesiebeleid uiteenzetten. Dit document benadrukt het belang van gerichte investeringen in sociaaleconomische convergentie en Europese concurrentiekracht, met een focus op de digitale, groene en sociale transitie. De huidige programmaperiode loopt tot 2027, met een Nederlands budget van 2 miljard euro, en de Europese Commissie zal in 2025 een nieuw wetgevingskader presenteren. Op 9 oktober 2024 overhandigden de decentrale overheden het visiepaper aan de Europese Commissie als input voor dit nieuwe wetgevingskader, waarmee zij het partnerschapsprincipe en het belang van regionale uitvoering onderstrepen. De recente brochure van de Nederlandse provincies toont, aan de hand van concrete resultaten, hoe cruciaal dit beleid is voor de regionale economie en de toekomst van de EU: zonder regio's, geen Europese Unie.

Cohesiebrochure

Op 9 oktober 2024 publiceerden het HNP en het IPO een brochure over de impact van het Europese cohesiebeleid in Nederland. Dit document laat zien hoe de Europese structuur- en investeringsfondsen bijdragen aan regionale ontwikkeling via innovatieve en maatschappelijke projecten. De publicatie dient niet alleen als terugblik op de resultaten van 2014-2020, maar ook als onderbouwing voor het belang van regionaal maatwerk en samenwerking in de aanloop naar het nieuwe cohesiebeleidskader na 2027. Daarom overhandigden de decentrale overheden op dezelfde dag het hierboven genoemde visiepaper aan de Europese Commissie, waarmee zij de stem van de regio's in het toekomstige beleid willen waarborgen.

COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN 2025

COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN

Een effectieve communicatieaanpak en strategisch geplande evenementen dragen bij aan een grotere **zichtbaarheid** en **impact** van de provincies binnen de Europese besluitvormingsprocessen. In dit hoofdstuk schetsen we de aanpak voor 2025, met aandacht voor interne informatievoorziening, externe zichtbaarheid en een vooruitblik op de geplande evenementen ter gelegenheid van het **25-jarig jubileum van het HNP**.

Interne informatievoorziening

Een sterke interne informatievoorziening is cruciaal om provinciale vertegenwoordigers tijdig en volledig te informeren over relevante ontwikkelingen op Europees niveau. In dit kader heeft de HNP Radar zich ontwikkeld tot een onmisbaar instrument. De Radar biedt een actueel overzicht van de activiteiten van de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad en het Comité van de Regio's op gezamenlijke dossiers. De Radar is een vast onderdeel van het wekelijkse HNP-werkoverleg en wordt behandeld in de werkgroepen van het HNP. Het doel van de Radar is dat elke provincie **direct de voor hen relevante Europese dossiers en ontwikkelingen kan volgen**. Daarnaast worden de banden met het IPO secretariaat en BIJ12 verder aangehaald op het terrein van communicatie- en informatievoorziening.

Externe zichtbaarheid

De zichtbaarheid van het HNP en daarmee van de Nederlandse provincies binnen het Brusselse netwerk is van strategisch belang. Dit vraagt om een proactieve communicatiestrategie waarbij het uitdragen van succesverhalen, best practices en regionale initiatieven centraal staat.

In 2025 willen we de externe communicatie versterken door:

- **Gerichte lobbycampagnes**: Inzetten op kernonderwerpen uit het werkplan van de Europese Commissie, zoals de energietransitie, duurzame landbouw en slimme mobiliteit.
- **Social media en nieuwsbrieven**: Optimaliseren van het gebruik van social media en het uitbreiden van de nieuwsbriefabonnees op de Europese Ster met beleidsmakers, journalisten en relevante stakeholders in Brussel en Nederland.
- **Publicaties en rapportages**: Lanceren van thematische rapporten die Europese trends vertalen naar provinciale belangen en concrete aanbevelingen bevatten voor beleid.
- **Partnerschappen en media**: Actieve samenwerking met EU-instellingen, andere regionale vertegenwoordigingen en media om de zichtbaarheid van provinciale successen te vergroten.

Door deze maatregelen zal het HNP de positie van de provincies als serieuze en deskundige gesprekspartner binnen Europa verder versterken.

COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN

Evenementen in 2025

2025 is het jaar waarin het HNP zijn **25-jarig jubileum** viert. Dit biedt een unieke kans om de zichtbaarheid van het HNP en de provincies extra op de Europese kaart te zetten. Een divers en strategisch opgezet programma van evenementen moet dit jubileumjaar extra glans geven.

IPO Jaarcongres

Het IPO Jaarcongres zal op 30 september voor deze gelegenheid in Brussel plaatsvinden. Het congres biedt de kans om de band tussen de Nederlandse provincies en het Brusselse netwerk te versterken. Provinciale vertegenwoordigers, Europese beleidsmakers en andere stakeholders komen samen om te spreken over thema's zoals grensoverschrijdende samenwerking, EU-concurrentievermogen en de rol van regio's binnen de interne markt. Door workshops en paneldiscussies te organiseren in Brussel, wil het HNP de impact en relevantie van de provincies benadrukken. **Het verwelkomen van bestuurders, Statenleden en collega's uit Nederland en hen in contact brengen met het Brusselse netwerk staat hierbij centraal**. Het IPO jaarcongres wordt afgesloten met een netwerkreceptie, waar deelnemers informeel van gedachten kunnen wisselen en nieuwe contacten kunnen leggen. Om het jubileum extra glans te geven, wordt een **interview-reeks** in de nieuwsbrief de Europese Ster, met een reeks van eminente geïnterviewden.

Met dit gevarieerde programma van evenementen wil het HNP de **zichtbaarheid van de provincies versterken en hun positie als invloedrijke partners binnen Europa verder uitbouwen**.

Webinar EU-concurrentievermogen en de interne markt

Daarnaast organiseert het HNP op 19 maart een webinar over EU-concurrentievermogen en de interne markt. Dit online evenement is bedoeld om provinciale vertegenwoordigers en andere belanghebbenden te informeren over de kansen en uitdagingen binnen de Europese interne markt. Experts van de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging en Regionale bestuurders delen hun inzichten in een paneldiscussie, waarna deelnemers via een interactieve Q&A-sessie vragen kunnen stellen. Dit webinar is breed gepromoot via sociale media, de nieuwsbrief de Europese Ster en gerichte uitnodigingen om een **zo groot mogelijk bereik** te realiseren.

COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN

De Bio-economie strategie

De HNP-werkgroep Circulaire Economie organiseert op 27 maart een gezamenlijk evenement met de Brusselse vertegenwoordiging van Baden-Württemberg rondom de verwachte Bio-economie strategie, met als doel praktische voorbeelden te delen over beter **hergebruik van grondstoffen uit reststromen**. Dit doen we door met tien bedrijven uit de verschillende regio's expertise en inzichten uit de praktijk te bespreken met de experts van de Europese Commissie. Niet alleen de belemmeringen van huidige regelgeving worden besproken, er wordt ook ingezoomd op de **verbetervoorstellen vanuit de praktijk**. Vertegenwoordigers van drie directoraten-generaal van de Europese Commissie zijn hierbij aanwezig: GROW, Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf; ENV, Milieu; en RTD, Onderzoek en Innovatie. HNP bestuurlijk dossierhouder Esther Rommel ontvangt de bedrijven en experts van de Commissie tijdens dit event.

Dit evenement komt voort uit een position paper, waarin wordt opgeroepen tot Europese afstemming over het beter mogelijk maken van hergebruik van grondstoffen uit afval, de "einde-afvalstatus": de status die afval krijgt nadat het wordt behandeld en opnieuw als grondstof kan worden ingezet. Het position paper is niet alleen een oproep aan de Commissie; het is gepaard gegaan met een handreiking om inhoudelijk aan de hand van praktijkvoorbeelden bij te dragen aan de herziening van de huidige Europese strategie voor de bio-economie.

De toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

In 2027 herziet de Europese Commissie het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Op 7 april verzorgt de Assembly of European Regions - een onafhankelijk netwerk van regio's in Europa -, samen met de provincie Gelderland, een **rondetafelgesprek** met experts uit het land- en tuinbouwveld, zoals het hoofd van het Directoraat-generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling (AGRI) van de Europese Commissie. Deze bijeenkomst brengt Europese en regionale vertegenwoordigers bijeen om de in februari 2025 gepubliceerde Visie op Landbouw en Voedsel, en de toekomst van het GLB post 2027 te bespreken.

Het doel is de bevordering van de **samenwerking, gezamenlijke belangenbehartiging en informatie-uitwisseling** tussen de Europese instellingen, decentrale overheden en landbouwexperts om de toekomst van het GLB effectief vorm te geven en regionale prioriteiten uit te dragen. Dit onder leiding van Gelderse Gedeputeerde Harold Zoet.

COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN

Europese Week van de Regio's en Steden

Een ander belangrijk evenement op de agenda is de Europese Week van de Regio's en Steden 2025. Tijdens dit jaarlijkse evenement in oktober komen duizenden regionale en lokale vertegenwoordigers naar Brussel om te spreken over actuele thema's zoals groene transitie, innovatie en regionale samenwerking. Het HNP zal in samenwerking met Nederlandse en Brusselse partners diverse sessies organiseren waarin provinciale projecten en innovaties worden gepresenteerd. Door Nederlandse en Europese stakeholders samen te brengen, wil het HNP de **zichtbaarheid van provinciale initiatieven vergroten en nieuwe samenwerkingsverbanden stimuleren**.

Langetermijnbegroting EU

In 2025 zal het HNP inzetten op regelmatige samenkomsten met de 'Frugals' - de regio's uit de zuinige lidstaten, waaronder Nederland, Denemarken en Duitsland - en andere Europese regio's. Het doel van deze bijeenkomsten is om gezamenlijk de inzet richting het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK) te delen. Door rondetafelgesprekken te organiseren over onderwerpen zoals regionale ontwikkeling, cohesiebeleid en fondsenwerving, streeft het HNP naar beter afgestemde lobbystrategieën en een sterkere onderhandelingspositie voor de Nederlandse provincies. Deze samenkomsten bieden tevens een **platform voor kennisdeling en samenwerking met andere regio's die vergelijkbare uitdagingen en ambities hebben**.

Jongeren zijn de toekomst

De toekomst van provinciaal beleid en de Europese samenwerking ligt in de handen van de volgende generatie. Daarom zetten we in 2025 jongeren centraal, door middel van een evenement waarbij Nederlandse jongeren naar Brussel komen. Hier brengen we hen in contact met beleidsmakers om de kloof tussen jongeren en de EU en het provinciale beleid te verkleinen. Provincies spelen immers een cruciale rol in het dagelijks leven van jongeren, van onderwijs en mobiliteit tot duurzaamheid en werkgelegenheid. Door deze ontmoeting verbinden we 25 jaar HNP met de frisse blik van de jeugd. **Zo leggen we de basis voor de volgende 25 jaar**, waarin jongeren worden gehoord en actief meedenken over de toekomst van beleid dat hen direct raakt.

Op het moment van publicatie van dit werkplan worden de ideeën over dit evenement nog uitgewerkt.

EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Het Europees Comité van de Regio's is het adviesorgaan waar lokale en regionale overheden hun stem laten horen in het besluitvormingsproces van de EU. De Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad **raadplegen het Comité** over nieuwe voorstellen op terreinen die raken aan lokaal en regionaal beleid. Zo bereidt het Comité adviezen voor op het gebied van milieu, economische en sociale cohesie, grensoverschrijdende samenwerking, (trans-Europees) transport, volksgezondheid, onderwijs en cultuur, werkgelegenheid en sociaal beleid. Daarnaast brengt het Comité op eigen initiatief adviezen uitbrengen. Het Comité bestaat uit 329 lokale en regionale vertegenwoordigers, die voor een periode van vijf jaar worden benoemd door de Raad.

163rd Plenary Session of the European Committee of the Regions, Belgium - Brussels - November 2024
© European Union / Christophe Licoppe

Nederlandse delegatie

Nederland heeft **twaalf leden** en twaalf plaatsvervangende leden die zitting hebben in het Comité. De helft daarvan bestaat uit provinciale bestuurders, de andere helft wordt gevormd door gemeentelijke bestuurders. Arthur van Dijk, de HNP-voorzitter en Commissaris van de Koning van de provincie Noord-Holland, is voorzitter van de Nederlandse delegatie. De vicevoorzitter is Bouke Arends, burgemeester van de gemeente Westland. De delegatie wordt ondersteund door twee ambtelijke delegatiecoördinatoren vanuit het IPO en de VNG. De Nederlandse delegatie werkt op basis van een eigen jaarplan en werkkalender met gezamenlijke dossiers voor de huidige mandaatperiode 2025-2030, waarbij de provinciale inzet zoveel mogelijk aansluit bij dit HNP-werkplan. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de **Clean Industrial Deal, de Europese Strategie voor Waterbestendigheid en de voorstellen voor het MFK na 2027**. De Nederlandse delegatie heeft de laatste jaren meerdere rapporteurs geleverd voor het opstellen van inhoudelijke adviezen, die aansluiten bij de prioriteiten van het HNP en de VNG. Deze werkwijze wordt in 2025 gecontinueerd.

In 2024 heeft het HNP actief input geleverd op CvdR-adviezen. Zo nam het CvdR het rapport '**De toekomst van de interne markt en het concurrentievermogen van de EU**' van rapporteur Martijn van Gruijthuijsen aan. Het advies reageert op de recente rapporten van Mario Draghi en Enrico Letta over de toekomst van de Europese concurrentiekracht en interne markt. In het advies pleit Van Gruijthuijsen voor een gedifferentieerde regionale aanpak die recht doet aan de unieke capaciteiten van Europese regio's. Verder was Jan Klopman actief als schaduwrapporteur bij het rapport getiteld '**EU-begroting en plaatsgebonden beleid: voorstellen voor nieuwe ontwerp- en uitvoeringsmechanismen in het MFK na 2027**'.

HNP-BESTUUR

Het HNP wordt bestuurd door **dertien provinciale bestuurders**: één bestuurder per provincie en één bestuurder namens het Interprovinciaal Overleg (IPO). Het bestuur heeft een voorzitter, een vicevoorzitter en een penningmeester.

De HNP-coördinator is de ambtelijk secretaris. Vijf bestuursleden zijn lid van het dagelijks bestuur, één bestuurslid is lid van de Raad van Toezicht van Kenniscentrum Europa Decentraal (KED) en één bestuurslid is lid van de *Council of European Municipalities and Regions* (CEMR).

De HNP bestuurders hebben portefeuilles en functies in relevante bestuurlijke adviescommissies (BAC's) van het IPO, waarin zij de rol van EU-adviseur vervullen. Daarbij zijn ze vast of plaatsvervangend lid van het Europees Comité van de Regio's (CvdR) en hebben ze de mogelijkheid tot het verkrijgen van rapporteurschappen binnen deze CvdR-commissies. Bij voorkeur wordt er in deze functies gekeken naar een mogelijke koppeling met de provinciale portefeuille.

Bestuurlijke HNP-dossierhouder

De bestuurlijke HNP-dossierhouder behartigt het gedefinieerde gezamenlijk belang op een van de HNP-dossiers en wordt daarin ondersteund door een HNP-ambtelijk dossierhouder en een HNP-werkgroep (dossierteam). De bestuurlijke HNP-dossierhouder komt in actie wanneer het Brusselse beleidsproces om (re)actie vraagt of wanneer zaken vanuit de provincies moeten worden aangekaart in Brussel.

De bestuurlijke HNP-dossierhouders hebben beschikbaarheid in tijd om hun rol als dossierhouder te vervullen en de gezamenlijke provinciale belangen te behartigen bij de Europese instellingen en in Europese netwerken. Efficiënte combinaties tussen portefeuilles en functies versterken de provinciale lobby.

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

Dossierhouders Klimaat & Energie
Dossierhouders Digitalisering
Dossierhouders Regionale Economie
Dossierhouders Circulaire Economie
Dossierhouders Industrie
Dossierhouders Landbouw, Natuur en Milieu
Dossierhouders Mobiliteit

Zie hier hoe de dertien HNP-bestuurders zich verdelen over de HNP-dossiers, lidmaatschappen van betreffende commissies in het CvdR, de IPO BAC's en het IPO-bestuur.

Europees Comité van de Regio's

SEDEC
CIVEX
ENVE
ECON
NAT
COTER

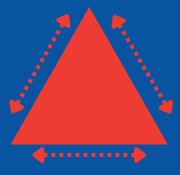

ip Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

BAC Ruimte en Leefomgeving
BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur
BAC Landelijk Gebied
BAC Klimaat en Energie
BAC Regionale Economie en Cultuur
BAC Financiën en Openbaar Bestuur
IPO Bestuur

HNP-BESTUUR

Arthur van Dijk (Interprovinciaal Overleg)
- Commissaris van de Koning Provincie Noord-Holland
- HNP-voorzitter
- Lid HNP dagelijks bestuur
- Europa-adviseur in het IPO-bestuur
- Vast lid SEDEC-commissie CvdR
- Voorzitter Nederlandse CvdR-delegatie

Ans Mol (Provincie Gelderland)
- Gedeputeerde & lid HNP dagelijks bestuur
- HNP-vicevoorzitter
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Klimaat & Energie
- Lid IPO BAC Klimaat en Energie
- Plv. lid IPO BAC Ruimte en Leefomgeving
- Lid IPO-bestuur
- Vast lid ENVE-commissie CvdR

Wilfried Nielen (Provincie Zeeland)
- Gedeputeerde & lid HNP dagelijks bestuur
- HNP-penningmeester
- Lid IPO BAC Landelijk Gebied
- Plv. lid COTER-commissie CvdR

Mirjam Sterk (Provincie Utrecht)
- Gedeputeerde & lid HNP dagelijks bestuur
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Landbouw, Natuur en Milieu (onderdeel Natuur en Milieu)
- Lid IPO BAC Landelijk Gebied
- Lid IPO BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur
- Vast lid ENVE-commissie CvdR
- EVP-Coördinator ENVE-commissie CvdR

Egbert van Dijk (Provincie Drenthe)
- Gedeputeerde & lid HNP dagelijks bestuur
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Landbouw, Natuur en Milieu (onderdeel Landbouw)
- Lid IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur
- Lid IPO BAC Landelijk Gebied
- Plv. lid NAT-commissie CvdR

HNP-BESTUUR

Friso Douwstra (Provincie Fryslân)
- Gedeputeerde
- Lid CEMR
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Circulaire Economie
- Lid IPO BAC Ruimte en Leefomgeving
- Lid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Vast lid SEDEC-commissie CvdR

Elianne Demollin-Schneiders (Provincie Limburg)
- Gedeputeerde
- Lid Raad van Toezicht KED
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Digitalisering
- Lid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Plv. lid IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur
- Vast lid CIVEX-commissie CvdR

Martijn van Gruijthuijsen (Provincie Noord-Brabant)
- Gedeputeerde
- Lid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Lid IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur
- Vast lid ECON-commissie CvdR

Mariëtte van Leeuwen (Provincie Zuid-Holland)
- Gedeputeerde
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Landbouw, Natuur en Milieu (onderdeel Landbouw)
- Lid IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur
- Lid IPO BAC Landelijk Gebied
- Plv. lid NAT-commissie CvdR

Erik Jan Bennema (Provincie Groningen)
- Gedeputeerde
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Mobiliteit
- Lid IPO BAC Regionale Economie
- Lid IPO BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur

HNP-BESTUUR

Erwin Hoogland (Provincie Overijssel)
- Gedeputeerde
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Regionale Economie
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Industrie
- Lid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Plv. lid IPO BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur
- Plv. lid ECON-commissie CvdR

Esther Rommel (Provincie Noord-Holland)
- Gedeputeerde
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Circulaire Economie
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Industrie
- Lid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Lid IPO BAC Ruimte en Leefomgeving
- Lid IPO BAC Financiën en Openbaar Bestuur

Jan Klopman (Provincie Flevoland)
- Gedeputeerde
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Regionale Economie
- Bestuurlijk HNP-dossierhouder Digitalisering
- Lid IPO BAC Landelijk Gebied
- EU-adviseur en agendalid IPO BAC Regionale Economie en Cultuur
- Plv. lid COTER-commissie CvdR

FINANCIERING 2025

Baten (€)	
Bijdragen provincies en IPO	€1.092.000
Bijdragen geassocieerde partners	€80.000
Onttrekking aan de vervangingsreserve	€45.800
Totaal	€1.217.800

Bijdrage (€) per statutair lid	
IPO	€84.000
Noord-Holland	€84.000
Zuid-Holland	€84.000
Utrecht	€84.000
Flevoland	€84.000
Groningen	€84.000
Fryslân	€84.000
Drenthe	€84.000
Gelderland	€84.000
Overijssel	€84.000
Zeeland	€84.000
Noord-Brabant	€84.000
Limburg	€84.000

Lasten (€)	
Huisvestingskosten	€534.300
Personeelsgebonden kosten	€310.400
Gezamenlijke activiteiten	€172.300
ICT	€89.000
Informatieverzameling / Info-abonnementen	€41.200
Accountant	€22.000
Afschrijvingskosten	€45.800
Storting vervangingsreserve	-€1.200
Storting bestemde fondsen	€4.000
Totaal	1.217.800

Bijdrage (€) per geassocieerde partner	
Platform Talent voor Technologie	€10.000
NG4	€30.000
NBTC	€20.000
UASNL	€10.000
Drie Twentse steden	€10.000

AFKORTINGENLIJST

Het Europese werkveld voor provincies kent een eigen set van afkortingen en jargon.
De meest voorkomende afkortingen worden hier uitgelegd.

- **AAC** - Ambtelijke Adviescommissie van het IPO.
- **BAC** - Bestuurlijke Adviescommissie van het IPO.
- **CEMR** - Council of European Municipalities and Regions, netwerkorganisatie van lokale en regionale overheden in de EU.
- **CPMR** - Conference of Peripheral Maritime Regions, netwerkorganisatie voor maritieme regio's in de EU.
- **CvdR** - Europees Comité van de Regio's, officieel adviesorgaan in het besluitvormingsproces van de EU, waar lokale en regionale overheden in deelnemen. Regionale en lokale politici organiseren zich in de verschillende commissies en komen zo tot adviezen.
  - **CIVEX** - Commissie Burgerschap, Governance, Institutionele en Externe Aangelegenheden
  - **COTER** - Commissie Territoriale Samenhang en EU-begroting
  - **ECON** - Commissie Economisch Beleid
  - **ENVE** - Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie
  - **NAT** - Commissie Natuurlijke Hulpbronnen
  - **SEDEC** - Commissie Sociaal Beleid, Onderwijs, Werkgelegenheid, Onderzoek en Cultuur
- **DG's** - Directoraten-Generaal, de "ministeries" van de Europese Commissie die het Europese beleid ontwikkelen. Een DG staat onder leiding van een directeur-generaal.
- **EC** - Europese Commissie, ook wel de Commissie of het College genoemd. De Europese Commissie heeft het initiatiefrecht binnen de Europese besluitvorming en bestaat uit 27 Eurocommissarissen, uit elke lidstaat één.
- **ECRN** - European Chemical Regions Network, geassocieerd HNP-partner.
- **ECWP** - Werkplan van de Europese Commissie, dat elk jaar verschijnt.
- **EP** - Europees Parlement, het enige direct verkozen EU-orgaan. Samen met de Raad, vormt het EP de wetgevende macht in de EU: ze keuren nieuwe wetgeving goed.
- **ERRIN** - European Regions Research and Innovation Network, netwerkorganisatie voor innovatieve regio's in de EU.
- **EU** - Europese Unie, een supranationale/intergouvernementele organisatie die uit 27 Europese lidstaten bestaat en Europees beleid maakt.
- **EWRC** - Europese Week van Regio's en Steden, het grootste jaarlijkse evenement in Brussel gewijd aan regionaal beleid. Het vindt half-oktober plaats.

AFKORTINGENLIJST

- **HNP** - Huis van de Nederlandse Provincies, de vooruitgeschoven post van de twaalf provincies en het IPO in de EU (Brussel).
- **IPO** - Interprovinciaal Overleg, behartigt de gezamenlijke belangen van de twaalf provincies in Nederland (Den Haag).
- **ITEM** - Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility, het expertisecentrum van de Universiteit Maastricht voor grensoverschrijdende samenwerking en partner van het HNP.
- **KED** - Kenniscentrum Europa Decentraal, de juridische vraagbaak voor Nederlandse decentrale overheden over Europees recht en beleid.
- **NBTC** - Nederlands Bureau voor Tourisme & Congressen, geassocieerd HNP-partner.
- **NG4** - Cities Northern Netherlands EU Office, geassocieerd HNP-partner.
- **POLIS** - Netwerk van Europese steden en regio's die samenwerken om innovatieve technologieën en beleid voor lokaal vervoer te ontwikkelen.
- **Plv**. - Plaatsvervangend
- **PV NL EU** - Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, de Nederlandse "ambassade" voor de EU in Brussel.
- **Raad** - De Raad van de EU, ook wel de Raad van Ministers genoemd. De Raad bestaat uit tien verschillende configuraties, per onderwerp komen de betreffende 27 vakministers bijeen. De Raad vormt met het EP de wetgevende macht.
- **UASNL** - Universities of Applied Sciences Netherlands, het Europese samenwerkingsverband van negentien Nederlandse hogescholen, geassocieerd HNP-partner.
- **VNG** - Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de belangenorganisatie en het kennisplatform voor alle Nederlandse gemeenten.
- **UvW** - Unie van Waterschappen, de koepel van de Nederlandse waterschappen.

Het HNP-werkplan is vastgesteld door het HNP-bestuur op 10 april 2025.

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

HNP-Lobbyfiches

s

Mei 2025

Klimaat & Energie

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

CONTEXT

De Europese klimaat- en energieagenda is sterk beïnvloed door de oorlog in Oekraïne. De EU streeft naar versnelde onafhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen en een snellere uitrol van hernieuwbare energie. Dit leidde tot initiatieven zoals het REPowerEU-plan, het gasreductieplan, de noodverordening voor versnelde hernieuwbare energieprojecten en het prijsplafond voor gas. Eerder zijn al maatregelen genomen rond energiezekerheid, snellere toegang tot hernieuwbare energie en opslag, de oprichting van de EU-waterstofbank ter stimulering van hydrogen valleys, het voorstel voor energieprestaties van gebouwen en de herziening van de elektriciteitsmarkt.

In 2025 ligt de focus van de nieuwe Europese Commissie op concurrentievermogen, veiligheid en strategische autonomie en op het gebied van Klimaat en Energie. De Clean Industrial Deal met als onderdeel het Actieplan Betaalbare Energie speelt hierin een centrale rol. Met het Actieplan Betaalbare Energie, gepubliceerd op 26 februari 2025, wil de Europese Commissie de energiekosten voor bedrijven en huishoudens verlagen door te investeren in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en in marktthervormingen.

Netcongestie ziet de Commissie als een groeiend Europees probleem: met in 2022 kosten van 5,2 miljard euro in de EU, die verder oplopen tot 26 miljard euro in 2030. Provincies worden zwaar getroffen door netcongestie, waardoor bedrijven sinds 2022 in de wachtrij staan voor aansluiting. Via slimme oplossingen zoals Smart Energy Hubs proberen provincies hen te ondersteunen. Toegang tot een krachtig energienet is essentieel voor de regionale economie, terwijl hoge energieprijzen ook leiden tot energiearmoede, waarvoor provincies financiering inzetten via het Social Climate Fund. De Europese Commissie wil in 2040 90% minder uitstoot vastleggen in de Klimaatwet, wat grote gevolgen heeft voor provinciale klimaatadaptatie en het klimaatakkoord.

De provincies gaan in gesprek met de Europese Commissie over het concurrentievermogen van de bestaande industrie en landbouw in relatie tot energie. De HNP-werkgroep monitort de onderhandelingen en ontwikkelingen op de eventuele impact voor de provincies. Waar nodig onderneemt de HNP-werkgroep samen met de HNP-bestuurlijk dossierhouder gerichte lobbyacties richting EU-instellingen.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Ans Mol (GL)
- Mirjam Sterk (UT) Housing

AFGERONDE ACTIES:

- Position paper Klimaat & Energie inzake 'Fit for 55'-% doelstellingen als basis voor de inzet en lobby in Brussel.
- Inbreng is geleverd op het Comité van de Regio's (CvdR) advies van rapporteur Chełstowski (PL/ECR) inzake het Energiepakket voor gas, waterstof en methaanemissies.
- Inbreng is geleverd op verschillende Commissie-consultaties inzake: Energie-efficiëntie (EED), Hernieuwbare Energie (RED), Energieprestatie Gebouwen (EPBD) en het sociaal klimaatfonds. Op deze onderwerpen is met succes inbreng geleverd op position papers van de Council of European Municipalities and Regions (CEMR). Daarnaast is input geleverd op adviezen van rapporteurs in het Europees Parlement (EP) en het CvdR.
- Het HNP heeft aanbevelingen gedaan inzake de provinciale klimaat en energieopgaven voor de Commissieperiode 2024-2029.
- De HNP-werkgroep stemt voortdurend af tussen decentrale overheden en het Rijk om adequater op Europese ontwikkelingen te reageren.

GEPLANDE ACTIES:

- Inzet op een gedegen samenwerking met de Klimaat & Energie attachés van de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU (NL PV EU) voor de periode 2025-2029.
- Monitoren van de implementatie van de Green Deal (klimaatneutraliteit in 2050)
- De behandeling van het Actieplan Betaalbare Energie wordt gemonitord en in overleg met IPO wordt inbreng geleverd richting EU-instellingen: Raad, EP en het CvdR.
- Inhoudelijke input wordt geleverd op de voorstellen inzake de wijziging van de klimaatwet 2040 en het eerste omnibuspakket duurzaamheid.
- Het HNP monitort de gedelegeerde handeling over koolstofarme waterstof
- Verkennen van het EU onderwerp *Affordable Housing* en de gevolgen voor de provincies.

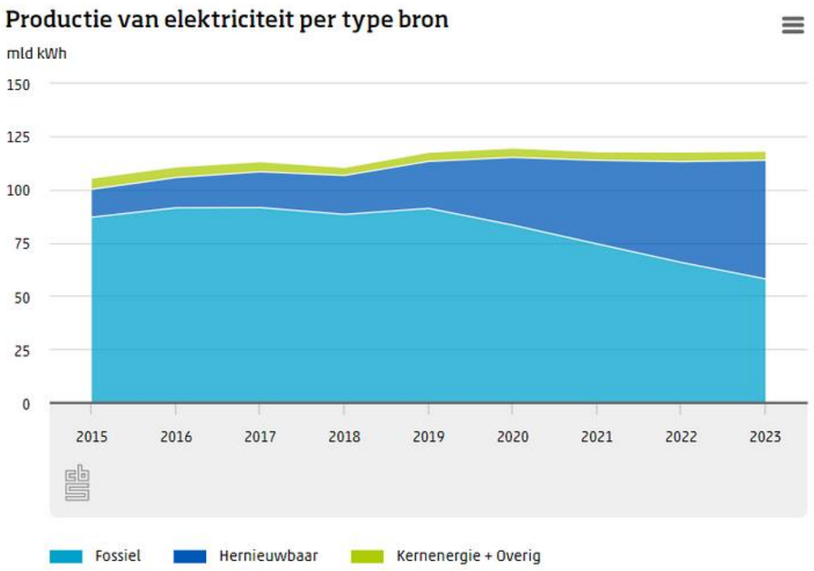

Bron: CBS, Productie van elektriciteit per type bron (in Nederland), 2024

LOBBYDOELEN:

1.
Regionaal maatwerk en haalbaarheid moeten voorop staan in de totstandkoming en uitvoering van het EU-klimaatdoel voor 2040, als tussendoel richting 2050.

2.
Voldoende financiering en voldoende mogelijkheden uit Europese programma's voor innovaties, technologische ontwikkeling, bottom-up projecten en pilots. Dit ter bevordering van de energietransitie.

3.
Doelstellingen inzake klimaat en energie moeten kwalitatieve in plaats van kwantitatieve normering en doelstellingen krijgen. Dit om een gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken, rekening houdend met de schaarse ruimte.

4.
De Commissie moet de (grensoverschrijdende) energie-infrastructuur versterken binnen de EU, om de verduurzaming van de energievoorziening te bevorderen en de afhankelijkheid van derde landen te verminderen.

Regionale Economie

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

CONTEXT

De Commissie legt in 2025 de focus op het versterken van het concurrentievermogen van Europa. De helft van de voorstellen in haar werkplan gaat hier over, zoals het verbeteren van de Interne markt en het verlagen van administratieve lasten, vooral voor het mkb, via omnibuspakketten. Er komt een Europese Innovatiewet en een *Clean Industrial Deal,* die ervoor moet zorgen dat we meer gaan investeren in sleutel-technologieën. Een voorstel voor een Unie van Vaardigheden biedt aanbevelingen om arbeidsmarkttekorten aan te pakken. De Commissie herijkt het Meerjarig Financieel Kader (MFK) om EU-middelen beter in lijn te brengen met prioriteiten, aansluitend op aanbevelingen van Draghi en Letta. Het HNP zet zich in voor een sterke, duurzame regionale economie, waarbij MFK en het cohesiebeleid een belangrijke rol spelen.

Regionaal beleid, in Europa bekend als het “Cohesiebeleid” is het grootste Europese investeringsbeleid voor nieuwe banen, economische groei en een betere levenskwaliteit. Het doel van het Cohesiebeleid is om ongelijkheden tussen regio’s te verkleinen door financieel bij te dragen aan de groene en digitale transitie. Het cohesiebeleid beslaat momenteel bijna 40% van de totale EU begroting (721,9 Mrd van 1.824,3 Mrd €). Nederland ontvangt – mede als gevolg van de Rijksinzet in de EU-onderhandelingen – uit de Structuurfondsen, het laagste bedrag (1,4 Mrd € of 12€ per inwoner). Provincies willen dat bedrag hoger zien, omdat dit de enige EU structurele middelen zijn om te investeren in regionale economie.

Voor het cohesiebeleid na 2027 is behoud van regionale uitvoering en zeggenschap over EU-fondsen cruciaal. Provincies zullen dit stevig inbrengen bij de nieuwe Europese meerjarenbegroting (verwacht juli 2025). Er is zorg dat cohesiemiddelen worden misbruikt voor crisisbestrijding en dat nieuwe prioriteiten zonder extra middelen het cohesie- en landbouwbeleid verdringen. Daarnaast baart de trend zorgen waarbij het Rijk nieuwe EU-fondsen laat uitvoeren zonder regionale betrokkenheid, wat strijdig is met het partnerschapsprincipe. Behoud van regionale regie en naleving van het partnerschapsprincipe vormen daarom de kern van de lobby: regionaal beleid voor de regio.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Jan Klopman (FL)
- Erwin Hoogland (OV)

AFGERONDE ACTIES:

- Rapporteurschap gedeputeerde Van Gruijthuijsen voor de Interne markt (Letta rapport) en het concurrentievermogen (Draghi rapport) in het adviesorgaan Europees Comite van de Regio's. Schaduwrapporteurschap gedeputeerde Klopman op de EU-begroting en *place-based* policies
- Het HNP organiseerde op 19 maart een succesvol webinar: 'Regio's aan zet: interne markt en het EU-concurrentievermogen van morgen' met deelname vanuit de EC, PV, EP en vanuit *Tilburg University*
- De twaalf provincies hebben een brief gestuurd met meer dan 110 regionale vertegenwoordigingen aan Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie om het belang te benadrukken van cohesiemiddelen voor alle regio's.
- Het HNP heeft samen met het Rijk en de VNG een visiedocument opgesteld over de toekomst van het cohesiebeleid.
- Het HNP heeft succesvoorbeelden van EU-projecten in de provincies, verwerkt in een brochure "Cohesiebeleid in Nederland 2014-2020". De brochure (Nederlandse en Engelse versie) is gedeeld met stakeholders in Brussel en in Nederland, waaronder de Tweede Kamer.
- In November 2024 zijn vragen ingebracht voor de hoorzitting in het Europees Parlement van kandidaat Eurocommissaris Fitto. In december 2024 overhandigde HNP-bestuurder Klopman de brochure over het cohesiebeleid aan Commissaris Fitto. De HNP bestuurlijk dossierhouders Klopman en Hoogland, hebben de provinciale standpunten kenbaar gemaakt tijdens hun deelname aan het werkbezoek van Commissaris Fitto aan Nederland op 17 maart 2025. In dit verband zijn enkele brieven opgesteld, waaronder een brief van 146 regio's uit 17 lidstaten gericht aan de Commissarissen Fitto, Serafin en MÎnzatu om het belang van cohesiebeleid te onderstrepen. De HNP-dossierhouders hebben Fitto een paper toegezegd met praktische aanbevelingen voor uitvoering Cohesiebeleid. Dit paper is 23 april 2025 in de BAC RE besproken en verzonden aan de vice-president van de Europese Commissie.
- De brochure cohesiebeleid is door het IPO in de Tweede Kamer aangeboden en gebruikt als input en bijlage voor het Commissiedebat Europese zaken op 20 maart 2025.
- De MFK-kamerbrief over het MFK (April 2025) , bevat op initiatief van het HNP twee zinnen waarin het belang van samenwerking met decentrale overheden en het partnerschapsprincipe wordt benadrukt. Voorbeeld van goede samenwerking tussen HNP, PV, VNG en BZ en BZK. Het HNP heeft een MFK position paper opgesteld, als voorzet voor een gezamenlijk standpunt van de VNG, UvW en het HNP/IPO. Op basis hiervan is inbreng geleverd tijdens het bezoek van Commissaris Serafin aan Nederland (maart 2025).
- Het HNP heeft in samenwerking met de provincies een afgestemde inbreng geleverd op 4 consultaties van de Europese Commissie over het MFK.
- Het HNP heeft signaleringen gemaakt over de gepubliceerde plannen van de Commissie voor de tussentijdse evaluatie van het Cohesiebeleid; over het Kompas voor Concurrentievermogen; de Strategie Interne Markt, het 1e Omnibus pakket inzake investeringsvereenvoudiging, het 2e pakket voor kleine midcap bedrijven en afschaffing papieren eisen; de ex-post evaluatie EFRO 2014-2020, Unie van vaardigheden en *Clean Industrial Deal.*
- Er is structureel inbreng gegeven voor de COTER (Territoriaal Cohesie beleid en EU-budget) commissie in het Comité van de Regio's en de plenaire vergaderingen en in samenwerking met VNG.
- Het HNP heeft gezorgd voor deskundige sprekersdeelname uit Nederland aan de conferentie " Hervorming cohesiebeleid – geef uitvoerders een stem", georganiseerd door o.a. het Pools EU voorzitterschap.

GEPLANDE ACTIES:

- Het HNP en de provinciale leden in de NL-delegatie van het CvdR gaan inbreng leveren op de MFK resolutie die mid-mei in stemming wordt gebracht tijdens de plenaire vergadering van het CvdR.
- Het HNP continueert zijn initiatief voor een strategisch overleg van regio's uit de lidstaten (AT, DUI, DEN, BEL, FI, ZWE) die voor een sobere begroting (lees: minder structuurfondsen) zijn. Doel is te komen tot informatie-uitwisseling over (nationale) standpunten en eventuele gezamenlijke positionpaper(s).
- De brochure over het cohesiebeleid wordt verder verspreid (in DH door het IPO) en strategisch ingezet voor relevante bijeenkomsten van EU-stakeholders en EU-instellingen.
- Het HNP gaat Signaleringen verzorgen over de MFK verordening (verwacht rond de zomer), strategie voor startups en scaleups, de evaluatie van de openbare aanbestedingen richtlijn (Q3), en de Innovatiewet.
- Het HNP en IPO zetten met de koepels UvW en VNG in op interbestuurlijke samenwerking met het Rijk op het MFK;

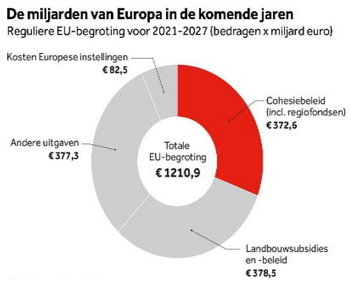

Bron: NOS, Reguliere EU-begroting 2021-2027, 2024

Bron: NOS, Budget uit het EU-regiofonds voor Nederland, 2024

LOBBYDOELEN:

1. Een zo groot mogelijk aandeel structuurfondsen voor Nederland na 2027.
2. Meer middelen voor grensoverschrijdende en transnationale programma's (Interreg) na 2027.
3. Behoud van en groter aandeel in innovatieve, interregionale samenwerking (*interregional innovation investment instrument*).
4. Na 2027 voldoende investeringsmiddelen voor realiseren klimaat en groene transitie.
5. Regionale uitvoering in maatwerk programma's.
6. Centralisatietrend keren: focus bij cohesiebeleid weg van re-nationalisatie. Terug naar decentralisatie met regionaal zeggenschap.
7. Realiseren dat er voldoende middelen beschikbaar blijven voor ontwikkelde regio's binnen het cohesiebeleid. Trend '*do no harm to cohesion*' keren. Ontwikkelde regio's moeten ook van innovatie-instrumenten gebruik kunnen maken.

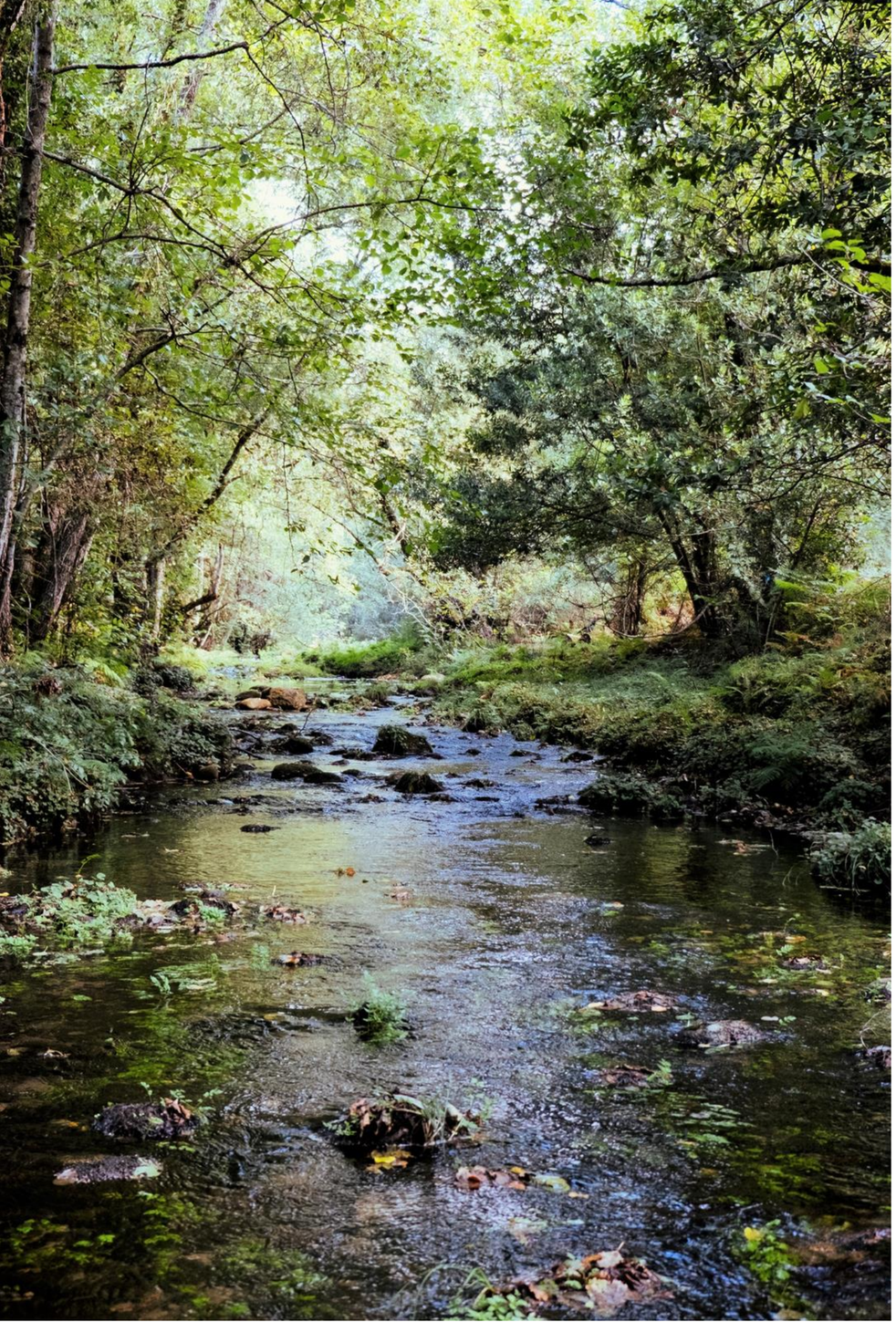

Landbouw, Natuur & Milieu

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

CONTEXT

Begin 2025 heeft de Europese Commissie (EC) een visie gepresenteerd over de toekomst van de landbouw en voedselproductie binnen de EU. Deze visie benadrukt het belang van de landbouwsector en voedselproductie voor voedselzekerheid, economie en leefbare plattelandsgebieden. De EC wil door uitwerking van de visie dat de sector weer aantrekkelijk, concurrerend en veerkrachtig en toekomstbestendig wordt. Innovatie en digitalisering worden als belangrijk middelen gezien om dit te bereiken.

In 2025 wordt begonnen met het uitvoeren van de Visie aan de hand van een aantal relevante voorstellen:

- Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw
- Vereenvoudigingspakket van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)
- EC voorstel voor het nieuwe GLB
- Een voorstel dat versnelde toegang van bio-pesticiden op de markt mogelijk moet maken

Tot slot is de Europese Strategie voor Waterbestendigheid een belangrijke strategie die in 2025 wordt gepubliceerd. Waterbeheer is een van de grootste uitdagingen waar we voor staan op het gebied van gevolgen van de klimaatverandering. Doel is om ervoor te zorgen dat waterbronnen worden beheerd en schaarste en vervuiling worden aangepakt, en het concurrentievermogen van onze waterindustrie wordt vergroot.

Het HNP monitort daarnaast de herziening van de *REACH*-verordening die gaat over de evaluatie, registratie en toelating van chemische stoffen. Verwacht wordt dat deze aan het eind van 2025 door de Europese Commissie wordt gepresenteerd. We blijven ons daarbij inzetten in de gezamenlijke lobby voor een algeheel Europees PFAS-verbod. Deze voorstellen zullen we als HNP in 2025 nauwlettend volgen en wanneer nodig lobbyactiviteiten op ondernemen.

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Mirjam Sterk (UT)
- Mariëtte van Leeuwen (ZH)
- Egbert van Dijk (Drenthe)

AFGERONDE ACTIES:

- Een signalering is geschreven over de Visie voor Landbouw en Voedsel in Europa
- Er is door provincies input geleverd op de BNC-procedure voor: de Visie voor Landbouw en Voedsel in Europa, de verordening m.b.t. het versterken van de positie van boeren in de voedselketen, voorstel Verlaging Beschermde Status Wolf in de Habitatrichtlijn.
- De EC consultatie m.b.t. het updaten van de lijst invasieve soorten die de biodiversiteit en ecosystemen in de EU bedreigen, is gedeeld met inhoudelijke collega's.
- De bouwstenen van het position paper voor het GLB zijn verder uitgewerkt binnen de IPO kerngroep GLB
- Bestuurlijk dossierhouder Mirjam Sterk is namens de EPP coordinator geworden in de ENVE commissie in het Comite van de Regio's.
- Mirjam Sterk heeft namens de ENVE-commissie input geleverd op het adviesrapport over *'The Future of the Multiannual Financial Framework (MFF) Post-2027: Regional and Local Perspectives'*, ook heeft zij bijgedragen aan het CoR seminar over EU security & preparedness.
- HNP-voorzitter Arthur van Dijk en dossierhouder circulaire economie Friso Douwstra hebben het provinciale standpunt overgebracht aan Eurocommissaris Jessika Roswall.
- Inzet voor het nieuwe GLB afstemmen met het GLB-team van LVVN en het IPO.
- Binnen het IPO is een projectgroep opgezet voor de inzet voor het nieuwe GLB (na 2027).

GEPLANDE ACTIES:

- Signaleren op nieuwe Commissievoorstellen en EU ontwikkelingen mbt generatievernieuwing in de landbouw, versimpelingspakket GLB, EU Strategie voor waterweerbaarheid en REACH.
- Verder uitgewerkte IPO/HNP Position paper toekomst GLB rond de zomer 2025. Deze kan worden gebruikt als input op het verwachte voorstel van de EC m.b.t. het nieuwe GLB
- Het IPO is structureel aangehaakt bij de HNP-werkgroep. De afstemming met het IPO op Agrofooddossiers wordt de komende periode verder geïntensiveerd. Daarnaast worden contactpersonen van het EP en relevante Brusselse netwerken (PV) regelmatig uitgenodigd bij de HNP Werkgroepvergaderingen.
- Voortzetting maandelijkse overleggen met het team LVVN van de PV

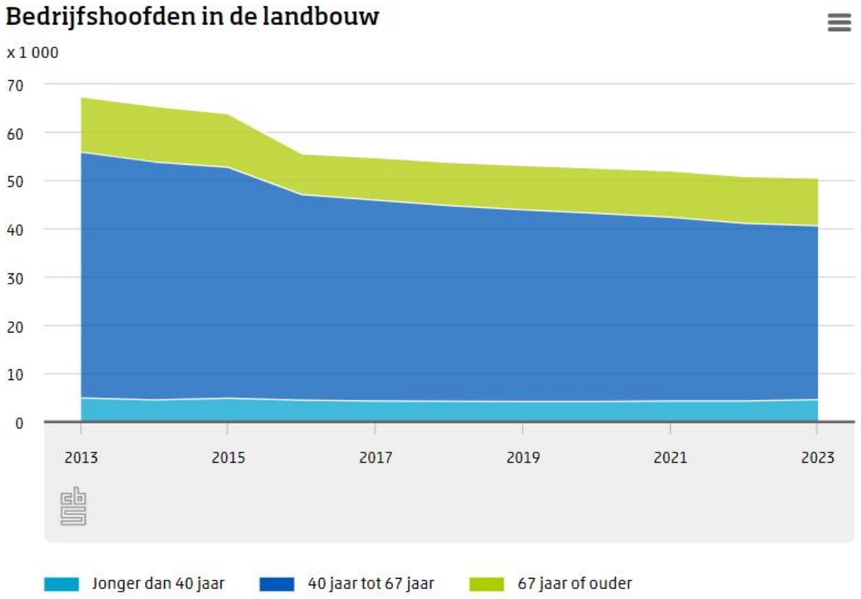

Bron: CBS, Bedrijfshoofden in de landbouw (in Nederland), 2024

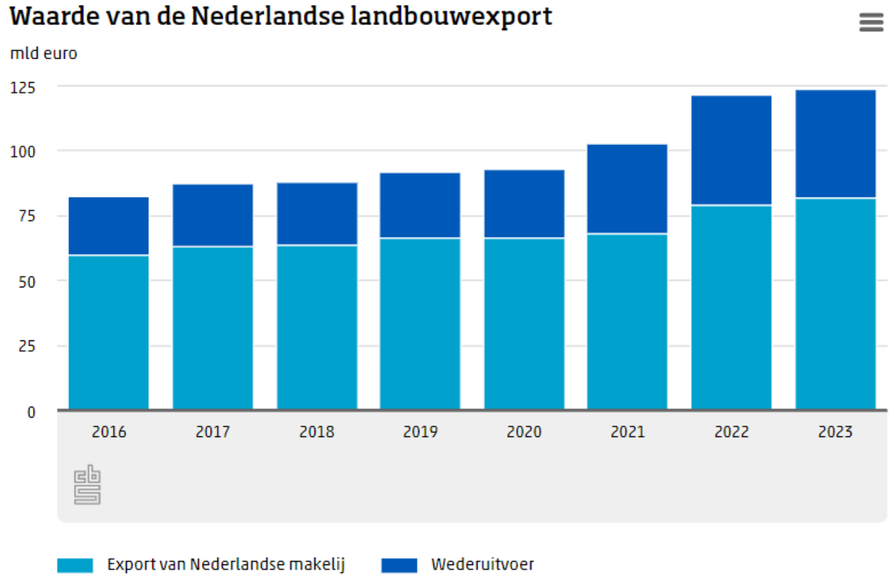

Bron: CBS, Waarde van de Nederlandse landbouwexport, 2024

LOBBYDOELEN:

1. Stuur op Europees milieubeleid met gezondheid als uitgangspunt, via een integrale aanpak van bodem, water en lucht.
2. Geef provincies ruimte voor maatwerk bij EU-beleid, zodat zij kunnen balanceren tussen natuur, landbouw, industrie en stedelijke ontwikkeling. Gebruik praktijkervaring van decentrale overheden bij regelgeving en voorkom regelstapeling.
3. Stimuleer innovatie en kennisdeling via het GLB en voorkom verdringing van voedselproductie in de bio-economie. Gebruik het GLB ook voor behoud van biodiversiteit, leefbaarheid van het platteland en bescherming van bodem en water (KRW, bodemrichtlijn).
4. Faciliteer een eerlijk verdienmodel voor (jonge) boeren, met beloningen voor verduurzaming en aandacht voor overnameknelpunten (Generational *Renewal Strategy*).
5. Vereenvoudig van het GLB, verlaag administratieve lasten en zorg dat dit positief uitwerkt voor provincies en benutting van middelen.

Mobiliteit

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

CONTEXT

De Duurzame en Slimme Mobiliteitsstrategie (SSMS) vormt een essentieel onderdeel van de Europese Green Deal, met als doel om de uitstoot van mobiliteit in 2050 met 90% te reduceren. Deze strategie biedt het overkoepelende kader voor het toekomstige Europese mobiliteits- en transportbeleid, en is daarmee hét vertrekpunt voor gezamenlijke acties in Brussel op dit terrein.

Hoewel in 2025 minder nieuwe wetgevende voorstellen op mobiliteit worden verwacht vanuit de Europese Commissie, staan enkele belangrijke initiatieven op de agenda. In het derde kwartaal verschijnt het Investeringsplan voor duurzaam vervoer, dat inzet op de versnelde uitrol van infrastructuur voor schone brandstoffen. Daarnaast worden onder de *Clean Industrial Deal* de Havenstrategie (2025) en de Maritieme Strategie (2026) verwacht, beide relevant op het snijvlak van mobiliteit en industrie.

Ook volgen we nauwgezet de herziening van het *Connecting Europe Facility* in het kader van het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). Het HNP signaleert over actualiteiten inzake militaire mobiliteit, logistieke defensievraagstukken en de rol van de provincies hierin. Het verwachte voorstel voor het nieuwe MFK 2028–2034 (juli 2025) zal bepalend zijn voor de reikwijdte van de nieuwe *Connecting Europe Facility* (2028–2034) en is daarom een prioriteit voor het HNP.

Tot slot werken de provincies in Brussel nauw samen met netwerken als Polis, ERRIN en CPMR, met als doel beleid te bevorderen dat goed uitvoerbaar is op regionaal niveau.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Erik Jan Bennema (GR)

AFGERONDE ACTIES:

- Het HNP heeft met het position paper “Duurzame Slimme Mobiliteit” ingezet op het TEN-T voorstel, inclusief urban nodes system en bijbehorende vereisten voor SUMPs. Amendementen richting het Parlement, de Permanente Vertegenwoordiging van NL bij de EU en Commissie opgesteld in samenwerking met de VNG.
- Aan de hand van de Duurzame en Slimme Mobiliteitsstrategie is een signalering gemaakt op de volgende initiatieven:
  - Herziening richtlijn intelligente transportsystemen (ITS).
  - Herziening Trans-Europees Netwerk – Transport (TEN-T).
  - Initiatief om spoorvervoer te stimuleren voor personenvervoer.
  - Herziening verordening infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFIR).
  - Pakket voor Vergroening Vrachtvervoer.
  - Inbreng inzake AFIR is geleverd via de CEMR, de CPMR en de schaduwrapporteur van het Parlement (Caroline Nagtegaal) met een position paper en concrete tekstvoorstellen. De hoofdboodschappen inzake Slimme en Duurzame mobiliteit vanuit het HNP/IPO zijn: ruimte voor gebiedsgerichte aanpak; ruimte voor betaalbare infrastructuur en haalbare doelstellingen; oog voor technologische ontwikkelingen; en aandacht voor E-roaming.
- Wat betreft het TEN-T zijn leen aantal obbydoelen terecht gekomen in het TEN-T voorstel van de Europese Commissie (respectievelijk in artikel 19g, 19e en artikelen 44c en 44e). Wat betreft de aanpassing van urban nodes tot functionele stedelijke gebieden en de vormvereisten voor SUMPs, zijn succesvol amendementen ingediend op het CvdR-advies over TEN-T en wordt in ERRIN/POLIS verband opgetrokken tijdens de belangenbehartiging.
- De HNP/IPO tekstvoorstellen op AFIR zijn ofwel in het Raadscompromis terug te vinden, ofwel in amendementen van Europarlementariërs op het concept EP-rapport.

GEPLANDE ACTIES:

- Nieuwe voorstellen van belang voor de provincies die worden gemonitord en eventueel opgevolgd met lobbyacties, waaronder:
  - Een Duurzaam Transport Investeringsplan (Q3)
  - Een plan voor een Europees hogesnelheidsnetwerk per spoor
  - Een Single Digital Booking and Ticketing Verordening
  - Een Europese Havenstrategie (Q4) (met raakvlakken met de WG Industrie)
  - Een Maritieme Strategie (met raakvlakken met de WG Industrie)
  - Een Europees industrieel actieplan voor de automotive sector (Q1)
  - *Joint communication Military Mobility* (Q4)
- Het HNP zal de strategische netwerken benutten om de lobbyinzet op de geselecteerde initiatieven uit de Duurzame Mobiliteitsstrategie te optimaliseren. Het betreft o.a. de netwerken: ERRIN (European Regions Research and Innovation Network), POLIS, CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions), AER (Assemby of European Regions).
- We monitoren de impact van het nieuwe MFK in juli op de omvang en voorwaarden van de nieuwe *Connecting Europe Facility* (2028-2034).
- We monitoren de evaluatie van CEFII.
- Daarnaast worden de gevolgen van de klimaatdoelstellingen voor 2040 en de ontwikkelingen rond ETS voor het mobiliteitsdossier gemonitord.
- De afstemming met het IPO op mobiliteitsdossiers wordt de komende periode voortgezet en contactpersonen van het EP en relevante Brusselse netwerken worden regelmatig uitgenodigd bij de HNP-werkgroepvergaderingen.
- Het Investeringsplan voor duurzaam vervoer wordt gemonitoord en evt. gezamenlijke HNP/IPO inbreng wordt overwogen, ondermeer via consultaties en de behandeling van het plan bij de EU-instellingen.
- Naar aanleiding van de Europese herprioritering omtrent defensie zet het HNP in op het signaleren en communiceren van obstakels en kansen voor de provincie omtrent militaire mobiliteit (TEN-T/CEF), dual-use infrastructuur en logistiek, in afstemming met de HNP werkgroep Industrie en Regionale Economie.

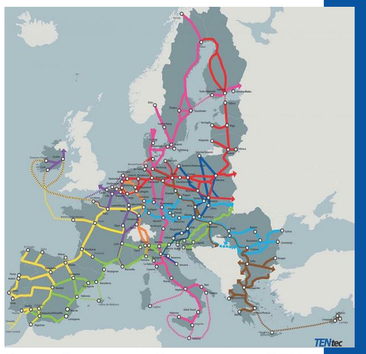

Bron: Europese Commissie, TEN-T Core Network Corridors, 2021

LOBBYDOELEN:

1. Een specifiek instrument voor transport, vergelijkbaar met het huidige CEF, blijft bestaan binnen het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (2028-2034). Dit instrument moet de mogelijkheid bieden tot financiering van verbindingen op het 'core network' en 'comprehensive network' van TEN-T, evenals de aangewezen *Urban Nodes*
2. Initiatieven zoals het plan voor een Europees Netwerk van Hogesnelheidslijnen moeten bijdragen aan de betere bereikbaarheid van alle regio’s.
3. De Europese Havenstrategie en Maritieme Strategie dient zich te richten op strategische autonomie, energietransitie en verbeterde (multimodale) bereikbaarheid van zeehavens en binnenhavens én het bijbehorende achterland
4. Noodzaak van multimodaliteit in zowel vestedelijkte als plattelandsregio’s met slim ruimtegebruik

Circulaire Economie

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

CONTEXT

De ambitie van Europa is om in 2030 wereldleider op het gebied van circulaire economie te zijn waarbij circulariteit de drijfveer van innovatie wordt. Circulaire economie wordt gezien als een voorwaarde om de afhankelijkheid van grondstoffen te verminderen en duurzame groei te bevorderen. Europa is voor veel materialen afhankelijk van de rest van de wereld en heeft dus veel baat bij het efficiënt (her)gebruik van schaarse materialen. Voor de komende Commissie periode signaleert het HNP een trend die circulaire economie steeds meer vanuit het perspectief van strategische autonomie en concurrentievermogen benadert. Het circulaire potentieel van de Europese ‘remanufacturing’-markt zal naar verwachting groeien van de huidige waarde van 31 miljard euro naar 100 miljard euro in 2030.

Door circulariteit centraal te stellen, wordt niet alleen de betaalbaarheid en toegankelijkheid van essentiële materialen verbeterd, maar ook de afhankelijkheid van kritieke en strategische grondstoffen wordt verminderd doordat materialen beter worden hergebruikt en gerecycled. Centraal in de bovenstaande aanpak staat de nieuwe EU Circular Economy Act (verwacht eind 2026). Deze wet beoogt het stimuleren van markten voor secundaire grondstoffen, afval en circulaire producten. Er worden bindende doelen verwacht voor het gebruik van gerecycled of bio-gebaseerd materiaal in producten, om de markt aan te jagen, evenals voorstellen voor herziening van einde-afvalcriteria, digitalisering van sloopvergunningen en uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid.

In 2025 worden in het vierde kwartaal de herziening van de Bioeconomy Strategy en de Biotech Act verwacht. Vanuit het HNP is hier in 2024 al op voorgesorteerd met een gezamenlijk position paper over Biotechnology en een gezamenlijk position paper als input voor de herziening van de Bioeconomy Strategy, waarin harmonisatie van einde-afvalstatus centraal staat.

De HNP-werkgroep Circulaire Economie blijft agenderend op de onderwerpen zoals einde-afvalstatus en circulaire industrie.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Esther Rommel (NH)
- Friso Douwstra (FR)

AFGERONDE ACTIES:

- Deelname van HNP-dossierhouder Rommel aan internationaal Bioeconomy Strategy Event op 27 maart 2025 in Brussel. Dit event is georganiseerd in het kader van het gezamenlijk HNP position paper in aanloop naar de Revision of the Bioeconomy Strategy eind 2025. Met 10 bedrijven uit Nederland en Baden-Württemberg zijn tijdens het event verbetervoorstellen voor EU harmonisatie van einde-afval status met vertegenwoordigers van de Commissie besproken. Tijdens het event werden inhoudelijke gesprekken gevoerd met Commissie vertegenwoordigers van DG GROW, DG ENV en DG RTD. De expertise èn verbetervoorstellen vanuit de innovatieve bedrijven werden zeer gewaardeerd en dienen als input voor de herziening van de *Bioeconomy Strategy.*
- Er is gereageerd op de publieke consultatie over de Water Resilience Strategy (maart 2025) en op de publieke consultatie over publieke aanbestedingen (maart 2025).
- Position paper circulaire industrie verder onder de aandacht gebracht bij de Europese Commissie en bij verschillende Europese netwerken.
- Vervolggesprek met Europarlementariër over vergroenen belastingstelsel n.a.v. ambtelijk werkbezoek in januari 2025.
- Gesprek met Eurocommissaris Roswall op 11 april 2025 over onder andere Circulaire Economie. De commissaris is uitgenodigd voor de EU Top in Leeuwarden (10 t/m 12 juni 2025) en het Bioeonomy Strategy event is benoemd als succesvol voorbeeld van regionale betrokkenheid voor de herziening van de *Bioeconomy Strategy* (eind 2026)

GEPLANDE ACTIES:

- In overleg met de bestuurlijk dossierhouders is afgestemd dat de HNP-werkgroep agenderend gaat zijn op de thema's einde afval status, Circulaire Economiewet en circulaire industrie.
- Follow-up n.a.v. het *Bioeconomy Strategy* event: meerdere EU regio's hebben aangegeven mogelijk aan te willen sluiten op het position paper en eenbrief aan Eurocommissaris Roswall om resultaten te delen.
- Er zal input worden geleverd op de publieke consultatie over de *bioeconomy strategy* en de verwachte publieke consultatie over de biotecht act.
- HNP inzet op Jaar van de Circulaire Economie en Europese top in Friesland in samenwerking met ACR+ (10 t/m 12 juni 2025)
- Voortzetting verspreiding IPO/HNP lobbyboodschap ter ondersteuning van fiscale maatregelen (vergroening van het belastingstelsel) onder Europese stakeholders. Voorbereidingen voor werkbezoek aan wereldleider van de productie van lagers (in Zweden) op 23 September 2025 zijn gestart.
- Monitorende rol t.a.v. Europese ontwikkelingen rondom circulaire economie en hierover signaleren en informeren. Waar mogelijkheden zich voortdoen om inbreng te leveren, kansen benutten.
- Met de bestaande position papers als basis is/ wordt richting de Europese Commissie inbreng geleverd op de circulaire economie wetgeving die is voorzien voor 2026.

Onderdelen van een succesvolle circulaire-economietransitie

Bron: PBL, Onderdelen van een succesvolle circulaire-economietransitie, 2021

LOBBYDOELEN:

1. Kies voor een regionale aanpak
   Stimuleer regionale samenwerking om circulaire innovaties te versnellen en schaalvoordelen te benutten.
2. Vergroot marktkansen voor circulaire producten. Ondersteun circulaire businesscases en creëer een gelijk speelveld voor circulaire producten.
3. Maak ruimte voor opschaling en financiering van innovaties
   Zorg voor passende financieringsinstrumenten en fysieke ruimte voor groeiende circulaire initiatieven.
4. Verbeter inzicht in afval- en grondstoffenstromen
5. Zorg voor EU-brede einde-afvalstatus
   Harmoniseer de regelgeving voor einde-afvalstatus om circulaire producten beter toe te laten op de markt.
6. Stimuleer circulariteit vanaf ontwerp tot hergebruik, met aandacht voor ketensamenwerking.
7. Integreer circulariteit in beleid voor de (chemische) industrie om transities te versnellen.

INDUSTRIE

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

CONTEXT

Door verschillende uitdagingen heeft de Europese industrie moeite om te wedijveren met producenten in andere werelddelen, terwijl dat concurrentievermogen juist nodig is om de Europese economie schoon en groen te maken. Daarom stelt de Commissie dat er een transformatie nodig is, waarbij de nadruk ligt op twee sectoren: het verlagen van emissies in de energie-intensieve industrie, en het stimuleren van de clean-tech sector, die de technologieën van de toekomst ontwikkelt. Begin 2025 heeft de Europese Commissie daarom het Competitiveness Compass en de Clean Industrial Deal gepresenteerd. De Clean Industrial Deal is een overkoepelende strategie, die gaat over het versterken van het concurrentievermogen en de decarbonisatie van de industrie. Daarnaast hebben geopolitieke ontwikkelingen een belangrijke weerslag op het belang van defensie, veiligheid en de defensie-industrie. Hier zet de Europese Unie ook sterk op in door middel van een witboek over de toekomst van de Europese defensie.

Inzet 2025 – industriebeleid:

De inzet voor 2025 gaat van start met het leveren van inbreng op de reacties van het Europees Parlement en het Comité van de Regio's op de Clean Industrial Deal. De focus ligt op het verankeren van duurzaamheid alsook het stimuleren van duurzame producten. In aanloop naar herzieningen van het Europese staatsteunkader en nieuwe wetgeving zoals de Industrial Decarbonisation Accelerator Act, volgt het HNP de ontwikkelingen nauwgezet. Ook het aangekondigde *chemicals industry package* (eind 2025) en het witboek over de toekomst van de Europese defensie worden gemonitord, gezien de gevolgen van de inhoud hiervan op onder andere de defensie-industrie en haar ecosystemen, de mkb-sectoren binnen de provincies en de inzet van Europese fondsen. Vanwege de groeiende aandacht voor industrie binnen het nieuwe Europese commissiemandaat is een nieuwe HNP-werkgroep opgericht die samen met de bestuurlijke dossierhouders gezamenlijke provinciale standpunten formuleert.

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Esther Rommel (NH)
- Erwin Hoogland (OV)

AFGERONDE ACTIES:

- Aangezien Industrie een nieuw HNP-dossier is, zijn er nog geen afgeronde acties

GEPLANDE ACTIES:

- Inbreng leveren aan het initiatiefrapport van het Europees Parlement ter reactie op de Clean Industrial Deal van de Europese Commissie (mei)
- Inbreng leveren aan het initiatiefadvies van het Comité van de Regio's over de Clean Industrial Deal (mei)
- Inbreng coördineren omtrent het rapport van het Europees Parlement over publieke aanbesteding (mei)
- De raadpleging over de aankomende Industrial Decarbonisation Accelerator Act uitzetten en inbreng ophalen (mei/juni)
- Inbreng leveren op het advies van het Comité van de Regio's over het Witboek "Readiness 2030" middels het schaduwrapporteurschap van Gedeputeerde Hoogland

LOBBYDOELEN:

1. Veranker de rol van decentrale overheden in het industriebeleid door een plaatsgebonden aanpak te hanteren. Regio's zijn de motoren van industriële innovatie en verduurzaming.

2. Stimuleer vraagcreatie voor schone producten door middel van concrete prikkels, zoals publieke aanbestedingsnormen en het uitwerken en verplichten van 'made in Europe' criteria.

3. Verduurzaming van industrie mag geen neveneffect zijn, maar het fundament van het Europese verdienmodel. Veranker daarom duurzaamheid and circulariteit in het Europees industriebeleid en behoud het hoge niveau van klimaat- en milieueisen vanuit de Europese Green Deal.

4. Houd bij defensie-industriebeleid oog voor strategische clusters en de mkb-sector, die een grote rol spelen in relevante ecosystemen. De dual-use van goederen en infrastructuur is essentieel, bijvoorbeeld chiptech, drone-technologie, maar ook textiel voor beschermende kleding.

5. Investeer in de verduurzaming van de industrie en de ontwikkeling dan wel opschaling van sleuteltechnologieën in regionale hotspots met voldoende EU-middelen en sterke regionale inbedding, bijvoorbeeld middels het Competitiveness Fund en de Industrial Decarbonisation Bank.

6. Zorg voor vereenvoudigde wetgeving en snellere processen met behoud van de bescherming van een duurzame leefomgeving, om het testen en opschalen van industriële concepten te faciliteren. Creëer daarbij financieringsfaciliteiten voor het opschalen van innovatieve projecten.

Digitalisering

HNP-Lobbyfiche | Mei 2025

CONTEXT

Digitalisering is urgenter dan ooit en vormt een van de topprioriteiten van de Europese Commissie voor de periode 2024–2029. De snelle technologische ontwikkelingen, internationale concurrentiedruk en de groeiende geopolitieke spanningen samen met groeiende afhankelijkheid van buitenlandse digitale systemen en technologieën maakt dat de Europese Commissie Europees beleid rond digitalisering intensiveert. Die nieuwe digitale prioriteiten richten zich op de ontwikkeling van nieuw beleid alsook op het vereenvoudigen en moderniseren van bestaande wetgeving, met als doel de Europese concurrentiekracht te versterken via technologische innovatie. Ook de bescherming van data en waarden is een essentieel onderdeel van de digitale autonomie.

Het Digitale Decennium moet ons helpen die prioriteiten en doelen te behalen: een Europa waarin burgers en professionals beschikken over digitale vaardigheden, bedrijven volledig digitaal getransformeerd zijn, hoogwaardige en veilige digitale infrastructuur breed beschikbaar is, en online publieke diensten voor iedereen toegankelijk zijn. Europese regio's spelen een vitale rol in het verwezenlijken van deze doelen om deze digitale transformatie op alle niveaus te verwezenlijken.

In 2025 staat een aantal dossiers in het werkplan van de Europese Commissie:

- **Een AI Actieplan** voor de ontwikkeling van AI-ecosystemen en het opzetten van AI-fabrieken;
- **Een nieuwe datastrategie** voor veilig en efficiënt datadelen;
- **Wetgeving voor Europees Cloud- en AI-beleid**, met aandacht voor digitale soevereiniteit;
- **Een digitaal vereenvoudigingspakket** om bestaande wetgeving uitvoerbaarder te maken voor lidstaten, regio's en bedrijven;
- Daarnaast wordt een nieuw **Meerjarig Financieel Kader (MFK)** verwacht waaronder een ***Competitiveness Fund***, waarin de rol van regio's stevig geborgd moet worden alsmede de prioriteit voor digitalisering.

Provincies monitoren en signaleren actief over de aankomende voorstellen van de Europese Commissie en leveren inbreng waar wetsvoorstellen de provinciale belangen raken.

HUIS VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

Wie?

HNP-BESTUURLIJK

- Elianne Demollin (LI)
- Jan Klopman (FL)

Europese Clusters Digitalisering

In aansluiting op de nationale kernthema's rond digitalisering en de Europese agenda worden de prioriteiten voor de werkgroep geclusterd rond vier hoofdthema's: **AI, Data, Cloud en Weerbaarheid**. De interne organisatie en verdere afstemming tussen HNP, IPO en de provinciehuizen krijgt steeds beter vorm mede door de onderlinge participatie in de werkgroepen en structureel overleg. Zo geven we invulling aan de toekomstige agenda 'digitalisering' richting 2030.

Geplande acties per thema

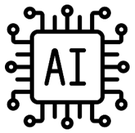

AI

- De Europese Commissie publiceerde in april het 'AI Continent Actieplan'. Het HNP levert actief input voor het BNC-fiche. Nieuwe Europese initiatieven voor 'AI-fabrieken' worden actief gedeeld met de provinciehuizen en we volgen actief de nieuwe Europese ontwikkelingen rond de AI-infrastructuur. We zetten ons netwerk in om de regionale contacten in Brussel te versterken.
- We inventariseren hoe provincies de *'AI Act'* momenteel uitvoeren. Mogelijke knelpunten geven we mee aan de Europese Commissie, vooruitlopend op de aankomende digitale vereenvoudigingspakketten voor Europese wetgeving. Ook volgen we de consultatie over toegepaste AI en leveren we waar mogelijk inbreng bij de Commissie. Zo dragen we bij aan de bewustwording over AI en aan AI-ontwikkelingen binnen de provincies.

Data

- Weloverwogen datagebruik is belangrijk voor provincies ter ondersteuning van inwoners en om regionale vraagstukken aan te pakken. Ook helpt het mee aan de geloofwaardigheid en het vertrouwen in de provincies en hun beleid. De Europese kant heeft belang via de Data Act en de ontwikkeling van Europese data ruimtes.
- De Commissie presenteert eind 2025 een nieuwe 'Data Unie Strategie' die focust op het versterken van Europa's data-ecosysteem door het verbeteren van interoperabiliteit, beschikbaarheid van data en toegang tot hoogwaardige data. We monitoren de strategie en de wetgevende voorstellen die daar uit volgen en leveren waar nodig actief gezamenlijke inbreng vanuit provincies. Daarnaast volgen we nauwgezet de evaluatie van de standaardiseringsverordening.

Cloud

- Er is nog geen overheid-brede soevereine clouddienst. Provincies en andere overheden zijn afhankelijk van niet-Europese leveranciers.
- We onderzoeken waar provincies nu tegenaan lopen bij cloudvragen en oplossingen. We leveren de provinciale aandachtspunten aan bij de Europese instellingen voor het aankomende voorstel voor een Europese Cloud verordening.

Weerbaarheid

- De digitale transitie neemt reële risico's met zich mee voor provincies, denk aan cyberaanvallen of storingen. We volgen nauwgezet de implementatie van Europese cyberveiligheid-wetgeving door provincies en monitoren de aankomende herziening van de 'Cybersecurity Act'.
- Om het belang van digitale weerbaarheid voor regionale overheden aan te stippen, verkennen we de organisatie van een evenement in Brussel met Europese stakeholders over het belang van cyberweerbaarheid voor decentrale overheden.

LOBBYDOELEN:

1. Focus op werkbare invulling van de Europese digitaliseringsambities, zodat EU-wetgeving en kaders uitvoerbaar blijven voor provincies.
2. We sturen op vroegtijdige duiding van de impact van nieuwe Europese wetgeving voor provincies.
3. We zorgen voor de regionale stem en voor maatwerk bij het opstellen van Europese kaders voor AI, Data, Cloud en Weerbaarheid.
4. Digitalisering is een thema dat ook voorkomt in veel inhoudelijke dossiers. Provincies vragen mede daarom in Europa aandacht voor het belang van digitalisering in andere opgaven zoals o.a. bij energie, landbouw en mobiliteit.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.K. van der Klugt-van Asperen
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143391
asperenm@noord-holland.nl

Verzenddatum
05 JUNI 2025

Kenmerk
2395610/ 2410382

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze GS op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren - Samen Sterker

Geachte leden,

Graag informeren wij u over onze zienswijze op het herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren - Samen Sterker. Op 19 mei 2025 besprak de portefeuillehouder bestuur de concept zienswijze in uw Statencommissie Bestuur. Vervolgens hebben wij op 3 juni 2025 de zienswijze vastgesteld en gezonden met het herindelingsadvies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bijgaand treft u een afschrift van de brief.

Tot slot, naar verwachting zal de minister een wetsvoorstel opstellen en deze voorleggen aan de Raad van State, de Tweede en de Eerste Kamer. Dit met het oog op een inwerkingtreding van de herindeling op 1 januari 2027.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

1 bijlage
- Brief aan minister BZK met zienswijze op herindelingsadvies Hilversum en Wijdemeren, incl. bijlagen

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.K. van der Klugt-van Asperen
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143391
asperenm@noord-holland.nl

Verzenddatum

05 JUNI 2025

Kenmerk
2395610/2410380

Uw kenmerk
-

Betreft: Zienswijze Gedeputeerde Staten op herindelingsadvies gemeente Hilversum en Wijdemeren

Excellentie,

Op 27 maart 2025 hebben de raden van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren een herindelingsadvies voor hun beide gemeenten vastgesteld. Zij hebben de wens om hun gemeenten samen te voegen per 1 januari 2027 op basis van een lichte samenvoeging, waarbij Wijdemeren wordt samengevoegd bij Hilversum. Op grond van artikel 5 lid 3, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) ontvangt u hierbij van ons het betreffende herindelingsadvies en onze zienswijze daarop. Wij verzoeken u om op grond van artikel 6 Wet arhi een herindelingsregeling voor de gemeenten Hilversum en Wijdemeren voor te leggen aan de ministerraad.

Voorgeschiedenis en herindelingsprocedure

Het voorliggende herindelingsadvies is het sluitstuk van het proces van de gemeente Wijdemeren om tot versterking van haar bestuurskracht te komen.
Eerder, in 2016, constateerden wij dat de bestuurskracht van een aantal gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, waaronder Wijdemeren, onvoldoende was (rapport Deloitte 2016). Vervolgens hebben wij een arhi-procedure gestart. Dit omdat wij concludeerden dat het oplossen van de bestuurskrachtproblemen zeer urgent was, terwijl de gemeenten verdeeld waren. Echter, naar aanleiding van het Rijksbeleidskader herindeling 2018, waarin gesteld wordt dat een herindeling bij voorkeur van onderop tot stand komt, besloten wij op 20 november 2018 de arhi-procedure te stoppen. Een herindelingsvoorstel op ons initiatief zou immers niet meer op voldoende steun kunnen rekenen van het kabinet en het parlement. Wij hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties destijds hierover geïnformeerd (23 november 2018, kenmerk 305888/1143699).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Na het stopzetten van de arhi-procedure volgde een periode waarin de gemeente Wijdemeren zo goed mogelijk trachtte te functioneren, als lokale overheid en als partner in de regio.
Enige maanden na de presentatie van hun coalitieakkoord in 2022 constateerde het college van Wijdemeren bij het opstellen van de begroting 2023 dat preventief toezicht door de Provincie Noord-Holland noodzakelijk was om - financieel gezien - orde op zaken te stellen. Daarmee sorteerde zij voor op het door Gedeputeerde Staten in te stellen preventief toezicht vanaf 1 januari 2023. Aangezien de gemeente niet in staat was een herstelplan op te stellen bleef zij heel 2023 onder preventief financieel toezicht van de provincie staan.
Ondertussen liet de gemeenteraad de bestuurskracht onderzoeken en liet hij de mogelijkheden voor een toekomstvisie formuleren (zelfstandige gemeente, versterken regionale samenwerking, ambtelijke fusie en bestuurlijke fusie). In het rapport wordt geconstateerd: 'dat het de gemeente Wijdemeren ontbreekt aan stuurkracht, handelingskracht, uitvoeringskracht en draagkracht en er geen krachtig samenspel is tussen raad, college en organisatie. Dit ligt in lijn met de eerdere bevindingen van bureau Deloitte (2016), waarin de conclusie werd getrokken dat de bestuurskracht van de gemeente Wijdemeren onvoldoende was. Het beeld is dat de situatie de afgelopen jaren verergerd is.'
Op 3 juli 2023 besloot de gemeenteraad van Wijdemeren te komen tot een bestuurlijke fusie. Dit werd bekrachtigd in de raadsvergadering van 5 oktober 2023.

Tijdens het proces van verkennende gesprekken naar een gerede herindelingspartner spraken de andere gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, te weten Blaricum, Laren, Gooise Meren en Huizen, de wens uit dat gemeente Wijdemeren in deze regio zou blijven. Daarop onderzochten de gemeenten Wijdemeren, Hilversum en Gooise Meren ieder apart de mogelijkheden vanuit hun eigen perspectief, waarbij de onderzoeken wel onderling op elkaar werden afgestemd. Op 25 maart en op 7 juni 2024 spraken de portefeuillehouder bestuur van de Provincie en de burgemeesters van Wijdemeren, Gooise Meren en Hilversum met elkaar over dit proces.

De raad van Hilversum stemde op 10 juli 2024(31 stemmen voor 6 tegen), in met het zich beschikbaar stellen als fusiepartner en daarmee het principebesluit. In de gemeente Wijdemeren werd diezelfde dag een gelijkluidend principebesluit vastgesteld (17 stemmen voor, 2 tegen), met daarin de intentie om te willen samenvoegen en daarvoor een herindelingsontwerp op te stellen.
In zijn raadsvergadering van 10 juli 2024 besloot de gemeenteraad van Gooise Meren niet beschikbaar te zijn als partner voor Wijdemeren

(raadsvoorstel om dit wel te zijn werd met 21 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen).
Wijdemeren en Hilversum gingen als aanstaande partners verder. In een bestuurlijk overleg op 16 juli 2024 is hierover met de portefeuillehouder bestuur van de provincie gesproken.

Regionale context
Ons college vindt het, vanuit onze rol om de regionale belangen te bewaken en onze algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur, belangrijk dat bestuurskrachtversterkingen worden bezien en besproken in regionaal verband. De verhoudingen in de regio zijn goed en beide gemeenten werken samen in dezelfde samenwerkingsverbanden, binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de regio Gooi en Vechtstreek.

Inhoudelijke beoordeling van het herindelingsadvies
In uw beleidskader gemeentelijke herindeling 2018, geeft u aan dat u van ons verwacht dat wij de wenselijkheid van een herindeling beoordelen aan de hand van de volgende criteria:
- Draagvlak
- Bestuurskracht
- Interne samenhang/ nabijheid van bestuur
- Regionale samenhang

In het herindelingsadvies gaan de gemeenten op deze criteria in. Wij schetsen daarom hieronder alleen het provinciaal perspectief en geven een inschatting van de financiële positie van de nieuwe gemeente. Daarna sluiten we af met een integrale conclusie over de wenselijkheid van het herindelingsadvies.

Draagvlak
- Lokaal bestuurlijk: Het herindelingsadvies is vastgesteld op initiatief van de twee betrokken gemeenteraden op 27 maart 2025 en net als het herindelingsontwerp hebben de twee gemeenteraden het in ruime meerderheid aanvaard. In Wijdemeren werd het unaniem aangenomen en in Hilversum gebeurde dat met 31 stemmen voor en 6 tegen. Ook de start van dit proces is een initiatief van de gemeenten zelf.

- Maatschappelijk: De twee gemeenten hebben een transparant, intensief en zorgvuldig proces doorlopen met hun inwoners en het maatschappelijk middenveld om te komen tot het opstellen van het herindelingsontwerp. De opbrengst van het participatietraject heeft een plek gekregen in het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies.

De gemeentebesturen hebben diverse initiatieven ondernomen om maatschappelijk draagvlak te organiseren (zie Herindelingsadvies Wijdemeren en Hilversum, Bijlagenboek 2A: Logboek draagvlakactiviteiten).
Er zijn 48 zienswijzen binnengekomen. Het merendeel van de zienswijzen bevat aanscherpingen om het herindelingsontwerp te verbeteren en/of om zaken mee te nemen bij de voorbereiding van de start van de toekomstige gemeente. De zienswijzen zijn met name een bevestiging van het herindelingsadvies. De fusiegemeenten hebben in de Reactienota zienswijzen (zie Bijlagenboek A) naar onze mening overtuigend beargumenteerd dat er een goed en transparant proces is gevolgd. Uit het logboek blijkt dat er ruim gelegenheid is geboden tot inspraak. Wij zijn het dan ook eens met beide gemeenten dat de zienswijzen die een aanscherping betreffen hebben geleid tot een wijziging ten opzichte van het ontwerp.

- Regionaal bestuurlijk: De twee betrokken fusiegemeenten hebben alle gemeenten (Blaricum, Laren, Huizen en Gooise Meren) in de regio Gooi en Vechtsteek uitgenodigd om een zienswijze te geven op hun herindelingsontwerp. De gemeenten hebben schriftelijk laten weten de fusie te steunen, waarbij gemeente Gooise Meren in haar zienswijze ook heeft aangegeven in de herindeling aanleiding te zien om een gesprek te starten over een mogelijke grenscorrectie met huidig buurgemeente Hilversum. Voorop staat dat ook zij deze herindeling van Wijdemeren en Hilversum steunt.
  Daarnaast is eerder, op 14 oktober 2024, in het bestuurlijke overleg Algemeen Bestuur Gooi en Vechtstreek (AB) van de gemeenschappelijke regeling gesproken over de herindeling van Hilversum en Wijdemeren. Daarbij kwamen aan de orde: de huidige regionale verhoudingen, de concrete kansen van de herindeling en of het AB de herindeling kon ondersteunen. Uit het verslag in Bijlagenboek A blijkt dat de bestuurders de herindeling ondersteunen, de noodzaak ertoe inzien en dat de regionale verhoudingen goed zijn. Dit is eveneens in lijn met de eerdere brief aan Wijdemeren (14 december 2023) van het AB over het belang van behoud van gemeente Wijdemeren binnen de regio Gooi en Vechtstreek. De herindeling betekent een versterking van de bestuurskracht voor de inwoners van Wijdemeren, maar daarmee ook een versterking van de bestuurskracht van de regio.

Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat er sprake is van ruim voldoende draagvlak, zowel lokaal bestuurlijk, maatschappelijk als regionaal bestuurlijk.

Bestuurskracht
Voor de inwoners van de gemeente Wijdemeren (24.605 inwoners per 1 januari 2024) betekent de herindeling een versterking op de gebieden waar de gemeente Wijdemeren onvoldoende in kon voorzien. Dit vanuit bestuurlijk, organisatorisch en financieel oogpunt. Voor de gemeente Hilversum (94.435 inwoners per 1 januari 2024) is het van belang dat de herindeling ervoor zorgt dat Wijdemeren voor de regio behouden blijft. Zowel bij Hilversum als bij de andere gemeenten in de regio leeft de overtuiging dat regio op deze wijze sterker is, vanwege de gedeelde geschiedenis, unieke kwaliteiten en samenhangende, regionale opgaven. Dit kwam ook naar voren in het BMC-rapport (7 mei 2024), dat onderdeel was van de stukken bij de raadsvoorstellen voor de principebesluiten van de afzonderlijke gemeenten.
Hilversum neemt haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de gedeelde geschiedenis en bestaande samenwerkingen met Wijdemeren op het gebied van recreatie, onderwijs en voorzieningen. Als centrumgemeente voor de regio Gooi en Vechtstreek kan Hilversum een herindeling financieel en organisatorisch goed aan. Een sterke gemeente en een sterke regio zijn in het belang voor de inwoners van zowel Hilversum als Wijdemeren.
De herindeling biedt een oplossing voor het leveren van de benodigde kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners, het verminderen van de kwetsbaarheid van de gemeente en het zorgdragen voor een toename van de bestuurskracht.

De gemeente Hilversum is in onze ogen zowel in staat een essentiële bijdrage te leveren aan het oppakken van regionale opgaven als voldoende rekening te houden met de diversiteit van de lokale gemeenschappen door middel van kernen-, buurt- en wijkbeleid.

Interne samenhang/nabijheid van bestuur
De raden van Hilversum en Wijdemeren hebben het herindelingsontwerp op 11 december 2024 vastgesteld. Op 27 maart 2025 stelden zij naast het herindelingsadvies ook het Plan van Aanpak vast ten behoeve van de verdere uitwerking en harmonisering. De beide raden hadden daartoe al eerder op 11 december 2024 de contouren meegegeven.
In het herindelingsadvies Samen Sterker, het Plan van Aanpak alsmede het Bestuurlijk Akkoord (27 maart 2025) zijn de uitgangspunten vastgelegd voor de bestuurlijke fusie. Hierin staan afspraken over het ophalen van kernwaarden van beide gemeenten, over het participatieproces, over het vormen van een dorpskern-, wijk- en buurtgerichte aanpak om te voorkomen dat de afstand tussen inwoners en bestuur als gevolg van de herindeling groeit en over het zoveel mogelijk harmoniseren van beleid tot aan de fusiedatum.

In het herindelingsadvies presenteren Wijdemeren en Hilversum een visie op de nieuwe gemeente, die voortkomt uit het eigenstandig participatieproces dat beide gemeenten doorlopen hebben om tot kernwaarden te komen.
In deze visie worden de kenmerken van Wijdemeren, namelijk het overwegend landelijk en recreatieve karakter, het water, de natuur en de kleinschalige dorpen, samengevoegd met de kernmerken van de stadse en dorpse kenmerken van centrumgemeente Hilversum.
Beide gemeenten onderkennen hun gemeenschappelijkheden en verschillen, willen die borgen en zetten zich in om zoveel mogelijk de nabijheid van bestuur en betrokkenheid van inwoners te borgen en versterken. Zo worden dorp- en wijkcv's opgesteld die medio 2026 door de raden zullen worden vastgesteld. Daarin worden identiteiten en kwaliteiten voor de dorpen, wijken en buurten vastgelegd, met aandacht voor eigenheid van de inwoners, de gemeenschap en hun context. De sterke kanten ervan, maar ook de verbeterpunten. Een gemeenschappelijk gedragen beeld voor de toekomst wordt daarbij ook geformuleerd. Het sluit aan bij de in Hilversum bekende 'wijkagenda's' die jaarlijks met de wijken worden gemaakt.
Wij menen dat met de afspraken in dit bestuurlijk akkoord, het herindelingsadvies en het plan van aanpak, optimaal invulling is gegeven aan het criterium interne samenhang/nabijheid van bestuur.

Regionale samenhang
Zoals al eerder aangegeven, is deze fusie besproken in regionaal verband. De verhoudingen in de regio zijn goed. Beide gemeenten werken samen in dezelfde samenwerkingsverbanden, binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de regio Gooi en Vechtstreek (gemeenschappelijke regeling).

Voorwaarden lichte samenvoeging
Aan de voorwaarden van het kabinet voor toepassing van de herindelingsvariant lichte samenvoeging is voldaan. Wijdemeren en Hilversum zijn het eens over toepassing van een lichte samenvoeging. In het bestuurlijk akkoord (bij het raadsvoorstel van 27 maart 2025) staan de samenwerkingsafspraken over het verdere interne proces en planning, het dienstverleningsconcept, het benutten en versterken van identiteiten en kwaliteiten van dorpen en wijken, goed ondernemersklimaat, de groenblauwe omgeving, de harmonisering van voorschriften en beleid, de financiën, personeel en organisatie. Voor wat betreft dat laatste is de gemeentelijke organisatie van Wijdemeren per 1 januari 2026 geïntegreerd in de gemeentelijke organisatie van Hilversum, met uitzondering van de griffie en een aantal specifiek benoemde functionarissen van Wijdemeren. Daarnaast worden de waarborgen in het sociaal plan voor de medewerkers gerespecteerd en

hebben alle medewerkers in de tweede helft van 2025 een plaatsingsbrief ontvangen.

Financiële positie
Wij beoordelen de financiële positie van de gemeente Hilversum als voldoende. In de bijlage treft u een analyse aan van de financiële positie van beide gemeenten en een verwachting voor de nieuwe gemeente.

Commissie Economie, Financiën en Bestuur
Onze zienswijze op dit herindelingsadvies is op 19 mei 2025 besproken in de Statencommissie Bestuur. Daarbij bleek dat deze zienswijze ook op instemming van de meerderheid van Provinciale Staten kan rekenen.

Conclusie
Alles afwegend beoordelen wij de door de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren voorgestelde samenvoeging van hun beide gemeenten per 1 januari 2027 als positief. Het is een initiatief van onderop, wat zowel voor u als voor ons de voorkeur heeft in het geval van herindeling.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

1. Financiële analyse fusie Hilversum/Wijdemeren
2. Herindelingsadvies Samen Sterker gemeenten Hilversum en Wijdemeren
3. Herindelingsadvies - Bijlageboek A
4. Brief AB Gooi en Vechtstreek 14 december 2023

Bijlage: Financiële analyse fusie Hilversum en Wijdemeren
(registratienr: 2395610/2400210)

Naar aanleiding van de vaststelling van het herindelingsontwerp door beide gemeenteraden, valt Wijdemeren sinds 11 december 2024 onder preventief toezicht in het kader van de Wet arhi. Hilversum blijft repressief, omdat er sprake is van een lichte herindeling. De gemeenten willen in 2026 een ambtelijke fusie realiseren.

Nadat Wijdemeren onder preventief toezicht op basis van de Gemeentewet werd gesteld voor het jaar 2023 heeft deze gemeente veel werk verricht om onder andere hun financiële huishouden op orde te krijgen. Dit is goed gelukt; begroting 2025 is structureel en reëel sluitend vastgesteld en in de meerjarenraming (2026-2028) laat alleen 2026 een tekort zien. Echter, in de jaren daarna ziet de gemeente geen mogelijkheid meer om zelfstandig te blijven. De reden hiervoor is dat de gemeente o.a. kampt met veel achterstallig onderhoud. Momenteel wordt veel inzet gepleegd om dit weg te werken. Voor het onderdeel wegen zullen nieuwe inspecties plaatsvinden in het zuidelijk areaal door een deskundig bureau. Verder is de gemeente van plan om vier bruggen te vervangen en enkele panden te verkopen. Op de onderdelen wegen en riolering zijn vanaf 2029 aanzienlijke investeringen benodigd. Deze investeringen brengen kapitaallasten met zich mee die de gemeente niet meer zelfstandig kan dekken. Deze situatie vormt de basis voor het besluit om per 1 januari 2026 een ambtelijke en vanaf 1 januari 2027 een bestuurlijke fusie met Hilversum aan te gaan.

De begroting 2025 van Wijdemeren is beleidsarm opgesteld en gebaseerd op de richtlijnen in de kadernota 2025 en het financieel herstelplan van 2023. In de begrotingsvergadering van 14 november 2024 is ook een eerste begrotingswijziging vastgesteld vanwege de vorming van een nieuwe coalitie en college in oktober 2024. De kadernota en begrotingswijziging hebben tot enkele mutaties geleid, waaronder:

- het schrappen van de taakstelling van € 515.000 voor 2025; voor 2026 en verder blijft een taakstelling van € 200.000 staan.
- het voeren van gesprekken met de betrokkenen voor verruiming opbrengsten toeristen- en forensenbelasting. Daarom wordt de taakstelling voor 2025 verlaagd met € 100.000.
- de geplande verhoging van 5% OZB vanaf 2026 is geschrapt, wat een inkomstenderving geeft van ruim een half miljoen.

Het budget voor het sociaal domein is verhoogd met € 2,6 miljoen ten opzichte van de gerealiseerde cijfers 2023. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan hogere loonkosten en inflatie en niet zozeer een toename van het aantal cliënten.
Momenteel heeft de gemeente een grondexploitatie – Porseleinhaven – waarbij de grondexploitatie negatief is (€ 9 miljoen), waarvoor een toereikende voorziening is getroffen.

Gemeente Hilversum is een financieel gezonde gemeente met een ambitieus investeringsprogramma. De grote hoeveelheid complexe projecten en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs leggen een groot beslag op de gemeentelijke financiën en de organisatie. De gemeente presenteert voor 2025 een positief structureel overschot van € 2.097.000. De gemeente heeft ervoor gekozen om geen overhaaste en grote bezuinigingen door te voeren. Dit doet de gemeente om lopende projecten en ontwikkelingen voort te kunnen zetten. Er zijn voor 2025 een drietal bezuinigingen opgenomen, namelijk: scherp door de begroting ad € 800.000, scherp door

coalitiemiddelen ad € 800.000 en woonlasten ad € 800.000. Voor 2026 wordt een structureel tekort geraamd van € 2.125.000. Dat komt met name door de fors lagere algemene uitkering van het Rijk aan de gemeenten vanaf 2026.

De gemeente Hilversum heeft voldoende weerstandscapaciteit om de gekwantificeerde risico's op te vangen. En ook voldoet de ratio incidentele weerstandscapaciteit aan de door de raad vastgestelde norm. Hilversum beschikt over een robuuste algemene reserve. In het verleden hebben er aanzienlijke dotaties aan de algemene reserve plaatsgevonden. Hilversum valt qua netto schuldquote in de categorie 'minst risicovol'.

Er zijn enkele aandachtspunten: de achterstand in onderhoud bij de kapitaalgoederen, het Sociaal Domein en de grondexploitatie Stationsplein. Uit het beheerplan wegen bleek een achterstand in het onderhoud. Deze achterstand zal de gemeente gecombineerd met werkzaamheden aan de riolering in acht jaar van ongeveer 20% terugbrengen naar ongeveer 7%. In 2024 is de gemeente hiermee gestart en deze aanpak loopt tot en met 2031. De gemeente ziet bij het Sociaal Domein voor de komende jaren de volgende risico's: prijsontwikkeling en stijging van de vraag. De grondexploitatie Stationsplein kent een verwacht verlies van € 3,2 miljoen (netto contante waarde). Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen.

Tot slot, Hilversum voert op dit moment al het gastheerschap uit voor de gemeente Wijdemeren op het gebied van innen lokale belastingen en heffingen en behandelt ook kwijtscheldingsverzoeken voor aanslagen die Waternet oplegt aan inwoners van de gemeente Wijdemeren.

De provincie ziet geen problemen voor de nieuw te vormen gemeente.

registratienr: 2395610/2395615

SAMEN STERKER

Herindelingsadvies Wijdemeren en Hilversum

Voor krachtige dorpen, wijken, gemeente en regio

12 februari 2025

Wijdemeren

Hilversum Mediastad

Toekomstdromen

Tussen dag en nacht vliegt de tijd
seizoenen voorbij
we ontdekken nieuwe plekken
ontmoeten elkaar, delen momenten
die ons brengen waar we nu zijn

geborgen in wonderschoon
doet soms vergeten wat voor een privilege het is
om hier te wonen en bewegen
onder gebogen groen en uitgestrekt blauw
waaierend landschap

ik loop door het hart van het land en voel me thuis
weet dat als ik rust wil
ik rennen kan, fietsen, zwemmen
of in een zweefvliegtuig onder de wolken
nog steeds vindbaar blijf

ik kan hier verdwijnen voor even
en opstaan voor altijd

elk dorp, elke wijk
elke buurt en straat
een eigen identiteit
verankerd in veen en zand

vruchtbare grond
en toekomstdromen
hand in hand
als je één oor op de aarde legt
en luistert naar wat er speelt

elk geluid aandacht schenkt
en dezelfde pure intenties deelt
als bewoners voor hun leefomgeving
dan staat ons wat moois te wachten.

Charlotte de Raad

Inhoudsopgave

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum 6
1.1 Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan 6
1.2 Herindelen uit noodzaak, betrokkenheid en verantwoordelijkheid 6
1.3 Hoe ziet dit herindelingsadvies eruit? 7

2. Onze kwaliteiten en identiteiten 12
2.1 Wijdemeren, Hilversum en Gooi en Vechtstreek in beeld 13
2.2 Kwaliteiten van wijken, kernen en gemeenschappen 17
2.3 Kwaliteiten van een gezonde leefomgeving 20
2.4 Economische kwaliteiten en ondernemerschap 22

3. Ons toekomstperspectief 25
3.1 De toekomstige gemeente 28
3.2 Maatschappelijk perspectief: dorpen- en wijkenbeleid 29
3.3 Economisch perspectief 34
3.4 Omgevingsperspectief 37
3.5 Regionaal perspectief 43

4. Stabiele gemeentefinanciën 47
4.1 Effect op de algemene uitkering 47
4.2 Woonlasten 48
4.3 Financiële positie van de gemeenten 50
4.4 Financieel toezicht bij herindeling 53

5. Waarborgen voor personeel 55
5.1 Integratie vooruitlopend op herindelingsdatum 55
5.2 Personele waarborgen 56

6. Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen 59
6.1 Iedere herindeling getoetst aan vier criteria 59
6.2 Twee aanvullende criteria bij 'lichte samenvoeging' 59
6.3 Toets aan lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak 59
6.4 Toets aan bestuurskracht 62
6.5 Toets aan interne samenhang en nabijheid van bestuur 63
6.6 Toets aan regionale samenhang 63
6.7 Overeenstemming over toepassing van de variant 64
6.8 Afspraken over de rechtspositie van het personeel 64

7. Het vervolg van het herindelingsproces 66
7.1 Van herindelingsadvies naar wet (wettelijk spoor) 66
7.2 Gemeenteraden stellen uitvoeringsopdrachten vast 67
7.3 Fusie- en veranderspoor wordt uitgevoerd richting 1 januari 2026 67
7.4 Verplichte beleidsharmonisatie op lokaal passende en wettelijke momenten 67

8. Begrippenlijst 70

9. Bijlagenboek A. 74

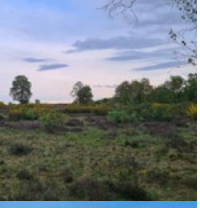

Wijdemeren en Hilversum passen goed

We vinden veel dezelfde dingen belangrijk
Hoge levensstandaard met voorzieningen in de buurt, waardering van het eigene, gemeenschapszin en natuur

We hebben vergelijkbare opgaven
Natuur, demografie en behoud brede welvaart

Onze kwaliteiten vullen elkaar aan
Dorpse nabijheid, stadse voorzieningen en verschillende woonmilieus

We delen een historie en bezoeken elkaar dagelijks
Voor familie, werk, onderwijs, cultuur, recreatie en winkelen

Foto: Liftoff Productions

Voorgeschiedenis
- Besluit start verkenning Wijdemeren (juli 2023)
- Startdocument verkenning Hilversum (januari 2024)
- Principebesluiten gemeenteraden Wijdemeren en Hilversum (juli 2024)
- Vaststellen herindelingsontwerp gemeenteraden Wijdemeren en Hilversum (december 2024)

Waarom herindelen?
Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan
Wijdemeren is niet krachtig genoeg om in de toekomst de vraagstukken van het uitgestrekte gebied aan te pakken en goede dienstverlening te garanderen.

Hilversum neemt verantwoordelijkheid
De centrumgemeente is als beste in staat om Wijdemeren in haar geheel voor de regio te behouden. Een sterkere gemeente is ook in het belang van inwoners van Hilversum en iets om trots op te zijn.

Vervolg van het proces
- Besluit gemeenteraden over herindelingsadvies (27 maart 2025)
- Verder werken aan de goede start van de gemeente met de samenleving (2025, 2026)
- Via Gedeputeerde Staten Noord-Holland naar Minister BZK, Raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer (2025-2026)
- Ambtelijke samenvoeging (1 januari 2026)
- Herindelingsverkiezingen (november 2026)
- Start nieuwe gemeente (1 januari 2027)

Financiën
- Een grotere en sluitende gemeente-begroting kan beter tegen een stootje
- Door de herindeling krijgen we jaarlijks 4,4 miljoen euro meer Algemene Uitkering
- Voor de eenmalige lasten van de herindeling krijgen we een extra Algemene Uitkering van ongeveer 6 miljoen euro
- De gevolgen van het op elkaar afstemmen (harmoniseren) van woonlasten voor inwoners en ondernemers kunnen beperkt worden.

De cijfers

	Inwoners	Bedrijven	Land	Water	Kernen	Begroting
Samen	119.040	19.655	93 km²	30 km²	14	455 miljoen
Wijdemeren	24.605	4.560	47 km²	29 km²	6	67 miljoen
Hilversum	94.435	15.095	46 km²	1 km²	8	388 miljoen

Voordelen voor inwoners en ondernemers
Meer mogelijkheden met een grotere begroting en organisatie
Betere toegang tot dienstverlening, voorzieningen en uitvoering van projecten

We blijven zelf besluiten (zelfbeschikking)
Over prioriteiten en behoud van onze kwaliteiten, karakters en cohesie

Meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel
Voor investeringen in huidige en toekomstige opgaven voor onder andere natuur, wonen, mobiliteit, economie en energie

Bestuur en organisatie
- Goede dienstverlening tegen acceptabele kosten
- Zichtbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur
- Gebiedsgericht werken en maatwerk
- Stevigere samenwerkingspartner voor regio, provincie, Rijk en maatschappelijke organisaties
- Aantrekkelijke werkgever
  - Doelgerichte uitvoering
  - Strategische denkkracht
  - Ruimte voor professionele ontwikkeling
  - Goede werkplekken en faciliteiten
  - Efficiënte bedrijfsvoering

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

Wijdemeren en Hilversum hebben een gemeenschappelijk verleden, veel onderlinge relaties en vanaf 1 januari 2027 een gedeelde toekomst. Het zijn unieke plekken in het midden van Nederland, in de regio Gooi en Vechtstreek en tussen de grote steden Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. We zijn trots op onze groene en blauwe landschappen, de hoge levenskwaliteit, economische topsectoren, stevige gemeenschappen en voorzieningen op elk vlak. Dat willen we zo houden!

Beide gemeenten kiezen daarom met overtuiging voor een gedeelde toekomst. Een keuze uit noodzaak en uit betrokkenheid. Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan en een samenvoeging met Hilversum is de enige logische en haalbare optie. De samenvoeging geeft extra energie aan de vele maatschappelijke, culturele en economische verbindingen die er al zijn. De groenblauwe centrumgemeente van de regio biedt meer stevigheid en mogelijkheden voor die bijzondere mix van identiteiten, gemeenschappen, natuurgebieden en erfgoed, media en recreatie.

In juli 2024 spraken beide gemeenteraden de intentie uit om Wijdemeren aan Hilversum toe te voegen en daarvoor een eerste plan te maken. Dit plan is de eerste gezamenlijke stap om de samengevoegde gemeente van 120.000 inwoners en 20.000 bedrijven een goede start te geven, gesteund door zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners.

1.1 Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan

De aanleiding is duidelijk: Wijdemeren kan vanuit bestuurlijk, organisatorisch en financieel oogpunt niet zelfstandig voortbestaan. Inwoners en ondernemers betalen de hoogste woonlasten van Nederland. Het prachtige, uitgestrekte gebied brengt na 2030 grote opgaven en kosten met zich mee, die de 25.000 inwoners en de gemeentelijke organisatie niet kunnen dragen. Daarbij kan de gemeente de uitdagingen, kwaliteiten en kansen van Wijdemeren niet goed onder de aandacht van de provincie Noord-Holland, de Metropoolregio Amsterdam, het Rijk en Europa krijgen. Na een periode van financieel toezicht van de provincie, veel onderzoeken en participatiebijeenkomsten trok de gemeenteraad van Wijdemeren in 2023 de conclusie dat het onderbrengen van Wijdemeren in een andere gemeente in het belang is van inwoners, ondernemers en het gebied.

1.2 Herindelen uit noodzaak, betrokkenheid en verantwoordelijkheid

Alle gemeenten in de Gooi en Vechtstreek vinden het belangrijk dat Wijdemeren voor de regio behouden blijft. Er is een sterke overtuiging dat de regio mét Wijdemeren sterker is, vanwege de gedeelde geschiedenis, unieke kwaliteiten en samenhangende, regionale opgaven. Hierin spelen ook de ervaringen met het recente verlies van Weesp voor de regio een rol.

Uit onderzoeken van Wijdemeren en Hilversum blijkt dat het toevoegen van Wijdemeren aan Hilversum de enige mogelijkheid is om Wijdemeren in zijn geheel voor de regio te behouden, goede diensten aan inwoners

en ondernemers te blijven leveren en beter aandacht te kunnen vragen voor lokale en regionale opgaven. Hilversum had zelf geen ambitie om te herindelen, maar neemt om drie redenen verantwoordelijkheid:

- Wijdemeren en Hilversum zijn elkaars grootste 'buren' en sterk verbonden. Er is een gedeelde geschiedenis en al veel verkeer tussen de gemeenten voor recreatie, onderwijs en voorzieningen.
- Als stevige centrumgemeente voor de regio Gooi en Vechtstreek kan Hilversum een herindeling financieel en organisatorisch goed aan.
- Een sterke gemeente is nuttig voor inwoners en iets om trots op te zijn.

1.3 Hoe ziet dit herindelingsadvies eruit?

In voorliggend herindelingsadvies is aandacht voor de kansen en uitdagingen die inwoners, ondernemers en raadsleden hebben benoemd tijdens bijeenkomsten, in vragenlijsten, in straatinterviews en via de herindelingswebsite. Tijdens de zienswijzeperiode hebben verscheidene inwoners, organisaties en gemeenten zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen en de reacties van de colleges van B&W van Wijdemeren en Hilversum zijn te vinden in bijlage A5 in Bijlagenboek A. Ook zijn er enkele verplichte hoofdstukken die volgen uit het wettelijk kader voor herindelingen: de Wet algemene regels herindelingen (arhi).

- Ondanks verschillen in 'stedelijkheid', passen Hilversum en Wijdemeren goed bij elkaar. De gemeenten zijn historisch, economisch en maatschappelijk verbonden. Inwoners waarderen het 'eigene', de gemeenschapszin, de natuur en voorzieningen in de buurt. Kwaliteiten vullen elkaar aan: een dorpse sfeer én het gemak van stedelijke voorzieningen. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de waarden, verbindingen en kwaliteiten een stevige basis zijn voor een toekomst samen.
- Dit plan gaat ook over kansen en uitdagingen voor de toekomstige gemeente. Niet alleen dienstverlening aan inwoners en ondernemers, maar ook de woning- en arbeidsmarkt, zorg, bereikbaarheid, de economie, versterken van sociale cohesie en uitdagingen voor energie, klimaat en natuur. In hoofdstuk 3 staan toekomstperspectieven die beschrijven hoe de herindeling bijdraagt aan goede dienstverlening, het gebruiken van onze kwaliteiten, de mogelijkheid om zélf te besluiten en hoe het zorgt voor meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel.
- Het is belangrijk dat de lasten voor inwoners en ondernemers acceptabel zijn en dat de gemeentebegroting stevig en sluitend is. In hoofdstuk 4 staat hoe dit goed kan. Daarnaast staan hier de resultaten van een financiële 'herindelingsscan'. Deze geven een eerste indruk van de begroting voor de nieuwe gemeente vanaf 2027.
- Er zijn afspraken voor het onderbrengen van personeel van Wijdemeren in Hilversum, als de gemeenteraden het herindelingsadvies vaststellen. Die staan in hoofdstuk 5.
- Het herindelingsadvies wordt in 2025 en 2026 beoordeeld door de provincie en het Rijk. Hoofdstuk 6 is daar specifiek voor geschreven en beschrijft op een formele manier hoe het herindelingsadvies voldoet aan het 'beleidskader herindeling'.
- Niet alles in dit herindelingsadvies is tot in detail uitgewerkt. Dat is een bewuste keuze. Zo geven we de beide gemeenteraden de mogelijkheid om inhoudelijk en procesmatig kader te blijven stellen, en kunnen inwoners en ondernemers de komende jaren blijven vertellen wat zij belangrijk vinden. Tot 1 januari 2027 maken we het plan voor de nieuwe gemeente Hilversum met beide gemeenteraden en de samenleving steeds concreter en duidelijker. Hoofdstuk 7 beschrijft alle stappen.

In dit herindelingsadvies komen soms technische begrippen voor. In de begrippenlijst staan de voornaamste uitgelegd.

Participatieopbrengst in dit herindelingsadvies

Een opdracht van de gemeenteraden was om inwoners, ondernemers en organisaties bij het maken van dit herindelingsadvies te betrekken. Er was gevraagd om thema's die in de eerdere verkenningen vaak werden genoemd verder uit te diepen: buurten/wijken/identiteit, economie/ondernemerschap en natuur/landschap. In deze fase was het belangrijk om jongeren een plek te geven en te zorgen voor een hoge kwaliteit van het gesprek. In de zienswijzefase zetten we in op een zo groot mogelijke deelname.

Iedereen die dat wilde, kon meedenken. Er zijn oproepen gedaan in alle huis-aan-huisbladen, via sociale media, op posters langs grote wegen en in bushokjes, en op openbare digitale schermen. Iedereen kon reageren op stellingen op de herindelingswebsite en daar ideeën indienen, meedoen aan vier fysieke participatieavonden en aan straatinterviews in alle dorpen en wijken.
De resultaten zijn transparant teruggekoppeld op de website, met de mogelijkheid om daar nog op te reageren. Alle input is terug te vinden op de herindelingswebsite, via deze QR code.

De participatieopbrengst komt op verschillende plekken terug in hoofdstuk 3, in aparte tekstkaders. In hoofdstuk 7 staat hoe de participatie tot 1 januari 2027 verder vorm krijgt.

Foto: Margot Brakel

Wijdemeren en Hilversum hebben een gezamenlijke geschiedenis

Hilversum en de dorpen in Wijdemeren ('s-Graveland, Kortenhoef, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Loosdrecht en Breukeleveen) onderhielden stevige economische en culturele relaties doordat zij dicht bij elkaar lagen. De stad en de dorpen ontwikkelden zich steeds, in dezelfde tijdgeest en omstandigheden.

11e-14e eeuw: ontginning van het Gooi en de Veengebieden

In de middeleeuwen maakten boeren de moerassige veengrond geschikt voor landbouw en veeteelt. Dat heet ontginnen. In deze periode ontwikkelden nederzettingen zoals Kortenhoef, Ankeveen en Loosdrecht, maar ook Hilversum. Rond de 13e eeuw werd de turfwinning een belangrijke economische activiteit. Dit leidde tot grote veranderingen in het landschap, zoals de vorming van de Loosdrechtse Plassen. Hilversum was ook betrokken bij turfhandel en brandstofvoorziening aan omliggende steden, zoals Utrecht en Amsterdam. Door spanningen tussen de bisschop van Utrecht en de graven van Holland verschoven regionale grenzen regelmatig.

16e-17e eeuw: de opkomst van het Gooi als regio

Zeker nadat Hilversum in 1424 onafhankelijk werd, werd het een groeiend agrarisch dorp, en de regionale kern voor handel en nijverheid. Dorpen zoals Ankeveen en 's-Graveland maakten deel uit van dezelfde regionale handelsnetwerken, waarin landbouwproducten en turf werden verhandeld. De regio kwam duidelijker als regio in beeld toen zich in de 17e eeuw rijke Amsterdammers vestigden. Niet alleen in 's-Graveland, maar ook in Hilversum. Buitenplaatsen en landgoederen zoals Trompenburgh in 's-Graveland en villaparken in Hilversum droegen bij aan economische ontwikkeling en leverden veel werkgelegenheid op.

18e-19e eeuw: groei van de textielnijverheid

In de 18e eeuw begon Hilversum zich te ontwikkelen als een centrum voor textielnijverheid. Dit had ook een regionale uitstraling, omdat arbeiders en ambachtslieden uit omliggende dorpen naar Hilversum kwamen voor werk. Dorpen als Kortenhoef en Loosdrecht waren sterk agrarisch georiënteerd, maar maakten deels gebruik van Hilversumse markten en ambachtslieden voor handel. Hilversum werd in die tijd een lokaal economisch centrum waar de producten van de omliggende veengebieden en dorpen verhandeld konden worden.

19e eeuw: groei door aanleg van infrastructuur

Hilversum werd in 1874 aangesloten op het landelijk spoorwegnet en was eindstation voor de Gooise Stoomtram. De 's-Gravelandse paardentram verbond station Hilversum met 's-Graveland, tot vlakbij de Smidsbrug. De Gooise Vaart werd doorgetrokken tot de Oude Haven. Dit bevorderde de mobiliteit en handel tussen de dorpen en Hilversum, wat de regio economisch versterkte.

Paardentram 's-Graveland
Bron: Streekarchief Gooi en Vechtstreek

20e eeuw: ontwikkeling van de mediastad en recreatie

In de 20e eeuw groeide Hilversum uit tot het centrum van de Nederlandse omroep- en media-industrie. Hoewel dit in eerste instantie geen directe link had met de dorpen van Wijdemeren, trok de groei van Hilversum wel mensen aan uit omliggende plaatsen voor werk. Tegelijkertijd ontwikkelden de Loosdrechtse Plassen zich in de 20e eeuw tot een populaire recreatiebestemming, met name voor watersport. Ook veel Hilversummers bezochten de plassen voor ontspanning en vakantie, waardoor er een toeristische en recreatieve wisselwerking ontstond tussen Hilversum en Wijdemeren.

20e eeuw: gedeelde suburbanisatie

Vanaf de tweede helft van de 20e eeuw groeiden zowel Hilversum als de omliggende dorpen in bevolking door suburbanisatie. Mensen trokken weg uit grote steden zoals Amsterdam en vestigden zich in het groenere Gooi en de Vechtstreek. Hilversum en de dorpen in Wijdemeren groeiden. Hilversum werd door stadsarchitect W.M. Dudok een complete tuinstad. De dorpen werden steeds meer woonkernen voor forensen die in Hilversum of de Randstad werkten.

Laat 20e eeuw: regionale samenwerking en fusie

In de tweede helft van de 20e eeuw en het begin van de 21e eeuw wordt de regio Gooi en Vechtstreek, waar Hilversum en Wijdemeren deel van uitmaken, steeds meer gezien als één regio. Gemeenten begonnen samen te werken op gebieden zoals infrastructuur, toerisme, het sociaal domein, natuurbeheer en economische ontwikkeling. In 2002 werd de gemeente Wijdemeren gevormd door een fusie van de dorpen ‘s-Graveland, Loosdrecht en Nederhorst den Berg. Deze nieuwe gemeente maakte de samenwerking met de regiogemeenten makkelijker, waardoor Wijdemeren inmiddels onlosmakelijk aan deze regio is verbonden.

2. Onze kwaliteiten en identiteiten

2. Onze kwaliteiten en identiteiten

De toekomstige gemeente gaat niet 'iets nieuws doen', maar gebruikt en versterkt wat er al is. Er is veel om trots op te zijn: hechte gemeenschappen met karakter, in een aantrekkelijke mix van wonen en werken. De toekomstige gemeente staat op een stevige basis van gedeelde waarden, unieke kwaliteiten en bestaande verbindingen.

Inwoners wonen hier met plezier omdat er een hoge levenstandaard is, met:

- Werk, buurtvoorzieningen en stedelijke voorzieningen dichtbij
- Het eigene: verschillende identiteiten en gemeenschapszin
- Kwaliteit en verscheidenheid van de omliggende natuur
- Unieke economische topsectoren: media en toerisme/recreatie

De toekomstige gemeente combineert de stedelijke levendigheid, dorpse sfeer en landelijke rust. In dit hoofdstuk beschrijven we welke kwaliteiten Wijdemeren en Hilversum meebrengen. We kijken specifiek naar wijken, kernen en gemeenschappen, een gezonde leefomgeving, en economie en ondernemerschap.

Markt Hilversum - Foto: Studio Kastermans

2.1 Wijdemeren, Hilversum en Gooi en Vechtstreek in beeld

Wijdemeren is een gemeente met een overwegend landelijk en recreatief karakter, met nadruk op water, natuur en kleinschalige dorpen. De gemeente bestaat uit zes dorpen, die langs historische ontginningslinten zijn ontstaan: Ankeveen, Breukeleveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Loosdrecht en 's-Graveland. Er wonen zo'n 24.500 inwoners in 11.000 huishoudens en er zijn ongeveer 11.000 arbeidsplaatsen.

Wijdemeren staat vooral bekend om de vele recreatiemogelijkheden in het groene en waterrijke cultuurlandschap. Dit landschap kreeg vorm door menselijke acties: zand- en turfwinning, drooglegging, landbouw en de aanleg van buitenplaatsen. De bijzondere combinatie van wonen, erfgoed, natuurbeheer, recreatie en landbouw in het groenblauwe landschap maakt Wijdemeren uniek.

Alle dorpen hebben een sterk eigen karakter en ontstaansgeschiedenis. Er is veel energie en de inwoners zijn ondernemend en trots op het lokale verenigingsleven. Het behouden en versterken van identiteit, erfgoed, sociale cohesie en voorzieningen is daarmee een belangrijke opgave. Net als het blijven vinden van een goed evenwicht tussen natuurlijke waarden en natuurgebruik, en het bevorderen van ondernemerschap en mobiliteit.

Hilversum is de centrumgemeente van de Gooi en Vechtstreek. Een complete gemeente met stadse en dorpse kenmerken en regionale voorzieningen zoals een ziekenhuis, drie treinstations, cultuur, onderwijs en detailhandel. Hilversum bestaat uit acht wijken: zeven in het stedelijke gebied en de Hilversumse Meent aan de noordgrens met Bussum. Er wonen zo'n 94.500 inwoners in 45.000 huishoudens. Hilversum is landelijk bekend als Mediastad, met een rijke geschiedenis van radio en televisie en een bruisende creatieve industrie. Er zijn zo'n 50.000 arbeidsplaatsen in alle economische sectoren.

Hilversum is ook een tuinstad: stadsbouwmeester Dudok ontwierp een compacte, complete stad van samenhangende jaren '30 architectuur. Met wijken waarin gemeenschap, gezondheid, voorzieningen en goede woningen centraal staan en de bossen en heidevelden eromheen worden beschermd.

De 37 buurten in Hilversum zijn heel verschillend. Dat geldt ook voor de werklocaties. In alle wijken en werklocaties zijn verenigingen van inwoners en ondernemers actief. Elke plek heeft zijn eigen kwaliteiten en uitdagingen. Hierdoor zijn het gebiedsgericht werken en maatwerk belangrijk, met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, kansengelijkheid en economische vitaliteit.

Wijdemeren en Hilversum zijn al verbonden

Wijdemeren heeft van alle buurgemeenten de stevigste banden met Hilversum. Dat bleek uit een verkenning naar verplaatsingspatronen van en naar Wijdemeren die door de gemeente Wijdemeren in het voorjaar 2024 werd gemaakt. Onderstaande figuur komt uit die verkenning.

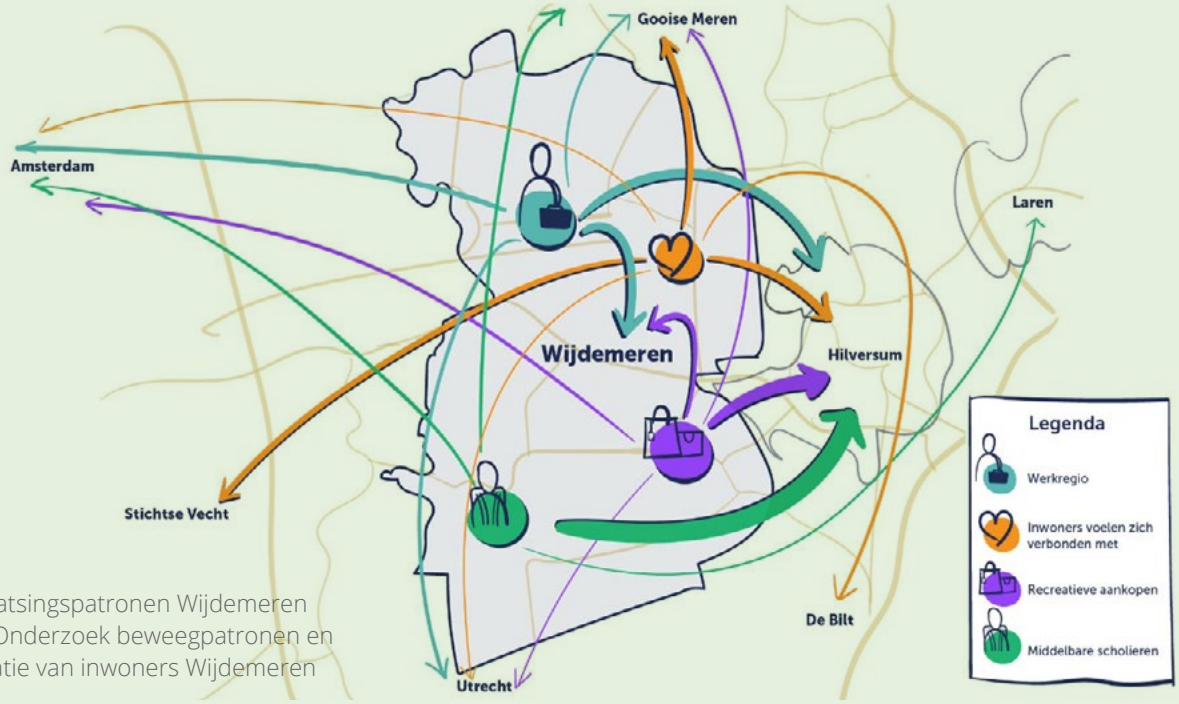

Verplaatsingspatronen Wijdemeren
Bron: Onderzoek beweegpatronen en oriëntatie van inwoners Wijdemeren

Cijfers over verbinding

- Hilversum is voor Wijdemeerders de belangrijkste verhuisbestemming. In 2022 verhuisden 265 Wijdemeerders naar Hilversum (7%). Voor Hilversummers staat Wijdemeren op plek 4 om naar toe te verhuizen. In 2022 ging het om 245 verhuizingen (7%) (Bron: WIMRA 2023)
- De meeste bedrijfsverplaatsingen binnen de regio in de periode tussen 2011 en 2020 vonden plaats tussen Wijdemeren en Hilversum. Van Wijdemeren vertrokken 43 bedrijven naar Hilversum. En van Hilversum vertrokken 83 bedrijven naar Wijdemeren (Bron: Ecorys 2021)
- Van de beroepsbevolking die buiten Wijdemeren werkt, werkt het grootste deel in Hilversum, namelijk 19%. Hilversummers vullen de meeste banen in Wijdemeren in ‘van buiten’.
- Wijdemeerders doen de meeste dagelijkse aankopen in Wijdemeren zelf: 73%. 18% van de bestedingen gebeurt in Hilversum. Van de recreatieve aankopen doen inwoners van Wijdemeren dat voor 11% in Wijdemeren en voor bijna een derde (32%) in Hilversum. Dat is bijna net zoveel als er online wordt gekocht (35%).
- Hilversum is de belangrijkste bestemming van het Wmo-vervoer vanuit Wijdemeren. Van de top 15 meest bezochte locaties zijn er 12 zorglocaties, waarvan 58% in Hilversum en 25% in Wijdemeren zelf. 80% van de ritten van het Wmo-leerlingenvervoer gaat van Wijdemeren naar Hilversum toe.

Samen...

- ...wonen er 120.000 inwoners op een totale oppervlakte van 122,71 km2. Dat is qua inwoneraantal de 26e gemeente van Nederland (nu staat Hilversum op 37 en Wijdemeren op plek 235). Als het gaat om oppervlakte is de toekomstig gemeente de 105e van Nederland. Nu staat Wijdemeren op plek 185 en Hilversum op 241.
- ...hebben Wijdemeren en Hilversum 1.773 gemeentelijke, provinciale en Rijksmonumenten en 4 beschermde stads- en dorpsgezichten. Dat betekent dat de toekomstige gemeente stevig in de top-10 van erfgoedgemeenten staat.

Gooi en Vechtstreek

Wijdemeren en Hilversum behoren tot de regio Gooi en Vechtstreek. In de regio wonen zo'n 245.000 inwoners. De regio ligt centraal in Nederland en is goed verbonden met omliggende grote steden via de weg en het spoor. De regio is bijzonder door het vele cultuurhistorische erfgoed en de verschillende landschappen, de natuur en de kernen daarin.

Gemeenten en inwoners zijn tevreden over de regionale samenwerking. Er is solidariteit: grotere en kleinere gemeenten zien en waarderen elkaar en kunnen samen meer dan alleen. Inwoners merken dat bijvoorbeeld in de dienstverlening voor volksgezondheid (GGD), afvalinzameling (GAD), de ambulancedienst, het streekarchief, het Wmo-vervoer en leerlingenvervoer, jeugdzorg en Veilig Thuis.

Gooi en Vechtstreek is ook het werkgebied van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Belangrijke regionale partners zijn het Waterschap, Natuurmonumenten, het Goois Natuurreservaat, de woningcorporaties, zorgorganisaties, onderwijsinstellingen, gecontracteerde partijen (jeugd, Wmo) en de omgevingsdienst (OFGV). Het verbeteren van strategische belangenbehartiging is een belangrijke regionale uitdaging.

Samenwerken aan brede welvaart in gooi en vechtstreek

De verschillen in landschap en cultuur in de regio Gooi en Vechtstreek zijn uniek in Nederland. Het is hier fantastisch wonen. Onze regio combineert een prettig leefklimaat met voorzieningen dichtbij en werk in de steden. In vergelijking met het gemiddelde in Nederland zijn inwoners hier gemiddeld gezonder, zekerder van hun baan, meer maatschappelijk betrokken, tevredener met hun huis en gelukkiger. Natuurlijk zijn er binnen de regiogemeenten ook verschillen tussen bevolkingsgroepen.

Onze regio behoort niet alleen tot de hoogst scorende regio's, maar ook tot de hardst groeiende. Onderzoeken naar 'brede welvaart' laten een voorzichtig patroon tussen brede welvaartontwikkeling en de mate van samenwerking in de regio zien.

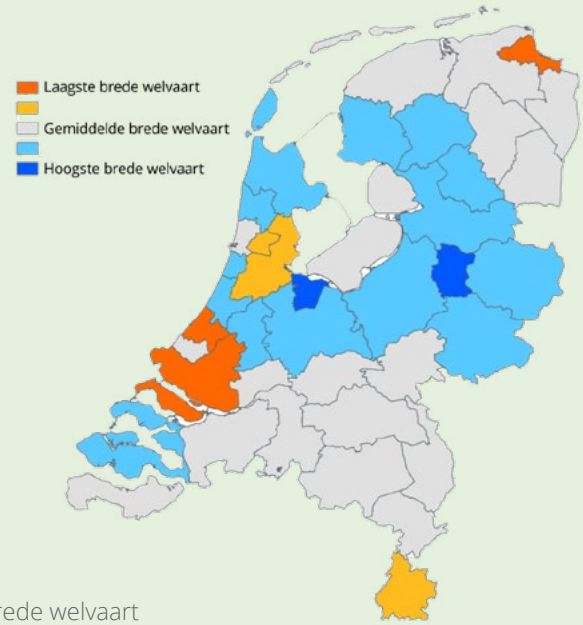

Brede welvaart
Bron: RaboResearch, Universiteit Utrecht

Wijdemeren, Hilversum, Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Laren en Eemnes werken al geruime tijd intensief met elkaar aan gezamenlijke uitdagingen op het gebied van mobiliteit, economie, wonen, voorzieningen, natuur en energie. Die samenwerking is formeel gebaseerd op een Gemeenschappelijke Regeling en inhoudelijk op de Regionale Samenwerkingsagenda.

Het versterken van bestuurs- en organisatiekracht is een terugkerend thema in de regio. De regionale samenwerking heeft krachtige deelnemende gemeenten nodig. De herindeling van Wijdemeren en Hilversum volgt op:

- De fusie van Loosdrecht, 's-Graveland en Nederhorst den Berg tot de gemeente Wijdemeren met zes kernen (Loosdrecht, Ankeveen, Kortenhoef, 's-Graveland, Nederhorst den Berg en Breukeleveen) in 2002
- De samenvoeging van de organisaties van Blaricum, Eemnes en Laren tot de BEL-combinatie (2008)
- De fusie van Bussum, Naarden en Muiden in 2016 tot de gemeente Gooise Meren
- De herindeling van Weesp bij Amsterdam in 2022

2.2 Kwaliteiten van wijken, kernen en gemeenschappen

Inwoners van Wijdemeren en Hilversum geven hoge rapportcijfers voor het wonen in deze gemeenten. In het onderzoek 'Wonen in de metropoolregio Amsterdam (MRA)' uit 2023 gaven inwoners van Wijdemeren een 8,4 voor 'tevredenheid met de woning' en een 8,0 voor 'tevredenheid met de buurt'. Hilversummers gaven een 8,0 voor 'tevredenheid met de woning' en een 7,8 voor 'tevredenheid met de buurt'. Op veel vlakken is dat hoger dan het gemiddelde in de MRA.

Veel inwoners van Wijdemeren en Hilversum vinden een dorps karakter en goed bereikbare voorzieningen belangrijk. Het 'dorpse karakter' gaat vaak over betrokkenheid. Een vriendelijke sfeer, waarin mensen elkaar groeten en helpen en oog hebben voor elkaar. Het gaat ook over een prettige en veilige woonomgeving, met rust en ruimte: een niet te hoge bouw, veel groen, en een goede en veilige openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en spelen. Ook wordt vaak gewezen op de belangrijke functie van buurthuizen, wijkcentra, buurtkamers, kantines van sportverenigingen, kleinere en grotere culturele podia en wekelijkse en jaarlijkse markten voor de sociale cohesie.

Bij voorzieningen noemen inwoners vaak: huisartsen, supermarkten, detailhandel en horeca in de buurt voor hun dagelijks leven. Maar inwoners vinden goed bereikbare 'stadse' voorzieningen ook belangrijk, zoals het ziekenhuis, scholen, de treinstations, winkelcentra en -straten, musea en grote culturele podia, filmhuizen en festivals. Wijdemeerders noemen het gebrek aan goede busverbindingen vaak als verbeterpunt.

Kenmerkend aan Wijdemeren en Hilversum zijn de verschillende dorpen, wijken en buurten. Verschillende woonmilieus en verschillende identiteiten, die aan de basis liggen van hechte gemeenschappen die met elkaar tegen een stootje kunnen. In de toekomstige gemeente worden die verschillen gezien als kracht.

Leefbaarheidcijfers Wijdemeren, 2023
(rapportcijfer 1-10)

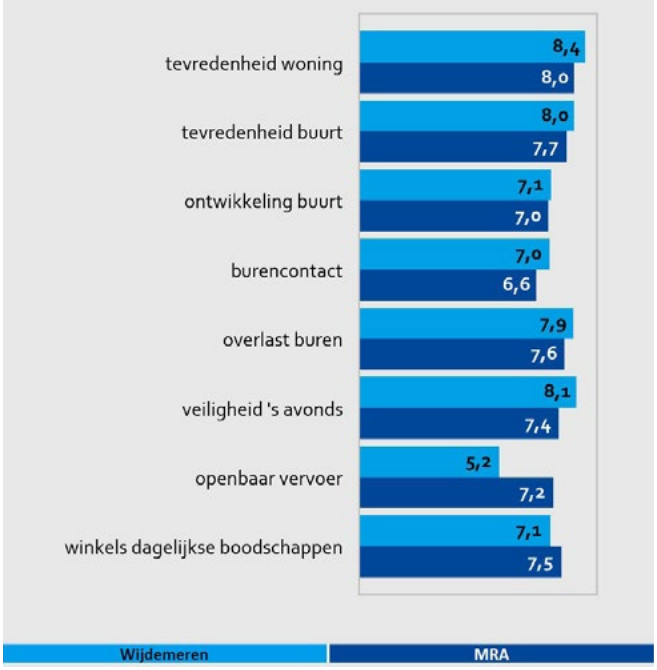

Leefbaarheidcijfers Hilversum, 2023
(rapportcijfer 1-10)

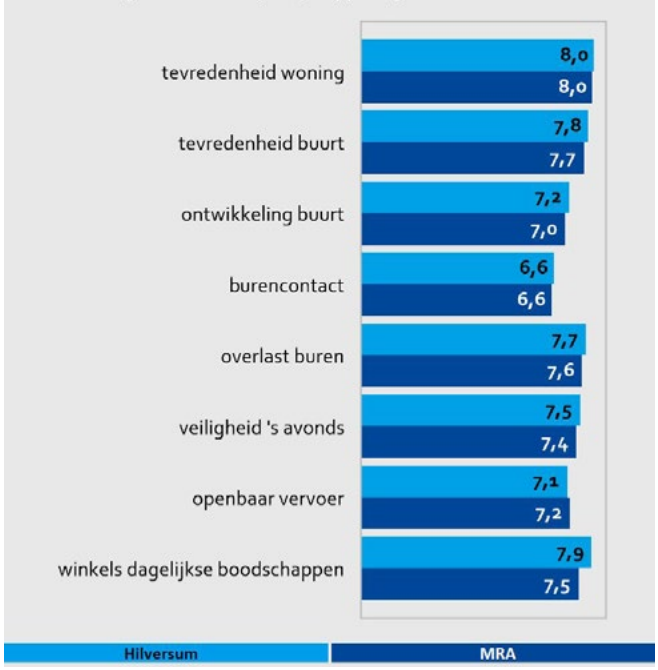

Leefbaarheidscijfers Hilversum en Wijdemeren – Bron: Wonen in de Metropoolregio Amsterdam 2023

Wijdemeren en Hilversum dorpen en wijken

Nederhorst den Berg

- 5.300 inwoners
- Trots op natuurkwaliteit en historische gebouwen, sterke betrokkenheid en verenigingsleven
- Aandachtspunten: behouden dorpskarakter en voorzieningen

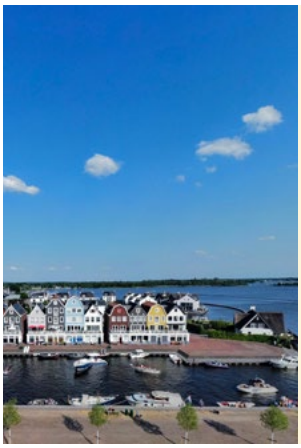

Loosdrecht

- 9.000 inwoners
- Toeristisch centrum in plassengebied
- Trots op natuur, ondernemers en cultureel en groen erfgoed (Kasteel-Museum Sypesteyn)
- Aandachtspunten: goede balans tussen natuur en recreatie, woningen bouwen

Kortenhoef

- 6.700 inwoners
- Trots op het rustige, groene karakter, mogelijkheden voor recreatie en dorpsgevoel
- Aandachtspunten: op peil houden van voorzieningen, bereikbaarheid en leefbaarheid in het dorp

‘s-Graveland

- 1.200 inwoners
- Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten
- Trots op erfgoed en natuur (het dorpsgezicht)
- Aandachtspunten: de omgeving beschermen, leefbaarheid en behouden voorzieningen

Ankeveen

- 1.520 inwoners
- Startpunt schaats-, fiets- en wandeltochten
- Trots op de relatieve rust en de omliggende natuur, hechte gemeenschap, evenementen en erfgoed
- Aandachtspunten: behouden dorpskarakter en voorzieningen

Breukeleveen

- 300 inwoners
- Trots op kleinschaligheid en de sterke gemeenschap
- Aandachtspunten: behouden natuurkwaliteit en behouden voorzieningen

Noordwest

- 7.725 inwoners
- Raadhuis, Mediapark en Beeld & Geluid
- Trots op rustig en mooi wonen en mooie inrichting van de ruimte
- Aandachtspunten: groenbeheer, doorstroming in woningen en meer diversiteit in bevolking

Noordoost

- 10.390 inwoners
- Naast station Hilversum Media Park
- Trots op sociale betrokkenheid en de natuur die dichtbij is
- Aandachtspunten: verkeersoverlast en behouden voorzieningen

Wijdemeren en Hilversum dorpen en **wijken** (vervolg)

Foto: Margot Brakel

Oost

- 22.310 inwoners
- Trots op woongenot, buurtgemeenschappen en voorzieningen dichtbij
- Aandachtspunten: meer ruimte voor groen en ontmoeten en voorkomen van verkeersoverlast

Foto: Margot Brakel

Zuidoost

- 10.715 inwoners
- Locatie van kantorenpark Sportpark, veel scholen en het regionale ziekenhuis
- Trots op het wonen in ruimte en rust en actieve wijkverenigingen
- Aandachtspunten: verkeersdoorstroming en groenbeheer

Hilversumse Meent

- 4.150 inwoners
- Kenmerkende hofjesopbouw, sociale verbondenheid en actieve vrijwilligers
- Trots op de groene gordel, veiligheid, rust en ruimte en het winkelcentrum
- Aandachtspunten: woningen en voorzieningen

Foto: Kick Smeets – PAW

Zuidwest

- 9.255 inwoners
- Trots op de groene en ruime opzet van de wijk en het winkelcentrum Kerkelanden met de voorzieningen
- Aandachtspunten: ruimte voor groen, beperken van verkeersoverlast en meer culturele voorzieningen

Zuid

- 17.695 inwoners
- Trots op de tuinwijk, winkelstraat Gijsbrecht van Amstel en de natuur om de hoek
- Aandachtspunten: verkeersdoorstroming, prettige openbare ruimte en wijkvoorzieningen

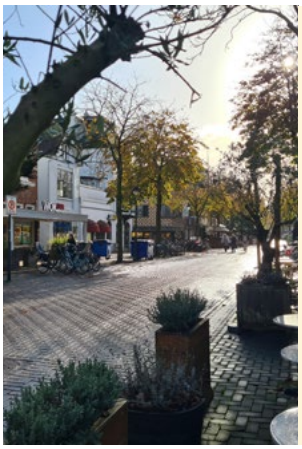

Centrum

- 10.225 inwoners
- Centrum voor de regio met station Hilversum, winkels, horeca en cultuur
- Trots op de voorzieningen
- Aandachtspunten: ruimtelijke kwaliteit (dorpskarakter) en meer ruimte voor groen

2.3 Kwaliteiten van een gezonde leefomgeving

De hoge waardering van inwoners voor het wonen in Wijdemeren en Hilversum heeft ook te maken met de natuur. Bijna iedereen vindt de diverse natuurgebieden in, om en tussen Hilversum en Wijdemeren erg waardevol. Inwoners genieten van het water, het platteland, de polders, de hei, de bossen en de landgoederen in beide gemeenten. Recreatieondernemers en agrariërs verdienen er hun brood en dragen bij aan natuurbeheer. Onderstaande figuur laat zien hoe dat bijzondere landschap in de voorbije eeuwen is ontstaan.

De natuur is divers en voor inwoners dichtbij en goed toegankelijk. Naast ruimte voor ontspanning, is de natuur ook de 'longen' van onze gezonde woonomgeving. In beide gemeenten zijn we er zuinig op, maar hebben ook zorgen over de afnemende kwaliteit van de natuurgebieden. Er is brede steun in de politiek en de samenleving om - waar nodig - alleen te bouwen bínnen de bestaande stad, wijken en dorpen. Beide gemeenten ondersteunen plannen van natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten, het Plassenschap en het Goois Natuurreservaat om de kwaliteit van de natuur te verbeteren.

Ook het aanwezige groen binnen de kernen en wijken wordt gewaardeerd. In het bijzonder oude laan- en straatbomen, de botanische tuinen zoals het Pinetum Blijdenstein en de Costerustuin en goed onderhouden pleinen en plantsoenen. Een ruime opzet van wijken wordt ook als kwaliteit gezien, net als ons beleefbare erfgoed. Denk aan de vele landgoederen, villaparken en grote en kleine monumenten, die we vele honderden hebben.

De ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek in vogelvlucht – Bron: Koersdocument Gooi en Vechtstreek, 2021

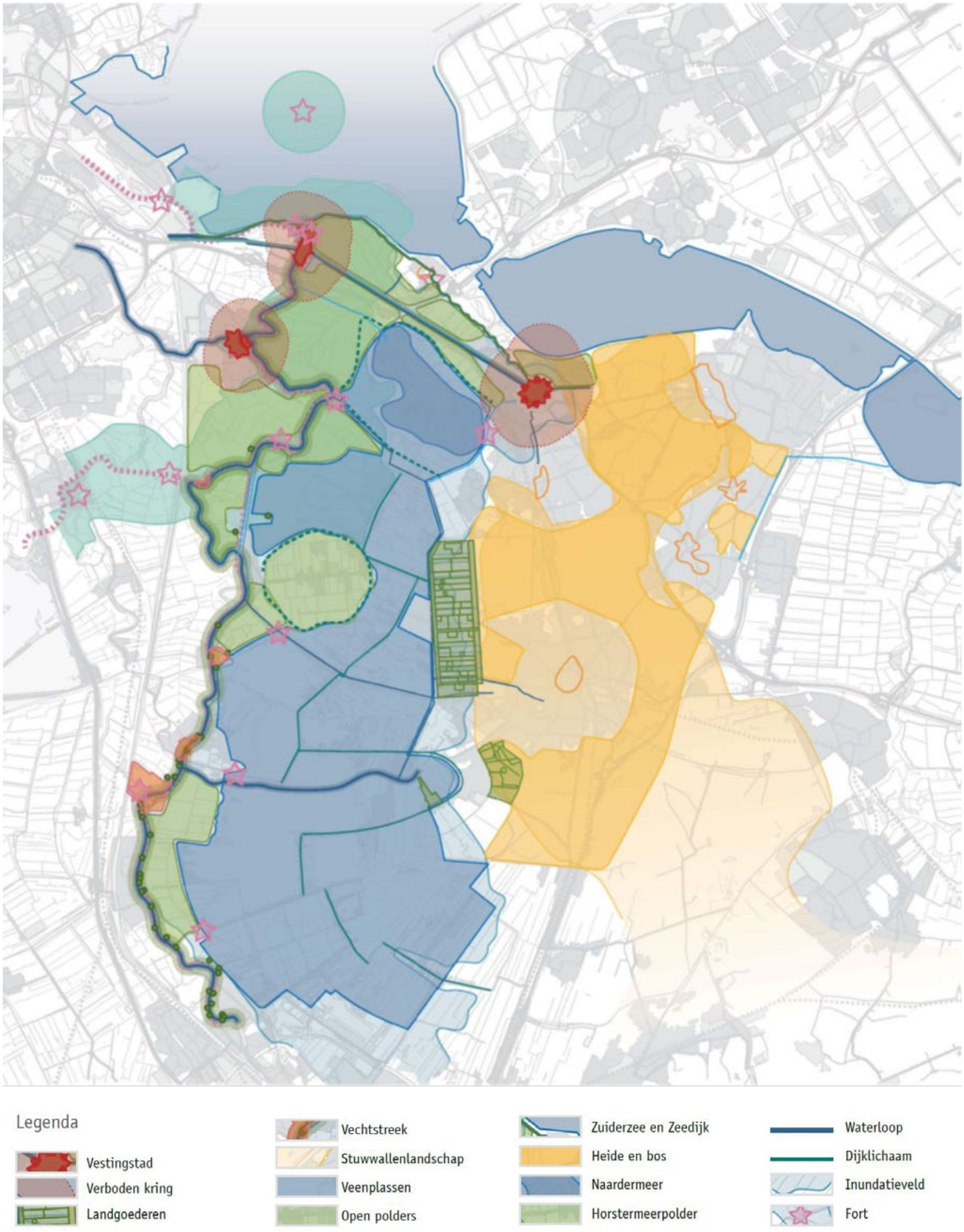

Kaart waardevolle landschapstypen en -structuren
Bron: Koersdocument Gooi en Vechtstreek, 2018

2.4 Economische kwaliteiten en ondernemerschap

Wijdemeren en Hilversum hebben allebei ‘topsectoren’ die in Wijdemeren en Hilversum veel meer voorkomen dan gemiddeld in Nederland.

In Wijdemeren is er een sterke toeristisch-recreatieve sector rondom het grote watersportgebied, met bootverhuur, horeca en accommodaties. Ook heeft Wijdemeren een agrarische sector, die met natuurorganisaties verantwoordelijkheid neemt voor het onderhouden van het kenmerkende cultuurlandschap van weilanden en polders.

Hilversum is de Mediastad van Nederland: thuisbasis van mediabedrijven (omroepen en productiebedrijven) en creatieve industrie. Er zijn veel mediabedrijven op het Media Park, maar ook op andere plekken in de stad.

De economie van Wijdemeren en Hilversum is ook gericht op dienstverlening en handel. In Hilversum en Wijdemeren zijn er ongeveer 15 formele werklocaties; van kleinere bedrijventerreinen in Wijdemeren tot grote parken, zoals het Mediapark en het Sportpark met het Europees hoofdkantoor van Nike in Hilversum. Op al die werklocaties hebben bedrijven zich verenigd en er zijn gemeente-brede ondernemersplatforms.

Gemeenten zijn trots op innovatieve bedrijven en middenstanders. Inwoners vinden het winkelaanbod in de dorpskernen, de wijken, winkelstraten en het regionale centrum van Hilversum belangrijk.

Mijndense sluis, toegangspoort tot het recreatiegebied

Beeld & Geluid op het Media Park

Winkelcentrum Kerkelanden

Bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Wijdemeren en Hilversum

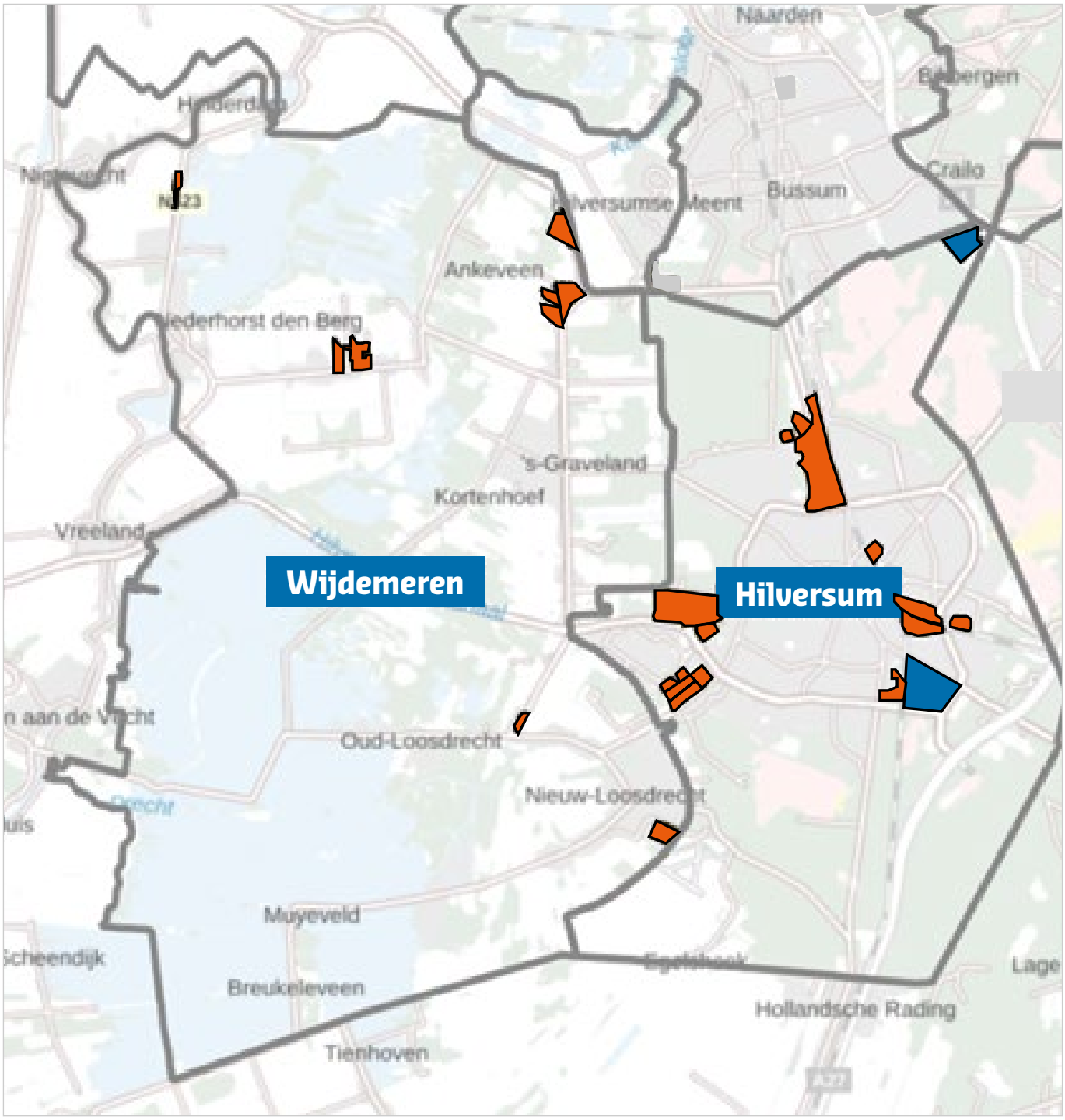

Bron: Plabeka (2024)

Kantorenlocatie

Bedrijventerrein

3. Ons toekomst-perspectief

3. Ons toekomstperspectief

Tijdens de participatieavond over ‘sterke dorpen, wijken en buurten’ zei een van de deelnemers: “De toekomstige gemeente moet gewoon de dingen goed doen en de verschillende kwaliteiten van de gemeente ondersteunen.” De toekomstige gemeente gaat uit van de kracht van die verschillende kwaliteiten.

De nieuwe gemeente is op drie manier van meerwaarde:

- Een grotere begroting en organisatie maken meer mogelijk: betere dienstverlening, betere toegang tot voorzieningen, betere uitvoering van gemeentelijke projecten en beter beheer met kwaliteit.
- We blijven onze eigen keuzes maken over ons gebied en blijven ruimte bieden aan de vele identiteiten en kwaliteiten, door maatwerk en het ondersteunen van lokale initiatieven.
- We hebben meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel voor investeringen in natuur, wonen, mobiliteit, economie, klimaat en energie en kunnen gebiedspartners beter aan ons binden.

In dit hoofdstuk staat een aantal toekomstperspectieven: een maatschappelijk, economisch, omgevings- en regionaal perspectief. Hierin nemen we ook de inbreng van participatie mee. Hierbij is het belangrijk de verwachtingen te managen over het tempo dat we hiermee kunnen maken. Een herindeling heeft veel impact op het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie. Het zal best wat tijd en energie kosten om deze perspectieven na de herindeling met inwoners, ondernemers en organisatie te realiseren. De komende jaren gaan we eerst aan de slag met dienstverlening: de dingen die inwoners en ondernemers van ons verwachten zo goed mogelijk doen.

Als perspectief voor **inwoners** zien we mogelijkheden voor:

- Maatwerk in behoud en versterking van dorpen, wijken en natuur.
- Goed bereikbare voorzieningen: zorg, welzijn, sport, cultuur, onderwijs (waaronder kinderopvang).
- Meer vervoersmogelijkheden tussen Hilversum en de dorpen in Wijdemeren (fiets, ov/bus, deelmobiliteit, mobiliteitshubs) en het versterken van het ov-knooppunt Hilversum.
- Versnelling van de uitvoering van woningbouwplannen.
- Goede betrokkenheid bij beleid en plannen.

Als perspectief voor **ondernemers** zien we een stevigere en bredere economie:

- Het hele jaar door aantrekkelijk zijn voor toerisme, door recreatiemogelijkheden te versterken en te koppelen aan cultureel en archeologisch erfgoed, het mediaprofiel en citymarketing van Hilversum
- Meer samenwerking tussen economische sectoren, door netwerken te verbinden en door meer gemeentelijke projecten om lokaal op in te schrijven
- Toegang tot nieuwe markten en klanten, onderwijs, locaties en economische fondsen.
- Meer mogelijkheden om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op elkaar aan te sluiten.
- Schuifruimte en investeringen in duurzame bedrijvenlocaties, zodat groeiende bedrijven die meer ruimte nodig hebben in de gemeente kunnen blijven.
- Blijvende ruimte voor de agrarische sector.

Als perspectief voor de **omgevingskwaliteit** zien we een goed evenwicht tussen bescherming en gebruik van de ruimte:

- Het verbinden van natuurgebieden, wat zorgt voor betere ecologische verbindingen, sterkere bufferzones en meer recreatieve mogelijkheden.
- Meer regie op watermanagement en landschapsbeheer, door betere samenwerking met gebiedspartners vanuit één duidelijk natuurbeleid.

Opbrengst jongerenparticipatie

De gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum hebben specifiek aandacht gevraagd voor participatie van jongeren. De toekomstige gemeente is er ook van en voor hen. Op 21 oktober 2024 spraken zo'n 35 jongeren uit Wijdemeren en Hilversum samen over de toekomst van de gemeente. Wonen, ov en mobiliteit, behoud van de natuur, meer opleidingsmogelijkheden en communicatie werden als belangrijkste aandachtspunten genoemd.

Wonen

Zowel Hilversumse als Wijdemeerse jongeren geven aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over hun woonplaats. Graag willen ze er kunnen blijven wonen. Op dit moment zijn er bijna geen passende woningen te vinden voor jongeren en/of voor starters. Hoewel er landelijk een woonprobleem is, moet de nieuwe gemeente voorrang geven aan het behouden van jongeren in de gemeente. Dat kan door beleid te ontwikkelen dat nieuwe en passende woningen mogelijk maakt, speciaal voor deze doelgroep.

Openbaar vervoer en mobiliteit

Voor de jongeren die afhankelijk zijn van fiets en ov, is mobiliteit een belangrijk onderwerp. In Wijdemeren zijn de fietspaden niet goed verlicht en slecht onderhouden. Om ergens te kunnen komen, is het station van Hilversum een noodzakelijke tussenstop. Ook goede busverbindingen ontbreken. "Zeker in Nederhorst den Berg zit je behoorlijk geïsoleerd", zei een jongere uit Wijdemeren. De nieuwe gemeente moet breed naar mobiliteit kijken om het best mogelijke voor alle inwoners te organiseren. Een van de belangrijkste verbeterpunten is de uitbreiding van de verbindingen voor openbaar vervoer in Wijdemeren. Met hierbij speciale aandacht voor de verbindingen naar het uitgaansleven in Hilversum. Hierdoor wordt het voor jongeren makkelijker om deel te nemen aan sociale activiteiten en evenementen.

Behouden van natuur en recreatiemogelijkheden

Het is heel belangrijk om de prachtige natuur en recreatiemogelijkheden van Wijdemeren en Hilversum te behouden en om er goed mee om te gaan. Deze unieke omgeving biedt niet alleen ontspanning, maar ook een kans voor jongeren om actief en gezond te blijven. We moeten een balans vinden tussen ontwikkeling en behoud. Zo kunnen we ervoor zorgen dat er in alle plannen van de nieuwe gemeente rekening wordt gehouden met de natuur.

Aanbieden van meer opleidingsmogelijkheden

Het is belangrijk dat er meer opleidingsmogelijkheden komen in de nieuwe gemeente. Door samenwerkingen met lokale instellingen kunnen we bijvoorbeeld HBO- en universitaire opleidingen aanbieden. Daardoor krijgen jongeren de kans om dichtbij huis hun toekomst op te bouwen.

Communicatie

Jongeren geven aan serieus aangesproken te willen worden door de gemeente. Zowel in communicatie maar ook in politieke activiteiten is er op dit moment bijna geen initiatief voor jongeren. Een speciale kieswijzer voor jongeren voor de gemeenteraadsverkiezingen werd genoemd als mogelijk middel waarmee jongeren de lokale politiek makkelijker kunnen vinden. Met deze acties kan de nieuwe gemeente een omgeving maken waarin jongeren zich gesteund voelen, volop kansen krijgen en zich kunnen ontwikkelen in een aantrekkelijke en leefbare gemeente. Zo wordt talent voor de gemeente behouden en zijn jongeren een meetellend onderdeel van de gemeenschap.

3.1 De toekomstige gemeente

Door het toevoegen van Wijdemeren aan Hilversum ontstaat in één keer een grotere gemeente, die mogelijk het beste van twee werelden biedt: stedelijke levendigheid en landelijke rust in een groenblauwe, goed verbonden omgeving.

Na de herindeling heet de gemeente 'Hilversum'. De dorpsnamen van Ankeveen, Breukeleveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Nieuw-Loosdrecht, Oud-Loosdrecht en 's-Graveland blijven bestaan. De naam 'Wijdemeren' verdwijnt door de herindeling. De grenzen van de gemeente zijn hiernaast en in bijlage A1 weergegeven.

Dienstverlening

De komende jaren gaan we aan de slag met dienstverlening: de dingen die inwoners en ondernemers van ons verwachten zo goed mogelijk doen. We hebben oog voor individuele inwoners en ondernemers. Onze dienstverlening is gebaseerd op zes kernwaarden:

- **Vertrouwen** – we gaan in ons handelen uit van de oprechtheid van onze inwoners, ondernemers en partners
- **Eenvoud –** we streven in onze handelen naar eenvoud en zorgvuldigheid
- **Betrokkenheid –** we zijn betrokken bij onze gemeente, onze inwoners, ondernemers en partners
- **Professioneel –** we verstaan ons vak en werken effectief samen

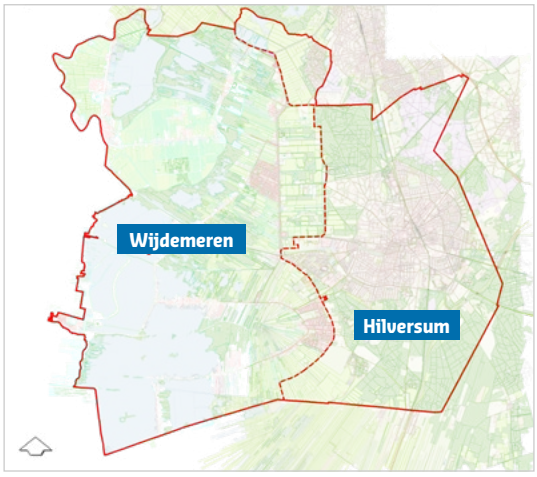

Nieuwe gemeentegrens

- **Inclusief –** we behandelen de ander op basis van gelijkwaardigheid en sluiten niemand uit
- **Duurzaam –** we streven naar duurzame oplossingen voor onze inwoners, ondernemers, gemeente en omgeving

De gemeentelijke organisatie van Hilversum wordt door de samenvoeging met Wijdemeren zo'n 25% groter, tot ongeveer 1.000 medewerkers. Er zal dus genoeg algemene én specialistische kennis aanwezig zijn in de gemeente. Een gemeente van deze grootte kan ook blijven investeren in (digitale) dienstverlening voor bijvoorbeeld vergunning- en subsidieaanvragen en informatievoorziening tegen stabiele prijzen. Dat is belangrijk, omdat de afstand voor sommige inwoners van Wijdemeren tot de baliefuncties in Hilversum groter wordt. Er is ruimte voor maatwerk en 'verbinders', zoals buurt- en dorpscoördinatoren. Zij kunnen initiatiefnemers uit de samenleving goed begeleiden in de samenwerking met de gemeente.

Dienstverlening aan 120.000 inwoners

De organisaties van Wijdemeren en Hilversum hebben op dit moment al een vergelijkbaar dienstverleningsconcept: een centrale baliefunctie in het gemeentehuis/kantoor, een eigen klantcontactcentrum en een eigen digitaal portaal (één-loketgedachte). Beide organisaties scoren op klanttevredenheid een voldoende en hebben ontwikkelpunten.

Kerncijfers 2023	Hilversum	Wijdemeren	Totaal
Baliebezoeken	47.000	5.000	52.000
Telefonisch contact met KCC	62.000	22.000	84.000
Bezoekers website	678.000	125.000	803.000
Meldingen openbare ruimte	12.000	3.000	15.000

Bron: interne rapportages Wijdemeren en Hilversum

3.2 Maatschappelijk perspectief: dorpen- en wijkenbeleid

Het behouden en versterken van de verschillende identiteiten en sociale cohesie in gemeenschappen vraagt om een actief dorpen- en wijkenbeleidmet agenda's voor wijken en dorpen. Wijdemeren heeft goede ervaringen met het dorpenbeleid en de dorpscoördinatoren. Hilversum heeft goede ervaringen met een wijkbeleid, buurtbudgetten en aanspreekpunten voor de wijk: een wijkwethouder, -regisseur, -boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) en -agent. In beide gemeenten werken samenwerkingspartners in zorg en welzijn al vaak gebiedsgericht. Daardoor zijn in de afgelopen jaren veel waardevolle contacten, netwerken en structuren ontstaan.

De opgebouwde structuren, kennis, netwerken en andere middelen willen we graag behouden. Daarom voegen we het dorpenbeleid van Wijdemeren en het wijkenbeleid van Hilversum samen. Maatwerk is hierbij belangrijk. Er is en blijft genoeg geld voor bewonersinitiatieven, ondersteuning (wijk- of dorpscoördinator, boa) en uitvoeringskracht. We zien hierbij een duidelijk verband met het belang van voorzieningen en (ondersteuning van) sport-, cultuur- en verenigingsleven, en met het gesprek met samenwerkingspartners om op ongeveer dezelfde manier gebiedsgericht te werken, zoals beschreven in paragraaf 3.1.

Naast het samenvoegen van het beleid, stellen we richting 1 januari 2027 samen met inwoners 'cv's' op voor dorpen en wijken. Zo brengen we de kwaliteiten van de dorpen en wijken goed in beeld en kunnen we deze overdragen aan de nieuwe gemeenteraad.

Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie in dorpen en wijken – Fotograaf: Wiebe de Jager

Trends en ontwikkelingen tijdens de herindeling

De herindeling krijgt vorm in een tijd waarin er in Nederland veel in beweging is: maatschappelijk, ruimtelijk, economisch en financieel. De toekomstige gemeente krijgt te maken met deze trends en ontwikkelingen.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

We hebben te maken met wereldwijde klimaatveranderingen. Die leiden tot extremere weersomstandigheden die vaker voorkomen. Door het opmaken van natuurlijke hulpbronnen en toenemende energievraag, hebben we al te maken met een energietransitie. Iets vergelijkbaars gaat de komende jaren ontstaan voor zoetwaterbeschikbaarheid en -kwaliteit.

Ruimtedruk

De kwaliteit van de leefomgeving in veel gebieden staat onder druk door intensiever gebruik. Dat geldt voor de stad, de dorpen en natuurgebieden, en dan met name voor de bodem. In alle gebieden moet er een goed evenwicht worden gevonden tussen bescherming, verbetering en gebruik.

Demografie, wonen, voorzieningen en kansengelijkheid

We hebben de komende decennia te maken met bevolkingsgroei, dubbele vergrijzing, opvang van vluchtelingen en een kleiner wordende beroepsbevolking. Plekken om te wonen, ondersteuning en voorzieningen moeten meer worden gericht op de behoeften van de groeiende oudere bevolking. Tegelijk ligt er (landelijk) druk op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van al onze voorzieningen voor zorg, ouderen en jeugd. Ook de krappe arbeidsmarkt is nu en in de toekomst een zorgpunt.

Economische ontwikkeling

Wereldwijde politieke spanningen, technologische ontwikkelingen en toenemende beschikbaarheid van informatie hebben veel gevolgen voor onze economie en de werkgelegenheid. Economische structuren veranderen steeds sneller door innovaties. Samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen wordt steeds belangrijker, ook voor behoud en versterking van onze economische topsectoren (creatieve industrie, zorg en toerisme).

Gemeentefinanciën

Gemeenten moeten meer taken van de Rijksoverheid overnemen, waar niet genoeg geld voor beschikbaar is. We merken nu nog de gevolgen van de taken uit het sociaal domein die we in 2015 moesten overnemen. Gemeenten werken sinds dit jaar met de Omgevingswet. De druk op gemeentelijke organisaties (bestuurlijk en ambtelijk) neemt hierdoor steeds verder toe. Veel gemeenten in Nederland staan door tekortschietende Rijksmiddelen voor een financieel ravijnjaar en er komen grote vervangingsopgaven van infrastructuur aan voor gemeenten.

Regionaal samenwerken helpt

Aan veel van deze trends en ontwikkelingen werken Wijdemeren en Hilversum al samen in de regio Gooi en Vechtstreek. Voorbeelden uit de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA 2024) zijn: de regionale woningbouwafspraken en de huisvestingsverordening, toekomstperspectief voor bedrijventerreinen (Plabeka), toegang tot economische investeringsfondsen, de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord,

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het beleidsplan bescherming en opvang, een hervormingsagenda voor jeugdzorg, de regionale energie strategie (RES), de toekomstbestendige Heuvelrug, het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, afval- en grondstoffenbeleid en investeringen in ov-knooppunten, snelfietsroutes en busvervoer.

Passende voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning

Ook speelt de gemeente een belangrijke rol in de toegang tot allerlei vormen van zorg en welzijn. De gemeente blijft inwoners helpen om grip op hun eigen leven te hebben. Dat doet zij met voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, inkomen, helpen bij het vinden van werk, het ondersteunen van mantelzorgers en ondernemers en meer aandacht voor eenzaamheid en mentale gezondheid. We werken vanuit het idee dat preventie, vroegtijdig ingrijpen en toegankelijke algemene voorzieningen beter zijn dan genezen.

Er wordt in regionaal verband al veel samengewerkt, wat integratie vergemakkelijkt. Voor veel sociale onderwerpen is de uitvoering in Wijdemeren en Hilversum vergelijkbaar. Zoals inburgering, handhaving, werken aan werk, leerlingenzaken, leerlingenvervoer, jeugdbeleid, toezicht op kinderopvang, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, samenwerkingsagenda jeugd en onderwijs, en regionale inkoop jeugdhulp. Wel gelden in Wijdemeren en Hilversum soms andere regelingen en liggen er in de uitvoering soms net andere accenten. Zo heeft Wijdemeren een zwaarder accent op wijkgericht werken en sociale verbinding, met een Sociaal Wijkteam. Hilversum heeft een zwaarder accent op centrale dienstverlening en ruime subsidiëring van voorliggende en algemene voorzieningen. Na de herindeling gelden de Hilversumse regelingen en Hilversumse manier van aanvragen (digitaal of fysiek bij de balie op het Sociaal Plein). Mogelijk kunnen door de samenvoeging regelingen efficiënter worden ingericht.

Ook kan worden onderzocht of er aanvullende baliefuncties nodig zijn en welke onderdelen uit het sociale beleid van Wijdemeren kunnen worden overgenomen. Ten slotte overleggen we met samenwerkingspartners om op ongeveer dezelfde manier gebiedsgericht te werken.

Voor sport-, cultuur- en andere verenigingen zal er in de grotere gemeente meer deskundige ondersteuning zijn. Het subsidiebeleid van Hilversum zal gelden, met natuurlijk ruimte voor maatwerk. We onderzoeken de betekenis van voorzieningen en welke voorzieningen in wijken en kernen in de toekomst nodig zijn.

Een zichtbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur

Burgemeester, gemeenteraads- en collegeleden zijn en blijven in alle dorpen en wijken zichtbaar en aanspreekbaar. Het is belangrijk dat de afstand tussen inwoners en bestuur klein blijft. Daarom blijven we samenwerken met dorps- en wijkverenigingen.

Daarnaast is de herindeling een goede aanleiding om nieuw participatiebeleid voor de gemeente te maken. Zodat inwoners die dat willen goed en op verschillende manieren betrokken kunnen zijn bij hun omgeving. Daarbij zoeken we ook naar moderne instrumenten. Denk aan dorps- of wijkraden, een burgerberaad, G100 of G1000 (door loting samengestelde representatieve groep inwoners om beleidsvoorstellen mee te bespreken), een participatieve begroting en digitale toepassingen of platforms. We denken dat daar in een ruimere gemeentebegroting meer mogelijkheden voor zijn.

Participatie over sterke dorpen, wijken en buurten

“Mensen wonen niet in een gemeente, maar in een gemeenschap.” Zo begon burgemeester Mark Verheijen van Wijdemeren de avond op 14 oktober 2024. De vraag: hoe gaan we op een goede manier om met de behoeften van de verschillende gemeenschappen in dorpen, wijken en buurten?

Behoud het goede en vernieuw waar nodig: van buurtschap naar nabuurschap

Inwoners vinden sociale cohesie belangrijk. Door het versterken van ‘buurtschap’ gaan we bijvoorbeeld eenzaamheid tegen: “Naar elkaar omkijken en er voor elkaar zijn, dat moet weer normaal worden.” Cohesie is niet iets dat op een beleidstafel bedacht wordt, maar ontstaat door generaties heen en door goede initiatieven ‘van onderop’. De gemeente moet die initiatieven faciliteren en ondersteunen. Volgens inwoners zijn er plekken nodig waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en moet de gemeente budget, kennis en praktische en doorlopende ondersteuning bieden. Hierbij kunnen bijvoorbeeld dorpscoördinatoren en wijkregisseurs een rol spelen.

Het is ook belangrijk om de juiste schaalgrootte te kiezen. Denk niet altijd op dorps- en wijkniveau, maar ook op buurtniveau, of soms zelfs op straatniveau. Kijk goed wat er nodig is op welke plek: de ene plek is de andere niet en op sommige plekken is er meer energie voor sociale initiatieven dan op andere plekken. Verschil mag er zijn en het is goed om van elkaar te leren: ga gluren bij de buren!

Verenigingen voor sport, cultuur, welzijn en duurzaamheid spelen een belangrijke rol in de sociale cohesie, zeker in de kernen van Wijdemeren. Blijf daarom de verenigingen die er zijn ondersteunen, maar kijk ook hoe cohesie in deze tijd vorm kan krijgen voor bijvoorbeeld jongeren.

Geef de gemeenschap een stem in bijvoorbeeld raden, platforms of panels

Inwoners willen dat de gemeenschap een stem krijgt en invloed heeft op beslissingen. Als dit goed gaat, krijgen inwoners meer vertrouwen in de gemeente en willen ze actiever meedoen. Een dorps- of wijkraad zoals nu in Ankeveen wordt bedacht, kan een goed model zijn. Maar er zijn ook andere mogelijkheden, zoals buurtplatforms (platform dat inwoners de kans biedt om samen te komen en eigen ideeën uit te wisselen en uit te voeren, zoals het nieuwe buurtplatform in de Riebeeck buurt) of wijkpanels (door loting samengestelde, diverse groepen inwoners die met de gemeente meepraten over beleid, zoals die in Leeuwarden en Grouw bestaan). We moeten verder onderzoeken welke vorm past bij iedere specifieke kern of buurt, met aandacht voor geld, tijd en middelen. Belangrijk is in ieder geval dat de gemeente aanbevelingen serieus neemt en goed in contact is en blijft met deelnemers en vrijwilligers.

Vind een goede balans tussen woningbouw, bereikbaarheid en groenbeheer

Inwoners vragen aandacht voor woningbouw voor jong en oud én voor het behoud van groen in en rond de dorpen en wijken. De toekomstige gemeente heeft de kans om de woningbouwopgave goed te combineren met het versterken van de kwaliteit en diversiteit van groen en leefbare openbare ruimtes. Ook bereikbaarheid is belangrijk om de kernen en wijken leefbaar te houden. Goede fiets-, wandel- en ov-verbindingen verbeteren sociale contacten.

Goed onderhoud van het groen draagt ook bij aan de uitstraling, leefbaarheid en cohesie van en in de dorpen en wijken. Als de gemeenten samengaan, kunnen zij het groenbeheer verbeteren. Ecologisch beheer en een focus op biodiversiteit kunnen samengaan met klimaatbestendigheid en het tegengaan van hittestress. Daarnaast speelt het groen een belangrijke rol in het versterken van sociale contacten in de buurt: groenvoorzieningen, met onder andere bankjes, speeltuinen en wandelpaden, zijn plekken waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten. De oproep is: benut de eigenheid van de dorpen, wijken en buurten en maak gebruik van ideeën, bereidheid en de ervaring van bewoners als expert in hun wijk!

3.3 Economisch perspectief

Hilversum en Wijdemeren hebben kenmerkende economische structuren.

- In Hilversum is een belangrijk mediacentrum met de omroeporganisaties en bedrijven in de creatieve industrie. Dit trekt een dynamische arbeidsmarkt aan en zorgt voor een specifieke ruimtelijke inrichting (Mediapark, broedplaatsen). Hilversum heeft ook het Sportpark: de grootste kantorenlocatie in de regio met (inter-)nationale bedrijven. Ten slotte heeft Hilversum veel detailhandel, in het centrum en in de winkelstraten.
- Wijdemeren richt zich op (water-)recreatie, toerisme en de horeca, vooral rondom de Loosdrechtse Plassen. Dit heeft invloed op de ligging van jachthavens, vakantieparken, en horecaondernemingen. Dit deel van de economie is wel seizoensgebonden. Wijdemeren heeft daarnaast een kenmerkende agrarische sector, die ook een belangrijke rol speelt in het natuurbeheer. Die sector is overigens ook rondom de Hilversumse Meent te vinden. De detailhandel in Wijdemeren is niet heel groot, maar wel sterk.

Samen zijn Wijdemeren en Hilversum al voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor de economische kracht van de regio Gooi en Vechtstreek en de aantrekkelijke groenblauwe propositie uit de samenwerkingsagenda van de regio met de provincie Noord Holland. Zorg, media en toerisme zijn belangrijke regionale economische speerpunten. Daarnaast hebben Wijdemeren en Hilversum samen zo'n 15 formele werklocaties, met allerlei bedrijven en winkelgebieden en -straten in het centrum, wijken en kernen. Sommige bedrijventerreinen zijn functioneel, maar wel verouderd. Beide gemeenten zoeken binnen het stedelijk gebied naar nieuwe ruimte voor bedrijven en kantoren.

De economische visies en agenda's van Wijdemeren en Hilversum sluiten goed op elkaar aan en kunnen goed samengevoegd worden. Door netwerken te verbinden, kan de lokale economie sterker worden. De verschillende sectoren kunnen elkaar helpen en versterken. Daarbij denken we aan:

- Het heel jaar door aantrekkelijk zijn voor toerisme. Dat kan door recreatiemogelijkheden te versterken en te koppelen aan verschillend cultureel erfgoed, het mediaprofiel en de citymarketing van Hilversum. De gemeente kan zo aantrekkelijker worden voor dagtoerisme én voor langere verblijven. Dit draagt ook bij aan behoud en versterking van de natuur en van detailhandel (dagelijkse voorzieningen en markten).
- Naar mogelijkheden kijken voor passende inzet van het 'Stadsfonds' (zoals dat in Hilversum bestaat) in Wijdemeren. Als eerste voor de sector waterrecreatie.
- Meer en grotere gemeentelijke projecten voor ondernemers om op in te schrijven.
- Vernieuwing en verduurzaming van werklocaties, met schuifruimte, zodat groeiende bedrijven die meer ruimte nodig hebben in de gemeente kunnen blijven.
- Beter aansluiten van de werkgelegenheid op de arbeidsmarkt. Wijdemeren kan profiteren van het iets innovatievere economische karakter van Hilversum. Hilversum kan profiteren van meer ruimte en aandacht voor praktijkgeschoold werk in Wijdemeren.
- Toegang tot nieuwe markten en klanten, onderwijs, locaties en economische fondsen.
- Aandacht voor economische diversiteit en lokaal ondernemerschap. Specifiek de agrarische sector en het MKB.

De samengevoegde gemeente heeft een gecombineerd bruto regionaal product (brp) van zo'n 4 tot 5 miljard euro en biedt werkgelegenheid aan zo'n 61.000 mensen. Ongeveer een derde van de 52.000 banen in Hilversum is in de media en creatieve sector. De meeste van de 9.250 banen in Wijdemeren zitten in toerisme, recreatie en de agrarische sector. Beide gemeenten hebben een sterke zorgsector, samen goed voor zo'n 8.000 banen. Samen hebben Wijdemeren en Hilversum 679 verkooppunten (winkels).

61.000 banen

Participatie over economische kansen

"Zonder jullie zijn we kansloos", zei burgemeester Gerhard van den Top van Hilversum op 15 oktober 2024 tegen aanwezige ondernemers. De vraag: welke kansen biedt de herindeling voor de economie en het ondernemerschap in Wijdemeren en Hilversum?

Betere dienstverlening en samenwerking

Ondernemers willen gezien en gehoord worden door een gemeente die met hen meedenkt. Daarvoor is betere dienstverlening en een ondernemersgerichte houding nodig. Genoemd worden: proactieve communicatie, een duidelijk loket, snel reageren op vergunningsaanvragen voor bijvoorbeeld evenementen en soepele regels die maatwerk mogelijk maken. De nieuwe gemeente moet netwerken verbinden, openstaan voor terugkoppeling en leren van fouten. Zo wordt er een omgeving gecreëerd waarin ondernemers zich gesteund voelen en kunnen groeien.

Duidelijk perspectief en een visie op toerisme

De toekomstige gemeente moet een stevige visie en perspectief bieden: een stip op de horizon, die zij voor lange termijn durft vast te houden. Dat biedt ondernemers de duidelijkheid die zij nodig hebben om hierop te investeren. Ondernemers in de waterrecreatie zien kansen om de verblijfsrecreatie landelijk sterker te promoten. Ook zoeken zij naar mogelijkheden voor een beheerorganisatie die sneller en op de juiste manier kan handelen. Ondernemers vinden het niet erg om (toeristen-)belasting af te dragen, zolang die overal hetzelfde is, de inning efficiënt gaat en het geld terugvloeit in

de sector. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van de openbare ruimte en beter beheer. Een mooi straatbeeld is een visitekaartje voor de gemeente. Het Stadsfonds zoals dat in Hilversum bestaat, is een interessante vorm. Betaald parkeren wordt in Wijdemeren gezien als onnodig en ongewenst.

Samenwerken aan bereikbaarheid en veiligheid

Om de bereikbaarheid van ons gebied te verbeteren, moeten we kijken naar de wegen voor auto's en het openbaar vervoer. Het is belangrijk dat iedereen veilig kan reizen, ook fietsers. Er zijn een paar punten waar de nieuwe gemeente aandacht aan moeten besteden, zoals de fietsinfrastructuur rond de N201 en de doorstroming op de Diependaalselaan in Hilversum. Er wordt getwijfeld of emissievrije zones wel gewenst zijn, omdat die de toegang tot bedrijven beperken. Dat kan leiden tot minder klanten en lagere omzet.

De manier waarop momenteel ondermijning aangepakt wordt, moet veranderen en verbeteren. Verhoog de zichtbaarheid van de politie en handhaving in risicogebieden. Regelmatige controles en patrouilles in het uitgestrekte plassengebied gaan vandalisme en ondermijning tegen.

Vergroten van de participatie op de arbeidsmarkt

De druk op de arbeidsmarkt is voelbaar en beperkt de economische mogelijkheden. Om meer mensen te laten meedoen op de arbeidsmarkt, moet de toekomstige gemeente kijken naar iedereen die beschikbaar is. Denk bijvoorbeeld aan statushouders en mensen die lange tijd niet hebben gewerkt. Het is belangrijk dat er naar deze groepen geluisterd wordt en echt iets wordt gedaan met hun wensen en behoeften, zodat hun beschikbaarheid op de arbeidsmarkt groter wordt. Door hier gericht aan te werken, kan de economie sterker worden en kunnen meer mensen beter meedoen in de samenleving.

3.4 Omgevingsperspectief

De grotere gemeente vindt duurzame ruimtelijke ontwikkeling belangrijk, met een goed evenwicht tussen bescherming en gebruik van de ruimte. Dit gaat zowel over de bebouwde kernen als de natuurgebieden. We kunnen het evenwicht tussen natuur, wonen, werken, voorzieningen en mobiliteit beter bewaken en kunnen beter inzetten op gecontroleerde verbeteringen. Dat betekent ruimtelijk maatwerk en combinaties van verschillende onderdelen die samen tot meerwaarde leiden. Dit blijkt onder andere uit de 'Impactanalyse ruimtelijke structuren' (bijlage B2), die in de paragraaf hieronder is samengevat.

Ruimtelijke structuur

In de toekomstige ruimtelijke structuur liggen de dorpen van Wijdemeren en de Hilversumse Meent als 'satellieten met een landelijk karakter' om de compacte, stedelijke kern van Hilversum. Zo kunnen de dorpen betere verbindingen krijgen met het stedelijk gebied, zonder hun identiteit te verliezen. De diverse landschappen van bos, hei en water liggen in de toekomst niet alleen *om* het bebouwde gebied, maar ook juist *tussen* dit gebied en de dorpen.

De ruimtelijke basis voor de toekomstige gemeente is goed. De verschillende onderdelen liggen ruimtelijk gezien over het algemeen op de goede plek. De Omgevingsvisies van Wijdemeren en Hilversum vinden deze diverse kwaliteiten binnen de gemeenten belangrijk. Beide gemeenten willen een groene en leefbare omgeving behouden en zoeken naar een goed evenwicht tussen behoud en bescherming, en gebruik en ontwikkeling. Tussen de gebieden zien we geen botsende functies, noch liggen er ruimtelijke claims op het gebied van de 'buren'. Dit leidt tot drie conclusies:

- Het is goed mogelijk de Omgevingsvisie van Wijdemeren na 1 januari 2027 op te nemen in de Omgevingsvisie van Hilversum.
- We maken ruimtelijke afwegingen gebiedsgericht (wat kan er en wat is er nodig op deze plek?), maar ook op het totaal van de gemeente: een evenwichtige ontwikkeling van de kenmerken van landschap, dorpen en wijken, die ook rekening houdt met trends en ontwikkelingen (in bijvoorbeeld demografie en klimaat).
- Er is geen aanleiding om aan te nemen dat er door de herindeling 'stedelijke druk' ontstaat op het landelijk gebied.

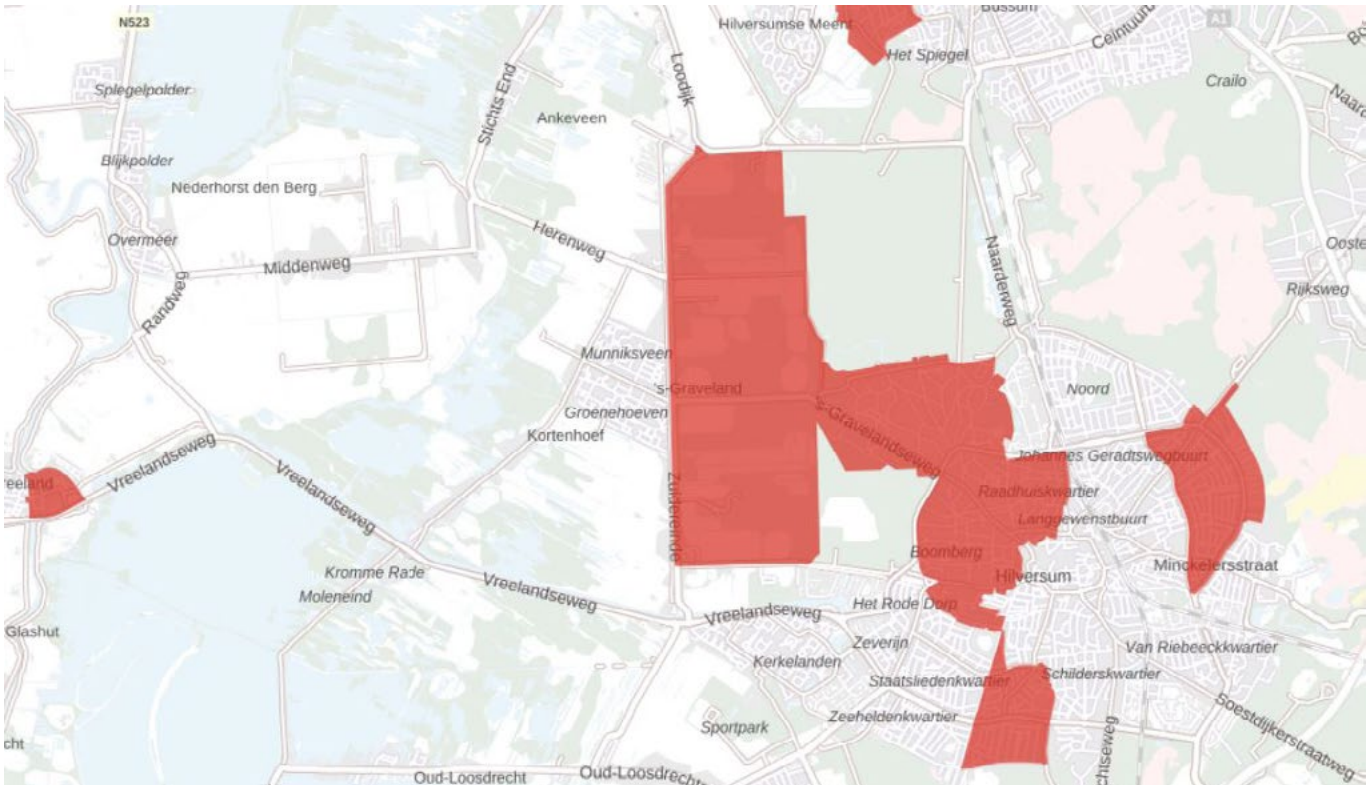

Beschermde dorps- en stadsgezichten in Wijdemeren en Hilversum – Bron: www.cultureelerfgoed.nl

Erfgoed, archeologie en stedenbouwkundige structuren

Beide gemeenten beschermen belangrijke gebouwen, objecten en ruimtelijke structuren. Samen staan Wijdemeren en Hilversum stevig in de top tien van erfgoedgemeenten in Nederland. Beide gemeenten zetten in op het behoud van erfgoed en willen zorgen dat inwoners hiervan kunnen blijven genieten. Erfgoed wordt gezien als een kernwaarde die bepalend is voor de ruimtelijke inrichting. Wijdemeren benadrukt het behoud en herstel van de historische dorpskernen, waaronder het 's-Gravelandse dorpsgezicht, de traditionele veenlandschappen en de lintdorpen, maar ook het beschermen en behouden van (inter) nationale collecties. Hilversum heeft een sterke focus op de stedenbouwkundige structuren. Vooral de ontwerpen van Dudok, waaronder de tuinstadstructuur en de villawijken.

Het dorpse of stedelijke karakter van kernen en wijken speelt een belangrijke rol in de ruimtelijke regels van beide gemeenten. Belangrijke stads- en dorpsgezichten en ruimtelijke kenmerken zijn beschermd in het Omgevingsplan en het welstandsbeleid, onder andere door beperkingen in bouwhoogte op te leggen. Dat gebeurt in Wijdemeren en Hilversum op ongeveer dezelfde manier:

- Er wordt alleen binnen de bebouwde kom gekeken naar mogelijkheden, zonder het karakter van het omliggende landschap aan te tasten.
- De nadruk ligt op het zorgvuldig inpassen van nieuwe gebouwen en andere bebouwing om te zorgen dat deze niet te dominant zijn in het landschap en passen bij het bestaande historische en ruimtelijke karakter of de schaal van de omgeving (dorpen en wijken).

Qua hoogte in woonwijken is in beide gemeenten twee tot vier woonlagen de regel. Vier tot vijf woonlagen wordt in Wijdemeren als uitzondering gezien. In Hilversum is de uitzondering in woonwijken vijf tot zes woonlagen. Verdere verdichting en hoogte worden alleen op specifiek aangewezen plekken voor stedelijke woonomgevingen ondersteund. In Wijdemeren is dat vooral aan de dorpsranden. In Hilversum rondom ov-knooppunten, op campussen, in de spoorzone en op plekken waar al meer hoogte is.

Na de herindeling wordt het Omgevingsplan van Wijdemeren ongewijzigd onderdeel van het Omgevingsplan van Hilversum en zijn de waarden daarmee automatisch beschermd.

Beschermen en versterken van onze natuurgebieden

We vinden onze verschillende groene en blauwe natuurgebieden belangrijk. Dat gaat over het 'illusielandschap' rond Hilversum van uitgestrekte bossen en heidevelden en over het rustige, landelijke karakter en de unieke plassen-, bos- en landbouwgebieden in Wijdemeren. Het zijn plekken met unieke ecosystemen, die belangrijk zijn voor de biodiversiteit en leefkwaliteit in onze gemeenten. Maar ook in de regio Gooi en Vechtstreek en in Midden-Nederland.

Veel natuur is al beschermd door Europese, landelijke en provinciale regels. De opgave om de natuur goed te beheren en de kwaliteit te verbeteren, is heel groot. Dat kan niet zonder intensieve samenwerking met onze gebiedspartners: Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten, Waterschap, Plassenschap en de Oostelijke Vechtplassen. Door de herindeling worden we daarin een grotere speler. Als kansen zien we:

- Door de natuurgebieden beter te verbinden zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN) bedoeld, kunnen ecologische verbindingen en recreatieve routes versterkt worden. Hierdoor ontstaan ook biodiversere 'bufferzones' tussen de kernen en het stedelijk gebied.
- Er kan extra aandacht worden gegeven aan de overgangsgebieden: de groene en blauwe bufferzones om en tussen de bebouwde gebieden. Missende of verloren structuren kunnen worden gemaakt of hersteld.
- Meer regie op en een complete aanpak van het natuurbeheer en landschapsontwikkeling. Dat doen we samen met de vele tientallen eigenaren en beheerders, vanuit één duidelijk natuurbeleid. Er kunnen door overdracht of grond ruilen meer samenhangende gebieden

ontstaan. Naast beter beheer, ontstaan er meer mogelijkheden voor het inrichten van ‘stille’ en ‘drukke’ gebieden.
- Betere keuzes voor watermanagement. Samenwerking in het waterbeheer kan leiden tot een sterk watersysteem met minder overlast en een zekere drinkwatervoorziening.

De herindeling is bovendien aanleiding om met gebiedspartners sneller te werken aan het doorontwikkelen van onze groenblauwe propositie richting de provincie, het Rijk en Europa.

Landbouw

Landbouw is kenmerkend voor het cultuurlandschap in Wijdemeren. In de Omgevingsvisie van Wijdemeren heeft landbouw een belangrijke plek, ook vanwege de economische functie en de rol in natuurbeheer en recreatie. Ook Hilversum heeft landbouwgebieden; de meeste rond de Hilversumse Meent.

In de toekomst is en blijft er ruimte voor toekomstbestendige landbouw. De grotere gemeente kan meer perspectief en maatwerk bieden voor agrarische bedrijven, bijvoorbeeld rond de Horstermeer en de Hilversumse Meent. Daarbij wordt gedacht aan extensivering (minder dieren houden op meer grond), in combinatie met andere manieren om de grond te gebruiken die goed passen bij het karakter van het gebied, zoals:
- Behoud cultuurlandschap (behoud open landschap en kenmerkende verkavelingsstructuur)
- Natuurbeheer:
  - het verbeteren van natuurwaarden en biodiversiteit
  - het verbeteren van bodemkwaliteit en vermindering van bodemdaling
  - het verbeteren van de waterkwaliteit en zoveel mogelijk vasthouden van water
- Vergroten, verbinden en versterken natuur(netwerken) en ecologische verbindingen
- Recreatieve functies: goede toegankelijkheid, met water-, wandel- en fietsroutes met ontmoetingsplekken en slimme verbindingen.

Bijzonder provinciaal landschap

Landelijk gebied

Natuurnetwerk Nederland

Natura 2000

Verschillende gebieden met een natuurstatus in Gooi en Vechtstreek
Bron: Analyse werklocaties Gooi en Vechtstreek, 2020

Beschermde natuur en landschappen

Een groot deel van onze gemeente ligt in een gebied met een natuurstatus. Er zijn verschillende gebieden, elk met eigen regels en beschermde soorten:

1. Bijzonder provinciaal landschap
2. Landelijk gebied
3. Natuurnetwerk Nederland
4. Natura 2000
5. UNESCO Werelderfgoed ‘de Hollandse Waterlinies’

Daarnaast zijn gemeenten verplicht de Europese Kaderrichtlijn Water uit te voeren.

Natuur, landschap en water zijn landelijk en Europees belangrijke onderwerpen waarvan het beleid in beweging is. We volgen dit nauwlettend.

Participatie over natuur en landschapsontwikkeling

“Maak een visie voor 50 tot 100 jaar en met goede voorbeelden: zo doen wij dat hier!”, zei een deelnemer aan een van de vier gesprekstafels tijdens de participatieavond van 7 oktober 2024. De vraag: welke uitdagingen en kansen voor de natuur ontstaan er door de herindeling?

Maak één gedragen visie op natuur en landschap

Als de gemeenten samengaan, kunnen zij beter beleid maken, zorgen voor betere samenwerkingen, betere afwegingen maken en zorgen voor meer geld. Zo kunnen zij zorgen voor de natuurkwaliteit en daarbij rekening houden met vraagstukken rond mobiliteit, wonen en werken. Inwoners willen een nieuwe visie die inwoners inspireert, duidelijke ambities noemt en samenwerking verbetert. In die visie is duurzaamheid de basis, met aandacht voor lange-termijnoplossingen die de balans tussen natuur en de samenleving respecteren. Leg in de visie de focus op kerngebieden en benoem ecologische hoofdstructuren, waar natuurdoelen voorrang krijgen. Zo bouwen we aan een duurzame en toekomstgerichte gemeente, waarin water en bodem sturend zijn.

Realiseer doelen naast elkaar

Een duurzame toekomst vraagt om een evenwichtige en complete benadering en innovatieve oplossingen voor natuur- en landschapsbeheer. Er worden verschillende concrete oplossingen genoemd:

- Werk aan bewustwording en houd actief toezicht op het nakomen van beheerafspraken.
- Het afsluiten van natuurgebieden is niet de oplossing; recreatie moet mogelijk blijven, maar met duidelijke regels en toezicht hierop en door samenwerking met terreinbeheerders, om kwetsbare ecosystemen te beschermen. Door duidelijke zones aan te wijzen, kunnen gebieden op een verantwoorde en verstandige manier toegankelijk blijven, met behoud van biodiversiteit en natuurlijke schoonheid.

Foto: Margot Brakel

- Waterkwaliteit is een prioriteit en kan als pilot worden aangepakt, met als doel om kleine stappen met resultaat te zetten.
  Water verbindt de gemeenten al. Efficiënte wateropvangsystemen, zoals groene tuinen en daken, regentonnen en parken kunnen de druk op rioleringen verlichten en wateroverlast verminderen en een gezonde leefomgeving bevorderen. Woningbouwprojecten kunnen als concrete pilots laten zien hoe we de problemen aanpakken en resultaten halen, ook bij ingewikkelde vraagstukken. Denk aan een nieuwe woonwijk – bijvoorbeeld op Rading 1 in Loosdrecht – die bijvoorbeeld volledig CO_2-neutraal en natuurinclusief is.

Bevorder samenwerking

Inwoners zien dat er veel kennis is bij organisatie en inwoners, maar ook een groot speelveld van eigenaren en beheerders wiens belangen niet altijd dezelfde zijn. Het idee is dat de grotere gemeente meer invloed heeft in samenwerkingsverbanden en samenwerking kan bevorderen. Inwoners geven verschillende adviezen:

- Breng al eerder dan 2027 de kennis van ambtenaren van beide gemeenten samen.
- Vergroot de betrokkenheid van inwoners, door jargon te vermijden en lokale initiatieven en kennis beter te verbinden aan beleidsmakers en uitvoerders.
- Maak concrete plannen met verschillende organisaties: agrariërs, Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Waternet, provincie en gemeente.

Versnelling van de uitvoering van woningbouwafspraken

Wijdemeren en Hilversum kennen samen veel verschillende woonmilieus, niveaus van stedelijkheid en bevolkingssamenstelling. In Hilversum is ook nog een internationaal deel en een levendige gemeenschap van expats (mensen die tijdelijk in Nederland werken). In Wijdemeren is er op vakantieparken en plekken met 'tweede woningen' ook sprake van levendige gemeenschappen buiten de traditionele dorpen.

De verschillende dorpen en wijken en bevolkingsgroepen zijn aantrekkelijk voor een brede groep mensen die op verschillende niveaus van 'drukte' (stedelijk tot dorps) en toch dichtbij stedelijke voorzieningen en natuur willen wonen. De verschillende soorten woningen helpen om de toekomstige gemeente een aantrekkelijke woonplek te maken waar veel mensen willen wonen.

Beide gemeenten hebben alleen plannen voor woningbouw binnen bestaand stedelijk gebied en willen de regionale woningbouwafspraken blijven volgen. Dat betekent dat Hilversum tot 2040 zo'n 6.000 woningen bouwt en Wijdemeren zo'n 800 woningen. Deze woningen zijn nodig voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen, jongeren en andere aandachtsgroepen. Maar ook om te zorgen voor betaalbare woningen en doorstroming in de woningmarkt.

We verwachten van de herindeling dat de gemeente meer uitvoeringskracht krijgt om bestaande plannen sneller uit te voeren. We gaan overleggen met de provincie en het Rijk om oplossingen te vinden voor ingewikkelde situaties voor de inrichting van een gebied. De herindeling is voor de huidige colleges en gemeenteraden geen aanleiding voor nieuwe woningbouwplannen.

Meer mogelijkheden voor mobiliteit

Rond de toekomstige gemeente liggen de snelwegen A1, A2 en A27. Verschillende provinciale wegen maken en houden de dorpen in Wijdemeren en het stedelijk gebied van Hilversum bereikbaar. In de dorpen is

Station Hilversum – Fotograaf: Wiebe de Jager

vaak sprake van kleinere dorpswegen en een beperkte toegang tot het openbaar vervoer. Hilversum heeft daarentegen een stedelijker verkeersnetwerk met hoofdwegen, vrijliggende fietspaden en veel bus- en treinstations. Het station Hilversum is het grootste mobiliteitsknooppunt in de regio. Wijdemeren is een landelijk knooppunt op het water. Tussen Wijdemeren en Hilversum is veel dagelijks verkeer voor school, werk, cultuur, natuur en winkelen.

De infrastructuur voor auto en fiets en het openbaar vervoersnetwerk kunnen worden geoptimaliseerd. Zo kunnen er betere verbindingen ontstaan tussen de voorzieningen in het stedelijk gebied, de landelijke kernen en de natuurgebieden. Het betaald parkeerbeleid van Hilversum is beperkt tot het deel van de stad binnen de buitenring, omdat daar de parkeerdruk hoog is en er veel andere opties zijn. De dorpen in Wijdemeren zijn hierin anders. Daar zijn inwoners vaker afhankelijk van de auto. Er is daarom geen noodzaak en er zijn geen plannen om het betaald parkeren naar Wijdemeren uit te breiden.

Als kansen van de samenvoeging zien we:

- Meer invloed bij de provincie, het Rijk en Europa voor betere ov-verbindingen (bus) tussen de dorpen en Hilversum en het verbeteren van omliggende snelwegen om de verkeersdruk te verminderen.
- Meer mogelijkheden voor duurzame alternatieven, zoals een samenhangend netwerk voor deelmobiliteit (fietsen en scooters, ook op toeristische locaties) en mobiliteitshubs: plekken waar inwoners,

reizigers en bezoekers hun auto kunnen neerzetten en met deelvervoer, zoals de fiets en elektrische scooter, verder kunnen reizen naar hun eindbestemming. Door de herindeling wordt het zoekgebied naar goede locaties voor mobiliteitshubs vergroot.
- Versneld uitvoeren van doorfietsroutes van Hilversum naar 's-Graveland, Kortenhoef en Nieuw-Loosdrecht.
- Het verbeteren van het ov-knooppunt Hilversum. Dat helpt bij het behouden van trein/intercityverbindingen.
- Meer mogelijke oplossingen voor verkeersknelpunten en verkeersoverlast, en daarmee het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Samen hebben Wijdemeren en Hilversum 55.256 auto's. Het aantal auto's per huishouden verschilt: in Wijdemeren 1,3 auto's per huishouden en in Hilversum 0,9 auto's per huishouden. Dat verschil is logisch. Gemiddeld wonen Hilversummers 1,8 kilometer van het dichtstbijzijnde treinstation. Voor Wijdemeerders is dat 6,4 km.

55.000 auto's

In een studie van het Planbureau van de Leefomgeving werd duidelijk dat het met ov en fiets bijna niet lukt om binnen een half uur een ziekenhuis te bereiken en dat die bereikbaarheid afneemt. Dat geldt ook voor Wijdemeren. Zeker voor zorg en gedeeltelijk ook voor onderwijs. In het stedelijk gebied van Hilversum speelt dit minder. Omdat investeringen in fietsverbindingen, openbaar vervoer en andere alternatieven vaak lang duren, zal de toekomstige gemeente nog een tijdje met deze verschillen moeten omgaan.

3.5 Regionaal perspectief

Gooi en Vechtstreek is een kleine, maar sterke regio, met een grote brede welvaart. De regio is trots op de verschillende kernen en landschappen, de goede organisatie met een aanspreekbaar bestuur, waarin grotere en kleinere gemeenten meer en betere diensten leveren aan inwoners dan dat zij alleen zouden kunnen. Dit geldt ook voor de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

De samenwerking en bestuurlijke verhoudingen in de regio zijn goed. Alle regiogemeenten zijn blij dat de schaal van de regio door de herindeling blijft zoals deze nu is. Zij vinden het belangrijk dat de goede bestuurlijke verhoudingen behouden blijven (bron: bijlage A4). Het woord 'solidariteit' wordt vaak genoemd. Daarmee bedoelden ze dat alle gemeenten – groot of klein – zich gezien en serieus genomen voelen, met elkaar de problemen van inwoners oplossen en er recht wordt gedaan aan eigenheid van de deelnemers.

Vervoer Gooi en Vechtstreek
Bron: Regio Gooi en Vechtstreek

De toekomstige gemeente Hilversum zal zich daarvoor blijven inzetten.

De regio is een verbindende schakel tussen de metropoolregio Amsterdam en de regio Utrecht. Er zijn twee unieke ecosystemen (gebieden, gemeenschappen en organisaties): het groenblauwe landschap en de creatieve sector. Deze ecosystemen zijn belangrijk en van

bovenregionale en landelijke betekenis. Zo draagt de regio zo'n 12 miljard euro bij aan het bruto nationaal product van Nederland. En leveren wij drinkwater aan de regio en aan Amsterdam. De ambitie van de regiogemeenten en de regio is om dit te behouden en versterken. En om te blijven investeren in natuur en economie, wonen, een goede bereikbaarheid en goed openbaar vervoer.

Deze inzet van de regio Gooi en Vechtstreek is gebaseerd op de Regionale Samenwerkingsagenda en is onder andere uitgewerkt in een regionale propositie 'Ruimte voor natuur, innovatie en media' en een Samenwerkingsagenda met de provincie Noord Holland. Verder is de regio onderdeel van de NOVEX-gebieden (uitwerkingen van de Nationale Omgevingsvisie) 'Metropoolregio Amsterdam' en 'Groene Hart' en is Hilversum medeoprichter van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht.

De centrumgemeente van Gooi en Vechtstreek wordt door de herindeling groter. Voor de regio betekent dit dat er meer invloed komt bij de provincie, het Rijk en Europa en dat we meer middelen en budgetten kunnen gebruiken en aanvragen. Daarom gaan we met partners (overheden, kennisinstellingen en bedrijven) nadenken over onze opgaven en transities binnen onze gemeente en de regio. Hoe kunnen we bouwen aan toekomstige investeringsagenda's, coalities vormen, kennis bundelen en aantrekken, kijken hoe onze lopende en nieuwe projecten passen bij landelijke en Europese fondsen en nieuwe businessmodellen ontwikkelen? Dit is belangrijk om de gemeente in de toekomst betaalbaar te houden (zie hoofdstuk 4). Daar is meer gerichte inzet en organisatie voor nodig dan nu.

Nederhorst den Berg en de Spiegelplas – Fotograaf: Liftoff Productions

We denken aan investeringsagenda's voor deze thema's:

1. **Een zelfvoorzienend groenblauw ecosysteem van wereldklasse**. We willen de unieke combinatie van natuurgebieden (Natura 2000), wonen en economie behouden en versterken. En we willen dat de lasten van het gebied in de toekomst niet te zwaar op de gemeentelijke financiën drukt. We willen daarom zoeken naar nieuwe en beter betaalbare combinaties van natuurkwaliteit, gebiedsbeheer, vervangingsinvesteringen en economie zonder afbreuk te doen aan de kernwaarden van de natuur.
2. **De rol van de creatieve sector in de digitale transformatie.** Hilversum beweegt al fors mee met de transitie in de creatieve sector. We zien steeds meer vraagstukken die gaan over informatieveiligheid en mediawijsheid. De 'Nieuwste Hollandse Waterlinie' zou wel eens digitaal kunnen zijn.

Verder onderzoeken we of we andere landelijke transities in deze aanpak een plek kunnen geven. Denk daarbij aan energie, mobiliteit en demografie.

Herindeling en regionale samenwerkingsagenda

In de Regionale Samenwerkingsagenda van de regio Gooi en Vechtstreek met de provincie Noord-Holland zijn verschillende actielijnen opgenomen. De actielijnen die een directe relatie met de toekomstperspectieven en in te richten investeringsagenda's hebben, staan in de tabel hieronder. De samenwerkingsagenda kan profiteren van de herindeling en omgekeerd.

Actielijnen regionale samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek en provincie Noord-Holland

Landelijk gebied	Economie	Wonen	Mobiliteit
• Prioriteren en uitvoeren Provinciaal Programma Landelijk Gebied • Vervolg Toekomst-bestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek • Combineren natuur, water en recreatie • Ontwikkelen/ herinrichten recreatieve landings-plaatsen • Pilots landbouw, geïnitieerd vanuit het gebied	• Doorontwikkeling Media Campus • Ruimte voor recreatie • Aansluiten bij House of Hospitality (recreatie) • Inzet op lijnen MRA bedrijventerreinen-strategie – Verduurzaming – Ondersteunen MKB innovatie – Circulaire economie en werklocaties – Innovatieve landbouw (field labs)	• Uitvoeren afspraken regionaal woonakkoord en Woondeal (MRA) • Inrichten versnellingstafel • Opzetten regionale voorzieningen-akkoorden om leef-baarheid van kernen te versterken	• Strategisch programma Verkeersveiligheid 2030 • Actieprogramma Gooicorridor • Verbeteren mogelijkheden OV en fiets (HOV hubs, doorfietsroutes, stallingen, deelfietsen) • Op peil houden en verbeteren (H)OV busvervoer. • Lobby A1/A27 • Verkennen agenda regionale mobiliteit

4. Stabiele gemeente-financiën

4. Stabiele gemeentefinanciën

De herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren heeft financiële effecten. Om een beeld te kunnen schetsen van de toekomstige begroting (de uitgangssituatie voor de nieuwe gemeente na 1 januari 2027), is er een zogenaamde 'herindelingsscan' opgesteld (bijlage B1). Deze scan geeft ook inzicht in de financiële posities van de twee gemeenten op basis van de huidige situatie. De scan is gebaseerd op de cijfers van de begrotingen van 2025, die in september en oktober 2024 door de colleges van burgemeester en wethouders van Hilversum en Wijdemeren zijn vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Vanaf 2027 is een sluitende meerjarenbegroting voor de nieuwe gemeente goed mogelijk. Dat komt doordat de huidige meerjarenbegrotingen van Hilversum en Wijdemeren meerjarig sluitend zijn. Bij de begroting na 2027 is overigens geen efficiency ingerekend.
- De herindeling heeft een positief effect op de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. De toekomstige gemeente krijgt na 1 januari 2027 jaarlijks 4,4 miljoen euro extra.
- Er is een eenmalige uitkering uit het gemeentefonds van circa 6 miljoen euro beschikbaar voor frictiekosten die door de herindeling ontstaan.
- De grotere begroting vanaf 2027 is schokbestendiger, minder vatbaar voor externe ontwikkelingen en geeft meer ruimte voor investeringen en cofinanciering door andere overheden.
- De woonlasten moeten geharmoniseerd worden. Hiervoor zijn verschillende varianten in beeld gebracht. Deze bieden voldoende aanknopingspunten om politieke keuzes te maken die de financiële impact voor de inwoners en ondernemers beperken.
- Op langere termijn (2035) ontstaan er vraagstukken over de vermogenspositie, vanwege de te verwachten hogere beheerlasten die met het grote gebied samenhangen. Dit is een inzicht dat reeds bekend was vanuit de verkenning. De herindelingsscan geeft aanleiding om hier langs drie invalshoeken verder mee aan de slag te gaan: aan de batenkant, aan de lastenkant en financieel-technisch. Er is geen urgentie om dit al in 2027 opgelost te hebben. Dit veelomvattende traject starten we daarom graag met de toekomstige gemeenteraad, zodat die het traject ook kan begeleiden en afronden.

Dit hoofdstuk is een samenvatting van de herindelingsscan per onderdeel.

4.1 Effect op de algemene uitkering

De algemene uitkering van de nieuwe heringedeelde gemeente valt jaarlijks 4,4 miljoen euro hoger uit dan de algemene uitkering van beide gemeenten gezamenlijk voorafgaand aan de herindeling.

Het gemeentefonds wordt verdeeld via een uitgebreid stelsel van maatstaven. Op basis hiervan kan voor iedere gemeente de uitkering worden bepaald. Het is echter niet zo dat bij de herindeling de nieuwe heringedeelde gemeente de maatstaven bij elkaar kan optellen om te komen tot de nieuwe uitkering. Er zijn een aantal maatstaven die na de herindeling een grotere waarde krijgen dan de optelsom van de huidige waarden. We hebben die waarden uitgebreid

door het CBS laten berekenen. Die berekening toont aan dat met name de maatstaven 'woonkernen' en 'centrumfunctie' een hogere waarde laten zien. In onderstaande figuur is te zien dat door het aaneengesloten raken van Hilversum, Loosdrecht en 's-Graveland de omvang van de woonkern toeneemt. Daarnaast wordt verondersteld dat de landelijke aantrekkingskracht van een kern toeneemt indien deze groter wordt. Dit leidt tot een hogere algemene uitkering.

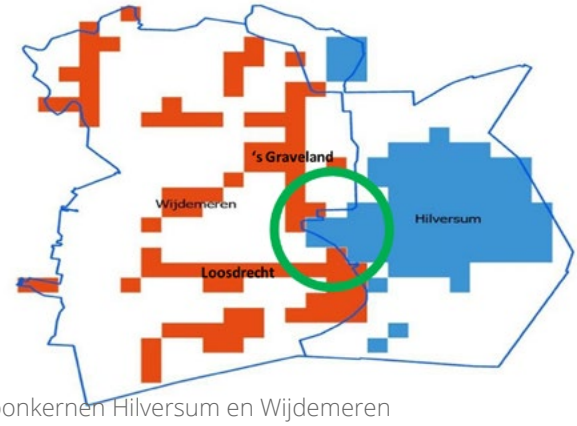

Woonkernen Hilversum en Wijdemeren
Bron: Herindelingsscan Hilversum – Wijdemeren, 2024

Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

Gemeenten die het voornemen hebben tot herindeling ontvangen een tijdelijke vergoeding uit het gemeentefonds. Deze vergoeding wordt uitgekeerd in het jaar voorafgaand aan de herindeling, tot het vierde jaar na herindeling. Het totaal van de uitkering voor Wijdemeren en Hilversum samen is 6,5 miljoen euro.

De tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling heeft als doel om de frictielasten die samengaan met de herindeling te dekken. Onder deze lasten vallen onder andere:

- kosten voor het inrichten van de nieuwe organisatie/herinrichten van de bestaande organisatie;
- harmonisatie van (financieel) beleid;
- harmonisatie van de belastingverordeningen;
- actualisatie van de beheerplannen.

4.2 Woonlasten

Een uitgebreide variantenanalyse in de herindelingsscan laat zien dat er mogelijkheden zijn om de impact van de harmonisatie van woonlasten voor inwoners en ondernemers te beperken. De inzet kan zijn dat niemand door de herindeling erop achteruit gaat.

Basis en varianten

Met name de onroerend zaakbelasting van de twee gemeenten zoals die nu bestaan, moet per 1 januari 2027 direct worden geharmoniseerd. Dat is een vereiste uit de wet en noemen we de 'basis'. Zo'n directe harmonisatie van de woonlasten vanaf 2027 leidt bij gelijkblijvende opbrengsten voor de nieuwe gemeente tot lagere woonlasten voor Wijdemeren en hogere woonlasten voor Hilversum. Het effect van een directe harmonisatie is dat een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een gemiddelde woningwaarde in Hilversum in 2027 115 euro meer gaat betalen en zo'n huishouden in Wijdemeren 458 euro minder.

	2027	2028	2029
Hilversum	+115	+126	+143
Wijdemeren	-458	-505	-570

Basis mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 19 herindelingsscan. Dit is de situatie voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning met een gemiddelde woningwaarde. In de herindelingsscan staan specifieke cijfers voor andere situaties (koop, huur, woningen, niet-woningen).

Het voordeel dat inwoners van Wijdemeren krijgen door een lagere onroerendezaakbelasting (ozb) kan echter in de eerste twee jaar worden gecompenseerd door een hogere rioolheffing. Dit is te rechtvaardigen doordat in het financieel herstelplan van Wijdemeren ook is uitgegaan van een toekomstige vervangingsopgave. Deze compensatie leidt tot een demping van de tariefstijging in latere jaren. Als we dit verrekenen, ontstaat al een 'betere basis' waarin de verschillen al een stuk gedempt zijn, zeker in 2027. Voor Hilversummers is de tariefstijging dan in 2027 gemiddeld geen 115 euro, maar 38 euro.

De daling voor Wijdemeerders is dan 151 euro in plaats van 458 euro.

	2027	2028	2029
Hilversum	+38	+84	+143
Wijdemeren	-151	-337	-570

Betere basis mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 21 herindelingsscan

Er zijn varianten op deze 'betere basis' onderzocht, die de verschillen verder kunnen verminderen:

Variant 1: Opbrengsten in 2026 al dichter bij elkaar brengen. Wijdemeren en Hilversum nemen dit jaar naar verwachting besluiten over de woonlasten, waardoor de woonlasten al dichter bij elkaar komen. Hilversum zal de ozb naar verwachting voor 2025 sterker verhogen dan Wijdemeren en per 2026 toeristenbelasting invoeren. Wijdemeren ziet voor 2025 naar verwachting af van de geplande 5% tariefstijging voor de ozb bovenop de inflatie. Deze beweging kan worden doorgezet in 2026. Wijdemeren ziet in deze variant in 2026 af van de 5% tariefstijging bovenop de inflatie. Dekking kan gevonden worden in (incidentele) bezuinigingen of sturen op het beperken van frictielasten. Hilversum kan in deze variant de woonlasten een keer extra verhogen vanwege het ravijnjaar 2026, op voorwaarde dat deze opbrengststijging eenmalig in 2026 wordt aangewend. Daarmee wordt voor 2027 en latere jaren voor de heringedeelde gemeente een budgettair neutrale situatie bereikt.

Variant 2a: Harmoniseren op de laagste tarieven (niemand gaat erop achteruit). Dit zijn voornamelijk de tarieven van Hilversum. Dit leidt in 2027 tot een begrotingstekort van circa 8 miljoen euro, dat gedekt zou moeten worden.

Variant 2b: Vooruitlopend op 2027 tarief dichter bij elkaar brengen, harmoniseren op het laagste tarief. In deze variant zal Wijdemeren in 2026 geen 5% verhoging doorvoeren en neemt Hilversum die verhoging 'over'. Dat zou voor Hilversum een tariefstijging van circa +1,46% betekenen. Hiermee wordt het verschil verminderd. Wanneer hierna wordt geharmoniseerd op het nu laagste tarief, is het nadeel sterk verminderd.

Variant 3: Verhogen opbrengsten door verhogen tot boven het huidige tarief van Hilversum. Met deze extra opbrengsten ontstaat ruimte voor investeringen (bijvoorbeeld in gebieden met inwoners die meer belasting gaan betalen, kunnen meer voorzieningen worden gerealiseerd) of andere compensatieregelingen voor de zwaarst getroffenen.

Een mogelijke vervolgstap

Uit de analyse blijkt dat het goed mogelijk is om aan de 'brede basis' een aantal elementen toe te voegen waarmee geharmoniseerd kan worden op het laagste tarief en het beslag op de begroting beperkt kan blijven:

- Door de woonlasten al in 2026 meer naar elkaar toe te brengen
- Door de daling van onroerend zaakbelasting in Wijdemeren gedurende twee jaar te compenseren door een hogere rioolheffing
- Door (gedeeltelijke) inzet van de extra algemene uitkering

Het beeld van de veranderingen in woonlasten is dan:

	2027	2028	2029
Hilversum	+5	+5	+5
Wijdemeren	-556	-616	-678

Mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 24 herindelings-scan, bijlage B3.

4.3 Financiële positie van de gemeenten

Hilversum en Wijdemeren hebben allebei een structureel sluitende begroting. In beide begrotingen is het effect van het 'ravijnjaar' 2026 zichtbaar; beide begrotingen laten dit jaar een negatief saldo zien. Dit heeft echter geen effect op de totale waardering van de begrotingen die een gezond financieel beeld laten zien.

	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldo Hilversum	0	-2.812	1.617	1.738
Waarvan structureel	1.797	-2.725	2.227	3.348
Begrotingssaldo Wijdemeren	1.636	-694	50	1.148
Waarvan structureel	1.948	-357	415	1.513

Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten in euro's (bedragen x 1.000 euro)

Reserves

De stand van de reserves van de gemeenten is:

	2024	2025	2026	2027	2028
Hilversum					
Algemene reserve	62.839	63.905	63.905	63.905	63.905
Reserve Stedelijke ontwikkeling	11.881	15.032	15.951	16.869	17.788
Overige bestemmingsreserves	20.303	16.051	15.112	14.546	13.980
Totaal reserves	**95.023**	**94.988**	**94.968**	**95.320**	**95.673**
Per inwoner	**1.007**	**1.006**	**1.006**	**1.009**	**1.013**
Wijdemeren					
Algemene reserve	8.039	8.625	10.261	9.567	9.617
Reserve rationeel wegbeheer	747	747	747	747	747
Reserve afschrijving activa	3.733	3.492	3.251	3.251	2.796
Overige bestemmingsreserves	2.184	2.117	2.153	2.153	2.224
Totaal reserves	**14.700**	**14.981**	**16.412**	**16.412**	**15.384**
Per inwoner	**598**	**609**	**667**	**631**	**625**

Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten in euro's (bedragen x 1.000 euro)

In de gemeente Hilversum blijft de algemene reserve naar verwachting gelijk. Er wordt in Hilversum geld gereserveerd voor de toekomstige stedelijke ontwikkelingen. In Wijdemeren wordt gereserveerd voor het wegbeheer en de dekking van afschrijvingslasten voor bepaalde activa. Wanneer het totaal van de reserves wordt uitgedrukt per inwoner is dit duizend euro voor Hilversum en zeshonderd euro voor Wijdemeren.

Risico's en risicoafdekking

De ratio's weerstandstandsvermogen van de gemeenten laten zien in hoeverre zij in staat zijn risico's op te vangen. De ratio voor beide gemeenten op basis van de huidige begrotingen zijn als volgt:

	Hilversum	Wijdemeren	Na herindeling
Benodigde weerstandscapaciteit	4.801	2.811	7.612
Beschikbare weerstandscapaciteit	63.980	8.899	72.879
Ratio weerstandsvermogen	**13,3**	**3,17**	**10,4**

Overzicht van weerstandsvermogen, de 'ratio' is de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

De ratio's classificeren als 'A. uitstekend'.

Onderhoud kapitaalgoederen

Uit de verkenning was al bekend dat de onderhoudsplannen van beide gemeenten tot 2027 lopen. Daarnaast hanteren beide een wisselend uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Wijdemeren hanteert onderhoudsniveau C en in bepaalde gebieden B, waar in Hilversum de standaard niveau B is en in bepaalde gebieden A. Breder bezien zien we landelijk onzekerheid rondom de prijsontwikkeling. Samen met het bekende inzicht dat de toekomstige gemeente zich op langere termijn (2035) voor hoge beheerlasten gesteld ziet die samenhangen met het grote gebied, maakt dat dit een belangrijk onderwerp is voor de toekomstige gemeenteraad, na 1 januari 2027.

De herindelingsscan geeft aanleiding om hier langs drie invalshoeken mee aan de slag te gaan:

- Aan de batenkant: de Algemene Uitkering kan deels bijdragen aan oplossingen. Daarnaast zetten we met hulp van de regio in op het aantrekken van financiering, zoals beschreven in paragraaf 3.5.
- Aan de lastenkant: we actualiseren de onderhoudsplannen van de gemeenten verder, om onzekerheid over toekomstige lasten verder te verminderen. We kijken daarbij naar mogelijkheden voor efficiency en de rol van andere groene en grijze beheerders.
- Financieel-technisch: we harmoniseren investeringsprogramma's en gebruikte parameters.

De herindelingsscan maakt ook duidelijk dat er geen urgentie is om dit complexe vraagstuk al in 2027 'opgelost' te hebben. Dit veelomvattende traject starten we daarom graag met de toekomstige gemeenteraad, zodat die het traject ook kan begeleiden en afronden.

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een vijftal financiële kengetallen voor om op te nemen in de begroting. Gebaseerd op de begroting van 2025 zijn deze als volgt weer te geven.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hilversum						
Netto schuldquote	59,0%	64,0%	64,0%	76,0%	79,0%	82,0%
Gecorrigeerde netto schuld-quote	53,0%	59,0%	58,0%	69,0%	72,0%	76,0%
Solvabiliteitsratio	25,0%	24,0%	23,0%	21,0%	20,0%	20,0%
Grondexploitatie	1,0%	0,0%	1,5%	-0,4%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	3,7%	2,5%	0,5%	-0,6%	0,6%	0,9%
Belastingcapaciteit	102,0%	97,0%	97,0%	97,0%	97,0%	97,0%
Wijdemeren						
Netto schuldquote	44,0%	96,0%	103,0%	127,0%	137,0%	166,0%
Gecorrigeerde netto schuld-quote	46,0%	59,0%	58,0%	69,0%	72,0%	168,0%
Solvabiliteitsratio	24,0%	17,0%	13,0%	12,0%	12,0%	12,0%
Grondexploitatie	0,0%	-1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	3,0%	2,0%	-2,0%	0,0%	1,0%
Belastingcapaciteit	158,0%	135,0%	158,0%	158,0%	158,0%	158,0%

Overzicht financiële kengetallen

- Netto schuldquote: voor Hilversum loopt deze op naar 82%, maar valt nog in de minst risicovolle categorie. De quote van Wijdemeren loopt tot 2028 fors op vanwege onderhoudsinvesteringen en valt daarmee in de meest risicovolle categorie.
- Solvabiliteitsratio: in Hilversum is deze 20% en zit daarmee in de middencategorie. Wijdemeren komt uit rond de 12% en daarmee in de meest risicovolle categorie.
- Grondexploitatie: voor beide gemeenten is de boekwaarde van de grondexploitaties minimaal en daarmee is het risico laag.
- De structurele exploitatieruimte in de begrotingen van beide gemeenten is positief.
- Belastingcapaciteit: de woonlasten in Wijdemeren liggen fors hoger dan het landelijk gemiddelde. In Hilversum liggen deze een paar procent onder het landelijk gemiddelde.

In de herindelingsscan is een inschatting gemaakt van verschillende ratio's na de herindeling:

- De structurele exploitatieruimte gaat van 0,6% in 2027 naar 1,0% in 2028. Dit is categorie A.
- De netto schuldquote gaat van 79% in 2027 naar 93% in 2028. Dit is categorie B.
- De solvabiliteit is 17% in 2027. Dit is categorie C.

Deze cijfers zijn begrote cijfers en geen verrassing. Al uit de financiële verkenning wisten we dat het grootste financiële vraagstuk voor de nieuwe gemeente gaat over de benodigde investeringen voor het uitgestrekte gebied. Die zijn van invloed op onder andere de schuldquote en solvabiliteit. Door deze herindeling neemt Hilversum de investeringen van Wijdemeren over, maar is de impact daarvan op de grotere, gezamenlijke begroting beperkter. De werkelijke cijfers in de toekomst zullen afhangen van politieke keuzes over onderhoudsniveaus en het niveau van investeringen.

Zoals eerder gesteld is dit een belangrijke opgave voor de toekomstige gemeenteraad, maar voor het herindelingsadvies geen 'showstopper'. We kunnen verder met de aanbevelingen uit de herindelingsscan:

- Blijf sturen op een structureel sluitende meerjarenbegroting. Zorg dat de heringedeelde gemeente kan starten met een reële en structureel sluitende begroting. Dat betekent dat openstaande bezuinigingstaakstellingen de komende periode ingevuld moeten worden.
- Stel een afstemmingsprotocol op waarbij de gemeenten elkaar over en weer informeren over besluiten met een zware financiële impact. Dit kan goed parallel lopen met het preventief financieel toezicht door de provincie Noord-Holland (zie paragraaf 4.4).
- Werk de harmonisatievariant 2b uit ter voorbereiding op harmonisatie van de belastingverordeningen. Harmoniseer de lokale heffingen die nog niet in beide gemeenten afzonderlijk worden geheven. Dit geldt in het bijzonder voor de precariobelasting.
- Bereid de begroting voor 2027 voor en bezie daarbij ook eventuele inhoudelijke verschillen tussen de financiële verordeningen van Hilversum en Wijdemeren. Stem af in hoeverre het mogelijk en gewenst is om investeringen te dekken uit kapitaallastenreserves.
- Blijf scherp zicht houden op de risico's door een adequaat systeem van risicomanagement.

4.4 Financieel toezicht bij herindeling

De Wet arhi schrijft voor dat de Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie bevorderen dat er onderling overleg tussen gemeenten plaatsvindt om de voorbereidingen tijdig voor de herindeling te treffen (Wet arhi, art. 79, lid 2). Daartoe worden ook afspraken gemaakt over het preventieve financiële toezicht. Op grond van artikel 21, lid 1 van de Wet Arhi volgt dat op Hilversum geen preventief toezicht is opgelegd en op de gemeente Wijdemeren wel, met ingang van vaststelling van het herindelingsontwerp door haar gemeenteraad.

Dit houdt in dat de Gedeputeerde Staten categorieën van besluiten van de gemeente moeten aanwijzen die hun goedkeuring behoeven. Onderdeel van het preventieve Arhi-toezicht is dat de financiële besluiten die ter goedkeuring aan de provincie moeten worden voorgelegd, vooraf ook aan de partnergemeente ter instemming wordt voorgelegd. Voor het aangaan van het financieel Arhi-toezicht worden afspraken gemaakt (zogenoemd Arhi-protocol) tussen de betrokken gemeenten en de provincie.

Zie verder paragraaf 7.1.

5. Waarborgen voor personeel

5. Waarborgen voor personeel

De ambtelijke organisatie van Wijdemeren wordt geïntegreerd in de organisatie van Hilversum. Daarmee ontstaat een robuustere organisatie van circa 1.000 fte. Een organisatie die in staat is om de kerntaken, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities van het nieuwe gemeentebestuur met kracht en vanuit zelfbewustzijn te realiseren. Een organisatie waarbinnen ook voldoende strategisch vermogen aanwezig is, om stevig mee te spelen op regionale, provinciale en landelijke overlegtafels. Een organisatie die de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in het gebied, met oog voor de diversiteit daarbinnen, constant weet te houden. Een organisatie die bovendien bekendstaat als aantrekkelijk werkgever, met ruimte voor differentiatie, specialisatie en professionele ontwikkeling.

5.1 Integratie vooruitlopend op herindelingsdatum

Het principebesluit tot een lichte samenvoeging van beide gemeenten is op 10 juli 2024 genomen. De beoogde herindelingsdatum van 1 januari 2027 betekent dat sprake is van een overbruggingsperiode van circa 2,5 jaar. Deze periode brengt in termen van ambtelijke realisatiekracht verschillende risico's met zich mee.

De beperkte realisatiekracht (kwaliteit en kwantiteit) van de ambtelijke organisatie Wijdemeren in relatie tot de kerntaken, opgaven en ambities was één van de aanleidingen om de bestuurlijke zelfstandigheid in Wijdemeren ter discussie te stellen. Ondanks het doorvoeren van een organisatieherstelplan in Wijdemeren wordt een dergelijke lange periode als risicovol gezien met oog op de potentiële discontinuïteit van dienstverlening aan inwoners en ondernemers én richting het gemeentebestuur. Bekend is immers dat bij iedere herindeling/reorganisatie een regulier patroon optreedt van verhoogde uitstroom en verminderde instroom naarmate de herindelingsdatum dichterbij komt. Indien dit patroon zich in Wijdemeren voordoet, zet dit de continuïteit van dienstverlening direct onder nog grotere druk.

Wijdemeren zet daarom met Hilversum in op het bieden van zoveel mogelijk comfort aan medewerkers en het vervullen van vacatures door inzet van een recruiter. Om verder regie te voeren op dit risico van discontinuïteit is in augustus en september 2024 een analyse uitgevoerd naar drie varianten van ambtelijke integratie Wijdemeren bij Hilversum. De varianten zijn:

- Variant 1: Gefaseerde ambtelijke integratie vooruitlopend op herindelingsdatum.
- Variant 2: Ambtelijke integratie én bestuurlijke fusie per 1 januari 2027.
- Variant 3: Ambtelijke integratie op één moment, vooruitlopend op herindelingsdatum.

Op 17 december 2024 hebben de colleges van Hilversum en Wijdemeren een besluit genomen tot integratie van de ambtelijke organisatie van Wijdemeren in de ambtelijke organisatie van Hilversum per 1 januari 2026 (variant 3).

Dit besluit impliceert dat feitelijk sprake is van circa één jaar van voorbereiding op en effectuering van de ambtelijke integratie van Wijdemeren in Hilversum. In het jaar 2026 zal daarbij sprake zijn van één ambtelijke organisatie Hilversum, die naast het eigen gemeentebestuur ook het autonome gemeentebestuur van Wijdemeren bedient. De gemeentesecretaris, griffier, medewerkers van de griffie en de Buitengewoon Ambtenaren van de Burgerlijke Stand (Babs) blijven tot 1 januari 2027 in dienst van de gemeente Wijdemeren.

5.2 Personele waarborgen

De ambtelijke integratie van alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren bij de ambtelijke organisatie van Hilversum per 1 januari 2026 vraagt om een voortvarend en zorgvuldig proces. Een proces waarin beide gemeentebesturen en managementteams het van belang achten dat voorafgaand aan de feitelijke integratie waarborgen worden afgegeven voor met name het personeel van de op te heffen gemeente Wijdemeren. Dit belang wordt kracht bijgezet vanuit het beleidskader herindeling, dat in het geval van een lichte samenvoeging 'personele waarborgen' als aanvullend toetsingscriterium hanteert. Zie hiervoor hoofdstuk 6.

De personele waarborgen zijn formeel vastgelegd in een sociaal plan voor alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren. Dit sociaal plan is begin november vastgesteld in samenspraak tussen de werkgever gemeente Wijdemeren en werknemers, met betrokkenheid en instemming van het lokaal overleg.

Een belangrijk juridisch fundament onder de ambtelijke integratie betreft het principe dat de beide colleges van B en W de integratie beoordelen en behandelen als 'Overgang van Onderneming' (artikel 7:663, Burgerlijk Wetboek). Dit impliceert dat: *'de rechten en verplichtingen die op dat tijdstip voor de werkgever in die onderneming (Wijdemeren, red.) voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst tussen hem en een daar werkzame werknemer van rechtswege overgaan op de verkrijger (Hilversum, red.)'.*

De Overgang van Onderneming waarborgt daarmee ook dat voor alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren met een tijdelijke of vaste arbeidsovereenkomst, met uitzondering van hetgeen is bepaald in de wet Arhi rondom de positie van de gemeentesecretaris en griffier, een plaats is in de ambtelijke organisatie van Hilversum, met behoud van rechten en plichten.

Stadskantoor Hilversum

Het sociaal plan regelt vervolgens vooral de wijze waarop omgegaan wordt met verschillen die optreden tussen deze rechten en plichten in Wijdemeren in relatie tot de nieuwe context in Hilversum. Verder bevat het aanvullingen op hetgeen al volgt uit de wet of de cao.

Het hoofduitgangspunt van het sociaal plan is behoud van werkgelegenheid: alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren, met een vaste of tijdelijke arbeidsovereenkomst, komen in dienst van de gemeente Hilversum. Er zullen bij de gemeente Wijdemeren geen gedwongen ontslagen vallen als gevolg van de herindeling.

De voornaamste overige waarborgen die voortvloeien uit het sociaal plan zijn:

- Het sociaal plan kent een looptijd van 11 december 2024 tot en met 31 december 2028.
- Arbeidsovereenkomsten gaan ongewijzigd over naar de gemeente Hilversum.
- Bij plaatsing op uitwisselbare of passende functies behouden medewerkers van Wijdemeren het recht op het salaris, inclusief toekomstige aanspraken.
- De buitendienst van de gemeente Wijdemeren blijft in eigen beheer in de context van de gemeente Hilversum, voor tenminste een periode van vijf jaar.
- Voor de vergoeding woon-werkverkeer wordt aangesloten bij de regeling van de gemeente Hilversum, met een afbouwregeling gedurende vijf jaar.
- Er is sinds 11 december 2024 sprake van een interne vacaturebank ‘Hilversum en Wijdemeren’.

Ten aanzien van het plaatsingsproces van medewerkers van Wijdemeren binnen de organisatie van Hilversum, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Inzet is een ‘zachte landing’ voor alle medewerkers, met ruimte voor kennismaking en individueel aanvullende scholing of opleidings- en ontwikkelkansen.
- Het plaatsingsplan wordt opgesteld door een werkgroep samengesteld vanuit beide werkgevers, waarbij toetsing plaatsvindt door een externe plaatsingsadviescommissie.
- Uitgangspunt is plaatsing van medewerkers Wijdemeren op een uitwisselbare of passende functie. Indien dat niet mogelijk is, vindt plaatsing op een geschikte functie plaats.
- Bij plaatsing op een passende of geschikte functie of in het geval van overgang van een generalistische naar specialistische functie, wordt een medewerker uitgenodigd om vooraf een voorkeur voor een nieuwe functie kenbaar te maken.
- Voor medewerkers die binnen 6 maanden na 1 januari 2026 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, kunnen maatwerkafspraken worden gemaakt over plaatsing in een geschikte functie.
- Medewerkers van Wijdemeren ontvangen uiterlijk 15 september 2025 een voorlopige plaatsingsbrief.

6. Toetsingscriteria herindeling

6. Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen

Het kabinet toetst voorstellen voor een gemeentelijke herindeling aan toetsingscriteria die zijn opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindelingen. In dit hoofdstuk is daartoe een verantwoording opgenomen op welke wijze en in welke mate de lichte samenvoeging van Wijdemeren bij Hilversum aan deze criteria voldoet.

6.1 Iedere herindeling getoetst aan vier criteria

Het kabinet toetst elke gemeentelijke herindeling, gebaseerd op het in de gemeenteraden vastgestelde herindelingsadvies, in onderlinge samenhang aan vier toetsingscriteria:

- Draagvlak: in welke mate is sprake van, hoe is aandacht besteed aan en geïnvesteerd in lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak?
- Bestuurskracht: is de nieuwe gemeente in staat om haar maatschappelijke opgaven op te pakken?
- Interne samenhang en nabijheid van bestuur: kent de nieuwe gemeente een interne samenhang en wat is de plek van buurten, dorpen en/of kernen?
- Regionale samenhang: welke positie heeft de nieuwe gemeente in de regio en welke gevolgen heeft de voorgenomen herindeling voor omliggende gemeenten?

6.2 Twee aanvullende criteria bij 'lichte samenvoeging'

De gemeentelijke herindeling Wijdemeren-Hilversum betreft een lichte samenvoeging. Dit houdt in dat één van de herindelingspartners, in dit geval Hilversum, als entiteit blijft bestaan en één van de herindelingspartners, in dit geval Wijdemeren, als entiteit wordt opgeheven.

Bij een lichte samenvoeging toetst het kabinet het herindelingsvoorstel naast voornoemde vier criteria aan twee aanvullende toetsingscriteria:

- Overeenstemming tussen de herindelingspartners over toepassing van de variant 'lichte samenvoeging'.
- Afspraken over de rechtspositie van het personeel.

In de volgende paragrafen wordt uiteengezet hoe de toekomstige gemeente Hilversum voldoet aan de zes bovenstaande criteria.

6.3 Toets aan lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak

Lokaal bestuurlijk draagvlak

Er is draagvlak voor het voorstel van de herindeling van colleges van B en W en van de gemeenteraden van de direct bij de herindeling betrokken gemeenten.

Het herindelingsvoorstel van Wijdemeren en Hilversum kan rekenen op een breed lokaal bestuurlijk draagvlak in zowel Wijdemeren als Hilversum. Er is nadrukkelijk sprake van een herindeling 'van onderop', blijkend uit het vrijwillige karakter van de voorgenomen herindeling en de stemverhoudingen bij de besluiten rondom de bestuurlijke

toekomst in beide colleges van B en W en beide gemeenteraden.

De gemeenteraad van Wijdemeren heeft medio 2023 het besluit genomen tot het beëindigen van haar politiek-bestuurlijke zelfstandigheid. Dit in een periode van functioneren onder preventief financieel toezicht, waaruit een financieel- en organisatieherstelplan volgde met daarin stevige interventies. Ook bestuurskrachtonderzoek en een analyse van meerdere samenwerkings- en fusievarianten ondersteunden het beeld dat schaalvergroting noodzakelijk is om nu reeds, maar zeker op termijn, de dienstverlening aan inwoners en ondernemers in de dorpen van Wijdemeren op peil te houden tegen een acceptabel lastenniveau. De lasten die het bijzondere gebied van Wijdemeren – gekenmerkt door veengronden en plassen – met zich meebrengen, kunnen nu en zeker op termijn niet gedragen worden door de circa 25.000 inwoners van dit gebied.

Begin 2024 is een verkenningsfase opgestart waarin vanuit het perspectief van Wijdemeren meerdere herindelingsvarianten (lees: met verscheidene gerede fusiepartners en een splitsingsvariant) uitgebreid zijn onderzocht. De gemeente Hilversum kwam uit de onderzoeken op basis van feiten en ondersteund door gevoelens binnen het gemeentebestuur van Wijdemeren, naar voren als dé partner voor een herindeling. Ongedeeld en met Hilversum herindelen is de enige variant die past op de uitdagingen waar Wijdemeren voor staat en leidt tot een krachtigere centrumgemeente met meer kansen in de regio, het land en in Europa. De gemeente Hilversum heeft daarbij vanaf het eerste moment in deze verkenningsfase blijk gegeven van haar verantwoordelijkheid als centrumgemeente in Gooi en Vechtstreek, met als inzet Wijdemeren voor de regio te behouden en de regionale slagkracht te vergroten.

Op 10 juli 2024 hebben de beide gemeenteraden in overgrote meerderheid – op basis van de onderzoeksbevindingen uit de verkenningsfase én in navolging van hun colleges van B en W – het principebesluit genomen tot herindeling in de variant van lichte samenvoeging per 1 januari 2027. Vervolgens is op 11 december 2024 het herindelingsontwerp vastgesteld door de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren. De ontvangen zienswijzen op het herindelingsontwerp en de bestuurlijke reactie daarop, bekrachtigen nogmaals het brede draagvlak in de samenleving en de omgeving voor deze herindeling.

Regionaal bestuurlijk draagvlak

Een herindeling heeft invloed op de posities van omliggende gemeenten en op de bestuurlijke verhoudingen in de regio. Het kabinet vraagt derhalve de betrokken gemeenten om omliggende gemeenten en andere betrokken gemeenten actief uit te nodigen een zienswijze op het herindelingsadvies in te dienen.

Er is sprake van een breed regionaal bestuurlijk draagvlak onder de omliggende gemeenten en de gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek voor de beoogde herindeling Wijdemeren met Hilversum. De gemeenten in deze regio hebben zich expliciet uitgesproken voor het belang van het behouden van de inwoners, ondernemers, dorpen en het landschap van de gemeente Wijdemeren voor de regio. De regio ‘verloor’ in het recente verleden de gemeente Weesp (herindeling met Amsterdam) en is in landelijk perspectief een in omvang kleine regio. Om de slagkracht en brede welvaart van de regio te behouden en te versterken, wordt door alle inliggende gemeenten veel waarde gehecht aan de stabiliteit van de regio qua omvang van het gebied. Het regionaal bestuurlijk draagvlak is bekrachtigd door een brief vanuit het algemeen bestuur van de regio Gooi en Vechtstreek.

Tijdens de verkenningsfase in de eerste helft van 2024 is een afvaardiging van het college van Wijdemeren in gesprek gegaan met bestuurders van alle buurgemeenten en partners van Wijdemeren. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat alle buur- en regiogemeenten en

partners de lichte samenvoeging van Wijdemeren met Hilversum ondersteunen. Op 10 oktober 2024 is dat gesprek in een overleg tussen bestuurlijk vertegenwoordigers van Hilversum en Wijdemeren en van alle gemeenten in de regio nogmaals gevoerd en is het draagvlak voor deze beweging in gezamenlijkheid bekrachtigd (zie bijlage A4). Daarbij zal de nieuwe robuustere gemeente Hilversum haar omvang en bestuurs- en uitvoeringskracht inzetten ten behoeve van de kracht van de regio Gooi en Vechtstreek als geheel, en zal zij blijven inzetten op behoud van de goede bestuurlijke verhoudingen in de regio.

Na vaststelling van het herindelingsontwerp op 11 december 2024 in de beide gemeenteraden zijn de omliggende gemeenten en andere betrokken gemeenten door de colleges van B en W van Wijdemeren en Hilversum actief uitgenodigd voor het indienen van een zienswijze. In de binnengekomen zienswijzen spraken de omliggende en betrokken gemeenten nogmaals hun waardering voor het herindelingsontwerp en hun steun voor de herindeling uit. Hierbij vragen enkelen expliciet aandacht voor het bewaken en behouden van de goede bestaande bestuurlijke verhoudingen in de Regio Gooi en Vechtstreek. Dit onderschrijven de gemeenten Hilversum en Wijdemeren zeer.

Maatschappelijk draagvlak

De betrokken gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de investering in en de beoordeling van het maatschappelijk draagvlak voor de herindeling. In een logboek dient beschreven te worden hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken zijn geweest bij het herindelingsproces. In het herindelingsadvies beschrijven de betrokken gemeenten hoe het maatschappelijk draagvlak, inclusief de ingediende zienswijzen, is vastgesteld.

De gemeenten Hilversum en Wijdemeren hebben geïnvesteerd in het maatschappelijk draagvlak met betrekking tot de beoogde gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Zo hebben beide gemeenten hun inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uitgebreid en transparant geïnformeerd én geconsulteerd over het herindelingsproces.

In het najaar van 2023 heeft de gemeente Wijdemeren inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties geconsulteerd om hun beelden, wensen en zorgen op te halen bij het herindelingsperspectief van de gemeente. Gedurende de verkenningsfase heeft er aanvullend in mei 2024 nog een inwonersbijeenkomst in de gemeente Wijdemeren plaatsgevonden, waarbij inwoners hun reflecties konden geven op de dan voorliggende herindelingsvarianten. De gemeente Hilversum heeft een eerste brede verkennende peiling onder inwoners en ondernemers gehouden in het voorjaar van 2024.

Na de besluiten van de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren in juli 2024 tot het opstellen van een herindelingsadvies, is er een gemeenschappelijke website gelanceerd. Via deze website wordt informatie over het herindelingsproces met de samenleving gedeeld. Daarnaast is de website een platform waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hun mening en ideeën omtrent het toekomstperspectief van de nieuwe gemeente kunnen delen.

In het najaar van 2024 hebben beide gemeenten gezamenlijk participatiebijeenkomsten georganiseerd voor inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Deze inwonersavonden waren georganiseerd aan de hand van drie thema's: 'natuur en landschapsontwikkeling', 'sterke dorpen, wijken en buurten' en 'economische kansen'. Tijdens deze avonden zijn constructieve gesprekken gevoerd over de ambities, wensen en aandachtspunten van de deelnemers met betrekking tot het desbetreffende thema. Daarnaast is er een jongerenbijeenkomst georganiseerd onder de naam 'Pizza & Politiek: Fusion Special'. Hierin zijn jongeren uit zowel Wijdemeren als Hilversum het gesprek aangegaan met raadsleden uit beide gemeenten over de toekomst.

In het maatschappelijk logboek (bijlage A2) zijn alle gezamenlijke en eigenstandige initiatieven richting de samenleving vanuit zowel Wijdemeren als Hilversum in het kader van de herindeling opgenomen.

6.4 Toets aan bestuurskracht

Bestuurskracht betreft het vermogen van een gemeente om haar wettelijke en niet-wettelijke taken uit te voeren en daarvoor de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke relaties aan te kunnen gaan. De betrokken gemeenten dienen in het herindelingsadvies te onderbouwen hoe de voorgestelde herindeling bijdraagt aan het versterken van de bestuurskracht.

Bestuurskracht gaat om een juiste balans tussen de kerntaken, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities enerzijds en de kracht van gemeentebestuur, ambtelijke organisatie en samenleving anderzijds. De gemeente Hilversum zal deze balans na 1 januari 2027 aanbrengen voor het gehele gebied en haar wijken en dorpen.

De nieuwe gemeente Hilversum telt circa 120.000 inwoners. De ambtelijke organisatie Hilversum wordt met circa 200 medewerkers vanuit de ambtelijke organisatie Wijdemeren versterkt tot een omvang van circa 1.000 medewerkers.

De begrotingsomvang zal uitkomen op circa 433 miljoen euro, waarbinnen sprake is van stabiele gemeentefinanciën. Het getal telt, in dit geval.

Hilversum zal vanaf 1 januari 2027 een krachtigere positie innemen ten opzichte van de Metropoolregio Amsterdam, de provincie Noord-Holland, het Rijk en Europa. Dit kan kansen bieden voor investeringen van de regio Gooi en Vechtstreek als geheel en Hilversum in het bijzonder. De belangen van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van de gemeente en de regio kunnen krachtiger worden behartigd.

Daarbij helpt de uitvoeringskracht van een robuuste ambtelijke organisatie om de kerntaken, opgaven en ambities voor het gehele gebied sneller en beter te realiseren. De organisatie zal nog meer kwaliteiten en specialisaties aan zich kunnen binden, door nog aantrekkelijker te worden als werkgever. Zeker voor de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers van de dorpen in voormalig Wijdemeren zal daarin een verschil zijn waar te nemen, in termen van kwaliteit en continuïteit.

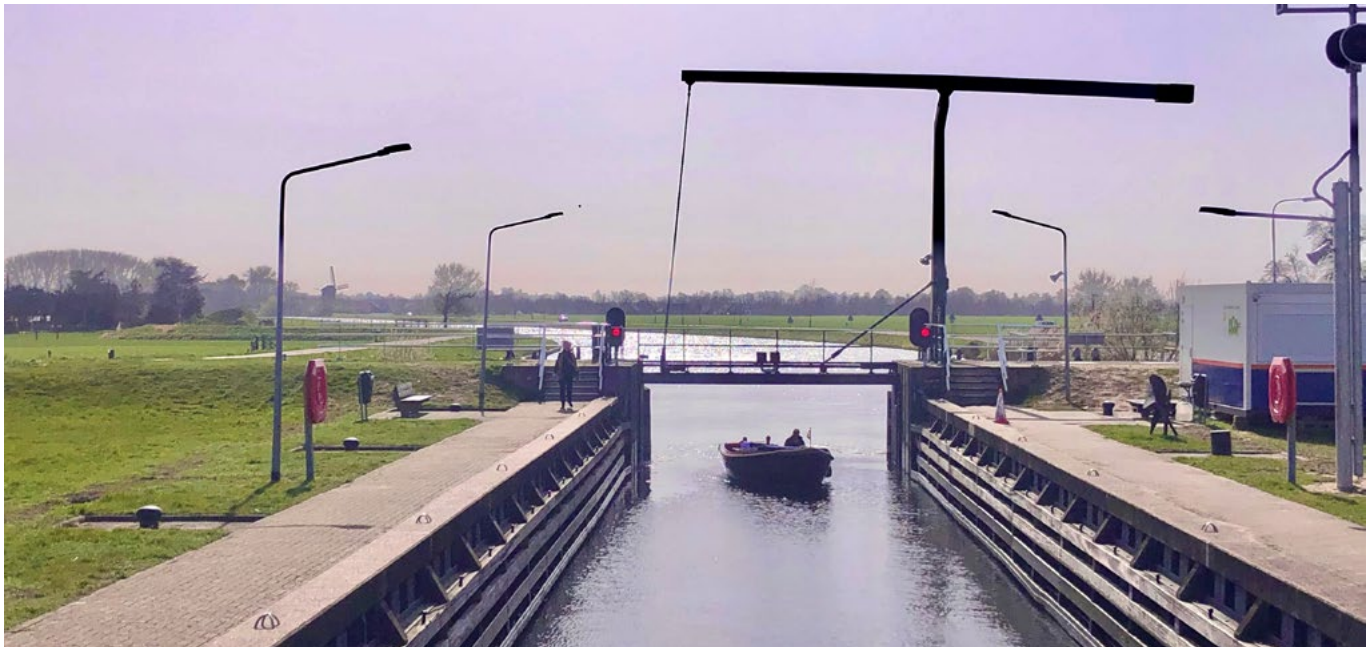

Sluis 't Hemeltje: toegang tot Wijdemeren en Hilversum over water vanaf de Vecht

6.5 Toets aan interne samenhang en nabijheid van bestuur

De betrokken gemeenten dienen uiteen te zetten hoe hun dorpen, kernen en/of steden van elkaar verschillen en wat overeenkomsten zijn. Het kabinet vraagt daarbij de gemeenten om te beschrijven hoe de gemeenschappen betrokken worden bij de invulling en vormgeving van de nieuwe gemeente.

De gemeenten Hilversum en Wijdemeren zijn natuurlijke eenheden. Er is sprake van een geografisch aaneensluitend grondgebied, waarbinnen inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners de nu nog bestaande gemeentegrens niet als belemmering ervaren. Sterker: er is nadrukkelijk sprake van een oriëntatie op elkaars grondgebied. Hilversummers recreëren in de dorpen en op de plassen van Wijdemeren en de inwoners van deze dorpen zijn voor onderwijs, werken, cultuur en winkelen sterk georiënteerd op Hilversum.

In beide gemeenten is veel aandacht voor de 'nabijheid van bestuur', in de vorm van bijvoorbeeld wijk- en buurtenbeleid en dorpenbeleid. In Hilversum wordt daarbij gewerkt met wijkregisseurs en in Wijdemeren met dorpscoördinatoren. Uiteraard zijn er verschillen in de stedelijke en meer landelijke opgaven binnen deze gebieden, maar in de manier van werken en de verbinding met deze gebieden kan in de nieuwe situatie veel van elkaar geleerd worden. In aanloop naar de datum van de herindeling zal de interne samenhang en nabijheid van bestuur verdere inkleuring krijgen. In 2025 en 2026 zal door inwoners, ondernemers en organisaties in de wijken en dorpen gewerkt worden aan cv's voor dorpen en wijken, die gaan over kwaliteiten, krachten en verbeterpunten per dorp en wijk.

6.6 Toets aan regionale samenhang

Het is van belang dat de regionale verhoudingen in balans blijven. In het herindelingsadvies dienen de betrokken gemeenten de gevolgen voor de samenwerkingsrelaties en andere bestuurlijke ontwikkelingen in de regio te beschrijven. Tevens moeten de betrokken gemeenten in het kader van dit criterium afwegen of er andere regiogemeenten betrokken dienen te worden bij de herindeling.

De nieuwe gemeente, met een omvang van circa 120.000 inwoners, is een krachtige centrumgemeente voor de regio Gooi en Vechtstreek, die zich medeverantwoordelijk voelt voor de goede bestuurlijke verhoudingen in deze regio. De reeds bestaande samenwerking tussen Hilversum en Wijdemeren in de regio, middels de Regionale Samenwerkingsagenda, wordt bevestigd en versterkt door de herindeling.

De nieuwe gemeente en de regio Gooi en Vechtstreek blijven fungeren als verbinders tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de regio Utrecht. Door het versterken van de positie als centrumgemeente, kunnen de regionale belangen bovendien krachtiger vertegenwoordigd worden in de agenda van de MRA, maar ook in provinciale, landelijke en Europese agenda's.

Binnen de regio Gooi en Vechtstreek zijn alle gemeenten bevraagd over hun beelden bij deze beoogde herindeling. Geen van de gemeenten heeft interesse getoond of urgentie gevoeld op dit initiatief van beide gemeenten aan te haken. Het college van Gooise Meren heeft een handreiking gedaan om onder voorwaarden bereid te zijn om in het geval van splitsing een deel van Wijdemeren te absorberen in haar bestuurlijke en ambtelijke organisatie gezien de financiële situatie, maar voelde zelf geen

noodzaak tot schaalvergroting. Daarnaast wordt de regio Gooi en Vechtstreek gekenmerkt door de gemeente Huizen (ruim 40.000 inwoners) en de gemeenten Blaricum, Laren en de Utrechtse gemeente Eemnes (ruim 33.000 inwoners), die met elkaar verbonden zijn in de ambtelijke fusieorganisatie BEL Combinatie. Ook onder deze gemeenten bestaat geen wens tot aansluiting op dit initiatief tot herindeling van onderop.

6.7 Overeenstemming over toepassing van de variant

De betrokken gemeenten moeten overeenstemming hebben over de toepassing van de variant, blijkend uit een eensluidend vastgesteld herindelingsadvies. Het is van belang dat de betrokken gemeenten zich bewust zijn van de rechtsgevolgen van de herindelingsvariant en achter de keuze voor deze variant staan.

Hilversum heeft in de verkenningsfase de variant van 'lichte samenvoeging' als randvoorwaardelijk betiteld voor een herindeling met Wijdemeren. In college en gemeenteraad van Wijdemeren is deze randvoorwaarde volledig omarmd en als logisch beschouwd, gezien de verschillen in omvang van begroting en organisatie.

Ten tijde van het principebesluit van 10 juli 2024 in de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren is reeds de keuze voor het toepassen van de variant 'lichte samenvoeging' politiek-bestuurlijk bekrachtigd. Waarmee voor alle betrokkenen helder is dat de entiteit Hilversum blijft bestaan en de entiteit Wijdemeren op de datum van de herindeling wordt opgeheven. De daaruit voortvloeiende consequenties zijn bij alle betrokkenen bekend en worden ondersteund.

6.8 Afspraken over de rechtspositie van het personeel

Er zijn afspraken gemaakt over de rechtspositie van het personeel, waarbij zoveel mogelijk wordt voorkomen dat de medewerkers van de op te heffen gemeente(n) in een nadeliger positie verkeren dan de medewerkers van de niet op te heffen gemeente.

In het principebesluit van de beide gemeenteraden van 10 juli 2024 is het uitgangspunt vanuit de directie van Hilversum opgenomen dat álle managers en medewerkers van Wijdemeren nodig en welkom zijn binnen de nieuwe gemeente.

Dit uitgangspunt is nader geconcretiseerd in de vorm van een eind oktober 2024 – in afstemming met lokaal overleg en vakbonden – vastgesteld sociaal plan, met alle personele waarborgen voor de medewerkers van de gemeente Wijdemeren. Dit sociaal plan is van toepassing op het ambtelijke integratieproces bij Hilversum. De daaruit voortvloeiende personele waarborgen zijn in hoofdstuk 5 uiteengezet.

In 2025 wordt een zorgvuldig integratieproces doorlopen, om per 1 januari 2026 te komen tot een ambtelijke integratie van alle medewerkers van Wijdemeren in de organisatie van Hilversum.

7. Vervolg herindelings-proces

7. Het vervolg van het herindelingsproces

Wijdemeren en Hilversum doorlopen een zorgvuldig proces, met ruimte voor gemeenteraden om tijdig kaders te stellen en ruimte voor inwoners en ondernemers om op verschillende momenten mee te denken over de start van de gemeente. Het herindelingsproces staat weergegeven in bijlage A4.

7.1 Van herindelingsadvies naar wet (wettelijk spoor)

Nadat het herindelingsadvies in maart 2025 is vastgesteld door de gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum wordt het advies voorgelegd aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, met het verzoek om het herindelingsadvies, voorzien van een (positieve) zienswijze, te sturen naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Gebaseerd op het herindelingsadvies en de zienswijze van de provincie Noord-Holland neemt de Minister van BZK een besluit over het indienen van een wetsvoorstel voor de herindeling. Hoogstens binnen vier maanden na ontvangst van het advies stelt de Minister een voorstel op voor bespreking in de Ministerraad. Na besluitvorming vraagt de Minister de Raad van State om advies over het wetsvoorstel. Vervolgens wordt het wetsvoorstel behandeld in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Dit gehele proces neemt circa anderhalf jaar in beslag.

De wet treedt in werking na publicatie in het Staatsblad. De nieuwe gemeente gaat vervolgens officieel van start op 1 januari van het jaar na de datum van inwerkingtreding van de wet. Voor de nieuwe gemeente Hilversum is dat op 1 januari 2027.

De reguliere gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 gaan dan in Wijdemeren en Hilversum niet door. In november 2026 komen daar herindelingsverkiezingen voor in de plaats, waarin inwoners van Wijdemeren en Hilversum de nieuwe gemeenteraad kiezen.

Stap	Deadline
Besluit op herindelingsadvies gemeenteraden	27 maart 2025
Aanbieding provincie	4 april 2025
Toetsing door GS N-H en aanbieden BZK	April – juni 2025 (1 juli bij Ministerie BZK)
Besluitvorming Rijk	2025/2026
Herindelingsverkiezingen	November 2026
Start nieuwe gemeente Hilversum	1 januari 2027

Tijdpad herindeling

7.2 Gemeenteraden stellen uitvoeringsopdrachten vast

Parallel aan de toetsing van het herindelingsadvies door de provincie en het Rijk, blijven we met de samenleving en elkaar werken aan een goede start van de gemeente. Daarom vragen we in maart 2025 aan de gemeenteraden om naast het herindelingsadvies ook een geactualiseerd plan van aanpak vast te stellen. In dat plan komen aan de orde:

- Wat nodig is voor een aantal verplichte harmonisaties, zoals beschreven in hoofdstuk 7.5.
- Hoe we verder toewerken naar de begroting die de nieuwe gemeenteraad in januari 2027 vaststelt.
- Hoe het participatieproces in 2025 en 2026 wordt voortgezet over de thema's sterke dorpen, wijken en buurten, economische kansen, en natuur en landschapsontwikkeling.

De contouren van het participatieproces zijn:

- Doorlooptijd medio 2025-medio 2026.
- Het resultaat op 1 juli 2026 aanbieden aan alle raadsfracties, als bouwsteen voor hun verkiezingsprogramma's.
- Concretiseren van ideeën en het verstevigen van netwerken rond de drie thema's sterke dorpen, wijken en buurten, economische kansen, en natuur en landschapsontwikkeling. Een voorbeeld is het opstellen van 'cv's' voor dorpen en wijken die gaan over kwaliteiten, kracht, gemeenschappen, identiteit en goede plannen en instrumentarium om daar vorm aan te geven.

7.3 Fusie- en veranderspoor wordt uitgevoerd richting 1 januari 2026

Parallel aan het wettelijk spoor bereiden de colleges van B en W met de managementteams van Wijdemeren en Hilversum een voortvarende en zorgvuldige integratie van de ambtelijke organisatie van Wijdemeren in die van Hilversum voor.

Deze integratie wordt voorbereid vanuit een projectorganisatie 'fusie- en veranderspoor', waarvoor een separaat plan van aanpak wordt opgesteld. In dit proces van integratie en verandering wordt ingezet op een sterke mate van betrokkenheid van management en medewerkers, om vanuit draagvlak samen te bouwen aan een nieuwe robuuste en aantrekkelijke ambtelijke organisatie.

7.4 Verplichte beleidsharmonisatie op lokaal passende en wettelijke momenten

Artikel 44 van de Wet arhi stelt dat alle rechten en verplichtingen van de op te heffen gemeente, Wijdemeren, op de herindelingsdatum naar de nieuwe gemeente, Hilversum, overgaan. Binnen twee jaar na de herindelingsdatum 1 januari 2027 dienen de gemeentelijke voorschriften vastgesteld te worden. De oude voorschriften vervallen op dat moment voor het gehele gebied. Het is mogelijk om vóór de herindelingsdatum beleid en werkprocessen al te harmoniseren en voorschriften vast te stellen.

Er zijn enkele uitzonderingen met betrekking tot de beleidsharmonisatie. Dit geldt voor belastingen (onroerendezaakbelasting), ruimtelijke plannen (omgevingsplannen) en gemeenschappelijke regelingen:

- De huidige belastingen, heffingen en leges gelden totdat er een besluit is genomen door Hilversum over de bepalingen. Het besluit over de nieuwe tarieven moet binnen 2 jaar na herindeling genomen worden.
- De ozb en de baatbelasting gelden daarentegen vanaf 1 januari 2027 niet meer voor de op te heffen gemeente (art. 32 Wet arhi). Binnen drie maanden na de herindeling kan een nieuwe verordening worden vastgesteld. Deze kan wel met terugwerkende kracht van toepassing verklaard worden, vanaf de herindelingsdatum.
- De ruimtelijke plannen die door de op te heffen gemeente zijn vastgesteld voor de herindelingsdatum blijven gelden. Binnen 5 jaar na herindeling dient er één omgevingsvisie en

-plan vastgesteld te worden (art. 34 Wet arhi).
- Na de herindelingsdatum vervallen de gemeenschappelijke regelingen waaraan uitsluitend de op te heffen gemeente aan deelneemt (art. 41 Wet arhi). De overige gemeenschappelijke regelingen blijven ongewijzigd van kracht. De nieuwe gemeente treedt in de plaats van de op te heffen gemeente. Indien nodig dienen er binnen zes maanden na herindeling maatregelen getroffen te worden. Bijlage A3 bevat een overzicht van de verbonden partijen van Wijdemeren en Hilversum.

Na vaststelling van het herindelingsadvies werken we eerst aan de bovengenoemde harmonisaties en brengen we waar nodig de gemeenteraden in positie. Of aanvullende harmonisaties nodig zijn, is een politieke keuze.

8. Begrippenlijst

8. Begrippenlijst

In dit document komen soms technische begrippen voor. De meest voorkomende begrippen per hoofdstuk staan hieronder uitgelegd.

Hoofdstuk 1: Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

Herindelingsadvies: Plan voor de samenvoeging van Wijdemeren en Hilversum.

Gemeentelijke herindeling: Proces van samenvoeging van gemeenten.

Participatie: Inspraak en betrokkenheid van inwoners en ondernemers.

Bestuurskracht: Vermogen van de gemeente om effectief beleid te voeren.

Centrumgemeente: Een gemeente die de belangrijkste voorzieningen voor een regio biedt.

Dienstverlening: Alle diensten die de gemeente aanbiedt aan haar inwoners.

Sociale cohesie: Samenhang tussen inwoners in buurten, wijken of dorpen.

Financiële stabiliteit: De zekerheid dat de gemeente haar financiële verplichtingen kan nakomen.

Verkavelingsstructuur: Historische indeling van land voor landbouw en natuur.

Zienswijze: Een officiële reactie van inwoners en ondernemers op gemeentelijke plannen.

Hoofdstuk 2: Onze kwaliteiten en identiteiten

Kernwaarden: Belangrijkste waarden die de gemeenschap kenmerken.

Leefomgeving: Gebied waar mensen wonen, werken en recreëren.

Omgevingsvisie: Gemeentelijk plan voor ruimtelijke inrichting en gebruik van het grondgebied van de gemeente.

Gemeenschapszin: Gevoel van verbondenheid tussen inwoners.

Cultureel erfgoed: Belangrijke historische plekken en gebouwen.

Landelijke rust: De stilte en natuur die karakteristiek zijn voor niet-stedelijke gebieden.

Economie en ondernemerschap: Het werk en de bedrijven in de gemeente.

Wijkvoorzieningen: Lokale faciliteiten zoals scholen en winkels.

Sociale infrastructuur: Structuren die bijdragen aan welzijn, zoals scholen en sportclubs.

Natuurbeheer: Beheer van natuurgebieden om planten en dieren te behouden.

Hoofdstuk 3: Ons toekomstperspectief

Toekomstvisie: Het lange-termijnplan voor de toekomstige gemeente.

Dorpen- en wijkenbeleid: Beleid dat specifiek is gericht op de behoeften van dorpen en wijken.

Economisch perspectief: Visie op de economische groei en werkgelegenheid.

Duurzame ontwikkeling: Ontwikkeling met aandacht voor milieu en toekomstige generaties.

Ruimtelijk maatwerk: Aanpassingen in de (openbare) ruimte die op een specifieke locatie zijn gericht.

Ecologische verbindingen: Verbindingen tussen natuurgebieden voor dieren en planten.

Toerisme en recreatie: De voorzieningen en activiteiten die bezoekers aantrekken.

Omgevingsperspectief: Het plan om natuur en bebouwing in evenwicht te houden.

Sociaal beleid: Beleidsmaatregelen gericht op welzijn en sociale samenhang.

Regionale samenwerking: Samenwerking tussen gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek.

Hoofdstuk 4: Stabiele gemeentefinanciën

Gemeentefonds: Een fonds van de Rijksoverheid, waaruit gemeenten de meeste inkomsten krijgen.

Algemene uitkering: Bedrag dat de gemeente jaarlijks ontvangt van de Rijksoverheid.

Frictiekosten: Extra kosten die ontstaan door reorganisatie of samenvoeging.

Financiële kengetallen: Belangrijke cijfers die de financiële situatie meten.

Netto schuldquote: Verhouding tussen schulden en inkomsten van de gemeente.

Solvabiliteitsratio: De mate waarin de gemeente haar schulden kan afbetalen.

Grondexploitatie: Inkomsten en uitgaven door gemeentelijke grondaankopen en -verkoop.

Belastingcapaciteit: Het theoretisch maximale bedrag dat inwoners aan gemeentebelastingen kunnen betalen.

Ravijnjaar: Jaar waarin er onverwachte, grote financiële lasten zijn.

Tijdelijke verdeelmaatstaf: Tijdelijke steun van de overheid om de kosten van herindeling te dekken.

Hoofdstuk 5: Waarborgen voor personeel

Personeelsintegratie: Proces waarbij medewerkers van Wijdemeren bij Hilversum komen werken.

Ambtelijke organisatie: Het geheel van medewerkers die werken voor de gemeente.

Sociaal plan: Plan voor het behoud van rechten voor overgenomen medewerkers.

Overgang van Onderneming: Wet die rechten van medewerkers beschermt bij een overname.

Plaatsingsadviescommissie: Groep die beslissingen over personeelsplaatsing beoordeelt.

Arbeidsovereenkomst: Het contract tussen medewerker en werkgever.

Rechtspositie: De rechten en plichten van medewerkers binnen de organisatie.

Vaste aanstelling: Een arbeidscontract zonder einddatum.

Passende functie: Een functie die aansluit bij de kwalificaties van een medewerker.

Flexibele werkplek: Werkplek die niet gebonden is aan één vaste locatie.

Hoofdstuk 6: Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen

Beleidskader herindeling: Richtlijnen van de Rijksoverheid waaraan het herindelingsplan moet voldoen.

Draagvlak: Ondersteuning vanuit de gemeenschap voor een bepaald besluit.

Interne samenhang: De mate waarin de verschillende onderdelen van de gemeente samenwerken.

Nabijheid van bestuur: Het gevoel dat het bestuur dicht bij de inwoners staat.

Variant lichte samenvoeging: Een beperkte vorm van gemeentelijke herindeling, waarbij één gemeente blijft bestaan.

Regionale samenhang: De samenwerking en connectie tussen gemeenten in een regio.

Toetsingscriteria: Factoren waarop het herindelingsplan wordt beoordeeld.

Strategisch vermogen: De capaciteit om op lange termijn doelen te bereiken.

Verantwoording: Het geven van uitleg over beslissingen aan inwoners en ondernemers.

Kwaliteitsniveau openbare ruimte: Standaard voor het onderhoud van openbare ruimtes.

Hoofdstuk 7: Het vervolg van het herindelingsproces

Dynamisch Plan van Aanpak: Flexibel plan met stappen voor het herindelingsproces.

Zienswijzefase: Periode waarin inwoners formeel hun mening kunnen geven over het plan.

Overbruggingsperiode: Tijd tussen het besluit en de daadwerkelijke herindeling.

Raadsbesluit: Het formele besluit van de gemeenteraad over de herindeling.

Participatieavonden: Bijeenkomsten waar inwoners hun mening kunnen geven.

Belastingharmonisatie: Het gelijkmaken van de belastingtarieven tussen de gemeenten.

Inrichtingskosten: Kosten voor het organiseren van de nieuwe gemeentelijke structuur.

Inwerkprogramma: Programma om nieuwe medewerkers in te werken.

Evaluatieproces: Het proces waarbij het herindelingsplan wordt beoordeeld.

Frictielastenbeperking: Maatregelen om de kosten van samenvoeging te verminderen.

9. Bijlagenboek A.

9. Bijlagenboek A.

Bijlage A1. Kaart gemeentegrenzen

Bijlage A2. Logboek draagvlakactiviteiten

Bijlage A3. Opbrengst participatie inwoners en ondernemers, najaar 2024

Bijlage A4. Verslag Algemeen Bestuur regio, 10 oktober 2024

Bijlage A5. Reactienota zienswijzen

Bijlage A6. Overzicht verbonden partijen Wijdemeren en Hilversum

Bijlage A7. Schematische weergave herindelingsproces

Wijdemeren

Hilversum Mediastad

wijdemeren.hilversum.nl

registratienr: 2395610/2395616

Bijlagenboek A

Bijlagen bij het herindelingsadvies
Wijdemeren en Hilversum

Inhoudsopgave bijlagenboek A

Bijlagen bij het herindelingsadvies Wijdemeren en Hilversum

Bijlage A1. Kaart gemeentegrenzen 3

Bijlage A2. Logboek draagvlakactiviteiten 4

Bijlage A3. Opbrengst participatie inwoners en ondernemers, najaar 2024 12

Bijlage A4. Verslag Algemeen Bestuur regio, 10 oktober 2024 13

Bijlage A5. Reactienota zienswijzen 14

Bijlage A6. Overzicht verbonden partijen Wijdemeren en Hilversum 120

Bijlage A7. Schematische weergave herindelingsproces 121

Bijlage A1.
Kaart gemeentegrenzen

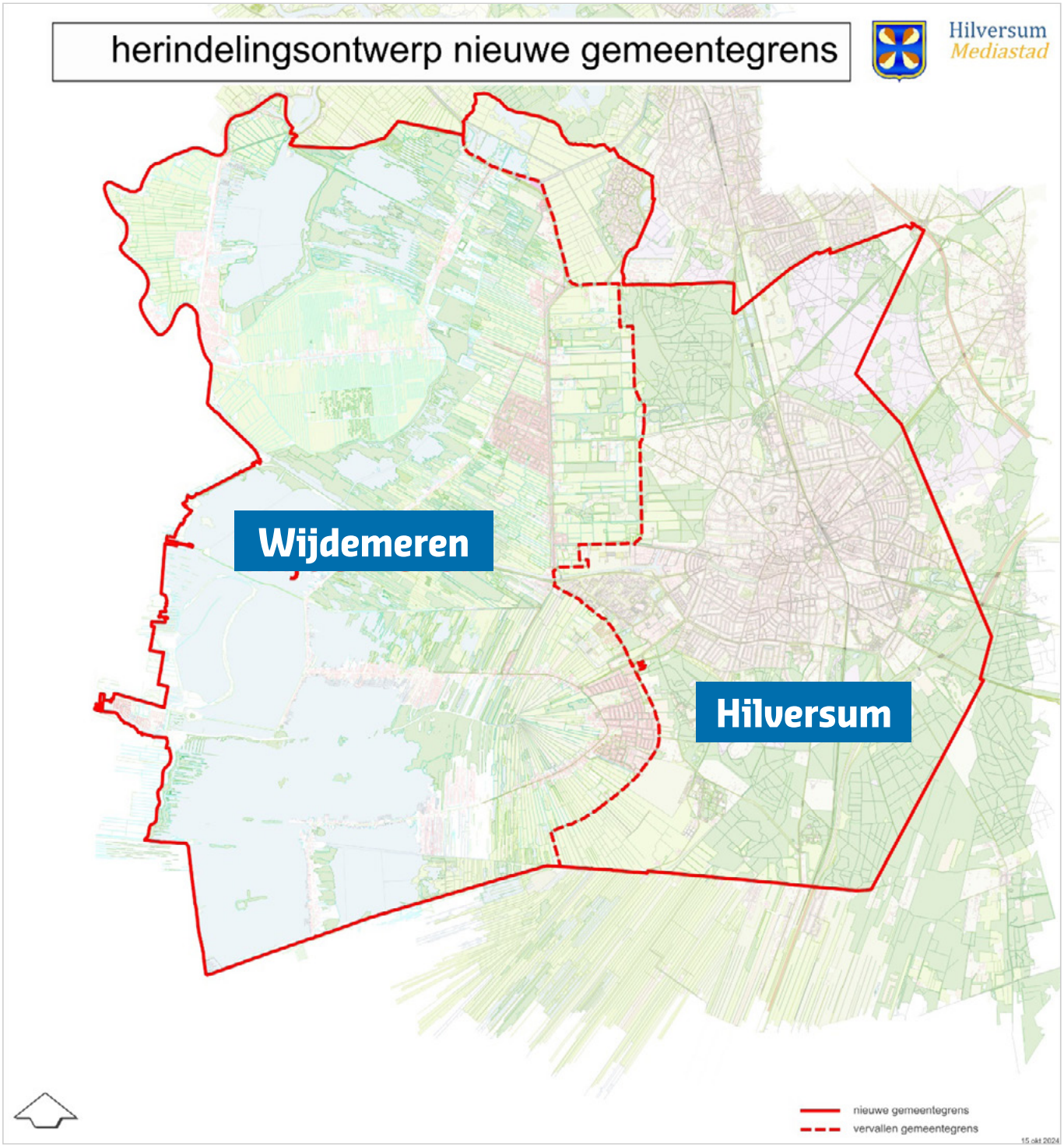

Bijlage A2.
Logboek draagvlakactiviteiten

Datum	Activiteit	Toelichting
06-07-2023	Commissievergadering Wijdemeren	Behandeling van het toekomstperspectief van Wijdemeren, met gelegenheid om in te spreken voor inwoners en ondernemers
10-8-2023 – 17-9-2023	Enquête onder inwoners Wijdemeren	Het doel van de enquête is het ophalen van input van de inwoners ten opzichte van het toekomstperspectief van Wijdemeren. De enquête is toegezonden aan het vaste inwonerspanel. Daarnaast zijn inwoners geattendeerd via sociale media, website en huis-aan-huisbrief
Sept-2023	Lancering website Wijdemeren www.wijdemeren.nl/ ToekomstWijdemeren	Via deze website worden inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties geïnformeerd over het herindelingsproces
11-09-2023	Inwonersbijeenkomst Nederhorst den Berg (Wijdemeren)	Inwoners hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
12-09-2023	Inwonersbijeenkomst Loosdrecht (Wijdemeren)	Inwoners hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
13-09-2023	Inwonersbijeenkomst Kortenhoef (Wijdemeren)	Inwoners hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
14-09-2023	Inwonersbijeenkomst Ankeveen (Wijdemeren)	Inwoners hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
12-09-2023	Stakeholdersbijeenkomst met ondernemers Wijdemeren	Ondernemers hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
13-09-2023	Stakeholdersbijeenkomst met maatschappelijke partners Wijdemeren	Maatschappelijke partners hebben de mogelijkheid om beelden, wensen en zorgen bij het toekomstperspectief van Wijdemeren te delen
03-10-2023	Commissievergadering Wijdemeren	Behandeling van de toekomstperspectieven om te komen tot een bestuurlijke fusie van Wijdemeren (start van de verkenningsfase). Inwoners en ondernemers hebben de mogelijkheid tot inspreken

Datum	Activiteit	Toelichting
10-10-2023	Terugkoppeling gemeenteraad Wijdemeren inwonersbijeenkomsten en enquête	Gemeenteraad deelt uitkomsten inwonersbijeenkomsten en enquête. Verslag gepubliceerd en aangeleverd
23-11-2023	Publicatie Wijdemeren Informeren in de huis-aan-huisbladen Weekblad Wijdemeren en De NieuwsSter	Informatie over stand van zaken fusieproces Wijdemeren wordt gedeeld
06-12-2023	Persgesprek en persbericht Wijdemeren verkenningsfase herindeling	Toelichting over openbare collegestukken
09-12-2023	Tour van het college van B en W van Wijdemeren langs de dorpen van Wijdemeren	Uitnodiging via Wijdemeren Informeren. College in gesprek met inwoners en organisaties over dorpen en fusieplannen
03-01-2024	Publicatie Wijdemeren Informeren in de huis-aan-huisbladen Weekblad Wijdemeren en De NieuwsSter	Informatie over het proces wordt in een infographic gedeeld
09-01-2024	Commissievergadering Wijdemeren	Behandeling van het plan van aanpak verkenningsfase en (hoofd)uitgangspunten, met daarin waarborgen voor Wijdemeren binnen een beoogde herindeling. Inwoners en ondernemers hebben de mogelijkheid om in te spreken
31-01-2024	Commissievergadering Hilversum	Behandeling van startnotitie verkenning herindeling Wijdemeren, met gelegenheid voor inwoners en ondernemers om in te spreken
Februari-mei 2024	Verkennende gesprekken Wijdemeren	Wijdemeren voert verkennende gesprekken met de volgende partners: vereniging Natuurmonumenten, Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (VRGV), politie, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), provincie Noord-Holland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Daarnaast spreken zij de volgende gemeenten: Hilversum, Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Laren en Eemnes
Maart 2024	Publiceren informatieve webpagina over de herindeling op www.hilversum.nl/wijdemeren	Informatie over stand van zaken over de herindeling met Wijdemeren wordt gedeeld

Datum	Activiteit	Toelichting
Maart-april 2024	Verkennend onderzoek Hilversum	Bureau BMC consulteert in opdracht van Hilversum de gemeenten Wijdemeren en Gooise Meren, de regio Gooi en Vechtstreek, de provincie Noord-Holland, de veiligheidsregio, Waternet, de Metropoolregio Amsterdam en de Economic Board Utrecht
04-04-2024	Communicatie Hilversum in HilversumsNieuws, gemeentelijke website, socialemediakanalen, persbericht en posters op openbare plekken	Informeren van inwoners over de verkenning naar de herindeling via HilversumsNieuws, op de gemeentelijke website, met een persbericht, via socialemediakanalen en met posters op meer dan vijftig punten in de gemeente. En inwoners oproepen om mee te doen aan een online enquête, die ook is uitgezet via het Burgerpanel Hilversum. Het persbericht leidde tot diverse artikelen in regionale en lokale media
04-04-2024-06-2024	Online enquête inwoners Hilversum	Doel van de enquête is het ophalen van input van Hilversummers over de herindeling met Wijdemeren. De enquête is verspreid via het Burgerpanel Hilversum en er is gemeentebreed opgeroepen om hieraan mee te doen
Mei 2024	Online enquête ondernemers Hilversum	Doel van de enquête is het ophalen van input van ondernemers van Hilversum over de herindeling met Wijdemeren. De enquête is verspreid via het ondernemerspanel. De resultaten zijn in het gemeentebrede platform Economie van mei met ondernemers besproken
25-05-2024	Inwonersbijeenkomst Wijdemeren	Inwoners van Wijdemeren gaan in gesprek met gemeenteraadsleden en het college van B en W van Wijdemeren over de herindelingsvarianten: Gooise Meren, Hilversum en een splitsing
04-06-2024-06-06-2024	Communicatie Hilversum in HilversumsNieuws, website, persbericht en socialemediakanalen van de gemeente	Verspreiding van informatie over de principebesluiten in een persbericht, in HilversumsNieuws, website en socialemediakanalen van de gemeente. Het persbericht leidde tot diverse artikelen in regionale en lokale media
10-06-2024	Terugkoppeling enquêteresultaten Hilversum	Schriftelijke terugkoppeling van enquêteresultaten aan deelnemers met aankondiging mogelijkheid tot inspreken in commissie
03-07-2024	Commissievergadering Hilversum	Behandeling van het principebesluit tot lichte samenvoeging Wijdemeren met Hilversum, met gelegenheid om in te spreken voor inwoners en ondernemers
04-07-2024	Commissievergadering Wijdemeren	Behandeling van het principebesluit tot lichte samenvoeging Wijdemeren met Hilversum, met gelegenheid om in te spreken voor inwoners en ondernemers

Datum	Activiteit	Toelichting
06-09-2024	Besloten raadsconferentie I	De bijeenkomst is gericht op een informele kennismaking tussen gemeenteraadsleden Hilversum en Wijdemeren en het delen van de stand van zaken van de herindeling
10-09-2024	Lancering gezamenlijke website wijdemeren.hilversum.nl	Via deze website worden inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties geïnformeerd over het herindelingsproces. Tegelijkertijd kunnen inwoners en ondernemers meningen en ideeën over de herindeling via de website delen en reageren op stellingen
12-09-2024 / 19-09-2024	Communicatie over stand van zaken herindeling	Informeren inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners via huis-aan-huisbladen Hilversum en Wijdemeren over de nieuwe website, en oproep om mee te praten en mee te denken via bijeenkomsten of online
25-09-2024	Communicatie over stand van zaken herindeling	Informeren inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners Wijdemeren en Hilversum over stand van zaken herindeling via huis-aan-huisbladen Hilversum en Wijdemeren
30-09-2024	Communicatie over participatie-bijeenkomsten	Oproep aan inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners in Hilversum en Wijdemeren om in oktober mee te praten over de herindeling, via de bijeenkomsten of website
07-10-2024	Participatiebijeenkomst: natuur en landschapsontwikkeling	Meningen en ideeën ophalen van inwoners in Wijdemeren en Hilversum over het thema ‘natuur en landschapsontwikkeling’
08-10-2024	Straatinterviews centrum Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
10-10-2024	Bespreking herindeling met Algemeen Bestuur regio Gooi en Vechtstreek	Vooruitlopend op een mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen is de impact van een herindeling op de regionale samenwerking verkend
14-10-2024	Participatiebijeenkomst: sterke dorpen, wijken en buurten	Meningen en ideeën ophalen van inwoners in Wijdemeren en Hilversum over het thema ‘sterke dorpen, wijken en buurten’
15-10-2024	Participatiebijeenkomst: economische kansen	Meningen en ideeën ophalen van ondernemers in Wijdemeren en Hilversum over het thema ‘economische kansen’
18-10-2024	Straatinterviews Noordoost Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
18-10-2024	Straatinterviews Zuidwest Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen

Datum	Activiteit	Toelichting
18-10-2024	Straatinterviews Oost Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
10-10-2024-28-10-2024	Terugkoppeling van de participatie-bijeenkomsten op wijdemeren.hilversum.nl	Inwoners en ondernemers kunnen meningen en ideeën over de resultaten via de gezamenlijke website indienen
19-10-2024	Straatinterviews Ankeveen	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
21-10-2024	Participatiebijeenkomst: jongerenbijeenkomst	Jongeren van Hilversum en Wijdemeren gaan in gesprek met gemeenteraadsleden over de herindeling
22-10-2024	Straatinterviews Kortenhoef	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
22-10-2024	Straatinterviews Nieuw-Loosdrecht	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
22-10-2024	Nederhorst den Berg	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
22-10-2024	Besloten raadsconferentie II	De bijeenkomst is gericht op een nadere kennismaking tussen de gemeenteraadsleden Hilversum en Wijdemeren, en het delen van de stand van zaken van de herindeling
23-10-2024	Straatinterviews Oud-Loosdrecht	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
23-10-2024	Straatinterviews Hilversumse Meent	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
23-10-2024	Straatinterviews Noordwest Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
24-10-2024	Straatinterviews Zuid Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
25-10-2024	Straatinterviews 's-Graveland	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen
28-10-2024	Straatinterviews Zuidoost Hilversum	Projectteam gaat wijken en dorpen in om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten en ideeën over de herindeling op te halen

Datum	Activiteit	Toelichting
12-11-2024	Collegebesluiten herindelingsont-werp	De colleges van B&W van Wijdemeren en Hilversum besluiten het herindelingsont-werp vast te stellen
25-11-2024	Filmpje op wijdemeren.hilversum.nl	Burgemeester Verheijen en wethouder Heller bedanken iedereen die geparticipeerd heeft en roepen de samenleving op om een zienswijze in te dienen
04-12-2024	Commissievergadering Wijdemeren en Hilversum	Behandeling van het herindelingsontwerp, met gelegenheid om in te spreken voor in-woners en ondernemers
9-12-2024 - 15-12-2024	Communicatie over herindelingsontwerp via posters langs de weg/in abri's in Wijdemeren en Hilversum	Campagnebeeld wordt gedeeld
11-12-2024	Raadsbesluiten herindelingsontwerp	De gemeenteraden van Wijdemeren en Hil-versum besluiten het herindelingsontwerp vast te stellen
13-12-2024	Nieuwsbericht over herindelingsontwerp en zienswijzeperiode naar participanten herindelingsontwerp	Bericht over vaststelling herindelingsontwerp en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
13-12-2024	Nieuwsbericht op website wijdemeren.hilversum.nl en websites wijdemeren.nl en hilversum.nl	Bericht over vaststelling herindelingsontwerp en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
13-12-2024	Communicatie over zienswijzeperiode via sociale media	Bericht over vaststelling herindelingsontwerp en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
13-12-2024	Communicatie over zienswijzeperiode via digitale nieuwsbrief	Bericht over vaststelling herindelingsontwerp en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
18-12-2024	Advertentie in de huis-aan-huisbladen Weekblad Wijdemeren en de NieuwsSter	Brief van de burgemeesters van Wijdemeren en Hilversum, gedicht van de stadsdichter van Hilversum en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
19-12-2024	Advertentie in Raadhuis aan huis	Brief van de burgemeesters van Wijdemeren en Hilversum, gedicht van de stadsdichter van Hilversum en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
19-12-2024	Nieuwsbericht op website wijdemeren.hilversum.nl	Brief van de burgemeesters van Wijdemeren en Hilversum, gedicht van de stadsdichter van Hilversum en oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen

Datum	Activiteit	Toelichting
Vanaf 16 december	Communicatie over zienswijzeperiode via posters bij wijkcentra/locaties inloopbijeenkomsten	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
16-12-2024-09-02-2025	Lichtborden station, Groest, Zeedijk, WM Schermen Stadskantoren, Wilhelminastraat Koffiezetapparaten Hilversum	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
24-12-2024	Advertentie in Raadhuis aan huis	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
21-12-2024	Communicatie over zienswijzeperiode via Gooi- en Eemlander	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
Vanaf 7 januari	Communicatie over zienswijzeperiode via sociale media	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
Week 3	Instructiefilmpje (data nog inplannen)	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
08-01-2025	Communicatie over zienswijzeperiode via nieuwsbladen Wijdemeren	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
08-01-2025	Inloopbijeenkomst Hilversum Noord	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
09-01-2025	RaH	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
09-01-2025	Inloopbijeenkomst Nederhorst den Berg	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
11-01-2025	Communicatie over zienswijzeperiode via Gooi- en Eemlander	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
13-01-2025-19-01-2025	Abri's	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen

Datum	Activiteit	Toelichting
15-01-2025	Inloopbijeenkomst Kortenhoef	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
21-01-2025	Communicatie over zienswijzeperiode via sociale media	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
21-01-2025	Inloopbijeenkomst Loosdrecht	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
27-01-2025	Inloopbijeenkomst Hilversumse Meent	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
29-01-2025	Nieuwsbladen Wijdemeren	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
30-01-2025	Communicatie over zienswijzeperiode in RaH	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
30-01-2025	Inloopbijeenkomst Hilversum Oost	Inwoners hebben de mogelijkheid om vragen te stellen omtrent de herindeling/het herindelingsontwerp en eventueel een zienswijze in te dienen
01-02-2025	Communicatie over zienswijzeperiode via Gooi- en Eemlander	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen
03-02-2025	Communicatie over zienswijzeperiode via sociale media	Oproep aan de samenleving om een zienswijze in te dienen

Bijlage A3. Opbrengst participatie inwoners en ondernemers, najaar 2024

De participatieopbrengst is terug te vinden via: wijdemeren.hilversum.nl/bijlagenherindelingsontwerp of door deze QR-code te scannen:

Bijlage A4. Verslag Algemeen Bestuur regio, 10 oktober 2024

Resumé bestuurlijk overleg Algemeen Bestuur regio Gooi en Vechtstreek over herindeling Wijdemeren en Hilversum

Huizen, 10 oktober 2024

Na een ambtelijke toelichting over de herindeling Wijdemeren en Hilversum, sprak het Algemeen Bestuur in aanwezigheid van de burgemeester van Wijdemeren over drie vragen:

- Hoe ziet u de huidige regionale bestuurlijke verhoudingen?
- Welke concrete kansen van de herindeling ziet u?
- Kunt u de herindeling van Wijdemeren met Hilversum ondersteunen?

Alle bestuurders ondersteunen de herindeling. De noodzaak voor Wijdemeren om te herindelen is duidelijk. Alle bestuurders zijn blij dat de schaal van de regio door de herindeling gehandhaafd blijft en vinden het belangrijk om de goede balans en verhoudingen in de regio te behouden.

Als het gaat over balans, valt het woord 'solidariteit' vaak. Daarmee wordt bedoeld dat alle gemeenten – groot of klein – zich gezien en serieus genomen voelen, met elkaar de problemen van onze inwoners oplossen en er binnen het collectief ruimte is (recht wordt gedaan) aan eigenheid van de deelnemers. Alle aanwezigen vinden dat de bestuurlijke verhoudingen in de regio momenteel goed zijn en sterk verbeterd ten opzichte van eerdere perioden. Het is belangrijk dat dat zo blijft. Het wordt als positief gezien dat Hilversum in de toekomst ook kleinere kernen omvat, wat het profiel versterkt van een regio die trots is op de veelzijdigheid van kernen, met een bestuur dat dichtbij is en waarin grotere en kleinere gemeenten meer kunnen presteren dan alleen.

Als aandachtspunten worden meegegeven:

- Blijf werken aan collegialiteit, bijvoorbeeld door werkbezoeken. De betrokkenheid van Eemnes wordt gewaardeerd en kan mogelijk worden uitgebreid. Collegialiteit betekent ook terugduwen op het sentiment dat een grotere gemeente een bedreiging zou kunnen zijn voor kleinere gemeenten. Er zullen de komende jaren ongetwijfeld een keer onhandige dingen worden gezegd. De oproep is: behandel incidenten als incident.
- Vanuit haar eigen ervaring geeft Gooise Meren aan dat de impact van de herindeling niet onderschat moet worden. De toekomstige gemeente loopt in aanloop naar en na de herindeling het risico intern gericht te raken, wat mogelijk de ontwikkeling van de regio raakt. Dit is niet uit te sluiten en vraagt alertheid bij alle betrokkenen.
- De gemeenschappelijke regeling moet worden aangepast vanwege de herindeling. Alle bestuurders schatten in dat een discussie over stemverhoudingen daarbij niet productief is. De directeur van de regio geeft aan dat het van belang is de herindeling goed aan te sluiten op de belangrijke processen van de regio, die veelal een jaar van tevoren worden voorbereid.
- Eén eenduidige reactie vanuit de regio op het herindelingsontwerp is een sterk signaal richting provincie en Rijk over de noodzaak van de herindeling.

Bijlage A5.
Reactienota zienswijzen

Inleiding

De gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdemeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027.

De samenleving is op verschillende momenten in december en januari geïnformeerd over het herindelingsontwerp en de zienswijzeperiode via verscheidene communicatiemiddelen, waaronder de herindelingswebsite wijdemeren.hilversum.nl, nieuwsbrieven, social media kanalen van beide gemeenten, kranten, huis-aan-huisbladen, posters langs invalswegen en lichtborden. In zes wijken en dorpen zijn inloopbijeenkomsten voor inwoners georganiseerd, waarin zij zich konden laten informeren en desgewenst ondersteuning konden krijgen voor het indienen van een zienswijze.

Regiogemeenten, verbonden partijen en andere samenwerkingspartners van Hilversum en Wijdemeren zijn door middel van een aanbiedingsbrief geïnformeerd over het herindelingsontwerp en de zienswijzeperiode.

De zienswijzeperiode duurde acht weken en twee dagen en eindigde op 9 februari 2025. Zienswijzen konden via de volgende manieren worden ingediend:

- Digitaal via www.wijdemeren.hilversum.nl
- Per post, ter attentie van desbetreffend college van B en W
- Middels een zienswijzeformulier op het stadskantoor van Hilversum en het gemeentehuis van Wijdemeren
- Middels een zienswijzeformulier tijdens inloopbijeenkomsten

Ontvangen zienswijzen

Wij hebben 48 zienswijzen mogen ontvangen. De colleges van B&W bedanken alle indieners voor het indienen van een zienswijze. Alle indieners van de zienswijzen hebben individueel een bevestiging ontvangen dat hun zienswijze in goede orde is ontvangen. In deze bevestiging zijn de indieners naar deze reactienota verwezen, waarin de colleges van de gemeenten Wijdemeren en Hilversum op de door hen ingediende zienswijzen hebben gereageerd.

Verwerking zienswijzen

De zienswijzen gaan over een breed scala aan onderwerpen. Om te bepalen of en hoe de zienswijzen leiden tot wijzigingen, zijn twee afwegingen nodig:

1. *Valt de zienswijze binnen de scope van het herindelingsadvies, of niet? Daarbij is het vertrekpunt dat het herindelingsadvies een plan voor de toekomst van de heringedeelde gemeente op hoofdlijnen is, dat voldoet aan de wet Algemene regels herindelingen (Arhi) en dat als basis fungeert voor de benodigde wetswijziging voor het aanpassen van de gemeentegrenzen van Hilversum. Dat betekent dat we zienswijzen*

die gaan over andere procedures (bijvoorbeeld het Omgevingsplan) of concrete voorstellen voor lopende ruimtelijke projecten niet verwerken in het herindelingsadvies.

2. *In welk document verwerken we de zienswijze? Er zijn zienswijzen die gaan over het verbeteren van de teksten uit het herindelingsontwerp: redactioneel, het toevoegen van goede voorbeelden of het verbeteren van kennelijke fouten. Die zaken verwerken we in het herindelingsadvies. Er zijn ook veel zienswijzen met suggesties voor het vervolgtraject richting de start van de nieuwe gemeente: op welke manier kunnen goede ideeën verder worden uitgewerkt? Die zienswijzen verwerken we in het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies, dat separaat aan de gemeenteraden wordt aangeboden.*

Thema's en aandachtspunten

Het merendeel van de zienswijzen bevat aanscherpingen om het herindelingsontwerp te verbeteren en/of om zaken mee te nemen bij de voorbereiding van de start van de toekomstige gemeente. De zienswijzen zijn in het brede een bevestiging van het herindelingsontwerp. Kijkend naar de ingediende zienswijzen vallen enkele terugkerende thema's en aandachtspunten op.

Participatie en zeggenschap voor inwoners (4 zienswijzen)

Belang: Er is behoefte aan meer lokale inspraak en zeggenschap via buurtplatforms, wijkpanels en/of dorpsraden.

Reactie colleges:

- Erkennen het belang van buurt- en wijkparticipatie.
- In het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies wordt opgenomen dat het dorpen en wijkenbeleid geïntegreerd wordt en dat daarbij dorps- en wijkparticipatie verder uitgewerkt wordt.
- Er komt een participatieverordening.
- Het herindelingsontwerp is niet de plek om bevoegdheden of budgetten voor dorps- en wijkraden in te bepalen.

Financiële stabiliteit en impact op Hilversum (5 zienswijzen)

Belang: Er zijn zorgen over de financiële houdbaarheid van de fusie en de mogelijke lasten voor inwoners.

Reactie colleges:

- Gemeentefinanciën zijn per definitie onzeker en afhankelijk van het Rijk.
- Er is gerekend met de meest actuele en realistische cijfers (ondersteund door BMC, CBS en VNG).
- Het uitgangspunt is stabiele woonlasten.
- Er wordt erkend dat financiële steun van hogere overheden nodig is.
- Monitoringstructuren worden opgezet om de financiële impact te beheersen. De nieuwe gemeenteraad zal bepalen of er een Financiële Houdbaarheidstest moet komen in 2028.

Democratische legitimiteit van de herindeling (1 zienswijze)

Belang: Is het besluit over de herindeling democratisch verantwoord?

Reactie colleges:

- De herindeling is democratisch, omdat de gemeenteraden die de besluiten nemen, op legitieme wijze gekozen zijn.
- De gemeenten volgen de wettelijke vereisten van de Wet Arhi.
- Geen referendum, omdat de gekozen volksvertegenwoordigers besluiten nemen.

Lokale identiteit en dorpenbeleid (5 zienswijzen)

Belang: Bezorgdheid dat Wijdemeren dorpen hun unieke karakter verliezen

Reactie colleges:

- Er komt ruimte voor maatwerk per dorp en wijk.
- Dorps- en wijkbeleid wordt geïntegreerd.
- Er blijft specifieke aandacht voor sportverenigingen, lokale voorzieningen en vrijwilligersevenementen.

Mobiliteit en infrastructuur (4 zienswijzen)

Belang: Verkeersdrukte, OV-verbindingen en mobiliteitshubs zijn belangrijke aandachtspunten.

Reactie college:

- De herindeling biedt meer mogelijkheden voor mobiliteit, maar in het herindelingsadvies horen geen concrete maatregelen.
- De uitbreiding van zoekgebieden voor mobiliteitshubs en in algemene termen het verkeersveiligheidsvraagstuk worden opgenomen in het herindelingsadvies.
- OV-verbindingen tussen de dorpen en Hilversum kunnen mogelijk verbeterd worden.

Toekomst van vliegveld Hilversum en de ontwikkeling van Ter Sype (3 zienswijzen)

Belang: Het vliegveld wordt als belangrijk infrastructuur- en economische factor genoemd, maar ontbreekt in het herindelingsontwerp. Twee zienswijzen pleiten voor het versnellen of het stilleggen van de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Ter Sype.

Reactie colleges:

- Inhoudelijke uitspraken over het vliegveld en de ontwikkeling van Ter Sype zijn geen onderdeel van het herindelingsadvies.
- Er komt geen separaat hoofdstuk over het vliegveld in het herindelingsadvies.

Bestuurlijke verhoudingen in de regio en de Hilversumse Meent (2 zienswijzen)

Belang: De herindeling maakt Hilversum fors groter, waardoor bestuurlijke verhoudingen binnen de regio veranderen. Twee zienswijzen gaan specifiek over het onderzoeken van een mogelijke grenscorrectie, waardoor de Hilversumse Meent aan Gooise Meren zou moeten worden toegevoegd.

Reactie college:

- We willen bestaande bestuurlijke verhoudingen in de regio op basis van solidariteit handhaven. Daarbij passen geen eenzijdige uitspraken over aanpassingen van stemverhoudingen.
- De Hilversumse Meent is onlosmakelijk en logisch onderdeel van Hilversum, zeker ook na de herindeling. Een grenscorrectie bij de Hilversumse Meent is voor de colleges niet aan de orde, geen onderdeel van dit herindelingsproces en staat los van het vraagstuk over bestuurlijke verhoudingen in de regio. Bovendien is terzake door de gemeenteraad van Gooise Meren medio 2024 tégen het voorstel van het college van Gooise Meren ('in gesprek gaan over een grenscorrectie met de gemeente Hilversum') gestemd. Ten slotte hebben de inwoners van Hilversumse Meent tijdens het participatieproces niet aangegeven een grenscorrectie te willen.

Wijzigingen in het herindelingsontwerp en Plan van aanpak

Wij hebben getracht zo veel mogelijk input uit de zienswijzen een plek te geven in het herindelingsadvies of in het Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies'. Hieronder beschrijven wij puntsgewijs hoe de zienswijzen in het herindelingsontwerp en het Plan van Aanpak zijn verwerkt.

Herindelingsontwerp

- Vanwege zienswijze 2 is op pagina 43 als gevolg van de herindeling beschreven dat het zoekgebied naar goede locaties voor mobiliteitshubs wordt vergroot.
- Naar aanleiding van zienswijze 3 is in de zin op pagina 42 'Dat betekent dat Hilversum tot 2040 zo'n 6.000 woningen bouwt en in de kernen van Wijdemeren zo'n 800 woningen nodig zijn' de woorden 'nodig zijn' verwijderd.
- Op basis van zienswijze 14 is door het gehele herindelingsadvies de terminologie omtrent 'wijken' en 'buurten' aangepast. Waar relevant is 'wijken' toegevoegd of is de term 'buurten' vervangen door 'wijken'. Dit is het geval in de ondertitel en op de pagina's 17, 18, 19, 29, 32 en 70.
- Naar aanleiding van zienswijze 14 zijn op pagina 17 'wijkcentra' en 'buurtkamers' als belangrijke functies toegevoegd. Daarnaast is hieraan toegevoegd dat dit belangrijke functies zijn voor de sociale cohesie.
- Op basis van zienswijze 14 is het nieuwe buurtplatform in de Riebeeck buurt toegevoegd als voorbeeld voor buurtplatforms op pagina 33.
- Vanwege zienswijzen 8, 16, 23 en 39 wordt op pagina 42 benoemd dat de infrastructuur geoptimaliseerd kan worden. Op pagina 43 is opgenomen dat de herindeling meer mogelijke oplossingen biedt voor verkeersknelpunten en verkeersoverlast, en daarmee ook meer mogelijkheden tot het verbeteren van de verkeersveiligheid.
- Naar aanleiding van zienswijze 19 is 'archeologisch erfgoed' toegevoegd op pagina 25. Ook op pagina 38 is een subtitel aangepast naar 'Erfgoed, archeologie en stedenbouwkundige structuren'.
- Gezien zienswijze 21 is het aandachtspunt 'bouwen van woningen' op pagina 18 verwijderd.
- Gezien zienswijze 25 wordt het 'Sociaal Wijkteam' van Wijdemeren benoemd op pagina 31.
- Vanwege zienswijze 26 is 'erfgoed' op pagina 13 toegevoegd als karakteristiek van Wijdemeren, wat een belangrijke opgave is om te behouden en te versterken.
- Vanwege zienswijzen 26 en 39 is op pagina 18 bij 's-Graveland 'landgoederen en buitenplaatsen'

vervangen door ‘het dorpsgezicht’. Op pagina 38 is ’s-Gravelandse buitenplaatsen vervangen door het ’s-Gravelandse dorpsgezicht.
- Gezien zienswijze 29 is op pagina 40 toegevoegd dat recreatie mogelijk moet blijven, maar met duidelijke regels en ‘toezicht hierop en door samenwerking met terreinbeheerders’. Op pagina 45 is toegevoegd dat er geen afbreuk moet worden gedaan aan de kernwaarden van de natuur.
- Vanwege zienswijze 34 is op pagina 20 uit de zin ‘de natuur is nu nog steeds divers’ het gedeelte ‘nu nog steeds’ verwijderd. Op pagina 39 is ‘UNESCO Werelderfgoed ‘de Hollandse Waterlinies’ toegevoegd als beschermd landschap.
- Gezien zienswijze 38 is op pagina 18 ‘Kasteel-Museum Sypesteyn’ toegevoegd aan de kenmerken van Loosdrecht. Daarnaast is op pagina 38 (inter)nationale collecties toegevoegd als voorbeeld van erfgoed.
- Vanwege zienswijze 39 is op pagina 38 is naast ‘behoud’ van historische dorpskernen ook ‘herstel’ als aandachtspunt voor Wijdemeren opgenomen. Hierbij is ook lintdorpen toegevoegd als voorbeeld.
- Naar aanleiding van zienswijze 42 is op pagina 25 toegevoegd dat kinderopvang onder onderwijs valt.

Plan van aanpak

- Voor het thema dorpen/wijken/participatie nemen we in het Plan van Aanpak drie vervolgstappen op: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv’s en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening (zienswijzen 14, 16, 18, 25, 28, 32 en 42).
- Het Plan van Aanpak bevat bestuurlijke opdrachten voor harmonisaties van gemeentelijke voorschriften, belastingen en financieel beleid (zienswijze 26, 28 en 44).
- De organisatorische en financiële impact van de herindeling op de gemeenschappelijke regelingen wordt onderzocht samen met betrokkenen als onderdeel van het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies (zienswijzen 33 en 41).
- Het concept bestuurlijk akkoord is onderdeel van het Plan van Aanpak voor uitwerking van het herindelingsadvies (zienswijze 45).

Reacties op de ingediende zienswijzen

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 1)

De indiener van de zienswijze vraagt om de aanname “dat het zeker is dat de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en natuurwaarden in beide gemeenten als gevolg van de mogelijke fusie niet zullen verslechteren” te onderbouwen.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We zijn het met de indiener eens dat het belangrijk is dat de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en natuurwaarden in beide gemeenten door de herindeling niet verslechteren. We zijn van mening dat dit belangrijke onderwerp al voldoende in het herindelingsontwerp is geborgd. We vatten deze zienswijze op als onderstreping van het belang van dit onderwerp. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 2)

De indiener van de zienswijze doet twee suggesties. Ten aanzien van mobiliteit wijst de indiener erop dat de voorgestelde locatie voor een hub in Hilversum Zuid-West, bij het parkje in de woonwijk Kerkelanden, ongeschikt is vanwege de ligging in een woonwijk. Een alternatieve locatie bij De Zuwe (gemeente Kortenhoef) wordt voorgesteld. Wat betreft gezondheidszorg ziet de indiener de fusie als een kans om samen vergrijzing aan te pakken, met nadruk op samenwerking tussen zorginstellingen en inzet van lokale initiatieven zoals buurtmantelzorg en statushouders, om de arbeidskrapte te verlichten en buurtcohesie te versterken.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken. Het onderwerp ‘mobiliteitshubs’ staat wel als ambitie in het herindelingsontwerp. Het lijkt ons goed om in het herindelingsadvies op te nemen dat door de herindeling het zoekgebied naar goede locaties voor mobiliteitshubs wordt vergroot.

Wij zien t.a.v. gezondheidszorg dezelfde kansen als de indiener. In een grotere gemeente is meer mogelijk. In het herindelingsontwerp is het thema ‘zorg’ als belangrijk onderwerp genoemd en het thema ‘vergrijzing’ als belangrijke ontwikkeling. We zien daarom geen aanleiding om de tekst van het herindelingsontwerp daarop aan te passen.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 3)

De indiener van de zienswijze vraagt om de zinsnede “dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen nodig zijn” te wijzigen in “dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen bouwt”. Hiermee wordt volgens de indiener explicieter aangegeven dat deze woningen daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Uit de Woonvisie 2021-2024 van Wijdemeren komt naar voren dat de gemeente 800 woningen bouwt. De zinsnede is derhalve aangepast in het herindelingsadvies.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 4)

De indiener stelt dat het niet democratisch is om de beslissing voor het samenvoegen van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum te nemen, zonder bewoners van beide gemeenten te raadplegen. Zo stelt indiener dat de herindeling nooit onderdeel is geweest van de verkiezingsprogramma’s. Indiener pleit voor een referendum.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij zijn het principieel niet eens met de indiener dat raadsbesluiten over de herindeling niet democratisch zijn. De gemeenteraden zijn op democratische wijze gekozen en hun besluiten zijn volstrekt legitiem.

Ten slotte geven wij in overweging dat Wijdemeren en Hilversum de vereisten voor herindeling uit de Wet Arhi nauwgezet volgen, waarbij de gekozen volksvertegenwoordigingen van Wijdemeren en Hilversum de benodigde besluiten nemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 5)

De indiener steunt het samenvoegen van beide gemeenten en pleit voor behoud van de naam Hilversum voor de heringedeelde gemeente.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De colleges bedanken de indiener voor de uitgesproken steun voor de herindeling. De naam 'Hilversum' staat benoemd in het herindelingsontwerp als naam voor de nieuwe gemeente. Ook in het herindelingsadvies, wat de basis is voor de wetswijziging, is deze naam opgenomen. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 6)

De indiener vraagt om een separaat hoofdstuk in het Herindelingsontwerp op te nemen, waarin een visie omtrent het Vliegveld Hilversum is opgenomen. De indiener pleit hierbij voor de stimulatie, uitbouwen en verbetering van het vliegveld.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken. Hoewel het vliegveld een belangrijk en veelzijdig onderwerp is, vinden wij het niet passend om inhoudelijke uitspraken over het vliegveld onderdeel te maken van het herindelingsadvies. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 7)

De indiener vraagt zich af -hoewel het herindelingsontwerp optimistisch is over de financiële voordelen, zoals de hogere algemene uitkering van het Rijk- hoe stabiel en toereikend deze inkomsten op de lange termijn zijn. Indiener vraagt daarom om transparantie over financiële impact, garantie voor stabiele woonlasten en monitoring van structurele kosten.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We delen met de indiener dat de toekomstige financiën een belangrijk onderwerp is. Tegelijk zijn gemeentefinanciën voor alle gemeenten in Nederland per definitie onzeker, omdat ze afhankelijk zijn van budgetten en wetgeving van het Rijk. Bij de voorbereiding van het herindelingsontwerp is uitgegaan van de meest actuele en reële cijfers. Experts van bureau BMC, het CBS en de VNG zijn hierop geraadpleegd. Dit is de basis voor onze intenties in het herindelingsontwerp voor stabiele gemeentefinanciën en beheersing van woonlasten. Tegelijk kan geen enkele gemeente in Nederland daar garanties op geven. Gedurende de komende vijf jaar zal de verantwoording over de baten en lasten van de herindeling onderdeel zijn van de begroting en de jaarrekening van de gemeente. Beide gemeenten betrekken hun inwoners al actief bij de financiële gezondheid middels hun begrotingen en jaarrekeningen. Dit zal ook voor de nieuwe gemeente het geval zijn. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 8)

Indiener benadrukt de knelpunten in de infrastructuur in de gemeente Wijdemeren, met name in ’s-Graveland en Horstermeer. Hierbij stelt de indiener dat het bedrijventerrein in de Horstermeerpolder gecorrigeerd dient te worden.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Graag verwijzen wij naar onze reactie op zienswijze 23

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 9)

Indiener verzoekt om aandacht voor kwetsbare inwoners.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij zijn het met de indiener eens dat het belangrijk is om te investeren in mensen die kwetsbaar zijn en zien de zienswijze als een onderstreping van hetgeen in het herindelingsontwerp is benoemd over het ondersteunen van (kwetsbare) inwoners in de toekomstige gemeente. We zien daarom geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 10)

Indiener stelt een vraag naar het proces omtrent identieke straatnamen als gevolg van de herindeling.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het is mogelijk dat er identieke straatnamen in de nieuwe gemeente voorkomen. De kernen van Wijdemeren behouden namelijk hun eigen namen. Daarnaast blijven de postcodes ongewijzigd. Hierdoor zijn de straatnamen alsnog te onderscheiden. Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 11)

Indiener verzoekt aandacht voor de bestuurlijke verhoudingen in de Gemeenschappelijke Regeling. De indiener benadrukt de ongelijkheid die ontstaat door de herindeling, waarbij Hilversum significant groter wordt en de wethouder van Wijdemeren wegvalt. Om recht te doen aan de inwonersaantallen, wordt voorgesteld dat Hilversum vanaf 2027 een voorzitter en twee wethouders, waarvan één zonder stemrecht, in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Hoewel wij de redenering van indiener kunnen volgen, zien wij ook het belang van het handhaven van de bestaande, goede bestuurlijke verhoudingen op basis van solidariteit in onze regio. Dat is in het belang van álle inwoners van Gooi en Vechtstreek, ongeacht de gemeente waarin zij wonen.

Het is evident dat door het opheffen van Wijdemeren Gemeenschappelijke Regelingen waar Wijdemeren deel van uitmaakt, moeten worden aangepast. Dat doen wij in goed overleg met de andere deelnemers aan die regelingen. Stemverhoudingen kunnen daarbij onderwerp van gesprek zijn. Tegelijk vinden wij het niet wenselijk om daarover in het herindelingsadvies eenzijdige een uitspraak te doen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 12)

De indiener geeft aan dat er, ondanks plannen en communicatie, nog geen maatregelen zijn genomen wat betreft doorfietsroutes vanuit Hilversum. Daarnaast wordt er gevraagd naar de tijdsplanning voor de realisatie van doorfietsroutes en naar de participatie- en informatiemogelijkheden omtrent dit onderwerp.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken. De concrete planning van de realisatie van (prioritaire) doorfietsroutes nemen we derhalve niet op in het herindelingsadvies. De versnelling van doorfietsroutes werd al als aandachtspunt in het herindelingsontwerp genoemd. Overigens is de planning in de maak en zullen we daarover later in 2025 communiceren. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 13)

De indiener stelt dat het financiële beeld voor de nieuwe gemeente is geschetst op basis van begrotingen voor 2025, maar zonder een doorkijk naar 2034/2035. De indiener pleit voor een Financiële Houdbaarheidstest, zoals aanbevolen door de VNG, om inzicht te krijgen in solvabiliteit, netto-schuldquote en kasstromen over een periode van tien jaar. De vraag wordt gesteld wanneer een dergelijke test voor de nieuwe gemeente zal plaatsvinden.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De nieuwe gemeenteraad zal volgens de geldende regelgeving allereerst een begroting voor 2027 vaststellen, met daarin de gebruikelijke meerjarige doorkijk van vier jaar en op basis van eenduidige financiële grondslagen. Zo'n basis is voorwaarde om een langjariger houdbaarheidstest uit te voeren. We laten het aan de toekomstige gemeenteraad over om te besluiten of zo'n test wenselijk is. Daarbij geven we in overweging mee dat de uitkomst van zulke testen onzekerder worden naarmate de periode van de prognose langer wordt. Indien de gemeenteraad zo'n houdbaarheidstest wenst, zal deze opgenomen worden in de jaarstukken. De eerste jaarstukken van de nieuwe gemeente worden in 2028 opgesteld. Daarmee zou dit het eerste moment zijn waarop deze houdbaarheidstest voor de nieuwe gemeente kan plaatsvinden. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 14)

Indiener benoemt vier punten in de zienswijze:

- Indiener wijst op foutief gebruik van de term 'buurten' op pagina 18 en 19 van het herindelingsontwerp. 'Buurten' dient vervangen te worden door 'wijken'. Daarnaast wordt voorgesteld om de buurten te benoemen en te koppelen aan de wijken in Hilversum.
- Er wordt gevraagd om wijkcentra, buurthuizen en buurtkamers als belangrijke onderdelen van de sociale basisinfrastructuur toe te voegen.
- Ook wordt het belang van buurtplatforms en wijkpanels benadrukt. Er wordt ter inspiratie verwezen naar een nieuw buurtplatform in de Riebeeckbuurt.
- Indiener vraagt naar de mogelijkheid en toetsingscriteria voor het organiseren van buurtplatforms, dorpsraden en/of wijkpanels op initiatief van inwoners.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We onderkennen het belang van eenduidige terminologie. We voeren daarom onderstaande wijzigingen in het herindelingsadvies door:

- De titels op pagina 18 en 19 zijn aangepast naar 'Wijdemeren en Hilversum: dorpen en wijken'. Ten behoeve van het behouden van overzicht hebben wij echter besloten om buurten niet op te nemen in dit overzicht. Gezien het vergelijkbare schaalniveau en eenduidig gebruik van termen, hebben we besloten om de termen 'dorpen' en 'wijken' te gebruiken.
- In het herindelingsontwerp wordt al verwezen naar de belangrijke functie van buurthuizen. Hieraan is toegevoegd dat dit een belangrijke functie is voor sociale cohesie. Daarnaast zijn wijkcentra en buurtkamers ook toegevoegd als belangrijke functies.
- Wij danken u voor uw steun voor de beschreven visie omtrent dorps- en wijkraden, buurtplatforms en wijkpanels. Het buurtplatform in de Riebeeckbuurt is in het herindelingsadvies als voorbeeld toegevoegd.
- Wij staan open voor initiatieven van inwoners. In het Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies' is opgenomen dat we op dit thema langs drie lijnen vervolgstappen zetten: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv's en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 15)

De indiener stelt dat de €4,4 miljoen uit het gemeentefonds niet voldoende voor Hilversum is om Wijdemeren over te nemen. Voordelen voor Hilversumse inwoners lijken onduidelijk voor de indiener. In de zienswijze worden hogere belastingen voor Hilversumse inwoners als gevolg van de herindeling benoemd. Bouwmogelijkheden lijken een potentieel voordeel, maar stuiten op verzet volgens indiener. De indiener benadrukt dat de fusie kans-technisch niet tot het gewenste resultaat leidt.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We zien de herindeling als eerste niet als een winstgevende 'business case'. Het is een reëel verhaal van noodzaak en verantwoordelijkheid met op lange termijn kansen. Bij de afweging hoort ook het verhaal: wat als we het niet doen? Tegelijkertijd begrijpen we dat er zorgen zijn. Het herindelingsontwerp gaat in op vergelijkbare zorgen. Hierbij benoemen we tegelijkertijd hoe we deze zorgen willen gaan aanpakken. Uiteraard zullen we hierop gaan bijsturen waar dit nodig is. Wat betreft de woonlasten is het uitgangspunt om de financiële impact te beperken. Wij erkennen de noodzaak van hogere overheden om (financieel) bij te springen om deze samenvoeging te laten slagen. Een eventueel onderzoek naar de herindeling in 2035 is aan de gemeenteraad van dat moment. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 16)

Indiener benadrukt dat specifieke lokale behoeften en aandachtspunten zorgvuldig moeten worden meegenomen. De indiener stelt dat naast praktische zaken de kenmerkende gemeenschapszin cruciaal is. Er worden een aantal (lokale) aandachtspunten benoemd:

- Continuïteit in ondersteuning sportverenigingen
- Duidelijke visie en planning omtrent sporthal De Blijk
- Faciliteren van vrijwilligersevenementen zonder extra regels of restricties ten behoeve van behoud gemeenschapszin

- De noodzaak van een centraal loket voor gemeentelijke en sociale zaken, bijvoorbeeld in een multifunctionele accommodatie
- Concrete voorstellen voor herontwikkeling van scholen, sporthal, kazerne en woningbouw
- Verbetering van achterstallig wegenonderhoud, straatverlichting en verkeersveiligheid
- Het behouden van gratis parkeren
- Verbetering van groenbeleid en verhoogde maaifrequentie
- Specifieke aandacht voor de Horstermeerpolder

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We erkennen het belang van specifieke lokale behoeften en aandachtspunten. Een aantal van de aandachtspunten ondervangen wij al in het herindelingsontwerp. Zo wordt het belang van sportverenigingen reeds benadrukt in het herindelingsontwerp. Hiervoor zal meer deskundige ondersteuning zijn in de nieuwe gemeente. Het verbeteren van de verkeersveiligheid is opgenomen als aandachtspunt in het herindelingsadvies (zie hiervoor zienswijze 23). Wat betreft het behouden van gratis parkeren, is er geen noodzaak en zijn er geen plannen om het betaald parkeren naar Wijdemeren uit te breiden. Wat betreft de loketten voor gemeentelijke en sociale zaken wordt er vanuit het programma fusie- en veranderspoor naar locaties gekeken.

Verder erkennen we dat aandachtspunten en behoeften per dorp, buurt en/of wijk kunnen verschillen. We willen ruimte bieden voor maatwerk. In het Plan van Aanpak ‘Uitwerking herindelingsadvies’ is opgenomen dat we op dit thema langs drie lijnen vervolgstappen zetten: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv’s en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indiener uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 17)

De indiener vraagt hoe het voornemen om de omgevingsvisie vier jaar meer ruimte te geven in Wijdemeren strookt met de dossiers die op de grens van Wijdemeren en Hilversum spelen: Zonnestraal, MOB terrein, Plan ter Sype.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We hebben in bijlageboek B geconstateerd de omgevingsvisies van Hilversum en Wijdemeren niet conflicteren. Het is aan de nieuwe gemeenteraad om over desbetreffende dossiers te besluiten. Inhoudelijke uitspraken over deze dossiers zijn geen onderdeel van het herindelingsadvies. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 18)

De indiener stelt voor om democratische buurtraden en wijkpanels in te voeren, waaraan wethouders en raadsleden kunnen deelnemen. Het doel is betere samenwerking, meer transparantie en versterking van sociale cohesie en lokale democratie. Zowel buurtraden als wijkpanels zouden kunnen worden toegerust met wijkregisseur als budgetbeheerder en/of penningmeester. De wijkpanels worden gevormd door buurtradenleden en eventueel een gesloten aantal inwoners. Er dienen eenduidige en transparante regels voor het gebruik van het wijkbudget te komen. Meer zeggenschap is mogelijk via stemmingen of peilingen. Indiener benoemt verder de mogelijkheid van een website per wijk en een wijkkrant.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

In het herindelingsontwerp benadrukken wij eveneens het belang van dorps-/wijk-/buurtraden en wijkpanels. Tegelijkertijd erkennen we dat behoeften in dorpen, buurten en wijken kunnen verschillen. We willen ruimte bieden voor maatwerk. In het Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies' is opgenomen dat we op dit thema langs drie lijnen vervolgstappen zetten: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv's en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indiener uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Regionale vereniging AWN Naerdincklant (nr. 19)

De indieners benadrukken dat archeologie niet benoemd wordt in het herindelingsontwerp en stellen dat hierdoor kansen worden gemist op het gebied van welzijn en sociale verbondenheid, welvaart en economie en educatie en wetenschap. De vereniging benoemt zes prioriteiten:

- Opstellen van een onderzoeksagenda voor archeologie
- Bescherming en handhaving van archeologisch erfgoed
- Regionale samenwerking
- Participatie met kennishebbers/vrijwilligers zoals Naerdincklant
- Proactief publieksbereik
- Aanstellen van een regionaal archeoloog

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij erkennen het belang van ons archeologisch erfgoed. Derhalve hebben wij in het herindelingsadvies bij 'Benutten en beschermen van stedenbouwkundige structuren' en 'toekomstperspectief' archeologie als aandachtspunt opgenomen. Echter is het herindelingsontwerp een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen en prioriteiten.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 20)

De indiener pleit gezien de afstand tussen de huidige gemeenten voor het afstoten van de Hilversumse Meent. Ook stelt indiener dat het gebied tussen Hilversum en Kortenhoef/'s-Graveland/Ankeveen als stadspark beschouwd dient te worden. Bovendien wordt het gebied tussen Hilversum en Loosdrecht als suggestie voor woningbouw genoemd.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De Hilversumse Meent behoort al meer dan vijftig jaar tot de gemeente Hilversum. Tot volle tevredenheid van de inwoners en de gemeente en ondanks de afstand. Wij zien geen enkele aanleiding om dit te veranderen. Het gebied tussen Hilversum en Kortenhoef/'s-Graveland/Ankeveen is voor inwoners van beide gemeenten een belangrijke plek met hoge natuurwaarden en recreatiemogelijkheden. Wat betreft de suggestie voor woningbouw, we hebben in het herindelingsontwerp opgenomen dat de herindeling voor de huidige colleges en gemeenteraden geen aanleiding is voor nieuwe woningbouwplannen. We zetten in op een versnelling van bestaande plannen. De zienswijze geeft derhalve geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 21)

De indiener geeft aan dat het aandachtspunt “bouwen van woningen” bij Breukeleveen onjuist is. Daarnaast wordt er een suggestie gedaan voor een busverbinding tussen Breukeleveen en Hilversum en eventueel ook Utrecht of Breukelen.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het aandachtspunt “bouwen van woningen” is verwijderd in het herindelingsadvies. Wat betreft de busverbinding is in het herindelingsontwerp opgenomen dat de herindeling kan bijdragen aan de verbetering van de ov-verbindingen (bus) tussen de dorpen en Hilversum. Echter is het herindelingsontwerp een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken.

Zienswijze: Vereniging Welzijn van Veen naar Zand Hilversum (nr. 22)

De indiener benadrukt zorgen over het bestemmingsplan Ter Sype. De indiener bekritiseerd dit plan vanwege de impact op omliggende natuurgebieden, stikstofuitstoot, verkeersveiligheid op het overbelaste wegennet, en mogelijke hinder door de nabijheid van vliegveld Hilversum. De vereniging betwijfelt de legitimiteit van het participatieproces en stelt dat een dergelijk omvangrijk project niet door Wijdemeren, vlak voor de samenvoeging met Hilversum, moet worden beslist. Er wordt gepleit voor een zorgvuldige heroverweging van het plan door de nieuwe heringedeelde gemeente Hilversum, waarbij ook maatschappelijke en milieubelangen worden meegenomen.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We delen dat Ter Sype een belangrijk en veelzijdig onderwerp is. Wij zijn echter van mening dat inhoudelijke uitspraken over het Ter Sype geen onderdeel horen te zijn van het herindelingsadvies. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 23)

Indiener vraagt aandacht voor de verkeersveiligheid op de wegen rondom de ’s-Gravelandsevaart. De verkeersdruk is hier verhoogd gedurende afgelopen jaren, wat leidt tot toenemende overlast en onveiligheid. Hierbij worden snelheidsovertredingen op verschillende locaties als aandachtspunt benoemd. Indiener stelt concrete maatregelen voor om de verkeersveiligheid te verbeteren: structurele snelheidscontroles, verkeersremmende maatregelen en (digitale) snelheidsborden.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen. Wel is in het herindelingsadvies opgenomen dat de herindeling mogelijkheden biedt voor het optimaliseren van de infrastructuur. Ook wordt er beschreven dat er meer mogelijke oplossingen zijn voor verkeersknelpunten en verkeersoverlast, en daarmee het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 24)

De indiener is van mening dat het doorlopen van het wettelijke proces niet voldoende is om een succesvolle fusie te waarborgen. Hiervoor dienen er in het herindelingsontwerp belangrijke details opgenomen worden. De indiener stelt dat het herindelingsontwerp uitsluitsel moet geven over bewonersplatforms of raden. Hierbij wordt gepleit voor raden met bevoegdheden over vooraf vastgelegde zaken, verantwoordelijkheden en budgetten met verbindingspersonen en communicatie.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsadvies is een advies op hoofdlijnen. Details zoals de indiener die noemt, zijn belangrijk bij verdere uitwerking, maar niet noodzakelijk voor het herindelingsadvies. Graag verwijzen wij voor wat betreft bewonersplatforms en raden naar onze reactie op zienswijze 18. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren (nr. 25)

De Adviesraad Sociaal Domein ondersteunt de lichte samenvoeging van Wijdemeren bij Hilversum. De indiener benadrukt het belang van de huidige dynamiek in de dorpen; de dorpen van Wijdemeren mogen geen buitenwijken van Hilversum worden. Het bestaande dorpenbeleid van Wijdemeren moet worden voortgezet, met ruimte voor bewonersinitiatieven en maatwerk per dorp. De continuïteit van dienstverlening, vooral voor inwoners die gebruik maken van de dienstverlening in het sociale domein, is essentieel. Ook moet worden gewaarborgd dat inwoners geen nadeel ondervinden door de samenvoeging wat betreft uitkeringen en voorzieningen.

Gezien de afstand, parkeerkosten in Hilversum en beperkt openbaar vervoer, pleit de Adviesraad dat de gemeente naar de inwoner toe gaat. Via lokale loketten bijvoorbeeld. De indiener vraagt aandacht voor het sociale wijkteam van Wijdemeren in het herindelingsontwerp. Deze moet behouden blijven en bij voorkeur worden uitgebreid. Ontvangers van subsidies moeten tijdig worden geïnformeerd over de gevolgen van de samenvoeging en begeleid worden bij het aanvragen van subsidies in Hilversum. Tot slot is samenwerking tussen de Adviesraden van beide gemeenten al in gang gezet.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken de Adviesraad Sociaal Domein voor de uitgesproken steun voor de herindeling. Wij zullen hieronder de zienswijze puntsgewijs beantwoorden:

- We erkennen dat behoeften in dorpen, buurten en wijken kunnen verschillen. We willen ruimte bieden voor maatwerk. In het Plan van Aanpak ‘Uitwerking herindelingsadvies’ is opgenomen dat we op dit thema langs drie lijnen vervolgstappen zetten: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv’s en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indiener uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen.
- Dienstverlening is onderdeel van het programma Fusie- en veranderspoor. Het uitgangspunt is dat de continuïteit van de dienstverlening wordt gewaarborgd. Ook de locaties van de loketten nemen we mee in de uitwerking van dit programma.
- Wat betreft de subsidieregelingen, de colleges onderschrijven het belang van tijdig informeren.
- Het sociaal wijkteam is opgenomen in het herindelingsontwerp als aandachtspunt om mee te nemen bij de voorbereiding van de start van de toekomstige gemeente.

Zienswijze: Stichting 's-Graveland Werelderfgoed (nr. 26)

Stichting 's-Graveland Werelderfgoed benadrukt in de zienswijze het belang van de bescherming en instandhouding van het erfgoed in Wijdemeren, met name het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland. Ook moeten de dorpskernen behouden blijven. De stichting stelt dat het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland echter niet genoemd wordt bij de karakteristieken in het herindelingsontwerp. De indiener roept op om voldoende budget beschikbaar te stellen en een onafhankelijke entiteit op te richten om de bescherming van het erfgoed te waarborgen.

Daarnaast wordt aandacht gevraagd de toenemende verkeersintensiteit. Hierbij is de indiener van mening dat er stelling moet worden genomen met betrekking tot de vermijding van verstedelijking van natuur en (het erfgoed in) de dorpen, ten behoeve van het beschermen van het dorpsgezicht. Bij de samenvoeging van het beleid van de Omgevingsvisie en Welstandsnota's vindt de stichting dat de bescherming dorpsgezicht 's-Graveland expliciet gegarandeerd moet worden. Bovendien wordt aandacht gevraagd voor de mate waarin het welstandsbeleid van Hilversum van toepassing is op de dorpen van Wijdemeren.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij erkennen het belang van het erfgoed in onze gemeenten. Wij hebben in het herindelingsadvies het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland opgenomen als een karakteristiek van 's-Graveland. Bij Wijdemeren in beeld is erfgoed toegevoegd als opgave om te behouden. Het herindelingsontwerp is echter een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen. Wat betreft toenemende verkeersintensiteit verwijzen wij graag naar onze reactie op zienswijze 23. Het harmoniseren van het beleid is een opdracht in het Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies'.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 27)

De indiener geeft complimenten over de aard, opzet en inhoud van het totale herindelingsontwerp. Indiener stelt dat het een geur van optimisme en vertrouwen in elkaar ademt. Echter benadrukt de indiener dat er schaduwzijden zijn die ontbreken in het herindelingsontwerp. Zo wordt er, ten behoeve van de besluitvorming, gevraagd om aandacht voor en het expliciet benoemen van de grote opgaven en kosten na 2030 voor de beide gemeenten in het herindelingsadvies.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We bedanken de indiener voor de complimenten over het herindelingsontwerp. Op pagina 51 van het herindelingsontwerp geven wij al aan dat met name de hoge beheerlasten (2035) voor het uitgestrekte gebied een uitdaging voor de gemeente zullen zijn. Naar onze mening is de zorg van de indiener daarmee voldoende verwoord. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 28)

De indiener geeft complimenten voor de uitgebreide opzet van het herindelingsontwerp. De indiener stelt daarnaast een aantal vragen:

1. Waar gebeurt iets als een voorbereiding voor uitvoering met gedefinieerde resultaten voordat tot uitvoering wordt overgegaan?

2. Wat zijn de bevoegdheden en budgetten van een dorpscoördinator/wijkregisseur?
3. Aan wie rapporten deze?
4. Waarover kan een dorps- of wijkraad zelf beslissen?
5. Waar kan een onenigheid tussen dorps- of wijkraad met de gemeenteraad beslecht worden?
6. Bij de CV's voor de dorpen en wijken kunnen SWOT analyses gemaakt worden
7. Is dit nog onderdeel van het ontwerp of daarna, de voorbereiding voor de uitvoering?
8. Is het een idee om duidelijk aan te geven wat omtrent bestuurlijke verhoudingen onder "serieus genomen worden" wordt verstaan, en welke maatregelen worden genomen om dat te realiseren?
9. Het is de indiener niet duidelijk wie de herindeling aan de hand van de vier criteria gaat meten.
10. Waar in het gehele proces de kritieke succesfactoren voor het slagen van de voorgenomen herindeling zitten?

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken de indiener voor de complimenten voor het herindelingsontwerp.

- Vraag 1 tot en met 7: Er wordt momenteel een Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies' opgesteld. Dit ligt ter besluitvorming voor aan de gemeenteraden in eind maart 2025. Dit plan bevat onder andere opdrachten omtrent harmonisaties van gemeentelijke voorschriften, belastingen en financieel beleid. In dit plan is daarnaast opgenomen dat we vervolgstappen zetten om met de samenleving verder te werken aan de start van de gemeente: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv's en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indiener uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen.
- Vraag 8: in het herindelingsontwerp is het behouden van de goede bestuurlijke verhoudingen als belangrijk aandachtspunt benoemd. Tegelijkertijd een zaak van alle betrokkenen. Wij vinden het niet passend om in het herindelingsadvies daarover eenzijdig 'maatregelen' te noemen.
- Vraag 9: het kabinet toetst het voorstel voor een gemeentelijke herindeling, gebaseerd op het in de gemeenteraden vastgestelde herindelingsadvies, aan de hand van de toetsingscriteria.
- Vraag 10: de kritische succesfactoren zijn de advisering door de provincie Noord-Holland en de wetswijziging door de Tweede en Eerste Kamer.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Natuurmonumenten Beheereenheid Vechtplassen (nr. 29)

De indiener, Natuurmonumenten, onderkent de potentiële voordelen van de herindeling en waardeert de grondhouding ten opzichte van natuur, water en bodem in het herindelingsontwerp. Natuurmonumenten onderstreept de ambitie om meer invloed te krijgen in regionale, nationale en Europese besluitvorming, om zo sterker in te zetten op natuurbehoud, watermanagement en duurzaamheid. Zij pleiten voor versterking van toezicht en een betere samenwerking met terreinbeheerders om recreatiedruk op kwetsbare gebieden te verminderen. Ook pleiten ze voor verplaatsing van de recreatieve druk van Natura 2000- en NINN-gebieden naar overgangszones, als onderdeel van de gezamenlijke aanpak met de nieuwe gemeente.

Daarnaast vragen zij aandacht voor ondersteuning voor agrarische ondernemers, door natuurkennisdeling binnen de gemeente en het opzetten van een aanspreekpunt of overleggroep waarin agrariërs en natuurbeheerders samenwerken. Natuurmonumenten roept de nieuwe gemeente op om te blijven staan voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bij nieuwe

ruimtelijke plannen de natuurkwaliteit te borgen/versterken, en hier de betrokken natuurbeheerders tijdig te betrekken. Verder onderstreept de indiener de voorgestelde ecologische verbindingen en bufferzones en stelt voor om hier een natuureducatiecentrum op te zetten. Bovendien benadrukt Natuurmonumenten dat bij de investeringsagenda's de financiële zelfvoorzienendheid in natuurbeheer niet realistisch is en pleiten zij voor een gezamenlijke aanpak om natuurbeheer duurzaam te financieren zonder afbreuk te doen aan de kernwaarden van de natuur.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken Natuurmonumenten voor de uitgesproken steun en waardering. In het herindelingsadvies hebben wij met betrekking tot de recreatiedruk als aandachtspunten toezicht en samenwerken met terreinbeheerders opgenomen. Wat betreft de suggestie voor de gezamenlijke aanpak, het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen.

Wij erkennen het belang van ondersteuning voor agrarische ondernemers. Zo staat in het herindelingsontwerp beschreven dat de nieuwe gemeente meer perspectief en maatwerk kan bieden voor agrarische ondernemers. Ook zijn wij van mening dat de onderwerpen Natuurnetwerk Nederland en het behoud van natuurkwaliteit al voldoende zijn geborgd in het herindelingsontwerp. Wat betreft de investeringsagenda's, hebben wij in het herindelingsadvies opgenomen te willen zoeken naar betaalbare combinaties, zonder afbreuk te doen aan de kernwaarden van de natuur.

Zienswijze: Inwoner Hilversum (nr. 30)

De indieners verwijzen naar het Groot Dudok2050 Inspiratieboek, waarin onafhankelijke professionals uit Hilversum benadrukken dat er drastische maatregelen nodig zijn om Hilversum tegen 2050 als duurzame tuinstad te behouden. Hierin staan de thema's groen, verkeer en wonen centraal. Ook wordt er in het boek gesteld dat vergrijzing een oplossing kan bieden voor het woonprobleem en worden er verscheidene voorstellen gedaan voor nieuwe woonvormen. De indieners pleiten voor het voortzetten van het gedachtegoed Dudok2050 in de gehele nieuwe gemeente, met daarbij out-of-the-box oplossingen voor groen, verkeer en wonen. Er wordt gepleit voor een verkenning naar potentiële locaties voor nieuwe woonvormen, ook in Wijdemeren. De indieners zien kansen om een studie op te zetten vanuit de identiteit van de dorpen, en om dit aan te vliegen vanuit het stimuleringsfonds.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Beide gemeenten volgen de regionale woningbouwafspraken. Deze plannen zijn onder andere gericht op het voorzien van woningen voor specifieke doelgroepen waaronder ouderen en jongeren. Met de herindeling verwachten we dat we meer uitvoeringskracht krijgen om deze plannen sneller uit te voeren. Wat betreft de suggestie omtrent een studie vanuit de identiteit van de dorpen, in het Plan van Aanpak 'Uitwerking herindelingsadvies' is het opstellen van dorps-/wijk-cv's als opdracht opgenomen. Wij nodigen de indieners uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen. Wij zijn voornemens de raden voor te stellen een subsidieregeling in te richten voor maatschappelijke initiatieven. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: gemeente Blaricum (nr. 31)

Het college van B&W van de gemeente Blaricum spreekt de waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp en het doorlopen proces rondom de herindeling. Het college benadrukt het

belang dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek en spreek haar steun uit voor de herindeling. Ook spreekt het college haar waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt. In de zienswijze wordt het behouden van onderlinge solidariteit en evenwichtige bestuurlijke verhoudingen in de regionale samenwerking als aandachtspunt meegegeven. Bovendien benadrukt het college de gezamenlijke verantwoordelijkheid in de regio en geeft aan bereid te zijn zich extra in te zetten.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken het college van B&W van de gemeente Blaricum voor haar uitgesproken waardering en steun voor de herindeling. Ook wij zien het belang van het handhaven van de bestaande, goede bestuurlijke verhoudingen op basis van onderlinge solidariteit in onze regio en blijven daarover graag in gesprek. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg (nr. 32)

Het Sociaal Cultureel Centrum (SCC) benadrukt haar betekenisvolle en waardevolle rol in de dorpsgemeenschap Nederhorst den Berg en haar bijdrage aan de sociale cohesie en de dorpsgemeenschap. Hierbij wordt verwezen naar het advies over de beschikbaarheid van dorpshuizen van Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren en de reactie van het college van Wijdemeren hierop. Het SCC pleit hierbij dat er bij de herindeling rekening wordt gehouden met het behoud en versterking van haar rol. Als aanknopingspunten hiervoor wordt verwezen naar passages uit het herindelingsontwerp.

De indiener vraagt aandacht voor het behoud van autonomie voor SCC, inzicht in financiële gevolgen, gevolgen van ruimtelijke aanpassingen en het behoud van de veelzijdigheid van sociale functies. Daarnaast doet het SCC een aantal aanbevelingen. Zo stelt de indiener de gemeente voor om het bestuur van SCC en de gemeenschap te betrekken omtrent de toekomst van het SCC. Ook wordt er gewezen op het garanderen van transparantie over de financiële impact op het SCC. Ten slotte beveelt het SCC aan om de lokale functie te versterken: investeer in de infrastructuur en faciliteiten van het SCC, om zo aan te sluiten op de behoeften van de gemeenschap.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij onderkennen als beide colleges het belang van dorpshuizen of soortgelijke initiatieven. Echter is het herindelingsontwerp een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen. We erkennen tegelijkertijd dat behoeften in dorpen, buurten en wijken kunnen verschillen. We willen ruimte bieden voor maatwerk. In het Plan van Aanpak ‘Uitwerking herindelingsadvies’ is opgenomen dat we op dit thema langs drie lijnen vervolgstappen zetten: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv’s en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indieners uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen. Wat betreft de subsidieregelingen, of en op welk termijn deze regelingen veranderen kunnen wij nu nog geen uitspraken over doen. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Plassenschap Loosdrecht (nr. 33)

Het Plassenschap Loosdrecht zet in op een doelmatig beheer van bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied. Ook draagt het bij aan het economisch klimaat van de regio. Het Plassenschap pleit dat deze doelstellingen centraal dienen te staan bij de herindeling. Daarnaast benadrukt het Plassenschap haar strategische rol in het gebied, niet alleen omtrent recreatie, maar ook

wat betreft natuurontwikkeling en waterkwaliteit. Momenteel speelt het Plassenschap een cruciale rol in het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen en in de samenwerking met o.a. het Gebiedsakkoord OVP. Het Plassenschap verzoekt de nieuwe gemeente het 'team' Plassenschap op een strategische positie te plaatsen. Hierbij zijn korte lijnen en behoud van kennis en ervaring essentieel.

Momenteel is de gemeente Wijdemeren zowel een deelnemer als opdrachtnemer. Het Plassenschap beschrijft dat de nieuwe gemeente zowel het deelnemerschap als opdrachtnemende rol en verantwoordelijkheid overnemen. Het Plassenschap benadrukt het belang van het voortzetten van de huidige werkzaamheden. Ook verzoekt de indiener om financiële transparantie.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De impact van de herindeling op de gemeenschappelijke regelingen wordt onderzocht samen met betrokkenen. In 2025 zullen de gesprekken worden gestart. Wij bedanken het Plassenschap voor het al aanreiken van aandachtspunten. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp. Het onderwerp is wel onderdeel van het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies.

Zienswijze: Landschapsbehoud Nederhorst (nr. 34)

Landschapsbehoud Nederhorst stelt dat er in het herindelingsontwerp soms gedetailleerd en soms in vage omschrijvingen verwezen wordt naar beschermingsregimes natuur en landschappen. Hierbij vraagt de indiener om in het herindelingsadvies de te beschermen soorten/natuur op te nemen in een concrete, eigen visie en verantwoording, en niet slechts aan te duiden met "we ondersteunen de natuurorganisaties". Hierbij benadrukt de indiener de ruimte in de zin "de natuur is nu nog steeds divers en voor inwoners dichtbij en goed toegankelijk" aan te passen.

Daarnaast verzoekt Landschapsbehoud Nederhorst 'UNESCO werelderfgoed 'de Hollandse Waterlinies' op pagina 39 op te nemen als beschermd landschap, aangezien het een aanzienlijk gebied van Wijdemeren en deels Hilversum beslaat.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken. We zijn van mening dat wij het onderwerp natuur en landschappen voldoende hebben geborgd in het herindelingsontwerp. De zin "de natuur is nu nog steeds divers" is wel aangepast in het herindelingsadvies. Ook UNESCO werelderfgoed 'de Hollandse Waterlinies' is toegevoegd als beschermd landschap.

Zienswijze: Inwoner Hilversum (nr. 35)

Indiener stelt dat 'dubbele vergrijzing' onvoldoende in het herindelingsontwerp is aangekaart. Hierbij pleit de indiener dat de nieuwe gemeente Hilversum zich in moet zetten voor wonen voor ouderen, met oog op de doorstroming en de mogelijkheid om 'zelfstandig' te kunnen leven. Dit is voordelig voor de (WMO) kosten en levert gezondheidsvoordelen op. Ter inspiratie verwijst de indiener naar woongemeenschappen als Knarrenhof. Verder wordt het belang van zowel fysiek als mentaal actief zijn benadrukt.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Dubbele vergrijzing staat als ontwikkeling benoemd op pagina 30 van het herindelingsontwerp. Beide gemeenten volgen de regionale woningbouwafspraken. Deze plannen zijn onder andere gericht op het voorzien van woningen voor specifieke doelgroepen waaronder ouderen en jongeren. Met de herindeling verwachten we dat we meer uitvoeringskracht krijgen om deze plannen sneller uit te voeren. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: gemeente Huizen (nr. 36)

Het college van B&W van de gemeente Huizen spreekt de waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp en het doorlopen proces rondom de herindeling. Het college benadrukt het belang dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek en spreek haar steun uit voor de herindeling. Ook spreekt het college haar waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt. In de zienswijze wordt het behouden van onderlinge solidariteit en evenwichtige bestuurlijke verhoudingen in de regionale samenwerking als aandachtspunt meegegeven. Bovendien benadrukt het college de gezamenlijke verantwoordelijkheid in de regio en geeft aan bereid te zijn zich extra in te zetten.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken het college van B&W van de gemeente Huizen voor haar uitgesproken waardering en steun voor de herindeling. Ook wij zien het belang van het handhaven van de bestaande, goede bestuurlijke verhoudingen op basis van onderlinge solidariteit in onze regio en blijven daarover graag in gesprek. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek (PWG) (nr. 37)

Het Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek (PWG) spreekt waardering uit voor het herindelingsontwerp en steun met betrekking tot de aanstaande herindeling. PWG geeft aan zorgen te hebben over de mogelijke gevolgen voor de woningbouw en het sociale huuraanbod in de nieuwe gemeente. Om te borgen dat de herindeling de woningbouw en sociale huurwoningen ten goede komt, benoemt PWG een aantal aandachtspunten: gezamenlijk volkshuisvestingsprogramma ontwikkelen, voortzetting van lopende projecten, prioriteit op sociale- en middenhuurwoningen, en betrokkenheid van woningcorporaties bij beleidsvorming en woningplannen. Tegelijkertijd ziet PWG de herindeling als mogelijkheid om woningbouwprojecten op grotere schaal en met meer impact te realiseren. Daarnaast zien zij mogelijkheden om gericht in te zetten op betaalbare woningbouw en diversiteit aan woningen. Ook de sterke positie in de regio wordt als voordeel benoemd. PWG verzoekt het gemeentebestuur om lopende woningbouwprojecten te waarborgen en de realisatie van nieuwe sociale huurwoningen te stimuleren. Hiervoor gaat PWG graag in gesprek met de gemeenten.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken het Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek voor de uitgesproken steun voor de herindeling en waardering voor het herindelingsontwerp. Uw zienswijze past bij onze voornemens om de uitvoering van bestaande woningbouwafspraken te versnellen. Wij zetten onze bestaande overleggen met u graag voort. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Kasteel-Museum Sypesteyn (nr. 38)

Het bestuur van Kasteel museum Sypesteyn pleit ervoor om in het proces van herindeling oog te hebben en houden voor de bijzondere positie en behoeften van erfgoed Kasteel museum Sypesteyn. De indieners benoemt als omissie in het herindelingsontwerp dat cultureel erfgoed en groen erfgoed niet alleen betrekking kan hebben op ruimtelijke objecten, maar ook op het benoemen, beschermen en behouden van (inter)nationale collecties. Het bestuur spreekt de verwachting uit dat de nieuwe gemeente een structurele constructieve rol wil spelen in het behoud en de verdere ontwikkeling van Kasteel-Museum-Sypesteyn. Hiervoor worden de volgende suggesties meegegeven: Het ondersteunen van de initiatieven voor uitbreiding en verbetering; structurele bijdragen voor het beheer en onderhoud van het erfgoed; samenwerking te bevorderen tussen culturele en recreatieve voorzieningen in de regio; en een aanspreekpunt met tentakels in de gemeentelijke organisatie gezien het multidisciplinaire karakter van dit Kasteel-Museum.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We hebben Kasteel-Museum Sypesteyn in het herindelingsadvies toegevoegd aan de kenmerken van Loosdrecht. Daarnaast is het beschermen en behouden van (inter)nationale collecties toegevoegd aan de beschrijving van erfgoed. Het herindelingsontwerp is echter een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken.

Zienswijze: Buurtstichting Mooi ‘s-Graveland (nr. 39)

De Buurtstichting Mooi ’s-Graveland maakt procesmatig bezwaar aangezien het herindelingsontwerp onvoldoende concrete uitwerking biedt om de gevolgen van de fusie met Hilversum goed te kunnen beoordelen. Hierdoor wordt de formele inspraak van belanghebbenden beperkt en dreigt de zienswijzefase een formaliteit te worden in plaats van een volwaardige stap in het besluitvormingsproces. De Buurtstichting verzoekt dan ook nadrukkelijk om het herindelingsontwerp aan te vullen met specifieke maatregelen en beleidslijnen:

- Mobiliteit: verminderen ongewenste hoge verkeersdruk van het Noorder- en Zuidereinde, door verkeersstromen te reguleren, maatregelen te nemen met het oog op de verkeersveiligheid en doorgaand verkeer te beperken.
- Parkeren: voorkomen dat parkeerdruk bij openstelling van Trompenberg verder toeneemt.
- Dorpsgezicht: inzetten op niet alleen behoud maar ook herstel van historische dorpskernen. Inzetten op behoud van lintdorpen, zichtlijnen en openheid.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij zijn het niet eens met de indiener dat de formele inspraak van belanghebbenden wordt beperkt. Wij hebben ruim gelegenheid geboden om mee te praten over het herindelingsontwerp en het indienen van zienswijzen. De beschreven maatregelen zijn wel deels verwerkt in het herindelingsadvies. Wat betreft de beschreven verkeersdruk verwijzen wij graag naar onze reactie op zienswijze 23. Met betrekking tot de maatregelen ‘Dorpsgezicht’ is in het herindelingsadvies naast ‘behoud’ van historische dorpskernen ook ‘herstel’ als aandachtspunt opgenomen. Hierbij is ook lintdorpen toegevoegd als voorbeeld. Daarnaast verwijzen wij graag naar onze reactie op zienswijze 26. Tegelijkertijd blijft het herindelingsadvies een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen op concrete plekken.

Zienswijze: gemeente Gooise Meren (nr. 40)

Het college van B&W van de gemeente Gooise Meren spreekt de waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp en het doorlopen proces rondom de herindeling. Het college benadrukt het belang dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek en spreek haar steun uit voor de herindeling. Ook spreekt het college haar waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt. In de zienswijze wordt het behouden van onderlinge solidariteit en evenwichtige bestuurlijke verhoudingen in de regionale samenwerking als aandachtspunt meegegeven. Het college benadrukt de gezamenlijke verantwoordelijkheid in de regio en geeft aan bereid te zijn zich extra in te zetten.

Verder stelt het college dat de voorgenomen herindeling een moment is om grenscorrecties te overwegen daar waar de historisch ontstane gemeentegrens tot onlogische of onwenselijke situaties leidt, waarbij de inwoners uiteraard kunnen meepraten. Hierbij benoemt het college de Hilversumse Meent en beschrijft de geïsoleerde geografische ligging ten opzichte van Hilversum en de sociale samenhang met de woonkern Bussum. Ook verwijst het college naar eerdere gesprekken over de Hilversumse Meent waar de gemeente Gooise Meren niet betrokken bij is geweest. Het college verzoekt, gezien het inwonertal van de nieuwe gemeente Hilversum, in het herindelingsontwerp waarborgen te verankeren voor de gelijkwaardige samenwerking in de regio.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken het college van B&W van de gemeente Gooise Meren voor haar uitgesproken waardering en steun voor de herindeling. We willen bestaande bestuurlijke verhoudingen in de regio op basis van solidariteit handhaven en zetten het constructieve overleg daarover met alle regiogemeenten graag voort. De Hilversumse Meent is onlosmakelijk en logisch onderdeel van Hilversum, zeker ook na de herindeling. Een grenscorrectie bij de Hilversumse Meent is voor de colleges niet aan de orde, geen onderdeel van dit herindelingsproces en staat los van het vraagstuk over bestuurlijke verhoudingen in de regio. Bovendien is terzake door de gemeenteraad van Gooise Meren op medio 2024 tégen het voorstel van het college van Gooise Meren (‘in gesprek gaan over een grenscorrectie met de gemeente Hilversum’) gestemd. Ten slotte hebben de inwoners van Hilversumse Meent tijdens het participatieproces niet aangegeven een grenscorrectie te willen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (nr. 41)

De Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek spreekt waardering uit over het herindelingsontwerp en staat positief tegenover de herindeling en ziet geen principiële bezwaren. Wel vraagt de regio aandacht voor de consequenties van de herindeling voor de lastenverdeling tussen de deelnemende gemeenten van de veiligheidsregio, waarbij de nieuwe gemeente Hilversum waarschijnlijk meer gelden gaan ontvangen dan de afzonderlijke gemeenten nu doen. Het effect hiervan is vermoedelijk dat de nieuwe gemeente Hilversum meer zal bijdragen aan de veiligheidsregio dan de gemeenten Hilversum en Wijdemeren nu samen doen, wat kan leiden tot lagere bijdragen van andere gemeenten.

Daarnaast verzoekt de veiligheidsregio om in afstemming met de projectorganisatie ‘Samen sterker’ het vervolgtraject omtrent de gemeenschappelijke regeling voor te bereiden, met het oog op een passende gemeenschappelijke regeling te vormgeven.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek voor de complimenten en steun voor de herindeling. De organisatorische en financiële impact van de herindeling op de gemeenschappelijke regelingen wordt onderzocht samen met betrokkenen als onderdeel van het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies. In 2025 zullen de gesprekken worden gestart. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Thuizbij Kinderopvang Nederhorst den Berg (nr. 42)

De kinderopvang organisatie ziet positieve punten in het herindelingsontwerp die kunnen bijdragen aan behoud en versterking van de kinderopvang in Nederhorst den Berg. Wat gemist wordt is een visie op onderwijs of een verwijzing naar onderliggende documentatie of IHP. Thuizbij benoemt een aantal aanbevelingen:

- Minimaal een paragraaf toe te voegen aan het Herindelingsontwerp over de onderwijs/kindvisie van de nieuw te vormen gemeente of een proces dat moet leiden naar een nieuwe visie.
- Betrek organisaties in de kinderopvang en primair onderwijs bij het opstellen van een nieuwe visie.
- Garanties voor behoud en waar nodig verbetering van de huidige opvang/onderwijsvoorzieningen, en specifiek meer invloed en betrokkenheid bij de uitvoering van het huidige IHP.
- Betrek de gemeenschap door actieve inspraak en participatie bij beslissingen die het voorzieningenpeil van de kinderopvang en het onderwijs raken.

Thuizbij geeft aan bereid en beschikbaar te zijn om mee te denken over mogelijke gebiedsontwikkelingen in Nederhorst den Berg.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Het herindelingsontwerp is een plan op hoofdlijnen voor de heringedeelde gemeente. Het schetst een toekomstperspectief, maar vertaalt dat nog niet in concrete maatregelen. Wel onderkennen wij het belang van deze doelgroep. Bij het toekomstperspectief in het herindelingsadvies wordt kinderopvang specifiek benoemd bij onderwijs. Wat betreft participatie met betrekking tot het voorzieningenpeil, in het Plan van Aanpak ‘Uitwerking herindelingsadvies’ zijn de volgende opdrachten opgenomen: het integreren van het dorpen- en buurtenbeleid, het opstellen van dorps-/wijk-cv’s en het opstellen van de wettelijke verplichte participatieverordening. Wij nodigen de indieners uit om betrokken te zijn bij deze verdere participatie inspanningen.

Zienswijze: S.V. ’s-Graveland (nr. 43)

S.V. ’s-Graveland wijst op de maatschappelijke functie van sportvoorzieningen in Wijdemeren en benadrukt het belang van een centrale plaats in de beleidsontwikkeling. Om ervoor te zorgen dat sportaccommodaties voldoen aan actuele kwantiteit- en kwaliteitsstandaarden, vindt de sportvereniging een eenduidig beleid in huurprijzen en onderhoud wenselijk. Dat geldt ook voor het voortzetten van subsidies of het instellen van aanvullende subsidies. S.V. ’s-Graveland benadrukt het belang van financiële regelingen voor de verenigingen. Verder wordt er gepleit voor een toekomstbestendig accommodatiebeleid waarin sport een prominente plaats krijgt. Tevens pleit S.V. ’s-Graveland voor structureel overleg met sportverenigingen over bestaand en nieuw te vormen beleid.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

We ondersteunen de intenties. Het belang van sportverenigingen stond daarom al beschreven in het herindelingsontwerp. In 2025 en 2026 brengen we overeenkomsten en verschillen in regelgeving en beleid in beeld. Een precieze planning is nog niet te geven. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 44)

De indiener meent dat het goed moet worden uitgezocht wat de oorzaak is dat Wijdemeren financieel niet zelfstandig kan voortbestaan. Indiener stelt bovendien het niet eerlijk te vinden dat inwoners van Hilversum meer moeten gaan betalen en inwoners van Wijdemeren minder, terwijl Wijdemeren zijn financiën niet op orde heeft.

Indiener vraagt hoe de lagere inkomens in Hilversum worden gecompenseerd als zij meer moeten gaan betalen vanwege de herindeling.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De gemeenteraad van Wijdemeren heeft in 2023 en 2024 uitgebreid onderzoek gedaan naar het voortbestaan van de gemeente en is tot de conclusie gekomen dat herindelen noodzakelijk is. Uit die onderzoeken bleek onder meer dat de lasten die samenhangen met het beheer van het grote gebied niet (meer) door Wijdemeren alleen zijn op te brengen. Vanwege een herindeling is harmonisatie van woonlasten onvermijdelijk. Dat is een bepaling in de wet Algemene regelingen herindeling (Arhi). Een ander feit is dat de woonlasten tussen Wijdemeren en Hilversum verschillen. De gemeenteraden hebben opdracht gegeven om te onderzoeken hoe harmonisatie op basis van de laagste tarieven mogelijk is, zodat Hilversumse inwoners geen nadeel ondervinden in de woonlasten door de herindeling. Dit onderzoek is onderdeel van het Plan van Aanpak uitwerking herindelingsadvies en is en blijft de intentie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 45)

De indiener is kritisch op het herindelingsontwerp. De bewoner stelt dat de herindeling noodzakelijk is geworden door jarenlang wanbestuur in Wijdemeren, twijfelt over de financiële consequenties en vraagt om meer transparantie en meer mogelijkheden voor inspraak. Hij stelt een groot aantal vragen.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij zijn het eens met de indiener dat de herindeling onontkoombaar is en hebben dat in het herindelingsontwerp onderbouwd. Herindeling is voor beide gemeenten geen ‘ambitie’, maar noodzakelijk omdat Wijdemeren niet zelfstandig kan voortbestaan. Deze conclusie heeft de gemeenteraad van Wijdemeren getrokken na uitgebreid onderzoek. Hilversum neemt verantwoordelijkheid, ook omdat het behoud van Wijdemeren voor de regio Gooi en Vechtstreek belangrijk is. Hieronder beantwoorden we de vragen puntsgewijs:

- Waarom is het respectabele adagium “kwaliteit gaat voor tijd/snelheid” verlaten en gaat nu “tijd vóór kwaliteit”? *Antwoord: wij zijn het niet eens met de stelling van de indiener. Het klopt dat er tempo wordt gemaakt, maar dat staat een zorgvuldig proces niet in de weg. Het herindelingsontwerp is onderbouwd met objectieve onderzoeken en er is ruim gelegenheid geweest voor inwoners om te participeren en hun zienswijzen te geven.*

- Hoe is het wél mogelijk in te spreken op het bestuursakkoord? *Antwoord: het concept bestuurlijk akkoord is onderdeel van het Plan van Aanpak voor uitwerking van het herindelingsadvies. Iedereen kan daarover bij de commissievergaderingen in Hilversum en Wijdemeren op resp. 19 en 20 maart 2025 inspreken.*
- Op blz. 6 B1. Van het Dynamisch plan van aanpak staat: "In de fase van herindelingsadvies verwerken we alleen zienswijzen over financiën. Bij het herindelingsadvies stellen de gemeenteraden opdrachten vast voor harmonisatievraagstukken". Worden zienswijzen die niet over financiën gaan genegeerd? Waarom staat dat er? Welke opdrachten zijn dat? Waar staan die in het herindelingsontwerp? *Antwoord: deze zinnen hebben betrekking op de financiële aspecten van de herindeling en niet op alle aspecten. Bedoeld was: er komen voor het herindelingsadvies geen nieuwe financiële onderzoeken. Wel vragen de colleges bij het herindelingsadvies aan de gemeenteraden om een duidelijke opdracht en kaders voor het voorbereiden van de begroting in 2027.*
- Is deze scan (red. de herindelingsscan) uitgevoerd door de betrokken provincie in samenwerking met het ministerie? Zo nee, waarom niet? Kan dat niet tot vragen leiden*? Antwoord: er kunnen verschillende partijen een herindelingsscan uitvoeren: provincie, Rijk en gemeenten. In ons geval hebben Wijdemeren en Hilversum de herindelingsscan uitgevoerd. Op ambtelijk niveau zijn de provincie Noord-Holland en het ministerie van BZK daarover geïnformeerd.*
- Voldoet de aanpak aan die wens (red. voorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten en een zo groot mogelijk meerderheid van hun inwoners kunnen rekenen)? En: Is het uitgesloten dat het niet aan de wens van het kabinet voldoet en tot kritische opmerkingen/vragen van het Rijk leidt: wat is het draagvlak? *Antwoord: in hoofdstuk 6 van het herindelingsontwerp hebben wij onderbouwd waarom wij denken dat de herindeling voldoet aan het beleidskader herindeling.*
- Wat betekent variant 2b voor de tarieven? In het herindelingsontwerp wordt dus geen uitsluitsel gegeven omtrent een belangrijk aspect: de directe lasten voor de burger. *Antwoord: het klopt dat het herindelingsontwerp geen uitsluitsel geeft over de precieze hoogte van tarieven in 2027. Aan de raden is gevraagd om uitgangspunten voor de woonlasten n.a.v. de herindeling. Tegelijk zijn er veel meer factoren die de hoogte van de woonlasten bepalen. Denk aan de ontwikkeling van woningwaarden en de werkelijke kosten voor afvalstoffen en riolering.*
- Teneinde niet onverhoopt voor verrassingen komen te staan lijkt het belangrijk dat in overleg met het rijk eenduidig is vastgelegd dat uitgegaan wordt van één woonkern. Is dat het geval? (Waar) staat dat in het herindelingsontwerp? *Antwoord: voor de berekening van de Algemene Uitkering gelden vaste maatstaven en rekenwijzen. Het CBS bepaalt volgens een nauwgezet protocol de maatstaven, waaronder de woonkernen en de centrumfunctie. Het CBS heeft voor deze herindeling nauwgezet onderzoek gedaan. De uitkomsten daarvan zijn voor het Rijk een gegeven.*
- Vallen de in 2024 en 2025 gemaakte kosten onder de als frictiekosten gedefinieerde kosten? *Antwoord: ja.*
- Er zijn verschillende vragen over de frictiekosten en de ontvangen gelden uit de Algemene Uitkering voor de herindeling. Antwoord: *Er kan worden gerekend op de genoemde jaarbedragen. Er zit een verschil in het moment waarop kosten gemaakt zijn en de extra uitkering wordt ontvangen. De gemeenten zullen die verschillen intern verrekenen via de eigen begroting en verantwoorden via hun jaarrekeningen. Voor het herindelingsontwerp is het niet nodig om de kosten te specificeren.*
- "Betaald parkeren wordt in Wijdemeren gezien als onnodig en ongewenst". Zijn hier afspraken over? *Antwoord: op pagina 42 van het herindelingsontwerp staat hierover: "Er is daarom geen noodzaak en er zijn geen plannen om het betaald parkeren naar Wijdemeren uit te breiden".*
- Misschien iets voor de bestuursovereenkomst daar (red. dienstverlening) wat concreter in te zijn? *Antwoord: voor het herindelingsontwerp is het passend op hoofdlijnen ambities weer te geven.*
- Is het bestuur bereid om de normale fatsoensnormen in acht te nemen en briefschrijvers fatsoenlijk te antwoorden*? Antwoord: ja.*

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: Stichting Vliegveld Hilversum (nr. 46)

Het bestuur van de Stichting Vliegveld Hilversum uit zorgen over de woningbouwplannen in Ter Sype. Er wordt gepleit om het voornemen om woningen te bouwen te schrappen of de besluitvorming uit te stellen totdat de gemeentelijke fusie heeft plaatsgevonden. Het bestuur benoemt een gebrek aan overleg met de gemeente Wijdemeren en de projectontwikkelaar, wat haaks staat op de verplichtingen uit de Omgevingswet. Het bestuur geeft aan dat het vliegverkeer van en naar het vliegveld van Hilversum een van de belangrijkste aandachtspunten in de besluitvorming over woningbouw Ter Sype moet zijn. Nieuwe woningen dichtbij het vliegveld kunnen de balans tussen gebruik, inrichting en milieueffecten, waar de exploitatie van het vliegveld op is gebaseerd verstoren. Dit leidt tot een toename van milieubelasting of beperkingen of aanpassingen van de exploitatie, wat vervolgens leidt tot planschade. Daarnaast stelt het bestuur dat de woningbouw kan leiden tot een toename van klachten vanwege een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook kan het zorgen voor veiligheidsproblemen, wat vervolgens kan leiden tot een beperking van het vliegverkeer.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Graag verwijzen wij naar onze reactie op zienswijze 22.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 47)

Indiener beschrijft de voorgeschiedenis en het proces tot beoogde herindeling van de gemeente Wijdemeren, waarbij indiener stelt dat er in het proces niet is voldaan aan wettelijke kaders en dat het geen recht doet aan de verkiezingsuitkomst/beloften van 2022. Indiener stelt dat inwoners van Wijdemeren zijn verrast met de herindeling en dat zij niet op de hoogte zijn van de concrete problemen. Zorgen over scheve verhoudingen in de regio Gooi en Vecht worden benoemd. Er wordt aangegeven dat een ambtelijke fusie en samenwerken met meer gemeenten een efficiëntere aanpak zou zijn. Indiener vraagt waaruit blijkt dat de samenwerkingsagenda kan profiteren van de herindeling en omgekeerd.

Verder wordt er beweerd dat er geen garantie wordt gegeven voor het behoud van de basisscholen, winkels en andere voorzieningen in de dorpen in Wijdemeren. Er wordt beschreven dat inwoners vrezen voor een grotere afstand tussen inwoners, ambtenaren en bestuur. De indiener stelt hierbij dat het herindelingsontwerp hier niet op ingaat. Indiener tekent bezwaar aan tegen het herindelingsplan en vraagt onderzoek of zowel gemeente Gooise Meren als Hilversum bereid zijn tot ambtelijke fusie onder voorwaarde dat de bestuurlijke fusie pas plaatsvindt bij opgaan van alle gemeenten in de Gooi en Vechtstreek.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

De herindeling is noodzakelijk omdat Wijdemeren niet zelfstandig kan voortbestaan. Deze conclusie heeft de gemeenteraad van Wijdemeren getrokken na uitgebreid onderzoek. Hilversum neemt verantwoordelijkheid, ook omdat het behoud van Wijdemeren voor de regio Gooi en Vechtstreek belangrijk is. Uit het door Hilversum uitgevoerd bestuurskrachtonderzoek blijkt dat de strategische belangenbehartiging van de regio verbetert door een stevige centrumgemeente in de regio. Dit biedt meer mogelijkheden om de regionale samenwerkingsagenda te realiseren.

De gemeenten volgen de wettelijke voorschriften uit de wet Arhi nauwgezet. Het voortraject maakt geen onderdeel uit van de wettelijke voorschriften en heeft daarmee geen betrekking op het besluitvormingsproces van het herindelingsadvies. Niettemin stellen wij vast dat in het voortraject de gemeenteraad van Gooise Meren geen principebesluit over beschikbaarheid van Gooise Meren als fusiepartner heeft genomen. Daarnaast is uit de verkenning van Hilversum naar bestuurskracht in de

regio geen animo gebleken om na te denken over het opgaan van alle gemeenten in de regio in een gemeente. Voor ons is dit derhalve niet aan de orde.

Wij vinden het handhaven van de bestaande, goede bestuurlijke verhoudingen op basis van solidariteit in onze regio belangrijk en hebben dat als uitgangspunt in het herindelingsontwerp opgenomen. Verder zijn wij van mening dat het behoud van voorzieningen in de dorpen van Wijdemeren als aandachtspunt voldoende is geborgd in het herindelingsontwerp. Op pagina 31 van het herindelingsontwerp wordt specifiek ingegaan op een zichtbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Zienswijze: gemeente Stichtse Vecht en gemeente De Bilt (nr. 48)

De colleges van de gemeenten Stichtse Vecht en De Bilt spreken waardering uit over de zorgvuldige onderbouwing in het herindelingsontwerp. Ze benadrukken het belang van gemeentegrensoverschrijdende samenwerking en onderstrepen de gemeenschappelijke belangen. Er wordt aangedrongen om rekenschap te geven aan de belangen van de omliggende Utrechtse gemeenten, met het oog op een evenwichtige regionale ontwikkeling. Bovendien wordt er gewezen op de kansen als gevolg van de herindeling om strategische samenwerkingen te versterken bij gedeelde belangen in regionale netwerken. De colleges geven aan graag in gesprek te gaan met de toekomstige gemeente over wederzijdse belangen en mogelijkheden om op de gemeenschappelijke belangen samen op te trekken.

Reactie colleges van B en W van Hilversum en Wijdemeren:

Wij bedanken de colleges van B&W van de gemeenten Stichtse Vecht en De Bilt voor de uitgesproken waardering. Ook wij zien het belang van gemeentegrensoverschrijdende samenwerking en de gemeenschappelijke belangen en blijven daarover graag in gesprek. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het herindelingsontwerp.

Volledige zienswijzen

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 1)

Geachte heer, mevrouw, De ontwerptekst overtuigt mij helaas niet van de erin opgenomen aanname dat de stedelijke druk op het landelijk gebied zal meevallen. Want straks meer dan nu hoog bouwen aan de randen van de dorpen in Wijdemeren lijkt mij geen garantie voor het waarborgen van ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en natuurwaarden. Ook andere tekstdelen duiden denk ik niet op een zonder meer zorgvuldige omgang met natuur en landschap. De dorpen zullen gelet op de gezamenlijke woningbouwopgaven vermoedelijk in relatief snel tempo verstedelijken, wat betreft het uiterlijk en wat betreft de beleving van de inwoners van beide gemeenten. Kunt u daarom de genoemde aanname zo onderbouwen dat het zeker is dat de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en natuurwaarden in beide gemeenten als gevolg van de mogelijke fusie niet zullen verslechteren? En als u dat niet kunt, wat zijn dan de specifieke maatregelen die u wilt en kunt nemen om ervoor te zorgen dat de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en natuurwaarden niet aanzienlijk zullen verslechteren?

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 2)

Mobiliteit: een (evt. gecombineerde mobiliteits-en overlaad-) hub in Hilversum Zuid West : de plek die de gemeente Hilversum op het oog lijkt te hebben is het parkje in de woonwijk Kerkelanden bij de rotonde Diependaalselaan/Kerkelandenlaan. Deze ligt dus midden in een woonwijk. Mogelijk is de strook bij De Zuwe (gemeente Kortenhoef) een beter plan.

Gezondheidszorg: de fusie lijkt me een uitgelezen kans om met elkaar te bezien hoe we de vergrijzing kunnen opvangen. Zowel ziekenhuis Tergooi als de Thuiszorginstellingen (zoals Inovum, Amaris, Hilverzorg), als andere eerstelijnsvoorzieningen hebben hier, naaste de vergrijzenden zelf, grote baat bij. Qua arbeidskrachten (megaprobleem) kun je dan samen de inzet van bij voorbeeld statushouders, maar ook buurtmantelzorgers (die toch al betrokken zijn bij de buurtgenoten die hulp nodig hebben) betrekken in allerlei rollen. Je gebruikt dan de in een buurt bestaande cohesie en de bereidheid tot het verlenen van hulp voor een breder geheel. Natuurlijk is het zaak om te blijven investeren in het stimuleren van die cohesie in wijken.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 3)

Zienswijze 1: vwb. Het fusieplan / thema wonen wordt aangegeven: een zinsnede “dat betekent dat Hilversum tot 2040 zo’n 6.000 woningen bouwt en in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen nodig zijn.” Geacht college, In dit specifieke ontwerp (thema wonen) vwb, herindeling Wijdemeren Hilversum geeft u aan: dat Hilversum tot 2040 zo’n 6000 woningen bouwt en dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen nodig zijn. Wat ontbreekt – wat onjuist is – de zinsnede: “dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen nodig zijn gewijzigd wordt in “dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen bouwt door het wijzigen van “nodig zijn” naar het woord “bouwt” wordt dan impliciet aangegeven dat er in de kernen van Wijdemeren (minimaal) 800 woningen gebouwd gaan worden ipv een nietszeggende intentie (dat in de kernen van Wijdemeren zo’n 800 woningen nodig zijn)

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 4)

De herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren is een zeer belangrijke beslissing voor ten minste Hilversum, aangezien de gemeente meer dan verdubbeld in oppervlak en ook het inwonersaantal van de nieuw beoogde gemeente sterk toeneemt. Daarmee neemt het aantal uit te voeren projecten sterk toe. Voorts is de financiële positie van gemeente Wijdemeren discutabel. De herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren is nooit een onderdeel geweest van de programma's van de politieke partijen in Hilversum. De bewoners van (in ieder geval) Hilversum hebben dus nooit hun keuze voor een politieke partij kunnen baseren op dit, voor Hilversummers uiterst belangrijke, onderwerp. Het is ondemocratisch om deze beslissing nu te nemen zonder raadpleging van de bewoners van beide gemeenten en ik pleit voor een referendum m.b.t. het samenvoegen van de twee gemeenten.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 5)

Ik vind het een prima idee. Het interessante aan de regio is juist de overgang van zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug maar de veengebieden van de Vechtplassen. Juist de overgang is interessant. Wat de naam betreft vind ik Hilversum het beste. Vage gemeentenamen zoals Wijdemeren zelf, maar ook Gooise Meren en andere gefantaseerde fusienamen hebben geen historisch gevoel en geven inwoners geen identiteit. Dus houdt svp vast aan Hilversum als gemeentenaam. In plaats van een zoveelste fusienaam waar niemand blij mee is.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 6)

DE OLIFANT IN DE KAMER : EHHV, VLIEGVELD HILVERSUM.

Zeer teleurstellend dat ik niets lees tav plannen en ideeën rond het vliegveld. Er ligt minstens 50 hectare grond midden in de toekomstige nieuwe fusiegemeente , een bruisend centrum van luchtvaart, opleidingen, onderhoud, restaurant, spotters paradijs, zwevers, para's. En het wordt niet genoemd: onbestaanbaar!

Ik wil pleiten voor een positieve opstelling ten opzichte van de activiteiten op het vliegveld. Waarom lees ik nergens bij mobiliteit en bereikbaarheid een visie tav het vliegveld? Het vervult een belangrijke functie als onderdeel van de GA, general aviation, in Nederland en is niet weg te denken als opleidingsbasis voor jonge piloten, met minstens 3 vliegscholen aldaar. Ook als landingsmogelijkheid heeft het een belangrijke functie voor de bereikbaarheid en uitwijkmogelijkheid voor de kleine luchtvaart, denk ook aan elektrische vliegtuigen die een korte range hebben en dit vliegveld niet kunnen missen. Zeker nu deze fusiegemeente zo groot wordt, kan het een goed geoutilleerd vliegveld goed kan gebruiken om ook meer zakelijk verkeer te faciliteren.

Het is onbestaanbaar dat er geen visie is hieromtrent, ik pleit voor de stimulatie , uitbouwen en verbetering van het vliegveld, inclusief baanstelsel verbetering, betere drainage of beter nog, een asphalt baan. Kortom, ik verwacht een apart hoofdstuk alsnog waarin dit geadresseerd wordt.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 7)

Personeelsuitbreiding: Het absorberen van personeel uit Wijdemeren betekent niet alleen een grotere organisatie, maar ook hogere loonkosten op lange termijn. Dienstverlening op maat: De grotere geografische omvang en de specifieke behoeften van de dorpen in Wijdemeren vragen om maatwerk, zoals buurtcoördinatoren en betere bereikbaarheid van diensten. Dit klinkt logisch, maar het betekent een stijging in operationele kosten. Onderhoud en infrastructuur: Het beheren en verbeteren van de openbare ruimte, infrastructuur en voorzieningen in de uitgestrekte gebieden van Wijdemeren zal extra druk leggen op de begroting.

Hoewel het herindelingsontwerp optimistisch is over de financiële voordelen, zoals de hogere algemene uitkering van het Rijk, blijft de vraag hoe stabiel en toereikend deze inkomsten op de lange termijn zijn. Daarnaast maken de oplopende kosten voor gemeenteverantwoordelijkheden (zoals zorg en jeugdhulp) het al lastig genoeg om begrotingen sluitend te krijgen.

Een oproep tot duidelijkheid en controle

Ik verzoek u daarom nadrukkelijk om de volgende punten in overweging te nemen bij de verdere besluitvorming:

- Transparantie over financiële impact: Geef inwoners van Hilversum en Wijdemeren een heldere en gedetailleerde toelichting op de verwachte structurele kostenstijging en hoe deze worden gedekt.
- Garantie voor stabiele woonlasten: Zorg ervoor dat de harmonisatie van woonlasten en eventuele toekomstige lastenverhogingen eerlijk en beheersbaar blijven.
- Monitoring van structurele kosten: Stel een concrete monitoringstructuur in om de financiële impact van de herindeling in kaart te brengen en te beheersen.

Conclusie

De herindeling kan veel voordelen bieden, maar het is cruciaal dat deze niet ten koste gaat van de financiële stabiliteit van Hilversum en de kwaliteit van onze gemeentelijke voorzieningen. Ik vraag u daarom om kritisch te kijken naar de structurele lasten en inwoners actief te betrekken bij het bewaken van de financiële gezondheid van onze nieuwe gemeente.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 8)

De infrastructuur van Ankeveen, ‘s-Graveland, Kortenhoef en Nederhorst den Berg is met uitzondering van de provinciale wegen niet geschikt om ander verkeer te kunnen verwerken dan lokaal verkeer. Zeker de knelpunten in ‘s-Graveland en de Horstermeer tonen dagelijks deze capaciteitsgrenzen. Vooral de verkeerde locatie van het bedrijventerrein in de Horstermeerpolder dient gecorrigeerd te worden door bedrijven die niet gebonden zijn aan de nieuwe gemeente dienen verplaatst te worden naar daarvoor geschikte locaties zoals de gemeente Zeewolde.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 9)

Wanneer je sterke dorpen en wijken wil hebben, moet je ook in de mensen die kwetsbaar zijn juist investeren en blijven investeren omdat ze zelf ook minder kunnen om zichzelf te handhaven in de samenleving.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 10)

In Wijdemeren zijn veel straatnamen identiek aan straatnamen in Hilversum. Ik herinner mij de onmogelijkheid om in Crailoo een straat naar Nel van Vliet te genoemd te krijgen, omdat er in Bussum al een Van Vlietlaan is. Hoe gaat het probleem van identieke straatnamen in Wijdemeren en in Hilversum aangepakt en opgelost worden????

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 11) + bijlage 1

Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi- en Vechtstreek.

Mijn korte zienswijze gaat over de mogelijke consequenties die verband houden met de bestuurlijke fusie en het gestelde in de vigerende Gemeenschappelijke Regeling van 1 mei 2024. In Hoofdstuk 12, artikel 45; lid 1, staat te lezen dat deze regeling over twee jaar wordt geactualiseerd. Dat zal dus in 2026 zijn.

De samenstelling van het Algemeen Bestuur is geregeld in artikel 9 van de genoemde regeling. In lid 3 staat dat de grootste gemeente (Hilversum) een voorzitter aanwijst alsmede een wethouder. Deze heeft volgens artikel 10, lid 1 geen stemrecht.

Daarin schuilt nu scheefgroei. Zeker, omdat Hilversum nu veel groter wordt en de wethouder van Wijdemeren afvalt na de bestuurlijke fusie. Het zou passend zijn als Hilversum na 1 januari 2027 met een voorzitter en TWEE wethouder, waarvan een zonder stemrecht zitting zou hebben in het Algemeen Bestuur. Temeer omdat dan ook het gesteld in artikel 15 (Samenstelling Dagelijks Bestuur) in stand zou kunnen blijven.

De achterliggende gedachte is dat hiermee ook meer waarde aan de inwonersaantallen van de onderscheiden gemeenten wordt toegekend. Dat is dan ook weer in lijn met het gestelde in het Herindelingsontwerp, op pagina 43 (3.5 Regionaal Perspectief, de tweede alinea), waarin gesproken wordt over elkaar serieus nemen en goede bestuurlijke verhoudingen op basis van ‘solidariteit’. Een begrip dat een zekere wederkerigheid in zich draagt en dus ook consequenties met zich meebrengt.

Ik stel voor dat die discussie op collegiaal en/of raadsniveau t.z.t. tijdig wordt gevoerd.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 12)

In het Herindelingsontwerp valt op pagina 43, rechtsboven bij de eerste aandachtspunt van de rechterkolom te lezen dat een ‘versneld uitvoeren van doorfietsroutes naar ‘s Graveland, Kortenhoef en Nieuw-Loosdrecht’ door u wordt voorgesteld.

Op 29 maart 2022 heeft het College van B&W van Hilversum de Raad van Hilversum met een raadsinformatiebrief (zaaknummer 1103279) geïnformeerd over de stand van zaken van doorfietsroutes Hilversum. Tevens was een rapport van SWECO van 11 februari 2022 toegevoegd. In dat rapport staat bij paragraaf 9.5 (Uitvoeringsplanning) op pagina 74 te lezen dat in 2023 met maatregelen in het centrum van Hilversum wordt gestart. Op dit moment zijn we twee jaar verder en is mij van maatregelen ter zake niets gebleken.

Ik heb dan ook de volgende vragen:

1. Kunt u op korte termijn aangeven welke tijdsplanning de beide Colleges van B&W in het kader van de bestuurlijke fusie op het gebied van de realisatie van (prioritaire) doorfietsroutes hebben en

kunt u dan naast de beide Raden ook de inwoners nog in het jaar 2025 informeren ?

2. Ligt het in het voornemen van de beide Colleges om de meest betrokken (straat) bewoners per tracé (en/of betreffende straat) in een zo vroeg mogelijk stadium te laten participeren EN hen vooraf hierover te informeren ?

Voor wat betreft dit laatste lijkt een praktische toepassing van de intussen verplichte participatieverordening een mooie en naar het zich laat aanzien, zeer beheersbare en overzichtelijke participatieoefening omdat per betreffende straat, straatdeel en/of tracé opeenvolgend kan worden gewerkt.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 13)

In hoofdstuk 4 van het Herindelingsontwerp heeft u zich beperkt tot het schetsen van een financieel beeld van de toekomstige begroting (uitgangssituatie voor de nieuwe gemeente vanaf 1januari 2027). Daarom heeft u de reeds bekende cijfers uit de vastgestelde begrotingen van beide gemeenten voor 2025 als uitgangspunt genomen.

Ik vind dat u echter geen volledig beeld schetst van het complete financiële plaatje. Ik mis een doorkijk naar de financiële situatie naar 2034 of 2035. De VNG biedt sinds jaar en dag een Handleiding aan voor het houden van een Financiële Houdbaarheidstest. Deze kan met behulp van tien vaste items of aspecten worden uitgevoerd, maar ook is het mogelijk in specifieke situaties een test handmatig te doen houden en zo doende een doorkijk te verkrijgen naar de ontwikkeling van de schuld en het structurele financieringstekort. Ik heb 2034/2035 als stip op de horizon genomen omdat deze precies tien jaren na NU ligt. En een doorkijk over een periode van tien jaar is gebruikelijk (en voldoende).

Het ligt in de rede, gelet op de grote opgaven in het fysieke domein van de nieuwe gemeente, te veronderstellen dat deze zeker ook en misschien wel vooral na 2027/2028 zullen oplopen. Maar hoe hoog zal dat zijn? Dat is een vraag die een nieuwe Raad zich na 1 januari 2027 wel zal stellen.....en beantwoord zal willen zien.

Deelvragen daarbij zullen mogelijk zijn: Hoe ontwikkelt zich de solvabiliteit zich in het nieuwe Hilversum? Hoe ontwikkelt zich de netto-schuldquote? En wat is een voorspelling van de toekomstige kasstroom?

Allemaal vragen van een Raad, die waarschijnlijk vanaf Dag 1 keuzes zal willen.....en moeten maken. Zeker voor wat belangrijke kwesties in het fysieke domein.

Voor zover mij bekend biedt het College van de Gemeente Hilversum al enige jaren in de Jaarrekening een (beperkte) vorm van een financiële houdbaarheidstest aan.

Mijn vraag aan u is, of en zo ja, wanneer een (eerste) Financiële Houdbaarheidstest van de nieuwe gemeente is te verwachten.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 14) + bijlage 1

In hoofdstuk 2, paragraaf 2.2 Kwaliteiten van wijken, kernen en gemeenschappen, worden op pagina 18 en pagina 19 de Wijdemeerse dorpen en Hilversumse buurten geduid. Althans, dat staat in de titel op beide pagina's. Voor wat betreft Hilversum betreffen het echter de WIJKEN en niet de buurten afzonderlijk. Voor de overzichtelijkheid van het geheel begrijp ik dat, maar in dit verband zou het beter zijn om, per geduide wijk afzonderlijk, in het tekst deeltje naast elke wijk de betreffende buurten te doen

opnemen door deze te benoemen. Zodoende kan er in de toekomst geen begripsverwarring ontstaan, zoals dat in een enkel geval verderop in de tekst van het Herindelingsontwerp al in paragraaf 3.2 het geval is.

Op pagina 32 van het Herindelingsontwerp schrijft u in de derde alinea van het onderwerp 'Participatie over sterke dorpen, wijken, buurten': 'Verenigingen.....spelen een belangrijke rol in de sociale cohesie,.....'. Ik zou daaraan zeker toegevoegd willen zien: ".....en wijkcentra, buurthuizen en buurtkamers'. Graag uw attentie voor deze uiterst belangrijke onderdelen van de sociale basisinfrastructuur van dorpen, wijken en buurten.

Op pagina 33 beschrijft u in het eerste tekst deel linksboven: '.....ook andere mogelijkheden, zoals buurtplatforms (.....) of wijkpanels.....'. Ik ondersteun die visie. Sterker, inmiddels in de Riebeeckbuurt, onderdeel van de wijk Zuidoost, gestart met een buurtplatform. Goed om daar eens op te halen wat er goed gaat en wat (nog) niet functioneert. Voor uw gemak gaat in bijlage het concept van het platform voor dorpen en buurten. Zoals u ziet heb ik dat geantidateerd op 31 januari 2025. Lees maar eens na. Dat concept is gebruikt bij het opstarten van het hiervoor genoemde buurtplatform.

In aansluiting op vorenstaande zijn mijn vragen aan u: Is het denkbaar, werkbaar en bestuurbaar als in de nieuwe gemeente een mix van buurtplatforms, dorpsraden en wijkpanels worden georganiseerd, indien de inwoners daar zelf om vragen en daartoe het initiatief nemen? Zo ja, wat zijn dan de toetsingscriteria om deze participatievormen te ondersteunen en in het geval van een dorpsraad in te stellen?

Bijlage 1 (ook van toepassing op zienswijze 11):

Bijlage bij zienswijze van 31 januari 2025 van [redacted] inzake het Herindelingsontwerp bestuurlijke fusie Hilversum-Wijdemeren

Bestuurlijke fusie Wijdemeren/Hilversum: Op weg naar sterke dorpen, wijken en buurten (bewonersbijeenkomst 14 oktober 2024)

Geactualiseerd memo voor een (toekomstig) gesprek over een dorps-, wijk- of buurtplatforms, oktober 2024 2023

Opstellers: [redacted]

Nut en noodzaak van de organisatie van een netwerk van inwoners op dorps -, wijk-, of buurtniveau, in het kader van een betere informatievoorziening, samenwerking en afstemming (onderling en met de gemeente).

1. Inleiding

Sinds jaar en dag bestaat bij de Gemeente Hilversum het concept van wijkgericht werken. Daarbij legt de gemeente in eerste instantie de verbinding met de wijkbewoners door de inzet van de wijkregisseur (voorheen: wijkcoördinator). Elke wijk kent een eigen dynamiek, initiatieven en problematiek. In de regel weten wijkbewoners de gemeente via de wijk- of dorpsregisseur en/of de opbouwwerker (en de wethouder op zijn regelmatig te houden wijkspreekuur) goed te vinden bij het bedenken, toetsen en

nemen van initiatieven en het aan de kaak stellen van problemen in hun eigen werk - en leefomgeving.

2. Probleemstelling

Op dit moment ontbreekt echter de samenhang van informatievoorziening, samenwerking en afstemming, onderling en met de gemeente in het dorp of de wijk, buurt of straat als initiatieven genomen worden in een dorp, wijk, buurt of straat (of daar (net) buiten in een ander dorp, of een andere wijk, buurt of straat). Dorps- of wijkbewoners uit omliggende dorpen, wijken, buurten of straten worden doorgaans niet (goed en tijdig) geïnformeerd wat dit voor het eigen dorp, de eigen straat, buurt of wijk betekent. Dat geldt ook bij problemen die door dorps-, wijk, buurt of straatbewoners aan de kaak worden gesteld. En tenslotte is dit ook van toepassing bij initiatieven van de gemeente en externe partijen, zoals projectontwikkelaars. Wat het betekent als dorps -, wijkbewoners niet tijdig en goed worden geïnformeerd over initiatieven en ontwikkelingen, wordt steeds meer duidelijk uit vele Hilversumse voorbeelden en die vaak breed worden uitgemeten in de lokale en regionale pers. Hoog tijd met het geschetste probleem op dorps, - wijk-, of buurtniveau aan de slag te gaan.

3. Rationale

Een betere informatievoorziening, betere samenwerking onderling én met de gemeente en het organiseren van een netwerk op dorps-, wijk- of buurtniveau lijken redenen genoeg om de samenhang van informatievoorziening, samenwerking en afstemming (onderling en met de gemeente) op dorps-, wijk- of buurtniveau te organiseren.

4. De wijk- of dorpsregisseur (in dienst van de gemeente) en/of de opbouwwerker (in dienst van versa Welzijn)

Het ligt voor de hand dat de dorps-, wijk- of buurtbewoners daartoe, in een participatieve samenleving, zelf het voortouw zouden moeten nemen. Dat is dus nu nog niet het geval. De bewoners moeten in eerste instantie dus zelf aan de slag. Maar hoe krijg je inwoners daarbij dan in beweging? Het lijkt erop dat hiervoor een rol van de wijk- of dorpsregisseur en/of de opbouwwerker is weggelegd. Deze we(t) e(n) op dorps-, wijk- of buurtniveau het beste wat er speelt. Ook weet de wijk- of dorpsregisseur en/of opbouwwerker vaak beter dan wie ook, welke bewoners een meer dan gemiddelde interesse aan de dag leggen als het gaat om zaken op dorps-, wijk- of buurtniveau. Juist, bij een opstartfase is het goed om tenminste een aantal trekkers van een dorps-, wijk- of buurtplatform aan tafel te krijgen.

Discussiepunt: Aanvankelijk zijn de opstellers uitgegaan van een coördinerende rol van de wijk- of dorpsregisseur bij het tot stand komen van een dorps-, wijk- of buurtplatform. Na input van derden, rijst de vraag of deze rol niet beter past bij de opbouwwerker van Versa Welzijn, mogelijk in samenwerking met de wijk- of dorpsregisseur. Daarover kan (en moet) een discussie worden gevoerd.

5. Dorps-, wijk- of buurtplatform

Uit literatuurstudie in diverse openbare bronnen op internet komt naar voren dat veel gemeenten kampen met de hiervoor geschetste problematiek. Vaak bedienen dorps-, wijk- of buurtbewoners zich dan van het concept van een dorps-, wijk- of buurtplatform. Het is in dit verband goed om de meest gangbare definitie van het wijkplatform weer te geven.

6. Definitie

‘Een dorps-, wijk- of buurtplatform is een netwerk van bewoners, ondernemers en anderen in een dorp, wijk of buurt. Het dorps-, wijk- of buurtplatform zorgt voor verbinding tussen mensen en groepen in een dorp, wijk of buurt en tussen het dorp, de wijk of buurt en de gemeente’.

7. Oogmerk van een dorps-, wijk- of buurtplatform

Met de invoering van een dorps-, wijk- of buurtplatform, als netwerkorganisatie, wordt beoogd de verbinding te leggen tussen individuele bewoners, bewonersgroepen, ondernemers(organisaties) en maatschappelijke organisaties onderling én tussen deze groepen en de gemeente, voortbouwend op (kleinschalige) organisaties en initiatieven die al in het dorp, de wijk of buurt aanwezig zijn. Een dorps-, wijk- of buurtplatform wordt qua samenstelling, zo divers mogelijk opgezet. Niemand wordt daarbij op voorhand uitgesloten. Maatwerk is daarbij van belang.

8. Randvoorwaarden van een dorps-, wijk- of buurtplatform tevens kaders te stellen door de gemeente:

- Maatwerk en passend, qua activiteiten en samenstelling bij het dorp, de wijk of de buurt.
- Inclusief van samenstelling, dus bestaand uit een breed en gemêleerd gezelschap, qua samenstelling.
- Verbinding met de gemeente, waarbij de samenwerking tussen het dorps-, wijk of buurtplatform en de gemeente goed is.
- Dialoog tussen alle betrokkenen, waarbij het mogelijk is om samen met het dorps-, wijk- of buurtplatform laagdrempelig over allerlei kwesties valt te praten.
- Regelmatige dorps-, wijk- of buurtbrede dialoogbijeenkomsten te organiseren, b.v. tenminste tweemaal per jaar.
- Continuïteit langdurig gewaarborgd en permanent van karakter.
- Apolitiek.
- Neutraal.
- Eigenaarschap van initiatieven bij de initiatiefnemer laten, waarbij belangenbehartiging niet voorop staat.

9. Voorbeelden van activiteiten van een dorps-, wijk- of buurtplatform. Niet uitputtend kunnen uit de praktijk worden genoemd:

- Interne vergaderingen houden,
- Themabijeenkomsten houden,
- Onderzoeken (doen) uitvoeren,
- (Mogelijk) evenementen (doen) organiseren in het kader van het hiervoor genoemde oogmerk,
- Verbindings- en ontmoetingsinitiatieven nemen en
- Organiseren van gesprekken met partners over bepaalde thema's.

10. Samenstelling dorps-, wijk- of buurtplatform (personele bezetting bij de aftrap). Daarbij komen de volgende aspecten tenminste aan de orde:

- Hoe komen we aan gedreven trekkers in de opstartfase?
- Wie zit voor?
- Wie neemt in voorkomend geval waar?
- Wie notuleert?
- Hoe is de onafhankelijkheid geborgd?
- Wie nemen in de 'inner-circle' plaats?
- Wie, in voorkomend geval, in de tweede schil?
- De opbouwwerker en/of de wijk- of dorpsregisseur is altijd aanwezig (om te coachen, de sfeer te proeven en op te halen).
- Nemen ondernemers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en anderen ALTIJD plaats in een dorps-wijk- of buurtplatform? Of alleen wanneer het zo uitkomt?

11. Communicatie

Om het dorps-, wijk- of buurtplatform goed in de markt te zetten, is het cruciaal dat de communicatie op basis van een adequaat communicatieplan op orde is. Daarom heeft het opstellen van een communicatieplan en het vaststellen van de lijn van communicatie prioriteit. Bij de uitwerking van een communicatieplan kan onderstaande input een goede zet in de richting geven. Bij het opstellen van een communicatieplan is de kernvraag: Hoe bereiken we de bewoners?

Deelvragen zijn dan:

- Welke boodschap hebben we voor de inwoners?

En/of:

- Hoe gaan we communiceren?
- Via massa-mediale communicatie?
- Dorps- of wijkkranten?
- Huis-aan-huis flyers?
- Via social media?

12. Behoefte aan ondersteuning van de gemeente

Te denken valt aan ruimte, financiën en website. In elk dorp en elke wijk of buurt zijn in de regel meerdere mogelijkheden om samen te komen. De opbouwwerker en/of de wijk- of dorpsregisseur kan eventueel aanvullende behoeften doorgeleiden.

13. Uitwerken netwerkfunctie.

Uitgaande van een adequate rolopvatting van de deelnemers van het dorps-, wijk- of buurtplatform, die zich kenmerken door een zelfverzekerde houding en een hoge mate van assertiviteit als het gaat om het agenderen van zaken bij de gemeente, heeft het dorps-, wijk- of buurtplatform een netwerkfunctie en ondersteunt zij bewoners(groepen) door ze in contact te brengen met andere bewoners(groepen), instanties, ambtenaren, raadsleden en/of wethouders. De netwerkfunctie van het dorps-, wijk- of buurtplatform dient in de loop van de tijd verder te worden uitgewerkt. Er is sprake van ‘learning by doing’. Bij aanvang wordt voorgesteld klein te beginnen, met enkele items of issues, die in een dorp, wijk of buurt spelen en naderhand verder uit te bouwen. Vaak geldt dan: “Als je niet begint, wordt het nooit wat”.

14. Uitwerken samenwerking met de gemeente

Bij het uitwerken van de (verdere) samenwerking met de gemeente is de rol van de wijk- of dorpsregisseur met ondersteuning van de opbouwwerker cruciaal. Deze brengt in eerste instantie de verbinding met betreffende ambtenaren tot stand.

15. Vaststellen succes- en faalfactoren

Onderstaande faal- en succesfactoren zijn uit een literatuurstudie verkregen. Een eerste inventarisatie geeft de volgende faal- en succesfactoren weer:

- Helderheid (vooraf) over de rol en beïnvloedingsruimte van een dorps-, wijk- of buurtplatform is belangrijke succesfactor. Meer duidelijkheid hierover leidt ertoe dat het dorps-, wijk- of buurtplatform

anders te lang bezig zal zijn met de vraag van hun taak eigenlijk is.
- Actieve trekkers zijn een belangrijke succesfactor. Het niet hebben van een of meer actieve trekkers leidt ertoe dat het proces trager verloopt. Het niet hebben van actieve trekkers kan leiden tot het niet van de grond brenger van het dorps-, wijk- of buurtplatform en is dan zodoende een faalfactor.
- Behoeftegerichte ondersteuning (van de gemeente) aan het dorps-, wijk- op buurtplatform is een mogelijke succesfactor. Daarbij is maatwerk belangrijk. Immers, de onafhankelijkheid van het dorps-, wijk- of buurtplatform moet steeds zijn geborgd.
- Heldere en transparante communicatie met een responsieve gemeente is een zeer belangrijke succesfactor. Dan gaat het met name om duidelijke en korte lijnen, tijdige informatie aangaande ontwikkelingen in het dorp, de wijk of de buurt, terugkoppeling op de inbreng van het dorps-, wijk- of buurtplatform, werken aan vertrouwen en een stabiele positie voor het dorps-, wijk of buurtplatform.
- Het niet voldoende betrekken van de leden van het dorps-, wijk- of buurtplatform bij grote veranderingen is een faalfactor.
- Het bieden van zekerheid over het voortbestaan van het dorps-, wijk- of buurtplatform is een succesfactor.

16. Dilemma voor het dorps-, wijk- pf buurtplatform van de informerende rol versus de belangenbehartigende rol

Het dorps-, wijk- of buurtplatform voert een neutrale rol uit en neem zelf geen standpunt (voor of tegen een initiatief of ontwikkeling) in. Dat is waarschijnlijk even wennen voor inwoners die zich voor een dorps-, wijk- of buurtplatform willen inzetten. Daarom moet dit dilemma besproken worden en regelmatig plenair aan de orde komen.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 15)

Goede middag,

Dit staat in de zienswijze onder 1.1: Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan. De aanleiding is duidelijk: Wijdemeren kan vanuit bestuurlijk, organisatorisch en financieel oogpunt niet zelfstandig voortbestaan. Inwoners en ondernemers betalen de hoogste woonlasten van Nederland. Het prachtige, uitgestrekte gebied brengt na 2030 grote opgaven en kosten met zich mee, die de 25.000 inwoners en de gemeentelijke organisatie niet kunnen dragen.

Als Wijdemeren een bedrijf zou zijn geweest, was het gewoon failliet (gegaan). Maar Hilversum neemt zijn “verantwoordelijkheid” en neemt dit “bedrijf” dus over en krijgt hiervoor EUR 4,4 mln of zo uit het gemeentefonds.

Jullie hadden, om te beginnen, veel meer geld vragen, want die EUR 4,4 mln is natuurlijk een schijntje voor alle te verwachten problemen.

Als inwoner van Hilversum is mij volstrekt onduidelijk wat de voordelen zijn voor de inwoners van Hilversum: “mag ik nu Loosdrecht in zonder pasje” of “gratis zwemmen in de Loosdrechtse plassen”?

Ik kon geen enkel voordeel ontdekken behalve wat vage termen in een enorm lange zienswijze; dat had ook in 5 pagina’s gekund. Een voordeel is wat mij betreft evident: Hilversum heeft weer ruimte om te bouwen. Maar, daar is iedereen tegen, omdat men wel zelf graag in zo’n nieuwe woning wil wonen, maar een ander dat niet gunt, als men er al tegenover woont “want dit gaat ten koste van mijn woongenot”!

Nadelen te over die jullie hierboven in 1.1 al hebben samengevat. En, wij als inwoners van Hilversum gaan veel meer belasting betalen voor inderdaad, de ondersteuning van “Wijdemeren”.

Gelukkig dat de gemeenteraden (die het besluit genomen hebben) en de wethouders die het moeten uitvoeren er over pakweg 6 jaar niet meer zijn: aan hun opvolgers en de inwoners van het gefuseerde Hilversum om dan een rapport te laten vervaardigen door een “enquetecommissie “fusie 035” waarin duidelijk beschreven wordt wat er fout gegaan is en “de lessen voor de toekomst”.

Ik hoop echt dat ik nog in leven ben in 2035 (ben nu 70) om tot de conclusie te komen dat ik het helemaal bij het foute eind heb gehad.

Kans-technisch leidt de overname van een failliet bedrijf in meer dan 85% (mijn schatting) niet tot het gewenste resultaat, daarom gaan er ook zoveel bedrijven failliet …….

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 16)

Geachte dames en heren,

Als inwoner van Gemeente Wijdemeren, specifiek uit Nederhorst den Berg, maak ik graag gebruik van de mogelijkheid om mijn zienswijze te delen over de voorgenomen samenvoeging van Gemeente Wijdemeren en Gemeente Hilversum. Ik heb een aantal punten die ik graag onder de aandacht breng, met name gericht op de lokale situatie in Nederhorst den Berg.

1. Zorg voor continuïteit in normen en ondersteuning voor sportverenigingen

Voor sportverenigingen is het belangrijk dat de huidige normen en ondersteuning behouden blijven. Ik verzoek een duidelijk overzicht van hoe de verenigingen binnen de nieuwe gemeente zullen worden ondersteund en welke faciliteiten beschikbaar blijven.

2. Toekomst van sporthal De Blijk

Sporthal De Blijk verkeert in een zeer slechte staat en voldoet niet meer aan de hedendaagse eisen. Indien de sporthal wordt gesloopt, verzoek ik een duidelijke planning: komt er een nieuwe sporthal of wordt de huidige opgeknapt? Een moderne sporthal zou beter tegemoetkomen aan de behoeften van sporters en verenigingen. Daarnaast zou het m.i. wenselijk zijn dat verenigingen via een kantine in eigen beheer een deel van hun eigen inkomsten kunnen genereren.

3. Gemeenschapszin en vrijwilligersactiviteiten

In de dorpen wordt de gemeenschapszin sterk gedragen door de vele activiteiten en evenementen die door vrijwilligers worden georganiseerd. Het is daarom essentieel dat aan deze evenementen geen zwaardere regels of restricties worden opgelegd. Zwaardere eisen zouden de bereidheid van vrijwilligers ondermijnen, met het risico dat deze waardevolle activiteiten en de gemeenschapszin verloren gaan.

4. Centraal punt of loket voor gemeentelijke en sociale zaken

Een centraal punt of loket voor gemeentelijke en sociale zaken is onmisbaar in de nieuwe gemeente. Dit kan worden gerealiseerd in een multifunctionele accommodatie, zoals een vernieuwde sporthal gecombineerd met bijvoorbeeld een bibliotheek. Het “Huis van Eemnes” is een goed voorbeeld van een dergelijke centrale voorziening, waar inwoners gemakkelijk terecht kunnen voor verschillende gemeentelijke zaken en sociale Ondersteuning.

5. Herontwikkeling scholen, sporthal, kazerne en woningbouw

Ik doe een voorstel voor een efficiënte herinrichting:

- Scholen: Centraliseer de scholen op één groot terrein (bijvoorbeeld Overmeerseweg/Warin-school), inclusief voldoende parkeergelegenheid.
- Nieuwe gymzaal: Bouw een grote, moderne gymzaal bij de scholen, die ook door sportverenigingen kan worden gebruikt.
- Brandweerkazerne: Verplaats de kazerne naar een centrale plek in het dorp, bijvoorbeeld de locatie van de voormalige Kremerschool, met uit- en inrit op de Randweg. Dit voorkomt gevaarlijke situaties in woonwijken.

- Woningbouw: Realiseer nieuwe woningen op de locaties van de huidige Jozefschool, sporthal en brandweerkazerne.

6. Achterstallig wegenonderhoud

Het onderhoud van zowel lokale als doorgaande wegen laat al jaren te wensen over. Voorbeelden zijn de Middenweg , Randweg, Overmeerseweg, Dammerweg en Nieuwe Dammerweg. Een grondige aanpak, eventueel in overleg met de provincie, is dringend nodig.

7. Verbetering straatverlichting

De verlichting op belangrijke routes, zoals de Middenweg, is ontoereikend. Deze weg

wordt intensief gebruikt door (fietsende) scholieren en toeristen. Ook in woonwijken is er sprake van storingen, die vaak traag worden opgelost.

8. Gratis parkeren behouden

In Wijdemeren is gratis parkeren de norm. Dit moet behouden blijven, ook na de

Samenvoeging.

9. Groenbeleid

Het groenbeleid is de laatste jaren ondermaats geweest. Er moet meer aandacht komen

voor het behoud en onderhoud van groen, waarbij zowel esthetiek als veiligheid worden

Meegenomen.

10. Frequentie maaibeleid verhogen

Het huidige maaibeleid (twee keer per jaar) is onvoldoende en leidt tot verkeersonveilige

situaties, met name op de Middenweg. Ik stel voor om dit minimaal vier keer per jaar uit

te voeren, in overleg met het Waternet/ Waterschap zouden ook het overhangende riet

(vanuit de sloten op de fietspaden) gemaaid moeten worden in de sloten, kan heel

efficitient in dezelfde maaibeurten.

11. Specifieke aandacht voor de Horstermeerpolder

De Horstermeerpolder is een uniek gebied met veel zelfstandig ondernemers die hier al

generaties wonen. Het is van groot belang dat beslissingen over dit gebied worden

genomen in samenspraak met de bewonersvereniging, zodat aanwezige kennis en

ervaring benut kunnen worden in deze unieke polder met zijn bijzondere eigenschappen.

12. Verkeersveiligheid en prioriteiten

Verkeersveiligheid moet worden verbeterd. Voorbeelden:

- • Twee onnodige verkeersdrempels op de Randweg verminderen de veiligheid.
- • Een lang gewenst zebrapad op de Dammerweg in het centrum (bij de winkels) ontbreekt nog steeds.

Samenvatting

Samenvattend is het van groot belang dat de samenvoeging van Gemeente Wijdemeren en Gemeente Hilversum niet alleen als een administratieve handeling wordt gezien, maar dat de specifieke behoeften en aandachtspunten van dorpen zoals Nederhorst den Berg zorgvuldig worden meegenomen.

Naast praktische zaken zoals wegenonderhoud, verlichting, sportvoorzieningen, woningbouw en groenbeleid, is het cruciaal om oog te houden voor de gemeenschapszin die onze dorpen kenmerkt. Deze wordt gedragen door de vele activiteiten en evenementen die met hulp van vrijwilligers worden georganiseerd. Het is essentieel dat er geen zwaardere regels of restricties worden opgelegd aan deze evenementen, zodat de bereidheid van vrijwilligers behouden blijft enonze gemeenschappen levendig en verbonden blijven.

Daarnaast is een centraal punt of loket voor gemeentelijke en sociale zaken een belangrijk aandachtspunt. Dit kan worden gerealiseerd in een multifunctionele accommodatie, zoals een vernieuwde sporthal gecombineerd met een bibliotheek, naar voorbeeld van het “Huis van Eemnes.”

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 17)

Het voornemen om de Omgevingsvisie 4 jaar meer ruimte te geven In Wijdemeren: hoe strookt dit met de dossiers die op de grens van de 2 huidige gemeenten spelen: Zonnestraal, MOB terrein, Plan ter Sype?

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 18)

Graag een herindeling vanuit de democratische structuur aan de hand van buurtraden en wijkpanels zoals genoemd op de bijeenkomst in voetbalclub Victoria. Een wens die bij deze bijeenkomst door velen is gedeeld. Alleen de invulling kan verschillen. Ik wil graag een democratische buurtraad waarbij niet alleen wethouders kunnen zitten maar ook raadsleden kunnen aanschuiven en kunnen rondvragen of informeren. Wijk Hilversum Oost is te grootschalig ingedeeld met 1221 en 1223 en hier zou ik in elke buurt graag een buurtraad zien als onderdeel vanuit de democratische structuur en in aansluiting op het gemeenteraadsbestuur. En van de buurten KAMRAD, Orion Sirius en het nieuwe, meest recente Anna’s Hoeve graag een nieuwe wijk. De nieuwe gemeenten van Ankeveen en andere uit Wijdemeren zie ik ook graag met een wijkpanel waarin meerdere buurten vertegenwoordigd kunnen zijn. Buurtraden op buurt niveau en daarnaast ook meer wijkpanels op wijkniveau, waarvan beide toegerust is met de wijkregisseur als budgetbeheerder en penningmeester (of 1 van beide waarbij de wijkregisseur deelneemt aan de vorm met meeste mogelijke initiatiefnemers ivm persoonlijk contact met de wijkregisseur). Er moeten eenduidige regels komen voor gebruik wijkbudget en deze moet voor iedere inwoner inzichtelijk zijn, zowel qua bedrag als welke initiatieven er zijn gedaan. En beide,

zowel buurtraad als wijkpanel met meer zeggenschap evt mogelijk via stemmingen of peilingen voor gemeenteraadsleden. Daarnaast bevat elke wijk een eigen website met SDG's per wijk en een weergave rond in hoeverre er verkeersveiligheid is in de wijk. Wijkpanels komen met de komst van de wijkkrant kijk op jouw wijk per kwartaal uit, vlak na deze nieuwsweergave die meegenomen kan worden in de bespreking. En als buurtraad naar eigen vermogen en inzicht eens per maand. Wijkpanels kunnen worden gevormd uit enerzijds de buurtradenleden en anderzijds een gesloten aantal inwoners die uitgenodigd worden. Ik ga ervan uit dat de buurtraden nog een achterban kunnen vormen via signalgroepen die dan weer straten ook kunnen voeden met informatie. Doel is van dit alles in eerste instantie: communicatie verbeteren tussen gemeenteraad en gemeentebeleid en uitvoering en in tweede instantie transparantie rond buurt initiatieven en wijkbudget en controle werk/aanwezigheid van wijkregisseur en anderzijds zeggenschap middels polls en ideeën inbreng. Het initiatief van de wijkpanels en buurtraden en uitbreiding van wijken in Hilversum (met aantal inwoners evenredig met wijdemeren wijken) is ter bevordering van sterke buurten en wijken in sociale cohesie en optimale betrokkenheid van inwoners bij gemeentebeleid en het werk van de raadsleden, ofwel de lokale democratie.

Zienswijze: Regionale vereniging AWN Naerdincklant (nr. 19)

Beste lezer,
Graag maken we vanuit de regionale vereniging 'AWN Naerdincklant - archeologie tussen Vecht en Eem' gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te sturen. Al sinds ruim 70 jaar zet deze deskundige vrijwilligersvereniging zich in voor de archeologie in de regio, waar Wijdemeren en Hilversum deel van uitmaken. Zoals u wellicht weet maakt archeologie voor 99% deel uit van de menselijke geschiedenis. Toch staat de archeologie niet genoemd in uw passage over 'Benutten en beschermen van stedenbouwkundige structuren'. Sterker nog, de nadruk ligt op slechts een klein deel van de geschiedenis. Dat is jammer, want hierdoor worden veel kansen gemist. Bijvoorbeeld op het gebied van: a) het beter thuis en meer verbonden laten voelen van inwoners (welzijn en sociale verbondenheid) b) op het gebied van recreatie en toerisme (welvaart en economie) c) op het gebied van educatie en wetenschap (kennisvorming en -deling) en nog veel meer. Vanuit de archeologie vragen wij u om binnen de nieuwe fusiegemeente prioriteit te maken van de volgende zes punten: 1. Een onderzoeksagenda voor de archeologie: focus op relevant onderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen, waardoor meer kennis tegen lagere kosten 2. Betere bescherming en handhaving van archeologisch erfgoed: behoud van kwaliteit van landschap, bodem en erfgoed 3. Regionale samenwerking: betere kennis- en ervaringuitwisseling over archeologie tussen de gemeenten en erfgoedorganisaties, waardoor meer impact 4. Participatie met kennishebbers/vrijwilligers zoals Naerdincklant: meer lokale en regionale betrokkenheid, verankering en kennisdeling én voldoen aan het Faro-verdrag en Omgevingswet 5. Proactief publieksbereik: meer draagvlak, betrokkenheid en beleving vanuit inwoners en meer (economische) kansen voor recreatie en toerisme 6. Het aanstellen van een regionaal archeoloog: actief behoud en opbouw van regionale gebieds- en archeologiekennis, opbouw van (erfgoed)netwerken en kwalitatief, deskundig advies aan gemeenten in de regio. Wij zijn graag bereid hierover nader van gedachten te wisselen, wensen u veel succes met de voortgang van de fusie en kijken uit naar uw reactie.

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 20)

1. Wat opvalt is dat Hilversum en de kernen van Wijdemeren redelijk ver van elkaar afliggen.

Dat bemoeilijkt m.i. de saamhorigheid en de focus van de nieuwe gemeente. Daarom lijkt het me raadzaam om De Meent dat naast Bussum ligt, af te stoten. De nieuwe gemeente heeft haar handen vol aan de overige kernen, buurten en wijken.

2. Beschouw het gebied tussen Hilversum en Kortenhoef/'s-Graveland/Ankeveen als een groot stadspart (voorbeeld: Central Park) en tast dat gebiend niet aan.
3. Voor woningbouw lijkt mij het gebied tussen Hilversum en Loosdrecht het aangewezen gebied.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 21)

Opmerking: Bij aandachtspunten Breukeleveen staat 'bouwen van woningen' Dat moet een vergissing zijn als u wel eens in Breukeleveen geweest bent. Er wordt geschreven over ov. Het zou goed zijn als er ook vanaf Breukeleveen een direkte bus zou komen naar en van Hilversum. Mooiste natuurlijk als die dan ook naar en van Utrecht gaat. Of Breukelen waar het dichtsbijzijnde treinstation is.

Zienswijze: Vereniging welzijn van Veen naar Zand Hilversum (nr. 22)

Geachte dames en heren van de gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders,

U staat voor een fusie met de gemeente Hilversum. Deze fusie is eerst voorzien per 1 januari 2027. De nodige voorbereidingen gaan daaraan vooraf. Eén van de voorbereidingen betreft het bieden van indiening van een zienswijze terzake het voornemen van fusie. lnwoners en andere belanghebbenden kunnen vóór 9 februari 2025 een zienswijze indienen. Onze vereniging rekent zich tot de belanghebbenden. ln de bijlage treft u een extract van onze statuten aan waaruit blijkt welk doel onze vereniging nastreeft. Dat ziet onder andere op het bevorderen van het behoud en herstel van natuur en landschap, alsmede het bevorderen van de zuiverheid van water, bodem en lucht en het beschermen van stilte. Ons ledenbestand kent vele inwoners uit Wijdemeren, Hollandsche Rading en Hilversum. Uw gemeente is bekend met het bestemmingsplan Ter Sype. Een plan dat stamt uit de jaren 60/70 van de vorige eeuw. Er is sprake van een slapend bestemmingsplan. De gronden waar dit plan voorzien is, ziin geen eigendom van de gemeente Wijdemeren en kent in de loop der tijd verschillende eigenaren. Thans is dat DC Vastgoed te Deventer.

Genoemde projectontwikkelaar heeft in een bijeenkomst op 18 november 2024 in de kantine van de Tennisvereniging Loosdrecht een schets gegeven van de plannen om tot woningbouw te komen. Die avond werd druk bezocht door vele inwoners uit Loosdrecht. Met name ouderen en jongeren die hopen zicht te krijgen op een woning. DC Vastgoed bestempelt deze avond als een participatie-avond, zoals bedoeld in de Omgevingswet. Wij zijn die mening niet toegedaan.

Hoe het ook zii DC Vastgoed is bezig om uw handen op elkaar te krijgen voor het afgeven van een omgevingsvergunning waardoor zon 600 woningen gerealiseerd kunnen worden alsmede een aantal bedrijfsgebouwen. Het hoeft geen betoog dat een dergelijke ontwikkeling een bijzondere grote aanslag is op de omliggende natuurgebieden tussen Loosdrecht, Hilversum en De Bilt. Denk daarbij aan de enorme hoeveelheid stikstof die wordt geproduceerd; het bouwen op de grens van een Natura

2000 gebied; het vergroten van verkeersonveiligheid op het marginale wegennet zoals de Rading in Loosdrecht, de Noodweg in Hilversum, de Tolakkerweg ln Hollandsche Rading en de Diependaalselaan in Hilversum. Om nog maar niet te spreken over de vermindering van het woongenot en de leefomgeving van omwonenden.

Wij ziin van mening dat een dergelijk groot pian niet eventjes door de kleine gemeente

Wijdemeren tegen het einde van haar bestaan dient te worden beslist. Dat zal in een groter verband dienen te worden uitgezocht, bezien en besproken te worden. Hierbij dient ook aandacht te worden geschonken aan de bepalingen van de Luchtvaartwet en regelgeving ten aanzien van het realiseren van woningen in de nabijheid van een vliegveld. Het is onvermijdelijk dat de ontwikkeling van wonen en werken op Ter Sype een zeer aanzienlijk extra verkeersbewegingen gaat veroorzaken over de wegen van Hilversum. Als deze extra verkeersbewegingen überhaupt al mogelijk zijn op het volledig dichtgeslibde lokale wegennet, zal het alleen gepaard kunnen gaan met aanzienlijke uitgaven voor de gemeente Hilversum om te pogen de doorstroom, verkeersveiligheid en rust te waarborgen. Het kan niet zo zijn dat de gemeente Wijdemeren al deze maatschappelijke lasten bij haar beoogde fusiepartner Hilversum neerlegt en zonder dat de projectontwikkelaar daaraan bijdraagt. Ook heeft de gemeente Hilversum nu al een zorgplicht voor haar toekomstige bewoners van de fusiegemeente Wijdemeren. Het realiseren van een woon- en werkgebied direct grenzend aan een start- en landingsbaan van vliegveld Hilversum zal met zekerheid leiden tot toename van het aantal klachten over geluidshinder en een toename van gevoelens van onveiligheid. Maatschappelijke weerstand laat zich niet afkopen met een juridisch kettingbeding tegen

toekomstige bewoners/klagers. Wij adviseren en stellen u mitsdien voor om de beslissing met betrekking tot het bestemmingsplan Ter Sype controversieel te verklaren en een dergelijke beslissing als één van de eerste punten ter afhandeling van de nieuwe gemeente Hilversum te agenderen.

Hoogachtend,

het bestuur,

Bijlage:

Ingevolge artikel 2 van onze statuten stelt onze vereniging ten doel:

1. zich in te zetten voor het behoud en beheer in het gebied dat omvat de gemeenten

Hilversum, Wijdemeren, Baarn, De Bilt en Stichtse Vecht van:

a. in natuurwetenschappelijk en landschappelijk opzicht belangrijk gebied met natuur inclusief flora en fauna waarbij de geluidsbelasting, stikstof depositie en lichthinder kan leiden tot verontrusting, verjagen en vemietiging van flora en fauna;
b. de landschappelijke waarde, uitgaande van de identiteit van het gebied en het principe dat het landschap ook recht heeft om te worden beschermd waarbinnen doorgaande wegen een ondergeschikte functie hebben en een gezonde balans ontstaat tussen natuur en leefomgeving in het overgangsgebied van veen naar zand;

c. de cultuurhistorische waarde van het gebied als geheel, structuren in het gebied, de bodem en het zich daarop bevindend cultureel en immaterieel erfgoed;
d. de recreatieve functie van het gebied als geheel en de daarbinnen geboden recreatieve mogelijkheden;

2. het streven van de vereniging is mede gericht op:

a. het bevorderen van het behoud en herstel van natuur en landschap en het bevorderen van integrale kwaliteit en samenhang met bestaande ftincties, samen met beherende partijen, eigenaren en bezoekers van het gebied;
b. het bevorderen van de zuiverheid van water, bodem en lucht alsmede het beschermen van de stilte;
c. het bevorderen van het besef dat de mens hiervoor verantwoordelijkheid draagt;
d. het verrichten ofdoen verrichten van onderzoek, het verzamelen van gegevens, het geven van voorlichting, het uitgeven van publicaties en educatie;
e. de leefbaarheid van de publieke toegankelijke landgoederen, zoals Einde Gooi, Hoorneboegseheide en overige in het werkgebied liggende aanwezige natuurgebieden, recreatiemogelijkheden en publieke functies. Dit geschiedt zowel ter wille van de natuur zelf als ten behoeve van het stimuleren van de geestelijke en lichamelijke gezondheid en welzijn van de mens;
f. het verbeteren van de verkeersveiligheid in het gebied voor alle verkeersdeelnemers;
g. klimaat adaptiefbeheer als behoud voor toekomstige generaties.

3. Het participeren in, het organiseren van en het stimuleren tot samenwerking met gelijkgerichte organisaties.

4. De vereniging tracht haar doel te bereiken met alle mogelijke wettelijke middelen en voorts door het organiseren en doen organiseren van bijeenkomsten ten behoeve van de in het gebied actiefzijnde ondernemers, eigenaren, gebruikers en bezoekers.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 23)

Geacht college van burgemeester en wethouders van Hilversum en Wijdemeren,

Middels deze zienswijze wil ik mijn zorgen uiten over de verkeersveiligheid op wegen rondom de ‘s-Gravelandsevaart in het kader van de voorgenomen herindeling van Hilversum en Wijdemeren.

De wegen rondom de ‘s-Gravelandsevaart kampen met structurele verkeersonveiligheid, met name voor fietsers en voetgangers. Automobilisten overschrijden stelselmatig de snelheid, wat leidt tot gevaarlijke situaties. Deze problematiek wordt versterkt door de historische infrastructuur die niet is aangepast aan

de huidige verkeersintensiteit. De groei van Kortenhoef in de afgelopen decennia heeft de verkeersdruk verder verhoogd, met toenemende overlast en onveiligheid voor bewoners tot gevolg.

Ondanks de aanhoudende problemen heeft de gemeente Wijdemeren in de afgelopen decennia onvoldoende actie ondernomen om de verkeersveiligheid te waarborgen.

Concreet aandachtspunt:

- Snelheidsovertredingen: De Emma-, Koninginne- en Cannenburgerweg alsook Noorder- en Zuidereinde zijn smalle wegen waar automobilisten vaak te hard rijden. Dit creëert gevaarlijke en onveilige situaties voor fietsers, voetgangers en aanwonenden.

Oproep tot actie:

In het kader van de herindeling doe ik een dringend beroep om de verkeersveiligheid rondom de ‘s-Gravelandsevaart te prioriteren. Concrete maatregelen die ik voorstel zijn:

- Structurele snelheidscontroles: Intensivering van snelheidscontroles door politie en handhaving.
- Verkeersremmende maatregelen: aanpassing van een aantal bestaande drempels op de Emmaweg.
- Plaatsing van digitale snelheidsborden waarmee de weggebruiker direct feedback krijgt over zijn/haar snelheid, zich bewust wordt van de toegestane snelheid en welke hen aanmoedigt zich hieraan te houden.
- Plaatsing van voldoende snelheidsborden om de bestuurders te blijven herinneren aan de aldaar toegestane snelheid.

Ik verzoek u deze zienswijze mee te nemen in de besluitvorming rondom de herindeling en concrete stappen te ondernemen om de verkeersveiligheid op wegen rondom de ‘s-Gravelandsevaart te verbeteren.

Met vriendelijke groet,

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 24)

Mijn aanvullende zienswijze betreft het meenemen van dorpsraden en regisseurs/coördinatoren in het herindelingsontwerp om het succesvol te kunnen invoeren. Zie bijlage.

Bijlage:

Na mijn zienswijze van 5 januari 2025 heb ik in select gezelschap de bijeenkomst op 7 januari in de KRO studio bijgewoond.

Op basis van de daar verkregen informatie kom ik tot bijgaande aanvullende zienswijze.

Allereerst stel ik vast dat er verschil is in het volgen van een door de wet voorgeschreven proces, en de daarin aangegeven gewenste resultaten. De procedure kan netjes doorlopen worden, maar dat geeft mijns inziens geen garantie dat de gewenste (tussen)resultaten gehaald zijn en antwoord op de vraag hoe deze gemeten worden. Mijn 1e zienswijze is vooral gebaseerd op de vraag welke resultaten gewenst zijn. Vervolgens begreep ik dat het proces vooral gericht is op goedkeuring door de 1e en 2e kamer,

die dat op hoofdlijnen bekijken. Dit is natuurlijk de basis voor de realisatie van de herindeling. Echter voor de uitvoering van een succesvolle herindeling moeten, denk ik, ook belangrijke ‘details’ in het ontwerp zijn opgenomen. Nu is de oorspronkelijk ‘visie over de herindeling’ vertaald naar het ‘ontwerp van de herindeling’. Dat vraagt dan dus ook meer detail. Dan gaat het met name om de invulling van randvoorwaarden om de herindeling naar wens te laten werken. Ik heb me gericht op het thema ‘Op weg naar sterke dorpen, wijken en buurten’.

Mijns inziens zou in het ontwerp van de herindeling dus uitsluitsel moeten geven over de invoering van bewonersplatforms of raden. Daar pleit ik voor raden met bevoegdheden over zaken die van tevoren zijn afgesproken. Een principe van “doe decentraal wat decentraal kan” geeft daarbij de denkrichting. Hier zullen lokale verschillen en randvoorwaarden gelden, maar een gewenste eindsituatie zou onderdeel van het ontwerp moeten zijn. Op 7 januari sprak ik [redacted] die in Hilversum veel ervaring heeft met wijkgericht werken. Zijn pleidooi gaat in dezelfde richting. De door hem gevraagde uitwerkingen zouden deel van het ontwerp moeten zijn. Ik pleit dus voor een uitwerking in het herindelingsontwerp van de totstandkoming en functioneren van dorpsraden met hun bevoegdheden, verantwoordelijkheden en budgetten met verbindingspersonen (regisseurs/coördinatoren) en communicatie. Daarmee is dan namelijk ook de verhouding tussen de nieuwe gemeenteraad en de lokale raden duidelijk.

Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren
P/a Hollands End 99
1244 NP ANKEVEEN
Email: arsd-wijdemeren@outlook.com
Website: www.adviesraad-wijdemeren.nl

ASD-2025-5

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Wijdemeren
Postbus 190
1230 AD LOOSDRECHT

Gemeente Wijdemeren
INGK. 28 JAN. 2025

Wijdemeren, 27 januari 2025

Onderwerp: Zienswijze over het herindelingsontwerp Samen Sterker

Geacht College,

De Adviesraad Sociaal Domein maakt graag gebruik van de gelegenheid om een zienswijze in te dienen over het herindelingsontwerp Samen Sterker.

Herindeling

De Adviesraad is het eens met het samengaan van de gemeente Wijdemeren met de gemeente Hilversum. Ook ondersteunen wij de keuze, uit praktische overwegingen, voor een lichte samenvoeging. Daar ligt echter ook een valkuil. De dynamiek in de dorpen is toch een andere dan in een stad (dorp) van grotere omvang. Binnen Wijdemeren verschilt zelfs de dynamiek van dorp tot dorp. In het herindelingsontwerp wordt daar terecht de nodige tekst aan gewijd. De Adviesraad vertrouwt erop dat het niet bij woorden blijft. Niet: "dat doen we in Hilversum zo, dus u past zich maar aan".

De dorpen van Wijdemeren zijn geen buitenwijken van Hilversum.

Dorpenbeleid

Wijdemeren heeft veel geïnvesteerd in het dorpenbeleid en blijft dat hopelijk doen tot 1 januari 2027. Er zijn al goede resultaten mee behaald. De Adviesraad vindt dat het dorpenbeleid ook na het samengaan met Hilversum moet worden voortgezet. Terecht wordt gewezen op maatwerk. De samenvoeging van het dorpenbeleid van Wijdemeren met het buurtenbeleid van Hilversum mag hier geen belemmering vormen.

De eigenheid van de dorpen ontstaat vooral door de inbreng van de bewoners. Het wordt niet van bovenaf opgelegd. Daarom is het essentieel dat er ook na de samenvoeging ruimte is en blijft voor bewonersinitiatieven.

Personeel en continuïteit dienstverlening

In het herindelingsontwerp is conform de regels aandacht besteed aan de rechtspositie van de ambtenaren van de gemeente Wijdemeren. De Adviesraad hecht eraan dat bij het in elkaar schuiven van de beide organisatie rekening wordt gehouden met de continuïteit van de dienstverlening. Met name de inwoners die in de bijstand zitten, of anderszins gebruik maken van dienstverlening in het sociale domein hebben belang bij zoveel mogelijk continuïteit. In ieder geval moet worden voorkomen dat zij hun situatie weer opnieuw moeten gaan uitleggen en documenteren.

Zienswijze: Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren (nr. 25)

Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren
P/a Hollands End 99
1244 NP ANKEVEEN
Email: arsd-wijdemeren@outlook.com
Website: www.adviesraad-wijdemeren.nl

ASD-2025-5

Wellicht een beetje buiten het directe kader van de werkzaamheden van de Adviesraad vragen wij uw aandacht voor de problematiek die is beschreven in het volgende artikel in de NRC van 20 januari 2025: "Gun mensen na de overname tijd om te wennen. Bij een grote verandering als een overname past rouwverwerking. Niet elke medewerker voelt zich direct thuis in de nieuwe organisatie". Ook dit komt de dienstverlening aan inwoners ten goede.

Uitkeringen en voorzieningen

Bedragen van uitkeringen en beleid ten aanzien van voorzieningen zijn niet gelijk in beide gemeenten. Wijdemeren heeft een aantal miniregelingen aangepast aan die van Hilversum.

De Adviesraad hecht eraan dat inwoners van zowel Hilversum als Wijdemeren individueel geen nadeel mogen ondervinden bij uitkeringen en voorzieningen door de samenvoeging.

Toegang tot voorzieningen

Het Sociaal Plein van Hilversum is nu centraal gelegen. Door de samenvoeging met Wijdemeren komt er een groot gebied aan de westkant bij. De afstanden worden groter. Parkeren in Hilversum kost geld. Openbaar vervoer is beperkt aanwezig en in sommige kernen zelfs helemaal afwezig.

Ons advies is werk te maken van het beschikbaar maken van toegang in de dorpen. Kom naar de inwoners toe. Bijvoorbeeld door loketten in locaties als het Sociaal Cultureel Centrum in Nederhorst den Berg, of de bibliotheek in Loosdrecht.

Sociaal Wijkteam

Wijdemeren heeft een sociaal wijkteam, dat succesvol opereert. Graag zien wij dat in het herindelingsontwerp specifiek aandacht wordt besteed aan het wijkteam. Naar onze mening dient dit team behouden te blijven en bij voorkeur zelfs te worden uitgebouwd.

Subsidiebeleid

Na de samenvoeging van de beide gemeenten is het subsidiebeleid van Hilversum van toepassing. De Adviesraad vindt het van belang dat de ontvangers van subsidies tijdig worden geïnformeerd over de gevolgen voor hun organisaties en actief worden begeleid bij het aanvragen van subsidies in Hilversum.

Tot slot

Vooruitlopend op de samenvoeging gaan de Adviesraden Sociaal Domein van Hilversum en Wijdemeren al vergaand samenwerken.

Wij zijn graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren.

M.J. Vredenduin
(Voorzitter)

Gemeente Wij
INGK. 23 JAN.

Aan het College van B en W,
Postbus 190, 1230 AD Loosdrecht

's-Graveland, 23-1-2025

Betreft: zienswijze herindelingsontwerp

Geachte leden van het college van B en W,

Bij deze dient de Stichting 's-Graveland Werelderfgoed haar zienswijze in op het herindelingsontwerp Wijdemeren/Hilversum.

In een eerdere brief van onze stichting (januari 2024) hebben wij al aangegeven het buitengewoon belangrijk te vinden dat het erfgoed van Wijdemeren (en dan met name het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland) en de instandhouding daarvan een van de prioriteiten is bij een fusie met een andere gemeente. Het beschermd dorpsgezicht heeft 164 monumenten (en dan gaat het niet alleen om de buitenplaatsen) en bijzondere natuur. Er is inmiddels gekozen voor Hilversum als fusiegemeente, met als uitgangspunt gelijkwaardigheid van beide fusiepartners. Dat uitgangspunt onderschrijven wij van harte en we hopen dan ook dat van die gelijkwaardigheid in het komende fusieproces en na de fusie aantoonbaar sprake blijkt.

Wij hechten aan de volgende zaken bij de herindeling/fusie:

- Het wezen van Wijdemeren zijn de dorpskernen; deze moeten behouden blijven.
- Meer specifiek geldt dit voor het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland; voor de bescherming van het erfgoed in Wijdemeren/'s-Graveland moet budget beschikbaar worden gesteld, bijvoorbeeld uit het Hilversumse Stadsfonds.
- Er moet iets worden gedaan aan de toenemende verkeersintensiteit die de dorpen en zeker het beschermd dorpsgezicht aantast.
- Samenvoeging van beleid (Omgevingsvisie, Welstand) moet leiden tot verbetering van de bescherming van het erfgoed.

Onderstaand lichten wij dit nader toe.

Cultuurhistorie en erfgoed
In Wijdemeren en Hilversum is sprake van erfgoed (beschermd dorpsgezicht 's-Graveland, Dudok, etc).
In bijlage 1 van het Herindelingsontwerp komt het erfgoed en beschermd dorpsgezicht 's-Graveland echter niet voor bij de beschrijving van de karakteristieken van Wijdemeren (blz 13).
Dat vinden wij een gemis; het geeft onzes inziens helaas aan dat het beschermen en in stand houden van het beschermd dorpsgezicht niet vóór op het netvlies van de fusiepartners staat.
Pas aan het eind wordt aangegeven dat de toekomstige gemeente zich mag rekenen tot de top 10 van erfgoedgemeenten. Een mooie uitgangspositie, waarmee de nieuwe gemeente zich goed kan presenteren in Nederland. Het geeft ook de verplichting gedegen aandacht te geven aan het beschermen van dat erfgoed.
Hoe het in stand houden van het erfgoed en die mooie plek op de landelijke lijst dan zal worden gegarandeerd is niet expliciet uitgewerkt.
Wel is er de intentie erfgoed te beschermen:
"Beide gemeenten beschermen belangrijke gebouwen, objecten en ruimtelijke structuren. Samen staan Wijdemeren en Hilversum stevig in de top tien van erfgoedgemeenten in Nederland. Beide gemeenten zetten in op het behoud van erfgoed en willen zorgen dat inwoners hiervan kunnen blijven genieten. Erfgoed wordt gezien als een kernwaarde die bepalend is voor de ruimtelijke inrichting. Wijdemeren benadrukt daarbij het behoud van de historische dorpskernen, de 's-Gravelandse buitenplaatsen en de traditionele veenlandschappen".
***Conclusie 1**:* Uiteraard stellen wij deze toekomstige inzet voor het erfgoed op prijs; we zetten ons ervoor in om beide gemeenten en vanaf 2027 de nieuwe gemeente daar ook aan te houden. Papier is geduldig, maar de vraag is hoe die intenties in de realiteit van gebrek aan ruimte, economische ontwikkeling en mobiliteit tot daadwerkelijke bescherming van ons erfgoed (dat méér is dan de buitenplaatsen!) gaan leiden.
Ons is er alles aan gelegen die bescherming ten volle tot uitvoering te laten komen. Daarom zijn wij van mening dat een nog op te richten onafhankelijke entiteit -met voldoende budget- hieraan invulling moet gaan geven.

Zienswijze: Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren (nr. 25)

Natuur en landschapsontwikkeling

Er wordt in het herindelingsontwerp aangegeven dat er "geen aanleiding is om aan te nemen dat er door de herindeling 'stedelijke druk' ontstaat op het landelijk gebied".
Natuurlijk wordt het herindelingsontwerp geschreven met de kennis van nu, echter dit is wel een behoorlijk vrijblijvende passage. Voor ons is van belang dat er géén extra druk gaat ontstaan op het beschermd dorpsgezicht, dat onderdeel uitmaakt van het gehele gebied van Wijdemeren en ook veel natuur in zich heeft.
***Conclusie 2**:* Wij zijn van mening dat u hierover minder vrijblijvend moet zijn en meer stelling moet nemen met betrekking tot de instandhouding van het beschermd dorpsgezicht en vermijding van verstedelijking van zowel natuur als (het erfgoed in) de dorpen.

Samenvoeging beleid

De Omgevingsvisies en Welstandsnota's van beide gemeenten zullen worden samengevoegd. Omgevingsvisie ziet op het beleid ten aanzien van ontwikkelingen tot 2040, zowel ruimtelijk als economisch en sociaal. Welstand ziet op de kwaliteit van de bebouwing, inclusief specifieke regels ten aanzien van erfgoed en monumenten. Wij hechten eraan dat in de uitwerking van de samenvoegingen het beschermd dorpsgezicht 's-Graveland de aandacht en plek krijgt die het verdient.

In de *Omgevingsvisie 2040 van Hilversum* wordt aangegeven dat enerzijds grotere vraag naar ruimte is op het vlak van wonen, werken en mobiliteit. Anderzijds is er de wens om de auto minder ruimte te geven dan nu het geval is.
Terugdringen van het autogebruik is echter een zaak van lange adem en er is in het algemeen draagvlak en hulp van andere overheden nodig om dat te realiseren. Toch geeft Hilversum aan dat ingezet moet worden op minder (zwaar vracht)verkeer, meer 30 kilometer zones, eventueel zero-emissiezones, autoluwe binnenstad, verandering verkeerscirculatie, betaald parkeren.
Echter, zolang het terugdringen van het (vracht)autogebruik geen gelijke tred houdt met de autowerende maatregelen -en dat zal waarschijnlijk het geval zijn- zal het verkeer elders zijn weg willen vinden. Bijvoorbeeld door de (sluip)route door 's-Graveland te nemen.
Zoals u bekend speelt dit aspect al veel langer bij de bewoners van Noorder- en Zuidereinde. Bewoners geven aan dat de leefbaarheid sterk is afgenomen als gevolg van toegenomen verkeersintensiteit. Wij voegen daaraan toe dat grotere verkeersintensiteit, met name ook van het vrachtverkeer, slecht is voor de aanliggende monumenten (trillingen) en natuur waaronder de karakteristieke bomenrijen (luchtverontreiniging).
Uit *de Omgevingsvisie 2040 van Wijdemeren*: "in 2040 heeft ieder dorp in Wijdemeren zich vanuit het eigen karakter verder ontwikkeld. We koesteren het aanzien en de cultuur van de dorpen -de bomen, het groen en de historische bebouwing- en bouwen daarop voort".
Zonder te weten welke uitwerking aan deze visie wordt gegeven vinden wij dat dit koesteren van de historische bebouwing en bomen van 's-Graveland een belangrijke plek moet krijgen in het toekomstig beleid van de gefuseerde gemeente.
***Conclusie 3**:* Wij zijn van mening dat u bij de uitwerking van de samenvoeging van beleid de bescherming van het beschermd dorpsgezicht moet garanderen, zeker daar waar het (wijzigingen in) mobiliteit en de gevolgen daarvan betreft. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat autowerende maatregelen van Hilversum (zowel nu als in de gefuseerde situatie) leiden tot een waterbedeffect bij de dorpen van Wijdemeren, met alle negatieve gevolgen van dien voor mens, natuur en erfgoed.

De *Welstandsnota van Hilversum* (uit 2023) is op het gebied van erfgoed en beschermd stadsgezicht uitgebreider en meer toegespitst op behoud en versterking dan de *Welstandsnota van Wijdemeren* (uit 2013) op die punten is.
***Conclusie 4**:* We verzoeken u om bij de samenvoeging van de welstandsnota's te bezien in hoeverre het welstandsbeleid van Hilversum van toepassing kan worden verklaard op de dorpen van Wijdemeren, met name waar het het erfgoed en beschermd dorpsgezicht 's-Graveland betreft.

Met vriendelijke groet, namens de Stichting 's-Graveland Werelderfgoed,

Noor de Bruin, voorzitter
Zuidereinde 10, 1243KE 's-Graveland
06 29375335
https://www.sgravelandwerelderfgoed.nl

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 27)

In de eerste plaats wil ik mijn complimenten aangeven over de aard, opzet en inhoud van het totale herindelingsontwerp, dat nu voorligt en door de Raad is aangenomen en daarbij vooral de betreffende ambtenaren een dik compliment geven voor het geleverde werk. Waarvan acte.

Dan nog dit. Het definitieve herindelingsontwerp ademt een geur van optimisme en vertrouwen in elkaars (Wijdemeren en Hilversum) toekomst. Kortom bij de bestuurlijke fusie gaat 'de zon schijnen'.

Maar het is algemeen bekend dat wanneer de zon gaat schijnen ook de slagschaduwen zichtbaar worden. Die schaduwzijden worden hier en daar beperkt in de tekst vermeld. En soms expliciet gemist.

In de tekst van 1.1 'Wijdemeren kan niet zelfstandig voorbestaan', staat te lezen: 'Het prachtige, uitgestrekte gebied brengt na 2030 grote opgaven en kosten met zich mee.....'. Die grote opgaven en kosten worden echter nergens expliciet benoemd. Daarnaast worden de grote opgaven en kosten voor het huidige Hilversum, als fusiepartner, na 2030 ook nergens benoemd. Ik vind dat een omissie in het ontwerp. De beide raden die straks over het aanstaande Herindelingsadvies een Provincie en Rijk gaan besluiten, moeten in een herindelingsadvies, wellicht niet uitputtend, maar tenminste op hoofdlijnen de grote opgaven en kosten na 2030 expliciet voor beide fusiepartners willen benoemen. Temeer omdat de Provincie dan goed op de hoogte is van wat er ter besluitvorming aan de Tweede en Eerste Kamer wordt voorgelegd. Daarbij valt nimmer uit te sluiten dat zowel Provincie als Rijk in de verdere toekomst door de nieuwe gemeente om (extra) steun kan worden gevraagd, ingeval de voorspelde grote opgaven zullen tegenvallen en de kosten kunnen oplopen.

Het is altijd goed om Provincie en Rijk niet te willen verrassen met tegenvallers en deze overheden alvast in de grote opgaven mee te nemen en dus vooraf te informeren over de uitdagingen die de bestuurlijke fusie met zich mee zal brengen.

Ik reken met nadruk op uw aandacht voor dit aspect.

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 28)

Allereerst complimenten voor de uitgebreide opzet van het Herindelingsontwerp.

Vervolgens mijn zienswijze:
Ik lees dit ontwerp als constructief kritische bewoner tussen Ankeveen, Kortenhoef en 's Graveland, [redacted]
In bedrijven bekend met totale voortbrengingsproces van ontwerp tot uitvoering: aandacht voor fase van voorbereiding voor uitvoering van het ontwerp en dan uitvoering.

1. **Waar gebeurt iets als een voorbereiding voor uitvoering met gedefinieerde resultaten voordat tot uitvoering wordt overgegaan?**

Bij ontwerp kan nog onderscheid gemaakt worden tussen schetsontwerp en definitief ontwerp. Dat geeft antwoord op de vraag hoe gedetailleerd het ontwerp uitgewerkt moet worden alvorens te beslissen over de verdere stap. Vergelijkbaar met projectmanagement met risicomanagement.

Stap	Deadline
Principebesluit gemeenteraden	10 juli 2024
Informeren en participeren	Medio september – oktober 2024
Besluit op herindelingsontwerp colleges	12 november 2024
Besluit herindelingsontwerp gemeenteraden	11 december 2024
Zienswijzeperiode herindelingsontwerp	12 december 2024 tot 12 februari 2025
Beantwoording zienswijzen	12 tot 24 februari 2025
Besluit op herindelingsadvies colleges	4 maart 2025
Besluit op herindelingsadvies gemeenteraden	27 maart 2025
Aanbieding provincie	4 april 2025
Toetsing door GS N-H en aanbieden BZK	April – juni 2025 (1 juli bij Ministerie BZK)
Behandeling Raad van State	2025/2026
Besluitvorming Tweede en Eerste Kamer	Medio 2026
Herindelingsverkiezingen	November 2026
Start nieuwe gemeente Hilversum	1 januari 2027

Tijdpad herindeling

Bijvoorbeeld de volgende essentiële uitwerking:
Blz. 33: Dorps- of wijkraad, buurtplatforms moeten nog vorm krijgen: geld, tijd, middelen.
Dan denk ik ook aan vragen als:

2. **Wat zijn de bevoegdheden en budgetten van een dorpscoördinator/wijkregisseur?**
3. **Aan wie rapporteert deze?**
4. **Waarover kan een dorps- of wijkraad zelf beslissen? Bv. betaald parkeren.**
5. **Waar kan een onenigheid tussen dorps- of wijkraad met de gemeenteraad beslecht worden?**

Opmerking:
Er zal altijd een spanningsverschil kunnen zitten tussen dorp/wijk en gemeente. Van belang is hoe daar mee om te gaan.

<u>Krachtige dorpen, buurten, gemeente en regio</u>
Dit zijn op zijn minst drie niveaus.
In het ontwerp is vooral sprake van interactie binnen de nieuwe gemeente van dorpen/buurten Hilversum met de gemeenteraad/wethouders door de invulling met dorpscoördinatoren/wijkregisseurs.

Hele ontwerp is doordrenkt met positieve motiverende uitdagende beschrijvingen.

1

Echter zal in een ontwerp ook de risico's, de bedreigingen, de zwaktes moeten zijn vastgesteld en maatregelen daarvoor.
Alleen op financieel gebied kom ik daarover wat tegen.
Is het een idee om per dorp/buurt, maar ook gemeente een zgn. SWOTanalyse op te nemen als basis voor te nemen maatregelen in de uitvoering?

Strenghts (Sterktes intern)
Weaknesess (Zwaktes intern)
Opportiunities (Kansen extern)
Threaths (Bedreigingen extern)

Participatiebeleid, dorps- of wijkraden, een burgerraad
Er komen CV's voor dorpen en buurten samen met bewoners, de experts van de wijk.

In beide gemeenten is veel aandacht voor de 'nabijheid van bestuur', in de vorm van bijvoorbeeld wijk- en buurtenbeleid en dorpenbeleid. In Hilversum wordt daarbij gewerkt met wijkregisseurs en in Wijdemeren met dorpscoördinatoren. Uiteraard zijn er verschillen in de stedelijke en meer landelijke opgaven binnen deze gebieden, maar in de manier van werken en de verbinding met deze gebieden kan in de nieuwe situatie veel van elkaar geleerd worden. In aanloop naar de datum van de herindeling zal de interne samenhang en nabijheid van bestuur verdere inkleuring krijgen. In 2025 en 2026 zal door inwoners, ondernemers en organisaties in de wijken en dorpen gewerkt worden aan cv's voor dorpen en wijken, die gaan over kwaliteiten, krachten en verbeterpunten per dorp en wijk.

6. **Hier zouden SWOTanalyses gemaakt kunnen worden.**

Opmerking: in de besprekingen met bewoners is de problematiek aan de orde gesteld: "kunnen we voldoende vrijwilligers krijgen?" Dit is een zwakte die om maatregelen vraagt, mogelijk gebruik maken van de sterktes.

7. **Is dit nog onderdeel van het ontwerp of daarna, de voorbereiding voor de uitvoering?**

Criterium Interne samenhang en nabijheid van bestuur
Hier is vermeld welke plek van buurten, dorpen en/of kernen moeten krijgen.
Dat betreft denk ik mijn vragen 2 t/m5.
Ook is vermeld in regionaal perspectief: bestuurlijke verhoudingen: "serieus genomen worden".
Nu vind ik de term "serieus genomen worden" een containerbegrip als iets niet naar wens is.

8. **Is het een idee om duidelijk aan te geven wat onder "serieus genomen worden" wordt verstaan, en welke maatregelen worden genomen om dat te realiseren?**

Er zijn vier criteria opgesteld om de herindeling te toetsen.

9. **Mij is niet duidelijk hoe en door wie dit gemeten gaat worden.**

Tot slot:

10. **Waar zitten in het gehele proces de kritieke succesfactoren voor het slagen van de voorgenomen herindeling?**

Zienswijze: Natuurmonumenten beheereenheid Vechtplassen (nr. 29)

Natuurmonumenten

Postbus 2166
3800 CD Amersfoort

T (033) 479 70 00
www.natuurmonumenten.nl

IBAN NL 58 INGB 0666 0285 24
BIC INGBNL2A

KvK nr. 40516730

Gemeente Wijdemeren
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht Haarlem

Datum 22-01-2024
Behandeld door Joep Crombag
Telefoonnummer 06-51714997
Ons kenmerk -
Uw kenmerk -
Natuurgebied -
Onderwerp Zienswijze Natuurmonumenten op herindelingsontwerp Wijdemeren en Hilversum

Geachte lezer,

Namens Natuurmonumenten willen wij uw aandacht vragen voor onze zienswijze op het herindelingsontwerp van Wijdemeren en Hilversum, zoals gepresenteerd in het ontwerpdocument. Wij onderkennen de potentiële voordelen van deze herindeling en zijn positief verrast over de grondhouding ten opzichte van natuur, water en bodem zoals beschreven in het herindelingsontwerp. Graag willen wij een aantal aandachtspunten naar voren brengen die van groot belang zijn voor het behoud en de versterking van de natuur en landschappelijke waarden van het gebied.

Invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel – kansen voor natuur en water
De ambitie om meer invloed te krijgen in regionale, nationale en Europese besluitvorming (pg. 4) juichen wij toe. Dit biedt kansen om gezamenlijk sterker in te zetten op cruciale thema's als natuurbehoud, watermanagement en duurzaamheid. Door extra slagkracht kunnen investeringen worden gedaan die bijdragen aan de natuurkwaliteit en het toekomstbestendig beheer van ons groene en blauwe landschap.

Evenwicht tussen natuurwaarden en natuurgebruik
Het vinden van een balans tussen natuurwaarden en natuurgebruik (pg. 13) is een belangrijk aandachtspunt. In delen van Wijdemeren staat de natuur onder druk door intensief gebruik, wat de kwaliteit aantast. Zoals onderzoek aantoont, neemt recreatiedruk in natuurgebieden toe terwijl investeringen in toezicht en handhaving achterblijven. Wij pleiten voor het versterken van de capaciteit van groene boa's en betere samenwerking tussen gemeente en terreinbeheerders zoals het Gooise Natuurreservaat en Natuurmonumenten.

Daarnaast is het belangrijk om recreatieve druk te verminderen op Natura 2000- en NNN-gebieden en juist te verplaatsen naar de overgangszones daaromheen. Deze

overgangsgebieden kunnen beter worden ingericht voor meerdere functies zoals recreatie, landbouw en natuur waardoor kwetsbare natuurgebieden worden ontzien. Wij zien dit als een punt van gezamenlijke aanpak met de nieuwe gemeente.

Dienstverlening voor agrarische ondernemers

Wij herkennen de waarde die inwoners en ondernemers hechten aan de natuur en het landschap (pg. 20). Het is essentieel dat agrarische ondernemers, die vaak in een transitie verkeren, niet tussen wal en schip vallen zoals bijvoorbeeld is gebeurd met samenvoeging van de gemeente Weesp bij Amsterdam. Wij vragen aandacht voor natuurkennisdeling binnen de gemeente en het opzetten van een aanspreekpunt of overleggroep waarin agrariërs en natuurbeheerders samenwerken. Zo kunnen natuurbeheer, duurzaam agrarisch gebruik en recreatie hand in hand gaan, zonder dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden.

Behoud en versterking van natuurkwaliteit bij nieuwe ruimtelijke plannen

De brede steun in de samenleving om de natuurkwaliteit te verbeteren en de unieke ecosystemen in stand te houden (pg. 20) onderschrijven wij volledig. Wij roepen de gemeente op om te blijven staan voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bij nieuwe ruimtelijke plannen de natuurkwaliteit te borgen of nog beter, te versterken en de betrokken natuurbeheerders tijdig te betrekken.

Bouwen binnen bestaande kernen

Wij sluiten ons volledig aan dat er brede steun is (pg. 20) om alleen te bouwen binnen de bestaande stad, wijken en dorpen. Bouwen in gebieden zoals het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Natura 2000-gebieden achten wij onwenselijk. Dit zou niet alleen de leefbaarheid en het landschap aantasten, maar kan ook de natuurwaarden ernstig schaden. Het behoud van deze gebieden is cruciaal voor de unieke identiteit en ecologische kwaliteit van de regio.

Verbinden van natuurgebieden en versterken van bufferzones

De voorgestelde ecologische verbindingen en bufferzones (pg. 25) bieden grote kansen. Door ruimte te creëren voor kleinschalig agrarisch gebruik en recreatief medegebruik in bufferzones, kan zowel de natuurkwaliteit als de recreatieve toegankelijkheid verbeteren. Het opzetten van een natuureducatiecentrum in deze gebieden zou een waardevolle toevoeging zijn.

Natuurkwaliteit als belangrijkste ambitie in de investeringsagenda

Wij waarderen de ambitie van de gemeente om een investeringsagenda te ontwikkelen op het groenblauwe thema (pg. 45). Dit onderstreept het belang van natuur en landschap voor leefkwaliteit en biodiversiteit.

Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat het streven naar financiële zelfvoorzienendheid van natuurbeheer niet realistisch is. Zelfvoorzienendheid kan leiden tot kwaliteitsverlies in natuurbeheer of intensiever gebruik van natuurgebieden, bijvoorbeeld door commerciële activiteiten. Dit staat op gespannen voet met duurzaam ruimtegebruik, zoals beschreven op pagina 30. Wij begrijpen de wens om de financiële lasten voor natuurbeheer te beperken, maar een goede balans tussen kwaliteit en kosten is noodzakelijk. Wij pleiten daarom voor een gezamenlijke aanpak waarin natuurbeheer duurzaam wordt gefinancierd zonder afbreuk te doen aan de kernwaarden van de natuur.

Conclusie

De herindeling biedt kansen voor een sterke, toekomstgerichte gemeente waarin natuur, water en landschap centraal staan. Wij hopen dat u onze zienswijze meeweegt en in uw plannen borgt dat natuur en landschap de aandacht en bescherming krijgen die zij verdienen. Indien wenselijk lichten wij ook persoonlijk onze zienswijze toe.

Met vriendelijke groet,

Arjenne Bak
Gebiedsmanager Vechtplassen

Patrick Blom
Gebiedsmanager Gooi en Vechtstreek

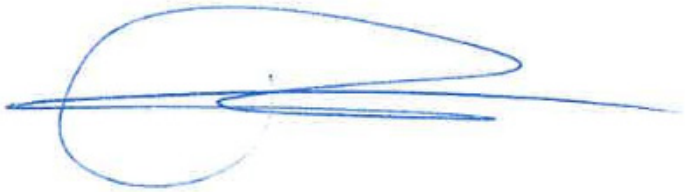

Zienswijze: inwoners Hilversum (nr. 30)

In Hilversum heeft collectief Dudok2050 recentelijk het Groot Dudok2050 Inspiratieboek gepresenteerd. Onafhankelijke, maar in Hilversum gewortelde professionals tonen daarin dat er drastische ingrepen nodig zijn om in het jaar 2050 nog te kunnen spreken van een duurzame toekomstbestendige tuinstad. De inspiraties van het collectief zijn de laatste maanden nog aangevuld met ruim 40 inspiraties vanuit de samenleving. De thema's groen, verkeer en wonen domineren hierin. Wat betreft wonen is de stelling: Vergrijzing is de oplossing van ons woonprobleem. Hilversum heeft voldoende eengezinswoningen, maar ook vergrijzing, vereenzaming en er komt een zorgcrisis op ons af. Als wij de senioren weten te verleiden naar nieuwe woonvormen, komen de eengezinswoningen weer vrij voor de volgende generatie. Dudok2050 doet voorstellen als hofjeswoningen boven winkels (parkeerdek Hilvertshof en winkelcentrum Kerkelanden), verleidelijke villa's (woningsplitsing, aanbouwen in de ruime tuinen), maar ziet ook andere bouwopties binnen de rode contouren, zoals optoppen met als motto: hoe groener, hoe hoger. Kleurrijk en divers.

Onze zienwijze voor de herindeling is onze wens dat het gedachtegoed Dudok2050 zich straks voortzet in de gehele nieuwe gemeente. Out-of-the-box-oplossingen zijn nodig voor groen, verkeer en wonen, waarbij ook buiten de rode contouren van Hilversum de vergrijzing wel eens de oplossing van het woonprobleem kan zijn. En als de oplossing slim gekozen wordt, bijvoorbeeld een gezonde mix met starters en jongeren, dan draag het mede bij aan het bestrijden van de zorgcrisis en de vereenzaming. Wij bepleiten een verkenning naar potentiële locaties voor dit soort nieuwe woonvormen, ook in Wijdemeren. Om een studie op te zetten vanuit de identiteit van de dorpen, in samenwerking met gemeente en belangenorganisaties. Wij zien kansen om dit aan te vliegen vanuit het stimuleringsfonds en willen daar graag met u

over in gesprek.

Zienswijze: gemeente Blaricum (nr. 31)

Gemeente Blaricum

College van burgemeester en wethouders
Gemeenten Hilversum & Wijdemeren

Bezoekadres
Kerklaan 16
1261 JB Blaricum

Postadres
Postbus 71
3755 ZH Eemnes

T (035) 751 32 22
F (035) 751 31 01

W www.blaricum.nl
M info@blaricum.nl

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Doorkiesnummer
Uw brief van	Behandeld door DS	Bijlagen

Datum: 23 januari 2025

Betreft: Zienswijzen herindeling Hilversum
Wijdemeren

Geachte colleges van Hilversum en Wijdemeren,

Op 13 december 2024 hebben wij uw brief ontvangen waarin de gelegenheid wordt geboden een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp voor de lichte samenvoeging van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Wij danken u voor deze gelegenheid en spreken onze waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp.

Steun voor herindeling
We vinden het vanuit het perspectief van de regio belangrijk dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek. Door deze samenvoeging blijft de schaalgrootte overeind. Dit is belangrijk voor strategische belangenbehartiging en voor een efficiënte uitvoering van de opgaven die wij in onze Regionale Samenwerkingsagenda hebben benoemd. Onze kernboodschap is dan ook dat wij de herindeling in deze vorm ten zeerste ondersteunen.

Met deze herindeling kan de regio haar identiteit behouden en tegelijkertijd sterker en veerkrachtiger worden. Wij zijn van mening dat het een belangrijke stap markeert in het behoud van het culturele en historische karakter van onze regio, terwijl we ons ook blijven richten op een toekomst die duurzaam, gezond en veilig is.

Waardering
We spreken gezamenlijk onze waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt om in te gaan op het herindelingsverzoek van Wijdemeren. Hiermee ontstaat het positieve toekomstbeeld dat de kwetsbaarheid vermindert, het voorzieningenniveau en de dienstverlening voor de inwoners van Wijdemeren, met het oog op de huidige uitdagingen en toekomstige opgaven, behouden blijft of naar een hoger niveau kan worden gebracht. Met deze positieve grondhouding als uitgangspunt willen we de volgende aandachtspunten inbrengen:

Behouden regionale balans en verhoudingen
Op dit moment werken de regiogemeenten op onderdelen intensief samen. Deze samenwerking vindt o.a. plaats in de Veiligheidsregio en het samenwerkingsverband Regio Gooi en Vechtstreek.
De huidige samenwerking is gebaseerd op gelijkwaardigheid, biedt iedere gemeente ruimte en doet recht aan ieders eigenheid. De herindeling biedt kansen, maar kan ook leiden tot onbalans. Wij vinden het van belang de huidige evenwichtige bestuurlijke verhoudingen en onderlinge solidariteit te behouden en te verstevigen. Hier moeten wij samen alert op blijven. De gemeente Hilversum is en blijft binnen deze samenwerking één van de samenwerkende partijen, die op dit moment in een goede balans met de andere gemeenten een centrumrol in onze regio vervult. Wij zien in deze herindeling geen aanleiding voor aanpassing van deze rol. We zijn dan ook blij met uw boodschap in paragraaf 3.5 'Regionaal perspectief' van het herindelingsontwerp, dat ook de toekomstige gemeente Hilversum zich voor deze balans zal blijven inzetten.

Samen verantwoordelijk
We realiseren ons – op basis van de ervaring van Gooise Meren - dat een herindeling een intensief traject is, met gerede kans dat Hilversum zich tijdelijk meer op de interne organisatie moet richten en dan mogelijk minder aandacht heeft voor de regionale samenwerking. Het is belangrijk als regiogemeenten gezamenlijk te zorgen dat alle gemeenten goed aangesloten blijven en te zorgen dat de belangen van de verschillende gemeenten blijven meetellen. Dit doen we o.a. door vanuit diverse gemeenten bestuurlijke rollen te vervullen op posities bij de MRA en de Regio Gooi en Vechtstreek. Waar nodig zijn wij graag bereid ons extra in te zetten.

Tot slot
We spreken onze waardering uit voor het zorgvuldig doorlopen proces rondom de herindeling. Wij wensen de gemeenten Hilversum en Wijdemeren succes met de implementatie van de voorgenomen herindeling.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders gemeente Blaricum,

dhr. P.H. van Dijk,
gemeentesecretaris

mevr. drs. B.M. de Reijke MBA,
burgemeester

Zienswijze: Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg (nr. 32)

Als bestuurslid activiteiten van het Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg (SCC) dien ik namens het bestuur en mede namens onze huurders en gebruikers deze zienswijze in. In deze zienswijze (in de bijlage) wijzen wij u in paragraaf 1 op het belang van het SCC, met verwijzingen naar het advies dat de Raad van Advies t.a.v. ontmoetingsplekken/dorpshuizen in elke woonkern (19 augustus 2024) heeft uitgebracht en verwijzen wij naar het collegebesluit van 3 september 2024 waarin het college dit advies overneemt. In paragraaf 2 laten wij zien dat in het herindelingsontwerp vele positieve elementen zitten die dit advies en de noodzaak van een ontmoetingsplek onderschrijven. In paragraaf 3 vragen wij aandacht voor

een aantal kritische opmerkingen over datgene wat wij in het herindelingsontwerp (vooralsnog) missen. In paragraaf 4 doen wij een aantal aanbevelingen waarvan wij hopen dat die door uw college worden opgevolgd. In de conclusie in paragraaf 5 onderstrepen wij nogmaals het belang van het SCC omdat wij van mening zijn dat wij een betekenisvolle en waardevolle rol vervullen in onze sterk met elkaar verbonden dorpsgemeenschap; een rol die wij niet alleen nu maar ook in de toekomst willen blijven vervullen voor alle dorpsgenoten, jong, niet meer zo jong en oud.

03-02-2025 Zienswijze

1. **Uw gegevens**

Opgesteld door bestuur van de Stichting Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg

2. **Uw zienswijze gaat over**

Sterke dorpen, wijken en buurten

Zienswijze op het herindelingsontwerp Wijdemeren en Hilversum met betrekking tot het Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg, Blijklaan 1394 KA, Nederhorst den Berg

3. **Uw zienswijze**

1. Belang van het Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg

Het Sociaal Cultureel Centrum (SCC) gevestigd in het centrum van het dorp speelt een centrale rol in de dorpsgemeenschap Nederhorst den Berg en versterkt daarmee de sociale cohesie en draagt bij aan een levendige en leefbare dorpsgemeenschap. Het SCC biedt onderdak aan

1.a tientallen vrijwilligers die zich inzetten ten behoeve van de vele door het SCC georganiseerde activiteiten;

1.b belangrijke maatschappelijke organisaties en voorzieningen, zoals kinderdagopvang Thuizbij*, Bibliotheek Gooi+ service punt, Saltro bloedafnamepunt, Energiecoöperatie en het Repair café, spreekuren van de stichtingen Versa en Mee, inloopvragenuur voor laaggeletterden georganiseerd door SCC en Seniorweb;

1.c diverse sociale, creatieve activiteiten en culturele evenementen, zoals het Taalcafé en taalmaatjesproject voor anderstaligen, Plezier in Taal (PIT) taalactiviteiten voor jong en oud, schilder, knutsel- en tekencursussen, zangkoor en volksdansgroep;

1.d en structurele ruimten voor vergaderingen en bijeenkomsten van lokale verenigingen, zoals o.a. de Historische Kring en haar archief.

Het SCC voldoet daarmee aan beide elementen van het advies dat door de Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren is uitgebracht aan het college van de gemeente Wijdemeren. **SCC is een dorpshuis gevestigd in een al bestaand gebouw op een centrale plek in het dorp.**

Wijdemeren, 19 augustus 2024 Onderwerp: Advies over het concept van de Maatschappelijke Agenda 2024-2027 Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren Pag.4

Beschikbaarheid inlooplocaties/dorpshuizen

Ons advies is om in elke kern een locatie te hebben waar inwoners elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten (dorpshuizen). Als nieuw beleid wordt nadrukkelijk ingezet op het slimmer benutten van bestaand vastgoed, bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van schoolgebouwen voor zangrepetities of ontmoetingen. Het is dan wel van belang dat de gemeente het openstellen van deze locaties faciliteert in de vorm van financiering, begeleiding en toezicht.

**Kinderdagopvang Thuizbij heeft ook een eigen zienswijze ingediend*

Het volwassen leven: beschikbaarheid inlooplocaties/dorpshuizen

Advies/opmerking: u adviseert in elke kern een locatie te hebben waar inwoners elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten en za ken bij het openstellen van bestaand vastgoed voldoende te faciliteren.

Reactie college: wij delen uw wens in elke dorpskern een ontmoetingslocatie te realiseren. Wij zullen u betrekken bij de verdere uitwerking van het optimaliseren van de benutting van bestaand vastgoed.

Conclusie: Gezien bovenstaande is het bestuur van SCC Nederhorst den Berg van mening dat een herindeling deze belangrijke functie niet mag ondermijnen. Het is cruciaal dat de plannen van Wijdemeren en Hilversum rekening houden met het behoud en de versterking van deze rol door het SCC.

2. Positieve elementen van het herindelingsontwerp

Het herindelingsontwerp bevat verschillende elementen die genoeg aanknopingspunten bieden en een positieve invloed kunnen hebben op het behoud en versterken van het SCC, mits goed uitgevoerd en rechtdoend aan de al bestaande structuren en initiatieven :

-pagina 13 *Het behouden en versterken van identiteit, sociale cohesie en voorzieningen …een belangrijke opgave* is,

-pagina 17 *Veel inwoners van Wijdemeren en Hilversum vinden een dorps karakter en goed bereikbare voorzieningen belangrijk. Het 'dorpse karakter' gaat vaak over betrokkenheid. Een vriendelijke sfeer, waarin mensen elkaar groeten en helpen en oog hebben voor elkaar…… Ook wordt vaak gewezen op de belangrijke functie van buurthuizen, kantines van sportverenigingen, kleinere en grotere culturele podia en wekelijkse en jaarlijkse markten.*

-pagina 32 *Volgens inwoners zijn er plekken nodig waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en moet de gemeente budget, kennis en praktische en doorlopende ondersteuning bieden.*

3. Kritische aandachtspunten

Hoewel er kansen liggen, zijn er ook belangrijke aandachtspunten die wij onder uw aandacht brengen:

-Behoud van autonomie: Het is van groot belang dat de Stichting Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg, ondanks de herindeling, zeggenschap behoudt over de invulling en exploitatie van het SCC. Beslissingen moeten aansluiten bij de behoeften van onze lokale gemeenschap.

- Financiële gevolgen: Het is onduidelijk wat de herindeling financieel betekent voor het SCC. Wordt de huidige subsidie in de vorm van een niet commercieel huurbedrag gewaarborgd?

- Ruimtelijke aanpassingen: Eventuele herstructurering van het SCC-terrein of omliggende gebieden mag de toegankelijkheid, parkeergelegenheid en gebruiksmogelijkheden niet negatief beïnvloeden.

- Samenhang van functies: Het SCC biedt ruimte aan uiteenlopende maatschappelijke, culturele, en sociale functies. Het is belangrijk dat deze veelzijdigheid behouden blijft en niet wordt aangetast door herindelingsmaatregelen.

4. Aanbevelingen

Om de toekomst van het SCC te waarborgen, stellen wij de volgende maatregelen voor:

-Betrekken van het bestuur van de Stichting Sociaal Cultureel Centrum bij het in dit geval behouden van het dorpshuis zoals bedoeld in het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Wijdemeren: Wij zijn te allen tijde bereid en beschikbaar om actief mee te denken

- Betrekken van de gemeenschap: Zorg voor actieve inspraak en participatie van inwoners van Nederhorst den Berg bij beslissingen die het SCC raken.

- Duidelijkheid over financiën: Garandeer transparantie over de financiële impact van de herindeling op het SCC.

- Versterken van de lokale functie: Investeer in de infrastructuur en faciliteiten van het SCC om het nog beter te laten aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Wij zijn te allen tijde bereid en beschikbaar om mee te denken over mogelijke gebiedsontwikkelingen in en rondom het SCC terrein. Wij zijn op de hoogte van het IHP waarin wordt aangegeven dat binnenkort nieuwbouw zal plaatsvinden op de plek van de Warinschool, onze overburen.

5. Conclusie

Het Sociaal Cultureel Centrum is een onmisbare pijler van de gemeenschap in Nederhorst den Berg. Bij het uitvoeren van het herindelingsontwerp van Wijdemeren en Hilversum is het essentieel om het belang van het SCC te erkennen en te beschermen. Alleen zo kan het centrum zijn waardevolle rol blijven vervullen voor huidige en toekomstige generaties.

Wij verzoeken u vriendelijk om deze zienswijze mee te nemen in de verdere besluitvorming en zijn graag bereid om hierover in gesprek te gaan.

Hoogachtend,

Namens twee van onze niet gesubsidieerde vaste huurders en alle andere gebruikers,

Kinderopvang Thuizbij

Historische Kring

Het bestuur van de Stichting Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg, Blijklaan 1, 1394KA

Voorzitter mevrouw Gretha Jager-Kuiper

Contactpersoon namens bestuur Mevrouw drs. Lydia van Deelen-Meeng, bestuurslid activiteiten:

L.H. van Deelen -Meeng, mailadres: vandeelenlydia@gmail.com, mobiel: 06-55898565

Zienswijze: Plassenschap Loosdrecht (nr. 33)

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

TELEFOON
14 035

POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

BEZOEKADRES
Rading 1
1231 RB Loosdrecht

ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:
De colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hilversum
en de gemeente Wijdemeren.
Postbus 9900
1201 GM Hilversum

Ons kenmerk: B-2501
Referentie: J. Brand
E-mailadres: jitske.brand@provincie-utrecht.nl
Bijlage(n):
Onderwerp: Zienswijze m.b.t de samenvoeging van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren

Loosdrecht, d.d. 05-02-2025

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de ter inzagelegging van het herindelingsontwerp ten behoeve van de lichte samenvoeging van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum per 1 januari 2027, wil het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. graag gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Het herindelingsontwerp 'Samen sterker' biedt een uitgebreide beschrijving van de gemeenschappelijke geschiedenis, de onderlinge relaties en de toekomstperspectieven van de samenvoeging van Wijdemeren en Hilversum. Dit plan benadrukt de noodzaak en de voordelen van de samenvoeging, evenals de gedeelde geschiedenis en waarden van beide gemeenten. Het bestuur van het Plassenschap kan zich in de basis vinden in het herindelingsontwerp maar wil graag een aantal onderwerpen onder uw aandacht brengen.

Het Plassenschap Loosdrecht is een samenwerking tussen de provincie Noord-Holland, provincie Utrecht, gemeente Stichtse Vecht en gemeente Wijdemeren en richt zich op een doelmatig beheer van de bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied.
Dit omvat het beheer, onderhoud en exploitatie van eigendommen, het in stand houden van natuur en landschapsschoon en het financieel beheer dat hiermee samenhangt. Het plassengebied biedt publieke mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners en bezoekers van de regio. Daarnaast draagt het Plassenschap bij aan het economisch klimaat van de regio. Deze doelstellingen zijn van groot belang voor de leefbaarheid en duurzaamheid van het gebied en dienen centraal te staan in de voortzetting van de samenwerking met de nieuwe gemeente Hilversum.

Het Plassenschap speelt een belangrijke strategische rol in het gebied, niet alleen op het gebied van recreatie maar ook wat betreft natuurontwikkeling en waterkwaliteit. Het beheer van de Loosdrechtse Plassen is essentieel voor de ecologische gezondheid en recreatieve waarde van het gebied. Het Plassenschap zorgt voor een goed evenwicht tussen natuurbehoud en recreatief gebruik, en werkt aan de verbetering van waterkwaliteit in samenwerking met diverse partners zoals provincie, waterschap en Natuurmonumenten. Dit strategische belang moet erkend en ondersteund worden in de nieuwe samenwerkingsstructuur met de gemeente Hilversum.

In de huidige situatie speelt het Plassenschap binnen de gemeente Wijdemeren een cruciale rol in het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen en in de samenwerking met o.a. het Gebiedsakkoord OVP. Wij vertrouwen erop dat het 'team' Plassenschap binnen de nieuwe gemeente Hilversum strategisch gepositioneerd wordt en zijn expertise en ervaring kan blijven inzetten voor het Plassenschap. Korte

lijnen zijn essentieel voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. De strategische inbedding van dit team zorgt ervoor dat de opgebouwde kennis en ervaring behouden blijven, wat belangrijk is voor de succesvolle voortzetting van de werkzaamheden.

De gemeente Wijdemeren heeft met betrekking tot Het Plassenschap een dubbele rol. Enerzijds is zij één van de vier deelnemers van het Plassenschap, anderzijds is zij opdrachtnemer en draagt zij zorg voor het beheer, onderhoud, exploitatie van de eigendommen en de bedrijfsvoeringstaken van het Plassenschap zoals hierboven beschreven. Met de samenvoeging van Wijdemeren en Hilversum zal Hilversum zowel het deelnemerschap als ook de opdrachtnemende rol en verantwoordelijkheid overnemen.

Wij willen graag de zekerheid dat de opdrachtgevende rol van het Plassenschap geborgd wordt in de nieuwe organisatie en dat de opdrachtnemende rol van de gemeente Wijdemeren wordt overgenomen door de nieuwe gemeente Hilversum. Het Plassenschap gaat graag met de nieuwe gemeente in gesprek over de opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol.

Het is van groot belang dat de werkzaamheden zoals hierboven benoemd na de samenvoeging zonder onderbreking doorgaan, dat de huidige kwaliteit en efficiëntie van de diensten worden gehandhaafd en de contractuele verplichtingen worden nagekomen. Daarnaast is voor het Plassenschap belangrijk dat er financiële transparantie geboden wordt.

Het Plassenschap begrijpt dat een zorgvuldige overgang essentieel is voor het succes van de samenvoeging en verleent daarom ook graag zijn medewerking aan de overdracht van verantwoordelijkheden. Het instellen van een gezamenlijk ambtelijk/bestuurlijk overleg kan bijdragen aan een soepele overgang en tijdige oplossing van eventuele knelpunten.

Wij danken u hartelijk voor de gelegenheid om onze zienswijze in te dienen en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met recreatieve groet,
Namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Jitske Brand
Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijdemeren en Hilversum

Postbus 190

1230 AD Loosdrecht

Nederhorst den Berg
03-02-2025

Aan college van burgemeester en wethouders van de gemeenten Wijdemeren en Hilversum

Naar aanleiding van het herindelingsontwerp voor de samenvoeging van de gemeente Wijdemeren en Hilversum dienen we onderstaande zienswijzen in.

Zienswijze 1

In de omschrijving 2.3 Kwaliteit van een gezonde leefomgeving en 3.4 Omgevingsperspectief, wordt soms gedetailleerd, soms in te vage omschrijvingen verwezen naar beschermingsregimes Natuur en Landschappen.

In de tekst op pagina 20; 2.3 Kwaliteit etc.
Aanhaling: De natuur is nu nog steeds divers en voor inwoners dichtbij en goed toegankelijk.
De zinssnede nu nog geeft ruimte voor; het kan veranderen.

Aanhaling: Naast ruimte voor ontspanning is de natuur ook de longen van onze gezonde leefomgeving.

In onze zienswijze merken we op dat de kwaliteit van een gezonde leefomgeving niet slechts door "de longen van onze gezonde leefomgeving" wordt gevormd, maar vereist de natuur onder andere een bescherming van bedreigde soorten. De nieuw te vormen gemeente herbergt een rijke schakering van bedreigde soorten, waarvan de weidevogels, gelet op de aansprekende waarde en beleving van het open landschap, de volle aandacht verdienen en opgenomen dienen te worden. Concreet vragen we hier om de aanwezigheid van te beschermen soorten/natuur op te nemen in het herindelingsconcept in een concrete, eigen visie en verantwoording, en niet slechts aan te duiden met "we ondersteunen de natuurorganisaties".

Zienswijze: Landschapsbehoud Nederhorst (nr. 34)

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 35)

Herindeling gekezen, mis diepgang mbt (grote leeftijdsgroep) ouder wordende bewoners

en toekomst. In brede zin, zie bestand

Zienswijze 2

In de omschrijving bij 3.4 Omgevingsperspectief, wordt soms gedetailleerd, soms in te vage omschrijvingen verwezen naar beschermingsregimes Natuur en Landschappen.

Concreet missen we hier in de opsomming op pagina 39, naast
1. Bijzonder provinciaal landschap (thans Beschermd Landschap), 2. Landelijk gebied,
***3. Natuurwerk Nederland en 4. Natura 2000, de omschrijving van UNESCO werelderfgoed 'de Hollandse* Waterlinies'.**
Het UNESCO wereld erfgoed beslaat een aanzienlijk gebied van Wijdemeren en zelfs een klein deel van Hilversum.
Het zou goed zijn om de Hollandse Waterlinies, met UNESCO werelderfgoed-status, hier als 5e Beschermd landschap op te nemen.

Namens de werkgroep

Landschapsbehoud Nederhorst

getekend door : Gert van der Vliet

Correspondentie adres

G. van der Vliet
Eilandseweg 8
1394JE Nederhorst den Berg

mededeelnemers bij de Petanquevereniging. Maar, ik zie nu goed hoe belangrijk het nog actief kunnen zijn is voor de oudere deelnemers. Fysiek maar zeker ook mentaal! Helaas zie ik in de huidige 'gemeente Hilversum' nog geen stappen in deze richting en hoop dan ook dat dit wel in de plannen komt van de nieuwe gemeente. Graag voor 2027.

Met vriendelijke groet,

Zienswijze: gemeente Huizen (nr. 36)

Gemeente Huizen
Graaf Wichman 10, 1276 KB Huizen Postbus 5, 1270 AA Huizen
T 14 035 E gemeente@huizen.nl www.huizen.nl

Ontvangen door Informatiebeheer
- 6 FEB. 2025
Zaaktypegroep

Gemeenten Hilversum en Wijdemeren
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

Onderwerp: zienswijze herindelingsontwerp

Huizen: 6 februari 2025 | Uw brief van: 13 december 24 | Nummer: 381406 D 1826209

Uw kenmerk: . | Bijlagen: -

Bij beantwoording van deze brief, graag datum, nummer en onderwerp vermelden.

Geachte colleges van Hilversum en Wijdemeren,

Op 13 december 2024 hebben wij uw brief ontvangen waarin de gelegenheid wordt geboden een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp voor de lichte samenvoeging van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Wij danken u voor deze gelegenheid en spreken onze waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp.

Steun voor herindeling
We vinden het vanuit het perspectief van de regio belangrijk dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek. Door deze samenvoeging blijft de schaalgrootte overeind. Dit is belangrijk voor strategische belangenbehartiging en voor een efficiënte uitvoering van de opgaven die wij in onze Regionale Samenwerkingsagenda hebben benoemd. Onze kernboodschap is dan ook dat wij de herindeling in deze vorm ten zeerste ondersteunen.

Met deze herindeling kan de regio haar identiteit behouden en tegelijkertijd sterker en veerkrachtiger worden. Wij zijn van mening dat het een belangrijke stap markeert in het behoud van het culturele en historische karakter van onze regio, terwijl we ons ook blijven richten op een toekomst die duurzaam, gezond en veilig is.

Waardering
We spreken onze waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt om in te gaan op het herindelingsverzoek van Wijdemeren. Hiermee ontstaat het positieve toekomstbeeld dat de kwetsbaarheid vermindert, het voorzieningenniveau en de dienstverlening voor de inwoners van Wijdemeren, met het oog op de huidige uitdagingen en toekomstige opgaven, behouden blijft of naar een hoger niveau kan worden gebracht. Met deze positieve grondhouding als uitgangspunt willen we de volgende aandachtspunten inbrengen.

Behouden regionale balans en verhoudingen
Op dit moment werken de regiogemeenten op onderdelen intensief samen. Deze samenwerking vindt o.a. plaats in de Veiligheidsregio en het samenwerkingsverband Regio Gooi en Vechtstreek.
De huidige samenwerking is gebaseerd op gelijkwaardigheid, biedt iedere gemeente ruimte en doet recht aan ieders eigenheid. De herindeling biedt kansen, maar kan ook leiden tot onbalans. Wij vinden het van belang de huidige evenwichtige bestuurlijke verhoudingen en onderlinge solidariteit te behouden en te verstevigen. Hier moeten wij samen alert op blijven. De gemeente Hilversum is en blijft binnen deze samenwerking één van de samenwerkende partijen, die op dit moment in een goede balans met de andere gemeenten een centrumrol in onze regio vervult. Wij zien in deze herindeling geen aanleiding voor aanpassing van deze rol. We zijn dan ook blij met uw boodschap in paragraaf 3.5 'Regionaal perspectief' van het herindelingsontwerp, dat ook de toekomstige gemeente Hilversum zich voor deze balans zal blijven inzetten.

Samen verantwoordelijk
We realiseren ons – op basis van de ervaring van Gooise Meren - dat een herindeling een intensief traject is, met gerede kans dat Hilversum zich tijdelijk meer op de interne organisatie moet richten en dan mogelijk minder aandacht heeft voor de regionale samenwerking. Het is belangrijk als regiogemeenten gezamenlijk te zorgen dat alle gemeenten goed aangesloten blijven en te zorgen dat de belangen van de verschillende gemeenten blijven meetellen. Dit doen we o.a. door vanuit diverse gemeenten bestuurlijke rollen te vervullen op posities bij de MRA en de Regio Gooi en Vechtstreek. Waar nodig zijn wij graag bereid ons extra in te zetten.

Tot slot
We spreken onze waardering uit voor het zorgvuldig doorlopen proces rondom de herindeling. Wij wensen de gemeenten Hilversum en Wijdemeren succes met de implementatie van deze voorgenomen herindeling.

Vragen
Heeft u op dit moment vragen? Neem dan contact op met W.R. van Zuiden van het team Bestuurlijke en algemeen juridische zaken, 035-5281435 of via w.vanzuiden@huizen.nl.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders,

J.P. Cnossen
gemeentesecretaris

N. Meijer
burgemeester

Zienswijze: Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek (PWG) (nr. 37)

De in de regio Gooi en Vechtstreek actieve woningcorporaties zijn verenigd in het Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek (PWG). Wij willen de gelegenheid aangrijpen om namens de woningcorporaties de Alliantie, Dudok Wonen, G&O en Vecht en Omstreken een zienswijze in te dienen op het Herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren. Wij vragen met deze zienswijze aandacht voor de voortgang van lopende woningbouwprojecten, de noodzakelijke realisatie van nieuwe sociale- en middenhuur-woningen en de rol van de gemeente in het faciliteren van een adequate woningbouw-strategie voor de toekomst.

Bijlage

BS002 - Zienswijze op het Herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren corporaties Hilversum.pdf,

Datum : 6 februari 2025
Ons kenmerk : BS002
Onderwerp : Zienswijze op het Herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren

Geachte leden van het College van B&W,

De in de regio Gooi en Vechtstreek actieve woningcorporaties zijn verenigd in het Platform Woningcorporaties Gooi & Vechtstreek (PWG). Als voorzitter van dit platform wil ik de gelegenheid aangrijpen om namens de woningcorporaties de Alliantie, Dudok Wonen, G&O en Vecht en Omstreken een zienswijze in te dienen op het Herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren. De corporaties bezitten gezamenlijk circa 14.000 sociale huurwoningen en 950 vrije sectorwoningen in Hilversum en Wijdemeren. Wij willen met deze zienswijze aandacht vragen voor de voortgang van lopende woningbouwprojecten, de noodzakelijke realisatie van nieuwe sociale- en middenhuurwoningen en de rol van de gemeente in het faciliteren van een adequate woningbouwstrategie voor de toekomst.

Inleiding
Wij, als woningcorporaties actief in de gemeenten Hilversum en Wijdemeren, willen onze waardering uitspreken voor het herindelingsontwerp. Wij zijn zeer positief over de aanstaande fusie. Het biedt kansen om gezamenlijk de uitdagingen op het gebied van wonen, duurzaamheid en leefbaarheid in de regio aan te pakken. De fusie creëert een sterkere gemeente met meer uitvoeringskracht, wat de voortgang van de woningbouwopgave kan versnellen en de beschikbaarheid van woningen voor diverse doelgroepen kan verbeteren.

Daarnaast hebben wij enkele zorgen over de mogelijke gevolgen van de fusie voor de woningbouw en het sociale huuraanbod in de nieuwe gemeente. Wij doen dan ook de volgende voorstellen om te borgen dat de fusie de woningbouw en sociale huurwoningen ten goede komt.

Belangrijke aandachtspunten volgens de Gooise woningcorporaties

- Gezamenlijk volkshuisvestingsprogramma ontwikkelen:
  Wij vragen om een gezamenlijke woningbouwvisie die rekening houdt met de specifieke behoeften van de verschillende dorpen en wijken in de nieuwe gemeente. Er dient een apart plan te worden opgesteld voor de bouw van voldoende sociale huurwoningen, waarin de prioriteiten en de urgentie van het aanbod goed zichtbaar zijn. Onze wens is dat minimaal 30% van de woningvoorraad bestaat uit een sociale huurwoning. In de nieuwe fusiegemeente wordt dit percentage niet behaald (momenteel circa 25%). De woningcorporaties denken hierin graag met u mee.

- Voortzetting van lopende projecten:
  Het is van groot belang dat de transitie naar de nieuwe gemeente geen vertraging veroorzaakt in projecten die al in ontwikkeling zijn of binnenkort starten. Wij stellen voor om een duidelijke

Postbus 329 1200 AH Hilversum Schapenkamp 130 1211 PB Hilversum
(035) 672 66 99 info@gooienom.nl www.wonenbijgeno.nl

voor de huurders

overgangastrategie te ontwikkelen, waarin wordt gewaarborgd dat lopende projecten, met name de projecten met sociale huurwoningen, onverminderd worden voortgezet.
Wij vragen aandacht voor de voortgang op de planontwikkeling op de volgende locaties.

In Hilversum:	In Wijdemeren:
Borneolaan	Dennenlaan
Circusterrein	Kininelaantje
Larenseweg	
Lemetterrein	
Monnikenpark	
Olivier van Noortstraat	
Orchideestraat	
Zevenrijnstraat	

- Eerste focus op sociale- en middenhuurwoningen:
  De woningnood in beide gemeenten is groot, en er is een dringende behoefte aan nieuwe sociale huurwoningen en woningen voor de lage middeninkomens. Gezien de oplopende woningnood in de regio, verzoeken wij de gemeente om de realisatie van sociale- en middenhuurwoningen als eerste prioriteit te stellen in het woningbouwbeleid. De woningcorporaties dragen graag bij aan de realisatie van woningen voor zowel de lage- als de middeninkomens.
  Onderstaande locaties zien wij als zeer kansrijk.

In Hilversum:	In Wijdemeren:
Arenapark	Anton Smeerdijkgaarde
Crailo	Lindeschoollocatie
Hunkemöllerlocatie	Meenthof
Philipslocatie	Molenmeent
Puikterrein	Ter Sype
Stationsgebied	Puikterrein
Van Sonlocatie	

- Betrokkenheid van woningcorporaties bij beleidsvorming en woningplannen:
  Om de lokale woningbehoeften goed in kaart te blijven brengen, willen woningcorporaties nauw betrokken blijven bij de beleidsvorming en de uitvoering van woningbouwplannen binnen de nieuwe gemeente. Graag zetten wij de bestaande overleggen Taskforce versnelling woningbouw op ambtelijk en bestuurlijk niveau voort.

Kansen van de fusie
Natuurlijk zien de Gooise corporaties dat de fusie ook kansen biedt. De samengevoegde gemeente heeft het potentieel om woningbouwprojecten op grotere schaal en met meer impact te realiseren. De uitbreiding van de organisatiecapaciteit zal bijdragen aan een betere samenwerking met woningcorporaties, wat essentieel is voor het realiseren van betaalbare en duurzame woningen. Daarnaast zien wij mogelijkheden om, door middel van een integrale aanpak, sociale cohesie in wijken te bevorderen en tegelijkertijd bij te dragen aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

- Versnelling van woningbouwprojecten: De herindeling kan de realisatie van geplande projecten voor jongeren, ouderen en mensen met cruciale beroepen versnellen door meer uitvoeringskracht en betere coördinatie.
- Betaalbaarheid en diversiteit: Het grotere schaalniveau van de gemeente biedt mogelijkheden om gericht in te zetten op betaalbare woningbouw en het vergroten van de diversiteit aan woningen. De corporaties bieden aan zowel de behoefte aan sociale huurwoningen als een deel van de behoefte aan woningen voor de lage middeninkomens te voorzien.
- Regionale afstemming: Een sterkere positie binnen de regio maakt het eenvoudiger om middelen en investeringen aan te trekken voor toekomstige woningbouw en infrastructuur.

Conclusie
Wij erkennen de potentiële voordelen van de fusie. Wij zijn van mening dat de lokale woningcorporaties een cruciale rol spelen in de huidige woningmarkt, met name door toekomstige woningbouwplannen van de nieuwe fusiegemeente. Wij verzoeken het gemeentebestuur om met de punten die wij hebben aangedragen de voortgang van lopende woningbouwprojecten te waarborgen en de realisatie van nieuwe sociale huurwoningen te stimuleren.

Wij kijken uit naar verdere samenwerking met de nieuwe gemeente en vertrouwen erop dat de herindeling een positieve bijdrage zal leveren aan de toekomst van de woningmarkt in Hilversum en Wijdemeren.

Uitnodiging
Gezien de huidige woningnood is tijdige actie noodzakelijk om te voorkomen dat bouwprojecten stil komen te liggen. Graag nodigen wij u uit voor een overleg waarin we samen de voortgang van de woningbouwopgave in de nieuwe gemeente bespreken. Wij nemen hiervoor graag contact op om een geschikte datum af te stemmen.

Namens de bij PWG aangesloten corporaties teken ik, met vriendelijke groet,

M.J.W van Gessel
Directeur-bestuurder G&O

vecht & omstreken DUDOK WONEN de Alliantie G&O

Gemeente Wijdemeren
INGK. 31 JAN. 2025

Kasteel-Museum
Sypesteyn
Nw. Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Loosdrecht
Telefoon +31 35 58 23 208
www.sypesteyn.nl
info@sypesteyn.nl

T.a.v. het College van B en W
o.v.v. zienswijze herindelingsontwerp
Postbus 190
1230 AD LOOSDRECHT

Loosdrecht, 29 januari 2025

Betreft: zienswijze over herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren

Geacht college,

Als bestuur van de Stichtingen van Kasteel-Museum Sypesteyn willen wij graag onze zienswijze delen over het voorgestelde herindelingsontwerp Hilversum-Wijdemeren. Wij willen hierbij benadrukken dat Kasteel-Museum Sypesteyn een culturele erfgoed parel is binnen het groenblauwe landschap van Wijdemeren, en wij verzoeken u dringend om in het proces van herindeling oog te hebben en houden voor de bijzondere positie en behoeften van dit erfgoed.

Uniek erfgoed in de regio
Kasteel-Museum Sypesteyn, bestaande uit een aantal Rijksmonumenten, dat in 2024 haar 100-jarig bestaan als museum vierde, is een historisch en cultureel juweel. Het kasteel, gebouwd door jonkheer Henri van Sypesteyn, herbergt een rijke collectie*, waaronder Loosdrechts porselein, prachtige familieportretten uit het rijke regentenleven van de achttiende eeuw en een tot de verbeelding sprekende wapenkamer.

Zo zijn we meteen aangekomen bij wat wij als **omissie** in het herindelingsontwerp constateren, namelijk dat **cultureel erfgoed** en groen erfgoed niet alleen betrekking kan hebben op ruimtelijke objecten, maar ook het **benoemen, beschermen en behouden** van (inter)nationale **collecties**. Een aansprekend voorbeeld dat vertelt over de vaderlandse geschiedenis is het gebruik van de portretten van de gebroeders De Witt uit de collectie van Kasteel-Museum Sypesteyn in het tv-programma "De Grooten Tour van de gebroeders De Witt".

Rabobank - IBAN

Zienswijze: Kasteel-Museum Sypesteyn (nr. 38)

Kasteel-Museum
Sypesteyn
Nw. Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Loosdrecht
Telefoon +31 35 58 23 208
www.sypesteyn.nl
info@sypesteyn.nl

Bij het kasteel hoort een Oudhollandse tuin, Groen Erfgoed, met een doolhof en boomgaard, een siertuin en parkbos. Sommige bomen zijn meer dat 100 jaar oud en de stinzenrijkdom van 30 soorten is in het voorjaar een lust voor het oog.

Kasteel-Museum Sypesteyn is het meest duurzaam gebouwde kasteel van Nederland. De jonkheer heeft namelijk alle bouwmaterialen betrokken van andere kastelen en landhuizen, een voorbeeld van hergebruik en respect voor historische bouwmaterialen.

Toekomstvisie
Het behoud, de ontwikkeling en het toegankelijker maken van dit erfgoed staan centraal in onze ambitie. Wij zien kansen om de culturele en educatieve functie van het kasteel te versterken door:

- **uitbreiding van binnenruimte; ruimte te maken door herbestemming ongebruikte gebouwen/ruimtes:** hiermee kunnen we onze collecties beter presenteren en onze bezoekerservaring voor een ieder verrijken. Een sterk verbeterde toegankelijkheid is hier onlosmakelijk mee verbonden;
- **verbetering van horecavoorzieningen:** het realiseren van een volwaardige horeca is onmisbaar bij hedendaagse musea;
- **veilige parkeervoorzieningen:** voor een betere bereikbaarheid voor bezoekers;
- **realisatie van een uitkijkpunt:** voor een panoramisch uitzicht over het Stergebied en als aanvulling op wandelroutes die in samenwerking met de Provincie Noord-Holland worden ontwikkeld.

Inzet van de nadere uitwerking van het plan is te komen tot een robuust, toekomstbestending (voort)bestaan van Sypesteyn als uniek Kasteel-Museum met historische tuin. Dat betekent dat er onder andere moet worden gewerkt aan de toegankelijkheid en veiligheid van het museum, meer expositieruimte om de collectie te kunnen tonen, en aantrekkelijke horeca-faciliteiten.
De houding van het bestuur is realistisch - ambitieus. Het bestuur heeft architectenbureau Prent geselecteerd voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek. Hiertoe is inmiddels subsidie aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Kasteel-Museum
Sypesteyn
Nw. Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Loosdrecht
Telefoon +31 35 58 23 208
www.sypesteyn.nl
info@sypesteyn.nl

Samenwerking
De Aanpak van de Oostelijke Vechtplassen is onder het hoofdstuk Ontwikkelen Vrijetijdslandschap bezig met het ontwikkelen van recreatieve (wandel)routes in het Ster-gebied, waarin ook Kasteel-Museum Sypesteyn gelegen is. We maken actief onderdeel uit van het overleg teneinde "onderdeel" te worden van deze vrijetijdsbesteding, inzet is ook een gezamenlijke veilige parkeerplaats te realiseren.
De waterrecreatie in Loosdrecht is immers weersafhankelijk, waarbij onder meer wandelroutes en kasteelbezoek voor toeristen in het zomerseizoen van grote meerwaarde zijn.
Daarnaast biedt de ligging nabij de Metropoolregio Amsterdam kansen voor samenwerking op het gebied van cultureel en recreatief toerisme. Een kasteel van deze allure op korte afstand van de hoofdstad is een aantrekkelijke bestemming voor zowel binnenlandse als internationale bezoekers.

Waar we met liefde invulling aan geven
Op Kasteel-Museum Sypesteyn zijn zo'n 50-60 vrijwilligers actief(ook directie en bestuur). Deze vrijwilligers geven hun kennis en kunde, positieve energie en zijn betrokken bij het wel en wee van elkaar en het kasteel, de collectie en de tuin. Wat we vaak niet beseffen is dat het werk voor deze vrijwilligers de eenzaamheid vermindert en een waardevolle invulling geeft aan het leven.

Een rol voor Het Kasteel-Museum in het Rijksoverheidsprogramma "Eén tegen eenzaamheid" 2022-2025, met een financiële impuls in dat kader, zou van harte welkom zijn.

Rol van de nieuwe gemeente
Wij verwachten dat de nieuwe gemeente een structurele, vooral constructieve rol wil spelen in het behoud en de verdere ontwikkeling van Kasteel-Museum Sypesteyn. Dit kan door:

- het ondersteunen van onze initiatieven voor uitbreiding en verbetering;
- structurele bijdragen voor het beheer en onderhoud van het erfgoed;
- samenwerking te bevorderen tussen culturele en recreatieve voorzieningen in de regio;

Kasteel-Museum
Sypesteyn

Nw. Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Loosdrecht
Telefoon +31 35 58 23 208
www.sypesteyn.nl
info@sypesteyn.nl

- een aanspreekpunt met tentakels in de gemeentelijke organisatie gezien het multidisciplinaire karakter van dit Kasteel-Museum.

Slotwoord
Wij zijn ervan overtuigd dat het behoud en de versterking van Kasteel-Museum Sypesteyn niet alleen bijdraagt aan de identiteit van de nieuwe gemeente, maar ook aan de brede welvaart, het welzijn en de aantrekkelijkheid van de regio. Wij zien uit naar uw betrokkenheid en (financiële)ondersteuning bij het veiligstellen van de toekomst van dit unieke erfgoed.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van Kasteel-Museum Sypesteyn

Peter Smit
Voorzitter

Nieuw-Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Loosdrecht
Telefoon: 035-5823208
E-mail: info@sypesteyn.nl

*Als bijlage treft u aan het boek "Henri van Sypesteyn verzamelaar van verzamelingen, D.H.(Rik) van Weegen

Zienswijze: Buurtstichting Mooi 's-Graveland (nr. 39)

Mooi 's-Graveland

Buurtstichting Mooi 's-Graveland
p/a
Zuidereinde 38
1243 KH 's-Graveland

Gemeente Wijdemeren
NOK - 4 FEB. 2025

Gemeente Wijdemeren
Ter attentie van het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht

's-Graveland, 3 februari 2025

Betreft: Zienswijze herindelingsontwerp Wijdemeren - Hilversum

Geacht College,

Op woensdag 11 december hebben de gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum een positief besluit genomen over het herindelingsontwerp en het ter inzage voorgelegd met de mogelijkheid voor belanghebbenden om een zienswijze in te dienen. Middels dit schrijven geeft de Buurtstichting Mooi 's-Graveland haar zienswijze op de voorgenomen herindeling.

Aanleiding

De gemeente Wijdemeren heeft geconcludeerd dat zij niet in staat is zelfstandig te blijven functioneren vanwege bestuurlijke, organisatorische en financiële beperkingen. Na een periode van financieel toezicht, diverse onderzoeken en participatiebijeenkomsten concludeerde de gemeenteraad in 2023 dat een fusie met een andere gemeente onvermijdelijk is. Vanwege de historische, economische en maatschappelijke banden wordt Hilversum als de meest logische fusiepartner gezien. De gemeentes hebben ter voorbereiding hierop een herindelingsontwerp opgesteld dat ter zienswijze voorligt.

Procesbezwaar

Hoewel de opbouw van het herindelingsontwerp helder en overzichtelijk is, is de Buurtstichting Mooi 's-Graveland van mening dat het document veel te abstract en algemeen is om goed te kunnen beoordelen wat de gevolgen van de herindeling zijn. Hierdoor is het niet goed mogelijk om in de zienswijze specifiek in te gaan op inhoudelijke elementen. Dat is een bewuste keuze van de gemeentes. De opzet van het herindelingsontwerp is juist bedoeld om de gemeenteraden ruimte te bieden voor nadere invulling, waarbij bewoners en ondernemers hun input kunnen leveren en zo gezamenlijk met alle betrokkenen werkende weg tot een concreter plan kunnen komen. Hoewel deze pragmatische aanpak verdedigbaar lijkt, maakt de Buurtstichting hiertegen procesmatig bezwaar. De zienswijzefase moet

immers dienen om inspraak en rechtsbescherming te waarborgen. Dit betekent dat de gevolgen van de herindeling duidelijk moeten zijn vóórdat er een definitief besluit wordt genomen.

De huidige opzet, die voornamelijk vrij abstracte vergezichten bevat, biedt de belanghebbenden hiervoor onvoldoende houvast. De formele inspraakmogelijkheden en de rechtsbescherming van belanghebbenden worden hierdoor belemmerd. De zienswijzefase dreigt een formaliteit te worden in plaats van een wezenlijke stap in het besluitvormingsproces, waarin geborgd is dat het College van B&W -ingeval van het afwijzen of niet overnemen van zienswijzen- een zorgvuldige onderbouwing geeft. Dit is noodzakelijk om de indieners de gelegenheid te geven hun rechten verder te verdedigen, bijvoorbeeld door beroep tegen het definitieve besluit aan te tekenen.

Verzoek

Er zijn een aantal thema's die voor de dorpskern 's-Graveland verduidelijking behoeven. Dit betreft primair de thema's mobiliteit, parkeren en het behoud c.q. de nadere versterking van het beschermde dorpsgezicht.

Mobiliteit

De gemeente Hilversum kampt al langere tijd met een bekend mobiliteitsprobleem. Eerdere verkeersmaatregelen hebben geleid tot een toename van de verkeersdruk op het Noorder- en Zuidereinde. Deze straten zijn daardoor steeds belangrijker geworden voor het afwikkelen van verkeer uit Hilversum. Ondanks herhaalde verzoeken van bewoners van 's-Graveland, en recent ook van de gemeenteraad van Wijdemeren, om mogelijke oplossingen voor de verkeersdruk op het Noorder- en Zuidereinde te onderzoeken, is de gemeente Wijdemeren tot nu toe niet in actie gekomen. Hierbij ontbreekt een duidelijke motivatie voor het uitblijven van de noodzakelijke maatregelen.

Het lijkt erop dat politieke overwegingen en invloed vanuit Hilversum een rol spelen en dat het Noorder- en Zuidereinde bewust worden ingezet als een soort 'buitenring' om de verkeersdruk in Hilversum te verlichten.

In het herindelingsontwerp wordt mobiliteit slechts beperkt behandeld. De nadruk ligt vooral op het verbeteren van openbaar vervoer en fietsvoorzieningen. Hoewel dit een waardevolle ambitie is, zal het effect op de verkeersdruk in 's-Graveland waarschijnlijk gering zijn. De hogere afhankelijkheid van de auto onder inwoners van Wijdemeren speelt hierbij een rol. De verkeersdruk wordt echter ook voor een belangrijk deel bepaald door bewoners uit Hilversum, Naarden en Bussum die via 's-Graveland en de N201 naar de A2 rijden en het verkeer dat via de N236 via 's-Graveland naar de N201 rijdt. Het verbeteren van het openbaar vervoer en het aanleggen van fietsvoorzieningen heeft hierop geen invloed.

De huidige inrichting van het Noorder- en Zuidereinde is hier niet op berekend. Hoewel beide wegen formeel als gebiedsontsluitingswegen zijn geclassificeerd en (nog) een snelheidslimiet van 50 km/u hebben, voldoet de weginrichting niet aan de normen. De rijbaan is te smal, er is geen ruimte voor verbreding, en er zijn diverse uitritten, haaksparkeerplaatsen en verkeersbewegingen zoals keren, laden

en lossen, en oversteken van voetgangers en fietsers. Deze kenmerken passen meer bij een erftoegangsweg (ETW) of een GOW(30). Om de verkeersveiligheid te waarborgen en homogeniteit in het verkeer te creëren, is een verlaging van de maximumsnelheid voor gemotoriseerd verkeer noodzakelijk.

De provincie Noord-Holland erkent de verkeersproblematiek op het Noorder- en Zuidereinde en besteedt binnen haar ruimtelijke ordeningsbeleid specifieke aandacht aan de uitdagingen van lintdorpen. Naast het streven naar behoud van de unieke identiteit van deze gebieden wijst de provincie erop dat lintdorpen bijzonder kwetsbaar zijn voor verkeersdrukte, met name door doorgaand verkeer dat gebruikmaakt van de smalle straten. Om deze problemen aan te pakken, zet de provincie in op samenwerking met gemeenten aan maatregelen zoals snelheidsbeperkingen, verbetering van fiets- en voetgangersvoorzieningen, en het omleiden van doorgaand verkeer via randwegen.

Dit beleid sluit naadloos aan bij het in het herindelingsgenoemde Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 en de verkeersmaatregelen voor de Gooicorridor waarin het belang wordt benadrukt van het toetsen van bestaande infrastructuur aan richtlijnen voor veilige weginrichting en het creëren van een 'geloofwaardige' inrichting met duidelijke snelheidsregimes. Concrete acties, zoals het aanleggen van veilige fietspaden, instellen van heldere snelheidszones en het scheiden van verkeersstromen, dragen bij aan een verkeerssysteem dat risico's minimaliseert en kwetsbare weggebruikers beschermt en handhaafbaar is.

Een beter gereguleerde verkeersstroom draagt bij aan een veiligere omgeving en verbetert de leefbaarheid. De verlaging van de maximale snelheid – bij voorkeur in combinatie met geluidsreducerend asfalt – vermindert de geluidsoverlast aanzienlijk. Tot slot zorgt het invoeren van heldere snelheidszones en een geloofwaardige weginrichting voor een vloeiende verkeersstroom. Dit leidt tot minder onnodig optrekken en remmen, wat op zijn beurt resulteert in een afname van schadelijke emissies.

De herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren biedt een uitgelezen kans om tot een concrete visie op de verkeersproblematiek te komen. De Buurtstichting Mooi 's-Graveland roept het College van B&W dan ook op om samen met de gemeente Hilversum een concreet plan te ontwikkelen om de verkeersstromen op het Noorder- en Zuidereinde te reguleren door ervoor te zorgen dat de wegen voldoen aan de richtlijnen voor verkeersveiligheid en maatregelen te nemen om de snelheid te verlagen en doorgaand verkeer te beperken.

Parkeren

Het aantal parkeerplaatsen op het Noorder- en Zuidereinde is beperkt. Dit resulteert in een hoge parkeerdruk en scheef parkeren. Naast de parkeerbehoefte van bewoners worden de parkeerplaatsen ook gebruikt door bezoekers van de buitenplaatsen van 's-Graveland. Naar verwachting zal de openstelling van Trompenburg in 2025 leiden tot een verdere toename van bezoekers. Momenteel biedt het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten betaalde parkeergelegenheid. Bij de ingang van Gooilust is een zeer beperkt aantal gratis parkeermogelijkheden beschikbaar, waardoor bezoekers uitwijken naar parkeerplaatsen op het Noorder- en het Zuidereinde.

Mooi, veilig & toekomstbestendig
Buurtstichting Mooi 's-Graveland.

De Buurtstichting Mooi 's-Graveland verzoekt de gemeente hierop beleid te maken om te voorkomen dat de parkeerdruk bij openstelling van Trompenburg verder toeneemt.

Beschermd dorpsgezicht

In het herindelingsontwerp wordt een schematische weergave gegeven van de beschermde dorpsgezichten van Wijdemeren en Hilversum. De Buurtstichting Mooi 's-Graveland is blij dat beide gemeentes zich blijven inzetten voor het behoud van erfgoed. Erfgoed wordt terecht erkend als een kernwaarde die bepalend is voor de ruimtelijke inrichting.

De Buurtstichting benadrukt in dit kader dat niet alleen de buitenplaatsen van 's-Graveland tot het beschermde dorpsgezicht behoren, maar ook grote delen van het dorp zelf, met de kenmerkende dubbele bomenrij en de vaart. Hoewel de gemeente Wijdemeren in haar beleid het behoud van historische dorpskernen vooropstelt, constateert de Buurtstichting dat hier in de praktijk te weinig van terecht is komen. De Buurtstichting pleit er daarom voor dat de gemeente niet alleen inzet op behoud, maar zich nadrukkelijk richt op het herstel van de historische dorpskernen, waaronder de historische dorpskern van 's-Graveland.

Dit sluit aan bij het beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland, waarin lintdorpen worden erkend als waardevolle landschappen met een kenmerkend historisch patroon. De provincie Noord-Holland streeft naar het behoud van de ruimtelijke structuur van lintdorpen en het omliggende open landschap, waarbij de bebouwing wordt beperkt tot het strikt noodzakelijke en uitbreidingen en verstedelijking worden ontmoedigd. Hierbij vormt het landelijke karakter van de lintdorpen en het behoud van zichtlijnen en openheid een belangrijke voorwaarde. De Buurtstichting Mooi 's-Graveland verzoekt de gemeente hier nadrukkelijk aandacht voor te hebben.

Conclusie

De Buurtstichting Mooi 's-Graveland constateert dat het herindelingsontwerp onvoldoende concrete uitwerking biedt om de gevolgen van de fusie met Hilversum goed te kunnen beoordelen. Hierdoor wordt de inspraak van belanghebbenden beperkt en dreigt de zienswijzefase een formaliteit te worden in plaats van een volwaardige stap in het besluitvormingsproces. Wij verzoeken het College van B&W dan ook nadrukkelijk om het herindelingsontwerp aan te vullen met specifieke maatregelen en beleidslijnen op het gebied van mobiliteit, parkeren en het behoud van het beschermde dorpsgezicht. Dit is essentieel om de belangen van de inwoners van 's-Graveland te waarborgen en een zorgvuldige en transparante besluitvorming te garanderen.

Met vriendelijke groet,
Namens de Buurtstichting Mooi 's-Graveland

drs. M.J. (Mark) Eujen, secretaris

Mooi, veilig & toekomstbestendig
Buurtstichting Mooi 's-Graveland.

gemeente gooisemeren

Gemeente Hilversum en gemeente
Wijdemeren
Colleges van B en W
p/a Postbus 9900
1201 GM Hilversum

Datum: 6 februari 2025
Onderwerp: Zienswijze herindelingsontwerp Hilversum en Wijdemeren

Geachte colleges van Hilversum en Wijdemeren,

Op 13 december 2024 hebben wij uw brief ontvangen waarin de gelegenheid wordt geboden een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp voor de lichte samenvoeging van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Wij danken u voor deze gelegenheid en spreken onze waardering uit voor de kwaliteit van het herindelingsontwerp.

Steun voor herindeling

We vinden het vanuit het perspectief van de regio belangrijk dat Wijdemeren behouden blijft voor de regio Gooi en Vechtstreek. Door deze samenvoeging blijft de schaalgrootte overeind. Dit is belangrijk voor strategische belangenbehartiging en voor een efficiënte uitvoering van de opgaven die wij in onze Regionale Samenwerkingsagenda hebben benoemd. Onze kernboodschap is dan ook dat wij de herindeling in de basis ondersteunen.

Met deze herindeling kan de regio haar identiteit behouden en tegelijkertijd sterker en veerkrachtiger worden. Wij zijn van mening dat het een belangrijke stap markeert in het behoud van het culturele en historische karakter van onze regio, terwijl we ons ook blijven richten op een toekomst die duurzaam, gezond en veilig is.

Waardering

We spreken gezamenlijk onze waardering uit dat Hilversum de verantwoordelijkheid neemt om in te gaan op het herindelingsverzoek van Wijdemeren. Hiermee ontstaat het positieve toekomstbeeld dat de kwetsbaarheid vermindert en het voorzieningenniveau en de dienstverlening voor de inwoners van Wijdemeren, met het oog op de huidige uitdagingen en toekomstige opgaven, behouden blijft of naar een hoger niveau kan worden gebracht. Met deze positieve grondhouding als uitgangspunt willen we de volgende aandachtspunten inbrengen:

Zienswijze: Gemeente Gooise Meren (nr. 40)

Behouden regionale balans en verhoudingen

Op dit moment werken de regiogemeenten op onderdelen intensief samen. Deze samenwerking vindt o.a. plaats in de Veiligheidsregio en het samenwerkingsverband Regio Gooi en Vechtstreek.
De huidige samenwerking is gebaseerd op gelijkwaardigheid, biedt iedere gemeente ruimte en doet recht aan ieders eigenheid. De herindeling biedt kansen, maar kan ook leiden tot onbalans. Wij vinden het van belang de huidige evenwichtige bestuurlijke verhoudingen en onderlinge solidariteit te behouden en te verstevigen. Hier moeten wij samen alert op blijven. De gemeente Hilversum is en blijft binnen deze samenwerking één van de samenwerkende partijen, die op dit moment in een goede harmonie met de andere gemeenten een centrumrol in onze regio vervult. Wij zien in deze herindeling geen aanleiding voor aanpassing van deze rol. We zijn dan ook blij met uw boodschap in paragraaf 3.5 'Regionaal perspectief' van het herindelingsontwerp, dat ook de toekomstige gemeente Hilversum zich voor deze balans zal blijven inzetten.

Samen verantwoordelijk

We realiseren ons – op basis van onze eigen ervaring bij de vorming van de gemeente Gooise Meren - dat een herindeling een intensief traject is, met gerede kans dat Hilversum zich tijdelijk meer op de interne organisatie moet richten en dan mogelijk minder aandacht heeft voor de regionale samenwerking. Het is belangrijk als regiogemeenten gezamenlijk te zorgen dat alle gemeenten goed aangesloten blijven en te zorgen dat de belangen van de verschillende gemeenten blijven meetellen. Dit doen we o.a. door vanuit diverse gemeenten bestuurlijke rollen te vervullen op posities bij de MRA en de Regio Gooi en Vechtstreek. Waar nodig zijn wij graag bereid ons extra in te zetten.

Aanvullende aandachtspunten vanuit het perspectief van gemeente Gooise Meren

Hilversumse Meent
De voorgenomen herindeling is wat ons betreft ook het moment om grenscorrecties te overwegen daar waar de historisch ontstane gemeentegrens tot onlogische of onwenselijke situaties leidt. Een van die plekken is de Hilversumse Meent, waarvan de geografische ligging geïsoleerd is ten opzichte van Hilversum en de inwoners grotendeels zijn aangewezen op de voorzieningen (zoals sport en onderwijs) en de sociale samenhang van de woonkern Bussum (gemeente Gooise Meren). Bij de gesprekken over de herindeling in 2016 die geleid hebben tot de huidige gemeente Gooise Meren, is de Hilversumse Meent niet betrokken. Wij denken dat deze voorgenomen herindeling een goed moment is om dit alsnog te doen, waarbij de betrokken inwoners hierover uiteraard nog moeten kunnen meepraten. In de verkenningsfase van deze herindeling, toen we onderzochten of Gooise Meren, en zo ja onder welke voorwaarden, beschikbaar zou zijn als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdemeren, hebben we ook al aangegeven dit als een belangrijk aandachtspunt te zien.

Bestuurlijke balans
Mede als gevolg van recente ervaringen is de bestuurlijke balans in onze regio voor ons een belangrijk onderwerp. Met de voorgenomen fusie zal iets minder dan de helft van het inwonertal van de Gooi- en Vechtstreek in de nieuwe gemeente Hilversum wonen. Het groter worden van de gemeente Hilversum kan een onevenwichtige opstelling van uw bestuur in de regionale samenwerking vergroten. Graag willen wij met u op korte termijn in gesprek om in

uw herindelingsontwerp waarborgen te verankeren voor de gelijkwaardige samenwerking van de vijf regionale gemeenten van uiteenlopende grootte. Een grenscorrectie tussen Hilversum en Gooise Meren (ter plaatse van de Hilversumse Meent) kan één van de mogelijke waarborgen zijn om een gelijkwaardige samenwerking te bewerkstelligen.

Tot slot

We spreken onze waardering uit voor het tot nu toe zorgvuldig doorlopen proces rondom de herindeling. Wij wensen de gemeenten Hilversum en Wijdemeren succes met de implementatie van de voorgenomen herindeling. Wij verzoeken u het herindelingsontwerp aan te passen op de door ons ingebrachte aandachtspunten en we gaan hierover vanzelfsprekend graag op bestuurlijk niveau met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

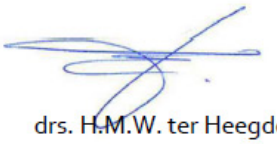

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester

Postbus 57, 1200 AB Hilversum
Bezoekadres: Kamerlingh Onnesweg 148, 1223 JN Hilversum

T.a.v. college Hilversum en college Wijdemeren

Datum: 12 februari 2025
Onze referentie:
Uw referentie: -
Bijlage: -
Onderwerp: Zienswijze herindelingsontwerp Hilversum Wijdemeren

Behandeld door: j. van der Zwan
Telefoon -
E-mail:

Geachte colleges van burgemeester en wethouders Wijdemeren en Hilversum,

Dank voor het toesturen van het herindelingsontwerp 'Samen Sterker'. Wij maken graag gebruik van de gelegenheid van uw verzoek aan ons om een zienswijze in te dienen.

Het herindelingsontwerp ten aanzien van de lichte samenvoeging van de gemeente Wijdemeren bij de gemeente Hilversum per 1 januari 2027 is voor ons helder en concreet vormgegeven. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek kijkt dan ook met een positieve blik naar het voornemen tot deze samenvoeging en ziet geen principiële bezwaren.

Naar aanleiding van het herindelingsontwerp zijn er twee onderwerpen die wij kort onder de aandacht willen brengen. Genoemde onderwerpen worden hierna kort toegelicht.

In een eerdere fase van het proces tot gemeentelijke herindeling hebben wij aandacht gevraagd voor de mogelijke financiële herverdeeleffecten die zouden kunnen ontstaan bij de diverse onderzochte varianten. Het door u aangeboden herindelingsontwerp geeft op hoofdlijnen inzicht in de mogelijke financiële effecten die de gemeentelijke herindeling met zich mee zal brengen.

De herindeling lijkt vooralsnog geen gevolgen te hebben voor de financiële bijdragen van het Rijk aan de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. Immers, de omvang van de veiligheidsregio als geheel wijzigt niet. De samenvoeging heeft echter wel directe consequenties voor de lastenverdeling tussen de deelnemende gemeenten van de veiligheidsregio. De gemeentelijke bijdrage aan de veiligheidsregio wordt grotendeels bepaald door de bijdragen die gemeenten ontvangen vanuit het Gemeentefonds, sub-cluster crisisbeheersing en brandweer. Op basis van het door gemeenten Hilversum en Wijdemeren opgeleverde herindelingsontwerp is de verwachting dat de samengevoegde gemeenten meer gelden gaan ontvangen vanuit het sub-cluster crisisbeheersing en brandweer, dan de afzonderlijke gemeenten Hilversum en Wijdemeren nu doen. Dit komt voornamelijk door een toename in het aantal woonkernen in de gemeente, dat als factor meeweegt.

Het effect hiervan is vermoedelijk dat de gemeente Hilversum daardoor na de samenvoeging meer zal bijdragen aan de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek dan Hilversum en Wijdemeren nu samen doen. Voor Hilversum staat hier een hogere bijdrage vanuit het gemeentefonds ter compensatie tegenover. De bijdragen van de overige gemeenten zullen hierdoor naar verwachting afnemen. De omvang van het financieel effect is op dit moment nog niet exact te bepalen.

Het ingediende herindelingsontwerp maakt ook duidelijk dat de huidige gemeenschappelijke regeling van veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek aangepast zal moeten worden. Voor ons als veiligheidsregio is het wenselijk om de door te voeren inhoudelijke wijzigingen in afstemming met de projectorganisatie 'samen sterker' voor te bereiden zodat er op het moment van samenvoegen ook voor de veiligheidsregio een passende gemeenschappelijke regeling is vormgegeven die past bij de samenstelling van de nieuwe gemeentelijke situatie.

Zienswijze: Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (nr. 41)

Als algemeen bestuur zetten wij uiteraard graag onze taken ten aanzien van brandweerzorg en crisisbeheersing onverminderd voort voor de bewoners en samenleving van de mooie regio Gooi en Vechtstreek. Met enthousiasme kijken wij uit naar de nieuwe samenstelling van gemeenten.

Wij wensen u succes met het vervolgproces.

Met vriendelijke groet,

Namens het Algemeen bestuur Gooi en Vechtstreek,

Secretaris Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en Vechtstreek

John van der Zwan

plaatsvervangend Voorzitter Veiligheidsregio Gooi

Han ter Heegde

Zienswijze Thuizbij Kinderopvang (nr. 42)

Als projectleider van Thuizbij Kinderopvang dien ik namens de eigenaar deze zienswijze in. In deze zienswijze (in de bijlage) wijzen wij u in paragraaf 1 op het belang van kinderopvang in Nederhorst den Berg met verwijzingen naar de toekomstvisie op kleine scholen (19 december 2017) waarbij onder andere de kindvisie is vastgesteld door gemeente Wijdemeren, het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2024-2039, waarbij de kindvisie leidend is, en

wordt gesteld dat onderwijs thuisnabij in kleine kernen van belang is. In paragraaf 2 laten wij zien dat in het herindelingsontwerp vele positieve elementen zitten die dit advies en de noodzaak van de bestaande kinderopvang in Nederhorst den Berg onderschrijven. In paragraaf 3 vragen wij aandacht voor een aantal kritische aandachtspunten over datgene wat wij in het herindelingsontwerp (vooralsnog) missen. In paragraaf 4 doen wij een aantal aanbevelingen waarvan wij hopen dat die door uw college worden opgevolgd. In de conclusie in paragraaf 5 onderstrepen wij nogmaals het belang van kinderopvang in Nederhorst den Berg als onmisbare pijler van de gemeenschap. Omdat wij van mening zijn dat alleen zo onze dorpsgemeenschap leefbaar en levendig blijft voor (jonge) gezinnen die hard nodig zijn om het dorp maatschappelijk en economische een gezond toekomstperspectief te bieden.

Bijlage Zienswijze Thuizbij Kinderopvang Nederhorst den Berg 9-1-2025.pdf

23-01-2025 Zienswijze

1. **Uw gegevens**

Opgesteld door eigenaar Kinderopvang Thuizbij, Nederhorst den Berg

2. **Uw zienswijze gaat over**

Sterke dorpen, wijken en buurten

Zienswijze op het herindelingsontwerp Wijdemeren en Hilversum met betrekking tot Kinderopvang organisatie Thuizbij, Nederhorst den Berg.

3. **Uw zienswijze**

1. Belang van Kinderopvang in Nederhorst den Berg

De kinderopvang speelt een cruciale rol in onze gemeenschap. Het biedt ouders in Nederhorst den Berg de mogelijkheid om werk en gezin te combineren, terwijl kinderen profiteren van een veilige, stimulerende omgeving. Wij zijn ook voor de dorpsgemeenschap Ankeveen waar een kinderopvang ontbreekt het meest voor de hand liggende alternatief.

Momenteel beschikken wij over drie locaties.

Thuizbij Sociaal Cultureel Centrum

- Hele dagopvang (0 tot 4 jaar)
- Hele dagopvang (2 tot 4 jaar)

De kinderopvang in het SCC speelt een cruciale rol in onze gemeenschap. Het Sociaal Cultureel Centrum is goed bereikbaar, zowel te voet als met de fiets, wat bijdraagt aan de toegankelijkheid voor alle inwoners. Het SCC* is een levendige en voor ons dorp belangrijke ontmoetingsplaats waar onze opvang voor onze jongste groepen goed past.

Thuizbij Jozefschool

- Naschoolse opvang
- Halve dagopvang
- Voorschoolse opvang

Thuizbij BSO
Tennispark Nederhorst

- Buitenschoolse opvang

**Het Sociaal Cultureel Centrum heeft een eigen Zienswijze ingediend die wij onderschrijven*

In het totaal bieden wij opvang voor bijna 200 kinderen.

In de ***Toekomstvisie op kleine scholen*** zoals vastgesteld door de Gemeente Wijdemeren op 19-12-2017 wordt de Kindvisie in paragraaf 2.1 pag. 7 als volgt verwoord:

Het is van belang dat ieder kind passend onderwijs krijgt. De ambitie is om een doorlopende leerlijn voor kinderen van 0-12 jaar te bieden. Hierbij is een soepele overgang tussen voorschools educatie, peuteropvang, primair onderwijs en buitenschoolse opvang van belang.

In het ***Integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2024-2039*** van de Gemeente Wijdemeren is deze Kindvisie leidend.

In paragraaf 2.2. Aanbod pag. 7 wordt gesteld dat

Onderwijs thuisnabij in kleine kernen van belang is.

In paragraaf 2.3 Samenwerking pag. 8 wordt het volgende geciteerd uit door de Gemeente Wijdemeren vastgestelde ***Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2023*** en wordt aangegeven dat deze uitgangspunten in het IHP worden overgenomen:

- Uitgangspunt van dit beleidskader is multifunctionaliteit van voorzieningen en het openstellen van gebouwen voor de buurt en de kern. De schoolgebouwen/kindcentra spelen hierin een belangrijke rol;
- Een optimale samenwerking tussen kinderopvang en basisonderwijs versterkt het netwerk aan voorzieningen rondom de kinderen in Wijdemeren;
- Waar het mogelijk en kansrijk is kunnen nieuwe samenwerkingen aangegaan worden en bestaande samenwerking inhoudelijk en/of ruimtelijk worden versterkt.
- De kinderopvang speelt bij het aangaan van deze samenwerkingen een belangrijke rol. Bij ieder project dient de behoefte aan kinderopvang te worden geïnventariseerd en meegenomen in het project.

Zoals uit bovenstaand blijkt heeft de gemeente Wijdemeren in haar beleidsstukken aandacht besteed aan het formuleren van een kindvisie en hiervoor ook uitgangspunten geformuleerd uit de nu voorliggende stukken komt voor ons voldoende naar voren wat de kindvisie van de toekomstige gemeente zal zijn en welke uitgangspunten zij zal gaan hanteren

2. Positieve elementen van het herindelingsontwerp

Het herindelingsontwerp bevat een paar aanknopingspunten die een positieve invloed kunnen hebben op het behoud en versterken van de kinderopvang in Nederhorst den Berg mits beleidsrijk en concreet uitgevoerd en rechtdoend aan de al bestaande structuren en initiatieven:

-pagina 13 *Het **behouden** en versterken van identiteit, sociale cohesie en **voorzieningen** ...een belangrijke opgave* is,

-pagina 17 *Veel inwoners van Wijdemeren en Hilversum vinden een dorps karakter en **goed bereikbare voorzieningen** belangrijk*

-pagina 25 *Als perspectief voor inwoners zien we mogelijkheden voor: • Maatwerk in behoud en versterking van dorpen, wijken en natuur. • **Goed bereikbare voorzieningen**: zorg, welzijn, sport, cultuur, **onderwijs.***

3. Kritische aandachtspunten

Na lezing van het ***Herindelingsontwerp Wijdemeren en Hilversum*** komen wij tot de conclusie dat een visie op onderwijs of een verwijzing naar onderliggende documenten zoals een IHP, waarin in ieder geval gesproken wordt over de wettelijke verplichting van een gemeente om het gebouwenbeheer voor onderwijs te doen, ontbreekt.

Immers als er gesproken wordt over *Onze kwaliteiten en Identiteiten* in hoofdstuk 2 of over ons *Toekomst perspectief* in hoofdstuk 3 dan mag vanuit ons perspectief de kinderopvang en het onderwijs voor jongeren van 0 -tot 12 jaar niet ontbreken. Juist deze doelgroep vormt een belangrijk onderdeel van de dorpen, kernen en wijken omdat ze afhankelijk zijn van de voorzieningen in en rondom hun woonplek. Thuizbij kinderopvang en onderwijs in een doorlopende lijn is van groot maatschappelijk en economisch belang en draagt bij aan de leefbaarheid en levendigheid van de directe omgeving waarin (jonge) gezinnen het merendeel van hun tijd doorbrengen.

Zoals hierboven reeds is geschreven:

De kinderopvang en primair onderwijs spelen een cruciale rol in onze gemeenschap. In het bijzonder kinderopvang biedt ouders in Nederhorst den Berg en alle andere woonkernen de mogelijkheid om werk en gezin te combineren, terwijl kinderen profiteren van een veilige, stimulerende omgeving.

4. Aanbevelingen

Om de toekomst van het voorzieningenpeil van de kinderopvang en het primair onderwijs na de herindeling te waarborgen en daar waar mogelijk te verbeteren, stellen wij de volgende maatregelen voor:

-Toevoeging aan het Herindelingsplan van minimaal een paragraaf over de onderwijs/kind visie inclusief kinderopvang van de nieuw te vormen gemeente of een uitleg over het proces dat moet leiden naar een gemeenschappelijke nieuwe visie.

-Betrekken van alle organisaties voor kinderopvang en de besturen die zorg dragen voor primair onderwijs in alle betrokken woonkernen bij het opstellen van een gemeenschappelijke onderwijs/kind visie. Wij zijn te allen tijde bereid en beschikbaar om actief mee te denken.

-Voor onze eigen organisatie Thuizbij en alle andere betrokken opvang- en onderwijsorganisaties en besturen in Nederhorst den Berg vragen wij garanties voor het behoud en daar waar nodig verbetering van de huidige opvang/onderwijsvoorzieningen. Heel specifiek vragen wij om meer invloed en betrokkenheid bij de uitvoering van het huidige IHP; zeker daar waar het gaat om het huidige tekort aan fysieke ruimte om voldoende kinderopvang plekken te realiseren.

- Betrekken van de gemeenschap door een actieve inspraak en participatie van inwoners van Nederhorst den Berg bij beslissingen die het voorzieningenpeil van de kinderopvang en het onderwijs raken.

- Wij zijn te allen tijde bereid en beschikbaar om mee te denken over mogelijke gebiedsontwikkelingen in ons dorp, Nederhorst den Berg. Wij zijn op de hoogte van het IHP waarin wordt aangegeven dat in 2027 (vervangende) nieuwbouw zal plaatsvinden voor twee van de drie scholen voor primair onderwijs en in 2028 voor de derde school. Het spreekt voor zich dat wij graag tijdig betrokken willen worden bij de planvorming.

Zienswijze: S.V. ‘s -Graveland (nr. 43)

Zienswijze van S.V. ‘s-Graveland over sport en Aaccommodatiebeleid in de nieuw te vormen gemeente na de fusie van gemeente Wijdemeren en gemeente Hilversum

Met het oog op de aanstaande fusie en de vorming van een nieuwe gemeente, maakt S.V. ‘s-Graveland graag gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijze te delen over de (voetbal)sport en het toekomstige accommodatiebeleid. Als lokale sportvereniging met een belangrijke maatschappelijke functie in Wijdemeren vinden wij het van groot belang dat sportvoorzieningen een centrale plaats innemen/behouden in de beleidsontwikkeling. Hieronder lichten wij onze belangrijkste punten toe.

Sportverenigingen zoals S.V. ’s-Graveland bieden recreatiemogelijkheden (zowel actief als passief) en vervullen een cruciale rol in de samenleving: ze bevorderen gezondheid, dragen bij aan de sociale cohesie, spelen een rol in het voorkomen van eenzaamheid, laten leden (met name jeugd) zich ontwikkelen op sportief gebied én in maatschappelijke zin.

Sportaccommodaties dienen daarom te voldoen aan actuele standaarden. In aantal als het gaat om velden en kleedkamers, maar ook in kwaliteit.

Om dit mogelijk te maken en te houden is een eenduidig beleid in huurprijzen en onderhoudsbijdragen wenselijk. Dit geldt ook voor het voortzetten van subsidies of het instellen van aanvullende subsidies voor jeugdactiviteiten, opleidingen en overige subsidies op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid en energie.

Het is van belang dat sportverenigingen betrokken worden bij het vormen van nieuw beleid; wij pleiten daarom voor structureel overleg met sportverenigingen over bestaand en nieuw te vormen beleid.

Verenigingen hebben voor het uitvoeren van hun activiteiten te maken met financiële uitdagingen. Dat geldt voor de dagelijks uitvoering, maar zeker ook op het moment dat we komen te staan voor noodzakelijke investeringen. Het is daarom van groot belang dat er financiële regelingen zijn die verenigingen ondersteunen om noodzakelijke investeringen op een verantwoorde wijze mogelijk te maken.

Dergelijke regelingen bevorderen de haalbaarheid van belangrijke investeringen in sportaccommodaties en biedt verenigingen de financiële ruimte om bij te dragen aan een vitaal sportklimaat in de nieuwe gemeente.

Wij hopen en verwachten dat onze uiteenzetting bijdraagt aan een toekomstbestendig accommodatiebeleid waarin sport een prominente plaats krijgt. Wij zijn graag bereid om deze zienswijze in een persoonlijk gesprek nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur
van de S.V. ’s-Graveland,

Marc Degekamp
voorzitter

Zienswijze: inwoner Hilversum (nr. 44)

Goedemorgen,

Als een gemeente z'n eigen broek niet kan ophouden is dat vervelend, en er moet vergaand uitgezocht worden wat de oorzaak is. Uiteraard is het goed dat andere (buurt) gemeentes helpen, maar het kan niet zo zijn dat hierdoor de inwoners van Hilversumers meer gaan betalen en de inwoners van Wijdemeren fors!! minder. Het is ook hun eigen verantwoordelijkheid om hun gemeenten financieel op orde te hebben, hun huishoudboekje moet sluitend zijn. Nu gaan de inwoners in Hilversum fors meer betalen voor hen. Wij moeten dit echter ook maar kunnen bekostigen, de broekriem aantrekken voor het mismanagement van de andere gemeenten. Ik vind dit niet juist. Ik snap het samen sterker principe, deel klopt dat, deels is dit propaganda om dit besluit gewoon erdoorheen te drukken.

Met het salaris wat de politici gemiddeld verdienen zal het voor hen niet zo'n probleem zijn. Maar voor de lagere inkomens in Hilversum, hoe wordt dat gecompenseerd voor hen?

Zienswijze: inwoner Wijdemeren (nr. 45)

Aan het College van B&W gemeente Wijdemeren

Postbus 190,

1230 AD Loosdrecht

Nederhorst den Berg

8 februari 2025

Onderwerp: zienswijze herindelingsontwerp

Geacht College,

Hierbij doe ik u toekomen mijn zienswijze t.a.v. het herindelingsontwerp.

1. Herindeling is nu onontkoombaar.

Als gevolg van wanbestuur van een aantal opeenvolgende gemeentebesturen is herindeling van Wijdemeren nu helaas onontkoombaar. Schrijnend is het dat de partijen, die zich in hun verkiezingsprogramma's op niet mis te verstane wijze hadden uitgesproken vóór openheid en tégen opheffen van Wijdemeren (en daarmee veel kiezers hadden aangetrokken), na geheim overleg, niks openheid dus, door de bocht zijn gegaan: Wijdemeren wordt opgeheven.

De positieve inzet die een beperkt aantal inwoners heeft getoond om inbreng te leveren t.b.v. het herindelingsontwerp is bewonderenswaardig. Maar onbegrijpelijk is de hardnekkig weigering van het gemeentebestuur om het draagvlak te peilen. Hoe denken de door de politiek op het verkeerde been gezette kiezers over het opheffen van de gemeente?

-

De inwoners van Wijdemeren plukken de vruchten van de herindeling: een aanzienlijke tariefdaling wordt in het vooruitzicht gesteld.

Dat Hilversum daarvoor logischerwijs opdraait wordt verstopt. Waarom wordt niet eerlijk gezegd dat Hilversum opdraait voor het falen van achtereenvolgend besturen van Wijde meren! Gesuggereerd wordt dat 'de lasten voor Hilversummers niet stijgen'. Dat is natuurlijk niet waar! Zonder extra maatregelen stijgen de tarieven voor de Hilversummer aanmerkelijk. Dat wordt verzacht door "harmoniseren op het laatste tarief" waarmee een gat van zo'n 8 miljoen in de begroting wordt geslagen. Dat is dus niet beschikbaar voor te leveren diensten en voorzieningen. De gewone Hilversummer heeft dus absoluut geen enkele reden blij te zijn met de herindeling! Weliswaar draait hij misschien niet direct op voor de kosten middels de tarieven, maar de gemeente Hilversum draait er als geheel wél voor op. De enige Hilversummers die reden tot tevredenheid hebben zijn burgemeester en wethouders van Hilversum. Zij strijken jaarlijks ruim € 25.000 méér aan jaarsalaris op!

-

2. Opmerkelijke koerswijziging.

Het devies was "kwaliteit gaat voor tijd". In het Herindelingsontwerp Samen Beter punt 5.3 blz. 14 wordt dat devies verlaten: *"……Aandachtspunt hierbij is dat* ***zorgvuldigheid niet ten koste mag gaan van de voortvarendheid****".* Met andere woorden dat: ***"kwaliteit niet ten koste mag gaan van de snelheid/tijd"****.*

- **Waarom is het respectabele adagium "kwaliteit gaat voor tijd/snelheid" verlaten en gaat nu "tijd vóór kwaliteit". De mate van zorgvuldigheid wordt beperkt door de beschikbare tijd!**

Het volgende illustreert dat:

- Het herindelingsontwerp is kennelijk niet toereikend; er moet een aanvulling komen in de vorm van een bestuursovereenkomst; zie pt 3.

- De gemeente Hilversum maakt geen gebruik van het voorhanden zijnde referendum om het zo gewenste draagvlak te bepalen, omdat dat te veel tijd kost; zie punt 6
- Ook Wijdemeren neemt niet de moeite/tijd het draagvlak onder inwoners te bepalen; zie punt 6
- Er wordt een volstrekt onvolledige onderbouwing gegeven van de gemaakte en te maken interne en externe frictiekosten; zie punt 9.

3. Bestuursovereenkomst.

Vandaar de unaniem aangenomen motie: *"Met het college van Hilversum de concrete afspraken en samenwerking voor 2025 2026 verder vorm te geven en vast te leggen in een bestuursovereenkomst".* Die bestuursovereenkomst moet tegelijk met het herindelingsontwerp besproken worden. Waarom nu pas, dat had toch in het herindelingsontwerp moeten staan, zodat het deel uitmaakt van de zienswijzeprocedure. Nu kan het niet betrokken worden in de zienswijzeprocedure!

- **Hoe is het wél mogelijk in te spreken op het bestuursakkoord?**
- **Of wordt ook hier de zorgvuldigheid opgeofferd aan de voortvarendheid.**

4. Zienswijze:

Op blz. 6 B1. Van het **Dynamisch plan van aanpak** staat:

*"In de fase van herindelingsadvies **verwerken we alleen zienswijzen over financiën**. Bij het herindelingsadvies stellen de gemeenteraden **opdrachten vast voor harmonisatievraagstukken"**.*

- **Worden zienswijzen die niet over financiën gaan genegeerd? Waarom staat dat er?**
- **Welke opdrachten zijn dat? Waar staan die in het herindelingsontwerp?**

5. Herindelingsscan beleidskader-gemeentelijke-herindeling2.pdf

*Het ministerie van BZK heeft in samenwerking met de provincies de herindelingsscan ontwikkeld. Deze scan kan worden **uitgevoerd door de betrokken provincie in samenwerking met het ministerie**.* De rapportages geven dat niet aan! Wél wordt het CBS genoemd als bron.

- **Is deze scan uitgevoerd door de betrokken provincie in samenwerking met het ministerie?**
- **Zo nee, waarom niet? Kan dat niet tot vragen leiden?**

6. Maatschappelijk draagvlak.

Uit beleidskader-gemeentelijke-herindeling2.pdf : ***"Draagvlak: lokaal bestuurlijk, regionaal en maatschappelijk.*** *..... Het kabinet verwelkomt voorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten **en een zo groot mogelijke meerderheid van hun inwoners kunnen** rekenen".*

- **Voldoet de aanpak aan die wens?**

In de raadsvoordracht staat: *"De samenleving is in lijn met de opdracht betrokken: iedereen die dat wilde, kon meepraten en zijn inbreng leveren".* Dat suggereert een groot draagvlak.

De positieve inzet die een aantal inwoners hebben getoond om inbreng te leveren aan het herindelingsontwerp is bewonderenswaardig. Maar dat is slechts een zeer beperkt deel van de samenleving. Als het om 500 mensen gaat, dan is dat 2% van de samenleving en dat is geen indicatie voor het draagvlak. Het draagvlak, in de zin van steun voor het opheffen van de gemeente is niet vastgesteld. Dat is niet zorgvuldig; vertrekpunt lag vast: Wijdemeren heeft geen bestaansrecht!

- **Het draagvlak, in de zin van steun voor het opheffen van de gemeente is niet vastgesteld.**
- **Is het uitgesloten dat het niet aan de wens van het kabinet voldoet en tot kritische opmerkingen/vragen van het Rijk leidt: wat is het draagvlak?**

7. Lasten voor burger.

"Harmoniseren van de woonlasten op het laagste tarief is mogelijk". Het college krijgt opdracht om met het college van Hilversum variant 2b uit de variantenanalyse voor de woonlasten als denkrichting verder uit te werken. Het is niet duidelijk wat het besluit voor de woonlasten van de inwonenden betekent

- **Wat betekent dat voor de tarieven? In het herindelingsontwerp wordt dus geen uitsluitsel gegeven omtrent een belangrijk aspect: de directe lasten voor de burger.**

8. Eén woonkern betekent € 4,4 miljoen méér algemene uitkering.

De gemeente baseert het aantal woonkernen en dus de extra algemene uitkering van €4,4 miljoen op de redenering: *"vóór de herindeling worden Loosdrecht en 's Graveland als twee aparte woonkernen gezien. De blokken grenzen immers niet aan elkaar. Na de herindeling worden Hilversum, Loosdrecht en 's Graveland als één woonkern gezien".*

Deze conclusie is opmerkelijk en niet onderbouwd. Is er niet af te dingen op die redenering dat, door toevoeging van één woonkern aan de twee bestaande woonkernen één woonkern ontstaat: 2+1= 1? In het BMC rapport wordt nota bene uitgegaan van 4 grote woonkernen na de herindeling. Is niet de (begrijpelijke) wens van de gemeenten de vader van de gedachte: een zo groot mogelijke algemene uitkering!?

Het zou erg vervelend maar als het Rijk de (kromme) redenering (2+1=1) niet volgt; dan wordt immers de uitkering uit het gemeentefonds lager!.

- **Teneinde niet onverhoopt voor verrassingen komen te staan lijkt het belangrijk dat in overleg met het rijk eenduidig is vastgelegd dat uitgegaan wordt van één woonkern.**
- **Is dat het geval? (Waar) staat dat in het herindelingsontwerp?**

9. Frictiekosten/verdeelmaatstaf.

"Het bedrag van de verdeelmaatstaf wordt over een periode van vijf jaar uitgekeerd, ***te beginnen in het jaar voorafgaand aan de herindeling".*** Dus voor het eerst in 2026. Het raadsvoorstel geeft onder punt 4 aan: "*Te dekken uit de algemene reserve en later te dekken vanuit Arhi-gelden".*

- **Vallen de in 2024 en 2025 gemaakte kosten onder de als frictiekosten gedefinieerde kosten?**
- **Uitkeringen beginnen in "het jaar voorafgaand aan de herindeling", 2026. Worden de in 2025 gemaakte kosten dan wel in 2026 uitgekeerd uit de Arhi-gelden?**
- **Kan worden gerekend op de genoemde jaarbedragen of wordt afgerekend opgemaakte (frictie)kosten**

Blz. 30 Plan van aanpak fusie- en veranderspoor: "*ramingen voor het procesgeld dat nodig is voor het uitvoeren van de directe opdrachten in 2025: totaal kosten € 1.782.000,--."*

- **Zit €410.000 tot maart 2025 daarin?**
- **Om welke directe opdrachten gaat dat en waarom is dat bedrag niet fatsoenlijk gespecificeerd? Te onderscheiden naar interne en externe kosten?**
- **Het rijk, de betaler, zal dat toch ook willen weten!**
- **Is dat voor Hilversum en Wijdemeren samen?**
- **Hoe past dat in de jaarlijks beschikbaar te stellen frictiekosten?**

Onderstaand overzicht is nog niet compleet, vanuit diverse deelprojecten wordt in de komende periode duidelijke welke middelen er nodig zijn om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

- **Waarom is dat niet compleet?**
- **Blijven de tot en met 31 maart 2025 gemaakte frictiekosten binnen de beschikbare budgetten?**
- **Waarom wordt geen duidelijk inzicht gegeven van de gemaakte en nog te verwachten kosten?**
- **Het rijk, de betaler, zal dat toch ook zal eisen!**
- **Het lijkt er op dat er onvoldoende inzicht is in de financiële administratie dat te leveren.**

> **Hoe kan je dat beoordelen terwijl de financiële administratie t.a.v. de interne en externe kosten niet op orde lijkt te zijn? Zie o.a. Goetheer laat niet los, prima - Rading Nul.**

Betaald parkeren

"Betaald parkeren wordt in Wijdemeren gezien als onnodig en ongewenst".

- **Zijn hier afspraken over?**

Dienstverlening.

De stukken zijn lyrisch over de herindeling en staan bol van gemeenplaatsen. Zo is verbetering van de dienstverlening een veel bezongen item. Zonder dat daar iets concreets in het vooruitzicht wordt gesteld.

- **Misschien iets voor de bestuursovereenkomst daar wat concreter in te zijn?**

Een detail, maar illustratief voor hoe serieus de gemeente die dienstverlening richting burger neemt. Een knullig, simpel voorbeeldje: het is in Wijdemeren nog steeds niet tot het bestuur doorgedrongen dat het een kwestie is van fatsoen dat inwoners/instanties die een brief aan de gemeente schrijven, te horen krijgen wat er met die brief is gedaan. Vooralsnog worden die brieven nagenoeg allemaal afgedaan met "voor kennisgeving aangenomen". Maar zelfs dat krijgt de briefschrijver niet te horen.

- **Is het bestuur bereid om de normale fatsoensnormen in acht te nemen en briefschrijvers fatsoenlijk te antwoorden?**

Hoogachtend

•

Zienswijze: Stichting Vliegveld Hilversum (nr. 46)

AANTEKENEN

College van burgemeester en wethouders
van de Gemeente Wijdemeren
Postbus 190
1230 AD LOOSDRECHT

Betreft: Zienswijze herindelingsontwerp

Hilversum, 7 februari 2025

Geacht college,

Vanaf 13 december 2024 tot en met 9 februari 2025 ligt het 'Herindelingsontwerp Wijdemeren en Hilversum' (hierna: het **'Herindelingsontwerp'**) van 12 november 2024 ter inzage. In het Herindelingsontwerp is bepaald dat de gemeente Wijdemeren vanaf 1 januari 2027 gaat fuseren met de gemeente Hilversum. Tot en met 9 februari 2025 heeft iedereen de mogelijkheid om een zienswijze over het Herindelingsontwerp in te dienen. Met deze brief maken wij (de Stichting Vliegveld Hilversum) van deze mogelijkheid gebruik.

Wij zijn niet tegen de fusie van beide gemeenten, maar maken ons wel ernstige zorgen over de woningbouwplannen in Ter Sype. Wij willen voorkomen dat de gemeente Wijdemeren hierover nog besluiten neemt voordat de fusie een feit is. Daar lijkt op te worden aangestuurd. De projectontwikkelaar DC Vastgoed heeft eind vorig jaar de eerste schetsontwerpen voor de nieuwe woonwijk gepresenteerd. Als voorafgaand aan de gemeentelijke fusie het principebesluit wordt genomen dat een nieuwe woonwijk zal worden ontwikkeld in Ter Sype, ondanks het vliegverkeer dat over deze locatie plaatsvindt, dan zal de fusiegemeente Hilversum worden opgezadeld met een probleemdossier. Wij zijn daarom van mening dat het verstandig is om in ieder geval met de besluitvorming over de ontwikkeling van Ter Sype te wachten tot het moment de gemeentelijke fusie heeft plaatsgevonden. Wij wijzen in dit verband op het volgende.

Bij de besluitvorming over woningbouw in Ter Sype zou het vliegverkeer van en naar het vliegveld Hilversum een van de belangrijkste aandachtspunten moeten zijn. Dit blijkt onder meer uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 6 augustus 2003 over het uitwerkingsplan 'Ter Sype'.[1] Het blijkt ook uit de Verordening Luchtvaartbesluit Vliegveld Hilversum van 23 januari 2015. Daarin is opgenomen dat woningbouw in Ter Sype slechts kan worden toegestaan als een balans wordt gevonden tussen de wens tot woningbouw, de gevolgen voor de omwonenden (eventuele toename van het aantal gehinderden) en de bestaande rechten van de luchthaven Hilversum (waaronder het voorkomen van een toename van het aantal klachten en eventuele beperkingen van de bedrijfsvoering). Dat deze belangenafweging met de laatste wijziging van het luchthavenbesluit niet langer op provinciaal, maar op gemeentelijk niveau moet worden gemaakt, doet hier niet aan af.

Tot nu toe komt hier niets van terecht. Met de projectontwikkelaar en de gemeente Wijdemeren hebben wij (als exploitant van het vliegveld) geen inhoudelijk overleg gehad. Met het oog op de participatieverplichtingen die zijn opgenomen in de Omgevingswet, had dat wel in de rede gelegen. Wij waren zeer verrast over de omvang van project Ter Sype in de eerste ontwerpschetsen. Daarnaast is geen onderzoek verricht naar de woningbouwplannen in relatie tot het vliegveld. Dit terwijl het van groot belang is dat het vliegverkeer in een zo vroeg mogelijk stadium bij de plannen wordt betrokken. Er moet worden voorkomen dat er een 'point of no return'

[1] ABRvS 6 augustus 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AI0815, r.o. 2.7.

ontstaat, waarbij definitief is gekozen voor woningbouw in Ter Sype en het belang van het vliegverkeer geen daadwerkelijke rol meer kan spelen in de afweging.

Dit geldt temeer, nu de exploitatie van vliegveld Hilversum is gebaseerd op een precair evenwicht, waarbij de inrichting van het vliegveld, het gebruik daarvan en de milieueffecten in de omgeving in balans worden gehouden. De milieugebruiksruimte van het vliegveld is strak begrensd, enerzijds door de aanwezigheid van woningen en andere gevoelige objecten in de directe omgeving, anderzijds door de noodzaak om het vliegverkeer af te wikkelen over drie onverharde landingsbanen met een beperkte lengte. Als dit evenwicht wordt verstoord omdat de milieugebruiksruimte van het vliegveld wordt beperkt door de nieuwe woningen, dan moet die gebruiksruimte elders worden gevonden. Dat kan alleen door een toename van de milieubelasting elders in uw gemeente, of door beperkingen of aanpassingen van de exploitatie. In dat laatste geval is sprake van planschade die, na de fusie, voor rekening komt van uw gemeente. Het principebesluit voor woningbouw in Ter Sype kan dus grote financiële en praktische gevolgen hebben, zodat uw gemeente bij de besluitvorming over Ter Sype betrokken dient te worden. Dat heeft uw gemeente in de zienswijze over de wijziging van het luchthavenbesluit in 2021 zelf ook al erkend. In deze zienswijze heeft u provinciale staten verzocht om de bestaande beperking van woningbouw in Ter Sype te handhaven.

Het is zeer waarschijnlijk dat de exploitatie van vliegveld Hilversum wordt belemmerd als in Ter Sype woningbouw wordt gerealiseerd. De woningen worden op een dusdanig korte afstand van het vliegveld gesitueerd, dat de exploitatie mogelijk niet meer kan voldoen aan de daarvoor geldende milieunormen. Bovendien is niet gewaarborgd dat ter plaatse van de beoogde woningen sprake zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, waardoor het aantal gegronde klachten over het vliegverkeer zal toenemen. Hier komt bij dat de gevolgen van onverhoopte ongevallen (die nooit helemaal kunnen worden uitgesloten) vele malen groter worden door de grote personendichtheid onder de aanvliegroute van het vliegveld. De veiligheid van piloten en hun passagiers kan evenmin worden gewaarborgd, omdat niet (meer) zal kunnen worden voldaan aan de specifieke veiligheidseisen die gelden voor het vliegveld Hilversum (door beperkte hoogteverschillen en turbulentie bij landen en opstijgen). Dit kan voor de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) aanleiding zijn om het gebruik van de baan te beperken.

Om nadelige gevolgen voor de exploitatie van het vliegveld én voor uw gemeente te kunnen uitsluiten, is het van belang om het vliegverkeer zorgvuldig en in breder verband te betrekken bij de beslissing over de woningbouwplannen in Ter Sype. Dat betekent tenminste dat de besluitvorming over Ter Sype pas kan plaatsvinden nadat de gemeenten zijn gefuseerd. Wij verzoeken u daarom om het voornemen om woningen te bouwen in Ter Sype te schrappen, of in ieder geval de besluitvorming daarover aan te houden totdat de gemeentelijke fusie heeft plaatsgevonden.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet. Wij zijn vanzelfsprekend graag bereid het voorgaande nader aan u toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Namens het Bestuur van de Stichting Vliegveld Hilversum

drs. V.H.A. Kager
Secretaris SVH

Zienswijze: Inwoner Wijdemeren (nr. 47)

Aan :
T.a.v. het college van Burgemeester en Wethouders, zienswijze herindelingsontwerp
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht

E.J.Siderius
De Kreek 4
1231NN Loosdrecht
Tel 06-15027628

7 februari 2025

Betreft: Zienswijze Herindelingsontwerp Wijdemeren-Hilversum
Z.80442/D.428325 11 december 2024
Geen draagvlak voor een vrijwillige fusie van Wijdemeren met Hilversum

Geachte dames en heren,

Met deze zienswijze geef ik mijn visie over het Herindelingsontwerp Wijdemeren-Hilversum Z.80442/D.428325 11 december 2024.

De zienswijze is opgebouwd uit

1) Voorgeschiedenis
2) Proces
3) Wettelijke kaders
4) Inhoud
5) Conclusie

1.Ahri's en Rapporten

Voorgeschiedenis

De Gedeputeerde Staten van Noord Holland besluit op 7 februari 2017 een procedure te starten als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) in de Gooi- en Vechtstreek (brief 94581 0/94884, bijlage). Een jaar later, 21 november 2018, maakt het bestuur van Noord-Holland bekend dat de gemeentelijke herindelingsprocedure in de Gooi en Vechtstreek is gestopt (brief dd 23 november 2018 kenmerk 305888/114). Het bestuur heeft dit besluit genomen naar aanleiding van het concept-beleidskader herindeling 2018 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit betekent dat Huizen, Laren, Blaricum, Hilversum en Wijdemeren niet langer verplicht moeten fuseren.
Intussen hebben de fracties van CDA, DorpsBelangen, VVD en D66 in de gemeenteraad van Wijdemeren hebben een akkoord gesloten over de vorming van een college voor de komende bestuursperiode 2018-2022 'Sterke dorpen, regionaal verbinden', april 2018. De gemeente Wijdemeren zet in op de vorming van één gemeente Gooi en Vecht binnen 10 jaar. Alle tussenvormen van een fusie sluiten ze uit. https://www.dorpsbelangen.nu/wp-content/uploads/2021/10/Bestuursakkoord-2018-2022.pdf

Gemeenteraden Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren gaan aan de slag met een *regionale samenwerkingsagenda* 2019-2022 'Voor inwoners, met elkaar'. De aanwezigheid van zowel bos en heide als de waterrijke natuur rondom het

Naardermeer en het plassengebied kenmerkt het landschap van Gooi en Vechtstreek. De 'groene' en 'blauwe' natuurwaarden zijn terug te zien in onder meer de Gooise stuwwal, de vechtweiden, de voormalige Zuiderzeekust en de veenplassen. https://www.regiogv.nl/wp-content/uploads/2019/04/Regionale-samenwerkingsagenda-2019-2022.pdf. Het plaatje toont dat de noordelijke grens van Gooi en Vecht bos en heide en de waterrijke natuur niet ophoudt bij Wijdemeren / Hilversum.

Bij de Gemeenteraadsverkiezingen Wijdemeren 2022-2026 stemden 5.578 inwoners op een Dorps/ Lokale Partij, 48 % van het totaal stemmen (11.560). 10 raadsleden behaalde een zetel op basis van een vertrouwen in het voortbestaan van de gemeente Wijdemeren.
De coalitie van De Lokale Partij, PvdA-GroenLinks en VVD start op 17 juni 2022 "vol goede moed en met maximale inzet een nieuwe bestuurlijke samenwerking. De opgaven zijn groot. Maar de wil om de gemeente op een goede en verantwoorde manier naar 2026 te leiden is groot. https://pvda-groenlinks-wijdemeren.nl/wp-content/uploads/2022/06/Coalitieakkoord-Plus-2022-2026-dd-8-juni-2022.pdf

2. **Van het kastje naar de muur**
Proces
Nog geen jaar later (mei 2023) gaan fractie voorzitters, burgemeester, wethouders en griffier van de gemeente Wijdemeren in gesprek met Mevrouw Zaal gedeputeerde Provincie Noord Holland over de toekomst van Wijdemeren.
De fractievoorzitters bieden op 3 juli 2023 een initiatiefvoorstel aan om te komen tot een bestuurlijke fusie van de gemeente met een andere gemeente in de regio, met als streefdatum 1 januari 2026 of zoveel eerder als mogelijk blijkt (voorgenomen besluit). Het eigen voorstel, feitelijk de gemeente Wijdemeren op te gaan heffen, wordt in de gemeenteraad van Wijdemeren op 12 juli 2023, aangenomen. De raad zal in september 2023 met inwoners, bedrijven en instellingen in gesprek te gaan over dit voorgenomen besluit.

De inwoners van Wijdemeren worden voor een voldongen feit gesteld van een op handen zijnde fusie.
Uit resultaten inwoners bijeenkomsten september 2023 (uit Toekomstperspectief en voorgenomen bestuurlijke fusie september 2023): Slechts een klein percentage (1 à 3%) van de inwoners is naar deze bijeenkomsten is gekomen. Zij laten weten:

Ook in de verkiezingsprogramma's stond hier niets over. Waarom is er niet gekozen voor een voorzichtig/langzamer traject waarbij eerst de risico's in kaart worden gebracht? Of waarom is niet gekozen voor een ambtelijke fusie, waarbij Wijdemeren eerst bij activiteiten die veel kennis, geld en tijd kosten, gaat samenwerken met een gemeente die dat onderdeel al wel goed op de rit heeft staan? Later kan dan alsnog gekozen worden voor een bestuurlijke fusie.
Inwoners vinden dat er veel onduidelijk is over de huidige situatie. Is het echt zo slecht gesteld met de huidige financiële situatie van de gemeente?
Aangegeven wordt dat het bij burgerparticipatie om meer gaat dan iets te mogen zeggen over details, terwijl het belangrijkste besluit al is genomen. Veel van de aanwezige inwoners willen gewoon geen fusie en vragen daarom om een referendum onder inwoners, om hiermee de mening van inwoners te peilen. Aanwezigen hebben geen vertrouwen in een fusie. Ze vragen zich daarom af wat deze fusie eigenlijk oplost, en of daarna de problemen opgelost zijn. In veel dorpen wordt opgemerkt dat grootschaligheid niets oplost. Een aantal inwoners geeft expliciet aan dat de genoemde problemen niet alleen de problemen van Wijdemeren zijn, maar van de samenleving in het algemeen en dat deze ook bij andere gemeenten spelen. Inwoners wonen prettig in het dorp waar ze wonen. Vaak werken ze ook in het dorp of in de omgeving. Ook zijn ze over het algemeen tevreden met de voorzieningen in hun dorp, ook als die niet optimaal zijn. Men heeft er mee leren leven en accepteert de situatie. Uitzondering vormt het slechte openbaar vervoer in veel dorpen, waardoor sommige

dorpen alleen bereikbaar zijn met de auto. Inwoners maken zich zorgen dat door een bestuurlijke fusie verenigingen en/of basisscholen uit hun dorp zullen verdwijnen. Ook het voortbestaan van de bibliotheek wordt genoemd.

Er is ook een enquête online gezet. Daaraan hebben 1394 inwoners deelgenomen.
Als er gevraagd wordt naar mogelijke voordelen van fuseren. Genoemd wordt een sterkere gemeente (beleidsvorming, politieke besluitvorming en uitvoering) (51%), waarschijnlijk lagere kosten per huishouding/bedrijf (48%) en een betere dienstverlening vanuit de gemeente (45%). Echter nadelen van een fusie overheersen: Respondenten zijn met name bang dat door een fusie ze als dorpen minder invloed op het beleid van een nieuwe gemeente krijgen (76%), de afstand tussen inwoners en ambtenaren en gemeentebestuur te groot wordt (64%) en dat ze zich minder betrokken voelen bij de nieuwe gemeente (64%).

De inbreng van inwoners opgedaan tijdens informatie avonden en enquête wordt gebruikt voor de 'uitgangspunten nodig om te komen tot keuzes voor verder gesprek met mogelijke fusiepartners'. Zonder dat de inwoners op voorhand van dit doel van de consultatie op de hoogte gesteld zijn. Het definitieve besluit was op dat moment immers niet genomen.
Waarom zijn de inwoners niet ruim voor 3 juli geïnformeerd en waarom moest er in het diepste geheim over dit onderwerp in achterkamertjes vergaderd worden? Deze vraag wordt stelselmatig door burgemeester Larson afgedaan met 'dat inspraak tot te veel emoties' bij de inwoners van Wijdemeren zou leiden. Wat hebben wij aan een burgemeester die alle inwoners van haar gemeente categorisch als emotioneel kenmerkt? Wat hebben we aan raadsleden die dat door te zwijgen beamen?

Tijdens de commissie vergadering, 3 oktober spreken 7 (+1) inwoners zich uit tegen het besluit om te gaan fuseren. Er is niet één voorstander bij. Deze ondubbelzinnige zienswijzen negeert de raad. Op 5 oktober 2023 bekrachtigd de raad van Wijdemeren het besluit van 12 juli 2023 te willen komen tot een bestuurlijke fusie van de gemeente Wijdemeren met een of meerdere gemeenten.
Het college wordt gevaagd verkennende gesprekken te voeren met de omliggende gemeenten.

Het algemeen bestuur van Regio Gooi en Vechtstreek laat intussen weten dat Wijdemeren voelt als familie en dat de Gooi en Vechtstreek zonder de inwoners van Wijdemeren niet meer hetzelfde is. Wij willen ons dan ook sterk maken om de gemeente Wijdemeren te behouden voor onze regio schrijven ze (brief 14 december 2023).

In het kader van participatie worden de inwoners van Wijdemeren 25 mei 2024 uitgenodigd voor een bijeenkomst over de herindeling. Een hooguit een 50tal inwoners is aanwezig. Tijdens de bijeenkomst krijgen de inwoners uit Wijdemeren de mogelijkheid om 'algemene opmerkingen, maar ook reflecties en suggesties' mee te geven op drie herindelingsvarianten:
a. Herindeling met Gooise Meren; b. Herindeling met Hilversum; c. Opsplitsing van Wijdemeren over Gooise Meren en Hilversum. Meerdere aanwezigen suggereren een fusie met zowel Gooise Meren als Hilversum, waarom is dat geen optie? Een terechte vraag. Immers de opdracht van de raad aan het college is een fusie met een of meer gemeenten te onderzoeken.
Opnieuw is het duidelijk dat de inwoners zich in het fusie traject buiten gesloten voelen. En twijfelen aan het bestaansrecht van de dorpen na een fusie. Voor de inwoners van Wijdemeren is het niet bekend wat de fusie gaat opbrengen. Waar zijn de bewijzen dat de fusie nodig is? En welke concrete problemen worden opgelost wanneer wij gaan fuseren?

Verzwakt college
Het is juli 2024, raad en college van Wijdemeren zijn op het moment dusdanig verzwakt dat men kan spreken van een demissionaire status. Vier wethouders zijn opgestapt, twee burgermeesters verdwenen en twee leden van de grootste partij zijn uit deze partij gestapt.

Desondanks neemt deze raad op 10 juli raadsvoorstel aan ingediend door de stuurgroep herindeling Principebesluit herindeling Wijdemeren-Hilversum. Onderdeel van het besluit is : Het college op te dragen om met de gemeente Hilversum een herindelingsontwerp op te stellen, waarin ten minste wordt ingegaan op: ii. De toetsingscriteria van het beleidskader herindeling, waaronder lokaal draagvlak en het duurzaam borgen van goede regionale verhoudingen.

In oktober bieden de fractievoorzitters van De Lokale Partij; CDA; PvdA/GroenLinks en VVD bieden een initiatief raadsvoorstel aan. Het Raadsvoorstel gedateerd 10 oktober 2024 bevat een Coalitieakkoord "Samen verder" 2024-2026. Het voorstel in niet in een commissievergadering besproken. Met als gevolg dat inspreken op dit onderwerp niet mogelijk was. Merkwaardig is dat twee van de indienende fractievoorzitters aan het raadsvoorstel een eigen positie als wethouder verbinden. Het coalitieakkoord "Samen verder" 2024-2026 voor kennisgeving aan te nemen en staat op de raadsagenda van 24 oktober. Naar aanleiding van de gang van zaken zijn de beide wethouders is gevraagd (brief 24-12-2024)
- Heeft u als fractievoorzitter rechtmatig gehandeld in het proces te komen tot een vrijwillige bestuurlijke fusie met gemeente Hilversum en waaruit blijkt dat?
-Kunt u de inwoners van Wijdemeren eerlijk uitleggen waarom u in juli 2023 het proces tot een vrijwillige fusie gestart bent?
-Waaruit blijkt dat er draagvlak is voor een fusieprocedure met gemeente Hilversum?
Omdat op zijn minst de schijn van een belangenverstrengeling gewekt is, is gevraagd voor 1 februari 2025 op deze brief inhoudelijk te reageren. Tot heden is geen reactie ontvangen.

3. Rechtvaardig
Wettelijke kaders

Het hele proces 'Toekomstperspectief 2026 gemeente Wijdemeren – bestuurlijke vormgeving is opgehangen aan een initiatiefvoorstel. Echter daarbij zijn niet de passende wettelijke kaders in achtgenomen. Ieder raadslid dient zich te houden aan Wettelijke kaders, in dezen, Artikel 16 van de gemeentewet: "De raad stelt een reglement van orde (RvO) voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast." Het vigerende RvO gemeente Wijdemeren, is 15 februari 2021 gepubliceerd in gemeenteblad nr 44043 als officiële uitgave van de gemeente Wijdemeren.
De raad ondersteund door voorzitter en griffier heeft zich niet aan Artikel 51. **Initiatiefvoorstellen** gehouden. Met als gevolg dat inwoners te laat op de hoogte waren op een onverwachte wending van het beleid. Ze bovendien misleid waren met de suggestie dat de raad nog met hen in gesprek zou gaan over de fusie. Een tweede initiatief voorstel had in de haast helemaal geen mogelijkheid tot inspraak.

4. Samen sterker?
Inhoud
Wat lezen we in het Herindelingsontwerp Wijdemeren-Hilversum
Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan: hiervoor is onvoldoende bewijs. Vorige week nog konden de inwoners in de Nieuwsster lezen: een 8 voor de financiën van Wijdemeren.
Een samenvoeging met Hilversum is de enige logische en haalbare optie, met welk doel en welk probleem wordt opgelost?
Een ambtelijke fusie en samenwerken met meer gemeenten is een grotere en efficiëntere aanpak . Immers de samenwerking tussen 'economische sectoren, door netwerken te verbinden en het verbinden van natuurgebieden', is uitgerekend waar in de Regio Gooi en Vecht al (langer) aan gewerkt wordt. Meer regie op watermanagement en landschapsbeheer, door betere samenwerking met gebiedspartners vanuit één duidelijk natuurbeleid : is een taak voor alle gemeenten in de Gooi en Vecht streek! Die samenwerking is formeel gebaseerd op een Gemeenschappelijke Regeling en inhoudelijk op de Regionale Samenwerkingsagenda.

Zienswijze: gemeente Stichtse Vecht en gemeente De Bilt (nr. 48)

Endelhovenlaan 1, 3601 GR Maarssen
Postbus 1212, 3600 BE Maarssen
T 140346 F 0346 25 40 10
www.stichtsevecht.nl
info@stichtsevecht.nl

Gemeente Wijdemeren
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht

Gemeente Hilversum
Postbus 9900
1201 GM Hilversum

Team
Bestuurlijke en Juridische Zaken
Behandeld door
Sharief Gulzar
Telefoonnummer
140346
E-mail
info@stichtsevecht.nl

Datum
4 februari 2025

Ons kenmerk
601168
Uw kenmerk

Bij beantwoording graag ons kenmerk en datum vermelden.

Onderwerp
Zienswijze herindelingsontwerp 'Samen sterker'

Bijlage(n)
n.v.t.

Geachte colleges van Wijdemeren en Hilversum,

Met veel interesse hebben de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten De Bilt en Stichtse Vecht kennisgenomen van het Herindelingsontwerp 'Samen Sterker'. Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

We spreken onze waardering uit over de zorgvuldige onderbouwing zoals beschreven in het Herindelingsontwerp.

We benadrukken het belang van gemeentegrensoverschrijdende samenwerking en onderstrepen de sterke gemeenschappelijke belangen van Stichtse Vecht en De Bilt met Wijdemeren, Hilversum en de toekomstige nieuwe gemeente Hilversum.

We dringen aan om rekenschap te geven van de belangen van de omliggende Utrechtse gemeenten van de huidige gemeenten Wijdemeren en Hilversum, om zo een evenwichtige regionale ontwikkeling te waarborgen.

Samenwerking versterkt niet alleen de leefbaarheid en bereikbaarheid, maar ook de regionale economie voor alle betrokken gemeenten. De fusie biedt verder kansen om strategische samenwerkingen te versterken bij gedeelde belangen in regionale netwerken zoals de Metropoolregio Amsterdam en de Metropoolregio Utrecht.

We gaan graag het gesprek aan met de toekomstige gemeente Hilversum over onze wederzijdse belangen en de mogelijkheden om op gemeenschappelijke belangen samen op te trekken. De colleges van De Bilt en Stichtse Vecht wensen u een voorspoedig vervolg van het herindelingsproces.

Hoogachtend,
Burgemeesters en wethouders van Stichtse Vecht en De Bilt,

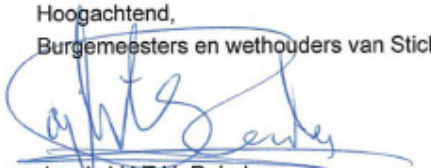

drs. A.J.H.T.H. Reinders
Burgemeester Stichtse Vecht

drs. R.C.L. Heijdra
gemeentesecretaris Stichtse Vecht

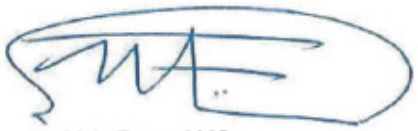

M.A. Fränzel MSc
Burgemeester De Bilt

drs I.M. Schuurman
gemeentesecretaris De Bilt

Bijlage A6. Overzicht verbonden partijen Wijdemeren en Hilversum

Verbonden partijen	Wijdemeren	Hilversum
Regio Gooi en Vechtstreek	X	X
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	X	X
Werkvoorzieningsschap Tomingroep	X	X
Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV)	X	X
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	X	X
Vitens N.V.	X	X
Gemeenschappelijke Regeling archief Gooi en Vechtstreek	X	X
Plassenschap Loosdrecht e.o.	X	
GEM Crailo		X
Coöperatie ParkeerService		X
ROM Utrecht Region		X
Goois Natuurreservaat		X
Uitvaartstichting Hilversum		X

Bijlage A7. Schematische weergave herindelingsproces

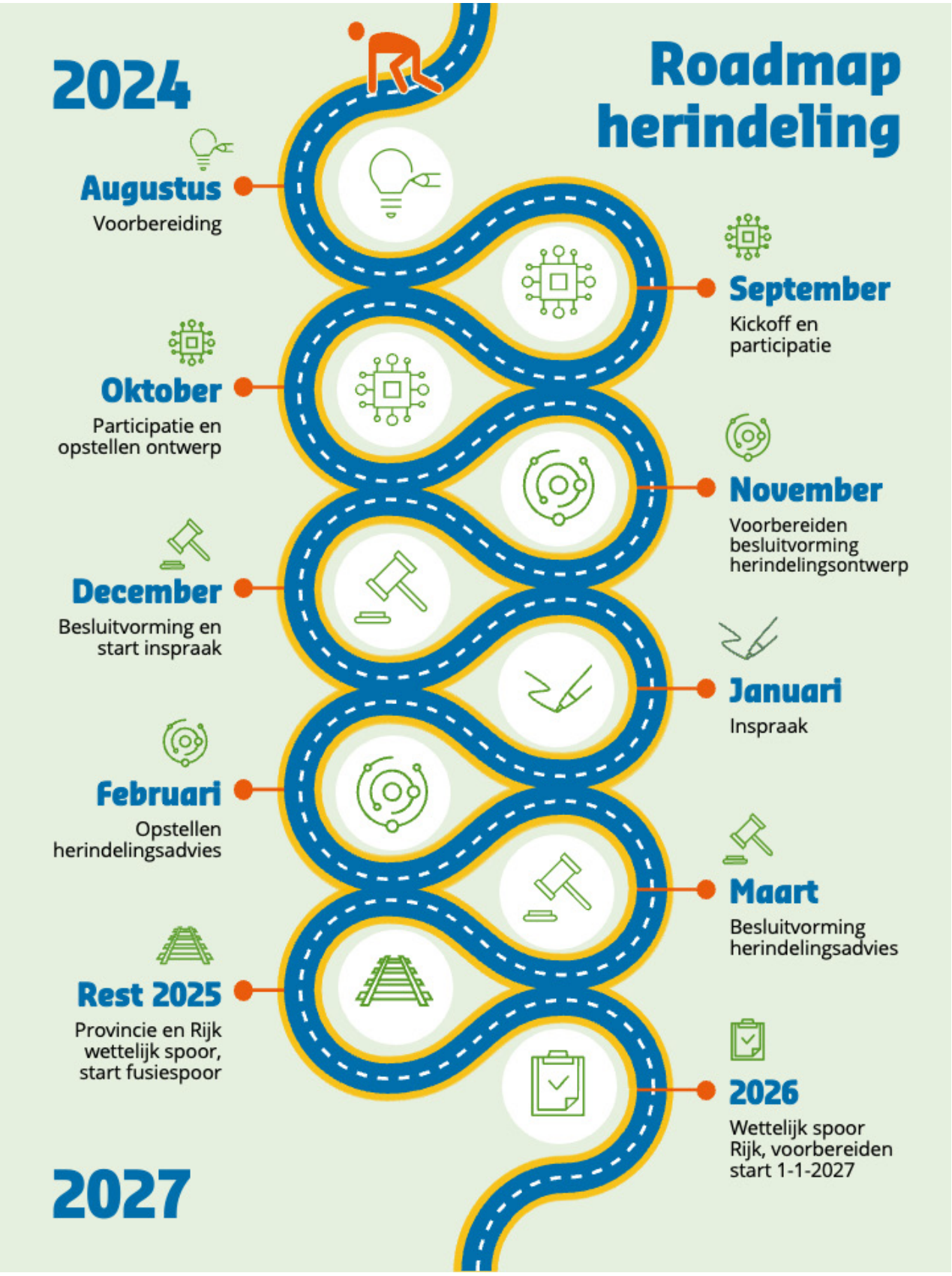

Wijdemeren

Hilversum Mediastad

wijdemeren.hilversum.nl

registratienr: 2395610/2395618

Regio Gooi en Vechtstreek

Datum	**14 december 2023**
Kenmerk	**DOC-23002898**
Inlichtingen	**Marije Mansfeld**
Onderwerp	**Oproep AB behoud gemeente Wijdemeren**

Gemeenteraad en college van B&W gemeente Wijdemeren

Geachte raads- en collegeleden van de gemeente Wijdemeren,

Namens het algemeen bestuur van Regio Gooi en Vechtstreek willen wij uw aandacht vestigen op een cruciaal onderwerp dat onze regio en haar toekomst raakt: de mogelijke fusieplannen van de gemeente Wijdemeren en de betekenis hiervan voor onze gezamenlijke belangen. Wij hechten aan het verder bouwen aan een sterke en stabiele Gooi en Vechtstreek. Daarom willen wij graag ons standpunt over het behoud van de gemeente Wijdemeren binnen onze regio krachtig en gezamenlijk als regiogemeenten naar voren brengen.

Wijdemeren is niet zomaar een gemeente, maar maakt integraal deel uit van onze regio als bestuurlijke eenheid, waardoor wij zelfstandig kunnen opereren op diverse terreinen. Dit betekent dat wij een eigen stem hebben in bovenregionale en landelijke overleggen, variërend van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) tot aan cruciale kwesties als de gezamenlijke aanpak van noodsituaties; bijvoorbeeld pandemieën of de vluchtelingenproblematiek.

De inwoners en ondernemers van Wijdemeren dragen bij aan onze gedeelde regionale identiteit en vormen een essentieel onderdeel van onze gezamenlijke kracht. Onze regionale economie en sociale vitaliteit vinden hun fundament in de diepgewortelde verbondenheid tussen Wijdemeren en de omliggende gemeenten. Het behoud van deze verbondenheid is van wezenlijk belang voor een sterke en veerkrachtige Gooi en Vechtstreek.

Onze regio, gelegen tussen Amsterdam, Utrecht en Almere, is niet alleen bevoorrecht met een uniek landschap, maar fungeert ook als verbindende schakel tussen verschillende stedelijke gebieden. We zijn daarmee een autonome bestuurlijke eenheid waarbinnen een langdurige en stabiele samenwerking plaatsvindt tussen de gemeenten Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren. Deze samenwerking wordt gedragen door bijna een kwart miljoen inwoners die de fundering vormen voor een breed scala aan voorzieningen, waaronder essentiële diensten als de GGD, Veiligheidsregio, GAD (grondstoffen en afvalstoffendienst), Jeugd en Gezin, Veilig Thuis, Vervoer en de RAV (regionale ambulance voorziening).

De kwaliteit en betaalbaarheid van deze voorzieningen vereisen een zekere schaalgrootte, wat tevens cruciaal is voor het functioneren van zowel onze woning- als arbeidsmarkt. Een dergelijke schaal stelt ons in staat om een adequaat antwoord te bieden op diverse uitdagingen en om als regio zelf onze koers uit te zetten in samenwerking met partners op verschillende gebieden.

De bestuurlijke samenwerking in onze regio stelt ons in staat om onze eigen strategie te bepalen, waarbij we als regio de regie behouden over ons beleid en onze toekomst. We zijn daarmee ‘baas’ in ons eigen huis. De bijdrage van Wijdemeren aan deze samenwerking is niet alleen wenselijk, maar essentieel om onze regio compleet te maken en onze gezamenlijke ambities te verwezenlijken.

Regio Gooi en Vechtstreek | Postbus 251, 1400 AG Bussum
Burgemeester de Bordesstraat 80, 1404 GZ Bussum | T: (035) 692 64 44 | info@regiogv.nl
KvK 32170415 | IBAN NL40 BNGH 0285 0321 94 | BIC BNGHNL2G

Regio
Gooi en Vechtstreek

Wijdemeren voelt als familie en de regio Gooi en Vechtstreek is zonder de inwoners van Wijdemeren niet meer hetzelfde. Wij willen ons dan ook sterk maken om de gemeente Wijdemeren te behouden voor onze regio.

Namens het algemeen bestuur,

De voorzitter, dr. ir. G.M. van den Top
mr. H.M. Bellaart (Gooise Meren)
M. Havinga-de Jong (Eemnes)
drs. J.M.G. Lanphen (Blaricum)
drs. N. Mol (Laren)
G. Rebel (Huizen)
mr. K. van Hunnik (Hilversum)

N.B. Gelet op zijn specifieke rol in het fusieproces van de gemeente Wijdemeren heeft G. Zagt deze brief niet ondertekend.

Algemene Vergadering

Op 24 juni 2025

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Betreft	Algemene Vergadering
Vergaderdatum en -tijd	24 juni 2025, aanvang 18:00 uur
Locatie	Provinciehuis Utrecht, Archimedeslaan 6, 3584 BA Utrecht, Commissiekamer
Deelnemers	Ina Adema (voorzitter) en IPO-bestuursleden, Laura Reinink en Hendri Meendering (Gr), Abassin Nessar en Anja Keuter (Fl), Odile de Man en Noortje Flink (Ut), Vincent Kalk en Willemien Koning-Hoeve (NH), Martien van 't Hul en Ingeborg Hoogveld (Ov), Sonja Hilgenga-van Dam en Willem Vossebeld (Dr), Judith Tenbusch en Bert Heideveld (Gld), Antje Dees de Vries en Rinus van 't Westeinde (Zl), Maarten Goudzwaard en Christa Oosterbaan (Fr), Heidi Looy en Lisanne van Damme (ZH); Tom Ludwig en Inge Vossen-Beers (NB), Jacques Michel Bloi en Duncan Zeedzen (Li). *I.a.a. de griffiecontactpersonen: Corné Borst (NH), Willem Lagerveld (Gld), Renzo Kalk en Diane Bergman (Fl), Ilse van der Werf (Gr), Debbie Weesepoel (Li), Hans Nijkamp (Ov), Berbel Ferwerda (Ut), Sven Meijer (Zl), Arjo Verweij (ZH), Kamiel Bertels (Dr), Jan Schippers (Fr), Henske Gloudemans (NB)*
Verhinderd	-

1. **Opening, mededelingen, agenda en verslag**

   a. **Mondelinge mededelingen en vaststellen agenda AV 24 juni 2025**

   b. **Vaststelling verslag AV 3 december 2024** **Bijgevoegd**

2. **Besluit- en bespreekpunten**

   a. **Jaarstukken 2024** **Bijgevoegd**

   Kern van het onderwerp
   De jaarstukken zijn een onderdeel van de Planning & Control cyclus en in de jaarstukken legt het IPO-bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in 2024. Het IPO-bestuur heeft in haar vergadering van 15 mei jl. de jaarstukken vastgesteld en deze ter goedkeuring doorgeleid aan de Algemene Vergadering. De jaarstukken 2024 sluiten met een positief saldo van € 1,47 miljoen. In de bijgevoegde oplegnotitie wordt nader toegelicht wat het bestuur aan de Algemene Vergadering voorstelt ten aanzien van dit positieve saldo.

   De accountant voert momenteel de laatste controles van de jaarstukken 2024 uit. Uiterlijk 28 mei volgen deze stukken, inclusief een schriftelijk voorlopig oordeel van de accountant. Het accountantsverslag volgt na Hemelvaart.

   Voorstel/gevraagd besluit
   De leden van de Algemene Vergadering worden gevraagd:
   1. De geconsolideerde jaarrekening 2024 van de Vereniging IPO, en de daarop betrekking hebbende stukken, goed te keuren; en

2. In te stemmen met het voorstel van het IPO-bestuur om het positieve saldo van € 1,47 miljoen aan te houden, hangende:
    a. definitieve besluitvorming over het – in lijn met de gesprekken met de P&C Klankbordgroep, de AV en het bestuur – voeden van een post onvoorzien, waarover de gesprekken met de accountants momenteel lopen, en
    b. het bestuurlijke gesprek over de balans tussen ambities, taken en middelen binnen de Vereniging, welke voorzien is dit najaar.

b. Tussenrapportage 2025 en Conceptbegroting 2026 **Bijgevoegd**

Kern van het onderwerp
De Tussenrapportage 2025 en Conceptbegroting 2026 zijn twee producten die tot de vernieuwde Planning & Control-cyclus van de Vereniging behoren. Met de Tussenrapportage 2025 (voor het eerst in de nieuwe vorm) rapporteert de Vereniging over de voortgang van de Begroting 2025. Middels de Conceptbegroting 2026 leggen de provincies de basis voor de nieuw op te stellen Begroting 2026. Op 15 mei jl. heeft het IPO-bestuur de Tussenrapportage 2025 en de opzet voor de Conceptbegroting 2026 vastgesteld. De onderliggende notitie voor de AV is inhoudelijk gelijk aan de notitie die 15 mei voorlag aan het IPO-bestuur, aangevuld met – in een apart kader – de opmerkingen die door het bestuur gemaakt zijn.

Voorstel/gevraagd besluit:
De Algemene Vergadering wordt gevraagd:
1. kennis te nemen van de Tussenrapportage 2025 van de Vereniging IPO en daarbij de door het IPO-bestuur voorgestelde begrotingswijzigingen 2025, inclusief aanvullende dekking van € 12,4 miljoen door middel van bijdragen door provincies via de verdeelsleutel, goed te keuren, en
2. de aangepaste raming 2025 ten behoeve van de tegemoetkoming faunaschades van € 35,0 miljoen goed te keuren waarbij expliciet geldt dat deze kosten niet via de IPO-verdeelsleutel gaan maar bij schade in rekening worden gebracht bij de provincie waar de schade aan de orde is, en
3. aandachtspunten mee te geven, gehoord hebbende de eigen Provinciale Staten, ten aanzien van de Conceptbegroting 2026.

c. Terugkoppeling gesprek 'Slagvaardige Vereniging' **Bijgevoegd**

Kern van het onderwerp
In het kader van het traject 'Slagvaardige Vereniging' hebben de leden van de Algemene Vergadering en het bestuur afgesproken in mei en juni 2025 het gesprek aan te gaan met de eigen Provinciale Staten (PS). Doel is om input op te halen over de gewenste richting voor grotere betrokkenheid van PS bij de Vereniging IPO. In de notitie worden drie scenario's geschetst, waarvan AV en bestuur de voorkeur hebben uitgesproken voor een middenvariant tussen scenario 1 en 2. Ter ondersteuning van deze gesprekken zijn op verzoek van de IPO-griffiecontactpersonen op 14 en 27 mei technische briefings georganiseerd, waarin de notitie wordt toegelicht en ruimte is voor vragen. De centrale vraag luidt: *"Welke elementen uit de beschreven scenario's vinden de Provinciale Staten waardevol voor het vergroten van de betrokkenheid van de Staten en daarmee de slagvaardigheid van de Vereniging IPO?"*

In de op 24 april aangeboden notitie zijn ook voorstellen voor statutenwijzigingen (cq. reparaties) opgenomen, gericht op enkele noodzakelijke aanpassingen. Daarbij wordt, conform een verzoek van de IPO-griffiecontactpersoon van Flevoland, in de voorbereiding juridisch advies ingewonnen over het proces rondom statutenwijzigingen.

Voorstel/ gevraagd besluit

De leden van de Algemene vergadering worden gevraagd de uitkomsten van de gesprekken met de eigen Staten te delen. Op basis van deze uitkomsten werken de klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' en de IPO-voorzitter de gewenste koers verder uit. In het najaar van 2025 wordt deze uitwerking voorgelegd aan de Algemene Vergadering en het IPO-bestuur.

3. Ter informatie

a. Overzicht stand van zaken toezeggingen — Bijgevoegd

Ter informatie is bijgevoegd het actuele overzicht met de toezeggingen en status daarvan.

b. Terugblik technische sessie Wolvenplan 2025

c. Stand van zaken IPO-Jaarcongres

d. Belangrijke data komende periode

Belangrijke (vergader)data voor de AV in 2025 zijn als volgt:

Datum	Bijeenkomst	Tijdstip	Locatie
30 september	IPO Jaarcongres	11:45 uur – 22:00 uur	Brussel
4 november	Algemene Vergadering	18:00 uur – 20:00 uur	N.N.B, fysiek

e. Informatiepagina AV

Op deze website kunt u informatie, achtergronddocumenten en planningen vinden omtrent het AV-lidmaatschap.

4. Rondvraag en sluiting

BAC Financiën en Openbaar Bestuur

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Op 3 juni 2025

Agenda

Vergaderdatum en -tijd	Dinsdag 3 juni 2025, 18.00-18.45
Locatie	Digitaal
Genodigden	- Karin Dekker (Gr, voorzitter), J. de Bat (Zl, vicevoorzitter) - H. Hofstra (Fl), M. van Gruijthuijsen (NB), Mariette van Leeuwen (ZH), Esther Rommel (NH), Eke Folkerts (FR), Helga Witjes (Gld), Stephan Satijn (Li), Egbert van Dijk (Dr), Has Bakker (UT), Thijs de Bree (Ov); Frederik Zevenbergen (ZH), Harry vd Maas (Zld), Peter Drenth (Gld), Elianne Demollin-Schneiders (Li), Andries Heidema (Ov), Yvonne Turenhout (Dr), Sjaak Simonse (Fl), Huib van Essen (Ut), Marc Oudenhoven (NB); Stephan Satijn (Li)
Afwezig	- IPO: Hester Menninga, Peter Herreman, Bert Jansen, Hergen Vorenkamp, Rodin Baan -

1. Opening, mededelingen en verslag

a. (mondelinge) Mededelingen en vaststellen agenda

2. Strategisch bespreekpunt

Financiën

a. Vervolgproces verdeelmodel provinciefonds

Op 22 mei 2025 heeft ambtelijk BZK aan de BAC FOB een toelichting gegeven over de aanpak en het proces voor de invoering van een nieuw verdeelmodel provinciefonds. De BAC heeft na afloop van dat gesprek besloten een brief te willen sturen met het verzoek om een toelichting/onderbouwing op papier. Met de AAC FOB is gesproken over welke elementen expliciet in de brief opgenomen moeten worden. De conceptbrief met daarin (zo goed mogelijk) verwerkte reacties van de AAC is bijgevoegd. Met de DG BZK wordt gezocht naar een diner/overlegmoment in de week van 10 juni.

Overkoepelend is het advies van de AAC aan de BAC om een scheiding aan te brengen tussen het politiek-bestuurlijke gesprek over uitlegbaarheid, omgang met het ROB-advies en de gezamenlijke brief van de provincies en het ambtelijk gesprek over de techniek en uitleg van het model.

- In de bijlage treft u aan:de oorspronkelijke concept-brief;
- de brief aangepast op basis van de aanvullende reacties vanuit de AAC FOB;
- de ontvangen reacties vanuit de AAC.

Voorstel/gevraagd besluit:

De BAC FOB wordt voorgesteld de concept-brief aan de DG BZK te bespreken.

3. Rondvraag en sluiting

Vergaderdata 2025

	HOFIN		AAC FOB		BAC FOB	
Juni			12-06 (12.30-14.30)	Digitaal	03-06 (18-18.45)	Digitaal
Juli					03-07 (10-12)	Fysiek

Augustus	29-08 (10-12)	Digitaal				
September			10-09 (13-15)	Fysiek	30-09/01-10: IPO Jaarcongres in Brussel	Fysiek
Oktober	17-10 (10-12)	Digitaal	30-10 (12-14)	Digitaal	02-10 (15.30-17.30)	Fysiek
November	28-11 (10-12)	Digitaal			20-11 (13-15)	Fysiek
December			11-12 (10-12)	Fysiek		

Vergadering van het IPO-bestuur

Op 19 juni 2025

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Betreft	IPO-bestuur
Vergaderdatum	Donderdag 19 juni 2025, 10.30 – 13.00 uur
Locatie	Provinciehuis Utrecht
Genodigden	Voorzitter: I.R. Adema (NB) Leden: G.J. Schuinder (Dr), C.T. Dekker (Gr), A.W. Kooistra (Fr), J. Beemsterboer (NH), J.E.M. Mol (Gld), E.G. Grijsen (Ov), J.N. Simonse (Fl), S. Boelema (NB), B.K. Potjer (ZH), H.P. van Essen (Ut), L.A.L. Faassen (Li) en A.J. van der Maas (Zld) Adviseurs: A.Th.H. van Dijk (NH), A.P. Heidema (Ov), J. Oosters (Ut) en A. Knol-van Leeuwen (Ut; voorzitter KPS)

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

a. Mededelingen en vaststellen agenda van het IPO-bestuur op 19 juni 2025

b. Vaststellen verslagen vergaderingen van het IPO-bestuur op 15 mei 2025

2. Strategie en bespreekpunten

a. Eerste reacties val kabinet en controversieel verklaringen

Het IPO-bestuur kan eerste reacties uitwisselen over de val van het kabinet en wordt gevraagd met elkaar de dossiers vast te stellen die al dan niet controversieel verklaard zouden moeten worden in de demissionaire periode van het kabinet.

Op het moment van verzending wordt ambtelijk – in afstemming met de provinciaal lobbyisten – hard gewerkt aan een overzicht van dossiers waarvan voorgesteld wordt deze al dan niet controversieel te verklaren. Deze wordt zo spoedig mogelijk met het bestuur gedeeld.

b. Fiches Nota Ruimte

Het IPO-bestuur wordt gevraagd de fiches die dienen als inzet van de gezamenlijke provincies voor de Nota Ruimte vast te stellen.

c. Stand van zaken Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel

Het IPO-bestuur wordt bijgepraat over de laatste ontwikkelingen rondom de Ministeriële Commissie en de Kopgroep Economie en Natuurherstel.

d. Stand van zaken Verdeelmodel Provinciefonds

Het IPO-bestuur wordt mondeling bijgepraat over de laatste ontwikkelingen rondom het nieuwe verdeelmodel van het Provinciefonds.

e. Continuering Landelijke Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA)

Het IPO-bestuur wordt gevraagd een besluit te nemen over de structurele continuering van het Landelijke Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA).

f. Werkgeverszaken: stemming nieuwe provincie-cao en wijziging BOD

Het IPO-bestuur wordt gevraagd de uitslag van de stemmentelling voor de nieuwe provincie-cao te bekrachtigen en de wijzigingen in de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie vast te stellen.

g. Stand van zaken organisatieontwikkeling

Het IPO-bestuur wordt mondeling bijgepraat over de laatste stand van zaken rondom de organisatieontwikkeling en rondom de werving van de nieuwe Algemeen Directeur.

3. Terugkoppeling uit/vooruitblik op BAC's, bestuurlijke overleggen Rijk e.d.

4. Rondvraag en sluiting

Vergadering van het IPO-bestuur

Op 10 juni 2025

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Agenda

Betreft	IPO-bestuur
Vergaderdatum	Dinsdag 10 juni 2025, 19.00 – 20.00 uur
Locatie	Digitaal via Teams
Genodigden	Voorzitter: I.R. Adema (NB) Leden: G.J. Schuinder (Dr), C.T. Dekker (Gr), A.W. Kooistra (Fr), J. Beemsterboer (NH), J.E.M. Mol (Gld), E.G. Grijsen (Ov), J.N. Simonse (Fl), S. Boelema (NB), B.K. Potjer (ZH), H.P. van Essen (Ut), L.A.L. Faassen (Li) en A.J. van der Maas (Zld) Adviseurs: A.Th.H. van Dijk (NH), A.P. Heidema (Ov), J. Oosters (Ut) en A. Knol-van Leeuwen (Ut; voorzitter KPS)

1. Opening en mededelingen

2. Vaststellen inzet controversieel verklaringen

Het IPO-bestuur wordt gevraagd met elkaar de dossiers vast te stellen die – in de ogen van de gezamenlijke provincies – al dan niet controversieel verklaard zouden moeten worden in de demissionaire periode van het kabinet.

De vaste commissies van de Tweede Kamer spreken in hun procedurevergaderingen van 17 tot en met 19 juni over de onderwerpen die (niet-)controversieel-verklaard moeten worden.

3. Rondvraag en sluiting

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Sylvia Fens
BEL/GND

Telefoonnummer (023) 514 4335
fenss@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2025

Kenmerk
2251801/2406481

Uw kenmerk
n.v.t.

Betreft: Intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Intentieovereenkomst met gemeente Purmerend inzake verhuur grond ten behoeve van tijdelijke opvanglocatie

Inleiding
De nijpende situatie rondom opvang en huisvesting van ontheemden houdt onverminderd aan. De gemeente Purmerend heeft binnen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland de afspraak gemaakt dat zij voor de regio 500-1000 plekken realiseert voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Voor 2026 moeten er nog 400 plekken worden gerealiseerd. De regionale afspraken zijn eind 2024 aan de cdK aangeboden als bijdrage aan het provinciaal verslag asielopvang in het kader van de Spreidingswet.

Intentieovereenkomst
Uit het locatieonderzoek van de gemeente is een perceel grond van de provincie Noord-Holland naar voren gekomen ten zuiden van de provinciale weg N244, grenzend aan bebouwd gebied. De gemeente heeft de provincie verzocht om de grond aan haar in gebruik te geven. Omdat er nog diverse onderzoeken lopen, het ontwerp nader wordt uitgewerkt en de financiering nog niet rond is, maar de gemeente wel de beschikbaarheid van de locatie wil vastleggen, heeft zij verzocht om een intentieovereenkomst af te sluiten over het gebruik van de grond. In de intentieovereenkomst worden afspraken gemaakt over het gebruik, de rollen en eventuele escalatie in het geval dat er (op bestuurlijk niveau) beslissingen moeten worden genomen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354

Het verzoek van de gemeente hebben wij integraal afgewogen. Hoewel de locatie niet de meest voordehand liggende is (dit geeft de urgentie aan op het dossier) en er aandachtspunten zijn bij de ontwikkeling, hebben wij besloten om de gevraagde intentieovereenkomst aan te gaan.

Vervolg

Als de onderzoeken door de gemeente geen verdere belemmeringen opwerpen, wordt toegewerkt naar een huurovereenkomst. Hierbij wordt getoetst of de afspraken uit de intentieovereenkomst zijn gevolgd en worden verdere details van de te beschikkingstelling, c.q. verhuur van de grond uitgewerkt, zoals de huurprijs, de verantwoordelijkheden van partijen.

Indien de realisatie van de tijdelijke woningen doorgang kan vinden, dan zal het project medio 2026 opgeleverd kunnen worden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
F.M. Goossens-Verhagen
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143694
verhagenf@noord-holland.nl

Verzenddatum

24 APR. 2025

Kenmerk
2351759/2400251

Uw kenmerk

Betreft: statutenwijziging Recreatie Noord-Holland N.V.

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
wijziging van de statuten van Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH).

Inleiding

Eerder hebben wij u geïnformeerd over de voorgenomen verkoop van aandelen van RNH. De verkoop is niet doorgegaan en de provincie heeft opnieuw gekeken naar de governance van RNH.

Wij willen graag directer betrokken zijn bij RNH en wij hebben daarom besloten de statuten van RNH te wijzigen.

De wijziging houdt in dat RNH niet langer een raad van commissarissen heeft en dat de directie voor een groot aantal (belangrijke) besluiten de voorafgaande goedkeuring nodig heeft van de aandeelhoudersvergadering, welke gevormd wordt door de provincie Noord-Holland.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Een afschrift van de gewijzigde statuten vindt u op de provinciale website via de volgende link: www.noord-holland.nl/Over_de_provincie/Organisatie/Deelnemingen en vervolgens te kiezen voor Recreatie Noord-Holland N.V.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

DECISIO

ACTUALISATIE VERKENNING WATERRECREATIE NOORD-HOLLAND

EINDRAPPORT, 29 APRIL 2025

ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

DECISIO

TITEL

Actualisatie verkenning waterrecreatie Noord-Holland

DATUM

29 april 2025

STATUS RAPPORT

Eindrapport

OPDRACHTGEVER

Provincie Noord-Holland

PROJECTTEAM DECISIO

Gerwin van der Meulen
Floortje Cieraad
Soesja Zuiderwijk
Freek Lier

CONTACTGEGEVENS DECISIO | ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Valkenburgerstraat 212
1011 ND Amsterdam
T 020 – 67 00 562
E info@decisio.nl
I www.decisio.nl

BRON FOTO VOORZIJDE: BART HOMBURG / BART@FBHFOTO.NL. FOTO VERKREGEN VIA WWW.BEELDBANKZAANSTREEK.NL. GEBRUIK VAN DEZE FOTO IS ALLEEN TOEGESTAAN ALS AFBEELDING OP DE VOORZIJDE VAN DIT RAPPORT. VOOR ANDERE GEBRUIK VAN DEZE FOTO: NEEM CONTACT OP MET BART HOMBURG.

DECISIO

Inhoudsopgave

Samenvatting I

1. Inleiding 1
2. Kustrecreatie 4
3. Cruise- en chartervaart 11
4. ‘Grote’ pleziervaart 20
5. ‘Kleine’ pleziervaart 29
6. Watersporten 36
7. Analyse en conclusies 50

Samenvatting

Ontwikkeling van waterrecreatie in Noord-Holland: sterk toename
In de afgelopen 5-10 jaar zijn alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland sterk toegenomen. Vooral kustrecreatie en riviercruises hebben een aanzienlijke groei doorgemaakt. Kleine pleziervaart zoals sloepvaren, kanoën en roeien zijn ook sterk in populariteit gegroeid.

Kustrecreatie heeft een aanzienlijke toename gezien in zowel dagbezoek als meerdaags verblijf. Het Noord-Hollandse strand is de op twee na belangrijkste bestemming voor toeristen, met miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland. Het aantal buitenlandse bezoekers aan de kust is tussen 2012 en 2024 verdubbeld, terwijl het aantal binnenlandse bezoekers met 25 procent is toegenomen.

De *'grote' pleziervaart* heeft een lichte stijging gezien in het aantal jachthavens, van 297 in 2018 naar 316 in 2024. Het aantal ligplaatsen in Noord-Holland bleef constant, met ruim 35.000 ligplaatsen per 2018.

Cruise- en chartervaart zijn belangrijke internationale markten, vooral in Amsterdam. De riviercruise is sterk gegroeid, van 2.000 aanlopen in 2010 naar zo'n 3.700 aanlopen in 2024. Zeecruises ondervinden nog gevolgen van de coronapandemie en zijn nog niet op het niveau van voor 2020.

De *'kleine' pleziervaart* zoals sloepvaren, kanoën en roeien is sterk in populariteit gegroeid. Sloepvaren is met circa 1,1 miljoen dagtochten een belangrijke pleziervaartactiviteit, met een toename van circa 20 procent tussen 2013 en 2021. Kanoën/kajakken is ook sterk toegenomen, van 246.000 dagtochten in 2010 naar 440.000 dagtochten in 2021. Roeien is eveneens in trek, met een toename van 252.000 dagtochten in 2010 naar 361.000 dagtochten in 2021.

Omvangrijke economische impact waterrecreatie
De totale economische impact van waterrecreatie in Noord-Holland wordt geschat op 6,3 – 6,7 miljard euro per jaar. Kustrecreatie heeft de grootste economische impact, gevolgd door grote pleziervaart en de cruisesector

Kustrecreatie draagt bij aan miljarden euro's aan directe en indirecte uitgaven in Noord-Holland. Van alle onderzochte vormen van waterrecreatie heeft kustrecreatie veruit de omvangrijkste economische impact. Miljoenen bezoekers, zowel binnenlands als buitenlands, trekken jaarlijks naar de Noord-Hollandse kust voor recreatieve activiteiten en verblijf. Vooral buitenlandse en meerdaagse bezoekers

spenderen aanzienlijke bedragen tijdens hun verblijf. Dit resulteert in substantiële inkomsten, wat van groot belang is voor de economie en de werkgelegenheid in de provincie.

Grote pleziervaart en de *cruisesector* leiden eveneens tot veel bestedingen. Activiteiten in de grote pleziervaart en de cruise- en chartervaart zorgen voor honderden miljoenen euro's aan inkomsten. Het aantal watersporters en passagiers bij deze vormen van waterrecreatie in Noord-Holland is relatief klein, zeker in vergelijking met de kustrecreatie, maar de uitgaven per persoon zijn aanzienlijk. Watersporters betalen bijvoorbeeld hoge bedragen voor ligplaatsen en passagiers geven veel geld uit tijdens cruise- en charteractiviteiten.

Kleine pleziervaart en *watersport* dragen bescheiden bij aan de regionale economie. Jaarlijks bedragen de bestedingen miljoenen tot tientallen miljoenen euro's. Deze uitgaven bestaan uit kosten voor dagtochten, contributies aan verenigingen en andere gerelateerde bestedingen in de horeca of detailhandel.

SWOT-analyse

Noord-Holland heeft een divers aanbod aan waterrecreatie en -toerisme met een aanzienlijke economische impact. Echter, er is eveneens hoge druk op toeristische voorzieningen tijdens piekmomenten. Er zijn nog vele kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland, zoals de groeiende vraag naar vrijetijdsbesteding, de nabijheid van Amsterdam en Schiphol, en de brede tendens van verduurzaming. Er zijn echter ook bedreigingen zoals klimaatverandering, toenemende druk op natuur en biodiversiteit, en schaarse ruimte.

De sterkte van Noord-Holland ligt in het diverse aanbod van waterrecreatie en -toerisme, met een aanzienlijke economische impact. De provincie heeft een zeer aantrekkelijke kustzone met een breed aanbod aan voorzieningen, sportfaciliteiten en toeristische/recreatieve activiteiten. Daarnaast kent Noord-Holland een zeer divers aanbod van meren en plassen, sloten en kanalen, havens en interessante toeristische en recreatieve bestemmingen. De zwakte ligt in de hoge druk op toeristische en recreatieve voorzieningen tijdens piekmomenten, wat kan leiden tot overlast en negatieve effecten op het vlak van geluid, afval en veiligheid. En er is nog sprake van veel verbrandingsmotor gerelateerde waterrecreatie met emissies en daaraan gerelateerde gezondheids- en leefbaarheidseffecten tot gevolg.

De kansen liggen in de groeiende vraag naar vrijetijdsbesteding, recreatie en toerisme, en de ligging van Noord-Holland biedt blijvend nieuwe mogelijkheden voor waterrecreatie. De nabijheid van Amsterdam en Schiphol biedt binnen de context van een blijvende toename van recreatie en toerisme ook in de toekomst meer

mogelijkheden op het vlak van combinatiebezoek. De brede tendens van verduurzaming leidt tot nieuwe kansen voor waterrecreatie, zoals elektrische aandrijving en nieuwe vormen van waterrecreatie/toerisme. Verdere digitalisering zal in de toekomst alle vormen van waterrecreatie en -toerisme meer toegankelijk maken voor een breder publiek. De bedreigingen liggen in klimaatverandering, wat leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten en daarmee tot een beperkte toegang tot waterrecreatiegebieden. De groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur en biodiversiteit en de identiteit van kustplaatsen staat onder druk door tijdelijke bewoning en leegstaande vakantiehuizen. Tot slot, ruimte is schaars door meerdere maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, woningbouw, duurzame energie en werklocaties. Dit leidt tot een beperkte uitbreidingsruimte voor waterrecreatie.

Rol van Amsterdam

Amsterdam heeft een hoge toeristische druk door zee- en riviercruises. De stad zet in op verduurzaming en uitstootbeperking van vaartuigen. Vanwege de toeristische druk is Amsterdam van plan om het aantal zee- en riviercruiseschepen dat Amsterdam aandoet in te perken naar maximaal 100 zeecruiseschepen en maximaal 1.150 riviercruiseschepen. Het te verwachten gevolg hiervan is dat rederijen van riviercruiseschepen de komende jaren alternatieve aanlandingshavens nabij Amsterdam zullen gaan opzoeken om hun passagiers alsnog naar de toeristische bestemmingen van Amsterdam te verplaatsen (of op zoek gaan naar een geschikte locatie nabij Amsterdam waar een rederij een eigen kade kan ontwikkelen). Het ligt voor de hand dat de zeecruise uitwijkt naar IJmuiden en Rotterdam. De riviercruise zal waarschijnlijk zoveel als mogelijk uitwijken naar de havens in Zaandam, Haarlem, Huizen, Lelystad en West-Friesland; zelfs uitwijk naar Rotterdam is aannemelijk. De te verwachten uitwijk van riviercruiseschepen zal leiden tot meer busbewegingen en over langere afstand(en); voor belangrijk deel van en naar de Noord-Hollandse regio nabij Amsterdam. Daarnaast zal de verstedelijking van Amsterdam en de Oostflank MRA de vraag naar recreatieve voorzieningen doen toenemen. Alleen al in de Oostflank MRA worden naar verwachting tot 2040 +80.000 woningen toegevoegd. Daarnaast vindt in/nabij Amsterdam, zoals bijvoorbeeld IJburg, verder verstedelijking (en een daarmee gepaard gaande toename van het aantal inwoners) plaats. Meer inwoners, vooral in het gebied Amsterdam/Almere zal de komende jaren de vraag naar recreatieve voorzieningen, waaronder watergerelateerd, doen toenemen. Het ligt daarbij voor de hand dat vooral meer voorzieningen en faciliteiten nodig zullen zijn als het gaat om sloepvaren, ‘kleine’ recreatievaart zoals kanoën en diverse watersporten zoals surfen en suppen. Amsterdam zet de toon door in toenemende mate te eisen dat uitstoot van vaartuigen wordt beperkt en niet meer is toegestaan. Zo stelt Amsterdam al eisen voor wat betreft het gebruik van walstroom (in plaats

van dieselgeneratoren) door zeecruise- en riviercruiseschepen. Daarnaast geldt vanaf april 2025 dat het centrumgebied een uitstootvrije zone is voor pleziervaartuigen.

Toekomstige uitdagingen

Het beleid van Noord-Holland heeft bijgedragen aan de positieve ontwikkeling van waterrecreatie en -toerisme. Er zijn echter uitdagingen zoals klimaatverandering en ruimtegebrek. Klimaatverandering leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten, wat de toegang tot waterrecreatiegebieden beperkt. De groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur en biodiversiteit. Daarnaast is ruimte schaars door meerdere maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, woningbouw en duurzame energie.

De provincie moet een balans vinden tussen het bevorderen van waterrecreatie en het beschermen van de natuurlijke omgeving. Dit vereist innovatieve oplossingen en samenwerking tussen verschillende belanghebbenden. Bovendien is er een groeiende behoefte aan duurzame infrastructuur en faciliteiten om de impact op het milieu te minimaliseren. Het is essentieel om de recreatieve druk te spreiden en alternatieve locaties te ontwikkelen om overbelasting van populaire gebieden te voorkomen. Daarnaast moeten er maatregelen worden genomen om de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te behouden. Het aanpakken van deze uitdagingen zal cruciaal zijn voor het behoud van Noord-Holland als aantrekkelijke bestemming voor waterrecreatie.

1. Inleiding

Achtergrond

Waterrecreatie is belangrijk voor de vrijetijdseconomie en -besteding in Noord-Holland. Vele inwoners en toeristen vanuit Nederland en het buitenland genieten jaarlijks van het Noord-Hollandse (water)landschap. Vanuit een breed maatschappelijk belang, van economie tot bewegen en beleving, voert de provincie Noord-Holland al vele jaren beleid uit om waterrecreatie te ondersteunen en ontwikkelen.

Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 (provincie Noord-Holland)

"Met dit Uitvoeringsprogramma 2021-2025 werken wij met alle betrokkenen in de sector samen verder aan het behoud en de versterking van de positie van Noord-Holland als watersportprovincie bij uitstek! Doelen en strategie: het gebruik en beheer van water, het versterken van de economische waarde én de maatschappelijke waarde van waterrecreatie, blijven als opgaven in de visie de ongewijzigde pijlers van het beleid. Eerder geïntroduceerde bijbehorende uitgangspunten als samenwerking, ambities en opgaven op bovenlokaal, regionaal en bovenregionaal niveau en een goed vaarnetwerk zijn daarbij nog steeds leidend. Eerder gekozen werkwijzen en principes als 'zonering', 'aquapunctuur' en 'verbinding waterland' zullen wij ook de komende uitvoeringsperiode blijven toepassen."

Ter voorbereiding op het uitvoeringsprogramma voor de periode 2026 - 2030 heeft de provincie Noord-Holland Decisio gevraagd een actualisatie uit te voeren van de door Decisio in 2012 en 2015 uitgevoerde verkenning.

Vraagstelling actualisatie verkenning

In de verkenning van waterrecreatie staat de volgende vraag centraal:

Welke trends en ontwikkelingen spelen momenteel op het gebied van waterrecreatie in Noord-Holland?

Onderliggende, relevante onderzoeksvragen daarbij zijn:

- Wat zijn de geactualiseerde cijfers voor waterrecreatie?
- Wat is het geactualiseerd inzicht in economische impact van alle vormen van waterrecreatie?
- Hoe onderscheidt de regio Amsterdam zich op het vlak van waterrecreatie van andere Noord-Hollandse regio's?
- Wat zijn de relevante trends en ontwikkelingen binnen de verschillende vormen van waterrecreatie?

- Wat zijn toekomstige uitdagingen op het vlak van waterrecreatie voor de provincie Noord-Holland?
- Wat is, met het oog op het uitvoeringsprogramma 2026 – 2030, een logische afbakening van waterrecreatie?

Afbakening scope

Er zijn uiteenlopende vormen van waterrecreatie en -toerisme. In dit onderzoek is – zo goed als mogelijk – aangesloten op het onderscheid dat eerder in de onderzoeken uit 2012 en 2015 aan bod kwam. Daar waar relevant is expliciet het onderscheid tussen 'recreatie' en 'toerisme' aangehouden. In dit onderzoek is de volgende indeling gebruikt:

Tabel 1.1 Indeling verschillende vormen van waterrecreatie

Kustrecreatie	Cruise- en chartervaart	'Grote' pleziervaart	'Kleine' pleziervaart	Watersporten
Kust dagbezoek	Zeecruise	Jachthavens	Sloepvaren	Surfsporten
Kust verblijf	Riviercruise	Motorboten	Kanoën/kajakken	Suppen
	Chartervaart	Zeilboten	Roeien	Waterskiën
				Wakeboarden
				Hengelsport
				Duiken
				Schaatsen

Bronnenonderzoek

De actualisatie is uitgevoerd op basis van deskresearch. Daarbij is zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde bronnen van de uitgevoerde verkenningen in 2012 en 2015 (voor de vergelijkbaarheid). Gedurende het onderzoek is gebleken dat grotendeels alle eerder gebruikte bronnen geen actuele of geüpdatete informatie boden. Daarom zijn nieuwe bronnen gebruikt om een zo volledig mogelijk en actueel beeld te geven. Dit betekent dat de cijfers over de verschillende vormen van waterrecreatie en -toerisme in het voorliggende onderzoek in belangrijke mate niet vergelijkbaar zijn met de kwantitatieve inzichten uit 2012 en 2015. We hebben in huidige onderzoek wel, op basis van de nieuwe bronnen, getracht gegevens over voorgaande jaren op te nemen zodat een ontwikkeling geschetst kan worden. Verder zijn de meest actueel beschikbare cijfers opgenomen. Dit kan betekenen dat het meest actuele jaar (zichtjaar) per subsector binnen de waterrecreatie afwijkt. Daarbij achten we het belang van het meest recente cijfer groter dan het presenteren van vergelijkbare jaarcijfers voor alle onderdelen van waterrecreatie.

Inschatting van economische impact

We hebben voor elke vorm van waterrecreatie de economische impact ingeschat. Daarvoor hebben we gebruik gemaakt van cijfers over omzetten en bestedingen. Een belangrijk bron hiervoor was het Watersportonderzoek (2022) van NBTC. De directe economische effecten zijn door Decisio berekend op basis van financiële/economische gegevens per subsector, cijfers over aantal dagbestedingsactiviteiten, leden, etc. De indirecte effecten zijn door Decisio geschat op 50 procent van de directe economische effecten. Deze inschatting is afgeleid van het regionaal-economisch input/outputmodel van Decisio en heeft specifiek betrekking op de sector 'sport en recreatie'.

Inschatting van Brede Welvaartseffecten

De impact van waterrecreatie gaat verder dan alleen de economische betekenis. Waterrecreatie biedt mensen voldoening, stimuleert fysieke activiteit en brengt hen in contact met het landschap en de natuur. Om aan dergelijke waarde van waterrecreatie invulling te geven is vanuit diverse brede welvaartsthema's (gebaseerd op de Brede Basismonitor provincie Noord-Holland[1]) ingeschat in welke mate waterrecreatie bijdraagt aan het welzijn en de welvaart van de inwoners en bedrijven van Noord-Holland. Een aantal van deze thema's is nauw verbonden met de economische impact, zoals economie en werk. Andere thema's richten zich op bredere maatschappelijke aspecten. Voor wat betreft Brede Welvaart beschouwen we de bijdrage van waterrecreatie als het gaat om: Economie en werk, Gezondheid, Welzijn, Bereikbaarheid, Samenleving, Natuur, klimaat en milieu en Ruimte en wonen.

Impact van corona

In dit onderzoek besteden we alleen aandacht aan de impact van corona wanneer dit relevant is. We hebben getracht om zoveel als mogelijk informatie te verzamelen van ná de coronapandemie om de invloed van corona op cijfers te beperken. Echter, is niet uit te sluiten dat corona de gepresenteerde cijfers beïnvloed heeft.

[1] Provincie Noord-Holland. Brede Basismonitor Noord-Holland

2. Kustrecreatie

Het Noord-Hollandse kustgebied is een aaneengesloten kust- en duingebied van Zandvoort tot Den Helder en het Waddeneiland Texel. Daarnaast kent Noord-Holland een lange zoetwaterkust langs het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer. De Noord-Hollandse kust trekt jaarlijkse vele toeristen en recreanten uit eigen provincie, Nederland en het buitenland.

Bekende toeristische (strand)hotspots in het Noord-Hollandse kustgebied zijn Zandvoort, Egmond aan Zee, Wijk aan Zee, Bergen aan Zee en Texel. Bezoekers komen hier om te genieten van zon, zee en strand, maar ook voor actieve recreatie en water-, strand- en durfsporten. Wandelen en fietsen door de duinen trekken natuurliefhebbers, terwijl watersporters zich uitleven met sporten zoals zeilen en 'coastal roeien'. Op het strand beoefenen mensen bovendien uiteenlopende sporten en activiteiten zoals beachvolleybal en frisbeeën. Tenslotte is de kust het opstappunt voor *durfsporten*[2] zoals kitesurfen, jetskiën, golfsurfen en waterskiën.

Kustrecreatie aan het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer

Naast de kustrecreatie aan zee zoeken veel mensen ook de oevers van het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer op voor recreatieve activiteiten en sport. Zeilen, wind- en kitesurfen, suppen, vissen, kanoën en kajakken zijn populaire activiteiten (zie hoofdstuk 6). Daarnaast genieten bezoekers van de rust en natuur in deze gebieden. Fietsen, wandelen en vogelspotten zijn voorbeelden van ontspannen activiteiten die mensen ondernemen aan de oevers van de zoetwaterkust van Noord-Holland.

2.1 Huidige stand van zaken

Ruim 30 procent toeristen Noord-Holland bezoekt het strand

Het strand is een van de populairste toeristische bestemmingen in Noord-Holland. Alleen het Van Gogh Museum en het Anne Frank Huis trekken jaarlijks meer bezoekers. Meer dan 30 procent van alle toeristen in Noord-Holland brengt een bezoek aan het strand[3]. Voor alle toeristen in Nederland ligt het percentage 'strandbezoekers' op minder dan 20 procent[4].

[2] Bureau Buiten in opdracht van de provincie Noord-Holland (2019) definitie durfsport: sporten die plaatsvinden op/aan het water en
gepaard gaan met zekere snelheid en een zekere ruimtebehoefte met zich mee brengen.
[3] NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld
[4] CBS (2021). Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021

Noord-Hollandse strand trekt jaarlijks miljoenen binnen- en buitenlandse dagbezoekers

Nederlanders maken regelmatig een dagtrip naar het Noord-Hollandse strand. Jaarlijks ondernemen 9,2 miljoen Nederlanders zo'n uitstapje. Ook vanuit de buurlanden Duitsland en België reizen veel mensen naar de Nederlandse kust. In 2022 vonden vanuit onze buurlanden ongeveer 13,5 miljoen dagbezoeken aan Noord-Holland plaats. We schatten dat daarvan circa 5,3 miljoen plaatsvonden aan het Noord-Hollandse strand[5].

Tevens ook miljoenen overnachtingen per jaar

In totaal schatten we dat het aantal overnachtingen aan de Noord-Hollandse kust ongeveer 13 miljoen per jaar bedraagt (dat is circa een derde van de totale 40 miljoen overnachtingen in Noord-Holland) door ongeveer 5 miljoen gasten.

Tabel 2.1 Aantal strandpaviljoens, gasten, overnachtingen en dagbezoeken, 2019-2025

Aantallen	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Friesland	Nederland	% NH
Strandpaviljoens[6]	70	155	132	19	413	32 %
Gasten logiesaccommodaties[7]	3,1 mln	6,7 mln	16,0 mln	2,1 mln	51,7 mln	31 %
Overnachtingen logiesaccommodaties[8]	13,2 mln	16,6 mln	40,2 mln	7,1 mln	146,1 mln	28 %
Dagbezoeken Nederlanders aan strand[9]	5,3 mln	9,9 mln	9,2 mln	n.b.	n.b.	35 %
Dagbezoeken Duitsers/Belgen aan strand[10]	n.b.	n.b.	5,3 mln	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: zie voetnoten onderaan deze pagina

Ruim de helft van kusttoeristen komt van eigen bodem

Ruim de helft van de kustbezoekers die blijven overnachten is afkomstig uit Nederland[11]. Van de buitenlandse toeristen die aan de kust overnachten komt bijna driekwart uit Duitsland.

[5] NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld
[6] Van Spronsen & Partners Horeca – Advies (2019). Strandpaviljoens in Beeld
[7] CBS Statline (2025). Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio
[8] Idem
[9] Blauw (2023). Hoe beleven Nederlandse kustbezoekers de Noordzeekust?
[10] NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld
[11] CBS Statline (2025). Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio

Figuur 2.1 Land van herkomst van de meerdaagse strandbezoekers

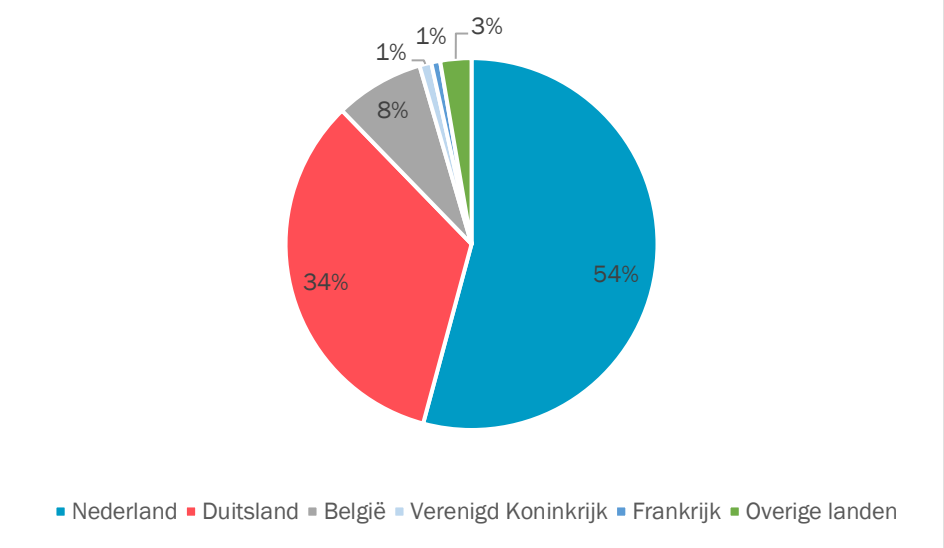

Bron: CBS Statline

Zowel het grootste deel van de Nederlandse als internationale toeristen verblijft tijdens een meerdaags bezoek aan de Nederlandse kust in een hotel, pension of huisjespark. Populaire kustactiviteiten van deze toeristen betreffen onder andere wandelen, relaxen, genieten van de natuur, uitwaaien en horecabezoek[12].

Verdubbeling meerdaagse buitenlandse kustbezoekers tussen 2012 en 2024

Tussen 2012 en 2024 is het aantal meerdaagse kustbezoekers toegenomen[13]. Voor Nederlandse toeristen gaat dit om een toename van ongeveer 25 procent terwijl de toename van buitenlandse toeristen ongeveer verdubbelde. Voor beide groepen (binnenlandse en buitenlandse toeristen) geldt dat het aantal toeristen anno 2024 hoger is dan de periode voor corona.

2.2 Trends en ontwikkelingen

Er zijn meerdere opvallende trends en ontwikkelingen binnen de kustrecreatie:

- **Huisjesparken in trek**: een steeds groter deel van de meerdaagse vakanties aan de kust wordt doorgebracht in huisjesparken. Onder buitenlandse toeristen is het aantal gasten dat in een huisjespark verblijft tussen 2012 en 2024 zelfs verdrievoudigd[14].
- **Duurzaamheid**: Noord-Holland heeft de milieuvriendelijkste stranden van Nederland. Bijna de helft van de stranden met een Blauwe Vlag bevindt zich in

[12] Blauw (2023). Hoe beleven Nederlandse kustbezoekers de Noordzeekust?
[13] CBS Statline (2025). Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio
[14] Idem

deze provincie[15]. De Blauwe Vlag is een internationale erkenning voor inspanningen op het gebied van duurzaamheid. Deze inspanningen omvatten onder andere maatregelen voor goede waterkwaliteit, goede veiligheidsvoorzieningen, schone en goed onderhouden faciliteiten en aandacht voor natuureducatie.

- **Toeristische druk**: de toeristische druk in Noord-Holland is hoog[16]. De toeristische druk wordt uitgedrukt in het aantal toeristen ten opzichte van inwoners in een gebied. De intensiteit van toeristische overnachtingen is in de kustgebieden afgelopen jaren toegenomen. Deze toename is ook zichtbaar in het aantal overnachtingen in particuliere huur per dag per 100 inwoners. De kop van Noord-Holland loopt in toeristische druk aan kop. In 2023 zijn hier 4,6 overnachtingen per dag per 100 inwoners. In 2014 was deze intensiteit indicator nog 3,3.
- **Populariteit watersport**: Tegen deze achtergrond van toenemende kustrecreatie zijn er ook interessante trends te zien op het gebied van watersporten zoals (catamaran)zeilen, foilen en surfen. Deze activiteiten trekken steeds meer liefhebbers naar de (Noord-Hollandse) kust dankzij hun toegankelijkheid en de avontuurlijke ervaringen die ze bieden.
- **Langer zomerseizoen**: de (aaneengesloten) Nederlandse zomerperiode is als gevolg van klimaatverandering langer geworden[17]. Dit resulteert in meer ‘stranddagen’ wat mogelijk weer leidt tot meer bezoeken aan het Noord-Hollandse strand.

2.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van kustrecreatie significant: miljarden euro’s aan bestedingen

Toeristen die aan de kust overnachten of recreëren dragen significant bij aan de economie van Noord-Holland. De totale (directe en indirecte) opbrengsten voor Noord-Holland van kustrecreatie bedragen ruim 5 miljard euro. Dit komt logischerwijs voort uit de miljoenen mensen uit binnen- en buitenland die de Noord-Hollandse kust opzoeken om te recreëren. De bestedingen bestaan voor het grootste deel uit directe bestedingen van toeristen (3,4 miljard euro) en voor een kleiner deel (1,7 miljard euro) uit indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de (directe en indirecte) effecten van activiteiten binnen de kleine pleziervaart voor Nederland en Noord-Holland.

[15] Blauwe Vlag (2025). Milieuvriendelijke stranden in Nederland

[16] Waterrecreatie Nederland (2024). Watersport stijgt in populariteit onder Nederlanders

[17] WUR (2012). Effecten van klimaatverandering op recreatie en toerisme

Tabel 2.2 Directe en indirecte effecten kustrecreatie Noord-Holland

	Noord-Holland	
	Direct	*Indirect*
Kustrecreatie		
Meerdaagse bezoekers (binnenland)	647,0 mln	323,5 mln
Eendaagse bezoekers (binnenland)	193,2 mln	96,6 mln
Meerdaagse bezoekers (inkomend)	1.530,9 mln	765,4 mln
Eendaagse bezoekers (inkomend)	1.070,6 mln	535,5 mln
TOTAAL	3.441,6 mln	1.720,8 mln
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**5,2 mld.**	

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

Driekwart van de bestedingen door meerdaagse bezoekers

Het grootste deel (75 procent) van de inkomsten binnen de kustrecreatie komt van meerdaagse bezoekers. Deze groep geeft relatief veel geld uit, onder andere aan overnachtingen en maaltijden. Hoewel het aandeel van eendaagse bezoekers hoger ligt, geven zij aanzienlijk minder geld uit dan de meerdaagse bezoekers waardoor de economische impact van deze groep een stuk lager ligt (25 procent).

De economische impact is berekend met behulp van kerncijfers over de gemiddelde uitgaven van recreatieve bezoekers. Nederlandse dagtoeristen besteden gemiddeld 21 euro per persoon[18]. Dit relatief lage bedrag komt deels doordat veel strandbezoekers dichtbij wonen, eten en drinken meenemen en beperkte reiskosten hebben. Voor toeristen uit Duitsland en België die een dagtrip maken, liggen de uitgaven aanzienlijk hoger, gemiddeld 202 euro per persoon[19]. Voor meerdaagse vakanties liggen deze bedragen hoger. Nederlanders geven gemiddeld 234 euro uit tijdens een vakantie in eigen land[20]. Voor internationale bezoekers ligt dit bedrag hoger. Zij geven gemiddeld 650 euro uit tijdens een meerdaagse vakantie in Nederland[21].

Brede welvaartseffecten van kustrecreatie in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van de kustrecreatie voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent kustrecreatie (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Kustrecreatie levert een forse, positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt voor velen werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector. Hoewel er enige kapitaal- en

[18] CBS (2021). Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021. Gecorrigeerd p.p. 2025
[19] NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld. Gecorrigeerd p.p. 2025
[20] CBS (2021). Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021. Gecorrigeerd p.p. 2025
[21] NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld. Gecorrigeerd p.p. 2025

bestedingsuitstroom naar buiten de provincie zal zijn, kan worden aangenomen dat het merendeel van de economische effecten binnen Noord-Holland blijft.

- Kustrecreatie kan op de piekmomenten leiden tot negatieve brede welvaartseffecten op gezondheid, bereikbaarheid en natuur, klimaat en milieu. Vooral rond de grootste toeristische hotspots is de druk hoog, wat leidt tot intensiever verkeer en meer toeristen die door kwetsbare duingebieden wandelen. Dit kan op zijn beurt negatieve lokale effecten hebben op zowel het milieu als de gezondheid. Daarnaast kan intensieve recreatie leiden tot afname van biodiversiteit en verstoring van ecosystemen. Ook de mentale gezondheid waar het kustgebied positief aan bij kan dagen kan onder druk komen te staan door drukte, geluidsoverlast en verlies van rustgevende natuur.

De miljoenen toeristen aan de Noord-Hollandse kust hebben impact op natuur, klimaat en milieu. Door de menselijke activiteiten komen de biodiversiteit en de luchtkwaliteit onder druk te staan. Wel is er steeds meer aandacht voor duurzame kustrecreatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit initiatieven als de 'Blauwe Vlag'.

Ruimte en wonen

Negatief effect *Geen effect* *Positief effect*

Kustrecreatie beïnvloedt mogelijk de woningmarkt, omdat mensen van buiten de regio vakantiewoningen aan de kust kopen of huren. Dit verandert de dynamiek op de lokale woningmarkt. De kans voor lokale bewoners om een woning te vinden neemt af, en een deel van deze woningen staat een groot deel van het jaar leeg.

3. Cruise- en chartervaart

Cruise- en chartervaart gaat over zee- en riviercruises en de chartervaart. Zee- en riviercruises zijn vooral voor Amsterdam van belang. Daarnaast is riviercruise ook in West-Friesland een belangrijke toeristische activiteit. De zeilchartervaart speelt zich hoofdzakelijk af aan de IJsselmeerkust van Noord-Holland en de Waddenzee; de motorchartervaart is veel in het buitenland.

3.1 Huidige stand van zaken

Zeecruises: 135 zeecruiseschepen en (schatting) bijna 400.000 passagiers in 2023 in Amsterdam en IJmuiden

De zeecruisevaart is een internationale markt, kent hoofdzakelijk internationale passagiers/toeristen en is in Noord-Holland alleen voor Amsterdam en IJmuiden van belang. Zeecruisepassagiers maken veelal een meerdaagse reis waarin meerdere (internationale) steden bezocht worden. In 2023 kwamen in Amsterdam en IJmuiden in totaal 135 zeecruiseschepen aan. Het ging daarbij om (naar schatting) bijna 400.000 internationale toeristen.

In 2023 en 2024 was het aantal calls (aanlopen van zeecruiseschip) nog niet terug op het niveau van voor corona. NB: in 2018 meerden in Amsterdam 181 zeecruiseschepen af met in totaal ruim 425.600 passagiers (waarvan circa 184.800 transit en 240.800 turnaround).

Nabijheid Schiphol van belang

Naast de toeristische bestemmingen, is Amsterdam als zeecruisestad ook van belang vanwege de nabijheid van Schiphol. De omvangrijke connectiviteit (veel verschillende bestemmingen) van de luchthaven, maakt Amsterdam aantrekkelijk voor zogenaamde ‘turnaround’ schepen. Bij ‘turnaround’ verlaten passagiers het zeecruiseschip en tegelijkertijd komen er ook nieuwe zeecruisepassagiers aan boord.

Tabel 3.1 Overzicht kerncijfers zeecruises, aantal aanlopen en passagiers

	2022	2023	2024
Totaal aantal aanlopen Amsterdam	105	109	120*
waarvan: transit	-	*60*	-
waarvan: turnaround	-	*49*	-
Totaal aantal zeecruisepassagiers Amsterdam	-	319.300	-
waarvan: transit-passagiers	-	*135.500*	-
waarvan: turnaround-passagiers	-	*183.800*	-
Totaal aantal aanlopen IJmuiden	40	26	-
Schatting aantal zeecruisepassagiers IJmuiden	-	76.000**	-

Bron: Jaarverslag Port of Amsterdam 2023 en Berenschot 'verdiepende analyse naar de zeecruise in Amsterdam', 18 juni 2024. *:inschatting op basis van informatie uit Berenschot rapport. **: schatting op basis van gemiddeld aantal passagiers per zeecruiseschip in Amsterdam.

Riviercruises: zo'n 3.700 riviercruiseschepen doen Noord-Holland aan

De riviercruisevaart is, na een flinke afname als gevolg van de coronapandemie, weer op het pre-pandemie niveau. In 2024 deden zo'n 3.700 riviercruiseschepen diverse steden aan in Noord-Holland. De riviercruisemarkt is, net als de zeecruise, een hoofdzakelijk internationale aangelegenheid van toeristen afkomstig uit Europa, de Verenigde Staten Azië.

Het aantal aanlopen van riviercruiseschepen in Noord-Holland is sinds 2010 fors toegenomen. In 2010, 2014 en 2017 ging het respectievelijk om 2.000, 2.400 en 2.750 aanlopen per jaar. Inmiddels is dit aantal in 2024 opgelopen tot 3.700.

Grote aantrekkingskracht Amsterdam; ook West-Friese steden zijn in trek bij riviercruise

Amsterdam is als riviercruisebestemming van groot belang. In 2024 deden bijna 2.000 riviercruiseschepen Amsterdam aan. Amsterdam heeft, net als voor de zeecruiseschepen, een belangrijke 'turnaround' functie binnen het Europese riviercruisenetwerk. In Amsterdam komen veel nieuwe toeristen aan boord. Tegelijkertijd verlaten ook veel passagiers in Amsterdam hun riviercruiseschepen om, meestal na een overnachting in Amsterdam, via Schiphol weer huiswaarts te keren.

Na Amsterdam zijn de West-Friese steden Hoorn, Enkhuizen en Medemblik de belangrijkste riviercruisebestemmingen in Noord-Holland. Gezamenlijk ging het in 2024 in West-Friesland om circa bijna 1.000 aanlopen van riviercruiseschepen; waarvan bijna 500 in Hoorn. Het aantal aanlopen van riviercruiseschepen is sinds

2010 ook flink toegenomen. In 2010, 2014 en 2017 ging het respectievelijk om 545, 595 en 663 aanlopen.

Tabel 3.2 Overzicht kerncijfers riviercruises, aantal aanlopen, 2024

Totaal aantal aanlopen in	2024
Amsterdam	1.960
Zaanstad	420
Den Helder	10 - 20
Enkhuizen	430
Hoorn	463
Medemblik	80 – 90
Alkmaar	30 – 40
Haarlem	90 – 100
Huizen	103 (*)
Texel / Oude Schild	100 (*)
Totaal	3.686 – 3.726

Bron: Jaarverslagen Port of Amsterdam, gesprek Cruise Port Amsterdam, internetsearch en/of informatie verkregen van havenmeester/havendienst (*)

Chartervaart: in Nederland zo'n 380 schepen met capaciteit voor 10.000 passagiers

We kennen in Nederland in 2023 zo'n 380 binnenvaartzeilschepen (ook wel bekend als de 'Bruine Vloot'), motorpassagiersschepen en een zeeschepen. Met deze schepen wordt, veelal in groepsverband en meerdaags, gevaren op de Waddenzee, het IJsselmeer, het Markermeer, het Deltagebied, rivieren en kanalen (tot in Duitsland, België en Frankrijk) en de Oostzee. Het aantal schepen in de vloot is sinds 2019 afgenomen van 414 naar 380 schepen in 2023 (2010: 472, 2014: 433). De totale capaciteit van de vloot fluctueert, maar ligt de afgelopen jaren gemiddeld op iets meer dan 10.000 passagiers. In 2023 bestaat de Nederlandse vloot voor de motorchartervaart uit:

- 281 binnenvaartzeilschepen (231 hotelschepen, 50 dagtochtschepen)
- 51 binnenvaartmotorschepen (allen met overnachtingsmogelijkheden)
- 48 zeevaartzeilschepen

De binnenvaart met zeilschepen is vooral seizoengebonden (zomer) en speelt zich veelal af op/rondom het IJsselmeer en de Waddenzee. De motorpassagiersvaart en zeevaart varen veelal jaarrond en zijn vaak in het buitenland te vinden.

Circa tweederde van de Nederlandse chartervaart heeft thuisbasis in Noord-Holland en Friesland

De Nederlandse chartervaart heeft vooral de havens in Noord-Holland en Friesland als thuisbasis. De Vereniging voor Beroepschartervaart (BBZ) schat dat circa

tweederde van de vloot[22] in de provincies Noord-Holland en Friesland ligt. Belangrijke havens voor de Noord-Hollandse chartervaart zijn Enkhuizen, Monnickendam en Muiden (in Friesland gaat het voornamelijk om Harlingen, Stavoren en Lemmer).

Zeilende chartervaart heeft het moeilijk[23]

Waterrecreatie Advies geeft aan dat 'sinds eind 2018 moeten alle historische schepen die langer zijn dan 20 meter en met meer dan 12 passagiers varen een geldig Certificaat van Onderzoek (CvO) hebben. Het CvO vraagt investeringen en aanpassingen aan schepen. Voor de kleinere charterschepen is het vaak niet rendabel aan die eisen te voldoen. Schepen worden uit de actieve vaart gehaald, verkocht en/of omgebouwd tot woonschip. Schippers gingen met pensioen, want ook in deze sector heeft men last van vergrijzing. Grote schepen bleven varen of werden nog verder verlengd om de benodigde investeringen terug te kunnen verdienen'.

Boat & Bikes vakanties: variant van riviercruise of motorchartervaart

Er zijn in Nederland meerdere aanbieders van zogenaamde 'Boat & Bike' vakanties; een relatief nieuwe 'niche-markt'. Tijdens een meerdaagse reis wordt door toeristen deels gefietst en gevaren. Het type schepen dat hiervoor gebruik wordt varieert; sommige aanbieders werken met riviercruiseschepen, andere varen met grote gemotoriseerde charterschepen. Het is aannemelijk dat veel van deze vakanties eveneens (in dit onderzoek) meegenomen zijn als 'riviercruise' of als 'motorchartervaart'.

Veel van de aangeboden Boat & Bike vakanties vinden in de provincie Noord-Holland plaats (of deels). Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Bezoek aan Amsterdam, Muiden en Naarden (als onderdeel van een tour langs de Nederlandse Hanzesteden)
- Bezoek Texel, Medemblik en Enkhuizen (als onderdeel van een tour over het IJsselmeer en bezoek aan de Waddeneilanden)
- Bezoek aan Alkmaar, Bergen, Egmond (aan Zee), Zaanse Schans, Amsterdam, Hoorn, Volendam en Enkhuizen (als onderdeel van een Hollandse tulpen en 'highlights' tour).

[22] De rest van de vloot bevindt zich in Groningen, Flevoland, Overijssel en Zeeland
[23] Waterrecreatie Advies, Toekomst havens Enkhuizen, 2023

3.2 Trends en ontwikkelingen

We zien de volgende belangrijkste trends en ontwikkelingen als het gaat om zeecruises, riviercruises en de chartervaart.

Zeecruises: focus op vergroening en inperking aantal zeecruises
Het Amsterdamse havenbedrijf treft maatregelen om de zeecruise in Amsterdam te verduurzamen. Vanaf 2025 horen alle aanmerende zeecruiseschepen bij Passenger Terminal Amsterdam (PTA) in Amsterdam gebruik te maken van walstroom: elektriciteit van het vasteland. Dit betekent dat het schip niet meer diesel(hulp)motoren hoeft te gebruiken om het schip van elektriciteit te voorzien. Hierdoor daalt de uitstoot van het cruiseschip aan de kade en verbetert de luchtkwaliteit in de omgeving. Vanaf 2030 is het wettelijk verplicht voor zeecruiseschepen om van walstroom gebruik te maken. Verder geldt vanaf 2026 dat Amsterdam het aantal zeecruiseschepen dat aanmeert bij de PTA wil terugdringen naar maximaal 100 zeecruiseschepen per jaar (in 2024 waren dat, naar verwachting, nog 120 zeecruiseschepen).

Verder speelt in Amsterdam dat de gemeente overweegt de PTA (uit de stad) te verplaatsen richting (mogelijk) de Coenhaven met een maximum van 100 ‘calls’ per jaar.

Riviercruises: groei aan banden gelegd, mogelijk meer drukte in andere riviercruisesteden in Nederland
Voor de aanloop van riviercruiseschepen in Amsterdam geldt tegenwoordig de ‘Green Award’-verplichting. De Green Award is een certificeringsprogramma dat duurzame en veilige scheepvaart stimuleert. Voor riviercruiseschepen in Amsterdam betekent dit dat alleen schepen met een Green Award-certificaat mogen aanmeren in het centrum van de stad. Dit certificaat wordt toegekend aan schepen die voldoen aan strenge milieunormen en veiligheidscriteria. De verplichting van een Green Award heeft in Amsterdam al geleid tot een (bescheiden) afname van het aantal aanlopen van riviercruiseschepen.

Verder wenst de gemeente Amsterdam de groei van het (internationale) toerisme in de stad in te dammen. In dat kader is gemeente Amsterdam van plan het aantal aanlopen van riviercruiseschepen in te perken naar maximaal 1.150 per jaar in 2028. Dat betekent ongeveer een halvering van het aantal aanlopen; in 2024 kwamen 1.960 riviercruiseschepen aan in Amsterdam.

Gelet op de aanstaande inperking van het aantal aanlopen in Amsterdam is het aannemelijk dat veel rederijen zullen uitwijken naar andere, nabijgelegen

havensteden in Noord-Holland of daarbuiten. Denk daarbij aan bijvoorbeeld: Huizen, Lelystad, Zaanstad of Haarlem. Mogelijk dat door de aanstaande inperking ook in de West-Friese steden en/of Rotterdam het aantal aanlopen zal toenemen. In alle gevallen geldt (naar verwachting) dat de meeste rederijen vervolgens middels busvervoer alsnog Amsterdam als eind-, begin- of tussenbestemming zullen aandoen.

Chartervaart: branche krimpt

Het aantal schepen in de chartervaart neemt al meerdere jaren af. In de zee(zeil)vaart worden schepen verkocht naar het buitenland. Daarvan bleven de meesten actief in de chartervaart op zee onder andere vlag. In de binnenvaart verdwijnen er schepen naar de particuliere markt. Het totaal aantal dagen dat gevaren is in de chartervaart neemt ook af. In 2019 ging het om 52.600 vaardagen; in 2023 is dit aantal gedaald naar 48.800 vaardagen voor de hele sector.

3.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Zeecruises: naar schatting economische impact van 61,6 miljoen euro per jaar

De aanlopen van zeecruiseschepen in Amsterdam en IJmuiden betekenden in 2023 naar schatting een economische impact van 61,6 miljoen euro. Het ging daarbij voor bijna 43 miljoen euro om bestedingen van passagiers (en van rederijen) en voor bijna 19 miljoen euro aan indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Tabel 3.3 Directe en indirecte effecten als gevolg van aanloop van zeecruiseschepen in Noord-Holland (Amsterdam en IJmuiden), 2023

	Noord-Holland: Amsterdam en IJmuiden	
	Direct	*Indirect*
TOTAAL	42,8 mln.	18,8 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**61,6 mln.**	

Bron: berekening door Decisio op basis van cijfers uit Berenschot-onderzoek (2024) met cijfers over economische impact zeecruise in 2018. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2023

Cruise-toerisme: circa 80 procent van passagiers gaat van boord

Een transit-cruise heeft Amsterdam als tussenstop en komt daarbij meestal vroeg in de ochtend aan om 's avonds weer te vertrekken. Uit een recent onderzoek van Berenschot (2024) blijkt dat 'tijdens een dergelijk bezoek gemiddeld 20 procent van de passagiers aan boord blijft, terwijl 80 procent van boord gaat. Ongeveer een derde van de passagiers bezoekt met (vooraf geboekte) (dag)trips de regio, bijvoorbeeld de Zaanse Schans en de Keukenhof. Voor de turnaround-cruise is

Amsterdam het vertrek- en eindpunt. Dit betekent dat een groot deel van de passagiers – gemiddeld 60 procent – voorafgaand of na afloop van de cruise zelfstandig in de stad verblijft'.

Riviercruises: bijna 300 miljoen euro per jaar aan bestedingen

De aanlopen van riviercruiseschepen in Noord-Holland betekenden in 2024 naar schatting een economische impact van 298,1 miljoen euro. Het ging daarbij voor ruim 218 miljoen euro om bestedingen van passagiers (en van rederijen) en voor bijna 80 miljoen euro aan indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Tabel 3.4 Directe en indirecte effecten als gevolg van aanloop van riviercruiseschepen in Noord-Holland, 2024

	Noord-Holland: alle riviercruisesteden	
	Direct	*Indirect*
TOTAAL	218,4 mln.	79,7 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**298,1 mln.**	

Bron: berekening door Decisio op basis van cijfers uit Decisio-onderzoek (2017) met cijfers over economische impact riviercruise in 2018. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2024

Chartervaart: ruim 52 miljoen euro aan economische impact per jaar

De economische impact van de chartervaart in Noord-Holland bedraagt in 2023 in totaal 52,3 miljoen euro. Het gaat daarbij om ruim 39 miljoen aan directe bestedingen als gevolg bestedingen van gasten aan de wal en de omzet van branche; indirect werkt dit in de gehele economie door met een impact van naar schatting 13 miljoen euro bij toeleveranciers.

Tabel 3.5 Directe en indirecte effecten als gevolg van de chartervaart in Noord-Holland, 2024

	Noord-Holland: chartervaart	
	Direct	*Indirect*
TOTAAL	39,3 mln.	13,0 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**52,3 mln.**	

Bron: berekening door Decisio op basis van BBZ-branchecijfers (2023) met cijfers over huuropbrengsten en bestedingen van gasten aan de wal. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2023

Brede welvaartseffecten van zee- en riviercruise en chartervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van de zee- en riviercruise en de chartervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekenen zee- en riviercruisevaart en de chartervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Zee- en riviercruises en de chartervaart leveren gezamenlijk een forse, positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt voor velen werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector.
- Vooral de zee- en riviercruises in Noord-Holland hebben (op de piekmomenten) negatieve (brede) welvaartseffecten op gezondheid, welzijn, bereikbaarheid en natuur, klimaat en milieu omdat de schepen en de daaraan gerelateerde touringscars (voor afhaal/brengen van passagiers) tot forse emissies van uitlaatgassen leiden. Deze hebben een negatieve impact op de gezondheid. Door de verplichting van het gebruik van walstroom vindt wel minder uitstoot plaats; er is sprake van verduurzaming van de sector. Tevens leiden zee- en riviercruises op piekmomenten tot mogelijke overlast en drukte op en nabij de aanmeerlocatie.

Cruise- en chartervaart kan op de aanleglocatie negatieve verkeerseffecten veroorzaken. Wanneer passagiers van boord gaan, verspreiden zij zich vaak met tourbussen naar andere bestemmingen. Dit kan leiden tot verkeersopstoppingen, verhoogde drukte en verminderde verkeersveiligheid vooral rondom de directe omgeving van de aanlegplaats.

Samenleving

Zeecruise, riviercruise en chartervaart zijn activiteiten die hoofdzakelijk worden ondernomen door (buitenlandse) toeristen. Derhalve geen effecten, zoals bijvoorbeeld een positieve bijdrage aan sociale cohesie, te verwachten.

Natuur, klimaat en milieu

Zeecruise, riviercruise en de *motor*chartervaart zijn belastend voor natuur, klimaat en milieu als gevolg van het gebruik van dieselmotoren. Er is wel sprake van een vergroeningstendens binnen deze markt, maar dat gaat vooral om het gebruik van walstroom als schepen aan de kade liggen. Voor zeecruise en riviercruise is bijvoorbeeld het gebruik van walstroom verplicht. Echter, de zeecruise en riviercruise leiden bovendien tot veel emissies als gevolg van het busverkeer. Per schip zijn vaak vele touringscars nodig om toeristen naar toeristische attracties in de omgeving te vervoeren (en om hen daarna weer terug naar het schip te brengen).

Ruimte en wonen

Zeecruise, riviercruise en chartervaart hebben, naar verwachting, geen brede welvaartseffecten voor wat betreft het thema ‘ruimte en wonen’.

4. ‘Grote’ pleziervaart

‘Grote’ pleziervaart in de provincie Noord-Holland gaat over jachthavens en motor- en zeilboten. Noord-Hollandse (jacht)havens zijn vooral te vinden in Gooi- en Vechtstreek, het Hollandse Plassengebied, Amsterdam, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en de IJsselmeerkuststeden in West-Friesland.

4.1 Huidige stand van zaken

Aantal jachthavens in Nederland neemt toe; ook in Noord-Holland (bescheiden) toename

In Nederland en in Noord-Holland is het aantal jachthavens sinds 2014 toegenomen; in 2018 zijn in Noord-Holland 316 jachthavens ten opzichte van 297 jachthavens in 2014. Het aantal jachthavens in Nederland groeide sterker (+15 procent) dan in Noord-Holland (+6 procent).

Aantal ligplaatsen constant

Ondanks de groei van het jachthavens tussen 2014 en 2018 is het aantal ligplaatsen constant gebleven. Zowel in 2014 als in 2018 bedroeg het aantal ligplaatsen in Noord-Holland ruim 35.000.

Tabel 4.1 Overzicht aantal jachthavens Nederland en Noord-Holland, 2014 en 2018

	Nederland 2014*	Nederland 2018**	Noord-Holland 2014*	Noord-Holland 2018**
Aantal jachthavens	1.365	1.575	297	316
Aantal ligplaatsen	167.000	166.830	35.928	35.465
Gem. bez. graad	92%	n.b.	92%	n.b.

Bron: *Decisio (2014); **Cijfers in de watersport, trends en ontwikkelingen, Waterrecreatie advies BV (2019)

Pleziervaart 'groot' neemt af in Nederland

In Nederland zijn in 2021 zo'n 1,3 miljoen pleziervaarders die varen met een zeil- of motorboot. In 2013 waren dit er zo'n 1,6 miljoen.[24] Deze boten hebben een kajuit of zijn open. Onder 'open motor boot' vallen alle motorboten behalve sloepen en motorboten met een snelheid boven 20km/u.

Noord-Holland vertegenwoordigt 18 procent van de groep pleziervaarders. Alleen in Zuid-Holland is de pleziervaart populairder (23 procent).

Varen met een open motorboot is in 2021 het meest populair. In Nederland is deze groep zo'n 43 procent van de pleziervaarders. In Noord-Holland en Zuid-Holland ligt dit aandeel hoger, beiden 46 procent. Varen met een kajuitzeilboot is het populairst onder Noord-Hollanders. Toch wordt er in Noord-Holland meer gevaren met een open motor boot.

Figuur 4.1 Pleziervaart 'groot' in Nederland en Noord-Holland

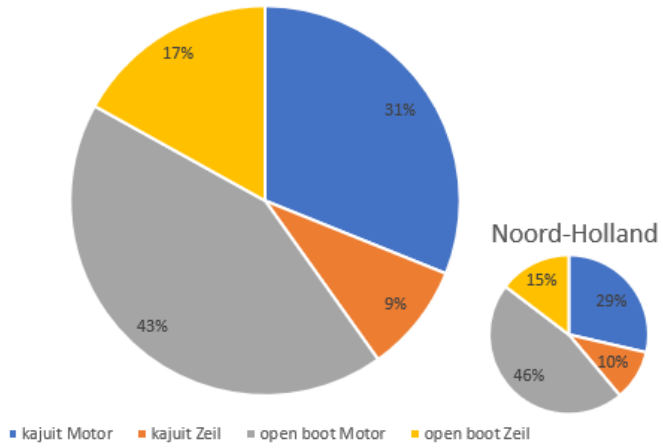

**Aantallen uit NBTC (2022)*

Tabel 4.2 Aantal vaarders kajuitboten en open boten, 2021

	Kajuitboten		Open boten		Totaal
	Motor	*Zeil*	*Motor*	*Zeil*	
Nederland	395.000	115.000	545.000	215.000	1.270.000
Noord-Holland	67.150	24.150	109.000	34.400	234.700
Zuid-Holland	86.900	18.400	136.250	53.750	295.300
Utrecht	23.700	17.250	38.150	27.950	107.050
Friesland	15.800	5.750	32.700	10.750	65.000
Zeeland	15.800	4.600	10.900	4.300	35.600
% Noord-Holland	17%	21%	20%	16%	18%

Bron: NBTC (2022). Watersportonderzoek

Noord-Holland is veel bezocht door pleziervaarders; Zeilers met kajuitboot zijn een belangrijke doelgroep

Noord-Holland kreeg na Friesland het meest aantal bezoeken van zeilers. Ook varen er veel mensen met een open motorboot (25 procent). De IJsselmeer(kust)/ en Markeermeer zijn dan ook het meest populair onder deze zeilers. Meer dan de helft van deze groep heeft hier tussen 2019 en 2021 gezeild. Verder zijn de Waddenzee en Waddeneilanden door een derde van deze groep bezocht.

[24] NBTC (2022). Watersportonderzoek

Figuur 4.2 Aantal pleziervaarders in Nederland en provincies, 2021

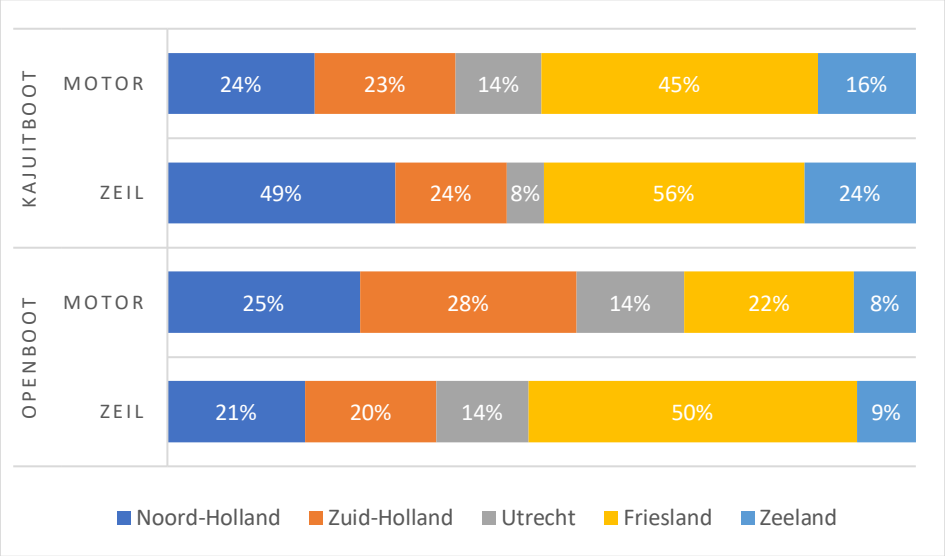

NBTC (2022). Watersportonderzoek

Minder bootbezit en meer 'meevaren' in de Nederlandse pleziervaart

De helft van de pleziervaarders vaart mee. Er wordt vooral veel meegevaren met een kajuitboot. Ook met een open motorboot wordt veel meegevaren. Deze wordt ook vaak gehuurd. Lenen of gebruik via een vereniging komt minder voor binnen de pleziervaart. Er zijn meer mensen die een kajuitboot (31 procent) bezitten dan huren (22 procent). Dit betekent dat in Nederland 158.100 kajuitboten eigen bezit waren in 2021.[25] In 2023 zijn dit er 144.400.[26] Het aantal kajuitboten neemt dus duidelijk af. Het bezit van motorboten neemt daarentegen toe. In 2021 waren dit er nog 125.350[27] en in 2023 zijn dit er 141.200[28].

[25] NBTC (2022). Watersportonderzoek
[26] HISWA RECRON (2024)
[27] NBTC (2022). Watersportonderzoek
[28] HISWA RECRON (2024)

Figuur 4.3 Gebruik pleziervaartboten, 2021

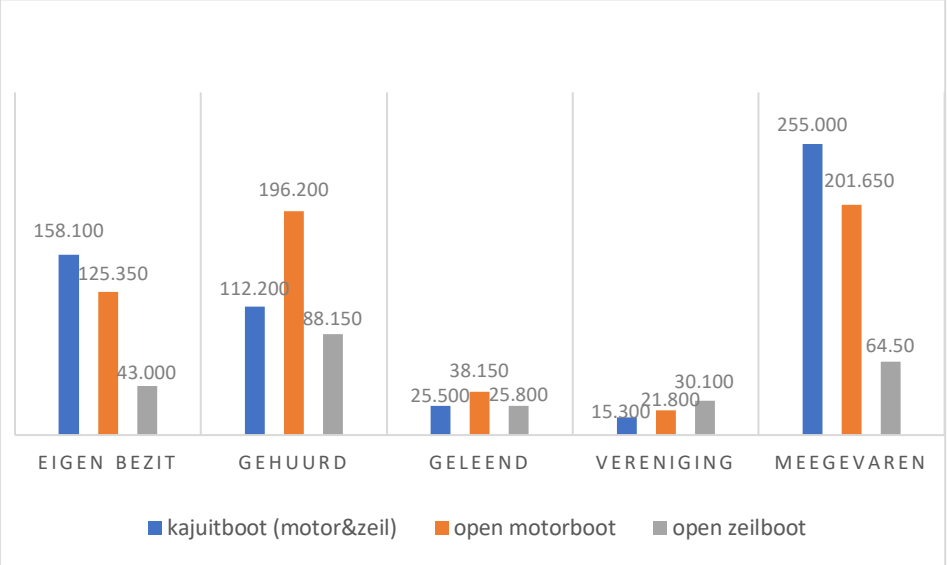

NBTC (2022). Watersportonderzoek

Afname bezit pleziervaartuigen in Nederland; aantal in Noord-Holland blijft gelijk

Het aantal pleziervaartuigen in de provincie Noord-Holland is in 2023 hetzelfde als in 2021.[29] Het totaal aantal in Nederland is in die periode met 5.000 boten afgenomen. In totaal zijn er in 2023 zo'n 0,3 miljoen actief gebruikte pleziervaartuigen in Nederlands bezit.[30] In 2005 waren dit er nog zo'n 0,5 miljoen.[31] De sterke afname is vooral zichtbaar in het aantal kajuitboten. Aangezien er in Noord-Holland relatief veel open motorboot bezitters wonen (29 procent), vult dat de uitstroming van kajuitboten aan. Dit zien we in Noord-Holland aan het aantal bootbezitters in 2021 (22 procent). Zo'n 53.000 huishoudens bezaten een pleziervaartuig.

[29] HISWA RECRON (2022&2024)
[30] Idem
[31] Inventarisatie watersportsector Noord-Holland (2012) Decisio

Tabel 3 Woonprovincie van bootbezitters, 2021

	Kajuitboten		Open boten		Totaal
	Motor	*Zeil*	*Motor*	*Zeil*	
Noord-Holland	17%	25%	29%	13%	22%
Zuid-Holland	21%	11%	20%	18%	19%
Utrecht	5%	15%	9%	11%	8%
Friesland	8%	7%	8%	16%	9%
Zeeland	3%	6%	2%	2%	3%

NBTC (2022). Watersportonderzoek

Open motorboten domineren vaste lig- en stallingsplaatsen van Noord-Holland

De meeste pleziervaart boten hebben een vaste ligplaats in Noord-Holland. In Noord-Holland liggen 18 procent van alle boten met een vaste lig- en stallingsplaats. Meer dan de helft van deze boten zijn open boten met een motor. Van de kajuitboten zijn dit er zo'n 24.000. Samen met de open boten, hebben meer dan 60.000 boten een vaste ligplaats in Noord-Holland. In 2010 was dit aantal nog 34.000. Deze toename wordt dus veroorzaakt door het grote aandeel open motorboten. Hiervan liggen er zo'n 33.000 in de provincie Noord-Holland. Dit is 26 procent van alle vaste ligplaatsen van motorboten in Nederland. Het totaal aantal boten met een vaste ligplaats en stalling in Zuid-Holland en Friesland is vergelijkbaar met Noord-Holland (16 procent en 18 procent). In deze provincies liggen vooral kajuit motorboten. Aangezien met name bezit van kajuitboten afneemt, zijn jachthavens in deze provincies kwetsbaarder.

Figuur 4.4 Aantal vaste lig- en stallingsplaatsen

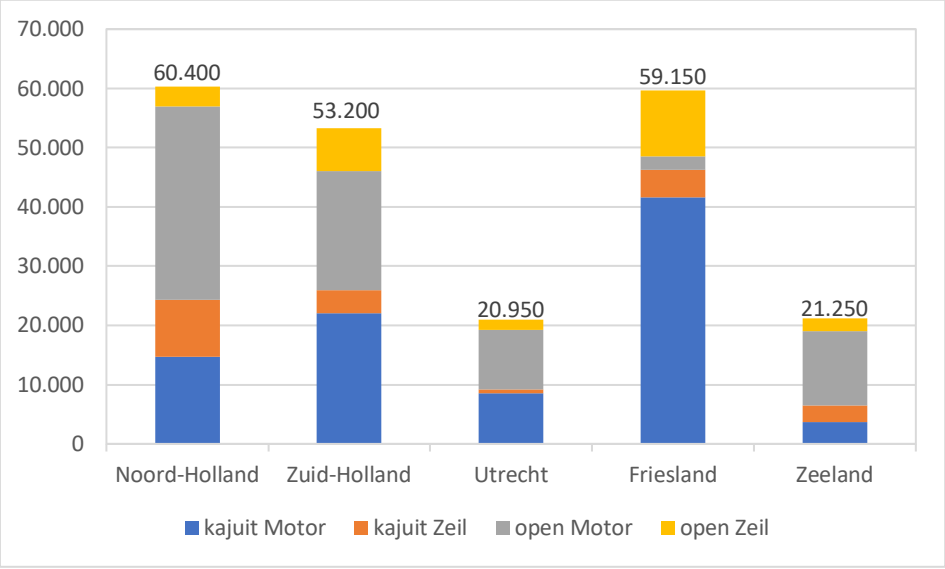

NBTC (2022). Watersportonderzoek

4.2 Trends en ontwikkelingen

We zien de volgende trends en ontwikkelingen:

- **Duurzaamheid is een trend:** Jachthavens hanteren de blauwe vlag: een internationale milieu onderscheiding; in Noord-Holland wappert deze al in 43 havens. De vlag is een garantie voor: uitstekende zwemwaterkwaliteit, veiligheid voor gasten en milieuvriendelijkheid. In heel Nederland zijn er 169 haven met een blauwe vlag. Extra duurzaam zijn de jachthavens met groene wimpel. Deze voldoen aan aanvullende duurzaamheidsnormen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is hier ook in opgenomen. Meer dan de helft (11) van deze 19 jachthavens ligt in provincie Noord-Holland.[32]
- **Uitstootvrij varen:** Uitstootvrije zone in Amsterdam centrum vanaf 1 april 2025[33]; uitbreiding elektrisch laadnetwerk en opkomst van elektrische jachthavens[34]
- **Aandacht voor natuur:** rustgebieden langs de oevers (vooral Gouwzee, kust van Muiden en Pampushaven Noord) vallen onder de Natura 2000-maatregelen, waar ook een gedragscode voor de waterrecreant geldt.[35]
- **Kajuitboten verouderen:** Kajuitbootvaren is steeds minder populair. Het merendeel van de booteigenaren heeft een oude boot, namelijk tweederde van de boten heeft een bouwjaar van voor 1990.
- **Opkomst recreatiehaven:** door afname van bootbezit verandert de functie van jachthavens.[36] Havens bieden meer nevenactiviteiten met focus op de verblijfsbeleving.
- **Watersport vaker nevenactiviteit:** Minder dan de helft van de watersportbedrijven biedt watersport als hoofdactiviteit aan. In 2021 was voor 54,8 procent van de watersportbedrijven watersport een nevenactiviteit.[37] In 2023 was dit 54,4 procent.[38]
- **Zeilevenementen internationaler:** Nederlanders nemen nu ook deel aan zeilwedstrijden en evenementen over de grens. De evenementenkalender reflecteert dit internationale perspectief. Lelystad is naast Noord-Hollandse steden en Scheveningen en veelvoorkomende host.[39]
- **Synergie met landrecreatie:** Naast stedelijk gebied bezoeken pleziervaarders ook vaak natuurgebieden. Tussen de 20 en 30 procent bezoekt een museum of historische plek tijdens de vaarvakantie.[40]

---

32 Blauwe vlag | Blauwe Vlag Jachthavens
33 Elektrisch varen - Gemeente Amsterdam
34 E-Harbour verzorgt de volledige transitie naar uitstootvrij varen. - E-harbour
35 Gooise meren advies rapport, waterrecreatie advies (08-01-2020)
36 De toekomst van jachthavens en watersportsector | nrit.nl - trends, nieuws en kennis op het gebied van leisure, toerisme en hospitality
37 Feiten en cijfers, HISWA RECRON
38 Feiten en cijfers, HISWA RECRON
39 Evenementenkalender - Zeilen
40 NBTC (2022) Watersportonderzoek

- **Innovatie vergroot toegankelijkheid:** apps helpen recreatievaarten. Van waterkaarten tot vaarweginformatie, apps maken de vaarvakantie en dagtocht gemakkelijker.[41] Ook huren wordt hierdoor makkelijker.[42]
- **End of life boten neemt toe:** toename van 7,5 procent boten om te recyclen verwacht voor de komende 5 jaar.[43] In Noord-Holland vraagt dit om voldoende inzamel en recyclecapaciteit.

4.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

De economische waarde van de 'grote' pleziervaart in Noord-Holland schatten we in totaal op 570 – 890 miljoen euro (per jaar) aan directe en indirecte effecten.

Tabel 4.4 Directe en indirecte effecten van activiteiten binnen de 'grote pleziervaart'

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	*Indirect*	*Direct*	*Indirect*
Exploitatie opbrengsten jachthavens*	0,68 -1,74 mld.	0,34-0,87 mld.	0,11-0,28 mld.	0,06 – 0,14 mld.
Opbrengsten nautische bedrijvigheid**	1,53 mld.	0,72 mld.	162-213 mln.	76-100 mln.
Aantal banen nautische bedrijvigheid (FTE)*	11.110	6.777	1.330-1.770	811-1.080
Kajuitvaren (motor/zeil)				
Consumptieve bestedingen dagtochten	119,4 mln.	59,7mln.	40,0 mln.	20,0 mln.
Consumptieve vaarvakanties	102,6 mln.	51,3 mln.	31,9 mln.	15,9 mln.
Open boot varen (motor/zeil)				
Consumptieve bestedingen dagtochten	74,2 mln.	37,1 mln.	17,7 mln.	8,8 mln.
Consumptieve vaarvakanties	77,6 mln	38,8 mln.	18,2 mln.	9,1 mln
TOTAAL	2,59 – 3,64 mld.	1,25 – 1,78 mld.	0,38 – 0,6 mld.	0,19 – 0,29 mld.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**3,84 – 5,42 mld.**		**0,57 – 0,89 mld.**	

*Berekening ligplaatsen en lengtes uit NBTC (2022). Watersportonderzoek en ligprijs per meter per nacht (1-2,5) **Maritieme monitor (2024), jachtbouw/watersportindustrie

Brede welvaartseffecten van 'grote' pleziervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van 'grote' pleziervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent 'grote' pleziervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

[41] Handige watersport-apps op een rijtje
[42] Boot huren - particulier & professioneel | de beste prijzen - Click&Boat
[43] Opruimen van sloopboten: Inzameling en recycling structureren

- ‘Grote’ pleziervaart levert een aardige bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en werkgelegenheid. Het aanbod van ligplaatsen dekt een groot deel van de kosten van jachthavens. Daarnaast bieden jachthavens nevenactiviteiten aan die van belang zijn voor de lokale economie. De vakantie- en dag uitgaven aan horeca, recreatie en andere diensten in de regio dragen ook bij aan werkgelegenheid en economie. Aangezien Noord-Holland een populaire bestemming is van deze pleziervaarders zijn deze bestedingen belangrijk voor Noord-Holland.
- ‘Grote’ pleziervaart kan leiden tot positieve brede welvaartseffecten op gezondheid en gemeenschap. Alleen zeilen is een fysieke activiteit. Vooral zeilen met kajuitboten doet het goed in Noord-Holland. Pleziervaarders bezoeken daarnaast vaak een stad tijdens hun tocht. Ook wordt er veel meegevaren. Dit draagt bij aan de gemeenschapszin.
- Tenslotte hebben alle boten met motors een negatief effect ook milieu. Op korte termijn zijn deze effecten dus negatief. De emissievrije zone in Amsterdam maar ook elektrificeren van vaartuigen en het uitbreiden van het laadpaal netwerk kan dit negatieve effect verkleinen in de toekomst.

Economie en werk

De impact op Noord-Holland van economische bestedingen is hoog. In vergelijking met andere wateractiviteiten en de totale bestedingen in Noord-Holland is deze impact omvangrijk. Dit resulteert in een positief effect op de werkgelegenheid in Noord-Holland. Dit gaat voornamelijk om werkgelegenheid binnen de horeca en detailhandel en aanverwante sectoren. Voor een groot deel betreft dit seizoensgebonden werkgelegenheid.

Gezondheid

De pleziervaart scoort licht positief op gezondheid. De fysieke inspanning van zeilers is goed voor de gezondheid. Voor de gemotoriseerde boten is dit neutraal. Verder kan de pleziervaart de mentale gezondheid verbeteren door stress te verlagen. Daarmee is het varen gemiddeld positief voor de gezondheid.

Welzijn

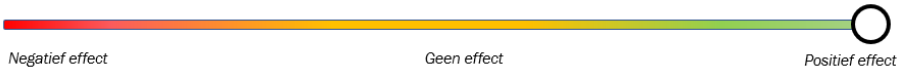

De pleziervaart heeft een positief effect op het thema welzijn. ‘Plezier’ zit immers in de naam. ‘Gezelligheid/ samen met familie/ vrienden’ wordt dan ook als belangrijkste reden voor varen genoemd. Alleen voor kajuitbootzeilers is dit niet het geval. Voor hen zijn ‘ontspanning’ en ‘het beleven van de elementen’ reden om te varen. Deze ontspanning maar ook het samenzijn zorgen dus voor een positief effect op welzijn (mentaal en sociaal).

Bereikbaarheid

Grote pleziervaart heeft een positief effect op bereikbaarheid. Pleziervaart stimuleert het aanbod van vaarroutes en beter aangesloten vaarwegen. Ook ontlast de pleziervaart steden van de drukte op straten. Daarmee zijn voorzieningen ‘aan wal’ beter bereikbaar.

Samenleving

Grote pleziervaart heeft een gematigd positief effect op de indicatoren voor samenleving. Enerzijds kan de drukte op het water in piekperiodes voor overlast zorgen. Deze bestaat vooral uit geluidsoverlast in steden (Amsterdam) en afvalvervuiling. Anderzijds zorgt de pleziervaart voor sociale cohesie; activiteiten worden door meerdere personen ondernomen. Daarnaast zorgen vrijwilligers die werken in jachthavens voor een positief effect op de samenleving.

Natuur, klimaat en milieu

Voor 'grote pleziervaart' kunnen er negatieve milieu- en biodiversiteitseffecten optreden, met name door emissies bij boten met een verbrandingsmotor, hoewel dit afhangt van het type aandrijving. Bovendien kan 'grote pleziervaart' een verstoringseffect op vogels hebben. De locatie van de vogels is hiervoor bepalend. Daardoor hangt de impact af van ligging van de vaarroute binnen het natuurnetwerk.

Ruimte en wonen

Grote pleziervaart heeft een positief effect op het thema ruimte en wonen. Vooral open motorbootbezitters hebben hun ligplaats vaak bij hun eigen woning. De ligplaats en stalvoorzieningen dichtbij huis hebben zo een positief effect op de woonbeleving.

5. ‘Kleine’ pleziervaart

‘Kleine’ pleziervaart gaat over sloepvaren, kanoën, kajakken en roeien in de provincie Noord-Holland. Noord-Holland kent vele, uiteenlopende plekken die zich hier goed voor lenen: te denken valt aan locaties op het Markermeer, IJsselmeer, het Uitgeestermeer of de Sloterplas. Sloepvaren gebeurt ook relatief veel in binnensteden met grachten, met als bekendste voorbeeld Amsterdam.

5.1 Huidige stand van zaken

Sloepvaren populairste activiteit binnen ‘kleine pleziervaart’

In 2021 werd in Nederland 4,4 miljoen keer gevaren met een sloep, waarvan 1,1 miljoen keer in Noord-Holland[44]. Het aantal jaarlijkse activiteiten met een sloep ligt aanzienlijk hoger dan het aantal activiteiten met een kano of roeiboot. In vergelijking met andere activiteiten op het water worden ‘gezelligheid’ en ‘het ontdekken van het landschap’ het vaakst genoemd als redenen voor een tocht met een sloep.

Toename belangstelling sloepvaren: toename van 20 procent in activiteiten tussen 2013 en 2021

Het aantal activiteiten met de sloepboot bedroeg in 2013 nog 3,7 miljoen. Daarmee is het aantal activiteiten gedurende de periode tussen 2013 en 2021 met 20 procent toegenomen[45]. Sloepvaren past goed bij het vakantiegedrag van de afgelopen jaren, vooral bij jongeren en gezinnen. Het is betaalbaar, toegankelijk, en gemakkelijk om vrienden mee te nemen[46].

Sloepenroutes en -netwerken

Vanwege de groeiende belangstelling van sloepvaren wordt nagedacht over sloepenroutes en –netwerken. Om (onder andere) dit te faciliteren is een richtlijn doorvaartmaten uitgewerkt in de Basisvisie recreatietoervaart 2020 tot en met 2025[47]. Sloepactiviteiten vinden hoofdzakelijk in het voor- en naseizoen plaats en nauwelijks op doordeweekse dagen[48]. In de wintermaanden vindt sloepvaren niet of nauwelijks plaats[49].

---

[44] NBTC (2022). Watersportonderzoek
[45] Idem
[46] Waterrecreatie advies B.V. (2020). Update prognose ontwikkeling recreatievaart in 2030, 2040 en 2050
[47] Waterrecreatie Nederland (2021). Basisvisie recreatietoervaart 2020 t/m 2025. In opdracht van het ministerie van IenW
[48] Waterrecreatie advies B.V. (2020). Update prognose ontwikkeling recreatievaart in 2030, 2040 en 2050
[49] NBTC (2022). Watersportonderzoek

Tabel 5.1 Totaal aantal in gebruik zijnde sloepen, verhuurpunten en sloepvaartdagtochten

	Nederland	Noord-Holland
Aantal in gebruik zijnde sloepen:	115.000**	21.850*
Totaal aantal verhuurpunten sloepen:	n.b.	25*
Aantal sloepvaardagtochten:	4.4 mln**	1,1 mln**
Aantal sloepvaardagtochten tijdens toeristische vakantie:	850.000**	220.000**

Bron: *Decisio (2024), **NBTC (2022)

Circa 444.000 kano- en kajakactiviteiten in Noord-Holland: voor de meeste mensen een recreatief uitje

Hoewel kano- en kajakvaren vaak in verenigingsverband wordt beoefend, onderneemt het merendeel van de mensen deze activiteiten als een recreatief uitje tijdens een dagtocht of vakantie. Ruim 65 procent van de deelnemers aan een kano- of kajakactiviteit in 2021 doet dit in een gehuurde boot[50]. Van alle watersportactiviteiten heeft kano- en kajakvaren hiermee het hoogste aandeel van gehuurde materiaalgebruik. Van de 2,2 miljoen kano- en kajakactiviteiten in Nederland in 2021[51] vond ongeveer 20 procent in Noord-Holland plaats.

Grootste deel van kano- en kajakactiviteiten in de vorm van een *dagtocht*

Driekwart van de mensen die op jaarbasis deelnamen aan een kano- of kajakactiviteit, deed dit in de vorm van een dagtocht. Ongeveer 15 procent ondernam deze activiteit tijdens een vakantie. In Nederland zijn er 90 kanoverenigingen aangesloten bij de TKBN en WSV, samen goed voor ongeveer 10.000 leden. Van deze leden peddelt 15 procent in de provincie Noord-Holland.

Tabel 5.2 Totaal aantal kano- en kajakverenigingen, -activiteiten, -verhuurpunten en ledenaantallen

	Nederland	Noord-Holland
Totaal aantal kanoverenigingen:	90*	20*
Totaal aantal leden kanoverenigingen:	10.000*	1.500*
Aantal in gebruik zijnde kano's:	171.000**	42.000**
Totaal aantal verhuurpunten kano's:	300*	80*
Aantal kanoactiviteiten:	2,2 mln**	444.000**
Aantal kanoactiviteiten tijdens toeristische vakantie	350.000**	70.000**

Bron: *TKBN (2024). **NBTC (2022)

[50] NBTC (2022). Watersportonderzoek

[51] Het meest recente Watersportonderzoek is in 2021 uitgevoerd. In 2025 wordt het Watersportonderzoek voor 2024 opgeleverd. Deze was ten tijde van dit onderzoek nog niet beschikbaar.

Aantal kano- en kajakactiviteiten neemt toe: 80 procent tussen 2010 en 2021
In 2021 bedroeg het aantal kanoactiviteiten 444.000 waar dit in 2010 nog 246.000[52] bedroeg. Dit betekent een toename van ongeveer 80 procent in ruim 10 jaar tijd. Deze groei kan worden toegeschreven aan de groeiende populariteit van outdoor- en recreatieve activiteiten en de toename in bewustzijn over fysieke gezondheid en levensstijl.

Roeien is een populaire activiteit voor een dagtrip
Veel dagjesmensen gaan erop uit om te roeien: op jaarbasis iets minder dan 2 miljoen, waarvan ruim 350.000 in de provincie Noord-Holland. Iets minder dan 10 procent hiervan vond plaats tijdens een vakantie.

Voor bijna de helft van de roeiers is fysiek actief blijven een belangrijke drijfveer
In tegenstelling tot veel andere watersporten en activiteiten noemt een relatief groot deel van de roeiers 'fysiek bezig zijn' als een belangrijke drijfveer. Ongeveer 40 procent van de roeiers ziet dit als een belangrijke reden om te roeien, wat het hoogste aandeel is van alle watersporten[53]. Daarnaast is het aantal mensen dat is aangesloten bij een roeivereniging aanzienlijk hoger dan bij kanoverenigingen. Zo zijn er ongeveer 120 roeiverenigingen aangesloten bij de KNRB, goed voor ruim 42.000 leden. Van deze leden roeien er ongeveer 10.000 in de provincie Noord-Holland. Ten opzichte van andere sporten roeien relatief veel mensen buiten de zomermaanden. 10 tot 20 procent van de roeiers geeft aan in wintermaanden te roeien[54].

Roeien bij een vereniging of in een huurboot
Roeiverenigingen en recreatieve verhuurders bieden verschillende soorten roeiboten aan, elk geschikt voor uiteenlopende doeleinden.

Bij roeiverenigingen worden vaak professionele roeiboten gebruikt die ontworpen zijn voor snelheid en prestaties. Deze smalle en lange boten, zoals skiffs en achten, zijn gemaakt van lichte materialen. Roeiers zitten op een sliding seat, een stoel die over rails heen en weer beweegt, waardoor de kracht van het hele lichaam benut wordt. Dit vergt intensieve training en coördinatie. Daarnaast is een deel van de verenigingen specifiek gericht op sloeproeien.

Roeiboten voor recreatief gebruik zijn daarentegen breder. Deze boten zijn ontworpen met comfort en gebruiksgemak in gedachten, vaak gemaakt van hout of kunststof. De zitplaatsen zijn meestal vaste banken en de roeispanen zijn groter en zwaarder, wat zorgt voor een rustige en gecontroleerde roeibeweging. Deze boten zijn meer gemaakt voor ontspannen tochtjes, geschikt voor gezinnen en vrienden.

[52] Inventarisatie watersportsector (2012) Decisio
[53] NBTC (2022). Watersportonderzoek
[54] Idem

Aantal roeiactiviteiten neemt toe: ruim 40 procent tussen 2010 en 2021

In 2021 bedroeg het aantal roeidagtochten 361.000 waar dit in 2010 nog 252.000[55] bedroeg. Dit betekent een toename van meer dan 40 procent in ruim 10 jaar tijd. Een mogelijke verklaring voor deze stijging is de groeiende interesse in outdoor- en natuuractiviteiten, vooral onder jongeren en gezinnen die op zoek zijn naar gezonde en duurzame vrijetijdsbesteding.

Tabel 5.3 Totaal aantal roeiverenigingen, -activiteiten, -verhuurpunten en ledenaantallen

	Nederland	Noord-Holland
Totaal aantal roeiverenigingen (excl. sloeproeien):	116*	28*
Totaal aantal leden roeiverenigingen (excl. sloeproeien):	42.300**	9.800 ***
Aantal in gebruik zijnde roeiboten:	72.000**	12.000**
Totaal aantal sloeproeiverenigingen	130***	38***
Totaal aantal leden sloeproeiverenigingen	6.000***	1.750**
Totaal aantal verhuurpunten roeiboten:	n.b.	12
Aantal roeidagtochten:	1,9 mln**	361.000**
Aantal roeidagtochten tijdens toeristische vakantie:	170.000**	32.500**

Bron: *KNRB (2023/2025/2019), **NBTC (2022), *** Federatie Sloeproeien (2025)

5.2 Trends en ontwikkelingen

Binnen het segment ‘pleziervaart klein’ identificeren we onderstaande trends:

- **Toename in kano- en kajakbezit onder 40-plussers**: Het bezit van kano’s en kajakken is bijna verdubbeld tussen 2013 en 2021, met een opvallende toename onder mensen boven de 40 jaar[56].
- **Lichte daling van het aantal kano- en roeiverenigingen en leden:** Tussen 2018 en 2021 was er een lichte afname van 7 tot 8 procent in het aantal kano- en roeiverenigingen en hun leden. Over een langere periode van ongeveer 10 jaar is het aantal verenigingen en leden vrijwel gelijk gebleven[57]. Het is daarom moeilijk te voorspellen of deze dalende trend zich in de toekomst zal voortzetten.
- **Groter aandeel jongeren die roeien, kanoën en kajakken:** Ten opzichte van 2013 was het aandeel jongvolwassenen tussen de 18 en 34 jaar die in 2021 roeiden, kanoden of kajakten 3 tot 5 procentpunten hoger[58]. In 2021 maakte deze groep bijna 50 procent uit van het totale aantal beoefenaars van deze sporten.

[55] Inventarisatie watersportsector (2012) Decisio
[56] TKBN (2024). Kanorecreatie in Nederland
[57] CBS Statline (2023). Watersportclubs; ledental, activiteiten watersportclubs.
[58] NBTC (2022). Watersportonderzoek

- **Duurzaam materiaalgebruik:** er is een groeiende vraag naar milieuvriendelijke en duurzame sloepen en kano's. Gebruik van duurzame materialen zoals gerecycled plastic winnen aan populariteit[59]. Een relatief groot deel van de waterrecreanten geeft aan ook bereid te zijn om hier meer voor te betalen.

5.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van kleine pleziervaart relatief bescheiden

De totale directe en indirecte economische effecten voor Noord-Holland bedragen op jaarbasis iets minder dan 70 miljoen euro. Deze berekening is gebaseerd op de contributie-opbrengsten van leden van roei- en kanoverenigingen, evenals de uitgaven van mensen die een dagtrip maken. In vergelijking met andere wateractiviteiten heeft de kleine pleziervaart een relatief bescheiden economische betekenis.

Tabel 5.4 Directe en indirecte effecten 'kleine pleziervaart'

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	*Indirect*	*Direct*	*Indirect*
Roeien				
Bestedingen dagtochten[60]	21,4 mln.	10,7 mln.	4,1 mln.	2,0 mln.
Contributie leden roeiverenigingen[61] (€ 250 per jaar) [62]	12,1 mln.	6,0 mln.	2,9 mln.	1,4 mln.
Kanoën / kajakken				
Bestedingen dagtochten[63]	33,0 mln.	16,5 mln.	6,6 mln.	3,3 mln.
Contributie leden kano- en Kajakverenigingen (á € 150 per jaar)[64]	1,5 mln.	0,8 mln.	0,2 mln.	0,1 mln.
Sloepvaren				
Bestedingen dagtochten[65]	135,1 mln.	67,5 mln.	33,8 mln.	16,9 mln.
TOTAAL	203,1 mln.	101,5 mln.	47,6 mln.	23,8 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**304,6 mln.**		**71,4 mln.**	

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

[59] Waterrecreatie Nederland (2023). Resultaten enquête duurzame waterrecreatie 2023
[60] Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek
[61] Incl. sloeproeien
[62] Mulier Instituut (2024). Contributiemonitor 2023/2024
[63] Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek
[64] Inschatting op basis van verenigingen in Noord-Holland
[65] Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek

Brede welvaartseffecten van 'kleine' pleziervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van 'kleine' pleziervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent 'kleine' pleziervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- 'Kleine' pleziervaart leidt tot een bescheiden bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en werkgelegenheid. Beoefenaars van 'kleine' pleziervaart geven hun geld uit aan bijvoorbeeld horeca, recreatie en andere diensten in de regio. Hoewel er enige kapitaal- en bestedingsuitstroom naar buiten de provincie zal zijn, kan worden aangenomen dat het merendeel van de economische effecten binnen Noord-Holland blijft.
- 'Kleine' pleziervaart kan leiden tot positieve brede welvaartseffecten op gezondheid en gemeenschap. Roeien en kanoën zijn fysieke activiteiten waar mensen voldoening uit halen en die bijdragen aan hun mentale en fysieke gezondheid. Bovendien beoefenen veel mensen deze sporten in verenigingsverband en gaan gezamenlijk op pad voor een dagtrip, wat bijdraagt aan ontmoeting en gemeenschapszin.
- Tenslotte zijn roeien en kanoën (en sloepvaren in minder mate) activiteiten die geen of beperkte negatieve impact hebben op natuur, klimaat en milieu. Het leidt niet tot emissies en de negatieve impact op natuurgebieden is minimaal.

Economie en werk

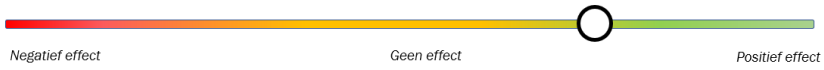

Kleine pleziervaart draagt bij aan bestedingen en heeft daardoor een positieve invloed op indicatoren binnen de thema's 'economie' en 'werk'. In vergelijking met andere wateractiviteiten en de totale bestedingen in Noord-Holland is deze impact bescheiden van omvang.

Gezondheid

Roeien, kanoën en kajakken zijn actieve vormen van recreatie die bijdragen. Regelmatige beoefening kan helpen bij het verminderen van overgewicht en het verlagen van het risico op chronische ziekten. Daarnaast draagt lichaamsbeweging, zeker in een natuurlijke omgeving, bij aan stressvermindering en betere mentale gesteldheid. Mensen die frequent *roeien*, *kanoën* of *kajakken*, zullen daardoor waarschijnlijk een positiever oordeel hebben over hun algehele gezondheid. Voor het varen met een mechanisch aangedreven *sloep* geldt dit niet voor het fysieke aspect. Echter, het verblijven in een natuurlijke omgeving kan een positieve bijdrage leveren aan de mentale gezondheid en het welzijn.

Welzijn

Het is aannemelijk dat kleine pleziervaart bijdraagt aan het geluk van mensen, doordat zij plezier beleven aan de activiteit en zich gezonder voelen. Tegelijkertijd is het lastig om de exacte impact hiervan vast te stellen, omdat subjectief welzijn door veel verschillende aspecten wordt bepaald. Daarom wordt voor dit thema geen eenduidig oordeel toegekend.

Bereikbaarheid

Kleine pleziervaart heeft een minimaal effect op indicatoren binnen het thema 'bereikbaarheid'.

Samenleving

Activiteiten binnen de kleine pleziervaart, zoals het verenigingsleven en gezamenlijke uitjes, bevorderen sociale interactie en verbinding tussen mensen. De omvang van deze impact is echter moeilijk exact te meten, aangezien sociale cohesie afhankelijk is van diverse factoren. Daarom verwachten we dat de bijdrage van kleine pleziervaart aan dit thema relatief klein is.

Natuur, klimaat en milieu

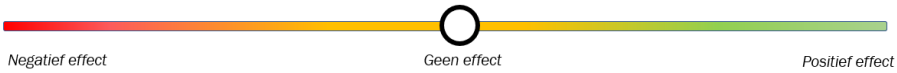

Activiteiten zoals kanoën, kajakken en roeien veroorzaken geen emissies en hebben geen negatieve invloed op luchtkwaliteit of de aanwezigheid van natuurgebieden. Voor sloepvaren kunnen er lichte negatieve milieueffecten optreden, met name door emissies bij boten met een verbrandingsmotor, hoewel dit afhangt van het type aandrijving. Tegelijkertijd biedt de kleine pleziervaart mensen de kans om de natuur te ervaren zonder significante schade aan ecosystemen te veroorzaken. Aangezien deze activiteiten het milieu niet verslechteren, maar ook niet direct verbeteren, concluderen we dat de kleine pleziervaart per saldo geen merkbare impact heeft op milieu-indicatoren.

Ruimte en wonen

Kleine pleziervaart heeft een minimaal effect op indicatoren binnen het thema ‘ruimte en wonen’.

6. Watersporten

Voor wat betreft waterrecreatie en watersporten gaan we in dit hoofdstuk in op surfsporten, waterskiën en wakeboarden, hengelsport, duiksport en schaatsen.

6.1 Huidige stand van zaken

Ruim 20 procent van de surfactiviteiten in Nederland vindt plaats in Noord-Holland
Bij surfsporten gaat het voornamelijk om windsurfen, kitesurfen, golfsurfen en foilen. Volgens de site van www.surfspots.nl zijn er nu circa 32 surfspots in de provincie Noord-Holland. Dat is er één minder dan in 2015.

Jaarlijks worden er 896.000 surfactiviteiten/dagtochten gemaakt in Nederland. Hiervan vindt 21 procent plaats in Noord-Holland, bijna een kwart van het totale aantal surfdagtochten in Nederland. Alleen in Zuid-Holland (37 procent) en in Zeeland (22 procent) vinden meer surfactiviteiten plaats. Van de 140.000 surfers in Nederland, woont 18 procent in Noord-Holland.

Verenigingsleven surfsport Noord-Holland blijft achter bij Nederlandse groei
Het aantal surfverenigingen in Noord-Holland is iets gedaald, van 15 verenigingen in 2015 naar 12 nu. Landelijk zijn er volgens het CBS in 2021 circa 210 verenigingen waar men kan surfen. Bij die 210 verenigingen zijn in totaal 34.000 mensen lid. In 2015 waren er in Nederland nog 195 clubs. In de afgelopen jaren is het aantal zeil- en/of surfverenigingen in Nederland dus toegenomen. Het is echter niet duidelijk welk aandeel surfverenigingen in deze stijging hebben, omdat CBS zeil- en/of surfverenigingen onder één noemer rapporteert. Het is dus ook niet duidelijk hoeveel mensen lid zijn van een vereniging om te surfen.

Tabel 6.1 Overzicht kerncijfers surfsporten (wind/kite/golf)

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal surfverenigingen	15	195**	12	210**
Aantal huishoudens in bezit van surfuitrusting	-	114.000***	-	76.000*
Personen die surfsport beoefenen	-	129.000***	25.200*	140.000*
Totaal aantal activiteiten per jaar	300.000****	900.000****	188.160*	896.000*

Bron: * NBTC, 2022, ** CBS 2021, *** 2013, **** 2010

Noordzeekust en IJsselmeer/Markeermeer populairst onder surfers

De Noordzeekust, IJsselmeer(kust)/Markermeer zijn in Noord-Holland de populairste plekken om te surfen (NBTC, 2022). Surfen heeft dan ook een nauwe band met kustrecreatie (zie hoofdstuk 2). Surfen wordt voornamelijk (52 procent) beoefend tijdens één of meer dagtochten. 27 procent van de surfactiviteiten worden alleen tijdens vakantie beoefend. Voor golfsurfen moet men aan de Noordzee zijn, maar wind-, kite- en foilsurfen kan ook op het IJsselmeer.

Noord-Hollandse Noordzeekust biedt uitstekende surfspots voor golfsurfen

O'Neill schreef in 2023 een blog[66] over de beste golfsurfspots in Nederland. Ondanks dat Nederland geen naam heeft als internationale surfbestemming, zijn er een aantal plekken waar het hele jaar door gesurft kan worden. Vooral in het najaar en de winter komen de "mooiste swells" aan land in Nederland en is het uitstekend surfen op de Noordzee en Waddenzee. In Noord-Holland worden Zandvoort, Bloemendaal aan Zee, Parnassia, de Noordpier van Wijk aan Zee en de verschillende spots op Texel door O'Neill uitgelicht als goede surfspots voor golfsurfen.

Windsurfers hebben de wind in de zeilen op het IJsselmeer

Voor windsurfen is een meer constante wind en ondiep water nodig. Dat kan soms ook op de Noordzee, maar bijvoorbeeld in de Kop van Holland bij het Lutjesstrand, is een plek met een beschutte ligging die stabiele omstandigheden biedt voor windsurfers van verschillende niveaus. Specifiek bij Lutjestrand wordt ook genoemd dat faciliteiten als een surfcentrum en strandpaviljoens het een populaire windsurfbestemming maakt. Den Helder en Callantsoog worden ook genoemd. Aan het IJsselmeer, bijvoorbeeld bij Medemblik en Hoorn zijn ook verschillende surfcentra voor kitesurfers. Uit het watersportonderzoek (NBTC, 2022) blijkt dat surfers belang hechten aan zwemmogelijkheden, sanitaire voorzieningen en huurmogelijkheden op de surfspot. Daarnaast is het voor 40 procent van de surfers belangrijk dat "aan wal" voldoende parkeermogelijkheden en horeca aanwezig is.

[66] O'Neill (2023, 14 juni) Surfen in Nederland: Lees alle Tips & Tricks en vind de beste spots!

Figuur 6.1 Surfspots in Noord-Holland

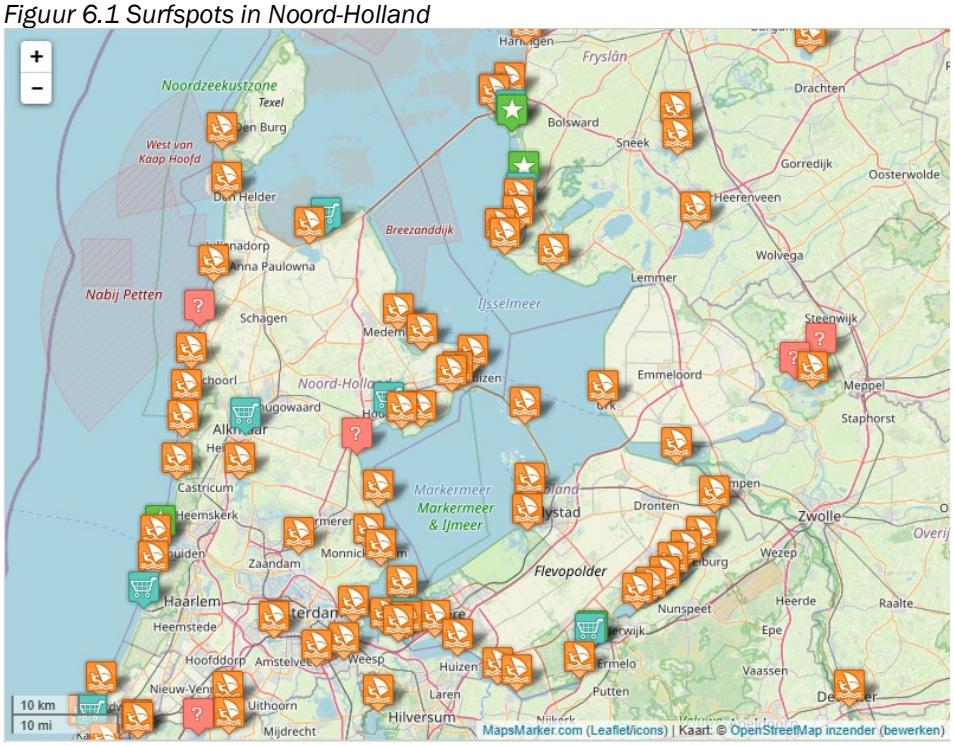

Bron: https://www.surfspots.nl/

Suppen is "hot": mogelijk bij 16 watersportverenigingen in Noord-Holland

Sup staat voor Stand-Up Paddleboarding. Hierbij wordt geen golf of wind gebruikt, maar een peddel om jezelf op een board voort te bewegen. Zoek op "suppen" en de resultaten bevatten bijna allemaal het woord "trend". We zien in het Watersportonderzoek ook duidelijk dat suppen zijn plek als watersport heeft verworven. In Nederland zijn in 2021 585.000 suppers, die in totaal 2,5 miljoen activiteiten uitvoeren per jaar. 21 procent van die supactiviteiten vindt plaats in Noord-Holland (NBTC, 2022).

In Noord-Holland zijn inmiddels 16 watersportverenigingen die suppen aanbieden, maar er wordt vooral buiten verenigingsverband veel gesupt. 19 procent van het totale aantal suppers in Nederland woont in Noord-Holland. Het Hollands-Utrechts Plassengebied/Groene Hart worden het vaakst genoemd als watersportgebieden die worden bezocht om te suppen. 66 procent van de supactiviteiten vindt plaats tijdens één of meer dagtochten.

Voor 2025 worden verdere ontwikkelingen van de sup sport verwacht. Nauticlink[67] noemt voorbeelden als de eSUP (een elektrisch aangedreven supboard), vissen vanaf een supboard, fiets-sup, yoga op een supboard en de sup-Elfstedentocht.

Tabel 6.2 Overzicht kerncijfers suppen[68]

	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal verenigingen dat suppen aanbiedt[69]	16	210**
Aantal huishoudens in bezit van aan supboard	n.b.	165.000*
Personen die de supsport beoefenen	111.150*	585.000*
Aantal supactiviteiten per jaar	516.600*	2,46 miljoen*

Bron: * (NBTC, 2022), ** CBS 2021

Minder waterskiën en wakeboarden in Nederland ten opzichte van 2015

De Nederlandse Waterski en Wakeboard Bond (NWWB) onderscheidt 8 disciplines: waterski, wakeboard boot, handiski, blootvoet, wakeboard cable, cableski, skirace en wakeski. Landelijk gezien telt Nederland in 2021 140 watersportclubs voor motorbootvaren en/of waterskiën, een stuk minder dan de 185 verenigingen in 2015. Het aandeel van verenigingen specifiek voor waterskiën is hier niet uit op te maken, omdat CBS motorbootvaren en/of waterskiën onder één noemer rapporteert. Van de 16.000 leden van deze verenigingen weten we dus ook niet hoeveel mensen specifiek lid zijn voor skiën of boarden.

Het totaal aantal waterskiërs/wakeboarders in Nederland is 80.000, die samen goed zijn voor 376.000 dagtochten/activiteiten. Zowel het aantal beoefenaars van deze watersport als het aantal activiteiten is gedaald ten opzichte van 2015. Wat opvalt is dat het aantal huishoudens met een eigen uitrusting wel is gestegen, maar dat meer dan de helft de benodigde uitrusting huurt of leent.

Noord-Holland minder populair voor waterskiën en wakeboarden dan Gelderland en Overijssel

15 procent van de Nederlandse waterskiërs woont in Noord-Holland (NBTC, 2022), en slechts 13 procent van de waterski-activiteiten vindt plaats in Noord-Holland (de meeste activiteiten vinden plaats in Gelderland en in Overijssel). Verspreid over de provincie Noord-Holland zijn verschillende verenigingen (5), kabelbanen (1) en scholen (5) te vinden. De mogelijkheden om te waterskiën bevinden zich op Texel of bij Enkhuizen, Alkmaardermeer, Westeinderplassen en de Loosdrechtse plassen. Van belang voor waterskiërs is dat de locaties voldoende veilig en toegankelijk zijn

[67] https://www.nauticlink.com/suppen-wat-is-hot-in-2025/
[68] Suppen was geen onderdeel van de vorige verkenning, dus daar maken we geen vergelijking met voorgaande jaren.
[69] Er is in heel Nederland één Sup organisatie dat een lidmaatschap aanbiedt.

en dat het water en de omgeving schoon zijn. Daarnaast blijkt uit het watersportonderzoek dat sanitaire voorzieningen, een aanlegsteiger, trailerhelling en huurmogelijkheden van belang zijn. Qua voorzieningen aan de wal worden horeca, parkeergelegenheden en de aanwezigheid van een natuur- of recreatiegebied als belangrijk genoemd (NBTC, 2022).

De afname van aantal waterskiërs die we in Nederland als geheel zien, zien we ook terug in Noord-Holland. Uit het watersportonderzoek blijkt dat ruim zestig procent van de waterskiërs tussen de 18 en 34 jaar oud is. Waterskiën is voor de helft van de activiteiten onderdeel geweest van één dagtocht en voor een kwart van de activiteiten werd deze watersport beoefent tijdens een vakantie. Een mogelijke verklaring voor de afname van het aantal watersportactiviteiten is dat de doelgroep bij het wegvallen van de corona-gerelateerde reisverboden tijdens de onderzoeksperiode alleen in het buitenland de sport heeft beoefend en zodoende niet als Nederlandse waterskiër in het onderzoek is opgenomen.

Tabel 6.3 Overzicht kerncijfers waterskiën/wakeboarden

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal verenigingen	5*	15*	5*	140**
Aantal huishoudens met eigen uitrusting	-	23.000***	-	25.000***
Aantal waterskiërs en wakeboarders:	20.000****	106.000*****	12.000***	80.000***
Aantal activiteiten en dagtochten	130.000****	630.000	48.880***	376.000***

Bron: * Nederlandse waterski en wakeboardbond, ** CBS (2021), ***NBTC (2022), ****Kenniscentrum Kusttoerisme (2014)

Figuur 6.2 NWWB locaties in Noord-Holland

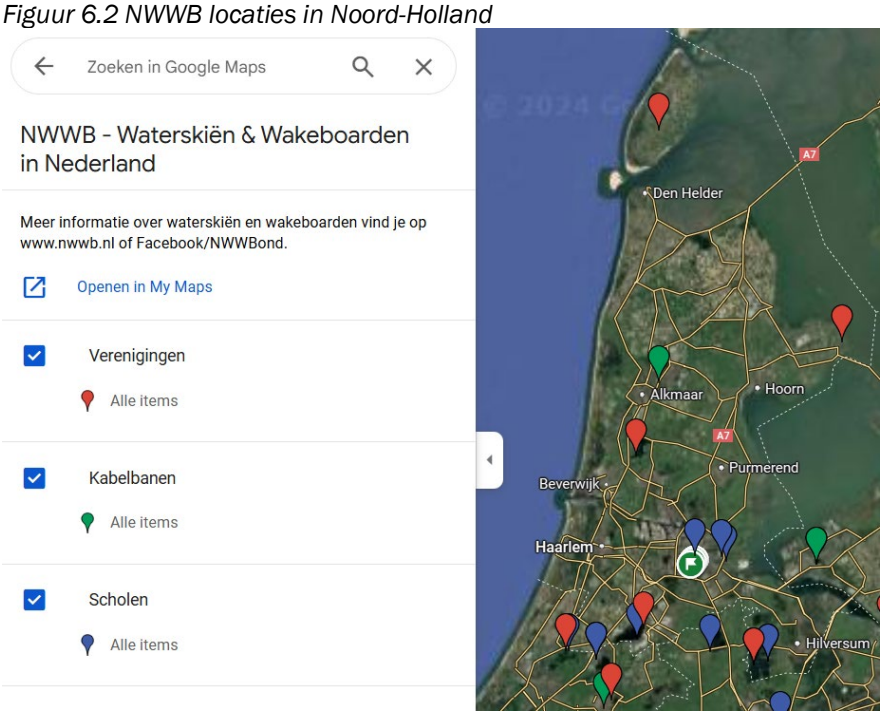

Bron: GoogleMaps

Het aantal visverenigingen in Nederland neemt af

In Nederland zijn 726 hengelsportverenigingen aangesloten bij Sportvisserij Nederland, met in totaal 672.764 leden. Sportvisserij Nederland benadrukt dat niet alle sportvissers lid zijn van een vereniging. Tenminste 50.000 sportvissers vissen met een Kleine VISpas, er zijn commerciële visvijvers waar geen lidmaatschap nodig is, en er is een groep 'zwartvissers' die geen geldig visdocument hebben. Volgens onderzoek door KANTAR (2021) hebben in 2020 ruim 1,7 miljoen Nederlanders een of meer keer gevist.

In het watersportonderzoek (NBTC, 2022) is een andere definitie van hengelsport (sportvissen vs. vissen) gebruikt, waardoor die tot andere resultaten komen. Uit het onderzoek door NBTC volgt dat 425.000 personen gevist hebben in 2021. Opvallend is dat 663.000 huishoudens in het bezit is van één of meer visuitrustingen, wat zou betekenen dat veel huishoudens wel de uitrusting hebben maar geen visactiviteiten ondernemen.

Vergelijkbare afname visverenigingen in Noord-Holland zichtbaar, maar aantal activiteiten gestegen

Noord-Holland valt onder Sportvisserij MidWest Nederland. Uit het jaarverslag van 2023 is op te maken dat het aantal hengelsportverenigingen iets is afgenomen.

Eind 2023 waren 94 hengelsportverenigingen aangesloten bij Sportvisserij MidWest Nederland (Sportvisserij MidWest Nederland, 2024), met 153.527 hengelsporters. 13 procent van de Nederlandse vissers woont in Noord-Holland en 26 procent van de Nederlandse visactiviteiten vindt plaats in Noord-Holland. Ten opzichte van 2015 is het aantal vistochten gestegen.

Voor iedere visser wat wils in Noord-Holland

Noord-Holland heeft veel water en biedt daarmee veel verschillende visplekken en visstekken voor verschillende vistechnieken[70]. Karpervissen kan onder andere in het Alkmaardermeer en het Markermeer. Uit de kanalen of (uitdagender) het Markermeer of het IJmeer kan witvis gevangen worden. Roofvissen zoals baars, snoekbaars en snoek kan de “straatvisser” onder andere in de centra van grote steden als Alkmaar en Amsterdam bevissen. Forelvissen kan openbaar in Geestmerambacht of in forelvijvers de Ruigenhoek of Toms Creek. Steur kan gevist worden in “avonturenvijvers” zoals in Dirkshorn. Naast vissen vanaf de kant is het ook op verschillende plekken mogelijk om een visboot te huren, bijvoorbeeld in ’s Gravenland of Medemblik. Dan is er ook nog de mogelijkheid om aan zee te vissen, bijvoorbeeld op zeebaars. Dat kan bijvoorbeeld vanaf de IJmuiderpieren of vanaf het strand.

Een schone omgeving, de waterkwaliteit en de toegankelijkheid van de visstek zijn de belangrijkste aspecten voor vissers. Daarnaast is de aanwezigheid van een vissteiger en voldoende parkeergelegenheid als voorziening van belang (NBTC, 2022).

[70] https://www.sportvisbrigade.nl/vissen-in-de-regio/noord-holland/

Figuur 6.3 De kusstekken top 8 van Sportvisserij Nederland

Bron: Sportvisserij Nederland 2011

Tabel 6.4 Overzicht kerncijfers hengelsporten

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal hengelsportverenigingen	106**	900***	94**	726***
Aantal huishoudens in bezit van eigen uitrusting	-	-	-	663.000*
Aantal vissers	133.552**	595.494***	55.250*	425.000*
Aantal visactiviteiten	2.1 mln. ****	12.9 mln. ****	3.6 mln.*	14.1 mln ***

Bron: * NBTC 2022, **Jaarverslag Sportfederatie Midwest Nederland (2014 en 2024), *** Sportvisserij Nederland, **** Decisio 2015

Aantal duikverenigingen en -leden neemt landelijk af

De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) kent 13.000 leden, 250 clubs en 1.700 duikinstructeurs[71]. In vergelijking met 2015 zien we dat 40 clubs zijn verdwenen. Los van de clubs zijn er meer dan 150 duikplaatsen, waarvan veel in de provincie Zeeland liggen. In Nederland zijn volgens het watersportonderzoek 105.000 mensen die duiken. Niet alle duikers zijn dus lid van de NOB en/of een duikvereniging. Per jaar vinden in Nederland zo'n 766.500 duikactiviteiten plaats.

20 procent van de Nederlandse duiken in Noord-Holland

Het aantal duiksportverenigingen in Noord-Holland bedraagt 47[72]. 15 procent van de duikers in Nederland woont in Noord-Holland. Van het totaal aantal duikactiviteiten vindt 21 procent plaats in Noord-Holland. Zeeland is met 39 procent van de duikactiviteiten verreweg de meest populaire provincie in Nederland om te duiken.

Bekende duikplaatsen in Noord-Holland zijn Blijkpolder, Spiegelpolder, Haarlemmermeerse Bos, Toolenburgerplas en 't Twiske. Noord-Holland heeft ook een indoorduiklocatie in de vorm van Duiktoren Triton. In Noord-Holland zijn er ook twee locaties waar vanaf de kant gedoken wordt: in de Noordzee bij de Helderse Zeetuinen en vanaf de Noordpier in IJmuiden. Verder kun je in Noord-Holland duiken in een Meer (Gooimeer) en in duikstekken aan het Noordzeestrand, in de Helderse Zeetuinen en in Noordpier IJmuiden[73]. Voor duikers is het van belang dat de duikplaatsen de volgende aspecten en voorzieningen bevatten (NBTC, 2022):

- Goede veiligheid op het water
- Goede waterkwaliteit
- Toegankelijk (het water is goed te bereiken)
- Een schone omgeving
- Zwemmogelijkheden
- Sanitaire voorzieningen
- Parkeermogelijkheden

[71] Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB)
[72] Idem
[73] Duikersgids, duikstekken in Noord-Holland

Tabel 6.5 Overzicht kerncijfers duiksporten

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2025
Aantal duiksportverenigingen	46**	290*	47*	250*
Aantal huishoudens met eigen uitrusting	-	136.000****	-	145.000***
Aantal duikers	2.600**	15.500**	1.950[74]	13.000*
Aantal activiteiten	-	-	160.965***	766.500***

Bron: *NOB, **Decisio 2015, ***NBTC 2022, **** 2013

Alleen schaatsen op natuurijs 'telt' als watersport

De KNSB bestond in 2023 uit 636 verenigingen (waarvan 450 ijsclubs[75]) en 38.906 actieve KNSB-leden. In Noord-Holland zijn vier kunstijsbanen, die overwegend open zijn tussen 1 oktober en 1 april. Schaatsen is pas een watersport op het moment dat het hard genoeg vriest en op natuurijs geschaatst kan worden.

Schaatsen op natuurijs is sinds 2016 erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Noord-Holland kent 33 ijsclubs, waarvan de meeste landijsbanen hebben. Dit zijn weilanden die men onder water zet, zodat bij vorst een ijsvloer ontstaat. De klimaatverandering maakt natuurijs echter schaars. De laatste officiële toertocht op natuurijs was in 2012 en in februari 2021 is voor het laatst sprake geweest van de mogelijkheid om op natuurijs (zoals de Loosdrechtse Plassen, niet de landijsbanen) te kunnen schaatsen.

31 schaatsroutes in Noord-Holland – voor het geval dat

De Club van Natuurijs heeft desondanks toertochten en schaatsroutes uitgezet door heel Nederland. In Noord-Holland heeft de Club van Natuurijs 31 verschillende routes uitgezet, voor het geval dat toch natuurijs ontstaat[76].

[74] Aantal duikers lid van een vereniging in Noord-Holland is afgeleid van het aantal Nederlandse NOB-leden en het aantal duikers woonachtig in Noord-Holland
[75] KNSB (Koninklijke Nederland Schaatsbond) is de bond voor alle schaatsdisciplines: langebaan (& kortebaan), shorttrack, marathon, kunstschaatsen, inlineskaten, schoonrijden en natuurijs
[76] https://clubvannatuurijs.nl/Toertochten/

6.2 Trends en ontwikkelingen

Er is een aantal trends en ontwikkelingen binnen de watersporten in Nederland die ook in Noord-Holland zichtbaar (of belangrijk zijn) en die hier kort worden toegelicht:

- **Tijdsbesteding**: Watersport is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding. Die wordt grotendeels tijdens dagtochten beoefend, maar is ook vaak een onderdeel van vakanties. Met name kitesurfen, golfsurfen en foilen doen het goed, vanwege het sportieve imago en de betaalbaarheid (ook voor jongeren).
- **Nieuwe watersport**: Opvallend is de verdere opmars suppen. Deze sport was in eerdere watersportonderzoeken in opkomst, maar nog geen onderdeel van het onderzoek. Nu heeft de sport een groot aandeel in de beoefende watersporten in Noord-Holland.
- **Mogelijk coronaeffect:** Sinds de coronatijd is watersport duidelijk populairder geworden vanwege de positieve invloed op lichaam en geest en de mogelijkheid het buiten verenigingsverband te beoefenen. Met name de groei in visactiviteiten is duidelijk zichtbaar. Watersportverenigingen hebben het echter moeilijk: het aantal verenigingen en aantal leden is gelijk gebleven of gedaald.
- **Klimaatverandering**: Door veranderingen in het klimaat is de kans op schaatsen op natuurijs steeds kleiner. De laatste mogelijkheid om op natuurijs te schaatsen was in februari 2021 op sloten en plassen en in februari 2025 (enkele uren) op landijsbanen. De kans dat in Noord-Holland nog geschaatst kan worden wordt dus ook steeds kleiner.
- **Verandering in recreatiedruk**: In onder andere de Agenda IJsselmeergebied 2050 zijn afspraken vastgelegd over de ontwikkeling van woningen en arbeidsplaatsen die zorgen voor een toenemende druk op het IJmeer en het Gooimeer. Het doel van de Agenda is het vergroten van de samenhang en omgevingskwaliteit van het IJsselmeergebied, waarbij water het verbindende element vormt. Eén van de doelen van de maatregelen die worden genomen om de waterkwaliteit en de natuur in het IJsselmeergebied te verbeteren, is het versterken van recreatiemogelijkheden. Een te verwachten ontwikkeling op basis hiervan is een toename in de kwaliteit en het aantal mogelijkheden voor watersport in Noord-Holland, in ieder geval aan het IJsselmeer. Risico hierbij vormt echter de beperkte ruimte om het aantal recreatiemogelijkheden te ontwikkelen dat passend zou zijn bij de stijging van inwoners en arbeidsplaatsen, met name in of nabij Amsterdam en aan het Gooimeer.
- **Waterplanten en -kwaliteit**: Een risico voor de ontwikkeling van watersport in de provincie is de aanwezigheid/overlast van waterplanten, die toeneemt door de verbetering van de waterkwaliteit, en een beperkte capaciteit en budget om de groei van waterplanten te beheersen.

6.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van hengelsport en suppen voor Noord-Holland het grootst

Hengelsport heeft zowel in Nederland als in Noord-Holland een grote economische betekenis als het aankomt op watersporten. Opvallend is dat suppen, hoewel dat dus niet in verenigingsverband gebeurt, als tweede belangrijkste sport naar voren komt als we kijken naar economische betekenis. De totale directe en indirecte economische effecten van watersport voor Noord-Holland bedragen op jaarbasis bijna 125 miljoen euro.

Tabel 6.6 Directe en indirecte economische effecten van watersporten in Noord-Holland in euro

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	*Indirect*	*Direct*	*Indirect*
Surfen				
Bestedingen dagtochten	24,2 mln	12,1 mln	5,1 mln	2,54 mln
Contributie leden surfverenigingen (á € 160 per jaar)	5,4 mln	2,7 mln	0,31 mln	0,15 mln
Suppen				
Bestedingen dagtochten	32 mln	16 mln	6,7 mln	3,36 mln
Waterski en wakeboard				
Bestedingen dagtochten	7,9 mln	3,9 mln	1 mln	0,51 mln
Contributie leden waterski – en wakeboardverenigingen (á € 100 per jaar)	1,6 mln	0,80 mln	0,06 mln	0,03 mln
Hengelsport				
Bestedingen dagtochten	225 mln	112,5 mln	58,5 mln	29,2 mln
Contributie leden hengelsportverenigingen (á € 40 per jaar)	26,9 mln	13,5 mln	6,14 mln	3,07 mln
Duiksport				
Bestedingen dagtochten	22,2 mln	11,1 mln	4,7 mln	2,33 mln
Contributie leden duikverenigingen (á € 250 per jaar)	3,3 mln	1,6 mln	0,49 mln	0,24 mln
TOTAAL	348,5 mln	174,2 mln	83 mln	41,5 mln
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	**522,7 mln**		**124,5 mln**	

De directe economische effecten zijn ten eerste berekend aan de hand van het aantal dagtochten per sport en de gemiddelde besteding per dagtocht. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de contributieopbrengsten per sport. Er is geen onderzoek beschikbaar naar de contributie van watersportverenigingen. Op basis van een korte zoekactie naar contributies bij verschillende watersportverenigingen in Nederland hebben we een aanname gedaan voor de contributie per watersport,

om op basis daarvan een inschatting te maken van de contributiebijdragen per sport.

Invloed van watersport op Brede Welvaart bestaat vooral uit het positieve effect op de fysieke en mentale gezondheid van Noord-Hollanders

Wat is het effect van watersport op de brede welvaartseffecten van inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent de watersport voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Sport is goed voor lichaam en geest, en draagt daarmee mee aan gezondheid en welzijn van de inwoners van Noord-Holland.
- We zien dat in de huidige situatie bij drie van de vijf onderzochte watersporten minstens 20 procent van de het Nederlandse aantal activiteiten in Noord-Holland plaatsvindt. Een significant deel van de economische en brede welvaartseffecten van die activiteiten komt terecht bij bewoners en bedrijven van de provincie.
- Zoals ook aangegeven in het watersportonderzoek, hebben beoefenaars van de watersporten ook belang bij en behoefte aan zekere voorzieningen op de kant. Die bestedingen werken door naar de economie van de provincie. Watersport levert zodoende een positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector.

Economie en werk
Watersport, met name de hengelsport, draagt bij aan bestedingen en heeft daardoor een positieve invloed op indicatoren binnen de thema's 'economie' en 'werk'.
Gezondheid
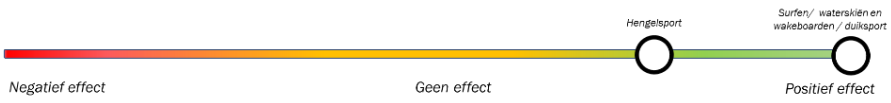
Watersporten zijn over het algemeen fysieke sporten en dragen daarmee positief bij aan de gezondheid van de beoefenaar. Regelmatige beoefening kan helpen bij het verminderen van overgewicht en het verlagen van het risico op chronische ziekten. Daarnaast draagt lichaamsbeweging, zeker in een natuurlijke omgeving, bij aan stressvermindering en betere mentale gesteldheid. Bij hengelsport zit men over het algemeen stil, dus daarvoor is de bijdrage aan de gezondheid minder. Hiervoor geven we dan ook afzonderlijk aan dat het effect minder positief is dan voor de andere watersporten. Voor vissen geldt wel, net zoals bij de andere watersporten, dat het verblijf in de natuur een positieve bijdrage kan leveren aan de mentale gezondheid en het welzijn.
Welzijn
Het is aannemelijk dat watersport bijdraagt aan het geluk van mensen, doordat zij plezier beleven aan de activiteit en zich gezonder voelen. Tegelijkertijd is het lastig om de exacte impact hiervan vast te stellen, omdat subjectief welzijn door veel verschillende aspecten wordt bepaald. Daarom wordt voor dit thema geen eenduidig oordeel toegekend.
Bereikbaarheid

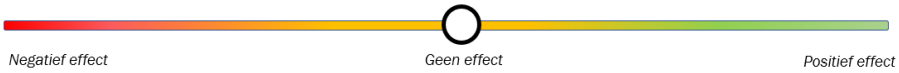

Watersporten hebben een minimaal effect op indicatoren binnen het thema ‘bereikbaarheid’. Het is wel mogelijk dat toegangswegen en parkeerplaatsen op dagen met mooi weer als druk ervaren worden.

Samenleving

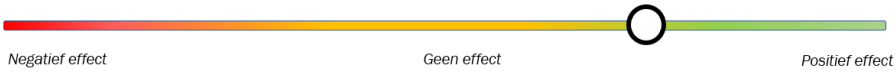

Het watersportverenigingsleven bevorderd sociale interactie en verbinding tussen mensen. De omvang van deze impact is echter moeilijk exact te meten, aangezien sociale cohesie afhankelijk is van diverse factoren. Daarnaast zien we dat watersport steeds minder in verenigingsverband wordt uitgevoerd. We verwachten dat de bijdrage van watersporten aan de samenleving via de verenigingen of als activiteit in groepsverband wel positief is.

Natuur, klimaat en milieu

Surfen, hengelsport en duiken veroorzaken geen luchtverontreiniging of geluidbelasting. Deze watersporten hebben dus geen effect op het milieu.
Voor waterskiën en wakeboarden is een kabelbaan of een motorboot nodig. Met name de motorboot heeft (afhankelijk van de aandrijving) wel luchtverontreiniging en geluidbelasting tot gevolg. De negatieve effecten op het milieu van waterskiën en wakeboarden zijn afzonderlijk van de andere watersporten aangegeven.

Ruimte en wonen

De mogelijkheid tot watersport in de nabijheid van een woning kan een reden zijn om de kwaliteit van de leefomgeving hoger te waarderen. Denk aan de mogelijkheid voor een fanatieke supper om vanaf een eigen steigertje in de tuin het water op te gaan, of voor een hengelsporter in een eigen achtertuin aan een sloot, meer of geul te kunnen vissen.

7. Analyse en conclusies

Welke trends en ontwikkelingen spelen momenteel op het gebied van waterrecreatie in Noord-Holland? Deze hoofdvraag van het onderzoek beantwoorden we in dit hoofdstuk aan de hand van de onderliggende onderzoeksvragen, onze overall-analyse en de hieruit voortkomende conclusies.

7.1 Ontwikkeling sub-sectoren waterrecreatie

Wat zijn de geactualiseerde cijfers voor waterrecreatie in de provincie Noord-Holland?

Alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland zijn (sterk) toegenomen
We constateren dat in de afgelopen 5 – 10 jaren alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland (sterk) zijn toegenomen gelet op het aantal passagiers/toeristen en aantal dagtochten/activiteiten.

Vooral het watertoerisme aan de kust (strandrecreatie en verblijf) en het zeecruise- en riviercruisetoerisme nam fors toe. Daarnaast is vooral ook de 'kleine' pleziervaart (zoals sloepvaren, kanoën en roeien) is de afgelopen sterk in populariteit gegroeid.

Tabel 7.1 Belangrijkste ontwikkelingen van de verschillende vormen van waterrecreatie

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Kustrecreatie: Kust dagbezoek Kust verblijf	▪ Noord-Hollandse strand op **twee na belangrijkste bestemming** van toeristen ▪ **Miljoenen toeristen** bezoeken het Noord-Hollandse strand; zowel uit binnen- als buitenland. Tevens miljoenen **toeristische overnachtingen** aan de Noord-Hollandse kust (50/50 uit Nederland en buitenland). ▪ Meerdaags buitenlands kustbezoek (in Nederland) tussen 2012 en 2024 **verdubbeld**; uit Nederland zelf 25 procent **toename**.	⬆⬆

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
'Grote' pleziervaart: Jachthavens Motorboten Zeilboten	▪ **Aantal jachthavens** in Noord-Holland **neemt (in bescheiden mate) toe**. In 2018 waren er naar verwachting 297 jachthavens in Noord-Holland; in 2018 is dit toegenomen naar 316 (+19 jachthavens). Het aantal ligplaatsen in Nederland en Noord-Holland bleef constant; per 2018 zijn in Noord-Holland ruim 35.000 ligplaatsen	=

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Cruise- en chartervaart: Zeecruise Riviercruise Chartervaart	▪ Zee- en riviercruise belangrijke **internationale markt**; overwegend **buitenlandse toeriste**n bezoeken Noord-Holland ▪ Vooral **Amsterdam** belangrijkste toeristische bestemming; belangrijke rol **Schiphol** als 'logistieke hub' voor arriverende/vertrekkende passagiers ▪ Zeecruise ondervindt nog gevolgen van corona; aantal **nog niet op niveau** van voor 2020 ▪ Riviercruise **sterk gegroeid**: van 2.000 (2010) naar zo'n 3.700 aanlopen in 2024 ▪ Riviercruise heeft **sterke focus op Amsterdam**, maar ook forse toename in **West-Friesland** ▪ Zee- en riviercruise: **sterke synergie** water-land door (binnen)stadbezoeken en excursies regio en toeristische bestemmingen elders	↑↑

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
'Kleine' pleziervaart: Sloepvaren Kanoën/kajakken Roeien	▪ De '**kleine' pleziervaart** (sloepvaren, kanoën/kajakken en roeien) in Noord-Holland **neemt toe** ▪ **Sloepvaren** is met **circa 1,1 miljoen dagtochten** een belangrijke pleziervaartactiviteit. Tevens **flinke toename** van circa **20 procent** (tussen 2013 en 2021) ▪ Vooral ook **kanoën/kajakken** is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. In 2021 vinden in Noord-Holland circa **440.000 dagtochten** plaats; in 2010 ging het nog om 246.000 dagtochten ▪ Ook **roeien** is sterk in trek; in 2021 gaat het om zo'n **361.000 dagtochten** in Noord-Holland. In 2010 waren dat 252.000	↑↑

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Watersporten: Surfsporten Suppen Waterskiën & wakeboarden Hengelsport Duiken Schaatsen	▪ Vooral hengelsport en suppen **zijn in trek en nemen toe** ▪ **Hengelsport** is populair; op jaarbasis circa **3,6 miljoen dagtochten**. De hengelsport is sinds 2015 **sterk gegroeid**. In 2015 ging het nog om 2,1 miljoen dagtochten ▪ Noord-Holland, naast Zuid-Holland en Zeeland, **belangrijke en aantrekkelijke plek voor surfen**; Noord-Holland kent ruim 30 surfspots aan de Noordzee- en IJsselmeerkust. Surfen is een belangrijke watersportactiviteit in Noord-Holland: jaarlijks circa **900.000 surfactiviteiten**/dagtochten ▪ **Suppen** is een belangrijke, **nieuwe trend:** binnen enkele jaren naar **500.000 dagtochten** per jaar in Noord-Holland ▪ Vooral het aantal **verenigingen** en **verenigingsleden** is bij meerdere watersporten afgenomen	↑↓

7.2 Economische impact

Wat is het geactualiseerd inzicht in economische impact van alle vormen van waterrecreatie?

De totale economische impact van waterrecreatie in Noord-Holland bedraagt naar schatting 6,3 – 6,7 miljard euro op jaarbasis.

Tabel 7.2 Economische impact (direct en indirect) van verschillende vormen van waterrecreatie

Kustrecreatie	Cruise- en chartervaart	'Grote' pleziervaart	'Kleine' pleziervaart	Watersporten
5.162 mln.	412 mln.	570 – 895 mln.	71 mln.	125 mln.
Impact waterrecreatie totaal: 6,3 – 6,7 mld.				

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

Kustrecreatie: zeer belangrijke bron van inkomsten voor Noord-Holland
Kustrecreatie draagt bij aan miljarden euro's aan directe en indirecte uitgaven in Noord-Holland. Van alle onderzochte vormen van waterrecreatie heeft kustrecreatie veruit de omvangrijkste economische impact. Miljoenen bezoekers, zowel binnenlands als buitenlands, trekken jaarlijks naar de Noord-Hollandse kust voor recreatieve activiteiten en verblijf. Vooral buitenlandse en meerdaagse bezoekers spenderen aanzienlijke bedragen tijdens hun verblijf. Dit resulteert in substantiële inkomsten, wat van groot belang is voor de economie en de werkgelegenheid in de provincie.

Grote pleziervaart en cruisesector leiden eveneens tot veel bestedingen
Activiteiten in de grote pleziervaart en de cruise- en chartervaart zorgen eveneens voor veel bestedingen in Noord-Holland. Hoewel deze inkomsten lager zijn dan die uit kustrecreatie, gaat het nog steeds om honderden miljoenen euro's. Het aantal deelnemers aan deze vormen van waterrecreatie in Noord-Holland is relatief klein, zeker in vergelijking met de kustrecreatie, maar de uitgaven per persoon zijn aanzienlijk. Zo betalen watersporters bijvoorbeeld hoge bedragen voor ligplaatsen of geven passagiers veel geld uit tijdens cruise- en charteractiviteiten.

Kleine pleziervaart en watersport: bescheiden bijdrage aan de regionale economie
Hoewel de economische impact van de kleine pleziervaart en watersport in Noord-Holland minder groot is dan de andere onderzochte vormen van waterrecreatie, dragen deze activiteiten nog steeds bij aan de regionale economie. Jaarlijks bedragen de bestedingen miljoenen tot tientallen miljoenen euro's. Deze uitgaven

bestaan uit kosten voor dagtochten, contributies aan verenigingen en andere gerelateerde bestedingen in de horeca of detailhandel.

7.3 Trends en ontwikkelingen

Wat zijn de relevante trends en ontwikkelingen binnen de verschillende vormen van waterrecreatie?

Duurzaamheid

De stranden en (jacht)havens in de provincie zijn vaandeldragers van inspanningen op het gebied van duurzaamheid. We zien een uitbreiding van het elektrisch laadnetwerk voor pleziervaart en een opkomst van elektrische jachthavens. Ook als het gaat om zeecruises worden stappen gezet op het gebied van vergroening. In de watersporten is ook een groeiende vraag naar duurzaam materiaalgebruik waarneembaar. Ten slotte is het centrum van Amsterdam vanaf 1 april 2025 een uitstootvrije zone, zowel voor verkeer op de weg als op het water.

Brede welvaartsaspecten

De populariteit van sport en bewegen op of in het water neemt toe. Men is zich meer bewust van de positieve effecten van watersporten op lichaam en geest. Het aantal watersportverenigingen en het aantal leden neemt weliswaar af, maar het totaal aantal watersporters neemt over het algemeen toe. Het sociale aspect van samen sporten heeft zich (mogelijk als effect van de coronamaatregelen) ontwikkelt naar andere (meer individualistische) vormen.

Het watergerelateerde toerisme vormt een grote bijdrage aan de economie in de provincie, maar ook de kleine pleziervaart en watersporten dragen bij aan bestedingen en daarmee aan economie en werk in Noord-Holland.

Ten aanzien van ruimte en wonen zien we een spanningsveld ontstaan als gevolg van de verdere verstedelijking van de regio Amsterdam en de krapte die ontstaat in recreatiemogelijkheden in de nabijheid van de stad.

Natuur, milieu en klimaat

Met het aanwijzen van beschermde natuur langs oevers en het handhaven op gedragscodes van waterrecreanten heeft natuurbescherming meer aandacht gekregen. De druk van waterrecreatie op natuur neemt echter toe. De verandering van het klimaat (hogere temperaturen en langere droge perioden) maakt de weeromstandigheden voor waterrecreatie aantrekkelijker en de behoefte van Noord-Hollanders om verkoeling te (kunnen) zoeken groter. Daar staat tegenover dat schaatsen als watersport juist steeds schaarser wordt, omdat de temperatuur

niet ver genoeg meer zakt om plassen en sloten schaatsbaar te maken. Veranderingen in het klimaat hebben ook effect op de waterkwaliteit en daarmee op de recreatiemogelijkheden. Denk hierbij aan de groei van waterplanten of het ontstaan van blauwalg, juist op plekken waar men tijdens hitte graag verkoeling zoekt.

Synergie tussen land- en waterrecreatie

Door de afname van bootbezit gaan jachthavens meer nevenactiviteiten aanbieden waarbij de verblijfsbeleving van belang is of een combinatie mogelijk wordt van een bezoek aan een stedelijk gebied tijdens een vaarvakantie.

Overige trends en ontwikkelingen

De toeristische druk op (delen van) Noord-Holland is hoog en neemt naar verwachting verder toe. Daarbij valt specifiek op dat aan de kust een steeds groter deel van de meerdaagse vakanties in huisjesparken wordt doorgebracht. Waterrecreatie wordt door apps met waterkaarten, vaarweginformatie of verhuur van materialen makkelijker gemaakt en innovaties maken nieuwe watersporten mogelijk, zoals suppen of foilen. Voor riviercruises is een verschuiving te verwachten van Amsterdam naar de rest van de provincie, nu Amsterdam deze aan banden legt. In de chartervaart zien we het aantal schepen al verder afnemen en naar de particuliere markt verdwijnen.

7.4 Brede Welvaart

Kleinschalige waterrecreatie leidt tot positieve brede welvaartseffecten Noord-Hollanders

Hoewel de economische impact van kleinschalige waterrecreatie niet de belangrijkste is, leiden deze activiteiten tot diverse brede welvaartseffecten waar Noord-Hollanders baat bij hebben. In tegenstelling tot andere vormen van waterrecreatie, worden deze activiteiten voornamelijk door Noord-Hollanders zelf beoefend. Het gaat vaak om fysiek uitdagende activiteiten zoals roeien, surfen, kanoën en suppen, die vaak gezamenlijk en in verenigingsverband plaatsvinden. Hierdoor ontmoeten mensen elkaar en vullen ze hun vrije tijd op een plezierige manier in. Daarnaast is de impact van deze activiteiten op natuur, klimaat en milieu minimaal.

Economisch waardevolle activiteiten binnen de waterrecreatie leiden vaak tot ongewenste neveneffecten

De vormen van waterrecreatie in Noord-Holland met de grootste economische impact leiden vaak niet tot positieve welvaartseffecten. Sterker nog, ze kunnen zelfs ongewenste neveneffecten veroorzaken. Kustrecreatie trekt grote groepen

toeristen aan, gedeeltelijk van buiten de provincie, wat een aanzienlijke belasting kan vormen voor het milieu, de biodiversiteit en de lokale verkeersdrukte. Ook kunnen de grote groepen toeristen lokale gemeenschappen en de sociale cohesie beïnvloeden. Bovendien dragen cruise- en chartervaart bij aan schadelijke emissies, die afhankelijk zijn van de brandstof die de schepen gebruiken.

7.5 Benchmark andere provincies

Verschillen en overeenkomsten in de beoefening van waterrecreatie

De mate waarin bepaalde vormen van waterrecreatie worden beoefend, verschilt per provincie. We hebben de waterrecreatie-activiteiten in Noord-Holland vergeleken met die in Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland en Friesland:

- **Kustrecreatie**: de kern van de Nederlandse kustrecreatie is gelegen in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Daarna spelen Zeeland en Friesland (Waddeneilanden) een beperktere rol in kustrecreatie.
- Zee- en riviercruise en chartervaart: naast Amsterdam en IJmuiden is Rotterdam (Zuid-Holland) de belangrijkste aanloopstad voor **zeecruiseschepen** (2023: 115 zeecruiseschepen) in Nederland. De Noord-Hollandse riviercruisemarkt is het omvangrijkst met circa 3.600 aanlopen. Daarnaast is Nederland Rotterdam den belangrijke aanloophaven voor **riviercruiseschepen**. Rotterdam ontvangt jaarlijks naar schatting 700 tot 800 riviercruiseschepen per jaar. Naast Rotterdam is ook zuidwestelijke delta/Zeeland in Nederland een belangrijke riviercruisebestemming. De **chartervaart** is vooral van belang in Noord-Holland en Friesland.
- Ten opzichte van andere provincies (met uitzondering van Friesland) ligt het aantal activiteiten in Noord-Holland met de **kajuit-zeilboot** relatief hoog. Van de Nederlanders die deze activiteit gedaan heeft, deed ongeveer de helft dit in Noord-Holland[77].
- Het aandeel van alle waterrecreatie-activiteiten in Noord-Holland is vergelijkbaar met dat van Zuid-Holland. **Roei-** en **surfactiviteiten** vinden echter relatief veel plaats in Zuid-Holland ten opzichte van Noord-Holland. Het aandeel van de meeste watersportactiviteiten dat plaatsvond in Noord-Holland en Zuid-Holland ligt hoger dan in Friesland, Zeeland en Utrecht.
- Activiteiten met de **kajuit-zeilboot**, **kajuit-motorboot** en **open zeilboot** vonden relatief veel plaats in Friesland. Dit is voor een belangrijk deel te verklaren door de vele meren in en rond Friesland.
- **Duiken** vindt relatief veel plaats in Zeeland. De Oosterschelde en Grevelingen worden beschouwd als hotspots voor duikactiviteiten.

[77] Watersportonderzoek (2021)

Pijlers provinciaal beleid waterrecreatie

Provincies geven vorm aan waterrecreatie door middel van hun beleid. Sommige provincies hebben een uitgebreide visie op dit thema opgesteld, terwijl andere provincies dit kort benoemen in hun coalitieakkoord en/of andere beleidsdocumenten. We belichten hier de belangrijkste pijlers van de vier 'benchmark-provincies':

- **Zuid-Holland**: in haar coalitieakkoord geeft de provincie Zuid-Holland aan dat de provincie waterrecreatie stimuleert door betere verbindingen en recreatievaart[78]. Er komt extra groen en water, en de toegankelijkheid van het landelijk gebied blijft gewaarborgd. Recreatieve netwerken, zoals voor varen, worden beheerd en uitgebreid. Bovendien kent Zuid-Holland een subsidieregeling voor 'Waterrecreatie projecten'[79]. Het doel van deze regeling is om gastvrij en beleefbaar water te stimuleren, werken aan een slim, aantrekkelijk en veilig waternetwerk van hoge kwaliteit en een goede balans tussen waterrecreatie en natuur en milieu. Geld wordt bijvoorbeeld toegekend aan activiteiten die bijdragen aan betere waternetwerken of de aanschaf van kleine vaartuigen.
- **Friesland:** de provincie Friesland beschouwt het water als bepalend onderdeel van haar landschap. Waterrecreatie is hier een belangrijk onderdeel van. De provincie heeft dan ook een provinciale gebruiksvisie[80] opgesteld waarin de visie op waterrecreatie is beschreven. Hierin zijn vijf hoofdprincipes toegelicht. (1) onderscheiden in **duurzame waterrecreatie** (2) koesteren wat de provincie heeft, terwijl zij **voortvarend ontwikkelt** wat er komt (3) oog voor waterrecreatie leidt tot betere oplossingen voor **grote maatschappelijke opgaven** (4) waterrecreatie is een wezenlijk onderdeel van de **Friese leefomgeving** (5) **niet alles kan overal** in Friesland.
- **Zeeland:** In het algemeen geeft de provincie Zeeland aan water, sport en gezondheid belangrijk te vinden en hierin te willen investeren[81]. De Zeeuwse provinciecoalitie vindt recreatie een belangrijke economische factor, maar het moet wel in balans zijn met belangen van de inwoners. De provincie zet bovendien in op diversiteit van het aanbod en seizoensverlenging.
- **Utrecht**: De coalitie zet in[82] op voldoende groen, natuur, recreatie, water en voorzieningen in en om steden en dorpen. Dit omvat schoon en veilig zwemwater en voldoende sportlocaties, ook buiten. Bij dijkversterkingen en

[78] Waterrecreatie (2023). Rol (water)recreatie in provinciale coalitieakkoorden
[79] Provincie Zuid-Holland (2023). Recreatie, sport en gezondheid, subsidie Waterrecreatie projecten
[80] Witteveen en Bos (2023). Gebruiksvisie Waterrecreatie Fryslân 2050. In opdracht van de provincie Fryslân
[81] Waterrecreatie (2023). Rol (water)recreatie in provinciale coalitieakkoorden
[82] Waterrecreatie (2023). Rol (water)recreatie in provinciale coalitieakkoorden

waterschapprogramma's worden kansen benut voor landschap, natuur, recreatie en erfgoed.

De voorbeelden van andere provincies laten zien dat waterrecreatiebeleid vaak wordt geïntegreerd met andere beleidsgebieden, zoals recreatie, landschap en sport. Daarnaast wordt waterrecreatie in samenhang bekeken met andere ontwikkelingen. Het mag niet ten koste gaan van, of moet zelfs een versterkende werking hebben op, natuur, milieu, erfgoed en volksgezondheid. Waterrecreatie wordt daarom nadrukkelijk in verband gebracht met maatschappelijke opgaven.

Tenslotte wordt op provinciaal niveau integraal nagedacht over kansen voor waterrecreatie, bijvoorbeeld door het creëren van waternetwerken en provinciale verbindingen.

7.6 Rol/positie Amsterdam binnen waterrecreatie

Hoe onderscheidt de regio Amsterdam zich op het vlak van waterrecreatie ten opzichte van andere Noord-Hollandse regio's?

Op het vlak van Amsterdam manifesteert zich vooral een onderscheid tussen Amsterdam en andere Noord-Hollandse regio's als het gaat om:

- **Druk van zee- en riviercruise op Amsterdam**: de toeloop van het aantal zeecruiseschepen (ruim 100 per jaar) en riviercruiseschepen (bijna 2.000) in Amsterdam is fors; het hieraan gerelateerde vervoer met touringcars is navenant omvangrijk. Vanwege deze toeristische druk is Amsterdam van plan om het aantal zee- en riviercruiseschepen dat Amsterdam aandoet in te perken naar maximaal 100 zeecruiseschepen en maximaal 1.150 riviercruiseschepen. Het te verwachten gevolg hiervan is dat rederijen de komende jaren alternatieve aanlandingshavens nabij Amsterdam zullen gaan opzoeken om hun passagiers alsnog naar de toeristische bestemmingen van Amsterdam te verplaatsen (of op zoek gaan naar een geschikte locatie nabij Amsterdam waar een rederij een eigen kade kan ontwikkelen). Het ligt voor de hand dat de zeecruise uitwijkt naar IJmuiden en Rotterdam. De riviercruise zal waarschijnlijk zoveel als mogelijk uitwijken naar de havens in Zaandam, Haarlem, Huizen, Lelystad en West-Friesland; zelfs uitwijk naar Rotterdam is aannemelijk. De te verwachten uitwijk van riviercruiseschepen zal leiden tot meer busbewegingen en over langere afstand(en); voor belangrijk deel van en naar de Noord-Hollandse regio nabij Amsterdam.
- **Grotere vraag naar recreatieve voorzieningen als gevolg van toenemende verstedelijking Amsterdam/Oostflank MRA**: alleen al in de Oostflank MRA worden naar verwachting tot 2040 +80.000 woningen toegevoegd. Daarnaast

vindt in/nabij Amsterdam, zoals bijvoorbeeld IJburg, verder verstedelijking (en een daarmee gepaard gaande toename van het aantal inwoners) plaats. Meer inwoners, vooral in het gebied Amsterdam/Almere zal de komende jaren de vraag naar recreatieve voorzieningen, waaronder watergerelateerd, doen toenemen. Het ligt daarbij voor de hand dat vooral meer voorzieningen en faciliteiten nodig zullen zijn als het gaat om sloepvaren, 'kleine' recreatievaart zoals kanoën en diverse watersporten zoals surfen en suppen.

- **Inperken uitstoot van vaartuigen**: Amsterdam zet de toon door in toenemende mate te eisen dat uitstoot van vaartuigen wordt beperkt en niet meer is toegestaan. Zo stelt Amsterdam al eisen voor wat betreft het gebruik van walstroom (in plaats van dieselgeneratoren) door zeecruise- en riviercruiseschepen. Daarnaast geldt vanaf april 2025 dat het centrumgebied een uitstootvrije zone is voor pleziervaartuigen. Wij verwachten dat Amsterdam hiermee trendsettend is voor een verdere verduurzaming in de waterrecreatie. Walstroom voor riviercruiseschepen is in veel andere havens ook al de norm.

7.7 SWOT-analyse waterrecreatie Noord-Holland

Wat zijn toekomstige uitdagingen op het vlak van waterrecreatie voor de provincie Noord-Holland?

Noord-Hollands beleid voor waterrecreatie en -toerisme droeg bij aan algehele (kwantitatieve en kwalitatieve) ontwikkeling

Waterrecreatie en -toerisme ontwikkelden zich in de afgelopen 10-15 jaar sterk positief. De uitgangspositie is altijd gunstig geweest doordat Noord-Holland een divers en omvangrijk wateraanbod heeft als het gaat een 'zoete' en 'zoute' kust, waterwegen, havensteden, toeristische/recreatieve bestemmingen en havens. Recreatie en toerisme heeft de afgelopen jaren (in omvang) een vlucht genomen, en waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland gingen hierin mee. Het consistente Nood-Hollands beleid (meerdere subsidieregelingen, investeringen, recreatiegebieden) droegen hieraan bij. Het beleid heeft, naar verwachting, de positieve ontwikkeling ondersteunt en mede vooruitgeholpen en zodoende bijgedragen aan een (forse) economische impact en miljoenen recreatieve en toeristische activiteiten op of aan het water; Noord-Holland heeft mede hier een sterk en aansprekend imago als watersport provincie in Nederland.

Noord-Holland floreert als dé provincie van waterrecreatie en -toerisme

Noord-Holland is een waterrecreatie en -toerisme provincie bij uitstek. De kracht van Noord-Holland op het gebied van waterrecreatie en -toerisme zit voornamelijk in (sterkten):

- Noord-Holland heeft een zeer aantrekkelijke (zoute en zoete) kustzone met een breed aanbod aan voorzieningen (horeca), sportfaciliteiten en toeristische/recreatieve activiteiten. Daarnaast kent Noord-Holland een zeer diverse aanbod van meren en plassen, sloten en kanalen, havens en interessante toeristische en recreatieve bestemmingen.
- Noord-Holland kent, als enige provincie in Nederland, een zeer divers aanbod van alle vormen van waterrecreatie en -toerisme.
- Vooral kustrecreatie en de 'grote' pleziervaart hebben een forse economische impact en zijn daarmee van belang voor de economie en werkgelegenheid in Noord-Holland.

Ook sprake van meerdere, belangrijke aandachtspunten als het gaat om waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland

Ondanks een florerend aanbod van waterrecreatie en -toerisme is ook sprake van meerdere, belangrijke aandachtspunten (zwakten):

- Net als op veel andere plekken in Nederland kampt (ook) Noord-Holland met een (soms te) hoge druk op toeristische en recreatieve voorzieningen en bestemmingen op piekmomenten als gevolg van toenemend(e) recreatie en toerisme van Noord-Hollanders, andere Nederlandse en internationale gasten.
- Er is op piekmomenten sprake van overlast de hotspots voor waterrecreatie en -toerisme (met onder negatieve effecten op het vlak van geluid, afval, veiligheid, etc.).
- Er is nog sprake van veel verbrandingsmotor gerelateerde waterrecreatie met emissies en daaraan gerelateerde gezondheids- en leefbaarheidseffecten als gevolg.
- Aantal verenigingen en leden op het vlak waterrecreatie neemt af.

Nog legio kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland

We zien nog vele kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland als het gaat om:

- Nog steeds groeiende vraag op het vlak van vrijetijdsbesteding, recreatie en toerisme.
- Ligging Noord-Holland biedt blijvend (nieuwe) mogelijkheden voor waterrecreatie: strand, kust, plassen en meren, sloten en kanalen, etc.
- De nabijheid van Amsterdam (en Schiphol) biedt binnen de context van een blijvende toename van recreatie en toerisme, ook in de toekomst (meer) mogelijkheden op het vlak combinatiebezoek.
- Toenemende vergrijzing aan de vraagkant: door vergrijzing zijn er nu (steeds) meer toeristen/recreanten met relatief en absoluut meer vrije tijd en geld.
- De brede tendens van verduurzaming leidt ook de komende jaren tot nieuwe kansen voor waterrecreatie, zoals bijvoorbeeld op het vlak van elektrische

aandrijving en nieuwe vormen van waterrecreatie/toerisme die hiervan gebruik maken.
- Verdere digitalisering, bijvoorbeeld aan de hand van nieuwe, slimmere apps zal in de toekomst alle vormen van waterrecreatie en -toerisme meer toegankelijk maken voor een breder publiek (denk bijvoorbeeld aan: waterkaarten, vaarweginformatie, verhuur op afstand, etc.).

Zicht op meerdere bedreigingen

Er zijn meerdere bedreigingen waar de waterrecreatie en -toerisme zo goed als mogelijk mee om dient te gaan. Het gaat dan vooral om:
- Klimaatverandering leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten en daarmee tot een beperkte toegang tot waterrecreatiegebieden.
- Groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur, biodiversiteit, (gelet op uitstoot, zwerfafval)
- Identiteit kustplaatsen onder druk door tijdelijke bewoning en (soms) leegstaande vakantiehuizen
- Ruimte is schaars: er zijn meerdere maatschappelijke opgaven (bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit, woningbouw, duurzame energie, werklocaties, etc.) die ervoor zorgen dat ruimte schaars is. Dit leidt tot een beperkte(re) uitbreidingsruimte voor waterrecreatie.

Wat is, met het oog op het uitvoeringsprogramma 2026 – 2030, een logische afbakening van waterrecreatie?

Gelet op de uitkomsten van het onderzoek is het te overwegen om voor waterrecreatie en toekomstig beleid een tweedeling aan te brengen voor:
- hoofdzakelijk **door toerisme gedreven vormen van waterrecreatie**, te weten strandrecreatie en zee- en riviercruise omdat deze typen waterrecreatie met elkaar gemeen hebben dat ze:
  - een forse economische impact hebben en daarmee tot veel werkgelegenheid in Noord-Holland leiden
  - grotendeels gedreven worden door binnenlandse en buitenlandse toeristen van buiten de provincie Noord-Holland
  - tot aanzienlijke negatieve welvaartseffecten leiden door de omvangrijke druk en vervuiling (met name emissie van uitlaatgassen)
- hoofdzakelijk **door recreatie en vrije tijdsbesteding gedreven vormen van waterrecreatie**, te weten de watersporten en de ‘kleine’ pleziervaart omdat dit vormen van waterrecreatie zijn die in belangrijke mate gedreven worden door de inwoners uit de provincie Noord-Holland. Het ligt voor de hand om hierin ook de ‘grote’ pleziervaart mee te nemen.

De insteek vanuit de provincie Noord-Holland binnen deze tweedeling zou dan gericht zijn (respectievelijk):

- vooral vanuit economische opzicht: op behoud en ontwikkeling van werkgelegenheid, regelgeving en handhaving (om negatieve effecten tegen te gaan) en spreiding van toeristische drukte
- vooral vanuit maatschappelijk opzicht: het behoud en verder ontwikkelen van faciliteiten, samenwerking en netwerken ten gunste van de meer recreatieve vormen van waterrecreatie.

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Lagendijk 33, 1911 MT Uitgeest
0251 – 31 14 10
info@alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Statenleden van de provincie Noord-Holland
Raadsleden van de gemeenten Zaanstad, Uitgeest, Heemskerk,
Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heiloo

Uitgeest:	6 juni 2025
Uw kenmerk:	
Ons kenmerk:	u20250474
Onderwerp:	Gebruik granuliet bij project Oever- en natuurontwikkeling Saskerlei
Bijlage(n):	
Behandeld door:	[redacted]
Contactgegevens:	

Geachte heer, mevrouw,

Afgelopen weken verschenen er verschillende krantenartikelen over de zorgen rond het gebruik van granuliet bij het project Oever- en natuurontwikkeling Saskerlei in Akersloot van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (verder afgekort tot RAUM). In deze artikelen laten bewoners, volksvertegenwoordigers en deskundigen zich kritisch uit over het gebruik van granuliet bij dit project. We kunnen ons voorstellen dat dit vragen bij u oproept, en begrijpen ook de emotie en onrust die hierdoor mogelijk zijn ontstaan. In deze brief vindt u achtergrondinformatie en zetten we de belangrijkste feiten op een rij.

Allereerst willen we benadrukken dat het RAUM op basis van de beschikbare informatie en onderzoeken geen aanleiding ziet om in te grijpen. De betrokken partijen hebben een zorgvuldig proces doorlopen om de veiligheid voor mens en omgeving zeker te stellen.

Oever- en natuurontwikkeling Saskerlei
Het RAUM ontwikkelt aan de Saskerlei in de gemeente Castricum nieuwe natuur met een oppervlakte van circa 6 hectare. Dit project past in het natuur- en waterbeleid van de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (verder afgekort tot HHNK). Dit is het derde deelproject van vergroting van oppervlakte aan oevernatuur langs het meer. De eerste twee deelprojecten, natuuroevers Dorregeest en herstel Saskerleidam, zijn in 2012 en 2013 uitgevoerd. De vergunningen voor het deelproject dat nu in uitvoering is (Fase 2) zijn in 2011, 2012 en 2013 afgegeven.
De belangrijkste doelstellingen van het project Oever- en natuurontwikkeling Saskerlei zijn:

- het versterken van de natuur in de overgangszone tussen land en water;
- het stoppen van verder verval van de oude landtong Saskerlei;
- het behoud van het waterbergend vermogen van het meer.

Na jaren van voorbereiding zijn de werkzaamheden medio februari dit jaar gestart. Tijdens de voorbereiding van deze fase is veel aandacht besteed aan het voorkomen van ecologische schade tijdens de uitvoering. Het project-management van Recreatie Noord-Holland (verder afgekort tot RNH) heeft met belanghebbenden gesproken en heeft als gevolg van die gesprekken het inrichtingsplan laten aanpassen. De aannemer is bijna klaar met het aanleggen van de dam. Deze dam dient als versterking en bescherming voor de later aan te leggen ondiepe slenk met natuurvriendelijke oevers. De totale aanleg van het gebied neemt anderhalf tot twee jaar in beslag. Het tot wasdom komen van een gesloten rietveld buiten de slenk duurt vervolgens nog twee tot drie jaar.

Granuliet
De aannemer gebruikt bij de bouw van de dam granuliet. Granuliet, ook wel Noordse Leem genoemd, is een bijproduct dat vrijkomt bij het breken van granietblokken voor asfaltgrind. Granuliet wordt op meer plekken in Nederland gebruikt; onder andere bij het ondieper maken van (natuur)plassen en de bouw van dammen. Granuliet heeft een aantal gunstige civieltechnische eigenschappen. Het is ongeveer 25% zwaarder dan zand. Dit zorgt voor een relatief snelle zetting en daarmee zakking van de dijk. Het stuift ook minder bij de aanleg. De nieuwe dam moet bestand zijn tegen hoge en krachtige golfoploop, vooral bij stormen. Daarnaast is granuliet relatief goedkoop in vergelijking met ontzilt zeezand of IJsselmeerzand. Tot en met eind mei dit jaar heeft de aannemer circa 80.000 ton granuliet in de dam verwerkt. Er wordt nog circa 14.250 ton granuliet gestort de komende tijd. Een goede bekleding van de dam met klei, zinkstukken en stortsteen maakt de dam robuust en weerbaar. Hiermee ligt de nieuw te vormen strook natuur beschermd en kan het rietland goed tot ontwikkeling komen.

Polyacrylamide
Om de verschillende stoffen in granuliet sneller uit het waswater te laten bezinken gebruikt de producent polyacrylamide. Polyacrylamide is niet giftig en als stof zelf niet goed meetbaar. Als polyacrylamide afbreekt kan acrylamide ontstaan. Dit is een zeer zorgwekkende stof (kortweg aangeduid als ZZS). Wettelijk is de toegestane hoeveelheid acrylamide in polyacrylamide gemaximeerd op 0,1%. Onderzoek naar de vooraf uitgevoerde partijkeuring van Intertek Polychemlab te Geleen in opdracht van Geonius Milieu BV toont aan dat de aanwezigheid van acrylamide kleiner is dan de opsporingsgrens van 10 microgram per kilo droge stof. De eerste tussentijdse meting (9 april 2025) leverde hetzelfde resultaat op. Ook hier is geen polyacrylamide of acrylamide aangetoond boven de opsporingsgrens. Op 15 mei hebben toezichthouders van HHNK weer een steekmonster genomen waarbij is getest op polyacrylamide en acrylamide. De uitslag daarvan verwachten we eind juni.

Voorwaarden voor gebruik granuliet
Tijdens de uitvoeringsfase hebben uitvoeringsorganisatie RNH en de aannemer Braam Natuurontwikkeling vooroverleg gevoerd met het bevoegd gezag HHNK over het gebruik van granuliet. HHNK heeft de aanvraag voor het gebruik van granuliet beoordeeld en hieraan voorwaarden gesteld. Deze bestonden uit het laten uitvoeren van een partijkeuring, waaruit blijkt dat in het granuliet acrylamide niet aantoonbaar is. Geonius Milieu B.V. heeft in opdracht van Graniet Import Benelux de partijkeuring uitgevoerd. In het rapport staat: *Samengevat wordt geconcludeerd dat granuliet grond is van AW-kwaliteit die vrij toepasbaar is op zowel landbodem als in oppervlaktewater. Er zijn geen risico's ten aanzien van mens of natuur.* AW-kwaliteit staat voor achtergrondwaarde kwaliteit en dit is de schoonste waarde van grond die in natuur- en landbouwgebieden mag worden gebruikt. Op het product granuliet is eveneens een productcertificaat BRL9321 afgegeven door SGS INTRON Certificatie B.V. (certificaatnummer ISG-039/5).

HHNK heeft op 17 maart een maatwerkbesluit en daaropvolgend op 26 maart 2025 een wijzigingsbesluit genomen en daarmee vergunning verleend. HHNK houdt toezicht op de toepassing van granuliet in de dam van dit project. Omdat het granuliet vooraf is bemonsterd en er geen polyacrylamide of acrylamide is aangetoond, vindt HHNK het niet nodig watermonsters te nemen. Het RAUM moet na realisatie van de dam rapporteren aan HHNK over waar welk materiaal is toegepast en daaraan situatietekeningen toevoegen. Ondertussen houdt HHNK toezicht en neemt controle-monsters op locatie. Op basis van de beschikbare informatie, controles en onderzoeken ziet het RAUM geen aanleiding om in te grijpen. Er is een zorgvuldig proces doorlopen om de veiligheid voor mens en omgeving zeker te stellen.

Wat weten we van het gebruik van granuliet op andere plekken?
De staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in het najaar van 2020 onderzoek laten doen naar de aanwezigheid van acrylamide in de Kraaijenbergse Plassen bij Cuijk, waar in 2012 ongeveer 260.000 ton granuliet is toegepast. In de brief van 30 oktober 2020 aan de Tweede Kamer staat onder meer: "De conclusie van deze laboratoriumonderzoeken is dat in geen van de betreffende oppervlaktewatermonsters uit de Kraaijenbergse

plas acrylamide is aangetoond (bij een aantoonbaarheidsgrens van kleiner dan 0,05 microgram per liter)." Deze grens is overigens twee keer zo streng als de drinkwaternorm voor acrylamide, die is 0,10 microgram per liter.

Arcadis heeft – in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - op veel plekken veld- en laboratoriumonderzoek gedaan naar acrylamide in granuliet. Het is nergens gevonden, ook niet op plekken waar jaren geleden granuliet is gebruikt. Een van deze onderzoeken is het "review-onderzoek granuliet over de Maas". Arcadis concludeert in het eindrapport van 16 april 2021 dat op basis van chemische analyses blijkt dat op geen enkele onderzochte locatie acrylamide is aangetroffen boven de detectiegrens. De gemeten concentraties in en onder de plassen hebben geen effect op de ecologie.

Advies RIVM over mogelijk vrijkomen van acrylamide uit polyacrylamdie
In het Noordhollands Dagblad van 3 mei 2025 is gerefereerd aan een literatuurverkenning van het RIVM uit 2023 en uitspraken van milieuchemicus Joop Harmsen over polyacrylamide en de mogelijke vorming van acrylamide in diepe plassen. De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft op 16 mei 2023 aan de voorzitter van de Tweede Kamer (kenmerk IENW/BSK-2013/136346) geantwoord dat er in de door RIVM uitgevoerde literatuurverkenning geen aanvullende wetenschappelijke informatie is gevonden, die eerdere bevindingen ter discussie stelt. Het onderzoek heeft over geconstateerde kennisleemte geen uitsluitsel kunnen geven; het rapport geeft echter ook geen nieuwe inzichten om anders naar risico's voor mens en natuur te kijken. Er bestaat daarom geen reden om beleidsmatig voor diepe plassen anders te handelen dan tot op heden is gedaan. In dezelfde brief haalt de staatssecretaris het onderzoek van Arcadis uit april 2021 en ook de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 13 oktober 2021 aan.

- Het onderzoek van Arcadis toont aan dat de vorming van acrylamide uit polyacrylamide niet waarschijnlijk is. Polyacrylamide breekt slechts zeer zeldzaam af en in het geval van afbraak vooral naar kortere ketens poly-acrylamide. In het natuurlijk systeem verloopt de afbraak van acrylamide aanzienlijk sneller dan de mogelijk vorming uit polyacrylamide. Dit vormt hoogstwaarschijnlijk reden dat geen acrylamide kon worden teruggevonden.
- In de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is geconcludeerd dat de kans op aanwezigheid van schadelijke hoeveelheden acrylamide uiterst klein is en dat acrylamide in de praktijk niet is aangetoond.

Op 22 april 2024 (kenmerk IENW/BSK-2024/123669) heeft de staatssecretaris geantwoord aan de Tweede Kamer dat granuliet grond is en dat de fijnste fractie granietzand een bestanddeel is van granuliet.

We zijn ons ervan bewust dat er verschil is in de toepassing van granuliet in diepe plassen en de toepassing in ondiep water zoals in het Alkmaardermeer gebeurt. Op basis van de inzichten zoals verwoord in de rapportage van Arcadis uit 2021 en de beoordeling door HHNK voorafgaand aan de toepassing van het granuliet, hebben wij vertrouwen dat zorgvuldig is en wordt gehandeld.

Wie is waarvoor verantwoordelijk?
De rijksoverheid is verantwoordelijk voor de wetgeving die van toepassing is: de omgevingswet en het besluit activiteiten leefomgeving en de uitwerkingen daarvan in ministeriële besluiten en algemene maatregelen van bestuur. Het Rijk bepaalt als wetgevende partij of granuliet grond kan worden genoemd.

De gemeente Castricum is verantwoordelijk voor de omgevingsvergunning. HHNK is verantwoordelijk voor de watervergunning (waterkwaliteit). In beide vergunningen staat dat HHNK het bevoegd gezag is voor toetsing van toe te passen grond en bouwstoffen in het project. HHNK stelt hiervoor voorwaarden en ziet erop toe dat deze worden uitgevoerd. Ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden voert HHNK toezicht uit.

Het RAUM is opdrachtgever van het project. Mochten er onvoorziene omstandigheden met financiële gevolgen optreden tijdens de uitvoering van het project, dan wordt dat nader onderzocht en vindt over deze gevolgen

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

afstemming plaats tussen RAUM, RNH en de aannemer. Het bestuur van het RAUM heeft op 29 november 2024 het verwerkingsplan (versie 14 van 15 november 2024) vastgesteld. In het verwerkingsplan van Braam Natuurontwikkeling wordt in algemene woorden gesproken over de toepassing van zand en wordt niet gesproken over granuliet.

De uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH) voert sinds 2009 het projectmanagement uit. Ook de communicatie met de opdrachtgever, omgeving en overige stakeholders valt onder de verantwoordelijkheid van RNH.

De aannemer is als opdrachtnemer verantwoordelijk voor een correcte en tijdige uitvoering van de aannemingsovereenkomst en de realisatie en coördinatie van de projectactiviteiten.

Meer informatie
Het Algemeen Bestuur vertrouwt erop dat deze brief bijdraagt aan duidelijkheid over het gebruik van granuliet bij het project Oever- en natuurontwikkeling Saskerlei in Akersloot. We kunnen ons voorstellen dat u nog vragen heeft. Uiteraard geven we daar graag antwoord op, bijvoorbeeld tijdens een technische sessie over dit onderwerp. U kunt hiervoor contact opnemen met programmamanager Moira Faber via mfaber@recreatienoordholland.nl. De voortgang van dit project kunt u volgen op www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/projecten. Op deze website vindt u ook een lijst met vragen en antwoorden, die regelmatig wordt aangevuld, inclusief een verwijzing naar de website van HHNK met veel gestelde vragen over dit project.

We vertrouwen op een goede afloop van het project, waarvan uiteindelijk vooral de natuur gaat profiteren.

Met vriendelijke groet,
Namens het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Wessel Breunesse
Vice-voorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Ruijs

BEL/DE

Telefoonnummer +31235144792

ruijsk@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 MEI 2025

Kenmerk

2405157/2406126

Uw kenmerk

Betreft: Economische verkenning Noord-Holland 2025

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
de Economische verkenning Noord-Holland 2025.

Inleiding

In de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028 die in februari 2025 door GS is vastgesteld, is de actie opgenomen om te komen tot een toekomstbeeld van de economie met onder meer als doel om te komen tot een selectieve vestigingsstrategie die moet leiden tot de juiste bedrijven op de juiste plek.

De Economische verkenning Noord-Holland is het eerste product in het proces om te komen tot het toekomstbeeld van de Noord-Hollandse economie. De verkenning is daarnaast een bouwsteen voor de actualisering van de Omgevingsvisie, waarin op basis van een integrale afweging richtinggevende keuzes gemaakt moeten worden over (ruimte bieden aan) de ontwikkeling van onder meer de economie in Noord-Holland. Het doel van het proces van het toekomstbeeld van de economie is dat een beeld wordt geschetst van de economische activiteiten in onze provincie die toekomstbestendig zijn, welke randvoorwaarden hiervoor nodig zijn en hoe de provincie kan sturen op deze randvoorwaarden om de gewenste ontwikkeling naar een toekomstbestendige economie mogelijk te maken.

Als eerste stap in het proces van het toekomstbeeld van de economie is een analyse gemaakt van de huidige Noord-Hollandse economie. Deze analyse sturen wij u hierbij ter informatie toe. Het doel van dit document is om:

1) een feitelijk overzicht te bieden over de staat van de Noord-Hollandse economie nu en in het (recente) verleden;

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

2) een schets te geven van de context van de Noord-Hollandse economie: welke ontwikkelingen - op korte en lange termijn - komen op onze economie af en wat is de impact hiervan?

3) te beschrijven welke ambities het uitgangspunt vormen in ons huidig beleid ten aanzien van de economie in Noord-Holland.

Dit document is de feitelijke basis, de bouwsteen, waarop we de vervolgstappen in het proces van het toekomstbeeld van de economie baseren. De informatie in het document is gebaseerd op bestaande databronnen en opgesteld door een ambtelijk kernteam met verificatie bij interne en externe wetenschappelijke experts. Hierbij is in nauwe afstemming met het team van de actualisering van de Omgevingsvisie gewerkt.

Tot slot
Op 22 mei a.s. staat een technische briefing gepland voor de Commissie Bestuur. Hier zal een ambtelijke presentatie worden gegeven over de resultaten van de verkenning. Na afloop van de technische briefing zal er gelegenheid zijn om informerende vragen te stellen over de inhoud van de verkenning aan het ambtelijke kernteam.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

M.J.H. van Kuijk A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Economische verkenning Noord-Holland 2025

Provincie
Noord-Holland

Economische verkenning Noord-Holland

Toekomstbeeld
april 2025

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Overzicht van de Noord-Hollandse Economie 4
- Kerncijfers 5
- Internationale positie 6
- Sectorstructuur en ruimte 7
- Arbeidsmarkt en demografie 9

Krachtenveld 11

Schaarsten 12
- Fysieke ruimte 12
- Passende woningbouw 13
- Duurzame Energie 14
- Zoetwater 15
- Arbeidsmarkt 16

Ontwikkelingen 16
- Klimaat 16
- Milieu/Stikstof 17
- Gezonde leefomgeving 18
- Infrastructuur en mobiliteit 18
- Digitalisering van de economie 19
- Innovaties, start-ups en scale-ups 20

Ambities 21
- Ambities op duurzaamheid 22
- Ambities op economie 23
- Ambities op welzijn 23

Verantwoording 24

Inleiding

Noord-Holland bevindt zich in een dynamische geopolitieke en economische context. Zo zien we op mondiaal niveau een verschuiving van de economische macht naar Azië en een veranderende relatie met de VS door de recente importtarieven. Ook binnen Europa hebben verschillende ontwikkelingen een belangrijke rol in onze economische positie. Zo ondervinden we nog altijd de gevolgen van de Brexit, en zorgt de oorlog in Oekraïne voor hogere energie- en voedselprijzen.

Deze veranderingen in de wereldorde en vrije handel versterken de roep om autonomie. Bijvoorbeeld op het gebied van grondstoffen, voedselproductie en digitalisering. Deze beweging biedt kansen. Zo ontstaat er ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en innovaties. Tegelijkertijd roept deze beweging vragen op. Wat betekent deze beweging voor de duurzame toekomst van de provincie? In hoeverre hebben we de middelen en capaciteiten om te produceren en daarmee bij te dragen aan de autonomie van Nederland en Europa? En welke invloed heeft dit op de leefomgeving?

Dit document biedt een breed overzicht van de economie in Noord-Holland en beantwoordt deels deze vragen. Het document laat zien waar we nu staan. Het laat ook zien waar economische uitdagingen, kansen en ontwikkelingen liggen. Dit document is de eerste stap in het proces om keuzes te maken voor een toekomstbestendige economie. Dit proces noemen we het Toekomstbeeld van de Economie.

Overzicht van de Noord-Hollandse Economie

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de Noord-Hollandse economie. We focussen op de economische kerncijfers, de internationale positie, de sectorstructuur, de arbeidsmarkt en de demografie van Noord-Holland. Hierbij gaat het om een 'foto' van de staat van de economie op dit moment.

Kerncijfers

Bruto Binnenlands Product (bbp)

De economie van Noord-Holland is krachtig en groeit. Sinds 2016 is Noord-Holland de provincie met de grootste bijdrage aan het Bruto Binnenlands Product (bbp). Bovendien stijgt het bbp de laatste jaren. Zo is het bbp in 2023 met 8% gestegen ten opzichte van 2022. Ook het bbp per inwoner van Noord-Holland is relatief hoog en ligt ruim boven het landelijk gemiddelde (figuur 1.1). Toch zijn de verschillen binnen de provincie groot. Zo is het bbp per inwoner van Groot-Amsterdam 3 keer hoger dan in de Zaanstreek. Groot-Amsterdam is overigens ook landelijk gezien de regio met het hoogste bbp per inwoner.

Figuur 1.1 – Het BBP per inwoner voor alle provincies (in euro's)

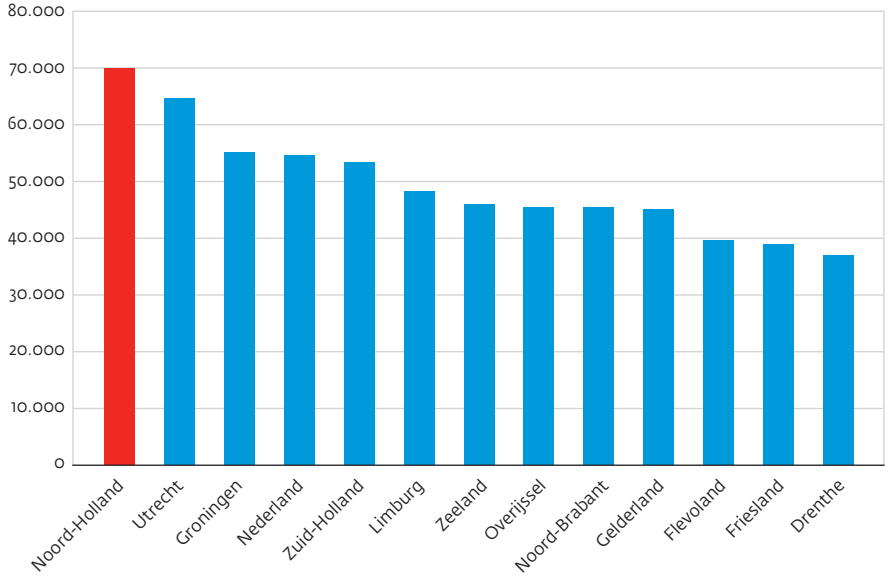

Economisch toegevoegde waarde per regio

De Noord-Hollandse economie levert een grote bijdrage aan de nationale economie. Sterker nog, in 2023 had onze provincie het hoogste aandeel (22%) in de totale landelijke toegevoegde waarde. Binnen de provincie voegde de regio Groot-Amsterdam de meeste waarde toe aan de economie. Daarop volgden de regio's Kop van Noord-Holland en het Gooi en de Vechtstreek. Eenzelfde soort patroon zien we ook in de toegevoegde waarde per baan (figuur 1.2). In 2022 was de toegevoegde waarde van de regio Groot-Amsterdam het hoogst. De regio's Zaanstreek-Waterland, West-Friesland en Regio Alkmaar voegen relatief weinig waarde toe per baan. Dat komt door de sterke vertegenwoordiging van banen met een lagere arbeidsproductiviteit, zoals de zorg of de bouw.

Figuur 1.2 – Toegevoegde waarde per baan per deelregio, 2022

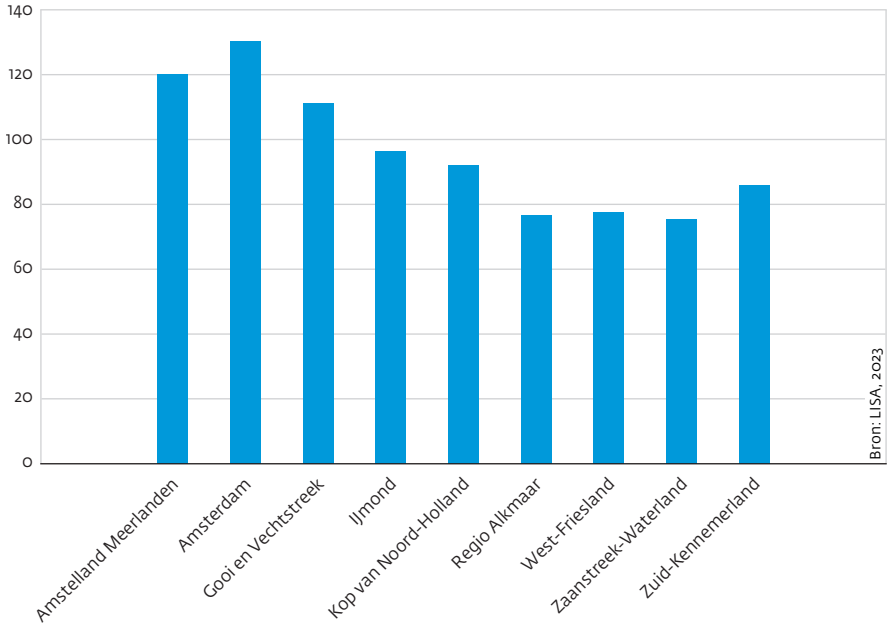

Innovatie

Noord-Holland is sterk in innovatie. In 2022 was onze provincie de 12e meest innovatieve regio van 239 regio's uit 22 EU-landen. Deze innovatiekracht ligt voor een groot deel in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In 2023 telde de MRA meer dan 4.000 start-ups in sectoren als fintech, AI, biotechnologie en circulaire economie. Daarmee is de MRA een belangrijk Europees knooppunt voor start-ups en scale-ups. Ook Noord-Holland Noord blinkt uit op het gebied van innovatie. Hier zijn verschillende toonaangevende bedrijven gevestigd in de agrarische voedselsector, maritieme innovaties en duurzame energie, zoals offshore wind.

Inkomen, vermogen en schulden

Het mediaan besteedbaar inkomen van Noord-Hollandse huishoudens ligt al een aantal jaren boven het landelijk gemiddelde. Het vermogen van deze huishoudens ligt echter onder het landelijk gemiddelde. Bovendien zijn de verschillen binnen de provincie groot. In de regio's het Gooi en de Vechtstreek, Alkmaar en omgeving, agglomeratie Haarlem en IJmond zijn de vermogens van huishoudens het hoogst. In Groot-Amsterdam het laagst. Deze negatieve balans komt ook terug in het aantal huishoudens met problematische schulden binnen de provincie. Dit aantal is in 2023 met 1,5% gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. In de Zaanstreek en Groot-Amsterdam bevinden zich de meeste huishoudens met problematische schulden, in Alkmaar en omgeving de minste.

Armoede

Hoewel het armoederisico in de provincie sinds 2014 bijna is gehalveerd, had Noord-Holland in 2023 het hoogste percentage inwoners onder de lage-inkomensgrens van alle provincies. In Groot-Amsterdam liep 6% van de bevolking risico op armoede, het hoogste van alle Nederlandse regio's.

Internationale positie

Er zijn circa 4.200 internationale bedrijven in Noord-Holland. De meeste daarvan houden zich bezig met dienstverlening, ICT en de creatieve industrie. Op de EU Regional Competitiveness Index 2022 staat de regio Groot-Amsterdam op de 4e plaats.

Internationale handel

Export

Vanuit Noord-Holland exporteren we goederen en diensten over de hele wereld. Toch is de export van goederen met name georiënteerd op bestemmingen binnen Europa. Ongeveer 67% van de Noord-Hollandse export heeft een EU-land als bestemming. Het grootbedrijf (bedrijven met meer dan 250 werknemers) heeft hierin een groot aandeel. Deze bedrijven exporteren met name goederen in de categorieën machines en vervoermaterieel, diverse gefabriceerde goederen en chemische producten. De export van diensten bestaat vooral uit zakelijke diensten, vervoersdiensten en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten. De belangrijkste exportpartners voor diensten zijn al jaren Duitsland, de VS en het VK.

Import

Waar de export van Noord-Holland vooral georiënteerd is op Europese bestemmingen, is de import dat niet. Noord-Holland importeerde in 2023 de meeste goederen uit China, Duitsland en de VS. De import van goederen bestond voornamelijk uit de goederensoorten machines en vervoermaterieel, diverse gefabriceerde goederen en chemische producten. Voor de import van diensten is Noord-Holland voor een groot deel afhankelijk van het intellectueel eigendom vanuit de VS.

Handelsbalans

Als we kijken naar de handelsbalans, dan zien we grote verschillen tussen handel met landen binnen en buiten de EU. De grootste handelsoverschotten had Noord-Holland in 2023 met Duitsland, Frankrijk en het VK. Tegelijkertijd bestonden er grote handelstekorten met onder meer de VS en voornamelijk met China (figuur 1.3).

Figuur 1.3 – Handelsbalans Noord-Holland ten opzichte van Europa, de Verenigde Staten en China

Sectorstructuur en ruimte

Dat de economie van Noord-Holland groeit, blijkt ook uit de cijfers van de economisch toegevoegde waarde. Tussen 2017 en 2022 groeiden alle sectoren in de provincie, behalve vervoer en opslag (figuur 1.4). Het achterblijven van deze 2 sectoren is het gevolg van de coronapandemie. Met name de zakelijke dienstverlening, ICT en financiële instellingen voegen relatief veel waarde toe. Deze sectoren zijn in vergelijking met het landelijk gemiddelde oververtegenwoordigd in Noord-Holland.

Figuur 1.4 – De groei van de toegevoegde waarde per sector tussen 2017 en 2022 (in miljard euro)

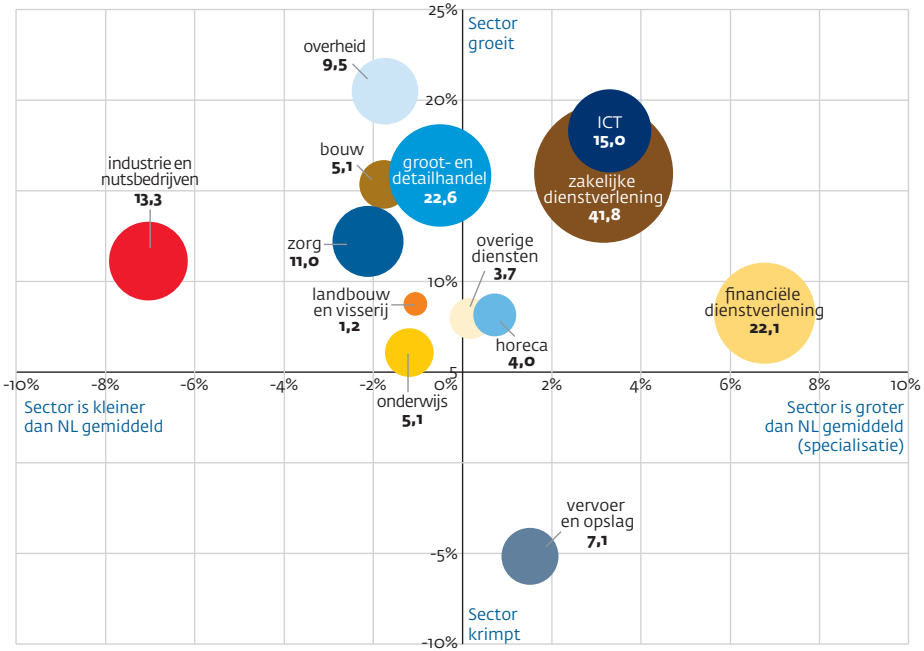

Figuur 1.5 – Spreiding sectoren over de provincie

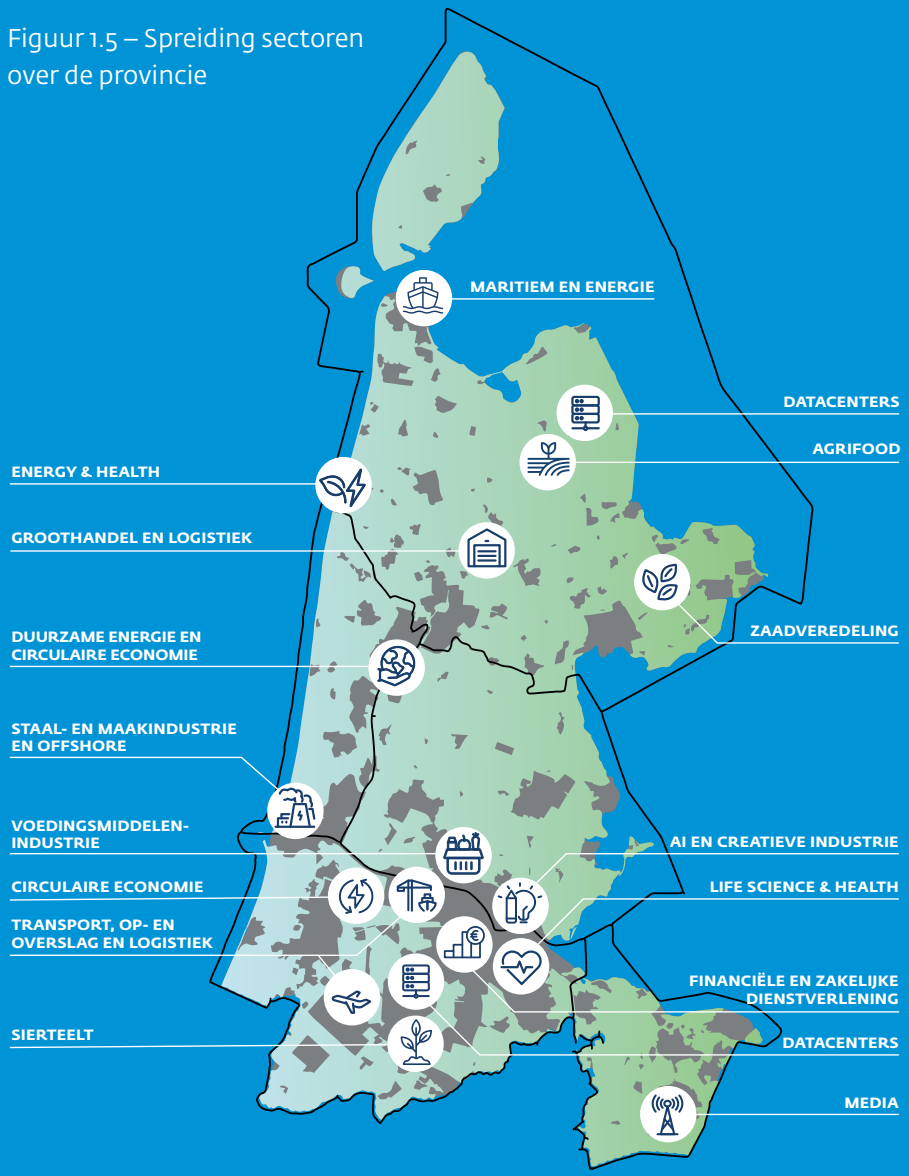

Spreiding van sectoren

De veelzijdigheid van de Noord-Hollandse economie zien we ook terug in de ruimtelijke spreiding van de sectoren binnen de provincie (figuur 1.5). Noord-Holland kent een sterk agrocomplex, met Seed Valley en Greenport Aalsmeer als internationaal toonaangevende organisaties. In Noord-Holland Noord vinden we vooral een concentratie van bedrijven op het gebied van agrifood, maritiem en energie. In het zuiden vinden we een concentratie van bedrijven op het gebied van zakelijke en financiële dienstverlening, industrie, ICT en media.

Het Noordzeekanaalgebied en Schiphol

Het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en Schiphol zijn belangrijke schakels in de Noord-Hollandse economie. Beiden spelen een grote rol in de internationale bereikbaarheid van Nederland. Bovendien laten ze een groei in werkgelegenheid zien. Zo is de werkgelegenheid rondom het NZKG sinds 2015 met 21% gestegen. Deze groei was vooral zichtbaar bij niet-havengerelateerde banen langs het Noordzeekanaal. Ook de cijfers van Schiphol over 2024 tonen een stijgende trend ten opzichte van 2023. Zo groeide het aantal reizigers met 8%, het aantal vluchten met 7% en de hoeveelheid verwerkte vracht met 8%. Bovendien was Schiphol in 2024 de op één na best direct verbonden luchthaven van Europa en nummer 5 van de wereld.

Grondstoffen

We gebruikten in onze provincie de afgelopen jaren steeds minder grondstoffen. Dat is een positieve trend, maar lijkt los te staan van de inzet richting een circulaire economie. De daling van het gebruik van grondstoffen komt vooral door een, mogelijk tijdelijke, afname in fossiele producten en bouwmaterialen (steen, zand en grind).Daarnaast is de Noord-Hollandse economie voor sommige grondstoffen afhankelijk van andere landen. Dit maakt onze economie kwetsbaar. Dit geldt vooral voor auto's, machines en gereedschappen.

Goederenstromen

Noord-Hollandse bedrijven gebruiken verschillende grondstoffen om goederen te produceren. Dit proces van grondstof tot product noemen we een goederenstroom. Van de 5 grootste goederenstromen hadden vooral vloeibare aardolieproducten zowel in gewicht als in economische waarde een groot aandeel in 2023 (figuur 1.6). De 3 goederenstromen met de grootste CO_2-uitstoot en de hoogste milieukosten zijn betonwaren en overige bouwmaterialen, vloeibare aardolieproducten en ruwe aardolie. De totale CO_2-uitstoot als de milieukosten van goederenstromen dalen, ondanks dat ze van deze 3 juist stijgen.

Figuur 1.6 – Top 5 goederenstromen in gewicht 2023

Bruto gewicht (mln. kg)
1. Steen, zand, grind, klei, turf en andere delfstoffen
2. Vloeibare aardolieproducten
3. IJzererts
4. Ruwe aardolie
5. Steenkool en bruinkool

Arbeidsmarkt en demografie

Robuust en internationaal met sectorale uitdagingen

De Noord-Hollandse arbeidsmarkt is op dit moment redelijk in balans, al ligt de vraag naar arbeid iets hoger dan het aanbod. In 2024 was er veel vraag naar bedrijfseconomische en administratieve beroepen. Ook was er relatief veel vraag naar managers van hogere beroepsniveaus. Door deze ontwikkeling is de werkgelegenheid in onze provincie hoog vergeleken met het landelijke gemiddelde. Het werkloosheidspercentage ligt net iets boven het landelijk gemiddeld. In 2022 waren ongeveer 275.000 internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten* werkzaam in de provincie. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren verder zal stijgen.

Definitie van internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten

Een internationale kenniswerker is een internationale werknemer, waarbij een minimale looneis is gesteld voor 2 leeftijdsgroepen en een minimaal aantal sociale verzekeringsdagen (SV-dagen). Een arbeidsmigrant is een internationale werknemer die niet voldoet aan bovenstaande looneis voor internationale kenniswerkers.

Opleiding

Het aantal theoretisch opgeleide inwoners (HBO/WO) in Noord-Holland, lag in 2023 ruim boven het Nederlands gemiddelde. Dat geldt ook voor het aantal inwoners dat in bezit was van een startkwalificatie (het diploma om de arbeidsmarkt te kunnen betreden, mbo (2-4), havo en vwo). Voor beide indicatoren liggen de percentages hoger in NH-Zuid, dan in NH-Noord.

Groeien en vergrijzen

De provincie Noord-Holland telt circa 3 miljoen inwoners. Dit aantal blijft naar verwachting de komende jaren stijgen door migratie, natuurlijke aanwas en vergrijzing. De verwachting is dat het totale inwonersaantal in 2050 uitkomt op ongeveer 3,4 miljoen. De groei zal vooral plaatsvinden in het zuiden van de provincie, waar een toename van circa 350.000 inwoners wordt verwacht. Daarbij verwachten we dat het percentage inwoners van 75 jaar en ouder toeneemt. Ook verwachten we dat het aantal geboorten in de provincie tot 2048 hoger ligt dan het aantal sterfgevallen.

figuur 1.7 – Bevolkingsontwikkeling Noord-Holland, 2024-2050

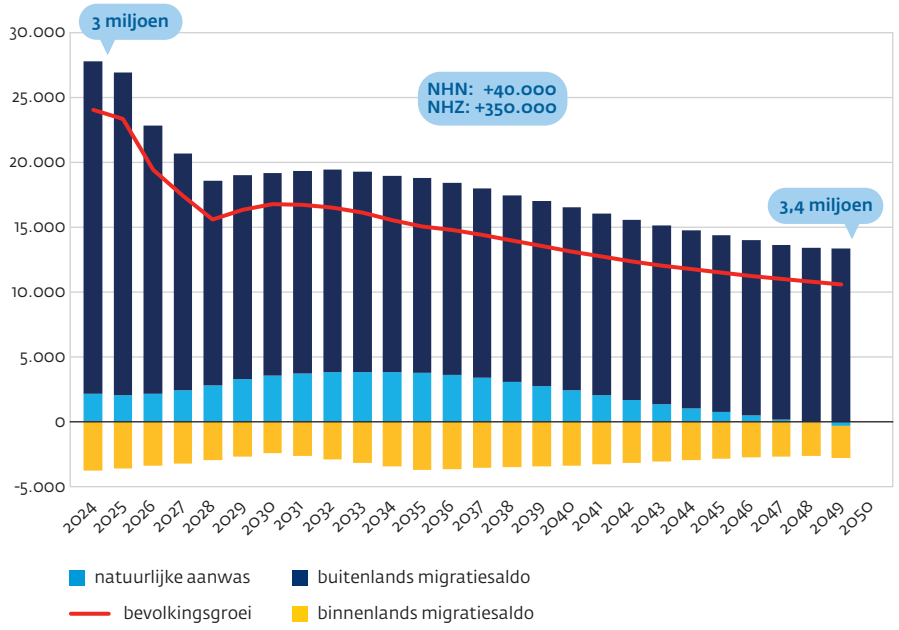

Krachtenveld

De Noord-Hollandse economie is constant in beweging. In dit hoofdstuk schetsen we welke schaarsten en ontwikkelingen van invloed zijn op de randvoorwaarden voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat en welke impact dat heeft op de economische sectoren. En daarmee op een toekomstbestendige economie. We maken daarbij een onderscheid tussen schaarsten en ontwikkelingen.

Noord-Holland bevindt zich in een dynamische geopolitieke en economische context. Zo zien we op mondiaal niveau een verschuiving van de economische macht naar Azië en een veranderende relatie met de VS door de recente importtarieven. Ook binnen Europa hebben verschillende ontwikkelingen een belangrijke rol in onze economische positie. Zo ondervinden we nog altijd de gevolgen van de Brexit, en zorgt de oorlog in Oekraïne voor hogere energie- en voedselprijzen. Ondertussen wil de provincie toewerken naar een toekomstbestendige economie. Om dat te bereiken, is een goed vestigings- en ondernemersklimaat van cruciaal belang. Belangrijke randvoorwaarden om een dergelijk klimaat te creëren zijn:

1. Toegang tot talent
2. Toegang tot financiering
3. Innovatieklimaat (aanwezigheid start-ups en scale-ups)
4. Grondstoffen (inclusief water en energie)
5. Ruimte
6. (digitale) Bereikbaarheid
7. Kwaliteit leefomgeving inclusief woningbouw

Verhouding 3 sectoren op de economische toegevoegde waarde

De optimale mix van randvoorwaarden verschilt per bedrijf en sector. De 3 sectoren Zakelijke diensten, Financiële instellingen en ICT zijn samen goed voor 49% van de economische toegevoegde waarde. Ze faciliteren ook 30% van de werkgelegenheid in de provincie. Deze sectoren zijn bijvoorbeeld afhankelijk van vestigingsvoorwaarden als bereikbaarheid tussen woon- en werkverkeer, talent, ruimte voor kantoorlocaties en innovatie. In toenemende mate komen deze vestigingsvoorwaarden onder druk te staan door diverse (autonome en mondiale) ontwikkelingen en schaarsten.

Figuur 2.1 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Zakelijke Diensten, Financiële Instellingen en ICT in de Noord-Hollandse economie

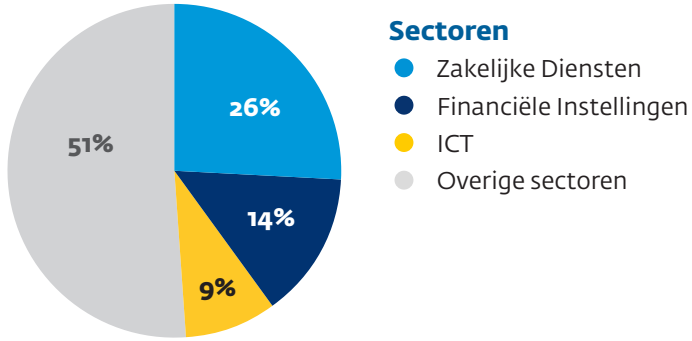

Schaarsten

Fysieke ruimte

Schaarste

De fysieke ruimte in Noord-Holland wordt steeds schaarser. Dat komt voor een groot deel door de groeiende economie en de toename van het aantal banen. Ook de bevolkingsgroei heeft hier invloed op. Ondertussen neemt de druk om woningen te realiseren toe, terwijl activiteiten van bedrijven, industrie en (lucht)haven meer ruimte vragen. Daarnaast heeft de provincie verschillende ambities, zoals de energietransitie en de circulaire economie, die eveneens ruimte vereisen. De provincie is echter niet ingericht om al deze opgaven op te vangen.

Als we alle opgaven en ambities van de provincie een plek willen geven, hebben we een kwart extra oppervlakte nodig.

Impact op de economie

Het gebrek aan ruimte raakt verschillende sectoren van de economie, maar is met name een zorg voor de sectoren die veel ruimte vragen, zoals industrie, handel, landbouw, vervoer en opslag (figuur 2.2). Deze sectoren zijn samen goed voor 44% van de werkgelegenheid in de provincie. Door ruimtegebrek kunnen bedrijven zich niet vestigen, groeien of verplaatsen. Als we de groei van het bedrijfsleven in Noord-Holland volgen, dan hebben we in 2050 ongeveer 1250 ha extra bedrijventerreinen en 420 ha voor glastuinbouw nodig. Daarnaast moeten we ook ruimte hebben voor het verduurzamen en circulair maken van de economie. Zo is er ruimte nodig voor de opslag en verwerking van grondstoffen, de opwekking van duurzame energie en het aanpassen van bedrijfsprocessen om energie beter te benutten. Tegelijkertijd zijn er meerdere opgaven die ruimte vragen, zoals het creëren van een gezonde leefomgeving en het bouwen van meer woningen.

Figuur 2.2 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Industrie, Handel, Vervoer & Opslag en Landbouw in de Noord-Hollandse economie

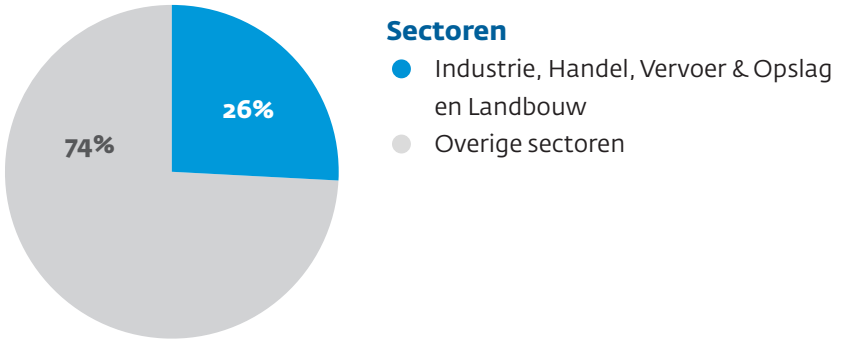

Passende woningbouw

Schaarste

Op dit moment is er een tekort aan passende betaalbare woningen. Deze schaarste heeft niet alleen gevolgen voor inwoners, maar ook voor bedrijven. Voldoende passende woningen zijn namelijk een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat geldt met name voor bedrijven die afhankelijk zijn van praktisch opgeleiden. Praktisch opgeleiden wonen doorgaans dichter bij hun werk, terwijl theoretisch opgeleiden vaker verder reizen.

Voldoende passende woningen zijn essentieel voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Impact op de economie

De impact van deze schaarste is vooral groot voor bedrijven die relatief veel praktisch opgeleiden in dienst hebben. Deze doelgroep zoekt immers naar woningen dicht bij hun werk. Binnen de provincie Noord-Holland raakt dit de sectoren handel, landbouw, bouw, vervoer en opslag, zorg, horeca en industrie (figuur 2.3). Deze sectoren zijn goed voor ongeveer 53% van de werkgelegenheid in Noord-Holland.

Figuur 2.3 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Handel, Landbouw, Bouw, Vervoer & Opslag, Zorg, Horeca en Industrie in de Noord-Hollandse economie

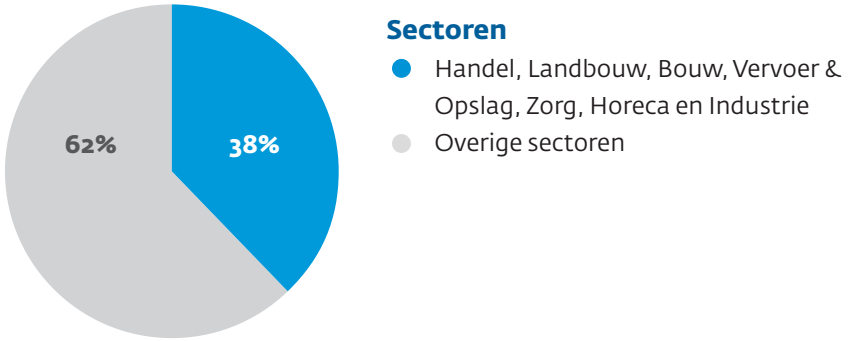

Duurzame Energie

Schaarste

De vraag naar duurzame energie neemt steeds verder toe. Dat komt doordat Nederland wil verduurzamen om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Daarnaast spelen de hoge energieprijzen als gevolg van het uitfaseren van gas uit Groningen en Rusland een rol. Het energienetwerk is hier nog niet op voorbereid. Mede hierdoor is in grote delen van Nederland – ook in de provincie Noord-Holland – sprake van netcongestie op zowel het hoogspannings- als het middenspanningsnet. Netbeheerders doen er alles aan om de energie-infrastructuur uit te breiden, maar dit kost tijd en geld. Mede hierdoor gaat de transitie niet snel genoeg waardoor onze klimaatdoelen uit zicht raken. Alternatieve brandstoffen, zoals waterstof, methanol, biobrandstoffen en synthetische brandstoffen, kunnen helpen bij het verduurzamen van energie-intensieve processen in de industrie. Maar ook in de lucht- en scheepvaart en in het zware wegvervoer. Elektriciteit is hiervoor niet altijd geschikt.

De energietransitie versnellen is essentieel om economisch weerbaar te blijven.

Impact op de economie

De schaarste aan (duurzame) energie schaadt het vestigingsklimaat

Bedrijven die zich in onze provincie willen vestigen, verduurzamen of uitbreiden, krijgen te horen dat er geen capaciteit op het elektriciteitsnet beschikbaar is. Daarnaast worden ze geconfronteerd met hoge netwerkkosten en zijn er in vergelijking met andere Europese landen erg hoge energieprijzen. Met name de industrie heeft last van deze schaarste, waardoor de transitie naar een duurzame economie vertraging op loopt. Ook betalen ze fors hogere lasten door de aanvullende reductiemaatregelen die Nederland neemt, bovenop de Europese regels van het Emission Trading System (ETS).

De schaarste aan duurzame energie vertraagt de verduurzaming van de economie

Om de industrie te verduurzamen, is de ontwikkeling van alternatieve duurzame brandstoffen en energiedragers, zoals waterstof, methanol en biobrandstoffen, essentieel. Momenteel loopt de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur vertraging op. Daarnaast kost het aanleggen van deze infrastructuur veel tijd. De geringe beschikbaarheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid van waterstof zet druk op de haalbaarheid van de verduurzaming van de industrie.

Figuur 2.4 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Industrie, Handel, ICT en Vervoer & Opslag in de Noord-Hollandse economie

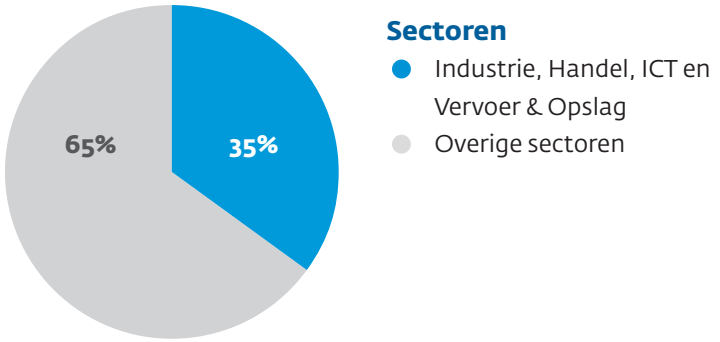

Zoetwater

Schaarste

De beschikbaarheid van zoetwater neemt af. Dit komt in eerste instantie doordat de wateraanvoer via de Rijn en Maas kleiner wordt. Daarnaast neemt de beschikbaarheid van zoetwater uit het IJsselmeer af. Door de temperatuurstijgingen verdampt er meer water. In droge periodes is deze verdamping gelijk aan ongeveer de helft van de aanvoer vanuit de IJssel.

Zonder voldoende zoetwater ontstaan risico's voor vitale sectoren van de Noord-Hollandse economie.

Impact op de economie

Het gebrek aan zoetwater heeft in eerste instantie impact op de landbouw. Deze sector heeft in warme en droge periodes dringend zoetwater nodig om gewassen van water te voorzien. Daarnaast raakt de schaarste ook een aantal grootverbruikers in de industrie, zoals energiebedrijven, chemiebedrijven en de levensmiddelenindustrie. Deze grootverbruikers zijn veelal gelegen in het Noordzeekanaalgebied en gebruiken vooral in de zomermaanden meer water om te koelen.

Een tekort aan water heeft hierdoor primair 3 gevolgen:

1. *Energie:* zonder water kunnen energiebedrijven minder elektriciteit produceren.
2. *Industrie*: zonder water kunnen industriële bedrijven minder producten leveren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de industrieën farmacie, voeding en techniek.
3. *Keteneffecten:* zonder water kunnen we geen brandstof leveren aan onze afnemers. Dit kan leiden tot contactbreuken.

Deze sectoren zijn samen goed voor 8% van het banenaandeel en voor 9% van de toegevoegde waarde (figuur 2.5). Hoewel het aandeel beperkt is, is de impact dat niet. Het gaat hier namelijk om vitale bedrijven die cruciaal zijn voor het functioneren van de economie.

Figuur 2.5 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Energiebedrijven, Industrie en Landbouw in de Noord-Hollandse economie

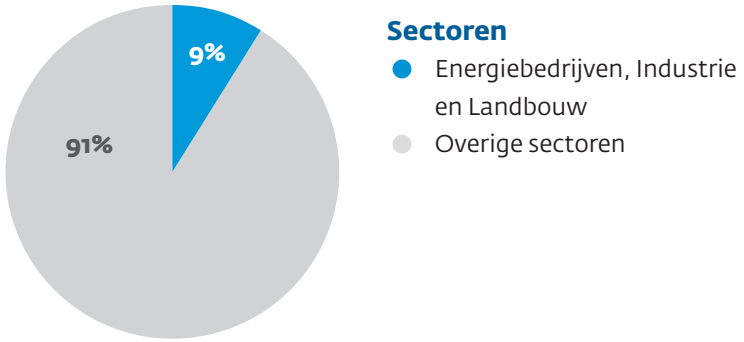

Arbeidsmarkt

Schaarste

De arbeidsmarkt van de provincie Noord-Holland is in kwantitatieve zin redelijk in balans. Al is de vraag naar arbeid iets groter dan het aanbod. Binnen deze balans is er sprake van een kwalitatieve mismatch. Dat betekent dat het deel van de bevolking zonder baan niet kan worden ingezet op de vacatures die er zijn. Deze mismatch is vooral zichtbaar bij functies die van belang zijn voor brede welvaart. En die cruciaal zijn voor het realiseren van maatschappelijk opgaven, zoals de energietransitie, zorg, onderwijs en ICT.

Er is sprake van een kwalitatieve mismatch; het aanbod van arbeid sluit niet aan bij de vraag.

Impact op de economie

De verduurzaming van de economie loopt gevaar

De belangrijkste oorzaak van dit gevaar is het tekort aan technisch en technologisch geschoold personeel. De uitstroom van opleidingen voldoet namelijk niet aan de vraag naar capaciteit in deze sectoren. Op deze manier is het vrijwel onmogelijk om voldoende aanbod te creëren voor de vraag.

Bedrijven worden steeds meer afhankelijk van migratie

Het tekort aan arbeid is een schaarste die impact heeft op alle sectoren. Dit tekort maakt bedrijven steeds afhankelijker van kennis- en arbeidsmigranten. De toegevoegde waarde van sectoren die afhankelijk zijn van kennismigranten is 49%. De sectoren die veelal afhankelijk zijn van arbeidsmigranten vertegenwoordigen samen 11% van de toegevoegde waarde.

Ontwikkelingen

Klimaat

Ontwikkeling

Op dit moment liggen we niet op koers om de klimaatdoelstellingen te halen (zie figuur 2.6). Tegelijkertijd worden de gevolgen van klimaatverandering in Noord-Holland steeds zichtbaarder: wateroverlast, overstromingen, zeespiegelstijging, verzilting, zoetwatertekort, bodemdaling, hitte, droogte en verschuiving van seizoenen. Om deze ontwikkelingen te beperken, heeft de provincie Noord-Holland zich in lijn met de Klimaatwet als doel gesteld om in 2030 55% minder CO_2 uit te stoten. In 2050 moet de provincie klimaatneutraal zijn. De industrie in Noord-Holland stoot op dit moment meer CO_2 uit dan het landelijk gemiddelde. Daarmee vormt de reductieopgave in Noord-Holland een grote uitdaging.

Noord-Holland verliest zijn concurrentie-positie door CO_2-maatregelen.

Impact op de economie

Deze ontwikkeling heeft direct impact op de (zware) industrie en de grondgebonden landbouw. Deze sectoren stoten relatief veel CO_2 uit en moeten verschillende maatregelen nemen om hun uitstoot terug te brengen. De EU verplicht industrieën en bedrijven via het European Emission Trading System (EU ETS) namelijk om minder CO_2 uit te stoten. Bovendien wordt het uitstoten van CO_2 ook steeds duurder. Dit heeft een negatief effect op de concurrentiepositie van deze bedrijven ten opzichte van andere werelddelen.

Figuur 2.6 – CO_2-eq emissies per transitiepad in mton

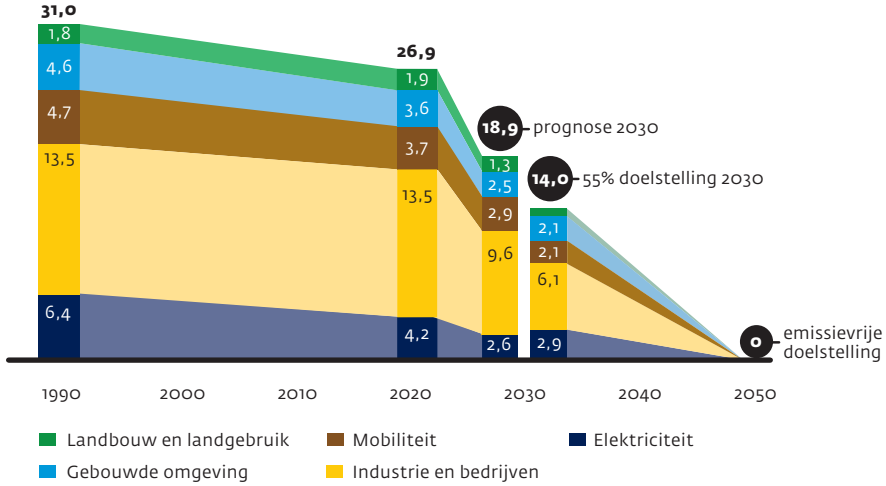

Deze schaarste raakt direct de landbouw en de industrie. Met name de zware industrie wordt hierdoor hard geraakt. Daarnaast is mobiliteit ook vervuilend. Dit raakt vooral de handel, vervoer en opslag en indirect de rest van de economie (figuur 2.7).

Figuur 2.7 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Handel en Vervoer & Opslag, Industrie en Landbouw.

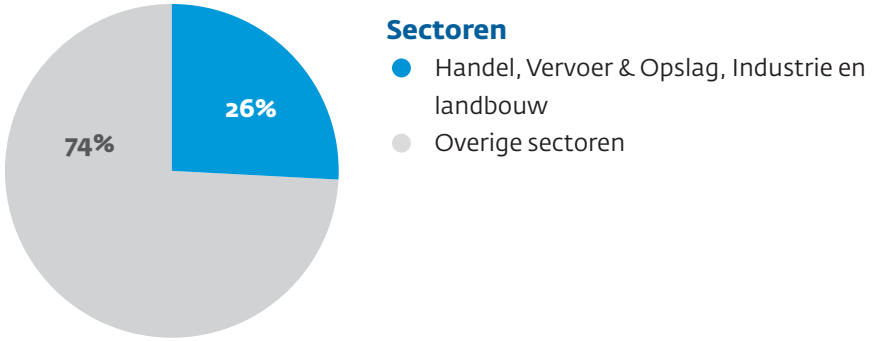

Milieu/Stikstof

Ontwikkeling

Ook in Noord-Holland staan economische activiteiten en natuur vaak op gespannen voet met elkaar, omdat deze activiteiten stikstof (stikstofoxiden en ammoniak) uitstoten. Een overschot aan stikstof is slecht voor de biodiversiteit in Natura 2000-gebieden. Om de gevolgen voor deze gebieden te beperken, zijn de regels aangescherpt. Zo geldt nu een vergunningplicht voor meer activiteiten en zijn de eisen voor vergunningverlening aangescherpt.

De stikstofopgave zorgt voor een rem op wonen, investeren en verduurzamen.

Impact op de economie

De ontwikkelingen rondom de uitstoot van stikstof raken niet alleen de landbouw en industrie, maar de hele economie. Door aangescherpte beleidsregels moeten bedrijven vaker vergunningen aanvragen voor ontwikkeling en uitbreiding. Hierdoor liggen veel (woning)bouwprojecten stil en stellen bedrijven investeringen uit. Daarnaast vertraagt deze ontwikkeling ook de verduurzaming van de industrie. De beleidsregels vertragen de aanleg van het energienetwerk. Hierdoor kunnen bedrijven hun productieproces niet elektrificeren en op die manier hun uitstoot niet verminderen.

Gezonde leefomgeving

Ontwikkeling

In een gezonde leefomgeving voelen bewoners zich prettig, worden ze aangemoedigd tot gezond gedrag en is de invloed van milieufactoren op gezondheid zo klein mogelijk. De kwaliteit van deze gezonde leefomgeving verslechtert in de provincie Noord-Holland. Het zuidelijke deel van de provincie is een van de ongezondste regio's in Nederland als het gaat om geluid en luchtkwaliteit. De industrie in het Noordzeekanaalgebied, Schiphol en het grote netwerk aan (vaar)wegen hebben hier een grote invloed op. Ook de gezonde leefomgeving in het noorden van de provincie gaat steeds verder achteruit.

Het zuidelijke deel van onze provincie is een van de ongezondste regio's in Nederland.

Impact op de economie

Door de verslechtering van de leefomgeving is er groeiende aandacht voor de impact van bedrijven op hun omgeving. Het gezonder maken van de leefomgeving in onze provincie heeft impact op verschillende sectoren. Allereerst stelt deze ontwikkeling grenzen aan de zware industrie die zich in de buurt van woongebieden bevinden. Daarnaast heeft dit ook consequenties voor de sectoren die afhankelijk zijn van mobiliteit. Dit raakt vooral de sectoren handel en vervoer & opslag. Ten slotte hebben activiteiten in de landbouw ook impact op de gezondheid.

Figuur 2.8 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Handel, Vervoer & Opslag en Landbouw in de Noord-Hollandse economie.

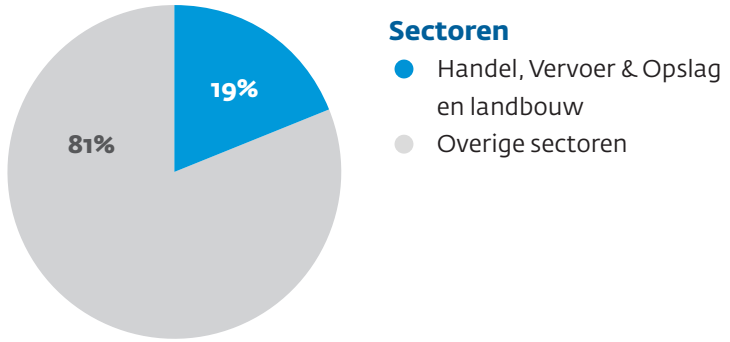

Infrastructuur en mobiliteit

Ontwikkeling

De vraag naar personenvervoer en logistiek blijft toenemen. Door deze groeiende vraag neemt ook het aanbod toe. Niet alleen op de weg, maar ook op het spoor, op het water en in de lucht. De toenemende verkeersdrukte brengt bovendien hogere kosten en een hogere uitstoot met zich mee. Tegelijkertijd zien we dat het OV-systeem op meerdere plaatsen in de provincie onder druk staat door de geringe reizigersaantallen, personeelstekorten en stijgende kosten. Ook zorgt de groeiende aandacht voor het elektrificeren van wagenparken voor extra druk op het elektriciteitsnet. Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat de grenzen van groei via traditionele mobiliteitsvormen zijn bereikt.

De grens voor groei in mobiliteit op de traditionele manier is bereikt.

Impact op de economie

De ontwikkeling rondom mobiliteit heeft indirect consequenties voor alle sectoren. Bereikbaarheid van werklocaties en woon-werkverkeer zijn van cruciaal belang voor een gezond vestigingsklimaat.

De ontwikkeling heeft vooral impact op de sector 'Handel' en 'Vervoer & Opslag'

Deze sectoren bieden mobiliteit namelijk aan als dienst. Daarnaast doen deze sectoren een groot beroep op de arbeidsmarkt en arbeidsmigranten. Ze zijn goed voor een toegevoegde waarde van 18% en 22 % van de arbeidsmarkt in Noord-Holland (figuur 2.9).

Verduurzaming van mobiliteit nodig voor terugdringen CO_2-uitstoot

De verduurzaming van mobiliteit zal gepaard moeten gaan met het aanleggen van energie infrastructuur en produceren van duurzame brandstoffen. Dat is een belangrijke manier om de uitstoot terug te dringen. De beschikbaarheid hiervan is op dit moment beperkt.

Figuur 2.9 – Aandeel toegevoegde waarde van de sectoren Handel en Vervoer & Opslag in de Noord-Hollandse economie.

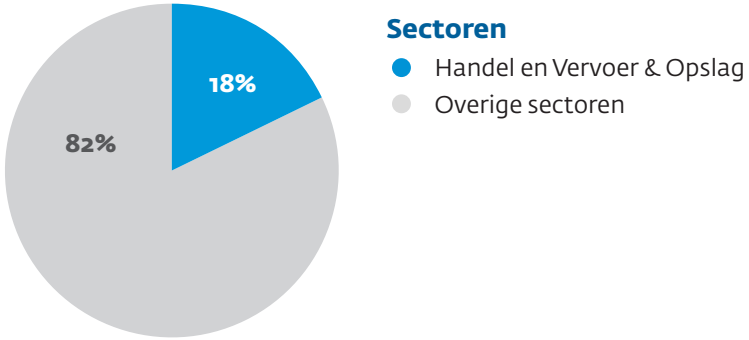

Digitalisering van de economie

Ontwikkeling

De ontwikkelingen op het gebied van AI, automatisering en digitalisering zitten in een stroomversnelling. Veel grote (tech)bedrijven, met name uit China en de VS, investeren veel in nieuwe digitale technologieën. Europese bedrijven worden hierdoor afhankelijk van de digitale ontwikkelingen van buitenlandse grootmachten. De EU wil deze afhankelijkheid verminderen en meer investeren in Europese technologische ontwikkelingen.

De digitalisering van de economie biedt kansen, maar brengt ook uitdagingen met zich mee.

Impact op de economie

De digitalisering van de economie raakt veel bedrijven. En daarmee ook een groot deel van de economie. Deze ontwikkeling biedt kansen voor verschillende sectoren, maar brengt ook uitdagingen met zich mee.

De ontwikkeling bevordert het vestigingsklimaat, maar schaarste remt de groei

Steeds meer bedrijven die gespecialiseerd zijn in digitalisering kiezen voor Noord-Holland als vestigingslocatie. Dit komt door de goede digitale infrastructuur en connectiviteit. Daarmee groeit de strategische positie van Noord-Holland in Europa op het gebied van digitalisering. Met de groei van het aantal bedrijven dat zich vestigt in onze provincie, groeit ook de vraag naar datacenters en rekenfaciliteiten. Door een schaarste aan ruimte, beschikbare energie en zoetwater kunnen we niet altijd aan de vraag voldoen. Bovendien brengt deze ontwikkeling uitdagingen met zich mee op het gebied van cybersecurity en ethiek.

De impact is het grootst voor de sectoren 'Financiële Instellingen' en 'ICT'
Dit zijn op dit moment de sectoren die het meest afhankelijk zijn van goede digitale infrastructuur. Deze sectoren maken 23% van de toegevoegde waarde van onze economie. Daarnaast zijn er binnen deze sectoren veel bedrijven die gebruikmaken van de diensten van deze partijen. Deze zijn indirect afhankelijk hiervan. In de landbouw zien we dat digitale innovaties ervoor zorgen dat agrarische bedrijven productiever en milieuvriendelijker kunnen werken. Door digitale innovaties kunnen agrarische bedrijven productiever en milieuvriendelijker werken. Dit verlaagt de impact van de sector op de leefomgeving.

Innovaties, start-ups en scale-ups

Ontwikkeling

Noord-Holland heeft te maken met verschillende ontwikkelingen die de groei van innovatieve sectoren en start-ups belemmeren. Zo is de toegang tot financiering voor start-ups een grote uitdaging. Daarnaast wordt innovatie geremd, omdat overheden en bedrijven al jaren weinig investeren in onderzoek en ontwikkeling. Ook fiscale belemmeringen en strikte wet- en regelgeving op het gebied van circulaire economie en de eiwittransitie beperken de groei van start-ups en innovatieve sectoren.

De financiering van innovaties is een voorwaarde voor een gezond vestigingsklimaat.

Impact op de economie

De ontwikkelingen raken de groei van start-ups in verschillende sectoren. Elke sector kent zijn eigen uitdagingen, maar elke uitdaging heeft impact op de Noord-Hollandse economie.

De economische groei van de provincie vertraagt
De innovatiekracht van onze provincie wordt hierdoor namelijk geremd. Voor deze innovatiekracht zijn we voor een groot deel afhankelijk van het midden- en kleinbedrijf (mkb). Meer dan 99% van de bedrijven in de provincie valt binnen deze categorie. De ontwikkelingen hebben op elk van deze bedrijven een negatieve impact.

De ontwikkelingen hebben negatieve impact op ons internationale concurrentievermogen
Dat geldt met name voor start-ups in tech, circulaire economie en biotech. Maar ook voor maritieme innovaties en bedrijven in de waterstofsector. Om te concurreren met andere internationale bedrijven, is het voor deze sectoren cruciaal om te groeien. Ontwikkelingen zoals aanvullende wet- en regelgeving en een tekort aan personeel remmen deze groei.

De verduurzaming en voedselzekerheid kunnen in gevaar komen
Dat komt door de impact van de ontwikkelingen op de agrifoodsector en sectoren die zich bezighouden met verduurzaming. Met name het gebrek aan financiering en personeel zorgt ervoor dat bedrijven in deze sectoren moeite hebben om te groeien en innoveren.

Ambities

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de belangrijkste economische ambities van de provincie die impact hebben op de brede welvaart. Hierbij verdelen we de ambities over 3 pijlers van brede welvaart: duurzaamheid, economie en welzijn. Dit hoofdstuk bevat geen volledig overzicht van alle ambities. Dit hoofdstuk focust zich op de belangrijkste ambities die impact hebben op zowel economie als brede welvaart.

‘De provincie Noord-Holland streeft naar een evenwichtige balans tussen economische groei en leefbaarheid’. Zo luidt de hoofdambitie van de Omgevingsvisie. Het economisch beleid draagt bij aan deze overkoepelende ambitie. De economische missie is geformuleerd in het beleidskader en nader afgebakend in de uitvoeringsagenda (zie kader hieronder).

Missie Beleidskader Economie, 2016
Wij maken ons sterk voor welvaart en het welzijn van Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie.

Missie Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025 - 2028
We versterken een brede welvaart door te focussen op het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Een sleutelwoord in de formulering van de missies is ‘brede welvaart’. Deze term is een maatstaf voor alles wat mensen belangrijk vinden in de samenleving. In dit hoofdstuk bespreken we een aantal ambities* uit het Coalitieakkoord 2023-2027 Verbindend Vooruit! en de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028 die betrekking hebben op de brede welvaart. We voegen daar de economisch meest relevante ambities uit andere beleidsvelden aan toe. Dat doen we door het begrip ‘brede welvaart’ op te delen in 3 thema’s: duurzaamheid, economie en welzijn. Door de ambities te bespreken, schetsen we een beeld van de gewenste richting van de economie en de huidige beleidsinzet hierop.

Ambities op duurzaamheid

De ambitie

De provincie streeft ernaar om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord. Als tussenstap willen we in 2030 de CO_2-uitstoot met 55% verminderen ten opzichte van 1990. De energietransitie en de transitie naar een circulaire economie vormen de kern van onze aanpak om broeikasgassen structureel te reduceren. De provincie wil bovendien koploper zijn in de circulaire economie. Ook zet de provincie in op een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid. We ondersteunen bedrijven bij de transitie naar duurzamere en schonere productieprocessen. Voor vervuilende bedrijven die deze stap niet willen of kunnen zetten, zien wij geen toekomst. Hoewel de focus ligt op een klimaatneutrale en circulaire economie, is er dus ook veel aandacht voor een schone economie.

Ons huidige beleid

De Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028 geeft tot 2028 deels invulling aan deze doelstellingen. Hoe de invulling er daarna eruitziet, is nog niet bekend. Hierbij is prioriteit gegeven aan emissiereductie en grondstofbesparing. Hoewel hier geen concrete ambitie op is geformuleerd vanuit het economisch beleid, is benoemd dat “waar dat vanuit economisch beleid kan ook aandacht wordt besteed aan het verbeteren van de gezonde leefomgeving, versterken van de biodiversiteit en klimaatadaptatie”.

Voor verschillende milieuopgaven is door het Rijk en Europa juridisch bindende wet- en regelgeving geformuleerd. Het is belangrijk om de voortgang hiervan te monitoren en waar nodig bij te sturen. Het niet voldoen aan deze wetgeving kan namelijk leiden tot juridische en bestuurlijke gevolgen. Voorbeelden hiervan zijn bouwstops of een verbod op vergunningverlening voor economische activiteiten.

Ambities op economie

De ambitie

De provincie Noord-Holland kent van oorsprong een veerkrachtige economie. Deze veerkrachtige economie wil de provincie behouden door te investeren in een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Daarnaast willen we de innovatiekracht van de provincie vergroten door start-ups en mkb te helpen groeien.

Bedrijven die bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de economie in Noord-Holland willen we behouden en aantrekken. We ondersteunen bedrijven om de transitie naar duurzame en schone productieprocessen te maken. De provincie ziet geen toekomst voor vervuilende bedrijven die de transitie op termijn niet kunnen of niet willen maken. In het coalitieakkoord is extra aandacht voor een tweetal sectoren waarvoor de provincie een duurzame toekomst in Noord-Holland voor zich ziet: de landbouw en de staalindustrie.

Ons economisch beleid richt zich op stimuleren en faciliteren van de economie en beperkt op selectiviteit. Het is de vraag of dit voldoende is om de ambities te realiseren.

Ons huidige beleid

Verschillende opgaven zetten het vestigingsklimaat van onze provincie onder druk. Denk hierbij aan de beperkte beschikbaarheid van fysieke ruimte en zoetwater, netcongestie en de stikstofopgave. Hoewel deze opgaven wel benoemd zijn in de uitvoeringsagenda, zijn hier geen concrete doelen op geformuleerd vanuit economisch beleid. Zo wordt benoemd dat voldoende ruimte nodig is voor de economie. Dit roept de vraag op: wat is voldoende ruimte? En willen we alle vraag naar ruimte faciliteren?

In ons economisch beleid hebben wij met name aandacht voor het stimuleren en faciliteren van bedrijven in de transitie. De provincie geeft daarbij 2 sectoren extra aandacht: landbouw en staalindustrie. Het is op dit moment nog niet duidelijk of deze sectoren de transitie kunnen maken in lijn met de duurzaamheidsdoelen van de overheid. Het beleid is beperkt selectief en conditioneel. We voeren op dit moment bijvoorbeeld (nog) geen selectief vestigingsbeleid. In de uitvoeringsagenda staat bovendien dat wij ons richten op afbouw door het stimuleren en faciliteren van opbouw. De vraag is echter of dit voldoende is om de ambities te realiseren, gezien de vele opgaven waar we voor staan.

Ambities op welzijn

De ambitie

De provincie zet zich in voor een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid. Dat betekent passende woningen, passend werk, en een gezonde leefomgeving.

Ons huidige beleid

Vanuit het economische beleid zetten wij ons in voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel dat voorziet in de behoefte van het regionale bedrijfsleven. We streven daarbij naar duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit: dat betekent op alle opleidingsniveaus en voor alle achtergronden mogelijkheden creëren om duurzaam (betaald) werk uit te kunnen voeren. Daarnaast is een gezonde leefomgeving een belangrijk onderdeel van het economisch beleid. Hoewel we daar aandacht voor hebben, schuurt deze ambitie met sommige opgaven. Zo kan een gezonde leefomgeving schuren met de ontwikkeling van bedrijfsactiviteiten met een hoge milieucategorie.

Verantwoording

Deze verkenning is opgesteld op basis van een verzameling rapportages en databronnen, waaronder publicaties van het CBS, LISA en de Provincie Noord-Holland.

Arbeidsmigratie: Oplossing voor economie en demografie. *Adviesraad Migratie, 2023*

Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050. *Provincie Noord-Holland, 2024*

Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2024. *Metropoolregio Amsterdam, 2024*

Integrale Circulaire Economie Rapportage. *PBL, 2025*

Internationale handel naar regio 2008–2023. *CBS, 2025*

Laag en langdurig laag inkomen | huishoudenskenmerken | regio. *CBS, 2024*

Lisa. *2024*

Noord-Hollandse Klimaataanpak. *Provincie Noord-Holland, 2024*

Regionale Economie. *CBS, 2023*

Regionale kerncijfers | Nationale rekeningen. *CBS, 2024*

Regio's in internationaal perspectief. *Ministerie van Economische Zaken*

Research en development | personeel | uitgaven | bedrijfsgrootte | bedrijfstak. *CBS, 2024*

Startnotitie regie op de ruimte. *Provincie Noord-Holland, 2024*

Waterprofielen Noordzeekanaal en omgeving. *Provincie Noord-Holland, 2023*

Deze bronnenlijst is niet uitputtend. Aanvullende relevante publicaties zijn mogelijk beschikbaar.
Voor vragen over de totstandkoming van dit rapport kunt u contact opnemen met de sector Duurzame Economie.

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 3143 | Fax: (023) 514 30 30
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Opsteller
Provincie Noord-Holland
Directie Beleid
Sector Duurzame Economie

Grafische verzorging
Future Communication i.s.m. Staet van Creatie

Vergadering van de BAC Regionale Economie en Cultuur (REC)

op 22 mei 2025

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Agenda

Vergaderdatum en -tijd	22 mei 2025 9.30- 12.15
Locatie	Provinciehuis Utrecht
Deelnemers	Sjaak Simonse, voorzitter (Fl), Tijs de Bree vicevoorzitter (Ov), Willemien Meeuwissen-Dekker (Dr), Toon van Dijk (Fl), Friso Douwstra (Fr), Peter Drenth (Gld), N.N. (Gr), Elianne Demollin-Schneiders (Li), Martijn van Gruijthuijsen (NB), Esther Rommel (NH), Erwin Hoogland (Ov), Rob van Muilekom (Utr), Harry van der Maas (Zld), Jo-Annes de Bat (Zld), Meindert Stolk (ZH), Jelmer Algra, secr. BAC (Fr), Monique Mentjox (IPO), Pamela Young (IPO), Nicole Morskate (IPO)
Waarnemende leden	Gert-Jan Schuinder (Dr), Sijbe Knol (Fr), Helga Witjes (Gld), Susan Top (Gr), N.N.(Gr), Jasper Kuntzelaers (Li), Bas Maes (NB), Gert-Harm ten Bolscher (Ov), André van Schie (Utr),
Gast	
Verhinderd	

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

1.1 Vaststellen agenda

1.2 Vaststellen verslag BAC REC 3 april 2025

1.3 Mededelingen REC

Niet zeer actuele mededelingen worden nader toegelicht in één document en ter vergadering alleen behandeld als er vragen over een mededeling zijn.

a) Stand van zaken Krachtenbundeling Rijk-medeoverheden Circulaire Economie.
b) Kopgroep Economie en natuurherstel
c) Instructieregel permanente bewoning vakantieparken
d) Terugkoppeling BO OCW-IPO-VNG over contourenbrief cultuur

1.4. Actualiteiten (Mondeling)

Laatste nieuws tussen versturen agenda en vergadering.

a. Relatie en samenwerking AAC REC en BAC REC, terugkoppeling strategische sessie tweedaagse AAC.
b. Terugkoppeling BO bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening d.d 19 mei 2025.
c. Terugkoppeling BO contourenbrief met cultuurregio's d.d. 21 mei.
d. BO OCW-IPO-VNG op 22 mei: kennismaking Erfgoed en de bestuurlijke afspraken erfgoed (zijn voorzien in het najaar).
e. EDIH's-Stand van zaken
f. **HNP-IPO position paper MFK**

2. Besluitvormende/mening vormende agendapunten

Programmalijn Regionale Economie

2.1 Vaststelling afspraken BO Economie, Regio en Ruimte

Kern van het onderwerp
Op 8 mei vond het eerste Bestuurlijk Overleg Economie, Regio en Ruimte (BO ERR) plaats. Het BO stond geheel in het thema van Ruimte voor Economie. De BAC wordt gevraagd de afspraken vast te stellen, die tijdens het BO onder voorbehoud van de BAC vergadering van 22 mei gemaakt zijn. De stukken van het BO zijn op 1 mei per mail naar uw BAC verzonden. Tijdens de BAC vergadering zal Friso Douwstra een terugkoppeling geven van het BO.

2.2 Continuering Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen 2026 e.v. (LISA)

Kern van het onderwerp
Conform de opdracht van het IPO-bestuur van 5 december 2024 heeft BIJ12 een businesscase (BuCa) opgesteld voor de structurele borging van het Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen (LISA) na 2025. In de BuCa zijn 3 scenario's uitgewerkt en met elkaar vergeleken. De BuCa is besproken in de AAC REC en de AAC REC adviseert om in te stemmen met scenario 3, waarin zowel het beheer van de applicatie en de data, als de verzameling van data, centraal bij BIJ12 worden belegd. Dit sluit aan op de nadrukkelijke wens van de deelnemende provincies om optimaal ontzorgd te worden en biedt de beste garanties voor uniformiteit van data en informatie en borging van informatievoorziening, beheer en doorontwikkeling. In afwijking van de analyse uit de BuCa, waarin de kosten voor het laten uitvoeren van de jaarlijkse enquête inclusief registeronderhoud (en exclusief beheerskosten) is begroot op € 2,3 mln, adviseert de AAC REC om deze kosten te maximeren op € 2,0 mln.

3. Hamerstukken (in principe niet behandelen)

Programmalijn Regionale Economie

3.1 Inputfinanciering Handelsregister KvK

Kern van het onderwerp
Provincies maken gebruik van het Handelsregister van de KvK en dragen daarvoor bij via een uitname uit het Provinciefonds aan de zogenaamde inputfinanciering, waarover afspraken t/m 2025 zijn gemaakt. Het ministerie van EZ gaat met gebruikmaking van een hardheidsclausule de verhoging van de inputfinanciering voor het Handelsregister van de KvK doorzetten en dat al in 2025 doorvoeren. Dat betekent dat de kosten voor overheidsorganisaties verdrievoudigd gaat worden. Voor provincies betekent dat in plaats van € 70.000 in 2025 naar € 210.000 in 2025. De BAC REC wordt gevraagd hierover een advies richting IPO bestuur te doen.

3.2 Circulaire Economie: aanvraag partnerschap Versnellingshuis

Kern van het onderwerp
De samenwerking tussen partijen gericht op het versnellen en versterken van de circulaire transitie komt in een nieuwe fase waar meer samenhang, integraliteit en coproductie noodzakelijk is. In het verlengde van de afspraken in kader van de rijk – regio samenwerking (Krachtenbundeling) is dit een goed moment om de samenwerking met het Versnellingshuis Nederland Circulair te verstevigen in de vorm van een partnerschap. Het Versnellingshuis Nederland Circulair speelt een waardevolle rol bij het ondersteunen van ondernemers, bedrijven en organisaties in de transitie naar een circulaire economie. Dit draagt bij aan de circulaire opgave en de rol die provincies hierin willen spelen. De BAC REC wordt gevraagd in te stemmen met het aangaan van een partnerschap met het Versnellingshuis, waarbij de provincies in de vorm van inzet en capaciteit (in-kind) bijdragen, een financiële bijdrage is momenteel niet aan de orde. Mocht dit toekomstig wel het geval zijn, kan de bijdrage en het partnerschap worden herbezien.

4. Stukken ter info (in principe niet behandelen)

Programmalijn Regionale Economie

4.1 Inzet nota Ruimte – provinciale fiches

Kern van het onderwerp
Het IPO bestuur heeft de BAC RenL de bestuurlijke opdracht gegeven om gezamenlijk een stap vooruit te zetten met betrekking tot de Nota Ruimte. Om de gezamenlijke ambities van de provincies in kaart te brengen zijn er vijf fiches opgesteld. Deze fiches worden ingebracht als interprovinciale input voor de nota Ruimte. De fiches economie en energie worden ter informatie met uw BAC gedeeld. Mocht er behoefte zijn om de ook kennis te nemen van de fiches: zoetwaterbeschikking, landbouw en wonen, dan kunnen deze bij het secretariaat worden opgevraagd.

5. Overzicht Bestuurlijke overleggen (ter info) en voorraadagenda Allen

Naam overleg	Datum	gesprekspartners
BO ERR (Economie, Regio en Ruimte)	8 mei	Minister EZ, VRO, IenW, VNG, BZK
BO Bestuurlijke Afspraken Cultuurbeoefening; vaststellen werkplan; start uitwerking	19 mei	Minister OCW, Dylan Lochtenberg (VNG) Rob van Muilekom (IPO)
BO Contourenbrief met Cultuurregio's (+ IPO en VNG)	21 mei	Minister OCW, wethouders grotere steden en de gedeputeerden die een cultuurregio vertegenwoordigen.

		Peter Drenth is namens IPO uitgenodigd
BO kennismaking Erfgoed	22 mei	Minister OCW, Gert Harm ten Bolscher
BO CE (breed)	12 juni	Partijen grondstoffenakkoord
BO CE (overheden)	Voor de zomer	Staatssecretaris IenW,

6. Overzicht met punten die in komende BAC(`s) op de agenda komen (allen fysieke)

Voorlopige agenda BAC 26 juni 2025

- Definitieve Ruimtelijke Economische visie van EZ

7. Rondvraag en sluiting

8. Strategische sessies (van 10:30-12:15)

Opleggers en bijlagen worden uiterlijk woensdag 14 mei nagezonden.

a. Cultuur: provinciale rol in het cultuurbestel
Onder begeleiding van Thomas van Dalen (gespreksstrateeg)

De komende jaren wordt er gesproken over de verbetering van het cultuurstelsel. Samen met Rijk en Gemeenten kunnen provincies afspraken maken die het cultuurbestel eenvoudiger en toegankelijker maken. Provincies en gemeenten pleiten om dat gezamenlijk te doen, door te handelen als één overheid.
Hoe willen provincies die gezamenlijke verantwoordelijkheid invullen? En wat betekent dat voor hun eigen rol en taak in het cultuurstelsel?
De strategische sessie op 22 mei markeert het begin van een traject waarin de gedeputeerden samen werken aan een sterk en gedeeld verhaal over de rol van provincies in cultuur, met het oog op 2029. De bestuurlijke inzichten die daar gedeeld worden vormen de basis voor een uitwerkingsopdracht aan AAC en werkgroep Cultuur.

b. Regionale Economie: nieuwe koers Europa naar aanleiding van het rapport Draghi en wat betekent dat voor de provincies aan de hand van signalement denktank provincies.
Onder begeleiding van Simone Balhuizen (programmamanager Gld)

In september 2024 heeft Mario Draghi zijn rapport over de toekomst van het Europees Concurrentievermogen gepubliceerd. Dat tezamen met het rapport van Enrico Letta over de interne markt voor Europa zijn de adviezen waarop de Europese Commissie heeft voortgebouwd in het EU kompas voor concurrentievermogen. Sindsdien zijn er naast de al bekende geopolitieke ontwikkelingen aan de buitengrenzen van Europa er nog een uitdaging bijgekomen door de handelspolitiek van Trump.
Voor provincies is het de vraag wat deze EU-koers en de geopolitieke ontwikkelingen voor hen gezamenlijk en ook voor Nederland betekent en hoe ze nu en naar de toekomst toe

het beste kunnen handelen.
In de strategische sessie op 22 mei wordt het gesprek tussen de RE bestuurders ingeleid door Martijn van Gruijthuijsen, die als rapporteur van de CvdR advies heeft uitgebracht over het rapport Draghi. Na een toelichting door de provinciale denktank op het door hen opgestelde signalement wordt de discussie gevoerd aan de hand van de gespreksvragen in dit signalement.